II. évfolyam. Budapest, 1913. január hó 1-én. 1. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap

Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám.

UJ ÉV

napján seregszámlát szoktak tartani és meg szokták állapitani, mennyi öröm volt a multban és mennyi remény van a jövőben.

A naptári esztendő — szökés nélkül — 365 napból áll. A városházi esztendő pedig akkor fut le, ha a Bárczy-korszak dicséretére elegendő anyag áll már a krónikás rendelkezésére. Ebből a szempontból a naptári esztendő az idén összevág a városházival. Az elért sikerek a következők:

Mindenek előtt a közigazgatás egyszerűsitésének okából nyolc-tiz uj tanácsnokot és megfelelő számu tanácsjegyzőket faragtak, csekély tizenhat ügyosztállyal gazdagitották az adminisztrációt, kis-, közép- és nagytanácsokat szerveztek. Az ügyosztályok hatalmas konkurrenciát fejtettek ki és lelkes buzgalommal ontották az előterjesztéseket.

Szó sincs róla, a tanácsnokok derekasan küzdöttek. Az elnöki ügyosztály az egész esztendőben uj állások szervezésén törte a városatyák fejét. A közoktatásügyi osztály ezeregy tanitónőt eredményezett. A katonaügyi osztály egész évben a mozgósitást leste, a közjótékonysági ügyosztály, nevéhez hiven, álomra hajtotta a fejét. A szociálpolitikai ügyosztályt az különböztete meg a közélelmezésitől, hogy a meddőségét alkotásokkal igazolta. Enélkül a felismerhetetlenségig hasonlitott volna a közélelmezési ügyosztályhoz, mert az évi eredmény mindkettőnél ugyanaz volt. A pénzügyi osztály azt tette, amit a jó papa tesz, akinek sok fia van és mind lump: kölcsönkérte a podeszta európai látókörét és az egész világ pénzpiacán próbált pumpolni, hogy a fiuk — az ügyosztályok — könnyelmü adósságait kifizethesse. A városépitési ügyosztály rendkivül csinos telkeket adott el és kiváló érzékkel vásárolta össze a fölösleges telkeket. A csatornázási ügyosztály — mint értesülünk — arra a szerződésre a legbüszkébb, amely a legközelebbi milleniumig biztositja a pesti ember számára az olajjal sem szagtalanitható izeldék szabad használatát. A közlekedési ügyosztálynak a szekere megrekedt az autotaxik kátyujában, a közgazdasági ügyosztálynak sikerült a széninséget egészen a tél beálltáig elhalasztani. A városgazdasági ügyosztály kivivta a „piccadilly" előnevet és csindus lappokkal ellensulyozta a kivándorlást.

Mit mondjunk még? Volt, de nincs főpolgármesterünk. Polgármesterünk is volt: — hát ő még meghagyta magát nekünk. Régi városatyák mentek és ujak jöttek, de csillagok nem jöttenek! . . . Volt bizalom az ősi kormányban és — volt velőtrázó bizalmatlanság a kormány iránt!

Amelyhez hasonló jókat kivánunk mindennek, akit megillet! . . .

FULLÁNKOK

Mit

gondolnak, uraim és hölgyeim: ki az, aki megtestesitője a polgári önérzetnek egyfelől, az önérzetes polgárnak másfelől? Ki áll amott a fórumon kidüllesztett mellel, kit csúfolnak az üdvözlő táviratok ezrei öreg önérzetnek, nyakas kurucnak? Legyek zászlónyél, amelybe éles szögeket vernek a zászlóanyák, ha máskiről is szó lehet itt, mint Bárczy Istvánról. Legyek átmeneti tétel a költségvetésben és töröljenek már a pénzügyi bizottságban, ha másmilyennek tudom elképzelni az igazi kurucot, az igazi polgárt, mint amilyen legény Bárczy István. Legyek Fedák cipőkrém, melyen naponta kefe fut keresztül, egy szerb kijáróért haljak hősi halált, mely után unokáim Mária Terézia-rendet kapnak. Végül pedig legyek ujságiró, akinek nincs más kötelessége, mint az, hogy naponta zengje a Bárczy-rezsim dicsőségét. Legyek minden, de csakis egy feltétellel: ha elhiszem, hogy te nyájas olvasó komolyan hiszed, hogy Bárczy István teljes jogzal és indokolt köszönettel nyugtázza az adóügyben elért siker miatt őt ért üdvözléseket! . . . .

Külön

véleményt kell bejelentenünk annak a tárgyalásnak a dolgában, amelyet egy visegrádi vicinálisépitő a fővároshoz intézett. 250.000 koronát kért minden ellenszolgáltatás nélkül, amire ők azt mondják: ez jellemző a vicinális emberre. Mi pedig azt mondjuk: ez jellemző a városházára. Mert a vicinális férfiu jól ismeri a maga embereit, akárkihez nem fordult volna ilyen kéréssel.

A szén

a körmére égett a városnak s egy idő óta naponkint bulletin-ek jelennek meg arról, hogy hány waggon szén érkezett a keleti, nyugati, déli és északi pályaudvarokon a fővárosba. Amiről eszünkbe jutja nékünk egy anekdót, amely közismert, mint a városházi deficit de kitünően applikálható a helyzetre. A falu legkoldusabb koldusa, mielőtt örök álomra hunyta be a szemét, maga köré gyüjtötte a családját és az egész hitközséget. Amikor mindenki jelen volt, milliós hagyományokat tett, pár perc alatt egész vármegyéket osztott ki. Az emberek rendkivül meg voltak ugyan hatva, de — csak ugy mellékesen — mégis érdeklődtek az iránt, hol van a rengeteg vagyon, amely felosztásra került. „Vagyon az nincs — szólt az öreg ember — de jó szivem, az van nékem. Mindig is volt!"

Aztán meghalt az öreg, de feltámadt az anekdota. „Hol a szén" — kérdik az emberek a tanácstól. És a tanács szerényen feleli: „Szén, az nem igen van. De most legalább mindennap látjátok, feleink, mennyi az a szén, ami van, ebből pedig könnyen kiszámithatjátok, mennyi az a szén, ami nincs és mibe kerülne, ha volna rá pénzetek! . . . Fogadjunk, hogy a tanács szivelzsirosodásban fog meghalni. . . .

Kész a fővárosi törvény.

Nyilatkozat a revizióról.

Kellemes karácsonyi szenzációt hozott a sajtó a fővárosnak: a kormány által sugalmazott nyilatkozat arról szólt, hogy a választójogi törvényjavaslatot csakhamar követni fogja a fővárosi törvény revíziója, amelynek tárgyalása a kormány, illetve az országgyülés legközelebbi munkaprogrammjába van beleilleszve. A hir még igy is, amikor a külpolitikai helyzet feszültsége, a belső parlamenti viszonyok fejetlensége némi szkepszist támaszt a törvényhozás iránt, élénk visszhangot és meglehetősen vegyes érzelmeket keltett. Normális időben mindenki kész örömmel fogadta volna a halasztathatatlanul sürgős reviziót, igy azonban csöppet sem látszik tulzottnak az az aggodalom, hogy a kormány ezt a törvényjavaslatot is politikai szempontból készíti el s aa javaslat tárgyalása sem lesz alkalmas arra, hogy az esetleges hibák kijavittassanak.

A belügyminiszteriumnak egyik magasrangú, igen előkelő poziciót betöltő tisztviselője a „Fővárosi Hirlap"-ot abba a kellemes helyzetbe hozta, hogy a nagyfontosságu törvényjavaslat előkészületeiről a kötelés diszkréció határain belül némi felvilágositást nyujthat olvasóinak Szó szerint igyekeztünk leközölni az információnk azt a kevésbbé pikáns, de mégis jelentős részét, amelyre magasrangú informátorunk nem mondta ki a diszkréció szigorú vétóját:

— A lapok közlését tényleg kormánynyilatkozatnak lehet tekinteni, még pedig olyannak, amely ugyszólván határidőhöz köti a törvényjavaslat benyujtását, nem pedig közönséges kortesfogásnak, politikai szélhámosságnak. A revizió munkájának legnagyobb részén, az anyaggyüjtésen, régen túl voltunk már s most az anyag feldolgozásával, a kodifikálással is ugyszólván elkészültünk. Természetes, hogy a politika erre a törvényre is rányomja a bélyegét. Erre vonatkozólag csak annyit árulhatok el, hogy a javaslat alapelveiben a legközelebbi események hatása alatt lényeges változtatások történtek. Ha a helyzet nem enyhül, ami alatt az kell érteni, hogy a főváros urai mégis csak észre térnek s a látszólagos népszerűség kedvéért nem áldozzák fel saját jól felfogott érdekeiket: akkor minden további purparlé, minden ankétezés és véleménykikérés nélkül kerül a Ház asztalára a javaslat. Idefent azonban — ismétlem — még mindig biznak abban, hogy a polgármester ur kurucsága nem egészen őszinte és nem is tart örökké. De ha Bárczy István nem is kivánesi a javaslatra, még sem lehet mondani, hogy annak alapelvei csakis a politikának és a bürokratizmusnak a retortáin mentek keresztül. A javaslat tervét ismeri többek között a belügyminiszterium egyik volt államtitkárja, aki legjobb ismerője a jelenlegi házelnök intencióinak.

— Ami már most a tervezet tartalmát illeti, őszintén sajnálom, hogy a javaslat ki fogja ábránditani mindazokat, akik a revizió alatt egyedül a főváros autonómiájának kiszélesitését tudták elképzelni. Itt ismét mérsékelnem kell magamat s ezért csak annyit je-

lenthetek ki, hogy a fővárosnak a kormányhoz való viszonya bizonyos tekintetben még kevésbbé lesz független, mint volt eddig. Amit mondok, annak semmiféle hivatalos szinezete nincsen és igy nem kell tartanom attól, hogy nyilatkozatomat félremagyarázzák s ugy tekintik, mint hogyha rémképet festenék s fenyegetni, vagy megfélemliteni akarná bárki is a főváros intézőit.

Packázik a csavargőzös.

A főváros türelme.

A Budára közlekedő alkalmatosságok megreformálásánál nagyon kevés szó esett a propeller forgalom javitásáról. Pedig a hidvám eltörlésén s az Erzsébet-hidi villamos megépitésén kivül igen fontos feltétele a budai rész fejlődésének a hajóátkelés megfelelő berendezése is.

Legutóljára a mult év márciusában volt napirenden a fővárosnál a csavargőzös ügye. A Boráros-tértől kezdődőleg uj járat beállitására hivta föl a propeller-társaságot a tanács. A részvénytársaság azonban k e r e k e n e l u t a s i t o t t a a f ő v á r o s f e l s z ó l i t á s á t. Még indokot se tartott szükségesnek válasziratában fölemliteni, anyira biztonságban érezte magát a vállalat a törvényhatóság megtorló intézkedéseitől. A bátorságot ehez a kihivó viselkedéshez abból az abnormis helyzetből meritették csavargőzösék, amely a főváros és a kormány között mindenkor fenállott.

A propeller forgalom berendezését a révjog bérlete biztositja a csavargőzös és átkelési részvénytársaságnak; a jogot a pénzügyminisztertől bérli a vállalat. A forgalom rendes lebonyolitását a vasuti és hajózási főfelügyelőségnek kellene ellenőriznie. Ide fordult mindig a főváros hatósága, valahányszor a társaság megtagadta a tanácsi és közgyülési határozatok végrehajtását. Hiába. A főfelügyelőség is kevés volt a társaságnak, s oda se hederitett, mikor a közönség érdekeire való tekintetel egy-egy uj vonal beállitására kapott kétszeres felszólitást.

Ugyancsak figyelmen kivül hagyták azt a mostani nyárról datálódó mozgalmat, hogy 9 órán tul is induljanak hajók Pest és Buda között. Teljességgel lehetetlen az az állapot, hogy esti kilenc órán tul a társaság pihenőt parancsol a dolgai vagy szórakozása után járó közönségnek. Az sem világvárosi állapot, hogy reggel csak hé órakor kezdik meg a hajók kényelmes sáikat.

Hogy propellerék merészsége enyire tulnyult a határon, azért egyedül a főváros felelős. Ott kezelték kezdettől fogva ilyen enyhén a csavargőzös részvénytársaság ügyeit

A Dunaparton elhelyezkedő miniszteriumoknak és egyéb érdekeltségeknek szégyenére hever egy panaszos beadványa a közlekedési ügyosztályban; intézkedést kérnek benne a panasztevők a propeller szén-anomália ellen. A társaság ugyanis a található legrosszabb szénnel füti a kis hajókat, ami elviselhetetlen füsttel teliti meg a folyónak és környékének levegőjét.

Egyáltalában nem lefegyverezési érv az, amellyel a részvénytársaság érdekeltsége többször védekezett, hogy 1917-ben lejár az államal kötött szerződése és emiatt nem hajlandó invesztálni.

Ilyen fontos közérdek előtt meg kell hajolnia nemcsak a magánérdeknek, de a hatósági vétkes közönyösségnek is gyors intézkedést sürgető akcióvá kell átváltoznia.

Szüzszónokok öröme.

A költségvetési vita.

Egy kis késéssel és egy kis formasértéssel végre mégis csak elérkeztünk az uj esztendőre vonatkozó költségvetés tárgyalsához. Ennek a vitának — a tárgy kétségtelen fontosságán kivül — különös jelentőséget és pikantériát kölcsönöz az a szokás, hogy az uj városatyák a pártfegyelem korlátain belül ezt az alkalmat használják fel arra, hogy a közgyülési terem akusztikájának a hangjuk öblösségéhez való viszonyát kiismerjék. Máris néhány indokolatlan szűzbeszéd fenyeget, mint elkerülhetetlen veszély. A régi tagok közül kétsé[illegible] sefnek a beszédét előzi meg [illegible] eklődés, az uj emberek között F[illegible] akinek a tarsolyban bizonyára [illegible] log akad.

A kerületek vezér[illegible]r a pénzügyi bizottságban el fogják mondani a kritikájukat a költségvetésről. V á z s o n y i Vilmoson kivül F e l e k y Bélától, H e r z o g Péter bárótól várható alapos felszólalás.

A kommunizálás jövő feladatai.

A főváros mai rezsimjének jellemzője a városnak mint magángazdasági alanynak, mint vállalkozónak érvényesülése. Az üzemek községesitése eredetileg igen helyes szociális érzékből indult ki, abból törekvésből, hogy a jövedelmező közérdekű üzemeket, melyek a magánvállalkozás kezében tisztára jövedelmezőségi objektumok és amelyek irányitásában csakis a vagyonszerzési szempont volt irányadó a közönség érdekeinek teljes háttérbeszorításával: a város a maga kezelésébe vegye avégből, hogy a közérdek szempontja is szóhoz jusson. A milliókat érő és jövedelmező üzemek monopoliumát a város visszareklamálta önmagának első sorban a közérdek jobb kiszolgálása érdekében. E szociális szempont is javasolta a nagy hasznot hajtó üzemeknek a főváros tulajdonába való átvételét. Ha már ezek a monopóliumok olyan értékesek: hát a köz lássa a hasznát, hogy a polgárság által fentartott vállalkozások nagy haszna ismét a polgárság összjavára forditassék.

A kommunalizáló elv helyes és egészséges voltához szó sem fér. Helyes volt a gázgyárak megváltása, a városi bérházak épitése, a kisebb üzemek: a vásárpénztár, hirdetésügy, a szemétfuvarozás létesitése, a városi villamos részvény majoritásának megszerzése. Elhibázott és végzetesen rossz ellenben a székesfőváros nagy beruházási akciójának pénügyi megalapozása, amely a szükségeset és hasznosat tarka vegyülékben tálalja fel a felesleges és luxusos létesitményekkel és amely a főváros nyakába varrta kényszeritő ok nélkül oly feladatok ellátását, meleyk jog szerint nem terhelik a községet. Igy elnagyzolt a főváros tanügyi politikája, a sok és drága iskola palota és főként a szakiskolák épitése és fentartása, a közegészségügy körében önként elvállalt óriási költséggel járó létesitmények pazar ellátása, a drága és csak spekulációs érvekkel indokolható ingatlan vásárlás. Teljesen hibás és financialiter végzetes általában a beruházó politika pénzügyi fejletlensége, a folytonos hiteltullépés, a máról holnapra való, elő nem irányzott üzletek hirtelen vállalása, aminek effektusa az, hogy a beruházások pénzügyi mérlege ren-

Boldog ujévet.

Évzáró közgyülésre gyültek össze a várostaták. Valami tulságosan nem igyekeztek, mert amikor az elnök azt mondotta: „az ülést megnyitom", olyan kevesen voltak, hogy még az apagyilkosok is bátran helyet foglalhattak volna a padsorokban.

F e s t e t i c h Géza grófi azt mondta H a r r e r Ferencnek, hogy de bizony ő ilyen csekély számu publikumnak nem énekel. Ennek a huszonegy embernek jó lesz a B e r c z e l l Jenő is. A példán felbuzdulva az összes tanácsnokok a helyetteseiket küldték az előadói székbe. Festetich helyett Bercell jött („miért nem küld engem mag helyett főpolgármesternek?" kérdezhette joggal Berczell), M á r k u s Jenő helyett K e m é n y Géza, H a r r e r helyett S c h m e l h e g g e r, a legkövérebb tanácsjegyző és D é r y Ferenc helyett D e m j é n Géza, a „nincs többé kopasz fej" cimü óhaj eleven cáfolata.

Két tanácsnok akadt csak, aki nem bizta másra a dolgát. Az egyik természetesen M a r h e r Aladár volt, az uj tanácsnok, töle még nem lett volna szerény dolog, ha más referált volna egy olyan fontos ügyet, mint amilyen a Kmethy Károly nevezetű fő- és székvárosi lámpagyujtogató kegydijazásának a dolga. Eleinte mindenki azt hitte, hogy K m e t y Károlyról, a tudós egyetemi professzorról van szó, a volt képviselőről s a koalició oszlopáról. Az emberek szánakozva mondták, hogy ime, mire vezetett a koalicó politikája, mennyire letörtek az összes oszlopok.

R á c z Jenő, aki jó ember, azt mondta L é g r á d y Ottónak, aki szintén jó ember:

— Adjunk neki!

Hát adtak Kmetynek, amennyit adhattak és nagyon örültek, amikor a végén kiderült, hogy ez a Kmety nem az a Kmety, mert aki jó koalíciós oszlopnak és egyetemi tanárnak, az a legtöbbször még lámpagyujtógatónak sem jó!

P i p e r k o v i t s Bátor szintén maga állt a szószékre Neki jutott ma a legkényesebb dolog. A szent Domonkos rend valahogyan mellbevágta a fővárost kettőszázezer korona épitési költség erejéig. Ebből a pénzből maradt még valami a városházán és habár csak esztendőre lett volna esedékes, a nemes barátok a tőlünk megszokott előlegrendszerhez folyamodtak és csekély száz és egynehány ezreseket kértek. A város alkudni kezdett velök. Ötvenet igért nekik, de F ü r e d i Mór ellenük vakolt és az mondta, hogy ne élje meg azt, hogy őt egy szép krematoriumban elégessék, ha a Domonkos barátoknak igazuk van. E m b e r Károlynak barátai a barátok, nem is hagyta őket bennt a Füredi krematóriumában, hanem éltette az előleget.

És mert éppen éltetésről van szó, hát arról is illik beszámolni, hogy a városatyáknak ismét alkalmuk volt magukat a szavazás művészetében tökéletesiteni. Választotak egy darab előljárót és egy tiszti orvost. Amikor vége volt a szavazásnak, azt mondta az elnök, hogy 201 ember szavazott. Az emberek körülnéztek, de bizony tolvajlámpával sem találtak annyi választót a teremben. Töprengtek is az uj városatyák, miglen az egyik kerületi alvezér azt mondta nekik:

— Látjátok, fiaim, ez az igazi t i t k o s szavazás! . . .

Ez már a vége volt a közgyülésnek, de hogy a végét elérjük, egy uj nevet kell beledobni a közéletbe. B e c s e y Antal kelenföldi városatya, szőke hajjal, magas homlokkal, felpattant a helyéről és szűzi interpellációt mondtt. A mérnökök keserveit öntötte formás dalba, azt mondta, kevés a műszaki főtanácsos, ő is azért hagyta el a város szolgálatát, anno 1890.

B á r c z y István pápaszemet tett az orrára, ugy felelt a tisztelt előtte szólónak. Ugy beszélt, mint egy tanitó bácsi, látszott, hogy elemében, (sőt elemiben) van, ez az ő szakmája, a tanitás, a nebulók kioktatása.

Nagyszerüen illik hozzá ez a hang.

Hiába, az igazi mesterember még akkor sem tagadja meg magát, amikor szónokol. Példa erre a derék borbély, egyben demokrata főkolompos, akit polgártársainak pengéjébe vetett bizalma kerületi választmányi tagsággal vert meg. A derék ember azt hitte, hogy a kerületi választmányba dől el a balkáni háborunak a sorsa. Az első értekezletre hetekig készült, félredobta a szerszámait, aztán hatalmas beszéddel rukkolt ki és borotvaéles logikával mutatta ki, hogy az elüljáró akkor is elüljáró, ha nem is jár, hanem ül és elnököl. A beszéd végén pedig udvariasan meghajolt és azt mondta:

— Aláászszolgájja! . . .

Bárczy István még csak ennyit sem mondott, mégis leszavazták Becseyt, amitől B a r a n s z-

geteg deficitet eredményez, mert a jövedelmező beruházások hozadéka korántsem fedezheti a meddő beruházások létesitésére forditott tőkék kamat és amortizációs szükségletét. Vagyis a kommunizált üzemek jövedelmét teljesen felemésztik a beruházások szükségletei, és a végén a pénzügyi mérleg veszedelmes romlása kell hogy beálljon.

A főváros a fenyegető deficit elől másként nem menekülhet, mintha uj jövedelmi források után lát és most már *mindazt a közüzemet megszerzi, amely nagy hasznot hajt.* A deficit nyavalyáját más szóval csakis homeopatia gyógymóddal lehet kezelni. A főváros belenyargalt a kommunalizálás lován a deficitbe, most *már le kell vonnia ennek a konzekvenciáját és megállás nélkül tovább kell rohannia ezen az uton. Magához kell kaparitani az összes jó üzletet képező közérdekü üzemet, azért, hogy ezek nagy jövedelmében fedezetet találjon az előálló roppantul nagy hiányaiért.*

A programm tehát egészen világos. Adóemelésből, a közterhek szaporitásából a város elő nem teremtheti a hiányt. *Meg kell tehát szereznie a jó üzleteket, hogy magánvállalkozói tevékenységeinek hozamát mentől jobban felfokozza.* Ily üzemek többek között:

a *Közuti Vasut,*
a *Magyar Villamossági Rt.,*
a *Budapesti Általános Villamossági Rt.*

Az itt felsorolt három üzem jövedelme évről-évre kétségtelenül emelkedik. Azok révén a főváros a mai állapot szerint is legalább évi 14 millió korona bevételhez juthat. A legközelebbi kölcsönök összegét tehát ez üzemek megszerzésére kell forditani, hogy a zeként szerzendő jövedelemből alapot teremtsünk a további beruházások kamat- és amortizációs szükségletének fedezésére. Ügyes és óvatos eljárás mellett — mint ezt még részletesen kimutatni alkalmunk lesz — 150 millió koronából a három üzem megszerezhető, ugy, hogy 3—4 millió felesleg maradna a beruházott tőke kölcsönszolgálatán felül. A jövőben pedig ez üzemek jövedelmezősége óriási szaporodást helyez kilátásba, mely bő forrása volna a beruházási deficit fedezésének.

Meggyőződésünk, hogy a főváros a kommunalizáló politika utján, már a pénzügyi kényszerüségből is radikálisan tovább fog haladni. Megállás ezen az uton nincs. A jövedelemszerzés szüksége menthetetlenül odatereli Budapestet.

---

kynak olyan gyilkos kedve támadt, hogy menten kipakkolt a tőle megszokott közlekedési mizériákkal és azt kérdezte Rényi tanácsnoktól, mikor szünnek meg már ezek a mizériák. Rényi Dezső mondott is valamit, de az igazi választ Magyar Miklós adta meg. Igy szólt Magyar:

— Önből öreg zsidó lesz, amikorra a bajok megszünnek!

Baranszky nem is vette tudomásul ezt a választ. Fogta a táskáját és haza ment. A városatyák pedig a jól végzett munka boldogitó tudatában kifelé tódultak, de Bárczy Istvánnak hirtelen eszébe jutott, hogy az esztendőt le kell zárni, hát szépen visszahivta az urakat és azt mondta nekik, hogy mindegyiküknek olyan boldog uj esztendőt kiván, amilyent ők neki kivánnak. A városatyák ezt is megéljenezték és mert ily módon benne voltak már a gratulációs hangulatban, közrefogták Hajdu Marcellt és sok szerencsét kivántak néki, mert Kiss szerencséje nagy és mert Kiss József terézvárosi közjegyző lett és mert Kiss József ugyanolyan viszonyban áll Hajdu Marcellhez, mint pl. I. Ferencz József Lipót Szalvátor főherceghez.

A vő megköszönte a nyájas üdvözleteket és felhivta a városatyák figyelmét arra, hogy mindnyájunkat érhet gutaeset, ennélfogva jó lesz, ha Kiss Józsefhez sietnek és irásba foglalják a végakaratukat. A városatyák előbb szót fogadtak, azután fiakkert és talán most is végrendelkeznek, ha meg nem haltak. Isten óvja mi szegény magyar hazánkat! . . .

Düledező bérpaloták.

A lakáspolitika csődje.

Valaki valahol megkockáztatta azt a szerény állitást, hogy a főváros szociálpolitikájának csőmutatói Bárczy István rezsimjének eleven szégyenfoltjai: a városi bérházak kitünően beváltak 5·19 százalékot jövedelmeznek és erős támaszai a főváros züllött háztartásának.

E sorok irója vett magának annyi fáradságot, hogy ezeknek az adatoknak a hitelességét ellenőrizze. És ahogyan a félhivatalos stilus mondja: „módunkban áll ezeket az állitásokat, mint teljesen légből kapottakat, megcáfolni".

A jövedelmezőségi kalkulációba nem óhajtunk belemélyedni. Egyszerüen azért nem, mert minden ilyen kalkulációt illuzóriussá tesznek a szóbanforgó házak, ugy, ahogyan azok „kinéznek". A kaklulációnak ugyanis, nemde, csakis az lehetne az alapja, hogy ezek a házak legalább olyan tisztes kort érjenek meg, hogy az amortizációra szánt idő alatt ujabb befektetésre, a tőke felujitására, ne legyen szükség.

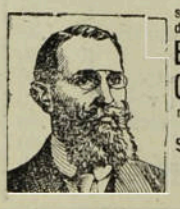
Ezzel szemben mi a helyzet? A helyzet röviden az, hogy a városi bérházak ugy düledeznek, mint Szilveszter hajnalán az italhoz nem szokott filiszterek. Hajmeresztő dolgokat közöltek tudósitónkkal a szerencsétlen városi lakók. Vannak házak, ahol vakolatról már egyáltalában nem lehet komolyan beszélni. A Berzenczey-utcában néhány lakó azt mondotta, hogy a lakásuk állandóan kedvezőtlen széllel van bélelve, a menyezet repedezik, az ajtókilincsek érett gyümölcsök, az első érintésre lehullanak. A falak hihetetlenül vékonyak, az egész alkotmány végtelenül gyönge, a munka hevenyészett. Látszik, hogy az épittetők (a főváros) csak arra néztek, hogy kedvező legyen a lakásviszonyok statisztikája. Arra azonban nem gondoltak, hogy a vállalkozók a helyzetet igyekeznek kihasználni s az akkoriba virágzó épitési ipari sztrájkokra való utalással alaposan becsapták a várost.

A házak ma még ellentállnak a szelek paizán játékának, de a holnapért a legoptimisztikusabb hajlandóságu szakértők sem garantálnak. Nem csak mi állitjuk, hanem ezek a szakértők valliák, hogy:

egy-egy ilyen városi bérháznak az életét a párkák a legjobb esetben sem fogják tovább huzni 3—4 esztendőnél.

Ez pedig kerekded egyszerüséggel annyit jelent, hogy 3—4 esztendő mulva elvesznek azok a milliók, amelyeket Bárczy István bőkeze a városi bérházakba belefektetett. Minden reálitása megszünik a legjózanabb amortizációs számitásnak is, mert rövid idő mulva az egész tőkét fel kell ujitani, a házakat részben egészen ujra kell felépiteni, részben pedig tetemes költségekkel restaurálni. Az a kalkuláció, amely ma reálisnak látszik s a mely ma 5.19 százalék jövedelmezőséget hoz ki a városi bérházakból, rövidesen elveszti a lehetőségét, mert a befektetett tőkének a duplája természetesen nem fogja ugyanazt a jövedelmezőséget nyujtani.

A polgármester nem ért mindenhez, de szociálpolitikához, ahhoz ugy ért, mint sem előtte, sem utána senki sem. Ezzel a megállapitással sietünk támogatni a düledező bérpalotákat, amelyek nemcsak a városi háztartás egyensulyát, hanem a Bárczy-rezsimet is maguk alá fogják temetni!

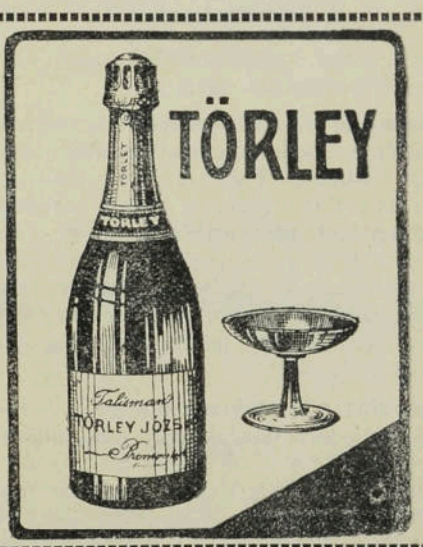
FOGAK szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit
GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari orvos, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkeresztttel kitüntetve
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I. Ovás
Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50 házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevét ki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Kálí H. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—50 10265

OMNIA
MOZGÓKÉP-PALOTA
Bejárat: VIII., József-körut 31. szám.
Telefon 120—40.

Óriási műsor!

A későn jött szerencse
Életkép 3 felvonásban.

A végzet utjai
Társadalmi szinmű 3 felvonásban.

Akarja látni Kelet mesés kincseit
Látogasson el
Schönwald Imréhez, Deák Ferenc-utca 21

HUNGÁRIA
Általános Biztositó részvénytársaság
Budapest, IV, Károly-körut 2
Részvénytőke 6,000.000 korona
szervezési alap 1,20.0000 korona
Elnök: Gróf Károlyi Imre.
Alelnökök: malomszegi Elek Pál és Báró Fejérváry Imre
A választmány elnöke: Gróf Tisza Kálmán
Élet-, tűz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég-, és állatbiztositás.
KARTELLEN KIVÜL!

Események

Lapunk telefonszáma: 137-15

ÓVÁS! Több oldalról arra figyelmeztettek bennünket, hogy egy valaki, aki magát Hüvös Ivánnak nevezi, részünkre előfizetőket gyüjt. Minthogy mi előfizetések gyüjtésére senkit sem hatalmaztunk fel, és az ilyen ügynöki tevékenység után jutalékot sem vagyunk hajlandók fizetni, arra kérjük lapunk barátait, hogy amennyiben ily visszaélés a jövőben is előfordul, az ál-előfizető-gyüjtőt a legközelebbi rendőrőrszemnek átadni szíveskedjenek.

Molnár-premiér. Molnár Ferencet, az uj demokrata városatyát nagy érdeklődéssel várták már eddig is a közgyülésen. A világhirű irót azonban egyébirányu elfoglatsága — „A farkas" bécsi bemutatójának előkészületei — megakadályozta abban, hogy városházi szereplését megkezdje. Ugy értesülünk, hogy a kedves szenzáció: Molnár Ferenc első megjelenése, január hó nyolcadikára várható. Molnár Ferencnek elhatározott szándéka, hogy már legközelebb, esetleg a költségvetési vita során felszólal a közgyülésen Természetes, hogy Molnár közmüvelődési, vagy szociálpolitikai témát fog kikeresni szüzbeszédének tárgyául.

Dalmácia visszacsatolása. Nagyon nehéz a kormánynak alkalmas embert találni a főpolgármesteri állásra. Festetich Géza grófi és Gászner Pál mellett az utóbbi napokban sürün emlegetnek egy outsider-nevet is, a Havas Rezsőét akinek az esélyeit bizonyára jelentékenyen növeli az az enyhe körülmény, hogy néhány esztendővel ezelőtt még lelkes függetlenségi volt és igy nem tekinthető elfogult, egyoldalu pártembernek.

Tagavatás a demokrata körben. A központi Demokrata kör terézkörüti uj helyiségében szombaton este volt az első tagavató ünnepség. Az elhangzott beszédek jóval felülemelkedtek azoknál, amelyek ilyen alkalommal a kerületi pártkörben elhangzanak. Katona Béla, a Pesti Hirlap közgazdasági szerkesztője formás kis beszédben fogadott a maga és uj tagtársai nevében hüséget a párt elveinek s a vezérnek. Vázsonyi Vilmos szónoklata pedig, amelyet a napilapok egész terjedelmében közöltek, — nemcsak a vacsora résztvevőinek szólott, hanem az egész országnak.

Áthelyezés. A polgármester Kortsák Károly dr. tanácsi fogalmazót, aki Sztankovits Szilárd mellett a polgármesteri titkári teendőket ellátta, a VI. kerületi előljárósághoz helyezte át. Kortsák dr. eddigi müködési körében sok szimpátiát szerzett magának s hisszük, hogy a saját kérelmére és a saját előrehaladása érdekében történt áthelyezés csak átmeneti jellegü lesz s a fővárosnak ezt a kitünő tisztviselőjét mielőbb ujból a központban üdvözölhetjük.

Rue de l' Opera a világ legértékesebb utcája, de nem azért, mert palotái Páris legdrágább telkein épültek föl. Itt vannak a földkerekség leghiresebb ékszerészei és a kirakatok itt pompáznak oly drágaköves ékszerekkel, amelyekből egy-egy darab értéke sokszor többet ér, mint akárhány német fejedelemség. Hát ezért oly értékes a rue del'Opera. Akinek azonban nincsen módjában, hogy Párisba utazzék a mesés kinceseket megbámulni, az kárpótolhatja magát e veszteségért, ha elmegy a Deák Ferenc-utca 21. számu házba, ahol Schönwald Imre óra, ékszer- és müipari üzletében mindent megtalál, ami remeket és szépet e téren csak elképzelni lehet.

Legszebb ujévi ajándék egy pár valódi amerikai cipő az American Schoe Comp. Ltd.-től. Áruházak: IV., Kigyó-tér 1.; V., Dorottya-utca 6. és VII., Erzsébet-körut 42. Ezen ajándékkal mindenki nagy örömet szerez hozzátartozóinak.

Palais de Danse. Ami változatosság, érdekesség és elegáncia a táncmüvészet birodalmában akd, mindazt egyesiti magában a Táncpalota decemberi müsora és csak természetes, — hogy minden este nagy és előkelő közönség tapsol a produkcióknak. A főváros éjjeli életének egy uj és hamarosan megkedvelt specialitása lett az éjjeli táncmulatság, amelyen párisi mintára a legujabb és legmodernebb táncok kerülnek bemutatásra. A kitünő vacsora is városszerte ismert különlegessége a Táncpalotának, amelynek frakkos, estélyi ruhás közönsége kellemesen eltöltött esték emlékével távozik a csodaszép palotából.

Holzer
cs. és kir. udvari és kamarai szállító
divatháza
Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

Legrégibb, legelőkelőbb márka
Gróf Keglevich István ut.
COGNAC
BUDAFOK
Az összes, bel- és külföldi kiállitásokon legutóbb „Turin"-ban kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenütt kapható.

FŐVÁROSI NAGY MOZGÓ
VII., Rákóczi-ut 70.
Igazgató tulajdonos:
GERŐ S. SÁNDOR.
Kontinensen megjelenő összes slágerek bemutatója
Műsorváltozás hetenkint háromszor. Előadások délután 4 órától éjjeli 1 óráig.
Minden előadásban legalább tiz kép
Külön váró- és éttermek!
Emeleti erkélyszékek és páholyok.
SZALON ZENEKAR!
Pompás hideg és meleg étkek
E heti étlap:

Magyar rostélyos	K 1.—	Libasült	K 1.20
Serpenyős „	K 1.—	Tészta	K —.50
Borjupörkölt	K —.70	Torta 2 darab	K —.48
Székelygulyás	K —.80	Dréher sör	K —.20
Borjucomb	K 1.20	Sajt emmenthali	K —.30
Sertéskaraj káp.	K 1.40	Rochefort vajjal	K —.40
Rántott velő	K —.80	1 adag imbisz	K 1.20
2 töltött paprika	K —.90	1 kávé	K — 30
Paprikáscsirke	K 1 40	1 chocolade	K —.30
Rántott csirke	K 1.40		

Mult és jövő.

A tanács beszámolója.

Karácsonyi számunkban megkezdett közlésünk befejezéséül itt hozzuk a tanács évi jelentésének a szervezetre, a közmunkákra és a közlekedésre vonatkozó részét.

Szervezet.

A székesfőváros központi igazatásának, valamint a bizottságoknak szervezetéről szóló uj szabályrendelet, amely — a fővárosi törvény keretén belül — az egyszerű és gyors közigazgatás következményeinek megfelelően a régi szervezeten több módositást végzett, 1912. évi január hó 1-ével élebelépett és amint az eddig eltelt rövid idő tapasztalata igazolja, a főváros mindinkább növekedő közigazgatási munkájának lebonyolitását nagymértékben meg fogja könnyiteni. Ennek kiegészitésekép a középponti segédhivatali kezelőszolgálat egyszerűsitését, illetve ujjászervezését előkészitjük és az uj rendszer életbeléptetését 1913. évi január hó 1-ére tervezzük legalább olyan mértékben, amelyik mértékben ezt az egyes tanácsi ügyosztályok rendelkezésére bocsátható helyiségek megengedik.

Közmunkák.

Az 1912. évi kölségvetés az utépitésre engedélyezett összegek az előző években engedélyezett öszegekkel szemben jelentős emelkedést mutattak, azonban 2,500.000 korona már 1911. évben a kölcsönpénzekből előlegezett és jórészben igénybe is vett öszegek megtéritését képezte. A 20 millió koronás burkolókölcsön programmjába az 1912. évre beillesztett munkálatok, — a programm végrehajtása befejezéséhez közeledvén, — számra ugyan nem, azonban az igénybevehető összeg tekintetében lényegesen csökkentek.

A költségvetésben uj munkákra engedélyezett aránylag csekély öszegek az utóbbi években előállott nagyarányu épitkezés következtében jelentkező szükségletek kielégitését lehetővé nem tették. Ez okból előterjesztésünkre a közgyülés a költségvetés által való visszatérésig a kölcsönpénzekből 4 millió koronának felhasználását engedélyezte. Megfelelő háztartási fölösleg állván elő, az egész öszeg már a jövő évi költségelőirányzatba beállittatott. Az összeállitott és a közgyülés által is elfogadott programm szerint ebből az összegből többek között kivitelre kerül az I. ker. Budafoki-ut—Lágymányis-utcától a vasuti töltésig terjedő szakaszának, az Átlós-ut oldalkocsiutjainak aszfaltozása, az Erzsébet királyné- és Üllői-utaknak a határig terjedő végleges kiépitése.

A munkálatok egyrészét már meg is kezdettük, a programmot teljes egészében végrehajtani azonban csak 1913. év folyamán fogjuk.

Az utépités terén mutatkozó ujitásokat állandóan figyelemmel kisértük és amennyiben célszerüeknek látszottak, azok használhatóságáról próbák utján igyekeztünk meggyőződést szerezni. Igy az Andrássy-uton a f. évben újból próbaburkolatot fektettünk le ausztráliai keményfából, a Stefánia-úton pedig a szabadalom tárgyát képező, úgynevezett „Tarmac"-macadampróbát készittettük.

Nagyobb szállitási mennyiség lekötésével a kövezetjavitási kőanyagot 1917-ig fedeztük ugyan, azonban az utak ujonan való burkolásához felhasználandó kőmennyiséget, — úy, mint a f. évben is, — előreláthatóan, teljesen beszerezni nem tudjuk és igy az egyes nagyobb útvonalak trvbe vett burkolása késedelme fog szenvedni. A jövő évben a fővárosban 30.000 köbméter termelőképességű zuzótelep felállitását tervezzük.

Ugyancsak a jövő évben kezdjük meg a tervezéseket dunabalparti általános csatornázás szivattyutelepének átépitésére, kapcsolatban a soroksári Dunaág szabályozásával, továbbá a Rákospatak rendezésére és a budapesti kereskedelmi téli kikötő kérdésének végleges megoldására.

A Gellért- (Sáros) fürdő építésének befejezése után sorra kerül a Gellért-hegy déli lejtőjének parkozása. A főváros által megszerzett Krausz Mayer-féle telkek tervezett szabályozása szerint hat parkszerüen kiképzendő tér fog e helyütt alakulni. A parkozandó összterület mintegy 56.000 négyszögölet tesz ki. A részletes tervet és költségvetést a szabályozási terv elfogadása után fogjuk javaslat kiséretében előterjeszteni.

A **nyilvános illemhelyek** elégtelensége miatt felhangzott panaszok orvoslására a vállalkozókkal még 1909. évben megindult tárgyalások befejezést nyervén, uj illemhelyek építésére a közgyülés által elfogadott föltételek mellett a szerződéseket megkötöttük, úgy hogy a szükséglet ezzel hosszú időre kielégitést nyert.

Az **általános városszabályozási terv** hiánya, illetve hibái a folyó évben is sokszor és nagyon éreztették káros hatásukat úgy az építkezés, különösen a nagyobb ipartelepi építkezések, mint a telekrendezések terén.

Az **építkezés** a folyó évben megromlott hitelviszonyok miatt lényegesen csökkent, mindazonáltal igen tetemes dolgot adott, amit a magánépitési bizottság munkálkodása igazol, amely szerint 20 öt em, 43 négy em., 63 három em., 57 két em., 140 egy em. és 260 földsz. ház építési engedélye ügyében tett javaslatot. Az építési engedély kiadásánál most, midőn a régi építésügyi szabályzat oly nagy mértékben át van törve, elkerülhetetlen bizonyos engedékenyebb irányzat, mely az uj szabályzat életbeléptetésével azonban majd megszünik.

Közlekedés.

Legsürgősebb tennivalónk volt a **Budapesti Közúti Vaspálya-Társaság** vonalain a normális közlekedést helyreállitani. A vágányhálózatnak és a többi vasúti berendezésnek rekonstrukciója e célból ugyan már az 1910. év folyamán kezdetét vette, de igazi nagy lépésekkel csak a folyó évben haladt előre, még pedig annyira, hogy a munka legnagyobb része már befejezettnek mondható.

A **Budapesti Villamos Városi Vasut** szorgos tevékenységet folytatott hálózatának kifejlesztésére, de fejlődésének eddigi kereteit messze tulhaladja az a nagyszabásu programm, melyet e vasuttársaság az egész főváros területére kiterjedő uj vonalak létesitése tárgyában kidolgozott és a fővárosnak bemutatott. Több mint 100 km. vágányhosszuságú új vonal s hozzátartozó berendezések mintegy 45 millió korona költséget igénylő létesitését öleli föl a tervezet, melynek tárgyalása a jelen év folyamán megindult. Minthogy e programm a főváros egész közlekedésügyének évtizedekre szóló, egységes fejlesztésének keretébe illesztendő be, a vonatkozó tárgyalások, az itt figyelembe veendő számos, nagyfontosságu kérdésre való tekintettel, előreláthatóan még huzamosabb időt fognak igénybe venni. E kérdések komplexumából kiszakitva és külön tárgyalt ügy a **Wesselényi-utcai vonal** ügye. Fölhivtuk ugy a Városi, mint a Közuti Vaspályatársaságot erre vonatkozó és az Erzsébethidi vonalat is felölelő tervek bemutatására.

A **Budapest-Ujpest-Rákospalotai** Villamos Vasút kispesti áramfejlesztő telepe teljes ujjáépités alatt áll. Ugyszintén ujjáépiti áramfejlesztő telepét a **Budafoki h. é. Villamos** Vasut is.

A **Ferenc József Földalatti Vasút** a vágányait megerősitette Melaun-féle sinkötő sarukkal, a Gizella-téri lejárókat födő házikókat eltávolitotta, ugyanilyen átalakitás alatt vannak az Oktogon-téri házikók is. A tanács felhivására pedig foglalkozik vonalának a Belvároson és Rákóczi-uton át a Városligetig való meghosszabbitására vonatkozó tervek kidolgozásával, vagyis forgalmának körforgalommá leendő kifejlesztésével, mely kérdés a földalatti gyorsvasutak étesitésének akuttá lett kérdései közül elsősorban lesz megoldandó.

A bérkocsiközlekedés rendezése terén különösen két fontos mozzanatról kell megemlékeznünk és pedig a viteldijjelző (taxaméter) kötelező alkalmazásáról és a géperejü bérkocsi (autotaxi) szabályrendelet megalkotásáról.

A magánhasználatban levő automobilok forgalma örvendetes emelkedést mutat. Nemcsak a fogatokat pótló személyszállitó automobilok, hanem az üzleti célokra szolgáló teherautomobilok és kihordó kocsik száma is rohamosan yarapodik, ugy hogy a székesfőváros területén forgalomban tartott gépkocsik száma, mely az 1910. évben mé csak hatszáztizenhét darabra rúgott, a folyó évben már az ezeret is jóval tulhaladta.

Nagy érdeklődéssel kisértük és a lehetőség szerint igyekeztünk előmozditani hazai aviatika fejlesztését is. A rákosi katonai gyakorlótér mellett hangárok céljaira megfelelő területet engedtünk át és ezenkivül a magyar aviatikusok támogatására és a magyar pilotaiskola létesitésére alakult országos bizottságnak jelentékeny segélyösszeget bocsátottunk rendelkezésére.

Bankfiók

a Sárosfürdő palotájában.

A Sáros-fürdő építési költségtöbbletére vonatkozó ügyosztályi előterjesztésen most végzi az utolsó simitásokat Márkus Jenő dr. tanácsnok. Az előterjesztésről mindössze annyi szivárgott ki, hogy a póthitel összege lényegesen kisebb lesz, mint amennyire a közvélemény a történtek után el lehetett készülve.

A fürdő két esztendő mulva, 1915-ben készül el. Az eredeti tervek szerint posta, távirda, vendéglő, kávéház, mozi és — természetesen — bankfiók is lesz a palotában. Ezen fiókra az egyedüli pályázó a Magyar Bank és Kereskedelmi r. t., a mely már hónapokkal ezelőtt benyujtotta a fővároshoz terjedelmes ajánlatát. Az ajánlat részletezi azokat a berendezéseket és üzletágakat, amelyeknek keresztülvitelére, illetve bevezetésére a bank vállalkozik s minthogy a bank a bérösszeg tekintetében is rendkivül méltányos feltételeket szab, a Sáros-fürdő bankfiókbérletének az ügye körülbelül elintézettnek tekinthető.

Hogy azután ez az üzlet kifizetődik-e, vagy sem, az már a bank dolga.

Magyar Élelmiszer Szállitó

Telefon: 25—02 és 66—97 **Részvénytársaság** Telefon: 25—1 és 66—97

Fiókok: Wien, Breslau, Berlin és London

A társaság működési köre:

1. **Hűtőház.** A modern technika eddig elért vívmányainak felhasználásával berendezett hütőházban bárki tetszés szerinti időre mindenféle élelmicikket hosszabb ideig kifogástalan minőségben eltarthat, mérsékelt díjtételek mellett. A beraktározandó árúk kezelésére, illetőleg a beraktározás feltételeire részletes utasitással készséggel szolgál a társaság igazgatósága.

2. **Jéggyár.** Napi 1000 métermázsa tartós kristályjeget termel.

3. **Kiviteli osztály.** Wien, Berlin, Breslau és Londonban saját alkalmazottainak vezetése alatt fenntartott fiókjai mérsékelt jutalék mellett mindenféle hazai élelmicikk bizományi értéksitésével foglalkoznak.

4. **Szállitási osztály.** Fuvardijkedvezményeket folyósit a nyugoti vámkülföldre feladott élő- és leölt baromfi, tojás, vad, vaj, friss főzelék, zöldség, friss gyümölcs, túró és mézküldemények feladási okmányai alapján.

5. **Gyüjtőforgalom.** Az élelmicikkek pontos és olcsóbb szállitása érdekében Budapest nyugoti pályaudvar, Budapest-Józsefváros és Wien-Steg állomásokra élelmiszer gyüjtőforgalmat tart fenn.

Alaptőke 3,200.000 korona.

Magy. gyapjuáru, katonaposztó és takarógyár r.-t. Zsolnán.

Budapesti iroda:

V., Mérleg-u. 3.

Posztógyárak:

Zsolnán és Rajeczen.

Pluche és moquettegyár

Az igazgatóság tagjai:

báró csetei **Herzog Péter** (eln.)
Weiss Fülöp (alelnök),
báró csetei **Herzog Lipót Mór**,
dr. **Holitscher Pál**,
Leitner Ottó Gyula,
báró **Kohner Adolf**.
Vezérigazgató: **Vogel Samu.**
Igazgató: **Vogel James.**

Alaptőke 3,200.000 korona.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

Jelentés a kórteremből.

Az ország közgazdasági élete számos sebből vérzik. A nagy haremezőt hullák és sulyosan sebesültek boritják. Az a kevés bajba került vállalat, amely a halál elől meg tudott menekülni, kinos vergődéssel erőlködik azon, hogy életét, ameddig lehet, meghosszabbitsa. A válság folytogatásától pusztulásnak indult vállalatok körül a nagybankok teljesitenek szamaritánusi szolgálatot ugynevezett szanálási akcióikkal. A vezetőbankokban mostanában külön ilyen kórtermek vannak, amelyekben a fizetésképtelenségbe került vállalatokat agyongyógyitják. E szanálási munkálatokról a következőkben számolhatunk be:

*

Törlesztési bank. Menthetetlenül meghalt. Már csak a hagyaték felosztása van folyamatban. A betéteket az igazgatóság betétein kivül 15,000 korona kivételével már visszafizették. Az alaptőke teljesen elveszett, ez már bizonyos. Hogy a reeszkompt hitelezőkre menynyi fog kerülni, az attól függ, hogy mennyire tudják majd a parcellázási üzlet céljából szerzett ingatlanokat értékesiteni.

Magyar Pénzintézetek Központi Hitelbankja. A Gyenes bank is végképpen kimult. Az alaptőke tulnyomó része elveszett. Talán 25—30 százalékos kvóta fog jutni a részvényeseknek, de ez is még nagyon kérdéses. A pénzügyminiszter azt a tervét, hogy a bank romjain egy visszleszámitoló központot épitsen, teljesen feladta. A liquidáció hosszadalmas munkája még sokáig fog eltartani. A betétesek pénzüket megkapják, részben már meg is kapták. Legalább 6—7 millió elveszett ugy, hogy nincs gazdája, de még csak nem is keresik a gazdáját. A halál oka: tulterjeszkedés és hihetetlenül könnyelmű gazdálkodás. Tragikuma pedig az, hogy senki sem gazdagodott. Csak könnyelmüség grasszált. Bünös rosszakarat, vagy önző kapzsiság tünetei hiányzanak. Minden elveszett, de talán megmaradt a becsület.

Budapesti Kölcsönös Segélyző-Egylet. A végső elmerülés, a szégyenletes halál, a csőd ellen hallatlanul szivós küzdemet viv ez az egykor legnagyobb szövetkezet. Ma a helyzet az, hogy a betevők 95 százaléka odaadta hozzájárulását a betétesek nagyság szerint való fokozatos kifizetéséhez.

Az üzletrészesek remélhetik, hogy 50—60 százalékát befizetett pénzüknek megkapják. Két ujabbi csődkérvény tárgyalása folyton halasztatik. Az igazgatóság reméli, hogy januárban megtarthatja a likvidációt kimondó rendkivüli közgyülést. — Az igazgatóság elveszit vagy 5—600.000 koronát. A bukás oka: tulterjeszkedés és ügyetlen financirozások. Alapszabályellenes üzletek megállapitást nyertek. Felületesség és üzleti járatlanság okvetlenül fenforog.

Kobrák cipőgyár r.-t. A vállalat fennmaradása csaknem bizonyos. A nagy hitelezők: bankok négyszázezer koronát adtak össze az áruhitelezők kielégitésére. A veszteség 3.5—4 millió korona, melyet az eltünt igazgató Neugebauer Sándor hazárd és rossz üzletekben elspekulált. Maga az üzlet jó, a gyártmányok kelendők, a produkció haszna tekintélyes. Legnagyobb érdekelt a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank, mely mindenáron fenn akarja tartani a vállalatot.

Az alapitó és főrészvényes Kobrák Mór, gabonabizományos egész vagyonát elvesztette a vállalaton. Nyolc millióból alig 7—800.000 koronája maradt meg.

A Moskovits-féle cipőgyárat reorganizálni próbálják. A veszteség három millió korona Az üzlet talpraállitása nagyon is problematikus. Az alapitó Moskovits-család egész vagyonát elvesztette a gyárban. A tönkrejutás oka: szakértelem nélküli tulprodukció és rossz áru gyártása. A nagyváradi piac igen nagy veszteségeket szenved a gyáron, mely a kicsiben való eladás forszirozása miatt teljesen elvesztette nagybani vevőkörét. Gyáros és kereskedő egy személyben nagy üzem nem lehet: ez az igazság ismét bebizonyosodott a Moskovitsék esetében

Roheim Károly és fia. A cég státusa feltétlenül aktiv. A fenakadás oka a tulnagy hitel hirtelen megszoritása. A cég erején felül vállalkozott, különösen a kőbánya-üzletben immobilizált tulságos nagy tőkéket. Utolsó percig fizetett a legpontosabban, az 1912. év folyamán 1,250.000 korona váltót váltott be. Huszonnyolc bank van érdekelve. Az üzem folyik tovább, a vállalat a nagybankok részvételével az eddigi főnök igazgatásával részvénytársasággá alakul át. A cégtulajdonos apósa nagy összegekkel érdekelve. A vállalat fennmaradása egészen bizonyos.

*

Még egy csomó nagybeteg vajudik a kórteremben. De ezeknek a betegsge titkos és nem akarunk indiszkrétek lenni.

A piac és az ország hitelélete kedvéért a sajtó hazafias érzülettel elhallgatta az eseteket. Respektáljuk ezt a diszkréciót és leszögezzük a magyar sajtónak ezt az igazán nagy érdemét. í

Lapunk telefonszáma: 137-15

A „Schossenfabrik" Budapestre költözik. Weiler bécsi konfekció kereskedő, aki a lapokban „Schossenfabrik" cég alatt hirdeti készitményeit és üzleti klienteláját legnagyobbrészt Magyarországon szerzi, értesülésünk szerint Budapestre költözködik. A nagyszabásu vállalat az eddigi kereteket kibőviteni szándékozik, műhelyeiben 200—300 munkásnőt akar foglalkoztatni és üzleti működését a Balkánra is ki fogja terjeszteni. A cég ipartelepe részére állami szubvenciót is óhajt kieszközölni és ebben az esetben fiatal leányok részére mintaiskolát fog fölállitani, ahol a konfekció szakmába vágó munkákat sajátitanának el. Weiler gyártelepét a budai oldalon már a legközelebbi jövőben berendezi.

Pöstyén fürdőből részvénytársaság lesz. A világhirű Pöstyén fürdőt Winter Hermann és fiai bérlik. A vállalkozók bérleménye még harminc évig tart és a szerződés értelmében több milliós beruházást kell eszközölniök, amely a bérlet lejártával a fürdő tulajdonosára száll. A bérlők első nagyarányu befektetésükkel tavaly készültek el, amikor megnyitották az uj gyógyszállodát, amely csaknem két millió korona költséggel épült fel. Értesüléseink szerint Winterék bérletüket most egy részvénytársaságra akarják átruházni, amelynek financirozásában egy fővárosi pénzintézet is részt vesz bár a tőke nagy részét maga a Winter család jegyzi. A pénzpiac helyzetének megjavulásával a részvénytársulat négy millió koronával fog megalakulni és a szándék az, hogy a részvényeket a budapesti tőzsdén is bevezetik.

Bőrgyárosok eladási szövetkezete. A magyar bőrgyárosok eladási szövetkezete december 28-án Budapesten, az osztrák szövetkezet pedig december 29-én Bécsben tartotta meg alakuló közgyülését. A magyar szövetkezet igazgatósága a következőképpen alakult meg: elnök Wolfner Gyula, alelnök Mauthner Mihály és Stern Zsigmond (Zágráb), igazgatósági tagok az emlitetteken kivül Surányi Béla, ifj. Karres Sámuel (Medgyes) és Laurenczi János (Besztercze) ügyvezető-igazgtókul Schön Géza, Vigner Antal és Glücksthal Samu választattak meg. Közös szervezetként alakittatott egy delegáció, melybe a magyar és osztrák szövetkezet egyenlő számu tagot küldött ki. A szövetkezetek 1913. január 1-én kezdik meg működésüket. Addig, amig Budapesten és Bécsben létesitendő központi elárusitó iroda szerveztetik, minden gyáros maga fogja követlenül az elárusitást végezni, a szövetkezet nevében és annak számlájára.

Gründolás — lombardalapon. A dömösi szénbánya r. t. (ezelőtt Aldor Szigfrid és társai), úgylátszik, nem sok tőkével kezdi meg a működését. Arról értesülünk ugyanis, hogy a vállalat a részvényekre máris nagyobb összegű lombardkölcsönt vett fel az Esztergomi Takarékpénztárnál.

Szabó-Otthon. Érdekes ujitást léptetett életbe a Schwarcz Lajos budapesti posztócég agilis főnöke, Szász Ödön, ujonnan épült áruházában, melynek a kereskedelem terén eddig alig fordul elönyeit vevői fogják élvezni. Nagyszabásu áruházában a cég egy szálloda mintájára berendezett „Szabó-Otthont" létesitett, melynek célja a vidékről felérkezett szabóiparosoknak dijmentesen kényelmes otthont nyujtani. Ily módon megkönnyittetik a vidéki szabóknak azon törekvése, hogy Budapesten, divatunk gócpontján személyesen ismerjék meg az idényenként változó divat legujabb alkotásait, nemesitik izlésüket és végül módjukban lesz anyagi áldozatok nélkül közelebb jutni azon forráshoz, hol az iparba vágó anyagot izlésük és szükségükhöz képest személyesen beszerezhesék. A Szabó-Otthon létesitése minden esetre szerencsés gondolatnak tekinthető, mely a gyakorlatban, remélhetőleg, beválik.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP"
lapkiadó-vállalat.

Merkantil Nyomda (Havas és Lehner)
Budapest, VIII., Német-utca 27. szám.

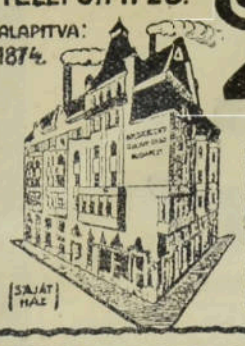
MURAI
ARTUR
SZÉNNAGYKERESKEDŐ

Szén és koksz
:-: nagyban és kicsinyben. :-:
BUDAPEST, VI., Nagy János-utcza 29. szám.

Városi iroda: VI., Nagy János-u. 29.
Raktárak: VI., Északi teherpályaudv.

HÁZHOZ SZÁLLITÁS
TELEFON 114—77

FŐVÁROSI HIRLAP előfizetési árai:
egész évre .. .. 16 K
fél évre .. .. .. 8 K
Kiadóhivatal: VI., Kiss János-utca 4. szám.

TELEFON 11-28.
ALAPITVA: 1874.

Goldscheider Károly és Fia
HYGIÉNIKUS KÓSER SZALÁMI · FÜSTÖLTHÚS ÉS KOLBÁSZÁRU-KÜLÖNLEGESSÉGEK GYÁRA
BUDAPEST VII. KER. NAGYDIÓFA-UTCA 24. SZ.

Cikkeimet felkészítettük a legkülönbözőbb kivitelben vidékre is. Szétküldés naponta. Nagy arany érem jóminőség és kivitelképesség ért.

Angolbőrbutorok
divánok chaiselongeok, lószőr-matrácok, függönyök, lakások tapétázása.
Javitási és diszitési munkálatok.
TATAI BÉLA és TÁRSA
kárpitosok
VII, Kertész-utca 48.
Telefon: 57—83.

MARTA
SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO
Gyár:
Marta Magyar Automobil Rt. Arad
Vezérképviselet:
Royal-Garage, Budapest, IX. ker., Páva-utca 10-12.

KŐSZÉNBÁNYA 's TÉGLAGYÁR TÁRSULAT
PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.
Telefonszám: 34—51 és 34—61.
Keramit kocsiútkövek :: Keramitlapok :: Keramit-, steró-, pillértéglák :: Travesz-téglák :: Falburkolótéglák :: Fayance porcellán lemezek :: Porcellán szigetelők :: Egészségügyi és használati cikkek :: Tüzálló chamotte-téglák.
A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen

Színház után kitünő vacsora mellett legkedélyesebb családi szórakozást nyujt a
PALAIS DE DANSE
(TÁNCPALOTA)
VI, SZERECSEN-U. 35. TELEFON 120-77
Kezdete fél 11 órakor.
Elsőrendü tánc- és énekszámok! Attrakciók! Éjjel 1 óra után eredeti párisi táncmulatság! American bar! Egész éjjel két zenekar! — Pénztárnyitás fél 10 órakor.

Bélapátfalvai Portland Cementgyár R.-T.
Alaptőke 3,500.000·— kor.
Igazgatóság: Budapest, V., Bank-utca 6. Tel. 173—74.
Sürgönycim: Bélcement. Gyár: Bélapátfalva, Borsod m.
Évi gyártási képesség 18.000 vaggon.
Fölülmulhatatlan minőség. A szabályszerű 28 napos szilárdságot már 3 nap alatt éri el.

„Üstökös" védjegyü Portland cementünk
páratlan és utólérhetetlen minőségü. A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetetlenné tette a bélapátfalvi portlandcementet a vasbeton, beton és minden egyéb cementárú gyártásnál.
Vezérképviselet: Magyar Bank és Kereskedelmi Részv.-Társ.
Budapest, V., Bank-utca 6. — Telefon 173—74.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyári gyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők, és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorron'ást megakadályoz.
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás.

ITT AZ IDŐ midőn a t. hölgyek őszi és téli divatszükségleteik beszerzéséről gondoskoknak
MOST VAGY SOHA
nyilik erre a legjobb alkalom
mert bámulatos olcsó **occasió áron** szerezhetik be alant felsorolt divatcikkeket:

Japonais selyemruhákra	1.80	kor.
Changean taft divatszinekben	1.50	„
Messalin minden szinben	1.80	„
Angol bluzselymek divatszinekben . .	2.30	„
100 cm. sz. liberti selyem divatszinek.	6.80	„
Divat fátyol minden szinben	—.14	„

Polonyi Albert
áruházában
IV. Kigyó-u. 5. (Klotild palota)
Telefon 15-68.

Hirmann Ferencz
fémöntőde, réz- és ércmüárugyára
Budapest, VII., Csányi-utca 7—9.
KÉSZIT mindennemü szerelvényeket viz-, gőz-, légszesz- és fürdőberendezések részére. — Szőlő- és piucegazdászati gépeket és eszközöket. Szivattyukat. Vasuti kocsi és hajó szerelvényeket. Kereskedelmi réz- és vassulyokat. — Öntvényeket minden ötvözet szerint. Állandóan raktáron: vizvezetéki szerelvények, kovácsolt és öntöttvascsövek. Öntöttvas fürdőkádak és zománcozott kiöntők. — Egészségügyi berendezések. OO Fayence-áruk.

STEINHARDT MULATÓ
Rákóczi-ut 63. szám. •••• Telefon 54—23.
Kezdete ½9 órakor.!! KÉT UJDONSÁG!
9órakor a **Haragosok** népies énekes bohózat, 1 felvonás. Irta: Korcsmáros N. — 11 órakor **Mindenkit érhet baleset** bohózat 1 felv. — Irták: Glinger és Tauszig. —
Steinhard-Hunyadi uj kuplékkal és elsőrendü külföldi számok. — Vasárnap délután előadás fél helyárakkal. — Jegyek: 10—1-ig, d. u. 3—6-ig a Mulatóban. Egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók.

A trieszti Jutaipar R.-T. Triesztbeen
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü
zsákokban
a legjutányosabb árak mellett
Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség
Nobel Sándor, Budapest
VI., Aradi-utca 31. Telefon 161—07.

NŐI DIVAT NAGYÁRUHÁZ
Elsner
BUDAPEST,
V., Párisi-utca 3.
Koronaherceg-utca sarok.
FIÓK-ŰZLETEK:
IV., Kálvin-tér
Kecskeméti-utca sarok.
VII., Király-utca 35.
VII., Rákóczi-ut 52.
II., Buda
Fő-utca 52

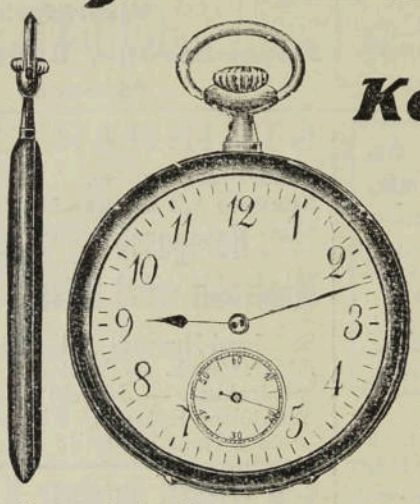
MAGYAR HALKONZERVGYÁR ÉS HALKERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budapest, V. kerület, VÁGÁNY-utca 9.
Telefon: 49—71.
Elárusitó helyek: Központi Vásárcsarnok; Garay-tér: tengeri halcsarnok.
zállit hűtőkocsikban naponta érkezett friss, olcsó
TENGERI HALAKAT

Tőzsdetagok
Tőkepénzesek
Pénzintézetek
Malmok
Gazdák
legjobb kézikönyve a
Budapesti
Tőzsde-Almanach
A jelenleg érvényes tőzsdei szokások, az áru- és értékbörzére vonatkozó összes tudnivalók.
Szerkeszti és kiadja:
Kovács Sándor György
IV. évfolyam.
Ára vászonkötésben, portómentesen 7 kor.
Megrendelhető: VI., Nagy János-utca 8. vagy a «Fővárosi Hirlap» kiadóhivatalában.

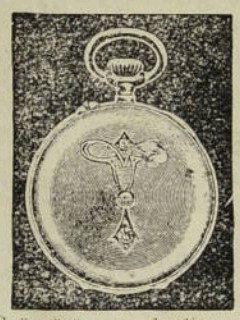
Csodaszép és nagy választék maradandó értékű

ajándéktárgyakban!

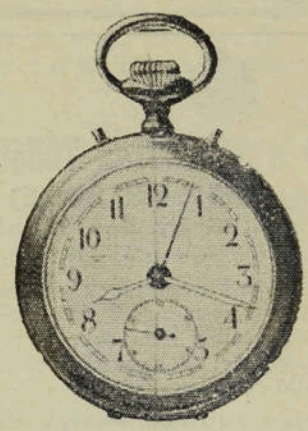
Kockázat kizárva!

Nagyon elegáns lapos gavalléróra, pontos, megbizható szerkezettel
acéltokban ... ... **K 10.—**
ezüsttokban ... ... **K 30.—**
aranytokban ... ... **K 120.—**

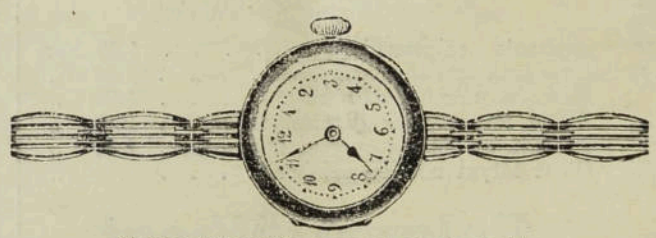
Gyönyörü és legdivatosabb női aranyora, brillánsokkal kirakva, legszebb minta szerint, pontos, megbizható szerkezettel
Ára **65 korona.**

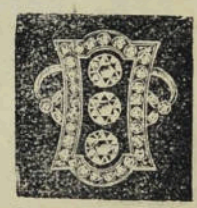
Világcsoda! Állandó tényszórásu kitünő szerkezetü radioaktiv zseb-ébresztőóra. Legcélszerübb viselet.
Ára **24 korona.**

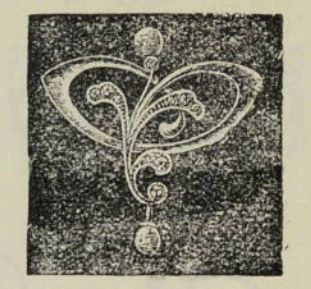
Kiváló szép aranygyürü, három színes kővel ... ... **K 20.—**

Divatos órakarkötő, nagyon kedvelt viselet
ezüstből ... ... **K 20.—**
aranyból ... ... **K 75.—**
önesukó szerkezettel.

Gyönyörü kivitelü brillánsgyürü, ragyogó tüzü kövekkel.

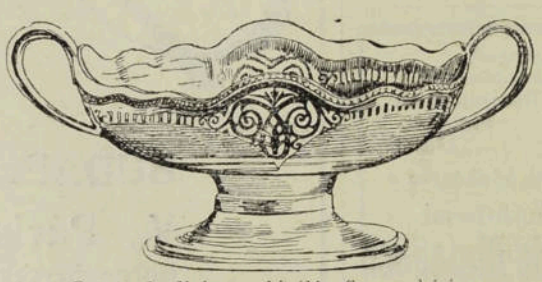

Elragadó szépségü, divatos kedvelt nyakékek, gyönyörü foglalatokban, kiváló szép kövekkel, utolsó párisi minták szerint.

Nagy árjegyzék ingyen és bérmentve

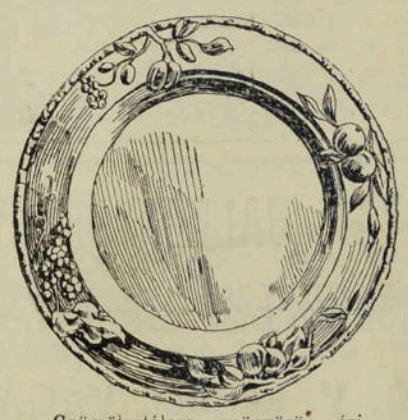
Elragadóan szép fülbevaló, 14 karátos aranyból, ragyogó kövekkel **K 15.—**, ugyanez brilliánsokkal ... ... **K 400.**

Ezüst Jardiniere, kiváló finom kézi munka, csiszolt üveg betéttel, hossza 54 centiméter **K 300.** Hasonló argenezüstből **60 korona.**

Nyakkendőtü legszebb foglalványban és gyönyörüen ragyogó brilliánsokkal kirakva **350 kor.**, közép **200 K**, kisebb **130 K.**

Gyümölcstálcza, gyönyörü kézimunka, valódi ezüstből, 52 cm. átmérővel **250 korona**

Schönwald Imre

főüzlete Budapest, Deák Ferenc-utca 21. szám

Törzstelep: PÉCS. **Alapitva: 1852.**

II. évfolyam. Budapest, 1913. január hó 8-án. 2. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap

Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám.

Kuruc

Bárczy István, szeretett fő és székvárosunk idült zsenialitásban szenvedő polgármestere az uj esztendő első napján diszmagyarba öltözött, oldalára kötötte őseinek rozsdás fringiáját és harminc nemes elvtárs kiséretében Budára vágtatott.

Mit kereshetett vajjon a polgármester reggel nyolc órakor Budán? Megmondjuk, mit keresett: érdemeket és kegyeket keresett. — Az uj évkor szokásos programmvallást. összekötötte a gerinchajlitással: kopogtatott a miniszterelnök ajtaján és szerény alázatossággal a főváros hódolatát tolmácsolta a király iránt. Ami más viszonyok között, más időkben egész rendjén lett volna, de Lukács László ugyancsak furcsa szemmel nézhette a polgármestert, a bizalmatlanok deputációjának az élén. És ha van benne némi jó izlés, akkor még nagyobb lehetett volna a meglepetése, amikor Kuruc Bárczy István annyira belejött a hódolat-tolmácsolásba, hogy a lojális érzés szerény virágait a kormány fejétől sem sajnálta. Megtörtént, amiről bölcsen hallgat a kövön nyomott krónika: a polgármester Budapest nevében boldog uj évet kivánt annak a kormánynak, amelynek a főváros törvényhatósági bizottsága csak nemrégiben egészen más kivánt. Bárczy István sulyosan dezavuálta a bizalmatlansági szavazatot, amely pedig zsinórmértékül kellett, hogy szolgáljon a kormánnyal való érintkezésében.

Más. Vasárnap délután hatalmas arányu, méretében és lefolyásában egyaránt impozáns nagygyülés volt a Vigadóban. A naggyülést a főváros polgársága rendezte s a polgárság szine-java vett részt azon. Elsőrendű fontosságu kérdésekben nyilvánitotta Budapest polgársága a maga véleményét, nem csoda, hogy a kutató szem lázasan kereste a gyülés termében Budapest legelső polgárát, Kuruc Bárczy Istvánt. A legelső polgárt hiába várták a polgárok gyülésére. Bárczy István nem találta opportunusnak, hogy hivatali tekintélyének kétségtelen sulyát odakölcsönözze a polgárságnak, amelytől ez a tekintély és ez a suly ered. Bárczy István nem jelent meg a nagygyülésen, talán éppen azokat az üdvözlő táviratokat rendezte, amelyek őt gyanusitották meg azzal, hogy a polgárság érdekeit még a kormánnyal szemben is meg meri védni.

Kuruc Bárczy István a miniszterelnöki palotában meghatalmazás nélkül képviselte Budapest közönségét. Viszont a polgárság nagygyülésén, amelyen kötelessége lett volna részt venni, a polgárságra bizta a saját képviseletét. Itt már csak a biblia segit, amely azzal vigasztal, hogy a legelső polgárokból lesznek a legutolsó polgárok! . . .

Fullánkok

A költségvetést

e héten kezdi tárgyalni a pénzügyi bizottság s a jövő héten a közgyülés. A polgármester úr ellenben gondoskodott arról, hogy a bizottsági tagok az utolsó percben kapják meg a terjedelmes előirányzatot és annak mellékleteit. A polgármester úr igy akarja elnémitani a kritikát, amely pedig annál erősebb lesz, minél inkább rájönnek a bizottsági tagok arra, hogy a polgármester úrnak van oka a költségvetést rejtegetni előlük. Ez az eljárás még nálunk is példátlan és egyetlen mentsége csak az, hogy a költségvetés is példátlan, amelynek birálatáról van szó s amelynek birálata egyúttal a Bárczy-rezsimnek lesz a kritikája.

Uszni

és főzni tanitanak ezentul a városi iskolákban. Ezekben a tantárgyakban bizonyára kitünő ismereteket fognak szerezni a pesti nebulók. Mert az úszásnál és a főzésnél nem lehet más módszer, mint a szemléltető oktatás. Példákkal kell illusztrálni ezeknél a tantárgyaknál az elsajátitandó tananyagot, a példák pedig bőségesen rendelkezésükre fognak állani a városi tanerőknek. Nem kell mást tenni, mint a nemes tanácsnak a munkájára felhivni a tanulók figyelmét. Mert úszni az adósságokban és főzni a publikumot: — ez a Bárczy-rezsimnek az ismertető jele. Legjobb volna, ha a tanács tagjai, az úszásnak és a főzésnek hivatásos mesterei, maguk végeznék el az oktatás munkáját.

A beruházási

programm a főváros rétestésztája, amelyet mindig tovább nyújtanak, mint ameddig a gyúródeszka ér s amelyben ezer lyuk támad, amig végre rétes lesz a tésztából.

Ezzel a rétestésztával nagy bajok vannak az idén. Eddig legalább minden esztendőben tájékoztatta a polgármester a kivánciakat arról, hogy áll a programm, mennyit vittek keresztül belőle, mennyi pénzt költöttek el rája, mennyi pénz maradt a jövő terveire és mennyi pénz veszett kárba a beruházások összegéből. Jól sejtjük, hogy mit jelent az évi jelentés elmaradása: a fővárosnak nem sok öröme lenne belőle. Aminthogy eddigelé sem volt öröme . . .

Most már ezzel sem törődik a polgármester. Annyira modern ember, hogy irtózik minden hagyományos szokástól.

Tisztviselők kálváriája.

Fájó sebére mutatunk rá a városházi közigazgatásnak: a fővárosi tisztviselők helyzetére. Nem az anyagi helyzetre, amelyről ha nem is grandiózusan, de mindenesetre a város pénzügyi helyzetéhez mérten, eléggé bőkezüen gondoskodott a törvényhatósági bizottság. A fájó sebről irván, a tisztviselők előrehaladását értjük ez alatt, azt a tülekedést, amely minden választást megelőz, azt a keserves házalást, kálváriajárást, amely nélkül még a legkiválóbb tisztviselő sem boldogulhat.

A világért sem lelkesedünk a tisztviselők automatikus előléptetéséért. Magunk is beismerjük, hogy az utóbbi esztendőkben tapasztalható szelekció nagy hasznára volt a közigazgatásnak, mert kiváló erők jutottak olyan poziciókba, amelybe kor és rang szerint érdemetlenek jutottak volna egyébként.

De a mi objektiv állásfoglalásunkért cserébe annak a meggyőződésünknek az elismerését kivánjuk, hogy a tisztviselőknek a választások alkalmából észlelhető kilincselése és megalázkodása nemcsak szánalmas dolog, hanem visszatetsző és lehetetlen állapot. — Arról nem is érdemes szólni, micsoda erők, micsoda hatalmak mozgósittatnak, ha pl. egy tanácsnoki állásnak a betöltéséről van szó. Tessék azonban visszaemlékezni arra, vagy pedig a jövőben megfigyelni, micsoda ostrom keletkezik, valahányszor a legszerényebb fogalmazói, vagy tanácsjegyzői állás megüresedik. Ilyenkor nemcsak az egyes bizottsági tagok élvezik a jelöltek látogatását, hanem a kerületi pártkörök is hemzsegnek tőlük. A szegény jelöltnek egyformán barátságos és állandó viszonyt kell fentartani a szabad polgárokkal, Kollárékkal, Sternékkel, az ó-budai demokratákkal, a lipótvárosi polgáriakkal, a demokratákkal, Erlichékkel, Hüvösékkel, Springerékkel, Hockékkel. Ennek a viszonynak a szálait a szokásos heti pártvacsorán kell szövögetni, ugy hogy a szegény tisztviselőre átlag három vacsora jut mindennap. Természetes, szélesendes időben a pártvacsorákon csak elvétve jelenik meg a tisztviselő, de ha ismét jelölti sorba kerül, ismét mind a tiz-tizenkét hajónak a fedélzetére száll, pártvacsorázik és aggódva lesi, hogy az ellenjelöltek minő hóditásokat tesznek.

Választások idejében egy-egy ilyen pártvacsorán több a jelölt, mint a párttag s ha a római konzuljelöltek a választók bizalmának megnyerésére a harcban szerzett sebeiket mutogatták, a tisztviselőjelöltek viszont üres zsebeikre való hivatkozással kérik a bizottsági tagoknak, elsősorban pedig a kerületi vezéreknek a jóindulatát. Ez pedig még az enyhébb és jobbik eset, mert igen sokszor, talán a legtöbbször nem is hivatkozik a jelölt másra, mint az előkelő összeköttetésekre, amelyek predesztinálják őt az állás elnyerésére.

A protekció tulteng a tisztviselő választásoknál, az utóbbi időben pedig hozzájárult ehhez az a sok paktumszerű megállapodás, amely előre, is kizár minden komoly választást. A tisztviselőknek minden igyekezete arra irányul ma, hogy jó „beschreibungot"

szerezzenek az egyes vezéreknél. Ez az erkölcsi harakiri, a teljes függőség lassan-lassan demoralizálni fogja a város tisztviselőit, — akiknek legnagyobb része pedig ma még kiváló erőnek mondható.

Ezeken a bajokon talán sohasem is lehet a mi fertőzött levegőnkben segiteni. Valami aranyos középutat kellene találni az egészségtelen automatikus előléptetés és a helyes, de sokszor fájdalmas szelekció között. Valami olyan módot, amely nyakát szegné a mai protekciós és alamizsnás rendszernek.

Jellinek & Krausz.

Interpellációk a polgármesterhez.

A költségvetési vita ezidén a szokottnál élénkebb lesz. Az általános vita során, biztos tudomásunk szerint, pikáns és a rendszert jellemző ügyek kerülnek ujból a nyilvánosság elé. Olyan ügyek, amelyekről a polgármester nem szivesen beszél, melyek nem annyira néki, mint másoknak az érdekeit érinti, de amelyeknek az ódiuma természetesen reá száll.

Kellemetlen interpellációra készitjük elő a polgármestert. Kérdőre fogják vonni, *mi történik a Jellinek millióival*? Ezeknek a milliónak a történetét a *Fővárosi Hirlap* olvasói ismerik már. Röviden és velősen arról van szó, hogy haraszti *Jellinek* Henrik udv. tan. ur, amikor a helyét szivességből átengedte *Sándor* Pálnak, tiszta gavallériából két millió koronát fizetett be a közuti vasut pénztárába. A közuti a kezelés egyszerüsitésének okából átutalta a pénzt az egyik vállalatának (Helyiérdekü vasut), de nem lehet vitás, hogy a milliókat a volt vezérigazgató a közutitól vonta el, közvetve pedg a várostól, amelynek a milliók bizonyos hányadához joga van. Elismerte ezt a jogot esztendővel ezelőtt *Vaszilievits* alpolgármester is s most a polgármestertől fogják megkérdezni, miért nem történt mindeddig semmilyen lépés a főváros jogának érvényesitése érdekében.

A másik kellemes ügy, amelyet a költségvetési vita során felmelegiteni szándékoznak, szintén régebbi keletü. A *Krausz Mayer-féle telkek* eladását köztudomás szerint *Auer* Róbert városatya közvetitette. Az ő proviziós levele ugyan eredetileg a Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcsönintézet r.-t. ajánlatára vonatkozik, de mikor ez a terv megmeghiusult, a fővárossal szemben is fenmaradt a 400.000 koronás követelés. Amikor a telekvételt a pénzügyi bizottság tárgyalta, Auer Róbert kijelentette, hoggy lemond az őt illető provizióról. Ezt a lemondást mindenki ugy értelmezte, hogy a főváros javára történt, vagyis, hogy a telkek vételára ennyivel kisebb lesz ezután. Sőt, amikor a közgyülés határozatát *Vázsonyi* Vilmos megfellebbezte, a belügyminiszter azzal a határozott utasitással hagyta csak jóvá a különös üzletet, hogy a főváros vonja le a vételárból Auer Róbert provizióját.

Amikor fizetésre került a sor, *Harrer* Ferenc dr. tanácsnok, akihez az ügy tartozik, magához hivatta a vételnél érdekelt családnak egyik tagját (szintén városatya) és barátságosan felkérte őt, hogy az ügyet a belügyminiszter utasitásának megfelelően rendezzék. A nevető örökös hallani sem akart semmiféle levonásról és bizony nem csalódnak azok, akik ugy tudják, hogy a főváros a proviziót is *az utolsó fillérig kifizette a Krausz Mayer örökösöknek.*

Bárczy István dr. polgármester úrtól illő tisztelettel meg fogják kérdezni, milyen lépések történtek ebben a dologban és ha nem történtek, miért nem történtek?

Főpolgármester kombinációk.

Samassa? Heltai? Miskolczy?

Fülepp Kálmán elárvult széke, a főpolgármesteri állás körül ujabb hullámok képződtek az elmult héten. A hullámok egy hullát vetettek felszinre és egy nullát: Rudnay Béla nevét ujból egészen komolyan emlegetik s mellette Samassa János belügyminiszteri tanácsosét, akiről csak annyit tud a világ, hogy ő a förendezője a cigányügynek s úgy lett belőle nagy ember, hogy a testvérbátyja biboros érsek volt.

Havas Rezsőre nagyon lanyha volt a főpolgármesteri börze, Gászner Pálra az új adók miatt szüksége lesz a hazának. Emlegették Heltai Ferencet is, mint akit a kormány igy akar csuffá tenni. Heltaihoz közel álló forrásból igy cáfolták meg előttünk a jelölés hirét:

Ostobaság az egész, nem lehet róla komolyan beszélni. Heltai Ferenc nem az az ember, akit holmi hiusági fájdalmak bántanak. Nem pályázik sem rangra, sem cimre, s többre becsüli a mostani munkakörét a méltóságos titulusnál s a díszes poziciónál. Arra sem kapható Heltai, hogy kisérleti nyul legyen és raita próbáljak ki, hogy a közgyülés respektálja-e a kormány akaratát, vagy sem.

Heltai tehát nem áll kötélnek, megmarad képviselőnek és dolgozik tovább a gázgyár fejlesztésének nagy munkáján. Nem is hisszük, hogy Heltihoz hasonló kaliberü férfiú vállalkozna a kormány nem éppen jólelkü szándékainak a keresztülhajszolására. Lukács László óvakodni fog attól, hogy a királyt egy esetleges blamázsnak kitegye s bizonyára meg sem fogja kisérleni a főpolgármesteri állás betötését. Mihelyt pedig megtisztul a politikai helyzet, minden valószinüség szerint Festetich Géza gróf tanácsnok kerül a főpolgármesteri székbe.

*

Szenzációs tippel szolgál „Az Est" a közönségnek. Értesülése szerint, amelyet maga is fentartással közöl, a kormány Miskolczy Ferencnek, Biharmegye főispánjának szánta azt a szerepet, hogy „elbánjon" a renitens fővárossal.

Ha ez a hir másutt látott volna napvilágot, magunk is azzal a szkepszissel fogadtuk volna, a melylyel „Az Est" a dologgal foglalkozott. A forrás abszolut megbizhatósága azonban erős garanciája annak, hogy a kormánynak csakugyan vannak ilyen tervei. Mit jelenthet már most a Miskolczy Ferenc-féle próba? Főpolgármester nem lehet belőle, mert a törvényhatósági bizottság bizonyára nem lesz hajlandó respektálni a kormány akaratát s akármennyire első helyen jelöli is Miskolczyt és bármilyen társaságban jelölik is, egészen biztosan megbukik a vállalkozás már a választásnál. Főpolgármester tehát nem lehet a bihari vaskézből, hátramaradna számára a királyi biztosi díszes pozició. Ezt a lépést pedig jól megfontolná a kormány, amelynek ugyan most már körülbelül minden mindegy, mégis számolnia kell a hangulattal. Budapest törvényhatósága nem tagadta meg sem az adót, sem a katonát, a bűne mindössze az, hogy szabadon merte nyilvánitani a kormányról vallott meggyőződését. A királyi biztos kinevezése nyilt bevallása volna az abszolutizmusnak, erre pedig nem tartjuk képesnek még a munkapártot sem.

Szemelvények

Vázsonyi beszédéből.

A vasárnapi vigadói nagygyülés legkiemelkedőbb mozzanata kétségkivül Vázsonyi Vilmos nagyhatásu beszéde volt. A napilapok hasábjain csak hézagosan foglalt helyet ez a szónoki mestermü. Éppen ezért élvezetesenk és tanulságosnak találtuk, hogy a beszéd legkiemelkedőbb részeit az olvasóközönségnek rendelkezésére bocsássuk.

*

A mi akaratunknak első megnyilvánulását azzal a gőggel fogadták, amilyennel fogadhatták valaha a római patriciusok nem is a benszülött plebejusok tolakodását, hanem a barbároknak követelődzését. Elámultak és csodálkoztak, hogy az ércinventárium darabaj, a városi polgárok mozogni mertek. Elámultak és csodálkoztak, hogy a kirendelt számadó bojtárok kezéből megszaladt a nyáj, mert szólani, mer gondolkodni, mer követelni.

*

A szinészeknek egy csodálatos betegsége, hogy az, aki kitünő komikus, minden áron szeretne tragikus szerepet játszani. A tisztelt pénzügyminiszter úr, először mint az országnak leghatalmasabb komikus szinésze lépett fel óriási sikerrel, kijelentvén, hogy az új adótörvények végrehajtásához azért ragaszkodik, mert ezek 30 millió korona deficitet fognak hozni és a csendes mobilizálásnak költségeit ebből a 30 millió korona deficitből akarja fedezni, mert hogy is mondta csak az egyszeri szatócs: . . . hiszen valamiből kell élni. Nos hát a pénzügyminiszter úr, aki először mint komikus szinész óriási sikert ért el, amikor szemére lobbantották, hogy miért ragaszkodik oly konokul, oly görcsösen, oly érthetetlenül ehhez a 30 millió korona deficithez, miért nem fogadja el tőlünk, deputátusoktól, a kik eljártunk szine előtt, azt a 30 millió korona nemzeti ajándékot, amit mi felkináltunk neki az adótörvények végrehajtásának elhalasztásáért, akkor egyszerre mint tragikus szinész lépett föl, és mint a demokráciának tragikus hőse azt mondta, hogy én a 30 millió deficitjének törét mártom pénzügyminiszteri szivembe, mert meghalok a népért, a demokráciát szolgálom.

*

Mit célzott a kereseti adókulcs leszállitása? Nem a kereseti adó mennyiségének leszállitását, mert hiszen aki még a minimális főösszeg kontingentálásából meg nem tanulta azt, hogy a kereseti adó nem lehet kevesebb, annak a miniszter úr elismerésre méltó nyiltsággal, nyiltsággál azért, mert bizott abban, hogy a szuronyos időkben senki sem olvassa a miniszteri indokolásokat, a következőket mondta: „Meggyőződésem, hogy az általános kereseti adó kulcsának leszállitása mellett a kereseti adó kivetési eredménye el fogja érni azt az összeget, amit a 4. és 5. százalékos adókulcs erdményezett volna. Mégis, hogy ennek a várakozásomnak törvényes biztonságot is adjak, az adókulcs leszállitásával egyidejüleg az általános kereseti adó hozadékának minimumaként azt a 29 milló koronát tartom megállapitandónak, amit az eredeti törvény mint kontingenst az első évre megállapitott". A miniszter úr tehát mostani beszédjével ellentétben kiállitott maga is egy adóvallomást, az első adóvallomást, remélem ezen törvények szerint az utolsót is, amely adóvallomásban beismerte, hogy a kulcs leszállitása humbug, szemfényvesztés, mert a kereseti adó összegét ő kontingentálta, tehát nem eredményezhet kevesebbet, mint amennyit a régi kulcs mellett eredményezett volna.

*

A kereseti adónak a kontingense megállapittatik a törvény szerint, a novella szerint a maximális 30,160.000 koronában. Hát tisztelt uraim a kereseti adó emelkedni fog évi 2 százalékkal, de ugye világos, hogy nem emiatt ragaszkodik a pénzügyminiszter úr annyira e törvénynek végrehajtásához? A végcél a jövedelmi adó és ezt Önök meg fogják még jobban érteni, mihelyt egy kis kölcsönért, amint azt gyakran vagyunk kénytelenek megtenni egyébként is, egy kis kölcsönért megyünk a szomszédos Ausztria jövedelmi adóstatisztikájához. Először is szembeötlő dolog, hogy a szomszédos Ausztriának kereseti adókontingense 35 millió korona, a tényleges eredmény a kereseti adónál ennél is kevesebb, mi nálunk pedig a kontingens 30,160.000 koronában állapittatik meg. Hát kérdezem én, ez a két szám egymás mellett, ez fejezi ki Ausztria és Magyarország kereskedelmének és iparának viszonyát, hát ez a 3 vagy 4 millió korona differencia áll fenn keresmény nagyságában Ausztria és Magyarország kereskedelme és ipara között? Nem lázit ez a szám, nem lázit-e jobban bárminél?

*

Azt hiszem, hogy már meg vannak számlálva annak a papirosgazdaságnak napjai, amely szerint csak az lehet igazi agrárius, aki korlátolt látókörü, aki antiszemita, várost gyülölő és konok. A magyar gazda lehet szabadelvü, lehet felvilágosodott, a magyar földmüves lehet dologszerető, lehet jogokat tisztelő, lehet az egész nem-

A legvalószinűbb az a feltevés, hogy a kormány azt a hatást akarta kilesni, amit a Miskolczy-kombináció illetékes helyeken kiváltott. Mumusnak szánta a bihari főispánt, de nem sikerült a szándék, mert ma már a gyermek sem ijed meg a csokoládés kéményseprőtől.

Fischer kontra Főváros.

A megváltás utja.

A Magyar villamossági rt. folytatja azt a kétszinű játékot, amelyet a megváltás körül kezdett s tovább is úgy küzd a főváros kétségtelen jogai ellen, mint hogyha tényleg nem volna más célja, mint a megváltás megakadályozása. Az előzetes birói szemle tudvalevlőleg megtörtént, a bíróság kirendelte a szakértőket, a szakértők javában dolgoznak, a nagy gondosságot igénylő munkán.

Ettől függetlenül folyik a törvényszéken a fővárosnak a pöre, a vállalat ellen. A pörben a főváros a szerződésre támaszkodik és annak a kimondását kéri, hogy 1914. junius 1-én joga van a telepet és a vezetéket a szakértők által megállapitandó összegben megváltani.

Az elmult esztendő utolsó napján, december 31-én volt ebben az ügyben a perfelvétel. A magyar villamos. rt. képviseletében Stiller Mór dr. ügyvéd, bizottsági tag 15 napi halasztást vett igénybe, a főváros terjedelmes keresetére adandó elleniratnak a benyujtására. A tiszti ügyészség azt az utasitást kapta, hogy a pört mennél rövidebb időn belül folytassa le, semmiféle halasztásba ne menjen bele. Minthogy a pörben nincsenek vitás tények, hanem csakis jogkérdést kell eldöntenie a bíróságnak, több mint valószinű, hogy a periratváltást a felek 5—6 hónap alatt befejezik, a becsomózás kb. juniusban megtörténik s az ősz elején — de talán még korábban is — megszületik az I. birói itélet. Nem lehet kétség az iránt, hogy a törvényszék a fővárosnak a megváltáshoz való jogát meg fogja állapitani. Viszont az sem vitás, hogy ez a jog nem jelent egyuttal kötelességet s e joggal csakis abban az esetben élhet a főváros, ha a szakértői becslés alapján, olcsón juthat hozzá a Fischer-bolthoz.

---

zeti társadalomért hevülő, mert az volt a multban és ha lerázza magáról parazitáit, az lesz a jövőben is. Nem osztályharcot hirdetünk tehát, hisz hallották, amikor én a magyar földmüvesek létminimumát követeltem itt a városi lakosság gyülésén a földadó és a házosztályadó terén. De különben is ismét vakmerő spekuláció a tudatlanságra, amikor széjjel akarnak minket bontani. Hisz a jövedelmi adó mindannyiunknak nagy találkozó helye, bármily hatalmas agrárius legyen valaki, zsellér, szatócs, középkereskedő, középbirtokos, bármily hatalmas vagy nagy kapitalista, a jövedelmi adó mindannyiunk temetője. Ott találkozunk, ha talán fel is támadunk.

*

Azt mondták a mi mozgalmunkról, hogy ez a zsebnek mozgalma. Mondották azok, akik az önzsebet nem vetik meg annyira, mint a mienket. Ez a zsebkérdés, ez a gazdasági kérdés szorosan egybefügg a jognak, az erkölcsi javaknak kérdéseivel. Mert a jog az életnek szabályozója, nem egy tantom, nem egy moloch, amely emberáldozatokat kiván. Az állam nem ókori istenség, melynek csak áldozatokra van szüksége. A demokratikus állam földi istenség, amely nemcsak büntetni, de jutalmazni is tud, nemcsak akadályozni, de elősegiteni és támogatni is, mely nemcsak a bosszunak, hanem a jóságnak, az igazságnak, a szeretetnek is földi istene. Hát vajjon ezek a gögös junkerek, akik a mások zsebéről oly fölénnyel diskurálnak, miként vetik meg az egyesült államokat és a sok csillagnak dicső zászlaját azért, mert egy behozatali vám érdekében tört ki az amerikai nép elégedetlensége, ebből született meg Amerikának függetlensége. Én remélem, hogy ez a gúnyosan zsebkérdésnek nevezett mozgalom, ez lesz a mi polgári függetlenségi mozgalmunknak megkezdése, és lesz diadala.

A kőbányai sertések.

Lebonyolitják az üzletet.

A könyomatos nyomán jelentették a lapok, hogy a belügyminiszter a kőbányai sertésszállásokra vonatkozó közgyülési határozatot jóváhagyta. Akadtak hangok, amelyek a jóváhagyást úgy voltak hajlandók értelmezni, hogy, ime, még sem volt jogos az a gáncs, amely a sertésszállások dolgával kapcsolatban a tanácsot, különösen pedig annak vezetőjét érte és még sem volt igaza az esküdtbíróságnak, amikor felmentette azt az ujságirót, aki panamát mert szagolni ebben az ártatlan ügyben.

Mély tisztelettel bátorkodunk figyelmeztetni az önkéntes mentőket két csekély körülményre. Az egyik az, hogy abban az időben, amikor a belügyminiszter a jóváhagyó határozatot aláirta, még nem volt olyan feszült viszony a belügyi kormány és a főváros között, mint amilyen — legalább látszólag — mostanában. Egy közgyülési határozatnak a jóváhagyása, bármilyen sérelmes volt is az a közérdekre, nem okozott akkor még különösebb gondot, mert a kormány szemethunyó jóakarata nem volt más, mint a város feltétlen hódolatának az ellenértéke. A másik nevezetes körülmény, amely talán kiábrándítja a Bárczy-rezsim hősszerelmeseit, az, hogy a jóváhagyott közgyülési határozat nem volt a tanács eredeti előterjesztése, hanem talán a harmadik, lényegileg bővitett kiadás. Tessék csak visszaemlékezni a sertésszállásokra vonatkozó tulajdonjogi korlátozás törlésének a történetére. Kitünik ebből a történetből, hogy a bizottsági tagok egy részének a sajtó egy része által támogatott munkája kb. *százezer koronát* jövedelmezett a fővárosnak, mert minden ujabb előterjesztés ujabb „áldozatkészségét“ jelentette, a telektulajdonosoknak. És holtbizonyos, hogy ha még egy előterjesztés kellett volna az illetékes ügyosztálynak készitenie, úgy ez az újabb előterjesztés újabb bevételi többletet jelentett volna a fővárosnak.

A közgyülés vonatkozó határozatát egyébként három érdekelt telektulajdonos nevében ifj. *Schlick* István m. kir. kereskedelemügyi titkár (szintén érdekelt fél) felebbezte meg. A felebbező *Kálmán* Gusztáv államtitkár oldalán működik, talán innen származik az az *információs levél* is, amelyet ebben az ügyben az államtitkár úr *Bárczy* István polgármesterhez intézni hasznosnak látott. Bizonyára nem rajtuk múlt, hogy a levélnek nem lőn foganatja! . . . .

A helyzet egyébként a következő most. A városgazdasági ügyosztály a belügyminiszter jóváhagyó határozatáról hivatalosan értesiteni fogja az érdekelt telektulajdonosokat s 90 napos határidőt fog részükre megszabni az általuk vállalt feltételek teljesitésére. A telektulajdonosoknak e határidőn belül folyamodniok kell a fővároshoz a tulajdonjog korlátozásának törlése iránt s a folyamodványhoz mellékelni kell 1. annak az igazolását, hogy a sertésszállásra vonatkozó ipar- és telepengedélyt a X. ker. elöljáróságnak visszamutatták; 2. be kell fizetniök a főváros pénztárába a megállapitott kvótát. A közgyülés határozata értelmében joguk van a szállástulajdonosoknak ahhoz, hogy ezt az összeget két éven belül, részletekben fizessék meg, 5 százalék késedelmi kamattal. A korlátozás törlése csakis a teljes összeg befizetése után fog megtörténni, addig is a város követelése be fog kebeleztetni az ingatlanokra.

Akik a fővárosnak a szállástulajdonosokkal kötött szerződést nem akarják betartani, azokat az okiratok alapján bíróilag fogja kötelezni a város a szerződés teljesitésére. A felebbezők viszont akkor fogják beadni a derekukat, amikor épitési engedélyért fognak folyamodni a fővároshoz. Arra ugyanis nem igen számithatnak . . . .

Lapunk telefonszáma: 137-15

Egyszer volt Budán rossz telekspekuláció.

Budapest a telekspekulánsok Eldorádója. Aki könnyen és gyorsan akar meggazdagodni, nem megy a börzére, nem vesz a kezébe sem kártyát, sem lóversenyprogrammot, hanem telket vásárol. Ezekben az inséges időkben azonban csődöt mond a legravaszabb spekuláció is és megtörtént, hogy a közelmultban nem sikerült egy ilyen üzlet.

Az Orbán-hegy a mi történetünk szinhelye. A hegyen egy kis villa állott, amely dr. Vaisz Sándornak, a két év előtt elhunyt kiváló ügyvédnek volt a tulajdona. Vaisz dr. halála után örökösei a villát egy konzorciumnak adták el 140,000 koronáért. A konzorcium, amelynek strohmanja egy pesti fiskális volt (történetesen egy előkelő bizottsági tagnak a veje), elsőrendű városházi összeköttetésekkel diesekedhetett és önzetlen jóindulatát birta azoknak a városházi hivatalbéli fejeknek, amevektől büdösödnek a halak. Jó kis konzorcium volt a villavásárló társaság s a számitása igen egyszerü volt. Azt hitte, hogy a rendelkezésére álló összeköttetés segitségével, az Orbán-hegynek azt a részét, a melyen a villa fekszik, rövidesen ellátják mindenféle közintézményekkel, másszóval a telek értéke rövid időn belül rohamosan meg fog dagadni olyan magasra, hogy a továbbeladásnak a mérlege tekintélyes hasznot fog mutatni.

Ezuttal csalatkoztak, akik a legmagasabb összeköttetésbe helyezték a bizalmukat és a pénzüket. A város pénzügyi helyzete olyan sivár, hogy még a legkedveltebb hiveknek a kedvéért sem lehet haszontalan beruházásokat eszközöni.

Ennek a helyzetnek a konzekvenciáját böl- [illegible] vonta a konzorcium és azt az ajánlatot tette most az eladóknak, vegyék vissza a villát, szivesen ráfizetnek az üzletre 30.000 koronát. Az örökösök nem kértek az üzletből, a miből vagy az fog következni, hogy a konzorcium elveszit néhány ezrest, vagy pedig az, hogy — az Orbánhegy mégis megkapja azt, ami az Orbánhegyé! . .

Akarja látni Kelet mesés kincseit
Látogasson el
Schönwald Imréhez, Deák Ferenc-utca 21

OMNIA
MOZGÓKÉP-PALOTA
Bejárat: VIII., József-körut 31. szám.
Telefon 120-40.

1. Heti világesemények.
2. A végzetes szivar (Vigjáték.)
3. Kisérletek cseppfolyós levegővel (Természettani felvétel.)
4—5. A nagymama ravaszsága (Vigjáték 2 felvonásban.)
6—7—8. Az élet tavaszán (szines felvétel) (Társadalmi szinmü 3 felvonásban.)
9. Deauville, franciaországi tengeri fürdő.
10. Az anya képe (Szinmü.)
11. Az elszabadult párduc.

Események

Mi történik a városházán. A cimben foglalt kérdésre az volna a leghelyesebb felelet, hogy semmi sem történik a városházán. Karácsonyi és ujévi még a hangulat, a kül- és belpolitika lefoglalja az emberek érdeklődését, az általános és nem titkolható pénzhiány pedig minden nemesebb törekvésnek utját állja.

A polgármester részben külföldön tartózkodik, részben pedig előkelő látogatókat fogad, az alpolgármesterek szorgalmasan gyakorolják magukat a névaláirásban. Az ügyosztályok környékén is halálos csönd és unalom honol A legélénkebb munkaforgalom talán a városgazdasági ügyosztályban van, ahol az állatkerti vendéglő bérletére és a Sárosfürdő hiteltullépésére vonatkozó előterjesztéseken végzik az utolsó simitásokat. A közgazdasági ügyosztály már legközelebb több életrevaló javaslattal fog a nyilvánosság elé lépni. Az elnöki ügyosztály a költségvetés elintézésére vár s utána nyomban hozzálát a jövő évi költségvetésben felvett új állások szervezésére vonatkozó munkálatokkal. Az utbaigazitó hivatalnak is most kell megkezdenie a működését. A közlekedési ügyosztály munkáját az egész vonalon hátráltatja az autotaxik ügyében való miniszteri döntés, amelytől — ugy látszik — távolabb vagyunk, mint valaha. A közélelmezési ügyosztály első előterjesztése a Központi Tejcsarnok ismeretes telekvételére vonatkozik. A városépitési ügyosztály néhány kisebb jelentőségü kisajátitási ügyben dolgozik. A legközelebbi jövőben a kisajátitási bizottság elé kerül ujból a Schönberger-féle óbudai telekvásár. A pénzügyi bizottság rövidesen foglalkozni fog a Devecis-féle Főherceg Sándor-utcai telekvétellel s a Rézmál-dülőben fekvő Vidor és Waltersdorfer-féle telekügyel, amelyre vonatkozó előterjesztését ujból átdolgozta az ügyosztály. A közegészségügyi osztály ügyeit most tanulmányozza az új vezető, Buzay tanácsnok. A pénzügyi osztály sulyos feladata: a pénzkeresés miatt a polgármesternek fáj a feje. Ugy mondják, nemsokára elérkezik a várva-várt kölcsönnek az ideje. A közoktatási ügyosztályban ismét bucsujárás van: Déry tanácsnok és Demjén tanácsjegyző nem győzik fogadni a helyettes tanitónőket, akiket ugyszólván hétről-hétre hány a sors keze az egyik iskolából a másikba s akiknek az idejét a helyettesitésekért való lótás-futás veszi leginkább igénybe.

Egészben véve a városháza jelenleg igen kietlen, szomorú hely. Némi élénkség kedvéért már-már egy királyi biztost is hajlandók volnának eltürni az emberek.

Marher tanácsnok szerencséje. A polgármester — mint értesülünk — Feleky Gézát, a Nyugat jónevü munkatársát, az ismert eszkétát, ideiglenes hivatalnokká kinevezte s az elnöki ügyosztályba osztotta be.

A „főpolgármester" kinevezései. Bárczy István dr. polgármester tudvalevőleg lemondott a főpolgármester-helyettesi állásról és igy Budapest jelenleg főpolgármestertelenségben szenved. Annál meglepőbb, hogy a lapok az elmult héten is több olyan kinevezést produkáltak, a melyek Budapest állitólagos főpolgármesterétől származnak. Azt olvassuk: „a főpolgármester Dr. N. N. orvost, a jobbparti, Dr. A. B. orvost a balparti közkórházakhoz kinevezte."

Bárczy István dr. polgármester ismert erélyével bizonyára el fogja oszlatni azt a homályt, amely a kinevezéseket eszközlő főpolgármester alakját eltakarja.

Az állatkerti vendéglő. Megirtuk, hogy Márkus Jenő dr. tanácsnok, a városi gazd. ügyosztály vezetője, tárgyalásokat indított az állatkerti vendéglő és kávéház bérletére vonatkozólag az eddigi bérlőkkel. Értesülésünk szerint ezek a tárgyalások eredményesen befejezést nyertek s Márkus tanácsnok már legközelebb nyilvánosságra hozza a Gundel—Weingruberékkal kötendő szerződés szövegét.

A Ferenc József-díj. Ezzel is úgy csináltak, mint a költségvetéssel. 1912-re szólt a díj és mégis 1913-ban kerül csak kiosztásra. Ugy értesülünk, hogy Wildner Ödön dr. tanácsnok, a jövő hét elejére akarja a polgármester megbizásából a zsürit összehivni. Egy héten belül eldül tehát a két díj sorsa s nem leheteten, hogy a legközelebbi közgyülésen már bejelentik az eredményt. A legjogosultabb pályázók még mindig Krudy Gyula és Princz Gyula dr.

A választójogi reform hatása. A kormány választójogi reformjavasata szerint Budapestnek összesen 128.179 választója lenne (a választók mostani száma 58.425). Ebből magyar anyanyelvű 115.215 (53.446), német 9590 (4075), tót 1690 (254), román 275 (125), ruthén 7 (2), horvát 354 (113), szerb 585 (162) , egyéb anyanyelvű 663 (248).

Községi söradó. Berlin város tanácsának állandó gondja az, hogy új jövedelmi források megnyitásával egyensúlyban tartsa a háztartást. Legújabban a községi söradó behozatalára vonatkozó előterjesztéssel lépett a községtanács elé. A javaslat körül élénk vitára van kilátás, mert a fogyasztó közönség természetesen az új adó ellen foglalt állást s ugyancsak ellenzik az előterjesztést a vendéglősök is, mert a sörgyárosok már most kijelentették, hogy az új adó életbeléptetése után a sör árát nemcsak annyival emelik, amennyit az adó ki fog tenni (hektoliterenkint 20 pfennig), hanem ennél többel is. Még egy új adót állitott be a berlini városi tanács a jövő évi költségvetésbe: a mozi-adót, a melyről egyizben megemlékeztünk már. A költségvetés általános vitája csütörtökön kezdődik. A szociáldemokrata városatyák elhatározták, hogy az új adók ellen a legélesebben fognak küzdeni.

Tanácsjegyző-választás. A legközelebbi közgyűlés több más állás mellett egy tanácsjegyzői állást is be fog tölteni. A választás minden valószinüség szerint Tatár Bélára fog esni, aki már egy esztendővel ezelőtt is jelölve volt tanácsjegyzői állásra s akkor is tekintélyes számú szavazatot kapott.

Bécs új polgármestere. Bécsben a mult héten iktatták be állásába az új polgármester, Weiskirchner dr.-t. Az új polgármester hatalmas beszédben vázolta azt a programmot, amelyről, ha nálunk történt volna az installáció, azt lehetett volna mondani, hogy — programmbeszéd marad. Bécsben azonban hatalmas és radikális községi ellenzék van, amely bizonyára ráfogja szoritani a polgármestert arra, hogy legalább egy részét váltsa be annak, amit beigért. És még egy különbség: Bécsben miniszterek pályáznak a polgármesteri székre, erre mifelénk megforditva van . . .

Hajnal Adolf el. isk. igazgató 40 éve áll a főváros szolgálatában és a nyugdijszabályzat értelmében nyugdijazandó volna. A polgármester azonban a tanügy terén teljesitett hasznos szolgálataira való tekintettel előterjesztést tett a tanácsnak, hogy nevezett igazgatót további szolgálatában tartsa vissza. A tanács mai ülésében a polgármesternek ezen előterjesztéséhez hozzájárult.

Minthogy a Margit-körúti kisdedovoda elhelyezése céljára szükséges helyiségek bérlete 1913. év végéig lejár, a tanács elhatározta, hogy ezen kisdedovodába járó gyermekek részére 34.000 K költség keretén belül barakkovodát állittat föl. A barakképitkezés teljes csődjét legjobban mutatták a barakk-lakások. A 34.000 koronát éppen ezért kidobott pénznek véljük, mert a főváros helyesebben tette volna, ha az ovoda céljára tovább bérelt volna helyiséget, egészen addig, amig a viszonyok lehetővé tették volna az ovodaépitését.

Minthogy a Széchenyi (Ártézi) gyógyfürdő legközelebb elkészül (valószinüleg május 1-én) és igy az Ártézi-forrás vizének a fürdőbe való próbaképen való bekapcsolása már most szükséges, az „Ártézia" r. t. az ártézi fürdővíznek házhoz szállitását 1913. év augusztus 31-én a fővárossal kötött szerződése értelmében végleg megszünteti.

Ön súlyos mulasztást követett el, itt az alkalom, hogy ezt a hibát jóvátegye. Ön elfelejtett karácsonykor, illetve újévkor alkalmi ajándékot vásárolni feleségének és gyermekeinek. Persze önt most csak a politika és a háború érdekli és teljesen megfeledkezik róla, hogy a családi tüzhellyel szemben is vannak kötelezettségei. Erre figyelmeztetjük most és jó szivvel ajánljuk, menjen be Schönwald Imre óra, ékszer- és müipari kereskedésébe, (Deák Ferenc-utca 21.), a hol e hó 15-ig még 10 százalék engedményt kap a különben is jutányos árakból. Siessen, ragadja meg a jó alkalmat és szép ajándéktárgyak vásárlásával szerezzen a házbelieknek örömet.

Tizenegy számból áll az „Omnia" mai nagyszabásu műsora, melyben képviselve van mindaz, amit a kinematográfia szépet és nivósat nyujtani képes. A legérdekfeszitőbb szinművek és vigjátékok között láthatók a legérdekesebb fizikai kisérletek, néprajzi fölvételek és a világ legujabb eseményei. Az „Omnia" a mellett, hogy elsőrendü müélvezetet nyujt, a legérdekesebb tudományos fölvételekkel a magasabb kulturát is szolgálja, mi által hiven követi a kinematográfia igaz hivatását.

Lapunk telefonszáma: 137-15

A város házai.

Panaszkodnak a lakók.

Mult heti számunknak az a cikke, amelyben a főváros lakásépitési akciójának megdöbbentő csődjét mutattuk ki, érthető feltünést keltett mindenfelé. A cikkben foglaltaknak megerősitésére, itt közöljük a legilletékesebb tényezőknek, a városi házak lakóinak egyik előkelő fővárosi napilapban megjelent panaszát.

„Kinnt az Üllői-úton túl, a Szent István-kórház háta mögött épült a fővárosnak „szükséglakás" nevü telepe. Rozoga kis házak, papirvékony falak, amelyeken átfuj a szél, átver a nedvesség. Szük, piciny szobák, amelyekhez konyha nincs. A szobákban főznek, primitivül berendezett kályhák ontják a füstöt. Ha aztán ilyen körülmények között a szegény gyermekek ki akarnak menni a levegőre, a telep házmestere a legdurvább káromkodások között kergeti őket viszsza a füsttel telt ronda szobákba.

Obuda határán, a Bécsi-út végén is van 100 ilyen kis szükséglakás. Ott meg nincs út, a házak között mély gödrök vannak, amelyekben nagy ember is kitöri a nyakát. Állandó veszedelem a szegény gyermekekre nézve ezek a mély gödrökből álló sáros-vizes utcák, melyeket eső idején szinig megtölt a hegyekről lerohanó viztömeg."

Megfeneklett az irodalmi villatelep.

Ismert nevü előkelő irók és uiságirók néhány héttel ezelőtt megjelentek a polgármesternél és arra kérték, hogy a főváros épitsen számukra villákat, amelyek megfelelő fizetési feltételek mellett idővel az ő tulajdonukba mennének át.

Bárczy polgármester a küldöttséget, a melynek vezetői Herczeg Ferenc és Wolfner József voltak, szimpátiával fogadta és megigérte a kérelem teljesitését. Az irók és ujságirók abban a biztos meggyőződésben hagyták el a polgármester szobáját, hogy nemsokára a saját otthonukba költözhetnek. Hiszen Bárczy István megigérte nekik!..

A kérvény elintézése részben a szociálpolitikai, részben pedig a városépitési ügyosztályra tartozik. A szociálpolitikai ügyosztály a dolog ideális részét végzi, azzal rendben is volna minden. Harrer Ferenc dr. tanácsnoknak ellenben financiális és más hasonló szempontokat is figyelembe kell venni.

Igy történt, hogy amikor a mult héten a kérvényezők megbizásából Adorján Andor hirlapiró felkereste a tanácsnokot, Harrer dr. egészen őszintén kijelentette, hogy az ügy még nagyon is távol áll a megvalósulás stádiumától. A kérvényt egyelőre pihentetik, ha jobb idők lesznek, akkor fognak vele komolyan foglalkozni s akkor is kétséges, hogy mi lesz a városépitési ügyosztály álláspontja.

Harrer tanácsnok nem nagyon lelkesedik az eszméért. Ő kötelességszerüleg a várs rideg anyagi érdekeit nézi. Holott a kérvényezőkkel szemben talán még sem egészen méltányos ezeknek a szempontoknak a kidomboritására és mindenekfölébe való helyezése.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A Tőke

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

Fiktiv tőzsdei árjegyzések.

Irta: **dr. Bari Ágost.**

Az év utolsó napján a tőzsdén a záloglevelek árfolyama már esztendők óta 2—3 százalékkal magasabban jegyeztetik, mint az előző napokon. Igy volt ez a mult év december 31-ikén is. Világos, hogy az árfolyamokat — mint mondani szokás — azért „teszik fel", hogy a kereskedelmi törvény vonatkozó rendelkezésének megfelelve, a mérlegekben feltüntetett árfolyamok mentől magasabbak legyenek és a mérlegek annál jobban fessenek.

Ám a mérlegszépités e módja ellen súlyos aggályokat kell támasztani. Ugyanis végeredményben beáll az árfolyam-„feltevés" folytán az az állapot, hogy az értékpapirállomány egy nevezetes kontingense a tényleges forgalmi értéknél magasabb értékekkel kerül a mérlegbe, amiáltal ennek a realitása lényeges csorbát szenved. Igen fontos szempont *a biztositó társaságoknál*, melyek dijtartalékai túlnyomórészt záloglevelekben vannak elhelyezve, valamint a záloglevél kibocsájtó intézeteknél, amelyek a biztositéki tartalékalapok nagy részét záloglevelekbe fektetik. E tartalékok a záloglevelek árfolyamjavitása következtében a mérlegben az értékpapirok tényleges forgalmi értékénél nagyobb értékben szerepelnek. Igy például az idén a nagytartalékkal rendelkező biztositók egész nyereségét, vagy annak jó részét felemésztené az, ha a záloglevelek a mérlegbe csökkent árfolyamukon vétettek volna fel. A 2—3—4 százalékos árfolyam-korrigálás tehát egyenesen az osztalék fizetését akarja lehetővé tenni ott, ahol a mérlegezés törvényes szabályai szerint alig lehetne nyereséget kihozni.

Hogy ez az árfolyamjavitás direkt csak december 31-ére céloztatik, az kitünik abból, hogy éppen ezen a napon ugornak a záloglevelek hirtelen 2—4 százalékkal, de már január 2-ikán a legtöbb záloglevél ismét alacsonyabban jegyeztetik. Tehát még csak a látszatot sem iparkodnak megóvni azzal, hogy már néhány nappal előbb kezdjék meg a kurzusjavitást és néhány nappal utóbb is még gondoskodjanak az árfolyam fentartásáról.

Hivatkozhatnék esetekre, amelyeknél ugyancsak nem lehet állitani, hogy az árfolyamjavitás csak formalitásból történt. Az árfolyamlap irányadó az értékpapirok árára nézve, és ha például valaki ujév napján a szomszédjától záloglevelet vesz, mondjuk ujévi ajándékul gyermekeinek, ugy meg fogja érte fizetni a hivatalos árjegyző lapban jegyzett árfolyamot, abban a hiszemben, hogy az az árfolyam a tényleges ár. Másnap azután arra a meglepetésre ébred, hogy 2—3 százalékkal többet fizetett a záloglevélért, mint a mennyiért már január 2-án megkaphatta volna. A *tőzsdei jegyzés* körül ilyen mókákat csinálni nem szabad, mert ez a közforgalom és a közhitel károsodásával járhat.

A záloglevelek árfeljavitása a tetejébe még nem is ugy történik a legtöbb esetben, hogy tényleg megveszik a záloglevelet és valósággal megtörtént kötés árfolyamát jegyzik, hanem rendszerint egyoldalú bemondás alapján, akként, hogy az érdekelt fél odaáll az árjegyző titkár elé, bemondja, hogy ő vesz X. Y. zóloglevelet 97-ért és erre a titkárnak be kell jegyeznie ezt a pénzárfolyamot, még ha nem is akad tényleges vevő. Az árfolyamjavitás tulnyomó részt most is ily tényleges kötés nélkül történt, és magam konstatáltam az árjegyzés szinhelyén, hogy december 31-én a tényleges forgalom záloglevelekben nem volt nagy. Hiszen ha ama sok záloglevélben és kötvényben, melynek árfolyama december 31-én 1—4 százalékkal megdrágult, tényleg kötés lett volna, ugy aznap óriási forgalom lett volna a befektetési papirokban. Pedig állitom és bizonyitom, hogy nem volt.

Ez a nagráns, rikitó és minden szemérem nélkül üzött árfolyam-korrigálás, rá kell, hogy terelje a figyelmet a tőzsdei árjegyzés intézményének fogyatékosságaira. Nem abuzus-e az, hogy a budapesti értéktőzsde hivatalos árlapján szerepel egy csomó olyan árfolyam, *amely köztudomás szerint fiktiv?* Maga az árfolyam „feltevés"-nek a fogalma is visszaélést involvál, mert hiszen annyit jelent, hogy *egy-egy értékpapir kurzusát oly összegben lehet kitüntetni az árlapban, aminőn azt eladni nem lehetséges.* Van néhány nonvalőr, avagy igen kis értéket reprezentáló részvény, amely még mindig viszonylag magas kurzuson szerepel. Tessék például megpróbálni egyik bizonyos középbankunk részvényét — nomina sunt odiosa — 80 koronával eladni, amennyivel még mindig jegyeztetik. Vagy egy másik középbankét 130 koronával, holott a nemrég kibocsájtott elsőbbségi részvények folytán e törzsrészvény értéke minimálisra redukálódott.

Az ilyen fiktiv jegyzéseket lehetetlenné kell tenni, ha nem akarjuk, hogy a tőzsdei árjegyzésbe vetett közbizalom alaposan megrendüljön. *A baj oka a kötésnélküli kurzusok lehetőségében gyökeredzik.* Eggyoldalu kijelentés alapján és kötés hijján nem volna szabad mindkét árfolyamot jegyezni, hanem csakis a vételajánlat esetén a pénzárfolyamot kinálás esetén áru árfolyamot; kötés nélkül, de mindkét rendbeli ajánlat esetén pedig a középárfolyamot. Ezentfelül gondoskodni kellene arról, hogy az árfolyamok sajtóbeli *publikálásánál is kitünjék, hogy az illető árfolyam csak névleges*, kötés nélküli volt. Ha ez másként nem lehetséges, *bifurkálni kell* a hivatalos árjegyzőlapot akként, hogy *külön kitüntessenek* a tényleges kötések alapján létrejött *tényleges árfolyamok* és külön a kötés nélküli, névleges árfolyamok.

A közönséget nem szabad kitenni *annak, a tévhitnek*, hogy a hivatalos árjegyzőlapban kitüntetett árfolyamok egytől-egyig azt az árat jelentik, amelyen az illető értékpapirok eladattak, vagy eladhatók.

Valamiféle megoldást kell találni a tőzsdei árfolyamjegyzés hitelessége és megbizhatósága érdekében. A tőzsdei árfolyamlap *nyilvánkönyv*, mely közhitelt élvez és melynek minden egyes adatában teljesen fednie kell a valóságot.

A fiktiv kurzusok lehetősége merénylet a nagyközönség ellen, tehát ki kell küsözbölni!

Lapunk telefonszáma: 137-15

Bankdirektorok búja és öröme.

I. Egyik hazai bankunknak az igazgatója ennek a kis történetnek a hőse. Évekkel ezelőtt az ujságirás keserü kenyerét rágta és cukros vizet ivott hozzá. De fordult az idők sora és az ujságiróból pénzügyi talentum lett. Ebben a minőségében csakhamar fényes házasságot kötött s az igy nyert pénzzel a tőzsdén oly szerencsével operált, hogy báró Herczel kismiska volt hozzá képest.

Most aztán még egyet fordult az időnek az a kereke, amely a bankdirektort a gazdag emberek sorába lenditette. A pénzvágy nem hagyta nyugton, továbbra is játszott a tőzsdén, miglen nagyon is beleesett a baissepárt karmai közé és vagyonának jelentékeny része ahogy jött, úgy el is ment!

II. A Rákóczy-út és a Váci-körút között fényes bankház épült fel nemrégiben. A bankocska azelőtt egy szerény bérház földszintjén húzódott meg s amikor kiköltözött onnan, az ügyvezető igazgató, aki egyébként egy vasszorgalmu ember, megfeledkezett arról a csekélységről, hogy a régi helyiséget konkurrencia ellen biztositsa. És megtörtént a baj! A szerény földszinti helyiségbe veszedelmes rivális jött, egyik nagy banknak a fiókja s természetes, hogy a környék lakói betétjeikkel a nagy bank fiókját keresik most fel. A kellemetlen eset a vasszorgalmu igazgatónak nem szilárditotta meg az állását.

III. Sokkal szerencsésebben járt kollégáinál egyik legelőkelőbb pénzintézetünk főtisztviselője, aki különben legközelebb megkapja a igazgatói cim és jelleget. Telket vásárolt a budai hegyek között s a telek ára rövidesen ötven százalékkal emelkedett. A bankdirektor-jelölt legközelebb villát épit a telek egy részén, a másik részt pedig parcellázni fogja.

IV. Szóljunk végül egy levitézlett finánckapacitásról is. *Gyenes* Lajos, a Központi Hitelbank szeretett vezérigazgatója, önkéntelen számkivetésben *füstemésztő készülékre* szerzett angol és magyar szabadalmat s azt most értékesiteni akarja. A szabadalom állitólag sikeresen kiállotta a próbát s ha beválik, kétségkivül jelentős értéket képvisel. Arról van szó, hogy egy készülék felfogja a hajókémények és gőzmozdonyok füstjét és lehetetlenné teszi, hogy a mozdonyokból szikrák pattanjanak ki, amelyek gyakran lángba boritják a vasuti sinek mentén fekvő földeket. Óriási megtakaritást jelenthet ez a szabadalom a Máv.-nak, mert ez által fölöslegessé válik a sinek melletti földszegélyek megszerzése s elesik az a rengeteg összeg is, amelyet a Máv. különösen a nyári hónapokban évről-évre kártérités cimén (tüzesetek miatt) kifizetni tartozik.

Öröm és fájdalom igy váltják fel egymást a pénz birodalmában!

—

Jön a galiciai marhahus. A Magyar élelmiszerszállító részvénytárs. a földmivelési minisztertől engedélyt kapott arra, hogy a budapesti piac húsellátásának megjavitása céljából marhahúst vágott állapotban is behozhat a fővárosba. A vállalat széleskörü intézkedéseket tett, hogy az engedélyadta jogával hasznos szolgálatokat tegyen a húsfogyasztó közönségnek, de különösen arra fordit figyelmet, hogy a húsbehozatalnak árszabályozó hatása legyen. Ebben a törekvésében jutott arra a gondolatra, hogy ne kizárólag magyar eredetü szarvasmarhát hozzanak forgalomba, hanem bevásárlási tevékenységüket kiterjesztik az ország határán túl is. A vállalat vezérigazgatója, Küssler Henrik most Cernovitzban tartózkodik, ahol galiciai marhakereskedőkkel folytat tárgyalásokat. Értesülésünk szerint az Élelmiszerszállító r. t. hetenkint több száz darab galiciai szarvasmarhát fog vágott állapotban és hűtőkocsikban Budapestre hozni és a húst fővárosi mészárosoknak fogja kimérés céljából eladni. Ha a vállalat ily irányú tevékenysége nem is fog tetszeni az agráriusoknak, annál szivesebben fogadja majd a közönség, mert a nagy behozatal a husárakat bizonyára mérsékelni fogja.

Alaptőkeemelés. A Magyar szab. géptömitőgyár r. t., amely 1911-ben alakult meg 80.000 korona részvénytőkével, az alaptőkét 100.000 koronával emelni szándékozik. Az új részvényeknek Bécsben való elhelyezésére — hir szerint — egy munkapárti képviselő vállalkozik.

Az első közgyülés. Az Osztálysorsjáték r. t. e hó 20-án tartja meg évi rendes közgyülését. Az osztalék a tavalyi marad.

Uj ipari kartelek. Legutolsó számunkban jelentettük már, hogy a börgyárosok eladási szövetkezete a mult év utolsó napjaiban úgy Budapesten, mint Bécsben megalakult. Az egyezmény szerint a magyar és azt osztrák tagok közös szervezetet alkotnak és Budapesten, valamint Bécsben eladási irodákat nyitnak. A kartel január elsején már megkezdte működését, amig azonban a központi iroda megnyilik, — az erre vonatkozó szervezés most folyik és Fürdő-utca 10. szám alatt e hó második felében kezdi meg működését — addig az egyes gyárosok, saját felelősségükre maguk végzik a számlázást. Megállapodás szerint a kartel január 1-étől 8 százalékkal emelte az árakat. A eladási feltételek: 30 napon belül 2 százalék készpénzfizetési engedmény, vagy 4 havi váltó. Nyitott számlára eladások nem történhetnek. A vevők az összes talpneműek áraiból 2 százalék forgalmi engedélyt kapnak. A magyar kartel tagjai a következő cégek: Első magyar finombörgyár, Freud S., Pozsony, Első szentágotai börgyár m. sz., Szentágota, Ferenczi és Hienz, Nagyszeben, Fried Bernát és fia, Simontornya, Heinrich A. és Müller W., Nagyszeben, Höfler börgyár rt., Pécs, Karres Sámuel és fiai, Medgyes, Kir. szab. zágrábi börgyár, Zágráb, Laurentzi János, Beszterce, Mauthner testvérek és társai, Budapest, Scherg testvérek, Brassó, Wolfner Gyula és társa, Budapest, Zacharias S., Nagyszeben, Stricker S. és fiai, Szombathely, Dengler Károly, Beszterce, Beke Károly, Beszterce, ifj. Hegyi Mihály, Deés.

*

Alakulófélben van az osztrák-magyar zsinegkartel is. A zsineggyárosok konvenciója két év előtt fölbomlott, mert megalakult a Hazai fonó- és kötélverőgyár r. t., Hódságon, amely nem csatlakozott a kartelhez. Időközben azonban a gyár vezetősége szomorú tapasztalatokat és a régi gyárak erős versengése következtében nagy veszteségeket szerzett. Ez a helyzet, úgy látszik, a többi gyárakkal való békés együttműködésre kényszeriti a hódsági gyárat és most már hajlandóságot mutat a kartel-egyezmény mekötésére. A kartel nyélbeütésén leginkább Wimmer Fülöp, a szegedi kenderfonógyár r. t. vezérigazgatója fáradozik és mint értesülünk, nem eredménytelenül. Az oszrták-magyar zsineg-kartel rövid időn belül megalakul és a szervezet Budapesten és Bécsben eladási központi rodát fog fölállitani.

Reorganizálják a Józsefvárosi bankot. A pénzpiac válságos helyzete nem hagyta érintetlenül a „Budapest-józsefvárosi bank és takarékpénztár részvénytársaságot" sem, bár ez az egy millió korona alaptőkével rendelkező intézet teljes hivatottsággal szolgálta azt a kört, amelynek keretein belül működését kifejtette. Az intézet december havában közgyűlést tartott, amelynek napirendjén két alternativ terv szerepelt: a felszámolás, vagy beolvasztás a Lipótvárosi takarékpénztárba, amely a megszorult pénzintézetet, dicséretreméltó előzékenységgel, egy millió korona reeskompt hitellel támogatta. A közgyűlés, mint annak idején jelentettük, érdemleges határozatot nem hozott, mert a nagyrészvényesek az intézet pénzügyeit más módon akarták orvosolni. Értesüléseink szerint ez a terv sikerült is, a nagyrészvényesek körülbelül egy millió korona betétet helyeznek el az intézetnél, amely még e hó folyamán rendkivüli közgyülést tart, ahol a részvényeseket megnyugtatni fogják, hogy a bank zavartalan továbbmüködését az igazgatóság áldozatkészsége biztositotta

Milliós csőd után. A mult esztendő egyik legkinosabb közgazdasági szenzációja az volt, hogy Tarján Géza és József volt vasmegyei földbirtokosok, miután sikerült nékik több millióra rugó hitelt szerezni, csődbe jutottak s a hitelezők úgyszólván egy fillért sem kaptak követeléseikből. Tarjánék úgylátszik, aránylag elég simán úszták meg a nagy vihart. Erre vall az a hir, hogy a végzett földbirtokosok néhány héttel ezelőtt a Nádor-utcában hitelforgalmi intézetet alapitottak és annak vezetését, szinleg, egy strómannra bizták. A vállalat hitelközvetitéssel foglalkozik s tekintélyes saját tőkével is rendelkezik. Miből, honnan?

Budapesti Tőzsde-Almanach. Most jelent meg a „Budapesti Tőzsde-Almanach." Az egyedüli magyar börzei évkönyv 1913-iki IV. évfolyama. Az almanach teljes gyüjteményét adja a jelenleg érvényben levő, az összes eddigi pótlásokkal kiegészitett árú- és értéktőzsde-szokásoknak és leszámoló rendnek. Az Almanach gazdag tartalmából felemlitésre érdemes a tőzsdetagok, alkalmazott jegygyel biró tagok, továbbá a tőzsdei alkuszok névsora. A Tőzsdei joggyakorlat cimü fejezet, a tőzsdei biráskodás fontosabb, elvi jelentőségü itéleteit fogalja egybe. A tőkepénzeseket különösen érdeklő fejezet az „Értékpapirokra vonatkozó tudnivalók-é", amely az értékpapirokra vonatkozó minden körülményre kiterjeszkedik az idevágó fontosabb törvényekkel együtt. A gazdák számára készült az áruüzleti szokásoknak olyan magyarázata, a mely összefoglalja a rájuk nézve fontos szempontokat. Idevág a közraktárak ismertetése is. Kiegészíti még a felsoroltakat a budapesti tojástőzsde ismertetése is. A Kovács Sándor György szerkesztésében és kiadásában megjelenő „Almanach" 655 oldal terjedelmü; ára vászonkötésben 7 korona (bérmentes szétküldéssel) vagy utánvéttel 7.55 korona. Megrendelhető: Budapest, VI., Nagy János utca 8. sz.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.

Merkantil Nyomda (Havas és Lehner) Budapest, VIII., Német-utca 27. szám.

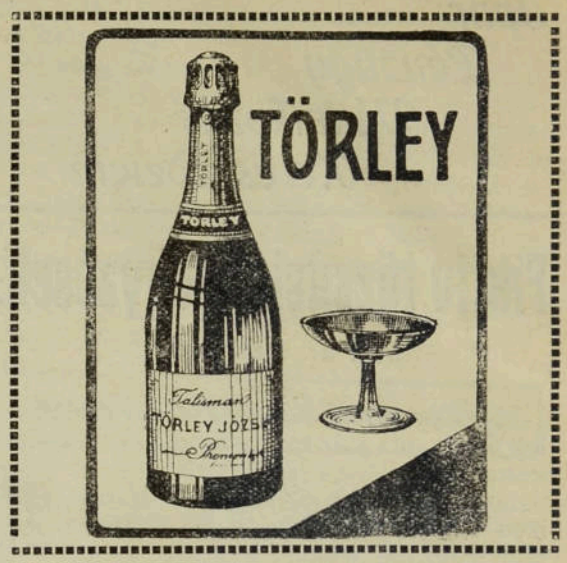
Holzer
cs. és kir. udvari és kamarai szállító
divatháza
Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

Legrégibb, legelőkelőbb márka
Gróf Keglevich István ut.
COGNAC
BUDAFOK
Az összes, bel- és külföldi kiállitásokon legutóbb „Turin"-ban kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenütt kapható.

FŐVÁROSI NAGY MOZGÓ
VII., Rákóczi-ut 70.
Igazgató tulajdonos:
GERŐ S. SÁNDOR.
Kontinensen megjelenő összes slágerek bemutatója
Műsorváltozás hetenkint háromszor. Előadások délután 4 órától éjjeli 1 óráig.
Minden előadásban legalább tiz kép
Külön váró- és éttermek!
Emeleti erkélyszékek és páholyok.
SZALON ZENEKAR!

Pompás hideg és meleg étkek
E heti étlap:

Magyar rostélyos	K 1.—	Libasült	K 1.20
Serpenyős „	K 1.—	Tészta	K —.50
Borjupörkölt	K —.70	Torta 2 darab	K —.48
Székelygulyás	K —.80	Dréher sör	K —.20
Borjucomb	K 1.20	Sajt ementháli	K —.30
Sertéskaraj káp	K 1.40	Rochefort vajjal	K —.40
Rántott velő	K —.80	1 adag imbisz	K 1.20
2 töltött paprika	K —.90	1 kávé	K —.30
Paprikáscsirke	K 1.40	1 chocolade	K —.30
Rántott csirke	K 1.40		

FOGAK szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit
GROSSMANN SIMON

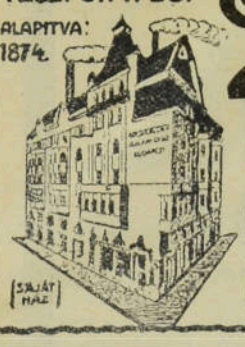
szerb kir. udvari tanácsos, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkeresztjével kitüntetve
Budapest, VII., Erzsebet-körut 50., I. ajtó.
Figyelem a névre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevétől nem biró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Káli M. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzestelenitve.
Mérsékelt árak, részletfizetésre.
Telefon 86-50 10265

HUNGÁRIA
Általános Biztositó részvénytársaság
Budapest, IV, Károly-körut 2
Részvénytőke 6,000.000 korona
szervezési alap 1,20.0000 korona
Elnök: Gróf Károlyi Imre.
Alelnökök: malomszegi Elek Pál és Báró Fejérváry Imre
A választmány elnöke: Gróf Tisza Kálmán
Élet-, tűz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég-, és állatbiztositás.
KARTELLEN KIVÜL!

TELEFON 11-28.

ALAPITVA: 1874.

SAJÁT HÁZ

Goldscheider Károly és Fia

HYGIÉNIKUS KÓSER SZALÁMI-FÜSTÖLTHÚS ÉS KOLBÁSZÁRU-KÜLÖNLEGESSÉGEK GYÁRA

BUDAPEST VII. KER. NAGYDIÓFA-UTCA 24. SZ.

Állandó felvásárlást eszközöl a legjobb minőségű kipufolásban piacképre is. Szétküldés naponta. Nagy arany érem jó minőség és kipufolóképesség ért.

Angolbőrbutorok

divánok chaiselongeok, lószőr-matrácok, függönyök, lakások tapétázása.

Javitási és diszitési munkálatok.

TATAI BÉLA és TÁRSA

kárpitosok

VII, Kertész-utca 48.

Telefon: 57—83.

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

Gyár:

Marta Magyar Automobil Rt. Arad

Vezérképviselet:

oyal-Garage, Budapest, IX. ker., Páva-utca 10-12.

KŐSZÉNBÁNYA 's TÉGLAGYÁR TÁRSULAT

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)

Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Telefonszám: 34—51 és 31—51.

Keramit kocsiútkövek :: Keramitlapok :: Keramit-, sterö-, pillértéglák :: Travesz-téglák :: Falburkoló-téglák :: Fayance porcellán lemezek :: Porcellán szigetelők :: Egészségügyi és használati cikkek :: Tűzálló chamotte-téglák.

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék díjmentesen

Színház után kitünő vacsora mellett legkedélyesebb családi szórakozást nyujt a

PALAIS DE DANSE

(TÁNCPALOTA)

VI, SZERECSEN-U. 35. TELEFON 120-77

Kezdete fél 11 órakor.

Elsörendü tánc- és énekszámok! Attrakciók! Éjjel 1 óra után eredeti párisi táncmulatság! American bar! Egész éjjel két zenekar! — Pénztárnyitás fél 10 órakor.

Bélapátfalvai Portland Cementgyár R.-T.

Alaptőke 3,500.000·— kor.

Igazgatóság: Budapest, V., Bank-utca 6. Tel. 173—74. Sürgönycim: Bélcement. Gyár: Bélapátfalva, Borsod m.

Évi gyártási képesség 18.000 vaggon.

Fölülmulhatatlan minőség. A szabályszerű 28 napos szilárdságot már 3 nap alatt éri el.

„Üstökös" védjegyű Portlandcementünk

páratlan és utólérhetetlen minőségű. A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetetlenné tette a bélapátfalvi portlandcementet a vasbeton, beton és minden egyéb cementárú gyártásnál.

Vezérképviselet: **Magyar Bank és Kereskedelmi Részv.-Társ.**

Budapest, V., Bank-utca 6. — Telefon 173—74.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyári gyógyhely, Budán,

csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kö- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők, és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorron'ást megakadályoz.

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás.

ITT AZ IDŐ

midőn a t. hölgyek őszi és téli divatszükségl. eik beszerzéséről gondoskoknak nyilik erre a legjobb alkalom

MOST VAGY SOHA

mert bámulatos olcsó **occasió áron** szerezhetik be alant felsorolt divatcikkeket:

Japonais selyemruhákra	1.80	kor.
Changean taft divatszinekben	1.50	„
Messalin minden szinben	1.80	„
Angol bluzselymek divatszinekben . .	2.30	„
100 cm. sz. liberti selyem divatszinek.	6.80	„
Divat fátyol minden szinben	—.14	„

Polonyi Albert

áruházában

IV. Kigyó-u. 5. (Klotild palota)

Telefon 15-68.

Hirmann Ferencz

fémöntöde, réz- és ércmüárugyára

Budapest, VII., Csányi-utca 7—9.

KÉSZIT mindennemü szerelvényeket viz-, gőz-' légszesz- és fürdőberendezések részére. — Szőlő- és piucegazdászati gépeket és eszközöket. Szivattyukat. Vasuti kocsi és hajó szerelvényeket. Kereskedelmi réz- és vassulyokat. — Öntvényeket minden ötvözet szerint. Állandóan raktáron: vizvezetéki szerelvények, kovácsolt és öntöttvascsövek. Öntöttvas fürdőkádak és zománcozott kiöntők. — Egészségügyi berendezések. OO Fayence-áruk.

STEINHARDT MULATÓ

Rákóczi-ut 63. szám. •••• Telefon 54—23.

Kezdete 1/2 9 órakor.!! KÉT UJDONSÁG!

9óra-kor a **Haragosok** népies énekes bohózat, 1 felvonás-ban. Irta: Korcsmáros N. — 11 órakor **Mindenkit érhet baleset** bohózat 1 felv. — Irták Glinger és Tauszig. —

Steinhard-Hunyadi uj kuplékkal és elsőrendü külföldi számok. — Vasárnap délután előadás fél helyárakkal. — Jegyek: 10—1-ig, d. u. 3—6-ig a Mulatóban. Egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók.

A trieszti Jutaipar R.-T. Trieszthben

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett

Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség

Nobel Sándor, Budapest

VI., Aradi-utca 31. Telefon 161—07.

NŐI DIVAT NAGYÁRUHÁZ

Elsner

BUDAPEST,

V., Párisi-utca 3.

Koronaherceg-utca sarok.

FIÓK-ÜZLETEK:

IV., Kálvin-tér

Kecskeméti-utca sarok.

VII., Király-utca 35.

VII., Rákóczi-ut 52.

II., Buda

Fő-utca 52

MAGYAR HALKONZERVGYÁR ÉS HALKERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Budapest, V. kerület, VÁGÁNY-utca 9.

Telefon: 49—71.

Elárusitó helyek: Központi Vásárcsarnok; Garay-tér: tengeri halcsarnok.

zállit hűtőkocsikban naponta érkezett friss, olcsó

TENGERI HALAKAT

Tőzsdetagok
Tőkepénzesek
Pénzintézetek
Malmok
Gazdák

legjobb kézikönyve a

Budapesti

Tőzsde-Almanach

A jelenleg érvényes tőzsdei szokások, az áru- és értékbőrzére vonatkozó összes tudnivalók.

Szerkeszti és kiadja:

Kovács Sándor György

IV. évfolyam.

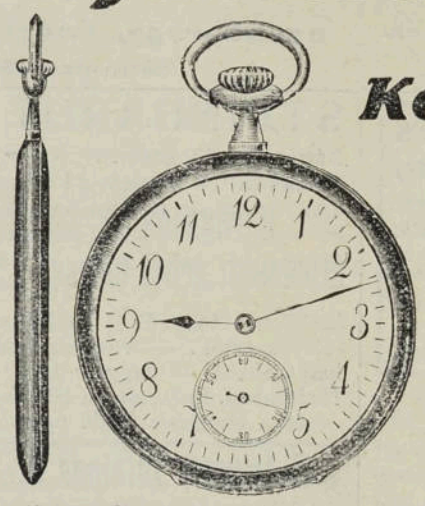
Ára vászonkötésben, portómentesen 7 kor.

Megrendelhető: VI., Nagy János-utca 8. vagy a «Fővárosi Hirlap» kiadóhivatalában.

Csodaszép és nagy választék maradandó értékű

ajándéktárgyakban!

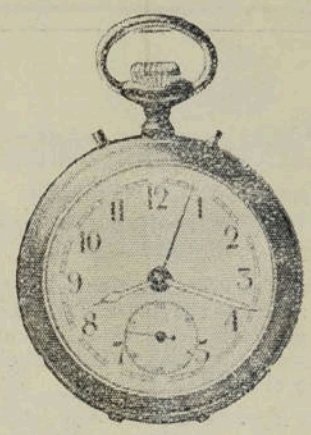
Kockázat kizárva!

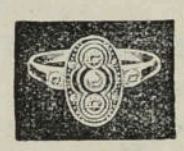
Nagyon elegáns lapos gavalléróra, pontos, megbizható szerkezettel
acéltokban ... ... **K 10.—**
ezüsttokban ... ... **K 30.—**
aranytokban ... ... **K 120.—**

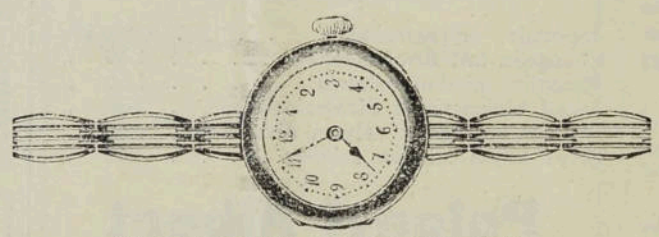
Gyönyörü és legdivatosabb női aranyóra, brilliánsokkal kirakva, legszebb minta szerint, pontos, megbizható szerkezettel
Ára **65 korona.**

Világesoda! Állandó ényszórásu kitünő szerkezetü radioaktiv zseb-ébresztőóra. Legcélszerübb viselet.
Ára **24 korona.**

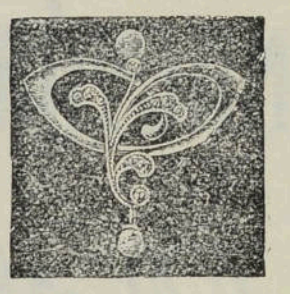
Kiváló szép aranygyürü, három szines kővel ... ... **K 20.—**

Divatos órakarkötő, nagyon kedvelt viselet
ezüstből ... ... **K 20.—**
aranyból ... ... **K 75.—**
önesukó szerkezettel.

Gyönyörü kivitelü brilliánsgyürü, ragyogó tüzü kövekkel.

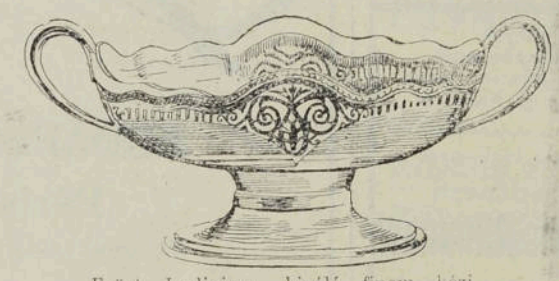

Elragadó szépségü, divatos kedvelt nyakékek, gyönyörü foglalatokban, kiváló szép kövekkel, utolsó párisi minták szerint.

Nagy árjegyzék ingyen és bérmentve

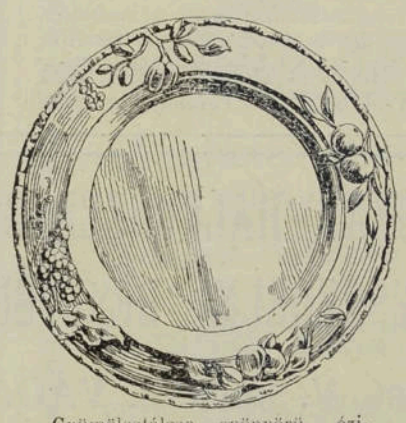
Elragadóan szép fülbevaló, 14 karátos aranyból, ragyogó kövekkel **K 15.—**, ugyanez brilliánsokkal ... ... **K 100.**

Ezüst Jardiniere, kiváló finom kézi munka, csiszolt üveg betéttel, hossza 54 centiméter **K 300.** Hasonló argen-ezüstből **60 korona.**

Nyakkendőtü legszebb foglalványban és gyönyörüen ragyogó brilliánsokkal kirakva **350 kor.**, közép **200 K**, kisebb **130 K.**

Gyümölcstálcza, gyönyörü kézimunka, valódi ezüstből, 52 cm. átmérővel **250 korona**

Schönwald Imre

főüzlete Budapest, Deák Ferenc-utca 21. szám

Törzstelep: PÉCS. **Alapitva: 1852.**

II. évfolyam Budapest, 1913. január hó 22-én. 4. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi [illegible]

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám

Nem is

kell hozzá az a nagyfoku bizalmatlanság, amellyel a polgármester müködését Budapest polgársága nézni kezdi, hogy megállapithassa mindenki, ki a ludas a sajtószabadság megsértésében. Már maga az a körülmény, hogy Bárczy István ilyen nagyfontosságu kérdésben bölcsen hallgat, bizonyitja, hogy nagy oka van a hallgatásra. — Az európai látókörü, modern kulturember odadobta magát eszközül a hatalomnak a közszabadságok legszentebbikének agyongázolására. Olyan bűntett ez, amelynél csak súlyosbitó körülmények vannak, enyhitők nem.

Sulyosbitó körülmény, hogy a polgármester a kellemetlen ügynek az ódiumát egyik hivatali alantasára, Rózsavölgyi alpolgármesterre akarja háritani. Ez a törekvése nem sikerülhet neki, mert a városházi közigazgatás csúcsa, látható feje nem Rózsavölgyi Gyula, hanem Bárczy István és éppen ugy, mint ahogyan Bárczy István nem osztja meg a hatalmát, állásának előnyeit Rózsavölgyi Gyulával, ugy a polgármesteri hivatalhoz füzött felelősség és kötelesség is egyesegyedül a polgármestert terheli. Nagyon ügyetlen, nagyon szánalmas az a védekezés, amellyel a jó emberek Bárczy Istvánt ebből a szituációból kiszabaditani igyekeznek. Azt mondják, hogy a felháboritó jogkobzás spontán ténye volt az alpolgármesternek, Bárczy István csak utólag értesült róla, a lapokban olvasta. Tökéletes hasonmása ez az ügyefogyott védekezés annak a válasznak, amelyet a közigazgatási bizottság legutóbbi ülésén a főkapitány helyettese adott Vázsonyi Vilmosnak, arra a kérdésére, miért nem akadályozta meg a rendőrség a kaszinóhősök párviadalát? Itt is, ott is, az volt a kifogás: nem tudtunk a dologról, csak utólag szereztünk róla tudomást. Itt sem hitte el a közönség, amott sem hajlandó senki sem naivnak mutatkozni. Mert nyilvánvaló, hogy egy olyan exponált pártállásu, radikális elvekért küzdő sajtóorgánumnak az üldözése, mint amilyen a *Népszava*, sokkal jelentősebb és sokkal kényesebb közügy, semhogy a tanács fejének a megkérdezése nélkül bárki is vállalkoznék erre. És ha mégis igy történt, ha koncedáljuk azt a lehetetlenséget, hogy Bárczy István háta mögött intézte el Rózsavölgyi Gyula a szolgai munkát: a polgármester felelősségén mit sem változtat ez, s a felelősséghez a hosszu bűnlajstromon hozzájárul még az a megállapitás is, hogy a polgármester egy olyan fej, amelytől illatoznak a halak, de amelytől ugyancsak bátran történhetik akármilyen haszontalanság a városházán!

Fullánkok

A költségvetés

vitáján fekete fonalként húzódik végig a deficitből táplálkozó bizalmatlanság a Bárczy-rezsimmel szemben. Mindenki sir, mindenki panaszkodik, mindenki fel van háborodva, csak Bárczy-Aeolus ül és marad nyugodtan a viharok közepette. Ügyes kormányosa ő a szeleknek, derüs kedély és határtalan ciniz mus a lelkének vegyi összetétele. El-elnézzük őt, amint a legsulyosabb panasz fölött lágy mosolylyal, vagy szelid vállvonogatással tér napirendre és kiváncsian kérdjük önmagunktól: vajjon a polgármester többre becsüli-e a közgyülést, mint amilyen véleménynyel a bizottsági tagok őróla vannak? Vajjon a közgyülés ismeri-e annyira Bárczy Istvánt, mint ez a közgyülést? És vajjon tényleg igaza van a német szónak: Gleiches gesellt sich zum Gleichen? . . . . .

A Népszava

kolportázsjogának ismételt megvonása fölött nem szabad egyhamar napirendre térni. A csunya játékban koncentrálva találjuk mindazokat a vonásokat, amelyek együttvéve a Bárczy István nevéhez füződő rendszernek árny- és fényképét adják. A polgármester már megint másokkal akarja kifizettetni a maga számláját. Ismét kacérkodik az olcsó népszerüséggel — lefelé, ugyanakkor azonban gondosan vigyáz, nehogy a kitünő Beschreibungját elrontsa — fölfelé. Pesten kuruc, Budán labanc: — ime, a gyakorlatban igy valósul meg a Duna két partrészének harmóniája!

A Népszava kolportázsjoga miatt bizonyára magának a Népszavának sem fáj a feje Ebben a kérdésben azonban félre kell tennie a pesti polgárnak minden politikai és pártszempontot, mert nem lehet közömbös, hogy Budapest legelső polgára felhasználja a farsangot, labdarugónak öltözik s a közszabadságok labdáját belerugja a gerinctelenségnek a hálójába!

A lappok

visszavonultak sátraikba és kimondották a sztrájkot, mert a lappvezérre nem volt szüksége az állatkertnek. Ez a mélabus hir szoros kapcsolatban van azzal az általános megfigyeléssel, hogy a gyerekek nem nevetnek, a gyerekek csalódtak a lappokban, akikről kiderült, hogy éppen olyan emberek, mint amilyeneket eddig láttak, csak egy kissé piszkosabbak. Magyarul szólva, a lappokkal, mint attrakcióval, felsüt az állatok legfőbb gondviselője, Márkus tanácsnok. Semmi szükség sem volt arra, hogy a lapp-importtal elrontsuk az állatkert büdzsetjét, a vezér után bátran el lehetne küldeni az egész karaván t.

Az alapos, sőt alappos felsülésből ismét kidomborodik annak az ősmagyar közmondásnak az igazsága, hogy nem mind hasznos, ami piszkos. A lappok piszkosak, de nem hasznosak. Akárcsak a Sáros-fürdő dolgai . . . . .

Szépséghibák
a villamos szerződése knél

A főváros költségvetésének tárgyalásánál egész halom értékes ötletet szoktak fölvetni a felszólalók, amelyet aztán a tanács megfelelő non salanszszal sohasem vesz tudomásul.

Pedig igen sokszor megszivlelésre érdemes javaslatok kerülnek elő a büdzsé-vitáknál.

A jövő esztendei bevételek és kiadások összeállitása ellen elhangzott kemény kritikák kapcsán most is felvetettek egy ötletet, amelynek a megvalósitásával legföljebb csak régi mulasztását pótolhatja a főváros.

A városi villamos elhibázott szerződésének megkorrigálását követelte a pénzügyi bizottság egyik tagja. És mindnyájunk kollektiv csodálkozását jelentette be afelett, hogy ez a tanácsnak idáig nem jutott eszébe.

Minden váltóigazitó fiu tudja azt, amit a polgármester titoknak gondol: hogy a Városi Villamos szerződése sokkal kevesebb területhasználati bérösszeget jövedelmez a fővárosnak, mint a közuti villamosé.

A közlekedésüggyel foglalkozó valamenynyi bizottságban, sőt a közgyülésen is megállapitották nem egyszer, hogy a főváros, mint a Városi részvénytöbbségének tulajdonosa, nagyon kevés befolyással bir a társaság közlekedési politikájának irányitásában. Ahhoz tehát szó sem férhet, hogy az erről az oldalról támasztott remények beváltódnának. Különben is, ha Hüvösékben meg volna a hajlandóság a közlekedés és az utazó közönség igaz érdekeinek szemmeltartásával uj vonalak épitésére és a többi emlegetett reform keresztülvitelére, akkor is megakadna ez a dicséretes szándék.

Olyan helyen kell keresni tehát a Városi részvényeibe fektetett közel harminc millionak megfelelő gyümölcsöztetését, ahol nem is ütközünk belé kitünően elkészitett és megváltozhatatlan helyzetekbe.

A jelenlegi állapotok mellett eredményesebbnek látszik, ha a főváros teljes erejével ráfekszik arra, hogy a Városi Villamos szerződésének készitői által elkövetett hibákat helyrehozza és a társaság folyton emelkedő jövedelméből a köznek nagyobb részt juttasson.

A Városi szerződését *Gerlóczy* polgármester alatt, 1895-ben kötötték meg. A megegyezés szerint a vasut bruttó jövedelméből a következőkép részesül a város:

> *az első tiz évben, vagyis 1904. végéig fizet a társulat 2 százalékot, a második tiz évben, vagyis 1914. végéig 3 százalékot, a harmadik tiz évben, vagyis 1914. végéig 4 százalékot, az utolsó tizenöt évben, vagyis a szerződés lejártáig, tehát 1939. év végéig 5 százalékot kap a főváros az átengedett uttestek használatáért.*

Mennyivel előnyösebb ennél a főváros szempontjából a Küzuti vaspálya társasággal kötött megállapodás.

Ennek a szerződésnek tartama 1897. januárjától 1948. december végéig terjed. Itt a főváros jövedelme a brutto bevétel magasságától függ. 4 millió korona után 3 százalék,

4 milliótól 5 millióig a 4 milliót meghaladó összegből még külön 4 százalék, 5 miliótól 6 millióig az 5 milliót meghaladó summából ég külön 5 százalék, 6 millitól 7 millióig a hat milliót meghaladó bruttó bevételből még külön 7 százalék, 7 milliótól 8 millióig a 8 milliót meghaladó összegből még külön *10 százalék*, 8 milliótól 9 millióig, a 8 milliót meghaladó bruttóból még külön *13 százalék*, a 9 millión felüli teljes bevételből *16 százalékot* fizet be a Közuti a főváros pénztárába. S ezenkivül jelentékeny kamatkülönbség az is, hogy a Városi minden következő év március végéig ráér fizetési kötelezettségének eleget tenni, mig a közuti félévenként utólag tartozik fizetni.

Az 1913. évre összeállitott költségvetésben 19 millióra preliminálták a Közuti vaspálya nyers bevételét. A szerződésben megállapitott kulcs szerint 2 millió 110 ezer korona illetné meg ezután a fővárost. Ezenkivül az elfoglalt területek tulajdonjogának elismeréséül vonalankint egy darab husz koronás aranyat fizet a társaság, ami 21 vonalat véve alapul, 420 korona bevételt jelent. *Összesen tehát 2 millió 110 ezer 420 koron* jövedelemre számithat a főváros a közuti révén.

A Városi villamos bevételét 10 és fél millióra taksálják a városházán, ebből 315 ezer koronát köteles beszolgáltatni, ehhez járulnak még a tulajdonjog elismerése fejében adózott huszfrankos aranyak, 8 vonal után 128 korona, a Népszinház-utcai felsővezeték meghagyásáért évi 5 ezer korona, a Szentlőrinci helyiérdekűnek kölcsönzött kocsik jutaléka fejében 394 korona 20 fillér, a reklámtáblák bevételéből 540 korona összesen *321 ezer 62 korona* jövedelme lesz a fővárosnak a Városi révén.

A költségveés adatait szembeállitva, kiderül, hogy a Közuti 19 millió bevételéből 2 millió 110 ezer korona jövedelme van a városnak, mig a Városi 10 és fél milliós bevételéből csak 321 ezer 62 korona haszna lesz a köznek.

Ezzel kapcsolatban ráterelődik az érdeklődők szeme a földalatti villamos megtérítéseire is. A társaság szerződése szerint a főváros csakis a szerződés idejének 21-ik évében részesedik a bevételből. Addig, vagyis 1916-ig évi 500 koronával adózik a vasut a főváros központi pénztárának.

A Ferenc József földalatti villamos részvényei felerészben a Városi birtokában vannak, nincs hát semmi akadálya annak, hogy ezt a megállapodást a köz előnyére megváltoztassák.

A lehetőség a mostani természetellenes helyzet reformálására letagadhatatlanul biztositva van. A szerződések átdolgozásának módját — mint ezekből az adatokból látható — nagyon könnyű megtalálni. — Sőt,hogyha a megbizott urak egy kevéssé alaposak is lesznek, nagyon sok kézenfekvő reformra fognak rábukkanni, amelyek megvalósitása számos anomália végét jelentené.

Hamis spekuláció.

A fogaskerekü bajai.

Ártatlan, szelid kis kommüniké látott napvilágot a lapokban. Első pillanatra ugy hangzik, mint valami szürke rendőri riport. Hallga, csak hallga:

> Vasárnap délelőtt a fogaskereküvasut alsó álomásánál nagy szánkázni akaró tömeg gyült össze, hogy a fogaskerekün a Svábhegyre jusson föl. A fogaskerekü-vasuton azonban csak a tömegnek egy része fért be s a lemaradtak zugolódni kezdtek, majd ostrom alá vették a vasuti pénztárt és hólapdákkal beverték ablakait. Az ostrom csak akkor szünt meg, mikor a rendőrség vonult ki a vasuti állomás védelmére.

A szerény rendőri hir nem szerény és nem rendőri hir, hanem egyik láncszeme annak a szemérmetlen akciónak, amelyet a főváros terhére inditottak élelmes vállalkozók. Arról van szó, hogy a Svábhegyi fogaskerekü-vasutat külföldi tulajdonosai a főváros nyakába szeretnék sózni. Mint a himszarvas a nősténytt, ugy üldözi folyton szemérmetlen ajánlataival a fogaskerekü vállalat a fővárost. Egy izben komoly tárgyalások is folytak már ebben az irányban, de kiderült, hogy az ócska vasut nem éri meg a 280.000 koronát, amely a megváltás céljaira szükséges volna. A vállalat ugy boszulta meg magát, hogy a téli járatot, amely természetszerüleg kevesebbet jövedelmezett néki, be akarta szüntetni, mire a főváros kénytelen-kelletlen évi tizezer koronáért kikötötte a téli vasuti forgalom fentartását. A vállalat célja nyilvánvaló és csak sajnálni lehet, hogy a pénzügyi bizottságnak egyik tekintélyes tagja, Platthy György dr., kétségtelenül a legnagyobb jóhiszemüséggel, segitségére sietett a megváltási akciónak és hangoztatta annak szükségét.

A főváros álláspontja nem lehet kétséges és nem lehet más, mint amelyet a pénzügyi bizottság ülésén Rényi Dezső tanácsnok kifejtett. A megváltásról a jelenlegi viszonyok között beszélni nem lehet, a főváros pénzügyi helyzete még a szükséges és a hasznos beruházásokat sem engedi meg, nem lehet szó most semmiféle üzletről s a feszültség enyhülése után is erősen fontolóra kell venni, szükség van-e egyáltalában erre a tranzakcióra, arányban áll-e a befektetendő tőke a várható nyereséggel, legfőképpen pedig arra kell gondot forditani, vajjon a jelenlegi szerződés nem-e ád módot a fővárosnak arra, hogy a vállalatot a lehetetleneknek feltüntetett állapotoknak a megszüntetésére rászoritsa?

Tehát nem megváltást kérünk, hanem a főváros jogainak szigorubb érvényesitését!

Kész a pakli

a kormány és Bárczy között.

Megjósoltuk, hogy nem kell félni: a polgármester egyetlen gerinchajtással elintézi a főpolgármesteri állás betöltésének a gondját. Bárczy István felajánlotta a szolgálatait a kormánynak, a kormány viszont változatlan bizalmáról biztositotta a polgármestert.

A *Fővárosi Hirlap* mult heti értesülése teljes megerősitést nyert abban a közleményben, amely a kormány egyik szócsövében, a *Budapesti Hirlap*-ban látott napvilágot s a mely egész határozottsággal jelenti ki, hogy a főváros és a kormány között kiütött a béke, elannyira, hogy az idézett lap szerint a közgyülés viharos bizalmatlanságából rövidesen óriási bizlom fog kinőni a kormány javára.

Alkalmunk volt ebben a pikáns ügyben a törvényhatósági bizottság egyik vezető tagjának a véleményét megismerni. E szerint:

> *Lukács és Bárczy megállapodása, (amely az informáló bizottsági tag szerint a további komplikációk kikerülése végett történt) befejezett tény, ez azonban korántsem vonatkozhatik arra, hogy a főváros a bizalmatlansági határozatot gyöngitse, vagy pláne revokálja.*

Molnár Ferenctől Gál Károlyig.

Gérokkban és cilinderrel jöttek az uj városatyák a nevezetes ülésre, amelyen egy esztendőre meg kellett ásni a Bárczy-Wirtschaft medrét. Voltak, akik magukkal hozták a költségvetés hatalmas köteteit, hogy abból ellenőrizzék a megszavazandó milliókat. Még üres volt a nagyterem, amikor Molnár Ferenc monoklija láthatóvá lett. Első izben jelent meg a közgyülésen a magyar irodalom disze, az egyetlen városatya, akinek a nevét talán jobban ismerik a külföldön, mint idehaza, a bizottsági tagok között. A „Józsi"-tól „A farkas"-ig vezető uton meghóditota az egész világot Molnár Ferenc, idegen országok idegen publikuma előtt százszor állotta ki a premier tüzpróbáját: nem csoda, hogy minden látható izgalom nélkül nézett körül a teremben, helyet foglalt a demokrata sorban, Vázsonyi Vimos oldalán és olyan érdeklődéssel nézte a városatyák elhelyezkedését, olyan figyelemmel hallgatta a zümmögésüket, az elnöki előterjesztéseket, mintha még sohasem fordult volna meg jobb társaságban és mint hogyha sohasem hallott volna még okosabb dolgokat. Szerettünk volna Röntgen-sugarakat bocsátani Molnár Ferenc agyába és szivébe, hogy megtudjuk, mit gondolt és mit érezett, a mikor a nagyváros sorsának intézői között elfoglalta a helyét? Egyenlőre nem nyilatkozott ezekről a dolgokról, odafordult a sajtó karzatához és egyszeriben pompás szellemi rakéták szállottak a levegőben.

Bárczy István egy hosszu papirlapot vett elő, arról olvasta fel a Kléh Istvánnak szánt megemlékezést, majd arról tett jelentést, hogy akadt egy olyan városatya, aki egészen komolyan hiszi, hogy a távolléte feltünést okozna, ezért fogta magát és kellő tisztelettel szabadságot kért hat hétre. **Ezt megadták neki!**

A Ferencváros tájékáról beszélni kezdett most Springer Ferenc. Azt mondta, hogy a költségvetést nem lehet tárgyalni, mert későn kapták meg a városatyák, a hatalmas kötet a mellékletekkel együtt ezer oldalnál is több, ennyit pedig lehetetlen volt ilyen rövid idő alatt szórul-szóra betanulni. Azt mondta, hogy Bittner János, aki pedig nagyon okos ember, még csak a száztizenkiencedik oldalnál tart, a lappok védőszentje, Gregersen Endre viszont még csak huszonegy oldat tanult be és lapzárta előtt nem készül el a szörnyü penzummal.

Springernek Vázsonyi Vilmos felelt. A nehéz időkhöz mérten, amikor minden ember inzolvenéziába utazik, ötven százalékos egyezséget ajánlott fel. Az általános vitába belefoghat a közgyülés, mondotta, a részletesre pedig ráérünk a jövő héten. Igy is, ugy is, ex-lexxel alszunk el és ex-lexxel ébredünk, adjuk meg azt az egy hetet Bittnernek és Gregersennek. Igy is lett és Festetich grófi, a trónörökös rokona, a jövő főpolgármestere, elmondta expozéját. Ne méltóztassék azt gondolni, hogy ez az expozé amolyan zsonglőri munka volt, mint amikor Wekerle, vagy Lukács László előterjesztette volt a képviselőházban a költségvetést. A gróf zsonglőri munkájához mindössze két jó szem kellett, amely pontosan leolvasta, amit a tanács jelentett a rejtett deficitről, a nyilt bajokról.

Az első szónok Szalay Mihály volt. Előre bejelentette, hogy két órán keresztül birja tüdővel. A városatyák ügyet sem vetettek reá, csak akkor üdültek fel, amikor befejezte szerény mondókáját. A szót megint Bárczy István vette át, jelentést tett az árvaszéki és tanácsjegyzői választások eredményéről, aztán szépen felkérte Rácz Dezsőt és Forbath Imrét, meg másokat is, hogy hozzák be a terembe a boldog kiválasztottakat. Egy uj városatya irigykedve mondta:

— Ez a Forbáth már kezd szerepelni!

Már akkor Rácz Dezső cipelte magával Rill Ágostont, Ágoston Rillt és Purébl tanácsjegyzőt, átadta őket a polgármesternek, a polgármester tovább adta őket a közgyülésnek, mire Rill Ágoston elkezdett programmbeszédet mondani és bezélt, beszélt, mintha harminc év óta készült volna erre az alkalomra. Mindenről szónokolt az uj árvaszéki elnökhelyettes, éppen csak arról feledkezett meg, hogy a hosszu beszéd végén nyilatkozzék, elfogadja-e

Bárczy István tehát lepaktált a kormánynyal, ezt a tényt nem lehet többé letagadni. Ennél is bizonyosabb azonban, hogy a közgyüléssel nem rendelkezik a polgármester és nem rendelkezik a kormány sem.

Déry tanácsnok

a pedagogiai szemináriumról, a tanügyi büdzséről, a szakfelügyelőkről.

Mult heti számában pikáns hirt közölt a Fővárosi Hirlap. A tanitóság köréből azt a megdöbbentő értesülést szereztük, hogy a pedagógiai szeminárium a gyakorlatban nem felelt meg annak a várakozásnak, amelyet hozzáfüztek, az intézet hallgatói, a fővárosi tanitók, kerülik a Mária Terézia-téri cifra palotát s akárhányszor üres padsorok előtt tartanak előadásokat a szép tiszteletdijjal honorált előadók. Regisztráltuk ezt az értesülésünket, de hozáfüztük rögtön, hogy annak ténybeli állitásait nem tartjuk valószinüeknek, mert nem tudjuk feltételezni, hogy a tanitók önmaguk kergessék csődbe azt az intézményt, amely kizárólagosan az ő érdekükben létesült.

Cikkünk megjelenésének váratlanul széles hullámverés volt a következménye: A Budapesti Hirlap-ban viszhangja kelt a hirnek, a Pesti Hirlap vasárnapi számában pedig egy fővárosi tanitó — névaláirás nélkül — pontokba foglalja össze a tényleg fennálló bajoknak az okait Ezek után nem volt többé jogunk és okunk arra, hogy hirforrásunk elfogulatlanágában és megbizhatóságában kételkedjünk. És minthogy a tanügyi osztály vezetőjének, Déri Ferenc dr. tanácsnoknak legilletékesebb felvilágositását az idő rövidsége miatt az elmult héten nem állott módunkban megszerezni, igyekeztünk ezt a hiányt kipótolni. Déri tanácsnok azzal a lelkes szeretettel nyilatkozott a pedagógiai szemináriumról és egyéb aktuális kérdésről, amelyet a gondjaira bizott intézményekkel szemben mindenkor tanusitott. Nagyérdekü nyilatkozata a következő:

— Háromféle előadás folyik a pedagógiai szemináriumban. Az *állandó továbbképző tanfolyamra* 30 kezdő tanitót és 30 tanitónőt veszünk fel. Aki felvétetett, köteles valamennyi előadásra és gyakorlatra eljárni. Ennek a kötelességnek annál nagyobb örömmel tesznek eleget a hallgatók, mert a tanfolyam ugyszólván előkészitő iskolája azoknak, akiket a főváros szolgálatra alkalmazni akar. A jelentkezés itt mindig messzivel tulhaladja azt a korlátot, amelyben a tanfolyam hallgatóinak számát megszabtuk. Itt tehát szó sem lehet kötelességmulasztásról, sőt ellenkezőleg, az eredmények igen szépek s a tanfolyam teljesen megfelel ama kitüzött céljának, hogy az állami tanitóképezdékből kikerülő helyettes tanerőknek az ismereteit a főváros speciális viszonyaihoz, tantervéhez képest kiegészitsük.

— A továbbképző tanfolyam hallgatóinak a fővárosi elemi iskolák gyakorlatába való bevezetése végett u. n. *mintaelőadásokat* tartunk, amelyeken a hallgatók megtanulhatják, hogyan kell o tanitás anyagának egy-egy részletét feldolgozni, valamely ujabb elv hogyan vitessék át a gyakorlatba stb. Ezeknek a tanitási gyakorlatoknak a hallgatóságát 30 tanulóban kellett korlátoznunk. Az előadások zavartalanul folynak, a látogatottság kifogástalan.

— A harmadik kategóriába tartoznak a *tudományos előadások*. Ezekre az előadásokra minden fővárosi tanitó, vagy tanitónő jelentkezhetik s a látogatás nem kötelező. Az előadók között találjuk *Alexander* Bernátot, *Pauer* Imrét, *Sebestyén* Károlyt, *Révész* Gézát, *Simonyi* Zsigmondot, *Beöthy* Zsoltot, *Négyessy* Lászlót, *Riedl* Frigyest, *Heinrich* Gusztávot, *Cholnoky* Jenőt, *Beke* Manót és tudományos világunk több kiválóságát. A látogatók szép számmal jelentkeztek s ha itt-ott elmulasztottak egy-egy előadást, nem kelthetett nagyobb feltünést. Vannak azonban elvont tárgyu előadások, amelyeknek a hallgatósága természetszerüleg kisebb számra redukálódik. — Ezeknél a különben sem kötelező előadásoknál lehetségesnek tartom a gyér látogatottságot.

Weszely Ödön dr. főigazgatótól, a pedagógiai szeminárium vezetőjétől jelentést kaptam az ügy állásáról. A jelentés szerint a látogatottság csökkenése a harmadik kategóriába sorozott előadásoknál *tényleg szembetünő*. Nyomban körlevelet intéztem a fővárosi tanitókhoz és tanitónőkhöz és iparkodtam felvilágositani őket, hogy önmaguk ellen vétenek, ha az ő érdekükben létesitett intézményt elhanyagolják. Meg vagyok róla győződve, hogy a felhivásnak meg lesz a kivánt hatása és mi sem állja többé utját annak, hogy továbbra is fennálljon és viruljon ez az intézmény, amelyet én hasznosnak, célszerünek és szükségesnek tartok.

— A szakfelügyelőkről téves információt közölt a *Pesti Hirlap*. A vonatkozó szabályzatot még tavaly jóváhagyta a miniszter s a szakfelügyelet életbeléptetésének költségvetési akadályai vannak csupán. Ezeket a szakfelügyelőket tudvalevőleg a tanács jelöli ki, de a megbizást és a tiszteletdijat a minisztertől, illetve az államtól kapják. — Már most megtörtént az, hogy valamivel több szakfelügyelőre lesz szükség, mint amennyi állást eredetileg terveztünk s mint amilyen összeget eredetileg preliminált a kultuszkormány. Összesen 35 szakfelügyelőt terjesztettünk fel megbizásra, ezek közül nehánynak a tiszteletdiját utólag kellett beleilleszteni az állami költségvetésbe. A szakfelügyelők kinevezése azért késett mostanáig, értesülésem szerint azonban a legközelebb megtörténik a kinevezés.

— A tanügyi osztály legközelebbi előterjesztése az egységes fővárosi iskolai tantervre fog vonatkozni. Általában mondhatom, hogy minden lehetőt elkövetünk a tanügyi kiadások redukálására és igazságtalanoknak kell nyilvánitanom azokat a vádakat, melyek szerint a tanszemélyzet szaporitására aránytalanul nagy összegeket fordit a főváros. Az erre vonatkozó kifogások nagyon egyoldaluak, nincsenek tekintettel a multra, hiányzik belőlük a multban történt költségszaporitásnak a mostanival való összehasonlitása.

Döntés előtt.

Az autotaxik ügye.

Az autotaxi néven ismert tengeri kigyó ismét megmozdult. Ezuttal, úgy látszik, előre lépett, nem hátra. Az Est jelenti, hogy a belügyminiszter azt a nevezetes irást, amely az autotaxik viteldijszabására és a szabályrendelet egyéb pontjaira vonatkozó döntést tartalmazza, átküldte a kereskedelemügyi miniszteriumhoz. Az idézett lap értesülése szerint a belügyminiszter nem hagyta jóvá a főváros közgyülése által módositott, illetőleg felemelt viteldijszabást és a régi olcsó és az uj felemelt tarifa középarányaiban uj tarifát állapitott meg. Föltétel lesz az autotaxik engedélyezésénél a honi származás bizonyitása és igy a megrendelendő automobilok tulnyomó része magyar gyárakban fog készülni. A legnagyobb rész jut az aradi Westinghouse-gyárnak, a mely teljesen be van rendezve automobilok gyártására, azonkivül kisebb részt kap a Röck-gyár és egy kisebb rész fog jutni a külföldi iparvállalatoknak is.

„Az Est"-nek ez a közlése kétségkivül nagy figyelmet keltett s a legnagyobb meglepetést éppen városházi körökben okozta, mert a polgármester, amikor a pénzügyi bizottság legutóbbi ülésén kérdést intéztek hozzá ebben az irányban, bizonyos rezignációval igérte, hogy utánanéz a dolognak a miniszteriumban, de nem sok eredményt vár az utánajárástól.

Munkatársunk előtt Rényi Dezső tanácsnok, a közlekedési ügyosztály vezetője, kijelentette, hogy hivatalosan nincs tudomása a belügyi kormány döntéséről, nem tud többet, mint minden más ujságolvasó ember. Az autotaxiügyben érdekelt gyárak szintén ezt a fövilágositást adták lapunknak.

Ragyogó brilliáns ékszerek Schönwald Imrénél, Deák Ferenc-u. 21.

---

a költségvetést, vagy sem?

Amikor ezen tulestünk, egy szüzszónokhoz lett szerencsénk. Óbuda környékén felállt egy ember, kicsi, köpcös, szőke bajszu, pirospozsgás képü. Ugy nézett ki, mint egy kedélyes vidéki körorvos.

Ki ez az ember? És mit akar? — kérdezték az emberek. Kiderült, hogy Óbuda uj gyöngyét Mittelmann Bernátnak hivják, foglalkozására nézve orvos, Óbuda hitközségi életében nevezetes szerepet játszik, a kávéházban pedig alsóst. Rögtön azt is elmondták, hogy Mittelmann hitközségi elnök akart lenni, de Stern József legyürte, hát most megmutatja Mittelmann, hogy kicsoda ő. És csakugyan, alig hogy belefogott a beszédébe, feléje fordult a közérdeklődés. Voltak ügyes megjegyzései, szellemes hasonlatai. Beszélt kolibri tojásokról és egyéb szines dolgokról, metsző szatirával boncolta a költségvetés tételeit és valahányszor felfedezett egy-egy szépséghibát, mindig azt mondta Vaszilievits alpolgármesternek: „Négyszem között többet is tudok" . . . . .

Mennél többet beszélt, annál figyelmesebben hallgatták s a végén megálapitották az emberek, hogy ez a Mittelmann nem is olyan Mittel-mann!

Most az elnök azt mondta:

— Következik Gál Károly bizottsági tag.

És elhangzott egy beszéd, amelynél népszerübbet, nagyobb figyelmet keltőt, okosabbat, szebbet ritkán hallott ez a közgyülés. Kitünt, hogy Gál Károly nemcsak mint ember egyike a legelsőknek, a legjobbaknak, hanem mint szónok sem utolsó, snájdig és temperamentumos, amellett minden póztól mentes, ugy beszél, ahogy érez, bátor és igaz. A városatyák számára nagy s kellemes meglepetés volt Gál bácsi debüt-je, nagy szeretettel élvezték is, körülfogták, vigyáztak, hogy nagy legyen a sikere, minden mondatát megtapsolták s a végén tüntető melegséggel ünnepelték. Nagyon kedves, nagyon megható volt az általános tiszteletnek és rokonszenvnek ez a spontán megnyilatkozása! Oly nagy volt a beszéd hatása, hogy az utána következő szónokok, Ullmann Gyula és Vértes Emil erősen letompult érdeklődés és megfogyatkozott publikum előtt voltak kénytelenek egyébként érdekes mondanivalóikat közölni. Az ujságirók karzatán is vidám enyelgés váltotta fel a nagy munkát. A mester itt is Radó Ricsi volt s akivel évődött, egyik érdemes, régi tagja a cigánysornak. Ez a köztiszteletnek örvendő társunk a sors szeszélyéből háztulajdonos lett és akkor szent igérettel fogadta, hogy dus vacsorával egybekötött házavatási ünnepélyt rendez a barátai számára. A ház már régen felépült, de az avatási ünnepély egyre késik. Ezek voltak a történeti előzményei Radó Ricsi kérdésének:

— Tudjátok, hogyan avatták fel a barátunk házát?

— Majd megmondod!

— Sub auspiciis — gébniksz! . . .

Események

Lapunk telefonszáma: 137-15

A Nemzeti Szinház tervpályázata. Szent forradalom zajlik a müvészet berkeiben: ismét eldőlt, ismét botrányba fulladt egy magyar tervpályázat. A Nemzeti Szinház uj palotájáról van szó, amely bennünket, a komunális ügyek hivatásos krónikásait, egyedül abból a szempontból érdekel, hogy Budapest fejlődését, szépségét, mennyiben keresztezi, vagy mennyiben segiti elő a pályázat sorsa. Egy dolog bizonyos: a pályázat kiirása előtt véglegesen meg kellett volna állapitani az egész környéknek, nevezetesen pedig a Kossuth Lajos-utcának és a Rákóczi-utnak a szabályozási programmját, amelyet azután a tervekkel összhangban kellett volna hozni. Enélkül meddőnek tartjuk a pályázatot és haszontalannak azt a visszataszitó játékot, mely a döntés körül folyt. Mert disznóságok nélkül nem szükölködött a zsüri munkája. A főintéző Kertész K. Róbert müszaki tanácsos volt, akinek legnagyobb része van abban, hogy a külföldi szakértők 32 pályázat közül csak 5—6-ot láttak, a többit Kertészék önhatalmilag kiselejteztek.

Mondják, hogy Bálint és Jámbor érdekeit főhercegi kezek istápolták. Medgyaszayért a kormánybiztos, Bánffy Miklós gróf exponálta magát, Lajta Béla és Töry-Pogányék pedig előbb a kiszemelt szakértőknek a véleményével ismerkedtek meg s csak ezután készitették el terveiket. A müvészet igaz barátai kiváncsian lesik, vajjon Kertész Róbertékban meg lesz-e a bátorság arra, hogy nemcsak a pályadijnyertes terveket, hanem a kiselejtezetteket is közszemlére bocsássák?

Révész Béláé a pálma. Hosszas huza-vona, indokolatlan halasztás, érthetetlen késedelem után végre megtörtént a döntés a Ferenc József-irodalmi dijra vonatkozóan. Nagy örömmel, jóleső érzéssel számolunk be a zsüri választásáról, amely Révész Bélára esett. Kivételes irói egyéniségének, nagy tehetségének, páratlan szerénységének számtalan hódolója volt eddig is már s hogy az elismerés, a babér talán elsőizben éri, csak azt bizonyitja, hogy Révész Béla sohasem tudott a könyökével dolgozni, tülekedni. A pályázat eredménye dicsősége a jeles irónak és becsületére szolgál a zsürinek.

Bérházból iskola. Az Üllői-ut 54. számu házat, amely Leyrer Lőrinc tulajdona s amelyben azelőtt a VIII—X. ker. járásbiróságnak voltak a helyiségei, a főváros bérelte ki két esztendővel ezelőtt a községi polgári fiuiskla céljaira. A bérletet, amely most járt le, további három esztendőre meghosszabbitotta a tanács.

Budapest barátai. Pásztor Mihály hirlapirói tevékenységének legértékesebb része füződik Budapest legujabb történetéhez. Az eladósodott Budapest szerzője lekes szeretettel bontotta ki annak a gyönyörü eszmének a lobogóját, hogy ennek a kialakulatlan szépségü, izlésében és szokásaiban még ingadozó városnak a rajongóit, korholó szerelmeseit együvé gyüjtve, egy hatalmas szövetségben egyesitse. Budapest barátainak közös célra: a müvészi fejlődés irányitására való egyesülését propagálta Pásztor Mihály abban a felolvasásában, amelyet szombaton tartott a Pedagógiai Szeminárium üléstermében. A jövőhöz a multon és a jelenen keresztül vezet az ut. A felolvasó élénk vonásokkal megrajzolta a 200 év előtti Budapest képét, vázolta a mai viszonyokat s a fejlődés perspektivájának megnyitásával uttörő munkát, nagy hasznu szolgálatot teljesitett. Budapest barátai, reméljük, mielőbb szövetségre lépnek egymással.

Mikor a főváros pörnyertes. Két esztendővel ezelőtt feltünést keltett az a pör, amelyet a főváros az Országos Nőképző Egyesület ellen inditott azon az alapon, hogy az Egyesület, amikor a Veres Pálné-utcában felépitette a leánygimnáziumot, a főváros telkéből is felhasznált egy részt — jogtalanul — az épitkezéshez. A pört megnyerte a főváros s az itélet után létrejött egyezség értelmében az Egyesület arra kötelezte magát, hogy kártérités fejében évente nagyobb összegü ösztöndijakat létesit. Minthogy pedig ez a pénz felboritotta a büdzsét, az Egyesület most kénytelen kelletlen beszüntetett egy tanári állást s az igy megtakaritott pénzből fedezi az ösztöndijakat. A főváros ily módon kerül kapcsolatba azzal a szomoru ténnyel, hogy a Veres Pálné-utcai leánygymáziumban nincsen rendes tanára a történelemnek.

A fővárosi tisztviselők adója. A polgármester utasitotta a központi számvevőséget, hogy az uj adótörvény értelmében felemelt jövedelmi adókat a székesfővárosi alkalmazottaknak szolgálati járandóságaiból az 1913. évi január hó 1-től kezdve már az uj adótörvényeknek megfelelően vonja le.

Az adótörvények életbeléptetésének időpontja még nincsen fixirozva, annyi azonban bizonyos, hogy legalább is junius elsejéig szó sem lehet róla. Furcsának találjuk ezek után, hogy a fővárosi tisztviselőkre nézve már január hó elsejétől kezdve életbeléptetik az adóreformot.

Autobusz-közlekedés Münchenben. Vasárnap, e hó 19-ikén nyitották meg nagy ünnepély keretében az autobusz-forgalmat Münchenben. Az uj közlekedési eszközt a bajor főváros lakossága nagy örömmel fogadta s bizonyos, hogy az autobusz a legnépszerübb jármüve lesz Münchennek. Az autobuszokat tudvalevőleg az az angol konzorcium szállitotta, amely Budapesten is benyujtotta ajánlatát s amely Bécs városával is megállapodást kötött a koncesszióra vonatkozóan.

Piaci tudósitók. Az élelmiszerkereskedelem országos ellenőrzésére nézve fontos lépést szándékozik tenni a földmivelésügyi minisztérium. Az ország összes élelmiszerpiacaira ugyanis piaci tudósitókat fog a földmivelési miniszterium kinevezni, akik az élelmiszerárak felől fogják állandóan tájékoztatni a minisztérium illetékes közegét, akik a beérkező adatok földolgozását végzik majd. Ezen az alapon remélhetőleg el lehet majd érni az élelmiszerárak nivellálását, ami jó hatással lesz majd a fővárosi fogyasztókra nézve.

A kereskedemi kikötő. Az elmult évben tudvalevően a Magyar Hajózási Egyesület fölterjesztést intézett a kereskedelemügyi miniszteriumhoz, melyben a budapesti kereskedelmi kikötő nagy gazdasági jelentőségére hivatkozva, annak mielőbbi létesitését kérte, s egyuttal a miniszter figyelmét olyan változásokra hivta föl az eredeti kikötő-terven, amelyet a saját müszaki szempontjából fontosnak tartana. A miniszter a fölterjesztésre adott válaszában a kikötő létesitésének sürgősségére nézve nem tesz megjegyzést, az ajánlott módositásokra nézve azonban azt a feleletet adta, hogy azokat tekintetbe fogja venni.

Erzsébet-sugárut — Szabadkán. Szabadka város tanácsa hatalmas Erzsébet-sugárutat tervez, amely a város főterét a városligettel kötné össze. Az uj sugárut kisjátitási költségeinek fedezése értelmében a tanács oly javaslatot terjeszt a legközelebbi városi közgyülés elé, amely szerint minden telektulajdonos telke értékének tiz százalékát meghaladó emelkedése esetén értékemelkedési járulékot köteles a város pénztárába befizetni, amely járulék azonban csakis közcélokra, illetve a város fejlesztésére használható fel.

Statisztika a főváros iskoláiról. Hónapokkal a megszokott határidő előtt jelent meg az idén a főváros iskolai hatóságairól és intézeteiről szóló évkönyv, amely az 1912—13. iskolai évre szól. Az évkönyv nem kevesebb, mint 480 nyomtatott oldalon pontos és kimeritő felvilágositással szolgál minden a főváros közoktatására szolgáló kérdésről és tartalmazza a közoktatási intézetekre vonatkozó statisztikát is. A közoktatási intézetekről szóló statisztikából kiemeljük a következő adatokat: 1912. november havában működött a fővárosban két főreáliskola ötven tanárral 1237 tanulóval; öt felső kerekedelmi iskola 132 tanárral és 1925 hallgatóval; két felsőbb leányiskola 49 tanárral, illetőleg tanárnővel és 1058 tanulóval; két iparrajziskola 89 tanárral és 1166 tanulóval; egy női iparrajziskola 36 tanulóval; 18 polgári fiuiskola és 19 polgári leányiskola 784 tanárral, illetőeg tanárnővel, és 18.167 tanulóval; száztizenhat elemi iskola 1796 tanitóval, illetőleg tanitónővel és 58.407 tanulóval; négy árva- és szeretetházi elemi iskola 17 tanitóval és 196 tanulóval. A kisdedóvodák száma 85 volt, az óvónők száma 181, a gyermekek száma 5750. Azonkivül fentart a főváros 14 női kereskedelmi tanfolyamot 1167 tanulóval, 8 kereskedő tanonciskolát 1287 tanulóval, 63 iparostanonciskolát 16.755 tanulóval, 19 iparostanonc-leányiskoát 2543 tanulóval, 43 gazdasági háztartási és háziipari (ismétlő) népiskolát 434 tanulóval és 92 napközi otthont. A főváros összes iskoláiban 3308 osztály van.

Bécs az adóreform ellen. A bécsi községtanács keddi ülésének tárgysorozatán szerepel a tanács előterjesztése az osztrák kormány adóreformjával szemben elfoglalandó álláspontra vonatkozólag.

Az osztrák pénzügyminiszter az automobiladóról törvényjavaslatot terjesztett a képviselőház elé. A javaslat a különböző tipusu motoros járóművekre a következő alapdijakat állapitja meg: a motoros kerékpárokra 5 kornát; motoros kerékpárokra oldalkocsival 15 koronát; villamos automobilokra 150 koronát, egyéb autókra 60 koronát. Ezen alapdijon kivül minden motoros járómü után még a lóerők mennyisége szerint külön dijakat is kell fizetni és pedg oly autókért, melyek 10 lóerőnél nem erősebbek, 4 koronát, 10 lóerőtől 25-ig 8 koronát, 25-től 30 lóerőig 10 koronát, 30-tól 35 lóerőig 12 koronát és 35 lőerőtől feljebb 14 koronát. Az adókötelezettség alól ki vannak véve a hadsereg gépjárómüvei, az állami és városi tulajdonban levő motoros járóművek, a betegszállitó- és teherautomobilok. Az automobiladó 50 százalékát a birodalmi, a fenmaradó részt pedig a tartományi és községi utak karbantartására fogják fordtani.

A Ritz-szálloda megnyitása. Budapest dunai látképe ujabb ékességgel lett gazdagabb a Mária Valéria-utca, Eötvös-tér és dunaparti telektömbön épüle Ritz-szálloda révén, amely kényelem, izlés és előkelőség tekintetében a külföld nagy városaiban létező elsőrangu szállodákkal vetekedik. Madame Ritz már hónapok óta Budapestet tette második othonává és a legapróbb részetekig is kiterjedő figyelemmel gondoskodott mindenről, csakhogy ez a szálloda is méltó legyen ahhoz a névhez, melyet visel. A szálloda bemenetei a Mária Valéria-utcára nyilnak. A földszintet középen 8 oszlop által hordott kupolacsarnok foglalja el. A bemenettel szemben a dunai oldalon van az ebédlő, az Eötvös-tér felé pedig az olvasó, fogadó és az ovális banketterem. Az emeleteket előszoba, fürdő, illetve öltöző-szobákból álló 120 lakosztály foglalja el. A fedél egy része kertté van kiképezve, ahonnan gyönyörü kilátás nyilik a Dunára és nyáron étkezőnek van berendezve. A Ritz-szálloda R. T. igazgatósága: elnök gróf Szapáry Pál, az igazgatótanács tagjai: herceg Coloredo, Mannsfeld József, dr. Hirsch Albert, Libits Adolf, Kisfaludy Lipthay Béla, toronyi Fellner Sándor, dr. Meyer Frigyes Lajos, Munk Péter, Lichtenstadt Marcell Viktor. Felügyelőbizottsága: Miklós László, Gyömröi Manó, dr. Zerkovitz Zsigmond. A szálloda vezetését Madame Ritz vállalta, aki mellett a szálloda igazgatói teendőit Vásárhelyi Károly végzi, a kereskedelmi igazgató ügykörét pedig Thein Zoltán látja el.

Sláger-müsor az „Omniában". A szezon egyik legkitünőbb müsorát mutatja be az Omnia" mozgókép-palota. A legérdekesebb és legmüvészibb felvételek, oly gyönyörü összetételben, kerülnek a szemlélő elé, hogy mindenki a legtejesebb müélvezet kielégitő érzetével konstatálja, hogy „Omnia" ismét jó hirnevéhez métót produkált.

Palais de Danse. Az előkelő közönség pártfogásába és szeretetébe még soha sem jutott egy mulatóhely oly hamar, mint a Palais de Danse, ameynek müvészi pompával berendezett falai között minden este a legjobb, legfinomabb közönség ad egymásnak taálkozót. A különleges élvezeteket és kedélyes szórakozást nyujtó palatában olyan előkelő vidámság honol minden este, mint a legfinomabb párisi mulatóhelyeken és különösen most, farsang idején, lett hiressé a minden esti táncmulatság, amely minden hangverseny és báli szórakozásnak legméltóbb befejezése. A mulatóhely kitünő konyhája egész éjjel friss ételkülönlegességekről gondoskodik. A fél 11 órakor kezdődő előadás müsora elsőrendü és azon a világ legkitünőbb tánc- és énekattrakciói mutatják be müvészetüket.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A Tőke

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

A zálogleveleк biztositó alapja.

Az utóbbi időben a közgazdasági hirszolgálat egy részében állandóan foglalkoznak azzal, hogy a zálogleveleket és a községi kölcsönkötvényeket kibocsájtó intézetek a biztositó alapokban *saját* kibocsájtásu cimleteket helyeznek el. Ezt, több helyen olvastuk, mint valami helytelen dolgot tüntetik fel és a nagyközönségben azt a hitet keltik, hogy a saját cimlet a biztositó alapban inkorrekt és pénzügyileg elitélendő. Itt az ideje, hogy e mesterségesen tenyésztett tévhit ellen a tárgyilagos igazság nevében, a sajtó felemelje tiltakozó szavát. A saját cimlet a biztositó alapban teljesen *korrekt, törvényes és pénzügyi szempontból sem kifogásolható.*

Törvényes, mert a záloglevél-törvény csak azt irja elő, hogy a biztositéki alap többek közt záloglevelekbe, állampapirokba és kölcsönkötvényekbe fektethető és egy szóval sem mondja, hogy a saját kibocsájtmány ki van zárva. Ehez képest mindig volt az alapokban saját záloglevél, anélkül, hogy ezt bárki bármikor kifogásolta volna.

Pénzügyi szempontból a saját záloglevél a biztositó alapban éppen olyan elbirálás alá esik, mint bármely idegen kibocsájtásu záloglevél. Például a Jelzáloghitebank záloglevele, mely árfoyamát is tekintve, van olyan jó, mint bármely más hazai hasonló cimlet, bizonyára nyujt akkora szekuritást, mint bármelyik más intézet záloglevele. Miért legyen kisebb az értéke és bonitása a Jelzálogbank záloglevelének a Jelzálogbank biztositó alapjában, mintha más intézet biztositó alapjában lenne elhelyezve ugyanez a cimlet? — Ugyebár ez a kérdés teljes abszurditását mutatja a saját és az idegen cimlet között felállitott nevetséges distinkciónak.

Hiszen a záloglevél jóságát nem az dönti el, hogy ebben vagy abban a biztositó alapban fekszik, hanem a bonitás önmagában a papirban van megtestesitve az általa képviselt, a javára lekötött ingatlan által. Ha a záloglevél maga jó, akkor egyformán jó az akár a saját, akár az idegen intézet alapjában van. Nem deklaszszirozza az a Jelzáloghitelbank záloglevelet, ha a Jelzáloghitebank biztositó alapjában fekszik.

Ha pedig a Jelzáloghitelbank záloglevele a Jelzálogbank biztositéki alapjában is egyformán jól fundált, ugy ez a biztositéki alap nem válik rosszabbá a saját cimlet által. — Hogy honnan veszik a rosszmáju kritikusok a megkülönböztetést és miért volna a Jelzálogbank 99 százalékos árfolyammal biró, 4.5 százalékos záloglevele a Jelzálogbank alapjában rosszabb, mint valamely más intézet 95 százalékos árfolyamu idegen záloglevele, azzal persze a biztositéki alapok e fáradhatatlan fenyegetői adósak maradnak. Jegyezzék meg végre, hogy a biztositéki alap szempontjából tekintve, nincs megkülönböztetési bázis a „saját" és az „idegen" kibocsájtás közt.

Arról nem is kell sokat beszélni, hogy maga a biztositási alap egyáltalán nem praktikus jelentőségü, mert a forgalomban lévő záloglevélmennyiség 20 százaléka, amennyit a törvény, mint biztositéki alapot megkiván, egyáltalán nem teheti jobban fundálttá a záloglevelet. Ez a biztositéki alap egyáltalán csak azért iratott elő, hogy a záloglevélkibocsájtással csakis nagyobb, tőkeerős intézet foglalkozhassék, de az alap nem képezheti fedezetét a husszorta nagyobb záloglevél forgalomnak. A biztositéki alapot tehát olybá feltüntetni, mintha tőle függne a záloglevél bonitása, a legvastagabb tudatlanság.

Rá kell tehát végre is világitani erre a mesterségesen kolportált hazugságra, és az akadékoskodó tudatlanságot fel kell világositani arról, hogy még csak szőrszállhasogatást sem mivelnek a saját cimleteknek az idegen záloglevelekkel való összehasonlitásával, hanem egyszerüen tájékozatlanságot árulnak el.

Egészen világos, hogy a „saját cimletek a biztositki alapban" cimmel agyoncsépelt nótával nem az igazságot célozzák a kiváló dalszerzők, hanem azt, hogy a nekik nem tetsző nagy intézetünket mentül gyakrabban befeketithessék és hirbe hozzák. — A közönség azonban végre is ráun a folytonosan egyforma refrénre és észreveszi a tendenciózus malicia egész mélységes jogosulatlanságát.

A papagály hiába gögicséli naphosszat: „saját záloglevél — idegen záloglevél! biztositéki alap — biztositéki alap!" Senki se fogja neki elhinni, hogy tudja e szavak igazi értelmét.

Az ilyen szajkó-közgazdaságot komoly emberek egyáltalán nem veszik figyelembe és a Magyar Jelzáloghitelbank igazán nem veszt a nimbuszából azzal, hogy egy-egy ily pénzügyi „Laura" folyton azt rikácsolja feléje:

Rrabb—loó!
Csirr—ke—fogoó!

Uj bankalapitás.

A Budapesti Bank ujjászervezése.

A mai nehéz pénzviszonyok között elsőrangú figyelmet érdemel az a nagyszabásu pénzügyi müvelet, amelynek középpontjában a *Budapesti Bank Rt. áll.* Mint az alábbi hivatalos közlés jelenti: *Magyar érték- és iparbank részvénytársaság* cimen *15 millió korona, teljesen befizetett alaptőkével*, uj pénzintézet alakult a fővárosban, amely 6 millió koronáért átveszi a Budapesti Bank összes érdekeltségét. Az uj bank életrevalóságát és szolidságát garantálják azok a tekintélyes férfiak, akik az igazgatóságban helyet foglalnak, valamint az a körülmény, hogy az ügyvezető igazgatóságba a kipróbált, kiváló munkások: *Czakó* Emil, *Steinfeld* Sándor és *Hosszú* István mellé még a pénzvilágban elismert nevü *Tibor* Róbertet is beválasztották.

A pénzmüveletről az alábbi közlemény számol be:

> A tegnapi nappal nyertek befejezést azok a tárgyalások, melyeket huzamosabb idő óta folytat egy tekintélyes csoport egy uj bankalapitás érdekében. Az uj bank 15,000.000.— koronával alakul és 6,000.000.— korona értékben átveszi a Budapesti Bank Részvénytársaság teljes érdekeltségét. Ehhez képest a Budapesti Bank Részvénytársaság igazgatósága mai ülésében elhatározta, hogy alaptőkéjét 10,000.000.— koronáról 6 millió koronára lebélyegzés utján leszállitja, a bannak cégét „Magyar Érték és Iparbank"-ra változtatja, alaptőkéjét pedig 15 millió koronára emeli oly módon, hogy az elővételt régi részvényeseinek felajánlja és az elővétel gyakorlása után fenmaradó részt az uj érdekcsoportnak átengedi. A 9.000.000.— korona legelsőrendü kezek által jegyezve van ugy, hogy az egész tőke teljességében biztosittatott. A közgyülés, mely hivatva lesz az egész transzakció megállapitására, folyó hó 30-ra van egybehiva és ez fogja az uj igazgatóságot is megválasztani, melynek tagjai lesznek: báró Fejérváry Imre, dr. Bamberger István, Czakó Emil, dr. Dungyerszky Gedeon, dr. Glücksthal Samu, báró Ghillányi Imre, Herzfeld Frgyes, Horánszky Lajos, dr. Lukács György, Mándy Samuel és Tibor Róbert urak. Horánszky Lajos és Tibor Róbert urak ezen választás folytán a „Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság"-nál viselt aligazgatói állásukról a mai napon lemondottak. Az uj bank ügyvezető igazgatói Czakó Emil, Tibor Róbert, Steinfeld Sándor és Hoszu István urak lesznek.

A börkartelről. Jelentettük már, hogy a monarchia jelentékenyebb börgyárai kartel-egyezményt kötöttek és ugy Bécsben, mint Budapesten központi elárusitó- és leszámoló-irodákat állitanak föl. A kartel január 1-én már megkezdte müködését, de mig a központi irodát fölállitják (Budapesten most szervezik a Nádor-u. 9. szám alatt bérelt 18 szobás helyiségben) addig az egyes szövetkezeti tagok maguk számláznak, de a szövetkezet nevében és a szövetkezet számlájára. Erre a célra külön készült ürlapokat kaptak a karteltagok. Magyarországon a kartel „Magyar börgyárosok eladási szövetkezete" cég alatt fog dolgozni. Módunkban van egy rendelési bárcának szószerinti szövegét, amely kikötéseknek minden vevő aláveti magát, közölni.

Feltételek.

A megrendelés tekintetében a következő feltételek állapittattak meg: a) Az árak a gyárból szállitva 100 kg.-ként 10% jósuly nélkül értendők. b) Az összes vevők 2% engedményben részesülnek azon feltétel mellett, hogy a szövetkezet fennállásának egész tartama alatt talp- és gépszijban és azok hulladékaiban előálló szükségletüket kizárólag a szövetkezetnél, illetőleg a szövetkezet által elismert nagykereskedőknél fedezik. Ha a vevő ezen határozott kikötés ellen vétene, ugy a korábban levonásba hozott 2% engedményeket visszafizetni tartozik. Azonfelül az első évbeli engedmények a vevő javára iratnak a szövetkezetnél, ahol is azok a szövetkezet fennállásának egész tartama alatt ezen kikötés biztositására szolgálnak. c) Ha a megrendelt márka az utolsó liberált mennyiségből kifogyott volna, ugy bármely ugyanazon osztályba tartozó márkával pótolható. d) A vételár Budapesten készpénzben a számla keltétől számitott 30 nap alatt 2% pénztárengedménynyel vagy a számla keltétől számitandó 4 havi (átmenetileg további rendelkezésig az elfogadványok 5 hónapra is szólhatnak) elfogadványnyal fizetendő. Ha a vevő az elfogadványt a számla keltétől számitva 21 napon belül be nem küldi, ugy készpénzfizetés kötelező. e) Az árak a vevő költségére és veszélyére szállittatnak. f) Felszólamlások csak az áru átvételétől számitott 3 nap alatt vétetnek figyelembe. g) A suly tekintetében kizáróag a feladó állomás hivatalos mérlegelése irányadó; szálitás közben esetleg előálló sulyhiányért sem a feladó, sem a szövetkezet nem szavatol. h) Strike, kizárás, elemi csapás, üzemzavar vagy fuvarozási késedelem felmentik az eladót a szállitási határidő betartása alól.

Az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár igazgatósága legutóbb tartott ülésében megállapitotta a takarékpénztárnak 1912-ik évi vagyonmérlegét és elhatározta, hogy a február 8-ára egybehivandó közgyülésnek részvényenkint, ugy mint tavaly, 120 korona osztaléknak kifizetését fogja inditványozni.

A Pesti Hazai mérlege. A Pesti Hazai takarékpénztár-egyesület évi zárszámadása 10,493.715 korona 56 fillér tiszta nyereséggel zárult. Az igazgatóság a február 2-án tartandó közgyülésnek javasolni fogja, hogy az alapszabályszerü jutlékok kihasitása után fenmaradó összegből osztalékul minden egyes részvényre 800 korona, vagyis összesen 8,000.000 korona fizettessék ki, 500.000 koronát az ujonnan létesitendő agiotartalékalap dotálására, 100.000 koronát jótékonycélokra forditsanak, 180.000 koronát adjanak a tisztviselők külön jutalmazására és 723.545 korona 98 fillért uj számlára vigyenek át.

A Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület igazgatósága f. hó 17-iki ülésében Payr István főtitkárt igazgató-helyettesnek nevezte ki.

Álhirek egy kis bank zavarairól. Egy kisebb fővárosi intézetről, amely föleg közvetitéssel és parcellázási üzletekkel foglalkozik, az utóbbi időben oly hireket terjesztenek, hogy egy parcelázásnál nagyobb veszteségek érték és ez a balul sikerült ügylet az intézet fölszámolását fogja előidézni. Érdeklödtünk a dolog mibenlétéről és megtudtuk, hogy a hiresztelések teljesen alaptalanok. Arról van szó, hogy a szóban levő bank egy három milliós parcellázási üzlet lebonyolitását egy nagyváradi intézetre bizta. A parcellázás befejezést nyert és 120.000 korona tiszta hasznot hajtott. Ez a pénz a nagyváradi intézethez folyt be, de a rossz pénzviszonyok miatt nem tudja a fővárosi pénzintézetnek, a melyet megillet, folyósitani. A budapesti pénzintézet most perli a nagyváradit. Ennyi alapja van a hireknek és mivel semmi ok sincs arra a föltevésre, hogy a fővárosi pénzintézetnél zavarok volnának, nem tartjuk szükségesnek az intézet megnevezését.

A Központi Takarékpénzár és a Pallós-ügy. A Pallós Ignác cég ellen tett bünfenyitő följelentés kapcsán egyes lapokban megjelent azzal a közleménynyel szemben, amely szerint a nevezett cég bukása folytán a „Magyar Országos Központi Takarékpénztárt" nagy veszteség érte, a takarékpénztár annak közlésére kért föl bennünket, hogy a Pallós-cégnek a mocsolád—tab—siófoki vasut elsőbbségi részvényeire még 1908-ban adott ugyan lombardkölcsönt, de minthogy nevezett cég ezt a tartozását pontatlanul törlesztette, a szóban forgó elsőbbségi részvényeket még a mult évben elárvereztette, megvette és azokat készpénzfizetés mellett tovább adta. Ezzel az egész ügyletet 128.000 korona veszteséggel teljesen lebonyolitotta.

A Magyar Országos Központi Takarékpénztár ma tartott igazgatósági ülésében megállapitotta az 1912. évi mérleget és elhatározta, hogy a közgyülésnek a lefolyt évre, ugy mint a mult évben, 90 korona osztalék kifizetését fogja javasolni.

Az osztálysorsjáték részvénytársaság közgyülése. A magyar királyi szabadalmazott Osztálysorsjáték Részvénytársasága hó 20-án tartotta meg XV. rendes közgyülését, amelyen tizenöt részvényes jelent meg, akik összesen 3338 részvényt képviseltek. Az évi jelentés elfogadása és a mérleg megállapitása után a közgyülés elhatározta, hogy a részvények 1912. évre szóló 15. számu kamat- és osztalékszelvénye 108 (száznyoc) koronával az alapitói részvények 15. számu szelvénye 100 (száz) koronával e hónap 21-étől kezdve beváltassék. Miután a közgyülés az 1912. évre a felmentvényt mind az igazgatóságnak, mind a felügyelőbizottságnak megadta, Hermann Sámuelt, Hugonnai Kálmán grófot, Mayer Ernő dr.-t, Morvai Istvánt és Schönfeld Adolfot az 1913. évre a felügyelő-bizottság tagjaivá megválasztotta.

A Fabank mérlege A Magyar Fakereskedők Htelintézete rt. igazgatósága legutóbb megtartott igazgatósági ülésén elhatározta, hogy a. évi február 2-ára egybehivandó közgyülésnek javasolni fogja, hogy a kimutatott 733.595.42 K tiszta nyereségből részvényenkint 15 K (7 és fél százalék) vagyis 450.000 K kifizettessék 150 ezer K a tartalékalapnak 850.000 K-ra való felemelésére forditassék és a különféle jutalékok kifizetése után fennmaradó 53.463.02 K uj számlára elővezettessék.

A Bárdi Automobil r.-t. mérlege. A Bárdi József Automobil r.-t. igazgatósága a gróf Károlyi Imre elnöklete alatt tartott igazgatósági ülésén megállapitotta legutolsó mérlegét, amely a mult évi 115.019.85 korona tiszta nyereséggel szemben 142.881.54 korona tiszta nyereséggel zárult. Az igazgatóság elhatározta, hogy a február 10-ére összehivandó rendes közgyülésnek javasolni fogja a tartalékalap kellő dotálását és az alapszabályszerü jutalékok levonása után 15%, vagyis részvényenként 30 korona osztalék kifizetését. A rendes közgyülésen a részvénytársaság uj igazgatósági tagjává Kohner Jenő bárót és Krausz Simont fogja megválasztani.

Fölszámol a Kölcsönös Segélyző. A Budapesti kölcsönös segélyző-egylet, mint szövetkezet vasárnap rendkivüli közgyülést tartott, amelyen kimondta, hogy fölszámol. A közgyülésen Baneth Sándor, az ötös-bizottság nevében tett jelentést és elmondta, hogy a bankszindikátus 400.000 koronát bocsát rendelkezésre, a hitelezők részbeni kielégitésére, mig a szövetkezet igazgatósági tagjai 100.000 koronát adnak e célra. Ebből az 500.000 koronából elsősorban azok a betevők kapnak teljes kielégitést, akiknek betétjük az 5000 koronát meg nem haladja és ezek betétjükön felül megkapják 1912. junius 30-ig a kamatokat is. A fenmaradó összegből és a közben befolyó aktivákból kielégitést nyernek az 5000 koronán felüli betevők, valamint az üzletrészek által befizetett tőke 20 százaléka. A 16. évtársulat tagjait, akiknek heti befizetésük akkor járt le, mikor a szövetkezet még aktiv volt, hitelezőknek tekintik. Az igazgatóság tagjainak 200.000 koronán felüli betétjét csak akkor adják vissza, ha minden tag kielégitést nyert. Erre az igazgatóság tagjai magukat irásbn kötelezték. Végül inditványozta, hogy a közgyülés mondja ki a felszámolást és felszámolóknak válassza meg Rácz Jenő dr.-t, a bankszindikátus képviselőjét, Babocsay Ármint a szövetkezet részéről, ifj. Dániel Gábor bárót, továbbá az ötös-bizottság képviseletében Taubner Vilmost és Baneth Sándort. Végül kérte kimondani, hogy a felszámolóknak dijazás nem jár. A közgyülés az inditványhoz hozzájárult.

Fonciére. Mult évben a Fonciére Pesti Biztositó Intézet életbiztositási osztályánál 5481 ajánlat 25,112.735 korona biztositási tőkére és 16.160 koronajáradékra nyujtatott be; 4941 kötvény 22,752.735 korona tőkéről és 14.960 korona járadékról állittatott ki. A dijbevétel 6,765.712 koronára rug. Haláleset 285 jelentetett 1 millió 166.373 korona összegről. Egyszersmind utalunk ama különös kedvezményekre, melyeket ezen hazai intézet (alapitva 1864-ben, 4 millió korona részvénytőkével nyereség- és dijtartalékai és évi bevételei körülbelül 50 millió korona) az életbiztositásnál nyujt. 1. Hadbiztositást dijpótlék nélkül a népfelkelők védkötelezettjeire nézve a teljes biztositott összeg erejéig. (A katonai szolgálat egyéb kötelezetteire nézve mérsékelt dijpótlék mellett.) 2. A feltételek értelmében a biztositás érvényének megtámadhatatlansága még az esetben is, ha a biztositott párbaj, vagy öngyilkosság folytán halt volna el, vagy ha utólag kitünnék, hogy a biztositott a biztositás alapjául szolgáló ajánlatban lényeges körülményekre nézve tévedett. 3. Egy, három vagy öt évi nyereségfelosztással egybekötött biztositásokat eszközöl. A biztositásnak három évi fennállása után a biztositásra jutányos fetételek mellett a) kölcsönt ad, vagy azt b) visszavásárolja, vagy c) minden további dijfizetés nélkül tőkésitést eszközöl, anélkül, hogy a félnek utóbbiért folyamodnia kellene.

Akarja látni Kelet mesés kincseit?
Látogasson el
Schönwald Imrehez, Deák Ferenc-utca 21

Lapunk telefonszáma: 137-15

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.
Merkantil Nyomda (Havas és Lehner)
Budapest, VIII., Német-utca 27. szám.

HIRDETÉSEK
felvétetnek lapunk kiadóhivatalában!

PESTI HAZAI ELSŐ TAKARÉKPÉNZTÁR-EGYESÜLET

hetvenharmadik évi

RENDES KÖZGYŰLÉSÉT

1913. évi február hó 2-án d. e. 10 órakor

fogja Budapesten, Pest vármegye székháza disztermében (Városház-u.) megtartani.

TÁRGYSOROZAT:

1. Jelentése az igazgatóságnak és a felügyelő bizottságnak az 1912-ik évi üzlet eredményéről.
2. Határozathozatal a mérleg és tiszta jövedelem iránt.
3. Az alapszabályok 110. §-ának módositása.
4. Egyéb igazgatósági előterjesztések.
5. A felügyelő bizottság hét (7) tagjának megválasztása (alapszabályok 36. §-a) és a választmány egy (1) tagjának megválasztása (alapszabályok 44. §-a).

Ezen közgyülésre a t. c. részvényesek azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 14. §-a értelmében csak oy részvényes gyakorolhatja, akár saját személyében, akár meghatalmazott által, szavazati jogát, kinek részvénye 1912. december 31-éig nevére iratott s a közgyülést megelőző nap d. u. 5 óráig az egyesület főpénztáránál még le nem járt szelvényeivel együtt letétetett.

Budapest, 1913. január 10-én. (Utánnyomás nem dijaztatik.) **Az igazgatóság.**

Holzer

cs. és kir. udvari és kamarai szállító

divatháza

Budapest,

IV., Kossuth Lajos-utca 9.

HUNGÁRIA

Általános Biztositó részvénytársaság

Budapest, IV, Károly-körut 2

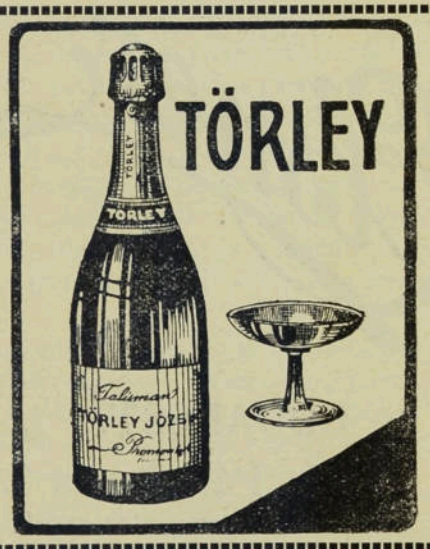
Részvénytőke 6,000.000 korona

szervezési alap 1,20.0000 korona

Elnök: **Gróf Károlyi Imre.**
Alelnökök: **malomszegi Elek Pál és Báró Fejérváry Imre**
A választmány elnöke: **Gróf Tisza Kálmán**

Élet-, tűz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég-, és állatbiztositás.

KARTELLEN KIVÜL!

OMNIA

MOZGÓKÉP-PALOTA

Bejárat: VIII., József-körut 31. szám.
Telefon 120–40.

Sláger műsor!

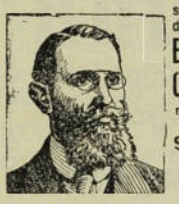
Egy szegény ifju története Szinmü 2 felv.
Nick Winter és a titkos társaság
Küzdelem a létért Életkép 2 felvonásban.
A nevető harmadik Amerikai vigjáték.
A tengeri rák Vigjáték.

Ezenkivül több kitünő tudományos felvétel és aktualitások.

FOGAK szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszerszerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari orvos, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve

Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I. Ovás

Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevétki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Káli H. P.

Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.

Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.

Telefon 86–50 1028

Legrégibb, legelőkelőbb márka

Gróf Keglevich István ut.

COGNAC BUDAFOK

Az összes, bel- és külföldi kiállitásokon legutóbb „Turin"-ban kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenütt kapható.

Hogyan szerezték millióikat?

SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSAI BUDAPEST

A Rotschildok Irta: Balla Ignácz

A Rothschildok alig száz esztendő alatt Európa legnagyobb pénznagyhatalmasságai lettek és meghóditották az egész világot. E világhóditás históriáját, meggazdagodásukat mondja el ez a könyv, amely a Rothschildok életének izgalmas érdekességü regénye. A vaskos, nagy kötet ára — — — 7.— korona. Diszkötésben — — — — 9.60 korona.

Amerika koronázatlan királya

— Az Uj-Világ dollárkirályainak pénzszerző titkaiba világit be ez a könyv, amely elmondja, hogy a multi milliomosok és milliárdosok — Carnegie, Rockefeller, Astor, Vanderbilt, Gould — mint küzdötték föl magukat a szegénységből a vagyon és világhir arany trónusáig. A könyvnek minden egyes fejezete a munka és vagyonszerzés regényei. A vaskos, nagy kötet ára — 7.— korona. Diszkötésben — — — — 9.60 korona.

FŐVÁROSI NAGY MOZGÓ

VII., Rákóczi-ut 70.
Igazgató tulajdonos: GERŐ S. SÁNDOR.

Kontinensen megjelenő összes slágerek bemutatója

Műsorváltozás hetenkint háromszor. Előadások délután 4 órától éjjeli 1 óráig.

Minden előadásban legalább tiz kép
Külön váró- és éttermek!
Emeleti erkélyszékek és páholyok.

SZALON ZENEKAR!

Pompás hideg és meleg étkek

E heti étlap:

Magyar rostélyos	K	1.—	Libasült	K	1.20
Serpenyős „	K	1.—	Tészta	K	—.50
Borjupörkölt	K	—.70	Torta 2 darab	K	—.48
Székelygulyás	K	—.80	Dréher sör	K	—.20
Borjucomb	K	1.20	Sajt ementháli	K	—.30
Sertéskaraj kép.	K	1.40	Rochefort vajjal	K	—.40
Rántott velő	K	—.80	1 adag imbisz	K	1.20
2 töltött paprika	K	—.90	1 kávé	K	—.30
Paprikáscsirke	K	1.40	1 chocolade	K	—.30
Rántott csirke	K	1.40			

FIÓK ÜZLET: VI. ANDRÁSSY-UT 66.

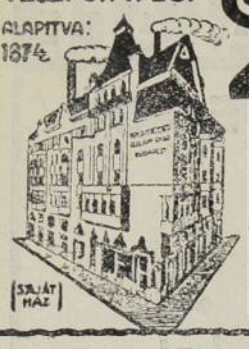
Gólya Áruház

FIÓK ÜZLET: VIII. NÉPSZÍNHÁZ-U. 35.

VI. NAGYMEZŐ U. 12.

TELEFON 11-28.

ALAPITVA: 1874

(SAJÁT HÁZ)

Goldscheider Károly és Fia

HYGIÉNIKUS KÓSER SZALÁMI-FÜSTÖLTHÚS ÉS KOLBÁSZÁRU-KÜLÖNLEGESSÉGEK GYÁRA

BUDAPEST VII. KER. NAGYDIÓFA-UTCA 24. SZ.

Cikkeimet felvidékünk a legjobb minőségben kipróbálásra is szétküldés nagyon is.

Nagy arany érem jó minőség és kipróbálásért.

Angolbőrbutorok

divánok chaiselongeok, lószőr-matrácok, függönyök, lakások tapétázása.

Javitási és diszitési munkálatok.

TATAI BÉLA és TÁRSA

kárpitosok

VII, Kertész-utca 48.

Telefon: 57—83.

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

Gyár:

Marta Magyar Automobil Rt. Arad

Vezérképviselet:

Royal-Garage, Budapest, IX. ker., Páva-utca 10-12.

STEINHARDT MULATÓ

Rákóczi-ut 63. szám. •••• Telefon 54—23.

Kezdete ½9 órakor!! KÉT UJDONSÁG!

11 órakor: **„A kék dominó“** Bohózat. — Irták: Glinger és Taussig.

9 órakor: **„Tisztességes lakók“** Bohózat. — Irták Glinger és Taussig

Steinhard-Hunyadi uj kuplékkal és elsőrendű külföldi számok. — Vasárnap délután előadás fél helyárakkal. — Jegyek: 10—1-ig, d. u. 3—6-ig a Mulatóban. Egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,

csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorron ást megakadályoz.

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás.

Hirmann Ferencz

fémöntöde, réz- és ércmüárugyára

Budapest, VII., Csányi-utca 7—9.

KÉSZIT mindennemü szerelvényeket viz-, gőz-, légszesz- és fürdőberendezések részére. — Szölő- és piucegazdászati gépeket és eszközöket. Szivattyukat. Vasuti kocsi és hajó szerelvényeket. Kereskedelmi réz- és vassulyokat. — Öntvényeket minden ötvözet szerint. Állandóan raktáron: vizvezetéki szerelvények, kovácsolt és öntöttvascsövek. Öntöttvas fürdőkádak és zománcozott kiöntők. — Egészségügyi berendezések. oo Fayence-áruk.

KŐSZÉNBÁNYA 's TÉGLAGYÁR TÁRSULAT

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)

Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Telefonszám: 34—51 és 34—61.

Keramit kocsiútkövek :: Keramitlapok :: Keramit-, steró-, pillértéglák :: Travesz-téglák :: Falburkolótéglák :: Fayance porcellán lemezek :: Porcellán szigetelők :: Egészségügyi és használati cikkek :: Tűzálló chamotte-téglák.

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. **Árjegyzék dijmentesen**

Színház után kitünő vacsora mellett legkedélyesebb családi szórakozást nyujt a

PALAIS DE DANSE

(TÁNCPALOTA

VI, SZERECSEN-U. 35. TELEFON 120-77

Kezdete fél 11 órakor.

Elsőrendü tánc- és énekszámok! Attrakciók! Éjjel 1 óra után eredeti párisi táncmulatság! American bar! Egész éjjel két zenekar! — Pénztárnyitás fél 10 órakor.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.

Igazgatóság: **BUDAPEST V., BANK-UTCA 6.** — Telefon: 173—74.

SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT. ⊃ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)

Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Üstökös“ védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:

MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

MŰÉPITÉSZEK ÉPITÉSVÁLLALKOZÓK GÉPGYÁROSOK FIGYELMÉBE!

NYIRI SÁNDOR

Telefon: 133-37. **BUDAPEST** Telefon: 133-37.

VII, Wesselényi-u. 8. Wesselényi-bazár

Paszpartu műintézet és könyvkötészet. ••••

Épitési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett. ••••

Mappák minden kivitelben. ••••

Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is. ••••

Egyleti tablók és albumok. ••

A trieszti Jutaipar R.-T. Trieszthen

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett

Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség

Nobel Sándor, Budapest

VI., Aradi-utca 31. Telefon 161—07

NŐI DIVAT NAGYÁRUHÁZ

Elsner

BUDAPEST,

IV., Párisi-utca 3.

Koronaherceg-utca sarok.

FIÓK-ÜZLETEK:

IV., Kálvin-tér

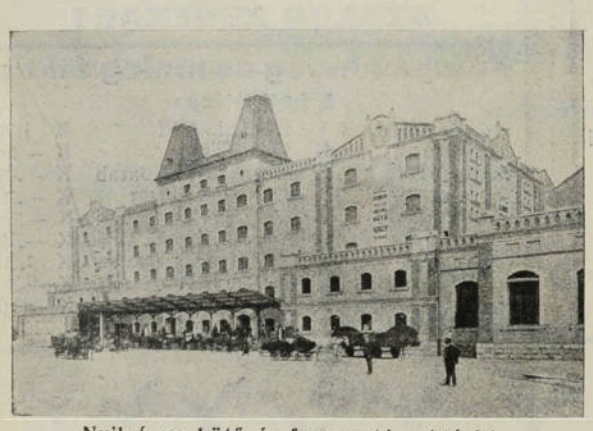
Kecskeméti-utca sarok.

VII., Király-utca 35.

VII., Rákóczi-ut 52.

II., Buda

Fő-utca 52

Nyilvános hütő és fagyasztó raktárház.

Magyar Élelmiszer Szállitó Részvénytársaság

Központi iroda: Budapest IX., Tóth Kálmán-utca 8—10. szám.

Részvénytőke 4 millió korona.

Sürgönycim: CONSUM, BUDAPEST.

Telefon: József 25-02, 25-03, 25-04.

A **hütőházban** nyilvános jellegénél fogva bárki, tetszésszerinti időre, mérsékelt dijtételek mellett beraktározhat (bármily mennyiségben) **vad, baromfi, hus, tojás, vaj, hal, gyümölcs, virágcsirák, főzelék,** stb. élelmicikkeket, továbbá szőrme és szőnyegeket. A beraktározás feltételei, valamint a beraktározandó áruk kezelésére vonatkozó részletes utasitásokkal készséggel szolgálunk. **ÜZLETÁGAK: Szállitási osztály:** baromfi-, tojás-, vad-, vaj-, gyümölcs- és főzelékküldemények után, ha a társaság neve alatt kerülnek feladásra, jelentékeny szállitási kedvezményeket folyósit. A szállitmányozásra vonatkozó mindennemü kérdésekben (fuvardijak, utirányok stb.) készséggel nyujt felvilágsitást. **Kiviteli osztály:** A társaság berlini breslaui, wieni és londoni fiókja mindenféle élelmicikkek bizományi értékesitését elvállalja. Az árukra előlegeket is folyósit.

II. évfolyam Budapest, 1913. január hó 29-én. 5. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám.

A büdzset

vitájának váratlanul hatalmas, szinte hihetetlen szenzációja támadt. A szenzáció nem az elhangzott beszédek nyomán kelt, mert régóta nem volt ilyen sekélyes, ilyen nivótlan költségvetési vita. A sok beszédnek aránytalanul sok volt az alja, a három hosszu ülést felemésztő tárgyalás sivárságában, züllöttségében méltó párja volt a költségvetésnek.

A brutális szenzációhoz Bárczy István polgármester ur jóvoltából jutott a közgyülés. Véget érvén az általános vita, mindenki természetesnek vélte, hogy a polgármester a vita során elhangzott panaszokra, kifogásokra, a költségvetésnek és a rendszernek kritikájára válaszolni fog. Nemcsak a köteles udvariasságnak a feltételezéséből származott ez a balhit, nemcsak abból a szomoru köztudomásból, hogy a polgármesternek sohasem volt nagyobb oka az érveknek gyöngitésére, poziciójának erösitésére, mint éppen e n n e k a költségvetésnek a vitája után. Hanem föképpen és legelsösorban azért leste mindenki a szót Bárczy István ajkáról, mert ösrégi hagyomány füzödik ahhoz a szokáshoz, hogy a polgármester a költségvetés megszavazása vagy visszautasitása előtt megrajzolja a jövő esztendő vázlatos programmját, megállapitja, hogy a közgyülés bizalmának milyen mértékben felelt meg eddig és megigéri, mennyiben fog megfelelni ezután. A polgármesteri expozé nemcsak a legfőbb városházi hivatal személyesitőjének tekintélyénél fogva emelkedik ki minden esztendőben a közgyülésen elhangzott beszédeknek a tömkelegéből, hanem abból az okból is, mert a beszéd hü tükre volt a város pénzügyi helyzetének, pontos iránytüje a jövő feladatainak és benne dióhéjba foglalva találta mindenki az esztendő történetét, a jó üzletek dicséretét, a rossz üzletek védelmét!

A polgármester várva-várt felszólalása elmaradt. Rózsavölgyi Gyula alpolgármester mindenek ámulatára és elszörnyüködésére kijelentette, hogy a polgármester ur nem óhajt az elhangzott beszédekre reflektálni, nem kiván az aktuális kérdésekről nyilatkozni. Hihetetlen lenézése, mértéktelenül sulyos lebecsülése ez a közgyülésnek! Ekkora adag fölényt, ennyi non salanszt még egy normális év, egy normális költségvetés sem birna el. Hát még ez a kinosan szült, idétlen, korcs, deficit-büdzset!

Bárczy István gyerekes, naiv kifogással tultette magát minden szokáson, minden köteles tiszteleten, minden józan gondolkodáson. Őnéki minden mindegy már, a helyzete, a politikája, annyira desperátus, hogy bölcsebb dolognak vélte a hallgatást. A szólásjog az egyedüli jog, amelyet nem akar gyakorolni.

Fullánkok

Inditványokban

a tanács követendő eljárására vonatkozó utasitásokban, nem volt hiány a költségvetés vitájánál. És nem hivatkozhatik a tanács arra, hogy a közgyülés ezeket az utasitásokat maga sem vette tulságosan komolyan. Mert az inditványok mind olyan kivánságokra vonatkoznak, amelyeknek nem teljesitése eddig is sulyos kötelességmulasztás volt s amelyeknek teljesitése semmiféle akadályokba nem ütközik.

De mit ér a közgyülés minden szegényes felbuzdulása, jóakarata, amikor a tanács jól sejti, hogy az utasitásoknak a kora a városházán is lejárt már s a közgyülés nem ura többé a saját elhatározásának, mert a polgármester a feje fölé nött annak a szuverénnek, amelytől az ő hatalma ered. Fogadjunk, hogy esztendőre még mindig aktuálisak lesznek az összes utasitások!

Tiz ember

képviselte Budapest székesfőváros egy milliónyi lakóját a legutolsó közgyülés végén. Tiz embernek a szavazata döntött el ismét több százezer koronás kaszárnya-ügyeket, ezrekre rúgó jótékony-ajándékokat. Nem lehet ezért a közgyülést okolni, mert senki sem kivánhatja a bizottsági tagoktól, hogy délutáni négy órától kezdve egészen rogyásig vigyázzanak a város üdvére. De teljes sulylyal nehezedik a lehetetlen állapotnak az ódiuma a polgármesterre. Mert tudnivaló, hogy ez is a Bárczy-rezsimnek egyik kedves módszere: kifárasztani az embereket s a legfontosabb, vagy legkényesebb ügyeket a tárgysorozatnak a végére hagyni, arra az időpontra, amikorra az érdeklődés a minimunra redukálódik. Nem lehetett volna talán szerdán folytatni a tárgysorozat tárgyalását? Nem lehetett volna, mert ez nem lett volna méltó a városvezetési politikához

Csendőrök

számára mindig van iskolánk: — igy szól a tanács bölcs határozata, amelyet Bárczy István hü alpolgármestereinek a segitségével erőszakolt ki s amelyet „szigoruan bizalmas" jelzéssel láttak el. Ha még mindig kurucok állanának szemben a labancokkal ebben az országban és ha valakit hazafiuvá kenne fel a csendőrellenes votum, akkor mi magunk is azt mondanók: nem ngy az eset. Itt azonban másról volt szó: arról, hogy a tanács tagjai, akik a közgyüléstől kapták a hivatalukat, nem pedig a kormánytól, kinek a szavát hajlandók inkább respektálni. És az eredmény azt mutatja, hogy a tanács végrehajtó szerv ugyan, de sajátosképpen sohasem a közgyülésnek az akaratát hajtja végre.

Bárczy közvetit.

Meghiusult békekisérlet.

Bárczy István polgármester ur összeszürte a levet a kormánynyal, amelylyel szemben csak nemrégiben fejezte ki a közgyülés öszinte bizalmalanságát. Ezt a szomoru tényt, *Lukács* és *Bárczy* titkos szeretkezésének historikumát, a *Fővárosi Hirlap* vitte először a nyilvánosság elé.

A polgármester most már maga sem titkolja szégyenét és a budapesti ügynökök szövetségének összes tagjai megirigyelhetnék azt a páratlan buzgalmat, amelyet Bárczy István nevü tagtársuk a kormány és a főváros közötti egyezségnek a nyélbeütése körül kifejt. A napilapok tudósitói a polgármester egyenes felhivására hallgatták el azt a körülményt, hogy a pénteki közgyülésen *Bárczy* István formális ajánlattal közeledett a közgyülés vezérembereihez, elsősorban *Vázsonyi* Vilmoshoz és *Sándor* Pálhoz. Az ajánlat nem volt más, mint a kormánynak az üzenete és azt célozza, hogy a főváros a sulyos bizalmatlansági nyilatkozatot valamelyes formában revokálja. Lukács László azt óhajtotta és Bárczy István annak a tervnek akart propagandát csinálni, hogy

„a belügyminiszter értesitse a fővárost arról, hogy az adótörvényekkel szemben elfoglalt álláspontját honorálta, az adótörvények életbeléptetését 1914 január 1-ig elhalasztotta. A vonatkozó leiratot — a terv szerint — a polgármester a legközelebbi közgyülésen, napirend előtt felolvasvastatja s a fővárosnak igy alkalma lesz arra, hogy a döntést „megnyugvással" tudomásul vegye.

Vagyis világosan és egyszerüen szólva, arra akarta kapacitálni a polgármester a közgyülés vezető tagjait, hogy önnönmagukat megtagadva, a bizalmatlanságot bizalommá változtassák át.

Vázsonyi Vilmos, *Sándor* Pál, *Márkus* Miksa és a rögtönzött tanácskozásba belevont többi vezetők nyomban átláttak a szitán és kijelentették, hogy semmi szin alatt sem mennek bele a játékba. Munkatársunk előtt *Vázsonyi* Vilmos igy okolta meg elhatározását:

— Szó sem lehet arról, hogy a közgyülés megváltoztassa vagy módositsa az adótörvények dolgában vallott álláspontját. Először is, a mi mozgalmunk nem szünt meg az adótörvények életbeléptetésének elhalasztásával, hanem csak ujabb állomáshoz ért. A mi célunk világos: mi az adótörvényeknek nem csupán elhalasztását követeljük, hanem a törvényhozás hibájának jóvátételét, a törvények emberséges és igazságos szellemben való megváltoztatását. A kormány tehát csak csekély részben honorálta az országszerte megnyilatkozó hangulatot s még hozzá nem is spontán, hanem kényszerüségből és politikából. Az adótörvények életbeléptetésének elhalasztása nem a kormánynak az érdeme, hanem a miénk. Semmi okunk sincsen tehát arra, hogy a kormány kényszerü kegyét megköszönjük.

A demokraták vezérének állásfoglalása csakhamar közismertté lett s rendkivül kellemetlenül érintette *Bárczy* polgármestert. Fühöz-fához kapkodott s még *Molnár* Ferencnek a segitségét is igénybe akarta venni, hogy a lapok valahogy meg ne irják az ő szomoru közvetitésének a történetét. Az ujságirók előtt azzal okolta meg a kérését, hogy ő maga akarja Lukács Lászlót a mentőakció sikertelenségéről értesiteni s nem szeretné, ha ebben a lapok megelőznék őt.

A gyönyörüen kieszelt terv dugába dőlt. Bárczy István szuggesztiv egyénisége csődöt mondott. De azért nyugodt lelkiismerettel referálhatta az ő urának és parancsolójának, hogy mindent megtett, ami emberileg lehető volt s nem rajta mult, hogy a békeközvetitési ügylet nem sikerült.

Budapest szab.

Színner nem szab.

Érdekes pör foglalkoztatja mostanában a székesfőváros tiszti ügyészségét. A községesített üzemeknek egyik leghasznosabbika, a város hirdetési vállalata került összeütközésbe egy *Szinner* József nevü budapesti lakatosmesterrel.

Amióta a hirdetési üzlet Emmerlingék kezéből visszakerült a fővároshoz, a hirdetési vállalat állandóan figyelemmel kiséri mindazokat a szabadalmakat, amelyeket a főváros területén való hirdetésekre vonatkoznak. A mult esztendőben a hivatalos lap közölte, hogy Szinner József szabadalmat nyert a favédő rácsokon elhelyezett, négyoldalú hirdetési táblákra, amelyek Budapesten nagy számmal találhatók.

Ez a szabadalom nyilvánvalóan beleütközött a főváros érdekeibe s az ügyészség nyomban megindította a pört. Szinner József szabadalmának *megsemmisítése iránt*. A keresetben indokul azt hozta fel az ügyészség, hogy a szabadalom beleütközik a főváros hirdetési szabályrendeletébe s már csak azért is megsemmisitendő, mert ezek a hirdető táblák már azelőtt is használatban voltak. Szinner József találmánya tehát nem új.

A pörben, amely a szabadalmi bíróság előtt folyik, legközelebb megszületik a döntés.

Ujabb kavarodás

az autotaxik körül.

Az autotaxik ügye, ugy látszik, eldőltnek tekinthető. A Pesti Hirlap autentikus (?) közlése szerint illetékes tényezők megállapodtak abban, hogy a koncessziót egy több milliós alaptőkével meginduló részvénytársaság fogja kapni, amelynek főrészvényesei a *Marta* (Magyar Automobil r.-t.) és a *Munk és Davidsohn* cég lesznek. Ezt az információt megtoldhatjuk azzal a jelentéssel, hogy a tervezet szerint a társaság minden egyes kocsi után *600 korona bért* fizet a fővárosnak.

Esztendők óta tartó elkeseredett erőmérkőzéseknek a befejezését jelenti a tanácsnak ez a döntése: — természetes tehát, hogy nem elégitheti ki az összes tényezőket és nagyon fájdalmasan érinti különösen *Hüvöséket*, akik ezt a közérdekü kérdést kisajátitani szerették volna és megfeledkeztek arról, hogy üzlet üzlet, az ellentétes érdekcsoportnak tehát éppen oly joga volt remélni, mint nékik!

A *Fővárosi Hirlap* munkatársa előtt a *Marta* vezetőségének köréből a leghatározottabban megcáfolták a *Pesti Hirlap* értesülését. Az információ igy hangzik:

— A *Pesti Hirlap*-nak *Az Est* közléséből táplálkozó tudósitása nem egyéb fantasztikus mesénél. Szó sincsen arról, mintha az autótaxira vonatkozó megállapodás készen volna. A közlekedési ügyosztályban készül ugyan valamelyes tarvezet, de addig, mig a miniszteri döntés nem érkezik le a fővároshoz, szó sem lehet semmiféle megállapodásról. Egészen önkényes az a kombináció is, amely bennünket a *Munk és Davidsohn*-céggel összeköt. Holott erről egyáltalában nem volt szó.

*

Az autotaik dolgát sokan összekapcsolták az autóbuszok kérdésével, sőt egyesek azt a hirt terjesztették, hogy az autóbusz-koncessziót, amelyre tudvalevőleg egy előkelő, megbizható angol konzorcium pályázik, szintén a Marta—Munk-féle érdekeltség fogja elnyerni. A hir terjeszői utaltak arra, hogy az omnibusz-társaság, amelynek megváltása tudvalevőleg első feltétele az autobusz-koncessióknak, ugyancsak *Munkéknak* a kezében van. Sokan azt is tudni vélték, hogy az angol konzorciumot ez a fordulat annyira elkedvetlenítette, hogy visszavonta ajánlatát és visszavette azt a százezer koronás letétet, a mellyel ajánlatának komolyságát igazolta.

Ezeket a kombinációkat a legilletékesebb helyeken a leghatározottabban *megcáfolják*. Szó sincsen arról, hogy az autobusz-koncessziót más kapja meg, mint a minden tekintetben méltányos ajánlattal jelentkezett konzorcium. *Rényi* tanácsnok, a közlekedési osztály vezetője, lankadatlan buzgalommal folytatja a tárgyalásokat a konzorcium jogtanácsosával, *Forbáth* Frigyes dr.-al és ezek a tárgyalások annyira előrehaladott stádiumban vannak, hogy már tisztára részletkérdésekre vonatkoznak s az ügyosztályból kiszivárgott hirek szerint legkésőbb március végéig kedvező eredményre fognak vezetni.

Ugyancsak megbizható forrásból vesszük azt a biztos értesülésünket, hogy a Munk és Davidsohn cégnek az autotaxik dolgába való bevonásával a polgármester mintegy kielégiteni akarta a nevezett cégnek az autobuszkoncesszióra vonatkozó igényeit. Munkék, a kik, ismételjük, tulajdonosai az omnibusz-társaságnak, nem jó szemmel nézték az angol konzorcium ajánlatát s a polgármester, nehogy az autóbusz-kérdés megoldását veszélyeztesse, kénytelen volt Munkékat az autótaxik területén rekompenzálni.

Kalandos tervek

az előmunkálati engedélyekről.

A főváros közlekedésügyi bizottságának e napokban ismét két előmunkálati engedélyhez volt szerencséje. Az egyiket a *Phöbus rt.* kérte, a Rózsahegyre tervezett siklóvasutra, a mely a III. kerületi Török-utcából felvezetne az Apostol-utca előtti részig. A másik kérvényező *Beregi* Ármin mérnök volt, aki a Vérhalom-dülőre függő, vagy fogaskerekü vasutat tervez.

Ezekkel az előmunkálatokkal nagyon furcsán van a főváros. Köztudomásu ugyanis, hogy a vonatkozó kérelmek korántsem jelentik azt, hogy a bennük foglalt fantasztikus

Sokat beszéltek

mindent megszavaztak.

Két közgyülésnek sürüsitett anyaga áll a krónikásnak rendelkezésére. Szerdán is, pénteken is nagy volt az üres szalmacséplés, vagy ahogyan mostanában Pesten röviditik, az üsz!

Friedrich Vilmos nyitotta meg a hosszu sort. Közélelmezési, köztisztasági, közegészségügyi feremiádákat elevenitett fel. Azt hitte, hogy a puskapor feltalálása óta nem volt olyan szenzáció, mint az a megállapitása, hogy Pesten hamisitják az élelmiszereket, még a libásoknak is hamis a mája! A Krausz Mayer-féle panamatelekekre parkot kért, mert — ugymond — ha az ifjuság mostanában letép egy virágot, akkor megfogják a fülénél az erénycsöszök. Orvostanácsnokokat sürgetett, sok a baj a tanácsban, nem is ártana, ha kéznél volna mindig a doktor. Hosszú volt a szónoklat, a hatása ellenben rövid. Annyira, hogy a szónok méltatlankodva mondotta később:

— Nem érdemes beszélni ezeknek az analfabétáknak. Bárczy István is ugy ül ott fent, mint egy eleven lótusz-virág!

Beszélt a tószt-ember is, Incze Henrik. A polgármesterre emelte poharát s ritka jeléül hazafias áldozatkészségének, kijelentette, hogy nem bánja, jöjjön hát az az adóemelés, ő ugy sem fizet sok adót! Sőt jöjjön elő a fővárosi muzeum is, ne sajnáljuk a pénzt a kulturától.

— Attól tartok, hogy a kulturális kiadásoknak is olyan sorsuk lesz, mint az egyszeri tengeri utasok nadrágszijjának! — sopánkodott Incze.

— Hogy jön a kultura a nadrágszijjhoz?

— Tessék figyelni a szavaimra. Szörnyü vihar támadt a tengeren. A kapitány felszólitotta a megrémült utasokat, hogy a fölösleges cókmókot pakkolják össze és dobják a tengerbe. Az utasok sokáig motoszkáltak böröndjeikben, de nem találtak egyéb fölösleges dolgot, mint az imádságos könyvet és a hitbéli szijjakat, a tvilemeket. Hát ezeket dobták martalékul a cápáknak és igy könnyitettek a sülyedő hajó terhén. Önök most, igen tisztelt tagtársaim, a kulturális kiadásokat tekintik imádságos könyveknek . . .

Simonovics Béla: Dobjuk bele inkább Bárczy Istvánt a tengerbe?

Incze Henrik: Ha önnek Bárczy az imádságos könyve, hát — olvasson belőle!

Winter Lajos: És mi lesz a tvilemmel . . .

Incze Henrik: A szijakat szivesen föláldozzuk a haza oltárára.

Ilyképpen enyelegtek egymással a bizottsági tagok. Közöttük volt, de csak a testével, Molnár Ferenc is. Odafordult a sajtókarzathoz és azt mondta az egyik betürovónak:

— Nem értem, hol van itt a panama? Már harmadszor vagyok a közgyülésen és még egy vasat sem kerestem! Hol itt a panama?

Sem választ, sem pénzt nem kapott a kérdésre Molnár Ferenc. Ellenben az történt, hogy Megváltó képében Herzfeld sürgősen jelentkezett és lándzsát tört a közraktárak községesitése mellett. Aztán a Sasok padjából felkelt Nigrinyi György villámos ügyész, ugyanakkor pedig a karzaton megjelent Ignotus-nak, a kiváló irónak tizenkétesztendős fiacskája. Nigrinyi beszélt, a kis fiu pedig kiváncsian fordult kisérőjéhez:

— Vajjon miért néz mindig az égre a Nigrinyi bácsi, amikor beszél?

— A Nigrinyi bácsi, kis fiam, egy eleven Anti-Antheus. Valahányszor lehurrogják és azt mondják, hogy nincsen igaza, az ég felé emeli a tekintetét, az égből akar uj erőt meriteni. De ami sikerült Antheusnak, az nem sikerül Nigrinyinek!

Reiner Ede dr. a népszerü fürdőpolitikus, a főváros fürdőpolitikai fejlődésének adott hatalmas lökést. Taubner Vilmos nagyon szépen, nagyon okosan és lelkesen beszélt, kár, hogy ritkán hallatja a szavát. Benedek Dezső szerdán kezdte, pénteken folytatta. Beszélt, beszélt s „tán a szó belőle, mig a világ folyna", ha közbe igy nem szól:

— Ezekután pedig kitérek . . .

Sümegi Vilmos: Ezt én már régen megtettem!

Zajos derültség minden oldalon s Benedek leül. Ezt az alkalmat felhasználja egy hatalmas szál ember és belefog a mondókájába.

— Ki ez az ember és honnan jön . .

— Ez az ember Bittner János és a hangja után itélve — Prizrendből jön! — volt a válasz.

Nem volt igaza a válaszolónak, nem szabad az embereket a hangjuk után megitélni. Mert például Rózsavölgyi Gyulának, a humor elnöknek, szintén gyönge a hangja, de azért egy

tervek meg is valósulnak. Ellenkezőleg, a kérvényezőknek nincsen más szándékuk, minthogy az ingyen szerzett jogoktól mennél előbb és mennél nagyobb haszonnal szabaduljanak. Az előmunkálati engedély önmagában véve egészen ártatlan dolog, mert nem prejudikál úgyszólván semminek sem. A főváros ritkán szokta megtagadni az ilyen kérelmeket, s egészen a legutóbbi időkig az volt a szokás, hogy a polgármester a közlekedésügyi bizottság meghallgatása nélkül terjesztette föl a miniszterhez megerősítés végett a megadott engedélyeket.

A veszedelem ott kezdődik, hogy egyesek szinte sportszerüen űzik az előmunkálati engedélyeknek a megszerzését. Akadtak vállalkozó szellemű férfiak, akik a leglehetetlenebb vasútépítésre szereztek jogot, esztendőkön keresztül, folyvást meghosszabbittatták ezeket az engedélyeket, idecsalták a külföld balekjait és addig lestek alkalmas médiumokra, akikre rásózhatják az engedélyeket, amig gondnokság alá nem kerültek, mint pl. *Kugler* Mihály, a legtöbb előmunkálati engedély tulajdonosa.

A közlekedési nyilvántartónak most még csak az előmunkálatai folynak, ennek hiányában pedig nagyon hosszadalmas és meddő munka volna annak a kimutatása, hogy a főváros a legutolsó esztendőkben kiknek adott előmunkálati engedélyeket és milyen célra? A sok közül és a legújabbak közül, kiragadjuk a *Ráczkevei járási és Kiskunlacházai takarékpénztár rt.* kérelmét. Ez a hosszúcimü nagy bank Ráckevéről Budapestig, a központi vásárcsarnokba vezető helyiérdekü vasút számára kért előmunkálati engedélyt. Az egyik terv szerint a vasút a régi lóversenytér és a Dunapartot érintette volna, a másik szerint pedig Kispesten, a Népligeten és a Hungária-körúton keresztül jutott volna a Vámház-térre. A takarékpénztár a közélelmezések javitásával indokolta meg kérelmét, de a főváros nem adta meg az engedélyt, mert a helyiérdekü belegázolt a főváros közlekedésügyi politikájába, nevezetesen pedig érzékenyen sértette volna a városi villamos vasut érdekeit. Hasonló sors érte azt a kérvényt, a melyet még Kugler Mihály nyujtott be a Kis-Svábhegyre tervezett villamos vasutvonalnak az új müegyetemig való meghosszabbítása iránt.

Kugler Mihály a maga tervei számára valahogyan fogott egy *Dix* H. St. John nevü angliust. Épen e napokban érkezett le a fővároshoz *Stettina* államtitkárnak az a hivatalos értesitése, hogy a kereskedelmi miniszter Mr. Dix-nek a Ferencz József-hid budai fejétől a Farkas-völgy mentén, a Sváb-hegy déli lejtőjén, Nagykovátsi községig terjedő villamos vasutnak az épitésére vonatkozó előmunkálati engedélyét meghosszabbitotta.

Ugyanez a Dix ur volt az, aki nemrégiben a Boráros-teret akarta összekötni Budával s az előmunkálati engedély iránti kérvényében nemes egyszerüséggel hajlandónak jelentette ki magát arra, hogy saját költségén megépiti a *Boráros-térre vezető Duna-hidat.* Az ajánlat annyira magánviselte a valószinütlenség bélyegét, és annyira magában foglalta a szélhámosságnak összes előfeltételeit, hogy a polgármester előterjesztésére a kereskedelmi miniszter megtagadta az engedélyt. Ha megadják, bizonyára egy Pallós-ügy nőtt volna ki belőle.

Pályát változtat

az ügető egyesület.

A városgazdasági ügyosztályra jó idők kezdenek járni. Ott is, itt is suttogják, hogy szorgalmasan bontogatja szárnyát az uj *Piccadilly*-madár, a jövő héten jön a Sáros-fürdő hiteltúllépésére vonatkozó előterjesztés, készül szorgalmasan az állatkerti vendéglő bérletének üzlete is és hogy addig is legyen mivel foglalkoznia *Márkus* Jenő tanácsnoknak, a *Budapesti Ügetőverseny Egyesülettel* tárgyal egy közhasznú dologban.

Napok óta hosszas tárgyalások folynak a nevezett egyesület képviselőivel. Arról van szó, hogy az ügetőklubnak a pályáját, melyet az Erzsébet-királyné-uton bérelt eddig a Máv-tól, a jövő esztendőre felmondták. Az ügetőknek tehát más alkalmas telek után kell nézni, mert ügetés az élet sója és mert telek nélkül nincsen ügetőpálya. A fővároshoz fordultak tehát s *Márkus* tanácsnok, a városgazdasági ügyosztály vezetője, már ki is szemelt az ügetőlovak számára egy gyönyörü területet. A terv szerint az uj pálya a ligettelki dülőben, *a Magyar Lovaregylet most készülő pályája* mellett lesz.

A fővárosnak tehát módjában fog állani, hogy telekpolitikáját a gyakorlatban megvalósitsa. Oriási területről, 50-60 ezer négyszögölről, vagy még többről van itten szó, az ügetőegyletnek vagy drágán, vagy sehogysem szabad a hatalmas komplekszumot átengedni. Nem lehet itten szó semmiféle idegenforgalomi vagy kulturfrázisról, mert az ügetés éppen olyan mértékben közszükséglet, mint amennyi ráció van abban, hogy ennek az egyszerü telekvételnek az ügye éppen — a városgazdasági ügyosztályhoz tartozik.

Jön a betterment és az autóadó.

Ahány fölszólalója volt a jövő évi költségvetés általános és részletes vitájának, ugyanannyi ellenvélemény hangzott el a közgyülésen bevételeknek és kiadásoknak optimisztikus összeállitása ellen. Abban mindannyian megegyeztek a birálók, hogy a bevételeknek csaknem valmennyi tétele elérhetetlen milliókkal megszalad a valószinüség előtt s a tanács a természetes ekszpanzió elméletének fittyet hányva, végzetes összeomlással fenyegető summával hizlalta meg a rendkivüli bevételek tételeit.

A javaslatért helytálló polgármester és a főváros többi vezetője szépszámú uj jövedelmi forrás közeli megnyiltával csendesitette le az aggodalmaskodó bizottsági tagokat.

Különösen három uj adó behozatalát jelölték meg a három milliós, sokak szerint hat milliós deficit eltüntetésére. Még pedig az örökösödési illeték, az automobil-adó és az üres telkek megadóztatásának behozatalával.

Az uj adófajták közül talán legalaposabb bizodalommal voltak az üres telkek adója révén elért jövedelem iránt. A terv nem uj, rég szándékoztak megvalósitani. Tavaly javaslatot is készitett róla a városgazdasági ügyosztály. A tervezetet a polgármester közben átutalta a pénzügyi ügyosztályba, ahol most az adatokat ujra összeállitották és a legközelebbi pénzügyi bizottsági ülésen kirukkolnak a javaslattal.

Az üres telkek számát és kiterjedését összegező megállapitások a mult esztendő óta jelentősen megváltozik. Ezer telekkel kevesebb esik majd adózás alá, mint eredetileg számitották. Ezt az ezer telket közben ugyanis beépitették.

A főváros területét három övezetre osztották föl. A pénzügyi ügyosztály dicséretes igazságérzettel az övezetek határait úgy változtatta meg, hogy hosszú utcák, ahol a telkek egyformán értékesek, nem tartoznak külön zónák alá, hanem ugyanazon összeggel adóznak; tehát az Üllői-ut elején elhuzódó üres telek ugyananynyit fizet, mint a távolabb fekvő területek adója.

Nem kerülhetik ki a telektulajdonosok az adóterheket azzal, ha a telekre valami haszontalan vityillót, vagy félszert tákoltatnak.

Az első övezet adózási kulcsa 4 ezrelék, a telek felbecsült értékéből, a másodiké 3 ezrelék, a harmadiké pedig 2 ezrelék.

A telkek adóját külön delegált kivető bizottság határozza meg.

A beépitetlen területekről katasztert fognak készíteni, minden elöljáróság külön-külön.

A várható jövedelem az ügyosztály véleménye szerint fél millió korona. Igen sok kiadást emészt majd föl a kataszter készítése, de ennél sokkal több állandó kiadást jelent az adminisztráció költsége.

Az automobil-adó adózási alanya csak a luxus autók tulajdonosai lesznek. Az erről szóló javaslatok munkálataival még csak az adatok beszerzéséig jutottak. A rendőrség nyilvántartása alapján ezer autó száguldozik a főváros utcáin.

Az automobil adóját 200 koronában fogják szabni. Tehát legföljebb kétszázezer korona bevételre számithat ismét a magisztrátus.

Már a két javaslatból kiviláglik az a csődás, melyet a közgyülés legközelebb maga is konstatálhat. A sok milliós deficit rémét a tervezett módon nehéz lesz eltüntetni. Tulterhelt optimizmussal is csak 700 ezer korona uj bevételre várhatnak az uj adóból a városházán.

---

kis elnöki erőszakért nem fárad a szomszédba. Most is nagy ravaszul elveszi a szólás jogát Szalay Mihálytól, a következő párbeszéddel:

Rózsavölgyi elnök: Az általános vitát bezárom. Az urak, mintha csak összebeszéltek volna, 3—3 inditványt adtak be. Végszóval senki sem kiván élni?

Szalay Mihály: Majd a polgármester ur beszéde után.

Rózsavölgyi elnök: Helyes. Minthogy pedig a polgármester ur nem kiván nyilatkozni, elrendelem a szavazást, az általános vita véget ért.

Ezen már az sem segitett, hogy a humorelnököt lehurrogták, amikor azt mondta, hogy Bárczy Istvánnak nagyon fontos dolga van, azért nem beszél!

— Az iskolákat kell kiüriteni a katonák számára! — kiáltozák a hazafiak!

— Az nagyon egyszerű dolog! — vágta vissza Rózsavölgyi és széles jókedvében egyszer azt mondta Szalaynak, aki nem akart ragaszkodni egy indítványához:

— A bizottsági tag ur erőszakának engedek! Ezen aztán már a komly Weisz Manfréd is nevetett. A csepeli földesur figyelmesen hallgatta abeszédeket és jól eső örömmel állapithatjuk meg, hogy Manfréd mester kitünően van konzerválva. Ami nem is nagy csoda, könnyü néki, az ő golyói a mások hasában vannak!

Benne voltunk már akkor a részletes vitában. Szalay Mihály nem mulasztott el egy részletet sem, de amennyi figyelem a városatyáktól kitellett, azt mind Forbáth Imrének a beszéde abszorbeálta. Nagyon formás, okos kis szónoklatot rögtönzött az uj városatya, akitől sokat várhat még a közgyülés.

Perczel Béla megint borzasztóan haragudott. Hogy miért, azt ő maga sem tudta. Andreánszky Jenőnek már több oka volt a haragra. Egyik kartársa, Meisels dr. azt mondta róla, hogy rágalmazó. Rögtön fölkerekedtek a segédek (Becsey és Perczel) és magyarázatot kértek Meiselstől. A kis lipótvárosi doktor nagyon megijedhetett a hires párbajhőstől: egy szappan- és illatszergyárost vett maga mellé (nem lehet tudni, nem lesz-e szükség reá), Klein Gyulát és egy jó ügyvédet, Neumann Árpádot. Aztán sietve bocsánatot kért Andreánszky Jenőtől, nemcsak azokért a sértésekért, amelyekkel ő nem is illette Andreánszkyt, hanem azokért is, amelyekkel az ellenfele őt halmozta el.

Az orvosháborus veszedelem szerencsésen elmult a fejünk fölött, a költségvetést is megszavazta mindenki (a bevételeket még mi is szivesen elfogadtuk volna), a kaszárnyákat is, a Kelemen Konstanza k. a. énekeskönyvét is és Radó Riesi kolegánk is hűségesen beliferálta a szerződésileg magára vállalt poént. Azt mondta — és neki el lehet hinni — hogy Gerlóczy polgármesternek a szobra, miközben az egyik unalom-szónok beszélt, hirtelen megszólalt. Egyet sóhajtott, azután szavalni kezdett:

— Szobor vagyok, de fáj minden — bizottsági tagom!

Ennyit mondott csupán. Egy szóval sem többet! . . .

Események

Lapunk telefonszáma: 137-15

Közgyülés. A szerdai közgyülés napirendjén egyetlenegy jelentősebb pont sem szerepel. Ha csak valami politikai kérdés fel nem merül, akár napirendi felszólalás, akár inditvány, vagy interpelláció alakjában s ha csak az autotaxik dolgában beállott fordulat nem idéz elő valamelyes kavarodást: ugy a közgyülés lefolyása igen sima és rövid lesz. A legérdekesebb pont a Széchenyi-gyógyfürdő két és fél millió koronát meghaladó fedezetlen épitési költségeinek a dolga lesz, azonkivül pedig a Szent Imre kollégiumnak egy megtagadott kérelménél lesz, hir szerint, pártoló felszólalás.

Lapp-etetés az állatkertben. (Levél a szerkesztőhöz.) Igen t. szerkesztő urnak szives türelmét és elnézését kérem, amiért a következő kérdésekkel háborgatom. A mult vasárnap késő estig ródliztam az állatkerti pályán. A hirhedt lappoknak nyomát sem láttam sehol, nem is kérdezösködhettem utánuk, mert senki sem volt az állatkertben, aki felelhetett volna a kivánciskodásomra. Ahogy a kertből kijövet a rács mentén hazafelé ballagok, hirtelen vakitó világosság áradt ki felém a Gundel-féle vendéglő éttermeiből. Odanézek, hát ott látom az egész városgazdasági ügyosztályt, az állatkert összes fő- és al-felügyelőit, ápolóit s a gondosan összeválogatott lappokat. Oriási farsangi céco volt, az már bizonyos. Márkus Jenő tanácsnok, műkorcsolyázó-bajnoknak volt öltözve, Pálffy Aurél titkár, Keményy tanácsjegyző, Kállay fogalmazó, Pataky Tasziló és mások lappoknak maszkirozták ki magukat, ugy mulattatták a nagyszámu vendégeket. Volt remek disznótor, eszem-iszom, hegyen-völgyön lakodalom, csuhaj, sosem halunk meg és hasonló jók. A lappok — ismétlem — nem voltak valamennyien jelen, csak a boldog kiválasztottak.

Azt hallom, hogy a hét országra szóló dáridó megszokott dolog az állatkert körül és hogy a Márkus tanácsnok gondos rendezésében szinrekerülő mulatságoknak tetemes összegre rúgó költségei az állatkertnek a költségvetését emésztik. Arra a szerényke kis kérdésemre várom a feleletet,

> milyen cimen számolja el a tanácsnok ur ezeket a költségeket és milyen tétel alatt szerepelnek a többi, hasonló célu és hasonló eredetü állatkerti kiadások?

Isten látja a lelkemet: én nem vagyok irigy ember, én nem vágyom erőnek erejével a lappok közé, de mint buzgó költségvetés-szakértő, szeretnék eligazodni az állatkerti büdzset labirintusában is. Szives felvilágositást kérve, vagyok kitünő tisztelettel: A B. miniszteri számtiszt.

*

Samuka érdeklődik. Samukát meg kell nyugtatni. Sem hivatalosan, sem félhivatalosan nincsen tudomásunk a lapp-ünnepélyről és igy tisztára az érdeklődő olvasónak a kulcslyukon keresztül szerzett információjára támaszkodhatunk. Az információ szerint a mulatságot Márkus tanácsnok rendezte, természetes tehát, hogy a tanácsnok urnak teljesen jogában áll annak a társaságnak a megválasztása, amelynek körében mulatni kiván s melyben bizonyára jól érzi magát. Ez tisztára privát dolga a meghivónak és meghivottaknak és ennél is természetesebb, hogy Márkus tanácsnok az általa rendezett mulatságnak a költségeit a saját zsebéből szokta kifizetni. Ami pedig Samukának a többi állatkerti kiadásra tett, burkolt célzásait illeti, ezekre csak annyit felelhetünk, hogy nem fáj a fejünk, tehát — nem szól a szájunk . . .

A Dunapart bérlete. Pénteken tárgyalja a pénzügyi bizottság a közgazdasági ügyosztálynak azt az előterjesztését, amely a Duna partjának gazdaságosabb kihasználását célozza. — Tudvalevő, hogy a pénzügyi bizottság Biró Henrik inditványára utasitotta az ügyosztályt a partbérek revideálására. Az ügyosztály vezetője, Vita Emil dr. tanácsnok, alig néhány hét alatt elkészült a gondos munkát igénylő előterjesztéssel, amely bizonyára közmegnyugvással fog találkozni mindenütt. — A balparti részen 58.612 korona, a jobbparti részen 30.161 korona, összesen tehát 89.073 korona többletbevétele lesz most a fővárosnak. Ez a többletbevétel az eddigi 179.252 korona bevételhez képest csaknem ötven százalékos átlagos béremelést jelent, ami fokozatos haladásnak bizonyára jelentős. — Az előterjesztésnek egyedüli szépséghibája az, hogy a Csavargőzös-vállalat, amely köztudomás szerint dus haszonnal bonyolitja le a gyalázatos krokitémává nőtt forgalmat s amely hihetetlenül méltánytalan az alkalmazottaival szemben, ismét jogtalan kivételben részesül, a béremelésben nem szerepel.

A vándoripar szabályozása. A közgazdasági bizottság tegnapi ülésén az összes felszólalók nagy elismeréssel nyilatkoztak arról az előterjesztésről, amelyet a közgazdasági ügyosztály a vándoripar gyakorlására vonatkozó törvényjavaslat tárgyában kidolgozott. A vita rendkivül alapos volt és tanulságos. Vértes Emil szerint a kézműárukkal foglalatoskodó iparosokat és kereskedőket ez a törvénytervezet mélyen érinti és ezek örömmel is üdvözlik a törvényt, de bizonyos mértékben szigoritást kivánnak rajta, különösen azért, mert az osztrákok az utasitás terén sokszor kijátszották az eddig fenállott törvényes rendelkezéseket. A tervezetet általánosságban elfogadja, csak azt a szigoritást kivánja, hogy a gyüjtött megrendelések csak ugy legyenek foganatositathatók, ha a cikkeket Magyarországon levő ipartelepek állitják elő és onnét is szállitják el. Az ilyen üzletekből származó követeléseket csak magyar biróság előtt lehessen peresiteni. Waigand József dr. ezzel az állásponttal ellentétben az eredeti szövegezést ajánlja, mert ez a mai helyzettel szemben határozott előnyt jelent a magyar iparra és kereskedelemre nézve. — Krejcsi Rezső dr. bizonyos tekintetben osztja Vértes aggályait, aki tulajdonképen csak a törvény intenciójának precizebb formulázását kivánta. Ezt tényleg meg is lehet csinálni azzal, ha kikötik, hogy az áru elszállitása Budapestről vagy magyarországi telepről történjék és hogy végső esetben a kereskedelmi és iparkamara elbirálása alá essék az, vajjon a törvényes rendelkezések betartatnak-e vagy sem. — Strasser Imre dr. után Vita Emil tanácsos reflektált a felszólalásokra. A bizottság Krejcsi Rezső inditványát elfogadta, az előterjesztés többi részéhez pedig változatlanul hozzájárult.

HEVERŐ ARANY ÉS EZÜST. Nincs olyan *család a világon, melynek ne volnának régi, elkopott gyürüi, fülbevalói, vagy egyéb ékszerei, melyek rendszerint eltelejtve, a lomtárban hevernek. Az ilyen régi tárgyak azonban értéket képviselnek és igy tulajdonképpen holt tőke gyanánt tekintendők, melyet megfelelő értékesités esetén gyümölcsöztetővé lehetne tenni. Saját érdekében cselekszik tehát mindenki, aki ilynemü tulajdonát SCHÖNWALD Imre ékszerésznél, Deák Ferenc-utca 21. sz. alatt a legmagasabb napi árfolyamon értékesiti, vagy pedig modern, csinos ékszerekre alakittatja át.*

— **A sátán.** A mozi legujabb szenzációja „A sátán", amely ma kerül bemutatásra az Omniában, mely szédületes perspektiváját nyujtja a kinematografia rohamos fejlődésének. Ez a csodás film hét részben mutatja be az ember történetét a világ teremtésétől napjainkig. Madách, Ember tragédiáját idézi emlékezetünkbe ez a mély filozófiai tartalommal megkoncipiált, csodás kiállitásu, rendkivül változatos remekmü, mely a rossz szellemnek az Isten és az emberek ellen vivott küzdelmét örökiti meg.

A Fővárosi Nagymozgó (Rákóczi-ut 70.) minden alkalmat megragad, hogy helyiségeit a müértő közönséggel állandóan megkedveltesse. Ez a törekvés inditotta arra, hogy Madách Imre örökbecsü mesterművét, „Az ember tragédiáját bemutassa. A szinművet előkelő olasz művészek játszák és káprázatos amit a rendezés ebben a darabban produkált. A 7 felvonás szenzációs látványosságot nyujt és mindenkinek ajánlható, hogy a „Fővárosi Nagymozgó" előadásait megtekintse.

Berlin és Budapest

Összehasonlitó statisztika.

Berlin tanácsa most tette közzé a német főváros vagyonára vonatkozó kimutatást. E szerint 1912. április elsején Berlin vagyona 953.5 millió márka, alapitványokkal együtt pedig 1018.75 millió márka volt. Ebből 34.8 millió községi jelzálogpapir, 17.3 millió alapitvány, 8.8 millió márka értékpapir és 35.25 millió alapitványi értékpapir; a készpénz 95 millió márkát tett ki. Ezzel az óriási vagyonnal szemben azonban van Berlinnek igen jelentékeny adóssága is. Ez nem kevesebb, mint 512.6 millió márka, amelyből 12.4 millió készpénzkölcsönre, 467 millió kötvényekre, 16.8 millió jelzálogkölcsönre esik; a kiadási többlet 16.2 millió volt. A város telkeinek értéke 607.6 millió márka, vagyis 25.5 millióval több, mint 1911-ben.

A kimutatásból megállapitható, hogy Berlin aktiv vagyona mintegy 350 millióval nagyobb, mint Budapesté. Az adósságok viszont, ha a mi 1913. évi költségvetésünkbe felvett kölcsönt is beleszámitjuk (a pénz nagyrészét már el is költöttük!), mintegy 120 millióval haladják tul Budapest terheit. A passziváknak az aktivából való levonása után fenmaradó tiszta vagyon tehát Berlinben 440 millió, Budapesten pedig körülbelül 200 millió.

Általános, titkos, egyenlő.

A főváros állásfoglalása.

A főváros törvényhatósági bizottsága ismételten kifejezte már a maga álláspontját a választói jog tervezett reformjára vonatkozólag. Legutóbb akkor, amikor *Vázsonyi* Vilmos inditványára kimondta, hogy követeli az általános és titkos, községenkinti és egyenlő jogkiterjesztésnek törvénybe iktatását.

Ugy értesülünk, hogy a közgyülés már legközelebb ismét abba a helyzetbe kerül, hogy a választói jog dolgában nyilatkozzék. A politikai élet tengelyében a választójog kérdése áll. A választókerületek, megyék és városok egymásután tesznek hitvallást meggyőződésük mellett. Érthető tehát, hogy a főváros, az ország első törvényhatósága, szintén felemeli szavát a jelenleg legaktuálisabb kérdésben s a kormány ismeretes törvénytervezetéről elmondja a maga véleményét. Információnk szerint az erre vonatkozó inditványt legközelebb benyujtják a polgármesterhez s rendkivüli közgyülés fogja tárgyalni. A közgyülés tulnyomó többsége bizonyára lelkes örömmel fogja megismételni a radikális reform érdekében hozott határozatát.

Nyilatkozat.

A hirlapokban minduntalan megjelenő és nyilvánvalóan téves értesülésen alapuló — habár jóakaratu — közlemények tekintetében kijelentjük, hogy a Pallós-ügygyel kapcsolatos érdekeltségünk abban áll, hogy a Mocsolád—Tab—Siófoki hév. rtg. a Magy. kir. államvasutak által üzemben tartott vasutainak üzemi bevételeit, szabályszerüen kiállitott közjegyzői okmánnyal reánk engedélyezte. A Máv. igazgatósága ezen engedményezéseket hivatalosan tudomásul vette és négy éven át fenakadás nélkül folyósitotta is. Ha a Máv. jó, akkor követelésünk is jó.

A nálunk letétben volt Temesvár-varjasi hév. rtg. elsőbbségi részvényei csak további fedezetül szolgáltak, de azokra külöcsönt nem folyósitottunk. A felszámolás kimondására semmi okunk sincs.

Fővárosi kereskedelmi hitelintézet r.-t.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A Tőke

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

A Pallós-ügy tanulságai.

Persze, hogy most utólag, amikor már meg van a baj, mindenki ámul-bámul, hogy lehetett ennek a kis műveltségű, apró képességű embernek, az egész világot ennyire becsapnia. És persze, hogy mindenki most, utólag jó tanáccsal tud szolgálni, hogy miként lehetett volna a károsultaknak magukat a becsapás ellen megóvni. A miként a bánat rendszerint késői, azonképen az ész is mindig elkésve jön, s utólag minden szamár szörnyen okos és bölcs.

És mégis végiglegeltetvén szemeinket a Pallós által végképpen letarolt és elpusztított területeken, lehetetlen meg nem döbbenni, azon a szörnyű perspektiván, amely gazdasági életünkre nyilik ebből a botrányból. Nem az a rettenetes, hogy egy vagyon és kvalitás nélkül való szimpla ember büntetendő manipulációkkal ekkora károkat tudott okozni, mert hiszen ilyen kaliberü csalások a külföldön is elég nagy számban előfordultak. A szörnyüség az ebben a dologban, hogy oly primitiven, oly könnyen, annyira simán tudott ez a Pallós boldog-boldogtalant, államot, Máv.-ot, pénzintézeteket befektetni, hogy partnereinek gondatlansága csinált Pallosból egyenesen büntettest, hogy ők szállították néki egyenesen az alkalmat és pedig csak azért, mert alkalmas médiumnak mutatkozott a kiuzsorázásra és a vele kötött üzlet minden kockázatossága mellett, sőt épen ezért, zsirosnak igérkezett.

Nem megdöbbentő-e vajjon, ha végigtekintünk a Pallós-féle üzletek nem is nyakatekert huncutságain, hanem bosszantóan együgyü, de mégis mindig bevált, durva kriminalitásain. Ez az ember nem is tojástáncot járt a büntetőtörvény paragrafusai között, hanem ihaj-csuhaj ordítozással járta a verbungost, a csárdást. És azok, akik vele üzletet kötöttek, elmulasztották a legelemibb óvatosságot, a magától értetődő elővigyázatot. Pallós büntettei direkte a pénzvilág gyanutlan könnyelmüségéből merített tápot.

Nézzük csak egyenként. Itt van egy pénzintézet, amely 2 millió korona alaptőkéjéből 1,100.000 koronát akaszt a Pallósnak nevezett egyetlen egy szögre. Igaz, követelésének fedezete a Máv.-tól járó bevételek cessziója. De ime a Máv beszüntette a cedált összegek fizetését és ime a pénzintézet megakadt. Az egyes esetről jogosult általánositással megállapitható, hogy nálunk a pénzintézetek jórészt erejükön felül vállalnak impegnot egy-egy üzletfélnél. Az alaptőke felének immobilizálása egy helyen éppen nem ritka eset. A Pallós-ügy ezt a rákfenéjét bankpraxisunknak, megdöbbentően tárja fel.

Tovább. Egy pénzintézet milliók erejéig lombardirozza Pallós egy vasutjának elsőbbségi részvényeit. Ugyebár a lombard-kölcsön legelemibb fedezete a vasut jövedelme, mert hiszen ez garantálja valamiképpen a lombardkölcsön nagy kamatait. És mégis, a nagy pénzintézet nem gondoskodik a részvények osztalékforrásának, a vasut bevételeinek lekötéséről. Annyira nem, hogy minden uzus ellenére, még csak nem is delegál megbizottat a vasut igazgatóságába, ugy, hogy a vasut elidegenitheti tőle az egész vagyonát, amelyre kölcsönt nyujtott. Pallós ezt meg is tette. Czedálta a vasut bevételeteit, a melyből a lombardirozott részvények osztaléka kikerülhetett volna és ezzel elvonta a lombard hitelezőtől a kielégitési alapot. Még szerencséje a nagy pénzintézetnek, hogy akadtak angol balekok, akik mtgvették a lombardirozott részvényeket és a kiváltásuk végett fizettek vételárat a pénzintézetnek. De tény, hogy egy nagy szolid, régi pénzintézet, egy milliós hitelezési viszonyban, abszolute nem gondoskodott, a maga megfelelő képviseltetéséről, az adóssal szemben.

Más. Több mint egy millió Pallós és Mocsoládi váltót reeszkomptált már az engedményes pénzintézet budapesti nagy bankoknál. Közben ujabb váltót próbál visszleszámitolni egy nagy takarékpénztárnál és a mikor ez azt kérdezi a banktól, hogy mennyivel tartozik neki Pallós, azt feleli, hogy 100,000 koronával, pedig akkor már egy millióval tartozott. És a nagy takarékpénztár elhiszi a 100,000 koronát és ad még a Pallósváltóra 100,000 koronát, holott akkor már 1 millió koronával lógott a reeskomptot kérő bank Pallóséknál. Egy-két telefon a szomszédos bankoknál, felvilágositotta volna a takarékot arról, hogy A-nál is, B-nél is reeskomptált a bank Pallós váltót. De nem. Egyszerüen elhiszi, amit a hitelkérő bemondott.

Igy dolgoznak nálunk még a leglelkiismeretesebbnek vélt intézetek is. De ez még nem mind. Nézzük csak a Máv szerepét ebben a cessióban. Ez a Máv. egyszerüen tudomásul veszi, hogy a kezelésben álló viczinális vasut egész üzemfeleslegét Pallós szőröstülbőröstül, átengedményezi egy bankra. Nem jut eszébe a Máv. urainak, hogy hiszen ez az üzemfelesleg elsősorban törvény szerint az elsőbbségi részvényeseknek jár, hogy tehát bevételt elidegeníteni csakis a jogosultak kielégitése után lehet. Dehogy, erre a Máv. nem gondol.

A Máv. semmire sem gondol. Tudomásul veszi az elsőbbségi részvények osztalékalapjának elidegenitését, és rogyásig befizeti a vicinális üzembevételeit az engedményes banknak. Pedig csak úgy lehetett volna a cessziót tudomásul venni, ha Pallós egyben deponálta és vinkulálta volna a részvényeket, amit nem tudott volna megtenni, mert hiszen azok akkor már egy harmadik helyen lombardirozva voltak. A Máv. tehát segédkezet nyujtott gondatlanságával Pallósnak, hogy a már elherdált üzembevételek tőkéjét, az elsőbbségi részvényeket, értékesithesse akkor, mikor már ezek osztalékára egy garas sem állott rendelkezésére. Pallós ezt meg is tette és az angolok csak egy évvel a részvények megvásárlása után tudták meg, hogy az osztalékra egy rézfillér sincsen meg, mert azt Pallós már öt év előtt eladta a Máv. segitségével és hozzájárulásával. Az angolok, ha van eszük, kártéritésre fogják perelni a Máv-ot, amely esetleg kétszer fizethet. Egyszer az engedmény alapján a banknak, másodszor a gondatlanságból okozott kár megtérítése cimén az angoloknak.

Már most nem akarjuk az egyes esetekből vont tanulságokat összefoglalni, mert akkor egy rettenetes Abdera szomorú képe tárulna elénk. Felületesség, gondatlanság, hozzánemértés az egész vonalon. Borzasztó elgondolni, hogy a nemzeti vagyon kezelése ilyen könnyelmü kezekre van bizva. A Pallós-botrány tükördarabjaiból mozaikkép tárul elénk, mely véges-végig fekete. Milyen életerő lakozhatik abban az országban, melyet még az ilyen szörnyű gazdálkodás sem tudott végképpen elnyomorítani.

Akarja látni Kelet mesés kincseit?
Látogasson el
Schönwald Imréhez, Deák Ferenc-utca 21

A kartellek körül.

Fa- és petroleumuzsora.

A sok áldás között, amely a gazdasági válság nyomán a fogyasztóközönségre rászakadt, első helyen áll a nagy kartellek pusztitó hadjárata. — Ujabban különösen két kartell vált ki agressziv fellépésével: a fa- és petroleumkartell..

A fakartell kétfelé hadakozik, egyfelől a kincstár, másrészt a közönség ellen. A kincstárral aként próbál szerencsét, hogy az összes termelőket és az összes nagykereskedőket a központi iroda révén egyesiti s a kincstári árlejtéseket egyszerüen kiosztja egyik vagy másik tagjának. Ez a designált tag azután néhány fillérrel olcsóbb ajánlatot nyujt be, mint a többi ajánlkozók, akik valamennyien a kartell tagjai s a kartell iroda hivatalos levélpapirjain pályáznak. A kincstár kénytelen-kelletlen a legtöbbet kinálkozónak adja oda az erdőt nevetséges olcsó áron, kitermelés végett; a nyertes kartelltag pedig a központi iroda rendelkezésére bocsájtja a kitermelt anyagot. A kartell előleget ád az illető cégnek, az anyag zálogjogi lekötése mellett, ugy hogy szabadon diszponál jóformán az egész ország fatermelése felett, kivált a mai sulyos gazdasági helyzet folytán. Az előlegeket egyrészt a tagok hozzájárulásából fedezi (száz waggonként ezer korona), másrészt a nagy cégek (Neuschloss stb.) kölcsöneiből, amelyek után 7.5 százalékos kamatot fizet s azonkivül előnyben részesiti őket az árlejtések „kiosztásánál", valamint az előlegek nyujtásánál, ugy hogy a nagyvállalatok a maguk kölcsöneit előleg formájában visszakapják s még kamatnyereségük is van rajta. A kartell igy rengeteg faanyag felett diszponál s hogy a helyi piacon felhajthassa az árakat, jelentékeny kötéseket ad el Olaszországba s igy mesterséges fahiányt idéz elő itthon. A közönség csak akkor fogja észrevenni, hogy a kartell s a nagyvállalkozók mennyire megnyüzzák, ha majd egy-két hét mulva a faárak egyszerre felszöknek legalább 50 százalékkal. — Addig a Standard kartelliroda, melyet Schreiber Endre zsenialitása hozott létre és Grosz Béla vezérigazgató kivételes szakértelme (amely még szortirozó gyerek korából származik) tart össze, vigan készíti elő a maga milliós üzleteit.

A fakartell garázdálkodása mellé méltán sorakozik a petroleum-uzsora, amelyet az osztrák-magyar petroleumkartell és az amerikai tröszt telepe, a Vacuum Oil Company együttes erővel üznek. Tudvalevő, hogy egészen a legutóbbi időkig a kartell és a tröszt éles harcban állottak, amelynek végeredményben a közönség látta hasznát. A Vacuum Oil ugyanis, hogy a kartellt letörje, önköltségi áron adta a petroleumot és titokban összevásárolta a galiciai nyersolajforrásokat, hogy a kartellt megfossza a termelés lehetőségétől. A Vacuum mindaddig birta a versenyt, amig a német piacot dominálhatta, most azonban, hogy a német petroleum-monopoliumos törvény a petroleumkartell javára megtörte a tröszt egyeduralmát, a tröszt kénytelen volt beadni a derekát és tárgyalásokba bocsájtkozni a kartellel. A tárgyalások, amelyek a pénzügyminiszterium közbenjárásával jöttek létre, végleges eredményhez, a német javaslat tárgyalásának felfüggesztése folytán nem vezettek eredményhez, de ideiglenesen megállapodtak abban, hogy a kartell tekintélyes kontingest biztosit a trösztnek továbbra is a német piacon, viszont Ausztria és Magyarország területén a trösztnek minden ellenakcióval fel kell hagynia, a közvetlen árusitást be kell szüntetnie s az árakat közös megállapodás szerint kell emelniök. Ennek a megállapodásnak a követ-

kezménye, hogy az utolsó hónap során a petroleum ára 34 koronáról 35, 37, majd 39 koronára emelkedett, a nyersolajé 7 koronáról 9.30 koronára, a benzin ára pedig csaknem 50 százalékkal szökött fel. A közel jövőben — annak ellenére, hogy egy nagy hannoveri társaság uj tárnákat nyitott Galiciában s igy a termelés automatice fokozódik, — ujabb áremelés várható, amit a tröszt s a kartell — a termelés csökkenésével fog indokolni. A nagy béke tehát, amelyhez a magas pénzügyminiszterium nyujtott segédkezet, valósággal megrabolja éppen a legszegényebb osztályokat, s igy nem csak kártékony, hanem erkölcstelen is.

A Kereskedelmi Bank 1912-ben.

Nyereség: 13¾ millió.
Osztalék: 170 korona

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank igazgatósága hétfőn este Lánczy Leó v. b. t. t., elnöklete alatt ülést tartott, amelyen megállapitotta a bank mult évi mérlegét. Az intézet multévi februári közgyülésén emelte fel alaptőkéjét 50 millióról 65 millió, illetve (mivel 2500 darab részvény még kibocsátatlan) 62.5 millió koronára és igy a most közzétett mérleg már a megnagyobbodott alaptőke eredményét mutatja ki. A Kereskedelmi Bank 1912-ben 19,707.863 korona 48 fillér bruttó nyereséget szerzett (1911-ben a nyers jövedelme 16,621.830 koronára rugott) és ha ebből üzleti költségekre és terhekre 3,947.951 korona 25 fillért leütünk, (szemben a tavalyi 3,366.158 koronával) akkor az év tiszta nyeresége 15,759.912 korona 23 fillér volt (1911-ben 13,522.672 korona). — Ebben a nyereségben 1,111.069 korona 81 fillérrel szerepel a mult évről áthozott összeg is ezt is leszámitva, a banknak az 1912-ben megkeresett tiszta nyeresége 13,648.842 korona 42 fillérre (1911-ben 12,109.423 korona) rug. Az alaptőke ezek szerint 23.44 százalékos gyümölcsözést mutat. Az intézet a nehéz viszonyok között hü maradt tradicióihoz: a mérleg szigoruan előrelátó egybeállitásánál tapasztalható ez, valamint a közönséggel szemben tanusitott előzékenységénél.

Az igazgatóság a közgyülésnek azt fogja javasolni, hogy osztalékul miként tavaly) 17%, azaz részvényenként 170 korona fizettessék, ezenkivül az osztaléktartalékalap javadalmazására 1.420.913 korona 50 fillér, az uj banképület értékcsökkenési tartalékalapjára 450.000 korona fordittassék és nyereségátvitel gyanánt az 1913. év javára 1,112.695 korona 52 fillér irassék elő. Amint a föntebbi számadatokból látható, a Kereskedelmi Bank, midőn a latens tartalékok erősitése mellett még 1,870.913 korona 50 fillért helyez nyilt tartalékba is, kétségtelenül abban a helyzetben lett volna, hogy a fölemelt alaptőke dacára is, a javasolt 170 koronánál magasabb osztalékot fizessen. A bankvezetőségét ettől főleg az a körülmény tartotta vissza, hogy a külpolitikai bonyodalmak utóhatása és a legutóbb tapasztalt hitelválságok következményeiképpen ugyaz európai, valamint a hazai pénzpiacon beállott helyzet még nem tisztázódott és a bizonytalanság nyilván az 1913. évre is átnyulik. Miután valószinü eredménye lesz ennek az, hogy legalább is az év első szakában aligha lesznek olyan pénzügyi viszonyok, melyek nagyobb müveletek lebonyolitását tennék lehetővé és hogy a kötvények és záloglevelek elhelyezésének nehézségei minden valószinüség szerint még egy ideig fönn fognak állani, viszont az üzemi kiadások csökkenésére aligha nyilik kilátás. A bank igazgatósága minden eshetőséggel számolva, a részvények hozadékának jövőbeli fokozása szempontjából és az intézet érdekében valónak azt tartotta, hogy dacára a mérleg fönt jelzett nagy eredményeinek, az osztalék megállapitásánál inkább a bank részvényei benső értékének emelésére, mintsem a kifizetett osztaléknak ezidei növelésére fektesse a fősulyt. A bank közgyülését február 15-ére hivta egybe.

Lapunk telefonszáma: 137-15

Sunlight-gyár Magyarországon. Ismert dolog, hogy az ausigi Schicht részvénytársaság már évek óta ráfeküdt a monarchia szappanpiacára és a neki nem parirozó gyárakat megvásárolta és azoknak üzemét beszüntette. Igy tett a budapesti Hutter-féle szappangyárral is. Most ugyszólván monopolizálja a monarchia szappanpiacát és az általa szervezett kartellben vezető és diktáló szerepet játszik. Ezt az egyeduralmat nagy veszél fenyegeti. A Sunlight-tröszt, amelynek 500 millió korona alaptőkéje van és a világ minden részén vannak gyárai, Magyarországon is több millió korona alaptőkével szappangyárat szándékozik létesiteni. A tárgyalások ebben az irányban komoly formát öltöttek, csak még a helyre nézve nem történt végleges megállapodás. Értesülésünk szerint a Sunlight-tröszt három várost szemelt ki a gyáralapitásra: Székesfehérvárt, Kassát, vagy Temesvárt. — Mind a három város érdekelt köreinél folynak a tárgyalások és a hatalmas pénzeszközökkel dolgozó vállalat valószinüleg Temesváron fog letelepülni, mert innen a Balkán piacát is organizálhatja. — A trösztnek elhatározott szándéka, hogy magyar gyártelepét még az idén felépiti és aztán a Schicht-gyár monopóliumát minden áldozat árán megtöri.

Fölszabadult tőke. A Fővárosi Kereskedelmi Hitelintézet R.-t. immobilizált tőkéit igyekszik minél gyorsabban szabaddá tenni, hogy mozgóképességét a lehetőség szerint fokozza. Az intézet a Ráday-utca 3. számu ingatlanra nagyobb kölcsönt adott, amelyet az adós nem törlesztett pontosan. Az ingatlan árverés alá, illetve a bank tulajdonába került. — A bank, hogy az invesztált tőkét felszabaditsa, az ingatlant 590.000 koronáért eladta báró Jeszenszky Sándornénak, akinek a nevére a telekkönyvben már át is irták.

A belvárosi mérlege. A Belvárosi Takarékpénztár r. t. megállapitotta az 1912. évi mérleget, amely 1,812.193 K tiszta nyereséggel zárult az 1911. évben elért 1,779.494 K tiszta nyereséggel szemben. Ebből a társaság részvényenkint 36 K osztalékot fizet. A közgyülés február 8-án lesz. A zárószámadás egyes tételei a következők:

Mérlegszámla. Vagyon: Pénztárkészlet 1,737.033, követelés bankoknál és bankároknál 1,490.732, saját értékpapir és kamatai 7,754.599, intézeti záloglevél és kamatai 2,759.920, záloglevélbiztositék-alap éskamatai 4,316.946, intézeti bérház 5,931.741, nyugdijalap értékpapirjai 370.026, váltótárca 18,838.005, külföldi váltó és utalvány 366.773, értékpapirokra adott előleg 8,855.375, jelzálogilag biztositott és fedezett követelés 11,866.645, adósok tartozása 7,913.207, jelzálogkölcsön 75,858.543, összesen 148,059.549 K. — Teher: Részvénytőke 16,000.000, tartalékalap 4,250.000, nyugdijalap 385.000, betét 33,918.188, forgalomban levő záloglev. 76,063.900, kisorsolt záloglevél 328.200, be nem váltott osztalékszelvény 4469, jelzálogkölcsönökből visszatartott összeg 1,725.198, beváltandó záloglevelek dotácjója 1,278.229, átmeneti kamat 708.239, hitelezők követelése 10,471.783, intézetibérház jelzálogkölcsöne 1,114.146, tiszta nyereség 1,812.193 összesen 148,059.549 K. Nyereség- és veszteségszámla. Tartozik: Megfizetett és tőkésitett kamat 1,583.894, tőkekamat-adó 158.389, adó 213.417, költségszámla 424.171, tisztviselői fizetés 319.356, leirás 58.450, felügyelő bizottsági dijazás 10.500, tiszta nyereség 1,812.193, összesen 4,580.675 K. — Követel: Nyereség-áthozat az 1911. évről 56.195, bevett kamat 3,151.776, jutalék és egyéb bevétel 469.165, nyereség a záloglevél-üzletben 536.107, bérházjövedelem 367.429, összesen 4,580.675 K.

Kinevezések a Belvárosi Takarékpénztárnál. A Belvárosi Takarékpénztár Rt. igazgatósága a minap tartott ülésében Aczél Ádám és Herzfeld Dezső főtisztviselőket cégvezetőkké, dr. Mandel István ügyészhelyettes-titkárt az intézet ügyészévé nevezte ki. Ugy Aczél Ádám, mint Herzfeld Dezső és dr. Mandel István a Belvárosi Takarékpénztár régi, kipróbált főtisztviselői, akik most megérdemelt előléptetésben részesültek.

Az Egyesült Fővárosi mérlege. Az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár mult évi mérlege 4,140.879 korona 06 fillér tiszta nyereséget tüntet föl a megelőző évben elért 4.060.462 korona 60 fill. tiszta nyereséggel szemben. Az igazgatóság a folyó évi február 8-ikára egybehivott közgyülésnek javasolni fogja: hogy a mult évi tiszta nyereségből, az alapszabályszerü levonások után, részvényenkint 120 koronás osztalék fejében 3.000,000 koronát fizessen ki az intézet és a hivatalnokok rendkivüli jutalomdijának kifizetése után még fönnmaradó 648.459 korona 83 fillérnyi nyereségmaradványt az 1913-ik üzletév javára vigye át.

A Hazai Bank Részvénytársaság nyilvánosságra hozott mérlege szerint a tavalyi üzletév 4,461.153.95 korona tiszta nyereséggel (+ 910.051) zárult. Az igazgatóság a folyó évi február hó 17-ére egybehivott rendes közgyülésnek azt a javaslatot fogja előterjeszteni, hogy az alapszabályszerü levonások után fenmaradó tiszta nyereségből 200.000 darab részvény után ugy, mint az előző évben részvényenként 8%, vagyis 16 korona osztalék fizettessék (+640.000 korona), a tartalékalapba 510.706 korona (+ 170.587 korna) helyeztessék, a banképület tartalék folytatólag 100.000 kornával (+ 50.000 korona) javadalmaztassék, a nyugdijalap részére 40.000 korona (+ 500 korona), a tisztviselők javára 30.000 korona (+ 5000 korona) utalványoztassék és 225.541 korona (33.108 korona) uj számlára elővezettessék.

A „Terézia" zárszámadása. A Budapesti Takarék és Országos Zálogkölcsön Részvénytársaság igazgatósága minap megtartott ülésében megállapitotta az 1912. évre vonatkozó zárszámadást, mely 1,806.761 kor. 46 fill. tiszta nyereséget tüntet fel. Az igazgatóság a február 8-ára egybehivandó közgyülésnek javasolni fogja,hogy az 1912. üzletévre részvényenként 26 korona osztalék fizettessék. Javasolni fogja továbbá, hogy az alapszabályszerü jutalékok és egyéb irások levonása után fenmaradó összegből 200.000 koronát tartalékalapba helyezzenek, 72.420 korona 07 fill. pedig a jövő év számlájára vitessék elő.

A Fővárosi Kereskedelmi Hitelintézet R.-T. az 1912. évben az előző esztendőben elért 525,594 K brutto jövedelemmel szemben 381.794 K brutto-jövedelemre tett szert. Ebből kamatra 218,979 fizetésre 45.650, adóra 23,097, üzleti költségekre 15.171 K kellett. A intézet, amint az a legutolsó napokban kiderült, 600.000 koronával van érdekelve a Pallós-cégnél ésbár ezt az összeget az államvasut részéről elismert engedménnyel biztositották, annak egy részét már évközben leirták, amig a másik rész leirása a zárószámadások alkalmával következett el. Épen ezért leirásokra 693.348 koronát forditottak, aminek következése az lett, hogy a mérleg 614,271 K veszteséggel zárult az előző év 157,391 K nyereségével szemben. Az évi közgyülés e hó 30-án lesz.

A Tavaszi Vásár. A budapesti áruminta-vásárok intézményét, amely eddig tudvalevően különböző: gazdasági érdekképviseletek kiküldetéséből alakult intéző-bizottság vezetése alatt állott, a kereskedelemügyi miniszter jóváhagyó engedélye alapján a budapesti kereskedelmi és iparkamara vette át és igy a Vásár a mai naptól kezdve a kamara intézményévé lett. A Vásár vezetése a Lánczy Leó védnöksége és Heinrich Ferenc elnöksége alatt álló kamarai kuratórium, valamint a tóvárosi Fischer Emil elnöksége alatt álló és a régi végrehajtóbizottság ésa kamara tagjaiból alakitott bizottság kezébe lesz letéve. A Vásár előkészületei most már folyamatban vannak. A kereskedelmi kamara árumintavásár osztályának irodái, az idei vásár tartamára a régi helyiségekben (IV., Irányi-utca 21. szám alatt) maradnak, ahol az érdekeltek a szükséges fölvilágositásokat megkaphatják.

A Déli vasut mérlege. A Déli vasut társaság igazgatósága csütörtökön Bécsben ülést tartott, amelyen a folyó ügyeket intézték el. Az ülésen Adam igazgató jelentést tett párisi utjáról, a mely a vasut üzleti ügyeivel függött össze. Ami a vasuttársaság forgalmi eredményét illeti, a magyarországi vonalakon csökkenés állott be. Erre a körülményre nagy gondot fog forditani az igazgatóság. A legnagyobb csökkenés a gabonaszállitmányokban mutatkozik, mig a vas-, cukor-, magnezitszállitmányok mennyisége változatlan maradt. Az 1912. évi zárszámadás felesleggel zárul, de ennek nagysága csak a jövő hónapban lesz megállapitható.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.

Merkantil Nyomda (Havas és Lehner) Budapest, VIII., Német-utca 27. szám.

Holzer

cs. és kir. udvari és kamarai szállító

divatháza

Budapest,

IV., Kossuth Lajos-utca 9.

HUNGÁRIA

Általános Biztositó részvénytársaság

Budapest, IV, Károly-körut 2

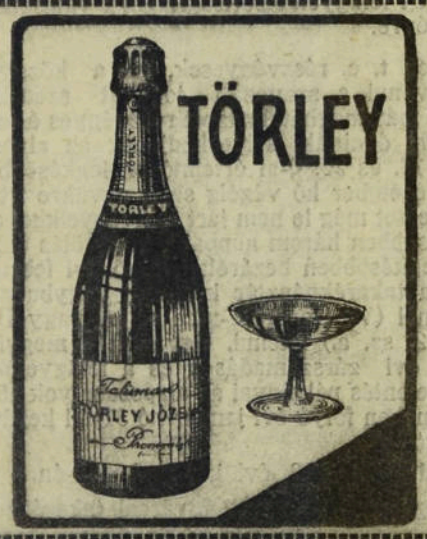
Részvénytőke 6,000.000 korona

szervezési alap 1,20.0000 korona

Elnök: Gróf Károlyi Imre.
Alelnökök: malomszegi Elek Pál és Báró Fejérváry Imre
A választmány elnöke: Gróf Tisza Kálmán

Élet-, tűz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég-, és állatbiztositás.

KARTELLEN KIVÜL!

OMNIA

MOZGÓKÉP-PALOTA

Bejárat: VIII., József-körut 31. szám.
Telefon 120-40.

A kinematográfia csodája!

Január 27, 28 és 29-én:

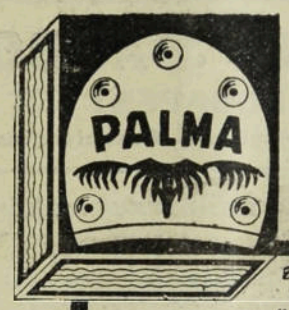
A sátán

(Az ember tragédiája)

Az ember története a világ teremtésétől a legujabb korig, 7 részben.

Ezenkivül több kitünő vigjáték, természeti felv. s aktualitások.

A folytatólagos előadások hétköznap d. u. 5 órakor, vasárnap d. u. pedig 4 órakor kezdődnek.

a valódi

KAUCSUK-CIPŐSAROK DOBOZA, MINŐSÉGE: ARANY

FOGAK szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari orvos, a párisi fogorvosi akademia kiállításán arany érdemkeresztjével kitüntetve

Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I. Ovás

Figyelem a névre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szemszédomban levő megtévesztés végett nevét ki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Káli H. P.

Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.

Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.

Telefon 88-50

Legrégibb, legelőkelőbb márka

Gróf Keglevich István ut.

COGNAC BUDAFOK

Az összes, bel- és külföldi kiállításokon legutóbb „Turin"-ban kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenütt kapható.

PALACE PEZSGÖ

GYÁR BUDAFOKON

Hogyan szerezték millióikat?

SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSAI BUDAPEST

A Rotschildok

Irta: Balla Ignácz

A Rothschildok alig száz esztendő alatt Európa legnagyobb pénznagyhatalmasságai lettek és meghóditották az egész világot. E világhóditás históriáját, meggazdagodásukat mondja el ez a könyv, amely a Rothschildok életének izgalmas érdekességü regénye. A vaskos, nagy kötet ára — — — — 7.— korona. Diszkötésben — — — — 9.60 korona.

Amerika koronázatlan királyai

— Az Uj-Világ dollárkirályainak pénzszerző titkaiba világit be ez a könyv, amely elmondja, hogy a multi milliomosok és milliárdosok — Carnegie, Rockefeller, Astor, Vanderbilt, Gould — mint küzdötték föl magukat a szegénységből a vagyon és világhir arany trónusáig. A könyvnek minden egyes fejezete a munka és vagyonszerzés regényei. A vaskos, nagy kötet ára — 7.— korona. Diszkötésben — — — — 9.60 korona.

FŐVÁROSI NAGY MOZGÓ

VII., Rákóczi-ut 70.
Igazgató tulajdonos:
GERŐ S. SÁNDOR.

A szezon eseménye

csütörtöktől vasárnapig:

Az ember tragédiája

1 előjáték s 8 felvonásban.

Minden kihagyás nélkül a 3 órás műsor keretében, e célra szerződtetett szinházi zenekarral.

Karnagy: **Helvey Henrik.**

Pompás hideg és meleg étkek

E heti étlap:

Magyar rostélyos	K	1.—	Libasült	K	1.20
Serpenyős „	K	1.—	Tészta	K	—.50
Borjupörkölt	K	—.70	Torta 2 darab	K	—.48
Székelygulyás	K	—.80	Dréher sör	K	—.20
Borjucomb	K	1.20	Sajt ementháli	K	—.30
Serfeskaraj káp.	K	1.40	Rochefort vajjal	K	—.40
Ran ott velő	K	—.80	1 adag imbisz	K	1.20
2 töltött paprika	K	—.90	1 kávé	K	—.30
Paprikáscsirke	K	1.40	1 chocolade	K	—.30
Rántott csirke	K	1.40			

FIÓK ÜZLET: VI. ANDRÁSSY-UT 66.

Gólya Áruház

FIÓK ÜZLET: VIII. NÉPSZINHÁZ-U. 35.

VI. NAGYMEZŐ U. 12.

TELEFON 11-28.
ALAPITVA: 1874
Goldscheider Károly és Fia

HYGIÉNIKUS KÓSER SZALÁMI · FÜSTÖLTHÚS ÉS KOLBÁSZÁRU-KÜLÖNLEGESSÉGEK GYÁRA
BUDAPEST VII. KER. NAGYDIÓFA-UTCA 24. SZ.
Alkalmi felvásárlást a legjobb minőségben kipróbált vidékre is. Szétküldés naponta. Tiszta arany érem jó minőség és kipróbált képesség ért.

Angolbőrbutorok
divánok chaiselongeok, lószőr-matrácok, függönyök, lakások tapétázása.
Javitási és diszitési munkálatok.
TATAI BÉLA és TÁRSA
kárpitosok
VII, Kertész-utca 48.
Telefon: 57—83.

MARTA
SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO
Gyár:
Marta Magyar Automobil Rt. Arad
Vezérképviselet:
Royal-Garage, Budapest, IX. ker., Páva-utca 10-12.

KŐSZÉNBÁNYA 's TÉGLAGYÁR TÁRSULAT
PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.
Telefonszám: 34—51 és 34—61.
Keramit kocsiútkövek :: Keramitlapok :: Keramit-, steró-, pillértéglák :: Travesz-téglák :: Falburkoló-téglák :: Fayance porcellán lemezek :: Porcellán szigetelők :: Egészségügyi és használati cikkek :: Tűzálló chamotte-téglák.
A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csúz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők, és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás.

Hirmann Ferencz
fémöntőde, réz- és ércmüárugyára
Budapest, VII., Csányi-utca 7—9.
KÉSZIT mindennemü szerelvényeket viz-, gőz-, légszesz- és fürdőberendezések részére. — Szölő- és piucegazdászati gépeket és eszközöket. Szivattyukat. Vasuti kocsi és hajó szerelvényeket. Kereskedelmi réz- és vassulyokat. — Öntvényeket minden ötvözet szerint. Állandóan raktáron: vizvezetéki szerelvények, kovácsolt és öntöttvascsövek. Öntöttvas fürdőkádak és zománcozott kiöntők. — Egészségügyi berendezések OO Fayence-áruk.

Színház után kitünő vacsora mellett
legkedélyesebb családi szórakozást nyujt a
PALAIS DE DANSE
(TÁNCPALOTA
VI, SZERECSEN-U. 35. TELEFON 120-77
Kezdete fél 11 órakor.
Elsörendü tánc- és énekszámok! Attrakciók! Éjjel 1 óra után eredeti párisi táncmulatság! American bar! Egész éjjel két zenekar! — Pénztárnyitás fél 10 órakor.

MŰÉPITÉSZEK ÉPITÉSVÁLLALKOZÓK GÉPGYÁROSOK FIGYELMÉBE!
NYIRI SÁNDOR
Telefon: 133-37. BUDAPEST Telefon: 133-37.
VII, Wesselényi-u. 8. Wesselényi-bazár
Paszpartu műintézet és könyvkötészet. ••••
Épitési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett. ••••
Mappák minden kivitelben. ••••
Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is. ••••
Egyleti tablók és albumok. ••

Az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár
rendes közgyűlését
folyó 1913. évi február hó 8-án délután 4 órakor
központi osztályában (V., Dorottya-utca 4. sz., saját épületében) tartja, melyre a t. c. részvényesek az alapszabályok 12., 14. és 15. §-ai értelmében tisztelettel meghivatnak.
Tárgysorozat:
1. Az igazgatóság és a felügyelőbizottság jelentésének, valamint a mult évi zárszámadásoknak előterjesztése, a mérleg megállapitása, a nyereség felosztása s az igazgatóság és a felügyelőbizottság részére afelmentvény megadása iránti határozathozatal.
2. Egy igazgatósági tagnak választása 2 évre.
3. Öt felügyelőbizottságitagnak választása három évre.
Azon t. c. részvényesek, kik a közgyülésen résztvenni s szavazati jogukat személyesen vagy más meghatalmazott részvényes által gyakorolni óhajtják, sziveskedjenek az alapszabályok 18. és 20. §-ai értelmében legkésőbb 1912. évi december hó végéig saját nevükre irt részvényeiket még le nem járt szelvényeikkel együtt legkésőbben három nappal a közgyülés előtt, tehát legkésőbben bezárólag folyó évi február hó 5-ig a takarékpénztár központi vagybudai osztályánál (V., Dorottya-utca 4. sz. vagy II., Főutca 2. sz. a.) letenni. Ugyanott a megvizsgált 1912. évi zárszámadások és a felügyelőbizottsági jelentés példányai az alapszabályok 154. §-a értelmében folyó évi január hó 31-től kezdve átvehetők.
Budapest, 1913. évi január hó 22-én.
Az Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár igazgatósága.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
ALAPTŐKE 3,360.000 KORONA.
Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCIM: CEMENT — GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSOD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.
FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.
„Őstökös" védjegyü portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.
A cementtechnika legszigoruhb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut terfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kifogástalan szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál.
VEZÉRKÉPVISELET
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

STEINHARDT MULATÓ
Rákóczi-ut 63. szám. •••• Telefon 54—23.
Kezdete 9 órakor!! KÉT UJDONSÁG!
11 órakor: „A kék dominó" Bohózat. — Irták: Glinger és Taussig.
9 órakor: „Tisztességes lakók" Bohózat. — Irták: Glinger és Taussig.
Steinhard-Hunyadi uj kuplékkal és elsörendü külföldi számok. — Vasárnap délután előadás fél helyárakkal. — Jegyek: 10—1-ig, d. u. 3—6-ig a Mulatóban. Egész nap a Hirsch-féle nagytözsdében és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók.

Nyilvános hütő és fagyasztó raktarnaz.

Magyar Élelmiszer Szállitó Részvénytársaság
Központi iroda: Budapest IX., Tóth Kálmán-utca 8—10. szám.
Részvénytőke 4 millió korona.
Sürgönycim: CONSUM, BUDAPEST.
Telefon: József 25-02, 25-03, 25-04.
A hütőházban nyilvános jellegénél fogva bárki, tetszésszerinti időre, mérsékelt dijtételek mellett beraktározhat (bármily mennyiségben) vad, baromfi, hus, tojás, vaj, hal, gyümölcs, virágcsirák, főzelék, stb. élelmicikkeket, továbbá szőrme és szőnyegeket. A beraktározás feltételei, valamint a beraktározandó áruk kezelésére vonatkozó részletes utasitásokkal készséggel szolgálunk. ÜZLETÁGAK: Szállitási osztály: baromfi-, tojás-, vad-, vaj-, gyümölcs- és főzelékküldemények után, ha a társaság neve alatt kerülnek feladásra, jelentékeny szállitási kedvezményeket folyósit. A szállitmányozásra vonatkozó mindennemü kérdésekben (fuvardijak, utirányok stb.) készséggel nyujt felvilágositást. Kiviteli osztály: A társaság berlini breslaui, wieni és londoni fiókja mindenféle élelmicikkek bizományi értékesitését elvállalja. Az árukra előlegeket is folyósit.

A trieszti Jutaipar R.-T. Trieszthen
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü
zsákokban
a legjutányosabb árak mellett
Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség
Nobel Sándor, Budapest
VI., Aradi-utca 31. Telefon 161—07

II. évfolyam Budapest, 1913. február hó 5-én. 6. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám

Az autotaxi

részletekben közeledik hozzánk. Első részletnek az illatát kaptuk, amely áthatóbb a benzinnél és mégis sokkalta drágább annál. Rényi tanácsnoknak a *Fővárosi Hirlap* mai számában közölt nyilatkozata alapján hinni lehet, hogy elvégre révbe ért a hányt hajó s a további részleteket most már gyors tempóban fogja kapni a pesti publikum.

Az autotaxi-kérdésnek egész története hű tükre a Bárczy-rezsimnek. Amikor megszületett a terv, ujjongással fogadta mindenki, természetesnek vélték az emberek, hogy ha nincs, hát legyen autotaxi s ha lennie kell, — hát meg is lesz a legrövidebb időn belül. — Miért is ne? — kérdezte a pesti ember önönmagától. Az autotaxit mindenki akarja: a lakosság, a város, a kormány, sőt az automobil-ipar is. A világ összes nagyvárosaiban megvalósitották már, kicsoda, vagy micsoda akadályozhatná meg hát Budapesten? Megszületett az első előterjesztés, az első közgyülési határozat, nyilatkoztak jobbra és balra, északra és keletre és mennél több előterjesztés jött, mennél több közgyülési határozat, mennél több nyilatkozat hangzott el: — annál némább undorral kezdték szemlélni a meddő küzdelmet és annál erősebben letompult érzékkel várják most az eredményt.

A Bárczy-rendszer szánalmas tehetetlensége végigkisérte az autotaxi-ügynek egész fejlődését. A törvényhatósági bizottság mindent megadott, amit kértek tőle. Felemelte a tarifát, még mielőtt az alacsonyabb tarifa gyakorlati alkalmazásba került volna. Változatlanul elfogadta a vonatkozó szabályrendeleteket, a tanács hatáskörébe utalta a rendszámok kiadásának jogát s ha nagynéha egy-egy bizottsági tag interpellálni merészkedett, a választ mindannyiszor szerényen tudomásul vette a közgyülés.

Az érdekeknek és ellenérdekeknek az útvesztőjéből sehogysem tudott kilábolni a polgármester és ráadásul a gerincét is sulyos próbára kellett tennie. A belügyi és kereskedelmi kormány között szende pufferként szerepelt Bárczy István. Az egyik a magyar ipart fejlesztette rajta, a másik a tarifakérdés ütköző pontjává tette őt. Nagyon gyámoltalanul, esetlenül viselkedett a polgármester ebben a játékban. Az ő lelkén szárad, hogy ma már alig akad vállalkozó, aki a rendszámra pályázik s a felelősség egész sulya őrá nehezedik, ha hamis ürügyekkel felspékelt gáncsvetések miatt továbbra is halogatja a miniszteri döntésnek kierőszakolását, annakutánna pedig az autotaxi-forgalom életbeléptetését.

Fullánkok

Bárczy

István kivágta a rezet. Teljesen alaptalan, rosszhiszemü vádak érték őt amiatt, hogy levegőnek nézte a t. közgyülést és a költségvetési vita szónokainak panaszaira, a nevéhez füződő rendszernek szigoru kritikájára meg sem mukkant. Ezeket a vádakat ezennel ünnepélyesen holttá nyilvánitjuk, mert kiderült, hogy a polgármesternek szándékában állott a vita végén feszólalni, de a számitásait zordonul keresztülhuzta egy gonosz bizottsági tag, aki Bécs városának költségvetését elemelte a fővárosi könyvtárból.

Igazán, nem szép attól a rossz bizottsági tagtól, hogy ilyen kellemetlen szituációba hozta a polgármestert. Jövőre — ha megéljük — jobban kell vigyázni a fővárosi könyvtárra.

A kormány

egyre késik a főpolgármester kinevezésével, amit pedig első lelhevülésében igen rövid időn belül helyezett kilátásba. Ami késik, nem mulik — mondja a közmondás, — amit azonban meg lehet forditani igy: a kormány elmulik és akkor a főpolgármester kinevezéséről lekésik.

Jámbor outsider-játékosok még mindig remélnek, még mindig tippelnek. De mi bizonyosra vesszük, hogy nem szakad a fővárosra a kormány áldása, mert a közgyülés hangulata nem kedvező a kormányra, a melyben talán az az egyedüli megbecsülni való, hogy megbecsüli a közgyülés akaratát. Bárczy István polgármester urnak szives figyelmébe ajánljuk ezt a példát.

Nagy Kristófot

látjuk mindenféle poziturában, akárhova fordul a tekintetünk. Az egyik sarkon hős hadvezér, a másikon hordár, a harmadikon villamoskalauz. Minden szobor Nagy Kristófot ábrázolja, ugyis mint törzsfőnököt, ugyis mint kormányoszlopot, mint villamos vezérigazgatót, mint balettmestert, mint patikust és mint összeférhetetlen villamos ügyészt.

Ki az, aki Nagy Kristóf-várost csinált Budapestből? Aki teleszórta hamis recept alapján készült gipsz-szörnyetegekkel a fővárost? Hüvös Lászlónak hivják (ha ugyan vannak, akik őt h i v j á k) ezt a derék, ezt a nemes, ezt az önzetlen, ezt az áldozatkész, ezt a nagy müvészt. Legujabb Kristóf-káját a Műcsarnok előtt szeretné felállitani, de a pénzügyi bizottság a nemesszivü adakozó adományát a képzőmüvészeti bizottság elé utalta, mert körülbelül az volt a felfogása, hogy jó helyen lesz a szobor a Műcsarnok háta mögött is.

A pénzügyi bizottság ez egyszer alaposan tévedett, miért is illő tisztelettel illetékességi kifogást emelünk. Mi köze van Hüvös László szobrához a képzőmüvészetnek?

Hüvösék hitbizománya.

Jelszó: minden a családban marad

A költségvetés pénzügyi bizottsági tárgyalásának során kétféle irányban esett szó a főváros házi vállalatáról, a városi villamos vasutról. *Vázsonyi* Vilmos azt mondta, hogy a vasuttársasággal kötött szerződésnek a főváros haszonrészesedésére vonatkozó pontjait olyan értelemben kell megvizsgálni, hogy a jövőben ez a részesedés nagyobb jövedelmet biztositson a fővárosnak. *Feleki* Béla viszont a város közlekedési politikájáról szólván, — annak a nézetének adott kifejezést, hogy a városi villamos vasut vezetésére a főváros nem gyakorolja az ot megillető befolyást és igy illuzóriussá vált az a cél, amelynek érdekében a részvények többségének megszerzése történt.

Mindkét felszólalás elevenére tapintott a dolgoknak. A *Fővárosi Hirlap* két héttel ezelőtt számszerü adatokkal igazolta, hogy a városi villamos *aránytalanul kevesebb haszonrészesedést* juttat a fővárosnak, mint a Közuti. Ezúttal viszont a városi villamosnál uralkodó gazdálkodáshoz, a főváros jogainak elhanyagolásához igyekezünk néhány kritikai megjegyzést füzni.

Közeledik a közgyülés ideje. A városinál már javában dolgoznak a mérlegen s már előre hirdetik, hogy az osztalék ismét *18 korona* lesz, tehát ugyanannyi, mint tavaly volt. Ez az osztalékpolitika teljesen érthetetlen volna, ha nem *Hüvösékről* volna szó, akik a városi villamost még mindig családi hitbizománynak nézik s ugy is kezelik. A villamosok havi forgalmáról készült kimutatások szerint a V. V. V. az elmult esztendőben átlag hatvan ezer koronával nagyobb bevételt ért el havonta, mint 1911-ben. A jövedelem tehát mintegy hétszázezer koronával több, mint azelőtt volt. Ennek a többletnek az osztalékban is kifejezésre kell jutni, mert hiszen a városi villamos részvényei abban a pillanatban, amikor többségük a főváros tulajdonába került, megszüntek spekulációs papirok lenni, a várost a megváltásnál az általános közlekedési politika szempontjain kivül — az a főcél vezette, hogy uj jövedelmi forrásra tegyen szert, olyanra, amely évről-évre nagyobb mértékben siet a háztartás egyensulyának segitségére. A részvényekbe fektetett közel 30 milliónak nem szabad továbbra is csekély 4.5 százalékos kamatot hozni, hanem az illetékes tényezőknek oda kell hatni, hogy az osztalék a jövedelmi többlet arányában emelkedjék. Annál is inkább, mert a főváros köztudomás szerint kölcsönpénzből vásárolta össze részvényállományát, a kölcsön után pedig többet fizet 4.5 százaléknál, tehát a mai osztalék mellett effektive ráfizet az üzletre!

Türhetetlen és szánalmas az a szerep, amelyet a város ennél a vállalatnál játszik. A részvények többsége a zsebében van, de ez a többség nemcsak a vasut politikájában, hanem még a vezetésben sem jut kifejezésre. Az elnök még mindig *Hüvös* József, a vezérigazgató *Hüvös* Iván, a tiz tagból álló igazgatóságban mindössze hárman (Bódy Tivador, Rényi Dezső, Korányi Zsigmond) kép-

viselik a fővárost, a *héttagu felügyelő bizottságban egyetlen egy ember sem!* Hogy ez mennyire lealázó, mennyire nevetséges helyzet, talán fölösleges bővebben indokolni. — A legkisebb zugvállalatnál is annak az egyénnek vagy csoportnak kell, hogy döntő szava legyen, akinek legnagyobb az anyagi érdekeltsége. Hogyan gyakorolhatja a főváros a részvények többségének tulajdonából folyó jogait, amikor ez a többség még a vezetésben sem jut kifejezésre. A város urainak nem szabad többé szemet hunyni Hüvösék garázdálkodása fölött. A legelső alkalommal intézkedni kell, hogy

1. a vállalat elnöke a polgármester legyen,
2. az igazgatóságban és a felügyelőbizottságban a főváros képviselői legyenek többségben,
3. a vállalat irányitása, vezetése a fővárost illesse meg,
4. a családias jelleg a mellékvállalatoknál is szünjön meg.

Mert hogy is állunk mostanában ezekkel a mellékvállalatokkal? A *Ferenc József földalatti vasut r.-t.* igazgatósága 12 tagból áll. A részvények fele a Közutié, a másik fele ellenben a Városié, tehát a fővárse. *Hüvös* József a társaság elnöke, *Hüvös* Iván igazgatósági tag, *Hüvös* László felügyelő bizottsági tag — a főváros ellenben sem az igazgatóságban, sem pedig a felügyelő bizottságban nincsen képviselve!

A *Pusztaszentlőrinci helyiérdekü vasut r.-t.*-nál hasonló a helyzet. Az igazgatóságban helyet foglal mind a három *Hüvös*, de a főváros számára itt sem jutott hely!

A Hüvös-féle családi politikának még a kereskedelmi törvény sem szab határt. Máskülönben hogyan lehetséges, hogy a földalatti vasut felügyelő bizottságának *Hüvös* László legyen a tagja és ebben a minőségben ellenőrizze a papát (igazg. elnök) és a testvért (igazg. tag). Szép kis ellenőrzés lehet ez, méltó arra, hogy Hüvös László önmagáról mintázza az ellenőrzés szobrát és azt az általa gyurt honvédhuszár-vajból faragja ki! . . .

Sürgősen meg kell szüntetni ezt a rendszert. Lássák be végre Hüvösék maguk is, — hogy ők most már a főváros egyik vállalatának fizetéses alkalmazottai.

Vonják be szépen, csendesen a családi vitorlájukat, spóroljanak a főváros pénzével és ha Hüvös *Iván* és Hüvös *László* és *Lengyel* Endre gyerekkorukban sulyos testi bántalmakat szenvedtek annak miatta, hogy vonakodtak autón járni, akkor járjanak továbbra is autón, de a — saját autójukon nem pedig a villamos vasut kocsijain. Legyen a Hüvösék szénája rendben, de a Csáky szalmája is leven rendben . . .

Lapunk telefonszáma: 137-15

A Léderer-telep csődje.

Lovag L é d e r e r Sándor ismert milliomos és emberbarát, az utóbbi minőségében két esztendő előtt följánlotta a fővárosnak a Svábhegyen fekvő ingatlanát, amelyen két kis villa fekszik. Az üzlet létrejött, a város a vételárt — 160.000 korona — rendkivül csekélynek tartotta és mindenki magasztalta a milliomos Léderert, aki nem akart nyerészkedni az üzleten, sőt nagylelküen viselkedett Budapesttel szemben. A mult év tavaszán vette át a főváros a Léderer-telepet, a villákat rögtön bérbe is adták, kaptak is érte 3000 korona bért. Ennél több jövedelmet azonban sehogy sem tudtak kihozni a jó üzletből, amelyet még az is terhelt, hogy a nemesszivü adományozó az egyik villában életfogytiglan használható lakást kötött ki magának.

160.000 korona után 3000 korona jövedelem: — ilyen üzleteket csakis a főváros engedhet meg magának. A 3000 korona sem gyarapitja a város pénztárát, mert adóra, vizdijra és más, hasonló nyilvántartásra fölmegy, a telep föntartására már alig jut valami belőle.

A Léderer-telepben törököt fogott a város s a pénzügyi bizottságban, amikor a költségvetést tárgyalták, fölmerült az az eszme, hogy itt mégis tenni kellene valamit, ezt a helyzetet nem szabad továbbra is föntartani. Tenni kell valamit; igen ám, de mit? A mult héten I g a l i Kálmán tanácsjegyző vezetésével egy házi szakbizottság járt kint a telepen és megállapitotta, hogy a Léderer-telepben nem sok öröme lesz a fővárosnak. A jövedelmet csakis ujabb invesztálással lehetne fokozni, ugy hogy a főváros a telepen legalább 1 villát épit még. Az ingatlan azonban annyira nivótlan, a talajviszonyok oly roszszak, hogy előbb alaposan meg kell gondolni, érdemes-e egyáltalában épitkezni.

Ezen a problémán töri most a fejét B á n l a k y főmérnök. Kemény dió a Léderer-telep, legjobb volna visszakinálni a nagy emberbarátnak, Léderer Sándornak.

A legközelebbi épitések.

(Részlet Guthi Imre Almanachjából.)

A különböző osztályok által, a resszort szükségleteihez képest előkészitett, programmba foglalt s közgyülésileg engedélyezett épitkezések műszaki programmját, végrehajtását és ellenőrzését központositva az uj tan. XIII. (magasépitési) osztály látja el. A következőkben vázoljuk e hatósági épitkezések legközelebbi programmját. Az *iskolákról* már szólottunk az iskolai épitkezésnél, a *kislakásokról* pedig a szociálpolitikai irányu épitkezéseknél.

Ezenkivül valószinüleg beépitésre kerül két érdekes *belsőtelek:* a VII. ker. Rákóczi-uti—Vas-utcai és a IX. ker. Ráday-utcai (az u. n. Két Oroszlán). Az előbbire az osztály egy 1 milliós a másodikra egy 2 milliós nagy, jövedelmező bérházat tervezett.

Közigazgatási épitkezések körül elsősorban emlitendők az uj VII. kerületi elüljáróság, amelynek épülete céljaira megszerezte a főváros az Országos munkásbaleset- és betegsegélyző-pénztár Dob-utcai 1277.90 öt kiterjedésü telektömbjét. Az épület költségelőirányzata 2 millió 150.000 K. A távolabbi jövőben gondoskodni kell az I. és II. kerületi elüljáróságok uj épületeiről, s a ezek is rendbe jönnek, mind a 1 elüljáróság jól lesz elhelyezve.

Kegyuri épületek. 1. VI. ker., Terézvárosi templom külső-belső gyökeres renoválása (150.000 korona), 2. VII. ker., Zuglói és X. kerületi templomépitkezések megindítása (300.000 korona).

Gyógyfürdők. 1. ker., Gellért (Sáros)-fürdő folytatólagos épitése (1913) (5,650.000 korona). 2. VI. ker., Széchenyi (Artézi-) fürdő gyógyszállodának épitése (1913) (2,750.000 korona).

Katonai laktanyák. 1. X. ker., Ferenc József lovassági laktanya összes épületeinek átalakitása (450.000 korona). 2. X. ker., Ferenc József lovassági laktanyában elhelyezendő lovas gép-fegyverosztály részére szükséges épületek (330.000 korona). 3. Kuttó-dülőben tervezett uj laktanyák elsejének megindítása (! költséggel).

Közélelmezési épitkezések. 1. VI. ker., Ferdinánd-téri nyilt piacon vásárcsarnok épitése (1.110.000 kor.).

Magyar rekord.

Félórás közgyülés.

A jóból is megárt a sok, hát még a közgyülésekből. Másfél hónapon keresztül majdnem minden héten szorgalmasan bejöttek a városatyák a Váci-utcába, hosszu beszédeket tartottak, a végén szavaztak. Szerdára már mindenki kimerült, a bizottsági tagok is, a tárgysorozat is.

Kevesen voltak a városatyák és akik ott voltak, azok is sajnálták, hogy eljöttek. Mert B ó d y Tivadar nélkülük is bejutott volna a közmunkák tanácsába, W i l l h e i m Adolf dr. pedig a középitési bizottságba. K i s s Ferencet és S á g o d y Imrét akkor is besorozták volna a magasabb fizetési fokozatba, ha a közgyülést egyesegyedül G á l Károly képviselte volna. Sőt akkor még biztosabban, — mert G á l bácsi a nagy szeretetért hasonló szeretettel fizet mindenkinek. Öneki például nincs szive hozzá, hogy megtagadja M á r k u s tanácsnoktól azt a szerény kérést, hogy a Károly-körúton állitsák helyre a 15. számu házat, adjanak kilencezer koronát a kőmiveseknek és ácsoknak, akik hajlékot épitenek az árvaszéknek, Á g o s t o n ülnöknek és E n g e l dr.-nak, a hivatásos gyámnak, ugyis mint a főváros házasságon kivüli nemi élete ellenőrzőjének. Ez volt t. i. körülbelül a legfontosabb tárgya a vérszegény közgyülésnek. Ezenkivül mindössze az a bün terheli a városatyákat, hogy az óbudai sportpályának a szerződését meghosszabbitották. Ami nem is olyan főbenjáró bün, mert ha M i t t e l m a n n Bernátnak szabad ugrálnia, miért ne ugrálhatnának a gyerekek is Obudán? És ha már az egész közgyülés a gyermekeknek a jegyében zajlik le, miért ne kapjon a Gyermekbarát-Egyesület rendes segélyt?

Hát ilyen és hasonló ügyekkel foglalkoztak az emberek. A hangulat nagyon unalmas volt, itt valamit tenni kell, gondolták magukban a sajto emberei. Egyet intettek és már jött is a teremőr. Szabályszerüen kiállitott nyugtát nyomtak a kezébe, igy nézett ki az okirat:

NYUGTA

1, azaz egy koronáról, mely egyesület február havi tagsági összeget a nemzetközi cionista dija fejében fölvettem.

Kahan Jakab
egyesületi pénztáros.

B a r á n s z k y Gyulának ment a nyugta, az egyetlen keresztény-szocialistának. Baranszky rögtön tudta, honnan fuj a szél. Odajött a sajtókarzathoz és azt mondta, hogy nálánál lelkesebb hive nincs is a cionistáknak.

— Hogyan? — kérdezték tőle. Ön és a cionisták egy vizen eveznének?

— Nüná, nem! — volt a válasz. — Én is azt akarom, amit ők: menjenek Palesztinába az izraeliták!

Sebtiben ráduplaztak Baránszkyra. Valaki elmesélte, hogy istenben boldogult R i g ó Ferencnek, H é d e r v á r y gróf hires besugójának, volt egy K o h n Dávid nevü bérlője. Rigó Ferenc ugy általában nem volt tulságosan elragadtatva izraelita honfitársaitól, Kohn Dávid azonban nagy gráciában állott előtte, de még jobban kedvelte Kohn Dávid feleségét. Amikor közöttük volt, váltig azt az óhajt hangoztatta a bérlő előtt:

— Bár csak minden zsidó asszony olyan volna, mint a maga felesége.

Kohn Dávid egyszer bátorságot vett magának és tisztelettudóan megkérdezte:

— Miért volna az jó?

— M e r t m a g t a l a n a z i s t e n a d t a! — tört ki az ősi virtus Rigó Ferencből. A vicc nem volt tulságosan erkölcsös, nem is tetszett tulságosan Baránszkynak, arra azonban jó volt, hogy a magyar-lengyel barátság apostolának a figyelnét a Szent-Imre-körnek egy kérvényéről elterelje, amelyhez bizonyára hozászólott volna.

Igy szerencsésen megusztuk ezt az akadályt is és öt órakor már csak azok voltak a teremben, akik akkor jöttek csak és azt hitték, hogy a közgyülést meg sem nyitották még.

Mindezt pedig egy vicc tevé. Aki többet kiván egy vicctől, az telhetetlenségben fog meghalni.

2. Községi lóusüzem önálló telepe (1,400.000 korona). 3. Központi tojás- és élőbaromfi vásár (700.000 kor.). 4. X. ker., Községi kenyérgyár kiépitése (1.100.000 korona).

Kórházak. 1. I. ker., Uj Szent-János kórházzal kapcsolatos tüdőbeteg kórház (4.192.000 K). 2 I. ker., Uj Szent-János kórház területén szemészeti pavillon (215.000 K). 3. III. ker., Margit-kórház kiépitése (2.900.000 K). 4. V. ker., Uj fertőtlenitő telep mellett, ragályos betegek hozzátartozói részére megfigyelő intézet (311.000 K). 5. IX. ker. Szt. László-kórház kibővitése (1.00.000 K). 6. IX. ker. Szt István-kórház területén orbáncos betegek pavillonja (448.000 K).

Köztemetők. 1. III. ker., Uj temetőben sirboltok épitése (160.000 K). 2. X. ker., Kerepesi-uti temetőben „Batthyány-mauzoleum" renoválása (120.000 K).

Ezen épitkezések előirányzott költsége 44 millió K, jó részüket azonban csakis az ujabb beruházási kölcsön felvétele esetén lehet végrehajtani.

Nem tudja hányat ütött?
Vegyen órát
Schönwald Imrénél, Deák Ferencz-utca 21. szám.

Eldőlt az autó-harc

Rényi tanácsnok bejelenti a tanács döntését az autotaxik és autobuszok dolgában.

Tudtára adjuk mindenkinek, akit illet a dolog, akár mint kijárót, akár mint a zavarosban halászót, akár mint publikumot: Kinos vajudás után végre megszületett a várva-várt döntés a géperejü bérkocsik (autotaxik) rendszámainak engedélyezéséről s a vele kapcsolatos egyéb dolgokról.

A nagy harc eldőlt, a vitézek ujabb csatára élesithetik fringiájukat. Hüvösék hoppon maradtak a Protos-kocsikkal, amelyekről csak nemrégiben állapitották meg hivatalosan, hogy Bécsből szállitják az alkatrészeiket Pozsonyba és ennyi közük van csupán a magyar iparhoz. Weisz Manfréd mester szintén hiába erőlködött, nem ért célt. A döntés a közönség szempontjából a lehető legelőnyösebb.

Minden fölösleges kommentár nélkül átadjuk a szót

Rényi Dezső

tanácsnoknak, a közlekedési ügyosztály vezetőjének, aki munkatársunk előtt igy nyilatkozott az aktuális kérdésekről:

— Biztos tudomásom szerint az autók ügyére vonatkozó felterjesztés visszaérkezett körutjának első állomására, a kereskedelmi miniszteriumba. Sőt azzal is megnyugtathatom a közönséget, hogy a *miniszter döntése is megtörtént.*

A kormányhatóság határozatában jóváhagyta az autotaxik viteldijának arányositását. Más irányban pedig ragaszkodik, hogy az üzembe helyezendő gépkocsik magyar gyárakból kerüljenek ki.

Hangsulyozom, hogy helytelen nyomon járt a közvélemény, mikor tarifadrágitással ijesztgette magát. Elfogulatlanul értelmezve a fővárosnak ezt az akcióját, arányositásról beszélhetünk, mert hisz mig egyik részen méltányos emelést határozott el a közgyülés, addig a másrészen mérsékelt is.

A kereskedelmi miniszter jóváhagyó leirata 8—10 nap mulva leérkezik a fővároshoz. Teljesen készen talál bennünket; nem pihentünk, amennyire a viszonyok engedték, előkészitettük az ügyet, egyengettük az életbeléptetés megfontolást igénylő részleteit. Ugy, hogy remélem, *junius elsején* kielégül a budapesti közönség vágyakozása: *autók fognak járni a főváros utcáin.*

Az érdeklődés közepén álló kérdések közül legfontosabb — ugy-e bár — a rendszámok problémává erősödött kiadása. Ebben kialakult már végleg a tanács álláspontja. S hacsak a nyomasztó gazdasági viszonyok valami meglepetést nem hoznak ezt valósitjuk meg.

Egyelőre 300, esetleg 500 autót hozunk forgalomba. A benzines autók rendszámára két társaság tarthat komoly igényt: a *Marta* az egyik, ez biztos, a társasággal már megállapodtunk. A másik engedményest most pontosan nem tudnám megjelölni; valószinüleg a *H. A. R. T.*, a *Benz*-gyár (M. Á. G.), Podvinecz és Heisler, esetleg a *Röck-gyár* ajánlatát fogadjuk el.

A villamos erejü gépkocsik forgalombahelyezésére csak egy ajánlatunk van, a *N. A. M. A. G.* ajánlata. A külföldi cég alatt egzisztáló Norddeutscher Automobil Gesellschaft kocsijai magyar gyártmányuak lesznek. Erről kétségtelenül meggyőződtem. **Két alkalommal is** kint jártam a társaság Aszód melletti gyártelepén. Mondhatom nagyon érdekes tapasztalatokat szereztem ezalatt. Az aszódi telep telkét az igazságügyminiszterium engedte át a társaságnak 50 évre. A gyár munkásai a javitó intézet gondozottjaiból kerülnek ki. A fiatal munkások napi 60 fillér bért kapnak. Nagy előny ez a társaságnak, mert 3—4korona helyett potom 60 fillér munkadijért ügyes, életerős munkásokat kap. Viszont a társadalom is jól jár, mert a korán bűnös utra tévedt fiatal csinytevőket becsületes foglalkozásra szoritják.

Ez a berendezkedés különben eloszlatja azt a kételkedést, amely a magyar autóipar létezése és jövő fejlődése felől elhangzik.

Minden engedélyezett autorendszámnak megfelelően bevonunk egy-egy kétfogatu bérkocsi rendszámot. Köztudomásu, hogy a kétfogatu bérkocsik megélhetése mindinkább nehezebbé válik, expressz módján drágul a zab, a közönség — ez talán a rossz gazdasági viszonyoknak tudható be — kezd leszokni a fiakkeren való közlekedésről.

A kétfogatuak tulajdonosait rekompenzálni fogjuk. Az engedményes vállakozók autoszámonként 3000 koronát tartoznak a főváros pénztárába befizetni.

Ezenkivül ajánlatuk biztositására még százezer koronát kötelesek deponálni a központi pénztárba. Idáig ezt a summát csak a Marta s nehány külföldi reflektáns fizette be. Mihelyst a miniszter döntése leérkezik, miután csak magyar gyárakkal tárgyalhatunk, e külföldek kaucióját visszautaljuk.

Azután rövid tárgyalások következnek még és az autok ügyét végleg elintézzük. Rögtön kezünkbe vesszük ennek a végeztével az *autobusz-kérdést.* És remélem, hogy három legfontosabb feladatunkat: a szemétégetést az autotaszit és az autobuszproblemát ebben az esztendőben tető alá hozzuk.

Holzer
cs. és kir. udvari és kamarai szállító
divatháza
Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

Tanitók buja.

Nem lesznek választások.

Déry Ferenc dr. tanácsnok, a közoktatási ügyosztály vezetője, példás igyekezettel siet megfelelni a pénzügyi bizottság óhajtásának, hogy a háztartás egyensulyát veszélyeztető kiadások a lehetőség szerint kiküszöböltessenek s a tanügyi büdzsét uj személyzet-szaporitási költségek ne terheljék. *Elhatározott dolog, hogy ebben az esztendőben nem lesznek tanitó és tanitónőválasztások.* A kereskedelmi, felsőbb leányiskolai, polgári iskolai, kisdedóvónő állásoknak a szervezése, amelyekre vonatkozó előterjesztéssel éppen teg nap foglalkozott a közoktatási bizottság, a befejezését jelenti az uj tanügyi állások kreálásának. Voltaképpen itt sincsen erről szó, — hanem a már meglevő állások véglegesitéséről.

Juniusban tehát elmaradnak a szokásos tanitói választások és ezzel együtt elmarad a rettenetes tülekedés az állások elnyeréséért. Mindössze annyi fog történni, hogy *negyven* helyettes tanerőből (tanitók és tanitónők) végleges tanitókat fog választani a tanács. — Ezekre az állásokra nem is fognak pályázatot kiirni, hanem az uj tanerők azokból a helyettesekből fognak kikerülni, akik tavaly második helyen voltak jelölve.

Följegyzésre érdemes, hogy a most emlitett véglegesitések után pontosan annyi tanitója, illetve tanitónője lesz a fővárosnak, ahány osztálya van az iskoláknak összesen. Egyetlenegy fölösleges tanerő nincsen, az ujonnan megnyilt iskolákban valamennyien helyhez és munkához jutottak.

Akarja látni Kelet mesés kincseit?
Látogasson el
Schönwald Imréhez, Deák Ferenc-utca 21

APOLLÓ
:-: **PROJECTOGRAPH R.-T.** :-:
! Az évad legnagyobb sikere !
Krausz dr. a vérpadon
Operett-szkecs három felvonásban. Irta SZOMAHÁZY ISTVÁN. Zenéjét Hervay Erigyes verseire szerezte Szirmai A.
Rendes helyárak!
A kinema-szkeccsen kivül még a teljes mozgófénykép-műsor :: is bemutatásra kerül. ::
Előadások 5, 7, fél 9 és 10 órakor

Események

Lapunk telefonszáma: 137-15

Együtt a vezérek. A városházán mintha megállt volna az élet: lanyha a hangulat mindenfelé s a városi ügyek hivatásos figyelemmel kisérőinek az érdeklődése Lovrana felé irányul, ahol együtt pihennek a főváros sorsának legfőbb intézői: Vázsonyi Vilmos, Sándor Pál képviselők és Bárczy István polgármester. Pihenésük közben bizonyára nem feledkeznek meg a gondjaikra bizott városnak az ügyeiről sem és a közel jövőben nem egy hasznos terv lesz, amelynek Lovrana a születési helye.

A Villányi-uti villamos. Tavaly juniusban óriási harc után elfogadta a közgyülés a Közuti vaspálya társaságnak a Villányi-uti vasutvonal épitésére vonatkozó tanácsi előterjesztést. A harc a közgyülés határozata után sem szünt meg, mert a városi villamos minduntalan háboritani akarta a Közutit, szerzett jogaiban. A kereskedelmi miniszter most jóváhagyva leküldte a fővároshoz az engedélyezési okiratot. E napokban letárgyalják a területhasználati szerződést és igy a kikötött időben, 1914. junius havában elkészül a Villányi-ut régóta kivánt villamosa.

Képviselőválasztás a fővárosban. Jakabffy Ferenc halálával megüresedett a IX—X. kerület mandátuma, amelyre a kerület ellenzéki választói Hadik János grófot óhajtják jelölni. Ez a választás a főváros speciális érdekeinek szempontjából fölötte szerencsének mondható. Hadik János gróf a koaliciós korszak alatt belügyi államtitkár volt és mint ilyen, buzgó segitőtársa volt Andrássy Gyula grófnak abban a munkában, amelynek eredménye a főváros fejlesztéséről szóló, 1908. évi törvény volt s amelynek elismeréséül a főváros Andrássy Gyulát diszpolgárává választotta. Hadik gróf mindenkor nagy szimpátiát és érdeklődést tanusitott a főváros ügyei iránt és igy megválasztása a fővárosnak is nagy nyeresége volna.

Uj bizottsági tagok. Jakabffy Ferenc és Ámon József elhunytával két virilista-mandátum cserél gazdát. A sorrend szerint avanzsáló póttagok: Kann Lajos és Dán Leó. Jakabffy és Ámon tagjai voltak a középitő-bizottságnak, Ámon a magánépitésinek is és igy Hüvöséknek ismét alkalmuk lesz az elhelyezkedésre.

Guthi Imre könyve. A könyvpiacon az elmult héten hatalmas munka, gyönyörü alkotás jelent meg: Guthi Imre kollégánk, a Pesti Hirlap fővárosi rovatának kiváló szerkesztője, immár negyedszer adta ki a Fővárosi Almanach, Lexikon és Utmutató cimü művet. Az Almanach is azzal a páratlan hozzáértéssel készült, amelylyel a szerző hosszu esztendők óta ir a főváros dolgairól a legnagyobb napilap hasábjain. A tárgyi és személyi adatoknak tömege, hü és pontos feldolgozás, páratlan érdeklődést biztosit a könyvnek mindazoknak részéről, akik bármilyen vonatkozásba kerülnek a városházi ügyekkel. Az aktuális kérdésekről szóló rész egyenesen szenzációs és nagy mértékben fokozza a munka becsét. Guthi Imre könyve több mint hézagpótló: egyenesen nélkülözhetetlen és alkalmas arra, hogy a teljesen járatlanok is könnyü szerrel eligazodjanak a fővárosi közigazgatás labirintusában. A nagy munkában s a munka nagy sikerében osztozik a szerző két kiváló munkatársa: Buzay Károly és Wildner Ödön tanácsnokok.

A csavargőzös. A B. H.-ból vesszük a következő megszivlelésre érdemes tudósitást:

Már a közgazdasági bizottság mgeelőző ülésén szóvá tették volt azt, hogy miért fizet a Csavargőzös-Társaság a Dunaparton birt kikötőért sokkal kevesebbet, mint tószomszédjai s mig azok bérét most átlag 50 százalékkal fölemelték, a Csavargőzös továbbra is a régi bért fogja fizetni. A fölszólalásokra adott fölvilágositásból tudtuk meg, hogy a már jól ösmert bizalmas közgyülések egyikén, még 1910-ben történt afféle döntés, amiről csak most van tudomása a közvéleménynek és ez az, hogy a leromlott, elávult, idejét multa Csavargőzös-Társaságot drákói dijemelés helyett a főváros különös támogatására érdemesitette! A kedvezés érthetetlen és megokolatlan volt egy olyan vállalattal szemben, amelyet éppen arra kellene minden eszközzel rászoritani, hogy vagy reformálódjék egész elavult fölszerelésével, vagy pedig — adja át a helyét egészségesebb közlekedési vállalkozásnak. Kár, hogy a bizottsági ülés fölszólalói, bár kritikai éllel tették szóvá a Csavargőzös elavult voltát, elfeledtek az errevonatkozó akták mélyére pillantani. Ha ezt teszik, meg kellett volna kérdezniök, hogy miért kap a leromlott forgalmu vállalat 495 méter olcsó partot, mikor az 1910-iki közgyülési határozat értelmében csak 340 méter olcsó partra lehetne igénye? Ha az engedelmen tuli parttöbletet rendes áron számitotta volna a főváros, ugy a csavargőzös vállalatnak eddig 9870 koronát, ezután pedig 13.896 koronát kellene fizetnie. Minthogy azonban eddig 20 kikötőért csak 5800 koronát fizetett és ezután is csak ennyit akarnak a terhére róni, itt az olcsó partbérlet formájában adott burkolt szubvencióról van szó, amelyet nem tudni, kinek az elnézése, vagy mulasztása folytán a főváros 1910. óta juttat annak a rozoga vállalatnak, mely betegsége a főváros közlekedésének, amelyről megállapitotta a pénzügyi bizottság, hogy szégyene Budapestnek. Az elnézés, vagy mulasztás ugy történik a vállalat javára, hogy egyes kikötői (Ujpesti, Petőfi-téri, Zoltán-utcai, Lukács-fürdői, Margit-hidi és Csalogány-utcai) nem 20, hanem 50—55 méteresek, ami már tulhaladja az 1910-iki közgyülés engedékenységét is. E nélkül az engedékenység nélkül, amely 1914. végéig lesz még érvényben, a Csavargőzös olyan tarifával fog szembe kerülni, ami 24.594 koronának felel meg a mostani 5800 koronával szemben. Ha tudniillik ma a fővárosnak a leromlott vállalattal szemben szabad keze lenne, a dijemelés eddigi mértéke alapján a kérdéses kikötők bértarifáia huszonötödfélezer koronát tenne ki. Sajnos, az 1910-iki közgyülés határozata után 1914-ig a bért ilyen mértékben fölemelni nem lehet, de azt visszamenően is követelni kell, hogy a főváros hajtsa be a partvonal többletéért járó mintegy évi 4000 koronát!

Asta Nilsen egyik legfényesebb alakitását mutatja be ma az *Omnia*, a Komédiások cimü 2 felvonásos életképben. Asta Nielsen művészete ma egy teljesen uj szerepkörben fog tündökölni egy különben is kitünő müsor keretében, melynek kiemelkedő pontjai még a *Nyilt titok* cimü 2 felvonásos vigjáték és az *Árvaház* cimü 2 felvonásos szinmü. Az *Omnia* előadásai a mai naptól fogva délután fél 5 órakor kezdődnek.

Magyar telepifő- és parcellázóbank részvénytársaság.

MEGHIVÁS

a „Magyar telepitő- és parcellázóbank részvénytársaság"-nak 1913. évi február hó 15-én délután 4 órakor a bank helyiségeiben (Budapest, V., Béa-utca 8.) tartandó

VIII. rendes közgyülésére.
Napirend:

1. Az igazgatóság jelentése az 1912. üzletévről.
2. Az igazgatósg számadásai és inditványok a méreg megállapitása s a tiszta nyereség hovafordítása tárgyában fementvény megadása az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére.
5. Felügyelő-bizottság választása.

A t. részvényesek, kik szavazati jogukkal élni kivánnak, felkéretnek, hogy szavazati joguk igazolásául részvényeiket az alapszabályok 33. szakasza értelmében legkésőbb 1913. évi február hó 7-ig bezárólag

a bank főpénztáránál (Budapest, V., Béla-utca 8.), vagy

a Magyar agrár- és járadékbank részvénytárdor-utca 7.), vagy

a Magyar jelzáloghitelbank (Budapest, V., Násaság (Budapest, V., Nádor-utca 16.), vagy

a Magyar általános takarékpénztár részvénytársaság (Budapest, V., József-tér14.),vagy

a Magyar leszámitoló- és pénzváltóbank (Budapest, V., Dorottya-u. 6.), vagy

a cs. és kir. szab. rieszti általános biztositó társaság (Assicurazioni Generali) trieszti főpénztáránál téritvény ellenében letenni sziveskedjék.

Budapest, 1913. évi január hó 30-án.

Az igazgatóság.

Kórházpanama — vagy jó üzlet?

A *Népszava* vasárnapi száma érdekes leleplezést közöl egy készülő fővárosi üzletről. A lap szerint ezelőtt mintegy hat évvel néhai *Erdey* Gyula nőorvos szanatoriumot épittetett a IX. kerületben, a Bakácstéren. A szanatoriumnak nemcsak az épitkezése és a beosztása rossz, de már a helye is rosszul van megválasztva. Homlokzata nyugati oldalra nyilik, szük udvara pedig, amelyet négyemeletnyi magasságba huzódó tüzfal zár be, északi oldalon van. Az egész szanatóriumban mindössze 30 beteg számára van hely; ezekből 5 betegszoba van az utcai oldalon, a többi 25 betegszoba ablaka pedig a szük északi udvarra nyilik. Ezek a börtönszerü betegszobák okozták, hogy a betegforgalom évenkint sohasem haladta meg a 40-et, noha Erdey Gyula dr. a legkitünőbb nőorvosok közé tartozott Budapesten. Néhány héttel ezelőtt, a tulajdonos halála után a szanatórium piacra került — Erdey már életében is szabadulni akart balulsikerült szanatórium-épitkezésétől — halála után pedig özvegye minden áron tul akart adni rajta. A szanatóriumra azonban vevő nem akadt. De gondolt egyet az özvegy: megfelelő összeköttetéseket keresett; hogy ott értékesitse, ahol minden értékesithető; ami jó üzlet a kijárók számára — a fővárosnál; és erre az összeköttetést, egy lovagot talált is. Jogtanácsosától — egy kevésbé neves ügyvédtől, aki magánosoknak nem tudott túladni a szanatóriumon, elvette az ügyet és rábizta ifj. *Angyán* Béla ügyvédre, akinek édesatyja id. *Angyán* Béla dr. a főváros balparti közkórházainak az igazgatója, tehát akinek szakvéleményétől, ha megvételre kerül a szanatórium, sok; sőt — minden függ. A rosszul épitett szanatórium sorsa ezzel — ugy látszik — célhoz vezető vágányokra került. Mint orvosi körökben beszélik, a szanatóriumot 600.000 koronáért akarják a fővárosnak eladni, hogy abból szülészeti kórházat csináljon. Egy betegágy megvásárlása tehát a fővárosnak husz ezer koronába kerülne. Ehhez azonban hozzá kell számitanunk még a közel jövőben bekövetkező kiadásokat is, mivel a szanatórium ugy van épitve, hogy abból szülészeti kórházat még költséges átalakitásokkal sem lehet csinálni.

*

Érdeklődtünk a cikk adatainak igazsága iránt s a következőket sikerült megtudni. A fővárosnak halaszthatatlanul sürgősen szüksége van a szülészeti klinika tulzsufoltságán segitő szanatóriumra. A klinikai állapotok tarthatatlanok s ha már az állam a fővárosra háritja át ezt az eminenter állami feladatot, akkor a kényszerüség és a pénzügyi helyzet arra szoritja a fővárost, hogy mennél hamarább és mennél olcsóbban tegyen eleget kötelességének. Az Erdey-szanatórium megvételére vonatkozó szeremmetes felkinálás tényleg megtörtént. A szanatórium állitólag igen jó állapotban és kitünően megfelelne céljának. Ebből azonban korántsem következik az, hogy az üzlet már perfekt. Az ár tekintetében mélyreható eltérések mutatkozhatnak az ajánlattévők és a főváros között. A becslést elfogulatlan szakértők fogják végezni s a vételből csakis abban az esetben lesz valami, ha a fővros olcsó áron jut a szanatóriumhoz. E pillanatban a kérdés még nem aktuális, mert a vétel nem lehet olyan kedvező, hogy a város pénzügyi helyzete megengedné az ilyen kiadásokat.

FŐVÁROSI HIRLAP előfizetési árai:
egész évre . . . . 16 K
fél évre . . . . . 8 K
Kiadóhivatal: VI., Kiss János-utca 4. szám.

Színház után kitünő vacsora mellett legkedélyesebb családi szórakozást nyujt a

PALAIS DE DANSE

(TÁNCPALOTA

VI, SZERECSEN-U. 35. TELEFON 120-77

Kezdete fél 11 órakor.

Elsőrendű tánc- és énekszámok! Attrakciók! Éjjel 1 óra után eredeti párisi táncmulatság! American bar! Egész éjjel két zenekar! — Pénztárnyitás fél 10 órakor.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

A bankhitel megcsappanása.

A mult évi válság folyamán a fővárosban több közép- és kisbank szüntette be müködését. Egy részük nyilt felszámolásban van, — mint a Törlesztési Bank, a Központi Hitelbank, a Kölcsönös Segélyző (mely szövetkezeti mivolta mellett is bankszerű tevékenységet folytatott) és az Erzsébetvárosi Hitelbank; a másik része pedig a megrekedt intézeteknek, vagy teljesen beszüntette az aktiv üzletet vagy fokonként a csendes felszámolás utján halad. Ezek lajstromát nem soroljuk fel, de pénzügyi körökben köztudomásu. Az egyik bank 5 millió, a másik 3 millió, egy további 2 millió, egy meglehetősen immobilizált középbank 8millió alaptőkével dolgozott. A működésüket megszüntetett bankok alaptőkéje mintegy 30 millió korona, tartalékaikkal együtt 33 millió kor[illegible] volt. Ha már most a megrekedt intézetek évi reeszkomptját csak az alaptőke kétszeresére tesszük, — pedig nálunk — sajnos — ezt az egészséges arányt majdnem minden kisebb intézet tullépi, ugy összesen 100 millió koronára teendő az az évi összeg, amellyel a budapesti piac hitelben a kis- és középbankok összeomlása vagy fennakadása folytán szegényebb lett. És ha még megfontoljuk, hogy az a hatvan millió korona, amit ezek a szünőfélben levő intézetek adósaiknak évente reeszkompt utján szerzett hitelből kölcsönöztek, ugy, hogy eme kisebb adósok éppen csak az illető intézetek zsirója és reeszkompthitele folytán lettek bankszerű hitelre képesek a nagyobb pénzforrásoknál: tisztán áll előttünk az, hogy a fővárosi piac hitelszervezetében ez intézetek megszünése nagy ürt jelent, mert a hitelélettől vagy 100 millió korona évi hitelösszeszeggel csökkenti a piac rendelkezésére állott legitim hitelt.

Legitimnek mondjuk ezt a hitelt alapos megfontolással és hangsulyozva. Mert a hitel legitim voltát nem az adja meg, hogy nagy cég, vagy vállakozó, avagy kis szerény iparos és kereskedő veszi-e igénybe, hanem az, hogy a hitel produktiv, azaz üzleti célokra használtatik fel, bármilyen kis parány legyen is az üzleti vagy ipari világban az illető hitelkérő. Már pedig akárhogyan forgassuk is a dolgot: egészen bizonyos, hogy a szerényebb gazdasági exisztencia a nagybankoknál nem kap hitelt, mert mint ezt mondani szokás, ezeknek váltója nem bankszerű. E kisebb gazdasági exisztenciáknak hitelt csakis éppen az olyan kisebb pénzintézetek nyujtottak, amelyek a válság során nagyszámmal megszünték. A hitelre szorulóknak egy nagy kontisgense tehát most az eddig élvezett hitelt nélkülözni kénytelen, mert a hitelforrások ime, bedugultak.

Ezen pedig okvetlenül segiteni kell. A főváros kisebb kereskedelmét és iparát nem lehet hitel nélkül hagyni. A nagy intézetek a kisebb adósok kiszolgálására nincsenek berendezve és még csak szemrehányás sem tehető nekik ezért. Mindenütt kis takarékpénztárak, bankok és hitelszövetkezetek szolgálják ki a kis exisztenciák hiteligényeit. Erészben tehát nálunk hiány van, főként azért, — mert a kisebb intézetek, melyeknek ez volna a hivatása, hatáskörüknek tullépése és riszkáns vállalkozásokban való részvételük folytán egyre-másra tönkremennek.

A helyes megoldása ennek a problémának csak egy lehet. Az, ha a még meglévő kisközépintézetek, amelyek megállották helyüket a nehéz időkben, okulván a tapasztalatokon, kizárólag az ilyen természetü hitel kiszolgálhatására adnák magukat, mely nekik busás nyereséget biztosit különösebb kockázat nélkül. A nagy pénzforrások erre nézve üdvös nyomást gyakorolhatnának a kis- és középbankokra, amennyiben azoknak váltóanyagát a visszleszámitolás alkalmával oly értelmü megrostálásnak vetnék alá, hogy csakis a szolid, produktiv üzleti célokra szolgáló váltóhitelre nyujtanának segédkezet, a Pallós-féle és hasonló spekulativ váltókat pedik a kisebb intézetek visszadobnák. A nagyobb vállalkozó, ha szolid, a nagybankoknál kap közvetlen hitelt, ha pedig nem szolid és a kisebb intézeteknél kopogtat, ugy nem érdemli meg a hitelt, amelyre csakis a kisintézet zsrója folytán tud hozzájutni.

Ily módon a nagybankok kötelessége, hogy visszatéritsék eredeti hivatásukhoz a kisebb pénzintézeteket és ezzel a kisembernek egészséges és megbizható hitelforrást biztositsanak.

A nagy bankvezérek sokszor emlegetett hazafias kötelessége, hogy ebben az irányban módositsák a visszleszámitolási hitelpolitikájukat.

Elek Pál igaza.

A Lukács—Désy-pör szenzációja.

Nem kenyerünk a politika s ha mégis hozzányulunk egy eminenter politikai bünpörnek az aktáihoz, tesszük ezt tisztára azért, hogy ez aktákból a bünpör közgazdasági vonatkozásait kihámozzuk.

Napok óta tárgyalja a sajtó azt a beadványt, amelyben Désy Zoltán koalíciós államtitkár az ismert ügyben előterjeszti bizonyitékait. A bizonyitékok legnagyobb része a Magyar banknak a kormánynyal kötött szerződéseire vonatkozik. Maga a bank a pörben semmiféle szerepet nem játszik, tisztára az üzleti ügyeit érintik ezek a szerződések, amelyekben jogok és kötelességek foglaltattak irásba. A jogok és kötelességek egymással teljesen arányban állanak s ahhoz sem férhet kétség, hogy a bank, mint kereskedelmi vállalat, egy jónak igérkező üzletért anyagi áldozatokat hozhat,, sőt a részvényesekkel szemben ez egyenesen kötelessége néki. A bankkal szemben semmiféle kritikának nincsen joga azért, hogy proviziót fizetett egyik vagy másik üzletért s a banknak, mint szerződő félnek, nem lehet az a feladata, hogy felülvizsgálja, milyen célra szolgál ez a provizió

Mi magunk sem a Magyar Bankról akarunk beszélni, hanem a bank volt alelnökéről és vezérigazgatójáról, Elek Pálról. Erről a kivételes finánckapacitásról a bank egyik volt igazgatójának egyoldalu, elfogult nyilatkozata alapján azt hiresztelték, hogy nem akart elszámolni azokkal az összegekkel, amelyek a szóbanforgó szerződések megkötésekor folyósittattak. Ugy állitották be a tényeket, mint hogyha Elek Pál a saját vagyonát szaporitotta volna a proviziókkal. Az ellenségei, az irigyei kigyót-békát kiáltottak reá, a barátai azonban jól tudták, hogy Elek Pál keze tiszta maradt. Ő maga hidegen türte a támadásokat, nem védekezett, nem terjesztette elő azokat a bizonyitékokat, amelyek a rosszhiszemü vádaknak nyakát szegték volna, hanem bámulatos lelkierővel félreállott és a saját testével fedezte a kormányt.

Elek Pál a kormánynak volt az áldozata: Désy Zoltán bizonyitékainak ez a szenzációja. Okiratok és tanuk igazolják, hogy azok az összegek, amelyeknek eltulajdonitásával Elek Pált gyanusitották meg, az utolsó filléig a kormány választási kasszájába vándoroltak. A tanuk és okiratok Elek Pálnak is rendelkezésére állottak, de ő tiszteletreméltó következetességgel zárkózott el a bizonyitástól, a bukása árán is diszkrét maradt s a valót, amely pedig nem öreá, hanem legiöljebb a kormányra nézve volt kompromittáló, még az intézet helyettes vezérigazgatója, Vajda Imre előtt is végig titokban tartotta.

Elek Pált azóta rehabilitálta a bankja, ujból tagja lett az igazgatóságnak. És most, hogy napfényre kerültek az akták, a közvélemény előtt is tisztán áll az ő dolga. Fényes bankvezéri tehetségéhez hozzájárulnak kiváló egyéni tulajdonságai, amelyek akaratán kivül, sőt akarata ellenére is ujból a közgazdasági és társadalmi életnek legmagasabb csucsai felé irányitják őt.

Az Érték- és Iparbank bányaüzlete. A napokban megalakult Magyar Érték- és Iparbank részvénytársulat első nagyobszabásu üzlete a Szápáry kőszénbánya r.-t. financirozása lesz. Ez a vállalat 1908-ban egymilió koronával a Fehérmegyében fekvő szápári kőszénterület kiaknázására alakult. A hosszantartó föltárási munkálatok az alaptőkét csakhamar fölemésztették és már 1909-ben 1,200.000 koronára, 1910-ben pedig 2 millió koronára kellett az alaptőkét felemelni. A bánya üzembehelyezése sok akadályokkal járt, de legnehezebb volt a kiaknázott szén értékesitése, mert a bányának nem volt iparvasuta és eleinte automobilokkal szállitották a szenet Bodajk állomásra. Ez a fuvarozási mód azonban költséges volta miatt nem vált be. Most lóvasut köti össze Bodajk állomást a bányateleppel, azonban ez a közlekedés sem bizonyult célszerünek. A kisérletezésekkel igy évek multak el és bár a bányabirtok széngazdagságát kiváló geológusok állapitották meg, a termelés csak lassu tempóban halad, mert a szállitási mizeriák megakadályozzák a bányák fokozottabb müvelését. Ez az improduktiv gazdálkodás eddig az alaptőkének csaknem egyharmadrészét fölemésztette. Amint értesülünk, a vállalat pénzügyeit legközelebb orvosolni fogják. A két millió alaptőke felét lebélyegzik, — majd egy millió korona uj részvénytőke kibocsátásával, az alaptőkét ismét két millió koronára emelik föl. Ha ez a pénzmüvelet megtörtént, rögtön hozzáfognak a bányászat nagyszabásu berendezéséhez, uj aknák lemélyitéséhez, iparvasut épitéséhez.. A finanszirozást, mint emlitettük, a Magyar Érték- és Iparbank fogja végezni, amely bank igazgatóságában a szápári kőszénbánya két főrészvényese, Herzfeld Frigyes és dr. Dungyerszky Gedeon is helyet foglalnak.

Tavaszi vásár. Ez alatt a szó alatt nem kell valami alkalmi kiállitást érteni, hanem egy állandó közgazdasági intézményt, amely ugyan külsőleg évente egyszer jelentkezik csupán, a melynek a kereskedelemre és az iparra való kihatása azonban évtizedekre kihat és éppen ezért folytonos és fokozott munkát igényel. A tavaszi vásár fejlődésének nevezetes állomásához ért. A nagyszerüen bevált intézmény a budapesti kereskedelmi és iparkamarának a hatáskörébe került s a kamara az uj iroda vezetésére, a tavaszi vásár ügyeinek intézésére Kármán Aladár kitünő ujságiró társunkat, az „Egyetértés“ közgazdasági szerkesztőjét delegálta. Ez a választás mindennél biztosabb garanciája annak, hogy a tavaszi vásár intézménye rövidesen fel fog virulni.

A Budapest-lipótvárosi takarékpénztár rt. 1912. évi zárószámadása 656.235 K tiszta nyereséget mutat ki az előző évi 655.807 K-val szemben. Az igazgatóság a február 11-ére összehivott közgyülésnek éppen ugy, mint tavaly, részvényenként 12 K = 6 százalék osztalék fizetését fogja ajánlani.

A Pesti Hazai Takarékpénztár közgyülése. A Pesti Hazai Első Takarékpénztr Egyesület vasárnap délelőtt Pest vármegye székházának dísztermében megtartotta 73-ik évi rendes közgyülését, amelyen H a j ó s József elnökölt. Hajós megnyitó szavai után P a y r István előterjesztette az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentését az elmult üzleti évről. A mérleg kimutatása szerint jelenleg az intézet összesen 885,663.581 korona 17 fillért kezel. Az 1912. évi tiszta nyereség 10,493.715 korona 56 fillér. Az alapszabályszerü jutalékok levonása után az igazgatóság és a felügyelő-bizottság azt javasolta, hogy a nyereségből minden egyes részrészvényre 800 koronát fizessenek osztalékul. A felügyelő-bizottság inditványára a közgyülés a zárszámadásokat tudomásul vette és az igazgatóságnak, valamint a felügyelő-bizottságnak és a választmánynak a felmentvényt megadta. A közgyülés a tiszta jövedelem hovafordításáról az igazgatóság javaslata szerint határozott. Az üresedésben levő 1 választmányi tagsági helyre a közgyülés 1595 szavazattal W e r n e r Gyulát választotta meg báró Jeszenszky Bélával szemben, aki 1519 szavazatot kapott. B á n ó József a jelenlevők lelkes éljenzése között köszönetet mondott az igazgatóságnak, a felügyelő-bizottságnak és az egész tisztikarnak azért, hogy ily válságos időkben is oly körültekintéssel és eredménynyel látták el az intézet ügyeit.

Tőkét emel a ruggyantagyár. A Magyar ruggyantaárugyár részvénytárs. igazgatósága a napokban mérlegülést tartott, megállapitotta az 1912. évi zárszámadást, amelynek számadatai a vállalat jövedelmezőségének feltünő emelkedéséről tanuskodnak. A mérleg szerint 250.000 koronát a törlesztési alapra forditanak, a fenmaradt tiszta nyereség pedig 1,087.134 korona 22 fillérre rug, szemben a tavalyi 642.941 koronával. Az igazgatóság az egybehivandó közgyülésnek javasolni fogja, hogy ebből a nyereségből 16 és fél százalékos = részvényenkint 33 korona (tavaly 30 korona volt) osztalékot szavazzon meg, a rendkivüli tartalékalapra 400.000 korona, uj számlára pedig 35.219 kor. 33 fill. utaltassék át. A tavalyi év rendkivüli jövedelmezősége különösen két körülménynek tulajdonitható: a folyó üzletmenet állandó emelkedésének, ami indokolttá tette a magasabb osztalék kiszabást, továbbá a vállalat jelentékeny haszonnal eladta a Semperit-gummimüveknél vállalt részesedését, amelyből befolyt jövedelem viszont a vállalat tartalékalapjait erősitette meg. Az igazgatóság a közgyülésnek javasolni fogja, hogy a jelenlegi 3,500.000 K alaptőkét négy és fél milió koronára emeljék föl, amelyből egyelőre 700.000 korona névértékü részvényt bocsátanak ki 450 K árfolyamon és a régi részvényeseknek jogukban lesz minden öt részvény után egy ujat jegyezni. Az ujonan kibocsátandó részvények 1913 január 1-től részesülnek az üzleti haszonban. A tőkefelemelésből még hátralékos 300.000 koronát az igazgatóság a közgyülés felhatalmazása alapján megfelelő későbbi időpontban fogja kibocsátani. Az uj tőkebeszerzést a folyamatban levő uj beruházások és a forgótőke megszaporitása teszik szükségessé.

A salgótarjáni osztalékemelése. A Salgótarjáni Kőszénbánya Részvénytársulat igazgatósága minapi ülésében megvizsgálta és megállapitotta az 1912. évi zárszámadásokat és elhatározta, hogy a folyó évi február hó 20-ára egybehivott közgyülés elé azt az inditványt terjeszti, hogy a tiszta nyereségből bőséges leirások után részvényenként 38 korona osztalékot állapitson meg a multévi 35 koronával szemben.

A Fabank közgyülése. A Magyar Fakereskedők Hitelintézete részvénytársaság vasárnap tartotta még ez évi rendes közgyülését. A közgyülés elfogadta az igazgatóság javaslatát, mely szerint kimutatott 595.828 korona 69 fillér tiszta nyereségből 34.791 korona 43 fillért a tartalékalap szabályszerü dotációjára, 69.582 korona 86 fillért az igazgatóság járulékára, 450.0000 korona 7 és fél százalékos osztalék, vagyis részvényenként 15 korona (a tavayi 14 korona — 7 százalékkal szemben) 115.208 korona 57 fillér a tartalékalapnak 850.000 koronára leendő kiegészitésére forditassék és a fenmaradó 53.463 korona 02 fillér uj számlára elövezettessék A 7. számú szevény február 3-tól kezdve az intézet pénztáránál váltható be. A felügyelőbizottság uj tagjául megválasztották G l a s n e r Gyulát, H o l z m a n n Ármint és S c h r e i b e r Gyulát. A közgyülést követő igazgatósági gyülésen Mezey József cégvezetőt, aligazgatónak, Ehrenfeld Mór intézőt és Ritter Hugó főkönyvelőt cégjegyzőkké nevezték ki.

Magyar Érték- és Iparbank Részvénytársaság. A Budapesti Bank Részvénytársaság rendes évi közgyülése az igazgatóság javaslatához képest elhatározta, hogy az intézet alaptőkéjét 10.000.000 koronáról 6 millió koronára leszállitja, a társaság cégét Magyar Érték- és Iparbank Részvénytársaságra változtatja és az alaptőkét 30.000 darab uj, egyenként 300 korona n. é. részvény kibocsátása utján 9,000.000 koronával 15.000.000 koronára emeli. Az uj részvényekre való elővételi jogot teljességében a régi részvényeseknek fölajánlja és pedig oly módon, hogy minden két darab régi részvényre három uj részvény követelhető. E részvényekre a teljes névérték január hónap 1-től számitott folyókamatokkal együtt február hónap 1-től 6-ig készpénzben a bank pénztáránál befizetendő. A régi részvényesek elővétele után megmaradó részvényeknek átvételét egy elsőrendü csoport biztositotta. Az uj intézet igazgatósági tagjai gyanánt a közgyülés öt év tartamára egyhangulag a következőket választotta meg: Dr. Bamberger István, Bródy Sándor, Czakó Emil, dr. Dungyersky Gedeon, báró Fejérváry Imre, báró Ghillányi Imre, báró Gücksthal Samu, Herzfeld Frigyes, Horánsky Lajos, dr. Lukács György, Mándy Sámuel és Tibor Róbert. Az igazgatóság a közgyülés után megtartott ülésében elnökéül báró Fejérváry Imrét, alelnökéül pedig dr. Lukács György v. b. t. tanácsost választotta meg.

Az állatvásárpénztár müködése. A Budapesti állatvásárpénztár rt., amelynek főrészvényese a főváros (elnök dr. V a s z i l i e v i t s János, alelnök: dr. M e l l y Béla, a felügyelőbizottság elnöke: dr. Bódy Tivadar)) most tette közzé az 1912. évi zárszámadását. A számadatokból kitünik, hogy a vállalat, amelynek két millió korona az alaptőkéje, az 1911. évről áthozott 4.318 korona 10 fillérrel együtt 184.231 kor. 01 fillért, jövedelmezett. Az igazgatóság és afelügyelőbizottság tiszteletdijára 32.400 koronát forditottak, mig a tisztviselők és szolgák illetményei 261.353 koronára rugtak. Az igazgatóság a közgyülésen javasolni fogja, hogy a nyereségből K 100.000 5 százalékos osztalékra forditassék, K 17.200.— tartalékalaphoz csatoltassék, további K 30.000.— 1 és fél százalék felülosztalékkép a részvényeseknek kifizettessék, K 10.000. a nyugdijintézetnek adományoztassék, K 15.000.— drágasági pótlék cimén a tisztviselőknek kiutaltassék s a fenmaradó K 12,031.01 pedig uj számlán a folyó évre elővezettessék.

A Magyar országos központi takarékpénztár választmánya megállapitotta az intézet mérlegét, amelyből kiderül, hogy a tiszta jövedelem 3,437.734 K volt, vagyis 107.237 K-val több, mint a mult esztendőben. A nyereségáthozattal együtt 4.220.198 (+241,574) K felett rendelkezik a közgyülés. Ennek az eredménynek a méltatásánál tekintetbe kell venni, hogy az 1912. év tiszta jövedelméből az intézet veszteségekre a függő váltó- és egyéb követelésekből 254,954, az értékpapirok értékéből 435,494 K-t irt le, leirta továbbá azt az összeget, amely az intézet tárcájában levő saját zálogleveleinek községi- és vasuti kötvényeinek árfolyamkülönbözetéből származik. A nyereség hovafordítását illetőleg azt az inditványt terjesztik a közgyülés elé, hogy a szabályszerü levonások után a részvények esedékes szelvényét 90 K-val váltsák be, jótékony és közhasznu célokra 20.000 K-t, a tisztviselők külön javadalmazására 55.000 (+20 ezer), K-t forditsanak, a fenmaradó 986.170 (+203.706) K-t pedig a jövő év javára vigyék át.

A Magyar telepitő és parcellázó bank r. t. igazgatósága megállapitotta az intézet 1912. évi zárszámadását, melynek adatai a következők: Mérlegszámla. Vagyon: Pénztárkészlet 110.014, pénzintézeteknél elhelyezett összeg 922,003, értékpapir 2,203.911, a kötvények biztositéki alapjának értékpapirja 3,000.926, a tisztviselői és szolgai nyugdijalap értékpapirja 332.000, váltótárca 1,251.323, ingatlan már eladott, de vevőkre még át nem irt ingatlan 2.743.553, megmaradt ingatlan 11,246.928, együtt 13,900.481, jelzálogkölcsön 12,959.990, ingatlanokkal fedezett vételárhátralék 4,982.156, adósok tartozása 2,044.716 átmeneti tétel 74,858, összesen 41,872.381 K. — Teher: Részvénytőke 5,000.000, tartalékalap 2,020.296, külön tartalékalap 1,785.784, tisztviselői és szolgai nyugdijalap 339.090, elfogadvány 5,395.000, engedményezett jelzálogkölcsön 10,817.404, saját ingatlanait terhelő jelzálogkölcsön és vételárhátralék 9,142.844, hitelezők követelése 5,714.955, vevők és társasfelek biztositéka 808.521, kincstári illetékek tartaléka 62,243, nyereség mint egyenleg: áthozat az 1911. évről 50.094, az 1912. évi tiszta nyereség 736.144, összesen 41,872.381 K. Üzleteredmény-számla. Veszteség: Üzleti költség és a felügyelő bizottság illetménye 119,255, tiszti és szolgai fizetések, jutalom és a nyugdijalaphoz való járulék 200.800, üzleti adó 139,275, nyereség mint egyenleg: áthozat az 1911. évről 50.094, az 1912. évi tiszta nyereség 736.144, együtt 786.238, összesen 1,245.570 K. — Nyereség: Nyereségáthozat 50.094, ingatlaneladási többlet és jutalék 657.071 kamat- és haszonbérjövedelem 538,404, összesen 1,245.570 K.

A Magyar Kereskelelmi Hitelbank-Részvénytársaság igazgatósága hétfőn tartott ülésében állapitotta meg az 1912. évre szóló mérleget és elhatározta, hogy a f. hó 22-én tartanló közgyülésen javasolni fogja, miszerint 735.177,48 K tiszta nyereségből 520.000 K, azaz ötszázhuszezer korona, vagyis szelvényenként ugy, mint az előző évben, 13 K (6 és fél százalék) osztalék gyanánt fizettessék ki, mig 80.000 K a rendes tartalékba helyeztessék, 38.118,68 K pedig uj számlára vitessék át.

Spekulálnak a kaszárnya-telkekre. A legközelebbi jövőben tudvalevőleg több uj kaszárnyát fognak épiteni a főváros területén. Az egyik kaszárnyának a helyéül az Egressy-utat szemelték ki az illetékes tényezők. Két tekintélyes bizottsági tag, hogy, hogy nem, előre megneszelte a kincstár szándékát és olcsó áron összevásárolta az Egressy-ut üres telkeit. Az üzlet kitünőnek igérkezik. Az illető bizottsági tagok: F l e i s c h l Sándor és R ó z s a v ö l g y i Manó. Sok szerencsét az ifju párnak!

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.
Merkantil Nyomda (Havas és Lehner)
Budapest, VIII., Német-utca 27. szám.

OMNIA
MOZGÓKÉP-PALOTA
Bejárat: VIII., József-körut 31. szám.
Telefon 120-40.

Szenzációs műsor!
Asta Nielsen
A komédiások cimü három felvonásos életkép főszerepében.
Nyilt titok
vigjáték két felvonásban.
Az árvalány
:: társadalmi szinmű 2 felv. ::
Ezenkivül több kitünő vigjáték, természeti felv. s aktualitások.
A folytatólagos előadások hétköznap d. u. 5 órakor, vasárnap d. u. pedig 4 órakor kezdődnek.

HEVERŐ ARANY ÉS EZÜST. Nincs olyan család a világon, melynek ne volnának régi, elkopott gyürii, fülbevalói, vagy egyéb ékszerei, melyek rendszerint elfelejtve, a lomtárban hevernek. Az ilyen régi tárgyak azonban értéket képviselnek és igy tulajdonképpen holt tőke gyanánt tekintendők, melyet megfelelő értékesités esetén gyümölcsöztetővé lehetne tenni. Saját érdekében cselekszik tehát mindenki, aki ilynemü tulajdonát SCHÖNWALD Imre ékszerésznél, Deák Ferenc-utca 21. sz. alatt a legmagasabb napi árfolyamon értékesiti, vagy pedig modern, csinos ékszerekre alakittatja át.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

— ALAPTŐKE 3,360.000 KORONA. —

Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT. ⇨ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Őstökös" védjegyű **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségű.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kifogástalan szín, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

Hirmann Ferencz
fémöntőde, réz- és ércmüárugyára
Budapest, VII., Csányi-utca 7—9.

KÉSZIT mindennemü szerelvényeket viz-, gőz-, légszesz- és fürdőberendezések részére. — Szélő- és piucegazdászati gépeket és eszközöket. Szivattyukat. Vasuti kocsi és hajó szerelvényeket. Kereskedelmi réz- és vassulyokat. — Öntvényeket minden ötvözet szerint. Állandóan raktáron: vizvezetéki szerelvények, kovácsolt és öntöttvascsövek Öntöttvas fürdőkádak és zománcozott kiöntők. — Egészségügyi berendezések. OO Fayence-áruk.

HUNGÁRIA
Általános Biztositó részvénytársaság
Budapest, IV, Károly-körut 2
Részvénytőke 6,000.000 korona
szervezési alap 1,20.0000 korona

Elnök: **Gróf Károlyi Imre.**
Alelnökök: **malomszegi Elek Pál** és **Báró Fejérváry Imre**
A választmány elnöke: **Gróf Tisza Kálmán**

Élet-, tűz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég-, és állatbiztositás.

KARTELLEN KIVÜL!

KŐSZÉNBÁNYA 's TÉGLAGYÁR TÁRSULAT
PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.
Telefonszám: 34—51 és 34—61.

Keramit kocsiútkövek :: Keramitlapok :: Keramit-, steró-, pillértéglák :: Travesz-téglák :: Falburkoló-téglák :: Fayance porcellán lemezek :: Porcellán szigetelők :: Egészségügyi és használati cikkek :: Tűzálló chamotte-téglák.

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék díjmentesen

FOGAK szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit
GROSSMANN SIMON
szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I.

Ovás! Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevétki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Káli H. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—59

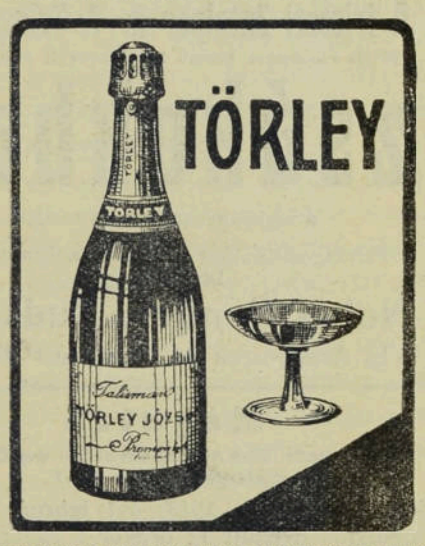
Hogyan szerezték millióikat?
SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSAI BUDAPEST

A Rotschildok Irta: Balla Ignácz

A Rothschildok alig száz esztendő alatt Európa legnagyobb pénznagyhatalmasságai lettek és meghóditották az egész világot. E világhóditás históriáját, meggazdagodásukat mondja el ez a könyv, amely a Rothschildok életének izgalmas érdekességü regénye. A vaskos, nagy kötet ára — — — 7.— korona. Diszkötésben — — — — 9.60 korona.

Amerika koronázatlan királyai

— Az Uj-Világ dollárkirályainak pénzszerző titkaiba világit be ez a könyv, amely elmondja, hogy a multi milliomosok és milliárdosok — Carnegie, Rockefeller, Astor, Vanderbilt, Gould — mint küzdötték föl magukat a szegénységből a vagyon és világhir arany trónusáig. A könyvnek minden egyes fejezete a munka és vagyonszerzés regényei. A vaskos, nagy kötet ára — 7.— korona. Diszkötésben — — — — 9.60 korona.

Legrégibb, legelőkelőbb márka
Gróf Keglevich István ut.
COGNAC
BUDAFOK
Az összes, bel- és külföldi kiállitásokon legutóbb „Turin"-ban kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenütt kapható.

FŐVÁROSI NAGY MOZGÓ
VII., Rákóczi-ut 70.
Igazgató tulajdonos: GERŐ S. SÁNDOR.

Csütörtökön és pénteken rendes 3 órás műsor, ennek főszámai:
Az izzó szenvedély dráma 3 felv.
A sors utjai szinmü 3 felv.
Szombat és vasárnap
A nyilvános titok dráma 3 felv.
Szenvedések életkép 3 felv.
Azonkivül több vigjáték és bohózat.

Pompás hideg és meleg étkek
E heti étlap:

Magyar rostélyos	K	1.—	Libasült	K	1.20
Serpenyős „	K	1.—	Tészta	K	—.50
Borjupörkölt	K	—.70	Torta 2 darab	K	—.48
Székelygulyás	K	—.80	Dréher sör	K	—.20
Borjucomb	K	1.20	Sajt ementháli	K	—.30
Sertéskaraj káp.	K	1.40	Rochefort vajjal	K	—.40
Rántott velő	K	—.80	1 adag imbisz	K	1.20
2 töltött paprika	K	—.90	1 kávé	K	—.30
Paprikáscsirke	K	1.40	1 chocolade	K	—.30
Rántott csirke	K	1.40			

FIÓK ÜZLET: VI. ANDRÁSSY UT 66.
Gólya Áruház
VI. NAGYMEZŐ U. 12.
FIÓK ÜZLET: VIII. NÉPSZINHÁZ U. 35.

TELEFON 11-28.
ALAPITVA: 1874.

(SAJÁT HÁZ)
Goldscheider Károly és Fia
HYGIÉNIKUS KÓSER SZALÁMI-FÜSTÖLTHÚS ÉS KOLBÁSZÁRU-KÜLÖNLEGESSÉGEK GYÁRA
BUDAPEST VII. KER. NAGYDIÓFA-UTCA 24. SZ.

Cikkeink felülmúlhatatlanok a legfejlettebb ízlésben is. Szétküldés naponta. Nagy arany érem a minőség és kiviteli képesség ért.

Angolbőrbutorok
divánok chaiselongeok, lószőr-matrácok, függönyök, lakások tapétázása.
Javitási és diszitési munkálatok.
TATAI BÉLA és TÁRSA
kárpitosok
VII, Kertész-utca 48.
Telefon: 57—83.

MARTA
SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO
Gyár:
Marta Magyar Automobil Rt. Arad
Vezérképviselet:
Royal-Garage, Budapest, IX. ker., Páva-utca 10-12.

MEGHIVÓ

a Gizella gőzmalom részvénytársaság Budapest

1913. évi február hó 12-én, délután 3 és fél órakor a vállalat saját helyiségeiben (IX. kerület, Soroksári-ut 16.) megtartandó

rendes évi közgyülésére.

A közgyülés tárgysorozata:

1. Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése, a mérleg bemutatása, a nyeresé hovaforditására vonatkozó határozat és az osztalék megállapitása.
2. A felügyelőbizottság tiszteletdijának megállapitása a lefolyt üzeti évre.
3. Öt felügyelőbizottsági tag választása egy év tartamára.
4. Esetleges inditványok.

NB. A szavazati jogukat gyakorolni kivánó t. részvényesek kéretnek saját nevükre szóló részvényeiket az alapszabályok 8. szakasza értelmében legkésőbben f. évi február hó 7-ig a társaság pénztárába letétbe helyezni.

A Magyar Orsz. Központi Takarékpénztár XLI. rendes közgyülését

1913. évi február hó 15-én, délután 4 órakor az intézet saját helyiségében IV., Deák Ferenc-u. 7. szám., I. emelet tartja meg.

Napirend:

1. Az igazgatóság jelenése.
2. Zárószámadások előterjesztése a felügyelőbizottság jelentésével.
3. Felmentvény az igazgatóság és felügyelőbizottság részére.
4. Mérleg megállapitása, nyeremény feosztása iránti határozathozatal.

Azok a t. részvényesek, kik ezen közgyülésen résztvenni szándékoznak, sziveskedjenek részvényeiket az alapszabályok 37. szakasza értelmében f. é. február 12-ig d. e. 12 óráig az intézet pénztáránál letenni, mely alkalommal a mérleg is rendelkezésükre álland.

Az igazgatóság.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők, és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásasványviz étvágyat javit, gyomorron ast megakadályoz.
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás.

MŰÉPITÉSZEK ÉPITÉSVÁLLALKOZÓK GÉPGYÁROSOK FIGYELMÉBE!
NYIRI SÁNDOR
Telefon: 133-37. BUDAPEST Telefon: 133-37
VII, Wesselényi-u. 8. Wesselényi-bazár
Paszpartu műintézet és könyvkötészet. ....
Épitési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett. ....
Mappák minden kivitelben. ....
Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is. ....
Egyleti tablók és albumok. ..

STEINHARDT MULATÓ
Rákóczi-ut 63. szám. .... Telefon 54—23.
Kezdete 1/4 9 órakor!! KÉT UJDONSÁG!
11 órakor: „A kék dominó“ Bohózat. — Irták: Glinger és Taussig.
9 órakor: „Tisztességes lakók“ Bohózat. — Irták: Glinger és Taussig.
Steinhard-Hunyadi uj kuplékkal és elsörendü külföldi számok. — Vasárnap délután előadás fél helyárakkal. — Jegyek: 10—1-ig, d. u. 3—6-ig a Mulatóban. Egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók.

A „Pesti Viktória Gőzmalom“

t. c. részvényesei tisztelettel meghivatnak a f. évi február hó 11-én, kedden d. u. 3 órakor a Magyar Fővárosi Malomegyesület helyiségeiben (V., Mária Valéria-utca 12. szám, II. em.) tartandó

46. rendes közgyülésre.

Napirend:

1. Ké részvényes megválasztása a közgyülési jegyzőkönyv hitelesitésére.
2. Az igazgatóság évi jelentése, a felügyelőbizottság jelentése, az 1912. évi mérleg jóváhagyása és a felmentvény megadása.
3. A nyereség hovaforditásának és az osztalék megállapitása.
4. A felügyelőbizottság megválasztása az alapszabályok 54. szakasza szerint.

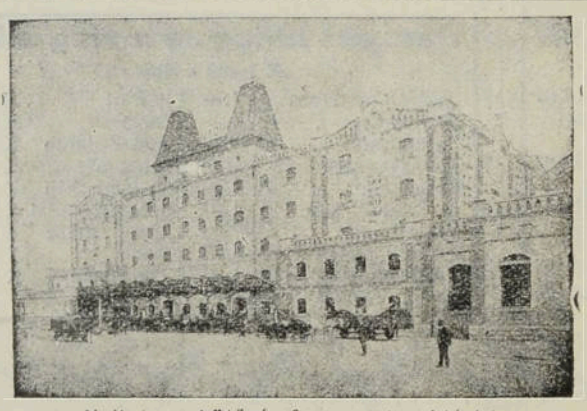
Azon t. c. részvényesek, kik ezen közgyülésen résztvenni kivánnak, az alapszabályok 24. szakasza értelmében* tartoznak részvényeiket a szelvényivekkel együtt legkésőbben f. évi február 8-áig a társaság pénztáránál (V., Ujpesti-rakpart 22.) letéti elismervény ellenében, mely egyuttal belépti jegyül szolgál, letétbe helyezni. Ugyanott február 3-ától kezdve a felügyelőbizottság évi jelentése a mérleggel együtt a t. c. részvényesek rendelkezésére áll.

Budapest, 1913. február 2.

Az igazgatóság.

* Az alapszabályok 24. szakasza: „Ugy a rendes, mint a rendkivüli közgyülésen csak azon részvényesek szavazatképesek, kiknek részvényei legalább két hónappal a közgyülés előtt a társaság részvénykönyvében neveikre irattak és kik ezen részvényeket három nappal a közgyülés előtt a társaság pénztárába leteszik. A letéti elismervény belépti jegyül szolgál.

A trieszti Jutaipar R.-T. Trieszthen
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü
zsákokban
a legjutányosabb árak mellett
Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség
Nobel Sándor, Budapest
VI., Aradi-utca 31. Telefon 161—07

Nyilvános hütő és fagyasztó raktárház.

Magyar Élelmiszer Szállitó Részvénytársaság
Központi iroda: Budapest IX., Tóth Kálmán-utca 8—10. szám.
Részvénytőke 4 millió korona.
Sürgönycim: CONSUM, BUDAPEST.
Telefon: József 25-02, 25-03, 25-04.
A hütőházban nyilvános jellegénél fogva bárki, tetszésszerinti időre, mérsékelt dijtételek mellett beraktározhat (bármily mennyiségben) vad, baromfi, hus, tojás, vaj, hal, gyümölcs, virágcsirák, főzelék, stb. élelmicikkeket, továbbá szőrme és szőnyegeket. A beraktározás feltételei, valamint a beraktározandó áruk kezelésére vonatkozó részletes utasitásokkal készséggel szolgálunk. ÜZLETÁGAK: Szállitási osztály: baromfi-, tojás-, vad-, vaj-, gyümölcs- és főzelékküldemények után, ha a társaság neve alatt kerülnek feladásra, jelentékeny szállitási kedvezményeket folyósit. A szállitmányozásra vonatkozó mindennemü kérdésekben (fuvardijak, utirányok stb.) készséggel nyujt felvilágositást. Kiviteli osztály: A társaság berlini breslaui, wieni és londoni fiókja mindenféle élelmicikkek bizományi értékesitését elvállalja. Az árukra előlegeket is folyósit.

Meghivó

a Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcsön R.-T.

részvényeseinek 1913. évi február hó 8-án, szombaton délelőtt 11 órakor a takarékpénztár I. emeleti üléstermében (VI., Andrássy-ut 5. sz.) tartandó

XX. rendes évi közgyülésére

Napirend:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. A zárszámadások előterjesztése és a felügyelőbizottság jelentése
3. A mérleg megállapitása és a felmetvény iránti intézkedés.
4. A nyereség hovaforditása iráni határozathozatal.
5. A felügyelőbizottság tagjainak választása és a bizottság tiszteletdijának megállapitása.
6. A választmány kiegészitése.

Budapesten, 1913. évi január hó 25-én.

Az igazgatóság.

II. évfolyam Budapest, 1913. február hó 12-én. 7. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám.

Heltai

Ferencet nagy örömmel és teljes bizalommal üdvözöljük Budapest székesfőváros főpolgármesteri székében. — A városházi közigazgatásnak egyik legalaposabb ismerőjét tiszteljük benne, erős egyénisége, imponáló tudása, köztudomásos okossága biztos garanciája annak, hogy hivatali állásának tekintélyét, a törvényben gyökerező hatalmát sohasem fogja a város érdekei *ellen* felhasználni.

Mert jóhiszeműen, vagy tudatosan, de mindenképen tévednek azok, akik a főpolgármesteri állást hiábavaló szinekurának, üres címnek itélik. A törvény világosan ugy rendelkezik, hogy a közgyülés napirendjének a megállapitása a főpolgármester hatáskörébe tartozik. Ez a jog egymagában véve is döntő sulyt biztosit a kormány bizalmi emberének a városháza ügyeiben. Nagyon könnyen belátható, hogy mit jelent a napirend megállapitására való befolyás egy olyan embernek a kezében, mint Heltai Ferenc, aki annyira érti a városházi politika minden csiniját-binját és annyira a mélyére lát a tanácsi előterjesztések mögött lappangó érdekeknek.

Tessék megnyugodni benne: Heltai Ferenc főpolgármestersége nem fog kimerülni a reprezentálásban. Rosszul ismeri Heltait, aki feltételezi róla, hogy bekötött szemmel fog ülni diszes poziciójában és nem lesz más ambiciója, mint hogy az elnöki csengőből kellemes szimfóniákat rázzon ki.

Hisszük és reméljük, hogy Bárczy Istvánnak nagy oka van arra, hogy Heltai megválasztását mérsékelt lelkesedéssel fogadja. — Szintelen, jelentéktelen főpolgármester mellett a polgármester kezeiben fut össze a városházi politika minden szála. Csakis igy történhetett, hogy Bárczy István annyira megfeküdte a főváros gyomrát. De abban a pillanatban, amikor Heltai Ferenc markáns egyénisége sulyt és tartalmat kölcsönöz a közgyülés elnöki székének, eltörpül mellette a legszélesebben felépitett európai látókör is, nem birja el a konkurrenciát Bárczy István.

Az uj főpolgármester több lesz, mint primus inter pares, a törvény szerint is, de meg a saját fajsulya szerint is, irányitója lesz a tanácsnak és legfőbb ellenőrzője a podeszta tevékenységének.

Mi is jobban szerettük volna, ha Heltai Ferencnek nem volna az a szépséghibája, — hogy a bizalmatlansággal sujtott kormányt kénytelen képviselni. A főváros autonómiáját azonban nem féltjük tőle, mert az autonómia nem jelentheti az elfogulatlan és hozzáértő ellenőrzésnek a korlátozását.

Fullánkok

Gyáva nyulakat

szült a közélelmezési ügyosztály ezen a héten. Nemzeti vivmányként hirdette, hogy szabad a nyulvásár, a földmivelésügyi miniszter megengedte, hogy a városi élelmiszer-bódékban a nyulkiméleti idő daczára is árulhatnak nyulakat.

Nubia párduca megvetéssel tagadná meg ezeknek a nyulaknak az apaságát. Mert kiderült, hogy a nagy nemzeti vivmányt évekkel ezelőtt megszerezte már — egy élelmiszerszállitó vállalat. Annyira övé a szerzés dicsősége, hogy a városi bódékban csakis olyan nyulak foglalhatnak helyet, amelyek a vállalat ólomzáraival vannak ellátva. Egyszer volt az ügyosztálynak sikere, akkor is mástól kölcsönözte.

Az állatkertben

vidám ródlizások folynak. Csak ugy dülnek a nehéz pénzek, a piszkos lappok magnetikus erővel vonzzák magukhoz a publikumot. Nagy az öröm az állatok hangos birodalmában s a nagy örömben megfeledkeztek az alkotók egy kis csekélységről. Az isteni szikrát ugyanis, amelyről ott nem lehet szó, helyettesitik azok a veszedelmes szikrák, amelyek az állatkert közelében tovarobogó vonatokról átpattannak. És mert agondos előrelátásnak nincsenek határai, ezekre a veszedelmes, tüzveszélyes pontokra éppen a legnádfedelesebb kis házikókat, gólyavárakat és zebra-lakokat épitették. — A mult héten még sikerült elfojtani egy fellángolt nádfedelet, de közeleg a tavasz, szárad az az olvadt hó nedvessége és jól vigyázzanak a vigyázók, nehogy a természet is pusztitson ott, ahol a bölcs vezetés amugy is eléggé pusztit . . .

A bakkarat

bevonult a főváros közigazgatási bizottságába is. Feleki Bélának köszönhetjük, hogy a főváros végre kinyitja szemét és a játékszenvedély zsebtolvajainak megfogja a kezét. Szégyene a városnak, hogy mindaddig semmit sem tett a modern tatárjárás elháritására s csakis a miniszterhez intézendő évi jelentés apropójából foglalkozott vele.

Csak az a kár, hogy a város, amikor a hazárdjáték ellen küzd, nem látja meg a maga szemében a gerendát. A városházán is rendületlen hivei vannak a hazárdnak, a játék nem megy babra, a tételeket az adófizetők izzadják Ez ellen a hazárdjáték ellen mikor fognak össze a rut emberi szenvedélyeknek üldözői?

Autotaxi r.-t.

Sirnak a bérkocsisok.

Az autotaxi-rendszámok körül el ült a harc. A rendszámok kiosztásának jogát a közgyülés meg nem bocsátható könnyelműsége a tanács szuverén hatáskörébe utalta s a tanács a döntést még bejelenteni sem tartozik senkinek.

Elhatározott dolog, hogy a boldog rendszámtulajdonosok egy *részvénytársaságban* tömörülnek össze. A társaság alaptőkéje 4 millió korona lesz, vezérigazg. Haltenberger Rezső (a polgármester sógora), igazgatósági tag *Francsek* Imre (Bárczy másik sógora), főtisztviselője *Bárczy* Gusztáv (a polgármester testvéröcscse). A koncesszió és a területhasználati jog fejében a részvénytársaság az alaptőkének több mint a felét,

két millió és ötvenezer korona n. é. részvényt ingyen engedi át a fővárosnak.

Ezenkivül minden rendszám után egy-egy kétfogatu kocsit megvált a társaság 3000 koronájával. Az autotaxi r.-t. részéről tehát ez az üzlet nem mutatkozik tulságosan fényesnek. A főváros, mintha csak ezen a téren akarta volna magát rekompenzálni a többi üzleteknél szenvedett veszteségeiért, sulyos feltételekkel kötötte meg a társaság kezét.

Annál érthetetlenebb az a szükkeblüség, amelyet az autotaxik dolgának intézői a bérkocsisokkal szemben tanusitottak. Ezek a szegény emberek most keservesen jajveszékelnek és állitják, hogy a tanács döntése tönkreteszi őket, megfojtja az egész bérkocsi ipart. Különösen *Bárczy* István polgármester és *Bódy* Tivadar alpolgármester ellen irányul az elkeseredésük. — Azt mondják, hogy tavaly, amikor még arról volt szó, hogy ők is kapnak rendszámokat, az Országos Központi Hitelszövetkezet támogatásával *egy* szervezetbe tömörültek, *Seidl* Ambrus volt vezérigazgató vezetésével megjelentek a polgármestereknél és biztató igéretet nyertek arra, hogy érdekeiket meg fogják védeni. Seidl Ambrus eljárt *Lukács* László akkori pénzügyminiszternél is s a miniszter rendkivül melegen érdeklődött a bérkocsisok ügye iránt, kijelentette, hogy kivánságuk teljesen jogos, méltányos és nyomban leiratban közölte a város vezetőivel, hogy az Országos Központi Hitelszövetkezet másfél millió koronáig terjedő jótállást vállal az autotaxi üzlethez szövetkezett bérkocsisokért.

Most csunyán kijátszották a bérkocsisokat. Mindössze 120 kocsit váltanak meg, jóval a forgalmi áron alul, holott a város illetékes tényezői maguk vallják, hogy egy-egy autotaxi *három* bérkocsinak felel meg. A dolognak logikája és a méltányosság is azt diktálja, hogy ha ez a kalkuláció helyes, akkor minden rendszám ellenében három kétfogatu bérkocsit váltsanak be. A bérkocsisok már ezzel is megelégednének, de teljesen jogos

az a kívánságuk is, hogy a tanács váltsa be korábban tett igéretét és 120 kétfogatunak a megváltása helyett adjon nekik 120 autotaxi rendszámot. Így a kecske is jóllakik, a káposzta is megmarad.

VÁROSI VEZETÉST!

A Hüvösvasut foltja.

Mult héten azt irtuk, hogy nagy bajok vannak a Városi villamos vasut körül. Elmondtuk, hogy a törvényhatósági bizottságnak legelőkelőbb tagjai nyiltan adtak kifejezést annak a meggyőződésüknek, hogy a főváros nem gyakorolja a hatalmát a vállalat vezetőivel szemben, nem biztositja a részvénytöbbségből eredő befolyását a vasut igazgatóságában és felügyelő bizottságában, nem érvényesiti a sulyát abban az irányban, hogy a részvényekbe fektetett tőke helyesebb osztalékpolitika mellett nagyobb jövedelmet hozzon a fővárosnak. Cikkünknek szokatlanul nagy és örvendetesen egyértelmü volt a visszhangja. A város dolgaival elfogulatlanul törődők mind azt hangoztatják, hogy itt az ideje a cselekvésnek. A városi vasut igazgatóságának legalább felerészében a város képviselőiből kell állania és nehogy jogosulatlan magánérdekek lépjenek előtérbe, az uj igazgatósági és felügyelő bizottsági tagokat a tanács tagjai közül kell kiválasztani. Ez a megoldás annál is inkább helyes és célszerü, mert ez által kiegyenlitést nyerne az a különbség, amely a személyi pótlékkal ellátott s az enélkül lévő tanácsosok anyagi helyzete között fennáll. Előbb-utóbb ugyanis minden egyes tanácsnok igényt formál a személyi pótlékra, ha azonban e helyett a városi vasutnál jutnának megfelelő jövedelemhez, akkor egész csomó közpénzt takaritana meg a főváros.

Erősen fontolóra kell venni, vajjon nincs-e mód arra, hogy a városi vasut a mérlegét bemutassa a közgyülésnek. A mérlegben ugyanis, még inkább azonban a zárszámadásokban, egészen furcsa tételek szerepelnek. Ez a tétel: „központi igazgatás" legalább ötször fordul elő a legváltozatosabb összegekben és senki sem tudja, mi rejtőzik alatta. A mérlegrevizión kivül alaposan utána kellene nézni a vállalat vezetőivel kötött szerződéseknek is. Pontosan szabályozni kellene, melyek a jogai és kötelességei az elnöknek, a vezérigazgatónak, mennyi szabadságidőre tarthatnak igényt és mennyi időt szentelhetnek közéleti tevékenységüknek.

Tehermentesiteni kell a vezérembereket. Nem szabad türni, hogy mindenki a vezérigazgatótól várja ügyes-bajos dolgának elintézését, minden közügy az ő nyakába szakadjon, minden bizottság az ő müködéséhez füzze a legvérmesebb reményeket, minden vállalat az ő részesedését kivánja, a világ minden dalmüintézete tőle várja a legjobb dalmüveket.

Végtére is: egy ember, csak egy ember és nem lehet joggal követelni attól a vezérigazgatótól, hogy néha napján a hivatalával is törődjön, aki a legapróbb-cseprőbb moziügyet is kénytelen Jakabffy államtitkárral megbeszélni.

Utbaigazitást kérünk!

Egy hivatal, amely nincsen!

A főváros közgyülése az elmult ősszel ugy határozott, hogy utbaigazitó hivatalt szervez, amelynek az a rendeltetése, hogy az arra szorulók ingyenes jogsegélyben és hatósági kitanitásban részesüljenek. — A hivatal eszméje nem uj, Berlinben, Londonban és másutt már régen megvalósitották, nálunk *Feleki* Béláé a kezdeményezés érdeme. — Január elsején kellett volna megindulnia az utbaigazitó hivatalnak. Már ki is szemelték a vezetőjét *Sidó* Zoltán dr. fogalmazó személyében. Sidó azelőtt a szociálpolitikai ügyosztályban működött s uj hivatalát azzal foglalta el, hogy hosszabb külföldi tanulmányutra ment.

Tehát előbb elhatározzák a hivatal szervezését, azután kinevezik a vezetőt, kiküldik az intézmény tanulmányozására és csak akkor fognak hozzá a hivatal szervezéséhez. Sidó most jött vissza utjáról s most fog hozzálátni a szervezés munkájához. Addig legyünk türelemmel és igazitsuk egymást utba.

Hajléktalan alpolgármesterek

nincsenek már Budadesten.

1.

Ismét egy olyan eset, amikor az ember jóformán azt sem tudja, mit tegyen: felháborodjon, fogja be az orrát, vagy bus rezignációval legyintsen a kezével? A legokosabb lesz, ha minden kommentár nélkül letépünk néhány illatos virágot az Uristennek abból a gyönyörü kertjéből, amelyet ugy csúfolnak, hogy *Budapest székesfőváros tanácsa*. Letépjük őket, ugy, ahogyan illatoznak és pompáznak. Itéljen róluk az olvasó saját izlése és temperamentuma szerint.

2.

Meg kell kérdeznem valami botanikust: amikor a legöregebb kerti virág összeölelkezik a legfiatalabbal, mindig valami disznóság szokott kipattanni? A tanács szeniorja, *Rózsavölgyi* Gyula meghosszabbitott alpolgármester ur, egyenesen belekényszeritette a tanács juniorját, *Márkus Jenő* tanácsnok urat abba, hogy az egész törvényhatósági bizottságot ugy megfőzze, ahogy a Gundel sohasem fog tudni főzni!

3.

A legutolsó közgyülésen Márkus tanácsnok ur, a városgazdasági ügyosztály vezetője, a szószékre lépett és a tőle szokatlan szárazsággal azt kérte, szavazzanak meg a városatyák csekély 9000 koronát a Károly-körut 15. szám alatt levő, Szüts-féle ház átalakitási munkálataira.

Az emberek a fejüket csóválták, mert ezt a házat annak idején azért vette meg a főváros, hogy az erre irányitandó Sugár-utnak a saroktelke legyen. A rozoga viskónak az volt a rendeltetése, hogy mielőbb lerombolják, minek öljenek bele még nehány ezer koronát ezekben a szomoru, deficites időkben?

4.

Márkus tanácsnok beállitotta a fejcsóválást. Az átalakitásra szükség van, igy beszélt, mivelhogy addig is, amig a Sugár-ut elkezd kanyarodni, az árvaszéknek fog hajlékul szolgálni a Szüts-ház. Erre a célra kell a 9000 korona, tehát ne is beszéljünk róla.

A jóhiszemü, derék *Waigand* József még sopánkodott, hogy ne vigyék az árvaszéket máshová, hadd maradjon a központban. De Márkus tanácsnokkal nem lehetett piccadillyzni. Az árvaszéknek távoznia kell, mondotta, a pénzre tehát szükség van.

A városatyák szünni nem akaró lelkesedéssel szavazták meg a kilencezer koronát.

5.

A városatyák hazamentek. — A tudósitó azonban nem sietett haza a családjához, — mert a tudósitó egy megrögzött csavargó, akinek a kiváncsiság ugy furta az oldalát, mint ahogyan a Sárosfürdőnek az iszapforrásait furták annak idejében.

Egy kis különbség mégis volt a kétféle furás között, mert a tudósitó munkáját megható siker koronázta.

6.

Nagyon ravasz volt az eset. A Szüts-ház lakóinak a táblájáu csupa outsider szerepelt: jámbor polgári nevek, szelid házalók és egyéb vándorlegények.

A tudósitó le volt forrázva: ugy látszott, semmi alapja sincsen a benne megfogamzott rágalomnak. A leforrázás a második emeleten érte és hogy első segélyhez jusson, benyitott a 9-es számu lakásba, ahová egyszőnyegnek a nyomán jutott. A lakás pazarul volt átalakitva, a tudósitó nyomban megállapitotta, hogy az átalakitás munkája legalább 9000 koronába került. És még egy megállapitás következett: *a lakás bérlője Rózsavölgyi Gyula, alpolgármester ur.*

7.

A további riporteri munkához nem kellett sok leleményesség. Kiderült, hogy 1. Rózsavölgyi Gyulának annyi a fizetése, mint egy miniszternek. 2. A miniszternek nincs személyes pótléka, de Rózsavölgyi Gyulának 6000 korona jár ezen a cimen. 3. Lakbér fejében *3600 koronát* kap az alpolgármester ur, tehát félévenkint 1800 koronát. 4. A Szüts-féle házban az alpolgármester ur egy félévre, *500 koronát*, tehát egy egész évre 1000 koronát fizet.. 5. Ezért az 1000 koronáért nagyon előkelő, nagy lakást élvez az alpolgármester ur, ellenben a ház többi lakói sokkal nagyobb bérért hamisitatlan piszkot élveznek. 6. *Márkus* tanácsnok ur tévedett: a kilencezer korona nem *jövendőbeli* átalakitási munkálatokra kellett, hanem már régen elköltötték a pénzt — Rózsavölgyi Gyula lakásának méltó berendezésére. 7. *Márkus* tanácsnok ur ismételten tévedett: az árvaszék továbbra is a városházán marad. Az alpolgármester ur ellenben a Szüts-házban marad. És ha lejár a bérlet, meg fogják hosszabbitani, éppen ugy, mint ahogyan az alpolgármesterséget meghosszabbitották. ...

8.

Duna partján kurta kocsma. Ugy hivják, hogy *Városi Vigadó*. Csak a Hangli-Kioszk választja el a viztől. A Vigadó tulajdonosa, háziura a főváros. Nagyon szép lakások vannak benne, nagyon elegáns, kényelmes, modern és — nagyon olcsó lakások. Az egyik nyolcszobás lakásért 4400 koronát fizet — *Bódy* Tivadar alpolgármester. A másik, hasonló terjedelmü lakásnak 2500 korona az ára. Bérlő neve: *Vaszilievits* János alpolgármester. A harmadik lakásért sokkal, nagyon sokkal kevesebbet juttat a főváros pénztárába egy *Bárczy* Gusztáv nevü illusztris lakó.

Vigadó lakásait nemrégiben átalakitották. *Harmincezer koronát* utalt ki a tanács arra a magasztos célra, hogy *Bódy*, *Vaszilievits* és *Bárczy* uraknak a lakásai keleti pompához jussanak....

9.

Most nehány száraz életrajzi adat következik. *Bárczy* Gusztáv sohasem pályázott kereskedelmi iskolai tanári állásra (az egy másik Bárczy volt). Ellenben, mint a *Rózsavölgyi és társa*-cég ügynöke, keresztül vitte, hogy a főváros évente jelentékeny összegü zenekönyvet (szerző: Kacsóh Pongrác) vásárol a cégtől. Ez után az üzlet után más ember kissé kipihente volna magát, de Bárczy Gusztáv ehelyett a városi gázgyár szolgálatába lépett és hatalmas summákat vett fel azon a cimen, hogy ő a külföldön tanulmányozni fogja a gázfelszerelési cikkek eladásának feltételeit. Ugy volt, hogy a gázgyár egy városi központi üzletet nyit és ennek lesz vezetője Bárczy Gusztáv. De mie-

lőtt az üzlet megindult, Bárczy Gusztáv félreállott, mert *Heltai* Ferenc félreállitotta. Legközelebb ismét találkozni fogunk a nevével.

10.

E pillanatban jut eszünkbe, hogy *Bárczy Gusztáv testvéröcscse — Bárczy István polgármesternek.*....

Gál Károly

uj pártot alapit.

Régóta valljuk szilárd hittel, hogy jönni fog, aminek jönnie kell: megérkezik egy uj párt alapitásának az ideje, azé a párté, amely tagjait a jelenlegi pártkereteken kivül álló, független városatyákból toborozza össze s amely becsületes őszinteséggel fogja ellenőrizni a tanács munkáját.

Ugy látszik, a várva-várt alakulás nem fog soká késni. Legalább igy mondta ezt el nékünk Gál Károly, a közgyülésnek ez a népszerü, általános megbecsülésnek és szeretetnek örvendő tagja. Gál Károlynak komoly terve, erős elhatározása a pártszervezés. Százra tehető azoknak a bizottsági tagoknak a száma, akik elégedetlenek a helyzettel, akiket nem kárhoztat tétlenségre a párthüség, vagy pedig átugrani szeretnék a pártfegyelem korlátait.

Egy száz főből álló, nemes törekvésekkel induló, bátor csapat mindenesetre számottévő tényezője lesz a közgyülésnek és jelentős ellenőrzője a városházi politikának. A legszebb sikert kivánjuk Gál Károlynak és mindazoknak, akik a kibontandó zászló körül csoportosulnak.

A király jelöltjei.

1. Heltai Ferenc
2. Radocza János
3. Kollár Lajos

Az események gyorsan kergetik egymást. Szombaton értekezlet volt a miniszterelnöknél. Vasárnap már aláirta a király a jelölést tartalmazó kéziratot, hétfőn reggel kézhez vette a polgármester és szombaton délután ünnepélyesen elfoglalja helyét Budapest uj főpolgármestere, *Heltai* Ferenc.

Megválasztásához nem férhet kétség, mert *Vázsonyi* Vilmos passziv magatartása biztositva van. *Bárczy* István polgármester üdvözlő beszéde után a törvényhatósági bizottságnak egyik tagja fogja köszönteni Heltait. Hogy kinek jut ez a szerep, még nyilt kérdés ma. Feszült érdeklődés előzi meg a főpolgármester beköszöntőjét, amely a béke jegyében fog ugyan elhangzani, de Heltai Ferenc sulyos egyénisége jelentős programmbeszéddé fogja avatni.

Érdekes, hogy a királynak mind a három jelöltje tagja volt az osztrák légszeszstársulat igazgatóságának. Az ellenjelöltektől természetesen nem kell tartania a kormánynak. — Nemcsak Heltai Ferenc népszerüsége miatt, hanem azért sem, mert köztudomás szerint a második és harmadik hely jelöltjei előzetesen reverzálist ád arról, hogy esetleges megválasztását nem fogadná el.

HEVERŐ ARANY ÉS EZÜST. Nincs olyan család a világon, melynek ne volnának régi, elkopott gyürüi, fülbevalói, vagy egyéb ékszerei, melyek rendszerint elfeledve, a lomtárban hevernek. Az ilyen régi tárgyak azonban értéket képviselnek és igy tulajdonképpen holt tőke gyanánt tekintendők, melyet megfelelő értékesités esetén gyümölcsöztetővé lehetne tenni. Saját érdekében cselekszik tehát mindenki, aki ilynemü tulajdonát SCHÖNWALD Imre ékszerésznél, Deák Ferenc-utca 21. sz. alatt a legmagasabb napi árfolyamon értékesiti, vagy pedig modern, csinos ékszerekre alakittatja át.

Furcsa lakáspolitika

A városi házak lakói.

A főváros lakáspolitikája, amelynek dicséretét oly nagy kéjjel huzatja fülébe Bárczy István polgármester, ujabb állomáshoz ért. — A Margit-körúton épült házak nemsokára benépesülnek és az alkotók büszkén hirdethetik, — hogy nincs többé lakásnyomor, nincs többé kopasz házbéruzsorás!

Erről a politikáról a főváros lakosságának, elsősorban pedig a városi tisztviselőknek, szintén meg van a véleményük, amely azonban csöppet sem hizelgő az intézőkre. A panasz nem uj, régóta halljuk, hogy a város bérházaiban főherceni protekcióval lehet csak lakást kapni. A kijárók még erre a területre is rávetik magukat és a bérbeadást intéző tisztviselők a legjobb igyekezettel sem tudnak ellentállni az ostromnak. Igy történt, hogy a Margit-körúti bérházak lakásait tömegesen tagadták meg a városi tisztviselőktől és a kevésbbé tehetős polgáremberektől. Ezek helyett fényes és olcsó lakást kapott pl. Radnay miniszteri osztálytanácsos, vagy Árkay min. fogalmazó, aki pedig ugyancsak nem szorul erre a jótéteményre, lévén az ő édes atyja egy négy emeletes bérháznak a tulajdonosa .... Az alpolgármester urak és a protekciós férfiak számára mindig volt és van szabad lakás, a szegény emberek pedig, a kisebb fizetésü tisztviselők, szerény fizetésükből pótolhatják ki azt a sokszor jelentékeny differenciát, amely a városi és a magán-bérházak lakásainak áraiban mutatkozik.

A lakáspolitika élhetetlenségének és a protekció dulásainak szempontjából nemcsak az ujonnan épült, hanem a régi bérházak is jogos panaszra adnak okot. Itt közöljük a főváros egyik legdrágább helyén, a Lipót-körúton fekvő két modern városi bérház jövedelméről készült kimutatást:

Lipót-körut 7. sz. ház:

Révész Sándor, pincehelyiségért 150, üzlethelyiségért 2000, Sinaiberger Tilda üzlethelyiségért 1200, König Ilona üzlethelyisgért 750, Gréb János üzlethelyiségért 5000, Klug Lipótné lakásért 1500, Békény Zoltán dr. (min. titkár) lakásrt 1500, Schlesinger Miksáné lakásért 2800, Meszlényi Róbert (uszárkapitány) lakásért 1700, Salamon Árminné lakásért 750, Révai Samu lakásért 1450, Kéler Teréz lakásért 2650, Hegedüs Gyula (Vigszinház) lakásért 2300, Fekete Miksa lakásért 1400, Zsigmond Boldizsár lakásért 700, Győző Lajos (Vigszinház) lakásért 1400, Szécsi Illésné Varsányi Irén lakásért 2150, Laky Bertalan 2100, Haasz Mór lakásért 1200, Rózsa Vilmos lakásért 700, Kramer Lipót lakásért 1200, Tihanyi Miklós (Vigszinház) lakásért 1666, Gyors József lakásért 1100, Gerendai Vilmos lakásért 600, Vörösvári Ödön lakásért 1100 korona.

Lipót-körut 17. sz. ház:

Radó Jenő pincéért 700, Radó Jenő raktárért 1300, Salgó Izsó raktárért 700, Dubovetz Emil üzletért 1612, Herbst Sándor üzletért 1008, Nietsch Márton 1110, Blum Jakab üzletért 1220, Engel Izsák üzletért 1100, Eichner Gyula üzletért 1610, Müller Vilmos üzletért 1280, Sugár és Berta üzletért 4400, Ledovszky Mihály lakásért 1400, Dessewffy Arisztid (képv. eln. titkár) lakásért 2050, Salgó Izsó lakásért 1450, Braun Sándor lakásért 3600, Emődi Aladár dr. lakásért 4000, Brünauer Endre lakásért 2220, Fábri Samu lakásért 3100, Widder Győző dr. lakásért 2320, Sándor Emil lakásért 3600, Mayer Ernő dr. lakásért 3600, Neuwelt József lakásért 2200, Rendes Miklós dr. lakásért 3100, Szászy Lajos lakásért 2300, Pollatsek Alfréd dr. 2500, Levitzky Albert lakásért 1343, Pollatsek Alfréd dr. lakásért 1600, Horváth Lajos lakásért 1900, Stein Hugó lakásért 920, Breauer Gusztáv 1250, Hegyeshalmy Lajos (min. tan.) 2326, Salberger Julia lakásért, 2400, Lukács Zsigmond lakásért 2366, Tollagi Adolf lakásért 1000, Schwarcz Lipót lakásért 1150 korona.

*

Ezekben a bérházakban csupa protekciós ember lakik, a házbérek évek óta változatlanok s aránytalanul olcsóbbak, mint a szomszédos házzak lakásai. Szécsi Illés gyárigazgató lakásáért szivesen fizetne bárki legalább 3600 koronát (ő 2150 koronát fizet), Hegyeshalmy Lajos öméltósága 2326 koronáért óriási lakást tart, Desewffy Arisztid, a képviselőház elnöki titkára most 2050 koronát fizet, de szivesen fizetne 4000 koronát is. A mostani árak mellett nagyon sok érdemes városi tisztviselő bérelné ki szivesen ezeket a lakásokat.

Nyilvános órák

Titkos üzletek.

A nyilvános utcai órák tudvalevőleg azt a célt szolgálják, hogy az utcán járó-kelők állandóan tudják, hányat ütött az óra.

Nagyon hasznos és szükséges berendezés ez s amikor a tanács tavaly próbaképpen a Kossuth Lajos-utca és az Andrássy-ut elején felállitott egy-egy ilyen órát, Budapest népe örömmel fogadta az uj intézményt.

rendkivül furcsa és rendkivül gyanus elhatározásra jött. Horribilis áron még tizennégy ilyen órát akar beszerezni és az automatikus központi villámos kormányzásra évente 8000 koronát akar forditani. Szántó Ferenc, a főváros hirdető vállalatának igazgatója, már utasitást kapott az órák beszerzésére s az utasitás egyuttal magában foglalja annak a szerencsés cégnek megnevezését, akit a tanács a busás haszonnal kecsegtető üzletre méltónak tart.

A villamos órák központi szabályozása szintén különálló, önálló üzlet. Erre vonatkozólag darabonkint évi 500 koronáért, összesen tehát 8000 koronáért a Telefon Hirmondó r.-t.-gal egyezett meg a tanács. A pesti ember nagyon drágán fogja megtudni, hány óra van.

Holzer

cs. és kir. udvari és kamarai szállító

divatháza

Budapest,

IV., Kossuth Lajos-utca 9.

OMNIA

MOZGÓKÉP-PALOTA

Bejárat: VIII., József-körut 31. szám.

Telefon 120—40.

Szabadság vagy halál

életkép 3 felvonásban

A szépség álarca

vigjáték 2 felvonásban

Kelepcében

vigjáték

Ezenkivül több elsőrendü term. utáni felvétel és aktualitások

Események

Lapunk telefonszáma: 137-15

Közgyülés. Két heti pihenés után ujult erővel megindul a munka a városatyák parlamentjében. A szerdai közgyülés tárgyai közül legjelentősebb a dunai partbérletek ügye. A pénzügyi bizottság egyértelmű tetszéssel fogadta **Vita** tanácsnok gondos előterjesztését s csakis a Csavargőzös vállalat indokolatlan favorizálása miatt merültek fel jogos panaszok. — Ugy haljjuk, hogy a Csavargőzös dolgát alaposan meg fogják vitatni a közgyülésen.

Uj pártklub. Nagyszabásu szervezési akcióról adunk hirt olvasóinknak. Arról van szó, hogy a Belváros és a Józsefváros legtekintélyesebb kereskedői és iparosai, a polgári társadalom több jelentős tényezőjének bevonásával klubot alapitanak. Az uj egyesülés elsősorban a községi politika terén keresi az érvényesülést és tagjainak nagy száma, tekintélye, anyagi függetlensége biztos garanciája annak, hogy müködése hasznos és közérdekü lesz. Az alakulás minden valószinüség szerint még e hó folyamán megtörténik. Az uj klub helyiségei a IV. és VIII. kerület határán lesznek.

Gázgyári kombinációk. Heltai Ferenc tudvalévőleg beadta lemondását a gázgyári vezérigazgatói állásáról. Ugy mondják, hogy a lemondólevélnek egyik pusszusát Bárczy István kérésére utólag kitörölte Heltai. A szerdai közgyülésen kerül felolvasásra a levél s a polgármester a készülő gázyyári szervezeti szabályrendelettel kapcsolatban teszi meg előterjesztését az utódra vonatkozólag. Csak nem bizonyos, hogy a vezérigazgatói állást egyenlőre nem töltik be.

Márkus Miksa képviselőjelölt. A központi választmány február 27-ére tüzte ki a ferencvárosi képviselőválasztást. Hadik János grófi, a főrendiházban akarja folytatni törvényhozói tevékenységét és igy az ő jelöltetésétől el kellett állania az ellenzéknek. A városházán tegnap értekezlet volt, amelyen résztvettek Vázsonyi Vilmos, Sándor Pál, Springer Ferenc, Márkus Miksa, Hecht Ernő és mások. Az értekezlet egyhangulag Márkus Miksa jelölésében állapodott meg s a kerület ellenzéki polgársága nemcsak megnuygvással, de őszinte örömmel és igaz lelkesedéssel járult hozzá a mindenképpen sikerült választáshoz. A választói értekezlet után nyomban megszületett az első kortesnóta:

Éljen Márkus Miksa! Abcug Helvey!
Sohsem voltak annak elvei!

Mondják, hogy Márkus megválasztását Heltai Ferenc is szivesen látná, ami annyit jelent, hogy a kormány sem fogja magát tulságosan exponálni Helvey Tivadar érdekében. Hiába is tenné, Márkus győzelme kétségtelen.

A magyar gyermekvédelem. Amióta Melly Béla került a főváros árvaszékének élére, gyors egymásutánba valósulnak meg azok a gyermekvédelmi intézmények, amelyekről a külföldön is a legnagyobb elismeréssel és csodálkozással nyilatkoznak. Melly Bélának ebben az akcióiban hü munkatársa volt Engel Zsigmond dr. fővárosi ügyvéd, Budapest székesfőváros hivatásos gyámja. A házasságon kivül született gyermekek jogvédelmének ma már szilárd alapját Engel dr. nagyhasznu, tudományos és ügyvédi tevékenysége vetette mey. „A gyermekvédelem bölcsélete“ cimü munkáját a szaksajtó és a tudományos világ annak idején a legnagyobb elismeréssel fogadta. A münek most jelent meg az angol kiadása s a londoni könyvpiac termékét Anglia szakkörei is egyértelmüen dicsérik. Engel dr. munkája legközelebb francia és olasz forditásban jelenik meg.

Községi jelzálogbank. Regensburg német város képviselőtestülete elhatározta, hogy községi bankot alapit, amelynek az lesz a rendelkezése, hogy az épitkezési kedvet második helyre való jelzálogkölcsönök nyujtásával fokozza. A város határain kivül fekvő ingatlanokra csakis a képviselőtestület hozzájárulásával adható kölcsön. A jelzálogkölcsön összege az ingatlanok értékeinek hetvenöt százalékáig terjedhet. Kamat fejében egy fél százalékkal többet számitanak, mint az első helyen bekebelezett kölcsön után. Érdekes az a kikötés, hogy a bank a kölcsönt visszatarthatja egészen addig, amig az épitésnél érdekelt vállalkozók és iparosok követelését nem látja biztositottnak.

A közraktárak megváltása. Mult héten tette meg az előterjesztést a tanács abban az irányban, hogy a közraktáraknál és részről türelmetlennek jelzett állapotokat megszüntesse. Felhivta a vállalatot, nyilatkozzék, mit lehetne tenni és mire volna hajlanadó. Nem kell hozzá különös jóstehetség, hogy elárulhassuk a választ. A közraktári vállalat bizonyára azt fogja felelni, hogy nem tud segiteni a bajokon, nem marad más hátra, mint a megváltás. Erről azonban szó sem lehet még akkor sem, ha a pénzviszonyok kedvezőbbre fordulnak. A tanács kérdése tehát éppen olyan meddő, mint a közraktári vállalat biztos válasz. Sokkal helyesebb volna, ha más uton, a szerződésből folyó kötelességeknek szigorubb értelmezésével szoritaná a főváros e vállalatot a gabonakereskedelem jogos igényeinek kielégitésére.

Orosz hus Berlinben. Berlin város tanácsa nemrégiben engedélyt kért a porosz földmivelésügyi minisztertől arra, hogy Oroszországból próbaképpen nagyobb mennyiségü marha- és sertéshust hozzon be továbbeladás céljából. A próba kitünően bevált s a földmivelésügyi miniszter most a behozatali engedélyt október hó 1-ig meghosszabbitotta.

Sümegi Vilmos felolvasása. A Magyar Kereskedők Egyesülete, amely az elmult napokban Bosnyák Izsó elnök és Magyar Miklós főv. biz. tag kezdeményezésére jelentős akciót inditott meg a hiteltudósitó irodák visszaélései ellen, életrevalóságának, hivatottságának ujabb tanujelét adta azon a felolvasó estélyen, amelyet e hó 6-án rendezett. A felolvasó Sümegi Vilmos orsz. gyül. képviselő volt, aki a régi pesti kereskedővilágról tartott rendkivül érdekfeszitő, tanulságos előadást. A nagy tetszéssel fogadott felolvasást társasvacsora követte, amelyen Bosnyák elnök felköszöntötte Sümegi Vilmost.

Egy müemlék meghagyása. A budapesti ferencrendi szerzetesek már hosszabb idő óta azt tervezik, hogy Kossuth Lajos-utcai bazárépületüket és ezzel együtt régi templomukat is lebontják és teljesen ujjáépitik. A már kidolgozott terv szerint a Kossuth Lajos-utca és a Ferenciek-tere sarkára jönne a nagy bazárépület és az Egyetemi Könyvtár szomszédságába tennék át az uj templomot, mig a telek belső részén félkör alaku utca huzódnék keresztül. A tervezés az idén már olyan stádiumba jutott, hogy a mostani bazárépületben az üzlettulajdonosok egy részének 1914. május elsejére fölmondottak. Mint ujabban hire jár, a nagyszabásu épitkezés aligha valósul meg a jövő évben. A közbejött akadály a nehéz pénzügyi helyzet, valamint az a körülmény, hogy a jelenlegi templomot hivatalosan müemléknek nyilvánitották. Igy irja ezt a B. H.

Zöldségtermelő-telep A B. H. urja: A fővároshoz közel Nagytétényben nagyszabásu, száz katasztrális hold területü zöldségtermelő-telep berendezése van most folyamatban, ami most, midőn a bolgárok esetleges távolmaradása a főváros élelmezését nagy zavarba juttathatná, feletébb fontos. — A tétényi területen alkalmas öntöző müvekkel bolgár rendszerü konyhakertészeti termelés indul meg tavasszal. A telep tulajdonképpen munkásképző iskola lesz. Az ott alkalmazott száz munkás, megtanulván a bolgár rendszerü kertmivelés minden fogását, nagyobb városok közelében fog egyes konyhakerti telepek továbbvezetésére igyekezni. A főváros közönségét a vállalkozás szintén érdekelheti, mert a nagytétényi konyhakerti telep termékeit a főváros piacain fogják értékesiteni. Serényi Béla grófi földmivelésügyi minisztert ugy a nagytétényi, mint a több más városban létesitendő konyhakerti telep berendezésével az a szándék vezette, hogy az élelmezést olcsó zöldség rendelkezésére bocsájtásával javitsa, továbbá, hogy a kisgazdák és munkások megkedveljék a szántóföldi zöldség termelést, hogy igy a belterjesebb gazdasági ág mivelésével több jövedelemre tehessenek szert. A nagyobb városok közelében felállitandó bolgár rendszerü konyhakertészet ügyében a földmivelésügyi minisztérium előtt több ajánlat van. Még ez év folyamán Miskolcon, Tatabányán és Besztercebányán foknak ily telepeket nagyobb területen létesiteni.

Vigjáték-est az Omniában. Rendkivül érdekesnek és kedélyesnek igérkezik az Amnia mozgóképpalota e heti előadásai. Ugy a hét első mint második felében több kitünő vigjáték kerül előadásra, melyek ugy eredetiségük, mint a közremüködők müvészi alakitásai folytán állandó derültséget fognak kelteni. Ezenkivül egy nagy háromfelvonásos életkép kerül előadásra, valamint több érdekes természet utáni felvétel és aktualitások. Szóval ismét elsőrangu eliteelőadásokban lesz része az Omnia látogatóinak.

Krausz dr. a vérpadon. Az Apolló Szinház szezon-sláger: Szomaházy István mozi-szkeccse egyre táblás házakat vonz az Apollóba. Krausz dr. aktuális kupléin kóizüen mulat a közönség, amely a szenzációs szkeccs kitünő előadásait zajos tapsokkal honorálja. A nagyszerü darab már csak e héten kerül szinre.

Bárdi-üzlet a Belvárosban. A Bárdi József Automobil r.-t. diszesen berendezett városi üzlete, hol ugy kész automobilok, mint az összes automobil-alkatrészek, valamint a hires Bárdi-féle acetilenlámpák kaphatók lesznek, e hó 15-én IV., Mária Valéria-utca 1. szám alatt (a Bristol-szállodával szemközt) nyilik meg. A cég ezen városi üzlet létesitésével az automobiltulajdonosok érdekeit fogja szolgálni, mert ezen városi üzlet utján szükségletüket a leggyorsabban és legpontosabban fedezhetik.

A Fővárosi Nagymozgó ismét gazdag és változatos müsorral lepte meg közönségét. E kellemes szórakozó hely abban is különbözik a többi mozgószinházaktól, hogy előkelő éttermében olcsó, polgári árakon kitünően lehet étkezni.

A Gólya-áruház mai hirdetésére különösen felhivjuk figyelmét.

Értesités!

Az a napról-napra fokozódó siker, mely Szomaházy István

Krausz dr. a vérpadon

cimü kinema-szkeccsének előadásait kisérte, arra inditott bennünket, hogy a fényes sikert aratott darabot még a jövő héten is müsoron tartsuk. A mozi-szkeccsen kivül bemutatásra kerül még az Apolló teljes mozgófényképmüsora is, melyet mindenkor a kinematográfia legtökéletesebb alkotásaiból állitunk össze.

Előadásainkat a kinema-szkeccs bemutatása idején is rendes helyárakkal tartjuk.

Apolló

projectograph rt. igazgatósága.

STEINHARDT MULATÓ

Rákóczi-ut 63. szám. •••• Telefon 54—23

Kezdete ½9 órakor!! UJDONSÁG!

9 órakor! A háboru áldozata!

11 órakor! A KÉK DOMINÓ!

Bohózatok. Irták: GLINGER és TAUSSIG.

Uj kuplék és remek külföldi számok. Jegyek d. e. 10—1-ig é d. u. 3—6-ig a mulatóban. Egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A Tőke

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

Szomoru ország — vidám bankok.

A fővárosi nagybankok egymásután jönnek ki mostanában mérlegeikkel. Az eredmény csaknem kivétel nélkül fényes, nagyszerű, elsőrangu. — A mérlegek, mint már annyi esztendő óta, most is rekordmérlegek. A tiszta nyereség óriási, az üzlet fejlődése rohamos, az összforgalom gigászi. Nagyobbak a betétek, magasabb a váltótárca összege, szóval: hegyen-völgyön lakodalom. — Dehogy is restringálták a hitelt: ime a váltótárca mindenütt növekedett. Változatlan, rendületlen a nagyközönség bizalma: ime, az intézetre bizott idegen tőkék is megduzzadtak. Olyan nagyszerű az eredmény, hogy valamennyi kommüniké bő tartalékolásról, nagy rejtett rezervákról, magas osztalékról, kitünő vezetésről önt magából ékes körmondatokat.

Tehát ugyebár nem volt hitelmegszoritás? Nem igaz, hogy a kereskedőknek és iparosoknak megvonták a hitelt? Mert hisz akkor hogy lehetne nagyobb a váltótárca? Nos, a nagy rejtélyt megfejtjük. 500—1000 adósnak igenis felmondották a hitelt, de 10—20 nagy milliomos vállalatnak, gyárosnak és főleg malmoknak felemelték a váltóhitelét. — A hitelrestrikció sajnálatos eredményeként a fizetésképtelenségek és csődök száma ijesztő mértékben felszaporodott. Ezt semmiféle bankmérleg és igazgatósági jelentés le nem tagadhatja. A bankok fényes jövedelmüket a közgazdasági élet sirdombjai felett keresték meg. E szomoru tényt a nyereség-veszteség számlák busás egyenlegei el nem tüntethetik.

A bankok e kitünő üzletéve az általános gazdasági krizis közepette cáfolhatatlanul illusztrálja, hogy nagybankjaink elvesztették a kapcsolatot a gazdasági élettel. Ők jóban-rosszban nagyszerüen prosperálnak. Vihar, jégverés, avagy derüs napfény egyaránt javukra van. Bármennyire szenved és nélkülöz és senved az ország: ők aratnak és fizetik a nagy osztalékot és tantiémet. A nagybank teljesen függetlenitette magát a gazdasági nyomortól, az ő működésük kivül esik a gazdasági organizmus vérkeringésén. Reájuk az ország nem épithet, kereskedelem és ipar segitségük nélkül pusztul el, vagy virágzik fel. Ez a perverz, természetellenes állapot lehet jó a részvényesekre és az igazgatóságra: az ország dolgozó, kereső polgárságára nézve kár és veszedelem.

De éppen azért, mert a nagy részvénybankokra az ipar és kereskedelem nem támaszkodhatik, mert nagy pénzbőség idején ugyan cseppen valami a feleslegükből az ország közgazdaságának, de szük esztendőkben a pénzforrások könyörtelenül bedugulnak. A nagybankok pusztulni engedték a szövetkezeteket, most meg veszni hagyták a kisebb részvénytársaságokat. A kisembernek egyáltalán nincs már hitelforrása.

Ez pedig lehetetlen állapot. Hitel nélkül nincs üzlet és nincs ipar. Különösen nincs kiskereskedés és kisipar. Pedig ez a szomoru állapot minden logikának a fejetetejére állitása. Hiszen a gyárosnak, a nagykereskedőnek hitele azon alapul, hogy vevője, a kereskedő az átvett áru árából fog fizetni. De vajjon ez a reménybeli fizetés nem éppen oly jogos feltételezés a kiskereskedőre nézve, mint a nagykereskedőre és gyárosra nézve; lévén a fogyasztó általi vásárlás végeredményben alapja a hitelnek itt is, ott is. Vajjon nem árura szolgáló hitel-e a kiskereskedőnek nyujtott hitel, ha az a nagykereskedő által élvezett hitel? Miért van az tehát, hogy jobban megbiznak a bankok a nagykereskedőben, mint a közvetitő kereskedőben, a detailistában. Hiszen a hitel ennél is produktiv üzleti célokat szolgál, mint amannál, és ha a gyáros hitelt érdemel uj gépek beszerzésére, ugy megérdemli a hitelt a kereskedő is uj portéka megrendelésére. Üzleti befektetés a célja, üzleti bevétel az alapja itt is ott is a hitelnek.

Miért disztingválnak hát a bankok a kettő között akként, hogy egyiknek adnak hitelt, a másiknak nem.

Ezen valamiképpen segiteni kell. Meg kell csinálni a kisemberek bankját valamilyen formában. Garantálni kell a kiskereskedőknek és iparosoknak is a hitel hozzáférhetőségét és állandóságát. Fogjanak össze az érdekeltek, a társadalom és az állam, hogy a gazdasági szervezetünknek ezt a fájó sebét végre meggyógyitsák. Ha a nagybankok gőgje és kapzsisága egymásután megsemmisitette a kisemberek hitelszerveit, tessék most ezek pótlásáról gondoskodni. Ez kötelessége a hatalmas bankvezéreknek a társadalommal szemben, mely nekik diszt, poziciót és hatalmat biztositott azzal, hogy a nemzet vagyonának kezelését reájuk bizta. A bizalomért, mellyel az ország viseltetik velük szemben és mely alapja a nagybankok milliós nyereségeinek, ezek adósai a polgárságnak. Ne hagyják hát pusztulni a középosztály gerincét: a kisiparost és kiskereskedőt.

Magyarország hitelszervezete mindaddig hiányos és beteg marad, amig ez a fontos probléma: a kisember hitele, végleges megoldást nem nyer.

*

Mult heti számunkban megpendítettük azt az eszmét, hogy a kiskereskedők és kisiparosok hiteligényeinek ellátására külön pénzintézetet kell alapitani. Ennek a cikknek erős visszhangja csendült meg abban a beszédben, amelyet *Gál* Károly biz. tag a Magyar Kereskedők Egyesületének *Sümegi* Vilmos tiszteletére rendezett társasvacsoráján elmondott. — Gál Károly a *Fővárosi Hirlap*ra való utalással kifejezést adott annak a reményének hogy a kiskereskedők és kisiparosok mielőbb együvé tömörülnek és egyesült erővel fogják megteremteni egy egészségeseb hitéletnek az előfeltételeit. *Magyar* Miklós biz. tag hatásos felszólalása után *Bosnyák* Izsó főv. biz. tag, az egyesület elnöke, szép szavakkal méltatta Gál Károly érdemeit s a tagok élénk helyeslése mellett jelentette ki, hogy az egyesület a felvetett eszmét melegen üdvözli, megvalósitását kivánja s a pénzügyi helyzet megjavulása után ebben az irányban agitációt fog kifejteni.

Az Angol-Osztrák Bank adóügye.

Az utóbbi hetek során — a sok bukás, csőd, krach és veszteség nagy tohuvabohujában — támadások érték az Anglo-Osztrák Bank budapesti fióktelepét is. A támadások különösen két pont körül jegecesedtek ki: egyfelől sulyos veszteségek érték volna a fiókot, a Szabó Emil és az Erzsébetvárosi bank ügyével kapcsolatban, a másik hiradás rendszeres adóeltitkolásokkal gyanusitotta. Ezek a szállongó hirek nem felelnek meg a való tényeknek: igaz, hogy egynéhány nagyobb fizetésképtelenségnél kisebb összegekkel érdekelve volt, de azok a veszteségek, amelyek innen származhattak, egyáltalán nem nevezhetők jelentékenyeknek. Az adóeltitkolás ügye pedig a következőképpen áll: Az osztrák pénzintézetek fiókjai Magyarországon az osztrák törvény szerint lesznek megadóztatva és viszont. Ezt a kedvezményt azonban az Anglobank fiókja épp ugy, mint a Bankvereiné, nem vették igénybe, hanem — hogy fiókjaik magyar jellegét kidomboritsák — önként hozzájárultak ahhoz, illetve kivánták azt, hogy a magyar törvény szerint adóztassanak meg, bár nálunk a betéteket 10 százalékos adó terheli. Az Anglobank fiókja tényleg évente emelkedő összeget fizetett be tőkekamatadó címén, ugy hogy az 1911-es adótétele több mint harmszorosa az 1906-ikinak. E rohamos emelkedés természetesen a betétek összegének szaporodását igazolja, ami némelyeknek vagy talán sokaknak a konkurrensek közül nem éppen kellemes. Az adókérdés mindössze annyira zsugorodik össze, hogy a fiókra az osztrák törvény értelmében adót róttak ki azok után az értékek után is, amelyek Magyarországon adómentesek, noha különben — mint kifejtettük — a fiók teljesen a magyar törvények szerint adózik. Emiatt a téves adókivetés miatt lépett birói utra a fiók igazgatósága és álláspontjának — a melynek jogszerüsége kétségtelen — a közigazgatási bíróságnál is érvényt tudott szerezni, olyannyira, hogy ezen a cimen legutóbb tetemes adóvisszatéritésben részesült. Mindazok a hirek tehát, amelyek az Anglobank magyar telepeinek renomée-jét próbálták megingatni, ugy a tények, mint a független bíróság tanusága szerint, a kacsák birodalmából valók.

„Magyar" ágyugyár. A miniszterelnök ő excellenciájának illusztris vendége volt: lovag Skoda Károly, a pilseni Skoda-müvek vezérigazgatója. A direktor ur természetesen üzletet csinálni jött közénk s ez az üzlet, ugy látszik, meg is fog valósulni. Az ágyugyár, amelynek a „magyar" jelzőt szokták dijmentesen adományozni, megvalósitás előtt áll, de a magyar ipar teljes mellőzésével. A főrészvényes a Skoda-müvek lesz, a részvények 70 százalékát birtokolván, a Hatvanyak, Weisz Manfréd és a Hitelbank csak 10—10 százalékkal részesek. A Skoda tultengését gyakorlatilag az a körülmény teszi veszélyessé, hogy az ágyugyár felállitása után annak a delegációs rezoluciónak, amely a törvényes intenciók szerint a Magyarországon nem gyártott iparcikkekért aránylagos kárpótlást köt ki más, a közös védelem céljait szolgáló cikkeknek, egy olyan értelmezésével kerülünk szembe, amelylyel egyszerüen ki fogják a magyar ipart játszani. A magyar (?) ágyugyár müködésével ugyanis beszüntetik a megfelelő kárpótlást, amelyet az ágyugyártás terén elmaradt részesedésért a magyar gyárak eddig kaptak. A „magyar" ágyugyár viszont 70 százaléka osztrák kézen lévén, tulajdonképpen csak 30 százalékig jelenti a magyar ipar érdekeltségét s ennyiben is kizárólag Weisz Manfréd zsebének jelent hasznot, viszont pozitiv 70 százalékos veszteségünk lesz a jövőben a „magyar" ágyugyár révén. Ezt nevezik nálunk nemzeti vivmánynak? Vagy azt, hogy a Skoda-gyár ezért a jó üzletért — állitólag — hajlandó igen tekintélyes rekompenzációt adni a legmagasabb politikai érdekek védelmére, amelyet néhol választási kasszának neveznek? A pártkassza és Weisz Manfréd — ugy látszik csak ez a két tényező nem lesz meglőve az uj magyar ágyugyárral.

Kornfeld Pál báró — ügyvezető igazgató. A Magyar Általános Hitelbank igazgatósága szombaton tartott ülésében báró Kornfeld Pál igazgatót az ügyvezető igazgatóság tagjává nevezte ki. Annál a hatalmas intézetnél, ahol nagynevü atyja, Kornfeld Zsigmond báró halhatatlan érdemeket szerzett, Kornfeld Pál báró csak a családi tradiciót követte, amidőn nagy készültségével és minden tudásával az intézet további fejlődését iparkodott előmozditani. Ezt az érdemes munkásságot honorálta

most a bank igazgatósága, amikor Kornfeld Pál bárót beválasztotta az ügyvezető igazgatóságba.

Távozó vezérigazgatók. Kohn Arnold, az Unió életbiztositó társaság vezérigazgatója, agg korára való tekintettel, visszavonul az intézet ügyvezetésétől, de az alelnöki állást megtartja és igy továbbra is megmarad az intézet kötelékében, amely neki köszönheti hatalmas fellendülését. A vezérigazgatói állásra értesülésünk szerint, Friedlaender Izidor igazgatót nevezik ki.

Hazai Fülöp, az Osztálysorsjáték r. t. vezérigazgatója, aki már hosszabb idő óta betegeskedik, nyugalomba vonul. Helyére az igazgatóság egy ismert munkapárti képviselőt fog kinevezni, akivel a tárgyalások már befejezést nyertek. Azonkivül ügyvezető-igazgatói állást is szerveznek és ennek a betöltésére egy bankszakember van kiszemelve.

Lapunk telefonszáma: 137-15

Közgyülések és mérlegek.

A Kereskedelmi bank mérlege. Mult hó 29-iki számunkban nagy vonásokban már ismertettük a *Pesti Magyar Kereskedelmi Bank* 1912. évi jövedelmezőségének adatait és az igazgatóság határozatát az osztalékra nézve. — Most előttünk fekszik az intézet zárszámadásának részletes kimutatása és számadatokkal igazolja, hogy az intézet a tavalyi válságos viszonyok között is valóságos rekorderedményt ért el. A bámulatos siker, amely a sulyos gazdasági helyzet dacára is fényesen érvényesült ,a bölcs vezetőség és elsősorban *Lánczy* Leó v. b. t. t. elnök érdeme, aki kiváló munkatársai élén évről-évre fejleszti intézetének világszerte elismert tekintélyét és nagyságát.

A nyilvánosságra adott mérleg főbb adatai a következők:

A tiszta nyereség 14,648.842 K 42 fillért tesz ki, a mely 2,539.842 K 42 fillérrel nagyobb az előző év 12.1 millió korona üzleti eredménynyel. Ebből a 14.6 millió korona tiszta haszonból legelőször a kamatszámla rendkivüli megnövekedése emelkedik ki a számlasorokból, amennyiben a tiszta kamatjövedelem 13 millió 403.473 korona 10 fillérrel szerepel, tehát a tavalyi mérleggel szemben (kilenc millió 506.298 korona 42 fillér) 3.9 millió korona kamatemelkedés mutatkozik. A bank jelzálogüzletének hozadéka meg az 1911-es év jelzálogjövedelmét, amennyiben 1,947.841 korona 59 fillér volt a tavalyi 1,903.348 korona 59 fillérrel szemben. Ez a növekedés főként a régi üzletek hozamának eredménye. A külföldi váltóknál és pénznemeknél elért nyereség a tavalyi 390.000 koronával szemben 25.000 korona növekedssel 415.500 koronára emelkedik. A váltóüzlet és fiókok nyeresége 413.475 korona (tavaly 408.565 korona). A bank mérlegének teheroldalán szembeötlő az a 259.444 korona emelkedés, amely a tisztviselők fizetésének számláján mutatkozik. A bank váltótárcája 9.6 millió koronával nagyobb, mint tavaly, amennyiben 114 millió koronáról 123.5 millió koronára nőtt. Az értékpapirtárca a folyó évi mérlegben 80.2 millió koronával szerepel, tehát egybevetve a tavalyi 65.5 millió koronával 14.7 millió korona értéktöbblet mutatkozik. A szindikátusi befektetések ez idén 5,974.000 koronával szerepelnek. Az adósok számlája nem kevesebb, mint 29.5 millió koronával lett nagyobb, 1911-ben 117,755.464 korona, 1912-ben pedig 147,292.162 korona volt. A szigorubb értelemben vett betétei az 1912. év végén 260.2 millió koronára emelkedtek, tehát tizenöt és fél millió korona szaporulatot jeleznek az utóbbi esztend szemben.

A Bárdi József automobil-részvénytársaság gróf Károlyi Imre elnöklete alatt tegnap délben tartotta évi közgyülését, amely tudomásul vette az igazgatóság és felügelyő-bizottság jelentését. E szerint az 1911—12. üzletév 142.881 korona tiszta nyereséget eredményezett, amiből részvényenként 30 korona, vagyis 15% osztalék kifizetése határoztatott el. Az igazgatóságba uj tagokul beválasztattak: báró Kohner Jenő (alelnök) és Krausz Simon. A közgyülés hozzájárult az alaptőkének 900.000 koronáról 1,000.000 koronára való felemeléséhez. Az uj részvények 9:1 arányban a régi részvényeseknek kináltatnak fel 400 korona árban.

A Hitelbank 1912-ben. A Magyar Általános Hitelbank igazgatósága szombaton tartott ülésében megállapitotta az 1912. évi mérlegét, mely 12,003.216 K 84 fillér tiszta nyereséget tüntet fel. A nyereség felosztására nézve az igazgatóság elhatározta, hogy a részvényesek f. évi március 19-én tartandó közgyülésének inditványozni fogja, hogy 1912. évi *osztalékul 1. évi április 1-től kezdve részvényenkint 45 korona fizettessék ki.* 1,500.000 korona a tartalékkok javadalmazására fordittassék s végül 768.590 K 09 fillér uj számlára vitessék át. E mérlegben az 1912. évi december 31-ig elszámolt üzletek szerepelnek. A zárószámadás szerint a kitüntetett 12,003.216 K 84 fillér nyereség az 1911. évi eredménynyel szemben 590.024 koronával kedvezőbb. Az év folyamán üralkodott magas kamatláb, valamint az ösztvel bekövetkezett ismételt bankkamatlábemelések a kamatszámla hozamát lényegesen emelték, ugy, hogy az a tavalyival szemben circa 1,100.000 K többletet tüntet fel. A folyóüzlet ujabb fejlődése folytán a jutalékszámla 500 ezer K-val többet eredményezett. A kimutatott nyereséghez az áruüzlet is emelkedett mértékben hozzájárult. A *vidéki fiókok* ujabb erős fejlődést tüntetnek fel és a tavalyinál lényegesen magasabb nyereséget eredményeztek. Az intézettel szoros összeköttetésben álló *„Hermes"* magyar általános váltóüzlet r.-t., nemkülönben az iffiliált vidéki pénzintézetek emelkedő fejlődést tüntetnek fel. A *konzorciális üzletek* alapjául szolgáló társaságok legnagyobbrészt jól fejlődnek.

A Belvárosi Takarék közgyülése. A Belvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság szombaton tartotta meg XX-ik rendes közgyülését *Székely* Ferenc udv. tan. elnöklete alatt. Az igazgatósági jelentést *Veres* József ügyvezető-igazgató terjesztette elő. Az intézet üzletmenete eszerint a lefolyt üzletévben, dacára a nyomasztó gazdasági és pénzviszonyoknak, minden üzletágban fokozatos fejlődést mutat és az eredmény fölülmulja az előző évek hozamát. A betétállomány 34 millióra emelkedett, a váltóforgalom összege 50.000 millió korona volt. A jelzálogüzlet — dacára az ebben az üzletágban beállott általános pangásnak — a lefolyt évben is az eddigi mederben fejlődött tovább; az 1912. évben 11.418.900 korona névértékü uj kölcsönt folyósitott az intézet, az eladott záloglevelek névértéke pedig 9 millió 455.900 korona volt. A zárszámadások kellő leirások után 1,812.193 korona 62 fillér tiszta nyereményt eredményeztek, amelyből 228 ezer 279 korona 76 fillér az igazgatóság és tisztviselők jutalékára fordítandó. Az igazgatóság javasolta, hogy a nyugdijalap javára fordítandó 1 százaléknak, vagyis 17,559 korona 98 fillér levonása után a fönmaradó 1,566.353 korona 88 fillérből 325.000 koronát a tartalékalaphoz csatoljanak (miáltal ez 4,575.000 koronára emelkedik), az 1912. évi 20-as sz. szelvény részvényenkint 36 korona beváltására 1,152.000 koronát, köz- és jótékony célokra 15.000 koronát fordítsanak, a fönmaradó 74.353 korona 88 fillért pedig uj számlára vigyék át. A közgyülés az igazgatóság jelentését és az abban foglalt javaslatokat egyhangulag elfogadt és z igazgatóságnak, valamint a felügyelő-bizottságnak a szokásos fölmentvényt megadta. A kilépő igazgatósági, felügyelő-bizottsági és választmányi tagokat egyhangulag ujból megválasztották. A felügyelő-bizottságba uj tagul *Náray-Szabó* Sándort választották be. Végül a közgyülés, dr. *Bókay* Árpád részvényes inditványára, az intézet vezetőségének buzgó és eredményes müködéséért köszönetet szavazott. A közgyülést követő igazgatósági ülés *Székely* Ferencet elnökké, királykuti *Bachruch* Károlyt és dr. zólyomi *Wagner* Gézát pedig alelnökökké ujból megválasztotta.

Az Egyesült Fővárosi Takarékpénztár közgyülése. Az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár szombati közgyülésén az igazgatóság előterjesztette a mult évi mérleget és a zárszámadásokat, évi jelentésében pedig beszámolt az intézet elmult évi müködéséről. A mult évi tiszta nyereség 3,557.071 korona 40 fillér. Ebből az alapszabályszerü levonások és a mult évi nyereségmaradvány hozzáadása után 3,678.459 korona 83 fillér állott a közgyülés rendelkezésére. A közgyülés elfogadta az igazgatóság javaslatát, amely szerint az intézet hivatalnokainak és a szolgáknak rendkivül jutalomdij gyanánt 30.000 koronát adományoz, a forgalomban lévő 25.000 darab társasági részvénynek esedékes szelvényét 120 koronával váltja be s igy 300 ezer koronát oszt föl osztalékképpen a részvényesek között, a maradványt: 648.459 korona 83 fillért pedig a jövő évi számlára viszi át. A jelentések tudomásulvétele után a közgyülés ugy az igazgatóságnak, mint a felügyelőbizottságnak a fölmentvényt megadta, majd Politzer Géza részvényes inditványára *Szécsi* Lajos vezérigazgatónak, valamint az igazgatóságnak, a felügyelőbizottságnak és a tisztviselői karnak a közgyülés köszönetet mondott. Végül a választásokat ejtették meg és az igazgatóság uj tagjául *Jálics* Ferencet, a felügyelő-bizottságba pedig uj tagul *Dirnfeld* Adolfot választották meg.

A Hungária Bank első mérlege. A Hungária Bank Részvénytársaság igazgatósága mai napi ülésén állapitotta meg az 1912. csonka üzletév mérlegét. A nyereség és veszteség-számla 139.118 korona 70 fillér tiszta nyereséget mutat ki, amely pro rata temporis a részvénytőke mintegy 6 és fél százalékos kamatozásának felel meg. Az igazgatóság a február 24-ére kitüzött közgyülésen részvényenként *hét korona* (4 százalék) osztalék kifizetését fogja javasolni.

Az Óbuda-ujlaki takarékpénztár rt. 1912-ben 342.281 (286.747) K bevételt ért el, 281.746 (226.707) K kiadással szemben, a tiszta nyereség tehát 60.535 K, az előző évi 60.040 K-val szemben, ami a 400.000 K alaptőke 15 százalékos kamatozásának felel meg. Az igazgatóság a tavalyi, részvényenként 12 K = 6 százalék osztalék kifizetését fogja a közgyülésnek javasolni, mig az intézet tartalékalapjait ismét 25.000 K-val szaporitják, miáltal a tartalékok összege kerek 100.000 K-ra emelkedik. Valóban megszivlelésre érdemes, hogy a sulyos gazdasági helyzet dacára, az intézet az elmult évet is jó üzleti eredménynyel zárta le. Ez a kedvező körülmény különösen Bartók Béla igazgató érdemeit dicséri, aki szakavatottsággal és gondos előrelátással vezeti az intézet dolgait.

A „Terézia" közgyülése. A Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcsön Részvénytársaság szombaton tartotta rendes közgyülését Tolnay Lajos v. b. t. t. elnöklésével. A kereskedelmi kormányt a közgyülésen Hoszpotzky Alajos miniszteri tanácsos képviselte. A felolvasott igazgatósági jelentés szerint a mult évi üzleteredmény az 1911. évi nyereményáthozattal 1,806.761 korona 46 fillért tett ki. Az igazgatóság javaslata az, hogy 50.000 darab 400 koronás névértékü részvény osztaléka fejében 26 korona állapittassék meg, 200.000 korona a tartalékalapra, a tisztviselői nyugdijalapra 5000 korona szavaztassék meg és 72.420 korona 07 fillér az uj üzletévre vitessék át. Az igazgatóság javaslatát egyhangulag elfogadták. A kilépett választmányi tagok közül ujból megválasztattak Breslmayer Román, Gyertyánffy Kálmán, dr. Keményi Miklós, Littmann Izidor, dr. Spett Elek és dr. Vajda Adolf részvényesek és Salzer Ignác mint uj tag választatott be. Felügyelő-bizottsági tagok lettek Barta Sándor, dr. Feleki Béla, pándi Horváth Zsigmond, szempci Kammer Benő, dr. Spett Ferenc és Tsuk Sándor. A minap tartott igazgatósági ülésen Horváth Sándor főkönyvelőt és Tolnay Tivadart, a levelezési osztály főnökét cégvezetőkké nevezték ki.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.
Merkantil Nyomda (Havas és Lehner)
Budapest, VIII., Német-utca 27. szám.

Akarja látni Kelet mesés kincseit?
Látogasson el
Schönwald Imréhez, Deák Ferenc-utca 21

HUNGÁRIA
Általános Biztositó részvénytársaság
Budapest, IV, Károly-körut 2

Részvénytőke 6,000.000 korona
szervezési alap 1,20.0000 korona

Elnök: **Gróf Károlyi Imre.**
Alelnökök: **malomszegi Elek Pál és Báró Fejérváry Imre**
A választmány elnöke: **Gróf Tisza Kálmán**

Élet-, tűz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég-, és állatbiztositás.

KARTELLEN KIVÜL!

FŐVÁROSI NAGY MOZGÓ

VII., Rákóczi-ut 70.
Igazgató tulajdonos:
GERŐ S. SÁNDOR.

Csütörtökön és pénteken rendes 3 órás műsor.

Főszámok:

Az államtitkár Brisson vigjátéka után 3 felv. A főszerepet játsza: MÓRIC.

Az örök bucsu

3 felvonásban. **Psylanderrel** a főszerepben.

Szombat és vasárnap uj műsor szenzációs számokkal.

Pompás hideg és meleg étkek

E heti étlap:

Magyar rostélyos	K	1.—	Libasült	K	1.20
Serpenyös „	K	1.—	Tészta	K	—.50
Borjupörkölt	K	—.70	Torta 2 darab	K	—.48
Székelygulyás	K	—.80	Dréher sör	K	—.20
Borjucomb	K	1.20	Sajt ementháli	K	—.30
Sertéskaraj káp.	K	1.40	Rochefort vajjal	K	—.40
Rántott velő	K	—.80	1 adag imbisz	K	1.20
2 töltött paprika	K	—.90	1 kávé	K	—.30
Paprikáscsirke	K	1.40	1 chocolade	K	—.30
Rántott csirke	K	1.40			

PALAIS DE DANSE

Szerecsen-u. 35. (TÁNCPALOTA) Telefon: 120-77.

Előadások kezdete este fél 11 órakor.

ooo **Februári csodaműsor!** ooo

TOPSY a szerecsen ördög — **6 FELIAITAS** zenei karikaturisták — **LA FAVORITA** ópiumtáncosnő

Baronesse Tatjana, La belle Ferrere, La belle Mirella és még husz attrakció. — Minden nap reggelig táncmulatság. — Kitünő vacsora — American bar. — **Berkes Berci** zenekara és a szalonzenekar reggelig felváltva hangversenyez.

Pénztárnyitás este fél 10 órakor!

Salgótarjáni Kőszén bánya Részvénytársulat

Meghivó

A Salgótarjáni kőszénbánya részvénytársulat folyó évi február hó 20-án d. e. 11 órakor tartja meg *Budapesten,* V., Arany János-u. 25. szám alatt lévő központi irodai helyiségeiben

XLV. rendes közgyülését,

melyre az igazgatóság a t. c. részvényeseket ezennel tiszteletel meghivja.

Napirend:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése az 1912-ik üzleti évről.
2. Az 1912-ik év zárszámadásainak előterjesztése, határozat ezek felett és az 1912-iki osztalék megállapitása.
3. Felmentvény megadása az igazgatóságnak és a felügyelő bizottságnak.

Budapest, 1913. január hó 30-án.

Az igazgatóság.

Felkérjük azon t. c. részvényeseket, kik a közgyülésen résztvenni akarnak, hogy részvényeiket a szelvényekkel együtt f. évi február hó 12-ig bezárólag vagy a társulat fent jelzett helyén lévő *központi pénztáránál,* vagy pedig *Bécsben a K. k. priv. allg. österr. Boden-CreditéAnstaltnál (I., Teinfalstrasse 6.)* tegyék le. 25 részvény egy szavazatra jogosit.

Értesitjük egyuttal a t. c. részvényeseket, hogy alapszabályaink értelmében az évi mérleg az igazgatósági és felügyelő bizottsági jelentéssel együtt f. évi február hó 12-től kezdve a társulat központi irodájában rendelkezésükre áll.

(Utánnyomás nem dijaztatik.)

Meghivás

A Rózsahegyi Cellulose és Papirgyár részv.-társ. 1913. évi

rendes közgyülését

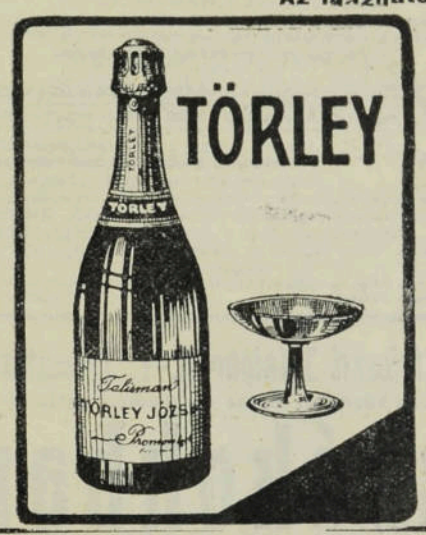
f. évi február 23-án délelőtt 10 órakor Rózsahegyen a gyár igazgatósági helyiségében tartja meg, mely közgyülésre a t. részvényeseket tisztelettel meghivja.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság jelentése a lefolyt 1912. évi üzleti eredményről.
2. Az 1912. évre vonatkozó zárszámadások és üzleti mérleg előterjesztése.
3. Az igazgatóságnak és felügyelő-bizottságnak az üzleti mérlegre vonatkozó jelentése és javaslat a nyereség hovafordítása iránt.
4. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság választása.
6. Netaláni inditványok.

Kelt Rózsahegyen, az 1913. évi február 2-án megtartott igazgatósági ülésből.

Az igazgatóság

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők, és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

FIÓK ÜZLET: VI. ANDRÁSSY-UT 66.

Gólya Áruház

FIÓK ÜZLET: VIII. NÉPSZINHÁZ-U. 35.

VI. NAGYMEZŐ U. 12.

ELŐNYÖS AJANLATOK:

Vászonárukban.

Gólya pamutvászon, 10 évi jótállással 23 mtr. vég K 15.—, vékony szálu K 16.—
Labdarózsa pamutvászon, 10 évi jótállással, 23 mtr vég K 16.—, vékony szálu — — — — — — — — — — — — — — K 17.—
Bazsarózsa vászon, finom szálu, női- vagy férf.-fehérnemü, ágynemüre igen alkalmas 10 évi jótállással — — — — — — — — — K 19.—
Lepedők, erős pamutvászonból — — — — — — — — — K 1.90
Lepedők, hét darab lepedőre, erős pamutvászonból, vége K 15.—, 17.50, 9.—
Kanavász, kitünő minőségben, szintartó, divatos szolid minták, egy vég 23 méter — — — — — — — — — — K 11.50, 13.— 15.—
Damast grádli, elszakithatatlan jó minőségben, egy vég 23 méter K 13.—
Mosott madepolán sifon, egy vég 23 méter — K 11.50, 13.—, 15.—, 19.—
Frottier fürdőköpeny — — — — — — — — — — — — K 5.30
Frottier lepedő — — — — — — — — — — — — — K 7.—

Kelmékben.

Fekete kelmék pazar választékban a legfinomabbtól a legolcsóbb fajtákig méterje — — — — — — K 1.50, 2.—, 3.—, 5.—, 7.50, 10.—
Sötétkék kelmék a legolcsóbbtól a legdrágább fajtákig, méterje K 1.50, 2.—, 3.—, 5.—, 7.—, 10.—
Epongis kelmék fehér és divatszinekben 120 cm. széles — — — K 3.50
Grenadin tegot, fekete és báli szinekben 120 cm. széles
Himzett madeira batiszt 85, 95, 120 dupla széles madeira K 2.—, 3.—, 5.—, 7.—
Pettyes himzett sweici batiszt — — — — — — K 1.—, 1.50, 1.70
Ruha-vásznak minden divat szinben, méterje — — — — — K —.48
Pamut-delének divat-szinekben — — — — — — — — K —.38
Francia grenadinok igen szép választékban méterje— K 1.40, 1.60, 1.70

Pamut kreász vásznak 23 méteres vég — — — — — — — K 9.50
K vés damast teriték hat személyre — — — — — — — K 2.70
Kávés azsur damaszt-teriték hat személyre — K 4.20, 5.—, 7.50, 10.—
Fottler törülközők előnyös rendkivüli ára — — — — — — K —.95
Damast ebéd-készletek hat személyre — — — — K 5.50, 7.50, 10.—
Damast törülközők tiszta vászonból, tucatja 7.50, 10.—, 15.—, 20.—
Tányértörlők piros vagy kék kockával, tucatja K 3.—, 3.60, 4.40, 7.50, 10.—
Flanell portörlők tucatja — — — — — — K 1.80, 2.50, 4.—, 5.—

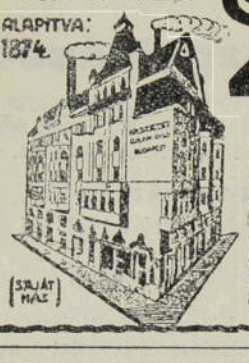
Árjegyzék ingyen és bérmentve!

Árjegyzék ingyen és bérmentve!

Vidéki szétküldés utánvéttel, bármilyen meg nem felelő árukat visszafogadunk és érte a pénzt visszaküldjuk.

TELEFON 11-28.

ALAPITVA: 1874.

Goldscheider Károly és Fia

HYGIÉNIKUS KÓSER SZALÁMI-FÜSTÖLTHÚS ÉS KOLBÁSZÁRU-KÜLÖNLEGESSÉGEK GYÁRA

BUDAPEST VII. KER. NAGYDIÓFA-UTCA 24. SZ.

Állandó felvásárlást eszközlünk a legjobb kiviteli árban pldékre is. Érdeklődés napon ta. Nagy arany érem jó minőség és kivitelképesség ért.

Laub Lipót

elektromotor és gépgyár

Budapest

I., Budafoki-ut 29. sz.

Telefon 122—09.

Iroda és raktár:

VI. ker., Liszt Ferenc-tér 17.

Tel. 13-47. Sürgönyc: ZETA.

Elektromotorok

és dynamók ujra tekercselése és javitása. Szakszerü munka. Gyors szállitás. Kölcsön motorok.

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

Gyári

Marta Magyar Automobil Rt. Arad

Vezérképviselet:

Royal-Garage, Budapest, IX. ker., Páva-utca 10-12.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 3,360.000 KORONA.

Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.

SÜRGÖNYCIM: BÉLCEMENT — GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)

Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Ostökös" védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségű.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut tertogatállandóság és magas homoktelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárü-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:

MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6 TELEFON 173-74.

KŐSZÉNBÁNYA 's TÉGLAGYÁR TÁRSULAT

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)

Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Telefonszám: 34—51 és 34—61.

Keramit kocsiútkövek :: Keramitlapok :: Keramit-, steró-, pillértéglák :: Travesz-téglák :: Falburkolótéglák :: Fayance porcellán lemezek :: Porcellán szigetelők :: Egészségügyi és használati cikkek :: Tűzálló chamotte-téglák.

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék díjmentesen

A trieszti Jutaipar R.-T. Triesztbeen

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett

Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség

Nobel Sándor, Budapest

VI., Aradi-utca 31. Telefon 161—07

MŰÉPITÉSZEK ÉPITÉSVÁLLALKOZÓK GÉPGYÁROSOK FIGYELMÉBE!

NYIRI SÁNDOR

Telefon: 133-37. **BUDAPEST** Telefon: 133-37

VII, Wesselényi-u. 8. Wesselényi-bazár

Paszpartu műintézet és könyvkötészet. ••••

Épitési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett. ••••

Mappák minden kivitelben. ••••

Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is. ••••

Egyleti tablók és albumok. ••

Legrégibb, legelőkelőbb márka

Gróf Keglevich István ut.

COGNAC BUDAFOK

Az összes, bel- és külföldi kiállitásokon legutóbb „Turin"-ban kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenütt kapható.

Hirmann Ferencz

fémöntőde, réz- és ércmüárugyára

Budapest, VII., Csányi-utca 7—9.

KÉSZIT mindennemü szerelvényeket viz-, gőz-, légszesz- és fürdőberendezések részére. — Szőlő- és piucegazdászati gépeket és eszközöket. Szivattyukat. Vasuti kocsi és hajó szerelvényeket. Kereskedelmi réz- és vassulyokat. — Öntvényeket minden ötvözet szerint. Állandóan raktáron: vizvezetéki szerelvények, kovácsolt és öntöttvascsövek. Öntöttvas fürdőkádak és zománcozott kiöntők. — Egészségügyi berendezések. OO Fayence-áruk.

FOGAK GROSSMANN SIMON

szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

szerb kir. udvari orvos, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve

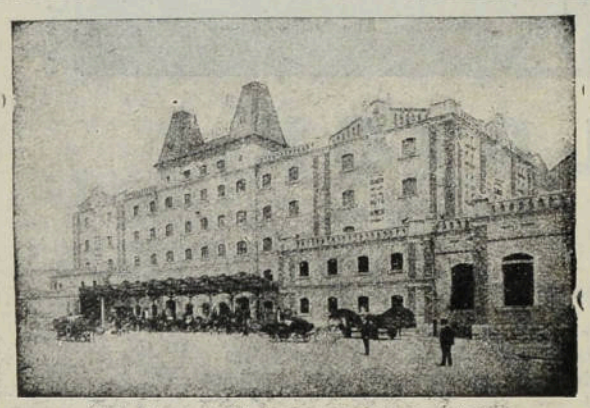
Budapest, VII., Erzsebet-körut 50., I.

Óvás! Figyelem a névre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szemszédomban levő megtévesztés végett nevétki nem iro fogorvoshoz kerüljön. Rendelo szakorvos: Dr. Káli H. P.

Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzestelenitve.

Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.

Telefon 86—50

Nyilvános hütő és fagyasztó raktárház.

Magyar Élelmiszer Szállitó Részvénytársaság

Központi iroda: Budapest IX., Tóth Kálmán-utca 8—10. szám.

Részvénytőke 4 millió korona.

Sürgönycim: CONSUM, BUDAPEST.

Telefon: József 25-02, 25-03, 25-04.

A **hütőházban** nyilvános jellegénél fogva bárki, tetszésszerinti időre, mérsékelt dijtételek mellett beraktározhat (bármily mennyiségben) **vad, baromfi, hus, tojás, vaj, hal, gyümölcs, virágcsirák, főzelék,** stb. élelmicikkeket, továbbá szörme és szőnyegeket. A beraktározás feltételei, valamint a beraktározandó áruk kezelésére vonatkozó részletes utasitásokkal készséggel szolgálunk. **ÜZLETÁGAK: Szállitási osztály:** baromfi-, tojás-, vad-, vaj-, gyümölcs- és főzelékküldemények után, ha a társaság neve alatt kerülnek feladásra, jelentékeny szállitási kedvezményeket folyósit. A szállitmányozásra vonatkozó mindennemü kérdésekben (fuvardijak, utirányok stb.) készséggel nyujt felvilágsitást. **Kiviteli osztály:** A társaság berlini breslaui, wieni és londoni fiókja mindenféle élelmicikkek bizományi értékesitését elvállalja. Az árukra előlegeket is folyósit.

Hogyan szerezték millióikat?

SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSAI BUDAPEST

A Rotschildok

Irta: Balla Ignácz

A Rothschildok alig száz esztendő alatt Európa legnagyobb pénznagyhatalmasságai lettek és meghóditották az egész világot. E világhóditás históriáját, meggazdagodásukat mondja el ez a könyv, amely a Rothschildok életének izgalmas érdekességü regénye. A vaskos, nagy kötet ára — — — 7.— korona. Diszkötésben — — — — 9.60 korona.

Amerika koronázatlan királyai

— Az Uj-Világ dollárkirályainak pénzszerző titkaiba világit be ez a könyv, amely elmondja, hogy a multi milliomosok és milliárdosok — Carnegie, Rockefeller, Astor, Vanderbilt, Gould — mint küzdötték föl magukat a szegénységből a vagyon és világhir arany trónusáig. A könyvnek minden egyes fejezete a munka és vagyonszerzés regényei. A vaskos, nagy kötet ára — 7.— korona. Diszkötésben — — — — 9.60 korona.

II. évfolyam Budapest, 1913. február hó 19-én. 8. szám.

Főváros Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap

Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám

Ünnepe

volt az elmult héten Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottságának. Ragyogó külsőségek és a szeretet meleg érzései között avatták fel Heltai Ferencet, a király, a közgyülés és a kormány egyesült bizalmának letéteményesévé.

Fülünkben cseng még az uj főpolgármester klasszikus beköszöntője. És ujjongva tapsolunk a szent fogadalomnak: „Arra azonban törekedni fogok, hogy minden ügy kellően előkészitve és minden részletében felvilágositva, szabályszerüen kerüljön a törvényhatósági bizottság elé."

Az események jámbor statisztái, a „nyájas olvasó" cimmel és jelleggel felruházott százezrek, aligha sejtették, hogy ez a fogadalom sulyos kritikája a multnak, megnyugtató perspektivája a jövőnek.

Vázsonyi Vilmos és a törvényhatósági bizottságnak többi tekintélyes tagjai is, nem egyszer adtak kifejezést annak a meggyőződésüknek, hogy Bárczy István polgármester valósággal kormányzati rendszert csinált a fait accomplik intézményéből. Állandóan ezt panaszolták a pénzügyi bizottság tagjai is, a legutolsó költségvetés tárgyalásánál pedig Márkus József a súlyos háztartásbeli állapotokat egyenesen annak a körülménynek tulajdonitotta, hogy a milliókat nyelő, nagyfontosságu és gondos tanulmányozást igénylő tanácsi előterjesztésekkel, minden előkészités és minden előkészület nélkül, kutya futtában kell foglalkoznia a pénzügyi bizottságnak és a közgyülésnek.

Heltai Ferenctől a rosszakarat sem vitathatja el azt a megállapitást, hogy egyike az ország legokosabb embereinek. A városházi ügyekben való járatosságának alaposságához szintén nem férhet szó. Az ő szájából, éppen ezért, százszoros sulylyal, megkülönböztetett jelentőséggel esnek ezek a szavak — Bárczy István számlájának terhére. A főpolgármester programmbeszédének idézett passzusából a tények és adatok ismerése nélkül is megállapitható, hogy a multban nem került minden ügy kellően előkészitve a törvényhatósági bizottság elé, az előterjesztések nem voltak minden részletükben felvilágositva és nem jutottak szabályszerüen a közgyülés döntése alá.

Nem az utonómiának, hanem a kristálytiszta képességü és nagy intenciókkal telitett polgármesternek szólott Heltai Ferencnek ez az igérete is: „Tiszteletben tartom minden közigazgatási szerv hatáskörét, de a magam törvényes hatáskörét is be fogom tölteni, minden jogával és kötelességével együtt!"

Fullánkok

Hüvös

Iván 34 éves, izr. vallásu, vagyona van, katona nem volt, operettzene miatt elitélve, a városi villamos vasut és kapcsolt részeinek vezérigazgatóját, a milánói Scala szerződéses ballettszállitóját: az autótaxi körül kifejtett következetlenségnek sulyos etikai büntettével vádoljuk.

Egykoru tőljegyzések, tanuk és okiratok perrendszerü bizonysága szerint vádlott közönséges zsarolóknak, gazembereknek keresztelte el a székesfővárosi bérkocsisipartestület tagjait, amiért az autótaxik forgalomba hozatala folytán megritkuló kétfogatu kocsiknak örökáron való megváltását merték követelni. Történt pedig a nevezetes keresztelő az urnak egyezerkilencszáz és tizenkettedik évében, akkor, amidőn ugy fordult az autótaxik kereke, hogy Hüvösék kötik meg az üzletet a tőlük megszokott Protosz-kocsikkal.

A mult héten a bérkocsisok küldöttsége felkereste a polgármestert s Body alpolgármestert. A küldöttség szónoka és vezetője önmagából kikelve tiltakozott az ellen a merénylet ellen, hogy a bérkocsisok szájából kivegyék a kenyeret. „Vagy autótaxit a bérkocsisoknak, vagy az összes kocsik megváltását", ezt harsogta a polgármesterek felé a küldöttség szónoka és vezetője: bottai Hüvös Iván. Ez a harsogás most történt, amikor bizonyos immár, hogy Hüvösék elestek az autótaxiktól. Egyszer volt egy ember, ki csak ugy játszott a bérkocsislegénynyel, mint macska szokott az egérrel! . . .

A lakás-

nyomor enyhitésére megtörténtek az első lépések. Az elmult héten volt szerencsénk ezekről a lépésekről megemlékezni. Bárczy István polgármester ur, áthatva a kérdés fontosságától, lázas buzgalommal fogott hozzá, hogy programmjának idevágó részét mielőbb megvalósitsa.

Senkit se tévesszen meg az az enyhe körülmény, hogy csodálatosképpen mindeddig csakis az alpolgármester urakra terjedt ki ez a szerető gondoskodás. Mert először is: valahol csak meg kell kezdeni a nemes akciót. Másodszor pedig: a polgármester ur kisérleti nyulaknak használta fel a vicéket és most, amikor kiderült, hogy helyes uton halad, hogy a lakásnyomor enyhitésének ez a jól értelmezett módja, most bizonyára sietni fog a gyönyörü szociálpolitikai akció kiszélesitésére.

Ebben az egy dologban egészen nyugodtan megbizhat a pesti publikum!

Egyszerüsitik a közigazgatást.

Szives elnézést és bocsánatot kérünk *Barczy* István polgármestertől és rajongó hiveinek millióitól, amiért az alant következőkben megértő örömmel, viharos lelkesedéssel bátorkodunk foglalkozni a mult héten fogant polgármesteri ukázzal.

Engedje meg a podeszta és engedjék meg az ő rajongó hiveinek milliárdjai, hogy a városházi közigazgatás egyszerüsitését célozó rendeletben a magunk szerény diadalát ünnepeljük.

Amikor megindultunk uttalan utunkon, — szemlét tartottunk abban az őserdőben, amely a város kellő közepéből nőtt ki s mely kivülről csak a szemét bántja a pesti polgárnak, de belülről minden érzékét felháboritja. Azt irtuk akkor, hogy a közigazgatás csigaszerü munkáján vajmi könnyen lehetne segiteni: győzzék le a hivatalnok urak a hivatalból való smokkságokat, intézzék el a közösen elintézendő ügyeket mennél kevesebb aktával, a közvetlen érintkezésnek minél sürübben való keresésével.

Példát is nyujtottunk annak bizonyitására, hogy a közigazgatás egyszerüsitése — mennyire egyszerü dolog. Az árvaszékre és a tiszti ügyészségre hivatkoztunk, mint amely hivatalok a hozzájuk tartozó ügyeknek természeténél fogva állandó érintkezésben állanak egymással. A két hivatal helyiségei szorosan egymás mellett vannak, mégis gyakran hónapokig eltart, amig az akták az egyik szobából a másikba, az egyik hivatalból a másik hivatalba kerülnek. Irásos felterjesztéseket intéznek egymáshoz az árvaszék és a tiszti ügyészség, irásbeli uton kérik ki egymás véleményét — holott egy kis lábizombeli fáradtsággal, a szomszéd szobába irányozott látogatással, rengeteg munkát és időt takaritanának meg egymásnak. Csökkentenék a restanciákat, mindenekfölött pedig sikeresebben és gyorsabban kielégitenék a hivatalos elintézésektől amugy is rettegő közönségnek az igényeit.

Ez a konkrét példa bizonyára nem a legjellemzőbb és talán nem is a legsulyosabb, de annak az igazolására fölöttébb alkalmas, hogy a városházi közigazgatás rákfenéjének könnyen fel lehet fedezni a szérumát. A polgármester rendeletében számos fonákságot találunk, számos intézkedésről mutathatjuk ki, hogy gyerekes, naiv, kicsinyes szempontok szülték őket. A hivatalos óráknak másodpercekre való kiszámitása, a munkaidő hierarchiájának szervezése, vagy a tizórai virstli harántmetszetének szabályozása, csödöt fog mondani már ab ovo, — de a praktikus eszméknek egész sora követheti ezt, ha az ügyosztályoknak és a különböző városházi hivataloknak vezetői gyakorlati példákon okulva, tovább fogják fejleszteni a megkezdett akciót. A polgármesteri rendeletet nem tartalmi kiválósága miatt üdvözöljük, hanem a tisztviselők figyelmének fölébresztéséért.

A jelszó ne az legyen, hogy kevesebb munkát, hanem: eredményesebbet!

Hol lesznek az autó-állomások.

Szabad a cserkészés.

Az autotaxi rendszámok ügyét véglegesen elintézték a városházán. Az engedély-okiratot kedden kikézbesitették a három vállalkozó társaságnak. A nyilvánosságra nem került feltételek közül érdekes az, hogy a főváros gondoskodott a mindenkori polgármesterekről is, s kikötötte, hogy a város részére a társaságok leszállitott áron kötelesek autókat eladni.

A közlekedési ügyosztály csütörtökre a rendőrséggel s a többi illetékes tényezőkkel együttes értekezletet tart az autoállomáshelyek kijelölése céljából. A főváros a közönség érdekében valónak tartja a cserkészés megengedését. Ha a többi társaságok ez ellen aggodalmaskodnának, akkor a bérkocsi állomások mellett jelölik ki a taxik stációját.

Az ügyosztály minden állomáshelyen három autót óhajt elhelyezni, egy *Marta*, egy Benz és egy Namag kocsit.

Rényi tanácsnok ugy hiszi, hogy április, május folyamán részlegesen üzemben lesznek az autók s junius elsejére már járni fog a kivánt 200, illetőleg 150—150 taxi.

Az ügyosztályban ezideig két bérkocsis jelentette be, hogy visszaadja a fiakker-rendszámát. Az egyik *Fehér* Imre fiakkeros, aki kejelentette, hogy gőzmosódát alapit és ebbe fekteti bele a kisajátitásért kapott háromezer koronát. A másik bérkocsitulajdonos egy fogatuvá kivánja a rendszámát átváltoztatni. Az ügyosztály kérésével a rendőrséghez utasitotta.

*

A kereskedelemügyi miniszer tudvalevőleg arra hivta fel a főváros figyelmét, hogy az autotaxik forgalomba hozatalának alkalmát használja fel a magyar automobil-ipar megalapozására. Értesülésünk szerint, a főváros eziránvu vizsgálata megállapitotta, — hogy a három engedményes a magyar ipart illető követelményeknek a legmesszebb menő módon eleget tett és igy elesik az a némely részről táplált aggodalom, amely szerint az autotaxik alkatrészei külföldön készülnek. — Ez az aggodalom különben sem vonatkozott a *Marta*-ra, amelyről köztudomásu, hogy a hazai automobil-ipar terén úttörő munkát végzett s amelynek külföldön is oly jó hire van, hogy legutóbb Londonba is mintegy 50 darab kocsit szállitott. Ugy tudjuk, hogy a Marta aradi gyártelepén éjjel-nappal folyik az autotaxik gyártásának munkája.

Döntsön a közgyülés!

A „Városi Vasut' ellenőrzése.

Minden rosszhiszemü magyarázattal szemben elégtétellel és jóleső örömmel állapitjuk meg, hogy erős visszhangja kelt annak az akciónak, amelyet a *Városi villamos vasut* mostani vezetése és osztalékpolitikája ellen inditottunk. A *Budapesti Hirlap*, amelynek tartalmi előkelősége, elfogulatlansága és komolysága nem szorul közelebbi méltatásra, a közlekedési vállalatok ellenőrzésére kiküldött bizottság megalakitásának apropojából ezeket irja:

— **Vállalatok ellenőrzése.** A főváros tudvalevőleg számos közlekedési vállalattal van területhasználat kapcsán szerződéses viszonyban. A szerződés alapján a vállalatok jövedelméből tekintélyes részesedés illeti a fővárost, melynek igy fontos érdeke, hogy a közlekedési vállalatok üzleti életét figyelemmel kisérje és bevételüket szigoruan ellenőrizze. Az erre szolgáló albizottságot most alakitották meg a közgyülés kebeléből s ennek a bizottságnak lesz majd feladata a fővárossal szerződéses viszonyban álló közlekedési vállalatok üzletének megvizsgálása. Az albizottság munkaköre most különben valószinüen jelentékenyen bővülni fog. A Városi villamos vasut részvénytöbbségének megszerzése ugyanis alkalmat ád arra, hogy a főváros ennek a vállalatnak az üzletvitelét behatóan ellenőrizze, fejlesztésére programmot dolgozzon ki és üzleti mérlegét a kellő megokolás kiséretében a főváros közgyülése elé terjessze. Az is valószinü, hogy az albizottság tagjai vagy mint delegátusok, vagy mint választottak, be fognak kerülni a vállalat igazgatóságába és felügyelő bizottságába, hogy a főváros, mint főrészvényes, az üzletvitelnél befolyását igy is kifejezésre juttathassa. Az uj albizottság tagjai lesznek: Rényi Dezső tanácsos (elnök), Komlós Ágoston dr., Nessi Gyula, Oláh Dezső dr., Platthy György dr., Zipernovszky Károly, Wolfner Izsák és Simonovits Béa. Hivatalból tagja lesz még a főügyész, a főszámvevő és egy fogalmazó.

A *B. H.* tehát lényegileg ugyanazt kivánja, amit mi: szigorubb ellenőrzését a főváros vagyonának s az ellenőrzés hathatós eszközlése céljából a városi vasut igazgatóságának és felügyelő bizottságának reorganizálását. — Ugy értesülünk különben, hogy ebben a tárgyban legközelebb interpellációt nyujt be a közgyülésnek egyik tekintélyes tagja.

Igy szép az élet!

A vásárpénztár mérlege.

A *Budapesti állatvásárpénztár r.-t.* vasárnap tartotta meg ezévi közgyülését. A hivatalos tudósitással szemben, az intézet keletkeletkezéséről, feilődéséről és igazgatóságáról a következő ellenjelentéssel szolgálunk.

A vásárpénztár r.-t. öt esztendő előtt alakult meg. Annak előtte a társaság üzlete Saborskyéké volt s amikor a velük kötött szerződés lejárt, a főváros részvénytársaságot alapitott, a részvények többségét átvette és büszkén hirdette, hogy megint győzött a községesités nemes eszméje. Ugy látszott, hogy a részvénytársaság működése kedvező kihatással lesz a husárak csökkenésére, a mészárosok ezentul nem panaszkodhatnak, hogy a magánvállalkozók drága pénzeket szednek tőlük és nem lesz okuk arra, hogy ismét emeljék az árakat. A részvénytársaság azt hirdette önmagáról, hogy altruista vállalkozás lesz és sohasem fog a közönség rovására menő nyereségre törekedni.

Az idei jelentésből kitünik, hogy a r.-t. kitünően prosperál. — A két millió alaptőke *184.000 korona* tiszta hasznot hozott, ami egy kissé sok egy altruista vállalkozásnak. A körültekintő igazgatóság éppen azért gondoskodott arról, hogy az altruizmus egy másik irányban győzzön. *Harminchárom ezer koronát* forditott a körültekintő igazgatóság a maga és a felügyelő bizottság tagjainak méltó jutalmazására. Az altruizmus bajnokai között első helyen szerepel *Vaszilievits* Já-

Pesti eredmény!

1. Heltai
2. Kollár
3. Radocza

Klió, a szeszélyes istenember, a történelem égi krónikása, kitüntető megbizást adott nékünk, hogy jegyezzük fel a késői unokák számára, hogyan néznek ki a városatyák, amikor uj főpolgármestert emelnek a pajzsukra és miként fest az uj főpolgármester, amikor ezer szem tapad a diszmagyarjára, ezer fül les a szavára.

Klió parancsára szombaton délután elbucsuztunk szeretteinktől és megigértük nékik, hogy addig nem térünk vissza, amig a városatyák uj főpolgármesterrel meg nem ajándékozzák ezt a szegény, koldus Budapestet.

Klió rossz helyen tapogatódzott. Bizta volna a dolgát inkább egy festőre, vagy egy rajzolóra, sokkal elevenebb, sokkal hűségesebb lett volna a kép, gazdagabb, hasznosabb, tanulságosabb a beszámoló, mert a közgyüléseknek szerény megfigyelője a szürke hétköznapok halovány szineibe mártogatta mindezideig a tollát: — ennyi bensőséget, ekkora diszt és ilyen őszinte meghatottságot sohasem várt, sohasem remélt a városatyáktól!

A fekete ruhák tömegéből élesen kiritt a Springer Ferenc csukaszürke dressz-je. Feketébe öltözött Radocza János is, csöppet sem volt izgatott, ő még biztosabb volt a dolgában, mint Heltai Ferenc! A szavazó-teremben apró billiárdgolyók hevertek az asztalon, fehérek és feketék vegyesen. Az urna teljesen felkészülve várta a golyókat, három cséset állitottak melléje, rajtuk a három név már előre, mert a hármas jelölés titkos ugyan, de a király nem csinál titkot a titkaiból, a király nem csinál viccet sem Reiner Edével, sem Perl Somával, mert jól tudja, hogy politikai pártállásukkal összeférhetetlen volna a magas közjogi méltóság.

A karzatot aggódó hazafiak komoyan féltik a vészes összeroskadástól. Középütt, az elnöki emelvénynyel szemben még üres a hely: Heltai Ferenc hires szépségü nejét várják oda, de csak akkor jön, amikor vége a választási aktusnak és biztos, hogy a városatyák tévedésből nem Winter Lajost, vagy Melkó Bertalant választották meg. Heltainé helyéhez közel Márkus Emilia tart cercle. Sorban meglátogatják a városházi ismerősök, alulról pedig, a terem közepéről, kopasz virilisták igazitják a tekintetüket feléje. Lánczy Leó is eljött, hogy leszavazzon Heltai Ferencre, hat órakor elnökölnie kell a Kereskedelmi közgyülésen, addig is körülnéz egy kissé a teremben és rendre üdvözli az ismerősöket. Krausz Simi Molnár Ferenccel évődik, Hüvös Iván megint seregszemlét tart, Walder Gyula föl- és alá sétál, mintha kárlsbádi kurát tartana.

Most elpihen a zsibongás: utoljára rázza az elnöki csengőt Bárczy István polgármester, előbb az ülést nyitja meg, aztán a miniszterelnök pecsétes boritékját. A boritékból ismét pecsétes boriték hull ki. Bárczy most már óvatosan bánik az ollóval: a király levelét őrzi a pecsét, egy-kettőre szemünk előtt áll a legelső magyar ember prima aláirása. A királyi levél közönséges fehér papirdarab. Első oldalán nagy árkus betükkel irott szöveg, a másik oldalán még három-négy sor, alatta a király bámulatosan erőteljes, férfias aláirása. Lennt a második oldal jobb alsó sarkában Lukács László kézjegye első pillanatra látszik, hogy Lukács keze sokkal jobban reszket, mint a királyé.

Nagy áhitatta, ojális csodálkozással jönnek a városatyák a nevezetes okmány megtekintésére, miglen Marher tanácsnok zsebrevágja az irást, mert a király visszakérte, nem szereti, ha idegen kézbe kerülnek a levelei. A szavazók egyre ritkulnak, Szabó János befejezi munkáját és hozzáfog a jelentés megszerkesztéséhez. Már akkor szájról-szájra jár az eredmény: a király embere kenterben győzött, Heltai Ferencné elfoglalhatja a helyét, Kolár Lajos nyerte a vigaszdijat. Radocza János rossz harmadik. Már jelenti is a döntést a polgármester, Márkus József tiz kemény legényt szed össze, a legények fölkerekednek, Heltai Ferenc keresésére indulnak, keresik a la-

nös dr. alpolgármester, a r.-t. elnöke. Alelnök: *Melly* Béla dr. árvaszéki elnök, igazgatósági tag és ügyész *Vaszilievits* Emil dr., az alpolgármester öcsese. Igazgatósági tag: *Folkusházy* Lajos tanácsnok, a felügyelőbizottság elnöke: *Bódy* Tivadar dr. alpolgármester.

A személyi altruizmus mellett a tárgyi altruizmusról sem feledkezett meg a körültekintő igazgatóság. Annak dacára, hogy a fővárosnak a pénze hever a részvények többségében, 90,000 koronára emelték fel a tartalék-tőkét, bőséges leírásokat végzett s amellett még 12.000 koronát uj számlára vitt át. Az öt százalékos osztalékon kivül pedig még 30.000 korona felülosztalékot juttatott a részvényeseknek.

Igy fest a városháza környékén a községesitési politika és az altruizmus és igy lehetséges az, hogy a vállalat kitünően bevált, az igazgatósági tantiémek gyönyörüen emelkednek, a tartalékalap hatalmasan növekedik: — de a húsárak egy fillérrel sem csökkentek a vásárpénztár községesitése óta. — A nagy nyereségből semmit sem forditott a köz javára a körültekintő igazgatóság.

Ki tudja, talán nem is igy kell értelmezni az altruizmust?

Röfögő üzletek.

Kőbányán panama készül.

A kőbányai sertésszállásokkal, úgy látszik nem végez egyhamar a főváros. A szállástulajdonosokkal történt megegyezésből furcsa pör nőtt ki, amelynek kimenetele elé feszült kiváncsisággal tekinthet mindenki. A pör jogalapját, a pörösködő cég igényét a *Magyar Kereskedők Lapja* igy vázolja:

A Bossányi, Schiestrumpf és társa budapest-kőbányai trágyaszáritó-gyár, a sertésszállások megszüntetésével sulyos viszonyok közé került. Eleinte be akarta szüntetni üzemét, később uj telepengedélyt kért a X. kerületi előljáróságtól másnemü anyagok gyártására. Ez taz engedéyt meg is kapta a cég, de még igy is olyan nehézségekbe ütközik a Száva-utcai telepen a gyár fenntartása, hogy a cég arra határozta el magát, hogy az üzemet teljesen beszünteti és 600,000 korona kátéritést kér a fővárostól.

Ebből a közleményből nyilvánvaló, hogy itt ismét a főváros anyagi érdekei ellen intézett támadásról van szó. Nem kell valami különös jogászi felkészültség annak a megállapitásához, hogy a pörtől nincs oka megijedni a fővárosnak. Teljesen lehetelen és tarthatalan az az indokolás, amellyel a trágyás cég keresetét támogatja. A mi értesülésünk szerint nem is az a célja a vállalatnak, hogy pör utján érvényesitse állitólagos kátéritési igényeit a fővárossal szemben, hanem ezzel a bevált módszerrel akarja rávezetni a várost a telep megváltásának utjára. Üzletet szeretne kötni a város rovására a három tagu cég; üzletet, amely nemcsak a trágyaszállitókat szabaditaná meg — búsás ellenérték fejében, — az illatos teleptől, hanem provisiónak nevezett jövedelmet biztositana egy befolyásos kőbányai városatyának is.

Gondunk lesz reá, hogy a közönség spanyolfal nélkül pillanthasson bele a készülő vásár hátterébe.

Jön az autobusz.

A Noé-bárkák alkonya.

A főváros közlekedésének megjavitását — régóta igérgetik — az auto-omnibusz járatok létesitésével is fokozni akarják.

Most erről tárgyal, elkésett gyorsasággal, a közlekedési ügyosztály. A kérdés megvalósitásának erősen utjában állott az omnibusz-vállalat megváltása. Az ehhez szükséges összeget, két milliót, három esztendő óta rettenhetetlenül beállitják a főváros költségvetésébe; persze a szándék nem volt komoly s a két millió csak arra szolgált, hogy a zárszámadásokban igazolják a polgármester megható optimizmusát.

A társaskocsi-vállalat ugyanis, mint most kiderült, egészen más irányban tárgyalt a fővárossal. A vállalat főrészesei: a *Munk es Davidsohn* cég már rég tudtára adták *Bárczy* polgármesternek, hogy nem ragaszkodnak a közlekedési vállalat megváltásához, — sőt hajlandók az autobusz-üzemre áttérni.

Az auto-omnibuszok forgalomba hozatalára még ő előttük Forbáth Frigyes dr. fővárosi ügyvéd utján a londoni *Dewonshire et Comp.* társaság is vállalkozott.

A főváros utasitására most a két ajánlkozó társaság között tárgyalások folynak, hogy az autobusz-üzemet *közösen* rendezzék be.

A közlekedési ügyosztály eközben rendkivül fontos megállapodásra jutott a közutt villamossal. A villamos társaság beleegyezett abba, hogy azokon az utvonalokon is rendezhetnek autobusz-járatokat, ahol különben közuti kocsik is közlekednek. A társaság igazgatósága megértette, hogy egyazon vonalon haladó kétféle közlekedési eszköz nem fogja bevételét redukálni.

A viteldijat egységesen *husz fillérben* szabják meg, de zónarendszert is létesitenek sőbb tarifával.

Még a nyár előtt szándékoznak nyélbeütni a dolgot, őszre pedig lesz szerencsénk az autobusz-járatokhoz.

A trieszti Jutaipar R.-T. Triesztbeen
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü
zsákokban
a legjutányosabb árak mellett
Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség
Nobel Sándor, Budapest
VI., Aradi-utca 31. Telefon 161—07

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK

KÖZGYÜLÉSI MEGHIVÓ.

A Magyar Általános Hitelbank szavazatra jogosult t. c. részvényeseit az 1913. évi március 19-én, szerdán délelőtt 10 órakor, Budapesten a bank helyiségében (V., Nádor-u. 12. szám) tartandó

negyvenötödik rendes közgyülésre

meghivatnak.

A tanácskozás tárgyai:

1. Az igazgatóság jelentése a társaság 1912. évi üzleteiről,
   az igazgatóság számadása az 1912. üzletévről és inditványa az évi nyereség megállapitása és hováforditása iránt,
   a felügyelő-bizottság jelentése.
2. A felmentés megadása az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére.
3. Választás az igazgatóságba.
4. A felügyelő-bizottság választása és tiszteletdijának megállapitása.

A közgyülésen minden részvényes husz darab letett részvény után egy szavzattal bir.

A szavazatra jogosult t. c. részvényesek felhivatnak, hogy részvényeiket a le nem járt szelvényekkel együtt a közgyülésre kitüzött határnap előtt 14 nappal

Budapesten a Magyar Általános Hitelbanknál,

Brassóban, Debrecenben, Fiumében, Győrött, Kassán, Kecskeméten, Nagyváradon, Pécsett, Pozsonyban, Szabadkán és Temesvárott az intézet fiókjainál,

Bécsben a K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe cimü intézetnél, vagy S. M. v. Rotschild bankháznál,

Berlinben a Direction der Disconto-Gesellschaft cimü intézetnél vagy S. Bleichröder bankháznál vagy végül

M/m. Frankfurtban a Direction der Disconto-Gesellschaft cimü intézetnél letétbe tegyék.

A részvények a benyujtó által aláirt jegyzék kiséretében nyujtandók be.

A letett részvényekről a benyujtó elismervényt kap. A részvények csak ezen elismervény visszaadása mellett fognak a közgyülés után visszaszolgáltattatni. A közgyülésre belépti-jegyül szolgáló igazolvány Budapesten közvetlenül a letétel alkalmával, az intézet fiókjainá pedig, valamint Bécsben, Berlinben és M/m. Frankfurtban nyolc nappal a közgyülés előtt fog kiadatni.

Ha valamely részvényes szavazati jogát más szavazatképes részvényes által óhajtja gyakorolni, a megbizott nevére szóló meghatalmazást az igazolvány hátán kitölteni s aláirni tartozik.

A mérleg a felügyelő-bizottság jelentésével együtt *nyolc* nappal a közgyülés előtt az összes fentebb felsorolt letéteményezési helyeknél a részvényesek rendelkezésére bocsáttatik.

Budapesten, 1913. évi február 18-án.

Az igazgatóság.

---

kásán, a hivatalában, a munkapárt klubjában, a Hangliban, amig végre, Glükstahl Samunak mentő ötlete támad.

— Hopp — mondja Glüsthal — hátha a főpolgármester a — főpolgármesteri hivatalban van? Heltaitól kitelik, hogy máris elkezd dolgozni!

Márkus Józsefék benéztek a főpolgármesteri hivatalba és Glüksthal Samunak megint igaza volt: ott találták Heltai Ferencet. Vitték is rögtön magukkal, éppen csak annyit árultak el néki, hogy Kollár Lajos 18 vokso kapott, Radocza János pedig csak 11-et.

A főpolgármester átlépte a közgyülési terem küszöbét és ettől fogva gyönyörü oviációknak, lelkes és meleg ünneplésnek lett a központja. Az eskü szövegét elhaló sirásszerü hangon mondotta, Marher Aladár után, de egy pillantás a bizottsági tagokra és a karzatra, meggyőzte őt, hogy a nagyteremben csupa jó embere foglal helyet, mindenki örül az ő örömének, mindenki feszült figyelemmel várja, mit mond a pogármester és mit felel a főpolgármester.

Heltai is Bárczy István is, nem közönséges mesterei a szónak. Ha a főpolgármester beszéde klasszikus szépségével, világos logikájával, sulyos igazságaival messze tulszárnyata is a polgármesterét, el kell ismerni, Bárczy István ez egyszer szorgalmasabb embernek bizonyult. Mert Heltai is, Bárczy is mint ahogyan ez ilyenkor szokás, előre megfogalmazták és sokszorositották a beszédeiket. Heltai Ferenc azonban bölcs ember, helyet foglalt az elnöki székben, lehuzta a kezyüjét és szép lassan, értelmes hangsulyozással felolvasta a nyomtatott szöveget. Bárczinak etlenben állva kellett beszélnie, olvasnia sem volt szabad, kénytelenkelletlen, szóról-szóra megtanulta tehát a beszédet és miközben elszavalta, a sajtókarzaton élénken ellenőrizték, mikor ér végére és jól megtanulta-e a leckét.

Megállapithatjuk, hogy Bárczy nemotechnikai készsége az idők folyamán egy veszszővel sem csökkent. Hány gimnazista örülne, ha a polgármester helyettük betanulná a Toldit, talán viszontszolgálat fejében hajlandók volnának beleülni a polgármester székébe!

De bucsuzzunk el Bárczy Istvántól és meséljük el még Kliónak, hogy az uj főpolgármester székfoglaló beszédét viharos tapsorkán követte. Utánna pedig hosszu libasorban vonultak el a városatyák Heltai Ferenc előtt és szivből köszöntötték a közgyülés népszerü elnökét. A legelső gratuláló ujlaki Müller József volt, a legutolsónak a neve még ismeretlen, mert a mikor ezeket a sorokat irjuk, keddre jár már az idő, de se vége, se hossza nincsen a főpolgármestert érő üdvözléseknek. El kell reterálni Kliónak, hogy Budapesten mostanában ezt az óhajt halljuk leggyakrabban:

— **Éljen Heltai Ferenc!**

Események

Lapunk telefonszáma: 137-15

Mi történik a városházán? Két nevezetes dolog foglalja le most is a városházi emberek érdeklődését: a főpolgármester-választás és az autotaxi-harc. A választás lezajlott, az autoharc elült, de azért ugy látszik, mintha a nagy napok természetes visszhatása továbbra is fennmaradna és szürke unalom képében jelentkezne. A közlekedési ügyosztály kivette a maga részét az elmult hetek munkájából. Most már csak részletkérdéseket kell elintézni és akkor egy hatalmas gondtól, tömérdek munkától mtnekül meg Rényi tanácsnok. Általános vélemény, hogy az autobuszok dolga sokkal simábban és gyorsabban fog elintézést nyerni, mint az autotaxié. — A pénzügyi osztálynak, ugy mondják, nemsokára el megy a kedve az unalomtól. Közeledik a függő kölcsön lejáratának hnapja és habár az uj kölcsön megszerzése a polgármester gondja, mégis a kölcsönnel járó nagy munka az ügyosztályra vár. — Márciusban végre nyilvánosságra jön a bettermentre és az üres telkek megadóztatására vonatkozó tanácsi előterjesztés. — A városgazdasági ügyosztály ujabb üzletekbe utazik. Gundelék szerződését megint az utolsó percben akarják csak kihozni, a Sárosfürdő hiteltullépésére vonatkozó előterjesztés is gyanusan késik. — E helyett nemsokára megkapjuk az Ügető-Egyesület gyors és pontos elintézését. — A közoktatási ügyosztály csöndben, de annál eredményesebben dolgozik. Uj tervekről most nincsen szó, de az elvégzetm unkának a konszolidálása, a felügyelet és ellenőrzés is elég dolgot ád. — A közgazdasági ügyosztály szintén szolid alapon működik. A gazdasági viszonyok züllöttsége miatt több idő marad az előkészités munkájára.

A többi ügyosztályban és hivatalban csend, rend és nyugalom honol.

Árvaszéki ügyek. Az árvaszék gyermekvédelmi tevékenysége nem sokára jelentékenyen kibővül. Ugy tudjuk, hogy Engel Zsigmond dr., a főváros hivatásos gyámja, legközelebb állandó hivatali munkakörhöz jut a városházán s a házasságon kivül született gyermekek jogvédelmét Reichl Károly dr. alügyészszel együtt onnan fogja intézni. A gyermekvédelmi akció körébe néhány hölgyet is belevonnak. Közöttük lesz Márkus Dezső kuriai biró özvegye is.

Csavargőzösvita. A mult heti közgyülésen, amint jeleztük, több nagyérdekü felszólalás hangzott el a csavargőzös vállalatnak nyujtott, érthetetlen kedvezésekről. A vitát *Kassai* Ferenc dr. beszéde nyitotta meg. *Magyar* Miklós is a Csavargőzös dolgát tette szóvá. Szerinte ez a vállalat még a saját nyomorgó alkalmazottaival szemben sem teljesiti humánus kötelességét. Kérdi, hová rejtette el a tanács az erre vonatkozóan rég beadott kérelmét. Magyar elmondta, hogy a Csavargőzös tizenhét kikötő helyett csak tizenhatot vesz igénybe és bár csak 320 méterre lenne jogszerint igénye, mégis 459 métert foglal el potom 5800 korona árért. Ugyanazért a partért már a béremelés előtt 17.662 koronát kellett volna másoknak fizetniök, a mostani tarifaemelés után pedig 24.597 koronát. *A Csavargőzös tehát burkolt fővárosi szubvenciót élvez 1914-ig*, holott erre nem szolgált rá. Rámutatott Magyar, hogy egész városrészek sorvadnak azért, mert a Csavargőzös a Dunát halott forgalmi vonallá teszi, amely nem összeköti, hanem elszigeteli Pestet Budától. Megemlitette, hogy a Csavargőzös köpönyege alatt miért kap a Vásárcsarnok alatt ólcsó kikötőt a Dunagőzhajós Társaság, melynek nem jut eszébe ezért, hogy az illetéktelenül élvezett kedvezést (1500 korona helyett csak 500-at fizet) az élelmiszerszállitás fuvardijában a fogyasztók javára kifejezésre juttassa. Végül a Csavargőzös rossz szenét emlitette föl Magyar Miklós, amivel a Dunapart üditő levegőjét ma egyenesen megmérgezik. A fölszólalással szemben *Vita* tanácsos ádott kimeritő feölvilágositást, maga is elismerve, hogy a Csavargőzös 59 méterrel több partot bir olcsón bérbe, semmint az 1910-iki közgyülés azt megengedte.

Kinevezések az ügyészségnél. A polgármester a fővárosi tiszti ügyészségnél hivatali szolgálatot teljesitő dr. Petzrik Jenő tiszti ügyészi fogalmazó részére a tiszti alügyészi, továbbá Milassin Mihály, dr. Váradi Jenő, dr. Pálföldy Lajos, dr. Kirchknopf Ferenc, dr. Császár Elemér, dr. Szemethy Károly és dr. Lányi Ernő okleveles ügyvédek, tiszti ügyészségi ideiglenes hivatalnokok részére az ideiglenes tiszti alügyészi, végül dr. Borbás Gáspár, dr. Loeszl István és dr. Kisfáludy László bejegyzett ügyvédjelölt, tiszti ügyészségi ideiglenes hivatalnokok részére az ideiglenes tiszti ügyészi fogalmazói cimet megadta.

Hétosztályos polgári fiu-iskola. A székesfőváros tanácsa az első kerületi fiu-iskolában rendszte be az első fémipari tanmühelyt. A Tabán eldugott részében, a Fazekas-téren épült a főváros egyik legmodernebb iskolája, melynek pincehelyiségeiben van a fémmühely elhelyezve. A munka, melyet ebben látunk, messze fölülmulja a szlöjdtanfolyamok méretét és eredményét. Az ipari pályára nevelő polgári iskolának kiindulásául kinálkozik a szakismereteket nyujtó mühely, összekötve az általános müveltséget adó hatosztályu elméleti tanfolyammal. Az ilyképpen szervezett polgári iskola müvelt önálló iparosokat, gyári munkavezetőket, továbbá alkalmazottakat képez, kik a mellett, hivatalban megállják helyüket, egyuttal kellő szaktudásuk is van tekmkai téren. A tanmühely gépeit gázmotor hajtja. A tanulók két csoportba vannak osztva. Az első csoport naponként jár a mühelybe, egy hároméves tanfolyamot végezve, mely után mint fémiparossegéd munkakönyvet kap, önálló mühelyt nyithat, e mellett természetesen megszerzi a polgári iskolai végső bizonyitványt. A második csoportba olyan növendékek járnak, kiknél nem életcél a tanfolyam elvégzése, ezek hetenkint háromszor dolgoznak a mühelyben.

Harmincnégy milliós kölcsön. Jó és olcsó kölcsönpénzekre, ugy látszik, nemcsak minálunk van szükség, hanem a külföldön is. A németországi Essen városa a napokban 34 milliós kölcsönt vett fel. Ebből az összegből előirányzott: a villamos vasutra négy és fél milliót, magasépitményekre (házak) tiz milliót, a gázgyár céljaira hatszázezer márkát, vizvezetékre három milliót, csatornázásra hat milliót. A kölcsön után nágyszázalékos kamatot fizet a város. A felvett összeg fele produktiv, másik fele pedig inproduktiv célokra fordittatik. Az uj kölcsönnel együtt Essen város adóssága kilencven millió márka.

A belügyminiszter s a betterment. A bettermentről, vagyis a telekértéknövekedési adóról már sok szó esett minálunk és a fővárosban több izben akarták megvalósitani. A befolyásos telektulajdonosok azonban minden alkalommal meg tudták akadályozni az uj adó behozatalát, pedig a kormányhatóság sem idegenkedik attól, hogy ezt a tisztán a városok érdekeit szolgáló adót engedélyezze. Amig a fővárosban csak tervezgették a bettermentet, addig Nagyváradon el is készitették az értékemelkedési járulékról szóló szabályrendeletet, melyet a belügyminiszter — csekély módositással — most jóváhagyott. Ezzel a lépéssel Nagyvárad lett az első város az országban, amely értéknövekedési adót fog szedni azoktól a telektulajdonsoktól, akiknek telke a városi beruházások folytán értékben emelkedik. A belügyminiszter jóváhagyása elvi jelentőségü és ezek után valószinüleg a többi városok is sietni fognak, hogy az uj jövedelmi forrást megnyissák.

A Fővárosi Nagymozgó e heti műsora ismét *Gerő* S. Sándor igazgató áldozatkészségéről és kiváló szakértelméről tanuskodik. Olyan gazdag és szenzációs műsort állitott össze, hogy a 3 órás előadás páratlanul áll a fővárosban. Minden előadáson zsufolásig megtelik a tágas nézőtér és ez a legjobb bizonyitéka, hogy a közönség méltányolni tudja az igazgatóság áldozatkészségét.

Élvezeti cikknél egyedül a minőség mérvadó Csak az ami izlik és jólesik, érdemes ajánlásra. Ez az igazán helyes álláspont és ebből kiindulva, háziasszonyaink előszeretettel használják a „valódi *Franck* kávépótlékot a kávédarálóval", mely a legjobb válogatott nyersanyagból a kassai gyár alapelve szerint: a legnagyobb gondosság és az évtizedek folyamán kipróbált módszer alapján készittetik. Az izletesség- és teljességről, valamint az aromáról és a szinről, a kiadóság kiszámitásával, egy főző- és kostolópróba minden háziasszonyt meggyőződtet.

Palais de Danse. Valóságos szenzáció a Palais de Danse februári műsora, amely nem kizárólag táncműsor, hanem nemzetközi orfeum-attrakciók egész sorozata. A főváros eme legelőkelőbb szórakozóhelyének látogatását állandó programmjába vette fel a finom közönség, amely színház után nagyszerü vacsora mellett kitünően mulat az elsőrendü műsoron. Soha mulatságosabb és eredetibb nő nem szerepelt még a fővárosban, mint *Topsy*, az ördöngös ügyességü néger leány, akinek zsáktáncát tomboló tapsvihar honorálja minden este, de teljes elismerés illeti a többi számokat is, mint *Mirellát*, a csodaszép alakú görög táncosnőt, *La Favoritát*, a hirneves őpiumtáncosnőt, a hat *Felicitast*, a legjobb zenei karrikaturistákat stb. stb. Az éjfélutáni párisi táncmulatság szenzációja egy eredeti can-can tánc, amelyet négy szép leány lejt, de ezenkivül bemutatásra kerülnek az összes uj, modern táncok.

Az Omnia mai uj műsora a különböző műfajok legkiválóbb alkotásaiból van összeállitva. A kitünő műsor főszámai: „A mult emlékei" cimü 3 felv. életkép, „Az erdész leánya" c. 2 felv. szinmü és „A festő remekműve" 2 felv. amerikai szinmü, melyeken kivül müvészi felvételek, kitünő vigjátékok és aktualitások alkotják a nagyszabásu műsort.

Heverő arany és ezüst. Nincs olyan család a világon, melynek ne volnának régi, elkopott gyürüi, fülbevalói, vagy egyéb ékszerei, melyek rendszerint elfeledtve, a lomtárban hevernek. Az ilyen régi tárgyak azonban értéket képviselnek és igy tulajdonképpen holt tőke gyanánt tekintendők, melyet megfelelő értékesités esetén gyümölcsöztetővé lehetne tenni. Saját érdekében cselekszik tehát mindenki, aki ilynemü tulajdonát SCHÖNWALD Imre ékszerésznél, Deák Ferenc-utca 21. sz. alatt a legmagasabb napi árfolyamon értékesiti, vagy pedig modern, csinos ékszerekre alakittatja át.

Sok ezer

háziasszony kitalálta és a tudomány megerősitette azt, hogy a **„valódi FRANCK"** a honi gyárból Kassáról, mint a legfinomabb kávépótlék a legjobb ajánlást érdemel. Belföldi nyersanyagból készül. Védjegye a **kávédaráló** megvéd az utánzatoktól.

mg em 15 ?—24927

OMNIA

MOZGÓKÉP-PALOTA

Bejárat: VIII., József-körut 31. szám.

Telefon 120-40.

A mult emlékei

társadalmi szinmű 3 felvonásban

Az erdész leánya

életkép 3 felvonásban

A festő mestermüve

amerikai szinmű 2 felvonásban

Ezenkivül több elsőrendü term. utáni felvétel és aktualltások

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A Tőke

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

Mozgolódás az értéktőzsdén.

A tőzsdetanács az alkuszdijakat az értékügletben elég lényegesen felemelte és ez kiindulási pontjául szolgált az értéktőzsde hivatásos elemeinek arra, hogy a maguk helyzetét és jövőjét megbeszélés és szervezkedés tárgyává tegyék. A gabonatőzsde reformja már elhatározott dolog és csak időkérdése, hogy a határidőüzlet purifikálását és szoliddá tételét célzó reform mikor fog megszületni. Most az értéktőzsde közönsége önmaga dobja bele a diszkusszióba az értéktőzsdei ügynöki kérdést, amely egyszer felmerülvén, bizonyára szintén szabályozást fog nyerni. Annál a fontosságnál fogva, amellyel a budapesti értéktőzsde beléletére ez a kérdés bir, az ügygyel foglakozni kötelessége mindazoknak, akik a magyar értékpiac fellendülését és virágzását őszintén óhajtják.

A tőzsde — értvén ezuttal mindig az értéktőzsdét — mai strukturájában a következő elemeket foglalja magában: tőzsdelátogató, vagy tőzsdetag mindaz, akit a tőzsdetanács egy évi járulék fizetése ellenében tagul felvesz. Mindezeknek jogában áll a tőzsdén ügyleteket kötni, azaz értékpapirokat vásárolni és eladni a) saját részükre és számlájukra, b) bizományos cégek részére, vagyis azoknak a cégeknek számlájára, akik a saját ügyfeleik részére és megbizásából ügyleteket kötnek értékpapirokban; c) a bankok, mint megbizók részére; d) saját ügyfelek megbizásából. A tőzsdetag tehát ma egy személyben ügyfél, bizományos és ügynök! — Ügyfél, amikor a saját számlájára és veszélyére köt ügyletet, bizományos, amikor egy privát ügyfél részére teljesit vételi vagy eladási megbizást és ügynök, vagy alkusz, amikor a bizományos cég avagy a bankok megbizásait a piacon keresztülviszi, vagyis értékpapirt vásárol a megbizó bank vagy bizományos cég számlájára és veszélyére, — pusztán alkuszdij ellenében.

Ma tehát a tőzsdelátogatóban egyesül mind a három minőség: az ügynöki, bizományosi és ügyféli jelleg. Tisztán alkusz (Bécsben: Sensal, Berlinben: Makler, Londonban: Broker) a budapesti tőzsdén nincsen. Ha a már most a jelenleg az értéktőzsdén dolgozó hivatásos elemek az ügynöki jelleget meg akarják teljesen tisztitani minden egyéb vonatkozástól, ezzel elérhetik azt, hogy az alkuszdij (kurtázs) teljesen a maguk részére biztositassék. Vagyis, ha az ügynöki kérdés olykép reformáltatnék, hogy az értékpiacon értékpapirok kinálata és vásárlása tisztára az ügynököknek tartatnék fenn és ezáltal az ügynök a két fél megbizottjaként jelentkeznék csupán a kötések effektuálásában, ugy a kurtázs is kizárólag ezeknek az ügynököknek jutna. Ámde az ügynöki intézmény ily jogi megalapozása mellett az ügynöknek le kellene mondania először arról, hogy a saját — vagy számlájára üzletet köthessen, másodszor, hogy direkte valamely ügyfél bizományosaként szerepeljen. Az ügynökök tehát biztositanák maguknak mindenkivel szemben a kurtázst, de elveszitenék a bizományosi hasznot és elveszitenék a spekulációs nyereség lehetőségét.

Már most az ügynöki intézmény ily szabályozása mellett a helyzet ekként alakulna: némely tőzsdelátogató a kurtázszsal megelégedve, az ügynöki jogosultságot megszerezné, lemondva egyébb haszonról. Mások ellenben inkább bizományosok akarnának lenni, mely esetben a maguk veszélyére is köthetnének továbbra is az ügynök által effektuálandó üzletet, lemondván a kurtázsról, de megtartván a bizományosi hasznot, esetleg a spekulációs nyereséget. Minden esetre purifikáló hatása volna az ügynöki és bizományosi hatáskör ily preciz szétválasztásának, amennyiben a tényleges üzletkötés és igy a jegyzés, árfolyam megállapitása is hatályosabb ellenőrzés alá kerülne, minthogy néhány arra jogositott és nagy garanciát nyujtó ügynök kezébe kerülne maga az üzletkötés. A mai állapot mellett, midőn mindenki odaállhat a piacra és kinálhat vagy vehet papirt, a kinálat és kereslet mérve mindig bizonytalan és igy az áralakulás is pillanatról pillanatra ingadozó, ismeretlen tényezőknek van kitéve. Ellenben, ha csak a jogositott ügynökök kezén menne át az egész elhelyezést váró értékanyag, a kinálat és kereslet mérve hamarosan és könyebben ismeretessé válik és igy az áralakulásban is a hirtelen indoknélküli ugrások ritkábbakká lesznek, ami az értéküzletet konszolidáltabbá és megbizhatóbbá teszi.

Más kérdés természetesen az, hogy a mai rend megbolygatása az értéktőzsde hivatásos közönségének előnyére válnék. Nézetünk szerint nem. Ma az üzletben kereshet a tőzsdetag mint bizományos, mint ügynök, mint spekuláns. A jogositott ügynöki intézmény meghonositása esetén pedig az ügynök pusztán a kurtázsra lesz szoritva.

A tőzsde publikuma, az ugynevezett értékpapirkereskedők tehát igen rosszul teszik, ha a mai, reájuk nézve előnyös rendet megbolygatják. A tőzsdeintézmény, az értéküzlet szoliditása kétségtelenül nyerne vele, de a tőzsdeközönség akcióképessége és keresete feltétlenül csorbulna. Éppen ezért ebben a dologban is a legokosabb, amit a tőzsdeközönség tehet, a régi római igazság követése: quieta non movere, ami magyarán annyit jelent: minden ugy van jól, ahogy van!

A Kereskedelmi Bank közgyülése.

Lánczy Leó ünneplése.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank szombaton délután tartotta hetvenegyedik évi rendes közgyülését, Lánczy Leó v. b. t. t. elnöklete alatt.

Az évi jelentés mindenekelőtt az elmult év gazdasági helyzetének sivárságáról számol be, amely hosszu időn át szinte megbénitotta az ipart, kereskedelmet és üzleti forgalmat. A jelzálogüzlet az idén sehol sem vehetett lendületet, mert a zálogleyél elhelyezése leküzdhetetlen akadályba ütközött. A Kereskedemi Bank sem vonhatta ki magát a zálogleyélpiac idei válsága alól, de más irányban hasznát látta annak a pénzfeszültségnek, mely ezt a válságot közvetve előidézte s mint takarékpénztár, szükségképpen intenzivebb és eredményesebb munkát fejtett ki az idén, mint más esztendőben. Az elmult évben a bank már az ötvenmillióról 62.5 millióra felemelt alaptőkével dolgozott s a tiszta nyereség a mult évi 12.1 millió koronás üzleti eredménynyel szemben az idén 14,648.842 korona 42 fillért tesz ki.

A bank összforgalma 1912-ben meghaladta a husz milliárdot. A jelentés beszámol arról, hogy a bank iránti nagy bizalmat legjobban az a körülmény jellemzi, hogy amig az elmult évben a legtöbb banknál erősen csökkent a betétek összege, addig a Kereskedelmi Bank betétszámlája, a folyószámlákon kivül tizenöt és fél millió koronával emelkedett és a betétek összege ilyenformán 260.2 millió koronát tett ki.

A kimutatott 14.648.842 korona 42 fillér tiszta nyereség felosztására vonatkozólag a közgyülés elfogadta az igazgatóság javaslatát, mely szerint a fenti összegből levonandó különféle jutalékokra 2,151.305 korona 21 fillér, hozzáadva a mult évi nyereségáthozatot 1,111.069 korona 81 fillért, marad a közgyülés rendelkezésére 13,508.609 korona 02 fillér. Ebből 10.625,000 korona az 1912. évi osztalékszelvények 170 koronával való beváltására fordittassék; az osztaléktartalékalap javadalmazására 1,420.913 korona 50 fillér, az uj banképület értékcsökkenési tartalékára 450,000 korona használtassék fel; az 1,112.695 korona 52 fillér maradvány pedig, mint nyereségátvitel az 1913. év javára irassék. Az osztalék a részvénytőke 17 százalékos kamatozásának felel meg.

*

A felügyelő-bizottság jelentésének felolvasása után Vass Lajos törvényszéki biró, részvényes állott fel és meleg szavakkal mondott köszönetet a részvényesek nevében az igazgatóságnak, a felügyelő-bizottságnak és a tisztviselői karnak és melegen üdvözölte Lánczy Leó elnököt titkos tanácsossá való kinevezése alkalmából és a bank közgadasági tevékenységének legmagasabb elismeréseül tudta be ama királyi kitüntetéseket, melyek az elmult év folyamán az igazgatóság több tagját érték. A közgyülés egyhangu lelkesedéssel fogadta az inditványt.

A forgalomban lévő részvények után esedékes osztalék, darabonként 170 korona e hó 17-étől kezdve fizettetik ki a Kereskedelmi Bank pénztárainál.

Az igazgatósági tagok közül Heinrich Ferenc, Mezei Mór, Simon Jakab és Weisz Manfréd mandátuma járt le, akiket közfelkiáltással ujra megválasztottak, ezenkivül nagy lelkesedéssel választották be az igazgatóságba dr. Hegedüs Lórándot, uj tagul. A felügyelő bizottság tagjait, akiknek mandátuma ugyancsak most járt le, szintén közfelkiáltással ujból megválasztották és azután a közgyülés az elnök éltetésével véget ért.

A Kereskedemi Bank uj vezértitkára. A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank a napokban tartott igazgatósági ülésén Révész Jenő cégvezetőtitkárt — vezértitkárrá nevezte ki. Révész a bankban töltött hosszas hivatalnokoskodása alatt kiváló érdemeket szerzett a diszes pozicióra és előléptetése ugy kartársai körében, mint az intézeten kivül álló körökben is általáröremet szerzett. Ugyanez az ülés Erdey Dezső cégvezető felügyelőnek a főfelügyelői, Balázs Leónak, a belvárosi fiók vezetőjének a fiókigazgatói cimet adományozta.

Magán-bankból részvénytársaság. A Schlesinger M. Berthold magán-bankár cég, amely a bécsi Depositenbank budapesti expositurája és főleg vidéki pénzintézetek, valamint nagyobb vállalatok váltóinak leszámitolásával foglalkozik, a legközelebbi napokban részvénytársasággá alakul át. A pénzmüvelet a bécsi Depositenbank segitségével jött létre, — amely intézet a két millió korona alaptőkének elhelyezését is garantálta.

Mi az a „Maedchenhort"? Néhány év előtt Bécsben egy jótékonysági intézet alakult, amely tagjainak leánykiházasitási járulékot biztosit. Az intézet a jóhangzásu Maedchenhort cimet vette fel. Eddig semmi közünk sem volt ehhez a vállakozáshoz, mert a bécsiek dolga, hogy hová hordják a megtakaritott garasaikat. Legujabban azonban már bennünket is érdekel, hogy vajjon mi fán is terem az a „Maedchenhort", mert az osztrák „humanitaetsverein" jónak látta fiókot nyitni Budapesten. Hát az igaz, hogy csak „fiók"-ról lehet szó, mert egy jókora kalapskatulya van olyan tágas, mint a „Maedchenfort" Stáhly-utca 1. szám alatt bérelt, egy szobából álló helyisége, amelyben egy Szmik

Antal nevű ur az intéző és egyuttal az irodaszemélyzet is. Hát most már van közünk ehhez az egyesülethez, amely nálunk is gyüit tagokat. Az egyesületnek ez a müködése a biztositás ügykörébe vág, az a szerény kérdésünk van tehát a budapesti kereskedelmi és váltótörvényszékhez:

letétbe helyezte-e a bécsi Maedchenhort nálunk a 200.000 korona biztositéki alapot?

Ha ez nem történt meg, mint ahogy tényleg nincs biztositéki alapja: miért türi a törvényszék, hogy ez az egyesület nálunk biztositási üzleteket kössön? — Ilyenfajta leányhizasitó egyesületeknél Magyarországon már milliók elúsztak. Vagy senki sem emlékszik már a Borsod-Miskolci leánykiházasitó egylet hallatlan visszaéléseire. Igaz ez már régen történt, de van a legközelebbi multban is példa rá, hogy mennyire kell vigyázni azokra a bizonyos leánykiházasitó intézményekre. Alig nehány hónap előtt volt az eszéki botrány, ott is leánykiházasitás cime alatt garázdálkodott egy érdekszövetség, amelynek tagjai most fogházban vannak és egyelőre nem válthatják be nagyhangu igéreteiket. Az illetékes köröknek tehát jó lesz vigyázni és megvizsgálni, hogy mit keres nálunk a bécsi „Maedchenhort"?

A Budapeset-lipótvárosi takarékpénztár részvénytársaságnak febr. 11-én volt br. Láng Lajos v. b. t. t. elnöklésével a XVII. rendes közgyülése. A megjelent részvényesek megelégedéssel vették tudomásul, hogy az intézetet az elmult válságos év ellenére veszteség alig érte s hogy müködése a kedvezőtlen viszonyok mellett is eredményes volt. A közgyülés elhatározta, hogy a 656.235 K tiszta nyereségből az alapszabályszerü levonások után 75.000 K-át a tartalékalap javadalmazására juttatnak (a mult évben 60.000 K-t a tartalékalap javadalmazására juttattnak (a mult évben 60.000 K-t fizettek). 480.000 K-t az esedékes szelvénynek 12 K-val való beváltására forditanak és 20.091 K-t a jövő év javára visznek át. Ezután a turnusnak megfelelően kilépő igazgatósági tagokat, valamint a felügyelő-bizottság és választmány tagjait egyhanguan ismét megválasztották. Dr. *Német* Antal részvényes inditványára az igazgatóságnak, *Schwarz* Izidor vezérigazgatónak és a tisztviselőknek a mult évben tapasztalt nehéz viszonyok között kifejtett eredményes müködésükért a közgyülés egyhanguan köszönetet mondott. Az esedékes szelvény febr. 12-től fogva kerül beváltásra.

A Pesti Viktória-gőzmalomnak febr. 11-én volt a 46-ik rendes közgyülése br. csetei *Herzog* Péter elnöklésével. Az előterjesztett igazgatósági jelentés konstatálja, hogy a politikai helyzet kedvezőtlen visszahatása ellenére is sikerült a társaságnak az elmult esztendőben kielégitő eredményt elérni. Az évi mérleg 120.000 K értékleirás, 5000 K felügyelő bizottsági dijátalány levonása és 10.687 K-nak a nyugdijalaphoz való csatolása után 849.515 K tiszta nyereséggel zárult. Ebből levonnak a tartalékalap javára 50.000 K-t, az igazgatóság jutalékára 101.941 K-t, ugy hogy az 1911. évi nyereség 71.462 K hozzáadása után 769.036 K felett rendelkezik a közgyülés. Az igazgatóság inditványozza, hogy abból a törlesztési alap gyarapitására — tekintettel az évközben eszközölt jelentékeny — beruházásokra — rendkivüli dotáció cime alatt 350.000 K-t elválasszanak és a megmaradó 419.036 K-ból részvényenkint 30 K osztalék fejében 360.000 K-t fizessenek. A megmaradó 59.036 K összegből 10.000 K-t a *„Bacher Emil* munkások és szolgák segitőalapja" gyarapitására forditanak, 49.036 K-t pedig uj számlára visznek át. A közgyülés az igazgatóság inditványait elfogadta, a felmentést megadta és a felügyelő bizottság eddig volt tagjait ujból egyhanguan megválasztotta.

A Magyar tisztviselők Takarékpénztára részvénytársaság tegnap délután 5 órakor tartotta évi rendes közgyülését. Az igazgatóság jelentését *Kelen* Lajos vezérigazgató terjesztette elő. Ismertette az 1912-ik üzletév eredményét, mely a legkedvezőbb volt az intézet fennállása óta. Visszleszámitolási érdekeltséget teljesen megszüntette s igy 15 millió korona saját tőkéje igen előnyös elhelyezésre talált. A részvénytőke 2 millió koronával, a betétállomány közel egy millió koronával, a kölcsönállomány 1 és fél millió koronával, az évi pénztári forgalom 39 milió koronával emelkedett. Az 1912. évi mérleg egymillió-egyszázharminchatezer (1,136,000) korona bruttó nyereséget tüntet fel, melyből a költségek leszámitása után fenmaradó összeget a részvények 8 százalékos osztalékára, az uj intézeti ház berendezési költségeinek teljes leirására, a tartalékalapnak 300.000 koronáig való kiegészitésére s nyereségátvitelre forditandó. A közgyülés a vezérigazgató jelentését egyhangulag tudomásul vette. *Diemár* Károly kir. főügyészhelyettes, a felügyelő-bizottság elnöke a felügyelő-bizottság jelentését terjesztette elő, jelezve az intézet kifogástalan vezetését. A részvényesek nevében *Kapun* Ede, a gróf Andrássy-uradalom főszámvevője üdvözölte az intézet vezetőségét. Inditványára köszönetet szavaztak az igazgatóságnak és *Keleti* Lajos vezérigazgatónak. A ujonnan megválasztott igazgatóság nevében *Tabódy* József cs. és kir kamarás miniszteri tanácsos köszönte meg a részvényesek bizalmát.

Az Első magyar iparbank igazgatósága megállapitotta az intézet 1912. évi mérlegét és zárószámadását. Az elmult év mérlege 189,538 K leirása után 955,981 K tiszta nyereséget mutat ki, ami igen kedvező eredmény. Az igazgatóság a március 5-ére egybehivott közgyülésnek majd azt javasolja, hogy a tartalékalapot, mint tavaly, 100.000 K-val gyarapitsák, osztalékra pedig a mult évhez hasonlóan részvényenként 22 K-t fizessenek, mig az alapszabályszerü javadalmazások után maradó 47,533 K-t uj számlára viszik át.

A Magyar vasuti forgalmi r. t. igazgatósága megállapitotta a társaság 1912. évi mérlegét. E mérleg értelmében az elmult üzletév brutto-nyeresége a mult évi áthozattal együtt 2,255.860 K-ra rug (tavaly 2,119.224 K volt a jövedelem). A tiszti fizetés, adó és költség 285.083 (tavaly 219.545) K volt. A tároló-telep és kocsi-értékcsökkenési számla leirására 319.186 K-t forditottak (tavaly 249.507 K-t). A költség és leirás 604,269 K összegének (tavaly 469,053) figyelembevétele után az elmult üzletév tiszta nyeresége 1,651.590 K (tavaly 1,650.171 K). Az igazgatóság a március 17-ére kitüzött XVII. rendes közgyülésnek a 8 millió K-nyi alaptőke után a tavalyival egyenlő 17 százalék osztalék fizetését javasolja. Javasolja továbbá az igzgatóság, hogy a tartalékalapr 51.472 K-t, az adótartalékra 170.000 K-t, a tisztviselők nyugdijalapjára pedig 20.000 K-t forditsanak és hogy az egyéb alapszabályszerü javadalmazások megfizetése után maradó 232.605 K-t uj számlára vigyék át. A társaságnak jelentékenyen megnagyobbitott kocsiállományát kedvező feltételek mellett elhelyezték. Az összes a társaság birtokában levő helyi érdekü és városi vasutak, továbbá villamvilágitási telepek, nemkülönben a külföldi érdekelt vállalatok jól fejlődnek és az esetőségek a jövőre vonatkozóan is igen kedvezőek.

A budapesti általános villamossági r. t. igazgatósága szombati ülésében állapitotta meg a zárószámadásait. A telepberendezés leltári értéke elérte a 24,466.083 koronát, értékcsökkenési tartalékalapja 1,846.580 korona. A tiszta nyereség 1,775.266 korona. A március 9-én tartandó közgyülésnek 25 koronás osztalék megállapitását fogják javasolni, 63.782 koronát tesznek a szabályszerü tartalékba, a különös értékcsökkenési alapba 700.000, az adótartalékalapba 150.000 koronát utalnak be, 80.000 koronát adnak a tisztviselői segélyalapnak és 178.920 koronát uj számlára visznek át.

A Budapesti kereskedők bankja r. t.-nak 1912. évi mérlege szerint a kamatjövedelem 488.416 (— 76.678) K, a jutalékok és váltóüzleti nyereség 144.707 (— 9542) K volt, mivel szemben betétkamatra kellett 132.522 (— 10.668), tőkekamatadóra 13.252, üzleti költségre 165.492 (— 14.844), adóra 55.855 (+ 1015) K, kétes követelések cimén leirtak 63.835 (+ 26.973) K-t, ugy hogy a 17.099 (+ 1998) K áthozattal együtt 219,263 (— 99,953) K a tiszta nyereség. A mérleg 1912. december 31-én igy záródott: *Vagyon:* Pénztárkészlet 148.797, intézeteknél elhelyezett pénzek 468378, leszámitolt váltók 6,814.658, előleg értékpapirokra 1,190.952, leltár a központban és fiókban 23.250, váltóüzlet 189.364, adósok tartozása 704.275, gépraktár 195.500, összesen 9,736.177 K. — *Teher:* Részvénytőke 3.000,000, tartalékalap 225.000, betétek 2,762.288, hitelezők követelése 846.968, fel nem vett osztalék 2668, átmeneti kamatok 39,685, visszleszámitolt váltók 2,640.003, egyenleg mint nyereség 219.263, összesen 9.736,177 K.

A Telepitő és Parcellázó Bank közgyülése. A Magyar Telepitő és Parcellázó bank Részvénytársaság szombaton tartotta meg dr. *Nagy* Ferenc v. b. t. t. igazgatósági elnök elnöklete mellett VIII. rendes közgyülését. A közgyülés az igazgatósági jelentést, a zárószámadásokat és a felügyelőbizottság jelentését egyhangulag tudomásul vette, az igazgatóságnak és felügyelőbizottságnak a felmentvényeket megadta és egyhangulag elfogadta az igazgatóság javaslatát a 786.238 korona 67 fillér tiszta nyereség felhasználását illetően. E szerint a nyereségből 36.807 korona 23 fillért a rendes tartalékalap, 65.000 koronát a külön tartalékalap dotálására fordit az intézet; 88.337 korona 35 fillér jut az igazgatóság alapszabályszerü jutalékára, 25.000 korona az intézet alkalmazottjai nyugdijalapja javára, 15.000 korona pedig az alkalmazottak külön jutalmazására. Osztalékképpen az 5,000.000 korona alaptőke 10 százalékos kamatozásának megfelelően részvényenkint 20 koronát, vagyis 500.000 koronát fizet az intézet, a fenmaradó 56.094 korona 9 fillért pedig uj számlára viszi át. A részvényszelvényt március 1-től kezdve fizetik ki. Az intézet tartalékalapjainak összege az 1912. évi dotáció föllhasználásával 3,907.000 korona 58 fillérre emelkedik. Végezetül a közgyülés a felügyelőbizottságba 3 évi időtartamra dr. *Szüllő* Gézát, dr. *Fellner* Frigyest (uj), *Holl* Ottót (uj), dr. *Horvát* Lipótot, *Lányi* Mórt és dr. *Neumann* Miksát választotta be.

Az I—II. Kerületi Takarékpénztár közgyülése. A Budapest I—II. Kerületi Takarékpénztár tizenötödikén tartotta nyolcadik közgyülését *Jencs* Vilmos elnöklete alatt. A közgyülés tudomásul vette az igazgatóság jelentését s dr. Nagyószi Ferenc inditványára köszönetet szavazott az igazgatóságnak és a tisztikarnak. Uj tagok gyanánt beválasztották az igazgatóságba *Fischer* József királyi tanácsos müépitészt, dr. *Kozma* Jenő ügyvédet és *Stieber* Adolf mérnök-vállalkozót.

A Közönséges tömör faltéglákat árusitó r. t.-nak mérlege szerint az 525 (— 1158) K áthozattal együtt 1576 K volt a tiszta nyeresége a tavalyi 6825 és az előző évi 24.883 K-val szemben. E szerint ez a vállalat az 500.000 K-val befizetett részvénytőke után az idén nem fizet osztalékot. Tavaly is már csak 2 százalék volt az osztalék.

A Rózsahegyi Cellulose és Papirgyár R.-t. 3 millió korona alaptőke mellett az 1912. évben 410.331 korona 92 fillér nyereséget ért el, amiből 150.000 koronát fordit 5 százalékos osztalék fizetésére.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP"
lapkiadó-vállalat.
Merkantil Nyomda (Havas és Lehner)
Budapest, VIII., Német-utca 27. szám.

STEINHARDT MULATÓ
Rákóczi-ut 63. szám. •••• Telefon 54—23
Kezdete ½9 órakor!! UJDONSÁG!
9 órakor! A háboru áldozata!
11 órakor! A KÉK DOMINÓ!
Bohózatok. Irták: GLINGER és TAUSSIG.
Uj kuplék és remek külföldi számok. Jegyek d. e. 10—1-ig és d. u 3—6-ig a mulatóban. Egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében, Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók.

MEGHIVÓ

az „Első budapesti gőzmalmi részvénytársaság" t. c. részvényeseinek 1913. évi március hó 4-én, délután fél négy órakor a malomépületben (V., Klotild-utca megtartandó*

XLVI. rendes közgyülésen.

való részvételére.

NAPIREND:

1. Két részvényes kijelölése a közgyülésről felvett jegyzőkönyv hitelesitésére.
2. Az igazgatóság és a felügyelőbizottság évi jelentése.
3. A mérleg megállapitása és az osztalék meghatározása.
4. A nyugdijalap 1912. évi december hó 31-én lezárt könyvszerinti mérlegének előterjesztése.
5. A felmentvény megadása az igazgatóság és felügyelőbizottság részére.
6. A felügyelőbizottság választása és tiszteletdijának megállapitása. (Az eddigi tagok ujból megválaszthatók.)

* *Az alapszabályok 21.* §-a: Mind a rendes, mind a rendkivüli közgyülésen csak azon részvények vannak szavazatra jogositva, kiknek részvényei legalább három hónappal előbb a társaság részvénykönyvébe nevükre bevezettettek és legkésőbb a közgyülést megelőző harmadik napon a társaság pénztáránál letétettek. A letétkor elismervények fognak adatni, melyek beléptijegyül szolgálnak s melyeken a letevő neve, a letett részvények s a szavazatok száma kitüntetve leend.

12. §. Minden közgyülésen tizenöt részvény birtoka egy szavazatot ad. Husznál több szavazatot azonban egy részvényes sem gyakorolhat, még pedig tekintet nélkül arra, vajjon az saját nevében, vagy pedig más szavazatképes részvényesek meghatalmazásából, vagy mint részvényes és mint meghatalmazott együttesen történik-e.

13. §. Meghatalmazásból képviselni csak szavazatjoggal biró részvényesek vannak jogositva. (A meghatalmazások törvényes módon állitandók ki.)

Az alapszabályok 66. §-a értelmében a mérleg a felügyelőbizottság jelentésével együtt f. é. február 25-től kezdve az üzleti helyiségekben a hivatalos órák alatt megtekinthető és arról a részvényeseknek kivánatra lenyomatok fognak adatni.

Figyelmeztetés! Azon t. c. részvényesek, kik egyszersmind meghatalmazásból más szavazatképes részvényeseket képviselnek, tisztelettel felkéretnek, hogy a részvények letétbe helyezése alkalmából a nevükre szóló meghatalmazást is beadni méltóztassanak.

(Utánnyomás nem dijaztatik.)

FŐVÁROSI NAGY MOZGÓ

VII., Rákóczi-ut 70.
Igazgató tulajdonos:
GERŐ S. SÁNDOR.

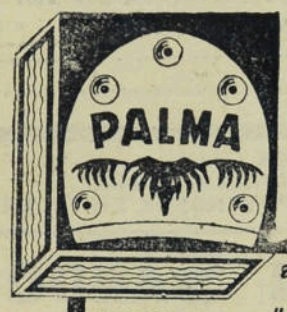
Szenzációs műsor:

Az ikrek, bohózat.
Mexikói élet, term. felvétel.
Nemes vér és nemes sziv, dráma 3 felv.
Az aszfaltbetyárok, vigjáték 2 felv.
Küzdelem a hagyatékért, szinmű 3 felv.
Egy zseniális tréfa, Nordisk. vigjáték, 2 felv.

Pompás hideg és meleg étkek

E heti étlap:

Magyar rostélyos	K 1.—	Libasült	K 1.20
Serpenyős „	K 1.—	Tészta	K —.50
Borjupörkölt	K —.70	Torta 2 darab	K —.48
Székelygulyás	K —.80	Dréher sör	K —.20
Borjucomb	K 1.20	Sajt ementháli	K —.30
Sertéskaraj káp.	K 1.40	Rochefort vajjal	K —.40
Ran ott velő	K —.80	1 adag imbisz	K 1.20
2 töltött paprika	K —.90	1 kávé	K — 30
Paprikáscsirke	K 1 40	1 chocolade	K —.30
Rántott csirke	K 1.40		

a valódi
KAUCSUK-CIPŐSAROK
DOBOZA,
MINŐSÉGE:
ARANY

PALAIS DE DANSE

Szerecsen-u. 35. (TÁNCPALOTA) Telefon: 120-77.

Előadások kezdete este fél 11 órakor.

ooo Februári csodaműsor! ooo

TOPSY a szerecsen ördög — **6 FELIAITAS** zenei karikaturisták — **A FAVORITA** ópiumtáncosnő

Baronesse Tatjana, La belle Ferrere, La belle Mirella és még husz attrakció. — Minden nap reggelig táncmulatság. — Kitünő vacsora — American bar. — **Berkes Berci** zenekara és a szalonzenekar reggelig felváltva hangversenyez.

Pénztárnyitás este fél 10 órakor!

Az „Erzsébet Gőzmalom Társaság"

részvényesei ezennel meghivatnak az *1913. évi február 25-én, kedden d. e. fél 12 órakor* a Magyar Fővárosi Malomegyesület üléstermében (V., Mária Valéria-utca 12., I. em.) tartandó

rendes közgyülésére.

A közgyülés tárgyai:

1. Az igazgatóság és a felügyelőbizottság jelentése és a mérleg előterjesztése.
2. A mérleg megállapitása, valamint a tiszta nyereség hováforditására vonatkozó határozathozatal és a felmentvény megadása.
3. Egy felügyelőbizottsági tag választása egy évre.
4. A felügyelőbizottság tiszteletdijának meghatározása a lefolyt üzletévre.
5. Az alapszabályok értelmében netalán teendő inditványok tárgyalása.

Azon t. c. részvényesek, kik szavazati jogukkal élni óhajtanak, tartoznak részvényeiket a szelvényivekkel együtt, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bnk pénztáránál téritvény mellett legkésőbb február hó 24-én déli 12 óráig letéteményezni.

Budapest 1913. február havában.

Az igazgatóság.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

— ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA. —

Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
ÜZEMEK: BÉLCEMENT ⇨ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)

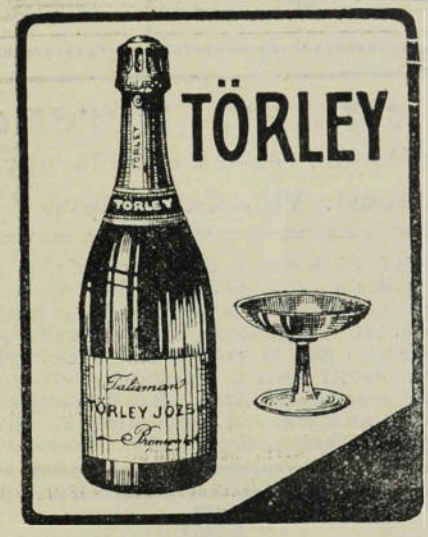
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Őstökös" védjegyű **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségű.** A cementtechnika legszigorubb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kifogástalan szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, müpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V.-BANK-UTCA 8. TELEFON 173-74.

Legrégibb, legelőkelőbb márka
Gróf Keglevich István ut.
COGNAC BUDAFOK
Az összes, bel- és külföldi kiállításokon legutóbb „Turin"-ban kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenütt kapható.

FIÓK ÜZLET: VI. ANDRÁSSY-UT 66.

Gólya Áruház

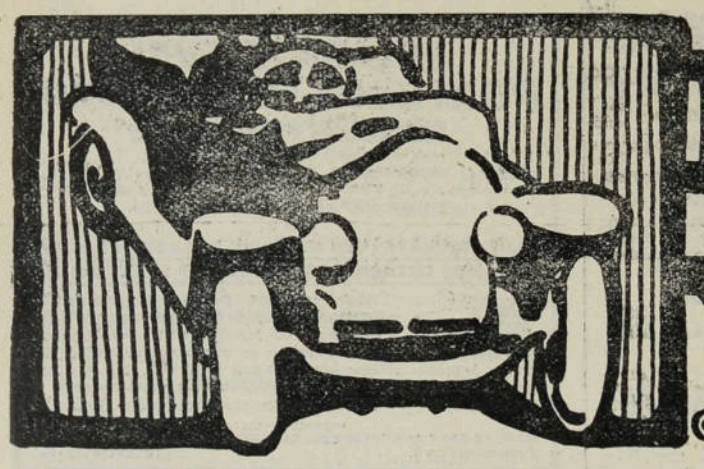
FIÓK ÜZLET: VIII. NÉPSZÍNHÁZ-U. 35.

VI. NAGYMEZŐ U. 12.

Csecsemő-kelengyék előnyös árban!

hosszu párnák himzett fodorral K 1.90, 2.50, 3.—
Hosszu párnák I. minőségü himzéssel dupla fodorral K 4.50, 5.50, 6.—
Hosszu párnák svájci himzéssel elsőrendü kivitelben kettős fodorral K 7.50, 10.—, 15.—
Piképaplan himzett fodorral szolid kivtelben K 3.80, 5.60, 6.—
Piképaplan svájci himzett fodorral elsőrendü kivitelben K. 9.—, 12.—, 15.—
Babyingecske szolid kivitelben ára K —.40, —.50, —.60, —.70, —.90, 1.—
Babykabátka patentkötésü anyagból II. minőségben K —.40, —.50, —.60
Babykabátka flór patentkötésü anyagból K —.80, —.90, 1.20, 1.50
Higénikus Tetrapelenka igen kitünő a használatban K —.75
Pelenka tartós pamutvászonból ára K —.50, —.60
Tetra pólyakötő darabja K —.90
Gummiágybetét fehér vagy piros szinben darabja K —.70, —.80, —.90
Gummilepedői 100 cm. széles, fehér vagy piros, méterje K 4.—, 5.—, 6.—
Keresztelőkészlet, kézi horgolásu kabát és fejkötő K 1.50, 2.—, 3.—, 4.—
Bélelt keresztelőkészlet csipkéből, kabát és fejkötő K 1.50, 2.—, 3.—, 4.—, 5.—
Fürdőlepedő frottier-anyagból, kitünő minőségben K 2.40
Tetra fürdőlepedő, kitünő a használatban, ára K 2.50
Szakálka, piké vagy siffonból K —.40, —.50, —.80, —.90
Pelenkanadrág szolid minőségben K 1.30
Gömbölyü baby-párna kettős fodorral K 3.—
Hosszu párnabetét vattás paplan K 3.90
Gyöngyszalag minden szinben K —.70, —.80, —.90

Képes árjegyzék az összes cikkekről ingyen és bérmentve.

BENZ vezet

BENZ

Magyar Automobil és Motorgyár Részvénytárs.

BUDAPEST

Központ: V. Dorottya-utca 9.
:: Gyár: VII. Ilka-utca 31. ::

TELEFON: 168—70 és 29—21

TELEFON 11-28.

Goldscheider
Károly és Fia

HYGIÉNIKUS KÓSER SZALÁMI · FÜSTÖLTHÚS ÉS KOLBÁSZÁRU-KÜLÖNLEGESSÉGEK GYÁRA
BUDAPEST VII. KER. NAGYDIÓFA-UTCA 24. SZ.

Állami felügyelet alatt a legjobb minőségű kivitelben kapható. Szétküldés naponta. Nagy arany érem a jó minőség és kiadóképesség ért.

Laub Lipót
elektromotor és gépgyár
Budapest
I., Budafoki ut 29. sz.
Telefon 122—09.
Iroda és raktár:
VI. ker., Liszt Ferenc-tér 17.
Tel. 13-47. Sürgönyc ZETA.

Elektromotorok

és dynamók ujra tekercselése és javitása. Szakszerü munka. Gyors szállitás. Kölcsön motorok.

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

Gyár:
Marta Magyar Automobil Rt. Arad

Vezérképviselet:
Royal-Garage, Budapest, IX. ker.,
Páva-utca 10-12.

Hirmann Ferencz
fémöntőde, réz- és ércmüárugyára
Budapest, VII., Csányi-utca 7—9.

KÉSZIT mindennemü szerelvényeket viz-, gőz-, légszesz- és fürdőberendezések részére. — Szölő- és piucegazdászati gépeket és eszközöket. Szivattyukat. Vasuti kocsi és hajó szerelvényeket. Kereskedelmi réz- és vassulyokat. — Öntvényeket minden ötvözet szerint. Állandóan raktáron: vizvezetéki szerelvények, kovácsolt és öntöttvascsövek Öntöttvas fürdőkádak és zománcozott kiöntők. — Egészségügyi berendezések. oo Fayence-áruk.

MŰÉPITÉSZEK
ÉPITÉSVÁLLALKOZÓK
GÉPGYAROSOK FIGYELMÉBE!

NYIRI SÁNDOR

Telefon: 133-37. BUDAPEST Telefon: 133-37
VII, Wesselényi-u. 8. Wesselényi-bazár

Paszpartu műintézet és könyvkötészet. ....

Építési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett. ....

Mappák minden kivitelben. ....

Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is. ....

Egyleti tablók és albumok. ..

KŐSZÉNBÁNYA 's TÉGLAGYÁR TÁRSULAT
PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.
Telefonszám: 34—51 és 34—61.

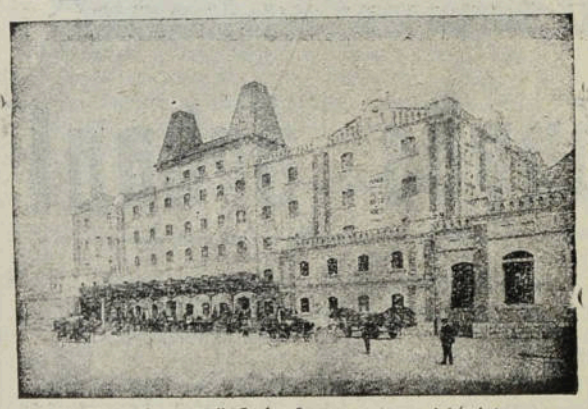
Keramit kocsiútkövek :: Keramitlapok :: Keramit-, steró-, pillértéglák :: Travesz-téglák :: Falburkolótéglák :: Fayance porcellán lemezek :: Porcellán szigetelők :: Egészségügyi és használati cikkek :: Tüzálló chamotte-téglák.

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen

FOGAK
szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszerszerint készit
GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari orvos, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany éremkeresztlel kitüntetve
Budapest, VII., Erzsebet-körut 50., I.
Ovás. Figyelem a névre, sepmásomra és az 16. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevét ki nem irt fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Káli H. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre.
Telefon 86—50

Nyilvános hütő és fagyaszto raktárház.

Magyar Élelmiszer Szállitó
Részvénytársaság

Központi iroda: Budapest IX.,
Tóth Kalmán-utca 8 10. szám.

Részvénytőke 4 millió korona.

Sürgönycim: CONSUM, BUDAPEST.

Telefon: József 25-02, 25-03, 25-04.

A hütőházban nyilvános jellegénél fogva bárki, tetszésszerinti időre, mérsékelt dijtételek mellett beraktározhat (bármily mennyiségben) vad, baromfi, hus, tojás, vaj, hal, gyümölcs, virágcsirák, főzelék, stb. élelmicikkeket, továbbá szőrme és szőnyegeket. A beraktározás feltételei, valamint a beraktározandó áruk kezelésére vonatkozó részletes utasitásokkal készséggel szolgálunk. ÜZLETÁGAK: Szállitási osztály: baromfi-, tojás-, vad-, vaj-, gyümölcs- és főzelékküldemények után, ha a társaság neve alatt kerülnek feladásra, jelentékeny szállitási kedvezményeket folyósit. A szállitmányozásra vonatkozó mindennemü kérdésekben (fuvardijak, utirányok stb.) készséggel nyujt felvilágsitást. Kiviteli osztály: A társaság berlini breslaui, wieni és londoni fiókja mindenféle élelmicikkek bizományi értékesitését elvállalja. Az árukra előlegeket is folyósit.

Hogyan szerezték millióikat?

SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSAI BUDAPEST

A Rotschildok

Irta: Balla Ignácz

A Rothschildok alig száz esztendő alatt Európa legnagyobb pénznagyhatalmasságai lettek és meghóditották az egész világot. E világhóditás históriáját, meggazdagodásukat mondja el ez a könyv, amely a Rothschildok életének izgalmas érdekességü regénye. A vaskos, nagy kötet ára — — — 7.— korona. Diszkötésben — — — — 9.60 korona.

Amerika koronázatlan királyai

— Az Uj-Világ dollárkirályainak pénzszerző titkaiba világit be ez a könyv, amely elmondja, hogy a multi milliomosok és milliárdosok — Carnegie, Rockefeller, Astor, Vanderbilt, Gould — mint küzdötték föl magukat a szegénységből a vagyon és világhir arany trónusáig. A könyvnek minden egyes fejezete a munka és vagyonszerzés regényei. A vaskos, nagy kötet ára — 7.— korona. Diszkötésben — — — — 9.60 korona.

II. évfolyam Budapest, 1913. február hó 26-án 9. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám

Bárczy

polgármester urat aggódó rokonszenvünk kiséri azon az uton, amely Lovrana gyönyörü strandjához vezet.

Az aggodalom és a rokonszenv ezuttal nem a fizikának abból az alaptörvényéből meriti a forrását, amely szerint ugyanazon test egy időben két különböző helyen nem lehet, amiből folyik, hogy ha Bárczy István Lovranában üdül, akkor — nincsen Budapesten. Mi azért aggódunk és azért kisérjük figyelemmel a polgármesterről szóló személyi hirt, mert a városházi virágnyelven Bárczy István lovranai üdülése mindig azt jelenti, hogy üres a központi pénztár, nyakunkon az adósság, jövel hát, egyedül üdvözitő külföldi kölcsön. Ezen a ponton pedig megtörik minden gáncs, mert a külföldi tőke forrásainak felkutatásában Bárczy István messze maga mögött hagyja Tüköryné önagyságát.

Kötelezően kijelentjük, hogy ebből a számunkból egyetlen egy példányt sem engedünk a külföldre. Ennek az igéretnek a leszögezése után, amikor a külföld hitelének lerontását nem lehet többé a szemünkre vetni, megállapitjuk, hogy a főváros pénzügyi helyzete nagyon sivár képet mutat. Az adóhátralék ijesztően nagy, a bevételek csökkennek. A kiadásokkal ellenben nem maradhat a város hátralékban, ugy hogy a pénzkészlet a minimumra redukálódott. A háztartás egyensulyát nem lehet fentartani, ha a néhány hónap mulva esedékes kölcsönvisszafizetés készületlenül találja a pénztárt.

Valamelyik Rotschild, talán éppen a bécsi ház elhunyt főnöke mondotta egyszer, hogy minden embernek addig van hitele, amig nem szorul rá, addig hitelképes, amig a hitelt nem akarja igénybe venni. — E találó axiómát nem lehet igazságosan a fővárosra huzni, mert Budapestnek mindeddig szivesen és örömmel adtak kölcsönpénzt ugy idehaza, mint a külföldön. Most azonban az általános gazdasági depresszión kivül annyival is nehezebb a pénzszerzés, mert Bárczy István pénzügyi politikájának könnyelmüségét a külföldön is megismerték már. A külföld éppen olyan jól tudja, mint a belföld, hogy a Bárczy-rezsim alatt felvett százmillóknak legnagyobb részét improduktiv kiadásokra költötték el, hogy a város terhei egyre nőnek, a bevételek emelkedését pedig mesterséges uton lehet csak biztositani. Soha sivárabb, kétségbeejtőbb, kilátástalanabb nem volt még a főváros anyagi helyzete, mint a jelenben. Ezért óhajtjuk, hogy a polgármester kellemes üdülése nemcsak Bárczy István közérzésének örvendetes javulását jelentse, hanem a főváros nyugodt fejlődésének biztositását is.

Fullánkok

Az állatok

pesti birodalmában zajos állásszervezések folynak, ami önmagában véve hasznos és derék dolog mert nem jár tulságos költséggel s a kiszemelt tisztviselők jóravaló, megbizható emberek.

A szervezési szabályrendelettel kapcsolatban a városgazdasági ügyosztály vezetője beszámol az állatok eddigi működéséről. Nekünk is van némi jelenteni valónk. Jelentjük, hogy a mult hó első napjától kezdve a mai napig összesen 300 állatkerti állat mondott bucsut az állatvilágnak. Az állatorvosi főiskola kórboncztani termeiben szorgalmasan tömik, tömögetik a a jobblétre szenderült fővárosi alkalmazottaknak földi maradványait. A fókák ritka szolidaritással haraptak a fübe, a mosómedve az állatkert legfőbb vezetését látva, azt mondta: „mosom mancsaimat" és elhunyt, sőt az utolsó bölény is Budapesten látta meg utoljára a napvilágot.

Emléke örökké élni fog szivünkben: — ahogy Molnár Ferenc irta.

A nyugdij-

szabályzat módositásáról lesz szó a mai közgyülésen. A pénzügyi bizottságban hatalmas vita fejlődött ki az előterjesztés kapcsán arról, eresszük-e a polgármestert, ha nyugdijba akar menni, vagy nem. Szerény véleményünk szerint ezt a nehéz kérdést abszolut érvényü döntéssel nem lehet elintézni, mert lehetnek polgármesterek, akik a köznek használnak, ugy hogy a marasztalásuk egyenesen közérdek. De el tudunk képzelni olyan polgármestereket is (mert óriási fantáziánk van!), akiknek a távozását erőnek-erejével siettetni, előmozditani kell.

A pénzügyi bizottság alapos vitájának pikáns epizódja is volt. Az egyik bizottsági tag azt mondta, hogy a polgármester nem bolond az aktivitás előnyeit a nyugalomba vonulással felcserélni. Máig sem sejti senki, mit értheteti a felszólaló az „aktivitás előnyei" alatt?

A pálya-

udvarok rendezésének kérdését arra használta fel a polgármester, hogy meleg szimpátiájának adjon kifejezést a magyar lótenyésztés iránt. Azt mondta, hogy a pályaudvarok rendezése már csak azért is sürgős, mert a Lovaregylet uj pályájának a prosperálása másként el sem képzelhető. És hogy az Ügetőegyesületnek se legyen oka panaszra, a legutolsó rendes közgyülésen megszavaztatta a polgármester a ligettelki dülő ama részének rendbehozását, amelyet az ügetők bérbevenni akarnak.

Ebből is látszik, mennyi gondot bir el egy polgármesteri szív! . . . .

A jó közlekedés legfőbb akadályai.

Azon az uton, amelyet a közlekedési ügyosztály vezetője, *Rényi Dezső* tanácsnok kijelölt, nem lehet megállás. Az autotaxik ügyének végleges elintézése koránt sem jelentheti azt, hogy a főváros most már ujabb száz esztendeig kivonhatja az általános városigazgatási feladatok köréből a közlekedési politika követeléseit.

Napról-napra szaporodik a főváros népe. Budapest területe egyre nő és mind több környékbeli lakosa lesz. A közlekedés terén gyönyörű fejlődést mutat a technika. A modern nagyvárosokban már nemcsak autotaxik, hanem autobuszok segitségével bonyolitják le a forgalmat.

Az autotaxi-kérdés megoldását haladéktalanul követnie kell az autobusz-forgalom megnyitásának. És ezen a ponton nem szabad megtürni azokat a mesterseges akadályokat, amelyek csunya botrányokba fullasztották az autotaxik dolgát. Hirül adták a lapok, magunk is közöltük, hogy a közlekedési ügyosztály vezetőjének asztalán egy alakuló autobusz-részvénytársaság ajánlata fekszik. Akik az ajánlat részleteit ismerik, egyértelműen vallják, hogy a vállalkozók becsületes, lelkismeretes gonddal igyekeztek a főváros érdekeit a legmesszebb menő mértékben kielégiteni. Általános az a vélemény, hogy a tőkeerős, a külföldön is bevált, megbizható és kipróbált kezekben levő vállalkozásnál senki sem tud nagyobb garanciát, több előnyt biztositani a fővárosnak.

A vállalat vonalhálózatának programmja közel 100 kilométernyi utat ölel fel, nagy haszna volna belőle a főváros telekpolitikájának, jótékony befolyása volna Budapest jövendő fejlődésére s gyökeresen orvosolná a lakáskérdést is.

Mult heti számunkban közöltük azt az információt, hogy az autobusz-koncesszióra, az emlitett vállakozáson kivül még egy érdekeltség pályázik. Ez a pályázó azonban, — ugy tudjuk, — maga sem veszi komolyan ajánlatát, ami különben kitünik abból is, hogy mindössze tiz kocsit óhajt forgalomba hozni, tiz kocsival akarja az autobusz-forgalmat lebonyolitani!

Sokkal valószinűbb az a feltevés, hogy a zord pályázó a lófogatoknak az életét szeretné meghosszabbitani az emberi kor legvégső határáig. Mintha bizony az omnibuszok intézménye továbbra is fentartható volna még!

Bárczy polgármestert hiába aposztrofáljuk, hogy az autobuszok dolgát ne hagyja elposványositani. Ezer érdekszál fut össze az ő kezében, ha akarna, akkor sem tudna, akkor sem merne önállóan és függetlenül cselekedni. *Vázsonyi* Vilmos az egyedüli ember, akitől joggal remélheti a főváros lakossága, hogy elsülyeszti a rozoga bárkákat s ha lehet, Bárczy Istvánnal, de ha kell, a polgármesterrel szemben is, megoldja a főváros közlekedésének kézenfekvő problémáját.

A munka nem könnyü és talán nem is hálás: — ezért hisszük, hogy Vázsonyi Vilmos nem fog kitérni előle.

Neuschloss Kornél

az önzetlen városatya.

Panama, vagy *protekció:* ez a kérdés foglalkoztatja most a politika hivatásos és dilletáns kedvelőit. A politikai morál szabályainak kodifikációjánál sokkal egyszerűbb munka a városházi összeférhetetlenség kritériumának felállitása. Összeférhetetlennek mondjuk azt a törvényhatósági bizotsági tagot, aki bizottsági tagságát jogosulatlan vagyoni előnyök szerzésére használja fel.

Ez ellen a *„protekció"* ellen inditott kiméletlen harcot a demokraták vezére, *Vázsonyi* Vilmos. Hitünk szerint a küzdelem csakis ugy lehet eredményes, ha „félretéve minden kedvezést és félelmet", konkrét eseteket hurcolunk a nyilvánosság elé és a nevükön nevezzük meg azokat a városatyákat, akik csengő aranyakra akarják felváltani a választók bizalmát s a városatyaságból folyó befolyást.

Neveket kérünk! — szokta ilyenkor harsogni a közvélemény. A kérelem máris teljesitve van: Neuschloss Kornél a neve az összeférhetetlen városatyának.

Márkus Jenő tanácsnok ügyosztályából, közelebbről pedig az állatkertből nőtt ki a legujabb összeférhetetlenség. Hirt adtunk arról, hogy a tanácsnok ur, valami különös előszeretetnél fogva, ismét *Gundel-Weingruberéknek* szánta az állatkerti vendéglő és kávéház bérletét, amelyet tavaly is az utolsó perczben, nyilvános pályázat mellőzésével kaptak meg Gundelék.

Máskivel szóba sem állott a tanácsnok, pedig bizonyára akadtak volna, akik Gundelékénél kedvezőbb ajánlattal jöttek volna. — A bérlő-jelöltek, ugy látszik, csakhamar teljes megegyezésre jutottak *Márkus* Jenővel. Erre vall, hogy még az ősz elején, szeptemberben felkeresték *Skuteczky* Sándor műépitészt és megbizták őt az állatkerti vendéglő és kávéház terveinek elkészitésével.

Márkus tanácsnok nagy tisztelője a szerzett jogoknak, nemkülönben Neuschloss Kornélnak. Ez tünik ki a következőkből.

Mielőtt a műépitész hozzáfogott a munkához, Gundelék összehozták őt *Márkus* tanácsnokkal. *Skuteczky*, akiről szakkörökben ugy beszélnek, mint a fiatal műépitészgárdának egyik legtehetségesebb tagjáról (édes atyja *Skuteczky* Dömе, a hirneves festőművész), a városgazdasági ügyosztály vezetőjének a tervekre vonatkozó, speciális kivánságaival óhajtott megismerkedni.

Márkusnak tényleg volt egy speciális kivánsága. Elmondta a műépitésznek, hogy a bérletet Gundel-Weingruberéknak méltóztatott legkegyelmesebben szánni, ellenben az épitészeti munkára *Neuschloss* Kornél műépitész, bizottsági tagnak van előjoga. — Neuschloss — igy mondta a tanácsnok — tekintélyes városatya és különben is tudomása szerint egyszer már készitett is terveket.

Skuteczky műépitész ezután a lelkes fogadtatás után azt a nobilis kijelentést tette, hogy a munkára nem reflektál többé, nehogy a megbizók bérletét veszélyeztesse.

— Tekintélyes városatya vagyok! — mondja Neuschloss Kornél és visszalépésre kényszeriti a konkurrenst.

Januárig semmi sem történt. Másfél hónappal ezelőtt Gundelék ijedten rohantak fel Skuteczkyhez és arra kérték, csinálja meg gyorsan a terveket, mert *Neuschloss* Kornél nem készül el a munkával. Skuteczky készitett is 600.000 koronás tervet, de Gundelék meggondolták a dolgot és azt mondták — és ebben igazuk is volt — hogy egy nagyszabásu, állandó etablissement épitésére nincs már idő májusig, nem marad más hátra, — mint hogy a műépitész egy százezer koronára preliminált provizórikus jellegű épitkezésnek megfelelő terveket készitsen.

Alig, hogy Skuteczky a megbizást elvállalta, megszólalt a telefon és Neuschloss Kornél jelentkezett. Kérte, Skuteczky látogassa őt meg. A látogatás folyamán a következő párbeszéd fejlődött ki a két műépitész között:

Neuschloss: Azért kértem a látogatását, hogy szemtől-szembe jelentsem ki önnek: az állatkerti vendéglő és kávéház terveit én akarom elkésziteni. Megértette?

Skuteczky: Ha tudtam volna, hogy *csak* erről van szó, nem siettem volna a látogatással.

Neuschloss: A munka elvállalását nagyfoku inkollegialitásnak tartom. Jegyezze meg magának, hogy én tekintélyes városatya vagyok, a hátam mögött hatalmas párt áll,— tagja vagyok az állandó állatkerti bizottságnak is és minden befolyásomat érvényesiteni fogom abban az irányban, hogy a munkát ne kaphassa meg máski, mint én.

Skuteczky: A leghatározottabban visszautasitom az inkollegialitás vádját és tiltakozom az ellen, hogy ön engem terrorizáljon.

Neuschloss: Tudja meg, hogy én ezen a munkán 80—100,000 koronát akarok keresni. Ha ön továbbra is ragaszkodik a megbizáshoz, ugy meg fogom mutatni, hogy az ön terveinek elfogadását megakadályozom a városnál.

Skuteczky: Ezek után annál is inkább ragaszkodom a megbizáshoz, mert én nem vagyok tekintélyes városatya, én nékem nincsenek millióim, mint önnek és én megelégszem a munkám legszerényebb honorálásával is, mert ambiciómat helyezem abba, hogy valami szépet, ujszerűt alkothassak. Egyébiránt ajánlom magamat.

Neuschloss mester buzgalma a vizbe fult: a terveket mégis Skuteczky készíti.

Ugy látszik, hogy a haragos Neuschloss nem tudta mozgósitani azt a hatalmas pártot, amelyre hivatkozott. *Márkus* tanácsnok belátta, hogy a nagyhatalmu városatya másfél milliós tervét nem lehet keresztülvinni s e napokban értesitette Gundelék utján Skuteczky műépitészt, hogy terveihez megadta az előzetes szentesitést.

*

Közöljük ezt az épületes históriát, ugy — ahogyan azt velünk közölték. Neuschloss Kornél ur az elveszett paradicsomot maga siratta meg a barátai előtt, azzal a nemes felháborodással, amelyet egy százezer koronás haszonnak az elvonása minden jól nevelt városatyának a kebléből kivált.

A másik szereplő, *Skuteczky* Sándor műépitész, sokkal diszkrétebb volt. Kijelentette munkatársunk előtt, hogy nem óhajt ebben az ügyben nyilatkozni, mert a Mérnök- és Épitészegyletet vallja egyedül illetékes fórumnak. Az ügy — igy mondotta Skuteczky — különben sem érdekelheti a nyilvánosságot, amelyre csak az tartozik, hogy az állatkerti vendéglő és kávéház megnyerje mindenkinek a tetszését.

Winter Lajos kir. tan.

főv. zabtanácsos üzletei.

Mort-féle poloskairtó folyadékba kellene mártani a tollunkat, amikor megismertetjük az olvasóval Winter Lajos kir. tanácsos, főv. biz. tag és zabügynök tevékenységét.

Erről a Winter Lajos nevü daliáról egyizben megemlékeztünk már. Több konkrét eset kapcsán elmondtuk róla, hogy közvetitőnek tolta fel magát a főváros és a zabszállitók közé és illegitim hasznot huz abból a dicséretes körülményből, hogy Hüvösék hátramozditója.

Winter Lajosról megirtuk, hogyan keritette magához a fuvartelep, a Tattersaal és a közvágóhid zabszükségletének ellátását. — Adatokkal igazoltuk, hogy Folkusházy tanácsnok és általában a tanács, sulyos mulasztást követ el, amikor a város nyakán hagyja ezt a többszörös összeférhetetlenségben szenvedő férfiut. Sajnos, az intőszónak nem volt hatása, Winter Lajos ellen továbbra is az a panasz, hogy egy zabszemnyit sem enged abból a jövedelemből, — amelynek forrására most rámutatunk.

A Tattersaal és a közvágóhid zabszükségletét szerződésileg biztositotta magának a főváros. A pályázat körül nevezetes szerepe volt Winter Lajosnak; erről a szerepről részletes tudósitást közöltünk annak idején. A fuvartelep zabszükségletének a beszerzése még mindig ugy történik, hogy a fuvartelep igazgatója, Gattein Hugó dr. jelentést tesz a szükségletről, — mire Winter Lajos kir. tanácsos ur, mint a szükebbkörü házi bizottság tagja, felmegy a tőzsdére és ott bevásárolja a zabot.

A pöttömnyi városatyának ezt a ténykedését senki sem ellenőrizheti. Winter ur állandóan egy Fürst nevü börzeügynöktől vásárol és habár az üzletről Fürst kötvényt állit ki, senki sem tudhatja, vajjon a kötvényen feltüntetett ár megfelel-e tényleg a vételárnak. Mindenki tudja ugyanis, hogy a börzén egy napon különböző kurzusok mellett folyik az üzlet és Winter urat tartjuk olyan ügyes legénynek, hogy nem a legdrágább áron vásárolja a főváros zabját. A tőzsdén esküt tesznek az emberek arra, hogy Winter és Fürst között vannak ilyen „differenciák" - - -Ezt az üzletet nem illik lekicsinyelni, mert egyedül a fuvartelep részére 370 vaggon zabot vásárol évente Winter bácsi. — Egy-egy waggon átlagos ára 4000 korona, ugy hogy csekély másfélmillió korona megy a két üzletbarátnak a kezén keresztül.

Választ kérünk Folkusházy tanácsnok urtól, akit nagyon korrekt embernek ismerünk: mikor hajlandó ennek a türhetetlen állapotnak véget vetni. Kinek az érdekében szolgáltatja ki a fővárost Winter Lajos urnak és miért nem bizza a zabvásárlást Gattein igazgatóra, aki szakember, akinek a becsületessége, megbizhatósága, hűsége sokszor kiállotta a próbát! Mert az, hogy Winter ur odaadó hive Hüvöséknek, hogy a Városi Villamos felügyelő bizottságának tagja (ahogyan ő ott felügyel!): — még nem ok arra, hogy teljhatalmilag intézze a város dolgait.

A király legapróbb tanácsosa nagyon szereti a jogtalan kedvezéseket. Állandóan a város fogatát használja és hirhedt szabadjegy-hiéna. — Mint a Revue de Hongrie nevü magyar-francia szépirodalmi folyóiratnak állitólagos munkatársa, I. osztályu Máv. szabadjegyet élvez, pedig annyit tud franciául és magyarul és annyira konyit a folyóiráshoz, mint azok a szerencsétlen fővárosi lovak, akiknek szomoru zab-kosztját lefölözi.

Mauthauseni gránitot

vásárol a főváros.

A közszállitási szabályrendelettel, a magyar ipari termékeknek paragrafusokból felépitett védőbástyájával, állandóan hadilábon áll a főváros.

Ez a szabályrendelet tudvalevőleg kötelezően irja elő a hatóságoknak, hogy külföldi gyártmányt csakis kivételes esetekben pártolhatnak. A külföldi gyártmányok a nyilvános versenytárgyalásokból nincsenek kizárva, de — ceteris paribus — mindig a honi ipart kell előnyben részesiteni.

A főváros utcáinak burkoló anyagaira esztendők óta pályázik a *Mauthauseni* (osztrák) *gránitkőbánya r.-t.* A főváros maga hivta fel mindannyiszor ajánlattételre a vállalatot, amikor gránitkőtermékekre szüksége volt. — A felhivás azonban csakis azért történt, hogy a külföldi ajánlat az egységárakra szabályozólag hasson. Egészen a legutóbbi időkig az volt a csendes megállapodás, hogy a Mauthauseni gyár ajánlatát következetesen mel-

lőzték a döntésnél s csak szegélyköveket vásárolt tőle a város.

Az egységárnak ez a szabályozása nem tetszett a hazai bazaltkővállalatoknak s az alacsonynak mondott árak mellett ujabban nem pályáznak már a kőszállitásra.

Ebből a tényből aztán egészen elhibázott és a magyar ipar szempontjából fölöttébb sérelmes intézkedésre határozta el magát a kövezési ügyosztály vezetője, *Fock* tanácsnok. Az utolsó árlejtésnél ugyanis 600,000 kockát rendelt meg a Mauthauseninél, pedig a magyar bazaltvállalatok tartózkodásának egészen más konzekvenciáit kellett volna levonnia.

Tudnivaló ugyanis, hogy a mauthauseni kőnél, amelynek silányságát a körut burkolata bizonyitja a legjobban, sokkal állékonyabb és közegészségügyi szempontból is sokkal előnyösebb a müuton előállitott hazai burkolóanyag, amilyen pl. az *aszfalt*, vagy a *keramit*.

Érthetetlen és teljesen indokolatlan tehát a hazai termékeknek mellőzése s a főváros közgyülésének, szintugy a magyar ipar hivatásos védőinek erélyesen tiltakozniok kell a sulyos sérelem ellen. A *magyar* fővárosnak a *magyar* ipar érdekeit szem előtt kell tartani, a Mauthauseniekről bőségesen gondoskodnak az osztrákok!

NAFTA-UZSORA.

A TELHETETLEN VÁLLALKOZÓ.

A vállalkozók kapzsiságának folyton ismétlődő következménye az, hogy a főváros egy-egy hiábavaló költséges passziójával szakit. Legutóbb rájöttek a városházán, hogy nem szinegészség az, amit a *Magyar petroleumipar részvénytársaság* olaj cimén szállit az utak öntözésére. S hála néhány bizottsági tag erélyességének, a ligeti utakon veszély nélkül közlekedhetünk a nyári hónapok alatt.

Most legujabban megint szakitani akarnak a fővárosnál egy drága és fölösleges szokással, a naftafütéssel. Ezuttal megint a privilégiumot élvező Magyar petroleumipar részvénytársaság telhetetlensége kényszeritette a tanácsot erre a lépésre.

Három évvel ezelőtt a pesti kórházakban — ugy mondják, fontos egészségi szempontokból — rátértek a naftával való fütésre. A kiirt árlejtésen egyedül a „Magyar petroleumipar" vett részt; ajánlatában 6 korona 30 fillérért mutatkozott hajlandónak a nafta métermázsáját szállitani. Egyedül volt, hát kénytelenek voltak vele szerződni.

Tavaly márciusban lejárt a szerződés, a tanács folyton halogatta annak meghosszabbitását; persze a naftaszállitás nem szünetelt, sőt zavartalanul folyt, de már egyre emelkedő egységárakon. Ugy hogy 1912. augusztus elsején már 9 koronát fizetett a főváros a kórházak fütőanyagának méteréért.

Ez a halogatás, mint a kórházügyi bizottság egyik ülésén *Antal* tanácsnok bevallotta, 54 ezer koronájába került a köznek.

A mult év augusztus elsején végre megkötötték 1913. március 31-ig az egyezséget a társasággal 9 koronás ár mellett.

A „Magyar Petroleumipar" azonban ezzel sem elégszik meg, folytatja rendületlenül a stájgerolást.

A közegészségi ügyosztály tárgyal a gyárral, amely április elsejétől *13 koronás egységárak alapján* hajlandó a kórházaknak naftát szállitani.

Ezt a horribilis árat persze nem akceptálhatja az ügyosztály. Hisz tavaly is milliónál nagyobb deficitje volt a kórházaknak, s igy a petroleum-társaság kisérlete sikertelenül fog végződni. Áttérnek majd a szénnel való tüzelésre.

Már előbb is megtehették volna!

Elemi?... Polgári?...

Százezres pör a főváros ellen.

A városházi gazdálkodás fejvesztettségét, megbizhatatlanságát tragikomikusan jellemzi az a furcsa pör, amelyet egy vállakozó e napokban inditott a főváros ellen.

A pör történeti előzménye az, hogy a főváros pályázatot hirdetett a Lajos-utcai elemi iskola épitésére. A munkát Fónagy Béla okl. mérnök vállalkozó nyerte el s a munka rövidesen megindult. Nehány héttel ezelőtt, amikor az iskola tető alatt volt már s csak a belső munkálatok hiányoztak még, hirtelen eszébe jutott az illetékes városi tényezőknek, hogy tévedtek:

nem elemi iskolát akartak épittetni, hanem polgárit. A közgyülés is erre a célra szavazta meg az épitkezés költségeit.

Rögtön intézkedtek, hogy a vállalkozó alakitsa át az elemi iskolát polgári iskolává. — A vállalkozó ezt a munkát csakis azzal a feltétellel akarta elvégezni, ha a város az átalakitás költségeit kifizeti. Minthogy pedig ezt a kérését megtagadták, haladéktalanul beszüntette az épitést és százezer koronás pört indit a főváros ellen azon a cimen, hogy a jogtalan munkabeállitás miatt ekkora kárt szenved.

Az elemi-polgári iskola félig készen ott áll most Obudán és hirdeti, hogy a városházán még azt sem tudják, mit akarnak. Néhány házzal odébb pedig szerényen húzódik meg — az óbudai községi elemi iskola. Amely már előre is fölöslegessé tette az eleminek indult épitkezést. Nehogy pedig félreértés támadjon, eláruljuk, hogy a fatális tévedés nem a közoktatásügyi osztályban történt, hanem a középitésiben.

Kibővitik a Közraktárakat.

Meg volt a helyszini szemle.

A Közraktárak kibővitésére és a fővárosban folyton szaporodó gabonakészletek elhelyezésének lehetővé tételére mozgalom indult meg az elmult év vége felé. Az akciót a *Gabonakereskedők Országos Egyesülete* vezette, a tárgyalások befejezéséül a kereskedelmi és iparkamarában az érdekeltek anketoztak, amelyen a főváros képviseletében *Vita* Emil dr. közgazdaságügyi tanácsnok is megjelent.

A főváros a gabonakereskedelem fejlődésének biztositására, az őt megillető határig, hajlandó volt cselekedni.

A gabonakereskedők testülete szerdán ujból küldöttségben járt *Vita* tanácsnoknál és sürgette a közraktár kérdés mielőbbi rendezését. Felhivták a főváros figyelmét a közraktárak napi kimutatására, hogy a gabonanemüek készlete állandóan Budapestre koncentrálódik és a háborus hangulat miatt itt is tartják. Pedig a Közraktárak még a rendes forgalmat sem birják.

Vita tanácsnok bejelentette, hogy a főváros kész a Közraktárak kibővitésében közreműködni. Pénteken helyszini szemlét tartottak, a raktárak részvényeseinek tulajdonosa, a *Leszámitoló és Pénzváltóbank* megbizottjának részvételével. Eljártak a Közraktárak Gyáli-uti telepén és megvizsgálták az Elevátort. Most tárgyalás folyik a főváros és a Leszámitoló Bank között arról, hogy mennyiben vehet részt a főváros a kibővitéssel járó költségek viselésében.

Nem tudja hányat ütött?

Vegyen órát

Schönwald Imrénél, Deák Ferencz-utca 21. szám.

Sok ezer

háziasszony kitalálta és a tudomány megerösitette azt, hogy a **„valódi FRANCK"** a honi gyárból Kassáról, mint a legfinomabb kávépótlék a legjobb ajánlást érdemel. Belföldi nyersanyagból készül. Védjegye a **kávédaráló** megvéd az utánzatoktól.

mg cm 152—24927

Meghivás

a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank

1913. évi március hó 11-én délelőtt 11 fél órakor saját helyiségeiben (V., Dorottya-utca 6. sz. tartandó

XLIII. rendes közgyülésére

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése az 1913. üzletévről.
2. Az 1912-iki számadás és mérleg előterjesztése és az igazgatóságnak a nyereség felosztására való inditványa.
3. A felügyelőbizottság jelentése az igazgatóság által előterjesztett évi számadás és mérlegről, valamint a nyereség felosztását illetőleg tett inditványok megvizsgálásáról.
4. Ezen tárgyak és az igazgatóság és felügyelőbizottság részére adandó felmentvény feletti határozat.
5. Felügyelőbizottság választása.

Azon részvényesek, kik a közgyülésen résztvenni kivánnak, felhivatnak, hogy az alapszabályok 17. §-a értelmében részvényeiket, a még le nem járt szelvényekkel együtt, *legkésőbb folyó évi március hó 8-ig* a következő helyek valamelyikén letéteményezzék:

Budapesten: a bank központi pénztáránál (V., Dorottya-utca 6.)

Fiumében: a bank fiókosztályánál (Via del Lido 7.)

Kassán: a bank fiókosztályánál .Fő-út 11.)

Kolozsvárott: a bank fiókosztályánál (Mátyás Király-tér.)

Pozsonyban: a bank fiókosztályánál (Fő-tér).

Wien-ben a k. k. priv. österr. Laenderbanknál (I., Hohenstaufengasse 1.)

A megvizsgált mérleg és az erre vonatkozó felügyelő-bizottsági jelentés nyolc nappal a közgyülés előtt a társaság helyiségeiben a t. részvényesek rendelkezésére áll.

Budapesten, 1913. évi február hó 20-án.

Az igazgatóság.

(Utánnyomás nem dijaztatik.)

Lapunk telefonszáma: 137-15

Szelvény-beváltás

Részvényeink **27. sz. szelvénye 1913. február 21-étől kezdve Budapesten a Magyar Általános Hitelbanknál Wienben a Niederösterreichische Escomptegesellschaftnál**

20 koronával

váltatik be.

Jegyzékürlapok a fizetőhelyeken szolgáltatnak ki.

Budapesten, 1913 február 20-án.

Az Északmagyarországi egyesitett kőszénbánya és iparvállalat részvénytársaság igazgatósága.

Utánnyomás nem dijaztatik.

Események

Lapunk telefonszáma: 137-15

Személyi hir. Bárczy István Bpest székesfőváros polgármestere, néhány heti tartózkodásra lovranai villájába utazott. A polgármester ebből az okból nem vehet részt a szerdai közgyülésen, amelyen Heltai Ferenc főpolgármester fog elnökölni. Bárczy Istvánt távollétében Rózsavölgyi Gyula h. polgármester helyettesiti.

Hüvös Iván biz. tag, a városi villamosvasut h. vezérigazgatója, néhány heti tartózkodásra lovranai villájába érkezett. Távollétében Hüvös Róbert helyettesiti.

Szterényi helyett Erényi. Szterényi József v. b. t. t. értesitette a főpolgármestert, hogy bizottsági tagságáról lemond. Helyébe a legtöbb adót fizetők sorából Erényi Béla gyógyszerész kerül a rendes bizottsági tagok közé.

Közgyülés. Két választás szerepel a szerdai közgyülés napirendjén. A kőbányai parochiát Valnicsek Béla fogja elnyerni, kárpótlásul az elveszett józsefvárosi plébániáért. A kerületi orvosi állásra a kerületközi választmány a kijelölő bizottsággal szemben Bereczky Zoltánt jelölte s a közgyülés minden valószinüség szerint ezt a jelölést fogja respektálni.

*

Az állat- és növénykerti bizottság ujbóli megalakitásánál a közgyülés megkülönböztetett figyelmébe ajánljuk Neuschloss Kornélt, akinek az állatkert körül teljesitett önzetlen szolgálatairól éppen mai számunkban emlékezünk meg. Egészen más szempontból esik kifogás alá Lendl Adolf dr. Önéki hivatalból kellene helyet foglalnia a bizottságban, mert mint városatya, nem terjedhet ki az ellenőrzése önmagára — mint állatkerti igazgatóra.

*

A nyugdijszabályzat módositásánál bizonyára sok fölösleges felszólalás lesz. Fölöslegesnek tartjuk a vitát, mert a tisztviselőktől nem szabad semmit sem sajnálni. A jogi skrupulusok pedig elintézést nyertek már részben a pénzügyi, részben a jogügyi bizottságban. Élénk vitát fog támasztani a polgármesterre vonatkozó rendelkezés, amelynél a tanács döntése élesen szembe kerül a pénzügyi bizottság akaratával.

*

Feltünően nagy a száma azoknak a felebbezéseknek, amelyeket a rangsor megállapitása ellen nyujtottak be a tisztviselők s amelyekkel a városatyáknak kell foglalkozni. Azt hisszük, itt sem lesz nagy vita, mert a tisztviselők maguk sem óhajtanák, hogy a tanács, vagy a közgyülés minden esetben respektálja a rangsort. Az automatikus előléptetésnek a rendszeréhez vezetne ez az eljárás, amitől pedig isten óvja meg a városházát s a fővárost.

*

A közélelmezési intézmények gépüzemeit a főváros müszaki tisztviselői nem képesek ellenőrizni. Ez következik abból az előterjesztésből, amelynek atyja Folkusházy tanácsnok s a mely ellen a müszaki tisztviselők joggal háborodnak fel, mert attól tartanak, hogy a dús javadalmazásu állást külső emberrel szándékozik betölteni a tanács. Bizonyos, hogy az uj állás szervezésének némi szaga van, ugy tetszik, mintha ismét egy előre kiszemelt kegyenc kedvéért szerveznének egy szinekurát.

*

Harrer tanácsnoknak két pikáns előterjesztése van a közgyülés napirendjén. Az egyik a kegyes tanitórend városház-téri ingatlanaira vonatkozik, a másik a Báthory-féle ingatlan megszerzésére. A kegyes renddel szemben a főváros is nagyon kegyesnek akar mutatkozni, amit nem lehet eléggé helyteleniteni. Az ingatlanvétel pedig, bármilyen előnyös is, a mostani viszonyok között nem engedhető meg, mert a főváros nem fektetheti bele ingatlanokba azt a pénzét, amelyre oly nagy szüksége van.

A Gyosz. az előljárók ellen. A kerületi előljárók legutóbbi értekezletén kimondották, hogy ezentul a telepengedélyért folyamodók az engedelmező eljárásra vonatkozó hirdetést a Fővárosi Közlönyben tartoznak közölni s a felszámitott hirdetési dijakat megfizetni. Ugy értesülünk, hogy a Gyosz. a kerületi előljáróknak ez a határozatát a gyáriparra nézve sérelmesnek tartja s felirattal fordul ellene a tanácshoz.

Állatkerti balesetek. Az állatkerti ródli- és jégpályán az elmult héten tömeges szerencsétlenségek történtek. Egyetlenegy este ötször akadt dolguk a mentőknek, az öt eset közül egy agyrázkódás és két lábtörés volt. Ezeken a bajokon a jövőben preventiv eszközökkel kell segiteni. Nem szabad tizezer jegyet kiadni a miniatür-ródlipályára és a dióhéjba foglalható korcsolyapályára, mert az óriási bevételt fel fogják emészteni a szerencsétlenül jártaknak fizetendő fájdalomdijak.

HEVERŐ ARANY ÉS EZÜST. Nincs olyan család a világon, melynek ne volnának régi, elkopott gyürüi, tülbevalói, vagy egyéb ékszerei, melyek rendszerint elfelejtve, a lomtárban hevernek. Az ilyen régi tárgyak azonban értéket képviselnek és igy tulajdonképpen holt tőke gyanánt tekintendők, melyet megfelelő értékesités esetén gyümölcsöztetővé lehetne tenni. Saját érdekében cselekszik tehát mindenki, aki ilynemü tulajdonát SCHÖNWALD Imre ékszerésznél, Deák Ferenc-utca 21. sz. alatt a legmagasabb napi árfolyamon értékesiti, vagy pedig modern, csinos ékszerekre alakittatja át.

Élvezeti cikknél egyedül a minőség mérvadó. Csak az ami izlik és jólesik, érdemes ajánlásra. Ez az igazán helyes álláspont és ebből kiindulva, a háziasszonyaink előszeretettel használják a „valódi *Franck* kávépótlékot a kávédarálóval", mely a legjobb válogatott nyersanyagból a kassai gyár alapelve szerint: a legnagyobb gondosság és az évtizedek folyamán kipróbált módszer alapján készittetik. Az izletesség és teljességről, valamint az aromáról és a szinről, a kiadóság kiszámitásával, egy főző- és kostolópróba minden háziasszonyt meggyőződtet.

A Fővárosi Nagymozgó (Rákóczi-út 70.) e heti müsora szenzációs és a különböző müfajok legkiválóbb alkotásaiból van összeállitva. Az előadás megtekintése mindenkinek ajánlható.

Az Omnia uj müsora tizenhárom elsőrangu felvételt tartalmaz. A dus müsor nemcsak mennyiségénél, hanem változatosságánál fogva is feltünést keltő; a drámai és vig elem mellett tudományos, természeti felvételek és a legujabb aktualitások váltakoznak. Az Omnia teljes müsora az *Omnia* mai hirdetésében közöltetik.

OMNIA

MOZGÓKÉP-PALOTA

Bejárat: VIII., József-körut 31. szám.
Telefon 120 40.

2. Pali keresi a feleségét (Bohózat)
3. A kis árva (Életkép)
4. A százkoronás (Vigjáték)
5. A komorán, tengeri madár
6. Móric a csapdában (Vigjáték Princesszel a főszerepben)
7. A sziv sugalata (Szinmü)
8. Kirándulás Felső-Skóciába
9—10. Titkos házasság (Társadalmi szinmü 2 felv.)
11. A datolyák országában
12—13. A milliomos szeszélye (Vigjáték 2 felvonásban)

A trieszti Jutaipar R.-T. Trieszthen
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü
zsákokban
a legjutányosabb árak mellett
Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség
Nobel Sándor, Budapest
VI., Aradi-utca 31. Telefon 161—07

Autotaxi-kesergő.

Mág
vagy
Namag.

Az autotaxira vonatkozó tanácsi döntés még mindig nem került nyilvánosságra. Bizonyos azonban, hogy eddig csak a *Marta*, a *Benz* és a *Namag* kaptak rendszámokat. Természetesen ez a döntés még nem jogerős, mert a kereskedelemügyi miniszerium annak idején erősen exponálta magát a magyar ipar érdekében s állásfoglalásának, hir szerint, érvényt akar szerezni az utolsó szó kimondásánál.

Máris ugy hallatszik, hogy a *Namag* ellen a magyar ipar szempontjából sulyos kifogások merültek fel, amelyeknek alaposságáról mi magunk is meggyőződést szereztünk. — Éppen ezért teljes mértékben csatlakozunk az *Az Ujság*-nak ugy a *Namag*-ot, mint a *Mág*-ot illető álláspontjához:

Az elektromos automobilok szállitásával megbizott társaságról, a Namag-ról, mit sem tudunk, kocsijait sehol sem látni az utcán s az az impressziónk, hogy pusztán az autotaxi-üzlet elnyerhetése érdekében alapitott holmi gyárfélét Aszódon, ahol javitóintézetbeli növendékekkel dolgoztat. Valóban kiváncsiak volnánk rá, hogy mennyiben lehet néhány javitóintézetbeli gyerekkel „magyar gyártmányu" automobilokat gyártani? „Nemzeti iparszakoktatás" cimen adnak ki százötven koncessziót egy ilyen társaságnak, amely a taxikérdés felmerüléséig egyetlen automobilt sem gyártott, amelynek — eddigi müködése után itélve — eszében sincs, hogy a taxik leszállitása után még továbbra is boldogitsa a magyar ipart azzal, hogy munkát ad néhány fiatalkoru fegyencnek. És ezzel a mümagyar alkalmi „gyár"-ral szemben a főváros a legindolensebb mellőzésben részesiti az ország egyik legrégibb s a Marta-gyár után legnagyobb automobilgyárát, amely már évek óta foglalkozik automobiloknak — nem összeszerelésével, hanem a szó szoros értelmében vett gyártással. A Magyar Általános Géppgyárra gondolunk itt, amelynek jelenleg gyártott MÁG kocsijai konstrukció és megbizhatóság tekintetében, tapasztalataink szerint bármely külföldi automobilgyártmánynyal egyenranguak. Indolensnek pedig azért nevezzük a főváros eljárását a MÁG-gal szemben, mert nemcsak a magyar ipar érdekei ellen vétett, hanem mert nem járt el azzal a gondossággal és körültekintéssel, amelylyel egy ilyen nagyfontosságu ügy elintézésénél a közönség érdekében el kellett volna járnia. Tudomásunk van ugyanis arról, hogy a MÁG ajánlattétele után több izben is kérte a fővárost, hogy autotaxi-tipusát müszakilag vizsgálja meg. De mig kiadtak százötven koncessziót egy ál-magyar álgyárnak, addig mellőzték egy komoly magyar automobilgyár ajánlatát, anélkül, hogy kocsijait csak egyszeri megtekintésre is méltatták volna. Értesülésünk szerint a Gyáriparosok Országos Szövetsége hivatalosan is magáévá tette a MÁG ügyét, amely ebben az értelemben csakugyan az egész magyar ipar ügye.

STEINHARDT MULATÓ
Rákóczi-ut 63. szám. •••• Telefon 54—23
Kezdete ½9 órakor!! UJDONSÁG!
9 órakor! **A háboru áldozata!**
11 órakor! **A KÉK DOMINÓ!**
Bohózatok. Irták: GLINGER és TAUSSIG.

Uj kuplék és remek külföldi számok legyek. d. e. 10—1-ig és d. u. 3—6-ig a mulatóban. Egész nap a Hirsch-féle nagyfözdében, Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztosítás
Építészet
Közlekedés
Bányászat

A rejtett tartalékok.

Hangzatos kommünikék és igazgatósági jelentések mind sürübben beszélnek rejtett tartalékokról; dicsekedve, kérkedve kürtölvén világgá, hogy a számszerüleg kimutatott reservákon kivül még ki nem mutatott tartalékok is vannak, amelyek az illető vállalat vagyoni állását a mérlegben foglalt számadatoknál is kedvezőbbé teszik.

Valami olyanról beszélnek itt teljes nyiltsággal, sőt hangos fennhéjázással, amiről — hallgatni kellene. A rejtett tartalék tudniillik beleütközik a mérlegvalódiság elvébe, mely szerint a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok vagyoni állapotukat hiven tartoznak a külvilágnak bemutatni. Erre a mérlegvalódiságból fakadó ellenvetésre azt szokták felelni a rejtett tartalékok hivei és szerzői, hogy jogában áll a részvénytársaság vezetőinek, a vállalat vagyoni állapotát kedvezőtlenebbnek mutatni, vagyis nyereséget félretenni a jövő megalapozása érdekében és rosz időkre eltenni a jó idők hasznának egy részét.

Hát már ez is nagyon kérdéses. Mert ma, amikor a részvény körforgalmi árucikk, amelyet mindenki a nyilt piacon vásárolhat és eladhat, a nagyközönségnek tiszta képet kell nyernie a részvényvállalatok üzleteiről.

Aki ma, bizva egy jó konjunkturában, ismerve egy-egy üzlet menetelét, megvásárol egy részvényt, ugy ezt azzal a szándékkal és abban a reményben teszi, hogy magának ezzel jó jövedelmezőséget biztosit. Már most jön az igazgatóság és azt mondja, hogy a jó konjunktura ellenére nem fizet többet az előző évnél, a tényleg előálló pluszjövedelmet ezért nem szünteti meg, hanem elrejti, ugynevezett latens tartalékot képez. A részvényes joggal mondhatja, hogy ő vagyonának teljes gyümölcsét akarja élvezni; ma akarja élvezni, tessék neki tiszta képet nyujtani az üzletről. Neki a jövőhöz semmi köze, majd, ha rossz idők járnak a vállalatra, ő tulad a részvényen.

Vagyis az osztalék-állandóság konvencionálissá vált elve, melynek kedvéért a rejtett tartalékot kitalálták, nem érdeke a mindenkori részvényesnek, hanem az igazgatóságnak, melynek a mindenkori részvényest kell kielégiteni. De a mai részvényes joggal tiltakozik az ellen, hogy a holnapi részvényest az ő mai jövedelmével tegyék megelégedetté azzal, hogy elvonják tőle vagyoni befektetésének mai gyümölcsét. A rejtett tartalék a jelenlegi részvényes megrövidítése a jövő javára, ami ellen minden részvényes tiltakozhatik joggal.

De a látens tartalékokkal való operálás más szempontból is helytelen. Az igazgatóság hatalmát és jogkörét módfelett tágitja és erősiti a részvényessel szemben azzal, hogy nagy vagyonrészeket egyenesen kivon a részvényesek közgyülésének ingerenciája alól. — Ugyanis senkinek a világon az igazgatóság a rejtett tartalékolásról számszerü kimutatást, elszámolást nem ád. A közgyülés, a részvényes nem tudja, hogy mennyi a rejtett tartalék, meg hogy lényeges vagyonok kivonatnak a nyilvános számadástétel alul. Ez pedig egyenesen ellentmond a részvénytársulati publicitásnak. Ki tudná például megitélni, hogy egy nagy bank sok milliós értékpapirtárcájában mennyi tartalék van elrejtve most és mennyi volt a mult évben, mikor erről részletes számadást nem adnak a mérlegek. A rejtett tartalékolás egyszerüen a részvényes vagyonával való egyoldalu rendelkezés a részvényes tudta és beleegyzése nélkül. Egy sok milliós banküzemnél a rejtett tartalék ellenőrzés nélküli gazdálkodásra képesiti a bankvezetőket, ami ellenkezik minden józan és szolid üzletvitellel.

A nyilvános számadásra kötelezettség megszegését jelenti a rejtett tartalék, és sajátságos magyar specialitás, hogy ezzel az abuzussal intézeteink mind hangosabban eldicsekszenek.

Nyilvánvaló ennek a közlékenységnek a tendenciája. Ha a tartalék tényleg titkos, ugy ennek csak az lehet a célja, hogy a jövő megalapozására szolgáljon, de akkor nem szabad róla beszélni, még kevésbbé hangosan eldicsekedni. Ha mégis megteszik, ugy ezzel azt célozzák a bankvezérek, hogy vállalataik vagyoni állapotát sokkal jobb szinben tüntessék fel, mint azt a mérlegek számszerüen mutatják. A látens tartalék tehát nálunk, ahol nem hallgatnak róla, hanem hangosan kiabálnak a létezéséről, nem annyira a jövő megalapozására szolgál, mint inkább porhintésre és a közönség elszéditésére.

Az olyan rejtett tartalék, amelyről annyit beszélnek, vagy nem rejtett, vagy nem tartalék. Félünk, hogy az utóbbi eset áll fenn nálunk, ahol mindennek a fonákját látjuk a pénzügyi életben is.

—

Poór Jakab kitüntetése. A király Poór Jakabnak, a Trieszti Általános Biztositó-Társulat igazgatójának, a közgazdaság terén szerzett érdemei elismeréséül, az udvari tanácsosi cimet adományozta. A közgazdasági érdem, melyet a királyi kegy kitüntetésre méltónak talált, nemzetgazdasági jelentőségü. A legmagasabb helyről jött kitüntetés közmegelégedéssel találkozik, mert a megbecsülés oly férfiunak jutott osztályrészül, aki nemcsak tulajdonképeni munkakörében, tehát a biztositási intézményben, hanem közgazdaságunknak minden, a biztositással csak némiképp is összefüggő terén hervadhatatlan érdemeket szerzett. Nevéhez fűződik, hogy a biztositási intézményt Magyarországon oly mértékben tökéletesitette és uj ágazatok meghonositásával, valamint számos kiváló alapitással, oly nivóra emelte, hogy sok esetben a kezdeményező szerepét is sikerrel töltötte be. Poór Jakab az intézeteknek egész sorozatát alapitotta és ezeknek igazgatóságában tevékeny részt vesz. Többek között megemlitjük: a Magyar Általános Takarékpénztárt, a Minerva Általános Biztositó Részvénytársaságot, a Magyar Általános Bizalmi Bankot, az Európai Áru- és Podgyászbiztositó Részvénytársaságot, a Magyar Telepitő és Parcellázó Bankot. — Poór Jakabot bel- és külföldi tisztelői, barátai tömegesen keresik föl üdvözleteikkel.

Heltai Ferenc az Általános Takarékpénztár igazgatóságában. A Magyar Általános Takarékpénztár r.-t. legközelebbi közgyülésén kiegészíti igazgatóságát. Beválasztják az igazgatóságba Heltai Ferenc főpolgármestert és Pejacsevich Tivadar gróf v. b. t. t., volt horvát bánt. A felügyelő-bizottság uj tagjává megválasztják ifj. Teleki József grófot.

A Czukor-bank osztalékot fizet. A Budapesti Kereskedők Bankja Rt. e hó 22-i közgyülésén az igazgatóság beszámolt az elmult év eredményéről és a boldog részvényesekkel közölték, hogy a tiszta haszon 219 ezer koronára rug, amelyből 5 százalék osztalékot fizetnek. Pénzügyi körökben nem csekély föltünést keltett a nyilvánosságra hozott kitünő eredmény. Az elmult nyár folyamán ugyanis olyan hirek terjedtek el a tőzsdén, hogy a bank igen sokat veszitett, különsen a vasüzletén és a szakkörök véleménye az volt, hogy az intézet csendes fölszámolása elkerülhetetlen. Akkor egyes napilapok azt is megirták, hogy Czukor vezérigazgató beadta lemondását. Ezt a lemondást többféleképpen kommentálták a piacon, mert a vezérigazgató vagyonosodása egyenes ellentétben állónak látszott a bank rossz üzletmenetelével. Most a bank soronkint fizetett kommünikéő eldicsekszik a mult év jó eredményével, sőt még osztalékot is fizet. Persze a zárszámadás nem fejti meg azt a rejtélyt, hogy szeptember óta miként fordulhatott ilyen jóra a bank üzletmenete. Annyi bizonyos, hogy a jó mérleg dacára, a tőzsdén rossz véleménynyel vannak erről a bankról.

A Magyar Bank és a belga tőke. A Magyar Bank és Kereskedelmi R.-t. szorosabb üzleti összeköttetésbe lépett a Credit Anversois brüsseli pénzintézettel, mely a belga vezető nagybankok sorába tartozik. A Magyar Bank és a Crédit Anversois között — a két intézetnek egymásánl vállalt részvényérdekeltsége mellett — szindikátusi, financirozási és egyéb műveleteikben való kölcsönös részesedésre vonatkozó részletes megállapodások létesültek, melyek kétségkivül hozzá fognak járulni ahhoz, hogy Belgium gazdag és vállalkozó tőkeforrásait hazai közgazdaságunkhoz közelebb hozzák. A két intézet viszonya már legközelebb külsőleg is kifejezésre fog jutni, amennyiben Balogh-Blum Brunó, a Magyar Bank ügyvezető igazgatója, a belga intézet igazgatóságába lép be, mig a Crédit Anversois részéről Snoeck Gusztávot igazgatósági taggá a március 15-én megtartandó közgyülésen be fogják választani a Magyar Bank igazgatóságába.

Beszámolók a milliókról

Az elmult héten több vezető pénzintézetünk számolt be az 1912. évben elért eredményekről. A beszámolók arról tanuskodnak, hogy a válságos pénzügyi viszonyok között az intézetek vezetői, gondos körül ekintéssel, a részvényesek érdekeit összhangba tudták hozni az általános közgazdasági érdekekkel és intézeteik jövedelmezőségét, még a sivár konjunktura dacára is, fokozták.

I. Magyar Bank és Kereskedelmi Rt.

A *tiszta nyereség 12,286.755 koronára rug*, ami az előző év eredményét 892.825 koronával mulja felül. A megnövekedett nyereségből a tisztviselők fizetésemelésére 254.005 K, szerződésszerü végkielégitésre 1,160.982 K fordittatik, ugy hogy a tiszta nyereségegyenleg 7,767.623 K, vagyis 353.281 K-val kisebb, mint 1911-ben. Bár ezek szerint a bank abban a helyztben volna, hogy a mult évi 40 K osztalékot fizesse, mégis a nagyobb tartalékolás és elővitel érdekében csak *36 K lesz az osztalék*. Ezzel szemben a nyereségátvitel 260.794 K-val nagyobb, mint a mult évben volt.

A bank kitünő üzleteredményét a folyóüzlet nagyarányu fejlődésével tudta elérni. A betétállomány 50 millió K-ről 77 millió K-ra, a váltótárca 61 millióról 88 millió K-ra (tehát 43 százalékkal) melkedett. Igen szép eredménynyel dolgozott a bécsi fiók. A bank uj rezsimjének üzletvitele és osztalékpolitikája a zárószámadások és a nyereségfelosztási javaslat tanusága szerint az óvatos és szolid bankvitel ismerveit mutatja.

Az igazgatóság által megállapitott és a felügyelőbizottság által jóváhagyott 1912. december hó 31-ére lezárt mérleg szerint az 1911. évről áthozott 867.069 K 23 f. hozzászámitásával 9,211.982 K 86 fillér bruttónyereség és az adók, kezelési költségek stb. levonása után a mult évben kimutatott 6,587.221 K 67 f-rel szemben *6,651.772 K 70 f tiszta nyereség mutatkozik.*

II. Magyar Jelzálog Hitelbank.

Az igazgatóság elhatározta, hogy a f. évi március hó 13-án tartandó közgyülésnek inditványozni fogja, hogy a forgalomban levő 200.000 drb részvény után részvényenkint mint a mult évben, *27 frank osztalék fizettessék*, továbbá az intézeti nyugdijalap javadalmazására 100.000 K, az intézeti tisztviselők és szolgák külön jutalmazására 125.000 K forditassék és az alapszabályszerüleg meghatározott levonások után fenmaradó 904.302 K 36 f. a folyó évre elövitessék.

Ezek szerint a kimutatott tiszta nyereség meghaladja az előző évit, jóllehet a lefolyt időszak kedvezőtlen gazdasági viszonyai, különösen a Magyar Jelzálog Hitelbank üzleti eredményeire kellett, hogy kihassanak, mint amely intézet kizárólag a jelzálogos és községi kölcsönüzlettel foglalkozik.

Dacára azon nehézségeknek, amelyekkel a fix kamatozásu cimletek elhelyezése főleg az év második felében járt, az intézet bel- és külföldi elhelyezési szervezetének közreműködésével különböző kibocsátmányaiból 36 milliót meghaladó összeget helyezett el. Ezen összegben nem foglaltatnak a visszavásárolt és ujra eladott cimletek.

Az intézet birtokában levő értékpapirok — különösen a saját záloglevelek, községi kötelezők és sorsjegyállomány is — az 1912. december 31-én jegyzetteknél alacsonyabb árfolyamon állittattak be a mérlegbe.

III. Magyar Leszámitoló- és Pénzváltóbank.

A Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank igazgatósága *Madarassy-Beck* Miksa báró elnöklésével tartott ülésében megállapitotta a bank 1912. évi zárószámadását. A megállapitott mérleg- és nyereség-- és veszteség-számla az 1911. évről áthozott 476.328 korona 41 fillér betudásával *7,926.484 korona 05 fillér bruttó-nyereséget* és az összes költség, adó és leirás levonása után *4,861.261 korona 39 fillér tiszta nyereséget* mutat az előző évi 4,710.850 korona 32 fillérrel szemben, ami 150.411 korona 07 fillér nyereségtöbbletet jelent. — Az igazgatóság elhatározta, hogy a március 11-én tartandó közgyülésnek javasolni fogja, hogy minden 400 korona névértékü részvény után, épp ugy, mint tavaly, *30 korona, azaz 7 és fél százalék osztalékot* fizessen, ezenfelül a tartalékalapot, a külön tartalék mérlegszerü 71.996 korona 27 fillérrel való gyarapitásán felül 250.000 koronával és a nyugdijalapot 50.000 koronával emelje. Ezeknek az előterjesztéseknek elfogadása esetén az igazgatósági tantiémek levonása után a folyó üzletévre elővitelként 622.768 korona 09 fillér marad, a tavalyi 476.328 korona 41 fillérrel szemben.

Mint látható, a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank az elmult üzletévet a tavalyinál nagyobb nyereséggel zárta; az emelkedés nem lényeges ugyan, mindazáltal az intézet óvatos mérlegelési elvei szemmel tartásával megemlitést érdemel, mivel ezt az eredményt a bank közismert kedvezőtlen gazdasági viszonyok között érte el.

IV. Magyar Általános Takarékpénztár R.-T.

A mérleg adatai az intézet nagyarányu fejlődéséről tesznek tanuságot s arról, hogy az intézet vezetősége a kedvezőtlen gazdasági helyzet dacára is, ugy állitotta munkába az intézet anyagi erejét, hogy még a fölemelt alaptőkének is megszerezte az előző esztendő osztalékát ,a tartaléknak pedig még jobb dotációt juttatott. Az elmult év *tiszta jövedelme 3,232.515 koronát* tesz ki s ebből osztalékul részvényenként harminchét koronát fizetnek.

A takarékpénztár az 1912-iki év elején emelte fel alaptőkéjét 25 millióról 32 millióra, az idei mérleg tehát már a felemelt alaptőke eredményeiről számol be. Az elmult üzletév 7,090.756 korona 80 fillér brutto hasznot hozott (a tavalyi 5,651.464 korona 11 fillérrel szemben), amely eredményből az összes kamatok, költségek és adók 3,858.241 korona 31 fillérnyi összegének (tavaly 2,999.912 korona 65 fillér) levonása után a mérleg 3,232.515 korona 49 fillér tiszta nyereséggel zárul, a tavalyi 2,651.551 korona 46 fillérrel szemben

Az igazgatóság a március 5-ére egybehivandó közgyülésnek javasolni fogja, hogy a tartalékalap az alapszabályszerü 154.100 korona 96 fillér helyett 350.000 koronával javadalmaztassék, ami által a tartalékalap 6,500.000 koronára emelkedik; hogy *részvény-szelvények 37 koronával = 7.40 százalék* (ugy mint tavaly) és a még forgalomban levő 1000 darab alapitói elismervény szelvénye pedig 31 koronával váltassék be, mig a fenmaradó 157.133 korona 74 fillér uj számlára vitessék át.

V. Magyar Agrár- és Járadékbank R.-T.

A nyereség- és veszteségszámla az 1912. év végével *3,369.910 korona 44 fillér tiszta nyereséggel* zárul, szemben a mult évi 2,584.639 korona 29 fillér tiszta nyereséggel. Ebből a tiszta nyereségből az igazgatóságnak a közgyülés elő terjesztendő javaslata szerint kifizetendő osztalék fejében — ugy, mint a mult évben — *részvényenkint 30 korona*, azaz összegben 2,400.000 korona, ami a részvénytőke 7 és fél százalékos kamatozásának felel meg. A fenmaradó tiszta nyereségből az alapszabályok 52. szakasza értelmében a tartalékalapnak alapszabályszerü maximális 20 százalékos dotálására felhasználandó 286.226 korona 53 fillér és az igazgatóság alapszabályszerü jutalékára 143,113 korona 27 fillér. A külön tartalékalaphoz utalandó továbbá — a mult évi 100.000 koronával szemben — 150.000 korona; az intézeti tisztviselők és szolgák nyugdijalapjának javadalmazására forditandó 40.000 korona, a fölöslegképpen mutatkozó 350.570 korona 65 fillér pedig a jövő üzletévre viendő át. A kitüntetett tiszta nyereség, a mult évről áthozott nyereségi egyenleg tekintetbevétele nélkül, a 32 millió koronára fölemelt alaptőke 9.47 százalék kamatozásnak felel meg, a mult évi 9.38 százalékkal szemben.

Az Obudai-Ujlaki Takarékpénztár R.-Társ. szombaton tartotta meg *Eggenhofer* József elnöklete mellett hatodik évi rendes közgyülését. *Bartók* Béla ügyvezető igazgató előterjesztette az évi jelentést, a mely megemliti, hogy az intézet a válságos gazdasági viszonyok dacára is megtartotta elfoglalt pozicióját és a tavalyinál valamivel jobb üzleti eredményt ért el. Az igazgatóság tekintettel az intézet folytatólagos megerősitésére, az elmult évihez hasonló nagyságu osztalék kifizetését és 25000 koronának a tartalékalaphoz való csatolását javasolta. A közgyülés az inditványt elfogadta és elhatározta, hogy K 60.535 tiszta nyereségből részvényenkint K 12, összesen K 24.000 fizettessék ki, K 20.000 a rendes — és K 5 ezer a rendkivüli tartalékalaphoz csatoltassék, a fenmaradó K 2801 pedig uj számlára vitessék át. *Kugler* József és *Schmidkunz* Lajos inditványára a közgyülés az igazgatóságnak, *Bartók* Béla ügyvezető igazgatónak és a tisztviselőknek eredményes munkájukért köszönetet szavazott. A felügyelőbizottság tagjait, akiknek mandátumuk lejárt, ujból megválasztották.

A Magyar-Cseh Iparbank Részv.-Társaság. A Magyar-Cseh Iparbank Részvénytársaság *Novotny* János, a Böhmische Industrial-Bank főigazgatója elnöklete alatt szombaton megtartotta II. rendes közgyülését Az igazgatóság jelentése szerint a lefolyt év tiszta nyeresége 208.878 korona 75 fillér. A közgyülés a jelentéseket jóváhagyólag tudomásul vette s ugy az igazgatóságnak, valamint a felügyelőbizottságnak a fölmentvényt megadván, elhatározta, hogy a tiszta nyereségből 100.000 koronát 5 százalékos osztalék kifizetésére, 50000 korona a tartalékalapnak 100.000 koronára való kiegészitésére 25.000 korona leirásokra, 10 ezer korona igazgatósági jutalékokra forditassék, összesen 195000 korona, a maradékos 13.938 korona 75 fillér pedig uj számlára elővezettessék. Végül *Forbáth* Frigyes dr., az intézet ügyésze az igazgatóságba, *Hanus* Ferenc, *Károly* Lajos és *Scheuer* F. A. Róbert pedig a felügyelő-bizottságba beválasztatott.

A Magyar Kereskedelmi Hitelbank R.-Társ. e hónap 22-én tartotta *Schreyer* Jakab dr. magyar királyi udvari tanácsos elnök vezetése mellett VII-ik rendes közgyülését. A nagyszámban megjelent részvényesek megelégedéssel fogadták a *Gutmann* Zsigmond vezérigazgató által előterjesztett évi jelentést és zárószámadásokat és elhatározták, hogy a 735.177.48 korona tiszta nyereségből az alapszabályszerinti dotációk után 520.000 korona osztalék (6 és fél százalék) fizettessék. 80.000 korona tartalékba helyeztessék és 38,178.68 korona uj számlára vitessék át. A felügyelőbizottság tagjaiul megválasztattak: *Bihari* Mór dr. (elnök), *Altmann* István dr., *Bodnár* Ignác, *Fröhlich* Miksa, *Löwy* Bernát és *Kertész* Nándor.

Az Országos Iparbank Részvény-Társaság *Schönborn-Buchheim* Ervin gróf elnöklésével a minap megtartott II. rendes közgyülése az igazgatóság által előterjesztett mérleget, valamint a nyereség fölosztását illető inditványt egyhanguan elfogadta, minek folytán az 1912. évre szóló 2. számu szelvény e hónap 24-től kedődöen 9 koronával kerül beváltásra A felügyelő-bizottság tagjai ujból megválasztattak.

A Budai Általános Takarékpénztár mai közgyülése egyhangulag elfogadta az igazgatóság részéről előterjesztett mérleget és a nyereség felosztására vonatkozó javaslatot. A felügyelő-bizottságba megválasztották *Argay* Jánost (uj), *Kalmár* Izsót, *Komlós* Jenőt, *Révész* Jenőt, dr. *Romy* Bélát és *Weimess* Mariánt. A *nyolc koronában* megállapitott osztalék 24-étől kezdve kerül az intézet pénztáránál és a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál kifizetésre.

A Salgótarjáni Kőszénbánya Részv.-Társaság minap tartotta *Chorin* Ferenc főrendiházi tag, igazgatósági elnök elnöklésével 40-ik rendes közgyülését. Az igazgatósági jelentés felemliti, hogy a bányák összetermelése az elmult üzletévben 23.21 millió métermázsát tettek, 1.17 millió métermázsával többet mint az elmult évben. Az *esztergom-szászvári kőszénbánya rt.* a mult évben eredménynyel dolgozott. A társaság a lefolyt évre részvényenként 13 K osztalékot fizet. A *felsőzsilvölgyi kőszénbánya* nyereséggel zárta le mult évi mérlegét. A *nyugatmagyarországi kőszénbánya rt.*-ot illetőleg főlemliti a jelentés, hogy a privigyenyitrabányai vasut megnyitása már a legközelebbi napokban megtörténik. A *tiszta nyereség 6,398.999 korona 33 fillért* tett, részvényenként osztalék fejében 38 korona kerül kifizetés alá. A fenmaradó 109,099.60 koronához hozzáadva a tavalyi 875.771.97 korona nyereségáthozat, az uj üzletév számlájára 984.871 korona 33 fillért vezetnek át. Az elnök meleg szavakkal emlékezett meg *Reithofer* Lajos, az igazgatóság alelnökének haláláról.

Az Északmagyarországi egyes tett kőszénbánya és iparvállalat r.-t.-nak február hó 20-án volt br. csetei *Herzog* Péter elnöklésével a rendes évi közgyülés. A tiszta nyereség K 765.899. Az osztalék részvényenkint K 20 (10 százalék).

Magyar Általános Ingatlanbank. A most megállapitott mérleg szerint a tiszta nyereség 242.550 K (tavaly 142.687.45), ami az alaptőke 12.12 százalékos kamatozásának felel meg (tavaly 11.99 százalék). Az intézet az elmult évben alaptőkéjét felemelte 2,000.000 Kra, ugy hogy saját tőkéje a tartalékalappal mintegy 3,000.000 K-át fog kitenni. Az eddigi 8 százalékos osztalék helyett a felemelt alaptőke után 8 és fél százalékos osztalék kerül kifizetésre. Az igazgatóság *Dénes* Ödön és *Schober* Károly főtisztviselőket cégjegyzőkké nevezte ki.

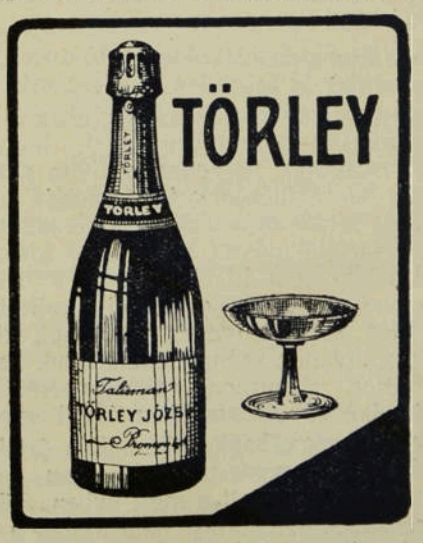
A Hungária Bank rt.

hétfőn tartotta meg első évi rendes közgyülését gróf *Sztáray* Sándor elnöklete alatt a bank helyiségeiben. A közgyülés elfogadta az igazgatóságnak a nyereség felosztására vonatkozó inditványát, amely szerint a 139,118.70 koronát kitevő tiszta nyereségből 5 százalékos osztalékok fejében 9 koronát osztanak ki, 10,000 K-át pedig tartalékba helyeznek. Az igazgatóság alapszabályszerü jutalékának levonása után fenmaradó összeget uj számlára vezetik elő. A közgyülés ezután a bank felügyelő-bizottságába ujra megválasztotta az eddigi tagokat, uj tagul pedig dr. Ertl Miksát

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.
Merkantil Nyomda (Havas és Lehner)
Budapest, VIII., Német-utca 27. szám.

Holzer
cs. és kir. udvari és kamarai szállító
divatháza
Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

FŐVÁROSI HIRLAP
előfizetési árai:
egész évre . . . . 16 K
fél évre . . . . . 8 K
Kiadóhivatal: VI., Kiss János-utca 4. szám.

FŐVÁROSI NAGY MOZGÓ

VII., Rákóczi-ut 70.
Igazgató tulajdonos:
GERŐ S. SÁNDOR.

Szenzációs sláger müsor!

A BECSÜLETRABLÓ
Dráma 2 felvonásban.

A boldogtalan házasság
Dráma 2 felvonásban.

SALOME
Az eredeti szinmü után, 3 felvonásban.

Azonkivül vigjátékok és aktualitások.

Pompás hideg és meleg étkek
E heti étlap:

Magyar rostélyos	K 1.—	Libasült	K 1.20
Serpenyős „	K 1.—	Tészta	K —.50
Borjupörkölt	K —.70	Torta 2 darab	K —.48
Székelygulyás	K —.80	Dréher sör	K —.20
Borjucomb	K 1.20	Sajt ementháli	K —.30
Sertéskaraj káp.	K 1.40	Rochefort vajjal	K —.40
Rántott velő	K —.80	1 adag imbisz	K 1.20
2 töltött paprika	K —.90	1 kávé	K —.30
Paprikáscsirke	K 1.40	1 chocolade	K —.30
Rántott csirke	K 1.40		

PALAIS DE DANSE

Szerecsen-u. 35. (TÁNCPALOTA) Telefon: 120-77.
Előadások kezdete este fél 11 órakor.

ooo **Februári csodaműsor!** ooo

TOPSY a szerecsen ördög — **6 FELIAITAS** zenei karikaturisták — **LA FAVORITA** ópiumtáncosnő

Baronesse Tatjana, La belle Ferrere. La belle Mirella és még husz attrakció. — Minden nap reggelig táncmulatság. — Kitünő vacsora — American bar. — Berkes Berci zenekara és a szalonzenekar reggelig felváltva hangversenyez.

Pénztárnyitás este fél 10 órakor!

Az „Első magyar iparbank"

t. c. részvényesei 1913. évi március hó 5-én déli 12 órakor az intézet helyiségében (V., József-tér 1. sz. I. em.) tartandó XLVIII. évi

rendes közgyülésére

tisztelettel meghivatnak.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. A mérleg és zárszámadás előterjesztése a felügyelőbizottság jelentésével.
3. A mérleg megállapitása és a nyereség felosztása feletti határozat.
4. Igazgatósági és választmányi tagok választása.
5. A felügyelőbizottság dijazásának megálalpitása.

Azon t. c. részvényes urak, kik ezen közgyülésen résztvenni szándékoznak szíveskedjenek részvényeiket az alapszabályok 121. §-a* értelmében folyó évi március 2-ik napjáig bezárólag délelőtt 9—12 óráig az intézet pénztáránál letenni.

Kelt Budapesten, 1913. február h. 15.

Az igazgatóság.

* 121. §. A rendes közgyülés összehivása annak megtartása előtt két héttel a magyar hivatalos lap utján eszközöltetik. Minden részvényes ki a közgyülésen részt akar venni, a közgyülés előtt három nappal nevére irt részvényeit az igazgatóságnál letenni tartozik.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorron ást megakadályoz

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
— ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA. —
Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCIM: BÉLCEMENT. ⇔ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Östökös" védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorubb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, müpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

Legrégibb, legelőkelőbb márka
Gróf Keglevich István ut.
COGNAC BUDAFOK
Az összes, bel- és külföldi kiállításokon legutóbb „Turin"-ban kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenütt kapható.

Szelvénybeváltás.

A közgyülés határozata értelmében

a 61. számu részvényszelvény mint 1912-ik évre eső osztalék 38 koronával

váltatik be és pedig folyó évi március hó 1-től Budapesten a társulat főpénztáránál (V., Arany János-u. 25. szám alatt) és Wienben a K. k. priv. allg. Österr. Boden-Creditanstaltnál (I., Teinfalstrasse 6.), utóbbi helyen azonban csak folyó évi március hó 3-ig.

Kérjük a t. c. részvényeseket, hogy a számszerint rendezett szelvényeket jegyzék kiséretében nyujtsák be.

Budapesten 1913. évi február hó 20-án.

Salgó-Tarjáni köszénbánya rt

FIÓK ÜZLET: VI. ANDRÁSSY-UT 66.

Gólya Áruház

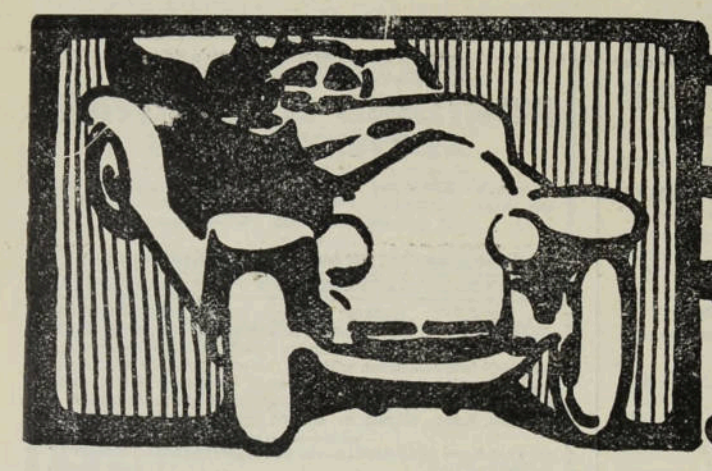
VI. NAGYMEZŐ U. 12.

FIÓK ÜZLET: VIII. NÉPSZÍNHÁZ-U. 35.

Csecsemő-kelengyék előnyös árban!

hosszu párnák himzett fodorral K 1.90, 2.50, 3.—
Hosszu párnák 1. minőségü himzéssel dupla fodorral K 4.50, 5.50, 6.—
Hosszu párnák svájci himzéssel elsőrendü kivitelben kettős fodorral K 7.50, 10.—, 15.—
Piképaplan himzett fodorral szolid kivtelben K 3.80, 5.60, 6.—
Piképaplan svájci himzett fodorral elsőrendü kivitelben K. 9.—, 12.—, 15.—
Babyingecske szolid kivitelben ára K —.40, —.50, —.60, —.70, —.90, 1.—
Babykabátka patentkötésü anyagból II. minőségben K —.40, —.50, —.60
Babykabátka flór patentkötésü anyagból K —.80, —.90, 1.20, 1.50
Higénikus Tetrapelenka igen kitünő a használatban K —.75
Pelenka tartós pamutvászonból ára K —.50, —.60
Tetra pólyakötő darabja K —.90
Gummiágybetét fehér vagy piros szinben darabja K —.70, —.80, —.90
Gummilepedői 100 cm. széles, fehér vagy piros, méterje K 4.—, 5.—, 6.—
Keresztelőkészlet, kézi horgolásu kabát és fejkötő K 1.50, 2.—, 3.—, 4.—
Bélelt keresztelőkészlet csipkéből, kabát és fejkötő K 1.50, 2.—, 3.—, 4.—, 5.—
Fürdőlepedő frottier-anyagból, kitünő minőségben K 2.40
Tetra fürdőlepedő, kitünő a használatban, ára K 2.50
Szakálka, piké vagy siffonból K —.40, —.50, —.80, —.90
Pelenkanadrág szolid minőségben K 1.30
Gömbölyü baby-párna kettős fodorral K 3.—
Hosszu párnabetét vattás paplan K 3.90
Gyöngyszalag minden szinben K —.70, —.80, —.90

Képes árjegyzék az összes cikkekről ingyen és bérmentve.

BENZ vezet

BENZ

Magyar Automobil és Motorgyár Részvénytárs.

BUDAPEST

Központ: V. Dorottya-utca 9.

:: Gyár: VII. Ilka-utca 31. ::

TELEFON: 168—70 és 29—21

Hirmann Ferencz

fémöntöde, réz- és ércmüárugyára

Budapest, VII., Csányi-utca 7—9.

KÉSZIT mindennemü szerelvényeket viz-, gőz-, légszesz- és fürdőberendezések részére. — Szőlő- és piucegazdászati gépeket és eszközöket. Szivattyukat. Vasuti kocsi és hajó szerelvényeket. Kereskedelmi réz- és vassulyokat. — Öntvényeket minden ötvözet szerint. Állandóan raktáron: vizvezetéki szerelvények, kovácsolt és öntöttvascsövek Öntöttvas fürdőkádak és zománcozott kiöntők. — Egészségügyi berendezések. OO Fayence-áruk.

MŰÉPITÉSZEK ÉPITÉSVÁLLALKOZÓK GÉPGYAROSOK FIGYELMÉBE!

NYIRI SÁNDOR

Telefon: 133-37 BUDAPEST Telefon: 133-37

VII, Wesselényi-u. 8. Wesselényi-bazár

Paszpartu műintézet és könyvkötészet. ••••

Építési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett. ••••

Mappák minden kivitelben. ••••

Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is. ••••

Egyleti tablók és albumok. ••

KŐSZÉNBÁNYA 's TÉGLAGYÁR TÁRSULAT

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)

Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Telefonszám: 34—51 és 34—61.

Keramit kocsiútkövek :: Keramitlapok :: Keramit-, steró-, pillértéglák :: Travesz-téglák :: Falburkoló-téglák :: Fayance porcellán lemezek :: Porcellán szigetelők :: Egészségügyi és használati cikkek :: Tűzálló chamotte-téglák.

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen

FOGAK szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszerszerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari orvos, a párisi fogorvosi akademia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve

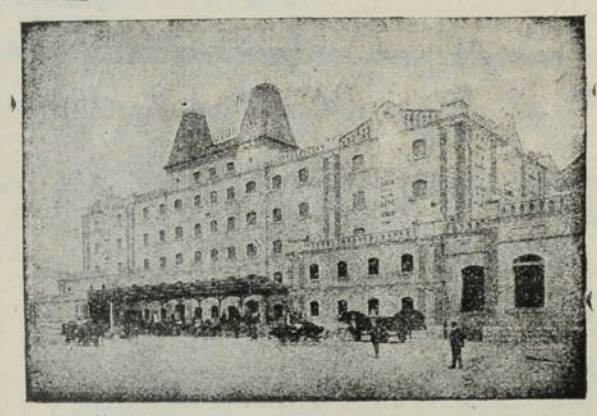
Budapest, VII., Erzsebet-körut 50., I. Ovás

Figyelem a levelre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevétkivi nem iro fogorvoshoz kerüljön. Rendelo szakorvos: Dr. Kálí H. P

Specialis arany- es porcellántömések, foghuzás érzestelenitve.

Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.

Telefon 86—50

Nyilvános hütő és fagyasztó raktárház.

Magyar Élelmiszer Szállitó Részvénytársaság

Központi iroda: Budapest IX., Tóth Kalmán-utca 8 10. szám.

Részvénytőke 4 millió korona.

Sürgönycim: CONSUM, BUDAPEST.

Telefon: József 25-02, 25-03, 25-04.

A hütőházban nyilvános jellegénél fogva bárki, tetszésszerinti időre, mérsékelt dijtételek mellett beraktározhat (bármily mennyiségben) **vad, baromfi, hus, tojás, vaj, hal, gyümölcs, virágcsirák, főzelék,** stb. élelmicikkeket, továbbá szőrme és szőnyegeket. A beraktározás feltételei, valamint a beraktározandó áruk kezelésére vonatkozó részletes utasitásokkal készséggel szolgálunk. **ÜZLETÁGAK: Szállitási osztály:** baromfi-, tojás-, vad-, vaj-, gyümölcs- és főzelékküldemények után, ha a társaság neve alatt kerülnek feladásra, jelentékeny szállitási kedvezményeket folyósit. A szállitmányozásra vonatkozó mindennemü kérdésekben (fuvardijak, utirányok stb.) készséggel nyujt felvilágsitást. **Kiviteli osztály:** A társaság berlini breslaui, wieni és londoni fiókja mindenféle élelmicikkek bizományi értékesitését elvállalja. Az árukra előlegeket is folyósit.

Hogyan szerezték millióikat?

SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSAI BUDAPEST

A Rotschildok Irta: Balla Ignácz

A Rothschildok alig száz esztendő alatt Európa legnagyobb pénznagyhatalmasságai lettek és meghóditották az egész világot. E világhóditás históriáját, meggazdagodásukat mondja el ez a könyv, amely a Rothschildok életének izgalmas érdekességü regénye. A vaskos, nagy kötet ára — — — 7.— korona. Diszkötésben — — — — 9.60 korona.

Amerika koronázatlan királyai

— Az Uj-Világ dollárkirályainak pénzszerző titkaiba világit be ez a könyv, amely elmondja, hogy a multi milliomosok és milliárdosok — Carnegie, Rockefeller, Astor, Vanderbilt, Gould — mint küzdötték föl magukat a szegénységből a vagyon és világhir arany trónusáig. A könyvnek minden egyes fejezete a munka és vagyonszerzés regényei. A vaskos, nagy kötet ára — 7.— korona. Diszkötésben — — — — 9.60 korona.

ALAPITTATOTT 1864. ALAPITTATOTT 1864.

LEITERSDORFER D. és FIA férfiszabók

csász. és kir. udvari szabók

MOST Budapest, Szervita-tér 5. sz. félem.

Csakis valódi angol szövetekből készitik a legelegánsabb és legjobb szabásu férfi-Átmeneti kabátok készen is kaphatók.

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

Gyár:

Marta Magyar Automobil Rt. Arad

Vezérképviselet:

Royal-Garage, Budapest, IX. ker., Páva-utca 10-12.

II. évfolyam Budapest, 1913. március hó 5-én. 10. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám

Budapest

polgársága azt sem tudja, örüljön-e a politikai tömegsztrájknak, vagy búsuljon miatta, de mindenképpen lázas várakozással tekint elébe. A polgárság legszélesebb rétegei meleg szimpátiával üdvözlik a negyedik rend impozáns erőkifejtését s fölébe helyezik a választójog kiterjesztésének követelését a maguk pillanatnyi kényelemszeretetének, nyugodt békéjének. Ez a rokonszenv azonban a félelem érzésével párosul, mert a tömegszenvedély vulkanikus kitörése elsősorban a polgárság testi épségét, anyagi javait veszélyezteti.

Az érzéseknek ebben a hullámzásában egyetlenegy ember marad nyugodtan: a polgármester ur. A város legelső polgára kényes izlésü, raffinált kulturáju lény. Nem szereti a tömegszenvedélyt, lelke mélyéből megveti a nyers erőt és a kedélyek hullámzásánál többre becsüli a tenger hullámainak pajzán játékát.

Bárczy István a tömegsztrájk idejének közeledtére itthagy papot, csapot és mindenkit Hüvös Iványon kivül. A sztrájk tartamára bucsut mondott Budapestnek, mert jó szive meghasadna ha meggörbülne a hajaszála valamelyik pesti polgárnak. A hajszálgörbülésről pedig ugy látszik, alaposan akarnak gondoskodni a főváros iskoláiba elhelyezett katonák. Igy szereti Budapestet és annak lakóit a polgármester és ebből a nézőszögből kell megitélni azt a szomoru tényt, hogy amikor már-már a gyomrunkban érezzük a sok csendőr, rendőr és katona golyóit, akkor Bárczy István a kedves egészségét fejleszti a távol Olaszhonban.

Ugy véljük, nem is szabadna erről a dologról cinikusan irni és beszélni, még kevésbbé pedig flegmatikusan, mert felháborító helyzet ez, példa nélküli és jellemző. Az a polgármester, aki olyan féltékenyen őrködik a maga vélt hatalma, a maga vélt jogai fölött, opportunus és gyáva, amikor a kormányrudnál kellene állania és őrködni a város fölött. A legelső polgár a legutolsó a kötelesség teljesitésben. Másokra háritja át a kellemetlen munkát, alkalmi sztrájktanácsosra tol minden ódiumot.

De ha tovavonulnak a zordon fellegek, ha ujból kisüt a béke napja, akkor biztosan számithatunk Bárczy István hazatérésére. Elfoglalja trónját a városházán és miként az adótörvények elhalasztásáért lefolyt küzdelem után a jámbor vidék üdvözletét, ugy fogja most is fogadni hiveinek hódolatát, a távolból, a milánói Scala páholyából végigélvezett események miatt.

Fullánkok

Két röpke

hir szállott szájról-szájra az országban s a két hirben mennyi világfájdalom! Milánóban tomboltak az emberek és a villamos alá tekődtek, mert az ottani Operaházban más darabot mertek szinrehozni, mint a Csodavázát. Az elkeseredés azóta is nőttön nő, egész Olaszország katonaságát, csendőrségét és villamoskalauzjait Milánóban összpontositották, mert ebben az egy dologban nem ismer az olasz tréfát, a Csodavázától a világért sem áll el ott senki.

A másik hir a talentumos szerző honfitársainak megdöbbentésére szolgált. Ugy mondották, hogy Olaszországban szigoru törvény sujtja azt az elvetemült embert, aki távozván az országból, magával visz valami eredeti olasz mütörténeti emléket. A Csodavázа postklasszikus müremek: nem csoda tehát, hogy nagy volt a rémület a törvény miatt idehaza. Pedig a félelem alaptalan volt. A nyomban előhivott mentők megállapitották, hogy a Hüvös müremek nem olasz és főképpen nem — eredeti: senki se tartson hát a viszont nem látástól!

Undorral

vegyes bosszusággal nyul az ember az autótaxik ügyéhez. Ember legyen, aki igazságot tud és mer szolgáltatni a sokféle érdek között. Fontos közlekedési vivmányról van szó, már-már azt hittük, rendben van a dolog s akkor egyszerre felvonulnak a mellőzöttek, a jogos és a jogosnak vélt érdekek képviselői s most talán elölről kezdhetjük az egész komédiát.

A kereskedelemügyi miniszter állásfoglalását még meg tudnók érteni. De mit keres az autótaxi bakján Jakabffy államtitkár, a Hüvös-kerület képviselője? Mióta látja ő el a belügyminiszteriumban a városházi ügyeket. Ki kormányozta ebben az esetben a kegyelmes államtitkár ur aggódó érdeklődését? Ha jól látunk és jól hallunk: a kéz is, meg a hang is a Józsefé!

A Fischer-féle

ócskavastelep felől, amelyet laikus körökben magyar villamossági részvénytársaságnak is szoktak nevezni, ismét furcsa hangok kelnek. Az évi jelentéstételnek alkalmából már-már elparentálják önmagukat a részvényesek és igazgatsági tagok és halálraszántan kijelentik, hogy vigye fene, ide azokkal a jó városházi milliókkal.

Fischerék ugy beszélnek a tranzakcióról, mintha a becslés máris az ő javukra esett volna ki. A város eminens érdeke, hogy a birói eljárás mielőbb befejeztessék és annak várható eredményéhez képest kiküszöböltessék a városi politikából a megváltás terve és terhe.

Gundelék öröme.

Neuschlosz Kornél elégtételt kér.

Hetekkel ezelőtt elsőknek jeleztük, hogy *Márkus* Jenő dr. tanácsnok, a városgazdasági ügyosztály vezetője, ismét fait accomplit elé állitja a pénzügyi bizottságot és a közgyülést az állatkerti vendéglő és kávéház bérletének dolgában.

Ez az értesülésünk a mai napon teljes megerősitést nyert abban az előterjesztésben, — amellyel Márkus tanácsnok a nyilvánosság elé lépett. Abban igazat kell adnunk a tanácsnok urnak, hogy az adott helyzetben, az előrehaladott idő miatt aligha kinálkozik praktikusabb, előnyösebb megoldás a fővárosra nézve. A bérlők személye ellen szintén nem lehet kifogásunk, a feltételek eléggé kedvezőek.

Mindezeknek az előrebocsájtása után és mindezeknek dacára fel kell vetnünk azt a kérdést: miért kellett ismét mellőzni *a nyilvános pályázatot?* Miért kellett a bérleti szerződés megkötésére vonatkozó tárgyalásokat egészen addig az ideig huzni, amig egy végleges, nagyszabásu etablissement épitésére nem jut többé idő? A főváros már tavaly kifejezte álláspontját ebben a kérdésben; — Márkus tanácsnoknak tehát bőségesen volt ideje arra, hogy ezt az álláspontot respektálja.

*

Nagyon csunya, nagyon szomoru és nagyon jellemző botrányt pattantott ki a *Fővárosi Hirlap* mult heti számában. *Neuschloss* Kornél városatyáról megirtuk, hogy bizottsági tagságát az állatkerti vendéglő és kávéház épitkezési munkálatainak elnyerésére akarta felhasználni.

A „nagytekintélyü" városatya, akinek a háta mögött „nagy párt áll", nem volt tulságosan elragadtatva a leleplezéstől. *Weimesz* Marián és *Kozma* Jenő dr. bizottsági tagok utján *magyarázatot* kért *Skuteczky* Sándor müépitésztől a cikkben foglalt adatok miatt.

Neuschloss ur nagyon rossz tervezőnek bizonyult itt is. Azt hitte, hogy a dolgot ugy intézheti el a legsimábban, ha egy harmadik embert, aki a cikktől teljesen távol áll, a kartársi szolidaritásnak a jelszavával s a megbántott önérzetnek a látszatával sikerül majd megpuhitani egy csupa kitünővel tarkitott bizonyitvány erejéig.

Neuschloss bizottsági tag urnak elrontjuk ezt a játékát. Kijelentjük, hogy Skuteczky müépitész eben a pörben nem lehet döntő. — Az összeférhetetlenség vádját *mi* vágtuk Neuschloss ur fejéhez s a cikkben foglaltaknak teljes mértékben való fenntartása mellett kijelentjük, hogy Skuteczky Sándor esetleges nyilatkozata, megszorult kartársának segitségére való sietése, a legcsekélyebb mértékben sem alterálhat bennünket.

Ugy tudjuk, hogy Skuteczky *Lovas* Jenő dr. és *Müller* Miksa dr. fővárosi ügyvédeket bizta meg a lovagias ügy elintézésével. A segédek hosszas tárgyalások után óriási terjedelmü, több ivet elfoglaló nyilatkozatot adtak ki, amelyben kölcsönösen és egyoldaluan befejezettnek jelentették ki az ügyet. Egyöntetü megállapodásra nem tudtak jutni, mert

Skuteczky az általunk közölt párbeszédnek a lefolyását *lényegében megerősitette*. Neuschloss ur pedig ezzel szemben a rossz memoriának az álláspontjára helyezkedett.

*

Ezek után pedig, hogy némi ujdonságot is vegyitsünk e szürke tudósitásba, elárultuk, hogy *Neuschloss* Kornél ur ténykedése, még sokkal sulyosabb beszámitás alá esik, mint az első pillanatban és előző cikkünkben magunk is gondoltuk.

Gundel Károly vendéglős ugyanis egy hozzá intézett kérdésre kijelentette, hogy Neuschloss őt is terrorizálni akarta:

> *Azt mondotta a vendéglősnek, hogy minden erővel megakadályozza a bérleti szerződés megkötését, ha Gundel-Weingruberék nem őnéki adják a munkát, hanem más műépitésznek!*

*

Hirneves büntetőjogászokhoz kérdést intéztünk az iránt, van-e mód arra, hogy Neuschloss ur akarata nélkül, vagy annak ellenére, a budapesti kir. törvényszék esküdtbirósága elé kerüljön ez az ügy.

A neves kriminalisták minden reményünktől megfosztottak bennünket. Önmaga ellen senki sem indithat sajtópert.

Walláék
ismét kislakásnkat épitenek.

A székesfővárosi gázművek lipótvárosi gáztartó állomástelepén létesitendő központi műhely- és raktárépület épitésére február 27-én tartották meg az árlejtést. Az összes munkákra pályáztak:

Fodor és Reisinger 1.629.888 K-val,
Walla József r. t. 1.667.493 K-val,
Palatinus épitő és ingatlan-forgalmi r. t. 1.537.254 K-val.
Neuschloss Odön és Marcell 2.103.039 K-val,
Koch Károly 1.632.199 K-val.

Az ajánlatok felbontása után *Walláék* és *Koch* Károly költségvetéseinek tételeit, mint a két legelőnyösebbnek talált ajánlatot átszámitották s a felülvizsgálatnál a Walla ajánlatot mintegy 8000 koronával előnyösebbnek találták, mint Kochét.

A másfél milliós épitkezést ezen az alapon a Walla József r.-t.-nak szánták, holott a fővárosnak alapos oka van arra, hogy Walláékat minden városi pályázatból indokolás nélkül kizárja. Walláék voltak ugyanis azok, akik a szomoru hirességre vergődő *kislakásokat* épitették. A drága pénzbe került, milliós házakat, amelyeket unokáink nem fognak meglátni, mert nagyon efemer életüeknek szabták őket. A kislakásos épitkezés esődje jórészt Walláék számlájának a terhére irandó, akiknél az volt a főszempont, hogy minnél gyorsabban, minnél nagyobb haszonnal zárják le ezt a nagyarányu üzletet.

Nagyon, nagyon megjárta a főváros Walláékkal. Nem szabad tetézni a hibát egy látszólagos számitási differencia kedvéért, annál kevésbé, mert a felülszámitás adatai nem is mindig megbizhatók.

Leghelyesebb volna, ha a főváros a *többi* ajánlattevő között ujabb szükebbkörü pályázatot hirdetne és Walláékat teljesen mellőzné. Ez az intézkedés bizonyára megfelelne *Bárczy* István polgármester intenciójának is, aki ily módon megszabadulna annak a kellemetlen félreértésre okot szolgáltatható körülménynek az ódiumától, hogy történetesen a Walla r.-t. tulajdonát képező háznak a lakója.

Walláék egyébként más irányban is buzgólkodnak. A társaság igazgatója, *Katona* Zsibmond dr. e napokban szenzációs találmánnyal lepte meg a világot: a *Katona-fallal*. A találmány sokkal egyszerűbb, mint Kolumbusz tojása. Abból áll, hogy az épitkezésnél a téglát nem a *lapjával* rakják egymásra, hanem az *élével*. Ily módon természetesen nagy hézagok keletkeznek, amelyekkel a téglaköltség mintegy 30 százalékkal redukálható ugyan, de a költségcsökkenés az épületek teherviselőképességének, hordképességének a rovására megy, mert az ilyen falakat nagyon könnyen át lehet törni.

Nemrégiben egy berlini neves műépitész (*Nussbaum* tanár) leleplezte a Katona-falakat s azóta nálunk próbálnak vele szerencsét. A fővárosnak már előre is szives figyelmébe ajánljuk e szenzációs felfedezést.

Becsapták a fővárost.
Hasznavehetetlen a szeméttelep.

Kétmilliónál is többet fizetett ki a főváros a szemétfuvarozás házikezelésbe vételéért. Szemere és Csériék mind kitünő üzlethez jutottak a megváltási tranzakció révén.

Hét hónappal a megváltás után rájöttek a városházán, hogy a szemétüzemet csak ujabb milliós befektetések árán tarthatják fenn zavartalanul.

Amit a becslő bizottság megjósolt, bekövetkezett. A szemétfeldolgozó telep használhatatlan, nem lehet üzembetartani. — A közlekedésügyi osztály már elkészitette az uj szemétfeldolgozó telep épitésére vonatkozó javaslatát. Egymillióba fog kerülni az uj szemétgyár. A régit a bizottság 969 ezer koronára értékelte.

Sőt ezenkivül a szemetet szállitó kis iparvasut is elhanyagolt állapotban van. Idáig 150 ezer koronát forditottak kijavitására, de a vasút annyira rossz és hasznavehetetlen, hogy ki kell cserélni.

Az üzem rendes menetéért felelős vezetők alig várják, hogy a főváros pénzhez jusson és ujra berendezhessék a drágán felbecsült Cséritelepet.

Lebontják a Sziklai-szinkört.
Gyászol a „wurstli".

Az uj Artézi-fürdő környékének rendezésével kapcsolatban áldozatul esik a Városliget egyik legnépszerűbb mulatóhelye, a Kisszinkör. A kis szinpad tulajdonosa, Sziklai Kornél valóságos legendákat él a szinésznép elbeszéléseiben. — Hogy milyen szerencsés helyen van a műintézet s hogy alig fizet bért az olcsó pénzen összetákolt szinházért a fővárosnak. Mondják, hogy házat vett már a jövedelemből a népszerű Sziklai. Az olcsó bér fizetésében is igazuk lehet az irigyeknek, mert alig harmadfélszáz koronát hozott a bérlet a főváros pénztárának.

Az idén sokkal nagyobb summát is hajlandó Sziklai fizetni az átengedett területért. De hiába, a fővárosnál nincs meg a kegyelemre való hajlandóság és a szegény Sziklainak menni kell.

Az Artézi fürdő előreláthatólag májusra elkészül és ezzel egyidejüleg rendezik a nehéz milliókkal megépitett fürdő környékét. Meghosszabbitják az Andrássy-utat a Hermina-utig és ebbe a vonalba esik a Kisszinkör is.

Az akták most ott vannak Márkus Jenő városgazdasági tanácsosnál. Remélni innen, keveset remélhet Sziklai. A területre a városnak szüksége van.

MÁG
AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
GARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

Heltai és Vaszilievits.
Ellesett közgyülési párbeszéd.

Heltai: Fölteszem a kérdést: a tanács javaslata szerint a közgyülés a polgármestert saját kérelmére köteles nyugdijazni. Feleki bizottsági tag ur viszont azt javasolta, hogy a polgármester csak a közgyülés beleegyezésével és akkor is csak 200 bizottsági tag engedélyével távozhatik.

Aki a módositást elfogadja álljon föl.

Vaszilievits: Kérem, a szavazatokat megszámlálni.

Heltai: A többség szemmelláthatólag, nem kell azt megszámlálni.

Vaszilievits: Ragaszkodom a szavazatok megolvasásához!

Heltai Ferenc: Nem rendelem el.

Vaszilievits (indulatosan): Megfelebbezem a határozatot.

Heltai: Tessék! Kimondom a határozatot . . . .

Események

Olvasóinkhoz! Percről-percre változik a politikai helyzet. Tegnap még ugy volt, hogy az általános sztrájk kitörése elkerülhetetlen s teljes bizonytalanságban voltunk az iránt, vajjon lapunk megjelenése nem ütközik-e leküzdhetetlen akadályokba. Ezt a bizonytalan helyzetet ugy véltük az olvasóközönség igényeivel a legcélszerübben és legbiztosabban összhangba hozni, hogy e heti számunkat a rendesnél csekélyebb terjedelemben ugyan, de a rendes időben jelentettük meg. Elnézést kérünk az önhibánkon kivül történt, kényszerhelyzetből folyó redukcióért.

Késik a betterment. Az üres telkek megadóztatásról és az értékemelkedési adóról szóló javaslat beterjesztésével nem nagyon siet a pénzügyi ügyosztály. Az előterjesztés már teljesen elkészült, de tárgyalni csak a polgármester hazaérkeztével akarják. Egyelőre igy okoskodnak az ügyosztályban, azt tarják, egy-két hónap nem a világ, életbelépni az uj adózási nem csak 1914. januárjában fog. Hát akkor miért sorozta be a polgármester a főváros legközelebb esedékes uj bevételei közzé a betterment adót?

Morzsányi Károly utódja. Morzsányi Károly helyébe a szabadon választott bizottsági tagok sorába, a legtöbb szavazatot nyert VII-ik kerületi póttag, Harsányi Adolf kerül. — A Newyork kávéház kitünő tulajdonosa bizonyára a közgyülésen is csakhamar olyan népszerű lesz, mint a — kávéházában.

Az ellenzéki főváros. Springer Ferenc dr. megválasztásával immár hatra szaporodott a főváros ellenzéki képviselőinek száma. A hat közül demokrata 2 (Vázsonyi, Pető), pártonkivüli 2 (Sándor Pál, Márkus József), Andrássy-párti 1 (Springer dr.), Kossuth-párti 1 (Szebeny Antal). Munkapárti mindössze 3 van (Berzeviczy, Khuen-Héderváry és Jakabffy). Az általános választások után az arány 6:3 volt a munkapárt javára, most éppen megforditva van.

Hulló állatok. Mult heti számunkban szomoru szivvel jelentettük, hogy az állatkerti állatok halandósági statisztikája elszomoritó képét mutatja a mindent magával ragadó enyészetnek. Ugy látszik, hogy ez a közlés érzékenyen érintette az illetékeseket s nyomban megindult a statisztikai adatoknak összeállitása s csoportositása. A hivatalos jelentés számszerü adatokkal erösiti meg hiradásunkat. Kiderült, hogy tizenkét százaléka az állatoknak költözött egy szebb világba esztendő óta. Ugy kell nékik, miért nem vigyáznak magukra.

A Palais de Danse március havi müsora. Az eddigi szenzációs müsorokat is jóval felülmulja a táncpalota márciusi müsora. Ninon de Beauval csodaszép dyonisosi képei valósággal müvészi esemény erejével hatnak. Az előadás után párisi táncmulatság.

HEVERŐ ARANY és EZÜST. Nincs olyan család a világon, melynek ne volnának régi, elkopott gyürüi, fülbevalói, vagy egyéb ékszerei, melyek rendszerint elfeledve, a lomtárban hevernek. Az ilyen régi tárgyak azonban értéket képviselnek és igy tulajdonképen holt tőke gyanánt tekintendők, melyet megfelelő értékesités esetén gyümölcsöztetővé tehetne tenni Saját érdekében cselekszik tehát mindenki, aki ilynemü tulajdonát SCHÖNWALD Imre ékszerésznél, Deák Ferenc-utca 21. sz. alatt a legmagasabb napi árfolyamon értékesiti, vagy pedig modern, csinos ékszerekre alakittatja át.

Élvezti cikknél egyedül a minőség a mérvadó. Csak az ami izlik és jólesik, érdemes ajánlásra. Ez az igazán helyes álláspont és ebből kiindulva, a háziasszonyaink előszeretettel használják a „valódi Franck kávépótlékot a kávédarálóval", mely a legjobb válogatott nyersanyagból a kassai gyár alapelve szerint: a legnagyobb gondosság és az évtizedek folyamán kipróbált módszer alapján készittetik. Az izletesség és teljességről, valamint az aromáról és a szinről, a kiadóság kiszámitásával, egy főző- és kostolópróba minden háziasszonyt meggyőződtet.

A Fővárosi Nagymozgó (Rákóczi-út 70.) e heti müsora szenzációs és a különböző müfajok legkiválóbb alkotásaiból van összeállitva. Az előadás megtekintése mindenkinek ajánlható.

Asta Nielsen az Omnia mai nagyszabásu müsorának szenzációja a „Halál Sevillában" cime annak a négyfelvonásos életképnek, melyben a nagy művésznő, egy bikaviadal keretében produkálja eddig látott legkiválóbb alakitását, ugy, hogy tulzás nélkül mondhatjuk, miszerint a remekmüben Asta Nielsent művészete tetőpontján látjuk. Az Omnia uj müsorának egyéb számai méltó keretét adják a csodás felvételnek, vele egyuttal a legtökéletesebb müélvezetet nyujtják.

Sok ezer

háziasszony kitalálta és a tudomány megerősitette azt, hogy a **„valódi FRANCK"** a honi gyárból Kassáról, mint a legfinomabb kávépótlék a legjobb ajánlást érdemel. Belföldi nyersanyagból készül. Védjegye a **kávédaráló** megvéd az utánzatoktól.

mg cm 152—24927

Ipar Pénzügy Vállalkozás Kereskedelem — A TŐKE — Biztositás Épitészet Közlekedés Bányászat

Mai rovatunk hiányos, mert több cikkünk és közleményünk — terszüke miatt — a jövő számra maradt.

Hollán hallgat.

Hollán Sándor őméltósága, magyar királyi miniszteri tanácsos, államvasuti igazgató, a kereskedelemügyi miniszterium elnöki osztályának vezetője; és e minőségében valóságos alteregója a miniszternek, önálló ügykörrel, óriási hatalommal, korlátlan rendelkezési joggal. E magasállásu funkcionáriussal szemben hónapok óta a legsulyosabb vádak vannak forgalomban. Ismételve megirták róla Pesten és Bécsben, hogy a Beszerzési és Szállitási Részvénytársaságnak hivatalos hatalmából kifolyólag kedvezéseket juttatott és ezek fejében vagyoni előnyöket élvezett. — Sőt egyenesen megirták Hollánról, hogy a Csomagszállitási és Kiviteli Vállalat megöléséért hóhérdijat kapott, amelyen magának a Pauler-utcában házat vett. Hollán ur azonban bámulatos türelemmel hallgat. Viseli a panama és meggazdagodás vádjait; nem indított sajtópert s ugy tesz, mintha hallgatásával tisztára mosta volna magát a vádak alól. Hollán ur, aki Hieronymi jóvoltából futott meg ily fényes karriért és vasutigazgató lett — csak azért, hogy nagyobb fizetést kapjon a többi közönséges miniszteri tanácsosnál, nem tudja, hogy mivel tartozik állásának. — Pedig a dolog nagyon egyszerü. Vagy panamista és akkor pusztuljon helyéről, vagy pedig az ellene emelt vádak hazugok, és akkor inditson sajtópert, torolja meg a jogtalan támadásokat. Mert e vádak nem politikai természetüek, hanem Hollán egyéni magánbecsületét kezdik ki. Meddig lesz még a miniszteri tanácsos ur dinnye a fűben? Tessék végre megszólalni. — Mert a hallgatásával csak megerősiti a vádakat.

Uj államkölcsön.

Az állampénztár üres. *Lukács* Lászlónak pénz kell. A kincstár kasszáinak megtöltéséhez korántsem ért oly jól, mint a pártkassza panamapénzekkel való megduzzasztásához. És mert folyószámla — és egyéb függőkölcsönökkel a végtelenig operálni még sem lehet, — főképpen azért nem, mert Lukács nem kap a bankoktól ujabb függő kölcsönöket — a kormány a rossz pénzviszonyok és a nyomott járadékárfolyamok ellenére kénytelen lesz járadékkölcsönt felvenni. A legsürgősebb szükségletekre mintegy 100 millió korona kell Lukácsnak, hogy betömhesse a legfrissebb lyukakat; ennyit a Rotschild-csoporttól még fel tud hajszolni a zsák-utcába került pénzügyminiszter. Fenmarad már most nyilt kérdésnek a járadék tipusa. Hány százalékos legyen az uj kölcsön. Négy percent mellett alig lehet uj járadékot kibocsájtani, mert a mai árfolyam mellett 81.5 százaléknál többet semmiesetre nem érhet el a kormány, ugy hogy a költségek után csak mintegy 80 százalék maradna a járadék befolyó tőke összege és igy az uj kölcsön 5 százalékba kerülne. A kincstár nagy pénzszükséglete mellett pedig fődolog az, hogy mentől több készpénzhez jusson most az állam. Marad tehát a 4.5 százalékos kötvénytipus, amelyet 92 körül lehetne kibocsájtani. — Felmerült a törlesztéses járadék eszméje is, de ez ujabb állandó megterhelését jelentené a kincstárnak, bár bizonyos, hogy törlesztéses járadékokért jobb árfolyamot lehetne elérni. Vannak szerióz pénzügyi körök, melyekben az 5 százalékos járadék eszméjét propagálják, mivel ezért a tipusért teljes parit lehetne elérni. Az uj kölcsön végeredményben alighanem 4.5 százalékos örökös, tehát nem törlesztéses járadék lesz, melyet a Rotschild-csoport fog átvenni tulnyomórészt belföldi elhelyezés végett. Az állammal egyidejüleg Budapest székesfőváros is kutat kölcsöntadók után s Bárczy állitólag Párisba utazott, hogy egy kis pénz után körülnézzen. A tőkepiac mai állása mellett kaphat a főváros 4.5 százalékos kötvényekért vagy 86 százalékot. — Többet alig. Ilyen uzsorakölcsönt pedig a magyar székesfőváros nem köthet, ugy, hogy Bárczy Párisból alighanem üres zsebbel fog hazatérni.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.

Merkantil Nyomda (Havas és Lehner) Budapest, VIII., Német-utca 27. szám.

A trieszti Jutaipar R.-T. Trieszthen ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett

Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség

Nobel Sándor, Budapest

VI., Aradi-utca 31. Telefon 161—07

OMNIA

MOZGÓKÉP-PALOTA

Bejárat: VIII., József-körut 31. szám.
Telefon 120-40.

Asta Nielsen
a „Halál Sevillában"
cimü 4 felvonásos életképben.

Kormányozható léghajó a kinematográfia szolgálatában.
3 részben.

Ezenkivül több kitünő vigjáték, természeti felv. és aktualitások.

Előadás kezdete hétköznapon délután 5, vasárnap délután 4 órakor

FŐVÁROSI NAGY MOZGÓ

VII., Rákóczi-ut 70.
Igazgató tulajdonos:
GERŐ S. SÁNDOR.

A főváros legkellemesebb szórakozó helye.

Hetenkint kétszer változó, 3 órás slágermüsor.

Nagyhatásu drámák, vigjátékok és aktualitások.

Pompás hideg és meleg étkek
E heti étlap:

Magyar rostélyos	K	1.—	Libasült	K	1.20
Serpenyős „	K	1.—	Tészta	K	—.50
Borjupörkölt	K	—.70	Torta 2 darab	K	—.48
Székelygulyás	K	—.80	Dréher sör	K	—.20
Borjucomb	K	1.20	Sajt ementháli	K	—.30
Sertéskaraj káp.	K	1.40	Rochefort vajjal	K	—.40
Rántott velő	K	—.80	1 adag imbisz	K	1.20
2 töltött paprika	K	—.90	1 kávé	K	—.30
Paprikáscsirke	K	1.40	1 chocolade	K	—.30
Rántott csirke	K	1.40			

PALAIS DE DANSE

Szerecsen-u. 35. (TÁNCPALOTA) Telefon: 120-77.

Kezdete este fél 11 órakor.

Csak rövid ideig **Ninon de Beauval** fellépte-tével **klasszikus szépségesték.** Ezenkivül **La Sirene** a „Tenger fenekén" cimü jelenetében. **Schlerbanoff** hercegnő stb. stb. — Előadás után párisi vig hangulat és táncmulatság reggelig.

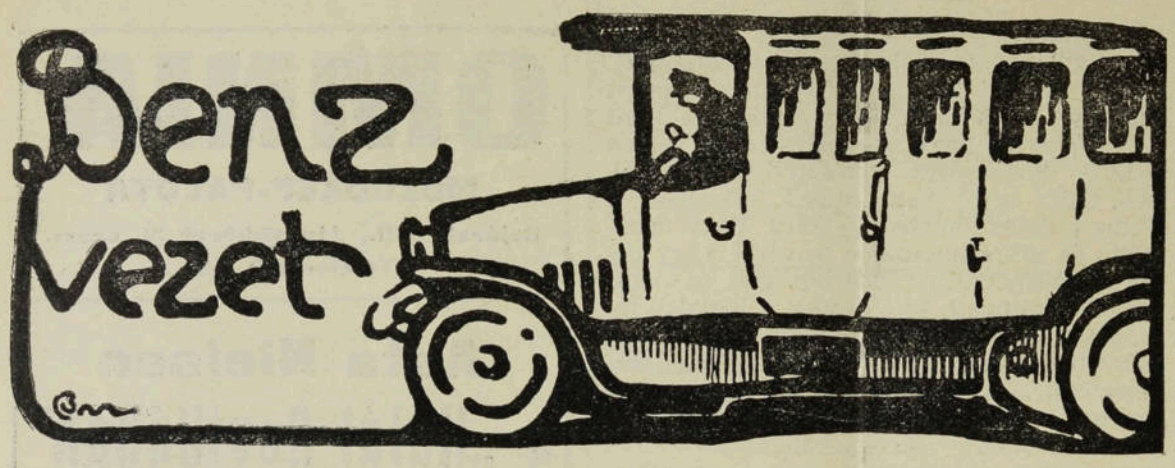
Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők, és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

Nem tudja hányat ütött?
Vegyen órát
Schönwald Imrénél, Deák Ferencz-utca 21. szám.

BENZ

Magyar Automobil és Motorgyár Részvénytárs.

BUDAPEST

Központ: V. Dorottya-utca 9.

:: Gyár: VII. Ilka-utca 31. ::

TELEFON: 168—70 és 29—21

PALACE

PEZSGÖ

GYÁR BUDAFOKON

Az Első magyar általános biztositó társaság

ez évi

rendes közgyülését

az alapszabályok 13. és 15. §-ai értelmében

f. évi március hó 14-én d. u. 4 órakor Budapesten,

a társaság saját házában (Vigadótér 1. sz.) az első emeleti teremben fogja megtartani.

A t. c. részvényeseket felkérjük, hogy jogaiknak az alapszabályok 18. és 19-ik §-ai szerint való érvényesitése végett a közgyülésen megjelenni szíveskedjenek.

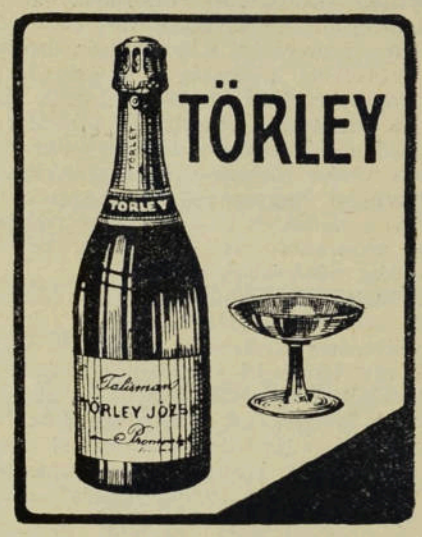
Hivatkozással alapszabályaink 18. §-ára, értesitjük a t. részvényeseket, hogy a részvények letéteményezési helyéül a társaság főpénztárán kivül összes vezér- vagy főügynökségi pénztárainkat, valamint a Derier & Co. bankházat Genfben jelöltük ki.

Budapest, 1913. február 27-én.

Az Első magy. ált. biztositó társ. igazgatósága.

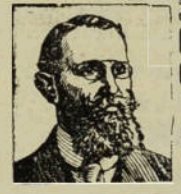
A közgyülés tárgyai:

1. Igazgatósági és felügyelőbizottsági jelentés az 1912. évi üzleteredményről.
2. A mérleg megallapitása és a tiszta jövedelem felosztása iránt való határozathozatal az alapszabályok 22. §-a értelmében.
3. A választmány és igazgatóság javaslata a közhasznu célokra szolgáló összeg felosztása iránt.
4. A felügyelőbizottság tagjainak választása az alapszabályok 54. és 55. §-ai értelmében.

FOGAK szájpadlás nélkül, aranyhidak és „koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari orvosz, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve

Budapest, VII., Erzsebet-körut 50., I. Ovás.

Figyelem a névre, képmásomra és az 10. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevétkinem irt logorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Káli H. P.

Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzestelenitve.

Mérsékelt árak. Időszerüfizetésre is.

Telefon 86—50

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.

Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGŐNYOIM: BÉLCEMENT ⇨ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)

Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

♦♦♦

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Üstökös" védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorubb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:

MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

Legrégibb, legelőkelőbb márka

Gróf Keglevich István ut.

COGNAC BUDAFOK

Az összes, bel- és külföldi kiállitásokon legutóbb „Turin"-ban kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenütt kapható.

MAGYAR JELZÁLOG-HITELBANK.

Hirdetmény.

A **Magyar Jelzálog-Hitelbank** t. c. részvényesei az **1913. március hó 13-án déli 12 órakor** a bank helyiségeiben (V., Nádor-utca 7. sz.) tartandó

XLIV-ik rendes közgyülésére

ezennel tisztelettel meghivatnak.

Napirend:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az 1912. üzletévről.
2. Az 1912. évi mérleg megállapitása és a felmentvény megadása.
3. Határozathozatal a tiszta nyereség hovafordítása iránt.
4. Választás az igazgatóságba.

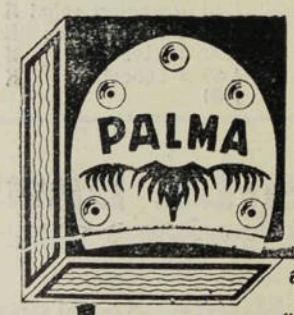
A részvények letehetők:

Budapesten a bank főpénztáránál (V., Nádor-utca 7. sz.) és a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó-banknál,

Bécsben az Union Banknál,

Párisban a Société Générale pour favoriser le developpement du Commerce et de l'Industrie en France cimü Banknál.

Az igazgatóság.

a valódi

KAUCSUK-CIPŐSAROK DOBOZA, MINŐSÉGE: ARANY

KŐSZÉNBÁNYA 's TÉGLAGYÁR TÁRSULAT

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)

Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Telefonszám: 34—51 és 34—61.

Keramit kocsiútkövek :: Keramitlapok :: Keramit-, steró-, pillértéglák :: Travesz-téglák :: Falburkolótéglák :: Fayance porcellán lemezek :: Porcellán szigetelők :: Egészségügyi és használati cikkek :: Tüzálló chamotte-téglák.

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen

ALAPITTATOTT 1864. **ALAPITTATOTT 1864.**

LEITERSDORFER D. és FIA férfiszabók

csász. és kir. udvari szabók

MOST Budapest, Szervita-tér 5. sz. félem.

Csakis valódi angol szövetekből készitik a legelegánsabb és legjobb szabásu férfiruhákat. — Átmeneti kabátokkészen is kaphatók.

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

Gyár:

Marta Magyar Automobil Rt. Arad

Vezérképviselet:

Royal-Garage, Budapest, IX. ker., Páva-utca 10-12.

II. évfolyam Budapest, 1913. március hó 12-én 11. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám

Herzog

Péter báró nagyon szerénytelen volt, amikor a pénzügyi bizottság legutóbb ülésén arra kérte a tanácsot, hogy legalább az alkotmányos formákat tartsák be az urak, ha már az előterjesztések lényegében minden skrupulustól mentesek.

A nemes báró lehetetlen dolgot követelt a tanácsnokoktól, mert a szerénytelen kérésnek a teljesitése egyértelmü volna a Bárczy-rendszer következetlenségének dokumentálásával. Az az előterjesztés, amelynek kapcsán Herzog Péter felszólalása elhangzott, az állatkerti vendéglő- és kávéház bérletére vonatkozott. A sérelem pedig, amelyet szóvá tett, az, hogy Gundel-Weingruberék nyilvános pályázat mellőzésével, versenytárs nélkül jutnak a zsiros üzlethez.

Kegyencek favorizálása s a favorizált kegyencek kedvéért minden törvényes rendelkezésnek, minden alaki, minden anyagi és minden etikai jogszabálynak mellőzése: — erre a szövegre nagy szükség lesz, amikor meg kell állapitani, milyen felirás kerüljön a Bárczy-rezsim fejfájára. Hihetetlen mértékben pusztit a városházán a kegyencek uralma. A vállalkozó félve nyujtja be ajánlatát, mert akármilyen előnyös a fővárosra nézve az ajánlat, jön, lát és győz a versenyben Walla. Az épitész legszebb terveit keresztülhuzzák a Neuschlossok, a vendéglős Gundeltől fázik, a kávés Weingrubertől, a füszeres Wertheimertől. Minden üzletágnak megvan a maga favoritja a városházán s a favoritok meddővé teszik a kereskedők és iparosok küzdelmét, illuzióriussá a versenyt. Már-már odáig fejlődött a helyzet, hogy egy-egy városházi pályázat kiirásakor, egy-egy városi üzlet felbukkanásakor a beavatottak szinte matematikai pontossággal tudják jóelőre, ki lesz a szerencsés nyerő, kicsoda és mennyit fog keresni az üzleten.

A formasértés pedig, amiről Herzog Péter panaszkodott, egészen külön fejezetbe tartozik. Ennél a pontnál a Bárczy-rendszer általános kötelességszegése mellett az illető tanácsnokok egyéni felelőssége is előtérbe lép. Senki sem arrogálhatja magának azt a jogot, hogy a saját belátása és tetszése szerint válaszsza ki azt az egyetlenegy embert, akit valami fővárosi üzlettel megtisztelni akar. A nyilvános versenypályázat olyan elemi előfeltétele minden városházi üzletnek, hogy attól soha, semmi körülmények között nem szabad elállani. Nyilvános pályázat nélkül minden tanácsnok magára vesen, ha a közvélemény hangos szóval érdeklődik a favorizálás oka iránt.

Fullánkok

Ötvenezer

koronával véli megoldhatónak a munkanélküliség problémáját a szociálpolitikai ügyosztály. Mindig mondtuk, hogy az urak rendkivüli adagokkal habzsolták magukba a bölcsességet. Most is tején találták a szöget, mert szent igaz, hogy nem munka kell a népnek, hanem pénz, nem a munkanélküliségen kell segiteni, hanem a pénznélküliségen. Ezen a bajon pedig akkor sem tudna segiteni az ügyosztály, ha történetesen nem szenvedne idült tehetetlenségben. Ötvenezer koronából száraz kenyérre is alig jut a munkanélkülieknek, az ilyen tessék-lássék intézkedéseknek tehát semmiféle értelmük sincsen. A munkanélküliség olyan konok és olyan cinikus, hogy a legszebb előterjesztéstől sem riad meg. Ha majd a gazdasági konjunktura ismét kedvező lesz, megszünik magától az ügyosztály gondja. Ennek pedig el kell következnie, mert a gazdasági konjunkturát szerencsére nem a városházáról irányitják.

Heltai

Ferenc főpolgármester elevenére tapintott a dolognak, amikor a közigazgatási bizottság hétfői ülésén szigoru hurokat penditett meg. A közigazgatási bizottság az utóbbi időben egészen elvesztette a jelentőségét. Az ügyész, tanfelügyelő, rendőrfőkapitány, adófelügyelő csak per prokura vett részt az üléseken, a jelentéseket fel sem olvasták, a legcsekélyebb hozzászólást is ideges türelmetlenség fogadta. Heltai Ferenc erélyes fellépése megmutatta, milyennek kell lennie a közigazgatási bizottság tárgyalásának. De megmutatta egyuttal azt is, milyennek nem szabad lennie a tárgyalásnak. Ennél a retrospektiv kiállitásnál nagyon szomoruan, nagyon szánalmasan domborodik ki a polgármester szobra, Hüvös László legesinosabb alkotása.

Szterényi

József, aki abban különbözik Stern Józseftől, hogy nem lesz Obudán közjegyző, nagyon el van keseredve. Elkeseredésében — mi telhetett tőle . . — lemondott bizottsági tagságáról és fájdalomtól megtört szivvel jelentette, hogy nem sikerült az autótaxi-üzlete. A mélabus nyilatkozat meggyanusitja a boldog kiválasztottakat, de nem kiméli a tanácsot sem. Szterényi nincsen elragadtatva a tanács eljárásától, Szterényi megvonta bizalmát a tanácstól, amely megmutatta, hogy a talpfák nem nőnek az égig. Elszontyolodva és csalódottan bucsuzik a ravasz kegyelmes ur a városházától, ahol sohasem volt szava, s ahol a végén még rossz kijárónak is bizonyult.

Tömörfal à la Katona.

Walláék élelmessége.

Többször panaszoltuk, hogy a közszállitási szabályzatot a magyar főváros sehogysem akarja respektálni. A vállalkozók körében nagy elkeseredéssel tárgyalják mostanában azt a furcsa tényt, hogy a Sáros-fürdő központi fütésének berendezését, az összes magyar vállalkozók mellőzésével, a berlini *Thiergaertner, Voltz és Wittner*-cégre bizta a főváros tanácsa.

Egyáltalában, ami a városi munkák, közelebbről pedig a városi épitkezések körül folyik, azt már ezzel az enyhe kifejezéssel, hogy szemérmetlenség, el sem lehet intézni. A Sárosfürdő botrányához, amelynek épitését két bizottsági tagnak, *Grünwald* Mórnak és *Schiffer* Miksának juttatták, méltóan csatlakozik a gázgyári munkáslakások épitkezése. Ezt a munkát, csakugy, mint a lipótvárosi gáztartó állomás műhely- és raktárépületének épitkezését, a *Walla József r.*-t. nyerte el. 66 földszintes, 40 egyemeletes munkáslakóházról és 4 középületről van itt szó, tehát nagyon jelentékeny, sok pénzbe kerülő munkáról.

Walláéknak minden kevés. Telhetetlenségükben minden lehető és lehetetlen módon fokozni akarják a munkának amugy sem megvetendő hasznát. Csak addig türtőztették magukat, amig a főváros megbizása a zsebükben volt, most aztán, amikor ez megtörtént, szemérmetlen és szemfényvesztő ajánlatokkal jönek a fővároshoz. Azon mesterkednek, hogy a

a gázgyári munkáslakásokat tömörfal helyett Katonafalakból épitsék fel.

Hogy ez mit jelent, mindenki előtt világos, aki tisztában van a *Katona-fal* cimü humbugnak a jelentőségével. A Katona-falról mult heti számunkban megirtuk már, hogy nem más, mint egy nagyon egyszerü épitkezési mód, amely abból áll, hogy a téglákat nem a lapjukkal, hanem élükkel rakják egymásra. — Ily módon óriási hézagok támadnak a falban és minthogy a hézag a legolcsóbb épitkezési anyag, természetes, hogy a Katona-fallal épitők igen sok pénzt, mintegy 40 százalékot megtakaritanak a munkánál. Az éremnek a másik oldala ellenben egészen másként fest, mert természetes, hogy a hézagos téglarakás az ilyen épületeknek a szilárdságát, teherképességét a legnagyobb mértékben veszélyezteti. És a számvetés tudománya is azt bizonyitja, hogy ha egy ház épitkezésénél a Katona-fal révén 70 százalék téglát megtakaritanak, akkor az épület lebontásánál ugyanannyival kevesebb téglája van az épittetőnek.

A Katona-fal nem uj találmány, Angliában már 1907-ben, 21953 szám alatt szabadalmat szerzett rá egy angol mérnök.

Nálunk pedig öles reklámcikkek hirdették a világot megváltó felfedezést és sürün nyomtatott tudósitások számoltak be arról a nagysikerü bemutatásról, amellyel Walláék az illetékes köröket megfőzni akarták. Bécsben volt a nevezetes bemutató, a főváros *Bánlaky*

műszaki tanácsossal és Wossala Sándor mérnökkel képviseltette magát.

Az egész dologban az a legfelháboritóbb, hogy itt a főváros tervszerű megkárositásáról van szó. Walláék, amikor a munkáslakásokra pályáztak, tömörfalakat kalkuláltak, ami a fentiek szerint legalább 40 százalékkal drágább a Katona-falnál. Ellenben már akkor elhatározták, hogy ha megkapják a munkát, úgy a főváros bőrén fogják kipróbálni a találmányukat. — Vagyis világosan szólva, becsapták a többi pályázókat, akik nemcsak tömörfalakat kalkuláltak, hanem tömörfalakat is akartak épiteni is. Katona-fallal könnyen lehettek Walláék a legolcsóbbak, csakhogy ezt a nemes szándékukat a fővárosnak is és pedig előzetesen tudomására kellett volna hozniok.

Sürgős vizsgálatot kérünk ebben az ügyben, a nyilvánosságnak tudnia kell, mi igaz a vállalkozók s épitészek panaszaiból. — A Katona-falakat el kell távolitani, hogy tisztán lássa mindenki, mi történik a kulisszák mögött.

Bárczy, a Békeangyal.

A gázgyári pörök kulisszatitka.

A főváros — ugy mondják a kommunikék, mi másként tudjuk — megnyerte 6 milliós pörét a trieszti gázgyárral szemben. Eszerint 649.000 K-át fizetne csak a főváros a józsefvárosi gázgyár megváltási összege fejében.

Ha igy van, igazán csak örülhetünk neki, hogy a város egy sulyos teher veszélyétől megszabadult. Van a pörnek nehány kulisszatitka, amelyet ép a jövőre való tekintettel, lehetetlen elhallgatni.

A mult év őszén az osztrák társaság közeledni próbált a fővároshoz és egyezséget ajánlott. — Bárczy polgármester személyesen vezette a tárgyalásokat a triesztiek megbizottaival.

A tárgyalásoknak az lett az eredménye, hogy az osztrákok jelentéktelen engedményt tettek és mérsékelték valamennyire követeléseiket.

A polgármestert ez a nehány ezer koronás engedmény annyira meghatotta, hogy késznek nyilatkozott a békére.

Először a főváros vezetői köréből kérdezett meg több tekintélyes jogászt. Mindannyian lebeszélték őt az osztrákok ajánlatának elfogadásáról. Bárczy ekkor a tisztiügyészséget igyekezett megnyerni a visszavonás eszméjének. Melha Kálmán főügyész azonban teljes erővel sikraszállt a pör folytatása érdekében. Biztositotta a polgármestert, hogy az ügyet nem veszthetik el. És igen sok részben ennek az erős akciónak köszönhető, hogy Bárczy a jogászi véleményeknek nem mert ellene tenni és birói döntést provokáltak.

Mindezt pedig azért érdekes tudni, mert a fővárosnak még egy másik elintézetlen ügye van a gáztársasággal szemben.

Mint ismeretes a gázbizottság egyik tavalyi ülésén Heltai Ferenc gázgyári igazgató azt a szenzációst bejelentést tette, hogy a fővárost becsapták az osztrákok. A társaság nem tisztitotta megfelelően a gázt továbbitó csöveket s most már a csőhálózat teljesen hasznavehetetlen.

Épp emiatt vannak a gázszolgáltatásban a téli hónapok alatt rendellenes zavarok.

Tizmillós kár érte volna ily módon a fővárost, hogyha a csövek teljes kicserélését és evvel az üzem rendes menetét biztositani akarja.

A hibáért a becslőbizottságot okozták. Helyrehozni pedig ugy szándékoztak, hogy a trieszti gázgyár ellen kártéritési pert inditanak.

A tiszti ügyészség azóta tanulmányozta a dolgot, közben kijegecesedett a véleménye és azt ajánlotta a polgármesternek, inditsák meg a kártéritési pert a trieszti légszesz társulat ellen.

Remélhetőleg a polgármester is ezen a véleményen lesz . . .

Folkusházy diadala.

A Központi Tejcsarnok telekvétele.

Rosszhiszemüség, tudatlanság, tehetetlenség? — igazán zavarban vagyunk, amikor a *Központi Tejcsarnok* telekvételének dolgáról irván, *Folkusházy* Lajos tanácsnok urnak a szerepét megvilágitani óhajtjuk. Mert minden gáncs és minden szemrehányás Folkusházyt illeti ebben az ügyben. — Tudni kell, hogy a Központi Tejcsarnokot az egész akcióba ugyszólván beleugratta a főváros. — — Három esztendővel ezelőtt, amikor még Melly Béla volt a közélelmezési ügyosztály vezetője, a főváros volt az, mely a telekvételt kezdeményezte és forszirozta. Az akkori koncepció nagyszabásu volt. Ugy tervezték, hogy a tejforgalom szabályozását, a tejkereskedelem szervezését a Központi Tejcsarnok a fővárossal s a földmivelésügyi minisztériummal karöltve fogja végezni. Benne volt a koncepcióban a tejárak hullámzásának hatósági ellenőrzése s a főváros haszonrészesedésének méltányos biztositása is. Nagyon üdvös, nagyon hasznos terv volt az, amelyet Melly Béla *Gerley* Lajossal, a Központi Tejcsarnok igazgatójával közösen készitett. A megvalósulástól hetek választották el a dolgot. Akkor történt, hogy a közélelmezési ügyosztály élére *Folkusházy* Lajos került. — Az ő kezében megdöbbentő transformáción ment keresztül a Tejcsarnok gyönyörű terve. Mintha rögeszméje lett volna az, hogy a főváros minden rossz üzletéért itt kell rekompenzációt keresni, nap-nap után a leglehetetlenebb feltételekkel állott elő. Szem elől tévesztette, hogy a tranzakció nem a Központi érdeke, hanem a fővárosé. A Központi Tejcsarnoknak nincs szüksége arra, hogy a fővárosnak befolyást engedjen az üzletében, a fővárosra nézve ellenben nem közömbös ennek a befolyásnak a biztositása. Folkusházy tanácsnoknak hervadhatatlan mulasztása, hogy fel nem ismerte a város igazi érdekeit és folytonos okvetlenkedéseivel, lehetetlen tulzásaival előbb teljesen kiforgatta eredeti mivoltából a tervet, később pedig, amikor a Központi ügyét közönséges telekvétellé sikerült lefokoznia, még itt is kerékkötőnek bizonyult.

A kisajátitási albizottságban *Biró* Henrik volt az, akinek inditványára 80 koronában állapitották meg a tejtelep részére kijelölt ingatlan négyszögölét. Biró Henrik bizonyára a legteljesebb jóhiszeműséggel kardoskodott a maga álláspontja mellett. Folkusházy tanácsnok urnak ellenben tudnia kellett volna, hogy 1. ugyanazon vidéken 25 koronát fizet négyszögölenkint a kincstár egy kaszárnya céljaira vásárolt telekért, 2. a kiszemelt ingatlan különben sem alkalmas a Központi Tejcsarnok tejtelepének létesitésére, mert a telek közelében van a főváros kertgazdasága s az onnan utnak induló trágyaillat a tejtelepen ért volna első állomásához.

Mindezeken felül pedig dötő szempontként ott kellett volna lebegni Folkusházy tanácsnok szemei előtt annak a célnak, amelynek ismertetéséből kiindultunk. Első és egyedüli alkalom volt a telekvétel arra, hogy a főváros a tejkereskedelemnél kárpótlást találjon az élelmiszerüzlet többi ágaiban szenvedett teljes csődjéért.

Folkusházy tanácsnok ur különben nem mindig és nem mindenkivel szembene ilyen szigoru férfiu. Jól emlékszünk arra, hogy tavaly semmi kifogása sem volt az ellen, hogy a főváros 1600 négyszöölnyi területet engedjen át 110 koronájával a Tattersaal területéből, amely pedig tudvalevőleg legalább is négyszer akkora értéket képvisel, mint az Üllői-ut végén fekvő telek. Sulyosbitja a tanácsnok ur következetlenségét, hogy a tattersaali telekre egy magáncégnek volt szüksége, a Központi Tejcsarnok ellenben altruista szövetkezet, amely nem nyerészkedésre alakult s amelynek üzleti tevékenysége talán mégis más megitélés alá esik. Most leshetjük az alkalmat, amig ujból kezünkbe hozza a sors a főváros tejforgalmának irányitását.

A Központi Tejcsarnok pedig örülhet, mert sokkal megfelelőbb telket kaphat és önállóan minden beleszólás és okvetlenkedés nélkül vezetheti a maga üzletét. Egyedül a főváros járt rosszul ennél az üzletnél — adassék érte hála Folkusházy Lajos tanácsnok urnak.

Közgyülés előtt.

Gundelék és társaik.

Érdekes és változatos programmja van a főváros holnapi közgyülésének. Választások ezuttal nem szerepelnek a napirenden, de azért pikáns tárgyakban sincsen hiány és nem kell nagy jóstehetség annak a megjövendöléséhez, hogy a tárgysorozat több pontjánál szenvedélyes vita s a végén izgalmas szavazás lesz. A napirend első és legfontosabb tárgya

az állakerti vendéglő bérlete

A meghivón sokkal ártatlanabb cimet adtak ennek a pontnak. „Bizottsági és tanácsi előterjesztés az állat- és növénykerttel kapcsolatos vendéglő és kávéház berendezése és hasznositása ügyében" — igy szól a cim, holott helyesebben ezzel a két szóval kellett volna megjelölni, hogy miről van szó: *Gundelék üzlete*. A pénzügyi bizottság nagyon kegyes és elnéző volt a bérlőkkel szemben s egyedül Herzog Péternek voltak a szerződés ellen kifogásai. Bizonyos, hogy Gundelék aránylag kevés terhet vállalnak magukra és aránytalanul nagy haszon néz ki az üzletből számukra. Az előterjesztés fölött élénk vita várható s az eredmény legalább is kétséges. Ugy tudjuk, hogy a hetedik kerület egységesen foglal állást az előterjesztés ellen.

Élénk harcot fog provokálni

a Bischitz-féle telek

kisajátitásánál felmerült elvi jelentőségű kérdés. A tiszti ügyészség véleménye itt homlokegyenest ellenkezik a városépitési ügyosztály meggyőződésével s a pénzügyi bizottság határozatával.

A kisajátitás céljára megszerzendő ingatlanok közül kétségkivül

az óbudai Schönberger-féle telkek

a legsilányabbak. Ezekről a telkekről hónapokkal ezelőtt kimutattuk, hogy a város szempontjából hasznavehetetlenek s a telkek ára jóval magasabb a forgalmi értéknél. A kisajátitási albizottságban többször is megrekedt az ügy, de úgy látszik, győzött a kijárók kitartó munkája s mégis a közgyülésnek kell foglalkoznia a vétellel.

A Máv utterületet kér

a kerepesi temető mögött és pedig azért. — mert a keleti pályaudvaron fennálló forgalmi nehézségek részben való megszüntetése érdekében a pályaudvar közelében a személyvonat-szerelvények részére tároló vágányokat akar épiteni.

A kérelem indokoltnak látszik, más kérdés azonban, ho[illegible]an egyeztethető össze a pályaudvarok régóta igért rendezésével?

Több kisebb jelentőségű felebbezés, hiteltullépés, költségfedezeti ügy szerepel még a napirenden.

MÁG
AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

Ki az a Bischitz?

Óvakodjunk a precedenstől!

Hát tényleg, ki az a Bischitz? — akinek érdekében olyan megdöbbentő csökönyösséggel követeli a városépitési ügyosztály a 18.000 koronás ajándék kifizetését.

Nincsen neki talán elég alapos összeköttetése, hogy a főváros tiszti ügyészsége oda meri állitani a paragrafusokból készült gátat a központi pénztár Wertheim-kasszája elé? Mi az, mi történik itt; a városházán vagyunk, vagy hol?

És lehetne folytatni ezen az alapon a kérdezősködést egész a Gubacsi-utig; ez egyszer nagyon nehéz feleletet találni a rejtélyesen kialakult telekügy oknyomozó kérdéseire.

Megpróbáljuk.

A Gubacsi-ut — helyrajzi szám alatti telkek tulajdonosa dr. Bischitz Gyula fővárosi ügyvéd, lakik V., Visegrádi-u. 2. A területet a Gubacsi-ut folytatására engedte át a városnak. Ez még Devecis Ferenc középitési igazgató idejében történt. — Az utterületet Bischitz Gyula azért engedte át, mert ily módon a Gubacsi-ut mentén elhuzódó telkei homlokzathoz jutnak és igy azok értéke beépités esetén jelentékenyen fokozódik.

Az uttesthez szükséges terület lejegyzése formaszerüleg is megtörtént. Ezt megelőzőleg megjelent Melha Kálmán főügyésznél és figyelmeztette arra, hogy intézkedjenek olyan biztositékról, amely kizárja azt, hogy a fővárossal szemben a tulajdonosnak kártéritési igénye is lehetne.

Egészen bizonyos, hogy ennek az akciónak az elmaradása nem a tiszti ügyészség lelkiismeretét terhelheti. Amit kétségtelenül mutat az, hogy ime most, a jogosulatlan kártalanitás hallatára, tiltakozik az indokolatlan igények ellen. — Sőt egészen bizonyos, hogy kellett és kell valakinek lenni, aki a terület átengedésénél s most, a 18.000 koronás követelés támasztásánál ilyen kedvező véleményre hangolja a jogászi szemmel néző ügyészségen kivül a többi fórumokat.

Az ügyészség, mint értesülünk, nem fölebbez. (Még csak az kellene, a közgyülésre itthon lesz a polgármester). Hanem ha akadnak a közgyülésen felszólalók, ki fogja fejteni véleményét.

Ha a törvényhatóság is megmarad a 18.000 K odaajándékozásának álláspontján, ez a fővárosnak sok pénzébe kerülhet.

Egész csomó ehhez hasonló ügy van a városházán. Ha a közgyülés elfogadja a városépitési ügyosztály javaslatát, akkor a kártéritési pörök lavinája indulhat meg a főváros ellen olyan ingatlan-tulajdonosok részéről, kik hasonló körülmények között közterületre ajánlottak föl magántelkeket.

Az ügyészség valósággal lidércnyomás alól szabadult fel, mikor kéteszendővel ezelőtt a birőság kimondotta, hogy a főváros nem kényszerithető kártéritésre.

Egyik Erzsébet-királyné-utbeli telektulajdonos a vasut céljaira területet ajánlott föl a hatóságnak — ingyen. A vonalat azonban másfelé vezették el, mire a spekuláló telektulajdonos a városon próbálta behajtani azt az elmaradt értékemelkedést, amelytől a vasutnak más irányban való vezetése folytán elesett. Szerinte azzal, hogy elfogadták a megajánlott ingyen területet, már legarantálta a város, hogy a vasut az ő telkei mellett vonul el.

A birőság a főváros igaz szerencséjére nem akceptálta ezt az okoskodást. Az akkor elmaradt precedenst tehát megakarják teremteni most a 18.000 koronás ajándék megszavazásával.

Magyarnak Pécs! Németnek Bécs

Jegygyürűk

aranyláncok, gyürűk, fülbevalók legszebb kivitelben. Oriási választék menyasszonyi és alkalmi ajándéktárgyakban. — Eredeti gyári árak. Árjegyzék ingyen és bérmentve

Schönwald Imre ékszerész

Főüzlet: Budapest, Deák Ferenc-utca 21.

Törzstelep: Pécs. Alapitva 1852.

Dicsértessék a Városi!

A kidobott 30 millió.

Nem először és nem utoljára érveltek ugy a bizottsági tagok, hogy a Városi Villamos Vasut megváltása helyrehozhatatlan hiba a főváros részéről. Egész igazságában megint szerencsénk volt ehhez a megállapitáshoz. A közlekedési ügyosztály kimutatta, hogy a két villamostársaság az elmult évről mennyi részesedést fizetett be pontosan a főváros pénztárába. Amig a közuti villamos 1,856,685 koronát juttatott a köznek, addig a Városi ennek egyhatodrészét, 289.562 koronát szolgáltatott be a városnak.

A városi villamos 61.500 részvénye után a fővárost, a tavalyi 18 koronás osztalékot alapul véve, 1,107.000 korona osztalék illeti meg. Vagyis összesen 1,396.562 korona jövedelemben részesedik a főváros. Ehhez azonban a sok-sok kedvezményen kivül még 30 milliója fekszik benne, folyton csökkenő értékü városi részvényekben. És még igyis 460.1234 koronával kevesebbet fizet be, mint a közuti. S az szomoru, hogy a főváros, bár részvénytöbbségénél fogva megtehetné, nem akar változtatni a türhetetlen állapotokon s nem változtatja meg a városi jövedelmeiből való részesedési kulcsát.

Sok ezer

háziasszony kitalálta és a tudomány megerősitette azt, hogy a **„valódi FRANCK“** a honi gyárból Kassáról, mint a legfinomabb kávépótlék a legjobb ajánlást érdemel. Belföldi nyersanyagból készül. Védjegye a **kávédaráló** megvéd az utánzatoktól.

mg em 152—24927

Szivünk, az van!

Diszkönyvekre 5000 korona.

Az új városháza társalgójában kolportáltak valaha egy viccet. Szó volt ebben egy jobb napokat látott városatyáról, aki elvesztette kényelmes szinekuráját és bizottsági tagtársait faggatta, miből éljen meg ő ezután.

— Adj ki valami könyvet, amelyik a fővárosról szól — ajánlották neki.

Nagy és ránk nézve szomoru igazság rejtőzik e mögött a tréfának szánt, de komolynak gondolt tanács mögött. Akármilyen lehetetlen vonatkozásban könyv jelenik meg Budapestről, a tanács több ezer koronával honorálja a kiadók nemes intencióit.

A szerdai közgyülésen ismét szerencsénk lesz egy ilyen fajta javaslathoz. A tanács a kereskedelmi oktatás kongresszusának alkalmából megjelent albumból ötszáz példány megvételére kér engedélyt a közgyüléstől. Az album darabja 10 koronába kerül, a tanács nagylelküsége tehát 5000 koronájába kerül a városnak.

Lehetséges, hogy ebben az egy esetben véletlenül nem terheli vétkesség a tanácsot s a mü tényleg megéri a támogatást. Csak a mindenkivel szemben elmaradhatatlan tékozló jóindulat érdemel följegyzést és megrovást.

OMNIA

MOZGÓKÉP-PALOTA

Bejárat: VIII., József-körut 31. szám.

Telefon 120—40.

Kizárólagos joggal!

SCOTT kapitány

utolsó délsarki expeditiója egyetlen autentikus felvétele.

Pillangó kisasszony

(Szinmü 3 felv. Saharet a főszerepben.)

A jó biró

(Vigjáték 2 felv. Prince a főszerepben.)

Bandika kártyázik

(Bonózat Bandikával.)

Előadás kezdete hétköznapon délután 5, vasárnap délután 4 órakor

Holzer

cs. és kir. udvari és kamarai szállító divatháza

Budapest,

IV., Kossuth Lajos-utca 9.

Hogyan szerezték millióikat?

SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSAI BUDAPEST

A Rotschildok

Irta: Balla Ignácz

A Rothschildok alig száz esztendő alatt Európa legnagyobb pénznagyhatalmasságai lettek és meghóditották az egész világot. E világhóditás históriáját, meggazdagodásukat mondja el ez a könyv, amely a Rothschildok életének izgalmas érdekességü regénye. A vaskos, nagy kötet ára — — — 7.— korona. Diszkötésben — — — — 9.60 korona.

Amerika koronázatlan királyai

— Az Uj-Világ dollárkirályainak pénzszerző titkaiba világit be ez a könyv, amely elmondja, hogy a multi milliomosok és milliárdosok — Carnegie, Rockefeller, Astor, Vanderbilt, Gould — mint küzdötték föl magukat a szegénységből a vagyon és világhir arany trónusáig. A könyvnek minden egyes fejezete a munka és vagyonszerzés regényei. A vaskos, nagy kötet ára — 7.— korona. Diszkötésben — — — — 9.60 korona.

APOLLÓ

MÜSORA VEZET!

Események

Lapunk telefonszáma: 137-15

Neuschloss Kornél párbajhős. Neuschloss Kornél, a leleplezett, tettenkapott városatya, lovagias uton akart menekülni a Fővárosi Hirlap utján nyilvánosságra került botrány kellemetlenségétől. Miután Skuteczky Sándor müépitész semmiképpen sem volt hajlandó a közte és Neuschloss között lefolyt párbeszédet letagadni, Kozma Jenő és Weimesz Marián bizottsági tagok fegyveres elégtételt kértek tőle Neuschloss nevében. Skuteczky segédei Kartal Géza dr. és Müller Miksa dr. fővárosi ügyvédek voltak. A segédek kardpárbajban állapodtak meg. A párbajban, amely szerdán folyt le a Fodor-féle vivóteremben, mindkét fél jelentéktelenül megsérült. Párbaj után a felek — nem békültek ki.

Uj bizottsági tag. Falk Zsigmond lovag helyét a főváros törvényhatósági bizottságában a legtöbb adót fizető póttagok közül Kartschmaroff Arnold droguista tulajdonos foglalja el.

A főváros festményei. A tanács a főváros képeinek restaurálásával és katalógus szerkesztésével Beer József szépmüvészeti muzeumi segédőrt bizta meg.

Nyári menetrendek. A főváros közlekedésügyi bizottsága jövő heti ülésében tárgyalja a villamosok nyári menetrendjeit. A téli közlekedési rend tárgyalásánál mindkét vállalat redukálta a napi menetek számát. Remélhetőleg a bizottság most nem lesz olyan engedékeny és főleg nem lesz olyan felületes s figyelemmel lesznek a főváros rohamosan növekvő forgalmi igényeire.

Husvét Rómában. A március hó 15-én induló *olaszországi kéjutazásra* kellő számu résztvevő jelentkezett és pedig: *Finka* Gyula és neje, *Fodor* Mihályné, *Ivanits* Izidor, *Ivanits* Lenke és Mária, *Kelemen* Adolf, *Klingele* Melina, *Köncs* Géza és neje, *Kristofoletti* István és neje, *Larcher* Gusztáv, *Simonovics* Béla, dr. *Takáts* Manó és neje, *Várady* Gyula. A jelentkezéseket ennélfogva a holnapi nappal lezárják és ezentul már csak távirati, (sürgönycim „Menetjegyiroda Budapest") vagy idejekorán történő személyes bejelentések (Vigadótér 1.) vehetők figyelembe.

A Margitsziget fejlesztése. A főváros közmunkatanácsa és a Margitsziget részvénytársaság együtt gazdag programmot dolgozott ki a Margitsziget fejlesztése érdekében. Mindenekelőtt feltöltik a szigetet, ami által telüete körülbelül még egyszer akkora lesz. Addig is azonban, mig e természeti szépségekben és gyógytényezőkben oly gazdag hely uj jövője megvalósul, amely pár esztendő erős munkáját kivánja meg, gondoskodtak arról, hogy Budapest ne pártoljon el a kedvenc üdülő és kiránduló helyétől. A lóvasutat a bejáróig meghosszabbitották. A szálloda és a vele egybeépitett hidegvizgyógyfürdő a legteljesebb kényelemmel és a legujabb gyógytényezőkkel várják a nyaralásra és pihenésre vágyó közönséget.

Az Omnia óriási nézőtere képtelen volt az érdeklődők rendkivül nagy tömegét befogadni, akik Scott kapitány utolsó expedíciójáról készült, egyetlen hiteles felvételt látni akarták. Ezért az Omnia igazgatósága még néhány napig bemutatja ezen példátlanul álló érdekes felvételt, teljesen uj müsor keretében, felvonásos szinmü, Saharet-vel a főszerepben. A jó biró 2 felvonásos vigjáték Prince-cel a főszerepben és Bandika kártyázik Bandikával a főszerepben.

HEVERŐ ARANY és EZÜST. Nincs olyan család a világon, melynek ne volnának régi, elkopott gyürüi, fülbevalói, vagy egyéb ékszerei, melyek rendszerint elfelejtve, a lomtárban hevernek. Az ilyen régi tárgyak azonban értéket képviselnek és igy tulajdonképen holt tőke gyanánt tekintendők, melyet megfelelő értékesités esetén gyümölcsöztetővé lehetne tenni Saját érdekében cselekszik tehát mindenki, aki ilynemű tulajdonát SCHÖNWALD Imre ékszerésznél, Deák Ferenc-utca 21. sz. alatt a legmagasabb napi árfolyamon értékesiti, vagy pedig modern, csinos ékszerekre alakittatja át.

A Fővárosi Nagymozgó (Rákóczi-út 70.) e heti müsora szenzációs és a különböző müfajok legkiválóbb alkotásaiból van összeállitva. Az előadás megtekintése mindenkinek ajánlható.

Élvezti cikknél egyedül a minőség a mérvadó. Csak az ami izlik és jólesik, érdemes ajánlásra. Ez az igazán helyes álláspont és ebből kiindulva, a háziasszonyaink előszeretettel használják a „valódi Franck kávépótlékot a kávédarálóval", mely a legjobb válogatott nyersanyagból a kassai gyár alapelve szerint: a legnagyobb gondosság és az évtizedek folyamán kipróbált módszer alapján készittetik. Az izletesség és teljességről, valamint az aromáról és a szinről, a kiadóság kiszámitásával, egy főző- és kostolópróba minden háziasszonyt meggyőződtet.

VÁLLALKOZÁS

Uj rovattal gazdagitjuk lapunkat. Ezentul állandóan és rendszeresen közölni fogjuk a főváros által kiirt pályázatokra beérkezett ajánlatokat, ugyszintén a pályázatok eredményét. — Szolgálatot óhajtunk tenni ezzel nemcsak a vállakozóknak, hanem az olvasóközönségünknek is, amelynek figyelmes érdeklődését és ellenőrzését állandóan ébren tarjtuk a városi munkák iránt. A rovatban közöltekre vonatkozólag szives készséggel szolgálunk felvilágositással akár levélben, akár élőszóval, akár pedig telefon — 137—15 — utján.

Kövezési és csatornázási munkák.

A székesfőváros tanácsához 1. az I., Bognár-utca, Tárogató-lt és Széher-utca közötti szakaszának makadamszerű rendezési munkáira. 2. az I., Nándor-tér burkolási munkáira és pedig a) a kocsiutnak kiskővel való burkolómunkáira, b) a gyalogutak aszfaltozási munkáira, 3. a II., Fillér-utca, Retek- és Káplár-utcák közötti szakaszának makadamszerű rendezési munkáira, 4. a III. Vérhalom-utca, Cserje- és Szemlőhegy-utcák közötti szakaszának makadamszerű rendezési munkáira, 5. a VI., Petneházy-utca, Gömb- és Röppentyű-utcák, valamint a Béke- és Szent-László-utcák közötti szakaszainak kövező munkáira, 6. a IX., Üllői-ut, Ceglédi-ut és Kispest közötti szakaszának burkolási munkáira és pedig a kocsiutnak a) keramittal való burkolómunkáira, b) vagy háromnegyedes bazalt kockakővel való burkolómunkáira és végül 7. a VI., Forgách-utca, Reitter Ferenc- és Szent-László-utcák közötti szakaszának csatornázási munkáira a március 3-án megtartott versenytárgyaláson ajánlatot adtak be:

Schaeffer és Wellisch a 7. csoportra 2181 K-val.
Ámon Antal és fiai az 1. csoportra 10.617 K, a 3. csoportra 5211 K, a 4. csoportra 14.381 K, az 5. csoportra 21.351 K, a 6. *b)* csoportra 101.220 K-val és a 7. csoportra 3062 K-val.
Zech Károly az 1. csoportra 10.747 K-val, a 3. csoportra 4193 K-val és a 4. csoportra 15.403 K-val.
Kleindl János a 7. csoportra 2903 K-val.
Krausz és Graviser a 3. csoportra 6159 K-val, a 4. csoportra 17.647 K-val és a 6. csoportra 94.387 K-val.
Kőszénbánya és téglagyár-társulat (Drasche) a 6. csoportra 286.009 K-val, alternativ 276.755 K-val (fentartás 6 évre dijtalanul, 14 évrre 55 fillérjével).
Holzinger és Korek az 1. csoportra 10.314 K, alternativ 9744 K-val, a 3. csoportra 5155 K-val, a 4. csoportra 14.976 K-val és a 6. csoportra 96.729 K-val.
Magyar kerámiai gyár rt. a 6. csoportra 293.261 K-val (fentartás 6 évre dijtalanul, 14 évre 55 fillérjével).
Halmos István a 6. csoportra 92.105 K-val.
Reiter Ignác a 7. csoportra 3909 K-val.
Ifj. Schaffer György a 3. csoportra 4867 K-val, a 4. csoportra pedig 17.297 K-val.
Betonépitési rt. a 7. csoportra 3343 K-val.
Benz Ferenc és ifj. Helfenstein Károly az 5. csoportra 21.768 K-val és a 6. csoportra 11.300 K-val.
Obendorfer József a 6. *b)* csoportra 114.650 K-val alternativ 84.771 K-val (fentartás 6 évre dijtalanul, 14 évre pedig m²-ként 0.08 fillérjével.)

A döntés március 12-én d. e. 11 órakor lesz a Központi városháza II. em. 266-a sz. üléstermében. Az eredményeket jövő számunkban közöljük.

Kövezet-javitási munkák a fővárosban.

A székesfőváros tanácsához a főváros összes közigazgatási kerületeiben az 1913. év folyamán szükséges a) bazalt, gránit és trachit kövezet javitási, b) uj járdarakási, kisebb uj utkövezési és utrendezési, valamint keramit-burkolat javitási munkálatokra a márc. 3-án megtartott árlejtésen ajánlatot adtak be:

Heissenberger Jakab a IX. kerületre az *a)* csoportra m²-ként 1.50 K-val, a *b)* csoportra az 1913. évre megállapitott egységárak szerint 30% felülfizetés mellett.
Ámon Antal és fia a VIII. kerületre az *a)* csoportra 1.46 K-val, a *b)* csoportra 18% felülfizetés mellett.
Zech Károly a IX. kerületre az *a)* csoportra 1.26 K-val, a *b)* csoportra 20% felülfizetés mellett.
Holzinger és Korek a II. kerületre az *a)* csoportra 1.30 K-val, a *b)* csoportra 20% felülfizetés mellett.
Halmos István a IV. kerületre az *a)* csoportra 1.55 K-val, a *b)* csoportra 34% felülfizetéssel; a VII. kerületre *a)* 1.33 K-val, *b)* 20% felülfizetés mellett; a X. kerületre *a)* 1.55 K-val, *b)* 30% felülfizetés mellett.
Ifj. Schaffer György a II. kerületre *a)* 1.34 K-val, *b)* 22% felülfizetés mellett; a III. kerületre *a)* 1.25 K-val, *b)* 15% felülfizetés mellett.
Benz Ferenc és ifj. Helfenstein Károly a VI. kerületre *a)* 1.20 K-val, *b)* 10% felülfizetés mellett.
Özv. Kreszács Józsefné a III. kerületre *a)* 1.22 K-val, *b)* 12% felülfizetés mellett.
Id. Schaeffer György az I. kerületre *a)* 1.40 K-val *b)* 40% felülfizetéssel
Obendorfer József az V. kerületre *a)* 1.10 K-val, *b)* a megállapitott utépitési és kövezési egységárak mellett.
Szehr Mátyás a III. kerületre *a)* 1.20 K-val, *b)* 22% felülfizetéssel.
Tarján és Jehn a VII. kerületre *a)* 1.20 K-val, *b)* 13% felülfizetés mellett és a VI. kerületre *a)* 1.05 K-val, *b)* 5 százalék engedménnyel.

Döntés március 12-én d. e. 11 órakor lesz a Központi városháza I. em 266-a sz. alatt.

Meidinger-kályhák szállitása a fővárosnak.

A Margit-körúti hatósági bérház számára szükséges Meidinger-kályhák szállitására a márc. 6-án megtartott árejltésen ajánlatot adtak be a következők:

Koch Jenő 7273 K-val, *Hirsch és Frank* 9400 K-val („Izis"-rendszerü és Perpetuum folytonosságu fütőkályhákra), *Ehrlich kályhagyár rt.* 8259 K-val, *Eissler és Vértes* 7243 K-val, *Schwarcz Sándor és társa* 7601 K-val, *Nadrági vasipar-társaság* 6630 K-val és *Herzog Sándor utódai* 8384 K-val.

Kerítések és kapuk.

Budapest székesfőváros tanácsa nyilvános árlejtést hirdet az uj központi gázmű-telek határán keritések és kapuk felépitésére. A munkákra vonatkozó vállalati feltételek és rajzok a gázművek igazgatóságánál (VIII., Tisza Kálmán-tér 20.) megtekinthetők és 10 koronáért megkaphatók. Ugyanott adatnak meg a kivánt műszaki utbaigazitások is. Az ajánlat március 14-én déli 11 órakor, a tanács XII. ügyosztályának vezetőjénél, dr. Buzáth János tanácsnoknál, vagy helyettesénél nyujtandó be. (Központi városház, II. em. 302. ajtószám.) Az ajánlatok március 14-én déli 12 órakor, a Központi városház 266. sz. alatt fognak nyilvánosan felbontatni. Bánatpénz 5 százalék, mely a versenytárgyalást megelőző napon déli 12 óráig teendő le.

FŐVÁROSI NAGY MOZGÓ
VII., Rákóczi-ut 70.
Igazgató tulajdonos:
GERŐ S. SÁNDOR.

A főváros legkellemesebb szórakozó helye.

Hetenkint kétszer változó, 3 órás slágermüsor.

Nagyhatásu drámák, vigjátékok és aktualitások.

Pompás hideg és meleg étkek
E heti étlap:

Magyar rostélyos	K 1.—	Libasült	K 1.20
Serpenyős „	K 1.—	Tészta	K —.50
Borjupörkölt	K —.70	Torta 2 darab	K —.48
Székelygulyás	K —.80	Dréher sör	K —.20
Borjucomb	K 1.20	Sajt ementháli	K —.30
Sertéskaraj káp.	K 1.40	Rochefort vajjal	K —.40
Rántott velő	K —.80	1 adag imbisz	K 1.20
2 töltött paprika	K —.90	1 kávé	K —.30
Paprikáscsirke	K 1.40	1 chocolade	K —.30
Rántott csirke	K 1.40		

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A Tőke

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

Siralomházban a bankvezérek.

A közgazdasági piacon holttestek hevernek: egymásután dölnek ki a bankvezérek. — Egymásután bontódnak fel tőkeerős szerződések és egy pár kiskirály szaladgál állás után. Nem egyének buknak el, még ha bűnösek is: a magyar hitelélet van siralomházban. Beteg közgazdasági erkölcseink, a rendezetlen jogi felépitmény, a hatáskörök meg nem állapitott volta mögött ott settenkedik a nagy krizis árnya: mindenki elhull, aki gyöngének találtatik. És ki nem találtatik gyengének? A nagy hitelek, amelyeket kis proviziócskák tettek indokolttá, most egyszerre fedezet nélkül maradnak; a jó üzletek, amelyekhez lelkesedéssel járult hozzá az igazgatóság, most egyszerre állásba kerülnek; a dus osztalék, amelyet sok száz kliens bőrén nyuztak le, most siralmas soványsággal tevődik össze a tartalékok morzsáiból.

És a nagy bankvezérek? Az egyik *Kugler* Albert az Osztrák-magyar bankban kezdte és *Gerliczy* Félix báró házititkárságán át bejutott a legelőkelőbb mágnások vállalkozásába. A Hungária bank nagyhatalomnak indult: a főpapok oda fogják adni a káptalani pénzeket, a főurak általa fogják parcellázni nagybirtokaikat és a hadügyminiszterium onnan fog zabot vásárolni! Mindez Kugler ur érdeme lett volna, ha igy történik. De nem igy történt! A rossz konjunktura rossz üzleteket hozott s emellett sem volt olyan hű és megbizható tisztviselője a banknak, amelyeknek a katolika egyház tanai szerint kellett volna lennie. Információnk szerint Kuglerre olyan *proviziók felvétele* bizonyult volna rá, amelyekhez legitim uton nem lett volna szabad jutnia. Erre az urak, a rossz üzletek okai után kutatva, véletlenül rájöttek és — kidobták a divánt. De ha a konjunktura javult volna? — Kugler lenne a legnagyobb bankzseni.

Az Első Magyar Iparbank-nak is volt ilyen nagy tehetsége: *Keller* Béla. Ő volt az Iparbank nemtője, aki a régi konzervativ iskolából kivezette a modern gazdasági élet eleven áradatába. Ki is vezette s a derék intézet, amelyben azelőtt egy száz koronás váltót is igazgatósági ülés elé vittek, vigan uszott az árral: hiteleztek mulatóknak, találmányoknak, kétes iparvállalatoknak és iparlovagoknak. Egy szép napon — miután a rossz konjunktura kezdett unalmassá válni — az igazgatóság revizió alá vette Keller működését és rájött arra, hogy nem tud megküzdeni ő sem a nagy elenszéllel: Keller egyszerre feleslegessé vált s a nagy *Vas* Ferenc vette kezébe a kormányrudat. A nagy Vas mit csinálhat: *Vasuti bankot* csinál, hadd pukkadjon meg a Kereskedelmi Bank, ahol nem tudott megférni. Vasuti bankot csinál, hiszen a veje *Bacsinszky* Vladimir, a zágrábi üzletvezető, a jövendőbeli Marx, — aki, ugy beszélik, vasuti szaktudását egy miskolci váltókisiklásnál szerezte — majd ő eligazzitja az Iparbank utját. Igaz, hogy eddig nem tudott Vas olyan elszánt embert találni, aki Keller állását alatta vállalta volna, de sebaj. Majd lesz ő *tényleg* vezérigazgató is, de csak tényleg, *névleg* nem mert akkor hova lesz a szép kis nyugdij, amit az Union bank jóvoltából huzni kegyeskedik. Attól tartunk, hogy nemsokára még egy nyugdijt fog Vas ur huzni az Iparbankét. Hacsak közben Bacsinszky ur tényleg máv elnök nem lesz. S mindez miért? Azért, mert a konjunktura rossz, tehát Keller Béla is tehetségtelen.

S a többiek? *Szegő* Lajos, akit a cseh bank rossz politikája és *Szilárd* Lajos, akit a Hart, illetve Szterényi peche zavart ki az állásából? Ha nem pusztulna el minden ebben a rettenetes krizisben, ha nem dölne le minden bálvány, akkor ezek az urak továbbra is ülnének a zöld párnák mögött és dirigálnák a maguk kis zenekarát. Most azonban nyugdijban vannak, megbuktak, siralomházba kerültek: nem reflektálnak reájuk, mert nem istenek, csak emberek. Olyan emberek, mint a többiek, élni akarnak s keresni.

Erre pedig a bankigazgatónak csak addig van módja, amig a tantiéme és az osztalék dusan futja. Amikor megcsappan az igazgatósági tagok és a részvénesek haszna, abban a percben minden bankigazgatónak a körme alá néznek: nincs-e ott egy kis piszok? És ugyan kinek nincs?

Az Osztálysorsjáték szerződése.

Négy év mulva, 1917-ben jár le az a szerződés, amelyet a Bánffy-kormány idején Lukács László kötött a „magyar" Osztálysorsjáték részvénytársasággal. A haraszt már zörögi, hogy e szerződés megujitásáról már most folynak a tárgyalások és ahogyan Lukács Lászlót hacsak a Désy-afférből is ismerjük, biztosra vehető, hogy meg van benne a hajlandóság e milliós monopólium meghosszabbitására. E hajlandósága folyik már abból, hogy a politikai számüzetés keserű kenyerét az Osztálysorsjáték elnöki állásának fejedelmi jövedelmével cukrozta meg. A miniszterelnök, aki oly kitünően gondoskodott volt magáról az osztálysorsjáték első szerződése alkalmával, bizonyára most is előrelátó lesz és megcsinálja a viszontbiztositási üzletet „Gottessegen bei Kohn" urral, aki magyar nemessé és Hazay-vá vedlett át, mihelyst beült az Osztálysorsjáték vezérigazgatói székébe.

Már pedig az államkincstár érdekében a legerélyesebben tiltakozni kell az ellen, hogy Gottessegen bei Kohn ur és többi sült német társa, aki a magyarnak csufolt osztálysorsjátékot megalapitották, a jövőre is megkapják ezt a nemzeti ajándékot Magyarországtól. — Az osztálysorsjáték az ország egyik legfényesebb üzlete. Évenként legalább is három és fél millió hasznot hajt az államnak fizetett csekély bérösszegen felül. — A lottójövedék haszna az osztálysorsjáték megalapitása előtt évi 7 millió volt, az osztálysorsjáték fizet az államnak évi két és fél milliót. Az államkincstár tehát veszit az előbbeni állapothoz képest évi 4 és fél millió koronát. Miért ajándékozza el tehát az állam egy német magánvállalatnak ezt a többletet?

Ha az állam az osztálysorsjátékot házi kezelésben csinálja meg, a társaság 3 és fél millióban kimutatott, de tényleg még nagyobb nyereségét megtarthatja magának. Hogy ez technikailag és üzletileg könnyű dolog, mutatja Ausztria példája, ahol szintén megcsinálták az osztálysorsjátékot, de nem magánvállalati, hanem *állami kezelésben*. A magyar állam háztartása nincs olyan fényes helyzetben, hogy ilyen három és fél milliócskát Gottessegenéknek elajándékozhatna, az ország adófizetőinek bőrére.

Szó se essék hát az Osztálysorsjáték szerződésének megujitásáról. Mert vád alá kellene helyezni oly minisztert, aki évi 3 és fél millió korona jövedelmet odaajándékoz egy magánvállalkozónak.

Dubicsányi Barta Arnold. Őfelsége a király Barta Arnold udvari tanácsosnak, a Magyar agrár- és járadék bank részvénytársaság vezérigazgatójának, valamint törvényes utódainak, a közgazdaság terén szerzett érdemei elismeréséül „dubicsányi" előnévvel a magyar nemességet adományozta. A kitüntetés messze földön rokonszenves visszhangra talált, mert Barta Arnold kiváló munkásságát nemcsak nálunk, hanem egész Európa pénzpiacán ismerik és méltatják. A legfelsőbb elismerés érdemes férfiunak jutott, aki a kögazdasági élet minden ágában hasznos és a közre áldásos munkát végez.

Megalakul a gyufatröszt. A magyar gyufagyárak egyesitésére már hónapok előtt megindultak a tárgyalások, amelyek sok huza vona után most befejezést nyertek. Huszonnégy gyufagyár érdekközösségbe léptek, egyezményes szerződést kötöttek egymással és tiz és fél millió korona alaptőkével részvénytársaságot alapitanak. Az egyezményes gyárak produktumát ez a részvénytársaság fogja eladni. A transakcióval járó pénzmüveleteket: a Hitelbank, a Kereskedelmi bank és a Magyar Bank fogják végrehajtani. A társaság elnöke Reisner Ádám, vezérigazgatója Lakner Adolf lesz. Az alakuló közgyülést még e hónapban megtartják.

Az Általános villamos részv.-társ. közgyülése. A *Budapesti Általános Villamossági részvénytársaság* vasárnap délelőtt *Széll* Kálmán v. b. t. t. elnöklésével megtartotta 19-ik rendes közgyülését. A jegyzőkönyv vezetésére *Seltenreich* Kornélt, a jegyzőkönyv hitelesitésével pedig Leyrer Lőrinc és Párvy Sándor részvényeseket kérte fel. Azután előterjesztették az igazgatóság 1912. évi üzleti jelentését, amelyet felolvasottnak tekintettek. A társaság villamos telepeinek kiépitését a lefolyt évben is folytatta, és üzemi berendezéseit megfelelő módon szaporitotta. A fogyasztók száma 21.650-ről 24.769-re emelkedett és ezeknek bejelentett szükséglete a mult év végén körülbelül 33.675 kilowattot tett ki. Az 1912-ik üzletév tiszta nyeresége 1 millió 625.645 korona 12 fillér. A nyereség felosztására az évi jelentés a következő javaslatot tette: A részvényesek részére részványenkint *5 -os osztalék fejében darabonkint 10 korona*, azonkivül a maradványból 7 s fél százalékos külön osztalék cimén minden egyes részvény után 15 korona fizettessék, ugy hogy a *200 koronáról szóló részvények után 25 korona jövedelem esik*. A tartalékalaphoz 5 százalék, vagyis 63.782 korona 26 fillér csatoltassék, mig az igazgatóság jutalékára 10 százalékot, azaz 127.564 korona 51 fillért akarnak forditani. A külön értékcsökkenési tartalékalapra 300.000 koroánt, az adótartalékalapra 150.000 koroánt, a társaság alkalmazottainak segélyalapja javára 80.000 koronát javasol az igazgatóság, az igy mutatkozó maradványt pedig a jövő év javára kéri átvinni. *Seltenreich* Kornél a felügyelőbizottság jeelntését terjesztette elő, és a jelentés alapján a közgyülés a zárszámadásokat tudomásul vette és a felmentvényt minden irányban megadta. Közfelkiáltással megválasztották a felügyelőbizottság eddigi tagjait, dr. Havass Rezsőt, Gaszner Bélát, Kubinyi Árpádot, dr. Stetinav Józsefet, gróf Thoroczkay Miklóst és báró Vojnich Sándort. Dr. Havass Rezső a felügyelőbizottság elnöke köszönő szavaiban kijelentette, hogy a bizottság örömmel látja ennek a magyar vállalatnak erősbödését és felvirágzását és kiemelte, hogy bármikor jelent meg a felügyelőbizottság, mindenkor a legnagyobb rendet találta. *Leyrer* Lőrinc a részvényesek nevében az igazgatóságnak és tisztikornak, főleg pedig *Fodor* István udvari tanácsos vezérigazgatónak mondott köszönetet, akik lelkiismeretes munkájukkal ily magasra emelték a társaságot. Széll Kálmán az igazgatóság nevében köszönte meg az elismerés szavait s ezzel a közgyülés véget ért.

A „Közuti" tőkeemelése és zárszámadása. A *Budapesti közuti vaspályatársaság* igazgatósága foglalkozott az 1912. üzletév zárószámadásával és megállapitotta az előterjesztett mérleget. Ennek alapján a mult évi üzletévre eső *osztalékot 32 K-val* javasolják a közgyülésnek. Az igazgatóság foglalkozott továbbá az utolsó időben teljesitett, valamint a mostanában megkezdett épitések és befektetések kérdésével is és elhatározta, hogy ezeknek fedezésére a közgyülésnek javasolja, hogy a *tárcában levő részvényekből 50*

ezret az évi osztalékjogosultsággal értékesitsenek olyképp, hogy 18,298 részvényt a részvényeseknek és az élvezeti jegyek birtokosainak ajánljanak föl az elővételi jog gyakorlására 1:10 arányban, a fönnmaradó 31,702 darabot pedig szabadkézből értékesitsék. Ez utolsókra vonatkozóan az igazgatóság a *Pesti magyar kereskedelmi bankkal* és a *Magyar általános hitelbankkal* már megállapodott, még pedig ugy, hogy e bankok a 31,702 részvényt az átvételi jog gyakorlására megállapitandó árfolyamot meghaladó áron a közgyülés után valóban átveszik. A most értékesitésre kerülő részvények még a régi engedelmek alapján kibocsátott részvénytőkének egy részt teszik. Az elővételi jog gyakorlására vonatkozó hirdetés annak idején majd megjelenik. Az ez évi rendes közgyülést e hónap 26-ára hivják egybe.

Az 1912. év zárszámadásának *„Nyereség- és veszteségszámlája"*-nak adatai: Bevételek: Személyszállitási bevétel 17,416.783 korona 32 fillér. Kamatok 553.832 korona 66 fillér. Bérházak, személyzeti lakóházak jövedelme és haszonbérek 1,043.156 korona 96 fillér. Vasuti cimletek 1912. évi osztaléka 2,833.808 korona 50 fillér. Különféle bevételek 34.210 korona 83 fillér. Összes bevételek 21,881.792 korona 27 fillér, hozzá az 1911. évi nyeremény-áthozat 80.933 korna 93 fillér. Összesen 21,962.726 korona 20 fillér. Kiadások: Üzemi kiadások 9,416.956 korona 15 fillér. Különböző kiadások 854.929 korona 96 fillér. A székesfőváros részesedése 1,856.685 korona 33 fillér. Kerületi betegpénztári járulék 134.838 korona 16 fillér. Országos balesetbiztositási dij 34.949 korona 87 fillér. Egészségügyi szolgálat 11.006 korona 49 fillér. Adó, bélyeg, illeték, hidvám stb. 854.951 korona 75 fillér. Kötvénykamat 609.072 korona. Kölcsönkamat 598.873 korona 10 fillér. Részvénytörlesztés 1912. évre 435.200 korona. Kötvénytörlesztés 1912. évre 512.650 korona. Leirási tartalékba helyezés 120.000 korona. Összes kiadás 15,440.112 korona 81 fillér. Nyereség 6,522.613 korona 39 fillér. Összesen 21,962.726 korona 20 fillér.

Az Első Magyar Biztositó elmult esztendeje. Az Első Magyar Általános Biztositó Társaság igazgatósága által a választmányi ülés elé terjesztett 1912. évi mérleg az összes üzletágakra vonatkozólag 5 millió 413.333 K 26 fillér tiszta nyereséget mutat ki. Az igazgatóság és a felügyelőbizottság egyértelmü inditványa alapján elhatározták, hogy az e hó 14-ére egybehivott közgyülésnek minden egész részvény után 800 korona osztalék kifizetését fogják javaslatba hozni. Dacára a lefolyt év rendkivül kedvezőtlen, az üzleti élet minden terén nyomasztóan ható gazdasági viszonyainak, a társaság mégis minden üzletágban igen eredményes tevékenységet fejtett ki s az előző év üzleteredményéhez viszonyitva, mindegyik üzletágnál bevételi emelkedést ért el. A társaság a nyolcmillió korona összegü alaptőkén és az ugyanilyen összegre kiegészitett nyereménytartalékon kivül a saját számláján maradó tiszta tüzdijbevétel 100%-ának megfeelő 12,116.540 K 77 fillér tüzbiztositási dijtartalékkal, 6,664.589 K 85 fillér külön tartalékkal és kétmillió korona jégbiztositási külön tartalékkal rendelkezik, az életbiztositási összegek fedezésére pedig 161,928.309 K és 68 fillér dijtartaléka van. A társaság összes tartalékai 1912. december 31-én 199,917.089 K 63 fillérre emelkedtek s következőképpen vannak elhelyezve: Pénzelhelyezések takarékpénztáraknál és bankoknál 22,877.365 K 59 fillér, záloglevelekben 131,444.932 K 50 fillér, állami járadékokban és államilag biztositott kötvényekben 14,179.229 K 35 fillér, egyéb értékpapirokban 6,812.518 K 55 fillér, tárcában lévő váltók 1 millió 27.228 K 72 fillér, jelzálogkölcsönökben 473.100 K, életbiztositási kötvényekre adott kölcsönökben 19 millió 718.755 K, a társaság házai 3,583.959 K 92 fillér, összesen 199,917.089 K 63 fillér.

A Wiener Bank-Verein mérlege. A Wiener Bank-Verein igazgatótanácsának ülésén az igazgatóság előterjesztette az 1912. évi mérleget, mely a mult évi 1,542.597 korona 89 fillér nyereségáthozat betudásával 27,634.804 korona bruttó nyereség mellett *14,234.142 korona tiszta nyereséget* tüntet fel a tavalyi 14,091.398 korona 98 fillérrel szemben. Az igazgatóság inditványára az igazgatótanács elhatározta, hogy az április 4-ére kitüzött közgyülésnek javasolni fogja, hogy: a tartalékalapot az alapszabályokban megállapitott kvótával, azaz 619.118 korona 50 fillérrel javadalmazza, a jutalékok elszámolása előtt 500.000 koronát a banképület épitési tartalékára forditson és az alapszabályszerü és a szerződéses jutalékok, valamint a Wiener Bank-Verein tisztviselői nyugdijalapja javára forditandó 400.000 korona levonása, továbbá egy létesitendő ingatlan tartaléknak, amelyhez a már 4 millió koronára emelkedett banképület épitési tartalékát is hozzácsatolják, 1 millió koronával való javadalmazása után *osztalék fejében részvényenként 30 koronát* (7 és fél százalékot) fizessen, 593.887 korona 51 fillért pedig uj számlára vezessen át.

Az Angol-Osztrák Bank mérlege. Bécsből jelentik: Az Angol-Osztrák Bank főtanácsának legutóbbi ülésén mutatták be a mult év mérlegét, amely 23 millió 214.758 korona 77 fillér nyers nyereséget tüntetett fel (tavaly 19,640.965 korona 10 fillér). A tiszta nyereség, az összes költségek és kiadások levanása után, 12 millió 702.123 korona 78 fillér (tavaly 10,251.394 korona 18 fillér). A főtanács az április 8-ra egybehivandó közgyülésnek javasolni fogja, hogy osztalék fejében részvényenkint 20 koronát fizessen a tavalyi 19 koronával szemben és az alapszabályszerü leirások után fenmaradó összegből egy millió koronát a rendes tartalékalaphoz csatoljon, az alkalmazottak nyugdijintézetének javadalmazására, az alapszabályszerü járulékon kivül 200.000 koronát, a fennmaradó 2,502.470 korona 03 fillérből pedig a közgyülés szabad rendelkezésének fentartott rendkivüli tartalékalap javadalmazására 200.000 koronát forditson és a többi 502.470 korona 03 fillért uj számlára vezesse át.

A Merkur váltóüzleti részvénytársaság mult esztndőben felemelt alaptőkéjével 740.265 K tiszta nyereséget ért el, melyből részvényenként 18 korona osztalékot fog fizetni. A közgyülés március 17-én lesz. A bank mult esztendei válságban nagy külföldi összeköttetéseivel a piacnak és különösen a vidéki intézeteknek hitelnyujtással segitségére volt, amit leginkább az adósok tételének csaknem 3 millió K-val történt megnövekedése igazol.

Az Általános takarékpénztár közgyülése. A *Magyar Általános Takarékpénztár Részvénytársaság* báró *Madarassy-Beck* Miksa elnöklésével e hó 5-én tartotta meg XXXI-ik rendes közgyülését. A közgyülés az igazgatóság és a felügyelő-bizottság előterjesztése után elhatározta, hogy a kimutatott *3.232,515 korona 49 fillér tiszta nyereségből* az alapszabályszerü jutalékok levonása után a tartalékalapba 350.000 koronát utal, az intézeti házak értékéből 50.000 koronát leirat, a nyugdij-pénztárt 30,000 koronával javadalmazza, *a részvényszelvényt március 6-tól kezdve 37 koronával* = 7.4 százalék (ugy mint tavaly) és a még forgalomban levő 1000 darab alapitói részjegyszelvényét 31 koronával váltja be, mig a fenmaradó 157.133 korona 74 fillért uj számlára vezeti elő. A tiszta nyereség felosztása iránti javaslatok elfogadása után a közgyülés a napirend értelmében áttért a választásokra. Megválasztották *uj tagokul az igazgatóságba:* dr. *Heltai* Ferencet, Budapest székesfőváros főpolgármesterét és gróf *Pejacsevich* Tivadar v. b. t. t., orsz. képviselő, volt horvát bánt; a *felügyelő-bizottságba:* ifj. *gr. Teleki* József orsz. képviselőt; a fiókfelügyelő-tanácsba Meisl Gusztávot és Salzer Ignácot; a választmányba pedig: Spitz János Ferencet és Strasser Jónást. A közgyülés berekesztése előtt dr. *Ihrig* Lajos főorvos részvényes szép szavakban méltatta az igazgatóságnak és a tisztikarnak a takarékpénztár fejlesztése körüli buzgó munkásságát és inditványára a közgyülés köszönetét és elismerését jegyzőkönyvbe foglalták.

Az Első Budapesti gőzmalom r.-t.-nak március 4-én volt a rendes közgyülése *Lánczy* Leó v. b. t. t. elnöklésével. A közgyülés elhatározta, hogy az 1.721,789 K tiszta nyereségből a tartalékalapnak 51,653, a tisztviselők nyugdijalapjának 34.435 K-t juttat, jutalékokra 327,140 K-t fordit, osztalékul részvényenként 100, összesen 1,300.000 K-t fizet. Ezután a felügyelő-bizottság tagjait választották meg, végül pedig Lánczy elnököt ünnepelték, amiért a király év közben valóságos belső titkos anácsossá nevezte ki.

A Központi Kereskedelmi és Iparbank R.-T. legutóbb tartott igazgatósági ülésében megállapitotta az intézet 1912 évi mérlegét és nyereség- és veszteségszámláját, mely 1,269.291 K 12 fillér brutto nyereséget tüntet fel. Az igazgatóság a folyó évi rendes közgyülés elé azt a javaslatot fogja terjeszteni, hogy a költségek levonása, továbbá a mult év gazdasági viszonyai által indokolt leirások után fenmaradó 554.148.28 K tiszta nyereségből a tartalékalap javadalmazására 70.000 K forditassék, miáltal az 515.00 koronára emelkedik. Javasolni fogja továbbá az igazgatóság, hogy a 40.000 drb egyenként 200 korona névértékü részvény 7 számú szelvényének beváltására darabonként 10 korona, vagyis 50 százalék, tehát 400,000 korona forditassék és az alapszabályszerü levonások után fenmaradó 34,169,45 K az 1913-iki üzletév számlájára vitessék át.

A Palma-kaucsuk részvénytársaságnak közzétett mérlege szerint 535.766 (+191,944) K volt a brutto-jövedelme, amiből általános üzleti költségekre 451,972 (+148,051) K kellett, az értékcsökkenési tartalékra 2133 K-t forditottak, kétes követelésekre leirtak 35,551 (+14,182) K-t, ugy hogy az előző évről áthozott 1245 K-val együtt 43,354 (+36,109) K a tiszta nyereség. A mérleg szerint az adósok 584.315 (+84,308) K-t tesznek ki, mivel szemben a hitelezők követelése 375,298 (+47,238) K. A társaság 1910-ben 60,000 K részvénytőkével alakult, a mit 1911-ben 200.000 K-ra emelt fel, most ismét 100 ezer K-val emeli fel az alaptőkéjét. A közgyülés e hó 15-én lesz.

Az Első biztositó intézet katonai szolg. esetére élet- és gyermekbiztositó társaság m. sz.-nek 1912. december 31-én lezárt mérlege szerint az előző év biztositéki alapja 13,655.784 (—10,272.439), a függő károk tartaléka 14,642 (—6722), a dijbevétel 1,714.053 (—1,459.444), a tőkebefektetések jövedelme 737.307 (—573.566) K volt. Ezzel szemben esedékes biztositásokra fizettek 795.478 (—443.151) K-t, a kezelési költségek 541.874 (—256.273), a leirások 147.704 (—259.711), a visszaváltások és dijvisszatérítések 89,239 K-t tettek, a biztositott feleknek folyósitott osztalék 5914, a függő károk tartaléka 24.740, a biztositéki alap az üzletév végén 14,491.523 (—11,800,809) K volt, ugy hogy a nyereség 126.322 (+9219) K.

A folyamhajózás megnyitása. Az Első csász. kir. szab. *Dunagőzhajózási Társaság* megkezdi az árufölvételt. A szerb és bolgár vasuti állomásokra szóló küldeményeket azonban további intézkedésig nem veszik föl, mert ezeket a küldeményeket az átrakodó állomásokról vasuttal ezidőszerint meg nem továbbitják. — A A Magy. Kir. *Folyam- és Tengerhajózási* Részvénytársaság közli, hogy a személyhajójáratokat Zimony, Orsova és Galac között a kiadott menetrend szerint akként inditja meg, hogy az első hajó Orsováról Zimonyba 10-én, Zimonyból Orsovára, valamint Orsováról Galacra 11-én és Galacról Orsovára 14-én indult el. A társaság személyhajói a zihetenként háromszor közlekednek, még pedig Zimonyból és Orsováról lefelé minden vasárnapon, kedden és pénteken, Galacról lefelé minden hétfőn, csütörtökön és szombaton. A Kisdunán a hajójáratokat Budapest, Visegrád és Dömös között az egyidejüleg kiadott menetrendhirdetmények szerint akként inditja meg, hogy az első menet mind a két irányban 10-én lesz, mikor is a személy- és áruszállitás az e vonal állomásaival való forgalomban megkezdődik. Monostorszeg állomást a gőzösök kis viz miatt egyelőre nem érintik.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.

Merkantil Nyomda (Havas és Lehner) Budapest, VIII., Német-utca 27. szám.

Nem tudja hányat ütött?
Vegyen órát
Schönwald Imrénél, Deák Ferencz-utca 21. szám.

NŐI DIVAT NAGYÁRUHÁZ

Elsner

BUDAPEST,
IV., Párisi-utca 3.
Koronaherceg-utca sarok.

FIÓK-ÜZLETEK:
IV., Kálvin-tér
Kecskeméti-utca sarok.
VII., Király-utca 35.
VII., Rákóczi-ut 52.
II., Buda
Fő-utca 52.

MŰÉPITÉSZEK ÉPITÉSVÁLLALKOZÓK GÉPGYÁROSOK FIGYELMÉBE!

NYIRI SÁNDOR

Telefon: 133-37. **BUDAPEST** Telefon: 133-37

VII, Wesselényi-u. 8. Wesselényi-bazár

Paszpartu műintézet és könyvkötészet. ••••

Építési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett. ••••

Mappák minden kivitelben. ••••

Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is. ••••

Egyleti tablók és albumok. ••

Legrégibb, legelőkelőbb márka

Gróf Keglevich István ut.

COGNAC BUDAFOK

Az összes, bel- és külföldi kiállitásokon legutóbb „Turin"-ban kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenütt kapható.

PALAIS DE DANSE

Szerecsen-u. 35. (TÁNCPALOTA) Telefon: 120-77.

Kezdete este fél 11 órakor.

Csak rövid ideig **Ninon de Beauval** fellépte vel **klasszikus szépségesték.** Ezenkivül **La Sirene** a „Tenger fenekén" cimü jelenetében. **Schlerbanoff** hercegnő stb. stb. — Előadás után párisi vig hangulat és táncmulatság reggelig.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,

csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

PALMA

a valódi

KAUCSUK-CIPŐSAROK DOBOZA, MINŐSÉGE: ARANY

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

— ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA. —

Igazgatóság: **BUDAPEST V., BANK-UTCA 6.** — Telefon: 173—74.

SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT. ⇨ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSOD-M.)

Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Üstökös" védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségű.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kifogástalan szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET

MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

A trieszti Jutaipar R.-T. Trieszthben

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett

Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség

Nobel Sándor, Budapest

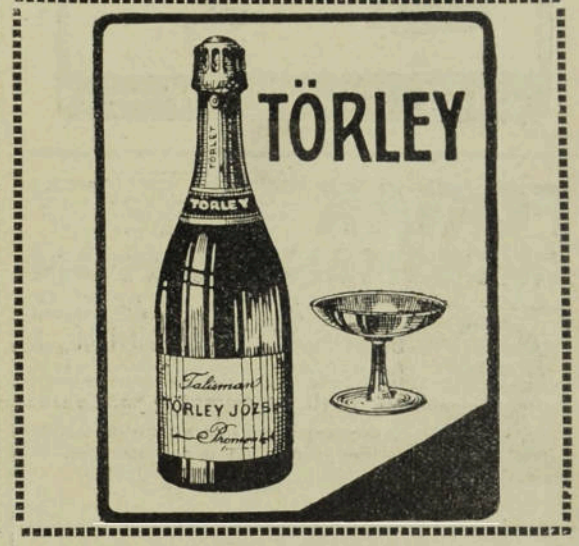
VI., Aradi-utca 31. Telefon 161—07

Hirmann Ferencz

fémöntőde, réz- és ércmüárugyára

Budapest, VII., Csányi-utca 7—9.

KÉSZIT mindennemü szerelvényeket viz-, gőz-, légszesz- és fürdőberendezések részére. — Szőlő- és piucegazdászati gépeket és eszközöket. Szivattyukat. Vasuti kocsi és hajó szerelvényeket. Kereskedelmi réz- és vassulyokat. — Öntvényeket minden ötvözet szerint. Állandóan raktáron: vizvezetéki szerelvények, kovácsolt és öntöttvascsövek Öntöttvas fürdőkádak és zománcozott kjöntők. — Egészségügyi berendezések. ○○ Fayence-áruk.

FIÓK ÜZLET: VI. ANDRÁSSY-ÚT 66.

Gólya Áruház

VI. NAGYMEZŐ U. 12.

FIÓK ÜZLET: VIII. NÉPSZINHÁZ-U. 35.

Csecsemő-kelengyék előnyös árban!

hosszu párnák himzett fodorral K 1.90, 2.50, 3.—
Hosszu párnák I. minőségü himzéssel dupla fodorral K 4.50, 5.50, 6.—
Hosszu párnák svájci himzéssel elsőrendü kivitelben kettős fodorral K 7.50, 10.—, 15.—
Piképaplan himzett fodorral szolid kivtelben K 3.80, 5.60, 6.—
Piképaplan svájci himzett fodorral elsőrendü kivitelben K. 9.—, 12.—, 15.—
Babyingecske szolid kivitelben ára K —.40, —.50, —.60, —.70, —.90, 1.—
Babykabátka patentkötésü anyagból II. minőségben K —.40, —.50, —.60
Babykabátka flór patentkötésü anyagból K —.80, —.90, 1.20, 1.50
Higénikus Tetrapelenka igen kitünő a használatban K —.75
Pelenka tartós pamutvászonból ára K —.50, —.60
Tetra pólyakötő darabja K —.90
Gummiágybetét fehér vagy piros szinben darabja K —.70, —.80, —.90
Gummilepedői 100 cm. széles, fehér vagy piros, méterje K 4.—, 5.—, 6.—
Keresztelőkészlet, kézi horgolásu kabát és fejkötő K 1.50, 2.—, 3.—, 4.—
Bélelt keresztelőkészlet csipkéből, kabát és fejkötő K 1.50, 2.—, 3.—, 4.—, 5.—
Fürdőlepedő frottier-anyagból, kitünő minőségben K 2.40
Tetra fürdőlepedő, kitünő a használatban, ára K 2.50
Szakálka, piké vagy siffonból K —.40, —.50, —.80, —.90
Pelenkanadrág szolid minőségben K 1.30
Gömbölyü baby-párna kettős fodorral K 3.—
Hosszu párnabetét vattás paplan K 3.90
Gyöngyszalag minden szinben K —.70, —.80, —.90

Képes árjegyzék az összes cikkekről ingyen és bérmentve.

ALAPITTATOTT 1864. ALAPITTATOTT 1864.

LEITERSDORFER D. és FIA férfiszabók

csász. és kir. udvari szabók

MOST Budapest, Szervita-tér 5. sz. félem.

Csakis valódi angol szövetekből készitik a legelegánsabb és legjobb szabasu férfiruhákat. — Átmeneti kabátokkészen is kaphatók.

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

Gyár:

Marta Magyar Automobil Rt. Arad

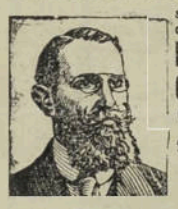
Vezérképviselet:

Royal-Garage, Budapest, IX. ker., Páva-utca 10-12.

FOGAK szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir udvari orvos, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve

Budapest, VII., Erzsebet-körut 50., I. ház.

Ovás Figyelem a névre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevétki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelo szakorvos: Dr. Kálí H. P.

Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzestelenitve.

Mérsékelt árak. Részletfizetésre is

Telefon 86—50

KŐSZÉNBÁNYA 's TÉGLAGYÁR TÁRSULAT

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)

Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Telefonszám: 34—51 és 34—61.

Keramit kocsiútkövek :: Keramitlapok :: Keramit-, steró-, pillértéglák :: Travesz-téglák :: Falburkolótéglák :: Fayance porcellán lemezek :: Porcellán szigetelők :: Egészségügyi és használati cikkek :: Tüzálló chamotte-téglák.

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen

Croker regényei

Croker regényei nem társadalmi problémák boncolása, hanem érdekfeszitő történetek izgató előadása. Az Indiák titokzatos világában, a Gangesz napfényes vidékén játszódnak le regényei, amelyekről bátran el lehet mondani, hogy aki belefogott az olvasásukba, nem tudja mindaddig letenni, amig a könyv végére nem ért.

Croker regényei:

Asszony a bakon
Jogos büszkeség
A hamupipőke
Váratlanul
Ahol a boldogság terem
Női diplomata
Barington Diana
A szép Neville kisasszony
Családi hasonlatosság
A milliomos
Asszony-e vagy leány
Két férfi
Gwen
A másik
A vándormadár
Balmaine kisasszony multja
Jasragyöngyök

A 32 kötet ára izléses és tartós bekötésben 38 korona 40 fillér, fizethető 2 koronás havi részletekben is.

Itt kérjük kitölteni és az alanti cégnek beküldeni.

SINGER és WOLFNER könyvkiadóknak, VI., Andrássy-ut 16.

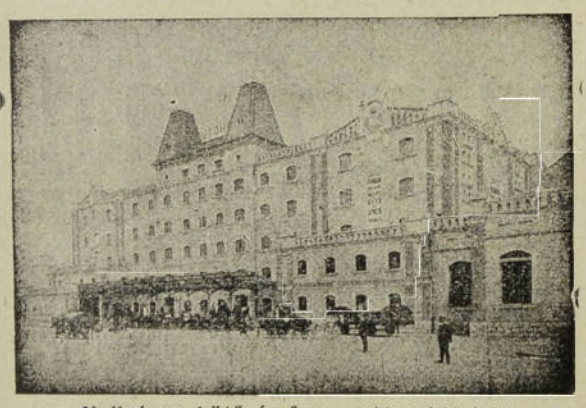
Alulirott ezennel megrendelem Önöknél

Croker regényeit 38 kor. 40 fillérért, fizetendő 2 koronás havi részletekben.

A részletek az első szállitástól kezdődőleg minden hó 1-én Singer és Wolfner könyvkereskedésében Budapesten fizetendők mindaddig, mig a mü teljes vételára kiegyenlitve nincsen. Az esedékes és le nem fizetett részleteket a cégnek jogában áll költségemre postai megbizással bevonni. A részletek be nem tartása az egész mü árát azonnal esedékessé teszi. A szállitásnál kérem az első részletet utánvenni.

Név és állás: .....

Lakhely: .....

Nyilvános hütő és fagyasztó raktarhaz.

Magyar Élelmiszer Szállitó Részvénytársaság

Központi iroda: Budapest IX., Tóth Kalmán-utca 8—10. szám.

Részvénytőke 4 millió korona.

Sürgönycim: CONSUM, BUDAPEST.

Telefon: József 25-02, 25-03, 25-04.

A **hütőházban** nyilvános jellegénél fogva bárki, tetszésszerinti időre, mérsékelt dijtételek mellett beraktározhat (bármily mennyiségben) **vad, baromfi, hus, tojás, vaj, hal, gyümölcs, virágcsirák, főzelék,** stb. élelmicikkeket, továbbá szőrme és szőnyegeket. A beraktározás feltételei, valamint a beraktározandó áruk kezelésére vonatkozó részletes utasitásokkal készséggel szolgálunk. **ÜZLETÁGAK: Szállitási osztály:** baromfi-, tojás-, vad-, vaj-, gyümölcs- és főzelékküldemények után, ha a társaság neve alatt kerülnek feladásra, jelentékeny szállitási kedvezményeket folyósit. A szállitmányozásra vonatkozó mindennemü kérdésekben (fuvardijak, utirányok stb.) készséggel nyujt felvilágositást. **Kiviteli osztály:** A társaság berlini breslaui, wieni és londoni fiókja mindenféle élelmicikkek bizományi értékesitését elvállalja. Az árukra előlegeket is folyósit.

Angol-Osztrák Bank

Az Angol-Osztrák Bank részvényeseinek 49-iki rendes közgyülése 1913. április 8-án Bécsben, saját helyiségeiben (I., Strauchgasse 1.) tartatik meg.

A közgyülés napirendje:

I. A főtanács évi jelentése.
II. A számvizsgáló-bizottság jelentése az 1912. évi zárszámadásról és e feletti határozathozatal.
III. Határozathozatal az 1912. évi tiszta nyereség hovaforditásáról.
IV. Három főtanácsos működési idejük letelte következtében való megválasztása.

Az alapszabályok 30. §-a értelmében 25 részvény egy szavazatra jogosit.

A szavazatra jogositott részvényesek felkéretnek, hogy részvényeiket a még le nem járt szelvényekkel együtt f. év március 31-ig bezárólag Bécsben az Angol-Osztrák bank számfejtőségénél, Londonban az Anglo-Austrian Banknál és Budapesten, Aussig, Bodenbach, Brünn, Brüx, Cernowitz, Eger i/B., Falkenau, Graz, Innsbruck, Korneuburg, Linz, Lobositz, Marburg a/D., Pardubitz, Pilsen, Pirano, Prag, Prossnitz, Saaz, St. Pölten, Teplitz, Tetschen, Trautenau, Triest, Wels és Znaimban az Angol-Osztrák bank fióktelepeinél letétbe helyezzék.

Az alapszabályok 27. §-a értelmében meghatalmazás csakis szavazatra jogositott részvénysre ruházható.

Bécs, 1913. március 5-én.

A főtanács.

Halász Hubert vállalkozó

Gyár és iroda: Budapest, VII, Angol-u. 23.

Beton-, hid- és csatornaépitő. Telefon 55—55.

KÖZPONTI KERESKEDELMI ÉS IPARBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Meghivó

a központi kereskedelmi és iparbank részvénytársaság

VII. rendes közgyülésére,

mely 1913. évi március hó 21-én, pénteken déli 12 órakor Budapesten, a társaság helyiségében (V., Váci-körut 26. sz. I. em.) fog megtartatni.

Napirend:

1. Az igazgatóság jelentése a hetedik üzletévről.
2. A felügyelőbizottság jelentése.
3. A zárszámadások előterjesztése és határozathozatal a tiszta nyereség hovaforditása tárgyában.
4. A felmentvény megadása az igazgatóság és a felügyelőbizottság részéer.
5. Választás az igazgatóságba.
6. A felügyelőbizottság választása.
7. A felügyelőbizottság tiszteletdijának megállapitása.

Azon t. c. részvényesek, akik szavazati jogukkal élni kivánnak, kötelesek az alapszabályok 18. §-a értelmében részvényeiket, a még le nem járt szelvényekkel együtt legalább 8 nappal a közgyülés előtt — tehát legkésőbben 1913. évi március hó 13-án bezárólag — az intézet főpénztáránál vagy a Magyar jelzálog hitelbanknál (V., Nádor-utca 7.) vagy pedig a Magyar leszámitoló és pénzváltóbanknál (Dorottya-utca 6.) a hivatalos pénztári órák alatt letéti elismervény ellenében letenni.

Az alapszabályok 17. §-a értelmében tiz teljesen befizetett részvény birtoka a közgyülésen való részvételre és egy szavazatra jogosit.

II. évfolyam Budapest, 1913. március hó 19-én 12. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám

A főváros

közgyűlése rég volt olyan népszerű, mint amikor visszadobta az állatkerti vendéglő és kávéház bérletére vonatkozó javaslatot. Itt, ebben a kis ügyben köztudomás szerint az történt, hogy egy zsiros üzletet majdnem ingyen adtak oda két vállalkozónak, a nyilvános árlejtés mellőzésével. A köztisztviselő, aki ezt az ügyet védte, azzal érvelt mellette, hogy nálunk nem jelentkezik jobbfajta elem a nyilvános pályázaton, mert legutóbb is „egy elcsapott főpincér és egy bukott kereskedő" pályázott. Tekintsünk el a mellékes körülményektől és kérdezzük meg magunktól, hogy mi tartja vissza az embereket az állam és a város nyilvános pályázatain való részvételtől. Hát visszatartják őket elsősorban az ilyen esetek, mint ez a vendéglő-ügy. Az ilyen esetek, amelyeknél kisül, hogy két ur már rég elintézte, hogy az övé legyen a diadal. Amelyeknél kisül egy érthetetlenül forró szerelem olyan régi érdemek iránt, a melyek semmiféle összefüggésben nincsenek a vendéglői szakmával. Amelyeknél kisül — röviden szólván — hogy bárki más ugyis hiába pályázott volna, kár lett volna még azért a két krajcár ára miniszterpapirosért is, amire az ajánlatát ráirta volna.

Egy hatóság, amely a publikum iránt való kötelességének az elemeit ismeri, szigoruan meg kell, hogy tiltsa, hogy egy zárt terület vendéglősei kartellre lépjenek egymással, — ehelyett nálunk a hatóság csinálja meg a kartellt: monopóliumot ad egy cégnek. Mert a céget, azt tudják sajnálni a rossz gazdasági viszonyok miatt, de azt a tizenötezer embert, akitől a cég nyolcvan fillért vesz egy kovászos uborkáért 1 tizkrajcáros népkertben, azt semmibe se veszik. Az csak a termőföld, amelybe ez vagy az az érdemes városi férfiu a szivógyökereit beleereszti. Miért? Mert nálunk a városi hatóság nem a közönségnek, hanem a gyökeres férfiaknak köszönheti az állását.

Nem lehet egy ügy olyan kicsi és olyan jelentéktelen, pláne, ha egy pesti gseftről van szó, hogy meg ne találja benne az ember a közerkölcsök egész képét. Az állatkert egyetlen kovászos uborkáján éppúgy megérzik Magyarország minden búja-baja, minden erénye és hibája, mint ahogy egy kanál tengervizben benne van az egész Atlanti Oceánnak az ize.

*

Nehogy pedig rosszhiszeműséggel vádoltassunk, eláruljuk, hogy a fenti sorokat **Molnár Ferenc**, a kiváló iró irta.

Tulzónkok

Márkus

tanácsnok a szónak pesti értelmében is a legfiatalabb tanácsnok. Szivesen elhisszük néki, hogy magaviseletből kitünőt, erkölcstanból jót, szorgalomból pedig ernyedetlent érdemel. De a tényeknek az ereje sokkal nagyobb, mint az egyéni szimpátiáké. A tények szerint pedig a városgazdasági tanácsnok ur ernyedetlen szorgalma mindezideig csak bajt okozott a városházán és a közgyülésen. Sajátságos véletlen-e, vagy valami megmagyarázhatatlan pech, — tény, hogy a legzamatosabb huncutságokat Márkus tanácsnok volt kénytelen keresztviz alá tartani. A városgazdasági ügyosztálynak köszönhetjük — hogy csak a legnépszerübb protekciókat említsük — a kőbányai sertés-szállások enyhe illatát, a Piccadillyt, amelyből fogalom lőn, a Gerbeaud potya-pavillonját, a Sárosfürdőbe tult milliókat, a Gundel-Weingruber-tréfát stb. Mindez pedig alig egy esztendőnek a munkája. Valóban „rosszhiszemüség, vagy tudatlanság" kell hozzá, hogy Márkus tanácsnok tevékenységét meddőnek nevezze valaki.

Bárczy

Istvánról is beszélnünk kell, ha már Márkus Jenőről van szó. Mert hiába tolják ilyenkor előtérbe a javaslatokat, képviselő tanácsosokat: egészen bizonyos, hogy a polgármester éppen olyan jól volt informálva az előterjesztés lényegéről, mint akár — Gundel vagy Weingruber. A tanácsosok felelőssége eltörpül a polgármesternek, mint a tanács fejének a felelőssége mellett. A Gundel-ügyben nem Gundelék a bünösök, mert bolondok lettek volna ha nem siettek volna a jó üzlet megkötésére. Nem Gundelnek és nem Weingrubernek címezték a bizottsági tagok és a sajtó s a közvélemény a legkellemetlenebb igazságokat, a legszomorubb itéletet, hanem a rendszernek, amely Bárczy Istvánban kulminál. Bárczy és Márkus kölcsönösen meg lehetnek egymással elégedve. A polgármester Márkus Jenőnek köszönheti az utóbbi időkben már-már általánossá vált felzudulásokat, a tanácsnok viszont bátran és büszkén hivatkozhatik arra, hogy Bárczy Istvánnak a tanitványa.

A belügyi

kormány nem kényezteti el a fővárost. A városházán készült kimutatás szerint egész csomó nagyfontosságu közgyülési határozat hever elintézetlenül a miniszteriumban. Az elintézés megsürgetése a polgármesternek a kötelessége, de mivelhogy a polgármester ur a kötelességteljesitésben szintén nem kényeztet el bennünket, bizó reménységünkkel Heltai Ferenchez fordulunk s tőle várjuk a választ, ki és mi az oka a nagy belügyi rekedésnek?

Startolnak a pályázók

HARC AZ ÁLLATKERTI ÜZLETERT

Az állatkerti vendéglő és kávéház bérletének, röviden: a Gundel-ügynek szokatlanul nagy és váratlanul impozáns hullámverése támadt. A közgyűlés tiz szótöbbséggel visszautasitotta a tanács előterjesztését és ezzel nevezetes elvi álláspontot foglalt el, mert remélhetőleg egyszersmindenkorra kizárta a lehetőségét a suttyomban, nyilvános pályázat nélkül történő üzletkötéseknek. A közgyűlés állásfoglalásában — ezt a rosszakarat és a tudatlanság együttvéve sem vitathatja el — nagy, sőt oroszlánrész illeti meg *Márkus* Jenő dr. tanácsnokot, aki Gundelék védelmében olyan agressziv hangokat ütött meg, hogy még azokat is a másik táborba terelte, akik azzal az elhatározással jöttek a közgyűlésre, hogy — kénytelen-keletlen — megszavazzák az előterjesztést. Márkus tanácsnoknak ezt az elévülhetetlen érdemét a nyilvánosság előtt és az utókor számára leszögezzük. Az üzletből tehát — nem lett üzlet. Eddig rendben is volna a dolog, de az idő halad és arra a kérdésre, hogy mi történjék most, seholsem tud megnyugtató feleletet kapni a felizgatott közvélemény. A tanács ugyan most már nyilvános árlejtést hirdetett, de félő, hogy ez az eső utáni köpenyeg már nem fog használni az ügynek, mert nem akad vállalkozó, aki a Gundelék által történt beruházások visszatérítésének, a szükséges uj beruházásoknak és a bizonyára jócskán sulyosbitott feltételeknek a kockázatát magára vállalná. Gundelék pedig most természetesen igyekszenek kihasználni a helyzetet és ha lehet, még előnyösebb feltételek mellett szeretnének a bérletben maradni.

Bizonyos azért, hogy pályázókban nem lesz hiány. A szállongó hirek szerint eddigelé a következőkről bizonyos, hogy résztvesznek a versenyben:

Aczél Samu
az Excelsior-szálló tulajdonosa,

Drexler Béla
a Bokros-vendéglő volt tulajdonosa,

Berger Leó
a Berger-kávéház tulajdonosa,

Kóczián Károly

főpincér és mások.

Érdekesnek tartjuk ideigtatni azt a nyilatkozatot, amelyet Steuer Marcell, az Abbázia-kávéház tulajdonosa lapunk munkatársa előtt tett.

— Én magam nem pályázom a bérletre s nem is hiszem, hogy alkalmas pályázó akad, mert az üzlet rengeteg sok befektetést és munkát igényel. Különben sem rajongok a városi üzletekért, amióta cégünket úgy a városi vigadó, mint az Erzsébet-téri kioszk, legutóbb pedig tavaly, az állatkerti kávéház bérleténél mellőzték. Nem tartom szerencsés dolognak a nyilvános pályázatot, mert ezen az úton megbizhatatlan elemek kezébe kerülhet, látszólagos előnyök kedvéért, a ver-

déglő és kávéház bérlete. A legcélszerűbb és leghelyesebb megoldás az lett volna, ha a főváros néhány ismert nevü, anyagilag és erkölcsileg közismerten megbizható vendéglőst és kávéháztulajdonost felhivott volna egy szükebb körü pályázaton való részvételre.

Idézzük végül az egyik volt bérlőnek, *Weingruber* Ignácnak egy hirlapiró előtt tett munkatársunk előtt megismételt következő nyilatkozatát:

— Szivesen, veszteséggel is átadom a bérletet mindenkinek, aki azért jelentkezik, mert igy az üzletet nem lehet folytatni. Az állatkert kávéházban ugyanis nincsen egy csepnyi fedett hely sem, ahová a közönség egy megindulo eső elől menekülhessen. Ha egyszer egy eső lepi meg az ott időző közönséget, hihetetlen, pánikszerü futás keletkezik ott s a tanács nem győzi majd az elrontott ruhák áráért inditott pereket. Feltétlenül egy fedett helyiséget kell emeltetnie annak, aki a bérletet átveszi. Ennek a felépitése 157.000 koronába kerülne. Ez pedig egy esztendő alatt meg nem térülhet. Ha nyolc esztendőre megkapom a bérletet, befektetem a szükséges tőkét. Ráfizetni azonban nem akarok, mai állapotában pedig mai reputációm megőrzése érdekében sem tarthatom meg a helyiséget, kényelen voltam tehát a bérletről lemondani.

Májusban megindul az autobusz üzem.

A főváros legutóbbi közgyülésének az állatkerti vendéglő és kávéház bérletére vonatkozó előterjesztés eluasitásán kivül kétségtelenül *Rényi* Dezső tanácsnok felszólalása volt a legvigasztalóbb momentuma. Rény tanácsnok *Baránszky* Gyula interpellációjára adott válaszában kijelentette, hogy az autobusz-forgalom megnyitása már a legközelebbi jövőben várható.

Az autobusz-ügy előkészitése ugyszólván teljesen befejezett dolog. *Till* tanácsjegyző és Krisztinkovich műszaki tanácsos két héttel ezelőtt a főváros megbizásából külföldre utaztak, hogy a külföld nagy városainak autobusz-forgalmát tanulmányozzák. Erről az útról alapos jelentést készitenek a tisztviselők. A jelentés fényesen igazolja a közlekedési ügyosztálynak azt az álláspontját, hogy az autobusz-koncessiót a legelőnyösebb feltételekkel pályázó angol konzorciumra kell ruházni. Till és Krisztinkovics Münchenben és Londonban megfigyelték az angolok autobusz-jait és megállapitották, hogy azok a forgalomban kitünően beválnak. Megtekintették az angol társaságnak London közelében lévő gyártelepét, azután Párisba utaztak és ott arról győződtek meg, hogy az angol gyártmány összehasonlithatatlanul tartósabb biztosabb, praktikusabb, mint a francia.

A kiküldött tisztviselők hazaérkezte után most már gyors egymásutánban gördül le a további tárgyalás. Az autobusz útvonalait a villamos társaságokkal egyetértően sikerült megállapitani. A terv szerint, amelyről az ügyosztály világos, könnyen áttekinthető térképet készitett, az autobuszforgalom mintegy *negyven kilométernyi* vonalra fog kiterjedni. Az omnibusz természetesen eltünik. Legközelebb megindulnak a tárgyalsok a *Munk és Davidsohn*-céggel, mint az omnibusz-társaság főrészvényeseivel az egész üzem megváltása iránt. A megváltás összegét (mintegy 1.800.000 korona) a főváros tartozik a szerződés értelmében a társaságnak megfizeni, a pénzt azonban az angol konzorcium fogja adni. Az omnibusztársaság összes vonalain autobuszok fognak járni, azonkivül egész Budapestre ki fog terjedni az uj közlekedési eszköz vonalhálózata.

Az ügyosztály számitása szerint e hó végén hozzáfognak az angol társasággal kötendő szerződés végleges formulázásához. 1—2 héten belül elintézik a többi függő kérdést is, úgy hogy legkésőbb május havában gyönyörü, modern autobuszok váltják fel a kivénült omnibuszokat. Annyi bizonyos, hogy az autobuszok útja sokkal simább, sokkal megnyugtatóbb, mint az autotaxiké, melyek azonban — ezt minden ellenkező hiradással szemben közölhetjük, — immár véglegesen nyugvópontra kerültek, mert a tanács vonatkozó döntése megmásithatatlan.

Akarja látni Kelet mesés kincseit?
Látogasson el
Schönwald Imrehez, Deák Ferenc-utca 21

Uj rend a kórházi szállitásoknál.

A fővárosi kórházak gazdálkodása szintén magán viseli a Bárczy-rezsim közismert bélyegét. A legnagyobb össze-visszaságok dúlnak a kórházak részére szállított élelmiszerek és egyéb szükségletek ellenőrzésénél. A szállitó cégek főnökei nagyrészt bizottsági tagok s érthető, hogy az átvétellel megbizott alkalmazott moccanni sem mer a hasznavehetetlen áruk láttára.

Az uj fertőtlenitő intézet megnyitásánál a polgármester a jövő feladatainak súlypontját a közegészségügy fejlesztésében jelölte meg. Sok mulasztás történt itt, ezt *Heltai* főpolgármester is felemlitette. Sajnos, a fontos ügyosztálynak a közelmultban olyan vezetője volt, kiben a koncepció a sürgős reformok megcsinálására hiányzott. Most, hogy *Buzay* Károly tanácsnok személyében az ügyosztálynak arra hivatott intézője akadt, a multak mulasztásának pótlásai remélhető.

A főváros mai gazdasági helyzete mellett domináló szempont természetesen alkciók pénzügyi kihatásai lehetnek. Helyesen ebből indul ki az ügyosztály is, azután tervezetet készit a kórházi szállitások mai formájának megvátloztatásában. A most divó rendszer szerint a kórházak átveszik a szállitók árucikkeit, elismerik ennek megtörténtét s ezután a számla a közegészségügyi osztályba kerül, ahol az osztálynak ezzel megbiott tisztviselője elismeri a lebonyolitás rendes lefolyását.

Az elintézésnek ez a módja, nehezedjen bár a tiszviselők lelkiismeretessége Lengyel Endre szónoki képességével, teljesen céltalan, meddő dolog. Az ügyosztálybeli ellenőrző tisztviselő, mikor a nevét a számlára ráirja, nem is tudja, milyen felelősséget vett magára; ő nem látta a beszállitott árúkat és mégis ő utalja ki azoknak vételárát. Mit tudja az aktákkal bajlódó tisztviselő, milyen minőségben és mennyit szállitott be a megjelölt fajtákból a vállalkozó?

Központositani akarja az ügyosztály ennek folytán a kórházi szállitások ellenőrzését. Aminek tekintélyes tulkiadásaitól azért még a város, sőt a kórházi élelmezés elleni panaszokat is csökkentené.

A tervezet ott fekszik *Vaszilievics* János alpolgármesternél. És legközelebb előveszik.

Nem igy gundelta Márkus tanácsnok.

Ugynevezett parádés ülés volt. Olyan, amelyen nem fontos közlekedési, vagy közélelmezési, vagy közegészségügyi elvi kérdéseket kellett eldönteni, hanem egy jófajta városházi üzlet fölött lehetett szavazni.

Az ünnepélyes alkalomra korán bejöttek az emberek és várták, hogy jobbra, vagy balra eldöntsék a véleményüket a törzsfőnökök. Sajátosképpen a kerületi vezérek távol maradtak az ülésről. Nem jött el *Vázsonyi* Vilmos, sem *Hüvös* József, sem *Springer* Ferenc, sem *Székely* Ferenc, sem *Ehrlich* G. Gusztáv, még Platthy György is odahaza maradt és 400 városatya közül, amint utólag kiderült alig verődött össze több 150-nél.

Heltai Ferenc ugy ült ott az elnöki székben, minth egész életében ott ült volna. A városatyai szemek izgatottan lesték, hogyan fog majd mellette festeni *Bárczy* polgármester, akinek nincs többé joga az elnöki székhez. Bárczy István nem akarta kielégiteni az általános kiváncsiságot. Elvonult a hetedik kerület hátamögé és ötven méternyi távolságból inditotta utnak a szemsugarait az elnöki emelvény felé. Heltai pedig megrázta a csengőt és elkezdett elnökölni. Rögtön zsiros foglalkozáshoz juttatott egy uj városatyát: *Erényi* Bélát, a sósborszeszélyes embert, a jegyzőkönyv hielesitésével bizta meg. Erényi hálás pillantással köszönte meg a nem remélt bizalmat. Az elnöki bejelentések között szerepelt még két uj bizottsági tagnak a neve. Uj városatyák lettek — mondotta Heltai — *Harsányi* Adolf és *Korcsmáros* Arnold.

— Nem *korcsmáros* az, hanem *drogériás!* — igazitotta helyre Heltait egy demokrata.

— És nem is Korcsmárosnak hivják, hanem Kortsmárosnak — toldották meg a szót.

Végül is a főpolgármester kibetüzte, hogy a derék drogériást Kartschmároffnak hivják, tehát győztek a demokraták és győztek a franzstadtiak is, mert hogy *Springer* Ferencből — most értesülünk róla az elnöktől — képviselő lett.

— Éljen Springer! — kiáltozta lelkesen a IX. és a X. Mivelhogy pedig az uj honatya nem volt jelen, helyette *Rácz* Dezső köszönte meg az ünneplést.

Most aztán jöhet a napirend. Az előadói székről felemelkedik Márkus Jenő tanácsnok, a nap szomoru hőse. Nagyon izgatott, nagyon ideges. Meglátszik rajta, hogy együttérez Gundelékkel és érzi, hogy a hangulat éppenséggel nem barátságos.

— *Halljuk a Jenőt!* — bátoritják a hivek a tanácsnokot, de bizony ezuttal csődöt mond a nagy barátság, a városatyák tömege előtt olyan szánalmasan fest a „Jenő", mint hogyha érettségi vizsgát tenne, és nem volna invére a kapott lecke. Márkus Jenő, aki máskor egy-két mondattal, néhány szép frázissal le tudta csillapitani az oroszlánok morgását, ma egészen kiesett a szerepéből. Ahelyett, hogy védelmére kelt volna idétlen szülöttjének, agresszív volt, támadta azokat, akik nem voltak olyan szerencsések, hogy vele egy véleményen lehettek. Egy ideig nevettek rajta, de később, amikor azt találta mondani, hogy *rosszhiszemüség és tudatlanság*, a városatyák kórusban kiáltoztak feléje:

— *Ne terrorizáljon! Hogy mer igy beszélni!*

Ettől fogva állandó volt a zaj és Márkus csak párbeszédekkel folytathatta a szavait. Egyszer azt találta mondani, hogy az állatkerti koszt jó volt. Rögtön letorkolták imigyen:

— Önnek jó volt, mert Ön és tisztelt asztaltársai külön sátorban, külön koszton éltek nyáron.

Molnár Ferenc pedig a végsőkig felháborodva sivitotta Márkus felé:

— Nincs igaza! Nem *koszt* -volt az, hanem *kosz!*

— Honnan tudja? — kiváncsiskodott egy Márkus-barát.

— Onnan tudom, hogy kétszer is elrontottam a gyomromat Gundeléknál. Én nem beszélek hasból, én gyomorból beszélek!

Molnár Ferenc harcikedve nagyszerü lelkessége, átragadt a többi bizottsági tagokra is. Beszélhetett már Márkus Jenő, amit akart, védhette Gundelékat, káromkodhatott, idegeskedhetett, mint a közönség szeretetéből kiesett primadonna: — mind hiába volt. *Gál* Károly is csak szánalomból, könyörületességből próbálta védeni az előterjesztést. *Gálos* Kálmán ügyes beszéde is falra hányt borsó volt, mert a tanácsnok viselkedése felbőszitette még azokat is, akik úgy jöttek be a közgyülésre, hogy megszavazzák az előterjesztést. Mindössze 82-en voltak egy véleményen Márkus Jenővel s a 82 közül is 15 tanácstag. *Perczel* Béla, aki ez egyszer jogosan haragudott, 92 városatyát állitott fel a maga inditványa mellett s a karzatról egy

Andrássy Géza grófi

szenzációs városrendezési programmal századokra kiható tervekkel fordult a fővároshoz.

A polgármester kedvenc tervei szerint harminc millió kor. költséggel épitenék meg az uj központi városházát. A tervvel kapcsolatos az Erzsébet-sugárút végleges rendezése, ezért kellenének a tranzakcióhoz az olvasatlan milliók. Kész szerencse, hogy a pénzpiac nem kedvez a kalandos kölcsönszerzésnek, különben a polgármester már rég megszerezte volna hozzá a szükséges milliókat.

Igy majd az utódjának jut az uj központi városház fölépítésének a dicsősége.

A fölépítendő városháza dolgában szenzációszámba menő esemény történt szombaton a fővárosnál. A városgazdasági ügyosztályban gróf *Andrássy* Géza a király valóságos belső titkos tanácsosa részletes terveket nyujtott be az uj városháza megépítésére.

Pontos, alapos műszaki tudással megszerkesztett tervek ezek. És már csak a beadvány érzelmi motivumokra apelláló hangja is megérdemli, hogy gróf Andrássy Géza terveit ne temessék el a többi elintézetlen ügyek közé.

Andrássy gróf tervei szerint a Károly-körut, a Rombach-utca és a Városház-utca kereszteznék az uj városházát. Nem kellene tehát épp csak erre a célra 7—8 milliós telekszerzésekkel utját állani a rendezésnek. A Károly-köruton köralaku teret kivan létesiteni, árkádos loggiákkal; ez a rondó mintegy központjává lenne az egész elrendezésnek. De ugyanez az árkádos körzetet kiinduló pontjává tenné az Erzsébet-sugárútnak. A sugárútat az Andrássy-uttól egyforma szélességben vezeti. Az út a Király- és Dob-utcák között vonulna el, mély telkeket keresztülvágva, a Damjanich-utcába torkolna be és onnan a Városligeten végigvonulva folytatást nyerne az Erzsébet királyné-ut felé. A Városház-utca felé eső régi épületrész előtt teret képezhetnének ki abban, ha a főposta onnan elhelyezést nyerne.

A javaslatot, amely csak tévedésből került a városgazdasági ügyosztályba, tegnap délben *Harrer* Ferenc dr. tanácsnok, a városépitési ügyosztály vezetője kapta kézhez.

---

bús főpincér, — alighanem a Gundelék embere — elkeseredetten kiáltotta le:

— Hát már ez sem kávéház! Bizony nem kávéház volt a válasz és nem is vendéglő. Legalább Gundelék számára nem az!

Márkus Jenő leforrázva emelkedett fel ujból és most már sokkal szerényebb hangon referált az óbudai tornapályáról. Itt nem volt vita, de a következő pontnál, amelyet Harrer tanácsnok terjesztette elő s amelyben a Ruggyantagyár kérelméről volt szó, kiujultak a szenvedélyek. *Benedek, Szalai, Nigrinyi, Szabó* József egymás után keltek fel és sikerült is a tanács javaslatát lefejezni! Az előterjesztés talán nem is volt sérelmes a fővárosra, de már akkor erősen paprikás volt a hangulat és némi derültség csak akkor tért vissza a bizottsági tagokba, amikor *Lengyel* Endre egy vitás elvi kérdésről — a Bischitz-féle telek kisajátitásáról — szónokolni kezdett, de sehogysem tudta megértetni magát.

— Mit akar? Hogy mondja? minduntalan ezt kiáltozták feléje a városatyák és végignevették az egész beszédet. Annál nagyobb figyelemben részesitették *Szabó* Józsefet, aki elmagyarázta, hogy tulajdonképpen miről is van szó abban az előterjesztésben, a melynek *Rényi* tanácsnok volt az értelmi szerzője s amely a Mávnak egy kérelmére vonatkozott. A továbbiakban kegyesebb volt már a közgyűlés. Mintha maguk is megsokalták volna a bizottsági tagok, hogy végre egy üzlet nem sikerült, 5000 koronát adtak diszkönyvekre megszavaztak minden tulkiadást, minden tiszteletdíjat. Este 7 óra 50 perckor pedig a jól végzett munkának a tudatában szépen hazaballagtak.

Életmentők jutalmazása.

Halmos Izidor alapitványa.

Két esztendővel ezelőtt a lapok humorrovatában élénk visszhangot, a rovat olvasóiban pedig harsogó derültséget keltett azt a hir, hogy Halmas Izir törv. bej. filantróp egész csomó alapitvánnyal boldogitotta a szenvedő emberiséget.

Az alapitványok között az volt a legmulatságosabb, amelyet a főváros gondjaira bizott a kitünő Izor. Egy szép napon Halmos megjelent Bárczy István polgármesternél és csengő koronákban leolvasott előtte ötezer koronát, azzal a szent rendeltetéssel, hogy a hatalmas summából életmentő-irodát létesitsen a főváros, amelyben az öngyilkos-jelöltek — feltéve, hogy ezt a szándékukat legalább 24 perccel az elkövetés előtt közlik a tanácsesal — praktikus kioktatásban részesüljenek a követendő eljárásról.

A humoristák igy kommentálták az alapitó intervencióit, a valóságban pedig Izor mester egészen komolyan azt akarta, hogy az alapitandó iroda mennél több embert mentsen meg az életnek. A tanács tanácstalanul vette tudomásul a nagyszerü elhatározást, nem tudta, mitévő legyen a mókás alapitványnyal. A közjótékonysági ügyosztály, amelyhez a dolog tartozik, egészen mostanáig tépelődött a megoldás fölött. Most aztán kisütötte, hogy az ötezer korona édes-kevés az életmentő iroda szervezéséhez és fenntartásához. Éppen azért javasolni fogja, hogy Halmos Izor pénzéből tüzzön ki a főváros jutalomdijakat az életmentőknek.

Kóczán kontra Márkus.

Följelentés Márkus ellen.

Az állatkerti vendéglő és kávéházi bérletének amugy is odiózus ügye a büntető bíróságnak is munkát ád. *Márkus* tanácsnok, a városgazdasági ügyosztály vezetője úgy a pénzügyi bizottságban, mint a közgyülésen, azzal érvelt a nyilvános árlejtés ellen, hogy tavaly is tönkrement kereskedők és elcsapott, elzüllött pincérek pályáztak a bérletre.

Márkus tanácsnok szavait sértőknek találta önmagára nézve Kóczán Károly főpincér, aki esztendő előtt pályázott a kávéházra s mint ő mondja, egyedüli pincér-pályázó volt, úgy hogy a tanácsnok megjegyzése egyedül ő rá vonatkozott. Kóczán Károly ügyvédje, dr. *Müller* Miksa útján büntető feljelentést tett Márkus tanácsnok ellen s a feljelentéshez csatolta az Abbázia kávéház tulajdonosának nyilatkozatát, amely szerint erkölcsi tekintetben soha sem volt ellene kifogás és önként távozott állásából. Kóczán, aki jelenleg sem facér, hanem a váci-utcai Korona-kávéház főpincére, kijelentette munkatársunk előtt, hogy megismétli pályázatát.

VÁLLALKOZÁS

—

Ut- és csatornaépités.

Budapest székesfőváros tanácsa nyilvános versenytárgyalást hirdet az 1913. év folyamán végrehajtandó csatornázási munkálatokhoz szükséges *vasszerelvények szállitására* és pedig:

a) 200 drb négyzetalaku, fedőlappal ellátott, öntött vasból készült, drb-ként 220 kg. sulyu közönséges csatornatisztitó aknakeret, *b)* 200 drb 32/32 cm. méretü, öntött vasból készült, drb-ként 75 kg. sulyu közönséges nagy kis csatornarács és végül *c)* 100 drb 48/48 cm. méretü, öntött vasból készült, drb-ként 150 kg. sulyu közönséges nagy csatornarács szálitására. Az ajánlatokat *1913. évi március 31-én* (hétfőn) d. e. 11 óráig kel a tanácsi II. (ut- és csatornaépitési) ügyosztály vezetője, vagy helyettese kezéhez (IV. ker. Központi városház, II. em. 279. a. sz. alatt) benyujtani. A versenytárgyalás *1913. évi március 31-én* (hétfőn) d. e. 11 órakor fog a Központi városház II. em. 266. a. sz. alatt megtartatni és azon az ajánlattevők, vagy igazolt képviselői részt vehetnek.

A tanács versenytárgyalást hirdet az alábbi részletesen felsorolt *utépitési és csatornázási* munkálatokra és pedig: 1. az I. ker. Diószegi-ut, Daróczi- és Badacsonyi-utcák közötti szakaszának makadamszerü rendezési munkáira (ügyszám 158.238/1912—II.); 2. a II. ker. Bibmó-utca folytatásában lévő Böles-ut folytatólagos makadamszerü rendezési munkáira (ügyszám 20.524/1913—II.); 3. a II. ker. Székely-utca, Fő- és Iskola-uteák közötti szakaszának rendezési munkáira (ügyszám 20.857/1913—II. és pedig: *a)* a gyalogutak aszfaltozó munkáira, *b)* a kocsiutnak kis kövel való burkolása munkáira; 4. az V. kerületben lévő uj fertőtlenitő intézet mögötti ut makadamszerü rendezési munkáira (ügyszám 19.454/1913—II.); 5. a VII. ker. Thököly-ut keleti pályaudvar mellett lévő szakaszának kiszélesitésével kapcsolatos rendezési munkáira (ügyszám 30.098/1913—II.); és pedig: *a)* a gyalogut aszfaltozó munkáira, *b)* a kocsi ut kövező munkáira, 6. az I. ker. Ráth György-utca, Hieronymi- és Csaba-utcák közötti szakaszának csatornázási munkáira (ügyszám 146.259/1912—II.); 7. a III. ker. Vérhalom-utca és Vérhalom-tér csatornázási munkáira (ügyszám 146.258/1912—II); és végül 8. a VII. ker. Akácfa-utcában levő csatorna átépitési munkálataira (ügyszám 145.591/1912—II.) Benyujtási határidő: *1913. március 31.* (IV., Központi városház, II. em. 279. sz.) Versenytárgyalás: 1913. márc. 31. 11 órakor (Központi városház II. em. 266.)

Ruhanemüek, lábbeliek.

A székesfőváros tanácsa a köztisztasági altiszti és munkásszemélyzet részére az 1913. évben, esetleg a következő két évben is szükséges nyári vászonruhanemüek szállitása iránt versenytárgyalást fog tartani. Ajánlatok 1913. évi *március 19.* napjának d. e. 10 óráig *Rényi* Dezső tanácsnoknak, vagy helyettesének kezeihez (Közp. városház II. em. 252. a tanács V. ügyugyanakkor és ehelyütt megtartandó versenytárgyaosztályába) nyujtandók be. A beadott ajánlatok az lás során fognak felbontatni. A szállitási és szerződési feltételek, valamint ajánlati mintalapok példányai a fent kiirt helyen dijtalanul kaphatók.

A tanács az altiszti és szolgai létszámhoz tartozó és az ezekkel egyöntetüen ruházott alkalmazottak részére az 1913. évi január 1-étől számitot három éven át szükséges mintegy 1. 2100 pár téli rövid- és puhaszáru borjubőr-csizma szállitása, 2. 2100 pár téli borjubőr-csizmának a fejelése, 3. 420 pár tehénbőr-csizmának (magas- és kemény szárral) és 4. 170 pár rövid- és puhaszáru tehénbőr-csizmának a szállitása, 5. 550 pár tehénbőr-csizmának a fejelése, 6. 50 pár bagariabőr-csizmának a szállitása, 7. 50 pár bagariabőr-csizmának a fejelése, 8. 30 pár magasszáru téli filc-csizmának a szállitása, 9. 30 pár katonai lábszárvédőnek a szállitása, 10. 3150 pár nyári borjubőr férficipőnek a szlitása, 11. 850 pár nyári borjubőr női félcipőnek a szállitása, 12. 370 pár téli borjubőr férficipőnek a szállitása, 13. 950 pár téli borjubőr női cipőnek a szállitása és 14. 50 pár bagariabőr cipőnek a száliltása iránt nyilvnos irásbeli versenytárgyalást hirdet. Benyujtási határidő: 1913. *március 29.* (IV., Központi városház, II. em. 241. ajt.) Fölbontás: 1913. *március 29.* d. e. 11 órakor (Központi városház, II. em. 235. ajtó)

Kerítések és kapuk.

A központi gázmü-telek határán létesitendő kerítések és kapuk épitésére a március 14-én tartott versenytárgyaláson ajánlatot nyujtottak be: Fekete Fülöp 155.575.— K, Dömény és Ehrlich (Pick E. utódai) 182.742.— K, alternativ ajánlat 171.652.— K, Haidekker Sándor 197.876.— K, Wellisch Hugó 187.334.— K, Berger és Vidda 174.308.— K, Margulit Andor 141.892 K, alternativ ajánlat 133.477.— K, Kemény és Tisza 188.121.— K, Fodor és Reisinger 187.843.— K, Szalai Gyula 182.928.— K, Elek és Franckl 129.410.— K, Braun és Komlós 171.995.— K, Nyiri János 157.562.— K, Rella N. és unokaöccse 193.406.— K, Márkus Lajos 175.426.— K, és Schlick-Nicholson gép-, waggon- és hajógyár r. t. 182.689.— K.

Elfogadott ajánlatok.

A tanács a következő ajánlatokat fogadta el:

A VI., Aréna-uti bérház szobafestő munkáira felerészben Krivai Márton, felerészben Hantos testv., a VIII., Tisza Kálmán-téri iskola villamos jelzőcsengő munkáira Beliczay Pál, a II., Szegényház-utcai iskola igazgatási helyiségei butormunkáira Enner Károly, a VI., Lehel-utcai mühelybérház facement szigetelő munkáira Berényi Gyula és tsa., a VIII., Mária Terézia-téri iskola villamos világitási munkáira Holitscher Zsigmond és tsa., a IV., Papnövelde-utcai iskola kőfaragó munkáira Müller Ernő, a VI., Lehel-utcai mühelybérház aszfaltmunkáira Berényi Gyula és tsa., a II., Margit-körüti bérház tüzhelymunkáira Kapitány Antal, a II., Szegényház-utcai iskola villámháritó munkáira Barta Károly, a II., Margit-körüti bérház bádogos munkáira Lakos Jenő és a II., Margit-körüti bérház kőfaragó munkáira Müller Rezső ajánatát fogadta el.

Események

Lapunk telefonszáma: 137-15

Bárczy bécsi utja. Bárczy István polgármester, mint értesülünk, vasárnap Bécsben volt s két napig tartózkodott az osztrák fővárosban. Utazását sokat kapcsolatba hozzák a főváros hitelszükségletének kielégitésével.

Beteg tanácsnokok. Almády Géza tanácsnok, a közjótékonysági ügyosztály vezetője, akinek legutóbb rendkivül fárasztó szerep jutott a sztrájkra való felkészülés munkájában, néhány nap óta betegen fekszik lakásán. Déri Ferenc dr. tanácsnok, a tanügyi osztály vezetője erős influenza miatt kénytelen őrizni lakását. Mindkét érdemes főtisztviselő betegsége muló természetü és remélhető, hogy husvét után ujból elfoglalhatják hivatalukat.

Eldőlt tervpályázat. A Magyar Mérnök- és Épitész Egyesület nemrégiben ideális tervpályázatot irt ki egy ujságpalotára. A zsüri most döntötte el a pályázat sorsát s az első dijat, az egyesület nagy ezüst érmét, Skuteczky Sándor müépitésznek itélte oda.

Csökken a villamosforgalom. A gazdasági helyzet nyomasztó volta kihat az élet minden megnyilvánulására. A forgalomban is érzik a pénztelenséget. A Közuti villamos szögezi ezt le a nyári menetrend-tervezettel küldött kisérő jelentésében. Épp emiatt a menetrendben kevesebb járatot állitott be; főleg a budai relációkat lebonyolitó kocsik menetét fogják a tavaszra ritkitani. A Margithidon és a Ferenc József hidon igy kevesebb lesz a közlekedő villamosok száma.

Uj épitésügyi szabályzat. A belügyi kormány tanulmányozás céljából e napokban megküldötte Heltai Ferenc főpolgármesternek az uj épitésügyi szabályzatot, amely tudvalevőleg megadta már a főváros és a közmunkatanács retortáját.

Feld papa hálája. Néhány hónappal ezelőttt hosszu és heves küzdelem után ujabb hetvenkét ezer koronát pumpolt ki a fővárostól Feld Zsigmond, a ligeti világszinház főigazgatója. Azok között az érvek között, amelyekkel a tanács a közgyülést könyekig meghatotta, az volt a legerősebbb, hogy Feld papa a magyar haza, a magyar nyelv védelmére alapitotta a szinházat. Feld papa nyugodtan felvette a pénzt a városházán, aztán hazament és bezárta a Budapesti Szinházat. Hetenként egyetlenegyszer rendez előadásokat a kitünő Feld Matyi, amiből bizonyára nem származik nagy kár a magyar hazára. Feld papa, amikor látta, hogy a főváros még csak előadásokat sem követel a pénzéért, még merészebb lett. Wildner tanácsnoknokhoz, a szociálpolitikai ügyosztály vezetőjéhez intézett beadványában arra kéri a fővárost, engedtessék meg néki, hogy a ligeti szinházban egy bécsi szintársulat vendégszerepeljen tiz napig. A magyar szinpártolás tehát azt eredményezte, hogy a ligeti jasszok német szóban gyönyörködhetnek majd.

A főváros pörei. Egészen különös szokások kezdenek lábrakapni a városházán. Az ügyészség elkészitette a kimutatást a főváros pöreiről s a kimutatást gondosan elrejtik a nyilvánosság elől. Még a saitónak sem enged betekintést a jogügyi osztály, holott mindeddig az volt a gyakorlat, hogy a kimutatás nyilvánosságáról maga a város gondoskodott. A véka alá rejtett ügyek között több olyan szerepel, amelyről a Fővárosi Hirlap megemlékezett már. Közéjük tartozik a gyáripari pör, a milliós Majorossy-pör, a Cséry-ügy, a hirdetési vállalat szabadalmi pöre és mások.

A mozgóipar szabályozása. A közgazdasági ügyosztály legközelebbi előterjesztése a mozgóipar szabályozására vonatkozó hatósági intézkedés lesz. A javaslattal teljesen elkészült az ügyosztály s legközelebb az illetékes törvényhatóságok elé kerül a munka.

A főváros és a Közuti. A Közuti vaspályatársaság és a főváros között tudvalevőleg nézeteltérés támadt az Erzsébetfalváig meghosszabbitott 11-es reláció után fizetendő haszonrészesedés tekintetében. A döntő szó a kereskedelemügyi kormányt illette, amely legutóbb feiszólitotta mindkét félt az ügy kiegyenlitésére. Értesülésünk szerint a közlekedési ügyosztály most javaslatot készitett s részletesen megokolta a főváros álláspontját, amely előreláthatólag nem ütközik a Közúti vezetőségének elvi felfogásába.

FTC., MTK. — Főváros 100.000:00. A football-sport hiveinek örömünnepén, a két leghatalmasabb sportklub mérkőzésén harmincezer ember vett részt — igy mondják a lelkes sporttudósitók. Mint a sport igaz hivői, őszintén örülünk a gyönyörü eredménynek és örülünk annak is, hogy a sport már annyira fejlett minuálunk, hogy kitünő üzletnek bizonyul. És éppen ez az a pont, amelynél a főváros érdekeit a Budapesten dühöngő sportláz elnyomja, mert tudnivaló, hogy a sportpályák területhasználatáért a főváros ugyszólván semmit sem kap, holott ezek a pályák tisztára magánjellegü, nyerészkedésre alapitott üzleti vállalkozások. A közuti villamos, sőt még a Városi is, százezres nyereség részesedést juttat a fővárosnak területhasználat fejében. Méltányos tehát, hogy az üzleti alapra fektetett, százezreket jövedelmező sportpályarészvénytársaságok szintén beszolgáltassák a főváros pénztárába a busás haszonnak megfelelő részét.

A főváros és a közraktárak. Annak idején jelentettük, hogy a közgazdasági ügyosztály vezetője, Vita Emil dr. tanácsnok, tárgyalásokat kezdett a közraktári vállalat vezetőségével az iránt, miként lehetne a vállalattal szemben több oldalról felmerült kivánságokat kielégiteni. A megtartott helyszini szemle alapján a szükséges beruházásokra átalakitási munkálatokra vonatkozólag teljes megegyezés jött létre a főváros és a vállalat között. Egyetlenegy kérdést kell már csak tisztázni. Ki fizesse ezeknek a munkálatoknak a költségeit? A további tárgyalások e körül a fogas kérdés körül forognak.

A Sárosfürdő milliói. Szerdán, e hó 17-én hozza nyilvánosságra a városgazdasági ügyosztály a Sárosfürdő négy milliós póthitelének fedezetére vonatkozó előterjesztést. Városházi körökben méltó érdeklődéssel várják Márkus Jenő tanácsnok legujabb szereplését.

Sláger-ciklus az Omniában. A mult szezon kinematografiai eseménye az „*Omnia*" sláger-ciklusa volt, mely feltünést keltve, a főváros mozilátogató közönségét meghóditotta az Omniának. Az Omnia igazgatósága az idei szezónt is emlékezetessé akarja tenni és ma kezdi meg szenzációsnak igérkező sláger-ciklusát, melyben sorozatonként mutatjá be a világon megjelent összes legjobb filmekből müvészies gonddal összeállitott müsorait.

HEVERŐ ARANY és EZÜST. Nincs olyan család a világon, melynek ne volnának régi, elkopott gyürüi, fülbevalói, vagy egyéb ékszerei, melyek rendszerint elfelejtve, a lomtárban hevernek. Az ilyen régi tárgyak azonban értéket képviselnek és igy tulajdonképen holt tőke gyanánt tekintendők, melyet megfelelő értékesités esetén gyümölcsöztetővé lehetne tenni Saját érdekében cselekszik tehát mindenki, aki ilynemü tulajdonát SCHÖNWALD Imre ékszerésznél, Deák Ferenc-utca 21. sz. alatt a legmagasabb napi árfolyamon értékesiti, vagy pedig modern, csinos ékszerekre alakittatja át.

A Fővárosi Nagymozgó (Rákóczi-út 70.) e heti müsora szenzációs és a különböző müfajok legkiválóbb alkotásaiból van összeállitva. Az előadás megtekintése mindenkinek ajánlható.

Élvezti cikknél egyedül a minőség a mérvadó. Csak az ami izlik és jólesik, érdemes ajánlásra. Ez az igazán helyes álláspont és ebből kiindulva, a háziasszonyaink elöszeretettel használják a „valódi Franck kávépótlékot a kávédarálóval", mely a legjobb válogatott nyersanyagból a kassai gyár alapelve szerint: a legnagyobb gondosság és az évtizedek folyamán kipróbált módszer alapján készittetik. Az izletesség és teljességről, valamint az aromáról és a szinről, a kiadóság kiszámitásával, egy főző- és kostolópróba minden háziasszonyt meggyőződtet.

MÁG
AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

OMNIA
MOZGÓKÉP-PALOTA
Bejárat: VIII., József-körut 31. szám.
Telefon 120—40.

Sláger-ciklus! I. sorozat.
Életmentés repülőgépen
Életkép 3 felvonásban.
A majom-ember
Helyzetkép 2 felvonásban.
A bőkezü Maxi
Vigjáték Max Linderrel.
Szerelmi idill
Vigjáték.
Ezenkivül több kitünő tudományos, természeti felvétel és aktualitások.

Sok ezer
háziasszony kitalálta és a tudomány megerősitette azt, hogy a **„valódi FRANCK"** a honi gyárból Kassáról, mint a legfinomabb kávépótlék a legjobb ajánlást érdemel. Belföldi nyersanyagból készül. Védjegye a **kávédaráló** megvéd az utánzatoktól.
mg em 152—24927

HUNGÁRIA
Általános Biztositó részvénytársaság
Budapest, IV, Károly-körut 2
Részvénytőke 6,000.000 korona
szervezési alap 1,20.0000 korona
Elnök: Gróf Károlyi Imre.
Alelnökök: malomszegi Elek Pál és Báró Fejérváry Imre
A választmány elnöke: Gróf Tisza Kálmán
Élet-, tűz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég-, és állatbiztositás.
KARTELLEN KIVÜL!

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A Tőke

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

A Tavaszi Vásár és a főváros.

Kitünő kereskedelmi intézményeink között nincs egyetlen egy sem, amelynek érdekei annyira azonosak lennének a fővárosiával, mint a Tavaszi Vásár. Ez a kereskedelemközvetitő fórum az extraktuma és a szuperlativusza a kereskedelem és ipar fejlesztését szolgáló általános és speciális egyesületeknek, intézményeknek, mert ezeknek összes törekvései egyesülnek magában a Tavaszi Vásárban.

Nyolc évvel ezelőtt a budapesti papirkereskedők árumintavásárt létesitettek, tisztán abból a célból, hogy a papirpiac ujdonságait mutassák be a szakma képviselőinek és hogy a konzum zömét ez áruminta-vásárokra süritsék össze.

A kisérletek beváltak. A várakozáson felüli eredmény arra inditotta az irányadó köröket, hogy a kereskedelem többi ágai is érvényesülést szerezhessen az efajta áruminta kiállitások keretén belül. A mindszélesebb keretben rendezett árumintakiállitásból fejlődött ki a Tavaszi Vásár, amely céltudatos munkásságának teljét most érte el, amikor a *Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara* égisze alá került. A tóvárosi *Fischer* Emil és *Heinrich Ferenc* udvari tanácsos vezérlete alatt álló Tavaszi Vásár a multak tapasztalatain felbuzdulva olyan grandiózus arányokban és méretekben rendezi ez év májusának 7-15 napjai között nyolcadik árumintakiállitását, hogy idegenforgalmi tényezővé válván, a fővárosnak vezetőit is végtelen hálára kötelezte. Az idegenforgalom kérdése tehát az az érintkezőpont, amelyen a főváros és a Tavaszi Vásár érdekes találkozót adva egymásba kapcsolódnak.

A Tavaszi Vásáron ugyanis képviselve lesz minden magyar ipari termék és kereskedelmi cikk s a Vásárra fel fog jönni Magyarország és a külföld egész kereskedelme. Vagyis a főváros a vásár alkalmával a kereskedők és érdeklődők tiszteletreméltó brigádját üdvözölheti majd falai között. A budapesti kereskedelmi és iparkamara munkakedvét fokozta a társkamaráknak együttmüködése, ugy, hogy minden egyes társkamara területéről százával jönnek kereskedők és iparosok a vásárra. A vásár tartama alatt tartják majd a magyarországi kereskedők szakma szerinti nagygyüléseiket. Azonkivül a Tavaszi Vásár vezetősége érintkezésbe lépett a magyarbosnyák gazdasági központtal és a serajevói kereskedelmi kamarával és igy sikerült a bosnyák kereskedők közt oly nagyfoku érdeklődést kelteni, hogy csak e társországból magából több száz kereskedő érkezik május elején a fővárosba.

E ridegen előadott tények mögül magától adódóan kinálkozik a kérdés: tett-e valamit a főváros az igy keletkező idegenforgalomnak az előmozditásáért? Ha nemmel felelünk, ezt kötelességszerüen meg kell tennünk a buzgóan dolgozó Tavaszi Vásár intézősége érdekében, amely a fővároséival közös érdekek szem előtt tartásával nem is kivánta, hogy az idegenforgalom előidézéséből a főváros kivegye a maga részét. A Tavaszi Vásár a már kész eredményt nyujtja át udvariasan a főváros vezetőembereinek. S épp ezért a Tavaszi Vásárnak ez a munkás magatartása kötelezi a hivatalos főváost arra, hogy ismert gavalléria jánál fogva is a maga tehetségéhez mérten támogatásban részesitse a Tavaszi Vásárt.

A szakmákon kivül álló látogatókon kivül közel százezer látogatóra számit a Tavaszi Vásár vezetősége. Olyan szám ez, amely miatt a fővárosnak meg kell hajtania a tavaszi Vásár előtt az elismerés zászlaját s kell, hogy megfelelő anyagi támogatással váltsa magához a házigazdának azt a jogát, hogy ami szép világvárosunkba sereglő idegeneket a vendéglátó szives „isten hozott"-jával fogadhassa.

Bőjti prédikáció.

A magyar közgazdasági piac üres és szomorú: se pénz, se posztó. Kereskedőink panaszkodnak, hogy a bankok megfosztják őket, a bankok jajveszékelnek, hogy összes kintlevőségük megromlik; a hitelezők reszketve vigyáznak adósaikra, az adósok pedig gyülölettel nézik a hitelezők kiméletlen inkasszóját; a vidéki nagy pénzintézetek száz koronás váltókat is visszautasitanak és a miniszterekhez szaladgálnak panaszra a fővárosi nagybankok ellen, a nagybankok pedig a vidék rohamával indokolják a csökkenő, vagy stagnáló osztalékot.

Mindenki a másikra tolja a hibát és a felelősséget és mindenkinek igaza van: egész közgazdasági életünk beteg és enervált. A mérlegek . . . a mérlegek csak arra jók, hogy ne higyjunk nekik: az osztalék javarésze szépen folyószámlán átiródik a bizalmi nagyrészvényesek javára, a tartaléktőke csak elméletben gyarapszik, a leirt követelések épp ugy rughatnának tizannyira is, a dubióza akárhányszor nagyobb összegü lehetne, mint az alaptőke, — csak az igazgatósági tagok tantiémje szent és sérthetetlen. A nagybankok még csak birják magukat, hiszen a kamatszámla rengeteg sokat hoz s a betétek állománya sem igen csökken, de a középbankok, betevő hitel és üzlet nélkül, valóban csak az apósok, sógorok és a hitelezők jóvoltából tengődnek.

És hol van a javulás reménysége? A jegybank ridegen elzárkózik a kérelmezők és vergődők elől, a kormány csak a hadügyi kiadásokkal törődik, a német piac a saját államkölcsönére is alig ad fedezetet, a francia és angol tőke csak pallosiádákból ismeretes, a magyar tőkéről pedig most bizonyosodott be végleg, hogy — nincs. Keresni igazán csak egy pár nagy kartell és nagy iparvállalat keres: a petróleum, szesz, szén, vas, fa és még néhány konjunkturától független elemi szükséglet, megint telt zsebeket biztositott néhány gazdag mágnásnak és financier-nek. De a többi? Épitőiparunk összeomlott, jelzálogpiacunk légüres tér, vidéki intézetünk legkülönfélébb transakciói egymásután kerülnek a csődrovatba. A csőd . . . Kereskedőink és iparosaink csodálatos küzdelmet vivtak meg az élettel és a hitellel, de ez a küzdelem folyton veszit ellenálló erejéből és ki tudja, mikor mond végleg csődöt. És a pénzügyminiszter, a tőzsde, a giróegylet? A pénzügyminiszter szeszkontingenseket osztogat a jó magaviseletü képviselőknek, a tőzsdetanács nagy képpel nem csinál semmit s a tőzsde vezérférfiai még ennél is kevesebbet törődnek a piac konszolidálásával, a giró pedig csak akkor mozog, ha le lehet csipni valamit az állami pénzekből a vidék terhére. Mindenki magának él és a tömegekkel, a magyar közgazdaság jövőjével senki sem gondol. Szomoru böjtöt ülünk és a feltámadás ünnepén sehol se terem vigasz számunkra. A vér és pénzadó, amelyet a kereskedelem és ipar hüségesen beszolgáltat, nem kamatozik annyit sem, mint amennyit a legrövidebb takarékpénztár fizet a betevőnek. Böjtöt ülünk és ma már Auffenbergünk sincs, aki sör mellett látja vigadni a boldog polgárságot. Husvétra püskösd — vajjon még egy ünnepet kibirunk-e segitség, megértés és hitel nélkül, ülve Babilon vizei mellett?

Mezei — Czukor — Kövér. A budapesti Kereskedők Bankjáról már jó ideje különféle válsághirek keringenek. A bank tényleg nagyméretekben immobilizálta a maga kis tőkéjét, a komittensei sorra buknak és betevőinek száma a minimumra csökkent. A sok balsikert végre megunta az igazgatóság és úgy akar a bajokon segiteni, hogy Czukor Béla igazgatónak kiadja az utat és helyébe Kövér Józsefet, Mezei Gyula rokonát akarja ültetni, akitől, ha mást nem is, de normális üzletvezetést vár. Kérdés, hogy a sok rokon közt nem vész-e el a gyerek?

Cseh cipő Magyarországon. Már volt alkalmunk kitérni arra, hogy valóságos áradata indult meg a cseh cipőnek Magyarországra. A Yesco és a Salamander mellé folyton ujabb és ujabb próbálkozásokhoz van szerencsénk, amelyek óriási reklámmal és öndicsérettel dolgoznak a maguk selejtes áruja mellett. A magyar gyárak sorra buknak (Turul, Moskovits), a közönség vásárló képessége folyton csökken és mégis uj és uj boltok nyilnak, amelyek úgy látszik a balkáni bocskor száll tásról való lemaradásunkat akarják Magyarországon behozni. A közönség jól teszi, ha benéz előbb a cipők belsejébe, mielőtt az olcsó áraknak beugrik: mi ugyis lerakatai vagyunk Ausztriának, de minden rongyot még sem nyelhetünk le. Csodálatos, hogy az Ipartanács és az ipartestületek a fülük botját sem mozgatják az idegen invázió ellen.

Kinevezések az Első Magyarnál. Az Első Magyar igazgatósága értesülésünk szerint Várnai Ármint a viszontbiztositó osztály főnökévé, Párkány Sándort a budapesti főügynökség titkárává, Rácz Vilmost és Fényesi Jenőt a főügynökség cégvezetőjévé nevezte ki.

Általános Iparbank részvénytársaság. Utóbbi időben ismételten szóbeszéd tárgya volt, hogy az Általános Iparbank részvénytársas. vezetőségében változások lesznek. E hiresztelésekből csupán az a tény, hogy Ligeti Lajos az intézetnél viselt ügyvezető-igazgató állásáról lemondott és békés megegyezéssel megvált az intézettől.

A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete dr. *Imrédy* Kálmán elnöklésével megtartotta évi rendes közgyülését. Az 565.727 korona 12 fillér tiszta nyereségre vonatkozólag javasolja az igazgatóság, hogy abból mindenekelőtt az alapitók részére az alapszabályok 19. szakasza szerint megengedett legmagasabb, azaz 5 százalékos kamatosztalék 434.023 korona 83 fillér összegben a közgyülést követő naptól kezdve kifizettessék. A közgyülés a jelentést tudomásul vette. Az igazgatóság javaslatát elfogadta s a felmentvényt az igazgatóságnak és a felügyelőbizottságnak megadta.

A Neuschloss-féle nasici tanningyár és gőzfürész rt. 1912-ben a négy millió K-ról öt millió K-ra emelt alaptőke mellett 2,901.110 K bruttó nyereséget ért el az előző évi 2,476.192 K-val szemben, amiből 70.012 (65.484) korona nyereség-áthozat, 730.050 (907.248) K a taningyár hozama és 2,101.048 (1 millió 503.460) K a gőzfürészek és egyéb üzemek jövedelme. Kiadtak költségekre 1,290.941 (1,181.699) K-t, leirásokra pedig, mint az előző esztendőben, 400.000 K-t fordítottak. A tiszta nyereség tehát 1,201.199 K, az 1911. évi 894.493 K-val szemben, amiből részvényenként 35 K = 17 és fél % osztalékot fizet, mig tavaly 30 K volt az osztalék.

Tüzifa-vásár. A fa- és szénkereskedők tulkapásai ellen épp a télen védte meg — ugy ahogy — a közönséget a főváros. Most az előljáróságok sürgetéseire nagybani eladó fakereskedők felesleges közvetitésétől szándékszik a közgazdasági ügyosztály megvédeni a vevőközönséget. Országos tüzifa-vásárokkal segitene az ügyosztály a tüzelőfa-drágaságon. A tervezet alapján a Lipótvárosban, a Dunapart mentén, továbbá a kültelken, szintén a Duna közelében favásárt rendezne be, ahol a viziuton érkezett fát a közönség első kézből vásárolhatná.

Pénzintézetek beszámolója.

Közgyülések mérlegek.

Az elmult héten több előkelő pénzintézet részint a megtartott évi közgyűlésen, részint a nyilvánosságra hozott zárszámadásokban beszámolt az elmult esztendő eredményéről.

A beszámolókat rövid kivonatban, az alábbiakban ismertetjük:

I. Magyar Jelzálog-Hitelbank.

A Magyar Jelzálog Hitelbanknak e hó 16-án volt a rendes évi közgyülése *Széll* Kálmán titkos tanácsos kormányzó elnöklésével. Az igazgatóság jelentése szerint a kimutatott tiszta nyereség az 1911-ről áthozott 867.069 K-val együtt 6,651.772 K. Ebből az alapszabály 58-ik §-a értelmében 5%-os kamatot vontak le, ami a 20,000.000 arany forinttal befizetett alaptőke után = 1 millió forint aranyban = 2,500.000 frank á 96 K = 2,40.000 K. Marad 4,251.772 K. Az igazgatóság jutaléka 10%, vagyis 338.470 K. Marad 3,913.302 K. Ebből az összegből az alaptőke 5.°%-át 2,784.000 K-t még kiosztják. Marad 1,129.302 K. Az 1912. évi osztalék tehát 10.°%-nak felel meg arangban és a forgalomban lévő 200.000 teljesen befizetett részvény után egyenkint *27 frank osztalékot már* április 1-én megfizetik és az ezután rendelkezésre álló 1,129.302 K-ból 100.000 K-t az intézeti nyugdijalap javadalmazására, 125.000 K-t az intézeti tisztviselők és szolgák rendkivüli javadalmazására forditanak. A fönmaradó 904.302 K-t ez évre viszik elő. A közgyülés tudomásul vette az igazgatóság, valamint a Matuska István által fölolvasott felügyelő bizottsági jelentést, jóváhagyta a mérleget és elfogadta az igazgatóság minden inditványát, végül megadta a fölmentést. Ezzel kapcsolatosan *Széll* Kálmán kormányzó inditványozta, hogy az igazgatóság mandátumának tartamára válasszák meg az igazgatóság tagjává Louis *Pradelt*, a Banque Privée elnökét. Végül *Thék* Endre udv. tanácsos lelkes szavakban ünnepelte Széll Kálmán kormányzót az elért fényes eredményért és jegyzőkönyvi köszönetet inditványozott a kormányzónak, az igazgatóságnak, a felügyelő bizottságnak és atisztikarnak. *Széll* Kálmán köszönő válasza után a közgyülés a kormányzó éltetésével véget ért.

II. Magyar Bank és Kereskedelmi R. T.

A Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság szombat délután tatrotta meg évi rendes közgyülését, amelyen báró *Herzog* Péter förend elnökölt. Az évi jelentés minden részlete az intézet kiváló erősségéről tesz tanuságot és a bank zavartalan előhaladását bizonyitja. A bank a válságokkal teli esztendőben óvatos és körültekintő volt minden tekintetben, de sohasem zárkózott el a jogos hiteigények elől és minden irányban sikerült, eredményt és elismerést ért el. Jelentős eseménye a közgyülésnek, hogy az igazgatóságba beválasztották *Krausz* Simon tőzsdetanácsost, a Krausz és Bettelheim tőzsdebizományos cég egyik főnökét. A Magyar Bank igazgatósága ezzel a választással olyan erőt nyert amely az intézet további fejlődésének ujabb alapjává válik. Különös megemlitést érdemel az is hogy a közgyülésen szankcionálták a bank legujabb külföldi összeköttetését, a *Credit Anversoise-sal*, amelynek alelnökét *Snoeck* Gusztávot szintén beválasztották az igazgatóságba. Két igazgatósági tag: *Mándy* Lajos és *Woltner* József, másirányu elfoglaltságukra való hivatkozással lemondtak mandátumukról amit az igazgatóság tudomásul vett. A zárszámadások szerint a mérleg 7,767.623 korona tiszta nyereséggel zárult. A közgyülés az igazgatóság javaslatára elhatározta, hogy a nyereségből osztalékul részvényenkint 36 korona (9%) fizettessék ki március 17-től kezdve, a tartalékalaphoz 1 millió korona csatoltassék és a fennmaradó 960.867 korona 99 fillér az uj üzletév számlájára vitessék át. A közgyülés után megtartott igazgatósági ülés báró *Herzog* Jéter igazgatósági tagot ismét az igazgatóság elnökévé, gróf *Károlyi* Imrét pedig alelnökévé választotta meg.

III. Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó Bank.

A Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó Bank március 11-én tartotta meg báró *Madarassy-Beck* Miksa elnöklete alatt XLIII. évi rendes közgyülését. Az előterjesztett évi jelentés megállapitja, hogy az 1912. esztendő nyomasztó gazdasági viszonyai a bank üzletkörének kiterjesztésére kevéssé voltak alkalmasak és különösen az értékpapirok árfolyamesése, a jelzálogüzlet terén beállott stagnáció, valamint a konzortiális üzletekből származó nyereség lényeges csökkenése kedvezőtlenül befolyásolták a bank üzleti eredményét; mindazonáltal az intézet a mobil tőkék gyümölcsöztetésére kedvező kamatláb-konjunktura kihasználása és a folyó üzlet céltudatos belterjes ápolása révén az előző esztendő eredményénél az 1912. évben valamivel nagyobb nyereséget ért el. A közgyülés elhatározta, hogy a 4,861.261 K (1911-ben 4,710.850 K) tiszta nyereségből, mint tavaly, részvényenként 30 K = 7 és fél % osztalékot fizetnek, 250.000 K-t a tartalékalap javadalmazására, 188.493 (184.522) K-t az igazgatóság alapszabályszerü jutalékára és 50.000 K-t a bank alkalmazottainak nyugdijalapjára forditanak és a fennmaradó 622.768 (476.328) K-t uj számlára viszik át.

IV. Magyar Agrár- és Járadékbank.

A Magyar Agrár- és Járadékbank Részvénytársaság ma délelőtt tartotta XVII. évi rendes közgyülését *Barta* Arnold udvari tanácsos, elnökhelyettes elnöklete alatt, aki a jegyzőkönyv vezetsével dr.*Fellner* Frigyes igazgatót bizta meg. Az igazgatóság jelentését a közgyülés tudomásul véve, a felmentvényt az igazgatóságnak s a felügyelő-bizottságnak megadta és elhatározta, hogy a 3,369.910.44 korona tiszta nyereségből 2,400.000 korona, vagyis hét és fél százalék, tehát észvényenkint harminc korona osztalék fizettessék ki; a fenmaradó tiszta nyereségből 286.226 korona 83 fillér mint alapszabályszerüleg megengedett legmagasabb javadalmazási hányad a tartalékalaphoz csatoltassék, a külön trtléklphoz 180.000 koron utaltassék át és a fennmaradó 350.570 korona 64 fillér uj számlára vitessék át. A szelvények április 1-től kezdve fizettetnek ki. A közgyülés *Tószeghy* Imre részvényes inditványára *Barta* Arnold vezérigazgatonak, az igazgatóságnak, a felügyelőbizottságnak és a tisztikarnak buzgó és sikeres müködésükért köszönetet szavazott.

V. Központi Jelzálogbank.

A Magyar Takarékpénztárak Központi Jelzálogbankjának Mándy Lajos elnöklete alatt tartott igazgatósági ülésén megállapitott mult évi mérlege 1 millió 561.721 K tiszta nyereséget mutat. Az igazgatóság a március hó 29-én tartandó közgyülésnek fogja javasolni, hogy 12 korona = (6%) osztalék fizettessék, 58.004 K a rendes tartalékalap 2,160.000 K-ra való kiegészitésére, 30.000 K a nyugdijalap kiegészitésére, 10.000 K az intézeti ház értékéből való leirásra forditassék, 79.534 K pedig uj számlára vitessék át. Az intézet kibocsájtmányaiból 209.8 millió K záloglevél és 31.5 millió K községi cimlet van forgalomban. Az igazgatóság dr. *Horváth* Tivadar igazgatót, az intézet jogtanácsosát egyéb elfoglaltsága miatt saját kérelmére nyugdijazta s elhatározta, hogy érdemei elismeréseül az igazgatóság tagjává választja meg.

VI. Általános Ingatlanbank.

A Magyar Általános Ingatlanbank a napokban báró *Madarassy-Beck* Gyula dr. elnöklete alatt tatrott közgyülése tudomásul vete dr. *Halom* Dezső vezérigazgató által előterjesztett évi jelentését és elhatározta, hogy a 246.484 K tiszta nyereségből 8 és fél % osztalék fizettessék, 24.800 K a tartalékba helyeztessék és 8025 K uj számlára vitessék elő. Az igazgatóság tagjai ujból megválasztattak, azonkivül beválasztották az igazgatóságba dr.*Kann* Sándor és *Back* Lajos.

Biztositók 1912-ben.

Az Első Magyar Általános Biztositó R.-t. pénteken tartotta közgyülését gróf *Zichy* János v. b. t. t. elnöklete alatt. Az ormódi *Ormódy* Vilmos förendiházi tag vezérigazgató által előterjesztett jelentés szerint a dijbevételek valamennyi üzletágban jelentékenyen emelkedtek. A tiszta nyereség 5,413.333 K volt, a közgyülés az igazgatóság javaslatai értelmében elhatározta, hogy az alapszabályszerü levonások után fenmardó 3,500.688 K-ból osztalék gyanánt részvényenként 800 korna fizettessék, 208.266 K a tisztviselők nyugdijalapjában és az 541.333 K ezidei hozzájáruláson kivül további 200.688 K a külön tartalék gyarapitására forditassék. A felmentvény megadása után a felügyelőbizottságba megválasztattak egyhangulag: *Berzeviczy* Albert, *Burchard-Bélaváry* Konrád, *Németh* Titusz, *Radványszky* Géza báró és *Üchtritz* Zsigmond báró.

*

Az Első Biztositó Intézet Katonai Szolgálat Esetére a minap tartotta rendes évi közgyülését *Daróczy* Aladár elnöklete alatt. Az igazgatóság jelentése és a mult évi zárszámadás az intézeet ujabb rendkivüli fejlődéséről tesznek tanuságot, a mult év végén a biztositott tőkék összege 85.000.000 koronát, a különböző tartalékok összege pedig a 28 millió koronát meghaladja. A biztositott felek száma 71.411. A bevételek feleslege 126.322 korona 11 fillér, ami lehetővé tette, hogy a biztositott felek osztaléktartalékába 69.193 K utaltassék át, minek következtében ez atartalék 277.329 korona 56 fillér. A felolvasott jelentések és zárszámadások tudomásul vétele után az intézet igazgatóságába *Altenburger* Gyula és *Daróczy* Aladár, az intézet központi választmányába pedig báró *Ghilány* Imre valóságos belső titkos tanácsos és báró *Radványszky* Antal urak választattak.

*

Magyar Jég- és Viszontbiztositó Részvénytársaság e hó 8-án tartotta meg közgyülését *Molnár* Viktor v. b. t. t. elnöklete alatt. Az igazgatóság jelentése alapján a közgyülés elhatározta, hogy a mérleg szerint mutatkozó 85.187 korona 80 fillér fölösleg az e célra szolgáló alapból 64.812 korona 20 fillérrel 150.000 koronára kiegészittessék és hogy ez összegből 5 százalékos, azaz részvényenkint 10 korona osztalék fizettessék ki folyó hó 10-ikétől számitva. A közgyülés továbbá a javaslatba hozott alapszabszabálymódositásokat egyhangulag elfogadta s az igazg. eddigi tagjait ujból megválasztotta. A közgyülésta követő igazgatósági ülésen *Molnár* Viktor v. b. t. t. elnökké, báró *Madarassy-Beck* Miksa és *Besse* Marco pedig alelnökké ujból megválasztattak.

*

A Nemzeti baleset-biztositó részvénytársaság igazgatósága f. hó 13-án tartott ülésén az 1912. évi mérleget megállapitotta s elhatározta, hogy a dij- és kártalanitások bőséges részeltetése után a folyó év április hó 8-án megtartandó közgyülésnek 10 százalék osztalék kifizetését fogja javaslatba hozni.

*

A Hazai Általános biztositó r. t. 1913. március hó 31-én délután öt órakor tartja XVII. rendes évi közgyülését. A közgyülésnek előterjesztendő mérleg szerint a folyó üzletév fölöslege 161.790 K 09 fill.

*

A cs. kir. szab. Trieszti általános biztositó társulat (Assicurazioni Generali) e hó 26-án tartja közgyülését Trieszben az intézet házában.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.
Merkantil Nyomda (Havas és Lehner)
Budapest, VIII., Német-utca 27. szám.

Magyar Jelzálog-Hitelbank.

Hirdetmény.

Ezennel közhirré tesszük, hogy az 1912. évi osztalék, mely egy-egy részvény után *arányban 27 frankban* lett megállapitva, a f. évi március hó 18-án tartott közgyülés határozata értelmében

1913. április 1-től kezdve, az 1913. julius 1-én esedékes XV. számu szelvény beszolgáltatása ellenében

Budapesten: a bank főpénztáránál (V., Nádor-utca 7. sz. és a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltóbanknál;

Bécsben: az Union Banknál;

Párisban: a „Société Générale pour favoriser le développement du Commrece et de l'Industrie en farnce“ cimü banknál fog kifizettetni.

Az igazgatóság.

UNION-BANK.

Az Union-Bank részvényeseinek

XLIII. rendes közgyülése

csütörtökön, 1913. évi március hó 27-én délelőtt 11 órakor lesz az intézet helyiségében, Bécs, I., Renngasse 1.

Napirend:

1. Az igazgatóság jelentése és a zárószámadás előterjesztése az 1912. évről.
2. A felügyelőbizottság jelentése és ennek tárgyában határozathozatal.
3. Határozathozatal a tiszta nyereség felosztására vonatkozólag.
4. Választások az igazgatóságba.
5. A felügyelőbizottság választása az 1913. évre.

Bécs, 1913. évi március hó 7-én.

(Utánnyomás nem dijaztatik.)

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 3,360.000 KORONA.

Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT. GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Üstökös" védjegyű **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségű.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szín, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

PALACE PEZSGÖ

GYÁR BUDAFOKON

FOGAK szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készít

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari orvos, a párisi fogorvosi akadémia kiállításán arany érdemkeresztttel kitüntetve
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I. Ovás
Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevét ki nem író fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Káli H. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—50

RŐSZÉNBÁNYA 's TÉGLAGYÁR TÁRSULAT
PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.
Telefonszám: 34—51 és 34—61.

Keramit kocsiútkövek :: Keramitlapok :: Keramit-, steró-, pillértéglák :: Travesz-téglák :: Falburkoló-téglák :: Fayance porcellán lemezek :: Porcellán szigetelők :: Egészségügyi és használati cikkek :: Tűzálló chamotte-téglák.

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék díjmentesen

Croker regényei

Croker regényei nem társadalmi problémák boncolása, hanem érdekfeszitő történetek izgató előadása. Az Indiák titokzatos világában, a Gangesz napfényes vidékén játszódnak le regényei, amelyekről bátran el lehet mondani, hogy aki belefogott az olvasásukba, nem tudja mindaddig letenni, amig a könyv végére nem ért.

Croker regényei:

Asszony a bakon
Jogos büszkeség
A hamupipőke
Váratlanul
Ahol a boldogság terem
Női diplomata
Barington Diana
A szép Neville kisasszony
Családi hasonlatosság
A milliomos
Asszony-e vagy leány
Két férfi
Gwen
A másik
A vándormadár
Balmaine kisasszony multja
Jasragyöngyök

A 32 kötet ára izléses és tartós bekötésben 38 korona 40 fillér, fizethető 2 koronás havi részletekben is.

Itt kérjük kitölteni és az alanti cégnek beküldeni.

SINGER és WOLFNER könyvkiadóknak VI., Andrássy-ut 16.

Alulirott ezennel megrendelem Önöknél

Croker regényeit 38 kor. 40 fillérért, fizetendő 2 koronás havi részletekben.

A részletek az első szállitástól kezdődőleg minden hó 1-én Singer és Wolfner könyvkereskedésében Budapesten fizetendők mindaddig, míg a mü teljes vételára kiegyenlitve nincsen. Az esedékes és le nem fizetett részleteket a cégnek jogában áll költségemre postai megbizással bevonni. A részletek be nem tartása az egész mü árát azonnal esedékessé teszi. A szállitásnál kérem az első részletet utánvenni.

Név és állás: .....

Lakhely: .....

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII, Angol-u. 23.
Beton-, hid- és csatornaépitő. Telefon 55—55

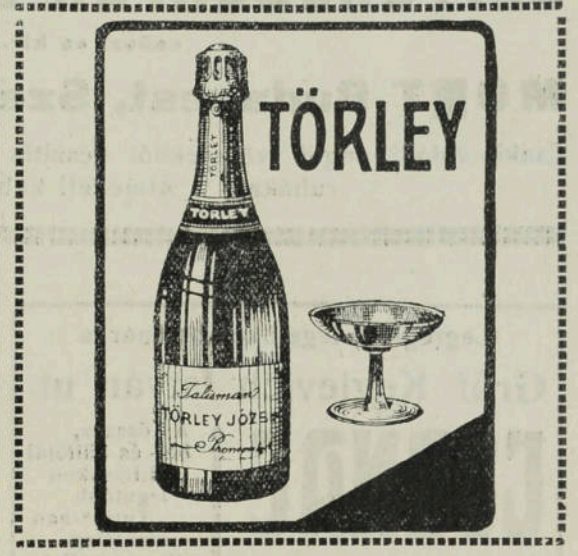
FŐVÁROSI NAGY MOZGÓ
VII., Rákóczi-ut 70.
Igazgató tulajdonos:
GERŐ S. SÁNDOR.

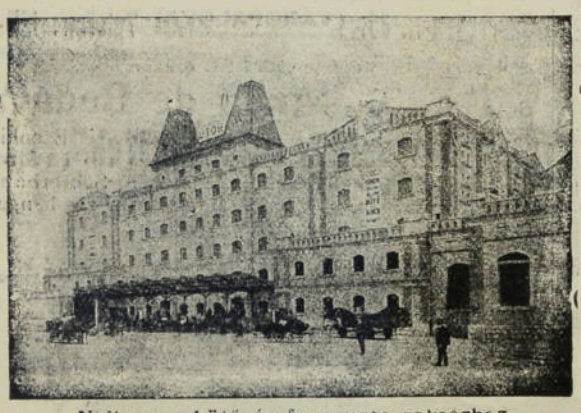
Szinre kerül:
Az udvari intrika vagy a
Fekete kancellár
6 felvonásban. Az eddig megjelent leghosszabb Psylander-kép!
És a rendes műsor:
Zsazsa operette 2 felvonásban
Maxi jótékonysága
Max Linderrel

Pompás hideg és meleg étkek
E heti étlap:

Magyar rostélyos	K	1.—	Libasült	K	1.20
Serpenyős „	K	1.—	Tészta	K	—.50
Borjupörkölt	K	—.70	Torta 2 darab	K	—.48
Székelygulyás	K	—.80	Dréher sör	K	—.20
Borjucomb	K	1.20	Sajt ementháli	K	—.30
Sertéskaraj káp.	K	1.40	Rochefort vajjal	K	—.40
Rántott velő	K	—.80	1 adag imbisz	K	1.20
2 töltött paprika	K	—.90	1 kávé	K	—.30
Paprikáscsirke	K	1.40	1 chocolade	K	—.30
Rántott csirke	K	1.40			

Nyilvános hütő és fagyasztó raktárház.

Magyar Élelmiszer Szállitó Részvénytársaság

Központi iroda: Budapest IX., Tóth Kálmán-utca 8—10. szám.

Részvénytőke 4 millió korona.

Sürgönycim: CONSUM, BUDAPEST.

Telefon: József 25-02, 25-03, 25-04.

A **hütőházban** nyilvános jellegénél fogva bárki, tetszésszerinti időre, mérsékelt dijtételek mellett beraktározhat (bármily mennyiségben) **vad, baromfi, hus, tojás, vaj, hal, gyümölcs, virágcsirák, főzelék,** stb. élelmicikkeket, továbbá szőrme és szőnyegeket. A beraktározás feltételei, valamint a beraktározandó áruk kezelésére vonatkozó részletes utasitásokkal készséggel szolgálunk. **ÜZLETÁGAK: Szállitási osztály:** baromfi-, tojás-, vad-, vaj-, gyümölcs- és főzelékküldemények után, ha a társaság neve alatt kerülnek feladásra, jelentékeny szállitási kedvezményeket folyósit. A szállitmányozásra vonatkozó mindennemü kérdésekben (fuvardijak, utirányok stb.) készséggel nyujt felvilágsitást. **Kiviteli osztály:** A társaság berlini breslaui, wieni és londoni fiókja mindenféle élelmicikkek bizományi értékesitését elvállalja. Az árukra előlegeket is folyósit.

Meghivó

a „Magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankja mint részvénytársaság"-nak 1913. évi március hó 29-én délelőtt 11 órakor Budapesten, saját helyiségeiben (V. kerület, Tükör-utca 4. szám I. em.) tartandó

XX. rendes közgyülésére.

Napirend:

1. Az 1912. évi mérleg és igazgatósági jelentés előterjesztése.
2. A felügyelőbizottság jelentése.
3. A mérleg megállapitása. A nyereség felosztása iránti határozathozatal.
4. Az igazgatóságnak és felügyelő bizottságnak adandó felmentvény iránti határozathozatal.
5. Az igazgatósági tagok 1913. évre szóló jelenléti jegyei értékének megállapitása.
6. Az igazgatóságnak egy taggal való kiegészitése.
7. A felügyelő bizottsági tagok számának megállapitása és megválasztása. A felügyelő bizottság dijazásána kmegállapitása az 1913. évre.

BEOCSINI CEMENTGYÁRI UNIO RÉSZV.-TÁRSASÁG

Közp. igazgatóság Budapest, V., Alkotmány-u. 10.
Gyárak: BEOCSIN (Szerémmegye), SELYP (Nógrádmegye).

Szállit kiváló minőségü BEOCSINI PORTLANDCEMENTET, BEOCSINI ROMÁNCEMENTET, valamint elsőrendü (nem kevert) SELYPI PORTLANDCEMENTETés TRASZLISZTET, mely utóbbi habarcs anyagokkal keverve kivá lóan alkalmas vizalatti épitkezések és vizmentes habarcs és beton előállitásához.

Gyártási képesség: **2.500,000** portland- **1.000,000** románcement.

A szabványokat messze felülmuló minőség! Rendkivül kedvező térfogatsuly!

ZSOLNAI CEMENT- ÉS MÉSZGYÁR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

Központi igazgatóság: **Budapest, V., Alkotmány-u. 10. sz.**
Gyár: **Litvailló.** (Zsolna mellett, vasutállomás).

Gyártási képesség: **6,000 waggon portlandcement.**
A szabványokat több, mint 50 százalékkal felülmuló huzási és nyomási szilárdság!
1000 gramm térfogatsuly literenként lazán beeresztve.

LÉDECZI PORTLANDCEMENTGYÁR RÉSZV.-TÁRS.

Központi igazgatóság: **BUDAPEST, V, Alkotmány-utca 10. sz.**
Gyár: **LÉDECZ** (Trencsénmegye posta, távirda és vasutállomás).

Gyártási képessége: 10,000 waggonra fog ez év folyamán emeltetni.

MAGYAR ÁGY-, FEHÉR- ÉS RUHANEMÜ-GYÁR

Freudiger Mózes és Fiai

Szállitási vállalkozók mindennemü berendezési és ruházati cikkekben. Kórházak, szegényházak, lelencházak, árvaházak és tébolydáknak, állami és székesfővárosi intézeteknek.

Iroda: Budapest, VI., Laudon-utca 6.
(saját házban).

Telefon 29—75. **Telefon 29—75.**

Magyar Élet és Járadék-Biztositó Intézet mint szövetkezet
Budapest, VI., Andrássy-ut 8. (saját ház).
A szövetkezet elnöke: Gróf Széchényi Aladár. Alelnöke: Gróf Erdődy Tamas. Az igazgatóság: Báró Rudnyánszky József elnök, Dénes Tibor vezérigazgató, Forray Miklós, dr. Lévay Zsigmond.

Az intézet szövetkezeti alapra lévén fektetve, az összny ereség 70 százaléka a biztositott tagok közt a differenciák arányában fölosztatik.

Az ntézet az életbiztositás összes nemeit müveli, jutányos dijak és előnyös feltételek mellett. Ajánlja különösen a halál esetére szóló biztositást, a család ellátására, kölcsönös biztositást a házastársak részére a halál és elérés esetére szóló vegyes biztositást, kiházasitási biztositást leányok részére, esetleg nevelési járadékkal kapcsolatban.

Az összes biztositási módozatoknál kivánságra a rokkantsági kockázatot is elválllja az intézet olyként, hogy munkaképtelenség esetén a biztositott a dij fizetése alól felmentetik.

Az intézet orvosi vizsgálat nélkül is köt a legelőnyösebb föltételek mellett biztositást. Bővebb felvilágositással készséggel szolgál az intézet igazgaósága.

ALAPITTATOTT 1864. **ALAPITTATOTT 1864.**

LEITERSDORFER D. és FIA férfiszabók

csász. és kir. udvari szabók

MOST Budapest, Szervita-tér 5. sz. félem.

Csakis valódi angol szövetekből készitik a legelegánsabb és legjobb szabasu férfiruhákat. — Átmeneti kabátokkészen is kaphatók.

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

Gyár:
Marta Magyar Automobil Rt. Arad

Vezérképviselet:
Royal-Garage, Budapest, IX. ker., Páva-utca 10-12.

Legrégibb, legelőkelőbb márka
Gróf Keglevich István ut.
COGNAC BUDAFOK
Az összes, bel- és külföldi kiállitásokon legutóbb „Turin"-ban kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenütt kapható.

A trieszti Jutaipar R.-T. Trieszt
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü
zsákokban
a legjutányosabb árak mellett
Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség
Nobel Sándor, Budapest
VI., Aradi-utca 31. Telefon 161—07

PALAIS DE DANSE
Szerecsen-u. 35. (TÁNCPALOTA) Telefon: 120-77.
Kezdete este fél 11 órakor.
Csak rövid ideig **Ninon de Beauval** fellépt évei **klasszikus szépségesték.** Ezenkivül **La Sirene** a „Tenger fenekén" cimü jelenetében. **Schlerbanoff** hercegnő stb. stb. — Előadás után párisi vig hangulat és táncmulatság reggelig.

FIÓK ÜZLET: VI. ANDRÁSSY-UT 66.

Gólya Áruház

FIÓK ÜZLET: VIII. NÉPSZINHÁZ-U. 35.

VI. NAGYMEZŐ U. 12.

II. évfolyam Budapest, 1913. március hó 26-án. 13. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám

A főpolgármester

komolyan fogja fel a hivatását és szigoruan ragaszkodik ahhoz a programmhoz, amelyre ünnepélyes beiktatásakor fogadalmat tett. legutóbb is már-már sulyos konfliktus keletkezett az ó- és az uj-városháza között, amiért a közgyülés napirendjén szereplő tárgyakat vagy egyáltalában nem, vagy pedig elkésve juttatták az egyes ügyosztályok a főpolgármester kezéhez. Sokan ugy értelmezték Heltai Ferenc energikus eljárását, hogy az a főváros autonómiájának a rovására megy. Pedig ebben a pörben feltétlenül a főpolgármesternek van igaza. Mert a közgyülés napirendjének megállapitását a törvény világosan a főpolgármester hatáskörébe utalta, Heltai Ferenc pedig megválasztásakor különösen hangsulyozta, hogy véget fog vetni a fait accomplik intézményének, nem fogja türni, hogy a törvényhatósági bizottságot előkészületlenül, tájékozatlanul találja valamely tanácsi előterjesztés. Heltai Ferenc csak a kötelességét teljesitette s csak a fogadalmához maradt hü, amikor kissé szokatlan, de mindenképpen jogos és üdvös intézkedésre kényszeritette a polgármestert. És ha Bárczy István, ahogy a fáma tartja s ahogyan némely sajtóorgánum kommentálja, e miatt neheztel Heltai Ferencre, akkor nem fogja az oldalán találni még azokat sem, akik egyébként a legfanatikusabb hivei az autonómia kiszélesitésének s a legszigorubb őrei a város jogainak és kiváltságainak. Egyetlenegy irányban indulhat a polgármester célszerü és örömmel várt akciót: a fővárosi törvénynek mielőbb való revíziója érdekében. Az uj törvény bizonyára egyszersmindenkorra lehetetlenné fogja tenni a hatásköröknek hasonló összeütközését. Addig is azonban, amig ez a törvény élő valóság, a törvény hivatott őrének nincs joga hozzá, hogy nehezteljen a törvénynek ugyancsak hivatott őrére, aki a törvényben biztositott jogot egyuttal szigoru kötelességnek is tekinti.

Az autonómia különben sem jelentheti a városházi gazdálkodás ellenőrzésének akadályát. A közelmult tapasztalatai éppenséggel nem azt igazolják, hogy erre az ellenőrzésre nincsen szükség!

Bizonyára nem a legideálisabb az a jogállapot, amely lehetővé teszi, hogy a kormány bizalmi embere, a kormány legfőbb városházi képviselője, a napirend megállapitásának jogával döntő befolyást gyakorolja a közgyülés menetére. De erről vitatkozni teljesen meddő dolog azért, mert Heltai Ferencről szivesen elhisszük, hogy a jogával sohasem fog visszaélni.

Fullánkok

Zeidl

Vencelről, a magyar székesfőváros törvényhatóságának rendes tagjáról kiderült, hogy nem is magyar állampolgár, emiatt fogva nincsen joga a városatyasághoz. Másutt az ilyen feltevés nagy port vert volna fel, nálunk elveszett a napi hirek tömegében. Mert nálunk az elemi iskolásgyerek is jól tudja, mi az utja és módja annak, hogy valaki részese legyen a főváros képviseletének, dönto tényezője a városi ügyek intézésének. Erre mifelénk nem az érdemek döntenek a bizottsági tagok kiválasztásánál, hanem azok az obolusok, amelyek a kerületi bakkőröknek kasszáiba folynak. Aki több pénzáldozatot hoz, annak az ajánlatát fogadják a legkedvezőbben. A városatyaság ügyeinek az egyetlen városi üzlet, amelynél nyilvános pályázatot szoktak hirdetni. Nehogy pedig ok nélkül általánositsuk és ártatlanokat vádoljunk, eláruljuk, hogy Zeidl Vencel polgártárs a Hüvös-kerületet képviseli a közgyülésen.

A Gundel-

üzlet sikertelenségének pikáns okáról esik szó a városházán. Ugy mondják, hogy az a kerület, a melynek támogatására a legtöbb joggal számithatott az előterjesztés védelmében elesett tanácsnok, azért fordult ellene, mert a kerület városatyáinak egynémely jámbor óhaját nem sietett teljesiteni. Ha igy van, akkor mi magunk mondjuk, hogy sérelem esett Márkus Jenőn, a városháza ellen intézett támadások célpontján. Nem a Gundel-üzlet kerül más elbirálás alá, hanem a tanácsnok, aki azt hitte, hogy más dolog is erősiti a barátságot, mint az üzlet.

Kolerás

hust árulnak a pesti vásárcsarnokokban: ez a legujabb fővárosi szenzáció. A kolerát tehát direkt városházi segédlettel, a hatósági apparátus tétlen közönye és megdöbbentő indolenciája mellett csöpögtetik a pesti ember szervezetébe. Ime, idefajultak azok a viszonyok, amelyeket gyüjtőnevükön ugy hivnak, hogy: Budapest közélelmezési politikája. Ide jutottunk abban a korszakban amikor a városnak gyönyörüen megszervezett közélelmezési ügyosztálya van, élén a kitünő Folkusházy tanácsnokkal. A kolera az egyetlen pozitiv alkotás, amely a legtehetetlenebb tanácsnoknak a nevéhez füződik.

Ki a bűnös?

Budapest fürdőváros rejtelmeiből

Alig volt a *Fővárosi Hirlapnak* olyan száma, amelyben — kellő méltánylással — nem foglalkoztunk volna a Gellért apostolról elkeresztelt Sárosfürdő horribilis tulkiadásáról. Nagy elégtétellel, de őszinte szomoruósággal fogadtuk az összsajtónak a hiteltöbblet fedezetéről szóló előterjesztéshez füzött megnyilatkozásait. Az elégtétel forrása a lelkiismeretesen végett munkának a tudata, a szomoruság oka pedig az, hogy debuisset pridem: most már teljesen meddő dolog azon töprengeni, hogyan történt a dolog és miért történt a hiteltullépés. Az épület ott áll a Lágymányoson, a munkálatokat nem lehet többé félbe szakitani s a legkegyetlenebb kritikais arra a megállapitásra vezet, hogy ha már ide fejlődtek a dolgok, hát igyekezzenek az illetékesek, hogy megmentsék, ami megmenthető.

Tanácstalanul áll meg mindenki az előterjesztésnél, de a megdöbbenés el nem nyomhatja azt a követelést, hogy a bünösök példás büntetésben részesüljenek. Mert kézzelfogható, névvel nevezhető emberek okozták a város nagy szégyenét.

A rideg és lelketlen kapzsiság érzékenyen sujtja a város egész lakosságát, tudni illik tehát, kiknek köszönhetjük a kárt. A Sárosfürdő tetemére hivják

Grünwald Mór és Schiffer Miksa

bizottsági tagokat, a derék épitési vállalkozókat, akik fáradhatatlan buzgalommal és százszoros krétával erőlködtek azon, hogy mennél jobban belerántsák a hiszékeny fürdőbizottságot s a tanácsot. Schifferéket munkájukban hüségesen támogatták az épitészek, névszerint

Sterk, Sebestyén és Hegedüs

urak. Hegedüs Ármin direkt erre a célra hosszabb szabadságot kért és kapott a várostól. A vállalkozók és az épitészek közös munkáját elsősorban

Devecis del' Veccionak

az akkori középitési igazgatónak kellett volna ellenőrizni. Az ő lelkén szárad a felelősség, amiért a kötelességét ilyen szépen teljesitette. Tudni kell, hogy a tanács illetékes tagjai nem müszaki emberek és ezért érthető, hogy a vállalkozók titkos terveit későn ismerték meg. Devecis urnak ellenben éppen az volt a dolga, hogy szakértelmével támogassa a tanács és a fürdőbizottság munkáját. Nem szabad megfeledkeznünk

Bossányi Béla dr.-ról sem

Bossányi főorvosnak neveztette ki magát, tizenötezer koronás fizetést szavaztatott meg magának, hosszu időre szóló szerződést kapott. Ennek ellenében minden pillanatban külföldi tanulmányutra ment — biztosan a saját költségén! — s valahányszor hazajött, mindig

uj és uj eszméktől duzzadt a tarsolya.

Most pedig, ennek a bus seregszámlának a befejezéseül, leközöljük azt a nyilatkozatot, amelyet a közgyülésnek egyik legtekintélyesebb tagja munkatársunk előtt tett.

— A baj főoka szerintem az volt, hogy az épitkezést lateiner emberek ellenőrizték, nem pedig szakértők. Csakis igy történhetett meg, hogy amikor az épitési terv módositása napirenden volt, nem is gondoltak arra, hogy a tervek módositásával együtt, jelentékenyen változik a költségvetés is. Akkoriban még *Devecis* volt a középitészeti igazgató s a felelősség nagy része őt terheli e miatt. Már a gyógyfürdő bizottságnak sem adtak részletes költségvetést az épitészek, a tanács viszont a saját hatáskörében belement a költségtöbbletbe. A közgyülés sohase kapott tiszta képet arról, hogy tulajdonképpen mi folyik az épitkezés körül. A tervező épitészek folyton ujabb és ujabb eszmékkel jöttek, a tanács pedig kénytelenségből hozzájárult, minden tervhez. Természetes, hogy ily módon az 5 millió 600.000 koronából rövidesen 11 millió korona lett s a jövedelmezőségi számitás elvesztette a realitását. A közgyülés elé terjesztett költségvetés szerint 6.8 százalék tiszta jövedelmet hozott volna a fürdő, ami 383.286 korona és 50 fillért tesz ki. Ebből tőke és amortizáció cimen lemegy 289.000 korona, ugy, hogy a város évente 83.441 korona 50 fillér hasznot látott volna az épitkezésből. Most pedig, a mikor a redukált költségek végösszege több mint tiz millió korona, a szükebbkörü szakértő bizottság 4.15 százalékos jövedelmezőséget mutatott ki, ami azonban a valóságban sohasem fog előállani, mert hiszen a költségeket a főváros kölcsönpénzből fedezi, az annuitás pedig legalább 5.15 százalék. A szükebbkörü bizottság javaslatára 800.000 koronát törölt a fürdőbizottság a 11 millióból. Ily módon elmaradt a tervbevett uszoda és még néhány kisebb dolog. Egész csomó tulkiadás maradt még elintézetlenül és a fővárosnak bizonyára számos pöre lesz még az épitkezésből kifolyólag a Palatinus r.-t.-gal. Nagy baj volt, hogy az épitészek maguk is tájékozatlanok voltak, ilven nagyszabásu munkájuk alig volt még. Lehetetlen eltolódások fordultak elő a költségvetésben. Butorra és fehérnemüre például eredetileg 400.000 koronát vettek föl, most pedig kisült, hogy ez a tétel kerek milliójába kerül a városnak. Az épitészek tiszteletdija 186.000 korona lett volna, a költségvetés emelkedése folytán ez is 286 ezer koronára emelkedett. Magánál az épitkezési költségeknél két és fél millió korona az emelkedés.

Természetes hogy a dolgok jelen stádiumában nem lehet többé segiteni a munkán. A közgyülésnek — kénytelen-kelletlen — le kell nyelnie a keserü labdacsot. A jövőre vonatkozólag azonban jól meg kell jegyezni azoknak a vállalkozóknak a neveit, akik a fővárost ebbe a helyzetbe hozták.

HELYESIRÁST

KÖVETEL A MINISZTER A VÁROSTÓL.

Furcsa huzavona keletkezett a főváros és a belügymirisztérium között. Bár iratváltás még nem történt, de szóbelileg már tett kisérletet a két hatóság az ügy elirtézésére. A háboruság megkezdésére a belügymiriszterium adott okot azzal, hogy a megalakult egyesületek jóváhagyás végett fölterjesztett alapszabályait mindig kellemetlen záradékkal látja el. Jóváhagyási nyilatkozatában ugyanis kijelenti a minisztert helyettesitő államtitkár, vagy miniszteri tanácsos, hogy az alapszabályokat a bennük előforduló nyelvtani és helyesirási hibák kijavitásával helybenhagyja.

E megjegyzést aztán a kinyomatott alapszabályokban is kötelesek fölvenni az egyesületek. Pedig legtöbbnyire a rakoncátlankodó irógép, vagy a szorakozott gépirókisasszony az elkövetője a kivadászott iráshibáknak. Megtörtént legutóbb kétszer is, hogy tudományos és közmüvelődési közületek alapszabályait bélyegezték meg ilyen obskurus nyilatkozattal.

A csuffátett egyletek persze a fővároshoz szaladtak; pörrel fenyegetőztek. A fővárosnak természetesen nem áll jogában a nyilatkozat megváltoztatása. És nem tett semmit. Utóbb annyira mindennaposak lettek ezek a megszégyenitő záradékok, hogy a főváros végre jónak látja a nagyobb baj elkerülése végett a miniszteriumot szokásának megváltoztatására kérni.

BUDAPEST PÖREI.

A TISZTI ÜGYÉSZSÉG MUNKÁJA.

Sok alperesség — kevés felperesség: ezzel lehetne jellemezni a székesfőváros pöreit, a melyekről nemrégiben vaskos kimutatást készitett a legszorgalmasabb, leglelkiismeretesebb városházi hivatal, a tiszti ügyészség. A kimutatást tudvalevőleg a titokzatosság leplével akarták betakarni s a tanács ugy határozott, hogy az aktákba csakis a városatyák nyerhetnek betekintést. Megállapithatjuk, hogy

egyetlenegy bizottsági tag sem érdeklődött a kimutatás iránt.

A *Fővárosi Hirlap* nem engedheti meg magának ezt az indolenciát. Munkatársunk — hiába is tagadjuk — nem volt hajlandó a tanács tilalmát respektálni s olvasóink számára kihalászta a sommás és rendes keresetek, aktiv és passziv pörök rengetegéből a legérdekesebbeket, legfontosabbakat. Néhány régi ismerősre bukkanunk a kimutatásban.

Az *Egyesült épitőipari r.-t.* 1.518.532 korona erejéig pörölte a fővárost. A periratváltás befejeztetett s most szünetel a pör, mert a felek között egyezségi tárgyalások folynak. Ebben az ügyben felperest tudvalevőleg egy előkelő bizottsági tag képviseli ügyvédi minőségében.

Lédeczy-Schenk Adolf 40.000 koronát akar a várostól kártérités fejében. Legközelebb foganatositják a szakértői szemlét. Felperes háta mögött itt is egy városatya áll.

Cséry Lajosnak még folyik egy káréritési pöre 189.845 korona iránt.

Saile testvérek cég 35.000 koronát követel ugyancsak kártérités cimén.

A bankok és egyéb részvénytársaságok alaposan kikezdték a várost.

A *Leszámitoló Bank* szerződésileg kötelezett segély cimén százezer koronát igényel. Az I. birói itéletet legközelebb fogja meghozni a biróság.

A *Ganz és társa r.-t.*-nak 77.005 koronás kisajátitási pöre van a város ellen. Hasonló pörrel támadta meg a fővárost a *Belvárosi takarékpénztár r. t.* A *B. U. R.* vasut kártéritési igénye 3950 koronáról szól, a *Lechner téglagyár r.-t.* területkártalanitási ügyében (45.800 korona) legközelebb itél a biróság. Az *Első Magyar Iparbank* 3694 koronára, a *Discontó szövetkezet* 5250 koronára, a *Termokémiai rt.* 56.438 koronára pörli a várost. Pikáns dolog, hogy *Aufrecht és Goldschmidték* könyvek vételára fejében 2451 koronát követelnek. Külön fejezetbe tartoznak az örökösödési pörök. Ezen a réven *Szeless* Adorjánnal, *Körtvélyessy* Jánossal és másokkal gyült meg a baja a városnak.

Általában véve elég gyorsan megy a városi pörök lebonyolitása. Restancia nincsen, a sommás pörök jórésze befejezve, a rendes pörökben pedig a biróságé a további teendő. A tiszti ügyészség megérdemli, hogy a munkájával a nyilvánosság előtt is foglalkozzunk s ne csak akkor gondoskodjék hangzatos kommünikékről a tanács, amikor a saját kétes érdemeiről kell dicshimnuszt zengeni.

Akarja látni Kelet mesés kincseit?
Látogasson el
Schönwald Imréhez, Deák Ferenc-utca 21

Ahol még szeretik

Bárczy polgármestert.

Kedves kis levélkét hozott nekünk a m. kir. posta. A levél Sepsiszentgyörgy városából, Háromszékvármegyéből indult utjára. A küldője: nemes Sepsiszentgyörgy városának illusztris tanácsa. Szól pedig a nevezetes irás Bárczy István polgármester urnak. Husvéti piros tojás helyett ezennel átnyujtjuk néki ugy, ahogyan irva vagyon:

Sz. 2481—913.

Fővárosi Hirlap kiadóhivatalának

Budapest, VI., Kiss János-u. 4.

Csatolt utalvány visszazárásával kijelentjük, hogy mi a lapnak Bárczy-ellenes irányával nem értünk egyet, következőleg előfizetni többé nem fogunk.

Sepsziszentgyörgy, 1913. márc. 18.

(P. H.) *Gödri*, polgármester.

A szigoru tanácsi döntés, mint látható, feleletvolt lapunk kiadóhivatalának a lejárt előfizetés megujitására vonatkozó felhivására. Sepsiszentgyörgy tanácsa tehát nem ért egyet a Fővárosi Hirlap irányával. Sepsiszentgyörgyön szeretik Bárczy polgármestert. Budapesten ellenben egyetlenegyszer sem találkoztunk még azzal a kifogással, amelylyel Sepsiszentgyörgy élt. A miből viszont az következik, hogy Budapesten távolról sem lelkesednek annyira a polgármesterért, mint Háromszékvármegye hatalmas székhelyén. Ezt a visszás állapotot illő volna megszüntetni: bocsássa rendelkezésére az állását Gödri Ferenc polgármester ur — Bárczy Istvánnak. Legyen meg az akarata nemes Sepsiszentgyörgy városának!

Ki ád többet érte?

Szaporodnak a pályázók.

Szerdán, e hó huszonhatodikán bontják fel a városházán az állatkerti vendéglő és kávéház bérletére beérkezett pályázatokat. Eddig csak az bizonyos, hogy a pályázat legalább *mennyiségileg*, eredményes volt. Az általunk már emlitetteken kivül

Palkovics Edéről, az Angol királyné szálló bérlőjéről, *Ehm János* vendéglősről, *Frenreisz István* vendéglősről, *Wertheimer Lajos* mulatóhely tulajdonosról (Ringerékkel együtt pályázik) és *Brück Miksáról*,

a Vigszinház-kávéház tulajdonosáról mondják, hogy felveszik a harcot Gundelékkal. Más kérdés, hogy a jelöltek mennyiben felelnek meg a város által megkivánt anyagi és erkölcsi garanciáknak és mennyivel előnyösebb az ajánlatuk annál, amelyet Gundelék benyujtottak s amelyekről alapos véleményt nyilvánitott már a közgyülés.

Gundelékről, a póruljárt bérlőkről egyébként a *Pesti Hirlap* megdönthetetlen adatokkal állapitotta meg, hogy már ab ovo *ötvenháromezer korona „fór"-ral* indulnak a versenyben. A tavaly kötött szerződés a lehető legvilágosabban intézkedik arról hogy Gundelék a bérlet lejárta után nem követelhetnek többet a várostól, mint a 30.000 koronáig terjedő beruházásoknak 90 százalékát, vagyis huszonhétezer koronát. Hiába mondják tehát ők, hogy nem harminc, hanem nyolcvanezer koronát invesztáltak, a többlet a főváros javára esik, a harmincezer koronán felüli beruházások a főváros tulajdonába mennek át.

Szerencse, hogy az ideiglenes megoldásra — mert másról az idén nem lehet többé szó — kész tervek állanak a főváros rendelkezésére. Bárkinek juttatja az április 2-iki közgyülés az üzletet, legkésőbb május hó közepére át kell adni rendeltetésének az uj vendéglőt és kávéházat.

Események

Ezt a sáros fürdőpalotát az Urnak 1913-ik évében

I. Bárczy István

polgármestersége alatt,

Devecis Ferenc

középitési igazgató szives közreműködésével

Dr. Bossányi Béla

főorvos ellátására

Stark, Sebestyén és Hegedüs

müépitészeknek százezrekkel honorált ötletei alapján épitették:

Grünwald Manó és Schiffer Miksa

vállalkozók, ugyis mint főv. biz. tagok. Az épitkezés

12 milliót

nyelt el, mely összeget kényszerü közadakozásból, a pesti polgárság verejtékes rézkrajcárjaiból takaritotta meg a nemes tanács.

Emlékük örökké élni fog szivünkben!

A közraktárak. A fővárosi közraktárak kibővitésének főkérdésében megegyezett a Leszámitolóbank a várossal. Egyelőre csak a Gyáli-uton levőr aktárakat fogják megnagyobbitani, a teljesen kész tervek szerint a kibővités költségei 500,000 koronára rugnak.

Németül! A főváros tavalyi közgyülésén Ziegler Ármin bizottsági tag javaslatot tett, hogy illesszék vissza az elemi oktatás keretébe a német nyelvtanitást. A közgyülés egy sovinizmussal telitett rohamában kitörülte az elemisták terhei közül a német irás-olvasás sulyos müvészetét. És ennek a megondolatlan határozatnak a következő magasabb tanulmányaikban még inkább megnehezitették a nyelv tanitását. A kérdést ujra időszerüvé tette Ziegler inditványa s a tanügyi osztály kissé elnyujtott studiuma után, legközelebb szerencsénk lesz a javaslathoz. Az ügyosztály egyelőre nem kötelezően, csak fakultative ajánlja a német oktatást a népiskolákban.

Pumpolnak az ipartestületek. Az ipartestületek az utóbbi időkben sok elfoglaltságot adtak a hatóságnak. Pékek, zsibárusok, cipészek, ószeresek satöbbi, mindenik egy kocsiderékravaló följelentéssel zaklatja az elöljáróságot. Rendesen nagy testvárharcok dulnak az ipartestületek kebelében, aminek aztán egymástkövető följelentések a következményei. Ilyen körülmények között csinos meglepetést okozott a fővárosnál, hogy az ipartestületek rendre segélykérvényeket adtak be a főváros közgazdasági ügyosztályához. Sőt ennek a megokolatlan kérelmeknek megerősitésére az Ipartestüeltek országos egyesületének képviseletében Melkó Bertalan városatya pénteken eljárt a fővárosnál, vele volt dr. Dóczi Sámuel, az Országos iparegyesület és kérték a testületek kéményeinek elintézését. Remélhetőleg a városházán alaposan meggondolják a pumpoló kérvények támogatását.

Legyünk világváros! Még csak a tervezetet javitgatják az utcai árusitásról szóló szabályzatnak, melylyel gégleges rendet akarnak teremteni a pesti utcákon, de máris áldozatára lett ennek az oktalan rendcsinálási kedvnek egy egész csomó kisexisztencia. A polgármester rendelkezése folytán a hatodik és hetedik kerületi elöljáróságok levonták a Nyugoti- illetőleg a Keleti pályaudvar környékén kereskedő mozgó árusok engedélyét. A rendelet megokolásul azt fejtegeti, hogy az árusok jelenléte sokat ront abból a szempontból, hogy a mostani pest világvárosiassága csorbát szenved. Pedig tagadhatatlan, hogy a harmadosztályu utasok élelmiszer és egyéb szükségleteik beszerzése miatt szükseég van a pályaudvarok környékén lévő árusokra. Csakhogy a polgármester elsőosztályon utazik s a Wagon-Lits kocsijában ebédel s igy nem gondolhat mindezekre. Az árusitási engedélyüktől megfosztott kisemberek persze felebbeztek a tanácshoz az elöljáróságok önkényeskedésének tudva be a tömeges iparengedély bevonást; nincs tudomásuk nyilván, hogy épp a polgármester bizalmas rendeletére történt az elöljáróságok kiméletlen föllépése.

Beépitik a Gschwindt-telket. A Gschwindt-féle szesz- és rumgyár r.-t. hatalmas gyártelepét részben Budafokra, részben a Mester-utcába telepitette át. A Ferenc-körut és Üllői-ut sarkán tehát fölszabadult az óriási gyártelek. A tulajdonos részvénytársaság az értékesités több módját kisérelte meg. Előbb a várossal kezdett tárgyalásokat, amelyek azonban, dacára Polonyi Géza mesterkedésének, nem vezettek eredményre. Aztán angolok jöttek, akik valami uj mulatóhelyet akartak épitni, de leginkább egy játékbarlangot szerettek volna a Gschwindt-telkekre varázsolni. Négy millió koronát kináltak a telkekért és az alku már csaknem létrejött, a mikor az angolok megtudták, hogy a játékbankra nem kapnak majd koncessiót. Erre a legelső express-vonattal elmenekültek Budapestről. Utánuk más vevők akadtak. Löw Sándor órás egy konzorciumot állitott össze, akik megvették a telket és 250.000 korona óvadékot is letétbe helyeztek. A konzorcium jelzálogkölcsönnel és épitési hitellel nyolc ötemeletes palotát akart a telekre épiteni. Ez a tervük azonban a közbejött pénzkrizis miatt dugába dőlt. Szerződés szerint a vételárat ez év elején le kellett volna fizetni. Minthogy e kötelességnek nem feleltek meg, az óvadék odaveszett és most a Gschwindt-részvénytársaság maga épiti be a telket. A régi gyár épületeket már lebontották és ehelyébe ötóriási bérpalotát, egy uj gőzfürdőt és szállodát épitenek. A munkálatok folyamatban vannak.

A fővárosi iskolák állami ellenőrzése. Zichy János gróf volt közoktatásügyi miniszter még ez év elején létesitette az iskolalátogatói intézményt, mely azt a célt szolgálja, hogy a községek és a hitfelekezetek által föntartott elemi és polgári iskolák működését ellenőrizze s a szükséghez képest irányitja és utasitja a tanerőket, milyen rendszert alkalmazzanak előadásaiknál, hogy eredményt érjenek el. Az uj intézményt Zichy János gróf utóda, Jankovich Béla most valósitotta meg Budapesten. A közoktatásügyi miniszter ugyanis a székesfőváros területére az elemi iskoláknál Hajnal Adolf, Moussong Géza, Rákos István, Nagy Lajos, Barcza Albin és Witkolszky Sándor községi elemi iskolai igazgatókat, a polgári iskoláknál a nyelvi csoportra Karblinger Fülöp dr. főreáliskolai tanárt, a történelmi szakcsoportra Lád Károly, a számtani szakcsoportra Magyar László és a természettudományi szakcsoportra Ágh Géza dr. polgáriiskolai igazgatókat három évi tartamra az iskolalátogatói szakfelügyelői teendőkkel megbizta.

HEVERŐ ARANY és EZÜST. Nincs olyan család a világon, melynek ne volnának régi, elkopott gyürüi, fülbevalói, vagy egyéb ékszerei, melyek rendszerint elfelejtve, a lomtárban hevernek. Az ilyen régi tárgyak azonban értéket képviselnek és igy tulajdonképen holt tőke gyanánt tekintendők, melyet megfelelő értékesités esetén gyümölcsöztetővé lehetne tenni Saját érdekében cselekszik tehát mindenki, aki ilynemü tulajdonát SCHÖNWALD Imre ékszerésznél, Deák Ferenc-utca 21. sz. alatt a legmagasabb napi árfolyamon értékesiti, vagy pedig modern, csinos ékszerekre alakittatja át.

A Fővárosi Nagymozgó (Rákóczi-út 70.) e heti müsora szenzációs és a különböző müfajok legkiválóbb alkotásaiból van összeállitva. Az előadás megtekintése mindenkinek ajánlható.

Élvezti cikknél egyedül a minőség a mérvadó. Csak az ami izlik és jólesik, érdemes ajánlásra. Ez az igazán helyes álláspont és ebből kiindulva, a háziasszonyaink előszeretettel használják a „valódi Franck kávépótlékot a kávédarálóval", mely a legjobb válogatott nyersanyagból a kassai gyár alapelve szerint: a legnagyobb gondosság és az évtizedek folyamán kipróbált módszer alapján készittetik. Az izletesség és teljességről, valamint az aromáról és a szinről, a kiadóság kiszámitásával, egy főző- és kostolópróba minden háziasszonyt meggyőződtet.

Lapunk telefonszáma: 137-15

OMNIA
MOZGÓKÉP-PALOTA
Bejárat: VIII., József-körut 31. szám.
Telefon 120-40.

Sláger ciklus!
IV. sorozat.
Óriási, uj, fényes müsor.
Vasárnap
este fél 10—12-ig
diszelőadás
a IV. sorozat teljes müsorával.

Nem tudja hányat ütött?
Vegyen órát
Schönwald Imrénél, Deák Ferencz-utca 21. szám

MÁG
AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

PALAIS DE DANSE
Szerecsen-u. 35. (TÁNCPALOTA) Telefon: 120-77.
Kezdete este fél 11 órakor.
Csak rövid ideig Ninon de Beauval fellépt-tével klasszikus szépségesték. Ezenkivül La Sirene a „Tenger fenekén" cimü jelenetében. Schlerbanoff hercegnő stb. stb. Előadás után párisi vig hangulat és táncmulatság reggelig.

Sok ezer
háziasszony kitalálta és a tudomány megerősitette azt, hogy a **„valódi FRANCK"** a honi gyárból Kassáról, mint a legfinomabb kávépótlék a legjobb ajánlást érdemel. Belföldi nyersanyagból készül. Védjegye a **kávédaráló** megvéd az utánzatoktól.
ig ein 152—2497

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

A kartellek és a bankok.

A szomoru gazdasági helyzet tetőpontján egyremásra jelentkeznek az *uj kartellek* a láthatáron. Nincs nap, ahol egyik vagy másik szükségleti cikk — rendszerint olyan, amelyek a legszegénynebb néposztály fogyasztási objtktuma — egyszerre meg ne drágulna s e drágulás mögött egy kartell, vagy trösztszerü alakulás ne állana. Igy szokött fel egyszerre az „olcsó" *gyertya* ára, mert a Laenderbank és magyar érdekeltségei többet akarnak keresni, igy emelkedett napról-napra a *petróleum ára*, mert az llam nem akar petróleumkutatási akciót folytat.ni, hogy a petróleumkartell és az amerikai tröszt cirkulusai ne zavarja; drágább lesz a *papir*, mert a celluloze gyárak kartellbe állanak; felszökik majd a *fa* ára is, mert a fakartell tömöritette a termelőket és a magkereskedőket az állam és a fogyasztók ellen, drágább lesz a *gyufa*, ha a gyárak magánmonopóliuma, a mögöttük álló nagybankok támogatásával, a tröszt létrejön; drágább lesz a *posztó*, hogyha a textil-konvencióból komoly kartell válik s igy tovább a végtelenségig.

Egyre-másra alakulnak meg ártatlan képpel és cimmel a legkülönbözőbb „kartell-csodák" s a közönség bizonyos mélabuval vesz tudomást arról, hogy most ez, majd az a cikk lesz 20—30—40 százalékkal drágább. A közönségnek sejtelme sincs arról, hogy a kartellek mögött is *a nagybankok állanak*, egyrészt, mint az *iparvállalatok financirozöt*, másrészt pedig, mint *az inkasszó-jutalékok kezelői*. A nagybankok tömöritik e gyárakat és nagykereskedőket, hogy profitjukat még néhány százalékkal emeljék és a kartell-iroda ártatlan kimutatásai segélyével *ujabb milliókat* keressenek. A nagybankok két bőrt nyuznak le mindenről, de ezt a két bőrt is kétszer nyuzzák le: a kincstárt becsapják a kartell-irodák, amelyek *örökös adómentességget* büszkélkednek, miután csak néhány korona hasznot mutatnak ki s a sok százezres profitot szépen *átutalják a banknak*, a bank pedig szépen tartalékolja vagy másképen könyveli el az iroda által elszámolt hasznot. A közönség pedig . . . a közönség pedig fizet és ujra fizet. Ha egyszer majd (nem is olyan sokára) minden szükséglete száz százalékkal lesz drágább, akkor talán majd észre fogja venni a kincstár is, a sajtó is, a kormány is, hogy nem a magyar ipar nem a magyar kereskedelem támogatásáért és fejlődéséről van szó, nem a kapitalista rend törvényei szerint haladunk a tönk-rendszer felé, hanem egyszerüen néhány nagybank akar még többet keresni, mint amit eddig száz kézzel elemelni tudott. Addig azonban a kartell-irodák tovább fogják Hamupipőke szerepét játszani . .

Pikáns tőzsdedifferencia.

A legmagasabb tőzsdei körökben kellemetlen szenzációról suttognak mostanában. Azt mondják a szabadság-tér felől szállongó hirek, hogy a gabonapiac legkiválóbb képviselői, elsőrendü lipótvárosi nevek viselői, százezrekre rugó veszteségeket szenvedtek. A veszteségek pedig — és ez adja meg a szenzáció pikáns izét — nem a tőzsdejátékból származnak, hanem abból, hogy egy vidéki termelő a szóbanforgó cégeket kriminális módon becsapta.

A vidéki földbirtokosnak valahol Temesmegyében fekszenek az ingatlanai. A pasasér tavaly kissé megszorult apropénz dolgában és mert ilyenkor nincsen szaga a „börzezsidónak", Pestre jött s a termését eladta néhány előkelő egyszer adta el, hanem többszörösen, ugy hogy a termésbeli differenciát a természet legtőbb intézője nem tudta többé kiegyenliteni. Közönséges csalás volt, amit a vidéki földbirtokos a pesti börzevezérekkel szemben elkövetett. Csakis annyiban nem közönséges, hogy a lovagnak, ugy látszik, még sem lesz bántódása. A csaló földbirtokos ugyanis fitestvére a földmivelésügyi miniszterium egyik előkelő, sőt majdnem a legelőkelőbb tisztviselőjének. És mert a börze és a földmivelésügyi miniszterium között a termésbecslés révén amugy is szoros a kapcsolat, a nagyur a rossz utra tévedt fivér bünügyének rendezésére a tőzsde alelnökét, Simon Jakab udvari tanácsost kérte fel. Simon, aki a Kálnoky és Simon cég révén maga is erősen érdekelve van a különös börzedifferenciánál, elvállalta a magas helyről kapott megbizást és amilyen nagytekintélyü ember, bizonyára eredményesen fogja végezni munkáját.

Megindul a husgyüjtőforgalom. Egyizben már hirt adtunk róla, hogy a Magyar élelmiszerszállító részvénytársaság, a budapesti piac husellátásának megjavitása céljából, husgyüjtőforgalmat rendez be. A vállalatnak a máv. főbb vonalán hütőkocsija fog közlekedni és ezekbe minden állomáson be lehet rakodni vágott állapotban borjut és szarvasmarhát. Az első hütőkocsi április 2-án indul el Körösmezőről és 24 óra április 2-án indul el Körösmezőről és 24 óar alatt Budapestre érkezik.

Lengyelek a tavaszi vásáron. A Magyar-Lengyel Egyesület mozgalmat indit a lengyel kereskedők, iparosok és mezőgazdák körében, hogy őket a májusban megtartandó tavaszi vásáron való tömeges részvételre megnyerje. Ebben az ügyben a Magyar-Lengyel Egyesület gazdasági osztálya holnap, csütörtökön délután 6 órakor az Iparegyesület helyiségében báró *Nyáry* Albert elnöklete alatt ülést tart.

Kisebb osztalék. Az Ujlaki Tégla- és Mészégető Részvénytársaság most tette közzé az elmult év mérlegét, amely sokkal kedvezőtlenebb, mint az előző év mérlege volt. Az 1912. év tiszta nyeresége 277.601 koronát tesz ki, az 1911-ik év nyeresége pedig 541.746 korona volt. Ebből 22 korona osztalékot fizettek, az idei osztalék valószinüleg 12 korona lesz.

A Hitelbank közgyülése. A Magyar Általános Hitelbank e hó 19-én tartotta meg évi rendes közgyülését grófi *Cziráky* Antal elnöklésével. Az elnök konstatálván a határozatképességet, a jegyzőkönyv vezetésére dr. *Sebesta* Kolos igazgatóhelyettest kérte fel: Az elmult üzletévről szóló igazgatósági jelentés kiemeli, hogy az intézet a lefolyt évben is igen kedvező eredménynyel müködött. A közgyülés egyhangulag tudomásul vette az igazgatóság jelentését, továbbá az 1912. üzetvéről szóló számadásokat és elhatározta, hogy az igazgatóság jutalékának levonása után fenmaradó 7.268,500 korona 09 fillérből részvényenkint *45 korona osztalék fizettessék*, a rendes tartalékalap javadalmazására 800.000 korona, az ingatlanok tartalékára 700.000 korona fordittasék, a fenmaradó 768.590 korona 09 fillér pedig az 1913. év üzleteredmény számlájára vitessék át. Az 1913. május 1-én esedékes szelvényt április 1-től kezdve váltják be. A felügyelőbizottság jelentésének tudomásul vétele után a közgyülés egyhangulag megadta a felmentést az igazgatóság és a felügyelőbizottság részére. A közgyülés az igazgatóságba *Klein* Gyulát és *Lukács* Józsefet ujra megválasztotta, a felügyelőbizottság tagjaivá pedig *Ahsbas* Leó lovagot, *Dobokay* Kálmán miniszteri tanácsost (uj), *Havassy* Rezsőt, *Kerntler* Ferencet, *Pfeiffer* Dezsőt és *Szalay* Imre báró miniszteri tanácsost választotta meg. A közgyülés után tartott igazgatósági ülésen az igazgatóság elnökévé *Cziráky* Antal grófot, alelnökeivé pedig *Pallavicini* Ede őrgrófot és *Blum* Gyulát ujra megválasztották.

A „Központi kereskedelmi és iparbank részvénytársaság" f. hó 21-én tartotta Kubinyi Árpád cs. és kir. kamarás elnöklete alatt hetedik rendes közgyülését. A közgyülés az igazgatóságnak jelentését, mely 554,148.28 K tiszta nyereségről számol be, tudomásul vette és hozzájárult a tiszta nyereség hováforditására vonatkozó igazgatósági javaslathoz. E szerint 40.000 darab részvény 7 sz. szelvényének beváltására darabonkint 10 korona, azaz 5 százalék, vagyis 400.000 K fordittatik. A közgyülés az igazgatóság uj tagjaivá Havas Emil udvari tanácsost, a Magyar leszámitoló és pénzváltóbank igazgatóját és dr. Neumann Miksát, a Magyar Jelzálog Hitelbank igzgtóját, a felügyelőbizottság uj tagjaivá pedig Forró Oszkárt és Ágai Vilmost, a Magyar Jelzálog Hitelbank cégvezetőit választotta meg.

A Merkur Váltóüzlet Részvénytársaság minap tartott rendes évi közgyülése a jelentést tudomásul vette és hozzájárult a nyereség felosztására vonatkozó javaslathoz. Az 1912. évi szelvényt, 30.000 darab részvény után 9 százalék = 18 koronával, március hó 18-tól kezdve az intézet pénztáránál, illetve a K. k. priv. Bank und Wechselstuben A.-G. „Merkur" Wien pénztáránál váltják be.

A földhitelbank r.-t. iazgatósága báró Kohner Adolf elnöklésével megállapitotta az intézet 1912. évi mérlegét, amely 527.010 korona tiszta nyereséggel zárul, ami az alaptőke 8.78 százalékos kamatozásának felel meg. Az igazgatóság 5 százalékos (10 korona) osztalék fizetését és a tartalékalapnak 120.000 koronával való gyarapitását javasolja. A jelentés szerint uj jelzálogkölcsönök a mult évben 2.7 millió korona összegben kerültek folyósitásra, minek folytán az intézet jelzálogállománya 7.7 millió koronára emelkedett. Az igazgatóság *Zala* Lajos igazgató-helyettest tegnapi ülésében igazgatóvá nevezte ki.

Az urkány-zsilvölgyi kőszénbánya mérlege. Az Urikány-Zsilvölgyi Magyar Kőszénbánya Részvénytársaság most tette közzé az 1912. üzletév mérlegét. Eszerint a mult év tiszta jövedelme 1,984.168 korona 59 fillér. Az előző év tiszta jövedelme 1,323.931 korna volt.

A ruggyantagyár tőkeemelése. A Magyar Ruggyantaárugyár Részvénytársaság közgyülése elhatározta az alaptőkének 3,500.000 koronáról 4 millió 5.00.000 koronára való fölemelését. Az igazgatóság jelentését Török Emil dr. jogtanácsos terjesztette elő. E szerint ugy a törzsvállalat, mint annak leányvállalatai, igen jó eredménynyel dolgoztak. Az évi tiszta nyereség az értékcsökkenési alapba utalt 250.000 korona (tavaly 248.288 korna 31 fillér) leszámitása után 1,087.184 korona 22 fillér (tavaly 642.941 korona 74 fillér) volt. Ebben benne foglaltatik az a nyereség is, amely a társaságnak abból jutott, hogy egyik leányvállalata, a Semperit Gummiwerke G. m. b. H., Wien, az Oesterreichisch-Amerikanische Gummifabrik A.-G.-tal, Wien, fuzionált. Tekintettel erre a rendkivüli nyereségre, a társaság saját tőkéjének további erősitésére 400.000 koronát a rendkivüli tartalékalap gyarapitására fordit. Az osztalékot részvényenkint 32 koronában = 16 és fél százalék (tavaly 30 korona = 10 százalék) állapitották meg. A kibocsátandó egymillió korona névértékü uj részvényekből egyelőre csak 700.000 korona kerül kibocsátásra és pedig 400.000 korona elővételi áron; a további 300.000 korona névértékü uj részvény kibocsátását pedig egy későbbi oly időpontra halasztották, amikor a vállalatnak ujabb tőkére lesz szüksége.

A Magyar Vasuti Forgalmi Részvénytársaság *Mándy* Lajos ny. miniszteri tanácsos elnöklésével vasárnap tartotta meg évi rendes közgyülését. Az igazgatóság jelentése kiemeli, hogy a kedvezőtlen gazdasági viszonyok dacára a társaság kielégitő üzleti eredményt ért el. A közgyülés a felügyelőbizottsági jelentés felolvasása után elfogadta az igazgatóság javaslatát, amely szerint 13 százalék, azaz 26 korona osztalékot fizet részvényenkint. Az osztalék 20-tól kezdve Budapesten, a Wiener Bankverein fióktelepénél és Bécsben, a Wiener Bankvereinnél kerül kifizetésre.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.

Merkantil Nyomda (Havas és Lehner) Budapest, VIII., Német-utca 27. szám.

FŐVÁROSI NAGY MOZGÓ

VII., Rákóczi-ut 70.
Igazgató tulajdonos:
GERŐ S. SÁNDOR.

A főváros legkellemesebb szórakozó helye.

Hetenként kétszer változó, 3 órás sláger műsor.

Nagyhatásu drámák, vigjátékok és aktualitások.

Pompás hideg és meleg étkek

E heti étlap:

Magyar rostélyos	K 1.—	Libasült	K 1.20
Serpenyős „	K 1.—	Tészta	K —.50
Borjupörkölt	K —.70	Torta 2 darab	K —.48
Székelygulyás	K —.80	Dréher sör	K —.20
Borjucomb	K 1.20	Sajt ementháli	K —.30
Sertéskaraj káp.	K 1.40	Rochefort vajjal	K —.40
Rántott velő	K —.80	1 adag imbisz	K 1.20
2 töltött paprika	K —.90	1 kávé	K —.30
Paprikáscsirke	K 1.40	1 chocolade	K —.30
Rántott csirke	K 1.40		

RŐSZÉNBÁNYA 's TÉGLAGYÁR TÁRSULAT
PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.
Telefonszám: 34—51 és 34—61.

Keramit kocsiútkövek :: Keramitlapok :: Keramit-, steró-, pillértéglák :: Travesz-téglák :: Falburkoló-téglák :: Fayance porcellán lemezek :: Porcellán szigetelők :: Egészségügyi és használati cikkek :: Tüzálló chamotte-téglák.

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. **Árjegyzék díjmentesen**

Croker regényei

Croker regényei nem társadalmi problémák boncolása, hanem érdekfeszitő történetek izgató előadása. Az Indiák titokzatos világában, a Gangesz napfényes vidékén játszódnak le regényei, amelyekről bátran el lehet mondani, hogy aki belefogott az olvasásukba, nem tudja mindaddig letenni, amig a könyv végére nem ért.

Croker regényei:

Asszony a bakon
Jogos büszkeség
A hamupipőke
Váratlanul
Ahol a boldogság terem
Női diplomata
Barington Diana
A szép Neville kisasszony
Családi hasonlatosság
A milliomos
Asszony-e vagy leány
Két férfi
Gwen
A másik
A vándormadár
Balmaine kisasszony multja
Jasragyöngyök

A 32 kötet ára izléses és tartós bekötésben 38 korona 40 fillér, fizethető 2 koronás havi részletekben is.

Itt kérjük kitölteni és az alanti cégnek beküldeni.

SINGER és WOLFNER könyvkiadóknak VI., Andrássy-ut 16.

Alulirott ezennel megrendelem Önöknél

Croker regényeit 38 kor. 40 fillérért, fizetendő 2 koronás havi részletekben.

A részletek az első szállitástól kezdődőleg minden hó 1-én Singer és Wolfner könyvkereskedésében Budapesten fizetendők mindaddig, mig a mü teljes vételára kiegyenlitve nincsen. Az esedékes és le nem fizetett részleteket a cégnek jogában áll költségemre postai megbizással bevonni. A részletek be nem tartása az egész mü árát azonnal esedékessé teszi. A szállitásnál kérem az első részletet utánvenni.

Név és állás: .....

Lakhely: .....

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII, Angol-u. 23.
Beton-, hid- és csatornaépitő. Telefon 55—55.

AMERICAN SHOE COMPANY LIMITED

Amerikai cipő R. t.

Kizárólagos

amerikai cipő-

különlegességeink

az

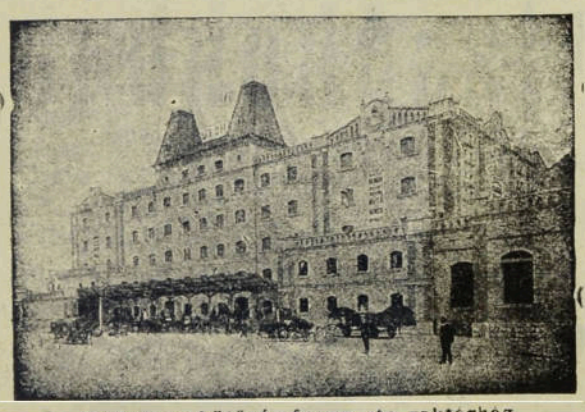
eddigi árakon

kaphatók:

BUDAPEST
IV., Kigyó-tér 1.
(Királyi bérpalota.)
V., Dorottya-utca 6.
VII., Erzsébet-körut 42.
DEBRECZEN, Piac-utca 44.
ZAGREB, Ilica 22.

Kérje képes árjegyzékünket.

Postai megrendelések:
IV., Kigyó-tér 1. alá intézendők.

Nyilvános hütő és fagyasztó raktárház.

Magyar Élelmiszer Szállitó Részvénytársaság

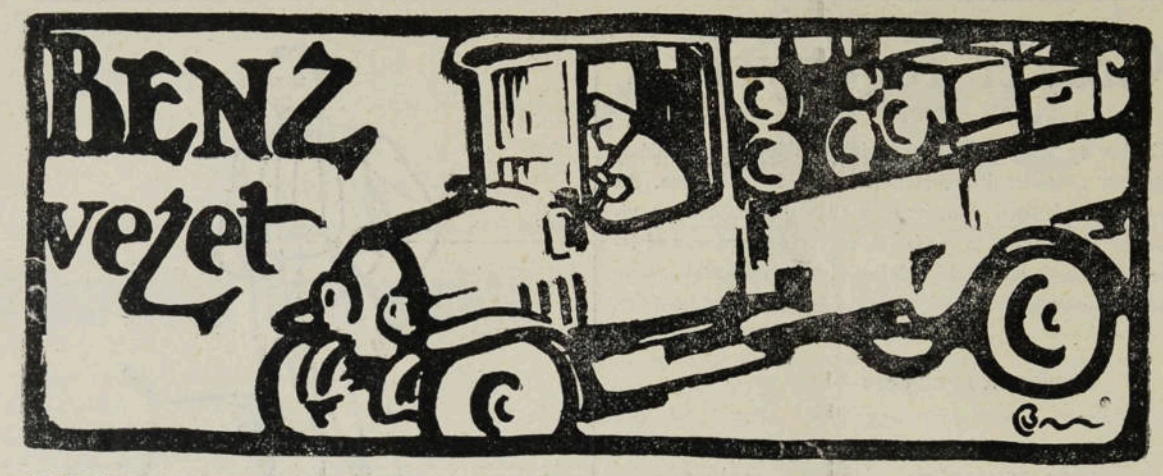
Központi iroda: Budapest IX., Tóth Kálmán-utca 8—10. szám.

Részvénytőke 4 millió korona.

Sürgönycim: CONSUM, BUDAPEST.

Telefon: József 25-02, 25-03, 25-04.

A **hütőházban** nyilvános jellegénél fogva bárki, tetszésszerinti időre, mérsékelt dijtételek mellett beraktározhat (bármily mennyiségben) **vad, baromfi, hus, tojás, vaj, hal, gyümölcs, virágcsirák, főzelék,** stb. élelmicikkeket, továbbá szőrme és szőnyegeket. A beraktározás feltételei, valamint a beraktározandó áruk kezelésére vonatkozó részletes utasitásokkal készséggel szolgálunk. **ÜZLETÁGAK: Szállitási osztály:** baromfi-, tojás-, vad-, vaj-, gyümölcs- és főzelékküldemények után, ha a társaság neve alatt kerülnek feladásra, jelentékeny szállitási kedvezményeket folyósit. A szállitmányozásra vonatkozó mindennemü kérdésekben (fuvardijak, utirányok stb.) készséggel nyujt felvilágsitást. **Kiviteli osztály:** A társaság berlini breslaui, wieni és londoni fiókja mindenféle élelmicikkek bizományi értékesitését elvállalja. Az árukra előlegeket is folyósit.

BENZ

Magyar Automobil és Motorgyár Részvénytárs.

BUDAPEST

Központ: V. Dorottya-utca 9.
:: Gyár: VII. Ilka-utca 31. ::

TELEFON: 168—70 és 29—21

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

Gyár:

Marta Magyar Automobil Rt. Arad

Vezérképviselet:

Royal-Garage, Budapest, IX. ker.,
Páva-utca 10-12.

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK.

Hirdetmény.

A részvényesek mai napon tartott közgyülésének határozata szerint *az 1912. évre megállapitott osztalék részvényenként*

45 koronával fog folyó évi április 1-től kezdve

az 1913. évi május 1-én esedékes 22. számu szelvénynek beszolgáltatása ellenében

Budapesten: a társaság pénztáránál,

Brassóban, Debreczenben, Fiumében, Győrött, Kassán, Kecskeméten, Nagyváradon, Pécsett, Pozsonyban, Szabadkán és *Temesvárott:* a társaság fiókjainál,

Bécsben: a K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe czimü intézetnél,

Berlinben: a Direction der Disconto-Gesellschaft czimü intézetnél, vagy S. Bleichröder bankháznál,

Mm. Frankfurtban: a Direction der Disconto-Gesellschaft czimü intézetnél az ezen beváltó-helyeknél szokásos üzleti órák alatt kifizettetni.

A szelvények hátlapjukon czimbélyeggel vagy aláirással ellátva, vagy pedig azok számait sorszám szerint tartalmazó jegyzékek kiséretében nyujtandók be, a mihez a szükséges nyomtatványok az emlitett beváltási helyeken ingyen kaphatók

Budapest, 1913. évi márczius 19-én.

Magyar Általános Hitelbank.

MŰÉPITÉSZEK ÉPITÉSVÁLLALKOZÓK GÉPGYÁROSOK FIGYELMÉBE!

NYIRI SÁNDOR

Telefon: 133-37. **BUDAPEST** Telefon: 133-37

VII, Wesselényi-u. 8. Wesselényi-bazár

Paszpartu műintézet és könyvkötészet. ....

Épitési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett. ....

Mappák minden kivitelben. ....

Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is. ...

Egyleti tablók és albumok. ..

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.

Igazgatóság: **BUDAPEST V., BANK-UTCA 6.** — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT — GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)

Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Üstökös" védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorubb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6 TELEFON 173-74.

A valódi KAUCSUK-CIPŐSAROK DOBOZA, MINŐSÉGE: ARANY

FOGAK szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve

Budapest, VII., Erzsebet-körut 50., I. Ovás. Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevétki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Káli H. P.

Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzestelenitve.

Mérsékelt árak. Részletfüzetésre is.

Telefon 86—50

Legrégibb, legelőkelőbb márka

Gróf Keglevich István ut.

COGNAC BUDAFOK

Az összes, bel- és külföldi kiállitásokon legutóbb „Turin"-ban kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenütt kapható.

ALAPITTATOTT 1864. **ALAPITTATOTT 1864.**

LEITERSDORFER D. és FIA férfiszabók

csász. és kir. udvari szabók

MOZT Budapest, Szervita-tér 5. sz. félem.

Csakis valódi angol szövetekből készitik a legelegánsabb és legjobb szabásu férfiruhákat. — Átmeneti kabátokkészen is kaphatók.

A trieszti Jutaipar R.-T. Triesztbeen

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett

Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség

Nobel Sándor, Budapest

VI., Aradi-utca 31. Telefon 161—07

FIÓK ÜZLET: VI. ANDRÁSSY-UT 66.

Gólya Áruház

VI. NAGYMEZŐ U. 12.

FIÓK ÜZLET: VIII. NÉPSZINHÁZ-U. 35.

II. évfolyam Budapest, 1913. április hó 2-án 14. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap

Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám

Deák

Ferenc, a haza bölcse, husvétkor cikket irt a Pesti Naplóba és a cikk nyomán áldás, béke és nyugalom váltotta fel a császári abszolutizmust. Bárczy István, a városháza bölcse hasonlóképpen egy husvéti cikkel akarta elsimitani azokat a hullámokat, amelyeket a közhangulatnak kifejezői irányitottak a polgármester sülyedő hajója felé. Az ujkori Deák Ferenc taxativ felsorolásban mutat rá azokra az alkotásokra, amelyeknek alapkőletételénél őnéki engedték át az első kalapácsütést.

Illusztris ujságiró-társunk husvéti elmefuttatását egy és más irányban kiegészíteni vagyunk kénytelenek. A Bárczy-korszak gyönyörü eredményei — mert ilyenek is vannak, ez tagadhatatlan — ugy szerepelnek a polgármester beszámolójában, minthogyha ezeknek az eredményeknek a kezdeményezése, az elért sikereknek biztositása, egyesegyedül az ő dicsőségét öregbitenék. A polgármester cikkirói minőségében kissé feledékenynek bizonyult. Kiesett a memóriájából egy bizonyos Vázsonyi Vilmos nevü bizottsági tagnak a neve, azé a férfiué, kinek nemcsak a pozicióját köszönheti, hanem a sikereit is. Azokban az eredményekben, amelyek az utolsó években mutatkoztak, Bárczy Istvánnak legföljebb annyi érdeme van, hogy megértette Vázsonyi Vilmos intencióit és végrehajtotta a közgyülésnek Vázsonyi Vilmos utján kifejezett akaratát. Azok a babérok tehát, amelyekkel Bárczy István a saját fejét ékesitette fel, nem őt illetik meg, hanem Vázsonyi Vilmost.

Rövid volt a polgármester memóriája, megtoldotta tehát — az ismert közmondás szerint — egy ballépéssel. Csonka mérleget mutatott be, olyant, amely az aktiv tételeknek tulzott kidomboritása mellett a passziv tételeket figyelmen kivül hagyja. Mert sokkal érdekesebb és sokkal hosszabb sora van annak, hogy mi minden nem történt meg Bárczy István uralkodás alatt, aminek meg kellett volna történnie és mi minden történt, aminek nem lett volna szabad megtörténnie! Ha a beszámoló e nélkül a hiány nélkül lett volna s ha a kiváló cikk olvasói egymás mellett láthatták volna a kétféle tételeket, ugy bizonyára fájó szivvel állapitották volna meg, hogy a polgármester által elköltött százmilliókkal a legsulyosabb aránytalanságban állanak a nagyszerü alkotások.

A Bárczy-rezsim, számokban kifejezve, keserves végeredményt tüntet fel. Mindenki tudja, mindenki érzi ezt. Bárczy István maga is tisztában van a helyzettel, de bohém ember létére édes-keveset törődik vele.

Fullánkok

—

A halottakat

sem kiméli többé az a kalmár-szellem, amelynek forrása a központi városháza. Az élőkkel és az élőkön kötött üzletek között, enyhe változatosságnak okából, a temetésrendező vállalatoknak a megváltást tüzték ki a legközelebbi jövő legsürgősebb feladatául. Az „Első magyar szállitási vállalat r. t.", népszerübb nevén: az Entreprise akarja boldogitani ezzel a szörnyü tervvel a fővárost.

A halottégetés és a kötelező ravatalozás a jövőnek a méhét duzzasztja még. Az Entreprise-tréfa ellenben sürgős, mert a krematórium és a kötelező ravatal csakis okos dolgok, modern dolgok, szükséges dolgok, de nem egyuttal üzletek is. Ebben különböznek a legujabb városházi-ötlettől.

A Kálvin-tér

szabályozására vonatkozó tervpályázat, ugy mondják, ezen a héten végre-valahára eldől. Egyelőre csak annyi bizonyos, hogy a pályázatnak közel harmincezer koronára rugó költségeit szerdán fogja megszavazni a közgyülés a tőle megszokott viharos lelkesedéssel. Fontos szépészeti és városszabályozási érdekek fűződnek a pályázathoz, a zsüri ítéletének tehát pártatlannak és hozzáférhetetlennek kell lennie. Mégis azt csicsergik a főváros madarai, hogy a zsürinek egyik disztagja, Alpár Ignác főmüvész, aki sógorságban áll Orth Ambrussal, a pályázók egyikével (Orth és Somló), ezt az összeférhetetlen helyzetet kiaknázni készül. A legnagyobb óvatosságra intjük a zsüri tagjait, különösen Bárczy István elnököt. Nem szabad megengedni, hogy Alpár mester rossz sógornak bizonyuljon, de nem szabad néki alkalmat adni arra, hogy jó sógornak nevezzék el. Ezzel az Alpár urral egyébként is sok baj van. Azt mondják róla épitész-kollégái, hogy egy u. n. Nachempfindungstalent, olyan müvész, akinek alkotásaiban más emberek ötleteinek kél visszhangja. Ezért a tulajdonságáért legföljebb a tihanyi apát szerződtethetné visszhangnak. Alpár-mester karriérje mindezeknek dacára sem mondható csodálatosnak. Mert nálunk a Newton törvénye ugy hangzik, hogy minden emberi test, a levegőbe mártva, annyit nyer fajsulyban, mint amennyi az általa helyükből kiszoritott emberi testeknek a fajsulya.

———

Spolarits és Maloschik.

Egy közundorba fult üzletről.

Két héttel ezelőtt, az állatkerti vendéglő és kávéház bérletéről irván, azt mondta *Molnár* Ferenc, hogy jól figyeljen a pesti bublikum ennek az odiózus ügynek a további fejleményeire. A kiváló iró talán maga sem sejtette, hogy mennyi látnoki készség nyilatkozott meg az irásában. Ami a Gundel-Weingruber posvány körül történik, az már sokkal több annál, amit magyaros kedéllyel *disznóság*-nak szokás nevezni. A legnagyobbfokú undornak a hangján számolunk be lapunk olvasóközönségének a legujabb fejleményekről.

Ott kezdődnek ezek a fejlemények, hogy a városgazdasági ügyosztály a közgyülés intenciójának tökéletes félreismerésével nem ideiglenes, egy esztendőre szóló megoldást, hanem nyolcesztendős lekötöttséget oktrojál a városra. A közgyülés, amikor *Percel* Béla indítványát elfogadta, nyilvánvalóan azt a meggyőződését fejezte ki a döntéssel, hogy erre az esztendőre most már amugy sem lehet valami nagyszabású, az állatkert programmjához méltó etabliszmát létesiteni, legyen tehát még egy évig függőben a végleges megoldás, erre az esztendőre ne pazaroljunk már sok időt és fáradságot, de használjuk fel az egy esztendőt a végleges megoldásnak egy olyan módjára, amely egyformán kielégiti a főváros anyagi érdekeit és a polgárság jogos várakozását. *Márkus* tanácsnok ezzel szemben alternativ ajánlatokra pályázatot hirdetett s a pályázattal elérte azt, hogy most még sokkal bonyolultabb, sokkal rosszabb a helyzet, mint volt annak előtte. A nyilvános pályázat csakis annak a dokumentálására volt alkalmas, hogy a züllött főpincéreken és facér kereskedőkön kivül is léteznek komoly üzletemberek, akik kész örömmel vállalkoznak annak az üzletnek a megkötésére, amelyet Gundelék és Márkus tanácsnok direkt mártiriumnak, hazafias áldozatkészségnek igyekeztek feltüntetni.

A nyilvános pályázat igaz, nem vezetett megnyugtató eredményre. Ez a körülmény azonban nem igazolja a városgazdasági ügyosztály eljárásának helyes voltát, mert nem lehet kétség az iránt, hogy egészen más lett volna az eredmény, ha az árlejtést két hónappal korábban, szóval a kellő időben tartották volna meg.

A vendéglő és kávéház bérletére tudvalevőleg hárman pályáztak csaknem egyforma eséllyel: Gundelék, Spolaritsék és a Continentál r. t. A fővárosra nézve anyagi szempontból a legelőnyösebb ajánlatot a Continentál nyujtotta be, az ajánlattevők erkölcsi és anyagi megbizhatósága kétségtelen volt és igy az állatkerti bizottság ezt az ajánlatot fogadta el. A pénzügyi bizottság ülése előtt egészen különös és szokatlan dolog történt. Spolaritsék megsajnálták a várost és nagylelküen lemondván az üzletből remélhető haszonról, egy ujabb ajánlattal nemcsak önmagukat multák felül, hanem a Continentált is. A pénzügyi bizottság pedig belement a játékba, holott nyilvánvaló, hogy igy csak partiárúkereskedők szokták elintézni az üzleteiket.

A pályázati feltételek világosan kimondják, hogy *pótajánlatnak nincsen helye*, ami teljesen indokolt és helyes intézkedés, mert a főváros legalább névleg — mégis csak erkölcsi testület, amellyel nem lehet ilyen tréfákat csinálni. Mert ha ezt a precedenset a közgyülés szankcionálná és a Spolarits-Maloschik-féle pótajánlatot figyelembe venné, akkor nem akad többé pályázó, aki komolyan veszi a városi pályázatokat és szigoruan kalkulálja az árakat. Miért is tenné, mikor egy pótajánlattal még jókor fölébe kerülhet a többi pályázóknak és ura marad a helyzetnek!

Spolarits-Maloschikék pótajánlata tehát a jog, törvény és igazság szerint nem létezőnek tekintendő.

Ha nem ők kapják meg az üzletet, nem történik velük nagy méltánytalanság. Mert Spolaritsról legalább azt tudjuk, hogy hüvöskerületi városatya, Tisza-féle allürökkel basáskodó elnök és kiváló lángos-sütő.

De ki az a Maloschik? Mi az a Maloschik? Erre a kérdésre a vendéglősipartestületnek egyik tekintélyes tagja sem tud kielégitő feleletet adni. A dolog nem egészen közömbös ennél az üzletnél. Mert Gundelnak, a Continentálnak vagy a Tátra-szálló tulajdonosának megállapitott hirneve, jól berendezett üzlete van s a közönség az ő vendéglőjükbe legalább azzal a *reménnyel* megy, hogy jól fog étkezni és nem fogja tönkretenni a gyomrát. Maloschik uramról pedig azt halljuk, hogy ő maga sohasem volt még vendéglős, hanem jámbor borügynök. A familiájának van ugyan vagy két tucat kurta korcsmája Pesten, de ezek a korcsmák csakis a franzstadti vagy józsefvárosi nyerspolgároknak az igényeire vannak berendezve. A főváros pedig nem kurtakorcsmát akar az állatkertbe telepiteni, hanem olyan vendéglőt, amelyet örömmel keres fel a jobb publikum is. Ezt a felfogásunkat nem engedjük antidemokratikusnak bélyegezni, mert hiszen az olcsóbb publikum számára a sziklavendéglőben kontempláltak helyet és úgy látszik, Maloschik uram ambiciójának az a hely felel meg inkább. A puszta számokat tekintve, Spolarits-Maloschikék ajánlata valamivel előnyösebb, mint a többi pályázóé. De jól vigyázzon a közgyülés és ne hagyja magát ettől a körülménytől megtéveszteni, mert a nyári üzlet legjava azokra a meleg estékre esik, amikor 40 és 50 filléres belépőjegyekkel tömegesen keresték fel az emberek az állatkertet tavaly, ez idén azonban könnyen befagyhat ez az üzlet mert Maloschik-kosztra nagyon kevesen fognak éhezni. A látszólagos differenciára tehát ráfizethet a főváros.

Ahhoz, amit erről az üzletről gondolunk és tudunk, hozzáfüzzük még a konkurrensek nyilatkozatait. *Gundel-Weingruberék* duettben zengik a következőket:

— Halani sem akarunk többé a bérletről. Meg is mondottuk Márkus tanácsnoknak, hogy nagyon köszönjük a szives fáradozását, de ne exponálja magát többé a mi ajánlatunk mellett. Ha a Continentál, vgy Maloschik azt hiszi, hogy valami kitünő üzlethez jut, nem irigyeljük őket érte. Mi nem vagyunk hajlandók ráfizetni a bérletre, ami pedig a beruházott tőkének 27.000 koronán felüli részét illeti, ebben a tekintetben ugy áll a helyzet, hogy a város illetékes tényezőinek egyenes utasitására fektettünk bele az üzletbe nyolcvanezer koronát, az esetleges pört tehát nem veszithetjük el.

Fejér Gyula, a Continentál-szálló tulajdonosa, a következőket jelentette ki munkatársunk előtt:

— Engem a pályázatba ugyszólván beleugrattak. Nincsen szükségem az állatkerti bérletre, mert elhanyagolom vele a főüzletemet, de nem türhettem el azt a beállitást, hogy tisztességes, szolid vendéglős nem veheti fel a versenyt a volt bérlőkkel. A pótajánlat benyujtását nem tartom méltányosnak a többi pályázóval szemben, Maloschikról ugy tudom, hogy sohasem volt vendéglője, hanem borkereskedő volt. Nem igaz, hogy én az árak tekintetében nem engednék semmiféle ellenőrzést, ajánlatomban kifejezetten megengedem a reviziót. Az árak ugyanazok, mint a Continentálban, ami természetes is, mert nem konkurrálhatok önmagammal és nem kockáztathatom meg azt, hogy olcsóbb árakon kevésbbé elsőrendü minőséget nyujtván, az állatkerti vendéglő látogatóit elriaszszam a főüzletemtől is. Azok az adatok, amelyeket ellenem felhasználtak, tulzottak.

*

A közgyülés tagjai előtt tisztán állhat az egész gseft. Megállapitható, hogy 1. Gundelék ajánlata pénzügyi szempontból is kedvezőtlen. 2. a Continentál árai mérséklendők 3. Spolarits-Maloschikékat legföljebb a sziklavendéglőbe lehet beengedni. Ebből a megállapitásból az következik, hogy Spolaritsékról egyáltalában nem lehet szó, a másik két ajánlkozó közül pedig a Continentál nyujt többet a városnak, de ezt az ajánlatot is csak úgy szabad elfogadni, ha a Continentál belemegy az árak mérséklésébe és ellenőrzésébe.

Kolportázsjogot kapott a kis piszkos.

Pikáns és jellemző hirt közöl a főváros hivatalos lapja. E szerint a polgármester három hónapra terjedő hatálylyal megadta az utcai elárusitás jogát a „Független Hirmondó“ cimü sajtótermék tulajdonosának.

A Független Hirmondó arról nevezetes, hogy nagyon ritkán szokta megpillantani a napvilágot, de ha megjelenik, nincsen nála hangosabb sajtópiszok. A rendőrséggel ismételten megyült a baja Györffy József felelős szerkesztő és kiadótulajdonos urnak, mert a sajtópiszok rémhireknek a kürtölésével, a lap cimének elhallgatásával, szóval a gyanutlan közönségnek egyenes megtévesztésével iparkodik kelendőséget biztositani a lapnak. Utolsó, komisz, haszontalan szennylap a Független Hirmondó, direkt törvényt kellene hozni, amely megtiltaná a Nemzeti Muzeumnak, hogy a megjelent lapszámokat megőrizze az utókor számára.

Ilyen körülmények között egyenesen hajmeresztő botrány, hogy ugyanakkor, amikor a Népszava kolportázsjogát megvonják, a Györffyféle nagy piszkos számára szó nélkül megadják ezt a kedvezményt.

Nem akarjuk feltételezni Rózsavölgyi alpolgármestertől, hogy nem tudná, mi a különbség egy lap és a Független Hirmondó között, de szóvá kellett tenni ezt a lehetetlen intézkedést, mert három hónap mulva lejár a kolportázsjog és akkor az alpolgármester jóváteheti azt a sulyos inzultust, amelyet a kolportázsjog megadásával a komolyan számbavehető sajtóval szemben elkövetett.

MÁG

AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a

Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

Suszter-panama.

Ki a „megbizható“ cipőmérnök?

Suszter-panama: — ilyen még nem volt Magyarországon; a főváros jóvoltából erre is van már precedens.

Lábbeli pályázatot hirdetett nemrégiben a városgazdasági ügyosztály. A városi altisztek és szolgák cipőszállitásáról volt szó, oly üzletről, mely minimális kalkulációval, legalább is 40—50.000 korona nyereséget jelent a szerencsés nyerőnek. A pályázatot annak rendje és módja szerint meghirdették s az ajánlatokat február 15-én felbontották.

A következő ajánlatok érkeztek be:

1. *Bárány János* 135,293 koronával
2. *Blaskó János* 159.707 koronával
3. *Miskolci cipészszövetkezet* 151.980K-val

Az ajánlatok elbirálására hivatott bizottság a legdrágább ajánlatot, a Blaskóét fogadta el. Hogy miért, az talán örök titok marad. A Blaskóért lelkesedő bizottsági tagok azt mondották, hogy *Blaskó az egyetlen megbizható jelölt*, tehát hiába volt a nyilvános pályázat s hiába voltak kedvezőbb ajánlatok, az üzletet Blaskó cipészmester nyerte el. Volt egy különvélemény is a bizottságban. *Blum* Sándor bizottsági tag kijelentette, hogy ő drágának tartja az árakat s azért újabb árlejtést kiván, a bizottság többi tagjai azonban leszavazták Blum Sándort, ő nekik semmi sem drága, a mit a városnak kell fizetni.

Blum különvéleménye és az egyik mellőzött pályázónak, Bárány Jánosnak felebbezése folytán a tanács elé került a furcsa ügy s a tanács a döntés megsemmisitésével, új pályázatot rendelt el.

Március hó 29-én bontották fel az új ajánlatokat. Pályázatot nyujtottak be:

1. *Bárány János*	139,880 K
2. *Blaskó János*	149,675 K
3. *Frommer Ármin*	188,750 K
4. *Frommer Ármin*	139,126 K
5. *Halász Károly*	128,705 K

A pályázat eredményéből nyilvánvaló, hogy 1. Blaskó ur — ez kétségkivül Blum Sándor érdeme — tizezer koronával mérsékelte az igényeit. 2. Blaskó ur még mindig kb. *tizezer koronával többet kért*, mint Bárány János nevü kartársa.

A bizottság feladata nagyon egyszerünek látszott: a legkedvezőbb ajánlatot kellett volna elfogadnia. E helyett megismétlődött az előbbi pályázatnál folytatott komédia. Ujból kisütötték, hogy egyetlenegy megbizható pályázó van és ez — *Blaskó János mester*. Mintha bizony a suszter-ipar érdemes mesterétől valami különös anyagi és kaszinói megbizhatóságot kellene követelni és mintha Bárány János ügyetlenebbül forgatná a csirizestálat, mint Blaskó János. Különben is ki és mi a garanciája annak, hogy a megbizhatóságnak, vagy a megbizhatatlanságnak a megállapitása objektiv módon történt-e? A körülmények épenséggel nem ezt valószinüsitik. *Blaskó János érdekében gyanus deputációjárások történtek*. A bizottság tagjainál városi altisztekből és szolgákból alakult küldöttségek jelentek meg, és felhivták őket, hogy szavazzanak Blaskóra, mert a Blaskó-cipők az egyedül üdvözitők. Az altiszti és szolgai lábak a legformásabbak bennük. Hogy pedig a deputációk tagjait másvalami vagy másvalaki hajtotta, mint az önzetlen lelkesedés a Blaskó-remekek iránt, arról mi magunk is meggyőződtünk. Munkatársunk tiz altisztet és szolgát szólitott meg a városházán. Az altisztek és szolgák azt a megdöbbentő közlést tették, hogy az egyik mellőzött pályázó, Bárány János már szállitott a városnak, a cipői igen jók és igy lehetetlen álláspontot foglalt el a bizottság, amikor őt megbizhatatlannak bélyegezte.

Egyebet is megtudott munkatársunk. Kiderült, hogy Blaskó ur cipői a lehető legsilá-

nyabbak, gyors kopásnak indulnak. Ezen a nagy bajon, igaz, segit a kitünő szállító. A segités abban áll, hogy *nyolc korona ráfizetéssel* jobb minőségü cipőket ad az altiszteknek és szolgáknak, akik ily módon tekintélyes összegeket kénytelenek évente a saját pénzükből ráfizetni.

Az ujabb árlejtés eredményét ujból megfelebbezték és igy ismét a tanácsra, végső fokon a közgyülésre hárul az a feladat, hogy a cipőárlejtés körül történt üzelmeknek véget vessen.

Fischerék telepengedélye.

A jószivü tanács.

A fővárost ezerféle érdekszállal megkötött cselekvési szabadsága kacagtató helyzetbe hozta most a Magyar villamossági részvénytársasággal szemben. A társaság, mint köztudomású, a várossal kötött gyalázatos szerződése alapján a beruházott értékek 160 százalékát kapja meg megváltási ár fejében. S bár a becslő akció már a végéhez közeledik, egyre-másra tesz megrendeléseket, melyeket a hatóság 60 százalékkal köteles tulfizetni. Igy legutóbb öt kazánt állitottak fel a villamossági Váczi-uti telepén. A kazánokra, ezt a becslő-bizottság konstatálta, semmi szükség nincs.

A kazánok elhelyezéséhez telepengedély vált szükségessé, amit a hatodik kerületi előljáróság csodálatos készséggel megadott. A szomszéd telepek helyrehozták a végzetes hibát s megfelebbezték a tanácshoz.

És a tanács csütörtökön tartott ülésében, ország-világ gunykacajára, elutasitotta a felebbezést.

Pedig az előljáróság jelentése teljes alapot nyujtott ahhoz, hogy Fischerék folytonos ujjhuzásaira megfelelő választ kapjanak. A jelentés szerint a kazánok a telepengedély kiadásának idejében már teljesen helyre voltak állitva, tehát a társaság engedély nélkül épitkezett. Ez magától értetődően súlyosabb beszámitás alá eső épitésrendőri kihágás.

A tanács mindezeket nem vette figyelembe s másodfokon megadta a telepengedélyt. Aminek következtében a kazánok több százezer koronás értékét a fővárosnak 60 százalékkal nem is oly soká lesz az — túl kell fizetnie.

Utban az autobusz.

A főváros közlekedési ügyosztálya, amennyire ezt a tultengő bürokratikus berendezés engedi, nagy buzgalommal dolgozik azon, hogy az Autobusz-közlekedés behozatalára tett igéretet beválthassa.

Az előkészitésnek azt a részét, amely az általános hatósági intézkedéseket állapitja meg, az ügyosztály elintézte. A versenyző engedélyesek dolgában nem sok válogatni valója van a fővárosnak. Egyetlen komoly pályázó az automobil-omnibusz járatok megindítására a *Dewonshire et Comp* londoni cég, akik javitott motorú Daimler-kocsikkal tartanák fen Budapesten az autobusz-üzemet.

A polgármester megbizásából a közlekedési ügyosztály tehetséges osztályvezető-helyettese *Till* Antal tanácsjegyző tanulmányozta Európa több metropolisában az automobil-omnibusz forgalmat. A kérdés eldöntésénél feltétlen értéket jelentő studiumáról jelentést készitett. Megállapitása szerint, majd minden nagy városban tekintélyes veszteséggel zárták állandóan az autobusz-vállalatok üzleteik fennállásának első éveit. Ennek oka pedig a tökéletlen autobusz-gyártmányokban rejlett. A kocsik nem feleltek meg hivatásuknak. Igy például Londonban, ahol a város nagy területe fényes jövőt biztosit az autobusznak, kezdetben kudarccal végződött az autobusz-vállalkozók kisérlete. Mig végre rátértek a javitott tipusu Daimler-kocsikra, amelyek pompásan megfelelnek, a legfokozottabb teljesitő igényeknek.

A Daimler-cég ugyanezen, Londonban is használt kocsikkal pályázik a főváros engedélyére. Képviselőjük: dr. *Forbáth* Frigyes fővárosi ügyvéd, szombaton járt fenn a főváros közlekedési ügyosztályában, hogy a főváros kész terveiről megbizói álláspontját ismertesse.

A főváros tervei szerint 150 autobuszt helyeznének üzembe.

Az autobusz-üzem fentartásához, tekintve a főváros nem tulságos jókarban levő utait, évi 1.700.000 korona értékű gumi és közel 1.000.000 korona értékü benzin szükségeltetik, tehát más iparágak is jelentékeny megerősödéshez jutnak az autobusz révén.

A vállalat megegyezés esetét föltételezve, 35 évre kapja meg a koncessziót. A kötendő szerződés 1948-ban járna le, tehát a Közuti villamoséval egyidőben.

Az engedély elnyeréséért, a köznek járó minden ellenszolgáltatást a főváros a közönségnek szándékozik juttatni.

A társaskocsi-közlekedés fentartására jogosult omnibusz-közlekedést megváltják. A megváltás terhét az autobusz-társaság önként magára vállalta.

A *Fővárosi Hirlap* már jelentette, hogy az auto-üzemben eleinte szintén résztvenni szándékozó *Munk és Davidsohn* cég, mint a fővárosi közlekedési vállalat főrészese, ebbeli szándékáról lemondott. Igy az engedményesek megváltják a társaskocsi-üzemet. A hivatalos becslés a vállalat értékét 1.913.000 koronában állapitotta meg, az angol konzorcium álláspontja szerint azonban ez az értékelés kissé tulzott, mert a becslés óta lényegesen csökkent az érték.

A humánus polgármester.

Nem sikerült a selcei üzlet.

Odillon Helén hatósági támogatása, a selcei villa megvásárlásának dolga, *Bárczy* István polgármester legszemélyesebb ténykedése. Ennél az ügynél nem fedezi a polgármestert az a gyüjtő név, hogy „*a tanács*", mert a selcei gseftet Bárczy magával hozta Lovranából s a vételre vonatkozólag ő maga lépett irásos előterjesztéssel a tanács elé.

Hála a pénzügyi bizottság éberségének, Odillon Helén nem fog egyelőre a várossal üzletet kötni. A polgármester még egy utolsó kisérletet tett és a kerületközi bizottságot meg akarta nyerni annak az eszmének, hogy a pénzügyi bizottság döntésének ellenére, pótlárgy alakjában vigye az előterjesztést a közgyülés elé. A kerületközi bizottság azonban nem állt kötélnek, mert tisztába volt az üzlet hátterével, jól tudta mit jelent az, hogy a közgyülés határozatát *Vázsonyi* Vilmos távollétének felhasználásával, sürgősen akarják kiforszirozni és bölcsen sejtette azt is, hogy *Heltai* Ferenc főpolgármesternek is beleszólása lett volna ebbe a dologba.

Selce tehát marad a magyargyülölettől tajtékozó horvátoké, ami azonban korántsem jelenti azt, hogy az elvi rész, a tisztviselők egészségéről való gondoskodás, mielőbb testet ne öltsön. A tisztviselők ellátása betegség esetére nagyon fontos, nagyon szükséges dolog, és nincs ember, aki kétségbe vonná, hogy a városi tisztviselők méltán rászolgálnak a közgyülés jóindulatára. A dologban mindössze az a pikáns, hogy a szép ötlet nem önmagáért az ötletért, a nemes célért keletkezett, s nem is a jubileum volt az alkalomszerző. Bárczy István mindenáron szolgálatot óhajtott tenni előkelő barátainak és igy került a gombhoz a kabát: a selcei villához a tisztviselők egészsége. Odillon Helén villájának annyi köze van a tisztviselők jogos igényéhez, a mennyi érdemük vagy részük van a tisztviselőknek abban, hogy Buda és Pest ezelőtt 40 esztendővel, egy szép nyári estén örökre egyesültek egymással. . .

A selcei villáról kisült, hogy 1. a tulajdonjog kérdése vitás, 2. nincsen rendes ivóvize, 3. a legvadabb magyargyülölők lakják a környékét 4. a berendezésre fél milliő koronát kellene elkölteni 5. két, egymastól nagy távolságra fekvő részből áll 6. nem is látták, a kik megvételre ajánlották 7. a fentartása horribilis pénzbe kerülne stb stb.

Ennyi csekély hibával szemben még azt sem mondhatja a polgármester, hogy más megoldás nem kinálkozik számára. Biztos értesülésünk szerint máris a városházán fekszik egy olyan ajánlat, amely a szép tervnek sokkal célszerübb, sokkal olcsóbb és reálisabb megvalósulását biztositja. Ugy tudjuk, hogy az abbáziai *Tengerparti gyógytelepek részvénytársasága* beadvánnyal fordult a fővároshoz s a tisztviselőknek szánt jubileumi ajándék dolgában konkrét előterjesztést tett. Az ajánlat szerint a részvénytársaság, amelynek az Abbázia mellett fekvő Icicin, közvetlenül a magyar tenger partján, gyönyörü fekvésü, remek levegőjü ingatlanai vannak, saját költségén hajlandó a főváros tisztviselői részére külön pavillont épiteni s azt teljesen berendezni, a beteg tisztviselőket pedig igen olcsón és jó ellátásban, orvosi kezelésben stb részesiteni.

Az ajánlat részleteiből nem ismerünk többet, de bizonyos, hogy ez a megoldás semmiféle kockázatot nem rejt magában a fővárosra nézve és lehetővé teszi, hogy a tisztviselők hálásan emlékezzenek meg minden időben a törvényhatósági bizottság áldozatkészségéről.

Szinház a Margitszigeten.

Igazgató: NAGY ENDRE

A Margitsziget világhirü intézménnyé való átalakitása kielégitő tempóban halad a teljes megvalósulás felé. Látványosságainak számát az igazgatóság megint szaporitota. Engedélyt adott a bérlőtársaság a szigeten szinház épitésére. Az engedélyt *Spády* Adél kiadóhivatali alkalmazott kapta meg. A teljesen kész tervek szerint, amelyet egyik kitünő műépitészünk készitett, 200.000 korona alaptőkével épiti meg az etblissement. A részvények nagyrészt *Molnár* Viktorné kezébe kerülnek, de kivüle más komolyan számitó pénzes vállalkozók is résztvesznek a szinházalapitásban. Müvészeti vezetőnek *Nagy* Endrét kérték fel, aki állitólag elfogadta a meghivást. Az épitkezést az ősszel kezdik meg és jövő tavasszal elkészülnek.

Mérséklet és óvatosság! -

mondja a belügyminiszter.

A belügyminiszter a székesfőváros 1913. évi költségelőirányzatát jóváhagyta. A miniszter figyelmébe ajánlja a székesfőváros közönségének, hogy a tervbe vett új szervezéseket és új intézmények létesitését a gazdasági helyzet gyökeres javulásáig *halassza el*, valamint, hogy *a kölcsönpénzek terhére eső ujabb beruházások elrendelésénél a legnagyobb mérséklettel és körültekintő óvatossággal járjon el.* Indokoltnak találja a belügyminiszter a költségvetést megállapitó közgyülési határozatnak azt a rendelkezését, hogy a vallásügyi kiadásoknál a költségvetésbe ezuttal először felvett segélytöbbleteknek és uj segélytételeknek engedélyezését arra az időre halasztja, midőn azoknak födözete biztositottnak lesz tekinthető.

Szóval a miniszter ugyanazokat a hurokat penditi meg, amelyek a *Fővárosi Hirlap*-nak csaknem valamennyi számában hangra keltek.

Események

Lapunk telefonszáma: 137-15

Közgyülés. Választás is lesz, üzlet is lesz: előrelátható, hogy szerdán nagy tömegben fognak felvonulni a városatyák a közgyülésre. A választások teljesen jelentéktelenek, mindössze néhány bizottsági tagsági helynek a betöltéséről van szó. Az állatkerti vendéglő és kávéház bérlete azonban, a szerdai nap főeseménye, már kevésbbé mondható jelentéktelennek. Bizonyos, hogy nagy viták, hosszu beszédek lesznek és kétséges, hogy melyik párt kerül ki győztesen a harcból.

*

A tavaly fölvett függőkölcsönnek tudvalevően tekintélyes részét, 28,533.403 koronát a Városi villámos részvényeinek többségére kötötték le, hogy az erre forditott más eredetü pénzeket rendeltetésüknek visszaadhassák. A függőkölcsönből elvont milliók viszont akkor fognak majd fölszabadulni, ha a tervezett uj beruházó kölcsönt meg birják az idén szerezni a fővárosnak a polgármester pénzügynökei. A Városi-részvényben lekötött 4.5 százalékos függő kölcsönt, melynek kamatterhe a részvényekre eső osztalékot csorbitja, föl fogja tehát váltani ismét az uj beruházó kölcsönt, s ennek az a hátránya, hogy a Városi részvények kamatozásának áttekintése zavarossá válik. Ebben az ügyben a tanács javaslatával kapcsolatban a közgyülés fog foglalkozni.

*

Egész csomó telekvétel tarkitja a közgyülés napirendjét. A Tabán szabályozása, amely már eddig is töméntelen összegeket nyelt el, ujabb áldozatokat követel. Huszonnégy ingatlanról van most szó, a vételár összesen 983.982 korona. Kár, hogy a hivatalos közlöny az egyes ingatlanok telkének fekvését, az épitkezésre alkalmas voltát és nagyságát az ügyosztály mulasztása folytán nem tünteti fel. Igy a bizottsági tagok, miként ezt a B. H. is hangsulyozta, nincsenek abban a helyzetben, hogy az ingatlanok vételárát abszolut és relativ értelemben összehasonlitsák.

*

Külön fejezetbe tartozik a Gellérthegyen, a Ménesi- és Budapesti-ut között fekvő Batthyányi-féle teleknek az ügye. A B. H. információja szerint a tulajdonos 1905-ben 244 ölért ölenként 66 korona megváltást kivánt. Erre azonban a főváros elkészitette a 16.117 koronás egyezséget, a tulajdonos visszavonta ajánlatát. Megtudta ugyanis, hogy a sokféle igéret arra birta a fővárost, hogy a Mányoki-ut rendezését programmjába vegye. A visszavonás megokolatlan volt, s az volt az értelme, hogy a főváros a magánérdek szolgálatán felül még pénzt is többet adjon. 1911-ben azután a teektulajdonossal a főváros ujból tárgyalást kezdett,, s az eredmény a telektulajdonos számitását igazolta. A tanács ugyanis most 244 ölnek a kisajátitását javasolja 145 koronás áron. Összesen tehát 36.380 koronát akar adni a főváros a szabályozásért, vagyis ő hajlandó viselni azt az értékemelkedést, amit a saját pénzével teremtett a Gellért-hegyen.

Betöltetlen bizottsági tagság. Amikor Heltai Ferencet főpolgármesterré választották meg, nyomban leköszönt a pénzügyi bizottságban viselt tagságáról. Azóta jó néhány hét mult el s Heltai helyének betöltése iránt még sem történt intézkedés, holott a szerdai közgyülés is több megüresedett bizottsági tagsági helyet fog betölteni. Nem tudjuk, mi lehet az oka e feltünő késedelemnek.

A községi takarékpénztár. A pénzügyi bizottság legutóbbi ülésén Biró Henrik bizottsági tag napirend előtti felszólalásában megsürgette a községi takarékpénztár alapszabályainak jóváhagyását. Az elnöklő Vaszilievics alpolgármester a tanács nevében megigérte, hogy Heltai főpolgármestert felkéri a miniszteriumba való közbenjárásra. Erre a felkérésre nincsen többé szükség. Ugy értesülünk ugyanis, hogy a főpolgármester hétfőn fentjárt a pénzügy- és belügyminiszteriumban és az illetékes tényezőktől határozott igéretet kapott arra, hogy a közgyüels határozata mielőbb jóváhagyva tudomásul fog vétetni.

Spolarits öröke. Szerdán intézi el a közgyülés — remélhetőleg végérvényesen — az állatkerti vendéglő és kávéház bérletének dolgát. Abban az esetben, ha a pályázók közül Spolaritsék felé hajlik a többség szive, Spolarits György, az ujdonsült városatya, lemondani köteles a mandátumáról. Helyébe a sorrend szerint Vágó Gyula kalapnagykereskedő kerül.

A hidvám. A hidvám eltörléséről szóló javaslat elkészitésére a főváros pénzügyi bizottsága két hónapos határidőt szabott a közgazdasági ügyosztálynak. Az ügyosztály a rendelkezésére álló időt alapos tárgyalásokra használta föl a kereskedelmi miniszteriummal. Megállapodásuk szerint a főváros 7 és fél millió kártalanitást fizet az államnak; 1914-ben már vámmentesen közlekedhetünk a hidakon és az alaguton. Akkorára már remélhetőleg meglesz az autóbuszforgalom és e két tényező folytán Buda hátramaradt fejlődése lendületet vesz.

Még egy Hüvös-kreatura. Az Egyesült Fővárosi Takarékpénztár kebelében alakult hitelegyletnek Weinszeisz Lajos az elnöke. Az elnöki állással Weinszeisz ur egy másik foglalkozást kapcsolt össze: a becslőit. Annak ellenére, hogy nem épitész, mégis maga jár ki becsülni azokat az ingatlanokat, amelyekre az egylet kölcsönt akar adni. Weinszeisz Lajos, kiről e dal szól, u. n. előkelő fővárosi bizottsági tag. És minthogy a fentiek szerint kiváló érzékü üzletember, nem nehéz kitalálni, hogy Hüvös József városházi családjához tartozik.

Egy emberbaráti egyesület jubileuma. A Budapesti Áru- és Értéktőzsde tagjainak segitőegyesülete a minap diszközgyülés keretében ülte meg fennállásának tizedik évfordulóját. Herzfeld Frigyes elnök megnyitó beszédében utalt arra, hogy az emberbaráti egyesület mindig hivatásához méltóan müködött. Az elmult tiz év alatt 75.000 koronát osztottak ki segélyekre. A jubiláris alapra 12.000 korona gyült össze. Gál Károly rokonszenvesen emlékezett meg a tisztikar és választmány áldásos müködéséről és inditványára a közgyülés Herzfeld Frigyes elnöknek, a tisztikarnak és a választmánynak jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. Az elnök hálásan köszönte meg a bizalmat.

Asta Nielsen az Omniában. Az apák vétke cimü 3 felvonásos mozidráma főszerepében látjuk ma Asta Nielsent az Omniában oly klasszikus tökélyü alakitásban, aminőt még a fenomenális müvésznő sem produkált eddig. Urban Gad a szerzője e mesteri münek. Ezzel a tüneményes alakitással utoljára látható ebben a szezonban Asta Nielsen, mert az ősz előtt ujabb Asta-felvétel nem kerül bemutatóra.

HEVERŐ ARANY és EZÜST. Nincs olyan család a világon, melynek ne volnának régi, elkopott gyürüi, fülbevalói, vagy egyéb ékszerei, melyek rendszerint elfeledve, a lomtárban hevernek. Az ilyen régi tárgyak azonban értéket képviselnek és igy tulajdonképen holt tőke gyanánt tekintendők, melyet megfelelő értékesités esetén gyümölcsöztetővé lehetne tenni Saját érdekében cselekszik tehát mindenki, aki ilynemü tulajdonát SCHÖNWALD Imre ékszerésznél, Deák Ferenc-utca 21. sz. alatt a legmagasabb napi árfolyamon értékesiti, vagy pedig modern, csinos ékszerekre alakittatja át.

A Fővárosi Nagymozgó (Rákóczi-út 70.) e heti müsora szenzációs és a különböző müfajok legkiválóbb alkotásaiból van összeállitva. Az előadás megtekintése mindenkinek ajánlható.

Élvezti cikknél egyedül a minőség a mérvadó. Csak az ami izlik és jólesik, érdemes ajánlásra. Ez az igazán helyes álláspont és ebből kiindulva, a háziasszonyaink előszeretettel használják a „valódi Franck kávépótlékot a kávédarálóval", mely a legjobb válogatott nyersanyagból a kassai gyár alapelve szerint: a legnagyobb gondosság és az évtizedek folyamán kipróbált módszer alapján készittetik. Az izletesség és teljességről, valamint az aromáról és a szinről, a kiadóság kiszámitásával, egy főző- és kostolópróba minden háziasszonyt meggyőződtet.

A tavaszi vásár

és a főváros.

A Tavaszi Vásár rendezése dolgában az Országos Iparegyesület és a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara között nézeteltérés támadt. A háboruság akörül forgott, hogy az idei vásárra a Kamara oly külföldi gyártmányok bemutatását is engedélyezte, amelyet a magyar ipar ez idő szerint még nem képes előállitani.

Az iparegyesületnek e helyes szándék hallatára oktalan aggodalmai támadtak, s a terv megvalósultával a magyar ipar érdekeit látta sértve. A létrejött kompromisszumban a fővárosnak is jutott hangadó szerep; a közgazdasági ügyosztály igen észszerüen a merkantil álláspontot tette magáévá. Igy az iparegyesület is engedékenyebb lett s ennek folytán az ügyosztály javasolja a közgazdasági bizottság e hét végén tartandó ülésének, hogy a Tavaszi Vásár céljaira 10.000 korona segélyt adjon. A vásárt tavaly a Vigadóban tartották, ezidén a rendezőség ismét a városligeti Iparcsarnok átengedését kérte a kereskedelmi minisztertől.

Nem tudja hányat ütött?
Vegyen órát
Schönwald Imrénél, Deák Ferencz-utca 21. szám

OMNIA
MOZGÓKÉP-PALOTA
Bejárat: VIII., József-körut 31. szám.
Telefon 120-40.

SLÁGER CIKLUS
V. sorozat.
Asta Nielsen
eddigi legmüvészibb, legtökéletesebb alakitása
Az apák vétke
cimü háromfelvonásos mimódrámában.
Napierkovska a párisi opera tagja
A halott titka
cimü 3 felvonásos társ. szinmü főszerepében.

Sok ezer
háziasszony kitalálta és a tudomány megerősitette azt, hogy a **„valódi FRANCK"** a honi gyárból Kassáról, mint a legfinomabb kávépótlék a legjobb ajánlást érdemel. Belföldi nyersanyagból készül. Védjegye a **kávédaráló** megvéd az utánzatoktól.
ig em 152—2492

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A Tőke

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

Tengeri ütközetek.

Egymásután jelennek meg a bank és takarékpénztárak mérlegei, egymásután folynak le (rendszerint a legnagyobb csendben) a sablónos közgyülések, fizetésképtelenségek, igazgatóválságok és fuziók követik egymást: épen csak a *hajózási vállalatok* nem sietnek a nyilvánosság elé.

Az a türelmi idő, amelyet a magyar hajózási vállalatok engedélyeznek maguknak, ez idén annyiban indokolt, hogy a lezárt üzleti év egyáltalán nem hasonlitható össze eredményeiben az előttevalóval. A gazdasági krizis és a balkán-háború megbénitotta a tengerhajózást, lehetetlenné tette a tervbe vett alaptőkefelemeléseket és a levantei külkereskedelem szünetelésével tetemes károkat okozott az *Adriától* kezdve a *Magyar Keletig* minden hajóstársaságnak. Ezeket a károkat az idei mérlegek nem fogják a teljes valóságukban publikálni, egyfelől a *dús államszubvenciók*, másrészt a *rejtett tartalékok* fedezete folytán. Kétségtelen azonban, hogy az 1913-as üzletévben már bajosabb lesz komoly eredménynyel dolgozni, ha a gazdasági helyzet nem javul és a balkáni háboru hamarosan véget nem ér. Az idei eredmény kétes voltát még sulyosbitja az a körülmény, hogy az *osztrák* s *olasz* kormány már most készül a balkán jövendő gazdasági kihasználására. A bécsi és római kereskedelmi miniszterium a külügyminiszteriumok protekturátusa alatt már nagyban készíti elő az *új levantei járatok, uj hajóstársaságok és subvenciók* tervezetét. Ez a nagyszabású akció azt jelenti, hogy talán már őszre uj és veszedelmes konkurrensek sorakoznak az eddigiek mellé és a magyar hajóstársaságok kedvezőtlen eredményeit a jövő kedvezőtlen kilátásai fogják sulyosbitani.

Az a kérdés már most, vajjon milyen fegyverek és módok állanak rendelkezésére a magyar hajóstársaságoknak, hogy az osztrák és olasz aspirációkkal hadra kelhessenek?! A legkönnyebb és az általuk is szivesen választandó eszköz, *újabb állami szubvenciók* kicsikarása volna. Ez ellen a megoldás ellen azonban már előre is a leghatározottabban tiltakoznunk kell. A kincstár annyira tul van terhelve és a társaságok már annyi jogosult és főleg jogosulatlan kedvezményt élveznek, hogy az állam újabb mellbevágása egyenesen a közérdek ellen irányuló merényletszámba menne.

A második mód az *alaptőkefelemelés* volna, amelyre a vállalatok szintén készülődnek. Ezt a tendenciát sem tudjuk helyeselni. A mai konjukturák között, amelyek egyhamar nem fognak lényegesen javulni, minden tőkeemelés a piac olyan megterhelésével járna és a szindikátusi nyereségeken kivül annyira hátrányos volna mindenkire, hogy a hajósvállalatoknak kötelességük ettől a próbától is megkiméln bennünket.

Mi van tehát hátra? Egy természetes és helyes út: *tessék a titkos tartalékokat elővenni*, tessék a gazdag aratások termését felhasználni, tessék invesztálni, hajókat épiteni, összeköttetéseket létesiteni, s a személyzetet kiegésziteni, azokból a milliókból, amelyeket az *Adria, Atlantica Magyar-keleti, Ungaro-Croata* és társaik éveken át összeraktak. Ezek a milliók, — amelyeknek a részvényesek zsebében kellene lenniök — bőven elegendők arra, hogy az osztrák és olasz verseny mellett is urak legyünk az Adrián és a Levantén. Tessék jó urak a maguk zsebébe nyulni és megkiméln az állam kasszáját és a részvényesek áldozatkészségét.

Két kitüntetés. Jól értesült forrásból jelenthetjük, hogy a magyar közgazdasági életnek két vezérlő férfia legközelebb magas királyi kitüntetésben fognak részesüni. *Ullmann* Adolf főrend, a Magyar Általános Hitelbank vezérigazgatója *báró. Krausz* Simon tőzsdetanácsos pedig *udvari tanácsos* lesz. A kitüntetésekre vonatkozó felterjesztések már a király előtt feküsznek.

Margittai Neumann Miksa dr. Az elmult napokban a magyar közgazdsági élet egyik igen értékes, szimpátikus és úgy a pénzügyi, mint a társadalmi köröknek nagyrabecsült tagját, mindenképen megérdemelt kitüntetés érte. A király dr. Neumann Miksának, a Magyar Jelzálog Hitelbank igazgatójának „margittai" előnévvel a magyar nemességet adta. Az új nemes általánosan ismert szerénységét tiszteljük, ha ezt a kitüntetést nem kisérjük hangzatos dicséretekkel. Neumann Miksa érdemei ugyis eléggé ismertek, egy vonalban haladnak a magyar gazdasági élet fejlődésével és igy nem szorulnak a külön méltatására.

Az új államkölcsön. Három hónapi vajudás után végre a legközelebbi napokban ki fognak bocsátani az új kölcsönből 150 millió járadékot, mig a kincstári jegyek emissója valószinüleg nyár elejére marad. A járadék 50 százalékát értesülésünk szerint a német szindikátus (Disconto - Gesellschaft, Mendelssohn, Bleichröder) veszi át, a magyar nagybankokra vár a másik 75 millió plaszirozása, ami a jelenlegi konjukturák közt egyáltalában nem a legkönnyebb feladat.

Állami szénbányászati akció? Értesülésünk szerint Lukács László miniszterelnök legutóbbi bécsi kihallgatása után értekezett a közös hadügyminiszterrel is, aki felhivta figyelmét arra, hogy a hadiszükséglet szaporitására van szükség, az újabb létszámemelés kapcsán. Esetleges mozgósitáskor ugyanis legalább 30 százalékkal nagyobb széntartalékra volna szükség, hogy a csapatszállitások zavartalanul folyhassanak. Miután pedig Lukács nem tudott garantiákat adni, a mai szénkonjunkturák közt a 8—10 millió métermázsára felemelkedő hadi szénkészlet szolgáltatására, Teleszky pénzügyminiszterrel együtt beható tanácskozás tárgyává tették a Wekerle által kezdeményezett állami szénakció ujrafelvételét. Értesülésünk szerint legközelebb Bécsben Lukács, Teleszky, Zaleski és a hadügyi kormány részvételével külön megbeszélés tárgyát fogja képezni, úgy az osztrák, mint a magyar szénakció kérdése. A mennyiben megállapodás jön létre, a legközelebbi jövőben többmilliós beruházás várható a vrdniki és petrozsényi telepeken.

Válságban a Ritz-szálloda. Szapáry Pál gróf a legszimpátikusabb magyar mágnások közé tartozik. Nem is volt ellene soha senkinek panasza, amig a derék gróf fel nem fedezte magában a gründolási talentumot. Amióta azonban ennek a kórságnak a bacillusa megtámadta, a balsikerek végtelen láncolata kiséri tevékenységét. A botránybafulladt Piccadily-ügy, az Andrássy-uton pár heti kinlódás után megszünt Kinoplasztikon, csak egyes mértföldjelzői Pali gróf sikertelen gründolásainak, mig a válságba jutott Ritz-szálloda már jelentékenyebb alkotásai közé tartozik. Ezt a szállodát Pál mester ugy tervezte, hogy ott fognak megszállani a Budapesten átutazó amerikai milliárdosok. Az árakat is ilyen mértékkel szabták meg. De mit tesz isten? Budapesten nem kötnek ki a milliárdosok és a Ritz-szálloda emiatt tátong az ürességtől. Madame Ritz, aki sajátkezüleg rendezte a szálloda megnyitásának Dunaünnepélyét, már végleg hátat fordított Budapestnek. A szálloda élére most uj igazgatót, Marshalt, a lovranai nagyszálloda vezetőjét szerződtették. A milliárdosok ugyan ezentul is kerülni fogják a Ritzet, de legalább fogtak egy uj direktort, akit a balsikerért felelősségre vonhatnak.

Egy köszénbánya reorganizálása. A Szápári köszénbánya rt. 2 millió K részvénytőke mellett 1912. évi mérlegét 990.668 K veszteséggel zárja le és az április 5-iki közgyülésen az igazgatóság javaslatot tesz az alaptőke leszállitására s ujabb felemelésére. A pénzmüvelet, amint ezt már jelentettük, a Magyar Érték és Iparbank fogja eszközölni.

Acélgyár Komáromban. A Magyar acélgyár r. t., amely állandóan hadilábon áll a munkásaival, elhatározta, hogy budapesti gyártelepét bezárja és vidékre költözködik. A gyárigazgatóság több vidéki várossal folytatott tárgyalásokat, mig végre most Komárom városával megállapodtak, ahol 300 munkásra berendezett nagyszabású gyárat fognak épiteni. Értesüléseink szerint a komáromi gyár még az idén elkészül.

Közgyülések és mérlegek.

A Központi Jelzálogbank közgyülése. A *Magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankja* mint részvénytársaság *Mándy* Lajos elnöklete alatt a napokban tartotta meg huszadik évi rendes közgyülését. *Leitner* Zsigmond vezérigazgató terjesztette elő az igazgatóság jelentését, amely konstatálja, hogy az intézet munkásságának eredménye a lefolyt évben is kielégitő volt. A mérleg 1,561.721 K tiszta nyereséget mutat. A közgyülés az igazgatóság jelentését tudomásul vette, az előterjesztett mérleget elfogadta, a felmentvényeket megadta és a tiszta nyereség felosztása tekintetében a következőképpen határozott: 1,200.000.— korona, azaz a részvénytőke alapnak 2,160.000 koronára való kiegészitésére, 6 százaléka osztalékra, 58.004.— korona a tartalék-100.000 K az értékpapir árfolyamkülönbözeti tartalékalapra fordittassék. Dr. *Horváth* Tivadart az igazgatóság tagjává, dr. *Hoványi* Géza, *Bichler* Vilmos, pancsovai *Graff* János (uj), *Kaltenecker* Márton, *Lányi* Mór, *Lekky* István, báró *Lippe* Viktor, dr. *Proszvimmer* Sándor, *Reiner* Mihály és *Szepessi* Sándor urakat felügyelőbizottsági tagokká választották meg.

A Budapesti közuti vaspálya-társaságnak március 26-án volt az évi rendes közgyülése *Sándor* Pál vezérigazgató elnöklésével. A tiszta nyereség 6,522.613 K, ebből az alapszabályszerü levonás után 5,708.428, részvényenkint 32 és élvezeti jegyenkint 22 K kerül osztalékul felosztásra, a fenmaradó 166.744 K-t pedig uj számlára viszik át. Az osztalékot május 2-ától kezdődően a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank és a Magyar Általános Hitelbank pénztárainál váltják be. Az igazgatóság a végrehajtott, a folyamatban levő, valamint a tervezett beruházás fedezésére javasolja, hogy a tárcájában levő részvényekből ötvenezer darabot idei osztalékjogosultsággal értékesitsenek olyképpen, hogy abból 18,298-at a részvényeseknek részvénybirtokuknak 1 : 10 arányban 570 K árfolyamon felajánljanak, a fenmaradó 31.702 rszvényt pedig szabadkézből értékesitsék. Az utóbbiakra az igazgatóság már megállapodott a Pesti magyar kereskedelmi bankkal és a Magyar általános hitelbankkal, amelyek a részvényeket effektive átveszik. A részvényeseknek felajánlott részvényekre az elővételi jog március 27-től egészen április 5-ig gyakorolható. A közgyülés az üresedésben levő igazgatósági tagsági helyekre *Singer* Zsigmond főrendiházi tagot és dr. *Schreyer* Jakab udvari tanácsost, a felügyelőbizottságba pedig *Hoitsy* Pált választotta meg. A közgyülést követő igazgatósági ülésen *Lánczy* Leó valóságos belső titkos tanácsost elnökké választották, a végrehajtóbizottságba pedig gróf *Károlyi* Imre főrendiházi tagot küldték ki.

A „Fonciére" osztaléka. A Fonciére, Pesti biztositó intézet igazgatósága utolsó ülésében, amely március 27-én volt, elhatározta, hogy a közgyülésnek a 200 K névértékü intézeti részvény 1912. évre vonatkozó osztalékszelvényének részvényenkint 8 százalék, = 16 K-val való beváltását inditványozza. A tartalékalap, a dij- és kártartalékok 38 millió 128.943 K-ról 41,215.316 K-ra emelkednek és igy a tavalyhoz képest 3,086.373 K-val szaporodnak.

A Budapest Erzsébetvárosi Bank R. T. felszámolása. A Budapest Erzsébetvárosi Bank R. T. mult hó 28-án tartotta évi rendes közgyülését *Ehrlich* G. Gusztáv elnöklésével. Az igazgatósági jelentés részletesen előadta a bank válságának történetét. A jelentés szerint alaptalan híresztelések következtében jelentékeny betétek vonattak el az intézettől, ehhez járult, hogy a részvények árfolyama csökkent s a jelenleg is tartó gazdasági válság a rossz pénzviszonyok s a háborus hirek következtében a híresztelések által nyugtalanitott betevők oly nagy összegeket mondottak föl, hogy ilyen körülmények között az intézet fönmaradása lehetetlenné vált. A közgyülés az igazgatósági jelentést, a mérleget egyhangulag tudomásul vette s a fölmentvényt ugy az igazgatóságnak, mint a felügyelő-bizottságnak egyhangulag megadta. A felszámolás nyugodt menete biztositva van, mert a 4000 koronán aluli betétek már kifzttettek, a nagyobb betevők pedig részint hozzájárultak a fölszámoláshoz, részint pedig a nagybankok szindikátusa által akként elégitettnek ki, hogy a betétkönyveket a nagyobb pénzintézetek saját könyveikkel fogják kicserélni. Felszámolókul a közgyülés *Gold* Simon dr., *Gerlei* Lajos, *Salgó* József dr., *Szilárd* Péter részvényeseket, valamint *Török* Jenő, *Balog* Sándor és *Fuchs* Emil szindikátusi megbizottakat rendelte el. A fővárosi pénzintézetek szindikátusának a közgyülés jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. Itt emlitjük meg, hogy a bank felszámoló bizottsága közben már megkezdte munkálatait. A betéti könyvecskékre vonatkozó kicserélési eljárás április másodikán kezdődik meg.

Az Assicurazzioni Generali biztositó társaságnak március 27-én volt a közgyülése Trieszt-ben és azon a mult év zárószámadásait terjesztették elő. Ezek értelmében a dijbevételek összege 55 millió 525.392 K-t tett s a biztosiátások állása az 1912. év végével 1267 millióra emelkedett. Az életbiztositások dijtartaléka 375,547.656 K volt. A társasági tartalékok összege 9,510.344 K, az elmult év tiszta nyeresége 8,058.559 K. Ebből az életbiztositásra nyereményrészesedés cime alatt 1,699.612 K jut, a társaság tartalékjainak szaporitására 1,519.282 K-t forditanak. A tiszta nyereségből részvényenkint 720 aranyfrank osztalékot fizetnek. A közgyülés sajnálattal vette tudomásul *Richetti* Ödön vezérigazgatónak lemondását s érdemei elismeréseül megválasztották az intézet igazgatóságába.

A Hazai általános biztositó részvénytársaság tegnap délután tartotta *Kossuth* Ferenc elnöklésével évi rendes közgyülését. Az elnök a közgyülés határozatképességének megállapitása után kegyeletteljes szavakkal emlékezett meg arról a sulyos veszteségről, mely a társaságot két igazgatósági tagnak: *Benyovszky* Sándor gróf alelnöknek és *Hentaller* Lajos vezérigazgatónak elhunytával érte. A közgyülés az igazgatóság jelentését, mely a mostoha gazdasági viszonyok ellenére örvendetes eredményről, számszerint 161.790 korona 09 fillér tiszta nyereségről számol be, tudomásul vette és hozzájárult a nyereség hovaforditására vonatkozó igazgatósági javaslathoz. Eszerint az alapszabályszerü levonások és a különféle tartalékalapok dotálása után fenmaradó összeg oly módon osztatik fel, hogy április 15-től kezdődőleg az elsőbbségi részvények után szelvényenként 15 korona, az élvezeti jegy tulajdonosoknak pedig szelvényenként 3 korona folyósittatik. Ezután a közgyülés a felmentvényt mind az igazgatóságnak, mind a felügyelő-bizottságnak egyhangulag megadta. Végül a közgyülés az üresedésben levő igazgatósági tagsági helyekre *Bolgár* Ferenc titkos tanácsost és *Libits* Adolf udvari tanácsost választotta meg.

Az Adria m. kir. tengerhajózási részvénytársaság mai igazgatósági ülésében megállapitották az 1912. üzletév mérlegét, amely az alapszabályszerü leirások és a mult évről áthozott 48.551.51 korona hozzászámitása után *1,617.235.50 korona tiszta nyereséggel záródik*. Az igazgatóság elhatározta, hogy a folyó évi rendes közgyülést április 21-re fogja összehivni és részvényenkint 26 korona osztalék fizetését fogja javasolni. A nyereségfelosztási inditvány értelmében a tartalékalap 4,750.000 koronára emelkedik, uj számlára pedig 41.710.52 koronát fognak átvezetni. Az igazgatóság *Kemény* Ödön főtitkárt és *Kubiczek* Károly főtisztviselőt cégvezetőkké, *Komáromi* Lajos főgépészt pedig helyettes-felügyelővé nevezte ki.

A Gschwindt-gyár közgyülése. A Gschwindt-féle szesz-, élesztő-, likőr- és rumgyár részvénytársaság most tartotta negyvenötödik év rendes közgyülését dr. *Gschwindt* György elnöklete alatt. Az évi jelentés szerint oly föllendülés mutatkozott, hogy a budafoki gyárat ki kell bőviteni. Az évi nyereség a mutl évről áthozott 49.548 korona 96 fillérrel együtt 347.165 korona 17 fillér. Az igazgatóság inditványozza, hogy a jutalékok levonása után részvényenkint *80 korona osztalékul* fizettessék ki és a fenmaradó 53.451 korona 22 fillér uj számlára vitessék át. A fülmentvény megadása után a közgyülés véget ért.

Az Ujlaki Tégla- és Mészégető Részvénytársulat a napokban tartotta rendes évi közgyülését vágvecsei *Wellisch* Alfréd igazgatósági elnök elnöklete alatt. Az igazgatósági jelentésből kitünik, hogy az egész éven át tartott rendkivüli rossz pénzviszonyok következtében az épitkezés terén teljes pangás uralkodott s ennek tulajdonitható, hogy az üzleti év ki nem elégitő eredménynyel zárult. A közgyülés elhatározta, hogy az alapszabályszerü leirások után részvényenkint 12 korona osztalék fizettessék ki. A szelvény április 1-től kezdve a „Mercur" váltóüzleti r.-t.-nál, V., Fürdő-utca 3., kerül beváltásra. Az igazgatóságba uj tag gyanánt beválasztatott *Berger* Mór, a „Mercur" váltóüzleti részvénytársaság igazgatója, az eddigi felügyelőbizottság pedig ujra megválasztatott.

A „Kőszénbánya- 's téglagyár társulat Pesten" r. t.-nak 1912. évi mérlege szerint 1 millió 74.915 (—18.872) K volt a bruttojövedelme, amiből 1,011.276 (—70.891) K a tégla- és egyéb üzletekből, 51.906 K kamatokból és 11.32 (+112) K különféle jövedelmekből származik. Ezzel szemben az üzleti költségek 62.286 (+ 6676) K-t, adók és illtékek 127.826 (+27.594) K-t tettek. Miután az értékcsökkenési tartalékra, amire tavaly 122.507 K-t foridtottak, az idén semmit se szántak, a tiszta nyereség 784.802 (+68.364) K, amiből a 2,040.000 K alaptőke után 33 egy harmad százalék, vagyis *részvényenkint 67 K osztalékot* fizetnek, mig tavaly a 340.000 K részvénytőke után 180 százalék, vagyis részvényenkint 36 K volt az osztalék.

Az Ungaro-Kroata közgyülése. Az Ungaro-Kroata hajóstársaság e hó 29-én tartotta meg évi rendes közgyülését, amelyen 6 százalékos osztalék fizetését határozták el. Az évi tiszta nyereség 438.236 K 58 fillér.

A Neuschloss-féle nasici tanningyár és gőzfürész r. t. e hó 29-én tartotta meg Hajós József förend elnöklete mellett évi rendes közgyülést. Az igazgatósági jelentés a vállalat állandó fejlődéséről és az üzetév kedvező eredményéről számol be. A mérleg 1,140.186.93 K tiszta nyereséget (tavaly 829.008.73 K.) tüntet ki. Az igazgatóság javaslatát, hogy a tartalékalaphoz 400.000 K csatoltassék, ami által az 2,994.429.89 K-ra emelkedik, továbbá, hogy a létesitendő tiszti-nyugdijalapra 25.000 K forditassék, a közgyülés egyhangulag elfogadta. Az alapszabályszerü levonások után 875.000 korona kerül elosztásra, amelyből a XVII. számu részvényszelvényt 35 koronával fogják beváltani. A még fenmaradt 73.376.39 K uj számlára vezettetik elő. A közgyülés kegyelettel emlékezett meg a vállalatnak tavaly elhunyt, érdemes elnökéről, *Neuschloss* Emilről. Az igazgatóságba *Walder* Gyulát, a Hazai Takarékpénztár vezérigazgatóját beválasztották. A közgyülés végül az elért eredményért köszönetet szavazott az igazgatóságnak, a hivatalnoki karnak elsősorban pedig *Rosenberg* vezérigazgatónak. A közgyülést követő igazgatósági ülésen *Haberfeld* Miksát igazgatóvá, *Bartos* Ármin és *Vermes* József főtisztviselőket cégvezetőkké nevezték ki.

A Beocsini cementgyári Unio rt. 1912. évi zárószámadásában a 8 millió K-ról 8,800.000 K-ra emelt alaptőke mellett 3,334.917 K tiszta nyereséget mutat ki, az előző évi 3,101.880 K-val szemben. Az osztalék, mint tavaly, 45 K = 22 és fél százalék lesz.

A Zsolnai és lédeci portlandcementgyárak rt. 1912. évi mérlegében a 2 millió K-ról 5 millióra fölemelet alaptőke mellett 541.942 K tiszta nyereséget számol el az előző évi 269.458 K-val szemben. Az osztalék, mint a mult évben, 16 K = 8 százalék lesz.

VÁLLALKOZÁS

Utburkolási munkák.

Az ut- és csatornaépitési ügyosztályban március hó 31-én versenytárgyalást tartottak. Beérkezett ajánlatok *(a IX. ker., Üllői-ut, és Kispest közötti szakasz) a)* keramittal való burkolómunkákra: *Kőszénbánya s téglagyár társulat* (Drasche) = 280.961 kor; Magyar keramitgyár r. t. = 299.896 kor. *b)* háromnegyedes bazalt kockakővel való burkolómunkákra: Krausz és Gravizer = 94.386 kor.

X. közig. kerületben az 1913. év folyamán szükséges bazalt, gránit és trachyt kövezetjavitási, uj járdarakási, uj utkövezési és utrendezési, valamint keramit burkolatjavitási munkálatokra: *Tarján és Jähn* = 1.40 kor. négyzetméterenként. Uj burkolási munkákra 20 százalék felülfizetés.

I. *ker. Diószegi-ut* makadam munkálataira: Zech Károly = 21.220.80 kor.; Krausz és Gravizer = 21.117 kor. 50 fill.; Scheffer Károly = 20.732.66 kor.; *Holzinger és Korek* = 19.860.53 kor.; id. Schaffer György = 20.275.80 kor.; Ámon Antal és fiai = 20.537 kor.

II. ker. Bimbó-utca makadam munkákra: Zech Károly = 40.819.28 kor.; László és Blum = 40.552.42 kor.; *ifj. Schaffer György 37.317.92 kor.*; Krausz és Gravizer = 43.241.75 kor.; Holzinger és Korek = 49.911.10 kor.; Ámon Antal és fiai = 39.811.38 kor.

II. ker. Székely-utcai gyalogut aszfaltmunkáira: Magyar aszfalt r. t. = 1051.47 kor.; *Posnansky és Strelitz* = 1040.30 kor.; The Neuchatel aszfalt r. t. = 1063.18 kor.

II. ker. Székely-utcai kocsiut kiskő-munkálataira: Scheffer Károly = 5821.58 kor.

Az uj fertőtlenitő melletti gyalogut makadamszerü rendezésére: Zech Károly = 6885.28 kor.; Krausz és Gravizer = 7076.— kor.; Scheffer Károly = 7299.77 kor.; Obendorfer József = 6805.20 kor.; *Benz és Helfenstein* = 6617.99 kor.; Ámon A. és fiai = 695.72 kor.

Csatornázás.

A március hó 31-én tartott versenytárgyaláson, az 1913. év folyamán végrehajtandó csatornázási-munkálatokhoz szükséges vasszerelvények szállitására ajánlatot tettek: Hasenörl Ede 20.090 kor.; Bredt M. 20.375 kor.; *Magyar waggongyár r. t.* 16.500 kor.; Herz Jenő = 20.690 kor.; Fried gépgyár 19.010 kor.; Rothmann Imre = 17.115 kor.; Hirsch és Franck r. t. 19.340 kor.; Kramer J. = 17.521 kor.; Oetl Antal = 19.653 kor.

Lipták szerencséje.

— *Levél a szerkesztőhöz.* —

1913. január hó 3-án a „Pestvidéki törvénykezési épület és fogház" föld, kömüves és elhelyező, továbbá vas, kőfaragó, ács, bádogos és cserpiedő munkákra megtartott versenytárgyalás, melyre huszonegy vállalkozó tett ajánlatot részlet munkákra, dr. *Lipták és társa rt.* nyerte el, 1,857.199 korona és 27 filérrel. Az igazságügyminiszter azon rendeletében, amelyben a fenti cégnek itéli oda az összes munkanemek kivitelét, a többi ajánlattevőt azzal értesiti, hogy ajánlatuk el nem fogadtatott. Egyszerü, kerestlen szavakkal inti le az igazságügyminiszter a többi ajánlattevőt, mert hát mit törődik ő azzal, hogy a többi vállalkozó a mostani viszonyok között hogyan él meg. Hogy ma, amikor absolute pang az épitkezés s a vállalkozók még regie-jüket sem képesek megkeresni, mit fognak tenni. Ha nem tetszik nekik, hát ott a sóhivatal. Fő az, hogy dr. Lipták és társa és a belvárosi takarékpénztár megkapta a pestvidéki törvénykezési épület épitését. Igaz, hogy dr. Lipták ur is foglalkoztani fogja az iparosokat s talán akkor, amikor az igazságügyminiszter ur neki itélte az összes munkákat, talán szintén ugy gondolkozott. Csakhogy az iparosvilág régen tudja, hogy az ilyen összmunkavállalkozók, hogyan végeztetik a részletmunkát, curus, adót nem fizető embert és velük összeüttetik a munkát. Az adót fizető vállalkozók pedig, akik az egyes munkanemekkel évek hosszu során át speciel foglalkoznak, ölbe tehetik a kezüket és várhatják, mig a viszonyok megváltoznak. Igaz az is, hogy ez az egy munka nem fogja az összes iparosokat, mint mondani szokás, a vizből kirántani. Hát persze, hogy nem. Nem is arról van szó. A mostani viszonyok között azonban minden legcsekélyebb munka is jól jön. Ez pedig tekintve, hogy eléggé nagy munka is, kétszeresen fáj a részletvállalkozóknak. Azt hiszem, hogy az ilyen rendszerrel ártanak most leginkább az adófizető vállalkozóknak. Mert ezzel épitkezési viszonyainkat nem ismerő, munkát kiadó körök, egy uj rendszert tesznek általánossá, *a kontár-rendszert. No de ki törődik az adófizető vállakozókkal.* A télen sokszor hangoztatták az illetékes körök, hogy tekintettel a mostani viszonyokra, az államnak és a fővárosnak kell segiteni a munkában megszorult vállalkozókon. Azzal, hogy minden épitkezési tervet e kritikus időben kell megvalósitani, hogy ezzel a vállalkozók munkához jussanak. Ha igy gondoskodtak róluk, akkor köszönjük szépen. Mert az *összmunka vállalkozás* csak arra jó, hogy egy-két bankkal összeszeköttetésben álló „öreg ágyut" segitsen ismét egy nagyobb falathoz. Nem irigyeljük, hogy dr. Lipták ur kapta meg a munkát, csak a kisebb részvállalkozók érdekében szólunk.

Köszönet a közlésért!

M. Gy.
lakatosmester és több társa.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.

Merkantil Nyomda (Havas és Lehner) Budapest, VIII., Német-utca 27. szám.

MÁRKUS-PENZIÓ
ABBÁZIA
(VILLA MATELLA)
Magyar ház.
Polgári árak. Otthonias.
Csendes. Tiszta.
Saját tengeri fürdő.
○ Nap- és légkura. ○
Városi tisztviselőknek engedmény.
Kérjen prospektust!

FOGAK szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszerszerint készít
GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari orvos, a párisi fogorvosi akadémia kiállításán arany érdemkereszttel kitüntetve
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I.
Ovás! Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevetki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Káli H. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzestelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—50

HUNGÁRIA
Általános Biztositó részvénytársaság
Budapest, IV, Károly-körut 2
Részvénytőke 6,000.000 korona
szervezési alap 1,20.0000 korona
Elnök: Gróf Károlyi Imre.
Alelnökök: malomszegi Elek Pál és Báró Fejérváry Imre
A választmány elnöke: Gróf Tisza Kálmán
Élet-, tűz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég-, és állatbiztositás.
KARTELLEN KIVÜL!

MARTA
SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO
Gyár:
Marta Magyar Automobil Rt. Arad
Vezérképviselet:
Royal-Garage, Budapest, IX. ker., Páva-utca 10-12.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.
Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT. ⟹ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.
FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.
„Üstökös" védjegyű portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségű.
A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kifogástalan szín, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál.
VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők, és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

PALAIS DE DANSE
Szerecsen-u. 35. (TÁNCPALOTA) Telefon: 120-77.
Kezdete este fél 11 órakor.
HANSI JACKSON
a legjobb német szubrett
NINON DE BEAUVAL
dyonlsosi képek
La Sirene a „Tenger fenekén" cimü csodás jelenetében. Leska török hastáncosnő és még 20 kiváló attrakció. Előadás után párisi vig hangulat és táncmulatság reggelig. Kitünő konyha. Americsn bar. Reggelig két zenekar. Jegyek este fél 10-től kaphatók a pénztárnál.

HIRDETMÉNY

a „Kőszénbánya 's téglagyár társulat Pesten"

részvénytársaságnak Budapesten, *1913. évi április hó 11-én d. e. 11 órakor* a társulat közp. irodájában (VII., Király-u. 67.) tartandó

45-ik évi rendes közgyülésére.

A közgyülés tárgyai:

1. Az igazgatóság évi jelentésének és az évi mérlegnek előterjesztése.
2. A felügyelőbizottság jelentése az évi mérlegről, az igazgatósági jelentésről és a nyereségfelosztási javaslatról.
3. Határozathozatal: *a)* az igazgatósági jelentés; *b)* mérleg jóváhagyása, megállapitása és z évi nyereség felosztása; *c)* az igazgatóság és felügyelőbizottság részére a felmentés megadása tárgyában.
4. A felügyelőbizottság választása és dijazásának megállapitása.

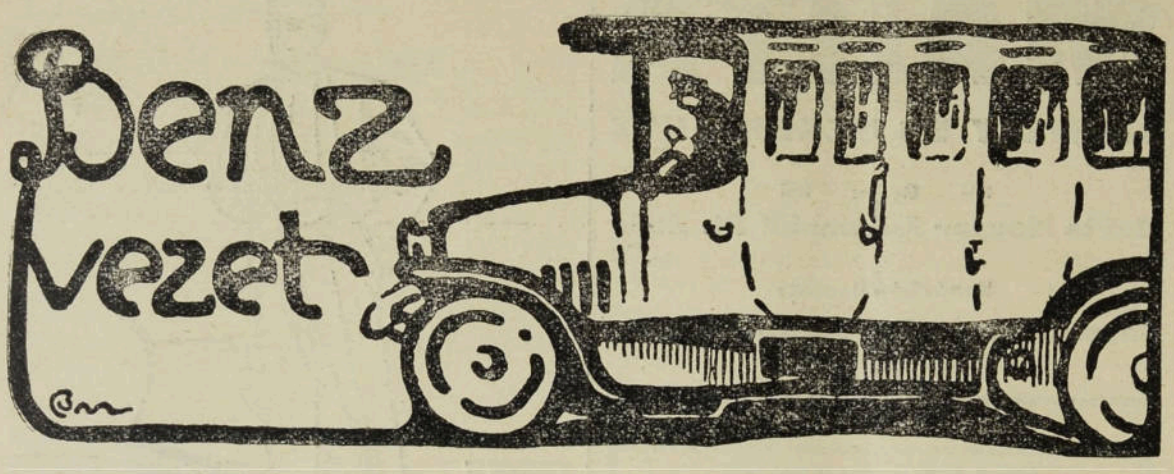
A közgyülésen alapszabályaink 13. §-a értelmében csak azok a részvényesek vehetnek részt, akik szavazásra jogositó részvényeiket a még le nem járt szelvényekkel együtt legkésőbb 8 nappal a közgyülés előtt vagy a társulat pénztáránál Budapesten (VII., Király-u. 67.), vagy a Magyar általános hitelbank főpénztáránál Budapesten (V., Nádor-u. 12.) letették. Öt részvény birtoka egy szavazatra jogosit.

Az igazgatóság.

AMERICAN SHOE COMPANY LIMITED
Amerikai cipő r.-t.
Elsőrendü valódi
amerikai cipő-különlegességek
kizárólagos elárusitása.
Tavaszi ujdonságok!
BUDAPEST
IV., Kigyó-tér 1.
(Királyi bérpalota.)
V., Dorottya-utca 6.
VII., Erzsébet-körut 42.
DEBRECZEN, Piac-utca 44.
ZAGREB, Ilica 22.
Kérje képes árjegyzékünket!

Holzer
cs. és kir. udvari és kamarai szállító
divatháza
Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

BENZ

Magyar Automobil és Motorgyár Részvénytárs.

BUDAPEST

Központ: V. Dorottya-utca 9.
:: Gyár: VII. Ilka-utca 31. ::

TELEFON: 168—70 és 29—21

MŰÉPITÉSZEK ÉPITÉSVÁLLALKOZÓK GÉPGYÁROSOK FIGYELMÉBE!

NYIRI SÁNDOR

Telefon: 133-37. **BUDAPEST** Telefon: 133-37.

VII, Wesselényi-u. 8. Wesselényi-bazár

Paszpartu műintézet és könyvkötészet. ••••

Építési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett. ••••

Mappák minden kivitelben. ••••

Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is. •••

Egyleti tablók és albumok. ••

Halász Hubert vállalkozó

Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23.

Beton-, hid- és csatornaépitő. Telefon 55—55.

RŐSZÉNBÁNYA 's TÉGLAGYÁR TÁRSULAT

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)

Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Telefonszám: 34—51 és 34—61.

Keramit kocsiútkövek :: Keramitlapok :: Keramit-, steró-, pillértéglák :: Travesz-téglák :: Falburkoló-téglák :: Fayance porcellán lemezek :: Porcellán szigetelők :: Egészségügyi és használati cikkek :: Tűzálló chamotte-téglák.

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen

---

A trieszti Jutaipar R.-T. Trieszt-ben

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett

Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség

Nobel Sándor, Budapest

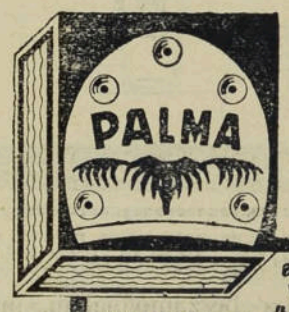
VI., Aradi-utca 31. Telefon 161—07

Legrégibb, legelőkelőbb márka

Gróf Keglevich István ut.

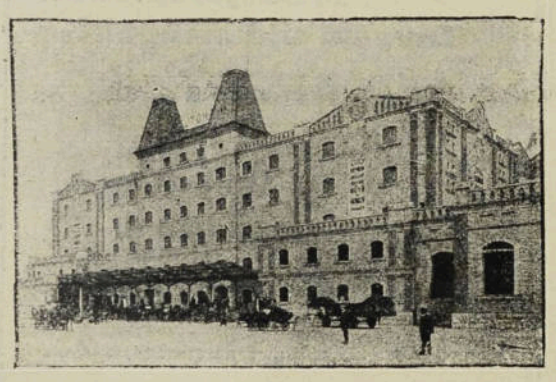
COGNAC BUDAFOK

Az összes, bel- és külföldi kiállitásokon legutóbb „Turin"-ban kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenütt kapható.

a valódi

KAUCSUK-CIPŐSAROK DOBOZA, MINŐSÉGE: ARANY

Nyilvános hütő és fagyasztó raktárház.

Magyar Élelmiszer Szállitó Részvénytársaság

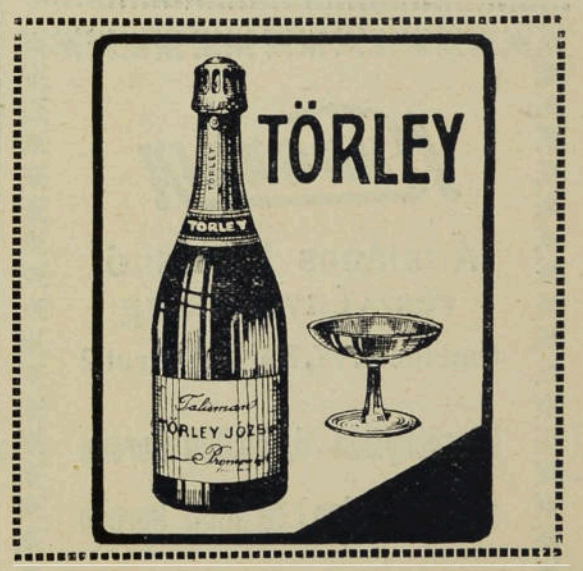
Központi iroda: Budapest IX., Tóth Kálmán-utca 8—10. szám.

Részvénytőke 4 millió korona.

Sürgönycim: CONSUM, BUDAPEST.

Telefon: József 25-02, 25-03, 25-04.

A hütőházban nyilvános jellegénél fogva bárki, tetszésszerinti időre, mérsékelt dijtételek mellett beraktározhat (bármily mennyiségben) **vad, baromfi, hus, tojás, vaj, hal, gyümölcs, virágcsirák, főzelék,** stb. élelmicikkeket, továbbá szőrme és szőnyegeket. A beraktározás feltételei, valamint a beraktározandó áruk kezelésére vonatkozó részletes utasitásokkal készséggel szolgálunk. **ÜZLETÁGAK: Szállitási osztály:** baromfi-, tojás-, vad-, vaj-, gyümölcs- és főzelékküldemények után, ha a társaság neve alatt kerülnek feladásra, jelentékeny szállitási kedvezményeket folyósit. A szállitmányozásra vonatkozó mindennemü kérdésekben (fuvardijak, utirányok stb.) készséggel nyujt felvilágsitást. **Kiviteli osztály:** A társaság berlini breslaui, wieni és londoni fiókja mindenféle élelmicikkek bizományi értékesitését elvállalja. Az árukra előlegeket is folyósit.

II. évfolyam Budapest, 1913. április hó 9-én 15. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám

A miniszter

úr, úgyis mint a belügyek legfőbb őre, kommentárokkal fűszerezte azt a záradékot, a melyben a főváros folyó évi költségvetésének előirányzatát jóváhagyólag tudomásul vette. Takarékosságra és mértékletességre, óvatosságra és tartózkodásra intette a belügyminiszter a tanácsot, amivel nyilván a közhangulanak óhajtott eleget tenni.

A miniszter úr, amikor hasznos tudnivalókból és jó tanácsokból egy marék virágot szórt a tanácsra, a bűnrészességnek az ódiumától akart olcsó áron megszabadulni. Mert amilyen szent igazság az, amit Vázsonyi Vilmos mondott, hogy a tanács nélkül nincsen panama, éppen olyan nyilvánvaló, hogy a tanácsnak, vagyis a közgyülésnek csakis úgy állhat módjában közérdekellenes működést kifejteni, ha a tanácsnak, vagy a közgyülésnek ilyen irányú döntését a miniszter legfelsőbb jóváhagyásával ellátja. Ebből pedig az következik, hogy minden városházi szereplőből végső fokon a belügyminiszter ábrázatára is jut jócskán. Az autonómiának az a legfőbb sérelme, hogy a közgyülés a maga akaratát mindig csak a belügyi kormány utólagos jóváhagyásának a reményében, tehát feltételesen nyilváníthatja.

Ez a sérelem néha nagy előnyt jelent a köznek, akkor, ha a legfőbb ellenőrzést a belügyminiszter nem a politika iránytüje szerint gyakorolja, hanem a polgárság jól felfogott érdekei szerint. A belügyminiszter főellenőri tevékenységét nem a törvényhozás, a tanács és a közgyülés önkényszerű eljárásának, esetleges könnyelmüsködésének a korrektivumául szánta. Abból pedig, amit a miniszteri leirat rendkivül helyesen és a tényeknek megfelelően állapit meg, hogy t. i. a könnyelmű gazdálkodás rendszerré vált a városházán, egészen világosan folyik, hogy a könnyelmű gazdálkodásnak részese a belügyi kormány is, amely hallgatólagosan vagy hiszékenyen, de mindig hozzájárult azokhoz a tanácsi és közgyülési határozatokhoz, amelyeket most utólag könnyelműeknek, helytteleneknek bélyegez meg, amelyek pedig épen tőle nyertek szankciót.

Mindez pedig korántsem akar védőbeszéd lenni akár a tanács, akár a közgyülés mellett, csakis jámbor és egyszerű emlékeztetés egy bizonyos Deákné nevű asszonyságnak a vásznára, amelynél egyik tényező sem jobb és nem rosszabb.

Fullánkok

Nem zörög

a haraszt, sőt nem forog a dorozsmai szélmalom sem, ha nem fuj a szél. Suttogva beszélik, hogy a polgármester Odillon Helén őnagyságának ötezer korona előleget utalt ki annak az üzletnek foglalójaképpen, amelyről a pénzügyi bizottság egyértelmüen állapitotta meg, hogy a fenének sem kell. Gyanussá teszi az ügyet a buzgó mentőknek a munkája, akik azzal a védekezéssel akarják a felháborodás kitörését megakadályozni, hogy a szóbanforgó ötezer koronát a város bekebelezte a selcei villára. Tessék meglepődni: mi nem hiszünk a kósza hireknek és nem hiszünk az önkéntes mentőknek. A selcei üzlet a polgármester legszemélyesebb tánykedése, a polgármesterről pedig sohasem állitotta senki, hogy közpénzekből privát szivességeket tesz. Minden felhatalmazás nélkül vakmerő koholmánynak bélyegezzük az ügyetben áprilisi tréfát.

Az árlejtések

körül egészen furcsa gyakorlat kezd kifejlődni a városházán. Egyazon időben két különböző árlejtés történt és mindkettőben másként festett az igazság. Az állatkerti vendéglő és kávéház bérletére kiirt kényszerü pályázatnál pótajánlatokat vettek figyelembe, a cipőüzletnél viszont nem az árlejtés eredményét nézték, hanem a pályázók személyét. Bizonyos, hogy a tanácsot nem érheti gáncs a konkrét esetekben. Az állatkerti pályázatnál a pályázók erkölcsi megbizhatóságát tartotta szem előtt, a suszterpanamánál viszont szigoruan ragaszkodott az árajánlatok eredményéhez. A következetlenség — ismételjük — nem a tanács rovására esik, de joggal lehet tartani attól, hogy a főváros által kiirt árlejtéseket a pályázók és a városatyák sem fogják komolyabban venni, mint a tanács.

Szigorú

hurkat penditett meg a szerdai közgyülésen a főpolgármester. A Széchenyi-fürdő szervezési munkálatairól szóló szabályrendelet tárgyalásánál, a tanács előterjesztésének elfogadása után azt a határozatot enunciálta, hogy a tanácsnak adott felhatalmazás csakis a legszükségesebb kiadásokra vonatkozhatik, mert generális felhatalmazási nem kaphat.

Szokatlan volt a hang, de az autonómiának legrajongóbb hivei is igazat adtak Heltai Ferencnek. A tanács hatáskörének szabatos körülirására nagy szükség van ott, ahol a közgyülés által megállapitott hitelt ugy szokták átlépni, mint a magasugróbajnokok az egyméteres lécet.

Döntés után.

Zenei kilátások.

Az állatkerti vendéglő és kávéház bérletét nyolc esztendőre Spolarits és Maloschiknak itélte oda a közgyülés. Ez a döntés formailag kifogástalan, viszont meg kell állapitani, hogy a döntés nyomán általános és nem is titkos elégedetlenség támadt. Az elégedetlenség abból a körülményből táplálkozik, hogy az uj bérlők személyében igen sokan nem találják meg azokat a garanciákat, amelyek nélkül az állatkert naplemente utáni életének a prosperálása el sem képzelhető. Budapest nem csak a nyomornak, hanem a gyomornak a városa is. A Gundelék főztje ellen alapos kifogások voltak tehetők. Maloschikék szakács-művészetét fátyol borítja még, de a gyomor előitélettel dolgozik s az előitélet úgy hangzik, hogy Maloschiknál még a Gundel is jobb. Csak a jó bornak nem kell cégér, a jó halpaprikást az emberek csakis akkor tartják valóban jónak, ha jóhirü konyhából származik.

Le kell szögezni, hogy a pesti publikum a minimumra redukálja az igényeit és a várakozását az állatkerti vendéglővel és kávéházzal szemben. Ez pedig nem lehet közömbös az állatkert jövőjének a szempontjából, mert az állatkerti büdzsét erősen érinti az a kérdés, nem-e csappan meg az állatkert esti látogatottsága, nem-e riaszt el sokakat az a képzelődés, hogy amit Gundel meg tud csinálni, arra Maloschik képtelen lesz?

Mindaz, amit most irunk, nem eső után köpönyeg, nem utólagos és nem fölösleges rekriminációi, hanem előrevetése annak az árnyéknak, amely az állatkert jövőjére leseikedik. Nagyon üdvös, nagyon egészséges dolog, hogy Gundelék hatalmas konkurrenciával fognak ezután küzdeni. Attól tartunk azonban, hogy a konkurrencia nem az ételek minőségében és mennyiségében, nem az árak olcsóságában, sőt még a kiszolgálásban sem fog kifejlődni, hanem a vendégeknek nyujtandó zenei élvezetekben. Maloschik jó és olcsó étel helyett szimfonikus zenekarral fogja boldogitani a publikumot. Gundel viszont rezesbandát fog szerződtetni a szimfonikus hangverseny ellensúlyozására. A legszebb kakófónia fog ily módon kifejlődni az állatkertben, nagy gaudiumára a gyerekeknek, rettenetes bosszúságára a zenei smokkoknak. A kakofónia költségeit pedig ismét a város fogja fizetni, amely ily módon megdönti annak az évszázados közhelynek az igazságát, hogy inter duos litigantes tertius gaudet.

Akkor, amikor a beérkezett pályázatokat revidiálták az illetékes hatósági közegek, a kalkulációba bizonyára alapos hiba csuszott bele. Ezért a hibáért korántsem felelősek a munkát végző tisztviselők, mert önekik abszolut értelemben kellett a pályázók árajánlatait felülvizsgálniok. Holott a gyakorlatban majd úgy alakul a helyzet, hogy az állatkerti belépőjegyekből aránytalanul csekélyebb lesz majd az idén a bevétel, mert az állatkert látogatottságára nagy és káros befolyással lesz az az idegenkedés, amelylyel a pesti publikumnak tehetősebb része az uj bérlőket fogadja. Végeredményben tehát a főváros ráfog fizetni arra, hogy Maloschikék a legelőnyösebb ajánlatot adták be és a közgyülés ezt az ajánlatot fogadta el.

Reformálják Hüvöséket.

A V. V. V. uj igazgatósága.

Szerény hangú, ártatlannak látszó kommüniké jelent meg a mult héten a lapok közgazdasági rovatában. Megtudtuk belőle, hogy a lékot ugy mint tavaly, tizennyolc koronában *Városi Villamos vasut* igazgatósága megállapította a mult esztendő mérlegét, az osztaszabta meg s a közgyülés határnapjául április hó huszonharmadikát tüzte ki.

Egészen simán, úgy ahogyan *Hüvösék* gondolják és szeretnék, még sem fog menni ez a dolog. A város sorsának intézői megunták már azt a lehetetlen állapotot, hogy egy községitett üzemnél a város képviselői másod- és harmadfokú szerepet játszanak. Tisztában van azzal mindenki, hogy Hüvösék egyeduralma a vége felé közeledik. Az alapszabályok értelmében három igazgatósági helyre, úgyszintén az elnöki és alelnöki állásra uj választást kell tartani. Ez a legjobb alkalom arra, hogy a főváros részvénytöbbsége az igazgatóság tagjainak számarányában is kifejezésre jusson.

A V. V. V. vezetésének egészen uj irányt kell adni. A családi hitbizomány rendszerét nem szabad tovább megtürni, az eddigelé uralkodó osztalékpolitikának véget kell vetni. Lehetetlen helyzet, hogy a város, amely a vállalatba fektetett pénze után súlyos kamatokat kénytelen fizetni, ráfizessen erre az üzletre, kevesebb pénzt kapjon osztalék ciménn, mint a mennyibe a részvényekért fizetett tőke került.

Gyökeres és gyors szanálásra van szükség, ennek pedig az a legbiztosabb garanciája, hogy a tanács oly értelmü utasitást kapjon a közgyüléstől, amely szerint gondoskodni tartozik a részvénytöbbségből folyó jogoknak oly irányú gyakorlásáról, hogy a V. V. V. igazgatóságának elnöke a mindenkori polgármester legyen, az igazgatóságnak és a felügyelőbizottságnak tagjai pedig legalább felerészben a főváros dezignált képviselőiből kerüljenek ki. Hüvös báróéknak nem fog tetszeni a dolog, ez azonban nem lehet akadálya a tisztességes megoldásnak.

*

A közlekedési bizottság hétfői ülésének váratlanul szenzációja támadt: Oláh Dezső dr. törvényhatósági bizottsági tag a napirend végén külön inditványt tett. Oláh arra hivta fel a bizottság tagjainak a figyelmét, hogy e hónap végén lesz a Városi villamos vasut évi közgyülése.

A főváros tudvalevően megszerezte volt a Városi részvénytöbbségét, de mig a beruházott kölcsönpénz a fővárosnak öt százalékba kerül, addig Oláh szerint a megvásárolt részvények csak még yszázalék kamatot hajtanak. A fölszólaló utalt arra, hogy a Városi fejlődése nem történik abban a tempóban, mint ahogy a Közutié, s véleménye szerint ezen ugy kellene segiteni, hogy a főváros a Városi villamosnak ugy az igazgatóságában, mint a felügyelő bizottságában a részvényeinek megfelelő képviseletet, s ezzel a **tényleges befolyást** biztositsa. A vállalat üzletvitelét ugyanis ma nem irányitja a főváros. Oláh a befolyás biztositására a mostani közgyülést tartaná alkalmasnak, amidőn az igazgatóság harmad kiválik és a felügyelő-bizottságot teljes egészében ujra fogják választani. Az utóbbiba na főváros eddig képviselve nem volt. Oláh Dezső inditványára Bódy Tivadar dr. alpolgármester azt a fölvilágositást adta, hogy a főváros időközi közgyülésén a javaslatot elő fogja terjeszteni, ha ahhoz a polgármester hozzájárul. A kérdéssel azonban Oláh javaslata értelmében még eddig nem foglalkozott a tanács. A választ Oláh Dezső dr. megnyugvással vette tudomásul és bejelentette, hogy inditványát *részletes üzemi és üzleti megokolással* elő fogja terjeszteni a törvényhatóság legközelebbi közgyülésén is.

A polgármester távozhat.

Megengedte a belügyminiszter.

A főváros az állami tisztviselők nyugdijszabályzatának reformálása alkalmából, a státuszhoz tartozó tisztviselők mintájára, átdolgozta a városi tisztviselők ellátásáról szóló szabályzatát. Lényeges változás a többi között az volt a szabályzatban, hogy a főtisztviselők szolgálati idejét — teljes fizetés nyugdijazást való élvezést föltételezve — 40 helyett 35 évben szabták meg. Ez egyébként már második ilyen kisérlete a fővárosnak; először elutasitotta a belügyminiszter a fővárosnak erre vonatkozó kérelmét, azzal, hogy Budapest tisztviselői nem lehetnek kedvezőbb helyzetben, mint az államiak, mert akkor az utóbbiak is teljesen jogosan ugyanezt követelik.

A kormányelnök akarata folytán változott a helyzet, az állami tisztviselők eljutottak a 35 esztendős nyugdijidőhöz, mire a polgármester elkészitette a nyugdijszabályzat megreformálását, melyet a közgyülés elfogadott.

A másik fontos változtatás a javaslaton az, hogy a polgármester nyugdijbamenetelét megengedték.

A belügyminiszter a módositások dolgában most határozott. A tisztviselők részére a 35 éves nyugdij-időt engedélyezte, sokkal nehezebben történt a polgármesterre vonatkozó szakasz felett való döntés.

A belügyminiszter itt határozottan ellenkező álláspontot volt a közgyüléssel. S ettől a véleményétől még most sem tért el. A városházán úgy mondják, hogy Heltai Ferenc főpolgármester interveniált a miniszteriumban a polgármester szabad távozási jogának biztositása miatt. És igy a közgyülés is, a polgármester is, nyugodtak lehetnek.

ÁLLATKERTI CSENDÉLET.

(Aesópusi mesék az utolsó bölényről, amelynek szarvából kilenc centiméter hiányzik, továbbá a medvékről, amelyek olyan jól keresnek, hogy automobilon járnak, végezetül pedig a ponnylovakról, amelyek viszont a világotjelentő deszkákon smunsiliznak.)

1

Az utolsó bölény Hamburgban pillantotta meg a napvilágot. Történetünk hőse Hagenbeck számára született, elvégezte az összes állatiskolákat, megnövesztette a szarvát, később megnősült, amitől olyan szelid lett, hogy Hagenbeck mester nyugodtan eladta őt Budapest székesfőváros tanácsának. A vételár 3800 korona volt, mely összeg a nemes állat ünnepélyes átvételének pillanatában vált esedékessé

Szóbanforgó bölényünk a mult héten szerencsésen megérkezett Budapestre. A megérkezésnél kevésbbé szerencsés volt az utazás ,mert az utolsó bölénynek valami magyarfaló külföldi utközben elárulta, hogy Budapestre viszik és székesfővárosi akalmazott lesz belőle. A szelid vad-

Malo-sikra szálltak százhuszonhat városatyák.

Zászlók alatt vonulnak fel a városatyák a közgyülésre. Hüvös Iván fehér lobogóval hozza be a józsefvárosiakat. Csupa elszánt, kemény harcos, a végsőkig készek kitartani Spolarits és Maloschik mellett. A Franzstadtot Bittner János szerezte meg a Gundel-ellenes tábornak, Buda gyöngyeit Perczel Béla nemes haraggal vezeti. A Lipótváros Gundel-zászlót lobogtat, a demokraták között mindkét pártbeli akad. Jön a hetedik kerület és mindenek nagy ámulatára a Spolarits-táborhoz csatlakozik.

A hangulat nagyon izgatott. A jámbor idegen azt hinné, hogy most dől el az európai béke sorsa. Az emberek kapacitálják egymást és buzgón tippelnek. Krausz Simi harsány hangon kiáltja:

— Adok Spolaritsot!

— Veszek minden pénzért! — mondja Winter Lajos kir. tanácsos, ugyanaz, aki a fülei helyett, mindig zabot szokott hegyezni.

Egy csoportban Magyar Miklós magyarázza, hogy Maloschik „emól" jól jár, mert ha elesik az állatkerti vendéglő bérletétől, akkor nyomban rekompenzálja őt a közgyülés a következő programmpontnál, a munkanélküliek javára megszavazandó ötvenezer koronából.

Heltai elnök oldalán ezúttal először foglal helyet Bárczy polgármester. Valahogyan nagyon kicsinynek látszik mellette . . .

Márkus tanácsnok ma már sokkal higgadtabban, óvatosabban beszélt. Szigorú tárgyilagossággal, mintha a dolog alig érdekelné, elmondja a tanács legújabb előterjesztését, néml lendületre csak akkor kap, amikor bejelenti, hogy Gundelék feltétlen hivei a szimfonikus hangversenyeknek.

— Jó lesz nékünk a malacbanda is — mondják a józsefvárosiak és a Franzstedtlerek s a disputából kiderül, hogy tisztára zenei szempontok vezetik a tanácsot is, a közgyülést is, ennél a tárgynál.

Biró Henrik kevés bajusszal, de annál több igazsággal támadja a tanácsot, amiért az utolsó pillanatban jött ki az előterjesztéssel. Olyan súlyos csapásokat mért a nemes tanács fejére, hogy Heltai főpolgármesternek megesett a szive és — rendreutasitotta Birót. Pár perccel később villámok cikkáztak a teremben.

Perczel Béla megszégyenitette a legszebb égi háborút. Dörgő hangon ostorozta a tanácsot, szidta Gundelékat, dicsérte Malosikot. Bejelentette, hogy az I. kerületi bizottsági tagok a sarkukra fognak állni, ő azonban egyelőre leül a sarkára.

Nagyon jó volt még Bittner János, a lovagias hentesmester. Hogy mit mondott, örök titok marad. Bittner nem tartozik a hangos emberek közé, egy negyed kappan kompóttal és uborkával sokkal érzesebb zsöngékre képes, mint ő. Egy szellemfi igy jellemezte a beszédet:

— Ez a Bittner nem szólt semmit, csak beszélt . .

Gál bácsi ismét az önkéntes mentő szerepét vállalta, Márkus tanácsnok pedig, amikor végszóval élt, elárulta a nagy titkot, hogy a balkáni háború miatt késett az előterjesztés.

— Hogy jön a Gundel meg a Maloschik Drinápolyhoz? — kérdezték a városatyák, de választ nem kaptak, mire elkezdtek szavazni. Kilencvenhárman szavaztak a tanács mellett (köztük tizennyolcan a tanács tagjai), százhuszonhatan pedig ellene. Amiből nem csak az következik, hogy az előterjesztés nem nyerte meg a városatyák tetszését, de megállapitható, hogy 400 városatya közül mindössze 201 teljesitette városatyai kötelességét, a közgyülés fele nem volt jelen. Hányan lettek volna, ha történetesen nem üzletről van szó?

A fásultság és közöny nem idegen fogalmak a közgyülésen. Bizonyosság erre a munkanélküliekről szóló vita, amelynél alig volt harminc városatya jelen. Szó, ami szó, Nigrinyi Györgyöt hallgatni nem tartozik az élet sürüsített örömei közé. Az ügyvéd úr a Magyar villamosságinak az ügyésze, ami bizonyára nem utolsó dolog és hogy kevés munkával jár, arra is következtetni lehet abból, hogy Nigrinyi dr. szakértőnek képzeli magát — a munkanélküliségben.

Nagyon szánalmas, nagyon ügyetlen volt a

állat erre bánatában nekiment a waggon vasrácsának és harminc centiméteres szarvából kilenc centimétert megmentett Németországnak.

Megérkezés és elszállásolás után ismerkedési estély volt az állatkerti vendégőben. Másnap pedig tizenkét marcona bölényszakértő szállt ki az állatkertnél és Márkus tanácsnok elnöklete mellett hozzáfogtak az utolsó bölény átvételéhez. A szakértők feladatuk magaslatán állottak: ha nem is nyomban, de aránylag elég rövid idő mulva észrevették a bölényszarvnak hiányos voltát. Hagenbeck ugyan egészen ártatlan volt abban, hogy a bölény nekiment a vasrácsnak, de a bölényvadászok nem ismertek kíméletet: nyomban felmérték az egész bölényt és megállapitották, hogy a hiány hányadrészét képezi a bölénynek. A pontos számadatok szerint történetünk hősének hossza a farkától a szarváig két méter, a farkától a szarváig egy méter és nyolcvan centiméter, összesen tehát három méter és nyolcvan centi. Tovább haladva ezen a nyomon, megállapitották a szakértők, hogy egy centiméter bölény vételára tiz korona, a hiányzó kilenc centiméteré tehát kilencven korona. Ezt az összeget rögtön levonták a vételárból. — Itt nem lesz lopva! — mondották büszkén. — Ellenünk nem fog a Hagenbeck hamis tercet bemondani!

Mindezektől eltekintve, történetünk hőse kitünően érzi magát és alig várja már, hogy a szinfonikus zenekar megkezdje müködését! . . .

2.

Ez a mese voltaképpen nem is idetartozik, hanem a szinházi rovatba. Szól pedig a mese az állatkert mosómedvéiről, akiknek nevezetes szerep jut a magyar filmgyár történetében.

A Hunnia-filmgyár r. t. egy magyar szerző mozidarabjához készit mostanában felvételeket. A darab főhősnője Góth Sándorné (Kertész Ella), akinek a rendezői utasitás szerint, akár akarja, akár nem, pont a visegrádi nagyerdőben kell találkoznia egy medvecsaláddal. Minthogy pedig a medve nem terem minden bokorban, ennélfogva a Hunnia igazgatósága az állatkert igazgatóságától kért kölcsön egy medvecsaládot. A kölcsönért 400 koronát kap az állatkert, ami nagy igazságtalanság a medvékkel szemben, mert hiszen ők a G. Kertész Ella partnerei, nem pedig Lendl Adolf, vagy Pataki Tasziló.

A medvéket azzal szerelik le és azzal kárpótolják, hogy automobilon szállitják ki őket naponta Visegrádra. Ha sokáig tartanak a próbák, egy szép napon a medvék nem fognak többé villamosra ülni. Annyira megszokják az automobilt.

3.

Még egy szinházi hir. Budapest népe mostanában este hatkor elkezd zarándokolni a Tisza Kálmán-tér felé, a Népoperába. Senki sem akarja magát kitenni annak az eshetőségnek, hogy megütti a jóságos guta, mielőtt még az „Arany eső“ cimü operettet látta volna. Az Aranyeső szövegét irta Béldi Izor, zenéjét szerezte az isteni Zerkovitz. A darabban előforduló Uncili... Smuncili cimü bordált — mint értesülünk — ponny-lovakon ülve éneklik az énekesek. A ponny-lovakat ugyancsak az állatkert szolgáltatja. Esténként harminckoronát kapnak ezért a szerepésükért a ponny-lovacskák. Majdnem annyit keresnek, mint — Béldi Izor.

Nigrinyi beszéde, elannyira, hogy még Havass Rezsőnek sem tetszett. A sajtókarzaton idézték Vikár Bélát, aki igy jellemezte két embertársát:

— Milyen buta lehet ez a Samu, ha már Emil is észrevette . . .

Ergo Havass Rezső is észrevette, hogy Nigrinyinek nincs igaza. Legjobban szerette volna, ha az összes munkanélkülieket leküldték volna Dalmáciába, hátha visszatudják csatolni Dalmáciát Magyarországhoz . . .

Eme épületes vita után, amelyben Gelléri Mór is megtette a kötelességét, ismét szavaztak az atyák.

Közben megjött az étvágyuk, megettek vagy tiz szép telket, elfogadtak vagy két tucat előterjesztést, korengedélyezek és kegydijaztak.

A végén Gelléri Mór ujból felkelt és inditványt tett a róla elnevezett hegynek a fejlesztéséről. Steinhardt Antal effektuálta azt a megrendelést, amelyet nála Harrer tanácsnok tett: az Árkád palota (képv. Dr. Heteés Antal) ügyében interpellált.

Késöre járt már az idő, a városatyák türelmetlenek voltak. Steinhardt a mellényzsebébe nyult, előszedte remek vízmérő-óráját és miután megállapitotta, hogy a városatyák türelmetlenségének van némi időbeli alapja, pontot tett az utolsó mondat után.

Mely cselekedet rendkivül célszerünek és rokonszenvesnek bizonyulván, mi sem teszünk különben.

KÉT MILLIÓBÓL — EGY MILLIÓ.

REDUKÁLT KÓRHÁZ-SEGÉLY.

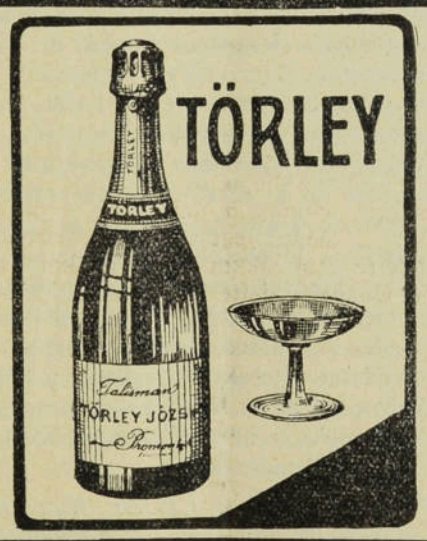
A belügyminiszter — amint ezt *Heltai* Ferenc, akkoriban egyszerü városatya jelentette a polgármesternek, kegyes volt a fővároshoz s fölemelte a kormányhatóság évi egymilliós kormánysegélyét kétmillió koronára. Képzelhető milyen örömet okozott ez az igéret a városházán; a kórházak költségvetése úgyis mindig deficzittel végződik.

Ezenkivül a kórházi ápolási költségek szakminiszteriumi hozzájárulása is szük keretben történik.

Csakhamar kiderült, hogy a nagy áldozatkészségnek még nagyobb ára van: amely terhet a belügyminiszter szinleg levett a városok adózó polgárságáról, azt a pénzügyminiszter sokszorosan visszaháritotta rájuk. Fölemelték a betegápolási pótadót 100 százalékkal, 5 percentről tizre. Az ügy további változata azután ismeretes. Országos akció megbuktatta az uj adótörvényeket, a mozgalom és a siker a főváros vezetőit illeti.

A dolgok ilyetén fordulatánál természetes meglepetésben lesz részük a főváros intézőinek. A belügyminiszter vonakodik a kétmilliót kiutalni, mindössze egy millió segélyt hajlandó folyósitani. Itt csak Heltai segithet.

MÁG
AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII. kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

Legrégibb, legelőkelőbb márka
Gróf Keglevich István ut.
COGNAC
BUDAFOK
Az összes, bel- és külföldi kiállitásokon legutóbb „Turin“-ban kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenütt kapható.

Quo Vadis?
Sienkiewicz világhirü regénye 6 részben. A XX. század csodája Budapesten kizárólag csakis az
OMNIA
mozgóképpalotában. VIII. ker., József-körut 31. szám alatt.
Telefon: József 1-25.

Kérelem! Miután a „Quo Vadis“ egy teljes előadást tölt be, felkérjük a tisztelt közönséget, hogy az előadásokra pontosan jelenjék meg, mert egy-egy előadás megkezdése után a terem ajtói bezáratnak és jegyek a megkezdett előadásra többé nem adatnak ki. Az előadások kezdete hétköznap: délután 5, fél 8 és háromnegyed 10 órakor. Vasárnap: délután 4, 6, 8 és 10 órakor. Előreváltás: délelőtt 10 órától 12 óráig, délután 3 órától 4 óráig. Jegyváltás: este a jegyek kiadása negyed órával az egyes előadások :: előtt kezdődik. ::

Óriási méretek! Káprázatos fény! Több ezer szereplő!

A felvétel 1.000,000 :: koronába került ::

ESEMÉNYEK

Lapunk telefonszáma: 137-15

Széchenyi és Gellért. Az Ártézi-fürdő munkálatai serényen haladnak a befejezés felé. A megnyitás napjának kitüzése ugyan még nem lehetséges, mindazonáltal valószinü, hogy május hó közepén a fürdőt át lehet adni rendeltetésének. A parkirozási munkálatokkal kapcsolatban ismét szó esik a környék végleges rendezéséről s a mutatványosok kitelepitéséről. A dolog kissé kényes, mert köztudomásu, hogy igen sok kisembernek az egzisztenciája függ attól, hogy a kitelepités mennél későbbre maradjon. A Sáros-fürdő épitési végrehajtó-bizottsága szombaton a helyszinén ülést tartott, amelyen maga Bárczy István polgármester elnökölt. Az ülésen jelen voltak: Bódy Tivadar dr. és Vaszilievits alpolgármesterek, Márkus Jenő dr. tanácsnok, Keményy Géza dr. tanácsjegyző, Bossányi főorvos, Benedek Dezső, Szabó József, Quittner Zsigmond, Wellisch Alfréd bizottsági tagok. A bizottság alapos revizió alá vette a fürdő épitésének költségvetését. A tanács előterjesztésével legközelebb foglalkozni fog az állandó gyógyfürdő-bizottság.

Orth és Somló. Hosszas huza-vona után végre eldőlt a Kálvin-téri tervpályázat. A zsüri, amelynek elnöke Bárczy István dr. polgármester volt, az első dijat Reichl Kálmán müépitésznek itélte oda. Reichl neve nem ismeretlen városházi körökben. A gázgyári épitkezések javát ugyanő kapta. Alpár Ignác sógora, Orth Ambrus a második helyre szorult, ami voltaképpen annyit jelent, hogy a második helyet is csak Alpárnak köszönheti. Müvészi körökben nagy megütközéssel tárgyalják azt a hirt, hogy a kivitellel nem az első dij nyertesét akarják megbizni, hanem — Orth és Somlót.

A főváros opciói. A pénztelenség sok veszedelmet zuditott már a főváros nyakába; az abbamaradt épitkezések egész sereg uj terhet jelentenek. Különösen érzékenyen érinti a várost a megvételre kiszemelt telkekre biztositott előjogok elvesztése. Iskolák épitésére nyolc hatalmas telektömböt jelölt ki az illetékes szükebbkörü bizottság, melynek elnöke a polgármester, természetes, hogy a területekre opciót is biztositottak. A siralmas pénzügyi viszonyok nagy károkat okoztak eddig is. A biztositott opciók lejárnak és miután a telkek iskolák céljaira vannak egyoldalulag lefoglalva, azokat okvetlenül meg kell szerezni. Előrelátó spekulánsok ezt már meg is tették. Persze a város fölsrófolt árakon lesz majd kénytelen annak idején harmad vagy negyed kézből visszavenni.

A Gellérthegyi sikló. A közgyülés sokoldalu tagja, Gelléri Mór, a Gellérthegy fejlesztésére hivta föl a figyelmet. A fejlesztéssel kapcsolatban ismét időszerüvé váik a Gellérthegy siklójának vajudó ügye. A sikló megépitésére tudvalevően Gfrerer, Schoch és Groszmann engedélyt kaptak ezelőtt hét esztendővel. A terv megvalósitása azonban egyre késik. A késedelemért nemcsak a rossz gazdasági viszonyokat lehet okolni, hanem a társaság sokszor használt kifogásoktól eltérően, most ujabb kihuzással védekezik. Azt mondják az engedményesek, hogy az épitkezés a villanyáram hiánya miatt halasztódik; megvárják mig a városi elektromos-hely megépül, s akkor hozzákezdenek az épitéshez.

A községi takarékpénztár. A községi takarékpénztár felállitására vonatkozó közgyülési határozatot a „Világ" értesülése szerint nem hagyja jóvá a belügyminiszter. Többféle módositást kiván és felszólitja a fővárost, hogy a kivánt változtatások megtétele után ismét küldje föl a tervezetet jóváhagyás céljából. A kormánynak tulajdonképpen nem is az ellen van kifogása, hogy a főváros takarékpénztárt állitson föl, hanem az ellen, hogy a főváros példáján febuzdulva, egész sereg vidéki város akar egy-egy községi takarékpénztárt föállitani. Mivel pedig a főváros takarékpénztárja a tervezet szerint bizonyos fokig banküzletekkel is akar foglalkozni, a kormány veszedelmet lát abban, ha kis vidéki városok takarékpénztára is ad betáblázásos kölcsönöket, leszámitol váltókölcsönöket stb. A belügyminisztériumban tehát azon az állásponton vannak, hogy a községeket osztályozni kell és minden osztály részére más és más feltételektől tenné függővé a községi takarékpénztár felállitását.

A gázmü 1912. évi számadása. A gázgyár bizottsága Bódy Tivadar dr. alpolgármester elnöklésével ülést tartott amelyen Némethy Béla tanácsjegyző előadásában a gázmü 1912. évi számadásait tárgyalták. Az ülésen résztvett Heltai Ferenc dr. főpogármester is, aki a gázgyárnak ezt a jelentését mint vezérigazgató, ellenjegyezte. A jelentés kiemeli, hogy a gáztermelés az egész éven át szabályszerüen folyt és ez annak köszönhető, hogy a termelő képességük végső határához elérkezett gázmüveket az 1911. és 12. években olyan mértékben bővitették, hogy azok az 1912—13. év téli szükségletét zavartalanul elláthatták. A végrehajtott bővités nélkül nem lett volna kielégithető a székesfőváros gázszükséglete, mert a fogyasztás éppen a téli hónapokban olyan mértékben emelkedett, a melyhez hasonló a gázmü ötven éves fönnállása óta nem volt. A jelentés igen érdekes adatait, melyek a gázmü eredményes veztését tükrözik, március 15-iki számunk cikkében részletesen ösmertettük. A jelentéshez Kollár Lajos dr., Herzog Péter báró, Hecht Ernő dr. és Stern József dr. szólaltak föl, mire az elnöklő főpolgármester kijelentette, hogy az állatkert csak parkvilágitás céljaira szolgáló gázért nem fizet. Heltai Ferenc dr. a felvetett fontosabb kérdésekre válaszolt. Mindenekelőtt megnyugtatta a bizottságot, hogy az épülő gázgyárral kapcsolatos uj beruházásokat a gázmüvek az eddigi jövedelmezőség kockáztatasa nélkül a sajátjukból fogják amortizálni. Ezt különben az 1915-iki év fogja bizonyitani, mert addig vegyes üzemet tartanak fenn és ezért volt szükség a tartalékolás körül nagy óvatossággal eljárni. A város nem csalatkozott a beváltáshoz füzött nagy reményekben, mert a vagyonszaporulatban az egész közvilágitás ingyenességében és ingyenes kezelésében óriás előnyökhöz jutott. A hazai szén a gázgyártáshoz nem használható. Ripka Ferenc dr. középponti igazgató és Bernauer dr. müszaki igazgató felvilágositása után Feleki Béla dr. azt inditványozta hogy a gázgyár igazgatóságának és tisztviselőinek köszönetet szavazzanak. Legnagyobb rész jut ki ebből az elismerésből Heltainak, akihez a bizottság nevében azt a kérést intézte, hogy a jövőben is szeretettel és az ő nagy szakértelmével támogassa a gyárat. Heltai ezt megigérte. Bódy Tivadar dr. elnöklő polgármester ugyancsak meleg szavakban mondott köszönetet Heltainak és kérte a jövőben való támogatását is. A bizottság egyhanguan elfogada a jelentést és az azzal kapcsolatos javaslatokat és Feleki inditványát.

HEVERŐ ARANY és EZÜST. Nincs olyan család a világon, melynek ne volnának régi, elkopott gyürüi, fülbevalói, vagy egyéb ékszerei, melyek rendszerint elfelejtve, a lomtárban hevernek. Az ilyen régi tárgyak azonban értéket képviselnek és igy tulajdonképen holt tőke gyanánt tekintendők, melyet megfelelő értékesités esetén gyümölcsöztetővé lehetne tenni Saját érdekében cselekszik tehát mindenki, aki ilynemü tulajdonát SCHÖNWALD Imre ékszerésznél, Deák Ferenc-utca 21. sz. alatt a legmagasabb napi árfolyamon értékesiti, vagy pedig modern, csinos ékszerekre alakittatja át.

Élvezti cikknél egyedül a minőség a mérvadó. Csak az ami izlik és jólesik, érdemes ajánlásra. Ez az igazán helyes álláspont és ebből kiindulva, a háziasszonyaink előszeretettel használják a „valódi Franck kávépótlékot a kávédarálóval", mely a legjobb válogatott nyersanyagból a kassai gyár alapelve szerint: a legnagyobb gondosság és az évtizedek folyamán kipróbált módszer alapján készittetik. Az izletesség és teljességről, valamint az aromáról és a szinről, a kiadóság kiszámitásával, egy főző- és kostolópróba minden háziasszonyt meggyőződtet.

QUO VADIS?

AZ »OMNIA« SZENZÁCIÓJA.

Az *„Omnia"* mozgószinház a fővárosi közönséget már régóta hozzászoktatta, hogy hétről-hétre fokozódó hatásu darabokat és látványosságokat vetit a fehér vászonra. A most szinrekerülő *„Quo Vadis"?* azonban mindazt felülmulja, amit eddig a mozitechnika produkált. *Sienkievicz* világhirü regénye mozgóképekben elevenedik meg előttünk. A 2000 év előtti Rómát látjuk a maga nagyszerüségében, de egyuttal züllött erkölcseivel, szokásaival. A „Quo Vadis? valóságos filmcsoda, ugy méreteinél, mint káprázlató kiállitásánál fogva. Az emberek ezreit látjuk mozogni, élni, küzdeni és szenvedni. Látjuk Nérót, a vérszomjas és piromanikus cézárt, amint vad bachanáliákban rendezi orgiáit, látjuk az üldözött keresztények ezreit Róma katakombáiban, akik Szent Péter vigasztalásaitól megihletve, szembenéznek és dacolnak a legborzasztóbb üldöztetésekkel. Látjuk Rómában a Cirkus Maximust, mely a felvétel céljaira korhüen helyreállittatott. Látjuk Néró bestialitásától megittasodott nép ezreit a cirkuszban, a mint Néro mozdulatait lesve, ujjong és üvölt, amikor a hatalmas cirkusz porondján az üldözött keresztények százait látja irtózatos kétségbeesésében, szembenézve a föld alóli ketrecükből rájuk szabaditott 20 éhes oroszlán vérengzésének. Látjuk a négy sarkán felgyujtott Róma égését, oly tökéletes kinematográfiai müvészettel megcsinálva, ahogy azt még elképzelni sem lehet. Egész utcák, paloták égnek, tüz mindenfelé, merre csak a szem ellát. A rémes kegyetlenség paroxismusát irtózatosan tárják föl az utak szélein égő élő fáklyák, melyek rémesen világitják be az egész utvonalat. És látjuk a nemezist, mely számon kéri az őrült Cézár kegyetlenkedéseit, látjuk az iszonyattól megrémült és a nép haragja elől menekülő Néró pusztulását. És végül látjuk a Via Appian Rómából távozó Szent Péter alakját, amint megjelenik előtte Krisztus alakja. Száz és száz érdekesnél-érdekesebb részlete van még e csodás felvételnek, mely bámulatba ejti a szemlélőt. A világon eddig ez a legdrágább film, melynek elkészitése több mint egymillió lirába került. Az „Omnia" mozgóképpalota még eddig nem hallott óriási áldozatok árán szerezte meg a „Quo Vadis?" kizárólagos előadási jogát s igy ez a csodás film csakis az Omniában kerül bemutatásra.

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23.
Beton-, hid- és csatornaépitő. Telefon 55—55.

Sok ezer

háziasszony kitalálta és a tudomány megerősitette azt, hogy a **„valódi FRANCK"** a honi gyárból Kassáról, mint a legfinomabb kávépótlék a legjobb ajánlást érdemel. Belföldi nyersanyagból készül. Védjegye a **kávédaráló** megvéd az utánzatoktól.

ig em 152—2492

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A Tőke

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

A MALMOK BEVÉTELI JEGYE.

A balkáni háború sokféle viszonylatban érintkezik a mi gazdasági térképünk határaival: ipari kivitelünktől egészen a szerb sertéskontingensig jóformán exisztencialiter oda vagyunk kapcsolva Skutari sorsához. A háboru lezajlása után — ki tudja mikor? — revizió alá kerülnek a balkánnal kötött kereskedelmi szerződéseink és a revizió előkészületei máris serényen folynak. Azok közül a fontos változások körül, amelyekhez előreláthatólag szerencsénk lesz, ki kell emelnünk a *malmok beviteli jegyének kérdését*, mely egész mezőgazdaságunkat és lisztexportunkat közvetlenül érinti.

A malmok beviteli jegye tudvalevőleg a szerb vagy román földről őrlés végett behozott búza után fizetett vám visszatérítésére jogosit, amennyiben a malmok a nyert lisztet külföldre adják át. Ez a jegy-rendszer fennállott, amíg Darányi alatt az agrárius körök kívánsága folytán el nem törölték. Azóta a malmok csak hazai búzát vehettek és miután drágábban kapták, lehetőleg redukálták az üzemet, annál is inkább, mert a drágább búzát nem tudták a külföldi piacon elhelyezni, hanem belföldön kellett elhelyezniök. A hazai fogyasztás azonban relative csekély s így a malmok, hogy felesleget ne termeljenek, kötött marsrutával dolgoztak. Most — értesülésünk szerint — *újra aktuális a beviteli jegyek* kérdése. Maga az eszme kétségkivül jogosult, épp oly kétségtelen azonban, hogy *most már agrár-érdek is fűződik hozzá* — miután a gazdáknak állandóan nyakukon maradt a termés — és így *jogosulatlan kedvezményekkel* fogunk találkozni. A malmok természetesen a beviteli jegy nélkül is megtalálták számadásukat, nyerészkedtek és fizették a dús osztalékot és tantiémet, ha azonban a beviteli-jegy kérdését az egyesült malomipari és agrárérdekek nyomása alatt oldják meg, akkor el lehetünk arra készülve, hogy a *fogyasztóközönség súlyosan meg fogja sinyleni* a beviteli jegyek renaissance-át. Ép ezért a kereskedelmi minisztériumnak kötelessége, hogy a külkereskedelmi szerződések reviziójánál ezt a kérdést ne a malmok egyoldalú szempontjai, és a nagybirtokosok változó nizusa szerint tekintse, hanem a közérdek, a közönség szempontjából, amely az *olcsó liszt és az olcsó kenyér* követelésében exponálódik. A malmok zsarnokai voltak eddig az egész közgazdasági életünknek, a munkásságnak ép úgy, mint a földmivességnek. Itt az ideje, hogy végre rólunk, ne nélkülünk határozzanak. Csak az a kérdés, vajjon a malombárók szava nem fogja-e megint Isten szavát képviselni?

Az új államkölcsön. Mint már jelentettük, az új államkölcsönt e hó 10-én bocsájtják ki. Mai számunkban közzétett részletes prospektus szerint, aláirásra kerül 150 millió korona névértékű 1913-as évi magyar királyi adómentes 4 és fél százalékos állami járadékkölcsön. Az aláirási ár 90.60 százalékot tesz, hozzáadva az 1913. évi április hó 1-től az átvétel napjáig járó 4 és fél százalékos folyó szelvénykamatokat. Az aláirás alkalmával 5 százalék biztositékképpen leteendő. Az aláirók a részükre átengedett szabad és zárolt járadékkötvények ellenértékét f. évi április hó 18-tól kezdve bármikor teljesen befizethetik, tartoznak azonban 10,000 koronán aluli átengedett összegeknél a teljes ellenértéket f. évi április hó 18-án, 10.000 koronán felüli átengedett összegeknél az ellenérték 40 százalékát f. évi április hó 18-án, az ellenérték 30 százalékát legkésőbb f. évi április hó 28-ig és az ellenérték 30 százalékát legkésőbb f. évi május hó 14-ig befizetni. Az új cimletek tiz éven át nem konvertálhatók.

A magyar ágyugyár. A magyar delegáció üléseiben már évek óta sürgetik, hogy a monarchia katonai berendezéseit decentralizálják és a megfelelő kvóta-arányt Magyarországon helyezzék el. Ennek a kivánságnak egyik fontos teljesitményéhez jutottunk most el, amikor elhatározták, hogy Győr székhelylyel ágyugyárat épitenek. Az ágyugyár felállitása tárgyában Teleszky János dr. pénzügyminiszter május 5-én törvényjavaslatot terjeszt a Ház elé és abban fölhatalmazást fog kérni a gyárnak nyujtandó különböző kedvezményekre és a részvénytőke egy részének jegyzésére. Amint értesülünk, az ágyugyár 11 millió korona részvénytőkével alakul meg és abból 6 millió koronát a kormány, 5 millió koronát pedig magánvállakozás fog jegyezni. A magánvállalatok közül elsősorban érdekelve lesz a Skoda-gyár, amely 2 millió korona részvényt vesz át és vállalja a gyár technikai berendezését. További 3 milliót a Krupp-gyár, a Hitelbank és a Creditanstalt jegyeznek. A felszerelés nagy része, valamint a munka épitési része magyar szakembereknek és magyar vállalatoknak fog jutni. Az gyugyár részvénytársaság igazgatóságában képviselve lesz a pénzügyminisztérium, a honvédelmi minisztérium és a kereskedelemügyi minisztérium, valamint természetesen a magánrészvényesek minden csoportja is. Legiobban természetesen Győr városa örül az ágyugyárnak, amely állandóan mintegy 5000 munkást fog foglalkoztatni. De nemcsak Győr és vidékének lesz haszna e hatalmas iparteleptől, hanem nagy lendületet vár attól az egész magyar ipar, mert nyilvánvaló, hogy a katonai megrendelések alkalmával ezentul tekintettel lesznek a magyar ipar termelésére.

A nasici gőzfürész erdővásárlása. A magyar fakereskedelem erdeiben recsegnek-ropognak, kidülnek a hatalmas tölgyek és maguk alá temetnek milliós vállalatokat. Szomoru idők járnak a fakereskedőkre. És mig a konjunktura ilyen vigasztalan képét rajzolja meg az általános helyzetnek, addig akadnak faipari vállalkozók, ahol nem csüggednek és ujabb befektetésekkel néznek farkasszemet a jövővel. A Neuschlosz-féle nasici tanningyár és gőzfürész r. t., amint értesülünk, épp a minap vásárolta meg báró Radvánszky Gézától a Biharmegyében fekvő 7200 holdas pappfalvi uradalmat két millió négyszázezer koronáért. Ez a birtok a mölki apátságé volt és csak az utóbbi napokban cserélt gazdát. Az uradalom részben szántóföldekből, részben pedig tölgyerdőkből áll. Az utóbbit a nasiciak ki fogják termelni.

Szeged és a jegybank. Szeged város tanácsa elhatározta, hogy az idén is vásárol az Osztrák-magyar bank részvényeiből. Szeged tavaly husz részvényt vásárolt. Az uj részvényvásárlás bizonyitéka, hogy Szeged város tanácsa szem előtt tartja a nagy célt: a részvénybirtok növelésével szerezni meg az uralmat ott, ahol az egész kettős monarchia gazdasági életét kormányozzák.

Arad és a kartelbankok. A fővárosi kartelbankok — az Első hazai takarékpénztár, a Kereskedelmibank és a Jelzálogbank — kijelentették Arad városának, hogy az eddigi feltételek mellett nem nyujtanak több hitet. A város, mivel más pénzintézeteknél kölcsönt nem kapott, egyedüli megoldásnak azt találta, hogy a folyószámlára felvett kölcsönt töresztésessé alakitják át. A kartelbankok hajlandók is 86-os árfolyam és 5.9 százalék mellett 630 ezer koronát adni. Ezt az ajánlatot a tanács elfogadhatlannak találta s ezért ugy határozott, hogy kisérleteket tesz a kartelbankoknál a folyószámla kölcsön hat hónapos felmondási terminusának, egy, vagy másfél esztendőre leendő meghosszabbitására. Ha a kartelbankok ezt nem fogadják el, akkor a város más kölcsönt próbál szerezni.

Trieszt—Kanada. Még mindig folyik az az elkeseredett harc, amelyet a kivándorlók bőrére a Pacific Co. inditott az Austro-Americana ellen. Ismert dolog, hogy mind a két hajósvállalat a kivándorlók szállitására járatokat tart fenn Trieszt Kanada között. A magyar kivándorás szempontjából bennünket annyiban érint a dolog, hogy az Austro-Americana — amely legutóbb belépett a pool-ba tartozó tengerhajós társaságok közé — csak a magyar kormány szigoru ellenőrzése mellett szállithat magyar kivándorlókat. A pool-hoz tartozó összes vállalatoknak, tehát az Austro-Americánák is, szigoruan kell alkalmazkodnia a kivándorlásról szóló 1909. évi törvény rendelkezéseihez, mig a Canadian Pacific minden ellenőrzés nélkül dolgozik és igy jogosulatlan utlevél nélküli utasokat is szállithat. Előfordulhat, és bizonyára sürün meg is történik, hogy a szigoru ellenőrzés folytán az Austro-Americana által visszautasitott, jogosulatlan kivándorlókat a Canadian Pacific ügynökei magukhoz csábitják és elszállitják. E ferde állapot csak akkor talál majd orvoslásra, ha Ausztria is készit kivándorlási törvényt és a kölcsönösség elve alapján Triesztben is respektálni fogják a magyar kivándorlási törvényt. Addig azonban a határrendőrség kötelessége éber figyelemmel kisérni, hogy van-e utlevelük azoknak, akik Triesztben akarnak hajóra szállni.

Az Adria-kiállitás Élhetetlenek vagyunk, mi magyarok. Ezt sajnos nem most és nem mi fedeztük föl. A multban és a jelenben ezer és ezer példa tanuskodik mellette. Századok óta osztrák mintára rendezkedtünk be, mindenben majmoljuk Bécset, csak abban nem követjük, amiből igazán tanulhatnánk, ami valóban hasznot hajtana számunkra. Nem kell egyébre rámutatnunk, mint arra a szerető gondosságra, ahogy Bécsben az idegen-forgalmat mozditják elő. Csaknem évenként nagyszabásu attrakciót rendeznek a császárvárosban és ezzel odacsődítik az idegenek százezreit. Két év előtt a vadász-kiállitás csábitotta az idegeneket, most az Adria kiállitás nagyszabásu és óriási méretü látványosságai vannak előkészület alatt. A hatalmas kiállitást a Rotunda körül rendezik be és a munkálatok rövidesen már el is készülnek. A vadász-kiállitás kis tava eltünt, helyén elnyujtott és kiszélesitett folyam terjeng, hidakkal, vizbe épitett Palazzókkal. Ez lesz a Canale Grande. A lombozódó fák között szines házak emelkednek ki az őszutói párából. A vadász-kiállitás nagy kávéháza most is ott áll, ahol állt, de most damáciai kosztümben, Császár-kávéház büszke cim alatt. Azután egész sorfala az ipari pavillonoknak, melyek a Rotundához vezetnek. Alsó-Ausztria ipari kiállitása, azután a raguzai Reletor-palota. Ott, ahol Kanada pavillonja állott, most a tengerészeti mozi pavillonja emelkedik, világitótoronnyal. A Casa d'Oroban és a Gyöngyházban különféle cégek fognak kiállítani és a spalatói községházban egyetlen nagy kiállitási csarnokot helyeztek el. A traui kolostor-udvar mellett kicsiny kampanileval ékesitett

templom emelkedik, melynek belsejét a templomi művészet céljaira tartották fenn. Capodistria községházán különféle hivatalokat helyeztek el; mellette egy cukrászdának is helyet szorítottak. Egy pavillont a Canadian Pacific Railway is lefoglalt. Közelben, a tulsó parton, befejezéséhez közeledik a török moschee. Ott a török faluban épül az Adria-kávéház is. A szigeteken egy kávéházat és cukrászdákat helyeztek el.

A tárlaton a Magyar-horvát tengerhajózási r. t. rendkivül sikerült dioramában Fiumét is bemutatja. A dioráma képeit hires diszletfestők készitették. A kiállitás látogatói előkelő, szép előcsarnokból, amelyben hajómodelleket és az Adria-part szebb részeinek művészi fényképfelvételeit helyezték el, egy corridoron keresztül bejutnak a kiállitás termébe, ahol rögtön a fejlődő kikötőváros gyönyörű képe ragadja meg. A magyar kikötőváros pompás palotáival és egyéb szépségeivel tündöklik a képen, amig kikötőjében egymás hátán vannak a gőzösök és vitorlások, amint kihajózni igyekszenek, vagy nagy utjukról visszatérnek. A móló mentén, a Visegrád, Abbazia, Pannonia, Salona, Gödöllő gőzösök képeit látni. A város mögött Tersato, a Karszt-hegyek, a krajnai havasok gyönyörű képei látszódnak. Az Adria-kiállitás május 1-én nyilik meg.

Közgyülések és mérlegek.

A Wiener Bank-Verein mult szombaton tartotta rendes közgyülését az igazgató-tanács elnökének, *Schenk* Adolf lovagnak elnöklete alatt. Az igazgató-tanács javaslatára a közgyülés elhatározta, hogy a bruttó nyereségből, amely a mult évi áthozattal együtt 27,643.809.80 koronára rug, a költségek és egyéb kiadások levonása, továbbá a banképület tartalékalapjának rendkivüli javadalmazása, valamint az ingatlan tartalékalapjának 1 millió koronával való dotátiója, és végül az alapszabályszerü levonások eszközlése után 7 és fél százalék, vagyis részvényenkint 30 K fizettessék folyó évi április hó 5-től kezdve, a fenmaradó 593.871.51 korona pedig uj számlára vitessék át.

Az Atlantica osztaléka. Az Atlantica tengerhajózási részvénytársaság igazgatósága megállapitotta az 1912-ik év mérlegét és zárszámadásait. Tiszasülyi *Polnay* Jenő vezérigazgató terjesztette elő a közgyüléshez intézendő jelentést, megemlékezvén azokról az eseményekről, amelyek az 1912-ik esztendőben a tengerhajózásnak kedvező konjunkturáit felidézték és amelyek konjunktúrának kellő éberséggel való kihasználása az Atlantica üzleti eredményeit felette kedvező módon befolyásolta. Jelesül az elmult év tiszta nyeesége 803.926 korona 76 fillér, 211.257 koronával nagyobb, mint az előző esztendő tiszta nyeresége. Az igazgatóság elhatározta, hogy a közgyülésnek javasolni fogja, hogy az idei tiszta nyereségből az alapszabályszerü levonások után részvényenkint *osztalékul husz (10 százalék) koronát* fizessenek. Az előző esztendőben 16 korona volt az osztalék.

Az Urikány-zsilvölgyi magyar köszénbánya r. t. a minap délelőtt tartotta Ullmann Adolf elnöklésével rendes közgyülését, amely elhatározta, hogy a 276.462 koronányi alapszabályszerü leirások után fenmaradó 2,033.574 korona tiszta nyereségből 167.688 korona a tartalékalapba helyeztessék, 1,440.000 korona az 1912. évre 9 százalékos osztalék kifizetésére fordittassék, 240.000 korona az értékcsökkenési alap rendkivüli javadalmazására, 10.000 korona az alkalmazottak nyugdijalapjára használtassék fel és a szabályszerü jutalékok után fenmaradó összeg uj számlára vitessék elő. A 200 korona névértékü részvények 22. sz. szelvénye április 7-től kezdve 18 koronával kerül beváltásra. A jelentés megemliti, hogy a társaság a mult évben érdekeltséget vállalt a Hitelbank által a Brennebergi bányamüvek átvétele céljából alakitott *Sopronvidéki köszénbánya részvénytársaságban* és annak üzletvezetését is ellátja. A társasági alaptőkének a mult évi közgyülés által elhatározott, 9 millió koronáról 16 millió koronára való felemelését a társaság teljes sikerrel keresztülvitte. A befolyt felpénzből a felmerült költségek és leirások fedezése és a társulati nyugdijalapnak 100.000 koronával való javadalmazása után 3,321.294 korona tartalékalap gyrapitására fordittatott. A közgyülés a jelentéseket tudomásul vette, a felmentést megadta és a felügyelő-bizottságba a régi tagokat ujból megválasztotta. A közgyülés után tartott igazgatósági ülésen grófi *Bellescize* Ferdinánd az igazgatóság elnökévé és *Ullmann* Adolf alelnökké ujból megválasztattak.

Első cs. kir. szab. Duna-gőzhajózási Társaság. Az igazg.-tanács e hó 5-i ülésében az igazgatóság előterjesztette az 1912. évi zárszámadást, amey 3,822.031 korona 96 fillér tiszta nyereséget mutat ki, tehát a szaporodás az 1911. évhez képest 837.696.15 korona. Az 1911. évi nyereségátvitelnek, azaz 1,119.194.32 koronának (az 1910. évben 931.500.38 kor.) hozzászámitásával 5,001.226.28 korona összeredmény mutatkozik. A cs. kir. államkincstárnak járó 541.443.84 korona (a mult évben 456.651.87 korona) szerződésszerü visszafizetés levonása után 4,459.782.44 korona felesleg marad a közgyülés rendelkezésére (a mult évi 3 millió 519.194.72 koronával szemben). Az igazgató-tanács elhatározta, hogy a közgyülésnek részvényenkint 5 százalék — 52.50 korona, tehát 2,520.000 korona osztalék, továbbá 5 korona, azaz 240.000 korona osztalék, részvényenként tehát (a mult évi 50 koronával szemben) 57.50 korona szétosztását fogja javasolni.

A Triesti Általános Biztositó Társulat, (Assicurazioni Generali) közgyülését, mint már röviden jelentettük, mult hó 26-án tartották meg Triesztben. *Besso Marco* elnök jelenti, hogy a társaság vezérigazgatója terralbai *Richetti* Ödön sulyos egészségi tekintetekből lemondott. A közgyülés Richetti lemondását a társaság körül szerzett érdemeinek elismerése mellett tudomásul vette és őt az igazgatóságba beválasztotta. Az 1912. dcember 31-én érvényben volt *életbiztositási tőkeösszegek* 1,267.209.909 korona és 28 fillért tettek ki és az év folyamán bevett dijak 55,525.392 korona és 20 fillérre rugtak. Az életbiztositási osztály dijtartaléka 23,703.976 korona 65 fillérrel 375,547.656 korona 67 fillérre emelkedett. Az életbiztositottak osztalékalapja 7,141.183 korona 12 fillért tesz ki. A *tüzbiztositási ágban*, beleértve a tükörüveg biztositást, a dijbevétel 18,926.641.149 korona biztositási összeg után 52,462.892 korona 58 fillér volt, miből 11,326.023 korona 37 fillér viszontbiztositásra fordittatott, ugy hogy a tiszta dijbevétel 21,136.869 korona 21 fillérre rugott és ez összegből 15,302.274 korona 59 fillér mint dijtartalék minden tehertől menten jövő évre vitetett át. A jövő években esedékessé váló dijkötelezvények összege 155,630.256 korona 27 fillér. *A betörésbiztositási ágban* a dijbevétel 1,636.426 korona 93 fillérre rugott. A *szállitmánybiztositási ágban* a dijbevétel kitett 6 millió 48.766 koronát. *Károkért a társaság 1912-ben* 49 millió 19.662 korona 23 fillért és alapitása óta 1112 millió 818.121 korona 56 fillért fizetett ki. E kártérítési összegből hazánkra 222.758.821 korona 22 fillér esik. Részvényenkint 720 arany frank osztalék kerül kifizetésre. A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek elsőrangu értékekben vannak elhelyezve, az idei átutalások folytán 416,840.622 korona 40 fillérről *434 milli 367.388 korona 47 fillérre emelkedtek*. Ezen értékekből *82 millió korona magyar értékekre* esik.

A Fölhitelbank közgyülése. A Földhitelbank Részvénytársaság f. évi április hó 6-án tartotta alelnöke, báró *Kohner* Adolf dr. m. kir. udvari tanácsos, elnöklete alatt II. rendes évi közgyülését. Az alakszerüségek elintézése után *Paupera* Ferenc dr., az intézet vezérigazgatója előterjesztette az igazgatóság jelentését és az évi mérleget, melyek a bank fokozatos fejlődéséről tesznek tanuságot. A közgyülés az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentését tudomásul vette és a mérleget megállapitotta. A felmentvény megadása után az igazgatóságnak az 1912. évi 527.010 korona 30 fillért kitevő tiszta nyereség felosztására vonatkozó javaslatát a közgyülés egyhangulag elfogadta és elhatározta, hogy osztalékra 300.000 koronát fordit, a tartalékalaphoz 120.000 koronát csatol, ami által a bank kimutatott tartalékalapja 180.000 koronáról 300 ezer koronára emelkedett; 45.028 korona 66 fillért pedig a jövő évi számlára visznek át. Az igazgatóságba uj tagul vágvecsei *Wellisch* Alfréd épitési tanácsost választották be. A felügyelő-bizottság tagjai lettek egy évre *Blancz* Jenő, *Dóczi* Ignác, *Halasi* Mór, *Katona* Béla, *Tüdös* János dr., *Valkovics* János és *Wellisch* Andor. Az 1912. évi szelvényeket a közgyülést követő naptól kezdve, 10 koronával a bank főpénztáránál és az Angol-Osztrák Bank budapesti fióktelepénél váltják be.

A Schlick-Nicholson gép-, hajó- és vaggongyár rt. első együttes mérlege 8 millió K alaptőke mellett 447.000 Ktiszta nyereséggel zárult. Az igazgatóság az ápr. 14-re egybehivott közgyülésen 10 K = 5 százalék osztalék kifizetését fogja javasolni. A Schlick-féle vasöntőde rt. tavaly 28 K = 7 százalék osztalékot, a Nicholson gépgyár rt. 14 K = 7 százalék osztalékot fizetett.

PALAIS DE DANSE

Szerecsen-u. 35. (TÁNCPALOTA) Telefon: 120-77.

Kezdete este fél 11 órakor.

Szenzációs áprilisi műsor:

Iris, táncoló élőképek.

Les 3 paz Calzado, a spanyol táncok királynői.

Die 6 Sonnenkinder, strandidill.

Les Armenis, francia excentrikusok. Hansi Jackson szubrett. La Malottas, Myriam & Danseur stb. stb. Előadás után párisi vig hangulat és táncmulatság reggelig. — Kitünő vacsora. — Pénztárnyitás féltiz órakor.

American bar.

VÁLLALKOZÁS

Utépités.

A főváros tanácsa e hó 14-iki lejáratal a következő utépitési munkálatokra versenytárgyalást hirdet: 1. az I. ker., Fehérvári-ut és Bercsényi-utca keresztezésénél tervezett kétfogatu bérkocsiállóhely aszfaltozó munkáira. 2. a III. ker., Kenyeres-utca, Bécsi-ut és régi Szőllő-utca közötti szakaszának makadamszerü rendezési munkáira. 3. a VII. ker., Abonyi-utca, Aréna-ut és Pálma-utca közötti szakaszának rendezési munkáira és pedig: *a)* a kövező előmunkákra, *b)* a kocsiut aszfaltozó munkáira. 4. A VII. ker., Róna-utca, Erzsébet királyné-ut és Gyarmat-utca közötti szakaszának makadamszerü rendezési és járdáinak kövező munkáira és végül 5. a X. ker., Asztalos Sándor- és Salgótarjáni-utcák makdamszerü rendezési és járdáinak kövező munkáira. Ajánlatok: Központi városház, II. 279. ajtó alatt nyujtandók be. Felbontás: április 14. d. e. 11 óra.

Vasszerelvények csatornázáshoz.

Budapest székesfőváros tanácsa nyilvános versenytárgyalást hirdet Obuda általános csatornázásának végrehajtásához szükséges vasszerelvények szállitására. Az ajánlatokat 1913. évi április 18-án (pénteken) d. e. 11 óráig kell a tanácsi II. (ut- és csatornaépitési) ügyosztály vezetője, vagy helyettese kezéhez (IV. ker., Központi városház, II. em. 279. sz. alatt) benyujtani. A munkálatokra vonatkozó részletes ajánlati szerződési feltételek a fent megjelölt helyen naponként d. e. 9—12 óra között kaphatók. A szükséges egyéb felvilágositásokat Darvassy Károly főmérnök naponként déli 12 és 2 óra között (IV. ker., Központi városház, III. em. 345. sz.) adja meg.

Épitkezés.

A tanács árlejtést hirdet az épülő városi elektromos mü áramfejlesztő telepének telkén létesitendő különféle munkákra és pedig: a mühelyépület, a szivattyuház és vizmedence, valamint a hozzátartozó aknák és csatornák épitésére. Az ajánlatokat 1913. évi április 23-án d. e. 11 óráig kell a tanácsi XII. (vizvezetéki és világitási) ügyosztály vezetője vagy helyettese kezéhez (Központi városháza II. em. 303. sz.) benyujtani. A munkálatokra vonatkozó részletes ajánlati és szerződési feltételek, költségvetési minták és rajzok az elektromos müvek pitésvezetőségénél (Budapest, VIII., Tisza Kálmán-tér 20. sz.) szerezhetők be 50 koronáért. Müszaki utbaigazitások ugyanott és Reichl Kálmán müépitésznél, Budapest, II., Hunfalvy-utca 11. sz. alatt adatnak meg.

A tanács árlejtést hirde az épülő városi elektroms mü áramfejlesztő telepének telkén létesitendő lakóházra és portásházra. Az ajánatokat 1913 évi április 23-án d. e. 11 óráig kell a tanácsi XII. (vizvezetéki és világitási) ügyosztály vezetője vagy helyettese kezéhez (Központi városháza II. em. 303. sz.) benyujtani. A munkálatokra vonatkozó részletes ajánlati és szerződési feltételek, költségvetési minták és rajzok az elektroms müvek épitésvezetőségénél (Budapest, VIII., Tisza Kálmán-tér 20. sz.) szerezhetők be 50 koronárt. Müszaki utbaigazitások ugyanott és Reichl Kálmán müépitésznél, Budapest, II., Hunfalvy-utca 11. sz. alatt adatnak meg.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.

Merkantil Nyomda (Havas és Lehner) Budapest, VIII., Német-utca 27. szám.

MÁRKUS-PENZIÓ

ABBÁZIA

(VILLA MATELLA)

Magyar ház.

Polgári árak. Otthonias. Csendes. Tiszta.

Saját tengeri fürdő.

O Nap- és légkura. O

Városi tisztviselőknek engedmény.

Kérjen prospektust!

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 00"

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

A trieszti Jutaipar R.-T. Triesztben
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett

Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség

Nobel Sándor, Budapest
VI., Aradi-utca 31. Telefon 161—07

MŰÉPITÉSZEK ÉPITÉSVÁLLALKOZÓK GÉPGYÁROSOK FIGYELMÉBE!

NYIRI SÁNDOR

Telefon: 133-37. **BUDAPEST** Telefon: 133-37
VII, Wesselényi-u. 8. Wesselényi-bazár

Paszpartu műintézet és könyvkötészet. ••••

Építési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett. ••••

Mappák minden kivitelben. ••••

Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is. •••

Egyleti tablók és albumok. ••

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

Gyár:
Marta Magyar Automobil Rt. Arad

Vezérképviselet:
Royal-Garage, Budapest, IX. ker.,
Páva-utca 10-12.

RŐSZÉNBÁNYA 's TÉGLAGYÁR TÁRSULAT
PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.
Telefonszám: 34—51 és 34—61.

Keramit kocsiútkövek :: Keramitlapok :: Keramit-, sterő-, pillértéglák :: Travesz-téglák :: Falburkolótéglák :: Fayance porcellán lemezek :: Porcellán szigetelők :: Egészségügyi és használati cikkek :: Tüzálló chamotte-téglák.

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen

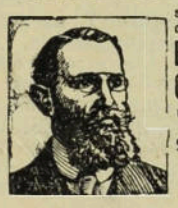

FOGAK

szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszerszerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari orvos, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve
Budapest, VII., Erzsebet-körut 50., I.
Ovás Figyelem a nevemre, képmasomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevétől nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Káli H. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—50.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.
Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCIM: BÉLCEMENT. ⇨ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Üstökös" védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál.

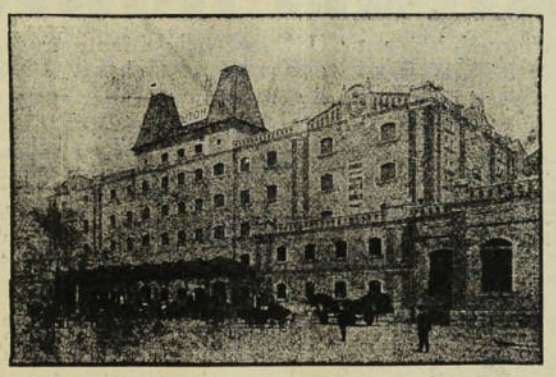
VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

Holzer

cs. és kir. udvari és kamarai szállító

divatháza

Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

Nyilvános hütő és fagyasztó raktárház.

Magyar Élelmiszer Szállitó Részvénytársaság

Központi iroda: Budapest IX., Tóth Kálmán-utca 8—10. szám.

Részvénytőke 4 millió korona.

Sürgönycim: CONSUM, BUDAPEST.

Telefon: József 25-02, 25-03, 25-04.

A **hütőházban** nyilvános jellegénél fogva bárki, tetszésszerinti időre, mérsékelt dijtételek mellett beraktározhat (bármily mennyiségben) **vad, baromfi, hus, tojás, vaj, hal, gyümölcs, virágcsirák, főzelék,** stb. élelmicikkeket, továbbá szőrme és szőnyegeket. A beraktározás feltételei, valamint a beraktározandó áruk kezelésére vonatkozó részletes utasitásokkal készséggel szolgálunk. **ÜZLETÁGAK: Szállitási osztály:** baromfi-, tojás-, vad-, vaj-, gyümölcs- és főzelékküldemények után, ha a társaság neve alatt kerülnek feladásra, jelentékeny szállitási kedvezményeket folyósit. A szállitmányozásra vonatkozó mindennemü kérdésekben (fuvardijak, utirányok stb.) készséggel nyujt felvilágositást. **Kiviteli osztály:** A társaság berlini breslaui, wieni és londoni fiókja mindenféle élelmicikkek bizományi értékesitését elvállalja. Az árukra előlegeket is folyósit.

PROSPEKTUS.

1913. évi magyar királyi adómentes 4½%-os állami járadék-kölcsön.

Kibocsátva 150.000,000 korona = 127.500,000 n. b. márka = 157.500,000 frank = 6.250,000 font sterling névértékben.

A magyar királyi kormány az 1912. évi LXVI. t.-c. 11. §-ában felhatalmazást nyert arra, hogy az 1911. évi XIV. t.-c. 15. §-a és az 1912. évi V. t.-c. 11. §-a alapján hitelmüvelet utján még beszerezhető összegek beszerzése céljából a pénzpiac viszonyainak megfelelő kamatra és koronaértékre, vagy akár részben, akár egészben más, külföldi értékre szóló adómentes járadékkötvényeket bocsásson ki.

Az 1911. évi XIV. t.-c. 15. §-a szerint az ezen törvény 3. §-ában közösügyi rendkivüli kiadások fedezésére előirányzott 28.756,000 K-ból és az 1904. évi XIV. t.-c., 1908. évi XXXI. és az 1909. évi XV. t.-cikkek, valamint az 1911. évi XIV. t.-c. alapján eszközlendő beruházások költségeinek fedezésére előirányzott 128.136,900 K-ból, összesen tehát 156.892,900 K-ból még 132.194,137 K 93 f, továbbá az 1912. évi V. t.-c. 11. §-a szerint az ezen törvény 3. §-ában közösügyi rendkivüli kiadások fedezésére előirányzott 33.124,000 K és az 1904. évi XIV. t.-c., valamint az 1912. évi V. t.-c. alapján eszközlendő beruházások költségeinek fedezésére előirányzott 123.531,400 K, összesen tehát 156.655,400 K, vagyis tenti 132.194,137 K 93 f-rel együtt összesen 288.849.537 K 93 f szerezhető be hitelmüvelet utján.

E törvényes felhatalmazás alapján a magyar kiralyi pénzügyminiszter **4½%-kal kamatozó adómentes járadékkölcsönt bocsát ki 150.000,000 korona = 127.500,000 n. b. márka = 157.500,000 frank = 6.250,000 font sterling névértékben.**

A kölcsönkötvények bemutatóra szólnak és

66,250 darab A betüs (1—66,250 számig) egyenként
K 480 = M 408 = frs 504 = font sterling 20

28,250 darab B betüs (1—28,250 számig) egyenként
K 2,400 = M 2,040 = frs 2,520 = font sterling 100

7,500 darab C betüs (1— 7,500 számig) egyenként
K 4,800 = M 4,080 = frs 5,040 = font sterling 200

1,500 darab D betüs (1— 1,500 számig) egyenként
K 9,600 = M 8,160 = frs 10,080 = font sterling 400

cimletekben, magyar, német, francia és angol nyelven állittattak ki s a m. kir. pénzügyminiszternek, a m. kir. központi állampénztár igazgatójának, a m. kir. hitelszámvevőség főnökének facsimile-aláirásával és egy ellenőrző tisztviselőnek eredeti kézaláirásával vannak ellátva.

Ezen kötvények után 1913. évi április 1-től kezdődőleg **évi négy és fél százalék** kamat fizettetik minden év **április 1-én és október 1-én** lejáró félévi utólagos részletekben.

A kötvények kamatszelvényekkel — melyeknek utolsója 1933. évi április hó 1-én esedékes — és szelvényutalvánnyal vannak ellátva, mely utóbbi ellenében az uj szelvényivek annak idején a beváltóhelyeknél költségek vagy magyar illetékek felszámitása nélkül átvehetők.

A m. kir. pénzügyminiszterium az általános törvényes határozmányok alapján föl van jogositva arra, hogy legalább három hóval előzőleg közzéteendő felmondás után ezt a kölcsönt egészben vagy részben névértékkel visszafizethesse, 1923. évi április hó 1-ét megelőző időpontra azonban jelen kölcsön visszafizetésre nem fog felmondatni.

A m. kir. pénzügyminiszter e kölcsön részleges felmondása esetén a felmondott, de beváltás céljából még be nem szolgáltatott kötvények jegyzékeit évente egyszer közzé fogja tenni.

A kamatok, valamint visszafizetés esetén a járadékkötvények tőkeértéke minden fennálló és a jövőben behozandó magyarországi adó, bélyeg és illeték levonása nélkül fizettetnek ki.

A kamatszelvények esedékességük idejéről számitandó hat év elteltével, a kötvények pedig a visszafizetésre kitüzött határidőtől számitandó husz év elteltével évülnek el.

A szelvény-, illetve kötvénybirtokos a kamatokat, illetőleg az esetleg felmondott kötvények ellenértékét a lejárt kamatszelvényeknek, illetve a felmondott kötvényeknek beszolgáltatása ellenében, — a kötvényekben megállapitott értékaránynak megfelelő összegekben — választása szerint, költségmentesen felveheti:

a magyar korona országaiban fennálló beváltó helyeknél, valamint a beváltó helyeknél **Wienben: koronában,**
Berlinben, M. m. Frankfurtban, Hamburgban, Münchenben és **Leipzigben: német birodalmi márkában,**
Brüsselben és **Zürichben: frankban,**
Londonban: font sterlingben,
és pedig:
a magyar királyi központi állampénztárnál és a **magyar kir. állampénztárnál Budapesen,**
a királyi állampénztárnál Zágrábban, valamint az összes **magyar kir. adóhivataloknál,**
azonkivül további intézkedésig:

Budapesten: a Magyar Általános Hitelbanknál,
a Magyar kir. postatakarékpénztárnál,
a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesületnél,
a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál,
a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltóbanknál,

Wienben: a K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe cimü intézetnél,
a K. K. privilegirte allgemeine österreichische Boden-Credit-Anstalt cimü intézetnél,
S. M. v. Rothschild bankháznál,
a Wiener Bank-Verein cimü intézetnél,
a Kais. kön. privilegirte Österreichische Länderbank cimü intézetnél,
a Niederösterreichische Escompte-Gesellschaft cimü intézetnél.
az Union-Bank cimü intézetnél,
az Anglo-Oesterreichische Bank cimü intézetnél,

Berlinben: a Direction der Disconto-Gesellschaft cimü intézetnél,
S. Bleichröder bankháznál,
Mendelssohn & Co. bankháznál,

M. m. Frankfurtban: a Direktion der Disconto-Gesellschaft cimü intézetnél,

Hamburgban: a Norddeutsche Bank in Hamburg cimü intézetnél,
L. Behrens & Söhne bankháznál,
M. M. Warburg & Co. bankháznál,

Münchenben: a Bayerische Hypotheken- und Wechselbank cimü intézetnél,

Leipzigben: az Allgemeine Deutsche Credit-Anstalt cimü intézetnél,

valamint Brüsselben, Zürichben és Londonban a magyar királyi pénzügyminisztérium által erre a célra kijelölendő helyeken.

Az ezen magyar kiralyi adómentes 4½%-os állami járadék-kölcsönre vonatkozó minden közlemény a „Budapesti Közlöny“ és a „Wiener Zeitung“-on kivül legalább hét külföldi, köztük két berlini, ezek közül az egyik a „Deutscher Reichsanzeiger“, egy frankfurti, egy hamburgi, egy münchení, egy leipzigi és egy amsterdami hirlapban is közzé fog tétetni.

Budapesten, 1913. április havában.

A magy. kir. pénzügyminiszter: **Teleszky János** s. k.

Aláirási felhivás.

Hivatkozással a magyar királyi pénzügyminiszter ur Ő Excellenciája fenti prospektusára **150,000.000 korona = 127.500,000 n. b. márka = 157.500,000 frank = 6.250,000 font sterling névértékü 1913. évi magyar kiralyi adómentes 4½%-os állami járadékkölcsön** ezennel nyilvános aláirásra bocsáttatik. Az aláirás **1913. évi április hó 10-én, csütörtökön,** az egyes aláirási helyeknél szokásos üzleti órákban, az illető helyek által közzéteendő feltételek mellett történik és pedig:

Budapesten: a Magyar királyi központi állampénztárnál,
a Magyar Általános Hitelbanknál,
a M. kir. postatakarékpénztárnál,
a Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesületnél,
a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál,
a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Banknál;

a magyar szent korona országainak területén:
a 4%-os magyar koronajáradék szelvényeinek beváltásával megbizott valamennyi állami pénztárnál:

továbbá
a Magyar Általános Hitelbank,
a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank,
a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Bank,
a Wiener Bank-Verein és
az Anglo-Oesterreichische Bank cimü intézetek **összes fiókjainál;**

Wienben: az S. M. v. Rotschild bankháznál,
a K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe cimü intézetnél,
a K. K. privilegirte allgemeine Österreichische Boden-Credit-Anstalt cimü intézetnél,
a Wiener Bank-Verein cimü intézetnél,
a Kais. Kön. privilegirte Österreichische Länderbank cimü intézetnél,
a Niederösterreichische Escompte-Gesellschaft cimü intézetnél,
az Union-Bank cimü intézetnél,
az Anglo-Oesterreichische Bank cimü intézetnél; továbbá
a K. K. priv. Österreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe,
a Wiener Bank-Verein,
a Kais. Kön. privilegirte Österreicheische Länderbank,
az Union-Bank és
az Anglo-Oesterreichische Bank cimü intézetek összes **ausztriai fiókjainál:** ezenkivül **Berlinben:** a Direction der Disconto-Gesellschaft cimü intézetnél, S. Bleichröder bankháznál, Mendelssohn & Co. bankháznál; **M. m. Frankfurtban:** a Direktion der Disconto-Gesellschaft cimü intézetnél; **Hamburgban:** a Norddeutsche Bank in Hamburg cimü intézetnél, L. Behrens & Söhne bankháznál, M. M. Warburg & Co. bankháznál; **Münchenben:** a Bayerische Hypotheken und Wechselbank cimü intézetnél, a Bayerische Vereinsbank cimü intézetnél, Merck Finck & Co. bankháznál; **Leipzigben:** az Allgemeine Deutsche Credit-Anstalt cimü intézetnél és ennek Becker & Co. osztályánál; **Breslauban:** E. Heimann bankháznál, G. v. Pachaly's Enkel bankháznál, Eichborn & Co. bankháznál; **Kölnben:** Sal. Oppenheim jr. & Cie bankháznal; **Amsterdamban:** az Amsterdamsche Bank cimü intézetnél, L. Auerbach bankháznál és a Lippmann, Rosenthal & Cie bankháznál.

A magyarországi és az ausztriai aláirási helyeken eszközlendő aláirásokra nézve a következő feltételek állapittatnak meg:

1. **Az aláirási ár 90.60%-ot tesz, hozzáadva az 1913. évi április hó 1-től az átvétel napjáig járó 4½%-os folyó szelvénykamatokat.**

2. Az aláirás bejelentési ivekkel történik, melyek a fentemlitett aláirási helyeken költségmentesen kaphatók.

3. Az aláirás alkalmával az aláirt összeg **5%**-a biztositékképen leteendő és pedig vagy készpénzben, vagy olyan a napi arfolyam szerint számitandó értékpapirokban, melyeket az illető aláirási hely elfogadhatóknak tart.

4. Az aláirás alapján átengedendő összeg az aláirás befejezte után mielőbb megállapittatik s arról az aláirók értesittetnek. Minden aláirási helynek jogában áll az egyes átengedések összegét belátása szerint meghatározni. Ha az átengedés az aláirásnál kevesebbet tenne, a biztositék felesleges része azonnal visszaadatik. **1913 október hó 15-ig terjedő zárolási kötelezettséggel történő jegyzések különös figyelemben fognak részesülni.**

5. Az aláirók a részükre átengedett szabad és zárolt járadékkötvények ellenértékét **f. évi április hó 18-tól kezdve** bármikor teljesen befizethetik, tartoznak azonban: **10,000 koronán aluli átengedett összegeknél: a teljes ellenértéket f. évi április hó 18-án, 10,000 koronán felüli átengedett összegeknél:** az ellenérték 40%-át **f. évi április hó 18-án,** az ellenérték 30%-át legkésőbb **f. évi április hó 28-ig** és az ellenérték 30%-át legkésőbb **f. évi május hó 14-ig** befizetni. A teljes átvétel illetve befizetés megtörténte után az aláirási hely a letett biztositékot elszámolja illetőleg visszaadja.

6. A végleges kötvények elkészitéséig a m. kir. pénzügyministerium részéről egységesen kiállitott ideiglenes elismervények adatnak ki az aláiróknak, mely elismervényeknek végleges kötvényekre való kicserélése 1913 szeptember hó 1-től kezdődőleg költségmentesen ugyanazon helyen fog megtörténni, ahol az ideiglenes elismervények kiadattak.

7. Bejelentések, amelyek bizonyos meghatározott cimletekre szólnak, csak annyiban vehetők figyelembe, amennyiben ez az aláirási helyek mérlegelése szerint lehetséges.

8. Az átvétel ugyanazon helyen eszközlendő, ahol az aláirás történt.

Budapest és Wien, 1913 április havában.

Magyar Általános Hitelbank.	**S. M. v. Rothschild.**
M. kir. postatakarékpénztár.	**K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe.**
Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület.	**K. k. privilegirte allgemeine österreichische Boden-Credit-Anstalt.**
Pesti Magyar Kereskedelmi Bank.	**Wiener Bank-Verein.**
Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Bank.	**Kais. Kön. privilegirte Österreichische Länderbank.**
	Niederöst. Escompte-Gesellschaft.
	Unión-Bank.
	Anglo-Oesterreichische Bank.

II. évfolyam Budapest, 1913. április hó 16-án 16. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám

A Városi

legyen a városé: — ezzel a jelszóval indul meg a küzdelem a családi hitbizományok ellen, a főváros részvénytöbbségéből folyó jogoknak elsikkasztása ellen.

Személyi motivumokon, egyéni érdekeken felül áll a kérdés, kinek van több joga a Városi Villamos Vasutakhoz: a fővárosnak-e, vagy Hüvöséknek? Erről és csakis erről van szó és keservesen csalódnak, akik ezt a kérdést az egyéni érvényesülésnek, vagy a sértett hiuságnak a belemagyarázásával meghamisitani akarják.

A helyzet pedig ma az, hogy a főváros olyan időben, amikor sok egyébre sem volt pénze, közel harminc millió koronával belement egy eminenter üzleti vállalkozásba. A közlekedés kommunalizálásának a jelszavával megszerezte a Városi villamos részvényeinek többségét, nyilván nem azzal az erős elhatározással, hogy Hüvösék uralmát hetediziglen biztositsa. Voltak, akiknek a megváltás ellen financiális szempontból sulyos aggodalmaik voltak. Am az aggodalmaskodókat a tranzakció szerelmesei annak a szép kilátásnak a kecsegtetésével szerelték le, hogy a főváros a részvények többségének birtokában nemcsak döntő befolyásra tesz szert a villamos közlekdés minden vonalán, de fényes üzletet is csinál, mert a városi osztalékpolitikájának olyan irányt fog szabni, hogy a részvényekbe befektetett tőke esztendőről-esztendőre nagyobb összeggel fogja táplálni a város pénztárát s az emelkedő osztalék révén busásan megtérül az a különbség, amely a főváros illető haszonrészesedés tekintetében a Városi és a Közuti között, a főváros rovására fennáll.

Hogy mindez nem igy történt, hogy a helyzet a megváltás óta rosszabbodott, mert Hüvösék a nyeregben délcegebben ülnek mint valaha: — a sarki hordár éppen olyan jól tudja, mint akár *Bárczy* István polgármester. A döntő szó, csakugy mint annak előtte, a Hüvös-dinasztiáé. A főváros egy jottányival sem tudta előbbre vinni a közlekedés reformjára vonakozó programmját. A megváltás financiális része pedig egyenesen megdöbbentő képet mutat: a részvényekbe fektetett milliók annyi jövedelmet sem hajtanak, amennyi pénzt a főváros a drága kölcsön után kamat fejében fizetni tartozik. Az egész változás tehát mindössze annyi, hogy a főváros háztartásának, költségvetésének passziv tételei egygyel megszaporodtak. A közgyülés tagjai tulnyomórészben függetleneknek vallják magukat. A szerdai nap elfogja dönteni, lehet-e komolyan hinni a városatyák függetlenségében és önzetlenségében.

Fullánkok

Spolarits

Nándor és Maloschik György urak még meg sem melegedtek az állatkerti vendéglő és kávéház bérletének kellemes tüzénél és máris galibát okoztak, máris bajban vannak. Az ideiglenes épitéshez kész tervek állottak a városgazdasági ügyosztályban az ő rendelkezésükre, mégis az volt az első lépésük, hogy uj tervekhez folyamodtak, nyilván abból a meggyőződésből kifolyóan, hogy a kész tervek nem elég költségesek és nem elég méltók a városházhoz és hozzájuk.

Az állatkerti bizottság nem honorálta Spolaritsék nagylelküségét és viharos lelkesedéssel elutasitotta az uj terveket. Még jó szerencse, hogy az időjárás szeszélyéből a dolog nem nagyon sürgős, különben könnyen megtörténhetnék, hogy a szezón elmulik, de Maloschikhoz nem lesz szerencséje a közönségnek Amely esetben — szerencséje lesz a közönségnek.

Népszerüsiteni

akarják Budapest fő- és székvárost: ezzel a jelszóval és tizezer képeslevelezőlappal örvendezteti meg a tanács a világot A „népszerü" szónak kétféle értelmét ismerjük. Népszerü elsősorban minden olyan dolog, aminek nagy a nyilvánossága, a publikuma, az elterjedettsége, a köztudatban való elhelyezkedése. Erre a célra semmiféle áldozat nem nagy, de tizezer levelezőlappal nem lehet előbbre vinni ezt a célt.

Van azután a népszerüségnek egy másik, sokkal gyakoribb kritériuma. Népszerünek mondják azt az intézményt, azt a helyet, azt az embert, ami, amely, vagy aki a tetszésüket, a szeretetüket birja, ahová, vagy akihez vonzódnak. A népszerüségnek ezt az értelmét szintén nem lehet képeslapokkal kicsiholni az emberekből. Budapest népszerü: — csak a népszerüsitőiről nem lehet ugyanezt állitani.

Tulkiadásokról

ezett szó ismét a pénzügyi-bizottság legutóbbi ülésén. A tulkiadásokat ezuttal a budai előljáróknak a számlájára irták. Kövezésre és egyéb utjavitási munkálatokra mentek ezek a számlálatlan ezrek és minthogy csekély százötvenezer koronáról volt szó, az egész ügy nem okozott valami nagy megdöbbenést. A budai kövezések körül különös érdemeket szereztek egyes városatyák: — ez derült ki a bizottság tárgyalásának folyamán. Az utjavitási munkákat tehát nem a szükség diktálja, hanem a városatyák. A tulkiadások java Obudára esik. Ez az ügy is oda való, ahol az a csillag ragyog . . .

A Városi a városé.

Oláh Dezső dr. inditványa.

Oláh Dezső dr., a főváros törvényhatósági bizottságának ez a kiválóan képzett, erős meggyőződésü tagja, a következő inditványt terjesztette a szerdai közgyülés elé:

A részvénytársasági alapon szervezett vállalatok üzleteinek vezetése és irányitása az igazgatóság kezeibe van letéve, az üzletek és ügykezelés ellenőrzése pedig a felügyelő bizottság hatáskörébe tartozik. — A társaság e két szervével szemben a részvényesek közgyülésének hatásköre csak e két szerv megválasztására és ügyvitelük eredményeinek utólagos ellenőrzésére terjed ki. — Ez okból mindazok, akik részvénytársasági alapon szervezett vállalkozásokban tőkéjüket kockáztatják, saját érdekükben gondoskodnak arról, hogy maguknak a társaság hatalmi és ellenőrző szerveiben: az igazgatóságban és felügyelőbizottságban a döntő tulsulyt biztositsák. — A székesfőváros megszerezte ugyan a részvénytársasági alapon szervezett Városi Villamos Vasuti Részvénytársaság részvényeinek többségét, de eddigelé elmulasztotta azt, hogy a társaság vezetésében magának a döntő szót biztositsa. — A főváros törvényhatóságát a vállalat részvényeinek megvásárlására nem a kecsegtető pénzügyi eredmények csábitották, hanem az a szándék vezette, hogy a főváros közönségének érdekében a közlekedési hálózat kiépitésére és a közlekedés megszervezésére jó és olcsó közlekedés biztositása céljából magának irányadó befolyást biztositson. A várositási akció ezen főcéljának elérése érdekében eddigelé mi sem történt. Elegendő rámutatnunk a legutóbb idők eseményeiből arra, hogy a városnak az automobil bérkocsi közlekedési vállalatban való részesedése a tanács minden erőfeszitése dacára éppen a Városi Villamos Vasut igazgatóságának ellenállásán hiusult meg, de reá kell mutatnunk arra is, hogy a részvények többségével rendelkező főváros a legsürgősebb és legfontosabb vonalak pl. a Wesselényi-utcai vonal kiépitését sem képes kieszközölni. A végből tehát, hogy a várositási akció célját elérhesse, feltétlenül szükségesnek tartjuk, hogy a főváros törvényhatósága a Városi Villamos Részvénytársaság, valamint mellékvállalatainak igazgatóságaiban és feügyelőbizottságaiban a részvénybirtoka alapján őt megillető többséget megszerezze. Erre most a kellő alkalom megvan, mivel a Városi Villamos Vasut társaságnak április 23-án megtartandó közgyülésén 3 igazgatósági tag és az egész felügyelőbizottság mandátuma fog választás utján betöltetni.

Indítványozzuk tehát:

Utasitsa a közgyülés a tanácsot, hogy a Városi Villamos Vasut társaság április 28-án tartandó közgyülésén a megürült három igazgatósági tagsági állást, valamint a felügyelőbizottságban megürült helyek többségét a főváros törvényhatóságának a tanács által kijelölendő kiküldötteivel töltse be, a jövőben pedig gondoskodjék róla, hogy ugy ezen társaságnál, mint mellékvállalatainál az igazgató-

ság és felügyelőbizottság többsége a főváros kiküldötteiből álljon. — Végül tekintettel arra, hogy a Városi Villamos Vasut társaság közgyűlése április 23-án lesz megtartva, kérjük az indítvány tárgyalására nézve a sürgősség kimondását.

*

Oláh Dezső dr. az indítványról és annak megokolásáról a következőket mondotta el lapunk munkatársának!

Indítványom hézagosnak látszik: nem tartalmaz utasítást, illetve intézkedést a Városi villamos igazgatóságának elnökségére vonatkozólag. Bárha az indítvány elfogadásának okszerü következménye az, hogy abban az esetben, ha az igazgatóságban a főváros képviselői vannak többségben, ugy az elnök is közülök kerül ki: — mégis szántszándékkal mellőztem az idevonatkozó passzust, mert nem akartam, hogy bárki is személyes motivumokat keverjen bele ebbe a dologba és kerülni óhajtottam még a látszatát is annak, mintha engem az indítvány megtételnél személyeskedés vezetne.

Mert nem lehet vitatkozni azon, hogy az indítvány elfogadásának mélyrehato *gyakorlati célja* van. Mióta a főváros a villamos társaságnak legfőbb részvényese, a közlekedési politika egységesítése és célszerübb irányítása helvett teljesen megbénult a fejlődés ezen a téren. A Közúti vaspályatársaságnak uj vonalak kiépítésére, a vonalhálózat fejlesztésére vonatkozó kérelmeit rendre elutasítják, azzal az indokolással hogy hiszen a konkurrens vállalat, a Városi villamos a fővárosé, illő tehát, hogy ezt a vállalatot favorizáljuk, ennek a társaságnak juttassuk az uj vonalakat. Városi villamos r. t. viszont szintén csak terveket épit, de uj vonalakat nem. Ily módon évek óta megakad minden közlekedésjavitási és ezzel kapcsolatos városfejlesztési terv a városházán, amire legkirivóbb példa a Wesselényi-utcai villamosvonalnak a dolga.

A Városi villamos vasut igazgatására közvetlen befolyást kell gyakorolnia a fővárosnak. Természetes következménye ez az erőviszonyokban beállott változásnak. A közgyűlés a maga akaratát csakis azoknak az igazgatósági tagoknk útján juttathatja kifejezésre, akik az igazgatóságban mint a főváros képviselői foglalnak helvet.

Ha azonban ezek a képviselők kisebbségben vannak, akkor az ő szavuknak nincsen meg a kellő sulva és igy a közgyűlés a maga akaratát nem tudja érvényesiteni. Hogy ez igy van és hogy a mai helyzet türhetetlen annak legfényesebb bizonyitéka az autotaxik ügye. A főváros tanácsa mindenképpen azon volt, hogy az autotaxi üzletben a főváros a Városi villamos révén közvetlenül is részesedjen. Ez az igyekezete azonban meddőnek bizonyult, egyszerüen azért, mert — Hüvösék nem akarták.

Indítványomat minden ugratás dacára fentartom és részletesen indokolni fogom. Az indítvány sorsa nem lehet kétséges, mert nem tudom elképzelni, mivel indokolnák meg az indítvány esetleges ellenzői álláspontjukat.

*

Oláh dr. tehát főképpen abból az okból nem tesz külön indítványt a Városi igazgatóságának elnöki állására vonatkozólag, mert szerinte az ő indítványában implicite bennfoglaltatik ennek a kérdésnek a megoldása is. Mert nyilvánvaló, hogy az igazgatóságban — az indítvány elfogadása esetén — a főváros képviselői jutván többségbe, az igazgatóság tagjai közül választandó elnök is a főváros képviselőinek kebeléből kerülne ki.

Ugy értesülünk, hogy a holnapi napon egy tekintélyes budai bizottsági tag rádupláz Oláh dr. indítványára. Ebben a második indítványban, amely csak kiegészítője Oláh dr. indítványának, annak a kimondását kéri az illető bizottsági tag, hogy

a városi villamos r. t. elnöke a mindenkori polgármester legyen.

Mindkét indítványra vonatkozólag a sürgősség kimondását, egyúttal pedig *névszerinti szavazást* fognak kérni az indítványozók.

*

Izgalmas vitára készülódnek az indítványok pártolói és Hüvösék emberei. Természetes, hogy a közérdeklődés nem utolsó sorban az elnöki emelvény felé fordul. Kiváncsian lesik a városatyák, miként fog viselkedni ebben az ügyben *Heltai* főpolgármester és *Bárczy* polgármester. A főpolgármester bizonyára a legszigorubb pártatlansággal fogja vezetni a vitát és nem fog kedvezni politikai barátjának, Hüvös Józsefnek. (Iván vezérigazgató ur soha sem állott nagy audiciában a főpolgármester előtt.) *Bárczy* István polgármester azonban nem a kormányt és nem a munkapártot képviseli a helyén, hanem egyesedül a főváros érdekeit. Joggal vária tehát mindenki tőle, hogy a legerélyesebben sikra száll az indítványok mellett, beigazolja, hogy a városházán nem *Hüvös* Iván a legelső ember és lehetővé teszi, hogy a közgyűlés egy olyan eminens mulasztást tegyen jóvá, amelynek ódiuma eddigelé a polgármestert terhelte. Különben is a polgármester a főváros legfőbb reprezentánsa, illő tehát, hogy ezt a reprezentálást a Városi elnöki székében is dokumentálja. A főpolgármester figyelmét fölösleges arra a körülményre felhivni, hogy azok, akik a Városi villamosnál összeférhetetlen helyzetben vannak, a tanácskozásban és a szavazásban részt nem vehetnek.

*

A közgyűlés akaratelhatározásának a Városi mellékvállalataira is ki kell terjeszkednie. Nevetséges dolog hogy a főváros a villamos részvények többségének birtokában nemcsak a Városi igazgatóságában és felügyelőbizottságában nincsen kellően képviselve, de a *Ferenc József földalatti vasutnál* és a *Szentlőrinci helyiérdekünél* egyáltalában ne érvényesitse a jogait. Ezeknek a vállalatoknak igazgatóságában Hüvösék teljes számban foglalnak helvet, holott több mint bizonyos, hogy ők nem a fővárost, hanem önmagukat képviselik ott, csakugy, mint pl. a Városi felügyelő bizottságában a jámbor *Winter* Lajos.

*

Személyes kérdésben is hadd essék néhány szó. A Városi 23-iki közgyűlésén *Hüvös* Iván igazgatósági helye is ujból betöltésre kerül: — a legjobb alkalom arra, hogy a tehetséges zeneszerző a vezérigazgató szerény hatáskörébe utasittassék vissza. Bár bevett szokás, mégis némi inkompatibilitás rejlik abban, hogy a vezérigazgató, aki tisztviselője a vállalatnak, helvet foglaljon az igazgatóságban, holott az igazgatóság hatásköréhez többek között éppen a vezérigazgató tevékenységének ellenőrzése tartozik. Ebben a konkrét esetben annál kirivóbb az összeférhetetlenség, mert a vezérigazgató elnöke — a papa.

Nem kell véteni az objektivitás ellen, ha meg akarja az ember állapitani, hogy *Hüvös* Iván karrierje egyenesen szédítő. Még nem is olvan régen az Anglo banknak volt szerény praktikánsa, ma pedig vezérigazgatója egy hatalmas közlekedési vállalatnak, igazgatósági tagja egy csomó részvénytársaságnak. Hüvös Ivánt a sors végtelen kegyelme ugyszólván egy sorba helyezte — tessék nevetni! — *Sándor* Pállal. Nem igen szeretnők a különbséget a Városi valamelvik kocsijával befutni! Még hozzá Sándor Pált a részvényesek többségének bizalma állitotta a Közuti élére. Hüvös Ivánba ellenben egyedül az édes apja helyezett tulságos bizalmat!

Ennek a kis elmefuttatásnak a végén nem lehet mellőzni azokat az érdemeket sem, a melyeket az ifiu vezérigazgató a főváros körül szerzett. Szinte csodálatos, hogy folytonos külföldi utazásai mellett, lovranai villatulajdonos létére mennyi időt tud szentelni a közügyeknek. Élénk emlékezetében él még a városatyáknak az a fanatikus hév, amelylyel tavaly nyáron László és Betzék illemhely-szerződését pártolta. *Ballagi* Aladárnak nem volt kellemetlenebb ellenfele Hüvös Ivánnál és ha *Kriszhaber* Leó őt mégis a város cselédjének nevezte szemtől-szembe, akkor Kriszhábernek nem volt igaza, mert a város cselédei nem kötnek rossz szénszerződéseket a Városi nevében és nem járnak autón — a Városi, tehát a városnak a költségén! . . .

A kőbányai sertések.

Márkus tanácsnok nyilatkozata.

A kőbányai sertésszállástelkek dolga egyike azon nemzeti ajándékoknak, amelyekkel a városházán egy-egy nyeregbe kerülő titkos közkereseti társaságot megörvendeztetni szoktak. Potom 450.000 koronáért feloldotta tavaly a közgyülés a szállástelkek tulajdonjogi korlátozását; tette pedig ezt azért, hogy K ő b á n y a é r d e k e kielégittessék. A kérelem hol siránkozó, hol megfenyegető előterjesztői egy virágzó városrész feltámasztását igérték a hatalmas terület helyén. Lakóházak épitését tervezgették, amelynek folytán a polgármester által szociálisnak deklarált feladat teljesitésének terhét átháritaná a magánvállalkozóra. És ime több mint másfél év után a 176.400 négyszögölnyi területen tovább folyik a sertés-üzlet, az óvatos telektulajdonosok várják a korlátozásmentes telkek értékemelkedését, hogy aztán üzérkedhessenek velük.

Persze eközben is kihasználják a jogtalanul megszerzett előnyt, folyik tovább a sertéselszállásolás. Azok a tényezők pedig, kik a főváros élelmezési politikáját intézik, nézhetik ölbetett kezekkel az állapotokat, amelyeket sulyosbit még az a torzsalkodás is, ami a földmivelésügyi miniszterium és a főváros között dul, az uj sertésszállások helyének kijelölése miatt.

Megkérdeztük ebben az ügyben M á r k u s Jenő dr. tanácsnokot, a városgazdasági ügyosztály vezetőjét, aki a következő választ adta:

— A kőbányai sertésszállástelkek tulajdonosait a közgyülés határozata arra kötelezi, hogy a határozattól számított három éven belül szüntessék be a sertésüzletet. Bár az idő még nem telett le egészen, de tagadhatatlanul nagyon is közel van ahhoz, hogy a sertések kivonulása megtörténjék. Utána néztem a dolognak és megállapitottam, hogy az átmenet lassu tempóban bár, de mutatkozik. Ma már összesen 30.000 darab sertés van ott elszállásolva, ami elég biztató redukció a jövőre nézve.

Sajnos, ilyen körülmények között csak a telekspekulánsoknak és kijáróiknak jogtalan haszonlesésre alapitott reményei látszanak biztatóknak.

MÁG
AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

Hazai Fülöp

MAGYAR ÁLLAMPOLGÁR LETT.

A „Fővárosi Közlöny" egyik legutolsó számában pikáns hir jelent meg. Arról szól a hir, hogy *Hazay* Fülöp, a m. kir. szab. osztálysorsjáték vezérigazgatója és *Hazay* Miksa dr. magánzó, a Fülöp fia, a budapesti illetőség megszerzésével honosíttattak. A két Hazay a mult héten esküdött örök hűséget a magyar államnak, amelyet *Bárczy* István polgármester képviselt. Az eskümintát *Marher* Aladár tanácsnok-főjegyző olvasta fel.

Ennek a hirnek a pikantériája az, hogy Hazay vezérigazgató ur tizenegy esztendő óta áll egy magyar részvénytársaság élén, a mely a magyar államtól privilégiumokat élvez és mint most kiderül, egészen az elmult hétig külföldi honos volt. A honosítás most hirtelenében azért vált olyan sürgőssé, mert Hazay Fülöp bárósításához — értesülésünk szerint — feltétlenül ragaszkodik a király.

Az ilyen alkalmakkor szokásos életrajzok iróinak megkönnyítjük a munkájukat.

Hazai Fülöp 1855-ben született Hamburgban, a tenger partján. Születésének pillanatától fogva egészen 1903-ig a sokkal hangzatosabb *Kohn* névre hallgatott és ezzel a névvel banküzletet vezetett szülővárosában. 1902-ben a magyar haza Budapestre hivta jövendő fiát. Ugyanebben az esztendőben Kohn Fülöpöt az ő tudtával és beleegyezésével örökbefogadta egy *Hazai* nevü honvédhuszárszázados, Hazai Samu báró honvédelmi miniszter unokabátyja.

Kölcsön helyett —

drága prolongáció.

A főváros folyó évi költségvetésébe tudvalevőleg hatalmas összeg van felvéve egy uj kölcsön tőke és kamatterhére. A mostoha pénzviszonyok azonban teljességgel lehetetlenné tették, hogy a főváros a szükséges 120—150 millió koronához jusson. Ez pedig nagy bajt jelent nemcsak azért, mert hiszen a költségvetés realitását teljesen feldönti a bevételként jelzett összegnek az elmaradása és a szükséges beruházásokra nem kerülhet a sor, hanem abból az okból is, hogy az uj kölcsönből kellett volna törleszteni a tavaly felvett 25 millió frankos és 5 millió dolláros *függő kölcsönt is.*

Junius hó 21-én jár le a kölcsön visszafizetésének határideje, a dolog tehát erősen aktuális már. Városházi körökben most az a hir járja, hogy ez az adósság nem okoz többé gondot a polgármesternek. *Bárczy* István legutóbbi külföldi utazásának állítólag meg volt az az eredménye, hogy uj kölcsönt ugyan nem kapott, ellenben

a hitelező pénzintézetek beleegyeztek a pénztárjegyek beváltásának elhalasztásába.

A kölcsönt tehát prolongálni fogják — bizonyára sokkal szigorubb feltételek mellett, mint ahogyan tavaly a pénzt felvenni sikerült.

A prolongálásra vonatkozólag munkatársunk megkérdezte *Festetich* Géza gróf tanácsnokot, a pénzügyi osztály vezetőjét. Festetich gróf valószinünek tartja, hogy ebben a dologban lépések történtek, de arról, hogy a megegyezés kész, annál kevésbbé tud, mert a kölcsönügyek legfőbb intézését *Bárczy* polgármester önmagának tartotta fenn. A nagy titok tehát a polgármesteri kebel mélyén rejtőzik még s amilyen titoktartó ember a polgármester, könnyen megeshetik, hogy a prolongálást még junius 21-ike után sem fogják publikálni a városházán.

Budapest – kikötőváros.

A dunapart fejlesztése.

A főváros közgazdasági vezetőinek programmjában főhelyen szerepel a Duna kikötőjének világvárosi nivóra való emelése. Az eszme kivitelének sürgetésére most a *Magyar Kereskedelmi Csarnok* beadványt intézett a fővároshoz, melyben hüen visszatükröződik a város kereskedelme legexponáltabb helyének elhanyagolt volta.

A beadvány elmondja, hogy a fővárosi hajóállomások szükös viszonyai következtében beállott árukezelési nehézségek évről-évre nagyobb mértékben hátráltatják az áruforgalom lebonyolítását. Különösen az áruk elfuvarozása tekintetében gyakran oly akadályok merülnek fel, amelyek folytán lehetetlenné válik a mostani állapot fentartása.

Az állomási berendezések tökéletlensége, a raktárak célszerűtlen elhelyezése és a minden vonalon érezhető raktárhiány, fokozott forgalom idejében oly torlódásokat idéznek elő, hogy az áruk feladása és átvétele csaknem lehetetlen.

S mig a vizbőség tekintetében a Duna mögött elmaradó német Odera, Elba, Rajna, valamint a rövid folyásu francia folyók darukkal rakodó uszályokkal és egyéb modern berendezéssel ellátott hajóállomásokon bonyolítják le a forgalmat, nálunk a hajózási állomások a kezdet stádiumának jellegzetességét mutatják.

A Magyar Kereskedelmi Csarnok a dunai hajózásnál a kereskedelem legvitálisabb érdekének tartja az állapotok megváltoztatását. A főváros tehát hasson oda, hogy a Duna hajóforgalmát ellátó vállalatok a pesti Dunát a forgalom igényeinek megfelelő modern berendezéssel lássák el.

Zupás főtisztviselők

Kik vonulnak nyugalomba?

Az uj nyugdijszabályzatnak, amelyet nem régiben fogadott el a főváros közgyűlése, kétségkivül leglényegesebb intézkedése az, hogy a teljes nyugdijképesség többé nem a betöltött negyven, hanem harmincöt esztendei szolgálati időhöz van kötve.

A közgyűlés határozatára a belügyminiszter még nem nyomta rá a jóváhagyó záradékot, sőt abból a körülményből, hogy a miniszter lejárata szerint az ügyet „tárgyalás alá vette", inkább arra lehet következtetni, hogy a jóváhagyás a közel jövőben nem fog megtörténni. *Heltai* főpolgármester azonban minden bizonnyal azon lesz, hogy az akták ne heverjenek sokáig a miniszteri fiókban, remélhető tehát, hogy legkésőbb junius hó végéig elintézést nyer a közgyűlés határozata.

Ebben az esetben pedig egyszerre négy-öt főtisztviselőnek nyilik meg a joga a teljes fizetéssel való nyugdijaztatásához. Ez a jog egyuttal szomoru kötelesség is, mert a további szolgálatban való megtartást csak a közgyűlés határozhatja el a tanács előterjesztése alapján. *Rózsavölgyi* Gyula alpolgármesteren kivül, aki a régi nyugdijszabályzat szerint is kiszolgált már a városházán s aki a legközelebbi tisztujitásig meg van hosszabbitva, esedékessé válik *Vaszilievits* János alpolgármester is, aki ez évi junius hó huszonnyolcadikán tölti be szolgálati idejének harmincötödik évét. *Hanvai* Sándor és *Kiss* Ferenc előljárók régebben megértek már a nyugdijbavonulásra, vagy meghosszabbitásra. *Gergely* Sándor előljárónak pedig a jövő hónapban, május hetedikén telik le a 35 esztendője.

A Nagykörut forgalma.

A MÁV. harca Hüvösék ellen.

A Nagykörút villamos forgalma ellen megint alapos és jogos panaszok hangzottak el a városházán. A panaszok apropos-jából a tanács kedden tartott ülésén fölirt a kereskedelemügyi miniszterhez, s megsürgette a Nyugati pályaudvar kerülő vágányához szükséges terület átengedését. A területre a Városi villamosnak van szüksége; a társaság ugyanis elhibázta a Nyugati pályaudvar kitérő vágányait és a szemközt levő Máv. épület kis parkján keresztül szándékszik uj kitérőt létesiteni. Az Államvasutak igen helyesen ellentállanak Hüvösék közel egy év óta tartó ostromának. Elfogulatlanság nélkül szólva, csak helyeselhetjük a vasutigazgatóság merev álláspontját. Elvégre lehetetlen követelni, hogy hivatalnokainak munkáját teljesen lehetetlenné tegye. Ha hajlik az engedékenységre s átengedi a kért területet a kitérő vágány megépitésére, akkor nem követelheti hivatalnokaitól, hogy munkájukat elvégezhessék.

A csikorogva forduló villamoskocsik lármája lehetetlenné fogja ezt tenni.

A nagykörüti forgalom tehát megmarad a maga kétségbeejtő állapotában. A motoros kocsik ezentul is pótkocsik nélkül fognak közlekedni, lehetetlen lesz, hogy azokat hozzákapcsolják.

Ez volna egyébként a csapás gyöngébbik része, sokkal sulyosabb nehézséget okoz a megváltozhatatlan helyzet fentartása a Keleti-Nyugoti vasutnál; a vonal a Podmaniczky-utca és a Nyugati közé esik, ha nem lesz foganatja a tanács sürgetésének, rettenetes torlódásra van kilátás a Nyugoti pályaudvar kitérőjénél. Mert azt csak nem engedheti a főváros, hogy a Nyugoti-Keleti vasut, világcsufjára a Szabadság-térre vezessen.

Akarja látni Kelet mesés kincseit?
Látogasson el
Schönwald Imréhez, Deák Ferenc-utca 21

Sok ezer

háziasszony kitalálta és a tudomány megerősitette azt, hogy a **„valódi FRANCK"** a honi gyárból Kassáról, mint a legfinomabb kávépótlék a legjobb ajánlást érdemel. Belföldi nyersanyagból készül. Védjegye a **kávédaráló** megvéd az utánzatoktól.

Ig. em. 152—2492.

Legrégibb, legelőkelőbb márka
Gróf Keglevich István ut.
COGNAC
BUDAFOK
Az összes, bel- és külföldi kiállitásokon legutóbb „Turin"-ban kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenütt kapható.

Események

Lapunk telefonszáma: 137-15

JELÖLÉS. A kerületközi bizottság tegnap *Márkus* József elnöklésével ülést tartott, a melyen megejtette a bizottságokban megüresedett tagsági helyekre a jelölést. A pénzügyi bizottságba *Havass* Rezső dr.-t, a közoktatásügyi bizottságba *Gellért* Jenőt, a közmunkák tanácsába *Vázsonyi* Vilmos dr.-t, a népszinházi bizottságba *Springer* Ferencz dr.-t és a a szociálpolitikai bizottságba *Incze* Henrik dr.-t és *Strasser* Imrét jelölte. Vázsonyi Vilmos jelölését osztatlan örömmel fogadja mindenki. Egészen bizonyos, hogy a demokraták vezérének egyénisége csakhamar rányomja a bélyegét a közmunkatanács működésére is és nem tulozunk, ha azt állitjuk, hogy ettől a választástól méltán lehet elvárni a korhadásnak induló intézmény regenárálását. Tegnap délelőtt még úgy volt, hogy *Morzsányi* Károly helyére *Nessi* Gyulát jelöli a kerületközi bizottság, ami — ha szembeállítjuk a két jelöltet — ugyebár eléggé groteszk eredményre vezet. Egyáltalán nagyon üdvös dolog, hogy végre-valahára megtörték azt a dogmát, hogy az egyes bizottságokba nem a rátermettségük, odavalóságuk szerint választották be a városatyákat, hanem a kerületi számarányok szerint.

Havass Rezsőnek a pénzügyi bizottságba — *Heltai* Ferenc helyébe — való jelölését annál nagyobb megütközéssel tárgyalják mindenfelé. Havassnak egyedüli érdeme, hogy éppen olyan lelkes függetlenségi párti képviselőjelölt tudott lenni, mint amilyen buzgó mungó, kormánypárti bizalomszállító volt később. Dalmácia visszacsatolásának problémája belátható időn belül nem kerül a pénzügyi bizottság elé. Egyébhez pedig nem sokat ért, a minden lében kanál Havass Rezső. Az ő jelölése tehát még korántsem jelenti azt, hogy meg is fogják választani.

A társaságból. Bárczy István polgármester vasárnap este Gizella-utcai lakásában fényes estélyt rendezett. Jelen voltak Heltai Ferenc főpogármester, Hüvösék, az alpolgármesterek, kiválasztott tanácsosok és bizottsági tagok. A lakoma folyamán a vendéglátó házigazdát számos pohárköszöntőben ünnepelték.

Közgyülés. Régóta nem volt a főváros törvényhatósági bizottságának annyira változatosnak és izgalmasnak igérkező közgyülése, mint szerdán lesz. A főérdeklődés természetesen Oláh Dezső dr. és társainak inditványa felé fordul, amelynél komoly vitát szándékoznak inditani az inditvány pártolói. Az Adriai biztositó-társaság árkádos épitkezésének dolgában ugyancsak hosszabb vitára van kilátás. Mondják, hogy az egyik felszólaló pikáns szenzációkkal fogja tarkitani a beszédét és megtörtént esetekkel fogja illusztrálni a közmunkatanács müködését. A gázgyár 1912. évi számadásaihoz alig akad felszólaló, nemcsak azért, mert addigra a városatyák teljesen kimerülnek, hanem abból az okból, mert a jelentés Heltai Ferenc munkája, amelyben megbiznak a városatyák. A költségfedezetekre, tulkiadásokra, lényegtelen felebbezésekre vonatkozó tanácsi előterjesztéseket minden bizonnyal vita nélkül fogja elfogadni a közgyülés. A tárgysorozat 30 pontból áll.

Kereskedők és iparosok a közgyülésen. Érdekes szervezkedés folyik a városatyák között: a közgyülés kereskedő és iparos tagjai tömörülni akarnak, hogy az őket érintő kérdések tárgyalásánál egységesen és minden pártkerettől függetlenül léphessenek fel. Hir szerint a szervezkedés előmunkálatai annyira előrehaladtak már, hogy az uj párt legközelebb zászlót bont.

Országgyülési városatyák. Platthy György megválasztásával pont tizenháromra emelkedett azoknak a városatyáknak a száma, akik tagjai a képviselőháznak. Ezek között van munkapárti 2 (Madarassy-Beck Gyula báró s Darvai Fülöp), demokrata 3 (Vázsonyi Vilmos, Bródy Ernő, Pető Sándor), Justh-párti 3 (Benedek János, Hock János, Sümegi Vilmos), Kossuth-párti 2 (Platthy György és Szebeny Antal), Andrássy-párti 1 (Springer Ferenc), pártonkivüli 2 (Sándor Pál és Márkus József). Az ellenzék tulnyomó többségben van: 13 városatya-képviselő között csak két munkapárti van.

A Gellért-fürdő. Az állandó gyógyfürdő bizottság ma délelőtt ülést tartott Vaszilievits János dr. alpolgármester elnöklete alatt. Az elnök mindenekelőtt üdvözölte a bizottságot ujból való megalakulása alkalmából és küönösen kiemete, hogy a Széchenyi-fürdő megnyitása és a Gellért-fürdő épitésének előrehaladottsága következtében a közel jövőben igen sok és fontos tennivaló fog hárulni. Kéri ennél fogva a bizottság tagjait, hogy az elnökséget, az ügyosztályt és a tanácsot az idetartozó ügyek intézésében és megoldása körül hathatósan támogatni sziveskedjenek. Ezután az elnök javaslatára a bizottság megalakitotta a Gellért gyógyfürdő épitésére felügyelő-bizottságot és abba Adler Zsigmond dr., Alpár Ignác, Andreanszky Jenő, Fischer József, Freund Vilmos, Glück Frigyes, Hegedüs János dr., Neuschloss Kornél dr., Márkus József, Quittner Zsigmond, Reiner Ede dr., Szabó József és Wellisch Alfréd bizottsági tagokat küldötte ki, külső szakértőül pedig Bókay Árpád dr. egyetemi tanárt kérte fel. A bizottság ezután áttért a Gellért gyógyfürdő épitési többletköltségeinek engedélyezéseire vonatkozó ügyosztályi javaslat tárgyalásra. A javslatot Márkus Jenő dr. tanácsos ismertette behatóan. Elmondotta az épitkezés egész történetét és megokolta ugy az intézmény épitésénél, mint annak berendezésénél felmerülő többletköltségeket. Előadta, hogy az ügyosztály előterjesztését már a tanács és az épitésre felügyelő bizottság is letárgyalta és elfogadta. A bizottság Szabó József, Benedek Dezső, Reiner Ede dr., Adler Zsigmond dr., Glück Frigyes és Márkus Miksa felszólalása után az előterjesztéshez egyhangulag hozzájárult és elfogadta Szabó József bizottsági tagnak azt az inditványát, hogy a Gellérthegy déli lejtőjének szabályozására vonatkozó tárgyalásokat sürgősen fejezzék be. Adler Zsigmond dr.-nak azt az inditványát, hogy a népfürdő épitésének részletes kiviteli terveit és költségvetését a tanács a lehető legsürgősebben készittesse el és terjeszsze a közgyülés elé, végül Márkus Miksa bizottsági tagnak azt az inditványát, hogy az épitkezés befejeztével a tanács a végrehajtott munkálatokról és az összes költségekről részletes elszámolást és jelentést terjeszszen a közgyülés elé. Glück Frigyes bizottsági tag inditványára kimondotta még azt is a bizottság, hogy a jövedelmezőségi számitást csak hozzávetőlegesnek tekinti, a valóságos jövedelem esetleg kedvezőbb, de különösen a fürdő-üzem első éveiben kedvezőtlenebb is lehet.

Quo Vadis? A Quo Vadis előadások az Omnia mozgókép-palotában, páratlanul nagy érdeklődést idéztek elő. A fővárosi társadalom oly óriási tömegét mozgatta meg ez a szédületes nagyszabásu és pazar fénnyel kiállitott mesteri alkotás, hogy eddig naponkint már a délelőtti előreváltásnál elkeltek, az összes esti előadásokra szóló jegyek. Szinte sikerszámba megy, ha valaki jegyhez jut. Semmiféle attrakció, legyen szinházról, vagy bármely más szórakozóhelyről szó, oly vonzerőt nem gyakorolt még a közönségre, mint a Quo Vadis és elsősorban a közönségre nézve nagy nyereség, hogy az Omnia ezt a csodás filmet továbbra is müsorn tartja.

HEVERŐ ARANY és EZÜST. Nincs olyan család a világon, melynek ne volnának régi, elkopott gyürüi, fülbevalói, vagy egyéb ékszerei, melyek rendszerint elfelejtve, a lomtárban hevernek. Az ilyen régi tárgyak azonban értéket képviselnek és igy tulajdonképen holt tőke gyanánt tekintendők, melyet megfelelő értékesités esetén gyümölcsöztetővé lehetne tenni Saját érdekében cselekszik tehát mindenki, aki ilynemű tulajdonát SCHÖNWALD Imre ékszerésznél, Deák Ferenc-utca 21. sz. alatt a legmagasabb napi árfolyamon értékesiti, vagy pedig modern, csinos ékszerekre alakittatja át.

Élvezeti ciknél egyedül a minőség a mérvadó. Csak az ami izlik és jólesik, érdemes ajánlásra. Ez az igazán helyes álláspont és ebből kiindulva, a háziasszonyaink előszeretettel használják a „valódi Franck kávépótlékot a kávédarálóval", mely a legjobb válogatott nyersanyagból a kassai gyár alapelve szerint: a legnagyobb gondosság és az évtizedek folyamán kipróbált módszer alapján készittetik. Az izletesség és teljességről, valamint az aromáról és a szinről, a kiadóság kiszámitásával, egy főző- és kostolópróba minden háziasszonyt meggyőződtet.

Vállalkozás.

Elfogadott ajánlatok.

Az épitési albizottság javaslata alapján a tanács a következő munkákra vonatkozó ajánltokat fogadta el.

Az I. ker., Fehérvári-uti iskola villamos munkáira *Bartha* Károly, a VIII. ker., Dugonics-utcai iskola mosókonyha felszerelési munkáira *Wellisch* Arnold, a VII. ker., Hungária-köruti elemi iskola virágkosár munkáira *Forreider és Schiller*, a II. ker., Lövőház-utcai iskola háztartási skola és napközi otthon konyhafelszerelési munkáira *Munkácsy* Gyula, a X. ker. Halom-utcai iskola utcai keritésének helyreállitási munkáira *Lakos* Alfréd, a II. ker., Margit-köruti bérház cserépkályha munkáira *Markovics* József, a X. ker., Százados-utcai müvésztelep kertfönntartási munkáira *Lokovsek* Antal, a VIII. ker., Köztemető-uti bérház mázolójavitási munkáira *Szegő* József, a IX. ker., Haller-utcai bérház villamos munkáira *Szalay és Deutsch* ajánlatát; a székesfővárosi kislakások és iskolák kertjeinek fönntartására vonatkozó megbizatását *Pecz* Ármin vállalkozónak f. év május 1-től számitott 1 évre meghosszabbitotta; a IV. ker., Papnövelde-utcai iskola kömüves pótmunkáira *Berényi* Ignác, a II. ker., Margit-köruti bérház Meidinger-kályha munkáira *Kovács és társai*, ugyanazon bérház ablakponyva munkáira *Zierlich* Antal, a IV. ker., Papnövelde-utcai iskola üveges munkáira *Seiler* Ármin, a VI. ker., Babér-utcai barakkiskola épitésével kapcsolatos többféle kisebb munkára *Walla József r.-t.*, a VIII. ker., Tisza Kálmán-téri iskola szobafestő munkáira *Bölcskey* Mihály, a II. ker., Margit-köruti bérház szárítóberendezési munkáira *Geittner és Rausch*, ugyanazon bérház járdaaszfaltozási munkáira dr. *Helvey* Tivadar, ugyanazon bérház mosókonyha és mángorlóberendezési munkáira *Geittner és Rausch* és ugyanazon bérház kamrapolc munkáira *Gárdos* András ajánlatát fogadta el.

Az épitési albizottság javaslata alapján a tanács a következő munkákra vonatkozó ajánlatokat fogadta el. a Margit-köruti bérház ablakponyva munkáira *Zierlich* Antal; a Babér-utcai barakkiskola épitő munkáira *Walla József r.-t.*; a Tisza Kálmán-téri iskola szobafestő munkáira *Bölcskey* Mihály; a szárító berendezési munkára *Geittner és Rausch;* az aszfaltjárda munkákra dr. *Helvey Tivadar;* a mosókonyha és mángorló berendezési munkákra *Geittner és Rausch* és a kamrapolc munkákra *Gárdos* András ajánlatát.

A köztisztasági hivatal előterjesztése folytán beszerzendő tömlők és gummilapok szállitására vonatkozólag a tanács *Kosztelán* Miksa ajánlatát fogadta el.

Utépités és csatornázás.

A tanács a márc. 31-én megtartott árlejtés alapján megbizta az 1. az I., Diószegi-ut, Daróci- és Badacsonyi-utcák közötti szakaszának makadámszerü rendezési munkáival *Zech* Károlyt. — 2. a II., Bimbó-utca folytatásában levő Bölcs-út folytatólagos makadámszerü rendezési munkálataival *ifj. Schaffer* Györgyöt. — 3. A II., Székely-utca, Fő- és iskola-utcák közötti szakaszának rendezési munkáival és pedig a) a gyalogutak aszfaltozó munkáival, b) a kocsiutak kis kővel való burkoló munkáival: a) *Posnánszky és Strelitz* céget és b) *Schäffer Károlyt.* — 4. Az V. kerületben levő uj fertőtlenitő-intézet mögötti ut makadámszerü rendezési munkáival *Benz Ferenc és ifj Helfenstein Károly* céget. — 5. A VII. Thököly-ut keleti pályaudvar mellett levő szakszának kiszélesitésévelkapcsolatos rendezési munkáival és pedig: a) a gyalogut aszfaltozó munkáival, b) a kocsiut kövező munkáival; a) a *Magyar aszfalt r.-t.* céget és b) *Oberndorfer Józsefet.* — 6. Az I., Ráth György-utca, Hieronymi- és Csaba-utcák közötti szakaszának csatornázási munkáival a *Betonépitési r.-t.* céget. — 7. A Vérhalom-utca és Vérhalom-tér csatornázási munkáival *Pessi* Giovannit. — 8. A VII., Akácfa-utcában levő csatorna épitési munkálataival *Kleindl Jánost* és 9. a IX., Üllői-ut, Ceglédi-ut és Kispest közötti szakaszának keramittal való burkolómunkáival a *Kőszénbánya- és téglagyár r.-t*-ot. A székesfőváros X. közigazgatási kerületében az 1913. év folyamán szükséges a) bazalt, gránit és trachyt kövezetjavitási, uj járdarakási, b) kisebb uj utkövezési és utrendezési, valamint keramit burkolat javitási munkálatokra uj árlejtést irnak ki.

(E rovat folytatása a 6-ik oldalon.)

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A Tőke

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

A Városi üzletpolitikája.

Miért nem engedhető az osztalék?

Ki van zárva, hogy a Városi a mult évi nyereségből nagyobb osztalékot fizessen — ezt mondják Hüvösék — mint 18 koronát, azaz 9 százalékot. A tiszta nyereség 2.599,564 koronát tesz ki. 18 korona osztalék mellett a 124.612 darab részvény után az osztalékra szükséges összeg 2.242,916 korona, úgy, hogy a tiszta nyereségből fenmarad 356.438 korona.

Ha csak egy koronával nagyobb osztalékot fizetne a Városi, úgy nem maradna elég összeg a tantiém kihasitása után — ami Hüvöséknek a legfontosabb — a forgalmi tartalékalap alapszabályszerü dotálására és megfelelő átvitelre

A 18 koronás osztalék mellett pedig a fővárosnak az átlag 415 koronás árfolyam mellett 4.33 százalékot hoz a Városi részvény akkor, amikor a kölcsönpénz, melyből e részvényeket megvette, legalább is 5 százalékába kerül. Evidens tehát, hogy a fővárosra nézve a részvények megszerzése rossz üzlet volt pénzügyi szempontból. Már most annak idején azzal hangolták a közvéleményt az üzlet mellett, hogy itt nem pénzügyi előnyről van szó, hanem arról, hogy a székesfőváros irányító befolyást szerezzen a közlekedési politikára. Helyes. De hát hol van ez az irányító befolyás? Hol van a nyoma annak, hogy a Városi villamos üzleti politikája ma már nem a nyerészkedésre alakult vállalat osztalék- és tantiémkergetést, hanem a szociális célokat kereső közérdekü üzem, közérdekű tevékenysége! Sehol sem. Már pedig vagy-vagy. Vagy a főváros kapjon elfogadható gyümölcsöztetést a befektetett tőkéje után — ha már a Városi Villamos megmarad nyerészkedő vállalatnak; vagy pedig ha nem kap a pénzeért megfelelő anyagi rekompenzációt — ugy a főváros lássa hasznát befektetésének a Városi közérdekü működésének a biztosításában. De sem az egyik, sem a másik előny: ez nem járja.

Állitjuk és bizonyitjuk, hogy a Városi üzleti és pénzügyi politikájában egy hajszálnyi változás sem állott be azóta, hogy a részvénytöbbség a város kezébe ment át. A tartalékolás, a leirás, a forgalmi kiadások szaporitása, az igazgatási költségek növekedése teljesen azonos maradt. A nyereség koefficiense évek óta majdnem egészen állandó. A tiszta nyereség nagyobb osztalék fizetésére nem elegendő. Pontosan kikerül a jövedelemből a legszükségesebb. Semmi bátrabb kezdeményezés, fejlődés, a beruházások merészebb folytatása nem észlelhető. Amit a forgalom természetes fejlődése meghoz, az bekövetkezik; a felemelt alaptőke szinte verejtékezve hozza ki az eddigi arányokban előállott kamatjövedelmet. Az értékcsökkenésre a jóval nagyobb üzembefektetés ellenére csak ugyanolyan összeg fordittatik, mint 1911-ben.

A Közuti 56 millió alaptőkéje hoz 6 és fél milliót, a Városi 27 millió alaptőkéje csak 2 és fél milliót, ugy hogy a két közlekedési vállalat közt a tőke kamatozása tekintetében a Városi hátrányára óriási diszparitás áll fenn. A Közutinál a brutto nyereségnek 29.9 %-a tiszta nyereség, a Városinál csak a brutto nyereség 25.23 százaléka a tiszta nyereség. Míg a Közutinál minden 100 korona tiszta nyereség kiprodukálása csak 144.3 korona kiadásba kerül, addig a Városinál minden 100 korona tiszta nyereség elérésére 195.20 korona fordítandó. Ez is mutatja a Városi pénzügyi gazdálkodásának sokkal rosszabb voltát! Pedig a két vállalat közül a Városi a modernebb, az ujabb, melynek üzeme nem igényelt megközelitőleg sem annyi befektetést és ujabb kiadást, mint a Közutié. A városi tulságosan drágán dolgozik, üzemkiadásai a bevételnek tulságosan nagy kvótáját emésztik fel.

És e pénzügyileg silányabb eredmény mellett ugyan hol van a közérdek nagyobb szolgálata? A kocsik tulzsufoltsága, a menetrend fogyatékossága talán kisebb a Városinál, mint a Közutinál? Szó sincs róla. Míg a Közuti forgalmában nagy javulás tapasztalható, a Városinál határozott sztagnálás mutatkozik, dacára annak, hogy a Városi a papa kedvence, a székesfőváros dédelgetett ifjabb gyermeke. Sőt ellenkezőleg a Közutinak nagyszabásu beruházási politikája mellett a Városinak csigalassu fejlődése egyenesen háttérbe szorul.

Radikális változásokra van tehát szükség, ha azt akarjuk, hogy a főváros vagyona, mely a Városiban fekszik, le ne morzsolódjék és el ne értéktelenedjék. Csak nagyarányu beruházási politikával, az üzem gyors fejlesztésével lehet a Városi üzem bevételeit odáig fejlesztemi, hogy normális és kielégitő kamatozását nyujtsák a város befektetett drága kölcsönpénzének. Az eddigi szükmarku, félénk tapogatódzással szakitani kell. Uj rendszernek kell jönnie, uj emberekkel, akik nem a duplakönyvelés szük látószöge alatt dirigálják a főváros közlekedési vállalatát, a kik nem a családi vagyon biztos kamatoztatásának vágyától és aggodalmaitól vezéreltetik magukat. Szatócs szellemmel, krajcároskodással a Városit továbbvinni nem lehet, mert önmagát sorvasztja el az üzem, ha nem viszünk bele uj vért és friss életerőt. Ha már a kommunális részvénymajoritás elve kedveért a főváros nagy anyagi áldozatot hozott, ugy ez a kommunális részvénymajoritás jusson tényleg is kifejezésre a Városi igazgatásában. *A főváros háztartása reá van szorulva azokra a jövedelmekre*, amelyeket a közlekedési monopólium biztosit a Városinak, és a főváros nagy szeretetéért, melylyel ezt a vállalatot becézi, joggal követel ellenértéket.

Uj rendszer pedig a Városinál csak ugy lehetséges, ha a részvénymajoritás birtokosa, a székesfőváros elfoglalja a Városi igazgatóságában az őt megillető predomináns helyet. Csak akkor fog érvényre jutni a mai tantiémpolitikával szemben, a közérdekű szociális közlekedési politika.

A székesfőváros hatósági cimere alatt meghuzódó szükkeblü és önző családi politikával szakitani kell. Legyen meg ehhez a főváros intézőinek a bátorsága, minden klikk érdeken és nepotizmuson keresztül. Mert különben a dinasztikus érdekek el fogják nyomni a fővárosnak és a polgárságnak jogos vagyoni igényeit.

Ez legyen utolsó mérlege a Városinak, a melyre a krajcároskodó és laikus dilettantizmus nyomja rá a bélyegét. Mert ha igy megy még néhány esztendeig, a Városi felfalja önmagát és egy szép napon reá szakad a forgalmi és az anyagi csőd!

Lapunk telefonszáma: 137-15

Magyar mágnások osztrák vállalkozása. Nagyszabásu vállalkozásnak a hirét vesszük Bécsből. Szapáry László grófi, Radvánszky Géza báró és Wickenburg grófi, a volt osztrák miniszterelnök egy uj gépfegyverre vonatkozó, szenzációs szabadalomnak a tulajdonába jutottak. Az uj fegyvert a mult héten próbálták ki a bécsi arzenálban s az eredmény, hir szerint, minden várakozást felülmult. A hadvezetőség most a szabadalom tulajdonosaival együtt nagyszabásu gyárat szándékozik felépiteni s a több milliós vállalkozás finacirozását alkalmasint a Creditanstalt a Magyar Általános Hitelbank bevonásával fogja ellátni. A grófi szabadaomtulajdonosok 300.00 koronát költöttek el már eddig a nagyarányunak igérkező üzletre.

Az Austro-Americana megbizottja. Legutóbbi számunkban már jelentettük, hogy a kormány az Austro-Americana trieszti hajózási társaságot is följogositotta a magyar kivándorlók szállitására. Az intéző köröket bizonyára az a helyes fölfogás vezette, hogy a szomszéd kikötőből inkább állami ellenőrzés alatt, mint jogosulatlan, tiltott uton történjék a kivándorlás. A kormánynak egyik nevezetes kikötése volt az is, hogy Magyarországon egy korrekt, teljesen megbizható magyar állampolgár vezesse a hajósvállalat üzletvitelét. Ezt a kivánságot az Austro-Americana a legszerencsésebb módon oldotta meg, amidőn képviseletével Zerkovitz Emilt, a kiváló közgazdasági irót bizta meg. Zerkovitz, aki hat éven keresztül a magyar kormány newyorki kivándorlási felügyelője volt, mindenkinél jobban ismeri a kivándorlásba kapcsolódó kérdéseket, de kinevezését főleg az teszi örvendetessé — és reánk nézve ez a legfontosabb — hogy derék magyar ember létére egy pillanatra sem fogja a magyar érdekeket figyelmen kivül hagyni.

A Kereskedelmi bank uj cementgyára. Az Egyesült tégla- és cementgyár r. t. — amely a Kereskedelmi bank ipari érdekeltségéhez tartozik — kibérelte a Klosterneuburgi kanonokrend dunaalmási (Komárom megye) uradalmának cementbányáit, amelynek kitermelésére nagyszabásu gyárat rendez be. Szakkörökben az uj cementgyárnak nagy jövőt jósolnak, mert a vegyvizsgálatok a cemetanyagot kiváló minőségünek találták. A gyártmány forgalombahozatalát megkönnyiti a viziut, amely a hajórakományok számára felfelé Bécsen át Bajorországig, lefelé pedig a Balkán-államokba áll nyitva. A 10—12 ezer vagon évi termelésre berendezett gyár még az idén üzembe kerül.

Közgyülések és mérlegek.

A „Nemzeti" Balesetbiztositó Részvénytársaság Budapesten e hó 8-án tartotta meg huszadik rendes évi közgyülését ormódi *Ormódy* Vilmos elnöklete alatt. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság együttes indtványa, hogy az 1912. évi 251.554 korona 24 fillért tevő ossznyereségből osztalékul minden részvény 20. számu szelvénye után 20 korona = 10%, azaz összesen 200.000 korona fizettessék ki, a közgyülés által egyhangulag elfogadtatott és elhatároztatott, hogy az alapszabályszerü igazgatósági tanitiémek levonása után fenmaradó 26.398 korona 82 fillér a tartalékalap gyarapitására fordittassék.

A Magyar keleti tengerhajózási részvénytársaságnak Ullmann Adolf főrendiházi tag elnök lésével e hó 12-én tartott ülésében megállapitották a társaság 1912-ik évi zárszámadását. Az alapszabályszerü leirások után, amelyek szerint az értékcsökkenési tartalékalapot 554.737 korona 81 fillérrel, a biztositási tartalékalapot 66.125 korona 45 fillérrel dotálták, a hajófelszerelésből való leirásra 21.375 korona 50 fillért forditottak, a mérleg 806.852 korona 97 fillér tiszta nyereséggel zárul. A nyereség felosztásra vonatkozó inditvány értelmében 39.154 korona 84 fillér a rendes tartalékalaphoz lesz csatolandó. Tisztviselői nyugdijalap létesitésére 20.000 korona, a biztositási tartalékalap rendkivüli javadalmazására pedig 150.000 korona forditandó. A fentebbi hozzáutalásokkal az értékcsökkenési tartalékalap 2,857.954 korona 63 fillérre, a biztositási tartalékalap 461.809 korona 85 fillérre, a rendes tartalékalap pedig 192.945 korona 15 fillérre fog emelkedni. Uj számlára 35.783 korona 87 fillért viszneknek át. A május hó 8-án tartandó évi rendes közgyülés elé kerülő javaslat szerint az igazgatóság részvényenkint az előző évi 13 koronával szemben *17 korona (nyolc és fél százalék) osztalék* kifizetését fogja javasolni a 6 millió koronára felemelt részvénytőke után.

A Magyar-francia részvénytársaságnak április 10-én volt a rendes évi közgyülése ormódi *Ormódy* Vilmos főrendiházi tag elnöklésével. Az 1912. üzletévről az igazgatóság a következőképen számol el: A tüzbiztositási üzlet ismét kedvezően fejlődött, amennyiben a dijbevétel a mult év második felében uralkodott feszült gazdasági viszonyok ellenére közel 400.000 K-val emelkedett. A jégbiztositási üzletágban a dijbevétel szintén emlekdett, de annak eredménye az előfordult nagyszámu és sulyos károk folytán veszteséges volt. Nagy gonddal és intenziv munkával ápolta a társaság az ujra bevezetett életbiztositási üzletágat és az itt végzett munkásság eredményes volt, amennyiben 4422 kötvényt állitottak ki 22.824.975 K tőkéről és 2400 K járadékról. Ez az eredmény kielégithetőnek mondható, mivel a zilált pénzügyi vszonyok éppen a szerzésre legalkalmasabb őszi hónapokban éreztették legsulyosabban hatásukat és e mellett a politkai helyzet is kedvtelenséget szült a közönségben. Az igazgatóság szolid üzletvezetését igazolja, hogy nem élt a kereskedelmi törvényben biztositott ama joggal, amely lehetővé teszi a szerzési költségeknek több évre való elosztását — ezt a gyakorlatot a legtöbb kezdő életbiztositó társaság követi is, — hanem az 1912. évi szerzési költségeket teljes összegben a mult évi üzlet terhére elszámolta. A közgyülés a felmentés megadása után az igazgatóság és felügyelő-bizottság javaslatára elhatározta, hogy a 450.905 K nyereségből — az alapszabályszerü levonások után — az 5,000.000 K részvénytőkének megfelelő 5% osztalék fejében, részvényenkint 10, tehát összesen 250.000 K-t fizet, a fenmaradó 8665 K-t pedig a tisztviselők nyugdijalapja javára forditja. A felügyelő bizottság tagjává a közgyülés egyhangúan *Poll* Imrét választotta meg.

Az Anglobank közgyülése. Az Angol-osztrák bank a mult keddi rendkivüli közgyülésén elhatározták, hogy a 12,702.124 koronát tevő tiszta nyereségből a rendes tartalékalapot egy millióval, a rendkivüli tartalékalapot 2 millióval dotálják, részvényenkint 8 és fél százalékos, vagyis 20 koronás osztalékot fizetnek és a fenmaradó 502.470 koronát uj számlára irják.

A Ganz-féle villamossági r.-t. 1912. évi zárszámadása 990.082 (1911-ben 779.818) K tiszta nyereséggel zárul. Az igazgatóság a május 5-ére egybehivandó közgyülésnek, ugy mint tavaly, *28 K = 7% osztalék* kifizetését fogja javasolni, továbbá inditványozni fogja, hogy az alapszabályszerü jutalékok levonása után 75.000 (50.000) K a tisztviselők nyugdijalapja növelésére forditassék, a fenmaradó összeg pedig a mult évi áthozattal együtt, összesen 129.425 (120.250) K uj számlára vitessék át.

A Fonciére közgyülése. A Fonciére, Pesti Biztositó intézet a napokban *Kilényi* Hugó min. tanácsos elnöklete alatt megtartotta ez évi rendes közgyülését. A jelentést a közgyülés egyhangulag tudomásul vette, a felmentvényt az igazgatóságnak és felügyelő-bizottságnak megadta és elhatározta, hogy az intézeti részvényeknek az 1912-ik évre vonatkozó *szelvényei 16 koronával* április 14-étől kezdve beváltatnak. Az igazgatóság megbizatása lejárván, a közgyülés ugy a régi igazgatósági, valamint az eddigi felügyelő-bizottsági tagokat ujból megválasztotta. A részvényesek nevében dr. *Mészöly* Jenő köszönetet mondott az igazgatóságnak és különösen *Ribári* Mór és *Sarbó* Leó ügyvezető igazgató uraknak, a felügyelő-bizottságnak és a buzgó tisztviselői karnak. Végül a közgyülés az igazgatóságnak egy választmány alakitására vonatkozó javaslatát egyhangulag elfogadta és a választmány tagjaiul gróf Széchenyi Bertalan, gróf Bethlen István, kovácsházai Babó Lajos gróf, gróf Cziráky György, tordai Drasche Lázár Alfréd, gerdovcháki dr. Ernuszt József, gróf Hoyos Miksa, báró Inkey József, dr. báró Koliné Adolf, Lederer Károly, kotási Radisich Jenő és Vavrik Antal urakat közfelkiáltással megválasztotta.

Az István téglagyár részvénytársaság f. hó 4-én tartotta 20-ik rendes évi közgyülését *Székely* Ferenc udvari tanácsos elnöklete alatt. A közgyülés tudomásul vette az igazgatóság jelentését és elfogadta a mérleg-, valamint a nyereség-veszteség számlát, elhatározván, hogy 1,662.61 K nyereség uj számlára vitessék át.

Az Anker mérlege. Az Anker élet- és járadékbiztositó társaság e hónap 8-án megtartott mérleg megállapitó ülésén elhatározta, hogy az 1913. április 23-án megtartandó társasági közgyülésnek azt javasolja, hogy az 1912. üzletév részére a biztositottak között szétosztandó nyereségosztalék „A" osztalékterv szerint (Conto vecchio) egy évi dij 35 százalékban, „A" osztalékterv szerint (Conto nuovo) egy évi dij 22 százalékában és „B" osztalékterv szerint a biztositás tartamához képest egy évi dj 9—45.6 százalékban összesen (a mult évi 1,891.669 K 17 fillér ellenében) 2,150.429 K 07 fillér összegben állapittassék meg; a részvényosztalékok kifizetésére, mint a mult évben, 480.000 K, részvényenkint 240 K fog javaslatba hozatni. A társaság értékpapir állományában beállott jelentékeny árfolyamveszteség nagyrészt az üzemből fedezhető volt; az árfolyamveszteségek tartalékára szolgáló alap csak részben vétetett igénybe és ahozz uj számlára 150.000 K iratott hozzá. A háboru biztositási alaphoz ujólag 300.000 K iratott hozzá, ugy, hogy az 813.986 K 58 fillérre emelkedik. Az igazgatótanácsba *Pontzen* Rudolf dr.-t választották be.

A Drasche közgyülése. A Kőszénbánya és téglagyár-társulat Pesten (Drasche) részvénytársaság e hó 11-én tartotta 45-ik évi közgyülését *Löwy* Sámuel elnöklete alatt. *Lukács* József vezérigazgató terjesztette elő az évi jelentést, amely szerint a lefolyt év a téglagyárra válságos volt, mindazonáltal a rossz viszonyokhoz képest az elmult évről elég kedvező mérleget mutathatnak be a közgyülésnek. A tiszta nyereség 784.802 korona 93 fillér, mely összegből az igazgatóság jutalékaként levonandó 86.328 korona 32 fillér, s igy a közgyülés rendelkezésére fenmarad 698.474 korona 61 fillér. Az igazgatóság indtványozza, hogy, hogy ebből 683.400 korona, vagyis részvényenkint 61 korona, mint osztalék kifizettessék, a fenmaradó 15.074 korona 61 fillér pedig a tisztviselők nyugdijalapja javára utalványoztassék. A részvényszelvény április hó 12-től kezdve a társulat pénztáránál és a Magyar Általános Hitelbank pénztáránál váltatik be.

Nem tudja hányat ütött?
Vegyen órát
Schönwald Imrénél, Deák Ferencz-utca 21. szám

VÁLLALKOZÁS

Központi fütés.

A tanács a IV. ker., Papnövelde-utcai iskola, VIII. ker., Tisza Kálmán-téri iskola és a VI. ker., Lehel-utcai mühelybérház központi fütési munkái végrehajtásának vállalatba adására nyilvános versenytárgyalást hirdet. Az ajánlatot 1913. évi május 8-án (csütörtökön) d. e. 10 óráig Krátky János tanácsnok vagy helyettese kezéhez (Központi városház, III. emelet 333. ajtószám alatt) kell benyujtani. A IV., Papnövelde-utcai iskolára 4500 K, a VIII., Tisza Kálmán-téri iskolára 3000 K és a VI., Lehel-utcai mühelybérházra 4500 K bánatpénz teendő le. Az ajánlatok ugyanazon a határnapon d. e. fél 11 órakor fognak a Központi városház III. em. 354. számu üléstermében nyilvánosan felbontatni. A tervek délelőtt 9—12 óra között alább megnevezett épitészeknél tekinthetők meg: IV., Papnövelde-utcai iskolai Reichl Kálmán, I., Hunfalvy-utca 11., VIII., Tisza Kálmán-téri iskola Ivánczó István, Központi városház, III. em. 345. és Lehel-utcai mühelybérház, Medgyes Alajos, IV., Papnövelde-utca 11. sz.

Feltöltési munka.

A tanács árlejtést hirdet az épülő városi elektromos mü áramfejlesztő telepének telkén végzendő feltöltési munkálatokra. Az ajánlatokat 1913. évi április 23-án délelőtt 11 óráig kell a tanácsi XII. (vizvezetéki és világitási) ügyosztály vezetője, vagy helyettese kezéhez (Központi városháza, II. em. 303. sz.) benyujtani. A munkálatokra vonatkozó részletes ajánlati és szerződési feltételek, valamint vázlat, az elektromos müvek épitésvezetőségénél (Budapest, VIII. ker., Tisza Kálmán-tér 20. sz.) szerezhetők be. Müszaki utbaigazitások ugyanott és Reichl Kálmán müépitésznél (Budapest, II. ker., Hunfalvy-utca 11. szám alatt) adatnak meg.

Kenőanyag.

A tanács a szemétszálitó és feldolgozó üzemnél az 1913. évben és a következő két évben szükséges kenőanyagok szállitása iránt versenytárgyalást fog tartani. Ajánlatok 1913. évi április hó 24-ik napjának délelőtti 10 óráiáig *Rényi* Dezső tanácsnoknak, vagy helyettesének kezéhez (Központi városház) II. em. 251. a. tan. V. ügyosztályba) nyujtandók be. A beadott ajánlatok az ugyanekkor és e helyütt megtartandó versenytárgyalás során fognak felbontani.

Lift.

A tanács a VII. ker., Lehel-utcai mühely bérház felvonó (lift) munkái végrehajtásának vállalatba adására versenytárgyalást hirdet. Az ajánlatot 1913. évi május 8-án (csütörtökön) délelőtt 10 óráig Krátky János tanácsnok vagy helyettese kezéhez (Központi városház, III. emelet 333. ajtószám alatt) kell benyujtani. Bánatpénz 1800 K. A tervek Medgyes Alajos épitésznél (IV., Papnövelde-u. 2.) tekinthetők meg.

Utépités.

A tanács árlejtést hirdet: 1. Az I. ker., Ballagi Mór-utca egy részében a gyalogutak kövezési és a kocsiut makadamszerü rendezési munkáira. 2. Az I. ker., Koronaőr-utca, Mészáros- és Karátsonyi-utcák közötti szakaszának rendezési munkáira és pedig: a) a gyalogutak egy részének aszfaltozó munkáira; b) a kocsiutnak kiskövel való burkoló, kövező és közcső előmunkákra. 3. A III. ker. Szőlő-utca, Selmeci- és Kenyeresutcák közötti szakaszában a gyalogutak kövező- és a kocsiutnak makadamszerü rendezési munkáira. 4. Az V. ker., Hajnal-utca, Váci-körut és Hold-utca közötti szakaszának rendezési munkáira és pedig: a) a gyalogutak aszfaltozó munkáira; b) a kocsiutnak aszfaltozó munkáira és végül: 5. A VI. ker. Kmetty-utca, Bajza- és Munkácsy-utcák közötti szakaszainak rendezési munkáira és pedig: a) a közcső és kövező előmunkálatokra; b) a kocsiut aszfaltozó munkáira. Az ajánlatokat 1913. évi április 28-án (hétfőn) d. e. 11 óráig kell a tanácsi II. (út- és csatornaépitési) ügyosztály vezetője, vagy helyettese kezéhez (IV. ker., Központi városház, II. em. 279.) benyujtani.

Csatorna-szerelvények.

A tanács az 1913. év folyamán végrehajtandó csatornázási munkálatokhoz szükséges a) 200 db közönséges csatornatisztitó aknakeret; b) 300 db 32/32 cm. méretü, közönséges kis csatornarács és végül: c) 100 db 48/48 cm. méretü, közönséges nagy csatornarács szállitásával a márc. 31-én megtartott árlejtés alapján a győri *Magyar vaggon- és gépgyár r.-t.*-ot bizta meg, 16.5000 K vállalati összeg mellett.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.

Merkantil Nyomda (Havas és Lehner) Budapest, VIII., Német-utca 27. szám.

Hirmann Ferencz
fémöntőde, réz- és ércmüárugyára
Budapest, VII., Csányi-utca 7—9.

KÉSZIT mindennemü szerelvényeket viz-, gőz-, légszesz- és fürdőberendezések részére. — Szőlő- és piucegazdászati gépeket és eszközöket. Szivattyukat. Vasuti kocsi és hajó szerelvényeket. Kereskedelmi réz- és vassulyokat. — Öntvényeket minden ötvözet szerint. Állandóan raktáron: vizvezetéki szerelvények, kovácsolt és öntöttvascsövek. Öntöttvas fürdőkádak és zománcozott kiöntők. — Egészségügyi berendezések. ○○ Fayence-áruk.

HIRDETÉSEK

felvétetnek lapunk kiadóhivatalában!

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 00“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

A trieszti Jutaipar R.-T. Triesztbeen
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett

Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség
Nobel Sándor, Budapest
VI., Aradi-utca 31. Telefon 161—07

MŰÉPITÉSZEK
ÉPITÉSVÁLLALKOZÓK
GÉPGYAROSOK FIGYELMÉBE!

NYIRI SÁNDOR

Telefon: 133-37. **BUDAPEST** Telefon: 133-37
VII, Wesselényi-u. 8. Wesselényi-bazár

Paszpartu műintézet és könyvkötészet. ....
Épitési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett. ....
Mappák minden kivitelben. ....
Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is. ...
Egyleti tablók és albumok. ..

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

Gyár:
Marta Magyar Automobil Rt. Arad

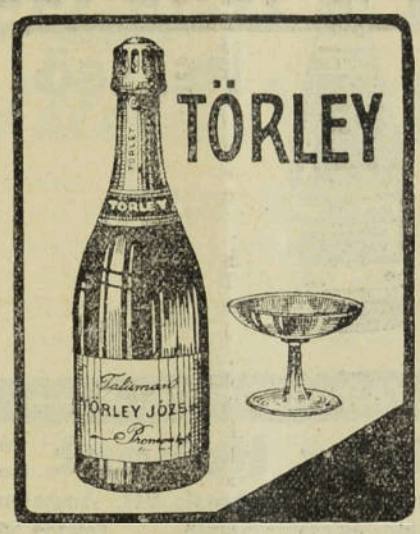
Vezérképviselet:
Royal-Garage, Budapest, IX. ker.,
Páva-utca 10-12.

RŐSZÉNBÁNYA 's TÉGLAGYÁR TÁRSULAT

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.
Telefonszám: 34—51 és 34—61.

Keramit kocsiútkövek :: Keramitlapok :: Keramit-, stero-, pillértéglák :: Travesz-téglák :: Falburkolótéglák :: Fayance porcellán lemezek :: Porcellán szigetelők :: Egészségügyi és használati cikkek :: Tüzálló chamotte-téglák.

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen

FOGAK

szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari orvos, a párisi fogorvosi akademia kiállitásán arany érdemkeresztttel kitüntetve
Budapest, VII., Erzsebet-körut 50., I.
Óvás! Figyelem a nevemre, sepmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevétki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Káli H. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzestelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre
Telefon 86—50

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbájok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők, és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

MÁRKUS-PENZIÓ
ABBÁZIA
(VILLA MATELLA)

Magyar ház.

Polgári árak. Otthonias.
Csendes. Tiszta.

Saját tengeri fürdő.
O Nap- és légkura. O

Városi tisztviselőknek engedmény.
Kérjen prospektust!

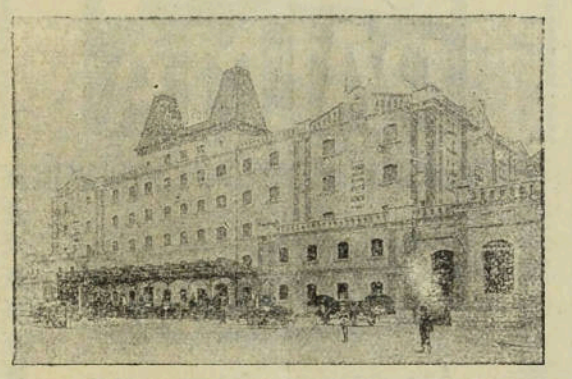
BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.
Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCIM: BÉLCEMENT. GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 15.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Üstökös“ védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST
V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

Nyilvános hütő és fagyasztó raktárház.

Magyar Élelmiszer Szállitó Részvénytársaság

Központi iroda: Budapest IX., Tóth Kálmán-utca 8—10. szám.

Részvénytőke 4 millió korona.

Sürgönycim: CONSUM, BUDAPEST.

Telefon: József 25-02, 25-03, 25-04.

A **hütőházban** nyilvános jellegénél fogva bárki, tetszésszerinti időre, mérsékelt dijtételek mellett beraktározhat (bármily mennyiségben) **vad, baromfi, hus, tojás, vaj, hal, gyümölcs, virágcsirák, főzelék,** stb. élelmicikkeket, továbbá szőrme és szőnyegeket. A beraktározás feltételei, valamint a beraktározandó áruk kezelésére vonatkozó részletes utasitásokkal készséggel szolgálunk. **ÜZLETÁGAK: Szállitási osztály:** baromfi-, tojás-, vad-, vaj-, gyümölcs- és főzelékküldemények után, ha a társaság neve alatt kerülnek feladásra, jelentékeny szállitási kedvezményeket folyósit. A szállitmányozásra vonatkozó mindennemü kérdésekben (fuvardijak, utirányok stb.) készséggel nyujt felvilágsitást. **Kiviteli osztály:** A társaság berlini breslaui, wieni és londoni fiókja mindenféle élelmicikkek bizományi értékesitését elvállalja. Az árukra előlegeket is folyósit.

Quo Vadis?

Sienkiewicz világhirü regénye 6 részben. A XX. század csodája Budapesten kizárólag csakis az

OMNIA

mozgóképpalotában. VIII. ker., József-körut 31. szám alatt.

Telefon: József 1-25.

Kérelem! Miután a „Quo Vadis“ egy teljes előadást tölt be, felkérjük a tisztelt közönséget, hogy az előadásokra pontosan jelenjék meg, mert egy-egy előadás megkezdése után a terem ajtói bezáratnak és jegyek a megkezdett előadásra többé nem adatnak ki. Az előadások kezdete hétköznap: délután 5, fél 8 és háromnegyed 10 órakor. Vasárnap: délután 4, 6, 8 és 10 órakor. Előreváltás: délelőtt 10 órától 12 óráig, délután 3 órától 4 óráig. Jegyváltás: este a jegyek kiadása negyed órával az egyes előadások :: előtt kezdődik. ::

Óriási méretek! Káprázatos fény! Több ezer szereplő!

A felvétel 1.000,000 :: koronába került ::

PALAIS DE DANSE

Szerecsen-u. 35. (TÁNCPALOTA) Telefon: 120-77.

Kezdete este fél 11 órakor.

Szenzációs áprilisi műsor:

Iris, táncoló élőképek.
Les 3 paz Calzado, a spanyol táncok királynői.
Die 6 Sonnenkinder, strandidill.

Les Armenis, francia excentrikusok. Hansi Jackson szubrett. La Malottas, Myriam & Danseur stb. stb. Előadás után párisi vig hangulat és táncmulatság reggelig. — Kitünő vacsora. — Pénztárnyitás féltiz órakor. American bar.

Halász Hubert vállalkozó

Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23.

Beton-, hid- és csatornaépitő. Telefon 55—55.

HUNGÁRIA

Általános Biztositó részvénytársaság

Budapest, IV, Károly-körut 2

Részvénytőke 6,000.000 korona

szervezési alap 1,20.0000 korona

Elnök: Gróf Károlyi Imre.
Alelnökök: malomszegi Elek Pál és Báró Fejérváry Imre
A választmány elnöke: Gróf Tisza Kálmán

Élet-, tűz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég-, és állatbiztositás.

KARTELLEN KIVÜL!

AMERICAN SHOE COMPANY LIMITED

Amerikai cipő r.-t.

Elsőrendü valódi

amerikai cipő-különlegességek

kizárólagos elárusitása.

Tavaszi ujdonságok!

BUDAPEST

IV., Kigyó-tér 1.
(Királyi bérpalota.)

V., Dorottya-utca 6.

VII., Erzsébet-körut 42.

DEBRECZEN, Piac-utca 44.

ZAGREB, Ilica 22.

Kérje képes árjegyzékünket!

Holzer

cs. és kir. udvari és kamarai szállító

divatháza

Budapest,

IV., Kossuth Lajos-utca 9.

II. évfolyam Budapest, 1913. április hó 23-án 17. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap

Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám

Oláh

Dezső dr. büszke lehet arra a sikerre, amelyet a Városi villamos reorganizálásának érdekében benyújtott inditványával elért. Balga remény lett volna azt hinni, hogy Hüvösék szemétdombján egyszeriben kiüt a tisztaság, hogy az első roham tökéletes eredményre vezet. A lavina megindult: — nem lehet kétséges, hogy hol áll meg, kit s hogyan talál meg. A közgyülés határozata, ha nem is fedi teljesen az intenciót, hogy a családi hitbizományi rendszer a közlekedési politikából kiküszöböltessék, mégis nagy veresége Hüvöséknek. A törvényhatósági bizottságnak módjában állott volna, Bárczy polgármester úrnak egyszerü napirendre térést célzó indítványát magáévá tenni. Hogy pedig nem ezt tette, hanem hangos kifejezést adott annak az akaratának, hogy a Városi a városé legyen, ékes bizonysága annak az elégedetlenségnek, amely, ha nem javulnak meg a viszonyok Hüvösék portáján, előbb-utóbb mégis csak seprővé formálódik.

Oláh Dezsőnek még nagyobb sikere, hogy a közgyülésnek végre alkalma volt belenézni a közlekedési politika kohójába. Az a párharc, amely a közgyülés szine előtt Vázsonyi Vilmos és polgármester között lefolyt, rendkivül érdekes és nagyjelentőségü problemákat vetett felszinre. Kiderült, hogy Bárczy István már megint kihasználta Vázsonyi Vilmos jóhiszeműségét, ismét többet akart, mint a mennyiről akkor beszélt, amikor a demokraták vezérét a Városi városításának a tervéhez megnyerte. Ez a plusz a másik villamos vasút megváltása, amelynek szükséges volta, vagy haszontalansága most másodrendü kérdés a mellett, miért kellett Vázsonyi Vilmost a Hüvös-vállalatra vonatkozó tranzakcióba beleugratni?

Nagyon visszataszitóan festett a polgármester a megbántott mimózának a szerepében. Annak az embernek, aki maga vallja be, hogy a Városi megváltása őnála nem volt cél, hanem csak eszköz, aki élethossziglanra szóló villamos vezérigazgatói szerződéseket köt, holott a saját hatalmát minden hatodik esztendőben prolongálni kell, aki valahányszor a főváros és Hüvösék között kell választania, habozás nélkül a város ellen dönt: — Bárczy Istvánnak vajmi kevés joga van hozzá, hogy mások becsületes gondolkodását, tisztességes szándékát megrágalmazza és kancsalnak mondjon egy olyan akaratelhatározást, amelynek megnyilvánulására éppen a polgármesternek tudatos tehetetlensége miatt volt szükség.

Fullánkok

Nagyvárad

város tanácsa összeült, hogy megvitassa, milyen eszközökkel lehetne lehetetlenné tenni azt, hogy a nyilvánosság elé kerüljenek a tanács ülésében történő, teljesen bizalmas jellegü közlések, amelyeknek nyilvánosságra hozatala csak árthat a város érdekeinek.

A laikust, aki ezt a hirt olvassa, misztikus homály boritja a váradi feljajdulás indító okait illetően. Már-már azt hajlandó kiolvasni a sorokból, hogy Nagyvárad tanácsának rejtegetni valója volt, azért a nagy fájdalom a lapok indiszkréciója miatt. Mi pedig azt mondjuk: boldog Nagyvárad, mennyivel előbbre van, mint Budapest! Nálunk a tanács hét lakat mögött tárgyal, a tanácsülések nyilvánosságáról szó sincsen s a sajtó csakis arról szerezhet hivatalosan tudomást, aminek közlését maguk az érdekelt polgármesterek vagy tanácsosok óhajtják.

A Sáros-

fürdővel kapcsolatban engedtessék meg nékünk, hogy egy szerény inditvánnyal lépjünk a közgyülés elé. A fürdő ügyről az unalom legnagyobb fokának a provokálása nélkül aligha lehet többé irni és beszélni. Fájó dolog az előre nem látott kiadások megszavazása, a költségtöbbletként jelentkező millióknak előteremtése, de aki megszemlélte a fürdő és szálló gipszmodelljét és nincsen telitve a legnagyobb mérvü elfogultsággal, az nehezen fogja kivánni, hogy a kész épitkezéseket lerombolják. A keserü hangulatot nagyon könnyen lehetne mérsékelni. A tanács a költségek apasztásának jelszava után indulva, elejtette a népfürdő létesitésének tervét. A tanács szükségszerü óvatosságát a közgyülésnek reparálnia kell. A közgyülés tagjaiban meg kell lenni az erkölcsi bátorságnak ahhoz, hogy a népfürdő költségeit megszavazzák. Ebben az esetben az a furcsa helyzet állott elő, hogy a tiz millió megajánlását csakis ugy tudja indokolni a közgyülés, ha ráadásul még néhány százezer koronát szavaz meg — a népfürdőre.

Az Árkádok

körül egyre csunyább illatok lengedeznek. Az illatokat a közelben lévő Erzsébet-térnek a verebei szolgáltatják. Ezek a bájos madárkák alul illatszereket gyártanak és fölül csiripelnek. Azt csiripelik, hogy az eszmének lánglelkü apostolai akadtak. Az apostolok illő tantiémek ellenében szőröstül-bőröstül hajlandók eladni a várost a külföldi tőkének, fittyet hánynak minden óvásnak, minden elvnek, minden közérdeknek. A lánglelkü apostolokat pedig egyfelől kormánytérfiak, másfelől viszont fővárosi bizottsági tagok segitik derék munkájukban. A gyalázatos sérelmen, ugy látszik, segiteni nem lehet többé.

A közvélemény és a főváros tanácsa.

Kezdjük mindjárt azzal, aminek megállapitásával végezni kell ezt a cikket: a közvélemény és a főváros tanácsa ez idő szerint a lehető legrosszabb viszonyban vannak egymással. Komoly sajtóorganumok, komoly férfiak visszhangozzák mindazokat a vádakat, amelyek a köztudatban a városháza jelenlegi urai ellen felépültek s amelyek legnagyobb részükben ennek a lapnak a hasábjain is helyet találtak.

Lassan-lassan kezdik észrevenni az emberek, hogy Bárczy Istvánt nem illik összetéveszteni a Megváltóval. A szkepszis csunyán befészkelte magát a lelkekbe és sokszor magunk is megdöbbenve láttuk, milyen rohamosan fejlődik a bizalmatlanság és az ellenszenv minden iránt, aminek forrása a városháza. Tessék elhinni, ez az eredmény csöppet sem gyönyörködtet bennünket. Nem pedig azért, mert a közvélemény a legutóbbi események birálásánál átcsap az ellenkező végletbe és gyakori tulzásával, disztinkció nélküli itélkezésével igen sokszor ártatlanokat is sujt az egyedül vétkesek helyett.

Kik hát a vétkesek? — erre a kérdésre bajos lenne egykönnyen megfelelni.

Annyi azonban bizonyos, hogy a törvény és a természetes okoskodás is egyetlen egy emberben összpontositott minden felelősséget a városházán történő dolgokért. Ez az egy ember a polgármester, aki legfőbb feje, látható irányitója a törvényhatóságnak. Övé a hatalom minden disze és tekintélye, övé az a kötelesség is, hogy mindenért a maga személyében helyt állion, amiről felháborodással nyilatkozik a közvélemény. Bárczy Istvánt ez a tétel annál inkább és annál korlátlanabbul köti, mert tudvalevő, hogy a „tanács" nevü gyüjtőnév voltaképpen husz embert jelent ugyan de tényleg egyetlen egy embernek az akaratelhatározását fejezi ki a tanács minden ténykedése.

Már mostan ha ez a nagy hatalom, ez a nagy tekintély, ez az egyeduralom egyenes arányban áll a felelősség teljes tudatával, akkor tulajdonképpen senki mással nincsen baja a közvéleménynek, mint ezzel az egy emberrel. A baj azonban az, hogy a polgármester ur, amint azt nem egyszer vetették szemére, csak a virágkosarak tartalmát szereti a fejére hintetni. Ha más van a kosárban, nyomban szerénységbe esik, magyarán szólva odébb áll és kibujik a felelősség alul. Bárczy István a legtöbbször gazda nélkül csinálja meg a maga számadásait. A gazda ez esetben a közgyülés, amelynek tagjai a legtöbb esetben azt sem tudják, miről van szó.

Csakis igy lehetséges, hogy mostanában sanda mészárosok, a polgárság érdekeinek veszélyeztetéséről irván a politikai gyülölet mérgébe mártott toll alól a legképtelenebb, legigazságtalanabb vádak szökkennek ki. Egy komoly napilapnak a hasábjain például a következő sorokat olvassuk: „Körültekintünk ebben a milliós városban, amelynek népe küzd titáni harcban az élet ezer gondjával, az állam követelte adóval, a drágaság-

gal és a millió élén nem látjuk sehol a vezéreket, akik e millió javáért élnek, harcolnak diadalmaskodnak, vagy elbuknak. Csak egy hatalmára féltékeny maroknyi hadat látunk, amelynek a *legjobb esetben* a hatalom a főcélja, az önmagáért való hatalom, a büszke tudat, hogy sorsunkat irgalmatlan és csontos markukban tartják."

Igy irnak a városról, a város sorsának intézőiről. Minékünk a tulzottnak vélt támadásba nem maga a támadás fáj, mert akiket illet, nem szorulnak a mi védelmünkre. Csak dokumentálni akartuk a szemelvénynyel azt a miből kiindultunk, hogy a közvélemények egy része sokszor ártatlanokat is megbánt azoknak a hibái miatt, akik hivatali állásuknál fogva egyedül felelőssek mindenért.

Széljegyzetek

Feleki Béla indítványához.

Amit magunk sem mertünk volna hinni és remélni, ime valóra vált. Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottsága az elmult héten csaknem egyhangulag hozott manifesztációjában kimondta, hogy

a törvényhatóság a városi villamos vasut r.-t. részvényeinek a többségét abból a célból vette meg, hogy annak a vasutnak vezetésében, ügykezelésében és egész müködésében a kizárólagos döntő határozást a székesfőváros közönségének biztositsa. A törvényhatóság ezt a jogát ezidőszerint a polgármester és a tanács utján gyakorolván elvárja, hogy a részvényes többségi jogait a székesfőváros közönsége érdekében, ugy a vasut személyi vezetése, mint annak egész müködése tekintetében — biztositva magának az igazgatóságban és felügyelőbizottságban is a döntő többséget, — teljes mértékben gyakorolni fogja.

Lényegében és — remélhetőleg — végső konzekvenciáiban ez a határozat teljesen egyértelmü *Oláh* Dezső dr. és *Jencs* Vilmos bizottsági tagok ismeretes inditványaival. A legsötétebb rabulisztikával sem lehet más eredményre jutni a döntés boncolásánál. A közgyülés félreérthetetlen világossággal fejezte ki vele azt a meggyőződését, hogy a Városinál a vasut vezetésében, ügykezelésében és egész müködésében eddig *nem* volt a főváros kizárólagos döntő határozása biztositva s hogy a többségi jogokat a tanács mindeddig *nem* a székesfőváros közönségének érdekében gyakorolta.

Ez világos és logikus beszéd. Ha más lett volna a közgyülés legjobb tudomása és akarata, akkor ugyan miért lett volna szükség erre a határozatra. Hiszen abban az esetben, ha nem az inditványozóknak és nem nekünk lett volna igazunk, ugy a közgyülésnek módjában állott volna egyszerüen elutasitani a beterjesztett inditványokat és elfogadni *Bárczy* István polgármesternek napirendretérését célzó javaslatát!

Senki sem tagadhatja, *Feleki* Béla nyiltan hangoztatta is, hogy a vita nagyon hasznos és nagyon szükséges volt. Nemcsak az elfogddott inditvány mitt, hanem abból a szempontból is, hogy a polgármester egy ilyen fontos kérdésben kénytelen volt szint vallani.

Azt hisszük, hogy erre a szinvallásra Bárczy István a legkevésbé büszke. Vérlázitónak kell mondani, hogy a város első tisztviselője aki nem a saját személyét, hanem a közgyülés méltóságát és a polgárságnak az érdekét reprezentálja azon a helyen, ahová őt a közbizalom állitotta: — ahelyett, hogy a maga részéről is sietett volna *Feleki* Béla lemérsékelt inditványát elfogadni. Hüvösék kedvéért egyenesen szembehelyezkedett a közgyülés többségével, a törvényhatósági bizottság akaratával, sőt tiszteletlen megjegyzéssel illette az inditványozókat, kanczalnak mondotta az inditványokat. Erre a munkára igazán nem volt szüksége a polgármesternek, ezzel az áldozattal aligha ér fel a Hüvös-család kegyes szeretete!

Bárczy István beszédének volt egy olyan passzusa, amelyről nagyon nehéz elhallgatni, hogy a legnagyobb mértékben rosszhiszemü volt. Azt mondta a polgármester, hogy minden rendben van, hiszen az igazgatóságnak tiz tagja közül *hét ember* képviseli a fővárost. Ez a hét ember pedig — szerinte — a következő:

Bódy Tivadar
Rényi Dezső
Kotányi Zsigmond
Hüvös József
Hüvös Iván
Preyer Hugó és
Engel Pál

Bódy, Rényi és Kotányi tényleg a közgyülés bizalmából tagjai a direkciónak. *Enget* Pál igen kiváló, derék ember, tagja a közgyülésnek, ő azonban szerződéses viszonyból kifolyólag, mint az Angol-Osztrák bank delegáltja foglal helyet az igazgatóságban. *Preyer* Hugó dacára Sas-voltának, I. osztályu Hüvös-kreatura és olyan ember, aki csak addig kész a város autonómiáját megvédeni, amig az autonómia — nem szorul védelemre. Hátra marad a két Hüvös. Óróluk kár sokat beszélni, mert senki sem kivánhatja tőlük, hogy ha egy konkrét esetben ellentétbe jutna a főváros érdeke az ő érdekeikkel, ugy — önmaguk ellen döntsenek. Ők az összeférhetetlenségnek klasszikus példái és nagyon igaza volt annak a bizottsági tagnak, aki *Feleki* Béla beszéde közben azt a hangos megjegyzést tette, hogy az összeférhetetlenség most még hatványozottabb mértékben áll fenn rájuk nézve, mint akkor, mikor a főváros megvásárolta a részvények többségét és élethossziglan tartó szerződést adott nekik.

A nem-bizottsági tagokon kivül igazgatósági tagok még *Vörös* László (önmagát képviseli, szükség esetén Hüvöséket), *Wörner* Adolf (alkalmazott, Hüvös-kreatura) és *Fellner* Henrik, aki ellen szintén nem lehet észrevételt tenni, aki azonban ugyanolyan elbirálás alá esik, mint Engel Pál, mert a Kereskedelmi Banknak a delegáltja. Megállapitható tehát, hogy az igazgatóságban mindössze három ember képviseli *csak a törvényhatóságot*, a felügyelőbizottságot ellenben senki sem.

Az a hir járja, hogy a Városi 23-iki közgyülésén a felügyelőbizottságba beválasztják *Személy* Árpád főszámvevőt és *Ács* József főszámtanácsost. Ha ez a hir igaz, ugy mindenesetre örvendetes az irányváltozás. De ki tagadhatná, hogy ez a vivmány nem spontán és őszinte elhatározása Hüvöséknek és a polgármesternek, hanem elismerése amaz akcói jogosultságának, amelynek egyik legjelentősebb, de nem utolsó vivmánya volt a mult közgyülés állásfoglalása.

—

Egy ballet,

amelyben Hüvösék táncolnak.

Az ujvárosháza disztermében, amelyben a városatyák előtt bemutatják a polgármesterek és a tanácsnokok legujabb szerzeményeit s ahol tulnyomó részben az operettet és a tragédiát kultiválják, szerdán uj müsor került szinre, egészen uj szerzőkkel és uj szereplőkkel.

A darab cime: A Városi, szövegét irta Oláh Dezső, zenéjét szerzé Hüvös Iván. A mese rövid kivonatban a következő:

Első felvonás: Hüvös József botfai földesur testi fenyitéket alkalmaz Iván nevü fiával szemben, mert a fiu vonakodik a Városi villamos vasut vezérigazgatói állását elfoglalni. A testi fenyiték következtében Iván elveszíti a hallását és zeneszerző lesz. A hirtelen előhivott mentő, Kovách Aladár főv. biz. tag már csak a beállott Csodavázát konstatália.

Második felvonás: Az ismert pénzcsoport, mint kinálat, találkozik Bárczy Istvánnal, mint kereslettel. A pénzcsoport kezében a Városi részvénytöbbségével, azt mondja: adok. Bárczy István, kezében a város pénzével, azt mondja: veszek.

Röser János főv. biz. tag kereskedelmi iskolailag érettnek nyilvánitja Hüvös Ivánt, mire Bárczy István némi szinváltozás után átveszi Hüvös József botfai földesur szerepét és megkinálja a földesur fiát a vezérigazgatói állásra vonatkozó szerződéssel.

— Holtomiglan? — kérdezi Rettenetes Iván.

— Holtodiglan! — feleli Bárczy István.

Harmadik felvonás: Botfa örökös ura célt ér a fiával. Rettenetes Iván visszonyeri hallását és vezérigazgató lesz. Jön Lengyel Endre, mint ügyész és elmondja hires vádbeszédét László és Beetz ellen. Hatvanezer koronára kéri megbüntetni a vádlottakat.

Lászlóék fizetnek. Jön Hüvös László, mint patikajogász és Nagy Kristóf szobrához modellt keres. Bárczy István hosszas rábeszélés után vállalkozik. Hüvös Róbert a háttérből hirtelen előlép — helyettes vezérigazgatóvá. Több családtag nem lévén, Heltai főpolgármester hosszasan csenget, mire a városatyák felébrednek s az ülés megkezdődik.

*

Most pedig a szini kritikus helyét átveszi a tudósító. Aki nem a fantáziáiával dolgozik, hanem a két szemével és a két fülével. A szem egy pillantást vet a közgyülésre és megelégedetten látja, hogy sokan vannak jelen. Lers Vilmos, az uj államtitkár, a legutolsó padsorban hallgat. Sürgős-Berger Rezső köszörüli a torkát, egyet köhécsel, kettő lesz belőle. Heltait aposztrofálja és kéri, ne engedje meg a főpolgármester, hogy Nessi Gyula helyett valami Vázsonnyi Vilmos nevü ember kerüljön a közmunkák tanácsába.

Szép, szines madárnyelven dalol Berger. Azt mondja:

— Feleki Béla, mint békegalamb kirepült a városházából a főpolgármester hivatalába.

— Éljen Feleki, mint békegalamb! kiáltották az atyák. Továbbá pedig éljen Platthy György, aki e pillanatban tünik fel a látóhatáron, nem mint békegalamb, hanem mint ujonnan választott országgyülési képviselő.

Berger Rezső befejezi a mondókáját. Említést tesz még egy pár keztyüről, amit valaki feléje dobott s amit ő most felvesz. Heltai azonban lemti, nem tartozik a közgyülésre, kinek milyen a keztyüje, ha van, miért nem huzza magára, ha felhuzza, tiszta kézre huzza-e, vagy piszkosra. Marher tanácsnok már olvassa, kinek ván interpellációja meg inditványa. Herz Lajos és Reiner Ede között kellemetlenül tünik fel Bán Leó, mint inditványozó. Ez a Bán Leó két héttel ezelőtt szerény póttag volt még, most lépett be először a közgyülési terembe és „slagra" benyujt egy inditványt.

Oláh Dezsőt nagy figyelemmel hallgatják. Radó Ricsi kollegánk ugyan rémitgeti a gyenge szivüeket, hogy nagy baj van, a polgármester feljelentést tett a rendőrségen, ismeretlen tettesek ellen, Oláh-izgatás miatt. Oláh Dezső azonban csöppet sem izgatott, amiből következik, hogy senki sem izgatta, legföljebb a tárgy, amelyről beszél. Kár, hogy Hüvösék a távollétükkel tündököltek. Különben meggyőződhettek volna róla, hogy a népszerüség „delejező fénye" nem igen bántja a szemüket. Hüvös Iványnak a nevét például igen sokszor emlegették a bizottsági tagok, de sohasem ugy, hogy öröme lett volna benne.

Sulyos adatoknak egész tömegével bizonyitotta a szónok, hogy a Városinál semmi sincsen a maga rendjén. Kevés az osztalék, gyönge a vezetés, sok az auto és erős a családi kötelék. Sokszor zugva helyeseltek a városatyák, csak a Hüvös-kerület ellenkezett.

Nyilvános árlejtést!

A kenyérgyár kibővitése.

A községesitett üzemek között alig akad olyan, amely a gyakorlatban annyira bevált volna, mint a hatósági kenyérgyár.

Eredeti célja és rendeltetése a kenyérgyárnak nem az volt, hogy a főváros uj jövedelmi forráshoz jusson általa. A törvényhatósági bizottságnak inkább az volt az intenciója, hogy az árak nivellálásával megakadályozza a pékuzsorások garázdálkodását, a kenyér árának egységes szabályozását s ha lehetséges, mérséklését biztositsa.

Az idők folyamán a hatósági kenyérgyárról kitünt, hogy kitünő üzlet is. A közönség sokkal nagyobb megnyugvással, sokkal kisebb félelemmel vásárolta a város kenyerét, mint a jobbára piszkos pékmühelyek gyártmányait. Az összehasonlitó statisztika is segitségére sietett a községi üzemnek, mert megállapitást nyert, hogy a vas- és kanócnemüek legalább is ötven százalékkal nagyobb mennyispégben fordulnak elő a magánkenyérben, mint a közkenyérben.

Lassanként szük lett a keret, amelyben a kenyérgyár megkezdte müködését, kevésnek bizonyult a hatósági kenyérgyár produkciója. Ma a gyár napi termelőképessége maximálisan 30.000 kilogramm, ami meglehetősen csekély mennyiség és az összkeresletnek kis hányadát képezi csak. Éppen ezért a közélelmezési ügyosztály elkészitette a kenyérgyár kibővitésének terveit. A készülő előterjesztés szerint a napi termelőképességet 60—65,000 kilogrammra fogják emelni.

Természetes, hogy a termelőképesség fokozásához megfelelő berendezkedésre, ujabb beruházásokra lesz szükség. Ennél a pontnál pedig, a közelmult szomoru tapasztalatain okulva, nem árt, ha idejekorán figyelmeztetik az illetékes tényezőket arra, hogy a szükséges gépeket és egyéb felszerelési tárgyakat ne suttyomban, nyilvános árlejtés mellőzésével adja ki a tanács (amint az megtörtént), hanem a konkurrenciától várható előnynek a lehető legteljesebb mértékben való kihasználásval.

Ezekre a cikkekre senkinek sincsen szabadalma, senkinek sincsen monopóliuma s a tanács mivel sem tum tudná mentemi eljárását, ha mindjárt az első alkalomnál fittyet hányna annak az elvnek, amelyet a közgyülés az álatkerti vendéglő bér'eténél felállitott.

Khuen-Héderváry uj patikusai.

A gyógyszertár-jogok adományozását már régen szerette volna a főváros megkapni. A mult évben a közgyülés, nem tudni hanyadszor, megsürgette Vázsonyi Vilmos inditványának elintézését, amelyben azt kérik, hogy a patikajog engedélyezését a fővárosra ruházza a belügyminiszter; a város aztán az engedélyekért megállapitott dijakat szedne.

A kormány természetesen némán fogadta a fölterjesztéseket; ami érthető is, csak nem hajlandó ezt a politikai szolgálatok jutalmazására való fegyvert kiadni a kezéből.

Hogy az értékes jog fölötti döntés melyik hatóságnál van a köz szempontjából a legjobb helyen, azt nehéz eldönteni. Minden kétségen felül támogatja ezt a véleményt a legutóbbi engedélyezett patikák sorsa.

1910. juliusában Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök tiz gyógyszertárt engedélyezett, még pedig a patikus-segédek mozgolódására, majdnem csupa öreg segéd kapott engedélyt. Nagy megelégedést keltett a kormánynak ez a döntése; a harmóniát csak az a bünügyi feljelentés zavarta meg, amelyet Hüvös László ellen adtak be az érdekeltek: megvádolták őt azzal, hogy hamis bizonyitvány alapján kapta meg az engedélyt.

Ugy látszik, a többi segéd sem volt teljesen érdemes a miniszter kegyességére, a főorvosi hivatal nyilvántartása szerint a tiz segéd közül hat közben tuladott a kegyelemből megadott jogon. Igy Csikós Ádám dr. Örvényi Bélának, Kampis József Nyilassy Ágostonnak, Pohl Jenő Léderer Ervinnek adta el a gyógyszertárát.

MÁG
AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

Akarja látni Kelet mesés kincseit?
Látogasson el
Schönwald Imréhez, Deák Ferenc-utca 21

Legregibb, legelőkelőbb márka
Gróf Keglevich István ut.
COGNAC
BUDAFOK
Az összes, bel- és külföldi kiállitásokon legutóbb „Turin"-ban kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenütt kapható.

Hajdu Marcell, a közgyülés legjobb vivója, minduntalan belekötött a szónokba, de Oláh rendületlenül állta a szóharcot s amikor kifáradt, Jencs Vilmos ott folytatta, ahol Oláh elhagyta.

És felállt most Bárczy István, a polgármester. És tartott egy olyan védőbeszédet, hogy Labori is, meg — Világosi Miksa is elbujhat mögötte. Beszédének még sem ez volt a legnagyobb szenzációja, hanem annak a tervnek a beismerése, hogy a Városi után a Közuti megváltása kerüljön sorra. Mire Sándor Pál a balközépen olyan mozdulatokat végzett az ujjaival, mint hogyha cigarettát akarna csavarni. Voltaképpen azt óhajtotta csupán jelezni a gesztussal, hogy a megváltáshoz annyi pénz kell, mint egy háboruhoz.

Nehogy pedig a polgármester beszéde tulságosan egyhangu legyen, Pető Sándor egy helyen harsány hangon közbekiáltotta:

— Eddig semmit sem tettek a Városinál!

— Nem mond igazat a bizottsági tagur! — ez volt a válasz a közbeszólásra.

Vázsonyi Vilmos azután kimutatta, hogy Bárczy István sem mondott mindig igazat. Például akkor nem, amikor a Városi megváltásáról volt szó s amikor elhallgatta előtte, hogy a megváltás csak első lépés — a Közuti megváltása felé.

A demokraták vezére gyönyörü szavakat mondott arról, hogyan kell a Városit a városnak szeretni. És ebben mindenki igazat adott Vázsonyinak, hisz a bökkenő éppen ott van, hogy Hüvösék önmagukkal akarják összetéveszteni a Városit!

Egy kis mnemotechnikai vitája is akadt Vázsonyi Vilmosnak a közgyülésnek egy hasonlóan népszerü, köztiszteletben álló tagjával: Krausz Simivel. A vita nem volt nagyon mérges s a végén kisült, hogy mindkettőnek kitünő az emlékező tehetsége.

Krausz Simi beszédétől szenzációkat várt mindenki, de a főpolgármester könyörtelenül alkalmazta a házszabályokat és nem engedte beszélni a személyes kérdésben felszólaló bankvezért.

E helyett ujból Feleki Béla bontakozott ki, mint békegalamb. Volt egy inditványa, amelyről első hallásra azt hitték a városatyák, hogy Hüvösék mellett szól. Csak akkor derült ki a nagy tévedés, amikor Bárczy István szokatlanul éles hangon, önmagából kikelve nyilatkozott a „kancsal" inditványról.

— Alighanem valami üdvös dolog lehet a Feleki inditványában, valami, ami nem tetszik majd Hüvöséknek.

Igy gondolkoztak a városatyák, igy sejtette azt Oláh Dezső, meg Jencs Vilmos és igy történt, hogy Feleki inditványát a IV. és VIII. kivételével valamennyi városatya lelkes örömmel elfogadta.

Uj kérdés került a Városi után napirendre: árkád, vagy nem árkád? A miniszter és a közmunkatanács azt mondták, hogy: árkád. A város pedig azt üzente, hogy sem kedve, sem pénze nincsen az ajándékozáshoz. Harrer tanácsnok állandóan bólintgatott a fejével, amikor a szónokok enyhén szólva disznóságnak keresztelték el, ami az Adria-palota körül történik. A végén már unalmassá kezdett válni a vita. Az utolsó szónokat, a derék Baranszki Gyulát, hosszantartó, szünni nem akaró, zajos türelmetlenség fogadta. De Baranszkit nem lehet leszerelni. Mondta is egy városatya:

— Ez a Baranszki olyan, mint az áprilisi eső: nem akar elállni!

Nem volt igaza az élcelődő városatyának. Az eső esett még, amikor Baranszki régen leült már és a bakk, mint kedvenc téma, bevonult a közgyülési terembe.

Előbb a jó Kállay bácsi dörgött ellene, utána pedig Rácz Dezső. Sokan a városatyák közül vakarózni kezdtek a beszéd alatt, mire Rácz Dezső megjegyezte:

— Aki vakarózik, az bakkarózik!

A bakkpártiak kivonultak a pipázóba és kölcsönösen kicserélték a szisztémáikat. Csupa aranyigazság jött ki a bakk-vitából. Megállapitották például az atyák, hogy nem nagy baj, ha valaki bakkozik, csak ott a hiba, hogy minden bakkozó veszit, a legtöbb pedig még hozzá másnak a pénzét veszti el.

S a vita végén nagy gaudiummal tárgyalták Siminek, a közismert közéleti férfiunak tragikomikus balszerencséjét.

Simi mester, ugyanaz, akit a Nemzeti Kaszinó egy bizonyos Golfahn Izidorról való lovagiatlan ügye miatt kigolyózott, állandóan keresi a szerencséjét a bakk-asztal körül.

— Attandez! — kiáltja már messziről, amikor megpillantja a bankárt. A pointeurök ilyenkor villámgyorsan visszavonják tétjeiket, mert Simi barátunkról följegyezte a krónika, hogy soha az életben nem huzott még be egy tétet sem.

Ennek a különös tragikumnak az ötletéből rögtön megszületett a pipázóban a bakk-probléma gyökeres megoldása:

— Simit több példányban kell megjelentetni és minden bakk-asztal mellé állittatni. Akkor aztán elmegy a kedve mindenkinek a játéktól! — Igy szóltak a városatyák és szétszéledtek. A bakkarat ily módon elintézettnek tekinthető. Mindössze az a kérdés okoz még feitörést, mit szól a megoldáshoz Simi? Örül neki?

Események

Lapunk telefonszáma: 137-15

A tanácsülések titkossága. Ezzel a cimmel a B. H. a következő figyelemre méltó sorokat irja: A városi tanácsüléseknek a nyilvánossághoz való viszonyát tudvalevően törvény szabályozza, a mely kimondja, hogy a tanácsüléseknek nyilvánosoknak kell lennie, de az elnöklő polgármesternek joga van hozzá, hogy nagyritkán, amidőn annak szükségét látja, kimondhatja a tanácsülések titkosságát is. A főváros tanácsülései nem szeretik és nem birják el a nyilvánosságot, tehát rendszeresen zárják ki a zöldasztal házi vitái mellől. Pedig ezeket a vitákat Budapesten nemcsak a főváros ügyeinek alkotmányos előkészitése követeli a nyilvánosság számára, hanem az az örvendetes körülmény ,hogy a főváros tanácsában már hét tagu ellenzék támadt a legutóbbi években elfajult tirannizmussal szemben. Ez a zsarnokság, mely a tanácsokat egyenkint akarat nélküli bábok rangjára sülyesztette, kifelé mindig a tanács nevében lép föl, s egészen természetes, hogy kihivta maga ellen a reakciót. Ez az egészséges ellenzéki szellem azonban ma még nem bir kifelé érvényesülni, mert a tanács üléseiről csak az jut nyilvánosságra, amit gondosan megfoglamazott és semmitmondó jelentések elárulni jónak látnak. A tanács kebelében elhangzó aggodalmakról, kivált ha a város gazdálkodását érintik, semmi sem jut igy nyilvánosságra. Igazán itt volna az ideje, hogy ennek a beteg és veszedelmes állapotnak valahára véget vessenek, mert a mai rendszer igazságtalan is: sok szerencsétlen és káros döntés felelőssége szárad azoknak a tanácsosoknak a reputációján is, akik azt ellenezték. Sőt a tanács egyetemének a felelőssége takar el sok olyasmit is, ami felől maga a tanács édeskeveset tud, mert egész sereg ügy elintézését a polgármester a saját jogkörének tartotta fönn.

Székesfehérvár kölcsöne. Az uj városháza, az uj vágóhid és egyéb törvényhatóságilag jóváhagyott középitkezésre Székesfehérvár városának 3 millió kölcsönre volna szüksége. A város azonban nem tud kölcsönt kapni, mindössze egyetlen ajánlatot kapott Budveiszból. Sára Gyula dr. polgármester április 19-én a pénzügyi szakosztály és a törvényhatóság tagjait értekezletre hivta össze, amelyen elhatározták, hogy a most folyó vizvezetéki épitkezéseknél esedékessé vált fizetések teljesitésére 350,000 koronát vesznek kölcsön a különböző városi alapokból, az uj városháza, vágóhid és járványkórház épitését elhalasztják addig, mig a város a szükséges kölcsönt meg tudja szerezni.

A Tattersall jövedelme. A Tattersall ez évi jövedelme sem maradt a tavalyi mögött. Az üzem mérlegben az idén is 70.000 korona tiszta jövedelmet mutat ki az igazgatóság. A vállaltért 100.000 korona megváltási árat fizetett annak idején a főváros.

Nyolc utbaigazitó hivatal. A főváros mult év őszén elhatározta, hogy utbaigazitó hivatalokat állit fel. Az irodák tanácsadói müködése ellen az Országos Ügyvédszövetség aksiót kezdett s sikerült megakadályoznia, hogy az intézmény szociális előnyeit a belügyminiszter meglássa. Igy történt, hogy a szervezésre vonatkozó szabályzat jóváhagyását a belügyminiszter elodázta. — Értesülésünk szerint a javaslat most az igazságügminiszteriumban van, ahol nem osztják az ügyvédek szövetségének aggodalmait és legközelebb jóváhagyják a Utbaigazitó Hivatal szervezését. A hivatalok igazgatója Sidó Zoltán dr. fogalmazó előkészitette teljesen a felállitást. Végleges megállapodás szerint nyolc irodát fog a főváros legközelebb fölállitani. Egyet a Központi városházán helyeznek el, az első és második kerületnek közös utbaigazitót szántak, ezenkivül jut még a hatodik és kilencedik kerületnek, a hetedik kerületnek nem, mert az előljárósági épület oly szük, hogy oda az irodát elhelyezni nem lehet. A többit a kislakásos telepeken, a Népszállóban és a Népházban helyezik el.

Visszaélés a közszállitásnál. A Magyar Vas- és Fémiparosok Országos Szövetsége a minap Hirmann Ferenc rézárugyáros elnöklésével ülést tartott, amelyen Ghimessy Béla szóvá tette, hogy egyes müszakip kereskedők a hatóságoknak és kincstári intézeteknek történt szállitásnál, amikor a szállitott cikkek eredetét megjelölik, olyan iparosok nevét irják számláikra, akiknek tudomásuk sincs a szállitásról, annál kevésbbé van valami közük a szállitott cikkekhez. Ebből két irányu sérelem származik, az egyik az, hogy ilyen módon külföldi eredeti árut csempésznek be a közszállitásokba, a másik pedig abból áll, hogy az igy rosszhiszemüen megnevezett iparost meggyanusitásnak teszik ki a közszállitás ellenőrzésére hivatott hatóságok részéről. A szövetség elhatározta, hogy a visszaélést a kereskedelemügyi miniszterium tudomására hozza és fölkéri a kereskedelmi muzeumot, hogy a közszállitások ellenőrzése alkalmával minden megnevezett iparoshoz intézzen kérdést arra nézve, hogy a nevével megjelölt árucikk tőle származik-e? Ugy tudjuk, hogy a szövetség határozatának meghozatalára éppen egy városházi szállitás adott alkalmat.

Medgyes és a földgáz. Medgyes városa az első, amely mint hatóság a földgáz fölhasználására vonatkozólag az államal szerződést kötött. A nyilvánosságra jutott szerződés szerint Medgyes városa napi 8000, évi 2,920.000 köbméter gázt fog kapni a 22. számu erdei földgázkutból. Fizet érte a kincstárnak köbméterenként hattized fillért. Az egész évi lekötött menynyiségért tehát a város 17.520 koronát fizet. A földgázt Medgyes város és a vonal mentén fekvő községek kivilágitására, a községek és a város lakosságának háztartási, ipari és mezőgazdasági céljaira, valamint a már fennálló ipartelepek fejlesztésére használják fel.

HEVERŐ ARANY és EZÜST. Nincs olyan család a világon, melynek ne volnának régi, elkopott gyürüi, fülbevalói, vagy egyéb ékszerei, melyek rendszerint elfelejtve, a lomtárban hevernek. Az ilyen régi tárgyak azonban értéket képviselnek és igy tulajdonképen holt tőke gyanánt tekintendők, melyet megfelelő értékesités esetén gyümölcsöztetővé lehetne tenni Saját érdekében cselekszik tehát mindenki, aki ilynemü tulajdonát SCHÖNWALD Imre ékszerésznél, Deák Ferenc-utca 21. sz. alatt a legmagasabb napi árfolyamon értékesiti, vagy pedig modern, csinos ékszerekre alakittatja át.

Quo Vadis és az idegenforgalom. Az „Omnia" mozgópalotában a minap volt a „Quo Vadis" 50-ik előadása, ami a darab páratlanul álló, óriási sikerét tanusitja. Nemcsak a mozi által már meghóditott közönség százezrei, hanem államférfiak, tudósok, kiket az aktuális élet mozgalmai távol tartottak a kontempláló szórakozástól, napokon át törik magukat, mig a Quo Vadis előadásához jegyekhez jutnak. Még a vidék érdeklődése is oly nagy mérveket öltött, hogy a Quo Vadis az idegenforgalmat is óriási mértékben fokozta. Az Omnia Quo Vadis előadásai nemcsak lokális, hanem országos eseménynyé nőtték ki magukat.

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23.
Beton-, hid- és csatornaépitő. Telefon 55—55.

Házi kezelésben a kórházi szállitás.

A főváros kórházainak állapotát hetek óta vizsgálja Heltai Ferenc főpolgármester. Ez a vizsgálat a belügyminiszter utasitására indult meg; a kormányhatóság tarthatatlannak véli a pesti kórházak igazgatását. Ezernyi-ezer mizériáit.

Régóta igérik már a városházán, hogy a közegészségügyet reformálni fogják, — természetesen nem tarthatták meg az igéretet, melynek beváltása nagy beruházásokkal volna egyértelmü. Pénzbőség idején, ha elő állott az ügyosztály, mindig csak igéreteket kapott. A polgármester előbbrevalónak tartotta az állapotoknak hamis világitásban feltüntető jóléti palotáknak megépitését; pedig hacsak valamennyire is mérsékelték volna a fejedelmi fényt és pompát, amivel a szegény embereket az intézmények igénybevételétől elriasztották, teljesült volna a közegészségügyi hatóságok fejeinek türelmetlen fenyegetődzése, amelylyel lemondásukat jelentették be, hogy aztán nagy kapacitálásra visszavonják.

A belügyminiszter nem hajlandó tehát tovább behunyt szemmel nézni a kórházi állapotokat, s Heltai főpolgármester jelentése után kényszeriteni fogja a fővárost, hogy a legsürgősebben szanálja a kórházakat.

A közegészségügyi ügyosztály Heltai közbelépésére elővette a polgármester szükkeblüsége miatt féretett üzemterveket és hozzáfogott azok megvalósitásának előkészitéséhez. Amellett, hogy a három nagy kórház tervezési munkálatait siettette, részletes programmot dolgozott ki, hogy a fennálló kórházak szomoruságain segitsenek.

Buzay Károly közegészségügyi tanácsnok kijelentése szerint 10 millió korona kell ahhoz, hogy a fővárosi kórházak használható, rendes állapotba helyezze.

A mult évben 600.000 korona deficitje volt a kórházi büdzsének; ezidén 1,000.000 koronára becsüli az év végén mutatkozó hiányt a közegészségügyi ügyosztály. A hiány eltüntetésére részben a kórházi szállitások megreformálásával fognak segiteni. A budapesti kórházak jelenlegi szállitója Lindenbaum Lévi, aki az összes szükségleteket szállitja a kórházaknak. Egyetlen szakmában sem dolgozik önnállóan s mégis az árlejtéseken mindig győztes marad.

Az összes kórházi szerződések az év végén lejárnak; ezentul nem irnak ki nyilvános árlejtést, a főváros a kórházi szállitásokat házilag fogja ellátni. A központi anyagszertár mintájára élelmiszerraktárt létesitenek, amely az ügyosztály ellenőrzése alá kerül.

A patikaszerek szállitását is megreformálják. Erre vonatkozóan a fővárosnak meghatározatlan lejárattal a Budapesti Gyógyszerész Testülettel szerződése van ötven év óta, mely szerint a miniszterileg megállapitott árnak 50 százalékát fizetik a kórházak. Ugy látszik a város még ennél is olcsóbban tudja a gyógyszereket beszerezni, mert az 50 percentes engedmény dacára fölbontja a szerződést; bár a testület kézzel-lábbal tiltakozik ellene.

REIN NÁNDOR
szőnyeg- és ágynemü-áruháza
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 9.

ÁLLANDÓ UJDONSÁGOK:
szőnyeg, függöny, paplan és
matrácokban. Külön osztály
kerti- és veranda-butorokban.

NEUSCHLOSZ-
butorok kizárólagos eladási helye. E butorok minőség, szépség és olcsóság tekintetében vezetnek. MINTA-SZOBÁK.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A Tőke

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

A főváros és a vámpolitika.

Bécsben a polgármester vezetése alatt és a közgazdasági élet tényezőinek közreműködésével egy nagy kereskedelem-politikai bizottság alakult meg, amelynek feladata a városi polgárság érdekeit a közelgő kereskedelempolitikai kampány során érvényre juttatni. A bizottság munkájának legfőbb tartalmát természetesen az a törekvés képezi, hogy az egyoldalú agrárius tendenciákkal, szemben az élelmiszerdrágaság lehetőleg kiküszöböltessék. Mellékesen a bizottság a speciális bécsi iparágaknak, mint a bőrdiszmű, a bronzárú-iparnak támogatását és vámpolitikai intézkedésekkel leendő előmozdítását is fogja munkálni.

Az osztrák császárváros intéző körei tehát átlátták a kereskedelempolitika nagy fontosságát a polgárság mindennapi életére és jólétére nézve és a szervezkedésnek sikeres módját veszik igénybe a városi polgárság érdekeinek az országos politikában és a kereskedelmi szerződéses tárgyalásokban való érvényrejuttatása végett. Ellenben nálunk Budapesten, rövid fellobbanás után ismét teljes közöny mutatkozik ezen a téren. A polgárságnak az élelmiszerdrágaság dolgában történt nagyarányú állásfoglalása óta semmi sem történik arra nézve, hogy a városi polgárság jogos érdekei, a vámpolitika jövendő alakulásában kielégítést nyerjenek.

A főváros ugyan a maga autonom hatáskörében dicséretes, de nem mindig eredményes munkát indított meg az élelmiszerdrágaság enyhítése végett, de a baj eredendő okát: a helytelen és egyoldalú, tulzó agrárvédvámos kereskedelmi politikát persze nem tudja kiküszöbölni. Pedig hasztalan minden községi élelmiszerárusítás és hatósági küzdelem a drágaság ellen, ha az ország egészséges és a fogyasztás érdekét szem előtt tartó vámpolitikára nem tér át. A vám- és kereskedelempolitika nagy kérdéseinek ez a teljes negligálása, hogy úgy mondjuk házilag való kezelése keservesen megboszulhatja még magát a fővároson. Mert azzal legyünk teljesen tisztában: a kereskedelem és ipar exponensei által alakított vámpolitikai központ minden jóakarata mellett is elsősorban nem a fogyasztási érdekek érvényesüléséért fog küzdeni, hanem az ipari termelési és az import-érdekek fogják munkájában vezérelni. Az agráriusok vámpolitikai expoziturája pedig egyenes városellenes kereskedelmi politikát fog követelni az államtól.

A teendő tehát egészen világos. A fővárosnak csatlakoznia kell a budapesti kereskedelmi kamara keretében megalkotott vámpolitikai központhoz, ebbe a maga képviselőit kellő számban ki kell küldenie oly utasítással, hogy azok a vámpolitikai központban a városi lakósság igényeinek megfelelő kereskedelmi és vámpolitikát minden erejükkel követeljenek. Minthogy pedig a fővárosi polgárság szempontjából legelsősorban a fogyasztói szempont irányadó, oda kell hatnia a főváros képviselőinek a vámpolitikai központban, hogy e szervezet programmjába az élelmiszerdrágaság elleni küzdelem felvétessék. Az érdekközösség a főváros és a vámpolitikai központban képviselt ipar és kereskedelem között e ponton nyilvánvaló: az iparnak és kereskedelemnek is érdeke a drágaság megszünése, mert az élet fentartására szükséges eszközök drágasága mulhatatlanul a munkabérek és ezzel a termelési költségek drágaságát eredményezi.

Viszont a kereskedelem és ipar vámpolitikai központja értékes szövetségest nyerne a maga jogos céljainak kiküzdésénél a fővárosban. Az ország politikai közvéleményét innen az ország szivéből irányítják és ha Budapest a maga nagy súlyával egy az iparnak és kereskedelemnek kedvező vámpolitika mellé áll, úgy ez az állásfoglalás hatékonyan ellensúlyozhatná az agráriusok iparellenes vámpolitikáját. De meg a fővárosnak a csatlakozása az ipari és vámpolitikai kereskedelmi központhoz azért is kivánatos, mert az agráriusok a húsuzsora és kenyérdrágaság zavartalanságát úgy állítják be, mint Magyarország egyetemes közgazdasági érdekét, amelyet az osztrák kapzsiság és magyarellenes ipari vámpolitika ellen hazafiságból meg kell védeni.

Ne szégyelljük nyiltan kimondani az igazságot: Bécs polgárságának az élelmiszerdrágaság ellen folytatott küzdelme a budapesti polgárságnak is szimpatikus és a magyar székesfőváros lakossága távol áll attól, hogy a hús és kenyérdrágaság vámpolitikáját hazafias magyar politika gyanánt üdvözölje. A főváros menjen be a vámpolitikai központba és onnan küzdjön a városi lakosság érdekeiért. Budapestnek ez kötelessége!

A magyar Essen. Lapunkban közöltük már a kormánynak azt az elhatározását, hogy Győrött ágyugyárat fog felállitani. Az erre vonatkozó törvényjavaslatot Teleszky János dr. pénzügyminiszter előreláthatólag már május 5-én a Ház elé terjeszti. Ez a törvényjavaslat fogja tartalmazni azokat a kedvezményeket, a melyekben a kormány az ágyugyárat részesiti. Az eddig nyilvánosságra jutott adatok szerint az ágyugyár 13 millió korona alaptőkével fog megalakulni, a melyből hét millió koronát a kormány és 6 millió koronát pedig a Skoda részvénytársaság jegyez. Győr város törvényhatósága — tekintettel arra, hogy ez az óriási ipari vállalkozás a város szociális és kulturális életére igen nagy fontossággal lesz — máris 120.000 koronát szavazott meg a gyár telepéhez szükséges vizvezetéki és viágitási célokra, valamint a gyárhoz vezető utak felszerelésére, továbbá 20 katasztrális hold ingyenterületet bocsátott a vállalat rendelkezésére és további 30 hold területre opciót biztositott. A törvényjavaslatot a képviselőház előreláthatólag vita nélkül fogja elfogadni — hisz az ágyugyár felállitásával a magyar követelések egyike nyer megoldást — és igy a vállalat a nagyszabásu épitkezési munkálatokhoz már a nyár folyamán hozzáfog. Ha az ágyugyár üzembe kerül, magyar mérnökök és magyar üzemvezetők állnak az élére és állandóan mintegy ötezer munkáskéz nyer alkalmazást. Győr városa tehát, mint Essen, a Krupp-gyárak székhelye, rövidesen a magyar ipar hatalmas fejlődését fogja hirdetni.

Uj papirgyár — külföldi tőkével. Arról értesülünk, hogy egy angol, francia és amerikai tőkepénzesekből álló konzorcium legközelebb uj papir-és cellulose-gyárat alapit. A gyár a Felvidéken, Ruttka közelében épül. Müszaki igazgatója Steiner Dezső dr. gépészmérnök lesz, aki e napokban kötötte meg az alapitókkal a szerződést.

A Germánia uj vezetője. A newyorki Germánia igazgatósági ülésén a magyarországi fiók vezetésére Balázs Dezsőt, a Gresham volt főtisztviselőjét és az „Atlas“ volt igazgatóját nyerte meg. Balázs ugy a biztositási szakkörökben, mint a szakirodalomban előnyösen ismert névnek örvend.

Kereskedők közgyülése. A Magyar Kereskedők Egyesülete vasárnap tartotta meg évi közgyülését Bosnyák Izsó elnöklete mellett. Az évi jelentés részletesen beszámolt a detail-kereskedelem érdekében inditott akciókról, megemlékezett azokról a beadványokról, a melyeket az egyesület a vagyonadó bevezetése, a telefondij emelése ellen és a Balkán államokkal kötendő jó szerződés érdekében nyujtott be a kereskedemi miniszterhez. Szóba került a villamvilágitás olcsóbbá tétele is. Ennek elérése céljából azt ajánlották a tagoknak, hogy a nyári hónapokban bojkottájják a villamos világitást. A választások során elnökké ujra Bosnyák Izsót választotta meg a közgyülés; az igazgatóság tagjai lettek: Ács Dezső, Bodó József, Berczeller Gyula, Eri Ferenc, Gál Károly, Guttmann Mór, Gellei Vilmos, Magyar Miklós, Platschek Vilmos, Schlesinger Jakab, Sas Bernát, Török Géza. Végül dr. Vázsonyi Vilmost és dr. Mály Ferencet disztagokká választották meg.

Közgyülések és mérlegek.

Az „Adria“ Tengerhajózási Részvénytársaság közgyülése. Az „Adria“ Tengerhajózási Részvénytársaság e hó 21-én tartotta meg rendes közgyülését Láncz y Leó v. b. t. t., főrendiházi tag enlöklete alatt. A kereskedelmi kormányt Gyöngyössy János miniszteri tanácsos, a társulat miniszteri biztosa képviselte. A jegyzőkönyv hitelesitésére az elnök vágujhelyi Hoffmann Hugó és Robitchek H. Ferenc részvényeseket kérte fel. Az előterjesztett évi jelentés részletesen beszámol az üzletév konjunktúrájáról, amly előnyösen alakult ki. Az 1912. évi üzletévnek alapszabályszerüleg a kereskedelemügyi miniszter által is jóváhagyott mérlege szerint az 1911. évről uj számlára thozott 48,551.51 korona hozzászámitása után összesen 1,617.235 K 50 fill állt a közgyülés rendelkezésére, melynek hovafordítása tekintetében elhatározták, hogy a befolyt évi tiszta nyereségből, vagyis 1,568.683.99 koronából az alaptőke 5 százalékos kamatozására fordíttatik 500,000 korona, a fennmaradó összeg 5 százaléka, azaz 53.434.20 korona a tartalékalaphoz csatoltatik. Az igazgatóság 10 százalékos jutaléka 101.524.98 korona, felülosztalékul kifizetendő 800.000 korona, úgy, hogy a fenti 500,000 koronával együtt az 1913. évi 12. számú részvényszelvény 26.— koronával fog a társulat fiumei , a Pesti Magyar Kereskedelmi bank budapesti, a K. K. Priv. Österr. Laendenbank és a Wiener Bankverein bécsi főpénztáraínál május 1-től kezdve beváltatni. A még fennmaradó részből rendkivüli dotáció gyanánt tartalékalaphoz csatolandó 120,565.80 korona, amely ezáltal 4,750.000 koronára emelkedik. Uj számlára átviendő 41,710.52 korona. A felmentvények megadása után az igazgatóság tagjaivá az eddigiek, a felügyelő-bizottság tagjaivá pedig budai Goldberger Gyula, hevesi Hevesy Lajos, barnavári Ullmann Emil és Lisznyai Damó Tihamér (uj) választattak meg.

A Skoda közgyülése. E hó 21-én volt Bécsben a Skoda-müvek közgyülése, amely elhatározta, hogy az 5,656.421 korona tiszta nyereségből a tartalékalapra a normális 269.487 korona helyett 500,000 koronát fordít és részvényenként 28 korona osztalékot fizet.

Lapunk telefonszáma: 137-15

Az általános Iparbank reorganizálása. Mint a hivatalos lap közli, az Általános Iparbank részvénytársaság f. hó 30-ra hivta össze rendes évi közgyülését, melyben az igazgatóság az ezidőszerint 10 és fél millió alaptőkének 6 és fél millió koronára való leszállitását fogja proponálni. Az igazgatóság, mint értesülünk, a közgyülés elé terjesztendő jelentésében kiemeli, hogy az összes veszteségek leirása és a társasági vagyon reális értékelése, kapcsolatban az intézet reorganizációjával, biztos alapot nyujt arra, hogy a jövedelmező üzletágak és több kitünő iparvállalat révén a veszteségek idővel behozhatók legyenek.

A MÁK. mérlege. A Magyar Általános Kőszénbánya Részvénytársulat igazgatósága e hónap 12-én tartott ülésében megállapitotta az 1912. üzletév mérlegét és elhatározta, hogy az április 29-én tartandó közgyülésnek javasolni fogja, hogy a 2,200.000 K értékcsökkenési tartalékleirás után fenmaradó 5,170.019.58 K tiszta nyereségből 6,495.669.76 K-val a mult évinél, az általnos tartalékalapra 700.000 K, (+50.000.—), külön adományul a tisztviselők nyugdijalapjának 30.000.— K (változatlan), a bányatárspénztáraknak 100.000.— K, (+20.000.—), a munkásjóléti tartalékalapra 100.000.— (változatlan), az igazgatóság és tisztviselők alapszabályszerü jutalékára 508.202 K 74 fillér. 80.000 drb. részvény 38 koronás osztalékára 3,040.000.— K fordittassék (a tavalyi osztalék 34 korona = 2,270.000 K volt), mig a fennmaradó 651 ezer 816.84 K további leirásokra használtassék, végül a mult évről elővezetett 897.687.86 K nyereségáthozat változatlanul uj számlára vitessék át.

Az „Unio" életbiztositó közgyülése. Az „Unio" élet- és gyermekbiztositó intézet mint szövetkezet f. hó 19-én tartotta 50-ik rendes közgyülését dr. Wittmann Mór elnöklése és a számosan megjelent biztositottak élénk részvétele mellett. Az évi jelentésből kitünik, hogy a dijbevétel 4 millió 232 ezer 883.45 koronára, a kamat- és házbérjövedelem pedig 942,546.61 koronára emelkedett. Különböző esedékességekért, melyek a mérlegben részletesen fel vannak sorolva, 2,490.503.06 korona, kötvénykölcsönökért 670.775.09 korona fizettetett ki, mely utóbbi tétel magasságának oka abban rejlik, hogy a bankok és takarékpénztárak, ugy a fővárosban, mint a vidéken csak nagyon korlátolt mértékben nyujtottak hitelt a közönségnek. Az uj biztositások szerzeménye az 1912. üzletévben 18 millió 555.350 koronát tett ki, az egész biztositási állomány pedig az elmult esztendő esedékességeinek levonása és az alapszabályszerü törlések után 81,701.927.45 koronára rug. A dijtartalék 22 millió 647.650.18 koronára, a különtartalék pedig 365 millió 748.40 koronára emlkedett. A jutalékfelemelési tartalék 338.046.44 koronát mutat amellett, hogy a biztositási-alap tétele 200.000 korona értékben változatlanul megmaradt. A 23,812.232.31 koronát kitevő össztartalék fedezete a mérlegben részletesen fel van tüntetve. — A hivatalnoki nyugdijalap, melynek javára a közgyülés az igazgatóság ajánlatára a hivatalnoki karról való gondoskodás céljából 10.000 koronát átutalt, 503 ezer 231.84 koronát tesz ki. Miután ifj. Kallivoda Ferenc biztositott fél inditványára az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak, mindenekelőtt azonban dr. Wittmann Mór elnöknek, Kohn Arnold alelnök-vezérigazgatónak és Friedländer Izidor ügyvezető-igazgatónak jegyzőkönyvi köszönetet és elismerést szavaznak és a tisztviselői karnak elismerésüket kifejezik, megejtik az igazgatóság kiegészitő választását. Az igazgatóság tagjai most: dr. Wittmann Mór elnök, dr. Vázsonyi Vilmos alelnök, Kohn Arnold alelnök-vezérigazgató, Friedländer Izidor ügyvezető-igazgató, dr. Alexander Bernát, dr. Reich József, Tsuk Sándor és dr. Werner Gyula.

A BÁT. 1912-ben. A Budapesti Általános tejcsarnok r. t., tavalyi zárszámadása 68 ezer 229.87 K veszteséggel zárul. A vállalat, amelynek 780.000 korna az alaptőkéje, a kezdet nehézségeinek tulajdonitja a veszteséget és reméli, hogy a jövőben már előnyösebb mérleget produkálhat. A közgyülés május 5-én lesz.

A Viktória keményfabutor, fagyapot és faárugyár r. t. e hó 30-án tartja évi közgyülését, amely az alaptőke fölemelése tárgyában is határozni fog. A jelenlegi részvénytőke 400.000 K, amely az elmult évben bő leirások után, 15.156.43 koronát hajtott.

A Bélapátfalvai portlandcementgyár r. t. legutóbb közzétett mérlege a három milliós alaptőke után 3196 kor 56 fil. tiszta nyereséget mutat ki, osztalékot tehát nem fizethet. Ennek dacára a haladás óriási, ha figyelembe vesszük, hogy tavaly a vállalat 173.000 korona veszteséggel dolgozott és hogy a pangó épitkezési konjunktura miatt a cementgyárakra mostoha idők járnak.

Fuzionálnak az Anglobank gépgyárai. A Budapesti Szivattyu- és Gépgyár r. t. és a Teudloff K. és Dittrich T. Gépgyár r. t. fuzionálni fognak, amely célból a Szivattyugyár április 30-ára rendkivüli közgyülést hiv össze. A Szivattyugyár, mely a régi Walser-féle gyárból alakult át és sok viszontagság után alaptőkéjét egészen 920.000 koronára szállitotta le, nem képes zöld ágra vergődni és legutolsó mérlegében is 419.412 korona veszteséget tüntet fel. A Teudloff és Dittrich-gyár, amely 1908-ban szanáltatott és 1.2 millió koronás alaptőkéjének majdnem teljes lebélyegzése után 660.000 koronára emelte fel a részvénytőkét, némi nyereséggel dolgozik, sőt osztalékot is fizet.

A Schlick-Nicholson gép-, waggon- és hajógyár részvénytársaság Munk Péter alelnök elnöklése alatt tartotta meg évi közgyülését. A közgyülés az igazgatóság által előterjesztett jelentést és mérleget jóváhagyólag tudomásul vette és elhatározta, hogy részvényenkint 10 korona = 5 százalék osztalékot fizetnek, melynek fizetési helyéül a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankot jelölték ki. A napirenden levő választások alkalmával az eddigi igazgatósági és felügyelőbizottsgi tagokat ujból megválasztották. A közgyülés után megtartott alakuló igazgatósági ülésen Szápáry László gróf v. b. t. t. és Weisz Fülöpöt ismét elnökké választották.

Az Egyesült tégla- és cementgyár r. t. 1912-ben gyártmányokon 1,136.825 (—22.251) K, különféléken 38,344 (+20.095) K brutto-jövedelmet ért el, mivel szemben a költségek 277.084 (+55.264) K-t tettek ki, az elsőbbségi kötvények kamatjára 148.117 (—4883) és egyéb kamatra 49.114 (+48.057) K kellett, az értékcsökkenési alapra 300.000 K-t forditottak, ugy mint tavaly, ugy hogy a 19.973 (—41.724) K áthozattal együtt 411.796 (—82.319) K a tiszta nyereség.

A Phöbus Villamos Vállalatok Részvénytársaság igazgatósága f. hó 19-én délután három órakor *Székely* Ferenc udvari tanácsos elnöklete alatt tartott ülésén állapitotta meg az 1912-iki üzletév mérlegét, nyereség s veszteség számláját, melyet a f. évi május hó 10-ik napján d. u. 4 órára egybehivandó évi rendes közgyülés elé fog terjeszteni. Az 1912. évi mérleg a leirások és értékcsökkenési tartalékalapnak 250.000 koronával történt dotálása után 506.946 K 43 f. tiszta nyereséget mutat ki. Az igazgatóság oly inditványt fog a közgyülés elé terjeszteni, hogy az 1912. évi részvényszelvény az előző évi 7 százalékkal szemben 7.5 százalékkal vagyis egyenkint 15 koronával váltassék be.

VÁLLALKOZÁS

A tanács a központi gázmü telkén létesitendő keritések és kapuk épitési munkálatait a március 14-én tartott versenytárgyalás alapján *Elek és Frank* cégnek itélte oda 129,410.50 korona vállalati összegért, az uj gázmüvek tartozékait képező ujpesti nyomás-szabályozó állomás épület felépitését pedig *Tomula* Frigyesnek adta vállalatba 30,538.27 korona összegért.

A tanács az altiszti és szolgaszemélyzet részére 1913—1915. években szükséges lábbeliek szállitásával a március 29-én megtartott versenytárgyalás alapján *Blaskó* János budapesti cipészmestert bizta meg 149.675 koronával. Hogy tényleg Blaskó-mester-e a „legmegbizhatóbb" cipőmérnök széles e hazában, arra majd figyelemmel leszünk. Egyelőre — mint ezt már kifejtettük — csak arról volt alkalmunk meggyőződni, hogy a versenytárgyaláson a legdrágább volt.

A székesfőváros tanácsához 1. az I., Fehérvári-ut és Bercsényi-utca keresztezésénél tervezett kétfogatu bérkocsiállóhely aszfaltozó munkáira, 2. a III., Kenyeres-utca, Bécsi-ut és régi Szőllő-utca közti szakaszának makadamszerü rendezési munkáira, 3. a VII., Abonyi-utca, Aréna-ut és Pálma-utca közötti szakaszának rendezési munkáira és pedig: a) a követő előmunkákra, b) a kocsiut aszfaltozó munkáira, 4. a VII., Róna-utca, Erzsébet királyné-ut és Gyarmat-utca közötti szkaaszának makadamszerü rendezési és járdáinak kövező munkáira és végül 5. a X., Asztalos Sándor- és Salgótarjáni-utcák makadamszerü rendezési és járdáinak kövező munkáira az április 14-én megtartott árlejtésen benyujtott ajánlatok közül az ut és csatornázási albizottság e hó 18-án tartott ülésén elfogadásra ajánlotta: az 1. csoportra nézve: a *Magyar aszfalt r.-t.* 540 K ajánlatát; a 2. csoportra *Ámon* Antal és fiai 21.469 K ajánlatát (Luczenbacher-féle malomvölgyi követ köteles használni); a 3a. csoportra ugyancsak *Ámon* Antal és fiai 3293 K ajánlatát; a 3b. csoportra a *Magyar aszfalt r. t.* 69.848 K ajánlatát; a 4. csoportra *Zech* Károly 14.507 K ajánlatát és az 5. csoportra ugyancsak *Zech* Károly 29.548 K ajánlatát.

Obuda általános csatornázásához szükséges vasszerelvények szállitására az ápr. 18-iki árlejtésen ajánlatot nyujtottak be: *Rottmann* Imre 28.541 K-val; *Hercz* Jenő (Miskolc) 25.986 K-val; *Ulrich* B. J. 27.881 K-val; *Oetl* Antal 29.038 K-val; Döntés ápr. 25-én lesz.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.

Merkantil Nyomda (Havas és Lehner) Budapest, VIII., Német-utca 27. szám.

Nyári menetrend a Déli Vasuton.

A déli vasutnak a magyar szent korona területén levő vonalain május hó 1-én a nyári menetrend életbe lép és ez alkalommal a budapest-pragerhofi vonalon néhány személyszállitó vonat indulási és érkezési ideje lényegesen megváltozik.

A jelenleg Budapestről este 8 órakor induló 204. sz. gyorsvonat már 6 órakor este fog indulni és Pragerhofba éjjel 12 óra 15 perckor megérkezni, ahol a 3. sz. gyorsvonathoz Triest és Venezia felé és a 4. sz. gyorsvonathoz Wien felé, valamint a Pusterthalba és Tirolba közvetlen csatlakozást talál.

A most Budapestről délután 5 órakor induló 212. sz. gyorsitott személyvonat csak este 7 óra 05 perckor fog indulni és Pragerhofba éjjel 2 óra 20 perckor érkezni, ahol ugy az 5. sz. gyorsvonathoz Triest felé, valamint Karintiába és a Pusterthalba is csatlakozása lesz.

Különösen kiemelendő a Budapest és Villach, illetve Budapest és Franzensfeste között ujonnan léetsitett, előnyös nappali gyorsvonatsösszeköttetés a Budapestről reggel 7 óra 45 perckor induló 202. illetve a Budapestre este 9 óra 55 perckor érkező 203. sz. gyorsvonattal.

A gyorsvonatok marburgi fentartásának megrövidítésével a 202/2. és 1/203. sz. gyorsvonatok közvetlen csatlakozást nyernek az ujonnan befektetett 1007. és 1008. sz. gyorsvonatokhoz Villachra és Villachról, illetve Franzensfestére és Franzensfestéről.

Az 1007. sz. gyorsvonat május 1-től junius hó 13-ig és szeptember hó 15-től szeptember hó végéig csak Villachig és junius hó 14-től bezárólag szeptember hó 14-ig Franzensfestéig közlekedik.

Az ellenirányban az 1008. sz. gyorsvonat május hó 2-tól bezárólag junius hó 14-ig és szeptember hó 16-tól szeptember hó végéig Villachtól és junius hó 15-től bezárólag szeptember hó 15-ig Franzensfestétől közlekedik.

Ezen előnyös összeköttetést közvetitő gyorsvonatok közlekedési ideje a következő:

Indulás Budapestről rgegel 7 óra 45 perckor, érkezés Villachra este 6 óra 12 perckor, illetve a junius hó 14-től szeptember hó 14-ig terjedő időben Franzensfestebe este 10 óra 57 perckor.

Az ellenirányban indulás Villachról d. e. 10 óra 58 perckor, illetve a junius hó 15-től szeptember hó 15-ig terjedő időben Franzensfesteből reggel 6 óra 18 perckor és érkezés Budapestre este 9 óra 55 perckor.

A balatonszentgyörgy—nagykanizsai vonalon a 234. sz. gyorsvonat Balatonszentgyörgyről már reggel 5 óra 26 perckor fog indulni és Nagykanizsára reggel 7 óra 21 perckor érkezni.

Julius és augusztus hónapokban ez a vonat ugymint a mult évben Balatonboglártól fog Nagykanizsáig közlekedni és Balatonboglárról már reggel 3 óra 35 perckor indulni.

A Csáktornya—nagykanizsai vonalon a 241. sz. vegyesvonat Csáktornyáról már reggel 4 óra 57 perckor fog indulni és Nagykanizsára reggel 7 óra 12 perckor érkezni.

A *balatoni forgalom* érdekében a naponta közlekedő vonatokon kivül még a következő vonatok fognak forgalomba helyeztetni:

Junius hó 1-étől bez. augusztus hó 31-ig terjedő időben a 218. sz. gyorsitott személyvonat Budapesttől Nagykanizsáig naponta fog közlekedni.

E vonat Balatonaligától kezdve az összes balatonmenti állomásokon és megállóhelyeken meg fog állani.

Indulás Budapestről délután 5 órakor, érkezés Siófokra este 7 óra 29 perckor. Balatonföldvárra este 7 óra 55 perckor, Balatonboglárra este 8 óra 28 perckor és Nagykanizsára este 10 óra 46 perckor.

Az ellenirányban Nagykanizsa és Budapest között a 219. számu személyvonat fog közlekedni, amely Nagykanizsáról délelőtt 11 óra 30 perckor indul és Budapestre délután 5 óra 55 perckor érkezik.

Junius 1-től szeptember 14-ig terjedő időben Budapesttől—Székesfehérvár, illetve Nagykanizsáig a 210/a. sz. személyvonat fog közlekedni.

Indulás Budapestről délután 2 óra 30 perckor, érkezés Székesfehérvárra d. u. 3 óra 52 perckor és Nagykanizsára este 8 óra 42 perckor.

Junius hó 21-től augusztus hó végéig terjedő időben Budapest és Balatonboglár között a 216. sz. személyvonat fog közlekedni. Indul Budapestről délután 12 óra 25 perckor, érkezik Balatonboglárra délután 5 óra 23 perckor.

Az ellenirányban a 217. sz. személyvonat fog közlekedni.

Indul Balatonboglárról este 7 órakor és érkezik Budapestre éjjel 11 óra 24 perkor.

Ez időben a 210. sz. személyvonat közlekedése (indul Budapestről d. u. 1 óra 35 perckor és érkezik Székesfehérvárra d. u. 3 óra 37 perckor) be lesz szüntetve.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 0 0“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

A trieszti Jutaipar R.-T. Trieszthben
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett

Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség

Nobel Sándor, Budapest
VI., Aradi-utca 31. Telefon 161—07

MŰÉPITÉSZEK ÉPITÉSVÁLLALKOZÓK GÉPGYÁROSOK FIGYELMÉBE!

NYIRI SÁNDOR

Telefon: 133-37. **BUDAPEST** Telefon: 133-37
VII, Wesselényi-u. 8. Wesselényi-bazár

Paszpartu műintézet és könyvkötészet. ••••

Épitési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett. ••••

Mappák minden kivitelben. ••••

Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is. •••

Egyleti tablók és albumok. ••

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

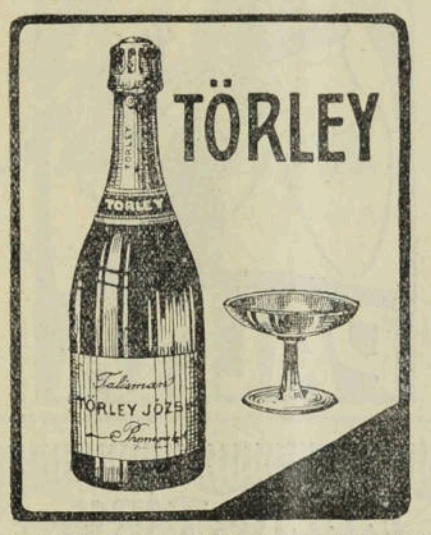
Gyár:
Marta Magyar Automobil Rt. Arad

Vezérképviselet:
Royal-Garage, Budapest, IX. ker.,
Páva-utca 10-12.

RŐSZÉNBÁNYA 's TÉGLAGYÁR TÁRSULAT
PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.
Telefonszám: 34—51 és 34—61.

Keramit kocsiútkövek :: Keramitlapok :: Keramit-, stero-, pillértéglák :: Travesz-téglák :: Falburkolótéglák :: Fayance porcellán lemezek :: Porcellán szigetelők :: Egészségügyi és használati cikkek :: Tüzálló chamotte-téglák.

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen

FOGAK

szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari orvos, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkeresztjei kitüntetve
Budapest, VII., Erzsebet-körut 50., I. Ovás
Figyelem a névre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevemből nem üző logorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Káli H. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzestelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—50

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők, és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

MÁRKUS-PENZIÓ
ABBÁZIA
(VILLA MATELLA)

Magyar ház.

Polgári árak. Otthonias.
Csendes. Tiszta.

Saját tengeri fürdő.
Nap- és légkura.

Városi tisztviselőknek engedmény.
Kérjen prospektust!

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

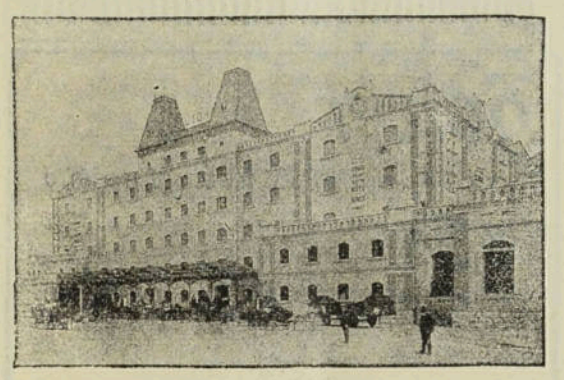
ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.

Igazgatóság: **BUDAPEST V., BANK-UTCA 6.** — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCIM: BÉLCEMENT. GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ
28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Üstökös“ védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorubb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut terfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST
V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

Nyilvános hütő és fagyasztó raktárház.

Magyar Élelmiszer Szállitó
Részvénytársaság

Központi iroda: Budapest IX., Tóth Kálmán-utca 8—10. szám.

Részvénytőke 4 millió korona.

Sürgönycim: CONSUM, BUDAPEST.

Telefon: József 25-02, 25-03, 25-04.

A **hütőházban** nyilvános jellegénél fogva bárki, tetszésszerinti időre, mérsékelt dijtételek mellett beraktározhat (bármily mennyiségben) **vad, baromfi, hus, tojás, vaj, hal, gyümölcs, virágcsirák, főzelék,** stb. élelmicikkeket, továbbá szőrme és szőnyegeket. A beraktározás feltételei, valamint a beraktározandó áruk kezelésére vonatkozó részletes utasitásokkal készséggel szolgálunk. **ÜZLETÁGAK: Szállitási osztály:** baromfi-, tojás-, vad-, vaj-, gyümölcs- és főzelékküldemények után, ha a társaság neve alatt kerülnek feladásra, jelentékeny szállitási kedvezményeket folyósit. A szállitmányozásra vonatkozó mindennemü kérdésekben (fuvardijak, utirányok stb.) készséggel nyujt felvilágsitást. **Kiviteli osztály:** A társaság berlini breslaui, wieni és londoni fiókja mindenféle élelmicikkek bizományi értékesitését elvállalja. Az árukra előlegeket is folyósit.

Quo Vadis?

Sienkiewicz világhirü regénye 6 részben. A XX. század csodája Budapesten kizárólag csakis az

OMNIA

mozgóképpalotában. VIII. ker., József-körut 31. szám alatt.

Telefon: József 1-25.

Kérelem!

Miután a „Quo Vadis“ egy teljes előadást tölt be, felkérjük a tisztelt közönséget, hogy az előadásokra pontosan jelenjék meg, mert egy-egy előadás megkezdése után a terem ajtói bezáratnak és jegyek a megkezdett előadásra többé nem adatnak ki. Az előadások kezdete hétköznap: délután 5, fél 8 és háromnegyed 10 órakor. Vasárnap: délután 4, 6, 8 és 10 órakor. Előreváltás: délelőtt 10 órától 12 óráig, délután 3 órától 4 óráig. Jegyváltás: este a jegyek kiadása negyed órával az egyes előadások :: előtt kezdődik. ::

Óriási méretek! Káprázatos fény! Több ezer szereplő!

A felvétel 1.000,000 :: koronába került ::

PALAIS DE DANSE

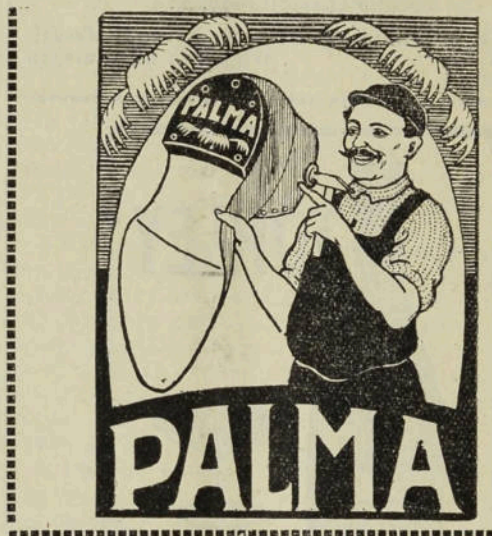
Szerecsen-u. 35. (TÁNCPALOTA) Telefon: 120-77.

Kezdete este fél 11 órakor.

Szenzációs áprilisi műsor:

Iris, táncoló élőképek.
Les 3 paz Calzado, a spanyol táncok királynői.
Die 6 Sonnenkinder, strandidill.

Les Armenis, francia excentrikusok. Hansi Jackson szubrett. La Malottas, Myriam & Danseur stb. stb. Előadás után párisi vig hangulat és táncmulatság reggelig. — Kitünő vacsora. — Pénztárnyitás féltiz órakor. American bar.

ELEK és TÁRSA r.t.
Központ: V. Bolyai-u. 18 = Fióküzlet: VI. Andrássy-út 4.

INGYEN és bérmentve

kérheti most megjelent nagy képes árjegyzékünket, melynek alapján mindennemü szükségletét, u. m.: férfy képező-készülékek, játcsövek, bőráruk, utazási cikkek, vadász- és önvédelmi fegyverek, gramofonok, hangszerek, fehérneműek, chinaezüst-áruk stb. stb. kényelmes fizetési feltételek mellett beszerezheti.

Kizárólag elsőrangu áruk

Holzer

cs. és kir. udvari és kamarai szállító

divatháza

Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

Kiváló szép és gondosan kidolgozott

Diszmagyar készletek

művészi kivitelben, legolcsóbb árak mellett

Schönwald Imre

ékszertelepe Budapesten, Deák Ferenc-u. 21. Törzstelep: Pécs.

E hó végéig

Elsner

női divatáruházának Párisi-utca és Koronaherceg-utca sarok

❖

Divatkelme ujdonságai az előrehaladott idény miatt az ezidényre érkezett

Divatkelme osztályában tetemesen leszállitott árakon adatnak el

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részv.-Társ.

FIUME.

Fiuméból Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume—Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.

Fiume—Venezia: hetenkint 3—6 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.

Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velenczében és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Roma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.

A gőzhajók **modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazas minden kellékével vannak felszerelve.**

Bővebb felvilágositást nyujt a **Központi Menetjegyiroda Budapest** (V:, Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodái.

Hirmann Ferencz

fémöntőde, réz- és ércmüárugyára

Budapest, VII., Csányi-utca 7—9.

KÉSZIT mindennemü szerelvényeket viz-, gőz-, légszesz- és fürdőberendezések részére. — Szőlő- és piucegazdaszati gépeket és eszközöket. Szivattyukat. Vasuti kocsi és hajó szerelvényeket. Kereskedelmi réz- és vassulyokat. — Öntvényeket minden ötvözet szerint. Állandóan raktáron: vizvezetéki szerelvények, kovácsolt és öntöttvascsövek. Öntöttvas fürdőkádak és zománcozott kiöntők. — Egészségügyi berendezések. oo Fayence-áruk.

II. évfolyam Budapest, 1913. április hó 30-án 18. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám

Tisztelt

Közgyülés! Friedrich Vilmos dr. bizottsági tag ur interpellációt intézett hozzám, mint a székesfőváros tanácsának ezidőszerinti fejéhez. Azt kérdezi a t. bizottsági tag ur, van-e tudomásom arról, hogy a főváros kórházaiban botrányos állapotok uralkodnak? Igaz-e, hogy a betegek még betegebbekké lesznek, az egészségesek pedig betegekké?

Azzal az őszinteséggel, amely a magyar embert oly kiválóan jellemzi, kijelentem t. közgyülés, hogy mindezekről a dolgokról énnekem hivatalosan nincsen tudomásom. A kórház-ügy, t. közgyülés, nem tartozik azok közé a dolgok közé, amelyekkel való foglalkozás akár népszerüségi, akár pedig közhasznu szempontból kifizetődnék. Ne legyünk smokkok, t. közgyülés és valljuk meg őszintén, hogy a betegápolás elszigetelt jelentőségü kérdés, amelyet akárhogyan is kezelünk, Budapest arculata még sem kap uj szint (mint pl. a Piccadilly révén), Budapest közgazdasági életének nem buggyannak fel ujabb erőforrásai (l. az ujabb és legujabb fővárosi kölcsönöket). Budapest nem vezet a szociálpolitika terén (l. a kislakások büszke palotasorait).

Én, t. közgyülés, nem akarok ez alkalommal szociális vonatkozásokkal telitett közgazdasági előadást tartani és elhallgatom annak az iskolának az ismertetését, amely nek követői azt hirdetik, hogy csak az egészséges embereknek van létjogosultságuk, a beteg emberek a fajfentartás szempontjából nem érdemelnek kiméletet és különös elbánást. Csak arra a szilárd meggyőződésemre vagyok bátor utalni, hogy a statisztika tanitása szerint a közegészség nem más, mint az egyének egészségének az átlaga. Tehát nem fontos és nem általános probléma, mert hiszen nyilvánvaló, hogy ha minden egyén jól vigyáz a maga egészségére, akkor az egyénekből álló köznek az egészsége is rendben lesz.

Jóllehet t. közgyülés az előadottak szerint tisztára magántermészetü kérdést érint a t. bizottsági tag ur interpellációja és jóllehet a kérdés fontosságától legkevésbbé sem vagyok áthatva, mégis kijelentem t. közgyülés, hogy szigoru vizsgálatot fogok inditani az interpellációban felhozott konkrét panaszokra vonatkozólag s a vizsgálat eredményéhez képest további intézkedésektől sem zárkózom el. Nem pedig azért, mert én kulturembernek vallom magamat. Ha nem volnék az, nem olvasnám szorgalmasan a lapokat és akkor máig sem tudnám, hogy mindaz, amit Friedrich t. bizotsági tag ur interpellációjában előadott — szóról-szóra igaz! (Zajos taps és éljenzés. Bárczy Istvánt számosan üdvözlik.)

Fullánkok

A Tabán

szabályozásánál jól kell vigyázni, nehogy ugy járjunk, mint a Sáros-fürdővel, amelynek a részben szükséges, részben pedig hasznos kiadásai a tervezgetések, majd az épitkezések folyamán észrevétlenül és szinte maguktól nőttek.

Eddig is jóval több milliót nyelt már el a szabályozás, mint amennyit eredetileg számitottak s az interkaláris kamatveszteség szintén nem kicsinylendő summa. A Tabán rajongói persze azzal vigasztalják a várost, hogy a rengeteg milliók busásan megfogják teremni a maguk gyümölcseit s a főváros még jó üzletet is csinál a szabályozással. Hogy ez az idő mikor fog bekövetkezni, arra még a legnagyobb optimista sem tud mással felelni, mint azzal az adomával, amelyet most elmondunk s amelyet nehéz lesz ugyan applikálni, de arra legalább jó lesz, hogy a Tabán körül fejlődő szomoruságot kis időre eloszlassa. Az adoma hőse — természetesen — két hitsorsos. Még hozzá vidékiek. A hősöket a jó sors véletlenül összehozta s történetesen az egyik adósi viszonyban állott a másikhoz. A hitelező az adós láttára mérgesen rárivall:

— Mikor fizeti már ki a pénzemet? Mire az adós halálos flegmával válaszolja:

— Egészen pontos terminust nem tudok mondani e pillanatban. De az én szomszédomnak a birkái minduntalan átmásznak a sövénykerítésen az én kertembe és ilyenkor mindig lehull róluk egy kis gyapju. Mihelyt nagyobb mennyiséget gyüjtök össze, rögtön eladom s az árából megfizetem a maga pénzét . . .

A pénzügyi

bizottság legutóbbi ülése szintelen és sivár volt. Ujabb és régibb hiteltullépések költségfedezetével foglalkozott tulnyomóan. Megérzett rajta az a kényszeredett állapot, ahová a fővárost a helytelen gazdálkodás és a pénzszüke sodorta. Május legelső hetében dől el, hogy milyen eredménynyel jár a kölcsönkereslet, melynek szerencsés vagy szerencsétlen kimenetele ki fog hatni az egész mai városházi rendszerre. Lehet, hogy a helyzet aránylag kedvezően oldódik meg ugy az 50 milliós függő kölcsön meghosszabbitását, mint a felveendő 120 milliós beruházó kölcsönt illetően, de a mostani helyzet veszedelmesen hasonlit a vakmerő kártyáséhoz: Budapest odajutott, hogy egy lapra van föltéve mindene.

Mindezeket pedig nem is mi irjuk, hanem a komoly és alapos B. H. Mi csak szórul-szóra aláirjuk.

UJ VIRILISTÁK.

Aknamunka Szabó József ellen.

Hétfőn délután tartotta ujjáalakitása óta első ülését az igazoló-választmány. Napirenden szerepelt a legtöbb adót fizetők 1913. évi névjegyzékének kiigazitása. A választmány határozata folytán 58 virilista nevét törölték a lajstromból azon az alapon, hogy adóalapjuk megszünt, illetve csökkent.

A töröltek helyébe kerültek a következők:

Bódy Tivadar, *Korb* Flóris, *Greiner* Hugó, *Greiner* Gyula, *Greiner* Sándor, *Bedő* Nándor, *Maloschik* Antal, *Weisz* Ármin, *Vasadi* Gyula, *Laufer* Jakab, *Thill* Vince, *Nagy* Sámuel, *Kovács* Róbert, *Kohn-Preisach* Manó, *Lichtig* Miksa, *Breitner* Károly, *Wagner* Károly, *Szántó* Gusztáv, ifj. *Renner* Jakab, *Pauer* Imre dr., *Sorg* Antal, *Sümegi* Zoltán dr., *Thaly* László dr., *Krausz* Manó, ifj. *Moskovits* Mór, *Scheer* Samu, *Hermann* Ferenc, *Sziklai* Zsigmond, *Gindele* Jenő, *Gindele* Géza, *Gindele* Sándor, *Koch* Károly, *Koch* László, *Ott* Lajos, *Abelesz* Emil, *Gomperz* Lajos Leó, *Tschögl* Henrik, *Kendi* Antal, ifj. *Járitz* Nándor, *Szénássy* Mihály, *Kovács* É. Mátyás, *Saborszky* Ede, *Mössner* József, *Mössner* Pál dr., *Ernyey* Károly, *Kriniczky* Lajos, *Paar* Ferenc, *Néger* Adolf, *Payer* Imre dr., *Bárd* Ferenc, *Bőhm* Mátyás, *Ádám* Károly, *Vidéky* Emil dr., *Deutsch* Károly, *Serényi* Gyula, *Hrehns* Pál, *Pakányi* Ferenc, *Schimanek* *Emil.*

Ez a névsor még nem végleges, mert a választmány határozata ellen nyolc napon belül felszólalni lehet, utánna pedig a biráló-választmány, végső fokon a közigazgatási birróság dönt. Az igazoló-választmány bizonyára a legteljesebb jóhiszemüséggel, de bizonyára *Hüvösék* kezdeményezésére felvette a törlendő virilisták közé *Szabó* József bizottsági tagnak a nevét is. Hüvösék ugy számoltak, hogy a dolog fel sem fog tünni és Szabó József elvesztvén virilista jogát, a törvényhatósági bizotságnak is megszünt a tagja lenni. Csakhogy a számitásba némi hiba csuszott be, mert Szabó éppen olyan adófizető, mint volt ezelőtt, virilista jogosultsága kétségtelen, a mint az bizonyára már a második fórumon ki fog tünni.

Néhány bizottsági tagnak a jogosultsága még kétséges s ezeket egyelőre függőben tartotta az igazoló-választmány. Közöttük van *Elek* Pál is, akinek azonban bizonyára szintén igen könnyen módjában lesz igazolnia a jogosultságát. A lista ismételiük, még nem végleges, annyi azonban már most is előrelátható, hogy egy-két városatya ki fog maradni a közgyülésből.

Tanuljunk zenélni!

Bárczy, Kacsóh, Rózsavölgyi

Két héttel ezelőtt a tanács megújította azt a szerződést, amelyet a fővárosi iskolákban használt tankönyvek kiadására vonatkozólag egyik előkelő könyvkiadó céggel megkötött.

Merő véletlen, hogy az illető cég egyike a legtekintélyesebbeknek és ellene nem lehet semmi kifogást tenni, amiért a fővárossal jó szerződést kötött. Az már azonban nem tekinthető véletlennek, hogy *Bárczy* István uralma óta minden esztendőben változnak a tankönyvek, minduntalan újabb és legújabb könyveknek a beszerzésére kényszeritik a pesti tanköteles gyermekek szülőit. Privilegizált szerzőknek a kedvéért, privilegizált könyvkereskedőknek az örömére, esztendőről-esztendőre új tananyagot kapnak a nebulók, ami ellen nem egyszer hangzottak már el alapos panaszok a közgyülésen is.

Ezeket a megjegyzéseket a tankönyvbotrányoknak már érintett aktualitása miatt közöltük le s nehogy azzal vádolhassanak meg bennünket, hogy nagy általánosságban gyanusitunk csupán, nyomban rátérünk a botrányok legsúlyosabbikára, amelyben kellemetlen szerepe van magának a polgármesternek is.

Az eset régebbi keletü. Hónapokkal ezelőtt történt, hogy a tanács pályázatot hirdetett a fővárosi iskolák számára szükséges *zenei tankönyvre*.

A pályázat az utolsó pillanatban jelent meg a főváros hivatalos közlönyében, tehát olyhelyen, amely egyébként kétségtelenül a legalkalmasabb a hivatalos közlésekre, ebben az esetben azonban nem, mert zenei szakkörökben aligha fordul meg a „Fővárosi Közlöny". Az utolsó pillanatban s a kellő nyilvánosság nélkül történt pályázatkiirásnak aztán meg is volt az az eredménye amit a városházán vártak. Egyetlen pályázó, *Kacsóh* Pongrácz volt, a főváros zeneoktatási szakelőadója.

Kacsóh Pongrácz érdemeit nem akarjuk kisebbiteni. Kiváló zeneszerző, elsőrendü szakember és nem habozunk kijelenteni, hogy az ellen sem lett volna kifogásunk, hogyha minden pályázat nélkül őt bizta volna meg a tanács a zenetankönyv megirásával. Nem is itt van a kutya eltemetve, hanem a Kacsóh-féle tankönyv kiadásánál. Ezt a sok pénzt érő, évről-évre dúsan jövedelmező üzletet a tanács versenytárgyalás nélkül a *Rózsavölgyi és Társa* cégnek juttatta. A szerencsés cégnek bizonyára nem szolgált hátrányára az a mellékes körülmény, hogy az egyik cégtársat *Bárczy* Gusztávnak hivják. Gusztáv pedig testvéröccse Istvánnak, Budapest fő- és székváros polgármesterének . . .

Megváltás előtt a Fischer-telep.

Befejezik a becslést.

A Magyar Villamossági Rt. telepének és hálózatának felbecsülése végéhez közeledik. A társaság kiküldött becslőinek furfangos taktikája mellett is a bizottság eljutott odáig, hogy a váczi-uti telep értékelését befejezze. Most folyik a hálózat átvételi összegének megállapitása.

A leltározással junius elsejére teljesen elkészülnek. A vizvezetéki és világitási ügyosztály véleménye szerint az üzem értéke valamivel 7 millió koronán alul lesz; ehhez járul a szerződés szerint az új beszerzések vételárának hatvan százaléka; egyszóval az igazgatóság 10 millió körül gondolja a Magyar Villamossági megváltási árát.

A főváros és a társaság között folyó perben az iratváltás folyik; május végére már itéletet remél az ügyészség.

A társaság részéről delegált becslők akadékoskodása megszünt; Fischerék ugyan haraggal nézik a munkálatok befejezésének közeledtét, — de a becslő-bizottság most már nem igyekszik elhúzni olyannyira az eljárást.

Ami onnan ered, hogy a kábelek értékének felbecsülésénél aránylagosan kis summákról van szó, s a két álláspont, a főváros és a Villamossági szakértőinek véleménye között nem lehetnek nagy differenciák.

A gellérthegyi siklót nemsokára megépitik.

Évek óta biztatják a városházán a közönséget, hogy jóvá teszik a mult hibáját és rövidesen siklót épitenek a Gellérthegyre.

A sikló megépitésére Gfrerer, Schoch és Grossmann vállalkozó-társaság kapott előmunkálati engedélyt. A vállalkozók vendéglőt szándékoztak a hegy tetején létesiteni és igy az etabliszmán látogatottságát biztositani.

A szép terv megvalósulása késett, egyre késett. Mint most kiderül, a főváros részese volt a késedelemnek. A város ugyanis szerződésileg ki akarta kötni, hogy a társaság a főváros villanytelepétől tartozik az áramot beszerezni. A vállalkozók kénytelenek voltak meghajolni a polgármesteri akarat előtt. Igen ám, de a községi elektromos gyár még nem tart ott, hogy áramot adhasson a Gellérthegy siklójához. Addig tehát, mig erre sor kerülhetne, más villanyvállalattól kellett volna beszerezni a sikló hajtóerejét.

Azonban egyik villamossági társulat sem volt hajlandó ideiglenesen áramot adni, mindegyik hosszabb lejáratu szerződést követelt Gfererektől, amit ezek a főváros kikötése miatt nem teljesithettek.

Most úgylátszik megoldást találtak a vitatkozó felek.

A területhasználati szerződést elkészitette a közlekedési ügyosztály, a legközelebbi tanácsülésben tárgyalják is.

Központi szegényház.

Uj terv, uj dátum.

Egy-két hét mulva uj hajlékot kapnak a főváros szegényei: a Kamara-erdőben levő Löser-féle villatelepet a főváros tudvalevőleg megvásárolta s rövidesen átadja rendeltetésének.

Az uj intézet megnyitása után még erősebb lesz a szegényházak decentralizálása, mint eddig volt. Ez pedig semmiesetre sem nevezhető ideális állapotnak. Érzik is ezt a közjótékonysági ügyosztályban s Almády Géza tanácsnok ennek a hétnek valamelyik napjára szakbizottságot hivott össze, hogy a bajokon segitő terveket megbeszélje a bizottság tagjaival.

Almády tanácsnok egy központi szegényháznak a felépitését vette programmjába. Maga a terv nem is uj, már 1905-ben elkészültek a vonatkozó előterjesztések. Azóta azonban mindig közbejött valami, hol a tervek avultak el, hol pedig az épitkezéshez szükséges pénzt költötték el más célra a városházán. Most is úgy áll a helyzet hogy a változott viszonyokhoz képest uj terveket kellett készitenі s az épitkezésről csak akkor lehet majd szó, amikor a régóta sóvárgott hatalmas összegek vándorutjokban elérik a városházát.

A központi szegényház, a jövőnek ez a szomorú zenéje, mintegy 1500 szegény embernek a befogadására lesz berendezve.

Még egy kedvenc eszmével foglalkozik a közjótékonysági ügyosztály vezetője: a főváros belterületén lévő árvaházakat ki akarja telepiteni a kültelkekre, ahol a levegő is jobb, a telek is olcsóbb s az igy felszabaduló belső telkeket sokkal racionálisabban értékesitheti a főváros.

Hüvösék veresége.

Két uj felügy. biz. tag.

A lavina megindult: — ezekkel a szavakkal fejezte be *Oláh* Dezső dr. a mult közgyülésen a Városi várositásának érdekében tartott beszédét. Ugy látszik, Hüvösék még sem fogták fel olyan egykedvüen a közgyülés határozatát, amint azt feltüntetni szeretnék. Bizonysága ennek, a Városi villamos vasutnak e hó 23-án megtartott közgyülése, amelyen a megüresedett igazgatósági helyeket ugyan ismét *Fellner* Leóval és *Hüvös* Iványal töltötték be, de uj felügyelő-bizotsági tagoknak megválasztották:

Festetich Géza grófi tanácsnokot és Szimély Árpád főszámvevőt.

Festetich gróf és Szimély a főváros képviseletében foglalnak helyet a felügyelőbizottságban. Ők az első fecskéi annak a mozgalomnak, amely nem érhet nyugvópontra egészen addig, amig a főváros delegáltjai a részvények arányában nem kerülnek be az igazgatóságba, a felügyelőbizottságba és a mellékvállalatokba s amig a Városinál nem a főváros az úr, hanem Hüvös Iván.

Természetes, hogy ez a kényszerü választás, ez a sulyos kudarc, nagyon érzékenyen érinti Hüvöséket. Annyira, hogy a közgyülésről kiadott tudósitásból, minden eddigi szokás és gyakorlat ellenére *kihagyták a felügyelőbizottsági tagsági helyekre történt választás eredményét.*

Amiből nyilvánvaló, hogy 1. már ez e választás is nagy eredmény, 2. hogy ez az eredmény nagyon fáj Hüvöséknek.

Hiába magasztalta *Hüvös* József báró az egekig *Bárczy* István polgármestert azért a nemes buzgalomért, amellyel *Oláh* dr. *Jencs* Vilmos és *Feleki* Béla indítványai ellen sikra szállt és hiába rebegett előre megrendelt és jól dotált köszönetet Hüvöséknek valami *Kába* férfiú, (mellesleg mondva, Hüvös József egykori ügyvédbojtárja, jelenleg magas kamatra dolgozó pénzügynök): — a valóság az, hogy sokkal hamarább, mint hinni mertük volna, megindult az a folyamat, amelynek célja Hüvösék garázdálkodásának letörése. Ezzel a méla akkorddal zárul le a V. V. V. elmult üzletéve.

MÁG
AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII. kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

Legrégibb, legelőkelőbb márka
Gróf Keglevich István ut.
COGNAC
BUDAFOK
Az összes, bel- és külföldi kiállitásokon legutóbb „Turin"-ban kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenütt kapható.

AUTOTAXI, AUTOBUSZ, SIKLÓ.

Rényi tanácsnok nyilatkozata.

Szeptember végétől julius közepéig tart a városházi szezón, amelynél az a nevezetes, hogy a vége felé nem lanyhul, hanem rendesen akkor zajlik a legerősebben. Ugy látszik, ebben az esztendőben sem lesz különben. A nagy pénztelenség megbénította az ügyosztályok tevékenységét, a legtöbb városházi tisztviselőnek a munkája tisztára a folyó ügyeknek az elintézésére szoritkozik.

A közlekedési ügyosztály talán az egyedüli, amelyben lázas és produktiv munka folyik. Rényi Dezső dr. tanácsnok, az ügyosztálynak ez a kivételes tehetségü, nagy koncepcióju, páratlan szorgalmú s amellett hihetetlenül szerényen dolgozó vezetője, az év lejártával olyan alkotásokra fog visszatekinthetni, amelyekkel elökelő helyet biztosított magának a főváros legujabbkori történetében. Bizonyság erre az a nyilatkozat, amelyet Rényi tanácsnok munkatársunknak arra a kérdésére tett, hogy az ügyosztály a nyári pihenő előtt minő munkát szándékozik még elvégezni:

— Az autotaxik dolga befejezettnek lévén tekinthető — igy szól a nyilatkozat — most minden igyekezetünket az autobusz-üzem megindítására fordítjuk.

Az ügyosztály munkája ugyszólván készen van már. A koncesszióra vonatkozó tárgyalások befejezést nyertek, az összes akták a polgármester úr asztalán feküsznek. Május második felében nyilvánosságra kerül az ügyosztály előterjesztése s a közlekedésügyi bizottság nyomban tárgyalni fogja azt. Reményem szerint junius havában a közgyülés is elintézi az ügyet s akkor rövidesen megindul az autobusz-forgalom.

— Az autobuszon kivül még a nyári szünet beállta előtt a közgyülés elé óhajtjuk vinni a *Gellért-hegyi sikló* dolgát. A vonatkozó területhasználati szerződés rövid időn belül szintén nyilvánosságra fog kerülni.

Nagyértékü nyilatkozatát azzal fejezte be Rényi tanácsnok, hogy a gyors tempóban végzett, nagyfontosságú munka bizony erősen igénybe vette az idegeit, s éppen ezért az idén a szokottnál hosszabb szabadságidőre megy.

A pihenés alaposan ráfér a tanácsnokra, meg is érdemli Rényi Dezső és a jól végzett munkának a tudata bizonyára lényegesen hozzájárul majd ahhoz, hogy összel újult erővel lásson hozzá a főváros közlekedésének további javitásához.

Az árvaszék müködése.

(Részlet Melly Béla dr. munkájából)

A székesfőváros árvaszékének gyermekvédelmi osztálya munkáját egy ülnök vezetése alatt: egy fogalmazó, egy segédfogalmazó, négy ideiglenes hivatalnok, egy nyilvántartó, egy nyomozással megbizott kezelőfőtiszt, egy alügyész és egy gyakorló ügyvéd, mint hivatásos gyámok és két hivatásos védőnőből álló személyzettel látja el.

A székesfőváros árvaszékének gyámhatósága alatt 1912. december 31-én állott: 1897 vagyonnal biró kiskoru, 3693 vagyontalan kiskoru, 647 vagyonnal biró gondnokolt, 1816 vagyontalan gondnokolt, 9177 atyai hatalom, vagy t. és t. gyámság alatt álló vagyonos kiskoru, 1856 számadó törvényes képviselő.

Az 1912. évben 1430 esetben rendelt az árvaszék gyámot olyan házasságon kivül született gyermekek részére, akiknek anyjuk szintén kiskoru. A hivatásos gyámok az 1912. évi müködésükről beszámolván, az átlaluk beterjesztett jelentésekben foglalt adatok összegezése a következő: az 1430 gyermek tartási igényeinek biztositása iránt lépéseket tettek a hivatásos gyámok 384 esetben, nem kellett vagy nem lehetet intézkedni 1046 esetben. A 384 eset közül biztosittatott a tartási igény biró itélettel, vagy egyezség kötés utján 181 eseben, folyamatban van a per 203 esetben. A birói itélettel biztositott tartásdijak összege kitesz havonknt 3088 koronát, am egy évre átszámitva 36.956 korona tartásdij összeget képvisel. Ezenkivül egyességet kötöttek a tartásdijak végleges kiegyenlitése iránt 1 esetben (2500 K) és e cimen befolyt a központi, mint gyámpénztárba 2500 korona, 1046 esetben a tartási igényeknek birói uton való biztositása mellőztetett, mert a gyermek elhalt 144 esetben, a szülők törvényes házasságra léptek 32 esetben ,az anya teljeskoruságát időközben elérte 34 esetben, egyezségi tárgyalások vannak folyamatban 27 esetben, 10 esetben, mert a gyermeknek örökbefogadása iránt van ejlárás folyamatban, továbbá, mert a perhez szükséges okmányok mindezideig még megszerezhetők nem voltak 122 esetben, vagyis 369 esetben teljesen indokolt okokból. Mellőztett továbbá a tartási per folyamatba tétele 413 esetben, mert a szülők közös háztartásban élnek, illetve a természetes apa természetben gondoskodik gyermeke eláltásáról és igy az együttélés törvényesitésének reményében nem látszott célszerünek a tartási per folyamatba tétele, tehát szintén elfogadható okokból. Kétségtelen, hogy a közös háztartásban élőknek a száma igen nagy és ezzel szemben csekély azoknak a száma, akik törvényes házasságra léptek, holott az árvaszéknek épp az a főtörekvése, hogy lehetőleg elsősorban a gyermekeknek törvényesitését elérje. Tekintettel arra ,hogy a hivatásos gyámok már az árvaszéknél végzik el hivatalos teendőiket és hogy a gyermekek személyes felügyeletének gyakorlására és az intézkedéseinkhez szükséges adatok beszerzésére hivatásos védőnőket fog az árvaszék alkalmazni, kétségtelen, hogy ily módon a jövőben nagyobb lesz az eredmény. Ellenben 264 esetben nem felelhetett meg a hivatásos gyám kötelezettségének azért, mrt az anya, vagy az apa ismeretlen helyre költözött, vagy mert az anya többszöri felhivásra nem jelent meg és igy a tartási per megindításához szükséges adatok beszerezhetők nem voltak.

Hol a vendéglő?

Maloschikék konyhája.

Eszeveszetten süt a nap, kitették a műpálmákat a kávéházak elé, a pesti aszfalt legnehezebb illatát lengeti a szellő: — ellenben az állatkerti vendéglőnek még mindig se hire se hamva.

A közgyülés bölcs határozatának az lett az eredménye, hogy *Gundel* Károly most ugyszólván konkurrencia nélkül maradt ura a ligeti kosztnak, mert *Maloschik* állatkerti vendéglőjét még csak ezután fogják felépiteni. El lehetünk készülve arra, hogy a nyár dereka előtt nem lesznek készen a munkával.

A városgazdasági ügyosztályban egy ujságirónak a következő felvilágositást adták:

— A mult esztendőben nem volt szükség külön konyhára. Akkor Gundel az állatkerten kivül levő vendéglőjének konyhájából látta el a vendéglőt. Egyszerüen áthozták az ételeket a szomszédból. Az állatkert mellett egy hosszú épülete van Gundelnek és ennek egy részét melegitő konyhává szerelték föl. A távolabbi konyhából hozott ételeket, már amelyiknek szüksége volt reá, itt megmelegitették. Most ennek az épületnek az állatkert felé eső ablakait és ajtóit befalaztatta Gundel, ami teljesen az ő dolga. Egyébként az állatkertből egyelőre át lehet menni a Gundel-féle vendéglőbe, s aki jegyét e célból lebélyegezteti, ismét visszajöhet. Az uj bérlők különben sietve épitkeznek s mihamarabb megnyilik a vendéglő az állatkert területén is.

Ebből a nyilatkozatból látható, hogy a pesti publikum most a Gundel nagylelküségére van ráutalva. Ha Gundelnak ugy tetszik, csupa trucchól elzárja a közlekedést a vendéglőjébe és akkor már nemcsak Maloschikék fognak boszankodni, hanem a közönség is.

Elsner

női divatáruházának
Párisi-utca és Korona-herceg-utca sarok

Divatkelme ujdonságai

az előrehaladott idény miatt az ezidényre érkezett

Divatkelme osztályában

tetemesen leszállitott árakon adatnak el

Hirmann Ferencz
fémöntőde, réz- és ércmüárugyára
Budapest, VII., Csányi-utca 7—9.

KÉSZIT mindennemü szerelvényeket viz-, gőz-, légszesz- és fürdőberendezések részére. — Szőlő- és piucegazdászati gépeket és eszközöket. Szivattyukat. Vasuti kocsi és hajó szerelvényeket. Kereskedelmi réz- és vassulyokat. — Öntvényeket minden ötvözet szerint. Állandóan raktáron: vizvezetéki szerelvények, kovácsolt és öntöttvascsövek Öntöttvas fürdőkádak és zománcozott kiöntők. — Egészségügyi berendezések. oo Fayence-áruk.

Események

Lapunk telefonszáma: 137-15

Előfizetőinkhez! Hátralékos előfizetőinket tisztelettel fölkérjük, hogy az előfizetési díjakat haladéktalanul beküldeni szíveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás álljon be.

A lakásváltoztatásokat kérjük sürgősen közölni.

—

Közgyülés. A szerdai ülés legfontosabb tárgya a Sáros-fürdő hitelszükséglete lesz. Ugy tudjuk, hogy *Bródy* Ernő dr. bizottsági tag ennél a pontnál inditványozni fogja, hogy az eredetileg tervezett népfürdőt ne hagyják ki az épitési programmból. Valószinüleg felszólal a polgármester is, hogy megvilágitsa azokat az okokat, amelyek a költségvetés tételeinek abnormális eltolódását előidézték.

Tizenhat új patikaengedély szerepel a napirenden. Valamennyi kérelmet elutasító javaslattal terjeszti a tanács a közgyülés elé s a közgyülés bizonyára ilyen értelemben fog dönteni, annál is inkább, mert az utóbbi időben rendszeres üzletté vált a patika-jogok megszerzése. A két ügyön kivül egész csomó kisajátitási, költségfedezeti, kegydijazási és nyugdijazási ügy kerül sorra.

Az Ártézi-fürdő megnyitása. A ligeti Ártézi-fürdőben serényen folynak az utolsó munkálatok. Az épület külsőleg teljesen készen várja már a megnyitás napját, a belső berendezési és a parkirozási munkák pedig rövidesen elkészülnek. A megnyitást május hó végére tervezi a város gazdasági ügyosztály vezetője, Márkus Jenő dr. tanácsnok. Addigra betöltésre kerülnek azok az állások, amelyekről a nemrégiben letárgyalt szervezési szabályrendelet intézkedik. Gondnoka nem lesz az uj fürdőnek, a gondnoki teendőket a felügyelő fogja elvégezni, aki egyuttal a pénztárt is kezelni fogja.

Az autotaxi felebbezések. A főváros tanácsának az autotaxi rendszámok adományozása ügyében hozott határozata ellen két felebbezés érkezett be. Az egyiket a Bérkocsis-ipartársulat adta be, a másikban a Magyar általános gépgyár tiltakozik a döntés ellen.

A föllebezések most a tiszti ügyészségnél vannak, ahol a beadványok tartalmáról jogi véleményt készitenek. Az iratok még e héten felkerülnek a belügyi illetőleg a kereskedelmi miniszteriumba.

Juniusban megpendül a kassza. Egy-két hét mulva beköszönt a végzetes terminus: a fővárosnak vissza kell fizetnie azt a 25 millió frank és 5 millió dollár függőkölcsönt, amelyet tavaly egy esztendőre kapott a Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság közvetitésével. Ellenőrizhetetlen hirek majd arról szólnak, hogy a kölcsön prolongációja biztositva van, majd pedig arról, hogy a prolongálásra nem lesz szükség, mert újból nagy pénz áll a házhoz. Tény, hogy *Székely* Ferenc udv. tanácsos, a Magyar Bank vezérigazgatója tegnap egy német pénzember társaságában a városházán járt és hosszasan tanácskozott *Bárczy* István polgármesterrel. A tanácskozás után azt rebesgették a városházán, hogy minden rendben van, a város rövidesen megszabadul a gondoktól. Néhány nap mulva, úgy lehet nyilvánosságra kerülnek a részletek s tudni fogja mindenki, mi az igazság a kósza hirekben.

Melly Béla dr. munkája. Melly Béla dr., Budapest székesfőváros árvaszékének elnöke, a magyar városok országos kongresszusának állandó bizottsága megbizásából vaskos könyvet kitevő tanulmányt irt az árvaszék hivatásáról a gyermekvédelemben, különösen a házasságon kivül született gyermekek védelmében és a prostitució elleni küzdelemben. A nagyértékü munka, amelyhez Bárczy István dr. polgármester meleghangu előszót irt, a következő részekből áll: I. Gyermekvédelem. II. A házasságon kivül született gyermekek és a hivatásos gyámság. III. A prostitució elleni küzdelem. IV. A munkásnő-otthonok és a hivatásos gyámság. V. Eljárás a székesfővárosi árvaszéknél. VI. A székesfővárosi árvaszék munkájának eredménye. VII. Statisztika. VIII. Eljárás a városi árvaszékeknél.

—

Melly Béla könyve pregnáns összefoglalása annak a nagyszabásu tevékenységnek, amelyet a főváros árvaszéke attól az időponttól fogva kifejt, amióta Melly áll az élén. A kiváló szerzőnek elévülhetetlen érdeme az, hogy a fővárosi árvaszék gyermekvédelmi tevékenységéről a külföldön is a legnagyobb elismeréssel nyilatkoznak a szakkörök. Melly dr. Ágoston Géza dr. árvaszéki ülnöknek és Engel Zsigmond dr. hivatásos gyámnak a közreműködése mellett mintaintézményt csinált az árvaszékből, különösen pedig annak gyermekvédelmi osztályából.

Budapest iskolája. Székesfehérvár város vizvezetéki bizottságának legutóbbi ülésén az épitésvezetőség bejelentette, hogy 900.000 korona költségtöbblet merült fel. Ennek fedezésére a regále-kötvények még le nem kötött részét használják fel s a még hiányzó összeget a városi alapból veszik kölcsön, amig a pénzviszonyok javulása lehetővé teszi nagyobb függő kölcsön felvételét. Ilyenformán a vizvezeték a tervezett 1,500.000 korona helyett, 2 millió 400 ezer koronába kerül.

Egy községi tejcsarnok fiaskója. A belügyminiszter megsemmisitette Nagyvárad város azon határozatát, mellyel a nagyváradi központi tejcsarnokkal a szerződést megkötötte. A miniszter — mint a V. L. jelenti — azért semmisitette meg a szerződést, mert a 28 fillérrel értékesithető napi tejmennyiség több mint 2000 literben, a 24 fillérrel értékesithető tejmennyiség pedig megközelitőleg 920 literben van kimutatva. Ezzel szemben az tünik ki, hogy 28 filléres tejből csak 1383 liter, a 24 filléres tejből pedig 2022 liter értékesithető naponta. E lényeges eltérés folytán körülbelül 83 korona differencia merül fel naponta s ez az összeg napi veszteség gyanánt szerepelne a városi tejközpont forgalmában. Igy kérdésessé válik, hogy vajjon a város részére biztositani kivánt üzleti előnyök arányban állanak-e a határozat által biztositott ráfizetés anyagi terhével. A tejcsarnok r.-t. a megsemmisités után 130.000 kor. erejéig kártéritési pert inditott a város ellen, közben pedig kimondotta a felszámolást. A felszámolók most ujabb ajánlattal fordultak a városhoz. Hajlandók a tejcsarnok r.-t.-nak 12 termelővel nap 3115 liter tej szállitására vonatkozó szerződést minden ráfizetés nélkül a városra átruházni, ha a tejcsarnok berendezési tárgyait is átveszi a város 25.000 korona értékben. Ez esetben a részvénytársaság 130.000 koronás kártéritési igényéről is lemond. A régi ajánlat szerint a részvénytársaság literenként másfél percent ráfizetést kért. Az ajánlat kiemeli, hogy amennyiben a város el nem fogadja, a részvénytársaság szerzett jogait és kártéritési igényét fentartja.

A Schlick-gyár ügye. A B. H. irja a következőket: A Schlick-Nicholson-gyár ügye már sokszor foglalkoztatta a törvényhatóságot. A Váciuton fekvő gyárnak kötelessége lenne fölszabaditani és a közforgalomra alkalmassá tenni a telket átszelő több utvonalat, a melyek ma a gyár keritésénél megszakadnak. A gyárnak a fővárossal kötött megegyezése szerint végképpen el is kellene hagynia mostani helyét, mely a város fejlődését akadályozza és füstfelhőt ere-

gető kéményével hozzájárul a főváros levegőjének elszennyezéséhez. A gyár kitelepitése tehát beletartoznék a fővárosnak abba a programmjába, mely az északi gyári övet a főváros déli határára igyekszik áttelepiteni. Az áttelepités azonban csak papiroson marad, mert a gyakorlatban még azokkal az ipartelepekkel szemben is eltér terve megvalósitásától a főváros, amelyeknél joga lenne városfejlesztő akciója megkezdéséhez. A középitési bizottság elé az illetékes ügyosztály olyan javaslatot terjesztett elfogadásra, a mely az emlitett gyártelepet 1925. április 14-ig a mai helyén hagyná meg, vagyis a gyártelep még tizenkét évig ontaná mai helyén a füstöt és rekesztené el a megnyitást váró utcákat. A városépités ügyosztálya csak a Klapka-utca folytatásának megnyitására kötelezné az idén a gyárat, ellenben a többi utcákra nézve csupán azt tartaná szükségesnek kikötni, hogy azokat telekkönyvileg irassa át a főváros javára, s a lefoglalt utcák közterületét négyszögölenként 1 koronáért használhassa a terület fölszabadulásáig.

Palais de Danse. A Palais de Danse sikerdus évadja április 30-án bezárul. Ezen a napon lépnek fel utoljára az áprilisi müsor nagyszerü attrakciói. Április 30-án tehát az idei szezonban utoljára gyönyörködhetik a közönség a Calzadó nővérek páratlanul bravuros, csodaszép táncában, Irisnek táncoló élőképeiben és a remek müsor többi kiváló számában. Az előadások este fél 11 órakor kezdődnek és éjfélután kedélyes táncmulatság szórakoztatja a közönséget.

Omnia-mozgó. A Quo Vadis immár 75 telt ház előtt került előadásra az Omniában, ennek dacára az érdeklődés a Quo Vadis előadások iránt még sokkal nagyobb ma, mint valaha. A Quo Vadis e páratlan sikere, arra inditotta az Omnia vezetőségét, hogy a főváros távolabb részeiben lakók részére is hozzáférhetővé tegye a jegyváltást. Budán négy helyen és a pesti oldalon is jegyelárusitó helyeket létesitett, melyek az Omniának, a mai számunkban közzétett értesitésében vannak felsorolva.

HEVERŐ ARANY és EZÜST. Nincs olyan család a világon, melynek ne volnának régi, elkopott gyürüi, fülbevalói, vagy egyéb ékszerei, melyek rendszerint elfelejtve, a lomtárban hevernek. Az ilyen régi tárgyak azonban értéket képviselnek és igy tulajdonképen holt tőke gyanánt tekintendők, melyet megfelelő értékesités esetén gyümölcsöztetővé lehetne tenni Saját érdekében cselekszik tehát mindenki, aki ilynemü tulajdonát SCHÖNWALD Imre ékszerésznél, Deák Ferenc-utca 21. sz. alatt a legmagasabb napi árfolyamon értékesiti, vagy pedig modern, csinos ékszerekre alakittatja át.

A

Szt. Margitszigeten

a nagyszabásu átalakitási és fejlesztési munkálatok gyors tempóban haladnak előre. A remekül, modern kényelemmel berendezett

nagy-szálloda és gyógyfürdő

már május hó első napjaiban feltétlenül teljesen rendban lesz; a szobák iránt nem csupán a fővárosból és vidékről, hanem külföldről is állandóan számos előkelőség érdeklődik. A kellemes nyaralást, üdülést :: kereső közönségnek ::

az igazgatóság margitszigeti központja minden kérdésre a legnagyobb készséggel nyujt felvilágositást. :: ::

REIN NÁNDOR

szőnyeg- és ágynemü-áruháza
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 9.

ÁLLANDÓ UJDONSÁGOK:

szőnyeg, függöny,

paplan és matrácokban.

Szállodák, kórházak, szanatoriumok berendezési vállalata.

NEUSCHLOSZ-

butorok kizárólagos eladási helye. E butorok minőség, szépség és olcsóság tekintetében vezetnek. MINTA-SZOBÁK.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztosítás
Építészet
Közlekedés
Bányászat

A közszállitásokról.

Előkelő napilapok hasábjain sok szó esett mostanában a Közszállitási Szabályzatról, s ezzel kapcsolatban a főváros részére történő szállításokról. A közvetlen alkalmat és aktualitást a *Fővárosi Hirlap*-nak az az értesülése adta meg, hogy a Községi kenvérgyár kibővitése a legközelebbi jövő munkaprogrammjába került és a kiszivárgott hirek szerint a kibővítéshez szükséges gépberendezést külföldről akarják magyar vignettával a városházára becsempészni.

Nagyon jellemző tünet hogy alig van a fővárosnak olyan megrendelése, amelyet a kereskedelemügyi kormány a magyar ipar pártolásának elhanyagolása, a közszállitási törvény megkerülése szempontjából nem kifogásolna. A fővárosnak példát kellene statuálnia abban a tekintetben, hogy — ceteris paribus — a magyar ipar kiszorithassa a külföldit, hogy a magyar iparosok és kereskedők munkáját legalább a törvényhatóságok védjék meg a külföldi konkurrenciával szemben. Fiskális érdekek is ennek az elvnek az érvényesülését kivánják, mert hiszen nem lehet vitás, hogy abból a fokozott jövedelemből, amelyet a főváros iparosai és kereskedői a városi szállítások révén elérnek, a községi pótadó cimén, de közvetve is tetemes rész illeti meg a fővárost is. A magyar ipar pártolása tehát nemcsak törvényes kötelessége a fővárosnak, hanem lényeges anyagi érdeke is. Ezt a szempontot a városházán sohasem veszik tekintetbe. Legutóbb is, az Artézi fürdő gőzmosó berendezéseinél hosszas küzdelem folyt a minisztérium és a főváros között. A város a külföldi ajánlatok mellett foglalt állást s szégyenszemre ismét a miniszter volt az, aki rigorózusabbnak bizonyult a törvény betartásában, a magyar ipar védelmében. Az a konkrét eset pedig, amely a cikk kiindulási pontjául szolgált, a maga nemében szintén ritkitja párját.

A közszállítási szabályzat kijátszásának leggyakoribb formája ugyanis az, hogy a külföldi vállalkozó Budapesten magyar képviseletet szervez s ez a képviselő azután — — akár a saját erejében bizva, akár pedig egy kijárónak a karjain — úgy szerepel a hatóságok előtt, minthogyha önálló vállalkozó volna és tulajdonosa annak az üzletnek, a melynek számára a szállitást kieszközölni igyekszik. Sok esetben bajos megfogni ezért a turpisságért, de a városházán az ilyen csekély nüanszokkal még akkor sem törődnek, amikor nyilvánvaló a külföldi portéka térhóditása, amikor erőszakkal akarják a magyar ipar versenyképességét megtörni.

A közszállitási szabályzatnak épen azok a pontjai a legkevésbé elavultak, amelyek a magyar iparnak és a hazai kereskedelemnek a hegemoniáját hivatvák biztosítani. A szabályzat maga nem rossz, de gondoskodni kell arról, hogy az egyes pontok értelmezésénél ne lehessen tere a külföldi cégeknek való jogtalan kedvezéseknek.

Lapunk telefonszáma: 137-15

Nem tudja hányat ütött?
Vegyen órát
Schönwald Imrénél, Deák Ferencz-utca 21. szám

A telefon csődje.

Több mint két hete annak hogy az időjárás szeszélyéből felmondta a szolgálatot a pesti telefon. A zordon vihar tömegesen kiemelte a házak tetején elhelyezett karókat a helyeikből s a hálózatnak legnagyobb része ma is összetépve hever a tetőkön. A kereskedelemügyi minisztériumban, ahol a telefonigazgatás legfőbb tényezői székelnek, könnyen vigasztalódnak az emberek s egyszerüen az elemi csapások rovatába könyvelték el a teljes csőddé fajult telefon-mizériákat. Pedig a dolognak sokkal mélyrehatóbb gyökerei vannak. A züllés az egész vonalon terjed. Legjobban igazolja ezt a Máv. szomorú példája. A vasutigazgatás minden ágában óriási visszafejlődés mutatkozik a legutolsó időben s csak a vasuti személyzet kiválóságának köszönhető, hogy a mostani kereskedelmi kormányzatnak a nevéhez nagyobb szerencsétlenség nem füződik. A fejetlenségnek és tehetetlenségnek megdöbbentő bizonyitéka most a telefonzavar állandósítása. Komoly kereskedelmi szakkörökben mozgalom indult meg az iránt, hogy a telefonigazgatóság erélyesen szólittassék fel, kötelességének teljesítésére. Egész gazdasági s társadalmi berendezkedésünk a telefonszolgálat akadálytalan lebonyolitására van bazirozva Budapesten. A telefon több mint kulturszükséglet ma már, annyira, hogy közrendészeti és közbiztonsági szempontokat is felölel Budapesten. Meg kell gondolni, hogy minő következményei lehetnének annak, ha a fővárosban a közelmult napokban tüz ütött volna ki valamely veszedelmes ponton, ahonnan a tüzoltóságot s a rendőrséget csakis telefonon lehet rövid úton értesiteni. Mekkora károkat okozott volna akkor a telefonigazgatóságnak ez az európai botránya, amely most Budapesten lejátszódik s amely annál felháborítóbb, mert az előfizetőktől azért könyörtelenül beszedik a telefonhasználati dijat. Semmiféle mentsége nem lehet a kereskedelemügyi minisztérumnak ezekért a lehetetlen állapotokért, legkevésbbé pedig az, hogy nem áll elegendő munkaerő a rendelkezésére. Ha munkaerő kell, tessék bizalommal fordulni a cs. és kir. hadsereghez. A klosterneuburgi vasuti és távirdaezrednek két százada 48 órán belül rendbehozta volna az elpusztitott vezetékeket. Bezzeg ha a kormányt és a munkapártot kell védelmezni a közhangulat ellen, akkor nyomban Budapestre koncentrálják a monarchia egész haderejét. A telefonhálózat rendbehozása azonban nem sürgős a kereskedelemügyi kormánynak.

A Magyar Bank új igazgatói. A Magyar bank és kereskedelmi részvénytársaság igazgatósága dr. Dobay Aurélt, aki eddig a központi kereskedelmi és iparbanknak volt vezérigazgatója, az intézet igazgatójává, Takách Emilt, a Hazai bank volt igazgatóját pedig az intézet algazgatójává nevezte ki.

Ujhely és a bőrkabátosok. Sátoraljaujhely a világhirü tokaji borokat termelő hegyaljába ékelődik és ugy volna helyén, ha a Hegyalja borainak és a Bodrogköz gazdag termésének e város volna a központi piaca. Ám az értékes területet a környékbeli mágnások maguknak sajátitották ki és Majláth József gróffal az élén a várost teljesen izolálták. A megye urai, a bőrkabátosok ugyanis az utakat nem a népes községek mentén csinálták meg, hanem a mágnások földje mellett. A bodrogközi községek csak száraz nyarakon és fagyos teleken juthatnak be Ujhelybe, mert nincs egyetlen kövezett utjok sem. Ellenben a grófi birtokokat kitünően kövezett utak szelik. Az egész Bodrogközön csak egy községnek, Karádnak van rendes utja, mert itt van a Majláth gróf kilenc-ezer holdas birtoka. És ez az egy ut sem Sátoraljaujhelyre vezet, hanem Sárospatakra. Évek óta folyik már a harc a berecki Bodrog-hidért is. Pedig az egész csak kétszázezer koronába kerülne és ezen a réven egy csomó népes község kapcsolódna Ujhelyhez. Most pedig uradalmi vasutat csinálnak a mágnások. A vasut a Bodrogközt szeli keresztül, persze a falvakat elkerülve, ellenben a grófi kastélyokat és majorokat érintve. Ezt a vasutat sem vezetik Ujhelybe.

A Gyosz közgyülése. A Gyáriparosok Országos Szövetsége vasárnap tartotta közgyülését, amelyet Chorin Ferne elnök hosszabb visszapillantó beszéde nyitott meg. A közgyülés elfogadta az évi jelentést, megállapította a zárszámadásokat és báró Hatvany-Deutsch Józsefet alelnökké választotta meg.

Uj kereskedelmi egyesülés. A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara dísztermében vasárnap délelőtt a kereskedők és iparosok érdekeinek előmozdítására és megvédésére egy új gazdasági szervezet létesült. Az új szervezet cime „Kereskedők és Iparosok Szövetsége". Az alakuló gyülésre a fővárosi detailkereskedők és iparosok nagy számban jöttek el. Az előkészitő bizottság nevében Vogel Géza üdvözölte a megjelenteket. Az alakuló közgyülés az alapszabálytervezetet változás nélkül egyhangulag fogadta el. Elnök lett Lédermann Mór, akt zajos éljenzés és taps között foglalta el az elnöki széket. Társelnökök lettek: Katona Béla és Holzer Sándor. Alelnökök Rausch Aladár, Szimon István, Frisch Ignácz és Kovács Viktor. Főtitkár Fischer Ödön. Főjegyző Ipolyi Béla. Pénztáros Polonyi Henrik. A választások után Lédermann elnök hatásos beszédet intézett a közgyülés tagjaihoz, amelyet nagy tetszéssel fogadtak.

Megalakult a magyar hadiszekérgyár. E hó 28-án alakult meg a Galgóczi Gazdasági és Hadiszekérgyár Részvénytársaság. Az uj részvénytársaság alaptőkéje 600 ezer korona, amely 3000 darab 200 koronás teljesen befizetett részvényre oszlik. A vállalat megváltja a nagyszabásu s modern gyártási eszközökkel felszerelt galgóczi szekérgyárat, amely kizárólag hadi és gazdasági, valamint ipari teherjárművek gyártásával foglalkozik, kibővíti annak üzemét és exportképessé teszi gyártmányait. Az uj részvénytársaság első igazgatóságának tagjai Solms Braunfels Sándor herceg v. b. t. t., Libits Adolf udvari tanácsos, dr. gróf Vetter v. d. Lilie v. b. t. t., Sieminski Lewicki Stanislaus gróf, Lekky István földmivelésügyi min. tanácsos, Rubinek Gyula, az OMGE igazgatója és malomszegi Légrády Károly. A felügyelőbizottság tagjai dr. Csécsy-Nagy Miklós udvari tanácsos, Covenhove Kalergi Richard gr. és Bodó Péter jószágigazgató. A közgyülés után az igazgatóság tartotta alakuló-gyülését, amelyen elnöknek megválasztották Solms-Braunsfels Sándor herceget, alelnöknek Libits Adolf udvari tanácsost. A vállalat bankári teendőit a Sacellár y György-cég végzi, kereskedelmi igazgatását pedig Halász Lajos három végrehajtóbizottsági taggal együtt intézi. A társaság jogtanácsosa dr. Várkonyi Oszkár.

Közgyülések és mérlegek.

A Magyar Aszfalt Részvénytársaság igazgatósága legutóbbi ülésén megállapitotta az 1912-ik évi mérleget, amely az értékcsökkenési tartalékalapnak 100.000 koronával és az üzemfentartási tartalékalapnak ugyancsak 100.000 K-val való dotálása után 5848 K 79 fill. tiszta nyereséget mutat föl. A közgyülésen azt fogják inditványozni, hogy ezt az összeget uj számlára vezessék.

Az Adria biztositó osztaléka. Az Adria biztositó társaság a minap Triesztben megtartott rendes közgyülésén 160 korona osztalék fizetését határozta el.

Az „Atlantica" közgyülése. Az „Atlantica" Tengerhajózási Részvénytársaság e hó 26-án tartotta meg ezidei, ezuttal hatodik évi közgyülését, amelyen az igazgatóság bemutatta jelentésének kapcsán a felügyelőbizottság által is átvizsgált 1912. évi zárszámadásait. A tartalékok bőséges javadalmazása után a tiszta nyereség 803.926 korona 76 fillér (a mult évi 592.669 kor. 03 fill. tiszta nyereséggel szemben), amelynek felhasználásával a részvények 6-os számu szelvényei *10 százalékos osztaléknak* megfelelően 20 koronával kerülnek beváltásra. Az évi jelentés vázolja az eseményeket, amelyek az elmult üzleti évben a hajófuvarpiacot általában és különösen az „Atlantica" üzleteit befolyásolták. A társaság jelenlegi hajóállománya 11 hajóból áll, 64.300 tonna hordképességgel. Az 1912. év összforgalma 442.033 tonna volt, amelyet a gőzösök 54 ut keretében bonyolitottak le. A jelentés hangsulyozza, hogy a folyó üzleti év kilátásai a legjobb reményekkel biztatnak. A zárószámadások szerint 530.000 korona fordittatott az értékcsökkenési tartalékalapra, az irodaberendezés értéke teljesen leiratott, a biztositási tartalékalap javadalmazására pedig 70.000 koronát juttatott a vállalat. Az üzleti költségek levonása után mutatkozó 803.926 korona 76 fillér tiszta nyereségből elsősorban a tartalékalap növeltetett 39 ezer 332 korna 55 fillérrel, 10 százalékos osztalékban (részvényenként 20 K), folyósittatott 600.000 korona, az alapitói jegyek tulajdonosai között 85.646 kor. 67 fill. és igazgatói jutalék cimén 44.731 kor. 85 fill. kerül felosztásra, mig a fennmaradó 34.215 kor. 69 fill, uj számlára vitetett át. A részvények esedékes 6-os számu szelvényei folyó év május 2. napjától az Angol-Osztrák Bank wieni főtelepénél és budapesti fióktelepénél kerülnek beváltásra. A közgyülés az eddigi igazgatóságot és felügyelőbizottságot ujból megválasztotta, azonkivül gróf *Teleki* Lászlót, mint uj tagot választotta be az igazgatóságba. A közgyülés nagy lelkesedéssel szavazott végül köszönetet tiszasülyi *Polnay* Jenőnek, a társaság vezérigazgatójának, mint akinek nagy szaktudása, fáradhatatlan munkálkodása és céltudatos törekvése elsősorban voltak tényezői annak a kiváló eredménynek, amelylyel az 1912. üzletévet a társaság lezárta és mint akinek hivatottsága és képességei erős támaszát és biztositékát nyujtják a nagyjövőjü vállalat további gyors fejlődésének.

Az Anker élet- és járadékbiztositó Társaság, Bécsben, 1913. április 23-án tartotta 54. rendes közgyülését gróf Prokesch Osten Antal ur elnöklete alatt. A zárszámadás, a lefolyt év gazdasági viszonyainak ismeretes kedvezőtlen volta dacára, a virágzás és folytonos fejlődés kielégitő képét nyujtotta. Az évi felesleg — az egyes nyereségosztalék — kategóriák eredményének hozzászámitásával 4 millió 35.042 K 53 fillérre emelkedett, melyből csak a halálesetre nyereségrészesüléssel biztositott felekre 2 millió 824.565 K 98 fill. jutott. A részvényesek 480.000 koronát kapnak (részvényenkint, mint a mult évben 240 koronát), a különböző dijtartalékok dijazására 475.000 korona marad. Az összes vagyon 240,321.396 korona, amelyből Magyarországon 29,841.828 koronát helyeztek el. Itt mlitjük meg, hogy az Anker az élet-, kiházasitási- és járadékbiztositás minden nemével foglalkozik és különösen a garantirozott nyereségrészesüléssel kötött biztositásoknál a feleknek a legkedvezőbb föltételeket nyujtja. A társaság nagy biztositéki alapjai, rendkivüli szolidsága és üzletkezelési óvatosságával ritka méltányosságot köt össze a biztositási összegek folyósitásánál, ugy hogy az Anker folyton fokozódó közkedveltségnek örvend.

A Ksod zárszámadása. A Kassa-Oderbergi Vasut *Ludvigh* Gyula igazgatósági elnök elnöklete alatt ülést tartott, amelyen előterjesztették az 1912. évi zárószámadásokat. Az összforgalom a mult évben jelentékenyen emelkedett. Ez kitünik a következő adatokból: A fizető vonatkilométerek száma 5,151.000, azaz 6 százalékkal több, mint a mult évben. A bruttó tonnakilométerek száma 1950 millió, tehát 7 százalékkal több, mint 1911-ben, a nettó kilométereknél (837 millió) 8 százalék az emelkedés, végül a tengelykilométereknél (266 millió) 7 százalék a szaporodás. Az Oderbergben a porosz- és Nord-vasuttól átvett megarkott kocsik száma 184.514 (+ 12.2 százalék) volt. A bevétel 33,217.065 (+ 2,954.666) korona, a kiadás 24,810.930 (+ 1,561.800) korona volt. Az üzemfölösleg 8,406.135 (+ 1,392.865) korona lett. Ennek következtében a magyar vonalra eső állami kamatgarancia csak 3,618.029 korna lesz, vagyis 806.905 koronával kevesebb, mint volt 1911-ben. Megemlitjük, hogy a Ksod 1912-ben családi pótlékot engedélyezett alkalmazottainak, ami a kiadásokat kereken 750.000 koronával szaporitotta.

A Déli vasut mérlege. A Déli vasuttársaság a napokban tette közzé 1912. évi zárszámadását. E szerint a lefolyt üzemévben a régi törlesztési terv szerint a 3 százalékos kötelezvények zükségletének alapulvétele mellett 1,918.947 korona jövedelmi fölösleg mutatkozik, az előző évi 1,714.722 korona deficittel szemben. Az eredmény tehát 3,633.669 koronával kedvezőbb, mint az előző évben.

A boszniai agrárbank közgyülése. A Szabadalmazott Bosnyák-Hercegovinai Agrár és Kereskedelmi Bank néhány nap előtt tartotta Szerajevóban 2-ik közgyülését *Lánczy* Leó titkos tanácsos elnöklésével. A tiszta nyereség 360.000 K, amelyből 6 százalék osztalékot fizetnek. A szerajevói uri kaszinóban banketttet rendeztek *Lánczy* Leó tiszteletére, aki másnap *Potiorek* táborszernagy tartományi főnök dezsönéjén vett részt. Itt emlitjük meg, hogy a boszniai Agrárbank részvényeit az alapitó Pesti magyar kereskedelmi bank bevezette a budapesti értéktőzsdén. Az első árfolyam 248—250 K volt.

VÁLLALKOZÁS

Elfogadott ajánlatok:

Az épitési albizottság javaslata alapján a tanács a következő munkákra vonatkozó ajánlatokat fogadta el: A III., Szemlőhegy-utcai iskola tornaterem berendezési munkáira *Geittner* és *Rausch*, a III., Lajos-utcai iskola bádogos pótmunkáira *Rauchberger D.*, a VIII., Dugonics-utcai iskola butor munkáira *Csepreghy* János és fiai, a III., Lajos-utcai iskola vászonfalsarokvédő munkáira *Pick* Emil, a VI., Lehel-utcai műhelybérház vaslépcső munkáira *Pick* Ede utódai, a VIII., Tisza Kálmán-téri iskola hajlitott fabutor munkáira *Thonet Testvérek*, a VI., Aréna-uti bérház ablakredőny munkáira *Pick* Ede utódai, a VI., Angyalföldi-uti bérház lakásjelző táblák fölszerelési munkáira *Sipos* László, a VIII., Dugonics-utcai iskola burkoló munkái hátralevő részére voantkozólag *Walla József r.-t.*, a VI,. Váci-uti (Erdőtelki) iskolánál háztartási skola céljaira szükséges átalakitási munkálatokra *Pollacsek és Epstein*, a VI., Izabella-utcai felsőkereskedelmi iskola vizvezeték munkáira *Csepreghy* János és Fiai, a VI., Izabella-utcai felsőkereskedelmi iskola szobafestő munkáira *Izsák Samu*, a VIII., Mária Terézia-téri iskola asztalos munkáira *Várady* József ajánlatát fogadta el.

Versenytárgyalási eredmények:

A székesfőváros tanácsához az épülő városi elektromos mü áramfejesztő-telepének telkén létesitendő a) műhelyépület, b) szivattyuház, c) vizmedence, valamint a hozzátartozó aknák és csatornák, d) lakóház és e) portásház épitésére az ápr. 23-án megtartott árlejtésen ajánlatot adtak be: *Balázs Farkas* a) 67.561 K, b) 88.932 K, c) 250.790 K, d) 282.571 K és e) 38.841 K-val; *Kemény és Tisza* a) 63.432 K, b) 118.137 K, c) 370.450 K, d) 283.443 K és e) 34.746 K-val; *Palatinus épitő- és ingatlanforgalmi rt.* a) 60.221 K, b) 89.577 K, c) 236.897 K, d) 251.993 K és e) 34.467 K-val; *Schäfer és Wellisch* a) 77.358 K, b) 104.847 K, és c) 358.440 K-val; *Margalit Andor* a) 58.671 K, b) 79.409 K, c) 211.990 K, d) 274.578 K és e) 39.028 K-val (a d) és e) csoportnál 2 százalék ráfizetéssel, tehát e két csoport végösszege 313.607 K helyett 319.879 K); *Wellisch Hugó* a) 79.129 K, b) 95.641 K, c) 286.629 K, d) 295.503 K és e) 41.265 K-val.

Az épülő városi elektromos-mü áramfejlesztő-telepének telkén végzendő *feltöltési munkálatokra* (lásd *Fővárosi Hirlap* ápr. 16. számát) az ápr. 23-án megtartott árlejtésen ajánlatot adtak be: *Magyar épitő rt.* 30.000 m³ feltöltés esetén 3.50 K, 60.000 m³ esetén 3.40 K és 90.000 m³ esetén 3.30 K egységárral, *Palatinus épitő- és ingatlanforgalmi rt.* mind a három esetben 3.05 K-val, *Fleischmann Antal* mind a három esetben 3 K-val, *Steiner Simon* mind a három esetben 1.98 K-val, *Hofbauer* Jakab 30.000 m³ esetén 3.28 K, 60.000 m³ esetén 3.18 K, és 90.000 m³ esetén 3.13 K-val.

Ut- és csatornaépités.

Budapest székesfőváros tanácsa bersenytárgyalást hirdet az alább részletesen felsorolt utépitési és csatornázási munkáatokra és pedig: 1. Az I., Átlós-ut, Lenkei-ut és a Máv. aluljárója közötti szakaszának kövezési munkáira. 2. A III., Selmeci-utca, Bécsi-ut és Pacsirtamező-utca közötti szakaszában a gyalogutak kövezési és a kocsiut makadamszerü rendezési munkáira, 3. A X., Pongrác-ut egy részének makadamszerü rendezési munkáira, 4. A X., Kőbányai hegyivizlevezető csatorna épitési munkáira és végül 5. A X., Hungária-körut, a VII., Kerepesi-ut, Fogarasi-ut és a Bibor-utca egy-egy szakaszának csatornázási munkáira. Az ajánlatokat május 13-án d. e. 11 óráig kell a tanácsi II. (ut- és csatornaépitési) ügyosztály vezetője, vagy helyettese kezéhez (IV., Központi városház, II., em. 279. sz. alatt) benyujtani. A versenytárgyalás május 13-án d. e. 11 órakor fog a Központi városház II. em. 266. sz. alatt megtartatni.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.

Merkantil Nyomda (Havas és Lehner) Budapest, VIII., Német-utca 27. szám.

AMERICAN SHOE COMPANY LIMITED

Amerikai cipő r.-t.

Elsőrendü valódi

amerikai cipő-különlegességek

kizárólagos elárusitása.

Tavaszi ujdonságok!

BUDAPEST

IV., Kigyó-tér 1.

(Királyi bérpalota.)

V., Dorottya-utca 6.

VII., Erzsébet-körut 42.

DEBRECZEN, Piac-utca 44.

ZAGREB, Ilica 22.

Kérje képes árjegyzékünket!

Holzer

cs. és kir. udvari és kamarai szállító

divatháza

Budapest,

IV., Kossuth Lajos-utca 9.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK$_{00}^{0}$“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

Hirdetmény.

Ezennel közhirré tétik, hogy miután a **Magyar Királyi Pénzügyminiszterum** ellenőrző közegei a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjátékának **(XXXII. sorsjáték)** I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főárusitóknak árusitás végett kiadattak.

Az I. osztály huzása **1913. május 21.** és **23-án** tartatik meg. A huzások a **Magyar királyli állami ellenőrző hatóság** és királyi közjegyző jelenlétében, nyilvánosan történik, a huzási teremben. Sorsjegyek a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték valamennyi árusitóinál kaphatók.

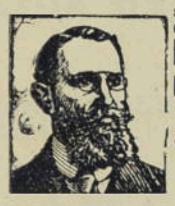
Budapest, 1913. évi április hó 27-én.

Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték Igazgatósága.

Tolnay *Hazay*

FOGAK szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

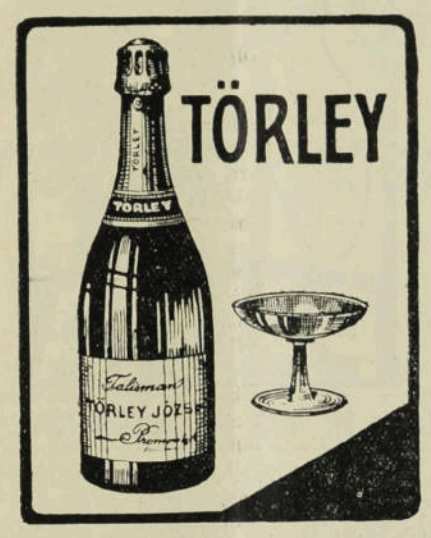
szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve
Budapest, VII., Erzsebet-körut 50., I.
Ovás! Figyelem a nevemre, képmasomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevét ki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Káli H. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzestelenitve.
Mérsékelt árak. Itészietfizetésre
Telefon 86—50

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásasványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

RŐSZÉNBÁNYA 's TÉGLAGYÁR TÁRSULAT
PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.
Telefonszám: 34—51 és 34—61.

Keramit kocsiútkövek :: Keramitlapok :: Keramit-, sterő-, pillértéglák :: Travesz-téglák :: Falburkoló-téglák :: Fayance porcellán lemezek :: Porcellán szigetelők :: Egészségügyi és használati cikkek :: Tűzálló chamotte-téglák.

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. **Árjegyzék dijmentesen**

A trieszti Jutaipar R.-T. Triesztbeen
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

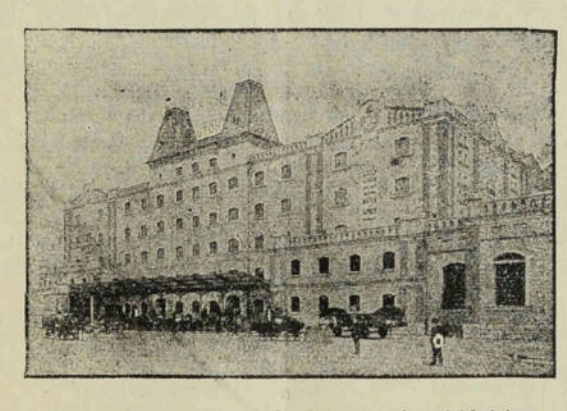
zsákokban

a legjutányosabb árak mellett
Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség
Nobel Sándor, Budapest
VI., Aradi-utca 31. Telefon 161—07

MÁRKUS-PENZIÓ
ABBÁZIA
(VILLA MATELLA)
Magyar ház.
Polgári árak. Otthonias.
Csendes. Tiszta.
Saját tengeri fürdő.
Nap- és légkura.
Városi tisztviselőknek engedmény.
Kérjen prospektust!

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.
Igazgatóság: **BUDAPEST V., BANK-UTCA 6.** — Telefon: 173—74.
SÜRGŐNYOIM: BÉLCEMENT. GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.
FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.
„Ostökös“ védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál.
VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23.
Beton-, hid- és csatornaépitő. Telefon 55—55.

Nyilvános hütő és fagyasztó raktárház.

Magyar Élelmiszer Szállitó Részvénytársaság

Központi iroda: Budapest IX., Tóth Kálmán-utca 8—10. szám.

Részvénytőke 4 millió korona.

Sürgönycim: CONSUM, BUDAPEST.

Telefon: József 25-02, 25-03, 25-04.

A hütőházban nyilvános jellegénél fogva bárki, tetszésszerinti időre, mérsékelt dijtételek mellett beraktározhat (bármily mennyiségben) **vad, baromfi, hus, tojás, vaj, hal, gyümölcs, virágcsirák, főzelék,** stb. élelmicikkeket, továbbá szőrme és szőnyegeket. A beraktározás feltételei, valamint a beraktározandó áruk kezelésére vonatkozó részletes utasitásokkal készséggel szolgálunk. **ÜZLETÁGAK: Szállitási osztály:** baromfi-, tojás-, vad-, vaj-, gyümölcs- és főzelékküldemények után, ha a társaság neve alatt kerülnek feladásra, jelentékeny szállitási kedvezményeket folyósit. A szállitmányozásra vonatkozó mindennemü kérdésekben (fuvardijak, utirányok stb.) készséggel nyujt felvilágositást. **Kiviteli osztály:** A társaság berlini breslaui, wieni és londoni fiókja mindenféle élelmicikkek bizományi értékesitését elvállalja. Az árukra előlegeket is folyósit.

FIÓK ÜZLET: VI. ANDRÁSSY-UT 66.

Gólya Áruház

FIÓK ÜZLET: VIII. NÉPSZÍNHÁZ-U. 35.

VI. NAGYMEZŐ U. 12.

Quo Vadis?

Sienkiewicz világhirü regénye 6 részben. A XX. század csodája Budapesten kizárólag csakis az

OMNIA

mozgóképpalotában. VIII. ker., József-körut 31. szám alatt.

Telefon: József 1-25.

Értesités!

Quo Vadis előadásaink iránt az érdeklődés oly nagy mérveket öltött, hogy a belépőjegyek tulnyomó részét már elővételben elkapkodják. A távolabb lakók tömeges kivánságára elhatároztuk, hogy a

QUO VADIS?

előadásainkra az alábbi helyeken, elővételi dij nélkül, árusitunk belépőjegyeket:

Az Omnia pénztáránál d. e. 10-től fél 1-ig és d. u. 3 órától kezdődőleg.

VI., Andrássy-ut 19. Hirsch nagytőzsde;

Budán: I. Vár, tárnok-utcai nagytőzsde; II., Korvin-téri tőzsde; II., Lánchid-utcai nagytőzsde; II., Batthyány-téri nadytőzsde.

Az előadások kezdete: D. u. 3, 7 és fél és háromnegyed 10 órakor.

AZ **OMNIA**

Mozgókép-palota igazgatósága.

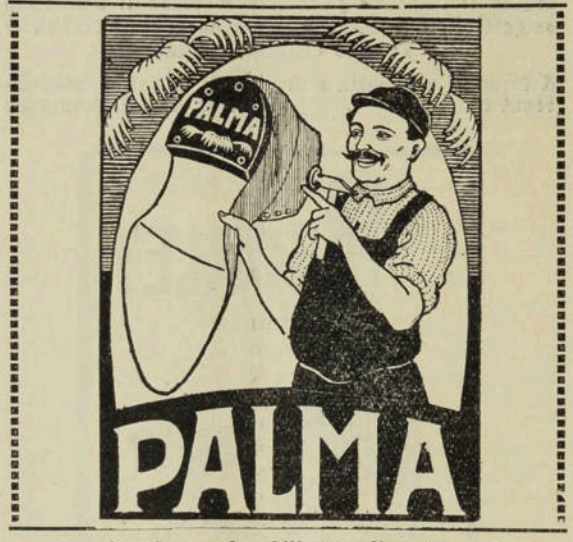
VIII., József-körut 31.

PALAIS DE DANSE

Szerecsen-u. 35. (TÁNCPALOTA) Telefon: 120-77.

Kezdete este fél 11 órakor.

A szezon utolsó előadása április 30-án.
Les 3 paz Calzado, a spanyol táncok királynői.
Die 6 Sonnenkinder, strandidill.
Les Armenis, francia excentrikusok. Hansi Jackson szubrett. La Malottas, Myriam & Danseur stb. stb. Előadás után párisi vig hangulat és táncmulatság reggelig. — Kitünő vacsora. — Pénztárnyitás féltiz órakor. American bar.

Cs. és kir. szab. déli vaspálya-társaság.

A részvényes urak ezennel meghivatnak a *folyó évi május hó 29-én, csütörtökön délelőtti 10 órakor Bécsben, III., Schwarzenbergplatz 4. sz. alatt (az Industriehaus dísztermében)* megtartandó

hatvannegyedik közgyülésre.

NAPIREND:

1. Az évi jelentés felolvasása.
2. Az 1912. évi zárszámadás feletti határozathozatal.
3. Az igazgató-tanács részbeni megujitása.
4. A számvizsgálók megválasztása.

Azan alapszabályok 22. cikke szerint a közgyülésen csakis azon részvényesek vehetnek részt, kik legalább 40 részvénynyel birnak s ezeket legkésőbb 14 nappal a közgyülés megtartása előtt az alantabb megjelölt pénztárak valamelyikénél letéteményezték és pedig:

Bécsben: a cs. kir. szab. osztrák kereskedelmi és iparhitelintézetnél; Rothschild S. M. urnál; a cs. kir. szab. általános osztrák földhitelintézetnél, az angol-osztrák banknál és a társaság számvevőségénél a déli vaspályaudvaron (igazg. épület);
Budapesten: a magyar általános hitelbanknál;
Triesztben: a cs. kir szab. osztrák kereskedelmi és iparhitel-intézet fiókjánál;
Frankfurtban M m.: a Disconto-társaság igazgatóságánál;
Berlinben: a német banknál, Bleichröder S. urnál; a Disconto-társaság igazgatóságánál, valamint Mendelssohn és társa uraknál;
Hamburgban: Behrens L. és fiai uraknál és Warburg M. M. és társa uraknál;
Breslauban: a sziléziai bankegyesületnél;
München ben: Merck, Finck és társa uraknál;
Baselben: a svájci bankegyesületnél;
Zürichbn: a svájci hitelintézetnél;
Párisban: a társaság letéti pénztáránál, Rue Laffitte 26;
Londonban: Rothschild N. M. és fiai uraknál;
Milanoban: a Banca Lombarda di Depositi e Conti Correnti-nál, valamint a Banca Commerciale Italiana-nál;
Genfben: Lombard, Odier és társa uraknál;
Lyonban: Sainte Olive, Cambefort és társa uraknál; valamint Veuve Morin-Pons és társa cégnél.

A letéteményezett részvények helyett letéti jegyek és igazolványok szolgáltatnak ki, mely utóbbiak a közgyülésen való megjelenésre jogositanak.

Távollevő részvényesek irásbeli meghatalmazás utján más, a közgyülésen részvételre jogositott részvényes által képviseltethetik magukat. (23. cikk.)

Képviseltetés esetén az igazolási jegyen előnyomott meghatalmazás kitöltendő, a meghatalmazó által sajátkezüleg aláirandó s legkésőbb folyó évi május hó 23-án a társaság számvevőségénél Bécsben (déli vaspálya-udvar) felmutatandó. Végül mgjegyeztetik, hogy az alapszabályok 25. cikke szerint egy részvényes sem egyesithet magában 10 szavazatnál többet saját joga alapján, avagy 20 szavazatnál többet saját joga alapján és mint más szavazatjogosult részvényesek meghatalmazottja.

Bécs, 1913. április hóban.

Az igazgató-tanács.

Utánnyomás nem dijaztatik.)

Budapest—Pécs!

Csodaszép választék!
Maradandó értékü kiváló szép

ajándéktárgyak!

Brilliáns gyürük
gyönyörü kövekkel és elsőrendü kidalgozásban

Boutonok
legszebb kivitelben

Arany és ezüst cigarettatárcák
drágakövekkel és tüzzománccal eredeti gyári árakban

SCHÖNWALD IMRE

főüzletében Budapest, Deák Ferenc-utca 21. sz.

Árjegyzék ingyen és bérmentve ..

Törzstelep: Pécs.

MŰÉPITÉSZEK ÉPITÉSVÁLLALKOZÓK GÉPGYÁROSOK FIGYELMÉBE!

NYIRI SÁNDOR

Telefon: 133-37. **BUDAPEST** Telefon: 133-37

VII, Wesselényi-u. 8. Wesselényi-bazár

Paszpartu műintézet és könyvkötészet. ....

Építési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett. ....

Mappák minden kivitelben. ....

Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is. ...

Egyleti tablók és albumok. ..

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

Gyár:

Marta Magyar Automobil Rt. Arad

Vezérképviselet:

Royal-Garage, Budapest, IX. ker., Páva-utca 10-12.

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részv.-Társ.

FIUME.

Fiuméból Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume—Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.

Fiume—Venezia: hetenkint 3—6 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.

Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velenzében és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Roma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.

A gőzhajók **modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazás minden kellékével vannak felszerelve.**

Bővebb felvilágositást nyujt a **Központi Menetjegyiroda Budapest** (V:, Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodái.

II. évfolyam Budapest, 1913. május hó 7-én 19. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám

A szerdai

incidens egészen váratlanul érte a szereplőket: ezt a tényt érdemes leszögezni az események méltatásánál. Nem volt szinpadi rendezés, nem voltak előre elhelvezett bombák, hanem a politikai helyzetnek a feszültsége tört utat magának. Szárazon és szigorú tárgyilagossággal mérlegelve a történteket, meg kell állapitani, hogy Vázsonyi Vilmosnak is, Heltai Ferencnek is, külön-külön igaza volt: Vázsonyinak a formában, Heltainak a dolog érdemében. Vázsonyi Vilmost nem vezette más cél, mint az, hogy a közgyülés házszabályait, a főváros autonomiáját megvédelmezze. Heltai Ferenc viszont szintén nem kötekedésből tette meg inditványát, hanem annak a becsületes szándékának a dokumentálására, hogy a törvény erejéből fennálló ellenőrzési jogát a főváros érdekében gyakorolni óhajtja és utat engedien a közvélemény megnyilatkozásának ott, ahol a város első tisztviselője egyenesen megtagadja a kötelességteljesitést. Vázsonyi Vilmos állásfoglalása legkevésbé sem érintette a főpolgármester inditványának érdemi részét. A demokraták vezére nyiltan kijelentette, hogy más formák között hajlandó az inditványt elfogadni, a lényegben tehát nem volt eltérés a két álláspont között.

Vázsonyi is, Heltai is tisztán állanak ebben az ügyben. Egyetlen ember van csupán, aki a két tiszteletreméltó álláspont között a földre esett: Bárczy István polgármester. És ez nem a „Werf die Katze wie Du willst" álláspontja, hanem teljesen objektiv ténymegállapitás. Lehetséges, sőt valószinü, hogy Hegedüs Ármint ártatlannak fogja találni a megindulo vizsgálat: — ez még sem fogja igazolni a polgármester eljárását. Bárczy Istvánnak mindig példát kell statuálni abban, hogy a közvélemény megnyugtatására minden megtörténjék. Bárczynak nem lett volna szabad bevárni a főpolgármester felszólitását, annál kevésbbé volt joga hozzá, hogy a felszólitással szemben elutasitó álláspontot foglalion el. Rossz szolgálatot tett a polgármester a gyanusitottaknak, amikor védőszárnyai alá vette őket. A Sáros-fürdőnél nem történt panama, csak könnyelmüség, az ártatlanokat védeni tehát nem volt kevésbbé kegyetlen dolog, mint az ártatlanokat meggyanusiani. Adjuk még hozzá mindezekhez azt a páratlan rosszhiszemüséget, amellyel Bárczy István, a főpolgármester gavallériájára számitva, a saját kezeirását megtagadni igyekezett: — és akkor tisztán állhat minden elfogulatlan szemlélő előtt, hogy az elvi harc, amely Vázsonyi és Heltai között lefolyt — Bárczy István sulyos megsebesülésével végződött.

Fullánkok

Nincs protekció!

Ezt a jelszót most gyakorlatilag alkalmazza a közoktatásügyi osztály vezetője. Déri tanácsnok igazságérzete nem tűri, hogy érdemes pályázók mellőztessenek olyanoknak a kedvéért, akik kitünő bizonyitványok helyett kitünő protektorokkal büszkélkdhetnek.

Természetes, hogy ez a munka nem lehet abszolut értékü, utólagos rekriminációk nem maradhatnak el ott, ahol oly sok az eszkimó és olyan kevés a fóka. Bizonyos azonban, hogy ha Déri tanácsnok példája nem volna ugyszólván egyedülálló, akkor sokkal kevesebb tisztviselő-személyzettel, sokkalta több és nagyobb eredményt lehetne elérni a városházán.

A tanács

bölcsessége, józan előrelátása nem ismer határt, nem ismer korlátokat. Büszke hir adja tudtára mindenkinek, akit illet, hogy semmiféle többletkiadást nem szabad foganatositani mindaddig, mig a közgyülés a megfelelő póthitelt nem engedélyezte és a miniszter a közgyülés határozatát jóvá nem hagyja.

Azt hihetné a jámbor olvasó, hogy a tanács szigoru határozata preventiv intézkedés, minden eshetőséggel szemben való védekezés. Pedig nem egészen ugy van, mert a drákói szigor tulajdonképpen eső után köpenyeg. Szinte komikusan hat a zordon hang, ha meggondoljuk, hogy nincs már többé semmiféle határozatra szükség, mert az eddigi hiteltullépések annyira kimeritették a pénztárt, hogy sokáig nem lehet szó semmiféle ujabb munkáról, amely ujabb tulkiadásra adna alkalmat.

Uj kölcsön

szele fujdogál a városházán. Az uj teher felvételének az a főoka, hogy a főváros adósi viszonyban áll a külföldi tőkével s a viszonyból származó milliókat ki kell adni az egyik szülőnek, a külföldi tőkének. A város tartozik, a város fizet. És ez igy van rendjén. Bezzeg, amikor a főváros a hitelező, akkor az adósok kevésbbé skrupulózusok a fizetési határidő betartásában. Drasztikus példa erre a ligeti Beketow-cirkusz, amelyet annak idején a legrosszabb ajánlattevőnek évi ötvenezer korona bérért engedett át a város. A bért utólag fizeti Beketow-mester, a kötbér pedig mindössze tizezer korona. Augusztusban esedékes a pénz s a kiszivárgott hirek szerint az idén kilátás van arra, hogy a város nem kapja meg az ötvenezer koronát. Az üzlet nem üzlet s könnyen megtörténhetik, hogy Beketow, az idegen állampolgár, bucsu nélkül szedi fel a sátorfáját.

Igéretek — eredmények.

Egy kis beszámoló.

Rövid néhány hét mulva utolsó közgyülését tartja a törvényhatósági bizottság. Véget ér a városházi szezón s a városatyák és a tisztviselők a jól végzett munkának a tudatában részben Karlsbádba, részben a Sváicba menekülnek.

Az utolsó közgyülés julius hó közepe táján lesz, addigra tehát még bőven nyilik alkalom arra, hogy az esztendő mulasztásait helyrepótolják a városházán, az esztendő kezdetén tett igéreteket legalább részben beváltsák.

Meg kell állapitani, hogy az 1912—13. évi üzletév rendkivül lanyha eredményeket hozott a fővárosnak. Egész csomó nagyfontosságu terv részben elaludt, részben megcsonkitva ment a hivatalos retortákon keresztül. A városigazgatásnak minden ága sulvosan megsinylette a pénzügyi válság okozta depressziót. Voltak ügyosztályok, amelyek éppen a nagy pénztelenség miatt teljes tétlenségre voltak kárhoztatva s ugyszólván átaludták az esztendőt. Ha visszapillantunk az év történetére, mindenekelőtt azt a tényt állapithatjuk meg, hogy a közvélemény érdeklődése ebben az eszendőben fokozott mértékben nyilvánult meg a városházi eseményekkel szemben. Oka ennek részben a politikai helyzet kiélesedése, amely a főpolgármesteri állás körül támadt hullámzásban érte el a tetőpontját. Bárczy István átengedte az elnöki széket Heltai Ferencnek, aki nem akart és nem tudott egyszerü figura maradni azon a helyen, hanem tettekkel tényező. A politikai ellentét, amely a közgyülés óriási többségét a kormány végrehajtó hatalmának képviselőjétől elválasztja, nem a politikában, hanem a községi ügyek kérdésében ütközött ki. Jelenleg ugy áll a helyzet, hogy a főpolgármesternek kevés oka és kedve van hozzá, hogy a város ügyeit pártfogolja a kormánynál s el kell készülve lenni arra is, hogy ha a feszültség állandó marad, ugy nem egy közgyülési határozat fog berekedni a belügyminiszteriumban.

A közérdeklődés másik forrása a tanács számos szerencsétlen előteriesztéséből meritett tudat volt, amely szerint a közérdek sokszor igen gyönge lábon áll a városházán. Rejtélyes üzletekről suttogtak itt is, amott is, a közönség nem ismerte a helyzetet, elvesztette disztingváló képességét és minden városházi botrány mögött panamákat, korrupciót, szennyet és bünt kezdett seiteni. A városgazdasági ügyosztály egészen ártatlanul, minden alap nélkül olyan színben tünt fel a publikum előtt, mintha az ügyosztály tisztviselőinek egyéb gondjuk sem volna, mint az, hogyan lehetne mások számára minél nagyobb anyagi előnyöket szerezni a város rovására. A Piccadilly-ügy, a Gundel-vendéglő, legutóbb pedig a Gellért-fürdő erősen hozzájárult a közhangulat megrontásához, szerencsére azonban a szezón hátralévő része meghozza az Artézi-fürdő megnyitását s talán még egy-két népszerü alkotást, ugy hogy a közhangulat a nyári meleg elkövetkeztével talán mégis csak enged a hüvösségéből. A folyó évi költségvetésről egyértel-

mü volt az a meggyőződés, hogy nagyon irreális, hogy a kiadások iiesztően emelkednek s a bevételek emelkedése aránytalanul csekélyebb. Mire véget ér a városházi esztendő uj kölcsön, uj és állandó teher fogja nyomni Budapest pénzügyi mérlegének passziv serpenyőjét.

Voltak megnyugtató, sőt örvendetes jelenségek is. A közlekedésnek modern szellemben való átformálása most folyik, az autótaxi és az autobusz Budapest világvárosi jellegét erősen ki fogják domboritani. Telekpolitikánk viszont azért volt eredményes, mert holtpontra jutott, kevés uj vétel történt. Egyebekben azonban nagyon sivár képet mutat a legtöbb ügyosztály működése. Szerencse, hogy belenyugodtunk már az élelmiszerek romlottságába és drágaságába, a lakásviszonyok tarthatatlanságába, a kövezési mizériákba, szociálpolitikánk jelentéktelenségébe. Igy legalább nem vesszük észre, hogy ismét szomoruan elmult egy esztendő.

Szemétégetőt gyártani

csak Puchheimban tudnak.

A szemétüzem házikezelésbe vételénél kijelentették a városházán, hogy közel másfél millióra lesz még szükség, mig a szemételtakaritás problémáját véglegesen rendezhetik. Közben a főváros tárgyalni kezdett az európaszerte ismert puchheimi gyárral, hogy a vállalatnak szubvenció biztositásával a szemétkezelést bérbeadja. A tervezők utóbb lemondottak, s most hozzáfogott a közlekedésügyi ügyosztály, hogy a szeméttelepet az igényeknek megfelelő állapotba helyezze.

A köztisztasági hivatalban már ott vannak az ideiglenes kisebb beruházásokhoz szükséges tervek: a milliós költséggel épitendő müvek elkészitésével az ügyosztály a puchheimi gyárat szándékozik megbizni. Kisérletei folyamán meggyőződött állitólag arról, hogy a szemétégető terveit csak ez a gyár tudja megcsinálni. Sőt, ugy mondják, hogy a város fontos gazdasági érdeke, hogy sikerüljön a magyar ipar érdekében sikra szálló városatyákkal megértetni: a szemétégető csakis akkor felel meg céljának, ha a német gyár épiti meg.

Apák és fiuk.

A városházi Herbertekről.

Nemrégiben jelent meg könyvalakban a fővárosi tisztviselők sematizmusa. Ez a könyv jól lehet csupa név és csupa szám, sokkal élvezetesebb és tanulságosabb olvasmány, mint pl. — a Fővárosi Könyvtár havi füzete, a melyből megtudjuk, hány szociológusnak járt el már megint a — keze.

Furcsa visszásságokat, érdemetlen előnyomulást és indokolatlan visszaszorítást fedezhetnek fel a sematizmus buvárjai. A legpikánsabb felfedezés pedig az, hogy tekintélyben és közéleti működésben megőszült apák kitünő elhelyező intézetnek ismerik a városházát és lelkes előszeretettel akasztják a többi tisztviselő nyakára az ő csemetéiket.

A névsorból, amelyből ez a felfedezés kiütközik, a következő neveket ragadjuk ki: *Némethy* Károly tanácsi segédfogalmazó. Édesapja a választójogi törvény megalkotója, *Némethy* Károly belügyi államtitkár. A fiatal segédfogalmazó Bárczy polgármester mellé van beosztva szolgálattételre s a népesedési mozgalom terén, rövid működése alatt is jelentékeny érdemeket szerzett már a városházán. *Garancsy* László segédfogalmazó, Garancsy Mihálynak, a közmunkatanács alelnökének a fia. *Benedek* Szabolcs segédfogalmazó papája államtitkár a kultuszminisztériumban. *Romy* László segédfogalmazó unokaöccse *Romy* Béla miniszterelnökségi államtitkárnak. *Markovich* Incze főkapitányhelyettest fia képviseli a városházán. A fiú egyelőre ideiglenes hivatalnok csupán, de hogy nem sokára bekerül a fogalmazói karba, azért örömmel jótállunk. Hasonló sors vária *Bárczy* László, apja *Bárczy* Gusztáv pénzügyigazgató, nagybátyja *Bárczy* István polgármester.

Természetes dolog, hogy a Herberteknek a főváros tisztviselői karában való elhelyezkedése, önmagában véve még nem jelent veszedelmet, mert nincs kizárva az a véletlenség, hogy a fiú éppen olyan tehetséges, mint a papája vagy a bácsikáia. A hiba ott rejlik, hogy ezek a születési talentumok keresztülgázolnak többi tisztviselőtársaikon, megakadályozzák ezeket az előmenetelben. Ez az oka annak, hogy csak mérsékelt elragadtatás rezegteti meg a szivünket mindannyiszor, valahányszor egy nagy ember érdemesnek találja a várost arra, hogy a fiát vagy az unokáját rászabadítsa.

A Melocco-telep titka.

Harrer tanácsnok nyilatkozata.

A főváros legutóbbi pénzügyi bizottsági ülésének napirendjén szerepelt a Melocco-féle óbudai telkek ügye. Az ügyet utólag vették föl a bizottsági ülés tárgyai közé; az ülés megnyitása előtt azonban kijelentette az elnöklő Vaszilievits polgármester, hogy a Melocco-telkek ügyének tárgyalása elmarad.

A főváros telekvásárlásait amugy is gyanakvással fogadják a bizottsági tagok, elképzelhető, hogy milyen kommentárokkal kisérték városatya-körökben a telekügy gyors és meg sem magyarázott változatait.

A Fővárosi Hirlap megkérdezte az ügyre vonatkozólag Harrer Ferenc dr. tanácsnokot, a városépitészeti ügyosztály vezetőjét, ki a következő felvilágositást adta:

A Melocco-féle teleknek a pénzügyi bizottság tárgysorozatára való késői felvétele mögött semmiféle titok nem lappang. Egyszerüen tévedés történt, mikor az ügyet a bizottsággal leakartuk tárgyaltatni. A *kérdést ugyanis már a mult évben elintézte a közgyülés*, átengedvén ekkor az egész telek-komplexumot Melocco-éknak. Most csak arról volt szó, hogy az Obudán levő cementgyár telkeit a tulajdonos egyesiteni akarja. A telkek között tizenkét-tizenöt négyszögölnyi elválasztó területei ékelődnek be a fővárosnak. Ezeknek az eladását kérték Melocco-ék, miután ezeken a kis területeken mi csak kötörmelléket tartunk, meg volt az ügyosztályban a hajlandóság arra, hogy a felesleges földdarabokat átengedi. Megtettük ezt minden fölhatalmazás nélkül, mert hisz a közgyülés már tavaly beleegyezett a nagyobb telkek eladásába.

Ezt megállapitva, nem kértünk újabb felhatalmazást; a dolog ezzel még nincs elintézve, mert a *fővárosi közmunkatanács* közbevetette magát és kijelentette, hogy a *kőlerakodó helyeket csak neki van joga eladni*. Mi persze nem vagyunk ezen a véleményen.

Bárczy támad, Bárczy bánja!

A végzet utjai nem olyan kiszámithatatlanok, mint a városi közgyülések. Szerdán reggel is azzal a boldogító tudattal ébredtünk fel, hogy nem lesz semmi baj, rövid közgyülés után hosszú szünet következik, Benedek Dezső kegyes lesz hozzánk és nem beszél, egy-két mondat elhangzik a szónokok ajkáról és mire 6-ot mutat a nagy fali óra, vége van az előadásnak, hazamennek a városatyák, vacsorához ülnek és emelik Mária-forrásviztől gyöngyöző poharaikat kiváló fürdő-politikusunk Reiner Ede dr. egészségére, mint akinek főérdeme van abban, hogy megszületett a Gellért-fürdő.

A meteorológiai intézet jelentése is igy szólt: lagymatag szóáradat, helyenkint némi derüs közbeszólással. Magyar László, a Lovaregylet érdemes vezértitkára még a közgyülés előtt is feltünő rövid odssal (3.5:1) kinálta Toma Szilárdnak ezt a halmozást: Szkutarit kiüriti Nikita — a Sárosfürdőt egyhangulag megszavazzák — Stall Mauthner a Király-dijra.

Nem is történt semmi hiba, egészen addig, a mig elérkezett a t. Ház a nevezetes ponthoz. Az embereket nem érdekelte a Bischitz-telek és minden hagyomány ellenére ülve maradt Meisels Vilmos dr., amikor a patikajogokról volt szó. Valami Pybec nevű új atya próbált ugyan némi élénkséget kölcsönözni az ülésnek, de nem óhajtották figyelmesen meghallgatni, mire leült a derék ember. És jött a drága ügy. Elsőnek Ullmann Gyula (degenere: Erény) állt ki a porondra és hogy a világ lássa, mi is az a kartársi szolidaritás, majdnem egy órán keresztül szapulta a tervező épitészeket. Bródy Ernő ingyenes jogvédelmet látott el: a nép számára helyet kért a fürdőben. Lelkesen, tüzesen beszélt, megérdemli, hogy a nép egyszerű gyermekei a nevét emlitsék, valahányszor elveszitik csúzos bántalmaikat a Gellért-fürdőben. Szemenyei Kornél beszédét nagy áhitattal hallgatta Springer Ferenc. Apa a fiára nem lehet olyan büszke, mint a Ferencváros követe a fiatal és tehetséges új városatyára.

Közben zsufolásig megteltek a padok és Bárczy István már telt ház hallgatta végig. Beszédében az volt a legpikánsabb, amiről egy árva szóval sem emlékezett meg: a főpolgármester indítványa. Heltai Ferenc szavai nyomán óriási izgalom szele viharzott keresztül a termen. Az emberek azt sem tudták az első pillanatban, miről van itten szó. Vázsonyi Vilmos csak a végszóra jött be a terembe, nála azonban nem szokott sokáig tartani az első meglepetés, rögtön átlátott a szitán és frappáns beszédet vágott ki Heltai indítványa ellen. Az egész közgyülés nagy élvezettel hallgatta, még Hüvösék is, mert Vázsonyinak, ha gyönyörű szónoklatot akar rögtönözni, nem kell a szomszédjától kölcsönözni a mondanivalóit. Ámbátor ezuttal történetesen akkor sem járt volna rosszul, mert az egyik szomszédja — Schön Ignácz volt, a másik pedig — Goldschmiedt Bernát. Egyszeriben forró lett a levegő és mitsem használt a parfüm-fecskendő, amelylyel Halász József nyakon célozta az embereket.

— Felrobbant a bomba! — kiáltotta Simonovics Béla.

— Dehogy robbant, dehogy robbant, harsogta Sümegi Vilmos. A só nem robban!

Pető és Platthy kontráztak Vázsonyi Vilmosnak (az alsósjáték szabályai szerint a kontrát Heltai kapta), azután következett a másik párbaj, a Heltai-Bárczy affér. A főpolgármester fagyos nyugalommal beszélt, Bárczy viszont krétafehéren hallgatta és remegő hangon felelt rá.

Párbaj után a felek nem békültek ki. Vázsonyi Vilmos zajos éljeneket és tapsokat kapott, Bárczy István mozdulatlanul ült tovább a heyén és talán még most is ott ülne, ha a főterembiztos nem figyelmezteti arra, hogy vége van az ülésnek.

Heltai Ferenc pedig maga köré gyüjté hiveit és kivágta a nagy slágert, ami nem volt egyéb, mint egy papirlap, rajta ceruzával és erőteljes vonásokkal a leszavazott indítvány. Az irásról kijelentette a polgármester, hogy semmi köze hozzá, nem is tudott róla semmit. Az irásszakértők viszont habozás nélkül megállapitották, hogy aki irta nem máski, mint Bárczy István. Rögtön törvénybe igtatták a legújabb magyar közmondást:

— Ha rövid a memóriád, toldd meg egy — ballépéssel! . . .

Dolgozik a főpolgármester

Vélemény és ellenvélemény.

Óriási szenzációval szolgált a főváros mult heti közgyülése. Az a lappangó ellentét, amely a főpolgármester és a hatalmát féltő polgármester között *Heltai* Ferenc hivatalbalépése óta fennállott, végre kitört és nyilt szinen erős összeütközésre vezetett. A Sárosfürdő ügyével kapcsolatos inditvány csak alkalom volt erre a kitörésre. Maga az ügy voltaképpen nem érdemli meg azt a nagy hűhót, a mellyel a közvélemény érdeklődését állandóan ébren tartották. Nem azért, mintha a város pénzügyi helyzete megengedhetővé tenné bárkinek is, hogy kéjpalotákat és keleti pompával berendezett intézményeket létesitsen, hanem abból az okból, mert az utólagos lárma le nem dönti a kész falakat. A Gellértfürdő csupaszon ugyan, de ott áll már a Ferenc József hiddal szemben s most már az az érdeke a városnak, hogy áldozatok árán is megmentse belőle azt, ami minden bizonnyal megmenthető.

Egy dolog bizonyos, vétkes mulasztásról, kriminális vagy fegyelmi uton üldözhető viszszaélésről, nincsen szó. A fürdőbe fektetett milliókat nem lopták el, az ellenérték könnyen kontrollálható.

Más kérdés, mennyiben van igaza *Heltai* főpolgármesternek abban, hogy *Hegedüs* műszaki tanácsos összeférhetelen helyzetbe került azáltal, hogy a fővárossal szerződéses viszonyt folytatott, s az összeférhetetlenség és a horribilis hiteltullépés között ok és okozati összefüggés van.

A *Fővárosi Hirlap* ebben a kérdésben ismételten preciziroztа már az álláspontját. Legutóbb az újabb szabadságidő engedélyezése iránti tanácsi előterjesztésnek a kapcsán tiltakoztunk az ellen, hogy a közgyülés a tanács előterjesztését elfogadja. A tiltakozásnak nem volt meg a kellő eredménye és igy meddő dolog most már azon vitatkozni, összeférhetetlen-e *Hegedüs* állása, vagy nem.

Heltai Ferenc főpolgármester az indítvány leszavazása után kijelentette, hogy respektálja a közgyülés határozatát és most már a saját törvényes hatáskörében fog érvényt szerezni az indítványban foglaltaknak. Ez a kijelentés nem volt más, mint annak a bejelentése, hogy a főpolgármester törvényes jogánál fogva elrendeli a műszaki tanácsos ellen a fegyelmit megelőző vizsgálatot. Erre azonban aligha kerül a sor. Értesülésünk szerint ugyanis *Bárczy* István polgármester a közgyülést követő napon

fegyelmi vizsgálatot indított Hegedüs Ármin ellen

s gondoskodott arról, hogy a vizsgálatot mennél gyorsabban lefolytassák.

A polgármester tehát Moskovitzot játszott: megelőzte Heltai Ferencet. Amiben az a legnevezetesebb, hogy egészen addig, amig a főpolgármester meg nem tette az inditványát, fölöslegesnek tartotta Bárczy Isván ezt a lépést. Most pedig — a körülmények kényszerítő hatása alatt — mégis csak deferált Heltai Ferenc akaratának.

*

A mi álláspontunknak a leszögezése után, lássuk már most az egymással szemben álló két tábornak a felfogását.

A főpolgármester környezetében igy ismerik Heltai Ferenc dr. véleményét:

— Formailag is, lényegileg is, a főpolgármester részén van az igazság. Az ügyrend kifejezetten megadja a főpolgármesternek azt a jogot, hogy a napirend bármelyik pontjához hozzászólhasson. Ez a „hozzászólás" pedig nem értelmezhető másként, minthogy implicite magában foglalja az érdemi inditványok előterjesztésének jogát. A főpolgármester, csakugy mint a polgármester, a vita bármilyen stádiumában élhet ezzel a joggal.

— De ha nem az ügyrend alapján, akkor a törvény által ráruházott ellenőrző hatalmánál fogva illeti meg a főpolgármestert az inditványozás joga. Heltai Ferenc megtehette volna azt, hogy senkinek sem szól és egyszerüen fegyelmit indit a gyanusitott tisztviselők ellen. Ő azonban éppen annál a kiélezett politikai helyzetnél fogva, amelynek szemüvegén keresztül ellenfelei vigyáznak minden lépésére és éppen a másik részről az autonómia védelmében tanusitott aggódó óvatosság miatt határozta el, hogy a közgyülést a legmesszebbmenő módon respektálja és megkérdezi egy olyan kérdésben, amelyben minden kérdezés nélkül maga dönthetett volna.

— Vázsonyi Vilmos a parlamentáris tárgyalás szabályainak megfelelően szállt szembe a főpolgármesterrel. Bárczy István ellenben egyenesen dezavuálni akarta a közgyülés előtt Heltait s olyan eszközöket használt, amelyekkel Heltai mindeddig nem akart élni vele szemben.

— Általában pedig ugy áll a dolog, hogy nem lehet egy ilyen sulyos kérdést „mellékvágányokra" terelni, nem lehet egy hajánál fogva előráncigált formai kifogással, ügyrendi vitával agyonütni a lényeget. Egyet ugyanis szem előtt kell tartani mindig ennél az odiózus ügynél: Heltai Ferenc nem az az ember, aki alap nélkül támad, aki bármilyen melléktekintetből tisztviselők exisztenciájára tör. Ha ő azt állitja, hogy hibás mulasztások történtek, akkor ő bizonyára bizonyitani is tudja ezt az állitást.

Vázsonyi Vilmosnak az álláspontja körülbelül ugyanaz, mint a polgármesteré. Információnk szerint körül-belül ez a véleményük:

— A főpolgármester urnak nincsen meg az etikai jogosultsága ahhoz, hogy egy egyszerü tisztviselővel szemben felvesse az összeférhetetlenség kérdését. Nem volna méltányos dolog tőlünk, ha Hegedüs Ármint kiszolgáltatnók a főpolgármester bosszujának akkor, amikor közgyülési határozattal mi magunk adtunk szabadságot Hegedüsnek, szóval mi magunk hatalmaztuk őt fel az állitólagos összeférhetetlenség fenntartására.

— Összeférhetetlenségről aligha lehet szó. A terveknek a készitése semmiféle okozati összefüggésben nem áll a tulkiadással. Hegedüs titkos pályázat utján jutott a munkához, az ő tervét a legalkalmasabbnak találták és rossz ember az, aki irigyli tőle, hogy tiz esztendős munkáját honorálja a főváros. A szabadságidő alatt különben sem kap fizetést s az eset nem is áll precedens nélkül, mert hiszen csak nemrégiben történt, hogy a tanács az uj gázgyári csatornázási munkálatait Heltai tudtával és beleegyezésével Böhm városi müszaki tanácsosnak adta ki.

— Az ügyrend nem egyszerü formai dolog, hanem a főváros autonómiájának lényeges alkatrésze. Itt tehát nem engedhettünk semmiféle előnyomulást a főpolgármesternek, akinek — mint végrehajtó hatalom megbizottjának — természetszerüleg az az érdeke és törekvése, hogy az autonómiát mennél szükebb térre szoritsa.

— A polgármester meginditotta a fegyelmit megelőző vizsgálatot Hegedüs ellen, ugy hogy ujabb intézkedésre nincsen szükség. Ami pedig azt a fenyegetést illeti, hogy Heltai Ferenc megboszulja magát a történtekért és állandóan fent is, lent is kellemetlenkedni fog Vázsonyinak és Bárczynak, erre nézve a válasz az, hogy Heltai sokkal okosabb ennél és sokkal jobban tudja, hogy akkor szavaznak néki bizalmatlanságot, amikor Vázsonyi Vilmosnak ugy tetszik.

MÁG
AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

Pénz áll a házhoz!

Ujabb pénzcsoport ajánlkozása.

Juniusban vagy prolongálni vagy kifizetni tartozik a város a tavaly felvett ötven milliós függő kölcsönt. Ez a dátum rohamosan közeledik, nem csoda tehát, hogy a városházán egyre határozottabb formában tartja magát az a hir, hogy a legközelebbi napok döntő fordulatot hoznak.

Az uj kölcsön kérdése nagyon aktuális. Ezt jelenti *Bárczy* István polgármesternek *Az Est*-ben megjelent nyilatkozata, amely szerint egy 120 milliós kölcsönnek a nyélbeütése épenséggel nem tartozik a lehetetlenségek közé. Mindenesetre örvendetes jelenség, hogy a polgármester elérkezettnek látja az időt arra, hogy a nyilvánosság egyet-mást megtudjon a készülő pénzügyi akcióról. Örvendetesnek mondjuk azért, mert több mint bizonyos, hogy amikor *Bárczy* István a kölcsön felvételéről mint valószinüségről beszél, akkor az a kölcsön — máris biztositva van. Ez az óvatosság elsőrendü kötelessége a polgármesternek.

Mult heti számunkban megirtuk, hogy *Székely* Ferenc, a Magyar Bank- és Kereskedelmi Rt. vezérigazgatója a kölcsön ügyében hosszasan tárgyalt a polgármesterrel. Most ujabb ajánlatról adhatunk hirt. Hétfőn délben megjelent a városházán *Czakó* Emil, az Érték- és Iparbank volt vezérigazgatója, jelenleg egy tőkeerős svájci pénzcsoportnak magyarországi képviselője és a pénzcsoport egyik tagjának kiséretében látogatást tett *Bárczy* István dr. polgármesternél. A látogatás okát fölösleges találgatni. Czakó és a külföldi pénzember konkrét ajánlattal jöttek, hajlandóknak mondották magukat arra, hogy a főváros sürgős pénzszükségletéről gondoskodjanak.

Az ajánlat részleteit és a polgármester válaszát, egyelőre homály fedi.

Szinház a Császárfürdőben.

Polgár Károly terve.

Polgár Károly, a pozsonyi szinház igazgatója, nemrég beadványt intézett a fővároshoz, melyben a Császár-fürdő közelében, állandó szinház épitésére telket kért a fővárostól. A beadványt követte Pozsony városának pártoló átirata, melyben a város törvényhatósága kedvező elintézésre ajánlja Polgár Károly kérelmét. A főváros mindenekelőtt áttette a terület átengedés iránti kérvényt a fővárosi közmunkatanácshoz. A közmunkatanács legutóbb állást foglalt az uj szinház ügyében, s ugy határozott, hogy a kért telek átengedését nem tartja megengedhetőnek. Miután a főváros tanácsa is hasonlóképpen vélekedett, Polgár jónak látta a kérvény formális letárgyalását. Azonban a terv megvalósításáról ezzel nem mondott le; a kédéses terület helyett annak közelében igyekszik a szinházra telket szerezni. Kész arra is, hogy magánkézben levő ingatlant vásároljon a fölépitendő müintézet céljaira.

Legrégibb, legelőkelőbb márka
Gróf Keglevich István ut.
COGNAC
BUDAFOK
Az összes, bel- és külföldi kiállitásokon legutóbb „Turin"-ban kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenütt kapható.

Események

Lapunk telefonszáma: 137-15

Készülnek a zárszámadások. Személy Árpád főszámvevő erősen dolgozik már a mult esztendei zárszámadások összeállításának nagy munkáján. Az eredményre ez idén fokozott kiváncsisággal várnak a városházán, mert a folyó évi költségvetésnek a realitását erősen érinti az a kérdés, maradt-e valami fölösleg a tavalyi büdzséből?

Az Erzsébetváros kormánya. A hetedik kerületi bizottsági tagok értekezlete a legutóbbi ülésen kilenctagu bizottságot választott az értekezletek anyagának előkészitésére, másszóval a kerület vezetésére. A bizottság tagjai lettek a következők: Ehrlich G. Gusztáv, Jünker Pál dr., Márkus József, Márkus Miksa, Nessi Gyula, Paksy Béla, Popper Mór, Benedek Dezső és Kovács Jenő.

A pesti háztartások. A főváros szociálpolitikájának egy korcsötlete volt a családi háztartások tanulmányozása; ötezer koronát kért erre a célra a szociálpolitikai ügyosztály. Persze megadták; örültek, hogy olyan olcsó. Most kiderült, hogy az ötezer korona csak szerény beharangozója volt több tizezer koronás kérelemnek, melylyel az ügyosztály egközelebb előáll. Az ötezer korona csak tanulmányozás miatt kell; előbb ugyanis megállapitja a szociálpolitikai ügyosztály, hogy melyik rendszer a legalkalmasabb a háztartások tanulmányozására. Eldöntik majd az ötezer koronából, hogy a pártszervezetek, a tanitók, vagy a fővárosi kislakásos telepek felügyelői révén nyerjék meg a munkáscsaládokat a háztartási könyvecskék pontos vezetésére. A munkások az ötezer koronából jutalmat kapnak közremüködésükért. Az igazi studiumot különben is akkor kezdi meg az ügyosztály, ha a bécsi hasonlóan megindított akció eredményét nyilvánosságra hozzák. S levonhatják belőle a tanulságot.

A telekértékemelkedési adó. A pénzügyi ügyosztály, mint értesülünk, ujból elővette a telekértékemelkedési adó behozatalára vonatkozó előterjesztést. Nagyon valószinü, hogy a javaslattal még a nyári szünet beállta előtt foglalkozni fog a közgyülés.

Az uj Központi Városháza. A B. H. irja: A főváros vezető köreit már évek óta foglalkoztatja az uj Központi Városháza elhelyezésének kérdése. A kérdésbe tavaly óta egy telekérdekeltség is mozgató erő gyanánt folyik be, amely esztétikai elveket is fölsorakoztatott a mellett, hogy a Városház a mai telkéről elkerülve, az Andrássy-ut végénél megszerzendő magántelekre kerüljön. A megoldásnak e módja ellen sokan azt a tervet óhajtják megvalósitani, amely a többi közt a legolcsóbb és a legszebb lenne, azonkivül a tradiciónak is eleget tenne, amennyiben a Városházát a mai telkén hagyná meg. Bár a főváros efféle nagy tervek megvalósitásához mostani kinzó pénzszükségében a kellő anyagi eszközzel nem rendelkezik, a mesterségesen szaporitott tisztviselő létszám megkivánja tágasabb városháza emelését, mint a mai. Ma ugyanis több ügyosztály a Központi Városházán kivül nyer bérházakban elhelyezést. A tanácsot ez az utóbbi körülmény is cselekvésre sürgeti, mert a közigazgatásnak nem szolgál előnyére, ha a hivatalok szétszórtan vannak elhelyezve. Épp ezért az a szándék, hogy az uj városháza elhelyezésének ügyét a nyári szünet után dülőre juttatják. Ha a közgyülés többsége ugy határozna, hogy a városházát hosszabb ideig kivánja a mai helyén és állapotában fentartani, akkor a Városháza mai területén barakkszerü épitkezéssel akarnak segiteni a hivatalok zsufoltságán.

Községesitett mozik. Temesvár város öt évvel ezelőtt szerződést kötött egy vállalkozóval, mely szerint az két mozgószinházat épit, a brutto jövedelemből tiz százalékot fizet és öt év mulva a két szinházat teljes berendezéssel együtt átadja a városnak. A temesvári két mozgóképszinháznak jövedelmezősége az elmult évben körülbelül 180.000 korona volt, amely összegből a városi szegény-alap javára tiz százalék, vagyis 18.000 korona jutott. Ebből tizenegyezer korona a józsefvárosi mozgókép-szinházra és hétezer korona az Apolló-szinházra esett. A józsefvárosi mozgóképszinház szerződésének tartama az 1913. év junius hó végével lejár; a gyárvárosi mozi egy évvel később nyilt meg és annak szerződése 1914. év május hó végével lejár. A szerződés közeledő lejártával a mozgóképszinház ügye aktuális lett és a városi tanács előtt két ajánlat fekszik. Egyik vállalkozó a szerződésnek a jelenlegi feltételek mellett tiz esztendőre való meghosszabbitását kérte, a másik vállalkozó a józsefvárosi mozgóképszinházért huszonötezer koronát, az Apolló-szinházért pedig huszezer korona bért ajánlott fel, három, esetleg hat évi szerződésre. A város nem fogadta el egyik válalkozó ajánlatát sem, hanem elhatározta, hogy addig, amig a gyárvárosi mozgóképszinház szerződése lejár, vagyis egy esztendőn keresztül saját kezelésében maradjon a józsefvárosi mozgószinház. — Segesvár város házi kezelésben szándékozik mozgószinházat létesiteni. A város kérelmet intézett a belügyminiszterhez, hogy a mozgófénykép-vetitőgépeket és a filmeket — minthogy ezeket Magyarországon még nem gyártják — külföldről szerezhesse be. A belügyminiszter az engedélyt megadta.

Budapest tükre. A Budapesti Cim- és Lakjegyzék az a hatalmas kötet, mely hiven tükrözi viszsza egész Budapestet, társadalmi és hivatali viszonyaival, mindenféle intézményével, lakosságával. Kereskedő, hivatalnok, ügyvéd, orvos s mindazok, akiknek az emberek sokaságával érintkezniök kell, nem nélkülözhetik ezt a könyvet, mely mindenkit utbaigazit. A cimtár legujabb vaskos kötete most jelent meg a Franklin-Társulat kiadásában. Ára 22 korona.

Az Omnia ujból megkezdte a 100 előadást ért „Quo vadis" által megszakitott sláger ciklusát. Az uj sorozat szebbnél szebb felvételekben bővelkedik, melynek kiemelkedő száma a „St. honorée-i hősnő" cimü 3 részből álló és a német-francia háboru egyik legérdekesebb epizódját ábrázoló felvétel. Az Omnia ezentul délután 6 órakor kezdi előadásait rendes helyárak mellett.

HEVERŐ ARANY és EZÜST. Nincs olyan család a világon, melynek ne volnának régi, elkopott gyürüi, fülbevalói, vagy egyéb ékszerei, melyek rendszerint elfeledve, a lomtárban hevernek. Az ilyen régi tárgyak azonban értéket képviselnek és igy tulajdonképen holt tőke gyanánt tekintendők, melyet megfelelő értékesités esetén gyümölcsöztetővé tehetne tenni Saját érdekében cselekszik tehát mindenki, aki ilynemü tulajdonát SCHÖNWALD Imre ékszerésznél, Deák Ferenc-utca 21. sz. alatt a legmagasabb napi árfolyamon értékesiti, vagy pedig modern, csinos ékszerekre alakittatja át.

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23.
Beton-, hid- és csatornaépitő. Telefon 55—55.

OMNIA
MOZGÓKÉP-PALOTA
Bejárat: VIII., József-körut 31. szám.
Telefon 120—40.

Sláger müsor!
Kizárólagos joggal:
Nincs szebb halál...
(a st. honorée-i hősnő.) Epizód az 1870|71-iki német—franczia háboruból, három részben.
Az ügyvéd-kisasszony.
Életkép három felvonásban. — A folytatólagos előadások délután 6 órakor kezdődnek.
Rendes helyárak!

CASINO DE PARIS
nyári kerthelyisége VI., Hermina-ut 63. sz.
Az Angol-Park mellett.
Nagy megnyitó májusi müsor
Trio Romanos, klassikus táncosnők. **Minerva Trio**, spanyol szépségek. **Le Albert Roberts**, akrobatikus táncnégyes. **Meseországban**, Balletjelenet, 40 táncosnő felléptével. **Sybill Teri Wagner**, angol énekesnő. **Mr. Edyson**, füttymüvész. Ezenkivül 15 elsőrendü ének- és táncattrakció.
Kezdete esti fél 11-kor. Kitünő magyar és francia konyha

A
Szt. Margitszigeten
a nagyszabásu átalakitási és fejlesztési munkálatok gyors tempóban haladnak előre. A remekül, modern kényelemmel berendezett
nagy-szálloda és gyógyfürdő
már május hó első napjaiban feltétlenül teljesen rendban lesz; a szobák iránt nem csupán a fővárosból és vidékről, hanem külföldről is állandóan számos előkelőség érdeklődik. A kellemes nyaralást, üdülést :: kereső közönségnek ::
az igazgatóság margitszigeti központja minden kérdésre a legnagyobb készséggel nyujt felvilágositást.

Jardin de Paris
Ma és minden este, nemzetközi müsor!
KABARÉ kezdete 9 órakor. **„Éljen az élet"** nagy német-magyar revue.
TABARIN kezdete éjfélkor. 30 elsőrendü ének- és táncszám.
Bal-mabille reggelig!
Meleg és hideg konyha!

REIN NÁNDOR
szőnyeg- és ágynemü-áruháza
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 9.

ÁLLANDÓ UJDONSÁGOK:
szőnyeg, függöny,
paplan és matrácokban.

NEUSCHLOSZ-
butorok kizárólagos eladási helye. Minőség, szépség és olcsóság tekintetében vezetnek.
Szállodák, kórházak, szanatoriumok berendezési vállalata.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

A sztrájkoló tőzsdebiztos.

A külpolitikai kritikus napok alatt a budapesti tőzsde teljes tájékozatlanságban tapogatódzik és a kormány nem érdemesíti arra tőzsdénket, hogy a jelentősebb eseményekről és fordulatokról autentikusan és gyorsan értesítse. Ennek folyománya, hogy a spekuláció a magánértesülésekre és kombinációkra van utalva és ez a tájékozatlanság az oka annak, hogy a külpolitikai bonyodalmak idején oly heves s hirtelen áringadozások vannak nálunk napirenden. A tőzsde közönsége a Magyar Távirati Iroda kifüggesztett sürgönyeiből értesül csak az eseményekről, azonban a hirszolgálat minden haladása mellett sem képes e nehézkes apparátus az autentikus kormányközlések hiányát pótolni. Budapesten pl. már vasárnap délután tudtak arról, hogy jelentős fordulat állott be a skutari-i kérdésben, de azért a kormány hétfőn délben tett csak autentikus kijelentést. Lukács László képviselőházi deklarációjában arról, hogy Montenegró hajlandó Skutarit kiüriteni. Vasárnap délután a magánforgalomban, a jó hirekre a Magyar Hitelrészvény felment 800 K-ról 808-ig, hétfőn reggel azonban elmaradván a hirek hivatalos megerősítése, ismét csökkentek az árfolyamok 5—6 koronával, holott akkor már a kormány hivatalosan is tudta a montenegrói fordulatot. Miért mulasztotta el hétfőn reggel ez örvendetes hírt a tőzsdével közölni? Miért nézte némán, hogy az árfolyamok 5—6 koronával visszamenjenek, amivel számos tőzsdetagnak egyenesen károsodást okozott? Miért nem jött el hétfőn reggel a tőzsdei kormánybiztos a tőzsdére, megnyugtató kijelentésekkel?

Igazán naiv kérdés! Ugyan mikor jön el ez a kormánybiztos egyáltalán a tőzsdére? Hányszor látták már ezt az urat, akinek kötelessége volna a piac iránt érdeklődést tanusítani az üzleti forgalom alatt a tőzsdeteremben?

Mindenütt a világon a kormány a tőzsdebiztos útján, érintkezést tart fenn a tőzsdékkel. A tőzsdebiztos útján tájékoztatja a kormány a tőzsdeközönséget, a nagy eseményekről. Bécsben mindannyiszor fontos és irányító kijelentéseket tesz a tőzsdeteremben a biztos, valahányszor az üzlet irányát befolyásolni alkalmas nagy esemény áll be. Nálunk a kormány egyszerüen negligália a tőzsdét. A nagy októberi pánik folyamán egyetlen egyszer tétetett a miniszterelnök a külpolitikai helyzetről kijelentést, ezt sem a tőzsdebiztos útján, hanem egy magánemberrel, *Krausz* Simonnal. *Az egész októberi derut folyamán*, valamint az azóta letelt mozgalmas hónapok alatt, a tőzsdének egyetlen *egyszer sem volt szerencséje a kormánybiztoshoz*. Helyesnek, célszerünek tartja-e a kormány a tőzsdebiztos e hallatlan indolenciáját, amely egyenesen absztinenciává fajul?

Ámde a tőzsdebiztos csökönyös távolmaradásában *bünrészes maga a tőzsde is*, amely nyugodtan tűri a kormányképviselő e sztrájkját. Ha a tőzsdetanács erélyesen felszólalna a tőzsde negligálása miatt, a kormány bizonyára utasitaná a tőzsdebiztost, hogy kissé több érdeklődést tanusitson hivatalos kötelességei iránt. A budapesti tőzsde vezetése egyáltalán rossz kezekbe van lefektetve. Mit csodálkozunk a tőzsdebiztos csökönyös távollétén, amikor *Fuchs* ur, a tőzsde főtitkára, hónapszámra sem jelenik meg a tőzsdeteremben és egész működése bürokratikus működésben és a tőzsdetagok szabad mozgását gátló paragrafusok kodifikálásában merül ki. Egyébként pedig szuverén megvetéssel távol tartja magát a tőzsdei üzlet-élettől. A tőzsde főtikárának kötelessége volna az üzletet éber figyelemmel kisérni, a tőzsdeközönség jogos igényeit szemmeltartani és ezért ott volna a helye naponta többször a tőzsdeteremben. E helyett állandóan távollétével tündököl és a tőzsdei üzlettől távol, fenn trónol elérhetetlen magasságban.

A tőzsde közönsége pedig maga nem sürgetheti a tőzsdebiztos jelenlétét, ha az erre hivatott szerv, a tőzsde vezetősége szemet húny. Pedig jó volna, ha a tőzsdebiztos úr egy kissé érdeklődnék az üzlet gyakorlati lebonyolitása iránt is és odaállana néha a tőzsdei árjegyzések alkalmával a csoportokba; különösen fél kettő felé, amikor az árfolyamok megállapítása körül megindul az ádáz harc és végbemegy az a folyamat, amelyet műnyelven az árfolyamok *fel- vagy letevésének* hivnak a tőzsdén. Minderről persze halvány sejtelme sem lehet a tőzsdebiztosnak és a tőzsde teljes negligálásában méltó partnerének,: a főtitkárnak.

Az absztinens tőzsdebiztos és tőzsdei főtitkár érdeklődését a tőzsdei ügyek iránt felhivni végül is a kormánynak és a tőzsdetanácsnak kötelessége.

A mai bosszantó állapotoknak meg kell egyszer szünnie és a két igen fontos szerepre hivatott funkcionáriusnak ott kell lenniök a helyükön, legalább egyszer hetenként. Vajjon nem szégyen-e, ha velük szemben a kötelességteljesítésnek ily szerény mértékét kell felállítanunk?

Csatáry Frigyes ünneplése. Sulyos betegségéből teljesen felépülve, Csatáry Frigyes, udvari tanácsos, a Dunagőzhajózási-Társulat vezérigazgatója néhány nap előtt Budapestre érkezett. Ezt az alkalmat a Dgt. forgalmi igazgatóságának és a Mohács—Pécsi Vasut üzletigazgatóságának tisztikara föllhasználta, hogy Csatáry iránt érzett szeretetének és ragaszkodsának kifejezést adjon. Karai Neugebauer Viktor miniszteri tanácsos, a Dgt. magyarországi forgalmi igazgatója maga és a tisztikar nevében melegen üdvözölte Csatáryt, aki a váratlan ünnepeltetésért meghatva mondott köszönetet.

A MÁK. új igazgatói A Magyar Általános Kőszénbánya részvénytársulat legutóbbi igazgatósági ülésén, Szende Lajos vezérigazgató előterjesztésére: Gábor Bertalan és Krausz Frigyes cégjegyzőket igazgató-helyettesekké nevezték ki. Mindakét főtisztviselő kiváló érdemeket szerzett az előléptetésre, de különösen Gábor Bertalan az, aki úgyszólván alapitása óta tagja a vállalat tisztviselői karának, és előbb királdi Hercz Zsigmond oldalán, később Szende vezérigazgató mellett nagy tudásával és páratlan munkaképességével nagyban hozzájárult azokhoz a sikerekhez, amelyek a MÁK-ot mai előkelő szinvonalára emelték.

A Fonciére uj választmánya. A Fonciére pesti biztosító-intézet választmánya, amelynek gróf Bethlen István, Babó Lajos, gróf Cziráky György, dr. Ernszt József, gróf Hoyos Miksa, báró Inkey József, dr. báró Kohner Adolf, Léderer Károly, Drasche-Lázár Alfréd, Radisich Jenő, Rónay Jenő, gróf Széchényi Bertalan és Vavrik Antal a tagjai, alakuló ülésén gróf Széchényi Bertalant, a főrendiház aenökét, a választmány elnökévé, gróf Hoyos Miksát és báró dr. Kohner Adolfot alelnökké választotta meg.

Az Austro-Americana budapesti irodája. A trieszti hajóstársaság a kivándorlásról szóló 1909: II. t.-c. összes rendelkezéseit kötelezőnek ismervén el, a hajóin szállítandó magyarországi kivándorlók tekintetében, engedélyt nyert a m. kir. belügyminisztertől magyarországi működésére. Helyetteséül ugyancsak a belügyminiszter hozzájáruásával Zerkowitz Emilt, a kiváló közgazdasági irót nevezte ki, aki a tengerhajózási és kivándorlási ügyeknek szakavatott ismerője. Az Austro-Americana budapesti irodáját VII, Thököly-ut 2. sz. a. ma nyitotta meg.

Szinház — Katona-falakból. Könyomatos hiradás utján szerény hirecske lopódzott be a napokban a napilapok szinházi rovatába. Arról volt szó, hogy Komárom város törvényhatósági bizottsága a mult év elején elhatározta, hogy fából nyári szinkört épittet. A városnak segitségére jött Patek Béla dr., aki a győri színészet állandósitása érdekében a közoktatásügyi miniszter-től 45 ezer korona államsegélyt eszközölt ki Komáromnak szinkör épitésére. A város a szinkör épitésére hirdetett versenytárgyalás kedvezőtlen eredményére való tekintettel elhatározta, hogy állandó szinházat épittet, ha a közoktatásügyi miniszter az államsegélyt legalább további 10 évre évi 3000 koronával 75.000 koronára emeli fel. A miniszter a napokban értesitette a polgármestert, hogy az államsegélyt további 15 évre évi 3000 koronával, összesen 90.000 koronára felemeli és igy most már a szinház ügye végleges megoldást nyer. A szinházat a Speciális épitkezések részvénytársaság 130.000 koronáért épiti fel. A fölületes olvasó persze az ártatlannak látszó hirecskéből nem olvassa ki a Katona-falak reklámját. A Katona-falakról e lap hasábjain már elmondtuk szakszerü véleményünket, hogy a nagyhangon és az orditó reklámmal hirdetett szabadalom nem más, mint belül üres téglafal, amelynek szilárdsága és teherképessége meg sem közeliti a tömörfalat. Egy szinháznál főfontosságu a tüzveszélyesség kiküszöbölése, nagyon vitás kérdés tehát, hogy ez a szempont a komáromi szinházepitésnél kellő figyelemben részesült-e, mert a világon az első eset, hogy a Katona-rendszerü épitkezés alapján szinházat emelnek és igy a gyakorlatban még egyáltalán nincs kipróbálva, hogy az megfelelő lesz-e? Nekünk a Speciális épitkezések részvénytársasága legujabb reklámtrükkjét azért kellett leszögezni, mert értesüléseink szerint ez a vállalat a várostól nyert kislakások épitését is Katona-falakkal szeretné végezni. Neki jó volna, mert ez az épitkezés 30—40 százalékkal olcsóbb a tömörfalnál, de viszont a városnak ebbe a játékba nem szabad belemenni, mert ezzel megkárositaná azokat a vállakozókat, akik annak idején a drágább kivitelü tömörfalépitkezésre tettek ajánlatot.

A Marta tőkeemelése. A Marta Magyar automobil részvénytársaság, eddigi 1.2 millió korona alaptőkéjét 2.4 millió koronára emeli föl. A pénzmüveletet a Magyar Bank közvetitésével fogják végrehajtani. A tőkeemelésre az aradi gyártelep kibővitése és üzemének megnagyobbitása végett van szükség.

Közgyülések és mérlegek.

Az Általános Iparbank részvénytársaság mult hó 30-án tartotta *Fülöp* Károly dr. elnöklésével ez idei rendes közgyülését, amelyen 35.939 darab részvény képviseletében összesen 161 részvényes jelent meg. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentésének, valamint a zárszámadásoknak előterjesztése után a közgyülés a felmentvényt megadta s az igazgatóságnak a részvénytőke 6 és fél millió koronára való leszámitása és a kapcsolatos alapszabálymódositások iránt tett indjtványait *elfogadta*. Ezután a felügyelő-bizottsági tagul *Frank* Henrik, az Első Magyar Általaános Biztositó Társaság osztályfőnöke választatott meg s ezzel a közgyülés véget ért.

A Viktória keményfabutor-, fagyapot- és fárugyár r. t. április 30-án megtartott közgyülése felhatalmazta az igazgatóságot, hogy a tavaly 200 ezer K-ról 400.000 K-ra felemelt alaptőkét alkalmas időben további 1500 drb 200 K n. é. részvény kibocsátása által 700.000 K-ra emelje föl. A felügyelő-bizottságba *Sternád* Istvánt uj tagul megválasztották.

Az Adriai biztositó társulatnak idei, 74-ik közgyülése április 24-én volt. A zárószámadásokból, valamint az üzleti jelentésből kitünik, hogy az üzletmenet általánosságban kielégitően alakult. Az életbiztositási ágban 91,899.555 K-ról szóló ajánlat nyujtatott be; a kiállitott kötvények 82.238.627 K tőkeösszegről szólnak. A biztositási állomány az üzleti év végén kerek 535 millió K biztositott tőkére és 1,443.000 K biztositott évi járadékra rug. Halál- és elélési esetekben, valamint életjáradékok fejében 11,380.489 K-t fizettek. Az életbiztositási dijtartalék az 1912. év végével 149 millió 158.300, a viszontbiztositók részének levonása lióután 136,475.339 K-t tett ki, az előző évhez képest tehát 8,077.800 K többlet mutatkozik. Az elemi ágak közül a *tüzbiztositás* dijbevétele 28,754.577, a *szállitásbiztositás* dijbevétele 4,362.658, a *betörés ellen való biztositások* dijbevétele 762.333 K. Viszontbiztositási dijak fejében összesen 15,402.214 K-t fizettek. A kárfizetések 21,978.354, a viszontbiztositók hányadának levonásával 11,758.587 K-t emésztettek fel. Az elemi ágak dijtatalékai összesen 21,674.925, a viszontbiztositás levonásával 11,867.454 K-t tesznek. Az alapszabályszerü átutalások levonása után, a hivatalnoki kar nyereségrészesedésének számitásával a maradó nyereségből a mult évhez hasonló osztalék, azaz 160 K kerül részvényenkint szétosztásra. A társulat alaptőkéje és tartalékai az üzletév végén a következőkép alakulnak: 10 millió korona teljesen befizettt alaptők, 12 millió korona vagyontartalék, 476.684 K árfolyamingadozási tartalék, 148,342.793 K nettó-dijtartalék, 4,720.709 K nettó-kártartalék, összesen 175 millió K-n felül. A nyugdijpénztár és a társaság alkalmazottainak ellátási pénztára összesen 3,971.681 K fölött rendelkezik.

Részvénytársaság vilamossági és közekedési vállalatok számára cimü vállalatnak április 30-án volt a közgyülése örgróf *Pallavicini* Ede elnöklésével. A közgyülés azt a javaslatot, amelyet az 104 millió 601.951 K tiszta nyereség felosztására vonatkozóan az igazgatóság eléje terjesztett, egyhanguan elfogadta és ennek megfelelően a szelvényt május 2-tól kezdődően váltják be a Magyar általános hjtelbanknál és pedig ugy, mint tavaly, darabonkint 14 K-val.

A Ganz—Danubius közgyülése. Mult hó 30-án tartotta közgyülését a *Ganz és Társa Danubius Gép-, Waggon- és Hajógyár Rt. Pallavicini* Ede örgróf elnöklésével. Az igazgatóságnak a közgyülés elé terjesztett évi jelentése elmondja, hogy a lefolyt üzleti évet a termelési költségek fokozása és az eladási árak hanyatlása jellemezte. A nyereség felosztására a következő javaslatot tették: Az 1912. évi üzemnyereség 3,399.122 korona 45 fill. volt, az 1,100.000 koronára rugó leirások után (a tavalyi rendes és rendkivüli leirások 102.528 korona 13 fillért tettek ki) a tiszta nyereség 2,299.122 korona 45 fillér, ebből levonandó az igazgatóság alapszabályszerü 10 százalék jutaléka, 229.912 korona 24 fillér, a fennmaradó 2,069.210 korona 2 fillérhez hozzávéve a mult évi nyereségáthozatot, 302.662 korona 15 fillért, a közgyülésnek 2,371.872 korona 36 fillér áll rendlkezésre. Javasolja az igazgatóság, hogy a 10.800 darab részvényre *részvényenkint 180 korona*, vagyis 1,944.000 korona fordittassék osztalékra, a nyugdijalapknak 100.000 korona adományoztassék, összesen 2,044.000 korona és a fennmaradó 327,872 korona 36 fillér uj számlára vezettessék elő. A közgyülés ugy a mérleget, mint a tjszta nyereség javasolt felosztását jóváhagyta, az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadta és a szelvények f. évi május hó 1-től leendő beváltását elrendelte. Végül az elért eredményekért ugy az igazgatóságnak, mint a tisztikarnak köszönetet szavazott.

A Magyar Általános Kőszénbánya Részvénytársulat április hó 29-én tartotta közgyülését gróf *Teleky* Géza elnöklésével. Az igazgatóság évi jelentését *Szende* Lajos vezérigazgató terjesztette elő. A közgyülés egyhangulag tudomásul vette a jelentést és jóváhagyta az évi zárószámadást, mely szerint az 1912. évi 2 millió 200,000 korona értékcsökkenési tartalékleirás után fennmaradó 5,135.019.58 kor. tiszta nyereségből 700.000 korona az általános tartalékalapra, 30.000 korona külön adományul a tisztviselők nyugdijalapjára, 100.000 korona a bányatárspénztárak részére, 100.000 korona munkásjóléti tartalékalapra 508.202.74 kor. az igazgatóság és a tisztviselők alapszabályszerü jutalékára és 3,040.000 kor. a részvénytőke 19 százalékos osztalékára fordittassék, mig a fennmaradó 651,816.84 korona további leirásokra, használtassék, végül a mult évről áthozott 897.687.86 korona változatlanul uj számlára vezettessék át. Ezután a közgyülés egyhangulag megadta a fölmentvényt az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak és elhatározta, hogy az osztalékszelvényt a szokásos helyeken f. é. május 2-tól kezdődőleg 38 koronával fogják beváltani. Az igazgatóságba ujból beválasztattak *Bisteghi* Rudolf és *Szende* Lajos; a közgyülést követő igazgatósági ülésen elnökké gróf *Teleki* Géza alelnökké *Bisteghi* Rudolf választatott meg.

A Borsódi Szénbányák részvénytársasága április 30-án tartotta évi rendes közgyülését. Az osztalékot *25 koronában* állapitották meg, mely május hó 2-ikától kezdve a társulat pénztáránál fizettetik ki.

A Magyar Cukoripar Részvénytársaság igazgatósága ma megállapitotta a március 31-én lejárt üzleti év mérlegét. A közgyülés május 17-én lesz, a melyen 160 korona osztalékot fognak részvényenkint javaslatba hozni.

Az Országos Magyar Vasutas Takarékpénztár r. t. április 30-án tartott közgyülése elhatározta, hogy az *Aradi forgalmi bank rt.*-ot magába olvasztja olyképen, hogy 3 drb Aradi forgalmi bank részvényt 1 drb Országos magyar vasutas takarékpénztár részvényre cserél be. Az igazgatóság javaslatára a közgyülés elhatározta, hogy a 912,135 K tiszta nyereségből jutalékokra 16.525 (71.587) K-t fizetnek ki, a tartalékalaphoz 59.700 (41.574) K-t csatolnak, osztalékul részvényenként 12 K = 3 százalékot fizetnek, vasutas jótékonycélra 6250 (10.155) K jut, a fennmaradó 19.360 (4318) K-t pedig uj számlára viszik át. A felügyelő-bizottság tagjaivá *Szigethy* János, *Patay* Tibor, *Reich* József dr., *Pajor* Ernő dr., *Fleischer* Ottó és *Kabos* Sándor választattak meg.

VÁLLALKOZÁS

Utépités.

Az áprjlis 26-án megtartott versenytárgyalás ajánlatai közül az ut- és csatornaépitési bizottság május 5-i ülésén *elfogadta: A Ballagi Mór-utcánál Ámon* Antal és fiai ajánlatát 6869 K-val; a *Koronaőr-utcánál* dr. *Helvey* Tivadar ajánlatát 2508 K-val; a *Szőllő-utca* rendezésénél *Ámon* Antal és fiai ajánlatát 5598 K-val; a *Hajnal-utca* aszfaltozási munkálatajnál *Hirsch* Mihály r. t. ajánlatát, a gyalogutakra 2764 K-val, a kocsiutra 8758 K-val; a *Kmetty-utca* kocsiutjának aszfaltozására a *Magyar aszfalt r. t.* ajánlatát 13.543 K-val. A Koronaőr-utca kocsiutjánk burkolására csak Schaeffer Károly adott be 18,939 K-val ajánlatot, erre a munkára tehát uj versenytárgyalást irnak ki.

Kossuth-szobor.

Budapest székesfőváros tanácsa az V. ker. Országháztéren emelendő *Kossuth-szobor* következő munkái és szállitásai végrehajtásának vállalatba adására nyjlvános irásbeli versenytrgyalást hirdet és pedig:

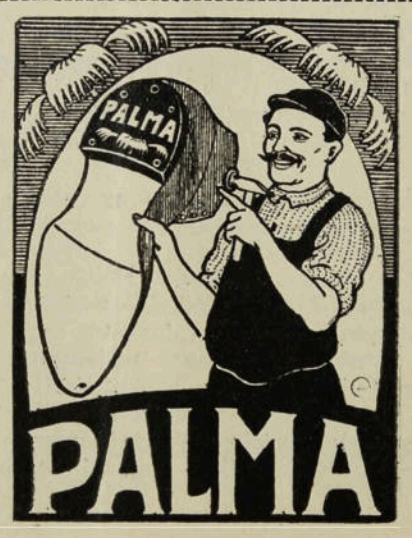
1. a föld-, kőmüves- és elhelyező munkákra, 2. a kőfaragó munkákra, 3. vasbeton munkákra. Az ajánlatok 1913. évi május 26-án (hétfőn) délelőtt 10 óráig a anácsi XIII. (éptkezési) ügyosztály vezetője vagy helyettes kezéhez (Központi városház, Gerlóczy-utcai szárnyépület, III. em. 351. ajtószám) alatt kell benyujtani. Az egyes munkák után a következő bánatpénz teendő le: 1. a föld-, kőmüves- és elhelyező munkák után 1500 K, szóval egyezerötszáz korona; 2. a kőfaragó mnkák után 8000 K, szóval nyolcezer korona; (egy-egy munkacsoport után 4000—4000 K); 3. a vasbeton munkák után 500 K, szóval ötszáz korona.

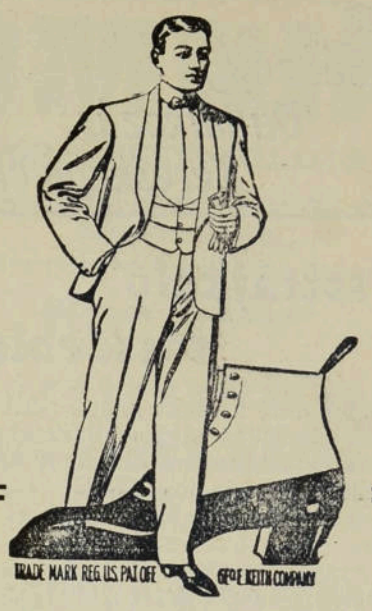
Vasszerelvények.

Budapest székesfőváros tanácsa versenytárgyalást hirdet a III., Homokos-dülőben épülő uj központi gázgyár csatornázásához szükséges vasszerelvények szállitására. Az ajánlatokat május 7-én d. e. 11 óráig kell a tanácsi XII. ügyosztály vezetője vagy helyettese kezéhez (IV., Központi városháza II. em. 303. sz.) benyujtani. A munkálatokra vonatkozó ajánlati és szerződési feltételek a gázmüvek igazgatóságánál (Épitési iroda VIII., Tisza Kálmán-tér 20. sz.) d. e. 9—12 óra között kaphatók. A versenytárgyalás a fent kiirt időben fog a Központi városház II. em. 266. a. sz. alatt megtartatni.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.

Merkantil Nyomda (Havas és Lehner) Budapest, VIII., Német-utca 27. szám.

AMERICAN SHOE COMPANY LIMITED

Amerikai cipő r.-t.

Elsőrendü valódi

amerikai cipő-különlegességek

kizárólagos elárusitása.

Tavaszi ujdonságok!

BUDAPEST

IV., Kigyó-tér 1.

(Királyi bérpalota.)

V., Dorottya-utca 6.

VII., Erzsébet-körut 42.

DEBRECZEN, Piac-utca 44.

ZAGREB, Ilica 22.

Kérje képes árjegyzékünket!

Holzer

cs. és kir. udvari és kamarai szállító

divatháza

Budapest,

IV., Kossuth Lajos-utca 9.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 00“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részv.-Társ
FIUME.

Fiuméból Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume—Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.

Fiume—Venezia: hetenkint 3—6 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.

Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velenczében és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Róma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.

A gőzhajók **modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazas minden kellékével vannak felszerelve.**

Bővebb felvilágositást nyujt a **Központi Menetjegyiroda Budapest** (V:, Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodái.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.

Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT — GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Ostökös“ védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorubb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

MÁRKUS-PENZIÓ ABBÁZIA
(VILLA MATELLA)

Magyar ház.

Polgári árak. Otthonias.
Csendes. Tiszta.

Saját tengeri fürdő.
Nap- és légkura.

Városi tisztviselőknek engedmény.
Kérjen prospektust!

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

Gyár:
Marta Magyar Automobil Rt. Arad

Vezérképviselet:
Royal-Garage, Budapest, IX. ker.,
Páva-utca 10-12.

Budapest—Pécs!

Csodaszép választék!
Maradandó értékü kiváló szép

ajándéktárgyak!

Brilliáns gyürük
gyönyörü kövekkel és elsőrendü kidalgozásban

Boutonok
legszebb kivitelben

Arany és ezüst cigarettatárcák
drágakövekkel és tüzzo máncca eredeti gyári árakban

SCHÖNWALD IMRE

főüzletében Budapest, Deák Ferenc-utca 21. sz.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Törzstelep: Pécs.

Kossuth Lajos-u. **13.**

Hogy hivják?

A sok nagy nyeremény,

melyet t. vevőinknek az **utolsó hetekben** szerencsés bankházunk kifizetett, ismét tanuskodik arról, hogy mily előnyös, ha osztálysorsjegyeket **KISS**-nél vásárolunk, mert

KISS szerencséje NAGY!

A legközelebb kezdődő XXXII. sorsjáték I. osztályához **különös gonddal** válogattuk össze az alábbi szerencsesorsjegyeket. **Neve mellett** mindenki megtalálja azt a sorsjegyet, melyet a **sors neki szánt, hogy boldogságát megalapithassa.**

Rendelje meg a neve mellett álló sorsjegyet azonnal.

Kiss Károly és Tsa

bankrészvénytársaságnál,

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 13.
Fióküzlet: Erzsébet-körut 32.

és Önnek szerencséje lesz, mert

KISS szerencséje NAGY!

Ádél	451910	Irma	8257
Ágnes	102232	István	91927
Aladár	108028	Izsó	41649
Albert	32100	Janka	108027
Alfréd	21627	János	48140
András	39732	Jenő	13285
Anna	54755	Jolán	100953
Antal	92336	József	94985
Aranka	50401	Julia	100842
Arnold	108037	Juliska	90688
Árpád	75013	Kálmán	79161
Auguszta	95018	Karolin	79105
Balázs	94999	Károly	67645
Bálint	60079	Katalin	93335
Bella	4421	Klára	68017
Béla	5211	Klotild	90541
Benedek	67697	Konrád	108069
Benő	64601	Kornél	94211
Berta	79143	Kornélia	94221
Bertalan	95345	Lajos	108028
Bogdán	74150	László	96086
Boriska	38886	Laura	107237
Böske	106198	Lenke	54716
Camilla	92328	Lina	48155
Cornélia	90526	Lipót	24773
Dániel	4419	Lujza	33818
Dénes	21628	Lukács	90803
Dezső	64621	Lőrincz	22163
Domonkos	102151	Magda	39560
Dorottya	102199	Manó	50474
Edita	108997	Marcel	30736
Ede	102101	Margit	45576
Elek	108088	Mariska	51245
Erzsébet	22193	Mártha	67661
Etel	17025	Márton	78296
Eva	21881	Máté	102214
Elemér	46934	Matild	102154
Elvira	51180	Mátyás	13979
Elza	68805	Menyhért	48191
Emil	102607	Mihály	54402
Emma	74143	Miklós	8131
Endre	56832	Nándor	67694
Erna	18611	Nina	71118
Ernő	102705	Olga	73391
Ervin	17030	Orbán	108096
Ferenc	7499	Oszkár	90447
Flóra	70069	Ottó	21375
Franciska	54709	Ödön	107243
Fülöp	51332	Örzsi	87002
Gábor	94919	Pál	19751
Gellért	108102	Péter	106065
Géza	93346	Regina	94934
Gáspár	89622	Rezső	90721
Gizella	93393	Róbert	22165
Gusztáv	7476	Rozália	108116
Gabriella	84232	Rózsika	39072
György	92339	Salamon	39438
Győző	106070	Rári	90836
Gyula	91311	Sarolta	108985
Helena	102254	Stefánia	21864
Henrik	29131	Tamás	8147
Hugó	22268	Teréz	50634
Ibolyka	67602	Terka	108387
Ilka	63607	Valér	67656
Ilona	20072	Valéria	37781
Imre	41594	Zoltán	12703

A szives megrendeléseket kérjük alábbi „MEGRENDELÉS“-en, melyet leg célszerübb egy levelezőlapra felragasztani és beküldeni.

A XXXII-ik sorsjáték első osztályának

huzása május 21 és 23-án.

Az I. oszt. sorsjegyek árai:

Nyolcad **1.50** kor. | Fél . . **6.**— kor.
Negyed **3.**— kor. | Egész **12.**— kor.

Tessék kivágni és czimünkre beküldeni

Megrendelés

Kiss Károly és Társa

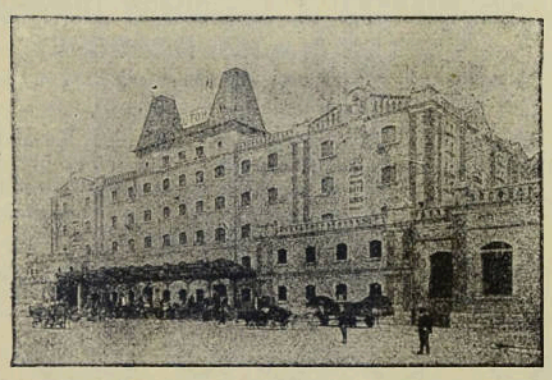
Bankrészv.-t. Budapest, Kossuth Lajos-u. 13.

Szíveskedjenek a XXXII. sorsjáték I. osztályára a _____ sorsjegyet megküldeni.

A sorsjegy árát: _____ **K** _____ **fillér** mellékelve bélyegekben küldöm. Egyidejüleg utalványon küldöm. Kérem **utánvételezni.**

Név: _____

Pontos cim: _____

Nyilvános hütő és fagyasztó raktárház.

Magyar Élelmiszer Szállitó Részvénytársaság

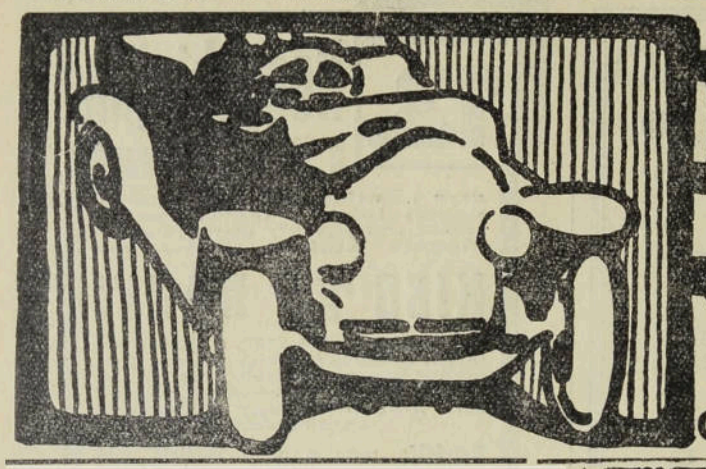
Központi iroda: Budapest IX., Tóth Kálmán-utca 8—10. szám.

Részvénytőke 4 millió korona.

Sürgönycim: CONSUM, BUDAPEST.

Telefon: József 25-02, 25-03, 25-04.

A hütőházban nyilvános jellegénél fogva bárki, tetszésszerinti időre, mérsékelt dijtételek mellett beraktározhat (bármily mennyiségben) **vad, baromfi, hus, tojás, vaj, hal, gyümölcs, virágcsirák, főzelék,** stb. élelmicikkeket, továbbá szőrme és szőnyegeket. A beraktározás feltételei, valamint a beraktározandó áruk kezelésére vonatkozó részletes utasitásokkal készséggel szolgálunk. **ÜZLETÁGAK: Szállitási osztály:** baromfi-, tojás-, vad-, vaj-, gyümölcs- és főzelékküldemények után, ha a társaság neve alatt kerülnek feladásra, jelentékeny szállitási kedvezményeket folyósit. A szállitmányozásra vonatkozó mindennemü kérdésekben (fuvardijak, utirányok stb.) készséggel nyujt felvilágsitást. **Kiviteli osztály:** A társaság berlini breslaui, wieni és londoni fiókja mindenféle élelmicikkek bizományi értékesitését elvállalja. Az árukra előlegeket is folyósit.

BENZ vezet

BENZ

Magyar Automobil és Motorgyár Részvénytárs.

BUDAPEST

Központ: V. Dorottya-utca 9.
:: Gyár: VII. Ilka-utca 31. ::

TELEFON: 168—70 és 29—21

HUNGÁRIA

Általános Biztositó részvénytársaság

Budapest, IV, Károly-körut 2

Részvénytőke 6,000.000 korona

szervezési alap 1,20.0000 korona

Elnök: Gróf Károlyi Imre.
Alelnökök: malomszegi Elek Pál és Báró Fejérváry Imre
A választmány elnöke: Gróf Tisza Kálmán

Élet-, tűz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég-, és állatbiztositás.

KARTELLEN KIVÜL!

Műépitészek, építésvállalkozók, gépgyárosok figyelmébe!

Nyiri Sándor

Budapest, VII., Wesselényi-utca 8.
Wesselényi-bazár
Telefon 133—37.

Paszpartu műintézet és könyvkötészet

Építési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett.

Mappák minden kivitelben.

Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is.

Egyleti tablók és albumok.

Legnagyobb osztálysorsjegy-üzlet

Török A. és Társa Bankház r. t. Budapest

TÖRÖK TÖRÖK TÖRÖK TÖRÖK

Központ: Szervita-tér 3/a
Saját palota.
Telefon 3-49

Fiók: V., Váci-körut 4
Telefon 11-58

Az I. osztályu sorsjegyek ára:

1/1	sorsjegy	K	12.—
1/2	„	„	6.—
1/4	„	„	3.—
1/8	„	„	1.50

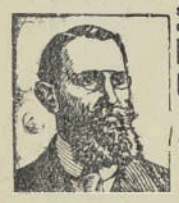
Az alant jegyzett számokat különösen ajánljuk:

Adél	989	Etel	29620	Irén	52573	Mátyás	80025
Ágoston	17757	Elemér	35585	Irma	67469	Mihály	65858
Aladár	96620	Elza	40713	István	74346	Miklós	35343
Albert	106935	Emil	42815	Izabella	89210	Mór	60008
Alfréd	108353	Emma	52545	Jakab	93317	Olga	109738
Andor	109618	Endre	80002	Janka	107288	Oszkár	34840
András	83969	Ernő	87136	János	4938	Ottó	42106
Anna	4015	Ferenc	93184	Jenő	8520	Ödön	54877
Antal	18859	Flóra	108870	Jolán	9797	Pál	65655
Aranka	57709	Frigyes	4728	József	10456	Paula	74370
Ármin	65570	Fülöp	33927	Juliska	108871	Péter	94104
Árpád	67196	Gábor	40731	Kálmán	20014	Rezső	107301
Balázs	71971	Géza	65594	Károly	36824	Róza	109749
Bálint	109658	Gizella	100651	Katalin	46956	Rózsika	20994
Bella	83982	Gusztáv	57284	Kornél	59565	Rudolf	34945
Béla	20010	György	64443	Lajos	67470	Salamon	107345
Bernát	36618	Győző	67174	László	80017	Sarolta	41277
Berta	59573	Gyula	71965	Lenke	89365	Szidónia	56553
Borbála	80010	Henrik	79739	Lipót	101923	Tamás	51171
Dániel	28834	Hugó	86078	Lujza	109004	Teréz	75920
Dezső	35385	Ida	92725	Magda	83191	Valéria	91410
Ede	40497	Ignác	100629	Manó	109008	Zoltán	103951
Elek	42275	Ilona	106944	Margit	38175	Zsigmond	96435
Erzsébet	51631	Imre	42818	Márton	94152		

Kérjük h. megrendelését postafordultával hozzánk beküldeni, mivel ezen számok gyorsan elfogynak.

FOGAK szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari orvos, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve

Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I.

Ovás! Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevét ki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Kálí H. P.

Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.

Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—50

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,

csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásasványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

A trieszti Jutaipar R.-T. Triesztben

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett

Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség

Nobel Sándor, Budapest

VI., Aradi-utca 31. Telefon 161—07

RŐSZÉNBÁNYA 's TÉGLAGYÁR TÁRSULAT

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)

Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Telefonszám: 34—51 és 34—61.

Keramit kocsiútkövek :: Keramitlapok :: Keramit-, stero-, pillértéglák :: Travesz-téglák :: Falburkoló-téglák :: Fayance porcellán lemezek :: Porcellán szigetelők :: Egészségügyi és használati cikkek :: Tűzálló chamotte-téglák.

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen

FIÓK ÜZLET: VI. ANDRÁSSY UT 66.

Gólya Áruház

FIÓK ÜZLET: VIII. NÉPSZINHÁZ U. 35.

VI. NAGYMEZŐ U. 12.

II. évfolyam. Budapest, 1913. május hó 14-én. 20. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám

Sopron

város polgársága spontán lelkesedéssel százezreket ajánlott fel a város pénztárának, hogy egyrészt olcsó kölcsönhöz juttassa Sopront, másrészt pedig biztos helyen gyümölcsöztesse a pénzét.

A jó vidék lokálpatriotizmusának megnyilatkozásában tagadhatatlanul van valami kedvesen naiv vonás. Mi legalább, akiknek megadatott az a szerencse, hogy fővárosi zajjal telithetjük a dobhártyánkat, irigységgel és bámulattal gondolunk a kis dunántuli város adófizető polgáraira. Budapesten, igaz, egészen más arányokban történik a rongyszedés. Budapestnek meg sem kottyan az a néhány rongyos százezer korona, amellyel Sopron polgársága a város segitségére sietett. Budapestnek most is százmilliónál nagyobb összegü kölcsönre van szüksége, ezt a pénzt pedig a nagybankok és a külföldi tőke igénybevétele nélkül még akkor sem tudná Bárczy István felhajszolni, ha történetesen más idők járnának és más emberek élnének.

Annyi bizonyos, hogy a képzeletnek legvilágosabb csapongásával sem lehetett kedvezőtlenebb időt választani egy uj kölcsön szerzésére, mint a mostanit. És már eleve kijelentjük, hogy Bárczy István pénzügyi zsenije előtt leborulunk, ha a mai helyzetben előnyös kölcsönhöz jut a főváros. De most nem is erről akartuk futtatni az elménket, hanem a soproni eset kapcsán a főváros vezetőjének a polgárság szivében és pénztárcájában való elhelyezkedéséről.

A közgazdasági krizis kiüritette a magánpénztárakat, Pénz, pénz, az abszolute nincs. De még ha volna, a főváros számára akkor sem adnának pénzt a főváros polgárai. Egyszerüen azért, mert nem tartják többé biztos elhelyezésnek a fővárosnak nyujtott kölcsönt, a polgárságból kiveszett a bizalom minden iránt, aminek forrása a városháza. A pénznek megvan az a sajátsága, hogy mindig oda huz, ahol már addig is nagy mennyiségben volt felhalmozódva, más szóval a kispénz csak a nagy pénznek a társaságában érzi jól magát. Budapest finánciái azonban csehül állnak. Nem azért, mintha Bárczy István uralmának dacára nem volna még mindig elegendő ellenértéke egy százhusz milliós tehernek, hanem a köztudatban átment tény miatt, hogy a kipumpolt milliókból nálunk sohasem fakadnak uj erőforrások, sohasem fordítják őket produktiv célokra. A pesti polgár helyesen sejti, hogy könnyelmü céloknak eszköze a városházán minden ujabb kölcsön. Ez a köztudat az oka annak, hogy a soproni példa fölött elméláz Budapest vagyonos polgársága, de nem találja a példát követésre méltónak.

Fullánkok

Baumgarten

Sándor ur, akinek a nevét sárban fürösztötték az elmult héten a lapok, csunyán megrágalmazta a polgármestert, sőt e rágalmakból kijutott a polgármester fivérének is. Az állitotta a jeles épitész, hogy a városházán csakis ugy tudott épitkezéshez jutni, ha előbb pénzáldozatokat hozott az üzletért. A rágalmaknak személyi része teljesen tisztázva van már, Bárczy István ur szerepe szintén kellőképen meg van már világitva. Illő tehát, hogy a történetiró hüségével megállapitsuk azt is, hogy abban az időben amelyben az állitólagos városházi panamák történtek, Baumgarten ur minden piszkon felül még városatya is volt, tehát egy összeférhetetlen ember. Arra a kérdésre pedig, hogy kiknek a nyájához tartozott, nem is érdemes felelni. Ugyis tudkassa mindenki, hogy — Hüvösék szintiszta lobogója alatt kezdte meg városházi pályafutását az a Baumgarten Sándor.

A közszállitási

szabályzat mégsem utolsó gondja a tanácsnak. Erre vall az a legujabb sütetü határozat, amely arról szól, hogy a fennálló törvényes rendelkezéseket együvé gyüjtik, összegyurják, sőt még talán meg is szivlelik ezentul. Lám, lám, a sajtó munkája mégsem nevezhető minden esetben meddőnek. Jó magunk is addig-addig irtunk a közszállitási szabályzat kijátszásáról, annyi konkrét esettel világitottunk arra, hogy ezen a téren a legnagyobb bajok vannak, amig végre egy szép napon nagyot gondolt a tanács és — gyüjteményt csinált azokból a jogszabályokból, amelyeket önmagára nézve sohasem talált kötelezőknek. Ha minden egyes szabály mellé kerülne a fennálló gyakorlat is, akkor igaza volna annak a paradox állitásnak, hogy a kivételek megerősitik az általános szabályt. A közszállitásoknál t. i. csupa ilyen kivitelből alakul ki a mostani gyakorlat.

Spolarits

ur, a kiváló lángos-ész, post tot discrimen rerum boldog bérlője lett az állatkerti vendéglőnek és kávéháznak. Spolarits ur pályázatában hanyag előkelőséggel jelentette ki és jelentette be, hogy abban a pillanatban, amikor a közgyülés kimondja a boldogitó igent s övé a bérlet, lemond a bizottsági tagságáról. Ez a perspektiva alkalmasint sok városatyát megszéditett s igy történt, hogy Spolarits ur nyeregbe jutott, ám az üzlet beveztésének gondjai közepette megfeledkezett arról a csekélységről, hogy összeférhetetlenségét rendezze. Ugy látszik, Spolarits ur még habozik, nem tudja eldönteni, a városatyaságot szeresse-e, vagy a sulyos áldozatok árán szerzett üzletet?

Akiknek fáj a nyilvánosság

A pénzügyi bizottság legutóbbi ülésének megdöbbentő eseménye volt. Egymás után két előkelő tagja a bizottságnak, Walder Gyula és Pető Sándor adott kifejezést annak az őszinte meggyőződésének, hogy a főváros ügyeihez a nyilvánosságnak semmi köze sincsen, az urak egymás között intézhetik el a polgárság életbevágó, egzisztenciális kérdéseit. Tették pedig ezt a nevezetes kijelentésüket az urak annak az előterjesztésnek a kapcsán, amely megállapitja azt az arányt, amely szerint a főváros betétjei az egyes pénzintézeteknél elhelyezendők lesznek. Ha a két egyértelmü felszólalás tisztán e tárgyra vonatkozott volna, ugy senkinek sem lehetett volna a diszkrét urak meggyőződése ellen kifogása, mert tagadhatatlan, hogy a főváros financiái bizonyos diszkréciót kivánnak s még nagyobb mértékben szorulnának rá a köteles diszkrécióra a pénzintézetek, amelyeknek bonitásáról, a pénzelhelyezés biztonságának szempontjából való megitéléséről volt szó. Walder és Pető urak azonban tullőttek ezen a célon. Szerintük a nyilvánosságnak egyáltalában nem szabad teret nyujtani a városháza ügyeiben, a nyilvánosság ellenőrzésének egyáltalában nem szabad érvényesülni a tanács előterjesztéseiben és talán a közgyülés határozataiban sem. Ehhez pedig már azután beleszólása van a sajtónak is, amelynek éltető eleme a nyilvánosság és amelynek éppen az a célja és létalapja, hogy a közönséget a napi eseményekről tájékoztassa, hogy mindent, ami közügy, vagy amit közérdeklődés kisér, a nyilvánosság itélőszéke elé hurcoljon.

A sajtó nem is titkolta a rosszalását a felszólalásokban nyilvánuló tendencia fölött. Példa erre a legnépszerübb magyar napilap, „*Az Est*“, amely a furcsa esetről a következő kritikát irja: „A titokban való üzletkötésekből már éppen elég volt és ha a fővárosnál minden üzletet a nyilvánosság ellenőrzése mellett kötöttek volna meg, mint ahogy ezt a demokraták vezére állandóan és eléggé nem helyeselhető nagy nyomatékkal követelni szokta, ugy kevesebb hiteltullépésről, kevesebb panamáról és még kevesebb gyanusitásról lenne állandóan szó. A főváros közönségének joga van tudni, hogy mi történik a közpénzekkel, és éppen az ilyen kényesnek nevezett ügyekben kell igenis a legnagyobb ridegséggel és nyilvánossággal eljárni, nehogy az történhessék meg, hogy a bizottsági tag urakkal összeköttetésben levő vállalatok jussanak olyan előnyökhöz, amelyekhez az elfogulatlan itélet aligha juttatta volna őket. A nyilvánosságtól csak a bün és a panama irtózik, a becsületes üzlet és közigazgatás sohasem“.

Nagyon figyelemre méltó, épületes szavak ezek, nagy szégyene a városnak, hogy szükség volt rájuk és nem nagy dicsősége azoknak, akikre tulajdonképpen vonatkoznak. Az Est a nyilvánosságot reklamáló cikkében csak a konkrét esetről emlékezik meg s csak a pénzfelosztás apropóját veszi kiindulási pont-

nak. Pedig a nyilvánosság ellenőrzésével általánosságban is nagy baj van a városházán. S a bajt a legtöbb esetben nem a tisztviselők okozzák, nem a tanács, hanem azok a bizottsági tagok, akik érthető okokból irtóznak a vajolvasztó napfénytől. Ezek a városatyák az ő kisebb és nagyobb üzleteiket, kijárásaikat közügyeknek óhajtják deklarálni, és sántító logikájuknál fogva önmaguknak kérnek pardont akkor, amikor a közügyektől el akarják vonni a nyilvánosságot. Azt mondják, hogy olyik tanácsnoknak pontosan vezetett naplója van a bizottsági tagok által elkövetett kijárásokról, amelyek a legtöbb esetben éppen a papir türelmes volta és a tanácsnokok diszkréciója folytán sohasem kerülhetnek nyilvánosságra.

A sajtó és a közönség sohasem fogja megtürni, hogy elsikkasszák az ellenőrzés jogát, körülbelül az egyetlen jogot, amely őket a városházi ügyekben megilleti. Minden bajnak éppen ez a főforrása, hogy kevés a nyilvánosság beleszólása, laza az ellenőrzés, szabad a garázdálkodás. Aki az ellenkezőjét állítja, ennek, az nehezen mossa le magáról azt a gyanut, hogy teljes joggal irtózik a nagy nyilvánosságtól, a nyilvánosság ellenőrzésétől, amely nem türi, hogy a közügyek fórumán magánérdekek érjék el minduntalan elsőknek a célkarikát.

Házilag temetkezünk!

A főváros megveszi az Entreprise részvénytöbbségét

A főváros közegészségügyének megjavitására Heltai Ferenc dr. főpolgármester által kezdeményezett akciónak egy jelentős lépése lesz a temetkezés-ügy rendezése. A rendcsinálást megelőző tárgyalásokat a közegészségügyi ügyosztálya már teljesen lefolytatta és az erre vonatkozó javaslatot még a nyár beállta előtt, a julius első felében tartandó közgyülés elé viszik.

A temetkezési vállalatok egészségtelen versenyének tulajdonitja az ügyosztály, hogy a kötelező ravatalozás fontos egészségügyi ujitására a talajt nem lehetett kellőképpen előkészíteni. A temetkezési vállalatok ugyanis oly drágán vállalták a temetéseket, hogy különösen a városi lakosság alsóbb rétegei, kik nem tudták fizetni a tulmagas árakat, odahaza ravatalozták halottaikat.

De van egy másik sokat panaszlott ok, miért az ügyosztály halaszthatatlannak tartja a cselekvést s ez a temetkezési vállalatok ügynökeinek hatósági beavatkozást provokáló konkurrenciája; néhány perccel a haláleset után már ott van a vállalat ügynöke s tolakodó magaviseletével sérti a kétségbeesett hozzátartozók kegyeletét.

Mikor az első hir hónapokkal ezelőtt nyilvánosságra jutott, a kisebb vállalatok mindenike ajánlatot tett a fővárosnak, hogy váltsa meg üzletét. Buzay Károly tanácsos tárgyalt az ajánlattevőkkel; az ügyosztálynak most véglegesen kialakult véleménye az, hogy a temetkezés házi kezelésbe való vétele csak fokozatosan valósitható meg. Az első lépés a házi kezeléshez az lesz, hogy a

főváros megszerzi a legnagyobb temetkező társaság: az Entreprise des Pompes funebres részvényeinek többségét. . .

Az Entreprise részvénytőkéje 700,000 korona. Buzay tanácsnok a társaság egyik vezetőjével, Diner igazgatóval folytatott tárgyalást. A város 400,000 korona névértékü részvényt vesz át, miáltal az Entreprise ügyvezetésében diktáló szerepe lesz. A 400.000 korona névértékü részvényeket részben magánosoktól szerzik meg; igen jelentékeny számu részvényt vesznek át az Erdélyi Református Egyháztól. Az egyházközség annakidején 470 koronával vette a papirokat, közben tul akart adni rajtuk, akár pari értékben is s megbizta az eladással a Temesvári Forgalmi Bankot; az intézet most hét percent proviziót követel a fővárostól, amit minden bizonnyal meg is kap.

A Fővárosi Hirlap a temetkezés házi kezelésbe való vételének részletkérdései felől megkérdezte Buzay Károly közegészségügyi tanácsnokot, ki a következőket mondotta:

— Nem szivesen nyilatkozom e kérdésben, mert még van többféle elintézni valónk; csak ennek megtörténte után, de mindenesetre még a nyári szünet beállta előtt, megtesszük előterjesztésünket. Az Entreprise részvénytöbbségének megszerzése csak első ténykedésünk a temetkezésügy rendezéséhez; a főcél az, hogy a ravatalozást minden szabályrendelet nélkül általánossá tegyük. Követni fogja ezt a tiszti orvosok egységes eljárása az otthon való ravatalozás megengedésénél.

Igen nagyfontosságunak tartom, egy olyan tervnek a megvalósitását, hogy mindenki még életében letörleszthesse temetésének költségét. Ellentétben a bécsi mintával, hol tudvalevően az Entreprise és a Concordia megváltása után a város életbiztositásszerüen fizettette a közönséggel előre a temetkezés költségeit, mi teljesen optimista alapon fogjuk megcsinálni. A temetkezésre sokféle osztályt állitunk fel s mindenki befizetéseinek megfelelő osztályu temetést kap. Nem lesz tehát ugy mint Bécs városának az első esztendőben, hét millió korona haszna, de az elengedhetetlen közegészségügyi és szociális szempontok teljes egészben érvényre jutnak.

Az ügyosztály előterjesztést tett, hogy egy tisztviselője s egyik műszaki szakember a kérdés tanulmányozására Bécsbe és Grácba kimenjen.

Uj függő kölcsön.

Bárczy tervez, a nagybankok végeznek.

A főváros legujabb kölcsöne a közeljövő legaktuálisabb témája. Erről elmélkedik a sajtó, erről beszél ma mindenki a városházán. A nyilatkozatok és kombinációk lavináját *Bárczy* István polgármester inditotta meg, aki *Az Est*-ben kifejezte azt a reményét, hogy a főváros rövid időn belül 120 milliós kölcsönhöz jut.

Ugy látszik, hogy ez a remény jámbor óhaj volt csupán. Legalább erre vall, hogy tegnap ugyancsak Az Est-ben ismét sugalmazott közlemény látott napvilágot, amely már nem szól egy ujabb nagy kölcsönről, hanem szerényen megelégszik annak a megállapitásával, hogy tulajdonképpen nincs is olyan égető szükség a pénzre, mivelhogy a junius elsején rendezendő függő kölcsönnek a prolongálása biztositottnak tekinthető.

Általában ugy kommentálták ezt a közleményt, hogy nem a közönségnek szól, hanem a nagybankoknak, amelyeknek ezen az uton és ezen a módon akarták értésükre adni, hogy a főváros nincsen szorult helyzetben és igy a nagybankok nem használhatják ki az alkalmat arra, hogy uzsoraüzletet kössenek a fővárossal.

A polgármesternek ez a célja egyrészt nagyon átlátszó, másrészt viszont feltünően naiv. *Bárczy* István tapasztalatból tudhatja, hogy a pesti nagybankok, amelyek egy fővárosi kölcsönnél komolyan számbajöhetnek, sokkal jobban vannak tájékoztatva a főváros pénzügyi viszonyairól és a külföldi tőke hajlandóságairól, mint akár maga a polgármester.

Annakidején, amikor Bárczy István néhány előkelő bizottsági tag társaságában Londonban járt s ott néhány bankárral tárgyalt a főváros pénzszükségletének kielégitéséről, a tárgyalásoknak legapróbb mozzanatairól is még aznap pontos információt kapott mindig *Lánczy* Leó v. b. t. t. a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank elnöke. Sőt megtörtént, hogy amikor az egyik angol pénzcsoport képviselőjével már csaknem létrejött a megállapodás, a hatalmas bankférfiu ezzel a kérdéssel fordult a fővárosi urakhoz:

— *Mit szól majd ehhez Lánczy Leó?*

A nagybankok egy állandó, nemzetközi kartellben tömörülnek: ezt ma már mindenki tudja, csak a polgármester nem. A kölcsön körül pedig igen nagy nehézségek vannak még. Biztos helyről szerzett értesülésünk szerint az ötven milliós függő kölcsön prolongálásába a hitelező külföldiek *nem akarnak belemenni.* Ezzel különben sem volna segitve a fővároson, ugy hogy kettős kényszerüség hajtja a polgármestert akkor, amikor nem 50, hanem legalább 120 milliót keres. Azon az értekezleten, amelyet a mult héten tartottak a városházán s amelyen a kerületek vezéremberei vettek részt (*Lánczy* Leó nem volt ott, ezt a hirt tévesen közölték egyes lapok), egységesen kialakult az a felfogás, hogy ha már prolongálásról nem lehet szó, annál kevésbbé szabad hozzájárulni egy végleges nagy kölcsönhöz, mert a jelenlegi pénzviszonyok között öngyilkosságot követne el ezzel a főváros. Nem marad tehát más hátra, minthogy a bankokon

egy ujabb 120 milliós függő kölcsönnel

segitsen a közgyülés illetve a tanács. Ez a kölcsön egy esztendőre szólna s arra a reménységre volna bazirozva, hogy esztendőre kedvezőbbre fordul a gazdasági helyzet, s a főváros akkor előnyösen elégitheti ki a pénzszükségletét. Nagyon természetes, hogy egy esztendő mulva már lényegesen több pénzre, mintegy 200 millió koronára lesz szükség, mert hiszen a kölcsönből elsősorban a most felcserélendő függő adósságot kell majd kifizetni.

A helyzet tehát e pillanatban ugy áll, hogy csak egy nagyobb függő kölcsönre van kilátás. Ennek a kölcsönnek az összege pedig nem lesz akkora, mint amennyit Bárczy István felvenni óhajt, mert a nagybankok 80 milliónál aligha adnak többet. Ezt az összeget is nagyon, nagyon drágán fogja megfizetni a főváros.

Hol lesznek az autotaxi-standok.

Junius hó első napja nevezetes dátuma lesz a főváros fejlődésének: akkor indulnak hóditó utjukra a taxaméterekkel felszerelt bérautók.

Két hét választ el mindössze junius elsejétől, természetes tehát, hogy a publikum kiváncsi érdeklődése napról-napra erősebb. A közlekedési ügyosztálynak, elsősorban pedig Rényi Dezső tanácsnoknak, nevezetes ünnepnapja lesz junius hó elseje. Temérdek munka, izgalom és gond szünik meg ezzel a nappal és remélhető, hogy a nagyközönség ezt az önfeláldozó, lelkes munkásságot jóakarattal, hálás szeretettel fogja honorálni.

Az autotaxi-üzem megnyitása ugy fog történni, hogy a pesti ember junius elsején, mit sem sejtve, kilép az utcára s máris szembe találja magát a legujabb közlekedési eszközzel. Nem lesz valami nagyszabásu megnyitási ünnepély, annál kevésbbé, mert junius elsején még csak egy kis hányada kerül az utcára annak a kvantumnak, amelynek üzembehelyezésére a három rendszámtulajdonos, a Marta, a Benz és a Namag koncessziót kapott. A szerződés értelmében ugyanis a nevezett cégek az autókat január elsejétől kezdve a folyó esztendő végeig, szuccesszive tartoznak a forgalomnak átadni.

Most már csak egy kérdést kell tisztáznia az ügyosztálynak: hol fognak állani az autótaxik? Erre vonatkozólag kész tervezet van már, ame-

lyet azonban előbb az illetékes hatóságok fognak megvitatni. Csütörtökön délben értekezletre gyülnek össze a közlekedési ügyosztályban a főváros, a közmunkatanács, a rendőrség, a közlekedési vállalatok és a koncessziós cégek képviselői s akkor fognak véglegesen megállapodni abban, hol lesznek az autótaxi-standok. A dolgok természetes logikája szerint az autótaxi-standok ott lesznek, ahol most a bérkocsi-standok vannak.

Az autótaxik még meg sem fognak melegedni a pesti aszfalton és máris nyomon fogja követni őket az autóbusz. Akármennyire késnek is a dolgok, egészen bizonyosra vehető, hogy ősszel mindkét jármű teljes számban fog gördülni a főváros utcáin.

Gázgyári panamák

Mikor a tanács gyenge.

Heltai Ferenc dr. főpolgármester alig hogy eltávozott a gázgyár vezérigazgatói állásától, máris súlyos szabálytalanságok történnek az új központi gázgyár építkezése körül.

Meg kell állapítani, hogy ezekért a szabálytalanságokért nem a gázgyár jelenlegi vezetőségét terheli a felelősség, hanem csak egyes-egyedül a tanácsot, amely már ismét érvényesülést engedett annak a köztudatba átment felfogásnak, hogy a közéleti tekintély azért tekintély, hogy terrorizálja a tisztviselőket, a városatya azért városatya, hogy bizottsági tagságát jogosulatlan anyagi előnyök szerzésére használhassa fel.

Szárazon és röviden így történt az eset. Néhány héttel ezelőtt pályázatot írt ki a főváros az új központi gázgyár vasbeton munkálataira, mintegy 150,000 korona értékben. A gázgyári bizotság a munkát *Margalit* Andor vállalkozónak ítélte oda, mint akinek az ajánlata úgy pénzügyi szempontból, mint a pályázó megbizhatóságánál fogva a legelőnyösebbnek találtatott. A tanács nem akceptálta ezt a döntést: minden indokolás nélkül egy másik pályázót. *Elek és Frank* céget tüntette ki a bizalmával, holott Elekék drágábbak, mint Margalit s amellett épenséggel nem megbizhatók. A gázgyári bizottság ülésén két kiváló szakértő, *Ripka* Ferenc és *Kájlinger* Mihály úgy nyilatkoztak, hogy Elek és Frank ajánlata jóval hátrányosabb, mint a tanács favoritjáé. Kiderült, hogy Elekék legutóbb Kistarcsán remekeltek, ahol a Közúti részére víztoronyt építettek és pedig olyan szilárdul és olyan szolídul, hogy a víztorony néhány hét múlva bedőlt!

A tanács — ismételjük — mivel sem indokolta megdöbbentő álláspontját. Mi azonban elvégezzük a tanács dolgát és megsúgjuk mindenkinek, akit illet, hogy itt ismét egy kijáró végzett hősi munkát. Még hozzá egy bizottsági tag, mindenek tetejébe pedig helyettes törzsfőnök, aki dúsan kamatoztatja örökölt befolyását a városházán.

*

Az Elek-Margalit botránynak remek párja készül a városházán. A Révész-utcai gázgyári főműhely és raktárház építési munkálatait a gázgyári bizottság alapos számítások után az *Oláh és Léhmann* nevű svájczi szerelő-cégnek adta ki. Mellőzte a bizottság *Szentgyörgyi és Társa* cégnek ajánlatát, amely végeredményben nem olcsóbb a másiknál és amellett kirivóan irreális. Szentgyörgyiék pl. a Strebel-féle kazánt, amelynek az ára mindenütt 6000 korona s ez az ár annyira deklarált, mint a zsemle ára, 3000 koronájával kalkulálják. Ugyanaz az eset, mint volt a Sárosfürdőnél, ahol az Ehrenwald és Sebestyén cég több százezer koronával olcsóbb volt, mint bárki, egyszerűen azért, mert a kalkulációjuk nem volt reális, hanem arra volt alapítva, hogy majd ha megkapják a munkát, akkor ráérnek utólag felemeltetni az árakat és behajtani a városon.

Szentgyörgyiék nem nyugodtak bele a gázgyári bizottság döntésébe. Legközelebb a tanács elé kerül az ügy s úgy halljuk, hogy ugyanaz a kéz, amely az Elek és Frank cégnek a kártyáit oly szerencsés kézzel keverte ismét akcióba lépett s fojtogatja a tanács torkát. Ennél az üzletnél még nem győzött a kijáró ur lelkes buzgalma. Reméljük, hogy ezek után a tanács is kivonja magát az illetéktelen befolyás alól s nem aljasítja le magát vak eszközévé egy silány, pénzsóvár célnak, egy betegesen korrupt panamistának.

PRÓBAFŐZÉS
A SZT. ISTVÁN KÓRHÁZBAN

A „Fővárosi Hirlap" jelentette elsőnek, hogy a városházán valóra váltják a régi tervet s a kórházi szállításokat megreformálják. — Az ügy második változata az volt, hogy a belügyminiszter a napokban leérkezett leiratában felszólította a várost, változtassa meg a pesti kórházak mai adminisztrációját. A közegészségügyi ügyosztály, mielőtt formális javaslatot tett volna, főzőkisérletet tartott a kórházakban. Legelőször a Szent-István kórházban volt próbafőzés. A kórház maga szerezte be a szükséges cikkeket s aztán a belügyminiszter két képviselőjének jelenlétében megkezdődött a próbafőzés. Az ellenőrző bizottsága megállapította, hogy a betegek élelmezésének házilag való ellátása ugyanannyiba kerül, mint a mostani rendszer fentartása mellett.

A kisérleteket nem hagyják annyiba. Heltai Ferenc, aki tegnap hazaérkezett, intézkedni fog, hogy a kisérletezések tovább folyjanak és a többi kórházaknál szerzett tapasztalatok alapján megállapitják a végleges eredményt és ettől teszik függővé, hogy a kórházi élelmezést házilag kezeljék-e, vagy ismét vállalkozásba adják ki.

A főváros telekpolitikája.

Kabdebó tanácsos nyilatkozata.

Pünkösdi számában nagyjelentőségü, a főváros jövőjére erősen kiható problémát fejteget a Budapesti Hirlap. Megállapitja, hogy a legújabb leltár szerint közel tizenöt millió négyszögölnyi teleknek boldog tulajdonosa a főváros. Egy ilyen rengeteg komplekszummal csakis egységesen átgondolt terv szerint lehet a városra nézve üdvös, a financiális, közlekedési, szépészeti és egyéb érdekeket egyformán felölelő politikát kezdeményezni.

Erről a nagyszabásunak igérkező programmról Kapdebó Gyula műszaki tanácsos, a kérdés egyik legalaposabb ismerője, a következő nagyértékü nyilatkozatot mondotta:

— A főváros lakásépítkezése, illetve a vele kapcsolatos telekértékesitő akciója során legkivált a bérházak bizonyultak minden tekintetben célszerünek. Városfejlesztő a szerepük és a telkek jövedelmeztetése szempontjából máris számottevő eredményt mutatnak föl. A négy év alatt épitett 6000 városi lakásból kereken 2000 van bérházakban, a többi kislakásos telepeken. A bérházak lakásai legnagyobb részt 2—3 szobásak, lakói pedig leginkább tisztviselők, tanitók, nyugdijasok, katonatisztek és a többi. A telepek lakói leginkább munkások, postások, vagy rendőrök.

Majdnem kivétel nélkül ugy a bérházak, mint a telepek lakói sokgyermekesek. A lakásszükség és a fővárosi lakások iránti kereslet egy cseppet sem fogy. Legutóbb az egyik bérház 90 lakására 970 előjegyzés, tehát tizszeres tuljegyzés történt. Sőt a kereslet mindig nagyobb, mert az első esztendő bérházainál még csak három-négyszeres volt a tuljegyzés a lakásokhoz képest. Nagy szerepe van a városi lakásoknak a kisipar és kiskereskedés szempontjából. Minden épületben egy csomó különböző kiskereskedés, műhely és a többi van, amelyeknek révén számos egzisztencia keletkezett. Ezek jóformán magából a házakból és közvetetlen környezetekből élnek meg és a leghasznosabb adózó polgárok közé tartoznak. Szorgalmasak, csendesek, konzervativak.

Az eddig épitett 22 bérház kereken 17.000 négyszögöl telket foglal le. Ennek a teleksorozatnak évi jövedelme az eddigi fölhasználás mellett igen kevés volt. A 22 telekből összesen 9 volt bérbeadva, 7 különböző közcélra volt lefoglalva (kötér, gyermek-játszóhely és a többi volt rajta), végül 6 teljesen parlagon hevert. Az azelőtti 5—6000 korona jövedelemmel szemben most értékének 4 százalékával, több mint 100.000 koronát jövedelmeznek. A Wekerle-féle törvény tudvalevően a kislakásos bérházaknál a teleknek legföljebb 4 százalékkal való jövedelmeztetését engedi meg. Azért a bérek is ugy vannak megszabva, hogy a jövedelmező ség számitásánál a telekértéket 4 százalékkal veszik föl.

A telken álló épületek költségét a törvény 6 százalékkal engedi kamatoztatni. Ebben a 6 százalékban benne van a házak föntartása és kezelése is, ami teljesen elegendő volt, ha számbavesszük, hogy a főváros eddigi kölcsöne 4 és fél százalék kamatláb alapján állottak.

Ötven esztendő mulva az épületek teljesen letörlesztve ingyen állnak a főváros rendelkezésére. Pedig akkor is számottevő értéket fognak képviselni. Hiszen például a Ferenciek-bazárja is most, ötven év mulva ingyen szállott vissza a tulajdonosokra és igen szép jövedelmet hajt. Ha pedig egy ilyen ötven éves házat megujitanak, ajtót, ablakot, padlót, fürdő és egyéb berendezést teljesen kicserélnek, az épület, föltéve, hogy szolidan épült, majdnem teljesen uj és modern lehet. Az ilyen megujitás pedig az épület költségének 25—30 százalékával végezhető.

Mindez azt mutatja, hogy a főváros telkeinek bérházakkal való beépitsée uj és számottevő jövedelem nyujtására alkalmas.

Ha pedig a főváros maga nem tartja célszerünek az épitkezést, olyan érdekcsoportokra bizhatná azt, amelyek hajlandók volnának ebbe a sok milliós vállalatba belemenni. A főváros telkeinek értékével venne részt e vállalkozásban és ilyen módon biztosithatná magának a felügyelet jogát és a bérek szabályozását. Azt is el lehetne érni, hogy ilyen esetekben, amikor nem a hatóság maga épit, a törvény valamivel magasabb kamatoztatását engedné meg a telkeknek. Ha például ugy lehetne megoldani a dolgot, hogy a mostani 6 százalék épitési tőke és 4 százalék telekérték helyett a telek után is 6 százalékot, vagy pedig az épités tőkéje után 7 százalkot lehetne szedni. A lakások még mindig igen olcsók lehetnének, mert a magánbérházak az épités tőkéje után 8—9 százalékot, a telekérték után pedig 10—11 százalékot szednek.

Lapunk telefonszáma: 137-15

MÁG
AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

Események

Lapunk telefonszáma: 137-15

Fegyelmik özöne. Sohasem volt még annyi fegyelmi vizsgálat a városházán, mint mostanában. Marher tanácsnok alig végez az egyikkel, máris a másik ügyet kell megkezdenie. Hegedüs Ármin fegyelmi dolga rövid időn belül elintézést nyer. Most pedig arról számolhatunk be, hogy két hasonlóképpen nagy port felvert fegyelmi ügyet befejezett a tanácsnok. Az egyik fegyelmi vizsgálat Thiering Gusztáv dr., a statisztikai hivatal igazgatója ellen indult meg Heltai Ferenc dr. főpolgármesternek a közigazgatási bizottság ülésén történt felszólalása után. A vizsgálatot Thiering dr. kérte önmaga ellen s ugy hirlik, hogy Heltai Ferenc maga volt az, aki a vizsgálat megszüntetését kivánta, mert kerülni óhajtotta azt a látszatot, mintha ő bárkit is üldözne s mintha ő tisztviselői egzisztenciákat akarna tönkretenni. Hasonló eredménnyel, beszüntetéssel végződött az a vizsgálat, amely Rözsényi Iván, a vegyészeti intézet igazgatója ellen megindult. Rözsényi ellen tudvalévőleg a saját alárendelt tisztviselői tettek erősen kompromittáló nyilatkozatot. Az Est-ben. A vizsgálat megállapitotta a vádak alaptalanságát s most Rözsényi kérelmére az alaptalanul vádaskodó tisztviselők ellen fogja elrendelni a polgármester a fegyelmit.

A tanügyi választások. A tanügyi választások előkészitését most végzi Déri Ferenc tanácsnok; a sorrend megállapitásával május végére elkészülnek. A jelölések a hónap utolsó napjaiban lesznek, a választás pedig junius első felében. A tanács tagjai között most is fennáll az a kompromisszum, hogy csakis első helyen jelöltet választanak. Uj pályázók csak harmadik helyre juthatnak be.

Biztositás munkanélküliség esetére. A költségvetési vitának kiemelkedő mozzanata volt Taubner Vilmos biz. tagnak az a beszéde, amelyben a kereskedelmi alkalmazottaknak munkanélküliség ellen való biztositását kivánta. Az eszme nagyon tetszett a közgyülésnek s megragadta a figyelmét a szociálpolitikai ügyosztály vezetőjének, Wildner Ödön dr. tanácsnoknak is. Ugy értesülünk, hogy Wildner tanácsnok a közeljövő munkaprogrammjába felvette ennek a fontos kérdésnek a rendezését is s az adatgyüjtés munkája legközelebb megindul.

Egy nyilatkozat következménye. Katona József dr., a kilencedik kerület tiszti orvosa a közegészség ügyéről egy esti lap hasábjain lesujtó nyilatkozatot tett; a nyilatkozat a városházán nagy megütközést keltett. És folytatása fegyelmi megindítása lesz.

A gázmü igazgatása. A gázmüvek igazgatásáról a törvényhatósági bizottság még 1910. évben szabályrendeletet alkotott, melyet a belügyminiszter nem hagyott jóvá, hanem a főváros közönségét a leiratában foglalt észrevétel figyelembevételével ujabb szabályrendelet-alkotásra hivta föl. A közgyülés által annak idején megalkotott szabályrendeletnek a legfontosabb rendelkezése az volt, hogy az ügyvitelnél a sulypontot a vállalat igazgatóságára helyezte, mely igazgatóság a tervezet szerint tizenegy tagból állott volna, közülök hetet a közgyülés, négyet pedig a tanács küldött volna ki. Ez az igazgatóság intézte volna a vállalat üzemi vezetését és igy természetesen hatáskörébe utalták volna a költségvetés keretében az összes üzleti ügyeket is. De épp a szabályrendeletnek ez a rendelkezése volt az, melyet a belügyminiszter a főváros vagyonkezelése és a tanács felelőssége szempontjából jóváhagyhatónak nem talált és a fővárost ujabb szabályrendelet alkotására hivta föl. A miniszternek e leirata folytán még Heltai Ferenc dr. volt gázgyári vezérigazgató dolgozta át a szabályrendeletet és pedig olyképpen, hogy az igazgatóságot teljesen mellőzte és az eredetileg az igazgatóság hatáskörébe utalt ügyeket a tanács hatáskörébe utalta át. A közgyülés ellenőrzési jogának gyakorlására huszonnégy tagból álló gázbizottságot kontemplált, melynek kebeléből kiküldendő héttagu ellenőrző bizottságra ruházta volna a tulajdonképpeni ellenőrzést. Időközben a közgyülés a gázgyári vezérigazgatói állást megszüntette és ezáltal a szabályrendelet-tervezetnek ujabb átdolgozása volt szükséges. Az átdolgozást Buzáth János dr. tanácsos a világitási és vizvezetéki ügyosztály vezetője végezte.

A Margitszigeti fürdő megnyitása. A Szent Margitsziget Gyógyfürdő Rt., amely tudvalevőleg hatvan esztendőre bérbevette a fővárostól a Margitszigetet az átalakitott nagyszállodát és a Margit-gyógyfürdőt szombat délután ünnepségek keretében adta át rendeltetésének. Az ünnepségre a részvénytársaság meghivta a fővárost és a közmunkák tanácsának képviselőit, az orvosi kart és a sajtót. Ezeknek élénk részvétele mellett folyt le a nagyszállodának és a fürdőnek átadása. A jelenvoltakat a részvénytársaság igazgatója, Czakó Emil üdvözölte, majd felkérte Almássy Balogh Lóránd müépitészt, hogy ismertesse a közönségnek a részvénytársaság által bemutatott és a Margit-sziget jövő fejlődésére vonatkozó terveit. A részvénytársaság végül uzsonnával kedveskedett a vendégeknek.

*

A Margitsziget uj, valóban káprázatató fénnyel berendezett fürdőjének átadásánál a megjelent szakértők és érdeklődők egyaránt elismerték, hogy a munka kivitelével megbizott Bründl János cs. és kir. udvari szállitó cég, amely az egész berendezést a fővárosi közmunkák tanácsának programmja alapján, saját tervei szerint készitette, kényes és nehéz feladatát a legnagyobb elismerést kiérdemlő készséggel oldotta meg. Az uj fürdőnek 48 minden kényelemmel és a legmodernebb egészségügyi készülékekkel berendezett kabinja van. Minden szárnyában 12 kabin van egy-egy fürdőmedencével, továbbá 2 kabin nagy, tágas tükörmedencével. Azonkivül az egyes szárnyakban legmodernebb berendezésü toilette és closet helyiségek vannak. Valamennyi fürdő kizárólag gyógyfürdőként szolgál s a forrásból nyomás alatt közvetlenül a medencékbe folyó gyógyvizzel táplálkozik. Az ily nagyszabásu fürdőberendezésnél természetesen az egészségügyi berendezések keltik fel a legnagyobb érdeklődést s ebben a tekintetben is látszott törekedni, hogy a legmodernebbet és egészségügyi szempontból legtökéletesebbet nyujtsa, ami teljes mértékben sikerült is. Az összes berendezési tárgyaknál a sima, elegáns formát választották, hogy a fürdők teljes tisztántartását ezzel is megkönnyitsék. A kabinok azonkivül modern butorral, az ablakok tetszetős üvegezéssel, központi fütéssel, villanyvilágitással, csengőberendezéssel stb. vannak ellátva.

Az Omnia uj müsora jelentős kinematográfiai eseményt mutat be. Itt látjuk ugyanis először filmen *Erna Morenát*, a legujabb mozicsillagot, akinek müvészi alakitása első szerepében, a „Sphinx" cimü 3 felvonásos társadalmi szinmüben, egész nagyságában mutatja be a kiváló müvésznő fenomenális játékát. Az *Omnia* uj müsorának egy másik kitünő száma az „Egy könnyelmü apa" c. 2 felvonásos, rendkivül sikerült vigjáték, ugy hogy együttvéve a szezón legkitünőbb müsorát mutatja be az Omnia.

Jardin de Paris. A nagyszerü májusi müsort naponta telt ház hallgatja végig. A drezdai Königl. Belvedere vendégjátéka, mely egy aktuális revü keretében folyik le, elsőrendü müvészi alkotás. A Belvedere szép női tagjai által előadott énekek és táncok, valamint a férfiak által előadott eredeti tréfák naponta zajos tapsokat aratnak. A müsor minden héten változik, s szombattól kezdve szinre kerül a kiváló magyar társulat előadásában a Faun a Lipótvárosban c. paródia. A kertben szünetek alatt és a Tabarinbn Budapest egyik legkedveltebb cigányprimása, Bajna Balogh Rudi játszik elsőrendü zenekarával.

OMNIA

MOZGÓKÉP-PALOTA

Bejárat: VIII., József-körut 31. szám.

Telefon 120-40.

A sphinx

társadalmi szinmü 3 felvonásban.
Erna Morerra a főszerepben. ▽

Egy könnyelmű apa

vigjáték 2 felvonásban. Ezenkivül több kitünő szinmü, természeti felvétel és aktualitás, többek közt:

A királydij lefutása

1913. május 11-én. ▽ ▽

Az előadások kezdete hétköznapon d. u. 6 órakor és ünnepnapon d. u. 4 órakor.

Jardin de Paris

Ma és minden este, nemzetközi müsor!

KABARÉ kezdete 9 órakor. **„Éljen az élet"** nagy német-magyar revue.

TABARIN kezdete éjfélkor. 30 elsőrendü ének- és táncszám.

Bal-mabille reggelig! Melleg és hideg konyha

CASINO DE PARIS

nyári kerthelyisége VI., Hermina-ut 63. sz.
Az Angol-Park mellett.

Nagymegnyitó májusi müsor

Trio Romanos, klassikus táncosnők. **Minerva Trio**, spanyol szépségek. **Le Albert Roberts**, akrobatikus táncnégyes. **Meseországban**, Balletjelenet, 40 táncosnő felléptével. **Sybill Teri Wagner**, angol énekesnő. **Mr. Edyson**, füttymüvész. Ezenkivül 15 elsőrendü ének- és táncattrakció.

Kezdete esti fél 11-kor. Kitünő magyar és franciako nyha

Holzer

cs. és kir. udvari és kamarai szállító

divathaza

Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

REIN NÁNDOR

szőnyeg- és ágynemü-áruháza
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 9.

ÁLLANDÓ UJDONSÁGOK:

szőnyeg, függöny,

paplan és matrácokban.

NEUSCHLOSZ-

butorok kizárólagos eladási helye. Minőség, szépség és olcsóság tekintetében vezetnek.

Szállodák, kórházak, szanatoriumok berendezési vállalata.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztosítás
Építészet
Közlekedés
Bányászat

A főváros pénze.

A főváros pénzügyi bizottságának legutóbbi ülésén hosszas vita után elfogadta a bizottság a pénzügyi ügyosztálynak arra vonatkozó előterjesztését, hogy a főváros pénzkészleteit mely pénzintézetekben és milyen összegek erejéig helyezzék el. Az előterjesztés 200 milliónál magasabb összegnek a felosztásáról gondoskodik s ha valaki laikus szemmel olvasta az erről szóló tudósításokat könnyen azt hihette volna, hogy a fővárosnak tényleg ennyi a pénzkészlete, a fővárost tényleg gondok gyötrik, hogy hol helyezheti el a rengeteg milliókat. Természetes pedig, hogy ez a felosztás csak ideális, egyedül arra az esetre szól, ha a fővárosnak nemcsak papiron, hanem valóban lesz pénze. Az egész dolog tehát merő utópia és jelentősége csakis abban áll, hogy feltünteti azt az *arányt*, a melyben a pénzintézetek a város pénzéből részesedni fognak, *ha* majd lesz pénz bőven, elannyira, hogy a városnak hevenő tőkéi is lesznek. Tulzott jelentőséggel a dolog ma nem bir, mert a pénzelhelyezés — sajnos — ma még nem aktuális. De lehetetlen észrevételek nélkül elhaladni a döntésnek egynémely szépséghibája mellett, mert jöhetnek idők, amikor a főváros, még ha ideiglenesen is, fölös pénzzel fog rendelkezni s ebben az esetben nem közömbös, hogy a pénz jó helyen van-e elhelyezve s megvan-e a kellő arány az egyes pénzintézetek bonitása és a nékik jutandó városi tőkék között?

A pénzügyi-bizottság tárgyalása sulyos összeférhetetlenségbe hozta *Walder* Gyula bizottsági tagot, a Pesti Hazai Takarékpénztár vezérigazgatóját. Walder ur kifogást emelt az ellen, hogy a Hazai, amelynek ő első tisztviselője, az ötödik helyen áll a listában s mindössze tizenöt millió betétre érdemesitették, holott a Pesti Hazai az ország legelső takarékpénztára. Walder Gyula urnak ez a szüzszereplése nemcsak összeférhetetlen volt, hanem a legnagyobb mértékben rosszhiszemü is. Tudnivaló ugyanis — és ezt éppen *Walder* ur tudja a legjobban — hogy a Pesti Hazai eredetileg 28 millióval volt beállitva a listába, tehát a második helyen állt, közvetlenül a Hitelbank mögött. Walderék azonban kegyesek akartak lenni a saját leányintézetükhöz, a *Hazai Bankhoz*, amely kevésbbé előkelő intézet lévén, mint a Pesti Hazai, sokkal előnyösebben kamatoztathatja a főváros pénzét, végeredményben tehát nagyobb nyereséget juttathat az anyaintézetnek is. Igy történt, hogy a Pesti Hazai csak tizenöt milliót kapott (egyelőre papiron), a Hazai Bankot pedig *tizenhárom millió* koronával állitották be. Ebből a dologból viszont a legnagyobb aránytalanságok nőttek ki. Mert a Hazai Bank az összes szóbanforgó pénzintézetek között az egyedüli, amelynél a részvények árfolyama ma 270 korona, alig valamivel magasabb, mint a névérték (200 korona). Ez pedig nyilván arra vall, hogy a Hazai Bankot sem a pénzvilág, sem a közönség nem tiszteli meg valami tulzott bizalmával. Ettől eltekintve azonban lehetetlen dolognak tartjuk, hogy a Hazai Bank előkelőbb helyet foglaljon el a ranglétrán, mint pl. a Jelzálog Hitelbank, vagy a Magyar Általános Takarékpénztár, vagy olyan előkelő, régi intézet, mint az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár.

Az sem nevezhető igazságos és helyes dolognak, hogy a főváros közel három milliót szánt a *Nemzeti Takarékpénztárnak*. Az előkelő pártfogók kedvéért nem bizhatja a város a pénzét ilyen aránylag kicsiny intézetre, amikor egész csomó biztosabb tőkeelhelyezési hely van. Amikor közpénzekről van szó, nem lehet hamis jelszavak után indulni és nem lehet érvelni azzal, hogy a középbankok hiteligényeit támogatni kell. Ebből a szempontból a legha tározottabban tiltakoznunk kell az ellen a terv ellen, hogy a *III. kerületi takarékpénztár*, amelynek egész alaptőkéje egy millió korona, háromszázezer korona betétet kapjon csak azért, mert véletlenül *Stern* József dr. a pártfogója. Ilyen nagy dolgokban igazán félre kellene tenni minden kedvezést és nem szabadna ismerni barátságot. Az *Országos Központi Hitelszövetkezet* nem szorul a főváros pénzére, bőséges szubvenciót, kamatmentes kölcsönt kap az államtól. A város különben sem támogathatja azt az intézetet, amelynek nyiltan bevallott programmja az, hogy a szövetkezeti eszme hamisitott zászlója alatt tönkretegye a kiskereskedőket.

A pénzügyi bizottság döntésének — ismételjük — nem tulajdonitunk tulsok jelentőséget. De nem hallgathattuk el ezeket a megjegyzéseket, mert megtörténhetik, hogy sor kerül a felosztásra s a közgyülésnek nem szabad jóváhagynia ezt a hibás listát.

Leszállitják a bankrátát. A váratlanul beállott békés fordulat után a pénzkapacitások és a bankkorifeusok egyre-másra nyilatkoznak a gazdasági helyzetről és abban mindnyájan egyetértenek, hogy a pénzpiac feszültsége rövidesen engedni fog. Különvéleménye csak *Walder* Gyulának, a legnagyobb magyar takarékpénztár vezetőjének van, aki a pénzvilágban közismert bölcseségével, a Pesti Tükör-ben igen tanulságos kijelentést tett. Olyanfélét mondott, hogy ha kisüt a nap, akkor meleg lesz, de ha beborul, esős idő várható. Dacára e dodomai jóslásnak, azonban a pénzpiac helyzete mégis megjavul, aminek legmeggyőzőbb bizonyitéka az lesz, hogy a legközelebbi főtanácsülésen, mint ezt a legmegbizhatóbb forrásból jelenthetjük, a *jegybank kamatlábát 6%-ról 5%-ra szállitják le.*

A Schlick-Nicholson gyár reorganizálása. A tőzsdén hetek óta furcsa manőverezés folyik a Schlick-Nicholson részvények körül, a melynek nyitját eddig nem sikerült megtalálni. A részvények ma 170 koronán állnak, tehát 30 koronával az árfolyam alá estek. Szakkörökben azt mondják, hogy a két gyár fuziója igen szerencsétlen müvelet volt és a Nicholson-gyár gyenge státusa a Schlick-részvénytársaság helyzetét is megrontotta. Az egybeolvadt gyárak intézői most abban mesterkednek, hogy a vállalat finánciáit reorganizálják és ezt valószinüleg egy nagyobbszabásu pénzügyi müvelettel fogják nyélbeütni. Hir szerint a jelenlegi részvénytőke egy bizonyos hányadát leirják, majd elsőbbségi részvények kibocsátásával az alaptőkét fölemelni fogják. Erre az operációra azonban csak akkor kerül majd a sor ha a pénzpiac helyzete gyökeresen megjavulni fog.

A győri ágyugyár. Győr város fölirt a pénzügyminiszterhez s kéri, hogy az ágyugyár létesitésnél a várost megillető pénzügyi teher megszerzésében legyen segitségére. A városnak 600,000 korona értékü 4 és fél százalékos regále kártalanitási kötvénye van, ezt akarja részvényre beváltani. A hatszázezer koronából fedezné az ágyugyárhoz szükséges beruházást, ehhez 120,000 korona kell a városnak, százezer koronáért pedig kenyérgyárat épitenek.

Megszorult vidéki városok. Nemcsak szépséges fővárosunk kitünő polgármestere, hanem a vidéki városok is tudják, hogy manapság a legtekervényesebb ut a pénz forrásához vezet. A nagyobb vidéki városoknak is vannak elodázhatatlan közmunkálataik, de a szép tervek parlagon hevernek, mert üresek a pénztárak. Nem csoda aztán, ha a gondterhes polgármesterek mindenkivel szóba állnak, aki nekik reményt nyujt a pénz megszerzésére. Ujvidék városának például hat millió korona beruházási kölcsönre volna szüksége. Dunahidat akarnak épiteni, vizvezetéket és csatornázást berendezni. Kölcsönajánlatokban nem volna hiány, de egyik sem megfelelő. Most valami Schuler-Boschi Guidó nevü németorsági ügynök tárgyal a várossal. Valami komolyan nem lehet venni ezt az ajánlkozást, mert az ügynök egyelőre még a pénztnyujtó bank nevét sem árulta el. — Nagykörösnek a villamosművek kibővitéséhez 150,000 koronára van szüksége. Ezt az összeget a Pesti Hazai Első Takarékpénztár hajlandó folyósitani 6% amortizációs kamatláb és 85 koronás árfolyam mellett. — Temesvár a csatornahálózat kiépitésére 750,000 korona kölcsönt vesz fel. A pénzt a Temesvári Bank és Kereskedelmi r.-t. (a Magyar Bank leányintézete) adja, 1915 május 31-én visszafizetendő folyószámlára, fél százalék jutalék mellett és másfél százalékkal a jegybank kamatlába fölött. Kecskemét egy évi visszafizetésre 250·000 korona kölcsönt keres. — Persze csak elenyésző kis összegek ahhoz képest, amely Budapest urainak okoz gondot, de a mostani viszonyok között általában nehéz kölcsönpénzhez jutni.

A magyar automobilgyártás sikere. A Magyar Általános Gépgyár Részvénytársaság Automobilgyára, mint értesülünk, megbizást nyert a kereskedelemügyi magyar királyi minisztérium részéről 200 darab Mág-automobil szállitására, körülbelül egy millió korona értékben, a magyar királyi postaigazgatóság számára. A minisztérium rendelése, mely a magyar automobil-gyártást ily tekintélyes munkához juttatta, mindenesetre rávall arra a helyes érzékre, mellyel ezt a rendkivül fontos iparágat Magyarországon minden közhatóságnak föl kellene karolni.

Villamosvasut Székesfehérvárott. Hartwich, Hennig és Társa berlini cég, amely a kassai villamosvasutat is épiti, ajánlatot tett Székesfehérvár városának, hogy 30 évi koncesszióval villamosvasutat hajlandó épiteni, ha a város évenkint 25,000 korona szubvenciót ad. Ezt az ajánlatot még tárgyalás alá sem vették, máris jelentkezett egy uj vállalkozó: H. St. John Dix Londonból. Ez a cég részvénytársasági alapon épitené a vasutat, ha a város a részvények 50 százalékát átveszi. A város azonban nem köteles a részvények teljes értékét befizetni és 50 év mulva joga van a vasut megváltására.

Fuzió. A Gabonabank, molnárok és gazdák r. t.-a fuzionál a Bizományi r. t.-gal s a közgyülést, ahol a fuziót nyélbe ütik, május 22-ére hivták egybe. Az egyesülést illetően azt a módot választották, hogy a gabonabanknak 5000, egyenkint 100 K-ás részvényét 50 K-ra bélyegzik le s e művelet révén az alaptőkét 250,000 K-ra csökkentik. A Bizományi r. t. alaptőkéje 300,000 K. Az uj bank alaptőkéje 500 ezer K és vezérigazgatónak Nagy Andort, a fölszámoló Országos Gazdasági Bank r.-t. vezérigazgatóját nevezik ki.

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23.
Beton-, hid- és csatornaépitő. Telefon 55—55.

Nem lesz gyufaadó. A „M. Nemzetgazda" jelenti, hogy a kormány egyelőre lemondott a gyufaadó tervéről és hajlandó az egyesület 24 magyar gyufagyárat biztositani arról, hogy a következő tiz esztendőben ujabb gyufagyár létesitését nem fogja engedélyezni. Ezzel szemben a gyufatrösztöt létesitő Hitelbank, Kereskedelmi bank és Magyar bank kötelezettséget vállalnak arra nézve, hogy a gyufa árát a tiz év alatt nem is fogják felemelni. Ilyenformán a tröszt végleges megalakulásának immár semmi sem áll utjában. A kereskedelemügyi miniszteriumban különben e héten ankét is volt ebben az ügyben. Az ankéten résztvettek az összes magyarországi gyufagyárak kiküldöttei, a három bank képviselői és a kereskedelemügyi miniszterium illetékos osztályának vezetői.

Közgyülések és mérlegek.

A Phöbus Villamos Vállalatok részv.társasága *Székely* Ferenc udvari tanácsos elnöklete alatt f. hó 10-én tartotta évi rendes közgyülését. Az igazgatóság évi jelentések és zárszámadások elfogadása után a közgyülés kimondotta, hogy az 1912. évi részvényszedvény 7 és fél százalékkal, tehát egyenként 15 koronával f. hó 13-tól kezdődően a Belvárosi Takarékpénztár r.-t. által fog beváltatni. Az igazgatósági- és felügyelő-bizottsági tagok választása megejtetvén, *Székely* Ferenc udvari tanácsos, királykuti *Bachruch* Károly udv. tanácsos, moróti *Fürst* Bertalan udv. tanácsos, *Stromszky* Sándor udv. tanácsos, *Egger* Gyula, *Kvassay István*, dr. báró *Kohner* Adolf (uj) udv. tanácsos, *Dubsky* Alfréd dr. vezérigazgató (uj) és *Daróczy* Aladár (uj) az igazgatóság tagjává, *Vadnay* Géza, *Veres* József. *Neumann* Gusztáv, *André* László és *Laehne* Hugó pedig a felügyelő-bizottság tagjaivá megválasztattak. A közgyülést követő igazgatósági ülés *Székely* Ferenc udv. tanácsost a társaság elnökévé ujólag megválasztotta.

Nyereség- és veszteség-számla. Veszteség. Központi és az összes üzemek költségei 1,610.373 korona 59 fillér, leirások a berendezési leltár után 21.904 korona 84 fillér. Értékcsökkenési tartalékalapra 250.000 korona. 1911. évi nyereség áthozat 30.193 korona 18 fillér. 1912. évi nyereség 476.753 korona 25 fillér. Összesen 506.946 korona 43 fillér. *Nyereség.* Nyereségáthozat 1911. évről 30.193 korona 18 fillér. Üzemek bevételei 2,359.031 korona 68 fillér.

A Standard életbiztositó társaságnak 86. közgyülése márc. 25-én volt a társaság székhelyén, Edinburghban. Az igazgató-tanács jelentéséből küözöljük a következő adatokat: Az 1912. évben 4889 ajánlatot nyujtottak be 68,343.972 K biztositott összegről és kiállitottak 4109 kötvényt 52,767.960 K biztositott összegről, 2,014.584 K első évi dijjal. Az üzletév végén a társaságnál a biztositási állomány 712,716.960 K biztositott összeg volt s az évi jövedelem 37,932.144 K-ra rugott. Ebből 24,398.904 K dijbevétel és 13,533.240 K a beruházások jövedelme. Életjáradékokért 1,532.928 K-t vett be a társaság az elmult évben. A társaság vagyona az elmult évben 7,083.072 K-val 319,635.600 K-ra emelkedett. Halálesetek és esedékességek fejében a társaság 1912-ben 20,446.244 K-t fizetett.

A Magyar Keleti tengerhajós részv.-társaság *Ullmann* Adolf főrend elnöklésével május 8-án tartotta XV. évi rendes közgyülését, melyen a kereskedelmi kormány képviseletében *Gonda* Béla miniszteri tanácsos vett részt. A közgyülés elé terjesztett igazgatósági jelentés szerint a legutóbbi közgyülés által nyert fölhatalmazás alapján a részvénytőkének 4,200.000 koronáról 6,00.000 koronára való fölemelését keresztülvitték és az ujonan kibocsátott részvények is részesednek a lefolyt üzletév eredményében. A közgyülés elfogadta az igazgatóságnak az 1912-ik évi 806.852 korona 97 fillér tiszta nyereség hovaforditására irányuló javaslatát és részvényenként 17 korona (8 és fél százalék) osztalék fizetését határozta el. A rszvnyt május 9-től kezdve a Magyar Általános Hitelbank főpénztára váltja be. A felmentvény megadása után az igazgatóság, valamint a felügyelő-bizottság eddigi tagjai ujból megválasztattak. A közgyülést követő igazgatósági ülésen igazgatósági elnökké ujból baranyavári *Ullmann* Adolf főrendiházi tagot választották meg.

A Ganz-féle villamossági részv.-társaságnak május 5-én volt az évi rendes közgyülése báró *Harkányi* János elnöklésével. A társaság tiszta nyeresége 990.082 K. A nyereség hovaforditására vonatkozóan az igazgatóság azt javasolta, hogy részvényenkint 28 K-t, azaz 7 százalékot fizessenek, a megmaradó 150.082 K-ból jutalék cimén kapjon az igazgatóság 51.08 K-t, mig 75.000 K-val a tartalékalapot, 15.000 K-val pedig a tisztviselők nyugdijalapját dotálják. Ezután van még 9074 K, ezt az előző év nyereség-áthozatalával, azaz 120.350 K-val együtt, vagyis 129.425 K-t az 1913. év üzleteredményszámlájára viszik át. Végül megválasztották a felügyelő bizottságba *Bun* Józsefet, *Ervin* Kálmánt, *Sebesta* Kolost, *Szászy* Lajost és *Verderber* Józsefet.

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-t. 1912. évi zárószámadásában 891.143 (1911-ben 734.746) K brutto jövedelmet mutat ki, amiből kiadtak mindenféle költségekre 273.299 (az előző évben 243.131) K-t, ugy hogy a tiszta nyereség 617.844 K az 1911. évi 491.165 K-val szemben. Az igazgatóság a május 19-én megtartandó közgyülésnek azt fogja ajánlani, hogy részvényenként 22 K = 11 százalékot fizessenek, mig tavaly 20 K volt az osztalék.

Az osztrák-magyar államvasuttársaság közgyülése. Az osztrák-magyar államvasuttársaság *Sieghart* Rudolf elnöklete alatt tartotta 58-ik közgyülését. A közgyülésen előterjesztett igazgatótanácsi jelentés megelégedéssel konstatálja a társaság magyar dominumainak kedvező helyzetét az ipartelepek gazdaságos üzemét, amelyet a szakszerü és körültekintő vezetés évről-évre fejleszt. A magyar ipartelepek bőven vannak ellátva munkával s ha valami váratlan esemény meg nem zavarja az üzemet kedvező eredménynyel biztatnak. A dominumok és ipartelepek 55 millió korona értéket képviselnek. A közgyülés elhatározta, hogy 23,006.052 korona 53 fillér nyereségből 36 frank osztalékot fizessenek.

Az „Unio" élet- és gyermekbiztositó intézethez április havában 1,193.300 K értékü biztositási ajánlat nyujtatott be és 1,014.500 K értékü uj biztositási kötvény állittatott ki. Biztositott összegek fejében 166.342 K 04 fill. fizettetett ki. 1913. január 1-től április 30-áig bezárólag 4,942.800 K értékü biztositási ajányat nyujtatott be és 4,046.500 K értékü uj kötvény állittatott ki. Biztositott összegek fejében a folyó évben 622.627 K 12. fill. és az intézet fennállása óta 21,047.921 K 14 fill. fizettetett ki. A „D." osztálynak f. évi április 16-án dr. Stamberger Ferenc kir. közjegyző jelenlétében megejtett XVII. kisorsolása alkalmából az alábbi alapkönyvszámok sorsoltattak ki, minek folytán a nevezett tagoknak egy-egy 100 koronáról szóló dijmentes nyereménykötvény szolgáltatott ki: 72.797 sz. Varga Pál, Budapest, 92841/b Führer A. Ábrahám Budapest, 3477 Friedmann Samu Kassa, 5629 Dömötör Lajos Körmend, 60.964 Jäger Fülöp Ujszivác, 95.897 Brydl Alajos kispest, 140.266 Gyulai Miklós Debrecen, 123425/b dr. Seidner Mór Rimaszombat, 137340/c Smokvina I. Antal Fiume és 81637 sz. Lewy I. Izsák Sarajevo.

VÁLLALKOZÁS

Központi fütés.

A város toanácsa 1. a Papnövelde-utcai iskola, 2. a Tisza Kálmán-téri iskola és 3. a Lehel-utcai mühelybérház központi fütési munkáira május 8-án versenytárgyalást tartott. Ajánlatot tettek:

A *Papnövelde-ucai iskola* központi fütési munkáira: *Törs és Ormai* 101.205 K, *Tóth* Jenő 99.547 K, *Bründl* János 123.664 K, *Wagner* Hugó 109.233 K, *Fekete* Ödön 91.705 K, *Katzmarek* és társa 114.161 K, *Körting* B. és E. 122,167 K, *Lehmann* és társa, *Oláh* A. mérnök 107.572 K, *Stempel és Rimanóczi* 112.203 K, *Eisler és Vértes* 87.493 K, *Lukács és Huppert* 92.385 K, *Rohonczi* Hugó 100.650 K, *Erdélyi* Gábor és társa 118.683 K, 3 százalék engedménnyel, *Weisz* Simon 108.733 K, *Fort* Oszkár és társa 109.579 K, *Rietschel és Henneberg* r.-t. 120.802 K, *Hazai gépgyár* r.-t. (Sangerhausen—Eisele) 111.852 K, *Knuth* Károly 134.855 K, *Magyar szellőzőmüvek* szellőzőberendezésre 37.568 K, *Boros testvérek* 120.668 K, *Szentgyörgyi* és társa 58.509 K és *Pogány* Nándor 112.546 K-val.

A *Tisza Kálmán-téri iskola* központi fütésberendezéseire: *Wagner* Hugó 57.009 K, *Körting* B. és E. 61.493 K, *Fekete* Ödön 51.187 K, *Lehmann* és tsa, *Oláh* A. mérnök 57834 K, *Fütő és szellőző vállalat* Göbel György 67.626 K, *Bründl* János 63.654 K, *Törs és Ormai* 55.959 K, *Stempel és Rimanóczi* 58.809 K, *Fort* O. és társa 57.549 K, *Eisler és Vértes* 50.313 K, *Lukács és Huppert* 49.300 K, *Rohonczy* Hugó 52.080 K, *Erdélyi* Gábor és társa 61.138 K (30 százalék eng.), *Weisz* Simon 55.575 K, *Rietschel és Henneberg* r.-t., 67.500 K, *Hazai gépgyár* r.-t. (Sangerhausen—Eisele) 57.816 K, *Knuth* Károly 65.409 K, *Magyar szellőzőmüvek* szellőzőberendezésre 14.691 K, *Boros* testvérek 65.813 K, *Szentgyörgyi* és társa 35.335 K, *Pogány Nándor* 59.060 koronával.

A *Lehel-utcai mühelybérház* központi fütés berendezésére: *Bründl* János 77921 K, *Tóth* Jenő 104.504 K, *Rauchberger* Dávid 87.046 K, *Törs és Ormai* 84.667 K, *Stempel és Rimanóczi* 96.289 K, *Lehmann és társa* Oláh A. 93.069 K, *Magyar fütés- és szellőztetés-berendezési vállalat Adamy* Arnold 86.382 K, *Fütő és szellőztető* vállalat Göbel György 98.893 K, *Körting* B. és E. 91.391 K, *Fekete* Ödön 85.739 K, *Fort* O. és társa 88.138 K, *Rohonczy* Hugó 82.606 K, *Lukács és Huppert* 89.421 K, *Eisler és Vértes* 87.644 K, *Wagner Hugó* 88.372 K, *Wagner* Hugó 88.372 K, *Rietschel és Henneberg* r.-t. 97.628 K, *Hazai gépgyár* r.-t. (Sangerhausen—Eisele) 90.856 K, *Knuth* Károly 101.099 K, *Boros* testvérek 119.894 K, *Szentgyörgyi* és társa 87.460 K, *Pogány* Nándor 89.797 K-val. Döntés még nem történt.

Felvonó-szállitás.

A Lehel-utcai mühelybérház felvonó (lift) munkáira május 8-án megtartott versenytárgyaláson ajánlatot tettek: *Haverland* Antal 28.000 K, 5 százalék engedménnyel. *Riesz* Kornél 35.464 K. *„Lift" felvonógyár* Kovács és társai 26.760 K. *Wertheim F.* és társa 31.200 K-val. Döntés nem történt.

Utépités.

A tanács versenytárgyalást hirdet az alább részletesen felsorolt utépitési és csatornázási munkálatokra és pedig: 1. A IV. ker., Szép-utca rendezési munkáira és pedig: a) kövező előmunkákra, b) a gyalogutak aszfalttal való burkoló munkáira. 2. Az V. ker., Honvéd-utca, Lipót-körut és Szalay-utca közti szakaszának rendezési munkáira és pedig: a) kövező előmunkákra, b) a kocsiut tömöritett aszfalttal való burkoló munkáira. 3. Az V. ker., Ipoly-utca, Váci-ut és Visegrádi-utca közti szakaszában a kocsiut keramiattal való burkoló munkáira a kövező előmunkával együtt és a gyalogutak kövező munkáira. 4. Az I ker., Kelenhegyi-ut egy részének csatornázási munkáira. 5. A X. ker., Jurnics-utca, Hungária-körut és Hös-utca közti szakaszának csatornázási munkáira. Az ajánlatokat 1913. évi junius 2-án (hétfőn) d. e. 11 óráig kell a tanácsi II. (út- és csatornaépitési) ügyosztály vezetője, vagy helyettese kezéhez (IV. ker., Központi városház, II. em. 279. sz. alatt) benyujtani. A versenytárgyalás 1913. évi junius 2-án (hétfőn) d. e. 11 órakor fog a Központi városház II. em. 266. alatt megtartatni.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.

Merkantil Nyomda (Havas és Lehner) Budapest, VIII., Német-utca 27. szám.

Első Cs. Kir. Szab. Dunagőzhajózási Társ.

Az **Első cs. kir. szab. Dunagőzhajózási Társaság** t. c. részvényesei folyó évi

rendes közgyülésüket

szombaton, folyó évi május hó 31-én délelőtt 10 órakor Bécsben a bécsi kereskedők testületének nagytermében (IV., Schwarzenbergpatz 16. sz. a.) fogják megtartani.

A szavazásra jogosult részvényes urak*) sziveskedjenek belépőjegyeiket folyó év május hó 23-ától fogva a társulat számfejtőségében, Wien, III., Hintere Zollamstrasse 1. szám alatt átvenni, ahol a fentemlitett naptól kezdve megtekinthető vagy átvehető a közgyülés napirendje, a felügyelő-bizottság által felülvizsgált zárószámadás és az üzleti jelentés is. A részvényesek önálló inditványait a közgyülés csak abban az esetben tárgyalhatja, ha legalább 14 nappal előbb a napirendre való kitüzés végett az igazgató-tanáccsal közöltettek. A meghatalmazáshoz szükséges ürlapokkal a társulat számfejtősége szolgál.

Wien, 1913 május 9-én.

Az igazgató-tanács.

*) Alapszabályok *)

18. §. Az igazgatótanács tagjaira vonatkozó kivételtől (29. §.) eltekintve, minedn részvényes a közgyülés idején és hat hónap óta legalább öt darab saját nevére szóló egész részvény tulajdonosaként van a társaság könyveiben bejegyezve, osztrák vagy magyar állampolgár s polgári jogainak élvezetében van, vagy mint jogi személy (részvénytársaságok és hasonlók), Ausztriában vagy Magyarországon székel, a közgyülésen abban az esetben bir saját neve alatt egy szavazattal, még pedig tekintet nélkül a birtokában levő részvények nagyobb számára, ha kimutatja, hogy a részvények valóban tulajdonában vannak; ez pedig azáltal bizonyittatik, hogy részvényeit legalább 3 nappal a közgyülés előtt az igazgató-tanácsnál Wienben, vagy 7 nappal a közgyülés előtt a társaság budapesti vagy linzi ügynökségénél letétbe adja. A letett részvények csak a közgyülés megtartása után bocsáttatnak ujból a tulajdonos szabad rendeklezésére.

19. §. Jogi személyek (részvénytársaságok és hasonlók), valamint gyámság és gondnokság alatt állók szavazati jogát azok törvényes képviselője gyakorolhatja s a szavazati jogy egyáltalában gyakorolható meghatalmazott által is, de a meghatalmazottnak szintén szavazásra jogosult részvényesnek kell lennie s a számára egy évnél nem régebben kiállitott meghatalmazást legalább 7 nappal a közgyülés előtt az igazgató tanácsnál ki kell mutatnia. Az akként igazolt meghatalmazottak saját és összes meghatalmazóinak nevében legfeljebb öt szavazattal birnak.

(Utánnyomás nem dijaztatik.)

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatallandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 0 0 0"

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

Budapest—Pécs!

Csodaszép választék!
Maradandó értékü kiváló szép

ajándéktárgyak!

Brilliáns gyürük
gyönyörü kövekkel és elsőrendü kidalgozásban

Boutonok
legszebb kivitelben

Arany és ezüst cigarettatárcák
drágakövekkel és tüzzománcca eredeti gyári árakban

SCHÖNWALD IMRE

főüzletében Budapest, Deák Ferenc-utca 21. sz.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Törzstelep: Pécs.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásasványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

Gyár:
Marta Magyar Automobil Rt. Arad

Vezérképviselet:
Royal-Garage, Budapest, IX. ker., Páva-utca 10-12.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.
Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
BÜRGÖNYÖM: BÉLCEMENT. GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Őstökös" védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

Kossuth Lajos-u. **13.**

Hogy hivják?

A sok nagy nyeremény,

melyet t. vevőinknek az **utolsó hetekben** szerencsés bankházunk kifizetett, ismét tanuskodik arról, hogy mily előnyös, ha osztálysorsjegyeket **KISS**-nél vásárolunk, mert

KISS szerencséje NAGY!

A legközelebb kezdődő XXXII. sorsjáték I. osztályához **különös gonddal** válogattuk össze az alábbi szerencsesorsjegyeket. **Neve mellett** mindenki megtalálja azt a sorsjegyet, melyet a **sors neki szánt, hogy boldogságát megalapithassa.**

Rendelje meg a neve mellett álló sorsjegyet azonnal.

Kiss Károly és Tsa

bankrészvénytársaságnál,

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 13.
Fióküzlet: Erzsébet-körut 32.

és Önnek szerencséje lesz, mert

KISS szerencséje NAGY!

Adél	32100	Irma	48140
Ágnes	21027	István	13285
Aladár	33732	Izsó	100953
Albert	54755	Janka	94965
Alfréd	92333	János	100842
András	50401	Jenő	90688
Anna	451010	Jolán	79161
Antal	102232	József	68017
Aranka	108028	Julia	90541
Arnold	108037	Juliska	108069
Árpád	72013	Kalmán	94211
Auguszta	55018	Karolin	94221
Balázs	94909	Károly	54716
Bálint	60079	Katalin	48155
Bella	4421	Klára	24773
Béla	5211	Klotild	33818
Benedek	74150	Konrád	79105
Benő	38886	Kornél	67645
Berta	108198	Kornélia	93335
Bertalan	92328	Lajos	90803
Bogdán	90523	László	22163
Boriska	4419	Laura	39560
Böske	21628	Lenke	50474
Camilla	64621	Lina	108038
Cornélia	67697	Lipót	96086
Dániel	64601	Lujza	107237
Dénes	79143	Lukács	30736
Dezső	95345	Lőrincz	45576
Domonkos	22193	Magda	51245
Dorottya	17025	Manó	67661
Edita	21881	Marcel	78296
Edo	46934	Margit	102214
Elek	54180	Mariska	192154
Erzsébet	68805	Martha	13979
Etel	102697	Márton	48191
Éva	74143	Máté	54404
Elemér	102151	Matild	8151
Elvira	102199	Mátyás	67694
Elza	108997	Menyhért	71118
Emil	102101	Mihály	73391
Emma	108088	Miklós	108985
Endre	56822	Nándor	21884
Erna	18611	Nina	8147
Ernő	54709	Olga	50634
Ervin	51332	Orbán	108387
Ferenc	94919	Oszkár	108096
Flóra	108102	Ottó	90447
Franciska	93346	Ödön	21375
Fülöp	102705	Örzsi	107243
Gábor	17030	Pál	87092
Gellért	7499	Péter	19751
Géza	70069	Regina	106065
Gáspár	93393	Rezső	94934
Gizella	7476	Róbert	90721
Gusztáv	84232	Rozália	22165
Gabriella	92339	Rózsika	108116
György	29131	Salamon	39072
Győző	22268	Rári	39438
Gyula	67602	Sarolta	90835
Helena	102294	Stefánia	67656
Henrik	63607	Tamás	37781
Hugó	20072	Teréz	12703
Ibolyka	41594	Terka	8257
Ilka	89622	Valér	91927
Ilona	91311	Valéria	41649
Imre	106070	Zoltán	106027

A szives megrendeléseket kérjük alábbi „MEGRENDELÉS"-en, melyet legelőszörre egy levelezőlapra felragasztani és beküldeni.

A XXXII-ik sorsjáték első osztályának

huzása május 21 és 23-án.

Az I. oszt. sorsjegyek árai:

Nyolcad **1.50** kor. | Fél . . **6.**— kor.
Negyed **3.**— kor. | Egész **12.**— kor.

Tessék kivágni és czimünkre beküldeni

Megrendelés

Kiss Károly és Társa

Bankrészv.-t. Budapest, Kossuth Lajos-u. 13.

Sziveskedjenek a XXXII. sorsjáték I. osztályára

a ..... sorsjegyet megküldeni.

A sorsjegy árát: ..... **K** ..... **fillér** mellékelve bélyegekben küldöm. Egyidejüleg utalványon küldöm. Kérem **utánvételezni.**

Név: .....

Pontos cim: .....

American Shoe Company Limited

Amerikai cipő r.-t.

Elsőrendü valódi

amerikai cipő-

különlegességek
kizárólagos elárusitása.

Tavaszi ujdonságok!

BUDAPEST
IV. Kigyó-tér 1. (Királyi bérpalota)
V. Dorottya-utca 6.
VII. Erzsébet-Körut 42.

DEBRECZEN
Piac-utca 44.

ZAGREB
Ilica 22.

Kérje képes árjegyzékünket!

GRAMMOFON

és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy **15%** **árfelemeléssel csekély havi**

részletfizetésre!!

Eredeti **„Angyal"** védjegyü gramofonok lerakata

ELEK ÉS TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Uzlet: VI. Andrássy-ut 1.

Legujabb kimeritő **gramofon és lemezjegyzék ingyen** és **bérmentve.**

„AUSTRO-AMERICANA“

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszeres személy- és árujáratok az északamerikai Egy. Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével.

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I.“** és a **„Martha Washington“** stb. pompás kettős csavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren.

Kizárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana“ irodája (magyarorsz. helyettes: ZERKOWITZ EMIL) Budapest, VII., Thököly-ut 2.

(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

A

Szt. Margitszigeten

a nagyszabásu átalakitási és fejlesztési munkálatok gyors tempóban haladnak előre. A remekül, modern kényelemmel berendezett

nagy-szálloda és gyógyfürdő

már e hó 10 én megnyilt. A szobák iránt nem csupán a fővárosból és vidékről, hanem külföldről is állandóan számos előkelőség érdeklődik. A kellemes nyaralást, üdülést :: kereső közönségnek ::

az igazgatóság margitszigeti központja minden kérdésre a legnagyobb készséggel nyujt felvilágositást.

MŰÉPITÉSZEK ÉPITÉSVÁLLALKOZÓK GÉPGYÁROSOK FIGYELMÉBE!

NYIRI SÁNDOR

Telefon: 133-37. **BUDAPEST** Telefon: 133-37

VII, Wesselényi-u. 8. Wesselényi-bazár

Paszpartu műintézet és könyvkötészet. ••••

Épitési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett. ••••

Mappák minden kivitelben. ••••

Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is. •••

Egyleti tablók és albumok. ••

A trieszti Jutaipar R.-T. Trieszthen

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett

Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség

Nobel Sándor, Budapest

VI., Aradi-utca 31. Telefon 161—07

RŐSZÉNBÁNYA 's TÉGLAGYÁR TÁRSULAT

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)

Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Telefonszám: 34—51 és 34—61.

Keramit kocsiútkövek :: Keramitlapok :: Keramit-, steró-, pillértéglák :: Travesz-téglák :: Falburkolótéglák :: Fayance porcellán lemezek :: Porcellán szigetelők :: Egészségügyi és használati cikkek :: Tűzálló chamotte-téglák.

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen

MÁRKUS-PENZIÓ ABBÁZIA

(VILLA MATELLA)

Magyar ház.

Polgári árak. Otthonias. Csendes. Tiszta.

Saját tengeri fürdő.

O Nap- és légkura. O

Városi tisztviselőknek engedmény. Kérjen prospektust!

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részv.-Társ

FIUME.

Fiuméből Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume—Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.

Fiume—Venezia: hetenkint 3—6 gyorshajó-összeköttetés.

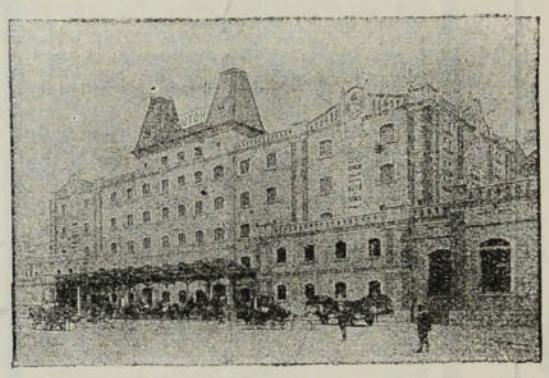
Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajó-összeköttetés.

Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.

Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velenzében és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Roma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologne, Firenze, Milano felé stb.

A gőzhajók **modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazás minden kellékével vannak felszerelve.**

Bővebb felvilágositást nyujt a **Központi Menetjegyiroda Budapest** (V:, Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodái.

Nyilvános hütő és fagyasztó raktárház.

Magyar Élelmiszer zállitó Részvénytársaság

Központi iroda: Budapest IX., Tóth Kálmán-utca 8—10. szám.

Részvénytőke 4 millió korona.

Sürgönycim: CONSUM, BUDAPEST.

Telefon: József 25-02, 25-03, 25-04.

A **hütőházban** nyilvános jellegénél fogva bárki, tetszésszerinti időre, mérsékelt dijtételek mellett beraktározhat (bármily mennyiségben) **vad, baromfi, hus, tojás, vaj, hal, gyümölcs, virágcsirák, főzelék,** stb. élelmicikkeket, továbbá szőrme és szőnyegeket. A beraktározás feltételei, valamint a beraktározandó áruk kezelésére vonatkozó részletes utasitásokkal készséggel szolgálunk. **ÜZLETÁGAK: Szállitási osztály:** baromfi-, tojás-, vad-, vaj-, gyümölcs- és főzelékküldemények után, ha a társaság neve alatt kerülnek feladásra, jelentékeny szállitási kedvezményeket folyósit. A szállitmányozásra vonatkozó mindennemü kérdésekben (fuvardijak, utirányok stb.) készséggel nyujt felvilágsitást. **Kiviteli osztály:** A társaság berlini breslaui, wieni és londoni fiókja mindenféle élelmicikkek bizományi értékesitését elvállalja. Az árukra előlegeket is folyósit.

II. évfolyam. Budapest, 1913. május hó 21-én 21. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám.

Már nyilnak

a völgyben a legszebb virágok, már nehéz aszfalt-illatokat lengedez a zefir. Virágnyelven igy szokták jelenteni a költők a tavasznak a nyárba való fulladását. A városházi dolgok krónikásához azonban sehogy sem illik a virágnyelv, a költői ihlet. Mert sivár városházi prózába öntve a dalt, ugy hangzik a helyzetről szóló tudósitás, hogy közeledünk a szezón végéhez, ennélfogva hihetetlen lendület mutatkozik a városi üzletekben.

A régi, bevált módszer az, amelyet most ismét alkalmazni akarnak. Ahová tekintünk, mindenütt csupa élelmes kijáró, csupa lehetetlen, vakmerő mellbevágása a városházának. Az embereknek jóformán arra sincsen idejük, hogy magukhoz térjenek és gondolkozzanak az előterjesztések fölött, annyira halmozzák minden oldalról az üzleteket. A megváltás bibliai jelszava csodákat művel. Veszünk pénzt, veszünk szép halottakat, veszünk kőbányákat, telkeket és részvényeket, levegőt és vizet. Lassan-lassan az egész városháza egy nagy, vegyeskereskedés lesz, fezőrök, kalmárok, szatócsok kedvenc találkozóhelye. Nyolc hónapig nem történt egyéb, mint a „folyó munka“ cimü henyélésnek a végzése. A kilencedik hónapban aztán kiütközik az alkotási láz és mintha ötszáz keze lenne minden tanácsnoknak, Bárczy Istvánnak pedig külön ezer: — a legképtelenebb, legszemérmetlenebb javaslatokkal a legkomolyabban kénytelen foglalkozni a közvélemény.

A polgármester minden fölsöleges izgalomtól megvédi a városatyákat. Ezért van az, hogy a legaljasabb tervek pontosan május végén kelnek ki és a legutolsó közgyüléseken tárgyaltatnak, olyan időben, amikor a bizottsági tagok, legnagyobb része nyári álmát alussza már Karlsbádban, esetleg Ostendében. Tessék csak visszaemlékezni az illemhely-szerződésre, amelyet szintén az utolsó közgyülésen, alig néhány városatya jelenlétében csusztattak keresztül tavaly. A polgármester igen jeles vegyészember: jól tudja, hogy a rekkenő hőségben minden olvadásnak indul, a közgyülés egy-két résztvevőjének a szive is. Kémiai alapon megy tönkre ez a város, ami mindenesetre megnyugtató dolog lévén a kémiának törvényei, amelyek eleve kizárják minden szabálytalanságnak a lehetőségét. A pénzügyi része az egész mesterkedésnek nem okoz sok gondot Bárczy Istvánnak. Addig, amig a hátunk mögött külföldi pénzcsoportok vannak, nem fogunk zavarba jönni.

Fulladnak

A kölcsönt

meg fogja kapni a főváros, mert itt az utolsó pillanat, nem lehet többé várni vele s a feltételeket többé nem a város diktálja. Elsőknek jelentettük, hogy ismét függő kölcsönt szerez a polgármester, ami a jelen körülmények között érdemszámba megy, mert a pénzpiac mai helyzetében egyenes őrültség volna egy végleges kölcsönnek mindenbizonnyal lealázó feltételeit elfogadni. Az éremnek azonban másik oldala is van s ez az oldal azt mutatja, hogy a polgármester szivének kedvesebb lett volna a végleges kölcsön, akármilyen áldozatokkal is járt volna az a fővárosra nézve. Akárhogyan áll is a dolog s akárhogyan alakulnak a viszonyok, bizonyos, hogy a főváros hitele ma még türhető, dacára annak, hogy Bárczy István irányitja a város pénzügyi politikáját. Ebből pedig könnyen kiszámitható, mily nagy volna a hitel, ha reális gazdálkodás, szolid munka folyna a városházán.

Pontosságot.

a hivatalos órák szigoru betartását követeli a polgármester a főváros tisztviselőitől. A legsulyosabb megtorlásnak az alkalmazását helyezi kilátásba a rendelet ellen vétőkkel szemben. A tisztviselők nagyjában lelkiismeretes, törekvő, dolgos, képzett emberek a városházán, semmiesetre sem érdemlik meg, hogy erkölcsi vesszőfuttatásban részesitse őket az, akitől ugyan példát vehetnének az alkotási rekordban, a tömegmunkában, de az alkotásnak, a munkának a minőségében, értékében, eredményében semmiesetre sem.

Nékünk ugy tetszik az egész dolog, hogy a polgármester önmagát akarta megvédelmezni a türelmetlen hangu rendelettel, a türelmetlen hangu közönséggel szemben, amely sokszor jobb szeretné, ha tétlenségben töltenék napjaikat nemcsak a kisebb tisztviselők, hanem a tekintetes tanács is.

Hétről-hétre

csunyább botrányok derülnek ki a főváros által kiirt versenytárgyalások eredményeiről. A város árlejtést hirdet, amiből a józan elme azt a következtetést hajlandó levonni, hogy az árlejtésnek egy célja van: kiválasztani a versenytársak közül a legmegfelelőbb, legelőnyösebb ajánlatot. A józan ész azonban meddőségre van kárhoztatva a városházán, ahol a versenytárgyalást egészen másfajta versenyek és másfajta tárgyalások szokták megelőzni. Favorizált cégek, favorizált kijárók aratnak minden esetben diadalt s az ember szinte matematikai pontossággal mondhatja meg jóelőre, hogy ki lesz a győztes a vállalkozók küzdelmében.

Közlekedési problémák.

Pest és Buda összeköttetése.

A Lánc-hid közeli elzárása a megoldandó közlekedési problémáknak egész sorát veti felszinre. A főváros két partjának legfontosabb összekötő kapcsolata, a legnagyobb forgalom lebonyolitója a Lánc-hid, amelynek hiányát nem tudná elviselni a napról-napra szaporodó személy- és teherforgalom.

Nem lehet kétség az iránt, hogy a Lánc-hid pótlásáról sürgősen gondoskodni kell. Minthogy pedig ennek a gondoskodásnak a módja nem lehet egy uj hidnak a felépitése világos, hogy a meglévő hidak egyikére kell terelni a Lánc-hid közlekedését. Ebből a szempontból viszont egyedül az Erzsébet-hid jöhet tekintetbe, nemcsak azért, mert legközelebb fekszik a Lánc-hidhoz, hanem a város centrumában való elhelyezkedése miatt is és még abból az okból, hogy a közlekedési vállalatok mindeddig nem foglalták még le a maguk számára.

És ennél a pontnál érkeztünk a Lánc-hid elzárásával kapcsolatos problémáknak a velejéhez. Mert tudvalévő, hogy a közuti vasutnak hosszu esztendők óta le vannak fektetve a sinjei az Erzsébet-hidon, a forgalom ugyszólván abban a pillanatban megindulhatna mihelyt a főváros az erre vonatkozó engedélyt megadja. De nálunk minden közhasznu ügynek kerékkötői akadnak. Alig hogy a Közuti elkészitette a vonalat, jött a Városi villamos és a szerzett jogoknak merev tagadásával a maga számára kezdte követelni a hidat. A városházán egyre huzták, késleltették a kérdés megoldását. Először azzal érveltek, hogy az Erzsébet-hidi villamosvonalat kapcsolatba kell hozni a Kossuth Lajos-utcai vonallal, később pedig, amikor a mágnás-kaszinó óvást emelt a Kossuth Lajos-utca demokratizálása ellen, a jelszó az lett, hogy a Városi villamos részvényei a főváros tulajdonában vannak, ennélfogva nagyon is meggondolandó, hogy a város átengedje-e Budát a konkurrenciának. Igy történt, hogy a Lánc-hid elzárása teljesen készületlenül éri a várost. A Közuti könnyüszerrel beleilleszthetné ezt a vonalat budai hálózatába, de nem engedik meg néki, a Városi viszont élvezi a városházi nagyurak kegyét, de nem képes biztositani a forgalom gyors és akadálytalan megindítását. Mindezeknek a nagyhorderejü kérdéseknek a tetejébe került azután a két villamosvasut-társaság egységesitésének a terve. *Bárczy* István polgármester rögeszméje, amelyről csak nemrégiben jelentette ki *Vázsonyi* Vilmos, hogy csöppet sem lelkesedik érte. A közlekedés egységesitése kétségkivül nagyon tetszetős jelszó, de gyanus dolog, hogy az egész akció Hüvösék égisze alatt folyik titokban. Növeli a tervnek irrealitását, hogy a keresztülvitele pénzügyileg csakis ugy képzelhető el, hogy a főváros lombardirozni fogja a Városi részvényeket sőt a megszerzendő közutiakat is.

A villamosvasutakkal tehát baj van mindenképpen és nem remélhető, hogy a közel-

jövőben ezek a kérdések tisztázást nyernek. Szerencsére éppen a legközelebbi hetekben olyan előterjesztéssel lesz módjában a közgyülésnek foglalkozni, amely lényegesen megkönnyiti a Lánc-hid elzárásából folyó mizériáknak a gondját és lehetővé teszi, hogy az Erzsébet-hid forgalma, addig is, mig a villamosvasutak harca eldől, a legcélszerübben biztositassék.

A közlekedési ügyosztály javaslata az autobuszforgalom létesitésére vonatkozik. Az erről szóló terveket, az angol konzorcium ajánlatát, annakidején részletesen ismertettük már. Az összes pontok keresztül mentek már a nyilvánosság ellenőrzésének a tüzpróbáján és egyhangulag kialakult az a szilárd vélemény, hogy az autobusz-forgalom a fővárosra nézve nemcsak anyagi előnyöket jelent, hanem biztositja egyuttal a közlekedés javulását, a perifériák fejlődését. A legaktuálisabb haszna pedig az lesz az uj közlekedési eszközöknek, hogy az Erzsébet-hid forgalmát, Pest és Buda érintkezését, ideális módon, minden huza-vona, minden hosszas előkészület nélkül, a szerzett és a vélt jogoknak teljes respektálásával fogja biztositani.

Gázgyári panamák.

Ripka Ferencz dr. nyilatkozata.

Mult heti számunkban csúnya üzletről ránfottuk le a leplet. Megirtuk, hogy a tanács a gázgyári bizottság döntésével szemben az Elek és Frank, illetve a Szentgyörgyi és Társa cégeknek több százezer koronás gázgyári munkákat juttatott, csakis azért, mert a nevezett cégek ajánlataikat kellő sulyu kijárókkal spékelték meg. Cikkünkre a gázgyár igazgatósága a következő nyilatkozattal felelt:

Budapest, 1913. május hó 19-én.

Tekintetes szerkesztőség!

A *Fővárosi Hirlap* 1913. évi május hó 14-iki számában *„Gázgyári panamák"* cimen közlemény jelent meg, amelynek téves ténybeli adatait kivánjuk helyreigazitani.

I. A központi gázmű keritésére hirdetett nyilvános árlejtésen 15 cég tett ajánlatot. A 15 cég közül a legolcsóbb ajánlatot az *Elek és Frank cég* tette 143,992 K 50 fill-rel s csak a második volt *Margalit* Andor 133,992 K 50 fillel. Mindkét vállalkozó utólag 3 százalék engedményt adott s igy az ajánlatok közötti arány nem változott és Elek és Frank maradt a legolcsóbb.

II. A Révész-utcai központi műhely- és raktárépület központi fütésére a legolcsóbb ajánlatot *Szentgyörgyi és társa* cég tette 97,111 K 11 fill-rel. A második volt *Oláh és Lehmann* cég 103.630 K 62 fillel. A melegvízvezetéki munkákra a Szentgyörgyi és társa cég ajánlata volt legolcsóbb 5922 K 53 fillel, a második Oláh és Lehmann cégé volt 7299 K 93 fillel.

Mivel a központi műhely és raktárépület épitésére egy millió korona volt előirányozva s az árleitésen a legolcsóbb ajánlattevők ajánlatainak végösszege meghaladta a másfél milliót, redukáltuk a terveket, mert semmi esetre sem akartunk tulkiadást. A vállalkozók egységárai alapján a redukált költségek a központi fütésre:

Szentgyörgyi és Társáé	77.593 K 23 fill
Oláh és Lehmann cégé	81.835 K 35 fill
a melegvízvezetékre:	
Szentgyörgyi és Társáé	5922 K 53 fill
Oláh és Lehmann cégé	7299 K

tehát mindkét munkánál a Szentgyörgyi és Társa cég volt a legolcsóbb.

A központi gázmű épitésénél kezdettől fogva azt az álláspontot foglaltuk el, hogy ha különös ok fenn nem forog, a munkát a legolcsóbb pályázónak adjuk, épen azért hogy elkerüljünk minden félremagyarázást és biztositsuk árlejtéseink komolyságát. Ezt az elvet követtük a központi műhely és raktárépületnél is és 21 különböző munkánál csak egy esetben tértünk el a legolcsóbb ajánlattól, még pedig azért, mert az ajánlat az árlejtési feltételeknek meg nem felelt.

Kiváló tisztelettel

Budapest székesfőváros gázmüvei.

Az igazgatóság:

Dr. Ripka,
központi igazgató.

Erre a nyilatkozatra válaszunk a következő: Az a tény, hogy a gázgyár igazgatósága nem hagyja megjegyzés és tiltakozás nélkül a mi cikkünket, csakis azt bizonyitja, hogy a gázgyár igazgatósága, elsősorban pedig Ripka Ferenc dr. vezérigazgató, ártatlannak véli magát ebben az ügyben. Ezen a ponton pedig a legcsekélyebb ellentét sincsen közöttünk, mert a mi cikkünknek a tendenciája egészen világosan a tanács és a kijárók ellen fordult, nem pedig a gázgyár minden tiszteletre érdemes vezetősége ellen. A gázgyári bizottság is megtette a maga kötelességét, amikor ismételten a legelőnyösebb ajánlatok mellett döntött. Ripka Ferenc dr. vezérigazgató — ezt az állitásunkat fentartjuk — szintén Margalit, illetve Oláh és Léhmann mellett döntött. A hibás ebben az ügyben egyesegyedül a tisztelt tanács volt, amely a kijárók kedvéért elejtette a város érdekét és megfeledkezett arról, hogy a város pénze nem magántulajdon.

Minden tiszteletünk és nagyrabecsülésünk mellett is kénytelenek vagyunk a gázgyár igazgatóságának egy ténybeli tévedését helyreigazitani. A nyilatkozat szerint ugyanis Elek és Frankék ajánlata a legolcsóbb volt. Hát ez nem felelhet meg teljesen a tényeknek. Az történt, hogy a nyilvános árlejtés után a két legelőnyösebb ajánlattevőt, Elekéket és Margalitot pótajánlat benyujtására hivták fel s ezuttal Margalit jóval nagyobb engedményt tett, mint Elekék, úgy, hogy végeredményben az ajánlatok közötti arány lényegesen megváltozott és pedig Margalit javára. A gázgyári bizottság nemcsak erre való tekintettel, hanem azért is mert Elekék nem bizonyultak eléggé megbizhatóknak (pl. Kistarcsa), egészen korrektül és helyesen Margalit Andor ajánlatát fogadta el, a tanács ellenben minden indokolás nélkül felborította ezt a döntést. Bennünket legkevésbbé sem izgat a dolog a versenyző vállalkozók személye miatt, de türhetetlen dolognak és nagy szemérmetlenségnek tartjuk, hogy valaki csakis azon a réven jusson százezres közmunkához, hogy az apósát véletlenül Grossmann Miksának hivják, hogy ez a Grossmann Miksa véletlenül városatya és véletlenül főoszlopa a Hüvös-klikknek.

Mozi a Dunán.

Futtakynét elutasitotta a tanács.

A multra emlékeztető érdekes név fordult meg a tanács kedden tartott ülésében. *Futtaky* Gyuláné, a félhivatalos Budapesti Tudósító elhalt szerkesztőjének özvegye beadványt intézett a fővároshoz, és engedélyt kért arra hogy a Dunán mozgószinházat létesithessen. A mulatóhely szabadon uszott volna a vizen. Ép ez nem tetszett a főváros tanácsának mely a terv megvalósulásával akadályozva látta a dunai közlekedést és a szinház létesitésére nem adta meg az engedélyt.

A hulla-üzletről.

Az Entreprise részvényesei.

Mint a *Fővárosi Hirlap* elsőnek jelentette, a főváros a temetkezés házikezelésbe vételének és a kötelező ravatalozásnak beköszöntőjéül megszerzi az *Entreprise des Pompes Funebres* részvényeinek többségét. A közegészségügyi ügyosztály most elkészitette az erre vonatkozó előterjesztést. A javaslat szerint a főváros az Entreprise 1860 darab részvényeinek többségét részben *a Temesvári Forgalmi Banktól*, 406 korona vételáron, részben *Diner* Lajos igazgatótól 450 korona árfolyamon veszi át. Vagyis a részvények átlagos átvételi árfolyama *422 korona* lesz. A vállalat mult évi mérlegét az ügyosztály átvizsgálta és kénytelen volt az adósok tételének felét törölni. Ellenben rendelkezik a társaság igen tekintélyes végkielégitési tartalékkal, melyből ha a főváros mindenkit el akar bocsájtani 40,000 koronát kell csak kifizetni.

A részvénytöbbség megszerzése *440,000 koronájába* kerül a városnak.

A Magyar Temetkezési Részvénytársaság szintén ajánlatot tett a fővárosnak, hogy váltsa meg. A társaság részvénytőkéje mindössze százezer korona, az ügyosztály ép kis üzeme miatt nem ajánlja a megváltást.

A sajtó általában igen elitélő hangon tárgyalta a legujabb városházi üzletet, amely már a halottakat sem kiméli és hamis jelszavakkal ujból százezreket csikar ki a város pénztárából. A B. H. például megállapitja hogy a gavallér Városháza ezuttal sem akar a világ előtt uzsorásnak látszani, aki mindenféléből pénzt csihol. A főváros tehát ugy oldja meg ezt a kérdést is, hogy haszna belőle — csak másoknak legyen. A „mások" alatt nem a nagyközönség értendő, melynek érdekét ezuttal is a lobogóra irták. Abból a haszonból ami a fővárost illetné, azok fognak részesedni akik ellen a főváros a hadjáratot meg akarja inditani. A temetés tehát a jövőben sem lesz olcsóbb, hiába igérik. A főváros ugyanis a kérdés rendezését ugy javasolja nyélbe ütni hogy mindjárt az indulásnál az alapitás rengeteg költségbe kerülne és a tevékenykedést egy sereg egzisztencia sorsának átvállalásával kezdené meg. Igy elkezdve a dolgot, természetes, hogy később joggal hivatkozhatna arra, hogy a hatósági temetés neki ennyi és ennyi kamatoztatást váró befektetett tőkéjébe és ennyi meg ennyi üzemi kiadásába van. Nem kivánhatja tehát senki, hogy az üzletre ráfizessen. Szóval, a jövőben nem a temetkező vállalkozókat fogják szidni, hanem a fővárost. Hát ezekből a községi üzemekből nem kérünk!

Milliós tervek.

Mire kell a függőkölcsön.

Bárczy polgármester véglegesen megállapodott a felveendő kölcsön ügyében. Egy érdeklődőnek kijelentette a polgármester, hogy csakis a szerdai közgyülés felhatalmazására van szüksége és a kölcsönműveletet 24 órán belül nyélbeüti.

A fővárosnak 110 millióra van szüksége. A fölveendő kölcsön terhére 110 milliót engedélyeztek. Az 1913-as költségvetés szerint 102 millió volt az előirányzat, de hozzájött 4 és fél millió, a Sáros-fürdő póthitele, újból 1 millióval emelkedett a Tabán szabályozásánál felmerült interkaláris kamat s másfél millió újabb költség a Korláti bazaltbánya. Ugy, hogy 110 millióra van jelenleg a városnak szüksége. Jelenlegi köl-

csönkészlete három millió, mely a Magyar Banknál van elhelyezve. Fedezendő tehát csak 107 millió. Ebből 49 millió kell a függőkölcsön visszafizetésére, összesen tehát 58 millió korona marad a főváros rendelkezésére az építkezések programmszerinti lefolytatására és befejezésére. Föltételezve, hogy a fővárosnak csak 110 milliót lehet kapnia a 120 millió fejében, nagyon valószínű, hogy függő kölcsönről lesz szó és akkor még több milliós tartalékra is marad.

Az 58 millióból folytatják a kórház-programm realizálását, a gázgyár-építkezést, megcsinálják a 4,100.000 korona költséggel tervezett gáztartót, folytatják az elektromos telep építését, a tabáni kisajátítást és a drága iskolaépítést.

A közraktárak bérlete.

Vita tanácsnok előterjesztése.

A közgazdasági ügyosztály, amelynek vezetője Vita Emil dr. tanácsnok, hangos reklám nélkül, de annál nagyobb eredménnyel végzi a maga munkáját. Vita tanácsnok most ismét olyan előterjesztéssel lépett a nyilvánosság elé amely üzleti szempontból talán nem a legelőnyösebb a fővárosra nézve, de bizonyos, hogy a multtal szemben óriási haladást jelent s hogy az a fáradhatatlan ambició, az a lelkes ügyszeretet, amely Vita Emilt jellemzi, ezen a javaslaton is erősen meglátszik.

A közraktárak központi és gyáli-uti telepein szeptember 27-ike óta, egészen e hónap elejéig uj árut, zsufoltságuk miatt, nem tudtak fölvenni. De bár a tavalyi és idei év rendkivüli volt, ettől eltekintve is elérkezett az 1897 óta nem bővitett közraktárak kibővitésének ideje. Minthogy a Duna partja el van foglalva, a gyáli-uton javasol az ügyosztály fölépittetni egy 100.000 mm. befogadóképességü uj raktárt a régiek mellé. Az épitkezés és vasuti berendezés 460.000 koronába került és azt évi 20.000 korona bérért és a fővárosnak a 6 százalékon felüli tiszta nyereségből való részesedés kötelezettsége mellett a közraktárakat bérlő bank fogja bérbevenni. Ez alkalomból az egész közraktári kérdés szóba került. A bizottság Vértes Emil, Horváth Lipót dr., Ledermann Mór, Palotay Ödön, Kriszhaber Leó és mások hozzászólása után az ügyosztály előterjesztését elfogadta.

A javaslatokkal legközelebb a pénzügyi bizottság fog foglalkozni, annak utána pedig a közgyülés, ugy hogy ez a nagyfontosságu kérdés még a nyár előtt véglegesen elintézést nyer.

A főváros bányája.

Budapest legujabb üzlete.

Február havában, amikor a közgyülés Fock Ede tanácsnok javaslatára hozzájárult egy hatósági közuzótelep létesitéséhez, megirta a Fővárosi Hirlap, hogy a közuzó ugyan hasznos és szükséges dolog, mert a kőszállitók kartellszerü garázdálkodását nem szabad tovább türni de valamiképpen az evéshez nem elég az étvágy és a száj, meg a gyomor, hanem étel is kell hozzá, ugy a közuzótelep is csak akkor fog prosperálni, ha lesz elegendő zuzandó kőmennyisége. A zuzdához kőbánya kell — előre láttuk, hogy igy fog következni.

A kövezési és csatornázási ügyosztály terjedelmes előterjesztéssel fordult a tanácshoz és azt javasolja, hogy a főváros a Korláti Bazaltkőbánya részvényeit vásárolja meg. A bánya a Korláti Bazaltkőbánya Részvénytársaság tulajdonát képezi s a részvények felett részben Braún József, felerészben Reinisch Henrik rendelkezik. Az ügyosztály ezekkel hosszas tárgyalásokat folytatott, amely tárgyalások eredményeként egy ajánlat jött létre.

Az ajánlat értelmében a tulajdonosok készek nyilatkoznak a r.-t. 680 darabot kitevő részvényállományát 1,950.000 koronáért a fővárosnak átengedni. Ebben az összegben egyuttal az 1912. évi szeptember 30-án eszközölt felvétel szerint a terhek levonásával kőkészletekben, pénzkészlet, és takarékpénztári betétben és követelésben megállapitott 333.480 koronát kitevő ugynevezett „Mobil-vagyon" értéke is benfoglaltatik.

A korláti bazaltbányák Nógrád vármegye füleki járásában Korláti község határában, az ugynevezett Bucsony-hegyen fekszenek. A bányatelep vasuti állomása a fülek—miskolci vonalon Balogala, Fülektől 17, Budapesttől 147 kilométer. A bányatelepet Balogfala vasuti állomással mintegy 5.2 km. hosszu, 750 mm. nyomtávu iparvágány köti össze. A bánya tulajdonképpen hat egymásmellett lévő, egymással összefüggő, feltárt és müvelés alatt álló, összesen egy kilométer hosszu vonalat elfoglaló bányából áll.

Az ügyosztály véleménye szerint a bányavétel szükséges. Javasolja az ügyosztály a tanácsnak, hogy a részvények átvételére tett együttes ajánlatának elfogadása, a bányaüzem átvétele és az ehhez szükséges költségek engedélyezése iránt a törvényhatósági bizottság közgyülésének előterjesztést tegyen.

Ezt az előterjesztést a kövezési és csatornázási bizottság már tárgyalta is és hosszabb vita után elfogadta. A tanács a kérdést a pénzügyi bizottságnak adja ki tárgyalás céljából.

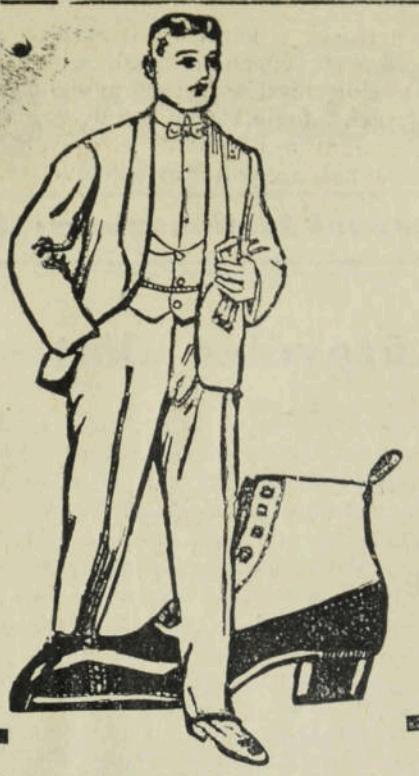
*

Ez az üzlet is azok közé tartozik, amelyeket a nyár jótékony hevében akarnak keresztülhajszolni a városházán. Azt a mérhetetlen és ezerszer is indokolt bizalmatlanságot, amellyel minden városi üzletet fogadunk, csak némiképpen tudja enyhiteni az a meggyőződésünk, hogy Fock Ede tanácsnok, aki ezt az ügyet szignálja, feltétlenül jóhiszemüen és korrektül járt el ennél a vásárnál is és éppen olyan lelkiismeretes volt most is, mint összes eddigi előterjesztéseinél. Fenmarad azonban az a kérdés, ki hozta ezt a milliós üzletet, ki akar itt ismét dus provizióhoz jutni és valóban reális-e a rentabilitás kiszámitása? Az sem megvetendő szempont vajjon a kőuzsora ellen az egyedüli védekezés-e az, hogy a főváros mai szorult helyzetében milliókra rugó befektetéseket eszközöljön, uj üzleteket szerezzen.

Sok ezer

háziasszony kitalálta és a tudomány megerősitette azt, hogy a „valódi FRANCK" a honi gyárból Kassáról, mint a legfinomabb kávépótlék a legjobb ajánlást érdemel. Belföldi nyersanyagból készül. Védjegye a kávédaráló megvéd az utánzatoktól.

ig em 152—2492

American Shoe Company Limited

Amerikai cipő r.-t.

Elsőrendü valódi

amerikai cipő-

különlegességek kizárólagos elárusitása.

Tavaszi ujdonságok!

BUDAPEST

IV. Kigyó-tér 1. (Királyi bérpalota)
V. Dorottya-utca 6.
VII. Erzsébet-Körut 42.

DEBRECZEN
Piac-utca 44.

ZAGREB
Ilica 22.

Kérje képes árjegyzékünket!

GRAMMOFON

és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi

részletfizetésre!!

Eredeti „Angyal" védjegyü gramofonok lerakata

ELEK ÉS TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Uzlet: VI. Andrássy-ut 1.

Legujabb kimeritő gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.

Események

Lapunk telefonszáma: 137-15

Közgyűlés előtt.

Változatos, eleven programmal szolgál a főváros mai közgyülése a városatyáknak. A programm főpontja az uj függő kölcsön megkötésére adandó felhatalmazás, vagy ahogy a tárgysorozat szerényen mondja: bizottsági és tanácsi előterjesztés a főváros kölcsönpénzszükségletének biztositása ügyében. A tárgyhoz előreláthatóan sokan fognak felszólalni s minden valószinüség szerint a polgármester is megragadja az alkalmat, hogy az ujabb tehervállalással kapcsolatban a város pénzügyi helyzetét, a jövő munkaprogrammját a törvényhatósági bizottság tagjaival megismertesse. Ellenzője aligha lesz a javaslatnak, mert az nem szenved kétséget, hogy a fővárosnak szüksége van a pénzre már csak azért is, hogy fizetési kötelezettségeinek eleget tehessen. Azt viszont remélhetőleg értésére fogja adni a közgyülés a tanácsnak, hogy a folytonos kölcsönhajszolás végzetes utjáról le kell térni s nem szabad türni, hogy a város terhei hova-tovább az aktiv vagyon fölé emelkedjenek. E pillanatban ugy áll a helyzet hogy egy évre szóló, 80 milliós függő kölcsön lesz. Ez a helyzet azonban még az utolsó pillanatban is változhatik akként, hogy a lejárati határidő hosszabb, a kölcsön összege magasabb lesz. A közgyülésnek mindenesetre pontos elszámolást kell kérnie arról, mire óhajtja fordítani a pénzt a tanács.

*

A székesfővárosi közpénzek, alapok és alapitványok, valamint a gyámpénztár pénzkészleteinek elhelyezésére alkalmas pénzintézetek kijelölése alkalmasint heves vitát fog provokálni. Mult heti számunkban részletesen kifejtettük azt a véleményünket, hogy a Hazai Bank, a Nemzeti Takarékpénztár és a III. kerületi takarékpénztár tul van becsülve a listán, mert az az arány, amelyben a főváros a pénzeit elhelyezni óhajtja, távolról sem felel meg az illető intézetek bonitásának, tőkeerejének. Akkor a felosztást tisztán elvi döntésnek, a jövőre vonatkozó ideális beállitásnak mondottuk, holott — mint utólag kiderült — a felosztásnak praktikus értelme és célja van, mert a fővárosnak már a legközelebbi jövőben lesz heverő pénze, azonkivül pedig az árvaszék igen jelentékeny, milliókra menő pénzösszegeket kezel, az alapitványok is hatalmas összegekre rugnak, ugy hogy a felosztás alapjául vett összeg nemcsak papiron, hanem legnagyobb részében a valóságban is elhelyezésre kerül. Ez a körülmény parancsoló kötelességévé teszi a közgyülésnek, hogy a listát alapos revizió alá vegye s törölje belőle azokat az intézeteket, amelyek a közbizalomnak nem méltó letéteményesei.

*

A Schlick—Nicholson gépgyár nagyon szemérmetlen egy cég. Nem elég, hogy nem teljesiti a kötelezettségét a fővárossal szemben, állandóan a legkülönbözőbb kérelmekkel zaklatja a tanácsot és a közgyülést. Most ismét a váci-utcai telkei között fekvő, utcaterületek további használatban való tartását kéri. Ugy tudjuk, hogy a demokrata pártnak egyik tagja a kérelem elutasitását fogja javasolni s előreláthatólag a közgyülés többsége elveti a tanács pártoló előterjesztését.

*

A tárgysorozat ma sem mentes a sok költségfedezeti, hiteltullépési, korengedélyi, nyug- és kegydijazási ügyektől. Kiemelkedik ezek között a fővárosi alkalmazottak segélyalapja javára a tiszti nyugdijalapból nyujtandó kölcsön dolga, ami ellen bizonyára senkinek sem lesz kifogása.

*

Prognózis: Mérsékelt érdeklődés, mérsékelt unalom, sok beszéd, amelynek sok az alja.

A polgármester rendelete. Évenkint, úgy szeptember táján egy elmaradhatatlan polgármesteri rendelet szolgáltat a csillagos cikkiróknak alkalmas témát, mely arról szól, hogy a város első tisztviselője, a tőle megszokott keménységgel figyelmezteti a tisztviselőket a pontosságra. Most az idén másodszor jelent meg ez a rendet követelő ukáz, a tisztviselők legnagyobb csodálkozására. A rendelet kiadásának most kiderült a hiteles előzménye. A polgármestert Heltai Ferenc főpolgármester figyelmeztette a rendellenességekre és igy történt, hogy Bárczy legujabb szigorú intelme megjelent.

Kávések és vendéglősök harca. A közelmultban a fővárosi vendéglősök és kávések között nagy harc folyt a miatt, hogy a kávéházakban vendéglői meleg ételeket nem szabad felszolgálni. Az ügybe most a kereskedelemügyi miniszter is beavatkozott és felszólította a kereskedelmi és Iparkamarát, hogy az ügyben terjessze fel hozzá véleményét.

Tisztviselők öröme. A főváros tisztviselői körében örvendetes esemény bekövetkezéséről szóló hirt terjesztenek. Az uj nyugdijszabályzat jóváhagyásakor a segédfogalmazótól föl egész a tanácsnokig minden tisztviselő egy fokkal alacsonyabb fizetési fokozatba kerül. Az előrukkolással egy a multban elkövetett hibát korrigálnak.

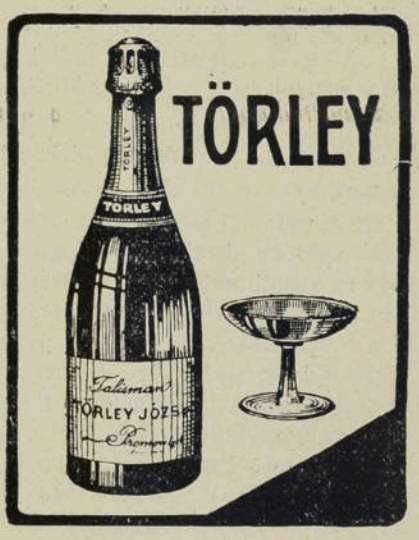
A Csavargőzös koncessziója. A főváros törvényhatósági bizottsága nemrégiben kifejezésre juttatta ellenszenvét és bizalmatlanságát a Csavargőzös-vállalattal szemben, a mely a közönség érdekében semmit sem tesz s a forgalom igényeit nem tudja vagy nem akarja kielégiteni. Különösen Magyar Miklós biz. tag adott hangos kifejezést az általános elégedetlenségnek. A Csavargőzös dolga most ismét aktuális és pedig azért, mert a Lánchid közeli elzárása maga után fogja vonni a propeller-forgalom növekedését s a jeles társaság ezt az alkalmat arra használja fel, hogy a kényszerhelyzetben biztositsa az 1917-ben lejáró koncessiónak minél kedvezőbb feltételek mellett való meghosszabbitását. Állitólag a társaság csak abban az esetben hajandó szerződésszerü kötelezettségein tulmenő járatokat inditani, ha ellenértékül a koncessió meghosszabbitását kapja. A fővárosnak erélyesen tiltakoznia kellene a Csavargőzös-vállalat tulkapásai ellen, amelynek mintha az volna a végcélja, hogy a lehetetlen állapotok demonstrálásával végképpen felháborítsa az illetékes tényezőket s a felháborodás következménye — a megváltás legyen.

Fiume—Brioni—Velence. A Magyar-horvát tengeri gőzhajózási r. t. *Fiume, velencei járatán* az utasforgalom érdekében folyó hó 19-étől kezdődőleg *Brioni* érintését is bevezeti. E viszonylatban a gyorshajók egyelőre hétfőn és pénteken odament, de visszajövet csak hétfőn fogják Brionit érinteni és utasokat Fiuméből, Abbáziából és Lovranából Brioniba, innen Velencébe vagy viszont felvenn. E két kedvező alkalmon kivül az Ungaro-Croata még minden hétfőn, szerdán és szombaton járat hajókat Brioniba, onnan viszsza pedig minden kededn, pénteken és vasárnap Fiuméba.

Az Omnia uj műsora a leggondosabb összeállitásban mutatja be a kinematográfia ez idő szerinti legkitünőbb alkotásait. Mint különösen lebilincselő látványosság „A botlás" cimü 3 felvonásos társadalmi szinmü és „Az elveszett" virág cimü 2 felvonásos erkölcsrajz érdemel emlitést.

A Jardin de Paris kabaréja állandóan zsufolt házak mellett mutatja benagyszerü műsorát. A Tabarin-mulató műsora is felfrissült uj, pompás számokkal. A kabarészámok rendezéséért *Sajó* Gézát illeti az elismerés.

HEVERŐ ARANY és EZÜST. Nincs olyan család a világon, melynek ne volnának régi, elkopott gyürüi, fülbevalói, vagy egyéb ékszerei, melyek rendszerint elfelejtve, a lomtárban hevernek. Az ilyen régi tárgyak azonban értéket képviselnek és igy tulajdonképen holt tőke gyanánt tekintendők, melyet megfelelő értékesités esetén gyümölcsöztetővé tehetne tenni Saját érdekében cselekszik tehát mindenki, aki ilynemü tulajdonát SCHÖNWALD Imre ékszerésznél, Deák Ferenc-utca 21. sz. alatt a legmagasabb napi árfolyamon értékesiti, vagy pedig modern, csinos ékszerekre alakittatja át.

MÁG
AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

REIN NÁNDOR
szőnyeg- és ágynemü-áruháza
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 9.

ÁLLANDÓ UJDONSÁGOK:
szőnyeg, függöny,
paplan és matrácokban.

NEUSCHLOSZ-
butorok kizárólagos eladási helye. Minőség, szépség és olcsóság tekintetében vezetnek.

Szállodák, kórházak, szanatoriumok berendezési vállalata.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A Tőke

Biztosítás
Építészet
Közlekedés
Bányászat

Szomoru számok.

A pénzügyi válság pusztításainak sora — sajnos — még nincs befejezve és igazán nem lehet tudni, ki és mi van még a sors fekete könyvébe feljegyezve. De az eddigi pusztulást nagyjában áttekinteni már lehet. Különösen nagy volt az összeomlások száma és a károk összege a fővárosban, ahol nemcsak nagy magáncégek, hanem sok kis és középbank esett áldozatul. Nincs szándékunkban ezuttal kimerítő statisztikáját adni a bukásoknak és az elveszett tőkéknek. Inkább csak emlékezetből rekapituláljuk a tőkepusztulás amaz eseteit, amelyek a budapesti piacon nagyobb feltünést keltettek és összegüknél fogva lényegesebbek voltak.

A pénzintézeti összeomlások folytán elveszett:

a *Törlesztési Banknál*	3 millió
a *Központi Hitelbanknál*	10 millió
az *Erzsébetvárosi Banknál*	4 millió
a *Kölcsönös Segélyzőnél*	4 millió
a *Gazdasági Banknál*	1 millió
a *Józsefvárosi Bank és takaréknál*	1 millió

Alaptőkeleszállítás folytán veszendőbe ment:

a *Budapesti Banknál*	5.5 millió
az *Általános Iparbanknál*	4 millió
a *Központi Ipar és Kereskedelmi banknál*	3.2 millió

Ez összesen csak pénzintézeteknél 36 millió korona. Ennyivel kevesebb tőke működik ma a főváros hitelszolgálatában. Ez a tőke végképpen és teljesen elveszett. Kisebb intézeteknél elpusztult tőkében együttvéve mintegy 5 millió korona, felszámolások, csődök és tőkeleszállítások folytán.

De igen nagy a tőkepusztulás nagy iparvállalatok és kereskedelmi cégek bukásai folytán is, amelyeknél rengeteg hitelezési veszteségek állottak be. A legnagyobb esetek a következők:

Kobrák cipőgyár	5 millió
Roheim és Fia fa-és kőbányavállalat	4 millió
Pallós Ignácz vasútépitő	3 millió
Greiner fa	2.5 millió
Barber textil	1 millió
Több nagy textilcégnél együtt	5 millió

A hitelezési veszteségek e legflagránsabb és legnagyobb eseteiben tehát mintegy 20 millió korona a veszteség. Ennélfogva a felsorolt nagy bukások és lebélyegzések által előállott tőkepusztulás egymagában *hatvan millió* koronára rúg, oly összegre tehát, mely a mi viszonyaink között rengeteg nagynak mondható. A tömeges fizetésképtelenségeknél beállott veszteségek statisztikai kimutatása külön lapra tartozik.

A negyven milliő koronányi pénzintézeti veszteség egészen nyilt és az illető pénzintézetek felszámolásában, csődjében, valamint tőkeleszállításában jelentkezik. Ellenben a milliós hitelezési veszteségek, melyek nagy bankok kárára történtek, tulnyomórészt titokban fognak maradni a bankok mérlegeiben. A jóságos rejtett tartalékok sűrű fátyla alól alig-alig fog kikandikálni egy-egy elszenvedett nagyobb veszteség, de a bankvilág emberei kárörömmel mondogatják el egymásnak a feltünőbb veszteségeket, amelyeket — más szenvedett. Mindazonáltal egészen nyilvánvalóvá vált, hogy nagy intézeteink híres rigorózitása csak a kis adósokkal szemben könyörtelen, ellenben a legnagyobb bankkapacitások is csunyán bedültek a nagystilü hitellovagoknak és vállalkozóknak. Szinte hihetetlen például, hogy a megszökött Greiner hamis mérlegek alapján végül 800,000 koronával tudott adósa maradni az ország egyik legnagyobb pénzintézetének!

A tanulságokat a bankok bizonyára le fogják vonni a maguk jövendő hitelezési politikájában. Ellenben a részvényeken elveszett pénz még mindig nem lesz elég tandíj a nagyközönségnek arra, hogy a jövőben kisebb pénzintézeti alapításoktól tartsa magát távol. Mert ne áltassuk magunkat. A ma megszünt kis- és középbankok helyébe a viszonyok megjavulása után ismét fognak alakulni újabb hasonló vállalatok, amelyek részvénytőkéjét ismét csak a tapasztalatlanabb, szerény közönség sorából fogják összeverbuválni.

A sajtó és a vezető férfiak kötelessége óva inteni a közönséget az ily vállalatokban való részvételtől. Az a negyven millió, amely pénzintézeti alaptőkében elpusztult, szolgáljon tilalomfául a részvényalapítás lejtős útja előtt mindenki számára!

Siemensék csillárgyára. A Magyar Siemens-Schuckert müvek r. t., amelynek Magyarországon edidg csak Pozsonyban volt gyára, most Kőbányán is gyárat épit, ahol főleg villamos-csillárokat fognak készitení. Nevezetes, hogy a Siemens-Schuckert gyáraknak egyizben már meggyült a bajuk a csillárokkal. Az uj királyi várpalotánál ugyanis a Siemens-Schuckert gyárat bizták meg a több százezer koronás csillárok szállitásával, de kikötötték, hogy a gyártmány magyar legyen. Ezt a feltételt Siemensék ugy akarták kijátszani, hogy társas viszonyba léptek Kulcsár Sándorral, akinek kisebb szabásu javitó mühelye volt. Erre a mühelyre kiszögezték a Siemens-Schuckert cég aranybetüs tábláját és aztán a királyi várpalotához vigan szállitották a csillárokat — a berlini törzsgyárból. A magyar ipar kijátszása egyideig zavartalanul folyt, mignem a cégtársak össze nem marakodtak a koncon. Kulcsár perbe szállt Siemensékkel és az egész turpisság nyilvánosságra került. A csillárok már ott lógtak a várpalotában, azokat leszerelni nem lehetett, de azért Siemensék drágán megfizették, hogy magyar cégér alatt külföldi gyártmányt csempésztek be. Most Siemensék komolyabban foglalkoznak a csillárgyártással és erre szolgál az a nagyszabásu gyár, amelyet Kőbányán rendeznek be.

A textil-kondició. Hosszu vajudás után végre létrejött a textil-kondiciós egyezmény az osztrák és magyar nagybankok vezetésével. Az osztrák eladók részére valószinüleg a Creditanstalt fogja az inkasszót, illetve ellenőrzést végezni, a magyar részről pedig a Hitelbank illetve a kebelében megalakuló kereskedelmi és ipari ellenőrző bank. A kondiciós egyezmény aláirói fél százalék jutalékot helyeztek kilátásba a két banknak és miután körülbelül 350 millió korona évi forgalom lebonyolitásáról van szó, a két bank majdnem két millió jutalékra tarthat számot. A kondiciós egyezmény perfektuálása már csak napok kérdése.

Ujabb részletek a Károlyi birtokok kibérléséről. Néhány hét előtt nyilvánosságra került, hogy egy konzorcium, amely a Földhitelbank részvénytársaságból, az Angol Osztrák Bank fióktelepéből és a Kohner Adolf fiai cégből alakult, részben megvette és részben kibérelte a gróf Károlyi László-féle csongrádmegyei uradalmakat. Megvásárolták a Királyság, Cserescentlászló és Szegvár uradalmakat, amelyek együttvéve 10143 katasztrális holdra rugnak. Kibérelték 6 évre a 8902 katasztrális holdas derékegyházi birtokot. Ez a bérleti szerződés 1919. október 1-én jár le. Megvették végül az 1602 holdnyi területet elfoglaló Kenyeretéglási és szegvári hitbizományt. A hitbizományi jóváhagyás megtörténte után a szerződés 1913. október 1-én lép életbe és akkor történik meg az átvétel is. A konzorcium nevében a szerződő fél a Földhitelbank, amely a szerződés megkötésével járó költségek fejében a konzorciumtól egy millió kétszázezer koronát kap. A konzorcium hat évre alakult meg és ha ez idő alatt a birtokokat nem értékesitették, illetve nem parcellázták, vagy bérbe nem adták volna, akkor a konzorcium még további 3 évig együtt marad, de ha az értékesités előbb megtörténik, akkor bármikor is fölszámolhat. A bérelt területekre vonatkozólag a konzorcium vétel-opciót szerzett, amelynek gyakorlására nézve a konzorcium 1916. október 1-éig nyilatkozni tartozik; e határidőig a grófnak a szóbanforgó birtokokat másnak eladni nem szabad. A konzorcium az üzlet pénzmüveleteinek keresztülvitelére öt millió koronát irányzott elő, amely összeget a fölmerült szükséglethez képest fizetik be. Az adminisztracionális munkálatokat a Földhitelbank végzi. Ezért a tisztahaszonból, a fentebb emlitett 1.200.000 koronán és a reája eső konzorcionális részesedésen kivül, még külön 10 százalék jutalékot kap. A konzorciumnak különben az a terve, hogy a szerződéseket eladja egy alakitandó részvénytársulatnak, amelynek az alaptőkéje öt millió korona lesz.

Az Iparbank vállalatai. Az Első Magyar Iparbank üzletei körül bajok vannak. A legnagyobb baj az Első magyar hanglemezgyár, amelyen közel 800.000 K-t vesztett. Az eredeti alapitó, az Iparbank is százezreket ölt bele. Legujabban ugy akarja az Iparbank behozni a veszteségeket, hogy alaptőkét emel a gyár talpraállitása céljából. A bank másik fővesztesége a Minimax-vállalat, amelyben több százezer koronával uszik a bank és reorganizáció nélkül aligha jöhet vele rendbe. A Kobrák-csődben állitólag 800 ezer koronával van érdekelve a bank, amely összegnek sorsa szintén nem a legbiztosabb. Az Első Magyar Iparbank uj elnöke, Vas Ferenc eredetileg nagy vasuti bankká akarta átalakitani a szerény intézetet, utóbb azonban, ugylátszik meggondolták a dolgot, mert megelégedtek egy vasutépitési szakosztállyal, amely legközelebb megalakul. Vezetője Salamon József Tódor, aki eddig is az Iparbank tisztviselője volt. Az uj osztály nyilván a Kereskedelmi Bankkal akarja felvenni a versenyt, de alighanem versenyképtelen lesz.

Lapunk telefonszáma: 137-15

Alaptőkeemelések. Értesülésünk szerint a legközelebbi jövőben, ha a konjunkturák csak némileg is javulnak, két középintézet fogja felemelni alaptőkéjét. Az egyik a Budapest—Lipótvárosi Takarékpénztár, amely hir szerint öt millió val fogja tőkéjét megnagyobbitani, a másik a Mercur váltóüzleti r. t., amely két vagy három milliós tranzakciót tervez. Mindkét intézet még junius folyamán lebonyolitja a tervbevett müveletet.

A Hart üzletei. Tudvalevő, hogy a Helios automobilforgalmi r. t.-ot átvette egy konzorcium, amely Hazai automobil r. t.-gá alakitotta át. Az uj társaság, annak ellenére, hogy Szterényi József lett az elnöke és egy pár arisztokrata vállalt benne igazgatói állást, sehogy sem tudott boldogulni, pedig különösen a Bárdi automobil r. t.-gal akarta a versenyt felvenni. A Hart a versenyt fel is vette, de — 186.711 K. veszteséggel s igy a május 24-én megtartandó közgyülés elé uj szanálási terv kerül: az alaptőkét leszállitják 800.000 K-ra, ugy hogy a 200 K névértékü részvényeket 160 K-ra bélyegezik le és 1250 darab 160 K-ás uj részvénykibocsátásával ismét egy millióra emelik fel. A terv szép, csak az a kérdés, vajjon jókor jön még?

Helyreigazitás. Mult heti számunkban azt irtuk, hogy a III-ik kerületi takarékpénztár — ez a jelentéktelen kis pénzintézet — dr. Stern Józsefnek köszönheti, hogy szintén fölvették a bankok közzé, ahol a főváros pénzkészletét elhelyezheti. Arról értesitenek bennünket, hogy Stern József nem járt el a III. ker. takarékpénztár érdekében, mert ezzel az intézettel semmiféle vonatkozásban sem áll összeköttetésben.

Jubileum. Az Adria Biztositó Társulat most ünnepelte magyarországi igazgató-helyettesének Altstaedter F. Bélának 25 éves jubileumát. A jubilánst meleg ünepségek keretében báró Láng Lajos a magyarországi igazgatótanács elnöke üdvözölte. A trieszti központi igazgatóság részéről Mannheimer Lajos vezérfelügyelő, a tisztikar nevében Nagy Mihály cégjegyző, Nánássy Géza főfelügvelő és a vidéki képviseletek részéről Leszkay Ferenc a debreceni vezérügynökség főnöke méltatták a jubiláns érdemeit, akinek nevére az évforduló megemlékezéseül nagy összegü alapitványt létesitettek. A jubiláns tiszteletére nagy bankett volt, amelyen Reiner Mihály magyarországi igazgató köszöntötte fel az intézet fejlesztése körül nagy érdemeket szerzett igazgató-helyettest.

Ujjászervezik a Központi Kereskedelmibankot. A Központi Kereskedelmi és Ipar-bank R. T. igazgatósága elhatározta, hogy reorganizálja az intézetet s ezt a Leszámitoló Bank támogatásával fogja megvalósitani. Elhatározták, hogy a Központi nyolcmillió koronát kitevő alaptőkéjét leszállitják ötmilliló koronára s 1,500.000 korona értékü ujrészvény kibocsáitása által pedig fölemelik 6,500.000 koronára, ami által a Központi veszteségeit kiküszöbölik a mérlegből. A régi részvényesek 125 koronával vehetik át az uj részvényeket, de ezeknek átvételét a Leszámitoló Bank minden körülmények között garantálja. Az intézet szanálásával egyidejüleg elintézik a személyi kérdéseket is. Ugyanis Dobay Aurél dr., a Központi vezérigazgatója a Magyar Banknál vállalt igazgatói állást s az ő helyére kinevezik Fuchs Artur helyettes vezérigazgatót. A Központi igazgatóság e fogják választani a Leszámitoló Bank két delegáltját: Kann Sándor drt és Bun Józsefet.

A Magyar Cukoripar Részvénytársaság báró *Harkányi* János elnök elnöklete alatt tartott közgyülésen az igazgatóság javaslatához képest határozatba ment, hogy az alapszabályszerü leirások foganatositása után fenmaradó 2,317.930 korona 41 fillérnyi tiszta nyereségből május 19-től kezdve részvényenkint 160 korona vagy 136 német birodalmi márka osztalék fizettessék, 300.000 korona értékcsökkenési tartalékszámla további javadalmazására fordittassék, 261.176 korona 72 fillér pedg uj számlára vitessék át. Az igazgatóságba uj tagul báró *Dániel* Gábor v. b. t. t. lett beválasztva. A felügyelőbizottság tagjaiul ujból megválasztattak: *Brózsa* Alajos, *Dókus* Gyula, *Lang* Ernő, *Nógrády* Károly és lovag *Rothkugel* Arnold. A közgyülést követő igazgatóság ülésen elnökké báró *Harkányi* János és alelnökké gróf *Majláth* József v. b. t. t., választattak meg.

A Marta közgyülése. A Magyar Automobilgyár R.-t. e hó 15-én gróf *Károly* Imre elnöklésével közgyülést tartott, amelyen 28 részvényes jelent meg, akik 4796 darab részvényt helyeztek letétbe. Az elnök jelentette, hogy Budapest székesfővárostól 200 automobilkocsira, a m. kir. postaigazgatóságtól 175 darab autókocsira történt megrendelés. A megrendelések a gyár kiterjesztését teszik szükségessé — mondotta az elnök — ennélfogva az alaptőkét megfelelően föl kell emelni. Az igazgatóság azt javasolja, hogy az alaptőke 6000 darab 400 korona névértékü részvény kibocsátásával 2 mllió 400.000 koronával emeltessék fel olyképpen, hogy a régi részvényeseknek elsőbbségi joguk legyen az uj részvények átvételére. Az igazgatósági jelentést, mint a tőkefölemelésre vonatkozó javaslatot a közgyülés elfogadta, valamint a 83.197 korona nyereség felosztására vonatkozó inditványt is, mely szerint részvényenként 5 százalék kerül fölosztásra.

A Hungária Biztositó mérlege. A Hungária Általános Biztositó r.-t. igazgatósága e hónap 15-én tartotta meg gróf Károlyi Imre elnök akadályoztatása következtében br. *Fejéváry* Imre alelnök elnöklete alatt ülését, amely a társaság első üzletévére vonatkozó mérleget megállapitotta. A zárószámadásokból kitünik, hogy a társaság első üzletéve folyamán az elemi biztositási ágazatokban 1,551.342 korona, az életbiztositási ágazatban 2,159.618 korona, összesen tehát 3 millió 710.960 korona dijbevételt ért el; károkért az elemi ágazatban 818.869 koronát fizettek ki; a dij- és kártartalékok és dijátvitelek az elemi ágazatokban 418.866 korona, az életbiztositási ágazatban 13,902.096 koronára rugnak. Az életbiztositási szerzemény 1912. év végén a törlések levonásával 51,583.818 korona biztositott tőke. A következő években esedékes dijak az elemi ágazatokban 7,513.800 koronát tesznek ki. A társaság összes biztonsági alapjai 21,070.962 korona 55 fillér összeget tüntetnek fel. Az üzletév 62.557 korona 70 fillér feleslegge zárul, me'y összeg uj számlára vitetik át. Az igazgatóság elhatározta ezen az ülésen, hogy a közgyülésnek inditványozni fogja, hogy a társaság tisztviselői nyugdijalapját megalakitsa és erre a cé'ra 50.000 koronát engedélyezzen.

A Hungária országos magyar vajkiviteli r. t. 1912-ben 197.533 K bruttó-jövedelmet ért el. A tiszta nyereség 8569 K, amelyet uj számlára visznek át.

A Magyar Asphalt Részvénytársaság dr. Matlekovits Sándor v. b. t. t. elnöklésével a minap tartotta ezévi rendes közgyülését. A közgyülés az igazgatóság javaslatára egyhangulag elhatározta, hogy az elmult év 205.848 korona 79 fillér üzemfeleslegéből 100.000 kornát a karbantartási tartalékalap javadalmazására fordit, a fennmaradó 5848 korona 79 fillért pedig uj számlára vezetteti elő. A felügyelőbizottság eddigi tagjait a közgyülés egyévi időtartamra egyhangulag ujból megválasztotta.

VÁLLALKOZÁS

Átalakitás és pótlás.

A hatósági épitkezések átalakitási- és pótmunkáira beadott ajánlatok közül a főváros tanácsa a következő ajánlatokat fogadta el: Váci-uti (Erdőtelki) iskolánál háztartási iskola céljaira szükséges átalakitási munkálatokra *Pollacsek és Epstein*, az Izabella-utcai felsőkereskedelmi iskola vizvezeték-pótmunkáira *Egyedy* Jenő, ugyanott a butor-pótmunkára *Csepreghy* János és fiai, a szobafestő-pótmunkákra *Izsák* Samu, a Mária Terézia-téri iskola asztalos-pótmunkákra *Várady* József, a Lajos-utcai iskola ablakszellőző-munkákra *Pick* Ede utódai, a Lövőház-utcai iskola játéktér-, vizvezetéki- és csatornázási munkákra *Bálint* Andor, ugyanazon iskola udvarkavicsolási és ketészeti munkáira *Lokovsek* Antal, az Izabella-utcai felsőkereskedelmi iskola udvarrendezési munkáira *Lokovsek* Antal, a Szegényház-utcai iskola villamosvilágitási vezeték munkáira *Barta* Károly, a Papnövelde-utcai iskola tornaterem-berendezési munkáira *Lopos* Gyula ajánlatát.

Idomvas-ablakok.

A Gellért (Sáros) gyógyfürdő épitééhez szükséges idomvasablakok és üvegtetők lakatosmunkáit a *Hochmann* József cég 25.706 K, az ajtók, ablakok és rácsok lakatosmunkáit *Kondor* Rezső 8436 K ajánlatával nyerte el. A bronzburkolatu vasablakok munkáit a *Beudapesti vas- és fémipari termelőszövetkezet* 8960 K-ért, a köszobrász-munkákat *Rákos* Manó 14.760 K-ért végzi. A vastető- és lakatosmunkákat a *Haas és Somogyi és a Schlick-Nicholson* gép-, hajó- és waggongyár r. t. kapták meg együttesen tett 73.998 K ajánlatukkal.

Portál.

A Papnövelde-utcai iskola földszintjén létesitett üzlethelyiségek portál (bolt-kapuzat) munkáira a május 15-én tartott versenytárgyaláson ajánlatot tettek: *Berényi és Lengyel* 22.887, *Steiner* Ármin és Ferenc 28.270, *Katzmarek* és társa 37 910, *Frühwald és Jäger* (Nürnberg) 23.860, *Pick* Ede utódai 27.900, *Haas és Somogyi* 23.750 K-val.

Épitkezés.

Az uj villamos központi telepen épitendő lakóház és portás-épület épitésére a *„Palatinus"* épitő r. t. 311.027.14 K-val, a műhelyépület, szivattyuház, vizmedence és vele kapcsolatos csatornák épitésére *Margalit* Andor 382.960 K-val kapott megbizatást.

Utépités- és csatornázás.

Az alább felsorolt utépitési és csatornázási munkálatokat az ápri is 28-án megtartott versenytárgyalás alapján a következő cégek nyerték el: az I., Ballagi Mór-utca egy részében a gyalogutak kövezési és a kocsiut makadamszerü rendezési munkáit *Ámon Antal és fiai*, az I., Koronaőr-utca, Mészáros- és Karátsonyi-utcák közötti szakaszának rendezési munkáit és pedig: a) a gyalogutak egy részének aszfaltozó-munkáit dr. *Helvey* Tivadar; b) a kocsiutnak kiskövel való burkoló- és kövező-e.ömunkáira uj árlejtést tartanak; a III., Szőlő-utca, Selmeci- és Kenyeres-utcák közötti szakaszában a gyalogutak kövező- és a kociutnak makadamszerü rendezési munkáit *Ámon Antl és fiai;* az V., Hajnal-utca, Váci-körut és Hold-utca közötti szakaszának rendezési munkáit és pedig: a) a gyalogutak aszfaltozó-munkáit *Hirsch* Mihály ut- és vasutépitési vállalat és aszfa tgyár r. t.; b) a kocsiutnak aszfaltozó-munkáit ugyancsak a *Hirsch* Mhály r. t.; a VI., Kmetty-utca, Bajza- és Munkácsy-utcák közötti szakaszainak rendzési munkáit és pedig a kocsiut aszfaltozó-munkáit a Magyar aszfit r. t.

Központi gázgyár.

Az uj gázgyári központi műhely és raktárépület épitési munkáira beérkezett ajánlatok közül a február 27-én tartott versenytárgyalás alapján a tanács a következőket fogdta el: a föld-, kőmüves- és vasbetonmunkákra *Fodor és Reisinger* 635.164, a vasmunkákra *Fodor és Reisinger* 686?, a kőfaragó-munkákra *Müller* Ernő 49.128, az ácsmunkákra *Zipauer János* és fia 30.235, a bádogos-munkákra *Fráter Samu* 9417 K, a pala-, tetőfedő-munkákra *Schwáb* Gyula 23.518, a facement-tetőfedőmunkákra *Kollár* Ferenc és társa 1200, az asztalos-munkákra *Rogozsárszky* Zsigmond 9439, a akatos munkákra *Blum* Mihály 4088, a mázoló-munkákra *Tomi* Lajos 196?, a különleges lakatos- és a vele járó mázoló munkákra *Fodor* Béla és fia 19.224, a külön mázoló-munkákra *Tóth* Ferenc 195, az üvegesmunkákra *Rosenberg* C. 3003, az amerikai és hajós padlómunkákra *Neuschloss* féle nasici tanningyár r. t. 4000, a szobafestő-munkákra *Kramer* A. 2003, a felvonó-munkákra *„Lift"* magyar felvonó és készülékek gyára 12.960, a vizvezeték- é csatornázási munkákra *Rohonczi* Hugó 30.036, a melegvizvezetékre *Szentgyörgyi* és társa 5922, a tüzivezetékre *Rohonczi* Hugó 0703, a központi fütésre *Szentgyörgyi* és társa 77.593, „Luxfer" pinceablakok teljesitésére *Haas és Somogyi* 13.960 K-val.

Az uj központi gázmü vasbeton-munkáira az ápr. 10-én megtartott versenytárgyaláson beadott ajánlatok közül a tanács az *Elek és Frank* cég 143.059 K ajánlatát fogadta el. (Erről különben lapunk más helyén is iunk.)

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.

Merkantil Nyomda (Havas és Lehner) Budapest. VIII., Német-utca 27. szám.

Akarja látni Kelet mesés kincseit?
Látogasson el
Schönwald Imréhez, Deák Ferenc-utca 21

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 00“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

Budapest—Pécs!

Csodaszép választék!
Maradandó értékü kiváló szép

ajándéktárgyak!

Brilliáns gyürük
gyönyörü kövekkel és elsőrendü kidolgozásban

Boutonok
legszebb kivitelben

Arany és ezüst cigarettatárcák
drágakövekkel és tüzzománccal eredeti gyári árakban

SCHÖNWALD IMRE
főüzletében Budapest, Deák Ferenc-utca 21. sz.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Törzstelep: Pécs.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

Gyár:
Marta Magyar Automobil Rt. Arad

Vezérképviselet:
Royal-Garage, Budapest, IX. ker., Páva-utca 10-12.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.
Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT. GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.
FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ
28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.
„Üstökös“ védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.**
A cementtechnika legszigorubb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál.
VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

Legregibb, legelőkelőbb márka
Gróf Keglevich István ut.

COGNAC BUDAFOK

Az összes, bel- és külföldi kiállításokon legutóbb „Turin“-ban kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenütt kapható.

FOGAK szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit
GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari orvos, a párisi fogorvosi akadémia kiállításán arany érdemkereszttel kitüntetve
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I.
Ovás! Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevelki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Káli H. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—50

Hirmann Ferencz

fémöntőde, réz- és ércmüárugyára
Budapest, VII., Csányi-utca 7—9.

KÉSZIT mindennemü szerelvényeket viz-, gőz-, légszesz- és fürdőberendezések részére. — Szőlő- és piucegazdászati gépeket és eszközöket. Szivattyukat. Vasuti kocsi- és hajó szerelvényeket. Kereskedelmi réz- és vassulyokat. — Öntvényeket minden ötvözet szerint. Állandóan raktáron: vizvezetéki szerelvények, kovácsolt és öntöttvascsövek. Öntöttvas fürdőkádak és zománcozott kiöntők. — Egészségügyi berendezések. oo Fayence-áruk.

Jardin de Paris

Ma és minden este, nemzetközi műsor!

KABARÉ kezdete 9 órakor. **„Éljen az élet“** nagy német-magyar revue.

ABARIN kezdete éjfélkor. 30 elsőrendü ének- és táncszám.

Bal-mabille reggelig!
Meleg és hideg konyha

CASINO DE PARIS

nyári kerthelyisége VI., Hermina-ut 63. sz.
Az Angol-Park mellett

Nagymegnyitó májusimüsor

Trio Romanos, klassikus táncosnők. **Minerva Trio**, spanyol szépségek. **Le Albert Roberts**, akrobatikus táncnégyes. **Meseországban**, Balletjelenet, 40 táncosnő felléptével. **Sybill Teri Wagner**, angol énekesnő. **Mr. Edyson**, füttymüvész. Ezenkivül 15 elsőrendü ének- és táncattrakció.

Kezdete esti fél 11-kor. Kitünő magyar és francia konyha

Holzer

cs. és kir. udvari és kamarai szállító
divatháza

Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

OMNIA

MOZGÓKÉP-PALOTA
Bejárat: VIII., József-körut 31. szám.
Telefon 120-40.

Sláger-ciklus. VIII. sorozat.

A botlás.

Társadalmi szinmü 3 felvonásban. A főszerepben Erna Morena.

Az elveszett virág.

Erkölcsrajz 2 felvonásban.

Ezenkivül több kitünő vigjáték, természeti felvételek és aktualitások

---

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23.
Beton-, híd- és csatornaépitő. Telefon 55—55

HUNGÁRIA

Általános Biztositó részvénytársaság
Budapest, IV, Károly-körut 2

Részvénytőke 6,000.000 korona
szervezési alap 1,20.0000 korona

Elnök: **Gróf Károlyi Imre.**
Alelnökök: **malomszegi Elek Pál és Báró Fejérváry Imre**
A választmány elnöke: **Gróf Tisza Kálmán**

Élet-, tűz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég-, és állatbiztositás.

KARTELLEN KIVÜL!

„AUSTRO-AMERICANA“

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszeres személy- és árujáratok az északamerikai Egy. Államokba és Kanadába Görögország Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével.

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I.“** és a **„Martha Washington“** stb. pompás kettős csavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren.

Kizárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana“ irodája (magyarorsz. helyettes: ZERKOWITZ EMIL)

Budapest, VII., Thököly-ut 2.

(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

A

Szt. Margitszigeten

a nagyszabásu átalakitási és fejlesztési munkálatok gyors tempóban haladnak előre. A remekül, modern kényelemmel berendezett

nagy-szálloda és gyógyfürdő

már e hó 10-én megnyilt. A szobák iránt nem csupán a fővárosból és vidékről, hanem külföldről is állandóan számos előkelőség érdeklődik. A kellemes nyaralást, üdülést :: kereső közönségnek ::

az igazgatóság margitszigeti központja minden kérdésre a legnagyobb készséggel nyujt felvilágositást.

NŐI DIVAT NAGYÁRUHÁZ

Elsner

BUDAPEST,

IV., Párisi-utca 3.

Koronaherceg-utca sarok.

FIÓK-ÜZLETEK:

IV., Kálvin-tér

Kecskeméti-utca sarok.

VII., Király-utca 35.

VII., Rákóczi-ut 52.

II., Buda

Fő-utca 52

MÁRKUS-PENZIÓ ABBÁZIA

(VILLA MATELLA)

Magyar ház.

Polgári árak. Otthonias. Csendes. Tiszta.

Saját tengeri fürdő.

Nap- és légkura.

Városi tisztviselőknek engedmény. Kérjen prospektust!

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részv.-Társ

FIUME.

Fiuméból Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume—Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.

Fiume—Venezia: hetenkint 3—6 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.

Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velenzében és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Roma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologne, Firenze, Milano felé stb

A gőzhajók **modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazás minden kellékével vannak felszerelve.**

Bővebb felvilágositást nyujt a **Központi Menetjegyiroda Budapest** (V:, Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodái.

MŰÉPITÉSZEK ÉPITÉSVÁLLALKOZÓK GÉPGYÁROSOK FIGYELMÉBE!

NYIRI SÁNDOR

Telefon: 133-37. **BUDAPEST** Telefon: 133-37

VII, Wesselényi-u. 8. Wesselényi-bazár

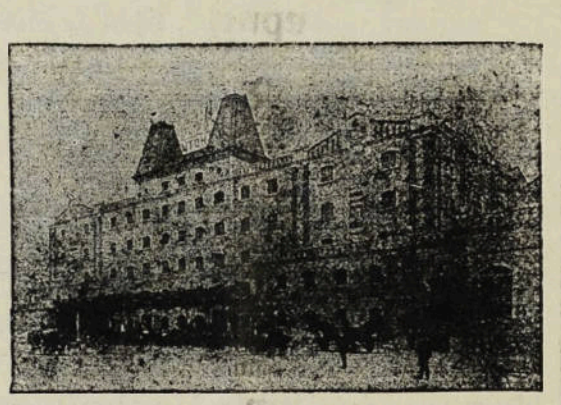
Paszpartu műintézet és könyvkötészet. ••••

Épitési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett. ••••

Mappák minden kivitelben. ••••

Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is. •••

Egyleti tablók és albumok. ••

Nyilvános hütő és fagyasztó raktárház.

Magyar Élelmiszer Szállitó Részvénytársaság

Központi iroda: Budapest IX., Tóth Kálmán-utca 8—10. szám.

Részvénytőke 4 millió korona.

Sürgönycim: CONSUM, BUDAPEST.

Telefon: József 25-02, 25-03, 25-04.

A **hütőházban** nyilvános jellegénél fogva bárki, tetszésszerinti időre, mérsékelt dijtételek mellett beraktározhat (bármily mennyiségben) **vad, baromfi, hus, tojás, vaj, hal, gyümölcs, virágcsirák, főzelék,** stb. élelmicikkeket, továbbá szőrme és szőnyegeket. A beraktározás feltételei, valamint a beraktározandó áruk kezelésére vonatkozó részletes utasitásokkal készséggel szolgálunk. **ÜZLETÁGAK: Szállitási osztály:** baromfi-, tojás-, vad-, vaj-, gyümölcs- és főzelékküldemények után, ha a társaság neve alatt kerülnek feladásra, jelentékeny szállitási kedvezményeket folyósit. A szállitmányozásra vonatkozó mindennemü kérdésekben (fuvardijak, utirányok stb.) készséggel nyujt felvilágsitást. **Kiviteli osztály:** A társaság berlini breslaui, wieni és londoni fiókja mindenféle élelmicikkek bizományi értékesitését elvállalja. Az árukra előlegeket is folyósit.

II. évfolyam Budapest, 1913. május hó 28-án 22. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám

Panama

kalaplengetéssel üdvözlik egymást a tanácsnokok és a városatyák, ha találkoznak. De mig a tanácsnokok jámbor végrehajtói, tehetetlen eszközei csupán a főszezón viruló üzleteinek, addig egynéhány bizottsági tag ismét menekülni akar a vészkijáraton.

Az elmult hét gyönyörüen kifejlett példányokkal gazdagitotta a városházi összeférhetetleneknek a muzeumát. Budapest érdekképviselőtestülete, a bankok igazgatósági és felügyelőbizottsági tagjainak élénk részvétele mellett döntött a bankoknak nyujtandó városi pénzek sorsa fölött. Nem csoda tehát, hogy a döntésnek egynémely szépséghibája akadt: a közpénzek elhelyezése nem volt sem arányos, sem biztos. Vegyük ehhez az esethez a főpolgármester által felvetett összeférhetetlenséget és a városatyák különböző kijárásait, s akkor előttünk áll a városházi inkompatibilitásnak három legfőbb példája: a vállalati, hivatali érdekeltség és a bizottsági tagságnak jogosulatlan anyagi előnyök szerzésére való kihasználása.

Az első eset aránylag a legenyhébb. Azok a városatyák, akik a fővárossal nexusba kerülő részvénytársaságoknak, vállalatoknak, cégeknek igazgatósági, felügyelőbizottsági tagjai, tulajdonosai, ügyészei és szállitói, legalább könnyen ellenőrizhetők s könnyen a körmükre lehet koppantani, valahányszor a főváros kárára akarják igazolni a hűségüket vállalataik iránt. Ezt az összeférhetetlenséget aligha lehet kiküszöbölni, mert a virilizmus elörlése után sem fogja nélkülözhetni a közgyülés a pénzbőség jogán helyet foglaló városatyáknak szakértelmét, a köz javára fordítandó tudását. A Lánczy Leóknak, a Chorin Ferenceknek nemcsak az országgyülésen, hanem a törvényhatósági bizottságban is minden körülmények között helyet kellene biztositani.

A hivatali összeférhetetlenségeknek a kritériuma az, hogy a tisztviselő, aki állásának tekintélyét és hatalmát a közgyülésnek köszönheti, tehát közvetve a polgárságnak, ezt a tekintélyt és hatalmat anyagi vagy erkölcsi előnyök kedvéért a polgárság ellen forditja.

A legnépesebb csoportját az összeférhetetlenségnek azok a bizottsági tagok alkotják, akiknél a bizottsági tagság nem cél, hanem eszköze az anyagi és társadalmi érvényesülésnek. Ezekről a panamistákról listát kellene vezetni a tisztviselőknek és a listát időnkint közszemlére tenni.

—————

Fullánkok

A közraktárak

szekere ismét kátyuba jutott. A közgazdasági ügyosztály vezetőjét az egész akció megindításánál s a tárgyalások egész folyama alatt az a döntő jelszó vezette, hogy a gabonakereskedelem halaszthatatlan kivánságai sürgösen teljesittessenek s a megoldás védje meg nemcsak a főváros érdekeit, hanem az ország kereskedelmének legvirágzóbb ágát is. Meddő dolog volna most már a pénzügyi bizottság döntése után, beleszólni abba a vitába, hogy vajjon a Közraktáraknak a kibővitése s egyáltalán az egész üzlet, tényleg olyan nagy haszonnal kecsegteti-e a bérlő pénzintézetet, mint amilyennek ezt a hasznot nagyon komoly és nagyon jóhiszemü források feltüntetik. Bizonyos, hogy az üzlethez való ragaszkodás azt látszik igazolni, hogy ez az üzlet még sem lehet olyan, amelyre okvetlenül ráfizetni kellene. Ennél is bizonyosabb azonban, hogy a pénzügyi bizottság döntése senkit sem elégitett ki, mert nem más, mint elodázása a kérdés helyes megoldásának. S ha a bérlőkkel való megegyezés elháritathatlan nehézségekbe ütközik, akkor a főváros mégis csak kénytelen ezt az előre is reménytelennek látszó, áldozatokat követelő vállalatot a saját kezelésében megvalósitani.

A helypénz

a piaci kofáknak az adója, közvetve tehát a piaci élelmiszereknek a megdrágitója. Eddig azt hittük, hogy a javadalmi dijak tényleg nevetségesen alacsonyak, a tarifa revizióra, pontosabban pedig felemelésre szorul. A pénzügyi bizottság jóvoltából most kisült, hogy a magas helypénz arra jó, hogy a vidéki kufárok, pesti pálinkások ne keressenek százezreket, hanem elégedjenek meg — milliókkal. Ez pedig nem nevezhető finom eljárásnak. Mert a közterheknek az emelését, az adócsavar működésbe hozását könnyen lehet indokolni a közszükségletek emelkedésével, a várossal szemben támasztott igényeknek a fokozásával. De arra nem kötelezhető senki sem, hogy a piaci kofának azért fizessen jóval többet a csirkéért, és a főzelékért, mert Neuererék ezentul gyorsabb tempóban óhajtanak meggazdagodni. Közterhet fizetni a városnak: — kötelesség. Közterheket fizetni magánszemélyeknek: — speciális fővárosi üzlet.

Igy fest a dolog elméletben. A gyakorlatban pedig az a helyzet, hogy sohasem a kalmár a hibás, ha kihasználja azt az alkalmat, amely a fővárosnál önként kinálkozik a bőséges mannahullásra. A felelősség mindig azokat terheli, akiket a kalmároknak sikerült az igazságukról meggyőzni.

Film-muzeumot!

Budapest története a vásznon.

A főváros törvényhatóságának nemsokára rendkivül érdekes, nagyjelentőségü inditvánnyal lesz alkalma foglalkozni. Gyönyörü tervnek a megvalósitásáról van szó, arról, hogy a főváros társadalmi életének legnevezetesebb mozzanatai, a históriai, kulturtörténeti, vagy pedagógiai szempontból kiemelkedő események a mozi-filmek révén megörökitessenek s egy közös muzeumba helyezve összegyüjtessenek, hogy igy az utókor nem elfogult irások, hanem közvetlen tapasztalás, a látóérzék által nyujtott impresszió alapján tanulja megismerni a multat s a multnak a tanulságain annál könnyebben okuljon.

A történelmi események megrögzitésének Kolumbusz tojása a készülő inditvány. A legplasztikusabb, legcsillogóbb leirás is halvány, erőtlen erőlködés volna azzal szemben, ha a mozifilmen megörökitve látnák a késői utódok pl. Kossuth Lajos temetését, vagy a millenáris hódoló diszfelvonulást. A kortörténetnek legbecsesebb okmányainál is többet érnének ezek a filmek, mert kizárnák a hamisitásnak, az elfogult kritikának, az erőszakolt magyarázatoknak a lehetőségét. A fejlődés törvényeinek megelevenitését jelenthetné a korszakos eszme, amelynek megvalósitásához elegendő az illetékes tényezők megértő méltánylása.

De nemcsak az oknyomozó és a müvelődéstörténelem számára bir rendkivüli értékkel a film-muzeum. Óriási jelentősége van pedagógiai szempontból is, a jövő gyermekei könyvek helyett a film-muzeumban fogják megismerhetni, hogyan fejlődik az emberiség, melyek voltak a világ folyásának döntő eseményei, miképpen alakult a hazának és a fővárosnak sorsa. Azt is fölösleges bizonyitani, hogy az épitőmüvészet, az ipar és a kereskedelem, a városrendezés és minden ága a tudományoknak akár közvetlenül, akár pedig közvetve mennyit nyernének a film-muzeummal!

Gyönyörü perspektivával szolgál a muzeum ötlete. A külföld metropolisaiban régóta fennáll és virágzik már a film-muzeum s az egyes muzeumok között szoros kapcsolat, sürü érintkezés áll fenn. A pesti film-muzeum, belekapcsolva a külföldi muzeumok csereforgalmába, a külföld történelmét, fejlődését szintén megőrizné az utókor számára filmeken, az itt készült felvételek elkerülnének a külföldre, a képek nyilvánosságra kerülnének: — lehet-e hathatósabb eszközt elképzelni ennél az idegenforgalom emelésére? Ennél a pontnál azután erősen belevág a kérdés az országnak és különösen a fővárosnak gazdasági érdekébe. A filmek között szerepelnének a hazai, jelesül pedig a budapesti fürdők megörökitett képmásai, az idegenek özönlésének csaknem egyedüli reménységei. A film-muzeum fentartási költségei valóban elenyészően csekélyek a várható, közvetett anyagi előnyök mellett.

Nagyon természetes, hogy az anyagnak kiválasztása, a megörökitendő események, képek, tárgyak helyes összeállitása nem a legkönnyebb dolog. Elsőrendü szakférfiaknak vállvetett munkálkodására van alapitva a terv, amelynek mielőbbi testet öltése közelebb hozná a fővárost a vidékhez, az országot a külföldhöz, a multat és a jelent a jövőhöz.

Helypénz-botrányok.

Védő:
Pető Sándor dr. ügyvéd.

A pesti publikumnak a fejéhez ismét egész csomó nevet vágtak az elmult héten. *Neuerer* ur, *Keppich* úr és *Brankovics* ur, ugyis mint közkereseti társaság, szüknek találták Karánsebest és pár esztendővel ezelőtt Budapestre jövének, hogy lássák, mi van eladó? A körültekintő gondosságból kinőtt az uj üzletág: a fővárosi helypénzek bérlete, amelyet a karánsebesi cég egy pesti pálinkás céggel *Engel* Bernát és fiával együtt, potom áron elnyert.

Az üzlet bizonyára nem tartozott a legrosszabbak közé. Nem is kell a belekből jósolni, hanem csak a jelekből, hogy ezt megállapithassuk. Az első jel az volt, hogy a bérlet csak egy esztendő mulva jár le és Neuererék máris szükségét érezték annak, hogy a helypénzek beszedéséről való gondoskodásuk meghosszabbittassék. Az uj ajánlatról és általában az egész ügyről egy szó sem esett a nyilvánosság előtt. A pénzügyi bizottság legutóbbi ülésének napirendjén *nem is szerepelt* a javadalmi bérlet, ugy csempészték be utólag, minden jó izlésü és ép érzékü embernek bámulatára és megdöbbenésére. Nagyon pikáns kérdés, hogyan lehetséges az, hogy a bizottság legtöbb tagja mégis a legnagyobb tájékozottsággal beszélt a tárgyról, holott sem ügyosztályi előterjesztést nem kapott senki, sem a hivatalos lapban nem volt nyoma semminek. A bérlet dolgával előbb egy erre a célra delegált albizottság foglalkozott, amelynek tagjai voltak: *Festetics* Géza grófi *Folkusházy* Lajos tanácsnokok, *Bródy* Samu, *Biró* Henrik, *Jencs* Vilmos és *Schreyer* Jakab bizottsági tagok. A határozathozatalnál, amely az ügyosztályi előterjesztésnek alapjául szolgált, a két tanácsnokon kivül csak három városatya vett részt. *Biró* Henrik nem szavazta meg a bérletet és azért tulzottnak kell tekinteni azt a kijelentését, hogy őneki kötelessége az előterjesztést elfogadni, mert nem dezavuálhatja az albizottságot, amelynek maga is tagja. Biró Henriknél, akinek a jóhiszemüsége, tiszta intenciója kétségtelen s akinek a város már több közhasznu intézményt köszönhet, egészen másképpen áll a dolog, mint pl. *Pető* Sándornál, aki mindent *Vázsonyinak* köszönhet s aki mégis mindig és mindenben kompromittálja a demokraták nagynevü vezérének legnemesebb törekvéseit, elveit. Pető Sándor magára vessen, ha a közvélemény szemében nem ő az önzetlen, tisztakezü bizottsági tagoknak az ideálja s ha ebben a konkrét esetben is elfogultnak tartják őt igen sokan. Lehetetlen álláspont ugyanis az, amely az előterjesztést védi. Mert ha feltételezzük is — amire pedig nem vagyunk hajlandók — hogy a bérlők eddigi nyereségszámitása megfelelt a valóságnak s a főváros tényleg a teljes nyereségnek a huszonöt százalékát kapta meg, akkor is a bérlők saját bevallása szerint *180,000 korona* volt az évi tiszta haszon.

A forgalom naponta emelkedik és pedig legalább 10—15 százalékot tesz ki az az emelkedés évente. Mért ajándékozzon tehát a főváros egészen evidenter ca. 200—250 ezer koronát idegeneknek? S ha már a helypénzszedésnek házi kezelésben való ellátásáról nem lehet szó, mi lehet az akadálya annak, hogy a város nyilvános árlejtés utján adja ki az üzletet a legtöbbet igérőnek? Normális ésszel, becsületes gondolkodással igazán bajos ezekre a kérdésekre másképen megfelelni, mint úgy, hogy a nyilvános árlejtést rögtön ki kellett volna irni. Most, amikor a botrány kitört s amikor *Vázsonyi* Vilmos tiltakozó szava egy csapással tönkretette a legszebb reményeket, a tanács sietve rátér az egyedül helyes útra. Ennek a lépésnek minden dicsősége azonban nem a tanácsé, hanem *Vázsonyi* Vilmosé és *Sándor* Pálé. A A Lipótváros képviselője nagyon bölcsen fejtette ki, hogy az árlejtés eredményét mindenesetre be kell várni, az árlejtés sikertelensége esetén még mindig vissza lehet térni a bérlők ajánlatára, vagyis az árlejtéssel csak nyerhet a főváros.

Az előterjesztés hősi védői azzal érveltek a jelenlegi bérlők mellett, hogy ezek az urak nagyon megbizható, kipróbállt gentlemenek. Teljes tisztelettel bátorkodunk az urak szives figyelmét felhivni arra az országos botrányra, amely 5—6 esztendő előtt Ujvidéken lezajlott. Ott is Neurerék pályáztak a regálebérletre és pedig olyan meglepő sikerrel, hogy kormánybiztost küldtek Ujvidékre, akinek az volt a kötelessége, hogy a bérlők óriási megbizhatóságáról személyesen szerezzen tapasztalatokat.

A pénzügyi bizottságban tizenegyen szavazták meg az előterjesztést, névszerint: *Herzog* Péter báró, *Pető* Sándor, *Biró* Henrik, *Jencs* Vilmos, *Lengyel* Endre (majd épen *ő* nem!), *Eulenburg* Salamon, *Schreyer* Jakab, *Hajós* Zsigmond, *Brody* Samu, *Stern* József (majd épen *ő* nem!), és *Engel* Pál. Ellene szavaztak kilencen. És pedig: *Sándor* Pál *Platthy* György, *Szilágyi* Károly, *Springer* Ferenc, *Székely* Ferenc, *Földváry* Imre, *Feleki* Béla, *Leitner* Adolf és *Darvai* Fülöp.

Nagyon tanulságos, nagyon jellemző volt az egész vita, sőt az egész ügy. Embereknek és állapotoknak mez nélküli képe tárult a szemlélők elé s a vigasztaló momentum csak az, hogy a merénylet tökéletesen meghiusult.

Autótársaság autók nélkül

Bódy alpolgarmester a Namag-ról.

Junius elsején, minden pesszimisztikus jóslat ellenére, megindul a fővárosban az autótaxi forgalom. A koncesszióval biró társaságok közül a Marta és a Benz megfelelnek elvállalt kötelezettségeiknek és a Marta egyelőre huszonöt, a Benz pedig tiz kocsival kezdi meg az üzemet.

A N. A. M. A. G. villamos autói azonban sokat váratnak magukra, sőt, ha az előjelek nem csalnak, a villamos üzemü autókkal még sok galiba lesz a városházán.

Az üzembehelyezés akadályai felől megkérdeztük Bódy Tivadar dr. polgármestert aki a következő nyiatkozatot tette:

> A Marta és a Benz a legteljesebben eleget tettek a vállalt kötelezettségüknek, a Marta 25, a Benz pedig tiz autotaxit hoz forgalomba.

Aggodalomra okot adó komplikációk támadtak a N. A. M. A. G: körül: A Magyar Lloyd és Automobil-gyár Részvénytársaság, mely a nürnbergi Namag, magyarországi képviselete, beadványt intézett, melyben bejelenti, hogy egymillió korona vesztesége van és képtelen a villany-üzemü

Százhusz millió — lóg a levegőben.

Mária Terézia dicsőségesen uralkodott királynénk óta nem volt példa akkora lelkesedésre, oly nagy áldozatkészségre, mint amilyennel a városatyák egy függő kölcsön felvételére felhatalmazták a polgármestert. Mária Terézia a pozsonyi diétától életünket és vérünket kapta, amikor bajban volt a trón, Bárczy István sokkal szerényebbnek mutatkozott, mint Mária Terézia volt; neki nem kell a városatyák élete, sem a vére, ő megelégszik egy közönséges felhatalmazással, amelyet ha te kapnál, tisztelt olvasó, vagy én kapnék, akkor nem tudnók mire használni, mert a városnak nem felhatalmazás kell, hanem csengő arany és zengő érc, ezt pedig csakis Bárczy István tudja előteremteni.

De vegyük sorjában a nagy eseményeket és ne ugorjunk Mária Teréziáról hirtelen Bárczy Istvánra, mert közben is történtek nagy dolgok. Például az történt, hogy a legutolsó közgyülésen örök-haragot jelentett be Bárczy István Heltai Ferenc terhére. Mégis mindamellett, — mily isten csodája! — mikor ma Heltai Ferenc a pipázóba érkezett, Bárczy István üdvözölte elsőnek.

— Hogy állunk a kölcsönnel? — kérdezte a főpolgármester.

— Nem a legjobban, — volt a válasz. A nagybankok megint a régi nótát fujják. A Magyar Bankék is, Lánczyék is kijelentették, hogy csakis övelük szabad tárgyalni. Ha megtudják, hogy a konkurrenciával szóba állottam, visszavonják az ajánlatukat.

— Baj, baj! — mondta a főpolgármester. — De im, a karzaton szép szőke hölgy ül, egyenesen odaszögezi a szemeit, ahol Magyar Miklós ül. Vajjon mi érdekli a szép nőt? Vagy ki érdekli?

Ezek a kérdések belevesznek már az elnöki előterjesztésekbe. Heltai Ferenc nekrológot mond a pozsonyi ghettóról, megállapitja a viszonosságot tüzkár esetére Budapest és a szomszédos Pozsony között, a derék Szaszovszky József folytatja és ötezer koronát kér Pozsony részére. Mindenki beleegyezik, csak Gál Károly nem. Gál bácsi könyörtelen, ő nem ad ötezer koronát, ő — tizezer koronát inditványoz.

Ujabb méla akkordok. Az elnök elparentálja Korányi professzort és felsorolja Perczel Dezső érdemeit, amelyeket mint belügyminiszter szerzett. — Fotografáltatott és toloncoltatott. Azonkivül pedig zsebkendőt lobogtatott! — igy tört ki a hazafias elkeseredés Sümegi Vilmosból.

Az elnök szelid szemrehányással tekint a mindig lelkes, mindig harcrakész Sümegire s a kinos ügy el van intézve.

Még egy bejelentése van a főpolgármesternek: Mautner Viktor lovag 2000 koronát adományozott a főváros szegényeinek abból az alkalomból, hogy Mokán nevü lova (lov. Janek) elsőnek érkezett be a Király-diiban. A hippológusok arca földerült. Winter Lajos, a bőkezü tanácsos, azt kiáltotta:

— Többet is fizethetett volna!

A laikus városatyák azt hitték, hogy Mautner lovag volt smucig, ő fizethetett volna többet. Holott Winter arra gondolt, hogy eme Mokán nevü paripa nagy favorit volt és nagyon vékony pénzeket jövedelmezett a játékosoknak a győzelem.

De mi az a rongyos kétezer korona azokhoz a milliókhoz képest, amelyekkel most Bárczy István játszani kezd. Az emberek szinte beleszédülnek a nagy számokba, amint mondja: ötven millió kell erre, husz millió arra, ide tiz, oda öt, amoda három, emide kettő . . .

A rengeteg summák dolgában névszerint kell szavazni. Marher tanácsnok előadásában sorra felvonulnak előttünk a leventék. Amikor Elek Pál nevét olvassa, a demokraták kórusban zengik:

— Egy kicsit Bádenbe ment, de mindjárt visszajön!

Nem mondtak igazat a demokraták. Amikor a város képzeletbeli millióinak az elhelyezéséről volt szó, ujból névszerint szavaztak, ujból szólitotta Marher tanácsnok Elek Pált, de a bádeni beteg még mindig nem jelenhetett meg.

E helyett azonban ismét Sümegi Vilmos védte meg a hazát. A viharelnök, Rózsavölgyi Gyula kissé korán rendelte el a szavazást.

— Álljunk meg egy sóra! — kiáltotta Sümegi az elnöki szék felé.

Rózsavölgyi nem engedte szóhoz jutni Sü-

autókat forgalomba helyezni. A társaság értesitett azután bennünket arról is, hogy a National Automobil Gesellschaft-tal tárgyal a villamos autók ügyében. Ez a tárgyalás, mint értesülök, nem vezetett eredményre.

A főváros eljárása e változás folytán egyelőre nem lehet más, mint a várakozás. A Namag. szerződésében kikötötték, hogy hetven villamos üzemü autó járatását 1913. év végéig köteles megkezdeni. Hogy szukcesszive, hogy viszik azt keresztül, erre vonatkozólag hajlandók volnánk elnézést gyakorolni; persze ezt is az utazó közönség érdekeinek szemmel tartásával tesszük.

Szigoruan bizalmas.

Közlekedési mizériak

Szigoruan bizalmas jelzéssel nevezetes értekezlet folyt le hétfőn este a polgármester lakásán. Bárczy István kedvenc eszméje, a két villamos vasuti társaság egyesitése, ami mindeddig utópiának, fantasztikus tervnek látszott, ugy látszik, komolyan közeledik a megvalósulás stádiuma felé. A Lánchid elzárása, a közlekedési mizériák elsimitása, csak ürügye, tetszetős indokolása Bárczy István üzleti politikájának, Kollár Lajos inditványát is — most tünt ki a dolog — a polgármester rendelte meg.

A bizalmas értekezletekről kiadott tendenciózus jelentésnek két örvendetes momentuma van. Az egyik az, hogy az Erzsébet-hid villamos közlekedésének ellátását a Közuti vasut most már haladéktalanul és akadály nélkül megkezdheti, a másik pedig az autobusz-forgalom közeledtének a bejelentése.

Hétfőn este foglalkozik az ügyosztálynak erre vonatkozó előterjesztésével a közlekedésügyi bizottság s nincs kétség az iránt, hogy Bódy alpolgármester és Rényi tanácsnok megfeszitett munkájának egyhangu elismerés, a javaslat változatlan formában való elfogadása lesz a legszebb jutalma.

A Közuti és Városi fuziójáról ma még igazán fölösleges beszélni. Amikor a városnak a mindennapi falat kenyér megszerzése, a legelemibb szükségletek kielégitésére szolgáló függő kölcsönnek a megszerzése is olyan nehezen sikerül, akkor a nem feltétlenül sürgős, csak hasznos, de nem szükséges beruházásokra józan ésszel aligha lehet gondolni.

megit, pedig Blum Sándor is igazat adott városatya-kollégájának.

Egy kicsit háborogtak, aztán szépen szavaztak és szavazás utján elhelyeztek mintegy százhusz milliót. Mivelhogy pedig körül-belül százhuszan voltak a szavazó városatyák, mindegyikre egy millió korona esett a nagy pénzekből. Kiváló matematikusok nyomban a szavazás után, amikor már nem lehetett segiteni a dolgon, figyelmeztették is az atyákat az anyagi felelősségre, mit magukra vállaltak. Herzog Péter báró nyomban jelentkezett is a polgármesternél és le akarta fizetni a ráeső milliót (öreg ember a báró, nehéz dolog leszoktatni róla), de Bárczy azt mondta, hogy ráér még, a millió még nem veszett el, várjon, amig a Hitelbank fizetésképtelenséget jelent be. Erre Herzog Péter azt mondta, hogy ő nem vár és inkább odaadja a milliót más célra. Hiába, öreg ember a báró, nem lehet már leszoktatni erről az egy dologról!

Ami ezután történt, arról bátran hallgathat az oknyomozó történelem. Ártatlan, jámbor dolgok intéződtek el, kivételével a Schlick—Nicholson kérvénynek, amelyet hevesen támadott Biró Henrik, de még hevesebben védett Harrer tanácsnok. Heltai elnök kilátásba helyezte, hogy a szezón hátralévő részében hetenkint lesz közgyülés, aminek meg lesz az a haszna, hogy mire befordulunk julius hó legelső hetébe, bezárhatja ki-ki a maga boltját és nyári nyugvóra térhet, hogy majdan ősszel ott folytassa, ahol nemsokára **abba fogja hagyni.**

Közsegesitett izzótestek.

Auer-égőket gyárt a város.

Két esztendővel ezelőtt nevezetes akciót inditott meg a polgármester: az *Auer-társaság* részvényeinek többségét akarta megváltani. Maga az eszme nagyon egészséges, nagyon üdvös volt, mert szégyenletes és türhetetlen, hogy Auerék, akiknek olyan jól megy a dolguk, hogy minden pillanatban visszafizetéseket eszközölnek a részvénytőkére s az osztalék még igy is ötven százalék, nem érdemelnek kiméletet. Az Auer-társaság hallatlanul visszaél a monopoliumszerü helyzettel. Nyolcvan fillért kér egy izzótestért, amiből milliókra menő nyeresége van, mert hiszen a főváros szükséglete évente több százezer darabot tesz ki. E mellett a szerelési munkákból is rengeteg haszot huz.

A terv tehát nagyon helyes volt, de csakhamár kitünt, hogy a megváltást meghamisitani akarják s az egész akció ismét Aueréknak a malmára hajtotta volna a vizet. Bárczy István ugyanis, ahelyett hogy ezt a biztosan rentabilis üzletet községesitette volna, ugy akarta megoldani a kérdést, hogy a főváros társuljon Auerékkal, fizessen be egy csomó pénzt a társaság pénztárába s a helyzet nagyon kevéssel javult volna, mert az egész akció félmunka lett volna csupán.

Vázsonyi Vilmosnak s a demokrata pártnak köszönhető, hogy az átlátszó terv megbukott. Maga az eszme azonban, az Auer-égők községi üzemben való előállitása, annál inkább halad a megvalósulás felé. Az Auer-égőkre nincs többé szabadalma senkinek, nincsen tehát akadálya annak, hogy a város maga gondoskodjék a szükségletéről.

Az első lépés erre nézve megtörtént. A főváros, egyelőre kis mértékben, maga gyártja a kb. 200.000 izzótestre rugó szükségletét és jellemző, hogy amig Auerék, akiknek egyegy darabnak az előállitása nem kerül többe husz fillérnél, magánosoktól nyolcvan fillért kérnek érte, a viszontelárusitóktól pedig hatvanat, addig a fővárosnak tiz fillérjébe kerül egy darab, tehát még abban az esetben is tetemes nyeresége lehetne a kiterjesztendő üzemből, ha jóval olcsóbb volna Aueréknél.

Ugy értesülünk, hogy a demokrata pártnak egyik agilis, lelkes tagja legközelebb inditványozni fogja a közgyülésnek, terjessze ki a főváros az Auer-izzótestek gyártását a magánosok szükségletének ellátására is, a viszontelárusitóknak pedig olv áron adja el e gyártmányait, hogy a kereskedők tisztességes haszna mellett a közönség is olcsón jusson hozzá az Auer-égőkhöz. Vagyis más szóval: csinálja meg a főváros egészen önállóan, Aueréktől függetlenül, sőt egyenesen Auerék ellen az Auer-égő gyárat s szabaditsa meg a várost az Auer-társaság szemérmetlen zsákmányolásától.

Rend a boy-iparban.

Vita tanácsnok nyilatkozata.

Esztendőkkel ezelőtt egészen uj, fürge lábu, gyors népszerüségre vergődött ipar keletkezett a fővárosban. Kerékpáros boyok száguldottak az utcákon s a szegény hordárok bus lemondással meséltek unokáiknak azokról a boldog időkről, amikor még ők voltak a pesti közönség bizalmasai, titkárok és pénzügyminiszterek, levélhordók és szolgák egy személyben.

A boy-iparra azonban csakhamar ránehezedett az idők járása. Ezt az üzletágat is mohón ellepték a legkülönbözőbb egyének, piszkos konkurrenciát fejlesztettek, a közönséget zsákmányolták, züllött csirkefogókat alkalmaztak és mindent elkövettek, hogy rövidesen lejárassák ezt a tisztes ipart. A hatóság némán türte a kétes hirü vállalkozók garázdálkodásait. Akárhányszor emeltek panaszt a szolid bázison nyugvó, tisztességes üzleti elveket valló boy-társaságok, a válasz mindig az volt, hogy a boy-ipar nincsen engedélyhez kötve, ennélfogva nem áll módjában sem a rendőrségnek, sem a városnak, sem a kormánynak annak a megállapitása, kit illettessen meg a boy-ipar üzésének a joga.

Ez a tehetetlenség borzasztó állapotokra vezetett. A tisztességtelen konkurrencia olyan üzleti fogásokra vezetett, amelyek egyenesen a büntetőtörvénykönybe ütköznek. A rablótársaságok, csak azért, hogy a tisztességes vállalatoknak az üzletét megnehezitsék, ma már 80 fillért, sőt 1 koronát fizetnek a kávéházi kiszolgáló személyzetnek, hogy a kávéházi vendégek boyszükségletét ők elégithessék ki. A horribilis proviziót természetesen a közönségnek kell fizetnie, amely merő **indolenciából nem válogat** a boy-vállalatok között s a legtöbb esetben a pincér tetszésére bizza, melyik vállalatot vegye igénybe. A boy-anyag maga is a legkülönbözőbb. A tisztességes vállalatok ma már gondos figyelemmel kisérik a boyok viselkedését, családi viszonyait, megbizhatóságát s vigyáznak arra, ne hogy a korhatár elmultával apacsok váljanak az alkalmazottaikból. A tisztességtelen versenyre alapitott vállalatok viszont a legzüllöttebb anyaggal dolgoznak, mert egyedüli céljuk, hogy mennél kevesebb áldozattal mennél nagyobb nyereségre tegyenek szert.

Ezeken a közérdekü bajokon sürgősen segiteni kell. A kérdés nagy fontosságát, szociális vonatkozását teljes mértékben méltányolja a közgazdasági ügyosztály vezetője, Vita Emil dr. tanácsnok, aki munkatársunk előtt igy nyilatkozott:

> Mintegy két hónappal ezelőtt, egy konkrét eset (felebbezés) kapcsán kérdést intéztünk a kereskedelemügyi kormányhoz az iránt, vajjon a boy-ipar szabályozására van-e törvényes alap. A miniszter válaszában azt felelte, hogy a boy-ipar szabad ipar és igy a városnak, addig, mig, a miniszter álláspontja nem változik meg, nem áll módjában ennek a kérdésnek a szabályozása. Holott erre égető szükség van, mert teljesen tisztában vagyunk a helyzettel, a boy-vállalatok egynémelyike által üzött visszaélésekkel.

Vita tanácsnok nyilatkozatából kitünik, hogy a hibákért nem a fővárost terheli a felelősség, hanem a kereskedelmi kormányt. Ami egyébként nem fontos, mert a lényeg az, hogy a bajok gyorsan szanáltassanak. A boy-társaságoktól tetemes összegü kauciót, 30—40.000 koronát kellene követelni, csakis igy lehet elérni azt, hogy a közönségnek a boy-vállalatokra bizott anyagi érdekei biztositassanak, a kártérités kötelezettsége nem csak papiron létezzen. Azonkivül pedig egységesiteni kell a tarifát és lehetetlenné tenni a szabad verseny jelszavával történő zsarolást. A boyok felvételét ellenőrizni kell, az anyagot megtisztitani a salaktól. Ezek a reformok a boy-ipar egészséges fejlődését a közönség igényeinek a kielégitésével összhangba fogják hozni.

ESEMÉNYEK

Lapunk telefonszáma: 137-15

Mi ujság az állatkertben?

(Szemelvények az állatkert saját külön lapjából, melynek szerkesztője, irója, vagy amit akarnak, ugy látszik, valamelyik derék lóápoló.)

*

Az ujságok által is hirhedt „Siam" elefánt ma igen jókedvü volt és gyakran megugratta a nézőközönséget. A tegnapi eső folytán medencéje teli maradt vizzel s ezt ormányába felszivta, hogy a közönségre freccsents, mert nem szereti, ha sokáig nézik és nem adnak neki semmit.

*

Oroszláncsata a nagy barlangban. Az elmult napokban csatát vivtak a nőstény oroszlánok, egymással a barlangban. Az összes oroszlánok ugyanis két csoportban jönnek ketreceikből felváltva a barlangba. A délelőtti csoport: egy öreg him és három nőstény; a délutáni csapata: négy nagy him. Az előbbi csoport egyik szép tagjának kicsiny fiai születtek február hónapban és azóta a fiatal mama fiaival együtt maradt, különváltan élt a belső ketrecében és nem járt ki a barlangba. A kölykök három hónap alatt szépen nőttek, ezért a mult héten elválasztottuk azokat az anyaállattól, amelyet mostanában ismét hozzáfogtunk a csoportjához és kieresztettük a régi társaival együtt a tág barlangba. Alighogy szabadon érezte magát, rátámadt egyik vetélytársnőjére. Előbb csak dühösen morogtak egymásra, majd pofozkodtak, végül pedig halálosan összemarakodtak.

Nagyobb baj nem történt; mert az ápolók hamarosan a barlang szélére kerültek és a jól irányitott vizsugárral lehűtötték a felhevült állatokat. Csuromviz visszavonultak a ketreceikbe: mindegyik a magáéba. Az öreg him, a „Leó", meg a harmadik barátnője mosolyogva nézték a féltékenységből eredő veszekedést. Azóta együtt járnak ki mind a négyen és megokosodtak.

*

Madarak és fák napja az állatkertben. Folyó hó 17-én közel 4000 fővárosi tanuló fordult meg állatkertünkben: osztályonként jöttek nagy csapatokban. Ünnepet tartottak, a madarak és fák napját, melyet minden évben az ország összes iskolái a szabadban töltenek.

*

Uj trafik nyilik meg legközelebb a főkapu közelében. Ugyanott **nyilvános telefonállomást** rendezünk be.

*

Diszes **Caladiumok** (a tropikus Amerikából való fajok) virágzanak a pálmaházban.

A kölcsön. Egy hete mult el azóta, hogy a közgyülés felhatalmazta a polgármestert egy függő kölcsön felvételére. Bár a tárgyalások a felhatalmazást megelőzőleg is javában folytak már, eredmény e pillanatban sincs még. Sokféle verzió, ellenőrizhetetlen hir kering a polgármester tárgyalásairól. A legérdekesebb ezek között az, amely szerint a két csoport, a Magyar Bank és Lánczyék egymással megállapodásra jutottak és közös ajánlatot nyujtottak be. Egy másik információ szerint a Magyar Bankkal kész a megegyezés s a belügyminiszteriumban már ismerik is a feltételeket, amelyekről az előzetes jóváhagyás kieszközlése céljából Helta Ferenc dr. főpolgármester informálta a miniszteriumot. A kölcsön minden bizonnyal drága mulatság lesz, de minthogy elodázhatatlanul szükséges, még e héten feltétlenül dülőre jut a dolog.

Az Artézi-fürdő gondnoka. A tanács a junius elején megnyitandó Artézi-fürdő felügyelő-pénztárosi állását Burián János volt alsó-tátrafüredi fürdőigazgatóval töltötte be. Az Artézi-fürdő igazgatója tudvalévőleg Barczen Gyula.

Tisztviselők öröme. Mult heti számunkban ez alatt a cim alatt megirtuk, hogy a főváros vezetősége komolyan foglalkozik a tisztviselők egyik jogos igényének kielégitésével, a fokozatos előléptetéssel. A hir ebben a formájában kissé korainak bizonyult, mert értesülésünk szerint a terv még nagyon messze áll a megvalósulástól. Az általános fizetésrendezés ugyan nem régen történt még, bizonyos azonban, hogy a tisztviselők joggal remélhetik a polgármester annak idején tett kötelező igéretének betartását, amely igéret szerint az egyes állások fokozatos átszervezésével, az V-ik fizetési osztály teljes megüresedésével lassan-lassan minden tisztviselőnek gyorsabb előmenetele biztositva lesz.

Csirkész-nevelés az iskolákban. Angliában, ahol állandó katonaság alig van, az állam ugy segit a hiányon, hogy az iskolás gyermekeket szabad óráikban katonai fegyelemre, pontosságra, rendszeretetre tanitja, testüket mindenképpen edzi. Minálunk most majmolni kezdik az angolokat s katonai szellemben akarják nevelni a gyermekeket, holott a militarizmus tultengése amugy is elég baja ennek az országnak. Egy idő óta boy-scout csapatok cserkésznek a fővárosban, hol sziu-indiánoknak öltözve, hol pedig pojácáknak. A cserkészek hosszu hegyes turista botokkal vannak fölszerelve s iskolánként és felekezetenként szervezkednek. Ez az utóbbi körülmény pedig parancsoló kötelességévé teszi a városnak, hogy még idejekorán utját állja ennek a céltalan, ostoba, hazug mozgalomnak. A cserkészekből csavargókat nevelnek, a testedzésnek nincsen szüksége semmiféle szervezetre, semmiféle uniformisra. Az pedig egyenesen felháboritó, hogy a katonai szellem már az iskolás gyermekek között is a felekezetbeli differenciálódásban nyilvánuljon.

A bécsi polgármester fizetése. A bécsi községtanács legközelebbi ülésének napirendjére kitüzték a főpolgármester, az alpolgármesterek, a tanácsnokok és az előljárók müködési pótlékainak a rendezését. Bécsben tudvalevőleg nem kap fizetést a főpolgármester, — akinek a hatásköre megfelel a budapesti polgármester hatáskörének — hanem müködési pótlékot (Funktionsgebühr). Ez a pótlék eddigelé 24.000 korona volt, amihez még ingyen automobil-tartás is járt. Az alpolgármesterek müködési pótléka (reprezentációs költség) jelenleg 8000 korona, a tanácsnokoké 3000 korona, az előljáróké 1500 korona. A mostani előterjesztés szerint a főpolgármester 40.000 koronát fog kapni, az alpolgármesterek 12.000 koronát, a tanácsnokok és előljárók 6000 koronát.

Érdekes, hogy az előterjesztés indokolása elsősorban a budapesti polgármester illetményeire utal (44.000 korona). München főpolgármestere 40.000 koronát kap, Breslaué 36.000 koronát, Berliné és Frankfurté pedig 43.200 koronát.

A kenyérgyár kibővitése. Megirtuk, hogy a közélelmezési ügyosztály azzal a tervvel foglalkozik, hogy a hatósági kenyérgyár üzemét kibőviti. Közöltük azt is, hogy a több százezer koronás kibővitési munkálatokat, jelesül pedig a gépberendezéseket verseny nélkül, árlejtés mellőzésével akarják kiadni egy favorizált gyári cégnek. Ebben az ügyben most fordulat történt. A favorizált vállalaton kivül ugyanis több más előkelő cég, közöttük egy világhirü hallei gyár és a Neményi és Mayerhoffer osztrák cég is ajánlatot nyujt be a fővároshoz, amelynek igy módjában lesz az ajánlatok közül a legelőnyösebbet kiválasztani.

Omnia szenzációs aktualitásokban gazdag uj műsora, bemutatja a cumberlandi herceg esküvőjével kapcsolatos ünnepségeket, ami a kinematográfia hihetetlenül gyors, szemléltető riport jelentőségét bizonyitja. Ugyanak hiteles felvételben látjuk Szkutari átadását, mint a külpolitikai egyik legjelentősebb aktusát. Az uj műsor fénypontja, a francia irodalom legkiválóbb terméke. Az apai öökség, melynek művészi beállitása valóságos szenzációja a végét járó szezonnak.

HEVERŐ ARANY és EZÜST. Nincs olyan család a világon, melynek ne volnának régi, elkopott gyürüi, fülbevalói, vagy egyéb ékszerei, melyek rendszerint elfelejtve, a lomtárban hevernek. Az ilyen régi tárgyak azonban értéket képviselnek és igy tulajdonképen holt tőke gyanánt tekintendők, melyet megfelelő értékesités esetén gyümölcsöztetővé lehetne tenni Saját érdekében cselekszik tehát mindenki, aki ilynemü tulajdonát SCHÖNWALD Imre ékszerésznél, Deák Ferenc-utca 21. sz. alatt a legmagasabb napi árfolyamon értékesiti, vagy pedig modern, csinos ékszerekre alakittatja át.

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23.
Beton-, hid- és csatornaépitő. Telefon 55—55

MÁG
AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII. kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

REIN NÁNDOR
szőnyeg- és ágynemü-áruháza
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 9.

ÁLLANDÓ UJDONSÁGOK:
szőnyeg, függöny,
paplan és matrácokban.

NEUSCHLOSZ-
butorok kizárólagos eladási helye. Minőség, szépség és olcsóság tekintetében vezetnek.

Szállodák, kórházak, szanatoriumok berendezési vállalata.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A Tőke

Biztosítás
Építészet
Közlekedés
Bányászat

Nagybankok, kisbankok.

Utóbbi időben nálunk divatba jött a nagybankok lecsepülése. Minden rossz a nagybankoktól ered — irják és mondják a pénzügyi kuvikok. Hogy nincs hitel és sok a bukás, annak a nagy bankok az okai, mert nem adnak hitelt a piacnak. Ha pedig egy-egy fizetésképtelenségnél sokat veszt a nagybank, úgy könnyelműen hitelezett. Ha nem ad pénzt, úgy bűnös, mert hitelmegszoritással élt, ha ad pénzt, úgy uzsoráskodik, mert sokat akar keresni a kamatszámlán. Nagy az osztalék: ime bizonyitva az uzsora; kicsi az osztalék: ime, mindig mondtuk, hogy rossz a vezetés! Ha ád kölcsönt a városoknak a nagy bank, ki akarja fosztani az adózókat, ha nem ad kölcsönt, úgy kapzsi és önző. És igy tovább ebben a hangnemben. Végre kialakul a közvéleményben az értelmetlen, tudatlan és lelkiismeretlen hirszolgálat és kritizálás nyomán olvasféle felfogás, mintha a nagybank valami veszedelmes, közgazdaságilag káros, a közérdek szempontjából elvetendő volna és ezzel szemben a kisebb bankok volnának az altruizmus, a közérdek, őrei és megtestesitői, amelyekkel ellentétben a nagybankok a tőke kinövéseit, ragadozó hajlandóságát jelképeznék.

Egy kis visszapillantás a lefolyt és még mindig folyamatban lévő pénzválságra, ennek a közkeletü felfogásnak alapos revizióját kell hogy eredményezze. Kiderült ugyanis, hogy a magyar hitelszervezetben csakis a nagybankok váltak be, la kisbank ellenben felmondja a szolgálatot. Jelesül nagy pénzválság idején

először: a nagybank szilárdan megállja a helyét, a kisbank felfordul.

Másodszor: a hitelmegszoritást kezdi a kisbank, a nagybank csak később folytatja.

Harmadszor: a kisbanknál a pénzét veszti a részvényes, a hitelező, esetleg a betevő, — a nagybanknál ez ki van zárva.

Negyedszer: a nagybank változatlanul szolgálja a klientéláját, — a kisbank erre egyszerüen képtelenné válik.

Ötödször: kimélelenség dolgában a kisbank nem áll a nagybank fölött, mert a kisbank nem várhat.

Hatodszor: a legtöbb fizetésképtelenség a kisbankok immobilizálásából származott.

Folytathatnók még e sorozatot, mely a nagybankok közgazdaságilag való magasabbrendűsége és hasznossága mellett tanuskodik, akár a végtelenig. E rövid néhány megállapitást csak ellene akartuk szögezni a gondolkozásnélküli kérődzésnek, mely a nagybankok káros működése körül folyik. Már e néhány sarkigazságból is kiderül, hogy a mi viszonyaink között a kis bankot a nagy bankokkal szemben, mint erkölcsösebbet, közérdekübbet odáállitani, vagy vastag tudatlanság, vagy tudatos valótlanság.

Sőt a tanulságok ép az ellenkezőjét mutatják. Nálunk Magyarországon a kisbank rendszer egyszerüen csődöt mondott. A válság során a kis intézetek háromnegyed része felfordult, a megmaradt kevés is tengődik és egyáltalán képtelen aktiv működésre. Ezzel szemben egyetlen egy nagy bank sem ingott meg, még csak 15 millió alaptőkén felül levő intézet sem. Mit mutat ez? Azt, hogy a szolid üzletvitel nálunk *csak a nagybankoknál* volt meg, ellenben a kisbankok tulnyomórészt erejükön felül dolgoztak. Ha a kis intézet a saját tőkéjének mértéke szerint korlátozta volna angazsmánját, ugy épen oly kevéssé jutott volna a tönk szélére, mint a nagybank. Miért nem tudott a kis bank mértéket tartani üzleteiben? És viszont miért nem terjeszkedett ki a nagy bankok egyike sem az üzleteiben annyira, hogy megakadjon? A Kereskedelmi Bank és a többi nagybank a maga és a reája bizott tőkék kezelésében szem előtt tartotta a józan és óvatos bankpolitika követelményeit és a rendelkezésére álló tőkének másfélszeresét meghaladó angazsmánba, ugyebár nem bocsátkozott bele. De a kisbankok csaknem kivétel nélkül, tőkéik 4—5-szörösig, sőt még ennél nagyobb sokszorozásig mentek az üzletekbe, úgy számitván, hogy majd a hiányzó tőkét hitellel szerzik meg, vagy — sehogy sem számitván.

És a mi a legfőbb a sokat emlegetett altruizmus szempontjából: igaz, hogy a nagybank a kisembernek hitelét nem szolgálta, a mi nem is feladata, de viszont kiderült, hogy a *kisbank sem teljesitette ezt az egyedüli hivatását.* Valamennyi bukott kis pénzintézet nem kisembereknek nyújtott hitelezésben szenvedett veszteségeket, hanem hazard vállalkozásokon, tulspekuláción, financirozásokban, úgy hogy ma már világosan áll előttünk, hogy a kisbankok még csak hivatásukat sem teljesitették. A nagybank a maga feladatainak teljesitése közben szolid mértéket tartott és ennek köszönheti fenmaradását a válságos időkben. A kisbank pedig kötelességeinek elmulasztásával idegen területeken kalandozott és ezzel magát halálos veszedelembe sodorta.

A jelen és a jövő tehát a feladata magaslatán álló szolid nagybanké, a *kisbankoknak a mi hitelszervezetünkben csak mint kis ember hitelforrásának volna helye.* Ámde a határok betartását nem lehet reájuk bizni. Hanem intézményes kautélákkal kell rászoritani a kis pénzintézeteket ez egyedüli alapszabályszerű hivatásuk teljesitésére és idegen vadászterületek veszedelmes tilosainak respektálására.

A magyar nagybank bevált, a magyar kisbank életképtelennek bizonyult. A nagybankok ostorozói ezt a kétségtelen tényt, amely az erősek fenmaradásának természeti törvényéből folyik, ismerjék fel végre valahára.

Dr. Bari Ágost.

A magyar ágyúgyár. A Magyar ágyúgyár rt. dolga legközelebb már a törvényhozás utján is elintézést nyer, közben pedig serényen folynak a szervezési munkálatok. A részvénytársaság a jövő hónap második felében formailag is megalakul és rögtön azután hozzá fognak a gyár épitéséhez. A vezérigazgató személyére vonatkozólag még nem történt döntés, csak az látszik bizonyosnak, hogy a vezetőségben Skoda Károly lovag befolyásos szerepkörhöz jut. Nagyobb hatáskört biztositanak Steiner Lipótnak, a Skoda részvénytársaság vezértitkárának, aki tagja lesz a felügyelő-bizottságnak is.

Pezsgő, hal, tégla, posztó. Nem adunk fel senkinek fejtörő találós mesét: rögtön megfejtjük, hogy e négy tárgy hogyan kerül együvé. Telecski Löbl Mátyás, az ismert nevű fezőr egy nagyszabású részvénytársaság alapitásán fáradozik és ennek a vállalatnak pezsgögyára, halgazdasága, tégla- és posztógyára lesz. Löbl a részvénytársaságot a tatai uradalom iparvállalataira akarja alapitani. Gróf Esterházy Ferenc örököseinek tulajdonában vannak az emlitett vállalatok, amelyek azonban az uradalomnak nem jövedelmeznek. A tóvárosi téglagyár 30 millió darab idomcserepet és téglát gyárt évenkint. A gyár a legmodernebbül van fölszerelve, de a műszaki és kereskedelmi vezetés hiányos. A tatai uradalomnak európaszerte hires halgazdasága van. Évek előtt a tatai pontyokat és csukákat a bécsi,müncheni, berlini, drezdai és párisi piacokon épugy ismerték és kedvelték, mint Budapesten. Valasek Ferenc, az uradalom halászati felügyelője a tógazdaságot amerikai mintára rendezte be és a haltenyésztés mintaszerü volt. Az utóbbi időben budapesti halászmesterek bérelik az uradalom tavait, amelyekben valóságos rablógazdálkodás folyik. Az uradalom pezsgőgyára kitünő minőségü magyar gyártmányt készit, de avatatlan kezek nem tudnak számára megfelelő fogyasztási piacot teremteni. Löbl tárgyalásokat folytat a tatai uradalommal, hogy e három vállalatot ötven esztendőre kibérelje és ugyancsak az uradalom területén nagyszabásu textilgyárat szándékozik berendezni. Erre a tervre kiválóan alkalmas az a körülmény, hogy az uradalom a Magyar Általános Kőszénbánya tatai bányászatából a szenet önköltségi áron kapja továbbá a tatai vizek különösen célszerüek a posztógyártásra és végül a megyében jelentékeny gyapjutermelés is van. Értesülésünk szerint az öt millióra tervezett részvénytársulat pénzmüveletei iránt a Wiener Bankverein érdeklődik.

A III. oszt. gyorsvonati kocsik csődje. A főváros legutóbbi közgyülésén dr. Vita Emil tanácsnok előadásában szóba került a gyorsvonatoknak III. oszt. kocsikkal való ellátása. Alkalmat adott erre Szeged város átirata, melyet pártolás végett megküldött a fővárosnak. Megkeresés foglaltatik benne a kereskedelmi miniszterhez, hogy a budapest-orsovai és a nagyvárad-fiumei gyorsvonatokon is léptesse életbe a III-ik osztályú kocsik járatását. A kérelem dolgában Vita tanácsnok információt kért a máv. igazgatóságától és azt a különösen hangzó felvilágositást nyerte, hogy — bár évek óta sürgetik — az eddig néhány fővonalon megindított gyorsvonati III-ik osztályú kocsikat a közönség alig használja. Egy-egy kocsira 10—20 utas esik, ami igen kedvezőtlen eredmény. Kedvezőbb eredményt — Vita előterjesztése szerint — főkép akkor és attól lehet várni, ha nemcsak néhány főbb irányban (jelenleg a Budapest—Zsolna, Budapest—Győr, Budapest—Bosznabród, Budapest—Kolozsvár, Budapest—Brassó vonalakon) járnak III-ad osztályu kocsik, hanem az összes gyorsvonati relációkban, illetőleg, ha ez nem volna most lehetséges, legalább minden főirányban legyen egy-egy gyorsvonathoz, egy-egy III-ad osztályu kocsi csatolva. Ez által lehetővé válnék az, hogy a kereskedelmi utazók és a közgazdasági élet egyéb sürüen utazó munkásai a III-ad osztályú kocsikat is igénybe vehetnék, ami nemcsak a jövedelmezőségét hozná meg ennek az intézkedésnek, hanem a közgazdasági életre is nagyobb hatással volna.

A 4 és fél százalékos állampénztárjegyek elhelyezése. A magyar királyi kincstártól a Rothschild—Hitelbank-konzorcium által legutóbb átvett 150.000,000 korona névértékü 4 és fél százalékos állampénztárjegyből Londonban tekintélyes összeg nyert elhelyezést. A konzorcium most az állampénztárjegyeket szabadkézből eladásra bocsátja és azok eladási árfolyamát további intézkedésig $97^1/_4$ százalékban állapitotta meg. Az 1915 junius 1-én névértékben beváltandó pénztárjegyek iránt már az eladás megkezdésekor mutatkozó igen élénk érdeklődés azok kamatozására vezethető vissza.

Negyven éves jubelium. Meleg ünneplésben volt e héten része *Ribári* Mórnak, a Fonciére, Pesti biztositó intézet igazgatójának abból az alkalomból, hogy a kiváló biztositási kapacitás most érkezett el működésének negyvenedik évfordulójához. Az intézet tisztviselői csoportosan üdvözölték Ribárit, akinek az ünnepi alkalomra elkészittették a plakettjét, sőt a nevére alapot is létesitettek, Ribári-alapot, amelynek az a célja, hogy az intézet gyógyulásra szoruló tisztviselőit, vagy azoknak gyermekeit üdüléshez és gyógyuláshoz segitse. Ehhez az alaphz aztán nagyobb összeggel járult maga a jubilán is, akit az ünnepi akalomból számosan üdvözöltek, a külföldről is, ahol szintén ismerik és a legnagyobb elismeréssel méltatják az ő buzgóságát és tudását.

Ujjászervezik a Központi Kereskedelmi bankok. A Központi Kereskedelmi és Iparbank Részvénytársaság igazgatósága e hó 24-iki ülésén elhatározta, hogy a részvényesek junius 9-ére egybehivandó rendkivüli közgyülésén javasolni fogja a 8 millió koronányi társulati alaptőkének lebélyegzés utján 5 millió koronára való leszállitását, egyuttal azonban 1.500,000 koronányi uj részvények kibocsátását, ugy hogy e müvelet keresztülvitele után a bank teljesen befizetett alaptőkéje 6 és fél millió koronát fog tenni. A kbocsátandó uj részvények tekintetében az eddigi részvényesek elővételi jogot nyernek ugyan, de ettől függetlenül az uj részvények elhelyezését egy tőkeerős konzorcium máris biztositotta. A bankot további működésében eddigi előkelő összeköttetései támogatják és igy bizvást remélhető, hogy az ujjászervezés után az intézet kedvező fejlődésnek néz elébe.

A Dgt. mérlege. Az Első cs. kir. szab. Dunagőzhajózási társaság 1912. évi üzleti jelentése szerint a társulati üzemek összeredménye lényegesen kedvezőbb, mint a megelőző évben. A tiszta jövedelem a nyereség és veszteség főszámlája szerint 5.001,226 K, tehát a megelőző évi 3.975,846 K-val szemben 1.025,380 K-val több. Tekintve, hogy az 1911. év egyenlegéből 1.119,194 K hozatott át, az 1910. évből pedig 931,500 K, a tiszta jövedelem a tárgyalt üzleti évben tényleg 837,686 K-val nagyobbodott. A társulati, mohács-pécsi vasut szállitási bevételei és egyéb bevételei összesen 100,000 K-val nagyobbodtak; egyuttal azonban nagyobbodtak majdnem valamennyi kiadási cimtételei is, ami elsősorban a társulati vasut üzemében is keresztülvitt fizetési és bérjavitásoknak, meg a nyugdijalapba fizetett nagyobb járulékoknak tulajdonitandó. A pécsi szénbányák tiszta hozadéka 1.340,075 K; az 1911. évben 1.283,277 K volt. A széntermelés az 1912. évben 7.114,253 mm-ra rugott, az 1911. évben 7.104,703.5 mm-ra, tehát az 1912. évben 9549.5 mm-val nagyobb volt. A tiszta jövedelem felhaználására nézve az igazgatóság inditványozza, hogy a kimutatott 5.001,226 K tiszta nyereségből, levonva az 1911. évből származó 1.119,194 K áttételt, tehát 3.882,031.96 K-ból az osztrák államkormánynak egyezmény szerint 541,443 K visszafizettessék, a közgyülés rendelkezésére fenmaradó 4.459,782 K-ból pedig mindenekelőtt részvényenként 52.50 K, összesen 2.520,000 K osztalékul fizettessék ki, a tartalékalapnak az alapszabályok szerint 272,406 K-val való javadalmazása, valamint az 1890 május 17-iki közgyülési határozat értelmében az igazgatótanácsnak járó 54,481 K osztalék folyósitása után részvényenként 5 K, azaz 240,000 K külön-osztalék, tehát részvényenként összesen 57.50 K = $50^{10}/_{91}$% osztalék fizettessék ki, szemben az 1911. évi 50 K $^{11}/_{91}$%-kal és a fenmaradó 1.372,894 K az uj számlára vitessék át.

A Magyar élet- és járadékbiztositó intézet m. sz. 1912. évi mérlege szerint volt a dijbevétel 2.085,230 (+473,834) K, kötvényilleték cimén bevettek 16,430 (+4855) K-t, az intézeti ház tiszta jövedelme 52,862 K, egyéb bevételek (kamatok és kezelési bevételek) 109,670 (—23,914) K. Ezzel szemben károkra, esedékes tőkére kifizettek 302,902 (+55,181), viszontbiztositási dijakra 128,935 (+42,752), visszaváltásokra 49,225 (+13,231), adóra 42,491 (—2652), szerzési jutalékra 167,048 (+42365), szerzésiköltségekre 165,573 (+45,260), különféle költségekre 181,546 (+21,036), leirásra 5000 (+1900) K-t, a dijtartalékot 4.835,122 +(1.152,184) K-ra, a kártartalékot 45,000 (+30,000) K-ra növelték és ezek után még 39,288 (+7065) K tiszta nyereség maradt. Az 1912. esztendőben az intézet 5209 uj biztositást kötött 16.654,387 K biztositott tőkével, lejárt és visszaváltottak 3343 biztositást 9.870,482 K biztositott tőkével és az év végével érvényben maradt 16,138 (+1866) biztositás 42,592,419 (+6.783,905) K biztositott tőkével.

A Gresham életbiztositó társaság magyarországi fiókigazgatósága *Andrássy* Géza gróf elnöklete alatt tartott igazgatótanácsi ülésén előterjesztette **64-ik évi mérlegét és zárszámadásait**, amelyek ezen világintézet ujabb fejlődéséről fényes bizonyságot szolgáltatnak. Az 1912. év dacára, hogy a politikai és sulyos pénzügyi viszonyok az üzletmenetelt hátrányosan befolyásolták, nagyobb eredménnyel zárult, mint az előző évek, ami a nyereségjogosultsággal biztositott felek előnyére szolgál. A társasághoz 1912. évben 7683 ajánlat 68.887.153 korona összegről nyujtatott be, amelyek közül 6825 ajánlat 59,038.710 koronáról kötvényesittetett, mig 858 ajánlat 9 millió 848.443 koronáról el lőn utasitva. A dij- és kamatbevétel 35 millió 582.347 koronára emelkedett, mig a halálesetek és esedékes biztositások csak 23 millió 271.296 koronát igényeltek. A társaság vagyona a mérleg szerint 254,326.706 koronára emelkedett, minek folytán az aktivák az érvényben levő biztositások összegének 41.4 százalékra rugnak, amit alig mutathat ki más intézet, mint az angol állam felügyelete alatt álló Gresham.

VÁLLALKOZÁS

Kenő anyag.

A székesfőváros tanácsa által a szemétszállitó és feldolgozó üzemnél az 1913. évben és a következő két évben szükséges kenőanyagok szállitására május 21-én tartott versenytárgyaláson ajánlatot tettek:

Kun Sándor, Kun Mór utóda 1 és 3 év szállitás esetén: cilinder-olaj 55 fillér, dinamó-olaj 42 fillér, transzmisszió-olaj 27 fillér, tisztitó-olaj 38 fillér, repec-olaj 88 fillér, vulkán-olaj 21 fillér, gyanta 48 fillér kg-kint. Végösszeg 9989 K. — Schwarcz Rudolf és társa olaj, zsiradék és vegyi gyára csak 1 évi szállitás esetére: cilinder-olaj 45 fillér, dinamó-olaj 27 fillér, transzmisszió-olaj 25 fillér, tisztitó-olaj 42 fillér, repce-olaj 86 fillér, vulkán-olaj 19 és fél fillér, gyanta 40 fillér kilogrammonkint. Végösszeg 8645 K. — Budapesti ásványolaj-gyár r-t. csak 1 évi szállitás esetére: cilinder-olaj 47 fillér, dinamó-olaj 26 fillér, transzmisszió-olaj 28 fillér, tisztitó-olaj 22 fillér, repce-olaj —, vulkán-olaj 20 fillér, gyanta — fillér. Végösszeg 7689 K. — Bernauer Lajos olaj-gyára 1 és 3 évi szállitás esetére: cilinder-olaj 60 fillér, dinamó-olaj 36 fillér, transzmisszió-olaj 22 fillér. Végösszeg 8292 K. — Olea r-t. 1 évi szállitás esetén: cilinder-olaj 49 és fél fillér, dinamó-olaj 45 fillér, transzmisszió olaj 35 fillér kg-ként. Végösszeg 8362 K 50 fillér. Három évi szállitás esetén: cilinder-olaj 52 és fél fillér, dinamó-olaj 48 fillér, transzmisszió-olaj 38 fillér kg-ként. Végösszeg 8983 K. — Magyar petróleuméipar r-t. 1 évi szállitás esetén: cilinder-olaj 62 fillér, dinamó-olaj 24 és fél fillér, transzmisszió-olaj 24 fél fillér, tisztitó ásványolaj 20 fillér (tisztitó kőolaj 40 fillér), vulkán-olaj 17 fillér kg-ként. Végösszeg 7870 K (illetve 8190 K). Három évi szállitás esetén: az árak kilogrammonként 1 fillérrel (100 kg-ként 1 K-val) emelkednek. Végösszeg 8441 K. — Schwarcz József és társa csak 1 évi szállitás esetén a gyantára kg-ként 45 fillér. Végösszeg 450 K. — Apolló kőolajfinomitó r-t. Pozsony csak 1 évi szállitás esetén: cilinder-olaj 50 és egynegyed fillér, dinamó-olaj 27 és fél fillér, transzmisszió-olaj 25 fillér. Végösszeg 6643 K. — Kösztelán Miksa műszaki kereskedő, Budapest, I. rendü minőség. Cilinder-olaj 62 fillér, dinamó-olaj 48 fillér, tanszmisszió-olaj 36 fillér, tsztitó-olaj 19 fillér, repce-olaj 86 fillér, vulkánolaj 19 fillér, gyanta 42 fillér kg-ként. Végösszeg 11,210 K. II. rendü minőség: 1 és 3 évi szállitás esetén: cilinder-olaj 46 fillér, dinamó-olaj 36 fillér, transzmiszió-olaj 22 fillér, tisztitó-olaj 19 fillér, repce-olaj 86 fillér, vulkán-olaj 19 fillér, gyanta 42 fillér. Végösszeg 8266 K.

Kövezés, csatornázás.

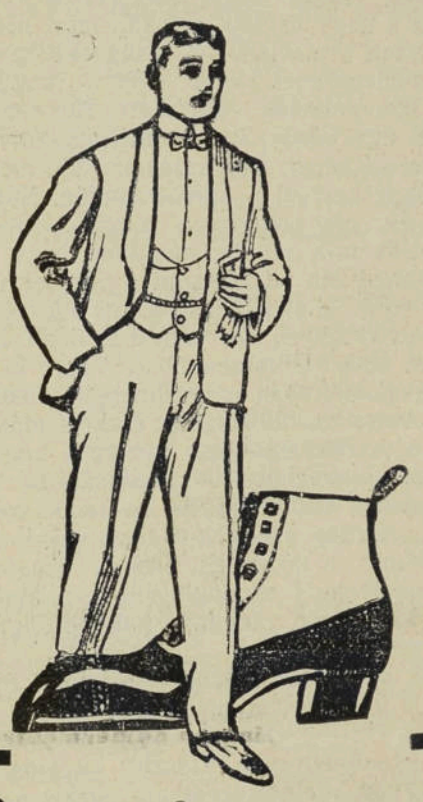
A tanács versenytárgyalást hirdet: 1. az I. ker., Tamás-utca Mártonhegyi-úttól felfelé eső részének; 2. a III. ker., Bokor-utca Bécsi-ut és Határ-utca közötti zakaszának; 3. az V. ker., Sazaly-utca Malk Miksa- és Honvéd-utcák közötti szakaszának; 4. a VI. ker., Városligetben a Szépmüvészeti muzeum és az Állatkert közötti ut; 5. a VII. ker., Alsó-erdősor Rákóczi-ut és Izabella-utca közötti szakaszának; 6. a VII. ker. Jóska-utca Csengeri- és Rottenbiller-utcák közötti szakaszának; 7. IX. ker. Ferenc-utca Üllői-ut és Mester-utca közötti szakaszának rendezési munkáira. Ajánlatokat 1913. évi junius 16-án (hétfőn) d. e. 11 óráig kell a tanácsi II. (ut- és csatornaépitési) ügyosztály vezetője, vagy helyettese kezéhez (IV. ker., Központi városház, II. em. 279. sz. alatt) benyujtani.

A tanács versenytárgyalást hirdet a székesfővárosi szemétszállitó és feldolgozó üzem budapesti (székesfővárosi fuvartelepen IX., Ecseri-ut átemelő állomásán létesitendő kövező munkára. Ajánlatokat junius 4-én d e. 11 óráig kell a tanácsi V. (közlekedési ügyosztály vezetőjéhez (IV., Központi városház, II. em. 251. sz.) benyujtani. Feltételek a székesfővárosi köztisztasági hivatalban (VIII., Kun-u. 8. sz.) megtekinthetők.

A főváros ut- és csatornaépitési bizottsága az Átlós-ut egy részének kövezésére, valamint a Pongrác-ut egy részének makadam rendezésére Holczinger és Krek, a Selmeci-u. egy részében a gyalogutak kövezésére Krausz és Graviser, a kőbányai hegyvizlevezető csatorna épitésére, valamint a Hungária-ut egy részének csatornázására Kleindl János ajánlatát javasolta elfogadásra.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.

Merkantil Nyomda (Havas és Lehner) Budapest, VIII., Német-utca 27. szám.

American Shoe Company Limited

Amerikai cipő r.-t.

Elsőrendü valódi

amerikai cipő-

különlegességek

kizárólagos elárusitása.

Tavaszi ujdonságok!

BUDAPEST

IV. Kigyó-tér 1. (Királyi bérpalota)
V. Dorottya-utca 6.
VII. Erzsébet-Körut 42.

DEBRECZEN

Piac-utca 44.

ZAGREB

Ilica 22.

Kérje képes árjegyzékünket!

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 00“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

Budapest—Pécs!

Csodaszép választék!
Maradandó értékü kiváló szép

ajándéktárgyak!

Brilliáns gyürük
gyönyörü kövekkel és elsőrendü kidolgozásban

Boutonok
legszebb kivitelben

Arany és ezüst cigarettatárcák
drágakövekkel és tüzzománccal eredeti gyári árakban

SCHÖNWALD IMRE

főüzletében Budapest, Deák Ferenc-utca 21. sz.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Törzstelep: Pécs.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

Gyári
Marta Magyar Automobil Rt. Arad

Vezérképviselet:
Royal-Garage, Budapest, IX. ker.,
Páva-utca 10-12.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.
Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT. GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Üstökös“ védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorubb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut terfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

Legrégibb, legelőkelőbb márka
Gróf Keglevich István ut.

COGNAC BUDAFOK

Az összes, bel- és külföldi kiállításokon legutóbb „Turin“-ban kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenütt kapható.

FOGAK

szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkeresztttel kitüntetve
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I.
Ovás: Figyelem a névre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevétől nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Kálí K. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre
Telefon 86—50

Hirmann Ferencz

fémöntőde, réz- és ércmüárugyára
Budapest, VII., Csányi-utca 7—9.

KÉSZIT mindennemü szerelvényeket viz-, gőz-, légszesz- és fürdőberendezések részére. — Szőlő- és piucegazdászati gépeket és eszközöket. Szivattyukat. Vasuti kocsi és hajó szerelvényeket. Kereskedelmi réz- és vassulyokat. — Öntvényeket minden ötvözet szerint. Állandóan raktáron: vizvezetéki szerelvények, kovácsolt és öntöttvascsövek. Öntöttvas fürdőkádak és zománcozott kiöntők. — Egészségügyi berendezések. oo Fayence-áruk.

Jardin de Paris

Ma és minden este, nemzetközi müsor!

KABARÉ kezdete 9 órakor. **„Éljen az élet“** nagy német-magyar revue.

TABARIN kezdete éjfélkor. 30 elsőrendü ének- és táncszám.

Bal-mabille reggelig!
Meleg és hideg konyha!

CASINO DE PARIS

nyári kerthelyisége VI., Hermina-ut 63. sz.
Az Angol-Park mellett.

Nagy megnyitó májusi müsor

Trio Romanos, klassikus táncosnők. **Minerva Trio**, spanyol szépségek. **Le Albert Roberts**, akrobatikus táncnégyes. **Meseországban**, Balletjelenet, 40 táncosnő felléptével. **Sybill Teri Wagner**, angol énekesnő. **Mr. Edyson**, füttymüvész. Ezenkivül 15 elsőrendü ének- és táncattrakció.

Kezdete esti fél 11-kor. Kitünő magyar és francia konyha

Holzer

cs. és kir. udvari és kamarai szállító
divatháza

Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

OMNIA

MOZGÓKÉP-PALOTA
Bejárat: VIII., József-körut 31. szám.
Telefon 120—40.

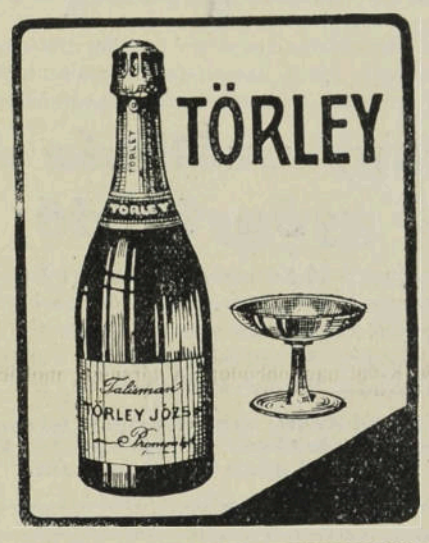
Szenzációs müsor

Az apai örökség
Irányregény 3 felv. Irta PONSON DU TERRAIL.

Skutari átadása
Eredeti hiteles felvétel.

A BERLINI NÁSZ
A cumberlandi herceg és Viktoria hgnő esküvője

Ezenkivül több kitünő szinmü, vigjáték, természeti felvételek és aktualitások.

M. Kir. Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság

Hajókirándulás Visegrádra és az Aldunára.

A Budapesten időző vidékiek a legkellemesebben tölthetik el idejüket, ha egy hajókirándulást tesznek a gyönyörü fekvésü, történelmi emlékekben bővelkedő, Budapesttől alig néhány órányira fekvő *Visegrádra*. A hegyvormon fenségesen pihenő várromokról, hol valamikor *Mátyás király, Nagy Lajos és az Anjouk* idejében nagyszerü élet folyt, elragadó látvány nyilik a Dunára, a Börzsöny hegyláncolatra s a környékbeli szebbnél-szebb villasorokra.

A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság személyhajói e vonalon a nyári hónapokban naponként többször közlekednek *s a pesti oldalon az Eötvös-téri kikötőből, a budai oldalon a Pálffy-téri kikötőből indulnak.*

Menetdij Budapestről Visegrádra és vissza (menettérti jegy)

az I. osztályban 2 korona.

Európa legnagyszerübb, legfenségesebb vizi utját ismerjük meg, ha az Aldunán, a Kazán-szoroson, a Vaskapun végighajózunk. A Duna közepéből kimeredő sziklák, a történelmi nevezetességü várromok, a zuhatagsorozatok, barlangok, stb., stb. felejthetetlen képet nyujtanak a hajóutasnak. A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság modern kényelemmel berendezett szalongőzöse e vonalon *Zimony—Belgrádból illetve Báziásról Orsova felé minden vasárnap, kedd és pénteken. — Orsováról Báziás illetve Belgrád—Zimony felé minden hétfőn, csütörtökön és szombaton* közlekedik. Zimonyig, Báziásig, vagy Orsováig előtte való napon vasuttal történik az utazás. — A Zimonyból lefelé, vagy Orsováról fölfelé menő utasok a megelőző éjszakát a hajón tölthetik. A gőzösökön előzetesen is lefoglalható külön kabinok állanak rendelkezésre.

Menetrendkönyvecskék, továbbá „A Duna“ cimü hajózási kalauz a Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság igazgatóságától dijmentesen kapható.

„AUSTRO-AMERICANA“
37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszeres személy- és árujáratok az északamerikai Egy. Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével.

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I.“** és a **„Martha Washington“** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren.

Kizárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana“ irodája (magyarorsz. helyettes: ZERKOWITZ EMIL) Budapest, VII., Thököly-ut 2.

(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

A

Szt. Margitszigeten

a nagyszabásu átalakitási és fejlesztési munkálatok gyors tempóban haladnak előre. A remekül, modern kényelemmel berendezett

nagy-szálloda és gyógyfürdő

május hó 10-én megnyilt. A szobák iránt nem csupán a fővárosból és vidékről, hanem külföldről is állandóan számos előkelőség érdeklődik. A kellemes nyaralást, üdülést :: kereső közönségnek ::

az igazgatóság margitszigeti központja minden kérdésre a legnagyobb készséggel nyujt felvilágositást. ::

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszten

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.

Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

Telefonszám: 34—51 és 34—61 Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)

Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. ::

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

MÁRKUS-PENZIÓ

ABBÁZIA

(VILLA MATELLA)

Magyar ház.

Polgári árak. Otthonias. Csendes. Tiszta.

Saját tengeri fürdő.

o Nap- és légkura. o

Városi tisztviselőknek engedmény. Kérjen prospektust!

Magyar-Horvát engeri Gőzhajózási Részv.-árs. FIUME.

Fiuméból Dalmaciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume—Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.

Fiume—Venezia: hetenkint 3—6 gyorshajó-összeköttetés.

Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajó-összeköttetés.

Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.

Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velenczában és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Roma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.

A gőzhajók **modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazás minden kellékével vannak felszerelve.**

Bővebb felvilágositást nyujt a **Központi Menetjegyiroda Budapest** (V., Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodái.

MŰÉPITÉSZEK ÉPITÉSVÁLLALKOZÓK GÉPGYÁROSOK FIGYELMÉBE!

NYIRI SÁNDOR

Telefon: 133-37. **BUDAPEST** Telefon: 133-37

VII, Wesselényi-u. 8. Wesselényi-bazár

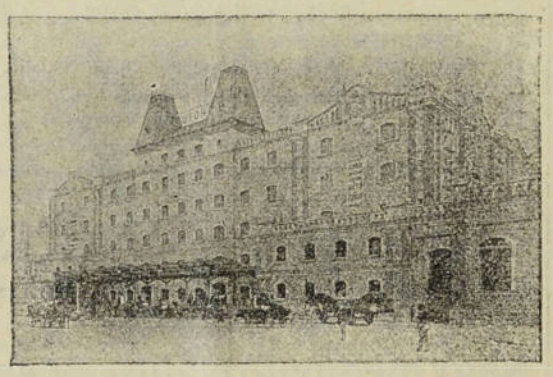
Paszpartu műintézet és könyvkötészet. ••••

Épitési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett. ••••

Mappák minden kivitelben. ••••

Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is. •••

Egyleti tablók és albumok. ••

Nyilvános hütő és fagyasztó raktárház.

Magyar Élelmiszer Szállitó Részvénytársaság

Központi iroda: Budapest X., Tóth Kálmán-utca 8—10. szám.

Részvénytőke 4 millió korona.

Sürgönycim: CONSUM, BUDAPEST.

Telefon: József 25-02, 25-03, 25-04.

A hütőházban nyilvános jellegénél fogva bárki, tetszésszerinti időre, mérsékelt dijtételek mellett beraktározhat (bármily mennyiségben) **vad, baromfi, hus, tojás, vaj, hal, gyümölcs, virágcsirák, főzelék,** stb. élelmicikkeket, továbbá szőrme és szőnyegeket. A beraktározás feltételei, valamint a beraktározandó áruk kezelésére vonatkozó részletes utasitásokkal készséggel szolgálunk. **ÜZLETÁGAK: Szállitási osztály:** baromfi-, tojás-, vad-, vaj-, gyümölcs- és főzelékküldemények után, ha a társaság neve alatt kerülnek feladásra, jelentékeny szállitási kedvezményeket folyósit. A szállitmányozásra vonatkozó mindennemü kérdésekben (fuvardijak, utirányok stb.) készséggel nyujt felvilágsitást. **Kiviteli osztály:** A társaság berlini breslaui, wieni és londoni fiókja mindenféle élelmicikkek bizományi értékesitését elvállalja. Az árukra előlegeket is folyósit.

II. évfolyam Budapest, 1913. junius hó 4-én. 23. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám.

Egy városatyát

majdnem agyonütöttek a pénzügyi bizottságban, mert azt merte állitani, hogy a városházán a kisajátitásoknál nem a telkeket becsülik meg, hanem a kijárókat. A nemes felháborodás oly nagy volt, hogy sebtiben megvásároltak egy ingatlant, amelyre semmi szükség nincs s amelyet más közönséges halandó félannyi pénzért sem vásárolna meg.

Pedig hiába minden hősi felbuzdulás, minden tiltakozás, a vaknak is látnia kell, hogy a mi telekpolitikánknak a főelve: mennél drágábban venni, mennél olcsóbban eladni. Tervszerü telekpolitikáról nálunk különben sem lehet beszéni. Nálunk mindig ugy születnek meg a városszabályozási tervek, hogy először adva van egy kijáró, akinek a kedvéért növeli a város az ingatlan-státuszát s csak a vétel perfektuálása után gondolnak arra, hogy tulajdonképpen mi történjék a telekkel. Természetes, hogy ily módon hosszu esztendők választják el a vétel és a hasznositás időpontjait s a főváros interkaláris kamatokban annyit veszit, hogy ebből az összegből akármelyik vidéki város fedezhetné az egész háztartását.

De legyünk egy pillanatra az igazság rovására objektivek és higyjük el, hogy a tömöntelen telekszerzés tényleg a telkek miatt és nem a telektulajdonosok és kijárók miatt történik. Akkor is azt kell mondani, hogy ezzel a politikával sürgősen szakitani kell. A külterjes fejlődésnek csak akadályául szolszolgálhat, hogy mértföldeken keresztül vezető komplexumokat a város tart erős lekötöttségben. A város nagy étvágya előbbutóbb megbénitja a magánosok közötti ingatlanforgalmat, a forgalom csökkenése a telkek devalvációjára vezet s a fővárost érzékenyen fogja sujtani az átirási illetékekből származó jövedelemnek a hiánya. Egészséges, racionális telekpolitika egyformán számol a szükséggel és a lehetőséggel. Nálunk pedig ugy alakul a helyzet, hogy a legtöbb telekre, amelyre ráveti a szemét a város, vagy amelyet ugy oktrojálnak rá, egyáltalában nincsen szükség. A pénzügyi helyzetnek figyelembevételéről pedig szó sincsen ezeknél az üzleteknél. Veszünk, veszünk, a mig telik a kölcsönpénzekből, feledjük, hogy a vételt mindannyiszor a kölcsönpénzek után fizetendő kamatok is drágitják. Csak ilyenkor, amikor a kölcsön visszafizetésének fenyegető gondja ráborul a városra, amikor megrendül a város hitelébe vetett bizalom: — ilyenkor látjuk, mire vezet a könnyelmü, flott gazdákodás, amelynek egyik legkirivóbb szemléltetője a főváros telekpolitikája.

Futtában

A kölcsön

körül történteket életének legszebb kudarcai közé raktározhatja el a polgármester. Azok, akik minduntalan a főváros változatlan és megingathatatlan hiteléről beszéltek, most szomoruan tapasztalhatják az ellenkezőjét ennek.

Humbug volt már a mögött az előterjesztés mögött is, amelyet legutóbbi ülésén tárgyalt és elfogadott a pénzügyi-bizottság s amelyet a szerdai közgyülés napirendjére is felvettek. Az előterjesztés ugyanis azzal indokolja a függő kölcsön elejtését s az ujabb felhatalmazás kérését, hogy a helyzet kedvezően alakult s a főváros számára végleges, annuitásos kölcsönöket ajánlanak. Holott a való tény az volt, hogy függő kölcsönről hallani sem akartak a bankok, egy végleges kölcsönnek a feltételei pedig a mai pénzviszonyok mellett aligha lehetnek elfogadhatók.

Tetézte a nyilt blamázst a berlini kirándulás lesujtó eredménytelensége. A német tőke határozott, félreismerhetetlen kosarat adott a polgármesternek, aki pedig annyira bizott a maga zsenijében, hogy büszke kommünikékben előre beharangozta, hogy pénz fog állni a házhoz. Bárczy István derüs optimizmusa keserves kiábrándulást szerzett azoknak, akik azt hitték, hogy a polgármesternek csak akarni kell és elhárul minden konjunkturából folyó akadály.

Négy hét

mulva véget ér a városházi szezón s a városatyák és a tisztviselők a jól végzett munkának boldogitó tudatában mennek nyaralni. Addig is azonban résen kell lennie mindenkinek, mert a városházán az a divat, hogy a szezón vége a főszezon. Az utolsó hónapban több munka folyik, mint amennyit az egész évben végeznek.

A zárszámadások

összeállitásának munkája serényen folyik. A jövő héten, ugy lehet, meglátjuk, hogy a tavalyi költségvetésnek a kereteit mennyiben tartották be és mennyiben lépték tul a városházán. Ebben az esztendőben fokozott érdeklődés előzi meg ezt a munkát, mert a város financiáival a legmérsékeltebb elemek sincsenek többé megelégedve s mert a közönséget is izgatja az a kérdés, hogy a tanács ismételt kalmárkodása, az üzleti szellemnek előnyomulása minő elváltozásokat okoz a számok rengetegében.

A zárszámadásokkal szemben való türelmetlenség, a feszült várakozás nem egészen indokolt. Mert tudni kell, hogy a zárszámadások végeredményét mindig előbb fixirozzák, még mielőtt a főszámvevő hozzáfog a munkájához. Ha a polgármester jónak találja, ugy a zárszámadás fölösleget fog mutatni, de ha véletlenül szabadjára engedi a számokat, akkor a pénzügyi helyzetnek elszomoritó, sivár képét fogjuk kapni.

Csődbe jutott a községi szatócsüzlet.

A pesti embernek legtöbbet szenvedő testrészét, a gyomort érdekli elsősorban az az előterjesztés, amelyet szerdán fog tárgyalni a főváros törvényhatósági bizottsága.

Az előterjesztés atyja Folkusházy Lajos tanácsnok, akiről még az ellenségei sem állithatják, hogy gyakori ötleteivel, eszméivel, tulontul igénybe venné a bizottságokat és a közgyülést. A községi élelmiszerárusitó üzem üzlet-tőkéje elfogyott, emelni kell az alaptőkét: — ez a magva a tanácsnok előterjesztésének.

Várva-vártuk ezt a munkát, mert kiváncsiak voltunk arra, vajjon mivel fogja indokolni Folkusházy Lajos, hogy közel két esztendő óta — ilyen hosszú időre nyulik vissza az egész akció — ugyszólván semmi sem történt az élelmiszer-mizériák enyhitésére és ami történt, az is helytelenül történt. Az előterjesztés a maga isteni naivitásával, bürokratikus felfogásával, egyoldaluságával, helyenkint nevetséges gyakorlatiatlanságával a leghatásosabb igazolása a mi megállapitásunknak.

Már a történeti rész is hamis és tudatlan. Azzal kellett volna kezdeni, hogy az élelmiszer-üzem a bódékból virágzott ki, amelyekkel tudvalevőleg a kiskereskedőknek a szájából akarták kivenni a kenyeret. Vázsonyi Vilmosé az érdem, hogy a könnyelmü terv nem került kivitelre, de az már azután a tanácsnak, különösen pedig Folkusházy Lajos tanácsnoknak legszemélyesebb hibája, hogy torzszülött lett az alkotásból. Vázsonyi Vilmos kezdeményezésére a közgyülés fél millió koronát szavazott meg arra a célra, hogy a főváros a kereskedelem érdekeinek legtökéletesebb kimélésével tegyen valamit a tömegnyomor enyhitésére, az élelmiszer-uzsora letörésére. Nagyon természetes, hogy Vázsonyi Vilmosnak, aki egyéniségének egész sulyával, minden tekintélyének és befolyásának latbavetésével szállt sikra a bódé-rendszer ellen: — eszeágában sem volt hozzájárulni egy olyan élelmiszerpolitikának az inaugurálásához, mint amilyenhez Folkusházy tanácsnok ur jóvoltából immár második éve szerencsénk van.

Az előterjesztés szerint az egész üzemnek az a célja, hogy az élelmiszerkereskedelemre árszabályozó és ármérséklő hatást gyakoroljon. Ez a cél, nagyon természetes, már ab ovo sem kecsegtetett semmiféle eredménnyel.

Tudnivaló ugyanis, hogy az élelmiszerek árait nem lehet a kipárnázott tanácsnoki ajtók mögött dirigálni. Ezek az árak a keresletnek és a kinálatnak egymáshoz való, váltakozó viszonyától függnek, nem pedig a közélelmezési ügyosztálytól. A viszony pedig, a két döntő tényezőnek az aránya, úgy alakult az utolsó években, hogy amig a kereslet folytonosan emelkedett, a szükséglet mind nagyobb és nagyobb lett, addig a termelés fokozása, a kinálat növekedése holtpontra jutott, nem képes többé lépést tartani a kereslettel. Igy történt, hogy az árak

rohamosan emelkedtek minden téren, az általános nemzetközi helyzet minálunk is érezteti a hatását. Egy ilyen általános jellegű közgazdasági konjuktura ellen nem lehet küzdeni s ha mégis erőszakoljuk a küzdelmet, úgy az áldozatok épen a kiskereskedők, a szatócsok lesznek, anélkül azonban, hogy a nagyközönség, a fogyasztók tömege hasznát látná a hatósági erőkifejtésnek. A szükséglet növekedésének egyik oka épen az volt, hogy a munkásosztály kulturigényei megnövekedtek s ennek folytán hihetetlen mértékben emelkedett a kereslet azokban a cikkekben, amelyeknél a legerősebben érezhető az árbeli fluktuáció.

A községi élelmiszer-üzem azzal kezdte a működését, hogy mindenáron konkurálni akart a kereskedőkkel. A verseny nagyon egyenlőtlen és nagyon tisztességtelen volt, mert a hatósági üzlet vezetői nem bánták, akármennyit is ráfizettek az üzletre. Ők nem kalkuláltak, önékik nem kellett közterheket fizetni, nem kellett hitelt igénybevenni, nem kellett ragaszkodni semmiféle üzleti elvhez: — ők egyszerüen mindent olcsóbban akartak adni, mint mások és nem törődtek a következményekkel. Előállott tehát az a lehetetlen és erkölcstelen helyzet, hogy a város a saját polgáraival konkurrált, a saját adófizetőinek á helyzetét nehezitette és a saját adóalanyainak a teljesítő képességét, fizetési lehetőségét veszélyeztette. A legszebb a dologban az, hogy még igy sem sikerült eredményt elérni. Az élelmiszer-üzem vezetése ugyanis kereskedelmi érzéket, kereskedelmileg értékesithető észt, gyorsaságot, fürge mozgást, gyakorlati tudást igényel, ezt pedig nem lehet elvárni a hatósági üzletvezetőktől. Megtörtént, hogy a főváros hosszú időre szóló kötéseket csinált, pl. a tojás szükségletére vonatkozólag, az ár a kötés idején előnyös volt, de a tojás-konjuktura napról-napra változik, az árak véletlenül hanyatlottak, ugy hogy a kiskereskedő, aki kereskedelmileg vezeti az üzletét, s éppen ezért nem látja el magát esztendőkre, jóval olcsóbban adott el, mint a nagy fórral konkurráló város. Más kinövései is állandóan akadtak a városi üzemnek. Hogy csak a tojásnál maradjunk, emlékezetébe idézzük Folkusházy tanácsnok urnak Szabó vásárcsarnoki felügyelő hirtelen áthelyezésének körülményeit, a nagy pert, amely a tojás-slusszból a főváros és a Magyar Élelmiszerszállitó r. t. között keletkezett s amely még nem lévén belekalkulálva a költségekbe, lényegesen megváltoztatja a végeredményt, az üzem prosperálását.

*

A községi élelmiszerüzletet most kibőviteni óhajtja a tanács, szélesebb alapokra fektetni egy olyan városházi tevékenységet, amely végső eredményében céltalan, káros, indokolatlan. A közgyüléstől ujabb negyedmilliót kérnek, hogy a legnagyobb hozzánemértéssel, a leglelkiismeretlenebbül vezetett üzemet kiszélesitsék, még több károkat okozva az adófizető polgárok ezreinek s még több családást helyezve kilátásba a közönségnek. Ennek pedig nem szabad megtörténnie. A közgyülés független, hozzáértő tagjaitól joggal várhatja el mindenki, hogy őszinte véleményt mondjon a főváros élelmiszer-politikájáról.

Autotaxi-premiér.

Megváltást kivánnak a bérkocsisok.

Junius elseje nevezetes dátuma a fővárosi közlekedés történetének: amiről hosszu esztendők óta irtak, beszéltek, az autótaxi végre megjelent a standokon és egy csapásra meghódította a közönséget. Az autótaxik rendkivül tetszetős külsejüek és nem sokkal drágábbak, mint a konflisok. Egyelőre mindössze husz Márta, három Benz és egy Namag, összesen tehát huszonnégy kocsi van forgalomban, rövidesen azonban ötszázra kerekitik ki ezt a létszámot. Ami — szerintünk — nem nagy nyeresége az egész intézménynek s a közönség igényeinek. Szilárd meggyőződésünk ugyanis hogy 200 autóval a legtökéletesebben lebonyolitható a forgalom, a koncesszió-tulajdonosoknak tehát nem érdekük, hogy ennél több kocsit állitsanak ki. Viszont a városnak sem lehet az érdeke az, hogy az autótaxi-vállalatok ne prosperáljanak.

Az autótaxi-forgalom megnyitásával szomoru napok következnek be a bérkocsisokra. Tudvalévő, hogy a tanács a géperejü bérkocsiipar gyakorlására engedélyt nyert vállalatokkal szemben azt a jogát biztositotta, hogy az összes engedélyezett bérkocsik létszámának a fele, vagyis 250 bérkocsi rendszám olyan bérkocsitulajdonosoktól, akiknek kettőnél több bérkocsijogositványuk nincs és akik rendszámaikat még 1912. évi január hó 1-je előtt szerezték meg, bizonyos körülmények beállta esetén esetleg megváltassék. A bérkocsitulajdonosokra nézve a tanács rendszámaik átengedését nem tette kötelezővé hanem kimondotta, hogy a bérkocsijogositványok esetleges megváltása a békocsitulajdonosok önkéntes jelentkezése alapján és pedig a jelentkezés sorrendjében történik. A megváltási összeg a szerződés szerint 3000 korona, a jelentkezés végső határideje pedig folyó évi december hó 31-ike.

Tegnapelőtt értesitette erről a tanács a bérkocsiipartestület elnökségét. A felhivásnak meg is volt az eredménye: hétfőn reggel nem kevesebb, mint 118 bérkocsis jelentkezett Rényi Dezső tanácsnoknál és kérte a megváltás fejében járó 3000 koronát.

Óbuda ügyvédje.

Földes dr. teleküzletei.

A pénzügyi bizottság legutóbbi ülésén pikáns beszédet mondott Biró Henrik. Először általánosságban szólott és hibáztatta azt az eljárást, amelyet a tanács, jelesül a városépitési ügyosztály a kisajátitásoknál követ. Majd pedig, a napirenden szereplő tárgyhoz szólva, élesen megtámadta azt az üzletet, amelyet az ügyosztály mindenáron keresztülhajtani igyekszik. Ez az üzlet az óbudai Wéber-féle ingatlannak állitólagos szabályozás és a szabályozással kapcsolatos utcanyitás céljára való megvétele volt. Az üzlet egyike a legrosszabbaknak. Szakértők hiteles becslése szerint a telek négyszögölenként alig ér többet 35 koronánál. Ha a maximálisnál is nagyobb értéket veszünk fel, pl. negyven koronát, akkor sem szabad a 493 négyszögölnyi területért többet fizetni, huszezer koronánál. Vegyük még ehhez az ingatlanon lévő felépitménynek a legmagasabb értékét, huszezer koronát s akkor végösszegként negyvenezer koronát kapunk, amivel szemben az ügyosztály előterjesztése hatvanháromezer koronáról szól, tehát a legmagasabb értékelés mellett is

kb. huszonháromezer koronát effektive kidob a főváros ennél az üzletnél

Tekintetbe kell venni továbbá a következő körülményeket: 1. Az ügyosztály indokolása, a vétel céljának megjelölése, nem őszinte. Korábban ugyanis azzal az érvvel kardoskodtak a vétel mellett, hogy iskolaépités céljaira kell a telek, holott erről most már szó sem lehet. 2. A vételt a tulajdonos (illetve képviselője) ajánlotta a városnak, nem pedig a város tette meg az ajánlatot. Ez azért fontos, mert ily módon a felépitménynek az értékét nem a tulajdonos, hanem a város szempontjából kell mérlegelni. A városnak pedig csak kára van abból, hogy felépitmény van a telken, amelynek lebontása ujabb költségeket fog okozni: Azt különben a laikus is kiszámithatja, mennyit ér Obudán egy rongyos, kis vityilló. Huszezer koronát semmiesetre sem. A vétel gyalázatos, erkölcsi lehetetlenség a közgyülésre nézve, hogy a pénzügyi-bizottság döntését szankcionálja.

*

Külön fejezetbe tartozik azoknak a hervadhatatlan érdemeknek a leszögezése, amelyeket egy kiváló óbudai fiskális, Földes Gyula dr., a város teleküzleteinek felvirágoztatása körül szerzett. Ezekre az érdemekre legelőször a Fővárosi Hirlap hivta fel az illetékes tényezőknek és az olvasó közönségnek a figyelmét. Földes dr., amint azt Biró Henrik megállapitotta, abban a hirben áll Obudán, hogy a telekspekulációknak a rejtelmeiben egyedül ő járatos. Azt mondják, hogy az ügyvéd ur tulajdonképpen csak stróhmannja a törvényhatósági bizottság egyik ragyogó csillagának, amire különben számos példa van éppen a kisajátitásoknál. A megdöbbentő tény az, hogy Földes Gyula neve minden óbudai telekvásárlásnál szerepel s hogy a közhit szerint ez az ember sokkal többet tud „elérni", mint bárki más. Igaz, hogy Földes nem városi tisztviselő, sőt még csak nem is városatya, az ő tevékenysége tehát nem esik az összeférhetetlenségnek a birodalmába. De gyanut és aggodalmat ébresztenek joggal mindenkiben az olyan előterjesztések, mint amilyenhez a konkrét esetben szerencsénk van s az olyan megjegyzések, amelyekből arra lehet következtetni, hogy egyes embereket indokolatlanul favorizálnak a városházán. Harrer Ferenc dr. tanácsnok abszolut jóhiszemüségéhez, puritánságához, lelkes ügyszeretetéhez szó sem férhet. Annál sajnálatosabb, hogy a közvélemény éppen az ő ügyosztályának az előterjesztéseit kezdi egyre növekedő bizalmatlansággal fogadni.

Tizenöt kőbánya-ajánlat.

Vihar a korláti bazaltbánya körül

A korláti bazalt-bánya ügyében a főváros pénzügyi-bizottsága ugy határozott, hogy a részvényeket nem hajlandó megvásárolni, ellenben mondja ki a társaság a felszámolást, s a főváros a bányát a fölbecsült áron, 1.487,600 koronáért megveszi. Az utépitési és csatornázási ügyosztály meghivására Braun József és Reinisch Henrik vasárnap délelőtt felkeresték Fock Ede tanácsnokot és kijelentették, hogy a vállalat likvidálása 300,000 korona költséggel járna; ha a város ragaszkodik a lebonyolitásnak ehhez a formájához, akkor téritse meg a fölszámolás költségét a 300,000 koronát, mely esetben a megváltási ár 1.787,000 koronára növekedne. A bányarészvények két tulajdonosára e felszámolásnál még sulyosabb teher is járna; a tartalék- és értékcsökkenési alap után visszamenőleg is 21 percentes illetéket kell fizetniök.

A városházára egyébként tizennégy bazaltbánya ajánlata érkezett be; válogathat benne tehát az ügyosztály, s ha a pénzügyi-bizottság megmarad legutóbbi állásfoglalása mellett. Legelfogadhatóbbnak vélik Krepuska Géza ajánlatát, aki Somosköujfalun levő bányáját kinálta; a Somosköujfaluról szállitott waggonrakományt hét koronával olcsóbb fuvardij terheli, mint a korláti szállitmányt. Az ügyosztály a vételt nem pártolja azért, mivel a bánya termelő képessége aránylag kevés. A 100,000 métermázsa kő helyett, melyet a mult évben szállitania kellett volna, még hátralékban van. Ajánlatot tett a Kissebesi Gránit-bányák részvénytársasága, a Badacsonyi Bazalt-bánya részvénytársaság. Az előbbit azért nem tartja alkalmasnak az ügyosztály, mivel a bánya nagyon messze esik a fővárostól, vaggononként 60 koronával többe kerül a szállitás, mint Korlátról. A badacsonyi bányának pedig roppant kicsi a termelőképessége. A legkedvezőbb ajánlat tehát az ügyosztály számitása szerint a korláti bazalt-bánya részvénytársaságé.

Akarja látni Relet mesés kincseit?
Látogasson el
Schönwald Imréhez, Deák Ferenc-utca 23

"Megbizható személyek"

A javadalmi bérlők multjából

Tizenegy szavazattal kilenc ellenében úgy határozott a pénzügyi bizottság, hogy a helypénzek bérletére vonatkozó szerződést a jövő esztendőtől számitandó ujabb három évre ismét a régi bérlők, Neuerer, Keppich, Brankovics és Engel urak kapják. Jó szerencse, hogy Vázsonyi Vilmos még idejekorán közbelépett s a tanács a pénzügyi bizottság határozatát még sem merte a közgyülés elé terjeszteni.

Mult heti számunknak kiegészitéseül ismét rendkivül becses adatokkal szolgálunk a bérlők személyi és erkölcsi megbizhatóságára vonatkozólag, amelyre az előterjesztés és a pénzügyi bizottságnak néhány tagja olyan lelkes előszeretettel hivatkozott.

Neuerék nem uj emberek a javadalmi bérlet terén. Ugyszólván monopolizálják ezt az üzletet egész Magyarországban. A bérletek megszerzésénél pedig szigoruan ragaszkodnak a költő receptjéhez: „Und gehst' Du nicht willig, so brauch' ich Gewalt!" . . .

Öt-hat esztendővel ezelőtt számos botrány pattant ki ebből a szigoruságból. A karánsebesi társaság Miskolc városát szemelte ki arra, hogy boldogitsák. Miskolcon akkoriban egy Dick Péter nevü vállalkozó bérelte a helypénzeket, elsősorban tehát ezt kellett kiütni a nyeregből. Az első lépés az volt, hogy a cégnek Keppich nevü tagja tiszteletét tette Szentpály István akkori polgármesternél (most a város országgyülési képviselője) és Nagy Ferenc dr. főjegyzőnél (a jelenegi polgármesternél) s a két főtisztviselőnek a megvesztegetésével akart célt érni.

6000 koronát szánt a főjegyző megvesztegetésére Keppich.

de póruljárt, mert Nagy Ferenc éktelen haragra lobbant, amikor a szemérmetlen ajánlatot meghallotta, nyomban letartóztatta Keppichet, az ügyészség pedig vesztegetés kisérlete miatt megindította a bünvádi eljárást.

Anélkül, hogy ebből a tényből bármiféle következtetést óhajtanánk levonni, megállapitjuk, hogy a vesztegető Keppich sógora Hajós Zsigmond dr. bizottsági tagnak, a pénzügyi bizottság egyik oszlopának. A történeti hűség kedvéért feljegyezzük továbbá, hogy Miskolc város a botrányok következtében, házi kezelésbe vette a helypénzszedést s ebből ma 140,000 korona tiszta nyeresége van, holott a bér 100,000 korona volt.

*

A tanácsnak sürgősen ki kell irni a nyilvános árlejtést erre az üzletre, hacsak a házi kezelést előnyösebbnek nem tartja. A személyi megbizhatóság, amint bebizonyitottuk, nagyon relativ dolog, mert ha valakit a tanács gentlemennak tart, abból még semmi sem következik. Az anyagi megbizhatósággal pedig ugy vagyunk, hogy a bérlőknek az eddigi feltételek szerint — egy negyed évi kauciót mindig előre kell lefizetnie s a bért havonta fizeti. Arra az összegre tehát minden pályázó jó, úgy hogy Neuereréknek sem anyagi, sem erkölcsi téren nincsen semmiféle fór-juk.

Pesti csufságok.

A meghosszabitott bódé-bérletek.

A polgármester házépitő akciójával egy időben megindult épitkezés és rombolás hajlaktalanná tett egész sereg fővárosi kereskedőt. Főleg a kisembereken való segités jelszavával a lerombolt épületek közelében, közterületen árubódékat csináltatott a főváros. A bérlőket azzal a föltétellel fogadták be, hogy mihelyt a szomszédban épülő ház elkészül, kötelesek kivonulni s a közterületen emelt rekvizitumokat lebontatják. Emlékezetes, hogy micsoda hercehurca indult meg a tanács és a Közmunkatanács között a Bátori-kávéház kitelepitése miatt. A főváros legalább háromszor kötelezte a tulajdonost, hogy néhány héten belül vonuljon ki a Kálvin-téri márványos paradicsomból. A kávés mindannyiszor azzal védekezett, hogy csak a szomszédos „két oroszlán" ház megépülését várja. A tanács nagy deputációzásra aztán beleegyezett, hogy most augusztusig ott maradhat a Bátori.

Nemrég azután kiderült, hogy a kávéház nem szorul rá a környületre, mert a Bátori nem is az emlitett házba fog beköltözni.

A tanács azonban nem vonta le ebből az esetből a tanulságot; az árubódék bérleti szerződését rendre meghosszabbitják. Az utolsó hetekben mintegy harminc bérlő kapott a továbbmaradásra engedélyt.

Schack a zenefelügyelőnek.

Kacsóh Pongrácz dr. afférje.

A főváros tanügyi és szociálpolitikai ügyosztályát egy kinos ügy foglalkoztatja. Egyik főszereplője és rendezője az ügynek: Kacsóh Pongrác zenei szakfelügyelő aki, zene-dolgokban mindjárt a szintén talentumos Sztojanovits Jenő után következik.

Kacsóh szakfelügyelői minőségben megjelent a budai polgári leányiskolában s végighallgatta Schack Malvin énektanárnő előadását. Az oktató módszer felől megalkotott véleményét rögtön közölte Schack Malvinnal s lesujtó vélekedését oly inzultáló modorban tette meg, hogy a kisasszony sirva fakadt.

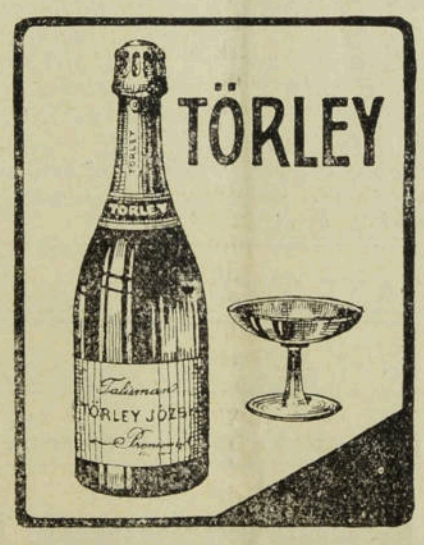
Schack Malvin, Schack Béla, a felsőkereskedelmi iskola főigazgatójának leánya, ismert hangverseny énekesnő.

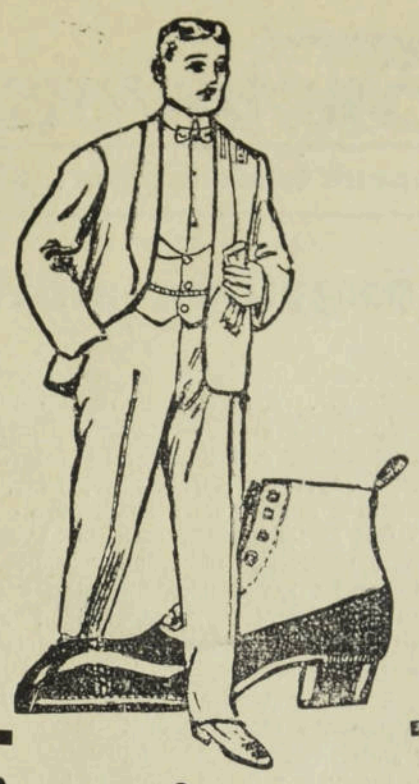
Kacsóh Pongrác leckéztetése után Schack Béla megjelent Déri Ferenc dr. tanügyi tanácsnoknál és bejelentette, hogy leánya lemond a fővárostól kapott tanári megbizásáról.

Az ügyosztályban érthető szenzációt keltett a főigazgató bejelentése, mert Schack főellenőrző szerve a fővárosi kereskedelmi iskolák működésének.

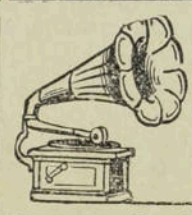
Schack főigazgató elhatározását Bárczy polgármester közbelépésére sem hajlandó megváltoztatni.

Nem tudja hányat ütött?
Vegyen órát
Schönwald Imrénél, Deák Ferencz-utca 21. szám.

American Shoe Company Limited
Amerikai cipő r.-t.
Elsőrendü valódi
amerikai cipő-
különlegességek
kizárólagos elárusitása.
Tavaszi ujdonságok!
BUDAPEST
IV. Kigyó-tér 1. (Királyi bérpalota)
V. Dorottya-utca 6.
VII. Erzsébet-Körut 42.
DEBRECZEN
Piac-utca 44.
ZAGREB
Ilica 22.
Kérje képes árjegyzékünket!

GRAMMOFON
és gramofon-lemez
óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi
részletfizetésre!!
Eredeti „Angyal" védjegyü gramofonok lerakata
ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.
Legujabb kimeritő gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.

Események

Lapunk telefonszáma: 137-15

Közgyülés előtt.

Kilencvenhét pontból áll a szerdai közgyülés tárgysorozata. A legfontosabb ezek között a Lánc-hid elzárásával kapcsolatos intézkedésekre vonatkozó előterjesztés. Tudvalevő, hogy a mult közgyülésen Kollár Lajos biz. tag — alighanem a polgármester felkérésére — inditványt tett és különböző eszméket vetett fel. A tanács most az inditvánnyal kapcsolatban felhatalmazást kér a közgyüléstől a két villamos társaság között az Erzsébet-hidon való közlekedést illető megegyezésre vonatkozólag, egyuttal pedig arra is, hogy az angol konzorciumnak az autóbusz-forgalom életbeléptetésére vonatkozó megállapodást megkösse. Ez pedig annyit jelent, hogy a felhatalmazás birtokában a tanács a maga szuverén hatáskörében fogja kiadni az autóbusz koncessziót s a szerződés, csak ugy mint az autótaxikra vonatkozó, el fogja kerülni a bizottságoknak és a közgyülés retortáját. Tulságosan alkotmányos felfogásra ez az átlátszó tendencia nem vall ugyan, a lényeg azonban tényleg az, hogy a főváros mennél előbb, mennél rövidebb uton hozzájusson az autóbuszhoz. Az előterjesztés előreláthatólag hosszabb vitát fog provokálni, mindezekkel a kérdésekkel azonban kimerítően foglalkozott már az a bizalmas értekezlet, amelyet Bárczy István polgármester nemrégiben összehivott, ugy hogy a javaslat sorsa biztosítottnak tekinthető.

*

A főváros kölcsön ügyéről aligha lesz szó a közgyülésen. Akkor ugyanis, amikor ezt a tárgyat a közgyülés napirendjére kitüzték, ugy állt a helyzet, hogy az annuitásos kölcsönre vonatkozó felhatalmazásra szükség lesz. A dologból azonban semmi sem lett, minél fogva az előterjesztés is ugyszólván tárgytalan. Mindenesetre elvárható a polgármestertől, hogy a közgyülést, amennyiben ez lehetséges, tájékoztassa a tárgyalások állásáról.

*

Harrer dr. tanácsnok előterjesztéseinek során minden bizonnyal nagy és izgalmas csata lesz az óbudai Werner-telek ügyénél. A demokrata-párt tiltakozásának Bíró Henrik fog kifejezést adni s a közgyülés előreláthatólag nagy többséggel vissza fogja utasitani a vásárt.

*

Egy csomó költségfedezet, tulkiadás, felebbezés, kisebb jelentőségü személyi ügyek tarkitják a programmot. A végén pedig indítványok lesznek, azonkivül Rényi tanácsnok most fog felelni — kissé elkésetten — Földes Árpádnak az autótaxikra vonatkozó indítványára.

Késik a becslés. A Magyar Villamossági Részvénytársaság telepének értékelése már közel egy éve folyik. A becslő-bizottság most junius 1-ig kapott határidőt a munka befejezéséig. Ugy értesülünk, hogy Fischerék akadékoskodása folytán a becslő-bizottság csak julius első felében lesz készen. Ami nem is olyan nagy baj, mert minél később lesz szerencsénk az üzlethez — annál jobb.

Két inditvány. Magyar Miklós főv. biz. tag a demokrata-párt megbizásából két inditványt fog a szerdai közgyülésen előterjeszteni. Az egyik a mozi-film létesítésére, a másik pedig az izzó-testek községesítésére vonatkozik. Mindkét inditvány lényegével mult számunkban bőven foglalkoztunk már. Előre látható, hogy a közgyülés Magyar Miklós életre való ötleteinek megvalósításához készségesen hozzájárul.

Városi baromfi-tenyésztés. A főváros közélelmezési hóbortjának ujabb hajtása van. Tekintve azt, hogy az eddigi alapitások nagyszerüen megfeleltek a vállalkozásnak (?), az ügyosztály folytatja a vállalt missziót, ujabb beruházásokat csinál. Legközelebb előterjesztést fog tenni egy városi telep létesítésére. Az előkészületek már megtörténtek; az ügyosztály több tagja Vajna Ede tanácsjegyzővel lenjárt Orosházán, Vásárhelyen és Csabán. Megnézték a nagyobb baromfi-tenyésztő- és bizlaló-telepeket. S ha a polgármester kölcsönfáradozása valahol beválik, nyilvánosságra kerül a városi baromfi-telep berendezéséről szóló előterjesztés.

Az Ártézi-fürdő megnyitása. Az Ártézi-fürdő megnyitásának időpontját junius hó 15-ére tüzte ki Márkus Jenő dr., a városgazdasági ügyosztály vezetője. A fürdő teljesen készen várja a megnyitás napját s az ünnepélyen bizonyára megérdemelt ünneplésben fogják részesiteni az ügyosztálynak ama tagjait, akiknek e szép alkotásban részük volt.

Autóbusz a Kossuth Lajos-utcán. A Kossuth Lajos-utca forgalmának fejlesztésével a szerdai közgyülés fog foglalkozni, melytől a tanács azt a felhatalmazást kéri, hogy a villamos-vasutak átengedésére és az autóbusz-járatok rendszeresitésére saját hatáskörében intézkedhessen. Ezt az intézkedést tudvalevően a Lánc-hid elzárása teszi elódázhatatlanná. A fölhatalmazásnak az ellen a része ellen, mely a villamos-vasutak átengedésére vonatkozik, szervezkedés folyik, főképpen néhány Kossuth Lajos-utcai háztulajdonos körében, akik csak autóbusz-járatok rendszeresitésével hajlandók megbarátkozni, mert a villamos-forgalomtól a Kossuth Lajos-utca korzó-jellegét féltik. Ebben az ügyben a minap értekezlet volt a Belvárosi Polgári Körben, ahol Székely Ferenc elnöklésével kimondták, hogy a villamos-vasutaknak a Kossuth Lajos-utcán át tervezett vezetését a Kossuth Lajos-utca érdekeltségére nézve károsnak és közbiztossági szempontból veszedelmesnek tartják és sokkal célszerübbnek látnák az Irányi-utcai villamos-vonalnak meghosszabbitását és annak az Erzsébet-hidon át való vezetését és egyuttal rendkivüli sürgősnek tartják a Kossuth Lajos-utcai autóbusz-járatok létesitését. Az értekezlet a javaslatot egyhanguan elfogadta és elhatározta, hogy a közgyülésen ilyen értelemben fognak a kerület bizottsági tagjai felszólalni.

Casino de Paris. Vasárnap este mutatkoztak be az uj juniusi müsornak egytől-egyik elsőrendü attrakciói. Csak természetes, hogy a szenzációs premiéret az utolsó helyig zsufolt ház tapsolta végig. A Hermina-ut 63. sz. a. főbejáraton kivül az Angol Parkból is be lehet jutni a Casinóba.

HEVERŐ ARANY és EZÜST. Nincs olyan család a világon, melynek ne volnának régi, elkopott gyürüi, fülbevalói, vagy egyéb ékszerei, melyek rendszerint elfelejtve, a lomtárban hevernek. Az ilyen régi tárgyak azonban értéket képviselnek és igy tulajdonképen holt tőke gyanánt tekintendők, melyet megfelelő értékesités esetén gyümölcsöztetővé tehetne tenni Saját érdekében cselekszik tehát mindenki, aki ilynemü tulajdonát SCHÖNWALD Imre ékszerésznél, Deák Ferenc-utca 21. sz. alatt a legmagasabb napi árfolyamon értékesiti, vagy pedig modern, csinos ékszerekre alakittatja át.

MÁG
AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII. kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

OMNIA
MOZGÓKÉP-PALOTA
Bejárat: VIII., József-körut 31. szám.
Telefon 120—40.

Nyári szünet

Zárva

HUNGÁRIA
Általános Biztositó részvénytársaság
Budapest, IV, Károly-körut 2
Részvénytőke 6,000.000 korona
szervezési alap 1,20.0000 korona
Elnök: Gróf Károlyi Imre.
Alelnökök: malomszegi Elek Pál és Báró Fejérváry Imre
A választmány elnöke: Gróf Tisza Kálmán
Élet-, tűz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég-, és állatbiztositás.
KARTELLEN KIVÜL!

REIN NÁNDOR
szőnyeg- és ágynemü-áruháza
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 9.

ÁLLANDÓ UJDONSÁGOK:
szőnyeg, függöny,
paplan és matrácokban.

NEUSCHLOSZ-
butorok kizárólagos eladási helye. Minőség, szépség és olcsóság tekintetében vezetnek.
Szállodák, kórházak, szanatoriumok berendezési vállalata.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A Tőke

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

A kormánybiztos.

Valamikor adtak a Vigszinházban egy ilyen cimü bohózatot. Ennek a szépsikerü műnek komikumát nagyban fölülmulja egy ugyancsak kormánybiztosokról szóló, szintén hazai vigjátéknak humorja, amely most a Désy-per tárgyalása során tárult a látványosság nézőközönsége elé s amely másnapra az egész országot hangos derültségre fakasztotta.

Kiderült ugyanis Vázsonyi pokoli keresztkérdezősködése nyomán, hogy a minisztériumok delegáltjai a nagyvállalatok igazgatóságában milyen mókásan fogják fel hivatásukat és ellenőrző hatáskörüket. Ezek a röviden, bár nem egész precizül „kormánybiztos"-nak mondott államtitkárok és miniszteri tanácsosok képviselik az államhatalmat az olyan milliós vállalatok direkcióiban, amelyek üzleti vonatkozásban állanak az állammal, illetve annak valamelyik üzemével. Ezek a méltóságos funkcionáriusok — mint most perrendszerüleg bizonyitást nyert a saját beismerésükkel — eljárnak ugyan az igazgatósági ülésekre, de se nem látnak, se nem hallanak abból, ami körülöttük történik. Megállapitást nyert, hogy a kereskedelemügyi és a földmivelésügyi minisztérium delegáltjának halvány sejtelme sem volt arról, hogy az alaptőke ötödrészének megfelelő összeget a vezérigazgató nem üzleti, hanem — használjuk a legenyhébb elnevezést: — politikai célokra elfizetett. Sőt ezek az igazgatósági tag urak még ma sem tudják elképzelni, hogy mi módon, hogyan, mely cimen és mely pénzből történt a majdnem ötmillió korona idegen célokra való fordítása. A naivitásnak, tájékozatlanságnak, sőt az érdeklődés teljes hiányának ekkora mértéke már nem is megdöbbentő. Ezen már csak bosszankodni sem lehet, hanem csak kacagni, hangos, falrengető nevetéssel.

Hogyan? A minisztériumok képviselői az igazgatóságokban ugy gyakorolják ellenőrző és biráló hatáskörüket, hogy a szemük láttára milliókat el lehetett fizetni anélkül, hogy ők csak sejtenék is? Hát igy képviselik ők megbizójuknak, az államnak érdekeit annál a vállalatnál, amelynél az állam — minden egyébtől eltekintve — 5000 drb részvény birtoka folytán csaknem három millió korona tőkével van érdekelve és amely vállalatnak az állam évente legalább husz millió koronával hitelezője? Szabadna-e a lelkiismeretes gazdálkodás legelemibb követelményeinek betartása mellett annak előfordulnia, hogy egy jelentékenyebb utalványozás megtörténjék a miniszteri delegáltak tudta s beleegyezése nélkül? A közönyösség és kötelességmulasztás ez óriási mértékénél fogva a humor e ponton hirtelenül szomorújátékká fordul; az ország, az állam, a magyar kincstár, az ország közgazdaságának tragédiájává. Sorstragédiává, amelybe a bürokrácia és az urhatnámság dönti bele ezt a koldus országot. A mit sem tudó, mit sem sejtő kormánybiztos mértföldjelzője, a kapitalisztikus mázzal bekent magyar nemzeti gazdálkodás elmaradottságának. Kereskedelmi törvény, igazgatósági felelősség, ellenőrzési kötelesség, mind-mind paródiává torzul itten, amelyben az állam exponense, a miniszteri biztos ur játsza a Dummer Auguszt mulatságosan szomorú szerepét.

Ennek a semmivel sem törődő igazgatósági mitsemtudónak szerepe a mai közkeletü módszer mellett egyenesen szánalmas. A miniszteri kiküldött urat a vállalat hatalmasságai beválasztják a direkcióba, ámde a méltóságos igazgatósági tag minden ténykedése a puszta jelenlétre és a tantiémek felvételére szorul. Igen, a tantiém — ez a rákfenéje az egész dolognak. A kormánybiztos urnak nem szabad érdeklődnie, nem illik kérdezősködnie, vétót sohasem mondhat, mert a nagy, a zsiros tantiém zavartalan élvezete csak igy maradhat számára biztositva. Pedig ez a tantiém kétszeres-háromszorosa a funkcionárius rendes fizetésének és ez biztosit élvezőjének uri existenciát a hivatalnoki cifra nyomoruság helyébe. Az ellenőrző, érdeklődő, akadékoskodó kormánybiztos ur, a bankhatalmasságoknak utjában állana, és ismerve a divó rendszert, el kell hinnünk, hogy hamarosan el is tolatik a bankvezérek utjából. Egy oly államban, a hol a kormány komolyan veszi az ellenőrző szerepet, persze a miniszter feltétlenül helyt állana az ő delegáltjáért és olyan államban persze nem lehetne kitessékelni a kötelességét teljesitő kormánykiküldöttet. De itt nálunk? És ebben a szócskában benne rejlik minden baj. Vajjon képzelhető-e, hogy a kormány tartotta és erősitette volna igazgatósági pozicijában azt az államtitkárt, aki elleneszegült volna a pártkassza panamájának?

Ime a kormánybiztosnak dupla függését állapitja meg a kormánynak a vállalatokkal való panama-nexusa. A hol az állami rezón, a kincstár érdeke szembekerülhet a pártkassza bármely szempontjával, ott a miniszteri kormánybiztos nem független a vállalat hatalmasságaival szemben, mert hiszen maga a megbizója követeli, hogy hunyja be mindkét szemét, tartsa be mindakét fülét és ha kell, fogja be az orrát a feléje áradó büz elől.

Ennek a lehetetlen állapotnak csak egy módon lehet véget vetni. A kormány közegét a vállalatok direkciójában függetleniteni kell a tantiémtől. Az állam juttasson neki e külön munkálkodásáért valamelyes személyi pótlék alakjában tiszteletdijat, de a tantiém élvezésétől tiltassék el a miniszteri biztos. Az anyagi függőség megszüntetésével a kormánybiztos a mai Dummer Augustból átvedlenék közeggé, erélyes és komoly ellenőrző vállalat ügyvezetése nyilott könyv volna, nem pedig utólagos meglepetések forrása.

Egy nagykereskedő halála. Hoffmann Sámuel udvari tanácsos elhalálozása mély gyászba boritotta a kereskedelmi világot. Az elhunyt ritka példánya volt közgazdaságunk ama kisszámu aktiv szereplőinek, akik minden személyes hiuság és érvényesülési vágy nélkül tisztára és kizárólag hivatásuknak, az üzletüknek és vállalataik felvirágoztatásának élnek. A magyar közlekedésügy Hoffmann tevékenységének nagyon sokat köszön. A hazai tengerhajózás is egyik megalapitóját gyászolja benne, aki a Levante tengerhajózási vállalat megteremtésével és nagyszerü fellenditésével a keletre irányuló magyar export körül elévülhetetlen érdemeket szerzett. A Hoffmann Sámuel tipusából oly kevés példány él és jár közöttünk, hogy elmulását az ország közgazdaságának veszteségeül kell érezni.

Előléptetés és fizetésrendezés az Élet- és járadékbiztositónál. A Magyar Élet- és járadékbiztositó Intézet mint szövetkezet igazgatósága legutóbb tartott igazgatósági ülésén Hajós Aladár főkönyvelőt és Zalai Ignác osztályfőnököt cégvezetőkké, Halmos Alfréd és Bass Gyula főtisztviselőket pedig osztályfőnökökké nevezte ki. Mint értesülünk, az igazgatóság Dénes Tibor vezérigazgató előterjesztésére a tisztikar fizetését nagy mérvben javitotta, ami különösen a mai viszonyok között igen dicséretreméltó dolog.

Ötszázalékos záloglevelek. A Belvárosi takarékpénztár r-t. igazgatósága egyrészt tekintettel a jelenlegi pénzviszonyokra, amelyekben a közeli jövőben javulás alig várható, másrészt pedig arra törekedve, hogy a törlesztéses jelzálogkölcsönt kereső közönség legsürgősebb igénye a lehetőség szerint kielégittessék: öt százalékkal kamatozó intézeti záloglevelek kibocsátását határozta el. A takarékpénztár igazgatósága evégből tárgyalást folytatott külföldi, valamint itteni üzletbarátaival, mely tárgyalás eredményeként már sikerült is néhány millió névértékü 5 százalékos cimlet elhelyezését bitositani.

A vasuti forgalmi uj kötvényei. A Magyar vasuti forgalmi r-t. néhány nagyobb helyi érdekü vasuttervezet megvalósitása előtt áll, minek következtében az igazgatóság elhatározta, hogy a társaság birtokában levő helyi érdekü és közuti vasuti cimletek alapján egyelőre 7 és fél millió K névértékü, korona- és frankértékre szóló 5 százalékos vasuti kötvényeket bocsát ki és elfogadta a Wiener Bankvereinnak és a bank külföldi üzletbarátainak, a kötvények átvételére vonatkozó, ajánlatát.

Magyar hadiszekerek Bulgáriában. A bolgár hadügyminiszterium 400 darab hadiszer szállitókocsit rendelt a galgóci Gazdasági és hadiszekér-gyár részvénytársaságnál. A kocsik ára egyenkint 700 korona és még a nyár folyamán szállitandók lesznek.

Azbeszt-pala kartel készül. Néhány évvel ezelőtt egy szabadalmi pörből kifolyólag, végső fórumon a kereskedelmi minisztérium kimondotta, hogy a Hatschek-féle Eternit-gyárnak nincsen szabadalma az aszbeszt-pala gyártására. Azóta az országban körül-belül egy tucat uj aszbeszt-gyár alakult és egymás ellen a legelkeseredettebb harcot indították meg. Egyikmásik közülük, mint az Ujlaki-téglagyár, a mely uj palagyárának készitményeit most hozta piacra, számottevő sikerrel működik és nagy csorbát ütött az „Eternit" monopóliumán. Az éles versenyt igazolja, hogy a szolnoki kerületi munkásbiztositó-pénztár székháza épitkezésénél a palafedésre az Eterniten kivül, 8 cég pályázott. Fölvonultak az összes kezdő vállalatok is: Az ujlaki téglagyár uj azbesztpala-osztálya, a miskolci Gránit azbesztpala-gyár r.-t., a nyiregyházai azbesztpala-gyár (Rennerit), a Terrenol pala-gyár, a nagymarosi gyár stb. Ez az áldatlan verseny most szervezkedésre indította a pala-gyárakat. Értesüléseink szerint a nagyobb pala-gyárak között kartell-egyezményre irányuló tárgyalások indultak meg, amelynek célja az eladási terület rayonirozása és a termelés kontingentálása. Az erre vonatkozó megbeszélések még csak a kezdet stádiumában vannak, de ha rövidesen megalakul a kartel, akkor a szervezkedő tőke ismét egy uj területen fogja a közönséget megsarcolni.

„Unio" élet- és gyermekbiztositó intézet mint szövetkezet, (ezelőtt: Első Leánykiházasitó Egylet, Budapest, VI., Teréz-körut 40—42.) F. év május havában 1,246.400 K értékü biztositási ajánlat nyujtatott be és 968,500 K értékü uj biztositási kötvény állittatott ki. Biztositási összegek fejében 146.932 K 52 fill fizettetett ki. 1913. január 1-től május hó 31-ig bezárólag 6 millió 189.200 K értékü biztositási ajánlat nyujtatott be és 5,015.000 K értékü uj biztositási kötvény állittatott ki Biztositási összegek fejében a f. évben 769.559 K 64 fill. és az ntézet fennállása óta 21,194.853 K 66 fillért fizetett ki. Ezen intézet az élet- és gyermekbiztositás minden nemével foglalkozik a legolcsóbb dijtételek és a legelőnyösebb feltételek mellett.

Közgyülések es mérlegek.

—

A Kassa—Oderbergi Vasut közgyülése. A cs. kir. szab. Kassa—Oderbergi Vasut ma tartotta *Ludvigh* Gyula elnöklésével XLI. közgyülését, amelyen a kormányt *Hollán* Sándor miniszteri tanácsos képviselte, a jegyzőkönyvet dr. *Hollán* Miklós vezértitkár irta. Az előterjesztett évi jelentés szerint az 1912. év összbevétele 33.217,065 korona 89 fillérre rugott (10%-kal több, mint az előző évben). A kiadások összege 24.810, 930 korona 83 fillér volt (mintegy 7%-kal több, mint 1911-ben). Az összeredmény az előző évvel szemben 1.392,865 korona 86 fillérrel kedvezőbb. Ennek következtében a magyar vonalak állami kamatbiztositása 806,905 korona 25 fillérrel volt csökkenthető. Ezt egyhangulag tudomásul véve, a közgyülés megadta a felmentvényeket és az igazgatóságból alapszabályszerüen kilépő *Ormody* Vilmos főrendet öt évre ismét megválasztották, uj igazgatósági tagul az elhunyt *Loisch* Ede helyére öt évre *Pulszky* Garibaldi miniszteri tanácsos, a felügyelő-bizottságból kilépő dr. *Szelényi* Aladárt pedig három évre ujra megválasztották. A közgyülés elhatározta, hogy a magyar országhatár—oderbergi vonalon a második vágány megépittessék és hogy az ezzel kapcsolatban szükséges tőke elsősorban az osztrák vonal üzleti fölöslegeiből, a fenmaradó rész pedig egyelőre függőkölcsönből fedeztessék, amelyet alkalmas időben megfelelő fedezettel biró bankkötvények alakjában, az osztrák kormány hozzájárulásával, kölcsönné fognak átváltoztatni. Az osztrák vonal részére *Teschen* székhelylyel külön üzleti igazgatóságot állitanak fel és ennek szervezésével kapcsolatban az üzletvezetőséget a magyar vonalra helyezik át. A közgyülés dr. *Szendey* Béla részvényes inditványára dr. *Sieghart* Rudolf alelnöknek és *Schonka* Ferenc igazgatóági tagnak a két kormány között létrejött egyezmény körül kifejtett közreműködéséért, majd az igazgatóságnak és felügyel;-bizottságnak s *Pulszky* Garibaldi vezérigazgatónak az elért üzleti eredményekért köszönetet szavazott. A közgyülés után megalakult az igazgatóság, amely elnökké *Ludvigh* Gyulát, alelnökké pedig dr. *Sieghart* Rudolfot választotta meg.

A Magyar Élet- és Járadék-Biztositó intézet mint szövetkezet mult hó 31-én tartotta az intézet palotájában 12-ik évi kögyülését *Széchényi* Aladár elnöklete alatt. Az igazgatósági jelentés szerint a zövetkezet tagjainak száma 14,272-ről 16,138-ra emelkedett. A biztositási állomány 42.591,420 tesz ki. Az 1912. év folyamán haláleseteklből és elérésekből kifolyólag 302,902 korona került kfizetésre. A zárszámadás 39,288 korona 92 fillér tiszta nyereséget tüntet fel, mely a részjegyek alapszabályszerü 5 százalék kamatoztatása után 17,693 korona összeget a biztositottak nyereségosztalék alapjának gyarapitására fordit az intézet. Az 1903. évben belépett tagok másod-, az 1980-ban belépett tagok első izben részesülnek nyereménykiosztásban. A közgyülés tudomásul vette az igazgatósági jelentést, a mérleget és zárszámadást, megadta a felmentvényt, hozzájárult a nyereségfelosztási javaslathoz, néhai Vargha Sándor helyére igazgatóság i tagul megválasztotta *Györgyey* Illés földbirtokos urat, a választmányt pedig *Benkő* Gyula, dr. *Gyertyánffy* Jenő, *Györgyey* Illés, *Réti* Béla, báró *Rudnyánszky* Sándor és gróf *Somssich* Tihamér urakkal egészitette ki.

A Kőbányai Gőztéglagyár Részvénytársaság Pesten, május 31-én tartotta közgyülését, az akadályoztatott elnökök távollétében *Czettel* Gyula tag elnöklete alat. Az előterjesztett mérleg 208,299 K 13 fillér tiszta nyereséget mutat ki. Az igazgatóság inditványozza, hogy ebből a tartalékalapra 8500 K az igazgatóság és tisztviselők jutalékára 28,553 K 18 fillért, a törlesztési alapra értékcsökkenésért 20,000 K fordittassék, osztalékul pedig 4200 darab részvény után részvényenkint 35 K fizettessék ki; 4246 K 95 fillér pedig uj számlára vitessék elő. A közgyülés az igazgatóság összes inditványait elfogadta, a felmentést megadta s elhatározta, hogy az osztalékot már f. évi junius 2-től kezdődően kifizeti a Magya Bank és Kereskedelmi részvénytársaság pénztára. Következett az igazgatóságot kiegészitő választás és a felügyelőbizottság választása. Az igazgatóágba választattak: *Balogh Brunó*, báró *Herzog* Mór, gróf *Károlyi* Imre, *Krausz* Simon, dr. *Pap* Dávid. A felügyelő-bizottságba: dr. *Kraemer* József, dr. *Csury* Jenő, *Gergely* Károly, *Kálmán* Henrik, dr. *Makay* Ernő és *Sidwers* Lipót.

A M. F. T. R. zárszámadásai. A Magy. Kir. Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaságnak a kereskedelemügyi miniszter által felülvizsgált és jóváhagyott 1912. évi zárszámadásait az gazgatóság május 30-án tartott ülésében véglegesen megállapitotta és a közgyülés idejét junius 28-án délelőtt 10 órára tüzte ki. A közgyülésen az igazgatóság a karbantartási alap javára 1.139,297 K 11 fillérnek a leirását és az 522,594 K 47 fillérre rugó tiszta nyereségből, az elmult üzletévre részvényenként 10 korona, vagyis 5 százalék (1911-ben 4 és fél százalék) sztalék kifizetését fogja inditványozni.

A délivasut közgyülése. A Délivasut Bécsben tartott közgyülésén, amelyen *Eger* dr. lovag, udvari tanácsos elnökölt, bemutatták az 1912. üzletévről szóló jelentést. E szerint az összes hálózat üzembevétele 165.103,229 korona 32 fillérre, üzemkiadása 96.204,329 korona 41 fillérre rugott. Az üzemfölösleg 68.898,899 korona 89 fillér, melyből 56.590,928 korona 35 fillér az osztrák és 12.309,971 korona 54 fillér a magyar hálózatra esik. Az üzemfölöslegből az alapszabályszerü levonások után levonandó a különféle jóléti intézmény költsége, adó fedezendő a kölcsönök kamata, az értéklerás, a részvények és kötvények árjegyző dija és bélyegilleték, a vasuti üzemet nem érintő vezetési költség, a 3 zázalékos kötvények törlesztése cimén összesen 48.521,118 korona 05 fillér és igy az üzletév kezelése 1.918,946 korona 95 fillér hozadék-fölösleget mutat. Az 1911. évről kmutatott 1.714,722 korona 52 fillér kezelési veszteséggel szemben a helyzet e zerint az 1912. évben 3.633,669 korona 47 fillérre javult. Az igazgatóság javasolja, hogy a kimutatott 1.918,946 korona 95 fillér fölösleget az 1906-tól bezáróan az 1911. évig származó veszteséghozatok részben való fedezésére forditsák. A közgyülés az igazgatótanácsnak megadta a fölmentvényt. Napirend előtt *Eger* lovag kijelentette, hgy az utóbbi időben a jelenlegi viszonyokkal számoló uj orvosiási tervezetet dolgoztak ki és adták át a párisi Association Nationale-nak, mint a francia kötvénytulajdonosok képviselőjének. Mihelyt a tárgyalások eredménynyel jártak, eredményüket az igazgatóság ujabb közgyülés elé fogja terjeszteni.

A Magyar általános gépgyár részv.-társaság., mely a Podvinetz és Heisler-cég vállalatából alakult 1911-ben, most teszi közzé 1912 december 31-én lezárt első mérlegét. E szerint a brutto-jövedelem 1.070,399 K volt, amiből költségre 882,620 K, értékcsökkenési tartalékra 52,238 K, adótartalékra 15,000 K kellett, ugy hogy a tiszta nyereség 120,540 K, amiből az 1.700,000 K részvénytőke után 5 százalék, vagyis részvényenkint 20 K osztalékot fizetnek, a tartalékalapra 10,000 K-t, jutalékokra 24,071 K-t forditanak és 1459 K-t uj számlára visznek át. A gyári telek, épületek, berendezés 1.304,191, a készletek 895,617, a követelések 1.791,550 K-val szerepelnek a mérlegben, mivel szemben a társaság tartozásai 1.905,740 K-ra rugnak, aminek apasztására a junius 7-iki közgyülés az alaptőkét 1.7000,000 K-ról 2 millió K-ra emeli fel.

— **A Magyar Helyi Érdekü vasutak Részvénytársaságnak** igazgatóága legutlosó ülésén megállapitotta az 1912. évre szóló mérleget és zárószámadást, az elmult év nyeresége 2.386,972.68 koronára rug az 1911. évben kimutatott 2.135,165.75 koronával szemben. Az igazgatóság inditványozza, hogy ugy mint az előző évben a teljesen befizetett részvények után részvényenként 22 korona (11 százalék), az uj, 50 százalékkal befizetett részvények után pedig részvényenként 11 korona (11száalék), összesen 1.540,000 korona fizettessék osztalék cimén, a maradékból a tartalékalap javára 500,000 korona, árfolyamkülönbözet fedezésére létesitendő uj külön tartalék javára 100,000 korona forditassék, mig a fenmaradó 246,972.68 koronát uj szmára vigyék át. A társaságnak összesen 68,172,717 korona kötvénye van forgalomban (mult évben 67.789,200 korona). A társaság közgyülését junius 18-ára hivták egybe.

A Rózsahegyi cellulose- és papirgyár r.-t., mely egyike a legrégibb iparvállalatainknak, közzétett mérlegében 410,331 K 92 fillér 1912. évi nyereséget számol el, melyből 5 százalékos osztalékra 150,000 koronát, értékcsökkenésre ugyanannyit, rendes tartalékalapra 30,000 koronát és a kétes követelések tartalékjára 80,331 K 92 fillért forditottak. A közgyülési jelentés sötét szavakban emlékezik meg az elmult közgazdasági évről, mely hatását a papirosban fokozatosan éreztette. Mindannak dacára a Steiner Ármin szakavatott vezetése alatt álló gyár az inzlvenciákban nem károsult, csak a hazai tartózkodó fogyasztás csökkentette a várakozó hasznot.

A Fiumei első magyar rizshántoló- és rizskeményitőgyár r.-t most teszi közzé 1913 febuár 28-ikán lezárt részletes mérlegét, mely szerint 1.514,114 (+99,571) K volt a bruttojövedelme, amiből 1.400,992 (+62,947) K volt a gyártmányok bruttojövedelme, 73,510 (+4,800) K az értékpapirok kamatja, 32,537 K a Hungária egyesült gőzmalmok r-t. részvényeinek eladásából elért árfolyamnyereség és 7,079 (—714) K házbérjövedelem. Ezzel szemben a költségek 788,386 (+4,620) K-t tettek, ugy hogy a 24,861 (—6,927) K nyereségáthozattal együtt 750,590 (+ 87,925) K a tiszta nyereség, amiből — mint már lapunk mult számában jelentettük — a 2.895,000 K részvénytőke után 20%, vagyis részjegyenkint 200 K osztalékot fizetnek a tavalyi 180 K = 18% ellenében.

VÁLLALKOZÁS

—

Lakatos és asztalos munka.

Budapest székesfőváros tanácsa versenytárgyalást hirdet az I., Gellért-téren épülő Gellért (Sáros) gyógyfürdő és gyógyszálló asztalos munkáira. Ajánlatokat junius 16-án d. e. 11 óráig a tanácsi XVI. (városgazdasági) ügyosztály vezetőjéhez (IV., Központi városháza, II. emelet 235. ajtó) kell beadni. Budapesti ajánlattevők ajánlataikat postán nem küldhetik be. Bánatpénz gyanánt 9900 K-t kell letenni. A versenytárgyalás a Központi városházában az I. számu lépcsőnél a I és fél emelet 232. ajtó alatti I. számu üléstermben lesz megtartva. A feltételek a tanácsi ZVI. ügyosztályban (IV., Központi városháza II. emelet 241. sz.) szerezhetők meg. A tervek megtekinthetők Sterk, Sebestyén és Hegedüs épitészek irodájában (I., Kemenes-u. 1.).

Budapest székesfőváros tanácsa versenytárgyalást hirdet a I. ker. Gellért-téren épülő Gellért (Sáros) gyógyfürdő és gyógyszálló lakatos munkáira. Ajánlatokat junius 16-án délelőtt 11 óráig a tanácsi XVI. (városgadasági) ügyoztály vezetőjéhez (IV., Központi városháza, II. emelet 235. ajtószám kell beadni. Budapesti ajánlattevők ajánlataikat postán nem küldhetik be. Bánatpénz gyanánt 2900 kronát kell letenni. A feltételek a tanácsi XVI. ügyosztályban (IV., Központi városháza, II. emelet 241. sz.) megszerezhetők. A tervek megtekinthetők Sterk, Sebestyén és Hegedüs épitészek irodájában (I., Gemenes-utca 1).

Posztó ruhanemü.

A székesfőváros tanácsa a köztisztasági altiszti és munkás-személyzet rézére az 1913. évben, esetleg a következő évben is szükséges téli posztó-ruhanemüek szállitására május 28-án versenytárgyalást tartott. A szállitást a *Budapesti szabóiparosok termelő- és hiteiszövetkezete* az laábbi föltételekkel nyerte el: téli altiszti köpeny 38 K, posztó altiszti zubbony 21 K, posztó altiszti nadrág 10 K, posztó altiszti sapka 2.60 K, posztó-munkászubbony 13.80 K, posztó-munkásnadrág 8 K, sapka 1.70, összes ruházat 29.829 K-val, 3 évi szállitás esetén1 % engedmény.

Kossuth-szobor.

A Kossuth-szobor felállitása körül végezendő *kőtaragó munkákra* a május 26-án megtartott versenytárgyaláson ajánlatot tettek:*Hartmann* Péter és *Lederberger* 123,359, *Fischer János fiai* 126,180, *Müller* Ernő 244,111, *Biebel* János 223,781 K, *Seenger* Béla 235,155 K. *Barcsay* Lajos csak egy csportra 64,646, *Duna-almási kőipar vállalat Barcza* 103,778 K-val. A *vasbeton* munkákra ajánlatot tettek: *Melocco* Péter r-t. 9418, *Melocco* Péter 6745, *Lukács* Lipót 6270, *Stettner* Gusztáv és *Krausz* Gábor 7980, *Halász* Ruberi 7106, *Holstein és Sterner* 7030, *Lakos* Miklós 6840, *Biehn* János 7220, *Székely* Marcel 15,200 K-val. A *föld-, kőmüves és elhelyező*-munkákra: *Biebel* János 32,945, *Székely* Marcel 44,371, *Stettenr* Gusztáv és *Krausz* Gábor 28,125, *Seenger* Béla 31,794, *Barcsay* Lajos 24,887 K-val.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.

Merkantil Nyomda (Havas és Lehner) Budapest, VIII., Német-utca 27. szám.

CASINO DE PARIS
nyári kerthelyisége VI., Hermina-ut 63. sz.
Az Angol-Park mellett.
A teljesen uj juniusi müsor!
Szezonsláger! GUSTI EDLER Szezonsláger!
eredeti müsorával
Zaretzky csoport, orosz énekesek és táncosok, Salls és Polets, francia tánckettős, „Theresas“ humoros büvész, Trió Romanos, klasszikus táncosnők, Révész Kató, előadó müvésznő, Les Malaquitas, spanyol táncok, Lawson and O'Dell, angol ének és tánckettős, Chonchitas Satanella, spanyol cigánytáncok.
„NAGY BALLET“ 40 közremüködővel!
Kezete fél 11 órakor. — Villamos és társaskocsik minden irányban.
Lapunk telefonszáma: 137-15

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 00“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

Budapest—Pécs!

Csodaszép választék!
Maradandó értékü kiváló szép

ajándéktárgyak!

Brilliáns gyürük
gyönyörü kövekkel és elsőrendü kidolgozásban

Boutonok
legszebb kivitelben

Arany és ezüst cigarettatárcák
drágakövekkel és tüzzománccal eredeti gyári árakban

SCHÖNWALD IMRE
főüzletében Budapest, Deák Ferenc-utca 21. sz.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Törzstelep: Pécs.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

Gyár:
Marta Magyar Automobil Rt. Arad

Vezérképviselet:
Royal-Garage, Budapest, IX. ker., Páva-utca 10-12.

Legrégibb, legelőkelőbb márka
Gróf Keglevich István ut.
COGNAC BUDAFOK
Az összes, bel- és külföldi kiállitásokon legutóbb „Turin“-ban kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenütt kapható.

FOGAK szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszerszerint készit
GROSSMANN SIMON

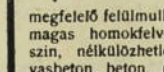

szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I.
Ovás! Figyelem a névre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevétki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Káli H. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—50

Hirmann Ferencz
fémöntőde, réz- és ércmüárugyára
Budapest, VII., Csányi-utca 7—9.

KÉSZIT mindennemü szerelvényeket viz-, gőz-, légszesz- és fürdőberendezések részére. — Szőlő- és piucegazdászati gépeket és eszközöket. Szivattyukat. Vasuti kocsi és hajó-szerelvényeket. Kereskedelmi réz- és vassulyokat. — Öntvényeket minden ötvözet szerint. Állandóan raktáron: vizvezetéki szerelvények, kovácsolt és öntöttvascsövek. Öntöttvas fürdőkádak és zománcozott kiöntők. — Egészségügyi berendezések. OO Fayence-áruk.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
— ALAPTŐKE 3.350.000 KORONA. —
Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCIM: BÉLCEMENT. ⇨ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.
FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Üstökös“ védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorubb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál.
VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

Holzer
cs. és kir. udvari és kamarai szállító
divatháza

Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

Fontos! Vigyázat a telefonszámokra!

Messenger Boy Company Ltd.

csak egy van! Dohány-utca 29.

Telefon számai
149-80
149-81
149-82

A legelső legnagyobb legmegbizhatóbb és legolcsóbb vállalat.
Ne tévessze össze a többi hasonló üzemekkel! . . .

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23.
Beton-, hid- és csatornaéptő. Telefon 55—55.

Jardin de Paris
Erzsébet királyné-ut 1. Tel. 167—25.
TELJESEN UJ! TELJESEN UJ!
JUNIUSI
SZENZÁCIÓS
MŰSOR.
Kertnyitás este 7 órakor. Kezdete 9 órakor.

M. Kir. Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság

Hajókirándulás Visegrádra és az Aldunára.

A Budapesten időző vidékiek a legkellemesebben tölthetik el idejüket, ha egy hajókirándulást tesznek a gyönyörü fekvésü, történelmi emlékekben bövelkedő, Budapesttől alig néhány órányira fekvő *Visegrádra.* A hegyormon fenségesen pihenő várromokról, hol valamikor *Mátyás király, Nagy Lajos és az Anjouk* idejében nagyszerü élet folyt, elragadó látvány nyilik a Dunára, a Börzsöny hegyláncolatra s a környékbeli szebbnél-szebb villasorokra.

A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság személyhajói e vonalon a nyári hónapokban naponiknt többször közlekednek *s a pesti oldalon az Eötvös-téri kikötőből, a budai oldalon a Pálffy-téri kikötőből indulnak.*

Menetdij Budapestről Visegádra és vissza (menettérti jegy)

az I. osztályban 2 korona.

Európa legnagyszerübb, legfenségesebb vizi utját ismerjük meg, ha az Aldunán, a Kazán-szoroson, a Vaskapun végighajózunk. A Duna közepéből kimeredő sziklák, a történelmi nevezetességü várromok, a zuhatagsorozatok, barlangok, stb., stb. felejthetetlen képet nyujtanak a hajóutasnak. A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság modern kényelemmel berendezett szalongőzöse e vonalon *Zimony—Belgrádból, illetve Báziásról Orsova felé minden vasárnap, kedd és pénteken, — Orsováról Báziás, illetve Belgrád—Zimony felé minden hétfőn, csütörtökön és szombaton* közlekedik. Zimonyig, Báziásig, vagy Orsováig előtte való napon vasuttal történik az utazás. — A Zimonyból lefelé, vagy Orsováról fölfelé menő utasok a megelőző éjszakát a hajón tölthetik. A gőzösökön előzetesen is lefoglalható külön kabinok állanak rendelkezésre.

Menetrendkönyvecskék, továbbá „A Duna“ cimü hajózási kalauz a Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság igazgatóságától dijmentesen kapható.

FIÓK ÜZLET: VI. ANDRÁSSY-UT 66.

Gólya Áruház
VI. NAGYMEZŐ U. 12.

FIÓK ÜZLET: VIII. NÉPSZÍNHÁZ-U. 35.

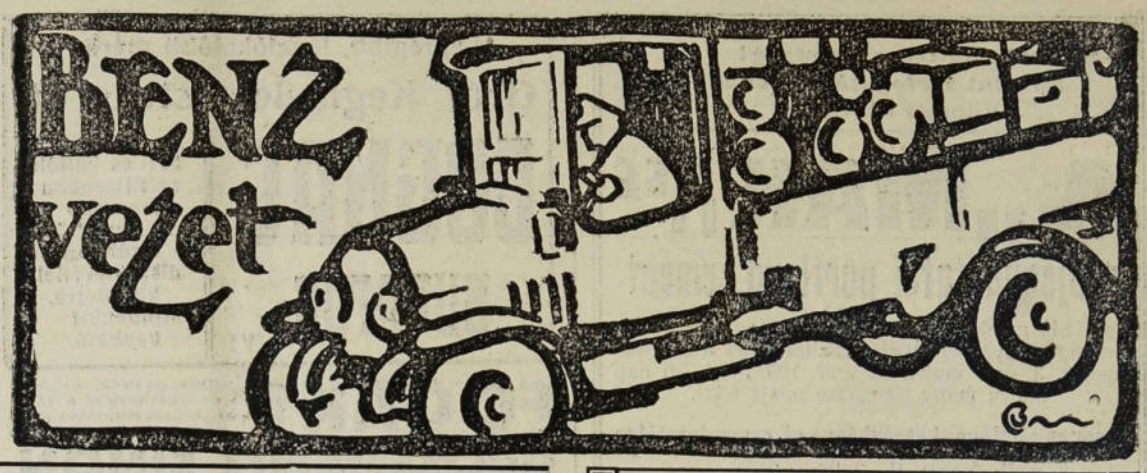
BENZ

Magyar Automobil és Motorgyár Részvénytárs.

BUDAPEST

Központ: V. Dorottya-utca 9.
:: Gyár: VII. Ilka-utca I. ::

TELEFON: 168—70 és 29—21

„AUSTRO-AMERICANA"

37 oceángőzös **TRIEST** 37 oceángőzös

Rendszeres személy- és árujáratok az északamerikai Egy. Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével.

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I."** és a **„Martha Washington"** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán at vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren.

Kizárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana" irodája (magyarorsz. helyettes: ZERKOWITZ EMIL)
Budapest, VII., Thököly-ut 2.
(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

A

Szt. Margitszigeten

a nagyszabásu átalakitási és fejlesztési munkálatok gyors tempóban haladnak előre. A remekül, modern kényelemmel berendezett

nagy-szálloda és gyógyfürdő

május hó 10-én megnyilt. A szobák iránt nem csupán a fővárosból és vidékről, hanem külföldről is állandóan számos előkelőség érdeklődik. A kellemes nyaralást, üdülést :: kereső közönségnek ::

az igazgatóság margitszigeti központja minden kérdésre a legnagyobb készséggel nyujt felvilágositást. ::

MŰÉPITÉSZEK ÉPITÉSVÁLLALKOZÓK GÉPGYÁROSOK FIGYELMÉBE!

NYIRI SÁNDOR

Telefon: 133-37. **BUDAPEST** Telefon: 133-37
VII, Wesselényi-u. 8. Wesselényi-bazár

Paszpartu műintézet és könyvkötészet. ••••

Építési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett. ••••

Mappák minden kivitelben. ••••

Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is. •••

Egyleti tablók és albumok. ••

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszti

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

Telefonszám: 34—51 és 34—61 — Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)

Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.
Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. ::
A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

MARKUS-PENZIÓ ABBÁZIA

(VILLA MATELLA)

Magyar ház.

Polgári árak. Otthonias. Csendes. Tiszta.

Saját tengeri fürdő.
O Nap- és légkura. O

Városi tisztviselőknek engedmény.
Kérjen prospektust!

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részv.-Társ.

FIUME.

Fiuméból Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume—Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.

Fiume—Venezia: hetenkint 3—6 gyorshajóösszeköttetés.

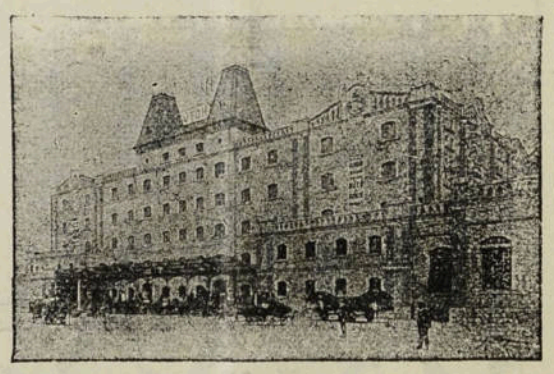
Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.

Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velenzében és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Roma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.

A gőzhajók **modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazás minden kellékével vannak felszerelve.**

Bővebb felvilágositást nyujt a **Központi Menetjegyiroda Budapest** (V:, Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodái.

Nyilvános hütő és fagyasztó raktárház.

Magyar Élelmiszer Szállitó Részvénytársaság

Központi iroda: Budapest X., Tóth Kálmán-utca 8—10. szám.

Részvénytőke 4 millió korona.

Sürgönycim: CONSUM, BUDAPEST.

Telefon: József 25-02, 25-03, 25-04.

A **hütőházban** nyilvános jellegénél fogva bárki, tetszésszerinti időre, mérsékelt dijtételek mellett beraktározhat (bármily mennyiségben) **vad, baromfi, hus, tojás, vaj, hal, gyümölcs, virágcsirák, főzelék,** stb. élelmicikkeket, továbbá szőrme és szőnyegeket. A beraktározás feltételei, valamint a beraktározandó áruk kezelésére vonatkozó részletes utasitásokkal készséggel szolgálunk. **ÜZLETÁGAK: Szállitási osztály:** baromfi-, tojás-, vad-, vaj-, gyümölcs- és főzelékküldemények után, ha a társaság neve alatt kerülnek feladásra, jelentékeny szállitási kedvezményeket folyósit. A szállitmányozásra vonatkozó mindennemü kérdésekben (fuvardijak, utirányok stb.) készséggel nyujt felvilágsitást. **Kiviteli osztály:** A társaság berlini breslaui, wieni és londoni fiókja mindenféle élelmicikkek bizományi értékesitését elvállalja. Az árukra előlegeket is folyósit.

II. évfolyam Budapest, 1913. junius hó 25-én 26. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám

Az autobusz

forgalom megnyitása elsőrendű közérdek. A köztisztesség kivánja, hogy összefogjanak ebben a kérdésben mindazok, akik nem vesztik el a bátorságukat és a hangjukat akkor sem, amikor egy hatalmas érdekcsoport úgy találja, hogy meg lehet állítani a technika fejlődését, meg lehet tiltani egy olyan intézménynek a létesitését, amelytől Budapest polgársága a közlekedés ezer bajának a gyökeres orvoslását reméli.

Nagyon kicsinyes, nagyon önző felfogás ütközik ki az autóbusz ellen megindult hadjáratból. A látszólagos konkurencia feledi, hogy az autobusz az omnibusznak lesz a közvetlen utóda, nem pedig más közlekedési eszközöknek. Azt sem hajlandó belekalkulálni a maga spekulációjába, hogy az autóbusz a perifériákhoz fogja közelebb hozni a város szivét, olyan utvonalakat fog megfelelő közlekedéshez segiteni, amely utvonalak forgalmának megnyitása és lebonyolitása éppen ennek a konkurrenciának volna szerződésszerü kötelessége.

Amikor tehát az autobusz a mindezideig elhagyatott területek felé irányitja az utjait, nagy tehertől szabaditja meg a konkurrenciát, fölöslegessé teszi azoknak a villamos relációknak a beállitását, amelyektől fáznak a villamosok, mert nem kecsegtetnek elegendő haszonnal.

Legyünk őszinték, jó urak és valljuk be, hogy a pesti publikumnak alapos oka van arra a türelmetlen sóvárgásra, amellyel az autobusz kérdés kedvező elintézését lesi. A publikum előtt rendkivül népszerü a dolog, a publikum helyesen érzi, hogy meg kell ragadni a kinálkozó alkalmat, örömmel kell fogadni a külföldi vállalkozókat, akik becsületes szándékkal, szolid üzleti elvekkel, mindenekfölött pedig a főváros közlekedési és financiális érdekeinek készséges honorálásával közelednek a városhoz.

Ez az esztendő, amelynek most hágunk a nyakára, tele volt búval, bajjal, gonddal. Ujabb terhek, ujabb adósságok jelezik az elmulását, sehol egyetlenegy újabb alkotás sem. Most itt az idő, hogy az utolsó percben helyreállitsák a városháza urai a közönségnek beléjük vetett bizalmát. Ha minden akadályt elháritanak az autóbusz utjából, ha győzni fognak a földalatti és földfeletti erők fölött, ha nem fognak más érdeket figyelembe venni, mint a fővárosét, a főváros polgáraiét: — akkor, az esztendő mérlege végeredményben kedvezően fog alakulni a város szempontjából. Ellenkező esetben viszont a legmélább akkord lesz a kisérő zenéje az év történetének.

Fullánkok

Két tanulsággal

szolgál a főváros legutóbbi dupla közgyülése. Az egyik az, hogy két hatalmas pártra oszlik a törvényhatósági bizottság: Közutira és Városira. A két vasuttársaság idegenebb egymással szemben, mint volt valaha. Most látszik csak, menynyire igazuk volt azoknak, akik szerint a Várost nem lehet összetéveszteni a várossal. De kitünik egyuttal az is, hogy a Közutié a szervezettebb tábor és Hüvösék minduntalan a demokraták jóindulatára vannak rávalva. A közutitól nem lehet csodálni és nem lehet rossz néven venni, hogy érdekeinek a védelmében mindent elkövet és mert az uj vonal megnyitása akkor is a főváros javát szolgálja, ha a Közuti kapja a koncessziót, nem tudjuk belátni, miért illik megnehezíteni a társaság törekvését, holott tudvalévő, hogy a Közuti aránytalanul nagyobb nyereségrészesedést juttat a városnak, mint a Városi. Ezek szerint rosszhiszemüség volna azt állitani, hogy a Közuti elnyomása, a Városi favorizálása direkt fővárosi érdek.

A másik tanulsága az emlékezetes vitának az, hogy amig virilisták alkotják a törvényhatósági bizottságnak felerészét, addig nagyon bajos becsületes politikát csinálni, addig az összeférhetetlenség ellen csakis elvi harcot lehet folytatni. Az összeférhetetlen városatyáknak a szemérmetlenségénél csak a váltakozó kormányoknak az indolenciája nagyobb, a kormányoké, amelyek mindig azzal jönnek, hogy a tarsolyukban hozzák a fővárosi törvény revizióját, utólag pedig mindig az sül ki, hogy a revizió gondolata náluk vagy szemfényvesztés, vagy zsarolás.

Összeférhetetlenségről

szólván, nem szabad megfeledkeznünk a közelmultnak néhány jól kifejlett példányáról, olyanokról, amelyeket a város fő-, sőt legfőbb tisztviselői teremtettek azáltal, hogy másokkal szemben olyanokat favorizáltak, akik őhozzájuk közel állanak. Szól pedig a fáma a polgármester urról, ki a sógorával dolgoztatja ki merészröptü városházi terveit, az alpolgármester urról, aki a saját unokatestvérét nevezteti ki fürdő-főorvosnak, továbbá a tanácsnok urról,aki családi konzilium alapján dönti el, ki legyen a fürdő első borbélymestere.

Ezeket az eseteket másutt nem is illenék nagyon tragikusan venni, mert természetes, hogy mindenki a saját véréhez, a saját emberéhez huz. Nálunk azonban vigyázniok kell a vezetőknek, nehogy rossz példájukkal igazolják mindazokat, akik abból élnek, hogy összeférhetetlenek és arra használják fel bizottsági tagságukat, hogy a maguk számára összeférhetetlen állásokat szerezzenek.

Mi lappang a városháza elhelyezése mögött?

Ennek a Piccadilly--ben fogant esztendőnek nagyon szomoru, nagyon későn érezhető csattanója lesz, ha résen nem állanak a törvényhatósági bizottság tagjai s ha tudatlanságból vagy hanyagságból szabad utat engednek Bárczy István dr. merészröptü terveinek.

Uralkodásának első napjától kezdve veszszőparipája Budapest legelső polgárának, az uj városháza elhelyezésének a gondja. Ennél a szónál tartsunk egy kis megállást. Mert esztétikai, városszabályozási, szépitészeti és talán reprezentacionális momentumok, megengedjük, szép számmal indokolhatják ezt az állandósitott polgármesteri gondot. De kérdjük tisztelettel, vajjon mi teszi olyan sürgőssé ezt az ügyet, miért, hogy a törvényhatósági bizottság mindaddig nem hajthatja nyári álomra a fejét, amig ez a gond ki nem küszöböltetik a polgármester agyából. Annyira kialakult talán már a közvélemény ebben a kérdésben, annyira világos már a kérdés a városatyák előtt, hogy céltalan volna a további eszmecsere, a döntés elhalasztása? Vagy pedig oly kedvező szinben látja a polgármester a főváros pénzügyi helyzetét, hogy az ilyen tranzakciók számára alkalmasabb időt keresve sem tudna találni?

Mi ugy tudjuk, hogy egyik föltevés sem helyes. A közvélemény még nem harsog, az emberek még korántsem lázonganak annak miatta, hogy a városháza a helyén áll. Sőt akadtak igen tekintélyes hangok, amelyek szerint a városháza a legjobb helyén van ma, a hivatali helyiségek kitünően megfelelnek s legföljebb arról lehetne szó, hogy a Károly-köruti front diszesebb köntöst kapjon, esetleg pedig még egy emeletet huzzanak fel a mai városházára. A másik föltevésre nem kell sok szót vesztegetni: a maga erejéből még egy kunyhót sem épithet most a főváros.

Mi azt látjuk a helyzet feilődéséből, hogy a polgármesteri zseni ennek a föltevésnek épen az ellenkező polusára akar kilyukadni. Ami annyit jelent, hogy Bárczy István a városháza elhelyezéséből, helyesebben az uj városháza felépitéséből óriási üzletet, hatalmas tőkét akar kovácsolni, látszólag a város javára, tényleg azonban eleddig ismeretlen kalmárok számára. Az a gyanus sietség, amellyel a polgármester az Erzsébettéri kombinációnak a letörése után az Orczy-házi tervnek a lelkes védelmére sietett, sejtetni engedi, hogy ennél a dolognál tulajdonképen nem az a kérdés, hogy hol legyen a városháza, a lényeg az, hogy

a városháza mai területe mindenképpen felszabaduljon

és a kilencezer négyszögölre teriedő telektömbre mohón rávethesse magát a spekuláció. Egyebet is bizonyit a polgármesteri frontváltozás, azt, hogy hamis volt az a beállitás, mintha az egész városháza kérdését azért inscenálták volna, mert egy pénzintézet jó áron akart szabadulni a telkeitől. A

helyzet egész világosan ugy fordult, hogy az utolsó közgyülés elhatározásától függő elvi döntés egyuttal start-jelzése egy nagyszabásu, milliós tétekre menő versenynek, a városháza jelenlegi teületéért.

Nem csekély dologról van itten szó. A számitás igen egyszerü. A városháza területe kilencezer négyszögöl. Ebből kb. másfélezer négyszögölre tehető az a komplexum, amelyet a hatalmas területnek a beépitése esetére utcanyitás céljaira fenn kellene tartani. Vagyis maradna mintegy hét és félezer négyszögöl prima telek, olyan, amelynek négyszögöle átlag háromezer koronát . megér. (Vannak területrészek, amelyekért tizenkétezer koronát is szivesen fizetnének négyszögölenkint.) A városháza telkéből tehát pesszimisztikus számitás szerint is legalább 22—23 milljó koronát lehetne bevételezni, a mivel szemben az uj városháza telke és épitési költsége aligha volna több tizenöt milliónál. Ha becsületes igyekezet vezetné a polgármestert ennél a tranzakciónál, ha a felszabaduló telek a legtöbbet igérőknek jutna, akkor tetemes fölösleggel zárulna az üzlet. Az első, kezdeményező lépések azonban jogos aggodalommal és bizalmatlansággal tölthetik el az embereket. Hogy egyebet ne emlitsünk, miért nem igyekezett a város az Orczy-házat már korábban megszerezni, miért kell majd most busás hasznot biztositani az élelmes árverési vevőknek?

Az apró és jelentéktelenek látszó körülményeknek egész tömegéből, az eddigi lépéseknek hosszú láncolatából arra a szilárd meggyőződésre kell jutnunk, hogy a városháza elhelyezésének a takarója alatt egy ujabb, minden eddiginél nagyobb üzletet készitenek elő a városházán. Ugy látszik, a szereplő személyek csak a közönség előtt ismeretlenek még, a városháza területéből nem a városnak fognak óriási hasznot kiásni, hanem az élelmes vállalkozónak.

A jövő esztendő ennek az impozáns üzletnek a jegyében fog megindulni. Illő, hogy a városatyák alapos munkát végezzenek az utolsó közgyülésen s már eleve állást foglaljanak a várható feileményekkel szemben.

Lapunk telefonszáma: 137-15

Sándor János üzenete.

A függőkölcsön titkaiból.

Pár nappal ezelőtt, junius hó huszonnegyedik napján óriási gondtól szabadult meg a polgármester: a tavalyi ötvenmilliós függő kölcsönt sikerült visszafizetni a külföldieknek.

A dolog éppenséggel nem ment olyan simán, mint az a száraz kommünikékből látszik. Az utolsó pillanatig kétséges volt a helyzet. Bárczy István derüs optimizmusa már-már a fagypontra sülyedt, amikor külföldi utjának teljes eredménytelensége után a pesti nagybankokhoz fordult.

A bankok pontosan informálva voltak a polgármester külföldi tárgyalásainak minden részletéről s mert velük csak akkor tárgyalt komolyan Bárczy, amikor félni kellett a város csődjétől, bizony megmondták alaposan a véleményüket arról, hogy a polgármester előbb végigházalta a müvelt nyugatot. Az a beadvány, amely a pesti nagybankok utolsó ajánlatát tartalmazza, egyike a városi levéltár legpikánsabb aktáinak. Ilyen fölényes tónusban, ilyen lealázó modorban ritkán beszéltek még a fővárossal. A nagybankok szigoruan megleckéztették Bárczy Istvánt, amiből okulhat a jövőben.

Az a leirat, amelylyel Sándor János belügyminiszter a függő kölcsönt jóváhagyta, szintén nem minden érdekesség nélkül való. Elanyira, hogy a polgármester teljesen fölöslegesnek tartotta a leirat publikálását. Sándor János kijelenti, hogy az idő rövidsége miatt nem áll módjában annak hathatós ellenőrzése, mire kell a felveendő pénz. Éppen ezért a hatvan milliós függő kölcsönt jóváhagyja, mert nem akarja lehetetlen helyzetbe hozni a fővárost, a százhusz milliós kölcsönre vonatkozó felhatalmazásnak a jóváhagyását azonban felfüggeszti mindaddig, amig részletes kimutatást nem kap arról, hogy a kétszázhetven milliós beruházási programmból mit teljesitett eddig a főváros s mi maradt még hátra.

A leiratnak ezt a részét érthetetlennek találják a városházán, mert a függő kölcsön felterjesztett aktái között szerepel a költségvetésnek az a függeléke is, amely a beruházási programm számszerü megvilágitását tartalmazza.

Házi kezelés a kórházakban.

A közegészségügyi ügyosztály reformja.

A Fővárosi Hirlap elsőnek jelentette, hogy a városi kórházak adminisztrációját megreformálják, megszüntetik a páratlan és könnyelmü rendszert, melyet a kórházi szállitásoknál eddig követtek, s házi kezelésbe veszik a kórházak szükségleteinek ellátását.

A kórházi bizottság hétfői ülésén az ügyosztály bejelentette, hogy a kórházak élelmicikkeinek házilag való beszerzését szándékozik megvalósitani.

A főváros jelenlegi szállitójának, Lindenbaum Lévinek a szerződése f. év végével lejár; ugyszintén a füszert szállitó Wertheimer és Frank Inak is, misem állja tehát utját annak, hogy az uj rendszer életbeléptetésével a deficitet csökkenteni igyekezzék.

Az élemiszerek beszerzését a hatósági élelmiszerüzemre fogják rábizni, a patikaszereket is házilag kezelik, s evégből fölbontják a Budapesti Gyógyszerész Testület terhes szerződését.

Kétségtelen, hogy a nagyjelentőségü akció főérdeme Heltai Ferenc főpolgármesteré. Ő volt az, aki hivatalba lépésének első napjától fogva lelkes buzgalommal vette kezébe a kórházi ügyeknek szanálását. A legujabb lépést, a kórházi szállitásnak a kapzsi vállalkozóktól való függetlenitését, bizonyára élénk tetszéssel fogadják mindenütt.

A Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank

bérbe ad egy évre, a nyári idényre, vagy rövidebb időre is értékpapirok okmányok, ékszerek és egyéb értéktárgyak megőrzésére alkalmas négyszeres zárral biró, különböző nagyságu tüz- és betörésmentes (safe deposit) páncélrekeszeket mérsékelt bérösszeg ellenében

Külön bejárat: V., Dorottya-u. 6.

Az élet olyan, mint a lánchid.

— Az élet olyan, mint a Lánchid! — igy sóhajtott a költő és hogy a maga igazát bizonyitsa, hozzátette, hogy a Lánchid csakúgy mint az élet, kancsalul van festve és az egekbe néz.

A városatyák klasszikus müveltségét bizonyitja, hogy ismervén a költő költését, a Lánchid elzárása körül olyan vehemens csete-patét rendeztek, mintha legalább is az életnek az elzárásáról lett volna szó, olyan kancsal vitát inditottak, mintha sanda mészárosok ülnének a közgyülés termében, közben pedig ájtatos szemforgatással az egeket nézték.

A külső kép majdnem ugyanolyan volt, mint a multkor, amikor a politika istennyila belecsapott az ujvárosházába. Most is Vázsonyi vezette a jobb mezőt, Glücksthalék pedig a bal szárnyat. Most is ugy látszott, mintha a Lipótváros és az Erzsébetváros sürübb rajokban tömörülne, mint a másik oldal, amelynek józsefvárosi része nem örvendett tulságos látogatottságnak. Sándor Pál ma is abban a hófehér ruhában jelent meg, mint a multkor. De ma már szemben állott a demokratákkal, ma már nem védte meg a kormányt azzal, hogy támadta a koaliciót, ma ugyszólván ő forgott a szőnyegen, mert a harc a Közuti harca volt a Városival, a kérdés pedig az, lehet-e villamosvasutat engedélyezni a Kossuth Lajos utcában és ha lehet, kinek lehet?

Ez a harc erősen izgatta a kedélyeket. Elannyira, hogy fel sem tüntek a városatyáknak a karzaton elhelyezett szép hölgyek, akiknek mindegy volt, hogy Közuti vagy Városi, de nem volt mindegy, kikkel tölti be a közgyülés az ujonnan szervezett tiszti orvosi állásokat.

Amikor Heltai Ferenc főpolgármester jelentette, hogy Weisz Manfréd kétezer koronát juttatott a főváros szegényeinek, mert megérte néki ezt a pénzt, hogy a leánya Kornfeld báró hitvese lett, akkor a karzati hölgyek közül felsóhajtott az egyik, még leánysorban lévő:

— Istenem, istenem, kétezer korona a szegényeknek. Mennyi lehetett itt a hozomány?

Minthogy pedig ez az egyetlen adat nem volt elegendő a számtani rejtvény megfejtésére, két nagyon okos lipótvárosi városatya, Forbáth Imre és Herczfeld Frigyes inkább azt számitották ki, milyen üdvös dolog lesz, ha kibővitik a közraktárakat.

— Következik Till tanácsjegyző ur! — mondta az elnök, mire megindult a nagy vita az élet és a Lánchid körül.

Eléggé komikusan kezdődött az ügy. Holzer Sándor a Kossuth Lajos-utca jobbpartjának a nevében tiltakozott a földfeletti villamos ellen, Földváry Imre viszont a balparti konkurrensek nevében melegen üdvözölte a villamost. Kettőjük közül a harmadiknak volt igaza, Bárczy István polgármesternek. Azt mondta Bárczy:

— Nem értem ezeket az embereket. Ők azt hiszik, hogy a kereskedő jobban tudja megitélni, mit szeret a vevő és mit nem akar, mint maga a vevő. A Kossuth Lajos-utcai villamost pl. nem a kereskedők szempontjából kell megvizsgálni, hanem a vevők szempontjából. A vevőknek pedig egészen mindegy, van-e ott villamos, vagy nincs. Ezt én magamról tudom a legjobban. Eddig is ugy volt, hogy ha borotválkozni akartam, elmentem a Kossuth Lajos-utcai borbélyomhoz. Ha nem volt több tiszta gallérom odahaza, vettem két gallért a Földvárinál. Ha kedvem kerekedett a könyvolvasásra, elmentem Ráth Mórhoz, ha hozzáfráger kellett, Garaihoz, ha parfümöt akartam, Nerudához. Ha pedig meglesz a villamos, akkor továbbra is ezekbe a boltokba fogok járni, feltéve, hogy ezek a boltok akkor is olyan közel lesznek a hivatalomhoz mint most . . .

Alighogy a polgármester szavait meghallotta Dán Leó, a szücs, rögtön fölkelt a helyéről, a polgármester figyelmébe ajánlotta a Dorottya-utcát. Viszont Kiss J. Jenő a maga részéről leginkább az Aerolith-ot ajánlotta, mint a melyet ő fedezett fel.

Eddig még elég kedélyes volt a vita. De az emberek nagyon unták már az ügyet s a türelmetlenség nőttön-nőtt.

Vázsonyi Vilmosnak természetesen a legnagyobb figyelem jutott osztályrészül, de már Glücksthal Samut nem akarták meghallgatni a demokraták, Pető Sándort viszont a Lipótvárosiak hurrogták le, meg az Erzsébetvárosiak. Pető már-már hajlandó lett volna elállni a szótól, de akkor a tisztelt tuloldalról Benedek Dezső ugrott fel, ezt a nemes férfiut pedig igazán nem volt kár szóhoz nem engedni.

A helyzet most az volt, hogy hol Pető ug föl, hol pedig Benedek Dezső. Beszélni azonban egyik sem tudott. Az emberek tomboltak, legjobban pedig Klein Gyula haragud Ez a derék dob-utcai szappanos ember rettenetes dühvel hadonászott a karjaival, a szeme vérben forgott. A távol ülők azt hitték, hogy gyil-

Számonkérés.

Az esztendő részletes kritikája.

II.

Az elnöki ügyosztály nevezetes személyváltozáson ment keresztül ebben az esztendőben. Buzay Károlyt, aki körülbelül egy esztendőn át állott az ügyosztály élén, Vosits Károly nyugdijba vonulása után tanácsnokká választotta a közgyülés, az ő helvébe viszont Marher Aladár került. Marher tanácsnok azelőtt is az ügyosztályban dolgozott, majdnem ugyanabban a hatáskörben, mint megválasztása után. Szorgalmas, ambiciózus ember, nem rajta mulott, hanem az ügyosztály munkakörének a természetén, hogy most, az esztendő végén, eredményekről nem igen tud beszámolni.

Szeptember hónapban, amikor a városházi szezón megindult. Buzay tanácsnoktól a következő programmot hallottuk:

— Az uj állások szervezése az ügyosztály aktuálisabb munkája. A vizvezetéki igazgatóságnál, számvevőségnél, pénztárnál, előljáróságnál, a szemétfuvarozási vállalatnál és más városi üzemnél részben uj állásokat kell szervezni, részben az eddigi állásokat rendszeresiteni, az összes hivatalnokokat a fővárosi tisztviselők státuszába belevonni. A pénzügyi bizottság az erre vonatkozó tanácsi előterjesztést tudvalevőleg albizottsághoz utasitotta, amely bizottság eddig csak egy ülést tarthatott. Egy másik fonos munkánk a kezelés decentralizációjának előkészitése. Sürgősen szükséges, hogy minden ügyosztálynak külön kezelőirodája legyen. Néhány ügyosztálynál már a közel jövőben megvalósitjuk ezt a tervet, a többiekben azonban csak az uj központi városháza felépitése után.

Megállapitható, hogy ebből az önmagában véve is eléggé sovány programmból sem lett semmi. Ami — ismételjük — nem irható az ügyosztály vezetőjének, vagy tagjainak a rovására. Az elnöki ügyosztály ugyanis csaknem kizárólag adminisztracionális munkát végez. Ide tartoznak az összes személyzeti ügyek, a választások előkészitése, nyugdijaztatások, előléptetések, kegydijazások, szabadságolások és hasonló dolgok. A szervezési szabályzat végrehajtása halasztást szenvedett, mert nincsen pénz, a nyugdijszabályzat pedig a belügyminiszteriumban van s ugy lehet, csak őszszel fog jóváhagyatni. Talán egyetlen idei alkotása az ügyosztálynak az utbaigazitó hivatal, amelynek január elsején életbe kellett volna már lépnie, de a belügyminiszterium felboritotta ezt a számitást, most pedig a szociálpolitikai ügyosztálylyal kaptak hajba miatta. A hivatal élére Sidó Zoltán dr. személyében igen képzett és tehetségesnek mondott tisztviselő került.

*

A közegészségi osztályban hatalmas fellendülés jelzi ezt az esztendőt. Talán nem járunk távol a valóságtól, ha az ok és okozati összefüggést abban a tényben keressük, hogy Buzay Károly tanácsnok vette át Antal Gyulától az ügyosztály vezetését. A programm, amlylyel a munka megindult, még Antal tanácsnok munkája. Szólott pedig ez a programm a következőképpen:

— A mult esztendőben elfogadott kórházi programm végrehajtása képezi az ügyosztály legfontosabb tennivalóját. E programm keretén belül folyik az elmebetegkórház épitkezése. Az esztendő folyamán minden valószinüség szerint ismét aktuális lesz a halottégetés kérdése, amelyre vonatkozólag a közgyülés elvi döntése hozott. Most a belügyminiszteriumban vannak az akták s valószinü, hogy abelügyminiszter előbb a kuriumnak a véleményét is ki fogja kérni. Tisztázni kell elsősorban azt, vajjon a fennálló szabályok alapján rendezhető-e a kérdés, vagy pedig törvényes rendelkezésre van-e szükség a halottégetés engedélyezésére. A halottégetéssel kapcsolatban sor kerül a kötelező ravatalozás problémájának megoldására is. Ez a kérdés egy izben a közgyülés előtt volt már, de akkor felekezeti momentumok hátráltatták a megoldást.

Fölösleges leszögezni azt a szomoru tényt, hogy a halottégetésről egy szó sem esett az egész esztendőben, az akták még mindig a különböző miniszteriumokban hevernek. A kötelező ravatalozásról is csak egy meghiusult üzletnek a kapcsán beszéltek. Ez az üzlet az Entreprise részvénytöbbségének megváltása, amelyre vonatkozó előterjesztés tudvalévőleg a mult héten akadt meg mindját az első állomásnál, a pénzügyi bizottságban. Egyértelmü volt az a meggyőződés, hogy a temetkezési üzletet a fővárosnak házikezelésbe kell vennie, ehhez azonban egyáltalában nem kell, hogy a város értéktelen lim-lomokat drága pénzen összevásároljon. A jövő esztendő első munkája a pénzügyi bizottság intencióinak követése lesz.

Közvetlenül az év mérlegének lezárása előtt fontos és örvendetes akcióra szánta el magát Buzay tanácsnok. A kórházi szállitások körüli visszaéléseket egy csapásra meg fogja szüntetni az a terv, hogy a szállitók szerződését a város az esztendő lejártával nem hosszabbitja meg, hanem házikezelésbe veszi az ellátást. Nagyon okos, nagyon becsületes munkát végez ezzel az ügyosztály s ha mást nem is végzett volna ebben az évben, akkor is megérdemli, hogy elismeréssel szóljunk róla.

---

kosoknak, hazaáruló gazembereknek nevezi a demokratákat, pedig mindössze azt hajtogatta az illatos Klein:

— De igenis! De igenis! Akkor beszélek, amikor én akarok!

A pokoli zsivajban imponáló nyugalommal vezette a tanácskozást Heltai főpolgármester. Eleinte rázta a csengőt, amikor pedig látta, hogy igy nem boldogul, hirtelen felemelkedett ülőhelyéről és haza küldötte a rossz gyerekeket, a veszekedő városatyákat. De utánuk kiabált, hogy másnap jöjjenek szépen vissza és legyenek jók.

Vissza is jöttek másnap a daliás leventék. De vesztükre tették, mert Platthy György, e honnak atyja, dörgedelmes szózatot intézett a magyar néphez, mondván, hogy ime, ezt is az átkos kamarilla tevé és a gonosz Tisza-kormány, hogy a berlini főpolgármester még irniolvasni sem tud magyarul, hanem — uram bocsá' — német nyelven mond köszönetet Vilmos császár üdvözléseért. Sümegi apánk hivatalból csatlakozott a honvédelmi akcióhoz, de Heltai Ferenc nem engedte érvényesülni a magyar nyelvet.

Ezekután pedig végre bevonult a hat tiszti orvos, szegénykék tegnap óta állottak a pipázóban, szent esküre készen.

A Lánchid-affér is csak elintéződött ugyahogy, Bárczy István közeledett Vázsonyi Vilmos álláspontjához s mert ezzel nem távolodott el Glücksthal Samu álláspontjától sem, hát prolongálták megint a leszámolást, a fringiákat betették a csizmák szárába, s a harcosok megbékülve távoznak. Körülbelül igy történt.

OMNIA

MOZGÓKÉP-PALOTA

Bejárat: VIII., József-körut 31. szám.

Telefon 120-40.

Nyári szünet.

Igazolták Szabó Józsefet.

Nem sikerült Hüvösék terve

Közvetlenül a decemberi községi választások után, akkor, amikor a bizottságok ujjáalakitása került napirendre, gyanus mozgalom indult ki a Józsefvárosi Kör berkeiből. Hüvös József és fia, az Iván, kiadták a jelszót, hogy Szabó József nyolcadik kerületi bizottsági tagot, aki azelőtt tagja volt ugy a pénzügyi, mint a középitési bizottságnak, mind a két bizotságból ki kell buktatni s a helvébe részben Hüvös Ivánt, részben pedig Lengyel Endrét kell beválasztani.

Máig is rejtély mindenki előtt, micsoda tényezők és micsoda érdekek lappangtak Hüvösék akciója mögött. Szabó József tizenhat esztendő óta tagja a főváros törvényhatósági bizottságának. A legnagyobb népszerüségnek és tiszteletnek örvend mindenfelé, mert lelkiismeretes, szorgalmas, hasznos tagja volt mindenkor a községi törvényhozásnak. Sokan ugy értelmezték Hüvösék hatalmi terrorját, hogy a tekintélyüket, a soha sem létezett népszerüségüket féltették a kerületben és a közgyülésen az agilis, mindenhez kitünően értő Szabó Józseftől, mások viszont Bárczy István sziluettjét vélték megismerni a gonosz játék mögött s emlékezetébe idézték a világnak, hogy Szabó volt az, aki a közérdekü üzemek várositása mellett a legkitartóbban küzdött. Oroszlánrész illeti meg őt a gázgyár megváltásának előkészitésében, az uj épitési szabályrendeletnek, a városszabályozási és városfejlesztési programmnak megsürgetésében. Szabónak köszönhető jórészt, hogy megbukott a Piccadilly-panama, megbukott a polgármester kedvenc városházelhelyezési terve, tiszta képet nyerhettünk a Sáros-fürdő tulkiadásáról. Szabó érdeme az a vivmány, hogy a főbb utvonalak épületeinek párkánymagassága 26 méter lehet (öt emeletes házak), neki köszönhető, hogy a félemeleteken most már lakásokat engedélyeznek. Ezeket az érdemeket a legkompetensebb fórumok egyike, a Mérnök és Épitész-Egyesület is elismerte. Harcolt ezenkivül a tanácsülések nyilvánossága mellett és minden közérdekü kérdésben a főváros érdekét védte.

Nagyon természetes, hogy ez a szerteágazó és rendkivül eredményes, közhasznu tevékenység felkeltette a vélt hatalmasságok irgységét és boszuját s Szabó Józsefet a legnagyobb erőfeszitéssel sikerült ezekből a bizottságokból kiszoritani. Itt azonban korántsem állottak meg Hüvösék, mindenáron azt akarták, hogy Szabó József izolálva maradjon s hogy egyszerü tagja sem maradhasson a közgyülésnek, amelynek pedig mindenkor leglelkesebb munkása volt.

Pár héttel ezelőtt, a virilisták névsorának összeállitásánál, Hüvösék hirtelen azzal állottak elő, hogy Szabó József elvesztette virilista jogosultságát s ezen az alapon törölni kell a nevét a lajstromból. A terv nagyon világos volt, mert ha Szabó nem virilista többé, akkor bizottsági tagsága is megszünt volna.

Az igazgató választmány megtette Hüvösöknek ezt a szivességet s kifeleitette Szabót a lajstromból. A játéknak azonban csakhamar vége volt. Szabó kifogással élt a határozat ellen s okmányokkal bizonyi
sát a virilistasághoz.

Az okmányok ellen még Hüvösék is meddő erőkifejtést produkálhattak csupán. Az igazoló választmány igazat adott Szabó Józsefnek s felvette őt a lajstromba. Hüvösék tehát verve maradtak ebben az egyenlőtlen küzdelemben.

Akarja látni Kelet mesés kincseit?

Látogasson el

Schönwald Imréhez, Deák Ferenc-utca 21

Események

Lapunk telefonszáma: 137-15

ELŐFIZETŐINKHEZ. **Kérjük azokat a t. előfizetőket, kiknek előfizetésük junius 30-ával, vagy már előbb lejárt, sziveskedjenek mielőbb előfizetésük megujitásáról gondoskodni, nehogy a lap szétküldésében fennakadás álljon be.**

Előfizetési ár egész esztendőre 16 korona, fél esztendőre 8 korona.

A kiadóhivatal.

Közgyülés előtt. Eléggé silány, unalmas programmot állitottak össze az utolsóelőtti közgyülésre a városházán. A tárgysorozat mindössze 46 pontot ölel fel, ebből is azonban a legérdekesebb tárgyak kiesnek, mert az entreprise megváltását, ugyszintén a VII. kerületi előljáróság épitését a főpolgármester leveszi a napirendről.

Marad mint fő vonzó pont az állatkert zárszámadása és tervezési szabályzata, ezenkivüi pedig a jövő évi közmunka programmnak a megállapitása. E pont körül sivár, de kitartó szónoki torna várható, mert a partikuláris érdekeket erősen megmozgatja az a kérdés, melyik kerületben és melyik utcában kezdjék meg vagy folytassák tovább a kövezési és egyéb munkálatokat. Csupa hazabeszélés várható tehát s a végén a tanácsi előterjesztésnek egyhangu elfogadása. A központi vásárcsarnok kibővitésénél nem volna fölösleges néhány szakértőnek az észrevétele. Érdekes pont a Városi villamos Podmaniczky-utca—Teréz-körüti ideiglenes végállomásának a dolga is, ugyszintén a harmadik ker. ág. hitv. evang. egyházközség kérvénye, közterületnek templomépités céljára leendő átengedése iránt.

Két uj patika. A főváros patikáinak száma ismét megszaporodott kettővel. Eszerint 119 gyógyszertára van Budapestnek. A belügyminiszteri leiraton Lukács László aláirása szerepel, a két uj patikának egyik tulajdonosa, Keserü Miklós mindössze 26 éves és kétszázezer koronát fizetett az I. kerület Pozsonyi-utra szóló jogért, a másik szerencsés nyerő Spiegel Gyula még csak nem is a főváros gyógyszerészei közül kerül ki, hanem szegedi s megfelelően Gerliczy Ferenc báró protezsálta. Mindkét jog adományozása rettenetes arculcsapása az igazságnak s a méltányosságnak, vannak háromszor annyi idős segédek, kik hiába reménykedtek, hogy késői öregségükre önállók lehetnek.

Az utolsó közgyülés. Heltai Ferenc dr. főpolgármester az eddigi diszpoziciók szerint julius hó 2-ik napjára hivja össze a nyári szünet előtt utoljára a közgyülést. Abban az esetben, ha ezen a napon nem végeznek a napirenddel, ugy az utolsó nap julius hó 4-én lesz. Valószinü, hogy az utolsó közgyülésen tárgyalja a törvényhatósági bizottság a zárszámadást, valamint az autobusz ügyet

A telek értékemelési adó. Hétfőn délben Festetics Géza grófi elnöklete alatt ülést tartott az albizottság, amelyet a pénzügyi bizottság küldött ki a telek értékemelkedési adójavaslat főbb irányelveinek a megállapitására. Az albizottság munkája után a pénzügyi ügyosztály hozzálát az előterjesztés végleges kidolgozásához.

Beteg tisztviselők. Vaszilievits polgármester a mult héten hirtelen rosszul lett, azóta kénytelen az ágyat őrizni. Állapota semmiféle aggodalomra nem ad okot. Rényi Dezső dr. tanácsnokot, a közlekedésügy osztály vezetőjét, heves gége- és torokfájdalmak lepték meg s a baj annyira elhatalmasodott, hogy Rényi tanácsnok kénytelen volt néhány napra délvidékre utazni. Remélhető, hogy a legközelebbi napokban ujból elfoglalhatja hivatalát, s kezébe veszi az autóbusz ügy rendezését.

A gázgyár telke. Ismeretes, hogy a főváros és a trieszti gázgyár becslői nem tudtak megegyezni a józsefvárosi gázgyár telkének megváltási árára nézve. A főváros becslői ugyanis csak mintegy nyolcszázezer koronát voltak hajlandók a területért megtériteni, mig a társaság a forgalmi értéket, mintegy ötmillihatszázezer koronát követel. Az első biróság legutóbb a főváros javára döntött, a határozat ellen a Trieszti ek föllebbeztek, de föllebbezést jelentett be a főváros is, nem ugyan a döntés lényege ellen, hanem az indokolás kimondásában talált a városra nézve kifogásolható kitételeket, melynek megváltoztatását kérte.

Az első fecske. Vasárnap este érkezett meg Budapestre az első autobusz — mutatóba a közlekedési bizottság tárgyalásaihoz. Hatalmas ötven lóerős kocsi az autobusz, amelyet a Daimler-gyár izelitőül küldött Budapestre. Külső formára olyan, mint a mi omnibuszaink. Öblös belsejében két sor bársonyülés, a tetején is ülések. A minta-autobusz Londonban készült, s a berlini DV. 6233. számot viseli. Berlinből Bécsbe jött, onnan pedig a Daimler-cég emberei, Taylor mérnök és Eglise soffőr vasárnap reggel hét órakor indultak el vele. Győrött tartottak pihenőt és este hatkor érkeztek Budapestre. Teherpróba gyanánt jókora rakomány podgyászt szállitotak. A kétszáznyolcvankilenc kilométeres utat tehát tizenegy óra alatt tette meg az autobusz, vagyis kétszer annyi idő alatt, mint egy rendes tura-auto. Valmenyi autobusz ilyen lesz, csak némelyiken elmarad a felső padsor. Azoknak a kocsiknak a teteje lesz üres amelyek az alaguton, vagy olyan vonalakon közlekednek, ahol a villamos vasutaknak felsővezetékes hálózatuk van.

A helyzet naponta válságosabb a Deák Ferenc-utcában, mert állandóan nő azoknak a tömege, kik bámulva szemlélik *Schönwald* Imre óra- és ékszertelepének, Deák Ferenc-u. 21. meglepő szépségü kirakatait. Nap-nap után a legkülönlegesebb ujdonságok kerülnek kiállitásra, ugy hogy az érdeklődés mindig eleven, különösen, ha az ember meggyőződést szerez arról, hogy milyen bámulatos olcsó áron lehet mindezen szépségekhez jutni.

JARDIN DE PARIS

VII. ker., Erzsébetkirályné-ut 1.

Telefon 167—25 Kezdete 9 órakor.

1913 junius 16-tól ! „LEHÁR OPERETTE“ ! a Sikkes herceg.

Szereplők: Vendrey Ferenc, Németh Juliska, Lenkeffy Icza, Sajó Géza stb. — „Ki volt az első“ bohózat. Irta Földes Imre. Pallay Rózsi, Kőváry Gyula. — Uj magánszámok: Vendrey Ferenc, Németh Juliska, Lenkeffy Icza, Sajó Géza, Miss Lilly Iris, Paul Morgan, Eimer J., Sypglass, Topsy, Käthe Funck, Lott Klary A Tabarinban. Hurricane Giris, Kelley and Reeves, Muclanu trió, Just and Gabriella, Rozsnyay Elise és 39 elsőrangu attrakció.

Fischerék ravaszsága.

Táncoltatják a fővarost.

A Magyar Villamossági Részvénytársaság igazgatóságának minden praktikája hiábavalónak bizonyult; a becslőbizottság nagy késéssel ugyan, de jövő hónap közepére elkészül munkájával. A közel másfél hónapos késedelem okául azt vallják a főváros képviselői, hogy a Villamossági Társulat igazgatósága, mint Matlekovits Sándor volt államtitkár, de különösen Stiller Mór dr. törvényhatósági bizottsági tag megakadályozták a leltározást és a hálózat felbecsülését.

Hogyan és miképpen járt el a társaság akadékoskodó igazgatósága, azt egyelőre nem akarják publikusá tenni, bevárják a megváltási tranzakció részleges lebonyolitását, de azután minden részletében ismerhetjük a társaság bizottsági tagjainak a város érdekeinek megcsorbitására vezetett akcióját.

Egyébként az utolsó időben nem voltak már olyan félelmetesen agresszivek Fischerék; az utolsó hetekben, mikor egymást érték Bárczy kölcsönszerzési utjában a fővárost a visszautasitások, a részvénytársaság vezetői reményt meritettek ebből arra, hogy az ő malmuk vize egyhamar nem apad ki, mert az üzem megváltásához szükséges tiz-tizenöt milliót nehezen fogja Bárczy kölcsönképpen megszerezni. S ebben az optimista igazgatóságnak igaza is lehet.

A társaság és a főváros között folyó perben legutóbb jelentős fordulat történt. A Magyar Villamossági tudvalevőleg egész csomó kártéritési igényt jelentett be a megváltás esetére; csupa olyan kártérités természetesen, amelyiknek nyoma sincs a fővárossal kötött szerződésébe.

A társaság most keltezett beadványában azt jelenti a birósságnak, hogy addig nem engedi be a fővárost a telepre, mig a kártéritési perekben a legfelsőbb birósság nem döntött.

Ezzel a nagyon is átlátszó cselvetéssel azt akarja elérni a Villamossági, hogy négy-öt éven belül, a főváros, ha megszerzi is a megváltás összegét, ne juthasson hozzá a telephez.

A főváros tiszti főügyészsége részéről Szabó Imre dr. tiszti főügyész a beadványra már válaszolt is. A periratváltást a nyáron minden bizonnyal befejezik, s őszre itéletre kerül a sor.

MÁG

AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a

Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

REIN NÁNDOR

szőnyeg- és ágynemü-áruháza
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 9.

ÁLLANDÓ UJDONSÁGOK:

szőnyeg, függöny,

paplan és matrácokban.

NEUSCHLOSZ-

butorok kizárólagos eladási helye. Minőség, szépség és olcsóság tekintetében vezetnek.

Szállodák, kórházak, szanatoriumok berendezési vállalata.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

MI LESZ?

Nem akácfavirággal van tele a város, hanem panasszal. Uton-utfélen panaszkodnak, keseregnek az emberek a rossz gazdasági viszonyok miatt. A végén pedig azt kérdik egymástól a közgazdasági párbeszéd tanúságaként a kétségbeesett hazafiak: meddig fog ez tartani, mi lesz ebből. Mindenki jóslást vár a másiktól, mintha az embertársa közvetlen levelezési viszonyban állana a gondviseléssel, mely ismeri a jövőt és elkeseriti a jelent.

A mindennapi beszélgetésnek, a kávéházi diskurzusnak ez a közgazdasági jellege az utóbbi időben annyira elharapódzott, hogy minden más témát teljesen háttérbe szorit. A politika nem érdekli az embereket, mindenütt csak a rossz üzletmenet, a pénztelenség, a nyomasztó gazdasági helyzet foglalkoztatja az elméket. Sajnos, nálunk ugylátszik csak akkor érdekli az embereket a közgazdaság, a mikor nagyon súlyos az állapot, amikor rosszul megy, amikor panaszra van ok. Jó időben minden más jobban érdekli a polgári elmét. Szinház, politika, városháza, tracos. Arról nem igen szoktak beszélni az emberek, hogy jól mennek az üzletek, hogy a viszonyok rózsásak. Ilyenkor a közgazdasági kérdések zavartalanul pihennek. Csak a rossz időkben léptetik őket az aktuálitások legelső sorába, a folytonos panaszok.

De hát akár hogyan legyen is, tény, hogy egész gondolkozásunkat mostanában a rossz gazdasági viszonyok tartják fogva, és az is tény, hogy ilyen rossz időkre a szó szoros értelmében vett legöregebb emberek sem emlékeznek. Az 1873-iki borzekrach, a 90-es években dult épitő-válság, az 1907 évi pénzszüke, a mostani sulyos viszonyokhoz mérten a virágzás korszakai voltak.

Ilyen intenziv pénztelenség, a hitelnek ekkora hiánya és drágasága, az üzletmenet ily rosszasága, a kereset ily kedvezőtlen alakulása, hosszú évtizedek óta nem volt észlelhető. Ez az igazi nyomor és szenvedés. Minden vállalkozás szünetel, az ipar küzködik a munkátlanság és a pénztelenség kettős ellenségével, a kereskedők üzleti kiadásaikat sem hozzák be. A munka és állásnélküliség ijesztően növekszik és e mellett a rettenetes drágaság nem enyhül. Mindenki a maga mindennapi foglalkozása körében érzi és szenvedi a gazdasági viszonyok e mostohaságát és nagyon is érthető, ha a gondoktól gyötört, aggódó, a jövő bizonytalansága miatt reszkető emberek elméjét az a legnagyobb problema kinozza: mi lesz? Meddig tart még a megpróbáltatás?

És — sajnos — nem lehet vigasztaló választ adni, biztatván az aggodókat, hogy böjtöljük át a mostani rossz napokat, majd csak jobban lesz. Sehol a jövőben nem dereng a remény sugara. A pénzhiány egyre nyomasztóbb lesz és a háborus veszedelem megszüntével sem fog elmulni. Hiszen Amerika oly távol esik a Balkántól és mégis éppen az uj világ gazdaságának falai remegnek a legveszedelmesebben. A tengeren tul a legborzasztóbb gazdasági válság pusztit. A korlátlan lehetőségek országában az összeomlás, a gazdasági krizis is hirtelenebb és méreteiben nagyobb. De a gazdasági és pénzügyi kapcsok az ó és az ujvilág között utóbbi években oly sürükké és szorosakká váltak, hogy az amerikai krizis kitörése Európában is igen súlyos nyomokat hágy. Különösen annálfogva, mert a nagytőkés nemzetek rengeteg mennyiségü amerikai értékekkel vannak érdekelve az amerikai gazdaság virágzásában és az ottani nagy árfolyamzuhanások az európai tőkét is sulyosan kárositották és viszont az Európában elhelyezett amerikai tőkék hirtelen felmondattak, ami szintén nagymennyiségü tőkéket vont el az európai országok közgazdaságától. A világ két nagy pénzforrása: a londoni és a párisi piac, pánikszerü félelemmel zárkózik el a tőkeexporttól. Németországban már a saját állami célokra sem akad pénz. A külföldi piacok teljes elzárkózása folytán Ausztriában és nálunk is teljessé vált a pénztelenség. S ma már ugy állunk, hogy a hitelorganizmus teljesen felmondotta a szolgálatot.

A krizisnek ez a jelenlegi legmagasabb foka pedig egy teljesen elgyötört, ellentállásra képtelen és gyenge közgazdaságot talál magával szemben. Nálunk a kórság már bevezetésében és kezdetleges fokán is halálos volt. Kisebb pénzintézetek, iparvállalatok, nagy kereskedelmi szakmák már rövid szenvedés után áldozatául estek a krizisnek akkor, amikor csak hitelválság volt. Ma már általános gazdasági krizissé fajult el a hitelválság és beláthatatlan, hogy ki és mi fog még belépesztulni.

Ki tudna tehát megnyugtató választ adni az aggódóknak és kesergőknek? Minek áltatni az embereket azzal, hogy a háború után jobban lesz, amikor a mai rettenetes helyzet háboru nélkül is bekövetkezett volna, mint egy tulhaitott gazdasági fellendülési korszaknak törvényszerü következménye. Ennek a betegségi folyamatnak le kell egészen folynia. Egy tünetének: a háborunak megszünése még nem hozza vissza az egészséget. Kétségtelen, hogy a processzus során még sok gazdasági existencia fog elpusztulni, számos érték megsemmisülni, egynémely erősség meginogni.

Az általános nagy chaosszban, a bizonytalanság és kinos vergődés napjaiban egész közgazdaságunk veszélyeztetett, megingó talaján nagy pénzintézeteink az egyetlenek, a melyek rendületlenül állanak, amelyekhez nem férkőzött az aggodalom legparányibb árnyéka sem, amelyek az idők forgandóságában az állandóságot képviselik. Ilyenkor kell belátnunk és megéreznünk, hogy ez a kevés számu nagybankunk a maguk teljesen konszolidált hitelével, reputációjával és az irányukban táplált közbizalommal, olyan erősségei közgazdasági életünknek, amelyeket semmiféle krizis megingatni, bevenni, nem tud. Igaz, hogy a nagy hitelválságot érezhetően enyhiteni ők sem tudják. De viszont nem kevésbbé igaz az, hogy a maguk nagy anyagi erejével mentesiteni képesek a válság következményei alól azokat a vállalatokat, amelyeknek ők a patronusai. Ime a nagy tőkekoncentrációnak előnye és ama sokat kifogásolt feilődésnek erőssége, mely a nagy iparokat a bankok hatalmába kergette. Ami ma nem áll a nagybankok oltalma alatt, az igen kevés kivétellel elpusztul. A nagy bizonytalanságban, a jövőért való nagy aggódásban az egyetlen vigasztaló az a biztosság, hogy nagy vállalataink a krizisben meg fogják állani helyüket.

— —

Városok hitele.

Szomorú helyzetbe sodorta a magyar városokat — a fővárost is ideértve — a hosszantartó pénzválság, amely igazában csak most érte el tetőpontját. Budapest főváros a külföldön egyáltalában nem, itthon pedig csak 6 hétnyolcad százalékos kölcsönt tudott szerezni. Ez a kölcsön a legnagyobb szégyene a Bárczy rezsimnek, mely a főváros pénzügyeit néhány év alatt teljesen lerontotta.

A nagy magyar vidéki városok még néhány százezer koronát sem tudnak felhajtani a legszükségesebb beruházások keresztülvitelére. Nem tulzunk, ha azt állitjuk, hogy ma egy jóravaló kereskedő könnyebben kap kölcsönt, mint a százezer lakóssal biró magyar város.

A kommunális hitel ma úgyszólván megszünt Magyarországon. A vidéki emporiumok a legnagyobb pénzügyi bajokkal küzdenek, melyek a városok normális fejlődésének teljesen utját vágják.

Ez a mostani válság két nagy tanulsággal szolgál nekünk a városok hitelviszonyainak szempontjából. Az egyik az, hogy a városok az úgynevezett nagy pénzbőségek idején igyekezzenek kielégiteni kölcsönszükségleteiket, vagyis akkor, amidőn a pénz olcsó. A legutóbbi évtizedek tanusága szerint ilyen pénzbőség minden hetedik, vagy nyolcadik évben szokott beállani.

A másik tanulság az, hogy a kommunális hitelt Magyarországon is rendezni kell, úgy a mint az több nyugati államban már megtörtént.

Mindenekelőtt törvényben, egyszersmindenkorra meg kell állapitani a nagy magyar városok kötvénykibocsátási jogát, úgy, hogy városi kötvénykölcsönök egyszerű belügyminiszteri jóváhagyás mellett legyenek effektuálhatók. Aztán pedig német és angol példára koncentrálni kell a községi hitelt oly módon, hogy egy központi magyar kommunális bank állittassék fel, mely egységes községi kötvényeket bocsátana ki. Ilyen uton tözsdeszerü, mindenütt lombardképes kommunális kötvények kerülnének a piacra, melyeknek plaszirozása lényegesen meg volna könnyitve.

Angliában csaknem 100 év óta egy állami bizottság áll fenn, mely a községeknek a megszavazott szükségletek fedezésére állami pénzeket bocsájt rendelkezésre, illetve kölcsönöket közvetit, úgy hogy ott a községek hitelszükséglete főleg az állam, illetve az állam közvetitésével fedeztetik. Franciaországban és Olaszországban az állam által kedvezményezett nagy bankintézetek vannak, melyek elsősorban a kommunális hitelt szolgálják. Németországban most alakul 25 millió márka tőkével a Deutsche Kommunalbank, mely „Deutsche Kommunalscheine" név alatt fogja a városi kötvényeket forgalomba hozni. Lipcsében már 1872 óta áll fenn a „Saechische Kommunalbank," mely az összes szász városok hitelszükségletét kielégiti. Megemlitendő még a Casselben felállított „Geldvermittelungsstelle", melyet a német városok szövetsége 1910-ben létesitett és amely a nagyobb német városok rövid lejáratú kölcsöneinek megszerzésével foglalkozik.

A magyar városok egyéb érdekeik szempontjából már eddig is szövetségbe vannak egyesitve. Most a kommunális hitel szempontjából kell a szervezkedést megkezdeni.

Ezen a téren csak egyesült erővel, vagyis koncentrációval lehet majd célt érni. Tegye meg itt is a főváros, illetve annak feje, a kezdeményező lépést. Bárczyt legutóbbi szomorú tapasztalatai kétszeresen is kell hogy arra buzditsák, hogy a kommunális hitel reorganizációját kezébe vegye és a vidéki városokat együttes működésre szólitsa föl. Ezzel még talán sikerül neki részben jóvá tenni azokat a példátlan baklövéseket, amelyeket a főváros pénzügyi adminisztrációjában eddig elkövetett.

Nem tudja hányat ütött?
Vegyen órát
Schönwald Imrénél, Deák Ferencz-utca 21. szám.

Öt százalékos kötvények. Mult számunkban tanulságos cikket közöltünk a kamattypus revolucionárius változásáról és megirtuk, hogy a tőkebefektetési papiroknál az 5 százalékos kamatozás minden irányban tért fog hóditani. Ez a megállapitásunk már részben valóra vált, a mennyiben a tőzsdetanács a napokban elrendelte a Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság 5 százalékos járadékjegyeinek, a Magyar Vasuti Forgalmi Részvénytársaság 5 százalékos vasuti kötvényeinek és Belvárosi takarékpénztár Részv. 5 százalékos záloglevelének a tőzsde árjegyzék-lapjában való lajstromozását és jegyzését.

A „Salgó" uj cégvezetője. A Salgótarjáni kőszénbánya Részvénytársulat igazgatósága e hónap 21-én tartott ülésében a társulat főhivatalnokát, dr. Reimann Ernőt cégvezetővé nevezte ki.

Megalakult az Autobusz részvénytársaság. „Budapesti általános omnibusz rt." cég alatt megalakult az az angol társaság, amely a budapesti autobusz-üzemre pályázik. Irodája: V., József-tér 10. sz. alatt van. Alaptőkéje egyelőre háromszázezer K (300 drb ezer K részvény.) Az igazgatóság tagjai: Garcke Emil és Forbáth Frigyes dr. Felügyelő bizottság: Dade Hubert Charles, Walmsley Charles és Kingsford Bertram. A részvénytársulat természetesen rögtön hét millió koronára emeli fel alaptőkéjét, mihelyt a koncessziót elnyerik.

Milliós inzolvencia és annak okai. Érdekes, de a válságos pénzügyi helyzetet szomoruan illusztráló körlevelet intézett hitelezőihez a gyergyószentmiklósi Cziffra Ferenc és fiai cég, amely már ötven év óta áll fenn. A cég bejelenti fizetésképtelenségét és ezt a következőkép indokolja: Sajnálatal vagyok kénytelen a Gyergyószentmiklóson már ötven év óta fennálló Cziffra Ferenc és fiai cég fizetésképtelenségét bejelenteni. Ennek oka egyfelől az, hogy Cziffra Mihály cégtulajdonosnak m. é. november havában hirtelen bekövetkezett elhalálozása, másfelől az, hogy a gyergyószentmiklósi Hitelintézet, melyből 427 drb a Cziffra-cég tulajdona, a válságos pénzviszonyok miatt felszámolni kénytelen. Ezen pénzintézet részvényei egy évvel ezelőtt 42o koronáért keresett papirok voltak, ma ellenben nem érnek semmit. További oka még a válságba jutásnak a gyergyói silány termés és a magas kamatláb. Követelésének teljes kiegyenlitéseül a tőke 5o százalékát ajánlom föl 3, 6 és 9 hónapos váltókban s azokat Cziffra Mihály összes utódai aláirják, perköltség vagy kamat nem fizethető. Tájékozásul közlöm, hogy a vagyon ingatlan birtok, házak, szeszgyár és üzletből áll és legfeljebb 75o—78o ezer korona értékü. Bekebelezett követelés 8oo ezer, egyéb tartozás 98 ezer korona. Évi kamat 7o—8o ezer korona. A jelzálogos hitelezők száma husz, áruhitelező 114. A válságos viszonyok és zálogjogi terhek miatt eladni semmit se lehet. Már perel 31 hitelező.

A Magyar Biztositó uj igazgatója. Az Első Magyar Általános Biztositó Társaság a minap megtartott rendkivüli közgyülésén a társaság igazgatóságának tagjává egyhangulag megválasztották *Zichy* János grófot.

A Magyar Siemens-Schuckert-művek villamossági r-t. junius 16-án megtartott közgyülése elhatározta, hogy a gyömrői-uti kábelgyár épitési, a Teréz-köruti ház megszerzési és a pozsonyi gyártelep kibővitési költségeinek fedezésére az eddigi 4 millió korona alaptőkét ujabb 20,000 drb 200 korona n. é. részvény kibocsátása által, 8 millió koronára emelik föl.

A Máramarosi sóvasut r-t-nak junius 15-én volt az évi közgyülése dr. *Chorin* Ferenc elnöklésével. Az évi jelentés konstatálja, hogy az 1912. évi üzlet bevétele 647, 558 korona, a kiadás 347,923 korona, az üzleti felesleg az előző évről áthozott nyereségmaradvánnyal együtt 326,219 korona. A közgyülés határozata értelmében a nyereségből 84,840 koronát a nyugdijintézet és különböző alapok javadalmazására forditanak és az elsőbbségi részvények szelvényeit pedig 8 koronával váltják be, még pedig julius 1-étől kezdődően a Pesti magyar kereskedelmi banknál.

A Magyar élelmiszer-szállitó r-t-nak 1912. évi mérlege a 24,940 (+7688) korona átvitellel együtt 62,799 (—99,839) nyereséggel záródik. — Az 1912 december 31-én lezárt mérleg a következő: Vagyon: Ingatlanok 2.422,943, gépek 1.095,818, iparvágány 104,911, vizvezeték 143,840, vasuti kocsi berendezés 13,000, beruházások 24,000, fuvarlevelek 3000, pénztár 41.134, értékpapirok 9648, adósok 593,125, összesen 4.451,472 korona. — Teher: Részvénytőke 2.600,000, tartalékalap 65,437, nyugdijalap 9271, állami kölcsön 750,000, elfogadványok 559,190, hitelezők 342,232, átmeneti tételek 62,541, 1911. évi nyereségáthozat 24,950, tiszta nyereség 37,848, összesen 4.451,472 korona.

A Mátrai Antal és társa r-t., mely csak tavaly alakult át részvénytársasággá 450,000 korona részvénytőkével, most teszi közzé 1912. évi mérlegét, mely szerint 293,390 korona volt a bruttojövedelem, mivel szemben a költségek 219,894 koronát tettek, értékcsökkenésre forditottak 21, 874 koronát, elveszett követelések cimén leirtak 5768 koronát, ugy hogy 45,852 korona nyereség maradt. A társaság beruházásai 393,661 koronát, követelései 355,859 koronát, tartozásai 427,654 koronát tettek.

A Magyar Bank uj fiókja. A Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság üzletfelei igényeinek könnyebb kielégitése céljából a székesfőváros területén eddig működő bank fiókjain kivül ma megnyitotta nyolcadik helybeli fiókját „Lánchdtéri fiók" elnevezéssel, II., Fő-utca 1. sz. alatt Kukányi Ernő és *Kozma* Dezső főtisztviselő vezetésével. Az uj bankfiók tevékenysége kiterjed az összes bankszerü müveletekre.

VÁLLALKOZÁS

Utépités.

A fővárosi utcák rendezésére a junius 16-án megtartott árlejtésen a következő cégek ajánlata érkezett be: a flamás-utca egy részének makadam rendezésére: *Holczinger* és *Korek* 36,362 K, *Krausz* és *Graviser* 33,766 kor., *Ámon* Antal és fiai 35,919 kor.; a Bokor-utca rendezésénél a kövező előmunkára a kocsiutnak kiskővel való burkolására nem érkezett ajánlat, a gyalogjárók aszfaltozására: *Posnansky* és *Strelitz* 5602 kor., *dr. Helvey* Tivadar 5542 kor., *Magyar asztalt r-t.* 5622 kor.; a Szalay-utca egy részének rendezésénél a kövezési előmunkára és a kocsiutnak kiskőburkolattal való ellátására nem érkezett ajánlat; a gyalogutak aszfaltozására: *dr. Helvey* Tivalar 1296 kor., *Magyar asztalt r-t.* 1514 kor.; a Városligetben a Szépművészeti muzeum és az állatkert közötti ut rendezésénél a kövező előmunkára: *Ámon* Antal és fiai 3119 kor., *Benz* Ferenc és ifj. *Helfenstein* 3301 kor.; a kocsiut aszfaltozására: *Magyar asztalt r-t.* 5622 kor. az Alsóerdősor, Rákóczi-ut és Izabella-utca közötti szakaszának rendezésénél a kövező előmunkára: *Ámon* Antal és fiai 8627 kor., *Obendorfer* József 7904 kor., *Krausz* és *Graviser* 9693 kor., *Halmos* István 10,141 kor., *Pesei* Lajos 8726 kor., a gyalogutak aszfaltozására: *Posnansky* és *Strelitz* 11,826 kor., *Angol asztalt r-t.* 12,146 kor., Magyar aszfalt r-t. 11,989 kor., a kocsiutnak aszfaltozására: *Posnansky* és *Strelitz* 42,364 kor., *Angol asztalt r-t.* 43,432 kor., *Magyar asztalt r-t.* 42,720 kor.; a Jósika-utca egy részének a kövező előmunkáira: *Obendorfer* József 6384 kor., *Krausz* és *Graviser* 8611 kor., *Halmos* István 7913 kor., *Pesei* Lajos 9126 kor., *Ámon* Antal és fiai 7268 kor.; a gyalogutak aszfaltozására: *Posnansky* -s *Strelitz* 17,520 kor., *Magyar asztalt r-t.* 17,280 kor., a kocsiut aszfaltozására: *Posnansky* és *Strelitz* 51,600 kor., *Magyar asztalt r-t.* 51,170 kor.; a Ferenc-utca, Üllői-ut és Mester-utca közötti szakaszának rendezésénél a kövező előmunkákra: *Ámon* Antal és fiai 6587 kor., *Tarján* és *Jaehn* 6695 kor., *Krausz* és *Graviser* 7692 kor., *Halmos* István 7797 kor.; a gyalogutak aszfaltozására: *Hirsch* Mihály 12,770 K, *Angol asztalt r-t.* 13,124 kor.; a kocsiut aszfaltozására: *Hirsch* Mihály 37,485 kor., *Angol asztalt r-t.* 38,430 koronával.

Elfogadták: *Krausz* és *Graviser* 37,765.57, dr. *Helvey* Tivadar 5542 és 1296, *Amon* Antal és fiai 3119.08, *Obendorfer* József 7904.82, *Posnansky* és *Strelitz* 11,826.50, illetve 42.364, *Obendorfer József* 6394.20, *Magyar asztalt r. t.* 17.520, illetve 51.170, *Tarján* és *Jähn* 6695.91 és *Hirsch* Mihály r. t. 12.770, illetve 37.485 K ajánlatát.

Gellért-fürdő.

A Gellért fürdő asztalos, lakatos és mázoló munkáira a junius 16-án megtartott árlejtésen a következő cégek tettek ajánlatot: az asztalos munkákra: *Thék* Endre és *Gregersen* G. és fiai 282,648 K, *Röszler* és *Terlanday* 164,849 K, *Csukai* Sándor 192,757 K (6 százalék engedménnyel), *Malomsoky* József 169,777 K (5 százalék engedménnyel), *Bartolfy* József utóda 172,096 K, *Kovács* Gábor 155,118 K, ifj. Dvoracsek József 193,865 K, *Madary* Gábor 157,860 K, Rózsai Kálmán és *Pintér* József 186,039 K, *Hufnagel* Imre Imre 157,489 K, *Csoknyai* Bertalan 165,018 K, *Gárdos* András 158,643 K, *Szőllősi* Lipót 178,378 K, (5 százalékos engedménnyel; *a lakatos munkákra: Berényi* és *Lengyel* 56,312 K, *Budapesti vas- és fémipari termelőszövetkezet* 56,293 K, *Hochmann* József 70,068 K, *Pick* Ede utódai 51,692 K, *Blum* Mihály 72,962 K; *a mázoló munkákra: Zimmermann* és *Lovász* 38,798 K, *Fischer* Ernő 42,954 K, *Hackspacher* István 47,155 K, *Kurbel* József 40,091 K, *Kovács* Bálint 52,222 korona, *Tischler* Nándor 48,274 (5 százalék engedménnyel), *Ozarovszky* Henrik 45,733 K, *Tomi Lajos* 36,533 K (10 engedménnyel), *Máhrer* Henrik 38,615 K (10 százalék engedménnyel), *Steinhaeusl* és *Kölber* 55,460 K, *Fischer és Hartmann* 56,497 K (5 százalék engedménnyel), *Vöröscsáky* és *Csaba* 46,733 K, *Zafurek* Ferenc 30,467 K, *Kramer* Adolf 39,366 K, *Reitzer* Ferenc és fiai 53,509 K, *Szegő* József 31,449 K, *Hantos* testvérek 47,806 K, *Margitta* Ignác 49,204 K és *Németh* Andor 40,000 K-val. Az ajánlatok átszámitás alatt vannak.

A Gellért-fürdő *villámháritó-berendezésére* a székesfőváros tanácsa junius 16-án szükebb árlejtést tartott. Ajánlatot tettek: *Szalai* és *Deutsch* 2377 K-val, *Barta* Károly 2189, *Fischer* Sándor és társa 3002, *Andor* és *Futtaky* 2660, *Magyar Siemens-Schuckert-müvek villamossági r-t.* 4579, *Deckert* és *Homolka* 3807 K-val. Döntés még nem történt.

Kazán kibővités.

A székesfőváros tanácsa az I. ker., Kötvölgyi-ut mentén, a Szent János-kórház területén levő kazánház kibővitése és átalakitása alkalmából szükséges kazánházi berendezésekre és az azokkal összefüggő munkálatok vállalatba adására nyilvános irásbeli versenytárgyalást hirdet és pedig: uj kazánokra, tulhevitőkre, láncrostélyokra, azok elektromotoros hajtására, kazánbefalazásokra, gőzcsővezetékekre, tápvezetékekre, kifuvató vezetékekre, tápszivattyukra, szivóvezetékekre és viztartányokra, valamint a régi kazánok láncrostélytüzeléssel és tulhevitővel való ellátására, átfalazásra, gőz- és egyéb csővezetékek csatlakozására, szivattyuk áthelyezésére, régi gépek leszerelésére és vizvezeték becsatolására; szénszállitó és salaki emelő-berendezésre, továbbá kémény és füstcsatorna épitésére. Ajánlatok julius 10-én d. e. 10 óráig Krátky János tanácsnok vagy helyettese kezéhez nyujtandók be. (Központi városház, III. emelet, 351). Az egyes munkák után és pedig: az I-sö tételre 14,000 kor., a II. tételre 1000 kor. és a III-ik tételre 1300 kor. bánatpénz teendő le. A tervek Korb Flóris müépitész irodájában (Baross-utca 74) megtekinthetők.

Széna-szállitás.

Budapest székesfőváros tanácsa az 1913. évi szeptember 1-től 1914. évi augusztus 31-ig terjedő egy évben: a) a fővárosi szarvasmarha közvágóhid és vásár céljára szükséges mintegy 40,000 métermázsa; b) a községi lóhusüzem céljára szükséges mintegy 8000 métermázsa; c) a községi kenyérgyár céljára szükséges mintegy 1700 métermázsa és d) a községi élelmiszer árusitó üzem céljára szükséges mintegy 700 métermázsa széna szállitására nyilvános versenytárgyalást hirdet.

Mind a négy szállitásra nézve külön-külön kell ajánlatot tenni és bármelyik szállitásra nézve egymagában is lehet ajánlatot tenni. A versenytárgyalás 1913. évi julius 16-án d. e. 11 órakor a Központi városháza II. em. 196. ajtó szám alatt a közélelmezési épülsteremben tartatik meg.

Üveges munka.

A székesfőváros tanácsa versenytárgyalást hirdet a Gellért-téren épülő Gellért- (Sáros) gyógyfürdő és gyógyszálló üveges munkáinak végrehajtására. Ajánlatok julius 7-én d. e. 11 óráig a tanácsi XVI. (városgazdasági) ügyosztály vezetője vagy megbizottja kezéhez (Központi városháza, II. emelet, 235. ajtószám alatt) közvetlenül vagy posta utján kell beadni. Bánatpénz 3800 korona. A tervek Sterk, Sebestyén és Hegedüs épitészek irodájában (Kemenes-u. 1) tekinthetők mek.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.

PAPYRUS NYOMDAI MÜINTÉZET (Nobel és Társai.)

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 0 0 0“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

Budapest—Pécs!

Csodaszép választék!
Maradandó értékü kiváló szép

ajándéktárgyak!

Brilliáns gyürük
gyönyörü kövekkel és elsőrendü kidolgozásban

Boutonok
legszebb kivitelben

Arany és ezüst cigarettatárcák
drágakövekkel és tüzzománcca eredeti gyári árakban

SCHÖNWALD IMRE

főüzletében Budapest, Deák Ferenc-utca 21. sz.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Törzstelep: Pécs.

CASINO DE PARIS

nyári kerthelyisége VI., Hermina-ut 63. sz. Az Angol-Park mellett.

A teljesen uj juniusi müsor!

Szezonsláger! GUSTI EDLER eredeti müsorával! Zaretzky csoport orosz énekes és tánccsoport. Salis és Polets francia tánckettős. Theresas humoros bűvész. Trio Romanos klasszikus táncosnők Révész Kató előadó művésznő. »Les Malaguitas« spanyol táncok. Lawson and O'Dell angol ének és tánckettős Chonchitas Satanella spanyol cigánytáncok. „NAGY BALLET“ 40 közreműködővel. — Kezdete fél 11 órakor. — Villamos és társaskocsi közlekedés minden irányban.

Hirmann Ferencz

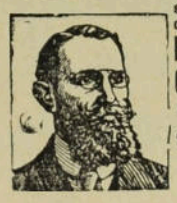
fémöntőde, réz- és ércmüárugyára
Budapest, VII., Csányi-utca 7—9.

KÉSZIT mindennemü szerelvényeket viz-, gőz-, légszesz- és fürdőberendezések részére. — Szőlő- és piucegazdászati gépeket és eszközöket. Szivattyukat. Vasuti kocsi és hajó szerelvényeket. Kereskedelmi réz- és vassulyokat. — Öntvényeket minden ötvözet szerint. Állandóan raktáron: vizvezetéki szerelvények, kovácsolt és öntöttvascsövek. Öntöttvas fürdőkádak és zománcozott kjöntők. — Egészségügyi berendezések. ○○ Fayence-áruk.

FOGAK

szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszerszerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkeresztttel kitüntetve

Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I. Ovás!

Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevétki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Káll H. P.

Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.

Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—50

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.

Igazgatóság: **BUDAPEST V., BANK-UTCA 6.** — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT ⊂⊃ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

◆ ◆ ◆

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Ostökös“ védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST
V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

⊂⊃ Gyári ⊂⊃

Marta Magyar Automobil Rt. Arad

Vezérképviselet:

Royal-Garage, Budapest, IX. ker., Páva-utca 10-12.

Fontos! Vigyázat a telefonszámokra!

Messenger Boy Company Ltd.

csak egy van! Dohány-utca 29.

Telefon számai

149-80
149-81
149-82

A legelső legnagyobb legmegbizhatóbb és legolcsóbb vállalat.

Ne tévessze össze a többi hasonló üzemekkel! • • •

Legrégibb, legelőkelőbb márka
Gróf Keglevich István ut.

COGNAC BUDAFOK

Az összes, bel- és külföldi kiállitásokon legutóbb „Turin“-ban kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenütt kapható.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

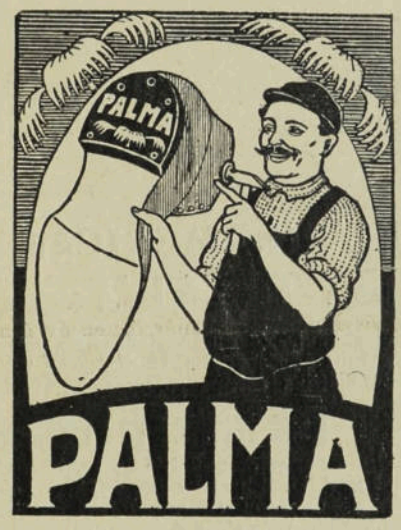
MARKUS-PENZIÓ ABBÁZIA
(VILLA MATELLA)

Magyar ház.

Polgári árak. Otthonias. Csendes. Tiszta.

Saját tengeri fürdő.
○ Nap- és légkura. ○

Városi tisztviselőknek engedmény.
Kérjen prospektust!

MŰÉPITÉSZEK ÉPITÉSVÁLLALKOZÓK GÉPGYÁROSOK FIGYELMÉBE!

NYIRI SÁNDOR

Telefon: 133-37. **BUDAPEST** Telefon: 133-37
VII, Wesselényi-u. 8. Wesselényi-bazár

Paszpartu műintézet és könyvkötészet. • • • •

Épitési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett. • • • •

Mappák minden kivitelben. • • • •

Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is. • • •

Egyleti tablók és albumok. • •

FIÓK ÜZLET: VI. ANDRÁSSY-UT 66.

Gólya Áruház

VI. NAGYMEZŐ U. 12.

FIÓK ÜZLET: VIII. NÉPSZINHÁZ-U. 35.

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részv.-Társ.
FIUME.

Fiuméből Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume—Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.

Fiume—Venezia: hetenkint 3—6 gyorshajó-összeköttetés.

Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajó-összeköttetés.

Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.

Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velenczében és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Róma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.

A gőzhajók **modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazas minden kellékével vannak felszerelve.**

Bővebb felvilágositást nyujt a **Központi Menetjegyiroda Budapest** (V., Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodái.

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszben
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü
zsákokban
a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:
Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

„AUSTRO-AMERICANA"
37 oceángőzös **TRIEST** 37 oceángőzös
Rendszeres személy- és árujáratok az északamerikai Egy. Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével.
Triesztből New-Yorkba és Kanadába
a **„Kaiser Franz Josef I."** és a **„Martha Washington"** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.
Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren.
Kizárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)
Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana" irodája (magyarorsz. helyettes: ZERKOWITZ EMIL)
Budapest, VII., Thököly-ut 2.
(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

Singer és Wolfner kiadása, udapest
NIKKELSEN KAPITÁNY:
A Sarkvidék Robinsonja
Fordította: Balla Ignác
A Sarkvidéki utazások viszontagságait, küzdelmeit vetiti elénk Nikkelsen kapitány. Az örökös jég birodalmában élethalál harcot viv esztendőkön át ezer és ezer veszedelemmel az uj Robinson, Grönland egyik kietlen szigetén. — A sarkvidéki kutatásoknak legizgalmasabb a valóságban megtörtént regénye ez a könyv
Ára 8 korona

és gramofon-lemez
óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfeleme-léssel csekély havi
részletfizetésre!!
Eredeti „Angyal" védjegyü gramofonok lerakata
ELEK és TARSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.
Legujabb kimeritő **gramofon és lemezjegyzék ingyen** és **bérmentve.**

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23.
Beton-, hid- és csatornaépitő. Telefon 55—55.

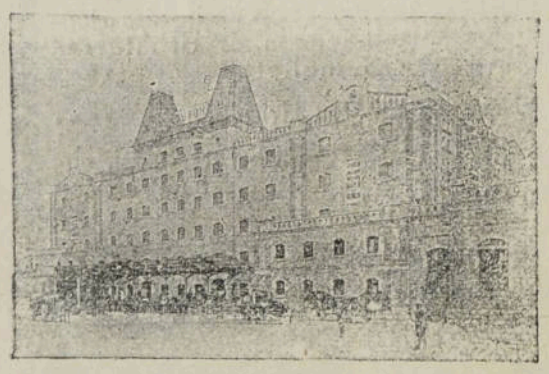
Telefonszám: 34—51 és 34—61
Telefonszám: 34—51 és 34—61
Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat
PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.
Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. ::
A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Arjegyzék dijmentesen.

Pesti Magyar Kereskedelmi Bank.
Az utazási idény
beálltával a **Pesti Magyar Kereskedelmi Bank** az utazó és nyaraló közönség figyelmébe ajánlja a bank központjában (V., Fürdő-utca 2.) és összes fiókjaiban berendezett legujabb szerkezetü tüz- és betörés-biztos **safe deposit** rekeszeket, amelyekben a bérlő értéktárgyait **saját zára** alatt őrizheti meg és kezelheti, csekély dij ellenében
Nagyobb értéktárgyakat, u. m. ezüstneműeket s b. lepecsételt ládákban és csomagokban a bank szintén átvesz megőrzésre, valamint kiállit **hitelleveleket** minden városra és fürdőhelyre.

ANGOL PARK
Családi mulatóhely. Husz tréfás mulatság
Bachó
:: és a főváros legjobb zenekarai :
A JAPÁN-KERT-ben:
kitünő koszt.
Olcsó árak. Belépti-dij 20 fillér

Holzer
cs. és kir. udvari és kamarai szállító
divatháza
Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

M. Kir. Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság.
Hajókirándulás Visegrádra és az Aldunára.
A Budapesten időző vidékiek a legkellemesebben tölthetik el idejüket, ha egy hajókirándulás tesznek a gyönyörü fekvésü, történelmi emlékekben bővelkedő, Budapesttől alig néhány órányira fekvő *Visegrádra.* A hegyormon fenségesen pihenő várromokról, hol valamikor *Mátyás király, Nagy Lajos és az Anjouk* idejében nagyszerü élet folyt, elragadó látvány nyilik a Dunára, a Börzsöny hegyláncolatra s a környékbeli szebbnél-szebb villasorokra.
A *Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság* személyhajói e vonalon a nyári hónapokban naponkint többször közlekednek *s a pesti oldalon az Eötvös-téri kikötőből, a budai oldalon a Pálffi-téri kikötőből indulnak.*
Menetdij: Budapestről Visegrádra és vissza (menettérti jegy)
az I. osztályban 2 korona.
Európa legnagyszerübb, legfenségesebb vizi utját ismerjük meg, ha az Aldunán, a Kazán-szoroson, a Vaskapun végighajózunk. A Duna közepéből kimeredő sziklák, a történelmi nevezetességü várromok, a zuhatagsorozatok, barlangok, stb., stb. felejthetetlen képet nyujtanak a hajóutasnak. A Magyar Királyi Folym- és Tengerhjózási Részvénytársaság modern kényelemmel berendezett szalongőzöse e vonalon *Zimony Belgrádból, illetve Báziásról Orsova felé minden vasárnap, kedd és pénteken. Orsováról Báziás illetve Belgrád Zimony felé minden hétfőn, csütörtökön és szombaton* közlekedik. Zimonyig, Báziásig, vagy Orsováig előtte való napon vasuttal történik az utazás. — A Zimonyból lefelé, vagy Orsováról fölfelé menő utasok a megelőző éjszakát a hajón tölthetik. A gőzösökön előzetesen is lefoglalható külön kabinok állanak rendelkezésre.
Menetrendkönyvecskék továbbá „A Duna" cimü hajózási kalauz a Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság igazgatóságától dijmentesen kapható.

Nyilvános hütő és fagyasztó raktárház.

Magyar Élelmiszer Szállitó Részvénytársaság
Központi iroda: Budapest X., Tóth Kálmán-utca 8—10. szám.
Részvénytőke 4 millió korona.
Sürgönycim: CONSUM, BUDAPEST.
Telefon: József 25-02, 25-03, 25-04.
A **hütőházban** nyilvános jellegénél fogva bárki, tetszésszerinti időre, mérsékelt dijtételek mellett beraktározhat (bármily mennyiségben) **vad, baromfi, hus, tojás, vaj, hal, gyümölcs, virágcsirák, főzelék,** stb. élelmicikkeket, továbbá szőrme és szőnyegeket. A beraktározás feltételei, valamint a beraktározandó áruk kezelésére vonatkozó részletes utasitásokkal készséggel szolgálunk. **ÜZLETÁGAK: Szállitási osztály:** baromfi-, tojás-, vad-, vaj-, gyümölcs- és főzelékküldemények után, ha a társaság neve alatt kerülnek feladásra, jelentékeny szállitási kedvezményeket folyósit. A szállitmányozásra vonatkozó mindennemü kérdésekben (fuvardijak, utirányok stb.) készséggel nyujt felvilágsitást. **Kiviteli osztály:** A társaság berlini breslaui, wieni és londoni fiókja mindenféle élelmicikkek bizományi értékesitését elvállalja. Az árukra előlegeket is folyósit.

II. évfolyam Budapest, 1913. julius hó 2-án 27. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám

Kapuzárás

lesz a szerdai közgyülésen. Az előadó tanácsnokok sietve ledarálják előterjesztéseiket, szapora beszédü szónokok még egy utolsó pontot szereznek a szorgalomnak nevezett tantárgyból, azután szavaznak, a napirend kimerül és az elnök kellemes nyaralást kiván a városatyáknak.

Sajátságos egy esztendő, amely az utolsó közgyüléssel véget ér! Legfőbb jellemzője, hogy teljes pangás állott be üzleti téren. Az üzletszerü városigazgatásnak a reakciójaképpen, majdnem minden olyan előterjesztés megbukott, amelyhez valami magánérdek füződött. Ugylátszik, a nagyobb nyilvánosság, a fokozott ellenőrzés, mérséklésre és óvatosságra intette nemcsak a tanácsot, hanem a közgyülés tagjait is. Általában azt lehetett mondani, hogy a főváros közgyülésén sok az oda nem való, seleites elem, de vannak néhányan, akik becsületes önzetlenséggel, dicséretre méltó buzgósággal foglalkoznak a város ügyes-bajos dolgaival. Ez a számra nézve kevés, de egyénileg sulyos ember megakadályozta a Piccadilly-merényletet, a selcei villát, a javadalmi bérletet, az Entreprise-megváltását, a bányavételt, legutóbb pedig a városháza elhelyezésének spekulátiv megoldását. Természetes, hogy ezek a javaslatok csak prolongáltattak a jövő esztendőre, mert egy városházi előterjesztés soha sem lehet olyan ocsmány, hogy végérvényesen agyon lehetne ütni. A tendencia határozottan lanyha volt, amint az a felsorolt példákból is kitetszik. Ami csak azon az egy ponton okozott sérelmet, hogy a városatyák elvesztették disztingváló érzéküket és egy kalap alá vonták a nem sürgős javaslatokkal az olyan közérdekü és halaszthatatlan előterjesztést is, mint amilyen pl. az autóbusz.

A letünt szezón vitáiból azt a meggyőződést meritettük, hogy a jövő évben különösen a közlekedési és a közegészségügyi problémák fognak dominálni a városházán. És ez igy van rendjén. A közlekedés és a közegészség terén a legkirivóbbak a hiányok s talán a legkönnyebb a segitség. A közlekedési kérdések kedvező elintézése különös fontossággal bir a városházán, mert a tapasztalat azt bizonyitja, hogy ezen a ponton törnek ki a legerősebben a szenvedélyek, ez az a választóviz, amely két pártra szakitja a közgyülést.

Testi és lelki megerősödést kivánunk mi is a városatyáknak. Ha visszatérnek, ne ismerjünk őrájuk, ők viszont önönmagukra: — ez a legjobb, amit a bizottsági tagoknak, még inkább pedig a főváros lakosságának kivánhatunk.

Fullánkok

—

Budapest

szorgalmasan szülő hölgyeire a legszebb napok virradnak. Nem valószinü ugyan, hogy a szülészet alkalom megjavulása kedvezően fog hatni a főváros születési statisztikájára, hogy a szanatórium birtokában gyorsabban és akadálytalanabbul sikerül majd őszehozni azt a rongyos harminc millió magyart. Olyan szkeptikusak vagyunk, hogy még abban sem hiszünk, hogy a Bakács-tér őzondus levegője animálni fogja hölgyeinket a szanatóriumban való felvétel legfőbb feltételének a megszerzésére. Azt azonban szilárd hittel valljuk, hogy 1. A kórházalapitás, általában pedig a közegészségügyi intézmények létesitése elsősorban állami föladat, nem pedig városi. A főváros tehát ismét indokolatlanul bőkezü, nemesszivü és nagylelkü . 2. Ebből a bérletből — vétel lesz, akárki meglássa. Kedves szokása az a városháza urainak, hogy csak adagonkint adják be a mérget a közönségnek. Most drága pénzen, évi negyvennégyezer koronáért, bérbevesszük a szanatóriumot, esztendőre vagy kettőre pedig azt fogják mondani: igazatok van, belátjuk, nem volt jó üzlet a bérlet. Igazatok van: — ennélfogva térjünk át most már a bérletről — a vételre.

Igazatok van, mondják majd ők. Holott nékik lesz igazuk. Mert a végén mégis lenyelik majd a városatyák ezt a milliós békát is. Aki bé-(rlete)-t mond, annak vé-(tel)-t is kell mondania . . .

Üdv az olvasónak!

Zavartalan pihenést kivánunk mindenkinek, akit illet. Utolsó napján a városházi esztendőnek engesztelő szent misét tartunk és bocsánatot kérünk azoktól is, akiket megbántottunk azzal, hogy fájó igazságokat olvastunk a fejükre. Pihenje ki az év fáradalmait Bárczy István polgármester ur, akit joggal tettünk felelőssé minden rosszért, ami a városházán eredt. Élvezze a nyaralás örömeit Rózsavölgyi alpolgármester ur, nyaraljon vidáman Folkusházy tanácsnok és találjon esztendőre hathatósabb irt az élelmiszer-drágaság ellen. Antal tanácsnok örüljön, hogy levették a válláról a közegészségügyek gondját, Harrer tanácsnok ne busuljon, amiért a városháza a helyén áll még. Szterényi Józsefünk spekuláljon tovább a budai telkekkel, Neuschloss mester hagyja élni a fiatal épitészeket is, Szápáry Pali biztositsa molykár ellen a Piccadillyt, Walder Gyula pedig a pénzügyi talentumát. Az apró emberek (Hüvösék, László és Beetcz, Lengyel Endre, Winter Lajos) is pihenjenek nyugodt lelkiismerettel és megnyugtatásukra szolgáljon, hogy mi a nyáron is lankadatlan buzgalommal fogjuk folytatni a munkánkat!

Vaszilievits öröke

Küzdelem az alpolgármesterségért

Ötvenhat esztendős korában, harmincöt évi városházi szolgálat után, vasárnap este örök pihenőre tért *Vaszilievits* János dr., a székesfőváros alpolgármestere. Nem volt nagy kaliberü ember, de voltak kiváló egyéni tulajdonságai, amelyekkel tiszteletet szerzett magának széles körökben. Szimpatikus, jó ember volt, akinek tehette, kedvében járt s a bizottsági tagok között nagy volt a népszerüsége. Vaszilievits János csaknem ugyanazon a napon hunyt el, amikor elérte a teljes nyugdijképesség idejét, korai halála annál tragikusabb, mert nem élvezhette a nyugalmat, amelyre 35 esztendei szakadatlan munka után méltán rászolgált.

Talán kegyeletsértőnek látszik, pedig a dolgok természetes rendje hozza magával, hogy a gyász első hirére megindult a lázas kombináció az elhunyt polgármester utódja körül. A kérdés ma még egyáltalán nem aktuális, mert a diszes állás betöltése őszre marad. Egészen bizonyos, hogy Budapest uj alpolgármestere

Bódy Tivadar dr. lesz,

aki mindeddig alpolgármesteri hatáskörrel felruházott tanácsnok volt csupán, most azonban egyhangulag fogják megválasztani arra a helyre, amelyre nálánál méltóbb ember nincsen. Ebből következik, hogy tulajdonképpen nem Vaszilievits János helyének betöltéséről van szó, hanem a Bódy Tivadaréról. Erre az állásra pályázik elsősorban

Hamvai Sándor V. ker. elöljáró.

és pedig azon a cimen, hogy ő a rangban legidősebb elöljáró. Talán épen ez a körülmény ássa alá Hamvai sánszait, mert közelfekvő az a valószinüség, hogy a törvényhatósági bizottság fiatalabb erőre óhajtja bizni Bódy Tivadar mostani munkakörét. Szó van arról, hogy a pályázók között lesz

Melly Béla dr. árvaszéki elnök is.

Ha Melly jelenlegi hatáskörét el akarja hagyni, úgy mindenestre jelentékeny esélylyel veheti fel a küzdelmet, mert nagyon sok hive van a közgyülésen, még abból az időből, amikor tagja volt a tanácsnak. A Vásárpénztár rt. elnöki székében minden valószinüség szerint utódja lesz Melly dr. a meghalt alpolgármesternek. A tanács tagjai közül

Festetich, Rényi és Déri tanácsnokok

szerepelnek a legsürübben a tippelésekben. Közöttük rangban legidősebb *Rényi* Dezső tanácsnok, a közlekedési ügyosztály vezetője, aki jelenleg is helyettes csoportvezető. Rényinek óriási érdemei vannak a főváros közlekedésének javitása körül. Koncepciózus, okos ember s amellett rendkivül szerény. Az ő megválasztásában senki sem látná a maga mellőzését, mert Rényi kiválóságát mindenki elismeri.

Festetich Géza grófról szintén igen bajos dolog volna rosszat irni. Értelmes, ügyes em-

ber, a modora lebilincselő. Kitünően tud reprezentálni és nagy diplomata, aki vezető állásra van predesztinálva és többször hozták a nevét forgalomba a főpolgármesteri állással kapcsolatban is.

Déri Ferenc tanácsnok, a legfiatalabb a jelöltek között s épen ez a körülmény bizonyitja, hogy nem olyan ember, aki a szamárlétrán halad fölfelé. Déri dr. egyike a legképzettebb tisztviselőknek. A városházi közigazgatás minden ágában fényesen megállotta a helvét, mindenki szereti, tiszteli, becsüli s ha a közgyülés többségének a bizalma feléje fordulna, ez a választás a fővárosra rendkivül szerencsés volna.

Akármelyik győz majd a jelöltek közül, a választás némi hullámzást jelent a főjegyzői és tanácsjegyzői karban is. Ha Festetich vagy Rényi, vagy Déri lesz az uj alpolgármester, úgy *Marher* Aladárból valóságos tanácsnok lesz. Ebben az esetben a tanácsnok-főjegyzői állásra sorrend és érdem szerint *Csupor* József, *Berczell* Jenő, *Wigh* János, főjegyzők, az ő helyeikre pedig *Kemény* Géza és *Till* Antal tanácsjegyzők pályázhatnak a legtöbb kilátással.

Az autóbusz.

Őszre halasztják a döntést.

Hiába, nem tud a városházán egy becsületes, közhasznu törekvés akadály nélkül célt érni. A főváros polgársága érthető örömmel és megelégedéssel fogadta a hirt, hogy a közlekedési ügyosztály elkészült az autobuszforgalom megindítására vonatkozó előterjesztéssel. A javaslat a közlekedési bizottság retortáján keresztül ment s az ott lefolyt vita alaposság mégis a kétkedőket s a rosszhiszemü gáncsolókat is meggyőzte arról, hogy az angol társasággal kötendő szerződésnek lehetnek szépséghibái, ezeket azonban némi jóakarattal, simán ki lehet küszöbölni.

Ezek után joggal várhatta volna mindenki, hogy az autobusz-kérdést még ebben a szezónban elintézi a közgyülés. A polgármester urnak azonban nem fontos, nem sürgős a polgárság óhaja. Bárczy István dr. a nála deputációban járt polgárok előtt azt a cinikus kijelentést tette, hogy ma már julius van, a bizottsági tagok jórésze nyaral, ennélfogva nem szabad ilyen nagyfontosságu ügygyel, mint amilyen az autobusz, a közgyülés elé lépni. Ha ebben a nyiltkozatban a polgármester ur alkotmányos felfogása tükröződne vissza, akkor legfőljebb azt a kifogást emelhetnők, hogy 1. ugyszólván téli idő van, a nyaralásra még kevesen gondolnak, a bizottsági tagok nagy többsége Budapesten van, 2. nem a közgyülés és nem a polgárság az oka a késedelemnek, hanem egyesegyedül Bárczy István, részben azért, mert nem találta eléggé sürgősnek az ügyet, részben pedig, mivel illetéktelen és jogosulatlan befolyásoknak engedett.

Bárczy István polgármester ur azonban a történeti hüség ellen vétett, amikor nevezetes kijelentéseit megtette. A főváros holnapi közgyülésén ugyanis egész csamó nagyfontosságu ügy szerepel. Hogy egyebeket ne említsünk, itt vannak a zárszámadások, itt van az Erzsébet-sugárut kérdésének megoldása. Miért, hogy a polgármesteri disztinkció ezeket a tárgyakat kiemelte a molykár ellen biztositandó javaslatok szürke tömegéből? Az Erzsébet-sugárut, kétségtelen dolog, óriási horderejü, életbevágó fontosságu dolog. De éppen ezért, mert a kérdés megoldása nagy körültekintést és óvatosságot igényel, nem veheti fel a versenyt az autobusz-javaslattal abban a tekintetben, hogy kellően előkészitve, minden oldalról megvilágositva volna. Miért nincs többé idő az autobusz-előterjesztés letárgyalására? Csak nem azért, mert az időt lefoglalja a — szülő-szanatórium megszerzésének sürgős gondja? Az sem találó érv, hogy a javaslattal előbb a jogügyi és a pénzügyi bizotságoknak kell foglalkoznia, utána pedig a tanácsnak. Ami az utóbbit illeti, a helyzet az, hogy a tanács illetékes tagjától származik az eltőerjesztés s az előzetes szankciót annak idején megadta hozzá a polgármester. A bizottságok pedig nagyon rövid idő alatt végezhetnének az előterjesztéssel, ugy hogy semmi akadálya sem lehet annak, hogy az autobuszt egy julius 9-ére, vagy 16-ára összehivandó rendkivüli közgyülés letárgyalja.

Természetes akadálya nincs a dolognak, legfőljebb mesterséges . . .

Cirkusz a Tattersallban.

Mókázik a tanács.

A Fővárosi Hirlap elsőnek adott hirt Beketow Mátyás és a főváros között létrejött legujabb üzletről; a cirkuszigazgató ügyvédje, Pető Sándor dr. által szignált kérvényben ajánlatott tett a fővárosnak a Tattersall egy részének kibérlésére, melyet a közélelmezési ügyosztály javaslata alapján a tanács elfogadott.

Beketowék nagyon is átlátszó terve az volt, hogy monopoliumukat biztositsák, kibérelték a Tattersallnak azt a részét, ahol tavaly ősszel a Charles-cirkusz előadásai alapján győződhetett meg a város közönége arról, hogy a monopolium révén milyen kitünő helyzetbe van Beketow mester és hogy a városligeti cirkuszban milyen silány produkciókkal traktálják a főváros bárányturelmü közönségét.

Kész szerencse,hogy a város publikuma megbocsátó elnézéssel szemléli Beketow esténkénti mókázását. Az előadások nivóját szemléltetően jellemzi hogy a cirkusz slágerszáma, valami békanyelő és hosszutávu vizivó matadór, most a liget egyik bódéjának vegetáló atrakciója.

A Tattersall területének gyakorlatozás céljára való kibérlésével azonban nem menekülhet meg Betekow egy másik társulat konkurrenciájától s főleg attól, hogy a közönségnek összehasonlitásra alkalom nyiljék.

Nemcsak Charles társulata jelentkezett a Tattersall kibérlésére, hanem legutóbb a Henry-cirkusz is bérleti ajánlatot tett.

A Henry-cirkusz beadványa Drezdából van keltezve s kijelenti benne a vállalat igazgatója, hogy a területnek szeptember és november hóban való átengedéséért ugyanazokat a föltételeket hajlandó elfogadni, melyet Beketowék akceptáltak; ezenfelül világvárosias programmot igér a város közönségének.

A főváros tanácsa legutóbb foglalkozott a közélelmezési ügyosztály erre vonatkozó javaslatával s azt a kétszinü határozatot hozta, hogy a területet lefoglalni hónapokkal előre nem engedi. Mintha nem tudná a tanács, hogy egy nagy vándor-társaság utazási programmját ötletszerüen, máról-holnapra nem lehet megszabni s több hónapra előre kell a kiszemelt városokban helyet biztositani.

A kétszinü határozat folytatásaképpen kijelen-

Mesedélelőtt.

I. mese.

Miért vijjog a saskeselyü.

(*Meséli Kati néni a madárház előtt*)

Mese, mese, meskete. Tudjátok-e gyerekek, hogy ki a Hatsek ur? Hát bizony a Hatsek az a férfiu, akinek ut-utfélen van egy optikus boltja. Na igen Jenőke . . . hogy mi az az optikus bolt? Ott kapni olyant, ami mind a két szemén van a nagymamának, félszemén az Iziđor bácsinak. Olyant is kapni, ami a papának van. De nem a szemén, hanem a tárcájában. Ott van egy féltucat. Azért vagytok itt olyan kevesen; mese, mese, meskete, most már tudjátok, hogy ki a Hatsek ur.

Egy szép napon Hatsek ur kutyája látogatására az állatkertbe sétált. Éppen itt haladt el a sasok ketrece előtt, amikor igy vijjogott reá a székes fővárosi állatkert egyik legdrágább madara: a kondorkeselyü.

— Hatsek bácsi . . . Hatsek bácsi . . .

Hatsek ur megfordult.

— No mi az, Kohn? Mért vijjogsz?

— Nem vagyok én Kohn. Kondor vagyok. Oh jajj, bár sohse lettem volna.

— Ejnye édes fiam, talán segithetek rajtad.

— Csak ön, cukerzüsz Hatsek bácsi. Én voltam a szabadság madara. Fent szállottam a fellegek felett és szemhunyoritás nélkül tekintettem bele a tropusi napba. De itt ebben az árajánlat utján beszerzett idomtalan kalickában? Itt nincs szabad levegő, itt nincs napsugár, itt csak szénporos füst és mozdonyszikra van. Hatsek bácsi, ha istent ismer, küldjön egy fekete pápaszemet, mert ha már meg kell siketülnöm, legalább ne égjen ki a szemem.

És a jó Hatsek ur feljegyezte a noteszbe a saskeselyü kivánságát. El is küldi a pápaszemet, ha még el nem küldte. Mese, mese, meskete.

II. mese.

A krokodil könnyei.

(*Meséli Tasziló bácsi a szamojéd gunyhó előtt*).

Hol volt, hol nem volt még a Hüvös-völgyi végállomáson, ahol az áram se jár, még azon is tul volt, olyan régen, hogy talán igaz sem volt, szóval volt a fővárosnak egy jó ideája. Az, hogy jó lenne egy kis szimfonikus klasszikus zene. Igen ám, de nincsen állat, aki hallgassa. No ha nincs, hát csináljunk egy uj állatkertet. Mibe kerülhet? — Három millióba.

Ugy is lőn. Meg lett az uj állatkert egy-kettőharminckettőre és még annyiba se került. Legfeljebb ha hat millióba. De meg is éri. Mese, mese, meskete.

Ti azt hinnétek gyerekek ugyebár, hogy talán elkalandoztam a tárgytól. Óh dehogy. Itt vagyunk már. Nézzetek csak le ide ebbe a léckeritéses gödörbe. Na mit láttok? . . .

. . . Semmit? Pedig bizony itt kuksolt a kétezer koronás óriási teknőc s minden órában megevett egy adag idei fejes-salátát. (Lásd az akkori állatkerti étlapot.) Viz is volt a gödörben s abban uszkált a krokodil. Jajj de gyönyörü egy állat volt. Még a Vázsonyi bácsi is megnézte. Olyan volt a hasa, mint az onkel Max pénztárcája.

Félre ne értsetek! Nem volt olyan tele (mert soha nem evett), csak olyan pikkelyes volt.

A teknőc és a krokodil egy ideig csak nézték egymást. Mig egy szép, esős napon, amikor végre szóhoz lehetett jutni a folytonos muzsikától, a teknőc igy törte meg a csendet.

— Ugyan édes barátom. Én már annyit hallottam a dologról, még sem értem. Magyarázd meg csak, hogy: mik azok a krokodil könnyek?

A krokodil megtörő szemének sugarát a teknőcre vetette, kitátotta száját, látni lehetett rettentő fogsorát és igy kezdte:

— Hap—hap—ha . . . á . . . többet nem tudott szólani, mert ebben a pillanatban telt le az a kötelező három hét, ameddig egy jó nevelésü krokodil a fővárosi állatkertben elélni szokott. Megdöglött szegény abban a minutában s nem birta befejezni megkezdett mondatát.

Ha a krokodil élete hosszabb lett volna: az én mesém is hosszabban szólna.

III.

No, most egy találós kérdés!

Hopla—hop, gyerekek! Ki tudná közületek megmondani, hogy mi a külömbség egy állatkerti kis fenevad és a lábszőnyeg között?

Ne féljetek semmit. Teritsétek ki mind a kettőt egymás mellé. Azután huzzatok rá mindegyikre jó nagyot ezzel a nádpálcával. És amelyik felugrik . . .

. . .az csak a lábszőnyeg lehet.

tette a főváros, hogy amennyiben elhatározását Henry továbbra is fentartja, tegyen ajánlatot a Tattersall bérbevételére a játszási idő kezdete előtt hat héttel és akkor majd érdemleges választ kap.

Érdeklődtünk a közélelmezési ügyosztályban a határozat értelme felől, ahol kijelentették, hogy Beketow szerződése ugy szól, hogy a főváros felszólitására köteles 24 órán belül a Tattersallból kivonulni. Ha tehát Henryéket a tanács alattomos döntése nem kedvetlenitette el s a megismételt ajánlatokat a tanács elfogadná, misem állja utját annak, hogy Beketow onnan egy nap leforgásán belül kimenjen.

SZÁMONKÉRÉS.

AZ ESZTENDŐ RÉSZLETES KRITIKÁJA

III.

A közlekedési ügyosztály volt a legszorgalmasabb ebben az évben a városházán. A mikor a szezónnyitáskor *Rényi* Dezső tanácsnok e lap tudósítója előtt elmondotta dús programmját, magunk sem gondoltuk komolyan, hogy valóra válik az álomszerü nyilatkozat. Pedig ugy történt — majdnem. S hogy csak majdnem, az sem mult a közlekedési ügyosztályon, még kevésbé annak vezetőjén. A *Közuti vasut* ugyszólván teljesen befejezte azokat a munkálatokat, amelyeknek teljesitését *Jellinek* elhanyagolta s amelyek a forgalom lebonyolitását akadályozták. Megállapitható, hogy ebben az esztendőben egyetlen egy kifogás sem esett a Közuti ellen, a mizériák teljesen megszüntek, ami elsősorban *Sándor* Pál vezérigazgató érdeme. A *Városi* bajai abból a szerencsétlen viszonyból fakadnak, amely ezt a vállalatot a fővároshoz füzi. A főpanasz az, hogy Hüvösék családi politikát folytatnak s hogy a Városi még mindig nem a városé. Ebben a tekintetben nevezetes forradalmat idézett elő az elmult esztendőben *Oláh* Dezső dr. indítványa, amely nem egyéb, mint kezdő lépése egy nagyjelentőségü akciónak. A Közuti és Városi egyesitéséről, Bárczy István kedvenc tervéről, sok-sok szó esett az idén is, de csak mérsékelt komolysággal, mert a pénzügyi helyzet épenséggel nem olyan volt, hogy a fantasztikus eszmét komolyan lehetett volna venni.

A közlekedési ügyosztály legnehezebb munkája az *autotaxi-forgalom* életbeléptetése volt. Hihetetlenül sok magánérdek tapadt ehhez az ügyhöz, jogosulatlan és indokolt. Junius elején megnyilt a forgalom, az ügynek az aktái korántsincsenek azonban még lezárva, mert mindössze 25 kocsi van még csak forgalomban, azonkivül pedig az egyik engedményes, a Namag, visszalépett az üzlettől.

Az autotaxi életbeléptetésének a módja nem volt egészen alkotmányos. A tanács a saját szuverén hatáskörében adta ki a rendszámokat, s a közgyülésnek még csak be sem jelentette a döntést, be sem mutatta a szerződést. A tanács eljárása némi igazolást nyert azáltal a játék által, amely az *autobusz* körül hetek óta folyik. Ebben az esetben nem a tanács a hibás, amiért ezt az ügyet nem tudták dülőre vinni. Az autobusz-üzem létesitésére vonatkozó előterjesztés nagy dicsőségére vált a rengeteg tanulmányt, szorgalmat igénylő munka szerzőjének, *Till* Antal tanácsjegyzőnek. A következő szezón legelső dolga az autobusz-kérdés elintézése lesz. A jövő esztendőre maradt a *Gellérthegyi sikló* megépitése, a helyi érdekü vasutak fejlesztésének problemája, mindenekfelett pedig a Kossuth Lajos utcai villamos vonalra vonatkozó elvi elintézésének gyakorlati keresztülvitele. Önmagában véve is gyönyörü program, amely az esztendő folyamán előreláthatólag jelentékenyen bővülni fog még.

—

A pénzügyi osztály működése meddőnek mondható. Az esztendő első felét a költségvetés összeállitása és letárgyalása vette igénybe. Később a pénzszerzésnek a gondja lett aktuális, pénzt pedig csakis az utolsó pillanatban kapott a főváros, akkor is jóformán csak annyit, amennyi a függő kölcsön visszafizetésére kellett. Egy pénznélküli pénzügyi ügyosztálytól nem lehetett sokat várni. S a várakozás lefokozása nagyon is indokolt volt. A beigért kisebb javaslatokkal sem készültek el az ügyosztályban. Az értékemelkedési, üres telek-adó, a luxusadók, mind a jövő szezónra maradtk. A javadalmi bérlettel sem volt szerencséje az ügyosztálynak, s ezzel a kérdéssel is csak ősszel fog foglalkozni a közgyülés. Vagyis a munka legjavát prolongálta az ügyosztály. Részben a saját hibájából, de legnagyobb részt rajta kivül fekvő okokból.

Marha-rendelet

A közélelmezési ügyosztály ujabb baklövése.

Négy évvel ezelőtt országos vihar támadt a földmivelésügyi miniszter egy rendelete körül, melyben a miniszter a fővárosba való husbehozatalt szabályozta.

Akkor az illetékes részről megindított tiltakozás vihara több nevet kapott szárnyra s azt állitotta, hogy a rendelet kimondása magánérdekből történt.

A kormányhatóságnak ez a rendelkezése husvizsgálati szabályzattal volt kapcsolatos, s megtiltották benne, hogy a főváros területére másképpen, mint öt darabra vágva, hozzák be a leölt vágóállatot.

Mezőgazdák, hentesek, mészárosok és a főváros, valamint egyéb érdekképviseletek a fogyasztókra nézve is sulyos sérelmet láttak a rendelet fentartásában; különösen a marha- és sertéshus nagyarányu drágulását idézte volna elő az állapot megmaradása. Végre is a főváros álláspontja győzött, a minisztérium meghajlott a közönség érdeke előtt. Nem adtak ki ugyan uj rendeletet, mely az előbbi utasitást hatályon kivül helyezte volna, csupán beleegyeztek abba, hogy a város lanyhán kezeli a szabályzatnak a husbevitel ellenőrzésére vonatkozó részét.

S most, négy év után a város frontot készül változtatni, megváltozott a közönség érdekében elfoglalt álláspontja.

A közélelmezési ügyosztály előterjesztést tett a tanácsnak, adjon ki uj rendeletet a husvizsgálat-szabályzat kezelésére.

A tanács legutóbbi ülésén hozzájárult az ügyosztály előterjesztéséhez. E szerint ezentul csakis egészben szabad behozni a marha- és sertéshust.

A nagy visszatetszést keltő intézkedést azzal indokolták, hogy négy év óta nagyot fordult az állapot; a rendelet visszaszivása annakidején azért történt, mert a vidéken a hozzá nem értés miatt képtelenek lettek volna a rendeletet betartani, most azonban már igen.

A rendeletet legközelebb publikálni fogják.

Van szerencsénk ezzel szemben tisztelettel elsőnek megkérdezni, kinek érdekében változott meg a főváros álláspontja? Vagy pedig a közélelmezési ügyosztálytól megszokott észszerüségből fakadt ez a határozat?

Kereskedelmi kikötő a fővárosban.

Elkészültek a tervek — papiron.

Budapestnek csak rossz rakodópartjai vannak, kereskedelmi kikötője azonban nincsen. Amig ez utóbbi nem létesül, addig szó se lehet arról, hogy Budapest a dunai nemzetközi forgalom középpontjává tétessék. Pedig szerencsés fekvésénél fogva már régen ennek kellett volna lennie.

Fővárosunk mentén a teljesen kiépitett Dunapartok hossza a jobb oldalon 4.2, a baloldalon 7.2 km; azok egy része lépcsős, másrésze rézsüs kiképzésü és csak körülbelül felerésze olyan, mely hajók kikötésére közepes vizállásoknál alkalmas. Nagyobb árviz, vagy jégzajlás esetén a hajók a fővárosi összes rakpartok mellől a téli kikötő védelme alá kénytelenek menekülni.

Még kedvezőtlenebb a helyzet a Dunapartok felszerelése tekintetében. Állandó jellegü raktárak csak a közraktári telepen, a Ferenc József-hid és az összekötő-hid között a vámház és a dunaparti teherpályaudvar közé ékelt kis területen létesültek. Ugyszintén csak ezeken a rövid rakpartszakaszokon találhatók rakodó berendezések is, ugymint daruk és elevátorok. A hajók tehát kikötés céljából elsősorban ezt a rakpartrészt veszik igénybe s mivel helyet azonnal nem kaphatnak, napokig kénytelenek vesztegelni. A többi rakpart mentén pedig, ahol sem megfelelő emelőgép, sem raktár nem áll a forgalom rendelkezésére többnyire emberi erővel, tehát lassan s drágán eszközölhető a rakodás.

A már kész tervezet szerint a kikötő gerincét a soroksári Dunaág ama szakasza képezi, mely annak felső torkolatából a gubacsi zárógátig terjed, s mely kereken 3 km. hosszu. Ez a mederrész a hajózhatóvátételi munkálatok révén 50 m. fenékszélességü és nullviz alatt és 2 m. mélységü szelvénnyel fog birni. Ennek a mederrészletnek megfelelő bővitésével egy kész kikötőmedence állana a forgalom rendelkezésére. A soroksári Dunaág eme 3 km. hosszu felső szakasza kamarazsilip révén lesz kapcsolatban a nagy Dunával. A medence város felőli partja a földmivelésügyi miniszterium csatornázási tervei szerint kis viz felett + 3.50 m. magas nivóra fog feltöltetni, miáltal mintegy 118 kataszteri hold nagyságu olyan sik terület keletkezik, melyen a budapesti kereskedelmi kikötő első kiépitéséhez megkivánt berendezések, ugymint raktárak, emelőgépek, vasuti vágányok stb. nyerhetnének elhelyezést.

A soroksári medence megfelelő kiépitése és a szükséges területnek előzetes kisajátitása mintegy 12 millió koronát igényelne. Megjegyezzük, hogy a *kisajátitási eljárás már folyamatban* van.

*

Ujabban a kereskedemi miniszterium vizépitési osztálya egy másik kikötő tervezetet is készitett, mely abból indul ki, hogy a földmivelésügyi miniszterium megváltoztatott tervezete szerint a soroksári ág vizzel való ellátása közvetlenül a felső torkolati kamarazsilip mellé épülő tápzsilipen át fog történni. Ennek következtében az összekötő vasuti hidtól lefelé a soroksári ág uj torkolatáig terjedő Dunaparton átrakodás szempontjából egy rendkivül értékes s mintegy 25 katasteri hold nagyságu terület szabadul fel, amely *szén-kikötő* céljaira kiválóan alkalmas volna. Addig is azonban, mig a fővárosi szénforgalom a mai forgalom méreteit tetemesen meg nem haladja, a tervezett kikötőmedence a szénforgalom mellett *egyéb áruk forgalmának lebonyolitására* is fel lesz használható.

Ennek a kikötőmedencének előállitási költségeit a tervezet 4 és fél millió koronában irányozza elő. Ebben az összegben a kisajátitás nem foglaltatik benn, minthogy a kormány feltételezi, hogy a kikötő céljaira felhasználandó területet, melynek legnagyobb része ma pocsolya s szemétdomb, a *főváros ingyen engedi át* egy hygiénikusan berendezett és e mellett a fővárosra nézve elsőrendü közgazdasági jelentőséggel biró intézmény számára. A 4 és fél millió korona befektetés fejében tehát a főváros egy kisszabásu modern kereskedelmi kikötőt nyerne, mely a budapesti kereskedelem feilődését lényegesen előmozditaná.

Ha tehát a nagyobbik tervezet megvalósitására most nincsen pénz, ugy csinálják meg egyelőre ezt a kisebb kereskedelmi kikötőt!

—

Események

Lapunk telefonszáma: 137-15

Közgyűlés előtt.

Nyári pihenőjük előtt utoljára gyülnek össze szerdán a városatyák. Ez a körülmény egyrészt telt házat fog csábitani a diszes terembe, másfelől azonban vigyázni fognak a városatyák, hogy tulságosan hosszura el ne nyuljon a vita. Ebben az esetben ugyanis pénteken is lehet még szerencséjük egymáshoz.

Legfontosabb tárgya a közgyülésnek a főváros 1912. évi zárószámadásának és vagyonleltárának megállapitása lesz. A pénzügyi bizottságban eléggé felületesen tárgyalták ezt a pontot, amely pedig megkülönböztetett érdeklődést érdemel, mert hü tükrét nyujtja a főváros pénzügyi helyzetének s mert a zárszámadás szürke adatai az egész rendszernek a képét adják.

*

A központi városháza elhelyezését tudvalevőleg elválasztották az Erzsébet-sugárut dolgától, ami nagyon helyes volt. Szerdán csak az utóbbi kérdés kerül megvitatásra s ez éppen elég anyagot szolgáltat a vitára. A sugárut megnyitása gyönyörü perspektivát nyujt a főváros fejlődésére. A hetedik kerület ujjászületik általa, a város megszépül, az épitőipar hihetetlen fejlődésnek indul, egész csomó uj és modern lakás keletkezik. Oly szép a terv, hogy hinni sem merünk annak gyors végrehajtásában. A pénzügyi bizottságban — elvi döntésről lévén szó — kevés szó esett a terv pénzügyi részéről, csak a technikai oldalát birálták. Pedig a pénzügyi rész a legsulyosabb. Óvatosan kell megcsinálni Budapestnek ezt a regenerációját, vigyázni kell a telekspekulánsok körmére, a város anyagi érdekeire. Szeretnök, ha a szerdai vitában megszólalnának az okos emberek, nem pedig azok, akiknél a beszéd öncél.

*

A kórházi szükségletekről a jövőben saját kezelésében óhajt gondoskodni a közegészségi ügyosztály. Az erre vonatkozó előterjesztést a legnagyobb örömmel kell fogadni a közgyülésnek. Becsületes és okos gondolat volt ezt az üzletet kiragadni a magánvállalkozás kezeiből. Megy vagyunk róla győződve, hogy anyagilag is beválik majd a reform.

Buzay tanácsnoknak lesz még egy másik, hasonlóan nagyjelentőségü előterjesztése. Vonatkozik pedig ez a Szent János-kóházi fertőzőbeteg-pavillon átalakitására és ugyanott egy uj fertőtlenitő-épület emelésére. Nem tudjuk elég melegen a közgyülés figyelmébe ajánlani ezt a tárgyat. Információnk szerint itt egy ujabb Sáros-fürdő ügy készül, megismétlődik majd az a szomoru tény, hogy egy épitkezésnél milliós tulkiadások mutatkoznak. A kórházépités céljaira kb. négy millió koronát preliminál az ügyosztály, a szakértők becslése szerint azonban jóval többe fog kerülni ez az improduktiv kiadás.

Tárgyi adatokkal nem tudjuk megtámasztani még most értesülésünket, de kötelességünknek tartjuk, hogy nyomatékosan felhivjuk a közgyülés figyelmét erre a pontra.

*

Külön fejezetbe tartozik az Erdey-féle szanatórium bérlete, amelyet szintén Buzay tanácsnok fog referálni. Erről az ügyről más helyen elmondottuk már a véleményüket. Ha csak lehetséges, takaritsa meg a közgyülés ezt a kiadást, amelyhez még hozzájárulnak az átalakitásnak bizonyára tetemes költségei. A szanatórium ismerői azt állitják, hogy a város rosszul fog vele járni. A bér tulságosan magas, az épület nem felel meg a céljának. Mindezeknek a szempontoknak az árnyékában pedig ott settenkedik a megvásárlás káros gondolata.

*

A fontosabb ügyek a fentieken kivül a következők: A hidvám és a budai várhegyi alagut ügyében készült előterjesztés (Vita tanácsnok érdemes munkája), néppark és nyilvános játszótér létesitése, Déri tanácsnok válasza Taubner Vilmos interpellációjára a testnevelés célszerü fejlesztése ügyében.

Felkérjük t. előfizetőinket, sziveskedjenek nyári tartózkodási helyüket velünk közölni, hogy lapunkat nyaralás közben is pontosan b. cimükre küldhessük.

Betiltották a Független Hirmondó utcai árusitását. A polgármester az „Alkotmány“ cimü lap utcai árusitási engedélyét 1913. évi junius 20-tól szeptember 19-ig, az „Uj Hirek“ utcai árusitási engedélyét 1913. évi junius 21-től szeptember 20-ig és „Az Idő“ cimü lap utcai árusitási engedélyét 1913. junius 24-től, szeptember 23-ig meghosszabbitotta; a „Független Hirmondó“ cimü lapnak utcai árusitási engedélyét visszavonta, illetve a lap utcai árusitását betiltotta; végül a „Turipápaszem“ cimü lapnak 1913. évi junius 29-től szeptember 28-ig és a „Pesti Napló“-nak 1913. évi junius 29-től szeptember 28-ig terjedő időszakra utcai árusitási engedélyt adott.

A Tattersall kibővitése. A főváros közélelmezési ügyosztálya a Tattersall kibővitésére meszszeható terveket készittetett. A lóvásár-telep ez ideig elég tisztességes nyereséggel zárta mérlegét s igy például a mult évre elkészitett mérleg, melyet legközelebb közreadnak, 16 ezer korona nyereséget mutat ki; a telepbe most 1.150.000 koronát akarnak beleépiteni, amivel persze megszünnék a Tattersall a fővárosra nézve rentábilis üzlet lenni.

A Nagymező-utca burkolata. Egyenesen botrányosnak, szégyenletesnek kell neveznünk a Nagymező-utcának jelenlegi állapotát. A főváros legutóbbi közgyülésén a türhetetlen helyzet miatt való elégedetlenségnek hangot adott Magyar Miklós biz. tag is. Beszédében arra kérte Fock Ede tanácsnokot, hogy a kövezési programmba vegye fel a Nagymező-utca ama részének aszfalt-burkolattal való ellátását, amely rész az Andrássy-ut és a Király-utca között terül el. Tulajdonképpen egy egész kis területnek a burkolásáról van csak szó, mert a terézvárosi templom és a községi iskola előtti járda régóta aszfaltirozva van már. A munka jelentékeny áldozattal nem jár, miért is föltehető, hogy a kövezési ügyosztály rövidesen eleget tesz a környékbeli lakosság kivánságának.

A Gellért-hegyi sikló előmunkálati engedélye. A Gellért-hegyi sikló évek óta huzódó ügyében a főváros elkészitette a területre vonatkozó szerződés tervezetét; a tervezet letárgyalását azonban őszre kellett halasztani. Az engedményes Gierer, Schoch és Grossmann vállalkozó cég különben sem tudta még a szükséges tőkét összehozni. A jobb jövő reményében a sikló előmunkálati engedélyét most 1914 április elsejéig meghosszabbitották.

Városi aszfaltgyárak. A kommunális üzemek száma egyre szaporodik Magyarországon. Ujabban ugyanis mindjobban megérlelődik az az eszme, hogy a községek által igénybevett magánüzemek községesittessenek. Áll ez az aszfaltgyárakra is. Különben azóta, hogy az aszfaltgyárak folytonos áremelése nagyon megnehezíti a vidéki városok városrendező törekvéseit nemcsak azáltal, hogy drága kölcsönpénzt kell a halaszthatatlan burkolás céljaira fölvenni, hanem a burkolóvállalatok is nem ritkán harminc százalékkal fölemelt egységáron teszik meg ajánlatukat. Igy legutóbb Szeged kapott aránytalanul felszöktetett egységárat kérő ajánlatot egy angol aszfalttársaságtól. A helyzet ilyen alakulása folytán több vidéki város elhatározta, hogy városi aszfaltgyárat létesit; legutóbb Pápán csinálták meg a községi aszfaltgyárat, mostpedig Arad vette tervbe, hogy az utcák aszfaltburkolattal való ellátását községileg végezteti.

A miskolci gázgyár megváltása. Miskolcváros közgyülésének határozatából kifolyólag bejelentette a Központi gáz- és villamossági részvénytársaságnak, hogy megváltja a gázgyárat. Ez a joga a városnak a gázgyárral kötött szerződésben biztositva van. A részvénytársulat azonban nem hajlandó belemenni az átadásba, mert szerinte a város 1906-ban bejelentette ugyan, hogy élni fog a megváltás jogával, de ezt két éven belül gyakorolnia kellett volna, amit azonban elmulasztott. A város most perlés utján fogja a gázgyárat házi kezelésbe venni.

Jardin de Paris
TELEFON 161-25
ERZSÉBET KIRÁLYNÉ-UT 1.
Kezdete 9 órakor. Kezdete 9 órakor.
Juliusi szenzációs müsor.
Theo Korner
Luisette Valsy. — The 8 New York Ragtimes. — Németh Juliska. — Vendrey Ferenc. — Lenkeffy Ica. — Sajó Géza. — Kőváry Gyula. — Fiu vagy leány? — A parlamenti őr. — Ó borzalom. — A milliomos. — Több aktuális tréfa. — Bohózatok és uj szólók
A Tabarinban: Bob and Marco, New-York Ragtimes, Low et Tonny, Mase and Florika, Topsy, Éva Leonskaja és 30 csak elsőrangu attrakció.

MÁG
AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

REIN NÁNDOR
szőnyeg- és ágynemü-áruháza
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 9.
ÁLLANDÓ UJDONSÁGOK:
szőnyeg, függöny,
paplan és matrácokban.
NEUSCHLOSZ-
butorok kizárólagos eladási helye. Minőség, szépség és olcsóság tekintetében vezetnek.
Szállodák, kórházak, szanatoriumok berendezési vállalata.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A Tőke

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

A kényszeregyezség.

A csődök száma ismét ijesztő módon szaporodik. Hetenként 30 és még több kereskedelmi csőd nyilik meg. Az összeomlások és tönkremenések hosszu sorozata még nincs lezárva. A tartós pénz és hitelválság most már oly cégeket is kikezd, amelyek másfél esztendeig ellent tudtak állani a pusztitó krizisnek. Nincs kétség: benne vagyunk a legsulyosabb gazdasági válságban.

Legszomorubb a csődesetek e szörnyü szaporodásában az, hogy olyan vállalatokat és üzleteket dönt a válság a megsemmisülésbe, amelyek hónapokal ezelőtt beállott fizetésképtelenségük alkalmával egyezségre léptek, azóta hitelezőinek tetemes kvótákat fizettek és most lényegesen kisebb passzivummal kénytelenek a csődnyitást elszenvedni. Igy az üzleti világban nagy feltünést keltett egy igen régi s tekintélyes textilüzleti cég csődje, amely nemrégiben rendeltetett el. Ez a cég egy év előtt 700.000 koronával jelentett inzolvenciát, hitelezőivel kiegyezett és azóta 500.000 koronát ki is fizetett. Most az általános gazdasági viszonyok folytonos romlása miatt a részleteket nem tudta pontosan betartani és 200,000 korona passzivummal csődbe került, mert egyik-másik türelmetlen hitelező a csőd beretvájával remélte a közadóst fizetés teljesitésére szoritani. Egy ily cégnél mely fél millió tartozását kifizette, a jóakarat és jóhiszemüség nyilvánvaló és igen szomoru világot vet kereskedelmünk gondolkozásmódjára az, ha ridegséggel és türelmetlenségében egy régi, tisztességes céget a megsemmisülésbe kerget, holott, ha valakivel szemben indokolt a kimélet és elnézés, az ilyen céggel szemben bizonyára az.

Az ily csődeseteknek azonban nemcsak a csődbe kergetett cégre nézve van jelentősége, hanem a hitelezők szempontjából is igen káros. Akárhány hitelező, aki a fizetésképtelenség óta az egyezség értelmében lényeges fizetéseket kapott kézhez, most ki van téve a tömeggondnok részéről költséges megtámadási pernek és kénytelen a féléven belül kezéhez jutott fizetéseket a csődtömegnek visszaszolgáltatni. Ugy hogy a csődnyitás előreláthatólag több más bukást fog maga után vonni, mert a mai szük pénzviszonyok között bizonyára lesz oly kereskedő, aki az adós által kapott kvótákat elfizette vagy egyébként üzletébe fektette és most nem képes az egész összeget egyszerre a tömeggondnoknak beszolgáltatni. Ha pedig a megtámadási pert lefolytatja, igen nagy perköltségnek teszi ki magát. De az ilyen csődnyitás azért is kedvezőtlenebb a hitelezők összességére nézve, mint a békés likvidálás, mert a tömeg igen terhes költségei az aktivum jelentékeny részét felemésztik és ezáltal a kielégitési kvóta feltétlenül sokkal kisebb lesz, mint lett volna a csődön kivül való felszámolás esetében.

A csőd intézménye tehát *közgazdaságilag igen károsnak bizonyul*, ha nincs megfelelő kautéla a rideg és bosszuálló hitelezők ellen, hitelezői kis minoritás a hitelezők tulnyomó lomban valódi anachronizmus az, hogy egy hitelezői Ais minoritás a hitelezők tulnyomó akarata ellenére is kikényszeritheti a csődöt és ezáltal nyilvánvalóan megkárosithatia a hitelezők összességét. Világos, hogy az egyes hitelezőnek ez az autokratikus hatalma egyes lelkiismeretlen és kiméletlen hitelezők kezében zsarolás s előnyök kicsikarásának fegyverévé válik, amely fegyvernek közgazdasági szempontból, tehát a közérdek szempontjából való kártékony alkalmazása ellen nincsen semmiféle remédium. A hitelezők többsége kénytelen eltürni, hogy egy-egy zsarolni akaró hitelező az összesség rovására a tömeggondnokot hizlalja fel s a csőd kiforszirozásával a tömeg jó részét improduktiv kiadásokra fecséreltesse el, a melyeknek összege csőd nélkül a hitelezők javára jutna.

Ez az ismételt csődpraxis teljesen megérlelte a *csődön kivüli kényszeregyezség összegét és elodázhatatlan voltát*. Nem szabad a csőd Damokles kardját közgazdasági veszedelemként a lelkiismeretlen hitelezők kezében meghagyni. Ha a hitelezők tulnyomó többséget tehát kvalifikált majoritása a csődnyitás ellen nyilatkozik és a csődön kivül egyezséget fogad el, ugy ne legyen joga és módja egyes hitelezőknek a csődöt az összesség akarata ellen kikényszeriteni.

Kereskedelmünk egyik legégetőbb problémájává lett az a kérdés. És a kereskedelmi és ipari érdekképviseletek kötelességmulasztást követnek el, ha minden ereiükkel ki nem sürgetik a csődön kivüli kényszeregyezség törvénybeiktatását.

Nyomda-tröszt. A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank ipari érdekeltségéhez tartozik az „Athenaeum“ nyomdai rt., amelynek három millió korona az alaptőkéje és az utóbbi években 10 százalék osztalékot fizetett. Ugyancsak a Kereskedelmi bank tárcájában van a Grafikai r-t. 400,000 korona névértékü részvénytőkéje, továbbá a Magyar Könyvnyomda r-t. 900,000 korona értékü részvény. Ezekhez a vállalatokhoz csatolják most a Rigler József Ede részvénytársaságot is, amennyiben az Athenaeum (közvetve tehát a Kereskedelmi bank) megvásárolja az 1.500,000 korona névértékü részvényt, amelynek nagyrésze özv. Rigler Edéné és báró Hatvany Károly birtokában van. A négy nagy könyvnyomdavállalat ezentul is külön fog dolgozni, de a szerves kapcsolat meg lesz közöttük, amennyiben az összes részvények a Kereskedelmi bank tulajdonában lesznek, amely természetesen a vállalatok pénzügyi műveleteit is intézni fogja. A Kereskedelmi bank nyomdavállalatainak vezetője Schwarcz Félix, az Athenauem vezérigazgatója lesz. Ugy hirlik, hogy a bank még több jobbnevü nyomdavállalatot meg fog szerezni, ezek között elsősorban a „Nyugat“ irodalmi és nyomda részvénytársaságot.

Feloszlik a mészkartel. A napilapok már megemlékeztek róla, hogy a mészkartel felbomlott. A mésztermelők központi szervezete, a Mészárusitó részvénytársaság öt évvel ezelőtt 505 ezer korona alaptőkével alakult meg. Vezető tagjai voltak a Magyar általános kőszénbánya r-t. tatabányai, esztergommegyei és ujabban borsodmgyei mészégetőivel, a salgótarjáni kőszénbánya „Hungária“ telepével, azonkivül a szervezethez tartozott még több kisebb vidéki mésztermelő vállalat. A kartelszerződés ez év október elsején lejár és minthogy az érdekeltek a kontingens és rajonirozás tekintetében nem tudtak megállapodni, az egyezményt felbontották. A Mészárusitó részvénytársaság október elsejére az összes, mintegy 25 hivatalnoknak fölmondott, Szüsz Rafael igazgatót és Schamburg Dávid irodafőnököt pedig átveszi a MAK., ahol a mészosztályt fogják vezetni.

A M. F. T. R. közgyülése. A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság junius 28-án tartotta tizennyolcadik rendes évi közgyülését a társaság elnöke, *Horváth* Elemér miniszteri tanácsos elnöklete alat. A közgyülés helyeslással vette tudomásul az évi jelentést, elfogadta az igazgatóság inditványát, hogy az 1912. évi osztalék 10 K összegben állapittassék meg, megadta az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak a fölmentvényt és megválasztotta a felügyelő-bizottságba *Ahsbahs* Leó lovag, *Deutsch* Antal, *Horváth* Ernő min. oszt. tan. (uj tag), *Jármai* Gyula kir. tan., *Létay* Gusztáv min. tan. (uj tag), *Matuska* István és *Werkner* Ármin urakat. A társaságra nézve az elmult év legjelentőségteljesebb mozzanata az a megállapodás, mely a társaság szolgálatának ujjászervezése és fejlesztése tárgyában a m. kir. kormány és a társaság között létrejött. Ennek folyomnyaképpen a vállalat már az 1913. év folyamán szaporitja ugy teherjáratainak, valamint állomásainak számát, mely ujabbi kötelezettségek teljesitéséért rendes államsegélye az 1913. évre 400,000 koronával emeltetett fel. A társaság tartalékai a 10.000,000 korona részvénytőkével szemben 9.958,788 koronát tesznek ki. A társaság hajóparkja az elmult év végén 48 darab, összesen 18,900 indikált lóerővel biró gőzösből, 263 darab, összesen 141,167.7 tonna hordképességü uszályhajóból, 90 darab kikötő állóhajóból és egy darab mentőedereglyéből állott. A társaság hajóival lebonyolitott személy- és áruforgalom a társaság fennállása óta a legnagyobb teljesitményt tünteti fel. A megtett személykilométerek száma 43.116,435, a teljesitett tonnakilométereké pedig 450.737,804. Az üzleti bevételek összege 9 millió 662,484 korona 11 fillér. A tiszta nyereség 522,594 korona 47 fillér. A tizennyolcadik szelvényt f. évi julius 1-től kezdve a társaság pénztára és a *Magyar Általános Hitelbank* váltja be. Az igazgatóság a közgyülést követő alakuló ülésen a társaság elnökévé *Horváth* Elemér miniszteri tanácsos urat, a Magyar Általános Hitelbank igazgatóját, a társaság alelnökévé pedig *Márffy* Ede miniszteri tanácsos urat választotta meg.

„Pallas“ nyugdij-, élet és katonai biztositó r-t. E fiatal és agilis hazai intézet junius 25-én tartotta IV-ik évi rendes közgyülését. A bemutatott zárszámadás adatai az üzlet igen tekintélyes fejlődéséről tanuskodnak, amennyiben a mult év 4 milliót meghaladó biztositási állományt és 10,041,55 K fölösleget eredményezett, ami annál figyelemre méltóbb, miután az áldatlan gazdasági állapotok tudvalevőleg a legrégibb biztositó társaságokat is megviselték. A f. év is oly kedvező gyarapodást hozott már eddig is, hogy annak végeredménye a mult évivel szemben kétségtelenül ujabb jelentős haladást fog mutatni.

A Kőolajfinomitógyár Részvénytársaság a napokban tartotta meg XXX. rendes közgyülését *Pallavicini* Ede őrgróf v. b. t. t. elnöklésével. Az elnök megemlékezett arról a sulyos veszteségről, amely a társaságot igazgatósági tagjának, *Jues* Áronnak hirtelen elhunytával érte. A megboldogult a társaság alapitásában és vezetésében gazdag tapasztalataival és szaktudásával állandóan résztvett s a vállalat felvirágoztatása körül kiváló érdemeket szerzett. Az 1912—13. üzletévre előterjesztett mérleg megfelelő tartalékolások után a mult évi nyereséghozattal együtt 1.577,710 kokorona 43 fillér tiszta nyereséget tüntet fel, amely magában foglalja a társaság által a felszámolásba lépett Actien-Gesellschaft für Naphta-Industrie cégtől megszerzett nyers olajbányák üzemeredményét is. A közgyülés elhatározta, hogy a mult évi határozat értelmében 8.000,000 koronára felemelt részvénytőke után részvényenként 10 százalék (20 korona) osztalékképpen fizettessék ki s hogy 561,072 korona 62 fillér uj számlára vitessék át. A jobb eredmény a társaság kielégitő nyersolajtermelésének és a melléktermékek kedvező áralakulásának tulajdonitható. Az igazgatóságba uj tagul *Solowij* László dr-t választották meg; a felügyelő-bizottságba az eddigi tagokat ujra megválasztották.

Az Ehrlich kályhagyár r-t. mérlege, amelyet az 1912. évi december 31-én zártak le, de csak most közöltek, a mult esztendőben elért 4783 korono nyereséggel szemben 9699 korona veszteséggel záródik. A költség 26.901 (—16,345), a munkabér 42,410 (—24,276) korona volt; kamatra pedig 9292 (+3424) korona kellett. — A mérleg különben a következő tételekkel záródott: Vagyon: Irodai berendezés 2079, értékpapir 100,000, óvadék 1332, leltár 17, takarékpénztári betét 220, adósok tartozása 198,147, áru 35,000, pénz 273, veszteség 9699, összesen 346,770 korona. — Teher: Részvénytőke 200,000, hitelezők követelése 146,770, összesen 346,770 korona.

A Hermes magyar általános váltóüzlet r-t. VII., Rákóczi-ut 20. sz. alatt a felszámoló Erzsébetvárosi bank r-t. régi helyiségében fiókot létesitett, amely junius 19-én kezdte meg működését. E fiókpénztár vezetésével az igazgatóság a Baross-téri fiókpénztár eddigi főnökét, *Haber* Jenő cégvezetőt bizta meg.

helyettesfőnökké pedig *Sebestyén* Jenöt nevezte ki, mig a Baross-téri fiókpénztár főnökévé *Gyenes* rendeltetett ki.

Az Ungaro—Croata hajózási szolgálata. A Magyar-Horvát tengeri gőzhajózási r.-t. Albánia és Görögországba irányuló körülbelül egy éve létesitett kéthetenkénti gőzhajószolgálata nemsokára javitva lesz. Intézkedett a társaság, hogy a kéthetenkénti Fiume—Pakras-i vonal, hetenként közlekedő járattá alakittassék át Fiuméből minden kedden d. e. 11 órakor való indulással. Ezenkivül már a közeli napokban uj gőzhajószolgálatot fog létesiteni Gravosa és Valona között hetenként két járattal. A társaság folytatja továbbá a kéthetenkénti Fiume—Obotti-i szolgálatot (a Scutarival való érintkezés érdekében) és ugyanazon hajóval Obottiból San Giovanni di Meduába is teljesit járatokat, hol csatlakozás tartatik fenn az előbb emlitett két vonallal. Az ilyenképpen ujra szervezett hajószolgálat Abánia és Görögországgal már julius hó elsejével lép életbe. A leirt szolgálatok teljesitésére a Kupa és Villám gőzösök vannak kijelölve, mely utóbbi már az idei őszszel az Angolországban épülőfélben levő 1000 tonnás „Sparta" gőzössel lesz felcserélve. A társaság a viteldijakat érintő általános érdekkel is számot tartva a menetdijakat a lehető legolcsóbbra szabta meg: igy pl. Fiuméből Patrasig az ut első osztályon 79 koronába, oda-vissza 90 K; Fiuméből Durazóig 45 K, oda-vissza 72 K; Fiuméből Valonáig 60 korona, oda-vissza 96 korona. A hajókon gondoskodva van az utasok teljes kényelméről. Patrasból ugy az érkezésnél, valamint az indulásnál csatlakozás található a Pireus és Athénbe induló és onnan érkező vonatokkal. Felvilágositással szolgál a menetrend-, utas- és áruszállitási feltételekről a társaság igazgatósága Fiuméban, továbbá tudakozódni lehet a magyar királyi államvasutak központi menetjegy irodájban Budapesten, (IV., Vigadó-tér 1. sz.) és ennek összes magyarországi fiókjainál.

VÁLLALKOZÁS

—

Béláruk.

A székesfőváros tanácsa julius 5-én d. e. 11 órakor árlejtést tart a községi élelmiszerárusitó üzemében az 1913 augusztus 1-től kezdődőleg egy évben szükséges mintegy 1.650,000 méter marha-, sertés- és juhbél és 15,000 marhavakbél, valamint a községi lóhusüzemben szükséges mintegy 1.530,000 méter marha-, sertés- és 30,000 drb juhvakbél szállitására. Ajánlatok Folkusházy Lajos tanácsnok kezéhez (Központi városháza, I. emelet 211) nyujtandók be.

Kazánház kibövités.

Budapest székesfőváros tanácsa az I. ker. Kutvölgyi-ut mentén, a Szent János-kórház területén levő kazánház kibővitése és átalakitása alkalmából szükséges kazánházi berendezésekre és az azokkal összefüggő munkálatok vállalatba adására nyilvános irásbeli versenytrgyalsát hirdet és pedig: I. Az uj kazánokra, tulhevitőkre, láncrostélyokra, azok elektromotoros hajtására, kazánbefalazásokra, gőzcsővezetékekre, tápvezetékekre, kifuvató vezetékekre, tápszivattyukra, szivóvezetékekre és viztartányokra, valamint a régi kazánok láncrostélytüzeléssel és tulhevitővel való ellátására, átfalazásra, gőz- és egyéb csővezetékek csatlakozására, szivattyuk áthelyezésére, régi gépek leszerelésére és vizvezeték becsatolására. II. Szénszállitó és salaki emelő berendezésre. III. Kémény és füstcsatorna épitésére. Aláirt ajánlatot pecséttel lezárt boriték alatt 1913. évi julius 10-én (csütörtökön) d. e. 10 óráig Krátky János tanácsnok, vagy helyettese kezéhez (Központi városház, III. emelet 351. ajtószám alatt) kell benyujtani, vagy oly időben postára adni, hogy az ajánlat a jelzett határidőig a tanácsi XIII. (épitkezési) ügyosztályba beérkezzék. Az elől felsorolt egyes munkák után és pedig: az I-sö tételre 14,000 K, a II-ik tételre 1000 K és a III-ik tételre 1000 korona bánatpénz teendő le:

Hófuvarozás.

A székesfőváros köztisztasági hivatala részére az 1913—1914. téli évszakban szükséges hófuvarozó fogatok biztositására a székesfőváros tanácsa nyilvános irásbeli versenytárgyalást fog tartani. A tanács felhivja tehát mindazokat, akik ezen szükséglet kielégitésére vállalkozni akarnak, hogy a vállalati feltételekben körülirt bánatpénz letételét igazoló nyugtatványnyal felszerelt irásbeli ajánlatokat 1913 junius 9. napjának délelőtti 10 órájáig Rényi Dezső tanácsnok nak vagy helyettesének kezéhez (Központi városház, II. 251.) a tanács V. ügyosztályába nyujtsák be. A beadott ajánlatok az ugyanakkor e helyütt megtartandó versenytrgyalás során fognak felbontatni.

Gellért-fürdő.

A Gellért-fürdő berendezési munkálataira nézve a következő ajánlatokat fogadták el: Asztalos-munka: *Madary* Gábor 155,635 K; Mázoló-munka: *Zimmermann és Lovász 38,798 K;* Lakatos-munka: *Pick* Ede utóda 52,260 K.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.

Merkantil nyomda, Havas és Lehner. Német-utca 27.

CASINO DE PARIS

nyári kerthelyisége VI., Hermina-ut 63. sz. Az Angol-Park mellett.

A teljesen uj juniusi műsor!

Szezonsláger! GUSTI EDLER eredeti műsorával! Zaretzky csoport orosz énekes és tánccsoport. Salis és Polets francia tánckettős. Theresas humoros büvész. Trio Romanos klasszikus táncosnők. Révész Kató előadó művésznő. »Les Malaguitas« spanyol táncok. Lawson and O'Dell angol ének és tánckettős. Chonchitas Satanella spanyol cigánytáncok. „NAGY BALLET" 40 közreműködővel. — Kezdete fél 11 órakor. — Villamos és társaskocsi közlekedés minden irányban.

Budapest—Pécs!

Csodaszép választék!

Maradandó értékü kiváló szép

ajándéktárgyak!

Brilliáns gyürük
gyönyörü kövekkel és elsőrendü kidolgozásban

Boutonok
legszebb kivitelben

Arany és ezüst cigarettatárcák
drágakövekkel és tüzzománcca eredeti gyári árakban

SCHÖNWALD IMRE

főüzletében Budapest, Deák Ferenc-utca 21. sz.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Törzstelep: Pécs.

M. Kir. Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság

Hajókirándulás Visegrádra és az Aldunára.

A Budapesten időző vidékiek a legkellemesebben tölthetik el idejüket, ha egy hajókirándulás tesznek a gyönyörü fekvésü, történelmi emlékekben bővelkedő, Budapesttől alig néhány órányira fekvő *Visegrádra.* A hegyormon fenségesen pihenő várromokról, hol valamikor *Mátyás király, Nagy Lajos és az Anjouk* idejében nagyszerü élet folyt, elragadó látvány nyilik a Dunára, a Börzsöny hegyláncolatra s a környékbeli szebbnél-szebb villasorokra.

A *Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság* személyhajói e vonalon a nyári hónapokban naponkint többször közlekednek *s a pesti oldalon az Eötvös-téri kikötőből, a budai oldalon a Pálffitéri kikötőből indulnak.*

Menetdij: Budapesttől Visegrádra és vissza (menetérti jegy)

az I. osztályban 2 korona.

Európa legnagyszerübb, legfenségesebb vizi utját ismerjük meg, ha az Aldunán, a Kazán-szoroson, a Vaskapun végighajózunk. A Duna közepéből kimeredő sziklák, a történelmi nevezetességü várromok, a zuhatagsorozatok, barlangok, stb., stb. felejthetetlen képet nyujtanak a hajóutasnak. A Magyar Királyi Folym- és Tengerhjózási Részvénytársaság modern kényelemmel berendezett szalongőzöse e vonalon *Zimony Belgrádból, illetve Báziásról Orsova felé minden vasárnap, kedd és pénteken, Orsováról Báziás, illetve Belgrád Zimony felé minden hétfőn, csütörtökön és szombaton* közlekedik. Zimonyig, Báziásig, vagy Orsováig előtte való napon vasuttal történik az utazás. — A Zimonyból lefelé, vagy Orsováról fölfelé menő utasok a megelőző éjszakát a hajón tölthetik. A gőzösökön előzetesen is lefoglalható külön kabinok állanak rendelkezésre.

Menetrendkönyvecskék, továbbá „A Duna" cimü hajózási kalauz a Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság igazgatóságától dijmentesen kapható.

A MÁV nyári menetrendje (Folytatás és vége)

A dévénytő—slomfa—mászti vonalon egy uj vonatpár helyeztetik forgalomba, csatlakozással Dévénytön Malaczka felé és Wien felöl.

A vácz—ipolysági vonalon Diósjenő—Ipolyság között egy uj vonatpár helyeztetik forgalomba, csatlakozással Diósjenőn Vácz és Romhány felé, ill. felöl. Az előző években Vácz-Ipolyság között vasár- és ünnepnapokon május 1-től szeptember 30-ig közlekedett idényvonat ugyanarra az időtartamra ismét forgalomba helyeztetik.

A diósjenő—romhányi vonalon, csatlakozással Diósjenőn Vác és Ipolyság felé, ill. felöl egy uj vonatpár helyeztetik forgalomba.

A párkány-nána—garamberzencei vonalon Párkány-nánától Léváig egy uj délutáni vonat helyeztetik forgalomba, csatlakozással Párkány-nánán Budapest és Wien felöl.

Az érsekujvár—németprónai vonalon Nyitra—Nagytapolcsány között az összes személyszállitó vonatok menetsebessége felemeltetik. Nagybélictől—Nagytapolcsányig az előző években közlekedett személyszállitó tehervonat ismét forgalomba helyeztetik.

A budapest nyugati pályaudvar—orsova—verciorovai vonalon a keleti expressvonat a Budapestre Orsova felöl reggel 6 óra 30 perc helyett már reggel 6 óra 10 perckor fog érkezni. Budapestről Orsova felé pedig éjjel 11 óra 30 perc helyett, éjjel 11 óra 45 perckor fog indulni. A Ceglédről Budapestre reggel 5 óra 35 perckor érkező vonat csak Vecséstől, a Ceglédről Budapestre jelenleg reggel 6 órakor érkező vonat csak Monortól, a Budapestről Ceglédre este 6 óra 10 perckor induló vonat csak Vecsésig, a Budapestről Ceglédre jelenleg este 6 óra 35 perckor induló vonat pedig csak Monorig fog közlekedni. A Szolnokról Budapestre jelenleg reggel 6 óra 20 perckor érkező vonat némileg korábbra fektetve, Monoron, Üllőn és Vecsésen nem fog megállani; a Budapestről Szolnokra jelenleg este 6 óra 45 perckor induló vonat 10 perccel korábbra fektetve Vecsésen, Üllőn és Monoron megállás nélkül fog áthaladni. Vecséstől Budapestig egy uj helyi vonat helyeztetik forgalomba, érkezik Budapestre este 8 óra 05 perckor. Budapest—Cegléd között és Szeged—Kiskunfélegyháza között az előző években közlekedett vonatok a nyári menetrend tartamára ismét forgalomba helyeztetnek. A Temesvárról Karánsebesre jelenleg reggel 5 óra 40 perckor induló és Karánsebesről Temesvárra jelenleg este 9 óra 15 perckor érkező vonatok Verciorováig, illetve Verciorovától fognak közlekedni, ahol csatlakozást nyernek a román vasutak uj gyorsvonataihoz Bukarest felé, ill. felöl. A Szegedről d. u. 2 óra 11 perckor induló személyszállitó tehervonat forgalma Kiskunfélegyházától—Kecskemétig kiterjesztetik. Karánsebestől—Lugosig egy uj vonat helyeztetik forgalomba, indul Karánsebesről éjjel 10 óra 30 perckor.

A temesvár—báziási vonalon egy uj személyvonatpár helyeztetik forgalomba, érkezik Temesvárra d. e. 9 óra 10 perckor, indul Temesvárról este 6 óra 24 perckor. Az uj vonatpár Temesvártt csatlakozást nyer Budapest felé, ill. felöl.

A temesvár—buziásfürdői vonalon junius 1-től szeptember 30-ig a Temesvárra este 6 óra 50 perckor érkező vonat helyett az oda este 9 óra 15 perckor érkező vonat fog közlekedni.

A temesvár—módosi vonalon Temesvárról Módosra jelenleg d. u. 3 óra 10 perckor induló vonat már d. u. 2 óra 19 perckor fog indulni.

Az arad—temesvári vonalon egy uj vonatpár helyeztetik forgalomba, csatlakozással Aradon az onnan reggel 6 óra 23 perckor Budapestre induló, illetve az oda Budapestről este 10 óra 09 perckor érkező gyorsvonathoz. A Temesvárról Arad felé jelenleg reggel 6 órakor induló vonat megszüntettetik, helyette egy uj vonat helyeztetik forgalomba, mely Temesvárról d. u. 5 óra 06 perckor fog indulni.

A széphely—lieblingi vonalon egy uj reggeli motoros vonatpár helyeztetik forgalomba, csatlakozással Széphelyen a báziás—temesvári uj személyvonathoz.

A versec—kevavárai vonalon a Kevevárától jelenleg reggel 4 óra 28 perckor induló vonat 70 perccel korábban fektettetik, hogy Versecen a báziás—temesvári uj személyvonat csatlakozását elérje. A Petréről jelenleg este 8 óra 21 perckor Versecre induló vonat a délelőtti órákra helyeztetik, indulása Petréről d. e. 8 órakor lesz.

A petre—pancsovai vonalon a Pancsováról jelenleg reggel 4 óra 54 perckor induló vonat 70 perccel korábbra fektettetik, hogy Petrén, az előbbi pont szerint szintén korábbra fektetett vonat csatlakozását elérje. A Pancsováról jelenleg este 6 óra 40 perckor induló személyszállitó tehervonat megszüntettetik, helyette egy uj reggeli személyvonat helyeztetik forgalomba, mely Pancsováról reggel 6 óra 38 perckor indulva Petrén csatlakozást nyer Versec és Temesvár felé.

A cegléd—szolnoki vonalon. A Szolnokról Ceglédre d. u. 5 óra 09 perckor induló személyszállitó tehervonat megszüntettetik.

A kiskunfélegyháza—orosházai vonalon a mult években május 15-től szeptember 15-ig Orosháza és Gyopárosi fürdő, illetve Gádoros között közlekedett idényvonatok ismét forgalomba helyeztetnek.

A zsombolya—nagybecskereki vonalon Torontálszécsánytól Zsombolyáig egy uj vonat helyeztetik forgalomba, indul Torontálszécsányról d. e. 8 óra 05 perckor. A Torontálszécsányról d. e. 8 óra 21 perckor Módosra induló vonat megszüntettetik. A Zsombolyáról Nagybecskerek felé jelenleg d. u. 3 óra 04 perckor induló vonat 47 perccel korábbra fektettetik.

A nagybecskerek—pancsovai vonalon Nagybecskerek—bégapart—Antalfalva között egy uj vonatpár helyeztetik forgalomba, érkezik Antalfalvára reggel 6 óra 27 perckor, indul Antalfalváról d. u. 2 óra 38 perckor, csatlakozással Antalfalván Pancsova felé, illetve felöl. A Nagybecskerekről Pancsova felé jelenleg este 7 óra 27 perckor induló vonat 1 óra 47 perccel korábbra fektettetik.

A torontálszécsány—versecl vonalon a Torontálszécsányról Versecig jelenleg csak csütörtökön és vasárnap közlekedő vonat naponta fog közlekedni, Versecről Torontálszécsányra egy uj vonat helyeztetik forgalomba, indul Versecről d. e. 9 óra 18 perckor.

A budapest keleti pályaudvar—belgrádi vonalon a keleti expressvonat Budapestre Belgrád felöl reggel 6 óra 25 perc helyett már reggel 6 óra 10 perckor fog érkezni, Budapestről Belgrád felé pedig éjjel 11 óra 20 perc helyett csak éjjel 11 óra 30 perckor fog indulni, belgrádi érkezése és indulása nem változik. A Budapestről Zimony felé jelenleg este 10 óra 10 perckor induló személyvonat Budapestről 1 óra 5 perccel később indulva, Szabadkára éjjel 3 óra 58 perc helyett 4 óra 01 perckor fog érkezni. Szabadkától Zimonyig a menetrend a mai marad. A Szabadka felöl Budapestre jelenleg d. u. 1 óra 40 perckor érkező gyorsvonat Budapestre már d. u. 1 óra 30 perckor fog érkezni, a vonatnál a soroksári megállás megszüntettetik.

A szeged-rókusi—szabadka—ujdombovári vonalon egy uj gyorsvonatpár helyeztetik forgalomba I. és II. oszt. kocsikkal csatlakozással Ujdombovártt, Fiume felöl, illetve felé, Szeged-Rókuson pedig az uj gyorsvonatpár Nagyvárad, Kolozsvár felé, illetve felöl. A Báttaszékről Ujdombovárra d. e. 9 óra 52 perckor érkező és az Ujdombovárról Báttaszékre este 6 óra 30 perckor induló vonat megszüntettetik, helyettük e vonalrészen két uj vonatpár helyeztetik forgalomba, indul Ujdombovárról d. u. 6 óra 20 perckor, érkezik Ujdombovárra éjjel 11 óra 02 perckor, az uj vonatpár Báttaszéken csatlakozást talál Szabadka felé, illetve felöl.

A szeged-rókusi—zentai vonalon a Szeged-Rókusról jelenleg d. u. 2 óra 26 perckor induló vonat mintegy 90 perccel korábban fektettetik, miáltal Zentán csatlakozást nyer Szabadka és Óbecse, valamint Ujvidék felé.

A szabadka—óbecsei vonalon a Zentáról Óbecsére jelenleg d. u. 4 óra 40 perckor induló vonat 50 perccel korábbra fektettetik, miáltal Óbecsén csatlakozást nyer Ujvidék és Titel felé.

Az óbecse—ujvidéki vonalon az Óbecséről Ujvidékre jelenleg d. u. 3 óra 45 perckor induló vonat mintegy 90 perccel későbbre fektettetik, miáltal Óbecsén csatlakozást nyer Szeged és Szabadka felöl.

A vaskapu—titeli vonalon a Vaskapuról jelenleg d. u. 5 óra 55 perckor induló vonat az előző pontokban jelzett módositásokkal kapcsolatosan mintegy 90 perccel későbbre fektettetik és menete gyorsittatik, Titelre este 7 óra 54 perc helyett, este 8 óra 58 perckor fog érkezni.

A zombor—ujgombosi vonalon Zombor—Apatin közt egy uj vonatpár helyeztetik forgalomba, indul Zomborból reggel 4 óra 27 perckor, érkezik Zomborba reggel 7 óra 45 perckor.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 000“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

GRAMMOFON

és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi

részletfizetésre!!

Eredeti „Angyal“ védjegyü gramofonok lerakata

ELEK ÉS TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.

Legujabb kimeritő **gramofon és lemezjegyzék ingyen** és **bérmentve.**

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

Gyár:
Marta Magyar Automobil Rt. Arad

Vezérképviselet:
Royal-Garage, Budapest, IX. ker.,
Páva-utca 10-12.

Fontos! Vigyázat a telefonszámokra!

Messenger Boy Company Ltd.

csak egy van! Dohány-utca 29.

Telefon számai

149-80
149-81
149-82

A legelső legnagyobb legmegbizhatóbb és legolcsóbb vállalat.

Ne tévessze össze a többi hasonló üzemekkel! • • •

Halász Hubert vállalkozó

Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23.
Beton-, hid- és csatornaépitő. Telefon 55—55.

Legrégibb, legelőkelőbb márka
Gróf Keglevich István ut.

COGNAC BUDAFOK

Az összes, bel- és külföldi kiállitásokon legutóbb „Turin“-ban kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenütt kapható.

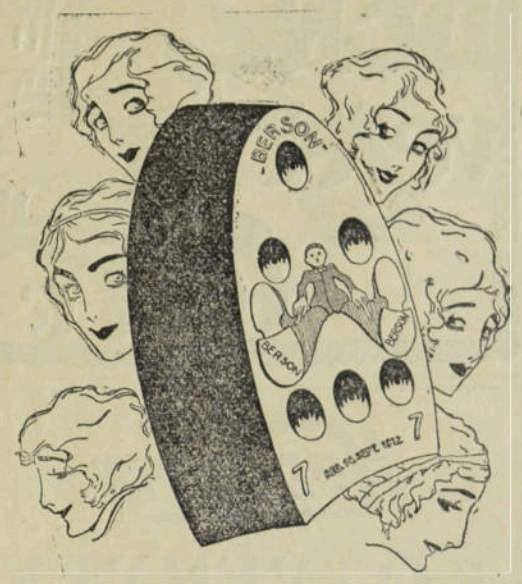
Hirmann Ferencz

fémöntőde, réz- és ércmüárugyára
Budapest, VII., Csányi-utca 7—9.

KÉSZIT mindennemü szerelvényeket viz-, gőz-, légszesz- és fürdőberendezések részére. — Szőlő- és piucegazdászati gépeket és eszközöket. Szivattyukat. Vasuti kocsi és hajó-szerelvényeket. Kereskedelmi réz- és vassulyokat. — Öntvényeket minden ötvözet szerint. Állandóan raktáron: vizvezetéki szerelvények, kovácsolt és öntöttvascsövek. Öntöttvas fürdőkádak és zománcozott kiöntők. — Egészségügyi berendezések. OO Fayence-áruk.

A leanyok előszeretettel „Berson“

sarkot viselnek cipőjükön!

Berson a legjobb márka valamennyi gummisarok között
Cipészétől határozottan az uj Berson-gummisarkot kérje aranydobozban!
Bersonművek, Budapest, VII.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.
Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGŐNYOLM: BÉLCEMENT. ⊂⊃ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.
• • •
FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Östökös“ védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST
V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

Mielőtt nyaralóba megyünk vagy elutazunk,

helyezzük biztonságba értékpapirjainkat, ékszereinket, biztositási kötvényeinket és egyéb okmányainkat!

Rendelkezésre bocsájtuk e célra, esetleg csak a nyáron át is

SAFE-DEPOSIT

helyiségeinkben levő pénztárfiókokat a fél saját zára mellett. Nagyobb terjedelmü böröndöket vagy ládákat is elfogadunk nyáron át megörzésre e helyiségekben!

Bérleti, illetőleg megörzési dij 16 koronától kezdve egy egész évre.

Külföldi pénznemeket, valamint a bel- és külföld fürdőhelyeire és városokra szóló **hitelleveleket** a legolcsóbb feltételek mellett engedünk át.

Junius 19-én VII. Rákóczi-ut 20. szám alatt megnyilt

erzsébetvárosi fiókpénztárunk

a váltóüzlet keretébe tartozó összes üzletágakkal foglalkozik.

Takarékbetéteket

a legkedvezőbb kamatláb mellett kamatoztatunk.

Hermes Magyar Általános Váltóüzlet R.-T.

Budapest, Hermes-udvar, IV., Koronaherceg-utca 5. szám
Fiókok: V. kerület, Nádor-utca 25. (Tőzsde-palota) és VII. kerület, Baross-tér 16.

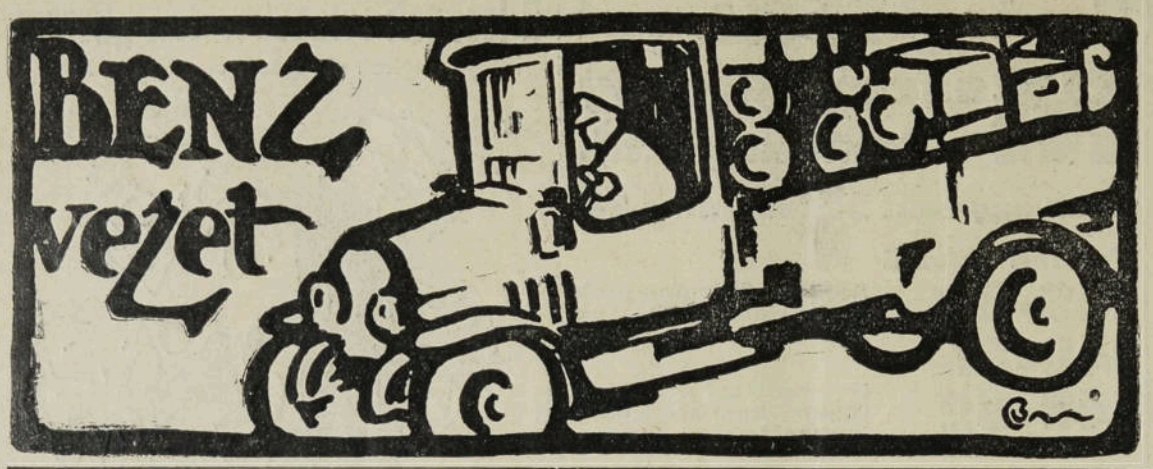

FIÓK ÜZLET: VI. ANDRÁSSY-UT 66.

Gólya Áruház

VI. NAGYMEZŐ U. 12.

FIÓK ÜZLET: VIII. NÉPSZÍNHÁZ-U. 35.

BENZ

Magyar Automobil és Motorgyár Részvénytárs.

BUDAPEST

Központ: V. Dorottya-utca 9.
:: Gyár: VII. Ilka-utca 1. ::

TELEFON: 168—70 és 29—21

HUNGÁRIA

KÖTVÉNYEK

a legelőnyösebbek

élet-, tüz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég és állat-

BIZTOSITÁSOKNÁL.

Felvilá osításokkal prospektusokkal és dijajánlattal szivesen szolgál a

HUNGÁRIA

Általános BIZTOSITÓ Részvénytársaság

igazgatóá ga: Budapest, VI., Károly-körut 2. sz.
és a tarsaság képviselőségei az ország minden részében.

Telefon 153-98, 2-11, 2-12. **Kartellen kivül!**

Összes biztonsági alapok . 21.000.000 korona.
Részvénytőke . . . . . 6,000 000 korona

„AUSTRO-AMERICANA"

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszeres személy- és árujáratok az északamerikai Egy. Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével.

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I."** és a **„Martha Washington"** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren.

Kizárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana"

Budapest, VII., Thököly-ut 2/v.
(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

Pesti Magyar Kereskedelmi Bank.

Az utazási idény

e állával a **Pesti Magyar Kereskedelmi Bank** az utazó és nyaraló közönség figyelmébe ajánlja a bank központjában (V., Fürdő-utca 2.) és összes fiókjaiban berendezett legujabb szerkezetü tüz- és betörésbiztos **safe deposit** rekeszeket, amelyekben a bérlő értéktárgyait **saját zára** alatt őrizheti meg és kezelheti, csekély dij ellenében.

Nagyobb értéktárgyakat, u. m. ezüstnemüeket stb. lepecsételt ládákban és csomagokban a bank szintén átvesz megőrzésre, valamint kiállit **hitelleveleket** minden városra és fürdőhelyre.

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Rész.-Társ.
FIUME.

Fiuméból Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume—Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.

Fiume—Venezia: hetenkint 3—6 gyorshajó-összeköttetés.

Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajó-összeköttetés.

Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.

Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velenczében és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Róma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.

A gőzhajók **modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazas minden kellékével vannak felszerelve.**

Bővebb felvilágositást nyujt a **Központi Menetjegyiroda Budapest** (V., Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodái.

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszten

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

Singer és Wolfner kiadása, Budapest

NIKKELSEN KAPITÁNY:

A sarkvidék Robinsonja

Fordította: Balla Ignác

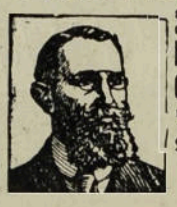
A Sarkvidéki utazások viszontagságait, küzdelmeit vetiti elénk Nikkelsen kapitány. Az örökös jég birodalmában élethalál harcot viv esztendőkön át ezer és ezer veszedelemmel az uj Robinson, Grönland egyik kietlen szigetén. — A sarkvidéki kutatásoknak legizgalmasabb a valóságban megtörtént regénye ez a könyv

Ára 8 korona

FOGAK

szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve

Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I. Ovás

Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevét ki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Kálí H. P.

Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.

Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—50.

ANGOL PARK

Családi mulatóhely. Husz tréfás mulatság

Bachó

:: és a főváros legjobb zenekarai ::

A JAPÁN-KERT-ben:
kitünő koszt.

Olcsó árak. Belépti-dij 20 fillér.

MŰÉPITÉSZEK ÉPITÉSVÁLLALKOZÓK GÉPGYÁROSOK FIGYELMÉBE!

NYIRI SÁNDOR

Telefon: 133-37. **BUDAPEST** Telefon: 133-37
VII, Wesselényi-u. 8. Wesselényi-bazár

Paszpartu műintézet és könyvkötészet. ••••

Építési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett. ••••

Mappák minden kivitelben. ••••

Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is. •••

Egyleti tablók és albumok. ••

MARKUS-PENZIÓ

ABBÁZIA

(VILLA MATELLA)

Magyar ház.

Polgári árak. Otthonias.
Csendes. Tiszta.

Saját tengeri fürdő.
O Nap- és légkura. O

Városi tisztviselőknek engedmény.
Kérjen prospektust!

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,

csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

II. évfolyam Budapest, 1913. julius hó 9-én 28. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap

Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám

A betterment

tessék elhinni, sokkal fontosabb kérdés, mint az, hogy ki legyen a főváros harmadik rangu alpolgármestere. Vázsonyi Vilmos az utolsó közgyülésen is hü maradt önmagához, amikor az Erzsébet-sugárutnak a dolgát nem nézte a kerületi érdek szük látóköréből, hanem kapcsolatba hozta egy olyan reformmal, amely egyformán kihat a főváros fejlődésére, pénzügyi helyzetére, telekpolitikájára.

A betterment a világ legigazságosabb adója. Azt célozza, hogy ott, ahol a telek forgalmi értéke a közmunkák teljesitése folytán, vagy a közlekedési eszközök odaterelése révén, akár a forgalomnak a telek közelében történt megnövekedése miatt, akár pedig azért, mert éppen arra a telekre szüksége van a köznek: — egyszóval, bármi okból önmagától emelkedett, ott az illető telek tulajdonosa az értékemelkedésnek egy bizonyos hányadával járuljon a közterhek viseléséhez. Vagyis, ha ön, tisztelt olvasó, tiz esztendővel ezelőtt százezer koronát fizetett a telkéért és azt a telket most kétszázezer koronára becsülik a szakértők, akkor abból a százezer koronát kitevő nyereségből, a melyhez ölbetett kezekkel jutott s amelyet tiszára a telek kedvező helyi, helyesebben mondva helyzeti konjunktúrájának köszönhet: — ne sajnáljon legalább tizezer koronát közcélokra forditni, a város pénztárába befizetni, ahol amugy is bőven van keletje a pénznek. A modern városfejlesztésnek a pénz a leghathatósabb eszköze s a nagy munkaprogramm teljesitését csak ugy győzhetjük pénzzel, ha uj és állandó pénzforrásokról gondoskodunk.

Persze, kissé radikálisnak, sőt erőszakosnak fogják itélni a reformot a mi derék telekspekulánsaink. Egy okkal több, hogy siessünk vele. Ezentul nem azért fognak telkeket vásárolni, hogy beépitetlenül hagyják őket és lessék az alkalmat, mikor lehet rajtuk busás haszonnal tuladni. Aki telket vesz, házat épit majd rajta s beéri a házbérjövedelemmel, amelyhez hozzájárul az értékemelkedés. A telkek forgalmának növekedését reméljük a betterment-től s az átirási illetékekből a várost érő haszonnak jelentékeny nagyobbodását.

Ha minálunk egészséges állapotok uralkodnának, ha ebben az országban a sajtó a közvéleménynek az irányitója volna, nem pedig a visszhangja csupán: — akkor bizonyára érdeme szerint foglalkozott volna a betermenttel mindenki. Igy azonban egyedül a közvélemény, a közönség az oka annak, hogy a tizenhatodik kerületi tiszti segédorvosi állásnak a betöltése nagyobb emóciót keltene, mint a telekértékemelkedési adó életbeléptetése.

Fullánkok

A sugár-ut

épitése jól kezdődik. Ugy látszik, a város szivének uj ere hiven fogja jelképezni azt a rendszert, amelynek születését köszönheti. Az történt ugyanis, hogy a középitési bizottságban, ahol még együtt tárgyalták a kérdést a városháza elhelyezésével, a polgármester látván a veszedelmes hangulatot, mely a Sugárutat már-már felboritotta, kiadta a jelszót, hogy most csakis a — városháza van napirenden, a sugárutról tehát ne essék szó. A közgyülésen pedig, a nevezetes többségnek láttára, mely a szerencsétlen sugárutnak a kérdését már-már elejtette, uj jelszót adtak ki: most nem lehet szó a városházáról, hanem egyesegyedül az Erzsébet sugárutról. És ugy is történt. Vagyis a sugárut bizottságilag ugyszólván egyáltalában nem lett tárgyalva, a pénzügyi bizottság vitája sem volt komoly.

Istmételjük, olyan a sugárut, mint a Bárczy-rezsim. Nyilegyenes — csak itt-ott törik meg.

Az autóbusz-

forgalom megnyitásának az elodázása nem azért veszedelmes, mintha mi egyezerkilencszáz és tizenhárom esztendő multán nem várhatnánk még néhány hónapig az uj közlekedési eszközre. A külföldi vállalkozókra nézve sem tragikus, ha a becsületes feltételek mellett vállalt üzlet megkezdésének az időpontja kissé eltolódik. Előkelő, kitünő hirü társaságról van szó, a főváros büszke lehet az ajánlatukra.

Ellenben helyrehozhatatlan bünnek tartanók, ha a nyári szünetnek a leple alatt végképpen, vagy pedig nagyon hosszu időre elhalasztaná a város az autobusz-üzem létesitését. A polgárság sohasem fogja megérteni, miért vágják minduntalan a fejéhez a házikezelésnek a jelszavát, holott ők maguk sem tagadják most már, hogy a gázgyáron kivül minden egyéb házi üzem alig hogy vegetál. Az is nagyon nehezen megy a pesti polgárnak a fejébe, miért, hogy akkor, amikor állitólag az egyik vagy másik rosszul viselkedő vállalatot akarják büntetni, miért büntetik — őt. A pesti polgár csak azt látja, hogy — az autobuszt még mindig nem látja. Az özönviz előtti bárkák tovább virulnak, aminek nem szabad sokáig tartani, mert akkor hova-tovább elérkezik egy uj vizözönnek az ideje.

Elkészült az épitési szabályzat

A főváros városrendező programmjának kerékkötője, a fővárosi közmunkák tanácsa ismét sulyos hibát vétett a város közönségének érdeke ellen. A közmunkatanácsot, vallahányszor csak alkalom nyiljék rá, megvádolják a városházán azzal, hogy fölösleges intézmény, hogy gyámkodásával nem ellenőriz, hanem megakadályozza a város tervszerü és okszerü fejlesztését. S megmaradása csak arra biztosit lehetőséget, hogy a kormány politikai s egyéb szolgálatok jutalmazásánál a Tanács takaróul szolgáljon.

A városházáról sokszor kiröppent vádnak egész bizonyos, hogy megvan a kellő értékre leszállitott alapja; viszont kétségtelen, hogy a főváros önkormányzatának mai összeállitását tekintve, kell, hogy legyen egy reguláló-szerv, mely a szabályozásnál követett fiatalos lendületet helyes irányba vezeti.

Megengedhetőnek tartjuk tehát, hogy a szabályozási kérdések műszaki kivitelénél, esetleg a lényegben is a két testület ellenkező álláspontot legyen, de lehetetlen belenyugodni abba, hogy tisztán a hatóságok illetékességének eldöntésénél a város közönségére nézve olyan káros huza-vona támadjon, mint amilyen az uj épitésügyi szabályzat körül folyik már egy esztendeje a közmunkatanács és a városháza között.

Az uj épitésügyi szabályzat tárgyalását már a mult év decemberében befejezte a közmunkatanács s bár a tanács összetételénél fogva részben a főváros, részben a közmunkatanács vezetői tárgyalták le, figyelmen kivül hagyták, hogy egész sereg szabályozási terv van, melyeknek halogatása nagy anyagi kockázattal jár, de azokat a szabályzat elkészülte előtt nem lehet megcsinálni; mindezzel nem törődtek a tanácsban és ujabb albizottságot küldöttek ki, amelyik a sokat hánytorgatott szabályzatot még egyszer megrágja.

S csodák-csodája, az albizottság mégis végére jutott a szabályrendelet revíziójának. A közmunkatanácsnak ez sem volt elég, fölvetette az illetékesség kérdését: kinek kell a szabályzatot jóváhagyás végett a belügyminiszterhez felterjeszteni. Neki-e vagy a fővárosnak.

A kérdés körül megindult véleménykicserélés egész mostanig tartott; végre is a fővárosnál belátták, hogy a városszabályozás érdekei forognak kockán; tovább az ügyet halasztani nem lehet és engedtek. Igy tehát a szabályzat jóváhagyását a közmunkák tanácsa kéri a belügyminisztertől.

Az uj épitésügyi szabályzat mai kialakulásában ugyszólván átreformálja az épitkezést.

A lényegesebb reformok közül fölemlitiük, hogy megszünik az épitkezők jelenlegi csalafintasága, akik a hatóság akaratát ugy játszák ki, hogy manzard, mezzanin, szuterrén épitésével kilenc emeletet épitenek ott, ahol csak négyet enedgélyeztek. A legközelebb érvénybe lépő rendelet ennek ugy vet véget, hogy kimondja, hogy a ház 25 méternél ma-

gasabb nem lehet. Ennek betartásával azután épitheti a tulajdonos tetszése szerint az emeleteket; csak az a korlátozás van meg, hogy a szobáknak 3.10 méter magasaknak kell lenniök.

Egy fontos és szociális okokból megbecsülhetetlen intézkedése a szabályzatnak, hogy a beépitendő terület minimumát nem szabja meg, hanem kimondja, hogy a szabályok keretén belül, tehát azok betartásával bármilyen nagyságu területen lehet házat épiteni. Az intézkedés mögött az lapul meg, hogy a városszabályzó ügyosztály a jövő középosztály lakástipusát ugy szeretné, hogy egy emeleten csak egy lakó lakjék. Ezeknek a törekvéseknek a nyomát ott láthatjuk a Kelenföld szabályozásánál készült terveknél.

A közegészségügy érdekében nem sikerült keresztülvinni a pincze lakások teljes betiltását. Az uj rendszer megengedi ugyan, a pincében való lakást, de kiköti, hogy a szobának kétharmad részben a föld felett kell kiemelkednie.

Messzemenő elővigyázattal járták el az épitkezési szerencsétlenségek megakadályozásánál.

Különösen sürgősnek tartjuk a szabályok mielőbbi életbeléptetését. A városépitésnek uj törvényeit mindenhol elfogadták, jellemző és sürgető lehet hatóságainkra, Bécs példája, a hol a mult héten tárgyalta le és fogadta el az uj épitésügyi szabályzatot a községtanács. A sürgősség mellett mi sem érvel jobban, mint az, hogy az osztrák főváros, melynek épitése pedig igazán példaszerü, épitési szabályzata pedig sokkal ujabb és modernebb, mint a budapesti, mégis gyors tempóban intézte el az épitésre vonatkozó uj szabályrendeletet.

Ángyán tanár

és fia, az ügyvéd

A pénzügyi bizottság nemes példáját követte az utolsó közgyülés is; az Erdey-szanatorium bérletére vonatkozó előterjesztést F e l e k i Béla hozzászólása után egyhangulag elfogadták.

Ez az üzlet még sok pénzébe kerülhet a városnak. Megjósoljuk, hogy az átalakitási költségek igen nagy összegre fognak rugni. A szanatorium, ugy, ahogy ma van, alig használható. Azonkivül pedig — és ez a legsulyosabb szempont — alapos az aggodalom, hogy a három esztendőre szabott drága bérletből, rövidesen vétel lesz. A szanatorium tulajdonosai máris horribilis összegben, 1 millió koronában állapitották meg a becsértéket.

Erdeyék nem voltak mindig ilyen drágák. Néhány hónappal ezelőtt hatszázezer koronáért felajánlották a szanatoriumot egy Simonffy nevü szolnokmegyei földbirtokosnak, de a vásárból nem lett semmi, mert Simonffy még ezt az árat is sokalta, s joggal tartott attól, hogy ráfizet az üzletre.

Mielőtt a szanatorium-ügynek az aktáit lezárnók, kötelességünknek tartjuk, hogy helyrepótoljuk a város tanácsának egy sulyos kötelességmulasztását és hálás köszönetet mondjunk Á n g y á n Béla egyetemi tanár urnak, a székesfőváros balparti kórház-igazgatójának. Ángyán professzor ur volt ugyanis az, aki a szanatoriumra ráterelte a főváros figyelmét s az üzletet a legmelegebben ajánlotta. Természetes dolog, hogy ezzel a ténnyel semmiféle összefüggésben nem áll egy jelentéktelen körülmény: Erdeyék jogi képviselője, az e tárgyban érkezett beadványok signálója ifj. Á n g y á n Béla ügyvéd volt, a kórházigazgató professzor ur édes fia . . . Akinek nem tetszik, ne jelentkezzen felvételre a szülő-szanatoriumban.

Lapunk telefonszáma: 137-15

A Namag utóda

Még mindig az autó-taxi

Az autótaxik körül, ugy látszik, sulyos bonyodalmak várhatók még. És pedig három irányban. Először is nyilvánvalóvá lett, hogy Budapestnek 100 autótaxinál többre egyenlőre nincsen szüksége, ennélfogva a város egyenesen exisztenciájukban támadná meg az engedményes vállalatokat, jelesül a M á r t á t és a B e n z e t, ha a szerződésben vállalt kocsiszámokhoz ragaszkodnék.

A másik gondot a harmadik engedményes, a N a m a g zuditotta a közlekedési ügyosztály nyakába. Ez a külföldi vállalat tudvalevőleg rögtön az első lépésnél megszegte a szerződést, egyetlenegy kocsit sem helyezett üzembe, sőt bejelentette, hogy a pénzügyi válság miatt visszalép az üzlettől. A város pedig nagylelkü volt, futni engedte a Namagot és visszautalta azt a százezer koronát, amely a szerződés teljesitésének biztositékául szolgált s amelyet bezzeg a fővárosnak — hasonló esetben — senki sem volna hajlandó elengedni.

A Namag visszalépése után két eshetőséggel kellett számolnia R é n y i Dezső tanácsnoknak, a közlekedési ügyosztály vezetőjének. Az egyik az, hogy a közönség egyáltalában nem kivánja a villamos-autók forgalomba hozatalát, a másik szerint pedig gondoskodni kellett a Namag helyébe lépő, uj engedményesről. Csakhamar akadt is vállalkozó erre az üzletre.

A Tudor akkumulátor r-t. ajánlatot tett a fővárosnak,

hajlandó (szép tőle!) 100 villamos-autót forgalomba hozni, de a hajlandóságát szigoru feltételekhez köti. Hallani sem akar ugyanis arról, hogy magáévá tegye azokat a pontokat, amelyek a Mártát és a Benzet a fővárossal szemben kötelezik. A Tudor-gyár szerint lehetetlenül szigoruak ezek a föltételek. Abba viszont a Márta és a Benz nem akarnak beleegyezni, hogy egyik konkurrensük enyhébb feltételekkel nyerje el a koncessziót. Most tehát ugy áll a dolog, hogy vagy egyáltalában nem lesz villamos autótaxi — és ez nem is volna tulságosan nagy baj — vagy pedig összhangzásba kell hozni az engedményesek szerződéseit.

A bérkocsisok is ujból panaszkodnak — ezuttal igazuk van. Hetekkel ezelőtt felszólitotta őket a közlekedési ügyosztály, jelentsék be igényeiket a rendszámok beváltására vonatkozólag, amely célra tudvalevőleg a Marta és a Benz nagy összeget helyeztek letétbe. A bérkocsisok nagy számmal jelentkeztek, eddig kb. kétszázan — de a városházán megtagadták a pénz folyósitását s őszre halasztották az ügy lebonyolitását. E miatt nagy az elkeseredés az exisztenciájukat amugy is féltő bérkocsisok között.

MÁG
AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

ESEMÉNYEK

OLVASÓINKHOZ! A törvényhatósági bizottság utolsó közgyülése lezajlott, a holtszezón küszöbét átléptük. Szeptemberig szünetel a városházi munka, pihen a közgazdasági világ, nincsenek események, lankad a közönség érdeklődése.

Olvasóink megelégedése, megértő szeretete immár közel egy esztendő óta kiséri ennek a lapnak az életét s ösztökél fokozott munkára bennünket. De éppen ebből a sohasem remélt, gyors népszerüségből, becsületes igyekvésünknek támogatásából folyik az a kötelességünk, hogy a lap pontos megjelenésének folytonosságát pillanatig sem szakitsuk meg s a nyár tartama alatt is állandóan tájékoztassuk olvasóinkat a történtekről. Szeptemberig tehát korlátolt terjedelemben jelentetjük meg lapunkat, de gondunk lesz rá, hogy a terjedelem korlátolt volta ne essék a tartalom rovására.

A SZERKESZTŐSÉG.

Juliusi fölöstök. Ez az elnevezése annak a kedélyes ebédnek, amelyet a városházi szezón lezajlása után minden esztendőben szokott rendezni a János-hegyen lévő vendéglőben, G l ü c k Frigyes bizottsági tag. A juliusi fölöstök e hó 5-ikén volt az idén s jellemzéséül az ott uralkodott hangulatnak, közlünk néhány általviratot, amelyek a sikerült ebéden felolvastattak.

Budapest székesfőváros tanácsának
Jánoshegy.
No, ti ugyan szép machlojkát csináltatok nékem
Az utókor.

*

Bárczy István polgármester urnak
Péczel
Tiltakozunk, hogy Gellérthegyet máshova tolasd, mint a IX-ik kerületbe.
Springer—Hecht.

*

Bódy Tivadar alpolgármester urnak
Fölöstök.
Coventry, 913. VII. 5.
Visszavonás magyar átok. Ajánlatunkat gromobojig fentartjuk.
Az angolok.

*

Méltóságos Festetich Géza grófnak.
Harmadik alpolgármesteri állás oddslistája: 3 auf Festetich, megegyezés szerint a többi.
Dobrin és társa.

*

Méltóságos Márkus József VII. ker. képviselő urnak *Fölöstök.*
Meggondoltam a dolgot, még sem megyek át az Erzsébetvároson.
Dr. Sugárut.

*

Magyarevits Mladen főorvos urnak
Járványkórház.
Kalkutta, 1913, VII. 4.
Ne aggódj! Jövök via Baku-Tiflisz-Erzsébetfalva
Feketehimlő.

*

Harrer tanácsnok, egyetemi m. tanár
Egyetemi tanács habilitálta, üdvös telekpolitikájáért mi re-habilitáljuk.
Óbudai telektulajdonosok.

*

Platthy György képviselő urnak.
Dunavecsei német egyetem lehetetlen. Fordulj felülfolyamodással Rácz Dezsőhöz.
Kossuth, s. k.

*

Wildner Ödön tanácsnok urnak.
Hoboken, 913, VII. 3.
Csak egyék, igyék. Revánzsképpen én fizetem a cechet.
Mme Chapmann-Chatt.

*

Pataki Tasziló légfelügyelő urnak
Állatkert.
Sugárut szabása nem modern. Fércmunkának tartom. *Kriszháber.*

*

Tardoskeddi takarékpénztár m. sz.
(Tévedésből a Jánoshegyen kézbesittetett.)

Tisza Kálmán-téri értékes ingatlanra negyvenegyedik helyre husz korona kölcsön lehetséges-e? . . .
Választ kérem fizetni.

Marcus Tullius Cicero.

*

Buzay Károly tanácsnok urnak.
Te benned biztunk eleitől fogva. Temetésügy programmról miért lett dobva?

Erdélyrészi ref. egyházker.

*

Márkus Jenő tanácsnok urnak
Kamerun, 913. VII. 3.
Végórám közeleg. Nálatok szeretnék meghalni. őseim szokása szerint.

Dr. Oroszlán.

*

Nagyságos Glück Frigyes emberbarát urnak.
Piszkos konkurrencia ellen tiltakozom.

Dr. Hizlaló Kura.

A bécsi földalatti villamos vasut. A bécsi földalatti villamos vasuti hálózat kiépitésének ügye a héten nagy lépéssel haladt előre. A munkálatokra és velük járó pénzügyi müveletekre egy német-osztrák és egy francia érdekcsoport pályáztak, a melyek a héten tárgyalásokat kezdtek egymással. Az épités költségei, amennyire már most megállapithatók, 150 millió K körül fognak mozogni, de önként értetődik, hogy az épités munkálatai és velük természetesen a tőkeszükséglet az évek elég hosszu sorozatára fognak megoszolni. A finanszirozást ugy tervezik, hogy a földalatti villamos vasut épitésére és üzembentartására részvénytársaságot alapitanak, a szükséges tőke tulnyomóan nagy részét azonban ez a társaság kötvények kibocsátása által fogja beszerezni.

A külföld magyarjai. A Gellért-türdő végrehajtó-bizottsága hétfőn délben ülést tartott, a melyen ujból azt a kérdést tárgyalták ,hogyan lehetne a költségvetésnek egyik-másik tételét redukálni. A tanács legközelebb külföldi tanulmányutra küldi ki *Reiner* Ede dr. és *Fischer* József bizottsági tagokat, azonkivül néhány műszaki közeget is. A kiküldöttek bizonyára gazdag tapasztalatokkal, okos eszmékkel megrakodva térnek vissza.

Dupla élvezetté válik szabadsága, ha elutazása előtt cipőire „Berson" gummisarkot tétet. Az uj „Berson" gummisarok aranydobozban kényelmes, elegáns, ruganyos, tartós. Cipészétől kifejezetten „Berson"-t kérjen, ha jól akar járni.

Jardin de Paris. A Jardinban elsőrangu külföldi attrakciók mellett kiváló magyar művészek aratnak naponta sikereket. *Lenkeffy* Idának, *Németh* Juliskának és különösen *Vendrey* Ferencnek van állandó sikere, aki egy kupléjával, melyet Radnóthy Dénes neki és róla irt, percekig zugó tapsot arat. Fényes az uj műsor a Tabarinben is.

Casino de Paris. Feltünést keltő sikere van a juliusi műsornak. Szebbnél-szebb számok óriási tapsvihart aratnak. Szenzációs sikere van Dietta Emiliano olasz hegedümüvésznő mesteri játékának, Van Dick párisi karrikaturista minden egyes karrikaturképét pedig hatalmas taps kiséri. A műsor főszáma a meglepő eleganciáju Korinnas-csoport, hét áájos táncművésznő, a Malmström-csoport, öt kedves svéd baba. Atrobolowskája, az orosz császári ballet tagja, és Mia Mara baroness, a 16 éves bakfis diva.

CASINO DE PARIS
Nyári helyiség, Hermina-ut 63. szám.
Az Angol-Park közvetlen közelében.
Bejárat az Angol-Parkból is.
Telefon 116—84.
7 Korinnas 7
a világhirü mezitláb táncosnő.
Továbbá a fényes juliusi műsor. Az előadás kezdete ½11-kor. Omnibusz- és villamosközlekedés mindenfelé.

Ipar Pénzügy Vállalkozás Kereskedelem — A TŐKE — Biztositás Épitészet Közlekedés Bányászat

Miért hiusult meg a szeszkartell?

A szeszkartel az utolsó percben meghiusult. Pedig a tárgyalások annyira előrehaladtak, hogy már a kartel megalakulásának időpontja is meg volt állapitva. Sőt tárgyalások folytak az osztrák szeszkartellel is, hogy a magyar kartel megalakulása esetére a két szervezet együttesen állapitsa meg az árakat. A karteltárgyalások, mint értesülünk, azért szakadtak meg, mert a Leipziger és a Neuman testvérek cégek olyan követeléseket támasztottak, melyeket a többi érdekelt cégek el nem fogadhattak. Hozzájárult a kartel meghiusulásához az is, hogy a Länder-bank által finanszirozott három gyár (Nagybecskerek, Tőketerebes, Szered) vonakodott a kartelhez csatlakozni. Van még egy más körülmény is, mely nagyon megnehezíti a tárgyalásokat. Ugyanis a magyar és osztrák kormány az állami jövedelmek fokozása céljából 1917-re be akarja hozni a szeszmonopóliumot. Már most a magyar gyárak azért sietnek kartelbe lépni, hogy a monopólium megvalósitása idején mint egységes szervezet álljanak a kormánynyal szemben, illetve, hogy az államot minél jobban megzsarolják. Ezt Teleszky pénzügyminiszter is megsejtette és kéz alatt mindent megtesz az ipari szeszgyárak gyengitésére. Ez a célja különben a most megszavazott kontingensbiztositási törvénynek is, mely a mezőgazdasági szeszgyárak érdekében hozatott és amely a kormánynak megtiltja az ujabb ipari szeszkontingens adományozását. Ez a körülmény is bizonyitja, hogy a kormány a szeszmonopólium eszméjének megvalósitásával foglalkozik és hogy a karteltörekvéseket eszeágában sincsen elősegiteni. Ugy látszik, a kormány, nagyon helyesen, itt is — mint a gyufatröszt meghiusitásánál — a közönség érdekeit tartja szem előtt és nem engedi azt kartelek által kifosztani.

Iparunk gyásza. Hatvany József báró váratlan halála mérhetetlen vesztesége a magyar közgazdaságnak. Nemcsak azért, mert cukoriparunk legerősebb oszlopa dőlt ki vele, nemcsak azért, mert a legnagyobb lelkesedéssel bocsájtotta nagy tehetségét a közérdek szolgálatába, hanem főként abból az okból, mert eltünése a magyar gazdasági élet porondjáról egyaránt nagy ürt hágy a mezőgazdaságban, a pénzügyek terén, az iparban és a nagykereskedelemben. Mindenütt, ahová e nagy férfiu keze elért, nyoma maradt erős nagy egyéniségének. A modern európéer munkaadó igen ritka példánya volt Hatvany József, telve igazi, nemes liberálizmussal és mindent megértő, fejlett szociális érzékkel. Egy nagy, hatalmas gyáros, financember és közéleti kiválóság szállt vele sirba, aki oly mélyen véste bele nevét az uj Magyarország közgazdasági történelmének lapjaiba, hogy utána nagy ür tátong és nincs, aki pótolja.

A Leszámitoló-bank uj vezérigazgatója. A Magyar leszámitoló és pénzváltóbank igazgatósága báró *Madarassy-Beck* Marcel dr.-t, az intézet eddigi ügyvezető igazgatóját, *vezérigazgatóvá* nevezte ki. Az üzletvezetés mostani beosztása és az elnök eddigi hatásköre továbbra is megmarad. Az ujonnan kinevezett vezérigazgató már tiz év óta ügyvezető igazgatója az intézetnek és tagja az igazgatóságnak s ebben a minőségében nagy szaktudásával jelentékeny mértékben hozzájárult az intézet felvirágoztatásához.

Az őszi kampány. Az őszi hónapokban a gabonakereskedelem nagy igényei miatt tudvalévőleg jelentékeny pénzfeszültség szokott mutatkozni. A gazdának a buzáért készpénzzel kell fizetni, sőt már a kötés előtt előleget kell neki adni. Ez a körülmény az oka aztán annak, hogy a jegybank váltótárcája összel, az aratás után erősen megdagad és a legmagasabb állományt éri el. Már most képzelhető, hogy minő pénzfeszültség lesz az idén összel, ha most nyáron, a holt szezón közepette a jegybank leszámitolási kamatlába még mindig 6%! A mult évben, amikor rekordtermés volt, 47 millió métermázsa buza termett. Az idén a hivatalos becslések szerint 40 és fél millió mm. a buzatermés. Ennek értéke mintegy 3 milliárd korona. Ha már most tekintetbe vesszük, hogy a jegybank adóköteles kontingense most az ultimo-kimutatás szerint 275 millió, mig máskor ilyentájt a bank mindig jelentékeny adómentes tartalékkal rendelkezett, akkor sejtelmünk lehet arról, hogy minő nagy pénzfeszültség fog mutatkozni akkor, ha a nagymennyiségü gabona elszállitásra kerül. Ezért hangsulyozzuk, hogy egyelőre a pénzviszonyok javulására számitani se lehet.

A „Minerva" Általános Biztositó r-t. Budapesten 1913. évi junius 28-án tartotta meg harmadik rendes közgyülését. A közgyülés az előterjesztett 1912 évre szóló évi jelentést és zárszámdaásokat egyhangulag tudomásul vette és elhatározta, hogy a 10,255.30 K nyereség uj számlára vitessék át. A társaság igazgatóságába beválasztottak: *Egyedi* Lajos gyáros, *Goszthony* Mihály dr. ügyvéd, di Lajos gyáros, Goszthony Mihály dr. ügyvéd, *Horvát* Lipót dr. a Magyar Általános Takarékpénztár rt. vezérigazgató-helyettese (uj), *Hegedüs* Loránt dr. orsz. képviselő, a Pesti Kereskedelmi Bank igazgatója, *Kahané* József, a Trieszti Általános Biztositó Társulat (Assicurazioni Generali) bécsi igazgatója (uj), *Poór* Jakab udv. tanácsos, a Trieszti Általános Biztositó Társulat (Assicurazioni generali) magyarországi igazgatója, terralbai *Richetti* Ödön, a Trieszti Általános Biztositó Társulat (Assicurazioni Generali) központi igazgatóságának tagja, *Steinhardt* Emil, a Trieszti Általános Biztositó Társulat (Assicurazioni Generali) magyarországi igazgatója, *Széchenyi* Emil gr. orsz. képviselő, *Weishut* Alajos, a bécsi Union-Bank igazgatója, *Weissenstein* Gusztáv az Első o. Általános baleset ellen biztositó társaság vezérigazgatója. A felügyelő-bizottságba ujból beválasztattak: Ehrenthal Lajos, Fölkel Ödön, Kunitzer Marczel, Rada Dezső és Schwartz Vilmos dr.

A *Hatvani cukorgyár R-T. Deutsch Ig. és fia* a váratlan csapástól mély gyászban tudatja, hogy alapitója és elnöke

báró hatvani
HATVANY-DEUTSCH JÓZSEF ur

a főrendiház tagja, a Ferenc József-rend középkeresztese, a III oszt. vaskoronarend lovagja stb.

Badhauheimban 1913 junius 30-án hirtelen meghalt.

Benne hazánk közgazdasága vezető egyéniségeinek egyik legkiválóbbja hunyt el, mi pedig elvesztettük benne geniális vezetőnket és biztos kezü irányitónkat, aki a magyar ipar egyik ékessége és büszkesége volt.

Nemes emlékét hirdetni fogják azok az alkotások, melyek nevéhez füződnek. Szelleme tovább fog élni azokban az emberbaráti cselekedetekben, melyekben jóságos szive megnyilatkozott.

Alkalmazottai atyjukat vesztették elhalálozásával, akiről örök időkig hálás kegyelettel fognak megemlékezni.

Budapest, 1913 julius hó 1.

REIN NÁNDOR
szőnyeg- és ágynemü-áruháza
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 9.

ÁLLANDÓ UJDONSÁGOK:
szőnyeg, függöny,
paplan és matrácokban.

NEUSCHLOSZ-
butorok kizárólagos eladási helye. Minőség, szépség és olcsóság tekintetében vezetnek.

Szállodák, kórházak, szanatoriumok berendezési vállalata.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

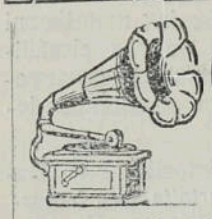
A „MÁK 0 0“
védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 20-%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

GRAMMOFON

és gramofon-lemez

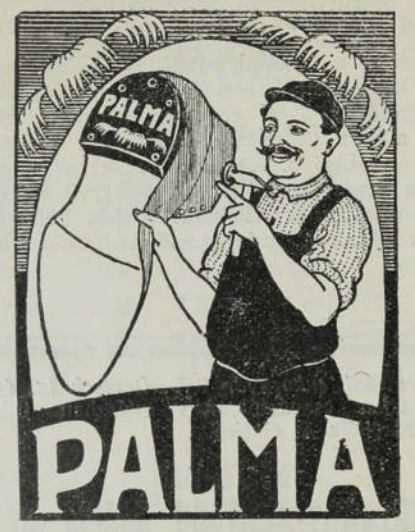
óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árleleményeléssel csekély havi

részletfizetésre!!

Eredeti „Angyal“ védjegyü gramofonok lerakata

ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.

Legujabb kimeritő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

PALMA

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

Gyári
Marta Magyar Automobil Rt. Arad

Vezérképviselet:
Royal-Garage, Budapest, IX. ker.,
Páva-utca 10-12.

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszthen

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

"KONTROL"-Intézet

Budapest, Andrássy-ut 17.
oo **Telefon: 129-11.** oo

Felülvizsgál és műszakilag ellenőriz:

1. **Villany-, gáz- és vizberendezéseket és számlákat.**
2. **Építési, épitkezési kölcsönökről szóló leszámolásokat.**
3. **Banktartozásokról szóló és szövetkezeti elszámolásokat.**
4. **Betegsegélyző pénztári elszámolást.**
5. **Adó- és illetékügyeket.**

Tájékoztató dijtalan.

ANGOL PARK

Családi mulatóhely. Husz tréfás mulatság

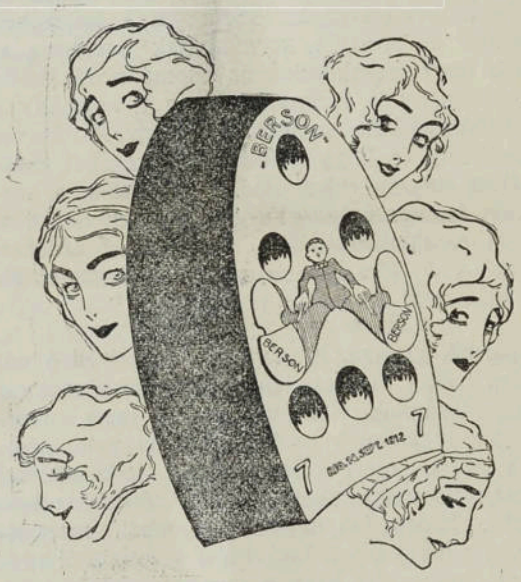
Bachó

:: és a főváros legjobb zenekarai ::

A JAPÁN-KERT-ben:
kitünő koszt.

Olcsó árak. Belépti-dij 20 fillér.

A leányok előszeretettel „Berson“
sarkot viselnek cipőikön!

Berson a legjobb márka valamennyi gummisarok között
Cipészétől határozottan az uj Berson-gummisarkot kérje aranydobozban!
Bersonmüvek, Budapest, VII.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.

Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT — GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 15.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Őstökös“ védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

FOGAK GROSSMANN SIMON

szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszerszerint készit

szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I.
Ovás: Figyelem a levélre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevétlen nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Kálí H. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—50

Juliusi szenzációs műsor Kezdete 9 órakor. THEO KÖRNER. Luiette Valsy. The 8 New York Ragtimes. Németh Juliska Vendrey Ferenc. Lenkeffy Ica. Sajó Géza. Kőváry Gyula. Fiu vagy leány? A parlamenti ör. Ó borzalom. A milliomos. — A Tabarinban 30 csak elsőrangu a trakció.

„AUSTRO-AMERICANA“

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszeres személy- és árujáratok az északamerikai Egy. Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével.

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I.“** és a **„Martha Washington“** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren.

Kizárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana“
Budapest, VII., Thököly-ut 2/III.
(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorronlást megakadályoz.
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

Budapest Pécs!

Csodaszép választék
Maradandó értékü kiváló szép

ajándéktárgyak!

Brilliáns gyürük
gyönyörü kövekkel és elsőrendü kidolgozásban

Boutonok
legszebb kivitelben

Arany és ezüst cigarettatárcák
drágakövekkel és tüzzománcca eredeti gyári árakban

SCHÖNWALD IMRE

főüzletében Budapest, Deák Ferenc-utca 21. sz.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Törzstelep: Pécs.

Halász Hubert vállalkozó

Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23.
Beton-, hid- és csatornaépitő. Telefon 55—55.

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. ::

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

II. évfolyam Budapest, 1913. julius hó 16-án 29. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám

Házi kezelés,

vagy bérbeadás? — ez az állandó problémája a városi üzemek vezetésének. A probléma nem általános, hanem speciálisan budapesti. Másutt ugyanis egészen világos, hogy becsületes és modern városigazgatás el sem képzelhető házi kezelés nélkül. Budapest azonban még nagyon távol áll a fejlődésnek ettől a fokától. Távol áll nem a kezdeményezésben, hanem az eddigi eredményekben.

A házi kezelés mellett erkölcsi és pénzügyi szempontok beszélnek. Erkölcsileg lehetetlen, hogy egy nagyváros a maga hasznothajtó üzemeit rideg üzletembereknek, kapzsi vállalkozóknak engedje át. Pénzügyileg pedig azért célszerübb a házi kezelés, mert a közönség kizsákmányolásának elkerülése mellett is megmarad a város zsebében az a haszon, amely az élelmes vállalkozókat az üzletért való versenyre készteti s amely, ha nem volna nagyobb összegü, mint amennyi jövedelmet a vállalkozó a fővárosnak juttat, akkor a vállalkozó bizonyára nem volna bolond az üzem elnyerésére pályázni. Vannak azonban speciális előnyei is a házi kezelésnek. A közlekedési eszközöknek saját üzemben való tartása lehetetlenné teszi a magánkezekben lévő, konkurrens vállalatok trucpolitikáját, egységes irányba tereli a közlekedés fejlődését, mérsékli a tarifát, gondoskodik a vonalhálózat külterjes kiterjesztéséről. Az élelmiszer-üzemnek házi kezelésben való ellátása bizonyos cikkekre vonatkozólag árszabályozó, ármérséklő hatással lehet, a kőanyag házilag történő előállitása gátat vethet a kartelszerü uzsorának, lényegesen megkönnyiti az egész fővárosra kiterjedő kövezési programmnak a keresztülvitelét.

Ezekből a példákból látható, hogy jóhiszemüen lehetetlen a házi kezelés ellen beszélni, vagy cselekedni. A problémának ez az egyedül helyes megoldása azonban — és ezt nyomatékkal ismételjük — minden más metropolisra vonatkozik, csak éppen Budapestre nem. Itt a bürokratizmus még csak most éli a férfikorát, javában virul. A városi üzemek kereskedelmi szellemben nem vezettetnek, mert a vezetők vagy smokkok, vagy szinekurás tehetségtelenek. A házi kezelésbe vett üzemeknek a kiválasztása is fölöttébb szerencsétlen, az eredmények gyatrák. Egyetlen kivétel talán a gázgyár, amelyre büszkén történik minduntalan hivatkozás. Holott a siker nem a bölcs városvezetésnek az érdeme, hanem egyesegyedül annak köszönhető, hogy ennek az intézménynek az alapjait Heltai Ferenc rakta le s hogy az ő örökébe méltó utódok léptek.

Fullánkok

A pénz,

ugyis, mint törvényes fizetési eszköz, ugyis, mint a Bárczy-rendszer állandóságának kifejezője, erősen fogytán van a városházán. A hatvanmilliós lyukfoldozás mitsem használ, csakis azt érte el vele a város, hogy a pénztelenség ideig-óráig leplezhető volt s a nyilt fizetésképtelenség prolongáltatott. Most azonban végére jártak már az aprópénznek is a városházán. Arról sugnak és bugnak a bontásra itélt kaszárnyának minden zugában, hogy legkésőbb ősz elején kiüt a pénzügyi krizis. Ha a polgármesteri zseni nem fedez fel az utolsó pillanatban valami uj forrást, akkor a tisztviselők fizetéséről sem tudnak többé gondoskodni.

Ezért a gyönyörü perspektiváért a felelősség egyesegyedül azt terheli, akinek legméltóbb szobra volna egy pazar elegánciáju, a legdivatosabb, legragyogóbb köntösbe bujtatott férfiu koldustarisznyával a vállán . . .

Az Ártézi-

fürdő, most már megállapitható, sehogy sem felel meg a hozzáfüzött várakozásnak, még kevésbbé a beléje fektetett milliónak. A legkülönfélébb, legválogatottabb panaszok garmadával kerülnek a sajtó utján nyilvánosságra. A statisztika szerint a fővárosnak ez a legujabb intézménye rövid néhány hetes fennállása óta egész tömegét a botrányoknak szállitotta. A medencéjében eddig három ember járt szerencsétlenül, az egyik valami éles tárgyba mártotta a lábát (alkalmasint ez pótolja az iszapot), a másiknak a karja kificamodott, a harmadiknak a hátát leforrázta a repedt csőből hirtelen kiömlött vizsugár. Erről a három esetről megemékezett a sajtó is, de ki tudja, hány ember járt még szerencsétlenül, aki nem vitte a baját a nyilvánosság elé. Az eddig előfordult eseteknek egy közös ismertetőjelük volt: orvost tiz mérföldnyi távolságban sem lehetett találni, holott a fürdő költségvetésében ezen a cimen tekintélyes összegek szerepelnek.

Az egészségesen távozók is tele vannak jogos kifogásokkal. Azt mondják, a fürdő diszes, de nem praktikus. A gőzkamrák nevetségesen kicsinyek, a bazint mintha az állatkerti Jónásnak a testére szabták volna. A szárító helyiség fölszerelése hiányos, a kádfürdők drágák. Az egész épitkezés nélkülözi a szolidságot, ami semmi esetre sem válik derék vállalkozóink dicsőségére.

Ha a bajokon gyökeresen nem segitenek, akkor a fürdő, elvesztvén az ujszerüségnek a vonzóerejét, csakhamar teljesen népszerütlen lesz, felborul minden rentabilitási számitás és évről-évre nagyobb összeget fog ráfizetni a főváros. Sovány vigasz lesz ezért, hogy néhány uj állásnak a kreálására nyilt alkalom és egy uj házi üzemmel több van.

Számonkérés.

A MULT ESZTENDŐ KRITIKÁJA.

A közoktatásügyi ügyosztály csaknem teljesen beváltotta azt a programmot, amelyet az ügyosztály érdemes vezetője, Déri Ferenc dr. tanácsnok, az esztendő elején kitüzött. Ennek a programmnak legkiemelkedőbb mozzanata a népiskolai szakfelügyelet életbeléptetése volt. A szakfelügyelők száma és alkalmaztatásuknak szükségessége körül élénk viták folytak. Tudvalevőleg a szakfelügyelők egy része nem a közoktatásügyi, hanem a szociálpolitikai ügyosztálynak hatáskörébe tartozik. A kultuszminisztérium is beleszólt annak idején a dologba s annál kivánesiabban várjuk a jelentést, amelyet a szakfelügyelők tapasztalataikról ugy az ügyosztálynak, mint a tanfelügyelőségnek előterjeszteni tartoznak.

Gyönyörü munkája az ügyosztálynak a főváros közoktatásügyi intézményére vonatkozó összes tudnivalók, tantervek és szolgálati utasitások történeti ismertetése, a mely könyvalakban jelent meg.

Déri tanácsnok gazdag programmjából mindössze két pont maradt a következő esztendőre. Az egyik a kereskedő tanonciskolák szakirányu átszervezése, az egyes szaktanfolyamok önállósitása. A másik az iskolaorvosi intézmény államositása, helyesebben az iskolák orvosi felügyeletének átvállalása az előljáróságoktól és rendszeresitése.

A folyó ügyek között természetesen ismét a tanerők választása okozta a legtöbb gondot és munkát az ügyosztálynak. Megállapitható, hogy a protekczió-hajhászás, az illetéktelen befolyások érvényesitése ebben az esztendőben némileg mérséklődött, ennek az oka azonban az volt, hogy a betöltésre került állásoknak száma aránylag csekély volt. Másrészt pedig az ügyosztály igen helyesen már eleve elvi álláspontot foglalt el abban az irányban, hogy a boldog kiválasztottak azok közül kerüljenek ki, akiket tavaly első helyen jelöltek. — Az ügyosztály, különösen pedig Déri dr. tanácsnok és Demién dr. tanácsjegyző még igy is tulon-tul el volt foglalva a jelölteknek és ajánlóiknak fogadásával.

Végeredményben az esztendő mérlege rendkivül kedvező a közoktatási ügyosztályra, ami azt mutatja, hogy a városházi közigazgatásnak ezt a jelentős ágát hozzáértő, kiváló vezetők irányitják.

A kövezési és csatornázási ügyosztálynak ez volt az első teljes esztendeje. Rendszeres kövezési programm hiányában az ügyosztálynak a munkája nem mutathat fel látható haladást a főváros kövezési mizériáinak megszüntetésében. A jövő esztendei munkaprogrammnak a megállapitásánál is inkább a kerületi kottériáknak az érdeke volt az irányadó, ami természetesen nem irható az ügyosztály vezetőjének, Fock tanácsnoknak a rovására, hanem ékesen jellemzi a közgyülés teréből kiáradó önzetlenséget.

Legnevezetesebb előterjesztése az ügyosztálynak a községi zuzó-telep felállitá-

sára vonatkozott. Maga a terv nagyon hasznos, a kivitel nagyon szükséges, sőt sürgős volt, mert a kőuzsorának a végletekig való terjeszkedését nem lehetett tovább ölbetett kézzel nézni. Az előterjesztésnek csak az volt a szépséghibája, hogy nem volt őszinte, nem árulta el, hogy a kőzuzótelephez elsősorban kőre van szüksége a fővárosnak. És valóban ugy történt. Az esztendő végén nyilvánosságra került a korláti bazaltkőbánya megvásárlására vonatkozó előterjesztés, amelyről az volt az általános vélemény, hogy becsületes munka volt. Az előterjesztés mégis megakadt már a pénzügyi bizottságban, amely elvben a vétel mellett nyilatkozott, de kifogásolta a részvények megszerzésének jogi formáját. Minthogy azonban a fővárosnak feltétlenül és sürgősen szüksége van kőre, bizonyosra vehető, hogy az ügyosztály ősszel erre vonatkozólag ujabb javaslatot fog kidolgozni.

Általában pedig az ügyosztálynak és különösen Fock Ede tanácsnoknak ezidei tevékenysége ellen semmiféle kifogás nem merült fel.

A hirdetővállalatról

Ami hiányzik az évi jelentésből.

Azok, akik a házi kezelésnek akár elvi szempontból, akár pedig azért fanatikus hivei, mert valami érdekük füzodik hozzá: — valahányszor a relativ értékü elvnek a védelméről van szó, minduntalan a főváros hirdetési vállalatát vágják a kevésbbé fanatikus és kevésbbé lelkesedő embereknek a fejéhez.

A hirdetővállalat, amelyet tudvalevőleg azelőtt az Emmerling-cég bérelt, most tette közzé a mult esztendőről szóló jelentését. Kitünik belőle, hogy a vállalatnak az elmult esztendőben mintegy kilencvenezer korona tiszta nyeresége volt. Ez az eredmény önmagában véve respektábilisnak mondható, mert hiszen a vállalatba mindössze egy fél millió koronát fektetett bele a főváros. Közelebbről vizsgálva azonban a jelentést, ugyszintén azokat a mindennapos panaszokat, amelyek a vállalat ellen felmerülnek, rá kell jönni mindenkinek arra, hogy itt sem fenékig tejföl minden. Sőt!

Az első kifogás az, hogy a vállalat tulságosan nagy rezsivel dolgozik. Félannyi munkaerővel, ötven százalékos megtakaritással, ugyanazt az eredményt lehetne elérni, sőt még nagyobbat is. Nem szabad ugyanis figyelmen kivül hagyni, hogy ez az üzem monopóliumot élvez, a forgalom folytonosan növekedik, a vállalat üzletköre folyvást tágul, ugy hogy az egy valóságos aranybánya, amely megfelelő kereskedelmi vezetés és az üzemköltségeknek megfelelő redukálása esetén sokkal, de sokkal nagyobb jövedelmet kell, hogy hozzon a városnak. Csakhogy nem szabad bürokratikus alapra fektetni egy ilyen eminens üzleti vállalkozást, nem szabad megterhelni a vállalat büdzséjét szinekurákkal, mint amilyen pl. Hevesi József aligazgató urnak az állása. Hevesi József — azonos a kiváló velencei utirajzolóval — 7—8000 koronát huz évente a vállalattól, dolga ellenben alig akad.

Nagyon pikáns adatra bukkanunk, ha a hirdetésekből származott bevételek végösszegét elosztjuk a hirdetésekkel boritott területnek a végösszegével. Akkor ugyanis az az eredmény, hogy egy-egy négyszögölnyi területre három fillér jut, mint hirdetési dij. Ha ezzel az összeggel szembeállitjuk a kereskedőknek azt a panaszát, hogy a hirdetési dij nagyon magas, mindenesetre jóval több, mint három fillér, akkor arra a következtetésre kell jutnunk, hogy az ár nem mindenkinek a számára egyenlő, vagyis favorizált cégek vagy egyének vannak, akik az átlagnál alacsonyabb dijakat fizetnek. Ez pedig lehetetlen és türhetetlen állapot.

Amiatt is állandó a panasz, hogy a vállalat nem ismeri a pausálösszegben való hirdetést s ugyanolyan dijakat szed a perifériákon, mint a belvárosban. A dijak a házi kezelésben nem lettek olcsóbbak, ellenben az történt, hogy pl. az utcákon kiosztott röpcédulákért Emmerlingék nem számithattak dijakat, a város pedig vigan szedi a pénzt ezért is.

A számos panasz közül kiragadunk egy nagyon furcsa dolgot. Azt állitják, hogy a hirdetővállalat egyes cégeknek a plakátjait egyáltalában nem akarja az oszlopokra kiragasztatni, azzal a nevezetes indokolással, hogy a plakátok nem müvészi kivitelüek. A cenzurának ehhez a módjához talán még sincsen joga a város vállalatának?

Ezeket a megjegyzéseket és kifogásokat jó lesz a közgyülés tagjainak belekalkulálni az eredmény mérlegelésébe akkor, amikor arról lesz szó, hogy a vállalat eredményes vezetéséért hálás köszönetet és elismerést, sőt jutalmat szavazzanak meg azoknak, akiket illet.

Almády és Rényi mellőzése

Kavarodás Vaszilievits öröke körül

Ugy történt, ahogyan mult heti számunkban előre jeleztük. Vaszilievits János alpolgármester állásának betöltését őszre halasztották s a közigazgatás zavartalan menetéről helyettesítés utján történt gondoskodás. Heltai Ferenc főpolgármester, a polgármester előterjesztésére, Bódy Tivadar dr. alpolgármestert az elhunyt Vaszilievits János helyére rendelte ki, Bódy Tivadar helyettesitésével pedig Festetich Géza grófi tanácsnokot bizta meg.

Bódy Tivadar dr. megbizását egészen természetes dolognak tartja mindenki, mert nem férhet kétség hozzá, hogy a közgyülés ősszel egyhangu lelkesedéssel fogja Bódyt valóságos alpolgármesternek megválasztani. Annál nagyobb emóciót keltett Festetich Géza grófi előléptetése. A főpolgármester elhatározása ugyanis némiképpen prejudikál az őszi választásnak, mert közelfekvő az a valószinüség, hogy Heltai Ferenc dr., mielőtt intézkedett volna, igyekezett a polgármesternek és talán Vázsonyi Vilmosnak a véleményét, óhaját is megismerni. Bárczy Istvánról különben is köztudomásu, hogy Festetich grófot nagyon kedveli és favorizálja. Az sem lényegtelen körülmény, hogy a közgyülés mindenkor respektálni szokta a polgármesternek azt az óhaját, hogy kit akar maga mellé venni munkatársának.

Egy szóval Bódy helyére minden valószinüség szerint Festetich Géza grófi kerül, ezt pedig sulyos mellőzésnek tekinthetik a többi jelöltek, közöttük elsősorban Almády Géza és Rényi Dezső tanácsnokok. Almádynak öt esztendei szolgálat kell még a teljes nyugdijképesség eléréséhez s talán éppen hajlott korára való tekintettel érte a mellőzés a tanácsnak Rózsavölgyi Gyula után legidősebb tagját. Almádyról köztudomásu, hogy szókimondó, igazságos, anyagilag független ember s nagy érdemei vannak a közjótékonyság rendezése körül. Rényi Dezső szintén idősebb rangban Festetichnél, több mint egy esztendő óta hevettes csoportvezető s minthogy éppen Bódy Tivadar alpolgármesternek volt a helyettese, Bódy helyére pedig most Festetich grófot nevezték ki, előállott az a furcsa helyzet, hogy Rényi tanácsnok Festetich Géza grófnak, vagyis

egy nálánál rangban alacsonyabb tanácsnoknak lesz a helyettese.

Ez pedig akármennyire is kiváló ember Festetich s bármennyier alkalmas is az alpolgármesteri állás betöltésére, mégis sulyos sérelmet jelent. Hir szerint Rényi Dezső tanácsnok a főpolgármester intézkedésében a saját mellőzését látja s efölötti elkeseredésében elhatározta, hogy amennyiben a közgyülés ősszel szankcionália ezt az intézkedést azzal, hogy Festetich grófot választja meg Bódy utódjául, ugy ő nyugdijba vonul s csak a Városi villamosvasut igazgatósági tagságát tartja meg.

A harmadik alpogármesteri állás körül tehát még töméntelen izgalmak várhatók, ami nemcsak a mellőzöttek miatt sajnálatos, hanem azért is, mert Festetich Géza grófi kiváló főtisztviselő, népszerü ember s bizonyára nem érinti őt kellemesen az ő személyének ilyetén módon való exponálása.

Események

Lapunk telefonszáma: 137-15

Lapunk tisztelt olvasóit értesitjük, hogy a városházi és közgazdasági élet elpihenése miatt, julius és augusztus hónapokban négy oldalra korlátolt terjedelemben jelentetjük meg lapunkat. A szerkesztőség.

Heltai Ferenc — miniszterjelölt. Politikai és városházi körökben a legnagyobb határozottsággal állitják, hogy a miniszterelnök Beöthy László volt kereskedelmi miniszter helyét Heltai Ferenc dr. főpolgármesterrel óhajtotta betölteni. A főpolgármester azonban egészségi állapotára való tekintettel vonakodott a kereskedelmi tárca vállalására, mire Tisza István Harkányi János bárónak ajánlotta fel a miniszterséget.

Üzérkedés a cserkészekkel. Egy idő óta harcias boy-scoutcsapatok tarkitják a főváros utcáinak a képét. Megjelentek a látóhatáron a cserkészfiuk, a középiskolák önkéntes vitézei. Az egész intézményről, a katonai drillnek a fiatal lelkekbe való plántálásáról, ugyszintén a legujabb felekezeti differenciálódásról elmondottuk már a véleményünket. Most azonban egészen különös panaszokat hallunk a kereskedőktől és a cserkészek büszke szüleitől. Arról van szó, hogy az összes községi iskolák cserkészeit rendeletileg arra utasitották, hogy a ruházati és egyéb felszerelési cikkeket kizárólag Perl Miksa Thököly-utcai divatáruüzletében szerezzék be. Ezt az indokolatlan favorizálást, a többi kereskedő mellőzését, nem tudjuk megérteni. Hir szerint a vonatkozó rendelet a közoktatási ügyosztályban készült, mi azonban nem tételezünk fel ilyen nyilvánvaló részrehajlást sem Déri Ferenc dr. tanácsnoktól, sem a helyettesétől, Demjén Géza dr. tanácsjegyzőtől. Érdeklődéssel várjuk tehát a kereskedők sérelmének magyarázatát.

A pénzügyi osztály uj vezetője. Bárczy István dr. polgármester, Festetich Géza gróf tanácsnoknak távozása, illetve helyettes alpolgármesteri megbizatása folytán a pénzügyi osztály vezetésével Berczell Jenő dr. főjegyzőt bizta meg. Berczell dr. eddig is helyettese volt Festetich gróf tanácsnoknak.

Az uj nyugdijzabályzat. A főváros törvényhatósági bizottsága tudvalevően olyan formán módositotta a nyugdijszabályzatot, hogy ama tisztviselőkre nézve, akiknek egyetemi képesitésük van, a szolgálati időt negyven esztendőről 35 esztendőre szállitotta le. Ak tehát szolgálati idejének harmincötödik esztendejét is betöltötte, annak a teljes nyugdijra van igénye. Mint értesülünk, a belügyminiszter a főváros uj nyugdijszabályzatát jóváhagyta. Az uj nyugdijszabályzat értelmében legközelebb egy alpolgármesternek, két elüliárónak, egy árvaszéki ülnöknek, egy tiszti ügyésznek, két alügyésznek, négy müszaki főtanácsosnak és két müszaki tanácsosnak kellene nyugalomba vonulnia. Mivel azonban a közgyülésnek megvan az a joga, hogy kivételes, méltánylást érdemlő esetben a nyugalomba vonuló tisztviselőket maradásra kérje föl: kétségtelen, hogy a közgyülés néhány esetben élni fog ezzel a jogával. Annakidején Rózsavölgyi Gyula alpolgármestert is megkérték, hogy maradjon meg hivatalában, ugy, hogy Rózsavölgyi Gyula alpolgármester, bár 43 esztendei szolgálati ideje van, csak akkor

hagyja ott az alpolgármesteri széket, ha már ráunt a hivatalára. Hir szerint a közgyülés Hanvai Sándor elöljárót is föl fogja kérni, hogy maradjon meg hivatalában.

Árlejtés szénaszállitásra. A közvágóhid és állatvásár bizottsága e hónap 16-án, szerdán délelőtt 11 órakor a közélelmezés ügyosztályának üléstermében Bódy Tivadar dr. alpolgármester elnöklésével ülést tart. Az ülés napirendje: a fővárosi szarvasmarhaközvágóhid és vásár; a községi lóhusüzem; a községi kenyérgyár; a községi élelmiszerszállitó üzem céljaira szükséges nagy tömegü széna szállitásának vállalatba adása. Nem lehet helyeselni, hogy ilyen több százezer koronára rugó szállitást éppen olyankor intéznek el, amikor a bizottság tagjainak nagyrésze nincs Budapesten. Ez a mód csak meg fogja sokasitani azt a sok panaszt, amely a multban a széna ára és minősége tekintetében felmerült.

Ujvidék város függő kölcsöne. Ujvidék város a julius 1-én lejárt 2.100,000 korona függőkölcsönének fedezésére felajánlotta beváltásra a pénzügyminiszternek a birtokában levő italmérési kártalanitási kötvényeket. — A pénzügyminiszter megtagadta a kötvények beváltását. A város erre rendkivüli közgyülést tartott, amelyen kénytelen volt elhatározni, hogy a kölcsönt az eddigi hét és fél százalékos kamatláb és egy százalék jutalék mellett meghosszabbitja az érdekelt bankoknál.

Szennyviztisztitótelep létesitése Debrecenben. Debrecen városa már régebben elhatározta, hogy szennyviztisztitótelepet létesit és az erre vonatkozó terveket felterjesztette a belügyminiszterhez. A tervek és költségvetések szerint a munkálatok 360.000 koronába fognak kerülni. A napokban érkezett le a belügyminiszter átirata, melyben a miniszter a szennyviztisztitótelep létesitését jóváhagyja. A munkálatokra a versenytárgyalást legközelebb kiirják.

Söradópótlék Szegeden. Szegeden a borfogyasztás csökkenése miatt a sörfogyasztás annyira növekszik, hogy a sör megadóztatását óhajtják behozni olyképpen, hogy a sör minden hektoliterje után a kereskedők és vendéglősök 5—6 korona városi adópótlékot fizessenek. Ebből az adóból akarja pótolni a város a boritaladó csökkenését.

Állati hullahamvasztó. Győr város régebb idő óta foglalkozik hullahamvasztó felállitásával, melyet sürgössé tesz az, hogy a dögtemető megtelt. A város kapott állati hullahamvasztó épitésére ajánlatot amelyre vonatkozóan utasitotta a főmérnököt, hogy a terveket és költségeket a főállatorvossal együtt tanulmányozza, egyben a kemence felállitásához alkalmas helyet állapitson meg.

Budapest-Lipótvárosi Takarékpénztár R.-t.
üzleti helyiségeit V. Váczi-körut 36-38. sz. alatt épült székházába helyezte át.
Ajánlja tüz- és betörésmentes páncélszekrényeit (Safe Deposit), elfogad betéteket a legkedvezőbb kamatoztatás mellett, leszámitol váltóáát, előleget nyujt értékpapirokra vesz és elad értékpapirokat, kiállit hitelleveleket stb.

Jardin de Paris
TELEFON 15-25.
ERZSÉBET KIRÁLYNÉ-UT 1.
Juliusi szenzációs műsor. Kezdete 9 órakor. THEO KÖRNER. Luiette Valsy. The 8 New-York Ragtimes. Németh Juliska. Vendrey Ferenc. Lenkeffy Ica. Sajó Géza. Kőváry Gyula. Fiu vagy leány? A parlamenti őr. Ó borzalom. A milliomos. — A Tabarinban 30 csak elsőrangu attrakció.

A TŐKE.

Az uj kereskedelmi miniszter.

A király Beöthy László v. b. t. t. kereskedelemügyi minisztert állásától felmentette s helyébe Harkányi János báró főrendiházi tagot nevezte ki.

Meg lehet állapitani, hogy a kinevezést nagy szimpátiával fogadták mindenütt. Beöthy László több jóakarattal, mint hozzáértéssel intézte a kereskedelmi tárca ügyeit. Az uj miniszter ellenben szakmabeli ember, par excellence merkantilista, akinek a nevével eddig is gyakran találkozott már a kereskedelmi világ, valahányszor valami nagyobb közgazdasági alapitásról, kereskedelmi vagy ipari akcióról szó volt. Egymgában véve az a tény, hogy Harkányi János báró évek hosszu sora óta tagja a hitelbank, a Cukoripar, a Ganz-gyár és más hatalmas közgazdasági vállalat igazgatóságának, alkalmas arra, hogy működését a legnagyobb foku bizalommal várják a kereskedelmi és ipari érdekeltségek. Az uj miniszter praktikus észjárásu, gyakorlati férfiu, a munka embere, nem pedig politikus. Ezzel a programmal vette át nehéz hivatalának vezetését, nem csoda tehát, hogy a pénzügyi krizistől gyötört ország a legteljesebb reménnyel tekint feléje.

Uj jutagyár — állami szubvencióval. Egyik legnagyobb hazai textilipari vállalat, amely a Kereskedelmi Bank érdekkörébe tartozik, legközelebb jutagyárat épit a Felvidéken. Az uj gyár tervrajza elkészült s az igazgatóság most a kereskedelmi kormánnyal tárgyal egy nagyobb szubvenció miatt.

Egy fürdő-vállalat felszámolása. A „Therapia" gyógyfürdő r-t. kőbányai gőzfürdőjét az Országos népfürdő Egyesület 310.000 koronáért megvásárolta. A vállalat ennek folytán felszámol. Jellemző, hogy az igazgatóság a kőbányai fürdőt előbb a fővárosnak ajánlotta fel — 500.000 koronáért.

Bécs város vámpolitikai bizottsága. A bécsi városi tanács egyesülve az alsó-ausztriai kereskedelmi és iparkamarával, kereskedelmi politikai bizottságot létesitett, melynek célja Bécs városa lakosságának gazdasági érdekeit megvédeni és képviselni. A bizottság tevékenységének ágai szerint hét osztályra oszlik, melyek különböző feladatköröket töltenek be. 1. Általános kereskedelempolitikai kérdések. 2. Agrárpolitikai kérdések. 3. A Balkánállamokkal való kereskedelmi szerződések reviziója. 4. A bécsi ipar exportjának fejlesztése. 5. Közélelmezési kérdések. 6. A középosztály és munkásosztály megélhetési költségeinek megállapitása. 7. Kereskedelmi politikai propaganda. A bizottság eredetileg csak a közélelmezés és drágaság kérdéseire volt tervezve, a bécsi polgármester azonban a Balkánállamokkal szemben jelenleg érvényben álló kereskedelmi szerződések küszöbön álló revizijára való tekintettel, az ezekhez való állásfoglalást és továbbmenve az összes egyéb gazdasági érdekek képviseletét is belevonta munkakörébe. Ezért az alsóausztriai kereskedelmi és iparkamarával egyetemben a bizottság belső szervezetét ugy rendezte el, hogy minden osztály élén ugy a városi tanács, mint a kamara részéről egy-egy képviselő áll. A bizottság feladata lesz a város lakosságának érdekeit az illetékes helyeken, nevezetesen a kormánynál vagy külügyi képviseleteinknél, megfelelően érvényre juttatni, azokat szakszerüen képviselni, de viszont előadásokkal vagy egyéb módon a polgárságban is azoknak helyes felismerését előmozditani. Emlitésre méltó a mi szempontunkból az a körülmény, hogy a tárgyalásokon eddig a legnagyobb sulyt a Magyarországgal való gazdasági viszonyra fektették s az uj bizottság egyik legfontosabb és legsürgősebb feladatának mondották ki, hogy Magyarországgal mezőgazdasági, azaz a mezőgazdasági vámok terén Ausztriára, illetve az osztrák városi lakosságra nézve kedvezőbb egyezség létesitését előmozditsa, szem előtt tartva a a kiegyezésnek 1917-ben szükségessé váló ujra való megkötését is. Igen nagy sulyt fektettek azonban a monarchia külkereskedelmi politikájának kellő befolyására is, a Balkánon történt változások folytán.

Fölszámolás alatt a Höcker-cég. A Höcker testvérek gőzkazán- és gépgyár rt. most közzétett mérlege 381,797 K veszteséggel zárul 600,000 K alaptőke mellett. A veszteséget nem csupán a kedvezőtlen konjuktura és mostoha gazdasági viszonyok, hanem főleg a társaság volt kereskedelmi igazgatójának, *Goldschmidt* Károlynak manipulációi idézték elő, amelyek a társaság ügyeit annyira összebonyolitották, hogy az igazgatóság julius 19-én tartandó közgyülésnek a helyzet tisztázása végett a *felszámolás kimondását* kénytelen javasolni. A részvénytársaság különben családi alapitás és a részvények, melyek a tőzsdén nincsenek jegyezve és forgalom tárgyát nem képezték, mind a Höcker-család birtokában vannak. A család a hitelezők követeléseit teljes összegben kielégiti, aminek alapján a felszámoláshoz a társaság hitelezői is hozzájárultak. A gyári üzemet a felszámolás alatt és után is változatlanul tovább folytatják. Goldschmiedt ellen, aki állitólag Amerikába szökött, az igazgatóság megtette a büntető följelentést.

A Hungária általános biztositó részvénytárs. folyó hó 8-án megtartott igazgatósági ülésében *Billitz* Ottó, *Elek* Manó, és *Hajdu* Hugó osztályfőnököket cégvezetőkké nevezte ki.

„Unio élet és gyermekbiztositó intézet." (Budapest VI., Teréz-körut 40—42.) F. év junius havában 1,417.900 K értékü biztositási ajánlat nyujtatott be és 1,411,100 K értékü uj biztositási kötvény állittatott ki. Biztositási Összegek fejében 148,000 K 70 fill fizettetett ki. 1913. január 1-től junius 30-ig bezárólag 7,607.100 K értékü biztositási ajánlat nyujtatott be, s 6,426.100 K értékü uj biztositási kötvény állittatott ki. Biztositási összegek fejében a f. évben 917,560 K 34 fill és az intézet fennállása óta 21,342.854 K 36 fillért fizetett ki.

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23.
Beton-, hid- és csatornaépitő. Telefon 55—55.

MÁG
AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII. kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

CASINO DE PARIS
Nyári helyiség, Hermina-ut 63. szám.
Az Angol-Park közvetlen közelében.
Bejárat az Angol-Parkból is.
Telefon 116—84.
7 Korinnas 7
a világhirü mezitláb táncosnő.
Továbbá a fényes **juliusi műsor.** Az előadás kezdete ½11-kor. Omnibusz- és villamosközlekedés mindenfelé

REIN NÁNDOR
szőnyeg- és ágynemü-áruháza
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 9.
ÁLLANDÓ UJDONSÁGOK:
szőnyeg, függöny,
paplan és matracokban.
NEUSCHLOSZ-
butorok kizárólagos eladási helye. Minőség, szépség és olcsóság tekintetében vezetnek.
Szállodák, kórházak, szanatoriumok berendezési vállalata.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 0 0 0“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásasványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

Cs. kir. szab. déli vaspályatársaság.

Gyors- és teheráruk házhozszállitása.

A cs. kir. szab. déli vaspálytársaság a vasuti üzletszabályzat alapján már évek óta házhoz szállittatja a Budapest déli vasut állomásán megérkező gyors- és teherdarabárukat, Ó-buda és Kőbánya kivételével a székesfőváros bármely kerületében a fővárosi vámvonal határán belül lakó cimzetteknek saját szerződött fuvarozójával. A házhoz szállitásért a dija különösen kereskedelmi és élelmi cikkere nézve mérsékelten vannak megállapitva és az összes kerületekre egységesen szabályozva. Ezen dijak Budapest déli vasut állomáson, városi irodánkban (V., Sas-utca 23.), valamint gyors- és teheráru fuvarozási szolgálatunk irodájában (V., Sas-utca 16) kifüggesztett, továbbá a szerződött fuvarozónak kézbesitő-személyzet által magával hordott hirdetményből megtudható. Ezen szerződött fuvarozó vámoltatja el a Budapestre, helyben rendelt azon vámárukat és adóztatja meg azon fogyasztási adóköteles házhoz szállitandó árukat, melyek emlitett kezelése a vasutra vagy a fuvarozóra bizatott. Az elvámolásért a vasuti árudijszabásban mindenkor megállapitott illeték a statisztikai árunyilatkozatok kiállitásáért darabonként 10 fillér, a megadóztatásért pedig 50 kg. sulyig fuvarlevelenkint 30 fillér, 50 kg-on felüli áruk után fuvarlevelenkint 50 filér jár. Száz koronánál nagyobb utánvéttel terhelt, továbbá terjedelmes, tüzveszélyes és oly áruk, melyeknek egyes darabjai a 750 kg-ot meghaladják, végül zongorák és pianinók csak a szerződött fuvarozóval előzetesen megállapitott dijért szállittatnak házhoz. Az azonos dijazás és feltételek mellett szállitja a fuvarozó a Budapest d. v. állomáson feladandó gyors- és teherárudarabokat és a feladók lakásáról, vagy üzlethelyiségéből közvetlenül ezen állomás pályaudvarára, ha erre a feladóknak akár Budapest déli vasut állomásfőnökénél, akár városi irodánknál szóval, vagy irásban kijelentett kivánságára, akár pedig közvetlenül „*Pollák B. és társa*, a cs. kir. szab. déli vaspályatársaság gyors- és teherárufuvarozási szolgálatának irodája: V., Sas-utca 16. szám“ cimen szóbeli, telefoni (32—05) vagy irásbeli felszólitást kap.

„KONTROL“-Intézet

Budapest, Andrássy-ut 17.

oo **Telefon: 129-11.** oo

Felülvizsgál és műszakilag ellenőriz:

1. **Villany-, gáz- és vizberendezéseket és számlákat.**
2. **Építési, épitkezési kölcsönökről szóló leszámolásokat.**
3. **Banktartozásokról szóló és szövetkezeti elszámolásokat.**
4. **Betegsegélyző pénztári elszámolást.**
5. **Adó- és illetékügyeket.**

Tájékoztató dijtalan.

ANGOL PARK

Családi mulatóhely. Husz tréfás mulatság

Bachó

:: és a főváros legjobb zenekarai ::

A JAPÁN-KERT-ben:
kitünő koszt.
Olcsó árak. Belépti-dij 20 fillér.

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

Gyár:
Marta Magyar Automobil Rt. Arad

Vezérképviselet:
Royal-Garage, Budapest, IX. ker.,
Páva-utca 10-12.

Telefonszám: 34—51 és 34—61 Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. :: ::

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.
Igazgatóság: **BUDAPEST V., BANK-UTCA 6.** — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCIM: BÉLCEMENT ⇨ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

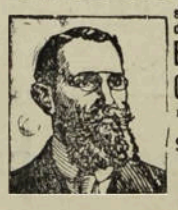
„Üstökös“ védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorubb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kifogástalanul egyenletes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V.-BANK-UTCA 8 TELEFON 173-74.

FÖGAK

szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari orvos, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I.
Ovás! Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevét ki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Kálí H. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—50

A leányok előszeretettel „Berson“

sarkot viselnek cipőikön!

Berson a legjobb márka valamennyi gummisarok között
Cipészétől határozottan az uj **Berson-gummisarkot** kérje aranydobozban!
Bersonművek, Budapest, VII.

„AUSTRO-AMERICANA“

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszeres személy- és árujáratok az északamerikai Egy. Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével.

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I.“** és a **„Martha Washington“** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren.

Kizárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana“
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

Budapest—Pécs!

Csodaszép választék
Maradandó értékü kiváló szép

ajándéktárgyak!

Brilliáns gyürük
gyönyörü kövekkel és elsőrendü kidolgozásban

Boutonok
legszebb kivitelben

Arany és ezüst cigarettatárcák
drágakövekkel és tüzzománcca eredeti gyári árakban

SCHÖNWALD IMRE

főüzletében Budapest, Deák Ferenc-utca 21. sz.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Törzstelep: Pécs.

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszten

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

II. évfolyam Budapest, 1913. julius hó 23-án. 30. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám.

Jóstehetség

nem kellett hozzá, hogy hónapokkal ezelőtt megállapitsuk az 1913-ik évi költségvetés irreális voltát. Amikor a törvényhatósági bizottságnak döntenie kellett az idei bevételek és kiadások előirányzata fölött, sulyos számadatokkal igazoltuk, hogy a bevételek tulságosan magas összegben vannak felvéve, a kiadások viszont tulságosan alacsonyak.

Most jelent meg az esztendő első negyedévére vonatkozó kimutatása a főváros kezelési eredményeinek. Az a perspektiva, a mely a kimutatásból kiárad, egyenesen megdöbbentő. Bebizonyosodott, hogy senki sem lehet városházi ügyekben olyan rossz jós, hogy az eredmény ne igazolná őt. Már az első negyedévben kb. hét millió koronával kevesebb volt a bevétel, az előirányzatnál. A községi adópótlék, a házbérkrajcár, a városi vám, a telekátiratási dijak, a legpesszimisztikusabb számitást is meghazudtolták, annyira lefogytak. És ne mondja senki, hogy ami bekövetkezett, előrelátható nem volt. A sajtó annak idején csaknem egyértelmüen állapitotta meg, hogy ezeknek a tételeknek az előirányzása közel jár a szédelgéshez, mert még normális időben sem remélhető akkora bevétel. A pénzviszonyok azóta sem javultak, a háboru réme még mindig kisért, a gazdasági helyzet kétségbeejtő: — ismét nem nehéz megjósoni, hogy az esztendő további háromnegyed részében hasonló lesz a városházi termés, sőt ha lehet, még rosszabb.

Nagyon rossz vége lesz az őszinteség teljes hiányának, a könnyelmü gazdálkodás elpalástolásának. A bevételek csökkenése egyenes arányban áll a kiadások biztos emelkedésével: itt előbb-utóbb nyilt csődnek kell bekövetkeznie! Ma még leplezhetik a költségvetés hamisságát és hivatkozhatnak arra, hogy a mérleg egyensulyban van, a kiadások mérséklésével sikerült a bevételek elmaradását kiegyenliteni. Csakhogy nem addig van ám! Mert a kiadások ugyszólván mind olyanok, amelyeknek az elhalasztása nem jelent megtakaritást, hanem szégyenére válik a városnak. Jellemző a rendszerre, hogy a kimutatás nagy önelégültséggel számol be az ut és csatornaépitéseknek, az utcák jókarbantartásának szüneteléséről. Ily módon igazán nem kell nagy pénzügyi talentum az egyensuly látszatának a fentartásához. De csakis igy érthető, miért nem tartotta érdemesnek a polgármester, hogy a költségvetés közgyülési vitájához ő is hozzászóljon.

közgyülési vitájához ő is hozzászóljon. A polgármester nemrégiben megállapitotta, hogy nincsen értelme a retrospektiv birálatnak. Most már értjük, miért fázott tőle már előre.

Fullánkok

Büntetést

kaptak végre a mi derék közszállitóink, a miért szállitó-kötelezettségüknek a kikötött határidőn belül nem tettek eleget. A büntetés nagyon enyhe, mindössze elvi jelentősége van. A kissebesi gránitkőbányát, amely két esztendő óta kétszázezer kockakővel van hátralékban, háromezer koronára büntette a tanács, a badacsonyi kőbányát pedig, amelynek csupán az idei hátraléka nyolcvanezer darab kocka, ugyancsak háromezer koronára. Ilyenkor eszmélünk csak arra, hogy ime a város nincs is annyira kiszolgáltatva a vállalkozók kapzsiságának, amint azt általában hiszik, a város nem is olyan védtelen velük szemben, mint mondják. A városnak erős fegyverei vannak a szerződészegő vállalkozók ellen, a fegyvereket azonban rozsda marja, a város csak akkor él a jogával, a mikor a rozsdás fegyvereket kissé ki akarja tisztitani. Egészen bizonyos, hogy a vállalkozók rögtön pontosak és tisztességesek lesznek, mihelyt látni fogják, hogy a város komolyan veszi a jogait. De ha a mostani ökölrázásnak nem lesz folytatása, akkor igazuk van a derék vállalkozóknak, ha ők viszont nem fogják komolyan venni a várost.

Arad város

csakugyan a vértanuk városa. A házi kezelésnek a vértanuságát is elkönyvelheti a maga nevezetességei közé. Ugy történt a dolog, hogy a régi lóvasutat a város a közlekedés javitásának a jelszavával megváltotta és házi kezelésben autobuszüzemmé alakitotta át. Az eredmény pedig az volt, hogy a város a házi kezeléssel járó személyzeti tulkiadást és az üzemi költségeket nem tudván fedezni, kénytelen volt rövid idő mulva a legforgalmasabb relációnak a viteldiját, csekély százötven százalékkal emelni.

Ha majd összel, levelek hullásának és az autobusz-koncesszió tárgyalásának idején ujból feltámad a házi kezelés fixa ideája, akkor a külföldi példák mellett szoritsanak a város urai szerény kis helyet ennek a hazai példának is.

A dohányzás

tilos a villamoson, igy határozott a közgyülés nyomán a belügyek legfőbb őre is. Külföldön a kocsik belsejében sem áll fenn a tilalom, nálunk most kiterjesztették a perronra is. A legokosabb megoldás az volna, hogyha a villamos társaságokat köteleznék a pótkocsik járatására az összes vonalokon. Ezen a pótkocsin pedig kivül is, belül is, szabad volna a dohányzás. Ez a megoldás oly egyszerü, hogy — nem lesz belőle semmi.

Költségvetési reformok

Személy főszámvevő a kettős könyvvitelről

A fővárosi gazdálkodás hivatott kritikusainak állandó panasza az, hogy a költségvetés mai formájában s a könyvvezetés jelenlegi rendszere alapján nem tudnak megfelelni a közönség által rájuk bizott feladatnak. A bizottsági tagoknak az a nem éppen sporadikus panasza legutóbb egy inditványban nyilvánult meg; az egyik bizottsági tag azt inditványozta a közgyülésen, hogy a városi üzemek gazdasági vezetését különitsék el egymástól s hogy térjenek át a főváros háztartásánál a kettős könyvvezetés rendszerére.

A most követett könyvelési rendszer ellen felhozott panaszok ügyében és a kettős könyvvitel behozatala felől megkérdeztük *Személy* Árpád főszámvevőt, aki a következőket mondotta a *Fővárosi Hirlap* munkatársának:

— Először az *üzemek szétválasztásáról;* az eszme megvalósitása sok szempontból lehetetlen. Az inditvány intenciója ugye-bár az, hogy a temető, az illetékek dija, az adófizetés, a közvágóhid stb. szakittassék ki s külön, önálló üzemképpen kezeltessenek. Hogy ugy mondjam, szociális elv az, ami utját állja a megvalósitásnak. A temető, a közvágóhid, mind olyan üzem, amelynél nem lehet a hatóság célja a nyerészkedés.

A köz érdeke megkivánhatja a gázgyár hatósági kezelését, de mig itt a rendes polgári haszon jogosult, addig vannak üzemek, hol a nyereségre irányitott szándék keresztülvihetetlen.

A különválasztható üzemek egyike sem kérdéses, annyira kirivó az üzem karaktere, hogy eltéveszteni sem lehet őket.

A fővárosnak jelenleg 11 olyan különválasztott üzeme van, s itt találjuk meg a másik okot, mely a szeparáció ellen szól. A A tizenegy üzem máris annyi munkát ad, hogy a közegek munkaképessége épp csak hogy elbirja, további megterheltetést nem tartok tanácsosnak.

Az üzletvitel különben rögtön helytelenül indulna meg; képtelenek volnánk az üzemek berendezésének megfelelő annuitást beállitani. A Közvágóhid például, amely 1874-ben épült, a legkülönfélébb kölcsönökből és a város egyéb, valamint saját jövedelméből fejlesztetett. Itt az emlitett terv szerint eljárni majdnem lehetetlen. Nincs kizárva, hogy közben már le is törlesztette önönmagát.

A kettős könyvvitel behozatala, nem komoly inditvány. Hisz állandó a panasz, hogy az elővigyázatot a hivatalnokok nem tartják be, hát még ha ezzel sem volnának kötve. A kettős rendszerrel együtt járó *virmant*, a város pénzügyi rendjének szempontjából nem ajánlatos. Különben pedig nem éri meg a vélt előnyöket a hozandó áldozat, ami alatt azt értem, hogy a személyzetet meg kellene kétszereznünk.

Csak az adónál működő 260 tisztviselőnek ezentul minden egyes tételt kétszer

kellene elkönyvelnie. *Ezt jelenti a kettős könyvelés.*

A főszámvevőnek véleménye szerint a könnyitést a büdzsének csoportositásával lehetne elérni.

A tanácsülések nyilvánossága

Kecskemét város példája.

A főváros minden igazgató és inditványozó szerve között egyedül a tanács tárgyalásai nélkülözik a nyilvánosságot. Igazi megokolása ennek az álláspontnak csak az, hogy mindig és majdnem mindenhol igy van és igy volt.

Pragmatikai szemmel vizsgálva, legelsőbben a tanácsülések titkosságát, magyarázatul csak az a föltevés kinálkozik, hogy a tekintélyét akarták vele Budapest magisztrátusának emelni. Most azonban egészen komoly és megalapozott érvek szólnak a nyilvános tárgyalás mellett. A városházán az az álláspont, hogy minden ügy akkor érik meg a cselekvésre, mikor a türelmetlen közvélemény beléiásult a sóhajokba.

Kecskemét törvényhatósága, mint uttörője a községi ügyek nyilvános elintézésének, julius 15-én tartott ülésében a legteljesebb megnyugtatáshoz jutott helyettes polgármestere révén, ki az ügy tárgyalása közben kijelentette, hogy a hirlapirók megjelenhetnek a tanácsülésen.

Ha valahol megszivlelhetnék ezt az ujitást, elsősorban a fővárosban volna erre szükség. A logika, a város érdeke egyaránt igy kivánja. A logika érve többek között az, hogy hiszen a tanács hozott határozatai ugy is nyilvánosságra jutnak, mert az ügyekben többnyire először a tanács mond véleményt, másrészt pedig a bizottsági tárgyalások után is hozzá kerülnek az ügyek.

És nem lehet a városnak olyan ügye, melynél a köz érdeke azt kivánja, hogy titokban tartsák.

A logikai érv mellett vannak még a városnak nevezetesebb szempontjai is; köztudomásu például, hogy az Andrássy Gyula gróf belügyminisztersége idejében készült törvény szerint az élelmiszer hamisitók ügyében nem a közigazgatási bizottság nyilvánossága itélkezik másodfokon, hanem a tanács.

Ez idő óta zavartalan szabadságot élveznek a főváros méregkeverői; a tanács ugyanis a maga zárt üléseiben letárgyalja a hamisitási ügyeket. Ha az uj rend bekövetkeznék, sokat javulna az élelmiszerek minősége a fővárosban.

A tanács azonkivül egész sereg határozatot hoz, melyek ellen az érdekeltek nem fellebbezhetnek, nem ismerik a határozathozatal napját, s a törvényes lejárati időt sem.

Zirez és Pannonhalma Budapesten

. . . Mivelhogy pediglen minden bajunknak az a kutforrása, hogy nincsen elegendő számu templomunk, ahol az áhitatunkat lecsillapithatnók, ennélfogva bizonyára élénk örömmel fogadja az olvasó a zirci és pannonhalmi apátságoknak azt a tervét, hogy templomostól, iskolástól, rendházastól, gimnáziumostul és internátustostul Budapestre költözködnek.

Békefi Remig dr. zirci apát néhány héttel ezelőtt kész terveket mutatott be erre vonatkozólag Wargha László városi főmérnöknek. A terv szerint a két apátság a jelzett jókat a Villányi-ut és Ménesi-ut sarkán akarta felépittetni. Ez a terv azonban műszakilag keresztülvihetetlennek mutatkozott, miért is Bárczy polgármester azzal vigasztalta meg az apátot, hogy menjen szépen haza, dolgoztasson ki uj terveket, az apátság telkeit meg fogja vásárolni a főváros s cserébe elad neki egy hasonló nagyságu területet a Bosnyák-téren. A Kelenföld szabályozása után amugy is szükség lesz a szabályozott városrésznek templomra, kapóra jön majd tehát az apát ajánlata.

Békefi Remig magával vitte a szépen kifundált terveket s azóta nem mutatkozott a városházán.

SZÁMONKÉRÉS.

Szociálpolitika. — Középités. — Városépités

A *szociálpolitikai ügyosztály* működésének második évében alig hallatott valamit magáról. Ezt a körülményt a legnagyobb dicsérettel kell fölemliteni, mert az ügyosztály, mikor munkában volt, sok jogos kritikára tette magát érdemessé. A szociálpolitikai ügyosztálynak ma talán a legkisebb a munkaköre. Meglátszik rajta, hogy a smokságig menő kulturrajongásnak köszönheti a létezését, mert határozottan valljuk, hogy az ügyosztály hatáskörét bármikor átvehetné akármelyik másik ügyosztály, anélkül, hogy csorba esnék a főváros kulturmunkáján. Sainálnak Wildner Ödön dr. tanácsnokot, akiről azt mondják, hogy a főváros legintelligensebb tisztviselője, amiért meddőségre, tehetetlenségre van kárhoztatva. Ebben az esztendőben szünetelt a lakásnyomor enyhitése s mindössze két nevezetesebb előterjesztése volt az ügyosztálynak. Az egyik a bejelentőhivatal életbeléptetésére vonatkozott. Ez az intézmény csődbe került, még mielőtt megvalósult volna. Hajbakapott miatta a szociálpolitikai ügyosztály az elnökivel s a vége az lett, hogy egyelőre nem lesz utbaigazitó hivatal. A másik nagy munka, a munkanélküliek részére megszavazott fillérekre a kiosztása volt. Ez az akció a maga jóindulatu tendenciájával, de nevetségesen kisszerü voltával, hiven jellemzi az ügyosztály egész életét.

Ha még megemlitjük, hogy a zene ugy ment a főváros összes iskoláiban, mint a karikacsapás, akkor végeztünk is a székesfőváros szociálpolitikai ügyosztálya idei munkásságának kritikai méltatásával.

A középitési ügyosztály szintén nem eröltette meg magát tulságosan, aminek oka bizonyára elsősorban a tulságos pénztelenség volt. Az ügyosztály vezetőjének, *Krátky* János tanácsnoknak egyetlenegy számbavehető előterjesztéséről, alkotásáról sem tudunk. Ugy látszik, csupa szerény ember ül ebben az ügyosztályban.

A *városépitési ügyosztály* nagyon előkelő helyet biztositott magának az év munkastatisztikájának a rendjében. A jelszó végig az volt: mindent megvenni, ami jó drágán megvehető. Alig volt olyan pénzügyi bizottsági ülés vagy közgyülés, amelyen legalább 10—15 telekvételt ne terjesztettek volna elő. Feltünő jelensége volt az esztendőnek, hogy az eladók között tömegesen szerepeltek óbudai telektulajdonosok. Az ember szinte azt hihetné, hogy immáron az egész Obuda a főváros tulajdona. A sok és drága óbudai telekvásárlást a pénzügyi bizottságban ismételten szóvátették. Az igazsághoz hiven, meg kell állapitani, hogy az ügyosztály gondoskodni kivánt fedezetről is, a már megszerzett ingatlanok közül többet eladott, a Krausz Mayer-féle telkek egy részét is.

A városszabályozás és városszépitészet szempontjából, de az épitő-iparra nézve is, legnagyobb fontosságu munkáia volt az ügyosztálynak a Tabán szabályozásának folytatása, a Kelenföld szabályozási terveinek elkészitése, különösen az uj városháza és ezzel kapcsolatosan az Erzsébet sugárut terveinek kidolgozása. A városháza egyelőre a helyén marad, a Sugár-utra vonatkozólag azonban döntött elvben a közgyülés. Ez a döntés még korántsem jelenti azt, hogy a sugárut kiépitéséhez a közel jövőben hozzáfognak. Az ügyosztálynak ebben az esztendőben is számos összeütközése akadt a Közmunkatanáccsal. Egy igen fontos elvi kérdésben, az Adria árkádos épitkezésénél, győzött az ügyosztály álláspontja.

ESEMÉNYEK

Lapunk telefonszáma: 137-15

Lapunk tisztelt olvasóit értesitjük, hogy a városházi és közgazdasági szezón szüntelése miatt a Fővárosi Hirlap julius és augusztus hónapokban négy oldalnyira korlátolt terjedelemben jelenik meg. A szerkesztőség.

Összeférhetetlenség. A tanács Rózsa Félix dr. gyakorló-orvost, a törvényhatósági bizottság tagját, a szegényházhoz rendelő orvosnak kinevezte. A nyilvánvaló összeférhetetlenség folytán Rózsa dr., értesülésünk szerint, már a holnapi napon benyujtja lemondását a bizottsági tagságról. Helyébe, mint legtöbb szavazatot nyert póttag, Dési Géza dr. fővárosi ügyvéd, a jeles kriminálista lép.

Szénaszállitás — botrány nélkül. A főváros marha-közvágóhidi, sertés-vágóhidi és élelmiszerüzemi szénaszükségletének szállitására kiirt versenytárgyalást az idén Stéger Károly nagykereskedő nyerte el. Ez évben minden botrány nélkül sikerült a szénaszállitást elintézni. A tavalyi szénabotrány-lavina meginditóját ujból kizárták a versenytárgyalásból; a kegyvesztés okául azt jelentete a bizottság a tanácsnak, hogy az illető ajánlatában ismét formahiba történt és ezért nem vették figyelembe, különben sem jöhetne komoly számitásba, miután magas árakat szabott. Guttmann Jakab, a tavalyi nyertes, ki oly sok támadásnak volt emiatt kitéve, másfél és több esetben két koronával volt drágább, mint a nyertes Stéger. A szállitásért öt ajánlattevő versenyzett.

A Denikó igazgatója. Szabó Ferenc vásárigazgató, tudvalevőleg igazgatója lesz a Denikó részvénytársaságnak. Miután az állás összeférhetetlen, Csupor József főjegyző utasitotta Szabót, hogy az inkompatibilitás előterjesztése végett jelentse be uj állását a polgármesternek. Bárczy István polgármester egyelőre nem vette tudomásul a vásárigazgató uj állását; véglegesen nem is döntött a fontos kérdésben; egyelőre türik, hogy a főváros egy alkalmazottja részvénytársaság igazgatója legyen.

Uj cirkusz. Egy Sarrasian nevü berlini vállalkozó bejelentette a fővárosnak, hogy internacionális cirkusztársulatával Budapestre óhajt jönni s megfelelő helyet kér a várostól. A bejelentést egyelőre szó nélkül tudomásul vették.

Svájci tehenészet a Lövölde-téren. A főváros tanácsa a közmunka-tanáccsal egyetértően már régebben elhatározta, hogy a Lövölde-téri nyilt piacot beszünteti s a téren a gyermekek számára árnyas parkot létesit. Ebben a tárgyban Rákos Károly kávéháztulajdonos most beadvánnyal fordult a tanácshoz. A derék kávés azt kéri, hogy a város engedje át néki a teret. Ezzel szemben kötelezi magát arra, hogy ott gyönyörü parkot, erdőt létesit a saját költségén és svájci tehenészetet rendez be, a teheneket naponta kétszer nyilvánosan megfejik s azon melegiben kapható lesz a friss tej. Ez a terv rendkivül egészséges — mondja Rákos Károly. — Nem valószinü, hogy a főváros is ezt az álláspontot fogja vallani.

CASINO DE PARIS

Nyári helyiség, Hermina-ut 63. szám.
Az Angol-Park közvetlen közelében.
Bejárat az Angol-Parkból is.

Telefon 116—84.

7 Korinnas 7

a világhirü mezitláb táncosnő.

Továbbá a fényes juliusi műsor. Az előadás kezdete ½11-kor. Omnibusz- és villamosközlekedés mindenfelé

A TŐKE.

Közuti és Városi

Ellenőrizhetetlen hirek ismét erősen favorizálják a Közuti vaspályatársaságnak a Városi villamossal való egyesülését. Meg kell állapitani, hogy a kósza hireknek ezuttal sokkal szélesebb alapjuk van, mint a fiumei cápának, vagy hasonló nyári szenzációnak.

Bárczy Istvánnak régóta kedvenc terve ez a megoldás. A Közuti nagy részvényesei nem irtóznak a tervtől, *Sándor* Pál mellette van, *Hüvös* József szintén. És mi mégis szilárd meggyőződéssel valljuk, hogy a fuzióból sohasem lesz eleven valóság. Akadnak ugyanis olyanok is, akik ilyen nagyszabásu tranzakció nyélbeütése előtt ceruzát fognak a kezükbe és pontosan kikalkulálják, mi hát *a városnak az érdeke* ebben a dologban. Ebből a szempontból pedig ugy áll a helyzet, hogy a tranzakció még normális pénzviszonyok mellett sem célszerü. A Közuti villamos elérkezett a fővárossal szemben való teljesitőképességének ugyszólván a határához. Az a tizenhat százalék, amely a vállalat bruttójövedelméből a főváros pénztárába befolyik, nemsokára eléri az évi 3 millió koronát, ennyit pedig az egyesülés után nem remélhet többé a Közutitól a főváros. A fuzió után az volna az első dolog, hogy a két vállalat nyereségrészesedés fizetési arányát kiegyenlitenék, ez pedig csakis a főváros rovására történhetnék.

Az egész tranzakció csakis ugy képzelhető el, hogy a főváros nagyobb a Városi részvényein felüli részesedést vállalna az uj vasuttársaságnál. Ehhez pedig nincsen pénze a városnak, de kockázatos is volna az üzlet, mert a villamos vasutak fejlődésének nem a legkecsegtetőbb a perspektiváia.

Ismételjük, a jelen viszonyok között egyáltalában nem lehet komolyan beszélni a fúzióról, amely megmarad örökké kedvenc eszménének, amely azonban nem zária ki azt, hogy a Közuti és Városi folytonos surlódásából származó bajokat más uton-módon ne igyekezzenek orvosolni az illetékes tényezők.

—

Hazai miniszter fia bankoraktikáns. Báró Hazai Samu honvédelmi miniszter fia, aki az idén végezte a berlini kereskedelmi akadémiát, néhány nappal ezelőtt az Austro—Amerikana egyik hajóján New-Yorkba utazott, ahol gyakornoka lesz az Amerikai Magyar Banknak (Transatlantic Trust Company). A fiatal bankdirektor-jelöltet utjában Zerkovitz Emil, az Austro—Amerikana magyarországi igazgatója kisérte.

Uj idegenforgalmi vállalat. Bignió Gyula volt tengerészkapitány, az ismert utirajz-iró, mint értesülünk, legközelebb az egész világra kiterjedő menetjegyirodát, idegenforgalmi vállalatot alapit. A helyiséget kibérelte már, a személyzet is együtt van.

Megalakult a magyar ágyugyár részvénytársaság. A Magyar Ágyugyár r-t. Madarassy Gábor pénzügyi államtitkár elnöklésével tegnap tartotta meg a pénzügyminisztérium helyiségeiben alakuló közgyülését, amelyen Hoffmann Hugó titkos tanácsos, nyugalmazott táborszernagyot az gazgatóság elnökévé, Blum Gyulát, a Skodawerke A-G. elnökét, Felchenfeld Miksát, a Skodawerke A-G alelnökét, dr. Horánszky Dezső ügyvédet, Skoda Károly lovagot, a Skodawerke A-G. vezérigazgatóját, Szodfriedt Józsefet, Győrmegye és Győr szab. kir. város főispánját, Vajkay Károly miniszteri tanácsost, a magyar királyi állami vasgyárak igazgatóját és Wolfner Tivadar gyárost az igazgatóság tagjaivá, Kosztka Pál nyugalmazott vezérőrnagyot, Kosak Józsefet, Kneifel Gyulát, László Elemér nyugalmazott sorhajókapitányt és Thann Ferenc állami vasgyári felügyelőt pedig a felügyelő-bizottság tagjaivá választották. Az alakuló közgyülést követő igazgatósági ülésen Skoda Károly lovagot az igazgatóság alelnökévé választották és Lauer Richárdot, a Skodawerke főmérnökét központi igazgatóvá nevezték ki.

A Szeged-Alföldi Takarékpénztár rendezése. A Szeged-Alföldi Takarékpénztár Részvénytársaság ügyének rendezése befejeződött és az intézet ügyvitelét zavartalanul folytatják tovább. A szanálást a kormányhatóság megbizásából tudvalevően a *Merkur Váltóüzleti Részvénytársaság* vezette, az egyezség, melyet a Merkur a Szeged-Alföldi Takarékpénztár hitelezőivel, a fővárosi bankokkal kötött, teljesen ujszerü és mintául szolgálhat a többi vidéki bank rendezésénél is. A Merkurnak az lesz a föladata, hogy az intézet netán rossz üzleteit, melyek a bank érdekei ellen vannak, megszüntesse, a jó üzleteket tovább fejlessze, az uj üzletágakat pedig: a váltóüzletet, értékpapirüzletet bevezesse. A Treuhändler intézménye nálunk eddig szokatlan volt, a meghonositás a Merkur kiváló igazgatójának: *Berger* Mórnak az ötlete, akinek sikerült ily módon a fővárosi bankokat megnyerni és a Szeged-Alföldi Takarékpénztár fönnállását biztositani. uq

Az Athenaeum rendkivüli közgyülése. Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat a napokban tartott rendkivüli közgyülésén, amelyen a távollevő elnök, *Lánczy* Leó helyett *Gajári Ödön* igazgatósági tag elnökölt, az igazgatóság megtette előterjesztését a Riegler József Ede papirnemügyár r-t. részvényeinek megvétele iránt és ezzel kapcsolatban a társulati tőkének 3,000,000 koronáról ötmillió koronára való felemelését inditványozta. A közgyülés, amelyen 7616 részvény volt képviselve, egyhangulag elfogadta a javaslatokat és az ujonnan kibocsátandó részvényekre vonatkozólag a kért felhtalmazásokat megadta. A választások során beválasztották az igazgatóságba báró *Hatvany* Károlyt, *Hönich* Henriket és *Tranger* Józsefet, a felügyelő-bizottságba *Singer* Károlyt és *Wilheim* Arthurt. A kibocsátandó uj részvényekből a jelenlegi részvényesek minden tiz régi részvény után egy uj részvényre nyernek elővételi jogot háromszázhuszkoronás árfolyam mellett és az ez összeg után 1913 január 1-től a befizetés napjáig számitandó ötszázalékos kamat megtérítése ellenében. Az uj részvények a folyó év jövedelmében részesednek. Az elővételi jog e hónap 25-ig gyakorolható. Az elnök rámutatott arra a sikerdus tevékenységre, a mellyel az ügyvezető igazgatók az Athenaeum r-t-ot a fejlődésnek magas fokára emelték; ezzel az intézetnek kimagasló poziciót biztositottak s a részvényesek háláját kiérdemelték. Inditványozza, hogy ennek a hálának kifejezését, eme tranzakció véglegesitésekor, amely ismét jelentékeny fejlődést jelent az Athenaeum üzleti és ipari tevékenysége kiterjesztésében, a közgyülés jegyzőkönyvébe iktassák.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.

Merkantil nyomda, Havas és Lehner. Német-utca 27.

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII. Angol-u. 23
Beton-, híd- és csator naépitő. Telefon 55—55.

Jardin de Paris
TELEFON 157-25
ERZSÉBET KIRÁLYNÉ-ÚT 1.
Juliusi szenzációs műsor. Kezdete 9 órakor. THEO KÖRNER. Luiette Valsy. The 8 New-York Ragtimes. Németh Juliska. Vendrey Ferenc. Lenkeffy Ica. Sajó Géza. Kőváry Gyula. Fiu vagy leány? A parlamenti ör. Ó borzalom. A milliomos. — A Tabarinban 30 csak elsőrangu attrakció.

MARKUS-PENZIÓ
ABBÁZIA
(VILLA MATELLA)
Magyar ház.
Polgári árak. Otthonias. Csendes. Tiszta.
Saját tengeri fürdő.
Nap- és légkura.
Városi tisztviselőknek engedmény.
Kérjen prospektust!

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részv.-Társ.
FIUME.
Fiuméből Dalmáciába és Olaszországba.
A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.
Fiume—Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.
Fiume—Venezia: hetenkint 3—6 gyorshajóösszeköttetés.
Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajóösszeköttetés.
Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.
Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velenczében és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Róma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.
A gőzhajók modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazas minden kellékével vannak felszerelve.
Bővebb felvilágositást nyujt a Központi Menetjegyiroda Budapest (V:, Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodái.

MÁG
AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

REIN NÁNDOR
szőnyeg- és ágynemü-áruháza
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 9.
ÁLLANDÓ UJDONSÁGOK:
szőnyeg, függöny,
paplan és matrácokban.
NEUSCHLOSZ-
butorok kizárólagos eladási helye. Minőség, szépség és olcsóság tekintetében vezetnek.
Szállodák, kórházak, szanatoriumok berendezési vállalata.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 0 0"

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 20%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

"KONTROL"-Intézet

Budapest, Andrássy-ut 17.
oo **Telefon: 129-11.** oo

Felülvizsgál és műszakilag ellenőriz:
1. **Villany-, gáz- és vizberendezéseket és számlákat.**
2. **Építési, épitkezési kölcsönökről szóló leszámolásokat.**
3. **Banktartozásokról szóló és szövetkezeti elszámolásokat.**
4. **Betegsegélyző pénztári elszámolást.**
5. **Adó- és illetékügyeket.**

Tájékoztató dijtalan.

ANGOL PARK

Családi mulatóhely. Husz trelás mulatság

Bachó

:: és a főváros legjobb zenekarai ::

A JAPÁN-KERT-ben:
kitünő koszt.
Olcsó árak. Belépti-dij 20 fillér.

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. :: A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

Gyár:
Marta Magyar Automobil Rt. Arad

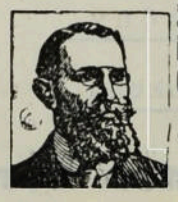
Vezérképviselet:
Royal-Garage, Budapest, IX. ker., Páva-utca 10-12.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.
Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.
FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.
„Ostökös" védjegyű **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségű.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál.
VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

FOGAK

szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszerszerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I. Ovás
Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevemet nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Kálí H. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—50

A leányok előszeretettel „Berson" sarkot viselnek cipőikön!

Berson a legjobb márka valamennyi gummisarok között
Cipészétől határozottan az uj Berson-gummisarkot kérje aranydobozban!
Bersonművek, Budapest, VII.

„AUSTRO-AMERICANA"

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszeres személy- és árujáratok az északamerikai Egy. Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével.

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I."** és a **„Martha Washington"** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren.

Kizárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana"
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

Budapest—Pécs!

Csodaszép választék
Maradandó értékü kiváló szép

ajándéktárgyak!

Brilliáns gyürük
gyönyörü kövekkel és elsőrendü kidolgozásban

Boutonok
legszebb kivitelben

Arany és ezüst cigarettatárcák
drágakövekkel és tüzzománcca eredeti gyári árakban

SCHÖNWALD IMRE

főüzletében Budapest, Deák Ferenc-utca 21. sz.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Törzstelep: Pécs.

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszten

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

M. Kir. Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság

Hajókirándulás. Budapest elragadóan szép hegyvidékére, a történelmi emlékekben bővelkedő *Visegrádra és környékére*, továbbá *a természeti szépségekben gazdag aldunára, a világhirü Kazánszoros-Vaskapu* (Ada Kaleh sziget) *tájékára, Európának e legnagyszerübb, legfenségesebb viziutjára* (s ezzel kapcsolatban Herkules-fürdőre) kellemes kirándulások *a Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság* személygőzösein.

A budapest—visegrád—dömösi vonalon naponkint több gőzös közlekedik (junius 16-tól szeptember 15-ig naponta négy járat). *E gőzösök a pesti oldalon, az Eötvös-téri s a budai oldalon a Pálffy-téri kikötőből indulnak.* Menettérti jegy ára Budapestről Visegrádra, Nagymarosra, Gizellatelep-fürdőre vagy Dömösre és vissza az I. osztályban 2 korona. A főváros közelében nyaralók előnyére mérsékelt áru jegyfüzetek adatnak ki.

A zimony—orsovai vonalon (Kazánszoros—Vaskapu) a gőzösök hetenként háromszor és pedig *lefelé minden vasárnap, kedd és pénteken, felfelé minden hétfő, csütörtök és szombaton közlekednek.* Az utazás Zimonyig, Báziásig vagy Orsováig előtte való napon vasuttal történik. Zimonyban és Orsován a hajóutazás előtti este már hajóba lehet szállani és az éjszakát ott tölteni. Ezen aldunai utazásra kombinált, a vasutra és hajóra 30 napig érvényes, mérsékelt menettérti jegyek szolgáltatnak ki, Budapest keleti és nyugati pályaudvarokon, továbbá a budapesti utazási- és menetjegy-irodákban. Az Aldunán modern termesgőzösök közlekednek, előzetesen is lefoglalható, külön kabinokkal, női termekkel, hálótermekkel, (egyesek fürdőszobával is) villamos világitással, kitünő hajóvendéglővel stb.

Képekkel illusztrált menetrendkönyvecskék a Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság igazgatóságától dijmentesen kaphatók.

II. évfolyam Budapest, 1913. julius hó 30-án 31. szám.

FŐVÁROSI HIRLAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám

A lakásépitő

programm parányi csöppje a tengernek, a melynek a vizében, mint sima tükörben megtaláljuk a városházi gazdálkodásnak a képét. Hét esztendővel ezelőtt, Bárczy István polgármesterségének születésekor, sippal, dobbal hirdették, hogy a tespedés korszakának vége, uj élet kezdődik és ennek az uj életnek a kerekeit szociális olajjal fogják kenegetni. A szociális alkotásoknak a csucsa a lakásépitő programm volt, ehhez a gombhoz varrták később a szociálpolitikai ügyosztályt. A lakásépitkezés mérlegét esztendők óta hiába sürgette a sajtó és a közvélemény. Most végre kóstolóképpen publikálják a kislakások statisztikáját, a nagy programm egyik részének eredményeit, annak is mindössze egyharmadát. A mérlegből kitünik, hogy az egész akció jelentékenyen szaporitotta a haszontalan beruházások passziv tételeit. Hatezer lakást bérelnek állitólag a fővárostól s a nyolc millió korona épitési tőke mintegy hatszázötvenezer korona jövedelmet hajt. Nagyon természetes, hogy ez a jövedelem jelentékeny deficitté zsugorodna, ha a mérleg felállitásánál kissé mérsékelték volna az urak a rosszhiszemüségüket és belekalkulálták volna a tiszta haszonba az épitési tőke amortizációját. Ezzel a csekélységgel t. i. egyáltalában nem számoltak. Precedensért sem kellett a szomszédba fáradni: ugyanigy jártak el az állatkert első mérlegénél. Annak a köztudomásu dolognak a bevallásával sem terhelték a közönséget, hogy a hires-nevezetes kislakások rendkivül gyönge lábon állanak, nem is kell hozzá Herkulesnek a tüdeje, hogy valaki nagyot sóhajtván, fenekestül felforduljon a lakásépitő akciónak minden eredménye. Sok rokonvonása van Bárczy István diadalának egy másik házi üzemmel is: a város élelmiszer üzletéről szintén azt akarták elhitetni, hogy árszabályozó, sőt ármérséklő hatása van. Ez a tévhit azóta alaposan megdőlt: — a lakásépitő akcióról sem hiszi el senki, hogy megenyhült általa Budapest lakásnyomora, kiirtotta a pesti lakásuzsorát.

A mérleg nagyon hiányos, az összeállitása tendenciózus. Egyetlen vigasztaló momentuma, hogy a programm szerint harminc milliót akartak a főváros pénzéből a lakásépitő akcióba befektetni, tényleg azonban mindössze nyolc milliót van joga siratni az adófizető polgárságnak ezen a cimen. Huszonkét millió tehát egyelőre megmenekült: — ime fényes bizonysága a klasszikus tétel igazságának, hogy a legrosszabb rossznak is van jó oldala. Nem volt pénze a fővárosnak kenyérre, máskülönben a Duna vizére is jutott volna néhány ezer csindús fő- és székvárosi kislakás.

Fullánkok

A tojás

arról nevezetes, hogy van fehérje és van sárgája, azonfelül pedig néha igen rossz illatu. A főváros tojásánál ez a néhaság állandósult, a fővárosnak határozottan pech-je van a tojásaival. Kezdődött ez a pech ott, hogy a város jónak látta házi kezelésbe venni a tojáskereskedelmet és ezáltal néhány ezer ember szájából kivenni a mindennapi falat kenyeret. Az élelmiszerüzem sehogysem prosperál, aminek jelentékeny részben az volt az oka, hogy az élelmes élelmiszerüzemvezetőség elvből csakis drága és csakis romlott tojást zuditott a piacra. A városnak nem egy pöre származott már a záptojáskereskedésből s most legutóbb annyira fajult a dolog, hogy három waggon bolgár tojás indult egyszerre romlásnak.

Bizony, bizony, a nagy hü-hóval megnyitott üzlet nem kevésbbé törékeny és ingatag, mint a végképpen elkabalázott tojás. És nem kevésbbé illatos . . .

Műhelybérház

is található a főváros dus szociális programmjában. Már tető alatt van az épület, már elköltöttek reá több min egy milliócskát, már lakókat is — szeretnének fogni. A lakók azonban ezuttal nem kérnek a főváros szociális érzékéből. A műhelybérház, hiven az alkotó karakteréhez, keleti pompával, nyugati kényelemmel készült. Olyan pazar fényüzéssel tervezték és épitették és rendezték be, hogy messze földön keresni kell a párját, egészen az Aréna-utig kell menni, a — Népszállóig. A város egyfelől szociális akart lenni, másrészt azonban rentabilis is: — a műhelybérház helyiségeit ezen az alapon horribilis bérekkel irták ki. Ha nem ugy tettek volna, sehogysem sikerült volna a rentabilitási számitás. Igy azonban sikerül majd a befektetett tőkének a kamatait kihozni — papiron.

Összedült

egy halálraitélt ház a Belvárosban, annak is a legforgalmasabb, legszebb részében. Az a robaj, amelylyel a vékony falak egyesültek az anyaföldével, egy sajátságosnak nevezhető eszmetársulás révén eszünkbe juttatja, hogy voltaképpen nekünk is vannak hatóságaink, amelyeknek a feladata az ilyen eshetőségek megelőzéséről való gondoskodás. Tudomásunk van arról, hogy a fővárosnak van pl. magánépitési bizottsága, vannak közegei, amelyek kötelességszerüen beleszólhatnának az óvintézkedésekbe, szervei, amelyek döntenek az engedélyek megadása és megtagadása fölött.

Mindezeknek a létezéséről — nem furcsa ez a dolog? — éppen akkor szerez tudomást a pesti polgár, amikor kiderül, hogy ezek a szervek, bizottságok, hatóságok, közegek ugy müködnek, mintha — nem is léteznének!

SZÁMONKÉRÉS.

Befejező közlemény.

Et nunc venio ad fortissimum . . . Beszámolónknak a folyamán elérkeztünk a *közélelmezési ügyosztály* idei munkásságának a méltatásához, nevezetesen pedig *Folkusházy* Lajos tanácsnok érdemének leszögezéséhez. Az érdemnek egyik oldala az volt, hogy a főváros élelmiszerüzletének alaptőkéjét fel kellett emelni, mert a fél millió korona, melyet erre a célra eredetileg előirányoztak, kevésnek bizonyult ahhoz, hogy Folkusházy tanácsnok ur hivatalos pedanteriával kimért terveit megvalósithassák. A pénz tehát elfogyott, ettől azonban a polgárság életfeltételei egy jottányival sem javultak meg. A közélelmezési ügyosztály munkásságával ismételten volt alkalmunk foglalkozni. Rámutattunk az ügyosztály hatáskörébe tartozó szállitásoknál uralkodó állapotok türhetetlenségére, az élelmezési politika tehetetlenségére és egyéb hibákra, amelyek mindvégig hü kisérői voltak Folkusházy Lajos tanácsnok idei tevékenységének.

Antal és *Piperkovics* tanácsnokokat bátran egy kalap alá lehet vonni. Az egyik a *katonai* ügyosztályban, a másik a *jogi-*, ipari- és rendészeti ügyosztályban aludta át az idei szezont. Abban mindenesetre előnyösen különböznek Folkusházytól, hogy ők legalább nem ártottak senkinek és semminek sem, ha már használni nem tudtak. Egyiküknek sem akadt az egész évben egyetlenegy olyan előterjesztése sem, amelyről megemlékezni illenék. *Buzáth* tanácsnok, a közvilágitási ügyosztály vezetője, szintén nem végzett mást, mint a folyó munkát, nevezetesen a gázgyár és az uj villamos-központ épitkezésének ellenőrzését. A *közvilágitás* ügyosztályának a jövő esztendőben kemény munkát, sok gondot fog adni a Magyar Villamossági rt. megváltása, amely jelentékenyen kibőviti majd az ügyosztály munkakörét.

Márkus Jenő tanácsnok ebben az évben sokat vesztett abból a népszerüségből, amelynek példátlanul gyors karrierjét köszönheti. Egészen objektive megállapithatjuk, hogy a városgazdasági ügyosztály vezetőjének idén nem volt szerencséje az előterjesztéseivel, sőt ezek provokálták a legnagyobb vitákat s a legerősebb felindulását a közvéleménynek. A Gellért-fürdő horribilis tulkiadásait, igaz készen kapta Márkus tanácsnok, de már a Piccadillyről elkeresztelt orrfacsaró üzletért őt terheli a felelősségnek csaknem a legnagyobb sulya. Az állatkerti vendéglő és kávéház bérlete hasonlóképpen nem tartozott a legsimábban elintézett javaslatokhoz, az uj Széchényi fürdő viszont rövid idő alatt teljesen népszerütlenné vált. A birdető vállalat távolról sem felel meg rendeltetésének, a rentabilitása silány. Egyedül az állatkertről mondható, hogy jó! megszervezett, bevált intézmény.

A közgazdasági ügyosztály egyike a legnehezebb, legmostohább elbánásban részesülő városházi resszortoknak. *Vita* tanácsnok, az ügyosztály vezetője, bámulatos szorgalommal és ambicióval készitett elő ebben az esztendőben egész csomó nagyjelentőségü, hosszu időre kiható dolgot. Az ügyosztály-

hoz tartozó ügyeknek a természete, még inkább a pénzhiány lehetetlenné tette, hogy néhány hónapon belül kész eredmények, befejezett sikerek koronázzák a munkát, de bizonyos, hogy olyan nagyfontosságu kérdések, mint pl. a kereskedelmi kikötő, a hidvám eltörlése, a hatósági árverési csarnok stb hatalmas lépésekkel közeledtek az idén a végleges megoldás felé. Jelentős pozitivuma az év történetének a Közraktári vállalat szerződésének megkötése.

A *közjótékonysági* ügyosztály nagyon erősen érezte a város rossz anyagi helyzetének a hátrányait. Jótékonyságot csak a gazdag ember gyakorolhat: — természetes, hogy ebben az esztendőben ujabb alkotás nem fűződhetett az ügyosztály érdemes vezetőjének, *Almády* Géza tanácsnoknak a nevéhez. A folyó ügyek elintézésén kivül, jelentékeny munkát okozott a jövő nagyszabásu terveinek előkészítése. Általában megállapitható, hogy az ügyosztály vezetése mintaszerü.

"Mondjon le Hüvös!"

Rózsa dr. összeférhetetlensége

Mult heti számunkban, az összeférhetetlenségnek egy klasszikusan egyszerü, iskolai példáját hurcoltuk a nyilvánosság elé. Megirtuk, hogy *Rózsa* Félix dr. VI. ker. törvényhatósági bizottsági tagot, a Terézvárosi kaszinó főtitkárát, egyebekben pedig gyakorló orvost, a tanács a szegényházhoz rendelő orvosnak nevezte ki. Ehhez a pikáns hirünkhöz hozzáfüztük azt az értesülésünket, hogy Rózsa dr. siet levonni a konzekvenciákat és megszünteti az összeférhetetlenséget, amely természetszerüleg előáll akkor, amikor a közgyülésnek, a tanács választótestületének, legfőbb ellenőrzőjének egyik tagját a tanács állásához, jövedelemhez juttatja.

Értesülésünk, bármily hihetetlenül hangzik is, korainak bizonyult. Rózsa Félix dr. bizottsági tag ur állitólag ugy nyilatkozott, hogy eszeágában sincsen lemondani, ő nagyon jól összefér mindenkivel, ennélfogva smokkság ráfogni, hogy ő összeférhetetlen. Rózsa bizottsági tag urnak ezt az álláspontját nem oszthatjuk. Mi lehetetlennek tartjuk, hogy a közgyülésen helye és szavazata legyen olyan egyénnek, aki a tanácstól bármit is elfogad. Lehetetlennek erkölcstelennek mondjuk, hogy Rózsa dr. a kinevezés után kritikát gyakoroljon a tanács fölött, elene szavazzon, egyben pedig alárendeltje legyen ennek. Nem is kell az összeférhetetlenséget olyan szigoruan venni, mint *Vázsonyi* Vilmos, hogy mindenki megállapithassa Rózsa Félix eljárásának és gondolkodásának tarthatatlan voltát. Nagyon természetes, hogy a tanács sem mentes a felelősségtől, amiért lehetővé tette ezt a helyzetet. A tanács erkölcsi bünrészese lett Rózsának, amikor nem gondoskodott előre arról, hogy az összeférhetetlenségnek ilyen goromba esete be ne következzen.

Ugy halljuk különben, hogy még szebb dolgokat is megélünk ennél az ügynél: Rózsa Félix városatya, hir szerint főorvosi állásra pályázik a szegényházná. Az állás kiirása iránt a polgármester már felhivta az elnöki ügyosztályt s amilyen szerencséje van Rózsának, a bizottsági tagsága egyáltalán nem lesz akadálya annak, hogy az első lépés sikere után most már magasabb hivatalt, dusabb dotációt kapjon a nemes tanácstól.

Az összeférhetetlenségi törvényt sürgősen kodifikálni kell a városházán s meg kell állapitani az összeférhetetlenségi esetek bejelentésének a módiát és jogát is. Egyenesen megdöbbentő, hogyan gondolkodnak erről az emberek. Itt van pl. *Spolarits* Györgynek az esete. Spolarits tudvalevőleg biz. tag s mikor az állatkerti vendéglő bérletére pályázott, önként kötelezte magát arra, hogy nyomban lemond bizottsági tagságáról, mihelyt a bérletet megkapja. Ez megtörtént s Spolarits ma is tagja még a közgyülésnek, holott minden önkéntes kötelezettség nélküi is lemondani tartozott volna. Amikor pedig erről a tárgyról szó volt, Spolarits igy nyilatkozott:

— Miért mondjak le éppen én? Kezdjék meg az összeférhetetlenségnek megszüntetését *Hüvösék* . . .

Ime, itt a legfőbb hiba. Ahol a vezérek, a törzsfőnökök a legtipikusabb példái az összeférhetetlenségnek, ott alig lehet csudálni, hogy a közlegényeknél erősen meglazult a legtermészetesebb, legelemibb kötelességérzet.

Nincs uj beruházás

Az 1914. évi budget

A polgármester rendeletet intézett a főváros tanácsának mind a tizenhat ügyosztályához, s utasitotta őket, hogy állitsák össze az ügyosztály és az ügyosztály ellenőrzése alá tartozó üzemek 1914 évre szóló költségvetését. Az ügyosztályok alig néhány kivételével, eleget tettek a polgármester felszólitásának. A pénzügyi ügyosztály most dolgozza föl az ügyosztályok által benyujtott anyagot. Végső eredményét a háztartás szükségletének még hozzávetőlegesen sem lehet megmondani. Az bizonyos az eddigiekből, hogy a költségvetés végső összege nem sokkal talán néhány százezr koronával haladja csak meg a szomoru kimenetellel biztató 1913 évre összeállitott büdzsét.

A polgármester fölszólitásában a takarékosságra való intelme mindössze egy sablonos mondatból áll; a minek az a magyarázata, hogy a legutóbbi tanácsüléseken a polgármester elejtett mondataiból láthatták, hogy a Bárczy István hiressé vált optimizmusa csökkenőben van, a kölcsön-kudarcok után a városházán nem nézik már a régente jól bevált bizalommal a jövőt.

És amilyen sok lehangoló motivuma van ennek a változásnak, van benne némi alap a megnyugvásra is.

Az 1914 évre bejelentett igények legnagyobbrészt csak a folyó kiadásra vonatkoznak; alig van néhány tétel, amely uj beruházásokat igér a következő esztendőre. Az a szokatlan mohóság, amely a beruházásokat illetőleg a Bárczy-rezsimet annyira jellemzi, a főváros épitő-iparára és kereskedelmére nézve is fenyegető visszahatásképpen mutatkozik.

A lóhusüzem statisztikája

A datok a pesti nyomorhoz

A lóhusüzem tanitó példa lehet a városházán arra, hogy a szociálisnak nevezett reform nem kell, hogy feltétlenül antiszociális is legyen. Megtanulhatták belőle, hogy nem kell feltétlenül olyan üzemet létesiteniök, melynek esetleges prosperálása sok ezer iparos, kereskedő, szóval adófizető létérdekét kockáztatja.

A lóhusüzem igazán bevált a fővárosnál; megfelel teljesen hivatásának, ami nem mindennapi dolog, ha figyelembe vesszük, hogy a vállalat a közélelmezési ügyosztály felügyelete alatt áll. Az üzemvezetésében egyébként a mult héten ünnep volt, csütörtökön, julius 24-én vágták le a közvágóhidon az 50.000-ik lovat. A vállalat 1905 október 1-én indult meg és nem egész két év alatt, megkedveltette a főváros közönségével a lóhus-fogyasztást.

A város majd minden forgalmas helyén van az üzemnek mészárszéke.

A pesti hirhedt cifra nyomoruságot mi sem jellemzi jobban, hogy a főváros közélelmezési ügyosztályát valósággal ostromolják, hogy az elegáns Belvárosban lómészárszéket állitson fel. Sztaryl főfelügyelő már keres is egy alkalmas bolthelyiséget, a belvárosi lóhus-elárusitó üzletnek.

Események

Lapunk telefonszáma: 137-15

Lapunk tisztelt olvasóit értesitjük, hogy a városházi és közgazdasági szezón szünetelése miatt a Fővárosi Hirlap julius és augusztus hónapokban négy oldalnyira korlátolt terjedelemben jelenik meg. A szerkesztőség.

Akik önmagukat ellenőrzik. A tanács legutóbb tartott ülésében Bódy Tivadar dr. alpolgármestert nevezte ki a Vásárpénztár Részvénytársaság müködésére felügyelő bizottság elnökévé; Ugyanekkor pedig Folkusházy Lajos tanácsnokot a felügyelő bizottság tagjává választotta. A városházi fejnélküliség kirivó példája ez a két kiküldetés. Bódy is és Folkusházy is tagja a vásárpénztár igazgatóságának, tehát saját magukat fogják ellenőrizni.

Kettős könyvvitel. A Fővárosi Hirlap legutóbb feltünő érdekességü cikket közölt a városi könyvvezetés és a költségvetés mai rendszerének reformálásáról. Most arról értesülünk, hogy a Széchényi fürdőben kettős könyvvezetést hoztak be s a városgazdasági ügyosztály rendelkezése szerint a Gellért-fürdő üzemét is kettős könyvvitel alapján vezetik majd.

Munkaalkalmat a munkanélkülieknek. Budapest főváros tanácsa, mindama jók között, amelyekkel e város lakosságát elhalmozza, a szociális intézményeire és intézkedéseire a legbüszkébb. Holott, mint kitünik, a külföld ezen a téren is alaposan leiőzi Budapestet. Nálunk csak nemrégiben szavazott meg a közgyülés a munkanélküliek felsegélyezésére egy teljesen jelentéktelen összeget, mig akülföld nagyvárosai sokkal praktikusabb módját eszelték ki a munkanélküliség elleni küzdelemnek. Drezda városa pl. városi munkásintézetet létesitett, ahol rendszeres munkába fogják az embereket. És bár az intézet lakóinak a munkabére nagyrészt a városé s csak csekély részben illeti meg a munkásokat, ez a szociális tevékenység mégis jelentékeny anyagi áldozatokat követel a várostól. Tavaly pl. a munkaintézet bevétele 123.886 márka volt. Ebből a munkásoknak bér fejében mindössze 7700 márka jutott, de az intézet fenntartási költsége oly nagy volt (206.321 márka), hogy végeredményben 82.435 márkát kellett a városnak ráfizetnie. Az intézetben ebben az esztendőben 343 munkást helyeztek el. Drezda városának tehát egy-egy hivatásos munkakerlüő kerek 240 márkájába ke.ül.

Köln városa viszont alamizsna helyett gyümölcsös kerteket és szántóföld-parcellákat enged át ingyenes megmüvelésre és használatra a szegényeknek. Eddig összesen 26.000 négyszögölnyi területet adott át ily módon, sőt fedezte az első magvetésnek a költségeit is. Ez által lehetővé vált, hogy a városban minden szegény ember koldulás nélkül, maga szerezze meg a megélhetés legszerényebb eszközeit a maga kis gazdaságából.

Uj könyv — uj üzlet. A tanács az elemi iskolák helyi tantervének a közoktatásügyi bizottság javaslata alapján az 1913—14. iskolaévtől kezdődőleg való életbeléptetését elrendete. Egyszersmind felhatalmazat a közoktatási ügyosztályt, hogy a kötet sokszorositása és kellő időben a tantestületekhez leendő eljuttatása iránt saját hatáskörében sürgősen tegye meg a szükséges intézkedéseket. A tanács a közoktatási bizottság véleménye alapján elismerésének kifejezésével vette tudomásul a mű pedagógiai értékét és nem zárkózik el az elől sem, hogy a mű valamelyik idegen nyelvre, pl. német nyelvre lefordittassék, erre vonatkozólag felhivta a tanács a közoktatási ügyosztályt, hogy annak idején külön előterjesztéssel éljen. Végül a tanács a maga részéről is elismerő köszönetének adott kifejezést a főváros egész tanitóságával és mindazokkal szemben, akik a munka létrehozásában részt vettek.

Leánygimnáziumok a városokban. Szeged város a mult évben akciót inditott egy leánygimnázium fölállitásáért. A mozgalom pártolása végett átirtak a szomszédos városokhoz és törvényhatóságokhoz, amelyek készséggel támogatták föliratokkal Szeged kérelmét. A vallás- és közoktatásügyi minisztériumban több hasonló kérelem fekszik. Leánygimnáziumot kért Arad, Temesvár, Nagyvárad, Debrecen, Kassa, Pozsony és Pécs. A közoktatásügyi minisztérium a jövő évi költségvetés keretébe három vidéki leánygimnázium felállitását iktatta be. A három város Szeged, Kassa és Pozsony.

Bejelentő hivatal Kiskunfélegyházán. Kiskunfélegyházán Paár József volt alkapitány egy uj ajánlatot adott be a tanácshoz, hogy állitson fel a város egy bejelentő hivatalt. A tanács a bejelentői hivatalt hajlandó felállitani, mivel erre szükség van és utasitotta a számvevőt, hogy a jövő évi költségvetésbe állitsa ezt be, igy a bejelentői hivatalt a jövő évben felállithassa.

Pécs város kőbányája. A tettyei kőbányát, a mely Pécs város tulajdona, Szebényi Imre bérli. A bérlet ez év végén jár le és a városnak most az a terve, hogy a bányát gépüzemre átalakitsa s házikezelésbe veszi. A mérnöki hivatal már el is készitette az erre vonatkozó terveket és költségvetést. A gépek beszerzésére 50,000 korona, a szükséges iparvágány kiépitésére pedig 5000 korona van előirányozva. A mérnöki hivatal néhány nagyobb gyárat felszólitott, hogy nyujtsanak be ajánlatokat a gépek szállitására. Mihelyt az ajánlatok beérkeznek, a tanács a közgyülés elé fogja terjeszteni a javaslatot.

Három nap a Magas Tátrában 65 korona. Az idegenforgalmi vállalat elsőrangu szállással és ellátással, valamint kirándulási szelvényekkel kombinált uj jegyfüzeteket bocsátott ki, amelyek segélyével a Magas-Tátra minden érdekesebb pontja három nap alatt megtekinthető. A szelvényfüzet 18 utalványa ellenében a *Csorbatói kincstári gyógytelep szállóiban megszállva*, vasuton, villamoson, siklón és kocsin meglátogathatjuk *Ó- és Uj-Tátrafüredet*, a *Tarajkát* (a tarpataki vizeséseket), *Tátralomniczot* és a *Dobsinai jégbarlangot*. Szelvényfüzetek és részletes prospektusok a Központi menetjegyirodában (Budapest, Vigadó-tér 1) összes fiókjaiban és a nagyobb külföldi utazási irodákban kaphatók.

A TŐKE.

A HART küzködése. A Hazai Automobil Részvénytársaság ismét nagy nehézségekkel küzd. A vállalat tudvalevően elveszitette a legjobb képviseleteit és azonkivül is sulyos veszteségek érték. Legutóbb ugy határoztak, hogy az 1.200.000 korona alaptőkét leszállitják 800 ezer koronára és egyben uj részvények kibocsátásával fölemelik egymillió koronára. A 200 ezer korona névértékü uj kibocsátásu részvény átvételére az igazgatóság tagjai, közöttük Szterényi József elnök, báró Born Frigyes vállalkoztak. A részvények elhelyezése azonban mind a mai napig nem sikerült és innen van az, hogy a társaság nem tud lélekzethez jutni. Szilárd Béla, a vállalat volt igazgatója, peres uton kénytelen végkielégitésének első harmadát, 30 ezer koronát behajtani.

A Magyar Érték- és Iparbank igazgatósága legutóbb tartott ülésén *Szegő* Lajost, az Országos Iparbank Részvénytársaság eddigi igazgatóját, ügyvezető igazgatónak nevezte ki.

A Magyar Bank és Kereskedelmi rt. igazgatósága megállapitotta a julius 30-án lejárt első félévi mérleget, amely a mult évről áthozott 960,867.99 K-t tekintetbe nem véve, 3.641,975 K tiszta nyereséggel zárul, az 1912. egész évi 7.067,550 K nyereséggel szemben. A nyereség majdnem kizárólag a bank folyóüzleteinek eredményeit mutatja, mert az egész elmult félévben a bizonytalan politikai helyzet folytán nagyobbszabásu pénzügyi tranzakcióra, vagy régebbi tranzakcióknak nyereséges lebonyolitására alkalom alig kinálkozott. Ehhez képest a kedvezőbb eredmény főként a kamatszámlán mutatkozik, mig a banküzleti és áruüzleti egyéb nyereségek és jutalélkok tétele csökkenést mutat. A bank — amint ez általában ismeretes — az idei év nagy fizetésképtelenségei legtöbbjénél vagy egyáltalában nem, vagy igen kis mértékben volt csak érdekelve; ennek daczára az igazgatóság szükségesnek látta kétes követelések cimén az eddiginél lényegesen nagyobb összegnek tartalékba való helyezését. A most közzétett mérleg ujabb bizonysága annak az előrelátható, a viszonyokkal gondosan számoló politikának, amely a nazai közgazdasági élet ezen egyik legkiválóbb tényezőjének vezetőségét mindenkor jellemezte. o

Városi takarékpénztár — Prágában. Amig nálunk a községi takarékpénztár felállitására vonatkozó közgyülési határozat évek óta a belügyminisztériumban hever és alig van kilátás arra, hogy rövid időn belül jóváhagyatik a határozat, addig a külföldön egyre-másra állitják fel ezt a nélkülözhetetlen intézményt. Prága város községtanácsa legközelebb foglalkozik az erre vonatkozó előterjesztéssel. Az impulzust a községi takarékpénztár létesitéséhez a város kölcsönfelvétele körül tapasztalt nehézségek adták meg. A községi takarékpénztár a javaslat szerint szükség esetén kölcsönkötvények kibocsátására is fel lesz jogositva.

Szeged kölcsöne. Szeged város tanácsa értesitette a Magyar Földhitelintézet igazgatóságát, hogy az intézet által felajánlott hárommilliós jelzálogkölcsönt hajlandó felvenni. A tanács egyben utasitotta az ügyészséget, hogy a kölcsön jelzálogbiztositásáról gondoskodjék.

Temesvár város lombard-kölcsöne. Temesvár város közgyülése elhatározta, hogy a folyamatban lévő csatornázási és vizvezetéki munkálatok költségeinek fedezésére a város és a városi kezelésalapok tulajdonát képező értékpapirokra lombard-kölcsönt vesz fel. A házipénztár és az alapok 1.947,000 korona névértékü koronajáradéki kötvényei és 198,200 korona névértékü Temesvári Első Takarékpénztár négy és fél százalékos záloglevelei lombardirozására nézve a temesvári Városi Takarékpénztár Részvénytársaság tett ajánlatot, hogy ugyanazon feltételek mellett, mint az Osztrák-Magyar Bank lombardirozza a kötvényeket, vagyis a korpnajáradékot hat és fél százalék mellett, a záloglevelelket pedig két százalékos kamat mellett. A városi tanácsot felhatalmazta a közgyülés, hogy ezeket a kötvényeket a mutatkozó szükséghez képest lombardirozhassa.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.

Merkantil nyomda, Havas és Lehner. Német-utca 27.

CASINO DE PARIS
Nyári helyiség, Hermina-ut 63. szám. Az Angol-Park közvetlen közelében. Bejárat az Angol-Parkból is.
Telefon 116—84.
7 Korinnas 7
a világhirü mezitláb táncosnő.
Továbbá a fényes juliusi műsor. Az előadás kezdete ½11-kor. Omnibusz- és villamosközlekedés mindenfelé

MARKUS-PENZIÓ
ABBÁZIA
(VILLA MATELLA)
Magyar ház.
Polgári árak. Otthonias. Csendes. Tiszta.
Saját tengeri fürdő.
O Nap- és légkura. O
Városi tisztviselőknek engedmény.
Kérjen prospektust!

MÁG
AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

Halász Hubert vállalkozó.
Gyár és iroda: Budapest, VII, Angol-u. 23
eton-, híd- és csatornaépitő. Telefon 55—55

Jardin de Paris
TELEFON 151-25
ERZSÉBET KIRÁLYNÉ-UT 1.
uliusi szenzációs műsor. Kezdete 9 órakor. THEO KÖRNER. Luiette Valsy. The 8 New-York Ragtimen. Németh Juliska. Vendrey Ferenc. Lenkeffy Ica. Sajó Géza. Kőváry Gyula. Fiu vagy leány? A parlametis ur. Ó borzalom. A milliomos. — A Tabarinban 30 csak elsőrangu attrakció.

MŰÉPITÉSZEK ÉPITÉSVÁLLALKOZÓK GÉPGYAROSOK FIGYELMÉBE!
NYIRI SÁNDOR
Telefon: 133-37. BUDAPEST Telefon: 133-37
VII, Wesselényi-u. 8. Wesselényi-bazár
Paszpartu műintézet és könyvkötészet. ••••
Épitési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett. ••••
Mappák minden kivitelben. ••••
Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is. •••
Egyleti tablók és albumok. ••

REIN NÁNDOR
szőnyeg- és ágynemü-áruháza
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 9.
ÁLLANDÓ UJDONSÁGOK:
szőnyeg, függöny,
paplan és matrácokban.
NEUSCHLOSZ-
butorok kizárólagos eladási helye. Minőség, szépség és olcsóság tekintetében vezetnek.
Szállodák, kórházak, szanatoriumok berendezési vállalata.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

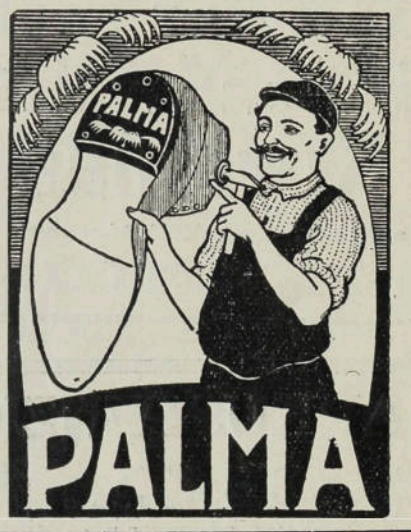
A „MÁK 0 0 0“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is mar 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

Cs. kir. szab. déli vaspályatársaság.

Gyors- és teheráruk házhozszállitása.

A cs. kir. szab. déli vaspálytársaság a vasuti üzletszabályzat alapján már évek óta házhoz szállittatja a Budapest déli vasut állomásán megérkező gyors- és teherdarabárukat, Ó-buda és Kőbánya kivételével a székesfőváros bármely kerületében a fővárosi vámvonal határán belül lakó cimzetteknek saját szerződött fuvarozójával. A házhoz szállitásért a dija különösen kereskedelmi és élelmi cikkere nézve mérsékelten vannak megállapitva és az összes kerületekre egységesen szabályozva. Ezen dijak Budapest déli vasut állomáson, városi irodánkban (V., Sas-utca 23.), valamint gyors- és teheráru fuvarozási szolgálatunk irodájában (V., Sas-utca 16) kifüggesztett, továbbá a szerződött fuvarozónak kézbesitő-személyzet által magával hordott hirdetményből megtudható. Ezen szerződött fuvarozó vámoltatja el a Budapestre, helyben rendelt azon vámárukat és adóztatja meg azon fogyasztási adóköteles házhoz szállitandó árukat, melyek emlitett kezelése a vasutra vagy a fuvarozóra bizatott. Az elvámolásért a vasuti árudijszabásban mindenkor megállapitott illeték a statisztikai árunyilatkozatok kiállításáért darabonként 10 fillér, a megadóztatásért pedig 50 kg. sulyig fuvarlevelenkint 30 fillér, 50 kg-on felüli áruk után fuvarlevelenkint 50 filér jár. Száz koronánál nagyobb utánvéttel terhelt, továbbá terjedelmes, tüzveszélyes és oly áruk, melyeknek egyes darabjai a 750 kg-ot meghaladják, végül zongorák és pianinók csak a szerződött fuvarozóval előzetesen megállapitott dijért szállittatnak házhoz. Az azonos dijazás és feltételek mellett szállitja a fuvarozó a Budapest d. v. állomáson feladandó gyors- és teherárudarabokat és a feladók lakásáról, vagy üzlethelyiségéből közvetlenül ezen állomás pályaudvarára, ha erre a feladóknak akár Budapest déli vasut állomásfőnökénél, akár városi irodánknál szóval, vagy irásban kijelentett kivánságára, akár pedig közvetlenül „*Pollák B. és társa*, a cs. kir. szab. déli vaspályatársaság gyors- és teherárufuvarozási szolgálatának irodája: V., Sas-utca 16. szám“ cimen szóbeli, telefoni (32—05) vagy irásbeli felszólitást kap.

"KONTROL"-Intézet

Budapest, Andrássy-ut 17.
Telefon: 129-11.

Felülvizsgál és műszakilag ellenőriz:

1. **Villany-, gáz- és vizberendezéseket és számlákat.**
2. **Épitési, épitkezési kölcsönökről szóló leszámolásokat.**
3. **Banktartozásokról szóló és szövetkezeti elszámolásokat.**
4. **Betegsegélyző pénztári elszámolást.**
5. **Adó- és illetékügyeket.**

Tájékoztató dijtalan.

ANGOL PARK

Családi mulatóhely. Husz tréfás mulatság

Bachó

:: és a főváros legjobb zenekarai ::

A JAPÁN-KERT-ben:
kitünő koszt.
Olcsó árak. Belépti-dij 20 fillér

Telefonszám: 34—51 és 34—61 Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. :: ::

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

Gyár:
Marta Magyar Automobil Rt. Arad

Vezérképviselet:
Royal-Garage, Budapest, IX. ker.,
Páva-utca 10-12.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.

Igazgatóság: **BUDAPEST V., BANK-UTCA 6.** — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

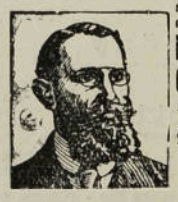
„Üstökös“ védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut terfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

FOGAK

szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari orvos, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve

Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I. Ovás

Figyelem a nevemre, képmasomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevét ki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Kálí H. P.

Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.

Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—50.

A leányok előszeretettel „Berson“ sarkot viselnek cipőikön!

Berson a legjobb márka valamennyi gummisarok között
Cipészétől határozottan az uj Berson-gummisarkot kérje arany-dobozban!
Bersonművek, Budapest, VII.

„AUSTRO-AMERICANA“

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszeres személy- és árujáratok az északamerikai Egy. Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével.

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I.“** és a **„Martha Washington“** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren.

Kizárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana“
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszten

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részv.-Társ.

FIUME.

Fiuméből Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume—Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.

Fiume—Venezia: hetenkint 3—6 gyorshajó-összeköttetés.

Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajó-összeköttetés.

Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.

Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velenzeában és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Róma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.

A gőzhajók **modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazas minden kellékével vannak felszerelve.**

Bővebb felvilágositást nyujt a **Központi Menetjegyiroda** Budapest (V., Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodái.

II. évfolyam Budapest, 1913. augusztus hó 6-án. 32. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám

Azt mondják,

hogy Bárczy István polgármester elsőrendü adósságcsináló tekintély. Lehet, ugy igaz, ahogy mondják. De ha ugy igaz is, minden ép szem látja, hogy az a pénz, amelyet hitelezők övnek alkalmaztak a főváros derekára, ki van rakva a szociális alkotások csillogó ékköveivel. A főváros ma már udvari szállitója a fővárosnak. Mindent árul, csak cipőpertlit nem.

Ő az én mészárosom, a hentesem, vajas, turós, tejfölös kofám, zöldségszállitóm, fürdőm, masszőröm s ha idegennek forgatnak: ő szállitja számomra a banket-krémet, a sujtásos pohárköszöntőt.

A fővárosnak ma már annyi az üzlete, hogy a kezelésüket, a vezetésüket miharabb centralizálni kell. Nem adok két esztendőt és a négy polgármesterből és tizenhat tanácsnokból álló, valójában pedig Bárczy István személyét reprezentáló tanács két uj ügyosztályvezetővel fog bővülni. Az egyik legfőbb irányitója lesz az engros-üzleteknek, a másik a detail-szakma főparancsnokságát veszi át.

Ahogy keresztül-kasul bandukolok a főváros utcáin, terein: egyszer mészárosnak, máskor zöldséges kofának, majd háziurnak öltözve találkozom a polgármesterrel s találkozom vele éppen ma, mint kivándorlásra csábitó cserkésszel.

A polgármester uj Amerikát fedezett fel közel a fővároshoz: a Hüvösvölgyben s elnevezte azt Deák Eldorádónak. Egy hónapra, 15 koronáért, az ide-oda utazást is hozzáadva, szállást ad ott a diáknak. Nagyon olcsón ellátja reggelivel, vacsorával s mert ebédet is eszik a deák és mert sok idejét elvonná a tanulástól az utazgatás: meginvitálja őket ebédre a városházára, ahol 80 fillérért olyan kosztot kinál, amelytől a legegészségesebb gyomor is örömcsuklásra gerjed. Ime Bárczy, mint a deák-korcsma vendéglőse, csaposlegénye, fizető- és szolgáló-pincére s ha a gondviselés ugy őrködik ő rajta, amint mi rajtunk ő: nemsokára üdvözölhetjük őt mint vallinyoskalauzt, autóbusz-soffőrt s öreg napjaira, ősz fürtökkel, deres szakállal, biciklin száguldva, mint hatósági meszszenger boyt s aki, ha már munkásságát tétlenségre sorvasztva a kor: valamelyik két utca keresztezésénél gyökeret eresztve lábaiból, kiáll hirdető oszlopnak. (U. H.)

Fullánkok

Aki rossz

polgármestenek, rossz az közgazdásznak is. Bárczy István tollat vett a kezébe és rövid mérlegelése után a pénzügyi helyzetnek, nyomban megállapitotta, hogy nagy baj egy ilyen háboru, rossz dolog a pénznélküliség.

Bárczy István szerint nagyon üdvös dolog lett volna, ha a főváros akkor szerezte volna be a pénzszükségletét, amikor a pénzpiacon még volt néhány pénz-kofa, a főváros hitele még nem volt történeti emlék. Igaz, hogy akkor ma már végleg összeroppanna a háztartás mérlege a horribilis kamatteher miatt, de Bárczy Istvánnál ez nem számit. Ő bölcsen tudja, hogy a városnak nem lett volna szabad elszalasztani az olcsó pénzbeszerzés lehetőségét. És mert tudja elszalasztotta a jó alkalmat.

Vakard

le, nyájas olvasó, irgalmatlanul a szociális mázt a hüvösvölgyi üdülő-telepről és akkor látni fogod, hogy egészen közönséges üzletről van itt szó. A polgármester erkölcsi támogatásban részesit egy nyerészkedésre alakult magánvállalkozást, amely az erkölcsi támogatást aprópénzre akarja felváltani. Nagyon furcsán, nagyon misztikusan dobták bele a közönség érdeklődésébe ezt az üzletet. Azt állitják, hogy a tanács az erkölcsi támogatáson kivül semmivel sem járul hozzá, viszont a kommünikék összekombinálják a magánvállalat telepének lakásait a főváros étkezőjével, tehát nyilván elszámolási viszony, anyagi kapcsolat is van a pavillontulajdonosok és a főváros között.

Félő, hogy a legujabb szociális intézménnyel sem lesz a városnak több szerencséje, mint az eddigiekkel volt. A magánvállalkozók viszont nevethetnek a markukba, hogy ime, ismét hatott a „szociális" szónak a varázsa.

Egy millió

dollár nagy pénz, horribilis összeg, ha magánemberről van szó. De menten nevetséges egérré zsugorodik össze, mihelyt az a szomoru eset áll elő, hogy egy hatalmas főváros igazgatásának zavartalan menete az egymillió dollárnak a megszerzésétől függ. A városházán egyenlőre cáfolják még ezt a szégyenletes kölcsönüzletet, de megszoktuk már, hogy a városházi cáfolatok csak megerősitik a híreket. Most még csak azt vallják be, hogy abszolut pénztelenség uralkodik a kasszában, de később ők maguk lesznek a legbüszkébbek a sikerre s ők maguk fogják b elajstromoztatni az érdemeik közé, hogy ezekben a szükös időkben mérsékelték az igényeiket s nem vettek fel nagyobb kölcsönt.

Budapest épitkezései

A téglaipar mostoha helyzete

A téglaipar és a főváros épitkezési tevékenységének eiismerten legelső rangu szakértőjétől kaptuk a következő nagyértékü információt:

— A téglaipar helyzete az utóbbi időben nemcsak hogy nem javult, sőt ellenkezőleg, mint a következő adatokból kiviláglik, lényegesen rosszabbodott. Valamennyi, a téglakartel kötelékébe tartozó téglagyár, amelyek termelési képessége a 450,000.000 darabot felülhaladja, julius végéig, 1911 évben 130,000.000 darabot, kontingensünk 28 százalékát, 1912 évben 96,000.000 darabot, kontingensünk 21 százalékát és 1913 évben 40,000.000 drbot, 9 százalék, szállitották le. Ha tehát a téglagyárak az 1912 évből áthozott nagy készletek és az idei nagyon csekély szükséglet dacára, üzemeiket (bár kisebb méretben) mégis fentartják, ez azért történik, hogy a gyári személyzetet és a régi, jól betanult munkásokat foglalkoztassák, minthogy félő, hogy ellenkező esetben ezek is, mint nagyon sok más munkás, kivándorolnának és az országra nézve elvesznének. Kérdéses, vajjon a téglagyárak, a készletek felhalmozódása folytán előállott helyszüke következtében, képesek lesznek-e az üzemet továbbra is fentartani. A magánépitkezés terén tökéletes nyugalom állott be, miután a jelzálog intézetek, a kritikus pénzviszonyok következtében nincsenek abban a helyzetben, hogy épitkezési hiteleket folyósithassanak. Még a fővárosnak is, mely az utóbbi évek élénk épitkezési tevékenységéhez sokban hozzájárult, — alig áll a szükséges tőke rendelkezésére, hogy legalább a sürgős épitkezéseket keresztülvihesse. A kevés állami épitkezés pedig, amely Budapesten ezidőszerint folyamatban van, nagyobb mennyiségü agyagtégla felvételére nem képes, miután az állam, illetőleg a pénzügyminisztérium köteles a néhány évvel ezelőtt létesitett saját mészhomoktégla gyárából, illetőleg az illető vállalkozótól a szerződés szerint lekötött és naponta előállitott mennyiségeket átvenni. Az épitőiparban sajnos, hosszu idő óta tartó rossz üzletmenet következtében, nagy számu munkás, valamint sok kisebb iparos kénytelen volt kellő foglalkoztatás hijján, a fővárost elhagyni. Ezeknek nagy része részint küföldre, részint Amerikába vándorolt ki, ami tekintettel arra, hogy ezen jó és szorgalmas munkásanyag nem igen fog visszatérni és ez a hiány az élénkebb épitkezési tevékenység beállásakor érezhetőbb lesz, nagyon szomoru tény. Mindamellett irányadó körökben az a véleményuralkodik, hogy a mint a Balkánon tökéletes béke fog beállani, a pénzviszonyok is meg fognak javulni és akkor az épitkezésnek is nagyobb tőke fog rendelkezésére állani.

Mindehhez hozzájárul még az a körülmény is, hogy a statisztikai hivatal kimutatása szerint egész Budapesten alig 800

lakás áll üresen, ami már magában véve is nagy lakáshiányt jelent, különösen ha tekintetbe vesszük, hogy ugyancsak a statisztikai kimutatások szerint az év első felében körülbelül 4—5000 házasság köttetett a fővárosunkban.

Taxaméteres zsarolás

Pörlavina a város ellen

Az az elkeseredett harc, amely az autotaxi-vállalatok és a bérkocsisok között folyt, olyan állomáshoz jutott végre, ahonnan a harcoló felek közös sinpáron vonulhatnak tovább.

Az autotaxi-koncesszió tulajdonosok és a bérkocsisok a taxaméter-vállalatok elleni küzdelemben találkoztak.

Két esztendővel ezelőtt, amikor a főváros és a rendőrség végre rájött arra, hogy a bérkocsisok szemérmetlenségét valamelyes módon korlátozni illik, Budapesten is meghonosították a taxamétert.

Rögtön két vállalat is alakult a brilliánsnak igérkező üzletre: a *Hazai taxaméter rt.* (Schreyerék aapitása) és a *Magyar Taxaméter rt.* Az utóbbinak a tulajdonosai *Frey* és *Jónás* tőzsdebizományosok. A konkurrensek csakhamar kartellbe léptek és egyesült erővel kieszközölték, hogy a bérkocsiknak taxaméterekkel való ellátását és a taxaméterek kezelését monopolizálják. A főváros elkövette azt a könnyelműséget, hogy átengedte az üzletet Freyéknek, sőt egyenesen presszíót gyakorolt a bérkocsisokra és kényszeritette ezeket a monopolium respektálására. Annyira, hogy obligót vállalt a bérkocsisok tartozásáért, a taxaméter-vállalkozókkal szemben. Mikor pedig az autotaxik jöttek, ismét a város volt a protektor, a város rákényszeritette a *Mártát* és a *Benzet* a a kartellben álló vállalatok taxamétereinek a beszerzésére és használatára. A Mártának ebből tekintélyes kára is származott, mert egy sokkal praktikusabb svéd szabadalomnak a birtokában volt s most, hogy a főváros ráparancsolt, kénytelen volt *hatezer korona pönálét fizetni.*

A város jószvüségéért most dusan fizetnek a taxaméteres vállalatok. Amikor nyilvánosságra kerültek az autotaxik forgalombahozatalának a feltételei, a taxaméter vállalatok nyomban óvást emeltek a megoldás ellen s kijelentették, hogy nem engednek szerzett jogaikból, nem türik, hogy a főváros beváltson százegynehány rendszámot s ez által felszabaditson ugyanannyi kiuzsorázható bérkocsist. A város tudatában volt anyagi felelősségének, sejtette, hogy Freyék nem fogják sajnálni a fáradságot és ha másképpen nem megy, hát pör utján fogják érvényesiteni a jogaikat. Épen ezért ugy oldották meg egyelőre a problemát, hogy a megváltás összegéből, háromezer koronából, 250 koronát visszatartottak addigra, a mig a taxaméteresek állitólagos igényei kielégitést nem nyernek. Erre azután az következett, hogy a türelmetlen taxaméter-uzsorások ugyszólván megzsarolni akarták a kenyerüktől amugy is megfosztott bérkocsisokat. A Magyar Taxaméter rt., amelynek a szemérmetlensége, kapzsisága, nem ismer határt, a következő levelet intézte a bérkocsisokhoz:

Tisztelt uram!

Ön velünk 1911. évi szeptember hó 20-án egy drb. tulajdonunkat képező viteldijjelző-készülékre 6 (hat) évi időtartamra bérleti szerződést kötött.

Miután Ön szerződésellenesen a bérleti viszonyt beszüntette, tehát a bérleti viszonyt megszegte, határozottan kijelentjük, hogy mi a bérleti szerződést s az abból eredő jogunkat a hátralékos bérleti idő tartamára tovább is fentartjuk. A viteldijjelző-készülék műhelyünkben rendelkezésére áll s azzal bérleti szerződésünk feltételei értelmében, tovább rendelkezhetik.

Teljes tisztelettel

Magyar Taxaméter Részvénytársaság
Jónás *Kell*

Freyék tehát nem elégednek meg a főváros garanciájával, nem akarnak várni, hanem azzal hálálják meg a főváros jóakaratát, hogy késleltetik az autotaxi-ügy végleges lebonyolitását. Freyék szemérmetlenül rátámadnak a bérkocsisokra, akik viszont — nagyon természetesen — a fővárosra háritják át a bérleti viszonyból folyó kötelezettséget. A helyzet az, hogy a város garanciát vállalt Freyékkal szemben a bérkocsisokért s ha a békés megegyezés nem lehetséges, ugy el lehetünk készülve arra, hogy a legközelebbi jövőben kb. 150 per zudul a fővárosra. Mindez pedig csak azért, mert a városnak van szive, a város nem kiméli a pénzt, ha arról van szó, hogy kapzsi pénzeszsákokat kielégitsen vele. A városnak legalább is ötvenezer koronájába lesz ez az épületes dolog, ha nem lép fel kellő erélyvel Freyék ellen.

Neuschlosz Kornél

a város pénzén kéjutazik

Bárczy István polgármester nemrégiben szigoru rendeletet intézett az elnöki ügyosztály vezetőjéhez, azzal az utasitással, hogy a jövőben tanulmányutra küldött tisztviselőket hathatósan ellenőrizzék, a tanulmányut eredményéről záros határidőn belül részletes beszámolót követeljenek.

A polgármesteri szigornak az a baja, hogy megállt a félutnál. Mert nem azok a sulyos esetek, amikor egy zegény, és törekvő tisztviselő alkalmat szerez arra, hogy tudását, tapasztalatait kiszélesitse. Sokkal pikánsabbak azok a kiküldetések, amelyekre egyáltalában nincsen szükség s amelyekkel, ha bizottsági tagokat tisztelnek meg, ugy ez a kegy nyilván nem esik más beszámitás alá, minthogy a nagytekintetü tanács benerolentiae captatió-t akar gyakorolni.

Hetekkel ezelőtt megirtuk, hogy a tanács *Reiner* Ede dr. és *Fischer* József bizottsági tagokat külföldi tanulmányutra küldte a Sáros-fürdő épitési költségeinek terhére. Hirünkhöz akkor semmiféle kommentárt nem füztünk, mert bár a kiküldetésnek semmiféle célját, hasznát nem tudtuk (éppen elég pénz fekszik már a fürdőben), de a szóban forgó két bizottsági tag a fürdőpolitika népszerüsége körül olyan érdemeket szerzett, amelyeket mi is respektálunk. Most aztán kiderült, hogy hiradásunk (amelyről hivatalosan egyáltalán nem közöltek semmit), hézagos volt. Kiküldték ugyanis *Neuschloss* Kornél bizottsági tagot is, e lap olvasóinak régi jó ismerősét, az állatkerti vendéglő épitési affér sokat emlegetett hősét. Hát erre a kiküldetésre igazán nem volt szükség. Ha Neuschoss mesternek a külföldi levegő jót tesz, fizesse ő a költségeket s ne fogadjon el ő, a dusgazdag polgár, rongyos *ezer koronát*, ettől a koldus várostól. A tanulmányut ismételjük — egészen meddő dolog, nevetséges jogcim. A Sáros-fürdőnek nem kell már több külföldi minta, jó lesz, ha simán megussza a város az eddigi tervek, költségeit. A legnagyobbfokú könnyelműség a város részéről, hogy akkor, amikor ugy áll a város szénája, hogy nemsokára a tisztviselőket sem tudják kifizetni, luxus-utazások céljaira ezer koronát dob ki Neuschloss Kornél jóindulatáért. Erről a tanulmányutról nemcsak Neuschloss Kornélnak kell beszámolnia, hanem a tanácsnak is.

A főváros vállalkozói

Nagyvállalkozók helyett büntetik a kisiparost

A budapesti vállalkozók követték a városházán látott rendszert és a munkálatok elvégzésével késedelmeskedtek, nem tartották be a kitüzött határidőt, s ezáltal az épitésvezetőket a legnagyobb zavarba hozták.

A vállalkozóknak ez a sulyos mulasztása nem uj dolog senki előtt sem. És minden kisebb recenzus nélkül vette tudomásul a közönség, hogy a tanács a kegyelmi kérvények elutasitásával három szerződéses vállalkzónak kiszabott büntetését helybenhagyta.

A városi gazdálkodás ellenőrzői kielégült örömmel látták a tanács megátalkodott konokságát, melyet a három vállalkozóval szemben tanusitott. E mellett azonban fölébredhet mindenkiben teljes joggal az a kérdés, hogy miért most, a 240 milliós programm lebonyolitásának a végén ilyen köszivü a tanács.

Miért csak most és miért nem a legelső szabálytalanságnál kezdte megrendszabályozni a vállalkozókat a tanács. A közel hamadfélszáz millió elköltése közben mennyi kár származhatott ebből a közre nézve. Mert a mostani itélettel csak példát akartak statuálni a városházán. Eddig 12 esetben hozott a főváros tanácsa ilyen büntető itéletet; kilenc elitéltnek megkegyelmeztek, most azonban háromnál kérlelhetetlenek voltak.

Pénzbüntetést szenvedtek a határozat folytán:

Seenger Béla, császári és királyi kőfaragó mester, aki a Hernád-utcában épült elemi iskola lépcső munkáinál késedelmeskedett.

Csepreghy János, asztalos, aki az Üllői-ut 109 számu városi bérház asztalos munkáit készitette el jóval később.

Kondor Rezső, aki a Hungária-körúton épült városi bérház lakatos-munkáit végezte el jóval később, mint kellett volna.

A vállalkozók büntetését a város az előre deponált kötbérekből vonja le. Seenger Béla 500 korona, Csepreghy János 1000 korona és Kondor Rezső 500 korona pénzbüntetést kapott.

A főváros épitési ügyosztálya a jövőben fokozott szigorral szándékozik a késlekedő vállalkozók ellen eljárni, akik miatt az épitésvezetők kénytelenek az egész épitkezést megállitani. Az épitési ügyosztály kijelentése szerint mindsürübben ismétlődik az az eset, hogy a vállalkozóktól el kell venni a munkát, mert képtelenek azt megcsinálni. A főváros szigora ugy nyilvánul meg, hogy a munkákat a késedelmeskedő iparos költségére csináltatják meg és a többletet a kötbérből levonják.

ANGOL PARK
Családi mulatóhely!
Legjobb
20 fillér
mulatság
koszt
zene

CASINO DE PARIS
Nyári helyiség, Hermina-ut 63. szám.
Az Angol-Park közvetlen közelében.
Bejárat az Angol-Parkból is.
Telefon 116—84.
A teljesen uj augusztusi műsor. Egészen uj sláger számok. Zindersee-Sisters az ugynevezett hollandi pacsirták, énekjelenetükben. Edith de Gaston francia énekesnő. 5. Romsgirls angol ének- és tánc-csoport. Ray and Trixie Ellwood amerikai ének- és tánckettős.
? TACIANU ? a világhirü hangphanomén
Solti-duo nemzetközi tánckettős. Mile La Ventura legujabb fényjelenet. Továbbá a többi elsőrendü ének- és táncszám. Előadás kezdete pont fél 11 órakor.

Események

Lapunk telefonszáma: 137-15

A főváros ötmilliója. A főváros pénzügyével kapcsolatban az a hir terjedt el, hogy a polgármester végső kétségbeesésében egymillió dollár, tehát közel 5 millió koronás kölcsönnel szándékozik a veszélyt elháritani. A városházán tagadják a kölcsön ügyét és azt állitják, hogy kapott ugyan a város 5 milliót, de azt a Magyar Általános Hitelbank bocsátotta rendelkezésére, mint a legutóbb felvett 60 milliós kölcsön utolsó részletét.

Áthelyezések. A polgármester Müller Emánuel tanácsi I. ügyosztályi fogalmazót a VIII. ker. elüljárósághoz, — Jancsó Károly VIII. ker. elüljáósági segédfogalmazót a tanácsi IV. ügyosztályhoz, — Gyürke Béla I. ker. elüljárósági kezelőtisztet a X. ker. elüljárósághoz, — Stuchlich Rezső tanácsi IV. ügyosztályi kezelőtisztet a II. ker. elüljárósághoz, — Száva Gábor II. ker. elüljárósági kezelőtisztet a III. ker. elüljárósághoz, — dr. Forberger Ferenc IX. ker. adószámviteli ideiglenes hivatalnokot a IX. ker. elüljárósághoz, — Kosaras Sándor I. ker. elüljárósági és Nagy Ernő X. ker. elüljárósági ideiglenes hivatalnokot a tanácsi IV. ügyosztályhoz, — dr. Sebők Dezső X. ker. elüljárósági ideiglenes hivatalnokot az II ker. elüljárósághoz és Zab Imre tanácsi segédhivaeali ideiglenes hivatalnokot a IX. ker. adószámviteli osztályhoz áthelyezte; — Nessi Pál helybeli lakost a dunabalparti közkórházak gondnokságához ideiglenes hivatalnokként, — Karácsonyi István budapesti lakost pedig a kerületi munkásbiztositó pénztár mellé rendelt fővárosi behajtási osztályhoz ideiglenes végrehajtóként alkalmazta.

A főváros külföldi beszezése. A főváros tanácsa tegnapi ülésében hozzájárult ahhoz, hogy a Vereinigte Feuerwehrgerate-Fabrik müncheni cégnél 287,000 korona áru tüzoltószerkocsit rendeljenek. A 287,000 koronáért négy darab szerkocsit kap a főváros szivattyuval, három tolólétrát és egy tisztikocsit. A fölszerelés az V. és II. kerületi tüzoltóság részére van szánva, az automobilok benzinesek lesznek. A fővárosnak már van a IV. kerületben villámos üzemü tüzoltó automobilja, melyet Scerbovszky Szaniszló volt tüzoltófőparancsnok előterjesztésére rendeltek meg s amelyről kiderült, hogy a drága üzemköltség miatt sem ajánlatos a föntartása. Ezért már három évvel ezelőtt elhatározta a főváros, hogy a következő tüzoltókocsik benzinesek lesznek; ugyanekkor kezdett több magyar gyár érdeklődni a tüzőrség autóbeszerzései iránt. Megvolt a vállalatokban a hajlandóság, hogy a főváros kivánalma szerint berendezkednek a gépüzemü szerkezet előállitására. A főváros azonban idegenkedett attól, hogy a magyar vállalkozóknak kisérletre nyilhasson alkalma és a kereskedelmi minisztérium engedelmével négy külföldi gyárat, a Daimler-Társaságot, a N. A. M. A. G-ot, a frankfurti Adler-céget és a nyertes Vereinigte Feuerwehrgeraete-Fabrik cégü müncheni vállalatot szólitotta föl szükebbkörü árlejtésre. Pedig az országbeli kisebb községek is, mielőtt a tüzőrség szükségletét megrendelnék, eleget tesznek a közszállitási szabályzatnak s három gyárat fölszólitanak ajánlattételre. Érthetetlen, hogy ne akadjon magyar iparvállalat, amelynél a főváros tüzoltószerkocsiszükségletét fedezni tudja. Fontos ez azért is, mert mindössze még csak három kerület tüzőrsége van ellátva ilyen kocsikkal és a hátralevő hét kerület szükséglete több millióra rug.

Budapest regénye. Budapest történetének egy rövid időről szóló, de nagyon fontos részét találjuk meg Krudy Gyula legujabb regényében. A vörös postakocsi-ban. Emberekről van szó, akik nagyrészt ma is közöttünk járnak még, mulatóhelyekről, szinházakról, vendéglőkről, kávéházakról, amelyeket ha másképp nem, de hirből magunk is ismertünk. A regény egyike a magyar irodalom legkiválóbb alkotásainak. Korhü és igaz, benne van Krudy Gyuda óriási tehetségének minden árnyalata. A vörös postakocsi kapható a kiadó cégnél (Singer és Wolfner). Ára 4 korona.

A TŐKE.

A Kereskedelmi Bank féléve

A Pesti Magyar kereskedelmi bank ma tette közzé félévi mérlegét, mely ugy főösszegeiben, mint egyes tételeinek alakulásában nemcsak e vezető intézetünk szilárd fejlődési menetét mutaja be, hanem különösen a mosani pénzviszonyok közepette igen jellemző adatot ad a magyar közgazdasági élet és pénzpiac legnevezetesebb belső folyamatáról. A közreadott nyereség és veszteség számla szerint az intézet félévi tiszta nyeresége *8,619.786 korona 33 fillér.* (1912. első felében: 8,533.884 korona 11 fillér) volt, ekként, ha az összes kiadásokat leütjük és a tavalyról áthozott 1,112.695 korona 52 fillért is leszámitjuk, az az eredmény tárul elénk, hogy a bank részvénytőkéjét a tavalyi 23.75 százalékkal szemben most 24.02 százalékkal kamatoztatta.

Fölöttébb örvendetes, s a Kereskedelmi Bank hatalmas fejlődését jellemző tény, hogy a bank legszorosabban vett állandó betétje elérte a *291,600.000* koronát, a tavalyi 275.000,000 koronával szemben, tehát 16.6 millió koronával növekedett a banknál elhelyezett betétállomány. Természetes, hogy a bizonytalan pénzhelyzet elsősorban a hosszu lejáratu kölcsönt szoritotta meg, ennek ellenére a Kereskedelmi Bank az idén 6778,000 korona jelzálog és községi kölcsönt folyósitott (1912-ben 20.7 milliót); ugyanakkor igen szembetünő bizonyitéka a bank propagativ erejének az, hogy a cimleelhelyezés ugyszólván teljes apályának ellenére, a visszvásárolt kötvények leszámitása után is 15 millió korona záloglevelet és községi kötvényt helyezett el (1912-ben 18.7 milliót), bár ez eladások nagyobb kötések alapján történtek.

A Hart bajai. Mult heti számunkban minden tendenciától mentesen megállapitottuk, hogy 1. A Hart uj részvényeinek elhelyezése nem sikerült, 2. a Hart elvesztette legjobb képviseletét, 3. a Hart nem fizette ki volt igazgatójának a végkielégitését. A Hart igazgatósága ezt a közleményt „ismételt támadás"-nak, célzatosnak és valótlannak nyilvánitotta s burkolt gyanusiással és kvalifikálhatatlan hanggal válaszolt a mi tényállitásainkra. A Hart. igazgatóságát a büntető biróság elé állitjuk, egyebekben pedig fentartjuk a közlésünket és megállapitjuk, hogy 1. A felemelt alaptőkére ezen a héten történt az első befizetés. Báró Born Frigyes százezer koronát fizetett, ez volt az egyedüli eredménye a tranzakciónak, más „pali" nem akadt. 2. A Hart. üzletének bázisa a Reneault-cégnek a képviselete volt. Ez a bázis kifutott a Hart. lábai alól, Reneault-ék másnak adták át a képviseletet. 3. Szilárd Béla, a volt igazgató maga jelentette ki egy nyilatkozatában, hogy végkielégitését peres uton évenyesiti a Harttal szemben. Ezt a pert Szilárd I. fokon megnyerte, a Hart. fellebbezésével nemsokára foglalkozik a felsőbb fórum. Tény, hogy a Hart. nem akar fizetni, nem is tud fizetni. Ime, összes állitásainkat konkrét formában igazoltuk.

A Skoda-gyár tőkeemelése. A Skoda művek szombati igazgatósági ülésén elhatározták, hogy a társaság 35 millió korona alaptőkéjét 25,000 darab 200 korona névértékü teljesen befizetett részvénynek a kibocsátásával, amelyek 1913 január 1-től kezdve résztvesznek a társaság nyereségében, 40 millió koronára emelik. Az uj részvényeket 560 korona árfolyamban felajánlják a régi részvényeseknek olyanformán, hogy minden részvényes két régi részvény után egy uj részvényt igényelhet. a

A Magyar Érték- és Iparbank igazgatósága augusztus elseji ülésében megállapitotta az intézet félévi mérlegét. A mérleg eredménye a folyó év első felében igen kielégitő, mert az alakulással járó rendkivüli költségk leirása és minden téren alkalmazott igen rezervált mérlegelés mellett is több mint 600,000 korona tiszta nyereséget muta fel. Ilyképpen a Magyar Érék- és Iparbank működésének már első évében is kétségtelenül megfelelő osztalékot fog részvényeseinek juttatni.

Az Unió élet- és gyermekbiztositó intézet mint szövetkezet (Teréz-körut 40—42) julius havában 1.197,3000 K értékü biztositási ajánlat nyujtatott be és 1.155,900 K értékü uj biztosiási kötvény állittatott ki. Biztositási összegek fejében 209,954 K 76 fillér fizettetett ki. 1913 január 1-től 31-éig bezárólag 8.804,400 K értékü biztositási ajánlat nyujtatott be és 7.582,000 K értékü uj biztositási kötvény állittatott ki. Biztositási összegek fejében a f. évben 1.127,515 K 10 fillér és az intézet óta 21.552,809 korona 12 fillért fizetett ki. Ezen intézet az élet- és gyermekbiztositás minden nemével foglalkozik a legolcsóbb dijtételek és legelőnyösebb feltételek mellett.

Jardin de Paris
TELEFON 157-25.
ERZSÉBET KIRÁLYNÉ-UT 1.

Kezdete 9 órakor. Augusztusi s'ágor müsor. Rózsahegyi Kálmán, a Nemzeti Szinház tagja, mint vendég Karl Edler Niaki barátjával. — Douglas, a steptáncok királya. — RICHARD HUTTER előadó művész. — Hacker and Davis-Tust und Gabrielle. The 3 Nili Tobers, Sisters Wentworth, Marry Farrel. — Lee, 35 elsőrangu rekord müsort képező tánc és ének attrakciók.

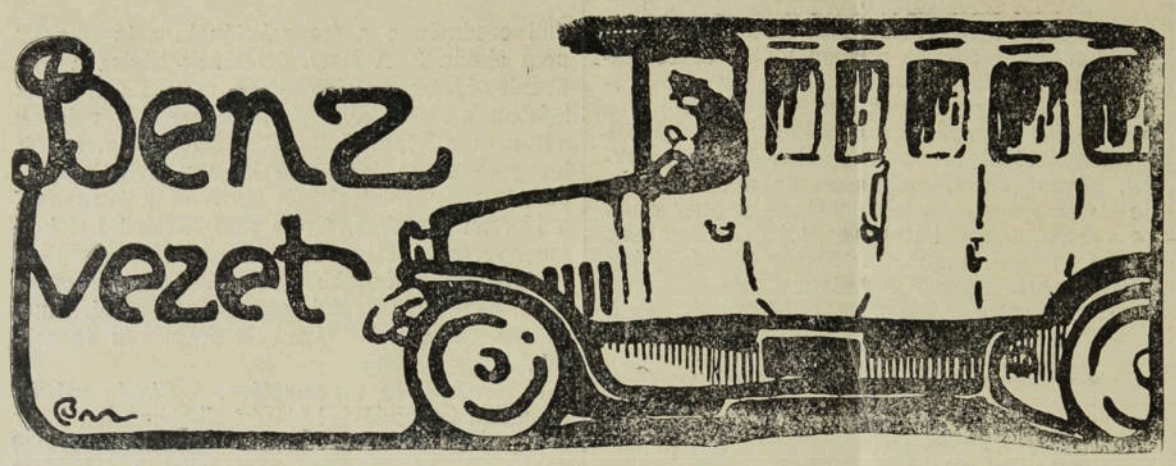
BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.
Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
BÜRGÖNYÖIM: BÉLCEMENT — GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSOD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.
FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ
28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.
„Üstökös" védjegyü portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.
A cementtechnika legszigorubb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál.
VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

REIN NÁNDOR
szőnyeg- és ágynemü-áruháza
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 9.

ÁLLANDÓ UJDONSÁGOK:
szőnyeg, függöny,
paplan és matrácokban.

NEUSCHLOSZ-
butorok kizárólagos eladási helye. Minőség, szépség és olcsóság tekintetében vezetnek.

Szállodák, kórházak, szanatoriumok berendezési vállalata.

BENZ

Magyar Automobil és Motorgyár Részvénytárs.

BUDAPEST

Központ: V. Dorottya-utca 9.
:: Gyár: VII. Ilka-utca 1. ::

TELEFON: 168—70 és 29—21

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK$^{0}_{0}$“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványvíz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

Cs. kir. szab. déli vaspályatársaság.

Gyors- és teheráruk házhozszállitása.

A cs. kir. szab. déli vaspályatársaság a vasuti üzletszabályzat alapján már évek óta házhoz szállittatja a Budapest déli vasut állomásán megérkező gyors- és teherdarabárukat, Ó-buda és Kőbánya kivételével a székesfőváros bármely kerületében a fővárosi vámvonal határán belül lakó cimzetteknek saját szerződött fuvarozójával. A házhoz szállitásért a dija különösen kereskedelmi és élelmi cikkere nézve mérsékelten vannak megállapitva és az összes kerületekre egységesen szabályozva. Ezen dijak Budapest déli vasut állomáson, városi irodánkban (V., Sas-utca 23.), valamint gyors- és teheráru fuvarozási szolgálatunk irodájában (V., Sas-utca 16) kifüggesztett, továbbá a szerződött fuvarozónak kézbesitő-személyzet által magával hordott hirdetményből megtudható. Ezen szerződött fuvarozó vámoltatja el a Budapestre, helyben rendelt azon vámárukat és adóztatja meg azon fogyasztási adóköteles házhoz szállitandó árukat, melyek emlitett kezelése a vasutra vagy a fuvarozóra bizatott. Az elvámolásért a vasuti árudijszabásban mindenkor megállapitott illeték a statisztikai árunyilatkozatok kiállitásáért darabonként 10 fillér, a megadóztatásért pedig 50 kg. sulyig fuvarlevelenkint 30 fillér, 50 kg-on felüli áruk után fuvarlevelenkint 50 filér jár. Száz koronánál nagyobb utánvéttel terhelt, továbbá terjedelmes, tüzveszélyes és oly áruk, melyeknek egyes darabjai a 750-kg-ot meghaladják, végül zongorák és pianinók csak a szerződött fuvarozóval előzetesen megállapitott dijért szállittatnak házhoz. Az azonos dijazás és feltételek mellett szállitja a fuvarozó a Budapest d. v. állomáson feladandó gyors- és teherárudarabokat és a feladók lakásáról, vagy üzlethelyiségéből közvetlenül ezen állomás pályaudvarára, ha erre a feladóknak akár Budapest déli vasut állomásfőnökénél, akár városi irodánknál szóval, vagy irásban kijelentett kivánságára, akár pedig közvetlenül *„Polláck B. és társa,* a cs. kir. szab. déli vaspályatársaság gyors- és teherárufuvarozási szolgálatának irodája: V., Sas-utca 16. szám“ cimen szóbeli, telefoni (32—05) vagy irásbeli felszólitást kap.

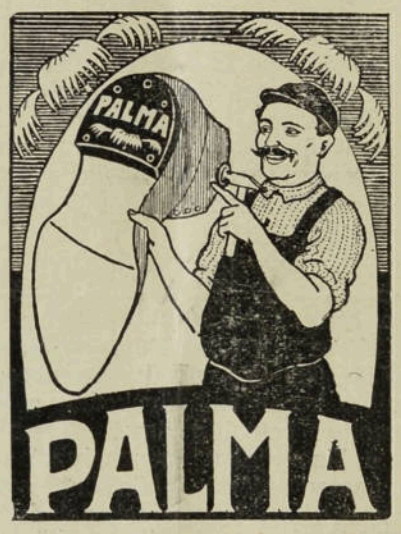
„KONTROL“-Intézet

Budapest, Andrássy-ut 17.
oo Telefon: 129-11. oo

Felülvizsgál és műszakilag ellenőriz:

1. **Villany-, gáz- és vizberendezéseket és számlákat.**
2. **Épitési, épitkezési kölcsönökről szóló leszámolásokat.**
3. **Banktartozásokról szóló és szövetkezeti elszámolásokat.**
4. **Betegsegélyző pénztári elszámolást.**
5. **Adó- és illetékügyeket.**

Tájékoztató dijtalan.

FOGAK szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve

Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I.

Ovás! Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevetki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Káli H. P.

Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.

Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—50.

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részv.-Társ.
FIUME.

Fiuméból Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume—Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.

Fiume—Venezia: hetenkint 3—6 gyorshajó-összeköttetés.

Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajó-összeköttetés.

Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.

Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velenceiában és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Róma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.

A gőzhajók **modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazás minden kellékével vannak felszerelve.**

Bővebb felvilágositást nyujt a **Központi Menetjegyiroda Budapest** (V., Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodái.

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszben

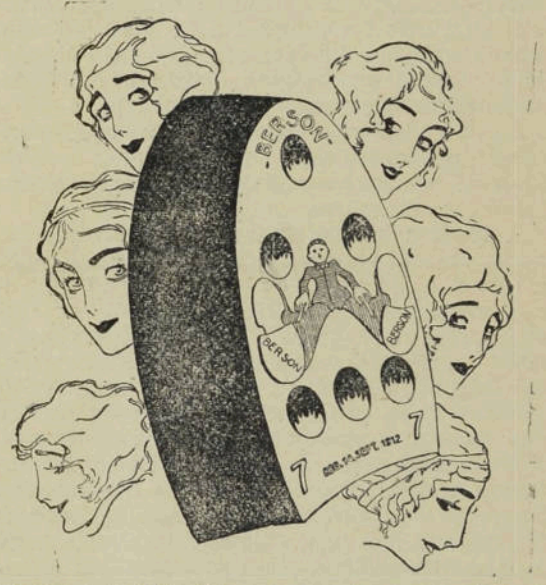
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

A leányok előszeretettel „Berson“
sarkot viselnek cipőikön!

Berson a legjobb márka valamennyi gummisarok között
Cipészétől határozottan az uj **Berson-gummisarkot** kérje aranydobozban!
Bersonművek, Budapest, VI.

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

Gyár:
Marta Magyar Automobil Rt. Arad

Vezérképviselet:
Royal-Garage, Budapest, IX. ker.,
Páva-utca 10-12.

Telefonszám: 34—51 és 34—61 Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat
PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. :: ::

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

II. évfolyam Budapest, 1913. augusztus hó 13-án 33. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám

Heltai

Ferenccel együtt sirba száll az a közhit, hogy nincsenek pótolhatatlan veszteségek s hogy nincsen ember, akinek a helyét méltóan betölteni nem lehetne. A fájdalmas gyász első pillanatában Budapest polgársága ugy érzi, mintha valamelyik közeli hozzátartozójának megdöbbentő elmulását jelentené az ischli távirat. És valóban Heltai Ferencnek a nevét, hálás és hűséges emlékezetét, nem a politika, nem a társadalom, sem a közgazdaság, hanem a városháza, a főváros van hivatva mindörökre megőrizni. Fölényes tudása, bámulatos akaratereje, káprázatos észbeli képességei, páratlanul meleg, nemesen érző szive — a legkiválóbb emberi erényeknek csodás halmazata! — minden utját beragyogta a legtisztább, legönzetlenebb sikereknek a fényével. Mégis, a főváros ügyes-bajos dolgaival való összeforrottságában nyilatkozott meg a legjellemzőbben Heltai Ferenc grandiózus egyénisége. Rajongó imádója volt Budapestnek, szivét és eszét fanatikus kötelességtudással bocsájtotta ennek a városnak rendelkezésére. Praktikus észjárás — gyönyörü ideálok ápolása, erős fogékonyság a mindennapi élet problemái iránt — a naivságig tulzott emberszeretet: — csak a legnagyobb lelkeknek derüs harmoniáját biztosithatják ilyen rideg ellentétek! És ez a nagy lélek nem ismert más ambiciót, mint hogy legendás munkabirásának, vasszorgalmának, emberfeletti talentumának a gyümölcseit Budapest városának nyujtsa át. Ritka szerencséje a fővárosnak, hogy válságos időkben, politikai, társadalmi és közgazdasági rázkódtatások közepette, egy raffinált diplomatából, egy kivételes zseniből és egy bölcs férfiuból álló trifolium irányitotta a fejlődését. A bölcs ember Heltai Ferenc volt, mindig objektiv, mindig alaposan felkészült, mindig mérsékelt, mindig a lehetőségeknek számitója. A diplomata ravaszsága, a zseni kicsapongása, szelid melancholiát varázsolt olykorolykor a főpolgármesteri szék fölé, de Heltai Ferenc sohasem akart primus inter pares lenni, a főváros érdekének rovására sohasem akarta gyakorolni hatalmát. Ész és sziv a legtökéletesebb munkamegosztásnak a példáját mutatták Heltai Ferencnél: a sziv volt a kormányzó hatalom, az ész pedig a végrehajtó szerv.

Sima koporsóban, halálos dermedtséggel, uj lakója érkezett a pesti temetőnek. Egy zarándokhellyel több — egy nagy férfiuval, áldott lelkü jó emberrel kevesebb.

Fullánkok

A Frankfurter

Zeitungról még az ellenségei sem állitják, hogy hiba volna a szavahihetősége körül. Ez a német világlap a mult héten világgá kürtölte a főváros szégyenét, amelyet a tanács mindaddig óvatosan leplezett. A Frankfurter bő részletességgel elmondja, milyen nagy baiban van Budapest, milyen csekély összegek, milyen nagy gondokat okoznak a város vezetőinek. Bizonyos, hogy ez a közlemény nem alkalmas arra, hogy a főváros hitele a külföldön megszilárduljon. A végleges, nagy kölcsönre vonatkozó tárgyalásoknak bánatos praeludiuma a cikk, amelyet nem lett volna szabad válasz nélkül hagyni. A külföld amugy is rendkivül tartózkodó, bizalmatlan a fővárossal szemben s hogy egy esetleges kudarcnak mik a következményei, azt a Frankfurter Zeitungnál is jobban tudja — Bárczy István polgármester.

Kegyelet-

sértésben és sulyos izléstelenségben találtatnánk vétkeseknek, ha a hirszolgálat fürgeségének csábitására, máris utódokat keresnénk a főpolgármesteri állásra. Egyetlenegy szempontból mégis érintenünk kell a gyászos témát: a polgármester politikai következetességének a szempontjából. Bárczy István egy gályarabságra itélt mártirnak a gesztusával lemondott főpolgármester-helyettesi megbizatásáról, mert politikai meggyőződése ellenkezett a Lukács-kormány elveivel. Tisza István gróf viszont maga jelentette ki, hogy az ő kormánya egyenes folytatása Lukács László dicsőséges uralkodásának. Ebből az következnék, hogy Bárczy István a jelenlegi kormánnyal szemben is a legmerevebb negációnak a sziklaszilárd álláspontján van. Ez a szó: következnék, a grammatika szabályai szerint feltételes mód. A feltétel itt az, hogy Bárczy Istvánnak erős meggyőződései, politikai és városvezetési elvei vannak. Ha ez a feltétel elesik, akkor — akkor rövidesen ujból a podesztát üdvözölhetjük az elnöki székben.

Kopognak

a városházán az irógépek kezelői. Ezt a kopogást pedig megelőzik egyéb kopogtatások. A főváros ezerfajta vállalkozóinak, szállitóinak a harcába beleszólnak most az irógépkereskedők. Panaszkodnak, hogy a fővárost meghódította a Remington nevü vállalat, hogy a főváros nem akar nyilvános árlejtést kitüzni az irógépekre. Távol áll tőlünk a szándék, hogy az érdekeltek egyoldalu vitájába beleszóljunk. Az elvet azonban, a nyilvános árlejtés feltétlen szükségességét, minden kopogtatással szemben is fentartandónak véljük.

A Gellért-fürdő berendezése

A Gy. O. Sz, az Iparegyesület és a főváros

Két ipari érdekképviseletnek ellenséges összecsapása fog megtörténni a jövő hónapban a Gellért-fürdő berendezésével kapcsolatban. A harcban álló felek közül az egyik a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége, a másik versenyző fél pedig az Országos Iparegyesület, illetve annak egy szakosztálya. A két testület az iparvédelem jegyében legutóbb nagy hirlapcsatát folytatott; e mögött a lejáratott jelszó mögött egy alakulat lappang, melynek Lázár Pál, müegyetemi tanár, a megteremtője.

Lázár adoptálta ugyanis, mint ezt a Gyáriparosok nyilatkozatukban többször bejelentették, az idegen eredetü Kiltsch és Schöneberg nevü céget; a vállalat főleg egészségügyi berendezések gyártásával foglalkozott. Lázár a berlini céget magyarnak adoptálta.

A Gy. O. Sz. állitása szerint Kietsch és Schöneberg magyarországi bevezetése miatt jutott eszükbe hirtelen Gellériéknek az, hogy az Iparegyesület a rendes heti banket helyett azon a héten közgyülést rendez, amelyen megalakitják az Egészségügyi berendezések ipari-szakosztályt.

Az uj szakosztály bevallott célja az volt, hogy a magyar termelés ellen irányuló akciót megszervezze. Valóságban pedig biztositotta a Lázár által idetelepitett, berlini gyárnak, hogy a magyar közszállitásokban résztvehessen.

Most, szeptember közepén fognak Lázárék és a Gy. O. Sz. első esetben összetalálkozni. Ekkor jár le ugyanis a Gellért-fürdő berendezésére kiirt versenytárgyalás határideje.

A két testület ellenségeskedése nem tangálhatja a főváros cselekvőképességét, legalább szubjektive nem. A bizottság elhatározásának egy utja lehet: megvédeni a pénzügyi bajok között lavirozó főváros érdekeit. Vegyenek figyelembe tehát minden ajánlatot, de az olcsóság szempontja mellett tekintsék a megbizhatóságot is. És emellett a diszciplina mellett el nem téveszthetí a bizottság a magyar ipar érdekeit sem.

Ez az utolsó föltétel a bizottság döntésénél közrejátszó okok között a legveszélyesebb.

Egy másik szubjektiv ok melyről éppen a későbbi megnyugvás okából beszélhetünk nyiltan pedig az, hogy az Országos Iparegyesület Egészségügyi berendezkedések szakosztályának választmánya tagja között ott van Kabdebó Gyula, müszaki tanácsos, aki a főváros épitkező ügyeiben egyik döntő tényező. Éppen a későbbi komplikáció élét vennék el, ha a helyzeten segitenek.

Már a munkák ideitélése körül szenvedelmes viharokra van kilátás. Az előirányzat 1,200.000 korona.

De hisz különben legjobban érzik ezt a városházán, amikor készséggel hajlandók parirozni az érdekeltek abbeli kivánságának, hogy a szeptember 15-ére kiirt versenytárgyalási terminust két héttel meghosszabbitsák.

HELTAI FERENC

Fél esztendeje sincsen, hogy ugyanezen a helyen gyarló leirását adtuk az impozáns fényü diszközgyülésnek, amelyen Heltai Ferenc fekete diszmagyarban, a tomboló tetszészajtól könnyekig meghatva, elmondotta főpolgármesteri székfoglaló beszédét. Sokan, a kiélesedett politikai ellentétek miatt, aggódó figyelemmel lesték, miként állja meg a helyét négyszáz tigris között a népszerütlen kormány városházi exponense és nem-e árt meg a gyilkos kórtól szaturált szervezetnek a vállalt munka, a munkával járó töméntelen izgalom.

Heltai Ferenc játszva győzte le a sulyos helyzet nehézségeit. Szivós energiájával rövidesen ura lett a közgyülésnek és minden eddigi főpolgármesternél népszerübb lett. Ő volt az első, akinél a főpolgármesteri állás nem merült ki üres reprezentálásban, a fényes szinekura méltóságának élvezésében. Heltai egyénisége sulyos tartalommal, óriási munka- és hatáskörrel töltötte meg a budapesti főispán stallumát. Eleintén nevettek ratja, sőt bosszankodtak, hogy komolyan veszi önmagát, hogy kórházról-kórházra jár, a hibákat észreveszi, a bajokat orvosolja, tanácskozik a város dolgairól, kezdeményez és birál, tanulmányoz és hozzászól mindenhez. Utóbb belenyugodtak a változhatatlanba: Heltai Ferenc legfőbb irányitója, egyben pedig lelkiismeretesebb ellenőrzője lett Budapest igazgatásának. S amikor minden irányban megalapozta a pozicióját, amikor az ellenkező politikai hitvallásnak követői is megértő méltánylással kezdték nézni a munkáját: — nagyszerü terveknek, városboldogitó eszméknek dus hajnalán kettészakadt a Párkák fonala, Heltai Ferenc nem dolgozik többé Budapestért!

*

Matematikai pontossággal zudult a nagybeteg főpolgármesterre tragikus végzete. Szörnyü betegség kinozta hosszu esztendők óta, cukorbaj emésztette a szervezetét, a cukorbajos emberekre pedig végzetes következményt jelent minden izgalom. Heltai Ferenc kétségtelenül a kötelességérzetének lett áldozata. Ő maga mondotta főpolgármesteri beköszöntőjében, hogy sohasem kereste ezt a diszes állást, de meghajlott az érvek előtt, holott jól tudta, mi vár reá! Most, hogy a halál átvette az életnek a folytatását, visszaidézzük emlékezetünkbe a féléves kormányzás viharos üléseit, a zajos vitákat, az izgalmakat, amelyek a közgyülés termében viharzottak. A Tisza-kormány iránti bizalmatlansági inditvány tárgyalása, a Kossuth Lajos-utci villamos ügye, a Sáros-fürdővel kapcsolatos fegyelmi vizsgálat: — megannyi halálos csapása, tördőfése volt a végképpen elromlott testnek. Laikus szemmel sem volt nehéz meglátni, micsoda rettenetes kinokat állott ki ezeken az üléseken Heltai Ferenc. Emberfeletti erővel uralkodott magán, de a hangja, a járása, az arcszine, a taglejtései mindent elárultak. Ugy látszik, ő maga is sejtette, hogy nagyon megártott néki a munka és a gond. Valami bus rezignáció csendült ki a hangjából, amikor az utolsó közgyülés berekesztésekor kellemes üdülést kivánt a városatyáknak. Szegény, szegény Heltai Ferenc, most már az idők végtelenjéig pihenhet, a városatyák pedig a ravatalon láthatják utoljára . . .

*

Mondják, hogy az elhunyt főpolgármester régóta figyelte önmagán a cukorbetegség terjedését. A gyilkos kórra vonatkozó összes külés belföldi szakmunkákat áttanulmányozta, a világ összes specialistáival konzultált és jobban ismerte a betegség minden fázisát, mint akármelyik orvos. Roppant egyszerüen, mértékletesen élt, aminthogy egész életében mintaképe volt a puritán életmódnak.

Gyönyörü könyvtára volt, ritka gyüjteménye a világ összes városaira vonatkozó adatoknak. Erről a könyvtárról — hir szerint — végrendeletileg intézkedett Heltai Ferenc, az örökös a főváros lesz.

*

Óriási befolyása nagy hasznára volt a fővárosnak. A legkisebb dologban is személyesen közvetitett a város és a kormány között. Legutóbb, amikor a pesti pénzintézetek 60 millió korona függőkölcsönt folyósitottak a városnak, a kölcsönkötvényeket Ausztriában is igyekeztek elhelyezni s természetesen a kötvények után a városnak kellett volna mintegy 60.000 korona illetéket fizetni az osztrák finánenak. A tanács törte a fejét, hogyan lehetne szabadulni ettől a tehertől. Végre is Festetich Géza grófi, a pénzügyi osztály akkori vezetője gondolt egyet és elment Heltai Ferenchez, hogy tanácsot kérjen tőle. Heltai csak annyit mondott, hogy rendben van a dolog, magára vállalja az elintézést. Rögtön táviratilag audenciát kért Zaleski osztrák pénzügyminisztertől, intézkedett, hogy Teleszky János informálja osztrák kollégáját, másnap pedig Bécsbe utazott, beszélt Zaleskivel s még aznap átadta a polgármesternek az illeték fizetése alóli felmentést tartalmazó okiratot.

*

Külön fejezetbe tartozik az a viszony, amely Heltai Ferencet egykori kollégáihoz, az ujságirókhoz füzte. A városházi sajtóiroda tagjaival ugyszólván mindennapi érintkezésben volt. Bámulatos ismerője volt a sajtóviszonyoknak, az ujságirók munkájának. Pontosan informálva volt mindenkiről, tudta, kinek mi a munkája, a jövedelme, melyik cikket ki irta, ki hogyan él. És nem volt nálánál megértőbb pártfogója az ujságirónak. Mindent elolvasott s ha ugy találta, hogy valamelyik cikkben lényeges tévedés volt, a legelső alkalommal felvilágositotta az ujságirót tévedéséről, könyveket, adatokat bocsájtott rendelkezésére, szóval és tettel vigasztalta, ha baja volt. Akiknek alkalmuk és szerencséjük volt közelebbről megismerni Heltai Ferenc nemes szivét és jellemét, azok benne nemcsak a nagy embert gyászolják, hanem legőszintébb, atyai barátjukat is.

A Magyar Általános Takarékpénztár Részvénytársaság igazgatósága fájdalmas megilletődéssel tudatja, hogy az intézet igazgatóságának nagynevü tagja

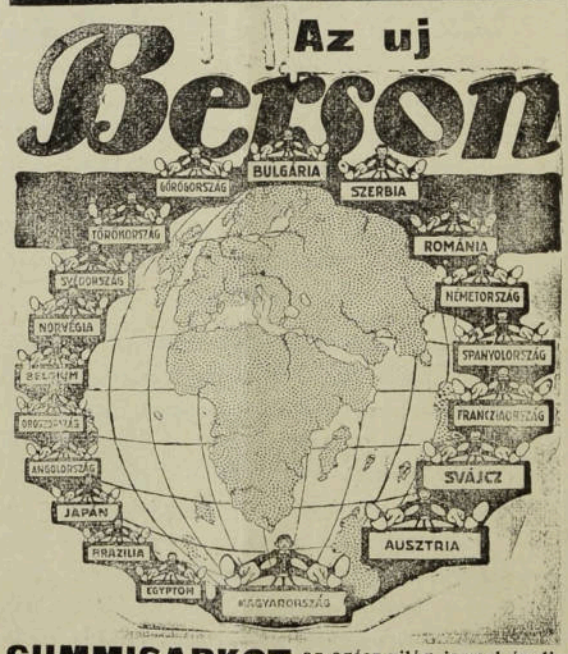
méltóságos

Dr. Heltai Ferenc ur

Budapest székesfőváros főpolgármestere, a főrendiház tagja stb.

folyó hó 10 én Ischlben elhunyt.

A megboldogultban az igazgatóság kiváló nagyérdemü munkatársát, az intézet érdekeinnk buzgó és nagytudásu támogatóját gyászolja, akinek emlékét tiszteletben és hálás kegyeletben fogja megőrizni.

GUMMISARKOT az egész világ ismeri és díjazza! Cipészétől határozottan csak a valódi uj BERSON-gummisarkot kérje, arany dobozban

Utasitson minden utánzatot vissza.

BERSONMÜVEK, BUDAPEST. VII.

Események

Lapunk tisztelt olvasóit értesitjük, hogy a városházi és közgazdasági szezón szünetelése miatt a Fővárosi Hirlap julius és augusztus hónapokban hetenkint négy oldalnyira korlátolt terjedelemben jelenik meg. A szerkesztőség.

Bárczy és Bódy. Pikáns személycseréről beszélnek a városházán. E szerint Bárczy polgármester ugy intézkedett, hogy a C. ügycsoport vezetését Bódy Tivadar alpolgármestertől Festetich Géza gróf helyettes alpolgármester vegye át. A C. csoporthoz tartoznak többek között a város épitési és a közlekedési ügyosztály dolgai s a hirek ugy hangzanak, hogy ezek körül éles differencia keletkezett Bárczy és Bódy között. Bódy Tivadar dr. átveszi Vaszilievits János csoportjának a vezetését, dacára annak, hogy szerette volna megtartani a C. csoportot.

A hirdetés nem lehet városi monopólium. Érdekes határozatot hozott Vasvármegye alispánja a hirdetési monopólium ügyében. Három évvel ezelőtt Frischmann Lipót bejelentette Szombathely városának, hogy hirdetési ipart szándékozik folytatni. A város ugyanekkor készült a hirdetési jogot szabályozni s a kérelmet elutasitotta azzal, hogy a készülő szabályrendelet szerint a hirdetési jog kizárólag a városé lesz. Frischmann felebbezet és pedig sikerrel, mert a városnak ezt a határozatát ugy Vasvármegye alispánja, mint a kereskedelmi miniszter megváltoztatta és kötelezte a várost arra, hogy Fischmannak az iparigazolványt kiadja. A kereskedelmi miniszter ugyanekkor azt az elvi kijelentést is tette, hogy ha a város szabályozza is a hirdetési jogot, ez a szabályozás csak a saját tulajdonában levő épületekre és a közterületekre vonatkozatik, máshol a hirdetési jogot nem korlátozhatja. A hirdetési szabályrendelet most lépett életbe. Közben Frischmann meghalt és most a felesége akarta folytatni az iparát, de a város nem engedte meg, leszedette a hirdetési táblákat. Felebbezése olytán az alispán megsemmisitette a városi rendőrkapitány határozaát és Frischmanné 20.000 koronáig pört inditott a város ellen. Az ügynek még érdekes ejleményei várhatók.

Csatornaadó Szombathelyen. Szombathely városa uj adót vet ki. A pénzügyi és jogügyi bizottság már el is fogadta a városi csatornajárulék kivetése, beszedése és kezelése tárgyában alkotott szabályrendeletet. A szabályrendelet főbb intézkedései a következők: A csatornajárulék kulcsa a nyers házbérjövedelem 2 százalékában állapittatik meg. A csatornajárulék kivetésének alapjául vétetik azon összeg, mely az állami házbérvallomási ivben, illetőleg a házbéradó kivetési lajstromban azon helyiségre jogérvényesen megállapitva van. Az esedékesség, beszedés és behajtásokra nézve az állami közadók kezelésére nézve érvényben levő törvények és szabályok rendelkezései irányadók. Késedelmes fizetés esetén 5 százalékos késedelmi kamat fizetendő. A csatornajárulék az ingatlant közvetlenül terheli s ennek folytán az ingatlanra vezetendő birói árverés esetében az ingatlant közvetlenül terhelő tartozások között mutatandó ki. Minden bérlő köteles ellenkező megállapodás hiányában a házbér arányában reá eső csatornajárulékot a háztulajdonosnak a házbérrel egyidejüleg előre megfizetni. Ezen szakasz rendelkezése azon bérlőkre nézve is kötelező, akik bérleti szerződéseiket a szabályrendelet életbeléptetése előtt kötötték, kivévén, ha az életbeléptetés előtt kell szerződésben a háztulajdonos a bérleti idő kezdete után behozott uj közterheknek a bérlőt bérlete után terhelő részét is kifejezetten magára nem vállalta.

Palais de Danse. A nyári szünet után szeptember elsején nyitja meg ujra kapuit a Palais de Danse, a fővárosnak ez a legelőkelőbb és legkedveltebb szórakozóhelye. Az igazgatóság tagjai a nyári hónapok alatt a külföld legelőkelőbb mulatóhelyiségeit járták végig és ami uj és meglepő akadt ezen a téren, azt leszerződtették a jövő évadra, amelynek minden müsora eseményszámba fog menni. Sok ujitást foganatositottak a mulató szinpadán, a müsoron, valamint az éjfélutáni parkettelőadásban is. Kétségtelen, hogy a Palais de Danse az idén is meg fogja tartani azt a müvészi nivót, mely az összes európai szórakozóhelyek legelsőjévé tette már az elmult évadban.

Az autobuszt a Közuti és a Városi csinálja

Az elmult szezón legkirivóbb szégyenfoltja az volt, hogy a közgyülés nem intézte el az autobuszok dolgát. A közgyülés csak részben volt hibás, mert a tanács alkalmat sem adott a bizottsági tagoknak, hogy az angol társaság ajánlatával érdemileg foglalkozzék. Tudvalévő, hogy a közlekedésügyi bizottság letárgyalta és csekély módositásokkal elfogadta az ügyosztály előterjesztését. Bárczy István polgármester azonban joggal féltette a javaslat sorsát, ugy látta, hogy a megoldás nem elégiti ki Vázsonyi Vilmost, a két villamostársaság pedig érthető okokból szintén ellene volt. A nyár megkezdődött és félő volt, hogy az angol ajánlat mellőzése az egész ügynek az elodázását fogja jelenteni. Közben azonban konkrét formában megérlelődött a megoldásnak egy másik módja. A polgármester és Rényi tanácsnok szorgalmas tárgyalásokat folytattak a Közutival és a Városival s e tárgyalások, ugy mondják, eredményre is vezettek. E szerint a tanács korábbi javaslata nem kerül sem a többi szakbizottság, sem a közgyülés elé, hanem alkalmasint már szeptemberben egészen uj előterjesztéshez lesz szerencsénk. A részleteket természetesen a diszkréció homálya födi még, bizonyos azonban, hogy az uj autobusztársaságnak a Városi Villamos lesz a főrészvényese. Nincs kizárva, hogy a Városi a Közutival együtt csinálja meg a részvénytársaságot, ebben az irányban még folynak a tárgyalások. A megoldást a polgármester azért tartja célszerünek, mert szerinte ezáltal közvetve biztositva van a főváros részesedése és befolyása is. Mondják, hogy az angol konzorciumot azzal fogják kárpótolni, hogy az uj társaság tőle szerzi majd be a kocsikat. Az egész kombinációt azzal a fentartással közöljük, amely joggal kijár minden városházi ötletnek. Egyetlenegy örvendetes momentuma van csak: hogy az autobusz-kérdés megoldásával komolyan foglalkoznak az illetékes tényezők.

Budapesti lóversenyek

1913. aug. 14, 15., 17., 19., 20., 23., 24., 26, 28., 30., 31. és szeptember 2. és 4-én.

Kezdetük mindig délután 3 órakor.

Belépti-jegy naponkint:

I. oszt. (Passepartout)	uraknak . . .	10 K — f
I. „ „	hölgyeknek . .	6 K — f.
I. „ „	katonatiszteknek	6 K — f.
II. oszt.		3 K — f.
III. „		2 K — f
Állóhely a versenypálya közepén . . .		— K 60 f.

Bérletjegy augusztusi 13 napra:

(Passepartout uraknak	100 K
„ hölgyeknek	50 K
„ katonatiszteknek	50 K

Jegyek előre válthatók a Magyar Lovaregylet irodájában (IV., Semmelweiss-utca 17. II. emelet).

A külön elkeritett fogadási helyre (a bookmakerek körébe) belépti jegy mind a 13 napra 13 K. — Aug. 14-től 24-ig 80 K, aug. 26-tól szept. 4-ig 70 K.

Totalisateur az I. II. III. helyen. — Villamosvasutak egész a helyszinig közlekednek. — **Frissitő helyek minden osztálynál.**

A TŐKE.

Két kitüntetés. A király domonyi Domony Móric dr-nak, a Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság vezérigazgatójának a Ferenc József-rend középkeresztjét, Kornfeld Móric dr. bárónak pedig, a Ganz-Danubius r-t. h. vezérigazgatójának a III. osztályu vaskoronarendet adományozta. Mindkét kitüntetésnek a forrásai, a jogcimei azok a bokros érdemek, amelyeket a kitüntetett vezérigazgatók közgazdasági életünk fejlesztése körül szereztek. Domony Móric lovag elsőrendü tekintély a viziközlekedés terén. Koncepciózus, képzett ember, szeretetreméltó egyénisége széles körökben osztatlan rokonszenvet szerzett néki. Kornfeld báró legidősebb fia, a Hitelbank néhai nagynevü elnökének. A Ganz-Danubius-gyár kereskedelmi vezetője, a hatalmas vállalat irányitásának egyik legfőbb tényezője. Elsőrendü szakember, kiváló főnöke a gyár nagyszámu alkalmazottainak.

Mindkét kitüntetésnek a hirét örömmel fogadják mindenfelé.

A Magyar Ágyugyár vezértitkára. Mint értesülünk, a H. A. R. T. A. Opel-garázs igazgatója, Mouillard Oszkár kilépett a vállalattól és a Magyar Ágyugyár Részvénytársaság vezértitkára lett.

A Fővárosi Kereskedelmi Hitelintézet szanálása. Pallós Ignác kriminális üzelmei sulyos válságba sodorták a Fővárosi Kereskedelmi Hitelintézetet. A jónevü középbank mintegy 600,000 koronával volt érdekelve Pallósnál s bár a visszleszámitolásból eredő követelés biztositottnak látszott, a pénzt az intézet csak évekig tartó pör utján kapta volna meg a máv-tól, illetve a Pallós-féle vasutaknál érdekelt angoloktól. A bank tehát kénytelen volt kiegyezni és az ilyképpen előállott veszteséget fedezni. Évégből szeptemberben rendkivüli közgyülést hiv össze az igazgatóság s javasolni fogja, hogy a részvényeket 600.000 korona erejéig bélyezzék le, azután pedig az alaptőkét uj részvények kibocsátásával egy millió koronával emeljék fel. A részvények elhelyezése állitólag biztositva van már. Ezzel a tranzakcióval kapcsolatban változás készül az igazgatóságban is. Az intézet uj elnöke, hir szerint, egyik előkelő mágnás lesz.

Bajban egy vidéki gyufagyár. A rossz közgazdasági viszonyok nem kimélték a vidéki iparvállalatokat sem. A Besztercebányai Gyufagyár r.-t., hir szerint, alaptőkéjének több mint a felét elveszitette és felszámolni készül. A gyár mintegy fél esztendővel ezelőtt ment át a Kohn Jakab és fiai fakereskedőcég, továbbá a Steiner és Löwy likörgyári-cég tulajdonába. Az alaptőkét kétszázezerkoronáról hatszázezerre emelték fel, de a vétel rendkivül szerencsétlennek bizonyult, mert az előbbeni tulajdonosok terhes kötéseit tetemes pönálékkal kellett megváltani. Legutóbb is 20.000 koronát fizetett ki ezen a cimen a gyár a zsolnai cellulósegyár r.-t.-nak. Ugy hirlik, hogy a jelenlegi részvényesek spekulációs célokra vették a gyárat, azt remélték, hogy az alakulandó gyufakartel drága pénzért fogja megvásárolni a részvényeket.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.

Merkantil nyomda, Havas és Lehner. Német-utca 27.

MÁG
AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

Budapesti
RÖSER-TANINTÉZET
Alapittatott 1853. Tanulók száma eddig 20,227.
a) Felső kereskedelmi iskola
16—18 éves ifjak részére. Érettségi bizonyitványai az egyéves önkéntességre jogositanak.
b) Polgári iskola
10—14 éves fiuk részére. Államérvényes bizonyitványok.
c) Nevelő internátus
25—30 bennlakó növendék részére. Beiratások szeptember hó 6. napjáig.
Értesitést küld:
RÖSER JÁNOS igazgató
Budapest, VI., Aradi-utca 10.

FŐVÁROSI ORFEUM
Waldmann igazgató Nagymező-u 17.
Pénteken augusztus 15-én
MEGNYITÓ ELŐADÁS
Elsőrendü fényes műsorrel.
Kezdete este 8 órakor.
PAVILLON MASCOTTE
táncos kabaret, VI., Nagymező-utca 17.
Megnyitó előadás augusztus 15.
Pénztárnyitás esti 10 órakor. Kezdete fél 11 órakor. Előadás után parkett táncok és Vörös Elek és Fia zenekara.

REIN NÁNDOR
szőnyeg- és ágynemü-áruháza
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 9.

ÁLLANDÓ UJDONSÁGOK:
szőnyeg, függöny,
paplan és matrácokban.

NEUSCHLOSZ-
butorok kizárólagos eladási helye. Minőség, szépség és olcsóság tekintetében vezetnek.

Szállodák, kórházak, szanatoriumok berendezési vállalata.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 0 0“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

Telefonszám: 34—51 és 34—61 Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. :: :: A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

"KONTROL"-Intézet

Budapest, Andrássy-ut 17.
oo **Telefon: 129-11.** oo

Felülvizsgál és műszakilag ellenőriz:

1. **Villany-, gáz- és vizberendezéseket és számlákat.**
2. **Építési, épitkezési költségnövekről szóló leszámolásokat.**
3. **Banktartozásokról szóló és szövetkezeti elszámolásokat.**
4. **Betegsegélyző pénztári elszámolást.**
5. **Adó- és illetékügyeket.**

Tájékoztató dijtalan.

M. Kir. Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság

Hajókirándulás. Budapest elragadóan szép hegyvidékére, a történelmi emlékekben bővelkedő *Visegrádra és környékére*, továbbá *a természeti szépségekben gazdag aldunára, a világhirü Kazánszoros-Vaskapu* (Ada Kaleh sziget) *tájékára, Európának e legnagyszerübb, legfenségesebb viziutjára* (s ezzel kapcsolatban Herkules-fürdőre) kellemes kirándulások *a Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság* személygőzösein.

A budapest—visegrád—dömösi vonalon naponkint több gőzös közlekedik (junius 16-tól szeptember 15-ig naponta négy járat). *E gőzösök a pesti oldalon, az Eötvös-téri s a budai oldalon a Pálffy-téri kikötőből indulnak.* Menettérti jegy ára Budapestről Visegrádra, Nagymarosra, Gizellatelep-fürdőre vagy Dömösre és vissza az I. osztályban 2 korona. A főváros közelében nyaralók előnyére mérsékelt áru jegyfüzetek adatnak ki.

A zimony—orsovai vonalon (Kazánszoros—Vaskapu) a gőzösök hetenként háromszor és pedig *lefelé minden vasárnap, kedd és pénteken, felfelé minden hétfő, csütörtök és szombaton közlekednek.* Az utazás Zimonyig, Báziásig vagy Orsováig előtte való napon vasuttal történik. Zimonyban és Orsován a hajóutazás előtti este már hajóba lehet szállani és az éjszakát ott tölteni. Ezen aldunai utazásra kombinált, a vasutra és hajóra 30 napig érvényes, mérsékelt menettérti jegyek szolgáltatnak ki, Budapest keleti és nyugati pályaudvarokon, továbbá a budapesti utazási- és menetjegy-irodákban. Az Aldunán modern termesgőzösök közlekednek, előzetesen is lefoglalható, külön kabinokkal, női termekkel, hálótermekkel, (egyesek fürdőszobával is) villamos világitással, kitünő hajóvendéglővel stb.

Képekkel illusztrált menetrendkönyvecskék a Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság igazgatóságától dijmentesen kaphatók.

ANGOL PARK

Családi mulatóhely!

Legjobb

20 fillér **mulatság koszt zene**

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők, és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszt

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. **Aradi-utca 31.**

„AUSTRO-AMERICANA“

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszeres személy- és árujáratok az északamerikai Egy. Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével.

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I.“** és a **„Martha Washington“** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren.

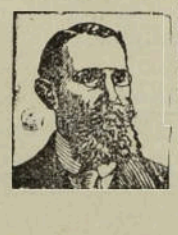
Kizárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana“
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

FOGAK

szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari tanácsos, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I. Ovás
Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevét ki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Kálí H. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—50

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.
Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGŐNYOIM: BÉLCEMENT. GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.
FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.
„Ostökös“ védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kifogástalan szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál.
VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

Halász Hubert vállalkozó.
Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23
Beton-, híd- és csatornaépitő. Telefon 55—55

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

Gyár:
Marta Magyar Automobil Rt. Arad

Vezérképviselet:
Royal-Garage, Budapest, IX. ker., Páva-utca 10-12.

HUNGÁRIA

KÖTVÉNYEK

a legelőnyösebbek

élet-, tüz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég és állat-

BIZTOSITÁSOKNÁL.

Felvilágositásokkal, prospektusokkal és dijajánlattal szivesen szolgál a

HUNGÁRIA
Általános BIZTOSITÓ Részvénytársaság
igazgatóága: Budapest, VI., Károly-körut 2. sz
és a társaság képviselőségei az ország minden részében

Telefon 153-98, 2-11, 2-12. **Kartellen kivül!**
Összes biztonsági alapok . 21.000.000 korona.
Részvénytőke . . . . . 6,000.000 korona

CASINO DE PARIS

Nyári helyiség, Hermina-ut 63. szám.
Az Angol-Park közvetlen közelében.
Bejárat az Angol-Parkból is.
Telefon 116—84.

A teljesen uj augusztusi müsor. Egészen uj sláger számok **Zindersee-Sisters** az ugynevezett hollandi pacsirták, érekjelenetükben. **Edith de Gaston** francia énekesnő. 5. **Romsgirls** angol ének- és tánc-csoport. **Ray and Trixie Ellwood** amerikai ének- és tánckettős.
? TACIANU ? a világhirü hangphanomén
Solti-duo nemztközi tánckettős. **Mile La Ventura** legujabb fényjelenet. Továbbá a többi elsőrendü ének- és tánc-szám. Előadás kezdete pont fél 11 órakor.

Kezdete 9 órakor. Augusztusi sláger müsor. Rózsahegyi Kálmán, a Nemzeti Szinház tagja, mint vendég.
Karl Edler Niaki barátjával. — Douglas, a steptáncok királya. — RICHARD HUTTER előadó müvész. — Hacker and Davis' lust und Gabrielle. The 3 Nili Tobers. Sisters Wentworth, Marry Farrel. — Lee, 35 elsőrangu rekord müsort képező tánc és ének attrakciók.

II. évfolyam Budapest, 1913. augusztus hó 20-án. 34. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Kis János-utca 4. szám.

Néhai

való főpolgármesterünk, Heltai Ferenc, a lapok hiradása szerint halálos ágyán is a főváros dolgairól tanácskozott Bárczy István polgármesterrel. E tanácskozások jórészt a fővárosi törvény reviziója körül folytak, jeléül annak, hogy ez a kérdés a legközelebbi jövőnek az aktualitásai közé soroztatott.

Nemrégiben hosszabb közlemények láttak napvilágot a készülő reform alapelveiről. E közleményekben ugyan csak a vidéki városokról volt szó, de bizonyos, hogy a főváros autonómiájának a szabályozása komoly szándéka a belügyi kormánynak, s hogy a vonatkozó anyag együtt van már, azt éppen a Fővárosi Hirlap hasábjain jelentette be hónapokkal ezelőtt Némethy Károly államtitkár.

Ezek szerint a főváros képviselőtestületének és végrehajtó szerveinek sürgősen állást kell foglalni a revizió kérdésében és gondoskodni arról, hogy ennek az állásfoglalásnak döntő sulya legyen a törvény megalkotásánál. A főváros autonómiája nem lehet politikai pártkérdés. Nem hisszük, hogy a városi ügyek döntő tényezői között kétféle vélemény lehessen a revizió alapgondolatát illetően. A revizió nem hozhat mást, mint a főváros autonómiájának kiszélesitését: — ez legyen a conditio sine qua non-ja a törvényalkotásnak. Budapest megkülönböztetett jogállással kell, hogy birjon, a vidéki városokkal szemben. Budapest az állami feladatoknak oly nagy mértékét viseli, hogy a fokozott kötelességeket arányos jogokkal kell kiegyenliteni. Budapest nem lehet játékszere a mindenkori kormányzatnak, nem tarthat tovább az a jogi helyzet, hogy a közgyülésnek minden akaratnyilvánitása csak feltételes, a kormány jóakaratától függő. A kormány ellenőrző hatalma ma nem egyéb, mint rejtett formája a gyámságnak. Holott az ellenőrzés a salus rei-ből folyó kötelesség, nem pediglen politikai fegyver.

Való igaz, hogy a közgyülés mai összetételében nem képviseli a legideálisabban Budapest polgárságát, a polgárok érdekeit. Ebből a szempontból — de csakis ebből a szempontból — hasznát látja néha a köz is az ellenőrzésnek. Annak a bizottságnak, amelyet a közgyülés esztendőkkel ezelőtt kiküldött erre a célra, sürgősen elő kell terjeszteni a munkáját a törvényhatósági bizottságnak. Azután pedig, a törvény megalkotásánál, az lesz a legsulyosabb gond, hogyan lehet e két szempontot: az autonómia kiszélesitését és a közérdek rovására történő határozatok ellenőrzését összeegyeztetni.

Fullánkok

—

Cikket

olvastunk nemrégiben az okszerü gazdálkodásról. Budapest podesztája, aki egyizben már vaskos könyvben tanitott ki bennünket a közgazdaság elméleteiről, most is bölcs tanácsokkal látja el a pénzszerzés gondjaival küzködő emberiséget. A podeszta tanitásaiból megtudjuk, hogy mostanság, a válságos gazdasági időkben, nem okos dolog kölcsön után szaladgálni. Akkor kell pénz után nézni, amikor azt boldog-boldogtalannak a fejéhez vágják. Mig azonban a podeszta okos fejtegetéseit papirra vetette, azonközben a város türelmetlen hitelezői számlákat lobogtattak az ablaka alatt és odakünn hangos csoportok verődtek össze, akik „pénzt, vagy életet!" követeltek. A podeszta befejezte elmefuttatását, pontot tett a végére és azután hidegvérrel körülnézett, hogy kit lehetne néhány milliócska erejéig megpumpolni. Huncut drága ugyan a pénz, de a könnyelmü adósságcsinálóknál ez nem számit: a fölvétel könnyü, csak a visszafizetés keserves. Néhány hét előtt hatvan, most öt millió korona függő-kölcsönt kapott a főváros. Egy korty vizre telik belőle és mire ujra megszomjazunk, a podeszta leleményes, talál majd uj forrásra, ahonnét merithet. Arra nem is gondol, hogy a fizika törvényei kiapadhatatlan forrásokat nem ismernek.

A kolera

szépen felcsuszott a Balkánról egészen Budapest alá: félelmetes és halálos biztonsággal kaszál azon a keskeny csikon, amelyet a Duna folyása jelöl ki számára. Kis községekből, amelyek a fővárossal állandó összeköttetésben vannak, akiknek a jámbor lakosai itt járkálnak a Dunaparton, a Kossuth Lajos-utcán és a pályaudvarok várótermeiben, sorra jön a hire egy-két-három koleramegbetegedésnek. A kolera a sarkunkban van, természetes tehát, hogy a polgármester erélyes óvintézkedéseket foganatositott. Oh igen, a polgármester erélyes: Magyarevits Mladen főorvost és Buzay Károly közegészségügyi tanácsost, a főváros hygienéjének két legfőbb papját együtt — igen, együtt — tanulmányutra küldte — külföldre a kórházviszonyok helyszini ellenőrzése céljából. Magyaravits dr. és Buzay, az egy hónapra tervezett kirándulás alatt gyönyörü dolgokat fognak tapasztalni Bécsben, Berlinben és Londonban és amikor hazajönnek, meglepve kell látniok, hogy a polgármesternek sikerült eltávolitani őket akkor, amikor józan ész szerint a legnagyobb szükség lett volna reájuk. Hozsánna az erélyes polgármesternek: a halálbaindulók üdvözlik őt!

Autobusz-üzemtársaság.

Nyilatkozat az uj tervről.

Mult heti számunkban hirt adtunk arról a tervről, amely szerint az autobusz-üzem legkomolyabb aspiránsa a Városi villamos, amely vagy egyedül, vagy a Közutival együtt látná el a forgalmat.

A cikkben foglaltakról, általában pedig az autobusz-kérdésről, rendkivül érdekesen nyilatkozott lapunk munkatársa előtt a városi ügyeknek egyik legalaposabb ismerője, egyben döntő szavu tényezője. A nagyértékü nyilatkozat igy hangzik:

— Az autobusz-forgalom megnyitása azért késik annyira, mert a városnak a legkülönbözőbb szempontokat kell a döntésnél figyelembe venni. Mi az autobuszt erős fegyvernek akarjuk használni a villamostársaságokkal szemben, az autobusz révén akarjuk rászoritani a Városit és a Közutit a becsületes közlekedési politikára, többek között a földalatti vasuthálózat kibővitésére. Ebből a döntő szempontból folyik az a törekvésünk, hogy a koncessziót lehetőleg senki sem kapja meg, az autobusz városi vállalat lesz, ha jövedelmez, ugy elsősorban a városnak fog jövedelmezni. Nagyon jól tudjuk azonban, hogy a házikezelésnek nálunk számos hibája van, pénzünk sincsen arra, hogy belefektessük a vállalatba és kockára tegyünk néhány milliót. A legideálisabb megoldást tehát ugy képzeljük ,hogy a koncessiót nem adjuk ki, az autobusz a városé, de az üzemről, a fenntartásról, a kezelésről egy külön e célra alakuló magánvállalat gondoskodjék. A város nem ád pénzt a vállalkozáshoz, fedezi azonban az omnibusz-megváltásnak mintegy másfélmillió koronás (ennyire mentek már le Munkék) költségét. A kocsikat az üzem-társaság szerzi be (lehetőleg az angol konzorciumtól) és tartja jókarban. Ez a társaság kilométer pénzeket kap a fővárostól. Vagyis minden bevétel a városé, de a bevételnek egy bizonyos hányadát a kezelés fejében a város átengedi az üzem-társaságnak.

A kalkuláció nagyjában az, hogy egyelőre 40 kocsit állit be a társaság és minden kocsi naponta kb. 100 kilométernyi utat tesz meg. Egy-egy kilométerre öt fillért számitva, jut a társaságra 40 kocsi mellett naponta kb. (100×40×5) 200 korona kezelési dij. A tarifa ugy lesz megállapitva, hogy az összes rezsiköltségek levonása után a városnak is tetemes jövedelme maradjon még. A kilométerpénzekből viszont bőven fizetheti az üzemtársaság az amortizációt s könnyen belátható, hogy a forgalom növekedésével, több kocsi beállitásával nőni fog a társaság tiszta nyeresége is. Hogy ennél a társaságnál ki vállalja a főszerepet, hogy a Városi, esetleg a Közuti részesedik-e benne, ezt részletkérdésnek tartom. Erős elhatározásunk, hogy az autobusz-kérdést karácsony előtt dülőre juttatjuk. Ez sikerülni is fog, feltéve, hogy ujabb komplikációk nem támadnak s ujabb kérdések nem nyomulnak előtérbe.

Heltai utódja

Személyváltozások a városházán.

Kegyetlen dolog, fájdalmas kötelesség: beszámolni az olvasóknak azokról a kombinációkról, valószinüségekről és lehetőségekről, amelyek a megboldogult főpolgármester állása körül hullámzanak.

A főpolgármestert tudvalévőleg a hármas királyi jelölés alapján a közgyülés választja. A helyzet pedig ma olyan, hogy a kormány akarata a bizottsági tagok jó részénél a legmerevebb ellenzésre találna. A kormány jelöltjének győzelmét csakis olyan kaliberü ember tudta biztositani, mint Heltai Ferenc volt, ilyen pedig nincsen több. Az uj főpolgármester személyének tippelésénél a döntő szempont az a közismerten bizalmas, meghitt viszony, amely Tisza István gróf miniszterelnök és Bárczy polgármester között fennáll. Akik tudják, hogy Bárczy bizalmasa Tisza Istvánnak, azok jól sejtik, hogy a főpolgármesteri jelölésnél a polgármester befolyása fog érvényesülni. Ebből pedig az következik, hogy sokáig betöltetlenül marad az állás, hosszu interregnum jön, amely alatt Bárczy István helyettes főpolgármester lesz. Azután pedig, vagy ha a politikai helyzet ugy kivánja, korábban is: — Festetich Géza grófi tanácsnok lesz Heltai Ferenc utódja. Festetich ugyszólván a kreaturája a polgármesternek s ha Bárczy őt ajánlaná, ezt tisztára azért tenné, mert ő maradna igy az ur, az ő akarata mellett eltörpülne Festetich gróf hivatali tekintélye, hatalma. Festetich megválasztása ellen a közgyülés ellenzéki érzelmü tagjainak sem volna kifogásuk, mert tagadhatatlan, hogy a tanácsnok személye népszerü a városatyák között.

Festetichen kivül még egy nevet emlitenek az outsider-játékosok: Bernády György marosvásárhelyi főispánét. Egyetlen kvalifikációja az, hogy barátja Tiszának és barátja Bárczynak. Nem valószinü azonban, hogy a közgyülés egy vadidegen embert ültetne a saját nyakába, még ha mindjárt a városháza legfőbb hadurának is barátja.

Ily módon körülbelül elintézett dolog, hogy Festetich Gézából nem lesz alpolgármester, hanem főpolgármester. Ez a választás egész csomó személyi ambiciót tolna előtérbe. Elsősorban is Vaszilievits János, helyesebben Bódy Tivadar dr. helyébe Rényi Dezső tanácsnok kerülne, vagy ha az ő nehezitelése, a helyettesitésnél való mellőztetése miatt, még mindig tartana, ugy Déri Ferenc dr. tanácsnok. Bizonyos, hogy a közeljövőben, két esztendőn belül, Déri mellett Harrer Ferenc dr. is helyet kap az alpolgármesterek között. Az egyik helyre különben, az anszienitás jogán, Almády Géza tanácsnok is pályázni fog.

Még egy pozitivum bukkan ki ezekből a kombinációkból. Az alpolgármesteri választások után Csupor Józseiből és Berczell Jenőből is tanácsnok lesz. Egyszóval őszszel érdekfeszitő küzdelmeknek lesz szinhelye az uj városháza diszterme. A személyi változások mindig jobban izgatják a városházi kedélyeket, mint a legfontosabb szociális problémák.

Budapesti
RÖSER-TANINTÉZET
Alapittatott 1853. Tanulók száma eddig 20,227.
a) **Felső kereskedelmi iskola**
16—18 éves ifjak részére. Érettségi bizonyitványai az egyéves önkéntességre jogositanak.
b) **Polgári iskola**
10—14 éves fiuk részére. Államérvényes bizonyitványok.
c) **Nevelő internátus**
25—30 bennlakó növendék részére. Beiratások szeptember hó 6. napjáig.
Értesitést küld:
RÖSER JÁNOS igazgató
Budapest, VI., Aradi-utca 10.

Uj függőkölcsön.

Ötmillió — titokban.

A főváros tanácsa augusztus ötödikén, kedden délelőtt tartott ülésében tudomásul vette, hogy Bárczy István dr. polgármester egy millió dolláros, tehát 5 millió koronás kölcsönügyletet kötött a Magyar Általános Hitelbank közvetitésével.

Akkortájt az erről megjelent hiradást cáfolták a városházán; a polgármesteri hivatal tudni sem akart a kölcsönről, és a kölcsöntadó newyorki bankárokról. Mint kiderült, volt oka a polgármesternek a tagadásra. A kölcsön perfektuálása ugyanis összeesett azzal az idővel, mikor a polgármester életének legnagyobb következetlenségét ujságcikkben hirdette; a tanácsülés napján jelent meg a polgármester irásos figyelmeztetése: a financiális politika alaptétele az, hogy a szükségletről pénzbőség idejében kell gondoskodni.

Senkisem állitja, hogy a polgármester könnyelmü volt, mikor a kényszeritő szükségnek engedett és elfogadta az egymillió dollárról szóló ajánlatot. A város kasszája üres volt, ideiglenes megoldást kellett — találni.

A tények és állitások ilyen ellentétes találkozásával a kritikának nincs már értelme.

Legföljebb a jövő perspektivája az, mely foglalkoztathat bennünket.

A polgármester másik vétke az volt, hogy a kölcsön megkötéséről nem tájékoztatta a főváros közönségét. Ez pedig semmiképpen sem érdeke a városnak, akárhogyan vitatják ezt a városházán.

Az ötmillió korona függő kölcsönt a főváros egy esztendei visszafizetésre kapta, együtt esedékes az jövő évi junius 17-én, a többi 60 millióval. A kölcsönt közvetitő Hitelbank betétképpen kezeli az 5 milliót; a főváros az uj függő kölcsönért 5 és héttized percent kamatot fizet.

A pénzt nem kapta kézhez a főváros, hanem a közvetitő Hitelbankkal kötött megállapodás szerint betétként kezeli azt egyelőre a bank. A város azután a szükséglet arányában rendelkezik vele.

Bárczy polgármester a tanács előtt azzal indokolta az uj kölcsön felvételét, hogy a pénz a város augusztusi kiadásainak fedezésére kell; a város, igérte Bárczy, még augusztus hónapban abban a helyzetben lesz, hogy egy nagyobb kölcsönnel segithet sürgős szükségletein.

Kinek hiznak a sertések?

A kőbányai szállástelkekről

Közel két esztendeje annak, hogy a főváros közgyülésén keresztülhajszolták a sertésszállás-telkek üzletét. A Kőbánya és Népliget határvonalába eső 162.000 négyszögölnyi területet, mintegy 450 ezer korona ellenében felszabaditották az alól a korlátozás alól, hogy a telkek csakis sertésszállás céljára használhatók.

A tulajdonjog értékét megsokszorozta ez a ravasz taktikával erőszakosan kicsikart felmentvény. A városgazdasági ügyosztály a felszabaditást javasló előterjesztésében azzal kecsegtetett bennünket, hogy nem telik belé három esztendő, virágzó városrész támad a jelenleg sivár és rossz szagu területen. Szégyennek tartották azt, hogy a szállástelkek beleékelődnek a város fejlődő és szépülő testébe.

Közérdeknek proklamálták tehát akkor a szállástelkek felszabaditását és meghajoltak az ügyosztály érvei előtt, feloldották a korlátozást, de kimondották egyben, hogy három év alatt az utolsó disznónak is ki kell vonulnia a telepről.

A hivatalos kimutatás szerint a napokban, augusztus 9-én, kerekszámban 49.000 darab sertés volt a kőbányai telepen. Ezt a kontingenst az utolsó hat évben sem birták elérni a szállástelkeken.

Az állomány tehát egyre növekszik, ahelyett hogy fogyna; csak első pillantásra látszik ám ez ugy, mintha a sertések számának növekedése haszonnal járna a fővárosra. Az állomány folytonos növekedése mindinkább kizárja azt a lehetőséget, hogy a kikötött időre, tehát a közel két esztendővel ezelőtt számitódó három éven belül az igért lakóháztelep megépüljön. A tulajdonosok spekulációján már látszik az, hogy fölhasználják a közélelmezési ügyosztály tunyaságát, mellyel az uj sertésszállástelep ügyét kezeli, maguk adják el a takarmányt, egyedül szedik be a dijakat, s csekély százalék beszolgáltatásával, ők vágják zsebre.

Közben persze a telkek értéke is emelkedik, de nő egyuttal a lakásszükség is, melynek pedig egy ellenszeréül mondották a szállástelkek felszabaditását.

Eltekintve a főváros ily módon elmaradt több milliós bevételétől, állandó sertéstelep hiánya rengeteg gazdasági hátrányt is okozott.

Ahogy ismerjük a közélelmezési ügyosztály vezetőjét, a város beismert több milliós kára csak növekedni fog. Folkusházy tanácsnok ur, nem fogja megtagadni önmagát és az uj sertésszállás-telepek helyének kijelöléséig még sok jogosulatlan millió fog beléfolyni a szállástelkek tulajdonosainak öblös zsebébe.

Munkában a Csavargőzös

Uj koncessiót követel.

A közlekedési vállalatok ellen elhangzott panaszok statisztikájában legnagyobb arányszám a propeller-közlekedésre esik. A három villamos vállalatot, az omnibuszt és a bérkocsisokat talán együttvéve sem támadták annyit a fórumon, bizottsági üléseken, közgyüléseken egyaránt, mint a csavar-gőzöst egyes-egyedül.

Mindezek a panaszok viszhangzottak utóbb a törvényhatósági bizottság közgyülésén is. A hivatalos válaszok, melyeket részben a közlekedési ügyosztály tanácsnoka, részben pedig a közgazdasági ügyosztály tanácsnoka az interpellációkra adtak, csak igéret volt a jövőre nézve.

A főváros ugyanis tehetetlen volt a társasággal szemben 1914-ig; a társaság nem a várossal, hanem az államal szerződött annak idején, a pénzügyminisztertől bérelte a révjogot. 1914-ben azonban lejár a csavargőzös szerződése és a révjog visszaszáll az államra.

Ez a remény tartotta idáig a fővárost és ennek a reménységnek a teljesedése forog most kockán. A társaság hónapok óta hevesen ostromolja a pénzügyminsztert, hogy már most garantálja a jövő évben lejáró koncessziójának meghosszabbitását. A miniszterium az elzárás tartamára, mint az elmult héten tett hivatalos nyilatkozat is bizonyitja, négy uj propeller forgalmát szándékozik biztositani az Eötvös-tér és a Clark Ádám tér között. A járatoknak éjjel-nappal való föntartására az átkelési társaság van kiszemelve. Amely azonban csak ugy hajlandó a forgalmat megnagyobbitani, ha a jövőre lejáró szerződésének megujitására teljes garanciát kap.

Hisszük, hogy a mi tiltakozásunk mellé, a főváros közönsége, mint egy ember fog megmozdulni a propeller társaság prolongálása miatt. Külön feladat vár ebben az ügyben a fővárosra, 1914-ben ugyis meg kell ujitani a társaságnak a várossal kötött partbérleti szerződését, amit most hihetetlen kedvező föltételek mellett bérel a vállalat.

Mig mások folyóméterenkint jelentékenyen több bért fizetnek, addig a csavargőzös 20 folyóméter nagyságu állomásokért a pesti oldalon 200 koronát, a budai oldalon 100 korona bért fizet.

Ennek a privilégiumnak is vége lesz a jövő esztendőre.

Lapunk telefonszáma: 137-15

Események

Telefon 137—15.

Lapunk tisztelt olvasóit értesitjük, hogy a városházi és közgazdasági szezón szünetelése miatt a Fővárosi Hirlap julius és augusztus hónapokban, hetenkint négy oldalnyira korlátolt terjedelemben jelenik meg. A szerkesztőség.

A „Fővárosi Hirlap" cikkei és közleményei csak a forrás megnevezésével nyomathatók le.

A főorvos és a kolera. A főváros közegészségügyének két vezetője, Magyarevits Mláden dr. tiszti főorvos és Buzay Károly dr. közegészségügyi tanácsnok, e hónap 21-én csütörtökön külföldi tanulmányutra indulnak. A polgármesternek igazán a legjobb időben jutott eszébe a város két főtisztviselőjét tanulmányutra küldeni. A város határában, a közeli Tököl nevü községben lappang a kolera és ki biztosit bennünket arról, hogy a kór nincs-e már itt a fővárosban. Magyarevits és Buzay a kórházakat mennek ki tanulmányozni.

Hatósági huselárusitás. Folkusházy Lajos közélelmezésügyi tanácsnok, a mult héten sürgősen fölrendelte Bécsbe helyettesét, Csupor József dr. főjegyzőt, Demkót, a vásárpénztár igazgatóját és Reich Samut, a hatósági élelmiszer üzem igazgatóját — tanulmányozni. Megnézték a bécsi nagyvágót, amelynek 76 húsárusitó helye van. A nagyvágó részvénytársasági alapon van szervezve, de a városnak teljes ingerenciája van az üzemvitelre. A tanulmányozásból tehát az látszik, hogy a községi élelmiszerüzemben is rátérnek a hatósági — husárusitásra.

A Gellért-fürdő berendezése. Mult számunkban ily cimmel megjelent cikkünkre vonatkozólag az alábbi nyilatkozatot vettük:

Igen tisztelt Szerkesztő Ur!

B. lapja 33. számában egy közlemény abból a föltevésből indul ki, hogy az Országos Iparegyesület harcra készül, hogy a Gellért-fürdő berendezése körül egy vállalatot protegáljon más hazai vállalatok ellen, amelyek a Gyosz. égisze alatt tömörültek. Ez a gyanu majdnem hétről-hétre fölüti a fejét és ezért nagyon kérem szerkesztő urat, legyen szives tudomásul venni, hogy az Országos Iparegyesület hetvenéves fönállása alatt, ahol erre alkalom és szükség volt, mindig céltudatos buzgalommal sorompóba szállott általán a hazai ipar és egyes iparágak érdekeinek érvényesitéséért, de sohasem protegált és sohasem fog protegálni egyes cégeket más hazai cégek rovására.

Budapesten, 1913. augusztus 13-án.

Kiváló tisztelettel
Gelléri Mór s. k.,
az Orsz. Iparegyesület igazgatója.

A Menetjegyiroda a Vigadóban. Az Idegenforgalmi és Utazási Vállalat vigadó-téri Központi Menetjegyirodáját és a hálókocsi jegykiadást a napokban áthelyezte a Vigadó-tér másik részére (a Vigadó-tér és Vigadó-utca sarkára) a székesfővárosi Vigadó épületébe.

Jardin de Paris. Az évad utolsó két hetének müsora méltó befejezése a kabaré ezidei nagysikerü müködésének. A nagyszerü attrakciók: Karl Edler, Maud Hawley, Douglass, The 4 Londons és az elmés Richard Hutter pompásan beváltak. A Tabarinban minden szám sláger.

A TŐKE.

A király vétója.

Károlyiék nem parcellázhatnak.

A „Fővárosi Hirlap" ez év május havában elsőnek jelentette a sajtóban, hogy egy konzorcium, amely a Földhitelbank részvénytársaságból, az Angol-Osztrák-bank budapesti fióktelepéből s a Kohner Adolf Fiai cégből alakult, részben megvette, részben pedig kibérelte a gróf Károlyi László-féle csongrádmegyei uradalmakat, amelyeknek tekintélyes része hitbizomány. Megvásárolták a Királyság, Cseresztentlászló és Szegvár uradalmakat, amelyek együttvéve 10143 holdra rugnak. Kibérelték 6 évre a 8902 kataszträlis holdas derékegyházi birtokot. Ez a bérleti szerződés 1919 október 1-én jár le. Megvették végül az 1602 holdnyi területet elfoglaló Kenyeretéglási és szegvári hitbizományt. A konzorcium nevében a szerződő fél a Földhitelbank, amely a szerződés megkötésével járó költségek fejében a konzorciumtól egy millió kétszázezer koronát kap. A konzorcium hat évre alakult meg és ha ezen idő alatt a birtokokat nem értékesitették, illetve nem parcellázták, vagy bérbe nem adták volna, akkor a konzorcium még további három évig együtt marad, de ha az értékesités előbb megtörténik, akkor bármikor is fölszámolhat. A bérelt területekre vonatkozólag a konzorcium vétel-opciót szerzett, amelynek gyakorlására nézve a konzorcium 1916 október 1-ig nyilatkozni tartozik; e határidőiga grófnak a szóbanforgó birtokokat másnak eladni nem szabad. A konzorcium az üzlet pénzmüveleteinek keresztülvitelére öt millió koronát irányzott elő, amely összeget, a felmerült szükséglethez képest fizetik be. Az adminisztrácionális munkálatokat a Földhitelbank végzi. Ezért a tisztahaszonból a fentebb emlitett 1,200.000 koronán és a reája eső konzorcionális részesedésen kivül, még külön 10 százalék jutalékot kap.

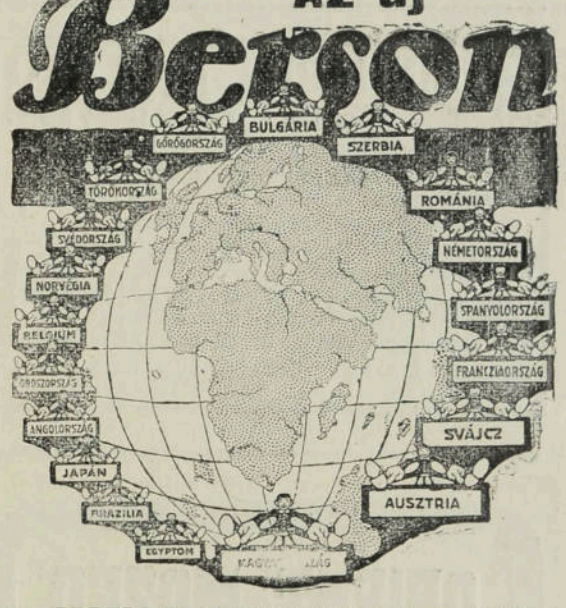
A szerződés 1913 október 1-én lépett volna életbe és az átadás is akkor történt volna meg. Mint megbizható forrásból értesülünk, ez az egész ügylet most dugába dölt, mert a király nem adta meg a jóváhagyást, hogy a Károlyi-féle uradalmakat a szóban forgó konzorciumnak eladják, illetve bérbeadják. A kabinet-iroda az erre vonatkozó értesitést a napokban küldte meg a hitbizományi birósságnak.

Uj járadékkibocsátás. Illetékes információnk szerint a legutolsó napok során a Magyar általános hitelbank igazgatósága előzetes tárgyalásokba bocsátkozott néhány berlini nagybankkal, annak kipuhatolása céljából, hogy milyen feltételek mellett plasziroznának 60—80 milliós magyar járadékot. A hadügyi kormánynak ugyanis halaszthatatlan szükségletei vannak és ez okból a magyar kormánynak a fenti összeg erejéig fedezetről kell gondoskodni.

Osztrák gyárból — magyar vállalat. Majdnem példátlanul áll az eset, ami a napokban történt Budapesten: egy osztrák részvénytársulat főtelepét hozzánk helyezte át és a céget is nálunk jegyeztette be. bécsi gyártelepe pedig, mint fióktelep fog ezentul működni. A *Floridsdorfi kenyérgyár részvénytársulatról* van szó, amely e hó 3-án *Schmalz* Jenő igazgató elnöklete alatt tartotta meg közgyülését, V., Falk Miksa-utca 6. szám alatt. A közgyülésen megjelentek többek között *Sitzler* Oszkár, dr. *Karátsonyi* Lipót, báró *Suttner* Candid, nemes *Vojnarovich* Sándor altábornagy, *Schmalz* Jenő, gróf *Lodron* Károly udvari tanácsos, *Büchler* testvérek részvénytársaság, mint részvényesek, 720 részvénnyel, amelyek 360,000 koronát képviseltek. A jegyzőkönyv hitelesitésére az elnök nemes *Vojnarovich* altábornagyot és báró *Suttner* Candid urakat kérte fel. *Sitzler* Oszkár igazgató jelentést tett arról, hogy a vállalat üzletmenetele kielégitő és a jövőben is eredményesnek igérkezik. Továbbá jelentést tett arról, hogy az előbbi tulajdonos hitelezőinek üzérkedései, amelyek révén anyagi előnyökhöz vélnek jutni, kellemetlenségeket gördítenek a vállalat utjaiba. Ezek a régi hitelezők még az osztrák hatóságok utján is kellemetlenkednek, csakhogy a cég bejegyzését Bécsben megakadályozzák és igy szükséges, a részvényesek és a társaság érdekei megvédése. Az igazgatóság emiatt a magyar kereskedelmi minisztérium támogatását fogja kérni, hogy szorgalmazza az osztrák hatóságoknál a viszonossági törvények végrehajtását, hogy a reciprocitási törvények tiszteletben tartásával ne gördítsenek akadályokat a szándék elé, amidőn egy magyar cég fióktelepét Bécsben bejegyeztetni kivánja. Ennek a törekvésnek a sima elintézése joggal várható, mert az osztrák vállalatok nálunk minden akadály nélkül állithatnak föl fiókokat. Az igazgatóság felhatalmaztatik, hogy a szükséges lépéseket ugy a magyar királyi minisztériumnál, mint az osztrák hatóságoknál megtegye s amennyiben ez eredményre nem vezetne, uj közgyülést hivjon egybe. *Jahn* Ferenc végrehajtóbizottsági tagsága, szavazás utján — tekintettel arra, hogy nevezett inkorrektségeket követett el — egyhangulag megsemmisittetett. Az elnök ajánlatára báró *Suttner* Candid urat az igazgatóságba beválasztották. *Hahn* Károly urat pedig cégjegyzővé nevezték ki. *Schmalz* Jenő elnök ismét *Sitzler* igazgatónak adja meg a szót, ki jelentést tesz arról, hogy a magyar törvényeknek megfelelőleg, az alaptőke teljesen be van fizetve s igy ujabb részvény-kibocsátásnak mi sem állja az utját. Ajánlja, hogy ujabb 350,000 korona törzsrészvény bocsájtassék ki, amelyek gróf *Lodron* Károly udvari tanácsos és nemes *Baltavár* Hans ur által már jegyeztettek s az egész összeg befizetése biztositva van. A felügyelő-bizottságba nemes *Vojnarovich* altábornagyot Budapesten, *Pirks* Ferencet és *Kofler* Gyula nagyiparost egyhangulag választották meg. Az igazgatóság elhatározta, hogy *Cabek & Sohn-féle* vállalatot, valamint a *monori gőzmalmot* megveszi.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.
Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

Az uj Berson

GUMMISARKOT az egész világ ismeri és dicséri! Cipészétől határozottan csak a valódi uj BERSON-gummisarkot kérje, arany dobozban utasitson minden utánzatot vissza.
BERSONMÜVEK, BUDAPEST. VII.

REIN NÁNDOR
szőnyeg- és ágynemü-áruháza
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 9.

ÁLLANDÓ UJDONSÁGOK:
szőnyeg, függöny,
paplan és matrácokban.

NEUSCHLOSZ-
butorok kizárólagos eladási helye. Minőség, szépség és olcsóság tekintetében vezetnek.

Szállodák, kórházak, szanatoriumok berendezési vállalata.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 00“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

FOGAK

szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkeresztttel kitüntetve
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I.
Ovás! Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevemből nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Kálí H. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—50

"KONTROL"-Intézet

Budapest, Andrássy-ut 17.
oo **Telefon: 129-11.** oo

Felülvizsgál és műszakilag ellenőriz:

1. **Villany-, gáz- és vizberendezéseket és számlákat.**
2. **Építési, épitkezési kölcsönökről szóló leszámolásokat.**
3. **Banktartozásokról szóló és szövetkezeti elszámolásokat.**
4. **Betegsegélyző pénztári elszámolást.**
5. **Adó- és illetékügyeket.**

Tájékoztató dijtalan.

STEINHARDT MULATÓ

VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.

Teljesen átalakitva és pompás uj szellőztetőkkel ellátva. — Augusztus 16-tól esténként a fényes megnyitó müsor. — Kezdete pont fél 9 órakor.

9 órakor „Egyszer egy esztendőben.“
11 órakor „Paradicsom ágyak“ ujdonságok.

A bohózatokat irták: Glinger és Taussig. Forditotta: Steinhardt.

Közben **Steinhardt** és **Hunyadi** uj szóló müsorral, elsőrendü külföldi számok. Éjfélután Cabaret, tánc, cigányzene reggelig. Kitünő konyha és italok, olcsó árak.

Jegyek 10—1-ig, 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagyözsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók.

ORIENT MOZGÓ

IZABELLA-UTCA ÉS
ARADI-UTCA SAROK
TELEFON: 150—37.

Legelegánsabb, legszebb mozgószinház.

Ünnepélyes megnyitás

augusztus 20. d. u. 3-kor

MÁG

AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a

Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII. kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

ANGOL PARK

Családi mulatóhely!

Legjobb

20 fillér

mulatság koszt zene

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszt

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. **Aradi-utca 31.**

„AUSTRO-AMERICANA“

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszeres személy- és árujáratok az északamerikai Egy. Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével.

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I.“** és a **„Martha Washington“** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren.

Kizárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana“
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

Halász Hubert vállalkozó.

Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23
Beton-, híd- és csatornaépitő. Telefon 55—05

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.
Igazgatóság: **BUDAPEST V., BANK-UTCA 6.** — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCIM: BÉLCEMENT. GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Üstökös“ védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorubb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173—74.

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

Gyár:
Marta Magyar Automobil Rt. Arad

Vezérképviselet:
Royal-Garage, Budapest, IX. ker., Páva-utca 10-12.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők, és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

CASINO DE PARIS

Nyári helyiség, Hermina-ut 63. szám.
Az Angol-Park közvetlen közelében.
Bejárat az Angol-Parkból is.

Telefon 116—84.

A teljesen uj augusztusi müsor. Egészen uj sláger számok **Zindersee-Sisters** az ugynevezett hollandi pacsirták, énekjelenetükben. **Edith de Gaston** francia énekesnő. 5. **Romsgiris** angol ének- és tánc-csoport. **Ray and Trixie Ellwood** amerikai ének- és tánckettős.

? TACIANU ? a világhirü hangphanomén

Solti-duo nemztközi tánckettős. **Mile La Ventura** legujabb fényjelenet. Továbbá a többi elsőrendü ének- és tánc-szám. Előadás kezdete pont fél 11 órakor.

GRAMMOFON

és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy **15% árfelemeléssel csekély havi**

részletfizetésre!!

Eredeti **„Angyal“** védjegyü gramofonok lerakata

ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.

Legujabb kimeritő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

Kezdete 9 órakor. Augusztusi sláger müsor. Rózsahegyi Kálmán, a Nemzeti Szinház tagja, mint vendég.

Karl Edler Niaki barátjával. — Douglas, a steptáncok királya. — RICHARD HUTTER előadó művész. — Hacker and Davis. Just und Gabrielle. The 3 Nili Tobers, Sisters Wentworth, Marry Farrel. — Lee, 35 elsőrangu rekord müsort képező tánc és ének attrakciók.

II. évfolyam Budapest, 1913. augusztus hó 27-én. 35. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám

Diákszállók

építését határozták el a városházán. Ez a nemes elhatározás olyan mártással tálaltatott a publikum elé, hogy Dánia is megirigyelhetné az illatát.

Kétségtelen, hogy a diáknyomor enyhitésének egyik leghathatósabb eszköze lehet a fővárosba került egyetemi hallgatók lakásszükségletének olcsó kielégitése. Szociális szempontból tehát nagy haladást jelent a főváros szándéka, de az érdemnek csak az egyik oldalával büszkélkednek az alkotók. A tervnek szülői nem a városházán ülnek, hanem a müegyetem katedráin. Bárczy István szerepe és érdeme mindössze annyi, hogy megkapó ügyességgel vetette magát a népszerü eszme után és hozsánnát citeráztatott a fülébe, szociális olajcseppekkel szagtalanitott politikájáért. Az ötlet nem a polgármester ötlete: — ez az első tény, amelyet leszögezni illik. De a diákszállók épitésének ezen a személyes vonatkozáson kivül is vannak foltjai. Elvi szempontból aggályosnak nevezhető, hogy a közjótékonysági verseny első diját ismét a koldus főváros akarja elnyerni az állam és a társadalom előtt. Szép dolog a nagylelküség, ha valaki a maga pénzéből gyakorolja azt. Ámde Budapest városának kenyérre is alig van pénze, a nagylelküsége tehát nem más, mint vétkes könnyelmüség.

A Bárczy-recept szerint készült a diákszállók dolgának a beállitása is. Kezdetben azt hirdették, hogy a hires „szociális érzék", a „gondos figyelem" voltaképpen erkölcsi támogatást jelent csupán, a diákszállók egy már létező pénzalapból épülnek fel, a város hozzájárulása minimális, szót sem érdemel. Mikoron pedig a közvéleményben — az ő hitük szerint — magasan lobogott fel a lelkesedésnek a lángja, akkor összeültek és megállapitották, hogy az erkölcsi támogatást alátámasztják egy kis telekkel, közmunkákkal, épitési költséggel, berendezéssel, mindennel, ami jó és drága. Most kisütik, hogy a szobákat ugyszólván ingyen kapják a diákok s a főváros még is szépen kamatoztatja a pénzét. De mire felépülnek a palotaszerü lakóházak, léket kap a kalkulációs számitás és biztos deficit ömlik a palotákból a város felé.

Ezért van az, hogy mi nem tudunk lelkesedni a szépnek vallott eszméért. Ám szavazzon meg a főváros erre a célra bizonyos évi összeget: — senkinek sem lehet ez ellen kifogása. De ne vezessenek be ujabb üzletágakat, fixirozzák a hozzájárulás összegét. Hadd tudja mindenki pontosan, hány millióba kerül a városnak évente a polgármester szociális érzéke.

Fullánkok

Kórházi

hütőtelepeket létesit a tanács az élelmiszerek romlásának meggátlására, megfelelő raktározására. A hangsuly ennél a hirnél a hütőtelepnek többes számára esik. Minden egyes kórháznak külön hütőtelepet épitenek, amiből nyilvánvaló, hogy a legujabb tanácsi intézkedésnél már eleve megakadályozzák annak a célnak az elérését, amelyet kilátásba helyeznek. A hütőtelep létesitésének az az egyedüli megokolása, hogy a város kórházi büdzséje tetemes megtakaritásokat remélhet tőle. Viszont abban az esetben, ha decentralizálják az egyébként üdvös tervet, ha kórházanként szétforgácsolva és uj beruházásokkal megterhelve kezdik meg az uj rendszert, akkor végeredményben nemcsak hogy semmi sem takarit meg a város, hanem évről-évre tetemes összeget ráfizet. Az egész ügynek legpikánsabb csattanója az, hogy egy központi hütőházért nem is kellene a szomszédba fáradnia a fővárosnak. Az élelmiszerüzem számára tavaly nagyszabásu hütőházat épitettek, amely most kitünően megfelelne a fentebb jelzett célnak. És hogy a tanács még sem ezt az egyedül helyes módját választja a megoldásnak, ennek az oka a látszat szerint az az egyszerü matematikai tétel, hogy tiz hütőházból tizszer annyi berendezési üzlet néz ki, mint egy hütőházból

Az autobusz

többek között jó lett volna arra is, hogy lehetetlenné tegye a fővárosnak, hogy néhány vállalatnak fölösleges elhájasodását előmozditsa. Jelesül a svábhegyi fogaskerekü vasut az, a melylyel szemben ismét kipróbálta a város a maga nagylelküségét. Az angol konzorcium becsületes, reális ajánlatában arra kötelezte magát, hogy autóbuszjáratokat létesit a Svábhegyre és ezzel nélkülözhetővé teszi a rozoga fogaskereküt. Ennek a vállalatnak a terheit télen, amikor a teherrel szemben alig van bevétel, a főváros vállalja magára. Most is megegyezés utján csekély huszonhatezer koronában állapitották meg a téli üzem fentartásának a fővárost terhelő költségeit. Nagyon természetes, hogy ha a város uraiban a polgárság vitális érdekeinek őszinte tisztelete élt volna, akkor ma már nem volna szükség ilyen költséges megállapodásokra, akkor a svábhegyi közlekedést az autobusz-társaság látná el ugy, hogy a városnak még haszna volna az üzemből, nem pedig költsége. Nagyon erős lelkü emberek lehetnek a tanács és közgyülés tagjai, ha a felelősségnek ekkora mértékét nyugodt kedélylyel viselik.

Miért nem kap pénzt a főváros?

Erre a kérdésre legutóbb Molnár Ferenc igyekezett választ adni, amikor arról irt, hogy a pesti emberben nincsen semmi lokálpatriotizmus s hogy Krausz Simon véleménye szerint Budapest polgársága lelkes kárörömmel fogadta a polgármester pénzbevásárlási utjának viharos kudarcát. Bárczyt az egész város „ócsárlása kisérte utjában — ez volt az oka a sikertelenségnek. Igy mondotta Krausz Simon és igy irta meg Molnár Ferenc.

A „Fővárosi Hirlap" értesülése nem fedi ezt a megállapitást. Lapunk munkatársának alkalma volt egy Lovránában üdülő francia bankárral beszélni. Az illusztris finánckapacitás történetesen egyike volt azoknak, akikkel Bárczy István dr. polgármester a főváros kölcsönének érdekében tárgyalt. Munkatársunknak arra a kérdésére, mi volt az oka a polgármester pechjének, általában pedig mi az oka a külföld bizalmatlanságának — a francia bankár a legnagyobb közvetlenséggel nyilatkozott. Ezeket mondotta:

— Monsieur, a kudarc fölött nem lehet csodálkozni, az általános gazdasági krizis mellett nagymértékben Bárczy polgármester ur személyének a terhére irandó az egész. Először is abszurdum, hogy egy hatalmas metropolis polgármesterével, első emberével, ne tudjon az ember közvetlenül érintkezni. Az önök polgármesteréről ugy vagyunk informálva, hogy zseniális ember és népszerü a saját hazájában. Lehet, hogy igy is van, mi azonban azt tapasztaltuk, hogy nem tudja magát francia nyelven megértetni, próbáltunk vele németül tárgyalni, ez sem sikerült.

— — — — — — — — —

— Kérem, magam is szivesen koncedálom, hogy a nyelvismeret hiányából még nem lehet hátrányos következtetéseket levonni sem az önök polgármesterének személyére, sem Budapest hitelképességére vonatkozólag. Mi, rideg pénzemberek azonban — hiába állitják az ellenkezőjét — egyéni impressziókat is belekalkulálunk az üzleteinkbe. Ebből a szempontból pedig kinosan érintett, hogy egy főváros legfőbb reprezentánsával nem tudok érintkezni a müvelt nyugatnak valamelyik nyelvén. Olyan férfiuval szemben, aki diszes poziciójában nem igyekezett a társas érintkezés lehetőségeit bőviteni, a mi bizalmunk is erősen mérséklődik.

— — — — — — — — —

— Lássa kérem, éppen ez a másik oka a kudarcnak. Igenis, Bárczy polgármester ur nem jött egyedül, hanem gondoskodott arról, hogy hü tolmácsokkal vegye körül magát s a tolmácsok legalább is olyan pénzügyi szakemberek legyenek, mint amilyen ő. Csakhogy ilyen diszkiséretteel egyedül a perzsa sah szokott járni Európában. Nagyon furcsának, különösnek tartottuk, hogy Bárczy polgármester ur előbb stafétákkal tudatta a jövetelét, azután uralkodókhoz illő ceremóniákkal jön, a nyomában testőrség van s tárgyalás közben akkora ön-

érzetet árul el, mint hogyha mi kérnénk tőle valamit.

— Ismétlem, ezek nem lényeges körülmények és kedvező konjunkturák mellett talán le is nyeltük volna őket. De amikor a pénznek annyira fokozott értéke van, akkor jól megnézzük, kivel kötünk üzleteket.

Igyekeztünk a beszélgetésnek azt a részét, amelyben a francia emberé volt a szó, pontos hüséggel leközölni. A külföldi finánckapacitás nyilatkozatát pedig nem akarjuk kommentárokkal kisérni, nehogy hazaárulással vádoltassunk.

Szaporodnak a jelöltek

Szentpály Mezei Székely

Heltai Ferenc elárvult széke, a főpolgármesteri állás körül egyre magasabb hullámokat vetnek a kombinációk. Azt mondják, hogy Tisza István feltétlenül mielőbb betöltetni kivánja a diszes poziciót, már csak azért is, mert a választókerületek uj beosztásánál jelentős szerepe lesz a kormány fővárosi exponensének. A kombinációk közül a legvalószinübbnek még mindig Festetich Géza gróf megválasztása látszik, mellette azonban uj nevek merültek fel az utolsó napokban.

Előkelő munkapárti forrásból kapjuk azt a hirt, hogy a kormány Szentpály István dr. országgyülési képviselőt, Miskolc város volt polgármesterét óhajtja megnyerni jelöltjéül. Szentpály elnöktársa Bárczy István polgármesternek a városok kongresszusának tisztikarában s hogy a városházi üzletek kijáratában otthonos, azt legutóbb az autótaxi-harcban mutatta meg. Mi a Szentpály kombinációt a polgármester számlájának terhére irjuk és egyáltalában nem tartjuk komolynak. Elvégre nem tehető fel a közgyülésről, hogy a kormány akaratának respektálásában egészen addig menjen el, hogy egy idegen embert ültessen az elnöki székbe.

Felekezeti momentumokat is belevegyitettek a kombinációkba. Azt mondják, hogy a kormány Heltai Ferenc hitfelekezetéből akarja — politikai okokból — kiválasztani Heltai utódját. E szerint legtöbb esélye Székely Ferencnek, a magyar Bank vezérigazgatójának és Mezei Mór dr., volt képviselőnek volna. Tagadhatatlan, hogy Székely is, Mezei is nagy népszerüségnek örvend a törvényhatósági bizottság munkapárti tagjainál. Mindkettő régi városatya, de Székely Ferencről alig tehető fel, hogy százezreket jövedelmező előkelő közgazdasági állásait otthagyná, Mezei Mór viszont hajlott korára való tekintettel aligha vállalkozna a főpolgármesterségre.

Budapesti
RÖSER-TANINTÉZET
Alapittatott 1853. Tanulók száma eddig 20,227.
a) **Felső kereskedelmi iskola**
16—18 éves ifjak részére. Érettségi bizonyitványai az egyéves önkéntességre jogositanak.
b) **Polgári iskola**
10—14 éves fiuk részére. Államérvényes bizonyitványok.
c) **Nevelő internátus**
25—30 bennlakó növendék részére. Beiratások szeptember hó 6. napjáig.
Értesitést küld:
RÖSER JÁNOS igazgató
Budapest, VI., Aradi-utca 10.

Vivóbajnokból főtanácsos

Egy kinevezés kulisszatitkaiból

A városháza mérnöki ügyosztályaiban óriási elkeseredéssel tárgyalják a tisztviselők egy nagyon különös, nagyon gyanus állásbetöltésnek a dolgát.

Folkusházy Lajos tanácsnok, a közélelmezési ügyosztály vezetője, előterjesztést tett a tanács nevében a közgyülésnek a városi élelmiszerüzemnél állitólag szükségessé vált főmérnöki állás szervezésére vonatkozólag. Az előterjesztést azzal indokolták, hogy az élelmiszerüzemnél használt gépeknek a felügyelete hozzáértő közegnek a választását teszi szükségessé. A közgyülés vita nélkül elfogadta a tanács javaslatát, a városépitési és középitési ügyosztályokban pedig megindult a kombináció, kit fog érni a tanács választása. Mult héten azután vége szakadt a találgatásoknak: a tanács az 5000 korona összdotációval kreált állásra külső embert, Krencsey Géza Schlick—Nicholson-gyári mérnököt nevezte ki müszaki főtanácsosi cimmel és — tizenhatezer korona fizetéssel.

Képzelhető, milyen megdöbbenést és felháborodást váltott ki a kinevezés hire a városházán. Elsősorban is érthetetlen dolog, hogy a tanács több száz érdemes, régi tisztviselőnek a mellőzésével egy teljesen idegen embert jutalmaz ilyen állással. A városi mérnökök joggal számithattak arra, hogy az állással kapcsolatban valamelyikök megérdemelt előléptetésben fog részesülni, az egyik tisztviselő előmenetele pedig szükségképpen maga után vonja az utánna következők avanzsálását. E helyett pedig az történt, hogy a ranglistában külső ember került föléjük, egy idegen ember kedvéért hátrább került mindenki a listán.

Tetézi a felháborodást — és ez azután már többé nem a városi mérnökök sérelme, hanem közügy — hogy eredetileg főmérnöki állásról, ötezer koronás dotációról volt csak szó, most pedig kisül, hogy a szerencsés kiválasztottnak a legmagasabb rangot, főtanácsosi cimet és jelleget adnak, azonkivül pedig tizenhatezer koronát. Ugy mondják, Krencseynek mostani állásában is tizezer koronánál több jövedelme volt. Szivesen elhiszszük ezt és koncedáljuk, hogy Krencsey jeles mérnök, jó tisztviselő lehet. Nem is őt hibáztatjuk, amiért nem vonakodott a fényes állást elfogadni, hanem a városházi mérnöki kar jogos felháborodását teljes mértékben méltányoljuk, amikor megállapitjuk, hogy itt példátlanul álló gyalázatosság történt. A város pénze közpénz, de csakis abban az értelemben, hogy az adófizető polgárok kényszerü és köteles közadakozásából gyülik össze. Ellenben sohasem leszünk hajlandók a közpénznek olyanérvelmezésére, hogy abhoz senkinek sincsen köze s hogy abból a polgármester ur klubtársainak a fizetését I. osztályu tanácsnoki fizetésre egészitsék ki. Tessék kinevezni Krencsey Gézát városházi vivóbajnoknak, vagy testnevelésügyi tanácsnoknak, de nem szabad senkinek a kedvéért olyan állást kreálni, amelylyel nyilvánvalóan karáti szerelmet óhajtanak tenni — a város költségére s amelynek dotálásánál felrúgnak minden szerzett jogot, minden fizetési fokot.

A tisztviselők érthető felháborodásukban értekezletre gyültek össze és deputációba mentek Folkusházy Lajos tanácsnokhoz, hogy tiltakozzanak a kinevezés ellen. Folkusházy tanácsnok ur azzal a nevetséges ürügygyel intézte el a panaszt, hogy egyik tanácsnok sem akarja átengedni a maga mérnökeit, különben is befejezett ténynyel állunk szemben. Krencsey Géza főtanácsos ur szeptember hó elsején elfoglalja hivatalát.

Folkusházy tanácsnok urtól most a városnak még nagyobb és illetékesebb urához fordulunk. A tisztviselőknek elégtételt kell szerezni, a nyilt jogsértést mielőbb reparálnia kell a tanácsnak.

Budapest „homokváros"

Strandfürdő a Lágymányoson

Molnár Ferenc legutóbbi „Vasárnapi krónikájában" utólérhetetlen szellemességgel ir a külföldről hazaérkezett pesti embernek az itteni állapotokkal való elégedetlenségéről. Az egyik antisovén a Lidó strandfürdőjét állitja követendő példának Budapest urai elé és amiatt kesereg, hogy Budapesten nincsen homok, a Sáros-fürdőbe 12 milliót ölnek bele, ebből homokra semmi sem jut, legföljebb a malterbe, holott ha kitüznék a Budapest „homokváros" cimü jelszónak a zászlaját és itt is strandot csinálnának, akkor a Lidó publikuma Budapestre tódulna.

Molnár Ferenc nem is sejti, hogy elmés krónikája rövidesen különös aktualitást, érdekességet nyer. A városgazdasági ügyosztályban elkészültek a városi strandfürdőre vonatkozó előterjesztés anyaggyüjtési munkájával. Az impulzust a város uj fürdőjéhez Kassai Ferenc dr. bizottsági tagnak a mult esztendő végén tett inditványa adta meg. Az ügyosztály a bécsi Gänsehäufel mintájára akarja a strandfürdőt fölépiteni, már ki is szemelték Budapest „homokváros" első fecskéjének helyét a Lágymányoson. A terv szerint a fürdő mellett hatalmas szálloda, kávéház és vendéglő lesz. Az ügyosztály munkáját Márkus Jenő dr. tanácsnok irányitja s lovranai nyaralása alatt az utolsó simitásokat végzi az előterjesztésen, amely alkalmasint már szeptember végén nyilvánosságra kerül.

Egyszerre tehát két strandfürdőre is van kilátás. Tudvalevő ugyanis, hogy a Margit-szigetet bérlő részvénytársaság szintén fölvette a programmjába, hogy strandfürdőt létesit. A vonatkozó épitési munkálatokat a tavasszal valószinüleg be is fejezik már.

Ennél a fürdőnél legalább tudja az ember, kinek az anyagi érdekeit mozditja elő. A város strandfürdőjét azonban egyenlőre homály födi még s csak a városi ötletekkel velejáró üzletszerüségnek az elmaradhatatlan volta az, amely óvatosságra kell, hogy mindenkit intsen a lágymányosi strandfürdővel szemben.

! **OMNIA** !
mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József 1-25
Kizárólagos joggal!!
IX.
parancsolat.
Jules Mary világhirü regénye 6 részben.
Az előadások nem folytatólagosak és pontosan kezdődnek: 5, fél 8 és 10 órakor.

TROCADERO
VII., Király-utca 77. Telefon 15—10.
Legelőkelőbb szórakozóhely. — A főváros legfényesebb helyisége.
Szeptember 1-én megnyilik!

Események

Telefon 137—15.

A „Fővárosi Hirlap" cikkei és közleményei csak a forrás megnevezésével nyomathatók le.

Heltai utódja. Heltai Ferenc dr. tudvalevőleg virilista jogon tagja volt a főváros törvényhatósági bizottságának. Az ő helyére most, mint legtöbb szavazatot nyert póttag, Bamberger István dr. kerül. Az uj városatya többszörös milliomos, ismert versenyistálló-tulajdonos.

A Városi diadala. A főváros nagyköruti közlekedésének problémáját végre sikerült megoldani. Nagy és fontos érdekek kapcsolódtak belé ebbe a kérdésbe; arról volt szó, hogy a Városi Villamos legtöbb jövedelmet hozó vonala nem tudott a fokozott forgalomnak megfelelni, mivel a Nyugoti pályaudvar előtt a hurokvágány nem volt alkalmas arra, hogy a motoros kocsikhoz pótkocsit kapcsoljanak. A megoldást a társaság és a főváros is ugy látta, hogy a hurokvágányt az államvasutak igazgatósági épületének a végállomással szemközt levő kis parkján keresztül vezetik. A M. Á. V. hosszu esztendőkön keresztül nem akarta a parkterületre a villamost ráengedni. Emiatt történt meg azután az a furcsaság is, hogy a Városi Villamos Nyugati—Keleti vasutja a Podmaniczky-utcában végződjék. Mint most értesülünk, az ügyben fordulat állott be; a kereskedelmi miniszter behódolt Hüvösék hosszu ostromának. A miniszterium leiratot intézett a fővároshoz, melyben a Nyugati pályaudvar előtt levő hurokvágány közigazgatási bejárását szeptember közepére tüzte ki.

A telekadó-javaslat. A főváros pénzügyi ügyosztályának két év óta folyó nagy munkája, az üres telkek megadóztatásáról szóló javaslat, teljesen elkészült. A tervezetet az ügyosztályok többször megváltoztatták; a városgazdasági ügyosztály helytelen számitásait a pénzügyi osztály teljesen átdolgozta. Ujabban nagyon értékes részlettel bővült az uj adó behozatalára összeszedett adatgyüjtemény. Az ügyosztály kimutatást készitett nemcsak a be nem épitett telkekről, hanem összeirták azokat a telkeket is, amelyek földszintes, egy, esetleg kétemeletes házakkal vannak csak beépitve, holott a telkek fekvése alapján, város-etikai szempontból is, három emeletes ház beépitésére hivatottak. Az ügyosztály ennek megfelelően megállapitotta azt a kulcsot, mely szerint az ilyen telkek tulajdonosai adózni fognak. Az előterjesztést az ősz elején nyujtják be.

A Lovas-féle Zenekonzervatórium, akadémiai előkészitő (Nagymező-utca 8.) augusztus 22-én kezdte meg az idei tanévre a beiratásokat reggel 9-től este 8-ig. Érdeklődőknek szivesen szolgál bárminemü felvilágositással az igazgatóság.

Casino de Paris. Az augusztusi müsor minden egyes száma szenzációsnak nevezhető, Tacianu, az 5 Ronsgirl angol tárcsoport, Soltiduo, Elwood amerikai tánckettős, La Ventura és a Zindersee növérek kitünőek. A Casino de Paris remekül átalakitott téli helyisége szeptember 1-én nyilik meg Révai-utca 18. szám alatt még soha sem látott szenzációt keltő müsorral.

A Steinhardt-mulatóban e hó 16-án volt a megnyitó előadás. A közönség annyit kacagott a pompás müsoron, hogy a szereplők percekig nem tudtak szóhoz jutni, miért is az előadás 12 óra helyett fél 1 órakor végződött.

A TŐKE.

Uj udvari tanácsos. A király Székács Antal nagyiparost udvari tanácsossá nevezte ki. Székács Antal igen sokoldalu és érdemes gazdasági és társadalmi tevékenységet fejt ki, tagja a Schwarz A. és Fiai üvegnagykereskedő cégnek, amely az országnak legnagyobb üzlete ebben a szakmában, buzgó, tagja a fővárosi törvényhtósági bizottságnak, kiváló szerepet visz a budapesti kereskedelmi és iparkamarában, elnöke a budapesti tojástőzsdének, melynek megalapitása elsősorban az ő érdeme, társelnöke a Magyar-Bosnyák Gazdasági Központnak, tagja az Ipartanácsnak, alelnöke a Magántisztviselők Országos Nyugdijegyesületének, igazgatósági tagja az Országos Iparegyesületnek. Székács Antal irodalmilag is jelentékeny nevet szerzett, a kereskedelmi szakoktatás reformjáról szóló könyve épp oly értékes, mint számos közgazdasági és szociálpolitikai cikke, melyek a fővárosi sajtóban megjelentek. Az uj udvari tanácsos a cselekvő és igazán nagyérdemü férfiak közül való.

A Mezőgazdák moziüzlete. A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, ugy látszik, kiterjeszteni óhajtja az üzleti körét. Erre vall a szövetkezet igazgatóságának az a terve, hogy részvénytársaságot szervez a Rákóczi-ut 66. ház megvételére s a házban lévő mozgószinház vezetésére. Egyelőre pedig — két millió korona jelzálogkölcsönt óhajt szerezni a telekre.

Az Érték és Iparbank rendkivüli közgyülése. A Magyar Érték és Iparbank részvénytársaság Fejérváry Imre elnöklete alatt minap megtartott rendkivüli közgyülésén Schönborn-Buchheim Ervint és Sonnenberg Imrét igazgatóságának tagjaivá választotta. — Ugy értesülünk, hogy az igazgatóság Schönborn-Buchheim Ervint az intézet egyik alelnökévé fogja választani.

Vasutasok lakástelepe. A vasuti alkalmazottak legéletrevalóbb szociális szervezete, a Mozdonyvezetők Szövetsége két évvel ezelőtt 250 ezer korona alaptőkével megalakitotta a Mozdonyvezetők Országos Központi Bankját, amely intézet elsősorban azt a feladatot tüzte ki, hogy a fővárosban és több vidéki gócponton a vasutasok részére lakásház-telepeket létesit. Az intézet élére Baneth Sándor személyében ügybuzgó és rendkivül agilis vezérigazgatót állitott, aki a bank ügyészével, dr. Komlósi Gyulával karöltve tervszerüen dolgozott az eszme kivitelén. A sulyos pénzviszonyok mindeddig csak az előmunkálatok elkészitésére korlátozták a bank vezetőinek munkáját, most azonban uj stádium következett be. Az államvasutak nyugdijintézete egy millió korona, hat és fél százalékos amortizációs kölcsönt bocsátott a bank rendelkezésére azzal a föltétellel, hogy az intézet a munkáslakházak épitését az uj üzletvezetőségek területén kezdi meg. A máv. igazgatósága ellenőrzési jogot kötött ki magának. Felülvizsgálja az épületek terveit, megállapithatja, hogy hol létesithetők lakház-telepek és kiválaszthatja a telepek lakóit, akik nemcsak mozdonyvezetők, hanem más vasuti alkalmazottak is lehetnek. Az első házcsoport husz lakházzal Pécsett épül és novemberben már teljesen kész lesz.

A Hitelbank féléve. A Magyar általános hitelbank igazgatósága e hó 14-iki ülésében megállapitotta az 1913. évi junius 30-án lezárt félévi mérlegét, mely a mult évi 6,082.668 K 61 fillérrel szemben 6,597.185 K 74 f. nyereséggel zárul. A lefolyt félév nyeresége a tavalyinál, az áthozatkülönbözetet figyelembe véve, 402.876 K 39 fillérrel kedvezőbb, megjegyeztetvén, hogy a jelen félévi mérlegben is tetemesen dotálták a tartalékot. A félévi üzleteredmény-számla a következő tételekből alakul: Jövedelem: Nyereségáthozat a mult évről 768.590 K 09 f. Kamatok 5,792.709 K 81 f. Jutalékok 1,674.562 K 04 f. Társasüzleti nyereségek 270.559 K 79 f. Nyereség értékpapirokon 309.751 K 16 f. Nyereség érevváltókon és ércértékeken 130.535 K 52 f. Nyereség árukon 349.089 K 24 f. Házbérjövedelem 101.671 K 91 f. Összesen 9,397.469 K 55 f. Kiadás: Tiszti fizetések 836.011 K 31 f. Egyéb személyzeti kiadások 747.780 K 59 f. Adók 453.453 K —10 f. Összesen 2,800.283 K 81 f. Tiszta jövedelem: 6,597.185 K 74 f.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.

Merkantil nyomda, Havas és Lehner. Német-utca 27.

LOVAS-féle zenekonzervatorium, akadémiai előkészitő VI., Nagymező-utca 8. sz. (Ernszt-muzeum palota).

Felnőtteknek esti tanfolyam. Ismert müvészi tanárok! Beiratás egész nap.

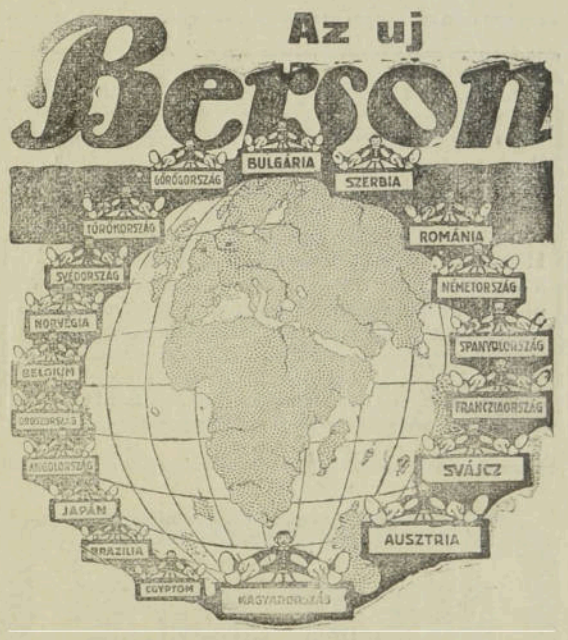
Előkészités az Országos m. kir. zeneakadémia énektanitói kurzusára, Ennek évi tandija 200 korona. (Végeredményben állami oklevél.)

Mérsékelt tandij! Telefon 501.

Szegényjogon: állami, megyei, városi tisztviselők gyermekei részére nagy tandijkedvezmény.

MÁG AUTOMOBILOKAT 1913. évi tipus 25 HP LUKSZUS-AUTÓKAT KARDAN hajtással! AUTÓBUSZOKAT! 2, 5, 10 tonna hordképességü TEHERAUTOKAT gyárt a Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám. Telefon 5—27 és 45—15.

Az uj Berson

GUMMISARKOT az egész világ ismeri és id cséri! Cipészétől határozotta csak a valódi uj BERSON-gummisarkot kérje, arany dobozban

Utasitson minden utánzatot vissza.

BERSONMÜVEK, BUDAPEST. VII.

REIN NÁNDOR szőnyeg- és ágynemü-áruháza BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 9.

ÁLLANDÓ UJDONSÁGOK: szőnyeg, függöny, paplan és matrácokban.

NEUSCHLOSZ- butorok kizárólagos eladási helye. Minőség, szépség és olcsóság tekintetében vezetnek.

Szállodák, kórházak, szanatoriumok berendezési vállalata.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 0 0 0“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

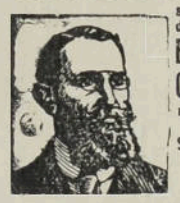
Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

FOGAK

szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve

Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I. Ovás

Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevét ki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Kálí M. P.

Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzestelenitve.

Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—50

"KONTROL"-Intézet

udapest, Andrássy-ut 17.

oo **Telefon: 129-11.** oo

Felülvizsgál és műszakilag ellenőriz:

1. **Villany-, gáz- és vizberendezéseket és számlákat.**
2. **Építési, épitkezési kölcsönökről szóló leszámolásokat.**
3. **Banktartozásokról szóló és szövetkezeti elszámolásokat.**
4. **Betegsegélyző pénztári elszámolást.**
5. **Adó- és illetékügyeket.**

Tájékoztató dijtalan.

STEINHARDT MULATÓ

VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.

Teljesen átalakitva és pompás uj szellőztetőkkel ellátva. — Augusztus 16 tól esténként a fényes megnyitó müsor. — Kezdete pont fél 9 órakor.

9 órakor „Egyszer egy esztendőben.“
11 órakor „Paradicsom ágyak“ ujdonságok.

A bohózatokat irták: Glinger és Taussig. Forditotta: Steinhardt.

Közben **Steinhardt** és **Hunyadi** uj szóló müsorral, elsőrendü külföldi számok. Éjfélután Cabaret, tánc, cigányzene reggelig. Kitünő konyha és italok, olcsó árak.

egyek 10—1 ig, 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagyözsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók.

ORIENT MOZGÓ

IZABELLA-UTCA ÉS
ARADI-UTCA SAROK
TELEFON: 150—37.

Szenzációs müsor:

Ilona naplója
dráma 3 felv.

Az utolsó próba
Dráma 3 felv.

Azonkivül a három órás müsor keretében vigjátékok és természetfölvételek.

ANGOL PARK

Családi mulatóhely!

Legjobb

20 fillér

mulatság
koszt
zene

„Pallas“ nyugdij-, élet és katonai biztositó r.-t.

Budapest, VII, Erzsébet-körut 27. szám

Képviselők kedvező feltételek mellett alkalmaztatnak.

Köt felette előnyös feltételek mellett: **nyugdij-, élet-, hozomány-, nép-, katonai szolgálati és orvosi vizsgálat nélküli**

Kérjen prospektust. életbiztositásokat.

Halász Hubert vállalkozó.

Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23
Beton-, híd- és csatornaépitő. Telefon 55—55

„AUSTRO-AMERICANA“

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszeres személy- és árujáratok az északamerikai Egy. Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével.

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I.“** és a **„Martha Washington“** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren.

Kizárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana“
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszten

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

FŐVÁROSI NAGY MOZGÓ

VII., Rákóczi-ut 70.
Igazgató tulajdonos:
GERŐ S. SÁNDOR.

Egész héten át:

Mundi Rosenkranz a nászuton

4 felvonásos bohózat, mely állandó kasszadarabja volt a Folies Capricenak.

E héten gyermekjegyek nem adatnak ki.

Jövő héten megy

Ohnet Vasgyárosa

Teljesen a Nemzeti szinházi stilusban.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.

Igazgatóság: **BUDAPEST V., BANK-UTCA 6.** — Telefon: 173—74.
SÜRGŐNYOM: BÉLCEMENT. GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Őstökös“ védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorubb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6 TELEFON 173-74.

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

Gyár:
Marta Magyar Automobil Rt. Arad

Vezérképviselet:
Royal-Garage, Budapest, IX. ker., Páva-utca 10-12.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők, és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

CASINO DE PARIS

Nyári helyiség, Hermina-ut 63. szám.
Az Angol-Park közvetlen közelében.
Bejárat az Angol-Parkból is.

Telefon 116—84.

A teljesen uj augusztusi müsor. Egészen uj sláger számok **Lindersee-Sisters** az ugynevezett hollandi pacsirták, énekjelenetükben. **Edith de Gaston** francia énekesnő. 5. **Romsgiris** angol ének- és tánc-csoport. **Ray and Trixie Ellwood** amerikai ének- és tánckettős.

? TACIANU ? a világhirü hangphanomén

Volti-duo nemztközi tánckettős. Mlle **La Ventura** legujabb fényjelenet. Továbbá a többi elsőrendü ének- és tánc-szám. Előadás kezdete pont fél 11 órakor.

Jardin de Paris

TELEFON 154-25
ERZSÉBET KIRÁLYNE-UT 1.

Kezdete 9 órakor. Augusztusi sláger müsor. Rózsahegyi Kálmán, a Nemzeti Szinház tagja, mint vendég.

Karl Edler Niaki barátjával. — Douglas, a steptáncok királya. — RICHARD HUTTER előadó művész. — Hacker and Davis lust und Gabrielle. The 3 Nili Tobers, Sisters Wentworth, Marry Farrel. — Lee, 35 elsőrangu rekord müsort képező tánc és ének attrakciók.

II. évfolyam Budapest, 1913. szeptember hó 3-án. 36. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Kis János-utca 4. szám.

A városházi

dinnyék csunyán meglapultak a füben. Egy hete már, hogy a „Fővárosi Hirlap" a holtszezón botrányos finaléjáról hirt adott és bár a sulyos vádat a legnagyobb magyar napilap is magáévá tette, a városházán cáfolat vagy mentegetődzés helyett tovább alszanak.

Ha csupán arról volna szó, hogy egy zsiros állást a jogos igények alapján pályázóknak a mellőzésével töltöttek be — napirendre lehetne térni a dolog fölött. A legujabb botrány azonban jóval sulyosabb az egyszerü botlásnál, mert kirivó példája a rendszerré fajult rendszertelenségnek. Felháborító cinizmus bőg ki a polgármester derék munkájából! Ott kezdődött a szemfényvesztés, amikor hirtelen felfedezték, hogy a dicső élelmiszerüzem gépeket is foglalkoztat. A gépek mellett gépmesterek állnak, de a polgármesteri gondoskodás nem elégedett meg ezzel, nosza, kisütötték, hogy az élelmiszerüzem rögtön tökéletes lesz, mihelyt egy központi gépfelügyelő irányitja a gépek zakatolását. A gépfelügyelői állás már önmagában véve is közönséges szinekura, hiszen az élelmiszerüzem gépei eddig is kifogástalanul működtek. De Bárczy István nemes szive nem állt meg ennél a határnál. Mikor a közgyülés elfogadta a főmérnöki címmel és fizetéssel kreált állásra vonatkozó előterjesztést, már akkor a boldog kiválasztott tudta, hogy a hüséges klubtárs nem smokk, nem ragaszkodik ostoba merevséggel a közgyülés határozatához.

Az állásra kiirt pályázat csak humbug volt. Hiába jelentkeztek müegyetemi tanárok, elismert specialisták, hiába lesték a városi mérnökök, hogy alkalmuk nyilik ujabb előléptetésre: — a klubtársi összetartozásnak az érzete erősebb volt minden rezónnál és minden formai jognál. Műszaki főtanácsos lett a polgármester barátjából és némi rekompenzációjául annak a nagy áldozatnak, amelyet az állás elfoglalásával a fővárosnak hozott, egyszerü főmérnöki fizetése elsőosztályu tanácsnoki javadalmazássá gömbölyödött ki.

Három hét mulva megkezdi munkáját a törvényhatósági bizottság. Kiváncsi érdeklődéssel várjuk, vajjon akad-e négyszáz városatya közül csak egy is, aki a nyilvánosság fóruma előtt elszámolást kér a polgármestertől a legujabb szociális ténykedéséért és figyelmezteti arra, hogy ma már az uralkodók sem szoktak javadalmakat osztogatni.

Fülánkok

Bárczy

polgármester ur néhány hétre bucsut mondott az általa kormányzott fővárosnak és ezt az alkalmat felhasználta arra, hogy dodonai nyilatkozatokat tegyen a nagyközönség számára. Egy főváros polgármesterétől ugy-e bár elvárhatná a polgárság, hogy a szezón küszöbén programmnyilatkozatot tegyen, elmondja, mik a tervei, a vágyai, milyen reményeket füz a városháza idei működéséhez. Ehelyett Bárczy István a harapófogóval kihuzott feleletekben teljesen tájékozatlanul hagyja a publikumot még azokban a kérdésekben is, amelyekről kegyes volt nyilatkozni. Őszinteségi rohamában elismeri, hogy csakugyan igénybevett a város részére egy nevetséges kis összegü kölcsönt. Ugyanakkor azonban önmaga mond ítéletet a ténykedése fölött, mert hirdeti, hogy az ilyen apró kölcsönök nem méltók a fővároshoz. Az autóbusz kérdésről még óvatosabban nyilatkozik, mint a kölcsönről. A kölcsön savanyu szőlő néki, azt mondja, most még nem kell, holott jól tudja, hogy mos még nem kap. Az autobuszt ellenben már nem kapcsolhatja ki olyan könnyen az aktuális dolgokból. Előtte fekszik egy konkrét ajánlat, mégis annyit mond csupán, hogy az ügyosztály foglalkozik a javaslattal. Az egész nyilatkozat rávall Bárczyra.

A baccarat

nevü infekciós betegség tovább terjed a fővárosban. A belügyi kormány erélyes intézkedése, a kártyabarlangok felfüggesztése és feloszlatása után azt hitte volna az ember, hogy egy nyavalyával kevesebb van már a fővárosban. Holott mindössze az történt, hogy a baccarat-patkányok uj hajókra, szüzi vizekre eveztek át, a nyilvánvalóan látható s könnyebben ellenőrizhető kártyaklubokból áthelyezték a működésüket egynémely országos és kerületi politikát játszó, kisebb helyiségbe, vizet prédikáló és borivó honfiak derüs tanyájára. A baccarat-botrányok főmatadórjai egyszerüen bérbeveszik ezeknek a kis kluboknak a kártyatermeit, amiből pénz fakad a kis klubok számára, a hazárd-papok viszont zavartalanul működhetnek. Természetes, hogy a bérleti viszonyban nagymérvü lebecsülése foglaltatik a bérbeadó köröcskéknek, feltételezése annak, hogy a kormány, a főváros és a rendőrség jóakaratu figyelme addig nem terjed. Bennünket azonban a bérbeadók szempontja nem érdekel, lényeg az, hogy most már a városnak kell kezébe venni a dolgot és könyörtelenül kiirtani a magját is a lelketlen hazárdjátéknak.

Főpolgármesterre – senkinek sincsen szüksége

Lapunk hirrovatában közöljük Szentpályi István dr. országgyülési képviselő nyilatkozatát, amelyben, bár kissé határozatlanul, megcáfolni igyekszik a főpolgármesteri állásra történt kombinálását. Ettől az egy momentumtól eltekintve, szünetelt ezen a héten a diszes állásra sorakozó jelöltteknek a felvonulása. A jelöltek neve helyett felmerült egy sokkalta fontosabb kérdés: szükség van-e egyáltalán arra, hogy a király, a kormány és a közgyülés főpolgármestert válasszon?

A kérdést a főváros önkormányzatának mindent megelőző szempontjából kell felfogni. A főpolgármester jogállása, hatásköre, ugyszólván teljesen azonos a vidéki főispánok hatáskörével. Erőskezü, fölényes tudásu, nagytekintélyü főpolgármester, mint a milyen pl. Heltai volt, természetesen a főpolgármesteri székben is egyéniségéhez mért poziciót tölt be. Arra azonban nincsen szüksége a városnak, hogy egyszerü bábot, főellenőri megbizatással jövő mamelukot állitsanak oda, azzal a kifejezett szándékkal, hogy politikai szolgálatokat tegyen s a közgyülés politikai meggyőződése szerint segitse elő, vagy hiusitsa meg a közgyülési határozatoknak miniszteri jóváhagyását. Az átlag főpolgármester közönséges politikai vigéc, aki jó fizetés fejében közvetit a város és a kormány között. A közgyülés akaratelhatározására ráfekszik, minden gondja és minden munkája abban merül ki, hogy elháritsa a kormány fejétől a fenyegető kellemetlenséget. A főpolgármester állandóan koncessiókkal tömi meg a táskáját. Igéri és meg is szerzi a kormány hallgatólagos jóakaratát, akármilyen gonosz dologról van szó, mert órá nézve egyenesen egzisztenciális kérdés, hogy a városatyák többségét a kormány politikájának megnyerje. Folytonos junktimok keletkeznek ebből a visszás helyzetből, a politika kedvéért szemet huny a kormány minden fölött, a városatyák viszont megfeledkeznek politikai meggyőződésükről, mihelyt összeütközésbe kerül a meggyőződés az üzlettel. Ily módon illuzóriussá válik a főpolgármesteri állás betöltésének egyetlen helyes indoka, a városi adminisztráció ellenőrzése.

A főpolgármester nemcsak hogy nem használ a városnak, hanem rontja a főváros tekintélyét, a létezésével csuffá teszi a főváros autonómiáját. Nem is lehet autonómiáról komolyan beszélni addig, amig főispánok szabják meg a közgyülés napirendjét, vezetik a közgyülés tárgyalásait. A reprezentálás és az ellenőrzés volna a hivatali kötelessége a főpolgármesternek. Az első kötelességet szivesen vállalja bármikor a város első választott tisztviselője, a polgármester. Most is ő képviseli kifelé a törvényhatóságot s ha összeütközésbe kerül a közgyülés politikája a kormányéval, ismét a polgármester az, aki a legkönnyebben elsimithatja a vihart, mint ahogyan a közelmultban volt rá példa. A másik kötelességet viszont,

az ellenőrzést, a közgyülének kell elsősorban teljesiteni — a tisztviselőkkel szemben. Ha a közgyülés független lesz a mindenkori kormányoktól, ugy az ellenőrzés is hathatósabb lesz, mert a vétkes tisztviselőt nem fogja fedezni a legfőbb tegyelmi fórum, a kormány előtt a főpolgármester.

Ismételjük: mielőtt arról döntenének az illetékesek, ki legyen a főváros uj főpolgármestere, döntsék el előbb azt a problémát, vajjon feltétlenül szükség van-e ennek az állásnak a betöltésére?

A Sáros-fürdő berendezése

Miért halasztották el a döntést?

A Sáros-fürdő épitési bizottsága hétfőn délelőtt ülést tartott, amelyen dönteni kellett volna, ki szállitsa a fürdő berendezési és felszerelési cikkeit. Ennek a bizottsági ülésnek meglehetősen érdekes előzményei vannak.

Történt ugyanis, hogy a kiirt munkákra Bründl János budapesti cég pályázott. A bizottságnak egyik tagja, Alpár Ignác műépitész a néhány héttel ezelőtt tartott ülésen hatalmas szónoklatot vágott ki Bründl érdekében és a nemzeti ipar védelmének jelszavával kérte a bizottságot, fogadja el Bründl egyedül üdvözitő ajánlatát. A bizottság akkor arra a becsületes és józan álláspontra helyezkedett, hogy a magyar ipar védelme ugyan elsőrendü kötelesség, de csakis ceteris paribus, csakis akkor, ha egyforma feltételek mellett pályázik a magyar vállalkozó a külföldivel. Annak azonban nem szabad megtörténni, hogy a magyar ipar védelmének a jelszavával jóval drágább és jóval silányabb áruhoz jusson a főváros.

A döntést akkor elhalasztották és amint azt a „Fővárosi Hirlap" annak idején megirta, a külföld hasonló berendezéseinek tanulmányozására kiküldötték Neuschloss Kornél és Reiner Ede dr. bizottsági tagokat. A kiküldöttek lelkiismeretesen elvégezték munkájukat és a legcélszerübb s legolcsóbb berendezést a giesseni Schafstätt cégnél találták meg, amely cég a kontinensnek csaknem összes nagyobbszabásu fürdőit berendezte.

A hétfői ülésen azután Neuschloss Kornél és Reiner Ede dr. beszámoltak ezekről a tapasztalatokról és a bizottság — Alpár Ignác és Bründl János mély fájdalmára — elhalasztotta a döntést s utasitotta a városgazdasági ügyosztályt, kérjen ajánlatot és mintákat a giesseni Schafstätt cégtől .Az ajánlat beérkezte és felülvizsgálása után, októberben, ujra összeül a bizottság s akkor módjában fog állni a tagoknak összehasonlitani, vajjon a magyar ipar védelme nem pusztán takarója-e egy a fővárosra nézve rossz üzletnek.

! OMNIA !
mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József I-25
Rekord-müsor!!
Folytatólagos előadások Kezdete d. u. 5-kor
1. Heti világesemények
2. Maxi és a szerelmes levél Vigjáték
3. A szerb trónörökös bevonulása Belgrádban
4—6 A becsület törvénye Társ. szinmü 3 felv.
7. Ha gazdag lennék Vigjáték
8. Amblystoma Természettudományi felv.
9. Dolfi náthás Bohózat
10—15 IX. parancsolat. Irányregény 6 részben
Kizárólagos joggal!!

Favorizált szállitók.

Egy furcsa árlejtésről.

Tipikus esetét mutatjuk be ismét a városházi szállitásoknak. A laikus, egyszerü és becsületes eljárás, ugy-e bár, az volna, hogy ha felmerül valamilyen munkának, szállitásnak a szükségessége, akkor az illetékes városi hatóság megállapitja a pályázat feltételeit, a pályázatot kiirják, a versenytárgyalást megtartják s az kapja a munkát, akinek az ajánlata legelőnyösebb a fővárosra nézve.

A városházán nem ilyen egyszerü és nem ilyen becsületes uton megy végbe ez a processzus. A nyilvános árlejtés kötelező formaságait legtöbbször be sem tartják, de ha ez megtörtént és az eredmény nem felel meg a nagyurak izlésének (?), nem habozznak sokáig és fittyet hányva minden törvényre és minden erkölcsre, annak adják oda a munkát, aki jobban győzi — szép szóval.

Hetekkel ezelőtt a középitési ügyosztály árlejtést irt ki a Lehel-utcában épülő műhelybérház villamos-berendezési munkálataira. A versenytárgyaláson felbontották az ajánlatokat, — tizenhat pályázó volt — az ügyosztály felülvizsgálta a számitásokat s kitünt, hogy

Laub Lipót 22,324.— koronáért,

Hirschl és Társa-cég 23,988.— koronáért,

Ericsson r.-t 25.036 koronáért vállalták a munkát.

A legolcsóbb tehát Laub Lipót volt és minthogy erkölcsi tekintetben nem eshetett kifogás alá, nem is lehetett kétség az iránt, hogy a munkát ő fogja megkapni. Igen ám, csakhogy a városházán furcsa szokások uralkodnak. A városházán nem garasoskodnak, nem törődnek vele, ha a kiváltságos szállitók pár száz koronával több hasznot vágnak zsebre. Az árlejtés fölött a középitési bizottságnak állandó albizottsága volt hivatva első fokon dönteni. Az albizottság elnöke Krátky János tanácsnok, tagjai pedig Becsey Antal, Benedek Dezső, Eckermann Ede, Fischer József, Freund Vilmos, Horváth József, Kiss I. Jenő, Neumann Árpád, Neuschloss Kornél, Palóczi Antal, Pucher István, Quittner Zsigmond, Révész Sámuel, Schön Rezső, Steinhardt Antal, Ullmann Gyula és Wellisch Alfréd bizottsági tagok.

Az albizottság ülésén működni kezdtek azok a titkos erők és befolyások, amelyek minden városházi szállitásnál érvényesülni szoktak. Ahelyett, hogy a legolcsóbb ajánlatot, a Laub Lipótét elfogadták volna, hirtelen felfedezik, hogy a második legolcsóbb pályázó, Hirschl és Társa sokkal megbizhatóbb cég. Holott a valóságban ugy áll a dolog, hogy Laub Lipótnak elektromotor- és gépgyára van. Hirschlnek — egy osztrák cég fiókja — ellenben csak elektrotechnikai cikkekkel foglalkozó nagykereskedése, bár kétségen felül áll, hogy tőkeerős, előkelő cég. Az erkölcsi megbizhatóság feszegetése egyébként csak ürügy volt. Végtére is az albizottságnak nincsen joga hozzá, hogy erkölcsi bizonyitványokat adjon ki, annál kevésbbé vonhatja kétségbe — alapos bizonyitékok nélkül — egy régi, elismert nevü gyári vállalatnak a megbizhatóságát. Ezen felül pedig nagyon nevetséges, gyerekes és átlátszó az erkölcsiség nevében fogamzott kifogás, mert hiszen a vállalkozó bánatpénzt tesz le, pönáléra kötelezi magát s egy 20—22 ezer koronás munkához nem lehet követelni Lánczy Leó, vagy Weisz Manfréd zsiróját.

Érezte mindezeket néhány jóérzésü tagja az albizottságnak és hiába iparkodtak többen a favorizált Hirschl-cég mellett hangulatot teremteni: — végre is elhalasztották a döntést. Még ezen a héten ujból összeülnek a bizottsági tagok s ha van még némi szikrányi tisztességérzet a döntés tényezőiben, akkor nem fogják türni, hogy egy nyilvános árlejtés korrekt eredménye egyszerüen meghamisittassék.

Lehetetlen, türhetetlen állapot az, hogy a főváros először versenyre szólitja fel a vállalkozókat, amikor pedig a versenyben nem az bizonyul a legolcsóbbnak, akinek a munkát szánták, akkor egyszerüen semmibe sem veszik az egész árlejtést.

Ilyen körülmények között nem lehet csodálni, hogy a legtöbb városházi árlejtés meddő eredménnyel végződik. A vállalkozók jól tudják, hogy hiábavaló minden buzgalmuk, minden szolidságuk. A vállalkozók rezignáltan beszélnek arról, hogy a városházán mindennemü szállitásnak megvan a maga jól bevezetett, akkreditált kegyence, akit soha többé nem lehet kiütni a nyeregből, akármennyivel olcsóbb, előnyösebb a mások ajánlata. Ha a városnak iskolabutorra van szüksége, kéznél van a Feiwel Lipót utódai cég, az iskolai tanszereknek kizárólagos szállitója Marx és Mérei, a füszeráruké Wertheimer és Frankl és ha lehámlik valahol a vakolat, akkor rögtön ott terem Piklin mester az ő tizenhárompróbás találmányával. Se szeri, se száma a protekciós vállalkozóknak. A városi szállitásoknak a sorsa annyira biztos, annyira előrelátható, hogy a közeli napokban — ahogy a napilapokban olvasható volt — több százezer koronás faburkolatot rendelt Ausztráliából egy fővárosi vállalkozó, aki az Andrássy-ut burkolásához érez tehetséget, hajlandóságot. A munka még ki sincsen irva, a vállalkozó mégis bátran kockáztatta a százezres megrendelés rizikóját, nyilván azért, mert jól tudja, hogy a városházán nincsenek meglepetések, a városházán behunyt szemmel rámutathat mindenki előre a városi munkák hőseire.

Az igazi hölgy elegáns fellépéséhez okvetlenül tartozik egy pár
BRILLIÁNS BOUTON.
Mindenki, aki ilyent beszerezni óhajt, forduljon
SCHÖNWALD IMRE
óra- és ékszertelepéhez Budapest, Deák Ferenc-utca 21., ahol mélyen leszállitott árak mellett óriási választékot talál.

Az uj Berson

GUMMISARKOT az egész világ ismeri és dicséri! Cipészétől határozottan csak a valódi uj BERSON-gummisarkot kérje, arany dobozban
Utasitson minden utánzatot vissza.
BERSONMÜVEK, BUDAPEST. VII.

Szeptember 24.

Szezónnyitó közgyülés

Az első közgyülés határnapját megállapitották már a városházán. Szeptember közepén megindul a bizottságok munkája, 24-ikén pedig átveszi a bizottságok munkáját a törvényhatósági bizottság.

Az első közgyülésen alkalmasint nem fog szerepelni nagyobb jelentőségü ügy. Kitüzik az alpolgármesteri és tanácsnoki állások betöltésének határnapját, tudomásul veszik a nyáron felhalmozódott elnöki bejelentéseket és elintézik a folyó ügyeket. Az igazi munka októberben veszi kezdetét, az ügyosztályok máris erősen készülődnek reá.

A pénzügyi osztály első javaslata alighanem a bettermentre fog vonatkozni. Azonkivül mindenesetre még októberben sor kerül a javadalmi bérletre, természetesen nyilvános pályázat utján. A városgazdasági ügyosztály a strandfürdővel rukkol elő, a közlekedési ügyosztály az autobusz-javaslattal, amelyet — hir szerint — eredeti formájában fentart. A szociálpolitikai ügyosztály a diákszállókat viszi a közgyülés elé, a középitési ügyosztály utburkolatokkal jön. A városépitési ügyosztály a nyáron előkészitett néhány telekvételt és eladást, azonkivül pedig sor kerül nemsokára az uj városháza terveire és az Erzsébet-sugárut részleteire. Az utépitési ügyosztály uj bányavátellel foglalkozik, a tanügyi osztály és a közgazdasági osztály folytatja a tavaly megkezdett programmot. A többi ügyosztályokról egyenlőre semmit sem lehet hallani, legföljebb az elnökiről, amelynek feladata lesz a közeljövőben életbelépő uj nyugdijszabályzat rendelkezéseinek előkészitése, egy csomó nyugdijazás és állásbetöltés javaslatba hozása.

Bizonyos, hogy az uj városházi esztendő gazdag lesz nemcsak ügyosztályi előterjesztésekben, hanem személyi változásokban is. Vaszilievits János helyét alkalmasint már a második közgyülésen töltik be. Természetesen Bódy Tivadar dr-ral.

LOVAS-féle zenekonzervatorium, akadémiai előkészitő
VI., Nagymező-utca 8. sz.
(Ernszt-muzeum palota).

Felnőtteknek esti tanfolyam.
Ismert müvészi tanárok!
Beiratás egész nap.

Előkészités az Országos m. kir. zeneakadémia énektanitói kurzusára. Ennek évi tandija 200 korona. (Végeredményben állami oklevél.)

Mérsékelt tandij! **Telefon 501.**

Szegényjogon: állami megyei, városi tisztviselők gyermekei részére nagy tandijkedvezmény.

Mesés szépségü és célszerü
AJÁNDÉKTÁRGYAK
vásárlására legalkalmasabb
SCHÖNWALD IMRE
óra- és ékszertelepe Budapest, Deák Ferenc-utca 21. sz., mert nagyszerü választéka mellett az árak is meglepően olcsók.

Események

Telefon 137—15.

A „Fővárosi Hirlap" cikkei és közleményei csak a forrás megnevezésével nyomathatók le.

Lapunk legközelebbi száma már a rendes terjedelemben — 8—12 oldalon — fog megjelenni.

Személyi hirek. Vázsonyi Vilmos dr. országgyülési képviselő, a demokratapárt vezére, hétfő este két heti tartózkodásra a Lidóra utazott.

Melha Kálmán dr. városi főügyész több bizottsági tag előtt kijelentette, hogy egészségi állapotára való tekintettel be sem várja a teljes nyugdijjogosultságot, hanem nyugalomba vonul. Utódja minden valószinüség szerint Szabó Imre dr. tiszti ügyész lesz.

Antal Gyula tanácsnok, a katonai ügyosztály vezetője, mint igaz részvéttel értesülünk, sulyos természetü tüdővészben és cukorbajban szenved s állapota a legutóbbi napokban komoly aggodalomra ad okot. Antal tanácsnok semmi esetre sem kerül vissza hivatalába.

Nyilatkozat. Felkértek bennünket az alábbi sorok közlésére:

Budapest, 1913. évi augusztus hó 30-án.

Igen tisztelt Szerkesző ur! Becses lapjának augusztus hó 27-iki számában nevem a főpolgármesteri jelöltek között emlittetett. Erre nézve első megjegyzésem az, hogy hivatalos jelöltetésemről semmit sem tudok.

A második pedig az, hogy én az autótaxi vállalatok engedélyének kieszközlésében a fővárosnál nemcsak hogy nem jártam közbe, de erre nézve senkivel sem beszéltem, sőt ezeknek a vállalatoknak az igazgatóit vagy hivatalnokait még névleg sem ismerem. Minden ezzel ellenkező állitás alaptalan. Kiváló tisztelettel *Dr. Szentpály* István, országgy. képviselő.

Az első megjegyzésre válaszunk röviden az, hogy mi a nyilatkozó képviselő ur főpolgármesterségéről csakis mint a munkapárt körében felmerült kombinációról irtunk. Hivatalos jelölésről szó sem volt eddig, a hivatalos jelölést a király rendszerint nem a „Fővárosi Hirlap" utján szokta megejteni. A képviselő ur disztinkciója tehát ugyszólván megerősitése a hirnek, vagy legalább is a hir igazságára való nemes törekvésnek. Ami pedig a városházi kijárásokra vonatkozó megjegyzést illeti, sajnáljuk, hogy akaratlanul is megbántottuk a képviselő ur érzékenységét, még jobban pedig azt, hogy a köztudatban élő megállapitást leszögeztük.

A vác—gödöllői villamos bérbevétele. A vác—budapest—gödöllői h.-érdekü villamos vasut társaság ma tartott igazgatósági ülésében felolvasták a kereskedelemügyi miniszter leiratát, a melynek értelmében 50 éven át fizetendő évi háromszázötvenezer korona bérösszeg ellenében hajlandó a villamos vasutnak az államvasutak részéről leendő bérbevételét elrendelni. Ugyane rendelet szerint a Phöbuszszal a vác—budapest—gödöllői helyiérdekü vasutvonal áramszolgáltatásának ellátására kötött szerződés továbbra is érvényben marad azzal a módositással, hogy az áram egységára kilowatt-óránkint két fillérrel leszállittatik. Az igazgatósági ülés a miniszteri rendeletben foglalt feltételeket elfogadta s az ujabb szerződéstervezetek elkészitésével az ügyvezető igazgatóságot bizta meg. Egyuttal elrendelte, hogy a szerződéstervezeteket az összehivandó rendkivüli közgyülés elé terjeszszék.

A Tőke rovatunk e számból terszüke miatt kimaradt.

Esti kereskedelmi szaktanfolyam. A Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete összel nyitja meg tizenötödik évi tanfolyamait alkalmazottak részére. A beiratások most folynak az egyesület irodájában, Andrássy-ut 67. (Vörösmarty-utcai bejárat.) Tandij az egész évre 14 korona. Az egyesület vezetősége, tekintettel a záróratörvényre, a tanórákat este félkilenctől tizig tartja.

A Lovas-féle Zenekonzervatórium, akadémiai előkészitő (Nagymező-utca 8.) augusztus 22-én kezdte meg az idei tanévre a beiratásokat reggel 9-től este 8-ig. Érdeklődőknek szivesen szolgál bárminemü felvilágositással az igazgatóság.

Az Omnia 15 számból álló óriási uj müsora, a maximumát jelenti annak, amit egy mozgószinház egyáltalában nyujtani képes. Gyönyörü változatosság, ragyogó müvészet jellemzi az Omnia eddigi legnagyobb müsorát, melynek minden egyes száma mesteri alkotás. Az Omnia előadásai foytatólagosak és délután 5 órakor kezdődnek.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.

Merkantil nyomda, Havas és Lehner. Német-utca 27.

FOLIES CAPRICE

Igazg.: **Keleti testvérek.** Főrendező: **Rott S.** Téli helyiség: **VI., Révay-u 18.** **Telefon: 14-22.**

Az előadás kezdete fél 9 órakor. — Ma ujdonság! Negyed 10 órakor **A megfigyelőben.** Katonai bohóság. Irta: Satyr (Haáz István). Rendező Rott Sándor. — 11 órakor. Ujoonság: **Was sägen Sie zu Kárpelesz?** Posse in 1 Akt, von Josef Armin. Regie Alexander Trebitsch, és az uj solo-számok.

Jegyek elővételben: a Folies Caprice téli helyiségében d. e. 9—1-ig és d. u. 3—6-jg. Hirsch, Andrássy-ut 19. Sopronyi, Rákóczi-ut 1. A NAP kiadókban és Breuer nővéreknél, Teréz-körut 54. Előadás után az első emeleti **Casino de Paris**-ban a világ legjobb ének- és táncszámainak feilépte.

Budapesti
RÖSER-TANINTÉZET
Alapittatott 1853. Tanulók száma eddig 20,227.

a) **Felső kereskedelmi iskola**
16—18 éves ifjak részére. Érettségi bizonyitványai az egyéves önkéntességre jogositanak.

b) **Polgári iskola**
10—14 éves fiuk részére. Államérvényes bizonyitványok.

c) **Nevelő internátus**
25—30 bennlakó növendék részére. Beiratások szeptember hó 6. napjáig.

Értesitést küld:
RÖSER JÁNOS igazgató
Budapest, VI., Aradi-utca 10.

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszt
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü
zsákokban
a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:
Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. **Aradi-utca 31.**

REIN NÁNDOR
szőnyeg- és ágynemü-áruháza
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 9.

ÁLLANDÓ UJDONSÁGOK:
szőnyeg, függöny,
paplan és matrácokban.

NEUSCHLOSZ-
butorok kizárólagos eladási helye. Minőség, szépség és olcsóság tekintetében vezetnek.

Szállodák, kórházak, szanatoriumok berendezési vállalata.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 00" védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

"KONTROL"-Intézet

uda drássy-ut .

oo **Telefon: 129-11.** oo

Felülvizsgál és műszakilag ellenőriz:

1. Villany-, gáz- és vizberendezéseket és számlákat.
2. Építési, épitkezési kölcsönökről szóló leszámolásokat.
3. Banktartozásokról szóló és szövetkezeti elszámolásokat.
4. Betegsegélyző pénztári elszámolást.
5. Adó- és illetékügyeket.

Tájékoztató dijtalan.

„AUSTRO-AMERICANA"

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszeres személy- és árujáratok az északamerikai Egy. Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével.

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I."** és a **„Martha Washington"** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren.

Kizárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana"
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

MÁG

AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a

Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

A főváros legelegánsabb, legkényelmesebb és legolcsóbb szállodája.

PARK-SZÁLLODA

igen fényes éttermeivel és kávéházával a keleti (közp.) pályaudvarral szemben, **Baross-tér 10.** A kávéházban és étteremben esténként a hirneves **Rigó Jancsi** zenekara muzsikál.

GARAI ÁRMIN szállodás, a Sorrento kávéház tulajdonosa.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.

Igazgatóság: **BUDAPEST V., BANK-UTCA 6.** — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT. GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Üstökös" védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST
V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

Halász Hubert vállalkozó.

Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23
Beton-, híd- és csatornaépitő. Telefon 55—55

STEINHARDT MULATÓ

VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.

Teljesen átalakitva és pompás uj szellőztetőkkel ellátva. — Augusztus 16 tól esténként a fényes megnyitó müsor. — Kezdete pont fél 9 órakor.

9 órakor „Egyszer egy esztendőben."
11 órakor „Paradicsom ágyak" ujdonságok.

A bohózatokat irták: Glinger és Taussig. Forditotta: Steinhardt.

Közben **Steinhardt** és **Hunyadi** uj szóló müsorral, elsőrendü külföldi számok. Ejfélután Cabaret, tánc, cigányzene reggelig. Kitünő konyha és italok, olcsó árak.

egyek 10—1-ig, 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagyözsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztárán ál kaphatók

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

Gyár:
Marta Magyar Automobil Rt. Arad

Vezérképviselet:
Royal-Garage, Budapest, IX. ker., Páva-utca 10-12.

TROCADERO

VII., Király-utca 77. Telefon 15—10.

Szeptemberi megnyitó müsor!

Szenzációs vendégfellépések! **Hermine Ferry**, a kedvelt bécsi szubrett és partnere: **Ferdinand Stein**, a bécsi Apolló-Theater tagja. **Kováts Andor** humorista, „Fritzi" zenei bohóság és 18 elsőrangu attrakció. — 12—1-ig táncelőadás, után reggel 5-ig Bal Mabille, szabad bemenettel.

ANGOL PARK

Családi mulatóhely!

Legjobb

20 fillér

mulatság koszt zene

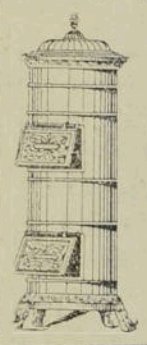
Apolló Projectograph Részv.-Társ. **!!** **Tivoli** Fényjátékház Nagymező-u. 8.

A főváros legnagyobb és legelegánsabb mozgószinházai!

Slágerműsorok!

Központi fütések

Alacsony nyomásu gőz- és melegviz-fütések. Szellőző-berendezések, központi melegvizkészitő-telepek. Szárító-telepek mindenféle ipari célokra.

EREDETI MEIDINGER

töltő, szellőző és szabályozó kályhák és Caloriferek gyára. Folyton égő (Dauerbrand) kályhák. Szellőző rácsok minden nagyságban

EISLER ÉS VÉRTES
Meidinger-kályhák gyára
Budapest, VI., Andrássy-ut 41. sz.
TELEFON 16—15.

ELEK és TÁRSA r.t.

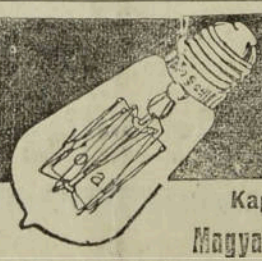
Központ: V., Bálvány-u. 18 = Fióküzlet: VI. Andrássy-ut 4.

INGYEN és bérmentve

kérheti most megjelent nagy képes árjegyzékünket, melynek alapján mindennemü szükségletét, u. m.: **fényképező-készülékek, látcsövek, báróruk, utazási cikkek, vadász- és önvédelmi fegyverek, gramofonok, hangszerek, fehérnemüek, chinaezüst-áruk stb. stb. kényelmes fizetési feltételek mellett** beszerezheti.

Kizárólag elsőrangu áruk

Wotan lámpa

A legjobb és a legtartósabb drótszálas lámpa. Huzott drótszállal 75% árammegtakaritás.

Kapható villanyszerelési üzletekben, villanytelepeken és a
Magyar Siemens-Schuckert-Müvek-nél, Budapest, VI., Teréz-körut 30 Gyár utcza 13. szám

II. évfolyam Budapest, 1913. szeptember hó 10-én. 37. szám.

FŐVÁROSI HIRLAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám

Két hét

mulva megindul a nemzeti munka a városházán, a nyári vakáció után első közgyülését tartja Budapest fő- és székváros nagytekintetü törvényhatósági bizottsága. Felfokozott vágyakkal, de erősen mérsékelt reménységgel tekint a polgárság az uj szezón elé. Ha a jelek nem csalnak, ugy nagyon mozgalmas, eleven életre van kilátás, félő azonban, hogy a pénzügyi krizis csak most fogja éreztetni igazában a hatását. Ha a munka ismét meddő lesz, az általános pénzhiányon kivül főrésze lesz benne a Bárczy-rendszernek, amely könnyelmü gazdálkodásával teljesen kiszolgáltatta, ellentállásra képtelenné tette a város anyagi erejét a válság leggyöngébb szelével szemben is.

Pedig a megvalósitandó reformoknak egész tömegét kapta örökségbe a városháza a mult esztendőtől. A főpolgármesteri, alpolgármesteri, tanácsnoki állások helyes betöltésétől, a jogtalan ambiciók megfékezésétől függ a város tisztviselő-testületének harmónikus együttműködése. Az autóbusz-üzem megindítása parancsoló kötelessége a város urainak. Nemcsak a közlekedés modernizálása követeli ezt a reformot, hanem a jobbparti lakosságnak létérdeke is. Tanügyi téren a legmesszebbmenő támogatást kell biztositani Déri tanácsnok nagystilü terveinek. Nyugvópontra kell végre juttatni az uj városháza és a sugárut épitésének fogas kérdését s a városszabályozásnak többi problémáját. Meg kell szabni a város telekpolitikájának irányát és korlátait: mikor vegyen és mikor adjon el a város telkeket? A temetkezés dolgát rendezni kell — a tolakodó magánérdek érvényesülése nélkül. Ki kell küszöbölni a városházi szállitásoknál uralkodó, türhetetlen állapotokat. Rendet kell teremteni a város vállalkozói között, levakarni a város testéről az élősködőket. Komolyan és szeretettel illik foglalkozni a kereskedelmi kikötővel, a hidvám eltörlésével, az alagut megváltásával. Sürgősen meg kell valósitani a bettermentet, az üres telkek megadóztatását, a luxusadókat, egyetlen reménységeit a város finánepolitikusainak. A deficit nem agyrém többé, hanem megdöbbentő valóság, amely egyre nő a jövő perspektivájában. A deficitnek az ellenszere csakis uj jövedelmi forrásoknak a megnyitása lehet, mert az adóemelkedésnek már az ötlete is tragikus sietséggel söpörné el a Bárczy István által inaugurált rendszert. A fürdőpolitikának végre használ is lássa már a város, az áldozatokból éppen elég volt. Szociális téren sem fog ártani némi önmegtagadás, a külföldi sémáknak kevésbbé lelkiismeretes átplántálása.

Ezekből a mozaikszerüen feltálalt problémákból fog táplálkozni az uj szezónban a városházi közvélemény. A városatyák ióI vigyázzanak, tiszta szemmel és tiszta lelkiismerettel döntsenek e kérdésekben. A városatyáknak a körmeire viszont a publikum figyelien, ne türje, hogy az összeférhetetlenségnek minden faiájából akadjon egy-két precedens a városházán.

FULÁNKOK

—

Szemérmetlenség

persze hogy az, ami a városházán sub titulo „tanulmányut" történik. Amikor mi irtunk róla, amikor mi fedeztük fel azt az összeférhetetlenséget, amely előáll akkor, mikor a tanács dusgazdag bizottsági tagokat pénzel: — akkor ezt magától értődő dolognak tartották. Ma pedig felhördül minden Bárczy-huszár és világrengető, egetverő gyalázatosságnak mondja azt, amit egy Kassai nevü bizottsági tag elkövetett. Végezzünk előbb a dolog érdemi részével: azt mondjuk, a kutyának kell a strandfürdő, ha van pénze a városnak — hát van? — jó lesz az kenyérre. De ha Kassai bizottsági tag ur beleszeretett a strandfürdő eszméjébe, senki tőle azt a jogát el nem veszi, hogy külföldi tanulmányutra menjen — a saját költségén. És itt van a kutya eltemetve! Kassai egyetlenegy fillért sem kért és nem is kapott erre a célra a várostól. Privát szórakozásból teszi meg az utat s a városnak mindössze annyi köze van az egészhez, hogy Bárczy polgármester ur személyes intézkedése folytán a hivatalos könyomatos adta tudtára a világnak a nagy eseményt. Hogy a kommüniké fogalmazását ügyetlennek tartotta Kassai, az már igazán nem közügy és nem is fontos. A lényeges és disztinkcióra érdemes dolog az, hogy egyszer volt egy városatya, aki a saját pénzén ment tanulmányutra és ezért nagyot ütöttek a fejére.

Krencsey

Géza, a vivóbajnok-főtanácsos, mint a főváros hivatalos közlönye jelenti, letette a hivatalos esküt a polgármesteri klubtárs kezébe és átvette hivatalának vezetését. Gazember, aki irigyli az uj főtanácsos szerencséjét, amelyre rászolgált. Egy sajátságos eszmetársulás azonban — engedje meg nekünk Krencsey főtanácsos ur — a szép karrierről a városi szolgák felé irányitja a figyelmünket. Krencsey urnak tizenhatezer koronás állást kreáltak, holott az a munka, amelyre szükség volt rá — az élelmiszerüzem gépeinek installálása — legfeljebb két esztendeig tart. A város szolgái ellenben fellázadni készülnek, lesir róluk a nyomor, sirva panaszkodnak, hogy lehetetlen dolog manapság harmincöt forintokból megélni, próbálja meg a polgármester ur, ha nem hiszi el.

Krencseynek igaza van, de igazuk van a szegény szolgáknak is. Uj állások kreálása helyett gondoljanak a város urai ezekre a szerencsétlen páriákra. Nem méltó a városhoz, amit a szolgákkal csinálnak.

BUDAPEST

uj kerületi beosztása.

A választókerületek uj beosztása a közeljövő politikai programmjának legkényesebb pontja. A fővárost is erősen érinti a készülő reform, mert nem lehet közömbös, hogy a törvényhozás teljesiti-e azokat az óhajtásokat, amelyek a választókerületek kikerekitésével kapcsolatban a város mértékadó tényezőinek részéről felmerültek. Azok, akiknek hivatalos kötelességükhöz tartozik a reform előkészitése, a legnagyobb merevséggel zárkóznak el minden nyilatkozattétel elől. Igen előkelő, beavatott forrásból mégis a következőket sikerült megtudnunk:

— A főváros uj politikai beosztása, Budapest választókerületeinek megállapitása, talán még nagyobb gondot okoz a kormánynak, mint a nemzetiségi szempontoknak a kielégitése. Elsősorban azt kell eldönteni, vajjon a reformot kapcsolatba hozzuk-e a fővárosi törvény revíziójával, vagy pedig ettől függetlenitsük. Budapestnek ma tiz közigazgatási és csak kilenc választókerülete van. A közigazgatási kerületeknek a száma, amelyet az uj fővárosi törvény fog megszabni, talán változatlan marad, az azonban több mint bizonyos, hogy a választókerületek száma lényegesen emelkedni fog. Közigazgatásilag bajos volna változtatni a mostani állapotokon, mert ha a legideálisabb megoldást fogadnók el, t. i. azt, hogy ugyanannyi közigazgatási kerülete legyen Budapestnek, mint ahány mandátuma: — az uj előljáróságok szervezése elhárithatatlan finánciális akadályokba ütközne. Elég, ha az ily módon szükségessé váló személyzetszaporitásra gondolunk, ezt sem birná el a város.

— Közelfekvő tehát az a valószinüség, hogy a választókerületek számát a közigazgatási kerületektől függetlenül fogjuk a fővárosban is megállapitani. Abban ugyanis nem lehet nézeteltérés, hogy Budapest mandátumainak a számát lényegesen növelni kell. Elég, ha e tekintetben utalok arra, hogy Budapest lakossága a huszadrészét teszi ki az ország népességének, ezzel szemben pedig a választókerületeinek száma (kilenc), mindössze $^1/_{45}$-öd része az összes mandátumoknak (413). Ebből világos, hogy abszolute véve is mintegy tizenkét képviselővel kevesebbet küld a főváros a parlamentbe, mint ahány hely őt jogosan megilletné. Pedig azt is tekintetbe kell venni, hogy Budapest az ország szive, itt tömörül az ország intelligenciája, a törvényhozás termében tehát még az aránynál is nagyobb tömegben kellene szerepelnie Budapest képviselőinek. Előrelátható, hogy az uj törvény folytán Budapest váasztókerületeinek száma még nagyobb arányban fog nőni, mint az összes kerületeknek a száma. Mintegy 20—22 képviselője lesz a fővárosnak, annyi bizonyos.

— A kerületek számának megállapitásánál jóval nehezebb, kényesebb kérdés a kikerekités, beosztás. E részben politikai momentumok érvényesülnek. Nagyon jól

tudjuk, hogy ha a beosztás a jelenlegi maradna, akkor a legközelebbi választásnál a megmaradt munkapárti kerületeket (II, IV, VIII) is játszva elhódítaná a kormánytól a Vázsonyi Vilmoshoz közelálló Andrássy-párt. A pártonkivüli képviselők kerületeiben szintén nem lehet eredményre számitani a mostani beosztás mellett. Számot kell vetni továbbá a szocialistákkal is, akiket a választójog reformja tömegesen juttatott választói jogosultsághoz a fővárosban. A kormányzás művészete tudvalévőleg abból áll, hogy az ellentábor különböző elemeit szembeállitsuk egymással, mert ha ők egymás között marakodnak, kettőjük közül a harmadik, a munkapárt fog nevetni. Az lesz tehát a legnehezebb feladat, valóságos művészet, hogy Budapest választókerületeit ennek a szempontnak megfelelően alakitsuk át. Ott, ahol a munkapárt lakik, sürü tömegben munkapárti kerületeket csinálunk. Az ellenzéki kerületeket pedig ugy fogjuk kikerekiteni, hogy ott a szocialistákkal szemben találja magát az ellenzék.

— A részletekről egyáltalában nem lehet ma még beszélni. Bizonyos, hogy a Terézváros és az Erzsébetváros 3—3 képviselőt fog választani.

Bécsi szénnel

fűt a város a tisztviselőknek.

Ismét egy közszállitás, amelynél a város fittyet hányt minden szabálynak, minden rezónnak. A szállitás anyaga ezuttal a szén, tehát egy olyan cikk, amely nem specialitása egyik országnak és egyik cégnek sem, hanem egyenesen arra termett, hogy nyilvános árlejtés utján jusson a főváros a legolcsóbban hozzá.

Hat-hét waggon szénre volt szüksége a városnak. Ebből a kvantumból a város tisztviselői kapnak önköltségi árban fütőszenet. A városgazdasági ügyosztály szüknek találta a hazát, látcsövet tett a szemei elé és Bécs városában felfedezett egy Berl D. nevü szenes céget. A felfedezés után pedig kéz alatt megkötötte az üzletet Berlékkel. A hazai szénszállitók mellőzésével Berléknek adta oda a szállitást, a velejáró haszonal együtt.

Nehogy pedig azzal a váddal illethessenek bennünket, hogy mi a hazai szénuzsorásoknak a kenyerét féltjük, visszaidézzük az illetékeseknek emlékezetébe a két esztendő előtti hirhedt angol szénszállitást. Akkor a város szintén kiuzsorázottnak érezte magát s az uzsora ellen ugy védekezett, hogy horribilis áron legelsőrendü angol szenet vásárolt waggonszámra. Az angol szén pedig tétlenül hevert sokáig a városi raktárakban, miglen a — Rudas-fürdőt kezdték vele füteni. Tehát prima szenet használtak ipari célokra, amiből negyedmillió koronára menő kára származott a városnak.

Ugy lehet, ez az eset most meg fog ismétlődni.

A nyilvános árlejtés mellőzése minden esetre furcsa szinben tünteti fel ezt az üzletet. Végtére is, ha a szállitó személyének megválasztásánál vétkezett a város a legelemibb gondosság ellen, mi a garanciája annak, hogy a szén átvételénél nagyobb lesz a rend és a figyelem és kevesebb lesz — a törmelék. Lehetséges, hogy a bécsi cég igen tisztességes, jóravaló embereknek az üzlete. A városnak azonban senki kedvéért nem illik eltérni a szabályoktól, mert a közvélemény rögtön gyanut fog és tisztelettel megkérdi: hogyan jutottak Berlék arra a gondolatra, hogy szolgálataikat felajánlják a városnak s ki volt az az önzetlen, aki a cégnek német nyelvü ajánlatához szivének minden melegségét csatolta?

Kacsoh Pongrácz

a tankönyv-hullámok tetején.

Egy idő óta — bizonyára az iskolai év kezdetének az ötletéből — hasábos cikkeket látunk a napilapok fővárosi rovataiban s a cikkek az adatoknak megdöbbentő erejével igazolják, hogy a pesti szülőket a főváros kiszolgáltatja a tankönyvuzsorásoknak, az uzsorások, a főváros beleegyezésével, esztendőről-esztendőre változtatják a tankönyveket, indokolatlanul uj kiadásokat rendeznek stb. Külön részt szentelnek ezek a cikkek a főváros zenei oktatásának, a zenés könyveknek s az egyik napilap megállapitja, hogy a főváros egyik tisztviselője — akinek a hatáskörébe tartozik a zenefelügyelet — használhatatlannak, rossznak minősitette a zeneoktatási tankönyvre kiirt pályázat munkáit, csak azért, hogy a konkurrensek félretolása után az ő könyvét fogadja el a tanács.

Őszinte örömmel és megelégedéssel látjuk, hogy a napisajtó is magáévá tette azokat a vádakat, amelyek a Fővárosi Hirlapban hónapokkal ezelőtt hangzottak el. Mi azonban nem voltunk eléggé diszkrétek és nevükön szólitottuk azokat, akiket a tankönyvbotrányokban ludasoknak itéltünk. Mi bizony megirtuk Kacsóh Pongrác dr. zenei szakelőadó urról, hogy furcsa uton-módon sikerült kieszközölnie a zenekönyv-monopóliumot s elárultuk azt is, hogy a busás haszonnal járó üzlet részese a Rózsavölgyi és Társa cég, amelyben szerényen helyet foglal a polgármester testvéröccse, Bárczy Gusztáv.

Szomoruan igaz, amit a lapok a tankönyvpanamákról irnak. Egyben azonban erősen eltér a mi véleményünk az övéktől. Mi eleve is tiltakozunk minden olyan megoldás ellen, amelynek az árnyékában ismét nehány zsiros állásra pályázó settenkedik. Mi nem kérünk a tankönyveknek házi kezelésben való szerkesztéséből, fölöslegesnek tartjuk a „tankönyvszerkesztői" s „tankönyvigazgatói" állásokat. A helyes és egyedül becsületes álláspont az, hogy a főváros végre-valahára fixirozza hosszabb időre a tananyagot, állja utját a szülők lelketlen kizsákmányolásának, minden egyes esetben pedig irjon ki nyilvános árlejtést a tankönyvek szállitására. A nyilvános árlejtés nem jár semmiféle ujabb házi kezeléssel, semmiféle ujabb állásfoglalásokkal s az eredménye mindig megnyugtató lesz.

Igy állunk azzal a bizonyos tankönyvuzsorával . . .

Garszon-lakások

a főváros tisztviselőinek.

A szociálpolitikai ügyosztályban szorgalmasan dolgoznak egy előterjesztésen, amelynek a mibenlétéről Bárczy István polgármester urnak bizonyára halvány sejtelme sincsen még, de azért előre is megjósolhatjuk, hogy a Bárczy-rezsim önzetlen rajongói a polgármester nyakába fogják varrni az érdemet, mihelyt a legujabb szociális izü javaslat nyilvánosságra kerül.

Vonatkozik pedig az előterjesztés a fővárosi tisztviselők részére épitendő garszon-lakásokra. Igen sok tisztviselője van a városnak, aki legénynember, nagyon alacsony a fizetése s nagy áldás volna ránézve, ha csekély pénzért kényelmes, világos, modern lakáshoz jutna. Az előterjesztésen most dolgozik Hubert dr. tanácsi fogalmazó s ugy kontemplálják a dolgot, hogy idővel nemcsak a legényemberek, hanem a városházi magános tisztviselőnők is részesüljenek ebben a jótéteményben. A gyönyörü eszme ma még csak embrionális állapotban van. Az ügyosztály terveket készittetett, költségvetéseket kért s most folynak a kalkulációs munkálatok. Az egyszobás lakások valószinüleg hordozható házakban lesznek, az épitkezést valamelyik erdőszélen, jó levegőjü, de a városhoz mégis közelfekvő városi területen fogják megkezdeni. Egy-egy ilyen lakás ára havi 25—30 korona lesz. Ezért a pénzért bizony nem kaphat rendes lakást a városban senki. A gondolat rendkivül egészséges, nemes és nem jár anyagi megterheltetéssel a fővárosra nézve, mert a kalkuláció szerint a befolyó jövedelem böven fogja fedezni ugy az amortizációt, mint a fentartási költségeket.

Az előtejesztés a jövő hónapban kerül nyilvánosságra.

Autobusz-vigécek

Az ügyosztály álláspontja változatlan.

A közeljövő leghatalmasabb problémája kétségkivül az autobuszforgalom megnyitása lesz. Legalább is annak kell lennie, ha azt akarják a város urai, hogy a pesti polgárság komolyan higyjen a szavukban és az önzetlenségükben. Az autobusz-ügy dülőre jutása parancsoló kötelessége a közgyülésnek, még pedig záros határidőhöz szabott kötelessége, mert az esztendő végével elzárják a Lánchidat s a budai oldal ugyszólván el lesz zárva a világtól.

Az autobuszról azt hirdették, hogy ujabb formában kerül az őszi közgyülések egyike elé. Magunk is regisztráltunk néhány ilyenfajta kombinációt, anélkül azonban, hogy a levegőben röpködő kacsáknak komolyabb jelentőséget tulajdonitottunk volna. A hirszolgálat teljességének a kötelességén tul azonban meg kell állapitanunk azt, hogy 1. az angol konzorcium változatlanul fenntartja azt az ajánlatot, amelyet a közlekedésügyi bizottság letárgyalt és elfogadott. 2. A konzorcium ajánlat-meghosszabbitása az esztendő utolsó napjáig szól s az angolok a méltányosság terén hajlandók elmenni egészen odáig, hogy ujból tárgyalásokba bocsátkoznak a város illetékes tényezőivel s a felmerült aggodalmakat a lehetőséghez képest honorolják. Egyáltalában meg kell állapitani, hogy soha még egy magánvállalat konciliánsabbul, nobilisabb módon nem bánt a várossal, mint az angolok, akiket pedig joggal keserithetett el az a herce-hurca, amelyen a becsületes szándéku, tsztességes ajánlat keresztülment. 3. A közlekedési ügyosztály változatlanul fenntartja az előterjesztését, ma is ragaszkodik ahhoz a véleményéhez, hogy a városra nézve ez a megoldás a legkedvezőbb. Annál is inkább, mert a javaslat szerint tiz év multán bármikor felmondható az angolokkal kötendő szerződés, már pedig az első tiz év nyilvánvalóan a legnehezebb ideje lesz az uj közlekedési vállalatnak, az üzem bevezetése, megkedveltetése horribilis befektetéseket és munkát igényel, kiváló kereskedelmi szellemet, az első tiz évben a legnagyobb a rizikó, a legvalószinütlenebb a rentabilitás.

Egyizben megemlékeztünk már arról, hogy az autobusz-üzem becsületes módon való megvalósitását néhány kijáró igyekszik mindenáron megakadályozni Egy gróf Laveaux nevü álmágnás auto-ügynök a német Nag-nak a zászlóját lobogtatja fennen, azonkivül pedig garmadával akadnak olyanok, akik részben auto-alkatrészeket, részben benzint és olajat szeretnének a városnak eladni.

Természetes, hogy ezek az ajánlatok nem komolyak, mert nem vonatkoznak az autobusz-közlekedés létesitésére, hanem csakis apróbb részletekre. Máról holnapra nem lehet abszolut jó minőségü, a gyakorlatban pompásan bevált autobuszokat gyártani. A fővárosnak le kell ráznia magáról a mindenáron gseftelni akaró, komolytalan pályázókat s módot adni a közgyülésnek arra, hogy a konkrét ajánlat fölött döntsön.

Költséges kisérletezés

Ellocsolt százezrek.

A Budapesti Hirlap egyik multheti számában éles és megérdemelt kritikát olvasunk a város tanácsáról. E szerint

> a főváros egyik élelmes szállitója, a kellő pártfogással fölszerelve, azt az ajánlatot tette, hogy a főváros szerezzen be targoncarendszerü tömlőmotolákat. Ez a pepecselő módszer tudvalevően nagy személyzetszaporitást fog igényelni s azonkivül a forgalmas utvonalokon át fektetett tömlőket a forgalom is mindenesetre nagyon fogja rongálni.

A tanács ennek ellenére magáévá tette az ajánlatot s a vonatkozó javaslat simán csuszott át az illetékes albizottságok retortáin.

Az egész locsolási ügy ékesen jellemzi a városházát. A jellemzés annál a pontnál kezdődik, hogy a főváros éppen most kezd komolyan foglalkozni az utcák öntözésével, amikor vége a nyárnak, levelek hullása következik, utánna pedig téli fagy. A locsolásnál sokkal aktuálisabb, fontosabb volna talán most, ha arra tenne a köztisztasági hivatal előkészületet, hogy a havazásnak a nyomai ne éktelenkedjenek télen heteken át a pesti utcákon. A másik oldala a dolognak az, hogy a város az öntözés javitása cimén százezrekre menő beruházásokat tett már. Nemrégiben automobil-öntözőkocsikat hoztak forgalomba, de az ügyosztály kitalálóit ezek nem elégitették ki, mert később negyven darab öntözőkocsit vásároltak huszonötezer koronáért a Mátrai Antal és Társa r-t.-tól. A kisérletezésnek további állomása volt most a targoncarendszerü tömlőmotolák beszerzése. S ha ez sem felel meg a hozzáfüzött várakozásnak, akkor majd akadnak ujabb élelmes szállitók, akik ujabb készülékeket fognak a város nyakába sózni.

Kegyelem Weingrubernek!

Kárpótlás az Állatkerti kávéházért.

A főváros városgazdasági ügyosztálya véglegesnek hireszelt terve volt az, hogy a négymillió költséggel megépitett Széchényi-gyógyfürdőnek és a melléje tervezett gyógyszállodának megfelelő milliót biztosit. A szándék keresztülvitelére mindenekelőtt elhatározták, hogy az Andrássy-utat továbbvezetik az Erzsébet királynéutig; ennek folytán, mint akkor megirtuk, a meghosszabbitás vonalába eső Sziklai-szinkör jövőre már nem fogja mulattatni a közönséget.

A gyógyfürdőhöz és a gyógyszállódához megkivántató nyugalom és csend biztositása végett ugy határozott a városgazdasági ügyoszály, hogy él szerződésadta jogával és a Weingruber-pavillon bérletét felmondja és az épületet most ősszel lebontatja. A nyár folyamán azonban másképpen döntött Márkus Jenő tanácsnok. A bérlő kérelmére beleegyezett abba, hogy a katonazenés pavillon egyelőre megmaradjon mai helyén és az épületet csakis 1915 végén fogják lebontani, mert megvárják, mig a gyógyszállóda fölépül.

A Széchényi-fürdő szállodájának teljesen elkészült tervei szerint az épület alsó részében nagyszabásu etabliszman lesz, mely teljesen pótolná a közönség számára a Weingruber-pavillon lerombolása által elveszitett szórakozó-helyet.

Az ügyosztály ugy tervezi, hogy Weingruber Ignácot kárpótolni fogják és a gyógyszálló vendéglőjének és kávéházának bérletét minden versenytárgyalás mellőzésével neki juttatják. Jó forrásból azt hiresztelik, hogy erre nézve Weingruber határozott igéretet kapott.

A multbeli példákból kiindulva nincsen okunk kételkedni, hogy ez a terv megvan és hogy ez az igéret megtörtént. És természetes, hogy már most tiltakozunk az ellen, hogy a bérletet versenytárgyalás nélkül kiadják. A szálló müszaki tervei teljesen készen vannak s mihelyest a polgármester pénzt szerez, abból természetes, legelsőbben a favorizált városgazdasági ügyosztály kap. Az állatkerti vendéglő bérlete erős memento arra, hogy a bérlet kérdését idejében oldja meg a főváros, még pedig kivételesen — közmegelégedésre.

Gőzmosó és gőzfürdő.

Csödtömegeket vesz a város.

Furcsa kis üzlet bontogatja szárnyait a városházán. Mintha egyéb baja és egyéb gondja nem volna a városnak, mint az, hogy tönkrement, csődbe jutott vállalatokat megmentsen: — a elgujabb terv szerint megveszik a kőbányai Therápia gőzmosót s a vele kapcsolatos gőzfürdőt.

Ennek az üzletnek elsősorban a beállitása az, ami alkalmas arra, hogy gyanut keltsen az alapjában véve ideális, nemes cél valódi értelme iránt. A tényállás az, hogy Bárczy Istvánt sikerült megnyerni a vétel számára, mire Bárczy István nem állt elő nyiltan azzal, hogy a gőzmosó és a gőzfürdő feltétlenül szükséges és jó üzlet, ellenben a tőle megszokott nyiltsággal és őszinteséggel stromannokat állitott be az üzlethez, ő maga adta a tönkrement embereknek azt a tanácsot, lépjenek érintkezésbe az Országos Népfürdő Egyesülettel, szerepeljen névleg ez a szabadkőmüves szervezet mint vevő, igy azután könnyü lesz hangulatot teremteni a városi gőzmosó és gőzfürdő mellett. Igy is történt. Névleg a Népfürdő Egyesület veszi meg a boltot, fizetni ellenben — a bölcsen kieszelt terv szerint — a főváros fog.

Szomoru ebben a dologban, hogy csupa jóhiszemü, derék, tisztességes, de naiv embernek a hátán keresztül ment végbe a tennt részletezett processzus. Aki ezt a vételt a legnagyobb energiával és szeretettel támogatta: Almády Géza tanácsnok, a Népfürdö Egyesület ügyvivő elnöke. Róla mindenki tudja, hogy soha magánérdekek képviseletére nem vállalkozott, ha sejtené, hogy itt nem közügyről van szó, hanem a legridegebb magánérdeknek az érvényesüléséről, akkor bizonyára ő maga volna az első, aki tiltakozna az üzlet ellen. A Népfürdő Egyesület választmányának többi tagjai ellen sem tehető kifogás, csupa jó ember ül ott, de végtére is akármilyen tiszteletreméltó és közhasznu egyesületről van szó, a közpénznek elprédálásához lelkiismeretes embernek még sem szabad tapsolnia. A választmányban egyedül Forbáth Imre dr. nak voltak aggodlmai az üzlet ellen. Forbáth Imre mint városatya megmutatta, hogy nemcsak elsőrendü szakember, de önzetlen, lelkes munkása a köznek. Az ő aggodalmaskodása egymagában véve is alapos ok volna arra, hogy a veszedelmes tervet elvessék az illetékes tényezők. Azt mondják, a népfürdőre feltétlenül szükség van. Szivesen elhisszük ezt, de kérdjük, hogyan van az, hogy amikor a Sárosfürdő költségvetésének a redukálásáról volt szó, a népfürdő terve volt az első, amit kidobtak a preliminárából. Ha akkor nem volt pénz népfürdőre, miből telik most hirtelen arra, hogy a fürdő mellé még mosódát is szerezzen a város? És mindenek felett: mivel tette magát a csődbe jutott magántársaság érdemessé arra, hogy a hinárból közpénzen kimentessék? Kik azok a derék emberek, akiknek a kedvéért uj üzletágakat vezetnek be ujra a városházán. Avagy talán kiszemelték már az uj fürdőigazgatót, az uj fürdőorvost, felügyelőt, gőzmosófőtanácsost? Oly kérdések ezek, amelyek joggal merülnek fel minden egyes alkalommal, amikor a város kitágitja a müködési körét és a humanizmus és szocializmus jelszavával akarja meghóditani a balga sziveket. Ha Budapest várni tud a népfürdőre, Kőbánya is várhat addig, amig őszintébb, kevésbé gyanus illatu előterjesztéssel, mindenek előtt pedig több pénzzel jön a tanács a közgyülés elé.

Nyilvános árlejtést!

A javadalmi bérlet sorsa

A javadalmi bérlet dolga ismét aktuális lett. Tudvalévő, hogy a nyár elején a pénzügyi osztály váratanul előterjesztéssel lépett a pénzügyi bizottság elé s azt ajánlotta, hogy a kitünő üzletet kéz alatt adják ismét az eddigi bérlőknek, a Brankovits és társai cégnek. A pénzügyi bizottság Pető Sándor melegen pártoló felszólalásának a hatása alatt egy szavazattöbbséggel effogadta az előterjesztést, Vázsonyi Vilmos azonban, aki nem volt jelen a határozathozatalnál, alaposan elrontotta az ünnepet, mert nyomban kijelentette, hogy nem azonositja magát Petővel és ellene van az előterjesztésnek. Oly nagy volt a hatása Vázsonyi erélyes fellépésének, hogy a tanács nem merte a közgyülés elé vinni az üzletet, ellenben utasitotta a pézügyi osztályt, hogy dolgozzon ki javaslatot a nyilvános árlejtésre esetleg a házi kezelésre vonatkozólag.

Ez meg is történt, ugy értesülünk, hogy a pénzügyi osztály elkészült uj javaslatával. Időközben tömegesen jelentkeztek a zsiros üzletre uj pályázók, az ügyosztálynak tehát módjában állott meggyőződni arról, hogy első előterjesztése nem volt a legszerencsésebb, a legelőnyösebb a fővárosra nézve. Az uj előterjesztés állitólag a házi kezelést ajánlja. Ez ismét végzetes tévedés volna. Azt már megállapitották a pénzügyi bizottságban, hogy a helypénzek kezelése eminenter kereskedelmi vállalkozás, fürge eleven vezetést, kereskedelmi szellemet igényel, nem lehet bürokratikus módon kezelni. A város kezében egyenesen ráfizetnének a javadalmi bérletre, uj állásokat kreálnának, emelnék a rezsit és a bevétel sokkal kisebb volna, mint a magánbérlők kezében.

Az egyedül helyes és becsületes álláspont az, hogy a város irjon ki nyilvános pályázatot a bérletre. Nyilvános árlejtésen lássa meg mindenki, kinek az ajánlata a legkomolyabb, a legmegbizhatóbb s a legelőnyösebb. A nyilvános árlejtésnél megszünik a kijárók munkája, az érdekelt bankok és érdekelt városatyák lázas buzgalma s azé lesz az üzlet, aki a legtöbbet ad érte, a legcsekélyebb haszonnal megelégszik.

! OMNIA !
mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József I-25

Óriási müsor !

A néma hős
Szinmü a katonaéletből, 4 felv.

A kis szökevény
Vígjáték 2 felvonásban.

Az utolsó órában
Dráma 2 felvonásban

Ezenkivül több kitünő vigjáték, természeti és tudományos felvételek és aktualitások.

Folytatólagos előadások !

Kezdődnek ünnepnapon d. u. 4 órakor, hétköznap délután 5 órakor.

Események

Telefon 137—15.

A „Fővárosi Hirlap" cikkei és közleményei csak a forrás megnevezésével nyomathatók le.

Ötvenkét hét.

Pont egy esztendővel ezelőtt küzdelmes, nehéz munkára szántuk magunkat. A lelkünkből kisarjadzott egy lap, amelynek az volt a programmja, hogy nem törődik a nagyok haragjával, hanem bátran nyul bele a darázsfészekbe, nem leplezi a mások leplezni való vétkeit, meggyőződései lesznek, becsületes elveket fog hirdetni, minden hatalomtól és befolyástól független marad, egyedül az olvasóközönség megértő szeretetétől várja, reményli a boldogulását. A Fővárosi Hirlap esztendős jubileuma döntő bizonyitéka annak, hogy a lap hü maradt kitüzött programmjához. Minden nagyképüség nélkül való az a megállapitás, hogy hézagpótló munkát végeztünk és végzünk továbbra is. Teljes ujságirói készséggel, szigoru lelkiismeretességgel, elsőknek tájékoztatjuk a közönséget a városházi és közgazdasági élet eseményeiről, mindent meglátunk, mindenről megmondjuk a véleményünket, amely lehet szigoru, de mindig őszinte. A Fővárosi Hirlap, a kezdet nehézségein tul, fokozott munkával, a hirszolgálat tökéletesitésével s a pogrammhoz való ragaszkodással fogja meghálálni az olvasó közönség rokonszenvét, amely eddig is fenntartója és irányitója volt.

A szerencsés Neuschloszék. A főváros 460.000 korona költséggel tudvalevően a közraktárak kibővitését határozta el. Az épitésre kiirt munkálatokról azt hiresztelték, hogy azokat a Gregersen-cég kapta meg. Mint értesülünk az épitkező albizottság döntése folytán a munkálat nagyobb részét, az ácsmunkát, a Nuschlosz Kornél rokonai, a Neuschlosz Ödön és Marcel vállalkozó cég kapta meg. A munkára 30 pályázó reflektált, Gregersenék a hetedik helyen voltak. Neuschloszék érezhették a nagy konkurrenciát, mert közel 50.000 koronával voltak olcsóbbak, mint a pályázó cégek akármelyike. Ilyenformán a közgazdasági ügyosztály a közraktárak épitésénél mintegy 60—80 ezer korona megtakaritást fog elérni, ami évek óta kétszer sem történt meg a városházán.

A drága partbérek. Hosszu idők mulasztását pótolta a mult esztendőben a főváros, a mikor a huszév óta változatlan partbéreket fölemelte. A három nagy hajósvállalatot egyáltalában nem érintette tulságosan a Dunapart bérletéért fizetett jelentékeny többlet, mint most kiderült, igen nehéz helyzetbe kerültek a drágitás folytán a kisebb kereskedők; különösen pedig a partot bérlő fakereskedők. Igen sokan bejelentették közülük, hogy a felemelt partbérek mellett képtelenek üzletüket folytatni és kénytelenek lesznek a bérletről lemondani. A panasznak ugylátszik, van némi alapja; Vuk M. és fia budapesti fakereskedő már be is váltotta ezt az igéretet és a várostól bérbevett terület további használatáról lemondott.

Ami nem illik. Őszinte örömmel és büszkeséggel tapasztaljuk, hogy cikkeink és hireink nemcsak olvasóközönségünknek, hanem néhány laptársunknak is megnyerik a tetszését. Az örömünk és a büszkeségünk fokozódik, amikor azt látjuk, hogy akad lap — még hozzá esti napilap — amely a laptársi szolidaritásnak egyenesen példátlan jelét tanusitja, mert nemcsak hogy szószerint leközli cikkeinket, hanem a „saját tudósitónktól" cimü bélyegzővel is ellátja azokat. Hálás szivvel köszönjük a kitüntető figyelmességet és igérjük, hogy a jövőben revanzsáljuk magunkat: az illető lapnak kiirjuk a nevét, ingyenes reklámhoz segitjük.

Bogdanovics és a főváros. Bogdanovics Luciánt, a szerencsétlenül járt szerb pátriárkát, jó ismerték a városnál is. Néhány esztendővel ezelőtt, budai szerb püspök korában, hosszabb ideig tagja és szorgalmas látogatója volt a közgyülésnek. A II-ik kerületet képviselte, soha nem szólalt fel, egyébként azonban nagy érdeklődéssel kisérte a tárgyalásokat. Bogdanovics bizottsági tagsága alatt sok tisztelőt és jó barátot szerzett magának a városatyák között.

Nyilatkozat. Budapest, 1913 szeptember 5-én. Tekintetes Szerkeztőség! Becses lapjuk szeptember 3-án megjelent, 36-ik száma „Favorizált szállító" cim alatt a lehel-utcai mühelybérház versenytárgyalásának eredményével foglalkozik. E cikkben szerepel az én cégem is, mint legolcsóbbajánlattevőé és szóvá tétetik, hogy bizonyos körök egy más cég javára kivánják a döntést előmozditani. A tény az, hogy az én ajánlatom a legolcsóbb, de ne hogy félreértés származzék a dologból, kérem közölni, hogy én a cikkben foglalt adatokat nem adtam és egyáltalában nem volt előzetes tudomásom róla, hogy b. lapjuk a dologgal foglalkozni fog. Cégem reputációja érdekében kérem ezt nyilvánosságra hozni és előre is köszönöm szives előzékenységüket. Kiváló tisztelettel *Laub* Lipót s. k.

Ennek a nyilatkozatnak annál szivesebben adunk helyet, mert nem cáfolja meg a cikkünkben foglaltaknak érdemi részét. Készséggel elismerjük, hogy adatainkat nem a nyilatkozótól kaptuk, vele sem ebben, sem más ügyben nem beszéltünk. Hirszolgálatunknak tökéletessége különben is fölöslegessé teszi, hogy az ilyen üzleti természetü dologban érdekelt feleket hallgassunk meg.

Beketow monopóliuma. Mint megirtuk, Fényes Károly egy nagyszabásu cirkusz terveit nyujtotta be a fővároshoz és kérte a tanácsot, hogy a Városligetben, a Damjanich-utca és a Feld-szinház között levő területen telket engedjenek át.

A városgazdasági ügyosztály akkor átküldte az ügyet javaslattétel végett a városépitésügyi ügyosztálynak; az ügyosztály hosszu hallgatás után most visszaküldte a terveket azzal a kijelentéssel, hogy ilyen nagy területet a Városligetből nem ad. Igen csodálatos, hogy most ilyen kérlelhetetlennek mutatkozott a főváros. Mikor Beketowékről volt szó, akiknek az Állatkert amugy is kicsi területéből engedtek át egy nagyobb részt, szokatlan készséget tanusitottak a városházán. Mindez azonban nem fogja lerontani azt a több oldalról mozgatott törekvést, hogy Beketow monopóliuma meg ne szünjék.

Pozsony város kamatmentes kölcsöne. Pozsony város feliratot intézett a kormányhoz és a leégett városrész szabályozásának, valamint kislakásoknak épitésére kétmillió koronás kamatmentes kölcsön engedélyezését kérte. A kormány — hir szerint — nem zárkózik el attól, hogy a városnak a tüzvész okozta rendkivüli kiadásokra való tekintettel nagyobb kamatmentes kölcsönt adjon.

Arad város pénzügyi bajai. Arad városnak nyolc és fél millió korona kölcsönre volna szüksége, hogy kötelezettségeinek eleget tegyen. Ez a horribilis nagy összeg, amely más körülmények között felvehető lenne, ma aligha lesz megszerezhető kölcsön utján. Pedig ennek az összegnek fele olyan kötelezettségek fedezésére szolgálna, amelyek fedezése előtt a jövő évi julius hónapjaig nem zárkózhatik el a város.

Pécs város 12 milliós kölcsöne. Egy hágai közjegyző pár héttel ezelőtt Pécsett járt, ahol napokon át tárgyalásokat folytatott Nendtvich Andor polgármesterrel a város részére szükséges 12 milliós kölcsönre vonatkozólag. A közjegyző odanyilatkozott, hogy a legnagyobb valószinüség szerint sikerülni fog neki egy angol pénzcsoporttól a 12 milliót megszerezni, még pedig 5.75 százalék mellett. Határozott igéretet tett továbbá, hogy egy hónap mulva Angliába utazik és megkezdi a tárgyalásokat a pénzcsoporttal és az eredményről a várost értesiteni fogja.

Munkásházak épitése Győrben. Győr város tanácsa utasitotta a mérnöki hivatalt, hogy készitsen egyszobás lakások részére tervet és költségvetést, ugy hogy az egységes kiirási művelet alapjául szolgálhassan. A készitendő tervben a szoba alapterülete 25 m²-rel szerepeljen, konyhával, kamrával padlásfeljáróval s lehetőleg ugy, hogy a klozett is az épületben nyerjen elhelyezést és az épület oly megoldást nyerjen, amely mellett a munkáslakás bővithető legyen.

Budapest látványossága a Baross-tér és Festetich-utca sarkán a Gombos Rezső müépitész tervei szerint készült *Park-szálló*. A szálló épületét *Garai* Ármin, a Sorentó-kávéház tulajdonosa bérelte és rendeztette be. A szálló kétszáz legmodernebben berendezett szobával, legelsőrangu étteremmel és kávéházzal van ellátva; társalgói, hallja, szalonja, és irószobái a legkényesebb izlést is kielégitik. A kávéházban és étteremben esténkint a hirneves ifj. *Rigó* Jancsi zenekara hangversenyez.

Értesités. A Lovas-féle zeneiskola akadémiai előkészitő (Nagymező-utca 8. sz. félem. 1.) igazgatósága értesitése szerint a nagyszámu beiratkozások folytán az igazgatóság ujabban több tanárt szerződtetett, nevezetesen *Hubay* Árpádot, *Zilahy* Ilonát *Kürthy* Sándort, *Katzer* Ilonát és *Mosánszky* Gizellát és *Pischiner* Nándor stb.. Beiratás egész nap.. Kezdőknek, haladóknak a legfelsőbb kimüvelésig az összes hangszerekre, magánénekre és a középisk. ének tan. előkészitő tanfolyamra. Vidéki növendékek, mint magántanulók felvétetnek. Kérjne Értesitőt.

Az „Omnia" mai uj müsora a legvátozatosabb. „A néma hős" c. 4 felvonásos szinmü, „A kis szökevény" c. 2 felvonásos vigjáték és „Az utolsó órában" c. 2 felvonásos helyzetkép a müsor fénypontjai.

Esti kereskedelmi szaktanfolyam. A Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete ősszel nyitja meg tizenötödik évi tanfolyamait alkalmazottak részére. A beiratások most folynak az egyesület irodájában, Andrássy-ut 67. (Vörösmarty-utcai bejárat.) Tandij az egész évre 14 korona. Az egyesület vezetősége, tekintettel a záróratörvényre, a tanórákat este félkilenctől tizig tartja.

Orient-mozgóban a szenzációs sikerü IX. parancsolat naponta páratlan érdeklődést kelt.

Az igazi hölgy elegáns fellépéséhez okvetlenül tartozik egy pár
BRILLIÁNS BOUTON.
Mindenki, aki ilyent beszerezni óhajt, forduljon
SCHÖNWALD IMRE
óra- és ékszertelepéhez Budapest, Deák Ferenc-utca 21., ahol mélyen leszállitott árak mellett óriási választékot talál.

REIN NÁNDOR
szőnyeg- és ágynemü-áruháza
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 9.
ÁLLANDÓ UJDONSÁGOK:
szőnyeg, függöny,
paplan és matrácokban.
NEUSCHLOSZ-
butorok kizárólagos eladási helye. Minőség, szépség és olcsóság tekintetében vezetnek.
Szállodák, kórházak, szanatoriumok berendezési vállalata.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

A nagybankok hitelpolitikája.

Az Osztrák-magyar bank kamatlába 6 százalék, a budapesti piacon pedig $6^1/_8$ százaléknál olcsóbb pénz még elsorendü váltókra se kaphatni. Ez a körülmény eléggé igazolja azt a felfogást, hogy az ország gazdasági életét másfél év óta megbénitó pénzeszüktség, jobban mondva pénzkrizis még szünőfélben sincs. Javulásra egyelőre már azért sincs kilátás, mert az őszi kampány lényegesen nagyobb szükségletének behatása alatt a pénzviszonyok a legutóbbi napokban európaszerte rosszabbodtak.

Ezeknek előrebocsátását azért tartottuk szükségesnek, mert csak a pénzviszonyok kellő ismerete mellett mondhatunk kritikát a nagybankok hitelpolitikájáról, mely sok oldalról még ma is heves támadásoknak van kitéve. Hiszen a jegybank egyik titkára a legutóbbi főtanácsi ülésen is valóságos uzsorával vádolt meg egy nagybankot, mig Pranger vezértitkár néhány héttel ezelőtt minden kertelés nélkül kijelentette, hogy a magyar nagybankok a hitelmegszoritásokat a legkiméletlenebb módon alkalmazták — a kereskedelem és ipar óriási kárára. A debreceni kamara most kiadott évi jelentése igy vádolja a nagybankokat: „Valóságos razziát rendeztek a védtelen kisintézetekre. A csatatér sebesültjeit nem leölni és nem kifosztani kellett volna, hanem ápolásba venni és megsegiteni.“ A pénzintézetek országos egyesülése jelentésében ezt panaszolja: „A hitelkorlátozások és betételvonások által felidézett bajok orvoslására a kormány kezdeményezésére a fővárosi nagybankok szindikátust alakitottak, melynek feltételei azonban olyan terhesek voltak, hogy a legtöbb intézet a felajánlott hitelt el nem fogadhatta, amiért is a szindikátus működése a válságon nem nagyon enyhitett.“

Mindezek sulyos vádak, melyek erős támaszra találtak a nagybankok kedvező mérlegeiben, amelyek a válságos idők alatt rekordszerü nyereségekkel zárultak. Ugyancsak támadás éri a nagybankokat azért is, mert tisztán politikai okokból részt vesznek a 30 milliós bolgár kölcsönben olyan időben, amidőn a magyar kereskedelem hitelszükségletét nem képesek, vagy nem akarják kielégiteni.

Audiatur et altera pars. Eme vádak tekintetében kérdést intéztünk az egyik nagybank vezérigazgatójához, aki nekunk ezeket mondta:

— A nagybankok hitelpolitikáját a válság alatt nem az önző üzleti érdekek, hanem az általános pénzviszonyok irányitották. A közgazdasági tudományok egyik alapvető tantétele, hogy a tőke oda áramlik, ahol biztos és jövedelmező elhelyezésre talál. A válságos idők arra kényszeritettek bennünket, hogy jól megnézzük azt, akinek hitelt nyujtunk. Régi üzletfeleink hitelszükségletét lehetőleg a válság alatt is kielégitettük, viszont igaz, hogy uj hitelt senkinek se nyujtottunk. A háborus időkre való tekintettel állandóan nagy készpénztőkét tartottunk készletben, ami egyenesen a kormány kivánságára történt. Ezenkivül az állam, melynek jövedelmei nem a rendes mederben folytak be, állandóan igénybe vett és vesz bennünket, már csak azért is, mert az utóbbi időben a külföldön kölcsönt nem tudott elhelyezni. Nagy érvágás volt rajtunk az is, hogy a fővárosnak 60 milliót kellett adnunk. Ezt az ország és a főváros hitelének jó hirneve érdekében meg kellett tennünk, habár kárhoztatnunk kell a polgármester eljárását, aki elmulasztotta, hogy a főváros pénzszükségleteiről a kellő időben gondoskodjék. Bárczy lehet jó adminisztrátor, de az bizonyos, hogy rossz financier.

Az csak természetes, hogy ilyen körülmények között a nagybankok a kereskedelem, ipar és vállalkozás minden pénzszükségletét nem voltak képesek kielégiteni. Mi is tudjuk, hogy sok a panasz és hogy sokat szidnak bennünket, de pénzügyleteknél az érzelmi momentumok nem játszhatnak szerepet. Ami pedig azt a vádat illeti, hogy egyes pénzintézeteket agyonszanáltunk, erre nézve az a megjegyzésem, hogy ezeket az intézeteket nem mi, hanem azok lelkiismeretlen vezetői tették tönkre. Ezeket a legjobb akarattal se lehetett lábra állitani. A nagybankok hatalma azon a bizalmon alapul, melylyel a közönség iránt viseltetik. Ezt a bizalmat csak ugy tarthatjuk meg, ha reánk bizott nagy tőkéket a legszigorubb üzleti szolidaritással adminisztráljuk. Ezt pedig válságos időben, a mikor nagy pénzfeszültség uralkodik, mint most, fokozott mérvben kell megtennünk.

Nincs mit hozzátennünk ezekhez az érdekes kijelentésekhez, melyek a nagybankok ellen felhozott vádak egy részét megdöntik. De ideiktatjuk a Crédit Lyonnais vezérigazgatójának szavait, aki a bank idei közgyülésén a többi között ezeket mondotta: „Intézetünk a válságos idők dacára egyetlen egy üzletfelének se korlátozta hitelét, sőt uj hiteleket is nyujtottunk, hogy a kereskedelmet és ipart szorongatott helyzetében támogassuk“.

Ilyen dicsekvéssel a budapesti nagybankok nem állhatnak elő. Ellenben most összel, amikor a belföldi pénzszükséglet amugyis fokozott mérvben nyilvánul, balkáni kölcsönök után tülekednek, ahelyett, hogy a magyar gazdasági élet jogos igényeit kielégitenék.

—

A boszniai vasuti kölcsön. A közös pénzügyminiszter még a nyár elején előleges megállapodást kötött egy bankkonzorciummal 270 millió korona boszniai vasuti kölcsön kibocsátása dolgában. Minthogy a kölcsönt a monarchia két állama garantálja, a parlamentek jóváhagyását is ki kell kérni. Az idevonatkozó tövényjavaslatok mindjárt az őszi ülésszak elején az osztrák és a magyar parlament elé fognak terjesztetni. Mint értesülünk, a közös hadügyminiszter hadászati szempontból sürgeti egyes vonalak azonnali kiépitését, miért is a munkálatokat még ebben az évben akarják megkezdeni. A kölcsönt közvetitő konzorcium bécsi és budapesti nagybankokból áll. A kölcsönt nem egyszerre, hanem az épitési munkálatok előrehaladásához képest részletekben fogják a piacra hozni. Az első kibocsátás, mely előreláthatólag novemberben lesz, 100 millió korona 4 és fél százalékos vasuti kötvényt fog felölelni.

A malomipar köréből. A fővárosi malmok már évek óta ostromolják a kormányt, hogy vagy állitsa vissza az őrlési forgalmat, vagy pedig más módon törekedjék az óriási módon csökkent lisztexportot fellenditeni. Szakkörökben erre nézve a kiviteli jegyek rendszerének behozatalát ajánlották. Minthogy ez a dolog a közös vámterületet érdekli, ugy a magyar kormány tapogatódzott az osztrák kormánynál, mely azt válaszolta, hogy hajlandó ezt a kérdést az 1917-iki kiegyezés keretében rendezni, de csak ugy, ha a magyar kormány viszont intézkedéseket tesz a magyar liszttel Ausztriában üzött tisztességtelen verseny ellen. Ugyanis a magyar vidéki malmok Ausztriában az ugynevezett előrenumerálással élnek. Az ő nullás lisztjük minőség tekintetében nem jobb, mint az elsőrendü osztrák malmok 2-es, vagy hármas számu lisztje. Ezzel az eljárással nyomják az osztrák malomipart. Igy állitja ezt az osztrák kormány, mely egyelőre hallani se akar az őrlési forgalom visszaállitásáról. Ellenben követeli, hogy a magyar kormány a tisztességtelen versenyről szóló törvénybe szigoru intézkedéseket vegyen fel a magyar vidéki malmok illojalis eljárása ellen.

G. m. b. H. Ezekkel a betükkel jelzik Ausztriában és Németországban a korlátolt felelősségü társaságokat (Gesellschaft mit beschränkter Haftung). Németországban mintegy 20,000 ilyen társaság van, Ausztriában pedig, ahol az intézmény még uj keletü, egyedül a mult évben 520 ilyen alakulás létesült. Most arról van szó, hogy a kereskedelmi társasági alakulásnak ezt a jogi formáját nálunk is meghonositsák. Éppen a mostani válság bizonyitotta be, hogy a részvénytársasági forma igen sok esetben hátrányos az üzletnek sikerrel való kezelésére. Ujabban több kereskedelmi kamara fordult a kormányhoz, hogy a korlátolt felelősségü társaságokról törvény alkottassék. Mint értesülünk, az igazságügyminiszter a kereskedelmi miniszterrel egyetértve elrendelte az idevonatkozó törvénytervezet elkészitését. Illetékes helyen ebben az ügyben a következő információkat kaptuk:

— Igaz, hogy a törvénytervezet elkészitése megfontolás tárgyát képezi. A modern kereskedelmi és iparvállalatok sokoldalu kialakulása szükségessé teszi, hogy a magyar társasági jog keretei kibővittessenek abban az irányban, hogy egyeseknek — az eddiginél alkalmasabb feltételek és módozatok mellett — lehetővé tétessék, hogy társas kereskedelmi és iparvállalatokban nemcsak tőkéjükkel, hanem intelligenciájukkal és munkaerejükkel — de felelősségüknek lehető korlátozásával — is részt vehessenek. Erre a korlátolt felelősségü táraság igen alkalmasnak látszik.

A Leszámitolóbank féléve. A Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Bank igazgatósága *Madarassy-Beck* Miksa báró elnöklete alatt megtartott ülésében megállapitotta a folyó üzleti év első felére vonatkozó mérlegét. Az első félesztendő, a nyereségáthozatot is beleértve, 2,941.707 korona 65 fillér nyereséggel zárul a megelőző üzletév első felének 2,783.552 korona 63 fillér eredményével szemben és igy a nyereség az idén a tavalyi esztendő hasonló időszakával elért eredménynyel szemben 158.154 korona 58 fillér többletet mutat föl. — Az előző évinél magasabb *kamatláb-nivó* a kamatláb-számla hozadékának emelkedésében jut kifejezésrezésre, amennyiben ezen számla eredménye az 1912. év első felének tetemes nyereségét 151.202 korona 70 fillérrel haladta meg. Megfelelő emelkedést mutat a *jutalékszámla* is, amelynek eredménye a tavalyihoz viszonyitva 73.023 korona 38 fillér többletet mutat ki. Ezzel szemben az *értékpapirokon*, valamint az *értékpapir-bizományi* üzletben kimutatott nyereség a tavalyival szemben lényegesen csökkent, ami az értékpapir-piacon már huzamosabb idő óta tapasztalható közismert viszonyokban leli magyarázatát. A *jelzálogosztály* eredménye az ezen üzletágra különösen kedvezőtlen viszonyok közepette aránylag nem mutat lényeges visszaesést. A félév végén a *betétállomány* 154 millió koronát tett ki a tavalyi 148 millió koronával szemben. Az intézet folyton emelkedő forgalmának megfelelően a kiadások is természetszerüleg szaporodtak, főleg a *tisztviselők fizetési számlájának* emelkedése folytán.

Az Atlasz aszbesztcementpalagyár r.-t.-nak, amely 1911. decemberben alakult 500.000 K alaptőkével *Lukács* Lajos ügyvezető-igazgató szabadalmának kiaknázására, *budafoki* gyártelepén most kezdték meg a gépek szerelését. A gyár, amely kizárólag aszbesztcement-palát fog készitteni, előreláthatólag október-novemberben kezdi majd meg az üzemet.

A Hazai kőolajipar r.-t. szeptember 19-ére rendkivüli közgyülést hiv össze a jelenleg 900.000 K alaptőkének 1 és fél millió K-ra való fölemelése céljából.

A Betonépitési r. t. műszaki igazgatója, Tüchler Ármin megvált a vállalattól.

A Szeged-Alföldi ujjászervezése. A Szeged-Alföldi Takarékpénztár rendezése ügyében a *Merkur váltóüzlet r.-t.* már régebben befejezte a tárgyalást; e hónap 15-ére most közgyülést hivtak össze, melyen az igazgatóság azt javasolja, hogy az alaptőke 1,500.000 koronáról 6000 ezer koronára leszállitsák. A Szeged-Alföldi a most közzétett mérleg szerint a mult évben 691.154 korona veszteséggel odlgozott.

Uj benzolgyár Magyarországon. Értesülésünk szerint az *Urikány-Zsilvölgyi Kőszénbányatársaság* elhatározta, hogy Lupényben levő telepeit, nevezetesen a kátrány- és amoniak-gyárát egy benzol előállitó gyárteleppé kibővíti, amely valószinüleg már tavasszal üzembe lesz helyezhető. A benzol tudvalevőleg egyrészt anilin gyártásra, másrészt benzinpótló, motorikus üzemek és automobilok táplálására szolgáló anyag előállitására használják, amely anyagnak értéke a rendkivüli mértékben emelkedő fogyasztás miatt jelentékenyen felszökkent. Minthogy az összes benzinmotorokat némi jelentéktelen átalakitás mellett benzolfogyasztásra is lehet berendezni, az uj cikk kelendősége máris biztositva van, különös tekintettel arra, hogy benzinkészletekben sem itthon, sem külföldön nem igen bővelkednek.

„Unio" élet és gyermekbiztositó intézet mint szövetkezet, Budapest, VI., Teréz-körut 40—42. Alapittatott 1863. Folyó év augusztus havában 1.307,000 K értékü biztositási ajánlat nyujtatott be és 1.100,000 K értékü uj biztositási kötvény állittatott ki. Biztositási összegek fejében 177,620 K 89 fillér fizettetett ki. 1913 január 1-től augusztus 31-ig bezárólag 10.11.40 K értékü biztositási ajánlat nyujtatott be és 8.682,000 K értékü uj biztositási kötvény állittatott ki. Biztositási összegek fejében a folyó évben 1.305.138 K 99 fillért és az intézet fennállása óta 21.730.437 K 01 fillér fizettetett ki. Ezen intézet az élet- és gyermekbiztositás minden nemével foglalkozik, a legolcsóbb dijtételek és a legelőnyösebb feltételek mellett.

VÁLLALKOZÁS

Mükő.

A székesfőváros tanácsa nyilvános irásbeli versenytárgyalást hirdet az I. ker., Gellért-téren épülő Gellért (Sáros) gyógy fürdő és gyógyszálló *mükő munkáinak* végrehajtására. Az ajánlatokat 1913. évi szeptember 29-én (hétfőn) délelőtt 11 óráig a tanácsi XVI. (városgazdasági) ügyosztályhoz (IV., Központi városháza, II. emelet 235. ajtószám alatt) kell beadni. Bánatpénz 5 (öt) százalék.

Palafedés.

A székesfőváros tanácsa nyilvános irásbeli versenytárgyalást hirdet az I. ker. Gellért-téren épülő Gellért (Sáros) gyógyfürdő és gyógyszálló épület egy részén szükséges *müpala-fedő* munkák végrehajtására. Az ajánlatokat 1913. évi szeptember 29-én (hétfőn) délelőtti 11 óráig a tanácsi XVI (városgazdasági) ügyosztályhoz (IV., Központi városház, II. em. 235. ajtószám alatt) kell beadni. Bánatpénz 5 (öt) százalék

Aszfalt papirlemez.

A székesfőváros tanácsa nyilvános irásbeli pályázatot hirdet a IX., Gyáli-ut és Markusovszky-utca közti 9629/1/15/a hrsz. telken létesitendő faszerkezetü gabonaraktárak építéséhez szükséges *kőfedéllemez*, illetve valódi *aszfalt papirlemez tetőfedési* munka végrehajtására. Az ajánlatokat 1913. véi szeptember 19-én (pénteken) délelőtt 11 óráig a tanács XIII. (épitkezési) ügyosztályhoz (IV., Központi városház, III. emelet 351. ajtószám alatt) kell beadni. Bánatpénz gyanánt 1700 K-t kell letenni.

Elfogadott ajánlatok.

Az épitkezési bizottság javaslatára a tanács a következő munkákra vonatkozó ajánlatokat fogadta el: A VIII. Vas-utcai iskola butor (tornatermi) munkáira *Polgár* Ajajos; a VI. Izabella-utcai iskola lakatos pótmunkáira: *Dénes és Czeizler* vállalkozók;, a tiziaki, chemiai berendezési pótmunkáira *Erdély és Szabó;* a VI. Lehel-Aréna-uti iskola mázoló pótmunkáira *Kurbel* József vállalkozó; a IV. Papnövelde-utcai polg. leányiskola igazgatói, tantestületi és könyvtári helyiségek butorberendezési munkálataira *Hosszu* István vállalkozó; a IV. Papnövelde-utcai elemi iskola butormunkáira és pedig a fiuiskola butoraira *„Budapesti asztalos ipartestület"* Butorcsarnokszövetkezet, az elemi leányiskola butoraira *Héber* Antal vállalkozó; a VI. Tata-utcai hordozható barakkiskola építési munkáira és pedig a két kis pavillon munkáira a *Válaszfalakat épitő r.-t.*, a III. ker. Szemlőhegy—Áldás-utcai óvoda butorberendezési munkáira *Somló* Jenő vállalkozó; a X. Liget-utcai barakkiskola tanterem butormunkáira *Libich* Lajos utóda, Kösezghy Miklós vállalkozó ajánlatát.

Utépités, csatornázás.

A székesfőváros tanácsa versenytárgyalást hirdet az alább felsorlt utépitési és csatornázási munkálatokra és pedig: 1. a Gyáli-uton létesitendő uj ideiglenes gabonaraktárak kocsiutjának makadamszerü rendezési munkáira; 2. a Felvinci-ut folytatólagos csatornázási munkáira; 3. a Hungária-körut, Thököly-ut és 4. a Hajtsár-ut, Komócsy és Benkő-utcák közti szakaszának csatornázási munkáira; 5. a Komócsy-utca egy részének csatornázási munkáira. Ajánlatok szeptember 15-én d. e. 11 óráig a tanácsi II. ügyosztály vezetője, vagy helyettese kezéhez (Központi városház, II. em. 279.) nyujtandók be.

A székesfőváros tanácsa versenytárgyalást hirdet a Kutvölgyi-ut mentén, a Szt. János-kórház tőszomszédságában épülő uj elmebeteg kórház vizvezetéki, csatornázási és melegvizkészitési berendezési munkáira. Ajánlatok szeptember 19-én délelőtt 11 óráig a tanácsi XIII. ügyosztály vezetője, vagy helyettese kezéhez (Központi városház III. em. 355. ajtószám alatt) kell beadni. Bánatpénz 3000 K.

Iskolabutor.

A III. ker. Lajos-utcai polgári leányiskola tantermeiben butorberendezési munkák végzendők. Az ajánlatok f. évi szeptember hó 18-án d. e. 10 órájáig nyujtandók be Kratky János tanácsnok ur kezeihez (Központi városház, III. emelet 323. ajtószám.)

Gellért-fürdő

A tanács *szept. 15-iki* lejárattal versenytárgyalást hirdetett a Gellért-gyógyfürdőhöz és gyógyszállóhoz szükséges fürdőberendezési tárgyak szállitási és fölszerelési munkálataira és ügyanoda a központi fütő ház és szellőztető-berendezési munkálatokra. A versenytárgyalás részleteire vonatkozó minden fölvilágo-

Az uj központi gázgyár tartozékát képező Laposdülői gáztartóállomás, lámpagyujtólaktanya, kazánház és nyomásszabályozó épületeinek felépitésére augusztus 19-én tartották meg a versenytárgyalást. Ajánlatot tettek: Steiner József 146.134, Margalit Andor 158.668, Wellisch Hugó 153.132, Walla József r.-t. 165.082, Bálint János és fiai 155.303, Bäck Alajos 166.998, dr. Lipták és társa 143.855, Peterek és Wagner 157.115, Tomola Frigyes 146.247, Szegő Árpád és Kiss Béla 137.417 K-val. Döntés még nem történt.

A Montanit-épitkezés.

Szenzációs magyar találmány

A Pollák-féle Montanit-rendszerü épitkezésről már megemlékezett a napisajtó. Ez egy 88 százalék vegytiszta silycium doxidból és 12 százalék részben természetes uton, részben müvi uton hozzákevert ásványtermékből készült falazat, amelyből a feltaláló olyan házat épit, amelynek tartóssága évezredes 25 százalékkal olcsóbb, mint a mostani városi kislakások és ötvenháromszorta nagyobb a melegképessége mint a téglának. A legnagyobb előnye pedig abban áll, hogy az igy épült ház transportabilis, azaz szállitható. Nem kell telket vásárolni, bérelt telken is felépitheő.

Munkatársunk előtt Pollák Lipót gyárigazgató az alábbiakban ismertette találmányának nagy horderejét és szociálpolitikai jelentőségét.

— Már régóta foglalkozom a városi kislakások kérdésével, amelyet tudvalevőleg minden nagy város mint elsőrendü szociális ügyet kezel és annak megoldása természetesen sok gondot okoz. Határozottan megállapitható, hogy Európában eddig alkalmazott városi épitkezési rendszernek a kis lakóházak épitkezésével be nem váltak, mert bennük a legfontosabb kellék, az arányos olcsóság, tartósság és melegtartás kielégitést nem nyert. A legnagyobb hibája az eddigi épitkezéseknek az volt, hogy egyfelől a telekszerzés nehézsége lehetetlenné tette a szegényebb osztálynak a hajléképitést, másfelől a mi hideg klimánkon egy a melegtartás elmaradhatatlan feltételét nem tudta igazolni, de más sok apró-cseprő hibákkal is rendelkezett, amelyek ha részben ki is küszöböltettek, a megmaradt hiányok másfelől hatványozottan érvényesültek. Az én uj rendszerü épitkezésem mindezeken a bajokon segit.

— Ha az állam tartaléktőkéit az ily épitkezésbe befekteti, a legszegényebb ember is minden tőke, nélkül hozzájuthat saját hajlékához. Egy ily ház ára 2200 korona és áll szoba, konyha és kamrából igen csinos kivitelben. Ha tehát az állam ilyen összeget befektet, akkor annak lakója tizenkét éven keresztül 5 korona 80 fillér lakbér mellett teljesen kiegyenliti a ház értékét, helyesebben ezen heti 5 korona 80 fillér összeg tizenkét év alatt törlesztést, kamatokat, adót és fenntartását kiegyenliti.

— Nagy szociális probléma nyer ezzel megoldást, — fejezte be beszédét Pollák, — mert a most lakbéruzsorával sujtott legszegényebb osztály tizenkét évi lakbérfizetés után saját hajlékhoz jut, jövedelme, amelyből most egyharmadot a házbér emészt fel, tehermentesittetik, ugy hogy valósággal egy ujkori rabszolgafelszabaditásról van szó, a legszegényebb osztálynak, a lakó rabszolgaságnak felszabaditásáról, a nép jólét egy uj korszakáról, amelyben a szegény embernek lesz valamije, ami őt a hazai rőghöz köti

Eddig Budapesten két ház épült Montanit rendszerrel. Az egyik a Váci-uton, a másik a Palotai-utcában. Azonkivül most épül egy polgári iskola is. Ez lesz talán az első magyar találmány, amelyet Magyarországon is elismernek és feltalálójának nem kell vele külföldre költözni, mint ahogy eddig minden magyar fetaláló tette.

Lapunk telefonszáma: 137-15

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.

Merkantil nyomda, Havas és Lehner. Német-utca 27.

Mesés szépségü és célszerü AJÁNDÉKTÁRGYAK vásárlására legalkalmasabb SCHÖNWALD IMRE óra- és ékszertelepe Budapest, Deák Ferenc-utca 21. sz., mert nagyszerü választéka mellett az árak is meglepően olcsók.

M. Kir. Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság

Hajókirándulás. Budapest elragadóan szép hegyvidékére, a történelmi emlékekben bővelkedő *Visegrádra és környékére*, továbbá *a természeti szépségekben gazdag aldunára, a világhirü Kazánszoros-Vaskapu* (Ada Kaleh sziget) *tájékára, Európának e legnagyszerübb, legfenségesebb viziutjára* (s ezzel kapcsolatban Herkules-fürdőre) kellemes kirándulások *aMagyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság* személygőzösein.

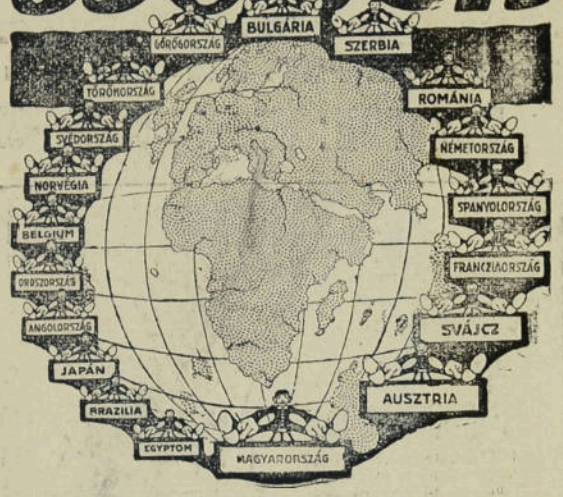
A budapest—visegrád—dömösi vonalon naponkint több gőzös közlekedik (junius 16-tól szeptember 15-ig naponta négy járat). *E gőzösök a pesti oldalon, az Eötvös-téri s a budai oldalon a Pálffy-téri kikötőből indulnak.* Menettérti jegy ára Budapestről Visegrádra, Nagymarosra, Gizellatelep-fürdőre vagy Dömösre és vissza az I. osztályban 2 korona. A főváros közelében nyaralók előnyére mérsékelt áru jegyfüzetek adatnak ki.

A zimony—orsovai vonalon (Kazánszoros—Vaskapu) a gőzösök hetenként háromszor és pedig *lefelé minden vasárnap, kedd és pénteken, felfelé minden hétfő, csütörtök és szombaton közlekednek.* Az utazás Zimonyig, Báziásig vagy Orsováig előtte való napon vasuttal történik. Zimonyban és Orsován a hajóutazás előtti este már hajóba lehet szállani és az éjszakát ott tölteni. Ezen aldunai utazásra kombinált, a vasutra és hajóra 30 napig érvényes, mérsékelt menettérti jegyek szolgáltatnak ki, Budapest keleti és nyugati pályaudvarokon, továbbá a budapesti utazási- és menetjegy-irodákban. Az Aldunán modern termesgőzösök közlekednek, előzetesen is lefoglalható, külön kabinokkal, női termekkel, hálótermekkel, (egyesek fürdőszobával is) villamos világitással, kitünő hajóvendéglővel stb.

Képekkel illusztrált menetrendkönyvecskék a Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság igazgatóságától dijmentesen kaphatók.

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII, Angol-u. 23
Beton-, híd- és csatornaépitő. Telefon 55—55

Az uj **Berson**

GUMMISARKOT az egész világ ismeri és dicséri! Cipészétől határozottan csak a valódi uj BERSON-gummisarkot kérje, arany dobozban
Utasitson minden utánzatot vissza.
BERSONMÜVEK, BUDAPEST. VII.

MÁG
AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

A Trieszti Jutaipar Rt. Triesztben
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü
zsákokban
a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:
Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

ORIENT MOZGÓ
IZABELLA-U. ÉS ARADI-U. SAROK
TELEFON 150—37.
Szeptember 8., 9. és 10-én hétfőn, kedden és szerdán
IX.
parancsolat.
Jules Mery egészestelőadástbetöltő irodalmi remekmüve 6 részben.

Pompás FALIÓRÁK
diszes vagy egyszerü szekrényekben, hangzatos ütőszerkezetekkel, legolcsóbb árak mellett kaphatók:
Schönwald Imre
óra- és ékszertelepén, Deák Ferenc-u. 21.

Központi fütések
Alacsony nyomásu gőz- és melegviz-fütések Szellőző-berendezések, központi melegvizkészitő-telepek. Szárito-telepek mindenféle ipari célokra.

EREDETI MEIDINGER
töltő, szellőző és szabályozó kályhák és Caloriferek gyára. Folyton égő (Dauerbrand) kályhák. Szellőző rácsok minden nagyságban
EISLER ÉS VÉRTES
Meidinger-kályhák gyára
Budapest, VI., Andrássy-ut 41. sz.
TELEFON 16—15.

FOGAK szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit
GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari orvos, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve
Budapest, VII., Erzsebet-körut 50., I.
Ovás Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevétki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Kálli K. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre
Telefon 86—50

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!
A „MÁK 00"
védjegyü tatai portland cement
speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 20.%-kal mulja felül.
Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.
Magas homokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.
Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCIM: BÉLCEMENT — GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.
FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ
28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.
„Ostökös" védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorubb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, müpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál.
VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST
V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173—74.

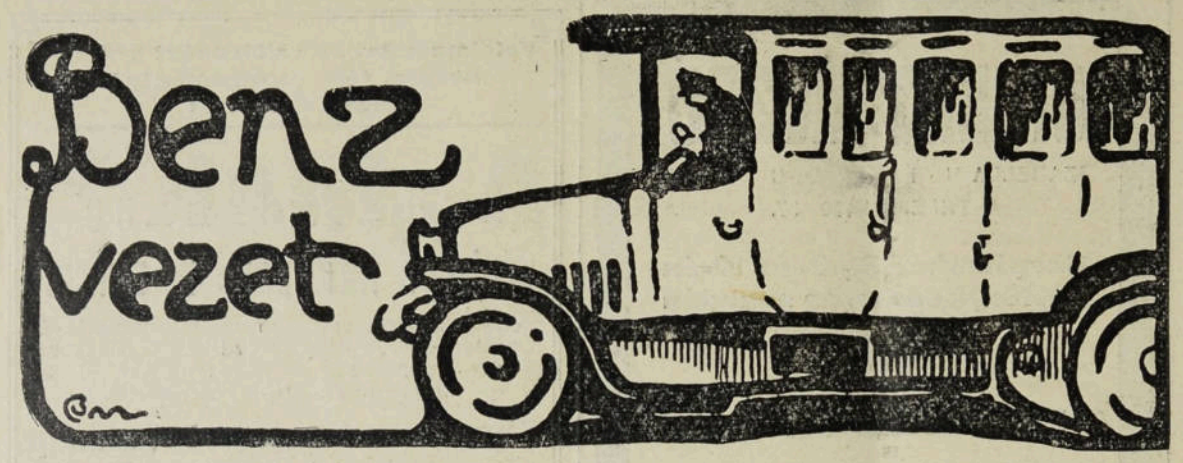
Apolló Projectograph Részv.-Társ. **!!** **Tivoli** Fényjátékház Nagymező-u. 8.
A főváros legnagyobb és legelegánsabb mozgószinházai!
Slágerműsorok!

PALMA
MARTA
SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO
Gyári
Marta Magyar Automobil Rt. Arad
Vezérképviselet:
Royal-Garage, Budapest, IX. ker.,
Páva-utca 10-12.

EREDETI
DAIMLER AUTOBUSZOK
(Mercedes gyártmány)
ABSOLUT ZAJTALAN JÁRÁS!
EURÓPA LEGNAGYOBB AUTOBUSZGYÁRA.
VEZÉRKÉPVIESELET:
BÁRDI r. t. Budapest, Lehel-utca.

NYIRI
SÁNDOR
BUDAPEST
VII., Wesselényi-u. 8.
Wesselényi-bazár
Telefon szám 133—37.
Paszpartu müintézet és könyvkötészet
Épitési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett.
Mappák minden kivitelben.
Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is.
Egyleti tablók és albumok.

BENZ

Magyar Automobil és Motorgyár Részvénytárs.

BUDAPEST

Központ: V. Dorottya-utca 9.
:: Gyár: VII. Ilka-utca 1. ::

TELEFON: 168—70 és 29—21

A főváros legelegánsabb, legkényelmesebb és legolcsóbb szállodája.

PARK-SZÁLLODA

igen fényes éttermeivel és kávéházával a keleti (közp.) pályaudvarral szemben, **Baross-tér 10.** A kávéházban és étteremben esténként a hirneves

GARAI ÁRMIN szállodás, a Sorrento kávéház tulajdonosa. **Rigó Jancsi** zenekara muzsikál.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,

csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

GRAMMOFON

és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi

részletfizetésre!!

Eredeti „Angyal“ védjegyű gramofonok lerakata

ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.

Legujabb kimeritő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

STEINHARDT MULATÓ

VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.

Teljesen átalakitva és pompás uj szellőztetőkkel ellátva. — Augusztus 16-tól esténként a fényes megnyitó müsor. — Kezdete pont fél 9 órakor.

9 órakor „Egyszer egy esztendőben.“
11 órakor „Paradicsom ágyak“ ujdonságok.

A bohózatokat irták: Glinger és Taussig. Forditotta: Steinhardt.

Közben **Steinhardt** és **Hunyadi** uj szóló müsorral, elsőrendü külföldi számok. Éjfélután Cabaret, tánc, cigányzene reggelig. Kitünő konyha és italok, olcsó árak.

egyek 10—1-ig, 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagyözsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók

---

"KONTROL"-Intézet

Budapest, Andrássy-ut 17.
oo Telefon: 129-11. oo

Felülvizsgál és műszakilag ellenőriz:

1. **Villany-, gáz- és vizberendezéseket és számlákat.**
2. **Építési, épitkezési kölcsönökről szóló leszámolásokat.**
3. **Banktartozásokról szóló és szövetkezeti elszámolásokat.**
4. **Betegsegélyző pénztári elszámolást.**
5. **Adó- és illetékügyeket.**

Tájékoztató dijtalan.

HUNGÁRIA

KÖTVÉNYEK

a legelőnyösebbek

élet-, tüz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég és állat-

BIZTOSITÁSOKNÁL.

Felvilá-ositásokkal, prospektusokkal és dijajánlattal szivesen szolgál a

HUNGÁRIA
Általános BIZTOSITÓ Részvénytársaság
igazgatóága: Budapest, VI., Károly-kör ut 2. sz
és a társaság képviselőségei az ország minden részében

Telefon 153-98, 2-11, 2-12. **Kartellen kivül**
Összes biztonsági alapok . 21.000.000 korona.
Részvénytőke . . . . . 6,000.000 korona.

TROCADERO

VII., Király-utca 77. Telefon 15—10.

Szeptemberi megnyitó müsor!

Szenzációs vendégfellépések! **Hermine Ferry**, a kedvelt bécsi szubrett és partnere: **Ferdinand Stein**, a bécsi Apolló-Theater tagja. **Kováts Andor** humorista, „Fritzi“ zenei bohóság és 18 elsőrangu attrakció. — 12—1-ig táncelőadás, után reggel 5-ig Bal Mabille, szabad bemenettel.

„AUSTRO-AMERICANA“

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszeres személy- és árujáratok az északamerikai Egy. Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével.

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I.“** és a **„Martha Washington“** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren.

Kizárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana“
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

ANGOL PARK

Családi mulatóhely!

Legjobb

20 fillér **mulatság koszt zene**

Hirmann Ferencz

fémöntőde, réz- és ércmüárugyára
Budapest, VII., Csányi-utca 7—9.

KÉSZIT mindennemü szerelvényeket viz-, gőz-, légszesz- és fürdőberendezések részére. — Szőlő- és piucegazdászati gépeket és eszközöket. Szivattyukat. Vasuti kocsi és hajó szerelvényeket. Kereskedelmi réz- és vassulyokat. — Öntvényeket minden ötvözet szerint. Állandóan raktáron: vizvezetéki szerelvények, kovácsolt és öntöttvascsövek. Öntöttvas fürdőkádak és zománcozott kiöntők. — Egészségügyi berendezések. oo Fayence-áruk.

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. :: ::

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Arjegyzék dijmentesen.

Gyönyörü kidolgozásu, divatos

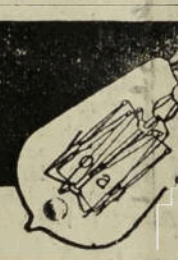
női és uri aranyláncok

valódi tömör 14 karatos aranyból, meglepő olcsó árban, dus — választékban kapható: —

Schönwald Imre

— óra- és ékszertelepén —
Budapest, Deák Ferenc-utca 21

Wotan lámpa

A legjobb és a legtartósabb drótszálas lámpa.
Huzott drótszállal 75% árammegtakaritás.

Kapható villanyszerelési üzletekben, villanytelepeken és a

Magyar Siemens-Schuckert-Müvek-nél, Budapest, VI., Teréz-körut 38. Gyár-utcza 13. szám

II. évfolyam Budapest, 1913. szeptember hó 17-én 38. szám.

Fővárosi Hiralap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám

Tizenöt

millió koronával kevesebb bevétele volt a fővárosnak a folyó esztendő első felében mint a kiadása ugyanebben az időszakban Ezt röviden és szárazon ugy mondják, hogy eddig tizenöt millió a nyilt deficit. A főszámvevő jelentése szerint az 1913. félévi bevétel összesen 42,958.865.33 korona volt, a rendes és rendkivüli kiadások végösszege pedig 57 millió 795.917.07 korona. A nyers számadatokhoz nem kell kommentár: ime, ilyen reális alapon nyugszik a főváros költségvetése, egész háztartása!

Az a derüs optimizmus, amely Bárczy polgármester számára fölöslegessé tette, hogy a közgyülés büdzsé-vitájánál felszólaljon, amint most kiderült, a legkevésbbé sem volt jogosult. Minden reális kalkuláció megszünik egy olyan üzemnél, ahol hatvanöt millió korona bevételt remélnek félesztendőre és nem folyik be több negyvenhárom milliónál. Megdöbbentő eredményről számol be a város főszámvevője, alig hisszük, hogy ilyen horribilis elszámolásra precedenst tudnának találni a város vezetői. Nincs semmi mentség a deficitre, hiszen a költségvetés összeállitásának, még inkább pedig a büdzset-tárgyalásnak az idejében javában dühöngött már a pénzkolera, a város finánepolitikusai jól sejthették, hogy a bevételek előirányzata teljesen irreális, rendkivüli bevételekre pedig éppenséggel nincsen kilátás. Kellő óvatosság és gondosság mellett egy csomó fájdalmas csalódástól, keserves kiábrándulástól menekülhetett volna a főváros. Kétségbeejtően mulatságos, hogy egyes tételeknél félmilliós differenciák vannak az előirányzat és a tényleges bevétel között. Senki számára nem lehetett meglepetés, hogy a teherviselőképesség csökkenése maga után fogja vonni a községi adópótléktól remélt jövedelemnek erős megcsappanását, az ingatlanforgalom szünetelése viszont a telekirási dijak visszaesését. Megjósoltuk mi is mások is, hogy kártyavár az egész prelimináré, ideig-óráig való reitegetése a pénzügyi csődnek.

Egyelőre tizenöt millió korona a hiány, ez az összeg azonban az esztendő végéig nőni fog. A szükségletek napról-napra emelkednek, elkerülhetetlen beruházások vannak s az eddigieknél sokkalta sulyosabb kölcsön, amely jönni fog, mert jönnie kell, ujabb és állandó kamatterhet jelent. Szomoru perspektivát mutatnak a számok. Budapest pénzügyi helyzete annyira züllött, hogy itt már igazán nem használ semmit, ha ujból tetemre hivjuk Bárczy Istvánt, ellenben sürgősen gondoskodni kell, hogy megmentsük, ami még menthető. A polgárságnak a mai adóteher is elviselhetetlenül sok, ujabb adóemelésről szó sem lehet. Nincs más hátra, mint hogy a város minden kiadást redukáljon, másrészt pedig uj jövedelmi forrásokról gondoskodjék, olyanokról amelyek csak a vagyonos osztályt érintik. Sürgősen éle be kell léptetni a luxusadók különböző nemeit. A betterment, az üres telkek megadóztatása nem késhetik többé. A pénzügyi egyensulyt ezek nélkül nem lehet tovább fenntartani.

Futtánkok

A kolera

ma már tisztára kulturkérdés. Franciaországban kiesett a betegségek lajstromából, Németországban és Angliában szintén. Bécsben felütötte a fejét nemrégiben, de menten elfojtották. Nálunk ellenben termékeny talajra talál, éppen azért, mert fejletlen a kulturánk. A nép hygiénikus életmódja, tisztaságra való törekvése, a hatóságok ébersége, egészségügyi intézményeink tökéletessége: — ezek azok a feltételek, amelyek lehetetlenné teszik a bacillusok megélhetési viszonyait. Ezek a feltételek ma még nagyrészt hiányoznak, ám azért könnyelmüség és igazságtalanság volna igazat adni azoknak a felületes vádaknak, amelyekkel a kolera alkalmából a város egészségügyi hatóságait illették. Budapest meg lehetne elégedve, ha minden szerve ugy müködnék, mint a közegészségügyi hatóságok.

Mesés

előadásokat rendeztek a nyár folyamán az állatkertben. Ezekre a mesedélutánokra ugyan, sejtésünk szerint, erősen ráfizetett a főváros, de végtére is az állatkert nem nyerészkedésre alapitott intézmény, maga az eszme nagyon szép, nagyon poétikus és több volna, mint egyszerü izléstelenség, ha irigykednők a mesemondó iróktól és színészektől a rendkivüli keresetet.

Most azonban arról szól a mese, hogy az állatkert vezetősége állandósitani óhajtja ezt az iparágat s a legzordonabb tél idején is mesékkel akarja csábitani a gyerekeket az állatkertbe. Erre már aztán igazán nincsen szükség. Anyagilag semmiesetre sem fizetődik ki a dolog s a közönség még azt fogja hinni a végén, hogy a mesékre nem annyira a gyerekeknek van szükségük, mint inkább a mesemondóknak.

A népfürdő

példája klasszikus tanuság arra, hogy a városi üzletekkel szemben sohasem árt a fölös óvatosság. Nagyon bonyolult cselekménye van a kőbányai népfürdő cimü tragédiának. A naivák szerepét feltétlenül az Országos Népfürdő Egyesület derék vezetői játszák, akiknek a jóhiszemüségére, lelkes buzgalmára épitették fel az egész darabot. A hősök pedig, akik végső lehelletükig készek a város pénzéért harcolni, ismét a kijárók. Szerepelnek még a darabban: a hitelezők kara, a csődbe jutott részvényesek kara, a nemes tanács, végül pedig a főváros polgárai, mint olyan statiszták, akik fizetés helyett maguk fizetnek. A kiengesztelő momentum ebben a tragédiában az, hogy a végén a naivák, a hősök, a kijárók, a hitelezők, a részvényesek, a tanácsnokok — valamennyien a népfürdő vizében találkoznak, a statiszták pedig, a főváros adófizető polgárai, remélhetőleg szárazon maradnak.

Közgyülés és tanács

Adatok a fővárosi törvény revíziójához.

A közel jövő legaktuálisabb problemájává növi ki magát a fővárosi törvény régóta óhajtott revíziója. Az anyaggyüjtés munkáján tul van már a belügyminiszterium, nem arr azonban, ha a törvényhozás munkájának küszöbén rámutatunk néhány rikitó példájára a reformra szoruló állapotoknak.

A legfontosabb kérdések egyike a tisztviselők függetlenitése. A közvélemény ma már meglehetősen tisztán lát a városházi ügyekben. Budapest polgársága kezdi észrevenni, hogy a városatyaság nagyon sok embernél olyan befektetés, mint az országgyülési mandátum, busásan megtérül a költség a hat esztendős ciklus alatt, csak érteni kell a módját a bizottsági tagság kihasználásának. Vázsonyi Vilmosnak közkeletü megállapitása, hogy a tanács nélkül nincsen panama, csakis ugy értelmezendő, hogy a világ előtt mindig a tanács tagjai képviselik a panama-illatu üzleteket, ők referálják el azokat a közgyülésnek, ők hajtják végre a közgyülés által elfogadott panamákat, ők viselik a felelősséget érettük.

Tagadhatatlan, hogy a büntetőjog szerint is, az etika törvényei szerint is, részese lesz a panamának az olyan tanácsos, aki eszközül dobja magát oda a gseftelő városatyának. De azok előtt, akiknek módjukban áll a városházi ügyek intézésébe belelátni, nem titok, hogy a tanács tagjai, általában pedig a város tisztviselői, nem birnak akaratuknak szabad elhatározási képességével. Nem birnak pedig azért, mert függőségi viszonyban állanak, rá vannak utalva a kijáró városatyák jóindulatára. Nem tulozunk, amikor minden bajnak, minden városházi nyomoruságnak legfőbb forrását a tisztviselők, jelesül pedig a tanács tagjainak a közgyüléstől való függőségében keressük. A tisztviselőket (a főbbeket) a közgyülés választja, természetes tehát, hogy a tisztviselők óvakodnk ujjat huzni a városatyákkal, legjobb tudásukat, meggyőződésüket, lelkiismeretüket, igen gyakran a tisztességérzetüket alárendelik a panamázó városatyák kivánságainak. A tisztviselők jól tudják, hogy ujabb választásra, előmenetelre csakis akkor számithatnak, ha a látszat megóvásával lekötelezik a bizottsági tagokat, kedvükben járnak, a nevükkel fedezik a városatyák üzleteit. Hogy a városházán annyira dul az összeférhetetlenség, annak is csak az az oka, hogy a tisztviselő hallgatni kénytelen, nem kürtölheti világgá, mit kivánnak néha tőle, mert rettegnie kell a leleplezett városatya bosszujától.

Ennek a beteg és veszedelmes helyzetnek, ha nem is gyökeres, de mindenesetre enyhitő orvoslása volna, ha a tanács tagjai fölött nem lebegne folyton a hat esztendős ciklus lejáratának, az uj választásnak a Damokles kardja. Gyökeres orvoslást azért nem jelentene az elmozdithatatlanság, az élethossziglan való választás, mert a rangban és fizetésben való emelkedésnél ismét csak a közgyülés tagjainak a jóindulatát kénytelen keresni a tisztviselő. Ahhoz viszont ragaszkodnia kell min-

denkinek, hogy a tanács tagjait a közgyülés válassza. Az autonomiának elengedhetetlen tartozéka ez s nem volna más, mint csöbörből vödörbe esés, ha a kormányhatósági centrum politikai tekintetek szerint rángatná a tisztviselőket jobbra-balra.

Jobb hijján tehát egyelőre nincs más megoldás, minthogy legalább a hatesztendős választást kiküszöbölje az uj törvény, a tisztviselők pályafutásának keserveiből. Igy is meg van a választás korrektivumának a lehetősége. Először is abban, hogy az a tisztviselő, akivel a közgyülés nincs megelégedve, nem haladhat előre, nem juthat magasabb álláshoz. Másodszor pedig mindenkor módjában áll a törvényhatósági bizottságnak, hogy fegyelmi uton megfenyitse vagy eltávolitsa a hanyag, vagy renitens, vagy bünbe esett tisztviselőt.

A tanácsnokokat függetleniteni kell a közgyüléstől. Ennél csak egy fontosabb feladat van: a közgyülést függetleniteni kell a tanácstól. Lehetetlen állapot az, hogy a husz tagu tanács részt vesz a közgyülés határozathozatalában, a saját előterjesztéseit, a saját szavazatával támogatja. A legtöbb esetben ezen a husz szavazaton mulik egy-egy tanácsi javaslatnak a sorsa, mert a négyszáz tagu közgyülés mindig csonka, sohasem jön el több városatya, mint 200—220, igen gyakran még annyi sem. A parlamentben is csakis akkor vehetnek a részt a miniszterek és államtitkárok a szavazásban, ha egyuttal képviselők is. Nem lehet adni 20 fórt egyik ügynél sem a tanácsnak, amelynek hivatali tekintélye amugy is a maga javaslata felé forditja a mameluk városatyák szavazatát. A tanács maradjon meg véleményező és végrehajtó szervnek és ne akarja a közgyülésre oktrojálni az akaratát, amely legtöbbször nem is a saját akarata.

A város kenyere.

Rejtelmek a lisztszállitás körül.

A közélelmezési ügyosztálynak, amely Folkusházy Lajos tanácsnokot tiszteli vezetőjéül, kinos és kellemetlen ügye támadt. Megirták róla, hogy a városi kenyérgyár számára 350 waggon lisztet vásárolt s a vásárnál ismét figyelem nélkül hagyta a nyilvános árlejtés követelményét.

A hiradás szerint a vásárlás a városházán rendszerré vált, bizalmas uton történt. A mintegy 35.000 mázsa és kb. 600.000 korona áru liszt szállitásával három malmot biztak meg: a Concordiát, a Király-malmot és a Gizella-malmot. A nyilvános árlejtésnek a látszatát ugy akarta fenntartani az ügyosztály, hogy a forma kedvéért árajánlatokat kért több pesti és vidéki malomtól is, a végén azonban mégis csak a kiváltságos malmok jutottak az üzlethez.

Nagyon kellemetlen lehetett ez a leleplezés Folkusházy tanácsnoknak, mert — szokása ellenére — ravaszul megfogalmazott kommünikében védekezni próbált a vád ellen. A kommüniké szerint tényleg nem volt nyilvános árlejtés, hanem az ügyosztály ajánlattételre hivott fel néhány általa kiválasztott céget. Az a védekezés, hogy eddig is igy intézték el a százezres szállitást, egyenesen cinikus, semmiesetre sem komoly. Folkusházy tanácsnok szerint a legelőnyösebb ajánlat győzött. Meg kell bocsátania a tanácsos urnak, ha a multak tapasztalatain okulva, csak fenntartással vagyunk hajlandók ennek a kijelentésnek az igazságát elfogadni. Fölöttébb gyanusnak találjuk ugyanis, hogy a támadások ellenére és dacára a nyilatkozatból kiáradó önérzetnek, a mai napig sem publikálták hivatalosan a döntést. Holott, ha minden ugy történt volna, ahogyan történnie kell, ugyan miért hallgatták volna el a Concordiának, a Királynak, és a Gizellának a nevét? És miért nem siet az ügyosztály beszámolni arról, milyen árajánlatokat kapott a város és milyen áron kapta meg a lisztszállitást a három kiválasztott malom?

Jól tudjuk, hogy a közélemezési ügyosztályban több a tehetetlenség és a naivitás, mint a rosszhiszemüség. Hiszen kis hija, hogy egy tönkrement vállalatot, a Soroksári gőzmalmot a város nyakába nem akasztották. A vonatkozó ajánlat nagyon tetszett Folkusházy tanácsnoknak, kapcsolatos volt a kenyérgyár üzemének ellátásával is. Még jó szerencse, hogy a városnak nem volt és nincsen pénze az ilyen kisérletezésekre.

A kenyérgyár kibővitésének a küszöbén mindenesetre fokozott óvatosságot és éberséget igényel a közélelmezési ügyosztály tevékenysége. Itt aztán megszünik az a kifogás, hogy a nyilvános árlejtés szük körben való ajánlattételi felhivással pótolható. Ennél a szállitásnál nem lehet kizárni a konkurrenciát, holmi Werner Pfleidereréknek, vagy pedig más favoritoknak a kedvéért.

VÁROSI KIJÁRÁSOKAT

olcsón és gyorsan elintéz
Nelhübel Gyula irodája.

Az ország összes vállalkozóihoz, állami és városi szállitóihoz roppant érdekes, pikáns körlevél ment szét néhány nappal ezelőtt. A körlevél küldője Nelhübel Gyula volt fővárosi müszaki tisztviselő, jelenleg városházi kijáró. Ez a foglalkozás eddig sem volt ismeretlen, mégis Nelhübel mesteré az érdem, hogy önálló kereseti ággá fejlesztette az iparszerü kijárást.

Helyszüke miatt nem közölhetjük egész terjedelmében a körlevél tartalmát, pedig ez az irás olyan jelentős kortörténeti dokumentum, hogy feltétlenül helyet kell biztositani számára a Fővárosi Muzeumban. Nelhübel mester bejelenti a t. Cimnek, hogy tizenhét évi városházi szolgálat után nyugdijaztatta magát, önálló lett és a hosszu szolgálati idő alatt szerzett tapasztalatait, főképpen pedig az összeköttetéseit a t. Cimnek a javára óhajtja ezentul értékesiteni. Meg is magyarázza a t. Cimnek mi az ő uj foglalkozása. Azt mondja, hogy ha valakinek akármiféle ügyes-bajos dolga akad a városházán, ezentul nem kell törni a fejét azon, kihez forduljon, kinek a közvetitését vegye igénybe. Ő, Nelhübel Gyula, állandó összeköttetést tart fenn az összes tisztviselőkkel, a polgármestertől kezdve a legutolsó diurnistáig és vissza, ennélfogva a legelőnyösebben, a legbiztosabban kijár mindent a városházán. Akar ön, t. Cim, valami zsiros szállitást? — forduljon bizalommal Nelhübel Gyulához. Árlejtéssel parancsolja, vagy árlejtés nélkül? — Nelhübel mesternél ez nem differál. Ha netán valamelyik tisztviselőnek aggodalmai támadnak: — legyőzi az aggodalmakat Nelhübel. Ha 24 óra alatt szükséges az elintézés, majd kisürgeti a [illegible].

Önérzetről dagad a körlevél, biztos sikert helyez kilátásba az ügyfeleknek. Mi a világért sem akarjuk elrontani Nelhübel urnak szép kilátásokkal kecsegtető üzletét, végtére is Nelhübel nem városatya és nem városi tisztviselő és legalább őszinte ember, nem tagadja, hogy a kijárásból kitünően meg lehet élni. Az éremnek egyik oldala: Nelhübel ur viszonya a klienseihez, nem tartozik mireánk. Van azonban itt egy sokkal sulyosabb dolog is. Nelhübel ur egy másik körlevelet is küldött szét. A városi tisztviselőknek szól a levél s a volt kartárs lirikus hangon kéri benne a kollégák szives támogatását. Ez már azután kevésbbé kedélyes és veszélytelen dolog. Nelhübel ur körlevelezése alkalmas arra, hogy diszkreditálja a főváros tisztviselőit és megszilárditsa a publikumban azt a hitet, hogy a városházán csak az boldogul, aki kijárókat vesz igénybe. Nelhübel ur bizonyára ártatlan, szegény ember, akinek a kijárás a mindennapi kenyérre kell, az üzletnek a beállitásában, reklamirozásában azonban kétségtelenül van valami gyanusitó látszat, amely szerint a tisztviselőket nem csak érzelmi kapocs füzi Nelhübel urhoz.

Nelhübel annyira jónak tartja az eszmét, annyira rentabilisnek a kijárási üzletet, hogy nagyszabásu irodát nyitott és társul akart megnyerni egy kijárásokban megöregedett városatyát. A derék városatya azonban kijelentette, hogy ő nem társul senkivel, mert ő önállóan szereti zsebrevágni a kijárások munkadiját. Nelhübel ur most tovább keres. Részint üzletfeleket, részint pedig városatyai cimmel és jelleggel felruházott üzlettársat. Kliensei, ugy mondják, napról-napra szaporodnak, mert a köztudatba ment át, hogy a városházán Nelhübel Gyula ur ismeri a legjobban a titkos kijárások utját. Bizonyos, hogy a most megindult szezónban igen sok városatyának fog erősen megcsappanni a jövedelme . . .

Illem-panama.

László és Beetz furfangja.

A fővárosi illemhelyek két szerencsés tulajdonosa, László és Beetz vállalkozók, a várossal kötött szerződésük értelmében huszonnyolc uj illemhelyet kötelesek közösen épiteni. A közgyülés által jóváhagyott föltételek rendkivül előnyösek a magánvállalkozókra nézve. Annak idején Bródy Ernő éles hangu felebbezésben tiltakozott is az üzlet belügyminiszteri jóváhagyása ellen. Később, nem tudni kinek a könyörgésére, visszavonta a felebbezést.

László és Beetzéknek nagyon is javukra szolgált az a közgyülési csata, mely a koncessziót odaitélte számukra. A vállalkozók most már annak a kevés ellenszolgáltatásnak a teljesitésére sem hajlandók, melyre ajánlatukban kötelezettséget vállaltak.

A belügyminisztertől 1911. agusztus elején a városházára leérkezett, jóváhagyott szerződés szerint László és Beetz kötelesek 1915 év végéig két földalatti illemhelyet is létesiteni, mely egyszersmind a forgalom megkönnyitését is előmozditotta volna. Jól emlékszünk, a pénzügyi bizottság több tagját azzal nyerték meg, hogy a fontosabb forgalmi pontok, mint a Rákóczy-ut s az Erzsébet-körut keresztezése, tulterhelésén könnyitenek a földalatti átjáróval, melyek közül kettőt az illemhelyek tulajdonosai kötelesek megépiteni.

A László és Beetz cégnek ez akkor sem volt komoly szándéka, most meg egyáltalán nem az. Abból a 16,000.000 koronából, melyet 40 év alatt minimálisan megkeresnek, nem hajlandók 200,000 koronát a két földalatti átjáró épitkezésébe belefektetni. És a legsajnálatosabb az ügyben az, hogy sikerült nekik a város vezetőségét is álokokkal félrevezetni, hogy kötelességük alól kibujhassanak.

Bárczy polgármester jóindulatához folyamodtak a vállalkozók és kérték, hogy ne kényszeritse belé őket a hatóság egy sulyos és kockázatos épitkezésbe. Ha ők most megépitik a két földalatti illemhelyet s a városban kiterjesztik a földalatti hálózatát, nekik esetleg a most létesitett átjárót le kell bontatniok és a földalatti gyorsvasut épitménye alatt ismét megcsinálni.

A főváros engedett a több oldalról jött nyomásnak, mit bizonyit az is, hogyha László és Beetz komolyan eleget akarna tenni a szerződés feltételének, akkor már régen meg kellett volna kezdeni az előmunkálatot, de a vállalkozók még csak tárgyalni sem jelentkeztek az utépitési és csatornázási ügyosztályban.

Mesés szépségü és célszerü
AJÁNDÉKTÁRGYAK
vásárlására legalkalmasabb
SCHÖNWALD IMRE
óra- és ékszertelepe Budapest, Deák Ferenc-utca 21. sz., mert nagyszerü választéka mellett az árak is meglepően olcsók.

PÉNZ ÁLL A HÁZHOZ?

Bárczy külföldi utazása.

Bárczy polgármester tudvalevőleg mintegy két héttel ezelőtt belépett a külföld magyarjainak sorába, Olaszországba utazott, ismerőseinek és barátainak Rómából, majd Flórencből küldött anzixokat.

Természetesen a jámbor kombinálók most sem pihentek és a polgármester utazását ok és okozati összefüggésbe hozták azzal a szomorú ténnyel, hogy a főváros a legnagyobb pénzzavarban van, elannyira, hogy a folyó szükségleteknek a kielégitése is nehézségekbe ütközik.

A mi információnk is az, hogy Bárczy polgármester, miután meglátogatta a pápát, szebb tájak felé vitorlázott. Párisban is megfordult, most pedig Németországban jár. Több mint bizonyos, hogy pénzt kutat; ez most a legfőbb gond. Optimista hiradás szerint a polgármesternek sikerült máris ötven milliót biztositani a főváros számára. A jelenlegi pénzviszonyok mellett ez a hir hihetetlennek látszik.

A polgármester még e héten hazaérkezik s akkor rövidesen elválik, milyen sors vár a most induló szezónra. Annyi bizonyos, hogy az elmult félesztendő mérlege nem a legjobb ajánlólevél egy ujabb kölcsön szerzésére. — Tizenöt milliós félévi deficittel dolgozó vállalatoknak nem hiteleznek valami lelkes örömmel a külföldi bankárok még uzsorakamatra sem.

Bontás előtt

a Báthory-kávéház.

Néhány esztendővel ezelőtt uj rendszerü épitkezés jött divatba a főváros jóakaratából. Lépten-nyomon kisebb és nagyobb árubódék nőttek ki a földből, amelyek eredetileg arra az időre épültek csupán, amig a bódék közelében folyó házépitések befejeztetnek, de az idők folyamán állandó jelleget nyertek, a házak régóta készen álottak már, a bódék pedig még mindig ott éktelenkedtek a legforgalmasabb utcákban. Ennek pedig az volt az oka, hogy mindig akadtak jószivü emberek, akik merő humanizmusból kijárták a közmunkatanácsnál és a városházán a bódék életének prolongálását.

Három esztendővel ezelőtt a Kálvin-tér kellő közepén épült egy ilyen bódé. Ez már azonban nem volt valami éjszakán át összetákolt, hordható alkotmány, hanem egy valóságos pesti ciira kávéház, amelyet gazdája után Báthory-kávéháznak hivtak. A bódé-engedély eredetileg addig az időig szólt, amig a környék végleges rendezése, a Kálvin-tér szabályozása bekövetkezik. Ezt a terminust azonban később a város maga is tulságosan hosszunak találta, miért is 1911. február havában felmondta a telepengedélyt. Ez az intézkedés érthető okból igen kellemetlenül érintette a kávéháztulajdonost, aki legalább is 80—90.000 koronát ruházott itt be, abban a reményben, hogy még évekig zavartalanul szolgálhatja ki a vendégeket. Báthory prolongációért folyamodott s a város több izben gyakorolt vele szemben méltányosságot. A közmunkák tanácsa ellenben egyre jobban sürgeti a kávéház lebontását s az az álláspontja, hogy a bontáshoz november 1-ig föltétlenül hozzá kell fogni. Tudvalévő, hogy a Kálvin-téren a főváros is, a református egyház is nagy épitkezést tervez s a közös tervpályázat győztese Reichl Kálmán müépitész lett.

A Báthory-bódé sorsa ezek szerint ismét szembeállitja a fővárost a közmunkák tanácsával. A kávéháztulajdonost az ügy minden szakában, az összes fórumok előtt, Pető Sándor dr. ügyvéd, a jeles kriminalista képviselte. Holott a Kálvin-tér nem is fekszik közel Óbudához.

Kegyetlen egyelem.

Egy nyugdijazás története.

A fővárosi nyugdijszabályzat értelmében teljes fizetéssel nyugdijba küldhetők azok a tisztviselők, akik életüknek hatvanadik esztendejét betöltötték és negyven szolgálati évük van. Ezek közé a tisztviselők közé tartozik Holl Jenő műszaki főtanácsos is. Hatvan esztendős elmult már s jóllehet csak 39 esztendő óta áll a város szolgálatában, mégis nyugdijba akarja küldeni a tanács, mert a millenáris év a közgyülés akkori határozata szerint, duplán számit.

Holl Jenőnek tehát negyven esztendős szolgálata van, a valóságban azonban csak harminckilenc. Más tisztviselőnél ez egy esztendei előnyt jelentene, egy esztendővel korábban éri el azt a boldog állapotot, amikor végre munka nélkül élvezheti negyven esztendős munkájának gyümölcseképpen a jól megérdemelt pihenést és teljes fizetést.

Holl Jenő főtanácsosnál azonban másképen áll a helyzet. Neki szüksége van még a negyvenedik esztendőre, amelyet pedig ingyen akarnak odaajándékozni, helyesebben elengedni néki. Holl ugyanis ebben az esztendőben, a negyvenedikben, automatice előlépne egy fizetési osztállyal s természetes, hogy a magasabb fizetés, magasabb nyugdijat jelent számára.

A főtanácsos keserves panasszal fordul a közgyüléshez és kéri, hogy a magasabb fizetési osztályt hozó esztendőt a városnál leszolgálhassa.

A differencia évente kb. ezer korona, ezért érdemes még egy esztendeig dolgozni, érdemes ridegen elutasitani egy kedvezményt. Viszont a tanács álláspontja is korrekt, mert a város pénzügyeire nagyon kellemetlen hatással volna az a precedensalkotás, ha Holl főtanácsos mintája szerint mások is egészen addig akarnának szolgálni a városházán, a mig a legmagasabb fizetést s teljes nyugdijról lévén szó, a legmagasabb nyugdijt érik el.

Holl Jenő egyedülálló kérésével alkalmasint már a legelső közgyülés fog foglalkozni.

Andrássyék Budapesten.

Az uj párt kilátásai.

Andrássy Gyula gróf vasárnapi zászlóbontása a politikai szempontokon és konzekvenciákon tul, messzeható jelentőséggel bir a fővárosra nézve. Nemcsak azért, mert a főváros egyik kerületében történt az uj párt megalakulása, hanem tárgyi és személyi okokból is.

Az uj párt programmjába kifejezetten felvették a főváros közigazgatásának gyökeres reformját. Budapest önkormányzatát az egész vonalon tágitani, ujjászervezni óhajtja az Országos Alkotmánypárt.

Bizonyos, hogy Budapesten termékeny talajra fog találni Andrássy Gyula gróf. Kilenc kerület közül legalább ötben számithat eredményre már a legközelebbi választásnál. Vázsonyi Vilmosban olyan fegyvertársat kapott, akinek a népszerüsége egymagában is biztositja az uj párt számára Budapest mandátumainak többségét.

A törvényhatósági bizottság tagjai közül máris többen léptek be az Országos Alkotmánypártba. Springr Ferenc dr. országgyülési képviselőn kivül közreműködtek a párt megalakulásánál Márkus Miksa udv. tanácsos, Neumannn, Hecht, Siposs, Bittner, Szemenyei és mások. A klubba pedig Vázsonyi Vilmoson kivül belépnek Bródy Ernő és Pető Sándor képviselők, azonkivül a demokrata pártnak néhány tagja.

Központi szegényház.

Elkészültek a tervek.

Bárczy polgármester külsőleg tetszetős szociális programmjának impozáns részletét készül megvalósitani a főváros közjótékonysági ügyosztálya. Az ügyosztály elkészitette a nyár folyamán az uj központi szegényház terveit.

Az uj intézmény helyéül a Kamara erdőt jelölték meg, a hozzávaló területeket már régebben megszerezte a főváros. Az épitkezés költségét 7.000.000 koronára preliminálták. Igen érdekes, hogy a terveket nem a főváros müszaki közegei csinálták, hanem a város megbizásából, külső ember készitette azokat.

Már ez is jelentékeny költséget okozott a fővárosnak, ha figyelembe vesszük, hogy alternativ terveket csináltattak. A monumentális intézet pavillon rendszerben épülne és 2600 ápoltat birna magába foglalni.

A 7.000.000 koronával tervezett szegényház a mostani Kamara erdőben fekvő kisebb szegényház mellett lesz, s ez mintegy kiegészitő része volna. Addig is, mig ez a nagy megépül, a város lakható állapotba helyezi az Izabella-utcában levő szegényházat, melyből legutóbb kiköltöztették a szegény ápoltakat a Kamaraerdőbe. Ez az elhatározás, mint utóbb kiderült, igen szerencsés ötlet volt az ügyosztály részéről, mert három nappal a kiköltözés után, a ház gerendázata leszakadt. Szerencsére senki sem tartózkodott akkor az épületben. A házat most rendbehozták és ujra használhatják.

Értesités!

Az érdeklődők óriási tömegének egyenként nem válaszolhatván ez uton közöljük, hogy az

"OMNIA"

müsorán levő

POMPEJI VÉGNAPJAI

cimü 2300 méteres felvétel, a turini "Pasquali" film-gyár müve és az

OMNIA MONOPOLIUMA ÉS KIZÁRÓLAG CSAKIS

az "OMNIÁ"-ban kerül bemutatásra a következő

RENDES HELYÁRAK

mellett: Erkély páholy ülés 2 K, páholyülés 1 K 50; I. hely 1 K, II. hely 80 f.; III. hely 50 fillér

AZ ELŐADÁSOK NEM FOLYTATÓLAGOSAK és hétköznap pont 5, fél 8 és háromnegyed 10-kor, vasárnap d. u. 4, 6, 8, és 10 ó. kezdődnek

JEGYELŐVÉTEL: Hirsch nagytőzsde VI, Andrássy-ut 19, Budán: II, Lánchid-utca 2. nagytőzsde és az "OMNIA" pénztáránál d. e. 10-fél 1-ig és d. u. 3-tól

Az „OMNIA" mozgókép-palota igazgatósága VII, József-körut 31. Telefon: József I-25.

Események

Telefon 137—15.

Hátralékos előfizetőinket tisztelettel fölkérjük, hogy az esedékes dijat beküldeni sziveskedjenek.

Cimváltozások közlését azonnal kérjük.

Előfizetési árak: egész évre 16 kor., félévre 8 korona. **A kiadóhivatal.**

A „Fővárosi Hirlap" cikkei és közleményei csak a forrás megnevezésével nyomathatók le.

Fülepp és Vaszilievits arcképei. A főváros tanácsa elhatározta, hogy 6000—6000 korona költséggel Fülepp Kálmán volt főpolgármester és néhai Vaszilievics János alpolgármester arcképét megfesteti. Az egyik munkát Jávor Pál, a másikat Kandó Lászó festőművész kapta. Vaszilievics arcképét hétfőn helyezték el a tanácsteremben. Nem a legsikerültebb alkotás.

Nyilvános árlejtés a javadalmi bérletnél. A főváros közgyülése tudvalevőleg nem fogadta el azt a javaslatot, hogy a javadalmi bérletet további három évre ismét Engel és Társa, Neurer, Keppich és Brankovits vállalkozóknak adja bérbe. A vállalkozók a 480,000 korona évi bérlet helyett 498,000 korona bért kinálnak a városnak. A pénzügyi ügyosztály most azt ajánlja a tanácsnak, hogy a javadalmi bérlet ügyében nyilvános árlejtést tartson.

A pénzügyi ügyosztálytól sokat tanuhatna a városgazdasági ügyosztály, a bérletek kiadásánál ne hozza mindig a fővárost kényszerhelyzetbe azzal, hogy későn terjeszti elő a döntésre vonatkozó javaslatot.

Pozsony lombardkölcsöne. Pozsony szab. kir. város törvényhatósági bizottsága elhatározta, hogy az 1910. évi 20 millió koronás kölcsönkötvényekből még tárcában levő 2 millió korona névértékü kölcsönkötvényre az osztrák-magyar banktól mintegy 1.250,000 korona lombardkölcsönt vesz fel.

Uj jövedelmi források Szegeden. Szeged városának nélkülözhetetlen beruházásaira lehetetlen a mostani pénzviszonyok közt kölcsönt felvennie. A költség fedezésére tehát, minthogy a pótadó emelését el akarja kerülni, uj jövedelmi forrásról kiván gondoskodni Balogh Károly pénzügyi tanácsos. Egyik terve az, hogy a város illetékeket szedjen, épp ugy, mint az állam, azon szolgálatok után, amelyeket a városi hatóságok és közegek magánfelek részére teljesitenek. Az illetékeket szintén állami mintára bélyegalakban róná ki a város. Ugyancsak a város jövedelmeinek gyarapitását célozza Balogh Károly tanácsosnak a városi tanácshoz intézett azon előterjesztése, hogy a mozgófényképszinházakat szabályrendeletileg városi illetékkel terheljék meg s az ebből befolyó évi jövedelmek a közköltségvetésbe uj jövedelmi forrásként számoltassanak el.

A fogyasztási adó bérlete Nagyváradon. Nagyvárad város a hus- és borfogyasztási adókat évről-évre meg szokta váltani a kincstártól. Tavaly 212,000 koronáért váltotta magához az adóbérletet. A kincstár évenként nagyobb összeget kér a bérlet fejében, de az idén, tekintettel a nehéz gazdasági helyzetre, nem emelte fel a bérlet díját.

Modern, eredeti Daimler autobuszok terjeszkedése. A berlini földfeletti és alatti villamos vasut társaság uthálózatához közvetitő vonalakat rendez be. Egyelőre 60 autóbuszt szándékozik üzembe állitani.. A társaság az első 30 autóbuszt a *Berlin-Marienfeldi Daimler Motoren Gesellschaft* cégnél rendelte meg, amelynek uj typusai könnyü sulyuknál és zajtalan üzemüknél fogva a nagyvárosi forgalomban különösen jól beválnak. A Daimler Motoren Gesellschaft tudvalevőleg a bajor királyi vasut, valamint számos más állam és privát omnibuszjárat részére nagyszámu autóbuszokat szállitott már és az autóbuszgyártás terén számos évi gazdag tapasztalatokkal rendelkezik.

Vizsgálat Debrecen csatornázása miatt. Podhoránszky Géza műszaki tanácsos, akit a belügyminiszter a csatornázás körül fölmerült panaszok megvizsgálására delegált, megállapitotta, hogy a város a házi csatornázási munkálatokra, a közszállitási szabályzat ellenére, nem irt ki pályázatot, hanem az utcai csatornázás vállalkozójára, a Fried és Adorján cégre bizta a házi csatlakozó csatornák elkészitését egységárakban, ami által a polgárság egymillió kárt szenvedett. A műszaki tanácsos előterjesztése szerint ezért az eljárásért nemcsak a város főmérnöke, hanem a város tiszti főügyésze és az egész tanács felelős. Debrecen város közigazgatási bizottsága a műszaki tanácsos előterjesztése alapján a fegyelmit megelőző vizsgálatot elrendelte ez ügyben. A vizsgálatot Márk Endre ügyvéd, udvari tanácsos foganatositotta és ennek befejeztével megállapitotta, hogy sem a város tiszti főügyészét, sem a városi tanács tagjait nem terheli felelősség s azt a javaslatot terjesztette fel, hogy a közigazgatási bizottság térjen napirendre az ügy felett. A közigazgatási bizottság igy határozott.

Ünneplés egy áruházban. A Holzer-cég személyzetének két tagját, *Singer* Sándor főnökhelyettest és *Benkő* Sándornét (Ilona II.) a bluz- és pongyolaosztály vezető direktricét a napokban meleg ünneplésben részesitették kollégái abból az alkalomból, hogy tiz éve vannak a cég szolgálatában. *Holzer* Sándor, a cég tulajdonosa és a személyzet szónoka értékes ajándékokkal lepték meg a jubilánsokat, akik meghatottan mondtak köszönetet.

A szép Henny Weisse, aki a Mundi Rosenkrantz fő női szerepét játszotta, ma személyesen jelen lesz a Fővárosi Nagymozgóban, midőn a „Harangoznak" 3 felv. dráma megy.

Premier a pénzügyiben.

A pénteki ülés napirendje.

A pénzügyi bizottság szeptember hó 19-én (pénteken) délelőtt 11 órakor tartja első ülését ebben a szezónban. Az elnöki székben ugyancsak először fog ülni ez alkalommal Bódy Tivadar dr. alpolgármester, néhai Vaszilievics János utódja. A napirenden szereplő tárgyak a következők: A II. ker. Fillér-utcában fekvő, Fuchs Dávid tulajdonában lévő ingatlan szabályozása. A Tabán szabályozása céljára szükséges Hanzer, Mudrony és Auguszt-féle ingatlanok kisajátitása. A budapesti m. kir. állami hidak igazgatóságának kérelmére a Lánchid átalakitási munkálataira érkező anyagok városi vámmentességének engedélyezése tárgyában. A székesfőváros kórházai részére beszerzendő rádium és mesothorium vételárának költségfedezete. A III. ker. Záránd-utca Sajle-féle ingatlannak elemi iskola céljára 1913. évi augusztus 1-től való bérbevételére szükséges összeg födözete. A Fülepp Kálmán volt székesfőv. főpolgármester és dr. Vaszilievits János volt alpolgármester arcképének megfestésére szükséges költségek födözete. Az árviz sujtotta vármegyék lakosságának segélyezésére szükséges költségösszeg födözete. A Szt. László kórház mosókonyhájának gépbeSrendezésére szükséges költségösszeg fedezete. Az Orsz. Magyar Kertészeti Egyesület által az 1913. év őszén rendezendő orsz. kiállitás anyagi támogatásának költségfödözete. Az 1913. évi Nemzetközi Gyorsiró Kongresszus és Gyorsiró Kiállitás vendégeinek fogadására szükséges költségösszeg födözete. A VIII. ker. pénztár részére beszerzendő pénzszekrény költségének fedezete. Naschitz Sarolta voltnevelő-intézeti tulajdonosnő 1913 évi segélyének födözete. Janits Irma okl. tanitónő, volt tanintézet tulajdonos részére az 1913 évre megszabandó segély fedezete. Azonkivül egy csomó, kisebb jelentőségü költségfedezetre vonatkozó előterjesztés. A napirenden negyvenhat tárgy szerepel.

Pompei végnapjai.

Győzött az „Omnia!"

Rendkivül érdekes mozipört tárgyalt a napokban a budapesti törvényszék. Az Alexander Ortony bécsi filmkölcsönző vállalat sürgős zárlati kérvényt adott be a budapesti törvényszékhez aziránt, hogy az „Omnia mozgószinházban" most előadásra kerülő „Pompei végnapjai" cimü mozidarabot a bíróság, a szinháztulajdonosok megkérdezése nélkül helyezze zár alá, mert ez a darab szerzői jogbitorlást képez, amennyiben az Uránia szinházban szinrekerülő „Pompei pusztulása" cimü darabnak az utánzata. A beadott zárlati kérelem folytán dr. Födy Károly biró el is rendelte a kérelem alapján a zárlatot. Ez ellen az Omnia mozgószinház tulajdonosai, dr. Szücs Ernő, Kántor Ferenc és Gerő Gyula, dr. Szücs Ernő ügyvéd utján felfolyamodást jelentett be. A zárlat ellen alperesek azzal védekeztek, hogy szerzői jog bitorlása a jelen esetben fenn nem forog, mert Bullwer Edward regényiró ezelőtt nyolcvan évvel irta meg és adta ki a filmfelvételek alapját és közös forrását képező regényét s miután a hirneves szerző 1873. évben meghalt, a szerzői jog bitorlása már elévült. De tiltakoznak a zárlat elrendelése ellen azért is, mert a két turini film-gyár külön-külön személyzettel, külön-külön feldolgozásban alakitotta át mozidarabbá az angol regényiró regényét és igy másolatról vagy hasonlatról szó sem lehet, legfeljebb a forrás közössége képezheti vita tárgyát. Miután pedig szerzői jogbitorlásról a jelen esetben elévülés miatt szó sem lehet, mert az angol törvények értelmében az elévülési határidő 28 év, arra kérte a bíróságot, hogy birói szemlével döntsön abban a tekintetben, hogy van-e ok a zárlat elrendelésére. Hétfőn délben aztán a bíróság az „Omniá"-ban megtartotta a szemlét. Mindkét vitás képet bemutatták, melynek alapján kitünt, hogy az „Omnia" képe teljesen más feldolgozásban kerül szinre. Hasonlithatatlanul nagyobbszabásu az Uránia képénél és semmi ok sem forog fenn a zárlat fentartására.

A bíróság itélete folytán az „Omnia" páratlan látványossága tehát müsoron marad és a közönség gyönyörködtetésére, minden előadáson szinre kerül.

Az igazi hölgy elegáns fellépéséhez okvetlenül tartozik egy pár
BRILLIÁNS BOUTON.
Mindenki, aki ilyent beszerezni óhajt, forduljon
SCHÖNWALD IMRE
óra- és ékszertelepéhez Budapest, Deák Ferenc-utca 21., ahol mélyen leszállitott árak mellett óriási választékot talál.

REIN NÁNDOR
szőnyeg- és ágynemü-áruháza
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 9.

ÁLLANDÓ UJDONSÁGOK:
szőnyeg, függöny,
paplan és matrácokban.

NEUSCHLOSZ-
butorok kizárólagos eladási helye. Minőség, szépség és olcsóság tekintetében vezetnek.
Szállodák, kórházak, szanatoriumok berendezési vállalata.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

A szeszkartel

A szeszkartel megalakitására vonatkozó tárgyalások, amelyek a nyáron szüneteltek, a legközelebb ismét megindulnak. A tultermelés, a szeszipariban mutatkozó árdepresszió, valamint az osztrák kartel érezhető befolyása arra ösztönzik a magyar szeszipart, hogy valamelyes organizációba egyesüljön. Az idevonatkozó tárgyalásoknak sok nehézség állja utját. Nagy akadályt képez az az érdekellentét, mely a mezőgazdasági és az ipari szeszgyártás közt sok tekintetben fennáll. Ezeknek az ellentéteknek a kiegyenlitése hosszadalmas tárgyalásokat igényel, mert a kartel megalakulására csak ugy lehet kilátás, ha abban az összes outsiderek követelései kielégitésre találnak.

Mi elismerjük, hogy az államnak az adóbevételek szempontjából nagy érdekei füződnek a magyar szeszipar miként való organizációjához. De ezek az érdekek nem nyulhatnak el odáig, hogy az állam a kartel megalakulásához segédkezet nyujtson. Pedig ezt máris megtette, amennyiben a szeszgyártást a f. évi julius 19-én életbelépett XXIV. t.-cikkel bizonyos irányban korlátozta. Ennek a törvénynek az első szakasza ugyanis kimondja, hogy fogyasztási adó alá eső uj ipari szeszfőzde üzembehelyezése nem engedhető meg és ilyennek felállitására iparhatósági engedély sem adható.

Az bizonyos, hogy ez a törvény a kartel megalakulásának előmozditására hozatott. Mert az államnak — amig monopolium nincsen — nem áll érdekében az ipari szabadságnak ilyen módon való korlátozása. A kartelek alakulása mindenütt az illető árucikkek megdrágitására, vagyis az azokat fogyasztó közönség megterhelésére vezetett. A létesitendő magyar szeszkartel bevallott célja: az árak „stabilizálása". Mindenki jól tudja, hogy ez mit jelent.

A szeszárak most lefelé mennek, mert a jó termés következtében a szeszgyártáshoz szükséges nyersanyagok is lényegesen olcsóbbak lettek. Az áresés tehát természetes. De ez nem tetszik a szeszgyáraknak és kartelbe akarnak lépni, hogy a magas árakat, vagyis a busás hasznot minden eshetőségre biztositsák. Ehhez az állam nem nyujthat segédkezet. A szesz nemcsak élvezeti cikk, hanem igen kiterjedt iparcikk is, melynek megdrágitása igen sok iparágat exisztenciájában érint. Az államnak a kartellel szemben meg kell védenie a szeszt felhasználó iparok és általában a fogyasztás érdekeit.

A kormány nem tehet semmit a kartelek megalakulása ellen, mert idevonatkozó törvényes intézkedések nálunk egyáltalában nincsenek. De azt megkövetelhetik a szeszt feldolgozó iparok, hogy a kormány a szeszkartelt további támogatásban ne részesitse. Az állam a szeszipart amugy is védi a 110 koronás prohibitiv vámmal, mely a külföldi szesz behozatalát lehetetlenné teszi.

Bizonyos körökben azt hiszik, hogy a kartel megalakulásának nemcsak árszabályozó célzata van. A be nem vallott cél az volna, hogy a magyar szeszipar a szeszmonopoliumnak behozatala esetére egyesült erővel léphessen fel az állammal szemben. Nem képez ugyanis titkot, hogy az osztrák és magyar kormány között eszmecsere folyik a monopoliumnak 1917-ben való esetleges életbeléptetése ügyében. A tárgyalások még csak kezdetleges stádiumban vannak. Egyelőre az osztrák és magyar pénzügyminiszteriumban számitások folynak a behozandó monopolium pénzügyi eredményei tekintetében. Az bizonyos, hogy az osztrák szeszkartelnek 1911-ben történt megalakulásához, valamint a magyar szeszipariban most végbemenő mozgalomhoz nagyban hozzájárult az a körülmény, hogy a két kormány a szeszmonopolium eszméjét felvetette. Szóval a két szeszkartel nemcsak árszabási, hanem zsarolási hadjáratra is készül arra az esetre, ha Ausztria s Magyarország a szeszmonopoliumot megvalósitani akarnák. Ezért sietteti hát az osztrák szeszkartel olyan nagyon a magyar szeszipar „konszolidációját".

Közgazdasági érdemekért.

**Két báró,
két udvari tanácsos.**

Teljesen megbizható forrásból értesülünk, hogy a legközelebbi jövőben a fővárosi kereskedővilág néhány tagja közgazdasági érdemeiért királyi kitüntetésben részesül. Két család báróságot kap, két korifeus pedig udvari tanácsos lesz. Magyar bárói rangra emeli a király Bachruch Károlyt, továbbá a Strasser és König cég főnökeit: Strasser Alfréd és Imrét. Udvari tanácsosságot kapnak Hazay Fülöp, az Osztálysorsjáték vezérigazgatója és Dán Leó, szücsáru-üzlet tulajdonosa.

A királyi kegy e megnyilvánulása széles körökben meglepetést és csodálkozást fog keleteni. Bármennyire kutatjuk is az uj bárók és udvari tanácsosok multját, seholsem fedezzük fel azokat a közgazdasági érdemeket, amelyek a kitüntetéseket megindokolnák. Politikai körökben ugy tudják, hogy Tisza István gróf maga is érzi a kitüntetések fonákságát és nem szivesen terjesztette fel e nem éppen diszes lajstromot, de e kötelezettség még Lukács László hagyatékából maradt reá és az utód kénytelen-kelletlen kontraszignálja elődjének ez előterjesztéseit.

Hogy mivel szolgáltak reá az uj magyar bárók és udvari tanácsosok a rangemelésre, azt bajos volna eltalálni. Bachruch igen gazdag ember, virilista, egyike Budapest legtöbb házát magáénak valló polgárainak, van egy nagyon szép ékszerészboltja, amelyben remek párisi készitményü drágaságokat árul mesés árakon és rengeteg haszonnal. De sehol nem találkoztunk vele eddig az általános közérdek, a közgazdasági munkálkodás uttörői közt. Sem érdekképviseletekben, sem egyebütt tevékenységet nem fejtett ki. A közjótékonyság mezején nem igen szorgoskodott. Humanitárius, szociális téren soha elől nem járt, sőt még hátul sem kocogott. Az altruisztikus, másokért való munka szorgos elkerülése mintegy negyven millió saját vagyon gyüjtésére képesitette, amelyből a köznek eddig vajmi keveset adott vissza. Hol vannak hát az érdemek? Miért kellett Bachruch urat az „udvari szállitói" cimen kivül még a magyar bárósággal is embertársai fölé emelni?

Hasonló rejtély a Strasserek bárósitása. Az uj bárók egy igen nagy gabonacég főnökei és mint ilyenek nagy pénzeket keresnek a gabonatőzsdén. A magyar föld termékeit busás haszonnal árusitják és a gabonaspekuláció mezején kiváló ügyességre tettek szert. De még a maguk térrénumán sem azok a nagy, hatalmas egyéniségek, akik a magyar közgazdasági bárók sorában, a Hatvaniak, Kornfeldek, Beckék között méltóan foglalhatnának helyet. Még vagyonuk nagyságánál fogva sem. A Strasserék nevét az ország igazán nem nélkülözte eddig a bárók lajstromában.

Hazay Fülöp, az Osztálysorsjáték vezérigazgatója a közgazdaság terén eddig csak akként müködött, hogy sorsjegyeit az ország népére sózta és a fényes üzletből a német alapitó banknak busás hasznot juttatott. Ez az uj magyar „méltóságos" csak néhány hónap előtt lett magyar állampolgár, minekutána előbb évtizedeken át a „Gottes Segen bei Cohn" jeligéjü hamburgi sorsjegytőzsde gazdája volt. Kulturális, közgazdasági téren másfél évtizedes Magyarországon tartózkodása alatt egyáltalán nem müködött. Nem az Anckerschmidtek typusából való uj magyar földesur, hanem még ma is a német Lotterie-kollekteur, aki még mindig nem tanult meg magyarul. Ettől az urtól is jó tanácsokat fog kapni az udvar!

Dán Leó sokoldalu férfiu. Fiatalabb korában valcereket és mazurkákat próbált komponálni D'Amant Leon álfrancia név alatt, de minekutána zenei vénája igen gyengén folydogált, apjának jól jövedelmező szörmeüzletébe menekült a Muzsák hálátlan kara elől. Itt fedezte fel magában azt, hogy benne egy közgazdasági iró veszett el és kezdte irodalmi téren folytatni zeneszerzői félbenmaradt tevékenységét. Lassan-lassan a közgazdasági rovatok rémévé nőtte ki magát, aki öles cikkeivel valósággal elárasztja a redakciókat. Közveszélyes szakirodalmi munkásságában egyedüli szerencséje, hogy cikkeit senkisem olvassa el. Ugylátszik a kormány sem, mert különben nem merné az udvar tanácsosává meghivni. A magyar udvari tanácsosságban rejlő humoros elemet Dán Leó bizonyára hathatósan emelni fogja.

Gratulálunk a kormánynak a sikerült választáshoz.

—

A gyufatröszt. Mint a „Fővárosi Hirlap" értesül, a magyar gyufagyárosok körében ismét megbeszélések folynak a gyufatröszt megalakitása dolgában. A rossz üzletmenet a gyárakat arra kényszeriti, hogy valamelyes organizációba tömörüljenek. Ennek következtében a gyárak, melyek eddig nagyon felsrófolták igényeiket, most szerényebb keretekben formulázták követeléseiket. Eddig 12 milliót kértek, most megelégednének 7—8 millióval is. Azok a bankok, (Kereskedelmi bank, Hitelbank és Magyar bank), melyek a trösztöt finanszirozni fogják, legközelebb ujabb előterjesztést fognak tenni a kormánynak, mely azonban, mint értesülünk, régebbi álláspontjából aligha fog engedni, ugy hogy a gyufatröszt megalakitása még mindig kétséges. Mindenesetre helyeseljük a kormány magatartását, mely oda irányul, hogy a gyufa meg ne drágitassék, vagyis, hogy az alsóbb néposztályok, melyeknek a gyufa egyik fontos szükségletét képezi, meg ne terheltessék.

A bolgár kölcsön. Mint értesülünk, azoknak az osztrák és magyar bankoknak a képviselői, amelyek a 30 milliós bolgár kölcsönben részt vesznek, a hét folyamán értekezletet tartanak, melyen a kölcsönügyletet előreláthatólag perfektuálni fogják. Ugy halljuk, hogy Teleszky pénzügyminiszter a magyar nagybankok részére csak azalatt a feltétel alatt adta beleegyezését a kölcsönhöz, hogy a megfelelő árcvalutát a külföldön szerzik be, minthogy az osztrák és a magyar kormány nem türhetik, hogy az Osztrák-Magyar Bank aranyállománya csökentessék.

Városok központi bankja Ausztriában. A „Fővárosi Hirlap" egyik előző számában ismertette a németországi városok központi bankját, mely a városok hitelszükségletének ellátására van hivatva. Mint most Bécsből jelentik, ott egy hasonló bank felállitását tervezik. Az előértekezletet a napokban fogják megtartani. Jó volna, ha az eszme nálunk is tért hóditana. A főváros és a nagy vidéki városok most valósággal pénzéhesek. A legszükségesebb invesztációkra se tudnak pénzt kapni. Egy tőkeerős városi bank ná-

lunk is hasznos szolgálatot tehetne, annál is inkább, minthogy a nagybankok most községi zálogleveleket egyáltalában nem bocsátanak ki.

Az Érték és Iparbankból. Tibor Róbertről, az Érték és Iparbank igazgatójáról az a hir terjedt el, hogy kilép az intézet kötelékéből. Az intézet igazgatósága ezekkel a hirekkel szemben annak közlésére kért föl bennünket, hogy az igazgató távozásáról szóló hirek nem felelnek mg a valóságnak.

A bélapátfalvai portland-cementgyár a közelmultban a telepén tetemes beruházással jelentékeny bővitéseket vitt keresztül, ugy hogy a gyár most évenkint16— 18 ezer vaggon elsőrendü portlandcementet képes termelni, illetve szállitani.

Uj igazgató. Az Általános Iparbank r.-t. igazgatósága minap tartott ülésében régi érdemes főtisztviselőjét, *Adler* Gyula aligazgatót igazgatóvá nevezte ki és megbizta az intézet ügyeinek vezetésével. Az uj igazgatót a pénzügyi körökben előnyösen ismerik.

A Merkur tőkeemlése. A Merkur váltóüzleti részvénytársaság, mint értesülünk, hatmillióról, tizmillió koronára emeli fel alaptőkéjét. Az alaptőkeemelést a részvénytársaság üzletkörének bővülése, főleg azonban azok a tranzakciók teszik szükségessé, amelyeket az intézet agilis vezetősége, *Berger* Mór igazgatóval az élén, az utóbbi időkben iniciált. A tőkeemelésre vonatkozó fölhatalmazást különben már az intézet ezidei közgyülésén megadták.

A „Hermes" közgyülése. A Hermes váltóüzlet részvénytársaság e hó 29-én, délután tartja rendes közgyülését.

Félévi mérlegek. A napokban publikálta a *Magyar Jelzálog-Hitelbank* félévi mérlegét. Az intézet félévi tiszta nyeresége hárommillió és 623,887 korona 56 fillér, szemben a tavalyi első félévi 3.609,339 korona 91 fillérrel. Az elért nyereség tehát többletet mutat fel, noha az intézet birtokában levő értékpapirok és különösen a saját kibocsátmányok az 1913 junius 30-án jegyzetteknél alacsonyabb árfolyamon vétettek fel. Ismerve a jelzálogüzlet szerfölött nehéz helyzetét és a cimletek elhelyezésének roppant nehézségeit, igen figyelemre méltó jelenségként kell regisztrálni azt, hogy a Magyar Jelzálog-Hitelbank az idei első félévben eladott cimleteinek összege — a visszavásárolt mennyiség levonásával — elérte cirka a tizmillió koronát. Értékes adata a Jelzálogbank első félévi működésének az ez időszakban folyósitott jelzálog- és községi kölcsönök összegének a tétele is. Ez az összeg hatmillió és 600,000 koronára rug.

A magyar Agrár- és Járadékbank R. T. igazgatósága megállapitotta az intézetnek 1913 junius 30-án lezárt félévi mérlegét, mely a mult évben elért 1.458,275.24 korona tiszta nyereséggel szemben egymillió 504,223.24 korona tiszta nyereséggel zárul, a nyereségáthozat figyelembe vétele nélkül. A kamatjövedelem, beleértve az intézeti házból eredő jövedelmet, a mult évivel szemben 111,036,96 koronával, a jutalékok és különféle nyereségek cimén elért eredmény 6872,07 koronával nagyobb. A költségek, adók és illetékek pedig 71,961,03 koronával magasabb összeggel szerepelnek.

„Pallas" nyugdij-, élet és katonai biztositó r.-t.
Budapest, VII., Erzsébet-körut 27. szám
Képviselők kedvező feltételek mellett alkalmaztatnak.
Köt felette előnyös feltételek mellett: nyugdij-, élet-, hozomány-, nép-, katonai szolgálati és orvosi vizsgálat nélkül
Kérjen prospektust.
életbiztositásokat

VÁLLALKOZÁS

—

Kukorica, zab, szalma stb.

A tanács az *1913. évi november hó 1-étől 1914. évi október hó 31éig* terjedő egy évben a fővárosi szarvasmarha közvágóhid és vásár, valamint a fővárosi sertésvágóhid és vásár, továbbá a községi lóhusüzem, a községi kenyérgyár és a községi élelmiszerárusitó üzem céljára szükséges alább megjelölendő mennyiségü 1. buzaszalma, 2. kukoricadara, 3. árpadara, 4. szemes kukorica és 5. zab szállitására nyilvános versenytárgyalást hirdet. A szükséges mennyiségek a következők: 1. Buzaszalmából: *a)* a szarvasmarha közvágóhid és vásár céljára, 6 kg-os adagokba kötött mintegy 7500 mmázsa, *b)* a községi lóhusüzem céljára egyforma sulyu bálokba kötött mintegy 2100 mmázsa, *c)* a község kenyérgyár céljára egyforma sulyu bálokba kötött mintegy 1200 mmázsa, *d)* a községi élelmiszer árusitó üzem céljára egyforma sulyu bálokba kötött mintegy 400 métermázsa. — 2. Kukorica darából: *a)* a marhaközvágóhid és vásár céljára mintegy 1600 mmázsa, *b)* a sertésközvágóhid és vásár céljára mintegy 2100 mmázsa. — 3. Árpadaráből: a sertésközvágóhid és vásár céljára mintegy 1200 mmázsa. — 4. Szemes kukoricából: a sertésközvágóhid és vásár céljaira mintegy 1600 mmázsa. 5. Zabból: *a)* a marhaközvágóhid és vásár, valamint a községi lóhusüzem céljára mintegy 650 mmázsa, *b)* a községi kenyérgyár céljára mintegy 1400 métermázsa, *c)* a községi élelmiszer árusitó üzem céljára pedig mintegy 400 métermázsa. Fent kitüntetett menynyiségek mindegyikére külön-külön kell ajánlatot tenni és bármelyik menyiség szállitására egymagában is lehet ajánlatot tenni. A versenytárgyalás *1913. évi október hó 1-sö napján d. e. 11 órakor* a Központi városháza II. em. 196. ajtó szám alatt a közélelmezési ülésteremben tartatik meg. A versenytárgyalásra vonatkozó ajánlati és szállitási feltételek, továbbá a kötendő szerződés tervezete és az ajánlati minták, valamint minden egyéb felvilágositás a tan. VIII. ügyosztályban (Központi városháza II. em. 202. ajtó) dijmentesen megszerezhetők.

Központi elektromos művek.

A központi elektromos telep tervezett iparvágánya épitésére augusztus 29-én szükebbkörü árlejtést tartott a székesfőváros tanácsa. Ajánlatot tettek: *Fleischmann* Antal 122,517, *Margalit* Andor 115,107, *Bereg és Vida* 119,508, *Gregersen G. és fia* 122,215, *Palatinus r-t.* 105,638 K-val. Döntés még nem történt. — Az elektromos telep *hütőberendezéséhez* szükséges aknákra és a csőfektetéssel kapcsolatos munkákra augusztus 29-én ugyancsak szükebb árlejtést tartottak. Ez alkalommal a következő cégek tettek ajánlatot: *Margalit* Andor 98907, *Palatinus r-t.* 80,113, *Leféber* Ágoston 120,037, 98907, Palatinus r-t. 80,113, Leféber Ágoston 120,037 K-val. Ugyanakkor bontották fel a műhelyberendezésre beérkezett ajánlatokat is. Benyujtóik ezek: *Székely* Ignác, *Vécsey* Jenő, *Kann és Heller, Herbst* és *Sigmund, Schuchard* és *Schütte, gr. Csáky* László *praktalvai vasgyára, Martos* és *Demény, Vulkán gépgyár r-t., Ormai és társa, Magyar acélárugyár, Székely O., Krause Ernö és társa.* Az ajánlatok felett még nem döntöttek.

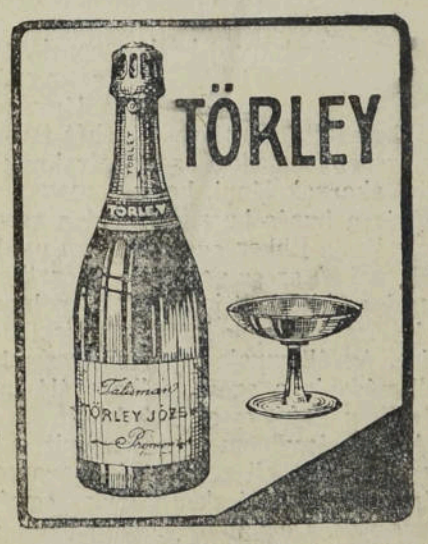
Utépités.

Az ut- és csatornaépitési bizottság a Pasaréti-ut és Zuhatag-utca közötti névtelen utca makadam rendezésére Krausz és Graviser 6043 K, a Kárpát-utca egy részének kövezésére *Zech* Károly 5625 K, a Gyarmat-utca egy szakaszának csatornázására *Halász* Hubert 12,547 K, a gróf Zichy Jenő-utca egy részének rendezésénél a következő előmunkára *Pesel Lajos* 7045 K, ugyanott a gyalogutak aszfaltozására *Posnansky és Strelitz* 12,460 K, a kocsiut aszfaltozására a *The Neuchatel Asphalt Co Ltd* 32,670 K-ás ajánlatát javasolja elfogadásra a tanácsnak. A Fóthii-ut, Aréna-ut és Csángó-utca közötti szakaszában levő gyalogutak kövezésére egyik ajánlatot sem találta elfogadhatónak a bizottság.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.
Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

Holzer
cs. és kir. udvari és kamarai szállító
divathaza
Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részv.-Társ.
FIUME.
Fiuméből Dalmáciába és Olaszországba.
A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.
Fiume—Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.
Fiume—Venezia: hetenkint 3—6 gyorshajóösszeköttetés.
Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajóösszeköttetés.
Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.
Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velenczében és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Róma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.
A gőzhajók **modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazas minden kellékével vannak felszerelve.**
Bővebb felvilágositást nyujt a **Központi Menetjegyiroda Budapest** (V:, Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodái.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

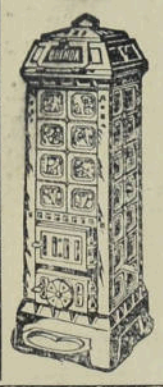
A „MÁK 0 0“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 20o%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

Legjobb

Folytonégő kályhák

kaphatók

Koch Jenő
kályhagyárában
BUDAPEST, VI., Szondy-utca 53.

Ujlaki tégla és mészégető r.-t.
Budapest V., Akadémia-utca 9. Telefon 74—30.

Ujlaki Téglagyár és Mészégető Részvénytársaság — Ujlaki Asbestpala a legjobb — Budapest

Ajánlattal készséggel szolgálunk.

Tetőcserépgyárak
Téglagyárak
Virágcserépgyár
Mészégető
Dunakotrás
Kőbányák
Mühabarcsgyár

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

MÁG
AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

FOGAK
szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit
GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari tanácsos, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I. Ovás
Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevemet ki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Kálí H. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—50.

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23
Beton-, híd- és csatornaépitő. Telefon 55—55

Pompás FALIÓRÁK
diszes vagy egyszerü szekrényekben hangzatos ütőszerkezetekkel, legolcsóbb árak mellett kaphatók:
Schönwald Imre
óra- és ékszertelepén, Deák Ferenc-u. 21.

MARTA
SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO
Gyár:
Marta Magyar Automobil Rt. Arad
Vezérképviselet:
Royal-Garage, Budapest, IX. ker., Páva-utca 10-12.

A főváros legelegánsabb, legkényelmesebb és legolcsóbb szállodája.

PARK-SZÁLLODA
igen fényes éttermeivel és kávéházával a keleti (közp.) pályaudvarral szemben, **Baross-tér 10.** A kávéházban és étteremben esténként a hirneves **ifj. Rigó Jancsi** zenekara muzsikál.
GARAI ÁRMIN szállodás, a Sorrento kávéház tulajdonosa.

Telefonszám: 34—51 és 34—61
Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat
PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.
Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák.
A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

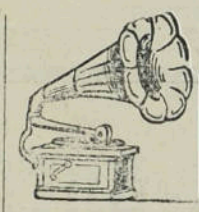
A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszt
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü
zsákokban
a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:
Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.
Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
BÜRGÖNYÖM: BÉLCEMENT. GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.
FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.
„Üstökös“ védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál.
VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

„AUSTRO-AMERICANA“
37 oceángőzös **TRIEST** 37 oceángőzös
Rendszeres személy- és árujáratok az északamerikai Egy. Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével.
Trieszből New-Yorkba és Kanadába
a **„Kaiser Franz Josef I.“** és a **„Martha Washington“** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.
Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren.
Kizárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)
Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana“
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

"KONTROL"-Intézet
Budapest, Andrássy-ut 17.
Telefon: 129-11.
Felülvizsgál és műszakilag ellenőriz:
1. **Villany-, gáz- és vizberendezéseket és számlákat.**
2. **Épitési, épitkezési kölcsönökről szóló leszámolásokat.**
3. **Banktartozásokról szóló és szövetkezeti elszámolásokat.**
4. **Betegsegélyző pénztári elszámolást.**
5. **Adó- és illetéküggyeket.**

Tájékoztató dijtalan.

GRAMMOFON
és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfeleméssel csekély havi
részletfizetésre!!
Eredeti „Angyal“ védjegyü gramofonok lerakata
ELEK ÉS TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.
Legujabb kimeritő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

Hirmann Ferencz
fémöntőde, réz- és ércmüárugyára
Budapest, VII., Csányi-utca 7—9.

KÉSZIT mindennemü szerelvényeket viz-, gőz-, légszesz- és fürdőberendezések részére. — Szőlő- és piucegazdászati gépeket és eszközöket. Szivattyukat. Vasuti kocsi és hajó szerelvényeket. Kereskedelmi réz- és vassulyokat. — Öntvényeket minden ötvözet szerint. Állandóan raktáron: vizvezetéki szerelvények, kovácsolt és öntöttvascsövek. Öntöttvas fürdőkádak és zománcozott kiöntők. — Egészségügyi berendezések. Fayence-áruk.

Hogyan szerezték millióikat?

SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSAI BUDAPEST

A Rotschildok

Irta: Balla Ignác.

A Rotschildok alig száz esztendő alatt Európa legnagyobb pénznagyhatalmasságai lettek és meghódították az egész világot. E világhódítás históriáját, meggazdagodásukat mondja el ez a könyv, amely a Rothschildok életének izgalmas érdekességü regénye. A vaskos, nagy kötet ára — — — — 7.— korona. Diszkötésben — — — 9.60 korona.

Amerika koronázatlan királyai

— Az Uj-Világ dollárkirályainak pénzszerző titkaiba világit be ez a könyv, amely elmondja, hogy a multi milliomosok és milliárdosok — Carnegie, Rockefeller, Astor, Vanderbilt, Gould — mint küzdötték föl magukat a szegénységből a vagyon és világhir arany trónusáig. A könyvnek minden egyes fejezete a munka és vagyonszerzés regényei. A vaskos, nagy kötet ára 7.— kor. Diszkötésben — — — — 9.60 kor.

STEINHARDT MULATÓ

VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.

Teljesen átalakitva és pompás uj szellőztetőkkel ellátva. — Augusztus 16 tól esténként a fényes megnyitó müsor. — Kezdete pont fél 9 órakor.

9 órakor „Egyszer egy esztendőben."
11 órakor „Paradicsom ágyak" ujdonságok.

A bohózatokat irták: Glinger és Taussig. Forditotta: Steinhardt.

Közben **Steinhardt** és **Hunyadi** uj szóló müsorral, elsőrendü külföldi számok. Éjfélután Cabaret, tánc, cigányzene reggelig. Kitünő konyha és italok, olcsó árak.

egyek 10—1-ig, 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagyözsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók

ANGOL PARK

Családi mulatóhely!

Legjobb

20 fillér

mulatság koszt zene

FOLIES CAPRICE

Igazg. **Keleti testvérek**
Főrendező **Rott Sándor**

Téli helyiség **Révay-utca** 18 — Telefon 14—22

Az előadás kezdete fél 9 órakor. — Ma ujdonság! Negyed 10 órakor **A megfigyelőben.** Katonai bohóság. Irta: Satyr (Haáz István). Rendező Rott Sándor. — 11 órakor. Ujoonság: **Was ságen Sie zu Kárpelesz?** Posse in 1 Akt, von Josef Armin. Regie Alexander Trebitsch. és az uj solo-számok.

Jegyek elővételben: a Folies Caprice téli helyiségében d. e. 9—1-ig és d. u. 3—6-jg. Hirsch, Andrássy-ut 19. Sopronyi, Rákóczi-ut 1. A NAP kiadókban és Breuer nővéreknél, Teréz-körut 54. Előadás után az első emeleti **Casino de Paris**-ban a világ legjobb ének- és táncszámainak fellépte.

FŐVÁROSI NAGY MOZGÓ

VII., Rákóczi-ut 70.
Igazgató tulajdonos:
GERŐ S. SÁNDOR.

Hétfőn, kedden és szerdán

A szép Henny Weisse k. a. bemutatkozik személyesen a Harangoznak 3 felv. drámában.

Müsoron kivül

A fekete halál, három felvonásos dráma.

Kereskedelmi szaktanfolyam

Nők és férfiak részére.

Fenntartó testület:

A Keresk. Alkalmazottak Orsz. Egyesülete

Andrássy-ut 67. (Vörösmarty-utca 5.)

Időtartam 6 hó. Nappali és esti tanfolyamok. Mérsékelt tandij. Tájékoztató. Beiratások most folynak.

A tanfolyam igazgatója **Aranyosi Miksa** felsőkeresk. isk. igazgató

A tenntartó testület elnöke **Dr. Vázsonyi Vilmos** országgy. képviselő.

TELEFON 141—36

A tejfogyasztó közönség figyelmébe

Van szerencsénk a t. közönség tudomására adni, hogy üzemünket tej- és tejtermékeink tisztasága, kifogástalan minősége és hygienikus kezelése szempontjából Dr. DETRE LÁSZLÓ orvos és bakteriologus, egyet. m. tanár ur felügyelete alá helyeztük.

Budapest, 1913. szept. 1.

Budapesti Általános Tejc

Gyönyörű kidolgozásu, divatos

női és uri aranyláncok

valódi tömör 14 karatos aranyból, meglepő olcsó árban, dus — választékban kaphatók: —

Schönwald Imre

— óra- és ékszertelepén —

Budapest, Deák Ferenc-utca 21

TROCADERO

VII., Király-utca 77. Telefon 15—10.

Szeptemberi megnyitó müsor!

Szenzációs vendégfellépések! **Hermine Ferry**, a kedvelt bécsi szubrett és partnere: **Ferdinand Stein**, a bécsi Apolló-Theater tagja. **Kováts Andor** humorista. „Fritzi" zenei bohóság és 18 elsőrangu attrakció. — 12—1-ig táncelőadás, után reggel 5-ig **Bal Mabilie**, szabad bemenettel.

Apolló !! Tivoli

Apolló Projectograph Részv.-Társ.

Tivoli Fényjátékház Nagymező-u. 8.

A főváros legnagyobb és legelegánsabb mozgószinházai!

Slágerműsorok!

EREDETI

DAIMLER AUTOBUSZOK

(Mercedes gyártmány)

BSOLUT ZAJTALAN JÁRÁS!

EURÓPA LEGNAGYOBB AUTOBUSZGYÁRA.

VEZÉRKÉPVISELET:

BÁRDI r. t. Budapest, Lehel-utca.

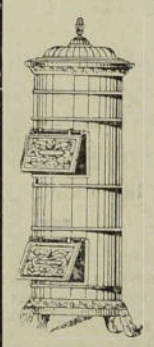
NYIRI SÁNDOR BUDAPEST

VII., Wesselényi-u. 8.
Wesselényi-bazár
Telefon szám 133—37.

Paszpartu müintézet és könyvkötészet
Épitési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett.
Mappák minden kivitelben.
Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajznak után is.
Egyleti tablók és albumpk·

Központi fütések

Alacsony nyomásu gőz- és melegviz-fütések. Szellőző-berendezések, központi melegvizkészitő-telepek. Szaritótelepek mindenféle ipari célokra.

EREDETI MEIDINGER

töltő, szellőző és szabályozó kályhák és Caloriferek gyára. Folyton égő (Dauerbrand) kályhák. Szellőző rácsok minden nagyságban

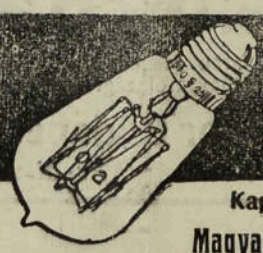
EISLER ÉS VÉRTES

Meidinger-kályhák gyára

Budapest, VI., Andrássy-ut 41. sz.

TELEFON 16—15.

Wotan lámpa

A legjobb és a legtartósabb drótszálas lámpa. Huzott drótszállal 7[illegible] árammegtakarítás.

Kapható villanyszerelési üzletekben, villanytelepeken és a **Magyar Siemens-Schuckert-Müvek-nél,** Budapest, VI., Teréz-körut 36 Gyár utcza 13. szám

11. évfolyam Budapest, 1913. szeptember hó 24-én 39. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám

Sándor

Pálra, a Közuti vasut vezérigazgatójára, ugyancsak rájár a rud, amiért a pénzügyi bizottság ülésén őszinte merészelt lenni. Egészen nyiltan bejelentette Sándor Pál, hogy a Közuti egy milliméternyi uj vonalat sem hajlandó épiteni, mindaddig, amig a régi szerződést, amely a fővárosnak tizenhat százalékos bruttórészesedést biztosit, nem revideálják.

A Közuti vezérigazgatójának ez az álláspontja nagyon is érthető. Végtére is a vezetése alatt álló vállalat nem a közé, a részvények magánkezekben vannak és hanyagul teljesitené a kötelességét Sándor Pál, nem volna méltó a szép poziciójára, ha nem igyekeznék minden áron megvédeni a részvényeseknek az érdekeit. A Közuti nem azért alakult, hogy a fővárosnak jó villamos-közlekedése legyen, hanem egyesegyedül abban a reményben, hogy jó üzletnek fog bizonyulni. A részvényesek reménye minden várakozáson felül beteljesült, ebből azonban — a részvényesek szempontjából — nem következhetik az, hogy most már minden haszon a fővárosé legyen, a Közuti ezentul a főváros számára dolgozzon. Aki mindezt nem akarja belátni és rossznéven veszi Sándor Páltól, hogy a szerződésben vállalt kötelezettséghez mereven ragaszkodik, azon tul nem megy, — az vagy rosszhiszemüség vezeti, vagy pedig isteni naivitás.

Tagadhatatlan, hogy a villamosvasutak szerződéseinek revizióia elsősorban magának a fővárosnak áll érdekében. Nem lehet türni azt a jogi helyzetet, hogy egy nagyváros közlekedési politikáját nem a város intézze, hanem évtizedek előtt kelt, Budapest hihetetlenül gyors fejlődésével egyáltalán nem számitó szerződések. Lehetetlen dolog, hogy ujonnan alakult városrészek elszigetelve maradjanak a főváros centrumától, csak azért, mert az elődök guzsba kötötték a város kezeit. Céltudatos, tervszerü közlekedési politikáról, a közönség érdekeit kielégitő közlekedésről csakis ott lehet szó, ahol a város maga intézheti ezt a politikát, maga gondoskodhatik a perifériák igényeiről. A legideálisabb helyzet természetesen az volna, ha a város kezében egyesülne minden közlekedési vállalat. A mai viszonyok közepette azonban ilyen kalandokra gondolni sem lehet.

Sürgősen és gyökeresen meg kell változtatni a villamosvasutak szerződéseit. S az uj szerződésekben arra fektetendő a fősuly, hogy a városnak mennél nagyobb befolyása, mennél több beleszólása legyen a vállalatok közlekedési politikáiának intézésénél. Nagyon kicsinyes, szük látókörü gondolkodásra vallana, ha a részesedés nagysága volna a döntő szempont a revizionál. Frankl Móric nélkül is kiszámithatja mindenki, hogy ha a város enged a percentekből, akkor pl. a Közuti uj vonalakat fog épiteni, ha uj vonalak épültek, megnő a forgalom, emelkedik a bruttó-jövedelem s a részesedés összege kisebb percent mellett sem lesz csekélyebb, mint eddig volt. A közönségnek az az érdeke, hogy a főváros a csekélyebb hasznot nagyobb forgalommal ellensulyozza.

Fullánkok

A polgármester

szüknek találta Macedóniát és szegényesnek, ütött-kopottnak, rangjához nem méltónak a hivatalos helyiségét. A polgármester nagy ur, ennélfogva olyan berendezést kapott a hivatala, hogy akármelyik kisebbfajta uralkodó megirigyelhetné érette. Gyönyörü butorok, pazar mükincsek tanyája most Bárczy István városházi tartózkodási helye, nem is volna szivünk, hogy megbántsuk miatta a polgármestert, akinek a jóizlését dicséri minden darabja a berendezésnek, erősen kifejlett kulturérzékét dicsőiti a márványos fürdőszoba. Csakis azt az egyetlenegy kérdést bátorkodunk felvetni, vajjon a város jelenlegi pénzügyi helyzete a legalkalmasabb volt-e a horribilis pénzeket elnyelő butorozásnak a keresztülvitelére? S vajjon a cifranyomoruságnak olcsovo szimboluma nem-e akadt volna, mint a keleti pompát és a nyugati kulturát egyesitő polgármesteri kéjlak?

A szocialisták

elhatározták, hogy ráfeküsznek a községi életre és tevékeny rész vesznek a törvényhatósági bizottsági tagok választásában. Ez az elhatározás nagyon kivánatos perspektivát nyit meg a főváros polgárságának számára. A negyedik rend bevonulásától egy ötödik rendnek a megszületését várjuk: a közgyülés munkájának a rendjét, a munkának nagyobb alaposságát, a bizottsági tagoknak nagyobb lelkiismeretességét.

A szocialista városatyákba vetett bizalom ma még utópia, mert ennek előfeltétele a községi választási jog gyökeres reformja, általánositása. A szocialisták azonban, jelesül a szociáldemokrata párt, a sáncokon kivül is eredményes munkát folytathat, ha a nagy tömegben rejlő hatalmas erőt kissé decentralizálja s az országos politika mellett figyelmet fordit Budapest dolgaira is.

A kormány

nagylelkü abban, amit kér a várostól és szükkeblü mindenben, amit cserébe ád a fővárosnak. Folyvást kedvezményeket akar kicsikarni, de a zsebére üt, amikor arról van szó, hogy az állatkerti akvárium részére szállitott vizet olcsóbb dijtétel mellett fuvarozzák. A rádium és a mezotórium is ebbe a rovatba tartozik. Mert hiába áltatjuk magunkat, a csodaszerek csodatevő ereje nagyon is problematikus még s a közegészségügy elsősorban állami feladat lévén, nem járja, hogy ezekben a válságos időkben szende kisérletezésekre csekély százhatezer koronát adjon ki a főváros. És ráadásul még ne is legyen bizalmatlan a kormány iránt.

Stájgerolt a kenyérgyár

Az élelmiszerpolitika csődje

Tizenhat ügyosztálya van a városházának, egyikkel sincsen annyi baj, mint a közélelmezésével, melyet Folkusházy Lajos tanácsnok végtelenül gyöngén, szerencsétlenül vezet. A tanácsnok ur a fejébe vette, hogy ő meg fogja szabaditani a pesti polgárt az élelmiszer-uzsorásoktól. Nagyon szép, nagyon üdvös volt ez a gondolat, de már a kivitelt nem lehet hasonló jelzőkkel illetni.

Folkusházy Lajos első ténykedése az volt, hogy erősen ráfeküdt a szegény szatócsokra, amugy is bajosan vergődő élelmiszerárusitókra. A hirhedt bódék voltak az első siremlékei a főváros élelmiszerpolitikájának. Vázsonyi Vilmos idejekorán felismerte a bajt, jól látta, hogy a bódék nem fogják lenyomni az árakat, nem fogják jobb minőségü élelemhez segiteni a publikumot, arra ellenben nagyon is alkalmasak, hogy uj forrása támadjon a deficitnek s hogy megnyomoritsanak néhány ezer kis exisztenciát.

A bódékat gyorsan lefujták, e helyett azonban dusan felszerelt üzleteket nyitottak, vadat, halat és mindent, ami rossz falat, árusitottak. Piszkos konkurrenciát csináltak a környékbeli szatócsoknak, tönkretették a hitelüket, belementek szerencsétlen tojásspekulációkba, minden kalkuláció nélkül árultak, az árakat még igy sem tudták mérsékelni, mert kellő szakértelem, kereskedelmi vezetés hiányában nem tudták felvenni a versenyt a szatócsokkal.

Egyetlenegy üzletág volt eddig, amelyre minduntalan büszkén mutatott rá a közélelmezési ügyosztály. Minden támadást, minden jogos vádat azzal pariroztak a városházán, hogy ime, itt a városi kenyérgyár, ez csak fényesen bevált, ez csak óriási diadala Folkusházy Lajosnak! A kenyérgyár tényleg ugy indult, hogy joga volt a város közönségének a kenyéruzsora megszünését remélni tőle. De Folkusházy tanácsnok kezében elromlik a legszebb alkotás is. Először is kisült, hogy a városi kenyér nem jobb, mint a pékek kenyere, nem is volt olcsóbb nála. Azután jöttek a rejtélyes beruházások. Szüknek bizonyult az üzem-helyiség, a bővités egyre több pénzt nyelt el. A kenyér-gyárra ráfizetett a főváros, ami még nem lett volna baj, ha nyiltan bevallották volna és nem igyekeztek volna mesterséges uton tetszetős mérlegeket produkálni. Mikor a visszafojtott deficit nem volt többé leplezhető, amikor az egész üzem a csőd szélére került, Folkusházy Lajos hirtelen felfedezte, hogy a városi kenyérnek nem szabad olcsóbbnak lenni a kenyéruzsorások kenyerénél s két fillérrel emelte az árakat akkor, amikor minden élelmiszer olcsóbb lett s amikor a liszt ára — amelynek magasságával hamisan indokolták az áremelést — szintén jelentékenyen leszállt.

A legrosszabb időben stájgerolt a kenyérgyár s ezáltal döntő bizonyitékot szolgáltatott amellett, hogy nem életképes, az árakat sem mérsékelni, sem szabályozni nem tudja,

nemcsak hogy nem vet gátat a kenyéruzsorának, hanem ellenkezőleg, maga mutat példát a közönség kizsákmányolására.

Folkusházy tanácsnok teljesen hamis indokokkal védelmezte az áremelést, csak annyit vallott be, hogy elfogytak a tartalékok, nem birják az üzemi költségeket. Holott a kenyérgyár bajainak sokkal sulyosabb oka is van.

Egy Folkusházy-interjuból kiderült, hogy a mértéktelen és haszontalan beruházások nagyban hozzájárultak a város kétségtelen kudarcához. Kiderült továbbá, hogy használhatetlen kemencéket állitottak fel, még hozzá olyanokat, amelyek egy bizonyos, meghatározott tipusu gépfelszerelést igényelnek, olyan tipust, amely most is használatban van s amely lényegesen hozzájárult a gyönyörü eredményhez. A kemencék már eleve is lehetetlenné teszik, hogy a kenyérgyár tervbevett kibővitésénél a legjobb, legpraktikusabb, legcélszerübb, legolcsóbb gépek szereztessenek be, mert a kemencéket nem azért állitották fel, hogy hasznára legyenek az üzemnek, hanem hogy velük biztositsák időtlen-időkig a favorizált kenyérgyári gépszállitó-cégnek az egyeduralmát.

Erről is be kell számolnia Folkusházy Lajos tanácsnok urnak abban a válaszban, a melyet a szerdai közgyülésen Vértes Emil biz. tag interpellációjára adni fog.

SZABÁLYOZZÁK A TABÁNT

Feleki Béla különvéleménye

A pénzügyi bizottság legelső ülésén szótöbbséggel elfogadták a városépitési ügyosztálynak előterjesztését, amely három ujabb tabáni telleknek a megvételét célozza.

Feleki Béla bizottsági tag, akiről mindenki elismeri, hogy egyike a legképzettebb, a leglelkiismeretesebb s a legelfogulatanabb tagja a törvényhatósági bizottságnak, különvéleményt jelentett be a döntés ellen, ami magában véve is figyelemre méltó dolog, mert Feleki Béla alapos ok nélkül nem szokott kellemetlenkedni a tanácsnak. Három telekről van szó: a Hauser, Mudrony és Auguszt-félékről. Összesen kb. 150.000 koronára rug a vételár, ami abszolute véve is sok, mert a jelenlegi pénzviszonyok mellett a városnak legkevésbbé áll módjában telkeket vásárolni. Feleki Béla ezenfelül kimutatta azt is, hogy a vételár nem felel meg a telkek forgalmi értékének,

A tulfizetés legalább is harminc százalék, normális időkben sem ér többet a három telek kilencvenezer koronánál.

Ötven vagy hatvanezer koronát nem ér meg a fővárosnak az a boldogitó tudat, hogy Földes Gyula dr. köz- és váltóügyvéd, esetleg mások is, a Tabán szabályozásának a titulusa alatt ismét nehéz ezreseket keresnek. Ezekben a nehéz, kritikus időkben, amikor a főváros alig tudja a tisztviselőit fizetni, hallatlan lelkiismertelenség, másfelől pedig megdöbbentő falánkság kell hozzá, hogy mindjárt az első közgyülésen másfélszázezer koronás telekvételeket akarnak keresztül forszirozni. Kihasználják az ügyosztály vezetőjének, Harrer Ferenc dr. tanácsnoknak a távollétét és sürgősnek jelzik a vásárt, holott a Tabán szabályozásánál igazán sürgősebb, fontosabb kiadások is vannak. Egyáltalában be kellene szüntetni ezeket a telekvételeket, amig nem tisztul a város sivár pénzügyi helyzete. A Tabán szabályozásának a cimén milliós vételeket eszközölt a város már eddigelé is. A telkek felhasználatlanul, céltalanul maradnak, mert a szabályozásra még sokáig nem lesz pénz. A vételárak után horribilis kamatokat fizet a város, nemsokára miliókat fog kitenni az interkaláris kamatveszteség s amikor a helyzetnek a képe ilyen megdöbbentő, akkor a kisajátitó albizottság s a pénzügyi bizottság vállára emeli a kijárókat, lelkes örömmel megszavazza a vásárt.

Feleki Béla különvéleményéhez Budapest minden lelkiismertes polgára csatlakozik. Nem szabad másként döntenie a polgárság képviselőtestületének sem.

Panama-szállitás.

—

(Dióhéjba szoritott története annak, hogyan keletkezik, hogyan fejlődik és hogyan szaporodik a városházán az üzlet, mit neveznek nálunk nyilvános árlejtésnek és milyen jó annak, akinek az ügyét felkarolják a lelkes városatyák).

—

Két héttel ezelőtt rejtélyes pályázatról irt a „Fővárosi Hirlap". Közöltük, hogy a középitési ügyosztály a szociálpolitikai ügyosztállyal közösen, nyilvános árlejtést irt ki a Lehel-utcai műhelybérház installációs munkálataira. Az árlejtés eredményeképpen huszonhat vállalkozó jelentkezett, a legolcsóbb ajánlatot Laub Lipót nyujtotta be, utána következett a Hirschl és Társa cég. Az ajánlatokat a mérnöki ügyosztályban felülvizsgálták, az eredmény azonban nem változott, Laub Lipót ajánlata maradt a legelőnyösebb.

Ebből ugy-e bár az következett volna, hogy a középitési-bizottságnak erre a célra kiküldött albizottsága Laub Lipót ajánlatának az elfogadását ajánlja a tanácsnak.

Hát nem egészen igy történt! A két héttel ezelőtt tartott albizottsági ülésen heves pártfogói akadtak Hirschléknek. Voltak városatyák, akik megfeledkeztek arról, hogy önékik a város érdekeit kell védeniök a bizottságban. Kisütötték, hogy Laubnál erkölcsileg sokkalta „megbizhatóbbak" Hirschlék, ennélfogva nem kell respektálni az árlejtés eredményét, hanem oda kell adni a munkát Hirschléknek. Kabdebó müszaki tanácsos tisztességén megakadt akkor még a dolog és sikerült legalább annyit elérni, hogy a döntést elhalasztották.

Ami azután történt, arra még a városházi szállitásoknak rosszillatu krónikájában sincsen példa. Laub Lipótot, aki elismert, jó hirü, megbizható vállalkozó, minden oldalról terrorizálni akarták. Először is figyelmeztették arra, hogy Hirschlékkal nem veheti fel a versenyt, mert a nyilvános árlejtést azért irták ki olyan későn, nehogy Hirschléken kivül, akik már hónapokkal ezelőtt készültek rá, más is legyen abban a helyzetben, hogy négy héten belül szállitani tudjon.

Ez volt az enyhe praeludium. Utána pedig az következett, hogy Laub Lipótot felcitálták a városházára és azt a szokatlan és furcsa felszólitást intézték hozzá, bizonyitsa be, hogy módjában áll az ajánlatban feltüntetett áron szállitani a városnak. Amikor ennek a lehetetlenül ravasz feltételnek is megfelelt, ujabb mintákat kértek tőle, ijesztgették, bizalmas uton tudomására adták, hogy ha meg is kapja a munkát, az ellenőrzésnél folytonos kellemetlenségeket, nehézségeket fognak támasztani néki. A végén aláirattak vele egy irást, amely szerint bármilyen feltétel mellett hajlandó vállalni a munkát. Egészen bizonyos, hogy ráfizetett volna Laub a munkára, de ragaszkodott hozzá mégis, mert meg akarta mutatni a városnak, hogy ő is tud olyan dolgot produkálni, mint Hirschlék.

Csütörtökön, e hó 18-ikán ujból összeült az albizottság. Az ülésről nem adtak ki tudósitást, ez nem is szokás, egynémely részletéről a tárgyalásnak mégis sikerült hirt szerezni. Nagyon furcsa, gyanus szerepet játszott pl. az albizottságnak egyik tagja, Becsey Antal városatya, aki ugyan még egy esztendeje sem tagja a közgyülésnek, de máris gyönyörü összhangzásba tudja hozni a vállalkozói irodáját bizottsági tagságával. Becsey Antal több izben szerepelt már ugy, mint a középitési albizottság szakértője. Egy izben olyan vehemenciával szakértősködött a város érdekei ellen, hogy a jelenlévő Szabó Imre tiszti ügyész felháborodással kelt ki ellene és szégyennek mondotta, hogy akad bizottsági tag, aki a várossal szemben magánembereknek az ügyét iparkodik diadalra vinni.

Most is, ugy mondják, Becsey volt az, akinek legnagyobb része volt a döntésben. A tisztviselők is, a bizottsági tagok is, erősen titkolják, mi történt csütörtökön a bizottságban. Nem kell azonban tulságosan megerőltetni a fantáziánkat annak a ténynek a megállapitásánál, hogy ez a titkolódzás nem egyéb, mint megerősitése annak, hogy minden elfogadható indok nélkül mellőzték a legkedvezőbb ajánlatot és Hirschléknak adták a munkát. A szerencsés vállalkozók a markukba nevetnek most, tudomásunk szerint rögtön az albizottsági ülés után hozzáfogtak a már régen megkezdett munka befejezéséhez, munkásokat fogadtak fel és már előre is örülnek a busás haszonnak, mert jól tudják, hogy munka közben születnek a legzsirosabb pótmunkák, ezekre pedig nem szoktak árleitést hirdetni; annyit lehet raituk keresni, hogy kamatostól megtérül minden kiadás, amit az alapmunka megszerzésére forditottak.

Kedden dönt az albizottság javaslata fölött a tanács. A történtek után semmi okunk sincsen abban bizakodni, hogy a tanács több tisztességgel fogja elintézni a szállitást, mint a bizottság.

MOZI-ÜZLET

a gyermekek örömére

A mult esztendőben felvetődött az a probléma, szabad-e a gyermekeket a moziba engedni? A miniszteriumban ankéteztek, a hatóságok véleményeztek, de a vonatkozó szabályrendelet máig sem készült el. E helyett a városházán nagyon elmés, üzleti alapra fektetett megoldása készül a problémának.

A kiindulási alap az, hogy igenis, a gyermekek látogatói lehetnek a mozi-előadásoknak, azonban csakis olyan felvételeket nézhetnek meg, amelyeket a hatóság felülvizsgál és alkalmasaknak tart. A természetes megoldás az volna, hogy a mozi-előadásokat, amelyeknek látogatását az ügyosztály kötelezővé akarja tenni, az iskolákban tartsák meg. Csakhogy e mellett a megoldás mellett nincsen semmi üzlet, üzlet nélkül pedig nincsen városházi ötlet. Felfedezték tehát, hogy az iskolák termei alkalmatlanok erre a célra, holott néhány koronányi befektetés kell csak hozzá, hogy a szobákat elsötétitsék s ott moziképeket vetitsenek a vászonra. E helyett a mult héten értekezlet volt a közoktatási ügyosztályban, az értekezlet után pedig Ágotai Béla iskolaigazgató megbizást kapott arra, hogy lépjen érintkezésbe a Magyar Tanitók Otthonával, amely a tiszta jövedelemnek bizonyos hányadát fogja kapni a mozielőadások után. Voltaképpen pedig sem a városé, sem a tanitóké nem lesz az üzlet, hanem valamelyik jó összeköttetésekkel rendelkező mozi-vállalaté s a tiszta jövedelemből való részesedés nem jelent többet, mint amikor pl. egy gyufagyár 10 százalékot igér az Emkének, vagy a Femkének, vagy a Demkének.

Ebből az üzletből kinő ezenkivül egy nagyon jelentékeny üzletág is. Az előirás szerint a gyermekek tulnyomóan a természet köréből készült felvételeket fognak megtekinthetni. Azzal pedig minden igaz mozilátogató tisztában van, hogy a természeti filmek kizárólagos készitője egy párisi filmgyár. Végeredményben tehát ennek a gyárnak lesz állandó haszna abból, hogy Budapesten a szülők a pénzükért moziba küldhetik tanköteles gyermekeiket.

Sertés és baromfi

Folkusházyék ujabb diadala

I.

Néhány nappal ezelőtt a városházi könyomatos révén hirül adták a lapok, hogy a községi élelmiszerüzem a sertésfelhajtás megnövekedése folytán leszállitotta a sertésnemüek árát.

Ezt a hirt olyan szinben igyekezett feltüntetni a közélelmezési ügyosztály, mintha az árleszállitással szabályozni akarta volna a husárakat, korlátok közé szoritani a „husuzsorásokat", jótéteményt gyakorolni a közönséggel szemben. Holott a valóság az, hogy az árleszállitásban a város csak utána kullogott a konkurrenciának, a központi vásárcsarnok hentesei már hónapokkal ezelőtt mérsékelték az árakat. Sőt, a hentesek még most, a nagy garral hirdetett ármérséklés után is olcsóbbak a községi üzemnél. A karaj ára a városi mészárszékekben 2 korona 30 fillér (eddig 2 korona 40 fillér volt), a henteseknél pedig átlagosan 2 korona 20 fillér. A sertéshájat most 170 fillérjével méri a községi üzem (eddig 176 fillér volt), a hentesek pedig 168 fillérjével, nagyobb vételeknél olcsóbban is, a füstölt oldalas 174 fillérbe kerül a városnál, a központi vásárcsarnok henteseinél 160 fillérbe. Ezek az árak nem legből kapottak, a város maga jegyzi őket s a négy legnagyobb hentesiparos, névszerint Bittner János, Schmiedl Dávid, Zeidel Vencel és Brauch Ferenc megerősitették a hentesekre vonatkozó számadatokat.

Jellemző, hogy a községi üzem csakis a legolcsóbb husnemüeket tartja raktáron és még ezekben sem tud versenyezni a hentesekkel, nem árul sertéscombot, oldalast, szalonnát, füstölt lapockát, zsirt stb., tehát tökéletlen és tehetetlen az egész üzem. Amire legjobban rávilágit az a körülmény, hogy a város jótékonysági intézményei: a népszálló, a szegényház stb. husszükségletüket nem a községi élelmiszer-üzemnél, hanem a henteseknél szerzik be.

A sertéshus árának leszállitása méltó pándánja a kenyér megdrágitásának.

II.

Miután pedig még mindig nincs eléggé kiterjesztve az üzem, még hiányzik néhány üzletág, néhány hasznos cikk, Folkusháy Lajos elhatározta, hogy községi szárnyas-telepet és baromfi-hizlalót létesit. Voltaképpen nem is a közélelmezési tanácsnoké az érdem. Ugy történt a dolog, hogy Ráthonyi városi főállatorvos két esztendővel ezelőtt erősen pályázott az állatkert igazgatói állására. A választás azonban Lendl Adolfra esett, de rekompenzáció fejében már akkor megigérték Ráthonyinak, hogy ő lesz a létesitendő baromfi-hizlalónak a vezetője. Már ki is szemelték az uj telep helyét a vágóhid közelében, talán a hizlalandó barmok és a szárnyas-tenyészapák és anyák is ki vannak már szemelve. Háromezer darab szárnyassal kezdik meg a tenyésztést, amelynek a produktumai természetesen a városi élelmiszerüzemben kerülnek eladásra. Ezzel egy csapásra kétfajta egzisztenciát akar tönkretenni a közélelmezés legfőbb atyja: a libásokat, szegény szárnyas-árusitókat és a kis szatócsboltokat.

Nagyon természetes, hogy ezzel az üzletággal is ugy fognak járni, mint a kenyér-gyárral, vagy a sertéskereskedéssel, mert hiszen könnyen belátható, hogy a gyatrán vezetett, minden kereskedelmi szellemet nélkülöző, bürokratikus üzem nem konkurrálhat olyan hatalmas, milliós vállalatokkal, mint amilyen pl. a Hartmann és Konen nevü szabadkai cég, vagy mások.

Az sem utolsó gondolat, hogy Folkusházy tanácsnok az élelmiszer mizériának a főokát a szárnyas-talanságban, vagy a szárnyas-drágaságban találja, mintha bizony a pesti népnek a szárnyas volna a fő tápláléka. Jól sejtheti mindenki, hogy az uj üzlet csakis arra lesz jó, hogy ürügyül szolgáljon ujabb áldozatoknak a kérésére. A közgyülés tagjai azonban tisztán fognak látni ezentul és reméllhetőleg gátat vetnek Folkusházy tanácsnok buzgalmának, amelyet végeredményben Budapest adófizető polgárai sinylenek meg.

Piszkos konkurrencia

hatósági segédlettel

Multkoriban megemlékeztünk arról a lehetetlen állapotról, hogy a tanács egyre-másra ád területhasználati engedélyt ideiglenes árubódék számára. A bódék eredetileg a közelben folyó épitkezéseknek a befejezéséig épülnek, később azonban, a tanács jóvoltából, állandó jelleggel ruháztatnak fel, elcsufitják az utcákat, tisztességtelen versenyre használtatnak fel.

Mult héten a tanács területhasználati engedélyt adott Szénássy Gyula selyemáru-kereskedőnek a Szervita-téren lévő bódéra vonatkozóan. A bódét esztendőkkel ezelőtt három cég épitette: a Fischer-féle majolika-üzlet, Rieger Mór kalapkereskedő és a Neumann és Schwarcz nevü divatáru-cég. Ezek az üzletek azzal az indokolással hurcolkodhattak be a bódéba, hogy a környéken történt épitkezés folytán ki kellett költözniök addigi üzlethelyiségeikből s a bódét csakis arra az időre engedélyezték, amig ezek az épitkezések be nem fejeztetnek. A feltételeket legelőször a Fischer-cég szegte meg, amelynek tulajdonosa Fischer Emil városatya s mint ilyen, jó viszonyban van a hatóságokkal. Olyan jó viszonyban, hogy a területhasználati dijat — négyzetméterenkint tiz koronát — állitólag a mai napig sem fizette meg a városnak. A második szabálytalanság az volt, hogy a bódé életét minduntalan meghosszabbitották. A házak régen felépültek már, de a bódé szilárdul állott, uj bérlők hurcolkodtak a helyiségekbe s a város mitsem törődött a dologgal.

Két héttel ezelőtt fordulat állott be. A legnagyobb helyiség, melyben azelőtt Fischerék voltak, kiürült s Fischerék helyét Szénássy Gyula foglalta el. A tanács azzal indokolta az uj területhasználati engedélyt, hogy Szénássy árui a Szervita-téri házbeomlásnál megsérültek s ezeknek a megsérült áruknak, mintegy hetvenezer méter selyemnek az elárusitásáig érvényes az engedély.

A bódé halála tehát ismét prolongáltatott, ez azonban csak a kisebb baj. Mindenki előtt ismeretes ugyanis, mi történik egy ilyen alkalmi árusitásnál. Szénássy öles plakátokon hirdeti, hogy a megsérült árukat negyed- és nyolcadáron, sőt minden elfogadható áron kiárusitja, ami nem más, mint jogtalan, illegitim konkurrencia, a szomszédban levő kereskedők üzletének a háttérbe szoritása. A plakátok és az engedély szerint ugyan mindössze hetvenezer méter kerül eladásra, de miután nem végeladásról, hanem csak kiárusitásról van szó, ki tudja ellenőrizni, vajion tényleg csak a megsérült árukat szolgáltják ki a vevőknek, vagy pedig ötször is felfrissitik a raktárt?

A környékbeli kereskedők, akiknek a helyzete ezekben az időkben amugy sem rózsás, keserves panasszal fordultak a városhoz. A tanács kétségkivül könnyelmü volt másoknak a rovására, amikor engedélyt adott Szénássynak. Most aztán legalább arról történjék gondoskodás, hogy a IV. kerületi elöljáróság lelkiismeretesen végezze az ellenőrzés munkáját s ne türje, hogy a sulyosan sértett kereskedőket még nagyobb károk érjék.

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII. Angol-u. 23
Beton-, híd- és csatornaépitő. Telefon 55—55

„Meghóditottuk a fővárost"

Bajok az irógépek körül

A főváros kereskedelmi iskoláinak vannak u. n. továbbképzo-tanfolyamai, amelyek azt a célt szolgálják, hogy a növendékek tiz hónap alatt elsajátitsák a gyakorlati ismereteket. Ezekben az iskolákban a gépirás egyike a legfontosabb tantárgyaknak és igy a városnak évente jelentékeny számu irógépeket kell beszereznie.

A mostani iskolai év kezdetén ismét aktuális lett a gépbeszerzés. A tanfolyamok felügyelői meg is tették az erre vonatkozó előterjesztéseket. Kárpáti Béla iskolaigazgató 122 irógép beszerzését javasolja, Kovács Rezső a budai tanfolyamok számára kilenc gépet kér, Rózsás Anna felügyelőnő pedig a női tanfolyamok számára 29-et. Csakhogy amig Kárpáti és Kovács igazgatóknak az előterjesztése csupán az irógépek számára vonatkozik, addig Rózsás Anna felügyelőnő, nem tudni, kitől nyert hatalmánál fogva, beosztja a gépek minőségét is. És sajátosképpen a Remington-gépeket favorizálja. Huszonkilenc gépből Remingtonéktől akar a legtöbbet vásárolni, a többi márkából elég neki 1—2. Holott legalább is kétséges, vajjon a Remingtonnál nem jobbak-e a többi gépek?

Eddigelé az volt a rendszer a városházán, hogy Rózsás Anna felügyelőnőnek az utasitásait respektálták. Remingtonék kapták a legnagyobb megrendelést, a többiek számba sem jöttek. Holott a dolgoknak az volna a rendje és a logikája, hogy a tanfolyam növendékei az összes létező gépfajokon megtanuljanak irni. Végtére is a tanfolyam az élet számára nevel és senki sem tudhatja, hogy a bankban, a vállalati, vagy az ügyvédi irodában, ahová a hallgató kerül, véletlenül nem használnak-e Underwood-ot, Jost-ot, Ideál-t, Smith-Premier-t, Adler-t vagy bármilyen más rendszerü gépet?

A világért sem akarjuk megbántani Rózsás Anna felügyelőnőt, aki bizonyára jeles pedagóga, de az irógépek technikájának aligha elsőrendü szakértője. A tanfolyam eredményes működésének az a feltétele, hogy az összes használatban lévő irógépek egyenlő számban legyenek képviselve, a növendékek egyformán képezhessék ki magukat minden gépen.

A tanügyi osztály egyelőre kérdést intézett a számvevőséghez az irógépek költségfedezetére vonatkozólag. A felelet az volt, hogy mintegy tizezer korona áll az ügyosztály rendelkezésére, ami természetesen tizenöt-husz gép beszerzésére is kevés, de bizonyos, hogy az év folyamán ujabb fedezetet jelölnek ki erre a célra, ugy hogy a felvetett probléma akkor is aktuális marad.

Pegoud Budapesten repül október 12-én

Események

Telefon 137—15.

Hátralékos előfizetőinket tisztelettel fölkérjük, hogy az esedékes dijat beküldeni szíveskedjenek.

Címváltozások közlését azonnal kérjük.

Előfizetési árak: egész évre 16 kor., félévre 8 korona. **A kiadóhivatal.**

A „Fővárosi Hirlap" cikkei és közleményei csak a forrás megnevezésével nyomathatók le.

Közgyülés előtt. Közel három hónapos vakáció után szerdán tartja első közgyülését a törvényhatósági bizottság. Az elnöki székben nem ül többé Heltai Ferenc, hiányozni fog Bárczy István mellett Vaszilievits János, akinek helyét Bódy Tivadar dr. foglalja el. Az első közgyülés programmja meglehetősen silány. A legnagyobb vita kétségtelenül a Tabán szabályozásának ürügye alatt történő telekvételeknél lesz. Feleki Béla különvéleményéhez alkalmasint csatlakozik a közgyülés többsége.

A Krisztinavárosi szinkör bérletére vonatkozó szerződés meghosszabbitása méltányos kérés, ellene senki sem fog felszólalni. A Magyar Vaskereskedők Egyesülete két esztendővel ezelőtt engedélyt nyert a tanácstól arra, hogy nemzetközi vas- és gépipari kiállitás rendezése céljából a Városligetben, az Iparcsarnok mögött, közterületet foglalhasson el. Kikötötte annak idején a tanács, hogy a kiállitás bezárása után az eredeti állapotot záros határidőn belül, saját költségén visszaállitani tartozik az egyesület. Minthogy ennek a kötelezettségnek nem tett eleget az egyesület, a tanács a helyreállitási munkálatokat végrehajtatta s a felmerült kiadást, 546 korona 36 fillérr a biztositékul letett 2500 koronából levonta. Az egyesület a tanács határozata ellen felebbezett s a biztositéki összegnek teljes egészében való visszautalását kéri. A közgyülés előreláthatólag elutasitja a vaskereskedőket.

Vita Emil dr. tanácsnok előterjeszti a mérlegmesteri szakvizsgára vonatkozó szabályrendeletet, Berczel főjegyző pedig a kórházak számadásait. Holl Jenő müszaki főtanácsosnak a Fővárosi Hirlapban ismertetett nyugdijazási ügye, ugyszintén néhány nyugdij- és kegydijra vonatkozó előterjesztés fejezi be a tárgysorozatot. A végén egy csomó interpelláció lesz. Vértes Emil, Reichfeld Izor, Pető, Willinger és mások fognak interpellálni.

Megfölebbezték az Erzsébet-sugárutat. Az Erzsébet-sugárut irányát a juniusban tartott közgyülés kijelölte. Ezt a határozatot Fischer József fővárosi bizottsági tag megfölebbezte. A vonalvezetésre vonatkozó tervek most a fővárosi közmunkatanács előtt várják a másodfoku döntést.

Az uj épitésügyi szabályzat A főváros uj épitésügyi szabályzatának elkészültéről legelőször a Fővárosi Hirlap adott hirt. Mint értesülünk, az uj szabályrendeletet 1913 január elsején életbeléptetik. A közmunkatanács legközelebbi ülésének plénuma elé kerül a szabályzat és ennek hozzájárulásával januárban életbe is lép.

Kijáró-iroda. Mult heti számunkban cikket irtunk arról, hogy egy Nelhübel nevü volt fővárosi tisztviselő körlevélben tudatta mindenkivel városházi kijáró irodájának megnyitását. Cikkünk intencióját igen sokan sajnálatos módon félreértették s azt olvasták ki belőle, hogy nékünk Nelhübel személye ellen van kifogásunk. Holott ez a feltevés teljesen helytelen, ellenkezőleg, hangsulyoztuk, hogy Nlhübel Gyula nem városatya és nem tisztviselő, az ő sovány kenyerét tehát vétek volna bárkinek is irigyelni. Azóta szerzett információink szerint Nelhübel becsületesen szolgálta a várost, jobb sorsra érdemes, szegény sorsu, jóravaló ember. Ezt a tényt annak a megállapitásával szögezzük le, hogy eszünk ágában sem volt Nelhübelt akár személyében, akár a hivatásában, az egzisztenciájában megtámadni. Cikkünknek a tendenciája nem irányult a tisztviselők ellen sem, egyesegyedül a kijáró városatyák ellen, akiknek tevékenységét mai számunkban is több helyütt méltatjuk.

Kitüntetett müépitész. Lőcse szab. kir. város tanácsa nemrégiben pályázatot irt ki az uj városháza terveire. A pályázatban harmincnyolcan vettek részt s az első dijat a zsüri e héten egyhangulag Skutecky Sándor budapesti müépitésznek itélte. Skuteczky neve nem ismeretlen e lap olvasói előtt. Ő volt az, akit Neuschloss Kornél miatt mellőztek az állatkerti vendéglő terveinek kiszitésénél. Ebből az ügyből kifolyólag lovagias affér is támadt közte és Neuschloss között, az affért kardpárbajjal intézték el. Skuteczkyt több izben érte már a mostanihoz hasonló ktüntetés. A Mérnök és Épitész Egyesületnek egy ujságpalota terveire kiirt pályázatán is első dijat nyert az idén.

Kik szállitják a lisztet. Felkértek bennünket a következő sorok közlésére: Becses lapjuk legutóbb megjelent számában olvastuk, hogy a főváros részéről más malmok sorában a mi vállalatunk is lisztszállitással bizatott vona meg. Bátorkodunk erre vonatkozólag kijelenteni, hogy a tekintetes Szerkesztőség ebbeli értesülése téves, mert igaz ugyan, hogy árajánlatot mi is tettünk, őszinte sajnálatunkra azonban, a lisztszállitást nem kaptuk meg. Teljes tisztelettel *Királymalom, Hedrich és Strauss részvénytársaság.*

Árlejtés nélkül. A B. H. irja: A budapesti zárt sertésvásáron elhullott sertéseket tudvalevően Meister Izidor és Rosenbaum Bernát veszik át, akik a különböző ipari célra felhasználható értékes nyersanyagért potom árat fizettek; 50—100 kilós állatért ugyanis kilónként 20 fillért, 100—150 kilós állatért 24 fillért, 150 kilós hizott sertésért pedig csak 28 fillért fizettek az elhullás anyagi kárát szenvedő sertésbizományosoknak. Most a főváros anélkül, hogy az elhullott állatok jobb értékesitésére kisérletet tett volna, megengedte az eddigi átvevőknek, hogy a kilónként fizetendő egységárat két fillérrel leszállithassák. A bizományosok kára e szerint a jövőben még több lesz és kénytelenek lesznek azt az élő sertés árában a közönségre átháritani. Végső eredményben tehát itt is a fogyasztó szenved.

Pégoud Budapesten. Nemrég szenzációként járta be a világot *Pégoud* francia aviatikus bravurjának hire. Pégoud, hogy a Blériot-gépek stabilitását bizonyitsa, gépével egy saltomortalet irt le a levegőben, azután ismét egyensulyba hozta magát és tovább repült. Produkciója uj korszakot jelent az aviatikában, amit az egész világon lelkesedve konstatáltak. Vakmerő produkciójával Pégoud most aztán a kontinens több városában be fog mutatkozni s *Müller* Charles, a kiváló impressarió érdeme, hogy Budapestre is eljön. Vasárnap, október 12-én, délután fél három és öt óra között, a Rákosi repülőtéren, ugyanott, ahol Blériot is először repült fel Európában — akit szintén Müller hozott Budapestre — most világhirü tanitványa fogja a magyar fővárosnak az aviatika legjelentősebb fejlődését bemutatni.

Az „Omnia szerdán hozza utcljára a páratlan hirnévre szert tett *„Pompeji végnapjai"* cimü Pasquali felvételt. Bár a közönség óriási érdeklődése indokolná, hogy e kiváló mü továbbra is müsoron maradjon, az „Omnia" ezt még sem teheti, mert idei programmja oly gazdag szenzációs felvételekben, hogy egy-egy bemutatásra kerülő mü, ha még oly népszerü is, hosszabb ideig müsoron nem tartható. Csütörtöktől kezdve ismét páratlan látványossága lesz az „Omniá"-nak: *Zola* Emil ragyogó szépségü regénye, a *„Germinal"* kerül vászonra. Ez a hat részben szinre kerülő darab méltóan sorakozik az „Omniá"-ban eddig bemutatott monopol-filmekhez.

A villamosok pályáznak az Erzsébet-hidra

A főváros közgyülése tudvalevően hosszas és szenvedelmes vita után belement egy kompromisszumba és elvben kimondotta, hogy a Kossuth Lajos-utcán végigvonuló villamosvasutat, mely az Erzsébet-hidon nyerne folytatást, megépitteti.

A belügyminiszter már egy izben elutasitotta a Közuti vaspálya társaságnak a Kossuth-utcai villamos megépitésére vonatkozó fölterjesztését. Most a főváros tanácsa ugy döntött, hogy a Közuti villamost és Városi villamost is felszólitotta, hogy a Kossuth Lajos-utcán és az Erzsébet-hidon Budára átvonuló villamos megépitésére müszaki terveket dolgoztassanak ki és azt sürgősen juttassák be a közlekedésügyi ügyosztályhoz.

A Közuti már több hét óta eleget tett a tanács felhivásának; a társaság tervei szerint az uj vonal a Rákóczy-uton végighaladó sinpárból ágaznék be a Kossuth Lajos-utcába és az Eskü-uton folytatódna, az Erzsébet-hid budai hidfőjénél belekapcsolódna a budai külső körut vonalába. A Városi villamosvasut terveit hosszu várakozás után a mult hét péntekjén kapta kézhez a főváros közlekedési ügyosztálya.

"KONTROL"-Intézet

Budapest, Andrássy-ut 17.

oo **Telefon: 129-11.** oo

Felülvizsgál és müszakilag ellenőriz:

1. **Villany-, gáz- és vizberendezéseket és számlákat.**
2. **Épitési, épitkezési kölcsönökről szóló leszámolásokat.**
3. **Banktartozásokról szóló és szövetkezeti elszámolásokat.**
4. **Betegsegélyző pénztári elszámolást.**
5. **Adó- és illetékügyeket.**

Tájékoztató dijtalan.

A főváros legelegánsabb, legkényelmesebb és legolcsóbb szállodája.

PARK-SZÁLLODA

igen fényes éttermeivel és kávéházával a keleti (közp.) pályaudvarral szemben, **Baross-tér 10.** A kávéházban és étteremben esténként a hirneves

GARAI ÁRMIN szállodás, a Sorrento kávéház tulajdonosa. **ifj. Rigó Jancsi** zenekara muzsikál.

REIN NÁNDOR

szőnyeg- és ágynemü-áruháza

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 9.

ÁLLANDÓ UJDONSÁGOK:

szőnyeg, függöny,

paplan és matrácokban.

NEUSCHLOSZ-

bútorok kizárólagos eladási helye. Minőség, szépség és olcsóság tekintetében vezetnek.

Szállodák, kórházak, szanatoriumok berendezési vállalata.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

A JELZÁLOGPIAC

A fővárosban most csak az állam, a város és a nagybankok épitkeznek. A magánépitkezés teljesen szünetel. A lebontott régi háznegyedekben is, ahol uj épületek emelése zajlik, telkei üresen állanak még olyan városmegban is, mely drága pénz mellett is elég jövedelmező volna. Az épitőiparban Budapesten jelenleg 20,000-el kevesebb munkás van foglalkoztatva, mint 1911-ben. Mindennek az az oka, hogy a jelzálogpiac most teljesen stagnál. A budapesti nagybankok és takarékpénztárak, melyek pénzbőség idején csak ugy öntötték a jelzálogkölcsönöket, ma ettől az üzlettől teljesen tartózkodnak. A négy és négy és fél százalékos zálogleveleknek elhelyezése ugyszólván lehetetlenség, miért is a bankoknak uj zálogkölcsönökre csak igen csekély összegek állanak rendelkezésre. De ezeket a pénzeket is inkább váltóleszámitolásra és értékpapirok lombardirozására forditják, mert a zálogkölcsönüzlet ma nem is jövedelmező.

Igen sok esetben megtörtént, hogy egyes bankok a meglévő jelzálogkölcsönöket is felmondták, a prolongációkba pedig csak sulyos feltételek alatt mentek bele. Egy-két bank 5 százalékos zálogleveleket próbált kibocsátani, de ezeknek elhelyezése is csak részben sikerült. Az elsőrendü jelzálogbankok azonban egyelőre nem akarnak a 4 százalékos, illetve 4 és fél százalékos tipustól eltérni és igy inkább semmiféle üzletet sem csinálnak, semhogy 5 százalékos zálogleveleket bocsássanak ki.

Érdekes megjegyezni, hogy a vidéken a jelzálogüzlet ma még aránylag kedvezőbb, mint a fővárosban. A vidéken még folyik valamelyes épitkezés, mert ott a szükségelt kisebb összegek inkább beszerezhetők. A vidéki bankok legalább megteszik azt, hogy a jelzálogüzletből folyó visszafizetéseket ismét ujabb jelzálogkölcsönökre forditják, mig a budapesti bankok ettől is tartózkodnak és az igy befolyó pénzekből a visszaözönlő zálogleveleket vásárolják, vagy pedig ezeket az összegeket a leszámitolási üzletben használják fel.

A jelzálogüzlet ma nemcsak a nagyfoku pénzfeszültség következtében pang, hanem — mint fentebb emlitettük — azért is, mert a nagy záloglevélkibocsátó intézetek nem találják meg mellette a számitásukat. A jelzálogbankok ugyanis valamely jelzálogkölcsönt akkor tekintenek reájuk nézve előnyösnek, ha annak kamata — a 10 évre elosztott provizióval együtt — legalább fél százalékkal magasabb, mint az a kamat, melyet a banknak kötvénykamat fejében kell fizetnie. Valamely jelzálog, mely $4^3/_8$—$^1/_2$ százalék, a provizióval együtt pedig 4.55—4.65 százalék jövedelmet hajt, csak addig jövedelmező plaszirozás, amig a 4 százalékos zálogleveleket pari, vagy csak egy kis csekélységgel pari alatt tudja elhelyezni. Csakhogy ma ez teljes lehetetlenség. A nagyobb intézetek a záloglevelek kurzusát csak ugy képesek mesterségesen tartani, hogy azokat állandóan visszavásárolják.

Az a pénz, mely ma a jelzálogbankokba 4 százalékos záloglevelek elhelyezése által befolyik, a plaszirozási provizióval ma 4.35 százalékba kerül nekik. Ilyen körülmények között nem csoda, ha ezek a bankok most nem csinálnak jelzálogüzleteket, melyek nekik legfeljebb 0.20—0.30 százalék hasznot hoznának.

A főváros gazdasági viszonyaira nézve a jelzálogpiac pangása felette hátrányos. Addig, amig a jelzálogüzlet ismét meg nem indul, addig Budapesten az épitőipar és az ezzel kapcsolatos iparok fellendülése nem várható. Ma-holnap a városi és állami épitkezések is csak korlátolt mértékben lesznek eszközölhetők, mert most se a város, se az állam nem képes nagyobb invesztációs kölcsönöket szerezni. A pénzviszonyok javulása egyhamar nem várható. Mert az őszi kampány amugyis jelentékeny összegeket abszorbeál, ami a pénzpiacot a mostani feszültség következtében még fokozottabb mértékben befolyásolja.

Valamelyes javulás a jelzálogpiacon csak 1914-re remélhető, az épitkezés igazi fellendülése pedig — ha ujabb nemzetközi konfliktus nem jön közbe — csak 1915-re remélhető. A jelzálogpiac csak olcsó pénz mellett élénkülhet meg. Már pedig 6 százalékos bankkamattal és a budapesti $6^1/_8$ százalékos magánkamatláb mellett olcsó pénzre egyelőre még gondolni se lehet.

A gyufatröszt öt milliója. A kormány tudvalevőleg csak ugy hajlandó a gyufaipar korlátozásába belemenni, illetve a gyufatröszt megalakulását elősegiteni, ha a tröszt a kincstárnak évenkint 5 millió koronát fizet. Ez a sulyos feltétel nagyon fáj a gyufagyárosoknak. Azt állitják, hogy a gyufa jelenlegi ára mellett a gyárak ezt a feltételt nem teljesithetik. Ezzel szemben a kormány argumentumai a következők: Ha a tröszt megalakul és uj gyufaipar nem lesz létesithető, akkor a trösztnek nem kell tartania a versenytől, tehát az árakat szabályozhatja a 2 koronán belül, melynél drágább — ez is a kormány egyik feltétele — a gyufa nem lehet, miért a kormány nem türheti, hogy a tröszt megalakulása a fogyasztó közönség megterhelését vonja maga után. Már most a gyufa a gyáraknak 75 fillérjükbe kerül, eladhatják majd 1.50 K-ért. Minthogy ez a nyereség a magyarországi gyufafogyasztásnál 10 millió K-t tesz, az állam joggal követelheti, hogy ennek a felét a kincstár kapja. Igy még mindig marad a gyufagyáraknak 5 millió, azonkivül még minden évben egy millió, amelyet a kormány a megváltásért nekik visszafizet. Mi csak helyeselni tudjuk a kormány eljárását, mely oda irányul, hogy egyrészről a fogyasztóközönség ki ne zsaroltassék, másrészről hogy a kincstár is részesedjék olyan haszonban, amelyet a tröszt azáltal fog elérni, hogy az állam a versenyt lehetetlenné teszi.

A petroleumipar köréből. Két hét óta mindig azt halljuk, hogy a petroleumkartel megujitása biztositva van. Ezzel kapcsolatban azt is hiresztelik, hogy a kartel megujitását a raffinált petroleum árainak felemelése fogja követni. Mindezekkel szemben tény az, hogy a nagyobb finomitók képviselőinek legutóbbi értekezletén nagy nézeteltérések merültek fel, miért is a konferenciát el kellett halasztani, habár mindenki elismerte, hogy a petroleum árak felemelése sürgősnek mutatkozik. E hó 24-én ujabb értekezlet lesz, melyen döntő kisérletet fognak tenni a kartel megalakitására. A kilátások annyiban javultak, hogy az a két cég, mely eddig minden karteltárgyalástól távol tartotta magát, hajlandónak nyilatkozott a megegyezéshez hozzájárulni. Az egész dologban csak az a feltünő, hogy a legutóbbi napokban éppen azok bontották fel petroleumrészvényekben való angazsmánjaikat, akik eddig a petroleum értékekkel való üzletben a tőzsdén kivüli szerepet vitték. Ez arra engedne következtetni, hogy a karteltárgyalások még sem kecsegtetnek sikerrel. A fogyasztó közönségnek az az érdeke, hogy a petroleumárak fel ne emeltessenek. Ausztriában a kormány kijelentette, ha a finomitók a petroleumárakat felemelik, ugy megvonja tőlük a szállitási és egyéb kedvezményeket. Nálunk is ezt kell tenni, annálisinkább, minthogy a magyar finomiók még nagyobb kedvezményeket élveznek, mint az osztrák gyárak.

Uj kőszénbánya részvénytársulat. Komárommegyében, Környe községben, a Magyar általános kőszénbánya részvénytársulat tatabányai hatalmas bányászatának szomszédságában évek óta folynak a szénkutatások. A legelső kisérletezést a Mák. inditotta meg. A lemélyitett furlyukakban rábukkantak a szénrétegre, de a szakértő geológusok megállapitották, hogy a szénmennyiség nem elegendő a költséges bányászat berendezésére. Ez oknál fogva a Mák. nem reflektált a szénterületre. Ügyes fézőrök később belga tőkéseket nyertek meg, akik szintén elfurtak vagy százezer koronát, de az eredmény szintén nem volt biztató a több milliós befektetés megkockáztatására. Két év előtt ujabb vállalkozók akadtak: Hauser Lipót és társa bécsi cég kezdett kutatni a környei szénterületen és amint hirlik, több szerencsével, mint elődei. Az uj vállalkozók rendszeres bányaüzemet rendeztek be és ma már naponkint több waggon szenet aknáznak ki. A szenet egyelőre a környéken helyezik el és csak kis mennyiséget szállitanak vasuton a környei állomásról. Állitólag most folynak a tárgyalások arra nézve, hogy kétmillió koronával részvénytársulatot alapitanak és a pénzt bécsi tőkepénzesek adnák. Ha a pénzmüvelet sikerül, akkor iparvasutat épitenek a környei állomásig és hozzáfognak a nagyobbarányu bányászat berendezéséhez.

A vándoripar és a detailkereskedők. A vándoriparról szóló törvényjavaslat tudvalevőleg nem találkozott szimpátiával a kereskedők körében. Főleg a detailkereskedők találnak sok kifogásolni valót a javaslatban, mely odaát Ausztriában is recenzust keltett. Ugyanis a kiegyezés XV. szakasza szerint az osztrák kereskedelmi utazók Magyarországon egyenlő elbánásban részesülnek magyar kollegáikkal, vagyis nem kötelezhetők iparigazolvány felmutatására. Már pedig a javaslat egyik szakasza ezzel ellentétes intézkedést tartalmaz. E miatt az osztrák kormány a bécsi kereskedelmi kamara sürgetésére átiratot intézett a magyar kormányhoz, a javaslat módositása érdekében. Most ugy halljuk, hogy a kereskedelmi miniszter lemondott arról, hogy a javaslatot eredeti szövegében terjessze a parlament elé és utasitotta az illetékes szakosztályt, hogy a javaslatot az osztrák kormány és a magyar detailkereskedők által kifejezett kivánságok figyelembevételével módositsa, illetve átdolgozza.

A „Mercur" tőkeemelése. A „Mercur" váltóüzleti részvénytársaság, mint legutóbbi számunkban már jelentettük, az idei közgyülésen fölhatalmazást nyert, hogy alaptőkéjét hat millióról tiz millió koronára fölemelje. E fölhatalmazásnak megfelelőleg most kibocsátják az uj részvényeket és tizezer darabot egyenként 250 korona névértékben, a régi részvényeseknek ajánlanak fel. Minden három darab régi részvény után egy uj részvényre nyernek jogot a régi részvényesek. Az elővételi jog szeptember 30-áig gyakorolható.

Kövező részvénytársaság. Három fővárosi kövező-mester, százezer korona alaptőkével: Magas-, mély- és útépitési r. t. cég alatt részvénytársaságot alapitottak. Az uj vállalat már résztvesz a főváros által kiirt kövezési versenytárgyalásokon.

Költözködik a Hungária biztositó. A Károly-körut 3. szám alatti intézeti palota elkészülvén, ugy a *Hungária biztositó*, mint az *Első katonai biztosító* a legközelebbi napokban átköltözködnek az uj palotába.

A Hermes mérlege. A „Hermes" magyar általános váltóüzlet részvénytársaság igazgatósága *Ullmann* Adolf elnökletével a minap tartott ülésében meg-

állapitotta a lefolyt 1912—13-i üzetévre vonatkozó mérleget. A tiszta nyereség 701.408 korona 80 fillért tesz ki (az előző évben 681.265) K 95 f); az igazgatóság, ugy mint tavaly, 10 százalékos, vagyis *részvényenként 20 korona osztalék kifizetését* fogja a szeptember 29-ére egybehivott közgyülésnek javasolni. Az igazgatóság ezen az ülésen *Bónis* Pál dr.-t jogügyi titkárrá, *Sárközi* Ármint pedig a bécsi fiók cégvezetőjévé nevezte ki.

VÁLLALKOZÁS

Városi üzemek mint városi vállalkozók

A várositás gondolata groteszk helyzeteket termelt nem egyszer a városházán. A legujabb csodabogár az, hogy a várositott üzemek egyre-másra pályáznak városi munkákra. A sort a gázgyár nyitotta meg, amelynek ambiciója a gáztermelésen, a gázfogyasztás ellátásán jóval tulmegy. A gázgyár ajánlatot nyujtott be a tanácshoz s azt kérte, hogy a város gázszerelési munkálatait pályázat mellőzésével néki adják ki. Jóval olcsóbban vállalkozik a munkára, mint a magánvállalkozók, ami fölött azonban nem lehet csodálkozni, mert a gázgyár nem fizet adót, a gázgyár munkáját nem is birálnák felül valami tulságosan nagy szigorral.

A tanács elfogadta az ajánlatot s ezzel megszaporitotta a vétkeit. A főváros iparosai ezekben a sanyaru napokban egyedül a közmunkáktól remélhetnek még valamit, mert a magánépitkezés, a magánvállalkozás teljesen megakadt. Az installációs munkák egész csomó adófizető vállalkozót érintenek s nem járja, hogy egy városi üzem csak ugy mellékfoglalkozásképpen, kiszoritja a városházáról őket. Miből fizessenek adót a polgárok, ha a város önmaga neheziti meg nékik kötelezettségeik teljesitését?

A döntés joga végső fokon a közgyülést illeti meg, amely bizonyára nem fogja szó nélkül türni, hogy ő maga tegye lehetetlenné az adófizetők százainak megélhetését.

Ugy látszik különben, hogy a gázmüvek igazgatósága a furcsa felkinálkozással uj rendszert inaugurált a városházán. A megható példa föllelkesitette a fővárosnak egy másik üzemét is, a vizmüvek igazgatóságát, amely, amint az Vállalkozás rovatunkból kitünik, ajánlatot tett a Szent János-kórház mellett épülő uj elmebeteg kórház vizvezetéki, csatornázási és melegvizkészitési munkáira. Természetesen a legolcsóbbnak bizonyult — a magyarázatot fent közöltük — a pályázatban részt vett, előkelő vállalkozók azonban joggal panaszkodhatnak a tisztességtelen verseny miatt s joggal mondhatják, hogy az uj konkurrenst a jövőben ki kell zárni minden nyilvános árlejtésből.

Tornaterem-berendezés.

A tanács a IV. ker., Papnövelde-utcai *tornaterem berendezési munkái* végrehajtásának vállalatba adására nyilvános irásbeli versenytárgyalást hirdet. Az ajánlatokat 1913. évi október 9-én (csütörtökön) délelőtt 10 óráig Krátky János tanácsnok ur vagy megbizottja kezéhez (IV., Központi városháza, III. emelet 333. ajtószám alatt) közvetlenül vagy posta utján kell beadni. Bánatpénz gyanánt 400 korona.

Izzólámpa.

A székesfőváros összes villamos világitási berendezéseihez 1913. okt. 1-től 1914. dec. 31-ig terjedő időben szükséges fémszálas izzólámpák szállitására szeptember 19-én tartották meg az árlejtést. Ajánlatot tettek: *Ganz-féle villamossági rt.* az első tételre 72 fill., a II-ra 1.45 K, a III-ra 3.70, a IV-re 5.20, az V-re 6.20, a VI. tételre 7.50 K-val; *Barta* Károly a tételek fenti sorrendjében 78 fill., 1.90, 4, 6, 9 K-val; *Magyar Wolfram-lámpagyár* 75 fill., 1.50, 3.75, 5.30, 6.50, illetve 7.80 K-val; *Román és Szivós* 78.5 fill., 1.50, 3.70, 5.25, és 7.90 K-val; *Egyesült izzólámpa és villamossági rt.* 74 fill., 1.40, 3.50, 5, 6 és 7.50 K-val; *Brunner J. L. és társa* 73 fill., 1.49, 3.65, 5.20, 5.78 és 7.20 K-val. Az ajánlatokat átszámitják.

Vizvezeték, csatornázás.

A Szent János-kórház mellett épülő uj elmebeteg kórház *vizvezetéki-, csatornázási és melegvizkészitési munkáira* a székesfőváros tanácsa szeptember 19-én tartotta meg a versenytárgyalást. Ajánlatot tettek: *Fővárosi vizmüvek igazgatósága* 70.550, *Rohonczi Hugó* 93.491, *Erdélyi és Szabó* (csak berendezésre) 1.490, *Spitzer* Salamon 105.713, *Kocsner* Antal (1 és fél százalék eng.) 76.786, *Bründl* János 106.109, *Riemer* Miksa 80.251, *Tóth* Imre és társa 85.325, *Rauchberger* Dávid 97.468, *Knuth* Károly 95.656, *Törs és Ormai* 77.194, *Rietschel és Henneberg rt.* 97.741 korona.

Utépités.

A székesfőváros tanácsa szeptember 15-én árlejtést tartott az alább felsorolt utépitési és csatornázási munkák vállalatba adása céljából. Ajánlatot tettek: A Gyáli-uti ideiglenes gabonaraktárak kocsiutjának makadamszerü rendezésére: *Luczenbacher* Pál 20.754, *Amon* Antal és fiai 19.979, *Pesel* Lajos 19.337, *Deutsch* Imre 18.659, *Zech* Károly 20.602, *Tarján és társa* 19.017 K-val; a Felvinci-ut folytatólagos csatornázására: *Halász* Hubert 9469, *Pessi* Giovanni 8912, *Ámon* Antal és fiai2626, *Magas-, mély- és utépitési rt.* 4254, *Deutsch* Imre 2699, *Kleindl* János 2435 K-val; a Hajtsár-ut egy részének csatornázására: *Luczenbacher* Pál 3650, *Strasser* Vilmos 5261, *Pessi* Giovanni 3650, *Ámon* Antal és fiai 4239, *Magas-, mély- és utépitési rt.* 7449, *Deutsch* Imre 4108, *Kleindl* János 3978 K-val; a Komócsy-utca egy szakaszának csatornázására: *Halász* Hubert 2559, *Strasser* Vilmos 3117, *Ámon* Antal és fiai 2743, *Magas-, mély- és utépitési rt.* 5119, *Deutsch* Imre 2848, *Kleindl* János 2870 K-val.

Az ut- és csatornaépitési albizottság a Fóthi-ut, Aréna-ut és Csángó-utca között levő gyalogjáróinak kövezésére beérkezett ajánlatokat nem találta elfogadhatóknak. A bizottság most javaslatot tett a tanácsnak, hogy a munka az ajánlatok mellőzésével a *Benz Ferenc és ifj. Helfensein cégnek* dassék ki.

Müpala és egyebek.

A Szent István-kórház orbáncos pavillonja épitésénél végzendő föld, kömüves és elhelyező munkára *Bene* Károly és *Nagy* Lajos 110.488, az ács munkára *Antony* Antal 9684, a müpalafedésre az *Eternit müvek* 3933 K-ás ajánlatát javasolják elfogadásra a tanácsnak. A kőfragó munka kiadása iránt még nem határoztak.

Elfogadott ajánlatok.

Az épitkezési ügyosztály javaslatára a tanács a következő munkákra vonatkozó ajánlatokat fogadta el: A Soroksári-ut 136. számu iskola gőzfütés berendezési pótmunkálataira *Cross Charles E. Lewis;* a Dugonics-utcai iskola mázoló pótmunkáira *Jónás Miksa;* a Liget-utcai barakk-iskola villamos jelző- és óracsengő munkálataira *Hoffer és Ágai;* ugyanazon iskola feltöltési munkálataira *Razsovits Ignác;* ugyanazon iskola önműködő ablakponyva munkáira *Zierlich* Antal; a Margit-köruti bérház mázoló munkáira *Márer* Henrik; a Liget-utcai barakkiskola kerités munkálataira *Wellisch* Arnold; ugyanazon iskola ablakszellőző munkálataira *Pick Ede* utódai; a Lajos-utcai polgári iskola dobogó munkálataira *Malomsoky* József; a Mester-utcai felső kereskedelmi iskola asztalos pótmunkáira *Hencz* Ferenc; a Százados-uti kislakások csatorna helyreállitási munkáira *Stempel és Rimanóczy;* a Százados-utcai iskola linoleum burkoló pótmunkáira *Elsinger* M. J. és fiai; a Lövőház-utcai iskola szobrász munkáira *Maróti* Géza; az Aréna-uti bérháznál a szomszédos ház tüzesete által előállott mázoló javitási munkálatokra *Fischer* Ernő; a Lehel-utcai műhelybérház takaréktüzhely munkálataira *Weidinger* János; a Papnövelde-utcai polgári leányiskola tanterem butorberendezési munkáira *German Antal;* ugyanezen iskola tantermi butoriskolapad- és rajzterem berendezési munkálataira *Oberlaender* Ferenc vállalkozó ajánlatát.

Mesés szépségü és célszerü
AJÁNDÉKTÁRGYAK
vásárlására legalkalmasabb
SCHÖNWALD IMRE
óra- és ékszertelepe Budapest, Deák Ferenc-utca 21. sz., mert nagyszerü választéka mellett az árak is meglepően olcsók.

! OMNIA !
mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József 1-25
Szerdáig bezárólag!
Pompeji végnapjai
Ed. Bulwer világhirü regénye 6 részben
Csütörtöktől
GERMINAL
Zola Emil világhirü regénye nyomán 6 részben.
Az előadások pont 5, fél 8 órakor és háromnegyed 10 órakor kezdődnek.
Jegyelőreváltás: Hirsch nagytőzsde, VI., Andrássy-ut 19., II., Lánchid-u. 2. nagytőzsde és az Omnia pénztáránál, d. e. 10-től fél 1 ig és d. u. 3 órától.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.
Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

„Mercur“ váltóüzleti részvénytársaság
Budapesten.

Hirdetmény.

Az 1912. március havában tartott rendes közgyülés, valamint az igazgatóságnak adott felhatalmazás alapján *a „Mercur“ váltóüzleti részvénytársaság alaptőkéje 20,000 darab egyenként 200 korona, összesen négy millió korona névértékü, bemutatóra szóló részvény kibocsátása utján 6,000,000 koronáról 10 millió koronára emeltetik fel.*

Az ujonnan kibocsátandó részvények 1914. évi január hó 1. napjától kezdődőleg ugyanazon osztalékra jogositanak, mint az eddig forgalomban levő régi részvények.

A régi részvényeseknek 10,000 darab egyenkint 200 korona névértékü „Mercur“ váltóüzleti részvénytársasági részvényre az elővételi jog darabonként 250 koronáért ezennel felajánltatik, mely vételárból a befizetés napjától 1914. évi január hó 1-ig folyó 5 százalék kamat a befizetés alkalmával téritletni fog.

A régi részvényeseket az alábbi feltételek mellett, minden birokukban levő három részvény után az elővételi jog egy uj 200 korona névértékü részvénye illeti meg.

Részvénytöredékek figyelembe nem vétetnek és ennélfogva háromnál kevesebb részvény alapján elővételi jog nem gyakorolható. — Az elővételi jog

1913. évi szeptember hó 22-iki napjától 1913. évi szeptember hó 30. napjáig bezárólag

a szokásos üzleti órákban gyakorolható az alábbi helyeken:

a „Merkur“ váltóüzleti részvénytársaság főpénztáránál (Budapest, V., Fürdő-utca 3),

annak fiókjainál Pozsonyban és Szabadkán,

a K. k. priv. Bank- u. Wechselstuben Actien-Gesellschaft „Mercur“ Wien főpénztáránál (I., Wollzeile 1).

Az elővételi jog gyakorlása alkalmával a régi részvények szelvényivek nélkül, megfelelő számjegyzék kiséretében mutatandók be és ugyancsak ezen alkalommal minden átveendő uj 200 korona névértékü részvény után 250 korona fizetendő, mely utóbbi összeg után a befizetés napjától 1914. évi január 1-ig 5 százalék kamat téritletni fog.

A bemutatandó részvényeket a bejelentési hely a következő záradékkal: „Elővételi jog gyakorolva 1913 Bezugsrecht ausgeübt“ lehélyegzi és az átveendő uj részvényekre eszközölt befizetést igazoló elismervény kiséretében visszaszolgáltatja.

Azon részvényes, aki elővételi jogát az előirt módon és feltételek mellett a fent meghatározott határidőn belül nem gyakorolja, ezen jogát elveszti.

Budapest, 1913 szeptember havában.

„Mercur“ váltóüzleti részvénytársaság.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

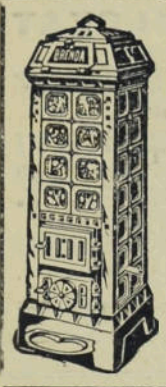
A „MÁK 0 0 0“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 20o%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

Legjobb

Folytonégő kályhák

kaphatók

Koch Jenő

kályhagyárában

BUDAPEST, VI., Szondy-utca 53.

Ujlaki tégla és mészégető r.-t.

Budapest V., Akadémia-utca 9. Telefon 74—30.

Tetőcserépgyárak
Téglagyárak
Virágcserépgyár
Mészégető
Dunakotrás
Kőbányák
Mühabarcsgyár

Ajánlattal készséggel szolgálunk.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

Elegáns férfiruhákat

jutányos árban készitenek

Leitersdorfer D. és Fia

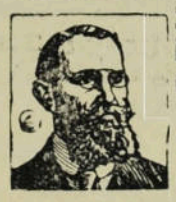
cs. és kir. udvari szabók

Budapest, IV., Szervita-tér 5. sz. félemelet.

FOGAK

szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari orvosz, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve

Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I. Ovás

Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevétki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Kálí H. P.

Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.

Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—50.

„AUSTRO-AMERICANA“

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszeres személy- és árujáratok az északamerikai Egy. Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével.

Trieszből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I.“** és a **„Martha Washington“** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren.

Kizárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana“

Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.

(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszben

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 3.350.000 KORONA.

IGAZGATÓSÁG: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT. GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)

Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Üstökös“ védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

Pompás FALIÓRÁK

diszes vagy egyszerü szekrényekben hangzatos ütőszerkezetekkel, legolcsóbb árak mellett kaphatók:

Schönwald Imre

óra- és ékszertelepén, Deák Ferenc-u. 21.

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

Gyár:
Marta Magyar Automobil Rt. Arad

Vezérképviselet:
Royal-Garage, Budapest, IX. ker., Páva-utca 10-12.

FIÓK ÜZLET: VI. ANDRÁSSY-UT 66.

Gólya Áruház

VI. NAGYMEZŐ U. 12.

FIÓK ÜZLET: VIII. NÉPSZÍNHÁZ-U. 35.

Pongyolák

Születendő babyk részére ajánlunk!

Gummilepedő, gyermekflanell, gyöngyszalag igen előnyös árakért.

Igen fess fazonokban tartós szinü velezből . . . . K 6.50
Szintartó I-a velezből sikerült fazonokban . . . . K 7.80
Divat flanelekből sikerült fazonokban . . . . . K 11.80
Kitünő gyapju női posztóból sikerült fazonokban . . K 11.—

Csecsemő-ingeket szolid minőségben . K —.40-től K 1.50-ig
Patentkötésü kabátkákat . . . . . K —.40-től K 1.50-ig
Keresztelő hosszupárnákat svájci himzéssel K 3.—-tól K 12.—-ig
Piké paplanokat svájci himzéssel . . . K 3.50-től K 15.—-ig

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve!

Hogyan szerezték millióikat?

SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSAI BUDAPEST

A Rotschildok

Irta: Balla Ignác.

A Rotschildok alig száz esztendő alatt Európa legnagyobb pénznagyhatalmasságai lettek és meghódították az egész világot. E világhódítás históriáját, meggazdagodásukat mondja el ez a könyv, amely a Rothschildok életének izgalmas érdekességü regénye. A vaskos, nagy kötet ára — — — — 7.— korona. Diszkötésben — — — 9.60 korona.

Amerika koronázatlan királyai

— Az Uj-Világ dollárkirályainak pénzszerző titkaiba világit be ez a könyv, amely elmondja, hogy a multi milliomosok és milliárdosok — Carnegie, Rockefeller, Astor, Vanderbilt, Gould — mint küzdötték föl magukat a szegénységből a vagyon és világhir arany trónusáig. A könyvnek minden egyes fejezete a munka és vagyonszerzés regényei. A vaskos, nagy kötet ára 7.— kor. Diszkötésben — — — — 9.60 kor.

STEINHARDT MULATÓ

VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.

Teljesen átalakitva és pompás uj szellőztetőkkel ellátva. — Augusztus 16 tól esténként a fényes megnyitó müsor. — Kezdete pont fél 9 órakor.

9 órakor „Egyszer egy esztendőben."
11 órakor „Paradicsom ágyak" ujdonságok.

A bohózatokat irták: Glinger és Taussig. Forditotta: Steinhardt.

Közben **Steinhardt** és **Hunyadi** uj szóló müsorral, elsőrendü külföldi számok. Éjfélután Cabaret, tánc, cigányzene reggelig. Kitünő konyha és italok, olcsó árak.

egyek 10—1-ig, 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagyözsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók

ANGOL PARK

Családi mulatóhely!

Legjobb

20 fillér mulatság koszt zene

FOLIES CAPRICE

Igazg. Keleti testvérek
Főrendező Rott Sándor

Téli helyiség Révay-utca 18 — Telefon 14—22

Az előadás kezdete fél 9 órakor. — Ma ujdonság! Negyed 10 órakor **A megfigyelőben.** Katonai bohóság. Irta: Satyr (Haáz István). Rendező Rott Sándor. — 11 órakor. Ujoonság: **Was ságen Sie zu Kárpelesz?** Posse in 1 Akt, von Josef Armin. Regie Alexander Trebitsch. és az uj solo-számok.

Jegyek elővételben: a Folies Caprice téli helyiségében d. e. 9—1-ig és d. u. 3—6-ig. Hirsch, Andrássy-ut 19. Sopronyi, Rákóczi-ut 1. A NAP kiadókban és Breuer nővéreknél, Teréz-körut 54. Előadás után az első emeleti **Casino de Paris**-ban a világ legjobb ének- és táncszámainak fellépte.

FŐVÁROSI NAGY MOZGÓ

VII., Rákóczi-ut 70.
Igazgató tulajdonos:
GERŐ S. SÁNDOR.

Szenzációs

sláger-müsor.

Hallgassa meg az uj zenekart!

Elsőrangu hideg és meleg **buffet.**

Polgári árak. Kitünő borok. Frissen csapolt sör.

TROCADERO

VII., Király-utca 77. Telefon 15—10.

Szeptemberi megnyitó müsor!

Szenzációs vendégfellépések! **Hermine Ferry**, a kedvelt bécsi szubrett és partnere: **Ferdinand Stein**, a bécsi Apolló-Theater tagja. **Kováts Andor** humorista. „Fritzi" zenei bohóság és 18 elsőrangu attrakció. — 12—1-ig táncelőadás, után reggel 5-ig Bal Mabille, szabad bemenettel.

Kereskedelmi szaktanfolyam

Nők és férfiak részére.

Fenntartó testület:

A Keresk. Alkalmazottak Orsz. Egyesülete

Andrássy-ut 67. (Vörösmarty-utca 35.)

Időtartam 6 hó. Nappali és esti tanfolyamok. Mérsékelt tandij. Tájékoztató. Beiratások most folynak.

A tanfolyam igazgatója **Aranyosi Miksa** felsőkeresk. isk. igazgató

A tenntartó testület elnöke **Dr. Vázsonyi Vilmos** országgy. képviselő.

TELEFON 141—36

MÁG

AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a

Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára

Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.

Telefon 5—27 és 45—15.

Gyönyörü kidolgozásu, divatos

női és uri aranyláncok

valódi tömör 14 karatos aranyból, meglepő olcsó árban, dus — választékban kaphatók: —

Schönwald Imre

— óra- és ékszertelepén —

Budapest, Deák Ferenc-utca 21

Apolló Projectograph Részv.-Társ. **!!** **Tivoli** Fényjátékház Nagymező-u. 8.

A főváros legnagyobb és legelegánsabb mozgószinházai!

Slágerműsorok!

EREDETI

DAIMLER AUTOBUSZOK

(Mercedes gyártmány)

ABSOLUT ZAJTALAN JÁRÁS!

EURÓPA LEGNAGYOBB AUTOBUSZGYÁRA.

VEZÉRKÉPVISELET:

BÁRDI r. t. Budapest, Lehel-utca.

NYIRI

SÁNDOR

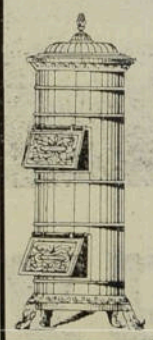
BUDAPEST

VII., Wesselényi-u. 8.
Wesselényi-bazár
Telefon szám 133—37.

Paszpartu müintézet és könyvkötészet
Épitési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett.
Mappák minden kivitelben.
Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajznak után is.
Egyleti tablók és albumpk·

Központi fütések

Alacsony nyomásu gőz- és melegviz-fütések. Szellőző-berendezések, központi melegvizkészitő-telepek. Szárító-telepek mindenféle ipari célokra.

EREDETI MEIDINGER

töltő, szellőző és szabályozó kályhák és Caloriferek gyára. Folyton égő (Dauerbrand) kályhák. Szellőző rácsok minden nagyságban

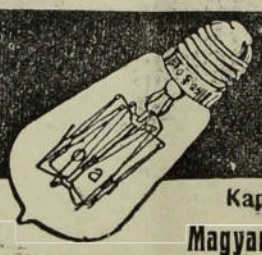
EISLER ÉS VÉRTES

Meidinger-kályhák gyára

Budapest, VI., Andrássy-ut 41. sz.

TELEFON 16—15.

Wotan lámpa

A legjobb és a legtartósabb drótszálas lámpa. Huzott drótszállal 75% árammegtakaritás.

Kapható villanyszerelési üzletekben, villanytelepeken és a

Magyar Siemens-Schuckert-Müvek-nél, Budapest, VI., Teréz-körut 36 Gyár utcza 13. szám

II. évfolyam Budapest, 1913. október hó 1-én. 40. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám

A városok

kongresszusának tanácskozásán fekete fonalként huzódott végig az a nyomasztó gond, amelyet a megnehezült idők boritottak a polgármesteri homlokokra. A magyar városoknak közös a sorsuk, azonos a helyzetük. Esztendőkkel ezelőtt, az általános gazdasági föllendülésnek hét kövér évében, amikor a levegőben majdnem annyi optimizmus volt, mint amennyi oxygén, — hatalmas beruházási programmoknak vetették meg alapját a városok.

Derüre-borura épitkeztek, megváltottak mindent, ami megváltható volt. Pénzre nem volt gond, mert a városi kötvények a külföldön kelendőbbek voltak akármelyik pénzintézet részvényeinél és zálogleveleinél.

A lázas munkát, a tempót nem birta ki a városok háztartása. Szörnyü reakció állott be gazdasági téren s a hét szükös esztendőt a városok a nagy kontraszt miatt fokozottabb mértékben sinylik meg. A hitelszükséglet kielégitése valóban a legégetőbb problémája mostanában minden magyar városnak. Annál szomorubb, vigasztalanabb dolog, hogy a kongresszus szónokai és résztvevői a kormányba, az államba vetik utolsó reménységüket. Egészséges viszonyok mellett az volna a dolgok rendje, hogy a városok legyenek az államhatalomnak legbiztosabb támaszai, tőlük várja az állam a segitséget, ha szorult helyzetbe kerül. A magyar városok koldusszegények, se pénzük, se hitelük s a közigazgatás államositásának küszöbén ugy hangzanak a kormány felé irányitott feljajdulások, mintha a városok megunták volna önállóságukat, az autonómia cifra nyomoruságát s maguk iparkodnának a gyámság alá helyezésnek az elérésére.

Szinte komikusan hat, hogy ilyen körülmények között a városok képviselői egészen komolyan tanácskoztak a földgáz bevezetéséről és egyéb olyan problémákról, amiknek a megoldásához ugyanaz kell, mint a háboruhoz. Pénzre, nagyon sok pénzre van szükségük a magyar városoknak s a pénzszerzés emésztő gondja mellett nagyon parányi jelentősége van e pillanatban annak a kérdésnek, kitől szerezzék be a gázcsövekhez kivánatos vasat. Erre mifelénk, szép magyarhonban, minden kérdésre egy felelet van most: nincs pénz. Ezekben a kritikus időkben a földgáz csak szimbolum. Jelképezi a városok élhetetlenségét, gyámoltalanságát. A földgáz felhasználatlanul illan már évek óta, most, hogy végre felhasználni szeretnék, nincsen hozzá pénz. A magyar városok is most akarják beszerezni hitelszükségletüket, amikor nincs pénz.

Futtában

A pénzügyi

bizottságot nem tudják foglalkoztatni, a legközelebbi ülés talán el is marad, mert egyetlenegy tárgy sincsen, amelyet a bizottság elé terjeszthetnének. Erre még aligha volt példa a városházán, de a viszonyok is olyanok ottan, amilyenekre a legöregebb városatyák sem emlékeznek. Mit jelent voltaképpen a nagy sivárság, a teljes eseménytelenség, életnélküliség? Azt jelenti, hogy a városházán csakis akkor zajlik az élet, csakis akkor dolgoznak és alkotnak, csakis akkor tudják önmagukat is, a bizottságokat is foglalkoztatni, amikor pénz van. Ez pedig nem nagy virtus, mert a milliók elköltéséhez aránytalanul kisebb talentum kell, mint a milliók előteremtéséhez.

A városháza olyan most, mint egy nagy temető. A jámbor hivők imádkoznak a polgármesterhez és a kalendáriumban biznak, amely vörös betüvel jelzi a feltámadásnak rohamosan közeledő napját.

A nyugdijszabályzat

módositásáról szóló közgyülési határozatra végre válaszolt a belügyminiszter. A polgármester felmondási jogát, amely körül a legnagyobb vita volt annakidején, alig érinti a miniszteri leirat ámde annál behatóbban foglalkozik a szabályzatnak azzal a rendelkezésével, amely szerint a tisztviselőknek betudják azokat az esztendőket szolgálati éveikbe, amelyek alatt hivatalban voltak ugyan már, de tulajdonképpen még a tanulmányaikkal foglalkoztak. A minisztérium szeme megakadt ezen a ponton, ami annyit jelent, hogy a várt tömeges nyugdijazásoknak nagyrésze elmarad. A miniszter szigoru volt.

Folkusházy

tanácsnok lehet nagyon okos, nagyon derék, jóravaló ember, de hogy debatternek nem éppen elsőrangu, azt gyönyörüen bebizonyitotta a kenyér-irigységről tartott közgyülési előadásában. A tanácsnok ur azzal indokolta meg az áremelést, hogy minden élelmiszer olcsóbb lett, ennélfogva most könnyebben fizethet többet a kenyérért a szegény ember, mint azelőtt. Ez a védekezés nagyon cinikusan és rosszhiszemüen hangzik, pedig jól tudjuk,hogy csak naiv, tudatlan és nevetséges, mert nem az a lényeg, tanácsnok ur, hogy az élelmiszereknek leszáll az ára, hanem az, hogy a polgárságnak a fizetőképessége a minimálisra redukáltatott. A kenyér a legfőbb táplálék a fővárosban, az árdrágitás tehát fokozott mértékben sujtja a lakosságot, annál is inkább, mert a város nemes példáján felbuzdulnak a pékek is.

A mozi-üzlet

Déri tanácsnok nyilatkozata.

Mult heti számunkban megirtuk, hogy valamelyik élelmes mozi-cég gyakorlati megvalósitására törekszik a bibliai szavainak és „Engedjétek hozzám a kisdedeket" kiáltással Budapest összes tanköteles gyermekeit állandó mozilátogatóknak akarja megnyerni. Déri Ferenc dr. tanácsnok, a közoktatási ügyosztály érdemes vezetője, munkatársunk előtt a következőkben nyilatkozott a dologról:

— A Magyar Tanitók Otthona hetekkel ezelőtt engedélyt kért a tanácstól arra, hogy Kinizsy-utcai házának e célra alkalmas helyiségében mozgóképeket mutathasson be a községi iskolák tanulóinak, mérsékelt belépődijért, látogatási kényszer nélkül. Egyben kérte, hogy azokban az iskolákban, amelyekben tornatermek vannak, e termeket használhassa a mozi-előadások céljaira. A tanács a kért engedélyt megadta, annyival is inkább, mivel a Magyar Tanitók Otthona erkölcsi testület s az Uránia szinház igazgatóságának hasonló irányu kérelmét is több izben intézték el kedvezően.

— A bemutatott filmek a természet köréből voltak véve. Ezen a ponton azután megakadt a vállalkozás. Tudnivaló ugyanis, hogy a természeti jelenségeket megrögzitő képek csak nagyon csekély, elenyésző számban szerepelnek a mozgószinházak programmjában. A mi felfogásunk szerint pedig a vállalkozásnak az lett volna a célja és az értelme, hogy a tanulók a szemléltető oktatásnak a körén belül, sorozatos előadásban lássák mindazt, amit az iskolában tanultak. A tanitás modern segédeszközének szántuk a mozgóképeket, ámde ennek a célnak az eléréséhez speciális mozifilmekre volt szükség.

— A Magyar Tanitók Otthona éppen ezért ujabb kérelemmel fordult a tanácshoz. Bejelentette, hogy ezeknek a speciális filmeknek a gyártására óhajt berendezkedni s erkölcsi támogatást kér a tanácstól. Erre történt, hogy én a tanács megbizásából ankétet hivtam össze a kérdés megvitatására. Az ankéten mindenrendü pedagógusok vettek részt, azonkivül a minisztérium, a rendőrség, a tanfelügyelőség stb. képviselői és egyértelmüen a legnagyobb elragadtatással és lelkesedéssel nyilatkoztak a tervről. Az ankét véleményezése alapján a tanács a kért erkölcsi támogatást kilátásba helyezte, egyben pedig Mosdóssy Imre kir. tanfelügyelő ur elnöklete alatt u. n. pedagógiai bizottság alakult meg, amelynek az a feladata, hogy iskolánkint és osztályonkint megállapitsa, összeállitsa a tantervhez simuló mozi-filmek sorozatát s ellenőrizze az egész vállalkozást. Ugy tudom, hogy a Tanitók Otthona a maga erejéből nem tud egy ilyen nagyszabásu filmgyárat létesiteni, a dolognak ez a része azonban nem tartozik a tanácsra. Bizonyos, hogy a mozi segitségével való oktatás a szemléltető módszernek ugyszól-

ván tökéletességéhez vezet s gondunk lesz rá, hogy a Tanitók Otthona az erkölcsi támogatáshoz füzött összes feltételeknek megfeleljen.

Déri dr. tanácsnok nagyérdekü nyilatkozatából leszögezzük azt a tényt, hogy a fővárosnak semmiféle anyagi része nincsen ebben a vállalkozásban, a Tanitók Otthona az erkölcsi támogatáson kivül semmire sem számithat a város részéről. És ez igy van rendjén, mert a Tanitók Otthonát nem vezette ennél a vállalkozásnál semmiféle ideális lelkesedés, vagy tulságos szeretete a gyermekeknek. Közönséges üzletről van szó a Tanitók Otthona részéről, sőt ha sejtésünk nem csal, akkor nagyon helyesen keressük az egész tervnek a forrását valamelyik mozi-vállalatnál. Értesülésünk szerint a Magyar Tanitók Otthona strómanként szerepel ennél az üzletnél.

A tiszta haszonnak mindössze huszonöt százalékát kapja, a többi az élelmes magánvállalkozóknak jut. Ebből pedig ismét csak az következik, hogy a legszebb, legnemesebb, leghasznosabb eszméből is rögtön üzlet lesz, mihelyt a fővárossal kerül kapcsolatba.

Épületes épületek

Kikkel épittet a főváros?

A Tabán megrekedt szabályozásával kapcsolatban sok szó esik mostanában arról, hogy a szabályozás céljaira forditott milliók rengeteg összegü interkaláris kamatokkal emésztik a főváros vagyonát.

Amikor a város nem épit, bai van. Veszendőbe megy az interkaláris kamat, nincs munkaalkalom, pang az épitkezési ipar, szaporodnak a munkanélküliek. De minden lelkiismeretesen gondolkodó polgárt joggal lehetne zavarba hozni azzal a kérdéssel, vajjon nem-e kisebb a baj igy, mint akkor, amikor a főváros elkezd épitkezni. A szociális alkotások legjava esik a munkás-, tisztviselő-kislakásos és egyéb épitkezésekre. Közös vonásuk pedig az, hogy olyan vállalkozóknak adták ki ezeket a munkákat, akik rosszul és drágán szeretnek dolgozni. Sehol annyi hitvány épület és olyan drága árak, mint a városházi szociális alkotásoknál. A legtöbb helyen egyesegyedül a vállalkozók kapzsisága és lelkiismeretlensége az oka annak, hogy néhány éven belül ujból kell majd felépiteni ezeket a házakat.

Első helyen áll a silány munkával épitők között a Speciális épitkezések rt., amelynek igen előkelő pártfogói vannak a városházán. A részvénytársaság specialitása a hirhedt Katona-fal, körülbelül olyasvalami, mint a fából készült vaskarika. A Katona-fal méltatásával hónapokkal ezelőtt foglalkoztunk már, abból az alkalomból, hogy a gázgyár munkásházainak az épitkezését a fentnevezett részvénytársaság nyerte el. Hogy mi lesz a vége ennek a munkának, arra nézve nagyon kellemes perspektivával szolgál Bécs városának példája. A bécsi községi munkás-telepeket szintén Katona-falakkal épitették. Most aztán megállapitást nyert, hogy a munkás-telepek állandó fészkei a különböző betegségeknek, amelyek a meghülésből erednek. A falak kifütése csaknem lehetetlen és bár a kislakásinség a császárvárosban csaknem olyan nagy, mint Budapesten, Bécs város tanácsa a közönség felzudulása miatt nem mert többé a Katona-falakkal kisérletezni. A bécsi munkáslakások már az első évben hosszrepedéseket kaptak: — a Katonafalak hosszu időre kompromittálták Bécsben a magyar munkát!

Városházi viszonyainknak hü tükrét mutatják a most folyó iskola-épitkezések, a parafa- és deszka-bódék potemkin-épületei. A városépitésre fontos transportábilis, hordozható épitkezések ürügye alatt hihetetlenül silány, lelkiismeretlen munkákat produkál néhány élelmes vállalkozó. Láttunk fabódékat, amelyeknél fürészpor a szigetelő elem. Ha a fürészpor összeesik, példáját követni fogja az egész épület is. A Magyar Humphreys rt. délafrikai klimára szabott házakat épit, amelyekben silány posztóutánzat szolgáltatja az egyedüli meleget és védi a favázat 10—30 fokos hideg ellen. A Humphreys-házak lakói keservesen panaszolják, hogy heti 8—10 korona ára szénfogyasztás mellett reggelenkint alig mernek az ágyból kibujni a rettenetes hideg miatt, folyton betegeskednek, a város jótékonysága, áldozatkészsége, szociális érzéke, tönkre tette őket. Humphreys-ék épitették a Haller-utcai telepet, a kőbányai lakóházakat és iskolákat, a Margit-rakparti iskolát, most épitik a Vágóhid-utcában a szükséglakásokat stb. Rengeteg összegü épitkezéseket sikerül kapniok a fővárostól, holott jog szerint nem is lehetett volna velük összeköttetésbe lépni, nemcsak azért, mert drágán és silányul épitenek, hanem azért is, mert szintiszta külföldi cégről van szó. Budapesten a cégnek csak fiókja van s a pesti fiók igazgatóságának és felügyelő-bizottságának egyik tagja sem magyar állampolgár.

Humphreysék és a Speciális épitkezések rt. mellé méltán sorakoznak a Dökker-féle faházak. Három esztendő óta mintegy kétmillió koronát fizetett a főváros a Dökker-rendszerü épületekért, méregdrága és rossz házakért. Négy-öt esztendő mulva a vakolaton keresztül ázik a vékony faváz és akkor közös sirba temethetik az összes speciális és nem speciális, Humphreys-féle és Dökker-féle városi palotákat.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintatermei
Budapesten,
V., Városház-utca 4.
(Kossuth Lajos-utca sarok)
Szabad bemenet.

A gázgyár

befütött a magyar kályhaiparnak

A gázgyár körül egyre furcsább dolgok történnek. Nem tudjuk, vajjon azóta kezdenek elfajulni a viszonyok, amióta Heltai Ferenc eltávozott onnan, de tény, hogy a gázgyár is azoknak a városi üzemeknek a sorába lép, amelyekkel szemben csaknem naponta megnyilatkozik a közönség elégedetlensége.

Mult heti számunkban hirt adtunk arról az anomáliáról, hogy a gázgyár a világitási felszerelési munkálatokat kikönyörögte a maga számára a tanácstól, az ambicióját már nem elégiti ki a gáz termelése, hanem a magánvállalkozásnak jogosulatlan konkurrenciát csinál.

Most ujabb panaszra van okuk a hazai ipar védelmezőinek. Az történt, hogy a gázgyár igazgatósága, nyilvános árlejtés mellőzésével, a közszállitási szabályzat sulyos megsértésével, egy bécsi cégnél rendelte meg a

Az első közgyülés

Az ember végigböngészi a programmot és nyugodtan beszél meg embertársával esti hat órára randevut. A programm olyan sivár, mint az élet szerelem nélkül és pénz nélkül és a jóreménység fokának az elérése nélkül. Szép kis premiér, kecsegtető kilátások az uj esztendőre! Hatvanhárom kemény pont és még csak vitára sincsen kilátás egyiknél sem.

Fáradtan és unottan gyülekeznek az atyák is (mikor jönnek már a városanyák?), ugy érkeznek, mintha máris ujból vakációra szeretnének menni. Bárczy István is, ahogy szivből üdvözli a társaságot és hasznos munkát meg sikert kiván, mintha pirulna a nagy sivárság miatt. A hangja csak akkor lesz melegebb, amikor jelenti, hogy Hatvany József báró özvegye háromezer koronát adományozott Budapest szegényeinek.

— Háromezer korona! — sóhajt valaki a cigánysorban. Nem lehet igaz a dolog, annyi pénz nincs is a világon.

Rögtön kaptunk egy másik problémát is. Tiz darab interpellációról számolt be a polgármester. A közgyülés matematikusai között egyszeriben megindult a vita, mi több: háromezer korona, vagy tiz interpelláció?

Bárczy polgármester csak olvassa, egyre olvassa az interpellációk jegyzékét. Egy helyütt felemeli a hangját és szól:

— Becsey Antal bizottsági tag ur interpellál a Fővárosi Hirlapban őt ért támadás miatt.

Mindenki Becsey felé fordul. Az ifju városatya a szabad polgárok táborához tartozik. Fekete zsaketbe öltözött az ünnepélyes alkalomra, ugy várta, amig rákerül a sor.

Hatvanhárom percbe sem került s a hatvanhárom kemény pontot máris sommásan elintézte a közgyülés. És következtek az interpellációk, amelyeknél nem az a fontos, hogy mit kérdeznek, hanem inkább az, hogy felelnek-e rájuk a polgármesterek és tanácsnokok és mit felelnek, mit hallgatnak el.

Vértes Emil pl. rögtön választ kapott Folkusházytól, a közélelmezés legfőbb gondozójától. Folkusházy ugy néz ki, mint valami tudós professzor. Ő a tanács legszárazabb embere, majdnem olyan száraz, mint a városi kenyér. Hosszu papirlapokról olvassa a választ, amely nagyon tetszik a városatyáknak, akik között nagyon sok emelő van, a Dán Leó álméltóságos ur szücsárakat emel, a Bachruch ál-báró ur ékszerárakat, a Molnár Ferenc emeli a közgyülés nivóját stb. stb.

Emelők és nem-emelők haragosan csapnak össze, amig végre elpihen a kenyérharc és jönnek szomorubb dolgok, mint pl. az autobusz, meg a halálos sorompó-katasztrófa. A gyöngébb idegzetü városatyák a pipázóba menekülnek, elfogják a kerületi elöljárókat és megkérdezik tőlük, igaz-e, hogy ezentul minden második embernek vizmérő-órát küld a vizvezeték igazgatósága, mert minden második ember, azonkivül, hogy az osztálysorsjátékon nyer, vizet hord a fejében és az elöljárók most szigoruan fogják büntetni azokat, akik nem használják a vizmérő-órákat. A tizenötödik kerületnek az elöljárója azzal parirozta a vizvicceket, hogy azt mondja, feljött hozzá multkoriban egy bizottsági tag és tiltakozott a kötelező vizmérő-óra használat ellen, mivelhogy nincs is viz a fejében. Rögtön ellenpróbát is kért: elment az elöljáróval a legközelebbi konflis-standra, ott megállt egy konflis-ló előtt, mire a nemes paripa nagyot nyeritett és az utolsó szálig kiette a városatya fejéből a szénát. Ime, bizonyság isten előtt, hogy volt egyszer egy városatya, akinek nem volt viz a fejében, csak széna.

Mikor pedig a vizenyős tréfákat megunták már az urak, az egyik városatya megkérte a másikat, gyöjjön vele holnap a közjegyzőhöz.

— Mit csinálsz te a közjegyzőnél? ez volt a kérdés.

— Hitelesittetni akarom a butaságodat! — ez viszont a válasz volt.

Bent a termeben egymásután törölték a nevüket az interpelláló városatyák. Becsey

gázgyári tisztviselő-telep lakóházainak összes kályháit. Erre már igazán megáll az ember esze. Egyenesen megdöbbentő, hogy az általános pangás közepette, amikor nincs pénz, mert nincsen munka: — akkor akadjon egy közüzem, amelynek nagyobb szállitmányra van szüksége s ezt a szállitást 1. a nyilvánosság kizárásával intézze el, 2. a magyar ipar arculcsapásával osztrák vállalatnak juttassa a munkát és a pénzt. Tetézi a gázgyár vétkét, hogy kályhákról van szó, tehát olyan cikkről, amelyet idehaza is nagy mennyiségben és a legjobb minőségben gyártanak, amely cikkben a magyar ipar bátran kiállja a versenyt a külfölddel.

A főváros közönsége elvárja a gázgyártól, hogy érthetetlen eljárásáról a nyilvánosság fóruma előtt számoljon be.

Kereskedők, iparosok

a hirdetési vállalat ellen

Nem kell animozitással viseltetni a városi üzemek iránt, hogy a hirdetési vállalat tehetetlenségét, életképtelen voltát mindenki megállapitsa az alábbiakból.

Az ország egyik legnagyobb irógépkereskedő cége, Schott H. és Donáth („Ideál" irógépek) két héttel ezelőtt árajánlatot kért a fővárosi hirdető-vállalattól 300 darab 90/60 cm nagyságu plakátnak egy esztendőre való kiragasztására. Pár nap mulva a cég levelet kapott a hirdetési vállalattól, amely szerint az oszlopokon 6489 koronába, a hirdetési táblákon pedig 1629 koronába kerül a plakátok kiragasztása. A hirdető cég erre telefon utján arra kérte a vállalatot, küldjön hozzá valakit, akivel az üzletet perfektuálja, a megállapodást létesitse. Mindenütt a világon, akármilyen fajta kereskedelmi üzletnél az a szokás, hogy aki üzletet akar csinálni, utánajár az üzletnek, nem röstelli a fáradtságot, hanem felkeresi az üzletfelet és iparkodik mennél jobb feltételeket elérni. A hirdetési vállalat azonban lomha, tunya intézmény. Itt aktaszerüleg intéznek el minden üzletet, bizottsági és tanácsi határozatokat provokálnak minden apró-cseprő dolognál. A Schott H. és Donáth-cég kérésére az volt a válasz, hogy az egyik hivatalnok ur ridegen bemondta a telefon-kagylóba az ultimátumot:

— Nem küldünk Önökhöz senkit. Ha plakátot akarnak kiragasztani, jöjjenek ide és fizessék le a dijat.

Ennek a hivatalnoki észjárásnak és eljárásnak az volt a természetes következménye, hogy a cég megszakitotta a további tárgyalásokat s más módot talált arra, hogy áruinak reklámot csináljon. A hirdetési vállalat tehát — s közvetve a főváros — 7—8000 korona jövedelemtől elesett csak azért, mert nincsen a kereskedelmi forgalom követelményeihez és szokásaihoz simuló üzletmenete, üzletrendje. Egy ilyen eminenter kereskedelmi üzletet nem lehet paragrafusokkal, aktaszerü pontossággal és a hirdető felek gögös lenézésével vezetni.

*

A másik eset is fölöttébb tanulságos. Charles Müller, a világhirü impresszário, aki most Pegoud-t, a fejjel lefelé repülő franciát hozza Budapestre, ezt a páratlan látványosságot plakátokon akarta hirdetni. Elment a városi hirdető-vállalat irodájába, ott egy fiatal embert talált, amint hanyagul hátradőlve a székén cigarettázott. Az ifju szigoruan rárivalt Charles Müllerre:

— Mit akar?

Müller, aki hosszu külföldi tartózkodása miatt kissé idegenszerüen beszél magyarul, udvarias hangon, németül adta elő jövetelének célját. Ám az ifju zordul közbevágott:

— Magyarul beszéljen!

Erre már azután elhagyta Müllert a béketürése és ezzel a bucsuszóval: „Sie Flegel!", faképnél hagyta a hivatalnok urat. És szintén másképpen segitett magán. És a város szintén elveszitett ismét vagy kétezer koronát!

*

Kereskedők és iparosok mind-mind tele vannak elkeseredett panasszal a hirdetési vállalat ellen. A tisztviselők alig akarnak szóba állni a hirdetőkkel, nagyon kurtán bánnak velük, az elintézés rendkivül hosszadalmas, az ár horribilis, a kiszolgálás gyalázatos. Addig nem tárgyalnak, amig a hirdető le nem fizette előre a dijakat, viszont ha az üzlet létrejött, már nem ragaszkodnak olyan mereven a megállapodáshoz, nem ragasztanak elég helyre plakátot, ragaszkodnak a tarifához és nem ismernek engros-árakat stb. Oly hagy az elégedetlenség, hogy a legjobb hirdetők közül többen végleg beszüntették a hirdetési vállalattal való összeköttetésüket. Százezreket veszit ez által a város. A hirdetési vállalat monopóliumot élvez, kitünő üzlet volna, busás hasznot hajtana, ha nem volna olyan, amilyen, ha szabadabb, kereskedelmibb szellemben vezetnék, ha kereskedők állnának az élén, nem pedig pontos és pedáns hivatalnokok.

Antal is megunta a várakozást és hazament Kelenföldre. Pedig a városatyák erősen érdeklődtek már, vajjon mit fog kérdezni Becsey a polgármestertől?

— Talán azt, hogy van-e tudomása az igen tisztelt polgármester urnak a Fővárosi Hirlap cimü várospolitikai és közgazdasági hetilap létezéséről?

— Semmi esetre sem, válaszolta egy városatya. Becsey uri ember, finom ember, nem tesz fel ilyen kellemetlen kérdéseket Bárczy polgármester urnak.

Elmaradván a várt szenzáció, a városatyák most már végérvényesen kivonultak a diszteremből. A pipázóban már akkor komoly dolgokról volt szó. Például arról, hogy a kartársi összetartozásnak az érzése melyik branzsnál a legerősebb. És szólt az egyik atya:

— Én a kartársi szolidaritásnak legmeghatóbb példáját a Hungária-fürdőben szoktam megcsodálni. Ahogy kijövök a vizből és a dörzsölőbe kerülök, az egyik fürdő-ember nekifekszik a lábaimnak és oly erővel figyelmeztet engem a tyukszemeimre, mintha vesztett álmait siratná. Holott ez a figyelmeztetés gyöngéd célzás csupán arra, hogy vigyázat, ne tessék elkerülni a tyukszemirtó kollégákat, hadd keressenek ők is.

Véletlenül jelen volt a pipázóban ennél az előadásnál Kovács Aladár dr. is, a mentők igazgatója, egyben pedig bizottsági tag. Legott. karonfogta az éles megfigyelőképességgel megáldott atyát és beprotezsálta egy intézetbe, ahol tovább folytathatja a megfigyeléseit.

A szücsök és a záróra

Az utcai árusitás szabályozása

A Magyar Szücsmesterek Országos Egyesülete a minap azt kérelmezte a tanácstól, hogy a nyolcórai zárókötelezettség idejét október havára való érvénnyel kilenc órára halassza. A kérelemnek kedvező elintézését kilátásba helyezték a városházán, holott a szücsök nem érdemlik meg azt a jóakaratot. A záróra általános rendelkezéseit nem szabad egyes branzsoknak a kedvéért illuzóriusakká tenni. Nem járja, hogy a törvény alig lépett életbe és máris kivételeket akarnak statuálni. Sulyos sérelmet jelent ez az alkalmazottakra nézve, akik hosszu harcok árán tudták csak elérni a záróra törvényes szabályozását. De lehetetlen a kérelem teljesitése a többi szakmabeli kereskedőknek a szempontjából is, mert a szücsök ezzel jogosulatlan előnyhöz jutnának. Veszedelmes precedens volna a záróra kitolása, hiszen hasonló indokolással egyre-másra jönnének majd a többi kereskedők is. És még egy szempont merül fel ennél a kérdésnél. Tudvalévő, hogy a legtöbb divatáru üzletben szücsárukat is tartanak. Ezek a cégek joggal vonatkoztathatják majd a kérelem teljesitését a saját üzleteikre is, ebből pedig a záróra kitolásának általánositása fog kinőni, mert minden kereskedő szücsárukat fog bevezetni a látszat kedvéért. Nagyon veszedelmes volna tehát, ha a tanács meggondolás nélkül teljesitené a szücsök indokolatlan kérelmét.

*

A közgazdasági ügyosztály most készíti elő az utcai árusitás szabályozásáról szóló előterjesztést. Vita Emil dr. tanácsnok munkájának alapgondolata az, hogy a kereskedőket, akik a város háztartásának legbiztosabb, legállandóbb támaszai, a legjobb adófizetők, meg kell védeni az utcai konkurrenciától. Az utcai árusitást tehát engedélyhez kell kötni, aminek a föntebbi indokon kivül egészségügyi és más szempontokból is nagy jelentősége van. Mindenesetre élénk érdeklődésre tarthat számot az előterjesztés, amely már legközelebb nyilvánosságra kerül. A főváros kiskereskedőit bizonyára megnyugvással fogja eltölteni a munka.

Szén, koksz
szobafütési és ipari célokra helyben fuvarokban és zsákokban, vidékre bármely vasuti állomásra vaggonokban
Sugár Vilmos cégnél Károly-körut 14.
Telefon József 2-58 – 2-59.

OMNIA
mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József 1-25
Irodalmi ciklus!
III. sorozat.
GERMINAL
ZOLA
halhatatlan szociális regénye 8 részben
Kizárólagos joggal!
Az előadások pont 5, fél 8 órakor és háromnegyed 10 órakor kezdődnek.
Jegyelőreváltás: Hirsch nagytőzsde, VI., Andrássy-ut 19., II., Lánchid-u. 2. nagytőzsde és az Omnia pénztáránál, d. e. 10-től fél 1-ig és d. u. 3 órától.

Holzer
cs. és kir. udvari és kamarai szállító
divatháza
Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

A HUNGÁRIA
.. ÁLTALÁNOS ..
BIZTOSITÓ R.-T.
a VII. Károly-körut 3. sz.
alatti társulati székházban vannak.
igazgatóságának és budapesti vezérügynökségének irodái 1913. szept. hó 26-ától kezdve

Események

Telefon 137—15.

Hátralékos előfizetőinket tisztelettel fölkérjük, hogy az esedékes díjat beküldeni sziveskedjenek.

Címváltozások közlését azonnal kérjük.

Előfizetési árak: egész évre 16 kor., félévre 8 korona. **A kiadóhivatal.**

A „Fővárosi Hirlap" cikkei és közleményei csak a forrás megnevezésével nyomathatók le.

A pénzügyi bizottság nem tart ülést. A legfontosabb bizottság, a pénzügyi, pénteken nem tart ülést. Ennek a magyarázata az, hogy egyetlenegy tárgyat sem készitettek elő az ügyosztályokba, egyetlenegy előterjesztés sincsen, amely fontosságánál fogva a pénzügyi bizottságon keresztül jutna a közgyülés elé. A városházi munkanélküliséget élénken illusztrálja ez az egyedülálló eset.

Szabó Ferenc maradhat. Bárczy István dr. polgármester most döntött abban a kérdésben, összeférhetetlen-e Szabó Ferenc élelmiszer-felügyelőnek az állása, vagy nem. Szabó tudvalevőleg társtulajdonosa lett a Denikó-vállalatnak. A polgármester szerint ez a minősége nem összeférhetetlen mindaddig, amig a Denikó csak egy helyen árusitja a nikotinmentes szivart és cigarettát.

A Kossuth Lajos-utcai villamos. A tanács tudvalevőleg a közgyülés határozata alapján felhivta a két villamostársaságot a Kossuth Lajos-utcai villamosvonal terveinek benyujtására. A Közuti után most a Városi is eleget tett a felhivásnak és alternativ terveket nyujtott be. Az egyik terv szerint a vonal az Egyetem-utcán, Eskü-utcán, Eskü-téren és az Erzsébet-hidon keresztül jut Budára. A másik vonal a Kossuth Lajos-utcába kapcsolódik és ugy megy Budára. Az egyik alternativa szerint a vonal a budai hidfőnél megszakad, a másik szerint a Lenke-utcában nyer folytatást.

Interpelláció a Fővárosi Hirlap miatt. Mult heti számunkban Becsey Antal biz. tagnak a nevét kapcsolatba hoztuk a műhelybérház installációs munkáira kiirt pályázat megdöbbentő furcsaságaival. Becsey Antal a „személyét ért támadás" miatt interpellációt jelentett be a mult közgyülésen, de az ülés folyama alatt töröltette a nevét. Azóta szerzett, helyesebben szólva, kiegészitett információnk szerint a nevezett bizottsági tag szerepének a beállitása tulzott volt. Megállapitjuk, hogy tévedés történt a személyben, sajnálatos névcsere. Szabó Imre tiszti ügyész nyilatkozata, amelyre a cikkben hivatkozás történt, nem a bizottságban hangzott el, hanem a biróság előtt és nem vonatkozott Becsey Antalra, hanem egy másik bizottsági tagra. Amidőn az ügybe alaptalanul belevont Becsey biz. tag urnak a köteles elégtételt, feltétlen jóhiszeműségünknek a hangsulyozása mellett, önként megadjuk, az ügy érdemére vonatkozó összes állitásainkat fentartjuk annál is inkább, mert tényleg az történt, amit jó előre megjósoltunk: a tanács indokolatlanul mellőzte a legelőnyösebb ajánlatot és a munkát a Hirschl és társa cégnek juttatta. Ami bizonyára nem fogja nagyon ambicionálni a vállalkozókat s a jövőben jól meg fogják fontolni, vajjon ilyen elszomoritó körülmények között érdemes-e egyáltalában részt venni a városházi árlejtésekben.

Mese helyett előadás. Az Állatkert vezetősége elhatározta, hogy télen át is gondoskodik a gyermekek pénteki szórakozásáról. Minthogy azonban félő volt, hogy télen a gyermekeket nem engedik a szülők az Állatkertbe, a mesedélutánok helyett ifjusági előadásokat fognak rendezni a sziklabarlangban.

A Gyosz és az Iparegyesület. Annakidején hirt adtunk arról a harcról, amely a Gyáriparosok Országos Szövetsége és az Országos Iparegyesület egészségügyi berendezési osztálya között kitört. Ennek a harcnak első ütközőpontja a Sáros-fürdő egészségügyi berendezésére kiirt nyilvános árlejtés volt. Tudvalevőleg a pályázók között van a Rietschel és Schöneberg nevü külföldi cég is, amelyet Lázár Pál udv. tanácsos telepitett le Budapesten s amely ellen a Gyosz. óvást emelt. A szeptember 15-ikén elhalasztott árlejtést, illetve az ajánlatok felbontását október hó tizenharmadikára tüzte ki a városgazdasági ügyosztály, amelynek szilárd elhatározása, hogy nem lesz tekintettel a két egyesület harcára, hanem a munkát annak juttatja, aki a legolcsóbb lesz.

Uj zsinagóga a fővárosban. Az artisztikus épületekben szegény Budapest, látványosságszámba menő, monumentális remekművel gyarapodott: a napokban adták át rendeltetésének a Kazinczy-utcában épült ortodox zsinagógát. Az imponálóan szép épületet Löffler Béla müépitész tervezte. Az ortodox hitfelekezet két év előtt elhunyt nagyérdemü elnöke, óbudai Freudiger Mózes penditette meg az eszmét, hogy hitfelekezetének méltó templomot kell emelni. Áldozatkészségével és fáradhatatlan buzgalmával megvetette az alapját az óriási beruházásnak és bár az eszme megvalósulását már nem élte meg, nemeslelkü fiai vették át örökét és néhai atyjuk alkotását befejezték. Óbudai Freudiger Lipót, az ortodox hitközség elnöke és óbudai Freudiger Ábrahám, az épitő-bizottság elnöke, atyjuk nyomdokán haladva, részint sajátjukból, részint gyüjtés utján előteremtették a szükséges tőkéket és nekik, valamint a hitközség kiváló főrabbijának, Reich Koppel királyi tanácsosnak, dr. Schachter orvosnak és Löffler Henrik hitközségi titkárnak köszönhetik hitsorsosaik, hogy az idei nagy zsidóünnepeket már a másfél millió koronába kerülő, saját templomukban ünnepelhetik meg.

Mr. Alexander és párja a Trocaderóban. A Trocadero októberi müsorán szerepelnek Mr. Alexander és a felesége, Mme Etienette. Több izben ismertettük a hipnotikus-mágneses pár meglepő produkcióit, amelyeknek realitását néhány idegorvos is elismerte.

Germinal. Az „Omnia" mozgóképpalotának ismét szenzációs szinházi eseménye van: *Zóla* Emil leghatalmasabb és legolvasottabb szociális regényét, a *Germinál*-t mutatja be. A 3200 méteres film ott készült a regény szinhelyén, a *monsoni* bányatelepen. Ismeretlen, rejtelmes és hátatborzongató világ tárul föl a néző előtt a tárnák mélyén, ahol a legbékésebb napokon is ezer izgalmas veszedelem között élik silány életüket a bánya páriái. A bányát elboritja a mesterségesen fölidézett vizáradás és a tárnák valóban azzá alakulnak, amihez hasonlitják: a bányászok sirboltjává. A *Germinál* egyedül a Omniában játszák, napjában háromszor két-kétórás előadásban.

Pégoud Budapesten. A francia aviatika legujabb szenzációja *Pégoud*-nak a mult hónapban bemutatott vakmerő két kisérlete. Az egyik, amidőn Bonnet ujfajta ejtőernyőjével 450 m. magasságban kiugrott a repülőgépből, a második amidőn felment 1000 méter magasságra s onnan gépével egy hatalmas bukfencet irva le, a nézők ezreinek szöryüködése között kötött ki. Pégoud-nak eme szereplése iránt a világsajtó révén hihetetlen érdeklődés támadt s a Blériot iskola egyremásra kapta a Pégoud szerepeltetésére szóló ajánlatokat. Charles *Müllernek* a Scala igazgatójának, mint az elsők egyikének sikerült őt Budapestre szerződtetni, ahol október 12-én d. u. fél 3—5 óra között fogja, az ez alkalomból hatalmas palánkkal körülkeritendő, rákosi repülőtéren szenzációs produkcióját bemutatni. A Magyar Aero Szövetség ugyanekkor megismétli a Szent István-napi meetinget, ugy hogy az összes magyar piloták megint összemérhetik tudásukat és erejüket.

Az eredeti Daimler-autobusz.

Tekintettel arra, hogy az autobusz közlekedés berendezése Budapesten most aktuális, azt hisszük, nem lesz érdektelen, ha e világhirü gyártmányt néhány szóval ismertetjük.

Maga az eredeti *Daimler* név már mindenki előtt ismeretes, mivel az eredeti Daimler gyár, a német *Daimler Motoren Gesellschaft*, a legrégibb teherautomobil gyár és annak megalapitója *Daimler* Gottlieb volt, aki a tulajdonképeni automobil feltalálója. A Daimler Motoren Gesellschaft berlin-marienfeldi hatalmas gyártelepe kizárólag teherautomobilok készitését specializálja és e tekintetben a létező legnagyobb gyárnak mondható.

Az eredeti Daimler gépet legjobb anyag és ennélfogva hosszu élettartam, megbizható, gazdaságos üzem jellemzi. Uj omnibusz-typusai számos évi gazdag tapasztalat leszürődései, amennyiben egy gyártmány sem oly könnyü sulyu, mint ezek s járásuk ugyszólván teljesen zajtalan, lökésmentes. Nem szorul magyarázatra, hogy ez a gazdaságos üzem, valamint kényelem szempontjából mily nagy előnyöket jelent. A zajtalan járás elsősegitője az eredeti Daimler omnibuszok kitünő meghajtása. A kisebb Daimler gépek kardan, a nagyobbak u. n. „Ritzel" hajtással készülnek. A Ritzel-hajtás az oldal-differencial tengelyeken elhelyezett két rendkivül erős fogaskerékből áll, amelyek a hátsó kerekeken lévő egy-egy fogkoszuruba kapaszkodnak és igy hajtják az automobilt. A lánchajtásnak nagy hátránya, hogy zajos, teljesen sosem lehet elzárni, tehát piszkolódik és könnyen fordulhat elő törés, vagyis nem tökéletesen üzembiztos. E hátrányok a kardan és „Ritzel" hajtásnál elesnek. E két hajtómü ugyanis teljesen pormentesen be van burkolva zajtalan, lökésmentes járást biztosit és feltétlenül üzembiztos. A Ritzel-hajtás rendkivül tartós, hatásfoka nagy, az emelkedések vételére a legalkalmasabb és ha hosszu idő után egy Ritzel kicserélésre kerül, ugy ez a legnagyobb könnyedséggel történhetik meg. Ilyképp a Daimler omnibuszok biztosithatják a velük berendezett omnibusz-járatok rentabilitását.

Azon postajáratok pld. amelyeket a bajor közlekedési miniszterium kb. 200 Daimler omnibusszal rendezett be, a hivatalos jelentés szerint 1910-ben körülbelül 170.000 korona tiszta fölösleget eredményeztek. A Daimler omnibuszok nagy fölényét a többi külföldi nagy város is belátva, elsősorban ezen gyártmányt favorizálta és mindenhol a legkedvezőbb eredményt érték el vele. Legujabban a berlini villamos vasuttársaság 30, a bajor kir. posta további 40 eredeti Daimler omnibuszt rendelt, a szász kir. államvasutak pedig omnibuszokkal próbát tartva, szintén az eredeti Daimler gépet találta a legkiválóbbnak és a többi versenyző kizárásával négy Daimler próbaomnibuszt rendelt, amelyek annyira beváltak, hogy az államvasutak további 8 darabot rendeltek. Egyébként Bécs városa is, amely a legközelebbről érdekel bennünket, nemzetközi pályázatot hirdetvén, az eredeti Daimlert találta a legmegfelelőbbnek és minden jel arra mutat, hogy ezen gyár nyeri el a szállitást.

Végül felemlitjük, hogy a német hadügyminiszterium az összes gyártmányok közül az eredeti Daimlert találta a legmegfelelőbbnek, amennyiben ebből subvencionált a legtöbbet, valamint az orosz hadügyminiszterium is, amely a versenyen résztvett eredeti Daimler gépet meg is vette és további nagyszámu eredeti Daimler teherautomobilt rendelt.

REIN NÁNDOR
szőnyeg- és ágynemü-áruháza
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 9.

ÁLLANDÓ UJDONSÁGOK:
szőnyeg, függöny,
paplan és matrácokban.

NEUSCHLOSZ-
bútorok kizárólagos eladási helye. Minőség, szépség és olcsóság tekintetében vezetnek.

Szállodák, kórházak, szanatoriumok berendezési vállalata.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

A TŐKEHIÁNY MAGYARORSZÁGON

Magyorországon két év óta jelentékeny pénzfeszültség, illetve tőkehiány mutatkozik. Kiváló financier-k azt állitják, hogy a nálunk uralkodó pénzszükségnek első sorban az az oka, hogy a külföldi pénziókat Magyarországból kivonták, ugy hogy ma a magyar közgazdasági élet kizárólag a saját erejére van utalva. Mintegy 300 millió koronára teszik azt a külföldi tőkét, mely két év alatt az országból kivándorolt. Hát ez igen jelentékeny összeg, melynek hiányát a magyar ipar, kereskedelem és vállalkozás nagyon erősen megérzi.

Minthogy pedig ugy nemzetközi politikai, valamint világgazdasági okokból arra lehet következtetni, hogy a külföldi tőke bennünket jó ideig nem fog jelentékenyebb mértékben felkeresni, az a kérdés lép előtérbe, hogyan lehetne itthon az uj tőkék képződését propagálni, illetve előmozditani.

Ez a kérdés szorosan összefügg a nemzeti vagyonnal és annak jövedelmével. Fellner Frigyes dr. megállapitása szerint a magyar nemzeti vagyon 41.5 milliárdot tesz. 5 százalékos kamatok mellett — ami inkább magasan, mint alacsonyan van felvéve —, ez a vagyon 2075 millió korona jövedelmet hoz. Ez az az összeg tehát, mely az ország lakosságának rendelkezésére áll. Ebből kell fedezni az állami terheket, az államadósságok kamatait (melyek ma a 300 milliót meghaladják) a megyei és közügyi igazgatást, a felekezeti kiadásokat, a külföldre szóló magánadósságokat, az ipari és kereskedelmi üzemek uj befektetéseit és végül — amit első sorban kellett volna emlitenünk — a lakosság materiális és kulturális szükségleteit. Ha ezt mind számitásba vesszük, akkor be kell látnunk, hogy a fenti összegből uj tőkeképzésre alig marad valami. Nem is maradt eddig. A legutóbbi 30 évben eszközölt nagyszabásu befektetéseink tulnyomó részben külföldi tőkével hajtattak végre. Most azonban egyelőre erről le kell mondanunk, viszont gazdasági haladásunkban nem akadhatunk meg, miért is itthon kell uj tőkékről gondoskodnunk.

Németországnak ma nagyobb a nemzeti vagyona, mint Franciaországnak és Angliának. De azért mégis Franciaország és Anglia a világ bankárai. Ez a két ország ezt azáltal érte el, mert nemzeti vagyonuknak sokkal nagyobb részét mobilizálták, mint Németország. Pénz- és hitelrendszerük is a legjobb a világon. A francia és angol értenek ahhoz, hogyan kell a tőkét forgalomképessé tenni és abból minél nagyobb hasznot huzni. Ahol ez nem célszerüen és nem helyes módon megy végbe, ott a legnagyobb nemzeti vagyon se elég és ott a gazdasági élet csak lassan fejlődik.

Magyarországon is ez a baj. Nemzeti vagyonunk megfelelő, de a kelleténél nagyobb része van immobilizálva és se mezőgazdaságunk se iparunk üzeme nem olyan gazdaságos, nem olyan intenziv, hogy azokból annyi jövedelmet hozzunk ki, hogy uj tőkeképzésre is maradjon.

Szóval nem takarékoskodunk se a magán, se az állami gazdaságban. Nagyon helyesen jegyezte meg nemrégiben Pranger, az Osztrák-Magyar bank vezértitkára, hogy Magyarországon elég pénz volna, csak az a baj, hogy mindenki többet költ, mint amennyit bevesz, és mint amennyi őt megilleti. Állami költségvetésünk a lakosság számához és a nemzeti vagyonhoz képest tulmagas, államadósságunk tulsok és az állami bürokratizmussal járó terhek sehol sem oly nagyok a világon, mint nálunk. A két milliárdos költségvetésből csaknem egy milliárd esik az állami alkalmazottak fizetésére!

Ma rosszabbul állunk, mint valaha. Minden diszponiblis tőkét, az állam abszorbeál, részint hadi felszerelésekre, részint a hadi létszám felemelésére. Hasznos invesztációkra és kulturális célokra alig jut. Hogy képződjék uj tőke, ha csaknem összes jövedelmünket a két improduktiv osztály: a hivatalnokok és a hadsereg emésztik fel? Uj tőkét csak produktiv invesztációkkal és takarékossággal lehet képezni. Erre a kettőre kell törekednünk, ugy az államgazdasági, mint a magángazdasági életben. Mert csak igy fogjuk elérni azt, hogy gazdaságunkat a saját erőnkből is fejleszteni képesek leszünk. Ugy kell berendezkednünk, hogy gazdasági életünk ne roppanjon össze, ha a külföldi tőke elhagy bennünket. A közelmult eseményei értékes tanulsággal szolgálnak arra, hogy anyagilag olyan erőseknek kell lennünk, hogy megálljunk akkor is, ha csupán a saját tőkéinkre vagyunk utalva. Ehhez pedig uj tőkék kellenek, melveket csak takarékossággal és gazdaságos üzemekkel szerezhetünk meg.

Végzett zsentrik bankja

A dédelgetett Altruista Bank

A kormányhatalom mindenhatóságát már Tisza Kálmán azzal iparkodott körülbástyázni, hogy az ugynevezett történelmi osztályokat a kormánytól anyagi függőségbe hozta. Ennek a politikának eredménye, hogy ma csaknem az egész zsentri-osztály az állam kitartottja. Minisztérium, vármegye és minden hivatal tele van ez osztály sarjaival és a bürokrácia tultengése és elhatalmasodása legpregnánsabban Hegedüs Lóránt ama megállapitásában jut kifejezésre, hogy Magyarországon átlag kétszáz lélek tart el egy hivatalnokot.

Ennek a Tisza Kálmán-féle anyagi lekötelezési politikának méltó betetőzése a munkapárti uralom egyik legsikerültebb alkotása: az ugynevezett Altruista Bank. Lukács László ezt a bankot az agráriusok tapsai között nemzeti és szociális jelszavak ürügye alatt teremtette meg, azt hirdetvén, hogy a parcellázást ki kell venni az üzérkedő spekulánsok kezéből és egy nyerészkedés kizárásával müködő, tisztára közérdekü intézményre kell bizni. Állami pénzen megalkult a Földhitelintézetek Országos Szövetsége, de a mit két esztendei fennállása óta eddig csinált, az nem egyéb, mint a kormány mindenhatóságának kikiterjesztése: a kezes, kormányhü családok megjutalmazása és felsegitése. Sem szociális, sem magyar nemzeti szempont az Altruista Bank müködésében kifejezésre nem jutott, ellenben nyilvánvaló lett, hogy az állam pénzén egy oly intézet létesült, amely politikai szolgálatra kész, vagyonukból kikopott zsentrik felhizlalását meglehetős szemérmetlenül csinálta.

Az Altruista Bank ily irányu tevékenysége általánosan ismeretes. Első üzlete a nagyváradi püspökség óriási birtokának parcellázása volt, akként, hogy Csuzy Pál nevü munkapárti képviselőnek juttatott belőle igen olcsó bérletet. Folytatta e közcélu tevékenységét három rossz erdélyi zsentri-birtok megvásárlásával és betetőzte a munkapárti Pongrácz gróf egy birtokának bőkezü és tulértékelt megszerzésével. Eddig rendben volna a dolog, bár nem igen van rendben, hogy az állam pénzén szociális müködés hangoztatásával politikai hivek ranzsirozását tüzte ki a kormány az Altruista Bank legfőbb céljául.

De ez mind nem volt elég. A kormány az Altruista Bank révén mind nagyobb függésbe akarja terelni az ország anyagilag még független mágnás családjait is. Biztos tudomásunk szerint az Altruista Bank minden követ megmozgatott, hogy Károlyi Mihály és József grófok birtokait megszerezzék és ezzel a függetlenségi vezérpolitikusokat anyagi kapcsolatba hozza a kormánynyal. Az Altruista Bank e terve nem sikerült, de azért a kormány nem hagyta abba a nagyvagyonu mágnások anyagi lenyügözésére irányuló kisérleteket. Hatósági hatalmát használja fel arra, hogy

az Altruista Banknak az ingatlanszerzés terén monopóliumot biztositson

és e célból a legkirivóbb jogsértéstől sem riad vissza, hogy a magántőke és vállalkozás elől az Altruista Bank számára elkaparintsa az üzleteket.

Világos bizonysága ennek a Károlyi László gróf féle derékegyházai hitbizományi birtok esete. Ezt a birtokot a Földhitelbank vezetésével alakult csoport 20 millió koronáért megvette a hitbizomány élvezőjétől és azt kisgazdák között fel akarja parcellázni. Két nappal a vétel megtörténte után az igazságügyminiszter rendeletet bocsájtott ki, melyben a földmüvelésügyi miniszter beleszólási jogát hitbizományi állagcsere esetén kiterjeszti a mezőgazdasági hitbizományokra is. Addig ugyanis, csak erdei hitbizományokra nézve állott fenn a miniszter e beavatkozási joga. Ezzel elérte a kormány azt, hogy a Károlyi László-féle hitbizomány elidegenitésébe most már a hitbizományi bíróság előtt neki is beleszólása van és ezt a beavatkozási jogát most a legkiméletlenebbül érvényesiti. A hitbizományt megvásárló csoportnak nem marad más hátra, mint a kormánynyal egyezkedni és kénytelen az üzletbe bevenni az Altruista Bankot, a mely normális uton nem tudott hozzáférni ehhez a szép üzlethez. Október 6-án lesz a tárgyalás a hitbizományi bíróság előtt, amelyen a földmivelésügyi miniszter nem fogja ellenezni a hitbizományi birtok eladását, mert a kormány már megegyezett a vásárló csoporttal oly irányban, hogy az üzletből részt juttat az Altruista banknak.

Ott tartunk tehát Magyarországon, hogy az állam jogszabályokat statuál direkt az Altruista bank javára, és ezzel a kormány befolyását az ingatlanforgalomra és birtoküzletre korlátlanná teszi. És az ilyen flagráns jogsérelem orvoslására még csak nincsen fórum sem. Az Altruista Bank érdekében nemcsak külön törvényt hoztak, de most rendeletekkel is gondoskodnak, hogy minden üzletet az ő javára biztositsanak.

Ez is csak a magyar Macedóniában lehetséges, ahol miniszter-komitácsik garázdálkodnak zsentri-törzsek javára.

Magyar petroleumfinomitók fuzója. Budapesti pénzügyi körökben annak hire jár, hogy a kisebb magyar petróleumfinomitók között bizalmas tárgyalások folynak, melyeknek az a célja, hogy ezek a kisebb gyárak egy nagy tröszt-részvénytársaságba egyesüljenek. A nagyobb vállalatok előmozditják ezeket a tárgyalásokat abban a reményben, hogy egy nagy társasággal könnyebb lesz a kartelt megalakitani, mint tiz kis finomitóval.

A Bélapátfalvai Portlandcementgyár bemutatása. Vasárnap egy technikusokból és épitőiparosokból álló, 200 tagu társaság különvonaton Bélapátfalvára utazott, az ujólag tetemesen kibővitett portlandcementgyár tanulmányozására. A résztvevőket a Bélapátfalvai Portlandcementgyár igazgatósága, élén eörsi *Balogh* Brunó alelnökkel fogadta. A társaság megtekintette az óriási méretü és impozáns gyár-

telepet s a szakértők a legnagyobb elismerés hangján szóltak a gyár modern berendezéséről és gyártmányainak felülmulhatatlan tökéletességéről. A gyár összes évi termelése most 16—18.000 vaggonra rug. A kiváló vállalat a *Magyar Bank* érdekkörébe tartozik.

Elnökválasztás a cukorgyárosok egyesületében. A Magyar cukorgyárosok országos egyesülete szept. 25-én tartott közgyülésén az egyesület elnökévé *Kuffner* Károly bárót választották meg. Alelnökökké ujból megválasztattak: *Haupt-Stummer* Lipót Jenő báró és *Zichy* Andor gróf; a harmadik alelnöki állásra *Patzenhofer* Konrádot választották meg. Az alapszabályok módositása következtében betöltés alá kerülő választmányi tagosági helyekre egyhangulag megválasztották: *Elbogen* Hugót, báró *Hatvany* Bélát, dr. *Hirsch* Alberetet, *Kaff* A.-t, *Kniep* Jánost, *Königsthal* Jakabot és *Csermák* Hugót.

A „Rimamurányi" mérlege. A Rimamurány-salgótarjáni vasmü rtg.-nak szeptember 26-án volt az igazgatósági ülése, amelyben az 1912/13. üzletév mérlegét előterjesztették és jóváhagyták. A nyereség 12,168.986 K volt az előző évi 11,327.369 K-val szemben, de ez a nyereség a mult évről elővezetett 1 millió 411.615 K hozzáadásával 13,580.601 K-ra emelkedik. Az igazgatóság elhatározta és a közgyülésnek is azt javasolta, hogy az értékcsökkenési tartalék javadalmazására és egyéb leirásokra összesen 2,500.000 K-t fordit a tavalyi 2,262.506 K-val szemben, a megmaradó 11,080.601 K-ból a rendes tartalékalap alapszabályszerü szaporitása s a jutalékok levonása után 600.000 K-t külön tartalékalaphoz csatolnak, a tiszti nyugdijalapot 100.000 K-val, a munkástársládát ugyancsak 100.000 K-val javadalmazzák és a 40 millió K részvénytőkét alkotó (tavaly 37,120.000 K) minden 200 K névértékü részvény után, ugy mint a mult évben, 19 százalékos osztalékol 38 K-t fizetnek, mig a maradó 1,520.323 K-t uj számlára vezetik elő. A közgyülés október 25-én lesz.

A Hernádvölgyi magyar vasipar részvénytársaságnak szeptember 26-án volt az igazgatósági ülése és akkor terjesztették elő a jun. 30-án lezárt üzletév mérlegét. A megfizetett passzivkamatok és megejtett leirások levonása után 2,500.272 K a nyereség a tavalyi 3,421.182 K-val szemben. Az igazgatóság határozatban kimondotta és majd a közgyülésnek is javasolja, hogy a 12 millió K-nyi részvénytőke után — ugy mint a mult évben — 1,800.000 K-t fizet 15 százalékos osztalékul.

A Beszterce-Naszódi tőkeemelése. A Beszterce-Naszódi Faipar Részvénytársaság alaptőkéjét 1,800.000 koronáról 1250 darab 400 korona névértékü elsőbbségi részvény kibocsátásával 2,300.000 koronára emeli föl. A társaság, mint értesülünk, nagyobb kincstári erdőséget vásárolt meg Erdélyben és emiatt határozták el az alaptőkének 500.000 koronával való fölemelését. Az uj részvényeket részben a társaság bankárja, a *Magyar Országos Központi Takarékpénztár* r.-t., részben a társaságnál érdekelt német csoport fogja átvenni.

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23
Beton-, híd- és csatornaépitő. Telefon 55—55

Az igazi hölgy elegáns fellépéséhez okvetlenül tartozik egy pár
BRILLIÁNS BOUTON.
Mindenki, aki ilyent beszerezni óhajt, forduljon
SCHÖNWALD IMRE
óra- és ékszertelepéhez Budapest, Deák Ferenc-utca 21., ahol mélyen leszállitott árak mellett óriási választékot talál.

VÁLLALKOZÁS

*

Butorberendezés.

Budapest székesfőváros tanácsa a III. ker. Lajos-utcai polgári leányiskola tantermei butorberendezési munkái végrehajtásának vállalatba adására 1913. évi szeptember hó 18-án versenytárgyalást tartott. Ajánlatot tettek az összes munkákra *Kovács* Zsigmond 12.186, (2 százalék eng.), *Gera* Lajos és fiai 10.634, *Tögl Géza és Tsa* 8947.12, *Német* János 14.021, *Cell és Frank* 8720, alternative 9.744, *Malomsoky* József 11.680 (5 százalék eng.) *Richta* József 8.397.69, *Budapesti asztalos ipartestület* 15.146, *Nyilas* Elek 19.412.10, *Csepregi* János és fia 12.572, *Rosenfeld* Andor 9.877.80 *Germánn Antal* 11.016.20, *Rihárszky* Győző 11.243, *Plőki és Haas* 10.813.20, *Kőszegi* Miklós 10.234.16, *Gép és vasutfelszerelési gyár r.-t.* 10.102.40 koronával; csakis a padokra *Feiwel* Lipót 5.577.10 koronával; csakis a butorokra *Vég* Sándor 9.476, *Oberlaender* Ferenc 4948, *Józsa* Dezső 5.275, *Budapesti müasztalos mesterek lakásberendezési szövetkezete* 6.364, *Marx és Mérei* 5.012, *Enner* Károly 5667 koronával. Az ajánlatok átszámitás alatt vannak.

Iparvágány.

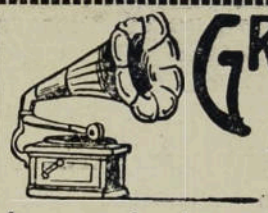
A főváros elektromos mü áramfejlesztő telepén épitendő iparvágány munkáinak vállalatba adására a székesfőváros tanácsa szeptember 26-án tartotta meg a versenytárgyalást. Ajánlatot tettek: *Lányi* Nándor 62.549, *Schaar* Ede és fia 72.460, *Delej, Fischer és Hirschler* 73.319, *Magyar-belga fémipar r.-t.* 86.000, *Stein* Simon 86.623, *Spitz és Wiener* 79.824, *Palatinus* épitő és ingatlanforgalmi r.-t. 98.400 koronáért.

PEGOUD BUDAPESTEN REPÜL október 12-én.
Jegyek 1, 2, 5 és 10 kor. kaphatók a „SCALA" hangversenyigazgatóságnál VI., Andrássy-ut 6.
Impresario: Charles Müller. A Magyar Aero-Szövetség igazgatósága.

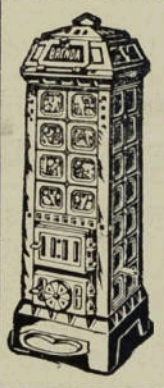
AZ ELSŐ BIZTOSITÓ INTÉZET KATONAI SZOLGÁLAT ESETÉRE
Élet- és Gyermekbiztositó Társaság mint szövetkezet
irodahelyiségeit
a IV., Váci-utca 34. Klotild-palotából
Károly-körut 3. szám alatti
társulati székházába helyezte át.

Apolló !! **Tivoli**
Projectograph Részv.-Társ. — Fényjátékház Nagymező-u. 8.
A főváros legnagyobb és legelegánsabb mozgószinházai!
Slágerműsorok!

GRAMMOFON és gramofon-lemez
óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi
részletfizetésre!!
Eredeti „Angyal" védjegyü gramofonok lerakata
ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.
Legujabb kimeritő gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.

Legjobb
Folytonégő kályhák
kaphatók
Koch Jenő
kályhagyárában
BUDAPEST, VI., Szondy-utca 53.

Telefonszám: 34—51 és 34—61 Telefonszám: 34—51 és 34—61
Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat
PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.
Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. :: ::
A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.
Merkantil nyomda, Havas és Lehner. Német-utca 27.

AMERICAN SHOE COMPANY LTD.
Dorottya-utczai áruházát a Magyar Általános Hitelbank palotájába
V. ker., Dorottya-utcza 5—7. szám alá helyezte át.
OCCASIO!
Az eddigi helyiségben (V. kerület, Wurm-utcza sarkán) igazi amerikai modell és forgalomból kivont kitünő minőségü czipők
:: rövid ideig mélyen leszállitott árakon árusittatnak. ::

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 00“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

Elegáns férfiruhákat

jutányos árban készitenek

Leitersdorfer D. és Fia

cs. és kir. udvari szabók

Budapest, IV., Szervita-tér 5. sz. félemelet.

A főváros legelegánsabb, legkényelmesebb és legolcsóbb szállodája.

PARK-SZÁLLODA

igen fényes éttermeivel és kávéházával a keleti (közp.) pályaudvarral szemben, **Baross-tér 10.** A kávéházban és étteremben esténként a hirneves Pege K. és Fia zenekara muzsikál.

GARAI ÁRMIN szállodás, a Sorrento kávéház tulajdonosa.

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

Gyár:
Marta Magyar Automobil Rt. Arad

Vezérképviselet:
Royal-Garage, Budapest, IX. ker., Páva-utca 10-12.

Őszi férfi-kalapok

a legujabb puha és kemény formák 3.50 4.50 5.50, 7.50, 10 korona

Gólya Áruház,
VI., Nagymező-utca 12.

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszt

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

Kereskedelmi szaktanfolyam

Nők és férfiak részére.

Fenntartó testület:
A Keresk. Alkalmazottak Orsz. Egyesülete
Andrássy-ut 67. (Vörösmarty-utca 35.)

Időtartam 6 hó. Nappali és esti tanfolyamok. Mérsékelt tandij. Tájékoztató. Beiratások most folynak.

A tanfolyam igazgatója **Aranyosi Miksa** felsőkeresk. isk. igazgató
A tenntartó testület elnöke **Dr. Vázsonyi Vilmos** országgy. képviselő.

TELEFON 141—36

STEINHARDT MULATÓ

VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.

Teljesen átalakitva és pompás uj szellőztetőkkel ellátva. — Augusztus 16 tól esténként a fényes megnyitó müsor. — Kezdete pont fél 9 órakor.

9 órakor „**Egyszer egy esztendőben.**“
11 órakor „**Paradicsom ágyak**“ ujdonságok.

A bohózatokat irták: Olinger és Taussig. Forditotta: Steinhardt.

Közben **Steinhardt** és **Hunyadi** uj szóló müsorral, elsőrendü külföldi számok. Éjfélután Cabaret, tánc, cigányzene reggelig. Kitünő konyha és italok, olcsó árak.

Jegyek 10—1-ig, 2—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagyobb zsidében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók

Pompás FALIÓRÁK

diszes vagy egyszerü szekrényekben hangzatos ütőszerkezetekkel, legolcsóbb árak mellett kaphatók:

Schönwald Imre

óra- és ékszertelepén, Deák Ferenc-u. 21.

Hogyan szerezték millióikat?

SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSAI BUDAPEST

A Rotschildok

Irta: Balla Ignác.

A Rotschildok alig száz esztendő alatt Európa legnagyobb pénznagyhatalmasságai lettek és meghódították az egész világot. E világhóditás históriáját, meggazdagodásukat mondja el ez a könyv, amely a Rothschildok életének izgalmas érdekességü regénye. A vaskos, nagy kötet ára — — — — 7.— korona. Diszkötésben — — — 9.60 korona.

Amerika koronázatlan királyai

— Az Uj-Világ dollárkirályainak pénzszerző titkaiba világit be ez a könyv, amely elmondja, hogy a multi milliomosok és milliárdosok — Carnegie, Rockefeller, Astor, Vanderbilt, Gould — mint küzdötték föl magukat a szegénységből a vagyon és világhir arany trónusáig. A könyvnek minden egyes fejezete a munka és vagyonszerzés regényei. A vaskos, nagy kötet ára 7.— kor. Diszkötésben — — — — 9.60 kor.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.

Igazgatóság: **BUDAPEST V., BANK-UTCA 6.** — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT. ⇨ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Östökös“ védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kifogástalan szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173—74.

"KONTROL"-Intézet

Budapest, Andrássy-ut 17.

oo **Telefon: 129-11.** oo

Felülvizsgál és műszakilag ellenőriz:

1. **Villany-, gáz- és vizberendezéseket és számlákat.**
2. **Építési, épitkezési kölcsönökről szóló leszámolásokat.**
3. **Banktartozásokról szóló és szövetkezeti elszámolásokat.**
4. **Betegsegélyző pénztári elszámolást.**
5. **Adó- és illetéküggyeket.**

Tájékoztató dijtalan.

Ujlaki tégla és mészégető r.-t.

Budapest V., Akadémia-utca 9. Telefon 74—30.

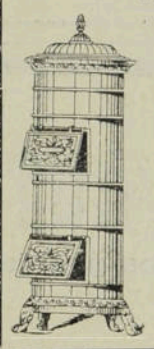
Ujlaki Tégla- és Mészégető Részvénytársulat Asbestpala a legjobb Budapest

Ajánlattal készségesen szolgálunk.

Tetőcserépgyárak
Téglagyárak
Virágcserépgyár
Mészégető
Dunakotrás
Kőbányák
Mühabarcsgyár

Központi fütések

Alacsony nyomásu gőz- és melegviz-fütések. Szellőző-berendezések, központi melegvizkészitő-telepek. Szárítótelepek mindenféle ipari célokra.

EREDETI MEIDINGER

töltő, szellőző és szabályozó kályhák és Caloriferek gyára. Folyton égő (Dauerbrand) kályhák. Szellőző rácsok minden nagyságban

EISLER ÉS VÉRTES

Meidinger-kályhák gyára
Budapest, VI., Andrássy-ut 41. sz.
TELEFON 16—15.

„AUSTRO-AMERICANA“

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszeres személy- és árujáratok az északamerikai Egy. Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével.

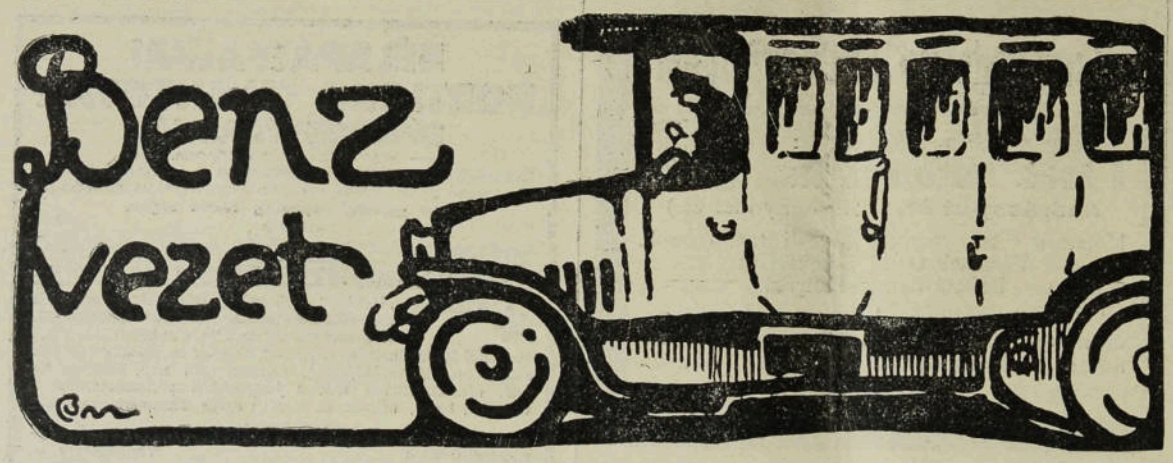
Trieszből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I.“** és a **„Martha Washington“** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren.

Kizárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana“
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

BENZ

Magyar Automobil és Motorgyár Részvénytárs.

BUDAPEST

Központ: V. Dorottya-utca 9.
:: Gyár: VII. Ilka-utca 1. ::

TELEFON: 168—70 és 29—21

HUNGÁRIA

KÖTVENYEK

a legelőnyösebbek

élet-, tüz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég és állat-

BIZTOSITÁSOKNÁL.

Felvilá osításokkal prospektus kkal és dijajánlattal szivesen szolgál a

HUNGÁRIA

Általános BIZTOSITÓ Részvénytársaság

igazgatóága: Budapest, VI., Károly-körut 3. sz
és a társaság képviselőségei az ország minden részében

Telefon 153-98, 2-11, 2-12. **Kartellen kivül**
Összes biztonsági alapok . 21.000.000 korona.
Részvénytőke . . . . . 6,000.000 korona

FŐVÁROSI NAGY MOZGÓ

VII., Rákóczi-ut 70.
Igazgató tulajdonos:
GERŐ S. SÁNDOR.

Kedden és szerdán három slágerkép:

A sziv joga, 3 felv.
A láp virága, 4 felv.
A két fivér, 4 felv.

Elsőrangu hideg és meleg buffet.

Polgári árak. Kitünő borok. Frissen csapolt sör.

„Pallas" nyugdij-, élet és katonai biztositó r.-t.

Budapest, VII. Erzsébet-körut 27. szám.

Képviselők kedvező feltételek mellett alkalmaztatnak.

Köt felette előnyös feltételek mellett: **nyugdij-, élet-, hozomány-, nép-, katonai szolgálati és orvosi vizsgálat nélkül**

Kérjen prospektust.

életbiztositásokat.

Gyönyörü kidolgozásu, divatos

női és uri aranyláncok

valódi tömör 14 karatos aranyból, meglepő olcsó árban, dus
— választékban kaphatók: —

Schönwald Imre

— óra- és ékszertelepén —
Budapest, Deák Ferenc-utca 21

ANGOL PARK

Október 5-ig

szép időben még mindig

Parknyitás délután 3 órakor.

nyitva van

TROCADERO

VII., Király-utca 77. Telefon 15—10.

Szeptemberi megnyitó müsor!

Szenzációs vendégfellépések! **Hermine Ferry**, a kedvelt bécsi szubrett és partnere: **Ferdinand Stein**, a bécsi Apolló-Theater tagja. **Kováts Andor** humorista, „Fritzi" zenei bohóság és 18 elsőrangu attrakció. — 12—1-ig táncelőadás, után reggel 5-ig **Bal Mabilie**, szabad bemenettel.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,

csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

FOLIES CAPRICE

Igazg. Keleti testvérek
Főrendező Rott Sándor

Téli helyiség Révay-utca 18 — Telefon 14—22

Az előadás kezdete fél 9 órakor. — Ma ujdonság! Negyed 10 órakor **A megfigyelőben.** Katonai bohóság. Irta: Satyr (Haáz István). Rendező Rott Sándor. — 11 órakor. Ujoonság: **Was sägen Sie zu Kárpelesz?** Posse in 1 Akt, von Josef Armin. Regie Alexander Trebitsch, és az uj solo-számok.

Jegyek elővételben: a Folies Caprice téli helyiségében d. e. 9—1-ig és d. u. 3—6-ig. Hirsch, Andrássy-ut 19. Sopronyi, Rákóczi-ut 1. A NAP kiadókban és Breuer növéreknél, Teréz-körut 54. Előadás után az első emeleti **Casino de Paris**-ban a világ legjobb ének- és táncszámainak fellépte.

EREDETI

DAIMLER AUTOBUSZOK

(Mercedes gyártmány)

ABSOLUT ZAJTALAN JÁRÁS!

EURÓPA LEGNAGYOBB AUTOBUSZGYÁRA.

VEZÉRKÉPVISELET:

BÁRDI r. t. Budapest, Lehel-utca.

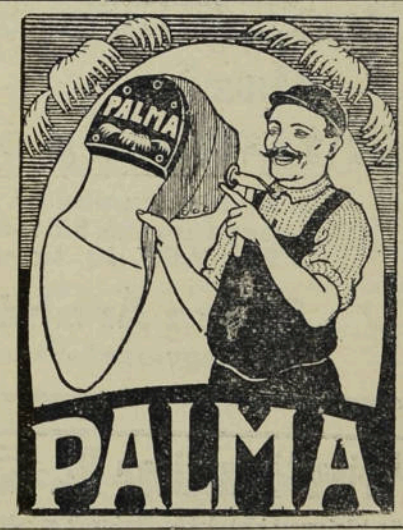
NYIRI

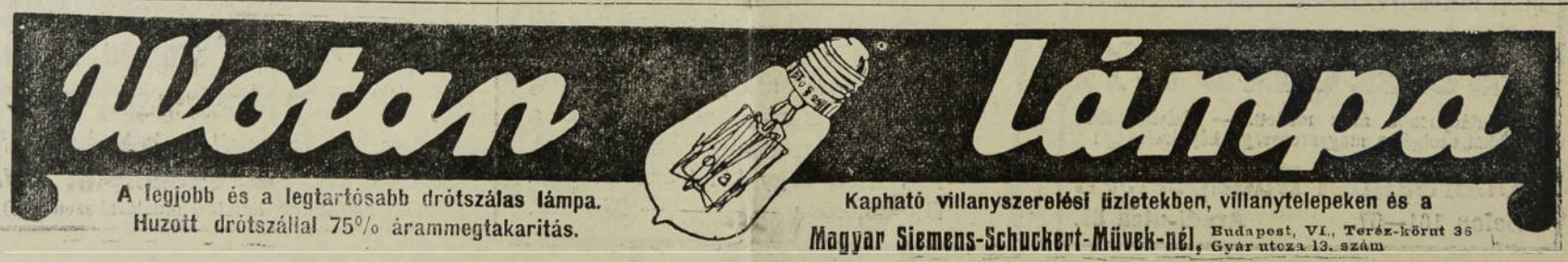
SÁNDOR

BUDAPEST

VII., Wesselényi-u. 8.
Wesselényi-bazár
Telefon szám 133—37.

Paszpartu müintézet és könyvkötészet
Épitési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett.
Mappák minden kivitelben.
Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajznak után is.
Egyleti tablók és albumpk·

A legjobb és a legtartósabb drótszálas lámpa.
Huzott drótszállal 75% árammegtakaritás.

Kapható villanyszerelési üzletekben, villanytelepeken és a
Magyar Siemens-Schuckert-Müvek-nél, Budapest, VI., Teréz-körut 36 Gyár utcza 13. szám

II. évfolyam Budapest, 1913. október hó 15-én 42. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán, esetleg hetenkint többször is. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Kis János-utca 4. szám

Palatinus

című fejezetéhez érkezett a Sárosfürdő vadregénye. Ez a fejezet a legszomorubb, mert tipikus esetéről szól a városházi vállalkozásoknak. A tényállás röviden és egyszerüen az, hogy a főváros annak idején fix árért kiadta a fürdő épitésének munkáját a Palatinus részvénytársaságnak, amely cégér alatt két városatya huzódik meg. Grünwald Mór és Schiffer Miksa folyton stájgeroltak: mennél jobban közeledett a mü a befejezéshez, annál több pótmunkának a szüksége merült fel, annál nagyobb lett a részvénytársaság étvágya, ugy, hogy a végén csekély hét millió korona eltérés mutatkozott az eredeti prelimináré és a tényleges költség között. A horribilis költségtöbbletről ne essék ezen a helyen szó: erről a részéről a fürdő-botránynak döntött már a közgyülés és pedig olyan irányban, hogy elfogadta a tizenegy millió felhasználásáról készült elszámolást, megszavazta a költségtöbblet fedezetére vonatkozó tanácsi előterjesztést.

Palatinuséknak azonban még nagyobb étvágyuk támadt a közgyülés nagylelküségének láttára. Ujabb pótmunkával merészeltek a tanács elé lépni, ujabb félmilliő koronát követeltek, olyan összeget, amelyet a szakértők a legnagyobb elnézéssel és valami ál-méltányossággal mindössze nyolcvanezer koronára redukáltak. És dacára annak, hogy a Sáros-fürdőből milliókat halásztak már ki, dacára annak, hogy a szakértők is ellenük fordultak: — Palatinusék nem akarnak elállni alaptalan követelésüktől, sőt pörrel fenyegetik meg a fővárost.

Ez már a netovábbja a vállalkozói uzsorának, egyuttal pedig tényekkel való bizonyitása annak a szomoru igazságnak, amelyet éppen a legutóbbi pénzügyi bizottsági ülésen leplezett le Vázsonyi Vilmos.

Vázsonyi, a tanácsnak a szülészeti szanatórium bérlete körül tapasztalt eljárását, összehasonlitotta a fővárossal szerződéses viszonyban álló vállalkozóknak a mesterkedéseivel. A tanács juniusban egyszerü bérletnek igyekezett feltüntetni az üzletet, minden kivánesi kérdezősködésre, faggatásra, azzal felelt, hogy a béren kivül egy fillérjébe sem kerül a városnak a szanatórium, most pedig egyre-másra terjeszti elő a szanatóriummal kapcsolatos költségszámlákat. A vállalkozók nagyon olcsók, nagyon szerények az eredeti költségvetés összeállitásánál, de mihelyt elnyerik a munkát, hirtelen megrázkódnak és derüre-borura ontják a pótmunkákat. Amiből az a tanulság, hogy a vállalkozók költségszámlái éppen olyan reálisak, mint a tekintetes tanács előterjesztései.

Tulzónyok

Retter

Gyuláról megállapitották, hogy elmebeteg, nem bir akaratának szabad elhatározási képességével, emiatt fogva még ha akarna, akkor sem jöhetne el a közgyülésre. A tanácsnak csak az ilyen flagráns esetekben jut az eszébe, hogy volt akképpen ügyrendje is van a közgyülésnek, amely pontosan megszabja a városatyák jogait és kötelességeit. Az ügyrendnek nem egy pontja van, amelyről sohasem esik szó, amelyet sohasem respektálnak. Benne van pl. az ügyrendben, hogy az elnök a tárgyalás bármely stádiumában leveheti a napirenden szereplő tárgyat a napirendről, ha ugy tapasztalja, hogy a szóban forgó tárgy a város pénzügyi helyzetét sulyosan érinti. Bárczy Istvánhoz régóta van szerencséje a közgyülésnek elnöki minőségében. Arra azonban nem volt még példa, hogy a polgármester élt volna az ügyrendben foglalt jogával. Az okot jól sejtjük: az elnöki jog ebben az esetben sulyos kötelesség volna, mert a polgármester önmagáról mondana elitélő kritikát, ha minden második tárgyat kötelességszerüen törölne.

Hajléktalanok

menhelye lett a városházából: e miatt panaszkodik a városházán mindenki, a tanácsnokoktól kezdve a legutolsó szolgáig. A tisztviselők és egyéb alkalmazottaknak a pályázata, az álláskeresése egészen reménytelen, mert a legutolsó állásra is öt esztendőre ellátja a várost jelöltekkel — a polgármester. Szegény gépirókisasszonyok, segédtisztek, szolgák, soha sem juthatnak kinevezéshez, mert a megürülő helyeket nyomban a maga jelöltje számára foglalja le a polgármester. Minden gróf és minden báró a városnál helyezi el a kiérdemesült szolgáit. A grófok és bárók kegyét előszeretettel leci a polgármester s ezért van az, hogy olyan sok az eszkimó és olyan kevés a tóka.

Laveaul

örökös grófja a távol Németországból utnak indittatott egy ezer tonnás stráfkocsit és meg akarta vele hóditani Budapestet. A kisérlet nem sikerült, a város illetékes tényezői a német kocsi megtapasztalása után egyhangulag megállapitották, hogy kitünő autóbuszt ajánlanak — az angolok. A gróf autóbusza tehát a vizbe esett és amilyen nehéz, félő, hogy hat ökör sem huzza ki onnan. A gróti ügynök munkája nem sikerült, mert szép szóval csak az embereket lehet meginditani, az autóbuszt nem. Most aztán, hogy egy akadálylyal ismét kevesebb van, talán több joggal remélheti a közönség, mint eddig, hogy eleven valóság lészen az autóbuszábrándból.

Sulyos kritika

a tanács eljárásáról

Kemény szavak hangzottak el a pénzügyi bizottság legutóbbi ülésén. A Bakács-téri szülészeti szanatóriumról volt szó, a tanács előterjesztéséről, amely ujabb beruházásra, ujabb kiadásokra vonatkozott. Feleki Béla volt az első szónok. Megállapitja, hogy a tanács helytelenül járt el, mert nem világositotta fel annakidején teljesen a bizottságot és a közgyülést arról, hogy a szanatórium bérletét milyen beruházások, kiadások fogják követni. Felelősségre vonja a tanácsot ezért a mulasztásért és az előterjesztést csakis azért fogadja el, mert kényszerhelyzetben van, t. i. a tanács a kért összeget már elköltötte, a beruházás már megtörtént.

Vázsonyi Vilmos még erősebb hangon szól a tanács őszinteségi hiányáról. Szerinte a tanács megtévesztette a közgyülést. Itt már nem elég a rosszalás sem, a bünös ellen fegyelmi vizsgálatot kell inditani. Megállapitja, hogy a városházán valóságos rendszerré fajult az az eljárás, amelyet a tanács ennél az ügynél követett. Az előterjesztések rosszhiszemüen készülnek, az előnyök kidomboritásával, a hátrányok leplezésével. A fekete kávé mindig többe kerül, mint az egész lakoma, mert a tanács mindig csak utólag, az üzlet perfektuálása után áll elő a költségszámlákkal. Arra a kifogásra pedig, hogy hiszen mindössze ötezer koronáról van szó, azt feleli Vázsonyi, hogy nem lehet minden nap Sárosfürdőt csinálni, hétköznapokon jó a tanácsnak az ilyen kis halacska is. Fontos elvi kérdést érint ez az ügy, azt, hogy a tanácsnak őszintének kell lennie és nem szabad visszaélnie a közgyülés jóhiszemüségével. Hasonló értelemben szóltak még fel: Herczog Péter báró és Márkus József.

A pénzügyi bizottság vitájának kell, hogy visszhangja támadjon a közgyülésen és a közvéleményben is. Olyan tekintélyes férfiak, mint Vázsonyi Vilmos, Márkus József, Feleki Béla, nem emelnek ilyen sulyos vádakat alaptalanul a tanács ellen. Legfőbb ideje annak, hogy a tanács bőkezüsége megfelelő korlátok közé szoritassék. Hová jutunk, ha minden tanácsi előterjesztésnek négy-öt mellékhajtása támad, minden városházi kalkuláció mögött négy-öt pótszámla lappang, minden városházi munkát négy-öt pótmunka egészit ki. Természetes, hogy ilyen körülmények között semmiféle városi üzlet nem prosperálhat, mert a rentabilitást már előre is kizárja ez a szemfényvesztő módszer. A helyzet, számokban kifejezve, kb. az, hogy a tanács minden költségösszeállításához ötven percentet kell hozzáütni. Ha a tanács előterjesztése szerint két millió koronába kerül valami és ezen az alapon százezer korona a remélt haszon, ugy bizonyos, hogy a végén a két millióból három millió lesz s a jövedelem ennek megfelelően csak hetvenötezer korona. Semmi értelme sincsen tehát a kalkulációnak, mert a bizottsági tagoknak ismeretlen tényezőkkel, utólagos költségekkel kell számolniok.

Nem csoda, hogy a deficit belelopta magát a főváros háztartásába. Ilyen adminisztráció, ilyen gondolkodás, ilyen lelkiismeretlen munka mellett nem is lehetett más vége a rendszernek. Jól tudjuk, hogy a helyzet a legelőkelőbb helyről érkezett tiltakozás dacára sem fog javulni a városházán. Az óvásemelésnek azonban meg lesz az a hatása, hogy a polgárság tisztán fogja látni, kit kell felelősségre vonni a züllött háztartás miatt. Igenis, a közgyülés erkölcsi obligót vállalt a választópolgársággal szemben a város javainak a megóvására, de amikor a közgyülést minduntalan félrevezetik, amikor a tanács kormányzati rendszerré avatja a mentalis reservatiót, amikor a bizottság tagjai voltaképpen sohasem tudhatják, miről van szó és mennyiről: — akkor nem lehet kétséges, hogy a közgyülés obligója átháramlik a tanácsra. A pénzügyi bizottság épületes vitájából nemcsak a tanács és a polgárság okulhat, hanem a közgyülés is. A bizottsági tagoknak a jövőben fokozottabb óvatossággal kell fogadniok minden előteriesztést és gondos lelkiismeretességgel bele kell kalkulálni minden javaslatba a tanács gondatlan lelkiismeretlenségét. A bizalmatlanság a leghatásosabb preventiv eszköze a könnyelmüség megakadályozásának.

Felfujt affér

Vázsonyi és Sándor Pál között

A legkülönbözőbb kommentárokkal tarkitották a lapok azt az enyhe összetüzést, amely a pénzügyi bizottság pénteki ülésének befejezése után Vázsonyi Vilmos és Sándor Pál között történt. Az egész affér csak a szereplők személye miatt érdekes. Voltaképpen nem esett másról szó, mint arról, jogos volt-e Platthy Györgynek a közmunkatanácsi tagságból való kibuktatása, vagy sem. A nagy „affér" nevetséges egérré zsugorodik össze, ha figyelembe vesszük az érdekelteknek lapunk tudósitója előtt tett nyilatkozatait. Vázsonyi Vilmos ezeket mondotta:

— Semmi értelme sincsen a kerületközi bizottságnak, ha a határozatait nem respektálják az egyes kerületek. Sándor Pállal azért szólalkoztam össze, mert meggyőződésem szerint politikai kérdést csináltak Glücksthalék a közmunkatanács tagsági helyének betöltéséből. Ez pedig lehetetlen állapot. Felháborított az is, hogy a hátunk mögött szervezkedett a munkapárt s tömött sorokban szavaztak Quittnerre. Mi biztunk a kerületközi választmány jelölésének komolyságában s ezért természetesen nem is szervezkedtünk.

Sándor Pál viszont azon az állásponton van, hogy nem Quittnerék voltak azok, akik a pártpolitika szemüvegén nézték ezt az alapjában véve jelentéktelen ügyet, hanem Platthyék. Az összetüzésről pedig igy nyilatkozott Sándor Pál:

— Tisztelem, becsülöm Vázsonyi Vilmos személyét, de nem hagyom magamat terrorizáltatni. Vázsonyi azt mondja, hogy övé a többség a 36-os választmányban. Ezzel szemben én a választás eredménye alapján arra hivatkoztam, hogy nekünk viszont a közgyülésen van többségünk.

Az affér ezzel, legalább egyelőre, elintézettnek látszik. Nem is hisszük, hogy folytatása lesz, mert Vázsonyi is, Sándor Pál is mindig alárendelik a saját erkölcsi érdekeiket — egyébről itt nem lehet szó — a főváros érdekének. Kettőjüknek a harca bizonyára örömre hangol sokakat, a köznek a szempontjából azonban nem kivánatos a küzdelem. Azokból a nyilatkozatokból, amelyek a napilapokban megjelentek, megállapitható, hogy a városházán sokkal nagyobb érdeklődésre számot tartó események készülnek. Nemsokára megkezdik a két villamostársaság programmjának tárgyalását. Az uj vonalak elnyeréséért megindul a küzdelem, a surlódások elérik a végső határt és nem fognak megszünni egészen addig, amig egy kalap alá nem kerül a Közuti és a Városi. A közeljövő legnehezebb problémájává növi ki magát a közlekedési politika egységesitése, amely nélkül pedig lépten-nyomon ujabb összeütközések fognak támadni az ellentétes érdekeltségek között. Vázsonyi Vilmos Sándor Pálnak szemére hányta, hogy 830-as árfolyamon akarta a Közuti-részvények többségét a fővárosnak liferálni. Ezt a vádat Sándor Pál a leghatározottabban visszautasitotta és mi szivesen elhisszük Sándor Pálnak, hogy semmi része sem volt ebben a kisérletében, az egész manőver az ő háta mögött történt. Minden becsületesen gondolkodó ember előtt világos, hogy Vázsonyi Vilmos bünös merényletről rántotta le a leplet, amelytől azonban a Közuti vasut vezérigazgatója teljesen távol áll. Kiderült, hogy ha a börzelovagok munkája sikerül, ugy a város ma kb. 200 koronát veszit minden egyes részvényen. A Városi villamos részvényvásárlásának büne után ez már a halálos csapása lett volna a főváros háztartásának. Értsük meg a dolgot: a Közuti részvényeinek a megszerzése elvileg nem panama, nem bün, mert a részvényeknek végtére is ellenértékük van s ha a Közuti és a Városi a főváros kezébe kerül, ugy egyszeriben megoldást nyerne számos függő probléma. A bünösség ellenben ott kezdődik, hogy a fővárost már az árfolyamnál is meg akarták sarcolni. Horribilis differencia van a tőzsdei és a 830-as árfolyam között, ezt a differenciát a város zsebéből akarták kihuzni, milliókra menő effektiv veszteséget akartak a városra zudítani, ugy hogy az egész tranzakciónak a célja a város szempontjából már előre is meghiusult volna. Még egy sulyosbitó körülmény van és pedig az, hogy a horribilis vételár csakis ujabb kölcsön utján, esetleg a város birtokában levő Városi részvényeknek a lombardirozásával történhetett volna meg. Tehát méregdrága pénzen jutott volna a főváros a Közuti részvények birtokába, ami még hátrányosabbá tette volna az amugy is rossz üzletet. Olvan bün ez, amelynek a kisérlete is büntetést érdemel.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintatermei
Budapesten,
IV., Városház-utca 4.
(Kossuth Lajos-utca sarok)
Szabad bemenet.

Nemzeti munka

a városházi parlamentben

A polgármester előkeritette kormányozható mandulagyuladását, amiből kifolyólag a humorelnök, Rózsavölgyi Gyula foglalta el a helyét. Ahogy körülnézett a teremben, kétszáznyolcvan városatyával találta szemben magát. Ettől aztán vérszemet kapott Rózsavölgyi Gyula és a tőle megszokott jó izzel reklamálta a kétszáznyolcvanegyedik atyát, bizonyos Retter Gyula nevezetűt. Ráhuzott egy paragrafust, amelyet bátran rá lehetne huzni legalább kétszáz bizottsági tagra és azt inditványozta, hogy a szegény Rettert fosszák meg városatyai cimétől és jellegétől. De felállt jó Sümegi Vilmos és mint „Retter in der Not", visszavonulásra kényszeritette Rózsavölgyit. Azt mondta, hogy a Máv. városházi kirendeltsége is állandóan hiányzik. Kotányihoz és Marxhoz nagyritkán van szerencsénk, Elek Pál nem sóbálvány, mégsem jön soha a közgyülésre, Bachruch Károly nem báró, mégis ritkán mutatkozik csak. Bizony, bizony, nagyon nehéz problémába vágta a fejszéjét Sümegi Vilmos: baj, ha a városatyák nem látogatják szorgalmasan az üléseket, de sokszor éppen az a hiba, hogy tulságosan buzgók!

Rózsavölgyi tehát vereséget szenvedett, amit azzal akart rekompenzálni, hogy jelentést tett a közgyülésnek Mosci Ksiaze győzelméről. Mosci Ksiaze nem városatya, még csak nem is tanácstag, hanem telivér táltos, a St. Leger győztese és ugy került a napirendre, hogy a gazdája, Lubomirszky herceg, a győzelem örömére kettőezer koronát küldött Budapest szegényeinek. Hock János ájtatosan megjegyezte:

— Kivánom, hogy még sokszor nyerjen Mosci Ksiaze!

Bamberger Isván viszont, aki először jelent meg a közgyülésen, rögtön rálicitált Lubomirszky hercegre és háromezer koronát igért a szegényeknek, arra az esetre, ha valamikor az ő lova fog St. Legert nyerni.

A teremben hirtelen léghuzat támadt. Választásoknak az előszele okozta a huzatot. Rózsavölgyi Gyula jelentette, hogy az alpolgármesteri állásra egyedül Bódy Tivadar hajlandó vállalkozni, Bódy helyére ellenben pályázik Almády Géza, Festetich gróf, Déri tanácsnok és Harrer tanácsnok. Mindjárt hozzáfüzték a városatyák, hogy Déri és Harrer pályázata — igénybejelentés a legközelebbi üresedésre. Mind a kettő visszalép, november ötödikén tehát párharc lesz Festetich és Almády között. A szavazásban ezen a közgyülésen is gyakorolhatták magukat a bizottsági tagok. Arról volt szó, hogy ki legyen a közmunkák tanácsának tagja: Platthy György, vagy Quittner, a reverzális-ember? A Quittner-párt szervezetten vonult fel a közgyülésre. Glücksthal Samu vezette a tábort, olyan buzgó volt, hogy még a legbiztosabb Platthy-szavazatokra is ráfeküdt. Sümegi Vilmost pl. erőnek-erejével arra akarta birni, hogy Quittnerre szavazzon. Kezébe nyomott egy Quittner-szavazólapot és betuszkolta Sümegit a szavazóhelyiségbe. A tót Deák Ferenc elfelejtette, hogy Sümegi székely góbé és borzasztóan megörült, amikor Sümegi megesküdött, hogy a Quittner-bárcával fog leszavazni. Ugy is történt. Sümegi a Glücksthal Samu lapját dobta be az urnába, mindössze annyi koncessziót tett az elvének, hogy — előbb kitörölte Quittner nevét és helyébe a Platthyét irta be. Mire Glücksthal szótlanul távozott. Távozása előtt azonban rendbehozta Quittner ruházatát: megbuktatta Platthy Györgyöt. Amiből az következik, hogy könnyebb Dunavecsén mandátumot szerezni mint a közgyülésen közmunkatanácsi tagságot, mert Dunavecsén Glücksthal Samu nélkül intézik el a választást. A vigasztaló momentum viszont az, hogy a képviselőházban meg sem kell jelennie Platthy Györgynek, mégis kap évi hatezernégyszáz koronát, a közmunkatanácsosok ellenben mindössze negyven koronákat huznak egy-egy megjelenésért.

Most vesszük észre, hogy ebben a tudósitásban egy szó sem esik a közgyülés rendes tárgyairól. Ami azonban nem a krónikás hibája, hanem boldogult Kálmán királyunké. Kálmán király mondta törvénybe, hogy olyan napirendről, ami nincsen, ne ulla quaestio fiat. Ilyen nimolista programmot nem szültek még a városházán! Mindössze Vita tanácsnoknak volt némi vitája Grauer Vilmossal, a snapsz-királylyal, akinek természetesen korai volt a snapszmérések félkilences zárórája, ő az emberi kor legvégső határáig szeretné kitolni a zárást. Városatyáról lévén szó, szinte természetes, hogy Grauer nem a maga érdekében beszélt, hanem — a pálinkamérők

Alpári mesterkedések

a Sárosfürdő berendezése körül

A Sáros-fürdő épitkezési botrányainak egyik legundoritóbb mellékhajtása az az elkeseredett küzdelem, amely a fürdő egészségügyi berendezései miatt folyik. Ezen a ponton tudvalévőleg éles ellentétbe került a Gyosz. az Országos Iparegyesülettel. A fürdő-bizottság a városgazdasági ügyosztállyal együtt nemzetközi, nyilvános árlejtést irt ki a másfél milliós munkára, abból az egyedül helyes elvből indulva ki, hogy alkalmat kell adni a városnak a legelőnyösebb ajánlatnak az elnverésére és nem szabad álhazafiasságból kiszolgáltatni a fővárost a nemzeti ipar leple alatt kalózkodó érdekeltségnek.

A pályázat nemrégiben lejárt, az ajánlatokat azonban csak hétfőn bontották fel, mert az egyik bizottsági tag, Alpár Ignác, a legszemérmetlenebb módon igyekezett nehézségeket támasztani az ügyosztálynak és a fürdőbizottságnak csak azért, mert nem respektálták az akaratát és nem adták oda a munkát pályázat mellőzésével az általa protezsált Bründl Jánosnak. Ez a Bründl már az Ártézi-fürdőnél is kompromittálta magát. Erőnek-erejével magához akarta ragadni az Ártézi-fürdő berendezési munkálatait, de kiderült, hogy kb. huszonötezer koronával akarta tulfizettetni a munkáját, mire a fürdő-bizottság megszakította vele a további tárgyalásokat. A Sáros-fürdőnél akarta tehát rekompenzálni magát az elmaradt haszonért s minden eszközt felhasznált arra, hogy terrorizálja a város illetékes tényezőit. Először a Gyáriparosok Szövetségét mozgatta meg a maga érdekében, visszaélt az egyesület jóhiszeműségével s ugy tüntette fel a dolgot, mintha a magyar iparnak valami hallatlan sérelme és kára volna az, ha nem ő kapná meg a munkát, hanem más valaki. Azután Alpár mester lépett akcióba s nyiltan kardoskodott Bründl mellett. Most pedig, a döntés küszöbén, hihetetlenül naiv és átlátszó tendenciával egy sajtópiszkot eresztett meg valami Szilágyi Gyula nevü „önzetlen" és „tiszta szándéku" férfiunak a cégére alatt. A pamfletszerü irásmü a polgármesternek van dedikálva, akinek a hazafiasságára és becsületességére hivatkozik az illusztris irnok. Szerinte „arról van szó, hogy a Sáros-fürdő épitkezésének milliós költségei külföldi zsebekbe vándoroljanak". Holott a tényállás az, hogy a beérkezett 31 ajánlat legnagyobb része belföldi vállalkozóké, az árak között óriási differenciák vannak s a legdrágább, legrosszabb, legutolsóbb ajánlatok között szerényen huzódik meg — Bründl ur ajánlata.

A bizottság az ajánlatokat az átszámitások megejtése céljából kiadta az épitkezési müvezetőségnek s legközelebb kiadja a munkát annak, akinek az ajánlata a legelőnyösebb a fővárosra nézve.

A bizottság megütközéssel tárgyalta a röpirat utján elkövetett merényletet s elhatározta, hogy a fércmunka szerzőjét az ügyészség utján a biróság elé állitja. Elvben pedig már most kimondotta a bizottság, hogy semmiféle erőszaknak, terrornak nem enged, egyedül a város érdekeit vizsgálja és nem hajlandó belemenni abba a szemfényvesztő játékba, hogy a magyar ipar lelkes védelmét összetévesszék Bründl zsebével.

Állatbiztositás

A legujabb városi üzlet

Hattyudala Folkusházy Lajos tanácsnoknak az az előterjesztés, amely a főváros vágóállat biztositásáról szól s ezen a héten került nyilvánosságra. Mielőtt más ügyosztályba térne, gondoskodni kivánt a közélelmezési tanácsnok arról, hogy uj üzletág füződjön a nevéhez.

Nagyjában véve nagyon üdvös az állatbiztositásnak az ötlete. Igaz, hogy nem eredeti, mert a külföld több városában régen megvalósitották már. De ha a külföldön be is vált az intézmény, ez még korántsem lehet a garanciája annak, hogy minálunk nem fog egyhamar csődbe kerülni. Az előterjesztés megállapitja, hogy a magánbiztositó-intézetek is foglalkoznak állatbiztositással (szivesen fölvennék a vágóállatok biztositását is), másrészt pedig a mészárosok és hentesek eddig is biztositották maguk között az állatokat. Ez a két körülmény igazolja, hogy a város uj üzlete legalább is fölösleges. Ami pedig az anyagi részt illeti, erre nézve az előterjesztés bölcs mérsékletre int, mert azt tüzi ki célul, hogy a fővárosnak az intézményből semmiféle anyagi haszna nem lehet.

Haszon tehát semmiesetre sem lesz, amiből az következik, hogy a főváros erre az üzletre csak ráfizethet. A közönség szempontja pedig abban domborodik ki, hogy a biztositott felek a biztositási dijakat átháritják majd a fogyasztókra. Az előterjesztés bájosan naiv és optimista kéznek a munkája lehet, mert kizártnak tartja ezt a lehetőséget s abban reménykedik, hogy a mészárosok le fogják szállitani a hus árát. Erre ugyan hiába várhat a publikum.

Arra mindenesetre kitünő a vágóállatok biztositása, hogy néhány kitünően dotált állást lehessen kreálni. Lesz egynéhány főfelügyelő, alfelügyelő, főtiszt és segédtiszt, a tisztviselők szép lassan belekerülnek a rendes státuszba, nyugdijképesek lesznek, amitől ismét tetemesen megnövekedik majd a személyzeti kiadás. A várost senki sem fogja sajnálni: el lehetünk készülve arra, hogy tömegesen fogják bejelenteni mindennap kártéritési igényeiket a biztositottak. Töméntelen visszaélésnek nyilhatnak meg a zsilipjei, a szakértők nem fogják minden esetben tulságos szigorral védeni a város érdekeit.

Leghelyesebb volna, ha előbb próbaképpen egy esztendőre, ideiglenes személyzettel csinálnák meg az állatbiztositást. A próbaidő letelte után arra a meggyőződésre jutna a közgyülés, hogy semmi szükség nincsen az uj üzletágra.

A Duna parazitája

A főkapitány a csavargőzösről

A csavargőzös, a közönség állandó veszedelme, ismét aktuális volt a főváros közigazgatási bizottságában. Ősszel, télen és tavasszal, mikor az északi szél nem veszi szárnyaira a csavargőzös tüdőt romboló füstjét, beboritja a füstfelhő a Duna két partját, mire — igy mondotta a felszólaló bizottsági tag — ijedten menekül a pesti és budai korzó közönsége. Ez a panasz nem először fordult meg a fórumon, a város közgyülésén, a közlekedési bizottság ülésein egész légió sürgető interpellációhoz volt szerencsénk, melyben ennek a megnyomoritásunkra küldött vállalatnak a forgalmi üzemeit feszegették.

A fölháborodás szele azonban sohasem jutott tul az apatikus feljajduláson vagy a közgyülés szalmaláng fogadkozásán. A főváros vezetői végül szégyenteljesen bevallották, hogy a hatalmuk megtörik a propeller-társaság lelkiismeretlen spekulációján, mert a vállalat nem reagál a tanács meghagyásaira, hanem páratlanul nyomorult átkelő forgalmát csakis ugy javitaná meg, ha sikerülni fog a kereskedelmi miniszter-től az 1917-ben lejáró koncessziót meghosszabbitását kizsarolni.

A közigazgatási bizottság hétfői ülése fordulatot jelent arra nézve, hogy ebből az állapotból kikerüljön a főváros. Az ülés folyamán Bárczy István dr. polgármester helyezett kilátásba egy 1914 januárelsején életbelépő uj szabályzatot, amely megtiltja a Csavargőzös Átkelési Részvénytársaságnak, hogy a Dunapartot közegészségügyileg veszélyeztessék. A jelenlegi helyzet gyökeres javitásának másik részét pedig Boda Dezső dr. rendőrfőkapitány igérte meg.

A csavargőzös ügyére vonatkozólag az ülés után megkérdeztük Boda Dezsőt, aki rendőrség álláspontját és jövőbeni feladatát a következőkben ismertette a „Fővárosi Hirlap munkatársa előtt:

— Hálás vagyok Feleki Béla bizottsági tagnak, hogy felszinre hozta a csavargőzös ügyét és ezzel alkalmat adott a rendőrségnek az ügyben való beleavatkozására. Kétségtelen, hogy a közlekedésügyi szabályrendelet alapján jogunk volt a propeller részvénytársaságot a rend és a szabályzat követelményeire figyelmeztetni, azonban követeltünk a társaságtól olyan a közönség érdekében való intézkedést, mely nincs benne ugyan szorosan a szabályzatban, de annak szelleméből önként folyik. A társaság ez ellen mindig a legerőteljesebben próbált tiltakozni. Megtörtént Rudnay Béla főkapitánysága alatt, hogy a főkapitány rendre akarta szoritani a csavargőzös vállalatot: Rudnay is közérdekbe vágónak tartotta, hogy a vállalat például a legrosszabb szenet használja. A társaság a rendőrség beleavatkozását méltatlankodva visszautasitotta, azt állitotta, hogy a rendőrség semmiféle utasitás kiadására nem illetékes.

— Ez az epizód azonban nem fogja akadályozni most a rendőrség szándékát és örülök, hogy a bizottsági ülésén felszólalás történt és ebből az apropóból komoly cselekvést várhat a közönség a legközelebbi időben.

érdekében, esetleg — a pálinkafogyasztók érdekében! . . .

Mivelhogy pedig ma minden városházi éneknek az a refrénje, hogy: autóbusz, a közgyülés végén Rényi tanácsnok nagyon udvariasan válaszolt egy multkori interpellációra Mittelmannak, az óbudai Apponyinak. Rózsavölgyi helyén akkor már Bódy Tivadar ült, akinek ez volt a szüz-elnöklése. Bernát bácsi beszélt, beszélt s talán máig sem fogyott volna ki a szóból, ha közben az összes bizottsági tagok ott nem hagyták volna. De otthagyták csunyán s inkább a pipázóban hallgatták Vázsonyi Vilmost. Ami bizony'isten, aránytalanul nagyobb élvezet, mint Bernát bácsi közlekedési politikájának a szürcsölése. — Ezuttal kivételesen komoly dolgok is történtek a pipatóriumban. Az emberi létnek a problémáiról volt szó, a betegségekről, amelyek ellen nincsen segitség. Komoly kérdésről lévén szó, több mint természetes, hogy az ujságirók domináltak a vitában. Guthi Imre volt a vitarendező. Megkérdezte a közgyülésnek egyik orvosprofesszor tagjától:

— Mondja csak, tanár ur, látta Ön Désit?

— Melyiket a kettő közül: a Zoltánt, vagy a Gézát?

— A harmadikat, tanár ur: a véredény elmeszese-désit!

— Rossz vicc! szólt a tanár ur és vissza akart menni a terembe. Amelyet azonban, több tárgy nem lévén, már hét órakor bezártak. Másfél órával korábban, mint a többi pálinkamérést.

Szén, koksz

szobafütési és ipari célokra helyben fuvarokban és zsákokban, vidékre bármely vasuti állomásra vaggonokban

Sugár Vilmos cégnél Károly-körut 14.

Telefon József 2-58—2-59.

Események

—

Telefon 137—15.

—

Hátralékos előfizetőinket tisztelettel fölkérjük, hogy az esedékes dijat beküldeni sziveskedjenek.

Cimváltozások közlését azonnal kérjük.

Előfizetési árak: egész évre 16 kor., félévre 8 korona. **A kiadóhivatal.**

Az épitömesterek

panaszos beadványt intéztek a tanácshoz s elmondották benne, hogy a városi épitkezéseknél gyenge lábon állanak a téglák, a szabályzatnál gyengébb fajtát szállitanak a vállalkozók. Az épitőmesterek panasza dicsérettel szól az Ujlaki téglagyárról és Kőszénbánya és téglagyár részvénytársaságról, amely gyárak tégláinak a minősége ellen senkinek sem lehet kifogása. A hiba a kisebb téglagyáraknak a termékei körül van s a tanácsnak, amikor az épitőmesterek beadványát elintézi, megfontolóra kell venni, szabad-e az épitkezés terén fennálló visszaélésekre alkalmat szolgáltatni, szabad-e városi épitkezésre megbizást adni a Katona-féle, Humphreys-féle, Döcker-féle és hasonló cégeknek?

Csak legutóbb történt, hogy a Walla r-t. engedélyt kapott valami ujabb csodaszernek, a ferrolit betongyalogut-burkolatnak próbaképp való lefektetésére. Ez az engedélyadás nagyon furcsán kerül szembe azzal a városházi szándékkal, hogy ezentul a főváros maga gondoskodik az utcák burkolatáról s e célból kőbányát vásárol a kőzuzótelephez. A város tehát maga alatt vágja a fát s mig az egyik oldalon indokolatlan favoritokat termel, addig elhanyagolja a nehéz helyzettel küzködő, támogatásra érdemes téglaipart, amely a válságos napokban egyedül a fővárostól remélheti a helyzet javulását.

Kitüntetett tanácsjegyző. A király Miklós Elemér dr. fővárosi tanácsjegyzőnek, a római világkiállitás magyar részének rendezése körül szerzett érdemeiért a Ferenc József-rend lovagkeresztjét adományozta. Az érdemrendet néhány nappal ezelőtt adta át Miklós Elemérnek Szente főjegyző, a hatodik kerület helyettes előljárója, az előljáróság összes tisztviselőinek jelenlétében. Miklós dr. kitüntetését fővárosi körökben osztatlan szimpátiával fogadták.

A Marta és a Benz fuziója. Megbizható forrásból értesülünk, hogy a két autotaxi-koncesszió tulajdonos, a Marta és a Benz, a legközelebbi napokban egyesitik autotaxi-üzemüket. A fuzió véget vet a két vállalat konkurrenciájának s könnyebbé teszi a főváros helyzetét is.

Elkészültek az uj közraktárak. A főváros által létesitendő és a Leszámitoló Bank által bérelt közraktárak épitkezése tüneményes gyorsasággal halad előre. A raktárak egy részét már a jövő héten átadják a forgalomnak; az épitkezéssel november elsején teljesen elkészülnek.

Fodor István jubileuma. Nem tévedünk, amikor a Budapesti Általános Villamossági Részvénytársaság áramszolgáltatásának huszadik évfordulóját várkonyi Fodor István udv. tanácsos, vezérigazgató jubileumának mondjuk. Tudott dolog ugyanis, hogy ennek a hatalmas vállalatnak a megalapozása, felvirágoztatása egyesegyedül Fodor Istvánnak az elévülhetetlen érdeme. Edison mellett dolgozott sokáig Fodor István, tőle tanulta meg a munkát, a munka szeretetét. Nagy tudását, bőséges tapasztalatait idehaza értékesitette s a jubileum alkalmából rendezett lakomán Harkányi János báró kereskedelmi miniszter, Széll Kálmán v. b. t. t. s a közgazdasági és társadalmi élet számos kitünősége méltatták Fodor István érdemeit.

A Király Szinház tüzbiztonsága. A Király Szinház tüzrendészeti vizsgálata alkalmával a bizottság többrendbeli óvintézkedés kapcsán átalakitásokra kényszeritette Beöthy Lászlót, a Király- és a Magyar Szinház igazgatóját. A tüzrendészeti-bizottság elrendelte, hogy a Király Szinház Hársfa-utcai oldalánál is létesitsenek kijárást, miután a mostani kijárat zsukutcába vezet. Veszedelem esetén egyáltalában nem mentené meg az odamenekült szinészt. A másik kikötése pedig a tüzrendészeti-bizottságnak az volt, hogy a proscénium mellett levő gipsz-falat rombolják le és helyette téglafalat emeljenek. Beöthy nem volt hajlandó erre az áldozatra s megfelebbezte a bizottság határozatát, mely elsőfokon a tanácshoz került. A főváros tanácsa elutasitotta Beöthy felebbezését és kényszeritette az átalakitások léesitésére. A közigazgatási bizottság hétfőn tartott ülésében ugyancsak elutasitotta a felebbezést.

Rend a boy-iparban. A kisebb boy-vállalatok megbizhatatlansága és az ebből folyó visszaélések ellen irt már a „Fővárosi Hirlap". Az akció széles körben visszhangot keltett és cselekvésre késztette a fővárost is. A tanács érintkezésbe lépett a belügyminiszterrel és vele egyetértőleg megállapitották, hogy a főváros ipari-uton nem léphet közbe, hanem rendészeti-uton fog eljárni a megbizhatatlan boy-vállalkozók ellen. A városházán azt tervezik, hogy a vállalatokat kötelezni fogják, hogy a hatóságnál kauciót helyezzenek letétbe, másrészt kötelesek lesznek igazolni azt, hogy az alkalmazottak büntetlen előéletüek. A közönség legfájóbb sebére, a drága tanyákra eddig nem talált gyógyirt a főváros, nincs ugyanis törvényes alap, melynél fogva hatóságilag megszabhatnák a boyok viteldijat. Remélik azonban, hogy mikorára kialakul az ügy, ezt a kérdést is meg fogják oldani.

Tanácsnoki választások januárban. A tanácsnoki választás elhalasztásával beszélnek általánosan és határozottsággal a városházán. A választás terminusát e szerint januárra tolnák ki; a halasztás indoka az, hogy az esztendő végéig bizonyosat vélnek tudni Antal tanácsnok sorsáról is, amely esetben lényegesen mérséklődnék az izgalom, miután két állás betöltéséről volna szó. A választással együttjáró szenvedélyes állapot pedig végképpen eliminálódnék január után, amikor is Hamvai Sándor, Kiss Ferenc és Gergely előljárók állitólag nyugalomba mennek és igy Végh János és Sántha Dénes főjegyzőket előljárónak választanák meg.

A költségvetés. A főváros pénzügyi ügyosztálya teljes erővel végzi az 1914. évre szóló költségvetés befejező munkálatát. A jövő esztendei büdzsé tervezetét október végén fogják publikálni. Mint értesülünk, különösen a tanügyi tételek fognak nagy reszcenzust kelteni. Már az utolsó években is horribilis tanügyi tételek döntötték meg a természetes expanzió elvének érvényesitését és több milliós emelkedés volt a tanügyi kiadásoknál. A jövő évi költségvetés szerint ismt 4,000.000 koronával kerül többe a tanügy, mint az 1913. évre vonatkozó költségvetésben.

Az Omnia mozgókép-palota teljesen uj és változatos müsor keretében mutatja be még néhány napig a Prágai diák 5 felvonásos fantasztikus regényt. A nagyszabásu müsor másik kiváló száma: A fekete gyémánt 3 felvonásos társadalmi szinmü, még több kitünő vigjáték, természeti felvételek és aktualitások alkotják még a nagyszerü müsort.

Mindenki olvassa el és nézze meg a Fővárosi Nagymozgó mai müsorának hirdetését, mert ilyen müsor ezt megérdemli.

A Steinhardt-mulató két legujabb bohózata *Kinos percek* és *A kutyamosó* nagy sikert aratták. *Steinhardt* ezzel elérte rég óhajtott törekvését, amennyiben 4 órán át az egész előadás tartama alatt a közönséget hangos kacagásban tartja.

BÉCSI KÁLYHÁK

A GÁZGYÁR A MAGYAR IPAR ELLEN

Megirtuk, hogy a gázgyár a magyar iparpártolásnak milyen különös módját választotta. Hetekkel ezelőtt történt, hogy a gázgyári tisztviselőtelep épitkezésénél az őszi idő előrehaladottsága folytán nagyobb mennyiségü kokszkályhára volt szükség s a gázgyár vezetősége, pályázat mellőzésével, egy bécsi cégnek juttatta az üzletet. Most már a részletekkel is szolgálhatunk: több mint husz kályháról van szó, a szerencsés nyerő pedig a bécsi Junker és Ruh-cég.

Nem tartozunk a nemzeti ipar smokkjai közé és nem habozunk kijelenteni, hogy a szép jelszónak csakis ceteris paribus van létjogosultsága, tehát akkor, amikor a hazai gyártmánynak a minősége is, az ára is legalább olyan előnyös, mint a külföldié. És éppen ezért találjuk bünösnek a gázgyár illetékes közegeit. Mindenki tudja, hogy kokszkályhákban nincsen specialista, akivel nem lehetne versenyezni. A kokszkályha tömegcikk, egész csomó hazai kályhagyár foglalkozik az előállitásával s nem egy magyar cég akad, amelyik legalább is olyan jó és olyan olcsó kokszkályhát tud szállitani, mint a Junker és Ruh-cég. A gázgyár eljárása tehát nemcsak a közszállitási szabályzatot sérti, hanem a magyar ipar jogos érdekeit is. Végtére is, kitől várja az ember a hazai produktumoknak, a hazai iparnak és kereskedelemnek a támogatását, ha nem a fővárosnak egyik üzemétől, vagyis közvetve magától a magyar fővárostól?

A gázgyár legnagyobb fogyasztói, legjobb üzletfelei a fővárosi iparosok. Nem méltányos tehát, hogy a gázgyár elszalasztja a kinálkozó alkalmat némi ellenszolgáltatás nyujtására, nem igyekszik tőle telhetőleg lehetővé tenni a fővárosi iparosok megélhetését, hanem e helyett külföldi konkurrenciát zudit a nyakukra, kinulláza őket, ahol csak teheti. Ez nemcsak nem méltányos, hanem nem is okos eljárás. Tetézi a bünt a formák rideg mellőzése. Érthető volna a nyilvános árlejtés megkerülése, ha Junker és Ruh urak általánosan elismert koksz-királyok volnának, olyan specialisták, mint cukorban a Gerbeaud, vagy pótmunkákban a Palatinus. Itt azonban más eset áll fenn: a gázgyárnak megtetszett a bécsi cég, ennek a kedvében akart járni akkor, amikor meg sem kérdezte a magyar kályhaiparosokat, képesek volnának-e ők is arra, amire Junker és Ruhék vállalkoztak.

REIN NÁNDOR

szőnyeg- és ágynemü-áruháza

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 9.

ÁLLANDÓ UJDONSÁGOK:

szőnyeg, függöny,

paplan és matrácokban.

NEUSCHLOSZ-

bútorok kizárólagos eladási helye. Minőség, szépség és olcsóság tekintetében vezetnek.

Szállodák, kórházak, szanatoriumok berendezési vállalata.

Ipar Pénzügy Vállalkozás Kereskedelem

A Tőke

Biztositás Épitészet Közlekedés Bányászat

Elhanyagolt kereskedelmi érdekek

Budapest lakosságának tekintélyes hányada kereskedőkből és iparosokból áll. Ennek a természetes konzekvenciája az volna, hogy a főváros tanácsa és képviselőtestülete minden erejével arra törekedjék, hogy eme foglalkozási osztályok vitális érdekei kellő figyelemben részesittessenek annál is inkább, minthogy Budapest költséges adminisztrációját nagyrészt éppen a kereskedők és iparosok adófilléreiből fedezik.

Csakhogy — sajnos — ez most nem igy van. Amióta Bárczy István polgármester szolgabiró módjára igazgatja Budapestet, azóta az adminisztrációból kihalt az a kevés kereskedelmi szellem is, mely ott elődei alatt nagynehezen meghonosodott. A Bárczy „nagystilünek" mondott kommunális politikája egyetlen egy vonatkozásában se irányul olyan akcióra, mely a kereskedelem fejlettebb igényeinek kielégitését célozná. Sőt, ellenkezőleg, a municipalizáció nagymestere sok olyan alkotást forszirozott, melyek a kereskedelemnek határozottan kárára váltak.

Nem akarjuk itt a főváros nyulkereskedését és más szatócs üzemeit ismertetni, melyek eddig csak költséget okoztak, anélkül, hogy az élelmiszereket csak egy fillérrel is olcsóbbá tették volna. De igenis, ki akarjuk mutatni, hogy a Bárczy rezsim alatt elköltött százmilliókból semmi sem jutott olyan alkotásokra, a melyekre Budapestnek, mint kereskedelmi gócpontnak sürgős szüksége volna.

Itt van elsősorban a budapesti kereskedelmi kikötő kérdése. Az érdekelt kereskedői testületek évek óta sürgetik a fővárosi tanácsnál, hogy ez a kikötő, amely nélkül Budapest sohasem lesz kereskedelmi emporiummá, végül kiépittessék. Minthogy az állam a 40 millióba kerülő kikötőt pénzügyi akadályok miatt nem tudja megvalósitani, a budapesti kereskedelmi kamara már évekkel ezelőtt egy tervezetet javasolt, melyszerint a főváros — az igényeknek egyelőre megfelelő — kisebb kikötőt létesitsen, melyet 13—14 millió költséggel lehetne kiépiteni. Kiszámitották, hogy ez nem improduktiv kiadás, mert az illetékek és a raktárbérek fedeznék az amortizációt. Bárczy az előterjesztésekre vállvonogatva mindig azt mondotta, hogy nincs pénz és — megvette 28 millióért a városi villamos részvényeit. Ha a vasutat a város teljesen megváltotta volna, igen helyes dolog lett volna. De igy, amint a dolog most áll, hogy a város több kamatot fizet a kölcsönpénzért, mint a mennyi jövedelmet a részvények hajtanak és még hozzá a vasut ügyeibe semmiféle beleszólása nincs: az egész drága, improduktiv üzlet, mely csak néhány fezőr zsebeit töltötte meg. Pedig ennek a 28 milliónak a feléből meg lehetett volna épiteni a kikötőt, mely Budapest kereskedelmét milliókkal gazdagitaná.

A főváros kereskedelmének számos bajai közt sürgős megoldást igényel a budapesti tárházak elégtelenségének a kérdése. Az üzleti körök évek óta panaszolják, hogy a gabonaforgalom lebonyolitása mind nagyobb akadályokba ütközik, most a gabona beraktározására s átrakására szükséges és modern gépekkel felszerelt tárházak hiányzanak, illetőleg, mert a 30 év óta fennálló budapesti közraktárak a folyvást növekedő forgalom igényeit már régóta nem képesek kielégiteni. Ezek a hiányok sulyos hátrányára vannak az ország gabonakereskedelmének, de magának a székesfővárosnak is. A bécsi gabonaraktárak felvevőképessége kétszer akkora, mint a budapestiéké, noha ott a forgalom sokkal kisebb. Budapesten a gabonaraktározás körül a helyzet már tarthatatlan és az e téren tapasztalt bajokon gyökeresen és sürgősen segiteni kell, ha el akarjuk kerülni azt, hogy Budapest, mint gabonaforgalmi gócpont, jelentőségét elveszitse és innen, a ma még nagyon tekintélyes gabonaforgalom, egészen elterelődjék. A most folyamatban levő kismérvü tárházkibővitéssel a hiányok még korántsincsenek elháritva.

Jó volna, ha Bárczy az ő nagyfoku „szociális" politikája mellett gazdasági politikát is üzne. Ezt annál is inkább elvárhatnók tőle, minthogy fiatal korában a fővárosi iskolák számára irt könyvében ő is azt tanitotta, hogy a lakosság adózó képességét csak ugy lehet emelni, ha azt gazdasági berendezések létesitésével anyagilag is erősitjük. Mindenesetre különös dolog, hogy a fővárosnak tulnyomó részben kereskedőkből, iparosokból és vállalkozókból álló képviselőtestülete türi, hogy a városházán az ő legfőbb érdekeik iránt ilyen páratlan közönnyel viseltessenek.

—

Az uj államkölcsön. Lapunk más helyen közöljük az uj 150 millió márka összegü 4 és fél százalékos állami pénztárjegyek prospektusát. A pénztárjegyek 1916. április 1-én járnak le és 95.6 százalékon bocsátják őket jegyzésre. Csütörtökön fogják nyilvános aláirásra bocsátani az uj pénztárjegyeket. Az emisszió előreláthatólag teljes sikerrel fog járni, mert nemcsak a belföldi, hanem a külföldi piacokról is igen nagy érdeklődés mutatkozik az uj kibocsátásu pénztárjegyek iránt.

A gyufatröszt. Lakner Adolf, az „Unió" gyufagyár igazgatója, aki ide s tova már egy év óta mesterkedik a gyufatröszt megalakitása körül, a minap néhány lapban azt a tendenciózus hirt helyezte el, hogy a kormány megcsinálja a gyufa-monopóliumot, még pedig ugy, hogy azt 15 évre a gyufatrösztnek adja bérbe. Mi utána jártunk a dolognak és illetékes helyen megtudtuk, hogy ebből a hirből egy szó sem igaz. A pénzügyminiszter ezzel a kérdéssel most egyáltalában nem foglalkozik és még nem is látta a gyufagyárak ujabb kérvényét, amelyet a kereskedelmi miniszterhez adtak be. Az bizonyos, hogy a pénzügyminiszter még mindig ragaszkodik régi álláspontjához, mely arra irányul, hogy a gyufa ára fel ne meltessék és hogy az állam a gyufatröszt megalakitását a gyufaipar korlátozásával csak ugy mozdithatja elő, ha az állam megfelelő nyereményrészesedést kap, ami öt millió koronánál nem lehet kevesebb. A gyufatröszt megalakitása céljából folytatott tárgyalások a nyáron azért nem vezettek eredményre, mert a finanszirozó bankok az üzletet a pénzügyminiszter feltételei mellett nem találták elég jövedelmezőnek. Ugyanis a gyárak a megváltásért 12 milliót kértek, pedig a rozoga gyárak valóságban öt milliót se érnek. Azonkivül több igazgató nagy végkielégitést követelt. Mindezt a gyufagyárak most az államtól akarják kizsarolni és ezért a monopóliumot forszirozzák. Ez pedig okvetlenül a gyufa megdrágitására vezetne, aminek a fogyasztó közönség adná meg az árát. Ezért biztos reméljük, hogy a pénzügyminiszter a gyufagyárak követeléseit most másodszor is el fogja utasitani.

A „Gresham" tiz milliója. A „Gresham" életbiztositó társaság londoni központja tiz milliót bocsátott a magyarországi igazgatóság rendelkezésére abból a célból, hogy kisebb jelzálogkölcsönöket adjon a hitelt kereső közönségnek szerény kamatozás mellett. Ez az angol társaság már eddig is sok milliót helyezett el nálunk ilyen kölcsönökben, a jelenlegi nehéz pénzviszonyok mellett nagyon is méltányolandó a társaság ujabb készsége.

! OMNIA !

mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József I-25

Kizárólagos joggal!

A prágai diák

fantasztikus regény 5 részben. Irta Hans Heinz Ewers. Ezenkivül több kitünő vigjáték, term. felvételek s aktualitások

Folytatólagos előadások hétköznap d. u. 5 órakor, vasárnap d. u. fél 4-kor kezdődnek. Rendes helyárak

Jegyelőreváltás: Hirsch nagytőzsde, VI., Andrássy-ut 19., II., Lánchid-u. 2. nagytőzsde és az Omnia pénztáránál, d. e. 10-től fél 1 ig és d. u. 3 órától.

Mesés szépségü és célszerü AJÁNDÉKTÁRGYAK vásárlására legalkalmasabb SCHÖNWALD IMRE óra- és ékszertelepe Budapest, Deák Ferenc-utca 21. sz., mert nagyszerü választéka mellett az árak is meglepően olcsók.

Elegáns férfiruhákat

jutányos árban készitenek

Leitersdorfer D. és Fia

cs. és kir. udvari szabók

Budapest, IV., Szervita-tér 5. sz. félemelet.

Vállalkozás

Szervezkedés a fővárosban.

A Fővárosi Hirlap elsőnek mutatott rá arra a veszedelemre, amely a főváros ipari és kereskedelmi világát a város részéről fenyegeti. A főváros beállt a vállalkozók sorába. Előbb a gázgyár, később pedig a vizművek igazgatósága vett részt a város által kiirt nyilvános árlejtésen. Nagyon természetes, hogy mindkettő elnyerte a pályázatot. A gázgyár és a vizmű könnyen lehet a legolcsóbb; legföljebb ráfizet az üzletre — a főváros. A főváros üzemei akár negyedáron is elvállalhatnak városi munkákat, ha deficittel végződik a vállalkozás, enyhit rajta a hiteltullépés s az ellenőrzés lanyhasága.

A főváros jogosulatlan konkurrenciája, amely az adófizető iparosok és kereskedők bőrére megy, érthető elkeseredést szült. A kereskedők és iparesok körében mozgalom indult meg a város vállalkozói tevékenysége ellen s a szervezkedés javában folyik. A Gyosz. központi fütési és egészségügyi berendezési osztálya az elmult héten Becsey Antal elnöklésével ülést tartott és megállapitotta, hogy a főváros vizműve ártott az ipar érdekének, amidőn éppen most, az épitő- és berendező-munka szünetelése idején maga is pályázott. Ez nem jelenti az erők szabad mérkőzését, aminek kára nemcsak az iparé, hanem a fővárosé is. Az elnök bejelentette, hogy ebben az ügyben Grátz Gusztáv dr-ral, a szövetség ügyvivő-igazgatójával együtt lépéseket tett Festetich Géza gróf pénzügyi tanácsosnál, aki a vállalkozókat megnyugtatta s kilátásba helyezte a sérelem orvoslását. Egyuttal közölte az elnök, hogy a szakosztály akciójához a budapesti bádogosok és szerelők szövetsége is csatlakozott. A szakosztály elhatározta, hogy ebben az ügyben részletesen megokolt beadvánnyal fordul a főváros tanácsához.

Tornateremberendezés.

A tanács a III., Lajos-utcai iskola tornaterem berendezési munkái végrehajtásának vállalatba adására versenytárgyalást hirdet. Az ajánlatok 1913. évi október 30-án (csütörtökön) délelőtt 10 óráig Krátky János tanácsnokhoz (IV., Központi városháza, III. emelet 333. ajtószám alatt) kell beadni. Bánatpénz 200 korona.

Utépités, csatornázás.

A tanács versenytárgyalást hirdet az alább felsorolt utépitési és csatornázási munkálatokra: 1. az I. ker., Karolina-ut, Elek-utca és Vilányi-ut közti szakaszának rendezési munkáira; 2. a II., Zárda-utca, Margit-körut és Zivatar-utca közti szakaszának rendezési munkáira; 3. a VI., Lomb-utca, Forgách-utca és Roznyai-ut közti szakaszában lévő kocsiut keramittéglával való burkolási munkáira; 4. az I., Kutvölgyi-, Budakeszi- és Virányos-ut közti szakaszának csatornázási munkáira; 5. a VII., ker., Mexikói-, Kerepesi-ut és Tábornok-u. közti szakaszának csatornázási munkáira. Az ajánlatokat 1913. évi okótber 13-án kell a tanácsi II. (ut- és csatornaépitési) ügyosztályhoz (IV., Központi városháza, II., emelet 279. ajtószám alatt) benyujtani.

Aszfaltozás.

A székesfőváros tanácsa versenytárgyalást hirdet a Mária Valéria-utca rendezési munkáira és pedig a) a gyalógutnak, b) a kocsiutnak aszfaltozására. Az ajánlatok október 20-án d. e. 11 óráig nyujtandók be az utépitési ügyosztályban (II. em. 279.) és ugyanakkor a II. em. 266. sz. ülésteremben fognak felbontatni.

Központi fütés.

A központi elektromos telep gép- és kazánház, műhely és szivattyuház, valamint lakó és portásház épületének központi fütési, továbbá vizvezetéki és csatornázási munkáira szept. 17-én beadott ajánlatok közül a székesfőváros tanácsa *Rohonczi Hugó* 108.746 K összegü ajánlatát fogadta el.

Műkő és palafedés.

A Sárosfürdő és gyógyszálló műkő-, diszvakoló- és palafedési munkáira a szept. 29-iki árlejtésen beérkezett ajánlatok felett a tanács okt. 6-án hirdette ki a döntést. A műkő-munkára *Budapesti kőgyár*, Hämmerle és Ryzmann 86.257 K, a müpalafedési munkára pedig *Dukay* János 7532 K összegü ajánlatát fogadták el. A diszvakoló munkára uj versenytárgyalást irnak ki.

Vízvezeték.

A szent János-kórház elmebeteg-pavilonja, vizvezetékének, csatornázásának és melegvizfütésének berendezésére a szept. 19én tartott versenytárgyalás alapján a tanács a *Fővárosi vizművek* 70.550 K összegü ajánlatát fogadta el.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.

Merkantil nyomda, Havas és Lehner. Német-utca 27.

Az uj Berson Gumisarok

A legelőkelőbb márka!

Előnyei utólérhetetlenek!

Roskatag volt valamikor
Az öregek lépte;
Öreg ember a fiatalt
Nagy irigyen nézte.
Ma megjött a megváltók
Roskatag járásnak,
Fiatalok és öregek
Az uj „Berson“ gummisarkon
Ruganyosan járnak.

Cipészétől kifejezetten BERSON jegyü gummisarkot kérjen és másmilyent utasitson határozottan vissza. — Bersonmüvek, Budapest VII

A főváros legelegánsabb, legkényelmesebb és legolcsóbb szállodája.

PARK-SZÁLLODA

igen fényes éttermeivel és kávéházával a keleti (közp.) pályaudvarral szemben, **Barosstér 10.** A kávéházban és étteremben esténként a hirneves Pege K. és Fia zenekara muzsikál.

GARAI ÁRMIN szállodás, a Sorrento kávéház tulajdonosa.

PEGOUD október 26-án repül.

Számozott ülőhelyek a „Scala“ hangverseny irodájában kaphatók, VI., Andrássy-ut 6. szám.

Halász Hubert vállalkozó

Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23.

Beton-, híd- és csatornaépitő. Telefon 55—55

„AUSTRO-AMERICANA“

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszeres személy- és árujáratok az északamerikai Egy. Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével.

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

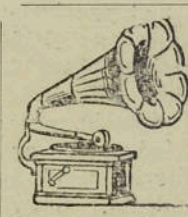
a „Kaiser Franz Josef I.“ és a „Martha Washington“ stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren.

Kizárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana“ Budapest, VII., Thököly-ut 2/V. (A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

GRAMMOFON

és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árleleményéssel csekély havi részletfizetésre!!

Eredeti „Angyal“ védjegyü gramofonok lerakata

ELEK ÉS TÁRSA RT. BUDAPEST,

Irodák: V. Bálvány-utca 18. Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.

Legujabb kimeritő gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.

AMERICAN SHOE COMPANY LTD.

Dorottya-utcai áruházát a Magyar Általános Hitelbank palotájába V., Dorottya-utca 5-7. sz. alá helyezte át.

OCCASIO! Az eddigi helyiségben (V. Ker., Wurm-utca sarkán) igazi amerikai modelt és forgalomból kivont kitünő minőségü cipők rövid ideig mélyen leszállitott áron árusittatnak!

Ujlaki tégla és mészégető r.-t.
Budapest V., Akadémia-utca 9. Telefon 74—30.

Ujlaki Asbestpala legjobb

Tetőcserépgyárak
Téglagyárak
Virágcserépgyár
Mészégető
Dunakotrás
Kőbányák
Műhabarcsgyár

Ajánlattal készségesen szolgálunk.

Központi fütések
Alacsony nyomásu gőz- és melegviz-fütések. Szellőző-berendezések, központi melegvizkészitő-telepek. Szárítótelepek mindenféle ipari célokra.
EREDETI MEIDINGER
töltő, szellőző és szabályozó kályhák és Caloriferek gyára. Folyton égő (Dauerbrand) kályhák. Szellőző rácsok minden nagyságban
EISLER ÉS VÉRTES
Meidinger-kályhák gyára
Budapest, VI., Andrássy-ut 41. sz.
TELEFON 16—15.

Gyönyörű kidolgozásu, divatos
női és uri aranyláncok
valódi tömör 14 karatos aranyból, meglepő olcsó árban, dus — választékban kaphatók: —
Schönwald Imre
— óra- és ékszertelepén —
Budapest, Deák Ferenc-utca 21

Apolló !! Tivoli
Projectograph Részv.-Társ. — Fényjátékház Nagymező-u. 8.
A főváros legnagyobb és legelegánsabb mozgószinházai!
Slágerműsorok!

FŐVÁROSI NAGY MOZGÓ
VII., Rákóczi-ut 70.
Igazgató tulajdonos: GERŐ S. SÁNDOR.
A csitri 3 felv. vigjáték Susanne Grandaissel.
A titok (Nordisk) 4 felv. szinmü
?????? Mi ez a kép? Az összes szereplők rovarok. E felvételért a gyár a legnagyobb kitüntetésben részesült. Ezt követi a rendes müsor.
Csütörtöktől müsoron kivül **Fantomas**
Elsőrangu hideg és meleg **buffet.**
Polgári árak. Kitünő borok. Frissen csapolt sör.

STEINHARDT MULATÓ
VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.
Esténként az októberi sláger müsor!
Kezdete pont negyed kilenckor. 9 órakor
Kinos percek. Ujdonság. Bohózat. Irta Cezar. 11 órakor: **A kutyamosó.** Ujdonság. Katonai bohózat. Irták Klinger és Taussig. Ford. Steinhardt
Steinhardt és Hunyadi uj kuplékkal.
Csodás külföldi számok
Jegyek 10—1-ig, 3—6 ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók

Occasió
e hó 16-ától kezdve
42 szükségleti cikkben.
Gólya Áruház,
VI., Nagymező-utca 12.

MARTA
SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO
Gyár:
Marta Magyar Automobil Rt. Arad
Vezérképviselet:
Royal-Garage, Budapest, IX. ker., Páva-utca 10-12.

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszthen
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü
zsákokban
a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:
Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
ALAPTŐKE 3.350.000 KORONA.
Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT — GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.
FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.
„Őstökös" védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, müpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál.
VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173—74.

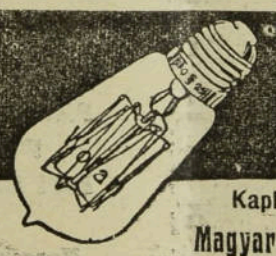
TROCADERO
VII., Király-utca 77. Telefon 15—10.
Kétségtelenül az utolérhetetlen októberi müsor fogja közbeszéd tárgyát képezni.
Käthe Freifrau von Broich
Németország legnagyobb humoristanője.
Ville AFRA, a párisi Ambasadeur starja.
Mstr. Alexander és Etinetto, telepatikus duett
Theodor Angelli humorista.
1—5-ig Bal Mabill. Pénztárnyitás 5 órakor.

Legjobb
Folytonégő kályhák
kaphatók
Koch Jenő
kályhagyárában
BUDAPEST, VI., Szondy-utca 53.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

EREDETI
DAIMLER AUTOBUSZOK
(Mercedes gyártmány)
ABSOLUT ZAJTALAN JÁRÁS!
EURÓPA LEGNAGYOBB AUTOBUSZGYÁRA.
VEZÉRKÉPVISELET:
BÁRDI r. t. Budapest, Lehel-utca.

NYIRI
SÁNDOR
BUDAPEST
VII., Wesselényi-u. 8.
Wesselényi-bazár
Telefon szám 133—37.
Paszpartu müintézet és könyvkötészet
Épitési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett.
Mappák minden kivitelben
Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajznak után is.
Egyleti tablók és albumok.

Wotan lámpa

A legjobb és a legtartósabb drótszálas lámpa.
Huzott drótszállal 75% árammegtakaritás.
Kapható villanyszerelési üzletekben, villanytelepeken és a
Magyar Siemens-Schuckert-Müvek-nél, Budapest, VI., Teréz-körut 36 Gyár utcza 13. szám

PROSPEKTUS

150.000,000 n. b. márka összegü

1916. évi április 1-én lejáró

1913. évi magyar királyi adómentes 4½%-os állami pénztárjegy

kibocsátása tárgyában.

A m. kir. pénzügyminiszter az 1912. évi LXVI. t.-c. 11. §-ában felhatalmazást nyert arra, hogy az 1912. évi V. t.-c. 11. §-a szerint az ugyanezen t.-c. 3. §-ában közösügyi rendkivüli kiadások fedezésére előirányzott 33.124,000 K és az 1904. évi XIV. t.-c., valamint az 1912. évi V. t.-c. alapján eszközlendő beruházások költségeinek fedezésére előirányzott 123.531,400 K, összesen tehát 156.655,400 K továbbá az 1912. évi LXVI. t.-c. 3. §-ában közösügyi rendkivüli kiadások fedezésére előirányzott 32.905,000 K és az 1904. évi XIV. t.-c., valamint az 1912. évi LXVI. t.-c. alapján eszközlendő beruházások költségeinek fedezésére előirányzott 186.675,286 K, összesen 219.580,886 K, vagyis végösszegben 376.236.286 K beszerzése céljából kibocsátható járadékkötvények értékesitésének lebonyolitásig a felmerülő szükségletet átmeneti hitelmüveletek utján fedezhesse.

A fenti felhatalmazások alapján eddig 145.865.445 K 83 fillér már beszereztetvén, még 230.370,840 K 17 fillér szerezhető be.

E törvényes felhatalmazás alapján a m. kir. pénzügyminister ezuttal **százötvenmillió (150,000,000) n. b. márka névértékü, évi 4½%-kal kamatozó adómentes állami pénztárjegyet** bocsát ki.

Ezen állami pénztárjegyek bemutatóra szólnak, magyar és német nyelven állittattak ki és

30,000	darab	A betüs	(1—30,000	számu)	500 márkáról,
9.000	„	B „	(1—90,000	„	1,000 „
8,000	„	C „	(1— 8,000	„	5,000 „
500	„	D „	(1— 500	„	10,000 „

szóló cimletekre oszlanak. A cimletek a magyar királyi pénzügyminiszternek, a magyar királyi központi állampénztár igazgatójának, a magyar királyi pénzügyminiszteri számvevőség hitelügyi csoport a főnökének faksimile-aláirásával és egy ellenőrző tisztviselőnek eredeti kézaláirásával vannak ellátva.

Az állami pénztárjegyekben megjelölt tőkekövetelést a magyar királyi államkincstár, az alább megnevezett beváltóhelyeknél a bemutatónak az állami pénztárjegy bevonása ellenében minden levonás nélkül, adó- és illetékmentesen 1916. április 1-én visszafizeti. A m. kir. pénzügyminisztérium fentartja azonban magának azt a jogot, hogy az állami pénztárjegyeket három havi előzetes felmondás után, már előbb, még pedig 1915 október 1-ére, vagy 1916 január 1-ére, egészben vagy részben visszafizethesse.

Az állami pénztárjegyek után 1913. évi október 1-jétől kezdődőleg **évi 4½% kamat** fizettetik, minden év **április 1-én** és **október 1-én** lejáró félévi utólagos részletekben. Ezen állami pénztárjegyek öt félévi szelvénnyel vannak ellátva, melyekből a legkorábbi 1914. április 1-én, az utolsó pedig a pénztárjegyek lejártakor válik esedékessé.

Az állami pénztárjegyek, valamint az azokon levő kamatszelvények minden fennálló és a jövőben behozandó magyar adó, bélyeg és illeték levonása nélkül váltatnak be.

Az állami pénztárjegy birtokosának követelési joga a tőkére nézve húsz év alatt, a kamatokra nézve hat év alatt, az esedékesség napjától számitva elévül. (1881. évi XXXIII. t.-c.)

Az állami pénztárjegy birtokosa a kamatokat és a lejárt állami pénztárjegyek ellenértékét a lejárt kamatszelvényeknek, illetve a lejárt állami pénztárjegyeknek beszolgáltatása ellenében n. b. márkában, költségmentesen, választása szerint felveheti:

Budapesten: a magyar királyi központi állampénztárnál,
a Magyar Általános Hitelbanknál,
a m. kir. postatakarékpénztárnál,
a Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesületnél,
a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál,
a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Banknál;

Wienben: a K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe cimü intézetnél,
a K. K. privilegirte allgemeine österreichische Boden-Credit-Anstalt cimü intézetnél,
az S. M. v. Rothschild bankháznál,
a Wiener Bank-Verein cimü intézetnél,
a Kais. Kön. privilegirte Österreichische Länderbank cimü intézetnél,
a Niederösterreichische Escompte-Gesellschaft cimü intézetnél,
az Union-Bank cimü intézetnél,
az Anglo-Oesterreichische Bank cimü intézetnél;

Berlinben: a Direction der Disconto-Gesellschaft cimü intézetnél,
az S. Bleichröder bankháznál,
a Mendelssohn & Co. bankháznál,

M/m. Frankfurtban: a Direction der Disconto Gesellschaft cimü intézetnél;

Hamburgban: a Norddeutsche Bank in Hamburg cimü intézetnél,
az L. Behrens & Söhne bankháznál,
az M. M. Warburg & Co, bankháznál,

ezenkivül Amsterdamban, Baselben, Zürichben, Genfben és Brüsselben a magyar királyi pénzügyminiszterium által erre a célra esetleg kijelölendő helyeken

Ezen állami pénztárjegyekre vonatkozó minden közlemény a „Budapesti Közlöny"-ben és a „Wiener Zeitung"-ban, továbbá két berlini hirlapban, melyek egyike a „Deutsche Reichsanzeiger", egy frankfurti és egy hamburgi lapban fog közzétetni.

Budapesten, 1913. október havában.

A magyar királyi pénzügyminiszter: **Teleszky János** s. k.

Aláirási felhivás.

Hivatkozással a magyar kir. pénzügyminiszter ur O Excellentiája fenti prospektusára **150.000,000 n. b. márka névértékü 1913. évi magyar királyi adómentes 4½%-os állami pénztárjegy** ezennel nyilvános aláirásra bocsáttatik. Az aláirás

1913. évi október hó 16-án, csütörtökön

az egyes aláirási helyeknél szokásos üzleti órákban, az illető helyek által közzéteendő feltételek mellett történik és pedig:

Budapesten: a magyar királyi központi állampénztárnál,
a Magyar Általános Hitelbanknál,
a m. kir. postatakarékpénztárnál,
a Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesületnél,
a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál,
a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Banknál;
a magyar szent korona országainak területén:
a Magyar Általános Hitelbank,
a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank,
a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Bank,
a Wiener Bank-Verein és
az Anglo-Oesterreichische Bank cimü intézetek **összes fiókjainál;**

Wienben: az S. M. v. Rotschild bankháznál,
a K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe cimü intézetnél,
a K. k. privilegirte allgemeine österreichische Boden-Credit-Anstalt cimü intézetnél,
a Wiener Bank-Verein cimü intézetnél,
a Kais. Kön. privilegirte Österreichische Länderbank cimü intézetnél,
a Niederösterreichische Escompte-Gesellschaft cimü intézetnél,
az Union Bank cimü intézetnél,
az Anglo-Oesterreichische Bank cimü intézetnél;

továbbá

a K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe,
a Wiener Bank-Verein,
a Kais. Kön. privilegirte Österreichische Länderbank,
az Union-Bank és
az Anglo-Oesterreichische Bank cimü intézetek **összes ausztriai fiókjainál;** ezenkivül **Berlinben:** a Direction der Disconto-Gesellschaft cimü intézetnél, S. Bleichröder bankháznál, Mendelssohn & Co bankháznál; **M/m. Frankfurtban:** a Direction der Disconto-Gesellschaft cimü intézetnél; **Hamburgban:** a Norddeutsche Bank in Hamburg cimü intézetnél, L. Behrens & Söhne bankháznál, M. M. Warburg & Co bankháznál; **Münchenben:** a Bayerische Hypotheken und Wechselbank cimü intézetnél, a Bayerische Vereinsbank cimü intézetnél, Merck Finck & Co bankháznál; **Leipzigben:** az Allgemeine Deutsche Credit-Anstalt cimü intézetnél és ennek Becker & Co. osztályánál; **Breslauban:** E. Heimann Bankházánál, G. v. Pachaly's Enkel bankháznál, Eichborn & Co. bankháznál; **Kölnben:** Sal. Oppenheim jr. & Cie bankháznál; **Baselben, Zürichben, Genfben, St. Gallenben, Lausanneban:** a Schweizerischer Bankverein cimü intézetnél; **Brüsselben:** a Banque de Bruxelles cimü intézetnél, a Banque Internationale de Bruxelles cimü intézetnél, a Crédit Général Liégeois cimü intézetnél; **Antwerpenben:** a Banque d'Anvers cimü intézetnél, a Banque Centrale Anversoise cimü intézetnél; **Amsterdamban:** az Amsterdamsche Bank cimü intézetnél, az L. Auer ach bankháznál és a Lippmann, Rosenthal & Cie bankháznál.

A magyarországi és az ausztriai aláirási helyeken eszközlendő aláirásokra nézve a következő feltételek állapittatnak meg:

1. **Az aláirási ár 93.60 %-ot**
tesz, hozzáadva az 1913. évi október hó 1-től az átvétel napjáig járó 4½%-os folyó szelvénykamatokat és a felnek szabad választására bizatik, hogy a fizetést, a németországi devizának az átvételt megelőző napon Becsben jegyzett pénzárfolyamán, koronában teljesithesse.

2. Az aláirás bejelentési ivekkel történik, melyek a fentemlitett aláirási helyeken költségmentesen kaphatók.

3. Az aláirás alkalmával az aláirt összeg 5%-a biztositékképen leteendő és pedig vagy készpénzben, vagy olyan a napi árfolyam szerint számitandó értékpapirokban, melyeket az illető aláirási hely elfogadhatóknak tart.

4. Az aláirás alapján átengedendő összeg az aláirás befejezte után mielőbb megállapittatik s arról az aláirók értesittetnek. Minden aláirási helynek jogában áll az egyes átengedések összegét belátása szerint meghatározni. Ha az átengedés az aláirásnál kevesebbet tenne, a biztositék felesleges része azonnal visszaadatik. **1914. április hó 15-ig terjedő zárolási kötelezettséggel történő jegyzések különös figyelemben fognak részesülni.**

5. Az aláirók a részükre átengedett szabad és zárolt állami pénztárjegyek ellenértékét **f. évi október hó 25-től kezdve** bármikor teljesen befizethetik, tartoznak azonban:

10.000 márkán aluli átengedett összegeknél:
a teljes ellenértéket f. évi október hó 31-ig,
10.000 márka és azon felüli átengedett összegeknél:
az ellenérték 30%-át legkésőbb **f. évi október hó 31-ig,**
„ „ 30%-át „ **f. évi november hó 25-ig** és
„ „ 40%-át „ **f. évi december hó 27-ig**
befizetni. A teljes átvétel, illetve befizetés megtörténte után az aláirási hely a letett biztositékot elszámolja, illetőleg visszaadja.

6. Bejelentések, amelyek bizonyos meghatározott cimletekre szólnak, csak annyiban vehetők figyelembe, amennyiben ez az aláirási helyek mérlegelése szerint lehetséges.

7. Az átvétel ugyanazon helyen eszközlendő, ahol aláirás történt.

Budapest és Wien, 1913. október havában.

Magyar Általános Hitelbank.
M. kir. postatakarékpénztár.
Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület.
Pesti Magyar Kereskedelmi Bank.
Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Bank.
S. M. v. Rothschild.
K. k. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe.
K. k. privilegirte allgemeine österreichische Boden-Credit-Anstalt.
Wiener Bank-Verein.
Kais. Kön. privilegirte Österreichische Länderbank.
Niederöst. Escompte-Gesellscaft.
Union-Bank.
Anglo-Oesterreichische Bank.

II. évfolyam Budapest, 1913. október hó 22-én 43. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 6 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő: Dacsó Emil. Társszerkesztő: dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca 18. szám.
Telefon 137-15.

Milliók

repültek ezen a héten a városháza felé: — igy tudták ezt a mindenttudók, igy hirdették az ismeretlen helyről származott kommünikék. A fáma szerint huszonöt milliónak koronának akadt uj gazdája a főváros személyében. Nem nagy összeg, a „vortwurstlizás"-ra azonban elegendő.

A mi információnk nem fedi teljesen a hivatalos hiradást, mi ugy tudjuk, hogy a polgármesternek ezuttal sem sikerült a külföldi pénz importálása. A város pénzügyi helyzete rosszabb, mint volt valaha, itt már csak Tüköryné segithet, ha varázsvesszőjének nyomán uj pénzforrás nyilik meg. Hónapok óta egy-két milliós pumpolásokból tengődik a büszke főváros házatartása. A pesti nagybankok, egy szebb és jobb jövőbe vetett bizalommal, kisebb-nagyobb folyószámlaköcsönöket nyujtanak a városnak, rövid időre szóló, Bárczy István aláirásával ellátott váltók ellenében. Minden hónapban lejár egy-egy ilyen váltó, a visszafizetésre gondolni sem lehet s Budapest fő- és székváros polgármesterének most az az állandó gondja, hogy a tömeges váltólejáratokat prolongálják a bankok. A diáksoron találunk csak hasonló állapotokat. A tudományszomjas ifjak, hogy a szomjuságukat csillapithassák, az időjárás változása szerint, hol a télikabátjukat váltják ki a zálogházból, hol pedig a felöltőjükkel emelik a zálogházi forgalmat. A polgármester is váltott paripákon nyargal a főváros csődje felé. Ez pedig veszedelmes dolog, mert a példabeszéd szerint a halottak sebes iramban lovagolnak, de a váltók még gyorsabban érkeznek el a lejáratukhoz.

A kétségbeejtően sivár, szomoru helyzetért ki a felelős? — ezt a kérdést nem lehet elválasztani a pénztelenség megállapitásától. Senki sem tagadhatja, hogy minden bajnak a kutforrása az a tulerős tempó, amelyet Bárczy István polgármester a város vezetésénél diktált. Óriási beruházások történtek, nemcsak szükségesek és hasznosak, hanem fényüzők is, olyanok, amelyek a város holt tőkéit gyarapitják, amelyekből jövedelem alig remélhető s amelyekre évről-évre ráfizet a város. Hatalmas arányokban rendezkedett be Budapest, de nem történt gondoskodás arról, hogy a beruházási politika anyagi eszközeinek előteremtésében fennakadás ne legyen. Könnyelmüség, előrelátás hiánya az egész vonalon: — igy megy tönkre Budapest, igy lesz a polgármesterből molnári bárány, aki csak váltókon kezes.

Fullánkok

—

Jóhiszemünek

éppenséggel nem lehet nevezni azt az eljárást, amelyet a tanács egy nagyfontosságu inditvány elintézésénél követett. Az inditványozó városatya az izzótesteknek házi kezelésben való gyártását kérte, azzal a bevallott intencióval, hogy a város azután adja el olcsó áron a gyártmányait a kiskereskedőknek és kisiparosoknak, akiknek a révén viszont limitált áron jutna az izzótest a fogyasztó közönséghez. A tanács pedig bölcs határozatot hozott: kimondotta, hogy ez a kérdés csakis az uj gázgyár és a villamos centrálé müködésének a megkezdése után lesz aktuális, akkor pedig — és ez a bökkenő! — majd a város fogja nemcsak gyártani, hanem árusitani is az izzótesteket. Ez pedig éppen az ellenkezője annak, amit az inditványozó városatya akart. Nem jelent egyebet a tanács határozata, mint a városi gráfzleráj kibővitését, egy uj cikknek a bevezetését, ujabb egzisztenciáknak a megnyomoritását.

„Ön panamista" —

mondotta a középitési bizottság legutóbbi ülésén Hüvös Iván Steinhardt Antalnak, mire Steinhardt a felkinált diszitő jelzőt tisztelettel visszakinálta Hüvös Iványnak. Hogy kettőjük között melyiknek volt igaza, azt csakis a konkrét eseteknek a kapcsán lehetne megállapitani. Tagadhatatlan, hogy minékünk ez a vitézi torna elsőrendü élvezet és egy külön öröm is: ha egy mást leplezik le a városatyák, a mi munkánk az eseményeknek száraz regisztrálására fog szoritkozni. Mégis, az idők kedvező jelének látjuk, hogy akkor, amikor az országos politikában a panamista jelző már-már dicséretszámba megy, a városatyák érzékenysége kitör erre a szóra s az affért olyan komolyan veszik, hogy — bölcsen hallgatnak róla.

Élelmiszereket

kóstoltattak az elmult héten a megjelent előkelőségekkel a közélelmezési ügyosztálynak rendezői képesitéssel biró tagjai. Finom lóhussal, tormás virstlivel, süteménnyel, tokaji nedüvel és szindus virágokkal kedveskedtek a vendégeknek. A bemutató végén köszönetet szavaztak a megjelentek a buzgó rendezőségnek és egyhangulag megállapitották, hogy a magyar ló kiválóan alkalmas virsli-főzésre. Dániában pompás vajat gyártanak, Gerbeaud-nak vannak a legfinomabb mignonjai és a bolgárok a legügyesebb kertészek.

A publikum viszont megállapithatja, hogy a pesti élelmiszeren még a bemutató sem javitott semmit. Még csak olcsóbb sem lett tőle.

Huszonöt üzlet.

A házi kezelés „diadala".

Jubileumi számhoz érkezett az az irány, amelynek bevallottan az a célja, hogy mindent, amihez nincsen köze a városnak, kisajátitsanak, minden foglalkozást, minden iparágat, minden üzletet ragadjon ki a város a magántevékenység köréből, az adófizetők kezeiből. Kétségtelen, hogy a monopóliumszerü és általános érdekü üzemeknek házi kezelésben való folytatása teljesen indokolt. Ennél a pontnál azonban meg kell állani a városnak, nem szabad türni, hogy a községesités szép eszméjét meghamisitsák s lefoglalianak minden kereseti forrást — a statisztika kedvéért. A statisztika győzött: huszonöt üzeme van ma már a fővárosnak. Ez a győzelem azonban pyrrhusi, mert az adófizető polgárságnak a bőrére megy.

A legnagyobb városi üzem kétségkivül a

gázgyár,

amelynek megváltása üdvös dolog volt, amelyről azonban még sem lehet azt mondani, hogy beváltotta a hozzáfüzött reményeket. A gázgyár az uj épitkezések költségével együtt mintegy ötven milliójába van a fővárosnak, amivel szemben eddig mindössze évi hatszázezer koronát szolgáltatott be a város pénztárába. A jövedelmezősége tehát nagyon silány s egyenesen megdöbbentő eredményre jutunk, ha összehasonlitjuk a várható hasznot az osztrák légszesztársulatnak azzal az ajánlatával, amelyet közvetlenül a megváltás előtt tett. Természetes, hogy a kérdést nem lehet egyoldaluan kezelni s nem szabad a látszólagos jövedelmi többlet kedvéért pálcát törni a gázgyár megváltása fölött. Azt kell azonban látnunk, hogy a fogyasztóközönség érdekei csöppet sem honoráltatnak. Még mindig sok a panasz a gázgyár ellen, a gáz árának leszállitásáról pedig még mindig hallgatnak az illetékes tényezők. A

villamos-világitás

központja most épül. Mire kész lesz, alkalmasint a magyar villamossági rt. korhadt felszerelése is a város nyakába fog szakadni. Ez az üzlet is oly nagy befektetéssel indul, hogy vele szemben a legsötétebb pesszimizmus is jogosult. Az

élelmiszer-üzem

teljes csődjéről bizonyitékok előterjesztése nélkül is lehet már beszélni. Ez az üzletág kompromittálta a legerősebben a házi kezelést. Folkusházy Lajos tanácsnoknak elévülhetetlen szégyene, hogy a kisemberek tönkretételét városi kormányprogrammá fejlesztette. Az élelmiszer-üzemről többizben beigazoltuk már, hogy sem ármérséklő, sem árszabályozó hatása nem volt, csakis árrontó és üzletrontó eszköze volt Folkusházy elhibázott élelmezési politikájának. A város uzsorásai helyett a szegény szatócsok és kofák ellen fordult a város és sikerült is néki ezeket tönkretenni. Ettől azonban sem a közélelmezés nem lett jobb, sem a város finánciái nem javultak meg. Folkusházy diadala a

lóhusüzem és a vágóhid

is. Ezt a kettőt még önéki sem sikerült elrontani, egyszerüen azért nem, mert a lóhus a szegény emberek legfőbb tápláléka, vágóhidra pedig minden városnak szüksége van, ezt nem lehet jól vagy rosszul csinálni, ez az üzlet magától megy. A

kenyérgyár

az elmult hetekben futotta ki igazi formáját. A pékek panaszkodnak miatta s jellemző, hogy a pékek panaszai egyesülnek a közönség kifogásaival. Ez az üzem csakis a városi vezetés tehetetlensége miatt megy rosszul. Diktálja az árakat — felfelé, olyan időben, amikor a liszt ára leszáll. Ellenben folytonos befektetéseket igényel, táplálja a külföld gépgyárosait, hosszu időkre lehetetlenné teszi az üzem rentabilitását. Az

Állatkert

szükséges és hasznos intézmény, általában nem is tehető kifogás ellene, de a jövedelmezőségével, amint azt lapunk más helyén igazoljuk, nagyon csunyán áll a város. Nagyon bizonytalan a sorsuk a

városi fürdőknek

is. A Rudas-fürdő évek óta a legelhanyagoltabb állapotban van s előreláthatólag még sok pénzébe fog kerülni a városnak. Az Ártézi-fürdőnél be kell várni az első esztendő eredményét, amely iránt nem kell tulságosan vérmes reményeket táplálni. A Sáros-fürdő iszapjába egyelőre csak a milliók vesznek bele, tizenegy milliónak a kamatjait is bajos lesz kihozni a fürdőből, hát még az amortizációt. Jövedelmezőségre itt igazán nincsen kilátás. Deficitre annál inkább. A

népszálló

sokkal kisebb arányu intézmény, semhogy komolyan számba jöhetne a főváros nyomorúságának enyhitésénél. Ennél az üzemnél mellékes a jövedelmezőség s az erre vonatkozó jelentés hiányában azt sem lehet megállapitani, menynyibe kerül évente a városnak az álszocializmusa. A

kislakásos bérházak

nem ismeretlenek lapunk olvasói előtt. Életüknek fonalát egyre tépik a lelketlen párkák, az ember sohasem tudhatja, mikor egyesülnek az anyafölddel. Gyorsan és könnyelmüen épültek fel, nem azok laknak bennük, akiknek a házakat szánták, a lakásnyomor egy jottányival sem enyhült azóta s pénzügyi szempontból csakis állandó terhet jelentenek. A

konyhakertészet

csak hirből ismeretes a közönség előtt. Alig termel többet, mint amennyit egy pesti háztartás elfogyaszt. Egészen bizonyos, hogy nem hozza be a költségeket. A

fuvartelep

nem válik szégyenére a városnak. Keveset beszélnek róla, ami a jó asszonyokról szóló példázatnak az analógiája szerint annyit jelent, hogy nincs baj körülötte. Inkább a mellékágai adnak okot panaszra. A

szemétfeldolgozó

már a születésénél is botrányokat okozott. A közgyülés határozatának belügyminiszteri jóváhagyása pedig olyan helyzetben találta a várost, hogy egyelőre gondolni sem lehet az üzem fejlesztésére. A fuvarteleppel kapcsolatosak a város legfurcsább üzletei, jelesül a

csizma- és kovácsműhely.

Bizonyára lesznek olyanok, akik el sem hiszik, hogy a főváros csizmákat gyárt és patkószögeket veret a lovak talpára. A csizmadia-mesterkedés miatt évekkel ezelőtt interpelláció is hangzott el a közgyülésen, de eredmény nélkül. A város a csizmadiák kenyerét megirigyelte és annál érthetetlenebb, hogy egyes vállalkozók mégis százezres csizma- és cipőszállitásokhoz jutnak évente. A

vizmü

konkurrencia nélkül áll fenn és nem is üzlet. Itt tehát nincs baj és megállapitható, hogy a közönség köréből is csak nagyritkán érkezik panasz a vizművek ellen. Szomoru is volna, ha az óriási áldozatok után még a vizzel is baj volna. A

kórház és temető

szintén üzemszámba megy és szintén nem tartozik a jövedelmező üzletek közé. A temetőből különben nemsokára uj üzletág fog feleledni, a város házi kezelésbe veszi a halottak ruházatának árusitását. Nevezetes változáson megy keresztül a kórházi üzem is, mert a kórházak összszükségletét a jövőben a város maga fogja ellátni. A

fogaskerekü-vasut

ugyancsak a városé — télen. A hat hónap éppen elegendő arra, hogy a főváros évente tizezer koronát fizessen rá erre az üzemre. A városi üzletek közé kell sorozni azokat a vállalatokat is, amelyek részvénytöbbsége a város tulajdonában van. Nem kell hozzá kommentár, hogy a

Városi villamos

részvény-tranzakciója nagyon szomoru üzlete volt a városnak. Huszonnyolc millió koronába került a dicsőség, a horribilis summát kölcsönből fizették, a város a kölcsöntőke után több kamatot fizet, mint amennyit osztalék fejében kap a vállalattól. Valamivel enyhébb a helyzet a

vásárpénztárnál,

amelyről azonban szintén kimutattuk már, hogy csak látszólagos hasznot hoz a városnak s a vezetése nem éppen mintaszerü.

*

Nagyiában ezek volnának a várositási politika férges gyümölcsei. A statisztika tanusága az, hogy a legszebb elv is elsatnyul, ha avatatlan kezek valósitják meg.

Platthyt kisajátitják.

Az „Alkotmány" misztériumaiból.

Magyarország ezeresztendős „Alkotmány"-a egy idő óta derüre-borura ontja a főváros kisajátitási pöreiről szóló hivatalos hirdetményeket. Ezen a héten pl. nem kevesebb, mint ötven ilyen hirdetés látott napvilágot a felekezeti alapon álló ujságban. Megannyi soronként fizetett, zsiros olvasni való, ékes bizonyságai annak, hogy a főváros a szükös pénzviszonyok között is buzgón kisajátit. Azonkivül pedig még valamit bizonyit az a körülmény, hogy a hirdetményeknek pont az Alkotmány nyilvánosságát szánták. Azt, hogy Szentirmay Ödön törvényszéki biró ur, aki azelőtt a csődügyeket referálta a kereskedelmi törvényszéken, erősen szimpatizál a klérus lapjának vérvádló irányával. Igy néz ki egy ilyen hirdetmény:

58,958—1913. szám. *Hirdetmény.* Budapest székesfőváros közönsége kisajátitónak — dr. *Platthy* György kisajátitást szenvedő ellen folytatott kisajátitási ügyében a kir. törvényszék, mint birtokbiróság, közhirré teszi, hogy a Budapest főváros budai részének 779. sz. tkvi betétében 833. hr. sz alatt felvett kisajátitást szenvedőnek nevén álló ingatlanok tekintetében az 1881. évi XLI. t-c., 46. és következő szakaszaihoz képest a kártalanitási eljárás foganatosiása határnapjául 1913. évi október hó 28-ik napjának délelőtti pont 12 óráját tizte ki dr. Szentirmay Ödön kir. törvényszéki biró hivatalos helyiségébe (V., Alkotmány-u. 14., I emelet 10-a ajtó) amikorra és ahová a kisajátitót, az ingatlan tulajdonosokat és az összes telekkönyvi érdekelteket a törvényes következmények terhe mellett megidézi és hogy az ismeretlen tartózkodásuak részére ügygondnokul dr. Bercelly Harry budapesti ügyvédet nevezte ki. Budapest, 1913 október 4. A budapesti kir. törvényszék *Baláz*s s. k. elnöklő biró, dr. *Szentirmay* s. k, előadó biró!

Platthy György dr. kisajátitást szenvedő azonos Platthy Györgygyel, a szabad polgári párt vezérével, a közgyülés tekintélyes tagjával. Ebből a látszólagos összeférhetetlenségből azonban nem kell feltétlenül tőkét kovácsolni Platthy ellen.

Szinte bizonyos ugyanis, hogy Platty azért választotta a pörös utat, nehogy egyezségileg rendezze telekügyét a várossal, nehogy kitegye magát annak a gyanunak, hogy a városnál élvezett tekintélyénél fogva a normálisnál előnyösebb árat sikerül elérnie a telkéért.

Bründlék terrorizálnak.

A Sárosfürdő legujabb botránya.

Páratlanul vakmerő, szemfényvesztő játék folyik a Sárosfürdő berendezési munkái körül. Megirtuk, hogy a fürdő épitésénél végzendő központi fütési és szellőztető munkákra, egészségügyi- és fürdőberendezésekre árlejtést hirdetett a tanács. Az ajánlatokat e hó 13-án bontották fel. Ajánlatokat tettek:

az összes munkákra:

Göbel György	819.833 K-ból	7% eng.
alternatiive	798.433 K-val	
Pogány Nándor	899.144 K-val	

a központi fütési és szellőztető munkákra:

Göbel György	251.864 K-ból	3% eng.
Schafstädt H.	321.549 K-val	
Boross és társa	319.450 K-ból	10% eng.
Bründl János	305.548 K-val	
Thiergärtner és Tőr	313.675 K-val	
Rietschel és Henneberg rt.	314.298 K-val	
Pogány Nándor	314.979 K-val	
Knuth Károly	328.749 K-val	
Körting B. és E.	299.770 K-ból	3% eng.
Törs és Ormai	300.023 K-val	
alternative	272.065 K-val	

az egészségügyi berendezésekre:

Törs és Ormai	272.884 K-val	
Göbel György	279.222 K-ból	3% eng.
Rietschel és Henneberg rt.	314.298 K-val	
Pogány Nándor	288.995 K-val	
Schafstädt H.	347.524 K-val	
Boross és társa	265.408 K-val	
Körting B. és E.	335.836 K-val	
Knuth Károly	294.564 K-val	
Bründl János	325.257 K-val	

a fürdőberendezési tárgyak szállitási és fölszerelési munkáira:

Thiergärtner és Tőr	190.296 K-val	
Lehmann és társa	266.847 K-ból	3% eng.
Törs és Ormai	221.487 K-val	
Rietschel és Henneberg rt.	199.720 K-val	
Pogány Nándor	245.269 K-val	
Boross és társa	198.307 K-val	
Bründl János	252.534 K-val	
Schafstädt H.	245.943 K-val	
Knuth Károly	207.957 K-val	
Körting B. és E.	211.721 K-val	

Ebből az eredményből megállapitható, hogy Bründlék a legdrágább ajánlattevők között vannak, de nyilvánvaló az is, hogy teljesen hamis és rosszhiszemü az a beállitás, amely szerint Bründlékkel szemben csakis külföldiek pályáznak, ennélfogva Bründlék a magyar ipar szineinek egyedüli képviselői és védelmezői.

Bründlék munkában.

Nem kis összegről, milliós megbizásról volt itten szó. Bründlék nem is sajnáltak semmiféle áldozatot és már jóval a pályázat kiirása előtt igyekeztek biztositani maguknak a munkát. Az Artézi-fürdő megnyitásának alkalmából soronkint fizetett kommünikékben dicsérték önmagukat s a nagy apparátussal megindult akciót a Gyosz-nak a cégérével fedezték. A Gyosz.-nak egyik fizetett tisztviselője, tömetesen éppen az egészségügyi berendezési osztálynak az előadója volt az, aki a sajtó „informálásáról" gondoskodott s aki az egész kampányban a szellemi vezérszerepet játszotta.

Már a mult heti számunkban vázoltuk azt a

lelkes tevékenységet, amelyet Bründlék kifejtettek. A városházán Alpár Ignác biz. tag volt a szószólójuk. Alpár egészen nyiltan exponálta magát védencének az érdekében s többször kinos összetüzésre került a sor közte és a fürdőbizottság lelkiismeretes, tisztességes tagjai között.

Mire jó a halasztás?

Ilyen előzmények után bontotta fel a bizottság a beérkezett ajánlatokat. Bründlék látták, hogy elvesztették a csatát. Az árlejtés eredménye szerint lehetetlenség, hogy ők kapják meg a munkát. Végső kétségbeesésükben most azon iparkodnak, hogy az árlejtésnek rájuk nézve lesujtó eredményét mindenképpen meghiusitsák s uj versenytárgyalásra birják rá a fürdőbizottságot, nyilvánvalóan azzal a célzattal, hogy qui habet tempus, habet vitam: amig az uj pályázat sorsa eldől, addig kellőképpen preparálhatják a közvéleményt és terrorizálhatják a bizottságot és a tanácsot. Kisütötték, hogy a pályázat elhibázott tervek alapján iratott ki, s hogy Budán e miatt forradalom ütött ki. Mindebből persze egy szó sem igaz s a szórakozás csak arra való, hogy az uj árlejtést megindokolják. Holott uj árlejtésről szó sem lehet, már csak azért sem, mert a pályázat nemzetközi volt s ha a tanács és a bizottság beugrana Bründlék tendenciájának, soha többé nem élvezhetné a város a külföld tisztességes konkurrenciájának ármérséklő hatását, teljesen kompromittálv volna a főváros a külföld ipari és kereskedelmi világa előtt, aminek pedig a mai viszonyok között, még sulyosabb konzekvenciái is lehetnének.

Honfibú — pénzért.

Senkit sem téveszthetnek meg azok a krokodilkönnyek, amikkel Bründlék áztatják a honi talajt. Azt mondják, hogy a magyar iparnak égbekiáltó, soha sem reparálható sérelméről van szó. Holott egy pillantás az árlejtés eredményére mindenkit meggyőzhet ennek az állitásnak a rosszhiszemüségéről. A pályázók között ugyanis fölös számmal vannak olyanok, akik jóval olcsóbbak, mint Bründlék s amellett szintén magyarok. És ennél a pontnál érkezünk el a mi álláspontunknak a leszögezéséhez. Mi sohasem mondtuk, hogy feltétlenül a külföldieknek kell juttatni ezt a zsiros üzletet, ellenkezőleg, kezdettől fogva az volt a meggyőződésünk, hogy a magyar ipart csakis abban az esetben szabad mellőzni, ha a különbség a hazai és a külföldi ajánlat között szembeszökő, ha a hazai ipar védelmét tulságosan drágán fizetné meg a főváros. Bennünket éppen ezért hidegen hágy az, mi lesz a sorsa a külföldiek ajánlatának, egyedül a főváros érdekeit vizsgáljuk, ebből a szempontból pedig rendkivül örvendetesnek találjuk az árleités eredményét. Örvendetes dolog elsőben is az, hogy a legelőnyösebb ajánlattevők a magyarok, még nagyobb haszna azonban a városnak az, hogy nincsen jogos alapja többé Bründlék szemérmetlen felkinálkozásának, mert bebizonyosodott, hogy Bründlék még a külföldieknél is drágábbak. Bründlékről tehát nem lehet többé szó, a munkát az fogja kapni, aki nemcsak a legolcsóbb, hanem a legmegbizhatóbb is. Mindegy, hogy hiviák, a fődolog, hogy nem Bründlnek! A magyar ipar védelme nem sikerült Bründléknek, a magyar ipar megvédte önmagát — Bründlékkal szemben is

Az igazi hölgy elegáns fellépéséhez okvetlenül tartozik egy pár
BRILLIÁNS BOUTON.
Mindenki, aki ilyent beszerezni óhajt, forduljon
SCHÖNWALD IMRE
óra- és ékszertelepéhez Budapest, Deák Ferenc-utca 21., ahol mélyen leszállitott árak mellett óriási választékot talál.

SZÁZ AUTOBUSZ — ÖT ÉVES SZERZŐDÉS.

Az a fordulat, amelyet a „Fővárosi Hirlap" jelzett elsőnek, bekövetkezett az elmult héten. Az angol konzorcium uj ajánlatot nyujtott be a fővároshoz s az ajánlat alternativ tervet tartalmaz.

Az egyik megoldás szerint az angolok 1.935,000 koronáért megvásárolják az omnibusz-vállalatot és öt esztendőn belül száz autobuszt állitanak be. Öt esztendő mulva a fővárosnak jogában áll az autobusz-vállalat megváltását követelni, előre megállapitott, mérsékelt árfolyamon. A másik alternativa az lenne, hogy az angolok átvállalnák az omnibusz-vállalatnak a fővárossal szemben fennálló szerződését, s öt esztendőn belül végrehajtanák az autobusz-üzemre való átalakitást. Öt esztendő mulva a város vagy meghosszabbitja a szerződést, vagy pedig husz százalékos ráfizetéssel megváltja a vállalat mérlegszerinti vagyonát.

Akármelyik ajánlatot fogadja el a közgyülés, bizonyos, hogy jól jár vele a főváros. Az öt esztendős terminus alatt a város alaposan kitanulmányozhatja a vállalat ügyvitelét, pontosan megállapithatja a rentabilitást s e mellett nem kockáztatja az üzem bevezetésének óriási költségeit. Az autobusz-koncessziót nem adja ki a kezéből a város, mert a jog öt év mulva visszaszáll.

Bárczy István polgármester Festetich Géza gróf és Rényi Dezső tanácsnokok kiséretében vasárnap Bécsben járt s tanulmányozta a különböző autobusz-tipusokat. Az eredmény előrelátható volt: megállapitották, hogy az angol társaság kocsija a legpraktikusabb, legerősebb és legtetszetősebb. A közlekedési bizottságnak még e hó folyamán módjában lesz ezt a megállapitást szankcionálni, novemberben pedig a közgyülés retortáját is meg fogja uszni az ajánlat.

Elévült százezrek.

Talált pénzhez jut a város.

A pénzügyi ügyosztály buzgón töri a fejét rajta, miképpen lehetne elejét venni annak, hogy a jövő évi költségvetéstől megijedjenek a városatyák. A deficit eltüntetésének egyetlen módjára, az adóemelésre, gondolni sem szabad a mai viszonyok között. Más forrás után kellett tehát látni és alighanem sikerül is olyan milliót szerezni, amelyre nem is számitott a város.

Az ügyosztály ugyanis összeállitotta azoknak a birói letéteknek a jegyzékét, amelyeket több mint egy félszázad óta kezel a város pénztára s máig sem akadt gazdájuk. Egy millió koronára rug ez az összeg s nem kevesebb mint 1908 tételből áll. A legkisebb letét hat fillér, 1861 óta gyümölcsöztetik a város pénztáránál s a kezelése bizonyára többe került. A nagy summát egy Jófejü nevü lovagnak a nevén könyvelték el. Igen sok letét valóságos Bach-korszakbeli emlék: a pestvidéki, belvárosi, terézvárosi, józsefvárosi, Pest szab. kir. városi, Buda szab. kir. városi cs. és kir. biróságok utalták a városi pénztárba. A letétek legnagyobb része csődökből származik, a csődhitelezők nem vették fel a pénzt, talán nem hittek benne komolyan. Valami Georgevits Miklós nevü végzett kereskedőnek a csődtömegéből — ötven esztendővel ezelőtt — 9376 koronát helyeztek a csődhitelezők számára letétbe városba. Ez az összeg azóta huszonkétezer koronára szaporodott fel. Egy régóta elfelejtett, hirneves pesti bankcégnek, Geymüller és társának a nevére egy összegben huszonnégyezer koronát tettek le. A cég régóta nem áll fenn többé, pedig a letét közel ötvenezer koronára dagadt azóta. Siegrist Károly életbiztositási kötvényére az Első Magyar Ált. Biztositó kétezer koronát deponált, de az örökösök nem jelentkeztek. A veszprémi irgalmas szüzek rendjének 750 koronát hagyományozott egy Schneider Franciska nevü irgalmas szüz: a rend — rendetlen volt, nem jelentkezett a pénzért. A Józsefvárosi plébánia sem vette fel azt a 65 koronát, amelyet örökölt. Bizonyára keveselte az összeget.

Nagyon érdekes nevekkel és tételekkel találkozunk az ügyosztály jegyzékében, amely ékes dokumentuma annak, hogy voltak idők, amikor az emberek nem futottak a pénzük után, hanem hevertették a város pénztárában. A városnak pedig kapóra jön most ez a talált pénz. Az ügyosztály legközelebb előterjesztéssel lép a közgyülés elé és az ügyészség jogi véleménye alapján javasolni fogja, hogy az elévült letéteket kezelje ezentul jogos tulajdonaként a főváros, helyesebben szólva, forditsa a deficit mérséklésére. Amibe minden bizonnyal lelkes örömmel megy bele a közgyülés.

Almády és Festetich.

Tömeges választások előtt.

Ugy történt, ahogyan mult heti számunkban jeleztük: Déri Ferenc dr. és Harrer Ferenc dr. tanácsnokok visszaléptek a harmadik alpolgármesteri állásra kiirt pályázattól s igy a november ötödiki közgyülésnek két név között kell csupán választania: Almády Géza és Festetich Géza gróf tanácsnokok között.

Festetich 1881 óta áll a város szolgálatában, Almády egy esztendővel később kezdte meg pályafutását. Viszont Almády sokkal korábban lett tanácsnok, mint Festetich, a minősitési tábla tehát körül-belül kiegyenlitődik. A kerületközi választmány Festetichet jelölte első helyen, ez azonban nem más, mint a polgármester akaratának a respektálása. Bárczy Istvánról tudvalévő, hogy mindig erősen pártolta Festetich grófot, Almádyval szemben viszont ellenséges magatartást tanusitott mindig, mert a közjótékonysági ügyosztály érdemes vezetője az ellenzéket képviselte a tanácsban és soha sem csinált titkot abból, hogy a polgármester könnyelmü politikájától nincsen elragadtatva.

A küzdelem előreláthatólag heves lesz s Almády Géza kemény dió lesz a Festetich-pártnak. Ne lássék kegyeletlenségnek, ha azt mondjuk, hogy Antal Gyula halálával tisztázódott a helyzet a tanácsnoki állások betöltése körül. Most már semmi ok sincsen arra, hogy a választást a jövő esztendőre halassza el a közgyülés s egészen bizonyos, hogy a megüresedett két helyre Berczel Jenő és Csupor József főjegyzők kerülnek.

Az uj nyugdijszabályzat rendelkezése folytán legközelebb nyugdijba megy Hamvai Sándor előljáró és Kiss Ferenc előljáró. Ez a két hely is ugyszólván be van már töltve Sántha Dénes és Wigh János főjegyzőkkel, akik méltán rászolgálnak a törvényhatóság kitüntető bizalmára. Gergely Sándor előljáró szintén elérkezett a teljes nyugdijképességéhez, egyelőre azonban vonakodik a konzekvenciákat levonni s a helyét fiatalabb erőnek átengedni.

Nyugdijba megy legközelebb Melha Kálmán főügyész is. Ketten pályáznak a helyére: Szabó Imre és Köncs Boldizsár tiszti ügyészek. Szabónak aránytalanul jobbak a kilátásai, mint Köncsnek, akiből viszont helyettes fő ügyész lesz, mihelyt Alkér Emil nyugdijba vonul. A megüresedő tiszti ügyészi állásra Reichel Károly alügyész a legkomolyabb pályázó. Reichel árvaszéki ügyész lesz, elfoglalja Sipőcz Jenő helyét, aki viszont Szabó Imre örökét veszi át.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintatermei
Budapesten,
V., Városház-utca 4.
(Kossuth Lajos-utca sarok)
Szabad bemenet.

Események

Telefon 137—15.

Hátralékos előfizetőinket tisztelettel fölkérjük, hogy az esedékes dijat beküldeni sziveskedjenek.

Cimváltozások közlését azonnal kérjük.

Előfizetési árak: egész évre 16 kor., félévre 8 korona.

A kiadóhivatal.

Antal Gyula. Gyászos esztendeje van a városházának. Kidőlt az élők sorából Vaszilievits János alpolgármester, meghalt Heltai Ferenc főpolgármester s a tragikus sorban harmadik lett Antal Gyula tanácsnok. Az u. n. szürke emberek közül való volt a megboldogult: nem volt nagy elme, nem voltak hatalmas koncepciói, de tetőtől-talpig becsületes ember volt, pontos és lelkiismeretes tisztviselő, akinek személyéhez soha sem férkőzött semmiféle gyanusitás. Szorgalmával és ambiciójával tanácsnoki sorba küzdötte fel magát, előbb a közegészségi ügyosztályt vezette, élete alkonyán pedig a katonai ügyosztályt. Antal Gyula emlékét tisztelettel és kegyelettel illik megőrizni.

Közgyülés. Ünnepi közgyülése lesz szerdán a törvényhatósági bizottságnak. Vaszilievits János helyébe egyhangulag fogják megválasztani Bódy Tivadart, aki uj állásában is diszére fog válni a fővárosnak. A Bakáts-téri szülészeti szanatórium ujabb hitelügyét a közgyülés bizonyára ugyanolyan alapossággal fogja tárgyalni, mint a pénzügyi bizottság. Greguss Ágost és Markovics Iván szobrainak az elhelyezése, Mihályfi műszaki főtanácsos, Póhl kerületi orvos és Farkas t. alügyész nyugdijazási ügyei tarkitják ezenfelül a napirendet.

A tabáni elveszett milliók. A Tabán szabályozására tudvalevőleg a főváros 500 tabáni telket szemelt ki megszerzés végett. A telkeket közben a főváros kisajátitotta, most van a bíróság előtt az utolsó 81 telek kisajátitásának ügye. Ezzel a nagyszabásu tranzakció első része befejeződött. Most természetesen az épitkezés kezdése van hátra, amire azonban nagyon kevés kilátás van. Igy tehát a hivatalosan bejelentett fond perdu csak szaporodni fog, sőt ugy lehet, mikor a telkek beépitése megkezdődik, duplájára fog megnőni. A legelső bevallás szerint hét millió lett volna a szabályozásnál elveszett tőke, tavaly előtt kilenc millióra emelték, azóta tudja Isten, mennyi millió lett belőle . . .

A javadalmi bérlet. A pénzügyi ügyosztály a közvélemény nyomása alatt alternativ javaslatot dolgozott ki a javadalmi bérletről. Az egyik terv a házi kezelésre vonatkozik, a másik pedig a bérbeadásra — természetesen nyilvános pályázat utján. Az ügyosztályi előterjesztést alkalmasint már az uj tanácsnok fogja képviselni a pénzügyi bizottság és a közgyülés előtt.

Farkas László öröke. Farkas László dr., volt Rókus-kórházi sebész-főorvos tudvalevőleg lemondott állásáról s helyébe Háberern J. Pál dr. egyetemi tanárt nevezte ki a főpolgármester-helyettes. Haberern azelőtt az urológiai osztály vezetője volt s az álláscsere folytán szükségessé vált az ő helyének betöltése. Az urológ-főorvosi állásra többen pályáznak, legtöbb esélye Illyés Géza egyetemi tanárnak van. Komoly jelöltek még: Riemer Géza és Ráskai Dezső.

A Fővárosi Nagymozgó nemcsak jó műsorával, de szinházi zenekarával, melyet *Huber* Miksa vezet, elsőrangu szórakozóhelye lett a fővárosnak.

Uj autobusz-ajánlat. Korodi Lajos, a Bárdi r.-t. igazgatója, hétfőn délelőtt megjelent Rényi Dezső tanácsnok előtt és Bárdi József vezérigazgató megbizásából bejelentette, hogy a Bárdi automobil részvénytársaság, szövetkezve a berlini Daimler Motoren Gesellschaft-tal pályáznak az autobusz-üzletre és e hó 22-én, részletes ajánlatot fognak benyujtani.

Az épitési szabályzat. Hosszu vajudás után megegyezett az uj épitési szabályzat vitás pontjaiban a főváros és a közmunkatanács. A közmunkatanács már ki is nyomatta a szabályzatot és a barnafedelü füzeteket megküldötték a hatóságoknak. A közmunkatanács jövő héten tartandó plenáris ülése fogadja el a teljes szabályzatot és azután fölterjesztik nyomtatásban a belügyminiszterhez, aki, miután a tanács már hozzájárult, rögtön jóváhagyja. Igy az uj épitésrend január elsején életbe lép.

Az armatura-készitők és a főváros. A rézöntő és armaturakészitő mesterek Hirmann Ferenc gyáros elnöklete alatt értekezletet tartottak és ott szóvá tették, hogy a főváros ujabb épitkezéseinél legutóbb az Ártézi-fürdő berendezésénél, figyelmen kivül hagyták a budapesti armaturakészitő ipart és a szerelvényeket külföldről rendelték meg. Az értekezlet megbizásából beadványt intéztek a főváros tanácsához, amelyben kérik, hogy a székesfővárosi közmunkáknál és épitkezéseknél a jövőben ne mellőzzék a magyar szerelvényipar termékeit.

Az első felirás nélküli film. Az *Omnia* mozgószinháznak megint nagy szenzációja van. Ott mutatják be ugyanis a Berlinben óriási tetszést aratott első filmet, melyen nincsenek felirások és amelyet mégis mindenki ugy megért, mintha a szereplők beszélnének. A *Bajazzo szerelme* a cime ennek a minden részében érdekfeszitő és bájos müvészi szinjátéknak, melynek főszerepét *Moissi* a világhirü Reinhardt színész játssza. Az *Omnia* fentartja a rendes helyárakat, hogy e müvészi képben való gyönyörködést mindenki részére lehetővé tegye.

Az állatkert deficitje.

A mesedélutánok csődje.

A főváros Állatkertjének megnyitásakor nyiltan hirdették, nem hivatalosan ugyan, de a publikumnak szólva, hogy ez az uj intézmény lesz az, amelynek révén a város bevételének néhány hiányzó milliója fedezetet talál. Ami az Állatkertnek kellett, ami kiadás, költséges berendezés vele csak a legcsekélyebb vonatkozásban is volt, fölhatalmazás nélkül invesztálták és rendszerint fait akkompli elé állitották a felelősségre vonó bizottságokat.

Nem kellett nagy jóstehetség hozzá, csupán csak kevés kereskedő-érzék, hogy az Állatkert mai gazdálkodási rendszerének bukását megjövendölhessék. A városgazdasági ügyosztály számitásait, amelylyel a bevételeket káprázta-tóan irányozták elő, nemcsak a rossz konjunkturák döntötték meg; az ügyosztály politikája okozta a deficitet.

Az Állatkertnek ezévi büdzséje tekintélyes hiánnyal fog végződni. Az első időkben, mikor az ujdonság ingere nagy látogatottságot vonzott ki a kertbe, mindig közzé tette az ügyosztály a látogatók számát. Ahogy fogyott a közönség érdeklődése és vele az Állatkert bevétele is, elmaradtak a kommünikék. Ez rendién lenne és bele is lehetne nyugodni, mert hisz föltételezhető, hogy ez esetben a vezetőség szintén észhez kap és csökkenteni fogja a kiadásokat. E helyett, mint sokszor szóvá tettük, élelmes üzletemberek kedvében jár a vezetőség: mesedélutánokat rendezve és vele érdemtelen mesterembereknek megszolgálatlan keresetet juttatott.

Az Állatkert ezidei bevétele közel 200,000 koronával kevesebb, mint az előirányzat. Lehet, hogy bevallják a jóutra való hajlandóság becsületével, lehet, hogy csak a felét mutatják ki, de az is elég lesz ahhoz, hogy a felelős tanács és a felelős pénzügyi bizottság rendet teremtsen az állatkerti gazdálkodás körül.

Az Állatkert ezévi deficitjének nagyságát hozzávetőlegesen megmutatja az ügyosztálynak 1914. évre előterjesztett előirányzata, melyet a pénteki pénzügyi bizottság tárgyal. Belépődijakból, ide tartoznak a nappali, esti, akváriumi, pálmaházi belépők és bérletjegyek, 1913-ban 827,000 koronát irányoztak elő, 1914-re már jóval kevesebbet. Bérek cimén tavaly 173,680 korona volt az előirányzat, az idén 170.018 korona; az árusitásból, mint elhullt állatok értékesitése, állatok eladásánál a mult évben csak 25,000 koronát irányoztak elő, de közben tapasztalatokat szereztek az állatok elhullásáról és az ebből eredő bevételt fölemelték 29,500 koronára. A személyi kiadásokat az idén 284,000 koronára preliminálták, a dologi kiadásokat pedig 260,000 koronában; a vegyes kiadások 70,337 koronában irányoztattak elő. Ez a rész is másképpen alakult, mint a tavalyi összeállitás, amennyiben akkor tételenként sorolták föl a kiadásokat, az idén pedig csak főösszegeikben.

Az 1913. évi költségvetésben kimutatott fölöslegre vonatkozólag azt kérte az ügyosztály, hogy a fölös jövedelmet ujabb beruházásokra fordithassa. Ezeket a beruházásokat már nagyrészben megcsinálták és most a főváros központi pénztára fogja azokat kifizetni.

Az Állatkert épitési és berendezési költsége 4.700,000 korona volt, melyből engedélyezett költség 3.900,000 korona volt, 800 ezer korona pedig tullépés. Ugy volt, hogy ezt a tőkét hamarosan amortizálni fogják, ilyen körülmények között persze erről szó sem lehet és az ügyosztály nem is állitott be semmiféle összeget a 3.900,000 korona törlesztésére. Csupán az épitési tullépés részbeni törlesztésére irányoztak elő 185,822 koronát, de persze ehhez még az szükséges, hogy a jövő évi optimisztikus számitásokkal ne járjanak ugy, mint az idén. Ennek kikerüléséhez az adminisztráció gyökeres átalakitása volna szükséges. Belé kellene nyugodni a vezetőségnek, hogy a közönségnek nem kell száztagu filharmonikus zenekar, megjárná talán az olcsóbb zene, de helyette inkább kisebbek volnának a vendéglő árai s talán több volna a látnivaló is.

A deficitért egyedül a városgazdasági ügyosztály a felelős, mert a rossz konjunktúrákat már a nyáron érezték, amit bizonyit az is, hogy az 1914. évi előirányzatot már a nyáron letárgyalta az albizottság, de azért a kiadásokat nem mérsékelték, hanem helyette meséltek és mesélnek.

Fővárosi Hirlap
szerkesztősége és kiadóhivatala
VI. Sziv-utca 18. sz.
költözött.

REIN NÁNDOR
szőnyeg- és ágynemü-áruháza
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 9.

ÁLLANDÓ UJDONSÁGOK:
szőnyeg, függöny,
paplan és matrácokban.

NEUSCHLOSZ-
bútorok kizárólagos eladási helye. Minőség, szépség és olcsóság tekintetében vezetnek.

Szállodák, kórházak, szanatoriumok berendezési vállalata.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A Tőke

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

Tőke és panama.

Kezdődött a vicinális kijárásokkal, folytatódott az ugynevezett „közgazdasági tevékenységgel" és most belefulladt a sóporbe és a margitszigeti játékbank pinkájába: ez a rövid leirása annak a panamakorszaknak, mely Magyarország történetének legutóbbi 25 esztendejét öleli fel.

Bennünket az ügynek tisztán gazdasági vonatkozásai érdekelnek. Mennyit szenvedhetett a kereskedelem az ipar és a vállalkozás egy olyan országban, ahol minden üzlet — a legkisebbtől a legnagyobbig — csak kijárással, sáppal és vesztegetéssel volt megköthető? És ha betekintünk abba a mérhetlen mocsárba, amelyben most Magyarország gazdasági életének a szekere elakadt, akkor be fogjuk látni, hogy nemcsak a kormányzati rendszer a hibás, mely ezeket a visszaéléseket eltürte, de sulyos bün terheli a magyar társadalmat is, melynek kebelében az a felfogás vert lassankint gyökeret, hogy egyenes, tisztességes uton semmit, megvesztegetéssel pedig mindent el lehet érni.

A mostani válság tudvalévőleg sehol se okozott olyan pusztulást, mint éppen Magyarországon. Hogy ez igy történt, abban nagy része volt azoknak a panamáknak, a melyek a könnyelmü, inszolid alapitásokat lehetővé tették. És most, amidőn a balkáni béke megkötése után ujra munkához kezdtünk látni, hogy a krizis által okozott sebeket behegesszük és a tőlünk elmenekült külföldi tőkét ide visszaédesgessük, akkor a kormány elköveti azt a baklövést, hogy engedi kipattanni a margitszigeti botrányt, a külügyminiszter pedig éppen azon a napon csináltat demarche-ot Belgrádban, amidőn az uj kölcsönt aláirásra bocsátják. A járadék rögtön a 80-as kurzus alá száll és itthon és a külföldön a tőke ismét visszaszalad rejtekeibe, mert sivár belpolitikai és bizonytalan külpolitikai helyzet mellett senkinek sincs kedve a pénzét kockáztatni.

Csodálatos dolog, hogy vezető államférfiainkban milyen kevés az érzék a gazdasági kérdések iránt. Csak nem hiszi Tisza és Berchtold, hogy a pinkabotrány és a belgrádi démarche után egyhamar idegen tőke fog ebbe az országba kivánkozni? Vagy mit gondol Teleszky? Számit-e még arra a száz millióra, amit az angolok a földgáz kihasználása fejében Magyarországra akartak hozni? Senki se hiszi, hogy ezek után az amugyis tartózkodó angolok olyan országba fognak nagy pénzzel jönni, ahol a kormányt és a közbenjárókat még kisebb üzleteknél is milliókkal kell lefizetni.

A magyar közgazdasági életet a panamistáktól és kijáróktól meg kell tisztitani. De a kormányzati rendszerbe is tisztességet és szolidságot kell belevinni és az állami és más hatósági közegekből ki kell irtani azt a felfogást, hogy Magyarországon valamely közmunka, vagy koncesszió csak protekcióval és megvesztegetéssel nyerhető el.

A mostani botrányok felnyitották az ország szemeit és e közvélemény felháborodása nyomában kell, hogy a panamisták elpusztuljanak a közélet szinteréről. A magyar gazdasági élet csak ugy fog egészséges alapokon nyugodni, ha ott a tisztességes munka és nem a protekció, panama és vesztegetés fog dominálni.

SZUBVENCIONÁLT KERESKEDELMI LOBOGÓK.

A képviselőház legközelebbi munkaprogrammjában szerepelnek a tengerhajózás szabályozására vonatkozó javaslatok, amelyek a hajózási vállalatokkal kötött szerződéseket tartalmazzák. A magyar tergerhajózás az utóbbi években tekintélyes mérvben terjeszkedik, ami annak köszönhető, hogy az állam végre felismerte a tengerhajózási politika nagy közgazdasági fontosságát és megnyitotta a zsebét a kereskedelmi hajózás előtt. Már három év óta az addiginál tetemesebb szubvenciókban részesiti a kormány a vállalatokat, uj vonalak beállitása fejében. Ámde ezek a felemelt szubvenciók csak évről-évre szólnak és nem nyujtanak biztonságot a vállalatoknak. Már pedig nagyobbarányu hajóbeszerzésre csak ugy határozhatják el magukat a tengerhajózási társaságok, — névszerint: az Adria, a Levante, az Ungaro-Croata, az Atlantica, a Folyam- és Tengerhajózási rt. — ha a szubvencók hosszabb időszakra biztositattnak részükre s törvény garantálja nekik a szerződésileg megállapitott állami hozzájárulást. Ezért tarthatatlan és a közgazdaságra nézve káros a mai ideiglenes állapot, mely lehetetlenné teszi a hajózás nagyobbarányu kifejlődését. A képviselőház elé terjesztendő javaslatok hivatva vannak e bizonytalanságnak véget vetni és a vállalatoknak az államhoz való viszonyát másfél évtizedre pontosan szabályozni.

A szerződések alapelve a szolgáltatás és ellenszolgáltatás. Az állam a vállalatoknak pénzbeli szubvenciót juttat, ezzel szemben a vállalatok kötelesek bizonyos szerződésszerü járatokat pontosan előirt hajóparkkal fentartani. A kiszivárgott hirek szerint az uj szerződések az eddigi szubvenciók igen lényeges felemelését tartalmazzák, ugy hogy az államsegély, melyet a tengerhajózás céljaira áldozunk, a szabadhajózás dotációjával együtt mintegy 12 millió koronára fog évente rugni. Minthogy e tekintélyes összegnek több mint egyharmada egy vállalatnak: az Adriának jut, el kell reá készülve lennünk, hogy a javaslatok benyujtása ismét alkalmul fog szolgálni panamavádakra. Vajjon csakugyan lehet-e ilyenről beszélni, avagy a vállalatoknak jogosult és megérdemelt állami támogatásáról van szó a javaslatokban, azt eldönteni csak a szerződések alapos ismerete után lesz lehetséges. Ha a nagy készpénz-segélyekkel arányban álló teljesitésekre köteleztetnek a vállalatok, ha a milliókért közgazdaságilag fontos, exportkereskedelmünknek hasznos és iparunkra nézve kivánatos uj járatokat fognak beállitani, szóval, ha a szubvenciót megszolgálják, ugy csak üdvözölni lehet a kormányt nagystilü hajózási politikájáért. Ha ellenben a szubvenció csak arra való, hogy a vállalatok belőle uj hajókat szerezzenek be az állam pénzén és a szubvencióból szaporitsák osztalékjukat, ugy e nemzeti ajándék ellen a közvéleménynek a legerélyesebben sikra kell majd szállania. Az állásfoglalás tehát csak a szerződések részletes tartalmának ismerete után lesz lehetséges, de annyi már a kiszivárgott számok után is bizonyos, hogy az igen nagy szubvenciókkal szemben nagy kötelezettségeket kell tartalmazniok a vállalatok részéről, hogy a közvélemény az exorbitánsul magas szubvenciókkal megbarátkozzék.

Lapunk telefonszáma: 137-15

A szeszkartel köréből. Az egyesült magyar szeszfinomitók és a magyar cukorkartel között a melasse feldolgozása tekintetében tudvalevőleg egyezmény jött létre. Arról volt ugyanis szó, hogy elkerüljék azt, hogy a cukorgyárak a melasse feldolgozására uj szeszfinomitókat állitsanak fel, ami a szeszipárnak kellemetlen versenyt okozott volna. Mászrészről azonban tekintetbe kellett venni a cukorgyáraknak azt a kivánságát, hogy a melasset, mely nálunk mellékttermék, feldolgozhassák. Ennélfogva a pénzügyminiszter sulyt fektetett arra, hogy a szeszipar és a cukoripar ebben a kérdésben megegyezésre jussanak. Az egyezmény szerint a szeszfinomitók kötelezik magukat, hogy a cukorgyáraknál feleslegessé váló melasset átveszik és a cukorgyárak részére bizonyos nyereséget biztositanak. A magyar cukorgyárak ennélfogva érdekeltek lettek a szeszkartelben. Most Ausztriában is hasonló megegyezésre készülnek, minthogy biztos alapot a szeszmonopóliumra való átmenetelhez csak igy lehet majd találni. Az osztrák pénzügyminiszteriumban a szesz- és cukorkartel képviselői között máris megkezdődtek a tárgyalások melyeken a miniszteriumok szakreferensei is részt vesznek. Megjegyezzük itt, hogy a szeszmonopólium behozatalát a két kormány 1917-re tervezik.

Az uj kincstári utalványok. A Magyar Általános Hitelbank jelentése szerint a nyilvános aláirásra bocsátott 150 millió márka 4 és fél százalékos állami pénztárjegy aláirása sikerrel végződött, ugy hogy az aláiróknak a jegyzett szabad darabokra csak csekély kvóta jut s még a zárolt jegyzések sem vétetnek teljes összegében figyelembe. A Hitelbankhoz ugyan még nem érkeztek be az összes számszerü jegyzések, de az már megállapitható, hogy a német piac ez alkalommal sem hagyta cserben a magyar állami cimleteket s tömeges jegyzés révén igyekezett az állam hitelszükségleti tranzakcióját megkönnyiteni. Nálunk szintén sikerrel járt a nyilvános aláirás s a jegyzések mintegy 70 százaléka zárolt természetü. Minthogy elsősorban a külföldi jegyzéseket igyekszik az államkölcsönt lebonyolitó pénzcsoport kielégiteni, a magyar jegyzésekre csak azután fog sor kerülni, amint a külföldi jegyzéseket elintézték. A cimleteket az aláirók október 25-étől kezdve vehetik át az aláirási helyeken.

Cementgyártás földgázzal. Az Egyesült Tégla és Cementgyár Részvénytársaság tordai cementgyára lesz az első, amely a sármási földgázból nagyobb mennyiséget fog fogyasztani. Az Első Erdélyi Földgázvezeték Részvénytársaság vállalkozásában külön vezeték épül a gázforrásoktól Tordára. Ennek egyik szárnyvezetéke megy a Solvay-gyárba, az 52 km. hosszu fővezeték pedig a tordai cementgyár igényeit fogja kielégiteni. A cementgyár évi földgázszükséglete kb. 21—23 millió köbméterre fog rugni. A gyár évi 7—8000 waggon termelésre van tervezve és cca 200 munkást fog foglalkoztatni. A tordai cementgyár a várostól bérelt területen bányássza a nyersanyagot. A kb. 5.000,000 korona befektetéssel épülő gyárvállalat financirozását a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank intézi.

Az Altruista bank sikere. Hetekkel ezelőtt elsőknek adtunk hirt arról, hogy a Földhitelbank az Angol-osztrák bankkal és a Kohner-céggel együtt megvásárolta Károlyi László grófi derecskei 20.000 holdas hitbizományát. Az üzlet perfektuálásához azonban a király jóváhagyására volt szükség, ennek pedig az volt az akadálya, hogy az Altruista bank a kormány utján nyomást gyakorolt a Földhitelbankra abban az irányban, hogy a nagy üzletet a két bank közösen bonyolitsa le. Az Altruista-bank kitartó munkája győzött: néhány nappal ezelőtt létrejött a megállapodás a versenyező felek között s az Altruista-bank megfelelő részt kap a parcellázási üzletből.

Magyar Pénzügyi Compass 1914-re. A hasonnemü vállalatok között a legterjedelmesebben, legmegbizhatóbban és a legkimeritőbben, a legnagyobb lelkiismeretességgel szerkesztett évkönyv *Kormos* Alfrédnak, a Magyar Pénzügy és a Magyar Kereskedők Lapja szerkesztőjének a Pénzügyi Compass-a, melynek most jelent meg a *huszonharmadik évfolyama.* Az 1914.évre szóló uj kötet ezuttal is uj adatokkal bővült, miáltal terjedelemben is megnövekedett. A *Magyar Pénzügyi Compass* nemcsak a pénzintézetekre vonatkozó, hanem a Magyarországon 1913. szeptember 15-ig létesült összes nyilvános számadásra kötelezett vállalatok, részvénytársaságok, mérleg-, nyereségveszteség számla- és nyereségfelosztási adatainak felsorolásánál az összehaonlitás céljából két év adatait közli. Minden egyes intézet ténykedése világosan kitünik az adatok preciz és mindenre kiterjeszkedő pontos összeállitása folytán. Az igazgatóság felügyelőbizottság és a személyzet névsorának közlésénél a *Magyar Pénzügyi Compass* feltünteti az illetők foglalkozását is és ha az igazgatósági vagy felügyelőbizottsági tag nem lakik az illető részvénytársaság székhelyén: zárójelben a lakóhelyét is. A nagy hézagot pótló, kellő szinvonalon álló, csinos kiállitásu szakmunka, amely nélkülözhetetlen mindenkinek, aki kereskedelmi, pénzintézeti és közgazdasági ügyekkel foglalkozik, erős vászonkötésben a két kötet együtt 25 koronáért kapható a kiadó „Apolló irodalmi és nyomdai rt."-nál (Budapest, V., Sas-u. 13.) és bármely könyvkereskedésben.

VÁLLALKOZÁS

A székesfőváros tanácsa október 13-án versenytárgyalást tartott az alábi utépitési és csatornázási munkákra. Ajánlatot tettek:a Karolina-ut, Elek-tca és Villányi-ut közti szakaszának rendezési munkáira: *Krausz* és *Graviser* 18.424 K-val, ifj. *Schaffer* György 21.628 K-val, *Holzinger* és *Korek* 20.293 K-val, alternative 21.548 K-val, *Zech* Károly 21.409 K-val, *Schaffer* Károly 19,509 K-val *Ámon* Antal és fiai 18.445 K-val, alternative 19.566 K-val; a Zárda-utca, Margit-körut és Zivatar-utca közti szakaszának rendezési munkáira: *Krausz* és *Graviser* 16.530 K-val, ifj. *Schaffe* György 19.597 K-val, *Holzinger* és *Korek* 22.560 K-val, *Czeh* Károly 21.390 K-val, *Schaffer* Károly 20.763 K-val, *Ámor* Antal és fiai 18.109 kororával; a Lomb-u., Forgách-utca és Rózsnyai-ut közti szakaszának burkolati munkáira: Kőszénbánya és téglagyár társulat Pesten 19.954 K-val alternative 19.714 K-val, *Magyar kerámiai gyár rt.* 20.165 K-val; a Kutvölgyi-ut, Budakeszi- és Kőbányai-ut közti szakaszának csatornázására: *Ámon* Antal és fiai 9.571 K-val, *Hevesi* Lajos 11.617 K-val, *Deutsch* Imre 11.974 K-val, *László* és *Blum* 11.116 K-val, *Halász* Hubert 13.902 K-val, *Betonépitési r. t.* 11.220 K-val; a Mexikói-ut, Kerepesi-ut és Tábornok-utca közti szakaszának csatornázására: *Ámon* Antal és fiai 6.090 K-val, *Hevesi* Lajos 8.563 K-val, *Kleindl* János 6.820 K-val, *Deutsch* Imre 6.517 K-val, *Halász* Hubert 6.734 K-val, *Betonépitési rt.* 7.158 koronával.

Elfogadott ajánlatok: Krausz és Graviser 18.424 K és 16.530 K. — *Ámon* Antal és fiai 9.571 K. — Betonépitési r. t. 7.158 K. A Lomb-utca, Forgách-utca és a Pozsonyi-ut burkolási munkáira uj árlejtést irnak ki.

*

A székesfőváros tanácsa versenytárgyalást hirdet 1. az I. ker., Pálya-utca, Koronaör- és Győző-utcák közötti szakaszában a gyalogutak kövező és a kocsiutnak kiskővel való burkolására; 2. a II. Bogár-utca Mák- és Eszter-utcák közötti szakaszának csatornázására; 3. a II., Eszter-utca egy részének csatornázására. Az ajánlatok október 20-án d. e. 11 óráig az ut- és csatornaépitési ügyosztályban (II. em. 279. sz.) nyujtandók be és ugyanakkor a II. em. 266. sz. teremben fognak felbontatni.

*

A központi elektromos mü egészségügyi és hütőberendezésére a székesfőváros tanácsa az aug. 29-iki árlejtésből kifolyólag *Margalit* Andor 98.907 K-s ajánlatát fogadta el.

*

A Szent István-kórház orbáncos pavillonjának épitésénél végzendő kőfaragó munkára a székesfőváros tanácsa a szept. 4-iki árlejtés alapján *Eichbaum* Mór 13.349 K összegü ajánlatát fogadta el.

Téli menetrend a Máv. vonalain

Október hónap elsején életbelépett a téli menetrend, amely több pontban jelentősen eltér a nyári menetrendtől. A legnagyobb változás természetesen az, hogy csaknem az összes fürdő, valamint üdülőhelyekre járó nyári vonatok megszünnek és ugyancsak megszünnek azok a vasárnapi vonatok is, amelyek az ország legkedveltebb kirándulóhelyeire szállitották a főváros, valamint egy-egy nagyobb vidéki város kö-

Például a *Piliscsabáról Budapestre* este 9 óra 25 perckor érkező ünnepi vonat csak szeptember 30-ig közlekedik, mig az ugyancsak Piliscsabáról este 8 óra 15 perckor érkező ünnepi vonat egész november 10-ig jár.

Jelentős a változás a nyugoti pályaudvarról *Marcheggen* át Bécs felé haladó vonalon is. Az az *érsekujvári* vonat, amely 11 óra 50 perckor érkezik Budapestre, megszünik. Egy *párkánynánai* vonat, amely reggel 8 óra 45 perckor érkezett, az uj menetrend szerint csak *Nagymarostól* közlekedik; a Budapestről este 7 óra 55 perckor induló vonat Párkánynána helyett csak *Vácig* megy; Budapest és Nagymaros között *megszünik* a vasárnapi külön menet; Budapestről délután 3 óra 55 perckor és 5 óra 20-kor induló vonatok *Szob* helyett csak *Nagymarosig* mennek s viszont az éjjel 10 óra 25 perckor érkező vonat nem Nagymarosról, hanem Vácról indul. Ugyancsak tartalmaz még a téli menetrend több hasonló változtatást is a marcheggi vonalon.

A keleti pályaudvarról *Ruttka* felé haladó vonalon főbb változás az, hogy a *Gödöllőről* reggel érkező és Gödöllőre este induló egy-egy vonat ünnepen és vasárnapon nem közlekedik, valamint egyáltalában *megszünik* a vasárnapi különvonatok járatása.

Megszünik a *lavocnei* és *kassai* vonalon a Budapestről Kassára és Kassáról Budapestre induló *nyári gyorsvonatpár* szeptember 30-ig, amelyet azonban december 15-től február 28ig ismét forgalomba helyeznek.

A *keleti pályaudvar—predeáli* vonalon a Nagyváradról Kőbánya felsőpályaudvarra minden hétfőn reggel 6 óra 32 perckor érkező vonat forgalmát kiterjeszti a keleti pályaudvarig. Több változás van *Budapest—Nagykáta*, továbbá *Kolozsvár* és *Budapest*, valamint *Székelykocsárd—Marosvásárhely* között közlekedő vonatok menetrendjében is.

A nyugati pályaudvar—orsovai vonalon a Ceglédre menő és onnan érkező ünnepnapi vonat, továbbá Szeged és Kiskunfélegyháza között is egy vonatpár a mindennapos szolgálatban megszünt. Változást jelent a téli menetrend a temesvár—buziásfürdői, a zsombolya—nagybecskereki, a cegléd—kupai, a nagyvárad—püspökfürdői, az eszék—szávaparti, a baja—bezdán—zombori, továbbá a budapest—fiumei vonalon.

A Budapestről *Fiumába* este 7 óra 40 perckor induló gyorsvonat október 1-től február 28-ig megszünik. Mindezenfelül is még igen sok kisebb és nagyobb változást jelent a téli menetrend.

Mesés szépségü és célszerü
AJÁNDÉKTÁRGYAK
vásárlására legalkalmasabb
SCHÖNWALD IMRE
óra- és ékszertelepe Budapest, Deák Ferenc-utca 21. sz., mert nagyszerü választéka mellett az árak is meglepően olcsók.

Hirmann Ferencz
fémöntőde, réz- és ércmüárugyára
Budapest, VII., Csányi-utca 7—9.
KÉSZIT mindennemü szerelvényeket viz-, gőz-, légszesz- és fürdőberendezések részére. — Szőlő- és piucegazdászati gépeket és eszközöket. Szivattyukat. Vasuti kocsi és hajó szerelvényeket. Kereskedelmi réz- és vassulyokat. — Öntvényeket minden ötvözet szerint. Állandóan raktáron: vizvezetéki szerelvények, kovácsolt és öntöttvascsövek. Öntöttvas fürdőkádak és zománcozott kiöntők. — Egészségügyi berendezések. OO Fayence-áruk.

„Pallas" nyugdij-, élet és katonai biztositó r.-t.
Budapest, VII., Erzsébet-körut 27. szám
Képviselők kedvező feltételek mellett alkalmaztatnak.
Kérjen prospektust.
Köt felette előnyös feltételek mellett: **nyugdij-, élet-, hozomány-, nép-, katonai szolgálati és orvosi vizsgálat nélkül** életbiztositásokat.

Az uj Berson Gumnisarok
A legelőkelőbb márka!
Előnyei utólérhetetlenek!

Roskatag volt valamikor
Az öregek lépte;
Öreg ember a fiatalt
Nagy irigyen nézte.
Ma megjött a megváltó,
Roskatag járásnak,
Fiatalok és öregek
Az uj „Berson" gummisarkon
Ruganyosan járnak.
Cipészétől kifejezetten BERSON jegyü gummisarkot kérjen és másmilyent utasitson határozottan vissza. — Bersonmüvek, Budapest VII

FOGAK szájpadlás nélkül, arany hidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit
GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkeresztttel kitüntetve.
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I.
Ovás! Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevét ki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Kálí M. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.
Mérsékelt árak. Tőszietfüzetésre is.
Telefon 86—50

AMERICAN SHOE COMPANY LTD.

Dorottya-utcai áruházát a Magyar Általános Hitelbank palotájába
V., Dorottya-utca 5-7. sz. alá helyezte át.
OCCASIO!
Az eddigi helyiségben (V. Ker., Wurm-utca sarkán) igazi amerikai modell és forgalomból kivont kitünő minőségü cipők rövid ideig
mélyen leszállitott áron árusitatnak!

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.
Merkantil nyomda, Havas és Lehner.
Német-utca 27.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 0 0 0“
védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

Pompás FALIÓRÁK

diszes vagy egyszerü szekrényekben hangzatos ütőszerkezetekkel, legolcsóbb árak mellett kaphatók:

Schönwald Imre

óra- és ékszertelepén, Deák Ferenc-u. 21.

Ujlaki tégla és mészégető r.-t.
Budapest V., Akadémia-utca 9. Telefon 74—30.

Ujlaki Asbestpala a legjobb — Ujlaki Tégla- és Mészégető Részvénytársulat Budapest

Ajánlattal készséggel szolgálunk.

Tetőcserépgyárak
Téglagyárak
Virágcserépgyár
Mészégető
Dunakotrás
Kőbányák
Mühabarcsgyár

TROCADERO
VII., Király-utca 77. Telefon 15—10.

Kétségtelenül az utolérhetetlen októberi müsor fogja közbeszéd tárgyát képezni.

Käthe Freifrau von Broich
Németország legnagyobb humoristanője.
Mlle AFRA, a párisi Ambasadeur starja.
Mstr. Alexander és Etinetto, telepatikus duett
Theodor Angelli humorista.

1—5-ig Bal Mabill. Pénztárnyitás 5 órakor.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

MÁG
AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII. kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

„AUSTRO-AMERICANA“
37 oceángőzös **TRIEST** 37 oceángőzös

Rendszeres személy- és árujáratok az északamerikai Egy. Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével.

Trieszthől New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I.“** és a **„Martha Washington“** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren.

Kizárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana“
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

Telefonszám: 34—51 és 34—61 — Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat
PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. :: :: :: ::

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Arjegyzék dijmentesen.

Szén, koksz
szobafütési és ipari célokra helyben fuvarokban és zsákokban, vidékre bármely vasuti állomásra vaggonokban

Sugár Vilmos cégnél Károly-körut 14.
Telefon József 2-58—2-59.

Holzer
cs. és kir. udvari és kamarai szállító
divatháza

Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.
Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
BÜRGÖNYÖIM: BÉLCEMENT. GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Őstökös“ védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, müpala és minden egyéb cementárü-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

! OMNIA !
mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József I-25

Az első felirásnélküli film!

A bajazzo szerelme
Müvészi szinjáték 4 felvonásban. — A cimszerepben

Moissi a legkiválóbb **Reinhardt** színész

Ezenkivül több kitünő vigjáték, természeti felvételek és aktualitások.

Folytatólagos előadások hétköznap d. u. 5 órakor, vasárnap d. u. fél 4-kor kezdődnek. Rendes helyárak

Jegyelöreváltás: Hirsch nagytőzsde, VI., Andrássy-ut 19., II., Lánchid-u. 2. nagytőzsde és az Omnia pénztáránál, d. e. 10-től fél 1 ig és d. u. 3 órától.

A főváros legelegánsabb, legkényelmesebb és legolcsóbb szállodája.

PARK-SZÁLLODA
igen fényes éttermeivel és kávéházával a keleti (közp.) pályaudvarral szemben, **Barosstér 10.** A kávéházban és étteremben esténként a hirneves

GARAI ÁRMIN szállodás, a Sorrento kávéház tulajdonosa. **Pege K. és Fia** zenekara muzsikál

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII, Angol-u. 23
Beton-, híd- és csatornaépitő. Telefon 55—55

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részv.-Társ.
FIUME.

Fiuméból Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume—Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.

Fiume—Venezia: hetenkint 3—6 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.

Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velenczében és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Roma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.

A gőzhajók **modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazas minden kellékével vannak felszerelve.**

Bővebb felvilágositást nyujt a **Központi Menetjegyiroda Budapest** (V., Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodái.

Elegáns férfiruhákat

jutányos árban készitenek

Leitersdorfer D. és Fia

cs. és kir. udvari szabók

Budapest, IV., Szervita-tér 5. sz. félemelet.

LAUB LIPÓT

elektromotor és gépgyár Budapest, I. ker. Budafoki-ut 29. szám. Telefon 122–09. Iroda és raktár: Liszt Ferenc-tér 17. szám. Telefon: 13–47. Sürgönycim: Zeta.

Elektromotorok

és dynamók ujra tekercselése és javitása. Szakszerü munka. Kölcsönmotorok.

FŐVÁROSI NAGY MOZGÓ

VII., Rákóczi-ut 70.
Igazgató tulajdonos:
GERŐ S. SÁNDOR.

E hét müsora: *kedd, szerda: A kis szoborárus* 3 felvonásban. *Az ültetvényes leánya* 2 felvonásban. *Psylanderrel megy: A szerelem halála* 3 felvonásban, Psylander arcképét mindenki ingyen kapja.

Csütörtök, péntek: Maxi zongoramüvész 2 felvonásban, *Páris szegényei* 3 felvonásban, *Tigris és Liliom* 3 felvonásban.

Szombat, vasárnap: Müvészvér, könnyü vér 3 felv. *A férjhelyettes* 2 felvonásban, *Ágoston nászuton* 1 felv.

Mindennap ehhez kisérő müsor. — Az előadások teljes három órát tartanak. Szinház zenekar Huber Miksa a Budapesti szinház v. karmester vezetésével.

Jövő héten: A hatalmas harmadik Betty Nansennel! Először lép fel. 4 felv. *A levegő királynője.* Főszereplő Páris legszebb nője: *Robin.* E kép végig szines. 6 felvonásban *Táncos Elsa* 3 felv. Főszereplő Mizzi Parla. *Az igazi* 3 felvonás. Főszereplő Psylander W. neje.

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszti
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

MARTA

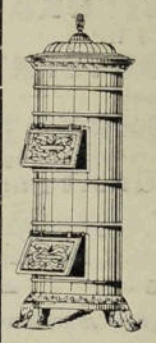
SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

Gyár:
Marta Magyar Automobil Rt. Arad

Vezérképviselet:
Royal-Garage, Budapest, IX. ker.,
Páva-utca 10-12.

Központi fütések

Alacsony nyomásu gőz- és melegviz-fütések. Szellőző-berendezések, központi melegvizkészitő-telepek. Szárito-telepek mindenféle ipari célokra.

EREDETI MEIDINGER

töltő, szellőző és szabályozó kályhák és Caloriferek gyára. Folyton égő (Dauerbrand) kályhák. Szellőző rácsok minden nagyságban

EISLER ÉS VÉRTES

Meidinger-kályhák gyára
Budapest, VI., Andrássy-ut 41. sz.
TELEFON 16—15.

FOLIES CAPRICE

Igazg. Keleti testvérek
Főrendező Rott Sándor
Téli helyiség Révay-utca 18 — Telefon 14—22

Az előadás kezdete fél 9 órakor.

negyed 10 órakor. Ujdonság!

A minta-rendör

bohózat 1 felvonásban. Irta: Tábori Emil. Rendező Rott Sándor.

Teljesen uj szóló-számok

11 órakor. Ujdonság!

Das Bad der Alten

Posse in 1 Akt von Satyr (St. Haáz) Regie Alexander Trebitsch.

Jegyek elővételben a Folies Caprice téli helyiségében, Révay-u. 18. sz. délelőtt 9—1-ig, délután 3—6-ig. Hirsch dohánytőzsde Andrássy-ut 19. Sopronyi dohánytőzsde Rákóczi-ut 1. „Az Est" kiadóhivatalában és Breuer tőzsde VI., Teréz-körut 54. szám.

Előadás után az első emeleti „Casino de Paris"-ban a világ legjobb ének és táncszámainak fellépte.

Megjelent a „BUDAPESTI TŐZSDE-ALMANACH"

1914-iki V. évfolyama

Tartalmazza: a tőzsdeszokvá yokon, tőzsdetagok, alkuszok, meghatalmazottak névsorán a fuvarozási szokásokon, áruüzleti leszámolásokon kivül: a tőzsdebiróság eljárási szabályait, az uj alkuszdij szabályzatot, az uj tőzsdei joggyakorlatot, a gabona és terményüzletre vonatkozó összes tudnivalókat, az értékpapirokra vonatkozó összes tudnivalókat, a tőzsdetanács uj fontosabb h rdetményeinek gyüjteményét, általában mindent, amire pénzintézetnek, kereskedőnek, gyárosnak, vállalkozónak, értékpapirtulajdonosnak, földbirtokosnak, szüksége lehet. A majdnem hatszáz oldalra terjedő munkának vászonkötésben **7 korona az ára.** Megrendelhető: „A PÉNZVILÁG" kiadóhivatalában

Budapest, V., Korálll-utca 11. szám

Occasió

50 divatáru

és szükségleti cikkben.

Gólya Áruház,
VI., Nagymező-utca 12.

STEINHARDT MULATÓ

VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.

Esténként az októberi sláger müsor!

Kezdete pont negyed kilenckor. 9 órakor

Kinos percek. Ujdonság. Bohózat. Irta Cézar. 11 órakor: **A kutyamosó.** Ujdonság. Katonai bohózat. Irták Klinger és Taussig. Ford. Steinhardt

Steinhardt és Hunyadi uj kuplékkal.
Csodás külföldi számok

Jegyek 10—1-ig, 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók

A Mészkartell feloszlása

folytán a Hungária mészipar részvénytársaság **igen szapora**

gázzal kiégetett meszét

ezentul Budapestre vasuton vagy fuvarokban is szállithatja igen

jutányos árak mellett!

Megrendelések intézendők a

Hungária Mészipar R. T.

cimére Budapest, V. ker., Arany János-utca 25. szám.

Gyönyörő kidolgozásu, divatos

női és uri aranyláncok

valódi tömör 14 karatos aranyból, meglepő olcsó árban, dus — választékban kaphatók: —

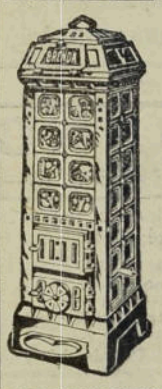
Schönwald Imre

— óra- és ékszertelepén —
Budapest, Deák Ferenc-utca 21

Apolló Projectograph Részv.-Társ. **!!** **Tivoli** Fényjátékház Nagymező-u. 8.

A főváros legnagyobb és legelegánsabb mozgószinházai!

Slágerműsorok!

Legjobb

Folytonégő kályhák

kaphatók

Koch Jenő

kályhagyárában

BUDAPEST, VI., Szondy-utca 53.

GRAMMOFON

és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy **15%** árfelemeléssel csekély havi

részletfizetésre!!

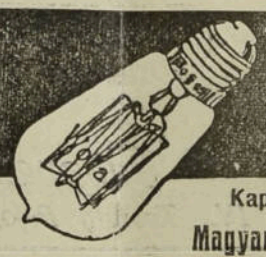
Eredeti **„Angyal"** védjegyü gramofonok lerakata

ELEK ÉS TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.

Legujabb kimeritő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

Wotan lámpa

A legjobb és a legtartósabb drótszálas lámpa.
Huzott drótszállal 75% árammegtakaritás.

Kapható villanyszerelési üzletekben, villanytelepeken és a
Magyar Siemens-Schuckert-Müvek-nél, Budapest, VI., Teréz-körut 36 Gyár utcza 13. szám

II. évfolyam Budapest, 1913. október hó 29-én 44. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ... 18. szám Telefon ..... 137-15.

Tizenhat

ügyosztályt termett a polgármesteri zseni szervező ereje. Miért éppen tizenhatot? — mert pont tizenhat tanácsnoki állásra volt szükség. És kinek volt rá szüksége, talán a köznek? Nem a köznek, hanem a tizenhat tanácsnoknak. Annyira nem a köznek, annyira nem a városházi adminisztrációnak, hogy egyre nagyobb határozottsággal kezdik emlegetni a városházán az ügyosztályok redukálásának lehetőségét, sőt szükségességét. A fáma szerint a polgármester halálra ítélte a jogügyi és a közjótékonysági ügyosztályt, ami egyértelmű azzal, hogy két tanácsnoki állás megszünik. A polgármester terve nem azt jelenti, hogy a két ügyosztály csakugyan fölöslegesnek bizonyult, hanem arról szól a dal, hogy elfogyott a polgármester jelölt-regimentje, az üresedésben lévő és a legközelebb üresedésbe kerülő tanácsnoki állásoknak a betöltése után betelt a mérték, nincs több ember számára hely a tanácsban.

Minden városház, közelebbről pedig polgármesteri gondolatnak három lólába van. (Azért nem négy, mert akkor nem tudna jól sántikálni a rosszban). Az ügyosztályok redukálásának az ötlete is Molnár Ferenc ürügy-ipari szakosztályába tartozik. Most kezdik belátni, amit tizennégy hónap óta állandóan panaszolunk. Hogy ez a város tulságosan nagy arányokra rendezkedett be. A tizenhat ügyosztály kreálása már eredetileg is fölösleges volt s beletartozott a könnyelmüség politikájának rovatába. Mi már régóta valljuk, hogy a város pénzügyi helyzetének romlásához lényegesen hozzájárultak az oktalan személyzeti szaporitások, indokolatlan állásszervezések, ügynélküli ügyosztályoknak a felállitása. A közjótékonysági teendők szorosan összefüggnek a szociálpolitikával, a városgazdasági tanácsnok munkáját kitünően elvégezhetné egy központi fürdőigazgató és az állatkerti igazgató. A jogügyi osztály bátran beleolvadhatna akár az elnökibe, a főváros épitkezései sem igényelnek három ügyosztályt. Kevesebb ügyosztály mellett kevesebb csoport volna, tehát kevesebb alpolgármester: az eredendő hiba az egész vonalon megbosszulta magát. Mi azonban a személyektől elvontan vizsgáljuk ezt az ügyet és állapitjuk meg a bajt, nem ugy, mint a polgármester, akinek voltak favoritjai, csinált tehát az ő kedvükért ügyosztályokat. Most pedig, hogy nincsen inyére a „Zuvachs", hirtelen fölfedezi a takarékosság elvét és ezzel az ürügygyel beteszi az ajtót azok előtt, akik joggal reménykedtek a gyors előmenetelben.

Tulzónkor

Alpári

merényletet háritott el a várostól a közgyülés. Alpár Ignác mester ugy vélte, hogy Budapestet az ő tehetségtelen művészetének a nagyképére kell átformálni. Óriási kupolát, idomtalan monstrumot tervezett a Kereskedelmi Bank épülő szárnyának tetejére, a kupola nem volt izléses, nem volt művészi, de elkéletlenitette volna az egész környéket, sőt az egész várost. Szerencsére Lánczy Leóban, a Kereskedelmi Bank elnökében, sokkal több a szép iránti fogékonyság, mint Alpárban. Forbáth Imrén kivül őt illeti az érdem azért, hogy Alpár ur egy kudarccal gazdagabb s egy fokkal érdemesebb arra, hogy Budapest anti-Pantheonjába bekerüljön.

Molnár

Ferenc, akinél biztosabb szeme, élesebb megfigyelőképessége senkinek sincsen az egész földkerekségen, felebbezhetetlenül megállapitotta, hogy a városházán csakis akkor érvényesül a polgárság érdeke és akarata, ha ez az érvényesülés néhány élelmes polgártársnak az anyagi előnyét jelenti egyuttal. A főváros szociális, kulturális alkotásai sohasem születtek volna meg, ha az alkotókat a kijárók nem összetönözték volna alkotásra. Minden, ami a városházán történik, csak ürügy, többé-kevésbé ügyes palástolása a város bőrére menő üzletnek. Vaskarjuk le a szociális alkotásokról a szociális mázt és akkor lepel nélkül előttünk áll a kijáró, az üzlet-ember.

Nagy elégtétellel, jóleső örömmel olvastuk és élveztük Molnár Ferenc cikkét. És hogy ismét sikerült vele egyazon eszmekörbe jutni, fokozza nemcsak a büszkeségünket, hanem azt a szilárd meggyőződésünket is, hogy nem tuloztunk és nem tévedtünk a városvezetésről vallott itéletünkben.

Jubilálunk

nemsokára, negyven esztendős évfordulójára készülünk annak az eseménynek, hogy Pest városa egyesült Budával. Ez a „titulus bibendi", a mi látásunk szerint tényleg nem annak az alkalomnak szól, amelyet megünnepelni készülnek. Igaz, hogy negyven esztendő szép kis idő. De huszonöt esztendő még nevezetesebb alkalom, harminc esztendő szintén évforduló. Miért van az, hogy a városházán éppen a negyvenedik esztendőt találták az ünneplés céljára a legmegfelelőbbnek, miért nem tudtak még tiz esztendőt várni ünneplő kedvükkel. Az okot megmondottuk már. Oly sok baj, nyomoruság érte a polgárságot, éppen a város részéről, hogy a polgármester hite szerint nem fog ártani a cécó. Az ünnepély szép lesz, mert jubilálni senki sem tud szebben nálunk. Az ünnepély fénye vakitó lesz, a polgárok elveszitik majd a látóérzéküket.

Mellőzött merkantil érdekek

Ha nem is minden bainak, de kétségtelenül igen sok furcsa és lehetetlen dolognak az a kutforrása, hogy a főváros törvényhatósági bizottságában Budapest polgárságának, középosztályának elemei, foglalkozási ágai nincsenek megfelelő arányban képviselve. Most csak a középosztály keretén belüli differenciálódásról szólunk, nem pedig arról, hogy van egy egész rend, egész társadalmi osztály: a munkásság, amelynek egyáltalában nincsen beleszólása a város ügyeinek intézésébe.

A középosztálynak kétségkivül igen értékes, intelligens elemét alkotják az ügyvédek. Még sem mondhatjuk egészséges állapotnak azt, hogy a főváros törvényhatóságának négyszáz tagja között kilencvenen tagjai az ügyvédi kamarának. Az ügyvéd általában véve nagyon egyoldalu, mindent jogi szempontból itél meg, ami gyakran nagy hiba. És legyünk őszinték: az ügyvéd-városatyák között találjuk a városházi kijárók prototipusait. Az ügyvédi praksznak lényeges része Budapesten a városházával összefüggő peres és perenkivüli eljárás és ki tagadhatná, hogy a legtöbb ügyvéd irodájának gyors föllendülését reméli bizottsági taggá történt megválasztásától.

Az ügyvédség tehát nem a legkivánatosabb eleme a közgyülésnek. A kifejtetteken kivül a nyilvánvaló aránytalanság miatt sem. Mert amig a közgyülés huszonkétszázaléka ügyvéd, addig pl a kereskedők és iparosok mindössze tizenhat százalékkal vannak képviselve a törvényhatósági bizottságban. Holott Budapesten kb. kétzer ügyvéd van, tehát a lakosságnak kéttized százaléka. Kereskedő és iparos pedig a legminimálisabb számitás szerint is ötvenezer él a fővárosban, vagyis az összlakosságnak kb. öt százaléka. A mérleg tehát az, hogy huszonötszörte kevesebb ügyvéd van, mint kereskedő és iparos, mégis 22:16 a közgyülésen való képviselet aránya az ügyvédek javára.

Nagyon egyoldalu volna ez a gondolatmenet, ha tisztán a nyers arányszámokra támaszkodnánk annak a megállapitásánál, hogy az ügyvédi elem ráfekszik a városháza ügyeire, a kereskedők és iparosok viszont gyatrán vannak képviselve a képviselőtestületben. A helyzet nemcsak számbelileg vigasztalan. Azt látjuk, hogy a kereskedők és iparosok nem jutnak szóhoz a közgyülésen, nem folynak be a város ügyeibe oly mértékben, mint ahogyan joguk volna. Alig van a közgyülésen olyan ügy, amelyhez valami mélyrehatóbb kereskedelmi vagy ipari érdekek nem füződnének. A városvezetés jelenlegi irányának vezérmotivuma, a községesités, egyenesen a kereskedők és iparosok existenciális érdekei ellen irányul. Még sem történik semmi abban az irányban, hogy a kereskedő- és iparellenes tendencia legalább mérséklődjék. Mindennek az oka pedig a kereskedők és iparosok szervezetlenségében rejlik. A szervezkedés óriási erkölcsi erőhöz juttatná azokat a bizottsági tagokat, akik már foglalkozásuknál fogva is elsősorban

hivatottak arra, hogy a főváros kereskedőinek és iparosainak eminens érdekeit megvédjék. Egységes táborban kell felvonulniok a közgyülésen a kereskedőknek és iparosoknak. A kereseti ág szerint való tömörülés nem jelenti a kerületi pártkereteknek meglazulását, de lehetetlenné teszi a jövőben azt, hogy Budapest törvényhatósági bizottsága figyelmen kivül hagyja a legnagyobb polgári osztály létérdekeit.

Gázfütés — gáz nélkül

Hogy keletkeznek a tulkiadások?

A hiteltullépések keletkezésének beszédes példáját nyujtja ez a kis történet. Szól pedig a mese a Szentendrei-uton mostanában épült községi iskoláról, amelyről egyizben megemlékeztünk már, annak az alapos aggodalmunknak a kapcsán, hogy hiányzik belőle a jellemszilárdság és bárha vadonatuj alkotmány, mégsem fogja sokáig az alkotók dicsőségét hirdetni.

A palotaszerü iskola végre-valahára elkészült s amikor a belső berendezésre került a sor, a városházán ugy határoztak, hogy a tantermekbe gázfütést vezetnek be. Nyomban hozzáfogtak a munkához, megrendelték a drága gázkályhákat, a tanitók és a nebulók pedig már előre is örültek, hogy milyen jó lesz télen, amikor az utcán nagyon hideg van, a gáz pedig kitünően fog melegiteni.

A tél, ahogyan mondani szokás, előre vetette az árnyékát. Az első őszi szél arra csábitotta az iskola vezetőségét, hogy a pazar pompáju gázkályhákat kipróbálja. A próba nem sikerült. Egyszerűen azért nem, mert kiderült, hogy a bölcs tervezők

elfelejtették a gázt a központi tartályból a kályhákig vezetni.

Ez pedig minden tragikus oldala mellett is kacagtatóan humoros dolog. Jó, jó, a fák nem nyulnak az égig. De miért ne nyuljanak a gázcsövek egészen a gázkályhákig? — erre már nehéz dolog felelni.

Sokáig tartott, amig rájöttek az iskolában a hibára. A kályhákat okolták a rövid gázcsövek miatt, amikor pedig megunták a dermesztő hideget, radikális megoldást választottak. Egyszerüen kidobták az összes gázkályhákat és szénfütésre rendezkedtek be. Tömték a jó, öreg Meidinger-kályhákat kokszszal, szénnel, fával, papirral, de megint baj volt: óriási füst terjedt szét a tantermekben. A gyermekek kórusban énekelték: Mi füstölög ott a Szentendrei-uton, távolban, talán biz' az édes anyánk hajléka? Holott az édes anyánk hajléka füstmentes maradt, az uj iskolában pedig azért volt csupa füst minden, mert a városházán már megint megfeledkeztek valami lényegtelen, csekélyke körülményről, arról, hogy a kémény

gázfütésre szolgált, nem pedig szénfütésre.

Természetes tehát, hogy nem szuperálhatott és természetes, hogy amikor erőszakkal szenet akartak vele fogyasztatni gáz helyett, sztrájkolni kezdett, füstöt okádott magából. A drága gázkályhákat most a kémény követte a város anyagfelszerelési raktárába. Egyetlen-egyszer lesz még hozzájuk szerencsénk, akkor, amikor a szentendrei-uti iskola épitkezésénél felmerült hiteltullépésnek a fedezetéről kell majd gondoskodni.

*

Tudja isten, ki ambicionálta, hogy a szóban forgó iskola ritkitsa a párját? Kivülről ugy néz ki, mint valami modern várkastély, belül pedig keleti pompa fogadja a jámbor nézőt. Még a padlója is különb, mint a többi városi épületé. Kiadták az ukázt, hogy kétszáz négyszögméternyi területet a szbeszttel kell kirakni. Miután pedig a padló területe mindössze százhatvan négyszögöl volt, a körültekintő vezetőség ugy oldotta meg a fogas problémát, hogy a fölös aszbeszttel a pince padlóját rakatta ki. No, ti hires bécsiek, berliniek, párisiak, londoniak, erre mutassatok példát. Van-e ti néktek is palotaszerü iskolátok, ahol még a pincének is aszbeszt-padlója van?

Egyhangulag Festetich

Miért lépett vissza Almády?

Almády Géza tanácsnok hétfőn délben bejelentette a polgármesternek, hogy az alpolgármesteri cimmel és jelleggel felruházott tanácsnoki állásra beadott pályázatát visszavonja. Minthogy Déri Ferenc dr. és Harrer Ferenc dr. tanácsnokok már korábban megcselekedték ugyanezt, a november ötödiki közgyülésén az egyedüli jelöltet: Festetich Géza grófot fogják egyhangulag megválasztani.

Almádi Géza visszavonulása érdekes körülmények között történt. Eleinte ugy látszott, hogy számottevő pártja lesz, voltak kerületek, amelyeknek támogatására egészen biztosan számithatott. Később azonban Bárczy István erősen exponálta magát nem annyira Almády ellen, mint inkább Festetich mellett. A polgármester személyesen korteskedett s azzal érvelt, hogy Almády Géza amugy is vagyonos ember s a szükséges harmónia közötte és Almády között nincsen meg olyan mértékben, mint Bárczy és Festetich között. Közvetlenül a kijelölő választmány ülése előtt kompromissumot ajánlott fel a polgármester: e szerint a választmány Almádyt jelöli első helyen azzal a feltétellel, hogy Almády azután önként visszalép a jelöltségtől. Ezt a feltételt önmagára nézve lealázónak tartotta Almády s az ajánlatot visszautasitotta, mert — ugymond — az már egészen egyre megy, hogy a halálraitéltnek a kivégzésénél selyemzsinórt használnak-e, vagy kötelet. A visszautasitás eredménye az volt, hogy a választmány Festetich Géza grófot jelölte első helyen, amivel azután el is dőlt a választás sorsa. A kerületek egymásután állottak Festetich mellé s Almády Gézának be kellett látnia, hogy a legkeservesebb csalódások érnék, ha kitenné magát a választás esélyének. Elment Bárczy Istvánhoz, megköszönte az iránta tanusitott jóakaratát, azután beadta a pályázat visszavonására vonatkozó kérvényét.

Bárczy István szótlanul tudomásul vette ezt az elhatározást, a mellőzött tanácsnok pedig ujból elfoglalta hivatalát és lankadatlan buzgalommal, példátlan kötelességérzettel folytatja a munkáját ugy, mintha mi sem történt volna. Bárczy István akarata ismét győzött.

A CSODA-AUTO

UJABB EZREKET NYELT EL

Lapunk olvasói előtt nem titok, hogy a főváros polgármesterének, Bárczy István dr.-nak legujabban olyan automobilja van, amely ugyan négyvenötezer koronájába került a fővárosnak, viszont azonban egyetlen pária van csak a világon, az is Vilmos császár tulajdona.

A polgármester csoda-autojával kellemetlen eset történt pár nappal ezelőtt. Bárczy Istvánnak bebeszélte valaki, hogy egy negyvenötezer koronás autót kivül is, belül is a legnagyobb fénnyel illik kivilágitani. A polgármesternek erősen kifejlett kulturérzéke van minden iránt, ami rossz és drága. Nem

Alpolgármesterből — alpolgármester.

A váci-utcai parlamenten egyszerre két zászló leng. Antal Gyulát gyászolja a fekete lobogó, a nemzeti szinü pedig azt jelenti, hogy ma fogják betölteni a városatyák Vaszilievits János helyét. Az elmulás és az élet szimbolumai a zászlók, szépen megférnek egymás mellett, az őszi szellő nyomán egymásra borulnak s ha szólni tudnának, a fekete lobogó bizonyára azzal kérkedne, hogy ő előbbre való, mint a trikolór, mert minden pápaválasztást pápatemetés előz meg, a holtakat szépen elparentáljuk és közben máris az utódokat keressük.

Megállapitjuk, hogy a közgyülés korántsem volt ilyen melancholikus hangulatban. Ünnepi gérokkok simultak a városatyáknak többé-kevésbé daliás termetére. Bárczy polgármester is talpig fekétben nyitotta meg az ülést s tett jelentést Buda és Pest egyesülésének negyven esztendős jubileumáról. Negyven esztendővel ezelőtt történt, hogy Pest örök hüséget esküdött Budának, ásó, kapa sem választja el őket azóta egymástól, csak a Duna. Negyven esztendő alatt sokat civakodtak a házastársak, Buda állandóan féltékeny volt az urára, mert Pest kikapós legény volt, nagy városi erkölcsökkel szaturálva, Buda pedig mai napig is jámbor „spisz" maradt.

Körülbelül igy morfondiroztak a városatyák a bejelentés kapcsán, aztán megállapitották, hogy Buda és Pest egyesülése meddő volt, a házasságból nem származott gyermek. Nagy-Budapest még mindig a jövő méhében szundikál.

Az ünnepi hangulatból Havass Rezső zökkentette ki az atyákat. Hosszuleiáratu inditványokat tett, aminél sokkalta nagyobb baj volt, hogy az inditványokat meg is indokolta. Mindenki unta az ügyet, még Bárczy István is, elannyira, hogy egyszerre csak felkelt a helyéről s az elnöklést átadta Festetich Géza grófnak. Festetich ugy elnökölt, mintha világéletében nem csinált volna mást. Jóformán joga sem volt az elnökléshez, mert a megbizatása egyelőre csak a polgármester bizalmát jelentette. Két hét mulva lesz a választás, amely ha balul is üt, Festetich már nem idegen az elnöki székben, bebizonyitotta, hogy kitünően tud a városatyák feje fölött elnézni. A derék Almády Géza bizonyára azt gondolta magában: „Elnökölnék bár én, és figyelnél rám te!" . . .

Festetich rosszkor kezdte az elnöklést. Valami bus Lengyelnek a nyugdijügyét tárgyalták s a közgyülés, Baránszky Gyula dr. hatásos védőbeszéde után, leszavazta a tanácsot. Jó szerencse, hogy ugyanannak a Lengyelnek még két rendbeli kérelme volt. Ezeknél aztán reparálták a vereséget s a tanács előterjesztését — ugyancsak Baránszky Gyula lelkes védelme folytán — változatlanul elfogadták.

A Lengyel-ügy után nyugodt medrében haladt a tárgyalás. Az események csöndes szemlélőinek alkalmuk volt néhány jóizü megfigyelésre szert tenni. Egy budai városatya valami jelentéktelen tárgynál észbontóan bőbeszédűnek mutatkozott. Éppen kéznél volt az egyik terembiztosi cimmel és jelleggel felruházott szolga, a kéznél lévő szolgának a kezében viszont hosszu, hegyes fecskendő volt, tartalma pézsma-parfüm s a rendeltetése az, hogy a közgyülés levegőjét ózondussá tegye. A szolga azt hitte, hogy ő egy tüzoltófőparancsnok, a pézsmás hengert a beszélő városatya szájának szegezte, azzal a dicsérendő tendenciával, hogy eloltsa a szónoki tüzet. A városatya szépen megtörölte az arcát és tovább beszélt, amiből az következik, hogy a bakkaratnál néha nem árt a bankot kissé megspriccelni, de egy szónoklási viszketegségben szenvedő városatyánál ez a mütét teljesen kárbaveszett munka.

A beszélő atyának a háta mögött soha sem látott, méltán megcsodált férfiu ül. A sajtó karzaton megindul a találgatás, vajjon ki lehet ez az ember? Sokan megesküsznek rá, hogy Wewresshegyi Dávid hirtelen kiugrott a Borsszem Jankóból s szó nélkül letelepedett a teremben. Végre Lieber tanácsjegyző, akinek hivatalból kell ismerni mindenkit, elárulja, hogy Wewresshegyi Dávid tulajdonképpen Heinrich Kálmán, nem a Borsszem Jankótól jött, hanem Budáról, nem is azért, mert Buda-Pest jubilál, hanem mert ősrégi városatya, közmunkatanácsos, mindezeknek a tetejében pedig annyi pénze van, hogy ha a jubileum alkalmából minden városatyának, minden városi tisztviselőnek, minden városházi uiságirnoknak egy-egy zsák gázgyári kokszot küldene, még akkor is volna mit apritani a kávéjába.

Hirtelen hatalmas éljenzéstől visszhangzanak a komor falak. Bárczy István jelenti, hogy az alpolgármesteri állásra Bódy Tivadart választották meg

volt nehéz dolog tehát megvétetni vele (t. i. a várossal) csekély h á r o m e z e r k o r o n á é r t egy u. n. Caw-Vorrichtungot, olyan accumulator-félét, amelynek segitségével központilag villamos világ tással lehet ellátni az auto külsejét és belsejét. A Caw-Vorrichtungot beszerezték, de rövidesen elveszitette Bárczy István tetszését. A polgármester megunta, ugy találta, hogy nem szuperál eléggé jól. A polgármesternél az elhatározást nyomon követi a tett s a 3000 koronás Caw-dolog ma már valahol az anyagszertárban pihen. Husz fillérért akárki megvásárolhatja. A különbözetet pedig megéri az a jól eső tudat, hogy ilyen drága auto-világitó masinája még Vilmos császárnak sem volt. Igaz, hogy Vilmos császárnak a saját zsebéből kellene kifizetni a 3000 koronát, a polgármester ellenben a pesti polgárok zsebeit használja fel erre a célra. Ez azonban csak formaság, ugy hiviják: a közigazgatás egyszerüsitése.

Bontás előtt

az utcai bódék és trafikok.

A város területén jelenleg négy helyen állanak árubódék. A Szervita-tér közterületén létesitett bódék háromnegyedrészben üresek; az engedélyt annakidején F i s c h e r Emil bizottsági tag kedvéért adták meg az épitkezésre, Fischer közben kihurcolkodott belőle. A fővárostól kapott használati engedély 1913 december 31-én lejár; ezután pedig nem következhetik egyéb, minthogy a malteros tákolmányt január elsején után le kell bontani.

A Dohány-utca és a Wesselényi-utca sarkán emelt árubódék magántelken épültek; a telekkel a tulajdonos izraelita hitközség nem tud mit csinálni. Bérházat a templom oldalába nem épit és addig, mig az értékesités problémáját megoldják, menedéket ad a környék hajléktalan kereskedőinek.

A Rókus-kórház melletti árubódék fennállása a legnagyob sérelme a környék kereskedőinek és a közérdeknek. Az ott helyet foglaló kereskedők mindenikének külön üzlete van és csak fiókot tart fenn a bódéban. A középitési bizottság mult pénteken tartott ülésében győzött ismét a bebiztositott magánérdek és a bizottság a bódék ottmaradását további egy esztendővel meghosszabbitotta. Egészen bizonyos azonban, hogy ez a határozat nem végleges. A közmunkatanács illetékes referense már is bejelentette a második ügyosztálynak, hogy az engedély meghosszabbitását a belügyminiszter megsemmisiti.

A legtöbb bonyodalom a Kálvin-téri árubódéval, a B á t h o r i-k á v é h á z z a l volt. Erre vonatkozólag a belügyminiszter utolsó terminusnak most november elsejét jelölte meg. A második ügyosztály az ügyet ujabb halasztó inditvánnyal a jövő pénteken tartandó középitési bizottság elé viszi és azt javasolja, hogy a Báthori-kávéháznak további egy évig kegyelmezzen meg a főváros. A javaslat persze csak egyszerü formalitás, mert a város ismeri a belügyminiszter intencióját és tudja, hogy az egyéves halasztásba nem egyezik bele.

A közterületeket elfoglaló trafikok is el fognak tünni a legközelebbi időben. A főváros, mint ismeretes, hirdetési bódék fölállitását tervezi: ki is irta a városgazdasági ügyosztály a bódékra a tervpályázatot, de a beérkezett tervek megvalósitása horribilis költséggel járna és igy az ügyosztály ujabb hirdető-bódé tervek beszerzését tervezi. Ha ezt a problémát megoldották, akkor az uttesteken levő trafikok ott nyernek elhelyezést. Engedélyt persze csakis bérleti szerződés alapján kaphatnak a jelenlegi bódé-trafikosok is.

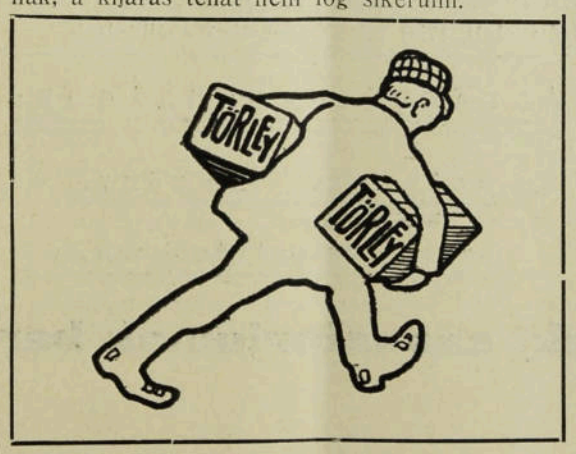
Szterényi & Comp.

Házakat kinálnak a városnak

S z t e r é n y i Józsefről, a legdaliásabb ny. államtitkárról, régóta nem esett már szó ennek a lapnak a hasábjain. Legutoljára akkor, amikor fájdalomtól megtört szivvel jelentettük, hogy lemondott bizottsági tagságáról, mert félt, hogy mihamarább összeférhetetlen helyzetbe kerül. Annakelőtte pedig egy cikknek a keretében méltattuk Szterényi József érdemeit, abból az alkalomból, hogy közkereseti társaságot alapitott, összevásárolta a Sasad vidékét, telekspekuláns lett.

Ennek a közkereseti társaságnak révén szerepel ujból a városházán Szterényi József. A társaság, két kisebb pénzintézettel együtt megvásárolta az u. n. H a l á s z-f é l e h á z c s o p o r t o t, a Városház-utca 10., 12. és 14. számu házakat. A bontás javában folyik már, az épitkezéssel azonban egyelőre nagy bajok vannak. A középitési bizottság ugyanis megtagadta az épitési engedélyt azzal az indokolással, hogy a Halász házcsoporton keresztül fog vezetni a Gerlóczy-utca folytatása, ennél fogva az engedély csakis azzal a feltétellel adható meg, hogy az épittetők az utcafolyattásra helyet hagynak. F i s c h e r József biz. tag ugyan erősen pártolta a társaság kérelmét, de H a r r e r Ferenc dr. erélyesen visszautasitotta a bizottsági tag ur prókátoroskodását s elárulta, hogy Fischer ur szintén tagja a konzorciumnak, ennélfogva közvetlenül érdekelt fél.

Amikor Szterényiék látták, hogy az épitkezéssel nem boldogulnak, más irányba terelték az üzletet. Felajánlották a telkeket a fővárosnak megvételre. A vételből azonban nem lesz semmi. Nemcsak a vigasztalan pénzügyi viszonyok miatt, hanem azért sem, mert ahol Szterényi József van, ott nem terem többé fü. Szterényi József üzleteiből nem sok haszna lehet a városnak, a kijárás tehát nem fog sikerülni.

Városi vízmérőóragyár

A lámpagyár kudarca

A főváros közgyülésén P e r c z e l Béla bizottsági tag fölszinre vetette a vállalkozói kapzsiságnak egyik sokat ostorozott kinövését, amikor a vállalkozó a város tetemes megkárositására használja ki monopólszerü helyzetét. A támadás éle az adott esetben a M a g y a r L á m p a- és F é m á r u g y á r R é s z v é n y t á r s a s á g ellen irányult. Ez a vállalat foglalkozik kizárólag a főváros vizmérőóráinak megjavitásával. A vállalat ezt a helyzetet jogosulatlan haszon elérésére használta ki; hosszu évek során évenkint mintegy 150,000 koronát számitott föl a lámpaárugyár a fővárosnak, holott, mint a közgyülésen mondották, ez a javitási munka sokkal, közel 50 s z á z a l é k k a l k e v e s e b b e t é r.

A vállalkozó társaság visszaélésére a megszokott módon igyekszik a város segiteni. Közismert dolog, hogy a lófogatu fuvarosok vállalkozói addig zsarolták a várost, mig a városházán megunták a szertelenséget és megcsinálták a házi fuvartelepet. Ezuttal is azt a megoldást választották a városházán. A vizvezetéki és világitási ügyosztály előterjesztésére a polgármester három tisztviselőt küldött ki külföldi tanulmányutra. A kiküldöttek a nagyvárosok vizmérőóra javitási rendszerét fogják tanulmányozni.

Az utnak a gyakorlati eredménye pedig az lesz, hogy a vizműigazgatóság uj házi üzemet létesit: a vizmérőórák javitására városi műhelyet fognak fölállitani. Ehhez pedig most már csak egy lépés az, hogy a vizmérőórákat házilag gyártsák. A szerelőműhely ugyanugy van berendezve ugyanis, mint az óragyár, csak nincs benne öntőde. Ezt pedig azzal pótolják, hogy vagy máshol öntetik meg az órákat, vagy pedig később öntődét is létesitenek.

A vállalkozó gyár magára vessen, mikor a város véget vet a mai tarthatatlan helyzetnek. A lámpaárugyáron kivül csakis Pozsonyban létezik még vizmérőóra javitómühely. Ezt azonban a távolság miatt nem lehetett foglalkoztatni. Ujabban a soproni vizművek akartak Budapesten javitóműhelyt létesiteni, de a város tervének hallatára elálltak a megvalósitástól.

Autobusz helyett

tragikomikus előterjesztés.

A polgárság sürgető kérésének, a sajtó egyértelmü követelésének lesujtó eredményét készíti elő az a javaslat, amelyet a tanács az autobusz dolgában a bizottságok és a közgyülés elé akar terjeszteni. A megdöbbentő felületességgel összetákolt előterjesztés az autobusz-kérdés radikális megoldása helyett ujabb komplikációkkal fenyegeti a bait. Először is az omnibusz-vállalat megváltására csak öt-negyed év mulva kerül a sor. Másodszor: nem méltó a fővároshoz, hogy jogi kibuvókat keres, hamis utakon törekszik az autobusz-közlekedés nevetséges kis torzalakulatának a beállitására. A Rudastól a Széchényi-fürdőig közlekedő kocsik nem mehetnek autobusz-forgalomszámba s állandó összeütközésre, pörökre fog vezetni az autobusz-társasággal. Ez az ideiglenes megoldás a semminél is keveselbb, szégyenletesebb. Most még csak az hiányzik, hogy a tanács szuverén hatáskörébe engedje át a közgyülés az autobusz-iáték megindítását, s a kocsitipus kiválasztását. Az autobuszért megindult mozgalomnak ez az eredménye növeli a tanács büneinek a számát.

Lapunk telefonszáma: 137-15

— Mindjárt gondoltam! — szólt egy csodálatos éleslátással megáldott városatya és már indult is, hogy Bódyt az eredményről értesitse. Bódy nem volt nagyon meglepetve, tudomásul vette, hogy alpolgármester lett, annál is inkább, mert eddig is az volt. Még csak diszmagyart sem huzott magára, egyszerü szalónkabátban esküdött fel magyar hazánk alkotmányára és vidékére. Aztán Bárczy dicsérte Bódyt, Bódy visszadicsérte Bárczyt, a városatyák tapsoltak és éljeneztek, de a leglelkesebb, legőszintébb, tapsok és éljenzések a karzatról indultak utnak. Ott ült az ünnepelt alpolgármester családja, immáron negyedszer hallották Bódy Tivadart főleskődni, aránylag fiatalember még az uj alpolgármester, de — legföljebb még egyszer esküszik . . . az alkotmányra! . . .

A ceremónia végén Bárczy István megkérdezte a jobb kezétől:

— Nagyon drukkoltál, Tivadar?

— Egy keveset, éppen csak a forma kedvéért — válaszolta Bódy s a közgyülésnek most ritka látványosságban volt része: a két férfiu összecsókolózott. Utána pedig Bódy Tivadar kivonta magát a polgármester ölelő karjaiból s a gratulálók sorfala között kivonult a teremből. A városatyák pedig megkérdezték egymástól:

— Melyik kijáráson keresztül távozunk?

Mivelhogy tudniillik, hogy a városházán a kijárások megszaporodtak. A központi városházára uj táblát szögeztek fel az elmult héten. Az van ráirva, hogy: É j j e l i k i j á r á s. Tehát már éjjel is! A váci-utcai parlamentben ellenben ez idő szerint még csak nappali kijárások vannak. Amely körülményt ok és okozati összefüggésbe lehetne hozni azzal a ténynyel, hogy szeretett fővárosunk jelenleg főpolgármester nélkül szükölködik.

Események

Telefon 137—15.

Hátralékos előfizetőinket tisztelettel fölkérjük, hogy az esedékes dijat beküldeni szíveskedjenek.

Címváltozások közlését azonnal kérjük.

Előfizetési árak: egész évre 16 kor., félévre 8 korona. **A kiadóhivatal.**

Orvosok harca. Mult heti számunkban hirt adtunk arról, hogy a Rókus-kórház urológiai osztályán megüresedett sebész-főorvosi állásra többen pályáznak. A h. főpolgármester e héten hirdetett pályázatot az állásra s már is erős küzdelem indult meg. Az első sorban kombinációba vett Illyés Gézának erős konkurrense támadt Feleki Hugó dr. egyetemi m. tanár személyében, akiről orvostársai azt állitják, hogy kiváló urológus, de nem sebész.

Lengyel Lajos ügye. A szerdai közgyülésen nagy kavarodást idézett elő az a kérelem, a melylyel Lengyel Lajos polg. iskolai igazgató fordult a közgyüléshez. Lengyel teljes nyugdijképességéhez mindössze két hónap hiányzott még. Harminc esztendőt és tiz hónapot szolgált, amikor, közvetlenül a nyári szünidő megkezdésekor, nyugdijba vonult. Ezt abban a reményben tette, hogy a szünidő alatt lefolyó két hónapot a tanács be fogja számitani szolgálati idejébe. Ez egyszer azonban a tanács — meggyőződésünk szerint ok nélkül — erélyes volt és Lengyelt elutasitotta kérésével. A közgyülés Gellért Jenő felszólalása után méltányosabbnak mutatkozott s a kérelmet teljesitette.

Cséryéket elutasitották. A Csér y-féle szemétfuvarozási vállalat, amelyet azóta a főváros megváltott szenvedéseitől, két esztendővel ezelőtt 1,8000.000 kor erejéig pört inditott a főváros ellen, azon az alapon, hogy az Üllői-ut rossz burkolata ennyi kárt okozott a vállalatnak. A törvényszék a felperest keresetével elutasitotta. Felebbezés folytán a pör a Táblára került, amely most az I. biróság itéletét helybenhagyta. A fővárost a pörben Szabó Imre dr. tiszti ügyész képviselte.

A Lánchid elzárása. Mint jó forrásból értesülünk, a kereskedelemügyi miniszterium végleges megállapodása szerint a Lánchidat jövő év október elsején zárják el a forgalomtól.

A tánctanitás házikezelésben. A főváros nemrég a zeneiskolák nagy fájdalmára házikezelésbe vette a zenetanitást, elhóditotta a magániskolák tanerőit és az iskolák keretében állitott föl zenetanfolyamokat. Most arról értesülünk, hogy a tánctanitók jövedelmét fogja a főváros elhóditani. A hatodik kerületi Váci-köruti polgári leányiskolában tánctanitónői kurzust rendeznek az idén és amennyiben elég tánctanerő lesz, jövőre a fővárosi iskolák növendékei részére tánckurzusokat rendeznek.

Hivatásos gyámból — tiszti ügyész. A városházi közigazgatásnak kétségkivül legszebb eredménnyel müködő szerve az árvaszék, amelyet Melly Béla dr. elnök európai hirü mintaintézménynyé fejlesztett. Melly Béla nevéhez füződik a gyermekvédelem modern szervezése, ennek keretén belül pedig a hivatásos gyámság kialakulása. Az árvaszék mellett jelenleg két hivatásos gyám müködik: Reichel Károly dr. alügyész és Engel Zsigmond dr. ügyvéd. Reichel benne van a tisztviselők státusában, Engel dr. állása azonban szervezetlen s miután az ő érdemeit mindenki elismeri, a kérdést ugy akarják megoldani, hogy Reichel Károlynak a közel jövőben ügyésszé való megválasztatása után Engelt bizzák meg az összes házasságon kivül született gyermekek gyámságával, annál is inkább, mert a hivatásos gyámságnak a fogalma amugy is kizárja ennek a hivatalnak a megosztottságát. Abban az esetben viszont, ha a hivatásos gyámi állásnak a státuszba való illesztése akadályokba ütköznék, Engel dr. a siker minden reményével pályázni fog a legközelebb megüresedő tiszti ügyészi állásra.

A privilegizált pálinkamérők ellen. Baránszky Gyula biz. tag nemregiben szóvá tette a közgyülésen a pálinkamérésekre vonatkozó szabályrendeletnek egynémely visszás intézkedését, mint értesülünk, legközelebb inditványt nyujtanak be a közgyüléshez abban az irányban, hogy a szabályrendeletnek néhány pálinkamérést megtürő, jogosulatlan előnyt nyujtó rendelkezései hatályon kivül helyeztessenek.

Tojáskereskedők a községi üzem ellen. A budapesti tojástőzsde tagjai Székács Antal udv. tanácsos elnöklete alatt értekezletre gyültek össze a kereskedelmi és iparkamarában a fővárosi tojáskereskedelem terén tapasztalható bajok megbeszélése végett. Kovács Alajos a következő határozati javaslatot terjesztette elő: „A budapesti tojástőzsde tagjai felkérik az igazgatóságot és elnökséget arra, hogy illetékes helyen lépéseket tegyen a kereskedőket megélhetésükben megtámadó és a fogyasztóközönség érdekeit nem szolgáló községi tojáselárusitás tárgyában, egyben pedig hasson oda, hogy a fogyasztóközönség, a városi képviselőtestület, nemkülönben a sajtó a való tényállásról kellően tájékoztassék". A határozati javaslatot egyhangulag elfogadták. Gerlei Lajos és mások felszólalásai után elnök kijelentette, hogy az elfogadott határozatokat egy legközelebb tartandó igazgatósági ülés elé terjeszti, amely azután a szükséges lépéseket meg fogja tenni.

Tanulmányuton. Legutóbbi számunkban megirtuk, hogy az autobusz-üzletre a Bárdi automobil rt. is pályázik és a közlekedési ügyosztálynak ideiglenes tervezetét már be is nyujtotta. Végleges ajánlatot csak néhány nap mulva nyujtanak be. Bárdi József vezérigazgató hazaérkezése után, aki az autobusz-ügy tanulmányozására Berlinbe, majd onnét Párisba utazott.

1750 millió utas. A Pénzvilág legutóbbi számában rendkivül érdekes cikket közöl Berlin hatalmas arányairól, szédületes fejlődéséről és a városvezetés tanulságos politikájáról. Gross-Berlin mintaszerü közlekedési berendezéséről megemliti, hogy a kitünő és olcsó közlekedés egyik legkiemelkedőbb pontja a grossberlini várospolitikának A Stadt- und Ringbahn, a Hoch- und Untergrundbahn, a villamos Strassenbahnok, Kraftomnibuszok és lóval huzott omnibuszok óriási hálózata kapcsolja összse Nagy-Berlin legkülönbözőbb helyeit. A viteldijak mindegyik közlekedési eszközön csekélyek. Charlottenburgból, Wilmersdorfból, Tempelshofból és más Vorortokból 10 pfenningért lehet Berlinbe utazni akármelyik közlekedési eszközön. A Stadt- und Ringbahn 3 márka 10 pfenningért ad ki bárkinek havi bérletjegyeket, a munkások részére pedig igen kedvezményes heti bérletjegyeket. Az olcsó viteldijak nagy mértékben emelték a forgalmat. Gross-Berlinnek felsorolt közlekedési eszközei egy év alatt 1750 millió személyt szállitottak.

A vaj és a sajt hamisitása ellen. A Budapesti Vaj- és Sajtkereskedők Egyesületének küldöttsége Bogdány Mór elnök vezetése alatt a napokban fölkereste a földmivelésügyi minisztert, akinek kezeihez egy előterjesztést nyujtott be, melyben a tejtermékek termelésének és forgalmának fejlesztése érdekében egyes tejtermékek, nevezetesen a vaj- és a sajttermelésnek állami felügyelet alá helyezését kérte. Ghyllány báró földmivelésügyi miniszter a küldöttséget a legnagyobb előzékenységgel fogadta és kijelentette, hogy a kérdés megoldására mindent meg fog tenni.

A Menetjegyiroda a Vigadóban. A fővárosi vigadó hatalmas mórs ilü földszinti termében végre internacionális forgalmához méltó helyiséghez jutott a *Központi Menetjegyiroda*. A rendkivüli magas, boltives terem, több millió korona értékü vasuti és hajózási menetjegyet tartalmazó óriási jegyszekrényeivel, a pénztárak és páncélszekrények körül foglalatoskodó számos tisztviselő, a hálókocsiszolgálat lebonyolitására szolgáló sok telefon, az idegen-pénzeket és külföldi chequeket beváltó bankpénztárak, az ezernyi prospektussal telerakott hatalmas asztal, a Baedeckerek és más utikönyvek könyvszekrényei, olyan impozáns jelleget adnak ennek az irodának, amelyhez foghatót alig találunk Európában. Ha ehhez hozzávesszük azt a nagy utasforgalmat, amelyet a *Központi Menetjegyiroda* lebonyolit, akkor fogalmat alkothatunk magunknak arról a nagyszabásu és igen mozgalmas üzemről, amely ezt az irodát a főváros egyik legérdekesebb látványosságává avatja.

Az **„Omnia"** igen érdekes műsorából kiemelendő *„A levegő királya"* cimü ötfelvonásos csodás szépségü műfilm, melyben a szenzációs repülőgépprodukciókat, a tango-táncot s Carrel tanár szivélesztési kisérleteit is látjuk. A *„Táncos Elza"* cimü 3 felvonásos életkép, a „Jönnek a vadak" cimü két felvonásos vigjáték egészitik ki az *Omnia* műsorát.

Versengés a Sárosfürdőért

— Döntés 3 hét mulva —

A Sáros-fürdő egészségügyi berendezésének munkáira beérkezett ajánlatokat most vizsgálja felül az épitési vezetőség. Megállapitható, hogy a fürdő-bizottság tagjai nem engedik magukat terrorizáltatni Bründlék által, hanem egyedül a város érdekeit tartják a döntésnél szem előtt. A magyar ipar jelszavával senki sem szélhámoskodhatik, annál kevésbbé Bründlék, akikről kiderült, hogy magyar-szerelők, a kellékeket azonban szintén külföldön szerzik be.

A bizottság legközelebbi ülését három hét mulva tartja s akkor fog eldőlni, kié lesz a másfél milliós megbizatás. A városházán és a szakkörökben elterjedt hirek szerint az összes munkákra vonatkozó ajánlatokat mellőzi a bizottság s az egyes munkanemekre külön-külön adja ki a megbizást. Ez az eljárás annál helyesebb, mert a munka megosztottsága anyagilag is a legelőnyösebb lesz, minőségileg is az ipar terén mutatkozó pangást több iparágban fogja legalább némileg enyhiteni.

Annyi bizonyos, hogy a bizottság komolyabb tagjai semmiféle további halasztásba nem fognak belemenni s nem fognak türni semmiféle hamis játékot, mesterkedést, amely a város rovására megy.

REIN NÁNDOR
szőnyeg- és ágynemü-áruháza
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 9.

ÁLLANDÓ UJDONSÁGOK:
szőnyeg, függöny,
paplan és matrácokban.

NEUSCHLOSZ-
bútorok kizárólagos eladási helye. Minőség, szépség és olcsóság tekintetében vezetnek.

Szállodák, kórházak, szanatoriumok berendezési vállalata.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

A pénzpiac jövője

Az a nyomasztó feszültség, mely ide s tova két év óta bénitia a pénzpiacok müködését, most még alig mutat enyhülést. Mindenki azt kérdi, hogy belátható időn belül várható-e lényeges javulás? Mert az, hogy a leszámitolási kamatláb a magánforgalomban negyed %-kal lefelé, vagy felfelé megy, nem lehet az általános helyzet megitélésének a zsnórmértéke.

Gazdasági dolgokban a jóslás nagyon ingatag alapokon nyugszik. De ha a jövőre nézve még's valamelyes prognózist akarunk felállitani, akkor előbb vissza kell mennünk a multba, hogy megértsük azt — amit igen sokan nem akarnak elismerni — hogy egy bizonyos periodus óta a pénzpiac alapjai nem ugyanazok, mint azelőtt.

A mult század vége felé a kamatláb igen alacsony nivón állott. 1899-ben és 1895-ben az Angol- és Francia Bank kamatlába 2%, a magánkamatláb pedig Londonban 0.97%, Párisban 1.45%, Berlinben 1.75% volt.

Ha most tekintetbe vesszük, hogy ma az Angol Bank rátáia 5%, a Német birodalmi banké 5½%, a magánkamatláb pedig Londonban 4 hétnyolcad %, akkor be kell látnunk, hogy a pénzügyekben óriási változások mentek végbe, melyeket nem a balkáni háboru, hanem egy évtizedes gazdasági evolució okozott. Hol vagyunk attól az időtől, amidőn az Osztrák-Magyar Bank kamatlába (1902-ben és 1903-ban) 3 és fél százalék, a budapesti magánkamatláb 3 százalék, a bécsié pedig 2.72% volt. Ma a hivatalos rátánk 6%, a legkisebb budapesti kamattétel a magánforgalomban pedig 6 és egynyolcad százalék!

A legutóbbi két évtizedben a mostani krizisen kivül négy válságosnak nevezhető esztendő volt és pedig az 1895, 1899, 1900, és 1907-iki évek.

1895. novemberben tőzsdeválság rázta meg a közgazdasági világot, amelynek kitörését az afrikai aranybányászatok összeroskadása okozta és amely a londoni, párisi stb. tőzsdék után a mi tőzsdénket is megrázkódtatta. Ez a válság csak a tőzsdékre szoritkozott és közgazdaságunk további alakulását nagyobb mértékben nem befolyásolta. 1899. második felében és 1900-ban az ipari tultermelés folytán az egész világon nagy gazdasági depresszió állott be. Főként a budapesti piac szenvedett, részint az épitőipar teljes pangása, részint pedig malomiparunk sulyos helyzete következtében. 1907-ben Amerikából jött a válság, mely egész Európán végig szántott. Akkor mintegy 150—160 millió korona értékü hazai papir özönlött vissza Magyarországba. Az ország gazdasági szervezete azonban a pénzválság dacára kielégitően müködött és némi visszahatás csak 1908-ban mutatkozott, amidőn az ipari konjunktura is hanyatlott.

Mindezek a válságok aránylag rövid ideig tartottak és utánuk mindig pénzbőség és fellendülés következett.

Csakhogy akkor nem csörtették a kardot egész Európában, mint most. Akkor az államoknak nem volt szükségük milliárdokra, hogy hadseregüket és hadifelszereléseiket növeliék.

Most egészen más a helyzet. Alapos javulásra, illetve pénzbőségre belátható időn belül már azért se lehet számitani, mert Európának csaknem összes államai nagy kölcsönökkel készülnek a pénzpiacokat igénybe venni. Manapság a pénzügyileg jól szituált államok is olyan magas kamatot fizetnek kölcsöneik után, melyet évekkel ezelőtt uzorakamatnak neveztek. Amig ezek az állami kölcsönök nem fognak lebonyolittatni, addig jobb pénzviszonyokra alig lehet kilátás. Feltünő a párisi és londoni piacok szokatlan nagy tartózkodása is. A párisi piacon eddig a sok bejelentett kölcsön közül egyik se perfektuáltatott és Románia a berlini piacon volt kénytelen sürgős szükségleteit fedezni. A párisi haute finance köreiben ugy tudják, hogy a francia kormány egyelőre azért nem engedélyezi a balkáni és más kölcsönöket, mert maga is egy milliárd frankra rugó hadikölcsönt akar felvenni. Ha most ehhez hozzávesszük, hogy a nemzetközi politikai helyzet még korántsincs tisztázva és hogy Európa összes parlmentjeiben mostanában csak hadilétszámfelemelésről és dreadnoughtokról tárgyalnak, akkor ne csodálkozzunk, hogy a népeket a bizonytalanság érzete fogja el, ami viszont a tőke tartózkodását és elrejtőzését vonja maga után.

Ilyen körülmények között azután megértheti̇ük, hogy miért nem javulnak a pénzviszonyok dacára az ipari depresszionak, mely a kereskedelem és ipar hitelszükségletét lényegesen korlátozta.

A mostani pénzkrizis sok közgazdasági elméletre rácáfolt. Halomra döntötte azt a teoriát is, mely szerint a gazdasági depresszióval olcsó pénz jár. De azért a pesszimistáknak nincs igazuk amidőn azt állitják, hogy a helyzet javulására csak évek multán lehet kilátás. Ma ugy állanak a dolgok, hogy a nagy államkölcsönök lebonyolitsa után, ami a folyó év végéig meg fog történni, lassu, de fokozatos javulás várható. A német piac máris könnyebbülést mutat és ott a mezőgazdák és kereskedők hangos követelőzésére hivatalos kamatlábat máris egy félszázalékkal leszállitottak. Nálunk — sajnos — szó sem esik a bankkamatlábnak leszállitásáról. Ebben az évben már nem is számitanak rá. De nem is lehet erről beszélni addig, amig a budapesti piacon a magánkamatláb magasabb, mint a hivatalos ráta, ami viszont azt bizonyitia hogy a nyilt piacon magánpénzt egyáltalában nem kinálnak és hogy az összes pénzszükségletek az Osztrák-Magyar banknái fedeztetnek.

Mozgolódnak a malmok

A behozatali jegyek panamája

A budapesti malmok már megint mozgolódnak, ami mindig annyit jelent, hogy a kormánytól valamit ki akarnak kunyorálni. Terjedelmes memorandumot adtak be a kereskedelmi miniszterhez, melyben siránkoznak és panaszkodnak helyzetük fölött és a behozatali jegyek intézményének életbeléptetését kérik. Tudni kell, hogy ez nem volna egyéb, mint az őrlési forgalom visszaállitása uj suba alatt. A különbség csak az volna, hogy mig régebben az állam hitelezte a vámmentes gabonabehozatalt, amelynek ellenértékét: a kivitelt a fél csak utólag szokta igazolni, addig a behozatali jegyek rendszere ezt a hitelezést megszünteti és a fél a maga ellenértékét: az exportot, most a vámmentesség igénybevétele előtt teljesiti. Ugy értesülünk, hogy a kormány elutasitó álláspontot foglal el a malmok kérésével szemben. Nagyon helyes.

A budapesti nagymalmok 1912. évi osztaléka átlag 8 százalék, ezenkivül pedig igen nagy tartalékolásokat eszközöltek. Az azelőtti években különben is nagy rezervákat halmoztak fel. Hát mit akarnak még? Talán azt, hogy az állam őket 15 százalékos osztalékhoz segitse? Ami pedig a mostani üzemredukciót illeti, az csak üdvös dolog a malmokra nézve, mert a tulörlés, amit eddig tettek, okozta azt, hogy a készletek óriási mértékben felhalmozódtak. Ezért tehát nincs okuk panaszkodni.

Ellenben igenis nagy bün terheli a malmokat azért, hogy a gabonahatáridőüzlet a budapesti tőzsdén játékká fajult. A malmok a termingabona vásárlásánál és eladásánál egyetértve, ugyszólván zárt sorokban járnak el és ugy irányitják a terminárakat, ahogyan ők akarják. Ezért van az, hogy a tőzsdetanács által tervezett reformokat éppen a malmok ellenezték leghevesebben. A reformakció tisztán az ő ellentállásukon törött meg. És ezek után még kunyorálni járnak állami kedvezményekért!

Budapesti Autotaxi Közlekedési r.-t. Elsőknek jeleztük, hogy a két autotaxi-koncessziós vállalat, a Marta és a Benz közös üzemi társaságot alapitanak, más szóval: egyesitik üzemeiket. A fuzió keretén belül mindkét társaság külön-külön gondoskodik a fővárostól nyert rendszámoknak megfelelő autotaxik beállitásáról, ugy hogy legkésőbben az év végéig 175 kocsi kerül forgalomba, 1914. közepéig pedig 350. Az uj társaság neve: Budapesti Autotaxi Közlekedési Részvénytársaság lesz. Alaptőkéje előreláthatólag négy millió korona, amely tőke legnagyobb részét az autotaxik fogják képviselni. A vállalat hatalmas Garage-át, amely a Magyar Ruggyantagyár mellett épült, szombaton nyitják meg. Vezérigazgató Haltenberger Rezső, a Marta eddigi vezérigazgatója. Az igazgatóságban kivüle helyet foglalnak a Ruggyantagyár, a Magyar Bank és a Benzgyári érdekeltség képviselői, az utóbbiak között elsősorban Káldy Gyula, a Benzgyár igazgatója.

Hönich Henrik soffőrje. A malmok körében állandó a panasz a rossz üzletmenet miatt. Folyton redukálják az üzemet, a tisztviselőket pedig olyan gyatrán fizetik, mint egyetlen szakmában sem. Pedig, hogy a rossz üzletmenetet nem illik tulságosan tragikusan venni, azt élénken igazolja Hönich Henrik jó sorsa. A Concordia gőzmalom r.-t. vezérigazgatója egyenesen Párisból hozatott soffőrt az autójához s fizet néki a malom pénztára havonta nem kevesebbet, mint hatszáz koronát. Nem egészen bizonyos, hogy a Concordia főkönyvelője többet kap, vagy legalább ugyanennyit.

Aschinger-rendszerü nagyvendéglő Budapesten. A Berlinben járt idegenek egyértelmü elragadtatással beszélnek Berlin városának egyik nevezetességéről, az Aschinger-féle vendéglőről, ahol pompásan és aránylag olcsón lehet étkezni. Ilyen rendszerü vendéglőt nyitnak az Adria-szálloda pincéjében és udvari helyiségében Pál Henrik sörnagykereskedő és Lindenbaum Mór vállalkozó. A vállalat alaptőkéje 500.000 korona, a vendéglő 1200 ember befogadására alkalmas. Az uj etablissementet a legfényesebben berendezve december hó első napján nyitják meg s remélhetőleg rövid idő alatt ugyanolyan népszerü lesz, mint a berlini

minta. A vállalkozók abban reménykednek, hogy a vállalat fényesen fog prosperálni és a befektetett nagy tőke busásan fog jövedelmezni.

Az államvasutak csalói. Ismeretes, hogy a rendőrség szombaton letartóztatta az államvasutak istvántelki főműhelyének két tisztviselőjét, akik összejátszottak a Conrad és Társa cég egyik hivatalnokával s ezáltal néhány ezer korona kárt okoztak a Máv.-nak. A történtekkel kapcsolatban a *Conrad és Társa* cég felkért bennünket a következő nyilatkozat közzétételére:

„A napilapok cégünkkel kapcsolatban a Máv.-nál történt visszaélésekről hoznak hirt. Ezen hirek csak annyiban felelnek meg a valóságnak, hogy rövid időn át tényleg fordultak elő rendetlenségek és szabálytalanságok, amelyek azonban csak utólag jutottak tudomásunkra. Az eddig kideritett bizonyitási anyagot mi magunk készséggel bocsátottuk az államrendőrség rendelkezésére és a magunk részéről is azon leszünk, hogy a teljes és való tényállás kideritessék. Felkérjük az érdeklődőket, hogy a rólunk való véleményüket az ügy végleges eldöntéséig függesszék fel. Tisztelettel *Conrad és Társa.*

Barta az Unionbanknál. Barta Arnold udv. tanácsos, aki az elhunyt Wiedmann helyébe a bécsi Unionbank igazgatójává van kiszemelve, uj állását csak akkor fogja elfoglalni, ha utódjának személyére nézve végleges megállapodás jön létre. Az Unionbankra nézve Barta szerződtetése nemcsak azért fontos, mert Barta elsőrendű bankszakember, hanem azért is, mert az uj igazgatónak a külföldi haute finance-al messzemenő összeköttetései vannak, melyek neki uj állásában igen hasznosak lehetnek.

A végeladás. A detailkereskedelemnek egy régi panasza az, hogy egyes kereskedők az ipartörvény hiányos intézkedéseire támaszkodva, rendszeres „végeladás"-okat rendeznek. Kereskedőink többféleképpen próbáltak védekezni a törvénynyel való visszaélés ellen, de nem sok eredménnyel. A fővárosban a végeladások engedélyezése a kerületi előljárók hatáskörébe tartozik. A sok panasz következtében az előljárók a mult évben egyöntetü eljárás megállapitása érdekében konferenciát tartottak, de nem határoztak semmit, a helyzetet azonban rosszabbitották azzal, hogy konstatálták, hogy ök az ipartörvényben sehol se találják azt az intézkedést, mely szerint a végeladás folyamán csak a raktáron lévő leltározott árut volna szabad eladni. Ez az állásfoglalás tehát türi a törvénnyel való visszaélést. Most, mint értesülünk, a kereskedelmi miniszteriumban is foglalkoznak a kérdéssel, melyet a tisztességtelen versenyre vonatkozó törvényben akarnak megoldás elé vinni. A készülő javaslat módját ejti a végeladásokkal üzött visszásságok kiküszöbölésének.

Az „Unio" biztositó rtg., melyet az „Unio" élet- és gyermekiztosió intézet m. sz. 1911. március 5-én alapitott 2 millió K részvénytőkével, a miből azonban csak 1 millió K-t fizetett be, most teszi közzé az 1912. csonka évre vonatkozó első mérlegét, mely szerint a társaság bruttó-jövedelme 569.958 K volt, a miből dijtartalék, a viszontbiztositók részének levonása után 266.211 K, dijbevétel 250.620, a tőkeberuházás jövedelme 46.934, egyéb bevétel 6192 K volt. Ezzel szemben esedékes biztositásokért, a viszontbiztositók részének levonása után kellett 34.300, visszavásárolt kötvényekért 4832, üzleti kiadásra 112.254, dijtartalékra 367.335, dijátvitelre 49.904 K, ugy hogy a tiszta nyereség 1332 K.

A „Rima" és a „Hernád" közgyülése. A *Rimamurányi Salgótarjáni Vasmü Részvénytársaság* e hó 25-én tartotta *Lánczy* Leó v. b. t. t. elnöklésével közgyülését, amely az igazgatóság javaslatához képest elhatározta, hogy a lefolyt 1912—13. üzletév 12 millió 168.986 korona 09 fillért kitevő nyereségéből az értékcsökkenési alap javadalmazására és egyéb leirásokra összesen 2,500.000 koronát fordit s a fennmaradó összegből az alapszabályszerü jutalékok levonása után a tartalékalap javára 386.759 korona 44 fillért fordit, a részvényeseknek a 40 millió korona részvénytőke után részvényenkint 38 koronát, összesen 7,600.000 koronát fizet 19 százalékos osztalék fejében, a külön tartalékalapot 600.000 koronával növeli, a tisztviselők nyugdijalapjára 100.000 koronát, a társládák javára 100.000 koronát fordit és a fennmaradó 1,520.323 korona 19 filért a jövő üzletév számlájára vezeti át. Az esedékes szelvényeket f. év november 1-től fogva 38 koronával váltja be. — A közgyülés a jelentést egyhangulag tudomásul vette és ugy az igazgatóságnak, mint a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadta.

*

A *Hernádvölgyi Vasipar Rt.* e hó 25-én tartotta közgyülését, amelyen előterjesztették az 1912—13. üzletév zárószámadásait. A közgyülés az igazgatóság javaslatához képest elhatározta, hogy a 3,500.272 korona 44 fillér nyereségből elsősorban az értékcsökkenési alap javára 800.000 koronát, fordit, továbbá, hogy a részvényeseknek az alapszabályszerü 5 százalékos osztalék és 10 százalékos felülosztalék fejében 12 millió korona alaptőke után összesen 15 százalék, vagyis részvényenkint 30 korona fizettessék ki. A közgyülés a mérleget, valamint a nyereség felosztására tett inditványokat egyhangulag elfogadta.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintatermei
Budapesten,
IV., Városház-utca 4.
(Kossuth Lajos-utca sarok)
Szabad bemenet.

VÁLLALKOZÁS

A székesfőváros tanácsa az épitkezési bizottság javaslatára az alábbi munkákra a következő ajánlatokat fogadta el: a Papnövelde-utcai *iskola* villamosvezetéki pótmunkáira *Barta* Károly, lakatos pótmunkáira *Münczer* Vilmos, bádogos pótmunkáira *Weisz* Simon, ács pótmunkáira *Popper* Zsigmond; a Dugonics-utcai *iskola* központi fütési pótmunkáira *Eisler és Vértes*, a Mária Terézia-téri *iskola* tetőfedési pótmunkálataira ifj. *Háber* Sándor, a Szegényház-utcai *iskola* parkette pótmunkáira *Aczél* Samu, a Köztemető-uti *bérház* szobafestő pótmunkálataira *Szegő* József, a Szegényház-utcai *iskola* bádogos pótmunkáira *Schlick-Nicholson* gép-, waggon- és hajógyár rt., a Babér-utcai *szükséglakások* vizvezetéki és csatornázási pótmunkáira *Knuth* Káoly, a Jászberényi-uti *bérház* kőfaragó pótmunkálataira *Stern* Károly, a Lehel-utcai *mühelybérház* mühelyeinek meszelésére *Vámos* Bernát, az Angyalföldi-uti *bérház* bádogos pótmunkáira *Egyedi* Jenő, a kéménytoldó pótmunkáira *Héber* Sándor, a Szemlőhegy-utcai *iskola* kőfaragó pótmunkáira *Seenger* Béla, a Hungária-uti *iskola butor* pótmunkáira *Tögl* Géza, a Vas-utcai felső kereskedelmi *iskola* rabic pótmunkálataira *Biehn* János, a Lajos-utcai *iskola* lámpafelszerelési munkáira a *Székesfővárosi gázmüvek*, a Papnövelde-utcai *iskola* vizvezetéki pótmunkáira *Klein* József, a Mária Terézia-téri *iskola* villamos pótmunkára *Süss* és *Társa* a Papnövelde-utcai *óvoda* butorberendezési munkáira *Koch* István, a Tatai-utcai *barakkiskola* szellőző és ajtócsukó munkáira *Pick* Ede utódai, a Lajos-utcai *polgári leányiskola* igazgatási helyiségei butormunkáira *Kőszeghy* Miklós és a Lajos-utcai *iskola* a) tantermi butormunkálataira *Rosenfeld* Andor, b) padberendezési munkáira *Kovács* Zsigmond vállalkozó ajánlatát.

*

A székesfőváros tanácsa október 20-án árlejtést tartott az alábbi utépitési és csatornázási munkákra. Ajánlatot tettek: a Pálya-utca, Koronaőr- és Győző-utcák közötti szakaszán a gyalogutak kövezésére és a kocsiutaknak kiskővel való burkolására: Ámon Antal és fiai 15,168 K-val, Krausz és Graviszer 15,844 K-val, Scheffer Károly 15,430 K-val; a Bogár-utca, Mák- és Eszter-utcák közötti szakaszának csaotrnázására: László és Blum 13.674 K-val, Betonépitési rt. 17,124 K-val, Ámon Antal és fiai 14,519 K-val, Halász Hubert 24.178 K-val; az Eszter-uca egy részének csatornázására: Ámon Antal és fiai 6.327 K-val, Betonépitési rt. 7.207 K-val, Pessi Giovanni 6,725 K-val, Halász Hubert 9.998 K-val.

A Pálya-utca kövezési munkáira *Scheffer* Károly, a Bogár-utca csatornázására *Ámon* Antal és fiai, az Eszter-utca csatornázására pedig a *Betonépitési rt.* kapott megbizást.

*

A Szent István-kórházban épitendő orbáncos pavillon vasbetonmunkáira a székesfőváros tanácsa október 18-án tartotta meg a versenytárgyalást, melyen a következő cégek tettek ajánlatot: *Kemény és Tisza* 16314 K-val, *Székely* és *Faragó* 16.748 K-val, *Holstein és Sterner* testvérek 16.251 K-val, *Elek és Frank* 20.616 K-val, *Szondi és Peklo* 17.124 K-val, *Balázs* Farkas 38.000 K-val, alternative 28.097 K-val, *Takács és Darvas* 18.099 K-val.

! OMNIA !
mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József 1-25

A LEVEGŐ KIRÁLYA
Szenzációs műfilm 5 részben. — Tartalma: A párisi tőzsdén. Szenzációs repülőgép-verseny autóval és gyorsvonattal. Lezuhanás 300 m. magasságból. A tangótánc. Élettani kisérlet. A szív megelevenitése.

TÁNCOS ELZA
egy megálmodott élet gyönyörei, 3 felvonásban

JÖNNEK A VADAK
vigjáték 2 felvonásban. Ezenkivül a kitünő műsor.

Folytatólagos előadások hétköznap d. u. 5 órakor, vasárnap d. u. fél 4-kor kezdődnek. Rendes helyárak

Jegyelőreváltás: Hirsch nagytőzsde, VI., Andrássy-ut 19., II., Lánchid-u. 2. nagytőzsde és az Omnia pénztáránál, d. e. 10-től fél 1 ig és d. u. 3 órától.

Az igazi hölgy elegáns fellépéséhez okvetlenül tartozik egy pár
BRILLIÁNS BOUTON.
Mindenki, aki ilyent beszerezni óhajt, forduljon
SCHÖNWALD IMRE
óra- és ékszertelepéhez Budapest, Deák Ferenc-utca 21., ahol mélyen leszállitott árak mellett óriási választékot talál.

Hirmann Ferencz
fémöntőde, réz- és ércmüárugyára
Budapest, VII., Csányi-utca 7—9.
KÉSZIT mindennemü szerelvényeket viz-, gőz-, légszesz- és fürdőberendezések részére. — Szőlő- és piucegazdászati gépeket és eszközöket. Szivattyukat. Vasuti kocsi és hajó szerelvényeket. Kereskedelmi réz- és vassulyokat. — Öntvényeket minden ötvözet szerint. Állandóan raktáron: vizvezetéki szerelvények, kovácsolt és öntöttvascsövek Öntöttvas fürdőkádak és zománcozott kiöntők. — Egészségügyi berendezések. oo Fayence-áruk.

MŰÉPITÉSZEK ÉPITÉSVÁLLALKOZÓK GÉPGYÁROSOK FIGYELMÉBE!
NYIRI SÁNDOR
Telefon: 133-37. **BUDAPEST** Telefon: 133-37
VII, Wesselényi-u. 8. Wesselényi-bazár
Paszpartu műintézet és könyvkötészet. ••••
Épitési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett. ••••
Mappák minden kivitelben. ••••
Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is. •••
Egyleti tablók és albumok. ••

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.
Merkantil nyomda, Havas és Lehner. Német-utca 27.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 00“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

Budapesti Szénárusitó

R.-T. Budapest, VII., Wesselényi-utca 15. szám.
Telefon 109—59.

Ajánl: salgótarjáni, petrozsényi

I-ső rendü porosz kőszenet

és budapesti légszeszgyári pirszenet (koksz)

Nagyban és kicsinyben.

Házhoz szállitás. — Legkisebb rendelés 1 métermázsa 2 zsák

Pompás FALIÓRÁK
diszes vagy egyszerü szekrényekben hangzatos ütőszerkezetekkel, legolcsóbb árak mellett kaphatók:

Schönwald Imre

óra- és ékszertelepén, Deák Ferenc-u. 21.

Ujlaki tégla és mészégető r.-t.

Budapest V., Akadémia-utca 9. Telefon 74—30.

Ujlaki Asbestpala a legjobb — Ujlaki Tégla és Mészégető Részvénytársulat Budapest

Tetőcserépgyárak
Téglagyárak
Virágcserépgyár
Mészégető
Dunakotrás
Kőbányák
Mühabarcsgyár

Ajánlattal készséggel szolgálunk.

MÁG

AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

„AUSTRO-AMERICANA“

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszeres személy- és árujáratok az északamerikai Egy. Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével.

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I.“** és a **„Martha Washington“** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren.

Kizárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana“
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V
(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

Telefonszám: 34—51 és 34—61 — Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. :: :: :: ::

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

Szén, koksz

szobafütési és ipari célokra helyben fuvarokban és zsákokban, vidékre bármely vasuti állomásra vaggonokban

Sugár Vilmos cégnél Károly-körut 14.
Telefon József 2-58—2-59.

Holzer

cs. és kir. udvari és kamarai szállító

divatháza

Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.
Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT. GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Östökös“ védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

Hirdetmény.

Ezennel közhirré tétetik, hogy miután a *Magyar Királyi Pénzügyminiszterium* ellenőrző közegei a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték *(XXXIII. sorsjáték)* I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főárusitóknak árusitás végett kiadattak.

Az I. osztály huzása *1913. november hó 20. és 22-én* tartatik meg. A huzások a *Magyar királyi Lottójövedéki Igazgatóság, mint állami ellenőrző hatóság* és királyi közjegyző jelenlétében, nyilvánosan történnek, a huzási teremben. Sorsjegyek a Magy. kir. Szab. Osztálysorsjáték valamennyi árusitóinál kaphatók.

Budapest, 1913. évi október hó 26-án.

Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték Igazgatósága.
Tolnay. Hazay.

TROCADERO

VII., Király-utca 77. Telefon 15—10.

Kétségtelenül az utolérhetetlen októberi müsor fogja közbeszéd tárgyát képezni.

Käthe Freifrau von Broich
Németország legnagyobb humoristanője.
Mlle AFRA, a párisi Ambasadeur starja.
Mstr. Alexander és Etinetto, telepatikus duett
Theodor Angelli humorista.
1—5-ig Bal Mabill. Pénztárnyitás 5 órakor.

A főváros legelegánsabb, legkényelmesebb és legolcsóbb szállodája.

PARK-SZÁLLODA

igen fényes éttermeivel és kávéházával a keleti (közp.) pályaudvarral szemben, **Barosstér 10.** A kávéházban és étteremben esténként a hirneves

GARAI ÁRMIN szállodás, a Sorrento kávéház tulajdonosa. **Pege K. és Fia** zenekara muzsikál

FOGAK

szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve

Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I. Ovás

Figyelem a névemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevétől nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Kálí H. P.

Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.

Mérsékelt árak. Részletfizetésre is. Telefon 86—50.

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részv.-Társ.

FIUME.

Fiuméból Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume—Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.

Fiume—Venezia: hetenkint 3—6 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.

Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velenczében és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Róma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.

A gőzhajók **modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazas minden kellékével vannak felszerelve.**

Bővebb felvilágositást nyujt a **Központi Menetjegyiroda Budapest** (V., Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodái.

Elegáns férfiruhákat

jutányos árban készitenek

Leitersdorfer D. és Fia

cs. és kir. udvari szabók

Budapest, IV., Szervita-tér 5. sz. félemelet.

LAUB LIPÓT

elektromotor és gépgyár Budapest, I. ker. Budafoki-ut 29. szám. Telefon 122—09. Iroda és raktár: Liszt Ferenc-tér 17. szám. Telefon: 13—47. Sürgönycim: Zeta.

Elektromotorok

és dynamók ujra tekercselése és javitása. Szakszerü munka. Kölcsönmotorok.

FŐVÁROSI NAGY MOZGÓ

VII., Rákóczi-ut 70.
Igazgató tulajdonos:
GERŐ S. SÁNDOR.

A levegő királya

5 felv. látványos szinmü

A szép Robinnal

A hatalmas 3-dik

Betty Nansennel, 4 felvonásos dráma.

Halász Hubert vállalkozó

Gyár és iroda: Budapest, VII, Angol-u. 23
Beton-, híd- és csatornaépitő. Telefon 55—55

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszt-ben

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.

Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

MARTA

SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO

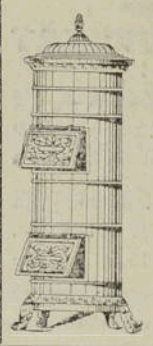
Gyári

Marta Magyar Automobil Rt. Arad

Vezérképviselet:

Royal-Garage, Budapest, IX. ker., Páva-utca 10-12.

Központi fütések

Alacsony nyomásu gőz- és melegviz-fütések. Szellőző-berendezések, központi melegvizkészitő-telepek. Szárito-telepek mindenféle ipari célokra.

EREDETI MEIDINGER

töltő, szellőző és szabályozó kályhák és Caloriferek gyára. Folyton égő (Dauerbrand) kályhák. Szellőző rácsok minden nagyságban

EISLER ÉS VÉRTES

Meidinger-kályhák gyára

Budapest, VI., Andrássy-ut 41. sz.

TELEFON 16—15.

FOLIES CAPRICE

Igazg. Keleti testvérek
Főrendező Rott Sándor

Téli helyiség Révay-utca 18 — Telefon 14—22

Az előadás kezdete fél 9 órakor.

negyed 10 órakor. Ujdonság!

A minta-rendőr

bohózat 1 felvonásban. Irta: Tábori Emil. Rendező Rott Sándor.

Teljesen uj szoló-számok

11 órakor. Ujdonság!

Das Bad der Alten

Posse in 1 Akt von Satyr (St. Haáz) Regie Alexander Trebitsch.

Jegyek elővételben a Folies Caprice téli helyiségében, Révay-u. 18. sz. délelőtt 9—1-ig, délután 3—6-ig. Hirsch dohánytőzsde Andrássy-ut 19. Sopronyi dohánytőzsde Rákóczi-ut 1. „Az Est" kiadóhivatalában és Breuer tőzsde VI., Teréz-körut 54. szám.

Előadás után az első emeleti „Casino de Paris"-ban a világ legjobb ének és táncszámainak fellépte.

Megjelent a „BUDAPESTI TŐZSDE-ALMANACH"

1914-iki V. évfolyama

Tartalmazza: a tőzsdeszokványokon, tőzsdetagok, alkuszok, meghatalmazottak névsorán a fuvarozási szokásokon, áruüzleti leszámolásokon kivül: a tőzsdebiróság eljárási szabályait, az uj alkuszdij szabályzatot, az uj tőzsdei joggyakorlatot, a gabona és terményüzletre vonatkozó összes tudnivalókat, az értékpapirokra vonatkozó összes tudnivalókat, a tőzsdetanács uj fonfosabb hirdetményeinek gyüjteményét, általában mindent, amire pénzintézetnek, kereskedőnek, gyárosnak, vállalkozónak, érrtékpapirtulajdonosnak, földbirtokosnak, szüksége lehet. A majdnem hatszáz oldalra terjedő munkának vászonkötésben **7 korona az ára.** Megrendelhető: „A PÉNZVILÁG" kiadóhivatalában

Budapest, V., Korálll-utca 11. szám.

Átmeneti kabátok

Kitünő minőségben 26 K, lábszár védők 1.80, 2.—, 3.— K. valódi jäger trikók 3, 4, 5, 10 K

Gólya Áruház VI. Nagymező-u. 12i

Gyönyörü kidolgozásu, divatos

női és uri aranyláncok

valódi tömör 14 karatos aranyból, meglepő olcsó árban, dus — választékban kaphatók: —

Schönwald Imre

— óra- és ékszertelepén —

Budapest, Deák Ferenc-utca 21

STEINHARDT MULATÓ

VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.

Esténként az októberi sláger müsor!

Kezdete pont negyed kilenckor. 9 órakor

Kinos percek. Ujdonság. Bohózat. Irta Cezar. 11 órakor: **A kutyamosó.** Ujdonság. Katonai bohózat. Irták Klinger és Taussig. Ford. Steinhardt

Steinhardt és Hunyadi uj kuplékkal. Csodás külföldi számok.

Jegyek 10—1-ig, 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók

Apolló !! Tivoli

Projectograph Részv.-Társ. — Fényjátékház Nagymező-u. 8.

A főváros legnagyobb és legelegánsabb mozgószinházai!

Slágerműsorok!

Legjobb

Folytonégő kályhák

kaphatók

Koch Jenő

kályhagyárában

BUDAPEST, VI., Szondy-utca 53.

GRAMMOFON

és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi

részletfizetésre!!

Eredeti „Angyal" védjegyü gramofonok lerakata

ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,

Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.

Legujabb kimeritő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,

csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

Wotan lámpa

A legjobb és a legtartósabb drótszálas lámpa.
Huzott drótszállal 75% árammegtakaritás.

Kapható villanyszerelési üzletekben, villanytelepeken és a

Magyar Siemens-Schuckert-Müvek-nél, Budapest, VI., Teréz-körut 36 Gyár utcza 13. szám

II. évfolyam Budapest, 1913. november hó 5-én 45. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15.

Elfogultsággal,

rosszhiszeműséggel vádolják meg azokat, akik a főváros anyagi és erkölcsi állapotát nem hajlandók rózsás szinben látni. A The Economist, amely egyike a világ legelőkelőbb közgazdasági orgánumainak, a külföldi városok kölcsönkötvényeinek árfolyamáról elmélkedik. Ez az elmefuttatás két okból is érdekel bennünket. Először is azért, mert a cikkben foglalt összeállitás Budapestre is kiterjed, másodszor pedig azért, mert egyetlenegy fővárosnak sincsen olyan égetően szüksége kölcsönre, kötvényelhelyezésre, mint éppen Budapestnek.

Nagyon szomoru, lesujtó szerepe van a magyar fővárosnak a The Economist névsorában; megtudjuk belőle, hogy a londoni tőzsdén a kontinens tizenhárom városának a papirját jegyzik s a tizenhárom közül Budapest kölcsönkötvényének a kurzusa majdnem a legalacsonyabb. Október 21-én Budapest 4 százalékos angol kölcsönét 84 és feles kurzussal jegyezték a londoni börzén, ugyanakkor Stockholm és Kopenhága hasonló tipusu kötvényeinek az árfolyama 96 és fél, illetve 93 volt, Amsterdam 3 százalékos kötvényeit pedig 89 és féllel jegyezték.

A tények megállapitása után az okoknak a megfejtése következik. Egészen bizonyos, hogy az uralkodó rendszer oszlopai a kedvezőtlen pénzügyi viszonyoknak és a belpolitikai helyzet kiszáltságának fogják tulajdonitani Budapest számszerü illusztrációját s a pénzszerzés akadályait. Holott az — ismételjük — elfogulatlan és jóhiszemü külföld ezt is másképpen tudja. Az idézett angol lap pl. megállapitja, hogy a külföldi tőkés szivesen és előszeretettel vásárolja a városok kötelezvényeit, mert a papiroknak egyrészt bőséges fedezetük van a városok jövedelmeiben, másrészt pedig áralakulásukban szilárdabbak, nincsenek kitéve nagyobb fluktuációnak. Tehát hamis az a beállitás, mintha az idő nem kedvezne a kötvényelhelyezésnek. Általában véve ezt nem lehet állitani. Ellenben — és itt van a bibije a dolognak — a külföld kitünően ismeri a helyzetünket és kitünően tud disztingválni. „Egy nagyobb átmeneti forgalom centrumát, egy igyekvő, szorgalmas emberekből álló várost, egy gazdaságosan berendezett székhely kibocsátásait szivesen favorizálják és innen van az, hogy e városok állandóan hitelképesek maradnak a külföldi pénzcsoportok szemében is és hitelüket gyorsan kielégitik".

Igy ir a The Economist s az idézetből a contrario okoskodással meg lehet állapitani, hogy Budapestről miként vélekednek a külföldiek.

Fullánkok

A javadalmi

bérlet ügye klasszikus példája annak, hogy a tanács tud becsületes álláspontot is elfoglalni — csak rá kell szoritani. Mindenki előtt ismeretes lehet még ez a kérdés. Egy szép pénteki napon a tanács azzal lepte meg a pénzügyi bizottságot, hogy valami Brankovits és társai cimü cégnek javasolta kiadni a dusan jövedelmező javadalmi bérletet. Az első pillanatban nagy volt a megdöbbenés, mert meglepetésszerüen hatott a bizottság tagjaira a milliós üzletről rendelkező előterjesztés. A második pillanatban a meglepetés fokozódott: a tanács előterjesztésének szószólói akadtak, még pedig éppen arról az oldalról, ahonnan legkevésbbé volt várható. A harmadik pillanatban egyetlenegy szótöbbséggel győztek Brankovicsék, ellenben a negyedik pillanatban megérkezett Vázsonyi Vilmos s ezzel aztán el is dőlt a javaslat sorsa. A tanács a szégyenhatározatot nem is merte a közgyülés elé terjeszteni, hanem hosszas habozás után nyilvános árlejtést irt ki a javadalmi bérletre. Ezt persze nem tehette előbb, mert akkor el kellett volna viselnie azt a sulyos gyanusitást, hogy rögtön ráhibázott a közérdekre és a köztisztességre.

Festetich

Géza grót a mai naptól fogva Budapest fő- és székváros alpolgármestere. Üdvözöljük a polgármesteri négyes legujabb tagját, akinek személye ellen senkinek sem lehet kifogása s aki bizonyára derekasan meg fogja állni a helyét. Egyetlen disszonáns hang se vegyüljön a választás ünnepélyébe. Ne tépjük fel a hegedő sebeket s felejtsük el, hogy Almády Gézával szemben méltánytalanság, igazságtalanság történt. Egyet azonban jegyezzünk meg jól az egész „alkotmányos" küzdelemből. Almády Gézát a polgármester akarata buktatta meg, a polgármester azt mondta, „igy akarom, igy parancsolom!" s szó sem lehetett többé másról, mint Festetich Gézáról. Ismételjük, ez a rekrimináció egészen független az uj alpolgármester személyétől. De nem lehet gáncs nélkül tudomásul venni, hogy a polgármesteri cézárizmus már a tisztviselőket sem kiméli. A polgármester ráoktrojálja a favoritjait a bizottsági tagokra, amit annál is inkább le kell szögezni, mert tudomásunk van róla, hogy hasonló eset már az Almády-affér óta is megtörtént. Holott hitünk szerint a polgármesternek nincsen joga korteskedni, annál kevésbbé, mert jöhet idő, amikor a tisztviselők visszatizetik a kölcsönt s a polgármester ellen fognak korteskedni.

Sovány eredmény

A gázgyár költségvetése

Ripka Ferenc dr. központi igazgató előterjesztette a tanácsnak a gázmüvek 1914-ik évi költségelőirányzatát. Az előterjesztéshez bő indokolás készült, amely a számok rengetegét vágja a benne buvárkodók fejéhez. Nagyon szép munkát végzett, aki az előterjesztést megfogalmazta, egy baja van csak a munkának, hogy a számok csoportositása, az összehasonlitó statisztika nem egészen jóhiszemü.

Általában véve meg kell állapitani, hogy a megváltáshoz füzött anyagi remények nem teljesültek. Erre vonatkozólag most már teljesen kialakult a helyzet képe. A jövő évi előirányzatnak az alaphangja nagyon optimisztikus, tisztára utópiának kell tartanunk azt a reményt, hogy a gázfogyasztás emelkedni fog. A tendencia éppen az ellenkezőjét bizonyitja ennek. Nemcsak nálunk, de mindenütt a világon a villamoserő kezdi legyőzni a gázt. A gázmüvek igazgatósága érzi ezt s ezért van az, hogy reklámhoz kénytelen folyamodni, népszerüsiteni akarja a gázt, ami azonban — meggyőződésünk szerint — meddő munka lesz. Egészen bizonyosra vesszük, hogy ennél a pontnál alapos csalódás fogja érni a vezetőséget. A gázgyárral tehát ugy vagyunk, mint a villamossal. Jól tudjuk, hogy a fejlődés iránya korlátozza az üzem terjeszkedését, sőt magával hozza az üzemredukálás lehetőségét és szükségességét. Mégis hatvan milliót forditottunk a megváltás és az uj gyár költségeire, teljesen reménytelenül s a villamos centrálé épitésével önmagunknak csinálva veszedelmes konkurrenciát.

Nagyon rossz üzletnek bizonyult a megváltás. Az ember borzadva hasonlitja össze az elért eredményt a trieszti társulat utolsó ajánlatával. Milliókat dobott ki a város a községesités jelszaváért: — ezt most már egész határozottsággal meg lehet állapitani. S a legszomorubb a dologban az, hogy egyéb téren is hiába keresünk az elmaradt haszonért rekompenzációt. A gázszolgáltatás nem lett jobb, a közönség köréből ma is annyi panasz érkezik, mint annakelőtte. A *gáz árának leszállitásáról* most már szó sem esik, holott a megváltásnak ez volt egyik legfőbb inditó oka. A közgyülésen nem egyszer történt már felszólalás ebben az irányban, a válasz „megnyugtató" volt, de a gáz ára még mindig a régi.

Sőt a gázgyár legjobban szeretné emelni az árakat, csakis igy tud a jövőben fényes költségvetést produkálni. Még csak annyit sem tudott elérni a közgyülés, hogy a gázmérők használati diját legalább mérsékeljék, ha már egészen el nem engedhetik. Hatszázezer korona bevétele van ebből a gázgyárnak, tehát ugyanakkora összeg, mint amennyi tiszta jövedelme a városnak a gázüzemből van. Itt érkezünk el az előterjesztés legszomorubb pontjához.

A jövő esztendő előirányzata szerint ismét csak hatszázezer koronát szándékozik a gázgyár vezetősége a községi alapba fölös-

leg gyanánt beszolgáltatni. Ez pedig türhetetlen, lehetetlen állapot. Kitől várhatja a főváros, ha nem a legnagyobb üzemétől, hogy ezekben a vészteljes időkben a segitségére siessen és minden nélkülözhető garast beszolgáltasson. Tisztára megtévesztés az adatoknak az a csoportositása, amely szerint *öt millió* korona a gázmű szolgáltatása. A lényeg az, hogy a városnak ebből készpénzben mindössze hatszázezer korona jut, holott a tételek között szerepel az ujitási alapra szánt *900,000* korona. Ezt az összeget feltétlenül át kellene engedni a városnak, mert semmiféle veszedelem nem származnék abból, ha az ujitási alapot ebben az esztendőben kevésbbé dusan dotálnák. A városnak pedig soha olyan jól nem jönne a pénz, mint most, amikor a kölcsön után uzsorakamatot fizet s még igy is nehezen jut hozzá.

Az sem hangolhatja a városatyákat valami különös jóindulatra, hogy a jövő esztendőben még további *kilenc milliót* kell az uj gázgyárba beépiteni. Vajjon belekalkulálta-e a körültekintő igazgatóság az előirányzatba azt a körülményt, hogy ez a kilenc millió sokkal több pénzébe fog kerülni a városnak, mint az épitésbe eddig befektetett összeg?

A tisztviselők kenyerét sohasem irigyeltük, de nem tartjuk méltányosnak, hogy a takarékosság szükségességének idejében egyre emeljék a személyzeti kiadásokat, a segélyeket és jutalmakat, a nyugdijalapot.

Az előirányzatot nem szabad kivonni a pénzügyi bizottság alapos kritikája alól. Tavaly még *Heltai* Ferenc állott a gázgyár élén s az ő személyébe vetett bizalom miatt mellőzték a pénzügyi bizottságot. Ezt a törvénytelenséget akkor is szóvá tettük s hangoztattuk, hogy a pénzügyi bizottság az egyetlen, amelyet semmiféle más bizottsággal nem lehet helvettesiteni s amelyet nem lehet figyelmen kivül hagyni akkor, amikor egy 60 milliós városi üzemről van szó. Heltai Ferenc már nem él: — egy okkal több, hogy a jogszabályoknak ilyen flagráns sértését meg ne kiséreljék az illetékesek.

Élelmes inditvány.

ifj. Stern Sándor bizottsági tag a következő inditványt terjeszti a szerdai közgyülés elé:

Utasitsa a közgyülés a tanácsot: 1. Hogy a légszeszmüvek által beterjesztett költségvetés a légszeszmüvekkel egyetértőleg sürgősen átdolgozandó és a világitási légszesz ára köbméterenként 20 fillérről 19 fillérre, az ipari és háztartási célokra szolgáltatott légszesz pedig köbméterenként 16 fillérről 14 fillérre redukálandó és ezen redukált ár már az 1914. évi költségvetés keretében kifejezésre is jusson. 2. A három és öt lángu légszeszórák jelenleg érvényben levő kölcsönbére 20 százalékkal redukálandó, mig a 10 lángu és nagyobb órák kölcsönbérei a régi alapon megtartandók. 3. A légszeszt szolgáltató automaták az eddiginál nagyobb arányban hozandók forgalomba, még pedig lehetőleg a munkáslakta és kislakásos városrészekben minden kölcsönbér és minden felszerelési költség nélkül. 4. A jelenlegi villamos telepekkel tárgyalás folytatandó oly irányban, hogy a nappali elektromos áram ipari, háztartási és háziipari célokra olcsóbb tarifa mellett szolgáltatható legyen. 5. Tekintettel arra, hogy a főváros törvényhatóságának 1914. évi költségvetése rövid időn belül a t. Közgyülés elé kerül, tisztelettel kérem inditványaimra a sürgősségnek olyan értelemben való kimondását, hogy azok a legközelebbi közgyülésen tárgyaltassanak.

Ifj. Stern Sándor inditványát a közgyülésnek magáévá kell tennie. A legbecsületesebb intenció vezeti az inditványozót s az indokolás meggyőzhet mindenkit arról, hogy fontos érdekek füződnek az inditvány elfogadásához.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintatermei
Budapesten,
V., Városház-utca 4.
(Kossuth Lajos-utca sarok)
Szabad bemenet.

Krencsey után Farkas

Forrongás a mérnökök között

Az a fájó seb, amelyet a tanács bölcsessége a városházi mérnöki testületnek Krencsey Géza müszaki főtanácsos importálásával juttatott, még be sem hegedt, máris ujabb, az eddiginél is nagyobb, indokolatlanabb sérelem esett a mérnökökön. Ismét arról van szó, hogy idegen embert akarnak a városházán elhelyezni, egy csomó érdemes, régi tisztviselő mellőzésével szép álláshoz, nagy fizetéshez juttatni. A szerencse fiát ezuttal Farkas Árpádnak hivják s mindössze annyi ismeretes róla, hogy Szegeden mérnök, 32 esztendős, irni, olvasni tud, katona volt, büntetve nem volt.

Farkas Árpád ur müszaki főtanácsosnak van kiszemelve és pedig Böhm főtanácsos helyére, aki megrokkant egészségi állapota miatt kénytelen távozni a város szolgálatából. Örök rejtély marad, miért kell ezt az állást éppen Farkas Árpáddal betölteni. A Kerencsey-esetnél még az volt a védekezés, hogy Krencseyt egy speciális szakmának a betöltésére hivták meg s ezt az állást a városházi mérnökök közül senki sem vállalhatta volna. Itt azonban semmiféle mentsége nem lehet a tanácsnak a tisztviselők mellőzéséért. Az utépitési és csatornázási ügyosztályban magában is (odatartozik a betöltendő állás) két régi, érdemes tisztviselője a városnak jön sorrendben közvetlenül a távozó Böhm főtanácsos után: Szivós és Pirovits müszaki tanácsosok. Semmi ok sincsen tehát arra, hogy protekciós ismeretlenek kedvéért mellőzzenek és elkeseritsenek olyan tisztviselőket, akik életük javát a város szolgálatában töltötték el s akik joggal számithattak most előmenetelre. Ez a mellőzés nemcsak egy embert érint érzékenyen, hanem az egész városi mérnöki kart, mert természetes, hogyha valamelyik főtisztviselő előléptetésben részesül, akkor egész sorozata az állásoknak cserél gazdát. Viszont, ha minden méltányosság és minden igazságosság ellenére uj emberekkel rakják tele az ügyosztályokat, akkor a tisztviselők soha sem számithatnak előrehaladásra, sohasem tudhatják, hány uj embert helyeznek elibük, hány polgármesteri és tanácsosi protekciós ember előzi meg őket a rangsorban.

Farkas Árpád megválasztása végzetes hibája volna a tanácsnak. A mérnöki kar elégedetlenségét a végsőkig fokozná ez a lehetetlen eljárás. Amugy is sok van már a róváson. Állandó a panasz, hogy a város nem engedi a saját mérnökeit tisztességes mellékkeresethez jutni. A városi épitkezésekkel protekciós külső embereket biznak meg, hosszu idő óta egyetlenegy státuszbeli mérnök sem kapott megbizást a várostól, holott a városi mérnöki kar elsőrangu erőkkel büszkélkedhet, akik a munkákat sokkal jobban és sokkal olcsóbban tudnák elvégezni. A rekompenzáció pedig az, hogy amikor végre alkalom nyilna az avanzsálásra, a tanács elzárja a tisztességes előmenetel utját s idegen elemeket ordinál a régi tisztviselők fölé.

Hogy a mérnöki karral milyen mostohán és érdemtelenül bánnak, azt az ideiglenes hivatalnokoknak a panasza is illusztrálja. Nemrégiben történt, hogy a város szolgálatába állitották Oláh és Kesselbauer napidijasokat. Alig töltöttek el néhány hónapot a városházán s máris arról van szó, hogy véglegesitik őket, megválasztják őket városi mérnököknek s ezáltal huszonöt ideiglenes hivatalnokot mellőznek, szorgalmas, hasznos embereket, akik régóta várják már azt az időt, amikor a tanács kegye feléjük fordul. A szép reményeknek vége, mert győz a protekció, amely tudást, szorgalmat, rangsort, kort és mindent keresztülgázol.

HÁZILAG KÉSZITETT
női-, férfi- és gyermek FEHÉRNEMÜEK
rendkivül jutányosan, kezesség mellett: o o o
Vajda Mór Budapest, Deák Ferenc-u. 21.

Huszonegy mandátum

Szaporitják a főváros kerületeit

Néhány héttel ezelőtt jeleztük már, hogy a választókerületek uj beosztásáról készülő törvényjavaslat kapcsán erősen aktuálissá lett Budapest uj közigazgatási és politikai differenciálódása is. Azóta ez a kérdés hatalmas lépéssel közeledett a megérés felé. Biztos tudomásunk szerint a belügyi kormány illetékes tagjai a főváros munkapárti érzelmü korifeusaival beható eszmecserét folytattak arról, hogyan lehetne mennél több kormánypárti mandátumot biztositani a fővárosban. Néhány budapesti kerületre vonatkozólag kész memorandumok feküsznek már a belügyminiszter asztalán. A kormány tervei szerint

huszonegy választókerületre osztják fel Budapestet.

Természetes, hogy a kikerekitésnél politikai motivumok játszák a főszerepet. A cél az, hogy ott, ahol a szocialisták vagy az ellenzékiek amugy is tulsulyban vannak, mennél nagyobb területből csináljanak egy kerületet. A szocialistáknak három kültelki kerületet szántak, ami nemcsak érdekes dolog, de rendkivüli jelentőséggel bir a városháza szempontjából is. Természetes ugyanis, hogy a politikai beosztás után a közigazgatási térkép is megváltozik Budapesten. A választási reformnak a hatása nem fog elmaradni a készülő fővárosi törvényrevizióban sem, a munkásosztály a városatyák választásánál is befolyáshoz jut. Bizonyos, hogy a legközelebbi községi választások lényegesen át fogják alakitani a városházi közigazgatásnak a képét. A közgyülésen helyet kapnak a munkásvezérek is, ami nemcsak személyi változásokat jelent, hanem tárgyi és rendszerbeli különbségeket.

Azoknak a tárgyalásoknak a folyamán, amelyek a belügyi kormány és a városi vezérmungók között folytak s melyekben *Bárczy* polgármester is résztvett, eldőlt a virilizmus jövője is. Csaknem bizonyos, hogy a virilizmust eltörlik, aminek régen meg kellett volna történnie.

A műhelybérház balsikere

Üresek a helyiségek

A szociálpolitikai ügyosztályra legmagasabb helyről rátukmáltak egy olyan alkotást, amely előreláthatólag veleszületett gyöngeségben fog kimulni. A mühelybérházról van szó, arról a nevezetes palotáról, amely a Lehel-utca és a Taksony-utca sarkán épült, alig költöttek rá két milliócskát s amelynek az alkotók szerint az volna a rendeltetése, hogy a kisiparosokat a legjutányosabb bérért, a legelőnyösebb feltételek mellett juttassa mühelyhez és lakáshoz.

Nyolcvanhét ilyen mühelylakása van a palotának. Aránylag csekély szám, ha meggondoljuk, hány szegény kisiparos van a fővárosban. Keveselték a szociálpolitikai ügoysztályban is ezt a számot és azt mondták, hogy ez csak szerény kezdet, a mühelybérház egészen bizonyosan zsufolva lesz s akkor a város a megkezdett akciót folytatni fogja, uj palotákat épittet.

Megnyugtatjuk a derék ügyosztályt és a nemes tanácsot. A zsufoltságtól való félelem nem volt alapos. November hó elsején kellett volna rendeltetésének átadni a házat s a mai napig mindössze huszonhárom lakója van még csak. Igaz, hogy rajtuk kivül még huszan jelentkeztek, ezekre azonban nem lehet biztosan számitani, mert már az első házbért sem tudják pontosan fizetni s mert — a mühelybérházat a megnyitás napja készületlenül találta. A falak nedvesek, világitásról még szó sincsen, a lakók vizözönelőtti módra, gyertyákkal világitanak. A világitási felszerelési munkákat tud-

valévőleg a Hirschel és Társa cég kapta meg. Annak idején bőven beszámoltunk olvasóinknak arról a harcról, amely e munkák miatt dult s amelynek eredménye az volt, hogy a legelőnyösebb ajánlattévőt, Laub Lipótot, minden jogos ok nélkül mellőzték, s a munkát a jóval drágább Hirschel-cégnek juttatták. Laub Lipótot akkoriban erősen terrorizálták s többek között azzal a fenyegetéssel iparkodtak őt a pályázattól való visszalépésre rábirni, hogy irgalmatlanul behajtják rajta a napi száz koronás pönálét, ha csak egy nappal is késik, ha november elsejéig nem készül el teljesen a munkával. Most itt az ideje és az alkalma annak, hogy a város hasonló szigorral bánjon el Hirschlékkel szemben is. Hirschlék nem teljesitették vállalt kötelezettségüket, máig sincsenek készen a szereléssel, semmi ok sincsen tehát arra, hogy a napi száz koronákat elengedje nékik a város. A mühelybérház félig üres maradt s a rendeltetésének különben sem felel meg. Nem a kisiparosokon segitett a város, hanem egy-két szatócson. Kisiparosok helyett kávémérők, füszeresek, fa- és szénkiskereskedők laknak benne. És nem is olyan tulságos olcsón, 780 koronába kerül egy egyszobásos lakás, a fütés külön 140 koronába. Egy kisebb mühely bére 1016 korona, fütése 190 korona, nagyobb mühely bére 2016 korona, a fütés 290 korona. Vannak még drágább helyiségek is. 2940 koronásak, ezek azonban üresen állanak, jeléül annak, hogy tervezésüknél szem előtt téveszették a kitüzött célt, azt, hogy a kisiparosok jóval olcsóbban jussanak mühelyhez, mint bárhol a városban.

Tartunk tőle, hogy a mühelybérház még sok pénzébe fog kerülni a városnak.

Az autobusz-botrány

Nyilvános árlejtést kérünk!

Mult heti számunkban röviden megemlékeztünk már a tanács nevezetes elvi döntéséről amely ugy szól hogy az autóbuszüzemet házi kezelésbe kell venni. A döntés nyomán általános megdöbbenés támadt, mert a laikus is tisztán láthatja, hogy az egész csak komédia, leplezése a tehetetlenségnek és kutforrása ujabb huza-vonának, ujabb bonyodalmaknak és ujabb autóbusznélkülségnek. A tanács sulyosan megsértette a főváros méltóságát és tekintélyét, amikor a látszólagos eredmény kedvéért egészen közönséges, tyukprókátorokhoz illő ravaszsághoz, fortélyhoz folyamodott. Nem lehet másként értelmezni az omnibusz-társaság szerződésének vonatkozó pontját, mint ugy, hogy a fővárosnak jogában áll a Rudastól a Széchenyi-fürdőig autóbuszjáratokat létesiteni, azonban közbenső állomások nélkül, utközben megállni, utasokat felvenni és leszállitani nem szabad. Ez ellen teljes joggal tiltakozhat az omnibusztársaság s ha a tanács ennek dacára forszirozza az autóbusz-forgalmat, ebből olyan pörök származhatnak, melyeket már előre is elveszitett a város. Nem marad tehát egyéb hátra, mint hogy a főváros kártalanitsa az omnibusz-társaságot, valamelyes megállapodást létesitsen vele, mindenképpen tehát még a felmondási idő lejárta előtt s a megváltási összegen felül is anyagi áldozatokat kell hoznia a városnak. A mai pénzügyi viszonyok között fokozottabb felelősség terheli ezért a tanácsot, mert hiszen minden anyagi áldozat az elsőrendű szükségleteknek a rovására megy és mert a városnak olyan fényes ajánlat állott rendelkezésére, amelynek elfogadása mentesitette volna a várost a kölcsönpénzekből fedezendő kiadásoktól, azonfelül pedig lehetővé tette volna azt, hogy a város bármikor, a legelőnyösebb feltételek mellett élien a megváltás jogával. Sérelmes a tanácsi döntés azért is, mert oktrojszerü jellege van. Becsületesebb, őszintébb lett volna az előterjesztés, ha alternativ tervekkel lépett volna a tanács a közgyülés elé. A közgyülés belátására kellett volna bizni annak a megállapitását, melyik megoldás előnyösebb a városra nézve, különösen a mai nehéz viszonyok között.

A polgármester ezt a koncsjavaslatot gőzerővel akarja keresztülhajtani. Még e héten, csütörtökön foglalkozik vele a közlekedési bizottság (amely egyszer már az angol ajánlat mellett döntött), a rákövetkező napon, pénteken tárgyalja a pénzügyi bizottság s utána a közgyülés. Előre is felhivjuk a bizottsági tagok figyelmét arra a vakmerő pontra, amely szerint a tanács az elvi döntést provokálja csupán, a kivitelt ellenben a saját szuverén hatáskörébe utalja. Meg fog tehát ismétlődni az autótaxi-boránv, amely abból állott, hogy a tanács suttyomban tárgyalt a pályázókkal, a nyilvánosság teljes mellőzésével adta ki a koncessiót s máig sem publikálta, sőt gondosan rejtegeti a szerződés szövegét. A tanácsnak csakis véleményező szerepe lehet ebben a kérdésben, nem szabad megengedni, hogy a legk sebb részletkérdésben is önnállóan járjon el, mert ebből megint ujabb botrányok fognak támadni.

Szerencsétlen, elhibázott a tanács döntése azért is, mert a városra zuditja a világ összes autó-gyárait, ügynökeit. Egész csomó problémát kell megoldani az autóbuszszal kapcsolatban. Itt van pl. a garage-kérdés. Ugy hirlik, hogy a *Marta* csekély kilométerpénz kikötésével ajánlatot tett a városnak arra nézve, hogy az autóbuszokat az uj, tágas autotaxi-garageban helyezzék el. Ez a megoldás előnyös, mert igy legalább telekszerzésre, garage-épitésre nem kell pénzt költeni. Ami pedig a kocsikat illeti, ebben a tekintetben nincsen gond ajánlatokra. Már eddig is vagy 25 pályázó jelentkezett, közöttük elsősorban figyelembe veendő a Bárdi rt., amelynek ajánlata kiteried az üzemvezetésre is. Pályázott a Ganz-gyár, a Mág, a Mercedes, a Daimler, a Röckgyár stb. Legbecsületesebb, legkorrektebb eljárás az volna, ha a tanács nyilvános árleitést, nemzetközi pályázatot irna ki. Ezzel elejét lehetne venni a gyanusitásoknak, meg lehetne nyugtatni a főváros közönségét abban az irányban, hogy a kocsik beszerzésénél a város érdekeit tartották szem előtt, nem pedig a kijárókat. Természetes, hogy mindez csakis arra az esetre vonatkozik, ha a közgyülés rövidlátása kedvez a tanács előterjesztésének s szaporitja a város szerencsétlen vállalkozásainak a számát.

Tizenhat millió

A Magyar Villamossági becslése

A törvényszék a mult héten hatodszor engedélyezett halasztást a Magyar Villamossági Részvénytársaság telepét becslő bizottságnak. A november 15-éig meghosszabbitott határidő az utolsó. A bíróság, mint a városházán mondják, goromba hangu határozatban utasitotta a társaság két becslőjét, Hültl Dezsőt és Söpkéz Sándort, hogy november 15-én déli 12 óráig a telep értékeléséről szóló jelentést minden körülmények között terjesszék be.

A főváros elhatározása a telep átvételének idejére végleges. A polgármester intézkedésére a vizvezetéki és világitási ügyosztály megtett minden rendelkezést, hogy a telepet a jövő esztendő juniusának elsején a főváros birtokba vegye. Erre való tekintettel a pénzügyi ügyosztály az 1914-iki költségvetésbe 1.000,000 korona bevételt irányzott elő. Az ügyosztály megállapitása szerint a megváltási összeg várakozáson felül jelentékenyebben nagyobb lett, mint eredetileg preliminálták. A telep és a hálózat felbecsült értéke 16.000,000 korona. A becslés teljesen készen van és csak az egyes vitás tételek redukálásáról tárgyalnak a főváros és a társaság megbizottjai.

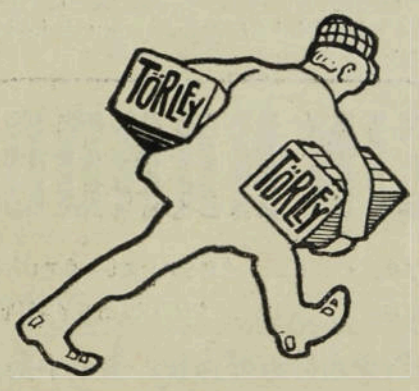
Tekintve a Villamossági embereinek merevségét és agressziv érvelését, minden valószinüség szerint ennyit kell a városnak a bíróságnál letétbe helyezni. Mert az már bizonyos, hogy a megváltás tranzakcióját nagy pör fogja befejezni. A társaság minden utat megpróbál a végzés késleltetésére, vagy legalább is arra, hogy drágán szabaditsák meg a főváros kihasznált közönségétől A mesterkedésben főszerepe van Matlekovits Sándor belső titkos tanácsosnak, akinek a mult hetekben sikerült Bárczy polgármestert rávennie, hogy értekezletet hivjon össze a Magyar Villamossági megváltása ügyében. A tanácskozáson, melyre csakis főtisztviselők voltak hivatalosak, nagy meglepetés érte Matlekovicsot: Bárczy polgármester helyett Bódy alpolgármester jelent meg; a jelenlévők, többi között Buzáth tanácsnok, mosolyogva hallgatták Matlekovics előadását, melyben valósággal büvészkedett a milliós és a tizmilliós számokkal, persze minden hatás és eredmény nélkül.

A főváros, eltekintve a részvénytársaság igazgatóságának néhány aránylag kisebb követelésétől, két nagy tételt kifogásol, amelynek eldöntése egy legközelebb megindulo hosszabb pörben a bíróság feladata lesz. Az első tétel a Magyar Mühely és Raktárteleppel üzött visszaélésre vonatkozik. A Magyar Mühely és Raktártelepet, mint hivatalosan megállapitották, 90,000 forintért vásárolták 11 esztendővel ezelőtt Fischerék és eladták a társaságnak, majd mikor a raktártelep fölszámolt, a villamossági 1.300,000 koronáért megvette tőle a telepet. Kifizetni persze nem fizetett egyetlen fillért sem, mert hiszen a raktártelep részvényei mind a villamossági birtokában voltak. Az egész üzlet csak arra való volt, hogy a várossal megfizettessék az 1.300,000 koronát, holott a telep a becslők szerint ezen érték 25 százalékát sem éri meg. A másik kifogásolt tétel 2.000,000 korona visszatérítését fogja eredményezni a fővárosnak. A szerződés kimondja ugyanis, hogy a csatlakozó-állomásoktól a fogyasztók lakásába, a transzformátorig vezető kábelek a villamos társaság tulajdonai; ezek a kábelek tehát nem a fogyasztóké, akiknek jogukban van, akármelyik pillanatban a Bpesti Általános Villamossághoz átmenni és a lakásukig lefektetett kábeleket elvágni. A főváros tehát nem veszi át a 2.000,000 koronára becsült ezen kábeleket, arra való utalással, hogy azok értéke nem érték, mert a fogyasztók bármely pillanatban felmondhatják a fogyasztást.

A becslő-bizottság diját 100.000 koronára preliminálják. Ezt a négy becslő között és a becslők két elnöke, tehát hat személy között osztják fel. Ennek felét, miután a főváros él a megváltás jogával, a társaság viseli.

A városnak jelenleg 1800 saját fogyasztója van; ezeknek ellátására szerződést kötött a Phöbusszal, a Tisztviselőtelep és a Ferencvárosban szerzett fogyasztók szükségleteire. A város 20 fillérért kapja az áramot és 60 fillérért adja a fogyasztóknak; ez az állapot csak december 8-ig marad igy, amikor is a községi elektromos-telepből elégitik ki a fogyasztókat.

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII, Angol-u. 23
Beton-, híd- és csatornaépitő. Telefon 55—55

Események

Telefon 137—15.

Hátralékos előfizetőinket tisztelettel fölkérjük, hogy az esedékes dijat beküldeni sziveskedjenek.

Cimváltozások közlését azonnal kérjük.

Előfizetési árak: egész évre 16 kor., félévre 8 korona. **A kiadóhivatal.**

Közgyülés. Változatos programmja van a szerdai közgyülésnek. A városatyák először is Bódy Tivadar helyét töltik be szavazás utján az egyedüli jelölttel, Festetich Géza gróf tanácsnokkal. Almády Géza visszalépése megfosztotta a közgyülést a választás izgalmaitól és igy minden kiváncsiság az uj alpolgármester beköszöntőjét, programmbeszédét illeti. A polgármesternek jó szive van s hogy ezt bebizonyitsa, előterjesztést tett a közgyülésnek három tanácsnok magasabb fizetési osztályba való besorozása iránt. Egészen bizonyos, hogy a városatyák a jószivüségben és bőkezüségben nem hagyják magukat lefözni Bárczy István által s Folkusházy, Déri és Krátky tanácsnokok a III. fizetési osztályba kerülnek.

Épületes vitára van kilátás az Állatkert jövő évi költségelőirányzatának megállapitásánál. Bizonyos, hogy a pénzügyi bizottságban elhangzott kritikáknak erős visszhangjuk lesz. Nagy vita várható a gázmüvek izzótest gyártására vonatkozó tanácsi előterjesztésnél, a melyhez az impulzust Magyar biz. tag inditványa adta meg. Az inditványozó maga is felszólal s kifejti, hogy a tanács félreértette inditványának közérdekü intencióját. Nagy érdeklődés előzi meg ifj. Stern Sándor biz. tag inditványát is, amelyről lapunk más helyén szólunk.

Uj bizottsági tag. Inczc Henrik dr., a mult héten elhunyt városatya helyébe, az 1909. évi póttagok sorából Schreyer Jenő dr. kerül a törvényhatósági bizottságba.

Vázsonyi Vilmos. A sajtószabadságnak, az esküdtszéknek a védelme nem tartozik ennek a lapnak a programmjához. Lehetetlen dolog azonban, hogy ezekben a napokban, amikor a megtámadott emberi jogokért megmozdult az ország népe, a főváros polgársága, minden szabadságszerető ember hálás szivvel ne emlékezzék meg Vázsonyi Vilmosról, aki ennek a mozgalomnak szervezője, lelke, mindene. Vázsonyi Vilmos kivételes tehetségét, alkotó zsenijét, fényes tulajdonságait a városházi dolgok hivatásos krónikásai tudják a legjobban értékelni. A modern Budapest és Vázsonyi Vilmos között elválaszthatatlan kapcsolat áll fenn. Vázsonyi Vilmos minden akciója, minden sikere nemcsak közügy, hanem elsőrendü városházi ügy is.

Ugy tudjuk különben, hogy a sajtószabadság és az esküdtszék reformja szóba kerül egyik legközelebbi közgyülésen is, még pedig határozati javaslat formájában, amely tiltakozást foglal magában a kormány erőszakos jogalkotása ellen.

A főváros költségvetése. A főváros 1914. évi költségelőirányzatát e hét végén, szombaton fogják publikálni. Ács Ferenc főtanácsos munkáját városházi körökben nagy érdeklődéssel várják.

A középitési bizottság redukált ülései. A középitésügyi bizottság eddig minden második pénteken tartotta üléseit. Ujabban ettől a szokástól a bizottság eltér. A kisebb telekfelosztási ügyek felől való döntést átengedték a magánépitésügyi bizottságnak, arra való utalással, hogy a magánépitési bizottság is 16 tagból áll. A középitési bizottság ezentul minden hónapban csakis egy ülést tart.

Ermete Zacconi megkapó realizmusát már többször volt alkalmunk megbámulni, de olyan brilliáns alkotást, mint aminőt az *Omniában „A lelkiismeret"* cimü háromfelvonásos életképben nyujt, még Zacconitól is ritkán láthatni. Zacconi mély realizmusát mintegy ellensulyozza Max *Linder* egyik legjobb alakitása. A párbaj cimü háromfelvonásos vigjátékban. A müsor többi száma is csupa elsőrangu felvétel.

Alperes: Budapest
Felperes: egy ügyvéd

Budapest székesfőváros közönsége furcsa vonatkozásba került a birósággal. A pört Sik Antal dr. fővárosi ügyvéd akasztotta a város nyakába.

Sik Antal dr. egy esztendővel ezelőtt még városi tisztviselő volt. A tiszti ügyészségnél dolgozott ideiglenes hivatalnoki minőségben s mert az ideiglenes hivatalnokokat nem szokták polgármesteri fizetéssel megajándékozni, természetes, hogy Sik dr. sem kapott többet havi nyolcvan és egynéhány koronánál.

A kinevezés egészen világosan rendelkezett Sik dr-nak ugy a minőségéről, mint a fizetéséről. Sik dr. mégis ugy találta, hogy az ideiglenes hivatalnoki fizetésből nem lehet megélni s öt hónapi szolgálat után szó nélkül otthagyta a fővárost. Ennek utána pedig ügyvédi irodát nyitott s akadt is rögtön ügye: bepörölte a fővárost.

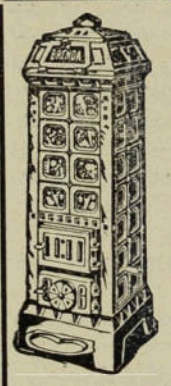
A kuriózumszámba menő keresetnek az a petituma, hogy fizessen a város Sik Antalnak ezer koronát. Miért éppen ezret?

Azért, — mondja a kereset — mert igaz ugyan, hogy a felperes ideiglenes hivatalnok volt csupán, de ügyvédi diplomája volt s nem méltó a fővároshoz, hogy az ügyvédi diplomát még havi 100 koronával sem honorálja. Tehát törvény ide, törvény oda: önéki, Sik Antal drnak, az a jogi meggyőződése, hogy a városnak minimálisan havi 300 koronával kellett volna őt dijazni. Minthogy pedig öt hónapon keresztül élvezett fizetése ennél az összegnél kb. 200 koronával volt kevesebb, ezen az alapon kerek ezer koronát (5-ször 200) kér. Egy fillérrel sem fogad el kevesebbet.

A járásbiróság, amely előtt Klim Róbert dr. tiszti ügyész képviselte a fővárost, nem volt egy nézeten Sik Antallal és elutasitotta a a keresetet. Felebbezés folytán a nagy pör a budapesti törvényszékhez került, amely már lefolytatta az eljárást s legközelebb kihirdeti az itéletet.

Szén, koksz
szobafütési és ipari célokra helyben fuvarokban és zsákokban, vidékre bármely vasuti állomásra vaggonokban
Sugár Vilmos cégnél Károly-körut 14.
Telefon: József 2-58, 2-59, 2-60.
Raktár: József 32-02.

! OMNIA !
mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József I-25
ERMETE ZACCONIVAL
A LELKIISMERET
Életkép 3 felvonásban.
A TÜCSÖK
Vigjáték 3 felvonásban.
és az uj müsor.
Folytatólagos előadások hétköznap d. u. 5 órakor, vasárnap d. u. fél 4-kor kezdődnek. Rendes helyárak
Jegyelőváltás: Hirsch nagytőzsde, VI., Andrássy-ut 19., II., Lánchid-u. 2. nagytőzsde és az Omnia pénztáránál, d. e. 10-től fél 1-ig és d. u. 3 órától.

Legjobb
Folytonégő kályhák
kaphatók
Koch Jenő
kályhagyárában
BUDAPEST, VI., Szondy-utca 53.

Mesés szépségü és célszerü AJÁNDÉKTÁRGYAK vásárlására legalkalmasabb SCHÖNWALD IMRE óra- és ékszertelepe Budapest, Deák Ferenc-utca 21. sz., mert nagyszerü választéka mellett az árak is meglepően olcsók.

A főváros legelegánsabb, legkényelmesebb és legolcsóbb szállodája.
PARK-SZÁLLODA
igen fényes éttermeivel és kávéházával a keleti (közp.) pályaudvarral szemben, **Baross-tér 10.** A kávéházban és étteremben esténként a hirneves **Pege K. és Fia** zenekara muzsikál.
GARAI ÁRMIN szállodás, a Sorrento kávéház tulajdonosa.

Telefonszám: 34—51 és 34—61
Telefonszám: 34—51 és 34—61
Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat
PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.
Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák.
A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

REIN NÁNDOR
szőnyeg- és ágynemü-áruháza
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 9.
ÁLLANDÓ UJDONSÁGOK:
szőnyeg, függöny,
paplan és matrácokban.
NEUSCHLOSZ-
butorok kizárólagos eladási helye. Minőség, szépség és olcsóság tekintetében vezetnek.
Szállodák, kórházak, szanatoriumok berendezési vállalata.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A Tőke

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

Válságban a M. Á. V.

Teleszky pénzügyminiszter nyilt, becsületes ember. Nem pálvázik tetszésnyilvánitásokra és őszintén megmondja azt, ami a szivén fekszik. Minden kertelés és szépitgetés nélkül kijelentette legutóbbi budget-beszédében, hogy a Máv. a csőd előtt áll. Nem ezt a szót használta, de az a mérleg, amelyet felállitott, csak egy bukott vállalat üzleti eredményeit tüntetheti fel.

A számok világosan beszélnek: Az 1913-iki évre 132 millió korona üzleti felesleg volt előirányozva. Az eddigi eredmények után itélve ez a felesleg a 100 milliót se fogja elérni, ami mellett bizonyit az a körülmény is, hogy a folyó év első felére csak 47 millió felesleget mutattak ki, szemben 55 millióval a mult év ugyanezen időszakában. Hogy ez milyen kedvezőtlen eredmény, annak illusztrálására felemlitjük azt, hogy a tiszta felesleg már 1906-ban elérte a 104 milliót. Pedig azóta az államvasutakba 596 millió koronát invesztáltak és még hozzá a személykvótákat egyszer és az árudijszabályt két izben felemelték.

Teleszky azonban egy dolgot elhallgatott. Nem mutatta ki számszerüleg, hogy az államvasutak üzeme milyen összeggel passziv, illetve hogy mily nagy az az összeg, amelyet a kincstár a Máv. üzemére ráfizet.

Mi ezt az államvasutak saját adataival fogjuk megállapitani. A napokban megjelent kimutatás szerint a Máv. hálózatába fektetett tőke az idén meghaladta a 3 milliárd (pontosan 3.04 milliárd) koronát. Az 1913-iki felesleg — mint emlitettük — alig 100 millió korona, ami az invesztált tőkének nem egészen 3.3 százaléka. Minthogy pedig a kincstár a Máv.-ba fektetett tőkék után 4, 4 és fél, sőt 5 százalékos kamatot fizet, vagyis az ilyen tipusu cimletek kamatszolgálatáról kénytelen gondoskodni, ennélfogva világos, hogy a Máv. a mostani üzleteredmények mellett erősen passziv vállalat, mert az adósságai után járó kamatokat a saját jövedelméből fedezni nem képes. Az államvasuti adósságok kamata mintegy 140 millió korona, minthogy pedig a Máv. üzemfelesleg csak 100 millió, ennélfogva a kincstár 40 millió koronát fizet rá ebben az évben az államvasutak üzemére. Van az államnak tehát egy vállalata, mely 40 milliós deficittel dolgozik. És ez az eredmény annál aggasztóbb, minthogy a Máv. pénzügyi helyzete évről-évre fokozatosan leromlik, ugy hogy az eddigi rendszer mellett a jövőben még rosszabbra is el lehetünk készülve.

Teleszky csak a bajokat konstatálta, de azok orvoslásáról egy szóval se emlékezett meg. Annyit mondott csak, hogy a Máv. pénzügyi helyzete az állam legfontosabb financiális problémája, a melynek sikeres megoldását tisztelt barátjától, a kereskedelmi minisztertől várja. Arról mindenki meg van győződve, hogy az abnormis állapotokon csak az adminisztráció alapos reformjával lehetne segiteni. Mert az bizonyos, hogy nagyon rossz az igazgatása egy olyan vállalatnak, amelynél a bevételek stagnálnak, mig a kiadások óriási mérvekben emelkednek. A Máv. reformját már *Vörös* László, utána *Kossuth* és *Hieronymi* tervezték. De ugy látszik, egyik se mert a darázsfészekbe belenyulni. Pedig most már nem marad más hátra, minthogy a Máv. korhadt, ósdi, a modern forgalmi igények kielégitésére képtelen igazgatási rendszerét gyökeresen megváltoztassák, illetve uj alapokra fektessék. Mindenekelőtt fel kell állitani a vasuti miniszteriumot, a mostani központi igazgatóságot egyszerüen meg kell szüntetni és az üzletvezetőségeket önálló hatáskörrel felruházott igazgatóságokká kell átalakitani, ugy amint azt Poroszországban és Ausztriában sikeresen megcsinálták. A mostani három fórum — kereskedelmi miniszterium, központi igazgatóság és üzletvezetőség — nagyon lassitja, nehezíti és költségessé teszi az adminisztrációt. Azután az egész vezetésbe bizonyos kereskedelmi szellemet kell belevinni és szakitani kell azzal a rideg bürokratizmussal, a mely a Máv. forgalmát megbénitja és amely a vasutüzlet feladataival sehogy sem fér meg.

Nem tudjuk még, hogy a kereskedelmi miniszter hogyan fog megfelelni pénzügyminiszter-kollégája felhivásának. De *Harkányi* báró kereskedőember, akinek eddigi pályája az üzleti életben folyt le. Ő bizonyosan látja azokat a hibákat, melyek a Máv.-ot a csőd elé vitték. A kereskedelmi miniszter az ő üzleti érzékével bizonyára módot fog találni arra, hogy a Máv.-ot, az állam legnagyobb üzemét, melybe a nemzeti vagyon egy jelentékeny része van befektetve, az ország gazdasági életére nézve hasznos és jövedelmező vállalattá tegye.

—

A pénzpiac helyzete. A német ráta leszállitása a budapesti piacon egyáltalában nem okozott változást, sőt lehet mondani, hogy ma a pénzviszonyok nálunk rosszabbak, mint két héttel ezelőtt. Az első bécsi váltó kamattétele 6 százalékra, vagyis a bankkamatlábra szökött fel, mig első budapesti váltók csak 6⅜ százalék mellett voltak elhelyezhetők. Az októberi ultimó alkalmával a budapesti piacon pénzkinálat egyáltalában nem volt, ugy hogy az összes szükséglet az Osztrák-magyar banknál fedeztetett, melynek adóköteles jegyforgalma 428 millióra emelkedett. Valószinü, hogy az erős ultimó után november első napjaiban bizonyos könnyebbülés fog beállani, miután a termés értékesitésével jelentékeny összegek fognak felszabadulni.

A prolongált kincstári jegyek. Az év utolsó napján lejáró, 1910. évben kibocsátott 4 és fél százalékos kincstári jegyek prolongálására a kormány ujabb 250 millió korona névértékü 4 és fél százalékos, 1916. január 15-én lejáró állami pénztárjegyet bocsát ki. Ez az uj 250 milliós névértékü pénztári jegy az 1913. december 31-én lejáró hasonló összegü, függő államadósság prolongálására szolgál, épen azért ennek a kibocsátása a piacot megterhelni nem fogja. A kölcsönt lebonyolitó pénzcsoport november hó 12-én bocsátja nyilvános aláirásra a kölcsönt, még pedig ugyanazokon a helyeken, a hol az október 16-án plaszirozott 150 millió márka névértékü pénztári jegyet jegyzésre bocsátotta.

Szesz-egyezmény. A magyar szeszgyárosok több havi tárgyalás után pénteken este a Hitelbankban tartott záróértekezletükön aláirták az egyezményt tartalmazó szerződést. Ez az egyezmény a magyar szesztermelés hetven százalékát öleli fel és a belföldi forgalomra nézve megállapitja a minimális eladási árakat. Értesüléseink szerint az egyezményes szeszipárosok most oly szervezet létesitésén dolgoznak, amelyből rövidesen a tényleges szeszkartel fog kialakulni.

A Kereskedelmi Bank alelnöke. A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank igazgatósága Lánczy Leó v. b. t. t. elnöklete alatt ülést tartott, amelyen Weiss Fülöp vezérigazgató bejelentette, hogy harminchét évi munkásság után, munkaterhén akként kiván könnyiteni, hogy — igazgatósági és végrehajtóbizottsági tagságának megtartása mellett — ez év végén le akarja tenni vezérigazgatói tisztségét. Azonban az elnök felhivásának engedve, késznek nyilatkozik arra, hogy megállapodásuk értelmében ezután is kizárólag a Kereskedelmi Bank ügyeinek szentoli munkaerejét s miként eddig, ugy ezentul is helyettesiti egyes teendőiben az elnököt, s továbbra is ellátja egész eddigi hatáskörét, a bank vezetése tehát változatlan marad. Az intézet igazgatósága őszinte sajnálattal vette tudomásul Weiss Fülöpnek abbeli elhatározását, hogy a vezérigazgatóságról lemond s hozzájárult ama megállapodáshoz, mely az eddigi üzletvezetés folytonosságát biztositja. Az igazgatóság egyhangu határozattal legmelegebb köszönetét és legteljesebb elismerését nyilvánitotta Weiss Fülöp vezérigazgatónak a bank érdekében három évtizedet meghaladó idő alatt kifejtett tevékenységeért, s az elnök inditványára ezen elismerés kifejezése gyanánt ő a banknak hosszabb idő óta betöltetlen alelnöki tisztére egyhangulag megválasztotta.

A tisztviselői kar Hegedüs Lóránt dr. ügyvezető-igazgató vezetésével hétfőn tisztelgett az uj alelnöknél. Weiss Fülöp a meleghangu üdvözlést meghatottan köszönte meg.

A bosnyák vasutak. A bosnyák vasutakra vonatkozó törvényjavaslat a legközelebb az osztrák és magyar parlament elé fog terjesztetni. A két kormány között a legutóbbi tárgyalások folyamán ebben a kérdésben teljes megegyezés jött létre, ugy hogy a javaslatok parlamenti elintézése után azonnal hozzálátnak az ügy finanszirozásához. Az uj vonalak költségei mintegy 280 millió koronában vannak preliminálva. Ez a költség több évre fog felosztatni és ugyanilyen arányban fognak eszközöltetni az épitéséhez szükséges kölcsönök emissziói is, melyeket egy osztrák és magyar bankokból álló konzorcium fog effektuálni. Valószinü, hogy 4 és fél százalékos vasuti kötvények fognak kibocsáttatni, melyeknek kamatait Ausztria és Magyarország fogják garantálni. Ezt a pénzügyi tranzakciót a jövő év elején akarják keresztülvinni a külföldi pénzpiacok igénybevételével.

Barta Arnold az Unionbank ügyvezető-igazgatója. Barta Arnold udvari tanácsos, a Magyar Agrár- és Járadékbank r. t. vezérigazgatója — amint mult számunkban elsőnek közöltük és most hivatalosan jelentik — az intézet igazgatóságának bejelentette, hogy a wieni Union-Bank, amelynek eddig is igazgató-tanácsosa volt, meghivta az intézet ügyvezető-igazgatójának. Barta Arnold, aki a meghivást elfogadta, továbbra is a Magyar Agrár- és Járadékbank r. t. igazgatóságának elnökhelyettese és végrehajtó-bizottságának tagja marad és ugy, mint eddig, a jövőben is mérvadó befolyást fog a Magyar Agrár- és Járadékbank r. t. ügyvitelére gyakorolni. Utódja, hir szerint, dr. Éber Antal, a Parcellázó-Bank vezérigazgatója lesz.

„Unió" élet és gyermekbiztositó intézet mint szövetkezet. F. év október havában 1.166,000 K értékü biztositási ajánlat nyujtatott be és 913,100 K értékü uj biztositási kötvény állittatott ki. Biztositási összegek fejében 144,243 K 01 fillér fizettetett ki. 1913 január 1től—október 31-ig bezárólag 12.535,700 K értékü biztositási ajánlat nyujtatott be és 10.808,900 K értékü uj biztositási kötvény állittatott ki. Biztositási összegek fejében a f. évben 1.673,103 K 60 fillér és az intézet fennállása óta 22,098,397 K 62 fillér fizettetett ki.

Lapunk telefonszáma: 137-15

Vállalkozás

Az uj gázgyár

Mult héten adták át rendeltetésének a főváros ujonnan épült gázgyárát, amely a maga nemében első helyen áll a kontinensen. Az uj gyár épitését, amelynek vezetése körül elévülhetetlen érdemeket szerzett magának Schön Győző városi főmérnök, 1910-ben kezdték meg.

A gázgyár hatalmas területén egész város épült gyárépületekből és irodai helyiségekből. Az impozáns épülettömeg festői képet nyujt, melyet nagyban emelnek a magasan kinyuló viz- és kátránytornyok, melyek mindegyike magasabb hatvan méternél s amelyek, bár elsősorban a praktikus ipari célokat szolgálják hiven, épitészeti szempontból is rendkivül csinosak és tetszetősek.

A telep leghatalmasabb és legszebb épülete az üzemigazgatóság palotája, melyet az általánosan ismert, kiváló *Fodor és Reisinger* épitészmérnöki és vasbeton-épitkezési cég állitott elő. Ugyanez a cég, ugy a fővárosban, mint a vidéki városokban, számos gyönyörü palotát, gyári épitkezést emelt. Az igazgatósági épület gyönyörüen van kiállitva, a homlokzata terméskőből és nyers téglából készült s épitészeti szempontból valósággal remekmü. Belső berendezése célszerü, izléses, ugy hogy az egész épület az igazgatóság teljes megelégedését vivta ki. A főmühelyt és a csőraktárt ugyancsak a *Fodor és Reisinger* cég épitette. Az épület praktikus szempontokból a Duna balpartján, az ötödik kerületben, a Révész-utcában épült, a lipótvárosi gazométer közvetlen közelében, teljesen berlini mintára, vasbetonból. Ennél az épitkezésnél kényes épitészeti kérdéseket kellett megoldania a palota készitőinek. A raktár közvetlenül a Duna mellett fekszik s az alapozásnál ez a körülmény különös gondot igényelt. Ezt a sulyos feladatot a *Fodor és Reisinger* cég vasbetonosztálya a legnagyobb sikerrel oldotta meg. Szakköröket bizonyára érdekelni fogja az a körülmény, hogy biztos talajra e helyen csak 8.5—9 méternyi mélységben akadtak az épitők. A Duna medrének közvetlen közelében készült ilyen mély alapépitkezés horribilis költségei könnyen elképzelhetők. A nehézségeket a cég ugy oldotta meg, hogy az egész palota egy sokkal magasabban fekvő négyzetcentiméterenként 1.2 hordképes telken emelkedik. Az óriási alapnyomást vasbetonlemezek és nagykiterjedésü vasbetonrudak fogják fel.

A kazánház vasszerkezettel kombinált vasbetonból készült, rendkivül impozáns épitkezés. A nagy villamossági csarnokot Diesel-motorok és transzformátorok részére, valamint a szénvizsgáló épületet *Margalit* Andor épitészmérnöki cég készitette el kifogástalanul. A villamossági mű egymagában 15 méter magas és 800 négyzetméter kiterjedésü hatalmas csarnok. A nedves- és száraztisztitó helyiségei kétségtelenül szintén a telep legimpozánsabb épületei közé tartoznak. Az első 67 méter hosszu és 27 méter széles, magassága 18 méter. Az épület egyik felét a gépterem foglalja el. Ennek fehér-kék fayencefalburkolata, mozaiklemez padozata rendkivül tetszetős. Az architektonikus szempontból is kiváló épület másik részében vannak a só-, desztilláló-, kompresszor- és szivattyu-kamrák.

A gázgyár rendeltetésének megfelelően készültek a fütőszerkezetek is. Egészen különös a tartályok és viztornyok fütőberendezése. Az ötven méter magas épületekben, négy emeleten, tiz tartály van elhelyezve. A fütőszerkezetek elkészitésénél különös tekintettel kellett lenni arra, hogy a személyzetnek ne kelljen az ellenőrzés céljából mindannyiszor a szük csigalépcsőn felkuszni a magasba s ezért a telep a földszinten készült és innen indulnak ki az elosztóvezetékek az egyes csoportok felé, ahol a rezervoárokat hét atmoszféra nyomásu fütőgyürük táplálják. A fütőszerkezet a magas gőznyomás ellenére is a külső hőmérsékletnek megfelelően szabályozható a központból, egy rendkivül ügyesen szerkesztett készülék, egy tüzszelep kinyitása, illetőleg bezárása által. Ezzel a fütőgyürü egy részének vagy az egész fütőkészüléknek a működése szabályozható. A távthermométerszerkezet szintén a fütés ellenőrzésére szolgál. Az egyes helyeken alkalmazott villamos hőmérők állásának magassága a központban leolvasható, anélkül, hogy a személyzetnek ezért fel kellene másznia a toronyba. A gépészeket csengőkészülékek figyelmeztetik, ha a fütőszerkezet nem működik szabályosan. Ezt a különleges szerkezetet a gázgyár valamennyi épülete számára *Rohonci Hugó* mérnök, fütőszerkezetgyáros cég tervezte és épitette. Ugyanez a cég nyerte el a közelmultban az uj községi villamossági központ fütő-, vizvezetéki és csatornázási munkálatait.

Az egész telep berendezése azt a hatást kelti, hogy épitésénél minden modern és praktikus segitőeszközt felhasználtak s tökéleteset akartak alkotni. Az egyes épületek rendkivül csinosak, a homlokzatok husszinü, szárazon szoritott fedőlapokkal vannak boritva. Mindenütt a lehető legnagyobb tisztaság volt a főszempont s igen jól hat hogy ugy a belső munkatermekben, mint a gép- és kazánházakban fehér és szines fayencelapok boritják a falakat. A szép, egyforma homlokzatburkolatokat, a sikerült, izléses fayencetéglákkal együtt a *Pesti kőszénbánya és téglagyár társulat (Drasche)* állitotta elő. A vállalat, mely ezuttal is igen szépen dolgozott, mindenképpen azon igyekszik, hogy az épitőtechnika terén előforduló minden kivánalmaknak a legjobban megfelelhessen. Különösen téglagyártmányai, fayence és porcellánkészitményei, pyrogranit és egyéb homlokzatdiszárui kitünőek és célszerüek.

Az uj gázgyárban elsősorban azok az épületek tünnek fel, amelyek *Eternit-palával (Hatschek* szabadalma) vannak fedve. Ezek a tetők, eltekintve külső csinosságuktól, számos előnnyel birnak, amennyiben nagy ellentállási képességükön kivül tüzbiztosak is. Emellett még az az előnyük is megvan az *Eternit-tetőknek*, hogy rendkivül könnyüek. Ezek a körülmények, azokkal a kiváló egyéb tulajdonságokkal együtt, amelyek ezt a kiváló gyártmányt egyetlen évtized alatt az egész világon megkedveltették, birták rá az intéző köröket, hogy az uj gázgyár legtöbb épületét Eternit-palával fedették be. A munkálatokat a *Hatschek Lajos Eternit-Művek* budapesti központja végezte.

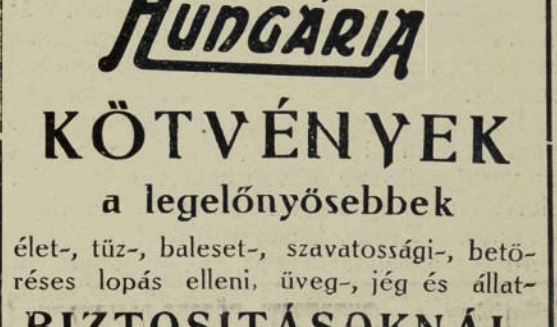
A gyártelep, mely másfél millió négyzetméter területen fekszik, egy önálló város, melyet széles utcák szelnek. Eddig öt kilométer a hossza azoknak az utcáknak, amelyeket a gyártelep területén ki kellett épiteni, hogy a hatalmas forgalom lebonyolitható legyen. Ezeknek az utcáknak az elkészitéséhez a legkülömbözőbb kövező-anyagokra volt szükség. A terület, amelyet kiköveztek, negyvenezer négyszögméter. Mindezeket a munkálatokat az *Ámon* Antal és fia ut- és csatornaépitő cég végezte kiválóan.

A székesfőváros tanácsa az I. ker. Kutvölgyi-ut mentén, a Szent János-kórház tőszomszédságában épitendő kórházi elmebetegosztály épülete következő munkái és szállitásai végrehajtásának vállalatba adására versenytárgyalást hirdet és pedig: 1. az üveges munkára, 2. a szobafestő munkára, 3. a padlóburkolati munkára, 4. a falburkolati munkára, továbbá az uj Szent János-kórház körletében fekvő kazánház átalakitási munkáinál szükséges: 5. padlóburkolati munkákra. Az ajánlatok az előbbi öt tétel alatt fölsorolt munkanemek mindegyikére különkülön teendők. Az 1913. évi november 17-én (hétfőn) délelőtt 11 óráig Kráky János tanácsnok, vagy helyettese kezéhez (IV., Központi városház, III. emelet 355. ajtószám alatt) kell benyujtani. A felsorolt egyes munkák uán a következő bánatpénz teendő le: 1. az üveges munka után 900 K, 2. a szobafestő munka után 1100 K, 3. és 5. a padlóburkolati munka után 4200 K, és 4. a falburkolat munka után 3200 K.

*

A székesfőváros tanácsa a köztisztasági és szemétfeldolgozó üzemi altiszti és munkás-személyzet részére az 1914. évben, esetleg a következő két évben is szükséges nyári vászon-ruhanemüek szállitására versenytárgyalást hirdet. Az ajánlatok november 24-én d. e. 10 óráig Rényi Dezső tanácsnoknál (Központi városház, II. em. 251.) nyujtandók be.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.

Merkantil nyomda, Havas és Lehner. Német-utca 27.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 000“
védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 20.%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

BUDAPESTI SZÉNÁRUSITÓ R.-T.
Budapest, VII., Wesselényi-utca 15. szám.
Telefon 109—59.
Ajánl: **salgótarjáni, petrozsényi**
I-ső rendü porosz kőszenet
és budapesti légszeszgyári pirszenet (koksz)
Nagyban és kicsinyben.
Házhoz szállitás. — Legkisebb rendelés (egy métermázsa) 2 zsák

Megjelent a „BUDAPESTI TŐZSDE-ALMANACH“
1914-iki V. évfolyama
Tartalmazza: a tőzsdeszokvá yokon, tőzsdetagok, alkuszok, meghatalmazottak névsorán a fuvarozási szokásokon, áruüzleti leszámolásokon kivül: a tőzsdebiróság eljárási szabályait, az uj alkuszdij szabályzatot, az uj tőzsdei joggyakorlatot, a gabona és terményüzletre vonatkozó összes tudnivalókat, az értékpapirokra vonatkozó összes tudnivalókat, a tőzsdetanács uj fontosabb hirdetményeinek gyüjteményét, általában mindent, amire pénzintézetnek, kereskedőnek, gyárosnak, vállalkozónak, érrtékpapirtulajdonosnak, földbirtokosnak, szüksége lehet. A majdnem hatszáz oldalra terjedő munkának vászonkötésben 7 korona az ára. Megrendelhető: „A PÉNZVILÁG“ kiadóhivatalában
Budapest, V., Korálll-utca 11. szám.

Gyönyörű kidolgozásu, divatos
női és uri aranyláncok
valódi tömör 14 karatos aranyból, meglepő olcsó árban, dus — választékban kaphatók: —
Schönwald Imre
— óra- és ékszertelepén —
Budapest, Deák Ferenc-utca 21

MÁG
AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII. kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

KÖZGYÜLÉS.

Az Első magyar részvény serfőződe t. c. részvényesei és elsőbbségi kötvénytulajdonosai ezennel tisztelettel meghivatnak a *f. évi november hó 7-én délelőtt 10 órakor* a társaság VIII., Esterházy-utca 6. szám I. meleti irodahelyiségeiben tartandó

XLVI. rendes közgyülésére.

Napirend:

1. Az igazgatóság és a felügyelőbizottság alapszabályszerü jelentéseinek és az évi zárszámadásoknak előterjesztése és alapszabályszerü elintézése.
2. Az évi mérleg és az osztalék megállapitása.
3. Határozathozatal a felmentvény tárgyában.
5. Négy felügyelőbizottsági tag alapszabályszerü megválaszása és illetményeik megállapitása.

Azon t. c. részvényesek és elsőbbségi kötvénytulajdonosok, kik szavazójogukat gyakorolni akarják, sziveskedjenek részvényeiket és elsőbbségi kötvényeiket, azok szelvényeivel együtt, az alapszabályok 13. és 44. szakaszai értelmében legalább *három nappal* a közgyülés előtt a Magyar országos központi takarékpénztárnál (Budapest, IV., Deák Ferenc-utca 7. szám) téritvény ellenében letenni, hol a felügyelőbizottság által megvizsgált és helybenhagyott mérleg, valamint az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentései *nyolc nappal a közgyülés előtt* a részvényesek és elsőbbségi kötvénytulajdonosok rendelkezésére állanak.

Budapest, 1913. október 31-én.

Az igazgatóság.

Apolló Projectograph Részv.-Társ. **!!** **Tivoli** Fényjátékház Nagymező-u. 8.
A főváros legnagyobb és legelegánsabb mozgószinházai!
Slágerműsorok!

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszten
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü
zsákokban
a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:
Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. **Aradi-utca 81.**

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz.
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.
Igazgatóság: **BUDAPEST V., BANK-UTCA 6.** — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT. GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.
FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.
„Ostökös“ védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorubb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál.
VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173—74.

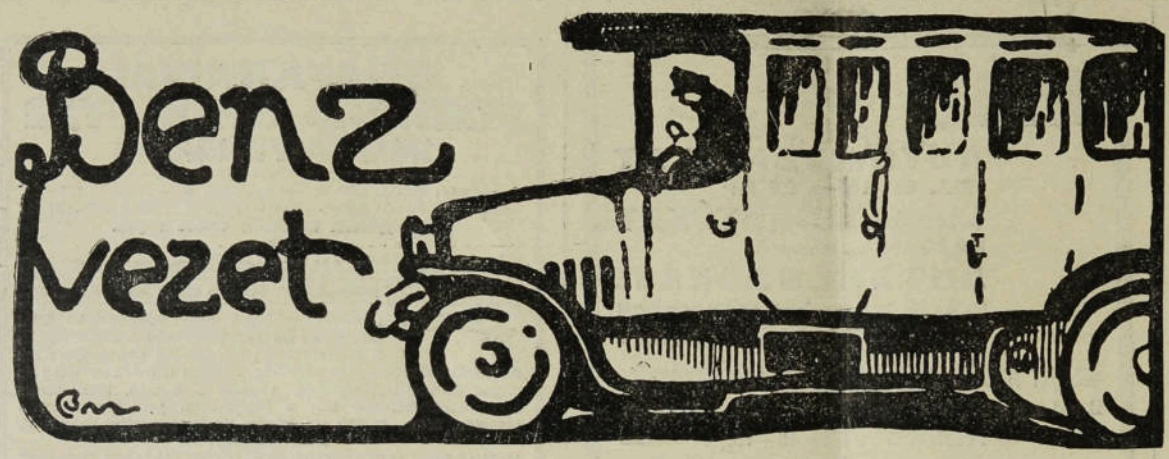
„Pallas“ nyugdij-, élet és katonai biztositó r.-t.
Budapest, VII., Erzsébet-körut 27. szám.
Képviselők kedvező feltételek mellett alkalmaztatnak.
Köt felette előnyös feltételek mellett: **nyugdij-, élet-, hozomány-, nép-, katonai szolgálati és orvosi vizsgálat nélkül-**
Kérjen prospektust. **életbiztositásokat.**

Elegáns férfiruhákat
jutányos árban készitenek
Leitersdorfer D. és Fia
cs. és kir. udvari szabók
Budapest, IV., Szervita-tér 5. sz. félemelet.

LAUB LIPÓT
elektromotor és gépgyár **Budapest, I. ker. Budafoki-ut 29. szám.** Telefon 122—09.
Iroda és raktár: Liszt Ferenc-tér 17. szám.
Telefon: 13—47. Sürgönycim: Zeta.
Elektromotorok
és dynamók ujra tekercselése és javitása.
Szakszerü munka. Kölcsönmotorok.

MARTA
SZEMÉLY ÉS TEHER AUTO
Gyár:
Marta Magyar Automobil Rt. Arad
Vezérképviselet:
Royal-Garage, Budapest, IX. ker., Páva-utca 10-12.

STEINHARDT MULATÓ
VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.
Esténként az októberi sláger müsor!
Kezdete pont negyed kilenckor. 9 órakor
Kinos percek. Ujdonság. Bohózat. Irta Cezar.
11 órakor: **A kutyamosó.** Ujdonság. Katonai bohózat. Irták Klinger és Taussig. Ford. Steinhardt
Steinhardt és Hunyadi uj kuplékkal.
Csodás külföldi számok.
Jegyek 10—1-ig, 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók

BENZ

Magyar Automobil és Motorgyár Részvénytárs.

BUDAPEST

Központ: V. Dorottya-utca 9.
:: Gyár: VII. Ilka-utca 1. ::

TELEFON: 168—70 és 29—21

TROCADERO VII., Király-u. 77. TELEFON 15—10

A fényes novemberi müsor.

Max Peltini német humorista, Fritzi F. előadó művésznő. Kovács Andor saját müsorával. Clair Genée előadó müvésznő. Rudy and Fredy Walker, angol ének- és tánckettős. Sisters Holliday, tánckettős Lola Elkine, táncmüvésznő Häddy Rull, diseuse. Válunk, nem válunk, magyar bohózat 1 felv. Ein Teufelskerl, Posse in 1 Akt. Azonkivül 20 ének- és táncszám. Reggel 5-ig zene és tánc. Kezd. fél 9-kor

---

Hétfőn, kedden és szerdán két részből áll a

Fővárosi Nagymozgó

VII., Rákóczi-ut 70. müsora:

Nigjáték és drámai rész

1. Leó szerelmes. 2. Palkó vendégszerető. 3. Polidor és az elefánt. 4. Ágoston a tánckirály. 5 Móric megszökteti Vénuszt. 6. Willyke és barátnéja.
1—2. Ne sirj anyám S. Grandaissel két felvonás.
3—4. A tücsök, két felvonásban.
5—8. Odette, 4 felv. Ritta Sacchetoval.

Az előadás teljes három órát tart.
Remek hideg és meleg buffé áll rendelkezésre.

Ágynemüek

Paplanlepedők kitünő sifon vagy pamutvászonból 3 50
Szegélyes párnák sifon vagy pamutvászonból 1.80

Gólya Áruház VI. Nagymező-u. 12

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részv.-Társ.
FIUME.

Fiuméból Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume—Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.

Fiume—Venezia: hetenkint 3—6 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.

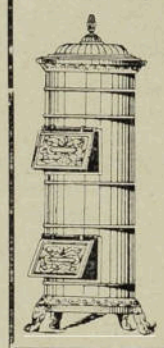
) Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velenczében és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Róma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.

A gőzhajók modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazás minden kellékével vannak felszerelve.

Bővebb felvilágositást nyujt a Központi Menetjegyiroda Budapest (V., Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodái.

Központi fütések

Alacsony nyomásu gőz- és melegviz-fütések. Szellőző-berendezések, központi melegvizkészitő-telepek. Szárító-telepek mindenféle ipari célokra.

EREDETI MEIDINGER

töltő, szellőző és szabályozó kályhák és Caloriferek gyára. Folyton égő (Dauerbrand) kályhák. Szellőző rácsok minden nagyságban

EISLER ÉS VÉRTES
Meidinger-kályhák gyára
Budapest, VI., Andrássy-ut 41. sz.
TELEFON 16—15.

Ujlaki tégla és mészégető r.-t.
Budapest V., Akadémia-utca 9. Telefon 74—30.

Ujlaki Téglagyár és Mészégető Részvénytársulat Budapest — Ujlaki Asbestpala a legjobb

Ajánlattal készséggel szolgálunk.

Tetőcserépgyárak
Téglagyárak
Virágcserépgyár
Mészégető
Dunakotrás
Kőbányák
Műhabarcsgyár

Pompás faliórák

diszes vagy egyszerü szekrényekben hangzatos ütőszerkezetekkel, legolcsóbb árak mellett kaphatók:

Schönwald Imre

óra- és ékszertelepén,
Deák Ferenc-utca 21.

Keresse a nevét!

Rendelje meg a neve mellett lévő

SZERENCSESZÁMOT!

A véletlenség nagy szerepet játszik az életben és éppen a szerencsés véletlen folytán könnyen megtörténhetik, hogy az önt érdeklő név mellett lévő számban eltalálta azt a sorsjegyet, melyre **nagy nyeremény jut.**

Adél	22523	Elek	12532	Jakab	23186	Ottó	12532
Ágnes	23186	Elemér	109752	Juliska	38792	Ödön	109752
Adolf	38792	Emil	108869	János	109739	Paula	108869
Agoston	109739	Endre	98501	Jenő	5579	Pál	98501
Anna	5579	Ernő	107265	József	2394	Péter	107264
Aladár	2394	Ferenc	4687	Kálmán	109922	Piroska	4687
Albert	199922	Frigyes	6259	Klára	51521	Regina	6750
Alfréd	51521	Gizella	63785	Károly	56287	Róbert	63785
Aranka	56287	Gábor	52557	Klotild	108866	Rudolf	52557
Ákos	108866	Gáspár	109736	Kornél	108870	Rozália	109736
Ambrus	108870	Gergely	40465	Kristóf	109752	Salamon	40565
András	109752	Géza	51521	Lajos	12532	Sári	51521
Antal	12532	Gusztáv	52557	László	25318	Samu	52557
Árpád	25318	Gyula	92764	Lenke	36515	Sarolta	92764
Berta	36615	György	109713	Lipót	2394	Sándor	109713
Blanka	2394	Hermina	25318	Lőrinc	107282	Szeréna	25318
Borbála	107282	Henrik	38902	Lujza	2736	Simon	38902
Boriska	2726	Hermann	109889	Márton	17755	Tamás	109889
Bella	17755	Hugó	38919	Mátyás	6259	Teréz	38919
Bálint	6259	Ilona	12110	Mihály	53859	Tibor	12110
Béla	53859	Irma	108870	Miklós	109736	Tihamér	108870
Balázs	109736	Ignácz	109736	Margit	6259	Tivadar	109736
Dániel	6259	Izabella	38792	Miksa	2736	Valéria	38792
Dénes	2736	Irén	36615	Mária	107264	Viktor	36615
Dezső	107264	Imre	107289	Mór	108870	Vilmos	1 7289
Emma	108870	István	24271	Matild	22523	Vilma	24271
Ernesztin	22523	Iván	23186	Nándor	20287	Vince	23186
Éva	20287	Janka	108869	Olga	109889	Zsófia	108869
Ede	109889	Jolán	22523	Oszkár	32402	Zoltán	22523
Erzsébet	32402					Zsigmond	23186

Rendelje meg fenti számot postafordultával, miután ezek gyorsan elkelnek.

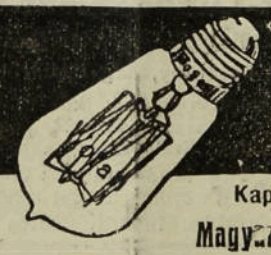
HuzJs már november hó 20 és 22-én.

1/1 sorsjegy	1/2 sorsjegy	1/4 sorsjegy	1/8 sorsjegy
K 12.—	K 6.—	K 3.—	K 1.50

Az eredeti sorsjegyek utánvéttel vagy az összeg előzetes beküldése mellett rendelhetők meg.

TÖRÖK A. és TÁRSA
Bankház R. Társ. **Legnagyobb osztálysorsjegy-üzlet**
Budapest, Szervita-tér 3/c. sz.
FIÓK: V., Váczi-körut 4., Deák-tér közelében.
Telefon 11—58. — Táviratl cim: „Törökék" Budapest.

Wotan lámpa

A legjobb és a legtartósabb drótszálas lámpa.
Huzolt drótszállal 75% árammegtakarítás.

Kapható villanyszerelési üzletekben, villanytelepeken és a Magyar Siemens-Schuckert-Müvek-nél, Budapest, VI., Teréz-körut 36 Gyár utcza 13. szám

II. évfolyam Budapest, 1913. november hó 12-én. 46. szám.

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre ..... 16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15

Jubileumra

készülnek a városházán, Pest és Buda egyesitésének negyvenedik évfordulójára. Hétfőn reggel kürtszóval fogják a polgárokat édes álmukból felzavarni, a Bakáts-téren és a Klauzál-téren Platz-musik lesz. Az iskolákban nem lesz előadás, a börzén szünetel a kereslet, a körutakon megakad a villamosforgalom, a város pénztáránál megakad a kifizetés. A mulatságot kedvező len idő esetén is megtartják. Sőt tovább megyünk: a mulatságot csakis kedvezőtlen időben tartják meg. Hiába gondoskodik a körültekintő rendezőség bengáli-fényről, görög-tüzről, hiába irja meg Harrer tanácsnok a negyven esztendős fejlődés történetét: — a vakitó fény rávilágit a komor jelenre, Harrer tanácsnok munkája pedig hiányos lesz, mert nem öleli fel a visszafejlődés történetét.

Az ünnepély tehát mindenképpen méltó lesz a két testvérváros nagyságához, gazdagságához. Valóban, meg kellene döbbenni és fel kellene háborodni, ha akadna vakmerő ember, aki szót kérne a diszközgyülésen és belesivitaná a terembe a következőket:

— Méltóságos polgármester ur! Igen tisztelt Közgyülés! Az imént elhangzott beszédek megerősitették bennem azt a gyanut, hogy itt nem a mult idők emlékezetét ünnepeljük, hanem a jelen idő nagyjait. Énnékem pedig az a meggyőződésem, hogy temetni illik, nem pedig dicsérni. Ami jó és szép alkotás, azt a fejlődés örök törvénye hozta magával. Budapest önmagának köszönhet mindent. Ez a hangos, lármás ünnepély pedig, a görög-tüz, a bengáli-fény, a diszruha, a diszbeszéd, a diszebéd, a műpompa sehogysem illik a főváros mostani állapotához. Negyven esztendő alatt sohasem volt olyan nagy a szegénység, a nyomor, mint ma. Az igazi tömegnyomor napjait éljük, amely nemcsak a legszegényebb rétegre hat ki, hanem az eddig jólétben élt polgárságra is. Az élelmiszerdrágasághoz, a lakásnyomorhoz, a szociális bajok ezernyi tömegéhez járult most az általános gazdasági depresszionak példátlanul sulyos esete. Minden inog körülöttünk, alig van ma reális érték, reális üzlet, a bizonytalanság növeli a veszélyt, senki sem tudja, mikor végződik és hogyan végződik a rettenetes válság. A főváros háztartásába belefészkelte magát a deficit, az adóemelés, közvetett formájában, máris a nyakunkon van. Méltóságos polgármester ur! Tisztelt közgyülés! Nem bánom, ünnepeljenek azok, akiknek jól megy a dolguk. Én a főváros polgárságát képviselem: énnékem semmi okom és semmi kedvem sincsen az ünnepléshez!

Fullánkok

Szemere

Miklós nevét nemcsak a Nemzeti Kaszinó és a hazai telivértenyésztés fogja megőrizni, hanem a főváros is. Két esztendővel ezelőtt néhány millió koronáért megvásárolta a főváros a nemes Huba-ivadék puszta-szent-lőrinczi telkeit. A bevallott cél az volt, hogy a Szemere-telkeken a szemétfuvarozást fogják népszerüsiteni. Minthogy azonban a szemétfuvarozáshoz nem elég a telek, hanem pénz is kell hozzá, pénz pedig abszolute nincsen: — a drága szeméttelek holt tőke volt a főváros tulajdonában. Miglen most gyümölcsöztetni próbálják a felerészét: a bolgár kertészek veszik munkába a drága földet.

A Szemere-telek is odatartozik, ahová a tabáni telkek, a Krausz Mayer-föld. Ezeknél az ingatlanoknál annyi interkaláris kamatveszteség érte a fővárost, hogy ha együtt volnának a kamatmilliók, akkor bőven volna pénz mindenre, nem kellene a polgármesternek a hivatalos idő legnagyobb részét a nagybankok vezetőinek előszobáiban tölteni.

Kaliforniából

kellemetlen levelet kapott a tanács. Arra kérték benne, hogy küldje el Budapest házi üzemeinek részletes leirását, a rentabilitást feltüntető számszerü adatokkal együtt. A tanácsot ez a furcsa kérés bizonyára nagy zavarba hozta. Ezt a kimutatást régóta kérik már olyan helyről, amely távol esik Kaliforniától. Budapest közgyülésén kértek számadást a tanácstól s mert Kalifornia nem fogja megbirálni a kimutatást, meg is fogja kapni. Tanulni fog belőle.

A költségvetést

már az elmult héten át akarták adni a nyilvánosságnak. Közben azonban rájöttek arra, hogy most, közvetlenül a jubileumi ünnepségek előtt, nem tanácsos ilyen tanulságos, gyönyörü eredményekkel a világ elé lépni. A költségvetést eltették, szépen besózták, holott ez az óvintézkedés fölösleges volt, mert az már egyre megy, hogy a romlott dolog még jobban elromlik-e, vagy sem. Kár a költségvetéssel oly sok fölösleges munkát végezni. Ma már ugyis tudja mindenki, mit kell a költségvetés összeállitásának a munkája alatt érteni. Tisztában van azzal a publikum, hogy az összeállitásnál nem érhet meglepetés senkit. A polgármester kiadja az utasitást, hogy minden áron fölösleget kell kihozni s a derék tisztviselők addig nyirják a kiadásokat, addig sokszorozzák a bevételeket, amig az előre megállapitott fölösleg kibujik a költségvetésből.

Bajok a Városinál

Miért távozott Wörner Adolf?

A mult hét egyik legnevezetesebb városházi eseménye az volt, hogy *Wörner* Adolf, a Városi Villamos Vasut müszaki igazgatója, az igazgatóság tagja, távozott állásából. Wörner alapitásától fogva, tehát husz esztendő óta vezette a Városi ügyeit. Elsőrendü szakember, a vállalat nagyon sokat, talán mindent neki köszönhet. A Városi rekonstrukciójának küszöbén önkéntelenül is felvetődik az a kérdés, miért kellett Wörnernek éppen most távoznia, ki az az ember, aki méltóképpen tudja betölteni Wörner Adolf helyét?

Városházi körökben ugy tudják, hogy Wörner akaratán kivül fekvő okokból ment nyugdijba, más szóval: kitették a szürét. Állitólag H ü v ö s Istvánnal nem fért össze, az egyenetlenség pedig a vállalat helyes vezetésének a rovására megy. És miután kettőjük közül W ö r n e r Adolf volt a kevésbbé nélkülözhető ember, H ü v ö s Iványnak viszont életfogytiglan tartó szerződése van, ennélfogva több mint természetes, hogy n e m Hüvös Iván adta be a lemondását, hanem Wörner Adolf.

Ugy tudjuk, hogy e tárgyban legközelebb interpellálni fognak a közgyülésen. Nem lehet közömbös a fővárosra nézve, amely közel harminc millióval és csaknem ugyananynyi millió elvesztésének a kilátásával uszik a Városinál, hogy kik intézik ennek a vállalatnak az ügyeit, milyen kezekbe van letéve a vállalat sorsa. A készülő interpelláció nem Hüvöséknek lesz cimezve, hanem a polgármesternek. Tudvalévő, hogy a közgyülés tavaly, az O l á h és J e n e s-féle inditványoknak a kapcsán utasitotta a tanácsot arra, hogy a fővárosnak a Városi Villamos vezetésében való, megfelelő szerephez jutását biztositsa, az erre vonatkozó javaslatot a közgyülés elé terjessze. A közgyülés utasitását a tanács mai napig sem teljesitette, holott nemsokára ujból itt lesz a Városi közgyülése. És itt lesz még valami: a Kossuth Lajos-utcai, illetve Erzsébet-hidi vonal koncessziójával kapcsolatosan, a két villamostársaság szerződésének revizióia, a megoldandó közlekedési problémáknak egész komplexuma.

A revizió alatt mindkét társaságnak a szerződés meghosszabbitására irányuló kérelmét kell érteni. A Közuti szerződése 1948-ban jár le, a Városinál pedig 1940 január 1-én áll be az a helyzet, amikor az egész vagyon nem megváltás, hanem h á r a m l á s utján jut a főváros tulajdonába. Minden krajcár tehát, amit a főváros a Városinak juttat, tisztára kidobott pénz. A részvénytöbbség megvétele eddig árfolyamveszteségben öt millió kárt jelent a fővárosra nézve, kamatdifferenciában pedig (a kölcsönpénz után fizetendő kamat és az osztalék közötti differenciát értiük ez alatt) szintén néhány milliót. A Városi nem tud mozogni uj beruházások nélkül, a főváros tehát zsákutcába került, mert az uj beruházásoknak a fedezetéről felerészben néki kell gondoskodnia. Ez a felerész pedig testvérek kö-

zött sem lesz kevesebb husz milliónál: — soha szomorubb, botrányosabb, károsabb üzletet nem kötöttek még, mint a Városi részvénytöbbségének a megváltását!

Nagyon keserves, megdöbbentő dolgok ezek. Elvárjuk a székesfőváros polgármesterétől, hogy a jubiláris diszközgyülésen erről a problémáról is ejt néhány őszinte szót. Ez is beletartozik a főváros fejlődésének a történetébe.

Ujabb halasztás az autobusz ügyben

Az autobusz-botrány ugy fordul, ahogy Bárczy István leginkább akarja. Ugy fordul, hogy minden egyes lépés ujabb halogatást jelent, minden előterjesztés, minden bizottsági ülés után bizonyosabbá válik, hogy nagyon sokáig fog még tartani, amig Budapesten autobusz lesz.

A közlekedésügyi bizottság, amely májusban nagy lelkesedéssel elfogadta az angol ajánlatot, hétfőn ötven percentre kiegyezett a polgármesterrel. Számos felszólalás hangsulyozta, hogy az angol ajánlat kiválósága most még szembeötlőbb, a házi kezelésre vonatkozó előterjesztés mellett még jobb. A helyett azonban, hogy becsületesen levonták volna ennek a konzekvenciáit, nem fogadták ugyan el a tanács előterjesztését, hanem ujabb konkrét javaslattételre utasitották az ügyosztályt.

Leszögezzük a polgármesternek azt az igéretét, hogy az autobusz-forgalom önköltsége nem lesz házi kezelésben sem drágább, mint az angoloknál. Azt hisszük, ezt a könnyelmü igéretet még vissza fogja szivni a polgármester. Isteni naivitás nyilatkozik meg különben abban az előadásában is, amely az autobusztól való félelméről, majd az autobusz iránti vonzalmáról szólt. Valóban, Budapest büszke lehet a polgármesterére. Hónapok óta minden pesti ember, minden egyesület, minden kerület egyebet sem tesz, mint hogy állandóan sürgeti az autobuszt s akkor Bárczy István hirtelen felfedezi, hogy a dolog voltaképpen nem is olyan sürgős, nem baj, ha csak 1915-ben, vagy még később lép életbe az autobusz-forgalom.

Bárczy István gyöngéd célzást tett arra vonatkozólag, hogy a város kiadja az üzletet egy üzemtársaságnak. Tartunk tőle, hogy most már aztán végképpen elromlik az autobusz-ügy. Az üzemtársasági forma annyit jelent, hogy a jog a városé, ellenben a haszon másoké. Nem egyéb tehát, mint humbug, őszinteség nélkül való bevallása annak, hogy a város a maga erejéből egy fél darab autobuszt sem tud felállitani, nem is szólva arról, hogy képtelen megváltani az omnibuszt.

Egyre mindenesetre jó a közlekedési bizottság határozata: arra t. i., hogy a tanács kertelés nélkül megmondja, kinek a számára nyilik itt is ismét minden haszon. Ez az eljárás viszont, amelyet eléggé sem jellemezni, sem megbélyegezni nem lehet, még nagyobb óvatosságra kényszeriti majd a közgyülést s kizártnak kell tartanunk azt a lehetőséget, hogy az autobusz körüli rendelkezés jogát a tanács a maga hatáskörébe ültesse át.

Künn a tisztviselők bennt a Farkas

A városépitési, csatornázási és épitkezési ügyosztályokban, ahol a városi mérnökök dolgoznak, nagy megütközést és jogos elkeseredést keltett a „Fővárosi Hirlap" multheti leleplezése. A mérnökök tudták, mi készül ellenük, de remélték, hogy az utolsó pillanatban mégis felülkerekedik a tanácsban a méltányosság s nem fogják Farkas Árpádot Szegedről felhozni, csak azért, hogy mindenkit megelőzve, műszaki főtanácsost csináljanak belőle.

Jelenthetjük, hogy a tisztviselők reménye teljesen kilátástalan. Biztos forrásból meritjük azt az értesülésünket, hogy Farkast, a jól bevált módszer szerint, egyelőre ideiglenes minőségben választják meg főtanácsosnak. A terv az, hogy később egészen uj állást kreálnak az ő részére, ez azonban még helytelenebb, még indokolatlanabb dolog és mitsem változtat azon a lényegen, hogy az üresedésbe került műszaki főtanácsosi állást a tanács nem akarja kebelbeli emberrel betölteni.

Fock Ede tanácsnok, akit eddig rendkivül lelkiismeretes, feltétlenül korrekt embernek ismertünk, többek előtt ugy nyilatkozott, hogy Farkas megválasztásához azért ragaszkodik, mert a soron lévő két műszaki tanácsost nem tartja eléggé alkalmasnak az állás betöltésére. Elvárjuk Fock tanácsnoktól, hogy Szivós és Pirovits müszaki tanácsosok képességeiről őszintén fog nyilatkozni. A kifogás azonban még igy sem helytálló s még igy sem nyugtathatja meg a mérnöki kart. Mert bizonyos, hogy Farkas Böhm főtanácsosnak a hatáskörébe kerül, ez az állás tehát betöltöttnek lesz tekinthető, ugy hogy nemcsak a mellőzött műszaki tanácsosok, hanem az utánuk következők sem számithatnak egyhamar előléptetésre.

Az uj városházi Farkas körül tehát mindenképpen baj van. A tisztviselők eddig némán türtek, panaszaikat nem vitték a nyilvánosság elé, de betelt a mérték, fogytán a türelmük. Nem okos és nem célszerü dolog, hogy a tanács napról-napra fokozza a városi mérnökök elkeseredését.

Csupor és Berczell

A legközelebbi választások

Antal Gyula és Fesztetich Géza gróf helyére a kijelölő választmány első helyen Csupor Józsefet és Berczel Jenőt jelölte. Ezzel aztán el is dőlt a harc. Sántha Dénest és Wigh Jánost a jövőre vonatkozó igérettel kárpótolták, Csuport és Bercelt egyhangulag megválasztják. A második, harmadik, negyedik helyen jelöltek minden valószinüség szerint visszalépnek.

A kerületközi választmány második helyen jelölte Sztankovits Szilárdot, a polgármester titkárát. Ehhez minden bizonnyal joga volt. Mégis az ambició tultengéséről lehet beszélni ebben az esetben, mert Sztankovits mindössze hét esztendő óta szolgálja a fővárost s voltaképpen nem is valóságos főjegyző, hanem csakis főjegyzői cimmel és fizetéssel felruházott polgármesteri titkár. Hét esztendő előtt pénzügyi fogalmazó volt még Sztankovits s amikor azt látjuk, hogy vannak érdemes, kitünő tisztviselők, akik husz esztendőt meghaladó szolgálati idő alatt sem tudják elérni a tanácsnoki rangot, csodálkozásunknak adunk kifejezést afölött, hogy Sztankovits régibb és érdemesebb kartársainak a mellőzésére tesz lépéseket. Ugy látszik, hogy a második helyen való jelölés előre vetett árnyéka annak a polgármesteri tervnek, hogy a titkárból tényleg fővárosi tanácsnok legyen. Erre vall Bárczy Istvánnak az az intézkedése is, amellyel Sztankovits Szilárdot szolgálattételre beosztotta a világitási ügyosztályba. Ez ellen a nyilvánvaló sérelem ellen már előre is tiltakozni kell a tisztviselők érdekében.

IRÁNYZAT: LANYHA, FESTETICHRE BARÁTSÁGOS.

Délután négy órakor egy vidéki atyafi megszólitja a Váci-utcában posztoló rendőrt:

— Rendőr bácsi, ki az a fekete ruhás uri ember?

— Maga még azt sem tudja? Hát a méltóságos Festetich Géza gróf ur!

— A hires keszthelyi főur?

— Egy fenét. A keszthelyi főurat Taszilónak hivják és csak herceg. A méltóságos gróf ur sokkal nagyobb ur lesz egy óra mulva: Budapest székesfőváros tanácsnoki fizetéssel felruházott alpolgármestere.

— Hát eddig mi volt?

— Eddig alpolgármesteri cimmel és jelleggel felruházott tanácsnok volt.

A rendőr és a vidéki atyafi még sokáig beszélgettek, a tudósitó viszont azt hitte, hogy sokat mulaszt, ha nem siet fel a közgyülés termébe. Holott a városatyák ezuttal renyhék voltak és Halász József vezérigazgató (jubilálunk, előlépünk!) már-már azt hitte, hogy megfeledkeztek az emberek a közgyülésről. Pedig azért nem siettek, mert tudták, hogy nincs baj. Almády Géza visszalépett, Fesztetich Gézának nincsen ellenjelöltje.

A padsorok megtelnek, a polgármester előterjeszti az előterjesztéseit. Elparentálja a derék Incze Henriket, jelenti, hogy Incze helye Schreyer Jenőnek jut.

— Jesszasz, még egy Schreyer! — sopánkodnak a városatyák. Mire a lipótvárosiak megnyugtatják az aggódókat s elmondják, hogy az uj városatya nem méltó a nevéhez, mert nem szokott kiabálni, azonfelül pedig ügyvéd-ember, nem árt, ha végre ez az elem is képviselve lesz a közgyülésen. Csak Baranyavár örökös urát, Ullmann Pált nem lehet megnyugtatni. Schreyer Jenő szerb konzul, Ullmann pedig a szomszédos Haiti képviselője, egy kokurrenssel több lesz tehát a városházán.

De hát ez mind külpolitika, ez pedig nem izgatja e pillanatban Sümegi Vilmost. Az imént mesélte el, hogy a t. Ház üléseiről kizárták, mert kedélyeskedett az elnökkel. A t. Ház helyett most a közgyülésen beszélt s azt kivánta, hogy a villamosokhoz pótkocsikat csatoljanak, amelyeken szabad a dohányzás. Ez a téma nagyon népszerü volt, nem olyan, mint a peches Hecht Ernőé, akinek az fájt, hogy az embereket nem képeslapokon, hanem falragaszok utján szólitják fel adófizetésre. Amire általános volt a megjegyzés:

— Ki fizet adót ennek a kormánynak?

Nagy mozgolódás támadt, amikor Marher tanácsnok felolvassa ifj. Stern Sándor inditványát a gázgyárról. A fiatal városatya most szerepelt először s a főváros közönsége bizonyára örömmel veszi tudomásul, hogy akadt egy képviselője, aki bátran rámutatott a gázgyár vezetésének hibáira, a közönség jogos igényeinek mellőzésére.

A tárgysorozat ledarálása nem tartott egy fél óráig sem. Mindössze az állatkerti költségvetésnél volt némi vita. Sőt nemcsak vita volt, hanem ott volt Lendl Adolf is, akinek pedig jog és törvény szerint nem volna helye a közgyülésen.

Hatot ütött az óra. Az ősz Szabó János, az örökös választási elnök, átadta a polgármesternek a szavazólapokat tartalmazó, gondosan lepecsételt zacskót. Bárczy István ünnepélyesen, rezgő hangon jelentette, hogy 243 városatya szavazott, ebből 233 szavazatot kapott Festetich Géza gróf, tizen pedig önmagukra szavaztak. Már hozzák is a grófot. Bárczi köszönti:

— Méltóságod . . . mondja a polgármester, mire megindul a sajnálkozás ama nevezetes tény fölött, hogy a polgármester csak nagyságos ur, az alpolgármester ellenben méltóságos. Az aggódókat nyomban megnyugtatják:

— Várjunk a negyvenesztendős jubileum napjáig. Bárczy Istvánból főrendiházi tag

Berczel és Csupor megválasztásával automatikusan főjegyzőkké avanzsálnak Demjén Géza dr. és Sohr Manó dr. elsőosztályu tanácsjegyzők. Helyettük viszont elsőosztályu jegyzők lesznek Havass István dr. tanácsjegyző, aki az ötödik kerületi elöljáróságnál van és Kálmánczhelyi Béla dr. tanácsjegyző, aki a hetedik kerületi elöljárósághoz van beosztva. A két másodosztályu tanácsjegyzői állást a közgyülés választás utján tölti be, a soron következő Piskó Lajos ideggyógyintézetben van Ecséry László dr. pedig alügyészi állásra pályázik. Igy a soron következő Gallina Frigyes dr. és Siráky Ede dr. fogalmazókat jelölik másodosztályu jegyzőkké. Igen sok hive van a bizottsági tagok körében Muzsikó István fogalmazónak is. Gallina és Muzsikó két népszerü és igen érdemes tagja a főváros fogalmazói karának és mindketten rászolgáltak a törvényhatóság bizalmára.

*

A kijelölő-választmány jelölésének egyéb szépséghibái is vannak. Sántha Dénes és Wigh János főjegyzőket még a negyedik helyre sem jelölték, holott mindkettő régi, érdemes tagja a tisztviselő-karnak s a jelölésben nyilvánuló előlegezett bizalmat megérdemelték legalább is ugy, mint pl. — Sztankovits Szilárd. Valószinü, hogy a kinos feltünést keltő mellőzés azért történt, mert a két főjegyzőt előljáróknak akarják a legközelebbi üresedésknél megválasztani. Csak az a kérdés, vajjon Sántha és Wigh reflektálnak-e ezekre az állásokra. Nagyon szimpatikus volt Wittinger Gyulának és Demjén Gézának jelölése, viszont nagy derültséget keltett, hogy a tanácsnoki állásra pályázott egy Berzeviczy Elek nevü sárosmegyei szolgabiró is. Csoda, hogy nem jelölték legalább második helyre.

A LÁGYMÁNYOSI KIKÖTŐT ELVETTÉK A FŐVÁROSTÓL

A fővárosnak tegnap nagy meglepetést keltő leiratot kézbesitettek: a kereskedelmi miniszter értesitette a székesfőváros közönségét, hogy a lágymányosi téli kikötőt átveszi az állam. A kormányhatóságnak ez az intézkedése az 1913-ban kelt vizjogi törvény alapján történt, amelyet a munkapárt meglehetősen zavaros körülmények között és az ellenzék részvétele nélkül hozott. A gyors törvénygyártásnak most a főváros adja meg nagy árát, a politikai helyzet teljesen lehetetlenné tette a főváros országgyülési képviselőinek a vizjogról szóló törvényjavaslat tárgyalásában való részvételt.

A lágymányosi téli kikötő számottevő jövedelmet hozott a városnak, amelytől ilymódon most elesik. A városházán érthető megütközést keltett a miniszter bejelentése. A főváros természetesen nem hagyja annyiban a dolgot és a kormány foglalása ellen erőshangu tiltakozással válaszolnak.

Javul a helyzet a fővárosi épitőiparban.

Épitészeti körökben az a vélemény uralkodik, hogy utban a konjunktura, néhány hónap még és az épitőipar föllendül. Ezt a nézetet vallja a szakma egyik legelső tekintélye, aki szerénységből, bár névtelenül, a „Fővárosi Hirlap" munkatársa előtt a téglaipar és az épitkezés helyzetéről igy nyilatkozott:

A téglaipar helyzete az utolsó két hónap alatt örvendetes módon javult, de a nagy hiány, amelyet az előző hónapok gyönge konjunktúrája idézett elő, mint alábbi számadatokból látható, az év végéig már nem lesz pótolható:

Október hó végéig elszállittatott:

1913. évben 84 millió darab faltégla
1912. évben 148 millió darab faltégla és
1911. évben 252 millió darab faltégla

vagyis százalékokban kifejezve a kontingentált 450 millió darab faltéglának 19.32, illetőleg 55 százaléka.

Igaz ugyan, hogy a most kivitelre kerülő némely épitkezés épitkezési hitele valamivel drágább, de épp annyira igaz, hogy az illető épittetők, az által, hogy az épitkezési költségek viszont legalább 10—15 százalékkal olcsóbbak, megtalálják számadásukat, különösen ha a be nem épitett telek kamatveszteségét is hozzászámitjuk. A lakásszükség Budapesten napról-napra mindjobban érezhetővé válik, nevezetesen nagy szükség van közép és kis lakásokra, ami megerősiti azt a reményt, hogy a jövő esztendőben élénk épitkezési tevékenységnek kell megindulnia; előrebocsájtva, hogy a pénzpiac helyzete tavaszig megjavul, ami remélhetőleg be is fog következni. Nem érdektelen, sőt nemzetgazdasági szempontból nagyon fontos az a körülmény, hogy különösen a budapesti épitési ipart, dacára a nehéz időknek, melyek már több mint egy esztendeje tartanak, a nagy krizis nem igen érintette s hogy egynehány egészen jelentéktelen kis vállalkozót kivéve, kik már ab ovo, mint gyengék voltak ismeretesek, nagyobb inzolvencia elő nem fordult, miből bátran vonható le az a következtetés, hogy az épitőipar Budapesten nagyon egészséges és szolid alapokon nyugszik. Ez az örvendetes tény abban leli magyarázatát, hogy épitészeink, kevés kivétellel, megfelelő tőkével, nagy körültekintéssel, elővigyázattal és szolid módon dolgoznak és hogy nagy bankjaink az épitkezési hitelek engedélyezésénél szintén szigoruan járnak el, miáltal a gyönge elemek, kik csak csekély tőke felett rendelkeznek, vagy kiknek egyáltalában nincsen tőkéjük, nem juthatnak ahhoz, hogy épitkezési spekulációkba bocsájtkozhassanak. Nem csekély érdemük van azonban az egykori egészségtelen spekuláció megszüntetésében a gyakran és igazságtalan módon megtámadott épitési anyagkartelleknek, mert ezek nagy mértékben járultak hozzá, hogy a szédelgési spekuláció, mint a kilencvenes években, a hitelmegvonás következtében a szintérről letünt, ami egészséges viszonyokat teremtett.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül
jutányosan VAJDA MÓR-nál
IV., Deák Ferenc-utca 21.

BEKETOW MÁTYÁS
ISMÉT SZERENCSÉT PRÓBÁL.

A Beketow-cirkusz ügye nemcsak nyári téma, minduntalan merülnek fel momentumok, amelyek állandóan aktuálissá teszik a főváros közönségének ezt a nagy sérelmét. Közismert tény, hogy a Beketow monopóliumát Márkus Jenő tanácsnok több alkalommal erősen elitélte; a legutóbbi támadás, amelyet a „Fővárosi Hirlap" annakidején ismertetett, a tanács tavaszi ülésén érte a cirkuszvállalkozót, amikor a Tattersáll területét lefoglalta saját céljaira, nehogy, ugy mint az előző esztendőben, nivós társulat foglalja a területet.

Beketowék és érdektársaik most ezt a trükköt meg akarják ismételni; legutóbb beadványt intéztek a fővároshoz és kérik, hogy a Tattersall területét szerződésük egész tartamára, tehát további négy esztendőre adja nekik bérbe a város. A mult év sikerén tehát annyira felbátorodtak, hogy az idén meg sem elégednének egy esztendei prolongációval. Beketowék március elsejétől október végéig akarják lekötni a Tattersall területét, amiért havonként ezer korona, tehát a nyolc hónapi használatért évi 8000 korona bért ajánlottak föl a fővárosnak. Állitásuk szerint a területet idomitási célokra akarják használni.

A közélelmezési ügyosztály, ahova a Tattersall ügyei egyáltalában tartoznak, nagyon indokoltan, a legridegebb álláspontot foglalta el a cirkusz kérelmével szemben. Folkusházy tanácsnok eleve kijelentette, hogy a négy évre szóló bérbeadásról tárgyalni sem hajlandó; az 1913 márciusától október 30-áig való bérletre vonatkozólag az ügyosztály nem határoz és egyelőre az ügyet nem is viszi a tanács elé. Az ügyosztály bebizonyitva látja azt a vádat, hogy a cirkusz-társaságnak nincs szüksége a kért területre, csupán a konkurrenciától akar megszabadulni a lefoglalás révén; ennek egyetlen és kétségtelen bizonyitéka pedig az, hogy Beketowék a mult évi bérlet tartama alatt egyetlenegyszer sem használták a lefoglalt területet. Egy másik ok, mely az ügyosztályt aggodalomra késztette, pedig az, hogy a vállalat fizetésképessége nem megbizható; a mult évben csak 4000 korona lefizetéséről volt szó, melyet a város egy összegben követelt, de a bérlő kijelentette, hogy csakis két részletben hajlandó megfizetni. A tanács megállapitásánál ujabb aggodalma támadt az ügyosztálynak: Beketow ugyanis kijelentette, hogy a megjelölt augusztus elsején sem fizethet, hanem csakis szeptember elsején tudja törleszteni az esedékes rátát.

A közélelmezési ügyosztályt ezek az okok birták rá arra, hogy Beketowék kérelme ügyében várakozó álláspontot foglaljon el.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintatermei
Budapesten,
V., Városház-utca 4.
(Kossuth Lajos-utca sarok)
Szabad bemenet.

Az igazi hölgy elegáns fellépéséhez okvetlenül tartozik egy pár
BRILLIÁNS BOUTON.

Mindenki, aki ilyent beszerezni óhajt, forduljon
SCHÖNWALD IMRE
óra- és ékszertelepéhez Budapest, Deák Ferenc-utca 21., ahol mélyen leszállitott árak mellett óriási választékot talál.

lesz, méltóságos ur! Ugy kell néki!

A nap szenzációja az uj alpolgármester beköszöntő beszéde. Formás, tartalmas szónoklatot hallottunk, olyant, amilyenre arról a helyről, amelyről elhangzott, éppenséggel nem vagyunk hozzászokva. Festetich gróf mint kiváló szónok és elsőrendü szivember bontakozott ki. A vezérmotivuma az volt, hogy a tisztviselőnek a helyén kell, hogy legyen a szive. A tisztviselői szív nyiljon meg mindenki számára. (Helyes! Helyes! — kiáltozzák a hivatásos kijárók, akik szándékosan félreértették a gróf szavait). Addig éljen a tisztviselő, amig a honnak és a fővárosnak él . . . „Isten engem ugy segéljen!"

Igy végezte a beszédet Festetich alpolgármester, amire megtörtént a szokásos polgármesteri kézfogás, a közgyülés tombolt, a beszéd nagyon tetszett mindenkinek. Az ujságirók is könnyekig meg voltak hatva és nyomban kisütötték, hogy Festetich is szakmabeli ember, hajdanában ujságiró volt, sőt fővárosi tudósító. Ujságiró volt Márkus József, a volt főpolgármester, Heltai Ferenc, az elhunyt főpolgármester, Bárczy István is, Wildner tanácsnok is. Amiből nemcsak az következik, hogy az ujságiróból minden lehet, még polgármester is, hanem az is, hogy az ujságirásnál jobb foglalkozás a polgármesteri, vagy tanácsnoki állás.

Események

Telefon 137—15.

Hátralékos előfizetőinket tisztelettel fölkérjük, hogy az esedékes díjat beküldeni sziveskedjenek.

Címváltozások közlését azonnal kérjük.

Előfizetési árak: egész évre 16 kor., félévre 8 korona. **A kiadóhivatal.**

Uj polgármesteri titkár. Lapunk más helyén érdeme szerint méltattuk azt a tényt, hogy a polgármester Sztankovits Szilárd főjegyzőt a világitási ügyosztályba helyezte át. Sztankovits tudvalevőleg első titkára volt a polgármesternek s a távozásával megüresedő helyre Miklós Elemér dr. tanácsjegyző kerül. Miklós fél esztendő óta a VI. kerületi előljáróságnál működött közmegelégedésre.

Szervezkednek a kereskedők. Budapest kereskedelmi és ipari testületei vasárnap értekezletre gyültek egybe, hogy tiltakozzanak és szervezkedjenek a főváros közélelmezési politikája ellen, amely kommunizáló törekvéseket mutat s igy őket létérdekükben támadja meg. Az értekezleten Bittner János fővárosi bizottsági tag, a hentesipartestület vezére elnökölt. A gyülésen a tervbevett központi szervezet programmját és célját Farkas Vilmos, az egyesület titkára ismertette s egyben azt az inditványt tette, hogy már a közeljövőben nagy nyilvános tüntető gyülést hivjanak egybe és azon a fogyasztóközönséget világositsák fel a főváros élelmiszerpolitikájának őket károsító visszás üzemvezetéséről. Élénk vita követte Farkas titkár inditványát. Vértes Emil fővárosi bizottsági tag megigérte, hogy a közélelmezés bajait szóvá fogja tenni a törvényhatósági bizottság ülésén is. Ezután az egyes szaktestületek tisztviselői szólaltak fel. Lehőcz János vásárcsarnoki élelmiszerkereskedő, Deutsch Mór pékmester, Fischer Miksa, a tojástőzsde tagja, adatokkal igazolták, hogy a fővárosi élelmiszer-üzem áruinak forgalombahozataláért őket megbirságolnák. Dr. Katona Sándor, az OMKE képviselője helyeselte az élelmiszerkereskedők ekzisztenciális mozgalmát, de nagygyülés helyett ankét megtartását javasolta. Az értekezlet a tiltakozó gyülés megtartása mellett döntött és Bittner elnök kimondotta a „Kereskedelmi és ipari szervezetek központjá"-nak megalakitását. A szervezkedéssel egy időben érkezik a hire annak, hogy a tanács legutóbb tartott ülésében két uj élelmiszerárusitó bódé felállitását határozta el. Mindkettőt a külterken, két városi lakástelepen helyezik el.

Az utcai árusitás szabályozása. Vita Emil dr. tanácsnok, a városgazdasági ügyosztály vezetője, e napokban készült el az utcai árusitás szabályozására vonatkozó előterjesztéssel. A nagyértékü munka csütörtökön kerül nyilvánosságra.

Változások az ügyosztályok munkakörében. A szociálpolitikai ügyosztály ismét sokat vesztett létjogosultságából. Az énektanitás és a háztartási tanfolyamok felügyelete a tanügyi osztály hatáskörébe ment át. Viszont az ujonnan szervezett tanácsi igazgatási könyvtár a szociálpolitikai ügyosztály hatáskörébe utaltatott. A könyvtár vezetőjévé a polgármester Bolgár Elek dr. tanácsi fogalmazót nevezte ki.

Késik az elszámolás. A főváros lakásépitői programmjának első ciklusáról egész csendben elszámoltak a nyár folyamán. Az épitkező albizottságnak erre vonatkozó jelentését augusztus hónapban publikálták és azt igérték, hogy legközelebb közzéteszik a második és harmadik ciklus leszámolását is. A késedelemért Kabdebó Gyula műszaki főtanácsos akkor a kommünikében azzal védekezett, hogy a számlák és nyugták összeállitása miatt késik az elszámolás. Ez az akadály azonban örökké elsimithatatlannak látszik, az elszámolás ügyében egyetlen lépést sem tettek eddig s ha Vértes Emil nem interpellál, ugy még sokáig várakozhatott volna a közgyülés.

A jó üzlet. Ismeretes, hogy a főváros 310,000 koronáért meg akarta vásárolni a kőbányai „Therápia"-gőzfürdőt és gőzmosót. A jó üzlet ellen az elmult héten csődöt kértek a türelmetlen hitelezők. Érdekes, hogy két hitelező a csőd hirére a fővárosnak jelentette be követelését. Egy harmadik viszont lefoglalta a társaságnak „a várostól járó" pénzét . . .

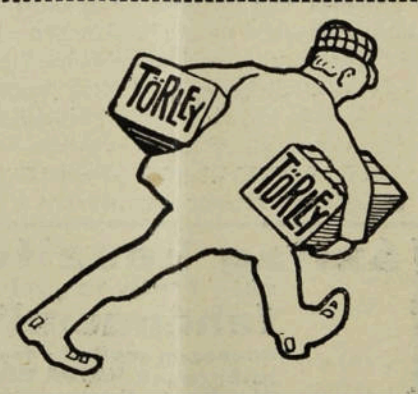
Az Erzsébet királyné-ut környékének rendezése. Többizben megemlékeztünk már arról a mozgalomról, amelynek szervezője és vezetője Perl Soma dr. bizottsági tag s amely azt célozza, hogy a közmunkatanács a fővárossal egyetértőleg szüntesse meg az Erzsébet királyné-ut környékének a villaövezetbe való tartozását, járuljon hozzá a városrész fejlődésének biztatóbb módjához. A közmunkatanács legutóbbi ülésén szóbakerült Perl Somának erre vonatkozó memoranduma s a tanács Vázsonyi Vilmos inditványára helyszini szemle utján győződött meg a tarthatatlan állapotokról. A szemle eredményeképpen elhatározta a közmunkatanács, hogy a villaövezetet megszünteti és ötven százalékos beépitési engedélylyel kertvárost létesit az Erzsébet királyné-ut környékén. A határozat a sokáig mellőzött városrész lakói között nagy lelkesedést keltett. Vázsonyi Vilmost és Perl Somát küldöttség utján akarják üdvözölni.

Az örvény. Ujra szenzációja van a filmnek: C. de Morhon *Az örvény* cimü grandiózus műve, amely most kerül bemutatásra az *Omniában. Az* ember megtévedt szenvedélyein keresztül megrázó szinekkel igyekszik ez a nagyszerü mü a modern élet problémáját megoldani, mely felszabaditja a nőt a férfi gyámsága é szsarnoksága a'ól. *Az örvény*-ben megnyilatkozó életfizófia a leggyönyörübb epizódokat idézi fel. Lá'juk a mulató Párist, amint mámorosan gyönyörködik a klasszikus lengeséggel lejtett Astra-tánsban. Ezzel a képpel szemben feltünik előttünk a kényszermunkára itéltek te'epe, a buja természettől paradicsommá varázsolt hely, melyben a madárdalt az elitéltek sóhaja, a ragyogó természetet a meggyötört emberek kétségbeesett, fakó arca oly bizarrá teszi.

Házilag készitett női-, férfi- és gyermek-fehérneműek, rendkivül jutányosan, kezesség mellett: *Vajda Mór*, Budapest, Deák Ferenc-u. 21.

AZ UJ „BERSON"
Gummi-sarkot
mindenki viseli, aki elegánciára és kellemes járásra valamit ad.
Bersonmüvek, Budapest VII

OMNIA
mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József 1-25

Kizárólagos joggal! Kendes helyárakkal!

AZ ÖRVÉNY

C. de Morlhon világhirü társadalmi regénye, 5 részben.

Párisban 500 előadást ért el. A műben előforduló **Astra-táncot** Páris legszebb és legjobb táncosnője klasszikus lengeséggel táncolja.

Folytatólagos előadások hétköznap d. u. 5 órakor, vasárnap d. u. fél 4-kor kezdődnek. Rendes helyárak.

Jegyelőváltás: Hirsch nagytőzsde, VI., Andrássy-ut 19., II., Lánchid-u. 2. nagytőzsde és az Omnia pénztáránál, d. e. 10-től fél 1 ig és d. u. 3 órától.

STEINHARDT MULATÓ
VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.
Kezdete egynegyed 9 órakor.
9 órakor: **A PESTI FAUN** Ujdonság!
Eredeti bohózat, irta G. M. B. H.
11 órakor: **A KUTYAMOSÓ** Szezon-schlager!!
Irták: Clinger és Taussig
Uj kuplék, Péter, az embermajom, Remek számok.
Vasárnap délután fél 4 órakor előadás félhelyárakkal.
Éjjélután kabaret, cigányzene, belépődij nélkül.
Jegyek 10—1-ig, 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók.

TROCADERO VII., Kiraly-u. 77. TELEFON 15—10
A fényes novemberi müsor.
Max Peltini német humorista, Fritzi F. előadó művésznő. Kovács Andor saját müsorával. Clair Genée előadó müvésznő. Rudy and Fredy Walker, angol ének- és tánckettős. Sisters Holliday, tánckettős Lola Elkine, táncmüvésznő. Häddy Rull, diseuse. Válunk, nem válunk, magyar bohózat 1 felv. Ein Teufelskerl, Posse in 1 Akt. Azonkivül 20 ének- és táncszám. Reggel 5-ig zene és tánc. Kezd. fél 9-kor.

A főváros legelegánsabb, legkényelmesebb és legolcsóbb szállodája.
PARK-SZÁLLODA
igen fényes éttermeivel és kávéházával a keleti (közp.) pályaudvarral szemben, **Baross-tér 10.** A kávéházban és étteremben esténként a hirneves
GARAI ÁRMIN szállodás, a Sorrento kávéház tulajdonosa. **Peje K. és Fia** zenekara muzsikál.

Apolló Projectograph Részv.-Társ. !! **Tivoli** Fényjátékház Nagymező-u. 8.
A főváros legnagyobb és legelegánsabb mozgószinházai!
Slágerműsorok!

Szén, koksz
szobafütési és ipari célokra helyben fuvarokban és zsákokban, vidékre bármely vasuti állomásra vaggonokban
Sugár Vilmos cégnél Károly-körut 14.
Telefon: József 2-58, 2-59, 2-60.
Raktár: József 32-02.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A Tőke

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

A válság tanulságai.

A mostani páratlan pénz- és hitelválság a magyar közgazdasági életet ugyszólván alapjaiban ingatta meg. Elpusztultak olyan intézetek, cégek és vállalatok is, melyek iparunk és kereskedelmünk büszkeségei voltak. Ahova nézünk, mindenütt csak romok merednek elénk és fájdalmasan látjuk, hogy éppen azok tudtak legkevésbbé ellentállani a pusztitó áradatnak, akiket a legerősebbeknek hittünk. Az ember alig ocsudik fel bámulatából az egyik milliomos bukás fölött, már nyomon követi azt egy másik. A fizetésképtelenségek hosszu láncolata oly nagyfoku bizonytalanságot teremtett és olyan bizalmatlanságot váltott ki a közönség körében, hogy uton-utfélen halljuk mondani, — hogy az egész ország inzolvens.

Egy ilyen hosszu, romboló válság erős nyomokat kell, hogy hagyjon a mostani nemzedék életében. Kell, hogy tanuljunk belőle, hogy azután ezeket a tanulságokat a jövőben hasznunkra forditsuk. Mert az a körülmény, hogy a krizis nálunk nagyobb pusztitásokat okozott, mint a hadviselő Balkánállamokban, gondolkozóba kell, hogy ejtsen bennünket. Szinte ösztönszerüleg kérdjük, mi az oka annak, hogy e válságos időben egész gazdaságunk olyan gyenge ellentállást tanusitott? Mert pénzfeszültség és gazdasági depresszió világszerte mutatkozik, de a pusztulás sehol se olyan nagy, mint nálunk.

A bajban az ember őszinte szokott lenni. Minden habozás nélkül kimondhatjuk, hogy gazdaságunk alapjait az az inszolid, könnyelmű irányzat ingatta meg, amely az utóbbi években egész üzleti életünket megtertőzte.

A tulságos kihitelezések nagyon megbosszulták magukat. Mert amikor a pénzfeszültség beállott és a hitelt korlátozták, vagy a legtöbb esetben megvonták, akkor a tőke nélkül és óriási hitelekkel dolgozó vállalatok és cégek ugy omlottak össze, mint a kártyavárak. Igen gyakran a bukó vállalat a finanszirozó bankot is magával sodorta az örvénybe. De nem is csoda, az csak nem lehetett szolid üzlet, hogy például egy nagybecskereki intézet 3 millióra rugó alaptőkéjét és betétieit csaknem egészen egy cipőgyárban immobilizálta. Vagy amikor egy budapesti középbank az egész alaptőkéjét egyetlen gyárvállalatba fektette és azonfölül két millió koronáért bankpalotát is épitett. A napokban összeomlott egy takarékpénztár, amelynek a manipulációit még a rendőrség is firtatta.

Az se felelhet meg a szolid kereskedelmi elveknek, hogy a textilüzletben nálunk a kihitelezések egy és másfél évre történnek. — Az igaz, hogy sehol se volt annyi inzolvencia, mint éppen ebben a szakmában.

A magyar kereskedővilágnak nagy baja az, hogy a saját erején felül bocsátkozik angazsmánokba. Az is igaz, amit Teleszky pénzügyminiszter most az expozéjában mondott, hogy tudniillik, ugy magán-, mint közgazdaságunk többet költ, mint kellene. — Takarékoskodni, a jövőre gyüjteni egyáltalán nem tudunk. Pedig ha egy gazdaság a bőséges években nem halmoz fel rezervákat, akkor a válságos időben nem állia meg helyét. Ezt láttuk most is.

De az elmult időkön most már kár volna sopánkodni. Nézzünk a jövőbe avval a bizalommal, hogy a pusztulás, romlás okulást szerzett és tán nem is volt a kártevés minden haszon nélkül. A gazdasági viszonyok előbb-utóbb mégis csak jobbra fordulnak, megindul az egészségesebb folyamat és a kiáramló tőke szolidabb elhelyezésre talál, mert a hosszu válság alatt az ingatag koncentrációk elpusztultak. De megmaradtak a viharedzett, erőteljes cégek és vállalatok, amelyek a fokozottabb bizalomra is méltók lesznek. A magyar közgazdaság kohója megtisztult a salaktól és az ujra lángot nyerő tüz majd friss táplálékot nyer az élesztő levegőben.

—

A négy és fél százalékos állami pénztárjegyek kibocsátása. Mint már megirtuk, a jövő év január 1-én esedékessé válnak azok a 4 és fél százalékkal kamatozó állami pénztárjegyek, amelyeket 1910. október 1-én bocsátattak ki 250 millió korona névértékben. A pénzügyminiszter e pénztárjegyek helyébe az 1910. évi IV. törvénycikk 2. szakaszában nyert felhatalmazás alapján ujra kétszázötven millió korona névértékü évi 4 és fél százalékkal kamatozó adómentes állami pénztárjegyet bocsát ki. A kibocsátásban résztvevő bankok most bocsátották ki az aláirási felhivást, amely az aláirás módját a következőleg állapitja meg: a) oly módon, hogy fizetésképen az 1914. évi janur 1-én lejáró 1910. évi kibocsátásu m. kir. 4 és fél százalékos állami pénztárjegyek nyujtatnak be a lapunkban is közölt hirdetésben felsorolt aláirási helyeknél 1913. évi november 12-től, szerdától 18-ig, keddig, bezárólag terjedő határidőben; a kiosztásnál az ilyen jegyzések teljes összegükben fognak tekintetbe vétetni; b) készpénzfizetés ellenében 1913. évi november 18-án, kedden, az egyes aláirási helyeknél szokásos üzleti órákban. Az aláirás az e célra szolgáló bejelentési ivekkel történik, melyek a lapunkban is közölt hirdetésben felsorolt aláirási helyeken költségmentesen kaphatók. Az alárási ár ugy az 1910. évi m. kir. 4 és fél százalékos állami pénztárjegyek beszolgáltatása esetén mint a készpénzaláirásokra nézve 95 százalékot tesz, hozzáadva az 1913. évi október hó 1-től az átvétel napjáig járó 4 és fél százalékos folyó szelvénykamatokat. Az átvételi határidők lejártáig át nem vett pénzárjegyek ezen időtől kezdve a benyujtó számláiára és vesz lyére az illető aláirási helynél maradnak.

Magyar Bank — Érték és Iparbank. Azok a tárgyalások, amelyeket Krausz Simon kezdeményezésére a Magyar Bank és Kereskedelmi R. T. a Magyar Érték- és Iparbankkal folytatott, hétfőn befejezést nyertek. A tranzakcióra vonatkozólag az alábbi kommünikéket vettük:

A Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság hétfőn tartott igazgatósági ülésén előterjesztettek a *Magyar Érték- és Iparbank Részvénytársaság* részvénytöbbsége felett rendelkező érdekeltségnek egy propozicióját, mely szerint — tekintettel azon körülményre, hogy a Magyar Érték- és Iparbank üzleteit, elsősorban pedig folyó banküzletét lebonyolitani kivánja — felajánlja a Magyar Banknak, hogy a Magyar Érték- és Iparbank aktiváinak tulnyomó részét a Magyar Bank által már megejtett becslés alapján a Magyar Érték- és Iparbanktól vegye át és ezeknek, a vonatkozó passzivák kiegyenlitése után fenmaradó ellenértéke fejében ujonnan kibocsátandó 1814. évi osztalékszelvénnyel ellátott Magyar Bank-részvényeket szolgáltasson ki. A Magyar Bank az átvett értékeket le fogja bonyolitani és az ilymódon előálló esetleges különbözetet a kötendő szerződés érelmében, a Magyar Bankot megillető haszonjárandóság figyelembevételével, az Érték- és Iparbankkal fogja elszámolni. A Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság igazgatósága az ajánlatot egyhangulag elfogadta és elhatározta, hogy a legközelebb egybehivandó közgyülésnek e tranzakció céljaira 15,000 darab uj részvény kibocsátását fogja javasolni. A kibocsátandó uj részvények tulnyomó része több évre leköttetett, illetve az eladásból kizáratott.

A Magyar Érték- és Iparbank Részvénytársaság igazgatóságához egy részvényescsoport azzal az inditvánnyal fordult, hogy a bank vagyonát — a Diana üzlet és a bank ásványviz érdekeltségének kivételével — a *Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaságra* ruházza át akképpen, hogy ellenértékként hét darab Értékbank részvény két darab ily Magyar Bank részvényt kapjon, amely részvény a Magyar Bank nyereségében az 1914-iki üzletévtől fogva részesedik és a célból az Értékbank legközelebb rendkivüli közgyülést tartson. A bank igazgatósága hétfőn megtartott ülésében ezeket az inditványokat elfogadta és a szükséges határozatok meghozatala céljából a folyó hó 25-ének déli 12 órájára összehivandó rendkivüli közgyülés elé fogja terjeszteni. A bank a tulajdonában megmaradó *Diana* üzletet változatlanmul fogja továbbvinni. Az uj alakulással kapcsolatban az igazgatóság megbizatását a közgyülés rendelkezésére bocsátja, hogy a közgyülésnek az uj vezetőség megválasztását lehetővé tegye.

Uj pénzintézet. A mai pénzviszonyok között uj bankot alapitani, nem a legkönnyebb dolgok közé tartozik, ha mégis megemlékezünk a tervről, amely egy uj pénzintézet létesitését tüzte ki feladatul, a tekintélyes alapitók iránt táplált bizalomból tesszük. Értesüléseink szerint ugyanis: Bélavári Burchárd Konrád főrendiházi tag, örgróf Pallavicini János, a volt konstantinápolyi nagykövet és Piatnik Nándor, a dusgazdag kártyagyáros ötmillió korona alaptőkével pénzintézetet alapitanak, amely a bankszakma körébe tartozó minden ügylettel fog foglalkozni. Az előmunkálatok, hir szerint, már előrehaladtak és az alakuló közgyülést még az idén megtartják. Az ügyészi állásra: dr. Klein Rezső, fővárosi ügyvéd van kiszemelve, aki a szervezési munkálatokat is végzi.

Kisérletező törpe-bank. Az Egyesült Vasutas, Postás és Hajósbank Részvénytársaság 1911-ben a Lombard-bank m. sz. és a Vasutas- és Postásbank fuziójából alakult. Az alaptőkét egy millió koronában állapitották meg és a részvénytőke 50,000 darab 20 koronás részvényből állt. A megalapitáskor a tőkének csak a kisebbik része volt befizetve és a hiányzó százezreket a részvények elhelyezése utján próbálták megszerezni. Ez a művelet nem ment valami nagyon könnyen és a vasutasokhoz és a postásokhoz az ország minden részébe szétmenesztett utazó-ügynökök csak nagy rábeszéléssel és garantált 6 százalékos osztalék igéretével voltak képesek a részvények egy részét elhelyezni. Nem használt a milliószámra szétküldött körlevél sem, amelyben a bankocska a menyei üdvösségen kivül mindent igért, de kárbaveszett a részvények elhelyezését propagáló alkalmi lapocskának a kiadása is. Pollák Ignácznak, az ötletes vezérigazgatónak minden furfangja csődöt mondott és az egymillió korona részvénytőkéből mintegy 200,000 korona értékü még ma sem talált gazdára. A bank 1912-ben 6.4 százalékos osztalékot fizetett, ami szakértők véleménye szerint a nyereségből nem igen tellett, de az idei év eredménye jóval mögötte marad még a tavalyinak is, mert a százezer koronát alig meghaladó betét és a részben befizetett alaptőke kamatjövedelme az üzleti kiadásokat sem fedezi. Mindezt azért tettük szóvá, mert értesüléseink szerint a banknak tőkeemelési szándékai vannak és az igazgatóság ezt az elhatározását már legközelebb nyilvánosságra is hozza. Hogy egy ilyen kis bank erőlködésének a mai válságos pénzviszonyok között van-e létjogosultsága, az az elmondottakból önként következik.

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII. Angol-u. 23
Beton-, híd- és csatornaépitő. Telefon 55—55

A „Benz" uj igazgatósági tagja. A „Benz" Magyar Automobil és Motorgyár igazgatósága a részvénytársaság e hó 1-én lefolyt közgyülésén Káldi Jenő igazgatót, igazgatósági tagul nevezte ki és budapesti telepeinek legfőbb vezetésével bizta meg. A „Benz" gyártmányok népszerüsitése Káldi igazgató érdeme és a vállalat igazgatósága elismerését fejezte ki igazgatója iránt, amidőn őt a részvénytársulattal szorosabb kapcsolatba hozta.

Kereskedők gyülése. A Magyar Kereskedők Egyesülete vasárnap délelőtt rendkivüli közgyülést tartott, hogy az üresedésben levő két alelnöki állást betöltse. Bosnyák Izsó elnök megnyitó beszéde után áttértek az alelnök választásra. Az elnök a két tisztségre Halász Mórt és Adler D. Adolfot ajánlotta, akiket egyhangulag meg is választottak. Az uj alelnököket Bosnyák elnök zajos éljenzés között szép beszédben üdvözölte.

A Dunántul uj vasutja. A dunántuli helyiérdekü vasuti hálózat, amely 500 km. hosszu, 110 km. uj vonallal szaporodott. Kőszeg állomásból indul ki az uj vonal, Bükk állomáson metszi át a Déli vasutat, Hegyfalunál a dunántuli vasuti hálózatot, Sárvárott a Máv. vonalát és Zalaegerszegen végződik: Pozsony, Csorna, Hegyfalu, Sárvár, Zalaegerszeg, Csáktornya egyenes vonalban közvetlen utat nyert a magyar tengerpart felé. A vasut mintegy 12 millió koronába került és Fábián Lajos, az előnyösen ismert budapesti vállalkozó mérnök épitette. A műtanrendőri bejárás nagy ünnepségek között folyt le. A hivatalos közegek a vállalkozó munkáját kifogástalannak találták és a vasutat átadták a forgalomnak.

A gyapjuakciók ügye. A Hitelbank által rendezett gyapjuakciók koncessziója 1915-ben lejár. Az O. M. G. E., a Hitelbank és a kereskedelemügyi miniszter tárgyalásaiba most a főváros is beleavatkozik s legközelebb felterjesztést intéz a miniszterhez. A vásártartás joga ugyanis a fővárosé és csak albérletbe adta ezt a jogot a Hitelbanknak.

Biztositás szülési halálesetre. A Magyar Élet- és Járadékbiztositó-Intézet, mely eddig is előljárt a modern életbiztositási módozatoknak nálunk való meghonositásával, ujabban ismét oly biztositási módozatot léptetett életbe, mely széles néprétegek közszükségletének fog megfelelni. Ez az uj biztositási ág: *a szülés következtében beállható halálesetre való biztositás.* Ezen uj módozat szerint azok is biztosithatók halálesetre, akik a biztositásból eddig ki voltak zárva, — t. i. a terhesség állapotában levő nők, — mert ezután a férj biztosithatja nejét a szülés folytán bekövetkezhető halál esetére, ha az az anyaság állapotából vagy a szülés folytán a szülést követő négy héten belül elhalna. A dijak rendkivül mérsékeltek.

A Budapesti Tőzsde-Almanach uj, ötödik évfolyamu kötete most jelent meg *Kovács* Sándor György szerkesztésében. Az 1914. évre szóló tőzsdei évkönyv tartalmazza a tőzsdeszokványokat, a tőzsdetagok, alkuszok, meghatalmazottak névsorát, a fuvarozási szokásokat, az áruüzleti leszámolás módjait, a tőzsdebiróság eljárási szabályait,, az uj alkuszdij-szabályzatot, az uj tőzsdei joggyakorlatot, a gabona- és terményüzletre vonatkozó tudnivalókat, az értékpapirüzletre vonatkozó tudnivalókat, a tőzsdetanács fontosabb hirdetményeinek fontosabb gyüjteményét, általában mindent, amire pénzintézetnek, gyárosnak, vállalkozónak, értékpapirtulajdonosnak földbirtokosnak, ügyvédnek szüksége lehet. A tőzsde minden kérdésre kiterjedő mü ára 7 korona. Megrendelhető „*A Pénzvilág*" kiadóhivatalában, V., Korall-u. 11.

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszt ben
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü
zsákokban
a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:
Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

VÁLLALKOZÁS

A székesfőváros tanácsa az épitkezési ügyosztály-javaslatára az alábbi munkákra a következő ajánlatokat fogadt el: A Szegényház-utcai iskola járda pótmunkáira *The Neuchatel asphalte company limited*, a virányos-uti gazdasági iskola telepvezetői lakásának szerelési munkáira *Boros* testvérek, a Lövőház-utcai iskola mázoló pótmunkáira *Kurbel* József, a Szemlőhegy-utcai iskola keritésmázoló munkáira *Vámos* Bernát, a Tatai-utcai barakkiskola külső vizvezeték és csatornázási munkáira *Bálint* Andor, az Aréna-uti bérház mosókonyha felszerelési munkáira *Schall* József, a Szegényház-utcai iskola lámpa felszerelési munkáira *Budapest székesfőváros gázművei*, a Hungária-uti Juranics- és Szörényi-u. bérházak szobafestő javitási munkáira *Szegő* József, a Virányos-uti gazdasági iskola burkoló munkáira ifj. *Walla* József, mükő munkáira *Lichtenstein* Gusztáv és parkett munkáira *Német* Dezső ajánlatát.

*

A székesfőváros tanácsa árlejtést irt ki a Szent János-kórház tőszomszédságában létesitendő elmebetegosztály-épület 1. üveges-, 2. szobafestő-, 3. padlóburkolati-, 4. falburkolati munkáira, 5. a kazánházban végzendő padlóburkolati munkákra. Az ajánlatok mindegyik munkanemre külön-külön teendők és *november 17-én* d. e. 11 óráig *Krátky* János tanácsnoknál (Központi városháza, III. em. 355.) nyujtandók be. A versenytárgyalás ugyanakkor a XIII. ügyosztály üléstermében fog megtartatni. Bánapénzt a munkák fenti sorrendjében 900 K, 1100 K, 4200 K (a kazánházi padlóburkolással együtt) és 3200 K. A tervek Korb Flóris épitésznél (Baross-u. 74.) tekinthetők meg.

*

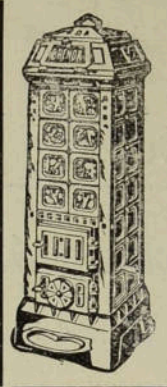
A székesfőváros tanácsa árlejtést hirdet a Gellért-gyógyfürdő és gyógyszálló épitésénél végzendő 1. kovácsolt vasrács-, 2. tölgyfapadól-burkolati-, 3. aszfalt-burkolati-, 4. gördülő faredőnymunkára, 5. bronzburkolatu ajtók, üvegfalak és ablakok lakatosmunkáira. A külön-külön tett ajánlatok *november 24-én* d. e. 11 óráig nyujtandók be a városgazdasági ügyosztályban (Központi városháza, II. em. 235.) és a II. em 232. sz. üléstermében ugyanakkor fognak felbontatni. A tervek Sterk, Sebestyén és Hegedüs épitészek irodájában (I., Kemenes-u. 1.) tekinthetők meg. Páratpénz 5 százalék.

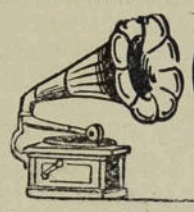
*

A székesfőváros tanácsa árlejtést hirdet a szegényházak részére 1914., esetleg 1915. és 1916. években szükséges zsupszalma szállitására. Az ajánlatok *november 20-án* d. e. 10 óráig *Almády* Géza tanácsnoknál (Központi városháza, II. em. 222. sz.) nyujtandók be és ugyanakkor fognak felbontatni.

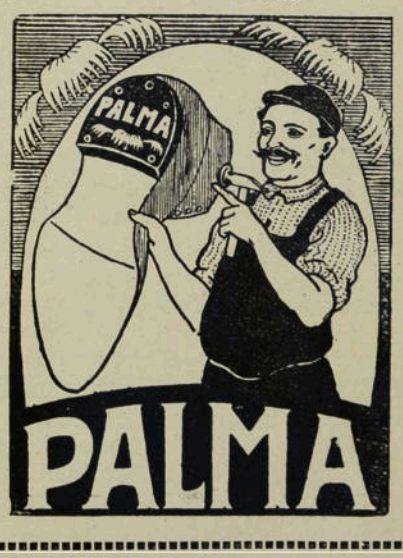
HERZ ÁRMIN FIAI
SZALÁMIGYAR BUDAPEST
Minden rúd ólompecséttel van ellátva, amelyen a gyár bejegyzett védjegye látható.

BUDAPESTI SZÉNÁRUSITÓ R.-T.
Budapest, VII., Wesselényi-utca 15. szám.
Telefon 109—59.
Ajánl: salgótarjáni, petrozsényi
I-ső rendü porosz kőszenet
és budapesti légszeszgyári pirszenet (koksz)
Nagyban és kicsinyben.
Házhoz szállitás. — Legkisebb rendelés (egy métermázsa) 2 zsák

Legjobb
Folytonégő kályhák
kaphatók
Koch Jenő
kályhagyárában
BUDAPEST, VI., Szondy-utca 53.

GRAMMOFON
és gramofon-lemez
óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi
részletfizetésre!!
Eredeti „Angyal" védjegyü gramofonok lerakata
ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.
Legujabb kimeritő gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.

Elegáns férfiruhákat
jutányos árban készitenek
Leitersdorfer D. és Fia
cs. és kir. udvari szabók
Budapest, IV., Szervita-tér 5. sz. félemelet.

Telefonszám: 34—51 és 34—61
Telefonszám: 34—51 és 34—61
Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat
PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.
Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák.
A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.
Merkantil nyomda, Havas és Lehner. Német-utca 27.

Mindenki

akit a betü, főleg a szám érdekel, tekintse meg az

Ideal

és a kis könnyü (3½ kgr. su'yu)

Erika irógépet

főleg az **XXX** Universalis számológépet

mely mindent számol, ami számolható.

SCHOTT H. és DONNATH

császári és királyi udvari szállitók

Budapest, VI. kerület, Andrássy-ut 53. szám.

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon** Ajánlatokkal szolgál az

— Eladási Központ: —

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

„AUSTRO-AMERICANA"

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I"** és a **„Martha Washington"** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

— Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren. —

Ktzárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana"

Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.

(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

Ujlaki tégla és mészégető r.-t.

Budapest V., Akadémia-utca 9. Telefon 74—30.

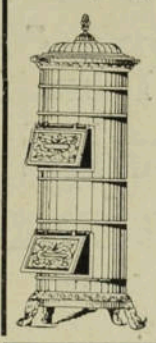
Ujlaki Asbestpala a legjobb

Tetőcserépgyárak
Téglagyárak
Virágcserépgyár
Mészégető
Dunakotrás
Kőbányák
Mühabarcsgyár

Ajánlattal készséggel szolgálunk.

Központi fütések

Alacsony nyomásu gőz- és melegviz-fütések. Szellőző-berendezések, központi melegvizkészitő-telepek. Szárító-telepek mindenféle ipari célokra.

EREDETI MEIDINGER

töltő, szellőző és szabályozó kályhák és Caloriferek gyára. Folyton égő (Dauerbrand) kályhák. Szellőző rácsok minden nagyságban

EISLER ÉS VÉRTES

Meidinger-kályhák gyára

Budapest, VI., Andrássy-ut 41. sz.

TELEFON 16—15.

LAUB LIPÓT

elektromotor és gépgyár **Budapest, I. ker. Budafoki-ut 29. szám.** Telefon 122—09. Iroda és raktár: Liszt Ferenc-tér 17. szám. Telefon: 13—47. Sürgönycim: Zeta.

Elektromotorok

és dynamók ujra tekercselése és javitása. Szakszerü munka. Kölcsönmotorok.

Pompás faliórák

diszes vagy egyszerü szekrényekben hangzatos ütőszerkezetekkel, legolcsóbb árak mellett kaphatók:

Schönwald

mr

óra- és ékszertelepén,

Deák Ferenc-utca 21.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

— ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA. —

Igazgatóság: **BUDAPEST V., SANK-UTCA 6.** — Telefon: 173—74.

SÜRGÖNYCIM: BÉLCEMENT. ⇨ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)

Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Őstökös" védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kifogástalan szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:

MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., SANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

MÁG

AUTOMOBILOKAT

1913. évi tipus 25 HP

LUKSZUS-AUTÓKAT

KARDAN hajtással!

AUTÓBUSZOKAT!

2, 5, 10 tonna hordképességü

TEHERAUTOKAT gyárt a

Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára

Budapest, VII. kerület, Váci-ut 141. szám.

Telefon 5—27 és 45—15.

Keresse a nevét!

Rendelje meg a neve mellett lévő

SZERENCSESZÁMOT!

A véletlenség nagy szerepet játszik az életben és éppen a szerencsés véletlen folytán könnyen megtörténhetik, hogy az önt érdeklő név mellett lévő számban eltalálta azt a sorsjegyet, melyre **nagy nyeremény jut.**

Adél	22523	Elek	12532	Jakab	23186	Ottó	12532
Ágnes	23186	Elemér	109752	Juliska	38792	Ödön	109752
Adolf	38792	Emil	108869	János	109739	Paula	108869
Agoston	109739	Endre	98501	Jenő	5579	Pál	98501
Anna	5579	Ernő	107265	József	2394	Péter	107264
Aladár	2394	Ferenc	4687	Kálmán	109922	Piroska	4687
Albert	199922	Frigyes	6259	Klára	51521	Regina	6750
Alfréd	51521	Gizella	63785	Károly	56287	Róbert	63785
Aranka	56287	Gábor	52557	Klotild	108866	Rudolf	52557
Ákos	108866	Gáspár	109736	Kornél	108870	Rozália	109736
Ambrus	108870	Gergely	40465	Kristóf	109752	Salamon	40565
András	109752	Géza	51521	Lajos	12532	Sári	51521
Antal	12532	Gusztáv	52557	László	25318	Samu	52557
Árpád	25318	Gyula	92764	Lenke	36515	Sarolta	92764
Berta	36615	György	109713	Lipót	2394	Sándor	109713
Blanka	2394	Hermina	25318	Lőrinc	107282	Szeréna	25318
Borbála	107282	Henrik	38902	Lujza	2736	Simon	38902
Boriska	2726	Hermann	109889	Márton	17755	Tamás	109889
Bella	17755	Hugó	38919	Mátyás	6259	Teréz	38919
Bálint	6259	Ilona	12110	Mihály	53859	Tibor	12110
Béla	53859	Irma	108870	Miklós	109736	Tihamér	108870
Balázs	109736	Ignácz	109736	Margit	6259	Tivadar	109736
Dániel	6259	Izabella	38792	Miksa	2736	Valéria	38792
Dénes	2736	Irén	36615	Mária	107264	Viktor	36615
Dezső	107264	Imre	107289	Mór	108870	Vilmos	1 7289
Emma	108870	István	24271	Matild	22523	Vilma	24271
Ernesztin	22523	Iván	23186	Nándor	20287	Vince	23186
Éva	20287	Janka	108869	Olga	109889	Zsófia	108869
Ede	109889	Jolán	22523	Oszkár	32402	Zoltán	22523
Erzsébet	32402					Zsigmond	23186

Rendelje meg fenti számot postafordultával, miután ezek gyorsan elkelnek.

HuzJs már november hó 20 és 22-én.

1/1 sorsjegy	1/2 sorsjegy	1/4 sorsjegy	1/8 sorsjegy
K 12.—	K 6.—	K 3.—	K 1.50

Az eredeti sorsjegyek utánvéttel vagy az összeg előzetes beküldése mellett rendelhetők meg.

TÖRÖK A. és TÁRSA

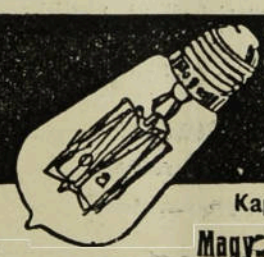
Bankház R. Társ. **Legnagyobb osztálysorsjegy-üzlet**

Budapest, Szervita-tér 3/c. sz.

FIÓK: V., Váczi-körut 4., Deák-tér közelében.

Telefon 11—58. — Táviratl cim: „Törökék" Budapest.

Wotan lámpa

A legjobb és a legtartósabb drótszálas lámpa.
Huzott drótszállal 75% árammegtakaritás.

Kapható villanyszerelési üzletekben, villanytelepeken és a

Magyar Siemens-Schuckert-Müvek-nél, Budapest, VI., Teréz-körut 36 Gyár utcza 13. szám

PROSPEKTUS

250.000,000 korona összegü 1916. évi október 1-én lejáró

1913. évi magyar királyi adómentes 4½%-os állami pénztárjegy

kibocsátása tárgyában.

A m. kir. pénzügyminiszter az 1910. évi IV. törvénycikk 2. §-ában felhatalmazást nyert arra, hogy az ugyanazon törvénycikk 1. §-ában engedélyezett 9.315.185 K kiadás, továbbá az 1904. évi XIV., az 1908. évi XXIX., az 1908. évi XXXI. és az 1909. évi XV. törvénycikkek alapján az 1910. évben végrehajtandó beruházások 71.571,117 K 37 f-t tevő költségeinek fedezésére, az 1908. évi L. törvénycikk 7. §-a alapján kibocsátott 215.000,000 K névértékü 4½%-kal kamatozó állami pénztárjegyek beváltására és a pénztári készletek kiegészitésére összesen szükséges 560.000,000 K beszerzése céljából kibocsátható járadékkötvények értékesitésének lebonyolitásáig a felmerülő szükségletet átmeneti hitelmüvelet utján fedezhesse. E törvényes felhatalmazás alapján 1910. évi október 1-én összesen 250.000.000 K névértékü, évi 4½%-kal kamatozó adómentes állami pénztárjegyek bocsáttattak ki, melyek 1914. évi január hó 1-én válnak esedékesekké.

A m. kir. pénzügyminiszter eme pénztárjegyek helyébe, ezuttal az 1910. évi IV. törvénycikk 2. §-ában nyert felhatalmazás alapján, ujból **kettőszázötven millió (250.000,000) korona névértékü, évi 4½%-kal kamatozó adómentes állami pénztárjegyet** bocsát ki.

Ezen állami pénztárjegyek bemutatóra szólnak, magyar és német nyelven állittattak ki és

20,000	darab	A betüs	(1—20,000 számu)	500	koronáról
25,000	„	B „	(1—25,000 „)	1,000	„
10,000	„	C „	(1—10,000 „)	5,000	„
14,500	„	D „	(1—14,500 „)	10,000	„
400	„	E „	(1— 400 „)	50,000	„

szóló cimletekre oszlanak. A cimletek a magyar királyi pénzügyminiszternek, a magyar királyi központi állampénztár igazgatójának, a magyar királyi pénzügyminiszteri számvevőség hitelügyi csoportja főnökének faksimile-aláirásával és egy ellenőrző tisztviselőnek eredeti kézaláirásával vannak ellátva.

Az állami pénztárjegyekben megjelölt tőkekövetelést a magyar királyi államkincstár, az alább megnevezett beváltóhelyeknél a bemutatónak az állami pénztárjegy bevonása ellenében minden levonás nélkül, adó- és illetékmentesen 1916. október 1-én visszafizeti. A m. kir. pénzügyminiszterium fentartja azonban magának azt a jogot, hogy az állami pénztárjegyeket három havi előzetes felmondás után, már előbb, még pedig 1916. évi január 1-ére, vagy április 1-ére, vagy julius 1-ére, egészben vagy részben visszafizethesse.

Az állami pénztárjegyek után 1913. évi október 1-étől kezdődőleg **évi 4½% kamat** fizettetik, minden év **április 1-én** és **október 1-én** lejáró félévi utólagos részletekben. Ezen állami pénztárjegyek hat félévi szelvénynyel vannak ellátva, melyekből a legkorábbi 1914. április 1-én, az utolsó pedig a pénztárjegy lejártakor válik esedékessé.

Az állami pénztárjegyek, valamint az azokon levő kamatszelvények minden fennálló és a jövőben behozandó magyar adó, bélyeg és illeték levonása nélkül váltatnak be.

Az állami pénztárjegy birtokosának követelési joga a tőkére nézve husz év alatt, a kamatokra nézve hat év alatt, az esedékesség napjától számitva, elévül (1881. évi XXXIII. t.-c.).

Az állami pénztárjegy birtokosa a kamatokat és a lejárt állami pénztárjegyek ellenértékét a lejárt kamatszelvények, illetve a lejárt állami pénztárjegyeknek beszolgáltatása ellenében, költségmentesen, választása szerint felveheti:

Budapesten: a magyar királyi központi állampénztárnál,
a Magyar Általános Hitelbanknál,
a m. kir. postatakarékpénztárnál,
a Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesületnél,
a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál,
a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Banknál;
a magyar szent korona országainak területén:
valamennyi királyi állampénztárnál és adóhivatalnál;
Wienben: a K. k. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe cimü intézetnél,
a K. k. privilegirte allgemeine österreichische Boden-Credit-Anstalt cimü intézetnél,
az S. M. v. Rotschild bankháznál,
a Wiener Bank-Verein cimü intézetnél,
a Kais. Kön. privilegirte Österreichische Länderbank cimü intézetnél
a Niederösterreichische Escompte-Gesellschaft cimü intézetnél,
az Union-Bank cimü intézetnél,
az Anglo-Oesterreichische Bank cimü intézetnél,

ezenkivül a magyar királyi pénzügyminisztérium által erre a célra esetleg kijelölendő helyeken.

Ezen állami pénztárjegyekre vonatkozó minden közlemény a „Budapesti Közlöny"-ben és a „Wiener Zeitung"-ban fog közzétetni.

Budapesten, 1913. október havában.

A magy. kir. pénzügyminiszter: **TELESZKY JÁNOS** s. k.

Aláirási felhivás.

Vonatkozással a magyar királyi pénzügyminiszter ur Ő Excellenciája fenti prospektusára **250.000,000 korona névértékü 1916. évi október 1-én lejáró magyar királyi adómentes 4½%-os állami pénztárjegy** ezennel nyilvános aláirásra bocsáttatik. Az aláirás történik:

a) oly módon, hogy **fizetésképen az 1914. évi január 1-én lejáró 1910. évi kibocsátásu m. kir. 4½%-os állami pénztárjegyek nyujtatnak be** az alább felsorolt aláirási helyeknél

1913. évi november 12-től, szerdától, 18-ig, keddig, bezárólag

terjedő határidőben; **a kiosztásnál az ilyen jegyzések teljes összegükben fognak tekintetbe vétetni;**

b) **készpénzfizetés ellenében**

1913. évi november 18-án, kedden,

az egyes aláirási helyeknél szokásos üzleti órákban:

Budapesten: a magyar királyi központi állampénztárnál,
a Magyar Általános Hitelbanknál,
a m. kir. postatakarékpénztárnál,
a Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesületnél,
a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál,
a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Banknál;
a magyar szent korona országainak területén:
valamennyi kir. állampénztárnál és adóhivatalnál,
valamint
a Magyar Általános Hitelbank,
a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank,
a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Bank,
a Wiener Bank-Verein és
az Anglo-Oesterreichische Bank cimü intézetek összes fiókjainál;
Wienben: az S. M. v. Rothschild-bankháznál,
a K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe cimü intézetnél,
a K. K. privilegirte allgemeine österreichische Boden-Credit-Anstalt cimü intézetnél,
a Wiener Bank-Verein cimü intézetnél,
a Kais. Kön. privilegirte Österreichische Länderbank cimü intézetnél,
a Niederösterreichische Escompte-Gesellschaft cimü intézetnél,
az Union-Bank cimü intézetnél,
az Anglo-Österreichische Bank cimü intézetnél;
továbbá **Ausztriában:**
a K. K. priv. Osterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe.
a Wiener Bank-Verein,
a Kais. Kön. priv. Österreichische Länderbank,
az Union-Bank és
az Anglo-Oesterreichische Bank cimü intézetek összes fiókjainál.

Az aláirás az e célra szolgáló bejelentési ivekkel történik, melyek a fentemlitett aláirási helyeken kölségmentesen kaphatók.

Az aláirási ár ugy az 1910. évi m. kir. 4½%-os állami pénztárjegyek beszolgáltatása esetén, mint a készpénzaláirásokra nézve **95%** ot tesz, hozzáadva az 1913. évi október hó 1-től az átvétel napjáig járó 4½%-os folyó szelvénykamatokat.

a) **Amennyiben fizetésül 1910. évi m. kir. 4½%-os állami pénztárjegyek nyujtatnak be, a következő határozmányok mérvadók:**

1. A fizetésül szolgáló 1910. évi m. kir. 4½%-os állami pénztárjegyek számjegyzék kiséretében vagy a név megjelölésével ellátva, az aláirási hely elismervénye ellenében, az aláirással egyidejüleg szolgáltatandók be.

2. Az uj kibocsátásu 1913. évi m. kir. 4½%-os állami pénztárjegyek a benyujtóknak ezen elismervény visszaadása ellenében **f. évi december 1-től december 31-ig** ugyanoly névértékben fognak kiszolgáltatni.

3. Az 1910. évi m. kir. 4½%-os állami pénztárjegyek az 1914. január 1-én lejáró **szelvénynyel** nyujtandók be és értékük a következőképpen fog számitásba vétetni:

minden 100 K n. é. — — — — — — — —	100 K — f-rel,
hozzáadva a 4½%-os szelvénykamatot 1913. julius 1-től december 31-ig bezárólag — — — — — — — — —	2 K 25 f-rel,
tehát minden 100 K n. é. pénztárjegy	102 K 25 f-rel.

Ellenben az uj 1913. évi m. kir. 4½%-os állami pénztárjegyek a következő módon fognak számitásba hozatni:

minden 100 K n. é. a 95% — — — —	95 K — f-rel,
hozzáadva a 4½%-os szelvénykamatot 1913. október 1-től december 31-ig bezárólag — — — — — — — — —	1 K 12⁵ f-rel,
összesen tehát — —	96 K 12⁵ f-rel.

A beszolgáltatott régi állami pénztárjegyek és az uj kibocsátásu állami pénztárjegyek beszámitási értéke közötti különbözetet az aláirási helyek az utóbbiak átvétele alkalmával készpénzben fogják megtéríteni. A régi állami pénztárjegyek benyujtásával egyidejüleg kifejezendő kivánságra, ezen különbözet kiegyenlitéseképpen — mig a készlet tart — megfelelő további összegü uj kibocsátásu állami pénztárjegy fog a fenti aláirási ár alapján kiosztatni. Az esetleg fennmaradó összeg készpénzben fog kifizettetni.

4. Az 1913. évi állami pénztárjegyek kiadása ugyanazon aláirási helynél történik, amelynél az 1910. évi állami pénztárjegyek letétettek.

b) **Amennyiben az aláirás készpénz ellenében történik, a következő határozmányok mérvadók:**

1. Az aláirás alkalmával az aláirt összeg 5%-a biztositékképpen leteendő és pedig vagy készpénzben, vagy olyan a napi árfolyam szerint számitandó értékpapirokban, melyeket az illető aláirási hely elfogadhatóknak tart.

2. Az aláirás alapján átengedendő összeg a cserejegyzések kielégitése után fennmaradó összeg mérvéhez képest az aláirás befejezte után mielőbb megállapittatik és arról az aláirók értesittetnek. Minden aláirási helynek jogában áll az egyes átengedések összegét belátása szerint meghatározni. Ha az átengedés az aláirásnál kevesebbet tenne, a biztositék felesleges része visszaadatik. **1914. május hó 15-ig terjedő zárolási kötelezettséggel történő jegyzések különös figyelemben fognak részesülni.**

3. Az aláiró az aláirása alapján részére átengedett állami pénztárjegyeket **f. évi december hó 1-től kezdve legkésőbb december hó 20-ig** tartozik átvenni. Az aláirónak jogában áll a neki átengedett állami pénztárjegyeket a megjelölt időn belül 5000 koronánál nem kisebb részösszegekben is átvenni. Az átvétel alkalmával az aláirási hely a letett biztositékot elszámolja, illetőleg visszaadja.

4. Az átvétel ugyanazon helyen eszközlendő, ahol az aláirás történt.

Bejelentések, amelyek bizonyos meghatározott cimletekre szólnak, csak annyiban vehetők figyelembe, amennyiben ez az aláirási helyek mérlegelése szerint lehetséges.

Az átvételi határidők lejártáig át nem vett pénztárjegyek ezen időtől kezdve a benyujtó számlájára és veszélyére az illető aláirási helynél maradnak.

Budapest és Wien, 1913. november havában.

Magyar Általános Hitelbank.

M. kir. postatakarékpénztár.

Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület.

Pesti Magyar Kereskedelmi Bank.

Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó Bank.

S. M. v. Rothschild.

K. K. priv. Österreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe.

K. K. privilegirte allgemeine österreichische Boden-Credit-Anstalt.

Wiener Bank-Verein.

K. K. privilegirte Österreichische Länderbank.

Niederösterreichische Escompte-Gesellschaft.

Union-Bank.

Anglo-Österreichische Bank.

II. évfolyam Budapest, 1913. november hó 19-én 47. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15

Budapest

barátai — tisztelet a tisztelendőknek! — nem a fővárosnak, hanem önmaguknak akarnak erkölcsi tőkét kovácsolni a legujabb mozgalomból. Az eszme szülőit ideális célok vezették: Budapest fejlődésének müvészi irányt akartak szabni, Budapest kulturális haladását megállapitott programm szerint és a társadalom segitségével akarták biztositani. Az első lépés kudarca nem övék volt, hanem azoké, akik összetévesztik magukat Budapesttel. Az alakuló gyülés vezérmotivuma az volt, hogy ne bántsa soha senki Budapest intézményeit, minden gáncsolót, a városvezetés minden kritikusát elevenen el kell temetni. A halálra itélteknek társaságában igen jól érezzük magunkat: Molnár Ferencnek legalább is annyi érdeme van Budapest körül, mint a városkritika zordon kritikusainak. Ignotus miatt sem kell szégyenkeznünk, Gábor Andor is temérdek hibát fedezett fel, még sem vádolható partikuláris hazaárulással.

Nyugodt öntudattal és lelkiismerettel fogjuk ezután is teljesiteni a hivatásunkat. Budapest kritikusa sohasem gáncsolja, sohasem szidja Budapestet, hanem legföljebb az alkotók emberi silányságát igyekszik feltárni. Akinek az a meggyőződése, hogy Budapest ma bohémkirályság, hogy Budapest kormánypálcája könnyelmü kézben van: — őszintébb, lelkesebb barátja Budapestnek, mint az émelygős dicshymnuszok zengői. Budapestnek az az igazi barátja, aki bátran rámutat a cifra nyomoruság politikájának hibáira, meddőségére, kudarcaira. Budapest hálás lehet azok iránt, akik számokkal illusztrálják azt az igazságot, hogy a leggyönyörübb koncepcióktól duzzadó zsenik is csődbe kergethetik a fővárost, ha minden reális számitástól irtóznak. A lakáshiány, élelmiszerdrágaság, közlekedési, köztisztasági, közegészségi és egyéb mizériák permanens kongresszust tartanak Budapesten: — vajjon joggal nevezhető-e Budapest ellenségének, aki kutatja a bajok forrását és bünöseit?

Budapest polgársága három csoportból áll. Vannak dicsérők, közömbösök és kritikusok. A három csoport tagjait közös érzelem füzi össze: Budapest lelkes szeretete. Nem igaz, hogy Budapestnek intra muros ellenségei vannak, nem igaz, hogy csak az szereti Budapestet, aki dicséri a fejlődés törvényeinek végrehajtóit, vagy pedig közönyt tanusit minden fővárosi dologgal szemben. Budapestnek annyi a barátja, ahány lakosa van az országnak. A türelmetlenség, az elégedetlenség, a kritika, a gáncs — Budapest rajongó szeretetéből táplálkozik.

Futtánkok

Az autobusz

a legjobb uton van ahhoz, hogy semmi sem legyen belőle. A közlekedésügyi bizottság ülésén történt felszólalásoknak az volt a tenorja, hogy a polgármester rosszhiszeműen járt el ebben az ügyben, mert elhallgatta a bizottsági tagok előtt, hogy a házi kezelésre vonatkozó számitások a lehető legkedvezőtlenebb eredményekre vezettek. A polgármesteri terror abban az irányban is érvényesült, hogy szó sem eshetett azokról az ajánlatokról, amelyek ellenkező elvi alapon épülnek fel, de annál hasznosabbak, annál elfogadhatóbbak. Egyetlenegy szóval sem iparkodott a házi kezelés bajnoka védekezni az ellen a nyomós érv ellen, hogy vannak ajánlatok, amelyek mig egyfelől minden rizikótól mentesitik a várost és biztositják az autobuszforgalom megnyitását, másrészt a házi kezelés elvét is érintetlenül hagyják; sem időben, sem feltételekben nem korlátozzák azt a jogát a városnak, hogy az autobusz-koncessziót önmaga használja ki. Tartunk tőle, hogy az autobusz-rovatot még nagyon sokáig kell életben tartani.

A jubileum,

igy irta azt a polgármester, csakis arra való, hogy egyetlenegy napra pihenőt tartsunk s utána fokozott munkakedvvel, pihent elmével dolgozzunk a város érdekében. Olyan őszinte ez a beszéd, akárcsak maga a jubiláris alkalom, amelyről ugyancsak a polgármester állapitotta meg, hogy voltaképpen erőszakolt alkalom. A cikk pedig, amelyben a nevezetes polgármesteri megállapitások történtek, nem az olvasóközönség számára iródott, hanem a kormánynak. A kormány részvétele, meghivása körül, a kiélezett politikai helyzet folytán, némi bajok voltak. A nagy diplomata tehát egyetlenegy cikkel elintézte az ügyet. Kinevezte a jubileumot egyszerü, polgári, háziünnepélynek, amelynek a legszükebb családi körben kell lefolynia. Ezzel az elmés kigondolással elsősorban a kormány megbocsájtását akarta a polgármester biztositani, egyuttal pedig a polgárság elismerését is és annak a megállapitását, mennyire demokratikus gondolkodásu, mennyire polgáriasan cselekvő ember Budapest első polgára.

Bizony, bizony, nagy baja ennek az országnak, hogy senki sem kerül arra a helyre, amely őt tehetsége és képességei alapján megilletné. Ekkora diplomata-talentummal, ilyen zseniális ravaszsággal más országban külügyminiszter lesz az emberből, mink legföljebb polgármester.

Uj ügyosztály — a klubtárs kedvéért.

Szerdán választja meg a közgyülés *Berczell* Jenő és *Csupor* József főjegyzőket tanácsnokoknak. A választás után a polgármester intézkedni fog az ügyosztályvezetők uj beosztása tekintetében s megvalósulnak azok a kombinációk, amelyeket a *Fővárosi Hirlap* hetekkel ezelőtt jelzett. Az uj beosztással kapcsolatban a polgármester előszobájából végre ügyosztályba kerül *Sztankovits* Szilárd polgármesteri titkár is, aki e pillanatban nem örvend tulságos népszerüségnek a tisztviselők körében. A kijelölő választmány mult heti döntése és az ügyosztályba való áthelyezés egy-egy láncszeme annak a polgármesteri tervnek, hogy Sztankovits Szilárdból a legközelebbi alkalommal tanácsnok legyen. Sztankovits Szilárd kétségkivül gáncs nélküli gentlemen, alelnöke a Magyar Athletikai Szövetségnek, amelynek élén *Bárczy* István polgármester áll. Egyéb kvalifikációját azonban senki sem ismeri a polgármesteri titkárnak. Mindössze hét esztendő óta szolgálja a fővárost, mindig ugyanazon hatáskörben, a státuszba erőszakosan illesztették be, a közigazgatáshoz aligha ért sokat.

A polgármester érzi, hogy a klubtársi szolidaritásnak ujabb bizonyitása nem fog olyan simán menni s hogy a Sztankovits révén mellőzött főtisztviselők nem köszönik meg kollégáiuknak abnormális előrehaladását. Éppen azért az elmult héten uj jelszót adott ki: uj ügyosztályt kell kreálni, a testnevelés nagyon el van hanyagolva Budapesten! Ez már azután a netovábbja volna a polgármesteri kegyencek favorizálásának. Alig lehet komolyan venni azt az ötletet, hogy most, amikor arról van szó, hogy két ügyosztályt megszüntessenek, uj ügyosztályt kapjon a főváros, még hozzá a testnevelés számára, amelyet eddig is kitünően intéztek a tanügyi osztályban. A testnevelés Budapesten nem szorul hatósági gyámságra, ellenkezőleg, minden fölösleges hatósági beavatkozás csak bénitólag hathat reá. Nem is volna ennek az ügyosztálynak munkája semmi esetre sem annyi, hogy egy egész ügyosztályt tudna állandóan és hasznosan foglalkoztatni. Amilyen megdöbbentő tehát, éppen olyan komikus dolog az egész terv. A polgármester nem tudna védekezni az ellen a sulyos vád ellen, hogy egy embernek a kedvéért egy egész ügyosztályt kreált, a pénzpocsékolásra ujabb alkalmat és lehetőséget nyujtott. A testnevelési ügyosztály halvaszületett gyermek. Sztankovits Szilárd pedig ne vegye rossz néven, ha minden személyeskedéstől és elfogultságtól menten megállapitjuk, hogy a tanácsnoki állás felé irányuló ambicióia legalább is időelőtti.

Egyetlenegy adatunk volt csupán téves a tanácsnoki állásokra történt jelölésekről szóló, mult heti cikkünkben. *Sztankovits* Szilárd, amikor hét esztendővel ezelőtt állami szolgálatból a főváros szolgálatába lépett át, nem volt pénzügyi fogalmazó, hanem segédtitkár. Ez a tény azonban nem teszi elfogadhatóbbá a polgármester és a kijelölő választmány akaratát. A legtalentumosabb pénzügyi segédtitkárból sem lehet hét eszendős szolgá-

lat után fővárosi tanácsnok, pláne akkor, amikor a pályázók között olyanok is vannak, akik husz esztendőt meghaladó időn keresztül közmegelégedésre végezték munkájukat.

MÉRNÖKÖK GYÜLÉSE A TANÁCS ELLEN.

Az a mélységes elkeseredés, amelyet a tanács legutóbbi terve, Farkas Árpád szegedi mérnök akvirálása, a főváros mérnöki testületében keltett, erős visszhangra talált a városházán. A három műszaki ügyosztály mérnöktagjai szerdán este gyülést tartottak a Katonaféle étteremben. A gyülésen mintegy nyolcvan fővárosi mérnök jelent meg, közöttük Barczen, Orczy és Thierring műszaki főtanácsosok, 8—10 műszaki tanácsos, főmérnök stb. A megjelentek egyértelmüen megállapitották, hogy a tanács mostohán jár el a mérnökökkel szemben s ujabb és ujabb ballépésekkel fokozza az elkeseredést. Több felszólalás után Lippkay főmérnök inditványára az értekezlet bizottságot küldött ki azzal az utasitással, hogy a mérnöki kar sérelmeit memorandumba foglalják.

A bizottság elkészült munkájával s kihallgatást kért Bárczy polgármesternél, hogy a mérnöki kar memorandumát átnyujtsa. A polgármester azonban ridegen kijelentette, hogy nem hajlandó fogadni a mérnököket, nem kiváncsi a testület panaszára. A polgármester ur eljárása érthető. Végtére is csak a városi mérnökökről volt szó, nem pedig a polgármester urnak valamelyik protekciós jelöltjéről.

A mérnöki testület elhatározta, hogy Fock Ede tanácsnokot legközelebb küldöttség utján keresi fel s tőle kér oltalmat az indokolatlan és sérelmes mellőzésekért.

GÁZGYÁRI DIREKTÓRIUM

Főtisztviselők szinekurái

Ugy látszik, a városházán is megcsappant a bizalom a gázgyár vezetősége iránt. Kezdik belátni, hogy Heltai Ferenc hiányát egyre erősebben érzi a legnagyobb házi üzem. Legalább erre vall az a terv, amely legközelebb kivitelre kerül. Befejezett tény, hogy

a gázgyári üzemvezetés ellenőrizésére hattagu direktóriumot szerveznek.

A direktórium tagjai: Festetich Géza gróf alpolgármester Buzáth János, Harrer Ferenc tanácsnokok, Ripka Ferenc, Bernauer Izidor és Schödl Lipót gázgyári igazgatók. Az uifaita tisztség nem lesz egészen tiszteletbeli, mert jelentékeny tiszteletdijjal lesz egybekötve.

A város legfőbb tisztviselőit, különösen a szerencsés kiválasztottakat, nem illik a jövőben sem irigyelni, de sajnálni sem kell őket tulságosan. Bódy Tivadar alpolgármester alelnöke a Városi Villamosnak, elnöke a Vásárpénztár igazgatóságának, tagja a közmunkatanácsnak. Festetich Géza gróf most még csak felügyelő-bizottsági, jövőre igazgatósági tagja a Városinak, igazgatósági tagja a Vásárpénztárnak s tagja lesz a gázgyári direktóriumnak, később a közmunkatanácsnak. Rényi Dezső a Városi Villamos igazgatósági tagja, Harrer Ferenc az uj direktóriumban és a közmunkatanácsban van. Folkusházy Lajos a Vásárpénztár igazgatóságában, Buzáth az uj direktóriumban.

A névsorból megállapitható, hogy vannak favorizált tanácsnokok és vannak elhanyagolt tanácsnokok. Ezt egyébiránt illusztráltuk már akkor, amikor kimutatást közöltünk arról, melyik alpolgármesternek, melyik tanácsnoknak van városi autója, melyik kénytelen beérni egyszerü gummirádlissal és melyiknek nem iut e földi javakból semmi sem. Ez a differenciálódás más téren is tapasztalható. A főváros néhány kiválasztott főtisztviselőnek telefont vezetetett be a lakására s állandóan a város fizeti a telefondijat. Városilag fizetett telefonja van Almády Géza, Buzay Károly, Déri Ferenc, Fock Ede, Folkusházy Lajos, Harrer Ferenc tanácsnokoknak.

Eperfa-tragédia az Andrássy-uton

1.

„Feketén bólintgat az eperfa lombja". Igy dalolja ezt a költő, de nyilt kérdést csinál abból, hol van az az eperfa, amelynek a lombja feketén bólintgat? A költő feledékenységét sietve pótoljuk: a feketén bólintgató eperfalomb Budapesten virágzott, Budapest legszebb utján, az Andrássy-uton, véges-végig.

2.

Az Andrássy-ut eperfái az Oktogon-téren kezdődtek s e napokban végződtek. Gyönyörü eperfákat ültettek a város gondos kertészei. Terebélyes lombok zöldültek a fákon, azzal a szent hivatással, hogy az omnibusz tetején gyanutlanul ülőknek kalapjait bejelentés nélkül lesöpörjék a tar koponyákról. Aminek mindig nagyon örültek a beavatottak. A ligethez közel ültetett fák viszont igen értékes anyaggal gyarapitották állandóan a lapok rendőri rovatait. Nagyon sok öngyilkos ezeket a fákat használta fel önakasztási célokra. Ugy gondolkoztak, hogy nem árt, ha az ember még az utolsó percben is spórol: minek fáradjanak egészen a ligetig, amikor jó és olcsó eperfákról a liget közelében is gondoskodott a körültekintő tanács.

3.

Gyalázatos, cudar világot élünk, az már bizonyos. Az is baj, ha valami nem sikerül, az is baj, ha valami tulságosan jól sikerül. Példa erre a városi eperfák sorsa. Az elültetett eperfamag termékeny talajra talált az Andrássy-uton. A lombokkal még megbirkóztak volna a kertészek, de az eperfa egy szép napon elkezdett gyümölcsözni. Valóságos, belső és el nem titkolható eper hullott a fákról, mint egykoron a manna az égből, vagy mint a verebek bélkanalizációjának eredménye az Erzsébet-téren.

4.

Maradjunk inkább az utóbbi, költői hasonlatnál. Annál is inkább, mert ennél a pontnál érünk el az u. n. tragikai kifejlethez. Előtt az epreket hullató őszök ősze s a pesti szép asszonyok és szép lányok, ahogy végigmentek az Andrássy-uton, eperillatu parfőmhöz jutottak. Az illatot még talán eltürték volna, az ellen azonban az apák és férjeknek támadt jogos aggodalmuk, hogy a drága bluzokat és kosztümöket használhatatlanoknak bélyegezzék a szép asszonyok és leányok. A város eprei szorgalmasan hullottak és mintha csak üzleti összeköttetésben állottak volna a tisztitó-intézetekkel, pont a női ruhadarabokon fakadtak föl.

5.

Az apák és férjek tiltakoztak az eperfáknak gyümölcsöző elhelyezése ellen. A város pedig belátta, hogy igy nem lehet köztisztasági politikát csinálni. Mult héten előkerültek a város fegyvertárából a szekercék s amit az idők hires vasfoga nem tudott elérni, elvégezték azt a városi szekercék. Kidőltek az eperfák eprestül, a gyerekek nem nevetnek többé a kalapok miatt, az öngyilkos-jelöltek ezentul a ligetbe kénytelenek vonszolni fáradt tagjaikat. Egészen bizonyos, hogy ezt a gyászt is Tisza István hozta a hazára.

Fischerék mókáznak.

A becslés ujabb adatai

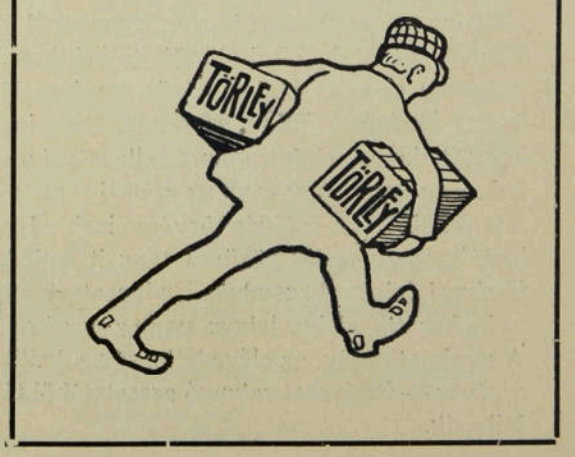
A Magyar Villamossági Részvénytársulat huza-vona politikájáról, mellyel a becslés befejezését hátráltatja, továbbá az értékelés adatairól nagy feltünést keltő cikkben beszámolt a „Fővárosi Hirlap"; ismertettük a bíróságnak legutóbb kelt szigoru határozatát, melyben utasitotta a szakértőket, hogy jelentésüket legkésőbben 1913 november 15-éig terjesszék be. Mint most értesülünk, a társaság ezt a terminust sem tartotta be; a fővárosnak hétfőn végzést kézbesitettek, mely szerint a törvényszék ujabb terminust adott a szakértők becslési jelentésének beterjesztéséhez. A határidőt ujabb négy hétben szabta meg a bíróság; szigoru hangu 70715. sz. alatt hozott végzésében arra utasitja a műszaki berendezéseket becslő szakértőket, hogy jelentésüket legkésőbb 1913 december 15-éig beadják. Az épitési szakértőknek ellenben rövidebb terminust szabtak, nekik a bíróság határozata folytán nyolc napon belül be kell adniok szakvéleményüket; a nyolc nap a végzés kézbesitésétől számitódik.

Az épitési szakértők egyébként teljesen végeztek munkájukkal. Mindössze két alapelvben volt közöttük eltérés; az egyik az, hogy az épületekbe beépitett fölszerelések mint villanycsengő és ehhez hasonló inveszticiók, melyik szakértő-bizottsághoz tartozik. Végeredményben aztán megállapodtak, hogy az ilyen létesitmények értékelése a műszaki bizottság hatáskörébe való. A másik kérdéses pont pedig az volt, hogy ki becsülje meg az olyan berendezéseket, amihez egy ingatlanba elmozdithatatlan fölszerelések vannak beépitve. Ezt közös megegyezéssel az épitési becslőbizottság értékelte.

Nagy ellentét támadt azonban a szakértők között a kábelhálózat értékének megállapitásánál. Erre nézve a szerződés ugy intézkedik, hogy az ár megszabásánál nem az üzleti érték, hanem a használati érték az irányadó. Ezt a Magyar Villamossági emberei ugy értelmezték, hogy személyes szemle utján megállapittassék a kábelek hossza, megállapitották egy-egy kábel élettartamát és annak beszerzési árát; a beszerzési árból levonták az üzembevételre esö részt és azt akarják használati értéknek tekinteni. A főváros becslőinek álláspontja viszont az, hogy a használati érték annyit jelent, menynyiben tudja a város a kábeleket használni.

Már pedig a Magyar Vilamossági kábelei olyanok, hogy ezt a rendszert ma már nem is használják, manapság ugyanis háromfázisu kábelt alkalmaznak. S ha a főváros a társaság által üzemben tartott kábeleket akarja használni, akkor külön gyárat kell erre felállitania, mert ilyen kábeleket ma nem is gyártanak.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüek
kezesség mellett rendkivül jutányosan VAJDA MÓR-nál
IV., Deák Ferenc-utca 21.

A Pesti Hazai házát

kibérli a főváros

Roppant módon megnött, kiszélesedett a városházi közigazgatás. Nemcsak ügykörben és személyekben, hanem hivatali helyiségekben is. A központi városházán már nem tudják elhelyezni az összes ügyosztályokat és hivatalokat. A szociálpolitikai és közgazdasági ügyosztályok a városházával szemközt lévő bérházban vannak, a vizművek igazgatósága és több más üzemigazgatóság még messzebbre került a központtól.

Eleinte ugy tervezték, hogy a Szücs-féle házat, amelyet a város éppen ebből a célból vásárolt meg, átalakitják hivatalos helyiségekké s többek között ott helyezik el az árvaszéket. Ez ellen a terv ellen azonban sikerrel tiltakozott Melly Béla dr. árvaszéki elnök s a kitüzött célból az lett, hogy a házban Rózsavölgyi alpolgármesternek csináltak modern kényelemmel berendezett lakást.

A helyzet most ugy akarnak segiteni, hogy kibérelnek egy egész palotát A Pesti Hazai Első Takarékpénztár tudvalevőleg uj bankpalotát épittet, amelyet a jövő tavasszal fognak megnyitni. A régi ház az Egyetem-utca és Gróf Károlyi-utca sarkán, üresen marad 1914 május 1-én s minthogy lakásokat nem lehet benne csinálni nagyobb átalakitások nélkül, a takarékpénztár a legjobb fejőstehenére gondolt, a fővárosra. A városházán pedig kapóra jött az ajánlat, nemcsak azért, mert a ház a legelhanyagoltabb állapotban fogja megélni a takarékpénztár áthurcolkodását, nemcsak azért, mert meglehetősen messze esik a ház a központi városházától, hanem azért is, mert a bér jó magas lesz, az ilyen üzletek iránt pedig kiváló érzékkel birnak a városházán.

Eltüntetett deficit

A legszomorubb költségvetés

Lapunk zártakor került nyilvánosságra a főváros jövő évi költségelőirányzata, *Berczel* Jenő dr. tanácsnok és *Ács* Ferenc főszámtanácsos munkája. A költségvetéssel az utolsó pillanatban csak nagy általánosságban foglalkozhatunk, annyit azonban a legfelületesebb tanulmányozás után is meg lehet állapitani, hogy a jubiláris esztendő a főváros legsiralmasabb, legszomorubb költségvetését hozta.

Öt millió és néhány százezer koronával több a bevétel és a kiadás, mint tavaly. Ez pedig semmiesetre sem komoly dolog és nem nevezhető természetes expenziónak. A mult példájából, különösen a tavalyi eredményből tudjuk, hogy az előirányzott bevétel sohasem folyik be, a kiadás viszont mindig nagyobb az előirányzatnál.

A költségvetés nagyszerényen mindössze hétszázezer korona deficitet tüntet fel, de még erre is talál fedezetet. Ez azonban nem jelent semmit. A valóságban legalább is három millió koronára tehető a hiány, amelyet majd a következő zárszámadás fog mutatni.

Az improduktiv kiadások horribilis emelkedése a laikus előtt is első pillanatra feltünik. A látszólagos egyenleg, a bevétel és kiadás összegének harmoniája nem jelent egyebet, mint azt, hogy vagy a bevételeket emelték megfelelő összegekkel, vagy a kiadásoknak egy részét faragták le. Az eredmény mindenképpen irreális, mint ahogy a költségelőirányzatnak az a leghivebb jellemzése, hogy teljesen meddő munka, mert alig van olyan tétele, amely a valóságban igaznak, megfelelőnek fog bizonyulni.

Utbaigazitás

ingyen jogsegélylyel.

A főváros tudvalevően utbaigazitó hivatalokat szándékozik fölállitani, melyeknek szociális célja az volna, hogy az ügyes-bajos emberek dolgát tanácsaival, sőt beleavatkozásával jóutra téritse. Az intézménynek már az igazgatóját is kijelölték dr. Sidó Zoltán személyében, akit a szociálpolitikai ügyosztályból emiatt az elnöki ügyosztályba helyeztek át. Az utbaigazitó hivatalokra a közgyülés meg is szavazta a szükséges 46,000 koronát, megvalósitani azonban nem lehetett, mert közbeléptek az ügyvédek és egyik testületük, az Országos Ügyvédszövetség közben is járt az igazságügyminiszternél. Az ügyvédek állitása szerint ugyanis az utbaigazitó hivatalok felállitása az ügyvédség kenyerébe vágna; a minisztert azonban csak részben sikerült meggyőzniök, aminek az volt a következménye, hogy a jóváhagyás helyett fölszólitotta a fővárost, hogy a tervezett utbaigazitók számára ügyviteli szabályzatot készitsen és azt juttassa el hozzá.

A szociálpolitikai bizottság megbizta legutóbb az elnöki és a szociálpolitikai ügyosztályt az ügyviteli szabályzat elkészitésével. Az ügyosztályok tervezete messze elüt egymástól. A szociálpolitikai ügyosztály, hivatásának megfelelően, szociális alapon akarja berendezni az utbaigazitó hivatalokat, amely pedig erősen érintené az ügyvédek érdekeit. Az ügyosztály mindenekelőtt nemcsak közigazgatási, hanem jogi tanácsokat is kiván a közönségnek nyujtani és ebbe nemcsak a 2400 koronán alóli fizetésü polgárokat akarja részesiteni, hanem minden jelentkezőt, abból indulva ki, hogy a középosztálybeli ember sokszor még jobban rá van utalva az ingyenes jogi segélyre, mint az iparosság. De nemcsak jogi tanácsadást tervez az ügyosztály, hanem jogi eljárást is nyujtana az utbaigazitó-hivatal révén. Sőt ingyenes védőt is kirendelne az esetre, ha a kamarának az ügy sürgősségére való tekintettel az már nincs módjában; ezt az elhatározását onnan meritették, hogy a kamara által kirendelt ingyenvédők sok esetben elhanyagolják a szegénysorsu felek ügyeit.

A szociálpolitikai ügyosztály ugy tervezi, hogy a központi városházán kivül minden kerületbe állit föl utbaigazitó-hivatalt. Az összes hivatalok vezetésére, tekintve, hogy jogi tanácsot adnak és jogi eljárást vállalnak, egy kiváló és nagypraxisu ügyvédet akarnak állitani.

Katzer és Dán

Szücsök harca a városházán

Katzer József szücsmester, akinek a neve fogalom az országban, esztendőkkel ezelőtt kidolgozott egy módszert, amelynek segitségével bárki elsajátithatja a szücsipar tudományát és müvészetét. A módszer mellé szerszámot is talált ki Katzer, aki a maga szakmájában elsőrendű tekintély.

Katzer ugy a módszerre, mint a szerszámra vonatkozó találmányát szabadalmaztatta, azután pedig hozzáfogott a módszer gyakorlati alkalmazására. Tanfolyamot nyitott, amelyre a főváros is elküldött tiz középiskolai tanárt.

Később Katzernek tudomására jutott, hogy az általa kiképzett tanárok a községi iskolákban maguk is tanitják a Katzer-féle módszertant, holott ehhez nem volt joguk. A szücsipartestület, amelynek ugyszólván létérdeke volt, hogy Katzer szabadalma közkincsesé váljon, három esztendővel ezelőtt beadványt intézett a fővároshoz s kérte, hogy a város vegye meg huszonötezer koronáért mindkét szabadalmát a hozzátartozó, mintegy 100 értékes mintával, rajzzal együtt Katzertől, vagy pedig rendszeresitse a szücsipari oktatást s alkalmazza Katzert megfelelő fizetéssel a tanfolyamnál. A városházán meg is volt a jóakarat az ügy kedvező elintézésére. Közbejött azonban, hogy a szücsipartestület Dán Leó biz. tag személyében uj elnököt kapott. Dán régi haragosa Katzernek s annyira nem képes uralkodni a személyes érzelmein, hogy az ipartestület ellenére megakadályozni iparkodott a kérelem elintézését a városházán. Igy történt, hogy a szücsipartestület kérelme évek óta elintézetlenül hever a városnál, amiből a szücsipartestületnek is, Katzernek is, nagy kára van. Katzer teljes joggal fenyegetődzött pörrel amiatt, hogy a város az általa kiképzett tanárok révén szabadalombitorlást követ el, azonkivül pedig kártéritéssel tartozik azért is, mert vonakodik kiadni a kérvényben csatolt mintákat, rajzokat, leirásokat, amelyeket a külföldiek drága áron akartak tőle megvásárolni. Egy esztendő óta az ügy a szociálpolitikai ügyosztályban van, Ágotai ipari szakfelügyelőnél. Ő sem tesz egy lépést sem ebben a dologban.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintaterme
Budapesten,
V., Városház-utca 4.
(Kossuth Lajos-utca sarok)
Szabad bemenet.

Szén, koksz
szobafütési és ipari célokra helyben fuvarokban és zsákokban, vidékre bármely vasuti állomásra vaggonokban
Sugár Vilmos cégnél Károly-körut 14.
Telefon: József 2-58, 2-59, 2-60.
Raktár: József 32-02.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők, és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrássósvanyviz étvágyat javit, gyomorron ást megakadályoz.
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23
Beton-, híd- és csatornaépitő. Telefon 55—55

Az igazi hölgy elegáns fellépéséhez okvetlenül tartozik egy pár
BRILLIÁNS BOUTON.
Mindenki, aki ilyent beszerezni óhajt, forduljon
SCHÖNWALD IMRE
óra- és ékszertelepéhez Budapest, Deák Ferenc-utca 21., ahol mélyen leszállitott árak mellett óriási választékot talál.

„Pallas" nyugdij-, élet és katonai biztositó r.-t.
Budapest, VII., Erzsébet-körut 27. szám.
Képviselők kedvező feltételek mellett alkalmaztatnak.
Köt felette előnyös feltételek mellett: nyugdij-, élet-, hozomány-, nép-, katonai szolgálatra orvosi vizsgálat nélkül.
Kérjen prospektust.
életbiztositásokat.

Események

Telefon 137—15.

Hátralékos előfizetőinket tisztelettel fölkérjük, hogy az esedékes díjat beküldeni szíveskedjenek.

Címváltozások közlését azonnal kérjük.

Előfizetési árak: egész évre 16 kor., félévre 8 korona. **A kiadóhivatal.**

Közgyülés. A mai közgyülés tárgysorozatáról sem hiányzik a már megszokott pont: a választások. Berczell Jenő dr. és Csupor József dr. személyében értékes erőkkel, szorgalmas és képzett tisztviselőkkel gyarapodik a tanács. Némi keserüség mégis belevegyül az egyhangu választásba. Ugy hirlik, hogy a közgyülésen szóvá teszik Sántha Dénes és Wigh János főjegyzők sérelmét, akiket a kijelölő bizottság indokolatlanul mellőzött a jelölésnél. Uj alügyészt is választanak: Váradi Jenőt, a három kerületi orvosi állás betöltésénél viszont győz a kijelölő választmány döntése.

A Szemere-féle ingatlan felerészének a községi konyhakert-gazdaság részére leendő átengedése nem fog ugyan vihart támasztani, de nem ártana, ha a bizottsági tagok a kérdéssel kapcsolatban szóvá tennék a tanács telekpolitikájának a Szemere-telephez hasonló eredményeit. — A Vas-utcai felső kereskedelmi iskola, klasszikus példája a hiteltullépéssel történt városi épitkezésnek, szintén szóba fog kerülni a közgyülésen, de csak jelentéktelen vonatkozásban. A török és bosnyák ifjak gyakorlati kiképzésére 6000 koronát kér a fővárostól az e célra alakult magyar bizottság. A tanács a kérelmet pártolja. E tárgynál felszólal Gelléri Mór. — Bódy Tivadar dr. alpolgármester részére 6000 korona képviseleti pótlék megszavazását kéri a tanács. A kérelem méltányos, mert néhai Vaszilievits Jánosnak is engedélyezte ezt az összeget a közgyülés. A Szemere-féle ingatlan megszervezéséről más helyen szólunk.

Melha Kálmán nyugdijaztatása. Melha Kálmán, a főváros érdemes tiszti főügyésze, beadta nyugdijaztatás iránti kérvényét. A kérvény hetek óta fekszik a polgármester asztalán s érthetetlen, hogy Bárczy István mindeddig nem tett jelentést róla a közgyülésnek. Melha Kálmán helyére Szabó Imre dr. főügyész-helyettes és Köncs Boldizsár dr. tiszti ügyész pályáznak.

A Gellért-hegyi sikló. Annakidején megirtuk, hogy Gfrehrer, Schoch és Groszmann fővárosi vállalkozók engedélyt kértek a fővárostól a Gellért-hegyi sikló megépitésére. Mialatt az ügy a városházán aludt, a vállalkozók érintkezésbe léptek a Phoebus-szal s ezzel együtt akarták nyélbeütni az üzletet. A város azonban arra akarta kötelezni a Phoebust, hogy a villamosáramot a készülő városi villamos-telep szállitsa. A Phoebus erre kiugrott a társaságból s Gfrehrerék ismét magukra hagyatva sürgetik a koncesszió kiadását.

A munkanélküliség ellen. A főváros közgyülése tudvalévőleg ötvenezer koronát szavazott meg a munkanélküliek segélyezésére. Természetes, hogy ez az összeg csak igen csekély mértékben enyhitette a nagy nyomort. Éppen ezért a szociálpolitikai ügyosztályban javaslat készül a munkanélküliség elleni küzdelemnek reálisabb alapokra való fektetésére, a munkanélküliség intézményes elfojtására.

Árulják a patikákat. Gróf Khuen-Héderváry Károly belügyminisztersége alatt tiz régi gyógyszerészsegéd kapott patikajogot Budapesten. Ugy látszik, hogy a patika ma már nem a legjobb üzlet a fővárosban. A tiz uj tulajdonos közül eddig heten adták el üzletüket s a mult héten jelentették be a városnál a nyolcadik patikaátadást.

Megnyilik az Adria-buffet. Csütörtökön, november huszadikán, nagyszabásu etablissementtel gazdagodik a főváros. A Rákóczy-ut 41. szám alatt, az Adria-szálló földszinti és udvari helyiségeiben megnyilik az Adria-étkező, amelynek a maga nemében sehol sincsen párja. Egy koronáért pazar ebédhez jut itt a fővárosi polgár, amerikai hütőkben friss pilseni sört tartanak, egy pohár sör ára mindössze tiz fillér lesz. Minden ragyogóan tiszta, szép és jó lesz, nem tulzás az az állitás, hogy az Adria-étkező megnyitásával megszünik Budapesten a drága és rossz koszt miatti panasz.

Házilag készitett női-, férfi- és gyermek-fehérneműek, rendkivül jutányosan, kezesség mellett: *Vajda Mór*, Budapest, Deák Ferenc-u. 21.

A Muzeum-köruti uj áruház. A mult héten nyilt meg a Muzeum-köruti Neumann-ruhaáruház, amely *Schvarcz* Jenő és *Horváth* Antal müépitészek szerencsés koncepcióját dicséri. Az áruház hatalmas arányaival a nagy németországi áruházakra emlékeztet. Az utolsó emelet fölött az egész áruház terjedelmében rendkivül impozáns üvegtetőzet emelkedik.

Max Linder vakációja teszi derüssé az „Omnia" nagyszabásu uj műsorát, mely gazdag változata a legkitünőbb slágereknek, melyek közül külön kiemelendők a „Menyasszonyi fátyol" három felvonásos életkép, a „Hadgyakorlatok örömei" két felvonásos vigjáték és „Apa és fia" két felvonásos társadalmi szinmű.

Katzer szőrmeárui világhirü elsőranguak és elismert jutányosak. A *Katzer* szabadalmazott ujkori rendszere szerint készült áruk törvényes védjegygyel vannak ellátva, a rendszer előnye főleg a tartósság fokozásában és utólérhetetlen precizitásban nyilvánul.

Erőszakolt üzletek

Óbudai ingatlan-szerzés

A szerdai közgyülés elé hozták a Szemere-féle, Lajos-utcai ingatlan megszerzésére vonatkozó előterjesztést. Ez a vétel különös figyelmet érdemel már csak azért is, mert a pénzügyi bizottság egyizben elutasitotta már az üzletet, de a tanács ennek dacára keresztül akarja hajtani az előterjesztést. A kérdéses ingatlan tulajdonosa Szemere Ignácné. A vételt áliltólag nem is ő kezdeményezte, hanem a tanács, amely 1913. évi április 1-én kelt határozatával felhivta a kisajátitó bizottságot, hogy az ingatlan megszerzésére nézve az alkutárgyalásokat tegye folyamatba. A kisajátitó bizottság javasolta, hogy az ingatlan összes tartozékaival 56.000 koronáért, illetve a főváros javára bekebelezett 6000 korona levonásával 50.000 koronáért szereztessék meg. A pénzügyi bizottság azonban 1913. évi március 30-án kelt ülésében a kisajátitó bizottság javslatával szemben az ingatlan megszerzését, a mai pénzügyi viszonyokra való tekintettel, *nem javasolta.*

A tanács folyó évi junius 3. és 17. napjain tartott ülésében ujból tárgyalván az ügyet, a pénzügyi bizottság javaslatával szemben, arra való tekintettel, hogy addig is, mig az ingatlan a szabályozás céljait fogja szolgálni, az ingatlanon levő épületek ideiglenesen a tan. VII. ügyosztály előterjesztése szerint óvoda céljaira előnyösen felhasználhatók, kivánatosnak mondván ki, ujból felhivta a kisajátitó bizottságot, hogy az ingatlantulajdonossal az alkutárgyalásokat ujból vegye fel oly irányban, hogy az a javasolt 50.000 koronás vételárra való igényét a lehetőségig leszállitsa. A kisajátitó bizottság ez alapon eljárván, az ingatlantulajdonossal 48.000 korona vételárban jutott egyezségre s javasolta, hogy az ingatlan ezen kártalanitási árban megszereztessék.

A kisajátitó bizottságnak ezen javaslatához a pénzügyi bizottság hozzájárult, a tárgy ez alapon a közgyülés napirendjére felvétetett, de a pénzügyi viszonyokra való figyelemmel nem tárgyaltatott. A tanács miután az ingatlantulajdonos egyrészt kijelentette, hogy a pénzügyi viszonyokra való tekintettel beleegyezik abba, hogy a kártalanitási összeg 3 éven belül oly időben fizettessék ki neki, amely időt a főváros legalkalmasabbnak tart, másrészt pedig a kártalanitási összegnek 5 százalékos kamatai ellenében kész az ingatlant óvoda céljaira a fővárosnak azonnal birtokába átadni, a kisajátitó és a pénzügyi bizottság hozzájárulásával javasolja a közgyülésnek, hogy a szóbanforgó ingatlan a mondott 48.000 koronért megszereztessék, megjegyezvén, hogy a kártalanitási összeg 5 százalékos kamatai kisebb összeget adnak ki, mint amily összeget a főváros az óvoda mai kevésbé megfelelő helyiségeért bér cimén fizet.

A tanácsi előterjesztéshez két megjegyzést bátorkodunk füzni. Az egyik az, hogy sem a tanácsnak, sem a kisajátitó bizottságnak a döntése, az értékelése, nem szentirás. Ime, az ingatlan tulajdonosa, amikor látta, hogy baiban az üzlet, nyomban leszállitotta az igényeit kétezer koronával. Ezt az összeget kétségtelenül a pénzügyi bizottság takaritotta meg a fővárosnak. A másik kifogás az, hogy a mostani idő még a legelőnyösebb telekvételekre sem alkalmas. A legenyhébb feltételek mellett sem tanácsos az üzlet.

OMNIA

mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József I-25

Menyasszonyi fátyol
Életkép 3 felvonásban
Hadgyakorlatok örömei
Vigjáték 3 felvonásban.
Apa és fia
Szinmü 2 felvonásban
Maxi vakációja
Bohózat Max Linderrel

Folytatólagos előadások hétköznap d. u. 5 órakor, vasárnap d. u. fél 4-kor kezdődnek. Rendes helyárak

Jegyelővételtás: Hirsch nagytőzsde, VI., Andrássy-ut 19., II., Lánchid-u. 2. nagytőzsde és az Omnia pénztáránál, d. e. 10-től fél 1 ig és d. u. 3 órától

AZ UJ „BERSON"

Mesés szépségü és célszerü AJÁNDÉKTÁRGYAK vásárlására legalkalmasabb SCHÖNWALD IMRE óra- és ékszertelepe Budapest, Deák Ferenc-utca 21. sz., mert nagyszerü választéka mellett az árak is meglepően olcsók.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

LUTRIZÁS DISZMAGYARBAN.

A magyar és az osztrák osztálysorsjáték

Osztrák szomszédaink most részesülnek először az osztálysorsjáték áldásaiban. E hó 12-én volt Bécsben az első huzás és ebből az alkalomból nem lesz érdektelen összehasonlitást tenni a magyar és osztrák osztálysorsjáték között. Mindenekelőtt ki kell emelnünk, hogy Ausztriában az osztálysorsjátékot maga az állam kezeli és a sorsjegyeket ő adja ki közvetlenül az elárusitóknak. A hasznot tehát az állam teszi zsebre és nem, mint nálunk, egy magántársaság, mely az államot és a közönséget egyaránt megrövidíti. Ausztriában ezenkivül az osztálysorsjáték ugy van felépitve, hogy a nyerés esélyei 35 százalékkal nagyobbak, mint nálunk. Ausztriában a sorsjegyek tiszta hozama is nagyobb. Ott 50,000 nyeremény van 14.250.000 K összegben; egy-egy sorsjegyre tehát átlag 285 K esik. Ha ebből a 200 K-ra rugó játékbetétet levonjuk, sorsjegyenkint 85 K tiszta jövedelmet kapunk ki. A magyar osztálysorsjátéknál 55,000 nyeremény van 14.459,000 K (netto) összegben. Egy-egy sorsjegyre e szerint 263 K esik, a tiszta jövedelem tehát csak 63 K, ami az osztrák sorsjegyek javára 22 K különbözetet mutat. Végül megjegyezzük, hogy a sorsjegyek tiszta hozama az egyes osztályokban is kedvezőbb Ausztriában, mint nálunk.

Tekintetbe kell vennünk azt is, hogy nálunk az osztálysorsjáték részvénytársaság évenkint mindössze 2.662,000 korona bért fizet az államnak, ezzel szemben az osztrák államnak az osztálysorsjátékból mintegy 10 millió korona tiszta jövedelme van. Önkéntelenül is felmerül tehát az a kérdés, hogy miért monopolizálja nálunk az osztálysorsjátékot egy külföldiek által alapitott és igazgatott társaság, amely a közönséget egyenesen kifosztja, az államot pedig jelentékenyebb jövedelemtől üti el. Ez a kérdés annál égetőbb és aktuálisabb, mert az osztálysorsjáték részvénytársaság koncessziója három év mulva lejár és igy a kormány és a törvényhozás szabad kezet fog nyerni arra, hogy ezt a társasági monopóliumot vagy megszüntesse és az osztálysorsjátékot állami kezelésbe vegye, vagy pedig hogy a bért jelentékenyen felemelje.

Ezt az utóbbit a társaság könnyen elbirná. A társaság alaptőkéje 3.600,000 korona; fennállása óta 4.4 millió korona tartalékot gyüjtött, ezenkivül állandóan 20 százalékos osztalékot fizetett, minden részvénynek még külön 5 százalék kamatot juttatott, végül pedig az alapitóknak minden évben 250,000 koronán felüli összeget utalványozott ki. Hogy a titkos osztalék milyen nagy, arról természetesen pontos adatokat nem szolgálhatunk, de hogy azok milliókra rugnak, az az üzletnek már a természetéből is következik.

Együttvéve tehát a társaság évenkint alaptőkéjének több mint 30 százalékát keresi meg tisztán. Alig hisszük, hogy van az országban részvénytársaság, amely ilyen fényesen jövedelmezne. És ez a jövedelem minden érdemleges munka nélkül, idegen tőkének, idegen embereknek jut, akik bevándoroltak hozzánk, hogy a magyar közönséget kizsaroljak. Mindez pedig az állam jóvoltából történik, mely csekély ellenszolgáltatásért értékes monopóliumot adott olyan társaság kezébe, amelynek élén egy volt németországi sorsjátékkollekteur áll, aki még nyelvünket sem érti. Az igaz, hogy ezt a monopóliumot az az ember játszotta idegen kézre, akit a biróság „Európa legnagyobb panamistája" jelzővel illetett.

Nem szabad türni, hogy ez a panamás koncesszió meguiittassék, annál kevésbbé, minthogy az államnak aranyvis nagy szüksége van azokra a milliókra, melyeket most egy idegen társaság harácsol össze. Mert, ha az állam Ausztriában a közönségre nézve nagyobb nyereményesélylyel 10 millió jövedelmet tud magának e forrásból biztositani, akkor ezt az előnyt a magyar állam se dobhatja el magától csak azért, hogy idegen emberek zsebeit töltse meg.

---

250 milliós járadékkölcsön. A balkáni háboru következtében szükségessé vált hadikészenlét költségeit az osztrák és a magyar kormány a jövő év elején fogják likvidálni. A magyar pénzügyminiszter az expozéjában bejelentette, hogy a rendkivüli katonai költségek és a budgetben mutatkozó deficit fedezésére 250 millió korona államkölcsönt szándékozik felvenni. Most arról értesülünk, hogy ez az emisszió február első napjaiban fog megtörténni. Ezt megelőzi a 350 milliós osztrák kölcsön, amely január második felében fog kibocsáttatni. A magyar kölcsön járadékkölcsön lesz, miután a már 700 millión felül forgalomban lévő kincstári jegyeket nem akarják többé szaporitani. Hegedüs Lóránt dr. képviselő, a pénzügyi bizottság előadója, aki ismeri a kormány intencióit ,a „The Economist" vádjaira adott válaszában azt irta, hogy a pénzügyminiszter a kincstári jegyeket a lejárat sorrendjében járadékkölcsönné fogja átváltoztatni. Ez helyes dolog, mert a roppant nagy függő adósság nagyon kedvezőtlenül befolyásolja állami pénzügyeinket.

Az információs irodák megrendszabályozása. Ismeretes, hogy a mindenféle információs zugirodák mennyi bajt okoznak a tisztességes kereskedelemnek. Ezeket a viszonyokat a kereskedelmi miniszter most törvény utján megszünteti. Mint értesülünk, a készülő törvénytervezet főbb intézkedései a következők lesznek:

1. Kereskedelmi tudakozódó-irodák csak hatósági koncesszióval létesithetők, amint az Ausztriában történik.
2. A kereskedelmi tudakozódó-irodák szigoru hatósági ellenőrzése.
3. A büntető törvénykönyvnek 258, 259. és 261. szakaszai, amelyek a rágalmazás büntethetőségére vonatkoznak, olyformán fognak módosittatni, hogy a kereskedő és ipari cégek hitelét rontó hazug hirek is büntetőjogilag megtorolhatók legyenek.

Az utóbbiakról, ha azok sajtó utján követtetnek el, az uj sajtótörvény is intézkedik. Megelégedéssel vesszük tudomásul, hogy a kormány végül ki akarja irtani ezeket a zugirodákat, amelyek az utóbbi időben gombamódra elszaporodtak és különösen a mostani válságos viszonyok között annyi visszaélést követtek el.

A pénzintézeti reform és a takarékbetétek biztositása. A pénzügyminiszter expozéjában kijelentette, hogy szükségesnek tartja, hogy a bankok és takarékpénztárak által kezelt idegen pénzek tekintetében garanciák nyujtassanak arra nézve, hogy ezek a pénzek rendeltetésük céljaitól nem fognak elvonatni és nem fognak kalandos vállalkozásokba fektettetni, amint ez a multban olyan gyakran történt. E cél elérésére a pénzügyminiszter törvényjavaslatot szándékozik előterjeszteni a betétek biztonsága érdekében. A készülő uj törvény arra kötelezné a pénzintézeteket, hogy a betétek 25 százalékát pupilláris értékpapirokban helyezzék el. Ebből 15 százaléknak magyar járadéknak kell lennie. Ezáltal a pénzügyminiszter nemcsak a betétek biztonságát akarja fokozni, hanem a járadéknak is ujabb piacot akar szerezni.

Kitüntetett igazgató. A hivatalos lap vasárnapi száma közli, hogy a király Robitschek Zsigmondnak, a Magyar Cukoripar Részvénytársaság igazgatójának, a közgazdaság terén szerzett érdemei elismeréseül a Ferenc József-rend tiszti keresztjét adományozta. Robitschek egyike ama zseniális igazgatóknak, akiknek a magyar cukoripar sokat köszönhet. Robitschek nagyszabásu szakismerete előkelő piacot teremtett a magyar cukoriparnak, nevét nemcsak Magyarországon, de a külföldön is a legelőkelőbb szakemberek között emlegetik.

Ipari bíróságok. A kereskedelmi minisztériumban az ipartörvény módositásától függetlenül törvénytervezet készül ipari bíróságok felállitása tárgyában. Ezek a bíróságok a franciaországi „conseils prud'hommes" mintájára létesittetnének.

A helyiérdekü vasutak tőkeemelése. A *Magyar helyi érdekü vasutak r. t.* november 12-én megtartott rendkivüli közgyülésén elhatározták, hogy a 16 millió K alaptőkét 20.000 drb 200 K n. é. uj részvényeket 4:1 arányban 700 K árfolyamon a régi részvények tulajdonosainak ajánlják föl azzal, hogy az átvételi árnak egyelőre csak a fele lesz befizetendő. A régi részvényesek átvételi jogukat november 28-tól december 2-ig gyakorolhatják.

Az Első Magyar Részvény Serfőzde november 15-én tartotta *Schmidt* József dr. elnöklete alatt 46-ik rendes közgyülését. A mult évben áthozott 91.891 korona 28 fillérrel együtt, 1,086.517 korona 95 fillér állt a közgyülés rendelkezésére. Az igazgatóság azon inditványát, hogy ezen összegből az igazgatóság és tisztviselők alapszabályszerü illetményeihek levonása levonása után, 750.000 korona fizettessék ki a részvényeseknek, részvényenkint 250 koronával, a segélyalap további emelésére fordittassék 30.000 korona és a nyugdijalap gyarapittassék 20.000 koronával és a fenmaradó 107.485 korona 15 fillér pedig vitessék uj számlára elő, a közgyülés által elfogadtatott és ugy az igazgatóságnak, mint a felügyelőbizottságnak a felmentvény megadatott. Az alapszabályok értelmében kisorsolt egy igazgatósági tag, névszerint *Glück* Frigyes ujból megválasztatott.

A Kereskedő és Iparos Szövetség tevékenysége. A Kereskedő és Iparos Szövetség a napokban *Ledermann* Mór elnöklete alatt főtanácsi és igazgatósági ülést tartott. Az ülésen a kereskedő- és iparosvilágnak fontos érdekeit és kivánságait tárgyalták. Mint legfontosabb kérdést, a légszesz- és villanyvilágitás olcsóbbitásának kérdését *Fehér* Lajos és *Révész* Samu ismertették, minden oldalról bőven megvilágitva. Inditványaikat a Szövetség elfogadta és elhatározta, hogy a főváros összes kereskedői és ipari érdekképviseleteinek bevonásával nagyarányu mozgalmat indit az ügy keresztülvitelére. *Fleischmann* Tivadar behatóan foglalkozott a tanoncügy kérdésével. A főtanács és igazgatóság elhatározta, hogy a gyüjtött „*Ledermann Mór*"-alapitvány kamataiból évenként legalább is öt érdemes tanulót jutalmaz meg. Ipolyi Béla jelentést tett a legutolsó vámpolitikai központi ülésről. A Szövetség a jelentést tudomásul veszi és megalakitja kebelében a vámügyi bizottságot.

A brassói szénbánya ez évben felépitett sodronypályájának mütanrendőri bejárását a napokban tartották meg. Ezzel a vasuttal ismét szaporodtak egygyel azok a nehéz terepviszonyokkal küzdő pályák, amelyek a tömegszállitásra vannak hivatva oly helyeken, hol adhäziós vágány épitése a leküzdhetetlennek látszó magas hegyek maitt egyáltalában nem lehetséges. A felépitett sodronykötélpálya a modern technika legujabb vivmánya nak alkotása, mert praktikus szerkezeténél fogva nagymennyiségü tömegszállitások céljait képes szolgálni. Az uj pálya hossza 4 kilométer és hivatva van a brassói hegyekben fekvő

szénbányákból a kitermelt szénmennyiséget részben a bányakolóniába és onnét folytatólag a szögállomáson keresztülhatolva, a Brassó—Háromszéki vasut Magyarkő és Keresztényfalva állomásai között a nyilt pályára szállitani. A vasut teljesitménye naponta mintegy 1250 tonna. A nagy kiterjedésü szénbányák egy hollandi pénzcsoport tulajdonát képezik és az uj sodronyvasutat az előnyösen ismert *Laufer* József budapesti gépgyára épitette, ujabb bizonyitékát adván annak, hogy sodronykötélpályákat, melyek épitésénél még nemrég a külföldre voltunk utalva, ma már hazai cég is teljesen kifogástalanul felépit.

VÁLLALKOZÁS

A székesfőváros tanácsa a köztisztasági és szemétfeldolgozó üzemi altiszti és munkásszemélyzet részére az 1914. évben, esetleg a következő két évben is szükséges nyári vászon **ruhaneműek szállitása iránt** versenytárgyalást fog tartani. A tanács felhivja teht mindazokat, akik ezen szállitásra vállalkozni akarnak, irásbeli ajánlataikat 1913. évi *november 24-ik* napjának délelőtt 10 óráiáig *Rényi* Dezső tanácsnokhoz (Közp. városház, II. em. 251., a tanács V. ügyosztályába) nyujtsák be. A beadott ajánlatok az ugyan akkor és e helyütt megtartandó versenytárgyalás során fognak felbontatni.

*

A székesfőváros tanácsa árlejtést hirdet a Gellért-gyógyfürdő és gyógyszálló épitésénél végzendő 1. kovácsolt vasrács-, 2. tölgyfapadló-burkolati-, 3. aszfalt-burkolati-, 4. gördülő faredőnymunkára, 5. bronzburkolatu ajtók, üvegfalak és ablakok lakatosmunkáira. A külön-külön tett ajánlatok *november 24-én* d. e. 11 óráig nyujtandók be a városgazdasági ügyosztályban (Központi városháza, II. em. 235.) és a II. em. 232. sz. ülésteremben ugyanakkor fognak felbontatni. A tervek Sterk, Sebestyén és Hegedüs épitészek irodájában (I., Keményes-u. 1.) tekinthetők meg. Bánatpénz 5 százalék.

*

A székesfőváros tanácsa árlejtést hirdet a szegényházak részére 1914., esetleg 1915. és 1916. években szükséges zsuppszalma szállitására. Az ajánlatok *november 20-án* d. e. 10 óráig *Almády* Géza tanácsnoknál (Központi városháza, II. em. 222. sz.) nyujtandók be és ugyanakkor fognak felbontatni.

Téli menetrend a Máv. vonalain

Október hónap elsején életbelépett a téli menetrend, amely több pontban jelentősen eltér a nyári menetrendtől. A legnagyobb változás természetesen az, hogy csaknem az összes fürdő, valamint üdülőhelyekre járó nyári vonatok megszünnek és ugyancsak megszünnek azok a vasárnapi vonatok is, amelyek az ország legkedveltebb kirándulóhelyeire szállitották a főváros, valamint egy-egy nagyobb vidéki város közönségét.

Például a *Piliscsabáról Budapestre* este 9 óra 25 perckor érkező ünnepi vonat csak szeptember 30-ig közlekedik, mig az ugyancsak Piliscsabáról este 8 óra 15 perckor érkező ünnepi vonat egész november 10-ig jár.

Jelentős a változás a nyugoti pályaudvarról *Marcheggen* át Bécs felé haladó vonalon is. Az az *érsekujvári* vonat, amely 11 óra 50 perckor érkezik Budapestre, megszünik. Egy *párkánynánai* vonat, amely reggel 8 óra 45 perckor érkezett, az uj menetrend szerint csak *Nagymarostól* közlekedik; a Budapestről este 7 óra 55 perckor induló vonat Párkánynána helyett csak *Vácig* megy; Budapest és Nagymaros között *megszünik* a vasárnapi külön menet; Budapestről délután 3 óra 55 perckor és 5 óra 20-kor induló vonatok *Szob* helyett csak *Nagymarosig* mennek s viszont az éjjel 10 óra 25 perckor érkező vonat nem Nagymarosról, hanem Vácról indul. Ugyancsak tartalmaz még a téli menetrend több hasonló változtatást is a marcheggi vonalon.

A keleti pályaudvarról *Ruttka* felé haladó vonalon főbb változás az, hogy a *Gödöllőről* reggel érkező és Gödöllőre este induló egy-egy vonat ünnepen és vasárnapon nem közlekedik, valamint egyáltalában *megszünik* a vasárnapi különvonatok járatása.

Megszünik a *lavocnei* és *kassai* vonalon a Budapestről Kassára és Kassáról Budapestre induló *nyári gyorsvonatpár* szeptember 30-ig, amelyet azonban december 15-től február 28ig ismét forgalomba helyeznek.

A *keleti pályaudvar—predeáli* vonalon a Nagyváradról Kőbánya felsőpályaudvarra minden hétfőn reggel 6 óra 32 perckor érkező vonat forgalmát kiterjeszti a keleti pályaudvarig. Több változás van *Budapest—Nagykáta*, továbbá *Kolozsvár* és *Budapest*, valamint *Székelykocsárd—Marosvásárhely* között közlekedő vonatok menetrendjében is.

A nyugati pályaudvar—orsovai vonalon a Ceglédre menő és onnan érkező ünnepnapi vonat, továbbá Szeged és Kiskunfélegyháza között is egy vonatpár a mindennapos szolgálatban megszünt. Változást jelent a téli menetrend a temesvár—buziásfürdői, a zsombolya—nagybecskereki, a cegléd—kupai, a nagyvárad—püspökfürdői, az eszék—szávaparti, a baja—bezdán—zombori, továbbá a budapest—fiumei vonalon.

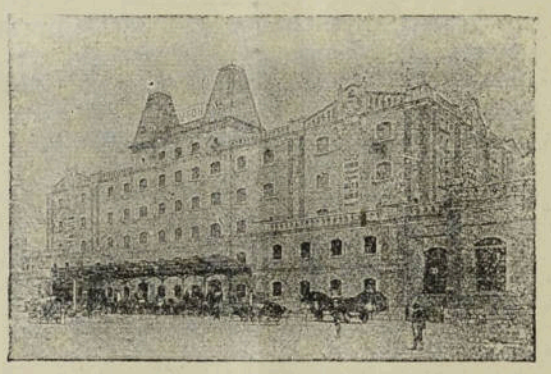
A Budapestről *Fiumébe* este 7 óra 40 perckor induló gyorsvonat október 1-től február 28-ig megszünik. Mindezenfelül is még igen sok kisebb és nagyobb változást jelent a téli menetrend.

A főváros legelegánsabb, legkényelmesebb és legolcsóbb szállodája.

PARK-SZÁLLODA

igen fényes éttermeivel és kávéházával a keleti (közp.) pályaudvarral szemben, **Baross-tér 10.** A kávéházban és étteremben esténként a hirneves Pege R. és Fiai zenekara muzsikál

GARAI ÁRMIN szállodás, a Sorrento kávéház tulajdonosa.

Nyilvános hütő és fagyasztó raktárház.

A hütőházban nyilvános jellegénél fogva bárki, tetszésszerinti időre, mérsékelt dijtételek mellett beraktározhat (bármily mennyiségben) **vad, baromfi, hus, tojás, vaj, hal, gyümölcs, virágcsirák, főzelék,** stb. élelmicikkeket, továbbá szőrme és szőnyegeket. A beraktározás feltételei, valamint a beraktározandó áruk kezelésére vonatkozó részletes utasitásokkal készséggel szolgálunk. **ÜZLETÁGAK: Szállitási osztály:** baromfi-, tojás-, vad-, vaj-, gyümölcs- és főzelékküldemények után, ha a társaság neve alatt kerülnek feladásra, jelentékeny szállitási kedvezményeket folyósit. A szállitmányozásra vonatkozó mindennemü kérdésekben (fuvardijak, utirányok stb.) készséggel nyujt felvilágsitást. **Kiviteli osztály:** A társaság berlini breslaui, wieni és londoni fiókja mindenféle élelmicikkek bizományi értékesitését elvállalja. Az árukra előlegeket is folyósit.

Magyar Élelmiszer Szállitó Részvénytársaság

Központi iroda: Budapest X., Tóth Kalmán-utca 8–10. szám.

Részvénytőke 4 millió korona.

Sürgönycim: CONSUM, BUDAPEST.

Telefon: József 25-02, 25-03, 25-04.

HUNGÁRIA

KÖTVÉNYEK

a legelőnyösebbek

élet-, tüz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég és állat-

BIZTOSITÁSOKNÁL.

Felvilá ositásokkal prospektusokkal és dijajánlattal szivesen szolgál a

HUNGÁRIA

Általános BIZTOSITÓ Részvénytársaság

igazgatóága: Budapest, VI., Károly-körut 3. sz és a társaság képviselőségei az ország minden részében

Telefon 153-98. 2-11, 2-12. **Kartellen kivül**

Összes biztonsági alapok . 21.000.000 korona.
Részvénytőke . . . . . 6,000.000 korona.

Legrégibb, legelőkelőbb márka

Gróf Keglevich István ut.

COGNAC BUDAFOK

Az összes, bel- és külföldi kiállitásokon legutóbb „Turin"-ban kizárólag diszoklevéllel kitüntetve. Mindenütt kapható.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.

Merkantil nyomda, Havas és Lehner. Német-utca 27.

AMERICAN SHOE COMPANY LTD.

Dorottya-utcai áruházát a Magyar Általános Hitelbank palotájába V., Dorottya-utca 5-7. sz. alá helyezte át.

OCCASIO! Az eddigi helyiségben (V. Ker., Wurm-utca sarkán) igazi amerikai modell és forgalomból kivont kitünő minőségü cipők rövid ideig **mélyen leszállitott áron** árusittatnak!

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 0 0 0“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

Telefonszám: 34—51 és 34—61

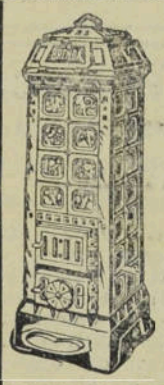
Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. :: :: :: ::

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Arjegyzék dijmentesen.

Legjobb

Folytonégő kályhák

kaphatók

Koch Jenő

kályhagyárában

BUDAPEST, VI., Szondy-utca 53.

LAUB LIPÓT

elektromotor és gépgyár **Budapest, I. ker. Budafoki-ut 29. szám.** Telefon 122—09. Iroda és raktár: Liszt Ferenc-tér 17. szám. Telefon: 13—47. Sürgönycim: Zeta.

Elektromotorok

és dynamók ujra tekercselése és javitása. Szakszerü munka. Kölcsönmotorok.

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részv.-Társ.
FIUME.

Fiuméból Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume—Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.

Fiume—Venezia: hetenkint 3—6 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.

Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velenczében és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Róma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.

A gőzhajók modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazás minden kellékével vannak felszerelve.

Bővebb felvilágositást nyujt a Központi Menetjegyiroda Budapest (V., Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodái.

MÁG

AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

BUDAPESTI SZÉNÁRUSITÓ R.-T.

Budapest, VII., Wesselényi-utca 15. szám.
Telefon 109—59.

Ajánl: **salgótarjáni, petrozsényi**

I-ső rendü porosz kőszenet

és budapesti légszeszgyári pirszenet (koksz)

Nagyban és kicsinyben.

Házhoz szállitás. — Legkisebb rendelés (egy métermázsa) 2 zsák

Gyönyörü kidolgozásu, divatos

női és uri aranyláncok

valódi tömör 14 karatos aranyból, meglepő olcsó árban, dus — választékban kaphatók: —

Schönwald Imre

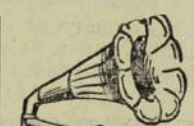
— óra- és ékszertelepén —
Budapest, Deák Ferenc-utca 21

Holzer

cs. és kir. udvari és kamarai szállító

divathaza

Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

GRAMMOFON

és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi

részletfizetésre!!

Eredeti „Angyal“ védjegyü gramofonok lerakata

ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.

Legujabb kimeritő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

— ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA. —
Igazgatóság: **BUDAPEST V., SANK-UTCA 6.** — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCIM: BÉLCEMENT — GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Östökös“ védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorubb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, müpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., SANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

HERZ ÁRMIN FIAI

SZALÁMIGYAR BUDAPEST

Minden rúd ólompecséttel van ellátva, amelyen a gyár bejegyzett védjegye látható.

MŰÉPITÉSZEK ÉPITÉSVÁLLALKOZÓK GÉPGYAROSOK FIGYELMÉBE!

NYIRI SÁNDOR

Telefon: 133-37. **BUDAPEST** Telefon: 133-37
VII, Wesselényi-u. 8. Wesselényi-bazár

Paszpartu műintézet és könyvkötészet. ••••

Építési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett. ••••

Mappák minden kivitelben. ••••

Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is. •••

Egyleti tablók és albumok. ••

Megjelent a „BUDAPESTI TŐZSDE-ALMANACH“
1914-iki V. évfolyama

Tartalmazza: a tőzsdeszokványokon, tőzsdetagok, alkuszok, meghatalmazottak névsorán a fuvarozási szokásokon, árüzleti leszámolásokon kivül: a tőzsdebiróság eljárási szabályait, az uj alkuszdij szabályzatot, az uj tőzsdei joggyakorlatot, a gabona és terményüzletre vonatkozó összes tudnivalókat, az értékpapirokra vonatkozó összes tudnivalókat, a tőzsdetanács uj fonfosabb hirdetményeinek gyüjteményét, általában mindent, amire pénzintézetnek, kereskedőnek, gyárosnak, vállalkozónak, érrtékpapirtulajdonosnak, földbirtokosnak, szüksége lehet. A majdnem hatszáz oldalra terjedő munkának vászonkötésben 7 korona az ára. Megrendelhető: „A PÉNZVILÁG“ kiadóhivatalában

Budapest, V., Koráll-utca 11. szám.

Mindenki

akit a betü, főleg a szám érdekel, tekintse meg az

Ideal

és a kis könnyü (3½ kgr. sulyu)

Erika irógépet

főleg az **XXX** Universalis számológépet

mely mindent számol, ami számolható.

SCHOTT H. és DONNATH

császári és királyi udvari szállitók

Budapest, VI. kerület, Andrássy-ut 53. szám.

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az

Eladási Központ:

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

„AUSTRO-AMERICANA“

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével

Trieszből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I.“** és a **„Martha Washington“** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7–8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren.

Ktzárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana“

Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.

(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

Ujlaki tégla és mészégető r.-t.

Budapest V., Akadémia-utca 9. Telefon 74—30.

Ujlaki Tégla- és Mészégető Részvénytársulat Budapest — Ujlaki Asbestpala a legjobb

Ajánlattal készséggel szolgálunk.

- Tetőcserépgyárak
- Téglagyárak
- Virágcserépgyár
- Mészégető
- Dunakotrás
- Kőbányák
- Mühabarcsgyár

ELSŐRANGU SZÓRAKOZÓHELY A

FŐVÁROSI NAGYMOZGÓ

VII., KER., RÁKÓCZI-UT 70. SZÁM.

Mindennap 3 órás **SLAGER-MÜSOR**

kiváló jó képekből összeállitva.

Szinházi zenekar **HUBER MIKSA**

a Budapesti Szinház v. karmestere vezetésével.

A Mozgó mellett elegáns éttermek állnak a n. é közönség rendelkezésére.

STEINHARDT MULATÓ

VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.

Kezdete egynegyed 9 órakor.

9 órakor: **A PESTI FAUN** Ujdonság!

Eredeti bohózat, irta G. M. B. H.

11 órakor: **A KUTYAMOSÓ** Szezon-schlager!!

Irták: Ginger és Taussig.

Uj kuplék, Péter, az embermajom, Remek számok.

Vasárnap délután fél 4 órakor előadás félhelyárakkal. Éjjeltután kabaret, cigányzene, belépődij nélkül.

Jegyek 10—1-ig, 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók

---

Apolló !! Tivoli

Projectograph Részv.-Társ. — **Fényjátékház Nagymező-u. 8.**

A főváros legnagyobb és legelegánsabb mozgószinházai!

Slágerműsorok!

TROCADERO VII., Király-u. 77. TELEFON 15—10.

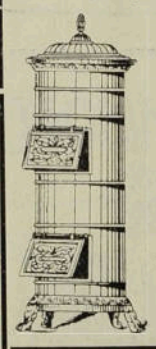
A fényes novemberi müsor.

Max Peltini német humorista, Fritzi F. előadó művésznő. Kovács Andor saját müsorával. Clair Genée előadó müvésznő. Rudy and Fredy Walker, angol ének- és tánckettős. Sisters Holliday, tánckettős Lola Elkine, táncmüvésznő. Häddy Rull, diseuse. Válunk, nem válunk, magyar bohózat 1 felv. Ein Teufelskerl, Posse in 1 Akt. Azonkivül 20 ének- és táncszám. Reggel 5-ig zene és tánc. Kezd. fél 9-kor

---

Központi fütések

Alacsony nyomásu gőz- és melegviz-fütések. Szellőző-berendezések, központ melegvizkészitő-telepek. Száritótelepek mindenféle ipari célokra.

EREDETI MEIDINGER

töltő, szellőző és szabályozó kályhák és Caloriferek gyára. Folyton égő (Dauerbrand) kályhák. Szellőző rácsok minden nagyságban

EISLER ÉS VÉRTES

Meidinger-kályhák gyára

Budapest, VI., Andrássy-ut 41. sz.

TELEFON 16—15.

Elegáns férfiruhákat

jutányos árban készitenek

Leitersdorfer D. és Fia

cs. és kir. udvari szabók

Budapest, IV., Szervita-tér 5. sz. félemelet.

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszben

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.

Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

Pompás FALIÓRÁK

diszes vagy egyszerü szekrényekben hangzatos ütőszerkezetekkel, legolcsóbb árak mellett kaphatók:

Schönwald Imre

óra- és ékszertelepén, Deák Ferenc-u. 21.

Hirmann Ferencz

fémöntőde, réz- és ércmüárugyára

Budapest, VII., Csányi-utca 7—9.

KÉSZIT mindennemü szerelvényeket viz-, gőz-, légszesz- és fürdőberendezések részére. — Szőlő- és piucegazdászati gépeket és eszközöket. Szivattyukat. Vasuti kocsi és hajó szerelvényeket. Kereskedelmi réz- és vassulyokat. — Öntvényeket minden ötvözet szerint. Állandóan raktáron: vizvezetéki szerelvények, kovácsolt és öntöttvascsövek. Öntöttvas fürdőkádak és zománcozott kiöntők. — Egészségügyi berendezések. oo Fayence-áruk.

A karácsonyi vásár

az összes osztályainkban már

folyamatban van!

Minden egyes idei occasió-cikkünk olcsóságánál fogva **egy-egy szenzáció**

Gólya Áruház VI., Nagymező-u. 12 Vámház-körut 16. VI., Andrássy-ut 66

FOGAK szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve

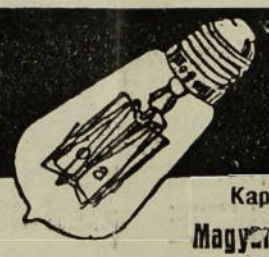
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I.

Ovás! Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevetki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendes szakorvos: Dr. Kálí H. P.

Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.

Mérsékelt árak. Részletfizetésre is. Telefon 86—50

Wotan lámpa

A legjobb és a legolcsóbb drótszálas lámpa. Huzott drótszállal 75% árammegtakaritás.

Kapható villanyszerelési üzletekben, villanytelepeken és a **Magyar Siemens-Schuckert-Müvek-nél,** Budapest, VI., Terez-körut 36 Gyár utcza 13. szám

II. évfolyam Budapest, 1913. november hó 26-án. 48. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15

A költségvetés

nemcsak abból az okból érdemel különösebb figyelmet és érdeklődést, mert megállapitja azt a keretet, amelyben a város háztartása, adminisztrációja a jövő esztendőben mozogni fog. Mindenütt a világon a költségvetésben jut kifejezésre egyuttal az a rendszer is, amely a költségvetés összeállitásának idején az illető városnál uralkodik. Egy közkeletü német közmondást ugy lehet variálni, hogy: mondd meg nékem, melyik a te bevételeid és kiadásaid s én nyomban tisztában leszek azzal, ki vagy, i vagy, milyen az anyagi helyzeted, boldogulásod.

Forgatjuk, lapozgatjuk a főváros költségvetésének vaskos füzeteit s a sürü számokból felénk orditó deficitet sóhajtva köszöntjük. Ilyen szomoru munka aligha került még ki a város nyomdájából. A költségvetést kisérő tanácsi jelentésnek az alaphangja már nem derüs és biztató, mint eddig volt, hanem komor és pesszimisztikus. A mult esztendő óta legalább is husz százalékkal romlott meg a főváros háztartása. A kiadások ujból hatalmas emelkedést mutatnak, a bevételek összegszerüsége irreális, a zárszámadások eredménye tehát nem lehet kétséges.

A költségvetés csak a szükségletekkel számol, a lehetőségekkel nem. A legdrasztikusabb példája ennek a személyzeti kiadások hihetetlen növekedése. Amiről a polgármester büszkeségtől dagadó önérzettel számolt be a jubiláris diszközgyülésen, hogy t. i. a tisztviselők száma a letünt negyven esztendő alatt néhány százról néhány ezerre emelkedett: — talán nem is olyan gyönyörü, nem is olyan örvendetes eredmény. A legjobban jellemzi a főváros idevágó politikáját a lőportorony őrének klasszikus példája.

Feleki Béla mesélte el a pénzügyi bizottság legutóbbi ülésén, hogy a főváros őröket állitott a lőportorony elé. Az idők folyamán elfogyott a lőpor, nem volt mit őrizni, a toronyőrök azonban a legutóbbi időkig is huzták a fizetésüket. A legnehezebb dolog a városházán megszüntetni egy állást. Arra ellenben lépten-nyomon van eset, hogy minden különösebb indok nélkül uj állásokat kreáljanak, ujabb költségvetésszerü kiadásokkal terheljék meg a főváros háztartását.

A tisztviselők szaporitása csak egyik láncszeme a csőd felé haladó rendszernek. A legujabb költségvetés pedig kiváló büvészmunka, de olyan nyilvánvalóan irreális, hogy a legtüzesebb Bárczy-imádók sem fogják ezentul összetéveszteni a rossz konjunkturát a még rosszabb városvezetéssel.

Tulzánkok

Ez Pest!

mondja a pesti ember, ha olyas valamit lát, ami speciálisan pesti dolog s ami nem nyerte meg a tetszését. Molnár Ferenc élethü megfigyelése szerint a pesti ember még sohasem kiáltott fel igy, amikor a perifériákon megpillantott kastélyszerü épitményeket, melyekről bővebb felvilágositás után kiderül, hogy nem kastélyok, hanem fővárosi iskolák.

Bizony, bizony, rosszul teszi a pesti ember, ha ennek a látványosságnak láttára be nem mondja a szokásos jelszót. Mert igenis, ez Pest, ez jellemzi Budapest fővárost s a nemes tanácsot a legélénkebben. Nagyon jó helyről és nem egyszer halloltuk, hogy amikor a külföldi városoknak tanulmányutra küldött tisztviselőit megismertetik a főváros intézményeivel, udvariasan megdicsérnek mindent, amit látnak. Amikor azonban a kelcti pompában uszó iskolákhoz érnek, a vendégek a fejüket csóválják s nem akarják elhinni, hogy a város iskolák helyett várkastélyokat épittet. Külföldön is minden olyan alkotásra, ami indokolatlanul fényüző, azt mondják: Ez Pest!

Egy városatya

— ifju Stern Sándor a neve — elkövette azt a hallatlan vakmerőséget, hogy komolyan belemerült a gázgyári költségvetés tanulmányozásába s mert még nem veszitette el az érzékét a polgárság bajai iránt, okos indokolás kiséretében inditványozta a gáz árának leszállitását. Az ifju városatyát erre kinevették, megtámadták, leintették, kemény beszédekkel agybatőbe verték s jó szerencse, hogy ép bőrrel menekülhetett a pénzügyi bizottság üléséről.

Amiből nemcsak az következik, hogy a közügyek önzetlen szolgálata a leghálátlanabb feladat, hanem ékesen jellemzi az eset a türelmetlen városatyákat is, akiket nyomban elfut a méreg, mihelyt a polgárság terheinek megkönnyitéséről van szó.

Az autóbusz

végre abba a vágányba került, amelyet a tanács régóta kijelölt számára. Előbb szemfényvesztő módon sürögtek-forogtak, tárgyaltak jobbra és balra, tanácsot kértek és adtak a házi kezelésről, az üzemtársaság alapitásáról, a vállalatba adásról. Holott ők már akkor is tudták, amit a közlekedési bizottság legutóbbi ülésén végre nyiltan bevallott Festetich alpolgármester. Autobuszról egyelőre ne legyen szó: — ez a legujabb jelszó, ebben csucsosodik ki a tanács érdemes véleménye az autobuszkérdésről.

Pörlik a várost
a taksamérők miatt

Hónapokkal ezelőtt megemlékeztünk már arról, hogy a taxaméter-vállalatok az autotaxi-ügy elintézését jogtalan anyagi előnyök szerzésére akarják kihasználni.

Tudvalévő, hogy a főváros a koncessziós vállalatokat arra kötelezte, hogy azoknak a bérkocsisoknak részére, akik a rendszámukról lemondanak, kocsinként 3000 koronát fizessenek a főváros pénztárába. A Marta és a Benz eleget is tettek ennek a feltételnek s körülbelül száz bérkocsis jelentkezett a pénzért, kifejezve azt a hajlandóságukat, hogy az összeg ellenében lemondanak bérkocsijukra vonatkozó jogaikról. Az utolsó pillanatban, közvetlenül a kifizetés előtt, jelentkezett a két taxaméter-vállalat, a Magyar taxaméter r-t. és a Hazai taxamérő-gyár r-t. és megakadályozta, hogy a bérkocsisok pénzükhöz jussanak.

A két vállalat másfél esztendővel ezelőtt, amikor a bérkocsikat taxamérőkkel felszerelték, hat esztendőre szóló bérleti szerződést kötött a bérkocsisokkal s most azon az alapon, hogy a bérkocsik beszüntetésével őket anyagi kár éri, arra kérték a főváros, tartsa vissza a 3000 koronás megváltási pénzeket mindaddig, amig a bérkocsisokkal szemben fennálló állitólagos követelésük rendezve nincsen.

A taxaméteresek szemérmetlen fellépésének engedett a város, holott nyilvánvaló, hogy a bérkocsisok nem a maguk jószántából folyamodtak a megváltásért, hanem azért, mert az autótaxitól az exisztenciájukat féltették. Kényszerhelyzetben voltak s ezt a kényszerhelyzetet uzsorások módjára siettek kiaknázni a taxaméteresek.

Hosszas tárgyalások után a felek megállapodtak abban, hogy a város fejenkint 250 koronát tartson vissza a megváltási összegből. A bérkocsisok, akik ily módon nem 3000 koronát, hanem csak 2750-et kaptak, most a bíróság elvi döntését kérték ki ebben az ügyben. A bérkocsis ipartestület elnöke, Hikádé József, a saját személyében próbapert inditott ugy a főváros, mint a taxaméter-vállalatok ellen. A kereset a tényállás előadása után arra kéri kötelezni a fővárost, hogy a visszatartott 250 koronákat fizesse ki. A taxaméter-vállalatokkal szemben pedig az a petitum, hogy ezek a kifizetést türni tartozzanak.

A főváros álláspontja, amelyet a bíróság előtt Szabó Imre dr. h. főügyész fejtett ki, az, hogy a bérkocsisokat nem kényszeritették a megváltásért való folyamodásra, tehát a várost nem terheli semmiféle obligó. Ez az álláspont azonban nem egészen jogos, mert világos, hogy a bérkocsisok a várossal szemben teljesitették azokat a feltételeket, amelyek a megváltási összeg kifizetéséhez voltak füzve. Az sem lehet vitás, hogy ha a taxaméteres vállalatok jogot formálnak bármiféle kártérítésre, ugy e jogukat csakis a bíróság előtt érvényesithetik. A bíróságnak kell — a taxaméteresek által inditandó pörben — megállapitani azt, tartoznak-e egyál-

talában fizetni a bérkocsisok. A városnak azonban nincsen joga ahhoz, hogy beleártsa magát a két fél dolgába s a taxaméteresek kedvéért jogosulatlanul visszatartsa a bérkocsisok pénzét.

A kereset tárgyalása egyelőre szünetel, mert Uhrin V. ker. járásbiró, aki előtt a per folyik, beteg. Valószinü, hogy nem is kerül sor itéletre, mert a főváros kezdeményezéséből egyezségi tárgyalások vannak folyamatban a felek között.

Üldözik az igazságot

Egy különös áthelyezésről.

Október hó végén kurta szavu végzést kézbesitettek Kintzly Pál tanácsjegyzőnek, a nyolcadik kerület helyettes elöljárójának. Azt üzente benne a polgármester, hogy Kintzly Pál csomagolja össze az irásait, bucsuzzon el a kollégáitól és cseréljen rögtön helyet Wigh János főjegyzővel, a kilencedik kerület akkori helyettes elöljárójával.

Rózsavölgyi Antal VIII. kerületi elöljáró akkoriban éppen szabadságon volt, ugy hogy az áthelyezésre néhány nappal később került sor. Hazaérkezte után az elöljáró érdeklődni kezdett az iránt, mely bünnel terheltetett Kintzly Pál, mi volt az a rettenetes vétek, amelynek büntetésszámba menő áthelyezését köszönhette.

Kiderült, hogy Kintzly Pál valóban méltó volt a büntetésre. Érzékeny birsággal sujtott egy Wieselmann nevü fogtechnikust, akinek volt egy jó oldala és volt egy rossz oldala. Nevezetesen egyfelől a büntetésre alapos okot szolgáltatott, sulyos ipari kihágást követett el, másrészt azonban elvhü Józsefvárosi kör-párti volt világéletében. Ez utóbbi minőségére való hivatkozással rögtön meg is fenyegette az erélyes tanácsjegyzőt, hogy majd ő megmutatja, ki ő, majd az öreg Hüvös megtanitja Kintzlyt, hogyan kell bánni a párthivekkel!

És Wieselmann megtartotta a szavát. Előadta panaszát a törzsfőnöknek, aki nyomban Bárczy Istvánhoz sietett és ráparancsolt, hogy a tanácsjegyzőt tüstént helyezze át más elöljárósághoz. Hiába fogta Rózsavölgyi a tanácsjegyző pártját, hiába világositotta fel a polgármestert arról, hogy Kintzly Pál kötelességét teljesitette s hogy nem ő a bünös, hanem a fogtechnikus: — Hüvös József ragaszkodott a parancshoz s többszöri üzenetváltás után az áthelyezés ténynyé vált.

Kintzly Pál igy került a Ferencváros elöljáróságához s most ő is s vele együtt a többi tisztviselők is elmélkedhetnek fölötte, vajjon ki az ur a városházán s vajjon érdemes-e a városi tisztviselőnek megkockáztatni azt, hogy a kötelességét teljesitse s melléktekintetek nélkül szolgálja az igazságot.

Felső vezetékért eped a V. V. V.

A „Fővárosi Hirlap“ olvasóit bizonyára nem lepte meg az a hir, hogy a Városi Villamos Vasut igazgatósága furcsa kéréssel fordult a fővároshoz. Közel félesztendő előtt megirtuk, hogy Hüvöséknek az a tervük, hogy az összes sineket fölszedetik s az utca közepére rakják le őket.

Ez az ötlet nem tartozik a legokosabbak közé. Nagyon helyes volna a terv megvalósitása minden más fővárosban, csak éppen Budapesten nem, ahol az utcák olyan szükek, hogy a közönség állandóan az életét veszélyeztetné, ha a robogó kocsik, autók és más alkalmatosságok között kellene a villamos-megállókhoz jutni.

Teljesen keresztülvihetetlen ez a terv, de hiszen voltaképpen nem is ez a valódi cél, hanm az ötletnek másik oldala az, hogy az alsó vezetéket mindenütt felső vezetékkel cseréljék ki. Ez ellen nem emelhető kifogás — a perifériákra vonatkozólag. A város belseiében azonban beszélni sem lehet a felső vezetékről, hiszen ez nemcsak nem volna modern dolog, de teljesen elcsufitaná Budapest utcáit.

Ugy látszik, a sok terv csak annak az indokolására szolgál, hogy az épitési tőke számlájára ujabb, többmilliós beruházások történjenek. A Városinál elkerülhetetlen a tőkeemelés, ujabb milliók nélkül nem tudnak már mozogni. Ez pedig természetesen erősen érdekli a fővárost is, mert nem kevesebbről, mint kb. negyvenöt millióról van szó, amely összegnek felét a fővárosnak kellene befizetni. A városnak pedig arra sincsen pénze, hogy a saját elsőrendü szükségleteit fedezze, nem is szólva arról, hogy a busz és egynéhány milliót borzasztó drága pénzen tudná csak megszerezni, ugy hogy a Városi részvénytöbbségének megszerzésére még többet fizetne rá évente mint most.

A városi grájzleráj ellen

Kreycsi Rezső dr. inditványa

Az a szerencsétlen szatócspolitika, amelyet a főváros az élelmiszerkereskedők ellen folytat s amely mig egyfelől semmiféle eredményt nem produkál, addig másrészt nagyon alkalmas arra, hogy az adófizetők nagy számától elvonja a minimális keresetet: — erős ellenakciót teremtett meg. Nap-nap után vesszük a hirét a kereskedelmi és ipari érdekeltségek köréből kiinduló mozgalmaknak. Az elégedetlenség, a felháborodás nőttön-nő s legutóbb a főváros közgyülésén is kifejezésre jutott.

A törvényhatósági bizottság egyik jeles tagja, Kreycsi Rezső dr. a mult közgyülésen a következő inditványt tette:

Tekintve azt, hogy a községi élelmiszerüzemnek némely ágban való üzletvitele az élelmiszerkereskedéssel foglalkozó adófizető kereskedő polgárok legszélesebb körében mélyreható *elégületlenséget* idéz föl;

tekintve azt, hogy a székesfőváros törvényhatósága által követett községi élelmiszerüzemi politikának nem lehet az a célja, hogy *a saját adófizető polgárainak versenyt támasszon*, kereseti körüket csorbitsa és azokat adófizető képességükben gyöngitse,

tekintve továbbá azt, hogy a fővárosi községi élelmezési politika sulypontja, amint azt pl. a lóhussal, ürühussal és vadhussal felmutatható fényes, teljes elismerést érdemlő nagy eredmények igazolják, nem annyira a kiskereskedés formájában üzött árusitásra, mint inkább arra helyezendő, hogy a több termelés lehetőségei keretében a fővárosi élelmiszerpiacon nagyobb árukinálat teremtessék, nemkülönben nálunk eddig ismeretlen, illetve a fogyasztás által kellőképen még föl nem karolt élelmiszereket megismertesse, népszerüsitse, megkedveltesse és azokat a széles néprétegek fogyasztásába bevezesse,

inditványozom, hogy a székesfőváros törvényhatósága utasitsa a tanácsot,

1. hogy a községi élelmiszerüzem üzleti politikáját tegye kutató revizió tárgyává abban az irányban, hogy mely cikkeknél valósultak meg tényleg a tőle várt árszabályozó és ármérséklő hatások és mely cikkeknél nem; ez alapon intézkedjék az utóbbi árufajtáknak a községi üzemből való *kikapcsolása* iránt és intézkedjék általában azoknak a *visszásságoknak* a

HADILÉTSZÁMBAN A TEKINTETES TANÁCS

A testvériség jegyében kezdődött az ülés. Ullmann Gyula, a legdaliásabb magyar nemes, aki Erényi Bélától kapta az előnevét, a legnagyobb áldozatot hozta a közügyeknek, amit csak el lehet képzelni: elmulasztott egy tango-zsurt a Ritzben, ahol ő a főrendező, csak azért, hogy jelen legyen a közgyülésen és Váradi Jenőnek hiveket toborozzon az alügyészi állásra. A telefon egyre csilingelt, a szolgák Ullmann Gyulát keresték, szépséges lipótvárosi hölgyek kérték a telefonhoz, de Ullmann Gyulánál a „Frauendienst“ ezuttal a második sorba került.

A karzat közönsége két elemre oszlik. Részben tojáskereskedők vannak jelen (Kreycsi Rezső beszédét várják), részben pedig a választás alá kerülő jelöltek hozzátartozói. Bárczy polgármester megrázza a csengőt, körülnéz a teremben, majd hirtelen odafordul Bódy Tivadarhoz:

— Ki az az uj ember a lipótvárosiak sorában?

— Nagy Andor, ősrégi bizottsági tag.

— Nagy Andor? Lehetetlen, hiszen annak bajusza van.

— Méltóztassál belenyugodni a változhatatlanba, polgármester ur: Nagy Andornak nincs többé bajusza!

Bárczy István szótlanul a bajuszához kap és miután megállapitja, hogy a bajusza nem tünt el, az ülést megnyitja. Sőt már is alkalmat ad a városatyáknak arra, hogy derüljenek kissé. Szemenyei Kornél, aki még nagyon fiatal atya és komolyan veszi az ügyrendet, illedelmesen bejelentette a polgármesternek, hogy három hétig nem lesz Budapesten. Mintha bizony nyilvántartanák azt, hogy a városatyák szorgalmas látogatók-e, vagy sem.

Kreycsi Rezső szüzbeszédét osztatlan figyelem kiséri. A budapesti kereskedelmi és iparkamara főtitkárához illő komolysággal és tudással teritette a vizes lepedőt a szegény Folkusházyra. Élesen támadta a tanács élelmiszerpolitikáját és öröm volt nézni, hogy a bizottsági tagok miként melegednek fel a beszéd alatt, mennyire átérzik a szónok igazságait. Kreycsi beszéde után hatalmas tapsvihar keletkezett, ami aligha volt muzsikaszó Folkusházy fülének.

Szebeny Antal a szabadpolgárok nevében a Vérmezőt visszakövetelte a katonai kincstártól. Miközben szónokolt, ritka vendég jelent meg a hirlapirók karzatán: Muzsa Gyula hazafias magyar képviselő, a hazai embersportok muzsája. Az összefüggés Szebeny beszéde és Muzsa megjelenése között akkor lett világos, amikor a szónok megpendítette azt az eszmét, hogy a Vérmezőt használják fel az olimpiai stadion céljára, ott tartsák meg 1920-ban az olimpiai versenyeket. A téma kétségkivül nagyon érdekes volt, az eszme pedig életrevaló. De Szebeny nem tartozik a legélvezetesebb szónokok közé s mert Pest nem szivesen engedi át Budának az olimpiai játékokat, Hajdu Marczell odaszólt Szebenyhez:

— A többit mondja el irásban!

Radocza János a mungóvizek felé irányitotta a közgyülést. Azon a cimen, hogy kár volna az egyetértést a főváros és a katonaság között megzavarni, rávette a városatyákat, hogy ne a királyhoz forduljanak, hanem Tisza Istvánhoz. A polgármester látható megelégedéssel hirdette ki az eredményt . . .

A Szemere-féle ingatlan dolga mégis zavart némi vizet a közgyülésen.

Nigrinyi György támadta az előterjesztést, Pető Sándor pedig védte. Az egyik nem ártott, a másik nem használt senkinek. Ennél a párharcnál tehát még eldöntetlen volt az eredmény, de Nagy Andor annál kellemetlenebb igazságokkal szolgált. Azt mondta, hogy bizalommal viseltetik Márkus Jenő tanácsnok jóakarata iránt, de nem mindig az akarattól, hanem a tehetségtől függ az eredmény. Megjósolta Nagy Andor azt is, hogy a Szemere-telkekbe a tanács nemcsak komposzt-trágyát, hanem pár százezer koronát is bele fog fektetni.

Mit tett erre Márkus Jenő? Emelt hangon jelentette ki, hogy a tanács kiirtja a sváb és a bolgár kertészetet és megteremti az első magyar nemzeti konyhakertészetet. A nemzeti lobogó előtt meghajoltak a városatyák s az előterjesztés elkerülte jól megérdemelt sorsát.

kiküszöbölésére, amelyek a székesfőváros élelmiszerkereskedői körében elégületlenséget keltenek;

2. tegyen előterjesztést olyan intézmények létesitése iránt, amelyek elősegithetik egyfelől azt, hogy a budapesti piacon nagyobb élelmiszerkinálat teremtessék és másfelől azt, hogy Budapest fővárosának igényeit kielégiteni képes erőteljes és kellőképen szervezett élelmiszerkereskedelem kifejlődhessék; tegyen további tanulmányokat és kisérleteket arra nézve, hogy ujabb élelmicikkek pl. füstölt halfélék, házi nyulak husa és más hasonló élelmiszerek a tömeges fogyasztásba bevezettessenek.

Kreycsi dr. előkelő társadalmi poziciót tölt be. A budapesti kereskedelmi és iparkamara főtitkáráról nem mondhatja senki, hogy egyénileg elfogult s azt is el kell ismerni mindenkinek, hogy nálánál hivatottabb ember kevés van. Nem lehet tehát egyszerüen napirendre térni az inditvány fölött s nem lehet figyelmen kivül hagyni azt a nevezetes tényt sem, hogy a közgyülés számottevő többsége állandó helyesléssel, a tetszésnek minduntalan való kifejezésével kisérte a beszédet. Ugy látszik, a közgyülés tagjainak végre felnyilott a szeme.

A leghatásosabb, legkönnyebben megérthető érve az volt az inditványozónak, hogy más fővárosban is igyekszik a hatóság intézkedéseket tenni az élelmiszer-mizériák megszüntetésére. Amig azonban a külföldön csakis muló jellegü intézkedéseket tesz a hatóság, addig nálunk a város állandó üzletre rendezkedik be, nem élelmiszer-, hanem kereskedelmi politikát folytat, holott erre nem illetékes. Ez az eljárás erkölcsi tekintetben nem méltó a fővároshoz, anyagi tekintetben pedig nem fizetődik ki sem a város, sem a fogyasztók szempontjából. A mérleg egyik oldalán csupa kár, csupa hamisság, a másik oldalon pedig teljes eredménytelenség: — ezt nevezik nálunk céltudatos, szociális, okos élelmiszer-politikának!

Nemzetiszinü kalauzok

Szalay előljáró inditványa

A főváros II. kerületének előljárója, Szalay Sándor dr. tegnap beadványt intézett Bárczy István dr. polgármesterhez, melyben azt ajánlja, hogy a főváros a rendőrséggel egyetértőleg a rendőrség kebelében idegen vezető intézményt szervezzen.

Szalay előljáró beadványában kiemeli, hogy a főváros nagyvilági voltának kidomboritására szükséges volna az érintkezési nyelvnél mutatkozó nehézségek kiküszöbölése. Az idegen sokszor már ugymond — a megérkezéskor kedvét veszti emiatt és minél előbb tovább jutni igyekszik anélkül, hogy a fővárost megismerte volna, vagy az itt tervezett üzleteit lebonyolította volna. Pedig ez a nehézség könnyen elkerülhető, ha a vasutak és a hajók állomásain, valamint a legnagyobb forgalmi utakon és tereken, továbbá a város nevezetesebb pontjain is, könnyen felismerhető oly egyének alkalmazának az idegenek szolgálatára, akik az idegenek nyelvét értik és beszélik és a megérkezéskor vagy esetleg ez után is az első legszükségesebb utbaigazitást megadnák és később a város megszemlélését kellően felvilágositanák. Ezek az egyének ruházatukon olyan jelvényeket viselnének, mely az illető nemzet szineiből állittatnék össze, ugy hogy az idegenek már messziről megismernék őket. A visszaélések megakadályozása czéljából legczélszerübb volna a rendőrség kötelékébe tartozó közegek közül kiválasztani őket, illetve a rendőrség tagjai közül ily képességgel biró egyéneket alkalmazni. Ennek meg volna az az előnye is, hogy az idegenek bizalommal fordulnának hozzájuk és könnyebben szemmel tartják a nem kivánatos idegeneket. Igy van ez Németországban, Berlinben, Hollandiniában, Amsterdamban és több helyen. Javasolja, hogy a polgármester keresse meg ez ügyben Boda Dezső főkapitányt.

Még Vértes Emilnek válaszolt Bódy alpolgármester és kilátásba helyezte, hogy a telefondijat — nem fogják leszállitani. Azután jött a várva-várt választási eredmény-hirdetés. A polgármester már belefogott a felolvasásba, amikor lélekszakadva jött Szaszovszky főjegyző, az egyik tanácsnok-jelölt. Egészen megfeledkezett a választásról és azért jött, hogy bejelentse a visszalépést. Amire egyébként nem volt nagy szükség, mert mindössze három szavazatot kapott. Sztankovits Szilárd pedig, az egyedüli, aki kész volt felvenni a harcot Berczel és Csupor ellen, öt városatyát hóditott meg.

Már jöttek is az uj tanácsnokok. Elől Csupor József, utána Berczel Jenő. Látszott rajtuk, hogy a közgyülés bizalma, becsületes munkásságuknak legszebb jutalma, nem hagyta őket hidegen. A tanács uj tagjait nagy szeretettel és örömmel üdvözölték minden oldalról.

Alügyész pedig tényleg Váradi Jenő lett, aki testvérbátyja Váradi Ilinek, a Király-szinház volt primadonnájának. Váradi ellenjelöltje, a szimpatikus Petzrik Jenő, még sem vette fel hiába a fekete ruhát. Másnap volt az esküvője, nem kellett átöltöznie. A Petzrik-pártiak azzal vigasztalták egymást, hogy legközelebb ők győznek, ha Isten segit.

— Ha, . . . ha! — mormogta maga elé egy vén pesszimista. Hiszen ha a Bazilikának nadrágja volna, akkor az Andrássy-uton sétálna. Az eperfáktól ugyan bátran megtehetné.

Gyászos budget

A költségelőirányzat szépséghibái

A mult esztendei költségvetési vita során egyhangu határozattal kötelezte a közgyülés a tanácsot arra, hogy 1. ezentul a költségelőirányzatot legkésőbb október 15-ig kell nyilvánosságra hozni és a közgyülés elé terjeszteni; 2. szakitani kell a költségvetés összeállitásánál divó rendszerrel, a bevételeket a kiadásokkal kell szembe állitani, szóval könnyebben áttekinthetővé, megérthetővé kell tenni a munkát.

Csak természetes, hogy a tanács fittyet hányt a közgyülés akaratának és október helyett november végén jött ki az előirányzattal. Decemberre marad most már a pénzügyi bizottsági tárgyalás s a közgyülési vita is, miután pedig a közgyülés határozatát két héten belül felebbezni lehet, egészen bizonyos, hogy a költségvetés ebben esztendőben nem nyer belügyminiszteri jóváhagyást. A konzekvencia okából a közgyülés másik határozatát sem respektálta a tanács: a költségelőirányzat ma is valóságos labyrinthus, amelyben nem tulságosan sok városatya fog eligazodni.

Egyensuly papiron.

Mint az elmult esztendőben, ugy az idén is az a legfényesebb pontja a költségvetést kisérő jelentésnek, hogy a bevételi és kiadási tételek összege egyenlő. Ez az egyensuly azonban csak látszólagos, mert ha bővebben vizsgáljuk a tételeket, rábukkanunk arra, hogy a jövő esztendőben ismét kölcsönből kell fedezni a kiadás egy részét. Most is csak ugy tudták helyreállitani az egyensulyt, hogy beállitottak a bevételek közé huszonöt millió koronát, amely összeg a felveendő kölcsöntőkéből a függő tartozás kiegyenlitése után fenmarad. Voltaképpen tehát ugy áll a helyzet, hogy huszonöt millióval pótolni kell a bevételeket, huszonöt millió korona a deficit még akkor is, ha a költségvetés tételei egyébként reálisak. Ettől pedig nagyon messze állunk, mert a zárszámadások tapasztalatai meggyőztek mindenkit arról, hogy a költségvetés voltaképpen csak keret, amely a bevételeket illetőleg tágnak, a kiadásokat illetőleg pedig szüknek bizonyul a gyakorlatban. A látszólagos harmónia a bevételi és kiadási összegek között ily körülmények mellett nem jelent egyebet, mint azt, hogy Berczel Jenő dr. tanácsnok és Ács Ferenc főszámtanácsos elsőrendü költségvetési szakemberek, hüen és pontosan ragaszkodtak ahhoz az utasitáshoz, amelyet a végösszegekre vonatkozólag a polgármestertől kaptak.

Emelkedő irányzat.

Tavaly tiz és fél millióval, ez idén ismét közel kilenc millió val emelkedtek a rendes kiadások, vagyis az emelkedés a tavalyi költségvetésnez képest 11.08%. Jellemző, amt erre vonatkozólag a pénzügyi osztály előterjesztése elárul. E szerint: „A szükségletek, azonkivül, hogy nagy arányokban emelkednek, mindinkább az állandóság jellegét öltik magukra, mig a fődözésükre hivatott bevételek elég jelentékeny része rendkivül, tehát változó természetü". Ez pedig nem egyéb, mint nyilt beismerése annak, amit kezdettől fogva állitunk: hogy t. i. a költségvetésnek csupán a kiadási tételei reálisak, a bevétel elenben minden esztendőben keserves csaódást hoz.

Utazás egy kocsön felé.

Legérdekesebb része a költségvetést kisérő részének kétségkivül az, amely a kölcsön állásáról igyekszik tájékoztatni az érdeklődőket. Tudvalévő, hogy a közgyülés felhatalmazást adott a polgármesternek, illetve a tanácsnak egy 120 milliós kölcsön felvételére. A kölcsöntőke a régi, 270 milliós beruházási programm hátralévő részének fedezésére szolgált volna. A jelentés szerint a felhatalmazás alapján a polgármester eddig több részletben összesen 82.277.661 millió koronát vett fel, ugy hogy még kb. harmincöt millió korona van joga szerezni, vagy egy megfelelő összegü amortizációs kölcsönről gondoskodni.

Az idei költségelőirányzat legelőször Bécsben látott napvilágot, a Neue Freie Presse hasábjain. Bárczy polgármester nem kimélt fáradságot, a nagy bécsi lapban közölte a preliminációt, nyilvánvalóan azzal a célzattal, hogy a külföld tudomásul vegye, milyen jól áll Budapest háztartása és siessen felajánlani százmilliókat.

Pikáns számok.

Félmillió koronával emelkedtek a nyugdijak, közel kétszázezer koronába kerül a városi épületek jókarbantartása. A házi nyomda büdzséje százezer koronával magasabb, a tőketörlesztés mindössze hatvanötezer koronával több. Kamatemelkedés kétmillió korona, a vallásügy ismét emelkedő irányzatot mutat. Az Országos Népfürdő Egyesület kőbányai csődfürdőjének megvételére huszonötezer koronás részlet van előirányozva. Tehát az üzlet mégis — üzlet? A Sáros-fürdő a jövő évben ujabb három milliót fog nyelni, a tanügyi büdzset rekordszámba menő összegeket emészt fel.

S a sok kiadással, emelkedő költségekkel szemben szerény ibolyaként huzódnak meg a bevételi tételek. Szerények ők nem a nagyságuknál fogva, hanem azért, mert egészen bizonyos, hogy pl. az adójövedelem, telekátirási dij stb. soha olyan kellemetlen meglepetést nem fog okozni, mint jövőre.

Házilag készitett
női-, férfi- és gyermek-
fehérneműek
kezesség mellett rendkivü
jutányosan VAJDA MÓR-ná
IV., Deák Ferenc-utca 21

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintaterme.
Budapesten,
IV., Városház-utca 4.
(Kossuth Lajos-utca saroknál)
Szabad bemenet.

Események

Telefon 137—15.

Hátralékos előfizetőinket tisztelettel fölkérjük, hogy az esedékes dijat beküldeni sziveskedjenek.

Cimváltozások közlését azonnal kérjük.

Előfizetési árak: egész évre 16 kor., félévre 8 korona.

A kiadóhivatal.

Harc a tanácsjegyzőségért. A legutóbbi választások folytán üresedésbe került két tanácsjegyzői állásra erősen készültek a jelöltek. Elszomoritó dolog, hogy a pályázók között negyven esztendős, sőt idősebb tisztviselők is akadnak, akik husz esztendőhöz közel álló szolgálati időt tudnak felmutatni s elismert tehetségük, tudásuk és szorgalmuk dacára sem jutnak előbbre a fogalmazóságnál. Egyáltalában a városházi tisztviselői proletáriátus itt jut a legerősebben kifejezésre. A városatyáknak nehéz a helyzetük, mert a sok érdemes pályázó közül nehéz — mellőzni bármelyiket is. A legtöbb kilátása Siráky Edének, Gallina Frigyesnek és Murzikó Istvánnak van. A választás a legközelebbi közgyülés napirendjén szerepel.

A javadalmi bérlet. Szombaton, e hó 29-én jár le a javadalmi bérletre kiirt nyilvános árlejtés. Eddig még nem érkezett be ajánlat, ami azonban annak tulajdonitható, hogy szokás szerint a jelentkezés az utolsó napon történik. Bizonyos, hogy jelentkezőkben nem lesz hiány.

Bründlék kudarca. Az a nagy harc, amely a Sárcs-fürdő egészségügyi berendezési munkái miatt kitört, nemsokára nyugvópontra jut. Értesülésünk szerint az e célra kiküldött bizottság a jövő héten dönti el a munkákra kiirt pályázat eredményét. Annyi már most is bizonyos, hogy a vállalkozók között megosztják a munkákat, ami mindenesetre helyes, üdvös dolog. Bründlék tehát, dacára Alpár Ignác támogatásának, még sem fogják elérni céljukat.

Meggörbült a Sugát-ut. Megirtuk, hogy a Szterényi—Fischer-féle érdekeltség, amely a Halász-házcsoportot megvásárolta, engedélyt kért a fővárostól arra, hogy a hatalmas területen óriási bérházat épithessen, amelyet a terv szerint egy utca szelt volna ketté. A középitési bizottság Harrer tanácsnok előterjesztésére elutasitotta a kérelmet azzal az indokolással, hogy a Halász-házcsoport telke beleesik a Vácikörutnak a Városházán keresztül az Eskü-térig kontemplált folytatásába. Felebbezés folytán az ügy a közmunkatanács elé került, amely legutóbbi ülésén Szabó József biz. tag inditványára helyt adott a kérelemnek, mert annak teljesitését sem finánciális, sem városrendezési szempontból nem tartotta veszedelmesnek. Ezzel azután a Sugár-ut eredeti terve, a Gerlóczy-utcai torkolattal, megbukottnak tekinthető. A döntéshez hozzájárult Bárczy István dr. polgármester is.

A Boráros-tér hurok-vágánya. Néhány hónappal ezelőtt a főváros hozzájárult a Városi Villamos Vasutnak a Boráros-téren létesitendő hurokvágány elkészitésére vonatkozó kérelméhez. A közmunkatanács most a kérelmet, szemben a főváros határozatával, megsemmisitette. Az ügy most a belügyminiszter elé kerül, aki legfelsőbb fokon dönteni fog benne.

A munkásság és a főváros jubileuma. A szociáldemokrata-párt vasárnap délután két helyen rendezett népgyülést, amelynek napirendjén „A munkásság és a főváros jubileuma" szerepelt. Mindkét helyen heves támadást intéztek a szónokok a városvezetőiellen. Az egyik szónok szerint „a főváros jubileumát ünneplő urak negyven esztendeig lustálkodtak, negyven esztendeig panamáztak, de ez alatt az idő alatt mit sem tettek a munkásság érdekében. A jubileum alkalmából dicshymnuszokat zengtek egymásnak, jutalmakat, fizetésjavitásokat osztogattak (?), de a dolgozó és küzködő munkásosztályról teljesen megfeledkeztek. Nem a Bárczy István érdeme az, hogy Budapest a lefolyt negyven év alatt oly rohamosan fejlődött, hanem a névtelen, dolgozó munkásságé. Kivülről pompás ez a város, messzire fénylik, de belül korhadt s a legnagyobb nyomor uralkodik benne. A lakosságnak több mint harminc százaléka éhezik, munka nélkül tengődik — a város urai pedig diszközgyüléseket rendeznek és banketteznek. Negyven esztendő alatt háromszorosra növekedett a lakosság, de nem gondoskodtak megfelelő számu kórházakról. A városi üzemeknél dolgozó munkások sorsa jóval rosszabb, mint a nagytőke szolgálatában álló munkásoké. A munkanélküliek százezrei között ötvenezer koronát osztottak szét, a hitelekezeteket ellenben másfél millió koronával segélyezik. A tanács tagjainak fizetését emelik, de az éhbérért dolgozó szolgák és napidijasok nem kapnak többet."

Mindkét népgyülés határozati javaslatot fogadott el, amely szerint a munkásság elitéli a főváros közgyülésének azt az eljárását, hogy óráluk egy szóval sem emlékezett meg. Követelik, hogy a népet fosztogató uzsora szünjön meg, követelik továbbá a fővárosi törvényhatóságnak gyökeres reformját és az általános, titkos, községenkénti választási jog megalkotását.

Páris város költségvetése. Budapest főváros jövő évi költségvetésének közzététele alkalmából közöljük, hogy a párisi községtanács a város 1914. évi kiadásainak összegét 431 millió 142.789 frankkal irányozta elő, amely összeg 8 millióval haladja meg a bevételek összegét. Szajnamegye prefektusa e hiány pótlására a következő adókat hozta javaslatba: 1. Hirdetési illeték, mely kirovatik a festett, preparált és világitott reklámhirdetésekre, valamint a Párisban felállitott hirdetési táblákra. 2. Az ingatlan értéknövekedésének a megadóztatása. 3. A teherautók megadóztatása.

Ingyen telket kérnek a fővárostól. Az Iparmüvészeti Társulat választmánya legutóbb előterjesztést intézett a kereskedelemügyi miniszterhez és ebben hangoztatja a Budapesten épitendő állandó kiállitási park sürgősségét és kéri a minisztert, hogy az erre vonatkozó előmunkálatokat mielőbb inditsa meg. Az állandó kiállitási terület létesitése érdekében fölhivják csatlakozásra az érdekelt társegyesületeket. Ilyen terület hiányában most a Magyar Iparmüvészek Testülete lépéseket tesz az iránt, hogy nagyobbszabásu lakásmüvészeti kiállitást rendezhessen. A testület vezetőségében tárgyalás folyik annak a megállapitására, hogy hol tudnának megfelelő helyet találni kiállitások céljaira. A Városligetnek az Aréna-ut mentén, a Damjanich-utca és István-ut közötti részét szemelték ki s ezen a területen, mely a főváros tulajdona, ingyen telket fognak kérni. Ha a telekről lemond a város, akkor a Városligetnek ezen a részén föl fogják épiteni a telekre fölveendő kölcsönből a kiállitás csarnokát. Ez a helyiség iparmüvészeti kiállitások céljára szolgálna. Az Iparmüvészeti Társulat választmánya elhatározta, hogy támogatja a testület ama kérelmét s a kérdéses városi telek megszerzése érdekében közös ackiót indit. Az akciót Alpár Ignác törvényhatósági bizottsági tag vezeti.

A vendéglősök és a kávések. A kávések és a vendéglősök között dulo harcról az a hirterjedt el, hogy megegyezést létesitettek, sőt már a békepontokat is közölték. Ebből a hirből egyetlen szó sem igaz, a kávések és a vendéglősök között még nagyobb az ellentét, mint eddig volt. Éppen szombaton érkezett be a fővároshoz a vendéglős ipartársulat ujabb beadványa, melyben a vendéglősök elkeseredetten panaszkodnak a kávések ellen s többek között azt kivánják, hogy ők is nyitva tarthassanak egész éjjel, mint a kávéházak. Az ügy még nagyon sok gondot fog okozni a fővárosnak.

A budapesti kikötő. Herzfeld Frigyes törvényhatósági bizottsági tag inditványt adott be az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesüléshez, amelyben azt ajánlja, hogy inditson az egyesülés energikus akciót a budapesti ipari és kereskedelmi kikötő megvalósitása érdekében. Az O. M. K. E. igazgatósága Sándor Pál elnöklésével hosszas tanácskozást folytatott ebben a dologban. Először az inditványozó fejtette ki a tömegáruforgalom mai lehetetlen állapotát, amelyen másképp nem lehet segiteni, mint a kereskedelmi kikötő létesitésével. Hivatkozott az osztrák és német példákra. Ezután Bacher Emil vezérigazgató mutatott rá, hogy e kérdés kielégitő megoldása gyakorlatilag valósitaná meg a földmivelés, ipar és kereskedelem sokszor emlegetett harmóniáját, mert a kereskedelmi kikötőre az összes termelő ágaknak szükségük van. Strasser Alfréd a gabonakereskedelem szempontjából szólt a kérdéshez. Balkányi Kálmán titkár utalt arra, hogy a kisebb Balkán-országok is mekkora erőfeszitéssel fejlesztik a dunai kikötőket. Erre az igazgatóság Szende Pál dr. főtitkár inditványára elhatározta, hogy a Herzfeld által kezdett mozgalmat a legnagyobb energiával megindítja és a kérdéssel foglalkozó szakemberek és az érdekeltség meghallgatása után a kormányhoz és a fővároshoz fordul, hogy a kereskedelmi kikötőt minden áldozat árán a leggyorsabban valósitsák meg.

A szabaditó Washington Budapesten. Nem Washingtonról, Amerika nagy felszabaditójáról, csak az unokájáról van szó, aki azonban szintén felszabaditója minden jó háziasszonynak a kávéfőzéssel járó kellemetlenségek és piszkos babramunka alól. G. Washington találmánya a 100 százalékos abszolut tiszta kávé, melyből csak félkanálkával kell egy csészébe tenni és forró vizet vagy tejet ráönteni és a legfinomabb, legzamatosabb, legtisztább és legolcsóbb kávét nyeri. Washington csodálatos kávétalálmánya most kerül nálunk is forgalomba és kapható mindenütt.

A **Fővárosi Nagymozgó** engedélyt szerzett szkecs előadására, amelynek előkészületei már folynak.

„A pupos". Az Omniában Alex. Dumas legkiválóbb szociális regénye, „A pupos" öt felvonásban kerül szinre. Ezenkivül Freydeau kacagtató vigjátéka, a „Mici hercegnő" három felvonásban adja meg az Omnia mai nagyszabásu uj műsorának karakterét.

A Gólya Áruház karácsonyra olyan árakkal lép a közönség elé, amelyekkel fényes bizonyságát adja nagy versenyzőképességének. Árucikkeinek minőségével és ezekkel az árakkal az ujabb vevőknek nagy tömegét szándékszik megnyerni. Jó kiszolgálásával a *Gólya Áruház* (Nagymező-utca 12.) ugy a helybeli, mint a vidéki közönségnél közismertté tette a cégét.

Házilag készitett női-, férfi- és gyermek-fehérneműek, rendkivül jutányosan, kezesség mellett: *Vajda Mór*, Budapest, Deák Ferenc-u. 21.

OMNIA

mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József I-25

Folytatólagos előadások!

Nagyszabásu müsor!

A pupos

irányregény 5 részben, Irta Alex Dumas.

Mici hercegnő

vigjáték 3 felv. Irta Georges Feydeau.

Ezenkivül az elsőrendü kisérő müsor!

Folytatólagos előadások hétköznap d. u. 5 órakor vasárnap d. u. fél 4-kor kezdődnek. Rendes helyárak

Jegyelővételtas: Hirsch nagytőzsde, VI., Andrássy-ut 19., II., Lánchid-u. 2. nagytőzsde és az Omnia pénztáránál, d. e. 10-től fél 1 ig és d. u. 3 órától,

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,

csuz, kőszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők, és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorron ást megakadályoz

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A Tőke

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

Ipari politikánk

A legutóbbi 30 év alatt négy iparfejlesztési törvényt hoztunk és pedig 1881-ben, 1890, 1899. és végül 1907-ben. Ezekkel a törvényekkel az állam igen nagy terheket vállalt magára. Eltekintve az adómegszeteségtől, kamat nélküli kölcsönöktől és gépsegélyektől, a közvetlenül nyujtott anyagi támogatás, vagyis szubvenció a lefolyt 30 év alatt mintegy 50 millió koronára rugott. Ezenkivül 1923-ig máris körülbelül 100 millió korona, vagyis évenkint több mint 8 millió korona van iparfejlesztési célokra lekötve.

Ha már most az ezekkel a jelentékeny áldozatokkal elért eredményeket tekintjük, akkor szomoruan kell konstatálnunk, hogy azok semmikép sem állanak arányban a nagy összegekkel, amelyeket iparfejlesztési célokra forditottunk. Azt kellett látnunk, hogy éppen azok az iparágak nem fejlődtek, melyeket állami szubvenciókkal és más kedvezményekkel halmoztak el. Az osztrák ipar ma jobban elárasztja Magyarországot, mint valaha. A válság pedig nagyobbrészt éppen azokat az üzemeket sodorta el, melyeket az állam agyontámogatott.

Bátran állithatjuk, hogy iparfejlesztési politikánk eddigi rendszere csődöt mondott. Ma már illetékes körökben se tagadják ezt és ennek tulajdonitható, hogy a kereskedelmi miniszter felhivta az ipari érdekképviseleteket, hogy közöljék vele tapasztalataikat és kivánságaikat, miután egy uj iparfejlesztési törvénytervezet készitését rendelte el. Ugyanis az 1907-iki törvény I. fejezete, mely az ujonnan keletkező vagy kibővülő gyáraknak állami kedvezményekben és segélyben való részesitéséről szól, 1915. évi december 31-én hatályát veszti.

A miniszter nagyon jól teszi, hogy a hivatott körök véleményét meghallgtja. Reméljük, hogy a kamarák, az országos iparegyesület és más érdekképviseletek őszintén be fognak számolni a miniszternek és nem tartózkodnak majd annak a kijelentésétől, hogy a magyar ipart a közös vámterületen lehetetlen sikeresen fejleszteni.

Magyarországon éppen azok az iparok lettek nagygyá és hatalmassá, melyek nem tartoznak a szubvencionált iparok sorába, például a liszt-, cukor-, gép- és vasipar. Mi azt valljuk, hogy az állami protekcionizmusnak minden terén, tehát az iparfejlesztés terén is bénitó hatása van. A gazdasági élet szabad folyása holmi szubvenciókkal nem tartóztatható fel. Az államilag támogatott iparágak az osztrák hasonló iparokkal egyáltalában nem tudnak versenyezni. Az iparfejlesztésnek a jelenlegi rendszere tehát nem vált be. Itt ujabb erősebb eszközökkel kell dolgozni. Nem habozunk kimondani, hogy mi iparunk erőteljes fejlesztését csak önálló vámterületen tartjuk lehetségesnek. Amerika, Franciaország és Németországok iparuk nagyszerü fejlődését elsősorban a hathatós vámvédelemnek köszönhetik. Franciaország még ma is a legszigorubb vámrendszabályokkal igyekszik iparát megvédeni. Amerika az utóbbi időben leszállitotta ugyan a vámtarifákat, de ezt azért tehette, mert több mint egy félszázadon át a legmagasabb védvámokkal bástyázta körül iparát, mely ezalatt annyira megerősödött, hogy most már nem fél a külföldi versenytől.

Nekünk szintén igy kell eljárnunk. Minden áron meg kell teremtenünk az önálló vámterületet. Ez volna a leghatalmasabb iparfejlesztési törvény s többet eredményezne három év alatt, mint az összes eddigi iparfejlesztési törvények harminc év alatt.

Az önálló vámterület kérdése tisztán gazdasági kérdés. Azért óvakodnunk kell attól, hogy azt politikai térre vigyük át. Ezt a hibát követte el annakidején a koalíciós kormány, mely éppen ezért még rosszabb kiegyezést kötött, mint az elődei. Az egész országnak meg kell mozdulnia az önálló vámterület létesitése érdekében. A gazdasági érdekképviseletek a kereskedelmi miniszter leiratára készitendő válaszukban mondják meg bátran, hogy az iparfejlesztés egyedüli látható eszköze csak az önálló vámterület lehet. 1917-ben fel kell állitani a sorompókat, hogy a magyar ipar a vámvédelem mellett erőteljes fejlődésnek indulhasson. Ekkor azután majd nem kell a kereskedelmi miniszternek uj iparfejlesztési törvényről gondoskodnia.

Drága pénz. A magyar városok hitele ma igazán rosszul áll. Csak uzsorakamatra tudnak pénzt kapni, mert egyes bankok nagyon kihasználják szorult helyzetüket. Igy például Pécs városa a fővárosi bankoktól legutóbb ajánlatot kért egy millió korona kölcsönre. A budapesti nagybankok a rossz pénzügyi viszonyokra való utalással egyáltalában nem tettek ajánlatot. Csupán a Pesti hazai első takarékpénztár ajánlotta fel a millió koronát függő kölcsön alakjában, két évi időtartamra, a bankráta fölött 1 és fél százalékkal, törlesztéses kölcsön alakjában pedig 85-ös árfolyamon, 6 százalékos annuitással, 50 évre, 3 százalékos stornodijjal. Hát ez valóságos uzsorakölcsön volna. Valószinü, hogy Pécs város közgyülése ezt az ajánlatot nem fogadja el. Mindenesetre furcsa dolog, hogy az ország egyik legelőkelőbb pénzintézete a pénzfeszültséget ilyen módon használja ki. Jó lesz, majd ha a magyar városok a pénzbőség idején vissza fognak emlékezni a Pesti hazai takarékpénztár eme szükkeblü magatartására.

Az állampénztári jegyek. A negyedmilliárdos 4 és fél százalékos állampénztári jegyek aláirását befejezték. Az eredmény teljesen kielégitő, a mennyiben a forgalomban lévő 1911. évi és 1914. január 1-én lejáró régi állampénztári jegyeknek több mint 70 százalékát, tehát közel háromnegyed részét bejelentették kicserélésre. A fenmaradó negyedrészre oly élénk volt a készpénz-aláirás, hogy ennek tulnyomó részét a zárolt, tehát a hat hónapra lekötött kincstári jegyekre való aláirások veszik igénybe, ugy hogy a szabad aláirásokra csak igen csekély kvóta esik. Az aláirásnak e kedvező eredménye következtében a szindikátus rövidesen feloszlik és azt a hasznot, a mi a szindikátusi tagokra esik, mintegy 1 és negyed százalékra becsülik.

A M. Á. V. szénszükséglete. A M. Á. V. jövő évi szénszükségletét részben már fedezték, amennyiben a kereskedelmi miniszterium jóváhagyta az államvasutak igazgatóságának előterjesztését, amely a hazai szenek szállitására vonatkozott. Függőben van azonban még a magasabb hőfoku szénfajták megrendelése. Ez a szükséglet a jövő évben mintegy 600,000 tonnára rug. Az ajánlatok — amelyek porosz szénre és az Atlantika által szállitandó angol szénre vonatkoznak — egyelőre még elintézetlenek. Harkányi János báró kereskedelmi miniszter a döntést fentartotta magának és értesüléseink szerint az a szándéka, hogy a magasabb hőfoku szeneket is jobb hazai szénfajtákkal akarja pótolni, ami természetesen csak dicséretes elhatározása a miniszternek. A megrendelés különben sem sürgős, mert az államvasutaknak körül-belül 750,000 tonna készletük van porosz és angol szenekből és ez a mennyiség a szükségletet hónapokig fedezi. Az államvasutaknál most kisérletek folynak, hogy a külföldi szeneket miként lehetne a hazai bányák termékével kiszoritani. Legujabban megállapitották, hogy a Dunagőzhajózási társ. szabolcsi szene ötven százaléknyira keverve a M. A. K. tatai szenével igen kedvező elgőzölögtetési eredményt nyujt és ennek a keveréknek a salakja és pernyéje is a minimumra redukálódik. A kisérletek tovább folynak, sorra kerülnek a többi jobbfajta hazai szenek is és ha az eredmények megfelelők lesznek, akkor valószinü, hogy a külföldi szenek tekintélyes hányada kiszorul az államvasutak fogyasztásából.

Ujjászervezik a Kramer-bankot. A Fővárosi Kereskedelmi Hitelintézet R-T. — röviden a Kramer-bank — mint ismeretes, a Pallós-féle vasutaknál nagyobb érdekeltséget vállalt. Lekötötte a vasutak államvasuti bérjövedelmét és Pallósnak körülbelül egymillió koronát folyósitott. Kiderült azonban, hogy Pallós ugyanezt a követelést a The Investiment Registred Co-nál is lombardirozta. A bank és az Investiment között egyezkedési tárgyalások indultak meg, amelynek eredménye az volt, hogy a bank a követelésnek egy jelentékeny részét visszakapta. A veszteség azonban igy is sulyosan érintette az intézetet, amely most elhatározta, hogy finánciáit rendbehozza. A jövő hónap 3-án rendkivüli közgyülést tart, amelynek feladata lesz az igazgatóság határozatait jóváhagyni. Ennek lényege, hogy a jelenleg két millió koronára rugó alaptőkét 30 százalékos lebélyegzéssel leszállitják 1.400,000 koronára, majd pedig ujabb 100.000 koronával az alaptőkét fölemelik másfél millió koronára. Az igazgatóságba három uj tagot választanak, köztük dr. Frankl Imre, előkelő fővárosi ügyvédet (aki eddig a felügyelő-bizottság tagja volt) és dr. Parall Ferenc, föv. biz. tagot. Krammer Miksa vezérigazgató pedig lemond az állásáról, amelyet a bankszakma egyik ismert, fiatalabb tagjával fognak betölteni. A vezetőség bizik benne, hogy a reorganizálás után az intézet rövidesen visszanyeri régi jóhirnevét.

A záloglevél-piacról. Párisi pénzügyi körökben hire jár, hogy ott egy záloglevélbank van alakulóban, mely főleg osztrák és magyar zálogleveleket fog átvenni, illetve plaszirozni. Olyan bank lesz ez, mint a Frankfurter Eisenbahn Rentenbank, mely tudvalevőleg nagymennyiségü vasuti értéket tart tárcájában.

A Pesti hazai sorsjegyei. A Hazai bank 1905-ben szindikátust alakitott 300,000 darab Pesti hazai takarékpénztári sorsjegy eladására. Akkor ezeket a sorsjegyeket könnyen el lehetett volna adni, mert a kereslet igen nagy volt. Csakhogy a Hazai bank a jegyzett mennyiségnek csak egy részét adta ki, a többit megtartotta abban a hiszemben, hogy a kurzus a 132 korona kibocsátási árról 200 koronáig fog felszökni. Azóta azonban ezek a sorsjegyek 107 koronára estek le, aminek egyrészt az volt az oka, hogy Magyar Jelzáloghitelbank által 1906-ban kibocsátott sorsjegyek játékterve sokkal kedvezőbb volt és igy a közönség ezeket vásárolta. A Pesti hazai sorsjegy árfolyama ezalatt folyton visszament. A szindikátus 1913 decemberében járna le, azonban előreláthatólag meg kell majd hosszabbitani, mert még 25—30,000 darab sorsjegy van a birtokában, melyeket majd részleteladással kell a publikum nyakába sózni. Természetesen a szindikátus eme sorsjegyek mai 107-es árfolyama mellett sokat veszit, de

veszit a közönség is, mely annakidején a sorsjegyeket 132 K-val vásárolta. Nem csoda tehát, ha a Pesti hazai sorsjegyek erősen diszkreditálva vannak a közönség előtt, minél fogva azokat most nagyon nehéz elhelyezni.

A Moktár terézvárosi fiókja. A Magyar országos központi takarékpénztárnak a Teréz-körut és a Király-utca sarkán régóta van már fiókintézete, amely helyiségnek a bérlete két év mulva lejár. A háztulajdonos, az előzetes tudakozódásra, már most kijelentette, hogy a bérletet nem szándékozik meghosszabbitani, mert a helyiséggel más tervei vannak. A Moktár, hogy a környékbeli klientéláját el ne veszitse, föltétlenül tovább is fenn akarja tartani a terézvárosi fiókot és idejekorán gondoskodott uj helyiségről. Kibérelte az Oktogon-téren a Sós Bernát-féle üzlethelyiséget, illetve 12,000 korona évi bérért a kereskedőt kistájgerolta. Ez annál könnyebben sikerült, mert a háztulajdonos: Körösi Imre, a Moktár nyugalmazott igazgatója, aki különben is hires arról, hogy minden lelkifurdalás nélkül kiteszi a régi bérlőjét, ha az uj bérlet többet hoz és azzal sem törődik, ha egy kereskedőt földönfutóvá tesz.

A Központ Tejcsarnok üzletéve. A Budapesti Központi Tejcsarnok Szövetkezet igazgatósága a napokban tartott ülésén megállapitotta az intézet XXX. üzletévéről szóló mérleget és egyuttal a rendes közgyülést november 29-ére hivta egybe. A mérleg az egész vonalon az intézet erőteljes fejlődését bizonyitja. A szövetkezet tartaléktőkéje 173.743 koronára emelkedett, az 1912. évi 156.183 koronával szemben, mig a telep értékcsökkenési alapja 192.283 koronára rug, az elmult évi 174.846 koronához képest. A ház és telep 585.181 koronával szerepel a mérlegben. A gépek, felszerelések és berendezések értéke, továbbá a záru- és anyagkészlet 950.000 koronát képviselnek. Az adósok és egyéb aktivák cirka 600.000 koronára rugnak s a hitelezők és egyéb passzivák egy és egynegyedmillió koronát tesznek ki. A november 29-ére összehivott közgyülésen uj felügyelőbizottsági tagokat választanak s kiegészitik az igazgatóságot.

VÁLLALKOZÁS

Szén.

Budapest székesfőváros tanácsa az 1914. évi január 1-étől az 1914. évi december 31-éig terjedő egy év s alternative 1916. évi december 31-éig terjedő három év, illetve 1919. évi december 31-ig terjedő hat év alatt a székesfővárosi uj Szent János közkórháznak kazánfütéséhez szükséges és *évenként mintegy 109,000 métermázsára tehető hazai akna-barnaszén vagy akna-kőszén szállitására* ezennel nyilvános árlejtést hirdet. Az ajánlati tárgyalás 1913. évi december 5-én délelőtt 11 órakor a központi városháza 233. számu bizottsági üléstermében (Városház-utcai rész I. lépcső; az 1. és 2. emelett között) fog megtartatni. Az ajánlatok ezen időpontig a tanácsi közegészségi ügyosztály vezetőjének vagy megbizottjának kezéhez (Központi városháza, Gerlóczy-utcai rész I. em. 82. szám alatt) benyujtandók. Csakis olyan dara-, vagy diónagyságu, esetleg aknaszén ajánlható, mely láncrostélyon minden idegen anyag hozzáadása nélkül jól begyullad és elégethető. A bánatpénz és pedig az egy évre előirányzott szénmennyiségek ajánlati ára öt százalékának megfelelő összeg a versenytárgyalást megelőző nap déli 12 óráig a székesfővárosi központi, vagy valamelyik kerületi elüljárósági pénztárnál leteendő. A vegyelemzés alá bocsátandó minták legkésőbben 1913. évi november 28-án déli 12 óráig a székesfővárosi vegyészeti és élelmiszer-vizsgáló intézetbe (Központi városháza, II. em. 186. sz. a.) beszolgáltatandók. Ha a versenytárgyaláson résztvenni szándékozó az általa ajánlani kivánt szénnel kazánpróbát is óhajt tartani, ugy ezt legkésőbben 1913. évi november 28-án déli 12 óráig a tanácsi XIII. ügyosztályban (Központi városház, Gerlóczy-utcai rész, III. em. 341. sz. a.) kell bejelentenie.

Gellértfürdő.

Budapest székesfőváros tanácsa nyilvános versenytárgyalást hirdet az I. ker. Gellért-téren épülő Gellért gyógyfürdő és gyógyszálló *keramit mozaik-burkoló munkáinak* végrehajtására. Az ajánlatokat 1913. évi *december 15-én* (hétfőn) délelőtti 11 óráig a tanácsi XVI. (városgazdasági) ügyosztály vezetője vagy megbizottja kezéhez (IV., Központi városháza, II. emelet 235. ajtószám alatt) kell beadni. Bánatpénz az ajánlati összeg 5 százaléka.

•

Budapest székesfőváros tanácsa nyilvános versenytárgyalást hirdet az I. ker., Gellért-téren épülő Gellért-gyógyfürdő és gyógyszálló *keramitlap-burkoló munkáinak* végrehajtására. Az ajánlatokat 1913. évi *december hó 15-én* (hétfőn) délelőtti 11 óráig a tanácsi XVI. (városgazdasági) ügyosztály vezetője, vagy megbizottja kezéhez (IV., Központi városháza, II. em. 235. ajtószám alatt) kell beadni. Bánatpénz az ajánlati összeg 5 százaléka.

Elnyert pályázatok.

Budapest székesfőváros tanácsa az I. ker., Kutvölgyi-ut mentén a Szent János-kórház tőszomszédságában a Korb Flóris müépitész tervei szerint épitendő kórházi elmebetegosztály épületénél az alábbi munkálatok biztositása céljából november 17-én versenytárgyalást tartott. Ajánlatot tettek az üveges munkákra: *Forgó* és Társa 9772.40, *Mandl* Károly 9697, *Handelsmann* Arnold 11.676, *Lochmayer* György 11.693.60, *Kállai* Adolf 11.459, *Gál* Lajos 8912.12, *Seiler* Ármin 10.686 koronával; a szobafestő munkákra: *Ozarovszky* Henrik 19.121.83, *Vámos* Bernát 14.074, *Németh* Andor 21.518 (16 százalék eng.), *Jónás* Miksa 12.560 (4 százalék eng.), *Rehberger* Géza 12.569, *Steinhäusel* és *Körbel* 20.750, *Kramer* Adolf 17.868, *Kurbel* József 16.552, *Predmerszky* Béla 20.766, *Vajda* Kálmán 152.71 (5 százalék eng.), *Hantos* Testvérek 15.396.30 koronával; a padlóburkolati munkákra: *Melocco* Péter rt. az elmebetegosztály padlóburkoló munkáira 62.470, a kazánház padlóburkoló munkáira 10.398, *Vadas* Sándor 59.925.65, illetve 9147.50, *Schillinger* Zsigmond 52.355, illetve 9031.60, *Urbach* Miksa 50.144, illetve 10.082, *Strasser* Vilmos 53.219, illetve 9990.70, ifj. *Walla* József 73.228, illetve 10.222.50, *Krausz* és *Graviser* 61.843, illetve 9685, *Kraszner* József 52.262.63, illetve 7905.50, *Walla* József rt. 51.658, illetve 9613.10 koronával; a falburkolati munkákra: *Bálint* Pál 40.004.49, *Forgó* és Társa 48.763.92, *Kőszénbánya és téglagyár társulat* 42.830.24, *Budapesti Zsolnay-féle gyár* 44.828.45, *Schillinger* Vilmos 44.286.12, *Urbach* Miksa 44.968.19, *Schön* Adolf 48.418.23, *Strasser* Vilmos 42.919, *Lichtenstein* Gusztáv 29.764.19, (heliolithból készitve), *Melocco Péter rt.* 47.661.10, *István* téglagyár rt. 41.672.71, *Walla* József rt. 44.276.54 koronával. Az ajánlatok átszámitás alatt állanak.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.

Merkantil nyomda, Havas és Lehner. Német-utca 27.

AZ UJ „BERSON“

Gummi-sarkot,

mindenki viseli, aki elegánciára és kellemes járásra valamit ad.

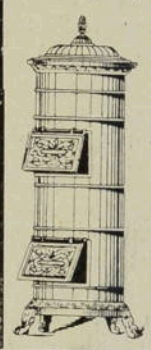

Központi fütések

Alacsony nyomásu gőz- és melegviz-fütések-i Szellőző-berendezések, központ-melegvizkészitő-telepek. Száritó-telepek mindenféle ipari célokra

EREDETI MEIDINGER

töltő, szellőző és szabályozó kályhák és Caloriferek gyára. Folyton égő (Dauerbrand) kályhák. Szellőző rácsok minden nagyságban

EISLER ÉS VÉRTES

Meidinger-kályhák gyára

Budapest, VI., Andrássy-ut 41. sz.

TELEFON 16—15.

Halász Hubert vállalkozó

Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23

Beton-, híd- és csatornaépitő. Telefon 55—55

Szén, koksz

szobafütési és ipari célokra helyben fuvarokban és zsákokban, vidékre bármely vasuti állomásra vaggonokban

Sugár Vilmos cégnél Károly-körut 14.

Telefon: József 2-58, 2-59, 2-60.

Raktár: József 32-02.

Gyönyörü kidolgozásu divatos

női- és uri arany láncok

valódi tömör 14 karátos aranyból, meglepő olcsó árban, dus választékban kaphatók:

Schönwald Imre

óra- és ékszertelepén

Bpest, Deák F.-utca 21.

G. Washington kávé

Hideg, meleg, forró vizben és tejben azonnal oldódik.

Kellemes illatu!

Nem kell pörkölni, őrölni, forralni, főzni, szürni, soha nincs rossz utóhatása, mindig ugyanaz és egyforma marad.

Kapható mindenütt! Ára 1 korona 50 fillér

Kifünő zamatu!

Háztartásban, intézetekben, szállodákban, kávéházakban, vendéglőkben, kórházakban, iskolákban, vasuton és hajón egyaránt nélkülözhetetlen.

Kizárólagos egyedárusitók az osztr.-magy. monarch. részére: Freudiger és Radó Budapest, VI., Dessewffy-utca 34. Telefon 29-75.

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 0 0 0“

védjegyü tatai portlan dcement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

MÁG

AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 3.350.000 KORONA.
Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT. ⟹ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Üstökös“ védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kifogástalan szín, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

LAUB LIPÓT

elektromotor és gépgyár **Budapest, I. ker. Budafoki-ut 29. szám.** Telefon 122—09.
Iroda és raktár: Liszt Ferenc-tér 17. szám.
Telefon: 13—47. Sürgönycim: Zeta.

Elektromotorok

és dynamók ujra tekercselése és javitása.
Szakszerü munka. Kölcsönmotorok.

HERZ ÁRMIN FIAI

SZALÁMIGYAR BUDAPEST

Minden rúd ólompecséttel van ellátva, amelyen a gyár **bejegyzett védjegye** látható.

BUDAPESTI SZÉNÁRUSITÓ R.-T.

Budapest, VII., Wesselényi-utca 15. szám.
Telefon 109—59.

Ajánl: **salgótarjáni, petrozsényi**

I-ső rendü porosz kőszenet

és budapesti légszeszgyári pirszenet (koksz)
Nagyban és kicsinyben.

Házhoz szállitás. — Legkisebb rendelés (egy métermázsa) 2 zsák

Telefonszám: 34—51 és 34—61

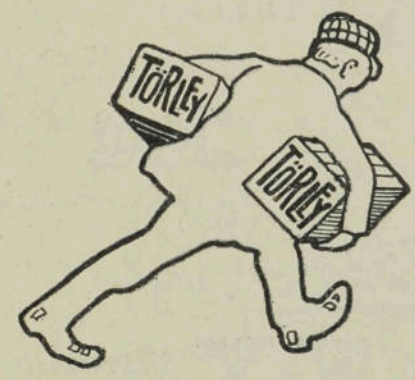
Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák.

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszthen

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

Holzer

cs. és kir. udvari és kamarai szállító
divatháza

Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

A karácsonyi vásár

az összes osztályainkban már

folyamatban van!

Minden egyes idei occasió-cikkünk olcsóságánál fogva **egy-egy szenzáció**

Gólya Áruház VI., Nagymező-u. 12 Vámház-körut 16. VI., Andrássy-ut 66

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részv.-Társ.

FIUME.

Fiuméból Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume—Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.

Fiume—Venezia: hetenkint 3—6 gyorshajó-összeköttetés.

Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajó-összeköttetés.

Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.

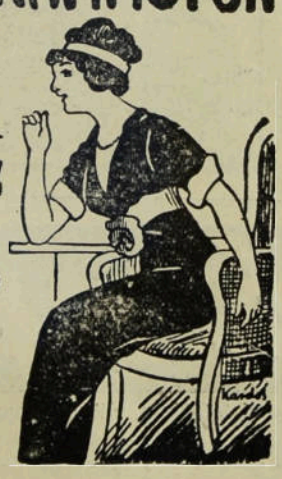
Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velenceiában és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Roma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.

A gőzhajók **modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazás minden kellékével vannak felszerelve.**

Bővebb felvilágositást nyujt a **Központi Menetjegyiroda Budapest** (V:, Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodái.

GRAMMOFON

és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy **15% árfelemeléssel csekély havi**

részletfizetésre!!

Eredeti „Angyal“ védjegyü gramofonok lerakata

ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.

Legujabb kimeritő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

MŰÉPITÉSZEK ÉPITÉSVÁLLALKOZÓK GÉPGYAROSOK FIGYELMÉBE!

NYIRI SÁNDOR

Telefon: 133-37. **BUDAPEST** Telefon: 133-37
VII, Wesselényi-u. 8. Wesselényi-bazár

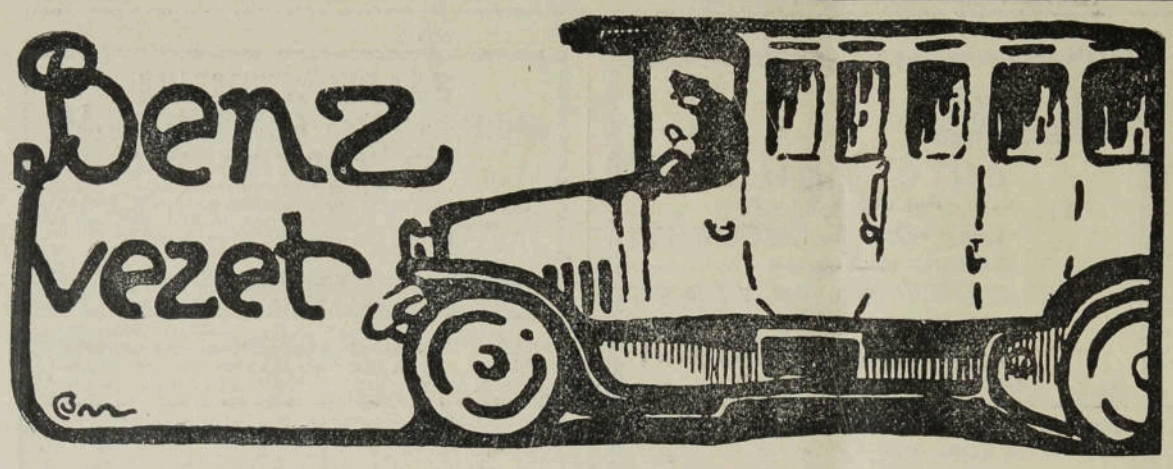
Paszpartu műintézet és könyvkötészet. ••••

Épitési tervrajzok kasirozása a legspeciálisabb módon és titoktartás biztositása mellett. ••••

Mappák minden kivitelben. ••••

Paszpartuk (papirkeret) bécsi, angol, barok és ovál alakban, eredeti rajzok után is. •••

Egyleti tablók és albumok. ••

BENZ

Magyar Automobil és Motorgyár Részvénytárs.

BUDAPEST

Központ: V. Dorottya-utca 9.
:: Gyár: VII. Ilka-utca 1. ::

TELEFON: 168—70 és 29—21

Budapesten a legjobb és legolcsóbb

porosz szalonszenet

VÁGÓ REZSŐ szállitja

V., Falk Miksa-u. 10. sz. Telefon 144-11.
VI., Északi teher-pu. Telefon 114-77.

A legjobb szén ára (100 kg-ként Pest n K **4.56**
házhoz szállitva ((2 zsák) Buda n K **4.60**

Mindenki

akit a betü, főleg a szám érdekel, tekintse meg az

Ideal

és a kis könnyü (3½ kgr. sulyu)

Erika irógépet

főleg az **XX** Universalis számológépet

mely mindent számol, ami számolható.

SCHOTT H. és DONNATH

császári és királyi udvari szállitók

Budapest, VI. kerület, Andrássy-ut 53. szám.

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az

Eladási Központ:

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

Pompás FALIÓRÁK

diszes vagy egyszerü szekrényekben hangzatos ütőszerkezetekkel, legolcsóbb árak mellett kaphatók:

Schönwald Imre

óra- és ékszertelepén, Deák Ferenc-u. 21.

„AUSTRO-AMERICANA“

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I.“** és a **„Martha Washington“** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

— Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren. —

Ktzárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina. Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana“
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

Ujlaki tégla és mészégető r.-t.

Budapest V., Akadémia-utca 9. Telefon 74—30.

Ujlaki Asbestpala a legjobb

- Tetőcserépgyárak
- Téglagyárak
- Virágcserépgyár
- Mészégető
- Dunakotrás
- Kőbányák
- Mühabarcsgyár

Ajánlattal készséggel szolgálunk.

STEINHARDT MULATÓ

VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.

Kezdete egynegyed 9 órakor.

9 órakor: **A PESTI FAUN** Ujdonság!
Eredeti bohózat, irta G. M. B. H.

11 órakor: **A KUTYAMOSÓ** Szezon-schlager!!
Irták: Glinger és Taussig.

Uj kuplék, Péter, az embermajom, Remek számok,

Vasárnap délután fél 4 órakor előadás félhelyárakkal. Éjfélután kabaret, cigányzene, belépődij nélkül.

Jegyek 10—1-ig, 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók

---

TROCADERO VII., Király-u. 77. TELEFON 15—10.

A fényes novemberi müsor.

Max Peltini német humorista, Fritzi F. előadó művésznő. Kovács Andor saját müsorával. Clair Genée előadó művésznő. Rudy and Fredy Walker, angol ének- és tánckettős. Sisters Holliday, tánckettős Lola Elkine, táncművésznő. Häddy Rull, diseuse. Válunk, nem válunk, magyar bohózat 1 felv. Ein Teufelskerl, Posse in 1 Akt. Azonkivül 20 ének- és táncszám. Reggel 5-ig zene és tánc. Kezd. fél 9-kor

---

ELSŐRANGU SZÓRAKOZÓHELY A

FŐVÁROSI NAGYMOZGÓ

VII., KER., RÁKÓCZI-UT 70. SZÁM.

Mindennap 3 órás **SLAGER-MÜSOR**
kiváló jó képekből összeállitva.

Szinházi zenekar HUBER MIKSA
a Budapesti Szinház v. karmestere vezetésével.

A Mozgó mellett elegáns éttermek állnak a n. é közönség rendelkezésére.

Apolló !! **Tivoli**
Projectograph Részv.-Társ. **Fényjátékház Nagymező-u 8.**

A főváros legnagyobb és legelegánsabb mozgószinházai!

Slágerműsorok!

Elegáns férfiruhákat

jutányos árban készitenek

Leitersdorfer D. és Fia

cs. és kir. udvari szabók

Budapest, IV., Szervita-tér 5. sz. félemelet.

FOGAK szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve

Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I. Ovás

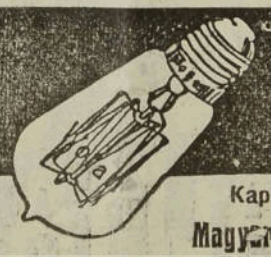
Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevétki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Káli H. P.

Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzestelenitve.

Mérsékelt árak. Részletfizetésre is

Telefon 86—59

Wotan lámpa

A legjobb és a legtartósabb drótszálas lámpa. Huzott drótszállal 75% árammegtakaritás.

Kapható villanyszerelési üzletekben, villanytelepeken és a

Magyar Siemens-Schuckert-Müvek-nél, Budapest, VI., Teréz-körut 36 Gyár utcza 13. szám

II. évfolyam Budapest, 1913. december hó 3-án. 49. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre .....16 K Fél évre ..... 8 K Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap

Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám Telefon ••••••• 137-15

Az autobusz

és a javadalmi bérlet nagyon is különböző fogalmak. Más-más anyaméhben születtek s ma mégis közös kalap alá kerülnek a városházán, annak a közös kapocsnak a révén, hogy a tanács a javadalmi bérletre is, az autobusz-kocsikra is, nyilvános árlejtést hirdet. Még egy körülmény van, amely rokonságot teremt a kétfajta üzlet között: a nyilvános árlejtés becsületes megoldásának az ötlete nem fogamzott meg spontán a tanácsi agyakban, hanem a sajtó utján kifejezésre jutó közvéleménynek a nyomására. A javadalmi bérletet majdnem kanterben nyerte el a régi bérlőtársaság. Közvetlenül a célkarika, a közgyülés döntése előtt állitották meg a sokfejü táltos-céget Sándor Pál, majd Vázsonyi Vilmos. A tanács erre szépen visszavonult javaslatával és kénytelen-kelletlen elfogadta a becsületes álláspontot. Ugyanigy történt az autobusz-kocsikkal is: a legujabb javaslat szerint nemzetközi, nyilvános pályázat utján fog eldőlni, kié legyen az autobusz-kocsik szállitásának zsiros üzlete.

Eklatáns bizonyitéka ez a két eset annak, hogy a tanács körmeire állandóan a legnagyobb éberséggel kell vigyázni. Egyuttal pedig igazolja a késői becsületesség a tanács tagjainak emberségességét: állandóan tévedni eminenter emberi dolog! Nemcsak erkölcsi, hanem jelentékeny anyagi hasznot is jelent ennek a két ügynek helyes mederbe való terelése. Példa erre különösen a javadalmi bérlet, amelyből most, a nyilvános árlejtés után, sokkal több jövedelme lesz a fővárosnak, mint lett volna akkor, ha a régi bérlők ajánlatát elfogadta volna a közgyülés. A sajtó és a közvélemény tehát nem végzett meddő munkát.

Sajnos, a közvélemény érdeklődése csak a mindenki előtt látható, deklarált városi üzletekre terjeszkedik ki. Pedig a városházán naponta osztogatnak javakat, szállitások, munkák és egyéb szolgáltatások formájában. A kis halacskák elkerülik a közvéleménynek és az érdektelen városatyáknak a figyelmét. A nyilvános árlejtés nagy vivmány a városházán, holott a dolgok rendje az volna, hogy a legcsekélyebb közmunkánál, szállitásnál, üzletnél is biztositva legyen a döntés elfogulatlansága és a város legnagyobb előnye. Amire a tanács a közvéleménynek és a városatyáknak kényszeritő hatása alatt fanyalodott rá: a nyilvános pályázatot kormányzati rendszerré kell avatni a városházán. Temérdek gáncs, gyanusitás, panasz szünnék meg ilyenformán és jótékony mérséklést nyerne azoknak a munkája is, akik a költő dalát forditva éneklik, igy: Járjatok ki minden földet, melyet isten megteremtett! . . .

Fullánkok

A Sáros-fürdőt

ugy látszik, azért teremtette a végzet, hogy a lapok panasz-rovata sohase legyen üres. Multkoriban a városgazdasági ügyosztály nyilvános árlejtést hirdetett ablakredőnyökre. A pályázati feltételek szerint „a redőnyöket valódi svéd fából, angol automatával felszerelve, japán lakkal bevonva kell szállitani". A magyar főváros tehát ragaszkodik ahhoz, hogy minden anyag forrása a külföld legyen. Holott a magyar fa a legjobb minőségü a világon, az automatákat is ugy gyártják, mint angolhonban, a munkaalkalom viszont jóval kevesebb, mint bárhol e világon. Vajjon mit szól ehhez a polgármester, a közszállitási szabályzat hivatott őre?

A másik panasz az iránt érdeklődik, miért szükséges az u. n. vaskitámasztó-készülékeket a szokásban lévőtől eltérő, erősebb, masszivabb kivitelben készitení? S ha erre valóban szükség van, miért nincsen az dimmenzionálva?

A panaszok, a kellemetlen kérdések azt bizonyitják, hogy a Sáros-fürdő botránykrónikájának még néhány szines lapja várakozik a közönségre.

Sándor

Pálra, a Közuti villamos vezérigazgatójára hivatkozott a polgármester, annak az igazolására, hogy a város kitünő üzletet csinált a Városi Villamos részvényeinek megvételével. Bárczy István szerint a Közuti vezérigazgatója kifejezte azt a hajlandóságát, hogy bármely percben megveszi a város birtokában lévő részvényeket, azon az áron, ahogy a város vásárolta őket.

Ez a védekezés nem egészen alapos. Amit egy triviálisnak tetsző példával bizonyitunk. El tudjuk képzelni, hogy valaki ezer, vagy kétezer koronával tulfizet egy lakást. Nem könnyelmüségből, nem is azért, mert a lakás közel van a hivatalához, hanem mert a háznak urnője van, akihez gyengéd szálak füzik. A gavallér nem nézi a bér nagyságát, hanem egyedül a „nagyságát". A praecium affectionis esete forog fenn a Közutira nézve is: minden pénzt megér a konkurrens vállalatnak a másik vállalat részvénytöbbségének megszerzése. De csakis a konkurrens vállalat hajlandó ilyen borsos árt fizetni, máski nem. Abból a körülményből tehát hogy a közuti valamikor szintén reflektált a Városi részvényeire, semmiféle következtetést nem lehet levonni arra nézve, hogy a Városi a városnak tényleg megéri a huszonnyolc milliót. Annál kevésbbé, mert a tények mást mondanak s mert Sándor Pálnak állitólagos nyilatkozata nem mai keletü, hanem abból az időből származik, amikor még egészen más viszonyok voltak.

Öt pályázó

Harc a javadalmi bérletért

November hó utolsóelőtti napján járt le az a pályázat, melyet a tanács a javadalmi bérletre kiirt. Az előzmények ismeretesek. Féléesztendővel ezelőtt, május havában, a pénzügyi bizottság ülésének napirendjére hirtelen kitüzték a javadalmi bérlet meghosszabbitására vonatkozo előterjesztést. A bizottsági tagok még fel sem ocsudhattak meglepetésükből, már is megtörtént a döntés: tizenegy szavazattal tiz ellen az eddigi bérlőknek. az Engel, Neuerer, Keppich és Brankovics cimü alkalmi társaságnak akarták juttatni a zsiros üzletet. A szerencse fiai azonban nem sokáig örülhettek: Sándor Pál aposztrofálására Vázsonyi Vilmos, aki nem volt jelen a határozathozatalnál, kijelentette, hogy helyteleniti a nyilvános pályázat megkerülését. Ezzel azután megpecsételték a tanácsi előterjesztés sorsát. A polgármester nem merte a közgyülés elé vinni az ügyet, hanem utasitotta a pénzügyi osztályt, hogy nyilvános árlejtést hirdessen a bérletre.

Szombaton bontotta fel a Berczel Jenő dr. tanácsnok elnöklete alatt álló albizottság az ajánlatokat. A régi bérlők alternativ ajánlatot tettek. 460.000 koronát hajlandók fizetni, azonkivül az ezen felüli bruttóüvedelem huszonöt százalékát, 60.000 korona garantálásával. A másik ajánlat szerint 75 százalékos bruttórészesités mellett vállalják a kezelést, 520.000 koronát garantálnak, azonkivül pedig átengedeik a városnak a 700.000 koronán felüli bruttóbevétel ötven százalékát.

Glück, Weiser és Bak-cég 476.000 koronát ajánl fel, azonkivül a tiszta haszon 28 százalékát, amiből 28.000 koronát garantál. Az üzemköltségeket 80.000 koronára kalkulálja.

Blumenfeld és Társai-cég 436.000 koronát igér és a tiszta haszon huszonöt százalékát. Költségátalányuk 90.000 korona.

Dick Péter 485.000 koronát fizet és a tiszta haszon 33 és egyharmad százalékát, tizezer korona garantálásával. Költségeit 60 ezer koronára kalkulálja.

Luczenbacher, a Silos bérlője, 400.000 koronát hajlandó fizetni és a tiszta haszon 52 százalékát. Nem garantál semmit, költséget nem számit. A három utolsó ajánlatról bátran eltekinthetünk. Blumenfeldék s Luczenbacher ajánlata pénzügyileg annyira kedvezőtlen, hogy beszélni sem lehet róla. Dick Péter pedig kijelentette, hogy nem tartja fenn ajánlatát, a pályázattól visszalép.

Maradna tehát két ajánlat: a régi bérlőké és a Glück, Weiser, Bak-cégé. Számszerüleg ugy áll a helyzet, hogy ha 750.000 korona bruttoforgalmat veszünk alapul (ezt az összeget az eddigi tapasztalatok irják elő), ugy Glückéktől 476,000 koronát, azonfelül pedig a 80,000 korona költség levonása után fenmaradó differenciának (750.000—80.000 = 670,000—476,000=194,000) huszonnyolc százalékát, 54,320 koronát, összesen tehát (476,000+54,320) 530,320 koronát kap a főváros évente. Engl—Keppichék ezzel szemben mindössze 520,000 koronát igérnek, mert az előre nem fixirozott költségszámitásra nem

lehet bazirozni a város bevételét, az elszámolás nagyon nehéz, a költségek nagyon is labilis tételekből állanak. Ugy kell venni tehát a helyzetet, hogy bármelyik alternativa szerint is egy 520.000 koronás ajánlattal állunk szemben.

Még szembetünőbb a Glück, Weiser és Bak-féle ajánlat fölénye, ha a kalkulációt azon az alapon végezzük, ahogyan a pályázók ajánlata a mi felfogásunk szerint helyesen értelmezendő. E szerint Glückék a 80.000 koronában fixirozott költségeket nem a bruttó, — hanem a nettójövedelemből, a saját tiszta hasznukból engedik levenni, ugy hogy ha mérsékelten, 700.000 koronában állapitjuk meg a várható bruttóbevételt, akkor is 476.000 + (700.000— 476.000 = 224.000, ennek 28 százaléka 62.720) 62.720, összesen tehát **538.720 koronat** kap a város. Kétségtelen ezek szerint, hogy ez a legelőnyösebb ajánlat.

Azonban . . . azonban. Amikor arról van szó, hogy a főváros három esztendőre megkösse a javadalmi bérletre vonatkozó szerződést, nagyon természetes, hogy a pénzügyi előnyök biztositása mellett a pályázók személyi megbizhatóságára is tekintettel kell lenni. Ebből a szempontból pedig Keppichék egyáltalában nem vehetők figyelembe. Hónapokkal ezelőtt, amikor a bérlet aktuálissá vált, hajmeresztő bizonyitékokat produkáltunk arra nézve, hogy a fővárosnak, mint erkölcsi testületnek, szóba sem szabad állania Keppichékkel. Megirtuk — és adataink cáfolatlanul maradtak — hogy Neuererék nem uj emberek a javadalmi bérlet terén. Öt-hat esztendővel ezelőtt Miskolcon próbáltak szerencsét. A cégnek Keppich nevü tagja tiszteletét tette Nagy Ferenc dr. polgármesternél és tisztelete jeléül 6000 koronát ajánlott fel néki.

Vesztegetéssel próbálták Keppichék a javadalmi bérletet megszerezni.

de póruljártak, mert a polgármester nyomban intézkedett Keppich letartóztatása iránt, az ügyészség pedig vesztegetés kisérlete miatt megindította ellene a bünvádi eljárást.

*

A vesztegető Keppich-céget ki kell zárni a pályázók közül. Azonkivül pedig ki kell zárni a szükebbkörü albizottságból Schreyer Jakab dr. városatyát. Nevezettnek az összeférhetetlensége abban áll, hogy elnöke a Magyar Kereskedelmi Hitelbanknak, amely intézet a régi regálebérlők üzletét eddig is finanszirozta. Nem szabad megengedni azt sem, hogy Hajós Zsigmond dr., a pénzügyi bizottság tagja részt vegyen a bizottságnak azon az ülésén, amelyen a javadalmi bérletet tárgyalni fogják. Hajós Zsigmond dr. városatya ugyanis sógora a vesztegető Keppichnek.

Városi orvos lett egy városatya

Szükszavu kümmüniké jelentette, hogy Bárczy István dr. polgármester, ugy is mint helyettes főpolgármester, Boros Ernő dr. fővárosi orvost a Szent Margit-kórházhoz urolog-sebész rendelőorvosnak nevezte ki.

Ez a kinevezés különösebb figyelmet és megvitatást érdemel. Nem az állás miatt, sőt még csak nem is a kinevezett orvos személye miatt. Hanem a városházi összeférhetetlenség elve miatt, az összeférhetetlen állásoknak rendszeres szaporitása miatt. Boros Ernő dr. ugyanis városatya, tagja annak a négyszáz tagu autonóm testületnek, amelynek legnevezetesebb hivatása a város főtisztviselőinek választása és állandó ellenőrzése. Már most hogyan képzelhető el, hogy a város fizetett alkalmazottja, kórházi orvosa, a polgárság bizalmának minden elfogultságtól mentesen tudjon megfelelni, amikor sok esetben éppen a feljebbvalóinak a ténykedéseit kell megbirálni?

A nyár folyamán hasonló esetről emlékeztünk meg. Akkor Rózsa Félix dr. volt az, akinél nem csinált a polgármester skrupulust abból a körülményből, hogy városatya és kinevezte őt ugyancsak kórházi (szegényházi) orvosnak. Holott az összeférhetetlenség annyira nyilvánvaló, hogy az iskolákban kellene tanitani, mint tipikus esetet.

Voltaképpen nem is volna szabad az ilyen dolgokon felháborodni. Egyszerü számtani feladat ez: a városatyák többségét állásokkal és más kedvezésekkel függő viszonyba hozni. Akkor azután nem kell egyéb, mint egy drót, amelyen apolgármester kénye-kedve szerint ráncigálhatja az összeférhetetlen többséget.

Üzlet vagy segély?

A Therápia r. t. megmentése.

Régi igazság, hogy a városházi üzleteket nem lehet véglegesen agyonütni, akármennyire gyalázatosak is, akármennyire világos, hogy az üzlet a város érdekeinek a rovására jön létre. Szeptember hónapban volt először szó arról, hogy a főváros megveszi a kőbányai „Therápia" népfürdőt és gőzmosót. Az eszmét erősen lanszirozták az érdekelt körök, a polgármestert nagyon könnyü dolog meggyőzni valamely üzletnek a szükségességéről, az illetékes tanácsnok fejét elbóditották a „testvériség" eszméjével, a kőbányai bizottsági tagokat pedig levélben figyelmeztették arra, hogy a fürdő megvételét támogatniok kell, mert ettől függ Kőbánya jövő sorsa, fejlődése.

Szeptemberben rámutattunk a fenyegető veszedelemre, ízekre boncoltuk a tervet, amely világboldogitó jelszóval tört a város kasszájára. A városházán megijedtek a zajtól s pihentették az ügyet mostanáig, amikor is a költségvetésbe beleillesztettek csekély 25.000 koronát ezen a cimen, sőt a legközelebbi közgyülés napirendjére is kitüzték az ügyet.

Miről van itten szó? A „Therápia"-fürdő és gőzmosó rt., amely cég mögött egy Schöntheil Richárd nevü épitész áll, 1911 junius 14-én megvette ifj. Kovács Béla dr-tól és nejétől a X., Hölgy-utcában lévő 200 négyszögölnyi terjedelmü telket tizenhatezer koronáért. A részvénytársaság nyomban felvett a nagykőrösi községi takarékpénztártól egy 150.000 koronás jelzálogkölcsönt, amelyből kifizette a vételárt és felépitette, berendezte a fürdőt és gőzmosót. Ennél a pontnál megjegyezzük, hogy korántsem kell valami nagyszabásu, modern és kényelmes fürdőre gondolni. A „Therápia"-fürdő a legszegényesebben felépitett és berendezett intézmény az egész világon, ami nem is csoda, mert hiszen az épittetőknek mindössze 150.000 koronájába került az egész üzlet telkestül, mindenestül s ezt a pénzt is kölcsön utján szerezték.

Le kell szögezni tehát azt a tényt, hogy a város 400.000 koronáért akarja megvásárolni azt, amibe nincsen több befektetve mint 150.000 korona. Ehhez pedig még egy csomó sulyosbitó körülmény is járul. Az első az, hogy ma már annyit sem ér az egész fürdő, mint amennyit az alapitáskor befektettek. Az átépités, modernizálás, uj berendezés néhány százezer koronába kerül. Továbbá ma már nemcsak a nagykőrösi takarékpénztár 150.000 koronája terheli a fürdőt, hanem a C. lapon szerepel a Rapid Kessel-cég 5000 koronával, a Bettelheim-cég 1000 koronával, a Kincstár kb. 2000 koronával, a Warchalovszky-cég 12.000 koronával, Schönfeld Gábor és Ardó József 50.000 koronával, Strasser Vilmos 5000 koronával stb.

Összesen tehát mintegy 225.000 korona tehertétel nyomja a százezer koronánál is erősen tulbecsült aktivumot. Az üzlet oly jó volt, hogy rövidesen csődbe került art. s most a város akarja kirántani a bajból Schöntheiléket. A vételár tulmagas, a tulfizetés horribilis. Ezt még az is beláthatja, aki figyelmen kivül hagyja azt a körülményt, hogy egy csődbe jutott vállalatnak minden vagyonát potom áron válthatja magához akárki.

Mi szüksége van egyébként is a fővárosnak erre az üzletre? Semmi szüksége sincsen, pláne most, amikor kinos gonddal lehetett csak leplezni a háztartásban mutatkozó deficitet. A városnak elég baja van a meglévő fürdőivel, semmi célja és értelme sem lehet a legujabb fürdőbeszerzésnek.

Nagyon jól tudjuk, minő érveket fognak felvonultatni az érdekeltek a sulyos igazságokkal szemben. Azt mondják, az üzlet nem a városé, az Országos Népfürdő Egyesületé lesz a fürdő, a város mindössze évi 25.000 koronás segély formájában támogatja ezt a jótékony egyesületet. Hát, tisztelt urak, ez már a netovábbja a rosszhiszemüségnek és megtévesztésnek. Mert a védekezés nem egyéb, mint cinikus beismerése annak a ténynek, hogy

a főváros veszi meg a fürdőt — az egyesület részére.

A főváros évente 25.000 koronát törleszt a fürdő horribilis vételárára s ráadásul még csak nem is az övé lesz a fürdő, hanem a Népfürdő Egyesületé, amelynek közhasznu tevékenységét nem akarjuk kétségbevonni, de még sem szabad türni, hogy a koldus főváros ilyen nagy összegü nemzeti ajándékokat osztogasson. Álljon elő Mádi Kovács János képviselő ur és a többi kijárók. Tegyék a kezüket a szivükre és esküdjenek meg arra, vajjon egyedül a közérdeket szolgálják-e ebben az ügyben s vajjon a közjótékonyság leple alatt nem-e huzódik meg ismét a jogosulatlan magánérdek, a nyerészkedési vágy?

A főváros törvényhatósági bizottsága nem nyujthat segédkezet ehhez a bünös könnyelmüséghez.

NEMZETKÖZI PÁLYÁZAT

A tanács autobusz-javaslata

Festetich Géza gróf alpolgármester a közlekedésügyi bizottság multkori ülésén kijelentette, hogy az ügyosztály ujabb autobusz-előterjesztéssel csak a nyár kezdetén lép a bizottság elé. Az alpolgármester szavait megcáfolja az a tény, hogy a tanács ujabb előterjesztést fogadott el és azt a pénteki pénzügyi bizottság és az utánna következő legközelebbi közgyülés elé terjeszti.

Az előterjesztésben arra kér felhatalmazást a tanács, hogy a házi kezelésben való létesitést mondja ki a közgyülés, azonkivül hatalmaztassék fel a tanács a vállalat bérbeadására s az autobusz-kocsiknak nyilvános, nemzetközi pályázat utján való beszerzésére.

Ez az utolsó pont az egyedüli örvendetes és megnyugtató dolog az előterjesztésben. A nyilvános pályázat a leghathatósabb védekezés minden gyanusitás ellen, a közvélemény menten sokkal kedvezőbb hangulatban fogja bevárni az autobusz-forgalom megnyitását, ha tudni fogja, hogy nem ismétlődnek meg azok a csunya praktikák, amelyek az ilyen üzleteket meg szokták előzni a városházán. Csakhogy a nyilvánosság ellenőrzését ki kell terjeszteni, lehetővé kell tenni az egész vonalon. Nem elég tehát, hogy a kocsik beszerzésénél nyilvános árleités lesz, a tanácsot szuverén jogokhoz egyáltalában nem szabad juttatni.

Ha a közgyülés az üzemtársaság, helyesebben szólva, a bérbeadás terve mellett dönt, akkor is ki kell mondani, hogy a bérbeadás sem történhetik másképpen mint nyilvános pályázat utján s az illetékes bizottságok és a közgyülés beleszólásának, jóváhagyásának fentartásával. Őszintén szólva, nem nagy bizalmunk van az egész dologhoz. A főváros elmulasztotta a legjobb alkalmat, a legkedvezőbb feltételeket. De minden rekrimináció

helyett felhivjuk a városatyák figyelmét arra, hogy az autobusz-forgalomnak bármilyen formában való sürgős létesitésére kövessenek el mindent.

Nagy feltünést fog kelteni, hogy a tanács mellőzte a közlekedési bizottság további meghallgatását s a bizottság döntésének ellenére terjeszti javaslatát a közgyülés elé. Ez az eljárás arra vall, hogy a tanács nem respektálja tulságosan a közlekedésügyi bizottság tagjait.

Rendkivüli alkalmi vételek
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüekben
VAJDA MÓR, Deák Ferenc-u. 21.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintaterme
Budapesten,
IV., Városház-utca 4.
Szabad bemenet. *(Kossuth Lajos-utca sarok)*

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII, Angol-u. 23
Beton-, híd- és csatornaépitő. Telefon 55—55

Folkusházy Berlinben.

Fácán és fogoly export.

Mult heti számunkban közöltük a budapesti kereskedelmi és iparkamara főtitkárának a legutóbbi közgyülésen elfogadott inditványát, a mely arra utasitja a tanácsot, hogy a községi élelmiszerüzemet vegye revizió alá. Megirtuk, hogy Kreycsi Rezső dr. szerint a fővárosnak csakis muló jellegü, átmeneti intézkedésekhez van joga, arra azonban sehol sincsen példa, hogy a lakosságnak élelmiszerekkel való ellátását kivegyék a hivatásos kiskereskedelemnek a kezéből és céltudatos, okos élelmezési politika helyett üzleti politikát foytassanak. A fővárosnak ez az eljárása erkölcsi szempontból egyenesen megdöbbentő, anyagi szempontból pedig teljesen meddő, mert a hatósági szatócsüzletek sem árszabályozó, sem ármérséklő hatást nem tudtak elérni, másrészt pedig egész csomó kisembernek adófizetőképességét csökkentették, megélhetését megnehezitették.

Alig van a város kiterjedt élelmiszerüzletének olyan ága, amelyről — konkrét esetek kapcsán — ki nem mutattuk volna, hogy csak kára származik belőle a fővárosnak.

A tojás tőzsde éppen e napokban állapitotta meg számszerü adatokkal, hogy a községi üzem olcsóbb árakat produkálni, a piaci árak alakulására befolyást gyakorolni és a fogyasztóközönség körében tért hóditani nem tudott. Ellenben hatalmas pöre támadt a városnak, mert a községi üzem könnyelmü tojáskötést csinált, az egyik vevő pedig, az áru silánysága, romlott volta miatt, vonakodott egy nagyobb mennyiségü kvantumot átvenni.

A juh-, kolbász- és jérce-árusitás sikeréről, ármérséklő hatásáról a következő vásárcsarnoki hivatalos kimutatás nyujt tájékoztatást:

	jnhcomb	gerinc	lapocka	virsli	szafaládé
1912-ben	151.1	143.8	130.9	11.2	9.7
1913-ban	154.8	154.2	134.2	11.6	9.6
	párisi	disznósaj	jérce I.	jérce II.	
1912-ben	195.4	188	247.2	188.9	
1913-ban	195.2	181.8	257.2	205.—	

Ebből a kimutatásból megállapitható, hogy amióta a községi élelmiszerüzem működik, a legtöbb cikk megdrágult. Természetes — mindenütt a világon igy van — hogy az áralakulás a konjunktúráktól függ. De hiszen mi éppen a város illetékes tényezőinek azt a rosszhiszemü eljárását biráljuk minduntalan, hogy a bürókból akarják az élelmiszerek árhullámzását szabályozni, holott erre egyedül az általános gazdasági erők és tényezők képesek! Nézzük, milyen életrevaló a város sajtüzlete. Kétféle sajtot árulnak a községi szatócsüzletekben. A rosszabb minőségüt, a Gouida (hollandi)-sajtot, 2 korona 60 fillérjével árusitja a város kilónkint. A kiskereskedők pedig, akiket a közterhek gyöngitenek ,mégis olcsóbbak a városnál, mert az u. n. félementáli sajt, amely sokkal jobb minőségü a Gouida-sajtnál, náluk csak 1 korona 60 fillérbe kerül. A város csemege-sajtja, a polgári sajt, 5 korona 20 fillérért kerül forgalomba a községi árubódékban, holott mindössze 2 koronájába kerül a városnak kilónkint. Ugyanezt a sajtot a magánkereskedelemben 2 korona 10 fillérért vásárolja a fogyasztó. A különbség tehát oly nagy, hogy szinte alig fejezhető ki percentekben.

A legdédelgetettebb cikke Folkusházy Lajos tanácsnoknak a vadhus. Naponkint olvashatunk kommünikéket arról, milyen szépen fejlődik ez az üzletág, mennyire rászokott a pesti publikum a nemes vadakra, milyen kitünő üzleteket csinál a vadhuselárusitással az élelmiszerüzem. A legutóbbi hivatalos kommüniké igy szól:

> *A főváros vadhus- és kolbászárusitása.* E napokban megindultak a főuri vadászterületeken a nagy vadászatok és a teritékre került vadak, amelyeket a községi élelmiszerárusitó üzem a maga részére biztositott, nagy tömegekben érkeznek a fővároshoz. Ezt a nagymennyiségü vadat, nevezetesen nyulat, fácánt, özet, szarvast a főváros községi árubódékban és a vásárcsarnokokban bocsátják áruba, ugy, hogy ezek az olcsó husok, amelyek eddig a főváros elkerülésével rendszerint külföldre szállitattak, most itt a fővárosban kerülnek fogyasztásra, ami a főváros közélelmezésének kétségkivül előnyére válik.

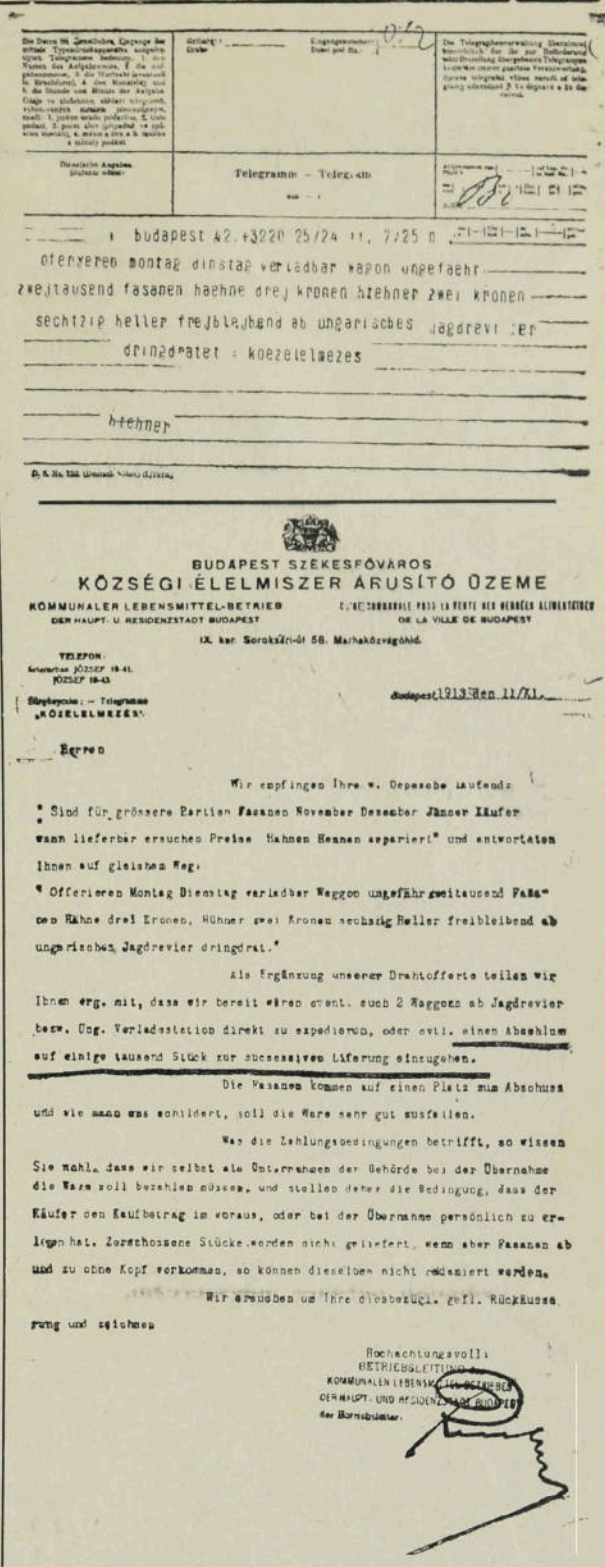
Ahány szó, annyi valótlanság. Nem igaz, hogy a vadak főtáplálékát képezik Budapest népének. Nem igaz, hogy „ezek az olcsó husok" a fővárosban kerülnek fogyasztásra. Nem igaz, hogy a főuri vadászatok és a főváros közélelmezésének javulása (?) között ok és okozati összefüggés van. Legfőképpen pedig szintiszta valótlanság az, hogy a vadakat a fővárosi községi árubódékban és a vásárcsarnokokban bocsátják áruba.

Módunkban áll a községi élelmiszer-üzem igazgatóságának táviratáról és leveléről készitett fényképfelvételeket olvasóinknak bemutatni. A dolgok sorrendje az, hogy az élelmiszerüzem igazgatósága nem tudta elhelyezni a vadakat Budapesten. Aminek — a logika szerint — az lehetett volna az egyedüli következménye, hogy Folkusházyék abbahagyják a meddő erőlködést, nem forszirozzák tovább a vadkereskedést. Folkusházyék azonban nem igy tettek. Az élelmiszer-üzem egyik tisztviselőjét Berlinbe küldték azzal az utasitással, hogy a főváros vadjainak Berlinben igyekezzen piacot teremteni. A tisztviselő természetesen eredmény nélkül tért vissza, ellenben

a Berlinbe exportált foglyokat a hatóság elkobozta,

mert a hibás csomagolás és kezelés folytán az áru megromlott, a fogyasztásra alkalmatlanná vált. Az utazás, tanulmányozás, vadszállitás stb. költségei természetesen a város nyakába szakadtak. Igy már aztán érthető, miért olyan drága a községi grájzleráj, miért nem tud prosperálni ez a vállalkozás, miért nem tudja a husipari munkásokat legalább olyan tisztességesen fizetni, mint a magán husiparosok!

A berlini fogolykalandnak a kudarca nem vette el Folkusházyék kedvét a további kisérletezéstől. Az üzlet sehogy sem ment, a vadak a kutyáknak sem kellettek, mire az előrelátó igazgatóság — mint a mellékelt ábrák mutatják — nagymennyiségü fácánokat ajánlott megvételre egy osztrák cégnek!

Telegramm — Telegram

budapest 42. +3220 25/24 11. 7/25 n

Offerieren montag dinstag verladbar waggon ungefähr zweitausend fasanen hahne drei kronen hühner zwei kronen sechzig heller freibleibend ab ungarisches jagdrevier dringendst : koezelmezes

hühner

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS
KÖZSÉGI ÉLELMISZER ÁRUSÍTÓ ÜZEME
KOMMUNALER LEBENSMITTEL-BETRIEB
DER HAUPT- U. RESIDENZSTADT BUDAPEST
OE LA VILLE DE BUDAPEST

IX. ker. Soroksári-út 58. Malhaközvágóhíd.

TELEFON:
JÓZSEF 19-41.
JÓZSEF 19-43

Budapest 1913 Wien 11/XI.

„KÖZELMEZÉS".

Egreo

Wir empfingen Ihre w. Depesche laufends

" Sind für grössere Partien Fasanen November Dezember Jänner Käufer wann lieferbar ersuchen Preise Hahnen Hennen separiert" und entworfen Ihnen auf gleichem Weg:

" Offerieren Montag Dienstag verladbar Waggon ungefähr zweitausend Fasanen Hähne drei Kronen, Hühner zwei Kronen sechzig Heller freibleibend ab ungarischen Jagdrevier dringendst."

Als Ergänzung unserer Drahtofferte teilen wir Ihnen erg. mit, dass wir bereit wären event. auch 2 Waggons ab Jagdrevier bezw. Ung. Verladestation direkt zu expedieren, oder evtl. einen Abschluss auf einige tausend Stück zur successiven Lieferung einzugehen.

Die Fasanen kommen auf einen Platz zum Abschuss und wie man uns schildert, soll die Ware sehr gut ausfallen.

Was die Zahlungsbedingungen betrifft, so wissen Sie wohl, dass wir selbst als Unternehmen der Behörde bei der Übernahme die Ware voll bezahlen müssen, und stellen daher die Bedingung, dass der Käufer den Kaufbetrag im voraus, oder bei der Übernahme persönlich zu erlegen hat. Zerschossene Stücke werden nicht geliefert, wenn aber Fasanen ab und zu ohne Kopf vorkommen, so können dieselben nicht reklamiert werden.

Wir erwüdben uns Ihre diesbezügl. gefl. Rückäusserung und zeichnen

Hochachtungsvoll!
BETRIEBSLEITUNG
KOMMUNALEN LEBENSMITTEL-BETRIEBES
DER HAUPT- UND RESIDENZSTADT BUDAPEST
der Barnabitsky.

Magyarul: Kaptuk a következő táviratot: „Nagyobb tétel fácánra november, december, januári szállitásra vevők volnánk. Ha szállithatnak, kérjük külön-külön kakas és tyúk árát." *Erre mi, ugyancsak távirattal, a következőket válaszoltuk:* „Ajánlunk hétfőn, kedden berakható vaggon, körülbelül 2000 fácánkakast három koronájával, tyukot 2 korona 60 fillérjével, rendelkezési jog fentartásával, ab magyar vadászterület. Sürgős táviratválaszt." Távirati ajánlatunk kiegészitéséül tisztelettel közöljük, hogy esetleg készek volnánk *két vaggont* ab magyar vadászterület, illetve magyar feladóállomásról közvetlenül szállitani, vagy esetleg *néhány ezer darabra* successive szállitással kötést csinálni. A fácánokat egy helyen lövik és ahogy minket értesitenek, az áru nagyon jó. Ami a fizetés feltételeit illeti, méltóztatik tudni, hogy mi, mint a hatóság vállalata, kötelesek vagyunk az árut átvételkor teljesen kifizetni, amiért is föltételül kötjük ki, hogy az összeg vagy előre, vagy pedig átvételkor személyesen fizetendő. Szétlőtt áru nem fog szállittatni, de ha itt-ott fejnélküli fácán is akad, ez nem reklamálható. Szives választ kérve, maradunk tisztelettel (Bélyegző) *Reich* üzemvezető.

Ehhez talán nem is kell kommentár. Budapest polgársága azért tartja fenn az élelmiszerüzemet, hogy Bécsnek és Berlinnek olcsó foglyokat és fácánokat szállithassunk! Exportüzlet lett a hires fővárosi bódékból, holott a fővárosnak a kormányhoz intézett feliratai és a vásárcsarnokok évkönyvei ismételten hangsulyozták, hogy az élelmiszerexport és ennek tarifapolitikával való elősegitése szintén a drágitás tényezői között szerepelnek. Azt hiszszük, hogy a fogoly- és fácán-üzlet a koronája, betetőzése mindannak, amit a községi élelmiszer-üzem már eddig is produkált!

Események

Közgyülés. A szerdai közgyülés napirendje mutatja, hogy a városházi szezón derekához közeledünk. A programm rendkivül változatos, lesz választás és lesz némely pontnál élénk vita. A városbirói állásnál respektálni szokták a kerület óhaját és igy a kerületközi választmány jelöltjét, Pintschoff papirkereskedőt fogják megválasztani. A tanácsjegyzői állásoknál erősen meg fognak oszlani a szavazatok. Gallina Vilmoson és Siráky Edén kivül jelentékeny pártja van Muzsikó István fogalmazónak, aki mindenképpen rászolgált a közgyülés bizalmára. A IV. és az V. jelölte Unger Bélát is.

A gázművek jövő évi költségelőirányzatával kapcsolatban tárgyalni fogja a közgyülés ifj. Stern Sándornak a gázárak leszállitására vonatkozó inditványát. Valószinü, hogy az inditványozón kivül többen szólnak e tárgyhoz.

Érdekes tárgy a régi birói letétek rendezése. Ennél a pontnál szerepel először uj minőségében Berczel Jenő dr. tanácsnok, a pénzügyi osztály vezetője. Az óbudai haltároló-próbamedencék költségfedezete jó alkalom lesz arra, hogy a bizottsági tagok Folkusházy Lajostól számon kérjék ennek az akciónak az eredményeit. Egyike a legpikánsabb tárgyaknak az uj műszaki tanácsosi állás szervezése. Ezt az állást tudvalévőleg azért kreálják, hogy egy Farkas Árpád nevü szegedi mérnököt elhelyezzenek a városházán s elkeseritsék ezzel a város mérnöki karát. — Melha főügyész nyugdijazásával kapcsolatban meg fogják állapitani az uj főügyész választásának határnapját. Lesz ezenkivül egy csomó inditvány, interpelláció és interpellációs válasz.

Áthelyezés — cum inre successionis. A polgármester Csaplovits Pál jegyzőt, aki eddig a főpolgármesteri hivatalt vezette, az V. kerületi elöljárósághoz helyezte el. Ennek az elöljáróságnak a vezetője, Hanvai Sándor, tudvalevőleg legközelebb nyugdijba vonul s a polgármester azzal az igérettel helyezte át Csaplovits főjegyzőt, hogy ő lesz az elöljáró utódja a Lipótvárosban.

Az élelmiszerüzem fotográfiája. Mai számunkban bemutatjuk olvasóinknak az élelmiszerüzem igazgatóságának eredeti táviratáról és leveléről készült fényképfelvételeket, amelyekhez Komáromi Sándornak, a „Mészárosok és Hentesek Lapja“ kiváló szerkesztőjének a szivességéből jutottunk.

Kintzly Pál áthelyezése. „Üldözik az igazságot“ cimü, mult heti számunkban közölt cikkünkre vonatkozólag terjedelmes helyreigazitólevelet kaptunk a cikkben megnevezett Wieselmann fogtechnikustól. A levél a tények tekintetében teljes beismerését tartalmazza annak, amit irtunk, ennélfogva nem áll módunkban a rektifikációnak helyt adni.

Beszámoló a kislakásokról. Hosszas késedelem és sürgetés után végre nyilvánosságra jutott a tanácsi XIII. és XIV. ügyosztályok jelentése a lakásépitési akció eddigi eredményeiről. A jelentés legérdekesebb és legértékesebb része Basch Imre dr fogalmazó munkája. Bizonyos, hogy nem rajta mulott az a körülmény, hogy a jelentés a multra vonatkozóan szegényes, a jövő perspektivájában pedig szomoru. Különösen két nevezetes tény domborodik ki a jelentésből. Az egyik az, hogy a népszálló egyetlenegy fillérrel sem tud hozzájárulni a több mint egymillió koronára rugó befektetés amortizációjához. Évente kb 60,000 koronát kell a költségvetésbe beállitani, tehát ennyit fizet rá a főváros még akkor is, ha az intézmény prosperálni fog.

Kitünik továbbá, hogy a város vezetői végzetes hibát követtek el akkor, amikor hozzájárultak a főváros fejlesztéséről szóló törvénynek olyan fogalmazásához, amely szerint csakis azok a kislakásos házak élvezik az állandó adómentességet, amelyeknél a bérbevétel nem haladja meg az épités idején felvett telekérték 4 százalékát s az épitési tőke 6 százalékát. T. i. már eddig is van néhány ház, amelynél tulhaladták a feltételt. Viszont a legtöbb kislakásos ház jóval kevesebbet jövedelmez.

Inditvány a lipótvárosi gymnázium ügyében. Kassai Ferenc dr. biz tag a következő inditványt nyujtotta be a közgyüléshez: „A székesfőváros törvényhatósága irjon fel a m. kir. közoktatásügyi kormányhoz és teljes befolyásával hasson oda, hogy a főváros állami középiskolai szükségletei mielőbb kedvezőbb kielégitésben részesüljenek; aránylag legalább is olyanban, mint amilyenben a vidék bármelyik középiskolája részesül, hogy megszünjék az a hihetetlen állapot, mely szerint egy-egy aránylag kis tanteremben 75—80 fiatalember beszoritassék, mert ez a közegészségi veszélyektől eltekintve — pedagogiai absurdum és a középiskolai törvénnyel is ellenkezik; — különösen orvosoltassanak azok a tarthatatlan állapotok,melyek az V. kerületi állami főgymnasiumban immár 38-ik éve tartanak, anélkül, hogy eddig akár a főváros, akár a kormány részéről csak kisérlet is tétetett volna azok megszüntetésére, vagy enyhitésére; orvosoltassék pedig ez akként, hogy az iskola mögött elterülő 340 négyszögölnyi területet az állam a fővárostól iskolakiegészités céljára megszerezze és a mostani épület hátsó szárnyának a lebontásával — a kettős telken egy nagyobb négyszögbe egészitessék ki, miáltal a részletesen felsorolt tarthatatlan állapotok megszünnének, lennének tantermek, lenne udvar, levegő; szóval mindaz, aminek a hiányát kifogásoltam.“ — Bizonyos, hogy a közgyülés egyhangulag magáévá teszi ezt a mindenképpen indokolt, fontos inditványt.

Autóbusz-próba. A Bárdi József automobil rt. vasárnap mutatta be a főváros közlekedési bizottsága tagjainak az általa képviselt eredeti Daimler-autóbuszt üzemben. Az autóbusz a Berlin-Marienfeldi Daimler Motoren Gesellschaft-nak gyártmánya, mely az Untertrükheimi Mercedes-gyár specialis teherautomobil gyára. A gép a következő utat tette:

Városháza, Károly-körut, Tudományos akadémia, Fürdő-utca, Andrássy-ut, Erzsébet-körut, Wesselényi-utca, Károly-körut, Kossuth Lajos-utca, Erzsébet-hid, Döbrentei-ut, Ybl Miklós-tér, Lánchid-utca, Várhegy, Palota-tér, Palota-ut, Attila-körut, Erzsébet-hid, Kossuth Lajos-utca, Városház-utca, Városház. Az autóbusz kitünően, csigakerék hajtásánál fogva ugyszólván teljesen zajtalanul működött, ugy hogy a próba a közlekedési bizottság teljes megelégedésére folyt le. A gép 30 személlyel megterhelve a legmeredebb utakon is gyönyörüen haladt. A bizottság az inditás és fékpróba céljából a gépet a Várhegyre felfelé a legmeredekebb uton háromszor is megállittatta. Az autóbusz az első sebességgel meginditva és azonnal a második és harmadik sebességre átkapcsolva mindannyiszor a legsimábban folytatta utját. A Palota-ut keresztezésénél lefelé a bizottság a fékpróba céljából szintén megállittatta a gépet, majd azt vagy jó 20 métert visszafelé hajtatta. Ez a próba is az eredeti Daimler-gép kitünő fékszerkezetéről tett bizonyságot. A lefolyt próbaut után az autóbusz technikai részleteit a főváros technikailag képzett közegei a Daimlergyár főmérnökének segédkezése mellett megvizsgálták és tetszésüket nyilvánitották a szerkezet felett. Ott voltak: Bárczy polgárm. Rényi tanácsnok, dr. Szabó Imre főügy., Till Antal tanácsjegyző, Valtinyi müszaki tanácsos, Bárány Ervin, Baranszky Lajos, Farkas Gyula, Hüvös Rezső, Kollár Lajos, Kollár Nándor, Kovács Károly, Krisztinkovich Béla, Szabó János, Székács Antal, Wirnhardt Antal bizottsági tagok, a Bárdi József automobil rt. igazgatósága stb. stb.

A Rákóczi-ut világvárosi forgalma egy uj látványossággal szaporodott. Az „Adria“ szálloda sarkán egy fehér falu, tágas terem ragyog pazar villanyfényben. A falak mentén művészi diszitésü állványok hosszu sora fogadja a belépőt és ezek mindegyikén olyan, mint a mesék varázsasztalkáin. Minden, ami a szemnek, szájnak kellemes, kapható ebben az igazán világvárosi üzletben, amely ugy hat, mintha a berlini Aschingert telepitette volna tavitott és szebb kiadásban Budapestre egy okos és a kor szavát megértő vállalkozó. A sietö, dolgozó budapesti népre valóságos áldás lesz az „Adria-Buffet“, amelynek válogatott ételei és kitünő italai olyan olcsók, hogy a mai drága világban a budapesti közönségnek bizonyára rövid idő multán legkedvesebb találkozó helye lesz az „Adria-Buffet“.

Rendkvül alkalmi vétel uri-, férfi- és gyermek fehérnemüekben stb. *Vajda* Mórnál, Deák Ferenc-utca 21.

Tizenöt kereskedő

„Csekélység“ — mondja a polgármester.

A városgazdasági ügyosztály, amelynek élén a legszerencsétlenebb kezü tanácsnok, Márkus Jenő dr. áll, ismét fényes tanujelét adta buzgóságának. A pénzügyi bizottság hétfői ülésén hatalmas vihart támasztott az a közlés, hogy Márkus tanácsnok a központi városháza Gerlóczy-utcai kereskedőinek május elsejére felmondott s az üresen maradó bolthelyiségekben városi könyvkötészetet akar berendezni. Az a fölényes hang és cinikus felfogás, amellyel a polgármester és a tanácsnok az ügyet elintézni akarták, még jobban felingerelte a bizottság tagjait. Tudni kell, hogy eddig a város könyvkötészeti munkáit Lessik Károly végezte s hogy a város a vele kötött szerződést többé meg nem ujitja, annak az az oka, hogy Lessik városházi protektora nem él többé.

Két szempontot kell ennél az ügynél figyelembe venni: a kilakoltatott kereskedők sérelme az egyik, a város akciójának pénzügyi része a másik. Bizonyos, hogy nagy méltánytalanság éri a kereskedöket, mert a várostól, mint erkölcsi testülettől más elbánást kell elvárni, mint egy házbéruzsorástól. A felmondás a legválságosabb gazdasági viszonyok között történt, ami igen jelentékeny sulyosbitó körülmény.

Még fontosabb szempont azonban a főváros érdeke. A kilakoltatott kereskedők a következő béreket fizették:

1. Tscherne Ferenc 2500 korona,
2. Fischer és Hartmann 1200 korona,
3. Schmidt Viktor és fiai 260 korona,
4. Kudják Imréné 2000 korona,
5. Somogyi Adolf 1000 korona,
6. Fodor Vendel2500 korona,
7. Rosenzweig Henrik 1600 korona,
8. Központi Tejcsarnok 1000 korona,
9. „Budapest“ napilap 1000 korona,
10. Schwartz Zsuzsanna 1000 korona,
11. Patz Adolf 1000 korona,
12. Langraf Mór 1000 korona,
13. Wurglits Antalné 2400 korona,
14. Munk Lujza 1250 korona,
15. Krausz Mórné 800 korona,

összesen 22,850 korona.

Ehhez járul még az árverési csarnoknak legalább 20,000 koronára becsülhető bére (ezt a helyiséget szintén a könyvkötészet céljaira üritik ki), ugy hogy végeredményben a főváros évente kb. ötvenezer koronát fizetne az uj üzletág helyiségéért, illetve ennyivel kevesebb jövedelme volna. Ötvenezer koronát pedig ez a városi üzem semmiesetre sem fog behozni. A pénzügyi krizis legsulyosabb napjaiban valóban vakmerőség ilyen tervekkel lépni a nyilvánosság elé. Ötvenezer korona megfelel kb. egymillió korona tőkének: — szabad-e a fővárosnak ilyen vállalatokba fognia.

Egészen bizonyosra vesszük, hogy a városi könyvkötészet a többi városi üzemnek a sorsára fog jutni: a deficitnek ujabb forrása támad. Azonban a legfényesebbnek igérkező könyvkötészetnek a céljaira sem szoktak utcai helyiségeket bérelni. A városnak van elég pincéje, udvari helyisége, lehetetlen dolog az, hogy a legdrágább áron, a legnagyobb rezsivel kezdje meg ezt a vérszegény üzemet.

Külön lapra tartozik az a modor, amelyet Bárczy polgármester és Márkus Jenő tanácsnok a kereskedőkkel szemben tanusitottak. „Tizenhárom kereskedő miatt kár ilyen nagy lármát csinálni“. „Tizenhárom kereskedő még nem jelenti a főváros kereskedelmét és iparát“. Ime, ilyen nivó, ilyen szempont trónol a városvezetés legfőbb ormain. Budapest kereskedői és iparosai tisztában lehetnek azzal, hogy érdekeiket elsősorban a város vezetőivel szemben kell a legerélyesebben megvédelmezniök.

A pénzügyi bizottságban még sikerült Bódy Tivadar dr. alpolgármesternek lecsillapitani a kedélyeket. A közgyülésnek azonban nem szabad belenyugodnia ebbe a semmitmondó határozatba, hanem a leghatározottabb formában meg kell tiltani a tanácsnak az oktalan üzemalapitást s gondoskodni kell a sérelmes felmondások visszavonásáról.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztosítás
Építészet
Közlekedés
Bányászat

A KARTELEK

A kartel a modern gazdasági életnek kétségtelenül egyik legfigyelemreméltóbb jelensége. A nagyipari haladásnak ez az uj formája nem szimpatikus azok előtt, akik a szabad fejlődés és az egyéni érvényesülés tanát hirdetik. De nem szivesen látja a nagyipar organizációját és koncentrációját a fogyasztók nagy tömege sem, mely azt hiszi, hogy minden kartell a verseny kiküszöbölése és az árak emelése céljából létesittetik.

Ujabban egyes érdekképviseletek is állást foglalnak a kartellek működése ellen. Igy a mult évben a magyar magánmérnökök országos szövetsége a kereskedelmi miniszterhez felterjesztést intézett, melyben a vaskartell állitólagos visszaéléseit panaszolta el és ezek meggátlására a törvényhozás védelmét kérte.

Legutóbb a budapesti asztalos ipartestület az ország összes kereskedelmi és iparkamaráihoz körlevelet intézett, melyben elősorolja azokat a károkat amelyeket a faanyagtermelők kartellje az asztalosiparnak okozott. Mióta a faanyagtermelők és fakereskedők — panaszolja a körirat — kartellbe léptek, azóta az amugy is nyomasztó helyzetben lévő faipart elemi csapásként suitia a faanyag árának folytonos és minden ok nélkül való emelése. Ehhez járul még az a bai is, hogy a kartel a jobb minőségü fát külföldre exportálja és a magyar faiparos drágán és nehéz feltételek mellett csak másodrendü anyaghoz képes jutni. Az asztalosok ennélfogva arra kérik a kamarákat, hogy tegyenek előterjesztést a kormánynak, hogy a kincstár a tulaidonát képező erdőket maga termeltesse ki és az igy nyert faanyagot méltányos árban maga szolgáltassa ki a faiparosoknak.

A kamarák alapos adatgyüjtés után meggyőződtek arról, hogy a körlevélben foglalt panaszok megfelelnek a valóságnak és most egymásután sorban olyan irányu felterjesztést intéznek a földmivelési és kereskedelmi miniszterekhez, hogy az asztalosok kérelmének eleget tegyenek. Egyik-másik kamara felterjesztésében arra is kéri a kormányt, hogy, tekintettel a kartellek bénitó működésére, amit különösen a kisipar érez meg, — a kartellek törvényesen szabályoztassanak, illetve, hogy a kartellek egy felállitandó állami kartellhivatal felügyelete alá helyeztessenek. E hivatal elejét venné a jogosulatlan áremeléseknek, a termelés korlátozásának és a szabad forgalom korlátozásának.

Eddig a kereskedelmi miniszter az ilyen kartellellenes feliratokra egyáltalában nem válaszolt. A vaskartell ellen annakidején számos panasz érkezett a kereskedelmi miniszterhez, aki azonban ezekre mai napig se válaszolt, lévén erre az az alapos oka, hogy az állam a vasgyárai révén maga is tagja a vaskartellnek. Nem emlékszünk arra, hogy a kormánynak valamely tagja a kartellek ellen valaha nyilatkozatot tett volna, ellenkezőleg azt látjuk, hogy a kormány egyenesen elősegiti egyes iparágak kartellszerü organizációját. Igy a most megalakult szeszkartellt azzal támogatta, hogy uj ipari szeszgyárak felállitását törvénynyel betiltotta, mig a gyufakartellt szintén állami beavatkozással akarják megvalósitani. A cukor- és vaskartel pedig az állam által nyujtott prémiumok, illetve hathatós vámvédelem következtében lett nagygyá.

Kormánykörökben tehát egyáltalában nem gondolnak a kartelleknek törvény utján való megrendszabályozására. Nincs is erre semmi szükség. Külföldi példák mutatják, hogy ezen az uton ugy se lehet semmit se elérni. Amerikában ma a trösztök az üldözések dacára hatalmasabbak, mint valaha. Ausztriában pedig a kartellankéton kitünt, hogy egyes iparágak óriási fellendülése és a kivitel emelkedése egyenesen a kartelleknek köszönhető.

Nálunk Magyarországon jelenleg meglehetős erős kartellmozgalom van. A börkartell után most a szesz, gyufa és az erdélyi fakartell készülnek megalakulni. Ezeknek a kartelleknek az a bevallott célja, hogy az illető iparágakban a határtalan káros verseny megszünjék és hogy ezek az iparosok megerősödjenek. A magyar ipar még gyenge és csak hasznára lehet az, ha egyes iparágak, akár kartell, akár más organizáció utján szilárdabb alapokra helyezkednek. Természetesen a kartelleknek nemcsak a saját hasznukkal, hanem a fogyasztóközönség érdekeivel is számolniok kell, mert az indokolatlan áremelkedések és más vexációk olyan felháborodást válthatnak ki ellenük, hogy azután a törvényhozás végre is majd rászoritttatik arra, hogy a kérdéssel foglalkozzék.

Különben a mostani gazdasági depresszió amugy se alkalmas arra, hogy a kartellek az árakat magasan tarthassák. A kartellek is csak a kinálat és kereslet aránya szerint állapithatják meg az áraikat. Látjuk, hogy most a kedvezőtlen világkonjunktura következtében a magyar vas- és cukorkartell folyton lemennek az árakkal, mert különben nem tudnának az olcsó német vas- és cukorárakkal versenyezni. Máris hallani, hogy Németország nagyobb mennyiségben készül Magyarországba cukrot importálni.

A kartell tehát nem olyan veszélyes dolog, mint azt sok oldalról feltüntetni szeretnék. Azt senki sem vitathatja el, hogy a magyar vasipar nagyszerü fejlődése a kartell organizációnak köszönhető. Viszont az is igaz, hogy a kartell igen sok esetben utját állja a fejlődésnek és egyes iparágak haladását valósággal megbénitja. Azt is elismerjük, hogy a kartell kiöli az egyéni kezdeményezést és az egyesek buzgalmát. De mindez nem ok arra, hogy a nagyiparnak és a nagytermelésnek a természetes fejlődését: a kartellt törvényesen megrendszabályozzuk. Ez épp olyan megbénitása volna a gazdasági életnek, mint minden más intézkedés, mely a szabad fejlődésnek állja az utját.

A pénzpiac helyzete. Az Osztrák-magyar bank a kamatlábat 5 és fél százalékra szállitotta le. Mindennek dacára még mindig az a helyzet furcsasága, hogy Budapesten a nagy eszkomptörök 6 százaléknál olcsóbb pénzt nem adnak. Az európai nagy piacokon a magánkamatláb mindenütt jóval alacsonyabb a hivatalos rátánál és csak nálunk látjuk ennek az ellenkezőjét. Ez amellett bizonyit, hogy a nagybankok még mindig tartózkodók a kihitelezésben. Mindazonáltal a budapesti haute-finance köreiben a pénzviszonyok hamaros javulását remélik. Beavatott körökben máris arról beszélnek, hogy a jegybank a kamatlábat még ebben a hónapban, de legkésőbb január elején 5 százalékra szállitja le és hogy március havában már 4 és fél százalék lesz az Osztrák-magyar bank rátája. Megjegyzendő, hogy a legutóbbi napokban a budapesti piacon francia pénzt is kináltak és pedig egy ötmilliós tételben. A tőke bizalma tehát lassankint visszatér és nemsokára olyan lesz a helyzet, hogy jelzálogüzlet is megindulhat, ami viszont az épitkezési ipart fogja ismét fellendíteni.

A kokszpiac és az uj városi épitési szabályzat. A gázgyárak által termelt koksz ma már nem fedezi a szükségletet és igy a koksz beszerzése mind nagyobb nehezségekbe ütközik. Most a tél elején Budapesten valósággal kokszhiány van, aminek következtében a koksz ára aránytalanul felszökött. A mult évben Magyarországba mintegy hatmillió métermázsa kokszot hoztak be külföldről 16.6 millió korona értékben. Ilyen körülmények között — mint ezt Vida Jenő, a Mák. igazgatója egy cikkében kifejti — helytelen volna a készülő városi épitési szabályzatba azt a határozmányt felvenni, hogy a központi fütőtelepek lehetőleg a kokszfütésre rendeztessenek be. A hazai széniparnak ez az intézkedés határozottan ártana. Különben is a hazai szénnel épp oly füstmentesen lehet füteni, mint a kokszszal. A budapesti általános villamossági társaság üzeme naponként 2500 métermázsa szenet éget el és még senki se panaszkodott a miatt, hogy a telep sok füstöt fejlesztene. Az Osztrák-magyar bank és a parlament épületének központi fütőtelepét hazai kőszénnel fütik. Itt se volt még panasz a füst miatt. Használjuk tehát a hazai szenet, mely olcsóbb és amely vissza fogja szoritani a nagy kokszimportot. Ellenben az uj épitési szabályzatban azt kell kimondani, hogy az uj telepek olyan berendezésekkel látandók el, melyek a hazai szén füstmentes elégését teszik lehetővé.

A Magyar Általános Hitelbank igazgatósága a napokban tartott ülésében *Janovitz* Vilmos, *Keleti* Lajos, *Leichmann* Jenő, *Preiser* Miklós és *Tóth* Béla cégvezetőket igazgatóhelyettesekké s *Décsey* M., *Éliász* J, *Frommer* T., *Kada* S. és *Oberbauer* Hubert tisztviselőket cégvezetőkké nevezte ki. Az intézet, amely 1881 óta V., Nádor-utca 12. szám alatti házában folytatja tevékenységét, december 6., 7 és 8. napjain átköltözködik a József-tér, Wurm-utca ésDorotytya-utca által határolt telektömbön épült uj palotájába.

A Magyar Bank cukorüzlete. Mint értesülünk, a Magyar Bank és Kereskedelmi rt. legközelebb nagyszabásu cukoreladásra rendezkedik be. Németországból, a Rajna-folyó mellékéről importálja a bank a cukrot, amely állitólag ugy minőségénél, mint áránál fogva versenyképes lesz. Bér Gyula, a bank kiviteli osztályának igazgatója, az elmult héten Németországban járt s a cukorszállitásra vonatkozó szerződéseket megkötötte.

Mükincsek biztositása. A mi derék festői és szobrászi gárdánk sem gondolta, hogy valaha biztositási akvizició tárgyát fogja képezni. A Providentia biztositó különös uj üzletág kultiválását tervezi, festmények és szobrok biztositását. Mindenesetre hizeleghet a biztositó vonatkozó felhivása müvészeinknek s kiállitóinknak, mivel az uj üzletág létesitését a Monna Lisa ellopatása okozta károkkal vezeti be Nálunk aligha lesz jövője ennek a különös biztositási ágazatnak.

Tőkeemelések. A Magyar tisztviselők takarékpénztára r. t. már 1912-ben elhatározta, hogy *alaptőkéjét 10 millió K-ra emeli fel.* Az uj kibocsátásu részvények legnagyobb részét az igazgatóság elhelyezte és azért az alapszabályok megfelelő módositása, valamint az igazgatóság kiegészitése végett december 9-re rendkivüli közgyülést hivnak össze. — A Bélapátfalvai portlandcementgyár r. t. december 11-re rendkivüli közgyülést hiv össze a jelenleg 3,350.000 K alaptőkének *4,200.000 K-ra való fölemelése* végett. A tőkeemelés révén befolyó összegből fogják a gyártelep kibővitésének költségeit fedezni.

A Budapesti Központi Tejcsarnok Szövetkezet nov. 29-én tartotta meg *Barcza* Károly elnöklete alatt XXX. évi rendes közgyülését. Az igazgatóság jelentése szerint a lefolyt üzleti év eredménye, figyelemmel az általános gazdasági pangásra, kielégitő volt. A szövetkezet ez évben közel 33 millió liter tejet hozott forgalomba, a tavalyi 28 millió és az ezt megelő-

ző évi 24 millió literrel szemben, ugy, hogy a szövetkezet tejforgalma az utolsó két évben majdnem *kilenc millió literrel emelkedett;* ezzel kapcsolatosan a berendezések megfelelő kiegészitése vált szükségessé és egyszersmind a fióküzletek száma 180-ra szaporittatott. E nagyarányu fejlődés igazolja azt a bizalmat, amelyet a szövetkezet a székesfőváros fogyasztóközönsége részéről élvez és igazolja egyszersmind az igazgatóság ama helyes üzleti elvét, hogy a termelő és fogyasztó érdekei mindenkor harmónikus kapcsolatban nyerjenek kielégitést. A közgyülés meleg szavakban bucsuzott el elnökétől, gróf *Keglevich* Gábortól, ki egészségi okokból válik meg állásától, valamint báró *Harkányi* Jánostól, ki kereskedelemügyi miniszterré történt kineveztetése alkalmából mondott le igazgatósági tagságáról. Az igazgatóság e két kiváló érdemes tagja másfél évtizeden át müködött közre önzetlenül a szövetkezet fejlesztésének, a fővárosi tejpiac konszolidációjának és a mezőgazdasági érdekek helyes irányban való védelmének munkájában és ezért *Thék* Endre szövetkezeti tag inditványára a közgyülés őszinte háláját és köszönetét jegyzőkönyvbe iktatja és köszönetét jegyzőkönyvbe iktatja és elhatározza, hogy mindkét lemondott igazgatósági tag arcképét megfesteti. Végül az igazgatóságba megválasztattak: *Bar-*a felügyelő-bizottságba pedig: maglódi *Wodianer* Jácza Ödön, gróf *Teleki* Tibor és dr. *Hirsch* Albert, nos (elnök), *Grünwald* Vilmos, *Serbán* János és *Schlichter* Izidor.

Magyar bank — Magyar érték és iparbank. A *Magyar érték és iparbank rt.* november 25-iki rendkivüli közgyülésén tárgyalta azt az inditványt, amely szerint az Értékbank aktivái és passzivái egy részének a Magyar bank és kereskedelmi rt.-nak való átengedéséért 7 drb Értékbank-részvényre 2 drb Magyar bank-részvényt juttat részvényeseinek. A közgyülésen az összes inditványokat kb 80 szavazat ellenében mintegy 4000 szavazattal, változatlanul elfogadták. A Magyar érték- és iparbank rt. a fenti határozattal tulajdonképen nem szünt meg, hanem tovább folytatja a *Diana-* és *ásványviz*-üzleteket és igényt tart arra a többletre, amely a Magyar bank és kereskedelmi rt-nál az átadott aktivumokból a költségek és a Magyar bank haszonrészesedésének levonása után másfél év mulva mutatkozni fog. A közgyülés uj igazgatósági tagokul megválasztotta: *Bamberger* István dr-t, *Dobay* Aurél dr.-t, *Glücksthal* Samu dr.-t, *Kóbor* Tamást és *Radvánszky* Antal bárót, mig a felügyelő-bizottságot *Kálmán* Henrikkel egészitette ki.

A *Magyar bank- és kereskedelmi r. t.* nov. 27-én tartott rendkivüli közgyülése a *Magyar érték- és iparbank rt.*-gal kötött tranzakcióval kapcsolatban a bank *alaptőkéjének felemelését* határozta el. A tranzakció lebonyolitása céljából az igazgatóság 15.000 darab 400 K névértékü, az 1914. üzletévtől kezdődő osztalékszelvénynyel ellátott részvénynek 500 K kibocsátási áron való kibocsátása utján az eddigi *60 millió részvénytőkének 66 millió K-ra* való felemelését inditványozta. *Székely* Ferenc vezérigazgató visszapillantást vetve a társaság ezidei üzleti eredményére, kijelentette a közgyülésen, hogy a társaság üzletmenete változatlanul jó, az eredmények a mult évi üzleti eredmények mögött semmiben sem maradtak vissza s hogy a háromnegyed évi eredmény alapján készitett belső mérleg szerint kijelentheti, hogy az intézet az ezidei esztendőre is könnyü szerrel fogja a mult évi osztalékot részvényeseinek juttathatni. A közgyülés az igazgatóság inditványát egyhangulag elfogadta és a szükséges felhatalmazásokat megadta. Az uj részvénykibocsájtás folytán e'ért 1 és fél millió K felpénz az intézet rendes tartalékalapjához csatoltatik, ami által az 38 millió K-ra emelkedik.

VÁLLALKOZÁS

A Gellért-gyógyfürdő és gyógyszálló épitésénél végzendő alábbi munkákra a székesfőváros tanácsánál nov. 24-én tartott versenytárgyaláson ajánlatot tettek:

A gördülő faredőny munkáira: *Róna* Ernő 20.951.71, alternative 18 százalék eng., *Justus* Sándor és fia 17.789.05, *Pick* Ede utódai 21.427, alt. 17.141.60, *Neumann* és Tsa 16.314.90, *Paschka* és *Gömöri* utóda 17.106.68, *Korányi* és *Frölich* 15.753.48 koronával; a bronzburkolatu ajtók, üvegfalak és ablakok lakatosmunkáira: *Steiner* Ármin és Ferenc 52.540, *Pick* Ede utódai és *Galambos* Jenő 56.430.65, *Krempel* József és *Nigrai* 37.665 (3 százalék eng.), *Wachter* Antal és *Forreitter és Schüller* 97.434.75, *Berényi* és *Lengyel* 47.425, *Nützer* Vilmos 59.758, *Hofmann* József 48.268 koronával; a tölgyfapadlók burkoló munkáira: *Aczél* és Tsa 59.000, alternative 49.000, *Egyesült parkettgyárak rt.* 59.430, *Pollitzer* és *Oklejszky* 61.250, *Neuschloss*-féle nasici tanningyár 61.250 koronával; az aszfalt burkoló munkákra: *Kollár* Ferenc és Tsa 2432.50, dr. *Helvey* Tivadar 2065, *Magyar aszfalt r. t.* 2520, *Grosz* Sándor 2618 koronával. Az ajánlatok átszámitás alatt állanak.

Hatósági épitkezések. Az épitkezési ügyosztály javaslatára a tanács az alább felsorolt munkákra vonatkozó ajánlatok közül a következő cégek *ajánlatait fogadta el*: Az V., Babér-u. barakkóvoda munkálataira: a *Magyar Humphreys rt.*, a V., Iehel-utcai mühelyház szobafestő és meszelés munkálataira *Vámos* Bernát, a VI., Babér-utcai kislakásos telepi óvoda butorberendezési munkálataira *Feiwel* Lipót utódai cég, a VI., Babér-utcai kislakásos telepi óvoda légszeszberendezési munkálataira *Budapest székesfőv. gázmüvei*, a VI., Babér-utcai kislakásos telepi óvoda Meidingerkályha munkálataira *Eisler* és *Vértes* cég, a VI., Babér-utcai barakk-óvoda feltöltési és játszószin-épitési munkálataira a *Magyar Humphereys részvénytársaság*, a VI., Tatai-utcai barakkiskola villamos jelző berendezési munkálataira *Hoffer* és *Ágai* cég, a IX., Mester-utcai felső keresk. iskola fizikai és kémiai tanterem berendezési munkálataira *Erdély* és *Szabó* cég, a III., Lajos-utcai polg. iskola redőnymunkálataira *Korányi* és *Fröhlich* cég, a VI., Lehel-utcai mühelyház ablaksodronyháló munkálataira *Pick* Ede utódai cég ajánlatát.

Szén, koksz
szobafütési és ipari célokra helyben fuvarokban és zsákokban, vidékre bármely vasuti állomásra vaggonokban
Sugár Vilmos cégnél Károly-körut 14.
Telefon: József 2-58, 2-59, 2-60.
Raktár: József 32-02.

Apolló Projectograph Részv.-Társ. !! **Tivoli** Fényjátékház Nagymező-u 8.
A főváros legnagyobb és legelegánsabb mozgószinházai!
Slágerműsorok!

Mesés szépségü és célszerü
AJÁNDÉKTÁRGYAK
vásárlására legalkalmasabb
SCHÖNWALD IMRE
óra- és ékszertelepe Budapest, Deák Ferenc-utca 21. sz., mert nagyszerü választéka mellett az árak is meglepően olcsók.

ADRIA BUFFET
Rákóczi-ut 41. szám a Körut közelében, az Adria-szálló épületében
Világvárosi szenzáció!
Reggeli kávé, tea vagy csokoládé süteménynyel — fill. 30
Villásreggeli (kis ételek) — fill. 30—40
Ebéd négy fogás, kenyér ingyen, leves, pecsenye, főzelék és tészta — — — fill. 120
Fekete kávé — — — fill. 20
Uzsonna ugy, mint reggeli — fill. 30
Vacsora friss sültek éjjel 1 óráig — — — — — — fill. 190
Hideg buffet dus választékban — — — — — — — fill. 30-100
Amerikan Bar: az összes italok — — — — fill. 60
4 automata
Sandwichek és italok fill. 10-20

! OMNIA !
mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József 1-25
Kizárólagos joggal!
A KÉK EGÉR
Vigjáték 5 felvonásban.
Irták: Engel és Horst.
Az előadások nem folytatólagosak.
Pontosan d. u. 4, 6, 8 s 10-kor kezdődnek
Jegyelőreváltás: Hirsch nagytőzsde, VI., Andrássy-ut 19., II., Lánchid-u. 2. nagytőzsde és az Omnia pénztáránál, d. e. 10-től fél 1 ig és d. u. 3 órától.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.

Merkantil nyomda, Havas és Lehner. Német-utca 27.

AMERICAN SHOE COMPANY LTD.

Dorottya-utcai áruházát a Magyar Általános Hitelbank palotájába
V., Dorottya-utca 5-7. sz. alá helyezte át.
OCCASIO!
Az eddigi helyiségben (V. Ker., Wurm-utca sarkán) igazi amerikai modell és forgalomból kivont kitünő minőségü cipők rövid ideig
mélyen leszállitott áron árusittatnak!

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 0 0 0“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 20%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

BUDAPESTI SZÉNÁRUSITÓ R.-T.

Budapest, VII., Wesselényi-utca 15. szám.
Telefon 109—59.

Ajánl: **salgótarjáni, petrozsényi**

I-ső rendü porosz kőszenet

és budapesti légszeszgyári pirszenet (koksz)

Nagyban és kicsinyben.

Házhoz szállitás. — Legkisebb rendelés (egy métermázsa) 2 zsák

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszten

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

A karácsonyi vásár

az összes osztályainkban már

folyamatban van!

Minden egyes idei occasió-cikkünk olcsóságánál fogva **egy-egy szenzáció**

Gólya Áruház VI., Nagymező-u. 12 Vámház-körut 16. VI., Andrássy-ut 66

és gramofon-lemez

óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15%-os árfelemeléssel csekély havi

részletfizetésre!!

Eredeti „Angyal“ védjegyü gramofonok lerakata

ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.

Legujabb kimeritő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

MÁG

AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a

Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

LAUB LIPÓT

elektromotor és gépgyár **Budapest, I. ker. Budafoki-ut 29. szám.** Telefon 122—09. Iroda és raktár: Liszt Ferenc-tér 17. szám. Telefon: 13—47. Sürgönycim: Zeta.

Elektromotorok

és dynamók ujra tekercselése és javitása. Szakszerü munka. Kölcsönmotorok.

Telefonszám: 34—51 és 34—61 Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák.

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részv.-Társ.

FIUME.

Fiuméból Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume—Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.

Fiume—Venezia: hetenkint 3—6 gyorshajó-összeköttetés.

Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajó-összeköttetés.

Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.

Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velenczében és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Róma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.

A gőzhajók **modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazas minden kellékével vannak felszerelve.**

Bővebb felvilágositást nyujt a **Központi Menetjegyiroda Budapest** (V., Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodái.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.
Igazgatóság: **BUDAPEST V., BANK-UTCA 6.** — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCIM: BÉLCEMENT. GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Ostökös“ védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorubb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kifogástalan szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárü-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

HERZ ÁRMIN FIAI

SZALÁMIGYAR BUDAPEST

Minden rúd ólompecséttel van ellátva, amelyen a gyár bejegyzett védjegye látható.

„Pallas“ nyugdij-, élet és katonai biztositó r.-t.

Budapest, VII., Erzsébet-körut 27. szám.

Képviselők kedvező feltételek mellett alkalmaztatnak.

Köt felette előnyös feltételek mellett: **nyugdij-, élet-, hozomány-, nép-, katonai szolgálatra orvosi vizsgálat nélkül.**

Kérjen prospektust. **életbiztositásokat.**

Holzer

cs. és kir. udvari és kamarai szállító

divatháza

Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

Gyönyörü kidolgozásu, divatos

női és uri aranyláncok

valódi tömör 14 karatos aranyból, meglepő olcsó árban, dus — választékban kaphatók: —

Schönwald Imre

— óra- és ékszertelepén —
Budapest, Deák Ferenc-utca 21

Mindenki

akit a betü, főleg a szám érdekel, tekintse meg az

Ideal

és a kis könnyü (3½ kgr. sulyu)

Erika irógépet

főleg az **XX** Universalis számológépet

mely mindent számol, ami számolható.

SCHOTT H. és DONNATH

császári és királyi udvari szállitók

Budapest, VI. kerület, Andrássy-ut 53. szám.

Ujlaki tégla és mészégető r.-t.

Budapest V., Akadémia-utca 9. Telefon 74—30.

Ujlaki tégla- és mészégető részvénytársaság Ujlaki Asbestpala a legjobb Budapest

Ajánlattal készségel szolgálunk.

Tetőcserépgyárak
Téglagyárak
Virágcserépgyár
Mészégető
Dunakotrás
Kőbányák
Mühabarcsgyár

Elegáns férfiruhákat

jutányos árban készitenek

Leitersdorfer D. és Fia

cs. és kir. udvari szabók

Budapest, IV., Szervita-tér 5. sz. félemelet.

Budapesten a legjobb és legolcsóbb

POROSZ SZALONSZENET Vágó Rezső szállitja

V. Falk M.-u. 10. tel. 144-11
VII Északi t. p. u. tel. 114-77

A legjobb szén ára (100 kg-ként Pesten K **4.56**
házhoz szállitva ((2 zsák) Budán K **4.60**

PARK-SZÁLLODA

a keleti p. u. érkezési oldalával szemben a kávéházban esténkint

Ifj. Rigó Jancsi

teljes zenekara hangversenyez!

GARAI ÁRMIN, tulajdonos.

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az

Eladási Központ:

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

Pompás FALIÓRÁK

diszes vagy egyszerü szekrényekben hangzatos ütőszerkezetekkel, legolcsóbb árak mellett kaphatók:

Schönwald Imre

óra- és ékszertelepén, Deák Ferenc-u. 21.

ELSŐRANGU SZÓRAKOZÓHELY A

FŐVÁROSI NAGYMOZGÓ

VII., KER., RÁKÓCZI-UT 70. SZÁM.

Mindennap 3 órás **SLAGER-MÜSOR**

kiváló jó képekből összeállitva.

Szinházi zenekar HUBER MIKSA

a Budapesti Szinház v. karmestere vezetésével.

A Mozgó mellett elegáns éttermek állnak a n. é. közönség rendelkezésére.

Hungária

KÖTVÉNYEK

a legelőnyösebbek

élet-, tüz-, baleset-, szavatossági-, betöréses lopás elleni, üveg-, jég és állat-

BIZTOSITÁSOKNÁL.

Felvilá ositásokkal prospektusokkal és dijajánlattal szivesen szolgál a

HUNGÁRIA

Általános BIZTOSITÓ Részvénytársaság

igazgatóága: Budapest, VI., Károly-körut 3. sz

és a tarsaság képviselőségei az ország minden részében

Telefon 153-98, 2-11, 2-12. **Kartellen kivül**

Összes biztonsági alapok . 21.000.000 korona.
Részvénytőke . . . . . 6,000.000 korona.

„AUSTRO-AMERICANA“

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I.“** és a **„Martha Washington“** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren.

Ktzárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana“

Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.

(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

TROCADERO VII., Király-u. 77. TELEFON 15—10.

A fényes decemberi müsor.

Pepi Weiss a világhirü német humoristanő, Trade Troll saját müsorával, Szőke Szakáll nagysikerü szgtirája: A betegsegélyző orvos. Studentenstreiche Posse in 1 Akt, Kovács Andor teljesen uj szólókkal Lola Elkine táncművésznő. Azonkivül 18 attrakció, 12—1-ig tánckabaret. 1 órától reggel 5-ig parkettáncok. Jegyek elővételben az Est kiadójában kaphatók. — Kezdete fél 9-kor.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,

csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.

Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.

Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorron ást megakadályoz

Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

STEINHARDT MULATÓ

VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.

Kezdete egynegyed 9 órakor.

9 órakor: **A PESTI FAUN** Ujdonság!

Eredeti bohózat, irta G. M. B. H.

11 órakor: **A KUTYAMOSÓ** Szezon-schlager!!

Irták: Clinger és Taussig.

Uj kuplék. Péter, az embermajom. Remek számok.

Vasárnap délután fél 4 órakor előadás félhelyárakkal. Éjjelután kabaret, cigányzene, belépődij nélkül.

Jegyek 10—1-ig, 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók

---

G. WASHINGTON

kávé által 1 pillanat

alatt a világ legjobb kávéját ihatja

Hideg, meleg forrózvizben és tejben azonnal oldódik.

Kapható mindenütt

1.50 K.-ért.

Kizárólagos egyedárusitók az osztr.-m. mon. részére:

Freudiger és Radó Budapest, VI., Dessewffy-u 47. Telefonszám 29—75.

FOGAK szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve

Budapest, VII., Erzsebet-körut 50., I.

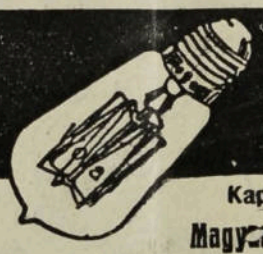
Ovás! Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevetki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendes szakorvos: Dr. Kálí H. P.

Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzestelenitve.

Mérsékelt árak. Részletfizetésre is

Telefon 86—50

Wotan lámpa

A legjobb és a legtartósabb drótszálas lámpa. Huzott drótszállal 75% árammegtakaritás.

Kapható villanyszerelési üzletekben, villanytelepeken és a

Magyar Siemens-Schuckert-Müvek-nél, Budapest, VI., Teréz-körut 36 Gyár-utcza 13. szám

II. évfolyam Budapest, 1913. december hó 10-én. 50. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Félévre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ... 18. szám
Telefon 137-15

Nem lesz

autobusz Budapesten, körülbelül ennyit jelent a tanács legujabb javaslata, amelyet a pénzügyi bizottság egyértelmü lelkesedéssel tett magáévá. A legjobb esetben egy esztendő mulva indulna meg az autobusz forgalom, ami még nem volna különösebb baj, mert bizonyos, hogy eddig az időpontig még prolongálni lehetne a pesti ember szives türelmét. A kérdés elposványositása, a fölösleges huza-vona, a papirs-határozatok, elvi döntések, mind-mind arra a szomoru tényre engednek következtetést, hogy az autobusztalanságnak mesterséges uton való megőrzése a cél, a jóhiszemüeket félrevezetik, nem akarják komolyan az autobuszt.

Vázsonyi Vilmos gyönyörü fejtegetéseinek hatása alól a házi kezelés legerősebb elvi ellenzői sem vonhatják ki magukat. Azonban a kérdésnek ma már az az egyedüli sulypontja, hogy az autobusz-forgalom mielőbb megnyittassék. A házi kezelés, a vállalatba adás, üzemtársaság, bérbeadás stb. másodrendü fontossággal birnak csupán, a lényeg az, hogy az autobusz-probléma a legrövidebb időn belül kiküszöböltessék a megoldandó kérdések lajstromából. A pénzügyi bizottság döntése pedig épen ebből a szempontból aggályos. Félő, hogy az egyesztendős halasztás nem az utolsó terminus, nem jelenti az autobusz-közlekedés megnyitásának határnapját. Mert ha a tanácsban és a pénzügyi bizottság tagjaiban komoly és őszinte volna az autobusz terve, akkor a gyors megoldás akadályait könnyü szerrel elhárithatnák az autobusz utjából. Az egyesztendős prolongációt hivatalosan azzal indokolják meg, hogy ez az idő egyrészt az omnibusz-társaság koncessziójának a fölmondási ideje, másrészt pedig az üzem megnyitásának előkészitésére szükséges. Holott a helyzet az, hogy az omnibusz-társaság — némi rekompenzáció fejében — bizonyára hajlandó volna a szerződésben biztositott felmondási időről lemondani és a megváltási üzletet már most effektuálni. A kocsibeszerzés, bérbeadás és más elintézni valók pedig semmiesetre sem igénylenek egy teljes esztendőt. Részletes ajánlatok állanak már most is a város rendelkezésére, a kocsitipus pláne már nem is vitás, mert Vázsonyi Vilmos maga hivta fel a tanácsot arra, hogy a legjobbnak talált autobuszok beszerzésétől semmiféle melléktekintetek, hazai ipari, vagy más cimü jelszavak ne tartsák vissza.

A kérdés alaposan elő van készitve, a megoldás sürgős. Semmi ok sincsen arra, hogy ujabb halasztást engedélyezzen a közgyülés a tanácsnak.

Fullánkok

A zene

élénk vitát keltett a pénzügyi bizottságban a költségvetés tárgyalásának során. A bizottsági tagok erős szemrehányásokkal illették a polgármestert, azt mondták, hogy ami pénze van a városnak, azt első sorban kenyérre kell forditani, nem pedig zenére. A polgármester pedig nyomban válaszolt a támadásokra. Elsősorban megállapitotta, hogy Budapest apraja-nagyja kiváló zenei érzékkel, nagyszerü hallással bir, a zene ápolása tehát elsőrendü, speciálisan pesti kulturérdek. Sokkal érdekesebb volt ennél a polgármester urnak szenzációs védekezése az ellen a vád ellen, mintha a zene az ő „speciális panamája“ lenne.

A polgármester ur olcsó sikerre pályázott. Mert nem a zenetanfolyamok létesitésében keresték sokan az üzletet, hanem a zenei tankönyvek kiadásánál. És nem a polgármesternek szóltak a vádak, hanem a polgármesterrel közeli kapocsban álló zenei kiadó-cégnek. Erről pedig nem nyilatkozott egy szóval sem a polgármester.

A müszerészek

és a kéményseprők a legujabb kiszemelt áldozatai a községesités politikájának. A város minden áron bőviteni akarja az üzletet s két uj üzletágat nyit. Nemsokára annyira szerteágazó, kiterjedt vegyeskereskedése lesz a fővárosnak, hogy egy uj ügyosztály tervének indokolása nem fog nehezére esni a tanácsnak. Az ügyosztály vezetője egy személyben tácánvadász, optikus, szatócs és kéményseprő lesz. Az üzletágak szaporitásának természetes következménye a munkanélküliek táborának gyarapodása. Most, amikor ugyis nagy a nyomor, ritka a munkaalkalom, a város ugy segit a bajon, hogy még a meglévő munkát is erőszakkal kiragadja azoknak a kezéből, akik eddig éltek belőle s akikből eddig a város élt.

A fayence

végeredményben sokkal gazdaságosabb eszköze az iskolák falazásának, mint a mész. Ezt az igazságot legfelsőbb helyről, a polgármesteri székből bocsátották világgá a pénzügyi bizottságban, ahol azt a szemrehányást sem takaritották meg a tanácstól, hogy az iskolák épitkezésénél nem a praktikus cél lebeg a szeme előtt, hanem mindenáron fényüzésre, a cifra nyomoruság csillogtatására törekszik. A polgármester tehát már nemcsak a nemzetgazdaságtan körében állit fel meglepő elveket, uj tantételeket, hanem az épitőiparban is. A baj csak az, hogy a szép elvek a gyakorlatban annyira távol állanak az igazságtól, mint a fayence ára a mészkő árától.

Alpár diadala

A Sárosfürdő legujabb botránya.

Megtörtént, amiről óva intettük az illetékes tényezőket. A sárosfürdő épitkezési albizottsága mult hétfőn döntött a fürdő épitésénél végzendő központi fütési és szellőztető munkákra, egészségügyi és fürdő berendezési munkákra beérkezett ajánlatok fölött. A munka javát, a fütési és fölszerelési munkákét Bründl János kapta, mig a kisebbik falat, az egészségügyi-berendezés, a Thiergertner és Stöhr cégé lett.

Alpár Ignácz munkája tehát ha nem is teljesen, de időrészt sikerült. A bizottság — hosszu és szenvedelmes vita után — elfogadta a városgazdaság ügyosztály előterjesztését és Bründl Jánost tisztelte meg bizalmával. Bebizonyosodott, hogy a következetes, kitartó munka, megtermi a maga gyümölcsét a városházán. Bründl János ajánlata tudvalevőleg egyike volt a legdrágábbaknak. Az elnyert munkálatokért ajánlatában összesen (305.548+252.534) mintegy 560.000 koronát kért, holott ugyanezeket a munkákat egy csomó világhirü, kitünő nevü vállalkozó cég jóval olcsóbban vállalta volna.

Semmiesetre sem mutatkozhatott az ajánlatok átszámitásánál akkora differencia Bründl javára, hogy az ő ajánlata a legjobb, legolcsóbb lett volna. Az albizottság tagjainak kijáró nagy tisztelet és elismerés kifejezése mellett is helyet kell adnunk annak a feltevésnek, hogy ismét illetéktelen befolyások érvényesültek a döntésnél. Hetekkel ezelőtt bő részletességgel jellemeztük azt a fáradhatatlan, lázas tevékenységet, a melyet Bründlék a zsiros üzlet megszerzésének érdekében kifejtettek. Röpiratot adtak ki, a legaljasabb rágalmaknak valóságos gyüjteményét, lapot alapitottak. Alpár Ignácz személyében pedig biztos támaszt szereztek. Terrorizáltak mindenkit és a magyar ipar zászlaja alatt akarták becsempészni magukat a városházára.

A munka megérte a fáradtságot. Győztek Bründlék a magyar ipar jegyében. A magyar ipar támogatásának szükségességével próbálták megindokolni a döntést a városházán, holott ismételten kimutattuk, hogy ez a jelszó tisztán humbug, mert Bründl János nem a magyar ipar képviselője, hanem külföldi árukat lát el idehaza, magyar vignettával. Bründlnek a gyára főleg csak felszereléssel és javitással foglalkozik, az alkatrészeket azonban ő is külföldről szerzi be. Elesik tehát az a védekezés, hogy amikor Bründl Jánost tüntette ki a városgazdasági ügyosztály bizalmával, akkor a magyar ipar oltárán áldozott.

Bründlék még nincsenek nyeregben. A tanács ugyan megerősitette az albizottság döntését, ez ellen azonban az érdekeltek felebbezést óhajtanak benyujtani. A közgyülésnek tehát és a belügyminiszternek módjukban fog állani beleszólni ebbe az ügybe és megakadályozni azt, hogy a Sáros-fürdő botránykrónikája egy fekete lappal gazdagabb legyen.

*

Alpár Ignác a legszemérmetlenebb módon korteskedett az albizottságban Bründl János mellett. Ebben a remek munkában Fischer József volt a segitőtársa. Mindenáron Bründléknek akarták juttatni a munkát s nem riadtak vissza annak a rosszhiszemü állitásnak a hangoztatásától sem, hogy ha nem Bründl győz, akkor Pogány vállalkozónak kell adni a munkát. Pogánnyal pedig nagyon megjárta a város az Ártézi-fürdőnél.

A magyar ipar jelszavának sürü hangoztatása, a terror, a nagyhangu fenyegetődzés megfélemlitette a bizottság tagjait. Igy történt, hogy ismét megcsufolták a városházán a nyilvános árlejtés elvét, nem a pályázat számbeli adatait, pénzügyi eredményét vették tekintetbe, amely szerint Bründl kb. az ötödik helyen állott, hanem Alpár ur kedvencére bizták az üzletet. A Körting I. B. cég kb. 25.000 koronával volt olcsóbb, mint Bründl, a Törs és Ormai cég pedig 21.000 koronával, mégsem ők kapták a munkát, hanem Bründl. Pedig a T. és O. cég ellen hazafias szempontból sem lehetett kifogás, a megbizhatóságukért pedig Neuschloss Kornél és az albizottság több tagja is garantált.

Nem lehet menteni ezt a legujabb botrányt semmivel sem. A vállalkozók nem lesznek bolondok ezentul, hogy kitegyék magukat Alpár Ignác és a tanács egy huron pendülésének s át fogják engedni a teret Bründléknek. A gyönyörü eredmény méltán sorozható Márkus Jenő dr. tanácsnok eddigi sikereihez.

ROSSZ ÜZLET

A THERÁPIA MEGVÉTELE

A pénzügyi bizottság néhány szótöbbséggel elfogadta a tanácsnak a „Therápia" gőzfürdő és mosóda részvénytársaság megvételére vonatkozó előterjesztését. A döntésben kétségen kivül nagy szerepe van Almády Géza tanácsnok felszólalásának. Almády-ról még az ellenfelei is készséggel elismerik, hogy páratlanul lelkismeretes, korrekt gondolkozásu, becsületes, őszinte ember. Egészen fölöslegesen exponálta azonban magát ebben a kérdésben, mert itt nem az ő egyéni tisztességéről volt szó, hanem arról, hogy ez az üzlet a város szempontjából káros.

Rosszhiszemü az a beállitás, mintha a Therapia megvétele mindössze 400.000 koronájába kerülne a fővárosnak. Ötven esztendőn keresztül tart a vételár amortizációja, ötven esztendeig évi 25.000 koronát fizet a főváros, végeredményben tehát két milliónál többet. Nagy hibája az előterjesztésnek, hogy teljességgel hiányzik belőle az ellenértéknek megállapitása, nincs műszakilag leirva és megbecsülve a fürdő, azt sem tudjuk, hogy a rengeteg pénzért mit kap, mit nyer a főváros.

Rosszhiszemü a polgármesternek az az érve, hogy a Népfürdő Egyesület vezetősége iránt bizalommal lehetünk, tehát semmi ok sincsen arra, hogy ezt az üzletet, a fürdő kezelését rá ne bizzuk az egyesületre. Rosszhiszemü pedig azért, mert hiszen semmiféle garanciája nincs és nem is lehet annak, hogy a vezetőség a jövőben nem változik meg, mulnak az évek, változnak a viszonyok és a személyek, megtörténhetik, hogy egy szép napon olyan emberek kerülnek az Egyesület élére, akik nincsenek olyan szoros nexusban a várossal, mit az Egyesület jelenlegi ügyvezetője, Almády Géza tanácsnok.

A fürdő vétele mellett azzal iparkodnak hangulatot teremteni hogy Kőbányán nincsen gőzfürdő, ennélfogva elsőrendü érdeke a X-ik kerületnek, hogy a Therápia fennmaradása biztositassék. Ezzel szemben tisztelettel felvetjük azt a kérdést, vajjon Kőbánya speciális fürdő-érdekeit akkor is respektálták volna-e, ha történetesen nem kinálkozik alkalom a Therápia megvásárlására? Vajjon a fővárosnak eszébe jutott volna Kőbányán fürdőt épiteni, ha a Therápia élelmes érdekeltsége nem jelentkezik? Bizonyára nem, pedig ez sokkal becsületesebb, egyenesebb, őszintébb eljárás lett volna, a mellett jóval olcsóbb is, mert semmi esetre sem kellett volna a városnak annyival tulfizetni a fürdőt, mint most a Therápiát.

Sem a polgármester, sem pedig Almády tanácsnok nem bocsájtkozott annak a kérdésnek a tárgyalásába, vajjon nem-e lehetne olcsóbban hozzájutni a Therápiához, ha már valóban meg akarják vásárolni. Pedig a helyzet ebből a szempontból egészen világos. A Therapia tulajdonosai tönkre mentek, a részvénytársaság csődbe került. Ki hiszi komolyan, hogy abban az esetben, ha a város árverésre hagyja kerülni a dolgot, az árverésen nem juthatott volna olcsóbban a fürdőhöz, mint igy. A Therápiaért nem versenyeztek volna az árverési hiénák. Az üzlet mindig rossz volt, százezreket kell befektetni, sok pénzt költeni a fentartásra, a telek alig ér 20.000 koronát, a felépitmény csakis a Népfürdő Egyesületre nézve bir némi értékkel: — egészen biztosra vesszük, hogy nem akadna komoly reflektáns az Egyesületen, illetve a városon kivül és sokat mondunk, ha azt állitjuk, hogy maximálisan 80.000 koronáért juthatott volna a főváros a fürdő tulajdonába.

A szociális feladatra se hivatkozzék senki, amit a város a fürdő megvételével teljesit. Ugyis tul nagy terheket vállalt már a város ezen a cimen, nem járja, hogy most a legszomorubb pénzügyi viszonyok között, ujabb költségvetésszerü terhekkel fokozzák a háztartás mérlegének sulyos hibáit.

Áthelyezés, választás

Sztankovits, Miklós, Vaszari, Muzsikó

Sztankovits Szilárdnak ügyosztályba való áthelyezése, amelyről elsőnek a „Fővárosi Hirlap" adott hirt, még a karácsonyi szünet megkezdése előtt kerül nyilvánosságra. A polgármesteri titkárt Bárczy István dr. nem mint eredetileg tervezték, a világitási ügyosztályban, hanem a pénzügyibe helyezi át. Berczel Jenő dr. tanácsnok alá. Sztankovitsot ennek az ügyosztálynak a helyettes vezetésére alkalmassá teszi az a tény, hogy hét esztendővel ezelőtt — akkor lépett a város szolgálatába — a pénzügyigazgatóságnál dolgozott pénzügyi segédtitkár minőségben.

Nagy szimpátiával és osztatlan örömmel fogadják mindenfelé azt a hirünket is, hogy Sztankovits Szilárd utódja a polgármester oldalán Miklós Elemér dr. tanácsjegyző lesz, akiről kollegái is egyértelmüen elismerik, hogy nagytehetségü, kiválóan képzett tagja a főváros tisztviselői karának.

Három héttel ezelőtt kidült az élők sorából Dobry Tivadar tanácsjegyző. Az ő helyét tehát legközelebb be kell töltenie a közgyülésnek. A választást nem szabad sokáig halasztani annál kevésbbé, mert a pályázók a fogalmazói karnak érdemes, régi tagjai.

Szinte megdöbbentő, hogy Vaszary Gábor dr. fogalmazó, aki egyik legjogosultabb aspiránsa Dobry László örökének, 46 esztendős korában kénytelen tülekedni a II. osztályú tanácsjegyzői állásért. Eleven bizonyitéka Vaszari dr. annak, hogy a hivatalnoki proletarizmus sehol sem olyan virágzó, mint a városházán. Valóban a fogalmazói kar fokozatos előrejutása egyik legnehezebb problémája a városházi adminisztrációnak. Akinek nincsenek kitünő összeköttetései, aki nem tud tülekedni, kilincselni, a befolyásos

GÁZVITA

ÉS ÁLLAMTITKÁRI SZÜZBESZÉD

Enyhe gázillat terjeng a közgyülés termében. Hatalmas aktacsomóval érkezik Ripka Ferenc vezérigazgató, nyomában hüséges munkatársa, Rózsa Károly főtitkár. A gázgyár költségvetését tárgyalják a városatyák, résen kell lenni tehát, mert a vezérigazgató ezuttal először felelős a költségvetésért s mert a mult esztendő óta uj emberek jöttek, akik nemes buzgalommal döngetik a gázgyár kapuit.

Az ülés megnyitása után meglepő látványosságban van részük a bizottsági tagoknak: az elnöki emelvényen ezuttal első izben trónolnak az összes polgármesterek s a tanácsnok-főjegyző. Most látszik, milyen jó, hogy a főpolgármesteri széket nem töltötték be. Több hely nincs az emelvényen, ha mégis uj főpolgármesterhez jut a város, akkor az elnöki székben ketten fognak ülni.

A gáz-vitát Buzáth tanácsnok vezette be, olyan hosszadalmasan, hogy az emberek a büfébe menekültek a beszéd elől. Ifj. Stern Sándor, aki Márkus Dezső utódja a közgyülésen, méltónak igyekezett mutatkozni az elődhöz és bárha az idővel szintén nem takarékoskodott, de legalább vonzóvá tudta tenni a beszédét azzal, hogy klasszikus példáját mutatta be a közügyek iránti érdeklődésnek, a polgárság lelkes szeretetének. Vehemens támadását azzal parirozták a Józsefváros részéről, hogy minduntalan közbeszólásokkal zavarták. A szónok azonban győzte hanggal és győzte érvekkel, azonkivül pedig segitségére sietett szükebb bizottsági tagtársa is, Kassai Ferenc dr.

Stern Sándor szónoki sikerét megirigyelte Mittelmann Bernát, az óbudai mindentudó doktor és hogy teljes legyen a névsor, Dán Leó is szükségesnek tartotta kifejteni az álláspontját. Ez a szónok tudvalévőleg nem tartozik a népszerü emberek közé. Annyira nem, hogy az egyik városatya nyomban szoros analógiát állapitott meg Dán Leó beszéde és ama bizonyos váltó között, amelyet egy zordon hitelező peresitett s amikor az adósnak kézbesitették a keresetet, az adós fizetés helyett nemes szerénységgel annyit mondott csak a kézbesitőnek:

Kérem, tévedés forog fenn. Sziveskedjék a váltót Rákóczi-ut 30. szám alatt prezentálni.

— Miért éppen ott?

— Mert ott van a Rókus-kórház. Ez a váltó egy beteg ügy, tehát oda tartozik!

Az adomázó városatya hozzáfüzte, hogy amihez Dán Leó hozzászól, az már is beteg ügy, ennélfogva nem tartozik a Váci-utcába.

Ripka vezérigazgató nagy hévvel és ambicióval vette védelmébe a gázgyárat. A városatyák szépen behódoltak néki s amikor végre szavazásra került a sor, mindössze négyen szavaztak a költségvetés elfogadása ellen: Stern Sándor, Kassai Ferenc, Kriszháber Leó és Dán Leó. Forbáth Imre ellenben nem beszélt hiába, mert háromrendbeli inditványát elfogadták, aminek következményeképpen a gázgyár szerelési üzletének kiadásai és bevételei a jövőben felvéttetnek a költségvetésbe, a gázgyár szervezési szabályzatát a tanács sürgősen előterjeszteni tartozik, azonkivül pedig gondolkoznia kell a tanácsnak — akár tud, akár nem — afölött, vajjon nem volna-e célszerü a gázgyárnál az önbiztositást bevezetni.

Hét órára járt az idő, amikor az utolsó gázláng is elaludt a városatyai szivekben és az elnök kihirdette a választások eredményét. Siráky és Gallina tanácsjegyzők megválasztását szimpatikusan fogadták, a jövőre nézve pedig biztató jelnek vette mindenki, hogy Muzsikó Istvánnak 44 szavazata volt. Egy kissé földerültek az ábrázatok annak hallatára, hogy a Lipótváros uj városbiráia, Incze Henrik utódja, furcsa névre hallgat: Pintschoff I. Mórnak hivják a derék papirkereskedőt.

Mialatt Pintschoffot örvendező családja hazavitte, a közgyülés az interpellációkra tért át. Oláh Dezső dr. az autotaxi-sztráik dolgában érdeklődött. Azt kérdezte Bárczy Istvántól, van-e tudomása arról, hogy sztráik van? (akkor

városatyáknál, az ugy jár, mint Vaszari Gábor dr., megöregedik, megőrlődik, hat tagu család feje lesz, amig elérkezik az igéret földjére. Vaszarin kivül Muzsikó István fogalmazó az, aki leginkább megérdemelné a tanácsjegyzői rangot és fizetést. Szintén javakorabeli férfiu, 40 esztendős mult s a mellett a pénzügyi bizottság állandó referense, nehéz és fáradságos munkát végez. A közel jövőben üresedésbe kerülő állások betöltésénél Vaszarait és Muzsikot erkölcsi lehetetlenség mellőzni.

Négyezer korona

a fácán-propagandára.

Folkusházy Lajos tanácsnok urnak elvitázhatlan érdeme, hogy mindent elkövet az élelmiszerüzem népszerüsitésének érdekében. A tanács megkérdezése nélkül tisztán a saját felelősségére négyezer koronát szavazott meg az élelmiszer-üzem számlájára, amely összeg kiutalása Folkusházy politikájának sajtó utján elkövetendő dicsőitésére vált szükségessé. A lapok hirdetési ügynökeinek legnagyobb részével már meg is állapodott a tanácsnok, akadtak azonban hirdetési ügynökök, akik a felajánlott összeget visszautasitották, arra való hivatkozással, hogy lapjuknak a községi élelmiszer-üzemről vallott felfogása homlokegyenest ellenkezik Folkusházy tanácsnok ur politikájával.

Isten látja lelkünket: a világért sem irigyeljük senkitől azt a bánatot, hogy 366 korona és 66 fillérért minden leirható és lehetetlen alkalommal dicshymnuszokat kell zengenie a tanácsról, kiváltképpen pedig a kitünő Folkusházy Lajosról. Az üzlet—üzlet, ennélfogva nem akarjuk magunkat beleártani annak a törvénytelen viszonynak a vegyelemzésébe, amely a tanács és a hirdetési ügynökök között szövődik. De vajjon mit szól hozzá az adófizető polgárság, amely abban a naiv hitben él, hogy az adófillérek mindig közcélokra fordittatnak? És mit szól ahhoz a főváros sok ezer kiskereskedője, hogy az ő véres verejtékkel kiizzadt pénzükből saját maguk ellen iparkodnak mesterséges hangulatot teremteni, az ő adójukból tápláljják azt a tendenciát, amely napról-napra nagyobb mérvben támadja meg a kiskereskedőket ekzisztenciájukban?

Ime, ilyen karácsonyi ajándékokat osztogat a nemes tanács — a kiskereskedőknek.

*

Az a mérhetetlen elkeseredés és felháborodás, amely Folkusházyék munkáját a főváros kiskereskedőinek körében kiséri, a végsőkig fokozódott a Fővárosi Hirlap multheti cikkének óriási hatása alatt. Folkusházyék maguk is beismerték egy védekezésnek szánt nyilatkozatban, hogy szintiszta valóság volt, amit eredeti okiratokkal is bizonyitottunk: a községi üzem vadhus-üzlete sulyos kudarccal végződött. A nyilatkozat azt mondja, hogy „a közönség csodálatos módon nem nagyon vásárolja a vadat és különösen a szárnyas vadat nem kedveli, jóllehet a vadhus, sokkal olcsóbb, mint a marhahus, illetve a baromfi-hus". Tehát a közönség averziójával indokolják meg a fácán-export szomoru kényszerüségét, holott mindeddig azt olvashattuk a gondosan fogalmazott kommünikékben, hogy a pesti ember nem eszik mást, mint vadhust és nem vásárol másutt, mint a községi árubódékban!

Vajjon akad-e városatya, aki számonkéri a közgyülésen Folkusházy Lajostól a fácán- és fogoly-kaland mérlegét?

*

Még csak azt sem mondhatják, hogy az élelmiszerüzem haszontalanságáról, káros hatásairól alkotott véleményünkkel egyedül állunk. Egészen jó társaságba kerültünk: nem kisebb ember, mint Vázsonyi Vilmos állapitotta meg az általunk ostorozott hibákat.

Abban a beszédben, amelyet a demokraták nagynevü vezére a pénzügyi bizottság legutóbbi ülésén az autobuszról elmondott, megállapitotta Vázsonyi Vilmos, hogy az élelmiszer-üzemmel a tanács tullőtt a célon. A beszédnek ez a része igy hangzott:

A községesitès politikája nemcsak erkölcsileg, hanem pénzügyileg is bevált a fővárosnál. Egyedül az élelmiszer-üzem az, amely eltévesztette a célját, mert ahelyett, hogy szervezte volna a nagykereskedelmet s a közvetitő-kereskedelem illegitim hasznának csökkentésével olcsóbb élelmiszerekhez juttatta volna a fogyasztókat: — jogosulatlan versenyre kelt a kiskereskedőkkel, ekzisztenciájukban támadta meg a kisembereket. Az élelmiszer-üzem működése mélyreható elégületlenséget keltett a kereskedők között s ez az elégületlenség a forrása annak a bizalmatlanságnak, amellyel a főváros kereskedői és iparosai a többi, bevált községi üzemekkel szemben is viseltetnek.

Vázsonyi Vilmos beszédéből okulhatnak a városházán. A tények beszélnek, nem pedig a kommünikék. Kétségtelen, hogy Folkusházy Lajos politikája teljesen és véglegesen csődöt mondott.

Rendkivüli alkalmi vételek
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüekben
VAJDA MÓR, Deák Ferenc-u. 21.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintaterme
Budapesten,
IV., Városház-utca 4.
(Kossuth Lajos-utca sarok)
Szabad bemenet.

Hüvösék „ötlete"

Fodor István nyilatkozata

A polgármester a költségvetés pénzügyi bizottsági vitájának során kijelentette, hogy a Városi Villamos programmjára vonatkozó előterjesztés már a nyomdában van s nemsokára nyilvánosságra kerül. Az előterjesztés vonatkozik a Városinak arra a szerencsétlen ötletére is, amely szerint az összes sineket az utcák közepére óhajtja áthelyezni s mindenütt felső vezetékesre alakitani át az üzemet.

Erről a tervről elmondottuk már a véleményünket. Az egésznek az a célja, hogy fedezze, elfogadhatóvá tegye a Városinak tőkeemelési szándékát, amely tranzakció kb. ötven millió koronára fogja felemelni a főváros érdekeltségét. Hüvösék indokolásával szemben közöljük Fodor István udvari tanácsosnak, a Budapesti általános villamossági rt. világhirü vezérigazgatójának egy hirlapiró előtt tett nyilatkozatát:

Az alsó vezetéket feltétlenül meg kell tartani, mert a felső vezeték elcsufitja mindenütt a városrészeket, nemcsak ott, ahol egyenes vonalban halad, hanem a keresztezési pontoknál is. Ha el akarjuk képzelni például, hogy nézne ki a nagykörut keresztezés a Rákóczi-utnál, Podmaniczky-utcánál, Király-utcánál, akkor ki kellene menni a Váci-utra, a nyugati pályaudvarhoz és itt láthatnók azt, hogy miképpen nézne ki legszebb és legforgalmasabb utvonalaink egyike, ha a terv valóra válnék. Az alsó vezetéknek nagy teknikai előnyei is vannak. Azt mondják, hogy ha nagy havazások és esőzések vannak, akkor meg kell állitani a forgalmat, mert a hó és eső rövidzárlatot okoz az alsó vezetéknél. Ez igaz is, de a hiba nem az alsó vezetékben van, mert ha az kellőképpen és tervszerüen lenne kiképezve, akkor ilyen dolog nem fordulhatna elő. Gondoskodni kellene arról, hogy az esőzéseknél a viz lefolyhasson éppen ugy, amint lefolyik az a közönséges csatornában is, amelynek keresztmetszete nem nagyobb az alsó vezeték keresztmetszeténél és akkor nem lenne baj. Azt tapasztaljuk, hogy az egész alsó vezeték megépitése empirikus módon történik a kellő előrelátás hiányában. Ha ez rendesen volna tervezve és nem esetről-esetre való élésből, akkor bajok sem merülnének fel.

Ami az uttest fentartását illeti, azt látjuk, hogy folyton felszedik a kövezetet, minduntalan köveznek, ami óriási pénzbe kerül. De itt is azt hozhatjuk fel érvül, hogy a társaság nem tudja magát radikális lépésre elhatározni. A bajok fellépnek a keresztezéseknél és mindenütt erős hibák vannak. Ha már most arra határozná el magát a társaság, hogy felbontaná az egész uttestet, mint történt ez a földalatti vasutnál és egy teljesen összefüggő szerkezetet állitana oda, ugy nem kellene folytonosan javitgatni. Ha egy teljesen egész földalatti vezeték lenne hozzáférhető sinekkel, akkor ismeretlen lenne mindenféle fennakadás.

Budapestnek ha van valami különlegessége, akkor az a földalatti vezeték. Ez itt lett először kiképezve és itt is próbálták ki először. A próba fényesen bevált. Azon a pár eseten kivül, amely 30 éven át szórványosan előfordult, semmi sem történt, ami az alsó vezetéket feleslegessé tenné és a néhány esőzés, havazás nem áll arányban azzal a nagy előnnyel, amellyel az alsó vezeték a város szépészete tekntetében bir. Ez a pár eset tehát nem elég ok arra, hogy felszabaditsuk a villamos társaságot kötelezettsége alól és hogy a minden esetben annyira dicsért és a város külső képét előnyösen megváltoztató alsó vezetékkel felhagyva, behálózzuk a várost egy olyan

---

még volt). A polgármester egy hanggal sem felelt az interpellációra, amiből alighanem az következik, hogy halvány sejtelme sem volt a sztrájk kitöréséről.

Ártatlan felebbezések elintézése közben egyszerre csak felemelkedett helyéről Lers Vilmos, aki nemcsak azért nevezetes személy, mert a kereskedelemügyi miniszterium államtitkára, hanem elismerést érdemel azért is, mivel egyetlenegy közgyülést sem mulaszt el, a legszorgalmasabb, legfigyelmesebb látogatója a városatyák parlamentjének. A szüzbeszédre az adott alkalmat, hogy a főváros, élve a törvényben biztositott jogával, vizdijat szabott ki a Mária Terézia-téri telefonközpontra. Az államtitkár szerint a kincstár nem volt a vizdij fizetésére kötelezhető. Leitner Adolf viszont junktimot akart teremteni a vizdij és a telefondij között s az inditványozta, hogy a város ugyanabban a pillanatban szállitsa le a vizdijat, amikor az állam leszállitja a telefondijat. Lers Vilmos nem akart belemenni az üzletbe, minek folytán ötven százalékos egyezséget kötöttek a felek, amely egyezség értelmében az egész ügyet visszaadták a tanácsnak.

Amivel elérték azt, hogy a nevezetes esettel mégegyszer lesz alkalmuk behatóan foglakozni a városatyáknak.

felső vezetékkel, amely csak elcsufitja az utcákat.

A véleményem tehát oda konkludál, hogy az a pár hiba, amelyet az alsóvezeték mellett fel lehet hozni, egy kis befektetéssel megszüntethető. *A felső vezeték csakis az érdekeltek szempontjából szükséges, de a közönségnek csak hátrányára* van és azok az esetek, amelyek előfordulnak az alsó vezetéknél, a felső vezetéknél sem küszöbölhetők ki.

Ha az alsó vezetéket elvennék tőlünk, tönkretennék az egész várost és nem csekednének kisebbet, mintha Páristól elvennék a Notre Dame-t.

Ez a legelőkelőbb, legbeavatottabb helyről érkező szakvélemény mindenkit megerősíthet abban a meggyőződésben, hogy a Városi Villamos Vasut kérelme nem őszinte s a legnagyobb óvatossággal kell dönteni fölötte.

Folkusházy alkotásai.

Schey ur közvetit. — Csökken a kenyérgyár forgalma. — Vágóhidi mizériák.

I.

A közélelmezési ügyosztály érdemekben szegény vezetőjének a nevéhez füződik az az anomália is, amely a város lóvásárlásánál észlelhető. Panaszkodnak a lótulajdonosok, hogy valóságos kalvária járatnak velük a vágóhidon, amig a lovaikat értékesiteni tudják. Valahányszor a leölésre szánt lovakat a vágóhidon megvételre ajánlják, a legridegebb visszautasitásban részesitik őket a vágóhidi alkalmazottak és értésükre adják, hogy addig nem mérik le a lovakat — az eladás sulyszerint történik — addig nem lesz üzlet, amig egy Schey nevü lókupecnek a közvetitéséhez nem folyamodnak. Schey ur a vágóhid kedvence. A város emberei nem is tárgyalnak, ha valaki közvetlenül önékik akarja eladni a lovát. A lótulajdonosokat minden erővel arra kényszeritik, hogy lovaikat csak Schey urnál adják el. Schey ur pedig kihasználja ezt a helyzetet, annyit fizet, amennyit akar, azután pedig elmegy a vágóhidra, eladja a lovakat a városnak és megint annyit kap, amennyit akar. Ugy fest a helyzet, mintha az egész lóhusüzemet csakis a Schey ur kedvéért tartanák fenn.

II.

A községi kenyérgyárra sokáig nagyon büszkék voltak a városházán. Folkusházy Lajos állandóan hasábos kommünikéket huzatott a fülébe arról, milyen dicső alkotás a kenyérgyár, mennyi jövedelmet hajt, milyen jó minőséget produkál s mennyire lenyomta a kenyér árát Budapesten.

Aztán jött a hét sovány esztendő. A kenyérgyár körül nagy bajok keletkeztek. Minduntalan uj és uj berendezésre volt szükség, százezreket ölt bele a város a kenyérgyárba, az árak ellenben nem csökkentek, sőt a város maga járt elől jó példával, amikor a községi kenyérgyár, néhány héttel ezelőtt, görögtüz mellett felemelte a kenyér árát. Most pedig még sulyosabb lett a helyzet: apad a kenyérgyár üzlete, a legutóbbi napokban

huszonötezer kilóval csökkent a napi forgalom.

aminek az lett a természetes következménye, hogy egyre rosszabb és rosszabb lesz a kenyérgyár helyzete, egyre több áldozatot fog kivánni még ez az üzem is a várostól.

Kérdjük tisztelettel: miért nem nyilatkozik soha a kenyérgyár forgalmáról Folkusházy tanácsnok ur. Egy kommünikével több vagy kevesebb — ez csak nem diferál az élelmiszer-üzem apostolánál.

III.

A szociáldemokrata párt hivatalos lapja, a Népszava, panaszos cikket közöl a közvágóhidon uralkodó állapotokról. A cikk szerint nagy a piszok a vágóhidon s minthogy az istállók nincsenek rendesen kikövezve, az állati szemét egyrésze mindig ott marad. Minden nap átlag ezer kiló hus romlik meg, mert a város urai a célszerütlen, egészségi és gazdasági szempontból káros jéggel való hütésről nem akarnak rátérni a léghütésre. A vágóhid hütőkamráiban használt természetes jégről Magyarevits Mladen dr. tiszti főorvos egy ankéten ugy nyilatkozott, hogy ez a jég millió számra terjeszti a veszedelmes bacillusokat. A közvágóhid igazgatósága hosszu esztendők óta sürgeti hiába a léghütés bevezetését.

Sokszor megtörténik, hogy arra a helyre, ahová csak ötven darab marha husát lehetne berakni, be kell rakni 100—150 darabot is s tetejébe még néhány borju husát is. Ennek pedig az a köve kezménye, hogy az összegyömöszölt hus megfülled, elveszti a friss hus tulajdonságát. A közvágóhid hütőkamráiba aránylag nagyon kevés hus fér el. Emiatt bármilyen nagy a fölhajtás a vásárokra, a mészárosok nem vásárolhatnak sok marhát. Némelyik héten 2800—3200 marha kerül fölhajtásra, de ebből a mészárosok csak 1500—1600 darabot vásárolhatnak meg, vagyis két napifogyasztásra valót. Többnek nincsen hely a hütőkamrákban. A marhakereskedők kénytelenek a fölhajtott marhán olcsón tuladni, emiatt azután több héten át nagyon kis menynyiségben hoznak marhát a vásárra. A mészáros igy azután drágán jut a marhához és drágán fizeti meg a hust a fogyasztó.

A marhaközvágóhidon, ahonnan egész Budapestet élelmezik, a munkásoknak nincs fürdőszobájuk és nincsen legényszobájuk, ahová ruhájukat elzárják. Ahogy bejönnek a városból, ugy állanak munkába az emberek s még a kezüket is alig moshatják meg. Sokszor azzal a piszkos rongygyal törülik a hust, amelyvel a csizmájukat. Igy hozzák és igy viszik magukkal a fertőző betegségek csiráit.

Ime, ilyen állapotok uralkodnak a budapesti közvágóhidon anno 1913. Folkusházy Lajos tanácsnok uralkodásának idejében.

LAUB LIPÓT

elektromotor és gépgyár **Budapest, I. ker. Budafoki-ut 29. szám.** Telefon 122—09.
Iroda és raktár: Liszt Ferenc-tér 17. szám.
Telefon: 13—47. Sürgönycim: Zeta.

Elektromotorok

és dynamók ujra tekercselése és javitása.
Szakszerü munka. Kölcsönmotorok.

Események

A javadalmi bérlet. Mult heti számunkban közölt cikkünk helyreigazitásául jelentjük, hogy Blumenfeld és Simon, Grünwald Sámuel és Frankovits Hermann együttes ajánlata 435.000 koronát és a tiszta jövedelem ötven százalékát igéri a városnak. A pénzügyi bizottságnak e célra kiküldött albizottsága valószinüleg szerdán dönt a javadalmi bérlet dolgában. Az előterjesztést ebben az esetben pénteken a pénzügyi bizottság fogja tárgyalni, jövő kedden a tanács, szerdán pedig a közgyülés.

Melha Kálmán nyugdijazása. Furcsa baklövés történt a főváros multheti közgyülésén. — Melha Kálmán főügyész nyugdijazására vonatkozó előterjesztésnél felállt Weinek József és hivatkozva a nyugalomba vonuló főügyész kiváló érdemeire, inditványozta, hogy a közgyülés Melha Kálmán nyugdiját egészitse ki kétezer korona kegydijjal. Az elnöklő polgármester ekkor ahelyett, hogy ily értelemben mondotta volna ki a határozatot s a főügyész helyének betöltése iránt tett volna előterjesztést, kijelentette, hogy az ügyet a közgyülés ujabb előterjesztés céljából visszaadja a tanácsnak. Holott erre a huza-vonára semmi szükség nem volt s csak arra adott alkalmat, hogy a főügyészi állás körül megindult küzdelem minél jobban elfajuljon. Legujabban is azzal a teljességgel alaptalan, rosszhiszemü hirrel iparkodnak az egyik jelölt ellen hangulatot teremteni, hogy tagja a kongregációnak, felekezeti elfogultságban szenved, holott az illető mindenkor tanujelét adta nemcsak kiváló képességének, hanem szintiszta liberalizmusának is.

A főváros trágya-üzlete. Ha nem a városgazdasági ügyosztályról volna szó, el sem hinnők a következő furcsaságot. Arról van szó, hogy a főváros a szemét nagy részét komposzt-trágya gyártására használja fel. A komposzt-trágya egyedárusitási jogát a Bayerthal és Lévy cég nyerte el. A cég legjobb vevője pedig — a főváros, amelynek kertgazdasága számára nagymennyiségü komposzt-trágyát vásárolt, a Bayerthal és Lévy-cégtől. És ezt nevezik a városházán gazdaságos üzletnek. Ismételjük, a hir csakis azért valószinü, mert a városgazdasági ügyosztályról van szó.

Az OMKE a főváros élelmezéséről. Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés központi választmány vasárnap délelőtt Sándor Pál elnöklésével választmányi ülést tartott. Szende Pál dr. főtitkár jelentésében felemlitette, hogy az élelmiszerkereskedői szakmák álllást foglaltak a főváros élelmiszerárusitó üzemeivel szemben. Azt panaszolták, hogy a főváros önkényesen szabja meg az árakat és nem igazodik a mindenkori beszerzési árakhoz. A főváros drágábban rosszabb árut ad, mint a kereskedők, és ennek ellenére a főváros ráfizet üzemére. Az üzemek hatósági jellege megtéveszti a nagyközönséget és ezzel az élelmiszerkereskedőket sulyos veszteség éri. A kereskedőknek ez az értekezlete elhatározta, hogy nagy tiltakozó gyülést fog tartani. Az élelmiszerkereskedők az OMKE.-hez is panasszal fordultak, amely most felhivja az érdekelteket, hogy mielőtt tiltakozó nagygyülést tartanak, megdönthetlen tényekkel és adatokkal bizonyitsák vádjaikat. A vezetőség kész az esetben az élelmiszerkereskedők érdekeit minden rendelkezésére álló eszközzel megvédelmezni. Erről az elhatározásról értesitették az érdekelt kereskedőket, akik a továbbiak megbeszélése végett bizottságot küldtek ki. A választások megejtésével a választmányi ülés véget ért.

A Kinetofon a Népoperában. A Népopera szinpadán a világ egyik legnagyobb találmányát: *Edison kinetofonját* fogják a legközelebbi néhány estén át bemutatni a budapesti közönségnek. A beszélő, éneklő és muzsikáló mozgóképeknek egy szenzációs sorozata jut bemutatásra december 12-ikén (pénteken), 13-án (szombaton) és 14-ikén (vasárnap). A helyárak mérséketek: 5, 4, 3, 2 és 1 korona. A *kinetofon* Edisonnak az a találmánya, amely a legnagyobb hatással van az emberre; mert az életet adja vissza tökéletesen: mozgásban, beszédben, hanglejtésben.

Ezt a csodánál is többet teszi most a nagyközönségnek hozzáférhetővé a Népopera. Megjegyezzük, hogy a *kinetofon-produkciók egy uj, háromfelvonásos, énekes darab keretében történik* és naponkint két-két előadás lesz, mindenkor az egész darab bemutatásával.

Rendkivüli alkalmi vétel uri-, férfi- és gyermek fehérneműekben stb. *Vajda* Mórnál, Deák Ferenc-utca 21.

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A Tőke

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

A kereskedő hitele

A mi egész közgazdaságunk eddig abban tündökölt, hogy minden irányban tulságos nagy hitelt vett igénybe. Különösen áll ez a magyar kereskedelemre nézve, mely ugy a hitelszerzés, mint a kihitelezés terén valóságos rekordot teremtett meg. Nem csoda tehát, ha a krizis, melyhez hasonlóra a mostani generáció nem emlékezik, a legerősebben éppen a kereskedelmet viselte meg. Most azután beállott a reakció, a tőke bizalmatlan lett és a magyar kereskedő, aki azelőtt ugyszólván duskált a hitelforrásokban, ma ott áll, hogy a legsürgősebb szükségleteire se tud kölcsönpénzt kapni.

A kis- és középbankok elpusztultak, mig a nagybankok a mult szomoru eseményein okulva, nagyon tartózkodók pénzeik kihelyezésében. A kereskedők körében most általános a panasz, hogy nem képesek hitelre szert tenni. Ez mindenesetre szomoru dolog, annál is inkább, minthogy a kereskedelmi hitelt általában a legegészségesebb hitelnek szokták tekinteni. Mert a kereskedő rendszerint nem személyi hitelt vesz igénybe, hanem olyan kölcsönt, melyet váltóra vagy folyószámlára adott áruk utáni követelések garantálnak. A kereskedelmi hitelnél tehát nemcsak egyedül a kereskedő szavatol az ő személyével és vagyonával hanem az ő adósa is.

Innen van, hogy a jegybankok elsősorban csak áruváltókat számitolnak le. A prolongációs és finánc váltókat nem szivesen eszkomptálják. A francia bank csak kereskedelmi, vagyis áruval fedezett papirokat vesz tárcájába, a német birodalmi bank pedig ujabban a prolongációs váltókat perhorreszkálja. Az Osztrák-magyar bank a krizis alatt nagyon megválogatta a váltóanyagot és finánc váltókat, különösen pedig épitési váltókat nem eszkomptált. De valóságos hadjáratot nditott a prolongációs váltók ellen is. Látta ugyanis, hogy a magyar kereskedők egy jó része a váltókat a lejáratkor nem váltja be, hanem prolongálja. Ez az eljárás a szigoru kereskedelmi felfogásoknak nem felel meg, mert a pénzt hosszabb időre immobolizália. Már pedig a kereskedelmi forgalomnak éppen mobil pénzre van szüksége. A törekvés tehát általában az, hogy rövid időre hitelek nyujtassanak, melyek lejáratkor teljes összegükben kiegyenlitendők.

Tekintettel arra, hogy ugy a jegybank, mint a nagybankok most eme szigorubb elvek szerint kezelik az eszkomptot, a magyar kerekedővilágnak alkalmazkodnia kell ehhez az ujabb, de egészségesebb felfogáshoz. Más szóval a magyar kereskedelemben ugy a hiteligénybevétel mint a kihitelezés dolgában az eddiginél szolidabb alapokra kell helyezkedni. Mindenki csak annyi hitelt vegyen igénybe, mint amennyi az ő anyagi erejének megfelel. Ebben az esetben hirtelen pénzfeszültség ideién is eleget fog tehetni kötelezettségének. Másrészről tartózkodni kell a hosszu lejáratu hitelektől és meg kell szüntetni azt az abnormitást, hogy egy és másféléves könyvhitelek engedélyeztessenek. Egyáltalában a könyvhitelt a lehető legszükebb korlátokra kell szoritani és elsősorban a váltóhitelt kell kultiválni. Franciaországban például a kereskedők kivétel nélkül váltókkal dolgoznak, melyeket a Francia bank mindenkor eszkomptál. Nálunk már azért is nagyobb tért kell engedni a kereskedelmi váltóknak, mert a nyilt könyvkövetelések leszámolásával eddig is csak kisebb bankok foglalkoztak, melyek most azonban ugyszólván eltüntek a gazdasági élet szinteréről, a nagybankok pedig ilyen ügyleteket egyáltalában nem effektuálnak.

A gazdasági életnek, elsősorban pedig a kiskereskedelemnek a hitel az éltető eleme és fentartója. Ha tehát a kereskedelmi hitel megrendül, meginog ezzel az ország egész gazdasága. Azért is kivánatos, hogy a kereskedelmi hitel ismét megszilárduljon. Ehhez szükséges a bankok, elsősorban pedig a jegybank konciliáns magatartása, de még inkább a kereskedelemnek, illetve a kereskedelmi hitelnek szolid alapokon való organizálása. Ha ez utóbbi bekövetkezik és a kereskedők a hitel dolgában megemberelik magukat, a tulhitelezést kerülni fogják és kötelezettségeiket pontosan betartják, akkor a tőke bizalma visszatér és akkor a szolid kereskedőnek mindig meg lesz az a hitele, amely üzletének viteléhez feltétlenül szükséges.

Harték munkában

A „Fővárosi Hirlap" már több izben megemlékezett róla, hogy a Hazai automobil részvénytársaság üzletvitele sokszor rászolgál a tisztességes kereskedelem jogos kifogásaira. Most több oly esetről értesitik lapunkat, amelyek a tisztességtelen verseny összes ismérveit magukon viselik. A Hart, megtépázott renoméját legutóbb olyképen próbálta kireparálni, hogy a társaság elnöki székébe Szterényi Józsefet, a levitézlett államtitkárt ültette. Sokat nem igen nyert a választással, mert közismert dolog, hogy a volt államtitkár közgazdasági téren már régen eljátszotta minden tekintélyét. Annakidején az Agrárbank választotta meg elnökének, de rövid szereplés után ezt azt előkelő poziciót nagy végkielégitéssel ott kellett hagynia. Röviddel utána az Általános Iparbank elnöke lett, de ez a pályafutása is csakhamar véget ért. Most már, hogy a „közgazdasági tevékenység" teréről végleg le ne szoruljon, Szterényi megelégedett a „Budapesti szabóiparosok termelő- és hitelszövetkezete" elnöki állásával is, ahonnét kibuktatta Vikár Bélát, aki pedig igazán érdemes munkát végzett ennek a szövetkezetnek a fölvirágoztatása, valamint általában a szövetkezeti eszme propagálása körül. Ilyen előzmények után jutott Szterényi a Hart, élére, ahol most az ő nevéhez füződnek a vállalat különféle manipulációi.

A Delaunay-Belleville francia autók egész Európában hiresek és körülbelül olyan helyet foglalnak el, mint a cukrász-sütemények között a Gerbeaud-gyártmányok. Budapesten a legelőkelőbb emberek járnak Delaunay-autókon: többek között József főherceg, Lánczy Leó és az arisztokrácia legnevesebb tagjai. Harteknak ezekre az autókra fájt a foguk, de a gyárnak Budapesten Vaszky Rudolf gépészmérnök volt az egyedárusitója, aki e hivatásának kifogástalanul megfelelt. Harték ravasz fogásra vetemedtek. Kimentek Párisba és fix számlára megvettek 30 darab Delaunay-kocsit, avval a kikötéssel, hogy a gyár Vaszkytól megvonja a vezérképviseletet és Delaunay-kocsit Magyarországon másnak nem adnak el, csak nekik. Vaszky az orvtámadásról, amely exisztenciájától fosztotta meg, csak utólag az üzlet megkötése után értesült.

Harték e sikeres manöver után tovább haladtak és az volt a szándékuk, hogy az ismertebb auto-márkákat mind megszerzik. Tárgyaltak a Mercedes-gyárral, továbbá a Gregoire-gyárral (ez utóbbit Hahn Arthur és társai képviselik), de e két helyen minden fondorlat csütörtököt mondott.

Az auto-hadjárat befejezése után a gummigyárak kerültek sorra. A Semperit-pneut Budapesten Salzberger Samu képviseli. Harték itt is a jól bevált Delaunay-módszert követték. Megvettek 300.000 korona értékü Semperit-pneut, de ezt a gyártmányt ezentul csak náluk lehet beszerezni.

Igy, ilyen lelketlenül dolgoznak Harték. Exisztenciákon gázolnak keresztül, megfosztják őket a szerzett jogaiktól és az „üzlet-üzlet!" hamis jelszavától megittasodva, kiméletet senkivel sem gyakorolnak. Nem lépnek be az „Automobil kereskedők és gyárosok szövetségé"-be sem, mert ez az erkölcsi testület üldözi a tisztességtelen versenyt.

Szakkörökben Harték eljárását megbotránkozással tárgyalják.

A szeszkartel. A szeszkartel még mindig vajudik. Most december 15-ére igérik a nyélbeütését. De ez se bizonyos. Ugyanis az ellentéteket eddig korántsem sikerült kiegyenliteni. Egyikmásik outsider teljesithetlen követeléseket támaszt, másrészről pedig a mezőgazdasági szeszgyárak sulyosaknak találják a nagy ipari szeszgyárak által szabott feltételeket. A tárgyalások részleteit a legnagyobb titokban tartják, annyi azonban mégis kiszivárgott, hogy az osztrák szeszkartel illetéktelen befolyást gyakorol azok menetére. Mert nemcsak a magyar szeszkartel megalakitásáról van szó, hanem arról is, hogy meghatározzák azokat a kereteket, melyeken belül az osztrák és a magyar szeszkartel együttes mükdése biztositható legyen. Nem kell elfeledni, hogy a két kartel előtutárja a szeszmonopóliumnak, melyet a két kormány 1917-re szándékozik megvalósitani. Erre vezethető vissza az a körülmény, hogy a szeszkartel tárgyalásaiba a pénzügyminiszterium egy előkelő tisztviselőjét is belevonták, sőt érintkezést kerestek az osztrák hivatalos körökkel is.

Az Ungaro-Croata Budapesten. A Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási R. T. január elsejétől önálló főügynökséget nyit Budapesten, hogy magyarországi üzletfeleivel közvetlen összeköttetésbe léphessen. A társaság szubvenciójának a kérdését is már eldöntötték a miniszteriumban: január 1-től évi 2 millió 400.000 korona segélyben részesül, amelylyel szemben természetesen a kötelezettségei is megnövekedtek.

A Hitelbank uj palotája. A Magyar Általános Hitelbank József-téri impozáns bankpalotájában már lüktet az élet: hivatalnokok százai intézik messze szétágazó közgazdasági tevékenységüket, naphosszant sürögnek-forognak a felek, akik üzleti dolgaikat hajszolják. Rajokban özönlik az uj bankpalotába a kiváncsiak serege is, akik mindent apróra megbámulnak de különös érdeklődéssel szemlélik a hatalmas Safe deposit-termet és a városi telefon-központokat. A városi telefonnak száz vonala jut be a bank külön központjába. Látványosságszámba megy a közgyülési terem és a tanácsterem. Az uj palotában ezer tisztviselő és alkalmazott kapott szép és egészséges munkahelyiséget. A régi banképületből való áthurcolkodás még folyamatban van s előreláthatólag hosszabb időn át fog tartani, mert ugy rendezik az átszállitást, hogy ezáltal a bank munkájában semmiféle fennakadás ne legyen.

A Tisztviselők Takarékjának tőkeemelése. A Magyar Tiszviselők Takarékpénztára Részvénytársaság már régebben elhatározta, hogy 7,000.000 korona alaptőkéjét 10,000.000 koronára fölemeli. Az intézet a tőkeemelést legutóbb keresztülvitte és ennek bejelentése végett *Tabódy* József miniszteri tanácsos elnöklésével közgyülést tartott, melyen tudomásul vették az alaptőkeemelést.

A Központi jelzálogbank üzletmenete. A Magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankjának igazgatósága kommünikében tudatja, hogy foglalkozott ennek az esztendőnek az eddigi üzleteredményeivel s megelégedéssel konstatálja, hogy a nagy árfolyamhanyatlások következtében szükséges leirások és tartalékolások figyelembevételével is az eddigi 6 százalékos osztalék minden megerőltetés nélkül erre az üzletévre is fentartható lesz.

Tőkefelemelés. A Magyar-cseh iparbank r. t. december 18-án tartandó közgyülésén felemeli a jelenlegi 2,000.000 K alaptőkéjé 4. esetleg 5 millió K-ra.

A Fővárosi kereskedelmi hitelintézet r. t. december 3-án rendkivüli közgyülést tartott, amely elhatározta, hogy az alaptőkét 573.790 K-ra leszállitja és uj részvények kibocsájtásával ismét 1,050.000 K-ra felemeli. Egyben elhatározták, hogy a lebélyegzett teljes összegről élvezeti jegyeket bocsátanak ki, amelyek a részvényekre eső 5 százalékos osztalékon felüli nyereségből részesülnek osztalékban. Miután az alapszabályokat megfelelően módositották, az igazgatóságba uj tagokul beválasztották: *Eulenberg* Salamon dr.-t és *Frankl* Imre dr.-t, a felügyelő-bizottságba pedig *Reich* Mórt és *Mészáros* Győzőt.

VÁLLALKOZÁS

Építkezések.

A székesfőváros tanácsa az építkezési ügyosztály javaslatára legujabban a következő cégeknek adott megbzást: a Palotai-uti telep takaréktüzhely-munkáira fele részben *Héber* Sándor, fele részben *Munkácsy* Gyula, a Dugonics-utcai iskola udvari kut kőfaragó munkáira a *Dunaalmási kőipar r. t.*, a Lajos-utcai iskola kavicsozási és növényzet ültetési munkáira *Pecz* Ármin, a Százados-uti angol pavillon kéményfalazási munkáira *Makovsky* Ferenc a Lehel-utcai mühelyház mosókonyha berendezésére *Geittner* és *Rausch*, a Papnövelde-utcai leánytanonc-iskola butorberendezési munkáira *Németh* János, a Papnövelde-utcai polgári leányiskola szertári butor pómunkáira *Oberlaender* Ferenc, a Margit-körúti bérház felkárpitozási munkáira *Siebürger* és *társai* cégnek.

Különféle üzemanyagok.

A székesfőváros tanács árlejtést hirdet a főváros vizmüveihez szükséges alábbi cikkeknek az 1914. jan. 1-től 1, esetleg 3 éven át való szállitására és pedig: 1. ólom és rudónra 600 K, 2. köagyagcsövek és összekötő darabokra 200 K, 3. tüzicsapok, öntözőcsapok, csapszekrények és szekrényfedelekre 1000 K, 4. deszkanemüekre 300 K, 5. zárócsapokra 600 K, 6. szerszámok szálllitására és a régi szerszámok javitásra 200 K bánatpénzzel. Az ajánlatokat december 23-án d. e. 9—11 óráig a XII. ügyosztályban (II., 303.) dr. Buzáth János tanácsnoknál kell beadni. Az anyagszerminták a vizmüvek igazgatóságánál (Arany János-uca 27.) megtekinthetők.

Bazaltkő, zuzadék.

A székesfőváros tanácsa árlejtést hirdet a makadámutak fentarásához az 1914., eseleg 1914—16. években szükséges 1. 9890 m^3 vagy 14.730 tonna bazalt erméskő és 2. 1430 m^3 bazaltzuzalék szállitására. Az ajánlatok december 15-én d. e. 11 óráig adhatók be az ut- és csatornaépitési ügyosztályban (II., 279.) és ugyanakkor a II. 266. sz. ülésteremben bontatnak fel.

Elektromos berendezés.

A székesfőváros tanácsa árlejtést hirdet a Gellért-fürdő és gyógyszálló elektromos világitó és jelzőberendezési munkáira. Ajánlatok tehetők az összes munkákra vagy kjjlön a költségvetés 1—221/d. tételéig és külön a 222—282. tételéig fölsorolt munkákra. Az ajánlatok december 22-én d. e. 11 óráig nyujtandók be a városgazdasági ügyoszályban. (II. 235.) Bánatpénz 5 százalék. A tervek Sterk, Sebesytén és Hegedüs épitészeknél tekinthetők meg.

Diszvakolás.

A székesfőváros tanácsa versenytárgyalást hirdet a Gellért-téren épülő Gellért-gyógyfürdő és gyógyszálló diszvakoló-munkáira. Ajánlatok az összes munkákra, vagy külön a költségvetés A., külön a B1. és külön a B2. csoporjaira tehetők. Az ajánlatok december 22-én d. e. 11 óráig nyujtandók be a városgazdasági ügyosztályban (II., 235.) Bánatpénz 5 százalék. A versenytárgyalás a jelzett időben a II., 232. sz. ülésteremben fog megtartatni. A tervek Sterk, Sebestyén és Hegedüs épitészeknél (I., Kemenes-u. 1.) is megtekinthetők.

! OMNIA !

mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József I-25

Kizárólagos joggal!

A KÉK EGÉR

Vigjáték 5 felvonásban.
Irták: Engel és Horst.

Az előadások nem folytatólagosak.
Pontosan d. u. 4, 6, 8 s 10-kor kezdődnek

Jegyelőreváltás: Hirsch nagytőzsde, VI., Andrássy-ut 19., II., Lánchid-u. 2. nagytőzsde és az Omnia pénztáránál, d. e. 10-től fél 1-ig és d. u. 3 órától,

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23
Beton-, híd- és csatornaépitő. Telefon 55—55

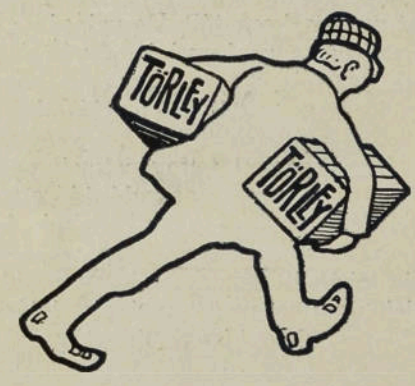
Holzer
cs. és kir. udvari és kamarai szállító
divatháza
Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

SCHÖNWALD IMRE
ÓRA- ÉS ÉKSZERTELEPE
BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 21.
Világhirü órák!
Pompás ajándéktárgyak!
Különleges ékszerek!
Mélyen leszállitott alkalmi előnyárak

és gramofon-lemez
óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfeleméléssel csekély havi
részletfizetésre!!
Eredeti „Angyal“ védjegyü gramofonok lerakata
ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.
Legujabb kimeritő gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.

A karácsonyi vásár
az összes osztályainkban már
folyamatban van!
Minden egyes idei occasió-cikkünk olcsóságánál fogva egy-egy szenzáció
Gólya Áruház Vl., Nagymező-u. 12 Vámház-körut 16. Vl., Andrássy-ut 66

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.

Merkantil nyomda, Havas és Lehner. Német-utca 27.

AMERICAN SHOE COMPANY LTD.

Dorottya-utcai áruházát a Magyar Általános Hitelbank palotájába
V., Dorottya-utca 5-7. sz. alá helyezte át.

OCCASIO!

Az eddigi helyiségben (V. Ker., Wurm-utca sarkán) igazi amerikai modell és forgalomból kivont kitünő minőségü cipők rövid ideig
mélyen leszállitott áron árusittatnak!

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 00“

védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 20o%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

MÁG

AUTOMOBILOKAT
1913. évi típus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.
Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT. ⇨ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

FELÜLMULHATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Üstökös“ védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kifogástalan szín, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

A Trieszti Jutaipar Rt. Trieszten

ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü

zsákokban

a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:

Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

BUDAPESTI SZÉNÁRUSITÓ R.-T.

Budapest, VII., Wesselényi-utca 15. szám.
Telefon 109—59.

Ajánl: **salgótarjáni, petrozsényi**

I-ső rendü porosz kőszenet

és budapesti légszeszgyári pirszenet (koksz)

Nagyban és kicsinyben.

Házhoz szállitás. — Legkisebb rendelés (egy métermázsa) 2 zsák

Szén, koksz

szobafütési és ipari célokra helyben fuvarokban és zsákokban, vidékre bármely vasuti állomásra vaggonokban

Sugár Vilmos cégnél Károly-körut 14.
Telefon: József 2-58, 2-59, 2-60.
Raktár: József 32-02.

HERZ ÁRMIN FIAI

SZALÁMIGYAR BUDAPEST

Minden rúd ólompecséttel van ellátva, amelyen a gyár bejegyzett védjegye látható.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kálfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők, és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorron ast megakadályoz
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

Telefonszám: 34—51 és 34—61 Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. ::

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Arjegyzék dijmentesen.

Edison remeke:

A beszélő mozgókép

a huszadik század legnagyobb csodája.

Tökéletes szinházi előadás. A kép nemcsak mozog, hanem élethűen beszél, énekel és muzsikál.

Őfelsége a Király, amikor neki Edison kinetofonját bemutatták, a mutatványok annyira magukkal ragadták a Királyt, hogy bámulatának a következő szavakkal adott kifejezést:

„Hiszen ez maga az élet!“
„De hiszen ez több a csodánál!“
„Ez a találmány óriási! Hihetetlen!“
„Csakhogy még ezt is megérhettem!“
„Akár egy óráig is elhallgattam volna, oly nagyszerü és hatalmas! Küldjék Edison urnak üdvözletemet és köszönetemet az élvezetért!“

Minden kulturális faktornak: a sajtónak, irodalomnak, tudománynak és művészetnek világszerte egybehangzó véleménye szerint:

Edison legmaradandóbb és legtökéletesebb találmánya

A KINETOFON.

3.8 kgr.

Jöttem, láttak, győztem!

Erika a jelenkor legcsodálatosabb

irógépje

Jó és olcsó, csak 350 korona.

Kérjen prospektust ingyen és bérmentve.

Schott H. és Donnáth

cs. és kir. udv. szállitók

Budapest, VI. Andrássy-ut 53.

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az

Eladási Központ:

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

„AUSTRO-AMERICANA"

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével

Triesztből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I."** és a **„Martha Washington"** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7–8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren.

Ktzárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana"

Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.

(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

Ujlaki tégla és mészégető r.-t.

Budapest V., Akadémia-utca 9. Telefon 74—30.

Ujlaki Tégla és Mészégető Részvénytársulat — Ujlaki Asbestpala a legjobb — Budapest

Ajánlattal készséggel szolgálunk.

Tetőcserépgyárak
Téglagyárak
Virágcserépgyár
Mészégető
Dunakotrás
Kőbányák
Mühabarcsgyár

Karácsonyi occasió!

Meglepő választék

különleges órakarkötőkben

Világi irü, legjobb szerkezetü

arany vagy ezüst zsebórákban

Pompás müizléssel kidolgozott

cigarettatárcákban

Páratlan szépségü valódi ezüst

ajándéktárgyakban

Mélyen leszállitott előnyárak!

Diszes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve!

Schönwald Imre

óra- és ékszertelepe

Budapest, Deák Ferenc-utca 21.

STEINHARDT MULATÓ

VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.

Kezdete negyed 9 órakor. Ma és mindennap

11 órakor **VIGÉC MANÖVER** Bohózat.

Irták Glinger és Taussig. Forditotta Gergely Lajos.

9 órakor: **A PESTI FAUN** Bohózat.

Eredeti bohózat, irta G. M. B. H.

Vasárnap délután fél 4 órakor előadás félhelyárakkal. Éjjelután kabaret, cigányzene, belépődij nélkül.

Jegyek 10—1-ig, 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók

ELSŐRANGU SZÓRAKOZOHELY A

FŐVÁROSI NAGYMOZGÓ

VII., KER., RÁKÓCZI-UT 70. SZÁM.

Mindennap 3 órás **SLAGER-MÜSOR**

kiváló jó képekből összeállitva.

Szinházi zenekar HUBER MIKSA

a Budapesti Szinház v. karmestere vezetésével.

A Mozgó mellett elegáns éttermek állnak a n. é. közönség rendelkezésére.

Budapesten a legjobb és legolcsóbb

SZALONSZENET POROSZ Vágó Rezső szállitja

V. Falk M.-u. 10. tel. 144-11

VII Északi t. p. u. tel. 114-77

A legjobb szén ára (100 kg-ként Pesten K **4.56**

házhoz szállitva ((2 zsák) Budán K **4.60**

PARK-SZÁLLODA

a keleti p. u. érkezési oldalával szemben a kávéházban esténkint

Ifj. Rigó Jancsi

teljes zenekara hangversenyez!

GARAI ÁRMIN, tulajdonos.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám a Körut közelében, az Adria-szálló épületében

Világvárosi szenzáció!

Reggeli kávé, tea vagy csokoládé süteménynyel	**fill. 30**
Villásreggeli (kis ételek)	**fill. 30–40**
Ebéd négy fogás, kenyér ingyen, leves, pecsenye, főzelék és tészta — —	**fill. 120**
Fekete kávé — — —	**fill. 20**
Uzsonna ugy, mint reggeli	**fill. 30**
Vacsora friss sültek ejjel 1 óráig — — — — —	**fill. 190**
Hideg buffet dus választékban— - — — — —	**fill. 30-100**
Amerikan Bar: az összes italok — — — —	**fill. 60**

4 automata

Sandwichek és italok fill. 10-20

Apolló !! Tivoli

Projectograph Részv.-Társ. — **Fényjátékház Nagymező-u. 8.**

A főváros legnagyobb és legelegánsabb mozgószinházai!

Slágerműsorok!

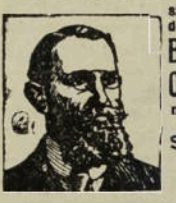
TROCADERO VII., Király-u. 77. TELEFON 15—10.

A fényes decemberi müsor.

Pepi Weiss a világhirü német humoristanő, Trade Troll saját müsorával, **Szőke Szakáll** nagysikerü szgtirája: A betegsegélyző orvos. Studentenstreiche Posse in 1 Akt, Kovács Andor teljesen uj szólókkal Lola Elkine táncmüvésznő. Azonkivül 18 attrakció, 12—1-ig tánckabaret. 1 órától reggel 5-ig parkettáncok. Jegyek elővételben az Est kiadójában kaphatók. — Kezdete fél 9-kor.

FOGAK szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve

Budapest, VII., Erzsébet-körut 50, I. Ovás

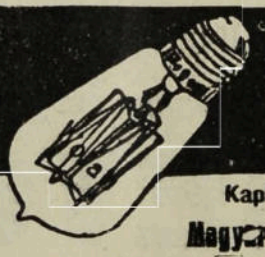
Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevét ki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Kálí H. P.

Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.

Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.

Telefon 86—50

Wotan lámpa

A legjobb és a legtartósabb drótszálas lámpa. Huzott drótszállal 75% árammegtakaritás.

Kapható villanyszerelési üzletekben, villanytelepeken és a Magyar Siemens-Schuckert-Müvek-nél, Budapest, VI., Teréz-körut 36 Gyár-utcza 13. szám

II. évfolyam Budapest, 1913. december hó 17-én 51. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15

Uj fejezet

uj korszak kezdődött az élelmiszermizériáknak a történetében, amikor Folkusházy Lajos tanácsnok elhatározta, hogy minden áron halhatatlanná teszi a nevét. Eladdig a husuzsorásokról, az élelmiszerpiócákról szólt a dal, a kereskedőket és iparosokat szidták a városházán és a fogyasztó közönség soraiban. Az élelmiszerek drágaságáért, folytonos áremeléséért azokat tették felelőssé, akik a munkájuk csekély jutalmazásául megelégedtek minimális haszonnal s igy juttatták az árut a termelőtől a fogyasztókhoz.

A város élelmiszer-akciója már kezdettől fogva is nélkülözte a jóhiszeműséget és az észszerüséget. Emlékezzünk csak vissza azokra a harcokra, amelyek két esztendővel ezelőtt a városházán folytak. A tanács ugy vélte, hogy az élelmiszer-akció kitünő eszköze lehet a népszerüség megszerzésének, mert hiszen látszólag kilencszázezer ember érdekében fogtak hozzá a hirhedt bódék felállításához s alig kockáztattak több ekzisztenciát, mint legföljebb ötezret. Egyszerü matematikai alapon biztosan számithattak a sikerre Folkusházyék, de a számításukat keresztülhuzta Vázsonyi Vilmos, aki sohasem szokott tévedni a helyzet megitélésében s aki kezdettől fogva a legnagyobb bizalmatlansággal fogadta a tanács tervét. Vázsonyi Vilmos nem mondotta azt, amit a polgármester kijelentett, hogy tizenöt kereskedő nem jelenti még a főváros kereskedelmét és ötezer kisekzisztenciát nem szabad összetéveszteni a főváros lakosságával. Vázsonyi Vilmos szigorubban értelmezi a maga felelősségét és lelkiismeretét s ha elővesszük a két esztendő előtt hozott közgyülési határozatot, látni fogjuk, hogy Folkusházy Lajos felhatalmazása nem arra vonatkozott, amit a két esztendő alatt végzett. Folkusházy azt igérte, hogy jó és olcsó élelmiszerekhez fogja segiteni a főváros közönségét, mintaüzemet fog létesiteni, amely nem fog konkurrálni a kereskedőkkel, de ahhoz elég erős lesz, hogy az árakat lefelé szabályozza, mérsékelje, az árukat megjavitsa. Folkusházy vállalkozása nem volt merész, csak rosszhiszemü. Jól tudta, hogy az élelmezési piac az általános gazdasági konjunkturák szerint igazodik, nem pedig a bürökban készült rendeletek szerint. Az árak a lefolyt két esztendő alatt emelkedtek, a minőség nem lett jobb, ellenben sok száz kiskereskedő belepusztult az akcióba. Bebizonyosodott annak a régi közmondásnak az igazsága, hogy ami kezdettől fogva elhibázott dolog, azon az idők folyamán csak még jobban lehet rontani, de javitani soha.

Futárnkok

Erkölcsi

támogatásban részesitette a tanács azokat a derék vállalkozókat, akik a fővárosi iskolák tanulóit mozielőadásokkal örvendeztetik meg. Amiben elsősorban az a nevezetes, hogy amikor a minisztérium, a főváros és a rendőrség ankétezik, azon tünődik, vajjon szabad-e a gyermekek mozilátogatását megengedni: — akkor a tanács kettévágja a gordiusi csomót azzal a rendelkezéssel, amely erkölcsi alapon anyagi eredményeket biztosit az élelmes tanmozgósoknak. A gyermekek mozilátogatása éppen ugy nem probléma többé, mint az, hogyan szerezhetnek a tanügyi filmek árusitói nézőközönséget a képeikhez.

A Therápia

kitünő üzlet és nincsenek kijárói. Higyjük el ezt a legfelsőbb helyről érkezett kijelentést és koncedáljuk még azt is, hogy a gőzmosóra és gőzfürdőre tényleg mulhatatlanul szüksége van a fővárosnak. De ha ezerszer olyan naivak is tudnánk lenni, mint amilyeneknek a tanács tagjai magukat feltüntetni szeretnék, akkor sem hallgathatnók el azt a kérdést, miért nem járul hozzá a város, hogy a csődbe került fürdőt árverés utján vásároljuk meg? Vajjon csakugyan attól tartanak-e az urak, hogy tulsok reflektáns akadna? De hiszen ebben a nem várt esetben másvalakire szakad az áldás, a főváros felszabadul a fürdő fentartásának obligója alól. Mert vagy igaz az, hogy a fürdő üzemének folytatása az egyedüli célja a vételnek és akkor ez a cél biztositva van, bárkinek a tulajdonába kerül a Therápia. Vagy pedig kiderül az árverésen, hogy a fürdőért senki sem lelkesedik, amely esetben viszont a főváros a legminimálisabb áron juthat hozzá.

Ugy látszik, ezt az utóbbi eshetőséget akarja mindenképpen elháritani a nemes szivü tanács.

A munkanélküliség

elleni küzdelemnek leghatásosabb eszköze a munkaalkalmak szerzése. Bizonyos, hogy a munkaalkalom állandósitása sokkal eredményesebb, mint a másfélszázezres alamizsna osztogatása. Fel is vetődött az a nevezetes eszme, hogy a fővárosnak pénz helyett munkaalkalomról kellene gondoskodnia, a fővárosnak nagyszabásu épitkezésekbe kellene fognia s lehetővé tenni azt az ideális állapotot, hogy az állam, a főváros és a társadalom koldusfillérei nélkül is biztositva legyen minden dolgozni akaró embernek a megélhetése.

Elméletileg olyan egyszerü ez a megoldás, akár csak Kolumbusz tojása. A baj mindössze az, hogy az épitkezéshez, a munkaalkalom nyujtásához pénz kell, holott a főváros maga is beállhatna a munkanélküliek táborába, ha egyetlenegy nagy munkája nem volna: — a pénzszerzés.

Kellemetlen kérdések

A költségvetés vitájához

Szerdán kezdi meg a főváros törvényhatósági bizottsága a jövő évi költségvetés tárgyalását. Az általános vita során a következő beszéd elhangzását várjuk:

— Tisztelt Közgyülés! Jól tudom, hogy a felszólalásomnak alig van értelme. A költségvetés elfogadása bizalmat jelent a tanács iránt, a bizalomnak pedig, szerintem, nincsen tárgyi alapja. Viszont a költségvetés visszautasitása beláthatatlan bonyodalmakat idézne elő s a szomoru helyzeten mitsem javitana. Ily körülmények között tisztán arra szoritkozom, hogy néhány kérdést intézzek a polgármester urhoz, amely kérdésekben benne van a mult kritikája, a jelen sivársága, a jövő szomoru perspektivája. Kérdéseim a következők:

1. Hány uj állást szerveztek ebben az esztendőben a városházán?
2. Jobb és gyorsabb volt-e az adminisztráció az idén, mint tavaly?
3. Mennyi volt a főváros aktiv vagyona egy esztendő előtt és mennyi most?
4. Mennyivel emelkedett a főváros adóssága tavaly óta?
5. Mennyit irányoztak elő uj beruházásokra és mennyi uj jövedelemre lehet számitani jövőre?
6. Mit igért a polgármester a kormánynak azért hogy a főpolgármesteri állás betöltetlen maradjon?
7. Tárgyalt-e a polgármester a belügyi kormánnyal Budapest uj kerületi beosztásáról?
8. Hogyan lehtséges az, hogy a tanács hajlandó lett volna a javadalmi bérletet árleitás mellőzésével, mélyen leszállitott áron a régi bérlőknek juttatni?
9. Akarja-e a tanács az autobuszt komolyan, vagy nem?
10. Miért változtatta meg a tanács egy éjszakán át a vállalati kezelésről, az angol ajánlatról valott felfogását?
11. Mennyit tesz ki a Városi Villamos részvényeinek árfolyamveszteségе?
12. Hajlandó-e a tanács már most gondoskodni arról, hogy a Városi magasabb osztalékot fizessen jövőre, mint az idén fizetett?
13. Mennyi pénzre lesz szüksége a városnak a Városi uj beruházásaira, miből fogják ezt a kiadást fedezni s hogy fog alakulni akkor a Városi részvényvételének mérlege?
14. Mit tud a polgármester ur arról, hogy Wörner Adolfot éppen a Városi rekonstrukciójának küszöbén bocsáitották el a vállalattól?
15. Miért nem publikálták a mai napig sem az autotaxi-koncessziókra vonatkozó szerződéseket?
16. Ki szállitja a zenekönyveket a fővárosi iskolák számára?
17. Miért helyettesitik ujabban az iskolákat cifra palotákkal?
18. Miért állitott fel a város kőzuzót, amikor még nem volt zuznivalója?
19. Kinek köszönheti Krencsey Géza az ál-

lását, mikor lesz Farkas Árpádból tanácsnok?

20. Meddig élhet még a főváros testnevelési ügyosztály nélkül?

21. Miért nem engedi a főváros a Therápiát árverés alá bocsátani?

22. Bevált-e a Népszálló, vagy nem?

23. Mikor készül el a kislakásos épitkezések végleges elszámolása?

24. Mi lesz az utbaigazító hivatallal?

25. Mikor lesz már vége a Sáros-fürdő botrányainak?

26. Hogyan prosperál az Ártézi-fürdő?

27. Mikor fog az Állatkert részletes, minden egyes fillérre kiterjedő zárszámadást készíteni?

28. Mennyit hoz a városnak a komposztrágya üzlet?

29. Hogy áll a városi kenyérgyár?

30. Mikor kapunk végleges elszámolást az élelmiszerüzemről?

31. Mit szól a polgármester ur azokhoz a bizonyitékokkal felszerelt vádakhoz, amelyekkel ezt az üzemet illették?

32. Meg van elégedve a polgármester ur az élelmiszerüzem eredményével?

33. Van-e kifogása Folkusházy Lajos tanácsnok ur müködése ellen?

34. Hány autója van a polgármester urnak és a tanács többi tagjának?

35. Mibe kerül évente az autók és fogatok fenntartása?

36. Mennyi az interkaláris kamatveszteség a polgármester uralkodása óta megszerzett ingatlanok után?

37. Mi lesz a Krausz Mayer-telekkel?

38. Mennyi pénz kell még a Tabán szabályozásához?

39. Hányszor fog még meggörbülni a Sugár-ut, amig megépül?

40. Mennyire becsüli a polgármester a városháza telkének értékét?

Befejezem beszédemet, tisztelt közgyülés. Nem fárasztom több kérdéssel a polgármester urat, mert joggal tartok tőle, hogy meddő munkát végeznek vele. Felteszem tehát a legutolsó kérdést: Miért nem akar a polgármester ur egyetlen kérdésre sem válaszolni?

Uj árlejtés
a Sárosfürdő munkáira.

Megirtuk, hogy a Sáros-fürdő albizottsága a fürdő egészségügyi berendezésével a Thiergärtner és Stöhr céget bizta meg. A cég a félmilliós megendeléshez ugy jutott, hogy magyarnak hirdette magát, holott nem az, annyira nem, hogy Budapesten csak mintaraktára van, de gyára nincs. Két berlini cégnek (Thiergärtner, Volz és Wittner és Thiell, Grün, Stöhr) két tagja összeállt és bejegyeztette magát Budapesten, hogy ezáltal üzletekhez jusson. Sikerült is elnyerniök a pöstyéni fürdő egészségügyi berendezési munkáit, a feladatukat azonban oly rosszul oldották meg, hogy még máig sem jöttek rendbe az elszámolással.

Ugy értesülünk különben, hogy az egész árlejtést megsemmisiti a tanács és uj tervek alapján uj árlejtést fog hirdetni. Kiderült ugyanis, hogy az eredeti tervek szerint magasnyomásu gőzfütés lett volna a fürdőben. A magasnyomásu gőzfütést viszont nem szabad megvalósitani, mert a kazántörvény nem engedi meg, hogy a Sáros-fürdő épületében magasnyomásu kazánokat szereljenek fel. Ehhez t. i. szükséges egy kazánház is, amely a füstöt és egyéb büzös gázokat okádja magából. Amikor a városházán végre észre tértek, a kazánházat az Orlay-utca és környékén lévő nyaraló-övezetben, a nyaralóépületek szomszédságában akarták felépiteni. Ez ellen természetsen joggal tiltakoztak a nyaralók és a környék lakói.

Most tehát segiteni kell a bajon s a segitésnek nincs más módja, mint az, hogy a magasnyomásu fütésről lemond a város, uj terveket készittet s az uj tervek által szükségelt uj munkákra pályázatot hirdet. Nagyon természetes, hogy a főváros drágán fogja megüzetni ezt a kisérletezést, nagyon sokba fog kerülni a körültekintő tényezőknek tévedése. Ez azonban, ugy-e bár, csekélység. Elvégre a Sáros-fürdőnél annyi a hiteltullépés, hogy pár ezer korona itt már igazán nem számit. Kiváltképpen akkor nem, amikor a városgazdasági ügyosztály nem a saját számlájára dolgozik, hanem az adófizetők pénzét használja fel erre a célra.

Engelék lemaradtak.
Harc a jövedelmi bérletért.

A pénzügyi bizottság, érthetetlen okokból, belement annak a szőrszálhasogató kifogásnak a tárgyalásába, hogy az a beadvány, amelyben a Glück, Weiser-cég ajánlatának valódi értelmét, összegét megállapitotta valósággal uj ajánlat. Megfeledkeztek a bizottsági tagok arról, hogy 1. Amikor arról van szó, hogy a főváros minél szebb anyagi eredményt érjen el, akkor teljesen mellékes a forma. 2. Szó sem volt uj ajánlatról, feljavitásról, hanem a meglévő ajánlat helytelen magyarázatának megakadályozásáról. 3. Még abban az esetben sem lett volna szabad a gáncsoló kifogásnak felülni, ha tényleg uj ajánlatról, vagy próbaajánlatról lett volna szó. Tessék csak visszaemlékezni az állatkerti vendéglő bérletének tárgyalására. Akkor az történt, hogy Spolaritsék a legutolsó pillanatban, a pénzügyi bizottság ülésének megnyitása előtt nyujtották be azt az ajánlatukat, amelynek alapján az üzlethez jutottak. Ha tehát akkor egyetlenegy megjegyzés, tiltakozás nélkül akceptálta a bizottság Spolaritsék „novációját", ugy most a javadalmi bérletnél, ahol sokkal nagyobb bérösszegről van szó, nem lehet helye az akadékoskodásnak, az átlátszó célzatu skrupulusoknak.

A pénzügyi osztály, a bizottság és a tanács utasitásához képest, felszólitja a pályázókat arra, hogy ajánlatukat, ha akarják, feljavitsák. Az eredmény előrelátható. Glückék ajánlata ezután is a legelőnyösebb marad, mert az üzlet jövedelmezőségi számitása szerint ez a maximális bérösszeg, amit a város elérhet.

Englék ilyformán lemaradtak a versenyben, kiderült, hogy anyagi tekintetben is rossz helyen vannak. Ami pedig az erkölcsi részét illeti a dolognak, a pénzügyi bizottság tárgyalásán ismét felmerült egy olyan momentum, amely lehetetlenné tenni, hogy velük a főváros szóba álljon. A bizottság tagjai közül többen hivatkoztak arra, hogy

Englék félrevezették a fővárost, gyalázatos szerződésbe akarták beugratni a bizottsági tagokat.

Egy-két ezer koronás differenciát el lehet viselni, meg lehet érteni. De hogy a főváros legnagyobb bérlője 485.000 koronás ajánlatot tegyen s azt állitsa, hogy ennél az árnál ráfizet és ugyanakkor 544.000 koronás ajánlatot kapjon a város: — a kereskedői tisztességnek ez a flagráns megcsufolása méltán sorakozik Keppichék miskolci és zombori viselt dolgaihoz.

Még egy szempont érdemel különösebb figyelmet. Akárki nyeri el a javadalmi bérletet, bizonyos, hogy évente hatvanezer koronával fog többet fizetni, mint amennyiért Englék az üzlethez jutni akartak. Három esztendős bérletről lévén szó, itt egy 180.000 koronás, a kamatokkal együtt tehát közel kétszázezer koronás differencia mutatkozik a főváros javára. Tehát 200.000 koronát hozott be a fővárosnak Vázsonyi Vilmos erélyes állásfoglalása, amelyre Sándor Pál aposztrofálása adott alkalmat a pénzügyi bizottságnak ama nevezetes ülésén, amelyen szótöbbséggel Engléknek itélték oda az üzletet — 485,000 koronáért. Tessék már most ezekből a tényekből a konkluziókat kihámozni!

EZERÖTSZÁZ NYUGDIJAS
Három millió nyugdij

A főváros háztartásának hatalmas arányu terjeszkedésére jellemző, hogy nem kevesebb, mint 1538 ember kap havonta nyugdijat a várostól s a nyugdijak összege 30,000 korona hijján három millió.

A legnagyobb nyugdij élvezője Vosits Károly volt tanácsnok (16,000 korona). Utána következnek:

Matuska Alajos ny. alpolgármester	14,400,
Sipőcz László ny. árvaszéki elnök	14,2040,
Lampl Hugó ny. főszámvevő	13,480,
Kun Gyula ny. alpolgármester	13,100,
Heuffel Adolf ny. középit. igazgató	12,680,
Márkus József ny. főpolgármester	12,520,
Devecis Del Vecchio közép. ig.	12,000,
Unger Jenő ny. árv. elnökhelyettes	11,800,
Faller Ferenc ny. tanácsnok	11,700,
Viola Imre ny. tanácsnok	10,100,
Pőzel István ny. árv. elnökhelyettes	10,100,
Bencze Benő ny. előljáró	10,000,
Morlin Imre ny. árv. elnökhelyettes	9,700,
Földváry Antal ny. főjegyző	9,020,
Szécsi Ignác ny. árv. ülnök	9,000,
Pesti Ferenc ny. előljáró	8,700,
Toldy László ny. levéltárnok	8,379,
Fülepp Kálmán ny. főpolgármester	8,000,
Vimmer Antal ny. pénztáros	8,000,
Jármay Jenő ny. műszaki tan.	8,000,
Haris Demeter ny. műszaki tan.	7,500,
Grimm Gábor ny. számvevő	7,000,
Mezei Lajos ny. előljáró	6,000.

A tanügyi személyzet tagjai között legnagyobb nyugdija van Péter Jánosnak (9400 korona), utána jön Hahóthy Sándor főv. biz. tag (7800 korona), Filling er Károly (7800 korona), Mihály József (7200 korona), Ullerich Gyula (6900 korona), Kerékgyártó Elek (6500 korona), Schuch József (6500 korona), Gellért Jenő biz. tag (6200 korona).

Rendkivüli alkalmi vételek
női-, férfi- és gyermek-
fehérnemüekben
VAJDA MÓR, Deák Ferenc-u. 21.

HIRSCHLÉK BÜNHŐDÉSE.
Pönálét fizetnek a városnak.

Szeptember hó 23-án az illetékes bizottság hosszas lelki tusa után a Hirschl és Társa céget bizta meg a Lehel-utcai műhelybérház villamos-berendezési munkálataival. A döntéshez a tanács is hozzájárult, holott a legolcsóbb ajánlattévő Laub Lipót volt.

A furcsa döntést azzal indokolták meg, hogy a műhelybérházat november 1-én megnyitják, akkorára tehát el kell készülni az összes berendezési munkálatokkal is. Erre pedig — az albizottság és a tanács szerint — egyedül a Hirschel és Társa cég volt képes, egyedül ezektől remélhették a pontos és lelkiismeretes szállitást. A határozatot csakis birtokon kivül lehetett megfelebbezni és igy Hirschlék bátran hozzáfoghattak a munkához még akkor, amikor a döntés nem is történt meg.

A nagy bizalomnak, mint utólag kiderült, semmiféle alapja nem volt. Laub Lipótot teljesen indokolatlanul, jogosulatlanul ütötték el a munkától. November elsejét régen elhagyták már, a műhelybérház megnyilt, az iparosoknak villamos-áramra volna szükségük: —

Hirschlék ellenben máig sincsenek készen a munkával, ott tartanak, hogy még csak a kábeleket fektetik le a pincében.

Jó szerencse, hogy a fővárossal kötött szerződés értelmében Hirschlék minden napi késedelemért száz korona pönálét tartoznak fizetni. November elseje óta ez a pönálé egész szép összegre emelkedett már. Bizonyos, hogy mire a munka elkészül s a város elszámol Hirschlékkel, legalább 60 napi büntetés, tehát kb. hatezer korona fog járni a fővárosnak, amely összeget elsősorban a végzett munka árából fogják levonni Hirschléknek. Azt a lehetetlen dolgot fel sem szabad tételeznünk senkiről, hogy futni engedik Hirschléket s a pönálé fizetéséhez nem ragaszkodnak a legszigorubban. Elvégre a szerződés — szerződés s a város senkivel szemben sem tehet kivételeket. Annál kevésbbé, mert Hirschlék olyas valamire vállalkoztak, amiről már eleve tudták, hogy nem fogják teljesiteni. Nem lehet ilyen gyalázatos precedenst alkotni, hiszen ha a város kerülne hasonló helyzetbe, akkor bizonyára lelkes örömmel használnák ki ellene ezt az alkalmat.

Marhahus helyett őzgerinc.

Folkusházy folytatja a „népszerüsitést.'

Folkusházy Lajos tanácsnok urnak hálás köszönetet szavazunk azért a fáradhatatlan munkásságáért, melylyel hétről-hétre érdekes hiranyaggal látja el lapunkat. Legutóbbi számunkban enyhe izelitőt adtunk azokból az eszközökből, amelyeknek segitségével Folkusházy tanácsnok a főváros élelmiszerüzemét népszerüsiteni törekszik. Ezek közé az eszközök közé tartozik a mostanában megjelent „Ismertetés és utmutatás a juh- és a vadhus stb. ételek elkészitésére" cimü remekmü, amelyet az üzemvezetőség adott ki, azzal a nyilvánvaló célzattal, hogy fogyasztókat toborozzon és ellensulyozza az élelmiszerüzem baklövései miatt keletkezett felindulást.

A mü keletkezése és célja a legfényesebb igazolása a „Fővárosi Hirlap" politikájának, bevallása annak a ténynek, hogy a hangzatos kommünikék megtévesztésre voltak szánva, az élelmiszerüzlet nem virul, hanem ellenkezőleg, a csőd felé halad. Nyilvánvaló dolog, hogy abban az esetben, ha Folkusházyék álmai megvalósultak volna, ha a főváros polgársága, munkássága támogatta volna őket, — akkor nem volna szükség reklámra, nem kellene az adófizetők keserves fillérjeit mesterséges hangulatkeltésre forditani. A főváros közönsége csalódott az élelmiszerüzemben, csalódott Folkusházyékban, akik azt igérték, hogy az élelmiszerüzem mérsékelni, csökkenteni fogja az árakat, könnyiteni fogja a megélhetési viszonyokat. Olcsó és jó minőségü marhahus, sertéshus, burgonya, zöldségféle stb. helyett fajdkakasokat, nyulat, fácánt, lazacot és más vadat s halat kinálnak a városi grájzlerájokban, tehát csupa olyan cikkeket, amelyekre a szegényebb sorsu közönségnek nincsen szüksége, amelyek nem pótolják az elsőrendü életszükségletet képező fogyasztási cikkeket. Az „Utmutató" nagyon tanulságos, hasznos olvasmány. Megtanuljuk belőle, hogyan készithetünk lazac utánzatot juhcombból, fasirozott nyulat ugyancsak juhhusból, de hogy olcsó és jó marhahushoz hogyan juthatunk, annak a titkával nem szolgál az utmutató. Pedig a hatósági beavatkozásnak csakis az általánosan szükségelt és megszokott élelmiszerek jogosulatlan drágaságával szemben volna értelme és jogosultsága.

Messzire elkalandozik a valóságtól az utmutató, amikor azt mondja, hogy „a fővárosnak itt szóban lévő vállalata részint az eddig elhanyagolt élelmicikkek forgalomba hozatalát törekszik előmozditani, részint a detailárak alakulására törekszik szabályozólag hatást gyakorolni; de semmiesetre sem szolgál arra, hogy az élelmiszerkereskedelemben müködő iparos- és kereskedőosztály szolid elemeinek üzletét kárositsa".

Ahány állitás, annyi rosszhiszemü tévedés. Az árszabályozás sikeréről nem egyszer közöltünk már le hivatalos összehasonlitást, amelyből számszerüleg megállapitható volt a kitüzött cél kudarca. Módunkban van erre vonatkozólag most is néhány érdekes és jellemző adattal szolgálni. A bécsi virsli, amelyet a főváros darabonkint 18 fillérért árusit, csak 12 dekát nyom, ellenben a magánüzemekben 14 deka a sulyuk és ott sem drágább 18 fillérnél. A szafaládé sulya a magánüzemekben 12 deka, a fővárosnál 10 deka. A rövid sertéskaraj kilója a fővárosnál 2 korona 20 fillér, mig pl. az „Általános Fogyasztási Szövetkezet"-nél csak 2 korona. A birkahus is olcsóbb tiz százalékkal a szövetkezetnél, mint a fővárosnál. Vagyis a legtöbb áru, amely tömegfogyasztásra van szánva, drágább a fővárosnál mint másutt. Ime, igy néz ki a községi élelmiszerüzem árszabályozó, ármérséklő hatása! . . . Ha pedig valaki azt feleli erre, hogy az ár nem minden, a differencia a minőségben van, ugy az illetőnek szives figyelmét felhivjuk az élelmiszerárusitó bódékra, amelyekben fülledt és szagos birkahust halmoznak fel, a nyulak össze vannak törve, a legtöbb helyen vérrel átitatva, negyven százaléka pedig viz és liszt, akárcsak a hirhedt fővárosi kolbászgyárak gyártmányaiban.

A másik valótlan állitása az utmutatónak az, hogy az élelmiszerüzem nem árt a tisztességes kereskedőknek és iparosoknak. Megbocsásson, Folkusházy ur, de ebben a tekintetben önála sokkal kompetensebbek — a kereskedők és iparosok, akikről szó van. A kereskedők és iparosok pedig ugyancsak nem foglalják imájukba a tanácsnok ur nevét, mert azt mondják, hogy az élelmiszerüzem létesitése végzetes csapás volt számukra, megingatta a hitelüket, megnehezitette a megélhetésüket, csökkentette fizetési képességüket. Az élelmiszerüzem konkurrenciáját nem birják ki a tisztességes kereskedők és iparosok. Az élelmiszerüzem nem fizet boltbért, sem adót, sem gázdijat, sem vizdijat: — nyilvánvaló, hogy ennyi „fórt" nem adhat a tisztességes kereskedő a konkurrensének s ha mégis olcsóbb, mint a főváros, ugy a kényszerhelyzetből folyó árleszállitás előbb-utóbb kétessé teszi az exisztenciáját. Nyilvánvaló tehát, hogy a községi élelmiszerüzem mérlege az egyik oldalon teljes meddőséget, eredménytelenséget mutat, a másikon viszont az adófizetők százainak sikeres tönkretételét.

Reich Samu, az élelmiszerüzem igazgatója, szigoruan ráparancsolt több rendeletben az árusitókra, hogy mindenképpen tul kell adni az árun s az olyan árusitót, akinél nem fogy kellő mennyiségben az áru, egyszerüen elcsapja a szolgálatból. Minthogy pedig a romlott árut az állatorvos elkobozza s az árát a szegény elárusitónak kell megfizetni, Reich ur szigoru rendeletének az a következménye, hogy az árusitók minden skrupulus nélkül varrják a romlott hust a fogyasztók nyakába.

HUSZ „ROYAL"

Mese az irógépről.

Többizben megemlékeztünk már arról a versenyről, amely a különböző tipusu irógépek képviselői között kitört. A főváros kereskedelmi tanfolyamai számára évről-évre nagyobb mennyiségü irógépeket vásárolnak a városházán. Ebben az esztendőben kilencven gépet szereztek be s amilyen szerencséje van a városgazdasági ügyosztálynak, ez a döntés sem történt meg közmegnyugvásra, ez az üzlet sem nélkülözi a szokásos botrányt.

A legelőkelőbb cégek pályáztak az irógépszükséglet kielégitésére. A döntést a mult héten adták tudtul az érdekelteknek. E szerint a Monarch, az Ideal, a Smith-Premier gépekből mindössze 2—2-őt rendeltek, a többiből 14—18 darabot, a legtöbbet pedig, husz darabot a Royal irógépből.

Senkinek sem lehet az ellen kifogása, hogy olyan elismerten jó, előkelő márka, mint pl. a Remington, vagy az Underwood nagyobb megrendelést kapott. Abból a körülményből azonban, hogy a Monarchot, az Ideált és más cégeket mellőztek a Royalkedvéért, arra kell következtetni, hogy ennek a cégnek az érdekében illetéktelen befolyások érvényesültek. A Royal egészen ismeretlen márka nálunk, akik pedig ismerik, egyértelmüen rossznak tartják. Miért kellett tehát husz ismeretlen nevü, rossz gépet a város nyakába akasztani, miért kell a kereskedelmi tanfolyamok látogatóit ilyen gépekre rászoktatni, amikor a város bőven választhatott volna jónevü, bevált, közhasználatu gépek között?

Oly rejtély ez, amelyre csak az a körülmény derit némi világosságot, hogy a döntés a városgazdasági ügyosztályból került ki. Az irógépek számának megállapitása, a beszerzendő mennyiség fixirozása, a tanügyi osztály hatáskörébe tartozik. Ezzel nem is volt baj, ellenben a rendelésnek a beérkezett ajánlatok szerint való beosztása, tehát a kegyosztás, ez már a városgazdasági ügyosztálynak volt a joga és kötelessége. A városgazdasági ügyosztály pedig feladatát a tőle megszokott sikerrel oldotta meg.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintaterme
Budapesten,
V., Városház-utca 4.
(Kossuth Lajos-utca sarok)
Szabad bemenet.

HERZ ÁRMIN FIAI
SZALÁMIGYAR BUDAPEST
Minden rúd ólompecséttel van ellátva, amelyen a gyár bejegyzett védjegye látható.

SCHÖNWALD IMRE
ÓRA- ÉS ÉKSZERTELEPE
BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 21.
Világhirü órák!
Pompás ajándéktárgyak!
Különleges ékszerek!
Mélyen leszállitott alkalmi előnyárak

Holzer
cs. és kir. udvari és kamarai szállító
divatháza
Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

Események

Háromnapos közgyülés

A nyári szünet óta hat közgyülése volt a főváros törvényhatósági bizottságának s valamennyinek a tárgysorozata silány, szegényes volt. Most az esztendő utolsó közgyülésére összezsufoltak egy csomó nagyfontosságu, érdekes tárgyat. A szerdai közgyülés napirendjén szerepel a jövő évi költségelőirányzat, a Therápia megvétele, a kislakásos épitkezések elszámolása, a munkanélküliség enyhitésére vonatkozó előterjesztés, az autóbusz-ügy és még sok kisebb jelentőségü tárgy. Egészen bizonyos, hogy a közgyülésnek legalább két napra lesz szüksége a hatalmas programm letárgyalására. Nincs kizárva azonban az sem, hogy nemcsak szerdán és csütörtökön, hanem még pénteken is összejönnek a városatyák a közgyülés termében.

*

A költségvetés tárgyalása ezuttal nem lesz olyan egyhangu, mint volt tavaly. Bizonyos, hogy a tavaly óta a közgyülésre került városatyák közül többen fognak felszólalni és számon kérik a polgármestertől és a tanácstól a városigazgatás összes ágaiban mutatkozó hibákat. A pénzügyi bizottság tagjai alkalmasint nem vesznek részt a vitában. Előrelátható, hogy Bárczy István polgármester ezuttal nem követi el a tavalyi hibát és szintén felszólal.

*

A Therápia dolgát többen szándékoznak szóvá tenni. A tanács nem zárkózhatik el ama kérdés elől, igaz-e az, hogy a vállalat csődben van s nem-e lehetne árverés utján sokkal olcsóbban jutni a fürdőhöz.

*

A tárgysorozat 131. pontjának kb. a felét teszik ki a segélyek. A hitfelekezetek erősen igénybe veszik a főváros nagylelküségét. Feltünő jelenség, hogy a zene egyre több segélyre szorul. A tanács javaslata szerint a Nemzeti Zenede 12,000 koronát kap, a Filharmóniai Társaság 6000 koronát, a Magyar Zeneiskola 2000 koronát, a Budapesti Zenekedvelők Egyesülete 2000 koronát, az Uj Magyar Zene Egyesület 2000 koronát, a Budai Dalárda 1000 koronát, a Magyar Nők Karegyesülete 1500 koronát, összesen 26,500 koronát. Viszont az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülésnek mindössze 2000 koronát akar adni a tanács, pedig az Egyesülés abban a kérvényben, amelyben a segélynek 5000 koronára való felemelését kéri, teljes joggal és érthető önérzettel hivatkozik arra, hogy a magyar kereskedelem előbbrevitelében közhasznu és igen eredményes tevékenységet fejt ki. Nem szabad sajnálni 3000 koronát az Omkétől akkor, amikor pl. a Magyar Védőegyesület is ugyanannyit kap.

*

Nagy vita várható az autóbusz előterjesztésnél, amelynél a tanács késedelmeskedő politikáját megérdemelt megrovásban fogják részesiteni. A munkanélküliek segitése, a lakásépitő programm beszámolója, Melha Kálmán nyugdijaztatása sima elintézést igérnek.

Uj bizottsági tag. Misura Mihály bizottsági tag elhalálozván, helyébe mint legtöbb szavazatot nyert virilista póttag, vasvári Frankl Richárd, az ismert nevü vasnagykereskedő kerül a törvényhatósági bizottságba.

Utcai virágüzletek zárórája. Amióta a zárórát törvényes rendelkezések szabályozzák, egyremásra érkeznek a fővároshoz megkeresések, amelyekben az érdekeltek a legkülönbözőbb szakmák ellen fordulnak. Legutóbb a virágkereskedők panaszolták azt a hallatlan sérelmüket, hogy az utcai virágárusok éjfél után egy óráig árulhatják a virágot, mig ők fél kilenckor tartoznak zárni. Ez a kérelem minden, csak nem méltányos, mert az utcai virágárusitók nem konkurrálnak a virágüzletekkel s olyan szegény emberek, hogy vétek volna megfosztani őket a virágeladás lehetőségétől, annál inkább, mert hiszen a legtöbb ilyen virágárusitó ekzisztenciája az éjjeli üzletre van bazirozva. A virágkereskedők tehát nem értek célt a városházán s most a kereskedelmi miniszterhez fordultak, ahol bizonyára hasonló sikerben lesz részük.

A kenyérgyár forgalma. A B. H. irta: A fővárosi kenyérgyára harmadfél hónappal ezelőtt tudvalevően két fillérrel emelte föl kilónként a kenyér árát. Az áremelésének a fogyasztás fokozatos csökkenése lett a szomoru eredménye. Az eddigi elért heti 210.000 kiló kenyér helyett a fogyasztás heti huszonötezer kilóval esett egyszerre. A csökkenés itt sem állt meg. A legutóbbi kimutatás 178.848 kiló heti fogyasztásról számol be, vagyis a csökkenés több mint 36 ezer kiló. Ha ez igy tart, a kenyérgyár mérlege több százezer korona deficittel fog jövőre záródni.

Autobusz-tanulságok. Bécs érdekes speciálitásai azok a koncessziók, melyeket két bécsi család még Mária Teréziától kapott. A koncesszió megszabott utakon járu omnibuszvonalra szól. A két család egyike, a Kintzler-familia egy 5.7 kilométeres vonalat tarthat üzemben az István-templomtól az Ottakringig. Ezt a vonalat, mely omnibusz-üzemmel igen jól jövedelmezett, félévvel ezelőtt autobusz-üzemre rendezték be. Az igy létesült Wiener Autobus Gesellschaft tiz darab de Dion Bouton kocsit helyezett üzembe, de bár 87 fillér bevételt értek el kocsikilométerenkint, hat hónap alatt 230.000 korona volt a társaság deficitje. Kiderült, hogy a kiválasztott kocsitipus nem volt megfelelő s a de Dion Bouton-autobuszokat vételáruk negyven százalékáért értékesitve most a Kintzler-család ugy próbálja vállalatát megmenteni a bukástól, hogy harminc évre annak az angol társaságnak adta bérbe, amely a londoni autobusz-tipussal Budapestre is pályázott. A tranzakció Bécs városának legutóbbi költségvetési vitáján is szóba került. Az osztrák fővárost ugyanis most foglalkoztatja az a probléma, hogy a saját omnibuszvállalatát miképpen alakitsa át autobusz-üzemre. Bécs ugyanis 1908-ban váltotta magához a csődbe került Vienna General Omnibusz vállalatot. Ez az üzem házi kezelésben sulyos terhet eredményezett Bécs terhére. Öt év alatt az üzemre ötödfél millió koronát fizetett rá a város. Soká tünődtek Bécsben is, éppen ugy, mint Budapesten, hogy a megváltott omnibuszt házi kezelésben rendezzék-e be autobusz-forgalomra? A végső döntést ugy látszik a Kintzler-család autobusz-vonalán szerzett tapasztalat érlelte most meg, mert december 12-én a bécsi községtanács ülésén egy interpellációra adott válaszában Rain tanácsos, a közlekedés ügyeinek intézője azt felelte, hogy Bécs városa hálás köszönettel tartozik Lohner bizottsági tagnak, az ismert nagyiparosnak, hogy a város nem rohant vakon bele a házi kezelésbe. A bécsi tanácsos szerint, ha Bécs csupán öt vonalat helyezne is üzembe autobusszal, a deficit évente két millió korona lenne! Bejelentette még Rain tanácsos, hogy az előkészület már megtörtént az autobusz-üzem bérbeadására vonatkozólag.

Könyvtáravatás. A Lipótvárosi Társaskör szombaton este szép kulturünnep szinhelye volt. A társaskör tizezerkötetes könyvtárának felavatása alkalmából irodalmi estélyt rendezett, melyen a székesfővárosi tanács tagjai közül dr. Bárczy István polgármester, Rózsavölgyi Gyula és Bódy Tivadar alpolgármesterek, Buzay Károly, Csupor József, Déri Ferenc, Harrer Ferenc, Folkusházy Lajos, Márher Aladár, Márkus Jenő, Vita Emil s Wildner Ödön tanácsnokok, Hamvai Sándor előljáró, a törvényhatóság számos tagja, valamint előkelő vendégsereg jelent meg. Az estélyt Molnár Viktor nyugalmazott államtitkár elnök jeles kulturpolitikai eszmékben gazdag ünnepi megnyitó beszéde vezette be, majd Heltai Jenő tartott a könyvről ötletekben gazdag előadást. Ifj. Chorin Ferenc elnök magas nivóju zárbeszéde fejezte be a szép ünnepélyt. Az irodalmi estélyt zenés családi vacsora követte, melyen dr. Kassai Ferenc ügyvezető igazgató köszöntötte fel a székesfővárosi tanács tagjait és a vendégeket.

Ipar. Index cimen hézagpótló munka jelent meg, amely betürendben csoportositja az iparügyekben megjelent kormányhatósági és elvi fontosságu rendeleteket. Iparhatóságok, ipartestületek, kereskedők, iparosok és mindazok részére, kik iparügyekkel foglalkoznak, nélkülözhetetlen e könyv, mert a rendelkezések könnyen kezelhetően, lexikonszerüen vannak összegyüjtve s igy a szükséges tudnivalók hosszadalmas, időtrabló keresgélés nélkül azonnal megtalálhatók. A huszonkét ivnyi terjedelmü munka ára 6 (hat) korona. A munka szerzője *Bukovszky* Viktor főjegyző, akinél a munka megrendelhető. (Budapest, IV., Középponti Városház, II. 219.)

Házilag készitett női-, férfi- és gyermek-fehérneműek, rendkivül jutányosan kezesség mellett: Vajda Mór, Budapest, Deák Ferenc-u. 21.

A kék egér még mindig vigan szalad az Omniában és mulattatja nap-nap után telt házak előtt a jó kedvre vágyók nagy tömegét. A kék egér már valóságos fogalom és társaságokban már szálló igévé vált, hogy csak az lehet rosszkedvü, aki még nem látta a kék egeret.

Közszükségleti cikkek olcsóbbodása. Egyik legnagyobb szénkereskedő az első havazásnál jelentékenyen leszállitotta a szénárakat. A közönség tájékoztatására emlitett szénnagykereskedő Vágó Rezső, Falk Miksa-utca 10. Telefon: 114—77, 51—89, 51—81, 144—11. A legtöbb háztartásnak egy mintaláda szalonszenet kézbesitett.

! OMNIA !
mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József I-25

A KÉK EGÉR
Vigjáték 5 felvonásban.
Irták: Engel és Horst.

Ezenkivül teljesen uj elsőrendü kisérő müsor!

Az előadások nem folytatólagosak.
Pontosan d. u. 4, 6, 8 s 10-kor kezdődnek

Jegyelőreváltás: Hirsch nagytőzsde, VI., Andrássy-ut 19., II., Lánchid-u. 2. nagytőzsde és az Omnia pénztáránál, d. e. 10-től fél 1-ig és d. u. 3 órától,

AZ UJ „BERSON“
Gummi-sarkot
mindenki viseli, aki elegánciára és kellemes járásra valamit ad.

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII, Angol-u. 23
Beton-, hid- és csatornaépitő. Telefon 55—55

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A TŐKE

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

A tisztességtelen verseny.

Az utóbbi időben sok szó esik nálunk a tisztességtelen versenyről. Különösen a mostani válság alatt hallottunk panaszokat a tisztességtelen verseny rendkivül elszaporodó visszaélései miatt, amelyek ellen jelenlegi törvényeink nem nyujtanak kellő védelmet. A kereskedelmi kamarák egymásután intéznek felterjesztéseket a kormányhoz az iránt, hogy a tisztességtelen verseny megakadályozására minél előbb törvény alkottassék. Mi ugy tudjuk, hogy az idevonatkozó törvényjavaslattervezet már készen van és a parlamentben való előterjesztését csak az gátolja, hogy néhány pontban előbb az osztrák kormánnyal is megegyezésre kell jutni.

Az osztrák kereskedelmi miniszter a minap egy küldöttség előtt azt mondotta, hogy a magyar kormánnyal ebben az ügyben megindított tárgyalások eddig nem vezettek eredményre, ami más szóval annyit jelent, hogy a javaslatnak a közel jövőben való előterjesztése alig várható.

Ami már most a kérdés lényegét illeti erre nézve a szakkörök véleményei nagyon elágaznak. Nálunk ebben a dologban törvénykezési praxis még alig van, ugy hogy itt is külföldi példákra vagyunk utalva. Németországban és Franciaországban törvény korlátozza a tisztességtelen versenyt. Az eredmény egyik államban sem kielégitő. A berlini kereskedelmi kamara legutóbbi jelentésében is keservesen panaszkodik a törvény által felidézett pörök nagy sokasága miatt. Franciaországban pedig a kereskedelmi törvényszékek alig győzik az ilyen kérdésekben felmerült vitás ügyek elintézését. A párisi kamara kiemeli, hogy a törvény nagyon hiányos és több bajt, mint hasznot hoz a kereskedelemre.

A külföldi példák tehát nem nagyon biztatók a tisztességtelen verseny törvényes szanálására. Jó lesz, ha nálunk a dolgot alaposan fontolóra veszik, mielőtt a törvényt megalkotják. A magyar kereskedelem még nem elég erős ahhoz, hogy egy rossz törvény vexatorius intézkedéseit elbirja. Mi elismerjük, hogy a kereskedelem bizonyos szakmáiban nagy visszaélések terjedtek el, melyek a tisztességes kereskedelemnek károkat okoznak. De azt is be kell látnunk, hogy a mi kereskedelmünknek ártana minden olyan korlátozás, mely azt feilődésében feltartaná. Különben is nagyon nehéz megjelölni azt a határt, ahol a tisztességtelen verseny kezdődik. Az e téren uralkodó kontroverz felfogások tömkelegében a biró alig lesz képes a helyes utat megtalálni.

A kereskedelem nem alkalmas arra, hogy bürokratikus formák közé szoritsák. Már pedig némileg ez fog beállani, mihelyt a verseny korlátait megielölik. A gazdasági életnek elsősorban pedig a kereskedelemnek a szabad mozgás az életfeltétele. Azért is lehetőleg kerülnünk kell minden olyan akciót, mely ezt a szabad feilődést hátrányosan befolyásolná. Különösen áll ez a magyar kereskedelemre nézve, mely most még csak a kiforrás stádiumában van, vagyis abban az állapotban, amikor a hibák még tanulságul szolgálhatnak.

Természetesen a kiáltó visszaéléseket a kereskedelemben se kell türni. Ezeknek a megakadályozására azonban nem szükség törvényt hozni. Sokkal helyesebb, ha a tisztességtelen verseny kinövéseit maguk a kereskedők igyekeznek megszüntetni. A kereskedelmi kamarák és hasonló érdekképviseletek könnyen találhatnak módot arra, hogy az ilyen ügyeket a saját kebelükben és a saját auoritásukkal intézzék el. Erőteljes társadalmi akciót kell inditani minden olyan visszaélés kiirtására, mely a tisztességes kereskedelem elveibe ütközik. Főkép szükséges ez a fővárosban, ahol a tisztességtelen versenynek néhány nagyon elitélendő formájával találkozunk. Ha azonban az illetékes tényezők mégis arra határoznák el magukat, hogy a tisztességtelen versenyt törvénnyel szabályozzák, akkor legalább tartsák szem előtt azt a két elvet, hogy a kereskedelmet vexátorius intézkedésekkel nem szabad megbénitani és hogy az ilyen peres ügyeket mindig csak szakértő kereskedők meghallgatásával szabad elbirálni.

Miért ment zimonyi Schwarz Konstantinápolyba?

A napilapok megirták, hogy Zimonyi Schwarz Mihály, az Általános Forgalmi Részvénytársaság igazgatósági tagja és az abbáziai játékkaszinó elnöke, két hét előtt arra kérte a fiumei kormányzóságot, hogy adjanak neki utlevelet Törökországba. A budapesti főkapitányság telefonértesitésére azonban, a kormányzóságnál illetékes miniszteri osztálytanácsos kijelentette, hogy utlevél csak Budapesten adható ki a rendőrségen. Időközben történt ugyanis, hogy a Forgalmi Részvénytársaság igazgatósága ellen följelentést tettek s szükségessé vált Budapesten Zimonyi Schwarz kihallgatása is. Zimonyi Schwarzot kihalgatták s másnap megkapta az utlevelet, hogy Konstantinápolyba utazhassék.

Válasz nélkül maradt azonban eddig az a kérdés, miért utazott annyira sürgősen Zimonyi Schwartz Törökországba. Mit keres Konstantinápolyban? A magyarázat itt következik:

A Forgalmi Részvénytársaságnak tudvalevően három játékkaszinóra volt engedélye: Abbáziában, a Margitszigeten és Konstantinápoly mellett, Jalován. Az abbáziai kaszinóval baj történt, a margitszigeti játékbarlanggal még nagyobb baj történt, a jalovai klub pedig szintén rosszul megy, kevés az érdeklődés a játék iránt, kénytelen lesz a társaság megszüntetni. Azonban már régen pályázott a Forgalmi Részvénytársaság a Margitszigethez teljesen hasonló Beszked-re, amely szintén Konstantinápoly közelében van, de a fekvése és az elhelyezése, általában a viszonyai sokkal kedvezőbbek, mint a jalovai állapotok. A játékbanknak Beszked-be való áthelyezéséről volt tehát már hónapok előtt szó.

És most következik tulajdonképen a Forgalmi Részvénytársaság tervének érdekes részlete. A részvénytársaság itt is, teljesen a margitszigeti esethez hasonlatos kudarcot vallott. Törökországban a hajszálig hasonlatosan ugy történt minden, mint a Margitszigeten.

A Forgalmi Részvénytársaság ugyanis megnyerte a terv keresztülviteléhez a beszkedi kormányzót, akinek kétségbevonhatatlan joga volt a játékbank engedélyezése fölött dönteni. Resid tuniszi herceg volt a magyar Korniss, közbenjárt a kormányzónál, aki megadta hosszas tárgyalások után az engedelmet. Minden ugy volt már, hogy Beszkedben a kaszinó megnyilik, amikor hirtelen kipattant a margitszigeti affér. A török kormány erre utasitotta a kormányzót, hogy vonja vissza az engedélyt, mert nem engedhető meg Beszkedben sem a játékbank fölállitása. Nagy csata kerekedett a kormány és a kormányzó között, akinek csakugyan joga volt ugy dönteni, ahogyan akart, kijelentette tehát, hogy az engedélyt semmi esetre sem vonja vissza, a kormányzóság területén ő parancsol.

A török kormány erre elhatározta, hogy Beszkedet inkább eladja, de a játékbank fölállitását megakadályozza. Erről értesitették a kormányzót, aki kétségbeesetten tudatta a kormány elhatározását a Forgalmi Részvénytársaság igazgatóságával. Ha tehát a játékbankot föl akarják mégis állitani — meg kell vásárolniok Beszkedet, ami rengeteg összegbe kerül. Hogy a hatalmas birtok megvásárlása ügyében tárgyaljon, utazott Zimonyi Sshwarz Konstantinápolyba.

Az ujabb bonyodalom pedig abban van, hogy a Forgalmi Részvénytársaság, illetve Zimonyi Schwarz nem az egyetlen ajánlattevő a birtokra: váratlanul megjelent egy második pályázó, gróf Károlyi Antal, aki Bécsben lakik és akinek szintén régi terve, hogy Beszkedet, ahol kastélyt akar épittetni, megvásárolja.

Valószinü tehát, hogy Zimonyi Schwarz konstantinápolyi utja sikertelen maradt, nem fog tudni megküzdeni annyi csapás után a Forgalmi Részvénytársaság gróf Károlyi Antal millióival.

Elek Pál. Két ével ezelőtt Elek Pál sok keserüséggel távozott arról a helyről, ahol szédületes sikereinek maradandó emléket emelt. Eltávozott a Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársulat alelnöki állásából és visszavonult a magánéletbe. Azóta sürün felbukkant a hir, a pénzvilágban egyre gyakrabban emlegették, hogy Elek Pál ujra elfoglalja előbbi pozicióját a Magyar Banknál, amelyet jelentéktelen kis intézetből alig másfél évtized alatt az ország egyik legelőkelőbb nagybankiává emelt. A hiresztelések nem voltak alaptalanok, de a közgazdasági életben feltünést keltett szenzáció tényleg csak a minap valósult meg. Elek Pál reaktiválása megtörtént és erről a bank igazgatósága az alábbi közleményt tette közzé:

A Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság szombaton, e hó 13-án tartott igazgatósági ülésén fölolvasták *Herzog* Péter báró elnök levelét, amelyben magas korára és egészségi állapotára való tekintettel, bejelenti, hogy az intézetnél elfoglalt elnöki állásáról emond. Az igazgatóság nagy sajnálattal vette tudomásul elnökének lemondását s elhatározta, hogy Herzog Péter báró kiváló érdemeit jegyzőkönyvben örökiti meg s arcképét az ülésterem számára megfesteti. Az igazgatóság ezután az elnöki állást *Károlyi* Imre gróffal töltötte be s alelnökökké *Elek* Pál és *Herzog* Mór Lipót báró igazgatósági tagokat választották meg.

A Hitelbank osztaléka. A Magyar Általános Hitelbank részvényeinek szelvényeit a tőzsdén 46 K-val vásárolják, amiből könnyen következtethető, hogy az idei év osztaléka legalább is annyi lesz, szemben a mult évi 45 koronával. A Hitelbank részvényeit most nagyon keresik és különösen a bécsi tőzsdén nagy mennyiségekben vásárolják. Kitünt ugyanis, hogy a Hitelbank a válságos idők dacára is néhány nagyon jó üzletet csinált. A Hitelrészvények árfolyama ma 840 K, vagyis már tulhaladta a három év előtti legmagasabb nivót.

A szeszkartel tárgyalásai. A szeszkartel e hó 15-ig se tudott megalakulni, mert a Länderbank, illetve a Leszámitoló-bank érdekeltségéhez tartozó szeszgyárak még mindig nehézségeket támasztanak. Mindazonáltal alapos a remény arra, hogy a megegyezés rövidesen mégis sikerülni fog. E hó 17-én báró Kornfeld Pál igazgató elnöklete alatt az érdekeltek konferenciát

tartanak, melyen előreláthatólag meg lesz a döntés. Erre vall az a körülmény is, hogy azt az ideiglenes megegyezést, melyet a kartelalakitásra nézve december 1-től 15-ig meghosszabbitottak, egyelőre nem is prolongálták.

Uj igazgató. A Budapesti Közuti vaspályatársaság igazgatósága ma tartott ülésén *Vikár* János igazgatóhelyettest igazgatóvá nevezte ki.

VÁLLALKOZÁS

Kórház pavillon épitése.

A Szt. István-kórház orbáncos pavillonja alábbi épitőipari munkáira a székesfőváros tanácsa december 10-én tartotta meg az árlejtést. Ajánlatot tettek: a *bádogos*-munkákra: Janisch János és fiai 6459 K, Bálint Andor 6774 K, Gerő Nándor 4481 K, Salgó Lipót és testvére 7171 K, Zier Gusztáv 5722 K, Weisz Simon 5914 K, Gál Ignác 5496 K, Herz Henrik 7334 K, Vámos Imre 6592 K, Vasas János 7201 K, Klein József 6723 K-ból 3 százalék engedmény, Fischer Pál 6711 K-ból 5 százalék engedmény, Kornfeld Ármin 5144 K, Klein Zoltán 6885 K-ból 7.5 százalék engedmény, Fráter Samu 6549 K, Schwarz és Geiger 5491 K, Frank György 6333 K-val; az *üveges*-munkákra: Kállai Adolf 4705 K, Gál Lajos 4373 K, Lochmayer György 4224 K-val; az *asztalos*-munkákra: Malomsoky József 17,081 K-ból 5 zsázalék engedmény, Kleckner László 15,847 K-ból 2 százalék engedmény, Gera Lajos fiai 16,456 K, Bartolfy János utóda Pollacsek János 20,028 K, Műbutor-asztalosmesterek szövetkezete 27,066 K, Ribárszky Győző 14,394 K, Szőllősi Lipót 15,014 K-val; a *lakatos*-munkákra: Münzer Vilmos 16,084 K, Vogl Frigyes 13,335 K, Árkay Sándor 19,581 K, Berényi és Lengyel 12,308 K, Wachter Antal 15,742 K, Blum Mihály 13,835 K, Frimm Mór 18,640 K, Farkos és társa 13.175 K, Hubert és Oszter 15.335 K-ból 3 százalék engedmény, Gyenes és Czeisler 14.536 K, Reichenburg és Krausz 13.526 K-val; a *mázoló*-munkákra: Hajnal Miksa 12,982 K, Ozarovszky Henrik utóda, Forgács János 7272 K, Németh Andor 11.120 K, Fischer és Hartmann 9104 K, Frank és Wild 9390 K, Szegő József 9578 K, Vajda Kálmán 9474 K, Fischer Ernő 8548 K, Szántó Adolf 9934 K, Hantos testvérek 9600 K, Réhberger Géza 10.175 K, Kurbel József 11.349 K-val; a *csempelap-burkoló*-munkákra: Melocco Péter 43.498 K, Krausz és Gravieser 39.019 K, Schillinger Zsigmond 37.848 K, Kőszénbánya és téglagyár Pesten, ezelőtt Drasche 37,884 K, Strasser Vilmos 38.706 K, Schillinger Vilmos 37.574 K, Bálint Pál opalinra 35.493 K, István-téglagyár rt. 37.164 K, Schön Adolf 38.767 K, Zsolnay-féle porcellán- és fayencegyár rt. 38.783 K, Walla József rt. 39.914 K-val; a belső *keramitpadló*-burkolati munkákra: Schön Adolf 22,210 K, Walla József rt. 18.260 K, Kőszénbánya és téglagyár Pesten 16.800 K, Melocco Péter 20,780 K, Krausz és Gravieser 20.250 K, Schillinger Zsigmond 17.770 K, Strasser Vilmos 18,400 K, Kraszner József 20.295 K-val; a telekrendezéshez szükséges *keramitjárda-*, cementlap- és betonburkolati munkákra: Walla József rt. 5817 K, Schön Adolf 5725 K, Krausz és Gravieser 5355 K, Melocco Péter 5610 K, Kraszner József 5902 K, Strasser Vilmos 5515 K, Schillinger Zsigmond 5322 K-val. 6

A Gellért-fürdő lakatos munkái.

A Gellért-gyógyfürdő bronzburkolatu ajtók, üvegfalak és ablakok lakatosmunkáira *Steiner Ármin és Ferenc* 52.540 K, kovácsolt vasrács munkáira *Krempel* József és *Nigrai J. és fia* 36.535 K, gördülő faredőny munkáira *Paschka és társa* 13,852 K, aszfaltburkolati munkáira *dr. Helvey* Tivadar 2065 K ajánlata fogadtatott el.

Köszén.

A tanács az 1914. évi január 1-től az 1914. évi december 31-ig terjedő egy év és alternative 1916. évi december 31-ig terjedő három év, illetve 1919. évi december 31-ig terjedő hat év alatt a székesfővárosi uj Szent János közkórháznak kazánfütéséhez szükséges és évenként mintegy 109,000 q-ra tehető hazai aknabarna szén vagy akna-köszén szállitására versenytárgyalást tartott. Ajánlatot egyedül *Vágó* Rezső tett rostáltakna özénre 1 évre 2.35, 3 évre 2.32 kor., akna kszénre 1 évre 2.18, 3 évre 2. 15 korona q-énti egységárral. Az ajánlat felett még nem döntöttek.

Kapu-, keritès- és utépités.

A székesfőváros tanácsa árlejtést hirdet 1. a főváros elektromos telepén létesitendő keritès és kapuk épitési munkáira, 2. a főváros elektromos mü központi áramfejlesztő-telep területén levő kocsi-ut makadámszerü burkolási és a járdák szegélyezési munkáira. A külön-külön tett ajánlatokat december 24-én d. e. 9—11 óráig a XII. ügyosztály (II., 303.) dr. Buzáth János tanácsnoknál személyesen kell beadni Az 5 százalék bánatpénz december 23-án déli 12 óráig fizetendő be a székesfőváros pénztárába. Az ajánlati ürlapot a keritès- és kapuépitésre az elektromos-telep épitésvezetőségénél (Tisza Kálmántér 20. szám), az utépitésre a XII. ügyosztályban szerezhetők meg.

Élelmiszerek.

Budapest székesfőváros tanácsa a székesfővárosi VI. ker. Népszálló vendéglőüzeme részére 1914 január 1-étől 1914. év december 31-éig szükséges nyerstermények és termékek szállitására nyilvános árlejtést hirdet a következő alcsoportok szerint: *a)* mészárosáruk, *b)* hentesáruk, *c)* disznózsir, *d* tengeri hal (tengeri lazac), *e)* tyuktojás, *f)* tej- és tejtermékek, *g)* termények, *h)* zöldségfélék, *i)* füszer- és gyarmatáruk, *k)* liszt, *l)* savanyitott káposzta és uborka, *m)* jég, *n)* ételecet. Ajánlatot 1913. évi december 16-án, kedden délelőtt 9 óráig a XIV. (szociálpolitikai és közmüvelődési) ügyosztályban (IV., Városház-utca 16 II. 2) dr. Wildner Ödön tanácsnok vagy helyettese kezéhez kell benyujtani.

A Máv. karácsonyi menetrendje.

A karácsonyi ünnepek alkalmából várható erősebb személyforgalom akadálytalan lebonyolitása, valamint az utazó közönség kényelme érdekében a rendes személyszállitó vonatokon kivül az alább felsorolt vonalakon külön gyors-, személy-, vegyes- és személyszállitó tehervonatok fognak közlekedni:

Budapest keleti p. u.-tól Nagykátáig. Folyó évi december hónap 24-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Budapest keleti p. u.-ról d. u. 3 óra 25 perckor, érkezik Nagykátára d. u. 5 óra 17 perckor. *Budapest keleti p. u.-tól Szlonokig.* Folyó évi december hónap 22., 23., és 24-én két személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Az egyik indul Budapets keleti p. u.-ról d. u. 5 óra 40 perckor, érkezik Szolnokra este 9 óra 5 perckor; a másik vonat indul Budapestről este 7 óra 10 p.-kor, érkezik Szolnokra éjjel 10 óra 7 p.-kor. *Budapest keleti p. u.-tól Aradig.* Folyó évi december hónap 20, 21, 22, 23. és 24-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Budapest keleti p. u.-ról este 9 órakor, érkezik Aradra 5 óra 34 perckor. *Budapest keleti p. u.-tól Nagyváradig.* Folyó évi december hónap 20, 21, 22, 23. és 24-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Budapest keleti p. u.-ról este 6 órakor, érkezik Nagyváradra éjjel 1 óra 52 p.-kor. *Szolnoktól Budapest keleti p. u.-ig.* Folyó évi december hónap 26-án külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Szolnokról d. u. 2 óra 55 p.-kor, érkezik Budapest keleti p. u.-ra este 6 órakor. *Aradról Budapest keleti p. u.-ig.* Két külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Az egyik, mely f. évi december hónap 24, 26-án és 1914. évi január hónap 2-án közlekedik, indul Aradról d. e. 11 óra 7 p.-kor és érkezik Budapest keleti p. u.-ra este 6 óra 45 p.-kor; a másik pedig, mely f. évi december hónap 26-án és 1914. évi január hónap 1-én közlekedik, indul Aradról este 9 óra 10 p.-kor és érkezik Budapest keleti p. u.-ra reggel 5 óra 30 p.-kor. *Nagyváradtól Budapest keleti p. u.-ig.* Folyó évi december hónap 26án és 1914. évi január hónap 1-én külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Nagyváradról éjjel 10 óra 21 p.-kor, érkezik Budapest keleti p. u.-ra reggel 6 óra 40 perckor. *Ujvidéktől Budapest keleti p. u.-ig.* Folyó évi december hónap 23, 24, 27, 28-án és 1914. évi január hónap 2-án külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Ujvidékről d. e. 10 órakor, érkezik Budapest keleti p. u.-ra este 6 óra 15 p.-kor. *Budapest nyugoti p. u.-tól Ceglédig.* Két külön személyvonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Az egyik, mely folyó évi december hónap 22, 23, 24, 26-án és 1914. évi január hónap 1. és 2-án közlekedik, indul Budapest nyugoti p. u.-ról d. e. 11 óra 55 p.-kor és érkezik Ceglédre d. u. 2 óra 11 p-kor; a másik pedig, mely f. évi december hónap 24-én közlekedik, indul Budapest nyugoti p. u.-ról d. u. 4 óra 20 pkor és érkezik Ceglédre este 6 óra 35 p-kor. *Budapest nyugoti p. u.-tól Szegedig.* Folyó évi december hónap 24-én külön gyorsvonat közlekedik I. és II. oszt. kocsikkal. Indul Budapest nyugoti p. u.-ról d. u. 2 óra 50 p-kor, érkezik Szegedre este 6 óra 30 p-kor. *Budapest nyugoti p. u.-tól Temesvár-Józsefvárosig.* Folyó évi december hónap 20. és 23-án közlekedik külön gyorsvonat I. és II. és külön személyvonat I—III. oszt. kocsikkal. A gyorsvonat indul Budapest ny. p. u.-ról d. u. 2 óra 50 p-kor, érkezik Temesvár-Józsefvárosra, este 8 óra 41 p-kor. A személyvonat pedig indul Budapest nyugoti p. u.-ról este 8 óra 30 p.-kor, érkezik Temesvár-Józsefvárosra reggel 5 óra 39 p.-kor. *Szegedtől Budapest nyugoti p. u.-ig* Folyó évi december hónap 27-én külön gyorsvonat I—II. oszt. kocsikkal és december hónap 26. és 28.-án külön személyvonat I—III. oszt. kocsikkal közlekedik. A gyorsvonat indul Szegedről d. e. 10 óra 10 p.-kor, érkezik Budapest nyugoti p. u.-ra d. u. 2 óra 5 p.-kor. A személyvonat pedig indul Szegedről éjjel 2 órakor, érkezik Budapest nyugoti p. u.-ra reggel 7 óra 25 p.-kor. *Pozsonytól Budapest nyugoti p. u.-ig.* Folyó évi december hónap 21, 24, 27-én és 1914. évi január hónap 1-én külön személyszállitó gyorstehervonat közlekedik I—III. oszt. kocsikkal. Indul Pozsonyból éjjel 1 óra 18 p.-kor, érkezik Budapest nyugoti p. u.-ra reggel 7 óra 5 p.-kor.

A felsorolt külön vonatok részletes menetrendeiről a kiadott külön fali hirdetmény nyujt bővebb felvilágositást.

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP“ lapkiadó-vállalat.

Merkantil nyomda, Havas és Lehner. Német-utca 27.

A Trieszti Jutaipar Rt. Triesztben
ajánlja közismert kitünő készitményeit mindennemü
zsákokban
a legjutányosabb árak mellett. — Felvilágositásokkal szolgál a magyarországi képviselőség:
Nobel Sándor Budapest, VI.
Telefon 161—07. Aradi-utca 31.

AMERICAN SHOE COMPANY LTD.
Dorottya-utcai áruházát a Magyar Általános Hitelbank palotájába
V., Dorottya-utca 5-7. sz. alá helyezte át.

OCCASIO!
Az eddigi helyiségben (V. Ker., Wurm-utca sarkán) igazi amerikai modell és forgalomból kivont kitünő minőségü cipők rövid ideig
mélyen leszállitott áron árusittatnak!

Felülmulhatatlan szilárdság!
Absolut térfogatállandóság!
Könnyü litersuly!

A „MÁK 0 0 0“
védjegyü tatai portland cement

speciális minőség vasbetonmunkák, asbestpala- és cementáru-gyártás céljaira. Szilárdsága a szabványokat 3 nap mulva is már 100%-kal, 28 nap mulva pedig 200%-kal mulja felül.

Magyar általános kőszénbánya rt. cementosztálya
Budapest, V., Zoltán-utca 2.

Magas homlokfelvevőképesség!
Rendkivüli betonszilárdságok!

BUDAPESTI SZÉNÁRUSITÓ R.-T.
Budapest, VII., Wesselényi-utca 15. szám.
Telefon 109—59.

Ajánl: **salgótarjáni, petrozsényi**
I-ső rendü porosz kőszenet
és budapesti légszeszgyári pirszenet (koksz)
Nagyban és kicsinyben.

Házhoz szállitás. — Legkisebb rendelés (egy métermázsa) 2 zsák

Szén, koksz
szobafütési és ipari célokra helyben fuvarokban és zsákokban, vidékre bármely vasuti állomásra vaggonokban
Sugár Vilmos cégnél Károly-körut 14.
Telefon: József 2-58, 2-59, 2-60.
Raktár: József 32-02.

A Karácsonyi vásár keretében 500-nál több leszállitott áru cikk kerül eladásra és látható kirakatainkban.

GÓLYA ÁRUHÁZ
Bueapest, VI., Nagymező-u. 12.
IV., Vámház-körut 16. Kálvin-tér sarok
Vidékre utánvételes szétküldés. Képes árjegyzék ingyen. Az occassio cikkekből mintákat küldünk. Csomagolásért nem számitunk.

G. WASHINGTON

kávé által 1 pillanat
alatt a világ legjobb kávéját ihatja
Hideg, meleg forróvizben és tejben azonnal oldódik.
Kapható mindenütt
1.50 K.-ért.
Kizárólagos egyedárusitók az osztr.-m. mon. részére:
Freudiger és Radó Budapest, VI., Dessewffy-u 47. Telefonszám 29—75.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők. és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrásásványviz étvágyat javit, gyomorron ást megakadályoz
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

Elegáns férfiruhákat
jutányos árban készitenek
Leitersdorfer D. és Fia
cs. és kir. udvari szabók
Budapest, IV., Szervita-tér 5. sz. félemelet.

GRAMMOFON

és gramofon-lemez
óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi
részletfizetésre!!
Eredeti „Angyal“ védjegyü gramofonok lerakata
ELEK ÉS TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.
Legujabb kimeritő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részv.-Társ.
FIUME.

Fiuméból Dalmáciába és Olaszországba.

A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.

Fiume—Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.

Fiume—Venezia: hetenkint 3—6 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajóösszeköttetés.

Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.

Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velenzeiában és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Róma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.

A gőzhajók **modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazás minden kellékével vannak felszerelve.**

Bővebb felvilágositást nyujt a **Központi Menetjegyiroda** Budapest (V., Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodái.

3.8 kgr.

Jöttem, láttak, győztem!
Erika a jelenkor legcsodálatosabb
irógépje
Jó és olcsó, csak
350 korona.
Kérjen prospektust ingyen és bérmentve.
Schott H. és Donnáth
cs. és kir. udv. szállitók
Budapest, VI. Andrássy-ut 53.

LAUB LIPÓT
elektromotor és gépgyár **Budapest, I. ker. Budafoki-ut 29. szám.** Telefon 122—09.
Iroda és raktár: Liszt Ferenc-tér 17. szám. Telefon: 13—47. Sürgönycim: Zeta.
Elektromotorok
és dynamók ujra tekercselése és javitása. Szakszerü munka. Kölcsönmotorok.

MÁG
AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

Telefonszám: 34—51 és 34—61 — Telefonszám: 34—51 és 34—61
Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat
PESTEN (ezelőtt DRASCHE)
Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.
Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. ::
A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Arjegyzék dijmentesen.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA.
Igazgatóság: **BUDAPEST V., SANK-UTCA 6.** — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCIM: BÉLCEMENT ⇨ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)
Évi gyártási képesség 18.000 vagon.
FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ
28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.
„Ostökös“ védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorubb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut térfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementáru-gyártásnál.
VEZÉRKÉPVISELET
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., SANK-UTCA 6. TELEFON 173—74.

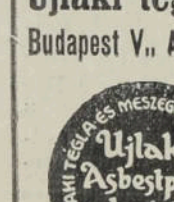
TROCADERO VII., Király-u. 77. TELEFON 15—10.

A fényes decemberi müsor.

Pepi Weiss a világhirü német humoristanő, Trade Troll saját müsorával, Szőke Szakáll nagysikerü szgtirája: A betegsegélyző orvos. Studentenstreiche Posse in 1 Akt, Kovács Andor teljesen uj szólókkal Lola Elkine táncművésznő. Azonkivül 18 attrakció, 12—1-ig tánckabaret. 1 órától reggel 5-ig parkettáncok. Jegyek elővételben az Est kiadójában kaphatók. — Kezdete fél 9-kor.

FOGAK szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit

GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállításán arany érdemkeresztttel kitüntetve

Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I. Ovás

Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevét ki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Kálí H. P.

Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.

Mérsékelt árak. Részletfizetésre is. Telefon 86—50.

= MARTA =

Magyar Automobil Részvény-Társaság

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK

Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az

Eladási Központ:

Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

„AUSTRO-AMERICANA“

37 oceángőzös TRIEST 37 oceángőzös

Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével

Trieszből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I.“** és a **„Martha Washington“** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7—8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren.

Ktzárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana“

Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.

(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

Ujlaki tégla és mészégető r.-t.

Budapest V., Akadémia-utca 9. Telefon 74—30.

Ujlaki Asbestpala a legjobb — Ujlaki tégla- és mészégető részvénytársaság Budapest

Ajánlattal készséggel szolgálunk.

Tetőcserépgyárak
Téglagyárak
Virágcserépgyár
Mészégető
Dunakotrás
Kőbányák
Mühabarcsgyár

ELSŐRANGU SZÓRAKOZOHELY A

FŐVÁROSI NAGYMOZGÓ

VII., KER., RÁKÓCZI-UT 70. SZÁM.

Mindennap 3 órás **SLAGER-MÜSOR** kiváló jó képekből összeállitva.

Szinházi zenekar **HUBER MIKSA** a Budapesti Szinház v. karmestere vezetésével.

A Mozgó mellett elegáns éttermek állnak a n. é. közönség rendelkezésére.

Budapesten a legjobb és legolcsóbb

SZALONSZENET **POROSZ** Vágó Rezső szállitja V. Falk M.-u. 10. tel. 144-11 VII. Északi t. p. u. tel. 114-77

A legjobb szén ára (100 kg-ként Pesten K **4.56**
házhoz szállitva ((2 zsák) Budán K **4.60**

PARK-SZÁLLODA

a keleti p. u. érkezési oldalával szemben a kávéházban esténkint

Ifj. Rigó Jancsi

teljes zenekara hangversenyez!

GARAI ÁRMIN, tulajdonos.

Karácsonyi occasió!

Meglepő választék

különleges órakarkötőkben

Világi irü, legjobb szerkezetü

arany vagy ezüst zsebórákban

Pompás müizléssel kidolgozott

cigarettatárcákban

Páratlan szépségü valódi ezüst

ajándéktárgyakban

Mélyen leszállitott előnyárak!

Diszes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve!

Schönwald Imre

óra- és ékszertelepe

Budapest, Deák Ferenc-utca 21.

STEINHARDT MULATÓ

VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.

Kezdete negyed 9 órakor. Ma és mindennap

11 órakor **VIGÉC MANÖVER** Bohózat.

Irták Glinger és Taussig. Forditotta Gergely Lajos.

9 órakor: **A PESTI FAUN** Bohózat.

Eredeti bohózat, irta G. M. B. H.

Vasárnap délután fél 4 órakor előadás félhelyárakkal. Éjiélután kabaret, cigányzene, belépődij nélkül.

Jegyek 10—1-ig, 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária-fürdő pénztáránál kaphatók

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám

a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföldi lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. **41 automata.**

Forradalom és Császárság

A francia forradalom és Napoleon

A legérdekesebb regény ez a hatalmas munka, amelyet valaha irtak és mégsem regény, hanem szintiszta igazság: história. Izgalmas, lebilincselő és tanulságos, mert hőse maga az emberiség.

Az egész mű 8 kötetben, körülbelül 1600 oldalon, sok műmelléklettel jelenik meg. A 100 ives mű beosztása ez:

1. rész. A FRANCIA FORRADALOM. Két kötet. Irta: **Farkas Pál.**
2. rész. BONAPARTE. Két kötet. Irta **Seress László.**
3. rész. A CSÁSZÁRSÁG. Két kötet. Irta: **Adorján Andor.**
4. rész. NAPOLEON. Két kötet. Irta: **Seress László.**

A nyolc kötet diszes kötésben 32.— K, mely összeg 2 koronás havi részletekben is törleszthető.

Itt kérjük kitölteni s az alanti cégnek beküldeni.

Singer és Wolfner könyvkiadóknak Budapesten, VI., Andrássy-ut 16.

Alulirott ezennel megrendelem Önöknél **Forradalom és Császárság** cimü művet 32 koronáért, fizetendő 2 koronás havi részletekben. A részletek az első szállitástól kezdődőleg minden hó 1-én *Singer és Wolfner* könyvkereskedésében Budapesten fizetendők mindaddig, mig a mű teljes vételára kiegyenlitve nincsen. Az esedékes és le nem fizetett részleteket a cégnek jogában áll költségemre postai megbizással bevonni. A részletek be nem tartása az egész mű árát azonnal esedékessé teszi. A szállitásnál kérem az első részletet utánvenni.

Név és állás .....

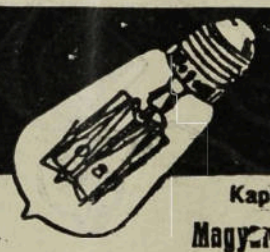
Lakhely .....

Apolló Projectograph Részv.-Társ. **!!** **Tivoli** Fényjátékház Nagymező-u. 8.

A főváros legnagyobb és legelegánsabb mozgószinházai!

Slágerműsorok!

Wotan lámpa

A legjobb és a legtartósabb drótszálas lámpa. Huzott drótszállal 75% árammegtakarítás.

Kapható villanyszerelési üzletekben, villanytelepeken és a

Magyar Siemens-Schuckert-Müvek-nél, Budapest, VI., Teréz-körut 36 Gyár utcza 13. szám

II. évfolyam Budapest, 1913. december hó 24-én 52. szám

Fővárosi Hirlap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre .....16 K
Fél évre ..... 8 K
Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban.

Várospolitikai és közgazdasági hetilap
Felelős szerkesztő Dacsó Emil. Társszerkesztő dr. Szilágyi Hugó

Megjelenik minden szerdán. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. ker., Szív-utca ••• 18. szám
Telefon ••••••• 137-15

Hecht

Ernő országszerte ismertté tette a nevét azzal a beszédével, amelyet a költségvetési vita során elmondott. A megdöbbenés, amelyet a beszéd okozott, élénk bizonysága a kritika helyénvalóságának, az a kinos felsziszszenés pedig, amely Hecht Ernő szavainak nyomán támadt, arra vall, hogy a sulyos vádak eleven hust értek. Megállapitható, hogy ilyen gyilkos hatásu, éles, kiméletlen beszéd sohasem hangzott el a közgyülés termében. Amiből azonban legkevésbé sem lehet Hecht Ernő személyét illető következtetéseket levonni. — Ennek a beszédnek el kellett hangoznia. — Benne volt a köztudat levegőjében, elmondatlanul, de mindenki által ismerve. Egy kérdés volt csupán: vajjon akad-e a négyszázfejü testületnek olyan tagja, aki fittyet hány a kényelemszeretetének, a nyugodt emésztésének, aki független és elég tekintélyes hozzá, hogy bátran és önérzetesen vádat emeljen azok ellen, akik a köztudat szerint visszaéltek a polgárság bizalmával.

Valóban imponáló férfiasság kellett a munkához, amelyet Hecht Ernő magára vállalt. Tényeket állitott, amelyeknek valóságáról bizonyitékok nélkül is meg volt győződve mindenki. Tényeket, amelyek különösen e lap olvasói előtt nem voltak titkok, mert Hecht Ernő beszéde — és ezt nagy büszkeséggel szögezzük le — a visszhangja, a megismétlése volt mindannak, amit a Fővárosi Hirlap másfél esztendő óta tálal a nyilvánosság elé.

Egy hétesztendős uralom bünkrónikájának talán nem is a legfeketébb lapjaiba engedett bepillantást Hecht Ernő. Bizonyos, hogy igaza van a sajtó ama tiszteletreméltó orgánumának, amely szerint Bárczy István a Hecht Ernő helyén sokkal sulyosabb kritikával fordulhatott volna a város vezetősége ellen, — mert Bárczy sokkal több titkot ismer, mint Hecht Ernő. Itt azonban másról van szó. — Senki sem hiheti, hogy a közgyülés atmoszférájába került bünlajstrom teljesen kimeriti a Bárczy-rezsim ellen felhozható vádakat. Hecht Ernő páratlan hatásu fellépésének az a körülmény kölcsönöz sulyt és jelentőséget, hogy ezekből, az apró smucigságoknak elkeresztelt esetekből, egy rendszernek a képe rajzolható meg. Az apró smucigságok talán éppen a leggyöngébb szemei egy láncnak, — amely egyre erősebben fogja le a polgárság kezét.

A lelkek felszabadulását köszönheti Budapest lakossága Hecht Ernőnek. Önzetlen példaadása elismerést és hálás tiszteletet érdemel. Rossz szolgálatot tesznek a főváros ügyének, akik Hechtet gáncsolják. A polgármesternek sem szabad büszkének lennie a buzgó védelemre, amely azt látszik bizonyitani, hogy alaposan rászorul.

Fullánkok

A városi kenyér

a fácánoknak és a foglyoknak a sorsára jutott. Folkusházy Lajos örömkönnyeket hullatott, valahányszor a községi kenyérgyárról beszélt, valahányszor a községi pékek alkotásait morzsolta az ujjai között. Unos-untalan hallottuk a dicséretét ennek az üzemnek. A városi kenyér kitünő, mondották, és a mi a fő: óriási kelendőségnek örvend, nem győznek annyi hatósági kenyeret gyártani, mint amennyire szükség van.

Közben pedig Belgrádban kiütött a pékek sztrájkja. A szerb főváros kenyértelen maradt volna, ha Folkusházy nem siet a magyar-szerb barátságot kenyérrel megpecsételni. A főváros kenyérgyára Belgrádba szállitotta a gyártmányait és minthogy a forgalom, a produkció nem emelkedett, nyilvánvaló, hogy a Belgrádba küldött kenyérre Budapesten nem volt szükség, következésképpen megint ugy jártunk, mint a fácánokkal és foglyokkal. A kenyérgyárat is azért állitottuk fel, hogy a külföldet tápláljuk olcsó kenyérrel és a hatósági kenyér ugyanolyan népszerü, keresett cikk, mint a fácán és a fogoly. A baj csak az, hogy nem Budapesten népszerü, nem itt keresik, hanem külföldön.

A Therápia

cimü disznóságot valósággal kierőszakolta a bizottsági tagoktól a polgármester. Annyi energiát, szorgalmat, agitatórius készséget fektetett bele ebbe az üzletbe, mintha a főváros szennyesét csakugyan nem lehetne másut kimosni, mint a kőbányai gőzmosóddában.

Jól tette Füredi Mór, hogy névszerinti szavazást kért, mert ezáltal alkalmat adott egy türhetetlen helyzetnek a megrögzitésére. Nyolcvanöten szavaztak az előterjesztés mellett s a nyolcvanöt szavazatból huszonkettőt a tanács tagjai adtak le. Minden negyedik ember a tanácsból került ki és minthogy nem volt még precedens arra, hogy a tanács a saját javaslatát leszavazta volna, bizonyos, hogy a Therápia hősi védői már ab ovo huszonkét „fő"-ral indultak az ütközetbe.

Hogy ez mennyire lehetetlen és mennyire erkölcstelen állapot, azt nem is kell bővebben magyarázni. A legveszedelmesebb összeférhetetlenséget rejti magában a tanács szavazati joga, azért, mert e jog a törvényben gyökerezik, nincs tehát ellene védekezés mindaddig, amig a törvénynek idevágó szakaszát meg nem változtatják. A fővárosi törvény revíziójának anyaggyüjtésénél a Therápia aktáit sem szabad figyelmen kivül hagyni.

Az uj épitésügyi szabályzat jelentősége.

Irta: **Forbáth Imre dr.**, müegyetemi tanár, föv. biz. tag, a közmunkatanács tagja.

Az uj épitésügyi szabályzatot a közmunkák tanácsa, mely a szabályzat megállapitására illetékes, véglegesen letárgyalta, ugy hogy már csak némely szövegezési munkálatok vannak folyamatban és a szabályzat előreláthatólag a jövő év elején életbe fog lépni. Az a körülmény, hogy ez, a főváros jövő fejlődésére nézve talán legfontosabb szabályzat, a törvényhatósági bizottság teljes megkerülésével jön létre, szomoru fényt vet arra, hogy milyen gyenge lábon áll az ország első törvényhatóságának autonómiája. De éppen az, hogy a törvényhatósági bizottságnak nem állott módjában ennek a szabályzatnak megalkotására befolyni, fokozottan kötelességévé teszik azoknak, kik a főváros jövőjét szivükön hordják, hogy az uj szabályzatot alapos tanulmány tárgyává tegyék, annak előnyeit és hátrányait megismerjék és lankadatlanul rámutassanak mindazokra a követelményekre, melyeknek az uj szabályzat sem fog eleget tenni. Egyuttal azonban ez az állapot fel kell hogy hivja a mértékadó városi körök figyelmét arra is, hogy az uj fővárosi törvény kidolgozásánál azon legyenek, hogy ennek a fontos kérdésnek további tárgyalása oda tétessék át, ahová az való, t. i. a főváros autonóm hatáskörébe.

Az uj épitésügyi szabályzat, a jelenleg érvényben levő 1894-iki szabályzattal szemben, számos tekintetben kétségtelenül nagy előrehaladást jelent. Az első és legfontosabb változás az eddigi szabályzat határozmányaival szemben az, hogy megszünik az a lehetetlen állapot, hogy a főváros beépitésében hiányzott minden fokozatosság a beépités sürüségére nézve a belső városrészektől kifelé a város perifériáiáig. A régi szabályzat szerint ugyanis az ugynevezett negyedik övezetbe tartozott a főváros területének ugyszólván egész kültelke. Már pedig ebben a negyedik övezetben az érvényben levő régi szabályzat szerint ép oly sürün lehetett épiteni, mint a város legsürübben beépitett magvát képező belső részeken. A város határán a telkeknek ép ugy csak 15, illetve négy emeletes épületeknél 20 százalékát kellett udvar gyanánt szabadon hagyni, mint az I. övezetben. Ép ugy lehetett 10 m-nél szélesebb utcákban kétemeletes, 15 m-nél szélesebb utcákban pedig négyemeletes házat épiteni a város legkülsőbb pontján, mint a központban. Ugyanazok a minimális méretek voltak mérvadók az udvarok kialakitására nézve is a város egész területén, ugy hogy kivéve a nagyon csekély területekre szoritkozó tulajdonképpeni villanegyedeket egyformán keletkezhettek sürün lakott bérkaszárnyák a város minden pontján.

Ennek hátrányos következményeit léptennyomon megfigyelhetjük. Ennek a lélek nélkül való szabályzatnak köszönhetjük, hogy az utolsó években a város külső részeiben, még mezőgazdasági müvelés alatt álló földeken, egyszerre négyemeletes bérkaszárnyák nőttek ki a földből olyan területen, hol más kulturvárosokban csak szabadon álló, villaszerü vagy legalább is családias jellegü kisebb lakóházak épitése lehetséges. Ennek a szabályzatnak köszönhető, hogy ma Budapestnek különösen balpartja, de a jobbpartnak is mind nagyobb kiterjedésü részei oly sürün és levegőtlenül vannak beépitve, mint a

nyugoti államok nagyvárosainak legegészségtelenebb részei. És hogy ez a minden fokozatosság és változatosság nélküli épitkezés a fővárosnak nemcsak egészségügyi, hanem esztétikai viszonyaira nézve is milyen hátránnyal van, azt közelebbről fejtegetni felesleges.

Az uj épitésügyi szabályzatnak nagy érdeme, hogy szakitott a régi rendszerrel és a beépités sürüsége dolgában egészséges fokozatosságot létesit a város középpontjától kifelé. Az eddigi négy övezet helyett az uj szabályzat a város területét nyolc övezetre osztja. Ezek közül csak a belső részeket felölelő I. és II. övezet tartja meg azt a sürün beépitett jelleget, melyet a régi szabályzat az egész város területére megállapitott. Mig régebben még a villanegyedekben is megengedte a szabályzat a telkek 80 százalékának beépitését és ennek a pontnak káros következményeitől csak az évek során kifejlődött kedvezőbb gyakorlat mentette meg a főváros villanegyedeit, addig az uj szabályzat szerint a III. és IV. övezetekbe utalt villanegyedekben a telkeknek 66, illetve a budai hegyvidékeken 80 százalékát kell beépittetlenül hagyni az eddigi kötelező 20 százalékkal szemben, ugy hogy intézményesen biztositott villanegyedei a fővárosnak tulajdonképpen csak ezentul lesznek.

A főváros külső területének legnagyobb részét felölelő V., VI., VII. és VIII. övezet közül az V. bizonyos átmenetet van hivatva létesiteni a sürübb belső és ritkább külső beépités között, de már itt is különböző magasságu beépités szerint a telkeknek 24—35 százalékát kell udvarterületnek meghagyni, mig a VI. övezetben 50, a VII. és VIII. övezetben 55 százalék a kötelező udvarterület. Világos, hogy ezek a határozmányok az ezentul felépülő külső városrészek közegészségügyi viszonyaira a legelőnyösebb befolyást fogják gyakorolni.

A régi épitésügyi szabályzatban hiányzott továbbá a fokozatosság a megengedett épületmagasságok tekintetében is. Az uj épitésügyi szabályzat ennek az abnormális helyzetnek is véget vet, amennyiben maximumként megállapitja, hogy a IV. övezetbe tartozó budai villanegyedekben csak 9.50 m magas, vagyis egyemeletes, a III. övezetbe tartozó villanegyedben csak 12.50 m magas, vagyis kétemeletes, a VI., VII. és VIII. övezetbe tartozó villanegyedekben pedig csak 15.50 m magas, vagyis háromemeletes épületek emelhetők. Négyemeletes épület csak az V. övezetben, 23.50 m magasságig terjedő, ötemeletes ház csak az I. és II. övezetben van megengedve, itt is azonban csak 18 m-nél szélesebb utcákban, mig a keskenyebb utcákban ezekben az övezetekben is alacsonyabb épületmagasság kötelező.

Látjuk ezekből, hogy az uj szabályzat hatása alatt a város külső területeinek képe teljesen meg fog változni azzal az állapottal szemben, mely a régi szabályzat alapján kifejlődhetett volna. Ez tehát az uj szabályzatnak okvetlenül elismerendő nagy előnye.

További nagy előnye az uj szabályzatnak az, hogy befolyást biztosit a hatóságnak mindenhol, ahol a főváros külső képének feltünő elcsufitásáról van szó. Mig eddig esztétikai szempontból mindenki ugy épithetett, ahogy az neki tetszett, tekintet nélkül arra, hogy nem veszélyeztet-e épitkezése által fontos esztétikai érdekeket, addig ezentul, különösen exponáltabb helyeken, a hatóságnak módjában fog állani olyan rikitó izléstelenségeket, mint amilyenekkel az utolsó években mind gyakrabban találkoztunk, megakadályozni. A hatóság ugyanis az uj szabályzat szerint jogositva lesz egyes utcákon és tereken a városkép egységes jellegének megóvása céljából architektonikus szempontból magasabb követeléseket támasztani és jogositva lesz arra is, hogy oly épitkezésekre vagy homlokzati kiképzésekre, melyek a városrész tájképét vagy már kialakult városképének összhangját megrontani alkalmasak volnának, az engedélyt megtagadni, ami eddig módjában nem állott. Ezzel Budapest csak követte a nyugoti kulturállamok nagyobb városait, hol ez a joga a hatóságnak már régóta megvan és hol számos városban azonkivül külön művészeti szakbizottság támogatja a hatóságot ebben az esztétikai és művészeti szempontból fontos munkájában.

Mig az előzőkben ismertettük azokat az előnyöket, melyeket az uj szabályzat az eddigi állapotokkal szemben biztosit, most rá akarunk mutatni azokra a hátrányos jelenségekre, melyek az uj szabályzat életbelépése után is változatlanul be fognak állani és melyek továbbra is meg fogják akadályozni Budapest épitési kifejlődésének olyan alakulását, mely közegészségügyi szempontból a legkivánatosabb volna. Elsősorban arra kell rámutatnunk, hogy az uj szabályzat sem tartalmaz semmiféle rendszabályt vagy korlátozást arra nézve, hogy a budapesti lakásviszonyokat oly szomoruan jellemző udvari lakások száma a jövőben csak némiképp is csökkenjen.

Tudvalevőleg Budapest lakosságának csaknem felerésze udvari lakásokban lakik, melyeknek hátrányai annyira ismeretesek, hogy azokra itt bővebben kiterjeszkedni tényleg feleslegesnek látszik. Ha már most tekintetbe vesszük, hogy az uj szabályzat szerint is lehetséges lesz a telkeket ott, hol a zártsoru beépités kötelező, korlátlan mélységig beépiteni és csak a beépitési magasság lesz az utcai vonaltól számitott 70, 60, 50, illetve 43 m mélységen tul némileg korlátozva, akkor kénytelenek vagyunk megállapitani, hogy az ezekben az övezetekben fekvő telkeken ép ugy fognak kizárólag udvari lakásokat tartalmazó kereszt- és hátsó-szárnyakat épithetni a jövőben is mint eddig. És ha az udvarterületek bővebb méretezése folytán az udvarok ezentul nem is lesznek olyan szükek és világosság nélküliek, azért az udvari lakások, egészségügyileg a jövőben is csak sokkal hátrányosabbak fognak maradni, mint a keresztirányban jól szellőztethető, mindkét oldalról megvilágitott utcai lakások.

A közmunkatanács az uj épitésügyi szabályzatba, éppen e sorok irójának javaslatára, bevett egy olyan pontot, mely szerint a hatóság zártsoru beépitési tömböknél nagyobb összefüggő légür biztositása céljából előirhatja, hogy a tömb belsejében lévő összes udvarok egymással összefüggően helyeztessenek el és hogy ezen összefüggő udvarterületen épiteni nem szabad, de ez csak egy fakultativ jog, melynek üdvös kihatása attól függ, hogy a hatóság mily mértékben fog majd ezzel a jogával élni.

Egy másik nagy hátránya az uj épitésügyi szabályzatnak, hogy nem tartalmaz semminemü kifejezett könnyitéseket olyan épitkezések számára, melyeknek célja a Budapesten annyira szükséges 1. és 2 szobás kislakásoknak szaporitása. Külföldi modern épitésügyi szabályzatok az ilyen épitkezéseket mindennemü könnyitésekkel igyekeznek elősegteni, mig a budapesti uj szabályzatban mindössze csak az az egy pont foglaltatik, hogy a hatóság ott, hol egész tömbök egyöntetü beépitéséről van szó, az épitésügyi szabályzat határozmányaitól eltéréseket is engedélyezhet. Ez a pont tehát lehetővé teszi legalább azt, ohgy az, aki egy egész tömbön akar ilyen kislakásos házakat épiteni, kedvezményekért folyamodhasson, de mindenki be fogja látni, hogy az ilyen tág fogalmazás a kislakások épitésére buzditólag hatni nem igen alkalmas.

Az uj szabályzatnak kezdetben felsorolt előnyei megokolják azt, hogy az uj szabályzat életbelépését örömmel üdvözöljük és minél rövidebb időn belül követeljük. A felsorolt hátrányok viszont megmagyarázzák azt, hogy az uj épitésügyi szabályzatot sem tekinthetjük végleges megoldásnak, hanem rögtön hozzá kell fognunk ahhoz a munkához, amelynek eredménye kell hogy legyen az a végleges uj szabályzat, mely hivatva lesz az összes indokolt követeléseket ugy közegészségügyi, mint gazdasági és szociális téren kielégiteni.

HECHT JELENTI A PECHT — BÁRCZY ISTVÁNNAK.

A krónikás, ha hexaméterekben tudna dadogni és a hellén korszaknak a klasszikusai közé tartoznék, most összekulcsolná a kezét, szemét a magas egek felé forditaná és szent áhitattal kérné a Muzsát, adjon erőt és tehetséget ama nagy, velőtrázó, szivre és lélekre ható eseményeknek a megörökitésére, amelyeknek eleven szem- és fültanuja vala a legszerencsétlenebb esztendő utolsóelőtti hetében, az esztendő utolsó közgyülésén, az ujvárosháza disztermében.

Bizony, bizony, rossz jósok voltunk. Egy héttel ezelőtt azzal ijesztettünk rá a városatyákra, hogy három napig fog eltartani a költségvetés vitája. A városatyák pedig megmosolyogták a hirt: — Mi csak ismerjük magunkat! — mondották.

És valóban, a legszebb kilátások mellett indult meg a közgyülés munkája. Miklós Elemér dr., a közkedvelt tanácsjegyző, szerdán szerepelt először a közgyülésen uj minőségében. A városatyák tömegesen üdvözölték, senki sem volt, aki azt mondotta volna, hogy Sztankovits Szilárd távozása pótolhatatlan veszteséget jelent. Jó szerencsét kombináltak a városatyák abból a körülményből, hogy a karzatot tömegesen lepték el a kéményseprők, akiknek az ügyében interpelláció készült. Később kiderült, hogy a kéményseprők nem voltak eléggé szurtosak, levakarták orcájukról a sürü kormot, mit rákentek a századok, holott a kabala szerint csak a maszatos kéményseprőnek a lényéből sugarzik ki a szerencse.

A kéményseprőknél sokkalta ragyogóbb, üditőbb jelenség is diszitette a karzatot. Ott volt a gyönyörü Dergán Blanche, a Vigszinház rendes tagja, oldalán egy belvárosi városatya feleségével. Elsőnek természetesen Guthi Imre fedezte fel a müvésznőt. Toma Szilárd bátyánk legott látcsövet szögezett feléje, majd a közgyülés Don Jouan-jai legeltették szemeiket a ritka látványosságon. Nem követünk el indiszkréciót, ha eláruljuk az aranyifju városatyák neveit: Biró Henrik, Palotay Ödön, Gálos Kálmán, Ullmann Gyula, Magyar Miklós sorban jelentették ki, hogy az is gazember, aki jobban örül annak, ha Havass Rezső dalmát bölcsességeit meghallgathatja, mintha a szép Dergán Blanche őt hallgatná meg . . .

De félre a profán dolgokkal; valami egészen uj dolog következik. Hecht Ernő háromezer méteres filmet mutat be a városatyáknak. Mindenki rajta van a vásznon és mindenkinek az árnyékában a polgármester enyhe szilhuettje settenkedik. — Itt látható a világ legdrágább iróasztala — mondja a konferánszié és megjelenik az iróasztal boldog tulajdonosa: egy fővárosi iskolaigazgató.

— Kinek a tapétái a legszebbek? — hangzik a kérdés. És felelet helyett a városi bérházak lakóit mutatja a csodafilm. — Mi került háromezer koronába? kérdi Hecht Ernő. — Ez a fekete zongora — válaszolja a beszédes vászon.

Hecht konferánszié kérdez és a vetitőgép fürgén megadja a feleletet. — Kié a legolcsóbb lakás a Vigadóban? — Bárczy Gusztávé. — Ki az a Bárczy Gusztáv? — Testvéröcsese Bárczy Istvánnak. — Miért vásárolta meg a város a Károly-körut 15. számu házat? — Pro primo: a Sugár-utra való tekintettel. Másodszor pedig a statisztikai hivatalnak az elhelyezésére. — Melyik lakik most a házban: a Sugár-ut vagy a statisztikai hivatal? — A harmadik, tisztelt publikum. — Mi a neve a hatalmas harmadiknak? — Rózsavölgyi Gyula alpolgármester ur. — És a bér? — Egyezer korona, kérem alássan.

Igy ment ez tovább, esti hét órától fél kilencig. Hecht Ernő beszélt és szavainak a nyomán sorba kapták fel a fejüket a polgármesterek. A közbeszóló városatyák sem jártak jobban. Bródy Samuról megállapitotta szónok, hogy összeférhetetlen ember, mert tagja a szentlőrinci helyiérdekü vasut igazgatóságának, holott a vasut szerződéses viszonyban áll a fővárossal. Amikor pedig Komlós Ágost védelmébe vette Bródyt, Hecht Ernő, harsány derültséget keltve, igy szólt:

—A gazdag emberek sokkal kapzsibbak, mint a szegények! — Hüvös Ivánt viszont régi ellenfele, Kriszháber Leó torkolta le. A Józsefváros viceadmirálisa nagyon hangos volt,

EMLÉKSOROK

EGY BIZOTTSÁGI TAG EMLÉKKÖNYVEBE

Ne felejtsd el soha a hires győri rabbiválasztást. A rabbit egyhangulag választották volna meg, ha egy, mondd: egyetlenegy zsidó ellene nem szavazott volna. Választás után a rabbi felkereste ezt a zsidót és megkérdezte tőle, hogy miért szavazott ellene. „Rabbi — felelt a zsidó — ha én is kegyedre szavaztam volna, tudta volna-e kegyed, hogy én a világon vagyok, eljött volna-e hozzám és szóba állt volna-e velem?" Hogy ennek a történetnek a tanulságát hogyan használd ki a közgyülésen, óh, bizottsági tag, azt rád bizom.

⁂

Társalgásközben gyakran ejtsd el e szavakat: „Vázsonyinak azért mégis vannak hibái, elvégre ő is ember." Ezzel nagyon gyarapitod a tekintélyedet, mert mindenki azt fogja hinni, hogy Vázsonyi legjobb barátai közé tartozol.

‡

Olyan napokon amikor egész délelőtt vártál a polgármester előszobájában, és mikor végre eléje kerültél és egy félóráig kunyoráltál nála, hogy nevezze ki a ságorodat egy magasabb fizetési osztályba, mondom, az ilyen napon, ha délután közgyülés van, akkor gyere be a terembe, amikor már mindenki helyén ül és ne köszönj a polgármesternek. Mindenki azt fogja mondani: „Ez aztán az önérzetes puritán, ennek bizonyára nem kell semmi."

⁂

A szónoklás is szép dolog; de leghasznosabb mégis: feliratkozni és letörülközni. Némely városi szónoknak azok a beszédei jövedelmeztek legtöbbet, amelyeket nem mondott el.

⊙

A közgyülésen négytől ötig mindig, minden kérdésben légy ellenzéki. Semmiféle igazi meggyőződésednek soha sincs annyi értéke bizonyos emberek szemében, mint annak a meggyőződésednek, amelytől kapacitáció útján eltéritettek.

⁂

Főként — és még egyszer — soha ne felejtsd el a győri rabbiválasztást.

Molnár Ferenc.

A HUSTÓL A KARÁCSONYFÁIG.

Lépj be, idegen, a központi vásárcsarnokba és nyomban látni fogod, hogy a husevők városában vagy. A rettentő hordály, melynek drága épitésénél nem jutott szerep sem izlésnek, sem művészetnek, véres husoktól piroslik. Amit a szem felkap, mind hus, hus, borjak, marhák friss törzsei lógnak szögeken, elől, hátul, jobbra, balra, hirdetvén minden földi lény végzetét, a mely az embernek van alárendelve. Valakitől valaha valahol hallottam, hogy vegetáriániusok is vannak Budapesten, sőt egy vegetáriánus vendéglőt is tartanak fenn. Járok a husok töméntelen sokasága alatt és csodálom vegetáriánus embertársaimat a reménytelen energiájukért, amellyel ezt a husevő népet meg akarják hóditani a gyomorbajok és a reumák százféle válfajától. Ilyenek lehettek az első keresztények a bünös Rómában. Titokban, ismeretlenül terjesztették az igét, cirkusz, máglya, a keresztfa utján idvezültek, de akik utánuk jöttek, a győzelmes keresztények, palotákban lakmároztak, szeretőket tartottak, csak hirdették a Krisztust és pogány módra éltek. Mire a vegetáriánusok meghóditják Magyarországot, ők is jól kisütve fogják enni a beafstiket.

A központi vásárcsarnoknak egyéni illata van, amely nem tévesztendő össze a többi, kisebb csarnokéval, ahol kevesebb a hus és három napos és három hetes zöldségek illata keveredik össze a savanyitott káposzta aromájával. A központi vásárcsarnoknak friss vérszaga van, kissé vad és bóditó, aki nem otthonos ebben a légkörben, azt meghökkenti. Mint valami utvesztő, tükrös varázskastélyban, ugy járunk a mészáros- és hentes-bódéktól szegélyezett szük utcákon, szemünkben egyre vértől csepegő állat-tetemek tükröződnek, ami az első öt percben imponáló és félelmetes, de aztán megszokjuk és monotónná lesz, mint a csaták zaja a harcedzett katonának.

Üdülni akarunk és a természet szelidebb produktumait, a zöldséget, a gyümölcsöt keressük. Találunk is, de keveset. A nagy vásárcsarnokot a böles tervezők kicsinyre szabták, hovatovább ott tartunk, hogy egy óriási központi mészárszék lesz belőle és a többi élet, a gabona, zöldség, gyümölcs és az élelem száz és száz egyéb tárgya kiszorul a nyilt piacra, a szabad ég alá. Holott, ha jól tudom, az én laikus eszemmel a modern vásárcsarnok elmélete azért diadalmaskodott, hogy végét vesse a nyilt piacnak, ahol eső, por éri az árut s ahol hatósági és közegészségi ellenőrzés sokkalta nehezebb, mint a födött helyen. Ennek a derék elméletnek megcsufolására alakult ki a vámház mentén, a Duna partján a kolosszális nyilt piac. Hajnalonta számos hajóból, még több vasuti kocsiból ideömlik a java annak, amit e szép és szomoru ország áldott földje terem, termelők, nagyárusok itt állitják közszemlére az élelmi szerek tömkelegét és a kelő nap első sugára az emberi gyomor káprázatos Eldorádóját ragyogtatja meg. Mi szem-szájnak inyére, minden itt van, éhesek és gyermekek álmának ez a valósulása, boldog az, ki pénzzel jö ide. Az első napsugárral együtt megérkezik az első kofa, nyomában a többi, férfi kofák, szivarral a szájukban, sokszor tincsekkel a fülük felett, hadvezéri pillantásokkal mérik végig a terepet, mohó szemük ugrál mint a nyul, siklik, mint a béka, egykettő és megtalálják, amire szükségük van. Hideg szél dudorász a Duna felől, szárnyára veszi az alkudozók zsibongását, eladók és vevők foga vacog a hidegtől, de a zsebekben melegit a pénz, az üzlet izgalma feszíti az izmokat, gyors, határozott szavak, vételt megpecsételő parolák esnek. Nincs idő a hosszas alkudozásra, mohón jönnek a vásárlók, gyorsan kell cselekedni, nehogy a kinálkozó jó vételt meghiusitsa a konkurrens, percek alatt vándorutra kelnek a százasok és ezresek, nyomban előállanak a szekerek és viszik a megvásárolt életet a városba, ki kofának, kereskedőnek, 10—20—50 százalékos haszon mellett. Budapest legreálisabb üzletei itt köttetnek a Dunaparton, itt, ahol készárut készpénzért vesznek s ahol minden elkél. Mire a legfrissebb háziasszony idetipeg, már alig van termelő, csak csupa kofa, aki göggel ül az imént megszerzett áruja előtt, nem hagy magával alkudni és kurtán, kimérten szabja meg az árakat.

Bizonyára édes a budapesti háziasszony hajnali álma, — de drága. Drágább, mint a hajnal táján hazatérő férj mulatozása. Drágább, mint a házbér, mint az uj formáju téli kalap és a mosómedve bőréből való karmantyu.

Jajgatva panaszkodnak a hölgyek az élet drágasága miatt pedig ha csak egy órával hamarább hajtanák álomra szép fejüket s egy órával korábban kelnének, hogy a vámházmenti Dunapart friss levegőjén felüdüljenek, sokkal jobban

---

mire Kriszháber leintette imigyen:

— Fogja be a száját, kisember. Ha beszélni akar, szaladjon a papához. Odahaza akár egész balletet elfütyülhet, itt azonban hallgatnia kell!

Hüvös Iván megfogadta a tanácsot és most már nyugodtan ült a helyén. Hecht pedig még egyszer ráteritette a vizes lepedőt. Szólt a házi kezelésbe vett városatyákról, a tanács szinekuráiról, a Városiról, a pazarlásról és nagyzolásról és a polgármesterre célozva, megállapitotta, hogy a sokszor dicsőitett zseni évente milliókba kerül.

A beszéd hatása rendkivüli volt. A megdöbbenés kiült a városatyák arcára, a tanács tagjai pedig kinosan feszengtek a helyeiken. A végén pedig elementáris erővel tört ki a régóta visszafojtott indulat a városatyákból, Hecht Ernőt igen sokan és nagyon lelkesen éljenezték.

Ötven ember sem volt jelen másnap, amikor a polgármester védőbeszédét elmondotta. Bárczy Istvánnak nem volt jó napja. Feltünően dadogott és csak akkor jött meg a hangja, amikor a többszöri közbeszólásokból nyilvánvalóvá lett, hogy Bischitz Miksa az elkeseredés elszántságával támogatja őt. A polgármesteri kórus legbuzgóbb tagjai a Józsefvárosból kerültek ki. Nagy Mór és Kelemen Adolf szüntelenül helyeseltek, amikor Bárczy István azt bizonyitgatta, hogy a fölösleges kiadások nem rugnak nagy összegre. Meg is jegyezte valaki, hogy a Bischitzekre és Nagyokra is áll a német közmondás: Einem „Kibitz und einem Agenten ist nichts zu teuer" . . .

Bágyadt helyeslés, heves ellentmondás kisérte a védőbeszédet, mely után Bittner Jakab alapos birálatban részesitette az élelmiszerüzemet. Beszéde közben egy pár községi szafaládét tett le a városház asztalára, mire a városatyák rágyujtottak Szép Ernő hires kabarédalának a refrénjére: „. . . fürészpor hull ki belőle!" . . .

Ember Károly embertelenséget követett el: dermesztő unalomban közel másfél óráig szónokolt. Baranszky Gyula viszont felállitotta azt a nevezetes tételt, hogy a munkanélküliségnek a problémája megoldottnak tekinthető, mert a lelkivigasz, szerinte, mindent pótol, még az elsőrendü életszükségleteket is. Amikor pedig egyesek hitetlenül csóválták egymás fejeit, Rózsavölgyi Gyula kedves szelidséggel szólt:

— Ne tessék a szónokot meggyőződésében megingatni! Nem is próbálta megingatni senki sem, sőt még azt sem kivánták a szónoknak, hogy lelki vigasszal táplálkozzék állandóan. Egyedül Winter bácsi neheztelt Baránszkyra, amiért a költségvetést állandóan két részletben ejtette ki, igy: büd-zsé . . .

A harmadik nap szenzációja Elek Pál megjelenése volt. Az Erzsébetváros padsoraiban foglalt helyet, Paksy Béla és Dán Leó között s nagy érdeklődéssel hallgatta Forbáth Imre dr. értelmességtől sugárzó, okos beszédét. Oláh Dezső a fogalmazói kar sérelmeit panaszolta el, Rónay Károlynak viszont nagy sikere volt, mert inditványára törölték a költségelőirányzatból a főpolgármesteri autó fentartási költségére szánt tizenegyezer koronát. A városatyák azt mondták Bárczy Istvánnak, hogy ha nincs főpolgármester, hát nem kell főpolgármesteri autó sem.

Erre a napra esett a hirhedt Therápia-ügy elintézése is. A derék Füredi Mór becsületes igyekezete hajótörést szenvedett a polgármester kortesmunkáján. Bárczy István ráfeküdt a bizottsági tagokra s a végén megszavazták az üzletet, örömére a hitelezők karának s a többi érdekelteknek.

Szombatra is maradt valami a vitából és a Hecht—Bárczy párviadalból. Hecht Ernő felvetette azt a pikáns kérdést, vajjon a Városi Villamos szabadjegyeinek az osztogatása Hüvös Iványak kizárólagos joga-e?

Percel Bélának egészen más fájdalmai voltak. Elpanaszolta, hogy a Széna-téren szük az illemhely, sokkal kisebb, mint pl. a közvetlen közelében álló élelmiszerbódé. Az illemhelyen — ugymond — tolonganak az emberek s a fele kiszorul onnan, az árubódé viszont kong az ürességtől.

A budaiak zugó helyesléssel honorálták Perczel haragos kitörését, mire egy maliciózus demokrata azt a tanácsot adta nékik, hogy helyezzék át az élelmiszerüzletet az illemhelyre, László és Betzék viszont vonuljanak a bódéba.

Ezzel a méla akkorddal végződött a költségvetési vita, a legkeményebb, legkellemetlenebb, amely Bárczy István dr. uralkodásához füződik.

és olcsóbban vásárolhatnának. Panaszkodni a drágaság miatt sokkal könnyebb, mint korán kelni, — olyan igazság, melynek hangoztatásába ne fáradjon bele a takarékos férj.

Mindezekből pedig megértheti bárki, hogy az igazi vásár kiszorult a központi vásárcsarnokból, ahol most csak a husdinasztiák és a huströsztök dominálnak. Ha nem tévedek, ez a vásárcsarnoki elmélet bukását jelenti. A főváros milliókat költött erre az intézményre s most ott állunk, ahol apáink álltak ötven esztendő előtt, áll a vásár a szabad ég alatt s ha vásárcsarnoki hordárok nem lótnának-futnának a termelők, viszonteladók és vevők tömkelegében, senkinek nem jutna eszébe, hogy ez a szabad ég alatt levő óriási vásár a főváros fedett-vásár elméletének csupán kudarcát jelenti. A központi vásárcsarnokot vagy ki kell bővíteni, vagy pedig egy újat kell építeni, meghagyván a régit a jelenlegi állapotában és minőségében központi mészárszéknek.

Érdekes és jellemző a vásárcsarnoki hatóság tehetetlensége, hogy míg a dunaparti nyílt piacon eszeveszett zsúfoltság van, addig a csarnok óriási terjedelmü karzatai csak alig vannak kihasználva. Jelentéktelen bódék, vidékies kisüzem folyik a karzatokon, melyeknek több mint negyedrésznyi területe üresen áll és patkányok estvéli sétateréül szolgál. A karzati árubódékban már nincs se rátartiság, sem öntudat, mohón csalogatják az embert: „mit tetszik, fiatal ur?" De azért van ám, ami itt is tetszik: a virágkereskedők karzata, egy kis tündérsziget a legyilkolt marhák, borjak és disznók tengerében. A kertészművészet minden raffinamentjével találkozunk itt, zöldbe ojtott kék és pirosba ojtott fehér rózsákkal, a szegfük csodálatos változatosságával, nyomorék pálmákkal, óriásra dagadt krizantémumokkal. A kertészet is halad a korral, tetszetős torzokat produkál, a perverzitás itt is hódit.

A központi vásárcsarnok a maga egészében azt igazolja, hogy a gazdája, a főváros nem tud haladni a korral. De már a kofa-előkelőségek, akik a jó szerencse szeszélyéből vagy a protekció erejéből a csarnok palatetője alatt kaptak helyet, a kor magaslatán állnak. Minden bódéban telefon, minden kofánál öt krajcáros napilap. Dél felé már alig van vevő, elcsendesül a forgalom, a kofa-előkelőségek társadalmi lényekké válnak, csendes diskurzus indul meg és szó esik Tisza Istvánról, meg Fedák Sáriról.

Ám odakünn, a Dunaparton nincs szünet, nincs pihenés. Áll a vásár, míg tart a napvilág. Mostanság Erdély és a tót hegyek fenyőerdői teszik tiszteletüket odalent. Egész erdőre való karácsonyfát hoztak bánffihunyadi székelyek és trencséni tótok. Szép szál barna legények ezek a székelyek, a beszédjük tiszta magyar, de már a gunyájuk tisztára oláh. Azt mondják, vagyonos emberek, akik már esztendők óta abból élnek, hogy karácsonyfával látják el a fővárost. A Mávtól szállitási kedvezést kapnak. A fenyőágakat nem vágják le, hanem minden esztendőben uj fenyőket ültetnek s egy-két esztendő multán kivágják a zsenge fát egészében s ebből lesz a szép budapesti karácsonyfa. Csak nagyban árusitanak,kézi kocsira valónál kevesebbet nem lehet tőlük venni. Veszik, hordják szakadatlan a haragos zöld fenyőket, a garai-téri kofa az aprajáit és csunyáját, a hold-utcai a nagyját és szépet veszi. Mert a Lipótváros fogyasztja a legnagyobb és legszebb karácsonyfákat.

Erdősi Dezső.

Rendkivüli alkalmi vételek
női-, férfi- és gyermek-
fehérneműekben
VAJDA MÓR, Deák Ferenc-u. 21.

Budapesten a legjobb és legolcsóbb
POROSZ SZALONSZENET Vágó Rezső szállitja
V. Falk M.-u. 10. tel. 144-11
VII Északi t. p. u. tel. 114-77
A legjobb szén ára (100 kg-ként Pesten K **4.56**
házhoz szallitva ((2 zsák) Budán K **4.60**

Bárczy és a panamák

Szenzációs nyilatkozat a polgármesterről

Azok az „apró smucigságok", amelyeket Hecht Ernő illatos csokorba gyüjtött össze, nagyobbára nem a polgármester személyét érintik, hanem a tanács többi tagjait. Bárczy István legszemélyesebb ügyei közül mindössze a polgármesteri hivatal átalakitását s Bárczy Gusztáv vigadóbeli lakását emlitette fel Hecht Ernő. A szenzációs beszéd általánosságban hánynyult csupán a polgármester ellen. A rendszert, a városvezetési politikát kárhoztatta a költségvetési vita vezérszónoka, emellett azonban nyitva maradt az a kérdés, hogy a kis és nagy halaknak a horgászásában micsoda része, szerepe van Bárczy Istvánnak, vagy nyersebben szólva, felhasználja-e a polgármester az állását vagyonszerzésre?

A törvényhatósági bizottságnak egyik keveset szereplő, de köztiszteletnek örvendő, tekintélyes, elfogulatlan tagja erre a kényes kérdésre igy nyilatkozott munkatársunk előtt:

— Nem szép dolog a polgármester legbelsőbb magánügyeit szellőztetni, de bizonyos ponton ez a kérdés erős vonatkozásban áll a közérdekekkel. Szent meggyőződésem, hogy Bárczy István dr. tisztakezü férfiu, semmiféle panamában nincs és nem volt érdekelve. Eltekintve a korrektségétől, sokkal bohémebb, könnyelmübb ember, semhogy kapzsi módon törekedjék vagyonszerzésre.

A polgármester sokkal ügyesebb, sokkal eszesebb ember ennél. De nincs is szüksége semmiféle panamára. Más dolog azután az, hogy olyan esetekben, amikor valamely tőzsdei tranzakció fővárosi vonatkozással bir, amikor a börzeüzlet szálai a városházán futnak össze: — ilyenkor a tranzakció Napoleonia nem gondol-e a polgármesterre olyan irányban, hogy az ő számláiára is vásárol vagy elad papirokat. Az ilyen árfolyamdifferenciákból származó üzletek ellen a köztisztesség szempontiából nem lehet kifogásunk, mert hiszen nyilvánvaló, hogy a differenciát nem a város, nem a polgárság fizeti, a nyereség néhány spekulánsnak a zsebéből vándorol a tőzsdei hadiárat fővezéréhez és innen tovább.

— Ilyen uton, ilyen megengedett eszközökkel igen sok városatya jutott a közelmultban tekintélyes nyereséghez. Nem is kell tehát bizonyiték annak a valószinüsitésére, hogy Bárczy Istvánnak a fizetésén tulmenő jövedelmei vannak és rangjához méltóan élhet. Mondják, hogy régi időkből származó kötelezettségeinek eleget tett, mondják, hogy telkei vannak stb. A mende-mondák ellenőrzése nem fér össze az izlésemmel. De nem is fontos ez az ellenőrzés, mert az elmondottakból folyik, hogy szó sincsen a polgármesternél illegitim vagyonszerzésről.

Amilyen brutálisnak, kiméletlennek tetszik első pillanatra a kérdés, annyira kézenfekvő és annyira közérdekü. A válasz pedig, amely többet sejtet, mint amennyit mond, bizonyára alkalmas lesz arra, hogy a közvélemény felfogását helyes mederbe terelje.

Viktoria butorgyár
részvénytársaság
lakberendezési mintaterme
Budapesten,
V., Városház-utca 4.
(Kossuth Lajos-utca sarok)
Szabad bemenet.

Ki felelős a Namag-panamáért?

Hecht Ernő nagy beszéde mellett teljesen eltörpült az a felszólalás, amely ugyancsak a közgyülési vita során történt s nem nélkülözi a pikantériát.

Földes Árpád dr. előadta, hogy a Namag, amely tudvalévőleg 150 villamos-auto forgalombahozatalára kapott koncessziót, egyetlenegy autotaxit sem állitott ki, sőt bejelentette a tanácsnak, hogy nincs is szándékában a koncesszióval élni. A Namag a szerződés komolyságának igazolására, a főváros érdekeinek megóvására 225.000 korona kauciót fizetett be a város pénztárába. Amikor pedig elhatározta, hogy visszalép az autotaxi-üzlettől, egyszerüen visszakérte a kauciót s

a tanács nagylelküen kiutalta a 225.000 koronát, holott ehhez nem volt joga.

Kétségtelen ugyanis, hogy a Namag kauciója annak a biztositására szolgált, hogy az autotaxikat ki fogja állitani. Minthogy pedig ennek a kötelezettségének nem tett eleget, a pénz többé nem illette a Namagot, hanem a várost. Idézzük Földes Árpád beszédének következő passzusát:

> Kérem, t. közgyülés, mikor egy tanitónak a nyugdijazásánál 50 koronáról van szó, akkor a tanács előáll, hogy az szabálytellenes, ennek a 39 évig dolgozott embernek nem lehet 50 koronával többet adni. Hanem mikor egy nem tudom, ki által protegált részvénytársaság 225.000 koronát jogtalanul visszakövetel, akkor a tanácsnak joga van a közgyülés megkérdezése nélkül visszaadni.
>
> Dr. *Komlós* Ágost: Polgármesteri imperializmus.
>
> Dr. *Földes* Árpád: Hogy ki tette, nem tudom, de felvilágositást, a közgyülés, azt hiszem, kérhet, követelhet.

A szónok jámbor óhaja nem teljesült: a polgármester nem találta érdemesnek a kérdésre válaszolni. Ez pedig több egy kis smucigságnál, mert 225.000 korona oly tekintélyes összeg, hogy tetemes megkönnyebbülést jelentett volna ez a bevétel a város háztartásának.

Földes dr. felhivását megismételjük tehát. Tisztázni kell, mi történt és felelősségre kell vonni mindazokat, akik ludasak ebben az ügyben.

Munkások harca a községi élelmiszerüzem ellen.

A költségvetési vita jó alkalom lett volna arra, hogy a polgárság rosszalása, igazi akarata Folkusházy Lajos tanácsnokkal szemben kifejezésre jusson. Az alkalmat azonban elmulasztották a városatyák, egyedül Bittner Jakab volt az, aki szóvá tette azokat az anomáliákat, amelyekről minden héten beszámolunk olvasóinknak.

A községi élelmiszerüzem ellen legutóbbi a munkásság is harcot inditott, holott a negyedik rend mindeddig bizalommal és reménységgel nézte Folkusházyék működését.

A szociáldemokrata párt hivatalos lapja megerősitette a Fővárosi Hirlap-nak azt a megállapitását, hogy a főváros sokkal rosszabbul fizeti a munkásait, mint a magánüzemek tulajdonosai. A Népszava a helytelen gazdálkodásban, a folytonos ráfizetésben keresi a magyarázatát ennek, mindenekfölött pedig az üzem vezetőségében.

Tény, hogy Budapesten a szalámi és kolbászárugyárakban 45 koronát kapnak a táblamunkások hetenként. A főváros háziüzemeiben pedig 33—36 korona a szakmunkások hetifizetése. A magánüzemeknél a kezdő munkások bére 33 korona, a fővárosnál 30 korona hetenként. A mészárszékek munkásai 45 koronát keresnek hetenként, a főváros élelmiszerárusitó üzemeiben dolgozó székálló munkások pedig öt koronát kapnak naponta. A magánüzemek munkásait ötven százalékkal jobban diiazzák a rendesnél, ha különórákban dolgoznak. A főváros a tulórák munkáit csak tiz százalékkal fizeti jobban a rendes munkánál. A magánüzemben

nyolc napi felmondási idő jár a munkásnak, a fővárosnál csak egy nap a felmondási idő. A magánüzemek munkásainak munkaviszonyait kollektiv szerződések szabályozzák, a főváros munkásaira pedig rendszabályokat erőszakolnak.

A husipari munkások szervező bizottsága panasszal fordult Folkusházy Lajoshoz, mert az üzemvezetőség még ezeket a munkások ellen készült rendszabályokat sem respektálja, egyben pedig kérte a munkaviszony végleges rendezését. A szervező bizottságnak Folkusházy azzal válaszolt, hogy a panaszok csak állitólagos sérelmek, hogy a munkabér és a felmondási idő kitünő, az életviszonyok mostanában amugy is kedvezőbbek, az uj munkások felvétele pedig csak maradjon a régi.

Folkusházy cinikus válaszára méltó választ adtak a munkások. Az egészben a legjellemzőbb, legjelentősebb momentum az, hogy az élelmiszerüzem-ellenes tábor hatalmas segitőcsapatot kapott s hogy a küzdelemhez éppen az a társadalmi osztály csatlakozott, amely a legszegénvebb s amelyre való hivatkozással az élelmiszerüzem megindult.

Némethy államtitkár

Budapest uj kerületi beosztásáról.

A közeljövő legaktuálisabb problémája kétségkivül a fővárosi törvény revíziója lesz, kapcsolatban a főváros uj kerületi beosztásával. Némethy Károly államtitkárhoz, a belügyminiszterium illetékes osztályának kiváló vezetőjéhez azzal a kéréssel fordultunk, nyilatkozzék a nyilvánosság számára arról, mikorra várhatók a vonatkozó törvényjavaslatok, mik lesznek az alapelveik, hány választókerülete lesz a jövőben Budapestnek stb. Az államtitkár ur igy nyilatkozott:

— Legnagyobb sajnálatomra, a feltett kérdésekre nem válaszolhatok érdemileg. Sándor János belügyminiszter ur őexcellenciája ugyanis fentartotta a maga számára a nyilatkozás jogát. Nagy általánosságban annyit mondhatok csupán, hogy a belügyminisztériumban állandóan folyik a vonatkozó törvényjavaslatok előkészitésének munkája, amely már tul van az anyaggyüjtésen. Az illetékes tényezők felfogását, eszméit ismerjük s reménylem, hogy a készülő javaslatok közmegnyugvást fognak kelteni.

Némethy államtitkár diszkrét és óvatos nyilatkozatából egyetlenegy pozitivum hámozható ki: a fővárosi törvény revíziójáról s a főváros uj kerületi beosztásáról komolyan lehet már beszélni, a munkálatok előrehaladott stádiumban vannak. Hogy ez igy van, legjobban igazolja az a körülmény, hogy Bárczy István dr. polgármester kéthéttel ezelőtt meglátogatta az akkor Abázziában üdülő államtitkárt. E látogatás alkalmával Némethy államtitkárnak alkalma volt a készülő javaslatokra vonatkozó polgármesteri véleményt megismerni.

Tehát még egy kis türelem és mire ismét karácsonyra fordul az idő, ugy lehet, lényeges elváltozáson megy keresztül Budapest politikai térképe s a főváros jelenlegi törvénye.

Holzer
cs. és kir. udvari és kamarai szállító
divathaza
Budapest,
IV., Kossuth Lajos-utca 9.

Nem igaz

A Fővárosi Hirlap sohasem átallotta az igazat megirni és ezentul is mindig, csakis azt irja. Ne tévesszen hát meg senkit a forma, melynek e hasábot szenteltük azért, hogy nehány, utóbbi időben suttogott rágalmat megcáfolunk.

NEM IGAZ, hogy a polgármester előszobájában, a kilincs körül tülekedő, külföldi bankképviselők között a huszár sorszámokat osztogat.

NEM IGAZ, hogy a fővárosi Állatkertben a minap megjelent a kerületi orvos s a ketreceket tulzsufoltság miatt kilakoltatta.

NEM IGAZ, hogy a főváros által megvásárolt Therápia-fürdő a világ legnagyobb balneologiai csodája és hogy ez Budapest legkülönb épitészeti remeke.

NEM IGAZ, hogy a becézett Népoperát — kitünő akusztikája miatt — fedett tenniszpályává alakitják.

NEM IGAZ, hogy az Oedipus Király előadásain az „éhezők kórusát" házi kezelésbe vett bizottsági tagok fujták.

NEM IGAZ, hogy a Városi villamos legutóbb kiadott kétezer szabadjegyét Fü & Fa nevü társaság kapta.

NEM IGAZ, hogy az erdők vadjai a székesfővárosi elélmiszerüzem hatalmas fejlődését halálsejtelemmel szemlélik.

NEM IGAZ, hogy az autótaxik sofförjei csak halálos elgázolásokat produkálnak.

NEM IGAZ, hogy a fővárosi tanácsüléseket, a stenográfia féltékenysége miatt, ezentul grammofonon örökitik meg, nehogy egy szó is elkerülje a nyilvánosságot.

NEM IGAZ, hogy a Magyar Villamossági rt. felbecslésén dolgozó szakértők, a költségek kimélése miatt, a kitüzött terminusnál hamarabb készültek el a munkával.

NEM IGAZ, hogy a főváros tanácsa legközelebb olyan javaslatot tesz, hogy a közgyülés 20.000 koronát szavazzon meg dr. Hecht Ernő költségvetési beszédeinek külön kinyomatására, valódi amerikai panama-selyemrizsszalma papiroson s a könyvet diszes félbőrkötésben az összes törvényhatóságoknak küldesse meg.

Nem igaz! na . . . ha mondom . . . Nem igaz!

Karácsonyi occasió!
Meglepő választék
különleges órakarkötőkben
Világi irü, legjobb szerkezetü
arany vagy ezüst zsebórákban
Pompás müizléssel kidolgozott
cigarettatárcákban
Páratlan szépségü valódi ezüst
ajándéktárgyakban
Mélyen leszállitott előnyárak!
Diszes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve!
Schönwald Imre
óra- és ékszertelepe
Budapest, Deák Ferenc-utca 21.

Vádat emelek . . .

Hecht Ernő dr. beszéde

A költségvetés vitáiának, azt lehet mondani, az elmult hétnek legnagyobb szenzációja, legnevezetesebb eseménye az a méreteiben nagyszabásu, hatásában megdöbbentő, nagyszerü beszéd, amelyet Hecht Ernő dr. a törvényhatósági bizottságnak ez a széles látókörü, alaposan képzett, puritán tagja monmondott el. Ugy hangzott ez a beszéd, mint a polgárság lelkiismeretének megnyilatkozása, mint sulyos vádemelés a polgármester és a polgármester által inaugurált rendszer ellen.

A napilapok, szükre szabott terjedelmük miatt, csupán kivonatosan közölhették a beszédet, amely a következő:

Tultengő hatalom.

T. Közgyülés! Remélem, hogy a költségvetés tárgyalása során helyes és indokolt, ha azt az irányt, amely a város vezetésében uralkodik, szemügyre vesszük és megvilágitjuk. Tudnunk kell, hogy tulajdonképen hova indulunk, milyen célt tüzünk magunk elé és ezt a célt milyen eszközökkel érjük el. Minden uralomnak minden korszaknak meg van a maga jellegzetes vonása és megvan a mai városi vezetésnek is. A mai városi vezetésben egyet lehet megállapitani és ez az hogy jelentkezik az igen tisztelt polgármester ur hatalmának tultengése. Hogy ez jelentkezik, ez igen természetes dolog, folyik az ő egyéniségéből. Az ő személyes kvalitásai és egyébként az ő egész egyénisége igen termszetszerüleg alkalmas volt arra hogy a hatalmat megszerezze és a hatalom birtokában semmi sem természetesebb, mint az, hogy céljai elérése szempontjából a hatalmat fenntartsa, a hatalmat megszilárditsa. Elsősorban függ az ő hatalma a tanácstól, mert hiszen a törvény szerint ő a tanácsnak tagja, tulajdonképen primus inter pares. Hogy a hatalmat megfelelőleg kezelhesse, a tanácsot gyengiteni kell, hogy a maga céljait keresztülvihesse, hogy a maga terveit, amelyek előtt akárhányszor kalapot emelek, megvalósitsa, ahhoz az is szükséges, hogy egy közgyülés álljon rendelkezésére, amely az ő akaratát érvényesitse. A közgyülés tényleg döntő forum volna, a városi szervezet szempontjából tulajdonképen a mi közgyülésünk volna az, amelynek ugyszólván a város vagyoni és minden más ügyét intéznie kell, amint ez régente meg is volt, mert alig volt ügy, amely a tanács hatáskörében elintéztetett és a közgyülés elé egyáltalán nem került. Ma a közgyülés alkotó részeire van széttagolva, itt még egy kisebbség sem képes szervezkedni, többségről szó sem lehet, az sem szervezkedhetik, azonban többség mindig rendelkezésre áll akkor, ha szükséges és akkor, ha egy javaslat keresztülvitele érdekében a t. polgármester ur magát exponálja. Ez a helyzet nagyon fonák egy okból. A polgármester ur tulajdonképen első tisztviselője a törvényhatóságnak, ma vezetője a törvényhatóságnak, ami akkor és ott helyes, ahol a polgármester egy községi pártnak az exponense, ahol a maga hatalmának a gyakorlásában egy ilyen pártnak az irányát viszi előre, ahol van egy párt, amely a felelősséget vállalja a polgármester ténykedéséért, ahol van egy párt, amely az adott alkalommal, mikor már ezt veszélyesnek tartja, azt a polgármestert a helyéből kimozditani és kiemelni tudja. Most milyen a helyzet? Mi kifelé mindnyájan osztjuk a felelősséget. Akármi történik nekünk nincs módunk ennek az irányzatnak, amely az uralmon, a kormányzásban érvényesül, véget vetnie. A t. polgármester ur nyugodtan hivatkozhatik mindig arra, hogy ez a közgyülés akarata, a közgyülés határozta igy.

Dr. Komlós Ágost: És a felelősséget átháritja!

Dr. Hecht Ernő: És semmilyen felelősség ma nem létezik. Ő tisztviselő, ő azt mondja, a tanács tagja vagyok, a tanács végrehajtja a közgyülés határozatát, én a közgyülés határozatát hajtottam végre legjobb lelkiismeretem szerint. Azt a tételt voltam bátor felállitani, hogy a tanács gyenge, a polgármester erős. Ha a tanács gyengesége azon alapszik, hogy a polgármesternek szellemi fölénye és egyéb kiváló egyéni tulajdonságai dominálnak, akkor helyes, ha nem kellene abból kiindulni, hogy a tanácsnál nem bizonyos érdekeltségi összefüggés okozza-e azt. Ne méltóztassék elfelejtkezni arról, hogy maga ez a közgyülés olyan hatalmi eszközöket adott a t. polgármester ur kezébe, amely hatalmi eszközök magukban elegendők arra, hogy a tanács tagjait magától függésben tartsa. Ott van a szervezési szabályrendelet, e szerint a dispozició az ő joga, az ugyan az anyagi érdekeket nem érinti; ott van a fizetésrendezési szabályrendelet, amely szerint csak az ő előterjesztésére lehet magasabb fizetési osztályba jutni; ott van

a nyugdijszabályrendelet, amely szerint csak az ő előterjesztésére tartható meg valaki további szolgálatban; ott van a harmadik hatalmi eszköz, az ideiglenes tisztviselők kinevezése, ma 800 körül van a számuk és ez olyan státus, ahol 4600—4800 K fizetésük van az alkalmazottaknak az első fizetési fokozatban és nagyon jól tudjuk, hogy az ilyen kinevezéseknél a polgármester ur a rendelkezési jogát, ami természetes, magának fönntartotta. Tehát a városnál semmiféle kinevezés nélkülé és az ő mellőzésével nem történhetik. A tanesi választásoknál, a tanács kebelében eszközölt választásoknál, igen természetes, hogy ő dominl.

Példák a takarékosságról.

A takarékosságra nézve azt hinném, hogy akik a város ügyei iránt érdeklődnek, bátran mondhatják azt, hogy akárhol bele lehet nyulni a város gazdaságába, mindenütt méltóztatnak érdekes jelenséget találni. Természetes dolog, én olyan térre nem léphetek, nem vagyok vizsla, hogy mindenhol eljárjak, hanem ugy találomra egyes dolgokat vizsgálat tárgyává teszek. Egyes példákat fogok felhozni, lehetőleg a kisebb takarékosságról a nagyobb takarékosságra fogok menni. Méltóztatnak tudni, hogy a Vigadó bérháza a fővárosé, ott vannak igen kiváló, előkelően berendezett lakások. Meg fogom ismertetni az urakkal, akik részben háztulajdonosok, de inkább bérlők, a főváros ezen javadalmának mikénti értékesitését. Méltóztatik tudni, hogy akárhányszor tárgyaltuk a közgyülésen, hogy a Jánoshegyen lévő vendéglős 600 vagy 700 korona bért fizessen-e, vagy valamely bódé tulajdonosa 300 vagy 350 K-t fizessen-e, mert ezek igen fontos dolgok és a tanács rendszerint sulyt helyez a bérek emelésére. Ott lakik a II. emeleten *Bárczy Gusztáv*, 5 utcai szobáért, 2 előszobáért, 2 konyháért, 2 kamráért fizet évi 2500 K bért.

Dr. Rónay Károly: Szeretném kibérelni!

Blum Sándor: Adok érte 5000 K-át!

Dr. Hecht Ernő: Az egyik lakást birta néhai Vaszilievits alpolgármester. *Ezek fontos dolgok, az egész rendszert jellemzik.* Neki volt 5 utcai szobája, 1 udvari szobája, 1 cselédszobája, 1 előszobája, 1 fürdőszobája és fizetett 2500 K bért. Ott lakik Bódy alpolgármester. Van 5 utcai szobája, 1 udvari szobája, 2 cselédszobája, 3 előszobája, 2 konyhája stb fizet 3000 K évi bért.

Dr. Bródy Samu: És a bogarakat is beszámitotta?

Dr. Hecht Ernő: Kérem, méltóztassék várni, mert ha nem vár, a bizottsági tag urnak is sorát fogom ejteni, *Bródy* biz. tag urról is meg fogok emlékezni, ha kivánja, felszólalásom során, mert szóba kerülnek azok a bizottsági tagok is, akik ma *a polgármester urtól függő helyzetben vannak.* (Halljuk!) A III. emeleten lakik az alpolgármester urnak, azt hiszem, az anyósa, az fizet három utcai, egy előszobáért, minden mellékhelyiséggel évi 1400 K bért. (Közbeszólás: Olcsó!) Nem lehet az olcsó, mert annak idején a tanácsbeli urak, mikor a lakáskérdés megoldására vonatkozó előterjesztést tették a közgyülésnek, ők a legjobban tudták, hogy a lakások drágák, hivatkoztak és utaltak arra, hogy nagy lakásuzsora folyik Budapesten. Kétségtelen, hogy ezek a lakások nem lehetnek valami olcsók, még azt jelentem ki, hogy ebben a házban van lift, a lakások a legelőkelőbben vannak felszerelve Annak a 2500 koronás lakásnak a minimális ára 6500 korona, annak a lakásnak, amelyben Bódy alpolgármester ur lakik, a minimális bére 7000 korona, (Zaj) ahol pedig egy családtagja lakik, annak a lakásnak a minimális bérértéke 3000 korona. (Zaj.) Vagy-vagy, *vagy gazdálkodunk rendesen, vagy vonuljunk ki.* A községi adót mi fizetjük, a községi terheket mi viseljük. Ha keresem a módot arra, hogy bemutassam azt, hogy milyen gazdálkodás folyik itt, — méltóztassék ezt megbecsülni. — Hogy ezek a bérek igen alacsonyak, azt maga a tanács is elismerte, Vaszilievits alpolgármester halála után azt a 2500 K-ás bérértékü lakást, pedig a tanács nem szokott uzsoráskodni valami jóbaráttal szemben, 5200 K-ért adták bérbe.. Megjegyzem, hogy az az 5200 K is a valóságos bérérték alatt van. Hogy azokról a lakásokról fogalmuk legyen a bizottsági tag uraknak hogy milyen lakások vannak ott, mit invesztál a főváros azokba, ismertetni fogom az egyik lakás fürdőszobáját, a szalonját és hálószobáját, megfelelő diszkréció mellett. Az urak nevetni fognak. Van folytatása is ennek. A Károly-körut 15. számu házat megvették a kisajátitási alap terhére 1,500.000 koronáért és ez a ház 2 százalékot hoz. Ennek a háznak a II-ik emeletén egy 4 utcai és egy udvari szobából álló lakást a tanács tavaly 8900 korona költséggel teljesen helyreállittatott és ezt a lakást évi 1-000 korona bérért bérbe adták Rózsavölgyi most elnöklő polgármester urnak.

Hüvösék birodalma.

Most áttérek egy másik térre. Annak idején, amikor a városi villamos vasut részvényeit megszereztük és amikor első alkalommal volt módunk egy ilyen részvénytársaságban közreműködni, a pénzügyi bizottság tárgyalta ezt a kérdést és Vázsonyi biz. tag ur felvetette a kérdést, mi lesz a vasut igazgatóságával. Azt mondta a polgármester, minthogy a város érdeke azt kivánja, hogy hozzáértő független emberek legyenek azok, akik a város érdekeit képviselik, egyetért teljesen Vázsonyi biz. tag urral. Kérem, a polgármester, mikor ezen csekély 30,000.000 koronát ott befektettük, azt sem tartotta szükségesnek, hogy ezt a közgyülést informálja, hogy miképen is akarja a város erejét ott érvényesiteni, kiket akar, hogy és miképen és milyen kvalitásu embereket, milyen szempontból akarja kezelni azokat akiket oda be akar ültetni, hanem egyszerűen megtette, hogy az igazgatóságba beválasztatta *Bódy* alpolgármestert és *Rényi* tanácsnokot. Kérem, a tanácsi inkompatibilitásnak egy ujfajta tipusát állitotta fel ez a rendszer. A tanács tagjai, *Vaszilievits, Bódy, Rényi, Festetich, Piperkovics, Folkusházy,* nem tudom, van-e még, részvénytársaságokban ülnek, van olyan, aki két-három felügyelőbizottságban . . .

(Közbeszólás: Mikor dolgoznak?)

Dr. *Hecht* Ernő: . . . és természetszerüleg, mert a szentlőrinci és a földalatti vasút is konszernjébe tartozik, itt sem volt elég a maximális 12 igazgatósági tag, hanem külön alapszabályváltoztatással 14-re, a felügyelő bizottsági tagok maximumát pedig hétről kilencre emelték csak azért, hogy tisztviselőtagokat tegyenek bele. Természetes dolog, mindenhol és minden igazgatóságban városi tanácsnokok ülnek s arról sem tudunk, csak az ujságból és kérdezősködés folytán, hogy a városi üzemeknél, például a gázgyárnál újabban elhatározta a tanács, hogy végrehajtó bizottságot alakit a tanács tagjaiból, akik az üléseken való részvételekért fejenkint 3000 koronát kapnak. Akkor többé a részvénytársaságok erkölcseiről itt többé ne legyen szó. A köztisztviselőt egészen másképpen kell elbirálni, a köztisztviselő kenyérkereső pályára megy, tudja, hogy ott nem szerezhet soha vagyont, hogy nem fog ott végződni hivatali pályája, hogy pazar és fényüző életet folytathasson. De ot van a tisztviselői dekorum, arra helyez sulyt, s arra, hogy dolgozzon. S ha nem igy lenne akkor tessék föllapozni a Fővárosi Közlönynek azon lapjait, mikor a fizetésrendezésről volt szó. Idézhetem, azt mondta a polgármester: „Most már minden tisztviselő minden munkaidejét ennek a városnak szentelheti.“ Nem lehet az, hogy egy tisztviselő, aki itt volna elfoglalva egy bizottsági ülésen, ne hivja azt össze, mert odamegy, ahol prezencmárkát kap. Itt egy bizottsági ülésen 8—10 szónoklatot kell végighallgatnia, két-három óra hosszáig ingyen kell itt ülnie, amott, ahol egy esztendőben 10-szer kell megjelennie, 6—10.000 korona honoráriumot kap. Ez kettős inkompatibilitást jelent. *A polgármester beültet és kimozdit.* A beültetés kellemes, hanem a kiemeltetés sokkal kellemetlenebb. Méltóztassék venni a másik függőséget, amely fennáll a mi viszonyaink között, ahol a városi villamos vasutnál egy hatalmas bizottsági tag áll az élén, ahol tehát arról lehet szó, hogy a tanácsnok, mikor itt az ő előléptetése kerül emlitésbe, milyen visszás helyzetben van, hogy ott benne van az igazgatóságban. De erre nincs is szükség, ott van a szerződésünk a vállalatokkal, de ha meg van, ha a mienk már egyszer a részvények többsége, beleültetünk tisztességes ruiembereket. . . Független embereket akartam mondani és felemelhetjük az igazgatósági tagságnak az erkölcsi nivóját azzal, hogy azt mondjuk, te a város megbizásából foglalod el ezt a helyet, de a honoráriumot leszállitjuk. Van erre példa a város igazgatásában. Ott van a vásárpénztár, ennek az évi forgalma 300,000.000 korona, és ez üzlet, nem vasuti üzem, ahol a kocsik ide oda szaladgálnak minden nap, ahol semmi más dolga nics az igazgatóságnak, mint a forgalmat ellenőrizni, ahol, ha arról van szó, hogy egy tranzakcióba belemenjünk, ugyis mi biráljuk el. Méltóztassék venni a fonák helyzetet, ott ül a tanácsnok, az alpolgármester, ha az igazgatóság előterjeszt valamit, ugyanő itt elbirálja, ugyanő referálja a bizottságban, a tanácsban, itt a közgyülésen, mindenütt a szavazatával támogatja. Méltóztassék azt venni, hogy mikor ott percentualiter kapja a tantiémet, nem nagyobb érdeke fűződik-e ahhoz, hogy minél nagyobbat kapjon. Az emberek az ilyent nagyon hamar megszokják s az ilyen téren, amint az egyes tanácsnokok belelülnek a jövedelembe, nagyon hamar jön meg az étvágy, s aki egyszer belekóstolt az igazgatósági vagy felügyelőbizottsági tantiémekbe, nagyon hamar megszereti az ilyent. Azt hiszem, hogy ezt nekünk rendszerré tenni nem lehet és nem szabad. Nekem egy független tanácsra, nekem ott olyan emberekre van szükségem, akik a meggyőződésüket szabadon érvényesitik. Megengedem, a polgármester igen eszes ember, tehetséges, ügyes ember, azonban ne felejtsük azt el, hogy ez husba vág akkor, ha az egyes kérdéseket nem helyesen oldjuk meg a városi igazgatásban, vagy a városi háztartás tételeiben. Méltóztassék venni az ő egyéniségét, akiknek volt alkalmuk tapasztalni, tudják, hogy ha ő egy kérdést felkarol és akár milyen vehemenciával tudja ezt tenni. Igaz, hogy egy héten belül változik a nézete, amint az autóbusz kérdésében történt, először kikaptunk azért, hogy ne adjuk vállalati kezelésbe, mert akkor az volt a kivánsága, s másodszor is keresztül fogja vinni az akaratát, hogy az annyira dicsért házikezelésbe vegyük. Tisztelt közgyülés ezen a téren rendet kell teremteni, de tovább is kell menni ezen kérdések megvilágitásában. Itt van maga a közgyülés. Ezelőtt a közgyülésen voltak inkompatibilis bizottsági tagok, akik vállalatoktól függtek. Ma egy uj tipus van: *a házikezelésbe vett bizottsági tagok.* (Derültség.) A házikezelésben vannak üzemeink, ahol a bizottsági tagok a város alkalmazottai és itt helyet foglalnak. Azután van részvénytöbbségünk a városi villamos vasutnál, amelynek a konszernjébe tartozik két más vállalat. Ott az urak közül többen is foglalnak helyet. Foglalnak helyet bizottsági tagok a városi vasutnál, a Szentlőrincinél és a földalattinál. Ezek a bizottsági tagok nagyon jól tudják, hogy ma a poglármesteren áll, hogy ők ott benmaradjanak vagy sem. Mármost méltóztatnak tudni, s ha ere a térre terelem a dolgot, *Bródy* Samu bizottsági tagtársam igazat fog nekem ebben adni, ő is ül ilyen vállalatban, akkor méltóztatnak látni. . .

Bizottsági tagok — házi kezelésben.

Dr. *Hecht* Ernő: Nem arról van szó kérem, ki van rászorulva, a gazdag ember mindig kapzsibb, mint a szegény! T. Közgyülés, hogy ez milyen függőségi helyzetet teremt, egyre hivatkozom. Emlékeztetem a t. polgármester urat arra, hogy ezen a helyen állott fel Heltai Ferenc volt főpolgármester s beszélt egyszer egy tanácsi javaslat ellen, mikor egy kalandos terv volt a villamos üzemmel. Emlékszik a polgármester ur, hogy méltóztatott letorkolni Heltait azért, mert ő, aki a város szolgálatában áll, a tanács javaslata ellen emelt szót. Az urak közt összeütközés volt ebből, amelyet békésen elintéztek. Ez nem olyan kicsi dolog, ha erős egyéniséggel állok szemben, nem tudom a függetlenségemet megőrizni, ez nem zsenirozza magát, ha keresztül akar vinni valamit, hogy velem szemben exponálja magát. Te az alkalmazottam vagy, tessék eljönni szavazni. Ott van még egy inkompatibilitás. Sohasem volt rá eset, hogy a közgyülés egyes tagjai a várossal direkt szerződéses viszonyba kerültek volna. Ő épitészeket megbiz, megbizatásokat osztogat, ezek szerződéses viszonyba kerülnek, honoráriumot keresnek a városnál s ha hozzá vesszük ehhez, hogy vannak egyébként is vállalatok, amelyekkel szerződéses viszonyba vannak olyanok, akik itt ülnek, ha hozzávesszük azt, hogy nincs magának a közigazgatásnak, a város intézményeinek valamely terrénuma, ahol nem a protekció, nem a biz. tagok utánjárása és sulya határozna abban, hogy valaki alkalmaztassék, vagy valamely ügy keresztülmenjen; ha hozzávesszük, hogy az utolsó évek nagy épitkezései folyamán mennyi vállalkozó összeköttetésbe lépett ezzel a várossal s mennyi vállalkozó támogattatott jóakaratu biz. tagok részéről — ne méltóztassék félreérteni, ne tessék azt gondolni, hogy panamázott, vagy keresett, hanem utóvégre akárhányszor megtörténik, hogy a biz. tag szivességből vagy hatalmi érdekből vállalkozókat támogat . . .

Dr. *Hecht* Ernő: A központi hatalomnak nem kell terjeszkedni a házikezelés folytán. A házikezelésben teljesen független emberek kellenek, akik ebben a törvényhatósági bizottságban nem foglalnak helyet. A házikezelés helyes, hanem érvényesiteni kell azt a törekvést, azt az irányt, amelyet vele el akartunk érni. Itt van a városi villamos részvényeinek megvétele, annyi mintha házikezelésben volna ez a vállalat, ha a részvények többségével mindenképen disponálok. *(Hüvös Iván közbeszól.)* Majd akkor tessék beszélni, ha felszó'al.

Hüvös Iván: Akkor beszélek, amikor akarok. (Zajos felkiáltások: Ohó!)

Kriszhaber Leó: *Menjen haza a papájához. Ott beszéljen.*

Dr. *Hecht* Ernő: Nagyon rosszkor jelentkezett Hüvös Iván ur, most önre kerül a sor. (Derültség.) Majd azután szóljon. T. Közgyülés! Azt mondtam, hogy a házikezelésbe, ha akár egy üzemet, akár csak a részvények többségét megszerzem, bele kell vinni egy erös akaratot. Ez a vállalat az enyém, itt ennek vagy annak kell lennie. A villamos vasutnál a fődolog a helyes technikai vitel. Ebben a városi villamos vasut igazgatóságában ott ül a tanácsnokok sora, élvezi a dus javadalmakat és mi történt? Azt a technikust, aki a legtehetségesebb, a megteremtője volt ennek a vasutnak, akire tehát szükség volna, kiundoritják ezen állásából, az ott hagyta a szolgálatot és mi sem történik. Hát ehhez kell, hogy igazgatóságban a mi tanácsnokaink üljenek? Ehhez kell nekem a részvények többsége? Hiszen, ha nekem nincs részvénytöbbségem, sokkal kedvezőbb helyzetben vagyok, mert a vasutnak sokkal több kellemetlenséget tudok szerezni, mintha ezzel a saját husomba vágok. T. Közgyülés! Sok hiba és sok baj van itt. Azzal, hogy a részvénytöbbséget megszereztük, azzal a közlekedésügyet agyonütöttük. Ma egyetlen kérdésnek kellene dominálnia, a közlekedési érdeknek. Ez egyáltalán nem dominál. Ma az a kérdés, melyik társaság kerekedik felül. Meg kellett volna oldani a Kossuth-utcai vonalat. Itt tárgyaltuk a programot. Van vállalatunk, vegye ez a kezébe, vagy vigye a másik keresztül . . .

Vázsonyi Vilmos

a kommunális többségi párt szükségességéről, a fővárosi törvény revíziójáról, a polgármester hatalmáról, a felelősségről, az „apró smucigságokról".

Az önkormányzatnak ideália az, hogy legyen egy többség, amelynek egységes kommunálpolitikai programmja van s e programm alapján, a többségi párt kebeléből kerüljön ki a polgármester és a tanács többi tagja. A kommunális politikát nem szabad összetéveszteni az országos politikával. Bizonyíték erre az angol példa. Londonban, a községi tanács első megalakulásánál két párt keletkezett: a progresszív párt és a konzervatív párt. A progresszivisták három országos politikai pártnak a híveiből állottak: a liberálisokból, a radikálisokból és a munkásságból.

Nyilvánvaló, hogy minden visszásságnak azok a khaotikus állapotok az okai, amelyek a mi önkormányzatunk terén uralkodnak. De a mostani idő nem alkalmas semmiféle törvényalkotásra. Természetes, hogy feltétlen híve vagyok a fővárosi törvény revíziójának. Csakhogy a revizió — hogy egy triviális hasonlattal éljek — olyan mint az éjjeli edény: felhasználhatjuk eredeti rendeltetésére, de pezsgőt is önthetünk belé. Már pedig én nem vagyok hajlandó Tisza István éjjeli edényének a tartalmával megismerkedni, még akkor sem, ha pezsgő van benne. A mai törvénytelen rezsimet ki kell bőítölni, szó sem lehet most semmiféle revíziós kísérletről, a független számszék felállításáról, mert nyilvánvaló, hogy Tiszáék a számszéket is a maguk céljaira szeretnék felhasználni.

Két izben tettem kísérletet az egységes elvi alapon álló kommunális többségi párt megalakítására. Első izben a koalició idején sikerült is összehoznom a pártot, ez az alakulat azonban nem volt egészséges, mert csak a demokraták léptek be a pártba megállapodott kommunális programmal, a párt többi része szabadelvűpárti emigránsokból állott, akik az özönvíz elől az én bárkámba menekültek. A progresszív adózásnak és a gázgyár megváltásának a kérdésénél azután magam robbantottam fel a pártot, mert kiderült a politikai számkivetetteknek elvtelensége.

A koalició bukása után értekezletet tartottunk a városházán, amelyen ismét az egységes kommunális többségi párt megalakításáról volt szó, de szélesebb keretben, az országos politika bevonásával. Meg akartam alakítani a városok képviselőinek szövetségét, mire Heltai Ferenc, Márkus József, Sándor Pál felszólítottak engem, hogy lépjek be velük együtt a munkapártba. A feleletem az volt, hogy nem lépek be, mert az urak nem fognak velem együtt kilépni. „Az önök szolidaritása — mondottam — csak a belépésre vonatkozik, a kilépésre nem". Később Tisza István meglátogatta Bárczyt s minden áron meghiusítani igyekezett az alakulást, amely azután el is maradt.

A mai helyzet mellett a polgármester velünk győz, de nem bukik. Bizonyos, hogy a polgármester befolyása, hatalma tulnagy, az adott viszonyok között azonban nem lehet ezen csodálkozni s talán jobb is, hogy a hatalom a polgármester kezében van, nem pedig a kormány hü mamelukjainál.

A felelősség kérdése egészen világos: mindenki a saját cselekedeteiért felelhet csupán. Nekünk ma voltaképpen nincs is önkormányzatunk. Az adminisztrációnális ügyeknek kilencven százalékát egy zárt körü társaság, a tanács intézi. Mi csakis a feltétlenül a közgyülés elé tartozó és a közgyüléshez felebbezett ügyekben dönthetünk. Ezen a ponton összekapcsolódik a téma a főváros költségvetési vitájában elhangzott vádbeszéddel. Én a minima non curat praetor-elv alapján állok. Bizonyos, hogy a tanácsnak a látszatra is vigyáznia kell, de a felhozott vádakat mégsem találom sulyosaknak. Ha szénaszekér halad az uton, vagy mésszel telerakott kocsi, a szénából is, a mészből is a földre hull az uton egy elenyészően csekély mennyiség. Ez azonban nem lényeges, a fő az, hogy a széna, vagy a mész jó minőségü legyen és olcsó. Ugyanigy vgyunk az állitólagos panamákkal is, amelyek már csak azért sem panamák, mert bizonyos, hogy ha a közgyülés elé hozta volna őket a tanács, ugy a közgyülés minden tételt megszavazott volna. Ami pedig az inkompatibilitást illeti, erre nézve az a meggyőződésem, hogy az inkompatibilitás a városházán apró kis egérfogó, amelybe a szegény koldusokat, apró férgeket könnyen be lehet csalni édességekkel, amelyet azonban közben az inkompatibilitás fenevadjai vigan agyontaposnak.

Alkalmam volt az utóbbi időben a vidék erkölcsi és politikai felfogásával megismerkedni. Borzasztó pusztulást vitt véghez a lelkekben a munkapárti korrupció. A jó vidék erkölcsei teljesen romlottak. Budapest ma az ország egyetlen üdve, reménysége. Ha Budapest nem volna, kivándorolnék az országból.

Közgyülés? Tanács?

Nyilatkozik egy tanácsnok és egy városatya.

Hogy a városházán nem megy minden, sőt semmi sem megy ugy, ahogyan mennie kell, azt ma már a legedzettebb mamelukok sem tagadják. Rossz illatok keringenek a városházi levegőben, a költségvetés vitáját nehezen fogja kiheverni a polgármester. A vita során nagy jelentőséget nyert az a kérdés, ki a felelős a történtekért, általában pedig a városházán uralkodó rendszer kinek a számlájára, kinek a rovására irandó. Kinek köszönheti a polgárság, hogy rossz a hire, szomoru a helyzete a fővárosnak: a tanácsnak-e, vagy a közgyülésnek.

Két nyilatkozatot kaptunk ebben a kérdésben, az egyiket a tanácsnak egyik tagjától, a másikat a közgyülésnek egyik keveset szereplő, de annál tekintélyesebb tagjától. Egy dologban egyeznek a nyilatkozatok: a tanácsnok is, a városatya is kikötötte, hogy a névtelenség homályában maradjon. Ez a körülmény azonban mit sem von le a nyilatkozatok érdekességéből.

A tanácsnok igy látja a helyzetet:

— Hecht Ernő annyira tisztában van a tanács és a polgármester egymásközötti viszonyáról, hogy az információja csakis a tanácsnak valamelyik tagjától származhatik. Tény, hogy amióta Bárczy István a polgármester, azóta a tanács hatásköre csakis formai jelentőségü. — „A tanács én vagyok!" — mondhatja büszkén a polgármester, akinek az akaratával szemben semmiféle ellenvéleménynek nincsen sulya. Igen sokszor megtörtént, hogy a polgármester a legbrutálisabban, egyenesen sértő módon rátámadt egyikmásik tanácsnokra, aki más álláspontón bátorkodott lenni, mint ő s ennek az álláspontnak kissé nyomatékosabban mert kifejezést adni. Különösnek és hihetetlennek tetszik, de tény, hogy a legkényesebb, legpikánsabb ügyekről egyáltalában nem tájékoztatnak bennünket. Ha pedig valami szakszerü referádát terjesztünk elő, Bárczy István hamar megunja az előadást és félbeszakitja akármikor a mondanivalónkat. Tisztára komédia, ami a tanácsüléseken történni szokott. A husz tagu testület tagjai között olyan fegyelmet tart a polgármeser, mint az ovónő a dédóban. Ilyen körülmények között a felelősség csak formailag terheli a tanács tagjait. Az igazság és méltányosság szerint mindenért, ami történik, egyedül Bárczy Istvánnak kell a felelősséget vállalnia.

A másik nyilatkozó, a városatya, a következőkben foglalja össze a véleményét:

— Csunya játékot üz a polgármester a közgyüléssel, amelyre minden áron áthárítani törekszik a maga felelősségét. A költségvetési vita során elhangzott vádak egytőlegyig olyan tényeken alapultak, amelyeket a Fővárosi Hirlapból ismertünk ugyan már, de hivatalosan még sem nyertünk sohasem tudomást azokról s igy nem is volt alkalmunk arra, hogy az akaratunkat kifejezésre juttassuk.

Azok a piszkok, amelyeket Hecht Ernő hozott nyilvánosságra, soha közgyülési határozat tárgyát nem képezték. A tanács tagjainak a vállalatok igazgatóságában való részvételére, a „házi kezelésbe vett" városatyáknak busás jövedelmekhez való jutására semminemü befolyást nem gyakorolhattunk. Páratlanul rosszhiszemü volt tehát a polgármester urnak az a védekezése, hogy hiszen a közgyülésnek jogában áll utasitani a tanácsot ezekben az ügyekben, módjában áll azoknak juttatni a szinekurákat, akiknek akarja. Holott a valóságban ugy áll a helyzet, hogy mindezekről dolgokról utólag értesülünk csak, szó sincsen róla tehát, hogy bármilyen beleszólásunk is volna a polgármester terveibe, akaratába. Befejezett tényekkel kell mindig számolnunk, soha előzetesen nem emelhetünk óvást az oktalan pazarlások, a könnyelmü városvezetési politika ellen.

A polgármester egy megvető gesztussal vélte elintézettnek a Hech-affért. Azt mondta, hogy a vádak jelentékelen dolgok, csekélységek. Nagyon furcsa fény vet ez a felfogás a polgármester etikájára. Mert itt igazán alkalmazni lehet a csöpp viznek és a tengernek az analógiáját. Ha a Hecht által leleplezett smucigságok csak huszezer koronát vonnak el évente a város pénztárától, már akkor sem szabad egyszerüen napirendre térni az ügy fölött, mert a rendszert karakterizáliák a smucigságok, az összegnek csak másodrendü jelentősége van.

Ne felejtse el a polgármester ur, hogy egykori bécsi kollégája, *Neumayer*, ötven koronas smucigság miatt vesztette el polgármesteri állását. Bukásának közvetlen oka az volt, hogy a fivérének ötven koronás segélyt utalt ki. *Bárczy* Gusztáv pedig jóval többet takarit meg Vigadóbeli lakásán ötven koronánál.

A felelősség kérdése az elmondottak után nem kérdés többé. Annak kell tartania a hátát, aki nem tudja kellőképpen értékelni az állásából folyó tekintélyt, tiszteletet, hatalmat és — jövedelmet.

MÁG
AUTOMOBILOKAT
1913. évi tipus 25 HP
LUKSZUS-AUTÓKAT
KARDAN hajtással!
AUTÓBUSZOKAT!
2, 5, 10 tonna hordképességü
TEHERAUTOKAT gyárt a
Magyar Általános Gépgyár R.-T. Automobilgyára
Budapest, VII. kerület, Váci-ut 141. szám.
Telefon 5—27 és 45—15.

Magyar-Horvát Tengeri Gőzhajózási Részv.-Társ.
FIUME.
Fiuméből Dalmáciába és Olaszországba.
A turisták által elismert legrövidebb és legkényelmesebb összeköttetés.
Fiume—Dalmácia: naponta hajóindulás, ezek közül hetenként 4 gyorsjárat Fiuméből Zara, Spalato, Curzola, Gravosa (Ragusa) Castelnuovo és Cattaroba. Az utazás tartama Gravosáig csak 20 óra, Cattaroig csak 24 óra.
Fiume—Venezia: hetenkint 3—6 gyorshajóösszeköttetés.
Fiume—Ancona: hetenkint 2—3 gyorshajóösszeköttetés.
Fiume—Ravenna: hetenkint egy járat oda és vissza.
Ezen gőzösök közvetlen csatlakozásban közlekednek a Budapest felől érkező és Budapestre induló gyorsvonatokkal, melyek a hajóállomásig és onnan közlekednek, ugyszintén Velenczében és Anconában az olasz vonatokkal csatlakoznak, Roma Nápoly, Bari, Brindisi, Bologna, Firenze, Milano felé stb.
A gőzhajók modern kényelemmel, hálófülkékkel, kitünő étteremmel és a kényelmes és kellemes utazas minden kellékével vannak felszerelve.
Bővebb felvilágositást nyujt a Központi Menetjegyiroda Budapest (V:, Vigadó-tér 1.) és annak összes magyarországi fiókirodái.

Események

Karácsony

szent ünnepén a béke, a szeretet, a megértés érzése vonul be a szivekbe és az elmékbe. Mi is jobban szeretnők, ha szelid húroknak pengetői lehetnénk, ha ötvenegy kemény hét után az ötvenkettedik héten békét hirdetnénk, örömnek, reménynek, minden szépnek és jónak eljövetelét jósolhatnók.

De hipokrizissel sohasem vádoltathattunk: amiről ötvenegyszer azt mondtuk hogy rossz, arról még karácsony napján sem mondhatjuk, hogy jó. És szinvakságba sem ejtett bennünket a szeretet ünnepe: a feketét most sem tévesztjük össze a hófehérrel, a bünt az erénnyel. A városházán forradalmi szellők lengenek. Mindenki tudja, mindenki érzi a közelgő vihar eljövetelét, a tisztulási processzus megindult, itt nem lehet megállás.

Szent karácsony ünnepe komor felhőkkel köszönt a városházára. De a város sorsa csak pillanatnyilag lehet összekötve az egyének sorsával. A város tuléli a polgárait, még a legelsőket is s a karácsonyi hangulat, enyhe napsütés, előbb-utóbb mégis csak teljes joggal lesz urrá a lelkeken.

Uj főügyész és ügyész. A négynapos közgyülés utolsó napján jóvátették azt a hibát, amelyet a multkori közgyülésen elkövetett az elnöklő polgármester. Melha Kálmán főügyészt nyugdijazta a közgyülés és igy az ő helyének betöltése aktuálissá vált. Ugy tudjuk, hogy a pályázatot még ezen a héten kiirják s a legközelebbi közgyülésén, január hetedikén inditványozni fogja a polgármester, hogy a főügyészválasztást a február 4-iki közgyülésén ejtse meg a törvényhatósági bizottság.

Közöltük, hogy a harc két jelölt között fog eldőlni. Szabó Imre dr. a polgármester jelöltje s megvan az a helyzetbeli előnye is, hogy ő a nyugdijba vonult főügyész megbizott helyettese. Szabó Imrét támogatja a demokrata-párt s az egész hatodik kerület, a Józsefváros, az ötödik kerület, Ehrlichék és a budaiaknak egy része. A másik jelölt, Könes Boldizsár dr. érdekében a szabadkőmüves páholyok egy része buzgólkodik. Az ő pártján van a Ferencváros és Kőbánya, tovább a Belváros és a budai kerületek egy része is.

A főügyészi állással egyidejüleg betöltik a Szabó Imre vagy Köncs Boldizsár megválasztásával üresedésbe kerülő ügyészi állást is, a melyre három biztos pályázó van: Engel Zsigmond dr. a főváros hivatásos gyámja, Tóth Péter dr. és Reichel Károly dr. tiszti alügyészek. Kétségtelen, hogy Engel dr. megválasztása nagy nyereséget jelentene a fővárosnak. Ugy hirlik, hogy uj árvaszéki ügyészi állást szerveznek, amely esetben a küzdelem mindenesetre veszíteni fog élességéből.

A Therápia megvétele. Háromszor is levették a napirendről, a végén mégis ráerőszakolták a fővárosra a kőbányai Schöntheil-féle csődvagyont. A polgármester legszebb sikerei közé sorozhatja az előterjesztés megszavazását, azt hisszük azonban, hogy erre a sikerre nem igen büszke. Ugy tüntette fel a dolgot, mint hogyha a fürdő megvétele a legelőnyösebb üzlet volna és mintha a cél tényleg egyedül az lett volna, hogy Kőbányát gőzfürdőhöz és gőzmosódához segitse a főváros.

Elkeseredett védőbeszédében egy kérdésről teljesen megfeledkezett a polgármester. Arról, vajjon nem-e lehetett volna jóval olcsóbban a fürdő tulajdonába jutni, nem-e lehetett volna nyugodtan bezárni, amig a hitelezők által régen megkért árverést a bíróság megtartja? Ez a körülmény sulyos mulasztásnak a vádját igazolja a polgármesterrel szemben s e vád akkor sem válik tarthatatlanná, ha az üzletre szüksége van a fővárosnak. Nem lehet nagyuri gesztussal napirendre térni az összegszerüség fölött, nem lehet szó nélkül hagyni azt a nyomatékkal hangsulyozott kijelentést, hogy a főváros a fürdőt minimálisan kétszázezer koronával tulfizette.

Hallatlan és precedensnélküli eset, hogy semmiféle leltár nem volt csatolva az ügy aktáihoz, senki sem tudja, senkit sem tájékoztatott a polgármester afelől, hogy tulajdonképpen mit kap a város a pénzéért. A műszaki leirás hiánya egymagában véve is bizonyitja, hogy a gyanu teljesen jogosult, megállapitjuk, hogy a városnak máris érzékeny kára van ebből a nem tudni milyen okból előállott körülményből, hanyagságból. Ugyanazon a napon, amikor a főváros megvásárolta a fürdőt, árverés volt a Therápia berendezésének egy részére s az árverésen tizenhatezer korona folyt be, vagyis ilyen összegben vásároltak az árverésen résztvevők berendezési tárgyakat. Nagyon természetes, hogy ennyivel rosszabb lett az üzlet a főváros szempontjából, mert hiszen az elárverezett tárgyaknak a becsértékét belekalkulálták a város ismeretlen szakértői, becslői a vételárba.

Egyetlen halovány reménység van még. Ugy értesülünk, hogy a közgyülés határozatát, a melyhez 22 tanácsi szavazat is segitette az eladókat, Füredi Mór dr. bizottsági tag megfelebbezi. A belügyminiszter számára erkölcsi lehetetlenséget jelent ennek a rosszallatu vásárnak a szankcionálása.

Élelmiszerkereskedők nagygyülése. Ismeretes az az akció, melyet a budapesti élelmiszerkereskedők a fővárosi élelmiszer üzemének konkurrenciája ellen inditottak. Permanens bizottság készíti elő a mozgalom részleteit s az akció hevessége és az élelmszerkereskedők elkeseredettsége azért ölt nagy arányokat, mert a főváros a kommunizálást az élelmiszerkereskedésről egyéb iparszakmákra is kiterjesztette. Mivel az OMKE se foglalt oly határozott állást a községi élelmiszerüzem kérdésében, mint ahogy azt az élelmiszerkereskedők szerették volna, január első hetében nagygyülést tartanak az élelmiszerkereskedők az összes kereskedelmi és ipari szervezetek bevonásával, hogy sérelmeiket a nagy nyilvánosság előtt pertraktálhassák.

A hivatásos gyám évi jelentése. 1910. év elején létesitette Melly Béla dr., a székesfővárosi árvaszék elnöke, Engel Zsigmond dr. inditványára a hivatásos gyámság intézményét, amely a lefolyt négy év alatt teljesen beváltotta a hozzá füzött reményeket. Engel Zsigmond dr., aki az intézmény létesitése óta az árvaszék hivatásos gyámja, most nyujtotta be az árvaszék elnökéhez az 1913. évről szóló jelentését, amely elmondja, hogy mi történt Budapesten az 1913. évben a házasságon kivül született gyermek védelme terén. Ismerteti az eredményeket, melyeket a személyes felügyelet, a törvényes képviselet, a törvényesités, az örökbefogadás tekintetében elért. Rámutat a hibákra, melyek tulajdonképen csak a kezdetnek szükségképen mutatkozó, de igen könnyen még az 1914. évben elbirálható, nehézségeire. Engel ezzel kapcsolatban számos konkrét inditványt terjeszt elő, igy például a szegénységi és születési bizonyitványok gyorsabb beszerzése, a személyes felügyelet intenzivebb gyakorlása, a nagykoru anyák gyermekeinek hathatósabb jogvédelme, a közös háztartásban élő szülők gyermekeinek fokozott támogatása, a nem fizető apák ellen való szigoru eljárás kezdeményezése, ügyviteli szabályok megállapitása, a hivatásos gyámság intézményének szervezési szabályrendelettel való létesitése, az árvaszék gyermekvédelmi osztályának önállósitása, az elhagyottsági ügyeknek a kerületi előljáróságok hatásköréből az árvaszék hatáskörébe való átutalása, a hivatásos gyámság intézményének az összes magyarországi árvaszékeknél való létesitése tárgyában.

A beszélő film, Edison örökbecsü találmánya ma már Budapesten is közbeszéd tárgya. — A Népopera hatalmas nézőtere első beléptidijak mellett mindenkinek hozzáférhetővé tette Edison lángelméjének e megmagyarázhatatlan csodáját. A fehér lepleu szabályszerüen lejátszák a szindarabot. Az alakok élnek, énekelnek, táncolnak. Szóval minden ugy történik, mintha a szinházban élő szinművészek játszanának. A Népopera előadásain száz meg százezer ember győződött meg róla, hogy Edison kinetofonja korszakalkotó találmány, amely a világvárosok népeit épugy meghódítja, mint a kis községek egyszerü embereit. Az *Edison Kinetofon Vállalat* magyarországi igazgatósága (V., Falk Miksa-utca 30.) különben minden érdeklődőnek szivesen nyujt bármily irányu felvilágositást.

Rendkivüli alkalmi vétel uri-, férfi- és gyermek fehérneműekben stb. *Vajda* Mórnál, Deák Ferenc-utca 21.

! OMNIA !

mozgóképpalota VIII, József-körut 31. Telefon József I-25

Kizárólagos joggal!

TANGÓ-LÁZ

Vigjáték 2 felvonásban.

Ezenkivül teljesen uj elsőrendü kisérő műsor!

Jegyelőreváltás: Hirsch nagytőzsde, VI., Andrássy-ut 19., II., Lánchid-u. 2. nagytőzsde és az Omnia pénztáránál, d. e. 10-től fél 1-ig és d. u. 3 órától

Ujlaki tégla és mészégető r.-t.
Budapest V., Akadémia-utca 9. Telefon 74—30.

Ujlaki Asbestpala a legjobb
Ujlaki tégla és mészégető részvénytársaság Budapest

Ajánlattal készséggel szolgálunk.

Tetőcserépgyárak
Téglagyárak
Virágcserépgyár
Mészégető
Dunakotrás
Kőbányák
Műhabarcsgyár

HERZ ÁRMIN FIAI
SZALÁMIGYAR BUDAPEST
Minden rúd ólompecséttel van ellátva, amelyen a gyár bejegyzett védjegye látható.

Halász Hubert vállalkozó
Gyár és iroda: Budapest, VII., Angol-u. 23
Beton-, híd- és csatornaépitő. Telefon 55—55

Ipar
Pénzügy
Vállalkozás
Kereskedelem

A Tőke

Biztositás
Épitészet
Közlekedés
Bányászat

KONCENTRÁCIÓ A BANKSZAKMÁBAN.

Magyarországon mintegy 6000 pénzintézet van. Ennek tulnyomó része törpebank és szövetkezet. Hogy ebben a szakmában nálunk milyen nagy a tultermelés, azt a legjobban illusztráliuk, ha megemlitiük, hogy például Angliában mindössze 1800, Ausztriában 2500 és a gazdag Franciaországban alig 3000 pénzintézet létezik. Az csak természetes, hogy azok a kisbankok, melyek többnyire személyi érdekből alapittattak, a válság folyamán a mutatkozó tőkehiány következtében igen nehéz helyzetbe kerültek. Nagy részük — főleg Budapesten és nagyobb vidéki centrumokban — megbukott, felszámolt, vagy pedig nagyobb intézetekkel fuzionált.

Azt látiuk, hogy nálunk a bankszakmában bizonyos mozgalom indult meg a koncentráció felé. A fővárosban még nagyobb középbankok se tudtak megállani és csak beleolvadással vagy fuzióval voltak képesek tőkéik egy kis részét megmenteni. A pénzválságnak, mely sok bait okozott, mégis meg van az az egy haszna, hogy kipusztitotta a magyar közgazdasági élet rákfenéjét: a törpebankokat, illetve azoknak egy részét. Mert még igen sok nagyon kicsiny bank van, különösen a vidéken. De itt is megindult már a tisztulási processzus és mindennap hallunk hireket pénzintézetek fuzionálásáról és felszámolásáról.

Széll Kálmán minden bait ezeknek a törpe intézeteknek tulaidonit. A pénzintézetek országos szövetségének a napokban tartott teljes ülésében nem is habozott kimondani, hogy a kisbankok elszaporodását törvénynyel kell korlátozni. Vannak ebben az irányban olyan javaslatok, melyek szerint törvényben kellene kimondani, hogy 500,000 koronánál kevesebb alaptőkével pénzintézet ne alakulhasson vagy hogy egy milliónál kisebb alaptőkével biró bank vagy takarékpénztár betéteket ne fogadhasson el. A küszöbön álló pénzintézeti reform keretében természetesen ezt a kérdést is dülőre kell vinni. A bankszakmában mutatkozó koncentrációs irányzatot mi egészséges evolueiónak tartiuk. A nagytermelés mai korszakában a kis intézeteknek nem nyilik tér hasznos tevékenységre. A lefolyt válság pedig teljesen megingatta alattuk a talait. A tőke bizalma az erős, nagy pénzintézetek felé fordul, mert a krizis keserves tapasztalatai még a kistőkét is eltéritették a törpebankoktól.

Ezek a kisebb intézetek különben abban is kitüntek, hogy minden pénzüket immobilizálták. Ezen kivül az embereket, még a józan magyar parasztot is, valósággal az adósságcsinálásra csábitották. Nem volt ritka eset ezeknél a minden szakértelem nélkül vezetett pénzintézeteknél, hogy a váltótárca a nem is teljesen befizetett alaptőkének a nyolcszorosáig is megnőtt és hogy a váltóknak a 80 százalékát pedig visszleszámitolásba adták tovább.

Természetesen a koncentráció egyedül még nem elegendő ahhoz, hogy a válság folyamán felszinre került visszásságok megszünjenek. Ezen a téren még sok pótolni való van. A pénzintézeteknek a kihelyezéseiket összhangba kell hozni a saját erőikkel, szigoruan őrzkedniök kell a viszleszámitolás erős igénybevételétől és mindenekfelett meg kell szabadulniok a tulságos immobil üzletektől. Ez utóbbira nézve egy kiváló bankszakember, Hiemesch Frigyes, az Osztrák-magyar bank nagyváradi fiókjának a főnöke azt ajánlia, hogy a kisebb intézetek — de még a nagyobbak is, — első helyen betáblázott kötveteléseiket ruházzák át a nagy záloglevélkibocsátó intézetekre még abban az esetben is, ha ez csak sulyos feltételek mellett volna eszközölhető. Persze ez is csak majd a záloglevélpiac javulásával lesz elérhető. Annyi bizonyos, hogy az ilyen cedálásokból befolyt pénzek nagy részét a kereskedelem és ipar hitelszükségletére lehetne forditani.

A pénzügyminiszter legutóbbi expozéia folyamán célzást tett arra, hogy a betétek biztositása és más pénzintézeti reformok dolgában törvényjavaslatot szándékozik a parlament elé terjeszteni. Nem tudiuk, hogy az erre vonatkozó előkészületek milyen stádiumban vannak, de helyesebben tenné a pénzügyminiszter, ha e tervét elejtené. Az állami beavatkozás ezen a téren nem fog jót szülni. A gazdasági élet evolucióit nem lehet törvényekkel és rendeletekkel szabályozni. Sokkal helyesebb lesz, ha a pénzintézetek a maguk autonomikus szervezeteik keretében igyekeznek a hibákat megszüntetni. Hogy pedig erre máris törekednek, azt mutatia a bankszakmában végbemenő koncentrációs folyamat, mely az eddiginél csak egészségesebb viszonyokra vezethet.

A kisember hitele.

A főváros költségvetésének a tárgyalása nem sok örömet szerzett Budapest adófizető polgárainak. A Bárczy-rezsim hibáinak és bűneinek feltárása nyomán mindenütt tért hódit az a meggyőződés, hogy a mostani rablógazdálkodási rendszernek a főváros adminisztrációjából minél előbb el kell tünnie. Ezt követeli Budapest háztartása pénzügyi egyensulyának és a főváros egészséges fejlődésének a biztositása.

A költségvetés sivár vitájában jóleső érzést keltett Gál Károly főv. bizottsági tag felszólalása, aki a kisemberek hitele érdekében szállott sikra és a következőket mondta:

Az 1914. évi költségvetés kapcsán bátorkodom a mélyen tisztelt közgyülés b. figyelmét egy, nézetem szerint, fontos körülményre felhivni. A pénzügyi osztály azt mondja jelentésében, illetve a budgetbe a tavalyinál magasabb összegben beállitott adókat azzal motiválja, hogy reméli a közigazgatási viszonyok javulását. Én is osztom a pénzügyi osztálynak reményét, remélem, hogy a közgazdasági viszonyok javulni fognak, mert azoknak javulni kell. Remélem, hogy a pénzügyi viszonyok javulni fognak, már látszik is némi javulás, hanem azt kétségbe vonom, hogy a kisebb és középkereskedők és iparosok pénzügyi, illetve hitelviszonyai a jövő évben javulni fognak. — Mint méltóztatik tudni, a kisebb és közép kereskedőknek és iparosoknak évek hosszu során át egyedüli hitelforrásaik voltak a hitelszövetkezetek és kisebb pénzintézetek. Sajnos, ezek majdnem kivétel nélkül megbuktak, a fennmaradt kisebb pénzintézetek pedig a nagybankok hitelelvonása által akcióképtelenekké lettek. Igy előállt az a szomorú tény, hogy a kisebb és közép kereskedők és iparosok jelenleg minden hitelforrás nélkül vannak. Magyaraországban, amely ebben a tekintetben a szegény országok közé tartozik, nem lehet hitel nélkül üzleteket vezetni és ez is egyik oka annak, hogy az utolsó évben annyi fizetésképtelenség, annyi bukás volt és ez által kénytelen volt számos derék kereskedőnk és iparosunk a kulcsot beadni, tönkremenni és igy a proletárok számát emelni. Itt, mélyen tiszelt uraim, nézetem szerint, segiteni kell. (Ugy van!) Utalok arra, hogy a kormány az általa mindig kedvelt agráriusok részére már évekkel ezelőtt létesitette a központi hitelszövetkezetet, az ő égisze alatt létesült két földhitel intézet, — mindkettő az agráriusok részére, de a kereskedők és iparosok hiteligényeinek kielégitésére a kormány sohasem gondolt és bátran állithatom, hogy sohasem volt szándéka azzal foglalkozni. Én ez alkalommal konkrét inditványt nem teszek, de azt hiszem, hogy a közgyülés tetszésével találkozom, amidőn az itt felhozott ügyet a tanácsnak és elsősorban a polgármester urnak a figyelmébe ajánlom; azzal a kéréssel, hogy méltóztassék a polgármester urnak foglalkozni a közép és kisebb iparosok és kereskedők hiteliviszonyaival, esetleg befolyásának latbavetésével hasson oda, hogy a nagybankok, amelyek szervezésük szerint nem foglalkoznak a kisebb emberek hiteligényeivel, ezek a bankok álljanak össze és csináljanak egy középbankot a kis emberek hiteligényeinek a kielégitése céljából; ha ennek esetleg akadályai volnának, vesse a polgármester ur latba befolyását a kormánynál, hogy a kormány is tegyen egyszer valamit a kereskedők és iparosok érdekében.

Én azt hiszem, hogy ez nemcsak a főváros érdeke, hanem érdeke a kormánynak is, mert a kereskedők és iparosok egy nagy számottevő anyag az adófizetők sorában. (Élénk tetszés és éljenzés.)

Gál Károly itt oly problémát érintett, melynek helyes megoldása rendkivüli fontossággal bir közgazdaságunk további fejlődésére.

A kisember hitelének a kérdése most Európaszerte napirenden van. Legutóbb a francia és olasz törvényhozás foglalkoztak vele. A francia kamara nemrégiben törvényjavaslatot fogadott el, melynek értelmében az a 20 millió frank, melyet a Francia Bank szabadalmának meghosszabbitása fejében az állam rendelkezésére bocsátott, a magántőke bevonásával egy olyan bank felállitására fordittatik, amely kizárólag a kisiparos és kiskereskedő hitelét van hivatva szolgálni.

Ugy látszik, ez a példa lebegett Gál Károly szeme előtt, amidőn azt inditványozta, hogy a főváros és az állam segitségével egy 20 milliós bank alapittassék a kisember hitelének a kielégitésére. Nagyon örvendünk, hogy a főváros közgyülésén egy ilyen életrevaló eszme került napirendre. Nálunk, de különösen a fővárosban, a kisember hitel dolgában nagyon rosszul áll, főkép most, amidőn a lezajlott krizis a kis- és középbankokat ugyszólván kipusztitotta.

Az összes diszponibilis tőkék a nagybankokban halmozódtak fel, ezek a pénzforrások pedig még a kereskedelmi hitelnek is csak korlátolt mérvben szoktak megnyilni. A nagybankok tőkéi elsősorban állami biztositásokra, nagyipari tranzakciókra, részvényemissziókra és elsőrendü jelzálogkölcsönökre vannak fentartva. A kis- és középiparosnak, vagy a kiskereskedőnek tehát most nincsen hitele, amely nélkül pedig fejlődést elképzelni se lehet. Elsőrendü nemzeti érdek tehát, hogy az ország gazdasági életében oly fontos szerepet játszó kisemberek nagy tömege megfelelő hitelhez jusson.

Gál Károly eszméje alapjában véve helyes. Abban mindnyájan megegyezünk, hogy a kisemberek szorongatott helyzetén valamikép segiteni kell. De azt a gondolatot már eleve is ki kell zárnunk, hogy a kisemberek hitelének kielégitésére községi, vagy pláne állami pénzintézet létesittessék. Se a főváros, se az állam nem alkalmas ilyen közgazdasági tevékenység kifejtésére.

A bürokratizmus ezt a hasznos intézményt is tönkre tenné. Itt a magánvállalkozásnak és a magántőkének kell sorompóba lépni. Azt megteheti az állam vagy a főváros, hogy az erre a célra alapitandó intézetben nagyobb betétet helyez el. Ez üdvös dolog lesz. Vagy az is helyes dolog volna, ha a törvény a jegybankot rábirná arra, hogy egy ilyen bank alapitásához 5—10 millió koronával hozzájáruljon. De a tőke nagyobb részének magánjegyzés utján kell előkerülnie. A helyes közgazdasági elv az, hogy a hitel részére a lakosság megtakaritott pénzét kell igénybe venni. Módot és eszközöket kell találni arra, hogy az ország takarékoskodó lakosságának a tőkéi a kisipar javára is hozzáférhetővé tétessenek. Ebben pedig a nagybankoknak kell jó példával elől járniok. A nagybankok ma már a közgazdasági élet irányitói lettek. E nagy misszióban fontos kötelezettségek is háramlanék a nagy bankokra, és ezek közül a jelentékenyebbek egyike a kereskedelmi és ipari hitel ápolása. Ha tehát a főváros és az állam közreműködésével a nagybankok pénzcsatornái

is megnyilnak a kisemberek hitele részére, akkor ezzel a közös együttműködéssel életre lenetne hivni a fővárosban egy tőkeerős középbankot, amely a kisemberek hitelszükségleteit fedezné.

Gál Károlyt mindig olyan embernek ismertük, akit jó érzése és meleg szive sarkalja, hogy a kis-ekzisztenciák szomoru sorsával törődjék. Mostani inditványa is ilyen irányu törekvéséből fakadt. Az eszme egészséges és gyakorlati kivitele nem fog nehézségbe ütközni, ha az illetékes tényezők összefognak a cél elérésére. A válságtól megtépázott kisiparnak szüksége van arra, hogy egészséges hiteleszközök álljanak rendelkezésére. Ebből a szempontból megelégedéssel látjuk Gál Károly akcióját a kisember hitelének emelésére.

A tengerhajózási szerződések. A képviselőház üléseit január közepéig elnapolták, anélkül, hogy a tengerhajózási szerződéseket előterjesztették volna. Ilyen körülmények között 1914. év első felében, melyre a büdzsét már megszavazták, a tengerhajózási szubvenciókat a költségvetés keretében fogják kiutalványozni, mig a szerződésszerü állapot előreláthatólag csak 1914. julius 1-én, az uj pénzügyi évvel fogja kezdetét venni. Megjegyzendő azonban, hogy a jövő év első felében is magasabb szubvenciók lesznek érvényben. Ugyanis 1914. év első felére kerek egy millió koronával van több beállitva, mint amennyi az idén az egész évben volt. Mindazonáltal a jelenlegi ideiglenes állapot a hajóstársaságokra nézve annyiban kényelmetlen, hogy a végleges szerződések törvényhozási elintézése előtt, a szubvenciók felemelésével kapcsolatos tranzakciókat, nem hajthatják végre.

A nagybankok osztaléka. A budapesti nagybankoknak a háboru és a gazdasági válság nem igen ártott. A tőzsdén máris kedvező hirek keringenek a nagybankok osztaléka tekintetében. Az bizonyos, hogy a mult évinél kisebb dividendát egyik sem fog fizetni, de valószinü, hogy egy-két nagybank az 1912-ikinél magasabb osztalékot fog a részvényeseknek juttatni. A bankok a legtöbbet a kamatszámlán keresték, de szép jövedelmeket hoztak az állami kibocsátások is. A kincstári jegyeknél átlag 2 százalékot kerestek. Ugyanis ennyi volt az átvételi és a kibocsátási árfolyam közti különbség.

AMagyar—Cseh Iparbank tőkeemelése. A *Magyar-Cseh Iparbank Részvénytársaság* a napokban tartott rendkivüli közgyülésén, *Novotny János* elnöklete alatt elhatározta, hogy alaptőkéjét 5.000,000 koronára emeli fel. A közgyülés felhatalmazta az igazgatóságot, hogy a kibocsátandó uj 15.000 darab részvényt a viszonyokhoz alkalmazkodva, bocsássa ki. — *Freyberger Béla* ügyvezető igazgató kiemelte, hogy ámbár az intézet ereje nem annyira alaptőkéjében, mint inkább anyaintézetével ,a Böhmische Industrial-Bankkal való szoros viszonyában rejlik, mégis üzletkörének kitünő fejlődésével alaptőkéjét is fokozatosan emelni kivánja. Az igazgatóság folyó hó 22-én, egyelőre 5000 darab 200 korona névértékü részvényt bocsátott ki 235 koronás árfolyamon s azokat a régi részvényesek 230 koronás kedvezményes áron szerezhetik meg.

A Gránit Asbest Palaművek. Miskolc gyári vállalatról az ősz elején egyes lapok azt a hirt közölték, hogy üzemét egy időre beszüntetni lett volna kénytelen. Ezzel szemben beigazolódott nemcsak az, hogy a gyár üzeme egész éven át foglalkoztatva volt, hanem az is, hogy a vállalat vezetősége a gyárat lényegesen bővitette és 1913. évi gyártmányát is teljesen elhelyezte, ugy hogy idei mérlegét kedvező eredménnyel fogja várhatni. A vállalat nemcsak e vidéken, hanem a fővárosban is sikerrel vette fel a versenyt a hasonnemü gyártmányokkal s ügyfeleinek kényelmére a fővárosban irodát létesitett.

Magyarországi pénzintézetek országos szövetsége a napokban ünnepelte fennálásának tizéves jubileumát. Ebből az alkalomból dr. Berényi Pál tollából füzet jelent meg a szövetség tizéves történetének vázlatával. Az immár nagygyá nőtt szövetség megalakitásában és fentartásában a legnagyobb érdem Mándy Lajosé, aki mindenkor ügybuzgalommal és rajongó szeretettel vezette a szövetségnek sokszor igen bonyolult ügyeit. Mándy Lajos elnöke a Magyar Takarékpénztárak Központi Jelzálogbankjának, amely intézet volt az, mely hazánkban jelentékeny anyagi érdek kapcsán legelőször hozta fel a vidéket a fővárosba és adott otthont a vidéki pénzintézetek vezetőinek.

Az ujlaki téglagyár telekeladásai. Az Ujlaki Tégla- és Mészégető Részvénytársaság március 29-én tartott közgyülése felhatalmazta az igazgatóságot, hogy a vállalat Bécsi-uton fekvő földeiből 20,000 □-méter területet parcellázzon és eladjon. Az igazgatóság a telkek egy részét a fővárosnak adta el. A főváros az általa megvett körülbelül 3300 □-méter területet állami gimnásium és községi polgári iskola épitésére fogja felhasználni. Magánosok is vásároltak már tiz darab 1200—1200 □-méteres telket.

Apolló !! Tivoli
Projectograph Részv.-Társ. — Fényjátékház Nagymező-u. 8.

A főváros legnagyobb és legelegánsabb mozgószinházai!

Slágerműsorok!

Kiadja: a „FŐVÁROSI HIRLAP" lapkiadó-vállalat.

Merkantil nyomda, Havas és Lehner. Német-utca 27.

Évi 6 huzás: 1,000.000, 500.000, 300.000, 100.000, 75.000 koronás főnyereményekkel és számos nagy melléknyereménnyel.

Legkisebb nyeremény 140 korona készpénz és 1 nyereményjegy, mely utóbbit készek vagyunk darabonként 50 korona árban megvenni.

A Magyar Jelzálog-Hitelbanki Konverzionális Sorsjegyeknek

folyó (december) hó 27-én

1.000,000 korona főnyereménnyel

megtartandó huzása alkalmából eladjuk e sorsjegyeket:

I. Készpénzfizetés ellen a napi árfolyamon, vagyis jelenleg darabonként 170.— koronás árban.

a) A sorsjegyeket utánvéttel vagy a napi ár előzetes beküldése ellen **portómentesen** küldjük.

b) **Darabonként 20.— korona előleg beküldése ellen** a sorsjegyeket számjegyzék kiadása mellett és azonnali nyereményjogosultsággal a vevő részére őrizetbe veszszük és jelenleg 170.— koronát kitevő napi árból hátralékos 150.— koronát a vevő terhére irjuk, mely hátralékból 15.— korona 1914 február hó 5-ig küldendő be, mig a fennmaradó 135.— korona, — feltéve, hogy váratlan áresés nem áll be — tetszés szerint részletekben törleszthető. A megterhelendő hátralék utáni kamatok, melyeket 1914 decemberhó 31-ig kedvezményképp $6\frac{1}{2}\%$-ban állapitunk meg, negyedévenként utólag fizetendők.

II. Részletiv alakjában darabonként 7 koronás részletekre.

A megrendelőjegy és az első részlet beküldése ellen küldjük az 1883. évi XXXI. t.-c. értelmében kiállitott, a sorsjegyek számait és sorozatait feltüntető részletivet, melynek alapján a részletiv vevője már részt vesz a huzásokon és az összes részletek lefizetése után a sorsjegy tényleges tulajdonába jut.

Igérvények,

melyek a folyó hó 27-én megtartandó huzáson 200.... korona n. é. A és B betüs sorsjegygyel játszanak, **darabonként 15.— korona áron** kaphatók.

„HERMES" Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaság, Budapest, IV., Koronaherceg-utca 5.

Fiókpénztárak: V., Nádor-utca 25. (Tőzsdepalota). VII., Rákóczi-ut 20. VII., Baross-tér 16.

A kiadásunkban megjelenő „Hermes" sorsolási ellenőr előfizetési ára évi 2 K. Mindennemü sorsjegyet kisorsolásból eredő árveszteség ellen biztositunk. Takarékbetéteket a legelőnyösebb feltételek mellett kamatoztatunk. — Pénztárfülkék bérbeadása magánfeleknek (Safe deposit).

PESTI MAGYAR KERESKEDELMI BANK

ALAPITTATOTT 1841. **BUDAPEST.** ALAPITTATOTT 1841

RÉSZVÉNYTŐKE 65.000,000 KOR. TARTALÉK-ALAPOK 110.000,000 KOR.

Főintézet és váltóüzlet: V., Fürdő-utca 2. szám.

A bank fiókosztályai:

BUDAPESTEN: Budai fiókosztály II., Fő-utca 4. á
Margit-körúti fiókosztály IV., Károly-körút 2.
Belvárosi fiókosztály IV., Károly-körút 2.
Lipótvárosi fiókosztály V., Váci-körút 74.
Szabadságtéri fiókosztály V., Szabadság-tér 16
Terézvárosi fiókosztály VI., Andrássy-ut 21.
Erzsébetkörúti fiókosztály VII., Erzsébet-k. 26
Lövöldetéri fiókosztály VII., Lövölde-tér 7.
Rákóci-uti fiókosztály VII., Rákóci-ut 84.
Erzsébetvárosi fiókosztály VII., Rákóci-ut 32.
Józsefvárosi fiókosztály VIII., József-körut 53.
Btross-utcai fiókoszály VIII., Baross-utca 112.
Ferencvárosi fiókosztály IX., Vámház-körut 5.
Kőbányai fiókoszály X., Liget-tér 2.

VIDÉKEN: Eszéki fiókosztály Eszék, Városháza.
Nagykanizsai fiókosztály Nagykanizsai, Csengery-ut 4.
Soproni fiókosztály Sopron, Várkerület 117.
Ujpesti fiókosztály Ujpest, Árpád-ut 19.
Ujvidéki fiókosztály Ujvidék, Kossuth L.-u. 40.
Brassói fiókosztály Brassó, Buzasor 9.
Nagyszebeni fiókosztály Nagyszeben, Főtér 2.

„PORCELÁNHÁZ"

VIII., Baross-tér 4. szám.

Csodás olcsó Karácsonyi árai:

12 drb	sószóró finom karlsbadi porcellán, azelőtt K 3.60, most csak	
12 drb	hamutartó, finom karlsbadi porcellán, azelőtt K 3.60, most csak	1.—
6 pár	finom fehér karlsbadi porcelláncsésze most csak	1.—
6 szem	boros- vagy vizkészlet, 1 üveg. 6 pohár, 1 korsó, 6 pohár	1.—
12 drb	finom fehér karlsbadi porcellán dessertlányér, most csak	1.—
6 drb	finom fehér karlsbadi porcellán husos tányér, most csak	1.—
6 szem.	metszett és gyönyörü mintázott üveghészlet, most csak	9.95
6 szem.	finom karlsbadi porcellán tea- vagy kávékészlet, szép mintával és aranyozva	4.95
6 szem.	finom karlsbadi porcellán étkezőkészlet, aranyozva és festve	11.75
6 szem.	finom karlsbadi porcellán remekszép ebédlőkészlet modern festéssel és aranyozva	14.95
12 szem.	finom karlsbadi porcellán csodaszép rokokó ebédlőkészlet, remekszép girland festéssel, 36 tányér mindenből 2—2 tál, most csak	32.95
1	remekszép angol mosdókészlet, modern festéssel	8.95
6 szem.	finom karlsbadi porcellán mocca készlet, gyönyörü mintázással	7.95
6 szem.	finom karlsbadi porcellán ebédlőkészlet, 32 drb. selejt ár	6.90
12 drb	zománcz fazék és lábas, ½ litertől 5 literig, prima	7.95

Karlsbadi parti finom fehér porcellán tálak darabja:
pecsenyés 59, tésztás 49, főzelékes 59, salátás 59 fillér.

Világhirü elefantjegyü prima aluminium főzőedény
teljes készlet egész konyha részére 25 drb csak 22.90

Külön lábas aluminium	½	¾	1	1½	2	2½	3½	4	5	literes
	—.75	—.95	1.20	1.50	2.—	2.50	3.—	4.—	5.—	korona

Külön fazék aluminium	½	¾	1	1½	2	2½	3½	4	5	literes
	—.65	—.85	1.15	1.40	1.95	2.20	2.80	3.20	3.80	korona

Aluminium fedő mindegyikhez külön kapható.

Elsőrendü prima zománczedény lábas vagy fazék:

½	¾	1	1½	2	2½	3	3½	4	5	literes
—.29	—.39	—.53	—.63	—.73	—.83	—.93	1.05	1.15	1.25	korona

Elsőrendü aluminium evőszer:
1 drb evőkés —.78, 1 drb evővilla —.38, 1 drb evőkanál —.28, 1 drb kávéskanál —.15 kor.

Beocsini Cementgyári Unio R.-T.

Központi igazgatóság: **Budapest, V., Alkotmány-u. 10. sz.**
Gyárak: **BEOCSIN,** (Szerémmegye) **SELYP,** (Nógrádmegye)

SZÁLLIT:

kiváló minőségü **BEOCSINI** portlandcementet, románcementet,
valamint elsőrendü (nem kevert)

SELYPI portlandcementet és traszlisztet,
mely utóbbi kiválóan alkalmas földalatti épitkezések és vizmentes habarcs és beton előállitásához.

Gyártási képesség: **35,000** waggon portlandcement, **10,000** waggon románcement, **6,000** waggon traszliszt.

A szabványokat messze felülmuló huzási és nyomási szilárdság! Rendkivül kedvező térfogatsuly!

ZSOLNAI ÉS LÉDECZI PORTLANDCEMENTGYÁRAK RÉSZV.-TÁRSASÁG

Központi igazgatóság: **Budapest, V., Alkotmány-u. 10. sz.**
Gyárak: **Lédecz,** (Trencsénmegye) **Litvailló,** „

Gyártási képesség:
18,000 waggon portlandcement.

A szabványokat messze felülmuló huzási és nyomási szilárdság! Rendkivül kedvező térfogatsuly!

CROATIA PORTLANDCEMENTGYÁR RÉSZV.-TÁRS.

Gyár: ZÁGRÁB mellett.

Gyártási képesség: **8,000 waggon portlandcement.**

A szabványokat messze felülmuló huzási és nyomási szilárdság.

EGYESÜLT JUTAGYÁRAK

ELSŐ OSZTRÁK JUTAFONÓ ÉS SZÖVŐGYÁR, ELSŐ MAGYAR JUTAFONÓ ÉS SZÖVŐGYÁR RÉSZVÉNY-TÁRS. ÉS TÁRSAIK

Irodák: BUDAPEST, V. ker., Aulich-utca 8. szám.
WIEN, I. Börsegasse 18. PRAG, Broeauergasse 10.
: BUKAREST, Strada Luccaci 6. :

SZÁLLITANAK GYÁRI ÁRAKON:

szövőfonalat, kötélgyártófonalat, szalmaprészsineget, komlózsineget, gépkévekötőfonalat, szölőkötözőfonalat, zsákmadzagot, csomagoló vásznat, továbbá liszt-, korpa-, gabona-, dara-, bab-, mag-, szilva-, komló-, maláta-, hagyma-, műtrágya-, cement-, gipsz-, cukor-, toll-, faszén- és szalmazsákot.

CONRAD ÉS TÁRSA

MŰSZAKI NAGYKERESKEDÉS

Budapest, V. ker., Miksa-utca 18–20. sz.

MAGYAR ÉLET- ÉS JÁRADÉK-BIZTOSITÓ INTÉZET

MINT SZÖVETKEZET

BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 8.

A szövetkezet elnöke gr. Széchenyi Aladár, alelnöke gr. Erdődy Tamás. — Az igazgatóság: Br. Rudnyánszky József elnök, **Dénes Tibor** vezérigazgató, **Forrai Miklós, dr. Lévai Zsigmond, Györgyey Illés.**

Az intézet szövetkezeti alapra lévén fektetve, az össznyereség 70 százaléka a biztositott tagok közt a dijfizetések arányában felosztatik. Az intézet az életbiztositás összes nemeit müveli jutányos dijak és előnyös feltételek mellett. Ajánlja különösen a halál esetére szóló biztositást a család ellátására, kölcsönös biztositást a házastársak részére, a halál és elélés esetére szóló vegyes biztositást, kiházasitási biztosttást leányok részére, esetleg nevelési járadékkal kapcsolatban. Ajánlja a nyugdijbiztositás összes nemeit, özvegyi nyugdijat, gyermeknevelési pótlékot és özvegyi végkielégitést. **Az összes biztositási módozatoknál kivánságra a rokkantsági kockázatot is elvállalja az intézet olyként, hogy munkaképtelenség esetén a biztositott a dij fizetése alól felmentetik. Az intézet orvosi vizsgálat nélkül is köt a legelőnyösebb feltételek mellett biztositásokat. —**

Bővebb felvilágositással készséggel szolgál

az intézet igazgatósága.

Edison remeke:

A beszélő mozgókép

a huszadik század legnagyobb csodája.

Tökéletes szinházi előadás. A kép nemcsak mozog, hanem élethűen beszél, énekel és muzsikál.

Őfelsége a Király, amikor neki Edison kinetofonját bemutatták, a mutatványok annyira magukkal ragadták a Királyt, hogy bámulatának a következő szavakkal adott kifejezést:

„Hiszen ez maga az élet!“
„De hiszen ez több a csodánál!“
„Ez a találmány óriási! Hihetetlen!“
„Csakhogy még ezt is megérhettem!“
„Akár egy óráig is elhallgattam volna, oly nagyszerü és hatalmas! Küldjék Edison urnak üdvözletemet és köszönetemet az élvezetért!“

Minden kulturális faktornak: a sajtónak, irodalomnak, tudománynak és művészetnek világszerte egybehangzó véleménye szerint:

Edison legmaradandóbb és legtökéletesebb találmánya

A KINETOFON.

Fiumei Első Magyar Rizshántoló- és Rizskeményitőgyár Részv.-Társ. Fiume

Különlegesség:

FÉNYKEMÉNYITŐ

táblácskákban

Védjegy
FEHÉR ELEFÁNT

A vegyi tisztaságért a gyár kezeskedik

Hungária Bank

Részvénytársaság

Budapest IV, Koronaherceg-u. 18.

Takarékbetéteket legelőnyösebben kamatoztat takarékkönyvön és folyószámlán

GABONANEMÜEKET vesz és elad bizományban.

SALGÓTARJÁNI KŐSZÉNBÁNYA

RÉSZVÉNYTÁRSULAT

A társulat széntermelése évenkint:

Salgótarjáni bányákban	10 millió	métermázsa
A petrozsény-farkasvölgyi bányákban	12·5 millió	
A vezetése alatt álló Esztergom-Szászvári Kőszénbánya Rész.-Társ termelése évenként:		
Dorogh-Annavölgyi bányákban	4·5 millió	
Szászvár-Nagymányoki bányákban	1 millió	
A vezetése alatt álló Felső-Zsilvölgyi bányákban	1 millió	
Összesen	29 millió	

Szénosztályozás:

Darabos (tömör) szén. — Koczkaszén szoba-, gőzcséplőgép- és gőzeke-fütésre. — Diószén. — Durvaszén. — Aknaszén. Rostált aknaszén, gyári kazánfütésree. — Aprószén körkemence fütésre. Kovács-szén kovácsolási célokra.

Megrendelések központi irodánkhoz:

Budapest V., Arany János-u. 25.

intézendők.

Jutányos árak, pontos és gyors kiszolgálás.

Wolfner Gyula és Tsa

bőr-, gepszij- es gyapjumosó gyár

Ajánlja elsőrendü bőrgépszij gyártmányait és gépszij-különlegességeit

Sürgönyczim: WOLFNERS

Központi iroda: Budapest, Károly-körut 26. szám. ◆◆ Gyár: Ujpest

Kizárólag honi gyártmány!

Magyar Közmühelytelep Részvénytársaság

Budapest—Erzsébetfalva.

Sürgönyczim: COMUNICATIÓ. Telefon: 67-70.

Ledermann Mór

posztó- és bélésáru nagykereskedő
Budapest, VII., Károly-körut 13. szám.

Eladás nagyban és kicsinyben!

Mindennemü férfi és női szövetek nagy választékban, eredeti gyári árakon!

Az Országos Központi Hitelszövetkezet

kötelékébe tartozó

BUTORCSARNOK SZÖVETKEZETEK

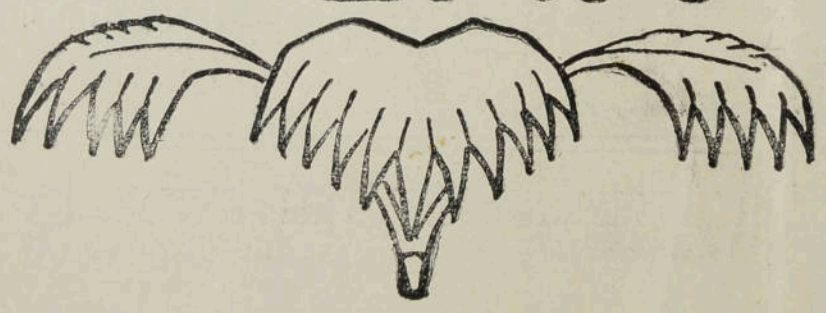
Ezen butorcsarnok kisiparos tagjaik által készitett butorokat értékesitik, s minthogy minden darab árut az átvétel előtt több tagu bizottság felülvizsgál, azon helyzetben vannak, hogy az eladott áruk minőségeért jótállást vállalhatnak.

BUDAPESTI SZÖVETKEZETEK:

1. Budapesti Asztalos Ipartestület védnöksége alatt álló butorcsarnok (VIII., József-körut 28. és VIII., Üllői-ut 18.)
2. Budapesti Müasztalosmesterek Lakásberendező Szövetkezete ....(V., Báthory-utca 4.)
3. Egyesült Fővárosi Mübutorasztalos-Mesterek Szövet. (VI., Liszt Ferenc-tér 13.)
4. Műbutorasztalos-Mesterek Szövetkezete (IV., Váci-utca 40.)
5. Műbutorasztalosok Szövetkezete (IV., Kristóf-tér 1.)
6. Asztalosok Szövetkezeti Butoráruháza (VI., Anker-köz.)

VIDÉKI SZÖVETKEZETEK:

1. Aradi Butorkészitő Iparosok Szövetkezete,
2. Békéscsabai Butorkészitő Iparosok Árucsarnok Szövekezete,
3. Brassói Butorkészitő Iparosok Árucsarnok Szövetkezete,
4. Ceglédi Asztalosok Butorcsarnok Szövetkezete,
5. Debreceni Butorkészitő Asztalosok Árucsarnok Szövetkezete,
6. Erzsébetfalvai Asztalos Mesterek Butorcsarnok Szövetkezete, Kossuth-utca 22.
7. Győri Butorkészitő Iparosok Árucsarnok Szövetkezete,
8. Hódmezővásárhelyi Ipari Hitelszövetkezet Butorcsarnoka,
9. Kassai Butorkészitő Iparosok Árucsarnok Szövetkezete,
10. Kecskeméti Butoriparosok Áruraktár Szövetkezete,
11. Kolozsvári Butorkészitő Iparosok Árucsarnok Szövetkezete,
12. Miskolci Asztalosok Butorcsarnok Szövetkezete,
13. Pozsonyi Ipari Hitelszövetkezet Butorcsarnoka, Rózsa-u. 11.
14. Szegedi Butorkészitő Iparosok Árucsarnok Szövetkezete,
15. Soproni Ipari Hitelszövetkezet Butorcsarnoka,
16. Székesfehérvári Butorkészitő Iparosok Árucsarnok Szövetkezete,
17. Temesvári Butorkészitő Iparosok Árucsarnok Szövetkezete,
18. Ujpesti Ipartestületi Hitelszövetkezet Butorcsarnoka,
19. Ujvidéki Butorkészitők Árucsarnok Szövetkezete,
20. Zombori Butoripari Árucsarnok Szövetkezet,
21. Zsolnai Butorasztalosok Árucsarnok Szövetkezete.

Az Ön szállitójának
lehet érdeke mást adni,
Önnek azonban nem lehet érdeke
mást elfogadni,
mint ezen védjegyü valódi
PALMA KAUCSUK SARKOT

mely kipróbált
első minőségü magyar
gyártmány.

Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetsége.

A törvényhozásnak az 1911. évi XV. t cikke alapján szervezkedett a *Magyar földhitelintézetek szövetsége*, mint uj intézet.

Az intézet programmja a földmivelésügyi miniszter irányitása mellett és az állami céloknak megfelelő tervek alapján: ingatlan feldarabolások és telepitések lehetővé tétele és végrehajtása, kis- és középbirtokok keletkezésének előmozditása, nagyobb, korlátolt forgalmu ingatlanokon kisbérleti rendszer, bérlőszövetkezetek létesitése és meghonositása, kivándorlóknak tervszerü visszatelepitése, járadékbirtokok létesitése, jelzálogkölcsön nyujtással kapcsolatos életbiztositás nagy arányban való meghonositása. Községek, közbirtokosságok és törvényhatóságok részére közjegelők szerzése, gazdasági munkásházak épitése és felszerelése, valamint az ingatlan feldarabolások és telepitéseknél olcsó kölcsönök nyujtása, illetve szerzése stb.

Minden néven nevezendő nyerészkedési érdek az uj intézet működéséből ki van zárva, annálfogva az alapszabályokban gondoskodás történt arra nézve is, hogy az intézeti alapitók által jegyzett alaptőke osztaléka legfeljebb 4 százalék lehessen. Az intézet alapitói közül az állam 8 millió koronával, a *Magyar földhitelintézet* 3,500.000 koronával, a *Kisbirtokosok országos földhitelintézete* 2,000.000 koronával és az *Országos központi hitelszövetkezet* 1,500.000 koronával járult az intézet alaptőkéjéhez. Az intézeti alaptőke állandó jellegü alapitvány természetével birván, az alapitványi üzletrészek csak állami hozzájárulással ruházhatók át és csak az alapszabályokban részletezett kivételes esetekbe nmondhatók fel. Az intézet felruháztatott az 1897:XXXII t. c. hatálya alá tartozó kamatozó kötvények kibocsátása iránti joggal, egyszersmind adó, illeték és portó, különösen a vagyonátruházási illetéket illetőleg jelentékeny kedvezményekben részesült, mely kedvezmények természetszerüleg szintén az uj intézettel üzleti összeköttetésben lévő közönség javára esnek.

EGY MILLIÓ
koronát
nyerhet december 27-én

ha megrendel nálunk 50 havi hat koronás részletfizetésre

1 drb Konvertált Jelzálog sorsjegyet,
1 drb Jósziv, 2 drb Erzsébet sorsjegyet.

Mind a négy sorsjegyért együttvéve
6 korona
havi részlet fizetendő 50 hónapon át.

Küldjön be postautalványon 6 koronát, melynek vétele után azonnal megkapja a sorsjegyek számával ellátott részleteiveket, melyek

azonnali játékjogot

biztositanak. Ennélfogva már az első részlet befizetése után minden az Ön sorsjegyszámaira esett nyeremény az Ön kizárólagos tulajdonát képezi. Az utolsó részlet kifizetése után megkapja az eredeti sorsjegyeket, melyek bármikor eladhatók v. elzálogosithatók

Egy milliós, 500.000, 300.000,
100.000, 100.000 stb. koronás (összesen 850) nyeremény évente.

Huzások: december 27, február 25, márczius 1, április 25, május 15, junius 25, julius 1, augusztus 25, október 25. és november 15.

Utolsó huzás 1969-ben, mely idő alatt kb. 36 millió kor. kerül kisorsolásra. Minden sorsjegynek legalább egyszer ki kell huzatnia. Részletes nyereménytervet és a huzások után sorsolási értesitőt minden megrendelő kap.

A legkisebb nyeremény, melyet minden jelzálog-sorsjegynek okvetlenül nyernie kell, **140 korona.** A legkisebb nyereménnyel kisorsolt sorsjegy nyereményjegye tovább játszik az összes nyereményhuzásokon s igy

egy sorsjegyre több nagy nyeremény is eshet!

A nyereményjegy mai értéke kb. **85 korona,** igy a Konvertált sorsjegy tulajdonosa **legkedvezőtlenebb esetben** is 140 K törlesztési összeget és 85 K értékü nyereményjegyet, vagyis összesen 225 koronát kap.

Központi Váltóüzlet Részvénytársaság
BUDAPEST, V. KER., SZABADSÁG-TÉR 3. SZÁM.

INGYEN nyugtázzuk a harmadik részletet annak, aki az első kettőt **egyszerre küldi be.**

Nagyobb csoport: 48 havi 11 korona 50 fill. részletfizetésre

1 drb Konvertált jelzálog sorsjegy
1 drb Pesti Hazai Takarékp. sorsjegy
1 drb Jósziv sorsjegy
1 drb Olasz vöröskereszt sorsjegy
1 drb Erzsébet királyné sorsjegy
1 drb Bazilika sorsjegy

Mind a 6 sorsjegyért együttvéve havi 11 kor. 50 fill. fizetendő 48 hónapon keresztül. Évente 19 huzás.

Fönyeremény: **1 millió korona.** Évi össznyeremény: **4 millió korona**

Elegáns férfiruhákat
jutányos árban készitenek
Leitersdorfer D. és Fia
cs. és kir. udvari szabók
Budapest, IV., Szervita-tér 5. sz. félemelet.

„AUSTRO-AMERICANA“
37 oceángőzös **TRIEST** 37 oceángőzös

Rendszerns személy- és árujáratok az északamerikai Egy.-Államokba és Kanadába, Görögország, Olaszország, Északafrika és Spanyolország érintésével

Trieszből New-Yorkba és Kanadába

a **„Kaiser Franz Josef I.“** és a **„Martha Washington“** stb. pompás kettőscsavaru gőzössel. Az átkelés az Oceánon Gibraltártól New-Yorkig mindössze 7–8 nap. Az előző 6 napos ut Gibraltárig az adriai és földközi tenger gyönyörü tájékán át vezet és ingyenes kéjutazásszámba megy, mert az egész ut nem kerül többe, mint az egyszerü oceánátkelés.

Üdülő és kéjutazások a földközi tengeren.

Ktzárólag kajütutasok felvétele a délamerikai vonalakra. (Argentina, Brazilia.)

Felvilágositásokkal szolgál az „Austro-Americana“
Budapest, VII., Thököly-ut 2/V.
(A keleti pályaudvar indulási oldalával szemben.)

PARK-SZÁLLODA
a keleti p. u. érkezési oldalával szemben a kávéházban esténkint
Ifj. Rigó Jancsi
teljes zenekara hangversenyez!
GARAI ÁRMIN, tulajdonos.

G. WASHINGTON

kávé által 1 pillanat
alatt a világ legjobb kávéját ihatja
Hideg, meleg forrózvizben és tejben azonnal oldódik. Kapható mindenütt
1.50 K.-ért.
Kizárólagos egyedárusitók az osztr.-m. mon. részére:
Freudiger és Radó Budapest, VI., Dessewffy-u 47. Telefonszám 29—75.

A Karácsonyi vásár keretében 500-nál több leszállitott áru cikk kerül eladásra és látható kirakatainkban.

GÓLYA ÁRUHÁZ
Bueapest, VI., Nagymező-u. 12.
IV., Vámház-körut 16. Kálvin-tér sarok
Vidékre utánvételes szétküldés. Képes árjegyzék ingyen. Az occassio cikkekből mintákat küldünk. Csomagolásért nem számitunk.

és gramofon-lemez
óriási választékban. Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel csekély havi
részletfizetésre!!
Eredeti „Angyal“ védjegyü gramofonok lerakata
ELEK és TÁRSA RT.
BUDAPEST,
Irodák: V. Bálvány-utca 18.
Üzlet: VI. Andrássy-ut 1.
Legujabb kimeritő **gramofon és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.**

TROCADERO VII., Király-u. 77.
TELEFON 15—10.

A fényes decemberi müsor.

Pepi Weiss a világhirü német humoristanő, Trade Troll saját müsorával, **Szőke Szakáll** nagysikerü szgtirája: A betegsegélyző orvos. Studentenstreiche Posse in 1 Akt, Kovács Andor teljesen uj szólókkal Lola Elkine táncművésznő. Azonkivül 18 attrakció, 12–1-ig tánckabaret. 1 órától reggel 5-ig parkettáncok. Jegyek elővételben az Est kiadójában kaphatók. — Kezdete fél 9-kor.

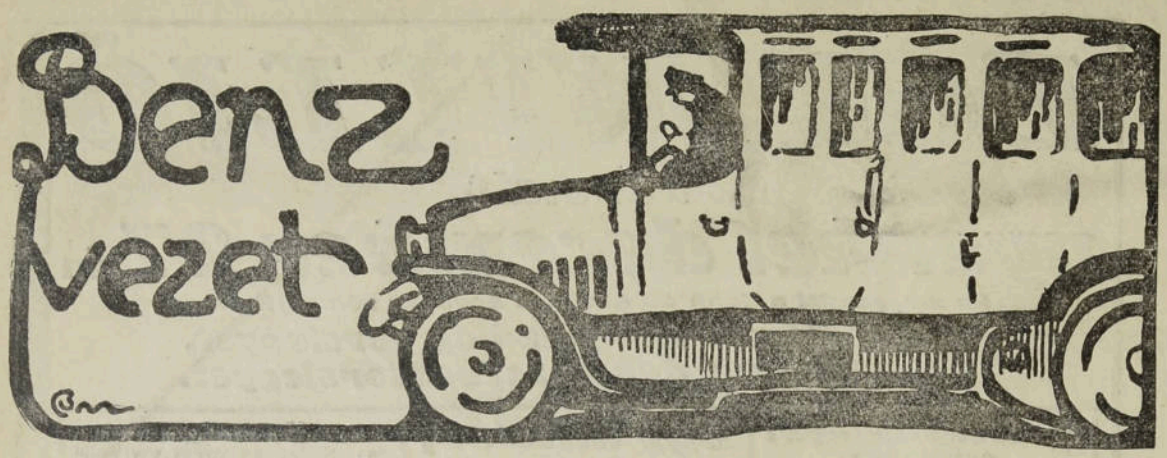
= MARTA =
Magyar Automobil Részvény-Társaság
SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓK
Gyár: **Aradon.** Ajánlatokkal szolgál az
Eladási Központ:
Budapest, X. ker., Kerepesi-ut 17. sz.

FOGAK
szájpadlás nélkül, aranyhidak és koronákat a legjobb amerikai módszer szerint készit
GROSSMANN SIMON

szerb kir. udvari fogász, a párisi fogorvosi akadémia kiállitásán arany érdemkereszttel kitüntetve
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50., I. Ovás
Figyelem a nevemre, képmásomra és az 50. házszámra, nehogy a szomszédomban levő megtévesztés végett nevét ki nem iró fogorvoshoz kerüljön. Rendelő szakorvos: Dr. Kálí H. P.
Specialis arany- és porcellántömések, foghuzás érzéstelenitve.
Mérsékelt árak. Részletfizetésre is.
Telefon 86—50.

Szt-Lukácsfürdő téli és nyárigyógyhely, Budán,
csuz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen.
Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők, és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió.
Kristály forrássavanyuviz étvágyat javit, gyomorrontást megakadályoz
Vidékre és külföldre fuvardijmentes szállitás

BENZ

Magyar Automobil és Motorgyár Részvénytárs.

BUDAPEST

Központ: V. Dorottya-utca 9.
:: Gyár: VII. Ilka-utca 1. ::

TELEFON: 168—70 és 29—21

ELSŐRANGU SZÓRAKOZOHELY A

FŐVÁROSI NAGYMOZGÓ

VII., KER., RÁKÓCZI-UT 70. SZÁM.

Mindennap 3 órás **SLAGER-MÜSOR**
kiváló jó képekből összeállitva.

Szinházi zenekar **HUBER MIKSA**
a Budapesti Szinház v. karmestere vezetésével.

A Mozgó mellett elegáns éttermek állnak a n. é. közönség rendelkezésére.

BÉLAPÁTFALVAI PORTLAND CEMENTGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

— ALAPTŐKE 3,350.000 KORONA. —

Igazgatóság: BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. — Telefon: 173—74.
SÜRGÖNYCÍM: BÉLCEMENT. ⊃ GYÁR: BÉLAPÁTFALVA (BORSÓD-M.)

Évi gyártási képesség 18.000 vagon.

◇◇◇

FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉG. A SZABVÁNYSZERŰ 28 NAPOS SZILÁRDSÁGOT MÁR 3 NAP ALATT ÉRI EL.

„Üstökös" védjegyü **portlandcementünk páratlan és utolérhetetlen minőségü.** A cementtechnika legszigorúbb követelményeinek megfelelő felülmulhatatlan szilárdság, abszolut terfogatállandóság és magas homokfelvevőképesség, valamint igen szép, kiütésmentes szin, nélkülözhetlenné tette a bélapátfalvai portlandcementet a vasbeton, beton, műpala és minden egyéb cementárú-gyártásnál.

VEZÉRKÉPVISELET:
MAGYAR BANK és KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST V., BANK-UTCA 6. TELEFON 173-74.

ADRIA BUFFET

Rákóczi-ut 41. szám
a körut közelében, az Adria-szállodában.

Nyitva reggel 5 órától éjfélután 3 óráig.

Legfinomabb reggeli, vagy uzsonna: kávé, tea vagy csokoládé süteménnyel és vajjal **csak 30 fillér.**

Bel- és külföldi lapok rendelkezésre.

Ebéd 4 fogás 120 fillér. — Feketekávé, uzsonna, vacsora, hideg buffet.

Amerikan Bar. 41 automata.

BUDAPESTI SZÉNÁRUSITÓ R.-T.

Budapest, VII., Wesselényi-utca 15. szám.

Telefon 109—59.

Ajánl: **salgótarjáni, petrozsényi**

I-ső rendü porosz kőszenet

és budapesti légszeszgyári pirszenet (koksz)

Nagyban és kicsinyben.

Házhoz szállitás. — Legkisebb rendelés (egy métermázsa) 2 zsák

---

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Kőszénbánya 's Téglagyár-Társulat

PESTEN (ezelőtt DRASCHE)

Budapest, VII. ker., Király-utca 67. szám.

Telefonszám: 34—51 és 34—61

Keramit kocsiutkövek. Keramitlapok. Keramit-, stero-, pillértéglák. Travesz-téglák. Falburkoló téglák. Fayence porcellán lemezek. Porcellán szigetelők. Egészségügyi és használati cikkek. Tüzálló chamotte-téglák. ::

A társulat elvállalja a burkolati munkák elkészitését is. Árjegyzék dijmentesen.

Szén, koksz

szobafütési és ipari célokra helyben fuvarokban és zsákokban, vidékre bármely vasuti állomásra vaggonokban

Sugár Vilmos cégnél Károly-körut 14.

Telefon: József 2-58, 2-59, 2-60.
Raktár: József 32-02.

LAUD LIPÓT

elektromotor és gépgyár **Budapest, I. ker. Budafoki-ut 29. szám.** Telefon 122—09.
Iroda és raktár: Liszt Ferenc-tér 17. szám.
Telefon: 13 47. Sürgönycim: Zeta.

Elektromotorok

és dynamók ujra tekercselése és javitása.
Szakszerü munka. Kölcsönmotorok.

STEINHARDT MULATÓ

VII., Rákóczi-ut 63. Tel.: József 21-16.

Kezdete negyed 9 órakor. Ma és mindennap

11 órakor **VIGÉC MANÖVER** Bohózat.
Irtak Glinger és Taussig. Forditotta Gergely Lajos.

9 órakor: **A PESTI FAUN** Bohózat.
Eredeti bohózat, irta G. M. B. H.

Vasárnap délután fél 4 órakor előadás félhelyárakkal.
Éjfélután kabaret, cigányzene, belépődij nélkül.

Jegyek 10—1 ig. 3—6-ig a Mulatóban, egész nap a Hirsch-féle nagytőzsdében Andrássy-ut 19. és a Hungária fürdő pénztáránál kaphatók

---

Forradalom és Császárság

A francia forradalom és Napoleon

A legérdekesebb regény ez a hatalmas munka, amelyet valaha irtak és mégsem regény, hanem szintiszta igazság: história. Izgalmas, lebilincselő és tanulságos, mert hőse maga az emberiség.

Az egész mű 8 kötetben, körülbelül 1600 oldalon, sok műmelléklettel jelenik meg. A 100 ives mű beosztása ez:

1. rész. A FRANCIA FORRADALOM. Két kötet. Irta: **Farkas Pál.**
2. rész. BONAPARTE. Két kötet. Irta **Seress László.**
3. rész. A CSÁSZÁRSÁG. Két kötet. Irta: **Adorján Andor.**
4. rész. NAPOLEON. Két kötet. Irta: **Seress László.**

A nyolc kötet diszes kötésben 32.— K, mely összeg 2 koronás havi részletekben is törleszthető.

Itt kérjük kitölteni s az alanti cégnek beküldeni.

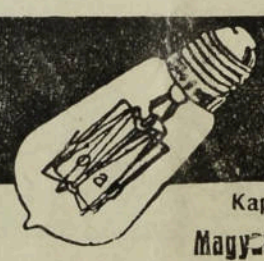
Singer és Wolfner könyvkiadóknak Budapesten, VI., Andrássy-ut 16.

Alulirott ezennel megrendelem Önöknél **Forradalom és Császárság** cimü művet 32 koronáért, fizetem ő 2 koronás havi részletekben. A részletek az első szállitástól kezdődőleg minden hó 1-én *Singer és Wolfner* könyvkereskedésében Budapesten fizetendők mindaddig, mig a mű teljes vételára kiegyenlitve nincsen. Az esedékes és le nem fizetett részleteket a cégnek jogában áll költségemre postai megbizással bevonni. A részletek be nem tartása az egész mű árát azonnal esedékessé teszi. A szállitásnál kérem az első részletet utánvenni.

Név és állás .....

Lakhely .....

Wotan lámpa

A legjobb és a legtartósabb drótszálas lámpa.
Huzott drótszállal 75% árammegtakaritás.

Kapható villanyszerelési üzletekben, villanytelepeken és a
Magyar Siemens-Schuckert-Müvek-nél, Budapest, VI., Teréz-körut 38 Gyár utcza 13. szám